فەرهەنگی شوڕا

نوزاد

Kurdi

کوردی لاتینی

Kurdi

شەوکەت مەلا اسماعیل حسن

التفسیر للنشر والاعلان

بۆ بڵاوکردنەوە و ڕاگەیاندن

ئەم کتێبە

لە ئامادەکردنی پێگەی

(منتدى إقرأ الثقافي) ە

WWW.IQRA.AHLAMONTADA.COM

بۆ سەردانی پەیجی پێگە:

/https://www.facebook.com/iqra.ahlamontada

بۆ سەردانی پێگەکە:

http://iqra.ahlamontada.com

فەرهەنگی شوادا

نوزاد

عەرەبی - کوردی

شوکت مەلا اسماعیل حسن

التفسير للنشر والاعلان

بۆ بلاوکردنەوە و ڕاگەیاندن

ناوی کتێب: فەرهەنگی شوان کوردی - کوردی
نوسەر: شەوکەت مەلا اسماعیل حسن
بلاوکردنەوەی: نوسینگەی تەفسیر بۆبلاوکردنەوەو راگەیاندن/ هەولێر
تایتلی بەرگ: نەوزاد کۆیی
بەرگ : أمین مخلص
نۆرە و ساڵی چاپ: یەکەم١٤٢٨ك - ٢٠٠٧ز
چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە–هەولێر

لە کتێبخانەی گشتی هەولێر ژمارەی سپاردنی (٥٣١) ی ساڵی ٢٠٠٦ دراوەتێ

تەفسیر
بۆ بلاوکردنەوە و راگەیاندن
هەولێر- شەقامی دادگا - ژێر ئوتێلی شیرین پالاس
ت : ٢٢٢١٦٩٥ - ٢٢٣٠٩٠٨- ٢٥١٨١٣٨
مۆبایل : ٠٧٥٠ ٤٦٠ ٥١ ٢٢ - ٠٧٧٠ ١٣٨ ٧٢ ٩١
tafseeroffice@yahoo.com
tafseeroffice@maktoob.com
altafseer@hotmail.com

ناوه ڕۆک

پێشەکی :

بەردی بناغەی فەرهەنگ وشەیە، کەرەسەی داڕشتنی زاراوە و ڕستەیە، بەلێکدانی وشە ڕستە پێکدێت، ڕستەش بیرو واتای تەواو بەمرۆڤ دەگەیەنێت. بێگومان جیهانی زمان فراوانە و بووەیەکی زیندووە و هەمیشە لەپەرەسەندن و گەشەکردندایە لەگەڵ ئەوەشدا بنچینەو بنەڕەتی نەگۆڕە. ناوەرۆکی ئەم فەرهەنگە بریتییە لەوشەو زاراوە و هاوواتاکانیان و هەندێ ڕستەی ساز و ئامادە و هەندێ لەپەندی پێشینان.

وشە : بریتییە لەکورتە زاراوەیەک، واتە: کورتە ڕاز و مەبەستێکی درکاوە و هۆی گەشەکردن و پەرەسەندنی زمانە و هەرکاتێک توانیمان واتای وشە چاک تێ بگەین ئەوا بێ ناتەواوی دەتوانین هەستی خۆمان دەربڕین بەئاخاوتن یان نوسین. تاگەنجینەی وشە فراوانتربێ بواری بیرکردنەوەو درکاندن قوڵتر و گەشەدارتر دەبێ. هەموو ئەو وشانەی لەم فەرهەنگەدان لەبەشە سەرەکیەکانی ئاخاوتن دا هاتوون، بەوێنە ناو، ئاوەڵناو، کردار، ئاوەڵکردار، . . . .تاد.

زاراوە: زاراوە لەڕێزماندا بەشتێکی تایبەتی نییە، لەبەشەکانی ئاخاوتن، بەڵام کەلێنێکی دیاری داگیرکردوە لەوشەسازیدا.

بیری نوێ پێویستی بەوشەی نوێ و لەیاد نەکردنی وشە و زاراوەی کۆنە ئەگینا دەربڕینی مەبەست ناتەواو دەردەکەوێت. زۆربەی ئەو وشە نوێیانەی ئەمڕۆ لەپێویستی ژیان و باسەکانی چەرخەوە دێنە کایەوە بریتین لەزانیاری و تەکنەلۆژی و دەروون ناسی و ڕامیاری . . .تاد. بیری نوێ بەهۆی داڕشتنی زاراوەی نوێوە دەردەبڕێت و زاراوەش بەلێکدانی دوو یا سێ یا زیاتر لەو وشانەی لەئارادان پێکدێت و سوودی تەواو دەبەخشێت. لەوانەیە دەیان وشە و زاراوە بەرچاوبکەون کەلەوە پێشتر نەگونجاوبوون و لاخروان بەڵام ئەمڕۆ لەنوسین دا بەکاردێن و کەلێن پڕ دەکەنەوە. لەبەر چۆنێتی و تایبەتی زاراوە باشتر وایە بەشێوەیەکی گشتی تێی ڕامێنین و فێری بین و لەباری گونجاودا بەکاری بێنین و هەوڵ بدەین لەچوارچێوەی دەستوری ڕێزمان دەرنەچین.

زاراوەش سەرمایەی زمانە ، بێ زاراوە ئاخاوتن و نوسین وەبەر نایەت و زاراوەش زۆر شێوازی هەیە هەندیکی نارێکە بەڵام واتاکەی ڕوون و ڕەوانەو هەندیکیشی لەشێوازێکی ڕێکوپێکدان بەڵام واتەکەی نادیارو شاراوەیە و کۆمەڵی سێیەمی شێوازەکەی سانا و سوکەڵەیە لەسەر زمان بەڵام واتاکەی نەگونجاوە. زۆربەی زاراوەکان لەلێکدان و پێک

بەستنی ناو و ئاوەڵناو پێکدێن و بەشێکی دیکەشیان لەلێکدان و پێک بەستنی کردار وپرێپۆزیشن (ئامرازی وە پاڵخستن) یان بەشەکانی دیکەی ئاخاوتن لەگەڵ(پارتیکل) دا پێکهاتون. واتە: زاراوە یان ئیدیۆم، چەند وشەیەکی لێکدراوە، ئەگەر ویکراپەکارهێنرا واتا یەک دەبەخشێت جیاوازە لەگەڵ واتای هەر وشەیەک لەوشەکانی ئیدیۆمەکە.

هاوواتا : مەبەست لە(هاوواتا) ئەوەیە کەوشەیەک، یەک یا دوو یان زیاتر وشەی لەهەمان واتای دەقاودەق و گونجاوی خۆی هەبێت و بەرامبەری دابنرێن یان واتایەکی زۆر نزیک لەخۆی بۆ دیاری کرابێت.

پەندی پێشینان : بێژەیەکی سوکەڵەو ساناي سەر زمانە بۆ مەبەستی ئامۆژگاری و ووریاکردنەوە و پێشبینی و سەرنج دان و تێرامان یان شیکردنەوەی هەڵویست بەکاردەهێنرێت و هەندێ پەند ووتەیەکی فۆلکۆرییە و هەندیکی دیکەیان پتەوترە و فەلسەفەیە. بێگومان پەند دەماودەم لەباوباپیرانەوە بۆمان ماوەتەوە و زۆریشیان لەتێکستە کلاسیکییەکانەوە دەستاودەست پێمان گەیشتون و پێوەندی نێوانیان پتەوە.

رستەی ساز و ئامادە : مەبەست رستەی کوردیی سازکراو و رەوان و پاراو و نەستەقە و لەوانەیە لەداهاتودا هەندێکیان بچنە ریزی پەندەوە.

<u>چۆنیەتی بەکارهێنانی ئەم فەرهەنگە</u> :

دارشتنی ئەم فەرهەنگە لەسەر چوۆنییەتی ئەو فەرهەنگانەی لەوەو پێشتر دانراون، هێنراوەتەکایەوە و ناوەرۆکەکەی وشە بەوشە یان زاراوە بەزاراوە...تاد، یەک لەدوای یەک بەگوێرەی زنجیرەی ئەلف و بێی ئێستا نوسراونەتەوە.

هەر وشەیەک یان زاراوەیەک سەرنامەی زنجیرەی واتاکانی خۆیەتی و ئەگەر (فرە واتا)شی هەبێت لەشوێنی خۆیدا دوا بەدوای نوسراونەتەوە. واتە: هەر وشەیەک سەر ووتاری (واتا) یا (هاوواتا) یا (فرەواتا)ی خۆیەتی و خوێنەری هێژا دەتوانێ یەکسەر بێ گیر و گرفت بەگوێرەی داخواز بەکاریان بێنێت. جا ئەگەر ئەم فەرهەنگە کەلێنێک لەکتێبخانەی کوردیدا بگرێت و بێتەجێی رەزامەندی خوێنەری بەرێز ئەوا دەبێتەمایەی شانازیم.

<u>سەرەتای ئەم فەرهەنگە</u> :

<u>**زمان**</u>: دیاردە و بەشێکی پێبەند و نەپچڕاوی کۆمەڵگا و جم و جۆڵی رۆژانەی مرۆڤە ئامازەکەری قوڵیی مێژووی میللەتە و هێمای رابردوو جێماوی شارستانێتی دێرینی و

دانەرو دروستکەری بیروهۆشی و دەرخەری تیبینییەتی بەرامبەر ئەو جیهانەی میللەتی گرتۆتەباوەشی لەدێر زەمان و ئیستا و داهاتوودا...

زمان ئامرازی بیروهۆشە و هیمای هەموو ئەو بیروهۆشانەی مرۆڤن کەلەوانەیە لەبنەڕەتدا گشتیان هەر لەیەک سەرچاوە هەڵقوڵابن. وەکو ئاشکرایە زمانانی میللەتان جۆراوجۆرن وهەر میللەتە بەگوێرەی زمانی زگماکی خۆی دەئاخەوێ و پێویستییەکانی ژیانی پی ڕاڤەدەکات. بەڕای ئەرستۆ: زمان دەبێ بەگوێرەی ئەو ڕێزمانە ڕەفتاربکات کەلەبنچینەوە بۆی ماوەتەوە و لەسەری ڕاهاتووە و دەبێ نوسین و ڕێنوسی وێنەو ڕەنگدەرەوەی چۆنیەتی دەربڕینی وشە و زاراوەی زگماکی خۆی بێ.

زمان لەهەموو داب و نەریتێکی دیکەی مرۆڤ زیاتر ڕۆڵ و دەستی باڵای هەیە لە دیاری کردنی چارەی خۆ نوسیی ڕەوت و پێش خستنی نەتەوە یا میللەتدا، دەرخەری ئەو پێوەندییە گرنگانەیە کەلەنێوان ئاخاوتن و نوسین و ڕێزماندا هەن... و دیاریکەری وانە مرۆڤایەتییەکان و زانیاری و زانستەکانە. وەپێشەوە چونی زمان بەردەوامە و لەهەڵقوڵیین و گەشەکردندایە، بەڵام لەسەر هەمان بنج و ڕیشەی نەگۆڕی خۆی...، واتە زمان بەردەوامە لەنشونەمای مرۆڤانەی سروشتی خۆی لەهەموو بوارێکی بیر و هۆش و زانیاری نەتەوەدا.

ئیستا زمان بوەتە هۆی دەستاوێژێکی دیموکراسی بەکار و پڕ تەوژم و چالاک لەژیانی جەماوەردا.. بۆیە چاودێری کردن و خەمخۆری لی کردن و بەتەنگەوەهاتنی زمان لەئاکامدا بەرهەمێکی ڕامیاری و کۆمەلایەتی و ئابووری وەدەست میللەت دەخات.

<u>واتای وشەی فەرهەنگ لەزماندا</u>: پەروەردە، دانایی، زانیاری، زانست، وێژە، پەڕاوی وشە و زاراوەی زمانی نەتەوەیەک یان میللەتێک. وشەی (قاموس) یش بەم واتایانەی خوارەوە دیاریکراوە: دەریا یان زەریا، قوڵی، ناوەڕاستی دەریا، بەشێکی زۆر لەدەریا، قوڵترین پارچە لەناوەڕاستی دەریادا... بەڵام لەوکاتەوەی (محمد فیروز ئابادی ١٣٢٩-١٤١٤ز) بۆ کتیبەکەی خۆی (القاموس المحیط) وشەی (قاموس)ی بەکارهیناوە.. وشەی قاموس لەزمانی عەرەبیدا بوە بەهاوواتای(معجم) و ئیستا هەندێ نوسەری کوردیش وشەی(قاموس) لەجیاتی وشەی (فەرهەنگ) بەکاردینن.. و لەو ساتەوە وشەی(قاموس) وەک هاوواتای: (قوڵیی، پان و بەرینی، فراوانی {لەزمانی نەتەوەیەکدا}) بەکاردەهینرێ.

بەلام وشـەی [Dictionary] ئینگلیـزی پـیتگۆرکەی وشـەی (Dictionarius یان Dictionarium)ی لاتینییە و بەواتای {لیستەی(وشە یا زاراوە)} پاچڤەکراوە و ئـــەمیش دەگەریتـــەوە ســـەر وشـــەی (Dictiones) بـــەواتا {وشـــە یـــا زاراوە } . فەرهەنگسازی ئینگلیـزی (جـۆن گارلانـد John Garland) لەسـالی ١٢٢٥ز بـۆ یەکـەم جار ئەم وشەیەی داناوە بۆ ناونیشانی پەراویک کەبریتی بـوە لەکۆمـەلێ وشـە و زاراوەی لاتینـی واتاکـانی بـەئینگلیزی پاچـڤەکردوە بەپـۆل پـۆلی جیـاواز و هـەر پـۆلە سـەبارەت بەزانیاریەک. نزیکەی ٣٢٠ سال لەمەوبەر (١٦٨٢ز) {سـەیدایێ مـەزن ئەحمـەدی خـانی} یەکـەم فەرهـەنگی دوو زمـانی (عـەرەبی - کـوردی)ی دانـاوە لەدوو تـویی پـەراویکدا بـەناوی(نەوبـەهارا بچوکـان) و ئـەم ناونیـشانەی خـستوەتە بـری وشـەی (فەرهـەنگ یـا قاموس). لەپارچە هۆنراوەیەکدا کـەبۆ پیـشەکییەکەی دانـاوە دەفـەرموێ { ئـەڤ چەنـد کەلیمـە ژ لۆغاتـان ...}، واتـە: (ئـەم چەنـد وشـانەی لەهـەردوو زمـانی (عـەرەبی - کـوردی)دان...) .. ئـەو نیـوە بەیتـەی هۆنراوەکـەی خـانی نزیکـە لەپاچـڤەی وشـەی (Dictionarium)ی لاتینیەوە. دوای سەیدای مەزن بەنزیکەی ٣٠٠ سـال مامۆسـتای هێژا (شیخ محمدی خـال) یەکـەم فەرهـەنگی یـەک زمانی (فەرهـەنگی خـال، کـوردی - کـوردی) دانـا لە ١٩٥٩\٨\٣٠ز کـە بـە گـولیکی گەشـاوەی زمانی کـوردی دەژمیـردرێ و دیاردەی هاتنەکایەوەی تاقیکردنەوەیەکی پیشکەوتوانەی نوێیە لەبـواری فەرهەنگسازی یـەک زمانیـدا (Monolingual) و داردەسـتی فیرخـوازە و ئامـرازی مامۆسـتایە و کانیـاویکی روونـی وشەسـازیە.. بـەکورتی واتـا و راڤـەی ئـەو وشـە و زاراوانـەی لەفەرهەنگەکەیدایە روون کردۆتەوە. لەبواری فەرهـەنگی دوو زمانیـشدا (Bilingual) {هەنبانە بۆرینە - فەرهەنگی کوردی - فارسی} یەکەی مامۆستا و شاعیری کوردپەروەر عبدالرحمان شەرەفکەندی (هەژار) - ١٩٨٩ز گەنجینەیەکی پر گەوهەری زمـانی کوردییـە و یاسای بەرز و بەلگە و رابەری ئاخاوتنی پاک و پوخت و دەستنیشانکەری رادەی بەرزی زمانی نەتەوەی کـوردە، بـەهۆی فەرهەنگەکەیـەوە نهێنییـەکانی وشـە و زاراوەی کـوردیی پـەیجۆر کـردوە و وشـەی هاوواتـا و هاومەبەسـت و گونجـاوی بـۆ بەشـە فارسـییەکەش نەخشاندووە...، هەنبانە بۆرینە پاریزەریکی گرنگ و رەنگدەرەوەیەکی پـر کـیش و پـیش کەوتوی زمانی میللەتی کوردە لەم سەردەمەدا.

ڕاڤەو ڕۆڵی فەرهەنگ: فەرهەنگ سەرچاوەیەکی سەرەکییە کەلەدوو تویدا بەزنجیرەی ئەلف و بێ وشە و زاراوەی نەتەوە یامیللەتێکی تێدا نوسراونەتەوە و واتاکانیان لێکدراونەتەوە و هەندێکیشیان لەڕستەی جۆراوجۆردا بەکارهێنراون بۆ مەبەستی ڕوونتر و ئاشکراتر کردن و یەکالآکردنی واتایان .. و یاریدەدەری مرۆڤە هەر ساتێک بیەوێ لەکاتی خوێندنەوەدا واتای وشەیەکی پەنهانی بۆ ڕوون بێتەوە یان بۆ ئەوەی لەکاتی نوسیندا واتای وشەیەکی نادیاری تێدا بدۆزێتەوە پەنای بۆ دەبات، هەروەها بۆ وەدەست هێنانی زانیاری پێویست لەبارەی دارشتن و شێوەی درکاندن و دەربڕینی ئەو وشەیە و ئیشەکانی و مێژووی دروست بونی ئەو ئاڵ و گۆرەی بەسەری هاتوە یان هەر گۆڕانێکی دیکە لەشێوازەکەیدا و نیشاندەری چۆنیەتیی بەکارهێنانی بەپێی شوێنی خۆی لەبەشەکانی ئاخاوتندا.. و ئەوەندەی بتوانرێ وێنە و نەخشە و هێلکاریش خولی خۆیان دەبین لەدەرخستن و ئابیدەکردنی هەندێ لەوشەکاندا.

زمان مل کەچی فەرهەنگە چونکە تۆمارەی پێشکەوتنیەتی و ئاوێنەیەکی ڕاستە و ڕاست و دەرخەرو ڕەنگدەرەوەی بارودۆخی پلەی بەرەوپێش چونی بیر و هۆش و شارستانێتی بەکارهێنەرانیەتی لەو سەدەیەدا کەتێیدا دێتە کایەوە .. پێش کەوتنی ئەم پێش کەوتنی بیر و هۆش و زانستی تەواوی ئەو نەتەوەیەیە، چونکە فەرهەنگ و زمان دەست لەناو دەست و شان لەشانی یەکترن بەدرێژایی چەرخی زەمان و پێوانەیەکە هەڵسەنگێنەر و پیشاندەری پێوەندی نێوان مێژووی خوێنەران و ڕۆشنبیرانی ئەو میللەتەیە کەبەوشەکانی دوو توێ دەئاخون یا دەنوسن.

فەرهەنگ شان بەشانی زانست بەرەوپێش دەڕوا و تۆمارکەری مێژووی هاتنەکایەوەی وشە و زاراوەنوێیەکانی زمانە و تەنانەت دەرخەری ئەو تاقیکردنەوە و تێبینیانەیە کەبەسەر ژیانی ئاخاوتەرانی ئەو زمانەدا هاتوون.

فەرهەنگ پێشخەر و هاندەر و تۆمارکەری زانیاری پڕ پیت و پتەوە و پاک کەرەوەو ڕاست کەرەوەی زمانە لەوشەی هەڵە و تێهەڵقوتاو و تێ هەڵاخنراو و هەلآزندراو... بۆیە دەتوانین بڵێین فەرهەنگ بەرهەمێکی گرنگ و پڕ بایەخە لەبەرهەمەکان و بەخششی زانیاری و شارستانیی نەتەوەکەمان.

فەرهەنگسازی Lexicography : مەبەست ئیش و کار و پیشەو هونەر و کۆکردنەوە و نوسین و دانان و دروست کردنی فەرهەنگە. هەستی نەتەوایەتی. یەکەم

پاڵ پێوەنەرو ھاندەری فەرھەنگسازە بۆ پاراستن و پێش خستنی زمانی میللەتەکەی و ھەمیشە ئاواتەخوازە و ھەوڵ ئەدا بیگەیەنێتە رادەیەکی پاك و پوخت و سازگار.

پایەبەرزی و شکۆمەندی دێرینی نەتەوە یا میللەت لەنوسەران و زانایان و رۆشنبیران و فەرھەنگسازانیەوەیەتی.

فەرھەنگسازی، زرنگی بیر و ھۆشی دەوێ و شارەزایی یان توانای لێ تێ گەیشتنی زانست و زانیاری ھەمە چەشنەش.. لەکاتێکدا بەکارھێنەری فەرھەنگ بوارو مەودای سوود وەرگرتنی بەستراوە بەئاسۆی ئەو زانست و زانیارییەی کەھەیەتی و ھەروەھا ئەو ھەوڵ و تەقەلایەی ئەیدات بۆ لێ تێ گەیشتن و فێربونی وشە و زاراوەی دیکە لەبواری ئارەزوو ویستی خۆیدا.

فەرھەنگساز بۆی نییە لاگر بێ و تەنھا بەئارەزوو ویستی خۆی وشە و زاراوە بسەپێنێ بەسەر فەرھەنگەکەیدا، بەڵکو پێویستە لەسەری وشەو زاراوە لەدۆخی چینی کۆمەڵایەتییەکەی خۆیدا تۆمار بکات بۆ ئەوەی فەرھەنگەکە و فەرھەنگساز جێی بڕواو متمانەی خوێنەربن.

ئەرکی زۆر و دەردەسەریی وشەونخونی فەرھەنگساز لەپێناوی نوسین و داڕشتنی ناوەڕۆکی فەرھەنگەکەیدا جۆرێکە لەزۆرانبازی لەنێوان ئومێد و نائومێدیی و گەشبینی و ڕەشبینیدا، لەکاتی ئەو قۆناغانەدا کەپێیدا تێپەردەبێ تائەو ڕۆژەی فەرھەنگەکەی لەچاپ دەدرێ و ڕووناکی دەبینێ بەڵام بەرھەمی ئەرك و ڕۆژانەی فەرھەنگساز تەنھا چرا و ھۆی دڵشادیی و خۆشنودیی ھەمیشەییەتی .

ئەم فەرھەنگە: مەبەست لەم فەرھەنگە بەشداری کردنە لەچاك کردن و پاك کردن و چەسپاندنی وشەی کوردیدا، بۆ ئەوەی ڕۆڵی تەواوی خۆی ببینێ وسەرچاوەیەکی دڵنیا بێ بۆ خوێنەری ھێژا و پاکەرەوەی ڕێگە وڕێباز و بواری دانانی فەرھەنگی دیکەی (کوردی - کوردی، کوردی) بێ و نیشانەیەکی دیارو ڕوون بێ لەسەر ڕێگەی پەرەپێدان و پێشخستنی فەرھەنگسازی کوردیدا.

لەدوو توێیدا کاکڵەو پوختەی گەنجینەی وشە و زاراوەی ھەموو دایەلیکتەکانی کوردستانی گرتۆتە خۆی کەلەناوجەرگەی کوردستاندا لەدایك بوون و نشونەمایان کردوە و چەسپاون بۆ ئەوەی لەشێوەی زاری یەك ناوچەدا نەبێ و بۆ ھەموو کوردێ لەھەر چوار قورنەی کوردستاندا دەست بدات، و بێتەھۆی چەسپاندن و یەکگیربونی دایەلیکتەکان

لەداهاتودا و خاوێن کردنەوەی زمان لەپەرش و بڵاوی و نەگونجاوییەک کەهەبێ و سوودبەخش بێ بۆ مەبەستی زانست و زانیاری وپێویستی ڕۆژانەی هەمەچەشنە.

تەنانەت هەندێ وشە و زاراوە کەبارودۆخی کۆمەلایەتی تایبەتی نزمیان هەیە، لانەبراون، لەبەرئەوەی خۆیان و دژە واتاکانیان ڕۆڵێکی جیاوازیان هەیە لەدەوڵەمەندکردن و بەرفرەکردنی مەودای زماندا.

دۆزینەوە و دارشتنەوە و یەکالاکردنەوە و چەسپاندنی واتاو ڕافەی وشە و زاراوەکان ئەرکێکی گرنگ و کاتێکی زۆر دەخایەنێ کەدەقاودەق و گونجاوبن لەئاستی یەکتردا. دانەر ئەوپەڕی هەوڵی داوە کەئەم فەرهەنگە بەرهەمێکی تەرزەنوێ بێ و لەسەربنچینەیەکی پتەو بێتەکایەوە و بەڕێنوسێکی ئاسایی پێش کەش بکرێ، چونکە ڕێنوس بەشێکی گرنگی نوسینە و ئاسانکەرو هۆی دەربڕینی وشەیە بەڕاست و ڕەوانی. چەندان وشەی سەر بەئامراز و ماشینی دەستیی و فۆلکلۆری کوردی هێنراونەتە کایەو هاوواتای گونجاوی بۆ دانراوە. هەروەها دانەر کۆششی کردوە واتا و هاوواتای وشە و زاراوەکان لەهەمان بەشی ئاخاوتن بن لەڕێزماندا و یان ڕافە و وشەی مەبەست گونجاو ولەبار و لۆجیکاڵ بێ و سەر بەهەمان بەشی زانیاری، هونەریی ...بێت. برادەرێکی ئەدەب دۆست لەهەڵسەنگاندنی بەشی (ئـ) کەلە ١٩٨٩\٨\٢٩ز دا لەچاپ دراوە دەڵێ:" ئەم فەرهەنگە بریتییە لەسێ فەرهەنگ لەدوو توێیەک پەڕاودا. . چونکەدەتوانرێ وەک فەرهەنگێکی (کوردی-ئینگلیزی، کوردی- کوردی، ئینگلیزی -ئینگلیزی) یش بەکاربهێنرێت...."

لەبەرئەوەی زمانی کوردی بەشێکە لەبەشەکانی زمانی هیندۆ - ئەورووپی کۆن و لەخێزانی هیندۆ- ئێرانییە و هەروەها بەهۆی مێژوو ئاین و بارودۆخی ڕامیاری و جوگرافی وکۆمەلایەتییەوە و ئەو پێوەندییە دێرینەی هەیبوە لەگەڵ عەرەب وعوسمانیدا و گەلێ زمانی دیکەش. . . بەگوێرەی پێویستی یان ناچاری دەیان وشەی خواستوە لەزمانی ئەو میللەتانەوە و لەبۆدەقەی زمانی کوردیدا تواونەتەوە و ئاڵ و گۆڕی تەواو بەسەر زۆربەیاندا هاتووە و بوون بەبەشێکی ڕەسەنی زمانی کوردی .. بۆیە بەپێویست نەزانراوە ئاماژە بکرێ بۆ (سەر بووردەی مێژووی ئەو وشانە) [Etymology]. هەندێ وشەی کوردی بەڕواڵەت زۆر ساکار و سووکەڵەن لەسەر زمان بەلام تەنها یەک هاوواتا بۆ هەر یەکێکیان دۆزراوەتەوە و بەکورتە ڕستەیەکی پتەو و بەچێژ ڕافەکراوە و نەخراوەتەپشت

گویّ چونکه لەوانەیە دوای چەند چاخێکی دیکە هەمان وشە زنجیرەیەک واتای بەپیت و جۆراوجۆر و بیری نویّ و یەکدگیر بگریتە خۆی یان واتا بنچینەییەکەی بگۆڕدریت بۆ واتای خوازەو درکە یان بەراوردکاری.

ڕوونکردنەوەیەکی زیاتر لەبارەی:

- **وشە Word**: ئەو هێمایەیە کەمرۆڤ بیرو هەستی خۆی پیّ دەدرکینیّ (یان ددری دەبڕیّ)و بریتییە لەپێوەرێکی ووردبینی بیری مرۆڤ لەهەموو کات و شوێنێکدا.
- **هاوواتا Synonym**: ئەو وشانەن کەماناکانیان دەقاودەق چۆن یەکن یان هێماوڕابەری هاوبەشیان لەنێواندایە و پێبەندی یەکترن، یان وشەیەک کەدەکەوێتە ناو کۆمەڵیّ وشەی هاوپێبەند و هاو هێما و ڕابەری ڕاست و دروست و پڕسوودیان هەبیّ لەئەو ئاخاوتنەدا کەتێیدا بەکاردەهێنرێن. تەنها پێوانەیە کێش بۆ چارەکردن و دڵنیابوون لەهاوواتا ئەوەیە کەئەو وشەیە بگونجیّ لەگەڵ ئاخاوتن و بیر و ئەو هەڵویستەی دەویستریّ ڕاڤەبکریّ و ڕوون بکرێتەوە.
- **دژەواتا Antonym** : وشەیەک کەلەواتادا بەرەنگاربیّ بەوشەیەکی دیکە، دانانی دژە واتا بۆ وشەیەکی سەرەکیی ڕێنیشاندەر و ڕاڤەکەرێکی پڕ چێژ و بەپیتە بۆ خوێنەر کەبتوانیّ جیاوازیی نێوان واتای وشەکان بەڕوونتر و ئاشکراتر تێبگات، دژە واتا یەکسەر لەدوا کلکەی وشە یا زاراوەکەوەدە نوسریّ.

زاراوە یا ئیدیۆم : یەکەیەکی یەکگرتوی فەرهەنگییە لەدوو سیّ وشەی سادە یا لێکدراو پێکهاتوە و دەچێتە ناوەڕۆکی ڕستەوە و پێویستی بەدەستنیشانکردن و فێربوونە و بەشێکە هەروەک بەشەکانی دیکەی ناوەڕۆکی فەرهەنگ. واتە: بەشێکی گرنگ و بەپێزی ئەو ڕستەیەیە کەمرۆڤ لەکاتی ئاخاوتن یان نوسیین دا بەکاری دەهێنیّ.

- **خوازە و درکە Metaphor and Metonymy**: بەکارهێنانی وشە لەدۆخی خوازە و درکە دا بڵاوترین و یان وبەرینترین ڕێگەی پەرە پێدان و گۆڕانکاری کردنە لەواتا و بەکارهێنانی وشەدا.
- **چاوگ{دۆخی ژێدەر} Infinitive**: وینەیەکە لەجۆرەکانی کردار، لەڕووداوێک یا دۆخی ڕوداوێک دەدویّ بیّ ئەوەی ئاماژە بکات بۆ :-

هیـچ کەسـانێ لەئاخاوتـەر(پەیـڤەر)، دوانـدراو، غایـب ، دووانـە یـان نـاوی کـۆ: (خـۆی نابەستیتەوە بـەژمارە، کـەس، یـان نیهـادەوە(واتـە موبتەداکەیـەوە)) لەزمـانی کوردیـدا ڕۆڵی(ناو)یش دەبینێ، واتە وەکێ (ناو)یـش بـەکاردەهێنرێ. کەواتـە (چـاوگێ) وشـەیەکە بەواتا (ڕوودانی کار)یان (دەرکەوتنی ئاوەڵکردار)، دۆخێکی (کردار)ە بـێ دیـاریکردنی کات، بویە پێی دەوترێ (چاوگێ) چونکە ژێدەری ناوو کرداری دیکەیە، نیشانەی (چاوگێ): (تـن)، (دن)، (ون)، یـا (ان)ە لەکۆتـایی وشـەکەوە، بەمـەرجێ هـەرکاتێ(ن)ەکـە لابـرا (کرداری ڕابردوو) بمێنێتەوە، وەک: (ڕۆیشتن، ڕابوردن، چوون، ڕسـکان)، دوای لابردنـی (ن)ەکە: (ڕۆیشت، ڕابورد، چوو، ڕسکا) ماوەتەوە....

وشـە: لەدایـک دەبێـت و پـیر دەبـێ بـەلام بـەهۆی دوو تـوێی فەرهەنگـەوە بەنـەمری دەمێنێتەوە.

بـێ گومـان **فەرهـەنگ** وشـەدانێکە بـۆ فێربـون و لـێ تێگەیـشتنی(واتـای) وشـە و لەبـەرکردنی (ڕێنوسـەکەی)بـۆ کـاتی نوسـین و ڕەوانکردنـی (دەربڕینیـشی)بـۆ کـاتی ئاخاوتن.

ئەو وشەیەی مرۆڤ یەک جار لەژیانیا بەکاری دەهێنێت، دەبێ هەمیشە لەیادیا بـێ!، یان هەر هیچ نەبێت لەدوو توێ فەرهەنگێکی کتێبخانەکەیدا هەبێ.

لەم فەرهەنگەدا دەیان وشەی کوردی کۆن و لەبیر چوو و شاراوە هێنراونەتەوە کایە و هاوواتا و فرەواتای شیاو و گونجاو وشیاویشیان خراونەتەپاڵ، دەتوانین بڵێین.......

ئەم فەرهەنگەی لەبەردەستی خوێنـەری هێژادایـە ڕابـەرێکی سوودبەخـشە بـۆ وەدی هێنـانی ئاخـاوتن و نوسـینێکی پـڕ کـێش و برشـتدارو بەشـێوەیەکی ئـەوتۆ داڕێـژراوە کەخوێنەری بەڕێز بتوانێ بەئاسانی وشە یان زاراوەی مەبەست بدۆزێتەوە و بەکاری بێنـێ بۆ دەربڕینی هەستی خۆی چ بەئاخاوتن چ بەنوسین.

لەپێـشەکی پـیتی (ئــ) ڕوونکردنەوەیـەک لەبـارەی وشـەی هاوواتـا و ئیدیۆمـەوە پێشکەش کراوە، بەشێویەکی گشتی (ئیدیۆم) لەم فەرهەنگەدا بریتییە لە:

أ- دوو، سێ، یان پتر، وشەی لێک بەستراو.

ب- زاراوە.

جـ- کورتە زاراوە و ڕاوێژی خۆبەخۆ نەگونجاو و فریزۆلۆژیی نائاسا.

د- پەند و باوو وشەی نەستەق.

سەرەنجام دەتوانین بلێین : ئیدیۆم، بریتییە لەچەسپاندنی واتایەکی نوێ بەسەر کۆمەڵێ وشەی لێکدراودا کەلەوە پێشتر هەر وشەیەک لەو کۆمەڵە واتای تایبەتی خۆی هەبووە. ئیستاش دوای پێداچوونەوەی پیتی(ئـ - ئە لف) و دانانی وشەی سەروتاری ئینگلیزی بەرامبەر وشەی سەرنامەی کوردی ونوسینی دەربڕینی وشەی سەرەکیی کوردی بەپیتی لاتینی ئەوا پیتەکانی (دیکەش) یش خراونەتە پاڵ پیتی (ئـ -ئـە لـف) و پێشکەشتانی ئەکەم.

دانەر

سه رچاوه سه ره کیه کورد یه کان

١- **فەرهەنگی خاڵ** کوردی - کوردی. دانەری : **شێخ محمدی خاڵ** . **چاپخانەی کامەران** - سلێمانی ١٩٥٩\٨\٣٠ز.

٢- **فەرهەنگی مەردۆخ** کوردی - فارسی - عەرەبی. دانەری : **ئایەتوڵلای کوردستانی شێخ محمد مەردوخ**. **چاپخانەی ئارتەشی** - تاران ١٩٥٦ز.

٣-کوردستان. فه رهه نگی کوردی - کوردی . دانه ری : گیو موکریانی . ده زگای چاپ وبلاوکردنه وه ی ئاراس.چاپی یه که م -١٩٩٩ هه ولێر.

٤- **قاموسا** سه لاحه دین ، ئینگلیزی - کوردی .سه لاح سه عدالله .چاپا یه که م ١٩٩٨.

٥- **فەرهەنگی لەک و لور.** دانان وکۆکردنەوەی: **حەمیدی ئیزەد پەناه.** لێدوان و بەراوردکردنی : **مەحمود زامدار.** **چاپخانەی کۆڕی زانیاری کورد** - بەغدا ١٩٧٨ز.

٦- **هەنبانە بۆرینە**، فەرهەنگی کوردی - فارسی (یەک جلدی). دانانی **عبدالرحمن شرفکندی (هەژار)**. **چاپخانەی پویا** - ١٩٩٠ز.

دانــەر

شوكت ملا اسماعيل حسن

لەڕێکەوتی ٢٢ / ٤ / ١٩٣٧ لەشاری سلێمانی .گەڕەکی گۆیژە . لەدایك بووە.

خوێندنی سەرەتایی‌و ناوەندی‌و دواناوەندی لەهەمان شار تەواو کردووە.

ساڵی ١٩٥٧ لە کۆلیژی پۆلیس لەشاری بەغداد وەرگیراوەو لەساڵی ١٩٦٠ تەواوی کردووەو بووە بە ئەفسەر لە هێزی پۆلیسی گەڕۆك.

دوای تێپەڕبوونی سێ مانگ بەسەر بەرپابوونی شۆڕشی ئەیلولی مەزن لەساڵی ١٩٦١، چۆتە ریزی هێزی پێشمەرگە لە بارەگای سەرۆك بارزانی نەمر و دوای دە ڕۆژ یەکەم بنکەی بێتەلی گەڕۆکی سەر بە بارەگای بارزانی نەمر بەناوی (ئاراس)ەوە دامەزراندووە لەو ڕۆژەوە بووە بە لێپرسراوی گشتی دەزگای بێتەلی شۆڕش و لە هاوینی ساڵی ١٩٦٢دا یەکەم شیفرەی بۆ بارەگای بارزانی نەمر و هێزەکانی پێشمەرگە داناوەو هەر لەسەرەتای ساڵی ١٩٦١ەوە پسپۆڕییەکی تەواوی نیشان داوە لە شیکردنەوەی شیفرەی سەرجەم هێزە چەکدارەکانی سەر بە ڕژێمی عیراق بۆ سودی شۆڕش.

لەدوای ڕێکەوتننامە مێژووییەکەی ئازاری ١٩٧٠، کرا بە فەرماندەی (فەوجی پێنج . حرس حدود)ی سەربە شۆڕش و لەهەمان کاتدا فەرماندەیی هێزی کەرکوکی پێ سپێردرا.

لەدوای دەست پێکردنەوەی شەڕ لەنێوان شۆڕش و هێزەکانی رژێمی بەغداد لەساڵی ١٩٧٤دا بۆتەوە بە بەڕێوەبەری گشتی دەزگای بێتەل و شیفرە، دوای نسکۆی ساڵی ١٩٧٥ دوورخراوەتەوە بۆ شاری (سماوە) لە خواروی عیراق و هەر لەوێ‌و بەمەبەستی خزمەتکردنی نەتەوەی کورد دەستی داوەتە فەرهەنگسازی‌و ماوەی (١٦) ساڵ بەم کارەوە خەریك بووە و ئەم فەرهەنگەی هێناوەتە بەرهەم.

دوای ڕاپەڕینە مەزنەکەی ساڵی ١٩٩١ گەڕاوەتەوە سەر کار و بە پلەی لیوای پۆلیس دامەزراوەو لەساڵی ١٩٩٤ لەسەر داوای خۆی خانەنشین کراوەو چۆتە وولاتی ئەڵمانیا و ئێستا لەوێ نیشتەجێیە.

لیستەی ئەو کورتە وشە و نیشانانەی لەم فەرهەنگەدا بەکارهێنراون
List of Abbreviations and Symbols used in this Dictionary .

ABBREVIATIONS
ABBREVIATIONS

art. Article.	ئامراز	ئـ
zool. Zoology.	ئاژەڵ (ئاژاڵ - ئاژاڵناسی)	ئا
adv. Adverb.	ئاوەڵکردار	ئاک
adj. Adjective	ئاوەڵناو	ئان
c. adj. Compound adjective	ئاوەڵناوی لێکدراو	ئانل
conj. Conjunction.	ئامرازی پێوەندی	ئپ
id. Idiom.	ئیدیۆم	ئد
Astro. Astronomy (Astrology).	ئەستێرەناسی	ئس
Interj. Interjection.	ئامرازی سەرسوڕمان و بانگهێشتن	ئسپ
Mus. instr. Musical Instrument.	ئامرازی مۆسیقا	ئم
See See.	بڕوانە	ب
E.E. English Equivalent (s).	بەرامبەرەکەی بە ئینگلیزی	بئگ
Prep. Preposition.	پریپۆزیشن	پ
Interrog. Interrogative.	پرسیار	پر
Med. Medicine.	پزیشکی	پز
Pvb. Proverb.	پەند	پن
N.B. Nota bene (Note Well).	تێبینی	ت
Mod. Modern (new Kurdish root).	تازەداتاشراو	تد
Pron. Pronoun.	جێناو	ج
inse. Insect(s).	جروجانەوەر (مێروو)	جج
infin. Infinitive.	چاوگ	چ
Met. Metaph. Metaphor.	خوازە	خ
Ant(s). Antonym(s).	دژە واتا	دژو
Rhet. SKurdish Rhetorical Sentence	ڕستەی ساز و ئامادە (لەزمانی کوردیدا)	رس
Bot. Botany(plants).	ڕووەک (ڕووەک ناسی)	رو
gram. Grammer.	ڕێزمان	ری
Biol Biolog(y)cal.	زیندەوەر (زانیی)	ز

Mil. Military.	سوپا	س
excl. Exclamation.	سەرسوڕمان	سڕ
sth. Something.	شتێ	ش
Ter. Term (expression).	شیوە ڕستە	شر
Phr. Phrase.	فریز	ف/فر.
V. Verb.	کردار	ک
Past. t. Past tense.	کرداری ڕابردوو	کر
Vt. Verb Transitive.	کرداری تێپەڕ	کتپ
Vi. Verb Intransitive.	کرداری تێنەپەڕ	کتن
imp. Imperative.	کرداری داخوازی	کد
s.o. Some one(Some body).	کەسێ	کە
kl. kelhuri	کەلهوڕی	کل
Ki. Kirmanji.	کرمانجی	کی
T. Translation.	گۆڕین	گ
Lit. Literally (word by word)	گۆڕینی ڕاستەوخۆ (وشە بەوشە)	گر
F.T. Free Translation.	گۆڕینی سەربەخۆ	گس
Lat. Latin.	لاتینی	ل
Lu. Luri.	لوڕی	لو
B. Bird (fowels).	مەل (پەلەوەر)	م
Fru. Fruits.	میوە	می
n. Noun.	ناو	ن
n.pl. Noun - plural.	ناوی کۆ	نک
c. n. Compound Noun.	ناوی لێکدراو	نل
e.g. exampli gratia(for example).	نموونە	نم
Ha. Hawram(an)i.	هەورامی	هە
seso. See also.	هەروەها بڕوانە	هب
a.th Anything.	هەچ شتێ	هش
a.o. Anyone.	هەچ کەسێ	هک

Symbols

١- ⇒

The arrow in the beginning of a line means:
See the opposite entry for.

٢- Minus(-) in the begining of the line, stands for repition of the synonyms of the preceding word i.e. One series of synonyms is marked with a minus

٣- The serial numbers ١, ٢, ٣, ٤, ...etc are used of polysemantic words.

٤- ( )
The brackets are used to show optional words, idioms, ...etc

٥- (=)
Means : The same thing as, is equivalent to, is equal to, equals.

نیشانەکان

١- ⇐

بەکارهێنانی تیر لەسەرەتای دێرەوە .
بەواتا: بڕوانە وشەی ناوبراوی ئەوبەر.

٢- (-)نیشانەی تەقەڵ، لەسەرەتای دێرەوە بۆ دووبارە و سێبارە .. تاد، کردنەوەی هاوواتای وشەی سەرەوەیە، واتە یەک زنجیرە وشەی هاوواتا بە تەقەڵێک دەستنیشان کراوە.

٣- زنجیرە ژمارەی ١، ٢، ٣، ٤، ...تاد
بۆ وشەیەکی فرە مانا بەکاردەهێنرێ کەماناکانی بۆ مەبەستی جۆراو جۆرین.

٤- ( )
بەکارهێنانی کەوانەی داخراو بۆ مەبەستی سەرپشکی کردنە لەنێوان وشەکان یا زاراوەکاندا ...تاد

٥- (=)
بەمانی چۆن یەک، وەک یەک، بەرامبەر ...تاد بەکاردەهێنرێ.

کلیلی دەربڕینی پیتەکان
Key to pronunciation

Kurdish	English	Example
a ئا	a long	hard
à ع	vowel	(city).
b ب	a	ʻAebadan
c ج	b	bat
ç چ	c	edge
d د	ch	reach
e ە، ئە	d	dog
ê ێ، ئێ	a short	or as u in cut,shut.
f ف	vowel	apple
g گ	ê	met
h ه	f	far
h̲ ح	g	gas
x خ	h	hair
x̲ غ	h̲	H̲aifa (city).
i ئ	kh	= ch in Scottish
î ی	gh	khan .(loch).
j ژ	y	ghoul
k ک	i long vowel	hit
q ق	zh	meet
l ل	k	measure
l̲ ڵ	q	kitten
m م	l	Iraq
n ن	l̲	life
o ۆ	m	doll
p پ	n	man
r̲ ڕ	o	nap
r ر	p	fortune
s س	r̲	pan
š ش	r	rose
t ت	s	dear
ü وو	sh	sand
v ڤ	t	shoe
u,w و	eu	time
y ی	v	queue
z ز	w	van
ö وێ	y	wing
	z	young
	ö	zebra
		in the
		German word Köln (city).

- ئا -

- A -

(ئـ)هەمزە (ن).
پیتێکی بێلایەنە، بێدەنگە یان دەنگدارە..، بەگوێرەی ئەو بزوێنەی کەلەدوایەوە بەکاردێت و بەم جۆرە دەنوسرێت(ئـ) لەسەرەتای وشەوە.

ئا (ئاک). a
١- ئاری، ئەرێ، ئەریی، ئێی، بەڵێ، هەرێ، هەریی.
٢ - بەو جۆرەیە،ڕاستە، وایە(ف).
٣ - بەدروستی، بەڕاستییەکەی، دڵمەوە.
٤- ئەهادەی، بێ وەرێوە، دا، دادەی، دەی!، (ئـ، بۆ هاندان).
٥- چیی، چیی ئەڵێی؟، چێئەیژیی؟، چیی ئێژیی؟، (ئـ بو پرسیار، بۆ گومان، سەرسوڕمان).
٦- وا!، واج!، وای!، (ئـ: بۆ زوێریی، ناڕەحەتیی، سەرسامیی، تەوس).

ئا (ن). a [٢]
کورتە وشەی (ئاغا) یە .

ئائل (ئان). ail
١- نابەجێ، نادروست، ناڕەوا، ناحەقدرۆ: بەجێ، دروست، ڕەوا.
٢- ناپەسەند، نافرەجا، نالایەق.
٣- چەوت، خوار، ناڕاست.
٤- بێبەها، بێنرخ، خراپ، هیچ و پووچ.

ئائل بوون (کتن) aîlbün
پڕ بەپێست نەبوون، شایان نەبوون، لەجێی خۆیدا نەبوون.

ئائلیی (ن). aîlî
١- نابەجێیی، نادروستی، ناڕەوایی، ناهەحەقیی.
٢- ناپەسەندیی، نالایەقیی.
٣- چەوتیی، خواریی، ناڕاستیی.
٤- بێبەهایی، بێنرخیی، خراپیی، هیچ و پووچیی.

ئابادی (ن). abadî
پسووڵە، کاغەز، نامە، نوسراو.

ئابال بوون (کتن) abal bün
بادانەوە، چەرخانەوە، زڤران، زڤرین، ڤەزڤڕیین، ڤەزوڕیین، گیلان، گیلانەوە، هاتن، یان هاتنەوە (بۆ دواوە).

ئابان (ن.). aban
بورجی دوپشک، جوتەی هەنجیران، کەلووی دوپشک.

ئابجی (ن). abcî
١- خوشک، خوێشک، خیشک، والا، واڵە، والێ.
٢- باجی، خوشکی گەورە، داد، دادە، دید، میمی.

ئابخانە (ن). abxane
ئابدەست، ئابدەستخانە، ئاڤدەست، ئاڤرێژ، ئاڤرێژن، ئاوخانە، ئاودەس، ئاودەست، ئاودەستخانە، ئاوڕێژ، ئابخانە، ئەدەبخانە، پێشاو، دەستاو، سەراو، سەرپێشاو، کەناراو، کەنشت، کەبیل.

ئابدار (ن). abdar
چایچیی، قاوەچیی(دیوەخانی گەورەماڵان).

ئابدارخانە (ن). abdarxane [١]
چایخانە، ژووری چالێنان(ژووری) قاوەخانەی دیوەخان.

ئابدارخانە (ن). abdarxane [٢]
چاخانە، چایخانە، دوکانی چایچی، قاوەخانە.

ئابدارخانە (نک). abdarxane [٣]
بارووبنەی سەفەر، کەلوپەلی گەشت.

ئابدۆزەک (ن، پز). abdozek
١- دەرزی، شرینقە. ٢- فیچقە.
٣-قەتارە، لولە شوشەیەکی بچووک و تایبەتییەو مەمکەلاستیکێک بەسەرێکیەوەیەتیی و بەپێوانە شلەمەنیی لێوە دەچۆڕێنرێ.

ئابرا (ن). abra
براگەورە، برایگەورە، کاکە.

ئابروو (ن) abr̲ü
١- ئاڤاڕوو، ئاڤڕوو، ئاوڕوو، ئاوی ڕوو، ڕەونەقی ڕوو، ورشەوگەشەی دەموچاو.
٢- ئینیی، حەیا، حورمەت، ڕوسپێتیی، ڕووسووریی
٣- ئوودا، دکڕ، ڕێز.
٤- شکۆ، شکۆداریی، شکۆمەندیی.

ئابروو بران(کتن) abr̲übran
بێ ئوودابوون، بێحورمەت بوون، بێ ڕێزبوون.

ئابروو براو(ئاند) biraw abr̲ü
ئەتک کراو، بەدناوکراو، ڕسواکراو، ڕیسواکراو، ناوزڕاو.

ئابروو بردن(کتپ) abr̲übirdin.
١- ئەتک کردن، بەدناو کردن، ڕووسیاکردن، ڕیسواکردن، سووک کردن، ناوزڕاندن.

٢ - بەیت و باڵۆرە شوێن خستن، سووک و چرووک کردن، ناوونانۆرە شوێن خستن (لی‌ هەڵدان).
٣-بەپەندکردن، شەرەف بردن، ناموس بردن، ناموس شکاندن.
ئابڕووبەرە(ئان). abrübere
١- ئابڕووبەر، ئاوڕووبەرە، چەتاوە ڕوو، حەیابەرە، مایەی ڕیسوایی (کەسێ).
٢- کارگەند، کارگەنک، کردەوەسووک، نامەرد، ناپیاو. ٣- بێ‌شەرم.
٤- هۆی ئابڕووچوون (ڕەفتار،کەسێ...).
ئابڕووتکان (کتن). abrütikan
ب (ئابڕووچوون).
ئابڕووتکاو(ئان) abrütikaw
١- ئابڕوو چوو، ئاوڕوو چووک، حەیاچوو، ڕووسیا، ڕیسوا، ناوزڕاو.
٢- بێناموس، پایەنزم، چرووک، سووک، نزم، (کەسێ).
ئابڕووچوو(ئان) abrüçü
ئابڕووتکاو.
ئابڕووچوون(کتن) abrüçün
ئابڕووتکان، ئابڕووچوون بەدناوبوون، بێئابڕووبوون، بێڕێزبوون، بێشەرم بوون، پەردەلەسەرحەیانەمان، حەیشۆلێ هەڵگیران، ڕیسوابوون، سووک بوون، شەرم نەمان.
ئابڕوودار(ئان). abrüdar
ئابڕوومەند، بەڕێز، سەنگین، گران.
ئابڕوومەند(ئان) abrümend
ب(ئابڕوودار).
ئابڕوومەندی(ن) abrümendî
باشی، بەحورمەتی، بەڕێزی، چەلەنگیی.
ئابشار(ن). abšar
ئاوڕێژ، ئیور، پرژ، تاف، تافگە، ڕێژاو، سوولاف، سۆلاف، شۆڕاوە، شۆش، شیپ، شیپۆ، قەڵبەز، قەلوەزە، کەلبەزە، کەلوەز.
ئابلوقە(ن) ablüqe
بەگیر، گەمارۆ.
ئابلوقەدان(کتپ). ablüqedan
١- بەگیرهێنان، کە لە کۆمەکێشیکردن و هێرش بردنەسەر، گەمارۆدان(سوپا).
٢- چواردەورلێگرتن، چواردەورگرتن، دەوردان، دەورگرتن، دەورەدان.
٣ - بۆژۆکردن، جاڕس کردن، سەرلێ سەندن، وەڕزکردن، وەڕس کردن، هەراسان کردن.
٤. بەگازندە ئابلوقەیان دابوو.
ئابلوقەدراو(ئان). ablüqediraw
١- بەگیرهاتوو، بەگیرهێنراو، گەمارۆدراو(بەهێزی دوژمن).
٢- چواردەورە لێ گیراو، چوار دەورە گیراو، دەورە دراو.
٣- لەهەر چوارلاوە لەباوەش گیراو (زەویی، ناوچەی وڵاتێ).
ئاب و تاب (ن). abutab
١- ڕووناکی، زرنگی، سایەقە، کراوەیی.
٢- تێگەیشتویی، ڕۆشنبیری، زرنگی، کراوەیی (بیر، هۆش ...)، وریایی.
٣- دڵخۆشی، شادمانی، شادی، گەشی.
٤- ڕای بەڕێ و جێ، گفتوگۆی ڕازاوە و بەڕەونەق، ووتەی خۆش.
٥- ئاوو هەوای گەرم، تاوو توێ و گەرما، گەرماییەکی بەتین.
ئابوور(ن). abür
١-پاکژیی، پاکیی، خاوێنیی(دەروون). ٢- ئابڕوو، حورمەت، حەیا، شەرم، ناموس.
ئابوورکردن(کتپ). abürkirdin
پێک هێنان، تەکووزکردن، سازدان. نم: مەکارا خۆ ئابوورکر.
ئابووریی(ن). abürî ١
پاشەکەوتیی، چاودێریی پاشەکەوت، کارامەیی، ماڵداریی.
ئابووریی(ن). abüri ٢
بژیو، مایەی گوزەران.
ئابووریزان (ن). abürîzan ١
ئابووریی ناس.
ئابووریزان(ئان). abürîzan ٢
بەئابوور.
ئابووری کردن(کتپ) bürîkirdin
پاش ڕۆژی کردن، پاشەکەوت کردن، خەمخواریی‌کردن، دەس پێوەگرتن، کارامەیی‌کردن، ماڵداریی‌کردن (ئازوقە، داهات...).
ئابوونمان(ن). abüniman
ئابونە.
ئابوونە(ن). abüne
١-ئابوونمان، مانگانە یا ساڵانە(پارە)، مەبەست ئەو پارەیەی ئەندام مانگانە یان ساڵانە ئەیدات بەیانە،

پارت..
٢- پیشەکی ئەو پارەیەی ئەدرێ بەخاوەن ڕۆژنامە، گۆڤار ...

ئابوونەدان (کتپ). abünedan
ئابوونمان دان، مزدان، مزی هاوبەشیدان.

ئابۆنە (ن) abone
تەزە، زلحۆرت (مرۆڤ).

ئابیدە (ن). abîde
پەیکەر.

ئابیدەکەر (ن). abîdeker
پەیکەرتاش.

ئاپ (ن)، (کی). ap (kî)
ئاپۆ.

ئاپتەر (ن). apter
١- ئەهرەمەن، ئەهریمەن، پەریپەشک، پەرییمیرگ، دیو، سەتان، سەتەن، شەیتان، مرگ. ٢- بەد، بەدکردار، زۆرخراپ، گەند (مرۆڤ).
٣- بەلا، تەوق، دوژمن، ناحەز.
٤- پەتەریی، پەتیارە، دیین، دیوانە، شیت [ئان].

ئاپتەرگە (ن، لو) apterge(lu)
شیتخانە، خەستەخانەی شیتەکان، هەر بیمارخانەیەک بۆ مرۆڤی دیین تەرخان کرابێ.

ئاپتەریی (ن، لو) ١ apterî(lu)
تەپ، تەپکەریی، تەفرە، تەڵەکە، تەڵەکەبازی، چەپ ئەندازی، ساختەچیتی، فریو، فریوبازی، فیلبازی، فیل و فەرەج.

ئاپتەریی (ن، لو) ٢ apterî(lu)
دووڕوویی، دووزمانیی.

ئاپتەری کردن (کتپ) apterîkirdin.
١- تەفرەدان، تەڵەکەبازییکردن، حیلەوحەواڵەکردن، دەس بڕیین، ساختەچیتیی کردن، ساختەلێکردن، فڕ وفیل لێکردن، فریودان، فیلبازیکردن، فیل و فەرەج کردن، فیل و فەرەج لێکردن.
٢- بەسەرداتیپەڕاندن، بردنەسەرکانی و ئاونەدان، چاوبەست لێ کردن، سەرلێتیکدان.

ئاپوو (ن، م). apü
١- پوو، کوند، کونەپەپوو، هەپوو.
٢- بەیەکیکی (بەدبەخت) یان (ئاشرین) دەوترێ (خ).

ئاپۆ (ن، کی) apo(ki)
١- ئاپ، ئام، ئەموو، باوک برا، برایباوک، مام، مامک، مامۆ، هاپۆ. ٢- - (بانگ کردنی یەکێ لەخۆ گەورەتر - ناونیشانی ڕێز).

ئاپۆر (ن). ١ apor
ئاپۆرە.

ئاپۆر (ن). ٢ apor
بیانی، بیگانە، تاجک، خەڵکی دوورە وڵات، ناناشنا، ناشنا، نەناسیاو، هاقی، یەکێ لەوڵاتیکی دیکەوە هاتبێ.

ئاپۆرە (ن). ١ apore
١- ئاپوورە، ئاپۆرا، جەماوەری خەڵک، چرژە، چرە، قەڵەبالغی، کۆمای خەڵک پیکەوە، کۆمەڵ، کەرەسیسە، کەڵەکەتریێ، گەلە.
٢- دەستە، کۆمەڵ (تایبەتی).

ئاپۆرە (ن) ٢ apore
١- بەسەرهاتی خراپ، پیسیر، تووشیی، تەگەرە، تەڵەزگە، تەنگانە، تەنگ و چەڵەمە، دژواریی، ڕووشە، سەختیی، سەخڵەتیی، کۆتەک، گیچەڵ.
٢- ئاسیم، ئۆبال، بەلا، مەینەت، مەینەتیی، نەگبەتیی، وەی.

ئاپۆرەدان (کتن،کتپ) aporedan
ئاپۆراکردن، بەناویەکداهاتن بە قەڵەبالغی، تێچرژان، تیک چرژان، قەڵەبالغی کردن، کۆمەڵ بوون، کەرەسیسەکردن (بەناویەکدا یا لەدەور شتێ).

ئاپۆرهاڵ (ئان) aporhal
ئاپۆرحاڵ، داماو، ژار، ژارۆ، کەرەواڵە، هەژار، هەژیر.

ئاتاج (ئان). atac
١- ئاوسەرکەرم، ئەوەجە، بێپارە، بێپوول و پارە، بێ‌خەرجی، بێ‌سامان، پیداویست، چاولەکۆمەک، دەس کورت، ڕەش و ڕووت، نەدار، نەدارا.
٢- بارچەوت، بارکەوتو، بێ باڵ، چەڵ، کرۆک.

ئاتاجیی (ن) atacî
١- ئاوسەرکەمیی، بێ‌پارەیی، بێ پوول و پارەیی، بێ‌خەرجیتی، پیداویستیی، دەست تەنگی، دەست کورتی، کەمایەسی، نەداری.
٢- تەنگانە، تەنگاویی، سەختیی، سەخڵەتیی، کۆنگەڵ، گیژاو، گیژەن، نەگبەتیی، نشووف.
٣- خواز، خواست، ویست.

ئاتر (ن). atir
ئاگر.

ئاتوون (ن،لو) ١ atün(lu)
ئەتوون.

ئاتوون (ن). ٢ atün
کڵ (بۆ سوورکردنەوەی گۆزە و دیزە)، کورەی بەردی قسڵ یان گەچ سوتاندن، کورەی خشت سوورکردنەوە.

ئاتوون ٣ (ن) atün
نوسا، بەخێوکەر، خێو(ئافرەت)، گۆشکەر، مامۆستا(ژن).

ئاتەر (ن) ater
ئاگر.

ئاتەران (ن). ateran
راوە، قراڵە، وڕێنە(لەخەودا یان بەدەم تاوە).

ئاتەران کردن (کتپ، کتن) aterankirdin
ساتمەکردن، قسەپەڕاندن، وڕێنەکردن(لە خەودا یان بەدەم تاوە).

ئاتەشبازی (ن) atešbazî
ئاگر بازی.

ئاتەش بازی کردن (کتپ) atešbazîkirdin .
ئاگربازی کردن.

ئاتەشپارە (ئان،ن)١ atešpare
ئاگرپارە.

ئاتەشپارە ٢ (ئان). atešpare
زیرەک.

ئاتەشخانە(ن، لو) atešxane (lu)
ئاتەشخان، ئاگرخانە، تەندوورەی سەماوەر، ئەو لوولەیەی لە ناوەڕاستی سەماوەردایە و خەڵوزی تێدەکرێ... جێگای ئاگر (لەناوەڕاستی سەماوەردا).

ئاتەشەک (ن، پز). atešek
ئاگرە، ئاڵە، ئاوڵە فەرەنگی، سیفلیس، فەرەنگی، ماڵە، مەولە.

ئاتەشی ١ (ن). atešî
ب (ئاگری).

ئاتەشی ٢ (ن). atešî
تووڕە.

ئاتەک (ن). atek
پاڵ، تەک، تەنشت، تەنیشت، رەخ، قەد، قەدپاڵ، کن، نک، لا، لاتەنیشت.

ئاتەگ (ن) ateg
١- ئەتەکێ، تەنوورە، داوێن، شاقەل (جل).
٢- بنار، دامێن، داوێن، لای خوارەوە (شاخ یا گرد).
٣- ژێر کراس (ژنانە).

ئاتێ (ن). atê
ئاڵتوون.

ئاجاخ (ئان). acax
ئاشکرا.

ئاجاڕ (ن). acar̄
بنی ڕووەک، ڕەگ، ڕیشە.

ئاجگیی (ئان). ١ acgî
بەرچاو تەنگ، پارەپیس، پوولەکیی، پیسکە، چاوبرسیی، چاوتێرنەخۆر، چکوس، دەس ڕژد، دەس قووچاو، دەس گرتوو، دەس گرتیی، ڕەزیل، کونە، گر، گیر.

ئاجگیی (ئان) ٢ acgî
چاوپیس، چاوونەفەس پیس.

ئاجوڕ (ن، کی). acur̄
ئاجووڕ، ئاگور، توپ، خرچان، خشتی سوور، خشتی سوورەوەکراو، زەنگۆڵ، کەرپووچ.

ئاجیل (نک) acîl
بادام و نۆک و دەنکەکولەکەی برژاو، چوور، چەرەز، چەرەس، دەم چوور، شەوچەرە.

ئاچوخ (ئان) ١ açux
سپات، کاڵ، مەیلەو سپی(ڕەنگ).

ئاچوخ (ئان) ٢ açux
ئاواڵە، بەتاڵ، خاڵیی.

ئاچوخ (ئان).٣ açux
١- دانەخراو، کراوە، لەسەرپشت، واڵا.
٢- قەدەغە نەکراو، گشتیی، نەبەستراو.

ئاچەر (ن، لو) açer (lu)
١-کلیل، کلیل، هاچەر، هەڵبچڕێنەر (سەرقاپی شووشە .. تەنەکە..).
٢- جەرپادەر، جەڕدەر، جەڕوەکەر.

ئاحێل (ئان، لو). ah̲êl (lu)
١- بەتەمەن، بەساڵاچوو، بەساڵداچوو، بەعومر، پیر، تەمەن درێژ.
٢- پەککەوتە، عەمەل مەندە(مەنگە)، لێکەوتە (لەبەر پیریی).

ئاخ١ (ن، کی) ١ ax
١- ئەرد، ئەرز، بەژ، زەویی، سستەک، عەرد، گڵ، هەرد.
٢- تۆز، خاکە، خۆڵ، گەرد.
٣- جیهان، دنیا، گیتی (ئەو ئەستێرەیەی مرۆڤ لەسەری دەژی).

ئاخ (نسب). ax ٢

ئاخ و داخانم!، ئاه!، بریا!، خۆزگە!، خۆزیا!، کاشکی.

ئاخ٢ (ن). ax ٣

ئایش، هاوار (لەبەرئازار).

ئاخ٣ (ن). ax ٤

هەناسەی سارد.

ئاخافتن (کتن، کی) axaftin(ki)

ب (ئاخاوتن).

ئاخافتەر (ن،کی) axafter(ki)

ب (ئاخاوتەر).

ئاخاوتن (کتپ،کتن،کی) axawtin(ki) ١

١-ئاخافتەن، ئاخڤاندن، ئاخۆتن، ئاخافتون، ئاخیوتن، پەیڤیین، پێکڤەئاخافتن، دوان، دواندن، گفت و گۆ کردن، گوتن، گۆتن، وتوویـژکردن، یەکتردواندن. نم: جارێ منالەکە فێری ئاخاوتن نەبووە.

٢- دەربـڕین، دەم کردنـەوە، دەم هـەڵهێنان، زمـان خستنەگەڕ (ئد).

٣- پرس پێکردن، تەگبیرو راوێژپێ کردن، تەگبیر و راڵەگەڵ کردن، تێبینی هەڵ سەنگاندن.

ئاخاوتن[ئاخێو] (کتپ، کی) ٢

axawtin (axêw) (ki)

١- پشت گرتن، رام کردن، لنگێ دان (ئەسپ ...).

٢- دەرس دادان، را سـەرکردن، ڕەفتـار فێرکـردن، راهێنان، مەشق پێ کردن.

ئاخاوتەر (ن، کی) axawter(ki)

١- ئاخافتەر، ئاخەفتیار، بوێژ، بێژەندە.

٢- بێژەر، قسەکەر، گفتوگۆکەر.

ئاخایۆک (ئان) axayok ١

بەفێز، بەهەوا، ترزل، خۆبەگەورەزان، فیزدار، فیززل، لەخۆبایی، لەخۆبـاییبوو، یـەکێ حـەزی لەگـەورەیی بێ بێئەوەی لێی بێ.

ئاخایۆک (ن، م) axayok ٢

(جۆرێکی بچوک لەهەڵۆ)، ئەیلۆ، ئەلهۆ (کچکە).

ئاخ باران (کتن،کی) axbaran(ki) ١

تۆزباران، خۆڵ باران.

ئاخباران (ن، کی) axbaran(ki) ٢

تۆز و خۆڵ، تۆز و غوبار.

ئاخ باراندن(کتپ، کی). axbarandin(ki)

تـۆز هـەڵکرتن، تـەپ و تـۆز-هـەڵکردن، تـەپ و تـۆز بەرزکردنەوە.

ئاخپۆل کردن(کتپ). axpol kirdin.

قوڕگرتنەوە، قوڕهەڵشیلان، گڵ و ئـاو گرتنـەوە(بـۆ سـواغ دانـی دیـوار، سـەربان، یـان دروسـت کردنـی خشتی کاڵ).

ئاخترمە(ن). axtirme

ئەخترمە.

ئاختە (ن، ئا) axte

ئەختە.

ئاخدار (ئان). axdar

١- ئاخ هەڵکێش، دەم بەگلەیی، نووزە نووزکەر.

٢- خەفەتبار، خەمبار، دڵ بریندار، هەناسە سارد.

٣- بەد بەخت، بێوڵەت، چارە ڕەش، نەگبەت.

ئاخر (ن). axir

١- ئەنجام، بنـەبان، پاشـین، دوایـی، دەمـایی، سـەر ئەنجام، سەرەنجام، کۆتایی.

٢- دواجار، دوا ڕۆژ(ئاکە).

٣- پاشان، دواگین، دوای هەموان، دواییـن، لەپاشـدا (ئاکە).

٤- ئەویتر،ئەویدیکە (ئان).

٥- ئیتر، دەسا (ئپ، ئاکە).

٦- بەسەر هاتی دوا ڕۆژ.

٧- مەگەر (ئاکە، ئپ).

ئاخربوون (کتن). axirbûn

برانـەوە و خـراپ بـوون، دوایـی هـاتن، سـەرەونگون بوون، نوغرۆبوون، هەڵپێچان

ئاخرخێر (ئان) axirxêr ١

١- بێ-وەی، چاکەڵێ وەشاو (مرۆڤ).

٢- خـاوەنی دوا ڕۆژێکـی بـاش (چـاکە)، یـەکێ کەکاروبار و ژیانی بەچاکی و خۆشی دوایی بێت.

ئاخرخێر (ئان). axirxêr ٢

بـەدین، پـیاوچاکە، پـیاوی خـوا، پـیری پـیاوچاکە، دینـدار، کەسـێ کـەدوایی تەمـەنی بەدینـداریی بەرێتەسەر، لەخواترس.

ئاخر زەمان(ن.) axirzeman

١- دوامـین خـولی دنیـا، ڕۆژگـاری دوایـین، نزیـک بونەوەی ئەو دنیا.

٢- ڕۆژگاری ناخۆش و پڕ ئاژاوە.

ئاخر شەڕ (ئان). axirşer

١- بەدکار، پیریبەد فەڕ، نەگریس، خراپ.

٢- کەسـێ کەلەپـیریدا دەسـتی دابێتـەکاری بێچەوانەی ئاین .

٣- لەڕێی ڕاست لاچوو (کەسێ).

ئاخرشەر (ئان) axirşer
چارە ڕەش، کەسێ لەدوایی تەمەنی خۆیدا تووشی بەلاو ناخۆشی و هەژاری هاتبێ.
ئاخرکە (ن، جچ) axirke
ئاخویرکە، میشولەی وردی بەئالۆش، هوورە.
ئاخر و ئۆخر (ئاک) axirwoxir
١- ئاخریی وئۆخریی، دواجار، دوایی، نزیکە(نیزیکە) بەبرانــەوە. ٢- دوای هــەموان. ٣- دومــاهکیی، دوماهیی، لەکۆتاییدا.
ئاخرهاتن (کتن). axirhatin
تەواوبوون، دوایی هاتن، کۆتایی هاتن.
ئاخرەت (ن). axiret
پەسلان، ڕۆژی قیامەت، هەستانەوەی پاش مردن.
ئاخرەمین (ئان) axiremîn
١- پـاش هـەموان، دواتـرین، دواگـین، دوامـین، دوای هەموان، هەرەپاشین.
٢- ئەولاترین، پەرترین، دوورترین.
٣- زلترین، گەورەترین.
٤- بالآترین، بەرزترین، بێ‌وینەترین.
ئاخریی (ئان) axirî
١- دواگــین، دوامــین. ٢- دوایــی، ســەرەنجام، لەئەنجامدا، لەدواییدا (ئاک).
ئاخریی و ئۆخریی سال (ف) axirî w oxrî sal
کۆتایی سال.
ئاخریی و عاقیبەتی (ف، ئاک).
axirî w aqîbetî
ئاخرییەکەی، دوامین، دوماهی،سەرئەنجام.
ئاخزە (ن) axize
ئەغزە.
ئاخش؛ (نسب). axiş
ئۆخەی.
ئاخ کیشان (کتپ) axkêşan
ئاخ ڕاگویزتن، خۆل بارکردن، خۆل گواستنەوە، گل گویزانەوە (لەشوینیکەوە بۆ شوینیکی تر).
ئاخگە (ن) axge ١
١- ئاگە، ئامگە. ٢- قەیران.
ئاخگە (ن) axge ٢
ئاستانە، پیش دەرگە، دەرمال.
ئاخل (ن) axil
ئاخلە.
ئاخلە (ن)، (لو) axile ١
ئاخل، پشتیر، تاولە، تەوخ ، تەویلە، زاخە، کۆتـان، کەورک، گەوڕ.
ئاخلە (ن) axile ٢
پـاوان، پـووش، گـژ و گیـای وشـکەوەبوو، گیـای وشکەوە بوو، کا.
ئاخلە(ن) axile ٣
کادان، کایەن.
ئاخلە (ن) axile ٤
پاپۆکە، پەپکە، پەپۆکە (مار..).
ئاخلە (ن) axile. ٥
جوخینە، جوێ خوین، جوێخین، جێخەرمان.
ئاخلە (ن) axile ٧
خەرمانە (دەوری مانگ).
ئاخلەدان (کتن) axiledan ١
ئەلقەدان، پەپکەخواردن، پەپۆکەدان، پیچ خـواردن، خۆلوول دان، لوول بوون.
ئاخلەدان (کتن) axiledan ٢
خەرمانەدان، خەرمانە لەدەوری مانگ دروست بوون.
ئاخلەویک (ن) axilewêk
ئاخلیڤینک، تـاوە، ڕوپیـشک، ڕەمپیژ، ڕون پـیژ، ڕۆن پیژ.
ئاخن (ن) axin
ناواخن، ناوەڕۆک، نیوناخن.
ئاخنران (ککب) axinran
ئاخندران بە....، داگیران(دۆشەک..) بە.
ئاخنراو (ئان) axinraw
ئاخنـاو، ئاخنـدراو، پەسـتراو، تێـپەستراو،تێ هەلاخنراو، هەلاخنراو.
ئاخنین (کتپ) axinîn ١
١-ئاخانــدن، بــەزۆر تیــراکردن، پەســـتاوتن، پەستاوتنەناو، تەپاندنەناو، تێپەستاوتن، داگرتن، داگرتنەوە، کردنە ناو.
٢- تێ‌ترنجاندن، تێ تەپاندن، تێ خستن.
٣- پڕکردن، سەرلیوکردن.
٤- ئەنبارکردن، دا کردن، لەناوئەنباردا کۆکردنەوە.
٥- قەپات کردن (بەتۆپەوانە ..).
ئاخنین (کتپ) axinîn
بەندکردن، خستنەبەندیخانە.
ئاخنینەوە (کتپ) axinînewe ١
ئاخنین.
ئاخنینەوە (کتپ) axinînewe ٢
پەستاندنەوە، پەستانەوە، داگرتنەوە.

ئاخوا (ئپ) axiwa
ئاخۆ.

ئاخ و تف کردن(کتن) ax w tif kirdin
تف ڕۆکردن، تف فڕێدان، تف کردنەوە، تف وەکردن، تفەوکردن.

ئاخ و داخ (ئپ، ن) ax w dax
ئاخ و واخ، ئاە و ناڵە، ئاە و واە.

ئاخ و داخانم! (ئسپ) ax w daxanim
داخەکەم ! (بۆ دەربڕینی: پەژارە، بەزەیی، پەشیمانی، نارەحەتی..).

ئاخوڕ (ن) axur̲
ئاخل، ئاخلە، ئافڕ، ئالفدان، ئاوەڕ، ئاوەڕە، ئاهوین، باکۆل، دەمگە، کۆلیت، کەلارە، لاوە، (شوێنی هەڵبەستراو بۆ جێی خۆراکی ئاژەڵ).

ئاخوڕ بەرز {کەسێ} (ئان) axur̲berz (kesê)
بەدەعیە، بەفیز، بەهەوا، تڕزل، خۆبەشت زان، فیزدار، لووت بەرز، لەخۆبایی.

ئاخوڕ چەوڕ(ئان،ند) axur̲çewr
بووە، تیر و تەسەل، دەوڵەمەند، ساماندار، کۆک.

ئاخوڕخوار (ئان، خ) axur̲xwar
١- بەدنمەک، نەفرەدەر، تەڵەکەباز.
چەپ ئەندار، چەوت، چەوت و چەواشە، چەوت و چەوێل، دەس بڕ، فریوباز. ٢- دوو ڕوو، دوو زمان، دۆخمان.

ئاخون (ن، لو)١ axun (lu)
ئاخون، ئاخوین، نووخان، نەینۆک، نینک، نینۆکە، هەینۆک.

ئاخون (ن)٢ axun
ئاخوند، مەلای شیعە، مەلای عەجەمان.

ئاخووەوند(ئان،لو) axwewend(lu)
زانا، کارزان، هۆشمەند، هونەرمەند.

ئاخووەندی (ئان)١ axwendî
زانایی، کارزانی، هۆشمەندی، هونەرمەندی.

ئاخووەوندی (ن)٢ axwewendî
ئازایەتی، پیاوەتی، چالاکی، خورتی، دلێری، مرۆڤایەتی، مەردایەتی.

ئاخۆ (ئاک)١ axo
ڕەنگە، لەوانەیە، ویدەچێ.

ئاخۆ (ئپ)٢ axo (bo pirsyarêkî labela)
ئاخوا، ئایا، تۆبڵێی، تۆ بێژیی، داخۆ، داخوا، داخودا.

ئاخۆران (ن)١ axoran
١- ئاژاوە، ئاشەڤ، بگرەوبەردە، پشێوی، شپرزەیی، شپرێوی، شڵەژان، شێواوی، فرکان فرکان، ئاناڕامی، هەراوبگر، هەراوزەنا، هەراو هوریا، هەراهەرا، هەلاهەلا.
٢- بێ یاسایی، شەڕوکێشە.

ئاخۆران (ن)٢ axoran
تاوتوی، تاووتۆف، ڕەشەبای توند (بە باران، تەرزە یان بەفرەوە)، وەیشومە.

ئاخۆران و باخۆران(ن.) axoran w baxoran
١- ئاخۆران بخۆران، ئاخۆران و بخۆران، ئاڵۆزیی، پشێوە، هیچ بەسەرهیچەوەنەماو (چۆنیەتی ڕادەی دۆخی کۆمەڵایەتیی).
٢- خۆپەرستی، خۆخۆیی، من منۆکێ.

ئاخۆرە (ن، جج) axore
ئاخۆرە، پەخشە، پێشکە، پێشوو، پێشووکوکە: پشی گەلەک هوور، تۆفانە،تەپۆ، خاکە، شەوسوتکە، کورکورۆکە، گمۆرە، مۆر، مێشوولە وردە، هوردە.

ئاخەبان(ن،کی) axeban
١- ئەو گڵەی ئەکرێتە سەر تەختی سەربانی خانوو، بانەناو، خابان، گڵەبان.
٢- سەربانی ڕێک و لووس.

ئاخەبان (ن،کی) axeban
١- هاوولات، هاونیشتمان، هاووەتەن.
٢- هاوشار، یەکێلەهەمان شار لەدایک بوبێ وەک ئەویتر.

ئاخەبانوو (ن.) axebanü
ئاغاژن

ئاخەر (ن) axer
کۆتەل.

ئاخەفتەر (ن،کی) axafter(ki)
ئاخاوتەر.

ئاخەلیوە (ن) axelêwe
١- ئاخلیف، ئاخلیڤە، خاکەلیوە، سەرەتای بەهار، هەرمێ پشکوان، یەکەم مانگی بەهار.
٢- نەورۆز، یەکەم ڕۆژی ساڵ.

ئاخ هەڵکێشان (کتن) axhelkêşan
ئاخ کێشان، ئاخین، کرووزانەوە دەربڕین، لەخەمان ئاخ و داخگوتن، هەناسەهەڵکێشان.

ئاخی باروت(ن) axîbarüt
ئاخەباروت، خاکەباروت، خاکی باروت، شۆرە.

ئاخیرەت (ن) axîret
١- ئاخر زەمان.
٢- ژیانی داهاتوو، لەمەوپاش، لەمەودوا.
٣- ئەزەل، ڕۆژی ئەزەل.
٤- ڕۆژی حەشر، ڕۆژی هەستانەوە، ڕۆی هەڵسانەوە (قیامەت).
٥- دوایی ژیان، ڕێی هەموان، کۆتایی‌ژیان، کۆچی دوایی، کۆچی ماڵاوایی، نەمان، مردن.

ئاخێز (ن) axêz
بزڤە، بزوە، جم، جمە، هەڵس.

ئاخێزکردن[1] (کتن، کتپ) axêzkirdin
١- بزڤان، بزووتن، جمان، جووڵان(بەنیازی هەستانە سەرپێ)، خیزان، ڕاستەوەبوون، ڕاسەوەبوون، هەستان، هەڵسان، هەڵستان.
٢- بلندبوونەوە، ڕاست بوونەوە .

ئاخێزکردن[2](کتن، کتپ) axêzkirdin
١- خستنە کاتێکی‌تر، هەستان (لە کۆبونەوە).
٢- بەجێهێشتن، دیارنەمان، ڕۆیشتن،هەستان و چوون بۆشوێنێکی دیکە.

ئاخێزە (ن) axêze
بزڤانۆ، بزوێنەر، جووڵێنەر

ئاخیە (ن)، (کی) axiye(ki)
ئاریخ، ئەوسنگەی وڵاخی پێوە دەبەستریتەوە، سنگ، گولمیخ، میخ ئاخور، میخ زنجیر، میخ سندان.

ئاخی (ئان) axî
١- پێچەقین، مانگر.
٢- سەرکیش، یاخی، یاغی.

ئاخیر (ن) axîr
هەرخان، ئەو شوێنەی بۆ حەواندنەوە و بەخێوکردنی وڵاخی بەرزە یان مەڕ و ماڵات تەرخان کراوە.

ئاخین (کتن) [1] axîn
ئاخ هەڵکیشان .

ئاخین (کتن) [2] axîn
پەرۆشداربوون، خەفەت خواردن، خەم خواردن، خەمگین بوون، دڵگیربوون، سووایێبوونەوە.

ئاد (ن) [1] ad
دورگە.

ئاد (ج) [2] ad
ئەو، وی، وێ.

ئادا[1] (ن، کی) ada(ki)
دلاوایی، سەخاوەت.

ئادا (ن، کی) [2] ada (ki)
پسپۆڕی، لێزانی.

ئادا (ن، کی) [3] ada(ki)
١- داپیر، داپیرە، دایکی باوک یا دایکی دایک، نەنک.
٢- نەنکێ!، نەنە!، نازناوی ڕێزە بۆ ژنێکی پیر.

ئاداب [1] (نک) adab
ئەتیکیت، داب و دەستور، ڕێ و شوێنی هەستان و دانیشتنی ناو کۆمەڵ، ویل و ماریفەت.

ئاداب (ن، پن، کی) [2] adab(ki)
ئاشۆ، چلک، زووخ ، زۆخ، کەم، کیم.

ئادان (ئان)، (کی) adan(ki)
١- بەردار، پڕپێژ، دابەر.
٢- بەبەهرە، بەکەڵک، سوود بەخش.
٣- بەپیت، بەفەڕ

ئادانیی (ن، کی) adanî(ki)
بەرهەم، سوود، کەڵک.

ئادگار (ن) [1] adgar
باڵا.

ئادگار (ن) [2] adgar
ڕوخسار، ڕەنگ و ڕوخسار، سەروشکل.

ئادوودە (ن،کی) adüde(ki)
ئادۆدە، دار یان قامیشێکی درێژە ئاسنێک بەنوکەکەیەوەیە بنمیچی خانووی پێ پاک ئەکرێتەوە.

ئادە (ن، کی) ade(ki)
تەڵەی کەرویشک، تەڵەی لە دار دروستکراو.

ئادەکردن(کتپ،کی) ade kirdin (ki).
پاک کردنەوە، نەهێشتن.

ئادەم(ن) adem
١- ئایم، ئایەم، بابەئادەم، باوەئادەم، مێردی دایکە وا، هەوەڵین باپیری مرۆڤ، یەکەم مرۆڤ کەهاتۆتە سەر زەوی بەگوێرەی قورئان و ئینجیل.
٢- بنیادەم، پیاو، مرۆڤ، مرۆک، مرۆ، مەردەم، مەریتە، مێر.

ئادەمیخۆر(نک) ademîxor
ئادەمیخۆر، ئایم هەرەک، پیاوخۆر.

ئادەمیزاد(ن) ademîzad
١- ئادەمزا، ئادەمزاد، ئادەمیزا، ئادەمیی، ئینسان، بەشەر، خەڵک، زەلام، کەس. ٢- ئافەریدە.

ئادەمیی (ن) ademî
١- ڕۆح لەبەر، گیان لەبەر.

٢- هەرشتێ پێوەندی بەمەردومەوەبێ.

ئادەنە (ن. کی) [١] adene(ki)

ب (ئاوینە / ١).

ئادەنە (ن. کی) [٢] adene(ki)

ئافرەت، ژن.

ئادەی! (کد) [١] adey!

بەردەوام بە! .

ئادەی (نسپ.ئاک) [٢] adey

برۆبەولاوە، دا، داوەی!، دەی!، لاچۆ.

ئادێ (ج) adê

ئەوان، ئەوانە، وان.

ئادێ چی (ئان.ج) adêçî

ئەوانی دی، ئەوترەکان.

ئار (نسپ، کی) [١] ar(ki)

بریا، بریی، خۆزگە، خۆزەیی، خۆزیا، خۆزیی، دەبا، کاشکە، کاشکا، کاشکای، کاشکی.

ئار(ن. کی) [٢] ar(ki)

بریا، خۆزگـە، خـۆزەیی، خۆزیـا، خـۆزیی، دەبـا، کاشکە، کاشکای، کاشکی.

ئار(ن. کی) [٣] ar(ki)

ئارد.

ئار (ن) [٤] ar

تین، گەرمایی، گەرمیی.

ئار(ن) [٥] ar

جا، جاگە، جە، جهی، جێگا، جێگە

ئار (ن) [٦] ar

بانەمـەڕ، زۆزان، کوێـستان، وار، هاوارگـە، هاوینگـە، هاوینەهەوار، هاوینەوار، هەوارگە.

ئارا (ن) [١] ara

١- مەیان، مەیدان، ناو، ناوچە، ناوەنـد. ٢- جێگـەی ژینی هەمیشەیی.

ئارا(ن) [٢] ara

١- بەین، مابەین، نێوان. ٢- پێوەندیی، دۆستیی، سەروسەخت، ئاسیاویی، نێوان خۆشیی.

ئارا (ن) [٣] ara

ئارەزوو، ئیشتیا، حەز، ویست.

ئاراستن (کتن، کتپ) arastin

تەمەڵی کردن، خستنەپـشت گـوێ، دانەپـشت گـوێ، سستیی کردن، کەمتەرخەمییکردن، گوێنەدان.

ئارام (ن) [١] aram

ئاسایش، ئاسایشت، ئۆقرە، پشو، ستارە، سرەوت، سەبر.

ئارام (ئان) [٢] aram

١- بێـدەنگ، سـەنگین، گـران، لەسـەرخۆ، مەنـد، مەنگ، هێمن(کەسێ).

٢- ئامۆش، بێهەست و خوست، خـامۆش، کـپ، کـڕ، کش ومات، هێوەر.

٣- ئۆقرەگرتوو، بێجووڵە.

ئارام (ئان) aram

قشت، نەرم، نیان.

ئارام (ئان) [٣] aram

بەتوانا، توانا، تیندار، هێزدار.

ئارام (ئاک) [٤] aram

بەئەسـپایی، بەشـێنەیی، بـەکاووخۆ، بەنـەرمیی، بەهێواشیی، بەیەواشیی، هێدی هێدی.

ئارام بوون (کتن) arambûn .

١- ئـارام گـرتن، ئـۆقرەگرتن، سـتارەگرتن، سـرەوت بوون، سرەوتن، سەبرگرتن، وەقرەگرتن.

٢- بێدەنگ بوون، مات بوون.

٣- بـێ هەسـت و خوسـت بـوون، خـامۆش بـوون، کڕبوون، کش و مات بوون.

٤- داسەکنان، داکاسیان، لەجووڵەکەوتن.

٥- دابین بـوون، دامرکـان، دامرکیـان، ڕق و تـوڕەیی نیشتنەوە.

٦- ئێش و ئازار نەمان، ورینگ گرتن.

ئارام دان (کتپ) aramdan

١- داسـەکناندن، دامرکانـدن، دامرکـانن، شێنەییکردن.

٢- بێدەنگ کردن، ژێرکردن (منداڵ).

ئارام کردن (کتپ) aramkirdin

١- ئازار یان ئێش نەهێشتن، ئیفاقەپێدان.

٢- تینوێتی شکاندن.

ئارامگا (ن) aramga

ئارامگە، قەبر، گلکۆ، گۆڕ.

ئارامگا (ن) [٢] aramga

تەختەبەنـد، تـەختی نوسـتن، جێگـەی نوسـتن، نوستنگا.

ئارامگا (ن) [٣] aramga

پەنا، پەناگە، حەشارگە، حەوانگە، داڵدە، داڵە.

ئارامگا (ن، س) [٤] aramga .

ئۆقرەگـا، بارەگـا، سـتارگا (مەڵبەنـدی: ڕێکخـراو، ئازووقـە و تەقەمـەنیی، یـان جـم و جـۆڵ ...). نم: ئارامگایەکی گەورەی سوپا لەشارەکەماندایە.

ئارام گرتن (کتن) aramgirtin [1]
ب (ئارام بوون / ١).
ئارام گرتن (کتن) aramgirtin [2]
١- پشووهەبوون، چاوەڕوانکردن، دان بەخۆداگرتن، ڕەحەت دانیشتن. ٢- هێدیبوونەوە، هێواش بوونەوە، هێوەربوونەوە.
ئارام لێ بڕان(کتن) ram lê biṟan
ئۆقرەلەبەرهەڵگیران، ئۆقرەنەمان، ناڕەحەتبوون (هەست).
ئارام لێ بڕین(کتپ) aram lê biṟîn
بێزارکردن، ناڕەحەت کردن، هەراسان کردن، هەراس کردن.
ئارام لێ هەڵگرتن(کتپ) aramlê helgirtin [1]
ب (ئارام لێ بڕین).
ئارام لێ هەڵگرتن(ند) aram lê helgirtin [2]
تووڕەکردن، جاڕس کردن، سەرلێ سەندن، شێتگیرکردن، فیشکەی کردن، هێنانەجۆش.
ئارام لێ هەڵگیران(کتپ) aram lê helgiran
زویر بوون، ناڕەحەت بوون.
ئارام نەگر (ئان) aramnegir
١- ئارام لێهەڵگیراو، بێئۆقرە، ناڕەحەت، هەراسان.
٢- بێخەو، خەوزڕاو، خەو لێزڕاو.
٣- بێ ئارام، بێ هەدا، پەریشان، شپرزە.
٤- بێ ستارە، سرەوت لەبەربڕاو، سرەوت لێبڕاو، شەپریو.
٥- ڕاتوول، ڕانۆ، ڕیتاڵ، گەڕۆک، گەڕیدە (ن).
ئارامی دڵان (ن.) aramî dilan
١-خاتوون، خانم، خانم خاس، ژن.
٢- هاودەمی ژیان.
٣- جەرگە، دەنگ، کچبانوو،کیژ.
ئارامیدەر (ئان) aramider
تەسەلاپێدەر، تەسەلادەر، دامرکێن، دامرکێنەر.
ئارامیی (ن) aramî [1]
١- بێ دەنگی، بێ هەست و خوستی، هێمنی.
٢- ئۆقرە، بێ تەقەوڕەقەیی، بێ شەڕو شۆڕیی، دنجیی، هەدا. ٣- نەرمی، هێدیتی، هێدیی.
ئاران (ن) aran [1]
١- تەختانیی، تەختایی، دەشت، زەوی بێ گرد و تەپۆلکە.
٢- گۆشتە زەوی، نەرمان (زەویی کەبۆ کشت وکاڵ دەست بدات).
٣- چیمەن، لەوەرگا، لەوەرگە.
٤ - دەشت و دەر، سارا، هەرد.
ئاران (ن) aran [2]
بنکەی ژیانی زستانەی کۆچەران، گەرمەسێر.
ئاران (ن) aran [3]
ئازار، ئەزیەت، ئۆف، ئێش، دەرد، ژان، ژوار، هێش، پیش.
ئاران (ئان) aran
سان، لەبار، نەرمەنیشک، هەموار.
ئاران (ن) aran [4]
بزواندن، پاڵ پێوەنان، تاودان، جوڵاندن، قاودان، گاڵ دان، هان دان.
ئاراندن (کتپ، کی) aran
١- ئازاردان، ئێشاندن، ئێش بردنەدڵ، ئێش پێگەیاندن، ژان بردنەدڵ.
٢- دڵ ئێشاندن، زویرکردن، هەست بریندارکردن.
٣- بریندارکردن، زامدارکردن.
ئاراو (ن) araw
ئاراف، سابووناو، کەفاو، کەفاوی‌سابوون کەجل و بەرگی تێدا دەشۆرێ، کەفاوێ کەجارێک جلی تیا شۆرابێ.
ئارایش (ن) arayîş [1]
ئارایشت، تاس و لووس، سووراو و سپیاو، لاولووسە، مەبەست کاری خۆرازاندنەوە و خۆ جوان کردنە.
ئارایش (ن) arayîş [2]
ئارایشت، تەدارەک، تەنتەنە، جوانیی، خەمڵ، ڕێک و پێکی.
ئارایش (ن) arayîş [3]
ئارایشت، دیکۆر.
ئارایش دان (کتپ) arayîş dan
ئارایشت دان، تاس و لووس دان، جلی جوان کردنەبەر، جلی جوان لەبەرکردن، جوان کردن، دەست پێداهێنان، ڕازاندنەوە.
ئارایش کردن (کتپ) arayîş t kirdin [1]
ئارایشت کردن، خۆ ڕێک و پێک کردن، سووراو و سپیاو کردن.
ئارایش کردن(کتپ) arayîş kirdin [2]
ئارایشت کردن، تاس و لووس دان، دەموچاوهەڵگرتن (خۆ یان یەکێکی تر).
ئارایشگەر (ن) arayîş ger [1]
ئارایشگەر، تاسولووسدەر، ئەو ئافرەتەی

کەئارایشتی خۆی یان ئافرەتێکی تر بدا.

ئارایشگەر (ن) ۲ arayîş ger
دەموچاو هەڵگر.

ئارپەشک (ن،کی) arayîş k (ki)
پەلەپیتکەی تفەنگ، پیتکەی تفەنگ، پیلکەی تفەنگ.

ئارتوون (ن، کی) ۱ artün (ki)
ب (جەهەندەم).

ئارتوون (ن، کی) ۲ artün (ki)
ب (ئەتوون).

ئارتوون (ن، کی) ۳ artün (ki)
تەنوور، تەنووری نان کردن.

ئارج (ن،رو،کی) arc (ki)
حەیزەران، دارحەیزەران، قامیشی حەیزەران.

ئارچەن (ن، کی) arçen (ki)
ئەرزەن، ئەرزینگ، چەناگە، شەویلاگەی خوارەوە.

ئارختک (ن، کی) arxtik (ki)
مۆتەکە، میردەزمە.

ئارد (ن) ۱ ard
١- ئار، ئەرفان، دەغلی هاڕراوی ئامادەی نان، کوبین، هارد.
٢- دانەویلەی هاڕراو، دەغلی هاڕراوە.
٣ -خاکەرۆ، خاکەرۆک.

ئارد (ن) ۲ ard
تۆز، خاکە، وردە، هوردە.

ئارداڤ (ن، کی) ardav (ki)
ئەروەند، تەشقەڵە، تەفرە، تەڵە، داو، فریو، فێڵ، فێڵ و فەرەج، فەن، گز، گزەونیی، گۆبەند.

ئارداویژ (ن.) ۱ ardawêj
ئاردەشان، ئاردی پرژاو، ئەوئاردەی بەرداش لەسووڕانەوە دا فڕێ ئەدات (ئاشی ئاو) یان ئەو شوینەی ئاردی لەلێواری بەرداشەوە دەڕژێ بۆ قوڵکەی ئاش.

ئارداویژ (ن) ۲ ardawêj
دەراوی دەمی ویژەر، دەم و گفت، دووان، قسەوباس، گفتوگۆ.

ئارداویژ (ن) ۳ ardawêj
قسەی حەلەق و مەلەق، وتەی پڕ و پوچ.

ئارداویژی خۆشە (رس) ardawêjî xoše
١-بەکاردەهێنرێ بۆ یەکێکی دەراوی قسەخۆش، زمان شیرین، سەروزمان شیرین، قسەخۆش، وتەخۆش. ٢- ڕۆح سووک، میهرەبان.

ئارداویی (نان) ۱ ardawî
بەئارد داپۆشراو، تۆزی ئارد لێ نیشتوو، تۆزی ئاش گرتوو.

ئارداویی (خ) ۲ ardawî
تۆمەت بەخۆ کردوو، خۆ تووشکردوو.

ئاردبیژانەوە (کتپ) ardbêjanewe
ئارد لەمێلەک دان.

ئاردکیش (ن) ۱ ardkêš
قەراش، کۆڵ هەڵگر (تەنها باراش).

ئاردکیش (ن) ۲ ardkêš
ئاردکۆوەکەر، ئاردماڵک، بێلۆکەی دارینی ئاشەوان کە ئاردی پێ لەقوڵکە دەردە دا، خاکەنازی ئارد کۆکردنەوە، دارێکی درێژە تەختەیەکی پانی بەسەرەوەیە ئاشەوان ئاردی پێکۆدەکاتەوە.

ئاردماڵک (ن) ardmaḻk
ئاردکیش.

ئاردن (کتپ، کی) ardin(ki)
ئانیین، هانیین، هاوردن، هێنان.

ئاردو ڕۆن (ن) ard w ṟon
ئارخاف، ئاردخاو، ئاردەوا، ئاردیی، پەڵوو، پەڵوولە، جوجوش، حەڵوا، حەڵوای زەیستان، میوانیی.

ئاردوو (نک) ۱ ardü
ئاردوو، چیلکە و چەواڵ، سووتمان، سوتەمەنیی، قرش و قاڵ.

ئاردوو (نج) ۲ ardü
کاری ئاگرکەوتنەوە.

ئاردە (ئان) arde
تازەبابەت، تازە داهاتوو، نۆ هاتیی.

ئاردە بارە (ن) ardbare
ئارد بەهرە، ئاردەوارە، بەشەئاردێک کە ئاشێر بۆ هەر بارێک کەمێکی بەخۆشیی خۆی بەئاشەوان دەبەخشێ، قرەمزە، مزەی ئاش، هەق یان کرێی بارکردنی ئارد یان لێ کردنی باراش..تاد.

ئاردەبیژ (ئان) arde bêj
بەمێلەک بیژراو، بەپەلەکداکراو، زۆر وورد (وەک ئارد)، لەپەلەک دراو، والابێژ.

ئاردە پیچ (ن) ۱ arde pêç
ئارد پیچ، حەڵوا.

ئاردە پیچ (ن) ۲ arde pêç
گاڵگاڵی، مارمارۆکە.

ئاردە شان(ن) ardešan
ب (ئارداویژ).

ئاردە لووکە (ن) ١ arde lüke
ئاردی ناو قوڵکەی ئاش، وردە ئاردی سەر لێوی قوولکە لە ئاشدا.

ئاردە لووکە (ن) ٢ arde lüke
بەفرە لووکە، بەفری زۆر ورد و وشک کە دەبارێ، وردەکلوی بەفر.

ئاردەڵ (ن،کی) ardeḻ(ki)
١- ئەردەڵ، ئێشکگر، پاسەوان، حەس حەس، کێشکچیی، وەردیان. ٢- پێش خزمەت، گزیر، راوێژکەری ئاغا، نۆکەری بەردەستی ئاغا.

ئاردە مشار (ن) ardemišar
ئاردی هەرە، بڕەمشار.

ئاردەوا (ن) ardewa
پەلوولە.

ئاردەینە (ن، کی) ardezne(ki)
داماتوو، دامێنراو، ژنووماتیی، نۆچێ بوویی.

ئاردی بێژراوە (خ) ardîbêjrawe
١- ئامادەکراو، پوختەکراو، خەملاو، سازاو
٢- ئامادە، پوختە، ساز، لەبەردەس.

ئاردینە بێژراو (ن) ardînebêjraw
ئاردی کەپەکاوی، ئاردی لەمێلەک نەدراو، ئاردی نەتەقیاگ

ئاردیی (ن) ardî
پەلوولە.

ئارزان (ئان، کی) arzan
١- کەم بەها، کەم نرخ ، هەرزان. ٢- بێبەها، هیچ، هیچ و پووچ.

ئارزێ (ن) ١ arzî
خاوەن ماڵ، ماڵاخۆ، ماڵخۆ، ماڵیخۆ.

ئارزێ (ن) ٢ arzî
ب (ئارەزوو).

ئارسم (ن،پز، کی) arsim(ki)
١- باهۆز، تراو، دەمەنیی، ساف، فرفینگ، مرک، هەلامەت.
٢- نووفە، پزوو، پسکە، سەقاو، مرخە، مقاو، مەقاو.

ئارماز (ن، کی) armaz(ki)
بەکرە، خرخرە، خرپلە، خولخولۆکە، خەبینەت، غەرغەرە، قرقرە، گرگرە، لوولەیەکی ناوبۆشە، دەزوو، تەل ..تاد لەسەر هەڵدەکرێ.

ئارمانج (ن) armanc(ki)
بالەتە، پنگ، خاڵ(بۆ مشتوو لیگرتن بەچەک)، شەقلە، کۆلک، کێلک، مشتە، موور.

ئارمانجێ (ن) armancê(ki)
ئەزموونی ئەنگیوەیی، کێ بەرکێ لەتفەنگ و تیر هاوێژدا، نیشانە گریی.

ئارمانجێ کردن(ن،کی) armancê kirdin(ki)
ئارمانجانێکردن،
ئەزموونی ئەنگیوەییکردن، کێبەرکێکردن (بەچەک)، نیشانەداکردن، نیشانەگریی کردن، نیشانەگیریی کردن.

ئارموش (ن، کی) armüš (ki)
ب (ئاوریشم).

ئارنگ(ن، کی) aring(ki)
باق و بریق، بریسک، بریسکە، بریق و باق، بریقە.

ئاروان (ن، کی) arwan(ki)
ئازووخەی ئارد لەماڵدا، پەسمەندەی ئارد لەماڵدا.

ئاروانە (ن، ئا، کی) arwane(ki)
ئارپانە، ئاروان، ئارە وانە، حوشتر، حیشتر، دەپە، ووشتر.

ئاروو(ن، رو، کی) ١ arü(ki)
ئاروێ، خەیار، هاروێ.

ئاروو (ن،کی) ٢ arü(ki)
پووک، پووکی دان.

ئارووشک (ن،کی) ٣ arüšik(ki)
باوێشک.

ئارووشک (ن، کی) ٤ arüšik(ki)
پژمە.

ئاروین کردن(کتپ، کی) arwîn kirdin(ki)
ئازموون کردن.

ئارۆزیان (کتن، کی) aroziyan(ki)
هرووژان، وروژان.

ئارهان (ن، کی) ١ arhan(ki)
ئازار، ئێش، ژان(سووتاو).

ئارهان(کتن، کی) ٢ arhan(ki)
١- ئێشانەوە، چووزانەوە، کولانەوە، وە ژان هاتنەوە، هاتنەوە ژان.
٢- برژانەوە، سووتانەوە، (برین)

ئارهاندن (کتپ، کی) arhandin(ki)
١- ئاگر پێوەنان، چزاندن، سووتاندن.
٢- داخ کردن، داغ کردن.

ئارهایی (ن،کی) arhayî(ki)
ئازاری هەمیشەیی (لەئەندامی لەشدا).

ئارەزوو (ن) ١ arezü
١- ئارزیی، ئارۆزە، ئێشتیها، خوەستەک، کەوژ،

وان(بۆ خواردەمەنی) .
٢- خواز، خواس، خواست، ویست، هەوەس، هێڤی
٣- ئەوین، ئەڤینی، خۆشەویستی، هەڤینی، هەوینی.
٤- حەز، مەیل، هەوەس، هەویا(بۆ سەرجێیی).

ئارەزوو(ن) ٢ arezü
١- ئـاوات، ئومێـد، ئومێـدەواریی، هومێـد، هیـوا، هیواداریی. ٢- ئەڵها، کام، ڤیان.
٣- سەودا، کەڵکەڵە، هەڵپە، هەوا.

ئارەزوو (ن) ٣ arezü
سەرچڵیی، سەرکێشی.

ئارەزوو(ئان) ٤ arezü
سەرچڵ، سەرکێش.

ئارەزوو بزوتن(کتن) arezü bizütin
١- مەیل جوڵان،هەوەس چوونە سەر
٢- حـەز لەسـەر جێـی کـردن، هـەوەس هەڵسان(هەستان).

ئارەزوو بوون(کتن) arezü bün
١- ئێـشتیابوون، ئێـشتیهابوون، تاسـەمەندبوون، تامەزرۆبوون، ویستن.
٢- ئاواتەخوازبوون، ئاواتییەبوون

ئارەزووپێ دان(کتپ) arezü pêdan
١- مەیل بۆ جوولان، هەوەس پێ جـوولان، هـەوەس پێ هەڵسان.
٢- پاڵ پێوەنان، تیژکردن، گاڵ دان، هان دان.

ئارەزووکردن(کتپ) arezü kirdin
١- ئێشتیاکردن، تاسەکردن، حەزکردن لە، دڵ بـۆ چوون، مەیل بۆچوون.
٢- خواستن، گاڤیین، ویستن.
٣- دڵ لەدوو بـوون، ڕەچـاوکردن، قـرم لـێ خـۆش کردن.

(بە) ئارەزووگەیشتن(کتپ) (be)arezü geytin
ئـاوات وەدییهـاتن، ئـاوات هاتنـەدی، بـەئارە زوو گەیین، بەئاوات گەیشتن.

ئارەزوومەند(ئان) arezü mend
ئاواتەخواز، بەئاوات، بەتاسە، بەعەزرەت، تاسەخواز، تاسەوەن، تاسـەمەند، تامـازرۆ، تامـەزرۆ، هۆمیـدەوار، هیوادار.

ئارەزوومەندیی (ئان) arezü mend
١-ئارەزوو.
٢-ئێشتیای جووت بوون، چێشکەی سەرجێی.

ئارەق (ن) ١ areq
ئارەقـە، ئـەرەق، تـەڕایی کـەلە کونـەکانی پێستەوە دێتەدەر، خوو، خووەی، خویە، خۆ.

ئارەق (ن) ٢ areq
١ -تەقەلا، خەبات، کۆشش، هەوڵ.
٢- ماندوێتی، مانگیی، هیلاکی.

ئارەق (ن) ٣ areq
ئەرەق، بادە، خواردنەوەیەک مەستی بدات، عـارەق، عـەرەق (جـۆرە مـەیێکی ڕۆژهەلاتییـە لە دۆشـاوی خورمـا، شـەربەتی تـرێ، یـان بـرنج و شـەکر دەردەهێنرێ)

ئارەق (ن) ٤ areq
ئـاو یـان جەوهـەری گـوڵ (هـەروەها هەنـدێ گژوگیا...)، گوڵاو.

ئارەق (ن) ٥ areq
شلەمەنیی لە هەڵم تکاو.

ئارەقاویی (ئان) areqawî
١- لەش بەئارەقـەوە، یـەکێک زۆر ئـارەقی کردبێتەوە.
٢- شتێ بۆنی ئارەقی لێ بێت.

ئارەق پێ کردنەوە(کتپ،ئد)
-areq pêkirdinewe
بەئاوکردن، پۆزی کەسێ شکاندن، تەریق کردنـەوە، چاوبـەرە ژێرکـردن، چـاو پـێ شـۆڕکردن، خەجاڵـەت کردن، شەرمەزارکردن، کردن بە ئاو.

ئارەقچن (ن) areq çin
ئـارەخچن، ئـارەقچین، تەپـلە، تەقیلـە، کـڵاو، کلاوەنگور.

ئارەقچنیاو (ئان) . areq çinyaw
ئارەق چنیاگ، خەلەستوو، قاڵ، قالبوو.

ئارەق خواردنەوە (ئان) areq xwardinewe
بادە نۆش کردن.

ئارەق خۆر (ئان) areq xor.
مـەیخۆر، کەسـێ کـەئارەق خواردنـەوەی کردبـێ بەخوو.

ئارەق دەردان (کتن) areq derdan
ئارەق کردنەوە.

ئارەق دەرهێنان (کتپ).areq derhênan
ب (ئارەق گرتن).

ئارەق ڕشتن (کتن) areq ṟiştin
ئارەق کردنەوە.

ئارەق فرۆش (ن.) areq froš.
مەیخانـەچیی، مـەیفرۆش، کەسێکەپیـشەی ئـارەق فرۆشیی بێ.

ئارەق كردنەوە(كتن) areq kirdinenwe.
١- ئارەق دەردان، ئارەق رشتن، ئارەق كردن، تەرایی ئارەق لەئەندام دەركەوتن، تەرپی(ئارەق) لەكونەكانی پیستەوە لەئەندام دەركەوتن، تەرپی(ئارەق) لەكونەكانی پیستەوە هاتنەدەر.
٢- بەخۆدا شكانەوە، خەجالەت بوون، روو زەردبوون، شەرمەزاربوون(ئد).
٣- ئالۆزان، پەشۆكان، تێك چوون، شلەژان، شیوان.
ئارەق گرتن (كتپ) areq girtin
ئارەق دروست كردن، ئارەق دەرهێنان، ئارەقەكێشان، جەوهەر دەرهێنان یان گرتن، چكاندن، چۆڕاندن (میوە، گژوگیا..).
ئارەقگیر (ن) areqgir ١
ئارەقەی ژێر زینی ولاخ، ئەرەقگیر، پارچەلبادی ژێر زین، پارچەلبادێكی تەنكە لەبن زینەوە دەخرێتە سەر پشتی ولاخ، تەكەلتۆ، ژێر زین، نەرمە زین.
ئارەقگیر (ن) areqgir. ٢
ژێرجل، ژێر كراس،فانیلە.
ئارەقگیر (ن) areqgir ٣
ئەرەقگیر، تونگەی بەلوولە، تونگەی لوولەدار.
ئارەقە (ن) areqe. ١
ب (ئارەق).
ئارەقە (ن) areqe. ٢
تیرتۆی دیوار، دیمەك، كۆلەكەی ناو دیوار (بۆ راگرتنی).
ئارەقە (ن) areqe ٣
جلەو، دەستەوسار، قەراسە، قەوچە، لغاو، مەهار، هەفسار، هەوسار.
ئارەقە (ن) areqe. ٤
تەرایی، تەرپی، رەو، شە، شی.
ئارەقی رەش و شین دەردان(ئد)
areqî reš w šîn- derdan.
ب (ئارەقیرەش وشین كردنەوە).
ئارەقی رەش وشین كردنەوە(ئد)
areqî reš wšîn- kirdinewe
١- ماندوو بوون، هیلاك بوون.
٢- تەریق بوونەوە، شەرمەزار بوون.
٣- خۆماندوو كردن، خۆ ماندگ كردن، خۆ هیلاك كردن.
ئارەوەن (ن، رو، كی) arewen
داری سەروو، سەروو.

ئارەی (ئان) arey
پڕ، تژیی، دارماڵ.
ئاریا (ئان) arya
باخوە، خودان، سالار، سان، سەراك، سەردار، سەركردە، سەرۆك، سەرەك، گەورە (پلە)، مەزن.
ئاریان(كتن) aryan ١
كوان یان زیپكە لەلەش هاتن.
ئاریان(كتن) aryan ٢
دل تێك چوون، دل هەلشیوان.
ئاریباری(ن، می) arîbarî ١
ئالووچە، زەردەلوو، عەلوچە، هەلۆچكە، هەلۆچە، هەلووژە، هەلووژەی سووری پایزە.
ئاریباری (ن، می) arîbarî ٢
ئالوبالوو، بەلالوك.
ئاریختێ (ن،كی) arîxtê(ki)
ئاودابەشكەر، میراو، (ئەو كەسەی سەرپەرشتی ئاو دابەشكردنی بەدەستە بۆ ئاودیران).
ئاریدانك (ن،كی) arîdank(ki)
١- سەرەنوێلك، سەرەنوێلكی خۆلی عەمەلە، كەلاوەی پڕ لەپیسایی. ٢- تەنەكەی خۆل.
ئاریشە (ئان) arîše
دژوار، دشوار، زەحمەت، نارەحەت.
ئاریشە كردن(كتپ) arîše kirdin
دژواركردن، زەحمەت كردن، نارەحەت كردن (كاروبار). دژ: ئاسان كردن، سووك كردن.
ئاریشەن (ن) arîšen
بەشارەت، پژوون، زەهلە، ورە، وورە.
ئاریكار(ن،كی) arîkar(ki)
١- ئالیكار، هاریكار، یارمەتیدەر، یاریدەر، یاریكار، (كەسێ كۆمەك بەكەسێ دەكا).
٢- پشت، پشتیوان، هاوپشت.
٣- تیژووكەر، تیژووكەر، گالدەر، هاندەر، هەشدەر، هەلخراندەر.
٤- ئیشكەر، بەردەسیكەر، بەنیی، دەستوپێوەند، كاركەر، كۆلە، نۆكەر.
٥- تەبان، دەماڵ، كارەكەر، كلفەت، كەنیزەك.
ئاریكاری (ن، كی) arîkarî(ki)
ئالیكاری، زبارە، كۆمەگ، هاریكاری، هاریی، هاوپشتیی، یارمەتیی، یاریدە.
ئاریكاری خواستن(كتن،كتپ، كی)
arîkarî xwastin(ki)
داوای كۆمەگ كردن، داوای- هاریكاریی كردن، داوای

یاریدەدان کردن (لەکەسێ).

ئاریکاریی کردن(کتپ،کی) arîkarîkirdin(ki)
ئاریی کردن کردن، دەستی یارەمتیی بۆ(کەسێ) دریـــژکردن، زیـــارەکردن، هاریکـــاریی کـــردن، یارمەتییدان، یاریدەدان، یاریەدان.

ئاریلە(ئان) arîle
ئـالی پـیواز (پـیاوێک خـوو رەوشـتی ژنانـە بێت)، ژنانیلە، ژنەرەنگە، سەرژنانیی.

ئارینۆک(ن، کی) arînok(ki)
لەتکەنۆک،نخوشەر.

ئارێ(ئاک) arê 1
١- بەڵێ هەرێ.
٢- وایە، هەر وەک تۆ دەڵێی یان دەخوازیی.

ئارێ(ئاک) arê 2
ئاما!، تۆ بلێی، رەنگە، لەوانەیە.

ئارێخ(ن، کی) arêx(ki)
میخ زنجیر (ولاخی پێ دەبەستنەوە).

ئارێنج(ن،پز،کی) arênc(ki)
١- دوومەڵ، قونێر، کوان.
٢- زیرکە، زیپکە، زیتکە، قنچکە.

ئاری(ن) arî 1
کۆمەک، هامەیاریی.

ئاری(نک، کی) arî 2
بـۆڵ گـەرم، بۆڵـەمر، بـووڵ، تـوون، خۆڵـەمێش، خۆڵەکـەوە، خـۆڵێ، خـەلە کـوو، رتـام، ژیلەمـۆ، سووتوو، سووتەکە، مشکی، مۆڵک.

ئاری(ئان) arî 3
پایەبلند، پایە بەرز، گەورە، مەزن.

ئاری(ن، ئان) arî 4
هینـدۆ ئەورووپـیی(زمانـەکان)، هینـدۆ ئێرانیـی (ئێلـەکان)، نـەژادی ئـاریی(زمانـەکانیان وئێلەکانیان)، لەرەسەنیی ئاریایی.

ئاری(ن) arî 5
پیرۆزی، پێکهاتی، دەربازیی، رزگاری، سەرکەوتی، وەسەرکەوتنی.

ئاری کردن(کتپ،کی) arî kirdin
زیـارەکردن، کۆمـەک کـردن، ئاریکـاری کـردن. ئاریکاریی کردن.

ئاراستە(ئان) araste 1
١- ئامادە، چاک، دروست، دەبار، دەردەس.
٢- بەسەروبەر، چک، رێکخراو، ساز (لەشکر).
٢- بەدەق، رێک و پێک (کراو).

ئاراستە(ئان) araste 2
خەملاو، خەملیو، رازاوە، رازێنراو.

ئاراستە(ئان) araste 3
رووبەروو، روو بەرەو روو.

ئاراستە بوون(کتن) araste bûn
بەرامبەر بوون، رووتێکردن.

ئاراستە کردن(کتپ) araste kirdin 1
١- ئامـادەکردن، چـاک کـردن، حـازرکردن، رێـک خستن.
٢- بەسەروبەر کردن، سازکردن.

ئاراستە کردن(کتپ) araste kirdin 2
بەرامبەر کردن، رووتێکردن، رووڵێ کردن.

ئاراستە کردن(کتپ) araste kirdin 3
رابەریی کردن، رێپیشان دان، رێگانیشان دان.

ئاراستە کردن(کتپ) arastekirdin 4
باسی کەسێ بەخراپەکردن یان بـردن، بەنـد و بـاو بـۆ هەڵبەسـتن، تیلەوتـوانج تێگـرتن، هەڵـە لێ دۆزینەوە.

ئاراستە کردن(کـتپ) araste kirdin 5 تـەدارەک کردن، خەملاندن، رازاندنەوە.

ئارفتە(ئان، کی) arîfte(ki) 1
١-ئاروفتـە، تێکـدراو، رفتـە، ژێـرە ژوور بـوو، نـوغرۆ بوو. ٢- داتەپیو، رماو، رمیاگ، رووخـاو، روخیـاگ.
٣- تێک تەپاو، دارووخاو، کاول، وێران.

ئارفتە(ئان، کی) arîfte(ki) 2
١- پەک کەوتە، لەکارکەوتە(مرۆڤ).
٢- کـــەڵک بـــڕاو، کـــەڵک لێ بـــڕاو، لەکـــەڵک کەوتوو(شت).

ئارۆ(ئاک) aro
ئیـستا، ئێـستە، ئیـسە، لەم کاتانـەدا، لەم کاتـەدا، نوکە، نها، نهۆ،نهە.

ئارین(کتپ، کی) arîn
١- کردنە ئارد،لەئاش کردن، ورد کردن، وەک ئـارد، هاڕیین، هەڕیین (بەتایبەتی دانەوێڵە).
٢- کوتان، وردکردن، وردوخاش کردن.

ئاز(ئاک، کی) az 1
چینچک، زیپکە (سەر پێست).

ئاز(ئان) az 2
راست، راستبێژ، راستگۆ، ساغ.

ئاز(ئان) az 3
تەماعکار، چاوبرسیی، چاوتێرنەخۆر، نوقـورچ هـاوێژ (بۆ دەسکەوت)، هەڵپە هەڵپەکەر.

ئازا (ئان) ١ aza

١- بەجەرگ، بەزات، بەغیرەت، پەردڵ، پەرکیش، ڕۆزبەران،جەسوور، چاوسوور، چاونەترس، دلاڕا، دلێر، شێردڵ، قارەمان، کورد، هەردی.

٢ - پیاو، پیاوی تەنگانە، جوامێر، جوانخاس، جوانمەرد، مەرد، مێر، مێرخاس، وەن، وەند، یارمەتیدەر. ٣- توانا، خورت، لێهاتوو.

ئازا (ئان) ٢ aza

بەتاو، بەگوڕ، پەیت، پێتمار، چابوک، چاپک، چالاک، چوست، خۆشڕەو، خێرا، گورج، گورج و گۆڵ.

ئازا (ئان) ٣ aza

بەکاکڵ، ساغ (گوێز).

ئازا (ئان) ٤ aza

١-باش، چاک، ساخ ، ساغ.

٢- نەشکاو.

ئازا(ئاک) ٥ aza

بەپەلە، بەتاڵووکە، بەخێرایی، بەهەڵەداوان. نم: ئازا گەیشتنە سەر سەنگەری دوژمن.

ئازا (نک) ٦ aza

ئەندامی لەش، پەلو پۆ، دەست و پێ وبەشەکانی تری لەش بەگشتی. نم: لەدەرەوە رامەوەستە هەموو ئازات تەڕ دەبێ.

ئازا (ن) ٧ aza

ئەنام، ئەندام، (کۆمەڵەیەک..).

ئازاتی (ن) azatî

ب (ئازایەتیی).

ئازاد (ئان) ١ azad

١- ئازاسەر، بەرخوەدار، ڕزگاربوو، سەربەست. ٢- بەرەڵا، ڕاهی.

٣-ئاوەڵا، بەردراو، بەرەڵا، بەرەڵاکراو، سەربەست.

ئازاد (ئان) ٢ azad

بازەڵە، بێباک، بێپەروا، پڕڕوو، جەسوور، گوساخ.

ئازاد (ئان) ٣ azad

١- بێتاوان، بێخەتا، بێسووچ، بێ گوناه.

٢- بەئیمان، بەدین، پیاوچاک، پیاوی خوا، دیندار، لەخواترس، نوێژکەر.

ئازادبوون (کتن) azad bûn

خۆیبوون، سەربەخۆبوون (دوای دەس بەسەری یەکی لەوەوپێشتر)، لەدەس بێگانە ڕزگاربوون.

ئازادخوا (ئان) azadxwa

١- سەربەخۆ، سەربەست. ٢-ب (ئازادیخواز).

ئازادکردن (کتپ) azad kirdin

١- ئازاسەرکردن، بەردان، بەرەڵاکردن، سەربەست و سەربەخۆکردن، لەبەند ڕزگارو بەرەڵاکردن، لەزیندان بەردان.

٢- دەستووردان، ڕوخسەت دان، مۆڵەت پێدان.

٣- ڕزگارکردن (وڵات لەدەستی بێگانە)، وڵات ڕزگارکردن لەژێر دەستی بێگانە، وڵاتی خۆسەربەست کردن (لەژێر دەستی یەکێ لەوەو پێشتر).

٤- بەندوداوی ئێخسیریی داماڵین، کۆت و زنجیر داماڵین.

٥- ڕاهی کردن، ڕزگارکردن، قوتارکردن.

ئازادیخوا (ن) azadîxwa

ئازادخوا، ئازادخواه، ئازادیخواز، ئەو کەسەی لەپێناوی ئازادیدا خۆی بەخت دەکات، داواکاری سەربەستیی، ڕزگاریخواز، کەسێ کەبیروڕای رامیاریی ئازادیخوازانەی هەبێ.

ئازادیی (ن) azadî

ئازاهیی، ئازایی، بسەرخۆەیی، تەرخانیی، ڕزگاریی، سەربەخۆیی، سەربەستیی، سەرفرازیی.

ئازار (ن) ١ azar

١- ئۆف، ئێش، با، ژان، (ئەندام، لەش..)، هەستی نا ئارامی گیان لە ئاکامی نەخۆشی یان برینداریی.

٢- دەرد، دەردەساریی، نەخۆشیی، نەخۆشیی تەشەنەکەر.

٣- ئاهۆ، دەرد[نەخۆشیی گیانەوەر جگە لەمرۆڤ] قڕ.

ئازار(ن) ٢ azar

ئادار،مارت، مارس، دوانزەهەم مانگی ساڵنامەی جوولەکە، سێهەم مانگی ساڵنامەی گریگۆریی.

ئازارخواردن (کتن) azar xwardin

هەست بەئازارکردن، هەست بەئێش کردن، هەست بەئێش و ئازارکردن.

ئازار دان (کتپ) azardan

١- ئازارپێ گەیاندن، ئێش پێگەیاندن، ئێش گەیان بەکەسێ، ژان بردنە دڵ (کەسێ).

٢- دڵ ئەزیەت دان، زویرکردن، نارەحەت کردن، هەست بریندارکردن، هەست زامارکردن.

٣- ئەزیەت دان، چەوساندنەوە

٤- بریندارکردن، زامارکردن، زامدارکردن.

ئازار دراو(ئان.) azardiraw

١- ئازارپێ گەیاندراو، ئەزیەت دراو، ئێش پێ

گەیاندراو، لێ دراو. ٢ - بینەو بەرە پێکراو، دڵ پڕ لەژان کراو، دڵ ڕەنجاو.

ئازار دەر (ئان، ن) azarder

١- ئەزیەت دەر، ئێش پێگەیاندەر .

٢- بینەوبەرە پێکەر.

٣- بدەگە، بەدکار، بەدکردار، بەدکردەوە، بەوەزەن، بەوەی، زەرەردەر، زیاندەر، زیانکار، فەتراک، گەلاج.

٤- بەدسرشت، بەدسروشت، بەدفەڕ، ڕووگرژ.

ئازارسی (ن، پز) azarsî

١١- ئازاریسیی، باریکۆ، دەردەباریکە، دیق، سیل، نەخۆشیی سیی.

٢- باریکیی، بنەسیی(لەبەرنەبوونی خواردەمەنیی).

ئازاکردن (کتن) azakirdin

پەلەپەل کردن، پەلەکردن، پەیت ڕۆیشتن، پەیت کردن، تالووکەبوون، تالووکەکردن، خێراییکردن، رابوون.

(**خۆئازاکردن** (کتن، ند) ١ (xo)azakirdin)

خۆ بەئازا پیشاندان.

ئازاکە (رس) azake

خێراکە !، زوویە !،زووکە !، زوو وەرە بەرێوە، گورجکە !.

ئازاگۆ،ئازامەیدان (رس) azago، aza maydan

ئانە گورز و ئانەمەیدان، ئەمە ئەرز و ئەوەگەز، خۆش گۆیندە وەرەمەیدان، خۆهەڵکیش چی دەتوانی وەرە بیکە !، (چییت لەدەست دێت بیسەلمێنە).

ئازاڵە (نک) azaḻe

١- تەپاڵە، شیاکەی گاومانگا و گامیش (دوای پاک کردنەوە و وشک کردنەوە بۆ سووتەمەنیی بەکاردەهێنرێ، بەتایبەتیی لەگوندەکان).

٢- ئاوردوو، سووتەمەنی (بۆ زستان).

ئازایانە (ناک) azayane

ئازانە، چاوقایمانە، دلێرانە، مەردانە.

ئازایەتیی (ن) azayetî .

١- ئازاتیی، ئازایی، بەجەرگی، پاڵەوانیتی، پاڵەوانیی،پڕکێشی، چاوسووری، خورتی، دلاوەری، دلێری، نەترسی.

٢- توانایی، توند و تیژی، جوامێری، زەبروزەنگ.

ئازایی (ن) azayî

ب (ئازایەتیی/ ١).

ئازایی کردن (ند) ١ azayî kirdin

ئازاتییکردن، ئازایەتیی کردن.

ئازایی کردن (ند) ٢ azayî kirdin

پیاوەتیی لێ وەشانەوە، جوامێرییکردن، چاکە لەدەس هاتن، خێرخوازییکردن، دەس و دڵ باش بوون، سوودبەخش بوون، سوودپێ گەیاندن، بەکاردەهێنرێ بۆ کەسێ بەمیهرەبانیی و ئاوڕ لەخەڵک دانەوە ناسرابێ.

ئازایی لە دەس هاتن (کتن،ند)

azayî le des hatin

ئیش لەدەس هاتن، بەتوانایی بوون، کارامەبوون.

ئازراندن(کتپ، کی) ١ azrandin(ki)

١-ئەزیەت پێ گەیاندن، ئەزیەت دان، ئێشاندن.

٢- هەست خرۆشاندن، هەست ورووژاندن.

ئازراندن (کتپ،کی) ٢ azrandin(ki)

ئافەرید کردن، داهێنان، هێنانەدیی.

ئازریی(ن،پز،کی) azrî(ki)

ئاوڕز، برینی ئاوڕز کردوو، برینی پڕ کێم، برینێ کەکێمی تێ زابێ.

ئازگار (ناک،کی) azgar(ki)

بەشوێن یەکدا بێبڕانەوە، تەواو، ڕەبەق، یەکێ بەدوای یەکدابێ بەتەواوی.

ئازما (ئان، کی) azma(ki)

١- جوان، ڕازاو، قەشەنگ، نەخشین، نەخشێنراو، (بەشێوەیەکی سەرنج ڕاکێش).

٢- ڕەنگاو ڕەنگ، ڕەنگدار، ڕەنگین.

ئازمایشت (ن، نج) azmaîšt

١- ئازموون، ئەزموون، ئۆقڵەمە.

٢- پەیجۆیی، پەیخوازیی، دۆز، دۆزە، دۆزیی.

٣- پشکنین، تاقییکردنەوە، تاقییوەکرن، لەدوو گەڕان، لێکۆڵینەوە (نج).

ئازموودە (ئان،کی) azmüde(ki)

ئازموونکراو، ئەزمون کراو،ئۆقڵەمەکراو.

ئازموکار (ن، کی) azmükar(ki)

ئاشکراکەر، پشکنەر، پەیجۆ، پەیخواز، تاقیکەرەوە، دەرخەر.

ئازموون (ن، کی) azmün(ki)

ئاروین، زمین.

ئازموون کردن (کتپ) azmün kirdin

١- ئاروین کردن، ئازمووتن، ئەزموون کردن، تاقییکردنەوە.

٢- بەرامبەرکردن، بەرئاووردکردن، بەراووردکردن،

بەراووردکردنەوە، بەراوەردکردن، پێک گرتن، هەڵ سەنگاندن.

ئازنگ (ن.کی) azing(ki)
تاقە خانوو، تەنهاخانوو، تەنیامال، خانووی بەسەر تەختەبەردیپانەوە لەسەریال دروستکراو.

ئازوبازی تۆم بە مل (رس) azubazî tom be mil
ئازو بەزەی تۆم بەئەستۆ، ئۆبالت بەئەستۆم.

ئازوبەزە (ن) azubeze
ئازوباز، ئۆبال، تاوان، گوناه، وەبال،هۆبال.

ئازوگویزکردن (کتپ) azw wêz kirdin
تاو تویکردن، راگویزتن، سەنگەل بەنگەل کردن، گواستنەوە، گۆزاندنەوە، گۆهارتن، گویزاندنەوە، گویزانەوە، گویزتنەوە.

ئازووخە (نک) azüxe
ب (ئازووقە).

ئازووشک (ن، کی) ١ azüšik(ki)
ئازۆشک، ئاژ، ئاژاژک، ئاژاژیی، ئاژکی، باویشک، بهنژین، ژاژک.

ئازووشک (ن، کی) ٢ azüšik(ki)
سەرخەو، قنگەخەو، کەرویشکەخەو، وەنەوز، وەنەوزە کوتێ.

ئازووقە (نک) azüqe
ئازوخە، ئازۆخە، بژێو، بژێو، بژیوی، بژیوی، پی‌بژیو، تفاق، داناش، دانەوێر، دانهیرکە، دانیلە، رۆزیی، زاد، زەخیرە، زەواد،قووت، نان وخواردنی پێداویست لەماڵدا.

ئازووقەدان (کتپ) azüqedan
ئازووخەپی‌دان، بژیوخستنەبەردەست، تفاق پی‌دان، زەخیرەپی دان.

ئازووقەدانان (کتپ) azüqedanan
ئازووخەداخستن، بژیوی دابین کردن، تفاق کۆم کرن.

ئازوەر (ئان، کی) zwer(ki)
بەرجل، بەرچاوتەنگ، بەرجل، چکۆس، چەبخووس، دەس گرتوو، رژد، کنووس، کوند، گزاف، مست داخراو، مەندەمۆر.

ئازوەریی (ن، کی) azwerî(ki)
بەرچاوتەنگی، پیسکەیی، رژدیی،رەزیلیی.

ئازەب (ئان، ن) azeb
جحێل، جەهێل، خورت، خۆرت، عازەب، گەنج، هەرزە، هەرزەکار.

ئازەبە (ن، پز) azebe
ئازەبەت، زیبکەی پێست.
زیبکەی دەموچاوی هەرزەکاران. عازەبە، عازەبیی، عازەویی.

ئازەپ (ن) azep
بەندەیی، زەرخەریی، کۆیلەی ئەلقەلەگوێ، کۆیلەی بەپارەکڕاو.

ئازەخ (ن، پز) azex
بالووک، بالووکە.

ئازەر (ن) azer
ب (ئاگر / ١).

ئازەنتیی (ن) azentî
راڤە، راوە، شیی.

ئازەنتیی کردن (کتپ) azentî kirdin
راڤەکردن، راوەکردن، شییکردنەوە (نوسراو)، مانالێکدانەوە، واتالێکدانەوە.

ئازیز (ن، ئان) azîz
١- خۆشەویست، دلبەر، دلدار، دولبەر، دۆست، ڕووناکیدڵ یان ژیان، یار، یور (ن).
٢- بەردل، خۆشەویست، لاوک، هەڤین، هەلکەوتوو، هێژا (ئان).
٣- ئۆفلاز، ژیکەلە، گیژگول (ئان).
٤- بایەخدار، پرپایەخ، نرخدار.

ئازیزمردە (ئان) azîzmirde
ئازیز مەردە، ئازیەتبار، خۆشەویست مردوو، خەمباری خۆشەویست مردوو.

ئازیەت (ن) aziyet
تازێ، تازیە، پرسە، تەعزێ، تەعزیە، خەم و پەژارە بۆ تازە مردوو، ماتەم.

ئازیەتبار (ئان) aziyetbar
ب (ئازیزمردە).

ئازێ (ج) azê
ئەوان، خۆیان (ئەو کەسانەی لەوەپێشتر باس کراون).

ئازین (ن.) azîn
١- جۆر، چەشن، رەوت، ڕێباز، شێوە، یاسنا، یاسا.
٢- خوو، رەوتار، رەوشت، نەریت.

ئاژ (ئان، کی) aj(ki)
ئاژین، درشت،دڕن، گرنج، گرنج گرنج، نەپۆڕ.

ئاژار (ن) ajar
بەهرە، پیت، حاسلات، دەرامەت (زەویی و زار).

ئاژاژک (ن، کی) ajajik(ki)
ب (ئاژووشک).

ئاژاشکه (ن، کی) ۱ ajaške(ki)
تەزوو، جەمین، چۆقە، مچورک، موچرک.

ئاژاشکه (ن، کی) ۲ ajaške(ki)
ب (ئاژاوە).

ئاژاڵ (نک) ۱ ajal̠
۱- ئـاژەڵ، پـاتاڵ، دەوڵـەت، گاوگۆتـاڵ، گـاوگۆل، مالات، مەڕومالات، ولس، ولست.
۲- چارەوا، چوارپێ، ڕەشەولاخ، ولاخ.

ئاژاڵ (نک) ۲ ajal̠
۱- سەوزە، سەوزەگیا، گژوگیا، گیا.
۲- گۆران، لەوەڕ، لەوەڕگا.
۳- چروچیلکە، چڵ و چێو، وردەدار.
٤- پرووپووش، پووش و پەلاش.

ئاژاڵدار (ن) ajal̠dar
۱- ئاژەڵـدار، خـاوەن ئـاژەڵ، خـاوەن مـەڕومالات، مەڕدار.
۲- بەدەوڵەت، دەوڵەتدار، دەوڵەتمەند، دەوڵەمەند.

ئاژاڵداری (ن) ajal̠darî
ئاژەڵداریی، دەوڵەتداریی.

ئاژاڵداری کردن (کتپ) ajal̠darî kirdin
ئاژەڵداریی‌کردن، ئاژەڵ ڕاگرتن، دەوڵەتداریی‌کردن، مالات بەخێوکردن.

ئاژاڵی دۆشەنی (نک) ajal̠î došenî
ئـاژەڵی دۆشـەنی، تـەڕەزەن، مـەڕومالاتی دۆشـەندە (بۆ شیر و کەرە و پەنیر).

ئاژان (ن، کی) ajan
پۆلیس، جاندار، جەندرمە، درۆغە، قۆڵچی، گزیر.

ئاژاوڵە (ن) ajawl̠e
ب (ئاژاوە).

ئاژاوە (ن) ajawe
۱- ئاژاوڵـە، ئاژاوڵـەیی، ئـاژاوەیی، هـەرا، هەراهـەرا، هەراوهوریا
۲- ئاژاشـکە، ئاشـۆ، ئاشـووب، ئاشـێو، ئـاڵۆزیی، بێئـارامیی، پـشێونە، پـشێو، پـشێویی، ڕاوەدوو، سەخڵەتیی، شلۆقیی، شەڕیوی، شێواویی، کـەس نەکەس، نائارامیی، ناڕێکیی بار یا دۆخ.
۳- شەڕو شۆڕ، شەڕوکێشە، کـاری تێـک بـەربوونی خەڵک یان بەگژ یەکداچوون، کێشەکێش.

ئاژاوەچیی (ن) ajaweçî
ئاژاوەگێـڕ، ئاشـۆبگێڕ، ئاشـووبگێڕ، بـزۆز، بزێـو، دیمـاگۆگ، سـەربەگۆبەند، سـەربەگێچەڵ، سەرەسۆدرە، شەڕەهەڵایسێن، شەڕهەڵخڕێن، کەتنگێڕ، مایەفیتە.

ئاژاوەگێڕ (ن) ajawegêr
ب (ئاژاوەچیی).

ئاژاوەگێڕان (کتپ) ajawegêr̠an
اژاوەخـستنەوە، ئاژاوەنانـەوە، ئاژاوەخـستنەوە، ئاشووب بەرپاکردن، ئاشووب گێڕان، شەڕهەڵخراندن، شەڕهەڵگیرسـان، فیتنەنانـەوە، کـەتن گێـڕان، هـەراو زەنا بەرپاکردن، هەراوهوریا خولقاندن.

ئاژاوەنانەوە (کتپ) ajawenanewe
ب (ئاژاوە گێڕان).

ئاژاوەیی (ن) ajaweyî
ئاژاوڵەیی، بێ ئارامی، شەڕیویی.

ئاژداد (نک) ajdad
ئـاژدا، ئـەژدا، باپـیران، باوباپـیر، باووباپـیران، پشتاوپشت.

ئاژر (ن، کی) ajir
تووڕەیی، ڕق، ڕک، قین.

ئاژری (ن، کی) ajirî
بـەڕق، بـەڕک، تـووڕە، ڕق گرتـوو، ڕق هەسـتاو، قیناویی، قین گرتوو.

ئاژنە (ن) ajine
چەکوشی بەردچاک کـردن، چەکوشی بەردشکاندن، چەکوشی نەقاڕی.

ئاژنی (ن) ajinî
سۆبایی، مەلە، مەلەوانیی.

ئاژنی کردن (کتن) ajinî kirdin
خۆبـەدەم ئـاوەوەدان، پـەل هاویـشتن، خۆشـتن لەناوئاودا، شەپۆلی ئاو دڕین.

ئاژنین (کتپ) ۱ ajinîn
۱- چیلکـەکردن بەبـەینی دانـدا، نێـوان ددان پـاک کردنەوە بەچیلکە... نێوان ددان کۆڵینەوە بۆ خاوێن کردنەوەی.
۲- دەرزیی‌تێ چەقاندن، سووژن ئـاژنکردن، سـووژن پێداکردن، شتێ‌نوکێ تیژ تێوە کردن.

ئاژنین (کتپ) ۲ ajinîn
(دەرگا..)داخستن، (کەلەبەر)گرتن. نم: دەرگاکـە دوای خۆت بئاژنە.

ئاژنین (کتپ) ۳ ajinîn
خـۆ ڕووت کردنـەوە، داکەنـدن (جـل و بـەرگ). نم: کراسەکەی لەبەر خۆئاژنیی : دایکەند.

ئاژنین (کتپ) ajinîn [٤]
تـــوڕەکردن، ڕق هەڵـــستان، ڕق هەســـتاندن، ڕق هەڵساندن، ڕک هەڵانیین، شێتگیرکردن، کین گرتن، کین هەستاندن.

ئاژنین (کتپ) ajinîn [٥]
زیرکردن، زرب کردن، کونجر کونجر کردن.

ئاژوان (کتپ، کی) ajwan(ki)
ب (ئاژوتن).

ئاژوتن (کتپ، کی) ajütin(ki)
ب (ئاژوتن).

ئاژوەر (ن، کی) ajwer(ki)
ئـاژۆ، ئـاژۆژ، ئۆتـۆمبیلچیی، بـران، رادەر، ڕاننـدە، شۆفیر، لیخوڕ.

ئاژوین (کتن، کی) ajüyîn(ki)
بلاوبوونـەوە، پـرش و بلاوبـوون، پـەخش بوونـەوە، پەرت و بلاوبوون (شتێک لەشوێنێ).

ئاژۆ (ن) ajo
ئالک، ئالیک، دیزیی، کاو جۆ... گژوگیـا (بـۆ مـەڕ و مالات).

ئاژۆتن (کتپ، کی) ajotin(ki) [١]
١- ئـاژوان، لێخـوڕیین، هـاژۆتن (ئەسپ، بارەبـەر، ولاخ).
٢- ڕانن، لێخوڕیین (ئۆتۆمۆبیل).
٣- پـــێش خـــۆدان، خـــستنەسەر ڕێ، پـــێخ دان (مەڕ...).
٤- سەرکردایەتییکردن، فەرمانداریی‌کردن.

ئاژۆتن (کتن، کی) ajotin(ki) [٢]
بەرێگاوە ڕۆیشتن، بەڕێوەچوون، ڕۆیشتن، ڕۆیین.

ئاژۆتنەسەر (کتپ) ajotineser
پـــەلاماربۆ بـــردن، پـــەلاماردان، چوونەســـەر، هەڵکوتانەسەر، هێرش بردنەسەر.

ئاژۆدان (کتپ) ajodan [١]
ئاژاڵ لەوەڕاندن لەکێو (بەشەو)، ئاژەڵ لەوەڕانـدن لەشـەوانی بـەهاردا لەشـاخ یـان لە دەشـت، شـەو ئاژووکردن، مێگەل بۆ لەوەڕ بردن بەشەو.

ئاژۆدان (کتپ) ajodan [٢]
شەبەیخوون (کردن)، هێرش بردنەسەر (لەشەودا).

ئاژۆژ (ن) ajoj
ب (ئاژووەر).

ئاژۆکردن (کتپ) ajo kirdin
١-پێ‌دۆزی کـردن، جێ‌پێ هـەلگرتن،دەوس دۆزی کردن، شوێن پێ‌هەلگرتن، شوێنگیریی کردن.
٢- چـاو لەکەسـێ‌کردن، چـاوای‌کردن، لەسـەرڕێ و شوێنی کەسێ‌ڕۆیشتن.

ئاژەڵ (نک) ajel
ب (ئاژاڵ).

ئاژەلداریی (ن) ajeldarî
ب (ئاژاڵداریی).

ئاژەلداریی کردن (کتپ) ajeldarî kirdin
ب (ئاژاڵداریی‌کردن).

ئاژەلی دۆشەنی (نک) ajelî došenî
ب (ئاژاڵی‌دۆشەنیی).

ئاژین (ئان) ajîn
بەردەلان، بەردەلانی، تمتم، تمتمان، ڕەقەن.

ئاژینە (ن) ajîne
١- چەکوشی بیرازکردن (سەرەکەی ددانەی هەیـە) قولنگێ.
٢- چەقچەق، چەقچەکۆک، چەقچەقە، چەقەنە(ئاشی ئاو).

ئاژین (کتن) ajîn
درشت بوون، دڕن بوون، زبربوون، زوور بـون، کـەماچ بوون، گرنج گرنج بوون.

ئاس (ن) as [١]
پەڕێکە لەپەنجاو دوو پەڕی قومار، (یاریی قومار).

ئاس (ن، رو) as [٢]
مۆرد، یاس.

ئاس (ئان) as [٣]
کەنەفت، ماندوو.

ئاس (ئان) as [٤]
ڕووت، ڕەجاڵ، ڕووت و ڕەجاڵ.

ئاسا (پا، ئان، ئاک) asa [١]
پاشبەندیکە ئاوەڵنـاو و ئـاوەڵکردار دروسـت ئـەکات بـەواتای -ئاسـا، چـۆن، وەک، وەکـو، وەکیـی. نم: خۆت ئاسایی.

ئاسا (ن) asa [٢]
جۆر، چەشن، ڕا، ڕەوت، ڕێ، ڕێگا، ڕێگە، شێوە.

ئاسا (ن) asa [٣]
ب (ئاش).

ئاسار (ن) asar
١- ئاسال، بناغـە، بنچینـە، بـن و بنچینـە، بنـەڕەت، بنەوا.
٢- شوێنەوار، نیشانە و شوێنەواری کۆن.

ئاسارەی زلکە (ن، ئس) asarey zilke
ئەستێرەی زوحەل ، خوای کشتوکاڵ.

ئاسارى لەسەر پادارى نەماوە (رس)
asarî leser padarî nemawe

١- شیرازەی تێک چووە، هیچ شتێکی لەجێی خۆیدا نەماوە.

٢- بزربووە، گوم بووە، لەناوچووە، وون بووە. ٣- بەیەکێکی: بەساڵداچوو، پیر، کۆماو ...دوتری، (ئد).

ئاساڵ (ن) asal

ب (ئاسار).

ئاسان (ئان) asan

١- بێئەرک، بێگیروگرفت، بێنارەحەتی، سووک، هاسان.

٢- ئاسوودە، سانا، هەدار.

٣-باش، خۆش، گەنگاز.

ئاسان بوون (کتن) asan bûn

سازان، سانای بوون شیان، لوان.

ئاسان کردن (کتپ) asan kirdin

١- ساناکردن، سووک کردن، گەنگازکردن، هەدارکردن.

٢- خستنەجێی خۆی، ڕێک خستن، لەجێی خۆدانان.

٣- ئەهۆن کردنەوە، دامرکاندن، هێدیکردن.

٤- زۆرکردن، زەحف کرن، فرەکردن، مشەکردن.

ئاسانە (ن) asane [1]

١- ئاستانە، ئاستۆن، بەردەرگا، بەرماڵ، پێش خانە، پێش خانوو، پێش دەرگا، پێشدەرکە، دەرماڵ، ژێردەرانە، سەردەرانە (گەورەماڵان).

٢- بن، خوارەوە، دامێن، ژێر، ژێرەوە.

٣- پاگە، جێی پێڵاوداکەندن، کەوشەن.

٤- ئارامگا، بارەگا، بنکە.

ئاسانە (ن) asane [2]

دۆخی کەوتنەسەر منداڵ بوون، ژان (ئافرەتی سک پڕ)

ئاسانەی سووکە (ژن) (رس) asaney sûke (jin)

بەئاسانی منداڵی دەبێ (یا لێی دەبێتەوە) [ژن]

ئاسانەی گرانە (ژن) (رس)
asaney girane(jin)

بە(ئەرک، درەنگ، زەحمەت، گران) منداڵی ئەبێت (یان لێی دەبێتەوە)، [ژن].

ئاسانیی (ن) asanî

بێئەرکی، سانایی، سووکیی و بێ گیروگرفتی کاروبار، هاسانی، هەداری.

ئاساو (ن) asaw [1]

ب (ئاش).

ئاساو (ن) asaw [2]

بەرداش، بەرداشی سەرەوە، بەرداشی خوارەوە(ئاشی ئاو).

ئاساوان (ن) asawan

ب (ئاشەوان) .

ئاسایی (ئان) asayî [1]

ڕەشۆکیی، ڕەمەکیی، هەڕەمە، هەڕەمەکیی.

***ئاسایی** (ئان) asayî

هەمەچەشنە، هەمەڕەنگ، هەمەڕەنگە.

ئاسایی (ئان) asayî [2]

هەردەم، هەموو ڕۆژ، هەموو کات، هەمیشەیی.

ئاسایش (ن) asayiš

ب (ئاسایشت).

ئاسایشت (ن) asayišt

١- ئارام، ئارامیی، ئاسایش، ئۆقرە، بێدەنگیی، ستارە، هێمنیی.

٢- پشوو، حەسان، حەسانەوە، فەرمانیی، وچان.

٣- ووریینگ، هێور، هێوەریی.

٤- ئاشتیی(گشتیی)، دووری لە جەنگ، دووری لەشەڕ و شۆڕ.

٥- شێنەیی، لەسەرخۆیی.

٦- ئاسوودەیی، ئاسوودەگەریی، بێخەمیی، سەرڕەحەتیی.

ئاسایشت پەروەر (ئان) asayištperwer [1]

١- ئاسایش خواز، ئاشتیخواز(ن). ٢- ئاشتیی پەروەر، کەسێ حەزی لەئاشتیبێ، یەکێ شەڕ و شۆڕینەوێ(ئان).

ئاسایشت پەروەر(ئان) asayištperwer [2]

لەسەرخۆ، هێدیی، هێمن.

ئاسپایی (ئاک) aspayî

بەسەبر، بەهێواشیی، لەسەرخۆ، هێدیکا، هێواش، بەئەسپایی. دژ: بەتوندیی، بەخێرایی. یان: خورتیی، بەملەملانێ.

ئاست (ن) ast [1]

١- حانا، حەن،حەنا، عاست. ٢- ڕێ ڕەو، سەرڕێ، سەرەڕێ، سیلە. ٣- جێگا، سەمت، سەنت، شوێن.

ئاست (ن) ast [2]

ئاقار، تەراز، تەنیشت، سنوور.

ئاست (ن) ast [3]

بەرامبەر، ڕووبەڕوو.

ئاست (ئان) ^١ ast
ئامادە، لەسەرپێ، لەکات.
ئاست (ئان) ^٢ ast
چەتوون، دژوار، دشوار، زەحمەت(هەرشتێ: کردنی، دانی، یان سەرپەرشتیکردنی ئاسان نەبێ).
ئاستاش جیا (شر) asta š ciya
بەجیمی هیشت، بەجێی هیشتم.
ئاستانە (ن) astane
ب (ئاسانە).
ئاستش (شر) astiš
ڕیگەی دا، هیشتێ.
ئاستن (کتن، کتپ) ^١ astin
تلیین، ڕیگەدان، ماوەدان، مۆلەت دان، هیشتن، هیلان.
ئاستن (کتپ) ^٢ astin
گل دانەوە، وەرگرتن، هیشتنەوە (پارە، دیاریی...).
ئاستن(کتپ) ^٣ astin
پاشەکەوت کردن، پەسەندەکردن (پارە).
ئاستەر (ن) aster
ئاسەر، بەر(جل).
ئاستەم (ن) ^١ astem
بەحال، پیچ، تۆز، تۆسقال، زەرا، کەم، کەمترین ئەندازە، کەمۆکە، نەخت.
ئاستەم (ئان) ^٢ astem
ئاستەنگ، دژوار، سەخت، هەلدیرکە، هەلەمووت، (ڕیگەو بان...).
ئاستەم (ئان) ^٢ asteng
ب (ئاستەم).
ئاسرم (ن، پز.کی) asrim(ki)
پەتا،پەسیو،مەلامەت
ئاسک (ن، ئا) ask
ئاسی، ئاهۆ، ئاهی، بانبز، جەیران، خەزال، کەژال، مامبز، وەرەماس.
ئاسکوداریی (ن) askuarî
سەربەست، سەروبەست، سەرپیچ (ژنان).
ئاسکی میچکە (ن، ئان) askîmêçke
ئاسکی مێ.
ئاسمان (ن، ئس) asman
١- ئاسموو، ئاسمیە، ئەسمەن، عاسمان، عەسمان، گەردوون.
٢- ئەزمان، ئەزمین، چەرخ ، حەوا، عەزمان، فەلەک، هەوا.
ئاسمان دوورو زەوی سەخت(پن)
sman dür w zewî sext
واتە:تەنگ و چەلەمەی بێچارە ، دەردی بێدەرمان، (یەکێک دەیلێ کەلەتەنگانەیەکدا بێ و دەستی بەکەسدا نەگات).
ئاسمان قووتی دا (رس،ئد) sman qütîda
ئاسمان هەلی لووشیی، دیار نەمان، ڕەش ڕاهاتن.
ئاسمانگەر (ن، ئس) asmanger
ئاسمانەوان، ئەستیرەوان.
ئاسمان لەبەر چاوتاریک بوون (ئد)
asman leber çaw tarîk bün
١- تووڕەبوون، ڕق هەستان. ٢- پەست بوون، زویربوون، هەست بەنائومیدیی کردن. ٣- بەیەکێک دەوترێ کە (بێ هیڤیی، بێهیوا، نائومید، هیوانەماو) بوو‌بێت. ٤- بەیەکێکی (بێ وورە، تەپیو، ڕووخاو) ئەوترێ. بروا بەخۆ نەماو، شلەژاو.
ئاسمانە (ن) asmane
ئاسمانەی دەم، مەلاشوو.
ئاسمانە (ن) asmane
١- بنمیچ، میچی ژوور. ٢- پۆش، پۆشە، سەر، سەرقاپڕ.
ئاسمانیی (ئان) ^١ asmanî
ئاویی، شین بەڕەنگیئاسمان، شینیکال، عاسمانیی، لاجیوەردیی.
ئاسمانیی (ئان) ^٢ asmanî
پەتەڕیی، دین، دیوانە، شیت.
ئاسمین (ن، ڕو) asmîn
یاسەمەنە، یاسەمین، یاسەمەنی گول سپی.
ئاسن (ن) asin
ئاهە، ئاهین، ئیسن، حەسن، کاراک، ماسن، هەسن، هیسن.
ئاسنچاو (نک) asncaw
حاجەت، دەفرو بەرۆشی لەمس چیکریی، دەوریی، قاپ، قاپ و قاچاخ (مسین).
ئاسندرک (ن) ^١ asndrik
پەیکولی ئاسن، تەلی دڕکاویی، تیلی وارشی دڕکدار، دڕکە ئاسنینە.
ئاسندرک(ن، ڕو) ^٢ asndrik
پەیکول.

ئاسن سمە (ن) asnsime
ئاسن سم، ئاسن کونکەر، ئاسن کونکەرە، سمۆ

ئاسنفڕێن (ن) asnfrên
١- ئاسنفڕین، ئاهن ڕوا، کانکیش، گەنی، موگناتیسی‌سروشتیی.
٢- بەردی ئاسنفڕێن، بەردی موگناتیس.

ئاسنکێش (ن، ئا) asnkê š
ب (ئاسن فڕێن) .

ئاسنگەر (ن) asnger
ئاسن کوت، ئامینکەر، ئامینگەر، وەستاخالە، ماسنکەر، ماسنگەر، وەستای ئامرازی ئاسن، هۆستای هەسنان.

ئاسنگەریی (ن) [1] asngerî
ئاسن کوتیی، ئامینگەریی، پیشەی‌ئاسنگەر، ماسنگەریی.

ئاسنگەریی (خ) [2] asngerî
تەقەتەقی زۆر (وەک حاجەت بەیەکتردا دان).

ئاسنەڕێ (ن) asnerê
خەتی شەمەندەنەفەر، ڕێگای ئاسنین، هێلی ئاسنین.

ئاسنەواڵە (نک) . asnewale
پارچەئاسنی بێکەڵک یان ڕزیو، سەکراب، لەتوپەتی کەل وپەلی لەئاسن (یان کان) دروست کراو، لەکارکەوتەو لەت و پەتی ئاسن.

ئاسنی جۆش (نک) asnîčo š
ئاسنی‌خاو، حەوجۆش.

ئاسنی سارد کوتان (پن) asınîsardkutan
ئاسنی سارد ئەکوتێ،ئاسنی سارد بەفوو نەرم نابێ، ئاسنی سارد مەکوتە، خۆخەریک کردن بەکاریکەوە تیایداسەرنەکەویی، خۆماندووکردن بەفیڕۆ، کات بەفیڕۆدان، کاری بێ ئەنجام کردن.

ئاسنی گونجاو (نل) asnîguncaw
ئاسنی‌بەرگەگر، چلیک.

ئاسنیی (ئان) asinî
ب (ئاسنیین).

ئاسنیین (ئان) asinîn
١- دروست کراو لەئاسن، شتێ‌لەئاسن دروست کرابێ، لەئاسن دروست کراو. ٢- پتەو، تونـد، ڕقرقۆک، ڕەق(وەک ئاسن)، قاییم، قەویی، هەمیز.
٣- ئاسنیی، بەقوەت، بەکێش، بەهێز.
٤- سەنگین، قورس، گران.

ئاس و پەڵاس (ئان) as w pelas
ڕووت و ڕەجاڵ، ڕووت وقووت، نەبوو، نەدار، پەریشان، هەژار.

ئاسۆ (ن) aso
١- ئاسۆگێ، ئاسۆگە، ئاسوو، سوو، سوی، سیلە، قەراغی‌ئاسمان، کەلەمل، کەنارەی ئاسمان، ملە. ٢- بەرینایی، پانایی، مەودا، مەیدان، بیر، ڕوانگە، زانیاریی، هۆش‌هەست (کەسیی).
٣- مەودای زانیاریی (بەشێوەیەکی گشتیی).
٤- تاپۆ، تارمایی، ڕەشایی (لە دوور).
٥ - ڕۆشنایی، ڕووناکیی، سۆمایی.
٦- سنووری دوو چۆنیەتی کۆمەڵایەتی.

ئاسۆک (ن) asok
چۆلکە، سلگات، سای، سایە، سایێک، سەهین، سەی، سێوەرە، سیبەر، سێوەر، سیەی، نزار، نسار، نسرم، نسیی، نیسیی.

ئاسۆگا (ن) [1] asoga
ئاسۆگە، ئاسووگە، بینینگا، دیارگا.

ئاسۆگا (ن) [2] asoga
ئاسۆگە.

ئاسۆیانە (ئاک) asoyane
بەپۆپیی.

ئاسۆیی (ئان) asoyî
پانەوپان، پۆپیی، ڕێکاوڕێک.

ئاسوو (ن) asü
١- پیسیی، چرک، چلک، شتێ‌پیس، قرێژ.
٢- بۆگەن، بۆنێ‌ناخۆش، بیگەن، گەندیی.
٣- بەرەڵایی، بێ‌پەردەیی، چەپەڵیی، خاپە، خراپیی، فەلتۆیی، کردەوەی‌خراپ.

ئاسوودە (ئان) asüde
١- بارسووک، بێ‌خەم، حەساوە، دڵنیا، سەرڕەحەت، سەرسووک.
٢- بێ‌دەنگ، بێ‌قرەوپرە، لەسەرخۆ، هێواش، یەواش.
٣-بێ‌گەرد، دڵپاک، دڵ ساف، ساویلکە.
٤- بێ‌خوست، ئارام، هێمن، هێوەر
٥- بێ‌باک، بێ‌گیروگرفت، خاترجەم.
٦- دینج، ساخ ، ساخلەم، مەشکین.

ئاسوودەبوون (کتن) asüde bün
١- بارسووک بوون، خاترجەم بوون، گیروگرفت لەکۆڵ بوونەوە
٢- پاڵ دانەوە، پشوودان، ماندوو حەسانەوە، وچان

دان(لەئیش
٣- لێبڕزگاربوون (لەکەسێ).
ئاسوودە خۆم، کەرم نیە ، لەکاوجۆی خەبەرم نیە (رس)
le ka w coy .asüde xom kerim niye
xeberim niye.
ئاسوودە کەسێکەری نیە، لەکاوجۆ خەبەرینیە، مالی کەم و خەمێکەم، یەکێک دەیلێ کەسامانێکی ئەوتۆینەبێ لەخولیای پاراستنیدابێ.

ئاسوودەکردن(کتپ)[1] asüd kirdin
١ - سەرفرازکردن، گیروگرف لەکۆل کردنەوە.
٢- چارسووک کردن، حەساندنەوە، مۆلەت پێدان، وچان پێدان.

ئاسوودەکردن(ئد)[2] asüde kirdin
فەوتاندن، کوشتن، لەناوبردن، (کەسێ)

ئاسوودەیی (ن) asüdeyî
١- دلخۆشی، کامرانی، کامەرانی، کەیف خۆشی، گەشیی (دل). ٢- بێ[خەفەتی،خەمی، گیروگرفتی]، سانایی،هەداریی.
٣- ئارامی، بێدەنگی، بێشەڕوشۆڕی، بی قرەوبرەیی، هەداریی.
٤- پشوو، مۆلەت، وچان، (لەئیش یان ئەرک).

ئاسووگە (ن)[1] asüga
ب (ئاسۆگا).

ئاسووگە(ن)[2] asüga
تەپکە، تەپلاک، تەپۆکە، تەپۆلکە، تەپۆلە، تەپە، گرد، گردۆلکە، گوویک.

ئاسوینە (ن) aswêne
ئاوەستێ، ئەنگوچک، سۆزرانیە ئەنگوچک، کلکەنگوچک، لەوەندیی.

ئاسەوار (نک) asewar
١- دێرینە، شوینەواری کۆن.
٢- پاشماوەی ڕەچەلەک.

ئاسیدە (ن،کی)[1] asîde(ki)
١- دۆشاوی خورما. ٢- پووشەخورما.

ئاسیدە (ن،کی)[2] asîde(ki)
پەلوولە، حەلوا، حەلوایئارد و ڕۆن و دۆشاو، جۆرە شیرینییەکە لەئارد و ڕۆن و شەکر یان دۆشاوی ترێ دروست ئەکرێ.

ئاسیم (ئان،کی) asîm(ki)
١- زۆرزان، زیرەک، سالۆز، ستیلم، شابان، قووت، هۆزان.
٢- تەفرەدەر، تەلەکەباز، داوباز، فریوباز، فەنباز، فیلاویی، فیلباز، فیلکەر، فیلەزان.

ئاسین (ن،کی) asîn
ئەنگوچک، سۆزانیی، قۆلەکراس، قۆلەکەوا.

ئاسین هەلکردن (ئد) asîn helkirdin
قۆل هەلکردن، خۆ بۆ ئیش ئامادەکردن،خۆ دانەبەرکار،دەس دانەئیش.

ئاسیو(ن،لو)[1] asîw(lu)
١- ئازار، ئیش، بەلا، میش.٢ - ئاشی، ئاشیو، ئاهۆ، ئەزیەت، چورنم، چەپۆکی ڕۆژگار، کوێرەوەریی، گرداف، مەینەتیی، ناهەمواریی، نەستیل، نەهامەتیی
٣- تەشقەلە، زۆرەملە، گیچەل، گەڕ. ٤- ز،رەر، زیان. ٥- بەند، فیل، کەلەک. ٦- تاوێر، تەلەزگە، تەمەرە، تەوەرە، ڕووشە، قۆرت، کارەسات، کۆسپ، کۆسپە، گل. ٧- بەلا، دەرد، دەردوبەلا، نەخۆشیی، وەی.

ئاسیو (ن،لو)[2] asîw(lu)
بەرگریی، بەند، پیشگیرەوەیی، نەمیش، نەمیل، یاساغ.

ئاسێ (ئان) asê
١- خورت، دژوار، هێزدار. ٢- زەحمەت،سەخت، نارەحەت
٣- چەپگەر،خوێن مژ،زۆردار، ناداد٤- هەزار بەهەزار، هەلەمووت.

ئاش(ن)[1] aš
ئارێش، ئاسا، ئاساو، ئاساوا، ئاسیا، ئاسیاو، ئاشاوا، ئاشێناو، ئێش(دەغل هارێین).

ئاش(ن)[2] a š
١- ئاهار، دەمە، شۆ، شۆی پارچە و یاخەی کراس.
٢- سابووناو، شۆ.

ئاش(ن)[3] a š
١- چێشت، خۆرشت، شلە، شۆربا، گۆشتاو.
٢- پێخۆر، چاشتیی، خۆراک، زاد، سەرنان، گران، گیرمیی، نان و خۆراکی ڕۆژانە.
٣- ئازۆخە، ئازوخە، داناش، زاد، قووت.

ئاشاخە(ئان) a š axe
١- خراپ، خراو، داشاخە، نالەبار. ٢- ئاشاغە، ڕزیو، قرپۆک.
٢- ئاژەلی بێ برەولە جەلەبدا.
٤- بێ ارە (مرۆف).

ئاشانە(ن) a š ane
مزاش، مزەی ئاش.

ئاشبگیر (ن) a š bigir
تالان، چەپاو، هێرش (بۆ سەر ئاش).
ئاشبگیرکردن (کتپ) ١ a š bigir kirdin
ئاش تالان کردن، ئاش چەپاکردن، بەزۆر چوونە ناو ئاش و شتومەک بردن (نز. جەردە...).
ئاشبگیرکردن (کتپ) ٢ a š bigir kirdin
١- تالان کردن، شتومەکی خەڵک بردن (بە زۆر و ستەم).
٢- پەلاماردان، هەڵکوتانەسەر، هێرش بردن، هێرش بردنەسەر (ماڵ و حاڵی خەڵک).
٣- جەردەیی کردن (لەڕێگەوبانــدا)، ڕووت کردنەوە (کاروانیی)، لەکاروان دان....
ئاشبگیرکردن (کتپ) ٣ a š bigir kirdin
تێک و پەکان دان، خاپوورکردن، ڕووخاندن، کاول کردن، وێران کردن، هەڕفاندن.
ئاش بە باگێڕان (ئد) a š bigir kirdin
بەیەکێکی بێباکە یا کەمتەرخەم دەوترێ. مەبەست: خستنەپشت گوێ، دانە پشت گوێ، گوێنەدان.
ئاش بە تاڵا (شر.ئسپ) a š betal
١- ئاش ئامادەیە بۆ باراش لێ کردن، ئاش دۆڵ!.
٢- بانگەوازی ئاشەوان بۆ خەڵک لە ئامادەیی ئاش بۆ باراش هاڕیین (لەکاتێکدا ئاشەکەی دانی نەمابێ).
ئاش بە تاڵ کردن (ئد) a š betal kirdin
١- ئاش بەتاڵ لێکردن، دەس لەئیش هەڵگرتن، دەس لەکارکێشان، واز لەکارهێنان، هاتنەدواوە (لە ئیش).
٢- پاشەکشە کردن، کشانەدواوە، کشانەوە، گەڕانە دواوە، مەیدان بەجێهێشتن.
٣- بێ ئیش بوون، بێفەرمان بوون، گردەنشیین بوون یان کەوتن.
٤- تەپیین، داتەپیین، ڕمان، ڕوخان، شکست خواردن، وازهێنان لەکارێک یان جووڵانەوەیەکی ڕامیاریی بەنیوە ناچڵیی (نیوە چڵ)، هەڕفتن.
ئاشپەزی (ن، کی) ašpezî(ki)
ئاشچێتی، چێشتکەری.
ئاشپەزی کردن (کتپ،کی) ašpezîkirdin(ki).
خواردن بۆ سەر خوان ئامادەکردن، شتی خواردن: برژاندن، کوڵاندن، سوورکردنەوە، ئاڵ کردنەوە...، لینان.
ئاشت (ئان) ašt
ئاش، بێ شەڕوداوا، دۆست، ڕێک، ساز، نێوان خۆش، یەککگرتوو.
ئاشت بوونەوە (کتن) aštbünewe
پێک هاتنەوە (دوای نێوان ناخۆشیی)، ڕێک کەوتنەوە، ڕێکەوتنەوە، سازبوونەوە، مەسلەت کردن، یەک کەوتنەوە (جارێکی دیکە دوای ناکۆکیی)، یەک گرتنەوە.
ئاشت کردنەوە (کتپ) aštkirdinewe
پێک هێنانەوە (دۆستایەتیی)، ڕێک خستنەوە، سازکردنەوە، مەسلەت لەنێواندا کردن، ناکۆکی لەنێواندا نەهێشتن، یەک خستنەوە.
ئاشتەبا (ن) ašteba
ب (ئەشتەبا).
ئاشتیخواز (ئان، ئد) aštîxwaz
١- ئاشتی پەروەر، ئەوکەسەی دژی شەڕوهەرایە، کەسێ حەزی لەئاشتیی بێت، لایەنگیری ئاشتیی، هێمنایی خواز. ٢- دۆست پەروەر، هاوڕێ پەروەر.
٣- بەرەڤان، سازندە، هێوەر.
ئاشتیی (ن) aštî
١- تەبایی، کۆکیی، هەداریی، هێمنایەتیی (نێوان یەکتر).
٢- ئاشتیتیی، ئاشتینیی، برادەریی، دۆستایەتیی، ڕێکیی، سازیی، نێوان خۆشیی.
٣- کاری ڕێکەوتن، نەبوون یان نەمانی شەڕ لەنێواندا.
ئاشتیی کتک و مشک، پرسەی بەقاڵە (پن)
aštîy kitk w mišk pirsey beqale
یەکگرتنی دوو دوژمن بەرامبەر کەسێکی دیکە تیاچوونی تەنیا کەسەکەیە (سێیەم). ت: پرسە= تازیەمەبەست نەیاریی دوو کەسە بەرامبەر کەسێکی دیکە. بنکێ: واتە هیچ چاکەیەک ناوەشێتەوە لەیەک گرتنی دوو مرۆڤی نالەبار.
ئاشچیی (ن، لو) ašçî(lu)
ئازپێش، ئازچیی، ئاشپەز، ئەوکەسەی چێشت و خواردنیخوان دروست ئەکات، چێشتکەر، چێشت لێنەر، شیوکەر، شیولێنەر.
ئاشچێتیی (ن) ašçêtî
ب (ئاشپەزیی).
ئاشخانە (ن، لو) ašxane(lu)
جێگەی چێشت و نان لێخواردن یان کڕیین بەپارە، چێشتخانە، لۆقنتە.
ئاشرمە (ن) aširme
ئاسرمە، پشتێنی زین، هێشرمە.

ئاشفته (ئان)[1] ašifte
ب (ئاشق).

ئاشفته (ئان)[2] ašifte
١- پەشۆكاو، سەراسیمە، سەرسوڕماو، واق وڕماو.
٢- ئاڵۆز، شێواو(قژ). ٣- پەریشان، داماو.
٤- پشێو، پەشێو، گێژ. ٥- بێسەروبەر، پێكالاو، تێكالاو، ناڕێك، ناقۆڵا، نەساز.

ئاشفته بوون (كتن) ašiftebün
حەزلێكردن، دڵ پێداچوون، سەوداسەربوون، گرفتاربوون

ئاشڤان (ن، كی) ašivan(ki) .
ب (ئاشەوان)

ئاشق (ئان) ašiq
ئاشفتە، ئەویندار، بەندەوار، دڵدار،سەوداسەر، گرفتار.

ئاشقۆرت (ئان)[1] ašiqort
١- بزمۆك، پووت، چەمچۆڕ، چیلاز، داڵ گۆشت، ڕژێی، زراف. ٢- بێ تین، بێ هێز، كەم تین.

ئاشقۆرت (ئان)[2] ašiqort
بێتووك، بێموو، حولیی، لووس. دژ: تووكن، تیسكن، موودار.

ئاشقه وماشقه (نك) ašiqe w mašqe
١- ماری نێر ومێ كاتی تێك ئالان و جووت گرتنیان، نێرومێی مار كاتی جووت گرتنیان.
٢- جووت بوو، جووت گرتوو.
٣- جووتەجەیران، جووتەوجەیران، دڵداری یەكتر، دۆستی یەكتر، دوودولبەر پێكەوە، دوودولبەر لەگەڵ یەك، دووكەس كەدۆستایەتیان گەرم بێ و هەمیشە پێكەوەبن، ژن و مێردی گیانیبەگیانیی، هاوڕێیی ژیانییەكتر.

ئاشقینی (ن) ašiqênî
ب (بەنگی سەودایی).

ئاشقینی كردن (كتپ) ašiqênî kirdin
ب (ئاشفتە بوون).

ئاشك (ن، كی) ašk (ki)
تاقەت، توانایی، وزە، هێز.

ئاشكرا (ئان) aškira
١- ئاجاغ، ئاشكار، ئاشكارە، ئاشكر، ئەشكەرە، خوویا، دیار، ڕاستەوڕاست، ڕوون، ڕووناك.
٢- شتیار، ڤالا، كراوە.
٣- بەڵگەنەویست، دیاردیی، ڕاست و دروست.
٤- بڵند، بەرچاو، بەند. ٥- گشتیی، میللیی.

ئاشكرابوون (كتن) aškirabün
١- بلاوبوونەوە، پەردەلاچوون، پەردەلەسەرلاچوون، خویابوون، دەركەوتن، وەبەرچاوكەوتن، وەدیاركەوتن (قسە، كار، نهێنیی).
٢- دیاربوون، دیاریدان، ڕوون بوونەوە، شتیاربوون. پەنهان بوون، دەركەوتن، دیاردان.

ئاشكراكردن (كتپ) aškirakirdin
١- بڵاوكردنەوە، پەرت كردن، پەردەلەسەرلابردن، پەنهان كردن، پیشان دان، خستنەڕوو. دەرخستن، وەدەرنان (پەنامەكیی، پەنهانیی، كار) ٢- ڕۆشن كردنەوە، ڕاڤەكردن، ڕوون كردنەوە، ڕوون وەكردن.
٣- دزرانەدن، دركاندن، دەربڕین، زەلەكردن، ساتمەكردن، لەدەم ترازاندن، لەدەم دەرچوون

ئاشكراكەر (ن) aškira kar
ئاشكراكار، دەرخەر، وەدەرخەر.

ئاشكرانه كردن (كتپ) aškiranekirdin[1]
ڕازبەپەنهانیی هێشتنەوە، نهێنی شاردنەوە

ئاشكرانه كردن (كتپ)[2] aškiranckirdin
پشوو خواردنەوە، خۆگرتن، دان بەخۆدا گرتن.

ئاشكرایه ! (شر) aškiraye !
دیارە، ڕوونە، ڕەپ ی ڕوونە، وایە(چوونم، قسە، هەلویست).

ئاشكرایی (ن)[1] aškirayî
بێپیچ و پەنایی، خاوێنی، ڕووناكی، ڕوونی، سادەیی.

ئاشكرایی (ن)[2] aškirayî
خویایی، دیاردە.

ئاش گەڕاندن (كتپ) ašgerandin
ئاش ئیش پێكردن، ئاش گڕاندن، ئاش وەستاییكردن، ئیش بەئاش كردن.

ئاشگێر (ن) ašger
١- ئاشگڕین، ئاشگەڕین، وەستای ئاش. هـ ب(ئاش وەستا)
٢- خاوەن ئاش.

ئاشگێر (ن) ašger
١- ئەندازەئاوێك ئاشی پێ بگەڕێ، ئەندازەیە لەئاوكە ئاش بگێڕێ(ئاشی ئاو).
٢- ئەو جۆگەیەی (ئاوەكەی) پێدا دەڕوا.

ئاشماست (ن، كی) ašmast(ki)
دۆخاو، دۆخەو، دۆكولێو، دووخوا، دۆ(ماست یان كەشك) كەلەگەڵ برنج یان ساوەر لێبنرێ.

ئاشمای (کتپ، لو) ašmay(lu)
قرته لیبرِین، قه‌پاندنه‌وه، ماشینه‌وه.
ئاشمای (کتپ، لو) ašmay(lu)
خواردنـــه‌وه، فـــڕکردن، ڤـــه‌خوارن، هـــه‌ڵ لووشـــین (به‌یه‌کجار).
ئاشنا (ن)¹ ašna
١- ئاوه‌ڵ، ناس، ناسکریی، ناسیاو، هـاوده‌م، هـاوڕا، هاوڕێ، هاونشین، هاوه‌ڵ.
٢- ئامبایی، ئه‌ریاب، ئه‌روو، دۆست، ده‌ستیان، یار.
٣- پێوه‌ند، پێوه‌ندیی، مه‌یل.
ئاشنا (ئان)² ašna
به‌له‌د، زانا، شاره‌زا، لێزان.
ئاشنا په‌یداکردن (کتپ) ašna peyda kirdin
ئاشـنـایی گـرتن، بـراده‌ر پـه‌یداکردن، براده‌رگرتن، ناسیاوپـه‌یداکردن، ناسـیاوگرتن، هـاوڕێ پـه‌یداکردن، هاوڕێگرتن.
ئاشناگرتن (کتپ) ašna girtin
ب (ئاشناپه‌یداکردن).
ئاش نانه‌وه (کتپ) ašnananewe
ئاش دروست کردن وخستنه‌گه‌ڕ، هه‌ستان به‌دروست کردنی ئاش.
ئاش نانانه‌وه (ئد) aš nanewe
ئاش بـۆ که‌سێنانه‌وه، پـیلان گێڕان،پـیلان نانـه‌وه، گێره‌وکیشه سازکردن (بۆ که‌سێ).
ئاشنا و ڕۆشنا (نل) ašna w rošna
ئاشنایان، دۆست و براده‌رانی
یـه‌کتر، دۆسـت و ناسـیاو، شناسـان، هاوڕێیـان، هاومه‌به‌ستی‌یه‌کتر.
ئاشنایه‌تی (ن) ašnayetî
ب (ئاشنایی).
ئاشنایی (ن) ašnayî
١- ئاشنایه‌تی، تێکه‌ڵی، دۆستایه‌تی، ناسیاوی.
٢- نێوان خۆشیی، هێوه‌ریی، یه‌کێتیی.
٣- ئاخوه‌نـــدیی، به‌ڵـــه‌دی، زانـــایی، ســـه‌رلێ ده‌رچوونیی، شاره‌زایی، لێزانیی.
٤- براده‌ریی، پێوه‌ندیی، سه‌روساخت، سه‌روسه‌خت، شناسیی و تێکه‌ڵی.
٥- کارزانیی، وه‌ستایی.
٦- خونجان، ڕاست که‌تیی، گونجان (نج).
٧- ئاره‌زوو، ئیشتیا، حه‌ز، خواز، خواست، ویست.
ئاشنایی گرتن (کتپ) ašnayîgirtin
ب (ئاشنا په‌یدا کردن).

ئاشو (ن، پز)¹ ašü
ئاشۆ، جه‌راحه‌ت، چرک، چڵک، زۆخ، زووخ، زووخـاو، کێم، هه‌وا.
ئاشۆ (ن)² ašo
پشوو، هه‌ڵویستکه، هه‌ڵویسته.
ئاشۆت (ن) ašot
به‌فری کۆمه‌ڵ له‌بارنه‌وه به‌جیاوه، ڕنوو، ڕنی، ڕه‌نی، کلیله، هه‌ره‌س.
ئاشوو (ئان) ašü
به‌د، به‌وه‌زه‌ن، پیس، چه‌په‌ڵ، چه‌ڵه‌م، خراپ، لیتۆک، ناپاک، ناله‌بار، نه‌باش.
ئاشووب (ن) ašüb
١- ئـاژاوه، ئاشـووبه، ئاشـه‌ف، ئاشـێو، ئـاڵۆزیی، پشێو، په‌شێوی.
٢- جه‌نگ، شه‌ڕ، کێشه، (نێوان میلله‌تان).
٣- جۆش و خرۆش، هه‌را وزه‌نا.
ئاشووبگێر (ن) ašübgêr
ئاژاوه‌گێـڕ، فاتـه‌ی سـووره‌بان، که‌سـێ ئاشـووب (بنێته‌وه، به‌رپابکات، هه‌ڵگیرسێنێ).
ئاشووب گێران (کتپ) ašübgêran
ئاژاوه‌نانه‌وه، ئاشووب به‌رپاکردن، ئاشـووب نانـه‌وه، ئاشووب هه‌ڵگیرسان، تێکدان.
ئاشووب نانه‌وه (کتپ) ašübnanewe
ب (ئاشووب گێران)
ئاشووپاش (ئان) ašüpaš
١- خـه‌وی (ئـاڵۆز یـان پـشێو)، خـه‌وی نـاخۆش و بێسه‌روبن، مێرده‌زمه. ٢- ئاخاوتنی‌شڕ و بێهنام، تێکه‌ڵ و پێکه‌ڵ، هاته‌ران پاته‌ران، هـه‌له‌ق و مـه‌له‌ق، مه‌لیت و په‌لیت(خ).
ئاشووژن (ن) ašüjin
ئاڤشووژن، ده‌سکه، کشته‌که، کز، که‌نـدر، مـه‌چیر، نه‌ی.
ئاش وه‌ستا (ن) ašwesta
پسپۆڕی‌ئاشی ئـاو، که‌سێ له‌میکـانیکی ئاشـی ئـاو بزانێ، وه‌ستای‌ئاش چاک کردن.
ئاشه‌ته‌نووره (ن) ašetenüre
ئاشه‌ته‌ندووره، ته‌نووره‌ی ئاو، سـووڕی ئـاوی گـۆمی تووڵ، گێژاف، گێژاو.
ئاشه‌وان (ن) ašewan
ئـاره‌وانچیی، ئاسـاوان، ئاسـیاوان، ئاشـڤانچیی، ئاشڤان، ئاشه‌ڤان، ئایشه‌وان، ئه‌ڕاش، کریچ، لۆینه.

ئاشی ئاو (ن) ašîaw
ب (ئاش).
ئاشی با (ن) ašîba
ئاشی هەوا.
ئاشیڤ (ن، کی) ašîv(ki)
ئاشیف، ئاشیڤ، ئالاخ، بژار، پاچەکۆڵە.
ئاشیڤ کرن (کتپ،کی) ašîv kirn(ki)
١- ئاشیف (ئاشیڤ) کرن، بژارکردن، پاچە کوڵێ کردن، ڕووەکَ بنکۆڵ کردن،شینایی، پاکَ کردنـەوەلە گژوگیای بەوەزەند.
٢- لەڕەگَ دەرهێنان، هەڵکەندن، هەڵکێشان
ئاشی قاوە (ن.) ašîqawe
مەکینەی قاوە(هاڕین).
ئاشی ئاگەڕێت (ند) ašînagerêt
١- ئاشـەکەی دانەویڵـە نامـاڕێت، ئاشـی لەکارکەوتووە. واتە: بەساڵداچووە، پەکیکەوتووە، پیربووە.
٢- لەئیش ڕاوەستان، لەکارکەوتن.
٣- بێ هێزبوون، تێکَ شکان، لاوازبوون.
٤- کارسەرنەگرتن،دەستکەوت نەبوون.
ئاشی نەزان خوا ئەیگێڕێ (پن)
ašînezan xwa eygêrê
ئاشی نـەزانا خـودێ د گـەڕینیت، بـەخت لە دەرگای گەوجانە.
ئاشێر (ن) ašêr
باراش بەر، کەسێکەباراش دەبا بۆ ئاش.
ئاشێکە (ن) ašêke
بەردەلان، ڕقان، ڕەقـانیی، ڕەقـایی، ڕەقـە، ڕەقـەن، ڕەقەنیی، زەوییسەخت، زەوییەکَ کەبەکاری کێلان نەیەت.
ئاشێو (ن)[1] ašêw
ب (ئاشووب / ١)
ئاشێو (ن)[2] ašêw
ئاشـێ، بەسـەرهاتیخراپ، دەردوبـەلا، دەردو کوێرەوەریی.
ئاشییت (ن، کی) ašît(ki)
خـۆش گـوزەرانیی، دەوڵەتمەنـدیی، دەوڵەمەنـدیی، ساماندارِیی، کاسەپڕیی، کۆکیی.
ئاشیین (ن، پز،کی) ašîn(ki)
خەیارە، دوومەڵ، ڕیشکَ، سوورەکوان، قـۆنێر، کـرە، کولکَ، کونێر، مووچ.

ئاغا (ن) ax̱a
١- ئاخـە، ئاغـە، بـاخێ، سـان، سـەردار، سـەرکَ، سـەرکۆمار، سـەروەر، کاربەدەسـتی ئـێل، گـەورە.
٢- خاوەن، خودان، خێو. ٣- سەرکار، ماڵخو.
٤- خاوەن دێ، خاوەن موڵکَ، کوێخا، نازناوێکی ڕێز لێ گرتنە ئەخرێتە پاڵ ناوی سەرۆکَ خێل و خـاوەن موڵکەوە.
ئاغابانوو (ن) ax̱abanû
ئاخەبانوو، جامانە، مێزەر.
ئاغاتیی (ن) ax̱atî
ب (ئاغایەتیی / ٢).
ئاغا ژن (ن) ax̱ajin
١- ئاخـەبانوو، ئاغـەبانوو، ژنیئاغـا، نازنـاوێکی ڕێـز لێگرتنە بۆ ژنی ئاغا.
٢- ژنێکی دیار(ئاغر، خانم ڕەسەن، وەجاغزادە).
ئاغایەتیی (ن) ax̱ayetî
١- سـەرانە، مـاف یـان نـەریتی ئاغـا، سەروسـیمای ئاغا.
٢- ئاغاتیی، گەورەیی، مەزنایەتیی.
٣- جوامێریی، جۆمەردیی، دڵفراوانیی، دڵگوشادیی.
ئاغر (ئان)[1] ax̱ir
ب (بەڕێز / ١).
ئاغر (ئان)[2] ax̱ir
بێ دەنگَ.
ئاغزوونە (ن) ax̱züne
ئالقەزوونـە، ئاوزنگـە، ئاوزونگـە، ئاوزونـە، ئاوزینـە، بەرەزوانە، بەلەزوانە.
ئاغزە (ن)[1] ax̱ze
ئەغزە، ئەغزەجگەرە.
ئاغزە (ن)[2] ax̱ze
بنکەجغارە، بنکەجگەرە، بنکیبغـارە، قنگەجگـەرە، قونچکەسیغارە، قونگەجگەرە، کاغەزێکە دەیپێچن و دەیخەنەبنی قامیشەجگەرەوە.
ئاغلەوێکَ (ن) ax̱lewîk
١- ئاخڵەوێکَ، تاوە، ناولنگان.
٢- تەلەبەردی نان برژاندن(لەجیاتی ساج).
ئاغوور (ن، کی) ax̱ür(ki)
زەهر، ژار، ژەهر.
ئاغەبرا (ن) ax̱ebira
براگەورە، کاکَ.
ئاغەر (ن) ax̱er
کۆتـەڵ، نیـشانە (لەکۆمەڵـە بـەردی هـەڵچنراو

دروستکراو).

ئاخەڵ (ن) axel

تەویلە، جێی ڕاگرتنی ئاژەڵ، غەڵ، کۆلیت، هۆڵ، (بۆ داکردنی مەڕو ماڵات).

ئافتاو (ن، لو) aftaw(lu)

١- خۆر، ڕۆژ.

٢- تیشکی ڕۆژ، هەتاو. ٣- ئافتاوگەردان (نل).

ئافتاوگەردان (ن) aftawgrdan

بەرچاوگەی هەتاو، پێشەوەی تەقیلە، لێواری پێشەوەی تەپلە.

ئافتاوە (ن) aftawe

ئافتابە، حەوجۆش، خۆشدەر، کەمزلە، لوولەهێن، لوولێنە، مسینک، مسینە، مەسینە، مەعدەنیی.

ئافتاوەو ئافتاوەو لەگەن (ن) Aftawe w legen

دەست شۆر و لەگەن، لوولێنەولەگەن، مەسینەولەگەن.

ئافتووش (ن) aftüš

کاری خۆ تێ هەڵقورتان، کاری خۆهەڵقورتان (لەکاری مەردومدا).

ئافڕ (ن، کی) afiṟ(ki)

ب (ئاخوڕ).

ئافران (کتن،کی) afiran

بەدییهاتن، چێبوون، دروست بون، هاتنەدیی، وەدیی هاتن.

ئافراندن (کتپ، کی) afirandin

١- ئافەریدکردن، ئافەریدەکردن، بەدیی هێنان، چێکرن، خولقاندن، داهێنان، دروست کردن، دروس کرن، کردن لەنەبوەوە، دروست کردن، وەدییهێنان، هێنانەدیی. ٢- چاک کردن، چێ کرن. ٣- دیاریی کردن. ٤- ڕێک خستن، ڕێک کردن، ڕێک و پێک کردن، سازدان، سازکردن.

ئافرەت (ن) afret

١- ژن، ژنک، ژەنیی، مێینەی مرۆڤ[کچ].

٢- ژنی مێردار، کەیبانوو، هاوڕێی ژیان، هاوسەر. دژ: مێرد.

٣- خات، خاتوون، خان، خانم، خانم خاس، یای.

٤- جوانان، جوانکە، موتولفە (ئان).

٥- قەیرەکچ، گەورەکچ.

ئافوور (ن، ئا) afür(ki)

گا کێویی.

ئافەرید (نک) aferîd

خەلق، خەڵک، کەس.

ئافەرید کردن (کتپ) aferîd kirdin

ب (ئافەریدەکردن).

ئافەریدە (ن،ئان) aferîde

بوونەوەر، بەشەر، خولقاو، داهێنراو، دروستکراو، ڕسکاو، مرۆڤ، مەریتە، وەدییهاتوو.

ئافەریدەکردن (کتپ) aferîd kirdin .

ئافراندن.

ئافەرین (نسب)[1] aferîn

ئافەرم، ئافەرەم، ئافەریم!، باشە، پەسندە!، دەس خۆش!، دەم خۆش!، زۆرچاکە!، کاری باشت کرد!.

ئافەرین (ئان)[2] aferîn

باش، بەجێ، پەسند، ڕەوا، شیاو. دژ: نابەجێ، ناپەسند، ناشایستە.

ئافەرین (ن)[3] aferîn

پەسن، پەسندیی، مەتح، هەڵلا، هەڵنان.

ئافەرین لێ کردن (کتپ) aferîn(lê)kirdin

بەچاک دانان (یان زانیین)، بەسەرووپۆتەلاکدا هەڵنان (یان هەڵ دان)، مەتح (مەدح) کردن.

ئافەریندە (ن) aferînde

ئافەریدگار، ئیزەد، پەروەردگار، خوا، خواوەند، خودا، خوداوەند، خودێ، خولا، خوێ، داوەر، کارسان، گەورە، یەزدان، یەزەتە، یەکتا.

ئاڤ (ن، کی) av(ki)

ب (ئاو).

ئاڤا (ن، کی) ava(ki)

ئاوەدان.

ئاڤابەرف (ن،کی) ava berf(ki)

(ئاوی بەفر)،بەفراو، سەهۆڵاو.

ئاڤاتەزیی (ن،کی) ava tezî(ki)

(ئاوی تەزیو)،ئاوی سارد.

ئاڤار (ن، کی)[1] avar (ki)

پێستە، پێستەی ئاژەڵ بەرلەدەباغ، پێستەی خۆش نەکراو، پێستەی دەباغ نەکراو، چەرم، چەرمی گیراوەی ئاژەڵ، کەوڵ.

ئاڤار (ن، کی)[2] avar (ki)

پێستەی خۆشکراو، پێستەی دەباغ کراو، چەرم، چەرمی گیراوەی ئاژەڵ، سەختیان، سیرمە، شەقە، شەقەچەرم، قایش، کەوڵ.

ئاڤارێ (ئان، کی) avarê (ki)

بەدکار، دووڕوو، سۆتە، لەڕێی ڕاست لاداو.

ئاڤاهی (ن، کی) avahî (ki)
خانوو، خانووبەرە،خانوو و بەرە کۆشک.
ئاڤپیڤاز(ن.کی) avpîvaz(ki)
ب (ئاووپیاز).
ئاڤپەنگ (نل.کی) avpeng (ki)
١- ئاوی باران، ئاوی باراناو، باراناو، پەنگاو، گۆمێ کە بارانـاوی تیـادا کۆبووبێتـەوە. ٢- بـەردی قـووڵ کەئاوی بارانی تێدا ڕادەوەستێ، قووڵکەی ئاو
ئاڤخێز (ئان، نل، کی) avxêz(ki)[1]
ئاوێ لەسەر خۆ بڕوا، ئاوی لەسەر خۆ و قووڵ، ئـاوی مەند، ئاوی مەنگ. دژ: تەنکاو، خوڕ.
ئاڤخێز (ئان، کی)[2] avxêz(ki)
ئاوخێز، ئەو زەویەی لەهەر شوێنێکەوە هەڵ بکـەنێ ئاوێ لێ بێتەدەر.
ئاڤدا (ن، کی)[1] avda(ki)
تاڵ(دەنزوو)، تاڵەدەنزوو، داو، هەدا، هەوا، هەودا.
ئاڤدا (ن، کی)[2] avda(ki)
پەنجەرە، دوودەریی، دەلاقە، ڕۆژدە، لەپ.
ئاڤدانک (ن..کی) avdanik(ki)
ئاودانــکێ، بیــدۆش، پــەقرەج، دولچــە، دۆلکــە، دەفریئاو، سەتڵ.
ئاڤدۆنگ (ن.کی)[1] avdong(ki)
شلە، شلەمەنیی، شۆربا.
ئاڤدۆنگ (ن.کی)[2] avdong(ki)
ئاوی میوە، شەربەت.
ئاڤدۆنگ (ن، کی)[3] avdong(ki)
١- تاماو، چێژ. ٢- چەورایی، زرنچکاو(چێشت).
ئاڤدەڤ (نل، کی) avdev(ki)
ئاودەمکە، دەمکە، دیمکە، قومقومە، مەتارە.
ئاڤدەنگ(ن.) avdeng
ب (ئاووگۆشت).
ئاڤدین (ن، کی) avdîn(ki)
تۆڵە، سزا.
ئاڤدیین (کتن، کی)[1] avdîn(ki)
بـزاوش بـزوان، مـەیل جـوولان، هـەوەس هەسـتان (هەڵسان).
ئاڤدیین (کتپ.کی)[2] avdîn(ki)
تۆڵەکردنەوە، لەهەق هاتن، هەق لێ کردنەوە.
ئاڤراختن (کتپ.کی)[1] avrxtin (ki)
١- پـاڵ پـێوەنان، دڵ پـێـەوکردن، دڵ قـاییم کـردن، زات پێدان، غیرەت دانەبـەر، ورەبەرزکردنـەوە، هـان دان. ٢- پشت گرتن، پشت قاییم کردن، پـشتگیریی کردن، پشتیوانی کردن، چوونە ژێرباڵ، دەس گرتن، یارمەتیدان. دژ: دڵ ساردکردنەوە، زەنـەق بـردن، ورەپێبەردان.
ئاڤراختن(کتپ، کی)[2] avraxtin(ki)
بەسەردا تێپەڕاندن، تـەفرەدان. چاوبەست ئێکردن، خاپــاندن، خەڵەتانــدن، دەس بــڕین، دەســت بـەزاخاکردن، دەسـتخەرۆ کـردن، فریـودان، هـەڵ خەڵەتان، هەڵخەڵەتاندن.
ئاڤراز (ن، کی) avraz(ki)
ئەڤران، ئەوراز، بەرئێدیێ، بەرەوژوور، بـەرەوژووریی، زەویی سەربەرەو ژوور، کووڕ.
ئاڤرێ (ئان، کی)[1] avrê(ki)
باریکەڕێ، بزنەڕێ، پیادەڕێ، لاڕێ، ورچەڕێ.
ئاڤرێ (ئان، کی)[2] avrê(ki)
لادەر لەڕێگە، لەڕێگە لاداو.
ئاڤرێژ (ن، کی) avrêj(ki)
ب (ئابخانە).
ئاڤزەلێلک (ن، پن، کی) avzelêlk(ki)
ئاوبەرز، ئاوبەند، ئیسقایی.
ئاڤزەمکی (ئان، کی) avzemkî(ki)
تازەبیستراو،درەنگ ڕەسیو، درەنگ زانراو، درەنگ گەیشتوو، دیرگەیشتوو.
ئاڤزێر (ن، ئان، کی) avzer(ki)
ئاوی زێڕ، زەرکفت، زەرکەف.
ئاڤزێل (ن، کی) avzêl(ki)
ب (ئەماراو).
ئاڤزێم (ن.کی) avzêm(ki).
ئاڤزێم، کانیەبەهارە، کانیە درۆزنە، کانیاوێ کەتـەنها لە بـەهاردا بژیەتـەوە، کانیـاوێ کـە لەهاویـندا ڕشک بکات، سەرچاوەیەک کە هاوینان وشک بکات، کوێرە کانی.
ئاڤزێمکی (ئان.کی) avzêmkî(ki)
کـەس نـەزان، نـەبینراو، نـەدیار، نـەدیو، نـەزانراو، نەناسراو، وون.
دژ: بینراو، دیار، زانراو، ناسراو.
ئاڤزین (ن.کی) avzêl(ki)
١- ئاوزین، بلندایی و گێژیی ئاو، گرداو.
٢- ئاژاوە،پەنزەهاریی، شێواویی.
ئاڤژەن (ن، کی)[1] avjen(ki)
ئاوبان، ئاوژەن، سۆباییکەر، مەلەوان، مەلەڤان.
ئاڤژەن (ن.کی)[2] avjen(ki)
بەلەمــەوان، پاپــۆڕەوان، زرییــەوان، کەشــتیەوان،

کەمیەوان.

ئاڤژەن (ن، کی) [2] avjen(ki)

١- سەوڵ. ٢- سەوڵ لێدەر.

ئاڤژنیی (ن، کی) avjenî(ki)

ئاوژەنیی، سۆبایی، مەلەوانیی.

ئاڤژەنیی کردن (کتن،کی) avjenî kirdin(ki)

سەرنلو کەوتن، کەوتنە سەرئاو.

ئاڤس (ئان) avis

ب (ئاووس).

ئاڤسارک (ن، کی) avsark(ki)

ب (ئەماراو).

ئاڤسین (کتن، کی) avsîn(ki)

ب (ئاووس بوون).

ئاڤسین (کتن، کی) avsîn(ki)

تێگەیشتن، تێگەیین، حاڵیبوون، زانیین، سەر لێ دەرچوون، سەرلێ دەرکردن.

ئاڤشۆ (ن، کی) avšo(ki)

ئاوی شت پێ شۆراو، جەرەتاو، چڵکاو.

ئاڤشیز (ن، کی) avšîz(ki)

ئاوی لیخن و پڕ لە لم ولیتە، قوڕاو، لیخن، لێخن.

ئاڤشیلە (ن، کی) avšîle(ki)

ئاوی بەرسیلە (گوشراو)، ئاوی قوڕە، بەرسیلاو، شەربەتی بەرسیلە.

ئاڤشیلە (ن، کی) avšîle(ki)

ئاودۆشاو، ڕینگاو، شەربەتاو.

ئاڤگیر (ر، کی) avgîr(ki)

ئاوگیر، قۆرت و قولکەیەک کەئاوی باران ڕادەگرێ.

ئاڤگینە (ن، کی) avgîne(ki)

توونگەی لوولەداری لەشووشە (دروستکراو)، سوراحی.

ئاڤور (ن، ئا،کی) avor(ki)

١- ئافوور، ئەفۆر، حەفۆریی، کەڵ، کەڵەکێویی، نێریەکێویی، هەفۆ، هەفۆریی، هەفووریی. ٢- تەوور، شفن، شوور، فیلەگیژە، گەوزەن.

ئاڤەر (ن، کی) aver(ki)

کەنداو، گێژاو.

ئاڤەریس (ن، کی) [1] averês(ki)

ب (ئاوەریس).

ئاڤەریس (ن، کی) [2] averês(ki)

ئاوریشمی خاو، ئاوریشمی نەڕیسراو.

ئاڤەند (ن، کی) [1] avend(ki)

ئەندازە، پایە، پلە، پیوانە، ڕادە.

ئاڤەند (ن، کی) [2] avend(ki)

بەژمێر، ڕەوا، شایان، شیاو، لێوەشاو، هێژا. دژو: بێبەها، پایەنزم، کەم بەها.

ئاڤیاری (ئپ،ئاک، کی) avyarî(ki)

بەسایەی بەهۆی، بەیارمەتیی، لەسایەی.

ئاڤێتن (کتپ، کی) avêtin(ki)

ئاڤیتن، تووڕدان، تووڕ هەڵ دان، هاویتن، هاویشتن، هەڵ دان.

ئاڤێر (ن، کی) avêr(ki)

نوێر، عیددە، وچانی تەلاقدراو یا مێرد مردوو (پێش ئەوەی بتوانێ شوویکاتەوە بۆ ئەوەی بزانرێ سکی هەیە لەمێردی پێشووتر یان نا...).

ئاڤێژ (ن، کی) avêj(ki)

ب (ئاوێژ).

ئاڤیژە (ئان، کی) [1] avîje(ki)

تەمێن، هب (پاک).

ئاڤیژە (ئان، کی) [2] avîje(ki)

ئاشکرا، دیار، ڕوون.

ئاڤیژەکرن (ئان، کی) avîje(ki)

١- پاکژکرن، پاک کردنەوە، پاک وتەمیزکردن، پاک و خاوێن کردن، خاوێن کردنەوە.

٢- ئاشکراکردن، خستنەپێش چاو، دەرخستن، ڕوون کردنەوە، وەدیارخستن، هێنانەڕوو.

ئاڤیتین (کتپ، کی) avîtin(ki)

ئاڤیتن، تووڕدان، هەڵدان، هاویشتن، هاویتن(بەرەو ئاسمان فڕێدان، یان هەڵ دان، لەگەڵ ڕاوەشاندنیی دەست یان قۆڵ دا).

ئاڤین (ن، کی) avîn(ki)

هەڤیرترش، هەمیر ترش، هەویر ترش، هەوێن.

ئاقار (ن، کی) aqar(ki)

١- جێگە، شوێن. ٢- لە دەوروبەر، لەدەوروپشت، لەنزیک. ٣- دەوروبەر، دەوروپشت.

٤- ئاست، بەرامبەر، بەرپۆز، تەراز، حاست، ڕوویەڕوو، عاست، فەراڤەر، هەمبەر.

٥- چیلە، سنوور، سیلە، شوورە، قەمترە، کووچ، کەرخ.

٦ - شانبەشان، کەنار، وەرانوەر، وەراوەر.

٧- مەڵبەند، ناوچە، (ن).

ئاقشقە (ن) aqišqe

دوو دەریی.

ئاقڵ (ن) [1] aqîl

ب (ئەقڵ).

ئاقل (ن)٢ aqîl

ئارییش، بیر، ژیری، فام، هۆش.

ئاقل (ئان)٢ aqîl

١- بەئاوەز، تێگەیشتوو، زانا، زیرەک، ژیر، عاقڵ، وریا، وشیار، هوشیار، هێردار.

٢- بێ دەنگ، بێقرەو برە، بێهەست و خوست، ژیر، ژیرلۆ، لەسەرخۆ.

ئاقل برین (کتن، ند) aqîl birin

ب ({ئەقل} برین)

ئاقل کردن (کتپ)١ aqîl kirdin

ئامۆژگاری کردن، تەمێکردن.

ئاقل کردن (کتپ)٢ aqîl kirdin

دابین کردن، ژیرکردن، هێدی کردن، هێمن کردنەوە (منداڵ).

دژ: دەمریکردن، ووروژاندن، هارکردن.

ئاقووت (ن، کی) aqût (ki)

ئاقوویت، بلەخش، پاخەنە، پاگەنە، یاقووت (بەردێکی بەنرخیجۆراو جۆرە هەندێکیان پشتینە یان پەڵەی هەمەرەنگی تێدایە و هەندێکیشیان رەنگی سووری گەشە).

ئاقید (ن، کی)١ aqîd (ki)

ئاقد، گومبەد، گومبەز، گومەز، گوومەز (مزگەوت، گەرماو...).

ئاقید (ن، کی)٢ aqîd(ki)

لمسێتێر، دۆشاوی خەست (بەتایبەتی دۆشاوی ترێ).

ئاقیدە (ن، کی) aqîde (ki)

باوەڕی ، بیروبڕوا، بیروباوەڕ، دۆز، گوور، بنچینەی زانیاریی بیروڕایەکی ئایینی یان کۆمەڵەیەکی پێتۆریی.

ئاقیق (ن) aqîq

١- عاقیق، هەقیق، یاقیق، بەردێکی سووری بەنرخی بریسکەداری شووشەیی رەقە، گەوهەرێکە بەزۆر رەنگا نیش دەبێ. ٢- سووری تیر (رەنگ).

ئاقیقی یەمەنی (ن) aqîqîyemenî

بەردی سلیمان، بەردی سلێمانی، یاقیقی یەمەنیی، جۆرە یاقیقە وەک بەردێکی نیمچە بەنرخ بەکار ئەهێنرێ بەتایبەتی بۆ نەخش لەسەر هەڵکەندن.

ئاقیلە (ن) aqîle

ئاقیلە و ماقیلە، نیر و ئاموور، کەرەستەی جووت.

ئاکار (ن) akar

١- خوو، رەوشت، سەرڕشتە، کردەوە، نەریت.

٢- ئیش، کار، کردە، گەڕ.

ئاکام (ن)١ akam

١- پاشینە، دوایی و ئەنجامی هەرشتێ، دووما، دووماهکی، دووماهیی، کۆتایی. ٢- سەرەمەرگ، قەیران، کاتی مردن، کاتی مەرگ، گل، گیانەلا.

ئاکام (ن)٢ akam

چارەڕەشیی، ناهەمواریی، نەگبەتیی.

ئاکنجیی (نل، کی) akinçî(ki)

دانیشتوی شوێنێ هەر لەکۆنەوە، نیشتەجێی دێرین (لەکۆنەوە).

ئاگا (ئان)١ aga

١- ئاگاه، باس، باس و خواس، دەنگ، دەنگ و باس. ٢- ریئۆنیی، زانستیی، زانیاریی.

٣- بانگەوان، جاڕ، قاو، هاوار، هەراڵە.

٤- وەرام، وەڵام.

ئاگا (ئان)٢ aga

تازەباو، تازەداتاشراو، تازەداهاتوو، تەرزەنو، تەرزەنوێ، نوێ. دژ: چەپکەن، کۆن، کۆنەباو، کەڤن، کەون، کەونینە.

ئاگا (ئان)٣ aga

١- بینا، خەبەردار، گەوا، نەخەوتوو، نەنوستوو، وریا، وشیار، هوشیار.

٢- بێخەو، بێدار، شەوبێدار، شەوبیر، شەونشین.

ئاگابوونەوە (کتن) aga bünewe

١- بەخەبەربوونەوە، بێداربوونەوە، راست بوونەوە، لەخەوهەستان، لەخەو هەڵسان. ٢- لەبێ هۆشی ووشیاربوونەوە، (دوای گێژیی، سەرخۆشیی).

٣- چاک بوونەوە، خۆش بوون، خۆشەوەبوون، هەستانەوە، (لەنەخۆشیی).

ئاگاپێدان (ئان) agapêdan

پێ راگەیاندن.

ئاگادار (ئان) agadar

١-بریف، بەئاگا، پێزان، کارزان، وشیار، هوشیار ٢- تێگەیشتوو، دانا، زانا، شارەزا، لێزان. ٣- پارازۆ، پارێزگار، پارێزەر، چاودێر، چاودێریکەر، نڤادا، نەیرڤان، واژەر. ٤- خەبەردار، هالێ، های لێ.

ئاگاداربوون (کتن) agadarbün

ئاگالێبوون، ئاگا لێ هەبوون، پێزانیین.

ئاگاداربە ! (نسپ) agadarbe

ئاگات لەخۆت بێ، ئاها !، ئەها !، ئەی !. وشیاربە !، وریابە !.

ئاگادارکردن (کتن)agadar kirdin
١- ئامۆژگاریکردن، بۆ ڕوون کردنەوە، بۆ نووسیین، بەگوێ هەڵهێنان، پەیرەوکردن، پێڕاگەیاندن، پێگوتن، پێوتن، تێگەیاندن، حاڵیکردن، دانەزانیین، ڕانان، سەرنج ڕاکێشان، لبەرکەتن، وەلام دان. ٢- پاڵ پێوەنان، هان دان.
٣- باس لیکردن، خەبەرلیدان، میری لێ تێ گەیاندن.
ئاگادارکردنەوە (کتن)agadarkirdinewe
١- بیدارکردنەوە، وریاکردنەو، وشیارکردنەوە، وەئاگاهینان، هوشیارکردنەوە (لە شتیکی بەوەزن یان نەیار). ٢- دەنگ دان. ٣- قرانەدن، نوقلانەلیدان (بەخراپە).
ئاگاداری (ن)agadarî
١- ئامۆژگاریی، ئاوێ، پەیرەو، پەیرەویی، تەماشا، تێبینیی، چاودێریی، سەرنج، نەیرفانیی.
٢- بیداریی، پاریزگاریی، سەرپەرشتیی، کیشکچیتیی، وشیاریی.
٣- ئاگاهیی، ئاگایی، خەبەرداریی.
٤- بینایی، سەلیقە، کارئاشنایی، کارزانیی.
٥- تیلە، تیلەو توانج، چەوتوچیلە، کاری (لێ وردبوونەوە یان تیلە و توانج تێ گرتن، پلارتێگرتن).
ئاگاداریی کردن(کتپ)agadarîkirdin
پاریزگاریکردن، چاودێریکردن، چاوەدێریکردن، سەرپەرشتی کردن، گوێپیدان، نەیرفانییکردن.
ئاگادان (کتپ)agadan
ب (ئاگا کردن / ١).
ئاگادەر (ن)agader
دیدەوان، زیرەوان، سیخوڕ، شاندیی، شۆمار، نهینبەر، نهینهاوەر.
ئاگاکردن (کتپ)aga kirdin
١- ئاگاپیدان، وەئاگا هینان، پێ ڕاگەیاندن.
٢- براندنەوە، دوایی پێ هینان، کۆتایی پێ هینان.
٣- بردنەسەر، تەواوکردن، جێبەجێ کردن، کردن (فەرمان، کار..).
ئاگا لەخۆ نەمان(کتن) [1] aga le xo neman
ب (بوردنەوە)..(vi.)
ئاگا لەخۆ نەمان (کتن) [2] aga le xo neman
بەشتیکی دیکەوە سەر قاڵ بوون، لێ غافل بوون.
ئاگا لێ بوون(کتن،کتپ)aga lê bûn
١- ئاگاداری کردن، ئیشک گرتن، پاراژتن، چاو تێوەبوون، چاودێریی لێ کردن، چاو لێ بوون، کیشک لێ گرتن. ٢- سەرلێ دەرچوون، شارەزایی لێ بوون (هەبوون)، شت لێ زانیین. ٣- لێ غافل نەبوون (لەشتێ).
ئاگا لێ هەبوون(کتن) [1] agalêhebûn
ب (ئاگادار بوون).
ئاگالێ هەبوون(کتن) [2] agalêhebûn
ئاگاداریی لەشتێ هەبوون،هەست پێ کردن، وەئاگاهاتن
ئاگا نامە (ن)aga name
بەیان نامە،وەرزینە.
ئاگایی (ن، تد)agayî
پاراستن.
ئاگر (ن)agir
١- ئاتر، ئاتەر، ئازەر، ئاڤر، ئاوور، ئاویر، ئاهر، ئامیر، ئامیر، ئایەر، ئەیر، ئیر، ئیگر، ئۆر، یاگسی.
٢- گەرما، گەرمایی ئیجگاریەتین.
ئاگرئاسا (ئان)agir asa
ئارگۆن، ئاگراسا، چۆن ئاگر، وەک ئاگر (پرشنگدار).
ئاگر نەکاتەوە(دەکاتەوە) (ئد)
agir ekatewe-(dekatewe)
بۆ کەسانێ بەکار دەهینرێ بەمانای :
١- پشم گرتن، ڕق هەستان، ڕق هەڵسان، ڕک گرتن، زۆرتووڕە بوون.
٢- ئاگر پێ نەکات، ئاگر دائەگیرسینێ.
ئاگرباران (ن) [1] agirbaran
ڕادەیەکی یەجگارگەرم، گەرمای بەتەووژم، گەرمای زۆر، گەرماییەیەکی ئیجگار بەتین.
ئاگرباران (ن) [2] agirbaran
١-دەزریژ، دەسریژ، شەڕەچەکی زۆر، شەڕەگوللە، گوللەباران.
٢- بۆردومان، بومباباران، بۆمباران.
ئاگرباران (ن) [3] agirbaran
١- بەلا، پەریشانی، تەنگ و چلەمە، شەپریویی، نامەمواریی، نەگبەتیی، نیگەرانیی.
٢- ئاژاولەیی، ئاژاوەیی، ئاشووپ، پشیویی، نائارامیی، هەراوزەنا، هەراویگر، هەراوهوریا.
ئاگرباران کردن(کتپ)agirbarankirdin
١- ئاگرباراندن،بۆردومان کردن، تۆپ باران کردن، گوللەباران کردن، هیرش بردنەسەر (بەچەک و تەقەمەنیی هەمەچەشنە).

٢- دەزپیـژاویکردن، دەسـریژاویکردن، گوللەبـاران کردن، (لەکەسێ بۆ مەبەستی کوشتن).

ئاگربارانە (ن.) agirbarane

١- ڕۆژێکی بەجگارگەرم، ڕۆژێکی بەجگار گەرم و هەوا ڕاوەستاو.
٢- تین وتاوی جەنگ، گەرمەی شەڕ.

ئاگربارانە (ن.) agirbarane

ئاوازێکی فۆلکلۆریی کوردییە.

ئاگرباز (ن.) agirbaz

ئـاگرخۆر، ئەکتـەری سـیرک (وا خـۆی ئـەنوێنێ لەبەرچاو کەئاگر ئەخوات).

ئاگربازی (ن) [1] agirbazî

ئاتەشبازی، ئاگروازیی، ئەیرەکلێ، شەڕەئاگر، کاری تەقانـدن و داگیرسـاندنی فیـشەکەشیتە و دەمـەرقاچان، بـەهۆی ڕووداوێکـی خۆشـەوە (وەک لەئاهـەنگ و شـایی گـشتیدا)، کـاری فیشەکەشیتەهەڵدان و ئاگر پرژاندن لەجێژندا.

ئاگربازی (ن) [2] agirbazî

ئاکـاری پـڕ بـڤە، ئیـشی بـڤەئاوەر یـان بـڤەدار، تەڵەزگە، ڕووشە، گێژەن، کاری گێچەڵ ئاوەر.

ئاگربازی کردن (کتپ) [1] agirbazî kirdin

ئاتەشبازی کردن، ئاگروازیکردن، ئـەیرەکلێ کـردن، تەقـەکردن وفیـشەکەشیتە هـەڵ دان لەجـەژن و خۆشـیدا، فیـشەکەشیتەهەڵدان و دەمـەرقاچان تەقانـدن بـەهۆی ئاهـەنگ، جـەژن، یـان شـایی گشتییەوە

ئاگربازی کردن (کتپ) [2] agirbazî kirdin

ئیـشی بـڤە ئاوەرکردن،خۆخـستنەتەڵەزگەوە خۆخستنە گێژەنەوە، دەست دانەئیشی بڤە، دەست دانەکاری گێچەڵ ئاوەر.

ئاگربڕ (ن) agirbir̲

ئاگربڕکـەرە، ئـاگرکوژ، ئـاگرکوژێن، ئاگرکوژێنـەوە، یەکێ‌لەدامو دەزگای ئاگر کوژێنەوەکان.

ئاگربڕکردن (کتپ، ئد) agirbir̲kirdin

١- ئـاگر بەرهەڵـست کـردن لەتەنینـەوە، ئاگرکوژاندنـەوە، ئاگرکوژانەوە، تەمراندن، خـامۆش کردن، دامرکاندن، دامرکاندنـەوە (ئـاگر)، سـووتمان دامرکانـدن، شـەوات دامرانـدن، کوژاندنـەوە، لەتەشەنەبەرگرتن (ئاگر)، فەمراندن.
٢- ئاو بەئاگردا کردن، شەڕ ڕاگرتن لەنێوان دوو هێز (بە گژ یەکدا چوو).
٣- بنبڕکردن، بنەبان کردن، بـەرگرتن لەتەشـەنەی هەراو زەنا لەنێوان دوو یان چەند کەسێکدا، خراپـە دوور خستنەوە لەخۆ یان لەکەسێ، ناخۆشیی یان ئاژاوەبڕاندنەوە.
٤- ترووسـکەلێ بـڕین (ئـاگر)، خـامۆش کـردن، خەفەکردن، ڕەش کردنەوە (ئاگر).

ئاگربردن (کتن،کتپ) agirbirdin

بەئاگر هەڵکروزان، زوو سووتان.

ئاگربسێن (ئان) agirbsên

ب (پەڵوختە).

ئاگربەر (ئان) agirber

ئامادە بۆ سووتان.

ئاگربەربوونەوە (کتن) agir berbûnewe

ئاگربەربوون، ئـاگر پـەیدابوون و کەوتنـەوە لەشوێنێک، ئاگرکەوتنەوە، ئاوربەربوونەوە.

ئاگربەردانەوە (کتپ) agirberdanewe

ئاگرتێ بەردان، ئاگرنان بەشوێنێکەوە کەبیسوتێنێ، ئاگرنانەوە، ئاور لەشوێنێ بەردان، سووتمان نانەوە.

ئاگربێ دوکەڵ نابێ (پن) agir bê dükel̲ nabê

ئاگرنیە دووکەڵی لەبندا نەبێ، لەکوێ ئاگر هەبێ دووکەڵیش هەیە، یان دووکەڵ نییە ئاگری لەبندا نەبێ، دووکەڵ نییە هەندێ ئاگری لەژێردا نەبێ.

ئاگرپارە (نک) agir pare

١- ئەسکل، پشکۆ، پـۆل، پـۆلکە، پـۆلوو، پـەرەنگ، پەنگر، سکل، کۆز، کووزەمە.
٢- بزووت، سەلکەبزووت.

ئاگرپارە (ن.) agir pare

ئاتەشپارە، بزۆز، بزێو، چەقاوەسوو، شەڕانیی، نـاڕە حەت، ماروهاج (بزێو).

ئاگرپژێن (ن) [1] agir pijên

ئاگری شاخ، چیای سەر بەئاگر، شاخی ئاگر هـاوێژ، شـاخی ئـاگرین، کێـوی ئاگرپـژێن، کێـوی ئـاگرین، گرکان (هەمیشەیی، کاتیی، یان دامرکاو).

ئاگرپژێن (ئان) [2] agir pijên

ئاگرپارە، ئاگرین، تووڕە، وەک گرکان.

ئاگرپەرست (ن) agir perist

ئاگرپـارێز، ئاورپەرسـت، پـەیرەوانی ئـایینی، زەردەشت، خۆرپەرست، ڕۆژپەرست، زەردەشتیی، مەجۆسیی، مەجووسیی.

ئاگرپێش کردن (کتپ، ئد) agir pêš kirdin

ئاگر خۆش کردن.

ئاگرپێ‌کردن (کتپ) agir pêkirdin

ئاگرداگیرساندن، ئاگر هەڵکردن، ئاگرهەڵگیرساندن.

ئاگر پێوەنان (کتپ) agir pêwenan
ئاگر تێ بەردان.
ئاگر پێوەنان (کتپ) agir pêwenan
داخ پێوەنان، داخ کردن.
ئاگرپێوەنان (کتپ،ند) agir pêwenan
گوللە (یان فیشەک...) پێوەنان.
ئاگرت لێ بارێ [(رس) agirt lê barê
بەردت لێ بارێ !، بەلات لێ بارێ!، بەلام لێدایت!.
ئاگرتێبەربوو (ئان). agir têberbü
١- ئاگرتێچو، ئاگرتێکەوتوو، ئاگرگرتوو، گڕگرتوو. ٢ - بلێسەدار، داگیرساو، گڕاویی، گەرم.
ئاگرتێ بەربوو (ئان) agir têberbü
١- پڕ ئارەزوو، پەرێشان، تاسەمەند، خولیاپێکەوتوو (بۆ دلبەر، دلخواز...).
٢- برزوو، تەشقەڵەچیی، شەڕفرۆش.
٣- ئالۆشـاویی، ئالۆشـدار، بـەئالۆش، بـەجۆش، حەشـەریی، گـەرم (ئـافرەت). ٤- بڕێـو، بێگـوێ، چوختیی، چەقاوەسوو، لاسار، نەسرەوت.
٥ - ئاگرگرتوو، توڕەبوو، شێتگیربوو، قین گرتوو.
ئاگرتێ بەربوون (کتن،ند) agir têberbün
ئاگربـەربوون لەشـتێ، ئـاگرتێچوون، ئاگرتێکـەوتن، ئاگرگرتن، سووتان، گڕگرتن.
ئاگرتێ بەردان (کتپ،ند) agir têberdan
ئاگرپـێوەنان، ئاوورتێبەردان،سـووتاندن، سـۆزاندن، گڕتێبەردان.
ئاگرتێ چوون (کتن،ند) agir têçün¹
ب (ئاگرتێ بەربوون / ١).
ئاگرتێ چوون (کتن،ند) agirtêçün²
ب(ئاگر تێبەربوون / ٢).
ئاگرتێ چوون (ند) agir têçün³
تەماشـاکردن بەحەسـادەتەوە،چاو پـێ هـەڵهێنان (بەکەسێکدا).
ئاگرچوونە گیان(ند) agir çüne giyan
ب (ئاگر تێبەربوون).
ئاگرخانە(ن.) agir xane ¹
ئاگرگـەی پـیرۆزی زەردەشـتییان، ئاوورخانـە، پەرستگای زەردەشتیەکان.
ئاگرخانە(ن.) agir xane ²
جەهەندەم، جەهەننەم، دۆزەخ، دۆژە.
ئاگرخانە(ن.) agir xanc ³
کوورەی ئاسنگەر.

ئاگرخستنەوە(کتپ، ند) agir xistinewe
ئاگربەردانـــەوە(وەک تاوانێـــک)،ئاگرکردنــەوە. ئاگرنانەوە.
ئاگرخۆش(ئان) agir xoš
خۆش گوفتار (زمان شیرین)، قسەخۆش. سوعبەت چیی، گاڵتەچیی دەم بەپێکەنین، ڕوخۆش
ئاگرخۆش کردن (کتپ، ند) agir xo š kirdin
١- ئاگر پێش کردن، ئاگرتێک وەردان، ئاگرداركردن، ئاگرگەشاندنەوە، ئاگرگەش کردنەوە.
کردن. ٢- ئاژاوەگێڕان، ئاژاوەنانـەوە، ئاشـووبەگەرم کـردن، دنـەدان بـۆ هەراوکێـشە، شەڕبەرپـاکردن، گۆبەندگێڕان.
ئاگرخۆشکەر (ئان) agir xo š ker ¹
ئاگرپێشکەر، کەسێ گڕی ئاگر زۆردەکا، ئاگرئێنەوە.
(adj.).
ئاگرخۆشکەر(ن، ئان) agir xo š ker ²
ئاگرخۆشکەرە.
ئاگرخۆشکەرە(ن) agir xo š kere
١- ئامرازی پێشکردن و تێک وەردانی ئـاگر (وەک کۆڵەووژ، مقاش) بۆ مقەڵی، ئـاگردان، یان تـەنوور، کـەوگیری ئـاگر، مەسـەیی. ٢- ئـاگرگێر، ئاگرگێره٣- ئاژاوەچیی، ئاگرخۆشکەر، ئاگری بن کا، پێکۆڵ چەند، تێچەند، تێچین، دنەدەر، دووزمان، فیتنەباز، سەربەگۆبەند، مایەفیتنە.
ئاگرخوەش(ن) agir xwe š
خۆشەویست، دڵ ئارام، دلارام، یار، یاوەر.
ئاگرداگیرساندن(کتپ، ند)
agir dagirsandin
١-ئاگرداگیراندن، ئاگرهەڵکردن، ئاگرهەڵگیرساندن.
٢- ئاژاوەنانـــەوە، ئاشـــووب نانـــەوە، شەڕهەڵگیرساندن.
ئاگردان (ن.) agirdan ¹
ئارگـا، ئاگرخانـە، ئاگردانـک، ئاگرگـا، ئاورخانـە، ئاوورجا، ئاوورخانە، ئاوورگە، ئوجاخ، ئۆجاغ، ئەرگە، ڕونگردان، تژگا، تـەزگا، تـەژگا، جێئـاگر، قوولکـەی ئاگر، کوانوو، گۆرک، گۆرکە، ئاورگۆرکە، وەجاخ.
ئاگردان (کتپ، ند) agirdan ²
١- ئـاووردان، تەقانـدن، (چـەک..) خاڵیکردنـەوە بەتەقاندنی گوللەکانی ناوی، گوللەهاویشتن (تفەنگ، تۆپ...). ٢- تێگرتن، فرێدان، هاویشتن.
٣- تەقاندنەوە، تەقاننەوە.
٤- دەرپـەڕاندن، دەرکـردن، قـاودان (کەسـێ

لەشوێنێ) کردنەدەرەوە.

ئاگردوو (ن) agirdü

ئاگوردیی، ئاووردوو، سوخت، سووتەمەنیی.

ئاگرکپ کردن(کتپ) agirkipkirdin

ئاگرخەفەکردن، ئاگرکزکردن، گڕی ئاگر یان گەرمایی ئاگر کەم کردن.

ئاگرکردن (کتپ) agirkiridin

ب (ئاگر کردنەوە).

ئاگرکردنەوە(کتپ)[1] agirkiridinewe

ئاگرپێکردن، ئاگرخۆش کردن، ئاگرهەڵکردن.

ئاگرکردنەوە (کتپ،ئد.)[2] agirkiridinewe

ئاگرخستنەوە.

ئاگرکردنەوە (کتپ، ئد)[3] agirkiridinewe

١- (ئاگر لێ) هەڵ بوونەوەدوای کوژاندنەوەیەکی لەوەپێشتر

٢- تووڕەبوون (لەپڕ)، ڕق هەستان، ڕق هەڵسان، هەڵچوون.

٣- شەڕ و شۆڕپەرپاکردن، هەراوزەنا دامەزراندن.

ئاگرکوژ (ن) agirkoj

ب (ئاگربڕ).

ئاگرکوژاندنەوە(کتپ،ئد) agirkojandinewe

ئاگربڕ کردن.

ئاگرکوژانەوە (کتپ) agirkojanewe

ئاگرکوژاندنەوە.

ئاگرکوژێن (ن) agirkujen

ب (ئاگربڕ).

ئاگرکەوتنە گیان (کتن، ئد)

agir kewtine giyan

١-ئـاگر تێبـەربوون، ئاگرتێکـەوتن، ئـاگرگرتن. ٢- ئارام لێهەڵگیران، ئاگرچوونـەگیان، کەوتنەتالووکـەو جێگەبەخۆنەگرتن. ٣- تووڕەبون.

ئاگرکەوتنەوە (کتن،ئد) agir kewtinewe

١- ب(ئاگربەربوونـــەوە). ٢- ئاژاوەبەرپـــابوون، ئاژاوەکەوتنـەوە، شەڕوشۆڕهەڵگیرسـان، هـەراوزەنا پەیدابوون، هەراوهوریا بەرپابوون.

ئاگرگا (ن.)[1] agirga

ئاگردان.

ئاگرگا (نل، لو)[2] ateşxane (lu)

ئاگرەکەدە، ئاگرگا، ئاگرگە، کوانووی ئاگرپەرستان، ئـەو شـوێنەی پـێڕەوانی ئـاینی زەردەشـت ئاگریـان تیادانەکردەوە.

ئاگرگرتن(کتن،ئد) agirgirtin

ئاوورتێبـــەربوون، بڵێـــسەسەندن، داگیرســـان، کڵپەکردن.

ئاگرگرتوو (ئان)[1] agirgirtü

ئاگرتێبەربوو.

ئاگرگرتوو (ئان)[2] agirgirtü

ب (ئاگرتێبەربوو).

ئاگرگرتوو (ئان) agirgirtü

١- گەرم داهاتوو.

٢- گەرماییـــەکی پـــڕوکێنەر، گەرماییـــەکی سوتێنەر.

ئاگرگوشک (ن) agirgušk

ب (ئەرزینگ).

ئاگرگەشاندنەوە(کتپ) agirgešandinewe

ئـاگر باوەشـێن کـردن، ئاگرگەشـانەوە، ئـاگر گـەش کردنـەوە، ئـاوورخۆش کـردن(بـەهۆی بـا، باوەشـێن، فوو، ...).

ئاگرگەش کردنەوە(کتپ) agirgeškirdinewe

ب (ئاگرگەشاندنەوە).

ئاگرگەشکەرە (ن.) agir geškere

ئـــاگر بـــادەر، ئاگرتێنـــدەر، ئاگرگەشـــکەرەوە، ئاگرگەشەوکەر، تاولە، تاولەمە (بوخوردان).

ئاگرگیرە(ن.)[1] agir gîre

دەس ئاگر، دەساگر، دار یان هەرچ سووتەمەنیەکێ گورج ئاگر بگرێ.

ئاگرگیرە(ن.)[2] agir gîre

ئـــاگرگیرە، چـــاوکێ، چاوگـــە، چیلکەوچـــەواڵ بـــۆ ئاگرکردنـــــەوە دەس بـــــدات، دەســـــتەچیلە، دەستەوپووش و پەڵاش بۆ بن ئاگر.

ئاگرلەچاو بارین (ئد) agir le çaw barîn

ئاگر لەچاوبوونەوە،شێتگیربوون.

ئاگر لە ماڵ بەربوون (ئد) agir le mal berbün

تەفروتوناتوون، ڕمان، کاول بوون، وێران بوون.

ئاگر لەماڵ بەردان(ئد) agir le mal berdan

١- ئـاگر لەمـاڵی کەسـێ بـەردان، مـاڵی کەسـێ سووتاندن.

٢- مـاڵی کەسـێ (تـەخت کـردن، تـەفرتووناکردن، ڕماندن، کـاول کـردن، وێـران کـردن). ٣- ئـاژاوەتێ خستن، ئاژاوەگێڕان، هەراوهوریاکردن.

ئاگرلێ بارین (ئد) agirlê barîn

بەلابەسـەرهاتن، تووشـی چـورتم بـوون، تووشـی دەردوبەلا هاتن (لەلای لابەلاوە).

ئاگرناك (ئان) agirnak
تڕنۆ، تووڕه وتـڕۆ، دەمريى، فيشەكيى، كەللەيى.
ئاگرنانەوە (ئد) agirnanewe
ئاگر خستنەوە.
ئاگرنانەوە (ئد) agirnanewe
ب (ئاشووب گێران).
ئاگرنینەوە (ن) agirnênewe
ب (ئاگر خۆشكەرە).
ئاگر والەدەميدا (يان: ئاگر ها لەدەميا) (ئد)
agir wa le demîa
ب (ئاگرى لەدەمدايە).
ئاگر وبايان نەووتوە (رس)
agir w bayan newutwe
١- مەبەست: دووشت، يان دووكەسى، نـەگونجاو.
٢- قسەوباسى نەگونجاو، نوسراوێكى ناڕێك.
ئاگر و دوو (ن.) agir w dü
ئـاگر و دوكـەڵ، ئاوروودووكـەڵ، خانـە و كولانـە، خاوخێزان، گوێ ئاگردان، ماڵ و حاڵ.
ئاگرو دوو (ئد) agir w dü
ڕەوتـــــى ڕووداوى سروشـــــتيى، دوو شــــتى هەميشەپێكەوە (گونجاو).
ئاگرو دوو بڕان (ئد) agir w dü biran
١- ئاسەواربڕان، ئاسەوارنەمان، ماڵ كاول بوون، ماڵ وێران بوون. ٢- تەفروتوون بوون، دووماهى هاتن، كۆتاييهاتن، نەمان.
٣- بلا و وجياوازبوونەوە، پژان، پشان، چڕژان.
٤- بەوەجاخ كوێريى مردن.
ئاگرۆك (ن)[1] agirok
١-ئاشووبگێڕ، كەسێ ئاژاوە بنێتەوە.
٢- بوختانكـەر، دووڕوو، دوو زبـان، دوو زمـان (ن، ئان).
ئاگرۆك (ن)[2] agirok
ئاگرە، باى سەبوون (سەمووم)، باى گـەرم كـەگيا و سـەوزە ووشـك دەكـات، شـەرايەكە ئـەدا لەمـەرەزە مەلى دەپرووكێنێ، گرە.
ئاگرە (ن، پز)[1] agire
١- ئاتەشـــەك. ٢- ئـــاگرۆك، ئاگرەكـــە، ئـــاورە، ئاورەكە، ئايرە، جۆرى زيبكەى تـەڕە لەسـەر پێسـت دەرديت.
ئاگرە (ن)[2] agire
شەرا، هب (ئاگرۆك).

ئاگرە (ن)[3] agire
يارىى هەنگلەشـەلێ، دۆڕاو، دانـەبێ بـراوان سـنگە و بازى بەسەردا ئەدەن بەقاچ كراوەييەوە.
ئاگرە (ن، پز)[4] agire
ئارنگ، بەورەشكێنە، لەرزك، هەولە.
ئاگرەخۆشە (ن.) agire xoše
ئـاگرى بليـسەبلند، ئـاورگ، ئاورەگـرە، پـەلۆخته، گرمەلا، ئەو ئاگرەى لەدەرەوەى ماڵ دەكرێتەوە.
ئاگرەگیرە (ئل) agiregîre
ب (ئاگر گیرە).
ئاگرهەڵگیرساندن (كتپ) agir helgîrsandin
ئاگرداگیرساندن.
ئاگريان لێ بارێ (رس) agiryanlê barê
بەلام لێ دان.
ئاگرى بن كا (ف) agirî bin ka
١-ئـاگرى ژێركـا، ئاورژێركـا، ئـاورى بـن كـا، ئاورىژێركـا، ئاوىژێركـا، بنـەماى شـەڕ وكێـشە، تەڕكـەى ژێردەل، دوپـشكىكايەن، دوپـشكىژێركا، سـەركزۆلكەى بەدفـەڕ، سەرەسـۆدەر، سـەركزى دڵ وريا، گاى بنە، گێروگرفت، هاوەر، مارى ژێركا.
٢ - دۆخمان، زيانكار، مايەفيتنە، هەلێت.
ئاگرى بێ ئامان (ف) agirî bê aman
بەلايەكى گرنگى بێ چارە، چەرمەسەرێكى گەورە.
ئاگرى پێوەنێيت بۆ چرووك (بۆسۆ، بـۆ كـروز، بۆكـوروز، بۆنسۆ)ى لێ هەلناسێت (رس)
agirî pêwenêyit bo çirükî lê helnasêt
بەيەكێك دەوترێ: ڕووت و قووت و هەژار.
١- بێـدەر، بێـدەرەتان، بـێ سـامان، بێنـەوا، پێداويست، كەڕەواڵە، هەژار.
٢- بـــەلەنگاز، بێدەســـت، بێـــوەر، دامـــاو، دەستەوستان.
ئاگرى زمان تيژترە (ئد) agirî ziman tîjtire
ئـاگر زووان تيـژترە، برينـى قـسەى نـاخۆش چـاك نابێتەوە، ووتەى ناخۆش جەرگ برە.
ئاگرى قوورەت (ن.) agirî quret
ئـاگرى خـودێ، بـەلاى ئاسمـانى، بـەلاى لابـەلا، قەزاوقەدەر.
ئاگرى قوورەت (ئان.) agirî quret
١- بزێو، نەسرەوت، بزێو،هاروهاج
٢- ئاشووبگێڕ، شەڕانيى، شەڕفرۆش.

ئاگری لەدەمدایە (ئد) agirî le demdaye

(ئاگر وا لەدەمیدا، ئاگر هالەدەمیا). بۆ کەسانێ بەکار ئەهێنرێ بەمانای:

١- تووڕە وتڕۆبوون، شەڕانییهەلکەوتن.

٢- چەنەباز، چەوچەوکەر، چیرەدرێژ، دریژدادڕ، دەم هەراش، دەمەوەر، زۆربلێ، قەرەچەناغ، لەوچە، ووتەووتکەر، هەڵەوەر (بوون). یان: چەنەبازیی، چیرەدرێژیی، دریژدادڕیی، دەم هەراشیی، دەمەوەریی، زۆربلێیی، لەوچەیی، هەڵەوەریی (کردن).

٣- بێ ئابڕوو، بێشەرم (بوون).

٤- تەفرەدەر، تەپکەر، چەپ نەندان، چەپەل، گەندە، ناپاک (بوون).

ئاگری لەماڵ بەردا (ئد) agirî le mal berda

ئاگر لەماڵ بەردان.

ئاگرین (ئان) agirîn

١- ئاگراویی، ئاگرپڕژێن، هارین، ئاهیرین، ئایرین، گڕاویی، گەرم (وەک ئاگر)، لەئاگر.

٢- داگیرساو، داییساو. ٣- ئاورین، بزوێنەر، بەتاسە، پڕجۆش و خرۆش. ٤- سووربووەوە، سوور (وەک ڕەنگی ئاگر یان گڕی ئاگر).

٥- ئازا، بەکار. ٦- دڵ گەرم.

ئاگریی [ڕەنگ] (ن)[1] agirî (reng)

ئاتەشیی،ئارگۆن،ئاگرین، ڕەنگی سووری گەش لە ڕەنگی گڕیئاگر.

ئاگریی (ئان)[2] agirî

ئاتەشیی، توند، توند و تیژ(ڕەوشت)، کەللەیی، تووڕە.

ئاگوردیی (ن) agurdî

ئاگردوو.

ئاگە (ئاک) agе

١-ئەوێ، ئەوێندەرێ، وێدەرێ، وێرێ.

٢ - بۆیان لۆ(ئەوێ، ئەوێندەرێ، وێدەرێ، وێرێ).

ئاڵ (ن) al

بالابەرزە، پەنجەی ناوەڕاست، تبلیناویی، قامکی هەرە درێژ لەپەنجەی دەستدا.

ئاڵخواج (ن) alxwac

پەنجەی هیماپێکردن، پەنجەی تەنیشت پەنجەگەورە، دۆشاو مژە، قامکی شادە.

ئاڵستن (کتپ) alistin

١- ئالاستن، ئاڵستن، زمان پێداهێنان، لستنەوە، لیسان ، لیسانەوە، لیسیین، لیسینەوە.

٢- بەزمان هەڵگرتن.

٣- ماشیینەوە، هەڵ لووشین.

ئاڵگ (ن، پز) alig

١- جێبرین، شوێنەبرین، نیشانەی جێبرین لەسەر ئەندامی لەش.

٢- شوێنی لێدان (لەسەر ئەندامی لەش).

ئاڵنگ (ن، پز) aling

لووی خڕ بووی بن هەنگڵ.

ئالوز (ن) alüz

پەژارە، خەم، کەسەر.

ئالولە (ن) alüle

١- کۆڵانی تەنگەبەر، کۆڵانی تەسک.

٢- باریکەکۆڵانی بەستراو، کۆڵانیبەستراو، کویرەکۆڵان.

ئالولە (ئان) alüle

بێئابڕوو، بێشەرم، ڕووقاییم.

ئالوودار (ن) alüdar

ڕێگر، کۆسپ، کۆسپە، هەرچ کۆسپێک خرابێتە بەر ڕێگە.

ئالوودە (ئان) alüde

١- بلکیاو، بلکیاگ، بواژۆ، بووناژۆ، بۆژۆ، تلاو، تلیاگ، گرفتار، گیرۆدە. ٢- ئالفتە (کاروبارێکی ناڕەحەت)، دووچار (چوورتم یان کارێکی گران).

ئالوودە (ئان،لو) alüde(lu)

خوو پێ گرتوو، خووپێوەگرتوو، ڕاهاتوو، هۆگر، هۆگربوو.

ئالوودە (ئان) alüde

ئەیبدار، عەیبدار، لەکەدار.

ئالوودە (ئان) alüde

توندە تەبیعەت، تووڕەوتڕنۆ، تووڕەوتڕۆ، کەللەگەرم، کەللەیی.

ئالووسیی (ن) alüsî

جوانیی (ڕواڵەت و جل و بەرگ)، ڕێک و پێک (بەنیگا و پۆشاک)، قۆزیی.

ئالەت (ن) alet

١- ئامراز، ئەمراز، مراز. ٢- بۆنە، هۆ.

٣- ئەلە (مەبەست ئامرازی پیاوەتیی و نێرینەیی ئادەمیزادە).

ئالەکە(ن، پز) aleke

بۆخۆیی، تەراخوما، (نەخۆشییەکی چاوە ئەگەر چار نەکری ئەبێتە هۆی کوێریێ).

ئالیستن (کتپ) alistin
ب (ئالستن).

ئالیک (ن) alîk
١- ئـــاژو، ئـــالف، ئالـــک، ئالیـــک، ئـــیم، ئیـــیم، خواردەمەنیی ماڵاتیی بەرزە و ئاژەڵی وردە، دیزیی، زرکۆ، زە مەخواردنی وڵاخ، قەرسیل، کاو جۆ یان گیا و کەڵاو گوڵ کەئەدرێ بە چوارپێ.
٢- ئالفجار، ئـالفزار، جێـلەوەڕ، لەوەڕجا، لەوەرگا، شوێنێ لەوەڕی زۆربێت.

ئالیکار (ن، کی) alîkar(ki)
ئاریکا، پاڵپشت، هاریکار، یارمەتیدەر، یاریدەدەر، یاریکا، یاریەدەر.

ئالیک دان (کتپ) alîk dan
ئـالف پـێدان، ئالیـک خـستنەبەر وڵاخ... چەرانـدن، لەوەڕاندن.

ئالی (ن، پ، کی) alî(ki)
١-تەکە، جەم، پۆخ ، ڕەخ ، قەد، قەراغ، کەنار، لا، لال.. ٢- بەشێ، لایەکە، نیڤ، نیوە.٣ - ئاست، ئاقار، حاست، ڕاست، ڕوو، ڕووکار، کن، گۆشە، لایەن، ٤- بەدەر، سەر، لە، ئاو ٥- کەناری دەریا، گوێ دەریا.

ئاڵ (ن) ١ al̲
١- ئالـە، جنۆکـەی دوژمنیزەیـستان، دایکـی ئـاڵ، دایکیهاڵ، شەوە، گیانێکی ئەفسانەیە، باوەڕ وایە ژنی زەیستان یان منالەکەی ئەکوژێ.
٢- تای زەیستان، زەیستانە تا، هاڵ، هاڵە.

ئاڵ (ن) ٢ al̲
دانی بەشتێ کول بوو، ددانی سڕ بوو.

ئاڵ (ئان، ن) ٣ al̲
١- ڕەنگی سووری گەش، سوور ، سووریگەش، سۆر، کورەن، کورەند.٢ - ڕووگەش، ڕوومەت سور، ڕەنگ سوور

ئاڵ (ئان) ٤ al̲
بەدەست و برد، چابوک، چاپوک، خێرا، گورج.

ئاڵا (ن) ١ al̲a
برو، بەندیر، بەیداخ ، بەیداغ، بەیرەق، درەوش.

ئاڵا (ن) ٢ al̲a
پێنوس، خامە، قەڵەم نووچ، قەڵەمی نوسیین.

ئاڵا (ن) ٣ al̲a
ئالـە، بەرگێبووکـەلەی منـاڵان، جلەبـووکی منـداڵان، والا.

ئاڵا (ن) ٤ al̲a
پارچە قوماشی شاش، کەتان، والا، والای کەتان.

ئاڵاخ (ن، رو) al̲ax
گیای بێکەڵک لەناو باخدا، گیای هرزە، هرزەگیا

ئاڵادار(ن، س) al̲adar
ئاڵاهەڵگر، بەندیرە (سوارە)، بەیرەقدار، عەلەمدار، هەڵگری بەیداخ (پیادە).

ئاڵاش (ئان) al̲aš
هالاش، هەراش، هەڵاش.

ئاڵاڤ (ن) al̲av
١- ئالاو، تین، گەرمایی، هالاو، هەڵم و هەوای گـەرم.
٢- بلیسە، کلپە. ٣- شاپلیتە، مەشخەڵ.

ئاڵامەت (ن، پز) al̲amet
ب (ئەلامەت) .

ئاڵان (کتن) al̲an
١-ئـالیین، پـێچ خـواردن (دووشـت یـان زیـاتر بەیەکـەوە). ٢- پەپکەبەسـتن، پەپـکەخواردن، پەپـکەدان، گیـنگڵ خـواردن. ٣- ئالیـان، خـۆ لـێ پێچان، لێ هاڵاندن. ٤- پێوەبوون، تێوەگلان.

ئاڵاندن (کپن) al̲andin
ئالاتن، بادان (دوو شت بەیەکەوە)، تێهاڵاندن، تێکە ئالاندن.

ئاڵاو والا (ئان.) al̲aw-wal̲a
١- ئـــاڵایی، ئـــاڵ و والا، پـــارچەی ڕەنگاوڕەنـــگ، ڕەنگامـــە، ڕەنگاوڕەنـــگ، زەردوســـور، زەرقیـــی، هەمەڕەنگ.٢ - جوانکراو، خەملاو، ڕازاو.

ئاڵاو والاپۆش (ئان) al̲aw-wal̲a poš
تەرپـۆش، تەنتەنەوبەنبەنـە پـۆش، زەرد وسـوور پۆش، زەرقی پۆش.

ئاڵا هەڵگر (ن) al̲a hel̲gir
ب (ئاڵادار).

ئاڵایی (ئان.) ١ al̲ayî
ب (ئاڵاو والا) .

ئاڵایی (ن) ٢ al̲ayî
سـووریی ڕەنـگ و ڕوخـسار(نیـشانەی دڵخۆشـیی و تەندروستیی)

ئاڵاییش (ن) ١ al̲ayî š
ئالاییشت، ئاتەواویی، کەم و کورتیی، کەم و کوڕیی

ئاڵاییش (ن) ٢ al̲ayî š
شەونـشینیی بەکۆمـەڵ بـۆ ڕابـواردن، کۆبوونـەوەی کەسان لەشەودا، کۆڕ بەستنی شەوانەی دۆستانە.

ئاڵ بردنەوە (کتن) albirdinewe
بەنەخۆشیی ئاڵ دووچاربوون،کۆرپە یان زەیستان مردن بەهۆی ئاڵەوە، مردن (ژنی زەیستان لەئەنجامی‌منداڵ بووندا).

ئاڵ بوونەوە (کتن) albünewe، edge (vi.).
ددان کول بوون بەهۆی ترشێیەوە، دانی ئادەمیزاد سڕبوون.

ئاڵتوون (ن) altün
١- ئاتیی، تەلا، تۆلا، تەلا، زەڕ، زێڕ، زێڕیبێ‌گەرد، زێڕی پاکە، زێڕی زەرد ٢- بژانک، خشل، ڕەخت، زێڕ و زیو، زیوەر. ٣- جیازیی (بووک).

ئاڵتوون لەقوڕدا دیارە (رس)
altün le qurda diyare
قوڕ ئاڵتوون ناشارێتەوە.بۆ باسکردنی جوانیی ئافرەت و ڕێک و پێکیی ڕەفتاری بەکارئەهێنرێ، پاکە بەو مەترسە، ژنی جوان یا کرداری‌جوان هەر دیارە، کردای جوان لای خواوەیە.

ئاڵچاخ (ئان) alçax
١- بەدخوو، بێ‌نابروو، بێ نرخ ، پایەنزم، چرووک، ڕسوا، سووک (مرۆڤ). ٢- دەسبڕ، ناپاک.

ئاڵدووز (ن)[١] aldüz
ڕووکێشی زێڕ یا زیو، زیو یان زێرکفت.

ئاڵدووز (ئان)[٢] aldüz
ڕووکەش کراو بەزێڕ (بۆ جوانیی).

ئاڵدووزکاریی (ن) aldüz karî
ەرکەفتکاریی، زەرکەفکاریی.

ئاڵدووزکردن (کتپ) aldüz kirdin
١-ڕووکەش کردن بەزێڕ، زەرکفتکاریی‌کردن، زەرکفت کردن، زەرکەفکاریی‌کردن.
٢- ڕازاندنەوە، شەوق پێ‌هەڵهێنان، هێنانە باق و بریقە.

ئاڵشت کردن (ن) ali š t kirdin
١- ئاڵ و گۆڕکردن (شت بەشت)، دان وستان، دان و سەندن، دان ویسەن، شت بەشت گۆڕینەوە.
٢- ئالش و ویرش کردن، سەوداو مامەڵەکردن، کڕین و فرۆشتن.

ئاڵشک (ن) ali š t
خووس، خووساو، زوقم، سیخوار، شەختە، شەونمی بەستوو.

ئاڵف (ن) alif
ب (ئالیک)./

ئاڵفانە (ن.) alifane
ئەو باجەی بۆ لەوەڕ دەستێنرێ.

ئاڵفتە (ئان) alifte
خوو پێوەگرتوو، هۆگر.

ئاڵفچاڕ (ن) alifcar
چایەر، گیاچاڕ، لەوەڕگا، لەوەڕگە.

ئاڵگ (ن) alig
گرێ لەژێر پێستا یان لەگۆشتی لەشدا، گلاند، لوو.

ئاڵگۆن (ئان، لو) algon(lu)
١- ئاڵی‌ڕووناک، پەمبە،پەمەیی، سووری‌کاڵ.
٢- دڵ پڕ لەئاوات، دڵ گەش، گەش بین (گەشبین).
٣- ڕوومەت ئاڵ (لە خۆشیدا)، گەشەدار.

ئاڵوباڵوو (ن، می) alübalü
١- جەنانیر،جۆرەگیلاسێکی‌دەنک وردە.
٢ - ئالوبەلالووک، هالوبەلالووک، هەلهەلەلووک.

ئاڵوبۆڵ (ئان.، ن.) alübol
١-نیوەپێ‌گەیشتوو، نیوەگەییو.
٢- بەرسیلەی نیوەگەیشتوو، چۆنیەتیی‌بەرسیلە کەدەنکەدەنکە شیرین بوویێ، قۆرەی ئاوتێزاوی ترش و شیرین.
٣- دەستەکچ، دەستەکوڕ، منداڵ لەتەمەنی نۆزدەساڵیدا.

ئاڵ وگۆڕ (ن.) alugor
ساقیی و باقیی، هاڵ و گۆڕ.

ئاڵ وگۆڕ کردن (کتپ) alugor kirdin
١- ساقیی وباقیی‌کردن، سەربەسەرکردن، شت گۆڕینەوە (بەشتێ لەچەشنی‌خۆی)، شتێ بەشتێ دان، هاڵ و گۆڕکردن.
٢- پێک گۆڕینەوە، شت گۆڕینەوە (بەشتێکی تر). شت بەشتێکی تر دان.
٣ - شت گۆڕینەوە، شت وەرگرتن لەجیاتی شتێکی تر، شت دان لەباتی شتێ بەکەسێکی تر.
٤- جێ‌گۆڕکێ کردن، سەرلەنوێ شوێن گۆڕین و جێگەگواستنەوە، شوێن گۆڕکەکردن، گۆڕین و گوێزانەوە (شتومەک).
٥- پارەگۆڕینەوە، پارەوپوول و چەکی بانک گۆڕینەوە، چواندن.
٦- بەرگێ داکەندن، جلی دیکە لەبەرکردن.

ئاڵوو (ئان) alü
١- ئاڵوودە، نیوەتێکەڵ.
٢- پیس لەکاوی، لەکەدار.

ئالوودارى (ن) alūdarî
دۆخى(ئالووكەوتن، تینگ كەوتن).

ئالوودەیى (ن) alūdeî
تووشىى، گیرۆدەیى

ئالووس (ن) [1] alūs
١- پەژارە، خەفەت، خەم، داخ.
٢- ئامیین، بوشكوول، تاو، جەخار، سوو.

ئالووس (ن) [2] alūs
تـەوار، جـان، جـوان، خـن، دەلال، فـۆدل، قـشتیلانە، قۆز، نەشمیل.

ئالووكەوتن (كتن) alūkewtin
تینگ كەوتن، قـوڕگ ماتنەوەیـەك، گـەروو خـڕبوون، مالوو كەوتن.

ئالۆ (ن) alo
براى دایك، خال، خالۆ، لالۆ.

ئالۆز (ن) [1] aloz
ئاژاوە، پشێویى، پەشێویى، شپرزەیى.

ئالۆز (ئان) [2] aloz
١- ئالكاو، ئالۆزكاو، بەیەكداچوو، تیكـالاو، تیكچـوو، تیك مالاو (دەزوو).
٢- پێوەبوو، تێوەئالاو، تێوەپێچراو، تێوەگلاو.
٣- ئالۆزاو، شانەنەكراو (پرچ، قژى‌سەر...).
٤- بێ‌سەروبەر، نائاسایى، ناجۆر.
٥- بەراێ‌تێكچوو، پەشۆكاو، سەرلێ‌شێواو، شـپرزە، شلەژاو.

ئالۆز (ئان) [3] aloz
١- تـڕنۆ، تووڕە، تووڕەو تـڕنۆ، تونـد، قینگرتـوو ٢- تـووش، دڵ تـەنگ، زویـر، زویـر، مـات، نەسـازاو. ٣- سەركێش، نارەحەت، یاخیى

ئالۆز (ئان، ن) [4] aloz
١- باران وتۆف، وەیشوومە.
٢- ڕۆژى ساردوكرێوە، سەرماو وەیشوومە.

ئالۆز (ئان) [5] aloz
شێلوو، قوڕاویى، لیل، (ئاو).

ئالۆز (ئان) [6] aloz
گێژەن، مۆڵەكە.

ئالۆزان (كتن) [1] alozan
١- ئالكـان، ئـالۆزبوون، ئالۆزكـان، ئالۆسـكان، بەیەكداچوون، تیكالان، تیكچوون، تیك مالان، شێوان (دەزوو...).
٢- تیكـــەلاوبوون، هەرەمـــەبوون، هەرەمـــەكیى بوون.

ئالۆزان (كتن) [2] alozan
١- تیكچـــوون، شـــێوان. ٢- بـــەرلێ تێكچـــوون، پەشۆكان، سەرلێ‌شێوان، شپرزەبوون، شلەژان.

ئالۆزان (كتپ) [3] alozan
١-تیـك دان، شـێواندن. ٢ - سـەرلێ شـێواندن، شپرزەكردن، شلەژاندن.

ئالۆزان (كتن، كتپ) [4] alozan
١-تووڕەبوون، دلگیربوون، زویربوون، هەڵچوون.
٢- تووڕەكردن، دلگیركردن، زویركردن.

ئالۆزكاو (ئان) alozkaw
ئالاو، ئالۆزاو، لوول بوو، لوول بادراو بەسەریەكدا.

ئالۆزكردن (كتپ) alozkirdin
١- ئالكانـدن، ئالۆسـكاندن، تیـك ئالانـدن،تیك ئالاوكردن ، تیك مالاندن.
٢- بێ‌سەروبەركردن، تیك دان، شێواندن، شێوانن.

ئالۆزیى (ن) [1] alozî
١- بێ‌سەروبەریى، تیكەل و پێكەڵیى، شێواویى.
٢- پەستیى، زویریى، ماتیى.

ئالۆزیى (ن) [2] alozî
تڕنۆیى، توندیى، تووڕەوتڕنۆیى، تووڕەیى، توونیى.

ئالۆس (ئان) alos
١- بەد، خراپ، نالەبار ٢٠- بۆگەن، گەند، گەنگ

ئالۆسكان (كتن) [1] aloskan
ب (ئالۆزان).

ئالۆسكان (كتن) [2] aloskan
دەم وچـاو هـەڵبزركان (بـەهۆى ماندوویـەتیى یـان برسیتیى)، ڕەنگ تێكچوون، ڕەنگ هەڵبزركان.

ئالۆسیى (ن) alosî
بەدیى، خراپیى، نالەباریى، نزمیى (نەریت).

ئالۆش (ن) aloš
١- خارشـت، خـوروو، (خـورووى پیـست بـۆ ئـەوەى زیبكەى پێوەبێ). ٢- هەگە (نەخۆشیى).
٣- ئـارەزوو، ئـارەزووى مـێ بـۆ نێـر، هـەوەس (بـۆ جووت گرتن).

ئالۆشاویى (ئان) alo š awî
١- خارشـتدار، خـورواویى، ئالۆشـدار، شـتێ‌ئالۆش پەیدا بكا(ئالۆشى ببێ).
٢- ئـاگراویى، ئالۆشـدار، بـەئالۆش، بـەجۆش، بەرگەرم، حەشـەریى، خـورواویى، خونـك، سـەرگەرم (بۆ جووت گرتن)، گەرم.

ئالۆشدار (ئان) [1] alo š dar
ب (ئالۆشاویى) .

ئالۆشدار (ئان) alo š dar [٢]

خارشتدار، خورواویی، هەکەدار.

ئالۆشە (ن) alo š e [١]

تـوێ، توێـژ، تـوێخ، توێـخ، تـوێکل، تیـڤل، تیکـۆل، قاپیلکە.

ئالۆشە (ن) alo š e [٢]

ڕدین، ڕندین، ڕوە، ڕە، ڕهدین، ڕیش.

ئاله (ن، پز) ale [١]

بەڵەکیی، پیسکیی، گولیی، گەڕیی (نەخۆشییەیەکی پیستە ئەبێتە هۆی دروست کردنی دوومەڵ لەسەر پیست و هەستیار ناهێلێ و ڕیشاڵەکان دەمرفێنێ).

ئاله (ن) ale [٢]

١- ئالک، کەرەندە، گۆشتپارە (ولاخ).

٢- بـەڕەنگیگوێن، زەرد بـاو، قـاوەیی، سـووریاو، قاوەییکالیی مەیلەو پرتەقالیی، گوێزیی.

ئاله (ئان) ale [٢]

١-بەڵەک، بەڵەکاویی، پەڵەپەڵە، خەتوخاڵی ڕەش و سپیی ناڕێک...

٢- پەڵەی دەم وچاوی ئافرەتی ئاووس، ماڵە.

ئاله (ن) ale [٥]

ب (ئالا).

ئالەبێژکردن (کتپ) ale bêj kirdin

١- بەپـەڕۆی تـەنک و شـاش دابێـژتن، بێژانـەوە، دابێژان، واڵابێژکردن.

٢- جوێ کردنەوە، جیاکردنـەوە (باشـەکان لەشـت) لێ دەرهێنان (هەرەباشەکان)، هەڵبژاردن.

ئالەت (ن) alet [١]

١- ئیسوت، ئیسوەت، بیبـار، بیبـاری ڕەش، بیبـەری ڕەش، دەرمان گەرم.

٢- ئالات، ئەدوا، بەهارات، داوودەرمـان، زەنجـەفیل، زەردەچەوە، دارچینی، میخەک، بۆ تام و بۆن خـۆش کردنی خواردەمەنی بەکاردەهێنرێ.

ئالەت (ن) alet [٢]

دارۆکەی پەروازی پەنجەرە یان بنمیچی نەخشێنراو.

ئالهە (ن) alhe

ئارەزوو، ئاڵیە، ئومێد، هەویا، هێڤیی، هیوا...

ئالیی (ب) alî [١]

بە، لا، لە.

ئالیی (ئان) alî [٢]

ئاریلە، پیاوێ کە گوێ لەمستی ژنەکـەی بـێ، پـیاوێ کە لەژنەکەی بترسێ،ژنانیلە، ژنانیی، هۆمەر.

ئامادە (ئان) amade

١-ئەیڤەن، چێک، حازر، دەردەس، ساز.

٢-پوختە، پەرداخ، تەبار، دروست، دەبار، قـومراخ، لەبار. ٣- وریا، وشیار. ٤ - بەجێ، ڕێک و پێک

٥- زرپ، زرپ و زیندوو، زیندوو، هاو.

٦- لەسەرپێ (مرۆڤ).

ئامادەبوون (کتن) amade bûn

١- حازربوون، سازبوون، هاتنەدەس.

٢- پووختەبوون، تەدراەک بوون، لەباربوون.

٣- ڕێک وپێک بوون، لەدۆخێکی دروست دابوون.

٤- گەڵاڵەبوون، نزیک تەواوبوون.

٥- پـەیدابوون، ڕەخـسان، گەیـشتن، گەیـشنەجێ، هاتن.

ئامادەکراو(ئان) amade kraw

١- ئامادەکریاگ، تەبارکریاگ، حازربوو، حازر و بـزر، سازکراو، قومراخ کراو.

٢- پاک و پوخت، پاک و تەمێز، پاک و خاوێن.

ئامادەکردن (کتپ) amade kirdin

١-پـەرداخ کـردن، تـەبارکردن تـەدراەک کـردن، چەکانـــدن، ڕاشـــداندن، ســـازدان، ســـازکردن، قومراخکردن، گەڵاڵەکردن، هێنانەسەرپار.

٢- ئەیڤەزاندن، خۆگـورج کـردن، دروسـتیاخۆکردن، هێنانەدەس.

٣- ڕێک و پێک کردن.

٤- کوڵان، کوڵاندن، لێنان (خواردەمەنیی).

٥- تیشووپێدان، ڕەخت کردن.

٦- پڕکردن، داگرتن، داگرتنەوە.

ئامادەیی (ن) amadeyî

١-بەردەستیی، حازریی، دەباریی، لەباریی.

٢- پوختەیی، تەدارەک، ڕێک و پێکیی.

٣- سەرەتایی.

ئامارات (نک.) amarat

ب (ئامراز).

ئامارکردن (کتپ) amarkirdin

١- ژماردن، ژمارەکردن، سەرژمێرکردن، کۆکردنەوە، کـۆوەکردن، مەسـتـارکردن. ٢-ژمـارەبۆ دانـان، ژمارەخستنەسەر، ژمارە لەسەردانان.

ئاماژە (ن، ئان) amaje [١]

١- ئامـاژ، ئیـشارەت، دەس نیـشان، دیـارییکراو، نیشانە، هیما.

٢- ئامانج.

ئاماژە (ئپ،ئاک) [2] amaje
زیادەلەوە، زێدەلەوە، سەرباری، سەرەڕا، سەرەڕای ئەوەی کە...

ئاماس (ن، پز) amas
١- پەزرکێ، دومەڵ. ٢- بلۆق، تلۆق.
٣- ئاوساویی، هەو.

ئاماسان (کتن) amasan
ب (ئاوسان).

ئامال (ئپ، ئاک) amal
مەیلەو، نزیک بە، وێچوو، هەروەک.

ئامان (کتن، مو) [1] aman(ho)
١- گەیشتن، هاتن. ٢- گەیشتن(یەکێ) بۆ ئێرە، هاتن (کەسێ)بۆ ئێرە.

ئامان (نک) [2] aman
ئاوان، ئیربار، حاجەت، دەوریی، سانۆ، سینیک، قاپ وقاچاخی ناو ماڵ، قاپیچێشت، کاسەوکەوچک، کروکاسە.

ئامان (ن) [3] aman
ئەمان، پەنا، دالدە، داڵە، هانا

ئامان (ئسپ) [4] aman
داد!، دادوبێداد!، دەخیل، دەخیلە، دەغیل!، هاوار، (بۆ داوای نەکردنی کارێک دەخرێتە سەرەتای ڕستەوە هەروەها بۆ دەربڕینی بێزاری لەکارێ یا لەشتێ).

ئامان (ن) [5] aman
چریکە، قیژە، نەڕە، نەعرەتە، هاوار.

ئامان بوون (ن) aman bûn
باوەڕپێ بوون، جێی بڕوایی بوون، جێی بەقابوون، ڕاستگۆبوون.

ئامانج (ن) [1] amanc
١- ئاوات، خواست، دڵخواز، دۆز، سەرکە، گاڤین، مەبەست، مەرام، ویست، هەویا، هیوا. ٢- خاڵ (بۆ مشتۆ لێ گرتن بەچەک)، کیلک، نچک، نیشانە. ٣- پێداویست، مەبەس، مەبەست، نیاز.

ئامانج (ن) [2] aman
خز م، خوێش، قەوموقیلە، کەس وکار.

ئامان خوازیی (ن) aman xwazî
کاری(ئەمان بردنەبەر،پەنا بۆ بردن، داڵە داواکردن، هانا بردنەبەر).

ئامان خواستن(کتپ، ئد) aman xwastin
پەنابردنەبەر، پەنابۆ بردن،پەناداواکردن(لە کەسێ)، داوای تەسلیم بوون کردن، داوای جێگاو ڕێگای خۆشاردنەوەکردن، داوایجێگای خۆ حەشاردان کردن، هانا هێنانەبەر..

ئامان و شیان [کردن](کتن) aman w şiyan
ئامشۆکردن، ئاموشۆکردن،چوون بۆ (جێگایەکێ بەرێک وپێکیی)، چوونەلا، سەرلێ دان، هاتن وچوون، هاتوچۆکردن، هامشۆکردن، هاموشۆکردن.

ئامانەت (ن) amanet
ب (ئامانەتیی).

ئامانەت بە خوا (ف) amanet bexwa
ئامانەتیی خوایی !، بەدووعا ! ، خوا ئاگادارت بێ !. خوا حافیزت بێ، خوات لەگەڵ.

ئامانەتیی (ن) amanetî
١- بارمتە، شتێ بەچاودێری کەسێ سپێردرابێ، گرکێ.
٢- پارێزگاریی، کاری ئاگا لێبوون، کاری پارازتن یان پاراستن.
ئامانەت، ئەسپاردە، ئەمانەت، سپاردە، سپەردە، شتێ کەلای کەسێ دابنرێ بۆ کاتێکی دیاریی کراو یان ماوەیەکی کەم.

ئامانی نیە[کەسێ] (رس) amanî niye (kesê)
١- ئامانی بۆ نییە، جێی باوەڕ نییە(کەسێ)، ناپاکە (یەکێ). ٢-پشتی پێ نابەسترێت.
٣ - وەزەندی زۆرە (یەکێ).
٤- جەربەزەیە(کەسێ).

ئاماوزێ (ن) amawzê
١- شاش، کەتانی سەربرین، گۆز. ٢- مشەما، موشەمما.

ئامایی (ن) amanet
کوریی، کوێریی، نابینایی، نەدین. نم: دوای وەرگەڕانەکە تووشی ئامایی بووگە.

ئامبا (ن) amba
١- ئامرا، ئامیار، ئاواڵ، ئاوەڵ، برادەر، برادەری گیانی بەگیانیی، جووتەوجەیران، دەستەبرا، هاودەم، هاودەنگێ، هاورێ، هەڤاڵ، هەواڵ، یاوەر.
٢- هاوبیر، هاوکار. ٣- یاریدەدەر، یاریدەر.

ئامباز (ن) ambaz
١- ئاوقا، ئاوقەد، ئەوقەد. ٢- پەلامار، عەمباز.

ئامبازبوون (کتن،کیت) ambaz bûn
١- ئامبازبوون، ئاوقەدبوون، ئەوقەدبوون، بەگژداچوون، بەگژداهاتن، پەلاماردان و پێداهەڵزنین، خۆپێدادان،
٢- بەدەست کەسێکەوە دامان، بەدەستەوەدامان

(لەکەسێ یان لەشتێ)، دووچاربوون، گرفتاربوون، گیرۆدەبوون.
٣- بەهەلەداوان بۆ یەکترچوون و دەس لەمل یەک کردن، بەتەوژم دەست دەملان بوون، تێک ئالان، ئێک هالان، گرتنەئامێز، دەست دەملان بوون، تێک ئالان، ئێک هالان، گرتنەئامێز، گرتنەباوەش، لەئامێزگرتن، لەباوەش گرتن.

ئامپا (ن) ١ ampa
هاوپیشە، هاوکار.

ئامپا (ئان) ٢ ampa
هاوپلە، هاوشان(لە کاردا).

ئامپیالە (ن.) ١ ampyḻe
هاوپیالە، هاودەم، هاونشین.

ئامپیالە (ئان) ٢ ampyḻe
مزگر.

ئامتا (ن، ئان) amta
١- ئافتا، هامتا، هاوپێر، هاوتا، هاوسەنگ، هاوشان.
٢- هاومانا، هاوواتا(وشە)، وشەی بەرامبەر یەکتر لەهەمان زماندا.

ئامراز (نک، ن.) ١ amṟaz
ئالات، ئالاو، ئالەت، ئامێر، ئەسپاب، ئەمراز، ئەوراز، پارتیکل، کەرستە، کەرەستە، کەرەسە.

ئامراز (ن، ئان) ٢ amṟaz
١- لەیەکتر دڵنیا، مەحرەمی راز، مەحرەمی یەکتر، هامراز، هاودەرد، هاوراز، هاومراز، هەمراز.
٢- هاوبروا، هاوبیر، هاوخەبات، هاوسوور.
٣- هاوبەش، هاوپشک، هاوجوون، هاوقسن.
٤- هاوئیش، هاوپیشە، هاوفەرمان، هاوکار، هاوکر، هاوکردار.

ئامراز (ن) ٣ amṟaz
بەڵگە، سەبارەت، مراز، مەراز، هۆ.

ئامراز (ن) ٤ amṟaz
هەواڵی راست.

ئامسا (ن) amsa
ئاومال، دراوسێ، هامسا، هاوسا، هاوسێ، هەمسایە.

ئامسایی (ن) amsayî
ئاومالی، دراوسێتیی، دەراوسێتیی، هاوسایی، هاوسێتیی، هاوسێیی، هەمسایەتیی.

ئامسەر (ن) amser
هاوبەشی ژیان، هاوڕێی ژیان، هاوسەر (ژن یا مێرد).

ئامک (ن، کی) amik(ki)
پل، خوشکی بوک، مەت، مەتک، مەتێ، مەتی.

ئامڵە (ن) amḻe
پارە، پول، دراو.

ئامڵەی ساختە (ن) amḻey saxte
پارەی قەڵب، دراوی ساختە.

ئاموشۆ (ن) amušo
ئاماولوای، ئامشۆ، ئامەشۆ، تێکەڵی، دیداری دۆستانە، دیدەنیی، سەرلەیەکدانی هاوسایان، هاتوچۆ، هامشۆ، هاموشۆ.

ئاموشۆکردن (کتپ) amušo kirdin
ئامان وشیان، ئامشۆبوون لەگەڵ، ئامشۆکردن، ئامەشۆکردن، بەسەرکردنەوە، تێکەڵی لەگەڵ کردن، دیداریی کردن، دیدەنیی کردن، سەرلەیەک دان، سەرلێدان، هامشۆکردن، هاتن و چوون، هاتوچۆکردن، هاموشۆکردن. نم: ئاموشۆی خزمان کردن.

ئاموشۆکەر (ن) amušoker
ئامشۆکەر، ئەوانەی بەمیوانی دێن و دەچن، کەسانێ دۆستانە یان بۆ کارێک سەر لەخەڵک ئەدەن، میوان، هاتوچۆکەر.

ئامۆزا (ن) amoza
برازای باوک، پسمام، دۆت مام، کوڕی مام، کچیمام.

ئامۆژ (ن) ١ amoj
پەروەردە، ڕەنیو، فێر، هۆژ (منداڵ).

ئامۆژ (ن) ٢ amoj
تۆرە، شێواز

ئامۆژگا (ن) amojga
ئامۆژگە، بنکە، پەروەردگە، ڕەنیوگە، فێرگە، هۆژگە.

ئامۆژگاریکەر (ن) amojgarîker
ئامۆچیار، ئامۆژکار، ئامۆژگارکەر، ئامۆژگاریکار، ئامۆژیار، تەگبیرکەر، رامشکەر، ڕێپیشاندەر، ڕێنیشاندەر، مۆژیار.

ئامۆژگاریی (ن) ١ amojgarî
ئامۆچیاریی، ئامۆژیاریی، مووچاریی، مۆچیاریی، مووچیاریی.

ئامۆژگاریی (ن) ٢ amojgarî
١- ئاگاداریی، تێبینیی.
٢- چۆنیەتیی، چۆنێتیی، ڕابەریی.

ئامۆژگاریی (ن) ٣ amojgarî
ئامۆژیاریی، چاودێریی، چاوەدێریی، سەرنج، کۆمەک، یارمەتیی.

ئاموژگاری کردن(کتپ) amojgarikirdin

ئاموژیـــاریی‌کردن، پـــەیرەوکردن، دەرس دادان، قسەوەبەرنان، مووچیاریی‌کردن، نەسیحەت کردن، هۆژاندن،هۆژدان.

ئاموژگاری وەرگرتن(کتپ) amojgarî wergirtin

پەیرەوی وەرگرتن، قسەوەرگرتن.

ئاموژن (ن.) amojin

ژن ئاپ، ژنی برای باوک، ماموژن.

ئاموتیا(ن.،ئان.) amütiya

ئازەب، بەشوو(کچ)، دەستە(کور). هب(بالق).

ئامودی (ن) amüdî

جـوزەکی، زەماوەنـد، سـەما، شـایی، شـاییو هەلپەرکێ بـەگۆرانی و دەهـۆڵ و زوڕنـاوە، لەیـزین، هەلپەرکێ، داوەت.

ئامور (ن) amür

ئاراق، ئامۆ، ئامووین، ئیرەق، ئیرەقە، داری نێوان نیر و دەندە، (ئەو پارچە دارە شاوڵیەیە کەلە ئامرازی جووتدا هەیە)، هەوجار، هێش.

ئامە (ن) ame

ئانە، ئەننە، دالک، دا، داک، دایک، دایکە، دێ.

ئامەد (ن) amed

١- ئامـەو، بـەخت، بـەختی چـاک، بەهرەمەنـدیی، شانس، هات.

٢- ڕێکەوتی باش و دلخۆشکەر.

٣- سالێکی بەبەرو بووم، سالی هات.

ئامێتن (کتپ) amêtin

ئاموختـــــەکردن، ئـــــامیتن، ئامیتـــــەکردن، ئاویتە(ئاویتە)، کردن، تێکەلاوکردن، تێکەڵ کـردن و لیک دان. تێکەولیکەکردن.

ئامێتە (ئان) amête

١- ئامێز، ئاموختە، ئاوێتە، تێکەڵ، تێکەلاو.

٢- هەمەچەشن، هەمەڕەنگ.

ئامێر (ن) amêr

ئامـراز، ئـامووێر، ئەسـپاب، ئەمـراز، کەرەسـتە، کەرەسە.

ئامێز (ن) ١ amêz

ئـاوش، بـاوەش، تـەلیک، سـنگ و بـەرۆک، کـۆش، واوشە، هامبێز، هامێز، هەمێز.

ئامێز (ئان) ٢ amêz

ب (ئامێتە).

ئامێژە (ن) amêje

ئامیـان، ئـامیژەن، ئـەنزیمی نـاو شـیلاووکێ کـەبۆ مەیاندنی شیر بەکاردەهێنرێ، ڕەنین، ڕێنکە، مایـەی پەنیر وماشت، هەوێن.

ئامێژەن کردن (کتپ) ١ amêjen kirdin

ئامێژەکردن، مەیاندن، هەوێن کردن.

ئامێژەن کردن (کتپ) ٢ amêjen kirdin

تێکەلاوکردن، تێکەڵ کردن، لهەف کرن.

ئامین (شر،شسب) amîn

(لەدوای نزاوە یان بۆ دەربـڕینی ڕەزامەنـدیی بـەکار دەهێنرێ)، یاخوا وابێ!.

ئان (ن) ١ an

١- چـان تروکانـدنێک، دەم، سـات، کـاتێکی کـورت، گاف، گو، ماوەیەکی کورت.

٢- بافت، بین، تاف، چاخ ، حان، ژووم.

ئان (ن) ٢ an

ئارەزووی دل، دلخواز، ویست.

ئان (ن) ٣ an

ئانی، ئەدای‌خۆشەویستیی، خەمزە، عیشوە، غەمزە، ناز.

ئان (ئاک) ٤ an

تەنانە، تەنانەت.

ئان (ئپ.) ٥ an

یـا، یـاخو، یـاخۆ، یـاخود، یـاکۆ، یـان، یانـە، کـوو، یاوەکوو (یەکێکیان یا هەردووکیان).

ئان (ئپ.) ٦ an

بلام، بەلام، بەلان.

ئانقەست (ئاک) anqest

ب (ئەنقەست).

ئانکوو (ئاک.) ankü

ئانگۆ، بەتایبەتیی، واتا، یانی، یانیی.

ئانگ (نک.) ang

تشت، تەوا، چت، چتەمک، چشت، کالا، کەلوپەل.

ئانگو (ئاک.، ئپ.) angü

١- ئەودەمـــە، ئەودەمـــەی، ئـــەودەمی، ئەوســـا، ئەوسایە، ئەوکاتە. ٢- وەیان، یا (ئپ).

٣- بەتایبەتیی، نەخوازە، نەخوازەلا (ئاک.)..

ئانگور (ن، ئان) angür

هاو ڕێ، هاوشان، هەمبەر، هەمپایە.

ئان ونوون (ن.) an ü nün

ئان عیشوە و ناز، غەمزە و ناز، ناز، عیشوە، ئـان، غەمزە، ناز و نووز.

ئانوو (ن) anü

پـــەژارە، خەفـــەت، خـــەم، داخ ، دلمـــان، دلمـــایی، مەینەت.

ئانە (ج، هو) [١] anc(ho)

ئەوشتە، ئەوکەسە، ئەوە، ئەویها، هۆوە، هیمای دوور بۆ کەسێ یان شتێ: ئامـاژە بـۆ کـراو، نـاونراو، شـت لێزانراو.

ئانە (ج) [٢] ane

ئان، ئەو، هەو.

ئانە (ج) [٣] ane

ئەوان، ئەوەکان، وان، هۆوانە.

ئانە (ئاک) [٤] ane

بەو جۆرە، بەوچەشنە، بەوشێوەیە، وەها.

ئانە گورز وئانە مە یدان (پن)

ane gurz w ane meydan

ئەوە گورز و ئـەوە مەیـدان، فـەرموو چـیت لەدەست دێ بیکە.

ئانی (ن) anî

ئـەنی، پیـشانگی ڕوو، پیـشەنیی، تەڤـیل، تـەیل، ناوچاوان، ناوچەوان، نەوشەنیی نێوچاوان، هەنیی.

ئانیسک (ن) anîsk

ئەنیسک، نزگەرەی گریان، هەنسک، هەنیسک.

ئانیشا (ج.) anîša

ب (ئەوان).

ئانیشک (ن.) anîšk

ئانیسک، ئـەنبیزک، ئەنیـشک، بەنـدی نێـوان زەنـد و قـۆڵ، جومگـەی نێـوان قـۆڵ و باسـک، قنگانیـشک، قەنانیشک، قونەنیشک، هانیشک، هەرژەنیی.

ئانیشکە (ن.) anîške

١- جەمـــسەری پـــەرچدراوی لـــوولە، قـــۆڵ، لاشـــان (پایە)، لـوولە و گـونج(بەشـێوەی گۆشـەی وەسـتاو یان کەوانە).

٢-شوێن، ئانیشک(کورسیی) .

٣- دانوپۆ (ئامڕازی ئاشی ئاو بۆ زیـدەکردن و کـەم کردنی دانی ئاش)، دارێکی دوو پەلە لەئاشـی ئـاودا پێ بەرداشی پێ بەرز و نزم دەبێتەوە.

ئانیک (ن.، ف.) anîk

بەرنیسکێ، قولپی گریان،هەنسکەبڕکێ بەگریانەوە.

ئانیین (کتن، کتپ) anîn

١- ئینان، هانیین، هاوردن، هینان.

٢- گواســـــتنەوە، گۆزاندنـــــەوە، گوێزاننــــــەوە، گوێزتنەوە.

ئاو (ن) aw

١- ئاڤ، ئام، ئوو، ئا، هاڤ، هام، هاو، هەڤ، هەو.

٢- هەر پارچە ئاوێـک کەتاڕادەیـەک قـووڵ و پـان و بەرین بێ وەک: جۆگـە، ڕووبـار، ئەسـتێرکە، بنـاوان، دەریا، زەریا.

٣- هەر ئاوێک کەلەلەشی مرۆڤـەوە یـان گیانـدارەوە بێتەدەرەوە وەک: میز، تف، فرمێسک، ئارەق.

٤- شـیرە (شـیلە)ی هەنـدێ میـوە: دۆشـاو، تلتـە، ملت، سلپەک، سەرپاتە، شەربەت، شەربەتاو.

٥- شلە، شلەمەنیی. ٦- زاخاو (کانزا).

ئاو ئەکاتە (دەکاتە)بێژنگ(سەبەتە) (پن)

aw ekate bêjing

١- ئاوکردنــــە بێژنـــــگ، ئاولەبێژنگـــــدا هێنــــان، خۆمانـــدووکردن بەفیـــڕۆ، ڕەنجـــی بێهـــوودەدان (...کێشان)، ڕەنجی بێ وەردان.

٢- بەگەوجانە ڕەفتارکردن.

ئاوا (ئان) [١] awa

ب (ئاوەدان).

ئاوا (ئاک) [٢] awa

ب (ئاوەها).

ئاوا (ئان) [٣] awa

ئاڤا، ئـاوابوو، بـزر، پـیوار، دیارنـەماو، گـوم، نادیـار، نەدیو، نەماو، وون(وەک: ڕۆژ....).

ئاوابوون (کتن) awa bün

١- ئاڤـــابوون، بزربـــوون، پـــەڕیین، پـــیواربوون، چوونەخوارێ(ڕۆژ یا مانگ)، دیارنەمان، گـوم بـوون، لە ئاسۆ وون بوون، نەدیو بوون، نیشتن، وون بوون.

٢- پـەناگرتن و وون بـوون، تێـپەڕبوون، تێـپەڕیین، دەربازبوون.

٣- دیارنەمان، لەبەرچاو دیارنەمان، لەبەرچاونەمان

٤- زایەبوون، مردن، نەمان.

ئاوات (ن) awat

١- ئارۆزە، ئارەزوو، ئامانج، تاسە، خواز، خواسـت، مەبەست، نیاز، ویست، هەوا، هەوەس، هیڤیی، هیوا.

٢- تاو، چخار، کام.

ئاوات پێکهاتن (کتن، کتپ) awat pêkhatin

ئامانج جێبەجێبوون، بەئارەزوو گەیـشتن، بـەئاوات گەیـشتن، بـەکام گەیـشتن، بـەکام گـەیین، بـەمراد گەیشتن، دڵخواز بەدیهاتن.

(بە) ئاوات خواستن (کتن، ئد)

(be)awat xwastin

ئاوات خواستن، ئـاواتیی بەدەسـت هێنـان، (شـتێ ...

حەزبەجێبەجێبوونی کارێک کردن، خۆزگە (بۆ شتێ) خواستن.

ئاواتەخواز (ئان) ١ awatexwaz

ئارەزوومەند، ئاواتخواز، ئاوات واز، ئاواتەواز، ئاواتیی، بەئارەزوو، بەئاواتەوەبوو، بەپەرۆش، بەتاسە، بەهیوا، هیڤیدار، هیوادار.

ئاواتەخواز (ن) ٢ awatexwaz

ئاواتەخواست، ئاواتیی، خوەستەک.

ئاواتیی (ن) awatî

پەرۆش، خواز، خواست.

ئاوار (ن) ١ awar

ئاردەپیچ، ئاردیی، باستووق، باستیک، باسووز، باسوق، جۆرە حەڵوایەکی توندە (لە ئارد و دۆشاوی ترێ دروست دەکرێ وشک دەکرێتەوە و پارچەپارچە هەڵدەگیرێ بەتایبەتی بۆ زستان)، هەڵوا، هەڵوای ئارد و دۆشاوی وشک هەلاتوو.

ئاوار (ن) ٢ Te awar

چاپچیی دیوەخان، چاپچیی ئاومال.

ئاوار (ن) ٣ awar

خانووی تەپیو، ماڵیداروخاو.

ئاوار (ئان) ٤ awar

بێدەسەلات، بێکارە، تەمەڵ، هیچ لەباردانەبوو.

ئاوار (ئان) ٥ awar

جودا، جیا.

ئاوارتن (کتپ) awartin

١- بەئەولاوەخستن، جوداکردن، جیاکردنەوە، خستنەئەولاوە، دەربواردن(شتێ لەشتێک) لابردن، لێ دەربواردن، لێک جیاکردنەوە، هەلاوارتن.
٢- دوورخستنەوە، لێدوورەوەخستن.

ئاوارتە (ئان) awarte

١- بەئەولاوەخراو، بەئەولاوەنراو، جوێکراوە، جیاکراوە، جیاوەکراو.
٢- دوورخراوە، دوورەوەخراو، لابراو، لادراو.
٣- تەنها، جوێ، جیا.

ئاوارە (ئان، ن) ١ aware

١- ئار، ئەرا، ئەرە، تینوارە، دەربەدەر، رەمەند، لانەواز، لەنیشتمانی خۆدورخراو، لەوولاتی خۆ دوور کەوتوو (لەبەر هۆیەکی رامیاریی...) [ئان].
٢- ئەودال، تونا، توونا، تووناوتوون، حەبدال، حەودال، عەودال، گومرا، ون بوو، ویل. هەڵوەدا، هەڵەتە(ئاک، ئان).
٣- پەشۆکاو، چەواشە، سەرلێ شێواو، سەرمەند.
٤- ئاڤیەیە، ئاوییە، ئەم و ئەو، بیانیی، بەدیو، نەناسیو(ن). ٥- بەدبەخت، بێشانس، مشەخت.
٦- بێ ئیش، بێ کار، دەستەوستان.

ئاوارە (ن) ٢ aware

دروستیی، راستیی.

ئاوارەبوون (کتن) aware bûn

ئاواربوون، چەواشەبوون، دوورکەوتنەوە لەوڵات. دەربەدەربوون، کەوتنە غەریبیی، لانەوازبوون، لەوڵات یا جیگای خۆ دوورکەوتنەوە، ویڵ و سەرگەردان بوون، هەڵوەدابوون.

ئاوارەکردن (کتپ) aware kirdin

پەرەوازەکردن، تاراندن، دوورخستنەوە لەوڵات، دەربەدەرکردن، رەمەندکردن، لانەوازکردن. لەوڵاتی خۆ دوورخستنەوە، ویڵ وسەرگەردان کردن، هەڵوەداکردن.

ئاوارەگا (ن) awarega

تارگە،تاراوگە، رەمەندگە، شوێنی رەمەند (کردن).

ئاوارەیی (ن) awareyî

بێخانەیی، بێدەرەتانیی، تەل، دووریی لەوڵاتی خۆیی، دەربەدەریی، سەرگەردانیی، سەرلێشێواویی، گومرایی، هەڵوەدایی.

ئاواز (ن) awaz

١- دەنگیبەرز، دەنگیبەقەو. ٢- نەوا، هەوا.
٣- چریکە، خوێندنی مەل. ٤- سروود.
٥- دەنگی ئامرازی مۆسیقا بەهەوای تایبەتیی.

ئاوازدانان (کتپ.،کت.ن) awaz danan

هەوا بۆدانان (گۆرانیی).

ئاوازدانەر (ن.) awaz daner

تەرانباز.

ئاوازکردن (کتپ.) awaz kirdin

بانگ کردن(بەدەنگی بەرز)، گاز کردن.

ئاوازنگ (ئان) awazing

(ئاو) نزاو.

ئاوازە (ن.) awaze

١- ئاواز، دەنگ. ٢- دەنگ و ناو، ناوەدەنگ، ناوبانگ، نێوبانگ. ٣- ناتۆرە، ناوو ناتۆرە، نەتۆرە، نێوونرتک (بەتایبەتیی بەخراپە).
٤- دەبدەبە، دەمدەمە، زمزمە، واتەوات. آب (پروپاگەندە).
٥- پەرلە، قسەوباس، ووتە.

ئاوازە بێژ (ن.) awaze bêj

ئاوازەخوان، ئاوازخوێن، دەنگبێژ، سترانبێژ، گۆرانیی

بێژ، گۆرانیی چڕ، گۆییندە، قامبێژ، مەقامبێژ.

ئاوازە خوان (ن.) awaze xwan
١- ب (ئاوازە بێژ). ٢- شایەر، موتریب.

ئاوازە خوێن (ن.) awaze bêj
ب (ئاوازە بێژ).

ئاوازی خرۆش (ن.) awazîxiroš
بەستەی پڕ جۆش و خرۆش.

ئاواژی (ئان.، کی.) awajî(ki)
بەراوەژوو، هەڵەوگێڕاوە.

ئاواسی (ن.) awasî
ب (ئەنگوچک).

ئاواق (ئان.، ن.) awaq
١- بەتاڵ، چۆڵ. ٢- بیابان، بیاوان، بیاوو، چولگە، چۆڵەوان، دەشت، دەشت و دەر، دەشت و هەرد، دەشتی چۆڵی کاکی بەکاکیی، سارا، هەرد، یاوان.

ئاواکردن(کتپ.) awa kirdin[1]
بنیات (بنیاد)نان[دێ یا کۆمەڵەخانوویەک]، بنیات نان و دروست کردن، خانوو دروست کردن، خانوو کردن، دەست بەخانوو دروست eهب (ئاواکردنەوە).

ئاواکردن (ند.) awa kirdin[2]
بوون بەهۆی دروست کردنی مەودایەکی خۆش (لەناو کۆمەڵێکدا یان شوێنێکدا)، بەکەیف و زەوق بوون، خۆشی وشادمانی خستنە ناو ماڵەوە.

ئاواکردن (کتپ.) awa kirdin[3]
١- شاردنەوە، لەبەرچاو ون کردن، لەبەرچاو نەهێشتن، لەچاو ون کردن. ٢- پەراندنەوە، پەراننەوە، تێپەڕاندن، دەربازکردن.
٣- بەرەودوانان، بەزاندن (دوژمن)، ڕادان، ڕاونان، شکاندن (دوژمن لەشەڕدا)، هەڵبڕین و لێ نەبوونەوە (کاتی شەڕ لەدوژمن).

ئاواکردن(کتپ.) awa kirdin[4]
(زەویی) کێلان و چاندن.

ئاوا کردن (ند.) awa kirdin[5]
سات بردنەسەر، کات ڕابواردن.

ئاواکردنەوە(کتپ.) awakirdinewe
بنیات (بنیاد) نانەوە، سازکردنەوە، شوێنی چۆڵ یان وێران ئاوەدان کردنەوە.

ئاواڵ (ن.) awaḻ[1]
١- ئاودەنگێ، ئاوزا، بەردەڤک، هاڤدەم، هامدەم، هاوڕاز، هاونشین،هەمدەم، یاریکار.
٢- هاوتا، هاوچەشن، هاودەنگێ، هاوواتا.
٣- ئاوەڵ، دۆست، هاوبیر، هاوڕێ، هەڤاڵ.

ئاواڵایەتیی (ن.) awaḻayetî
ئامرایی، ئاواڵەتیی، ئاودەنگیی، ئاوەڵەتیی، ئاوەڵیی، برادەرێتیی، دۆستایەتیی، دۆستێتیی، دەستەبرایی، هاودەنگیی، هاوڕازیی، هاوڕێتیی، هاوڕێیی، هاونشینیی، هەڤاڵتیی، هەڤاڵێتیی.

ئاواڵ کراس (ن.) awaḻkiras
ب (ئاوەڵ کراس).

ئاواڵ منداڵ (ن.) awaḻ mindaḻ
ئاواڵ، ئاواڵدان، ئاوەڵ، ئاوەڵ منداڵ، پزدان، جفت، ویلاش، پزڵاش، پەڵاش منداڵ. ئەندامولکەیەکی خەپلەییە لەدوای منداڵ بوون لەسکی زەیستان دێتەدەرێ (ئەم ئەندامولکەیە هاو جووتی کۆرپەلەی ناوسکی ئاولەمەیە بەمنداڵدانەوە و مایەی گەشە پێ کردن و ڕزگارکردنی کۆرپەلەیە لە ماددە زیان بەخشەکان).

ئاواڵە (ئان.) awaḻe[1]
ئاوەڵە، ڤالا، ڤەکریی، کراوە، کریاوە، گوشاد، لەسەرپشت (دەرگا)، واز، والا، وەکریی.

ئاواڵە (ئان.) awaḻe[2]
ئەبلەق، دەم داچەقیو، سەرسام، واق وڕماو.

ئاواڵە (ئان.) awaḻe[3]
١- لێک ترازاو، لێک جویوە بوو، لێک دابڕاو (دوو کەس یان دووشت).
٢- دەم کراوە، سارێژ نەبوو(برین). هب (ئاوەڵە).

ئاواڵە کردن (کتپ) awaḻe kirdin
١- خستنەسەرپشت، کردنەوە، گوشاد کردن (پەنجەرە، دەرگا..). ٢- سەرقاپ لابردن، سەری مەنجەڵ لابردن. ٣- دەم داپچڕیین، دەم داچەقاندن، دەم کردنەوە(بەسەرسوورماوییەوە).

ئاوان (ن) awan[1]
ئاوونک.

ئاوان (ن.) awan[2]
١- حاجەت، قاپ و قاچاخی ناوماڵ.
٢- سەفەرتاسی.

ئاوان (ن.) awan[3]
ئاشانە، ئاواناش، پارەیان ئارد کە ئەدرێ بەئاشەوان بەرامبەر هاڕینی ئارد، کرێ، کریی ئارد هاڕین کەئاشەوان دەیسێنێ، مز، مزاش، مزە، مزەی ئاش، مزی ئاش.

ئاوان (ن.) awan[4]
بێ فەڕی، خراپی، گەندی، ناڕاستی، نالەباری.

ئاوان (ئان.)° awan
ب (ئاوەدان).

ئاوان (ئان.)[1] awan
بەدنمەک، بێفەڕ، تەپڕەش، چەپەڵ، خرا، خراپ، خراو، دەستبڕ، دەغەڵ، گەند، گەندەژە، ناپاک، ناڕاست، ناڵەبار.

ئاوانتە (ئان.)[1] awante
ئەوەنتە، ئیف، بەلاش، خوڕایی، مشە، مفت، مفتە

ئاوانتە (ن.)[2] awante
گەندە دزیی، لاکوتیی، لرف، ملومۆش، ناخونەک، ئەریتیی بردن و خواردنی شتی خەڵک بەخوڕایی.

ئاوانتە (ن.)[3] awante
تەشقەلە، گەڕ.

ئاوانتە (ن.)[4] awante
حیلە و حەواڵە، فروفیل.

ئاوانتەچیی (ن.)[1] awanteçî
ئەوەنتەچیی، ئیفچیی، شان پیاکەر، گەندە دز، لاکوت، لاوورگە، لرف لێدەر، لەماڵی بەلاش گەڕ، مشەخۆر، مفتەخۆر، ملوموشکەر، ناخوونەک کەر- (لێدەر)، هەوانتەچیی.

ئاوانتەچیی (ن.)[2] awanteçî
دەبەکار، دەسبڕ، فێڵباز، فێڵەباز.

ئاوانتەکردن (کتپ) awanteçî kirdin
شان پیا(پێدا)کردن، شتی خەڵک بردن یان خواردن بەخوڕایی، شتێکەسێ داگیرکردن (بێ ئاگاداریی خاوەنەکەی)، گەندەدزی کردن، لاکوتیکردن، لرف لێدان، ناخونەک کردن یان لێدان.

ئاوانیی (ن.) awanî
ب (ئاوایی).

ئاواووک (ن.)[1] awawük
تیزەجاڕ، تیزە زاڕۆکە، قەشمەرجاڕ، گەمەجاڕ، گەمەکەر، لیقۆکە.

ئاواووک (ئان.)[2] awawük
بلبلە، بلێبلێ، بەژۆکە، بەسبێژ، چەنەباز، چەنەهەراش، چەقەسرۆ، چەقەسوو، چەوچەو، چیرەدرێژ، قەرەچەناغ، لۆترەوان.

ئاوایی (ن.) awayî
ئاشامی، ئاوەدانیی، دێ، گوند.

ئاوباب (ن)[1] awbab
هاوکار.

ئاوباب (ن.، ئان.)[2] awbab
هاوڕێ، هاوشان.

ئاوبارە (ن.)[1] awbare
ئوبەرە، ئاوبارە، ئاوێ کەلەبەرزییەکەوە بەبرێ بۆ بەرزییەکی دیکە بەهۆی بۆریی، جۆگەی ئاو (لەدار دروستکراو)، داری درێژ و کۆڵدراو کە بۆ پەڕاندنەوەی ئاو بەسەر کەندالدارایدە کێشن و دەبێتە جۆگە، قەمتەران، قەمتەرە.

ئاوبارە (ن.)[2] awbare
ئەو شیلەیەی کەهەنگ لەگوڵانی دەمژێ و دەیکاتە هەنگوین، شلەمەنییەکی تام شیرینە هەندێ گوڵ یان ڕووەک دەری ئەدات و ئەبێتە ماکی هەنگوین.

ئاوبارە (ن.)[3] awbare
بنگە، بنەبەندگە، بنەبەنگە، بەربەس، بەربەستی ئاو، بەست، بەستی ئاو، بەندی ئاو، بەنگە، لەمپەری ئاو گەڕاندنەوە.

ئاوباز (ن.) awbaz
مەلەوان.

ئاوبازیی (ن.) awbazî
مەلەوانیی.

ئاوبازیی کردن (کتن.) awbazî kirdin
١- خۆ بەدەم ئاوەوەدان وپەل هاویشتن، مەلەکردن، مەلەوانیی کردن.
٢- ئاژنییکرن، تێکەوتن، تێهەلاتن، خۆلە ئاوی سارد هەڵکیشان، سۆبایی کردن، سۆبایی کرن، سۆبەیی کردن، لەش پیسیی دەرکردن (بەئاو).

ئاوبر (ن.، م.)[1] awbir
ماسی گرە، مژگرکی ئاویی، هەلەکەی ئاویی.

ئاوبر (ن)[2] awbir
شوێنی داڕین بۆ گوێزانەوەی ئاو، شوێنی بەستن و گۆڕینی ڕەوتی ئاو.

ئاوبردە (ئان.) awbir
بەئاودا ڕۆیشتوو، بەفیڕۆچوو، لەدەستچوو.

ئاوبوون (کتن.)[1] awbün
بوون بە ئاو، تاوانەوە، تاویانەوە، توانەوە، تۆلانەوە، (نقد)نەرم بوون.

ئاوبوون (کت.ن)[2] awbün
بوونە ئاو، تەریق بوونەوە، تەریقەوبوون، شەرمەزاربوون.

ئاو بەئاگرا (ئاگردا)کرا (ئد) aw be agira kira
١- ئاگرەکە کوژایەوە، (دامرکایەوە)، ئاگرەکەنەما، ئاوکرابەئاگردا.
٢- ئاژاوە کەکوژایەوە (نەما). ٣- گڕوکفەکەی دامردەوە. ٤- هەرووەها: ڕقی نیشتەوە.

٥- ئارام (هێدیی، هێمن) بوو.
ئاو بە ئاگرا (ئاگردا)کردن(کتپ ، ئد)
aw be agira kirdin
١-ئاگر کوژاندنەوە (بەهۆی ئاوەوە)، ئـاو کـردن بـە ئاگردا.
٢- شەڕوشۆڕ کوژاندنەوە، هەراوزەنا نەهێشتن.
ئاو بە ئاوەدانیدانە ڕوا (دەڕوا) (رس)
awbe awedanîda derwa
ئاوبەئاوەدانیـدا ئـەچێ، ئـاو بەشـوێنێدا ئـەڕوات کەئاوەدان بێ، بەمانای: تیر ئارەزووی ئاوخۆردنەوە ئـەکات، واتـە تێروتەسـەلە، گورچـوی پـڕە، کـەدەی پڕە.
ئاوبە خۆداکردن (کتپ) aw be xoda kirdin
١- خۆشتن، لەش شتن.
٢- خۆپـاک کردنـەوە لەلەش پیـسیی، مـەلەکردن، وسڵ دەرکردن (دوای جووت گرتن).
٣- خۆشتن بەئاوی سارد، سەرولەش شتن.
ئاوبەر (ن) awber
١- ب (ئاوکێش). ٢- ئاودەر، ئاودێر، ئاویار، ئـاوێر، کەسێ کەئاوی کشت وکاڵ بدا (بەکرێ).
ئاوبەرە (ن.) awbere
ئـەو کاروانـە هەنگـەی لەکـاتی شـانە هەڵبەسـتندا دەچنەسەرکانیاو ئاو دەبەنەپلوورە.
ئاوبە ژێر کادابردن (ئد.)
aw bejêr kada birdin
١- بەپەنهانی کارکردن.
٢- بەدزییەوە کـاری خـۆ کـردن، بـەنهێنی دەسـتی خۆ وەشاندن. ٣- بەنهێنی پیلان گێران.
ئاوبەست (ن.) aw best
چلوورە، کلوو، کلۆ.
ئاوبە سەرکشان (کتن، ئد) aw beser kišan
١- زەوی و زار بەژێر ئاوەوەبوون.
٢- بوون بەژێر ئاوەوە (کەسێ)، خنکان لەناو ئـاودا (یەکێ)، نوقم بوون (مرۆڤ یان شتێ) لەناو ئاودا.
ئاوبە شوێنی لێژەوە ناوەستێ (رس.، ئد.)
aw bešwênî - lêjewe nawestê
١- ئاو هەمیـشەبەرەو خـواردەڕوا (بەیـەکێکی دەس بـڵاو ئـەوترێ یـان پـارە بەفیـڕۆدەر یـان ئێجگـار خـواردە). ٢- خـستنەئەولاوە (ئـیش وکـار)، کەمتەرخەمییکردن، گوێ پێنەدان، گوێ نەدان بە..
٣- بەهیچ زانیین، خستنەپشت گوێ، سستیی کـردن لە (ئیش، فەرمان، کار..)، هەڵ بواردن.

ئاوبە لووتەوەڕانەوەستان(ئد.)
aw be lûtewe ranewestan
ئـاو ڕانەوەوەسـتان بەلووتـەوە، باپـەرکردن و ئـاو هاتنـەخوارەوە بەلووتـدا، پەرسـیو (پەسـیو)گـرتن، تووشی (هەلامەت)بوون.
ئاوبەند (ن.، پز.) awbend.
ئاوبەن، ئاوبەنگ، ئیسقایی، حەیزە، کۆبوونەوەی ئاو یـان هـەر تراوێکـی تـر لەبـۆ شـایی ورگدا یان ئـاو ریشاڵەکانی لەش.
ئاو بینەو دەست بشۆ (ئد.)
awbênew dest bišo
١- کارلەکار ترازاوە، هەمووکار تەواو بووە.
٢- هاتنەکۆتایی، هیچ نەمان (لەشتێ یان کارێک).
٣- ڕابووردا، نەما!.
٤- پاشەکـشە لێ کـردن (ئـیش)، خـۆ کـشانەوە لەکارێـــک و خـــۆتێ نەگەیانـــدن، واز لێهێنـــان (فەرمان...کار..).
ئاوپاڵ (ن.) aw pal
١- ئاوپالیو، پارزۆنک، پالیوەر، سووزگی، سـووزمە، سووسگیی.
٢- (دەفرێکی دەم پانی نیمچە قووڵە بۆ چێشت تێ کردن بەکارئەهێنرێ)، کەفگیر، کەوگیر.
ئاوپاڵ کردن(کتن.،کتپ.) awpalkirdin
١- پارزنیین، پالاندن، پالاوتن، پالیین.
٢- ئاوداداں، ئاوێچوون، دەلاندن.
ئاوپرژێن (ن) awpirjên
ئاوپژێن، ئاوپشێن.
ئاوپرژێن کردن(کتپ) awpirjên kirdin
ئاوپژاندن، ئاوپژێن کردن، ئاوپشێن کردن.
ئاوپەڕ (ن.) awper
پواز (دەخرێتە پاڵ گونجی ئاشی ئاوەوە بۆ ئـەوەی ڕاسـتەوخۆ ئاوەکەبـدا بەناوەڕاسـتی [پـەڕەکە]دا)، دارێکـی کـون کـراوە لەبنـی (دۆڵاش)دا تائاوەکـە بەتەوژم لە [پەڕە]بدا، زەمبوور، زەنبوور.
ئاوپەرە(ن.،نا.) awpere
ئاژەڵی ئاوەکی، تەرا، تەرە، لەجەڵەب بەجێماو.
ئاوپەڕێن (ئان،ن) awperên
دژاوار، زەوییەک کە ئاوداشتنی دژوارێ.
ئاوتا (ن.) awta
١- ئاوێ، هاوپێر، هاوزێ، هەڤبەر، هەمپا
٢- هاوڕێی ژیان (پیاو)، شوو، مێرد، هاوسەر.

ئاوتێ زان (کتن.) aw têzan

١- ئاو زایینە دەم، دەم ئاو کردن، ئاو لەدەم زان، دەم پاراوبوون (بەدیتنی خواردەمەنیی خۆش)، دەم پڕ بوون لەئاو.

٢- تەڕ بوون، تەڕایی دانەوە، شێ دانەوە، شێ هەڵهێنان، نیمچە تەڕبوون.

٣- تەڕایی تێ‌زان، خۆش بوون و پێ گەیشتن (بەجۆرێ بخورێ) [میوە].

٤- ئاو تێ چوون، پڕ بوون لەئاو.

٥- ئاوکردن (چاو).

ئاوتێ زاو[میوە] (ئان.) aw têzaw(mîwe)

تەڕایی تێ زاو، خۆشبوو وپێ گەیشتوو.

ئاو تێ کردن(کتپ.) aw têkirdin

١- ئاو کردنە ناو(شتێکەوە).

٢- ڕوون کردنەوە، شل کردنەوە.

ئاوتێ وەردان (کتپ) aw têwerdan

ئاوپیادان، ئاوپیوەدان، ئاوتێهەڵدان، بەئاوپاک کردنەوە (شتێ)، شتن (بەئاو).

ئاوجۆ (ن) aw co

بیرە، خواردنەوەیەکی سەرخۆش کەرە لەجۆ ئاوی گەراوە دروست دەکرێ.. هب(ئابجۆ).

ئاو چاویگ (ن..ئان.) aw çawig

ئاڤا تەزیی، ئاوی (پاک، چاییک، چەییک، خواردنەوە، خۆش، ڕەوان، سارد، سازگار)، ئەو ئاوەی بۆ خواردنەوە دەست ئەدات.

ئاو چنیین (کتپ) ١ awçinîn

-١ئاو گرتن(لەمیوە و شتی تری ئاودار)، گوشیین.

٢- ئاوسەندن، ئاوکێشان، ئاوگرتن.

ئاو چنیین (کتپ) ٢ awçinîn

ئاودانەوە، جەوهەردان.

ئاو چنیین (کتپ) ٣ awçinîn

ڕام کردن، ڕامێنان، کەویی کردن، مالیی کردن.

ئاو خواردنەوە(کتن.، کتپ.) ١
aw xwardinewe

ئاڤ ڤە خارن، ئاو خواردن،ئاو قووت دان، ئاو نۆشیین، ئاوهەڵقوڕاندن، قوم لەئاودان، قوم لێدان(ئاو)، هەڵقوڕان (ئاو).

ئاو خواردنەوە (ند) ٢ aw xwardinewe

١- بەئاسانیی و بێ ئەرک بەکارێ هەستان یان چورتمێک چارەکردن.

٢- بەکاری (ئاسان، بێئەرک) دەووترێ.

ئاو خۆر (ن) aw xor

ئەو کەسەی کەئاو دەخواتەوە، کەسێ ئاو بخواتەوە.

ئاوخۆرە(ن..ڕو) awxore

ئاوەخۆرە، ڕەنگیی سەرەکیی ڕووەکە.

ئاو خۆری(ن.) aw xorî

(ئەو ئاسنەی لەکۆتایی لغاوەیە و دەچێتە ناو دەمی یەکە سمەوە)، دانە لغاو.

ئاو خۆریی (ن.، ڕو.) ١ aw xorî

ئاوەخۆرە، ئاوەڕێکی لق کەتەڕایی دخۆراک لەڕەگەوە ڕادەگوێزێ.

ئاو خۆریی (ن.) ٢ aw xorî

ئاوخۆر، ئاوخۆرە، بادە، بادێ، پەرداخ، پێک، جام، جامۆلکە، جامۆڵە، کاسە، لێوان، لیوان، هەرچ دەفرێک ئاوی پێدەخۆنەوە.

ئاو خۆریی (ن.) ٣ aw xorî

جەڕە، زەرک، شەربە، قومقومۆک، کووپەی ئاو، گۆزەڵە.

ئاو خۆریی (ن) ٤ aw xorî

سەرچاوە، سەروچاوە، کانی، کانیاو.

ئاوداخستن(کتپ) awdaxistin

ئاوداشکاندن، ئاو داگرتن، ئاوگرتن،ئاوهەڵگرتن (بۆمەزرا).

ئاو دادان (کتپ) ١ aw dadan

ئاو بەخۆوە ڕانەگرتن (زەویی و زار لەبەر فشەڵیی)، ئاو ڕۆچوون (بەزەویدا)، ئاو قووت دان (خاک)، ئاو گوزەرکردن، چوونە خوارەوە (ئاوبەزەویدا).

ئاو دادان (کتن) ٢ aw dadan

ئاو تێپەڕبوون، ئاولێتێپەڕبوون، ئاولێ چوون، پالاوتن، دڵۆپەکردن، دەلاندن.

ئاو دادان (کتن) ٣ aw dadan

شێهەڵهێنان.

ئاو دار (ئان) ١ aw dar

تەڕ، شەدار، شێدار، نماویی، نمدار.

ئاو دار (ئان) ٢ aw dar

١- پاراو، پڕلەئاو وکانیاو، زەوی و زارێ کەئاوی زۆربێ. ٢- باتلاخ، زۆنگ، زۆنگاو (ن).

٣- ئاودراو، پاراوکراو.

ئاو دار (ئان) ٣ aw dar
ئاڤدار، ئاڤیی، پاراو، پڕاو، پڕ ئاو، پـڕ لەئـاو، تـەڕ و بـڕ، تـەڕ وتـازە، تـەڕوناراو، تێـراو، خـۆش و بـەتام، گەیشتوو، گەییو، نازاو (میوە).

ئاو دار (ئان) ٤ aw dar
١- بەردی بەنرخی بەورشە و پرشە.
٢- بەورشە و پرشە، ڕەونەقدار، عال، گەش و جوان، مەزەدار(ئافرەت..).
٣- ڕەنگی بەورشە و پرشە، زەرقیی (ڕەنگ).

ئاو دار (ئان) ٥ aw dar
جەوهەردار، دەبان، دەوان (تیغ، خەنجەر...).

ئاو دار (ئان) ٦ aw dar
چاپەن، چاپچی.

ئاو داری (ن) aw darî
خورجی ئاو، شـەلتە، کونـک، کونـدە، کونـدەی ئـاو، کونگە، مەشکەی ئاوکیشی.

ئاو دامان (ن، ئان) aw daman
ئاودامێن، ئـاوەڵ دامـان، ئـاوەڵ دامـێن، داویـن درێـژ (جل)

ئاو دامێن (ئان، ن) aw damên
ئاودامان.

ئاو دان (کتپ) aw dan
١- ئـاڤ دان، ئـاو بـەئاژاڵ دان، ئاوخـستنە بەرمـەڕ ومـالات، ئاودێرییکردن،ئـاووان، ئاویـاریی کـردن، مالات تێراوکردن، مەڕومالات تێراوکردن.
٢- ئاو بۆ سەر زەوی وزاربەردانەوە (لەجۆگەوە یـان ڕووبـارەوە)، ئاوداشـتن، ئـاودیران، ئـاودێرییکردن، ئاوکردنە ژێر داروبرەخت و کشت وکاڵ.

ئاو دانەوە (کتپ) aw danewe
ئـاودان، تیـغ سـورکردنەوە ولەپرخـستنە ئـاوەوە بـۆ پتەو تر بوون، دەمەزەرد کردنەوە(ئاسن)، سەخت و ڕەق کردن(ئاسن) تائەو ڕادەیـەی پێویـستە بـەهۆی ساردکردنەوەی (بەئاو).

ئاو داهاتن (چاو) (کتن) aw dahatin (çaw)
١- ئـاو هێنـان (چـاو)،ئـاوی ڕەش داهـاتن، تووشـی ئاوی مرواری بوون. ٢- کوێربوون.

ئاو دڕکە (ن) aw dirke
ئاڤدرگە، ئاودڕگە، ئاوکەند، چەم، خڕ، دراف، دەلاڤ، زەوییەک کەئاو دای دڕیوە، کـەناو، کونـد، کەنـداو، کەندەلان.

ئاو دز (ن،، پن) ١ aw diz
ئاوپەڕ، ئاوجز، ئاوەدزە، ئاوەزا، ئـاوەزێ، تەشـەنەی برین بەهۆی تەڕبوون یان پیس بوون یـەوە، زلزلـە، زنجکاو، کیم (لەزامدا)، هەو.

ئاو دز (ن) ٢ aw diz
ئاوجز، قەڵشت کەئاو بدزێ، کەلین کە ئاو بدەڵێنێ.

ئاو دزکردن (کتن) awdiz kirdin
ئاوپـەڕکردن، ئـاودزکردن، ئاوسـان، تەشـەنەکردن (برین).

ئاو دزەک (ن) aw dizek
ب (ئاودەزک).

ئاو دۆزەک (ن) aw dozek
ئـاودڕەک، ئـاودزەک، دەرزیـی پزیـشکیی، سـرینج، سرینک، فیچقە.

ئاو دەر (ن) ١ aw der
ب (ئاودێر).

ئاو دەر (ن) ٢ aw der
کەسێ کەئاو دەدا بەدانیشتوانی کوێر، ئاوگێڕ.

ئاو دەردان (کتن) ١ aw derdan
ئاولەبەر ڕۆیشتن، ئاولێچوون، دەلاندن، لێچوون.

ئاو دەردان (کتن) ٢ aw derdan
ئـاو تیانەهێـشتن، ئـاو تێدانەهێـشتن، ئـاولێ بـەتاڵ کردنەوە، ئاو لێخاڵیی کردنـەوە، ئـاو لێ هـەڵێنجان، ئاو لێ هەڵهێنجان، بەتاڵ کردنەوە، خـاڵیی کردنـەوە (لە ئاو)، ئاوی ڕاوەستاو بەدەفر ڕشتن.

ئاو دەست (ن.) aw dest
ب (ئابخانە).

ئاو دەل (ن.، م.) aw del
ئاڤدەل، پۆڕی نێر، نێرەی پۆڕ.

ئاو دەلێن (ن.) aw delên
ئەسـتێرکێ یـان دەفـرێ ئـاوی لەبەربـڕوا، تـەرایی دادەر، هەرچ شتێ ئاوی لێ بچێ یان لێوەبێتەدەر.

ئاو دەم (ن.) aw dem
لیکاوی زار، لیکی دەم.

ئاو دەنگ (ن.) aw deng
هاوبیر، هاوبێژ، هاوڕا.

ئاو دێر (ن.) awdêr
ئاودەر، ئاویار، ئاوێر(زەویی، کشتوکاڵ..)، [بەهۆی ڕوبار، جۆگە...].

ئاو دێران (کتپ) awdêran
ب (ئاودان ٢/).

ئاو دێریی (ن) awdêrî
ئاوپاریی، ئاوێریی، کاری ئاوداشتن.

ئاو دیریی کردن (کتپ) awdêrî kirdin
ئاوداشتن، ئاودان، ئاویارییکردن، ئاویرییکردن.

ئاور (ئان) awur
بەزمیر، بەسام، بەشیواز، سەنگیین، سەلار، لەسەرخۆ، لەسەرەخۆ، هیمن.

ئاورا (ئان) awra
برچیی، برسیی، ڕەودیین، سیرۆژە، گەدەبەربوو، نیز.

ئاورایی (ن، کی) awrayî
برچیتی، برچیتی، برسیەتی، برسیتی، ڕەودیی، سیرۆژەیی، گەدەخالیتی، نیزیی.

ئاوردو (ن.) awurdü
سوخت، سووتەمەنیی.

ئاورنگ (ن) [1] awring
١- ئاورینگ، باق وبریق، بریسک، بریسکە، بریق وباق، بریقە، تەییس، تۆزووسکە، چریسکە.
٢- ئاگری وردیلە کەلەکوتانی ئاسنی سوورەوەکراو دەپەڕێ، برووکە، پڕیشک، چرووسکە.

ئاورنگ (ن) [2] awring
ئاورینگ، توڕەوتڕیی، سەرگەرمیی، کەللەیی.

ئاورنگ (ن) [3] awring
ئاورینگ، کیس، کیسۆلە، کیسە.

ئاورنگ (ن) [4] awring
ئاڤینگ، ئاورینگ، خوناڤ، خوناو، شەونم، جەوان.

ئاورنگ دان (کتن.) [1] awring dan
١- ئاورینگ دان، باق و بریقەدانەوە، بروسکین، بریسکان، بریسکەدانەوە، بریسکەبریسک کردن، بریسک لێبوونەوە، بریق وباق لی ‌هاتن،بریقەدان، بریقەدانەوە، تەیسیین، چریسکەدانەوە، ورشەدان، ورشەوپرشەلیوەهاتن.
٢- پڕیشک لێبوونەوە، پڕیشک هاویشتن.

ئاورنگ دان (کتن) [2] awring dan
تووڕەبوون، هەلچوون.

ئاورنگ دەردان (کتن،کتپ) awringderdan
١- ئارەق دەردان، ئاودەردان(لە شیوەی- ئاورینگدا)، ئاورینگ دانەوە، شێ دەردان.
٢- ئارەق ڕشتن، ماندووبوون، هیلاک بوون.

ئاوریشم (ن) awrîšim
ئارمۆش، ئارمویش، ئارمیش، ئاڤرمیش (داوی لیکاوی کرمی ئاوریشم)، سرک، سرکێ، هەرموش، هەڤرمش، ەڤرووشم، هەوریشم.

ئاورینگ (ن) awring
ئاورنگ.

ئاورینگ (ن) awring
توڕەیی.

ئاورینگ (ن) awring
ئاوساوی.

ئاورینگ (ن) awring
ئاورنگ،شەونم

ئاوڕشتن (کتپ) awr̲ištin
ئاوڕژاندن، ئاوڕژتن، ئاوڕیژتن.

ئاوڕشتن (ئد) awr̲ištin
ب (میز کردن،

ئاوڕشین (ن، نج) awr̲išên
ئاوپرژین، ئاوپژان، ئاوپژین.

ئاوڕشین کردن (کتپ) awr̲išên kirdin
ئاپرژین کردن، ئاوپژاندن، ئاوپژین کردن.

ئاوڕشینەر (ن) awr̲išêner
١- ئاوپاچ، ئاوپاش، ئاوپرژین، ئاوپرژینە، ئاوپرژینەر، ئاوپژین، ئاوپژینە، ئاوپژینەر، پژین، پرژینە، پرژینەر، تەنەکەی ئاو ڕشتن، دۆلکەیەکەسەریکی کون کونی پیوەیە و ئاوی پێ دەپرژینن. ٢- ئوتومبیلی ئاوبەر، ماشینی ئاو هینەر یان هەر شلەمەنیەکی دیکە، تانکەر.

ئاو ڕووناکییە (رس.) aw r̲ünakîye
کاتیک ئاو لەدەستی یەکیک دەڕژێ بەشتیکی ئەنجام باش دەزانرێ و دەربڕینی ئەم ڕستەیەش بۆ دڵ نەوایییە.

ئاو ڕوونکەرە (ن.، جج.) awr̲ünkere
ئاو ڕۆشنکەرە، ئاوڕۆشنەوکەر، ئاوڕوونکەرەوە، ئاو ڕوونکە، ئاوە ڕوونکەرە، کیچەئاویلە.

ئاو ڕێژ (ن) awr̲êj
١- ئاوشار، تاف، تافگە، ڕیژاو، سۆلاف، سوولاف، شۆڕاو، شۆش، شیب، قەلوەز، قەلەوەز، کەلپەز.
٢- ئاوەڕۆ، دەراو، ڕیژگە، کەردوو.
٣- ئەو شوینەی چەم تیکەل بەڕووبار ئەبێ، ئەوجێیەی چۆم تیکەل بەڕوخانەدەبێ.
٤- ئاوڕیژگە، ئاوەڕیژ.

ئاوڕێژن (ن، ئان) awr̲êjn
ئاڤرێژن، سەربەرەوژێر، سەربەرەوژێرکە(زەویی)، هەر زەوییەک ئاوی لەسەر ڕانەوەستێ.

ئاوڕیش (ن) awr̲îš .
بەرامبەریی، بەربەرەکانیی، بەرەنگار، ڕووبەڕوو.

ڕووبە -ڕوویی.

ئاوڕیش بوون(کتن،کتپ) aw r̄îšbün

١- بەڕیشەوەبوون، تووش بوون (چوڕتم..).
٢- بەرەنگاربوون، بەگژداچوون، بەگژداهاتن، پڕ بەیەکدا کردن، چنگ لێک قاییم کردن، دەگژڕاهاتن، عەمبازبوون، (یەکتر) [بێ هۆ].

ئاوڕێگە (ن) awr̄êge

ڕێگە ئاو، ڕێگەی ئاو، هەچ ئاوێک پانایی و قووڵیی بۆ هاتوچۆی بەلەم و پاپۆڕ دەست بدات..

ئاوزا (نک) awza

ئاوزە، ئاوزێ، جمک، جیوک، دووانە، دوو منداڵ کەبەسکێک بووبن لەدایک، هاوزا، هەڤاڵجیوک، هەڤاڵزا.

ئاوزان (کتن) awzan

١- ئاوزیان، ئاوزیین، ئاووزیان، تاقەت لێبوون، تاقەت هەبوون، توانیین(بۆ کردنی کارێک)، توانا بەسەر (شتێکدا)شکان، لەوزەدابوون، هێزیەسەردا هەبوون یان(شکان). ٢- پێ گەیشتن.
٣- زانیین، سەرلێدەرچوون، لێ تێ گەیشتن.

ئاوزانە چاو(کتن) awzane çaw

چاو ئاوتێ زان، چاو ئاو کردن

ئاوزانە دەم(کتن) awzanedem

ئاو تێ زان(دەم)، ئاودەزارگەڕان، ئاوزاینەدەم، دەم ئاو کردن.

ئاوزنگ (ن) awzing

ئاوزینگ، ئاوەزینگ، ئاوێلکە، دوا دەمی مەرگ، دواهەناسەی ژیان، سەرەمەرگ، گیانەلا، گیانەلاو.

ئاوزەنگی (ن) awzengî

(پلەکانی ئاسنی سەرکەوتنی خوانی زین)، ڕکێف، ڕکێو، زەنگۆ، زەنکوو، ووزەنگیی، ویزەنگیی.

ئاوزەنگی پیا(پیدا)هێنان (کتن، کتپ)
awzengî pêda- hênan

ب (ئاوزەنگی تێ تەقاندن).

ئاوزەنگی (پیا)پیداهێنان (کتن، کتپ)
hênan awzengî pêda

١- پاڵ پێوەنان بەرەوپێشەوە.
٢- بەرەو پێش ڕۆیشتن، بەرەوپێشەوەچوون، پێش کەوتن، چوونەپێش.

ئاوزەنگی تێ تەقاندن (کتن، کتپ)
awzengî tê- teqandin

ئاوزەنگی پیاهێنان، ئاوزەنگی پیادا‌هێنان، ئاوزەنگی پێداهێنان، ئاوزەنگی لێ دان، دانەچوارناڵە، دانەغار، ڕکێف کوتان، غارپێ کردن، ولاخی زین کراو لێ خوڕیین (ئەسپ).

ئاوزەنگی داگرتن (ند،کتن،کتپ)
awzengî dagirtin

١- پێ لەئاوزەنگی توند کردن وقورسایی خستنەسەری بۆ ڕاوەستاندنی ولاخ، سم چەقاندن(ولاخ).
٢- پێ چەقاندن، پێداگرتن لەسەرقسەی خۆ. پێ داگرتن، پێلێ دان بەئەرزدا، پێ لێکردنە کەوش، سووربوون لەسەر قسەی خۆ(کەسێ).

ئاوزەنگی کوت (ن.) awzengî kut

١- ئاوزەنگی تەقین، ئاوزەنگی لێدانی یەک لەسەریەک بۆ ئەوەی ولاخەکەبداتە غار.
٢- کاری تێتەقاندن، کاری تێ قاچان (یان ڕۆیشتن بەرەو پێشەوە بەخێرایی).

ئاوسا (ن.، ئان.) awsa

دراوسێ، دەراوسێ، هاوسا، هاوسێ.

ئاوسان (کتن.، ند.) awsan

ئاماسان، ئاماسیان، ئاوسیان، ئەستوور بوون، بەل بوون، پەنمان، پەنمیان،پەنەمیین، پیڤیان. هەلامسان، هەلاوسان، هەل پنمان.

ئاوساندن (کتپ) awsandin

باتێکردن، پەنمان، هەلئاوساندن، هەلپەنماندن.

ئاوساو (ئان، خ) awsaw

١- ئامسیاگ، ئاوساگ، ئاوسیاگ، ئەستووربوو، پەنماو، پەنەماو، پیڤیاگ، هەلاوساو، هەلکفاو، هەلمساو. ٢- ئاوساگ،بیزار، پەست، ماندوو، وەڕز، وەڕس، هیلاک. ٣- زرتەبۆز، زەبەلاح، گەورە.

ئاوساویی (ن، پز) awsawî

ئەستووریی، با، تەشەنەک، گریی هەوا (لەسەر گەدە).

ئاوسەرکەم (ئان) awserkem

١- ب (ئاتاج). ٢- بارچەوت، بارکەوتوو، بێ دەر، بێ‌دەرماڵ، بێ دەرەتان، بێ نەوا.
٣- بەلەنگاز، بێ‌باڵ، بێکەس، کەڕەوالە.

ئاوسەرکەوتن (کتن) awserkewtin

ئاو پۆشیین، ئاو داپۆشیین بن ئاو کەوتن، ژێر ئاوکەوتن، کەوتنە ژێر ئاو.

ئاوسێ (ن، ئان) awsê

ئەو کەسەی کەلەنزیک یەکێکی ترەوە دەژیی، ئاوماڵ، مالاوسێ، هاوماڵ، هەمسایە

ئاوسیتی (ن) awsêtî
١- دراوسیتی، دهراوسێیهتی، هاوسێتی.
٢- نزیکی، نیزیکاهی، نێزیکی.

ئاوشان (نان) awšan
لهیهک پلهدا، هاوشان،،ههمبهر.

ئاوفریدان (کتن) awfrêdan
ئاو هاتنهوه، بوون، رهحهت بوون (لهکاتی جووت گرتندا).

ئاوقات (ن) awqat
ئاوقاتیی، ئهوقاتیی، پاریزهر (یاسایی).

ئاوقه (ن) awqe
١- ئاوتا، ئهنبان، ئهوقهد، پهلامار، عهمبان، ههڵزن.
٢- تووش، تووشیار، دووچار، گرفتار، گیرۆده.

ئاوقه دبوون(کتن،کتپ) awqedbûn
١- ئاوقابوون، ئهنبازبوون، ئهوقهدبوون، پهلاماردان، پـــیداههڵزنیین، پـــیوهههڵزنان، تیکـــهوهگلان، تیوهئالان، عهمبازبوون، ههڵزنیین.
٢- تـــووش بـــوون، تووشـــیاربوون، دووچـــاربوون، گرفتاربوون، گیرۆدهبوون.
٣- بینـــیین (کهســـێ)بهریکـــهوت، تـــووش هـــاتن، تووشیاربوون، چاوپێکهوتن، هاتنهرێ.

ئاوکردن(کتن) awkirdin
١- ئاو یان زنچکاوپهیدابوون (لهبرین، دومهڵ..تاد)، جهراعهت کردن، کیم کـردن، هـهوکردن. ٢- ئـاو زاینهچاو، ئاو لهچاو هاتن، چاوپرپوون لهئاو، چاو پـر لهئاوبوون، فرمیسک زاینه چاو، فرمیسک کردن. ٣- ئاو زاینه دهم.

ئاوکردن(کتپ) awkirdin **Sprinkle,(vt.)**.
ئاو پـرژاندن (لهھێنـدێ شـت بـۆ نـهرم کردنـهوهی)، ئاوپرژین کردن، ئاو پیداکردن، ئاو لێ پرژاندن.

ئاو کردنه ژێر[کهسێ] (کتپ،، ئد.)
aw kirdine jêr kesê
١- دهرپهراندن، (کهسێ بهدهسیسه بۆ مهبهستی ناو زراندن)، دهرکردن، راودان، قاودان.
٢- ئهزیـهدت دان (کهسـێ) بهپـهنهانیی، تـووش کردن، جێ پێلیژکردن، نارهحهت کردن.
٣- تـهفرهدان، داونانـهوه (بـۆ کهسـێ)، گـزی لێ کردن.

ئاوکیش (نان.) awkêš[1]
ئـاوخواز، خـواردنێ ئـاوێ زۆر بهسـهردا بخورێتـهوه، خواردنێ کـهتینوێتی دینـێ، خـۆراکی ئـاوخواز، دهم وشککهر.

ئاوکیش (ن،. ئس.) awkêš[2]
١- ئاوهاوهر، ئاو هێنهر. ٢- سهقاقوش(ن، م).
٣- بورجی ئـاوکیش، کـه لـووی ئـاوکیش، یانزهههم کهلوو.

ئاوکیشان (کتپ) awkêšan
ب (ئاو چنیین / ٢).

ئاوکیشان (کتپ) awkêšan
ئـاو بـردن، ئاوکیـشیی کـردن، ئـاو گواسـتنهوه، ئاوهاوردن، سهقایی‌کردن.

ئاوکیشیی (ن) awkêšî
ئاوبهریی، ئاوهاوهریی، ئاوهێنهریی، سهقایی.

ئاوگر (ن) awgir
ئهنباراو، عهماراو.

ئاوگرتن (کتپ)[1] awgirtin
ئاو ئهنبارکردن(بۆ بهکارهێنان).

ئاوگرتن (کتپ)[2] awgirtin
ئاوگوشین، ئاوی میوه گوشیین.

ئاوگرتن (کتپ، کتن)[3] awgirtin
ئـاودان (کـشت وکـاڵ)، ئـاو وهرگـرتن بـۆ ئاویاریی(لهنۆره ئاودا).

ئاوگرتن [برین] (کتن.)[4] awgirtin (birin)
کیم کردن.

ئاوگردان (ن.) awgirdan
ئاوگهردان، جهرخهتوو، چهرخهچیی، چهمچهی قـوڵ و دهسـک رێـژ بـۆ هـهڵهێنجانی ئـاو یـا شـلهمهنیی، دهفریکی دهسکداره ئاوی پێ ههڵدێنجن.

ئاوگیر (ن.)[1] awgîr
١- ئهستیرک، باسهره، بهست، بهستۆره، بهستۆکه، بهسـتوو، بهسـتووکه، چـالاو، زهلکـاو، گـۆل، گـۆم.
٢- کۆتهڵ، ئهو شوێنهی باراناوی تێدا کۆدهبێتهوه و دواجاربهکاردههێنرێ.

ئاوگیر (ن)[2] awgîr
شاگرد حهمامچیی.

ئاوگیریی (ن.) awgîrî
بهرقلیان، بهرقلیانیی، قلیان، بهرکوڵ.

ئاوگیریی کردن (کتپ.) awgîrî kirdin
بـهردڵ خـستن، بـهرقلیان کردن،پاروخـستنهبهردڵ، پرووشهکردن، بهرکوڵ کردن، خـواردن[شـتێکی کـهم بـۆ لابردنـی برسـیتیی کـاتی(چێـشتهنگاو)]، قلیـان قاوهڵتی کردن.

ئاو لهئاوهڕۆ بران (ئد) aw le awero biran
١- وشـک بـوون وبـران (ئاولهئـاوهڕۆ) [بـههۆی بـێ

بـــارانیی]. ٢- ســــەرچاوەی ســــوود و هـــات کوێربوونــــەوە (لەکاریـــک...)، کوێربوونـــەوە (سەرچاوەی خێر). ٣- چاوەڕوانی دڵ نەرمیی لێ نــەکردن، میهرەبـــانیی لێ نەوەشـــاندنەوە (لەکەسێ). ٤- ئومێد بڕان، بێ هێفیی بوون، بێ هیوابوون، هیوانەمان.

٥- خراپ بوون، دەخەزبوون، نالەباربوون.

٦- بێ‌سوودبوون، بێ‌کەڵک بوون، بێ‌ووودەبوون، لەکەڵک کەوتن. ٧- لەجێی خۆیدانەبوون (ڕووداو)، لەجێی خۆیدا نەمان(کار، ڕەوشت....).

ئاو لەئاوەڕۆکردن (ند) aw le awero kirdin

خراپەکردن لە ئەندازە بەدەر، نالەباریی کردن لەرادەبەدەر.

ئاو لەبەر دڵ ڕۆیین(ند) aw le ber dil royîn

١- ئاو لەدڵ ڕۆیین، زۆربرسیی بوون، قوڕەی سک هاتن (لەبرسا)، هەست بەبرسێتیی کردن، هەست کردن بەبرسێتیی. ٢- ژیان بەکولە مەرگیبردن بەڕێوە، ژیانێکی ناهەموار بردنەسەر.

٣- حەجوو لوور کردن لەبرسانا، (سەگ، گورگ، چەقەڵ...).

ئاو لەبەر هەڵنیشتن (ند) aw le ber helnîştin[1]

ئاو لەبەرچوون،میزبەخۆدا کردن، میز ڕانەگرتن.

ئاو لەبەر هەڵنیشتن (ند) aw le ber helniştin[2]

ئارەق کردنەوە(زۆر).

ئاو لەجێ ماڵی(کەسێ) نان (ند، کتپ) aw le cê mali- kesê nan

١- ئاو لەماڵی کەسێ بەردان، تەخت و تاراج کردن (خانووی یەکێ)، ماڵی کەسێ ویران کردن.

٢- تووش کردن، تەنگ و چەڵەمە هێنانە ڕێ (کەسێ). ٣- تەنگاوکردن، تەنگەتاوکردن، ایێتونگ کردن، لێ هەڵپێچان، هەراس کردن.

ئاو لەدەستی ناتکێ (ند) aw le destî natkê

١- بەرچاوی تەنگە، دەست قووچاوە، زۆر پیسکەیە، زۆر ڕەزیلە.

٢- بەیەکیکی (چرووک، چکۆس، چەپخوس، دەس گرتوو، ڕژد، کنووس، گزاف، مەندەموور) دەوترێ.

ئاو لەدەم زان (کتن، کتپ) aw le dem zan

ب (ئاو تێ زان / ١).

ئاو لەدینگا (دنگا)کوتان [کوتاندن] (ند) aw le dinga- kutan

١- ڕەنجی بێ هوودەدان، کاری بێ‌ئەنجام کردن، کاری‌بێ کەڵک کردن. ٢- لەخۆڕازییبوون (دوور

لەژێرییەوە). ٣- بەگەوجانە ڕەفتارکردن، هەر: (ئاو لەبێژنگدا هێنان)

ئاو لەسەرچاوەوە لیلە (رس) aw le serçawewe lêle

بەلا لەسەری گەورەوە دەست پێدەکات، لەسەرەتایەوە بەخواریی هاتووە (کار...).

ئاو لەسەر زوڵفی دەتکێ (رس) aw leserzulfî detkê

١- جەرگەیە، گەنج وجوانە.

٢- بەگەنجیکی(قشتیلە، نەشمیلە)دەوترێ.

ئاو لەسەر من تێپەڕیی، چ یەک گەز، چ سەد گەز (پن) aw- leser min têperî, çi yek gez çi sed gez

من کەتیا چووم، لەسەریەک بوختان بێ یان سەد، چۆن یەکە.

ئاولەمە (ن) Em awleme

١- ئاوڵەمە، بێچووی ناوسک کەهێشتا خۆی نەگرتووە، پیزە، تۆل لەسەرەتای دروست بوونیا، مندالی ناوسک. ٢- بێچوی ئاژەل کەدایکی سەربڕابێت و لەسکی دایکی دەرهێنرابێ. پز، پس.

ئاولێ (لەکارێک) نەخواردنەوە(ند) aw lê nexwar- dinewe

دریغی نەکردن، دەست نەگێڕانەوە وەچوونە پێشەوە بوکردنی کارێک. واتە خۆتەرخان کردن بۆ جێبەجێ کردنی ئیشێکی بەردەست.

ئاولێ چوون (کتن.) aw lê çûn

ئاو لەبەر ڕۆیشتن، ئاو لێ ڕۆیشتن، تکەکردن، (دەفر بەهۆی درز یان کون تێ بوونییەوە)، دزەکردن (ئاو لەکونی وردی دەفرەوە).

ئاوڵ (ن.) awul

دۆڵی بچکۆلە.

ئاوڵاویی (ئان.) awlawî

خوورێلکە، ئاوڵەدار، دەم و چاوی کڕووزبوو (بەهۆی ئاوڵەوە)، دەم و چاو کونج کونج، کەسێ تووشی ئاوڵە بوویێ.

ئاوڵە (ن.، پز.) awle

خرووکە، خرووێلکە، خریی، خوورێلکە، خوریک، خوریکە، هاولە، هەلوی، هەولە.

ئاوڵەدار (ئان.) awledar

ب (ئاوڵاویی).

ئاوڵەدەردان (کتن.) awlederdan

تووشی نەخۆشی ئاوڵەبوون، خوورێلکەلێ هاتن.

ناوله كوت (ن.پز)awle kut
خورویلکه‌کرت، قۆل کوت
ناوله کوتان (کتپ.)awle kutan
ناوله‌کوت کردن، خرویلکه‌کوتان، هاوله‌کوتان،
هاوله‌کوت کردن.
ناوله‌ی مانگا (ن، پز)awley manga
ناوله‌ی ڕه‌شه ولاخ.
ناوله‌ی ولاخ (ن، پز)awley wulax
ناوله‌ی ولاخی به‌رزه(ئه‌سپ).
ناومال (ن)awmal
به‌شدار، نیڤه‌کار، نیوه‌کار، هاوبه‌ش، هه‌ڤا، هه‌ڤبا.
ناومالک (نک)awmalk
ناومال، ناوماله، ناوهاورده، ئه‌وچیلکه‌و چه‌واله‌ی
لافاوهێناویه‌تیی وداویه‌ته که‌نار، پووش وپه‌لاش،
کۆته‌ره‌داری ناوهاوردوو، کۆته‌ره‌دارو پووش وپه‌لاش
له‌گوێ ناوچه‌م به‌جیماو.
ناومل (ن)awmil
١- ژن، مێرد، هاوسه‌ر، هاومل.
٢- هاوده‌م، هاوڕاز.
٣- هاوجووت، هاومل، هاونیله.
ناومل کردن (کتپ.)awmil kirdin
١- ده‌ست کردنه گه‌ردن، ده‌سته‌ملان کردن.
٢- دوو ولاخ به‌یه‌که‌وه به‌ستن، هاوجووت کردن
(دووئێستر، دوو گاجووت..)، هاومل کردن،
هاونیله‌کردن.
ناونه (ن)awne
قامچیی نێرگه‌له، لووله‌ی نێرگه‌له، لووله‌قلیان،
میلاوقلیان.
ناوو ناوچیت! (ئد)awü awçêt!
بچیته ڕیزه‌ی مردوان !، بڕواونه‌یه‌ته‌وه، بمرێ !،
تووشی ته‌نگ و چه‌له‌مه‌یه‌ک بیت ڕزگاری له‌دوا
نه‌بێ، چوونی بێ وهاتنه‌وه‌ی نه‌بێ، له‌وه‌لاتر چیت !.
ناوو ناوه‌دانیان وتووه! (رس)
awü awedaniyan- wütwe
ئاو نیشانه‌ی ئاوه‌دانی و نشونمایه.
ناوو پیاز (ن.)awüpiyaz
ئاشپڤان، ئاف پیڤان، پیوازاو، چێشتی شله که‌له پیاز
و ئاو و ڕۆن دروستکرابێ.
ناوو تاو (ن.)awütaw
داروبه‌رد، کوچک و که‌له‌ک، واته: هه‌موو
(شت..تاد).

ناوور (ئان.)awür
ئاووس، سک پڕ.
ناوور (ن)awür
به‌ر، ته‌ماشا، سه‌یر (بۆ دواوه)، لا.
ناووردانه‌وه (کتن.)awür danewe
١-بۆ دواوه ڕوانیین، به‌رتێ کردن، ته‌ماشاکردن،
به‌ری خۆ‌دان، به‌گۆشه‌ی چاو ته‌ماشاکردن
(له‌سه‌رشانه‌وه)، ته‌ماشای دواوه‌کردن، لاکردنه‌وه،
(بۆ لای چه‌پ، ڕاست یا پشته‌وه).
٢- ته‌ماشاکردن، تێ ڕامان. تێ ڕوانیین، تێ
نواڕیین، ڕاونیین، سه‌رنج لێدان، لێ ووردبوونه‌وه،
نواڕیین.
ناوور له‌که‌سێ دانه‌وه(ئد)
awür le kesê danewe
ده‌ستی یارمه‌تیی بۆ که‌سێ درێژکردن،
یارمه‌تیی‌که‌سێ دان به‌پاره‌وپوول.
ناوور له‌که‌س ناداته‌وه(رس، ئد)
awür le kes- nadatewe
١- ده‌ستی که‌س ناگرێت، ده‌ستی یارمه‌تیی بۆ
که‌س درێژ ناکات، یارمه‌تیی که‌س نادات.
٢-هیچی له‌خۆی نه‌گرتوه، هیچی نه‌گرتۆته‌خۆی.
٣-گوێ له‌که‌س ناگرێت. ٤- خۆ به‌شت زانیین،
خۆخۆیی کردن، له خۆبایی بوون، له‌خۆ گۆڕان.
ناوورلێ‌دانه‌وه(ئد)awürlêdanewe
١- به‌ره‌ودوا لێ ڕوانیین.
٢- به‌ته‌نگه‌وه‌بوون، چاودێریی کردن،
خه‌مخۆریی‌کردن، ده‌س گرتن، لای‌کردنه‌وه،
مشوورخواردن، یارمه‌تیی‌دان.
٣- به‌لووتف بوون له‌گه‌ل که‌سێ، ڕیزگرتن،
لاواندنه‌وه و چاکه له‌گه‌ل کردن، میهره‌بانیی کردن
(له‌گه‌ل که‌سیکدا).
ناووز (ن)awüz
فام، هۆش.
ناووزان(کتن،کتپ)awüzan
تێ گه‌یشتن، فامیین.
ناووزیاگ (ئان)awüziyag
١- پیگه‌یشتوو (له‌باره‌ی له‌ش وئه‌ندامه‌وه)،
پێگه‌ییک، پیگه‌ییو.
٢- به‌فام، توانا، تێگه‌یشتوو (مرۆو)، هۆشمه‌ند.
ناووس (ئان)[١] awüs
١- ئاڤس، باردار، بارگران، تلدار، تۆلدار، تۆل له‌زگ.
دوو گیان، زگ پڕ، ژنێ که‌منداڵی له‌سکدابێ . سک

پڕ، هاوس. ٢- دۆخی داروددرەخت کاتی بوژانەوە وگۆپکە دەرکردن، دۆخی داروددرەخت کاتی دار ئاوسان (ن).

ئاووس (ئان)[2] awüs

تووڕە، شێتگیر، کەللەئاووس، کەللەیی.

ئاووس (ئان)[3] awüs

بەدخوان، چەپخووس، گزاف.

ئاووس بوون (کتن)[1] awüs bün

ئافسین(ئافرەت بەمندال)، زکێ پڕبوون، سکێ پڕ بوون، هاوس بوون.

ئاووس بوون (ند)[2] awüs bün

ئەستووربوون، هەلاوسان (پێست یان ئەندامی لەش).

ئاووس کردن (کتپ) awüs kirdin

ئافس کرن، زکێ پڕکردن، سکێ پڕکردن، هاوس کردن.
٢- تێکە بەردان(نێرلەمێ، ئاژەل)، چات کردن، چاکێ کردن(مێ لەنێر، چوارپێ).

ئاووسەدرۆزنە (ن.) awüsedrozine

ئاووس درۆزنە، شەیتان ئاووس.

ئاووگۆشت (ن.) awügošt

ئاڤدۆنکێ، ئاڤدەنکێ، ئاڤگۆشت، ئاودونکێ، ئاوگشت، ئاوگۆشت، گۆشتاو.

ئاوونگ (ن.)[1] awüng

ئاڤنگێ، ئاورنگێ، ئۆە، خوناڤ، خوناو، شەونم.

ئاوونگ (ن.) awüng

ئاوان، ئاونگی، دەسکاونگێ، دەسکاوونگێ، دەسکێ و ئاوونگێ، ئاوان، ئاونگی، دەسکاونگێ، دەسکاوونگێ، دەسکێ و ئاوونگێ،دەسکەوان، دەفری زەردی قوول کەشتیتێدا دەکوتن، هاوان، هاوون، هاوونگێ، هەوان، هەوونگێ، هۆد.

ئاوونگ (ن.) awüng[2]

ئەو ترێیەی کەبۆ زستان بەپەتەوە هەلی دەواسن، ترێ میلاق، میلاق، هێشوە ترێ کە هەلدەواسرێ و هەلئەگیرێ بۆ زستان.

ئاوونگ (ن.)[3] awüng

ب (ئاونگێ).

ئاووهەوا (ن.) awühewa

١-بیندەر، چۆنیەتیی سەرماو گەرما و سازگارییو ناخۆشیی مەلبەند، کەش.
٢- جێگا، هەوار، وار، وارگە.

ئاوەچۆڕبوون (کتن.) aweçorbün

ئاوەچۆڕەبوون، نەمان(ئاو بەشتی تەڕەوە)، وشکێ بوونەوە (لەئاو).

ئاوەچۆڕکردن (کتپ) aweçorkirdin

ئاوەچۆڕەکردن، ئاو نەهێشتن بەشتیتەڕەوە، وشکێ کردنەوە.

ئاوەچۆڕە (ن.، خ) aweçore

١- دۆخی چۆڕانەوەی ئاو (لەشتێکێ کەلەئاو هەلکێشرابێ یا زۆر تەڕ بێ)کاری ئاو تکان لەشتی تەڕ. ٢- کاری داتنەخوارەوەی ئارەق بەلەشی مرۆڤدا. ٣- کاری وشک بوونەوەی ئاو یان شێ تیادانەمان.

ئاوەچۆڕەکردن(کتن،کتپ)[2] aweçorekirdin

ئاوپێداهاتنەخوار،ئاولێ تکان.

ئاوەچۆڕەکردن (کتن،ند)[3] aweçorekirdin

ئاو لەبەرهەلنیشتن، زۆرتەڕبوون لەبەرباران یان ئاو ئاو.

ئاوەچۆڕەی هێنایەوە (رس، ند)
aweçorey hênayewe

١- هەست ونەست بڕان، وزەی ژیان نەمان.
٢- ژیانێکی ناهەموار(پڕ لەئێش و ئازار، خراپ، نالەبارە) بردنەسەر، شت لێ چوونەقات.

ئاوەخورە (ن)[1] awexore

سووریچکە، سوووریچکە، سووریێنە، قورکێ، کورکێ، گەروو.

ئاوەخورە (ن.)[2] awexore

دانکێ، قەدی کولۆر کراوی درەخت کەئاوی تیدا دەخرێتە بەر ئاژەل بۆ خواردنەوە.

ئاوەخورە (ن.)[3] awexore

ڕەشمە، ڕەشوە.

ئاوەخورە (ن.)[4] awexore

دەمولچی ولاخ (ئەو ئەندازەیەی کەلەکاتی ئاو خواردنەوە دا دەیخاتە ناو ئاوەوە).

ئاوەخورە(ن.)[5] awexore

ئاوە وەرە، ڕاوەسەرکانیی.

ئاوەدان (ئان.)[1] awedan

١- ئاڤا، ئاوا، ئاوان.
٢- پێشکەوتوو(لەبارەی شارستانێتییەوە).

ئاوەدان (ئان.)[2] awedan

بەربەرەلا، بەرودە، پان وبەرین، پان وپۆر، ڕەساو، فراوان، گوشاد، گەورە وبەربەرەلا، وڕاق.

ئاوەدان بوونەوە (کتن) awedan bünewe

دووبارەسازبوونەوە،سەرلەنوێ ئاوابونەوە.

ئاوەدان کردنەوە(کتپ) awedan kirdinewe

١- ئاڤـــاکرن(ســـــەر لەنــــوێ)،ئاواکردنـــــەوە، خانووبەرەدروست کردنەوە، سازکردنەوە.

٢- دێبنیـــات نانـــەوە، ســـەرلەنوێ کۆکردنـــەوە ونیشتەجێکردن (خەڵک) لەشوێنێکدا.

ئاوەدانیی (ن.)١ awedanî

١- ئاباـدیی، ئاڤـاهیی، ئـاوانیی، ئـاواهیی، ئـاوایی، دەگا، دێ، گوند، لادێ.

٢- چرە، قەرەباڵغیی، کەرەسیسە.

٣- تەلار، خانوو، کۆچک، کۆشک.

ئاوەڕ (ن.) awer̄

باوەڕ، بڕوا، دڵنیایی، متمانە.

ئاوەردە (ئان.) awerde

هاوردراو، هاوریاکێ، هێنراو.

ئاوەڕۆ (ن.)١ awer̄o

ئاوڕێگە، ئاوەڕۆگە، ڕەهەنـد، ڕێگـەی ئـاوی پـیس، زێراب، زێراو، گونج، گونجە، گونجی ئاوی پیس.

ئاوەڕۆ (ن)٢ awer̄o

جۆگە، جۆگەلە، دێراو.

ئاوەڕۆ (ن.)٣ awer̄o

بۆریی ئاو یان بەلووعە.

ئاوەڕۆ (ن.ئان)٤ awer̄o

ئاڤـرێم، ئـاوەزا، ئـاوەزێ، زۆنـگ، زۆنگـاو، زەنـاو، زەنەک، زەها، زەویی تەڕونمدار.

ئاوەڕۆگە (ن) awer̄oge

ب (ئاوەڕۆ).

ئاوەڕووت (ن) awer̄üt

ئاو ڕووت، ئاوەکوڵ.

ئاوەڕووت کردن (کتپ) awer̄üt kirdin

١- پاک کردنەوە(باڵندە لەپەڕ)، پەڕپێتاندن، ڕووتاندنەوە(پەلەوەر لەپەڕ).

٢- تـووک لابـردن (ئاشـیین)، مـوو ڕووتاندنـــەوە (لەسەر و پێی مەڕ، ئاژەڵ...).

ئاوەڕەش هێنانەوە (ئد)١ awer̄eš hênanewe-

دەنگێ وباسی نـاخۆش هێنـان بـۆ کەسـێ، نوقڵانـەی خراپەلێدان.

٢- پشت پێنەبەستن، هیواوڕووناکی نەمان.

ئاوەڕیس (ن.، ئان.) awer̄ês .

ئاڤـــەریس، باریـــک(دەزوو..)باریـــک-ڕیــــسراو، دەزوولەیی، ڕیسراوی لووس و باریک.

ئاوەز (ن.) awez

ئاریش، ئەقڵ، بیروهۆش، ژیریی، فر.

ئاوەزێ (ن.،ئان.) awezê

ئاودەڵین، ئـاوەزا، زەویـی بەتەڕەشـوع، زەوییـەک ئاوی تێدا ژیابێتەوە، زەویی تەڕ

ئاوەزێڕ (ن) awezêr̄

ڕووکەش، ڕووکێشی زێڕ کفت، زێڕین.

ئاوەزێڕکردن (کتپ.) awezêr̄ kirdin

ڕووکەش کردن (شت) بەئاڵتون، ڕووکێشی زێڕکردن، زەرکەش کردن، زێڕکێش کردن، زێڕیین کردن، لە زێڕ گرتن یان هەڵکێشان.

ئاوەژوو (ئان.) awejü

ئـاواژ، ئـاوژێ، باشـبۆکیی، بـەرئاوەژوو، بـەراوەژوو، بەرپاش، بەرواژیی، بەروپشت، بـەرەواژ، پـشت وڕوو، پــێچەوانە، تــــەلەواژیی، وەرگــــەڕاو، وەرگێـــڕاو، هەڵگەڕاوە، هەلوەگەڕاو، هەلەوگێڕاو.

ئاوەژوو بوون (کتن.) awejübün

بـەرەواژبوون، بەروپـشت بـوون هەڵگەڕانـەوە(کـاڵا و جل و بەرگێ..).

ئاوەژووکردنەوە(کتپ.) awejü kirdinewe

١- سـەرەوژێر کردنـەوە، وەرگێـڕان، هەڵگێڕانـەوە، هەلەوگێرانـــەوە. ٢- ئـاوەژووکردن، بەرەوپـــشت کردن، بەرەواژکردن، پشت و ڕووکردن.

ئاوەسوو (ئان.،خ.)١ awesü

١-بەئاوسواو، بەردێک کـەئاو سـووبێتیەوە، بـەردێک لەبـەر ئـاوی زۆر بەسـەردا ڕۆیـشتن لـووس بـووبێ، ســووراوەوە، لـووس(بـەرد یـان شـتێ کـەلەئاودا ســووڕابێتەوە). ٢- ئاوەســـۆ، بێچــاوو ڕوو، بێشەرم، بێعار، چاوقایم، ڕووسەخت، گوێنەدەر.

ئاوەسوو (ئان)٢ awesü

خۆش نەکراو (پێستە)، دەباغ نەکراو(چەرم).

ئاوەسوو (ئان)٣ awesü

١-زکێ نەکـەر، سـک نەکـەر، عوزرنەشـۆر، لەسـک وەستاو، نەشۆر، نەشوور(ئافرەت).

٢- بێبەر، بێبەرهەم، بێوەر، بیوەر، نێر(درەخت).

٣- ئایـــسە، ئەســـتەویر، قـــسر، گیانـــداری مێچکـــە کەنەزۆک بێ یان بەر نەخاتەوە.

ئاوەسەر (ن.،ئان.) aweser

ئاویسەر، ئەو زەویەی ئاو قووت نادا ، سەراو، شۆنە.

ئاوەسێ (ن.) awesê

ئەنگوچکە سۆرانی، فەقیانە.

ئاوەشکێنە (ن.) aweškêne

ئـەو کەلەبـەرەی لەپـشت ئاشـەوە ئـاوی لێـوە دەشکێنرێ لەکاتێکدا کەبخەوێنرێ (ئاشی ئاو)، ئـەو

کەلەبەرەی لەکاتی ئاش وەستاندا ئاوی ئاشی لێوە بەردەدەنەوە

ئاوەکوڵ (ن.) awekul

ئاوی کوڵهاتوو، ئاوی گەرم.

ئاوەکوڵ (ن.) ٢ awekul

بەدبەختیی، شکەستی، نشووف، نشێویی، نەگبەتیی، نەهاتیی.

ئاوەکوڵ کردن (کتپ.) awekul kirdin

جل لەناو ئاودا کوڵاندن (کالای چلکن)، جلی چلکن لەناو ئاوی کوڵهاتوودا شتن.

ئاوەکیی (ئان.) ١ awekî

١- تراو، شل، وەک ئاو شل.

٢- ئاوایی، تەڕ، نماویی.

ئاوەکیی (ئان.) ٢ awekî

١- ئاپۆرە، ئاوارە، دەربەدەر، لانەواز، هەڵوەدا.

٢- سەرلێ شێواو، گومڕا.

٣- تاربوو،تەرە، دابڕاو، دوورکەوتە، هەڵهاتوو (ئاژەڵ). ٤- ئاڵۆزاو، شێواو.

ئاوەکیی (ئان.) ١ ٣ awekî

١- بیانیی، نائاشنا، ناشنا، هاڤیی.

٢-نابەڵەد، ناشارەزە، نەشارەزا.

ئاوەکیی بوون (کتن) awekî bûn

ب (ئاوەکی کەوتن)

ئاوەکیی کەوتن(کتن) awekî kewtin

ئاوارەبوون، تەرابوون، دابڕان، (لەڕێی ڕاست).

ئاوەلا ن (نک) ١ awelan

ئاوالآن، برادەران، دۆستان.

ئاوەلا نە(ن) awelane[٢]

پاداشت، خەلآت، شیرینیی، مژدە، مژدانە.

ئاوەڵچنە (ن.) awelçine

ئاوهەڵچنە، مەرەکەب هەڵچنەر، مەرەکەب وشکەوەکەر.

ئاوەڵ کراس(ن.) awel kiras

ئاواڵ کراس، دەرپێی ئافرەت، دەرپێی ژنان.

ئاوەڵناو(ن..ری.) awelnaw

١- بریی ناو، سفەت(لە ڕێزماندا).

٢- وشەیەکە کەواتای ناو یان جێناو دەستنیشان دەکات، بەهۆی ڕاڤەکردنی ئەو چۆنییەتە تایبەتییەی پابەندیتیی.

٣- وشەیەکی ڕاڤەکەرە واتا دیاریکەری ناو یان جێناوە بەهۆی دەسنیشان کردنی ئەو چۆنیەتە تایبەتییەی کەهەیەتی.

٤- وشە یان چەند وشەیەکە بەکاردەهێنرێ بۆ دەستنیشان کردن یان ڕاڤەکردنی ناو، واتە: (وشە یا کۆمەڵە وشەیەک کەلەبریی ناو بەکاربهێنرێ).

٥- هەرچ پارستەیەک یان شارستەیەک بەهەمان شێوە بەکارهێنرابێ.

ئاوەڵە (ئان.) awele

ئاواڵە، بەربەرەڵا، کراوە، کراوەوە، وەکراو. هب (بەراوەڵە).

ئاوەڵەبوون (کتن) awelebûn

ئاشکرابوون، پەردەلەسەر (شت)لاچوون، دەرکەوتن.

ئاوەڵەکردن (کتپ.) awelekirdin

١- ئاشکراکردن، پەردە لەسەر لابردن (شتێ یان نهێنی). ٢- پیشان دان، خستنەڕوو، هەڵماڵین.

٣- دۆزینەوە، دیتنەوە، وەدۆزیین.

ئاوەندیار (ن.) awendiyar

ناوبژیکەر، ناوەندیار (کەسێ یان میللەتێک).

ئاوەنیا (ن..ئان.) aweniya

ئاوێژە، ئاوێە، ئاویی، بەراو، پاراو، پایناو، تەڕەکاڵ، ڕەپستە، سەوزەکێڵ، قنگاو، کشتوکاڵی ئاویی، کشتوکاڵێ کەبەئاو کرابێ، واتە: (وشکەوەرد نەبێ)، کۆڵەبەس، کۆڵەبەست، کۆڵەپەست، کۆڵەوەس، مەزرا، نازاو، مەبەست: دەغلێ کەلەپێشدا زەوییەکەی ئاودراوە و کێڵراوە و دوایی تووی لێ چێندراوە، زەوییەک کەبەئاو لێ نان نەرم کرابێتەوە وەتۆو تیاچاندن بێچاوەڕوان کردنی پەڵە.

ئاوەها (ئان..ئاک.) aweha

ئاوا، ئاووا، ئاوها، ئووسا، ئەئاوا، ئەوها، ئەهوا، بەم جۆرە، بەم شێوەیە، بەوتەرحە، بەوتەرزە، بەوجۆرە، بەوجوورە، بەوچەشنە، بەوشێوەیە، پاسە، ڤەهە، وا، ولۆ، وەتۆ، وەسا، وەک وەی، وەها، هۆتۆ، هوسا، هوو.

ئاوهاتنەوە(کتن) awhatinewe

ئاوفڕێدان، بوون، تەواوبوون، ڕەحەت بوون، شاوەت ڕژاندن، شاوەت فڕێدان.

ئاوهەڵچنین (کتپ) awhelçinîn

ئاوخواردنەوە (ئاو کەبچێتە ناوشتێکەوە..)، ئاو هەڵگرتن، ئاوهەڵمژین.

ئاو هەڵسان (کتن) awhelsan

ئاوبەرزبوونەوە، ئاو هەستان، لافاوبوون، لافاوهەستان، لافاو هەڵسان.

ئاوهەڵگرتن(کتپ) awhelkgrtin[١]

١- ئاوبۆ سەرزەوی بردن بۆئاودان، ئاو ڕاکیشان(لە

جۆگا یەکەوە بۆ سەرکشتوکاڵ)، ئاو کردنە سەر شوێنێ بۆ ئاودانی کشتوکاڵ، ئاو وەرگرتن لە ڕوبار... ئاو هەڵکردن. ٢- جۆگە سازکردن بۆ ئاو هێنانە سەرزەوی لەسەرچاوەوە.

ئاوهەڵێنجان(کتپ) awhelêncan

ئاو سەرخستن (بەسەتل...)، ئاو (لەبیر...) دەرهێنان، ئاو لەبیرسەر خستن، ئاو هەڵکێشان.

ئاوهێنان(کتپ) awhênan

ئاو هاوردن بۆ ئیش وکار یان خواردنەوە.

ئاوهێنانەوە(کتپ) awhênanewe

بەدەست شاوەت هێنانەو، جلق کردن، خۆ رەحەت کردن، دەسپەڕکردن، ڕەحەت کردن، مشتەکردن.

ئاوی بێ لفاو خواردنەوە (ئد.)

awî bê lixaw- xwardinewe

١- ئیشی سەربەخۆ کردن، سڵ لەکەس نەکردنەوە، کاربەئارەزووی خۆ کردن، گوێ بەکەس نەدان.

٢-هەروەها بەیەکێک دەوترێ کە (بێ ئابڕوو، چەرداوە ڕوو، ڕوو هەڵماراو) بێت و بە ئەوشێوەیە نەرێت بکات.

ئاوی پێ داهاتن(ئد.) awî pê dahatin

ماندوو بوون لەبەر زۆر ڕاوەستان.هەب (ئاوی قاچ داهاتن).

ئاوێتن (کتپ.) awîtin

فرێدان، هاویشتن.

ئاوێتە (ئان)[1] awîte

ئاوێتە، تێکەڵ، تێکەڵاو.

ئاوێتە (ن)[2] awîte

ئاوێتە، بێچووی لەزگدا مردوو (ئاژەڵ).

ئاوی چاو (نک) awî çaw

ئەستێر، ئەسر، ئەسرین، ڕندک، ڕۆنتک، ڕۆندک، فرمێسک، هوڕمیس، هەڵسی.

ئاوی چاودان (کتپ..ئد.) awî çawdan

ئاوی چاودان(بەهۆی تەماشا و دڵ خۆش بوون)، چاوبازیکردن، تەماشای ئافرەتی جوان کردن، چاو زاخاودان، ڕوون کردنەوە و چاو زاخاودان بە تەماشای ئافرەت یان شتی جوان، زاخاوی چاودان.

ئاوی چاوسەندن (کتن.. ئد.) awî çaw sendin

ئاوچاو سەنن، ئاوی چاودان،ئاوی چاوسەنن، ئاوی دەم دان، ئاوی زاردان، بزداندن، ترساندن، ترسانن، ترس خستنەدڵ (کەسێکەوە)، تۆقاندن، تۆقانن، زراوبردن، زەنەق بردن.

ئاوی حەیات(ن.) awî heyat

ئاوی بێمەرگیی، ئاوی ژین، ئاوێکی ئەفسانەیە گوایا هەر کەسێک لێی بخواتەوە هەر بەگەنجیی و خۆش تەندروست دەمێنێتەوە و هەرگیز نامرێ.

ئاوی ڕژاو گرد نابێتەوە(پن)

awîrijaw gird nabêtewe

١- ئاوی لێژان گرد نابێتەوە، شتێ کەلەدەستچوو وەکو خۆی لێناکرێتەوە.

٢- چارە بۆنەمان(شت)، چاک ناکرێتەوە. کارلەکار ترازان. ٣-جێی خۆی ناگرێتەوە، ڕاست ناکرێتەوە.

٤- پینەوپەڕۆناکرێت.

ئاوی ڕوو تکان (ئد) awî rû tikan

١- ورشەوگەشەی دەموچاو نەمان (کەسێ).

٢- ڕەفتارسووک بوون، ڕێز لانەمان، شەرم و شکۆنەمان. ٣- بێسوودبوون، بێ کەڵک بوون.

٤- بێبەهابوون، بێ پێت وبەرەکەت بوون، بێ وەربوون.

ئاوی ڕەش (ن، پز) awî reş

ئاوی چاو کەدایەت، نیمچەکوێری.

ئاوی ڕەش (خ) awî reş

ئیشی ناڕەوا، تاوانی گەورە،تاوانی نالەبار، کرداری نالەبار.

ئاوی ڕەش داهاتن (کتن،ئد) awî re š dahatin

ئاوی ڕەش پەیدابوون لەسەر چاو،سۆمایی داهاتن، کوێربوون.

ئاوی ڕەوان(ن..ئان.) awîrewan

١- ئاوێ کەلەبەری بڕوات، (ئان).

٢- ئاوی پاک، ئاوی خواردنەوە، ئاوی شیرین، ئاوێ کە بۆ خواردنەوە دەست ئەدات.

ئاوی سپی (نل،پز) awî sipî

کزیی چاو، لێڵیی چاو، نەخۆشی چاو کەوردەوردە بێتە هۆی سۆمایی داهاتنی چاو.

ئاویشتن (کتپ) awîştin

١- ئاڤێتن، ئاوێتن، ئاوێژتن، ئاوێژتن، ئاوێشتن، پەرت کردن، پەڕدان، هاوێتن، هاوێتین، هاوێژتن، هاویشتن.

٢- ئاراستەکردن(چەک). تێگرتن، وەشاندن.

(تێ)ئاویشتن (کتپ) (tê) awîştin

تێ بڕیین، تێ خستن، تێ هاوێژتن، تێ هاویشتن.

ئاوی شێلوو (ن.. ئان.) awî şêlû

ئاوی لیخن، ئاوی لیل، قوڕاو.

ئاوی قاچ داهاتن (ند.) awî qaç dahatin
١- ئـاوی پـێ‌داهاتن، زۆرمانـدوو بـوون(لەبـەر زۆر بەپێوەبوون)، قاچ شل بوون (لەبەر ماندوێتیی یان زۆر بەپێوە ڕاوەستان).
٢- ورەبەردان، هیچ لەوزەدا نەمان(لەبەر بێ هێزیی یان وزە تیدا نەمان).

ئاوی‌کێشراو(ن.) awî kêšraw
ئاوی پالاوتە.

ئاوی گوێچکە دان (کتپ.،ند.) awî gwêçke dan
١- ئامۆژگاری کردن (لەبارەی چۆنیەتیی ئیشێک یان گوێ‌دان بەشتێ)، تەگبیرو ڕاکردن (بۆ کەسێ)، خەت بۆ کێشان، لەکار ئاگادارکردن.
٢- بەســەروبەرکردن، ڕێـــک خـــستن، ســـازاندان، سازکردن کۆک کردن.

ئاوێگە(ن.) awîge
دوورگە، ژیراف، گەزیرە، ئافرۆ، نیفرۆ.

ئاوی گەرم (ن.) awîgerm
ئاڤا کەلیی، ئاوی کولهاتوو، ئاوی لەکوڵ.

ئاوێلکە(ن.) awîlke
ئاوزینـکێ، دواهەئاسـە، دەمـی مـەرگێ، سـەرەمەرگێ، گیانەلا، گیانەللا، گیانەلاو.

ئاوی لووت (ن.) awîlût
چلم.

ئاوی لیڵ(ن.،ئان.) awîlêl
ب (ئاوی شێلوو).

ئاوی مەنگ (ن.) awî meng
ئاوی قووڵ، ئاڤا کوور.

ئاوینەک (ن.) awînek
پاسەوانیی، دیدەوانیی، کێشکچێتیی، کێشکڤانیی.

ئاوی وابە بیلەوە(رس.) awî wabe bilewe
١- ئاوی وابەجۆگەوە، ئاوی ها بەبیلەوە- بەتوانایە، بەدەستەلاتە، جێی ڕێزە، کارامەیە، هـەموو ئـیش وکارێکی بۆ ڕایی دەبێ (یان پـێ دەکرێـت). ٢- بەیـەکێکی (دارا، دەوڵەمەنـد، ســامانداد، کـۆک) دەوترێ.
٣- بەتفاقە، بەدەوڵەتە، خاوەن مەڕومالاتە.

ئاویە (ن.)١ awiye
سـواخ، سـواغ، سـیواخ، قـوڕی لەبـان یـان دیـوار هەڵسووراو.

ئاویە(ئان.)٢ awiye
پاراو(پڕ لە ئاو (میوە)).

ئاویە(ن.)٣ awiye
جۆشی شتی کانزا.

ئاویەدان (کتپ.)١ awiyedan
جۆش دان، لەحیم کردن(پێکەوە).

ئاویەدان(کتپ.)٢ awiyedan
سـواخ دان، سـواغ دان، قـوڕتێ هەڵـسوون و لـووس کردن.

ئاویی (ن.،ئان.)١ awî
ئاسمـانیی (ڕەنـگێ)، ڕەنگـی شـینی ئـاچڕ، شـینی ئاسمانیی، شینی کاڵ، کەوگێ، لاجیوەردیی.

ئاویی (ئان.)٢ awî
ئاڤـیی، تـەبایی، جانـەوەری ئـاویی، گیانـداری نـاو ئاو(کە بەبێ ئاو نەژیی) یـان هـەر گیاندارێکە لەناو ئاودا بژی.

ئاویی (ن.،ئان.)٣ awî
ئاڤیی، هب(ئاوەنیا).

ئاوی بە جۆگەیە کا ڕۆی، ئە بێ هە ر بروا (پن)
awê be- cogeyeka roy ebê her birwa
شتێ کەڕووی دا ئیتر لەدەست چووە، هـەرچێ بـوو ... بوو!، پەشیمانی داو نادات.

ئاوێتە (ئان.)١ awête
ئامێتە، تێکەلاو تێکلهەڤ. هب (ئاوێتە).

ئاوێتە (ئان.)٢ awête
ب (ئاوێتە).

ئاوێتەکردن (کتپ.) awête kirdin
ئامێتەکردن، ئاوێتەکردن، تێکلاوکردن، تێکەلاوکردن.

ئاوێز (ن.) awêz
کەنار نشین، کەنارەگیر.

ئاوێزان (کتپ.) awêzan
دالەقـان، داهـێلان، شـۆڕکردنەوە، هەلاوەسـیین، هەڵواسیین.

ئاوێزە (ن.)١ awêze
ئاوێز، ئاوێزان، دارۆچکە، دالۆچکە، دالۆچە، دالۆزکە، دالوسکە. ٢- پرپرە، پلپلە، شۆڕابە.

ئاوێزە (ن.)٢ awêze
چرای هەڵواسراو، چلچرا، لالە.

ئاوێزە (ن.، نس.)٣ awêze
پیروو، کۆ.

ئاوێزەی گوارە(نک) awêzey gwar
پلپلەی گوارە.

ئاوێژەر (ن.) awêjer
ئاڤـێژ، ئـاوێژ، ئـاوێژە، ئاوێژیـار، تـووردەر، فرێـدەر،

وەشـــین، وەشـــینەر، هـــاویژ، هـــاویژەر (بـــەرد، گولله..هتد).

ناویستا (ن.) Avesta, (n.). awêsta

ناڤیـستا، ئەونیـستا، کتێبـی پـیرۆزی زەردەشـت و پارسەکان، نوسراوە پیرۆزەکانی ئاینی زەردەشت و پارسەکان.

ناوێکی خراپی ڕشتوە (رس.. ند.) awêkî xrapî ṟištwe

١- ناوێکی خراپ ڕیژراوە، داب ودەستورێکی خـراپ هێنراوەتە کایەوە، ڕەنگێکی خراپ ڕیژراوە، شـتێکی خراپ کراوە بەباو.

٢- پێشوونەیەکی گەند (گەنگ) خولقاندن.

٣- بەرنامەیـەکی بێکـەڵک دانـان، ڕێبـازێکی خـراپ دانان.

ناوینە (ن.) awênc

١- نادەنە، ئەنیێ، خودێ، خۆدێ، خـۆدیی، نرۆڤ، نرووڤ، ڕونایی، قۆدک، نەینۆک.

٢- جام، جامەک، قباله، قیباله.

ناوینە ئەگرنە ڕووی (ند) awênc egirme ṟüy

ناوینەبەدەمیـــەوە ئـــەگرن (تـــا بـــزانن هەناســـەی تیداماوە؟) بەیـەکێک دەڵـێن کـەزۆر کەشـەنگ بێـت، واتە: ناگا لەخۆ براو (نەماو)، بـێ خوسـت، بێهـۆش، لەهۆش خۆچوو.

ناوینە بەدەمیەوە ئەگرن (ند.)

awêne be demyewe- egrin

ب (ناوینە ئەگرنە ڕووی).

ناوینەبەند (ئان.) awêne bend

ژوور یـان تـەلارێک کـە- دیوارەکـانی ناوینـەی تـێ گیرابێ (بۆ ئەوەی جـوانتر بنـوێنێ)، لە ناوینـەگیراو (دیواری ناو ژوور).

ناوینەگرەوە (ن.) awêne girewe

١- بـەخت گـرەوە، فـاڵچیی، فـاڵ گـرەوە، قبـاله گرەوە. ٢- باریەژنگەر، تەلەسم باز، جادووگەر.

ناه (نسپ.، ن.)[1] ah

ناخ.

ناه (ن)[2] ah

ئاواتـەخوازیی، هەناسـەی خـەمباریی، هەناسـەیەکی درێژ بـۆ پیشاندانی (ئـاوات، پـەرۆش، پەشـیمانیی، جخار، ماندویەتیی...).

ناه (ن)[3] ah

هێزی کەم.

ناه (ن.)[4] ah

ئەوەنـــدەی بلێـــی یـــەک و دوو چاوتروکانێـــک. ماوەیەکی کورت، مەودایەکی زۆر کەم، هەناسەیەک.

ناها (ناک.)[1] aha

ب (ناوەها)

ناها (نسپ.، ن.)[2] aha

١- بـــڕۆ بـــەولاوە!، خـــۆت لادە!، خەبـــەردار!، دوورکەوە:، هۆشت بێ!، هوشیاربە!، وشیاربە!.

٢-کەی وایە! کێ باوەڕ دەکا، (پر، سر).

ناه تیا (تیدا) مان (کتن.) ah têda man

زرپ وزیندوو بـوون، زینـدووبوون، گیـان تیـدامان، هەناسەتیا (تیدا) مان.

ناه تیا (تیدا) ماو (ئان.) ah têda maw

زرپ و وینـدوو، زیـدنوو، گیـان تیـداماو، نـەمردوو، هەناسە تیا (تیدا) ماو.

ناه تیا (تیدا) نەبوون (کتن، ند)

ah têda nebün

١- ناه تیدا نەمان، بەرەونەمان ڕونیشتن.

٢- مردن، نەمان، هەناسە لەبەربڕان.

ناه تیا (تیدا) نەماو (ئان.) ah têda nemaw

١- ناه تیادا نەماو.

٢- مردوو، نەماو، هەناسە لەبەر براو.

ناه لەبەردا نەمان (کتن،ند.)

ah leberda neman

بێ تین بوون، بێ هێزبوون، تین (تیا) تیدا نەمان.

ناه لەبەردا نەماو (ئان.) ah leberda nemaw

بێ تین بوو، بێ هێزبوو، تین (تیا) تیدا نەماو.

ناەونالە (ن.) ah w nale

کسکین، گالین، نالەنال، وەیل، هەناسەی سارد

ناه ونالەکردن (کتن.) ah w nale kirdin

ناخ هەڵکیشان و نالاندن،هەناسەی سارد هەڵکیشان.

ناەونزا (ن.) ah w niza

ب (ناه و نزوله).

ناه و نزوله (ن.)[1] ah wnizüle

ناه ونزا، ناه، تووک ونزای خراپ، نەفرین.

ناه و نزوله (ن.)[2] ah w nizüle

١- پاڕانەوە و لالانەوە، خواز، نـزا، نیـاز، هیـواداریی پـڕ بـەدڵ. ٢- ڕۆڕۆ، فینکـە، کارەکـار، گریـان، گریانی بەکول، گریە، لاوانەوە، وەی شیرە.

ناهوو (ن.) ahü

کەمایەتیی، کەمایەسیی، ناتەواویی.

ئاهووری (ن. رو.) ahûrî
ترەوکە، خەرتەلە، خەردالە، گۆرمزە.

ئاهۆ (ن.) ١ aho
١- ئـاهوو، زەدەداریـی، عیللـەت، کـەم و کـوڕیی، نەنگیی(لەتەندروستیدا).
٢- دەرد، ژەهـرک، ژەهریـی، ناسـاخیی، ناسـازیی، ناساغیی، نەخۆشیی، نەساخیی، نەوەشیی.

ئاهۆ (ن.، پز.) ٢ aho
بوورانەوە (نەخۆشیی)، پەرکەم، تەپ، گەشکە.

ئاهۆ (ن.، پز.) ٣ aho
درم، نەخۆشیی تەشەنەکەر، نەخۆشیی گیرۆ

ئاهۆ (ن.، پز.) ٤ aho
چاوقولکە، ڕشانەوە، قڕان.

ئاهۆ (ن.، پز.) ٥ aho
شێتیی، لێوەیی.

ئاهۆ (ئان.، ئاک.) ٦ aho
خراپ، گەند، گەندەژە، نالەبار.

ئاهەرا (ن.) ahera
بزنە ڕێ، ڕێچکە، کوێرە ڕێ، ورچە ڕێ.

ئاهەک(ن.، کی.) ahek(ki)
١- ئەهاک، قسل، کسل.
٢- (داڕوو) ماکی موو ڕووتاندنەوە.

ئاه هەلکێشان بۆ {شتێ} (کتن.)
ah helkêšan bo štê
ئاخ وداخ هەلکێشان، ئاوات خواستن، پەشیمانیی دەسگیرکردن بۆ (شتێ).

ئاهەنگ (ن.) ١ aheng
١- بەزم و ڕەزم وگۆرانیی، بەزم و شادیی، خۆشیی، دیلانـە، شـایی، کـۆڕی بـەزم و ڕەزم و گـۆرانیی، گوبەن، گۆبەند، گۆڤەند، لۆخانە.
٢- ئاوازی ڕێک و پێک، دەنگ و ئاوازی لەگـەڵ یـەک ڕێکەوتوو (...گونجاو).
٣- بـەزم، خۆشـیی دەنـگ یـان مۆسـیقا، دەنـگ و خرۆشیی خۆش بەدوای یەکتردا هاتوو، ڕەزم.
٤- ئاواز، ئاوازە، دەنگ، هەوای گۆرانیی.

ئاهەنگ (ن.) ٢ aheng
گاڤین، مەبەس، مەبەست، نیاز، ویست.

ئاهەنگ (ن.) ٣ aheng
بەرایی، پێشەکیی، سەرەتا.

ئاهەنگ (ن.) ٤ aheng
بەند، پارچەهەڵبەست (سێ دێڕیا شەش و زیاتر).

(وردە) **ئاهەنگ** (ن.، خ) ٥ (wurde) aheng
با، باوێژ، تر.

ئاهەنگا (ن) ahenga
ب (ئاهەنگە).

ئاهەنگدار (ن) ahengdar
چاوەش، سازندە، شایەر.

ئاهەنگ گێران(کتپ.) aheng gêran
ئاهەنگ کردن، ئاهەنگ گرتن، بەزم سازدان، کۆڕی بەزم و ڕەزم گرتن، کەیف و زەماوەند کردن.

ئاهەنگە(ن) ahenge
ئاهـەنگا، لۆخانـە، هەڵبەنـدی ئاهـەنگ، هەڵبەنـدی ئاهەنگ گێران.

ئاهی سارد(ن.) ahî sard
بـێ هیـڤیتیی، نائومیـدیی، ناهومیـدیی، هەناسـەی سارد.

ئاهین(ن.) ahîn
ئاسنی دارشتە، حەوجۆش.

ئاهێن(ن) ahên
١- بـار، پـەرۆش، پـەژارە، خەفـەت، سـوو، سـوێ، کەسـەر. ٢- دامـاویی، کزیـی. ٣- پەرێـشانیی، تێشکان، کەنەفتیی، مەینەت، نەگبەتیی.

ئاهیین (کتن) ahîn
بـەجۆش گریـان، فینکـەفینک کـردن، کارەکـارکردن، گریان، گریەکردن، گریەوزار کردن، ناڵیین.

ئای! (نسپ.) ay!
ئاخ ، ئۆف، وای!، های!.

ئایا (ئپ،نسپ،پر) aya
ئاخۆ، ئاخوا، ئایاکوو، ئایە، ئایەکوو، ئەرێ، تۆ بڵێی، چما، چمان، داخۆ، داخوو، داخووە، ما، مەگەر.

ئایشا (ج.) ayša
ئەوان، کەسانێ یان شتێ لەوە پێشتر باس کرابن.

ئایل (ن.، کی.) ١ ayîl (ki)
١- بچووک، بەرمەمکانـە، زاڕۆ،زاڕۆک، زاڕۆڵـە، شـیرە خۆرە، کۆرپە، مناڵ، منداڵ.
٢- بەچکە، بێچوو، چێژک، سەحەل، وەچکە.

ئایل (ئان.) ٢ ayîl
خراپـکار، سـتەمکەر، کەسـێ کـاری نـارەوا دەکـا، نارەواکەر.

ئاین (ن) ayîn
ڕەوشت، مەزەب.

ئاین ونۆین (ن.) ayîn w oyîn
ئان ونوون، حیلەوحەواڵە، دەستێبەدەستی، فـرت و

فیل ، فیل و تەڵەکە، فیل وفەرەج، فیڵ و فەنگ.
ئاین وئۆینی زۆر لەژوور سەردایە (رس.)
.ayîn w oyînî zor le jür serdaye
بەیەکیکی ئاین و ئۆین باز دەوتریت. واتە:
١- تەفرەدەر، جانانە.
٢- چەپ ئەنداز، چەپەڵ، دەستبڕ، دەس خەڕۆکەر.
٣- تەڵەکەباز، فریوباز، فێڵباز.

ئایە (نکێ:)aye
بەر، بەرخوەر، بەرهەم، دەستکەوت، دەسکەوت، سوور، قازانج، کەڵک، هاڤل، هۆ، هەو.

ئایە ومایە (ن.)aye w maye
دەسکەوت ودەسمایە، سوود ومایە، قازانج وسەرمایە.

ئایە ومایە بە دەستەوە نەمان (رس. ،ند.)
aye w maye be- destewe neman
پارەبەدەستەوەنەمان، قازانج وسەرمایەلەدەست چوون، کەوتنەسەر ساجی عەلی.

ئاییا (ن)ayîa
ئایە، پوور، خوشکی باوک، مەت، مەتک، مەتێ، میمک، میمی.

ئاییسان (کتن)ayîsan
بلند بوون(گڕی ئاگر)، پێبوون(ئاگر، چرا)، داگیرسان، گرسان، گریان، هەڵ بوون، هەڵگیرسان.

ئاییساندن (کتپ.)ayîsandin
داگرساندن، داگیرساندن، شەولقاندن، هەڵکردن،هەڵگیرساندن.

ئاییساو (ئان.)ayîsaw
پێکراو (پێکراو)، داگرساو، داگیرساو، هەڵکراو، هەڵگیرساو.

ئایین (ن.)ayîn
١- ئاین، ئۆل، دین، ڕەوشت، ڕێ وشوینی ئایینی، ڕێ و شوینی دینیی، مەزەب.
٢- باوەڕگە، ڕاگە، ڕەفتار، ڕەوتار، ڕیگا.
٣- دالنگ، دەستوور، کانوون، یاسا.
٤- بناغە، بنچینە، بنەڕەت.

ئاییندار (ئان.)ayîndar
باش، بەئایین، بەدین، پیاوچاک، پیاوخاس، چاک، خاس، ڕاست، قنج، قەنج، لەخواترس.

ئایندە (ن)ayînde
ئایەندە، پاشەڕۆژ، دوارۆژ، داهاتوو، کاتی دادێ، کاتی هاتوو، لەمەودوا، لەمەوسا، لەمەولا.

ئایینرا (ن.)ayînra
١- باوەڕ، بڕوا، داب ودەستووری ئایین، دەستووری ئایین، ڕێی ئایین. ٢- ڕاستی، ڕیگای ڕاست.
٣- کابە، کەعبە.
٤- تەریقەت (دەرویش).

ئایینی (ئان.)ayînî
دینیی، مەزەبیی.

ئتلیس (ن.)itlîs
بیز، قیز و بیز، لێ ڕەپزیی، لێ وەڕسیی، لی وەڕەزیی.

ئسپارکردن(کتپ.)isparkirdin
تەکمیش کردن، ئاویاخ وەرگیران بە پیمەرە.

ئستران (ن.، کی.)istran(ki)
ئاواز، ستران، گۆرانیی.

ئستینگ (ن، کی)isting
زەردەواڵە، ژەنگە سوورە.

ئم (ئاک)im
ئا، ئاری، بەڵێ.

ئنجا (پر)inca
ئینجا، ئەمجا، دەی چیی تر؟.

ئنجا (پر)inca
ئەمجار، لەوەپاش.

ئوتوزبوونەوە (کتن،کی)utuzbünewe
ئوتوس بوون، تلۆربوونەوە، تلەوەبوون، جالەبرون، گلار بوونەوە، گلۆربوونەوە.

ئوچ (ن)uç
قامیش قەڵەم، نووکی قەڵەمی مەرەکەب.

ئوداگرتن(ئووداگرتن) (کتپ)üda girtin
ئودگرتن، ئوداگرتن، بەچاویکی ڕیزەوە تەماشاکردن (کەسێ)، ڕیزکرتن، ڕیز لێ گرتن، قەدرگرتن.

ئورزان (ن)ürzan
چۆپی، هەڵپەرکێ.

ئورگ (ن.) ürg (ki)
ئوورک، ئوورگ، ئۆرگ، زک، زگ، سک، گەدە، گەیە، ورک، ورگ.

ئورگ قوپیاگ (ئان.)ürg qupyag
ئوورگ قوپیاگ، ورگ قوپاو

ئوسترە (ن.)üstre
تیغی تەراش، گویزان، گیزان، مووتاش.

ئوسترلاب (ن،نس)ustirlab
ئاسمان پیو، ئاسمانپیو، ئامرازی ئەستیرە ناسان بۆ دیاریی کردنی مەودای نیوان ئەستیرەکان.

ئەستێرلاب.

ئەسکوف (ن، کی) esküf

ئەو کڵاوە چەرمینەی دەکرێتە سەرچاوی باز، کڵاوی چەرمینی سەروچاوی باز بۆ کاتی واز لەڕاوهێنان.

ئوشن (کتن،کتپ) üşin

ئاخافتن، ئاخاوتن، ئاڤاندن، ئاخەفتن، ئاخەوتن، بێژان، بێژتن، دواندن، وەتن، وەشن، وێژتن، ویشتن.

ئوڤە! (ئشب)¹ üve

بڤە، وشەی ترس خستنەبەر منداڵ لەشتێ.

ئوڤە! (ئان)² üve

بڤە، ترسناک، خەتەرناک، سامناک.

ئومید (ن) ümêd

-١ئاوات، ئوکێ، بازکوور، هومێد، هیوا، هیوای ئەنجامێکی چاک.

٢ -باوەڕیی، بڕوا، بەقا، جێگەی بڕوا، جێی بڕوا.

ئومید بوون بە (کتن، کتپ.) ümêd bün be

ئاوات پێ بوون، ئومێد پێ بوون، جێی بڕوابوون، هیواپێ بوون.

ئومید پێ بوون (کتن،کتپ) ümêd pê bün

ب (ئومید بوون بە

ئومیدەوار (ئان) ümêdewar

بەئومید، چاونواڕ، چاوەڕوان، گەش بین، گەشبێن، هەویادار،هیوادار.

ئومیدەواریی (ن) ümêdewarî

ب (ئەماداریی)

ئونیشک (ن، کی) ünîşk

بەرەمەشکە، ڕۆنەکەرە، کەرە، نڤیشک، نویشک.

ئوود (ن) üde

ئود، ئودا، ئۆرت، بەن، حورمەت، ڕێز، قەدر.

ئوودە (ئان) üd

١- بەحورمەت، بەڕێز، بەقەدر.

٢- ئارام، ئاشیت، دنج، سەنگین، گران، لەسەرخۆ، مەند، مەنگ، میهرەبان، هێمن.

ئووربەلیشک (ن) ürbelîşk

ئووک، ئەو بۆریەی لەدەمەوە دەس پێ‌دەکات تاگەدە، بابەلیشک، بۆری خواردن، ترتڕۆکە، سوورچک، سۆرسۆرک، سورینچک، سوورینە، سیروچکە، گەروو، گەلوو.

ئوورت (ن) ürt

١- بارەگا، کۆمەڵگا، مەڵبەند، مەڵوەند، نیشتگە.

٢- دیار، نیشتمان، وڵات.

ئوورز (ن) ürz

وەرزە!، هەستە، هەڵستە، هەڵسە!، هۆرزە!.

ئوورین (کتن،،کی.) ürîn

حەپاندن، حەپەکردن، حەوحەوکردن، عەوعەوکردن، هەوت کردن، وەڕیین (سەگ).

ئووسا (ن.) üsa

ئوستا، ئوستاد، پیشەسان، سنعاتکار، کارزان، مامۆستا، وسوو، یۆسپ، یۆسف، یوسو.

ئووشیی (ن.) üşî

١- تلۆتەک، ڕست (مۆز..)، کووشی، هۆشە، هیشوو (ترێ). ٢- گوڵەگەنم (جۆ،تاد)..

ئۆ! (ئسپ)¹ oh !

هۆ!، هۆو، وشەی بانگ کردن(بۆ کەسێ لەدوورەوە).

ئۆ! (ئسپ.)² oh !

حەیفێ!، داخەکەم!، مخابن!.

ئۆ! (ئسپ.)² oh !

ئای چەند!، (وشەی سەرسوڕمان).

ئۆباڤ (ن،،کی.) obav(ki)

باو، باوک، تاتە.

ئۆباڵ (ن.)¹ obal

-١ئازوییەزە، تاوان، سووچ، سەوس، گوناە، ناڕاستیی.

٢-تەڵەزگە، ڕووشە، گیچەڵ، وەی.

ئۆباڵ (ن.)² obal

بەرپرسیاریی، بەرپرسیی، لەملیی، لێ پرسیی.

ئۆبە (ن.)¹ obe

ئۆبە، ژۆم، ژۆمە، کۆمەڵەڕەشماڵی کۆچەران، کۆمەڵێک دەوارپێکەوە، ماڵ، ماڵبەند، هۆبە، هەوارگە.

ئۆبە (ن)² obe

ئێل، حیل، عیل، هۆز.

ئۆبە (ن.)³ obe

بابک، بەرە، بەرەباب، توشماڵ، تیرە، جۆم، قۆڵ.

ئۆبەرە (ن.) obere

ئۆبەریی، سەرەخەر، لیفە، میشرەف.

ئۆخر (ن،،ئان،،ئاک.) oxir

دوایی، دووماهیی

ئۆخژن (ن.) oxjin

ئارام، ئۆقرە، تەسەلا

ئۆخەی! (ئسپ،، بۆ خۆشی) oxey!

ئاخش، ئای خۆشە! ،

ئۆخەیچ، ئۆخەیش،چ خۆشە.
ئـۆدا (ن.) oda
دایک،دیە،دایە، دالکێ.
ئـۆدە (ن) ode
چاوە، چاوەماڵ، دوێن، دیو، ژوور، وەتاغ، هۆدە.
ئۆرت (ن.،ئان.) ort
ناوەراست ، نێوان.
ئـۆرتز! (کد.) otiz
بازدە !، هەڵبەزە !.
ئـۆرتە (ن.) orte
فەرش، مافوورەی گەورە.
ئـۆردوو (نک.) ordü
ئۆردی، بنوم، پێگەی چەکداران، تـیپ، سپا، سوپـا، قۆشەن، لەشکر، هۆردۆ، هێزی چەکدار.
ئـۆردوو (نک.) ordü
قەرەبالغیی، قەڵەبالغیی، کۆمەڵەخەڵک.
ئـۆردووگا(ن.،س.) ordüga
ئۆردوویەن، سپاگە، سوپاگە.
ئـۆردەک (ن.،م.،کی.) ordek(ki)
سونە، قاز.
ئـۆرناک (ن.) ornak
١- سەرمەشق، نموونە، نیمنە.
٢- تەرز، چەشن، رەوش، شێوە، نمینە.
ئـۆزۆر (ن.) ozor
١- تالاو، چەرمەسەرە، چەمەسـەریی، چەرمەسـەرێ، کوێرەوەریی. ٢- ئەرک، ئیش، کار.
ئـۆش (ئان.) oš
١- قرچۆکە، قرچۆڵ.. ٢- بێتین، کەم تـین، نـازک، ناسک.
٣-عەمارەپۆ(پارچە...).
ئـۆغر (ن.) oxir
(کاری) ڕۆیین، سەفەر، گەران، گەشت.
ئـۆغرکردن (کتپ) oxir kirdin
١- بەسـەفەر ڕۆیـشن، چـوون بـۆ گـەڕان، ڕۆیـشتن، ڕۆیین، سەفەرکردن، کۆچ کردن، گەشت کردن.
٢- خێردیتن لەگەشت کردنا.
ئـۆغلمە(ن،کی) oxilme(ki)
جەنگی مەغلوبە، شەڕی تێک چرژان و هەڵپرژان.
ئـۆفلاز (ئان.) oflaz
١- ئەڤـین، ئـەوین، ئـەیین، بـەردل، بـەردڵان، خۆشەویست، دۆست، هەڤین، هەوین، هەیڤین، هێژا.
٢- بلند، پایەبلند، پایەبەرز، پایەدار، گەورە.

٣- ئـاگرخوەش، جـان، جـوان، دەلال، ڕەزاسـووک، ژیکەلە، ژیرلۆ، ژیکەلە، قـۆز، قـشت، لەبـەردڵان، نـار، نارین، نەشمیل
٤- دەسـتە، دەسـتەکۆ، دەسـتەکوڕ، گیژگـول، لاو، لاوک، هەرزە، هەرزەکار.
ئـۆقرەگرتن(کتن.) oqregirtin
١- ئـارام بـوون، ئـارام گـرتن، داسەکنان، هەدادان.
٢- ڕاوەستان، نەبزوان، نەجوولان، وەستان، ویـسان، ویستان.
٣- مان، مانەوە، هەڵوێستەکردن.
ئـۆقرە لەبەر بران(کتن.) oqre leber bran
ب (ئارام لێ بران).
ئـۆقرە لێ بران(کتن.) oqre lê bran
ب (ئارام لێ بران).
ئـۆگر (ئان.) ogir
١- ئەلاقەمەند، ئولفەت پێوەگرتوو، ئولفـەت گرتـوو، ئیلاقەمەنـد، پـەرەنگێ، چارشـا، خـوو پـێ گرتـوو، رام بوو، ڕاهاتوو. ٢- ئارەزوومەند، بینەکەر، داخواز.
ئـۆگربوون (کتن.) ogirbün
رام بوون، ڕاهاتن، هۆگربوون.
ئـۆگرکردن(کتپ.) ogirkirdin
ڕام کردن، ڕامێنان، ماڵیی کردن، هۆگرکردن.
ئـۆگە (ئاک.) oge
ئـەوێ، ئەوینـدەرێ، وێ، وەردی، وێ دەراهیـی، ویدەرێ، ویرێ.
ئـۆلک(ن.) olik
میخ زنجیر.
ئـۆلکە(ن.) olke
مەڵبەند، مەیان، مەیدان.
ئـۆمەت (ن.) omet
١- نەتەوە، هۆز. ٢- بەدووکەوتوو، پاشەڕۆ، دوارۆ، دەستەکۆمەک، وەدوو کەوتوو.
٣- پـەیرەو، پـەیرەوان، دەسـتە، کۆمەڵـەی باوەرگەیەکی تایبەتیی.
ئـومەتی پێغەمبەر (ن.، ئان.) ometî pêxember
ئۆمـەتی ئیـسلام، ئۆمـەتی موحەمـەد، ئیـسلام، موسڵمان.
ئـومەسلا (ن.، رو.) omesla
بیلیلک، جۆداس، جۆکێویلە، جۆدەر، چەودان، لیـرە، خـولیرە، دنێـب، دەغـەڵ، زیزانـە، زیـوان، شـەلەمە، شـیلمۆک، قـەڵلاس، کالتـاس، گیـابریش، گیاپووتـە، مرۆر، وولیرە.

ئۆمی (ئان.)omî
بێسیوات، نەخوێندەوار.
ئۆمی (ئان.،ئاک.)omî
ئۆمەتی محەمەد جگە لەسەید.
ئۆهـ (ئسب، بۆدەربرینی وەڕزیی) oy oh
وشەی وەڕزیی وناڕەزایی
ئاخ، ئۆف، ئۆف،خوایە!، ئۆە، وەی، وی.
ئۆین (ن)oyîn
١- پـلان، تـەفرە، تەڵـە، تەڵەکـەبازیی، چـڤ، داو وریپ، فێڵ، فێڵ و فەرەج. ٢- کایە، نۆبە، رازیی.
ئۆینباز (ن)oyînbaz
پـیلانگێڕ، تەپـکەر، تـەفرەدەر، تەڵەکـەباز، چـڤۆ، فریوباز، فێلباز، فێڵەزان، گزەون.
ئۆیە (ن)oye
پوولەکە، پووڵەکە.
ئۆیە (ن)oye
خەیاتـەچن، دانتێـل، شـتیبەدەرزی وقـولاپ چنـراو، فـستۆ، پارچەتیلماسـکی چنـراو کەلەکـەناری جلـی دەدروون یێی دەرازیننەوە.
ئۆیە چنیین (کتپ)oyeçinîn
ئیـشی دەرزی کـردن، ئۆیەرازاندنـەوە، دەرزی چـن کردن، فستۆکردن.
ئەبابۆز (ن)ababoz
١- دز، دزۆکە، دزیکەر، دەس پیس.
٢- باخەڵ بڕ، ئافتەخۆر، جامباز، جەردە، دەس بڕ، ڕێگـر، فریوبـاز، قـۆڵ بـڕ، کەلەبەرلێـدەر، گیرفانبـڕ، ماڵبڕ.
ئەبارێنێ(دەبارێنێ) (ف،ئد)abarênê
١- شـتەکەخۆی هاواردەکـات: (ئاشـکرایە، دیـارە، روونە) ٢- خرچەی دێت، ئەکولاوە(گۆشت).
٣- بـۆ دەنگـی مـەڕ یـا بـزن بـەکاردەهێنرێ (باراندن...).
ئەبتەر (ئان)ebter
حولحولیی، دینۆکە، شیتۆکە.
ئەبداڵ (ن.)[١] ebdal
دەرویشی گەڕیدە
ئەبداڵ (ن.)[٢] ebdal
ئەفداڵ، نێرەی پۆڕ.
ئەبرۆ (ن.) ebro
برۆ، برهـ.
ئەبرەش (ئان.)ebreš
بێژۆکە، بێژوو، بێشیر، شیر کەم. ئەبرەش، کەم شیر(ئافرەت، مەڕ، مانگا...)، یـان مێینـە لەڕ زانی شیری کەم بێت بۆ بێچوەکەی وەک بزنـی زاوی کەم شیر تا ڕادەیەک بێچووتێرناکات.
ئەبلەخەرجیی (ن)eblexercî
دەس بڵاویی.
ئەبلەخەرجیی کـردن(کـتپ)eblexercî kirdin
پارەبەفیڕۆدان، دەس بڵاوی کردن.
ئەبلەڕەنج (ئان.)eblerenc
بابەڕەنج، بێهێقیی، ڕەنج بابرەوو، ڕەنج بەبا، ڕەنج بەخەسار، ڕەنجەڕۆ، ناهومێد، هب(بەدبەخت/١).
ئەبلەق (ئان.)[١] ebleq
١- ئەبلەک، ئەولەق، بان، بازگ، بازوو، بازەڵە، بـێلا، بلپلێ، پنپلیی، پـنکە، پـنوکاویی، پەڵەپـەڵە، ڕەش کـەوگ، ڕەشـکەوە، شـل، شـلە. ٢- ئەسـپی ڕەش وسپی، ئەسپیسوور وسپی، ئەسـپ یـان مـاینی دوو ڕەنگ، پنکەپنک، خاڵخـاڵاویی، دووڕەنـگ (وڵاخـی بەرزە...).
ئەبلەق (ئان.)[٢] ebleq
ئـاواق، ئەولـەق، حەبەسـاو، مۆلـەق، واق وڕ، واق وڕماو.
ئەبلەق بوون (کتن.)ebleqbûn
ب (تاس بردنەوە).
ئەبلەقیی (ن.)ebleqî
بلحیتیی، گێژو وێژیی.
ئەبوتێر (ئان.)ebûtêr
١-١ تەلێر، دەفزک، زگ زل، سک زل، ورگن.
-٢ تێرنـەخۆر، چاوبرسـیی، چـاوچنۆک، چـاونزیر، زگەڕۆ، زۆرخۆر، سک دڕاو، گەدەدڕاو، لەپن.
ئەبەر (پ.)eber
بۆخاتر، لەبەر، لەڕووی.
ئەبەنووس (ن.،رو،ئا.)ebenûs
١- ئاوەنووس، داری ئەبەنووس(ن).
٢- ڕەش، سیا، سیاو، سیاون(ئان).
٣- لەداری ئەبەنووس دروستکراو(شت)، [ئان].
ئەبێ (دەبێ) (ف،ئد)ebê
١- ئەوێ، پێویستە، تەوێ، دەبێ، گەرەکە(شت).
٢- دەس ئەدا، دەشێ، دەگونجیی.
٣- بەوجۆرەیە، بەوچەشنەیە، وایە.
٤- ئەوێ، لەوانەیە، وێ دەچێ.
ئەترەش (ن،س.)etreš
١- بەشارەت، پڕوون، زات، زەنـدەق، زەنـەق، هێـزی دڵ، ووره(سوپا، هاوولاتیی...).

٢- ب (ئازایەتیی / ١). ٣- ئابلووقە، پەلامار، شالاو، گەمارۆ، هەلمەت، هێرش.

ئەترەش چوون (کتن.) etreşçûn

بزدان، بەشارەت بەسران، تۆقین، داچلەکین، راچلەکین، ڕۆح چوون، زراوتەقین، زراوچوون، زۆرترسان، زەنەق چوون، زەملەچوون، لەرزین، وورەبەردان، هەلسلەمین.

ئەتک (ن.) etik

١- پەند، پەنگ، هەتک. ٢- بێ ئابڕوویی، بێ شوورەیی، ڕسوایی، ڕیسوایی، سووکایەتیی.
٣- ئاوڕیش، بەرەنگار، دەمەقالە، دەمەقالێ، گژ.

ئەتک بوون (کتن) etikbûn

ب (بەپەندبوون).

ئەتک پێ کران (کتپ) etik pê kiran

ئابڕووبران، ئەتکە پێ دان، بەدناوکردن، ڕووڕەوشیی بەسەرهێنان، سووکایەتیی بەسەرهێنان، کاری نارەواپێ کران، ناوزڕان، ناوزڕاندن.

ئەتک پێ کردن (کتپ.) etik pê kirdin

١- بەهەلەدابردن، پەنگ پێ دان،
٢- بەهەلەدابردن، پەنگ پێ دان،خەجالەتیی بەسەر هێنان، مەخسەرە بەسەرهێنان، لەڕێگەی ڕاست هێنانەدەر.
٣- نامووس بردن، نامووس شکاندن.

ئەتک کردن (کتپ.) etik kirdin

١- ئابڕوو بردن، بەپەندکردن، بەپەنگ کردن، حەیابردن، ڕسوا(ڕیسوا) کردن، سووکایەتیی بەسەرهێنان. ٢- دەس درێژی کردنەسەرنامووسی کەسێ، ڕێز بۆنەهێشتن. ٣- بێ بن کردن(کچ بەزۆر)، کچێنیی بردن، کچێنیی بۆ نەهێشتن.

ئەتوا (شر.) etwa

ئەیەوێ، دەخوازێ، دەوێ، دەیەوێ.

ئەتوار (نک.) etwar

خوو، ڕەوشت، کردەوە.

ئەتوام (شر) etwam

ئەمەوێ، دەخوازم، دەمەوێ، گەرەکمە.

ئەتوو (ج.کی) etü(ki)

توو، تۆ، تە، هب(ئەلۆ).

ئەتوون (ن)[1] etün

ئاتوون، ئارگۆن، ئارگوون، ئاورخان، ئێتوون، ئێتۆن، توون(گەرماو)، توونخانە، تین، جەهەننەمی حەمام، دۆزەخە، دۆزە، گولخان، گولخەن.

ئەتوون (ن.) etün

ئاگری جەهەننەم، جەهەندەم، جەهەننەم، دۆزەخ.

ئەتۆ (ج.) eto

ئەتوو، تەوە، تۆ.

ئەتەر (ن.)[1] eter

باڵەتە، شەقلە، کۆلکە، مشتە، نیشان، نیشانە.

ئەتەر (ن)[2] eter

بەلگە، بەهانە، بیانگە، بیانوو، تەوازۆ.

ئەتەر (ن.)[3] eter

شۆب، شوێن.

ئەتەر ومەتەر، یەک لەیەک بەتەر(پن)

eter w meter- yek leyek beter

ومەتەر: ئامۆژگاریکەر وئامۆژگاریکراو، یەک لە یەک گەمژەتر.
١- بەدووشتی[لێک نەچوو، نەگونجاو، وێک نەچوو، یەک لەیەک کەمتر(بیبیر، ژمارە....)] دەووترێ.
٢- یەک لەیەک بلحتر(دوو مرۆ)، یەک لەیەک هیچ و پووچتر(دووکەس).

ئەتەم (ن.) etem

(گەرا)ی وەگیان هاتوو.

ئەجزا (ن.) ecza

داوودەرمان، دەرمان.

ئەجزاچیی (ن.) eczaçî

دەرمان فرۆش، دەوافرۆش.

ئەجزاخانە (ن.) eczaxane

دووکانی دەرمان فرۆش (تن)، دەرمانخانە، دەواخانە.

ئەجکاندن (کتپ،کی) eckandin(ki)

١- تەپاندن، تەفروتوناکردن، ڕووخاندن، سەرەوژێرکردن، فت کردن، قت کردن، لەبیخ دەرهێنان، لەناوبردن، لەنێوبردن، نەهێشتن.
٢- بنبڕکردن، پرش وبڵاوکردنەوە، توناوتون کردن، دوابڕین، دوابڕینەوە، قڕان تێخستن، قڕتێخستن، کوشتن، لەڕەگ دەرهێنان، لەڕیشەدەرهێنان.
٣- ڕەش کردنەوە، کوژاندنەوە، لەئارادا نەهێشتن.
٤- بەردخستنەسەر(پەنهانیی)، حەشاردان، دیزەبەدەرخۆنەکردن، ساتارکردن، شاردنەوە(نهێنیی).

ئەجکین (کتن، کی)[1] eckîn(ki)

تەپین، تەفروونابوون، ڕووخان، سەرەوژێربوون، لەناوچوون، نەمان.

ئەجکین (کتن.)[2] eckîn
چوونەیەک، کەم بوون (قەبارەی شتێک).

ئەجکین (کت.ن)[3] eckîn
بەش بڕان، بەش بۆ(کەسێ) نەمان، بەش نەمان، بێ بەش بوون.

ئەجندە (ن.) ecinde
ئەجنە، جندۆکە، جنۆکە، عەجنە.

ئەجێ (شر.) ecî
ئەڵێی، ئەیژیی، دەڵێی، وەک ئەوەیە. یەژیی.

ئەچ (ئاک..کی.) eç
ئەژ، جە، ژ، لە، لەباتی، لەبری، لەجیاتی، لەسەر، لەناو، لەنێوان.

ئەچنەو (ئان.) eçnew
ئەشبێ، دەشبھێ، دەشبێ، وێدەچێ.

ئەخت (ن.) ext
تەقەلا، کۆشش، کۆششت، هەوڵ.

ئەختان (ن.) extan
دەرفەت، فرسەت، هەل.

ئەختە (ن.) exte
ئاختە، بارگیر، بارگین، بارەبەر، بەرگیر، یابوو، یەختە.

ئەختە(ن..ئان..ڕو)[2] exte
(داری شینی) سەرقرتاو، (ڕووەکی) خەسێنراو: سەرقرتاو.

ئەخشاڵ (نک.) exšal
ئەشخاڵ، پڕتووک، پڕوپیتی ناوماڵ، چتمەکە، شتومەکە، (ناوماڵ)، شتی ناوماڵ، کەلوپەل، وردە وپردەی ناوماڵ.

ئەخلاموور (ن..ڕو.) exlamür
ئەخلەمووڕ، پارزی، زەیزەفوون، سنجوو.

ئەخلەخ (ن) exlex
جلی ژێرکەوا، سوخمە، یەلەک.

ئەخم (ن)[1] exim
ڕووترشیی، ڕووگرژیی.

ئەخم (ئان.)[2] exim
بەلووت وپووت، ڕووپەڕ، ڕووترش، ڕووگرژ، زویر، زیز.

ئەخم کردن (کتن.) exim kirdin
خۆگرژکردن، خۆمۆن کردن، ڕووتاڵ کردن، ڕووترش کردن زیزبوون، ناوچەوان بەیەکدادان، ناوچەوان گرژ کردن.

ئەدا (ن.)[1] eda
قەبزوناز، کرشمە، گریشمە، غەمزە، لارولەنجە، لەرە، لەنجە، لەنجەولار، ناز، نازوعیشوە، نازونووز.

ئەدا (ن.)[2] eda
-١ئاکار، پیشە، خوو، ڕەفتار، ڕەوت، ڕەوتار، ڕەوشت، کردار، نەریت.
٢- شێوەوجۆری هەستان ودانیشتن لەناو کۆمەڵدا.
٣- ئایا، ئاییە، بنەڕەت، داب، داڵنگ، دەستوور، دێ، یاسا، یاسنا، یەسنا. ٤- بافت، باو. مزدە.

ئەدا (ن.)[3] eda
جوان پۆشیی، شیک پۆشیی.

ئەدا (ن)[4] eda
دا، داک، داڵک، دایک، دایە، دیە.

ئەدا (ن)[5] eda
ئەمەک، ئەمەگ، پیاوەتیی، چاکە، قەرەبوو.

ئەدا (ن)[6] eda
دەمەلاسکە، لاسایی.

ئەدا (ئان، ئاک)[7] eda
حازر، نەفەوتاو.

ئەدا (شر)[8] eda
ئەیدا، دەدا.

ئەدا دەرهێنان(کتن.کتپ.ئد) eda derhênan
١- بەد ڕەفتاریکردن،جووڵانەوە بەنائاسایی.
٢- خۆبادان، دەم خوارکردنەوە، لاساییکردنەوە، نقام لێ دەرهێنان(لە کەسێ).
٣- خەڵک هێنانە پێکەنین(بەقسەوئاکاری سەیر)، گاڵتەکردن، گاڵتەوگەپ کردن، گەمەکردن.

ئەداکردن (کتپ)[1] eda kirdin
١- بەجێ کردن، بەجێ گەیاندن، بەجێ هێنان، جێبەجێ کردن، جێ هێنان.
٢- بەئەنجام گەیاندن، بەجێگەهاوردن، پەیمان یان شیش بەجێ هێنان. ٣- بەجێ گەیاندن، (پێویستییەکانی ئایین)، بەجێهێنان

ئەداکردن (کتپ)[2] edakirdin
قەرزدانەوە.

ئەدگار (ن) edgar
شێواز، شێوە.

ئەدوا (نک)[1] edwa
ئالەت و زەردەچەوە... داوودەرمانی چێشت.

ئەدوا (ن)[2] edwa
باس، وتار.

ئەدوا (ف)[2] edwa
دە ئاخەوت، قسەی دەکرد.
ئەدەب (ن)[1] edeb
شەرم، شەرم وشکۆ.
ئەدەب (ن)[2] edeb
ئامۆژگاریی، تەمێ.
ئەدەب (ن)[4] edeb
شیعر وپەخشانی جوان، ویژە.
ئەدیی (نپ،ئاک)edî
١- ئـارێ، ئـەی، ئـەیی، بـەڵێ. ٢- ئـیتر، پاشـان، پاشیی، دیشت ڤە، دوایە، دوایی، لەپاشان.
ئەدیی چ بکەم؟ (ئد)edî çi bikem
ئەی چی بکەم؟، بۆ کوێ بچم؟، چیم دەسەڵاتە؟.
ئەرامەند (ئان)eramend
ئەرامەندە، ئەرامەنە، داماو، سەرلێ تیکچوو، سـەرلێ شیواو.
ئەرانە (ن)erane
خزمە، خەزێم، لووتەوانە.
ئەراوەند (ئان)eramend
١- بارستایی، بەرزایی، بەرزیی، بلندایی، بلندیی.
٢- ئەرڤان، بستۆ، تەپـلاک، تەپـۆلکە، تەپـە، زورگ، کوویک، گرد، گردۆلک، گردۆلکە.
ئەرباب (ن،ئان)[1] erbab
١- پـــەرگهانیی، جـــڤان، خـــۆش مەشـــرەب، دلاوا، ڕووخۆش، سەوداخۆش، کۆمەڵیی، گوڵی کۆڕ.
٢- لەسەرخۆ، هیمن، هێدیی.
ئەرباب (ن)[2] erbab
١- بەڕێوەبەر، بەسەرکەرەوە، خاوەن کـار، سـەراک، سەرپەرشـتیکەر، سـەرکار، سـەرگەورە، سـەرۆک، لێپرسراو
٢- براگـەورە، خـاوەن، خاوەنـد، خـودان، خـوەدێ، خوەی، ڕیش سپی، ماخۆ، مەزن.
٣- پیاوماقوڵان، خانەدانان، گەورەپیاوان(نک).
ئەرباب (ئان)[3] erbab
خۆیی، خۆیی، ماڵخۆ.
ئەرپێڤانیی(ن،کی)erpêvanî
ئەرزپیوان، زەویی پێوان.
ئەرخوت (ن)erxût
دەســـتگری مەشـــکە، لۆلەپەمەشـــکە (دوو داری گزڤەری خەراتیی کراوی لە دۆژەنگ خراو).
ئەرخە (ن)erxe
پشتیوان، یاریدەدەر، یاریدەدەر.

ئەرخەوان (ن،رو)erxewan
ئەرژنگ، ئەرژینگ، ئەرغەوان، پەرپیر، دارئەرخەوان.
ئەرخەوان سوور (ن)erxewan sûr
١- کاتی ئاو بەرزبوونەوە، کاتی ئاوهەڵسان، کـاتی لافاوهاتن. ٢- سەرەتای ئەوروز.
ئەرخەوانیی (ئان)erxewanî
بنەوشەیی، بەڕەنگی ئەرخەوان، مۆر، وەنەوشەیی.
ئەرخەیان (ئان)erxeyan
ئارخـەیان، ئەولـە، بێخـەم، خاترجـەم، دلارام، دڵ ئارام، دڵ ڕەحەت، دلنیا.
ئەرخیین (کتن)erxîn
ماندووبوون، ناڕەحەت بوون، هیلاک بوون.
ئەرز (ن)erz
ئەرد، زەوین، زەویی، عەرد، عەرز، هەرد.
ئەرزان (ئان)[1] erzan
کەمبا، کەم بەها، کەم نرخ، هەرزان.
ئەرزان (ئان)[2] erzan
بێگوێ، گوێ پێ نەدەر.
ئەرزانیی (ن)erzanî
ئەرزونیی، فەرحانیی، فەرعانیی، هەرزانیی.
(بە ئەرزدا دان (کتپ)(be)erzdadan
١- بـۆڕدان، بەئـەرزداکوتان، بەزاندن،بەسـەردا زاڵ بوون، خستنەژێر خۆ.
٢- بەئـــەرزدا خـــستن، بەردانـــەوە(شـــتێ) بـــۆ ســـەرزەویی، خـــستن(کەســـێ) بەزەویـــدا، خستنەخوارەوە.
ئەرزقووت دان (کتن،ئد)erz qût dan
ڕەش ڕاماتن، گوم بوون، نەمان،وون بوون.
ئەرزن (ن، رو)erzin
باچیک، هەرزن.
ئەرزەن (ن.)erzen
١- ئارزەن، ئاگرگوشک، ئەرزینگ، ئیسکی چەناگە، ئیسکی چەنە، ئیسکی دەرپەڕیوی ئاوەڕاست قـوولی نێوان بەرچیلەو لێو، چناگە، چەنـە، چەنەگـە. ٢- چەناگـــەو ئـــەو پەیکەرپـــشەی کەپـــێوەیەتی، چەناگەوریش.
ئەرک (ن)[1] erk
١- باری سەرشان، تەقەلا، تێکۆشان، خەبات، ڕەنـج، هەوڵ.
٢- ئیش وکار، کاروبار، کاروفرمان، کردە.
٣- بار، چەوس، چەوسان.
٤- ئیش، پێویستیی سەرشان، فرمان، فەرمان، کـار.

٥- قورس، گران، ناڕەحەت(ئان).
٦- کاری پێویست، کۆشش، کۆششت، کۆشە.

ئەرک (ن)٢ erk
بارەگا، دەربار، دیوان، سەرا.

ئەرک بەسەرکەسەوە نەبوون (ئد) erk besere kesewe- nebün
بێ ئەرک بوون(بۆخەڵک).

ئەرک بەسەرەوەبوون (ئد) erk beserewe bün
ئیش وکار-بەسەرەوەبوون، کاروبار لەئەستۆدا بوون، کاروفرمان بەرەوڕووبوون.

ئەرک خستنە سەرشان(ئد) erk xistine ser šan
ارخستنە ئەستۆی کەسێ

ئەرکدار (ئان) erkdar
١- ئیش پێ سپێرراو، ئیشکگر، کارپێ دراو.
٢- ئەرکە زۆر، کەسێ کەکاری زۆربێ.

ئەرک کێشان (کتن، کتپ، ئد) erk kêšan
١- چوونە ژێر باری ئیشێکەوە(بەنیازی جێ بەجێ کردنییەوە)، زەحمەت کێشان، کاری پێویست بەجێ هێنان لەباتی کەسێ یان بۆ خۆ.
٢- چارەکردن، ڕاپەڕاندن، کاربردنەسەر.
٣- خۆ لەبەرنان، دانەبەر، دەس پێ کردن.

ئەرک لەسەر کەسێ کەم کردنەوە (ئد) erk leser kesê- kem kirdinewe
باری کەسێ سووک کردن.

ئەرکی گران (ن.)١ erkî-giran
باری سەنگین، باری قورس.

ئەرکی گران (ن.)٢ erkî-giran
ئەرکی زۆر، باری گران.

ئەرمانای (کتپ.) ermanay
پێ نیشان دان، شان دان.

ئەروا (ن.) erwa
ڕۆح، گیان.

ئەروەند (ن) erwend
١- پلان، پیلان، پەند، پەنگە، تەفرە، چڤ، داو، دەهۆ، ڕیپ، فەند. ٢- دەک، دەکە، گەڕ.
٣- بەرد، پلار، تانە، تیر، ساچمە.

ئەرەج (ن)١ erec
بازۆلە، باسک، باهوو، پەیک، چەمپل، قۆل، مەچەک.

ئەرەج (ن)٢ erec
بەندی نێوان پەنجەکان وباسک، جمگە، جومگە.

ئەرەقگیر (ن)٢ ereqgîr
گومگومزکە(ئەو ئامێرەی ئارەق و گولاوی پێ دەگیرێ).

ئەرەوەسای (کتن،لو) erewesay
داخزان، داخوەستن، هاتنەخوار.

ئەرێ (ئاک) erê
با، بەڵێ.

ئەرێ (ئاک)١ erê
١- ئەڕا، بۆ، بۆچ، بۆچی، ڕای، ژۆ، لۆ، لەبۆ، لەبەرچی. ٢-ئاخۆ.

ئەرێ (ئسپ)٢ erê
ئۆی(بۆ بانگ کردن لەدوور یا لە نزیکەوە، بۆ مەبەستی چاک و چۆنیی لێکردن یاسەرنج ڕاکێشان)، هۆ، هۆی، هێی، هیی!.

ئەرێ کردن(کتن، کتپ) erê kirdin
بەلیاندن، بەڵێ کردن، بەڵێن دان، سەربۆلەقاندن.

ئەرێ ونەرێ (ئاک) erê w nerê
ئا..نەء، ئەرێنەرێ، ئەگەرونەگەر، دوودڵی، ڕاڕایی، بەواتا: (کاری دامان، گومان، نیگەران).

ئەڕا (پ، لو) era(lu)
بۆ، لەبەر.

ئەڕاچوویی(پر،ئاک،لو) eraçüyî(lu)
بەپێچیش، چرە، چما، چەڕا، لۆچی، وەڕووچیش،

ئەڕاگێڵ (ن،ئان،لو)١ eragêl(lu)
بەرەڵای چۆل وبیابان، عەودالی دەشت ودەر(یا هەرد)، وێڵی کێوو چۆڵ(ئاژەڵ یا مرۆڤ).

ئەڕاگێڵ (ئان،لو)٢ eragêl(lu)
حەبەساو، واق وڕ، واق وڕماو.

ئەڕاگێڵ (ن،لو)٣ eragêl(lu)
چاو، دیدەوان، زەیرەوان، سیخوڕ، شۆفار، قاسیت.

ئەڕامەندە(ئان) eramende
پەرێشان، داماو، لێ قەوماو.

ئەڕدێن(ن،کی) erdên(ki)
ڕدێن، ڕیش، مووی چەناگە و ڕوومەت.

ئەڕن(ن، لو)١ erin(lu)
ئەرناف، پرووشە، پشم، دەخەز، ڕق، ڕک، ڕۆف، ڕۆفک، قین، کووڤان، کەرب، کینن.

ئەڕن (ن، لو)٢ erin(lu)
سەربزێویی، سەرپێچیی، سەرچڵیی، سەرکێشیی.

ئەڕنۆ(ئان، لو) erno(lu)
بوغزاویی، بوغز لەسک، دڵ ڕەق، دەخەزار، دەخەزدار، ڕقاویی، ڕق ئەستوور، قیناویی، کینۆ.

ئەڕە(ن، کی) ere(ki)
ئەڕا، برەک، برهەک، خێزار، گزرە، مشار،

هەرە، هیرا.

ئەرەبەستە(ئان، لو) erbeste(lu)

ئەرەبەستە، پـەروار، دابەستوو، دابەستە، کوشتیی(مەڕ، بزن..)، مەڕ یان بزنی لەماڵ ڕاگیراو بۆقەڵەو بوون.

ئەرەچیی(ن، لو) ereçî(lu)

ئەرەجیی، چەشن، نموونە، واکینۆ، وەروەکە، وینە.

ئەرەنەڕ(ن) erener

١- شیرە، ئەرە، ئەرەنەڕ.

٢- زەرە، زەرەزەڕ، شیرەشیر(دەنگی کەر).

٣- زوورە، زریکە، سەرە.

ئەز(ج، کی) ez(ki)

ئەمن، خۆم، م، من، مـۆ، وەز. نم: ئـەوە ئـەزم هـەڵ دەبەزم؟

ئەزبۆڵە(نک) ezbole

ئـالات ونیـسۆت و ئـەدوای خواردەمـەنیی، ئـەزبێ، ئەزبیـە، ئـەزوا، بـەهارات، هـەزبیلە، وشـکەگیای تـام وبۆن خۆش کردنی چێشت.

ئەزبە(ن، پز، لو) ezbe(lu)

پیزۆکە، زیپکە، عازەبە.

ئەزبەنی!(ن، کی) ezbenî(ki)

ئەزخولام، قوربان، من کۆیلەم، مـن نۆکـەرتم، وشـەی ڕیز لێ نان بۆ سەروک.

ئەزدرەخت(ن، رو) ezdrext

دارتەزبیح، درەختی ژەهرەماسی

ئەزم(ن) ezim

هەرس، هەزم.

ئەزمان(ن)١ ezman

زبان، زمان، زوان.

ئەزمان(ن)٢ ezman

ئیل، نەتەوە.

ئەزمان(ن)٣ ezman

زمانە.

ئەزمان ڕەش(ن) ezman reš

دەم پـیس، بـەد، زمـان پـیس، زمـان خـراپ، زمـان ڕەش.

ئەزموو(ئان) ezmü

ئـەزموودە، ئـەزموونکراو، پـوختەکراو، تـاقیکراوە، تاقی وەکراو.

ئەزموون(ن) ezmün

.. (ئازموون).

ئەزموون کردن(کتپ) ezmünkirdin

١- پشکنین، تەماشاکردن، تێڕامان، سەرنج لێ دان، لێ نۆڕیین.

٢- لەدووگەڕان، لێ کۆڵینەوە، نهێڕیین.

٣- بەرپرسـیارکردن(بـۆ بـەدەس هێنـانی ڕاسـتیی یاتاقیکردنـەوەی لەبـارابوونی کەسـێ)، پرسـیارلێ کـردن. ٤- تـاقی کردنـەوە، جەڕەبانـدن، خستنەژێر ئازموونەوە.

ئەزمە(ن) ezme

پشکنەر، تاقیکەرەوە، لێ نۆر.

ئەزمین(ئس،ن)١ ezmîn

١- ئەستێرەی رووگە، ئەستێرەی قوتب، ئەستێرەی قیبلە، ئەستێرەی پۆلیی، مەگەنی ئەزمین.

٢- بورجی بەرخۆلە، کەلووی(بەرخۆلە، بەرخەلە).

ئەزمین(ن،رو)٢ ezmîn

دەغدەغان، گەزگەزۆکە.

ئەزەج(ن،لو) ezec(lu)

ئەوبەشەی قۆڵ کەلەنێوان باسک ودەستدایە، زەند، مەچەک، ئەرشک.

ئەزەل(ن) ezel

ئەزەل، پێشینەترین، هەربوو، هەربووگێ.

ئەزیەت(ن) ezyet

ئازار، ئێش، عەزیەت.

ئەزیەت کیشان(کتن) ezyet kêšan

ئازارچەشتن، ئازارخواردن، عەزیەت کیشان

ئەژداد(نک) ajdad

ئـاژدا، ئـەژدا، باپـیران، باووباپـیر، باووباپـیران، پشتاوپشت،

ئەژدیها(ن،ئاخ) ejdîha

١- ئاژدیها، ئـەژدها، ئـەژدەر، ئـەژدەها، ئـەژدەهاکە، حـەزیا، حـەفیان، حەفـی، زەهـا، شـامار، ڤـشاپ، ماریگەورەی چیرۆکان، هـەزیا، هـەژدەها، هـەژدیها، هەفی، هەیفی.

٢- بدەکێ، دڕ، گەلاج(ئافرەت) [خ].

٣- تێ تڕینەر، تیرنەخۆر، خـۆرا، گـەدە دڕاو، لەپـن، ورگێ دڕاو (خ).

٤- ئازا، بەجەرگێ، شێردڵ، (خ).

ئەژدیهایەکە بۆخۆی(ئد) ejdihayeke bo xoy

١- پـیاویکی زیانـدەرە، مرۆیـەکی بەوەزەنـدە(وەک ئەژدیها..).

٢- بەپـیاویکی (ئـازاردەر، بـەدکار، وەبـدەر) دەوترێ.

ئەژمار (ن) ejmar

١- ژمار، ژمێر، ژمێرە، هەژمار.

٢- ئەژمارە،بژارە، ژمارە.

ئەژماردن (کتپ) ejmardin

١- بژاردن، ژمارتن، ژماردن، ژمارکردن، ژمێرەکردن، مژاردن، هەژماردن.

٢- ئامارکردن، سەرئەژماردن، سەرئەژمێریی کردن، سەرژمێرکردن، هەڵ ژماردن.

ئەژماردە (ئان) ejmarde

١- ئەژمێراو، بژاردە، بژێرراو، ژماردە، ژمارراو، ژمێردراو، ژمێراو.

٢- ووژانە، هەڵبژێردراو، هەڵبژێرراو.

٣- نوێنەر، هەڵبژاردە(ن، ئان).

ئەژمەت (ن،کی) ejmet

١- پێداویستیی، تەنگاویی، ناچاریی.

٢- دەست کورتیی، نەبوونیی.

٣- برسێتیی، ناشتایی.

ئەژمێر (ن) ejmêr

پسپۆڕیی ژمێریاریی، دەفتەردار، ژمێریار.

ئەژمێرراو (ئان) ejmêr-raw

بایەخدار، خویا، دیار، هەڵکەوتوو.

ئەژنۆ (ن) ejno

زرانی، زەنگۆڵ، ژنۆ، وژنک، وژێنک، هەژنۆ.

ئەژنۆپێ دادان (کتپ،ئد) ١ -ejno pê dadan

بەردەست کردن، چۆک پێدادان، خستنەژێردەست، سەرپێدانەواندن، سەرپێ شۆڕکردن، هێنانەبەربار، هێنانەژێربار. ٢- پێ سەلماندن، دەمکوت کردن، قوربەدەمدادان.

ئەژنۆدادان (کتن،ئد) ejnodadan

١- چۆک دادان، لەسەر چۆک-دانیشتن، لەسەرچۆک وچان دان.

٢- پاشەکشەکردن، تێشکان، ژێرکەوتن، سەربردنە ناوسک، سەردانەواندن.

ئەژنۆ شکان (کتن، ئد) ejnošikan

١- چۆک شکان، کلاوەی ئەژنۆشکان، کەشکەژنۆشکان.

٢- بێچارەبوون، بێدەستەلات بون، بێ هێزبوون.

٣- بەزین، تێک شکان، شکان، قووچاندن، کۆڵ دان. ٤- بەژێرەوەبوون، پێ شێل بوون، پێوەبوون، ژێرکەوتن، کەنەفت بوون، کەوتنەژێرپێ.

(هێزی ئەژنۆ شکان(ئد) ejnošikan

١- بەشارەت بەستران، پژوون بەردان، ڕووخان، زەهلەبەردان، ورەبەردان.

٢- بەزین، ژێرکەوتن، شکان. ٣- وزەتیادانەمان، وزەنەمان، هێز (تیادا)تێدا نەمان.

ئەژنۆیەک (ف) ejnoyek

بەقوولایی ئەژنۆیەک، بەقوولایی یەک ئەژنۆ، تائەژنۆ (قوولایی).

ئەژنەفتن (کتن،کتپ،کی) ejneftin(ki)

١- ئەژنەوتن، ئەژنەویین، بیستن، ژنەفتن، ژنەوتن، ژنیەن، شنەفتن، شنەوتن، گوێ لێ بوون.

٢- بەتەنگەوەبوون، بەتەنگەوەهاتن، خەمخۆریکردن، خەمخۆریی لێ کردن، خەم لێ خواردن، دەربەست هاتن، گوێ پێ دان، گوێ دان، مشوور لێ خواردن.

ئەژنەوا (ئان،لو) ejnewa(lu)

گوێ دێر، گوێ ڕایەڵ.

ئەژی [دەژی] (ئد) ejî

١- ژیان دەباتەسەر (زرپ و زیندووە، زیندووە، ماوە).

٢- بەرەوچاک بوونەوەدەڕوات، چاک دەبێتەوە، نامرێ، هیوای مانی لێ دەکرێ(نەخۆش..).

٣- دەیقەتینێ، ڕادەی ژیانی خراپ نییە.

٤- منیش. نم: ئەژیی پیر بوومە.

ئەژێ (کتن) ejê

١- ئەژیی، دەهێنێ، دینێ. ٢- ئەم نرخەی ڕەوایە، ئەو نرخەدەکات، بایی ئەوەندەیە، بەرامبەربوون، دەکاتە ئەوەندە، هێنان(شت)

(نا) ئەژێ (ئد) (na)ejê

١- بێ بەهایە، شایانی نیە، ناهێنێ.

٢- شایانی نییە، گوێ مەدەرێ، هیچ نییە.

ئەسان (ن) esan

هەسان.

ئەساوی (کتن) esawî

ئەسایی، ساندن، سەندن، سەنن، کڕیین.

ئەسپ (ن، نا) esp

١- چاروا، حەسپ، ولاخ ، ولاخی بەرزە، نێری ماین، هەسپ. ٢- ڕەخش، شەودیز.

٣- ئەسپی بار، ئەسپی ژێربار، بارگیر، بارگین، بەرگیر، کادانە، یابو، یەختە.

٤- ناوەبۆ(داشێک لەیاریی شەترنج).

ئەسپاب (نک)[1] espap

بەلگە، هۆ.

ئەسپاب (نک)[2] espap
ئامراز وکەل وپەل.

ئەسپاب (خەنک)[2] espap
ئەسپاو، کیروگون، گەل وگون.

ئەسپاردن (کتپ)[1] espardin
١- سپاردن، سپاردەکردن، سپەردەکردن، سپاردن بە کەسێ بۆجێبەجێکردن.
٢- ئامانەتیی کردن، بەئامانەت لادانان، پێ دان، دانەدەست، شت بەکەسێ دان کەبەئامانەت هەڵی بگرێ ،شت سپاردن بەکەسێ بەئامانەت وئاگای لێ بێت. ٣- پاڵ پێوەنان (بەکەسێکەوە)بۆ کردنی یا نەکردنی کارێک، پێ ڕاگەیاندن، دەنگ دان.

ئەسپاردن (کتپ)[2] espardin
خستنەچاڵ، خستنەژێر خاک، خستنەژێر خۆڵ، شاردنەوە، (مردوو)ناشتن، نێژتن(تەرم).

ئەسپاردن (کتپ)[3] espardin
بەڕێ کردن، خستنەبەرکار، خستنەڕێ.

(کتپ)(ra)spardin
١- ڕاسپاردن، ڕاسپێریی لێ کردن، ناردن (پەیام یا سپاردە)بەکەسێکدا بۆ یەکێکی تر.
٢- داوای جێبەجێ کردنی کارێک لەکەسێ کردن.
٣- ئامۆژگاری کردن، مۆژیاریی کردن.

ئەسپاردە (ن‌ئان)[1] esparde
١- ئامانەتیی، ئەسپەردە،ئەسپێرراو، سپاردە، سپێریاگ، سپێریاو. ٢- ڕاسپاردە، ڕاسپێریی، سپەردە، سفارش، سفارشت.

ئەسپایی (ن)espayî
ئارامیی، لەسەرخۆیی، هێواشیی.

ئەسپ بەڕاکردن، ئالیکی خۆی زیاد ئەکات (پن)
esp be- rakirdin alîkî xoy ziyad ekat
ئەسپی خۆشڕەویاش ئالیک دەدرێت، بدەڕەنج بخۆ گەنج، هەر کەس نیش بکات دەخوات.

ئەسپدەوانیی (ن)espadewanî
ئەسپەوانیی، غارغارێن، یاریی پێشبڕکێ بەسواریی، یاریی پێشکەوتن بەسواریی.

ئەسپرزە (ن)espirze
پاشماوەی ناو هێلەک (دوای بێژانەوەی ئارد)، پنس، سۆ، کەپەک، کەپەگ.

ئەسپ سوار(ن..خ)espirswar
١- سوار، سوارچاک، سوارە، سیاری حەسپ.
٢- سەربازی سوارە، لەشکری سوارە، هێزی سوارە.
٣- قالبوو، لەخەم ڕەخساو، لەکار دەرهاتوو (خ).

ئەسپنگ (ن‌رو)esping
ب (ئەسپینگ).

ئەسپ وئێستر لەقە لەیەک نادەن (رس)
esp w êstir- leqe leyek naden
ئەسپ وئێستر جووتە لەیەک نادەن، بەدووکەسی هاونەریت دەڵێن کەپشتی یەکترنەدەن لەزەوی(دڵسۆز بن بۆ یەکتر).

ئەسپوول (ن‌لو)espül(lu)
سپل.

ئەسپۆن (ن‌رو)espon
(بنەگیایەکە بەکەف بۆ جل ودەست شتن بەکاردێت)، بەلۆچە، حوژە، زووێ، سپۆن، کەفکەفۆک، گیایەکە بۆ شتن بەکاردێت.

ئەسپە (ن‌پز)espe
سۆرکە، سووریچە، سووریچە، سووریژە.

ئەسپەئاسنینە (ن.)espe-asinîne
پایسکل، دووچەرخە.

ئەسپەدارینە (ن.)[1] espe-darîne
پریشقە، عەرەبانە (کەبەدەس ڕاکێشرێ یا پاڵی پێوەدەنرێ).

ئەسپەدارینە(ن.)[2]espe-darîne
ئەسپی لەدار دروستکراو بۆ بازدان بەسەریدا لەیاریی جومناستیکدا.

ئەسپەر (ن)esper
١-ئەسپەرە، زرێ، قەڵخان، قەڵغان، مەتاڵ، مەرتاڵ.
٢- قاپیلک، قاپیلکی کیسەڵ...، کۆست. ٣- خەندەق، خەندەک، سپەر، سپێر، سەنگەر، کەندەک.

ئەسپەرزە (ن‌رو)[1]esperze
پاقلەی دەنک سپی، پاقلەی ناوک سپی، توخم سپی، توخم سفت، تۆوسپی، کیچانە، گیچانە، گیچەنە.

ئەسپەرزە (ن‌رو)[2] esperze
ب (ئەسپەندەر).

ئەسپەرە (ن‌رو)[1] espere
زەرتک، گیازەرتک، گیایەکە ڕەنگی زەردی لێ دەردەهێنرێت یان بەنی پێ ڕەنگ دەکەن، گەسکە، گینۆ، گینوو.

ئەسپەرە (ن‌رو)[2] espere
زەردەچەوە (بەهاراتەو دەرمانیشە) [وەک مەرهەم بەکاردەهێنرێ].

ئەسپەرە (ن)[3] espere
ب (ئەگریجە).

ئەسپەرە (ن)¹ espere

ئەسپەر، جێگــە پــێ لەپــێمەرەدا، شــوێن پــێی ســەرکلکی بــێل، دارێکی کــون تێکراوە دەخرێتــە کلکی بێلــەوە بۆ ئــەوەی لەکاتی زەوی کێلاندا پــێی بخرێتەسەر وهێزی بدرێتێ.

ئەسپەرە (ن)² espere

پارچەدارێکە دەخرێتە نێوان بنمیچ وکۆڵەکەوە.

ئەسپەرەم (ن.رو) esperem

ئەسپەرم، رێیان، رێحانە، ریحانە، رێون، شاسپەرم.

ئەسپەرێز (ن.) esperêz

ئەسپ رەس، ئەسپرەس، ئەندازەیەکەکەسوار تیایدا لنگێ بدات، ئەوجێگەیەی ئەسپی تیادا رام دەکرێ، دەسەناو، مەیانی پێشبڕکێ، مەیدانی پێشبڕکێ، مەیدانی غارغارێن.

ئەسپەشینە (ن.م) espešine

باڵندەیەکە لەسەر خواردنی هەنگ ومێروچکەی تردەژی، خەنجەریالا، رەنگاڵە، زەردەواڵەخۆر، قاژقاژە، کاسەلەشینکە، کەنەسمە، مێش خۆر، هەنگ خــۆرە، هەنگۆچنــە، هــەنگ وەچنــە.

ئەسپەک (ن.پز) espek

ئەسپەنەک، ژانەسەر(دوای گرانەتا).

ئەسپەک (ن.پز) espek

سووربوونەوەی پێست (بەهۆی نەخۆشییەکەوە).

ئەسپەک دانە سەر (ند) espekdaneser

ئەقڵ تێکچوون دوای نەخۆشی گرانەتا.

ئەسپەمار (ن. نا) espemar

تیرەمار.

ئەسپەناخ (ن.رو) espenax

ئەزبێ، جاترەی دەشتەکیی، جاترەکێویلە، جاتــرە، جەحتەر، هەزبێلە.

ئەسپەناخ (ن.رو) espenax

ئەسپەناغ، سپێناغ.

ئەسپەندار (ن.رو) espendar

ب (ئەسپیندار).

ئەسپەندەر (ن. رو) espender

ئەســپەرزە، ئەســپەند، ئەســفەند، ســپەند، قانــگێ (رووەکێکی پزیشکیە).

ئەسپەندەری سپی (ن.رو) espenderî sipî

سیری زەرد.

ئەسپەوانیی (ن) espewanî

ب (ئەسپ دەوانیی).

ئەسپیان ناڵ کرد، کەریش پێی هەڵبری ووتی،منیش (پن)
espiyan nal kird, keriş pêy helbrî wütî:- minîş

چاولێ کردن،بەیەکێک دەوترێ کەلاسایی کەسێکی لەخۆی زیاتر بکاتــەوە(یاخۆی لەوکەسە بەزیاتر بزانێ).

ئەسپی باو بۆران (ن.، نان)¹ espî ba w boran

١- ئەسپی باوباران، ئەسپی بەتەوژم وخێرا، ئەسپی تیژ رەوت. ٢- ئەسپێکی خەیاڵییە.

ئەسپی باو بۆران (ن.، نان، ناکە، خ)²
espî ba w boran

١- چنگێ لەسەر شان، زۆربەخێرایی، ها لێرەو ها لەوێ.

٢- بەتاو، بەخێرایی، بەگوژم(نک).

٣- چک، خۆشرۆ، خۆشرەو، غاردەر(نان).

٤- تالووکە، تاو، تەوژم، گوژم، گوژمە، هەشتاو.

ئەسپی پێغەمبەر(ن. جج) espî pêxember

ئەسپی پێغەمبەر، تانجیی پێغەمەر،تانجیی پێغەمەرانە.

ئەسپی چاک شوولێکی بەسە (پن)
espî çak şülêkî - bese

ژێیر قسەیەکی بەسە(یا ئەلفێکی بەسە، هێمایەکی بەسە)، کەسێ کەسە ئەلفێکی بەسە(یا پێتێکی بەسە).

ئەسپی حدود (ن.، نان) espî hidüd

ئەسپی چاک، ئەسپی رەسەن، عوبێدە،کەحلان، کەحێلە

ئەسپی خۆش رەو(خۆشرەوت) (ن.، نان)
espî xošrew(t)

ئەسپی خۆشڕۆ، ئەسپی تیژ.

ئەسپی خەساو(ن.نان) espî xesaw ئەسپی خەسێنراو، ئەسپی یەختە، یەختە.

ئەسپی خەڵاتیی،کەس تەماشای دەم ودانی ناکات (پن)
espî xelatî kes temašay demwdanî nakat

هەرگیز رەخنە، یان نارەزایی پیشان مەدە بەرامبەردەستو دیاریی، سوپاس گوزاربە. بەرامبەر دەست کەوتی بەهەرجۆر.

واتە: مرۆڤ ئەبێ سوپاس گوزاربێ بۆ ئەو شتەی دێتەدەستی هەرچی چەندێکەمیش بێ.

ئەسپی دەریا (ن. نا) spîderya

ئەسپی بەحری، ئەسپی رووبار.

ئەسپی ڕەسەن (ن.، نا) espî r̲esen

ب (ئەسپی حدود).

ئەسپی سواری (ن.، نا) espîswarî

ئەسپی زین، ئەسپی سواربوون.

ئەسپی عارەبانە (ن.) espî ‘aarebane

ئەسپی راکێشان، ئەسپی عەرەبانە.ئەسپی گالیسکە، بارگیر.

ئەسپی فاڵ (ن.،نا.) espîfal̲

ئەسپی ناوس کردن، ئەسپی پەڕیین، ئەسپی تۆو، ماین بەراز.

ئەسپین (ن) espîn

پوان، تەڵەزمەداریکە دەخریتە قلیش کۆلکەدارەوە تانە بەتەوە یەک وبەئاسان بشکێنرێ، هۆرە.

ئەسپیندار (ن.رو) espîndar

ئەسپەندار، پەڵکە، چنار، خۆجەلی، دارچنار، سپیار، سپیچنار، سپیدار، سپیدار، شاتان.

ئەسپینگ (ن.رو) espîng

ئەسپنگ، شنگ.

ئەسپێ (ن.جج.خ) 1 espê

١- ئەسپشی، زیندوو، زیندەوار، زیندیی، سپێ، هەشپش، میروچکەیەکەدەچێتە لەشی مرۆڤەوە وەهەندێ گیانداری خوێن گەرم.

٢- ئەسپێی گەنم وجۆوئارد...تاد، ئەو جانەوەرەی لەگەنم وجۆ وبرنج وئارد دەدات.

٣- بێبەیها، کەم پایە، ناکەس، هیچ وپووچ (خ).

ئەسپێ (ن.جج) 2 espê

گەرا، جۆرێک گەنەیە لەلەشی پەرەوەردا پەیدا دەبێ وخوێنیان دەمژێ.

ئەسپێ تێ دان (کتن) espê têdan

ئەسپێباوی بوون، پڕ لەئەسپێ بوون.

ئەسپێ دۆزین (کتپ) espêdozin

ئەسپێ لەخۆ دۆزیین، پاک کردنەوە لە ئەسپێ (لەش)، خۆ دۆزیین.

ئەسپێکی لەڕ، لەتەویلەیەکی پڕ لەکەرچاکترە (پن.)
espêkî ler̲ le tewîleyekî pir̲ leker çaktire

شتێکی باشی بێ نموو، لەچەندان شتی خراپ چاکترە.

ئەسپێ وون (نان) espêwün

١- ئەسپێتێ داو، ئەسپێ هەڵهێناو(گیانداریێ یان دانەویلە)، کەسێ کەزۆری ئەسپێ پێوەبێ، کەسێ لەشی زۆر ئەسپێی هەڵهێنابێ.

٢- پیس، چەپەڵ، چلکن(مرۆڤ).

ئەسپێی ئارد (ن.جج.) espêyard

ئەسپێی گەنم، کرمەسوورە، کرمێدار، کرمی ناوئارد.

ئەسپێی چنگی(چەنگی)گوڵ (خ.) espêyçengîgul

بەیەکێکی (بەرچاوتەنگ، پوولەکیی، پیسکە، دەسگرتوو، دەسگرتیی، ڕژد، ڕەزیل، کوند، گزاف، مەندەمۆر) دەووترێ.

ئەستار (ن.) estar

ئاسەر، بەر، توێ، ڕووکاری ناوەوە(جل وبەرگ).

ئەستاندن (کتپ.) esptandin

١- بەزۆر شت وەرگرتن، ساندن، ستاندن، ستانن، سەندن، سەنن. ٢- وەرگرتن.

٣- چنگ لێ گیرکردن، قۆستنەوە، گرتن، ماشینەوە. ٤- سەندن، (شت لەبازاڕ)کڕین، کڕیین (پێداویستیی).

٥- داگیرکردن، دەس بەسەرداگرتن، دەس بەسەردا کێشان، زەوت کردن، فەگرتن.

ئەستاندنەوە (کتپ.) 1 esptandinewe

وەرگرتنەوە (شتی لێ سەندراو).

ئەستاندنەوە(کتپ.) 2 esptandinewe

قەرەبوو وەرگرتنەوە

(لێ)ئەستاندن(کتپ.) (lê)esptandin

لێ داگیرکردن، لێ زەوت کردن، لێ ساندن، لێ ستاندن، لێ سەندن، لێ سەنن.

ئەستران (ن.) estran

ستران، گۆرانیی، هەوا.

ئەستری(ن.رو.خ.،کی) estrî

١- پەژەل، تیکان، چقل، دڕک، دڕک ودال، دڕێ، دڕوو، دڕیی، زیی، ستری، قەڵەم، لاسی، هەستری.

٢- پەژارە، خەم، غەم، نارەحەتیی، ناهەمواریی(خ)

ئەستریلک (ن.،رو.،لو.) estrêlk

ئەسریلک، چریش، سترک، سریش، شریز، شریس، شریش، گیایەکە بنەکەی دەکوترێ و بۆ چەسپ بەکار دەهێنرێ.

ئەسترین (کتپ.) 1 estr̲in

سڕیین، ماڵیین وپاک کردنەوە(پەڵە...).

ئەسترین (کتپ.) 2 estr̲in

وشک کردنەوە (شتی تەڕ).

ئەستنگ (ن.،کی.) 1 esting(ki)

چنوو(دویشک، زەردەواڵە، هەنگ..).

ئەستنگ (ن.) 2 esting

پلە، پلیکان، پێ پلیکە (...شاخ).

ئەستنگ (ن..جچ..کی.) [٢] esting
زەردەواڵە، زەرگەتە.

ئەستوور (ئان.) esting
١- ستوور، قەویی (لەپیوانەدا)، شتێکەتەنگ نەبێ لەپیوانەدا. ٢- پاسۆتیی، فیلەتەن، قانج، قەبە، قەڵەو، کەماچ، گۆشتن. ٣- هەڤەتیی، کانە، کۆلۆفت. ٤- زۆر، فرە، مشە (خ).

ئەستووران (ن.) estüran
ئەستوور رپسراو، رپسی ئەستوور (خوریی، لۆکە، موو..کە ئەستوور رپسرابێ).

ئەستووران رستن (کتپ.ند) estüran ristin
-١رپسی ئەستوورپستن (خوریی، لۆکە، موو...تاد).
٢- ئاخاوتنی پروپووچ کردن، قسەی زیادەکردن، قسەی ناپوخت وبێ جێکردن.
٣- دریژەپێ دان (بەئاخاوتن)، دریژەدان بەقسە، قسەلۆکە دەرهێنان،لەسەرشت رۆیشتن (کاتی قسەکردن)

ئەستوورک (ن) estürk
ئەستوورکە، خەپلە، کولیرە، لەواش، لەواشە، مەزرەقە، نانی خرکەلەی ئەستوور.

ئەستوورکردن (کتپ) estürkirdin
١- ستوورکردن، قەویی کردن.
٢- باتێکردن، دەماندن، فووتێکردن.
٢- باتێکردن، دەماندن، فووتێکردن.

ئەستووریی (ن) estürî
١- زلیی، زەلامیی، قەبەیی، گەورەیی.
٢- ئاوساویی، هەلاوساویی، هەلاوسایی، هەرچ بەشێ یاشوینیکی لەش کەئاوساوێ.
٣- ئەستوورایی.

ئەستوون (ن) estün
١- ئەستووندە، ئەستوندەک، ئەستووندەکە، ئەستوونکێ، چەلاک، ستوون، کۆلەکە، هەستوون، هەسونە.
٢- پاژدەر، پاژەر، پاشدەر، تیرەک، تیرەکێ، دلری بەرچەرداخ، دەوار یان رەشماڵ، دووگر، دیرەکێ.

ئەستوونە زێرینە (ن.) estüne zêrine
پەلکەزێرینە، تییرەژە، کۆلکە زێرینە، کەسکەسۆر، کیرستوون، هەسارەزێرینە.

ئەستۆ (ن) esto
ئەستوو، ئەستوورایی مل، ئەستوو کوردە، ئەستوو گوردە، ئەستۆکێ، بۆق مل، بۆقەتەی مل، بەرزایی نێوان شان وسەر، پشت گەردن، پشتەمل، پشتێمل، حەپکە، حەفکە، ستوو، ستووکر، ستووکور، ستۆ، سکوورد، گەردن، مل، هەوکە.

ئەستۆخوار (ئان..خ) estoxwar
١- ئەستۆ کەچ، لارەمل، مل خوار، مل لار (لەبەرنەخۆشییەک).
٢- تەن نادروست، لەش بەبار، ناساغ، نەخۆش.
٣- خەفەتبار، خەمبار، غەمبار.
٤- تێ شکاو، داماو، لێ قەوماو، ناتەواو.
٥- بەتاک وتەنیا، بەتەنێتەقێ، بێکەس، بیکەس، تاک وتەنها، تەنها، تەنیا، سەڵت، سەڵت وقوڵت.

ئەستۆشکان (کتن.ند) [١] estoškan
١- لەبەرچاونەمان، لەناوچوون، نەمان.
٢- مردن (بەتەوسەوە بەکەسێ بووترێ).

ئەستۆشکان (کتن.کتپ.ند) [٢] estoškan
١- رۆیشتن (بەتەوسەوەبەکەسێ دەوترێ).
٢- زیان پێ دان، زیان پێ گەیاندن، زیان گەیاندن (بەخۆ یان کەسێ).

ئەستۆی (یان ملی) شکاند (ند)
estoy(yan milî)škan(d)
١- رۆیشت، وەل بوو.
٢- رۆیشت بەرێی خۆیەوە، رۆیشتەدەرەوە.
٣- بۆ یەکێکی چارەگران بەکاردەهێنرێ، بەواتای: فەوتاندن، لەناوبردن، نەهێشتن (شت یان کەسێ)
٤- نووش کردن، تێوەگلاندن.
٥- چەواشەکردن، رێ لێ گوم کردن، لەخشتەبردن، هەڵ دان.

ئەستەر (ن.لو) ester
کلچە، کولەنجە، کولێنچە

ئەستەم (ئان) estem
ستەم، نارەحەت.

ئەستێ (ن) estê
ئاسنی بەردەئەستێ، ئاسنیکە لەبەردەستێ دەدرێ، پریشکی لێ هەڵ دەکا، ستە، ستێ.

ئەستێر (ن) [١] estêr
١- ب (ئەستێرک).
٢- جۆگە، جۆگەلە، رفکە، مەهسار.

ئەستێرک (ن) estêrk
١- ئەستێر، ئەستێرکە، ئەستێرۆک، ئەستێل، ئەستێلک، پەنگاو، کەمەئاو کەبەرێبگیرێ بۆ ئاوداشتن، هەستێل، هەسێل
٢- گۆل، گولاو، گۆلتک. ٣- بییر.

ئەستێرک (ن، لو) estêrk(lu)
ئستێرک، پێرک، هەرزاڵ، سەکۆ(لەگڵ یان لەدار دروستکراو بۆ کەل وپەل لەسەردانان).

ئەستێرکە (ن) estêrke
ب(ئەستێرک).

ئەستێروک (ن،جج) estêrok
گۆلە ئەستێرە، گولەستێرە، گوەستێرە، کرمێکی باڵدارە لەتاریکیدا ژێرکلکی دەترووسکێ.

ئەستێرە (ن،نس،خ.) estêre
١- ئاسارە، ئاسێرە، ئەختەر، چتارە، ستارە، ستێر، ستێرک، هەسارە.
٢-بەخت، بەش، بەهرە، چارە، چارەنووس، هات.
٣- ئەستێرۆکە، پێنج چوکڵە، پێنج گۆشە.

ئەستێرەژمێر (نل،نس) estêrejmêr
١- ئەختەرژمێر، ئەستێرەشناس، ئەستێرەگەر، ئەستێرەناس، شارەزای زانستی ئەستێرە، نجوومگەر، هەسارە ژمێر (ئەو کەسەی زانیاریی لەسەر ئەستێرەکان هەیە، یان پیشەی ئەستێرەناسییە).
٢- جۆرێ مووروی بریسکەدارە ئەگیرێ لەزێر، ئەستێرە ژمێر (بەردێکی سوورکارە لەدۆخی کریستاڵدایە وەک بەردێکی بەنرخ بەکار دەهێنرێ ودرەوشەدارە).

ئەستێرەگەر (ن،نس)
estêreger Fortuneteller,(n.,astron.).
(ئەوکەسەی لەئەستێران دەڕوانێ وبەختی تێدا دەبینێ)، ئەستێرەگرەوە، بەخت گرەوە(بەهۆی ئەستێرەوە)، نجوومگەر.

ئەستێرە هەرچەند پرشنگداربێ، بە مانگ نابێ (رس.)
estêre herçend piršingdar bê, be mang- nabê
بۆبەراوردکردنی بەهرەمەندێ بەکاردێت لەگەڵ یەکێکی دیکەی لەوبەهرەمەندتر.

ئەستێرەی بەخت (ن،نس.) estêreybext
ئەستێرەی تاڵع لەیەکێ لەکەلووەکاندا، ئەو ئەستێرەیەی چارەنووسی کەسێکی پێوەبەندبێ.

ئەستێرەی سیوەیل (ن،نس.) estêrey sîweyl
ئەستێرەکە، ئەستێرەی بەریەیان، ئەستێرەی بەیان، ئەستێرەی رۆژ، ئەستێرەیەکی بەورشەوگرشەی کەلووی کەشتییە لەئاسمانی خوارووداو دوای نیوە شەوسەرلەئاسۆی کوردستانی عێراق دەردەهێنێ، ئەوئەستێرەیەی کەپاش نیوەشەو هەڵدێ لەبەرەبەیاندا تیشکی لەئەستێرەی دیکە زۆرترە، کاروان قران، کاروان کوژە، کەیوان.

ئەستێرەی گەشە (رس) estêrey geše
ئەستێرەی بەختی بەرزە، سەرکەوتووە لەژیاندا، لەبرەودایە، ناوچەوان وبەختی باشە.

ئەستێرەی لەئاسماندا نەماوە (رس)
estêreye le- asmanda nemawe
بۆ کەسێ بەکاردەهێنرێ بەواتای:
١- بێبەهرە، بێ هێڤیی، بێ هیوا، نائومێد، ناهومێد. ٢- بەدبەخت، بێچارە، چارەڕەش.
٣- کۆست کەوتوو.

ئەستێرەیی (ئان) estêreyî
ئەستێرۆکیی، پێنج چۆکڵەیی، پێنج سووچ، پێنج سووچیی، پێنجە قەدیی، پێنج گۆشەیی، پێنج لایی.

ئەستێڤک (ن،کی) estêvik(ki)
(دەفری دەسکداری کون کون بۆ پالاوتن)، کەفگیر، کەوگیر.

ئەستێنراو (ئان.) estênraw
ئاستاندراو، بڕاو، بریاگ، ستێنراو، سەندراو، وەرگیراو.

ئەستێو (ن.) estêw
ئاگرکێش، ئامرازی ئاگرتێک وەردان یان کۆڵۆو لەتەندوور دەرهێنان، ئامرازی دەرهێنان یان پێش کردن وخۆش کردنی ئاگر، خاکەنازی ئاگر گویزانەوە، ئەستێوولک، کەوگیری ئاگر.

ئەستێوبەرد (ن.) estêwberd
پارچەئاسن وبەردەستێ کەئاگری پێ لەپووشوو بەردەدەن.

ئەستێ وپووشوو (ن،،خ) estêwpüšü
١- بەردەستێ وپووشووی دار، بەردەستێ وپووشوەدار. ٢- بۆ دووکەس بەکاردەهێنرێ کە: بۆیەک ناگونجن، یان لەگەڵ یەک ناگونجێن، ڕێک ناکەون، سروشتیان چۆن یەک نییە، نەگوونجاون، یەک ناگرن. ٣- ئاگروپووشن یان پووشون، دانویان بەیەکەوە ناکوڵێ، دژایەتیی نێوانیان توندە.

ئەستێوور (ئان) estêwür
١- ئاژاڵی مێکەساڵێک بێ سکی‌پڕ نەبووبێ، ئەستەور، ئەستەویر، ئەستێور، ستەوورە، ستێور، لەزاوەستاوی کاتیی، نەزاوی کاتیی، ناشاووس، نەزۆک، نەزۆکی کاتیی (ئاژەڵ، گیاندار).
٢- بێ بەرهەم، بێ پیت. ٣- بێ بەر، بێ حاسڵ، بێبەر(دارودەخت). ٤- بێشیر.

ئەستێوڵك (ن) estêwülk
ئامــرازێکی موبەقــە دەمەکــەی پــانەوێز ئەمـدیو وئەودیوکردنی خواردەمەنی ناو تاوە بەکاردەهێنرێ، ئەستێوول، ئەستێولک.

ئەسرۆ (ن.لو) esro
شاخەحەیوان، شەقۆن، قۆچ.

ئەسرین (ن.) esrîn
ئەسـتێر، ئەسـر، ئەشـک، رنـدک، ڕۆنتـک، ڕۆنـدک، فرمێسک، هۆرمیس، هەڵسی.

ئەسکڵ (ن.،کی.) eskil(ki)
ئاگری پشکۆ، ئەزگە، بڕ، بۆلک، پەل، پـەن، پـەنگری گرڤار، تراد، چلۆشکە، خـەلووزی سـوورەوەبوو، دار یـان خـەڵووزی گەشاوە کەنـەبوبێت بەخۆڵـەمێش، سکڵی‌ئاگر، کلۆ خەلووزی گەشاوە.

ئەسکوێ (ن) eskwê
ئەسـکو، کـەوچکی گـەورەی کلـکە درێـژ بـۆ چێشت تێـوەردان وتێکـردن بـەکاردێت، هەسـک، هەسـکوو، هەسکە.

ئەسکەلە (ن) eskele
بەندەرگــە، لەنگــەرگا، مەلبەنــدی کــەنار دەریاکــە گەمیەی لێ رادەوەستێنن.

ئەسکەمل (ن)١ eskmil
١- ســەندەڵی، قەنەفــەی لەسەردانیــشتنی یــەکە کەسی، کورسی.
٢- جۆرەکورســی‌یەکی بچووکــە دەتــوانرێ قــاچی لەسەر دابنرێ (شوێن قاچی هەیە)، مێزی نزم.

ئەسکەمل (ن)٢ eskemil
١- ئەســکەملە، بــەرزیلان، شــێران، شــێر یاخــەت، شێروخەت (یاری).
٢- قوماربــــازیی، قومــــارولزیی، یــــاریی قومــــار (بەدەستەیەک کاغەزی قومار دەکرێ).

ئەسکەناس (ن) esknas
ئەسکیناس، بانقەنەوت، پوول وپارەی کاغەز.

ئەسکەنجەبین (ن) eskencebîn
ئەســــکەنجەمین، ســــرکەوەهەنگوین (شــــەربەت)، ســــکەنجەبین، ســــکەنگەبین، شــەربەتی ســرکەو هــەنگوین، شــەربەتێ لەهــەنگوینی پــالاوتە وســرکە دروست کرابێ.

ئەسکەنە (ن.)١ eskene
(ئــامرازی دار کــۆلینی دارتــاش)، ئەســکنجە، ئەسکەنگ، ئەسکەنەک، سکەنە.

ئەسکەنە (ن.)٢ eskene
چەقۆی پینەچیی، گوێزانی پینەچیی.

ئەسکەنە (ن)٣ eskene
چەکوشی بەردتاشین.

ئەسڵ (ئان.)١ esil
هەرخۆ.

ئەسڵ (ئان.)٢ esil
ئەسڵ زادە، بنەچە بەرێزوگەورە.

ئەسمەر (ئان.) esmer
١- سـپی وزەردی ئامـاڵ ڕەش، سـەوزە، گەنـدمیی، گەنم ڕەنگ. ٢- بۆر، بۆرکار، بۆرەقنە.
٣- جوان، خوێن شیرن، خوێن شیرین، خـوێن گـەرم، ژیکەلە، قشت، ئەشمیل.

ئەسمەرپێچ (ن.) esmerpêç
چیفی بەبەنی ڕەنگاوڕەنگ ئەخـشاو، چیفـی ڕەنگـاو ڕەنگی بەدەورچاردا یان ڕەشماڵدا گیراو.

ئەسووژ (نکەرو) esüj
بنجاو، تەراز، سەوزە، سەوزەوات.

ئەشبا (ئان) ešba
١- بلندتر، بەرزتر، ژوورتر.
٢- باشتر، چاکتر، خاستر، قەنجتر.
٣- جوانتر، قۆزتر. ٤- ئەولاتر، سەرپەڕ.

ئەشت (ن) ešt
١- ئانگ، ئەشـتەبا، تـشت، چـت، چتمـەک، چـشت، کەلوپەل.
٢- بنەبان، بنەڕەت، بنەبان وبنەڕەت، بووە، سفن، گەوهەری شتێ،لەش، (گیانـدار بـێ یـان بێگیـان).
٣- ئیش، کار، کاروبا.

ئەشتەبا (ن) ešteba
ئاشتەبا، شت، شتومەک.

ئەشخەڵ (ن.رو.لو) ešxel(lu)
دەوەن، دەوەند.

ئەشق (ن) ešq
ئەوین، ئەوینداریی، خۆشەویستیی، دڵداریی، عیشق.

ئەشقەمە (ن) ešqeme
ورگی ئاژەل.

ئەشک (ن)١ ešk
١- بازوو، بازۆلە، باڵ، پـەتا، پـەیکە، چەمـپل، قـۆل.
٢- باڵ (باڵندە).

ئەشک (ن)٢ ešk
ئاشکە، زک، زکگ، سک، عور، ورگ، هورگ.

ئەشکنج (ن) eškinc

ئەشـــکنجە، بـــن ڕان، بۆشـــایی ئـــەملاولای بـەر(میزەڵـدان)، بەنـدی نێـوان ڕان و پـشت، بێخـی ڕان، پـەناڕان، جوجکـەسمت، جومگـەی نێـوان ڕان وسمت، لاڕان (لەناوەوە)، لۆچی لای ڕاست و چەپـی کەپشتنی ورگ بەھەردوو لای ڕان.

ئەشکنجە (ن)١ eškince

ئەشـکەڵە، ئەشـکەنجە، جەڕومەنگەنـە، مـاووش، مەنگەنە.

ئەشکنجە (ن)٢ eškince

ئەشکەڵە، گـیرە(دارتـاش یـان ئاسـنگەر بـۆ قـایم ڕاگرتنی تەختەیان ئاسن لەبڕیین و بڕبەنـد لێ دانـدا بەکاری دینێ).

ئەشکنجە (ن)٣ eškince

١- قولفـە. ٢- ئەشـکەڵە، ئەشـکەنجە، ئامـرازی جەزرەبـەدانی دەسـت وپـەنجەکان، چێوچەڵـە، داروتەختەی فەلاقە، دام ودەزگای بیرازوقەیار.

ئەشکنجە (ن)٤ eškince

١- ئازار، ئێش، جزیا، ژان.

٢- بـیراز(بەکوتـەکە یـان لـیس)، داروفەلاقـە(کـاری لەبنی پێدان بەدار)، داروفەلاقـەی بنـی ھەرلـووپـێ، فەلاقەی بنی پێ، قەیار. ٣- سزا.

ئەشکنجەدان (کتپ) eškincedan

ئەشکنجەکردن.

ئەشکۆڵ (ن) eškol̲

داری پشت دەرگا بۆ داخستن. ھب (پشتکۆڵ..)

ئەشکەرە (ئان،لو) eškere(lu)

١- ئاشـکرا، خویـا، دیـار. ٢- بـێ چەنـدوچوون، بـێ گومان، بێ ھەڵە.

ئەشکەفتە (ن،ئان) eškefte

١- شوانەوێڵە، ئاشیی، ئەشارەزا.

٢- ئەخوێندەوار، ئەزان، نیازان.

٣- سوختە، شاگرد، قوتابی.

ئەشکەڵە (ن)٢ eškel̲e

دارۆکی لەلەکراو بۆ پێکەوە لێکدانی تەختەدەوار.

ئەشکەڵەکردن (کتپ) eškel̲ekirdin١

ئەشکەنجەکردن.

ئەشکەڵەکردن (کتپ)٢ eškel̲ekirdin

سـەنگ وبـەردکردن، سـەنگ و بـەردنان، قورسـایی خستنەسەر(شتێ).

ئەشکەنجەکردن(کتپ) eškencekirdin

١- ئەشـکنجەکردن، ئەشـکنجەدان، خـستنەژێردارو فەلاقەوە، داروفەلاقەکردن، فەلاقەکردن، قەیارکردن.

٢- ئـازاردان، ئـێش پـێ گەیانـدن، بیرازکـردن، زۆرلێدان، شلەکوتی مەرگ کردن. ٣-ژان بردنـەدڵ (کەسێکەوە)، ھەست بریندارکردن.

٤- جزیادان، جزیاکرن، سزادان، سزاکردن.

ئەشکەنجەکێشان (کتن) eškence kêšan

باری خەم لێ نیشتن، بۆ کەسێ یان شتێ پـەرۆش بـوون، خـەم بـۆ خـواردن، دڵ بۆمـان، سـوو چوونـە دڵەوە، مەینەتی چەشتن.

ئەشکەنە (ن) eškene

ئاشیی، پیازاو، قەزاتمە، کاروان ئاشیی، کاروانئاشیی، گۆشتاوی خەست وخۆڵ بەپیازەوە.

ئەشکەو (ن) eškew

دەفـری سـواڵەت، دەفـرێ لەگڵـی سـوورەوەکراو دروست کرابێ.

ئەشکەوت (ن)١ eškewt

ئەشـکەفت، جـەرد، خـار، زاخـوور، زووری ھڵـۆڵ لەکێـودا، شـکەفت، غـار، موغـارە، مـەرە، ھـۆڵی زل لەشاخدا.

ئەشکەوت (ن)٢ eškewt

ژڵنگف، کەوڕک مەڕ، گەوڕ، گەوڕک.

ئەشکەولەت (نک) eškewlet

بنەگۆزە ودیزەی شکاوی لەکارنەکەوتوو.

ئەشکێڵ (ن)١ eškêl̲

ئەشـکەڵ، ئەشـکێل، ئەلفـە، پـاوەن، پـێوەند، چوارمێخە، کۆت.

ئەشکێڵ (ن)٢ eškêl̲

١- ھێلی ناوەڕاست. ٢- تیرە.

ئەشکێڵ کردن (کتپ) eškêl̲ kirdin

ئـشکێل کـردن، ئەشـکەڵ کردن،چـوار پـەل بەسـتن وپەزەوێدادان، چوار مێخەکردن.

ئەشمەک (نک) ešmek

شتومەک، شمەک.

ئەشی خورێ وئەشی یەشێ (رس) ešîxurê w ešîyeşê

دەشیی خورێ ودەشـی یەشـێ، بەیـەکێک دەووتـرێ کەحـەز لەکردنـی شـتێ بکـات لەبەرئـەوەی خـۆی مەبەسـتیەتی وبـەچاک ودروسـتی دەزانـێ، بـەڵام ئەیکات لەبەرئـەوەی شتێکی باشتر، دروستر یـاخۆ شتری لامەبەستە.

ئەشێ (دەشێ) (شر) ešê

١- ڕەنگە، لەوانەیە. ٢- بەجێیە، دروستە، وایە.

٣- ئـەبێ، پێویستە، دەبـێ، شـتێکی سـەرەکییە، گەرەکە. ٤- بۆی هەڵ دەسووڕێ، دەتوانێ.

ئەغز (ن) ex̱iz

١- زەفت، زەوت، شتی بەزۆر داگیرکراو.

٢- کاری بردنی شتی کەسێ بۆ خۆ، بێ ڕەزامەندیی خاوەنی، کاری دەست دریژیی کردن (بۆ سەرماڵی کەسێ). ٣- جەور، زوڵم، ناهەق.

ئەغزە (ن) ex̱ize

١- ئاخزە، ئاغزە، ئەغزە جگەرە، دەمە، زمانە. ٢- فلتەری جگەرە، قونگە جگەرە.

٣- قامیشە جگەرە.

ئەغیار (ن) ١ ex̱yar

بەرانیی، بیانیی، بێگانە، خەڵکی دوور ولات، خەڵکی دوورە ولات، غەریبە، غەوارە.

ئەغیار (ئان) ٢ ex̱yar

ئاگا، ئاگادار، بەئاگا، بەهۆش، لەسەرخۆ، وریا، وشیار، هۆشیار.

ئەفچکاندن (کتپ،کی) ١ efçikandin(ki)

١- پارچەپارچەکردن، شکاندن، ورد وخاش کردن.

٢- تێکدان، ڕووخاندن، کاول کردن، وێران کردن.

ئەفچکاندن (کتپ،کی) ٢ efçikandin(ki)

بەزاندن، ڕاوەدوو نان (دوژمن).

ئەفرۆز (ئان، لو) efroz

ئەفەرێز، بەهیچ نەگرتوو، بەهیچ نەگیراو، پشت گوێ خراو، حیساب بۆ نەکراو، دەراویشتراو، دەرکراو، دەرهاویشتراو، دوورخراوە، دوورەخراو، لەحیساب دەراویشتراو.

ئەفرۆزکردن (کتپ) ١ efrozkiridn

ئەفەرێز کردن، بەلاوەنان، پاش گوێ خستن، سستیی کردن، کەمتەرخەمیی لێ کردن، گوێ پێ نەدان، گوێ نەدانەشتێ یان کەسێ.

ئەفرۆزکردن (کتپ) ٢ efrozkiridn

دوورخستنەوە (لەولات)، دەربەدەرکردن، دەرکردن (لە نیشتمان).

ئەفسانە (ن) efsane

-١چیرۆکە، داستان، دەستان، سەرگوزەشت، هەقایەت. ٢- ڕازێک بەمەبەستی خەڵەتاندن بکرێ، قسەی ناڕاست، قسەی هەڵبەستراو.

٣- بەسەرهات وسەرگوزەشتی خەیاڵاویی.

ئەفسوون (ن) efsûn

١- باربەژن، تەلیسم، جادوو، دیوبەند، سیحر.

٢- ئەو ورتەورتانەی جادووگەر (جادووباز) لەبن لیوەوە دەیکات، دەم بەست، نیرەنگ.

٢- ئـەتوارێک کەپـیاو هەڵدەخەڵەتێنێ، حیلەوحەواڵـە، قـسەیان ڕەفتـار کەپیاولەخـشتە دەبات.

ئەفسوونباز (ن) efsûnbaz

١- ئەفسونکار، ئەفسوونگەر، جادووباز، جادووگەر، سیحرباز.

٢-خەڵک لەخشتەبەر (بەووتەی لووس)، نوشتەکەر.

٣- تەڵەکەباز، فێلاویی، فێلباز.

ئەڤچەند (ئان،کی) evçend(ki)

١- ئەمەند، ئەوەند، بارتەقا، بەرتەقا، قەر، هەند، هێند. ٢- ئێک، یەک، یەی، یێک. ٣- ڕەخ، نزیک.

٤- چەندیک، هنگا، هەندیک، هەنێ، هیندیک، هێندێک. ٥- کەسێ، یەکێ.

ئەڤراختن (کتپ،کی) ١ evraxtin(ki)

بەتان وێژی چاکیی وجوانیی وئازایەتیی کەسێکدا هەڵ دان (یان چوونەخوار)، پێ ناساندن (لەڕووی کۆمەلایەتییەوە)، پێ هەلگوتن، ڕاڤەکردن.

ئەڤراختن (کتپ،کی) ٢ evraxtin(ki)

١- پاڵ پێونان، هاندان.

٢- بزاوتن، بزواندن، جماندن، هەژاندن.

ئەڤراز (ن،کی) evraz(ki)

١- بەربژوور، بەرەوژوور، سەربەرەوژوور، سەربەرەوژوورکە، عەفراز، هەڵ، هەوراز.

٢- دژواریی، ناخۆشیی، نارەحەتیی، ناهەمواریی.

ئەڤشین (کتپ،کی) evšîn (ki)

ڕاگرتن و هێشتنەوە.

ئەڤکینگ (ن،کی) evking(ki)

ئەو ئاردەی کەپێش پان کردنـەوەی گونـکە بەئەنگوچکە هەویریدا دەکەن، پەینکە.

ئەڤین (ن، کی) ١ evîn(ki)

ئیشق، حەز لێکردویی، حەز لێکەری، خۆشەویستیی، دڵداریی.

ئەڤین (ن، کی) ٢ evîn(ki)

دەستە کچ، گەنج، کیژۆڵە، گەنج.

ئەقل (ن) ١ eqiḻ

عەقل، فر، منە.

ئەقل (ن) ٢ eqiḻ

بیبر، هۆش.

ئەقل بڕین (کتن، ند) eqiḻbrîn

ئاقل بڕیین، ئەقل گرتن، بەدروست زانیین، بەڕاست زانیین، سەلماندن.

ئەقڵ سووک (ئان) eqiḻ sük
ساکار، گەوج، گێل،ساویلکە.

ئەقڵ گرتن (کتپ) eqiḻ girtin
باوەڕکردن، بڕواکردن.

ئەک ١(ئسپ) ek !¹
١- ئەککو، پەککو!، دەک، هەک!، (بۆ دەربڕینی بێزاریی ونارەزایی). ٢- ئەی!، دەی!(بۆ دەربڕینی خۆشی و ڕەزامەندیی). ٣- ئاگاداربە!، چاوکە!، سەیرکە!، وریابە!، وشیاربە!

ئەک (ن) ek ²
تەفرە، فریو.

ئەکس (ن) ekis
شکڵ، وێنە.

ئەکاکی (ن،رو) ekkakî
درەختی ئاکاشیا.

ئەکێ (پر) ekê
ج کەسێ، کێ.

ئەگریجە (ن) egrîce
ئەسپەر، ئەگریجە، بسک، تیشک، زوڵف، قژی لاجانگ(ئافرەت)، کەزیی، گیسوو، مووی بەسەرولاجانگدا هاتوو (ئن..).

ئەگریجەبڕین (کتپ، ند) egrîcebrîn
١- ئەگریجە قرتاندن،قژی لاجانگ بەمقەست بڕین، ئەگریجە خشت کردن.
٢- ئەتک کردن، بەپەندکردن، ڕیسواکردن، شوورەیی بەسەر هێنان.

ئەگەر (ئپ، ئاک) eger
١- ئار، ئەر، ئەگە، ئەگەرکو، ئەگەرەکو، ئەگەرێکو، گەر، هەگە، هەگەر.
٢- بەڵکا، بەڵکم، بەڵکو، بەڵکەن، بەڵکی، بەڵکین، بەڵکینێ، تەقا، تەقابەشکو، تەقوو، گریمان.
٣- ئارنە، ئان، ئەگەرنا، وەرنە، یا، یاخو، یان.
٤- کاتێ، کاتێک، وەخت، وەختێ، هەکە.

ئەگەر بەبریادەبوو، پشقل بەخورمادەبوو(رس)
eger be brya debü, pišqil be xurma debü -
ئاواتەخوازی بێ کردار، پیاوناگەیەنێتە ئامانج.. ئەگەر بەدووعا ئەبوو پشقل بەخورما ئەبوو، بریا بریاکیسە پڕناکات، بریا بریا ناچێتە گیرفانەوە.

ئەگەر پشیلە لەماڵ نەبێ، مشکان تلی لیلیانە(پن)
eger- pišile le maḻ nebê miškan tilîlî liyane.

بەکەسانێ دەوترێ کەسەری گەورەیان لەلانەبێ وسوود لەودیارنەبوونەی وەربگرن وجۆرە ڕەفتارێک بکەن کەنەیان توانیبێ لەکاتی ئامادەبوونی ئەودا بیکەن.

ئەگەر پێویستی کرد (ند) eger pêwîstî kird
لەکاتی پێویستیدا.

ئەگەر تۆ نەبیت بەیارم، خوا ئەسازێنێ کارم (رس.)
eger- to nebî be yarim, xwa esazênê karim
ئەگەر تۆ پشتگیریم نەکیت وەک برادەرێک خوا فریاد ڕەسە لەئاسمانەوە.

ئەگەر تێ خستن (کتپ،کتن) eger têxistin
١- دوو دڵی کردن، گومان خستنەسەرووتەوباس، گومان لێ کردن(هەڵویست).
٢- بەرهەڵست هێنانە سەرجێ بەجێبوونی کارێک، ئەگەرەتێخستن، تەنگ وچەڵەمە هێنانە بەر جێبەجێ بوونی کارێک.

ئەگەرچی (ئپ) egerçî
ئارچە، ئارچی، ئگەڵ ڤی هەندی، سەر ڕای ئەوە، گەرچی، لەگەڵ ئەوەش، لەگەڵ ئەوەشداکە، لەگەڵ ڤی چەندی، هەرچەن، هەرچەند، هەرچەندە، هەرچی.

ئەگەر خلەماڵی ئەکرد، لەموڵکی خۆی گاڵی ئەکرد (رس)
eger xile maḻî ekird, le muḻkî xoy gaḻî ekird
ئەگەر ئەو بتوانێت ماڵ بکات، ئەودەمەبۆی هەیە لەموڵکی خۆیدا گالیش بچێنێ، بەیەکێک دەوترێ کەنەتوانێ دەردێکی خۆی دەرمان بکات، ئیتر چۆن هەکیمێکە!، کەچەڵ دەرمانکەربوایە دەرمانی سەری خۆی ئەکرد.

ئەگەرخەوت هات سەرێنت ناوێ (رس)
eger xewit hat - serînit nawê
(ئەگەر خەوت بێ بنوو لەسەر بەرد)، خەو خۆش گوێ ناداتە ئاوەهەوای ئاسان، کەسێ کەخەوی هات گوێ ناداتە جێگەی ناڕەحەت.

ئەگەر دەستی بڕوات پیاو لەپشتەوەسەر ئەبڕیت (ئپ)
eger destî biṟwa piaw le pištewe ser ebṟêt
ئەگەر دەستی بڕوا لەپشتی ملەوە پیاو سەرئەبڕێ.
١- بەیەکێکی خوێن خوار (بێ ویژدان) دەوترێ. واتە چەپگەڕ، خوێن مژ.
٢- خۆپەرست، خۆ خۆ، خۆخۆییکەر کەسێ

کەلەپیناوی سوودی خۆیدا کۆ لەخراپە ناکاتەوە.

ئەگەر ڕیوی بنوێ خەو بە مریشک خواردنەوەدەبینێ (پن)

eger rêwî binwê xew be mirîšik xwardinewe- debînê.

خەیاڵ پلاو لێدان، خەیالی خاوکردن. ا. پشیلە خەو بەمشکەوە ئەبینێ. ب. دلدار خەو بەدولبەرییەوە ئەبینێ.

ئەگەر زانیی ئەزم، ئەگەر نەیزانی دزم (پن)

eger zanîy ezim, eger neyzanî dizim

ئەگەر لەکاتی دزینی شتەکەدا چاوی پێم کەوت ئەوە منم، (واتەبە گاڵتەمە)و ئەگەر نەشیبینیم، هەرچێ شتێکم بەدەستەوەهات ئەیدزم.

ئەگەر زمان بییەلێ، سەرڕەحەتە (پن)

eger ziman - bîyelê, ser rehete

ئەگەر قسەکردن زیوبیت، ئەوانەکردنی زێڕە (پن)

eger- qise kirdin zîw bêt, ewa nekirdinî zêre

بێ دەنگی چاکترەلی ئاخاوتنی نابەجێ، وامەکە زمانت بیتە هۆی لەمل دانت.

ئەگەرقسەی چاکت(چاکیشت)پێ ناگوترێ، قسەی خراپیش مەکە(پن)

eger qisey çakit pê nagutrê hî - xirapiš meke

ئەگەر توانای چاکەکردنت نیە شوێن خراپەش مەکەوە، یان باخراپەشت لێ نەوەشێتەوە.

ئەگەر کا هی خۆت نییە ، کایەن هی خۆتە (رس)

eger ka hî xot niye. kayen hî xote -

ئەگەر خواردنەکە هی خۆت نەبێ، ورگەکە هی خۆتە. ١- بەرەو ڕووی یەکێک دەوترێ کەزۆر خۆری بکات. ٢- بەهەڵپەخواردن، زۆر خۆریی کردن، ماشینەوە(خواردن).

٣- تێ تراندن(خواردنی زۆر)، گەدە پڕکردن.

ئەگەرکەسێک کەسە ، حەرفێکی بەسە (پن)

eger kesê- kese. herfêkî bese

بۆ پیاوی ژیر پیتێک بەسە دانابەیەک سرنج ڕاکێشان لەهەلویست تێ دەگات و پێویست ناکات درێژەی پێ بدرێت، کەسێ کەسە ئەلفێکی بەسە.

ئەگەر مەرم نەدیبێ لەهەرێزا، پشقلم دیوە لەپەرێزا (رس)

eger merim nedîbê le herêza. piš̱qilim- dîwe le perêza

واتە شتێکی لێ ئەزانم.

ئەگەرونەگەر (ن) eger w neger

دلەڕاوکێ، دوو دلیی، ڕاڕایی.

ئەگەرهاتوو (نپ، ئاک) eger hatü

ب (بەشکا).

ئەگەریان چەند، سەوز نەبوو (رس)

egeryan çend,- sewz nebü

بەبریابریاهیچ بەرهەمی دەستگیرنابێ،بەبریا بریا پەقرەچ پڕنابێ.

ئەگەرێکو (نپ،ئاک) egerêkü

١- ب (ئەگەر).

٢- باوای دانیین، گریمان، هەروای دانیین.

ئەگیتیی (ن، کی) egîtî(ki)

میرخاسیی.

ئەگینا (نپ،ئاک) egîna

ئارنە، ئانکو، ئانگۆ، ئاینی، ئەگەرنا، ئەگەرنە، ئەگیین، ئەنا، خۆ، دەنا، نخۆ، ئەخۆ، وەگەرنا.

ئەلاژیاک (ئان) elajyak

١- خۆ دریژکردوو، ڕاکشاو، هەلاژیاو.

٢- بێ ئیش، بێکار.

ئەلالەت (ن) [١] elalet

١- دەستەیەک لەمرۆ یان کۆمەلە، کۆمەلی پیاو، کرۆ، گەل، هۆگە.

٢- کۆمەلەیەکی ڕێکخراو بۆ پرس و ڕا، کۆمیتە.

٣- بەرە،زیوە،گەڤەل. ٤- پالووتە، کەرت.

٥- پارت، پارتۆکە، پارتی.

ئەلامەت (ئان) [٢] elamet

پیشتر، نەبینراو، سەیر، لەوەپیشترنەدیتوو.

ئەلبەکی (ن) [١] elbekî

پرۆش، پاتیی، سوورکرە، مەنجۆکە، مەنجەل، مەنجەلۆکە.

ئەلبەکی (ن) [٢] elbekî

دەرپۆشکە، دیزە، گۆشی

ئەلحەد(ن) [١] elhed

ئەلهەی، شوێنی دریژکردنی مردوو (لەبن گۆڕدا)، گۆڕیچکە

ئەلحەد(ن) [٢] elhed

قەبر، گلکۆ، کلکۆ، گۆڕ، مەنزلگای هەموان.

ئەلف (ن) elf

١- ڤاولیکی بێلایەنە، یەکەم پیتی ئەلف وبێی عارەبی وعیبری وچەند زمانیکی دیکەیە.

٢- ڕاست هەلچوو، هەرشتێک ڕاست هەلچوویێ (وەک قەدوبالای ئافرەت).

ئەلفبا (ن) elf-ba
١- ئابێ، ئەلف بێ، ئەلف بێتک، ئەلف بێتکە، ئەلف بێ تێ، ئەلف وبێ، پیتەکانی خوێندن ونوسیین.
٢- بنەڕەت، بەربێژ، ڕەچ، سەرەتا، یەکەم هەنگاو.

ئەلف لەیلە نەخوێنێتەوە [یان نەخوێنێ] (ند)
elif leyle- exwênêtewe
بۆ باسی یەکێک دەوترێ بەمانای:
١- چەنەبازیی کردن، درێژەبەقسەدان، زۆربلێیکردن، نەبڕینەوەی (قسە)، لەسەر ئاخاوتن ڕۆیشتن. ٢- چیرۆکی مێش کردن، قسەی بێ سوود کردن.

ئەلف وبێی نەخوێندووە (رس.)
elf w bêy- nexwêndwe
١- خوێندەواریی نییە، نادانە.
٢- لەئێش نازانێ، نەشارەزایە، نەزانە (کەسێ).
٣- سەرەواوی لەسکدانییە، هەڕی لەبڕیی ناکاتەوە.

ئەلفە (ن) elfe
ب (ئەشکیل).

ئەلوات (ئان،لو) ١ elwat(lu)
بەد فەڕوهەرزە، بێ شەرم، سەرسەریی.

ئەلوات (ئان،لو) ٢ elwat(lu)
دەست بڵاو، ماڵ بەفیڕۆدەر.

ئەلور (ئان) elor
بەبا، بەتەلەب، بەکەڵ، فاڵ (مێچکەی ئاژەڵ).

ئەلوری (ن،ئا) elorî
بزنەکێویی(نێر)، تەگە، چتیر، خەزەڵ، سابرێن، بێریی، هەوری.

ئەلوجەلو (ن،نک) elowcelo
١- ئەلەوجەلە، ئەلەوجەلەو، عەلۆوجەلۆ، هەرزەوهوورزە، هەرچی وپەرچی، هەمەچین، هەمەڕەنگە. ٢- عەشامات، قەرەباڵغیی.
٣- ڕووتەو پووتە، ڕەچاڵە، ڕەش وڕووت.

ئەلەتریک (ن) eletrîk
کارەبا.

ئەلەنگە (ن) elenge
بەرگە، زمانە بچکۆلە، زمانەچکۆلە.

ئەلهۆ (ن،م) elho
ئەیلۆ، هەڵۆ.

ئەلیا (ن) elya
ئەلها، هەوەس.

ئەلیک (ن،لو) elîk(lu)
ڕوومەت، گۆنا، گۆنە، لام، لامچی.

ئەڵامەت (ن،پز) el̲amet
ئالامەت، ئەلامەت، پەتا، پەسیو، درم، فرفینگە، هەلامەت.

ئەڵبەتە (ئاک) el̲bate
١- ئەلبەت، ئەلبەتە، ڕەنگە، لەوانەیە، وێ دەچێ، هەلبەت، هەلبەتە.
٢- بەڕاستیی، بەشکو، بێ درۆ، بێگومان.
٣- بێ ئەملاوئەولا، بێ چەندوچوون.
٤- بەئاشکرا، ڕەپو ڕوون.

ئەڵقاپی (ن) el̲qapî
دەرگای گەورە، دەروازە.

ئەڵقاوێز (ن) ١ el̲qawêz
پێچاوپێچ، لولاولوول.

ئەڵقاوێز (ئان) ٢ el̲qawêz
بەپەت هەڵاوەسراو، بەپەت هەڵخراو، بەپەت هەڵواسراو، بەسێدارەداکراو، بەسێدارەوەکراو، لەسێدارە دراو، مل بەپەتەوەکراو.

ئەڵقاوێز کردن(کتپ) el̲qawêzkirdin
١- ئیعدام کردن، بەداراکردن، لەسێدارەدان، مل بەپەتاکردن، هەڵاوەسیین. ٢- (پەت) هەڵخستن.

ئەڵقە (ن) el̲qe
١- ئاخلە، ئاڵقە، بازنە، تەوق، چەمبل، حەڵقە، خڕ، خەڵەک، عەڵقە، کەمە، گرد، گردەکەڵە، گوولی، گەو.
٢- چەلەمە، خەڵتە، کولەن، کەلەمە، کەلەمە، کەلەوە. ٣- پەراوێز، تار، چوارچێوە، چەمە، چەمەرە. ٤- ئاڵقە، جۆدەس، دەسکە، قولف، گەو (قۆریی، کووپ..). ٥- ئەموستیلە، ئەنگوستیلە، مستیلە. ٦- ئاپۆرە، دەستەکۆمەڵە، کۆڕ، کۆمەڵە، کۆی خەڵک، لەدەوری کەسێ یاشتێ، گردەوەبوو (کەسان)، هۆرگە.

ئەڵقەدان(کتن،کتپ) el̲qedan
ئەڵقەبەستن، ئەڵقەگرتن، پێچ خواردن،گلۆڵەبون، گێنگڵ خواردن، لوول بوون، لوول خواردن، هاتنەوەیەک (بەشێوەی بازنە) [مار..].

ئەڵقەڕێز(ن) el̲qer̲êz
-١ئاڵقەڕێز، ئەلقارێز، جفت، زنجیرۆکەی دەرگا داخستن. ٢- سووڕگی.

ئەڵقەڕێزکردن(کتپ) ١ el̲qer̲êzkirdin
داخستن(دەرگا بەئەڵقەڕێز).

ئەڵقەڕێزکردن(کتپ) ٢ el̲qer̲ezkirdin
بەزنجیربەستنەوە، زنجیرکردن، کۆت کردن، کۆت و زنجیرکردن.

ئه لقه له گوێ (ن.) elqe le gwê

١- ئالقه‌بــه‌گوێ، ئه‌لقه‌بــه‌گوێ، به‌یه‌کێ ئــه‌ووترێ ئه‌لقه‌ی کۆیله‌یی له‌گوێدابێت، گوێ له‌مست.

٢- به‌زێرکواو، به‌نده، به‌نه، به‌نیی، زه‌رخریی، کۆیله، که‌نیزه، نۆکه‌رێکی گوێ رایه‌ڵ.

٣- بــه‌کرێ گــیراو، بێگانه‌په‌رســت، خــۆ فــرۆش به‌بێگانه.

ئه لقه ی زنجیر (ن.) elqeeyzincîr

قوڵفی زنجیر.

ئه لماس (ن.،ئان.) elmas

١- به‌ردێکی به‌نرخ وسه‌خته، بریقه‌دار، ڕووژه.

٢- ده‌م تیژ، زۆرتیژ، نووک تیژ (چه‌قۆ).

ئه لماس ته راش (ن.) elmasteraš

بابــه‌تی شووشــه که‌نه‌خــشینراوی، قــاپ وقاچــاغی شووشه که‌نه‌خشی له‌سه‌ر هه‌ڵکه‌نراوێ.

ئه لماس ڕێژ (ئان.) elmasrêj

ئه‌ڵماس کوت.

ئه لماسه (ن.) elmase

ئاڵشت، ئالیشک، خــووس، خووســار، خــوین، خوێن، زوقم، سیخوار، قراف، وه‌ڕه‌ق.

ئه لوه دا (ئان) elweda

ئاواره، سه‌رگه‌ردان، هه‌ڵوه‌دا.

ئه لها (ن) elha

١- خولیا، که‌ڵکه‌ڵه.

٢- ئــاره‌زوو، ئاســووخ، تاســه، خواســت، خــواهیش، دڵخواز، مگیر، ویست. ٣- هانا، هاوار.

ئه لیم نیره ئه لێ بیدۆشه! (رس)

elêm nêre, elê- bîdoše

من ئــه‌ڵێم: نێره‌ئــه‌و ئــه‌ڵێ: بیدۆشــه، به‌یــه‌کێکی:- (سه‌رســه‌خت، ســه‌ره‌ڕه‌ق، که‌للــه‌ڕه‌ق، مــانگرتوو) ده‌وتــرێ کــه‌ســوور بــێ له‌ســه‌ر ئــه‌و داوایــه‌ی که‌له‌توانادانییه.

ئه لیی (ده لیی) (ف) elêy

١- تــۆ ده‌ڵێــی، هــه‌روه‌ک بڵێــی (بــۆ پــێ چوانــدن بــه‌کارده‌هێنرێ). ٢- چــون، چــۆن، وه‌ر، وه‌ک، وه‌کوو. ٣- به‌هه‌مان جۆر، به‌هــه‌مان چه‌شــن، ده‌ق، ئاوه‌ها، وه‌ک وی.

٤- ئه‌بێ، ئه‌شێ، ده‌بێ،ده‌شێ، وێده‌چێ.

ئه لیی پیکی پۆلایه (رس.) elêy pîkî polaye

به‌یــه‌کێک ده‌وتــرێ بــه‌واتای: بــێ ده‌ردو دوو، بــێ ڕووشه، دروست، له‌ش ساغ.

ئه لیی داری واو ه یلایه (رس)

elêy darî waweylaye

به‌یه‌کێک ده‌وترێ که: (درێژ داهۆڵ، ڕه‌ق وتــه‌ق، زۆر له‌ ڕولاواز) بێت.

ئه لیی دیزه ی ڕه شه (رس) elêy dîzey reše

هه‌روه‌ک دیزه‌ی ڕه‌ش وایه: لێره‌دا (دیــزه‌ی ڕه‌ش) به‌یه‌کێکی: (به‌د،خراپ، گه‌ند، گه‌نده‌ژه)ده‌وترێ.

ئه لیی ڕیویی ته له که بازه (ند)

elêy rêwîy teletbaze

وه‌ک ڕێــویی فێلبــازه، به‌یــه‌کێکی [ته‌ڵه‌کــه‌باز، ساخته‌چیی، گزیکه‌ر] ده‌وترێ.

ئه لیی زیری زه رده (رس) elêy zêrîzerde

ئــه‌ڵیی زه‌ره، به‌منــداڵێکی: خووڕه‌وشــت بــاش، له‌سه‌رخۆ یان که‌سێکی ڕێک وپێک ده‌ووترێ.

ئه لیی سه گی هه له پاسه (رس)

elêy segî helepase

وه‌ک ســه‌گی بــه‌ڕه‌ڵا پــه‌لاماری ناســیاوو نه‌ناســیاو ئه‌دات، به‌یه‌کێکی: بێ چاوو ڕوو، شه‌ڕانیی، هاروهــاج ده‌ووترێ.

ئه لیی سیرمه مه یه (رس،ند) elêy sirmemeye

جیــره وه‌ک پێستــه‌ی خــۆش کــراو (ده‌بــاغ کــراو):-

١- بــۆ چۆنیــه‌تیی خــواردن بــه‌کاردێت، وه‌ک پــارچه‌یه‌ک گۆشــتی جیــر کــه‌جوونی ئاســان نــه‌بێ، نه‌کولاو.

٢- به‌کێش، به‌هێز، ته‌ن دروست، له‌ش ساغ.

ئه لیی سیویکن کراون به دوو که رته وه (رس)

elêy- sêwêkin krawin bedükertewe

زۆر له‌یه‌ک ده‌چن(دووکه‌س)، چۆن یــه‌کن له‌شێوه‌دا یان له‌ خوو وڕه‌وشتدا، هــه‌ر ده‌ڵێــی سێوێکن کــراون به‌دوو که‌رته‌وه.

ئه لیی گه نه ی گونی گایه (رس)

elêy geney gunî- gaye

وه‌ک گه‌نه وایه به‌گونیی گاوه نوساوێ، به‌یه‌کێکی:

١- (براندۆغ، پێ داگر، چیره‌که‌ر، ڕکه‌گر) ده‌ووترێ.

٢- پیاوکاســـــه‌ر، جاڕســــکه‌ر، میــــشک بـــــه‌ر، هه‌راسانکه‌ر.

ئه م (ج) em

١- جێناوه بۆ که‌س یان شتێکی نزیک (جێ، جێگه، کات..تاد)، ئه‌فه، ئه‌یه، ئێد، ئینه، یه.

٢- ئه‌ڤ، ئه‌و، ئیی.

٣- ئه‌مه، ئێمه، خۆمان، مه. ٤- ئه‌ن، من.

ئەمار (ئان) ¹ emar

حۆل، حەشاش، خەیاڵاویی، داڵغەچیی، گێژ، ور.

ئەمار (ن) ² emar

ب (ئەمبار).

ئەماراو (ن) emaraw

ئاڤزێل، ئاڤسارک، ئاڤەڤەک، ئەستێرک، ئەستێل، ئەستیلکە، چاڵاو، حەوز، رەڤکە، ساریچ، قوولکەی ئاو، مەسنا، مەهەر.

ئەمارکردن (کتپ) emarkirdin

برهاڤ کرن، پاشەکەوت کردن، پەرگ هاندن، خڕ کردنەوە، خستنەسەریەک، خستنەلاوە، داکردن، شاردنەوە (شت بۆ کاتی پێویست)، کۆکردنەوە، هەڵ گرتن.

ئەمارەپۆ (ئاک) emarepo

چلکن وداڕزاو (کاڵا) لەناو دووکاندا یان ئەمارداء رزیو، پیس بوو(کوتاڵ).

ئەماس (ئان) emas

بەستوو، بەسراو، مەیی، مەییو.

ئەماس بوون (کتن) emasbûn

بەستن، بەسران، مەیین.

ئەمان (ج، نک) eman

کۆی [(ئەم)ە وتەنیا بۆ ئادەمیزاد بەکاردێ]: ئازی، ئانیشا، ئانیلە، ئەوەکان، وان، هۆوان، ئەوانی نزیک.

ئەمان (ن) ¹ eman

١- بێ ترسیی، دڵنیایی، هێمنیی.

٢- پەنا، داڵدە، داڵڵە.

ئەمان (ئسپ) ² eman

دەخیل، دەخیلە!، هاوار!، هاوارە!.

ئەمان (ئپ) ³ eman

بەڵام، بەڵآن.

ئەمانە (جن، بۆ کەسێ یان شتی نزیک) emane¹

١- ئەڤانە، ئەم شتانە، ئەم کەسانە، ئەم کەس گەلە.

٢- ئەم نزیکانە، یانە.

ئەمانە (ن) ² emane

پاسی گەورە، پاسی مەسلەحە.

ئەمبار (ن) embar

ئەمار، ئەنبار، بارخانە، شوێنی داکردنی دانەوێڵە وکەل وپەل، عەمار، عەمبار، عەنبار، کۆگا، مەسنا.

ئەمبارکراو (ن) embarkiraw

برهاڤ کریی، پاشەکەوت کراو، خڕەوەکراو، داکراو، داکردوو، شارراوە بۆ کاتی پێویست، کۆکراوەوە، کۆوەکراو، گردە وەکراو، هەڵگیراو (شت بۆ کاتی پێویست).

ئەمبارکردن (کتپ) embar kirdin

ئەمارکردن، ئەنبارکردن، عەمارکردن، عەمبارکردن، عەنبارکردن، کۆوەکردن.

ئەمباز (ن) embaz

ب (ئامباز).

ئەمبازبوون (کتن،کتپ) embazbûn

ئاوێزش بوون.

ئەمبایی (ن) embayî

کاری (پێچوون، لێچوون، وێچوون)، هاوچەشنیی، هەڤبەریی، هەڤڕوویی.

ئەمبەر (ن) ember

ئەم تەنیشت،ئەم کەنار،ئەملا، ئەم لا.

ئەمبەروئەوبەر (ن.) emberwewber

ئەم تەنیشت وئەو تەنیشت، ئەم کەنارو ئەو کەنار، ئەملاوئەولا.

ئەمبەروئەوبەرکردن (کتن)

ember w ewber kirdin

ئەم کەنار وئەو کەنارکردن، ئەملاوئەولا کردن، ئەوبەروئەمبەرکردن، چوونە ئەوبەروهاتنەوە ئەمبەر.

ئەمپەڕ (ن) empeṟ

١- هەرەئەملا، هەرە نزیک.

٢- ئەملاترین، نزیکترین.

٣- کەمترین (پلەی شتێ).

ئەمپەڕوئەوپەڕ (ئان) empeṟ w ewpeṟ ئەمبەر وئەوبەر، هاتوچۆ.

ئەمپەڕوئەوپەڕکردن(کتن)

emperwewper kirdin

١- پەڕینەوە لەمبەر بۆ ئەوبەر (ئاو).

٢- ب (ئەمبەر وئەوبەرکردن).

ئەمجار (ن، ئاک) emcar

١- ئنجا، ئەمجا، ئەمجار، ئەم دەفعەیە، ئەنجا، ئەنجار، ئەوجا، ئەوجار، ئینجا، ئینجار، ئینجارەکان، ئینجارەکانێ، ئینجارەکە، ئینجاکوونێ، ئینجاوەکوونێ.

٢- ئەم بارە، ئەمبارە، ئەمجارە، ئەمجارەکە، ئەم دەمە. ئەم کاتە، ئەم کەڕەتە، ئەم کەشە، ئەم کەڕ ئەم هەلە. ٣- پاش ئەمە، دپشت ڤە، لەپاشان.

٤- بەشوێن ئەمەدا، پاشان، پاشیی، دوای ئەوە، [illegible]یی. ٥- کەوابوو، کەواتە.

ئەمجارتر (ئاک) emcartir

جارێکی تر، دیسا، دیسان، دیسانەکە، دیسانەوە.

هەمدیسان، هەمیسان، هەمیسانەوە. هب (ئەمجارە).

ئەمجارە (ناک) emcare

ئیگل، ئەمجارتر.

ئەمدیو (ن) emdîw

ئەم تەنیشت، ئەملا، ڕووی ئەملا (شتێ).

ئەمدیو ئەودیو کردن (کتن، ند)

emdîw w ewdîw- kirdin

١- ئەم تەنیشت و ئەو تەنیشت کردن، ئەم دیو ئەودیوکردن، لەلایەکەوە بۆ لایەکی تر هاتوچۆکردن.

٢- تەپاوتل کردن (لەسەر جێگەی نوستن)، تەپاوتل کردن لەجێگەدا، تەپ وتل کردن، گلاندن بەم دیوو بەودیودا، نارەحەت بوون، خەولێ نەکەوتن، هەڵگەڕانەوە (پاڵ کەوتوو لەسەر لایەکەوە بۆ لاکەی تری).

٣- چوونە بنج و بناوان، چەوتوچیلە لێدان.

٤- سەرنج لێدان، لێ وردبوونەوە، ورد بوونەوە..لە.

ئەمڕۆ (ن،می) emro

هەرمێ، هەمڕۆ.

ئەمری، خوا بە جێ هێنان (کتن،ند)

emrî xwa becê- hênan

١- ئەمری خواکردن، خواکەسێ بۆ خۆبردنەوە، زایەبوون، فەرمانی یەزدان بەجێ هێنان، لەدنیا کۆچ کردن، مردن، نەمان

٢- فەرمانی خواوەند جێبەجێکردن.

ئەمڕۆ (ن،ناک) emro

ئاڕۆ، ئەڤرۆ، ئەمڕۆکە، ئەوڕۆ، ئیڕۆ، ئیمڕۆ، ڕۆژی کەتیاین، ڕۆژی نێوان دوێنێ وسبەینێ، لەم ڕۆدا، ئەدویکە- ئەسوزێ.

ئەمڕۆبە حازر، سبەینێ بە قەرز (رس)

emro be hazir- sibeyne be qerz

بەدرەنگ خستن، دەس بەدەسیی پێ کردن، وەدوا خستن(بەفرت و فێڵ).

ئەمڕۆ سبەی پێ کردن (ند)

emrow sibey pê kirdin

بەدرەنگ خستن، دەس بەدەسیی پێ کردن، وەدوا خستن(بەفرت وفێڵ).

ئەمسا (ن، ناک) emsa

١- ئیسا، ئێستا، ئێستە، ئێستێ، ئیسە، نووکە، نها، نهۆ، نهوو، نهە، هەنووکە.

٢- لەمەوپاش، لەمەودوا، لەمەوسا، لەمەولا، لەمەوەدوا، لەمەوەلا.

ئەمسەروئەوسەر (ئان) emser w ewser

ب (ئەمپەڕوئەوپەڕ).

ئەمسەروئەوسەر پێ کردن(کتپ،ند)

emser w ewser pê kirdin -

١- هێنان وبردن لەسەری ئەمسەرەوە بۆ سەری ئەوسەر. ٢- بۆ ژۆکردن، بێنەوبەرەپێ کردن، ماندووکردن، نارەحەت کردن، هیلاک کردن.

٣- ڕێتێنێکی دوور ودرێژ خستنەبەر.

ئەمسەرو ئەوسەرکردن (کتن،ند)

emser w ewser- kirdin

ڕۆیشتن لەسەری ئەمسەرەوە تاسەری ئەوسەر، هات وچۆکردن.

ئەمشەو (ن، ناک) emšew

ئەڤ شەڤە، ئەڤ شەوە، ئەم شۆ، ئیشەڤ، ئیمشەو، شەوێ کەتیاین، ئەدوێ شەونەسبەی شەو.

ئەملا (ن) emla

ب (ئەمبەر).

ئەملاتر (ناک) emlatir

(لە) ئەملاتر.

ئەملاوئەولا (ناک) emlaw ewla

ئەم شوێن وئەو شوێن.

ئەملاوئەولا کردن (کتن،ند) emlaw ewla kirdin

١- ب (ئەمبەرو ئەوبەرکردن).

٢- گەڕان بەملاوئەولادا، هاتوچۆکردن لەلایەکەوە بۆ لایەکی تر. ٣- بێ ئامانج هەڵسووڕان، ڕەفتارکردن بەکەمتەرخەمی یەوە، کەوتنە شوێن شتی هیچ وپووچ.

ئەملاوە (ن) emlawe

شوێنی نزیکتر.

ئەمن (ن) emin

ئەز، من، وژم.

ئەموست (ن) emust

ئەنگوس، ئەنگوست، پل، پیلک، تبل، تل، تلی، تلیک، تیلک، دیل، تپل، تپلک، کلک، گلک.

ئەموستانە (ن) emustane

ب (مستیلەی دروومان).

ئەموست بەستە (ئان) emust beste

فریو دراو، هەڵخەڵەتاو.

ئەموستە چاو(ئان.) emuste çaw

١- ئەنگوست لەچاو، ئەنگوستەچاو، تاریکایی خەست، تاریکستان، زۆر تاریک، نژار.

٢- تاریکەشەو، شەوانی زۆر تاریک (سێ شەوی

هەرە دوایی مانگ)، شەوەزەنگ، شەوی زۆر تاریک.

ئەموستی پێ (ن.) emustî pê

پەنجەی پێ.

ئەموستی دەست (نک.) emustî dest

پەنجەکانی دەست:

١- پەنجەتووتە، تووتە، تووتەلە.

٢- براتووتە، برای تووتەڵە.

٣- زەڕنەقوتە، ناوگین، ناوەڕاست.

٤- دۆشاومژە، پەنجەی شایەتمان.

٥- ئەسپێ کوژە، پەنجەگەورە، تبلامەزن، تبلاستوور، تلیستوور، کەڵەئەنگوشت.

ئەموستیلە (ن) emustîle

ئەموستەویلە، ئەنگوستیلە، ئەنگوستەویلە، پەنجەوانە، کلکەوانە، مەنگولیسک.

ئەموستیلەی درومان (ن.) emustîle drüman

ئەموستانە، ئەنگوستیلەی درومان، ئەموستانە، مستیلەی درومان.

ئەمە (ج) [1] eme

١- ئەڤا، ئەڤیها، ئەڤیهی، ئەم کەسەیان ئەم شتە، ئەمەهەی، ئەمهەی، ئەوەی نزیک، ئێد.

٢- ئەوەمە، هەوە. ٣- ئەم، من وکەس یان کەسانی تر. هب: (ئەم/ ٣ we).

ئەمە (ناک) [2] eme

ئەیرە، ئێرانە، ئێردانە، ئیرە، ئێرە، ڤێرێ، لەئێرانە.

ئەمە (ناک) [3] eme

ئیرەمە، بۆ ئێرە، بەرەوئێرە.

ئەمەئەرزو ئەوەگەز (پن) emc erzw ewe gez

ب (ئانەگورز وئانە مەیدان).

ئەمەتا (شر) emeta

ئانەمە، ئەڤە، ئەمەتانێ، ئەمەتە، ئەمەتێ، ئەمەسی، ئەمەسە، ئەمەمە، ئەوەمەیە، ئینەشا.

ئەمەگ (ن) emeg

١- ئەجری دایک وباوک لەسەر منداڵی خۆیان، چاکە، ڕەندیی، قنجیی، مزی چاکەی دایک وباوک بەسەر مناڵی خۆیانەوە.

٢- پیاوەتیی، جوامێریی، چاکە، سپاسی چاکە، مرۆیەتیی، وەفا. ٣- خێر، خێرخوایی.

ئەمەگ (ن) [3] emeg

١- ئەمەک، ئیشی بەئەرک، ئیشی گران، ڕەنج، زەحمەت، زەحمەتیی، کاری سەخت، کاری قورس.

٢- فەرمان، کار، کردار

٣- پێویستیی، گەرەکیی.

ئەمەگ (ن) [4] emeg

خۆراک، ژەم.

ئەمەگ (ن) [5] emeg

ئامۆژگاریی.

ئەمەگ (ن.) [6] emeg

خواردەمەنیی، خواردن.

ئەمەگ بەجێ هێنان (کتن،کتپ)

emeg becê hênan

١- ئەمەگ دان، تەقەلادان، تەقەلاکردن، هەوڵ دان، هەوڵ وتەقەلادان.

٢- پاداش دانەوە، چاکەدانەوە.

ئەمەگ بەخەسارچوون (کتن)

emeg be xesarbün

ڕەنج بەباچوون، ڕەنج بێ وەربوون، هەوڵ وتەقەلا بەفیڕۆچوون.

ئەمەگدار (ئان) (be)emegdar

١- بەبەقا، بەئەمەک، بەوەفا.

٢- ئاخوەوەند، خاوەن پیاوەتیی، کەسێ ئەمەکی بەسەریەکێکی ترەوەبێ

ئەمەگ لەگەڵ کێشان (کتپ،ئد)

emegdan legelkêšan

١- ئیش وکاری خەڵک ڕاپەڕاندن، خۆ پێوە ماندووکردن، خۆماندووکردن، خۆ ماندووکردن، بەڕاپەڕاندنی ئیش وکاری یەکێکی ترەوە، خۆماندنووکردن لەگەڵ خەریک بوون بەجێبەجێ کردنی ئیشی یەکێکی دیکەوە، هەوڵ وتەقەلا لەگەڵ دان. ٢- بەخێوکردن (منداڵ)، پەروەردەکردن، ڕەنیوهێنان (مناڵ).

ئەمەنووچکە (ئان،ناک) emendüçke

ئەم تۆزە، ئەم تۆسقاڵە، ئەم کەمۆکە، ئەمەندوسکانە، ئەمەندوسکە، ئەمەندوکانێ، ئەمەندووکە، ئەوەندوسکە، ئەمەندووکە، تۆزکەلانەیەک، تۆزلقانەیەک، تۆسقاڵیک، زەڕایەک، شتێکی کەم، هێندێکی کەم.

ئەمەندە (ن،ناک) emende

ئەمەن، ئەمەند، ئەمەنە، ئەوچەندە، ئەوقاس، ئەونە، ئەوەند، ئەوەندە، ئەوەنە، ئەوەمەندە، ڤێقاسێ، هێندە.

ئەمەیان (ن.،ناک) [1] emeyan

ب (ئەمییانە/٢).

ئەمەیان (ن.، ناک.) [2] emeyan

ئەم نزیکەیان، ئەمییانە، ئەمە(ئەم یەکەیان. شتە

نزیکە کەیان، کەسەناسراوەکەیان)، [نێوان دووشت، چەندشتێ..].

ئەمیتر (ن.،ئان.) emîtir

ئەمیکە، ئەوی دواتر، ئەوی دیکە، ئەوی دیی، ئەویکە.

ئەمیش (ن.) emîş

ئەڤژی، ئەمیچ، ئەمیچە، ئەوی دیکەش، ئەویەکەش، دیترژی.

ئەمێ (شر.) [1] emê

ئیمە ئەبێ، گەرەکە ئیمە.

ئەمێ (ئان.) [2] emê

مێ، میچکە، میوینە، مێینە.

ئەمێ (ئاکە.) [3] emê

ئەگرە، ئەم جێگایە، ئەم جیگەیە، ئێرانە.

ئەمییانە (نل.،ئاکە) emyane

١- ئەم دەورویەرە، ئێرانە.

٢- ب (ئەمیان - **This one**).

(لە ئەمییانە (ئاکە) (le)emyane

لەئەم دەورویەرە، لەئێرانە.

ئەنار (ن.،می) enar

هەنار(بەریان دارەکەی).

ئەنارلو (ن.،لو) enarlu(lu)

باغی هەنار، هەنارستان

ئەناز (ئان.،خ.) enaz

داخراو، راخراو، فڕێ دراو، فڕێدراو (لەژێر پێی کەسێ..).

ئەنباز (ن.) [1] enbaz

ئەمباز، عەمباز.

ئەنباز (ن.) [2] enbaz

تووش، دووچار، گرفتار.

ئەنبازبوون (کتن.،کتپ.) enbaz bûn

ب (ئاوقەدبوون).

ئەنتەر (ن.،ئا) enter

١- حەمتەر، عەنتەر، قوون سوور (مەیموون).

٢- مەیموونی نێر، نێرەی مەیموون.

ئەنتیکە (ن.،ئان) entîke

١- دانسقە، شتی هونەریی، عەنتیکە، کەل وپەلی هونەریی یان زۆر کەونارا. ٢- بەنرخ، گران بەها.

٣- جێی سەرسوڕمان، سەرسووڕ هێنەر (کەسێ یانە شتێ)، سەیر، کەم وێنە.

ئەنتیکەخانە (ن) entîkexane

(ئەو خانووەی کەلوپەلی زۆر لەمێژینەی تێدا هەڵ

دەگیرێ)، عەنتیکەخانە، مووزەخانە.

ئەنجام (ن) [1] enjam

١- ئاقیبەت، پاشیین، دوایی، دواییکار، دوماهکی، دوماهی، دەمایی، کۆتایی.

٢- بنەبڕ، بەرە، هەرەدوایی. ٣- بڕیار.

ئەنجام (ئان.،ئاکە) [2] encam

بەرهەم، بەروبووم، دەسکەوت.

ئەنجام (ن) [3] encam

پەڕ، دووا.

ئەنجام پێدان (کتپ) encam pêdan

تەواوکردن، کۆتایی پێ هێنان

ئەنجام دان (کتپ) encamdan

ب[(بە) ئەنجام گەیاندن].

ئەنجام گیریی (ن) encamgîrî

پەیدا.

ئەنجام گیریی کردن(کتپ) encamgîrî kirdin

دەرهێنان، لێ پەیداکردن.

ئەنجامە (ن) encame

بەس، بەست، دوولایی، لاولاوەی دەرگاو پەنجەرە.

ئەنجام هاتن (کتن) encam hatin

١- برانەوە، تەواوبوون، کۆتایی هاتن. ٢- لەسەر بڕیاری خۆڕۆیشتن.

ئەنجامیی (ن.) encamî

کۆتایی، هەرەدوایی(شت).

ئەنجن (ن) encin

ئەنجە، جنراو، لەت، لەت کراو، وردکراو.

ئەنجن ئەنجن (ئان) encin encin

ئەنجەئەنجە، پارچە، پل پل، کوت کوت، لەت لەت، لەت وپەت، ورد جنراو.

ئەنجن ئەنجن کردن (کتپ) encin encin kirdin

١- ئەنجە ئەنجەکردن، پارچەپارچەکردن، پارەپارەکردن، پل پل کردن، تیکەتیکەکردن، جنیین، لەت لەت کردن، لەت وپەت کردن، ونجڕ ونجڕکردن. ٢- شیی کردنەوە (قوماش یان جل وبەرگ). ٣- ب (ئەنجنیین).

ئەنجنراو (ن.،ئان) encindraw

١- ئەننجاو، ئەنجراو، پارچەپارچەکراو جنراو، جنراو، لەت لەت کراو، لەتوپەت کراو، ونجڕ ونجڕ کراو. ٢- پارچە، پل، جنکە، ورد.

ئەنجنیین (کتپ) encinîn

١- پارچەکردن، جنیین، هەنجنیین ورد کردن.

٢- ئەنجن ئەنجن کردن، بریندارکردن (لەشی کەسێ بەخەنجەر، چەقۆ..تاد).

ئەنجوڕ (ن) encur̠
خرچە، زرکێ، عەنجوڕ، قەرەخرچە، کالەکی زرکێ، گندۆرەی کاڵ.

ئەنجومەن (ن) enciumen
١- دانیشتنگە، کۆڕگا، کۆڕگە، کۆمەڵ، کۆمەڵە، کۆنگرە. ٢- کۆمەڵە پێکهاتوویەکێ بۆ دوان و کۆڵینەوە (لەشتێ)، لیژنە. ٣- کۆمەکێ.

ئەنجومەن گرتن (کتپ) encumengirtin
(لیژنە)، پێرپەستن، کۆبوونەوە کۆڕگرتن، کۆمەڵەبەستن، کۆمەڵەگرتن.

ئەنجە (ن.) ence
وردەپارچەی بچووک و باریک.

ئەنجەت (ن) encet
بەهانە، بیانگە، بیانگێ، بیانوو، مەهانە.

ئەنجینە (نک.) encîne
چل وچیو، چیلکە وچەواڵ.

ئەندازکار (ن.) endazkar
ب (ئەندازەگر).

ئەندازە (ن.) endaze
١- بارست، پان وبەرینیی، قاسی، قەبارە، هنداز.
٢- ئەنازە، ئەندازە، پێوانە.
٣- بەرەسە، رادە. ٤- ژمارە، شمارە، نمرە
٥- بارتەقا، بەرتەق، بەرتەقا، قەر، هێند.
٦- ئەڤچەند. ٧- پێوانەزانیی.
٨- سەنگایی، قورسایی.

ئەندازەکردن(کتپ) endazekirdin
ب (ئەندازەگرتن).

ئەندازەکردن لەگەڵ (ند) endazekirdin legel̠
بەراورد کردن لەگەڵ.

ئەندازەکردن لەگەڵ یەکدا (ند)
endaze kirdin legel̠ yekda
هەڵ سەنگاندن (دووشت یان زیاتر) لەگەڵ یەکتردا.

ئەندازەگر (ن) endazegir
پێوەر، لەگەزدەر.

ئەندازەگرتن (کتپ) endazegirtin
١- ئەندازەکردن، بەقەدگرتن، پیڤان، پێوان.
٢- ئێلچیی گرتن، بەراوردکردن، دیاریی کردن (پێوانەی جل وبەرگێ، چەندێتی وقەبارەی شت...).
٣- بەراوردکردن، لێکدانەوە.

ئەندازیار (ن) endazyar
ئەندازکار، ئەندازەگر، زانای ئەندازە.

ئەندام (ن) [1] endam
١- ئازا، ئازای لەش، ئەنام گیان، ئەننام گیان، پەل، چوارپەل، لەش. ٢- کەسێکە لەرێکخراوێکدا یان لیژنەیەکدا کاربکات، هاوبەش لەکۆمەڵێکدا.

ئەندام (ن) [2] endam
بالا، بەژن، بەژن وبالا، قەد، لەشولار.

ئەندامەتی (ن) endametî
هاوبەشیی لەکۆمەڵێکی هاومەبەست وهاودۆزدا.

ئەندۆ (ن) endo
پەژارە، خەفەت، خەم، غەم، کول، کەسەر.

ئەندۆکە (ئان، ئاک) endoke
ب (ئەندوچکە).

ئەندۆناک (ئان) endonak
١- خەمبین، غەمبار، غەمگین، غەمناک.
٢- دل مردگ، دل مردوو، دل مردە.
٣- پەشێو، شپرزە، شلەژاو، شێواو

ئەندەروون (ن) [1] enderün
ئەو ژوورەی کەماڵ ومنداڵی لێدائەنیشێ، بیروونیی، حەرەم، ژووری خاوو خێزان، ژووری ماڵ ومنداڵ، مندروو، مۆڵ، هۆڵە دانیشتن، هوندروو (لەخانوو بەرەی جاران).

ئەندەروون (ن) [2] enderün
توێ، کون یان ناوەوەی هەرچ شتێ.

ئەندەروون (ن) [3] enderün
دەروون، کانگای دل، ناخی دەروون، هەناو.

ئەندەروون (نک) [4] enderün
ناوزگێ، ناوسک، ناو ورگێ.

ئەندیشە (ن) [1] endêše
١- ئەندیش، ئەنیش، خەیال، غایلە، مەترسیی، واهیمە. ٢- بیر، سەرنج، نیهاد، هۆش.
٣- باک، پەروا. ٤- ترس، سام.

ئەندیشە (ن) [2] endêše
تاپۆ، تارمایی، سێبەر.

ئەنقەست (ئاک) enqest
ئانقەس، ئانقەست، ئەنقەس، لەقەست، لەقەستیی، هەڵە لەرووی ئاگادارییەوە.

ئەنگافتن(کتپ،کی) engaftin(ki)
ب (ئەنگاوتن).

ئەنگامە (ن) [1] engame
١- ئاپۆرەی مەردوم، زەنا زەنا، کۆمەڵگا.

کۆمەڵێکی زۆری خەڵک، هەنگامە.
٢- ڕۆمەڵغەزا، قەرەباڵغیی، قەلەباڵغیی.

ئەنگامە (ن) [2] engame
هەراوزەنا، هەراوهوریا.

ئەنگاو (ن) engaw
هەنگاو.

ئەنگاوتن (کتپ) [1] engawtin
١- ئـــەنگافتن، ئـــەنگیوتن، ئـــەنگیوران، پـــێکان، پێکاندن، پێکاوتن، خرچانـدن، قـرچ کـردن، لەئامـانج خستن، لەنیشان دان، لەنیشانەدان، هەنگاوتن.
٢- پێ نواندن، توشی گیروگرفت کردن.

ئەنگاوتن (کتپ) [2] engawtin
بەدی کردن، بینیین، دیتن.

(خۆ)ئەنگاوتن (کتن) (xo)engawtin
١- پاژنە لەرەقینەی قاچ کەوتن(لەکاتی ڕۆیشتندا)، سەرسم دان، هەڵ نووتان.
٢- بەسەهوو چوون(لەکاردا)، تـێ هـەڵ ئـەنگووتن، خـۆ تـــووش کــردن (لە ئاکــامی هەڵــە کردنــا)، زەللەکردن، هەڵەکردن.

ئەنگاوتن (کتپ) engawtin
١- ئـــەنگاوتوو، ئـــەنگواو، پـــێکاو، پـــێکراو، لێ دراو، هەنگاوتوو، هەنگواو.
٢- ئەنگافتە، بەردەردی لابەلاکـەوتوو، بـەلای کوتـو پڕ لێدراو، لێ قەوماو.

ئەنگاوتە (ن) [1] engawte
بەسەرهات، بەڵای کوتوپڕ، دەردی کوتوپڕ، کۆنگەڵ، مردنی لەپڕ یان نەخۆشیی لەپڕ، هەنگامە.

ئەنگاوتە (ئان) [2] engawte
بەخشندە، چاولێ پۆش، لێ بووردە.

ئەنگاوتە بوون (کتن) engawtebün
تووشـــی بـــەڵابوون، تووشـــی ڕووشـــەبوون، خراپەبەسەرهاتن، کتوپڕ نەخۆش کەوتن، گیروگـرفت بۆ پەیدابوون.

ئەنگر (ئان،کی) engir(ki) •
١- تووڕە، سەرگەرم.
٢- تـۆراو، تۆریـاگ، تۆریـاو، دەم وپـل بەیـەکادراو، ڕووبەڕ، زویر، زیز، لالووت، لووت خوار.
٣- سرک، سڵ، سوور، کێویی، نەبان.

ئەنگران (کتن، لو) engiran(lu)
بەرزفرین، خۆبەشت زانیین، سنگی خۆ دەرپـەڕاندن، لووت لەئاسمان کردن، لەئەندازەدەرچوون، لەپێستی خـۆ دەرچـوون، لەخۆبـایی بـوون، لەخـۆ گـۆڕان، لەڕادەبەدەربوون، هەنگران.

ئەنگراو (ئان،لو) engraw(lu)
بـــایی، بـــایی بـــوو، بـــەرزەبلێس، خۆبەشـــت زان، لەئەندازە دەرچوو، لەپێستی خۆ دەرچوو، لەخۆبایی بوو، لەخـۆ گۆڕاو، لەڕادەبـەدەر، لـووت بـەرز، لـووت لەئاسمان.

ئەنگڵ (ن) engiḻ
دەسک، قولف، هەنگڵ.

ئەنگڵ (ن) engiḻ
قۆڵ لە لای شان، هەنگڵ.

ئەنگو (ن) engü
خوناو، خوناوکە، شەونم.

ئەنگوان (کتپ،کتن) engwan
پێکران، پێکیان، لێ دران، هەنگیوران.

ئەنگوتک (ن) engütik
پەپک، پەپکە، تۆپەڵە هـەویری خـڕ هەڵـدراو بەشـی نانێک، گرنکی، گشتک، گشک، گلۆر، گونتک، گوندک، گونک.

ئەنگوتک بژێر (ئان..خ.) engütikbijêr
چرووک، ڕژد، ڕەزیل، گونک ژمێر.

ئەنگوتک گرتن (کتپ) engütik girtin
گونتک گرتن، گونک خڕ هەڵ دان، هەویر خڕ هەڵـدان بۆ نان.

ئەنگوچک (ن) engüçik
ئـەنوچک، فەقیانـە، قۆڵەکراسـی فـش وفـۆڵ ودرێـژ، گرچک، لەوەندەی.

ئەنگوستەنما (ئان) engustinema
ئەنگوستنما، بـەناوبانگ، دیـار، کلکـەنما، لەدوورەوە ناسراو، ناسراو، ناودار.

ئەنگوست نیشان(ئانل) engustnîšan
ئەموست نیشان، نیشانەکراو.

ئەنگوسێ (ئان) engüsê
پـــێچێ، کەمـــەکێ، کەمـــەکێک(چەنـدیتیی، قـــەبارە، هێز..).

ئەنگۆ (ج) engo
ب (ئێوە).

ئەنگۆرە (ئاک) [1] engore
دەمەو ئێوارە، دەمـی ئێـوارە، سـەرلە ئێـوارە، سـەر لەئێوارێ.

ئەنگۆرە (ئاک) [2] engore
١- ئەودەمــە، ئەوسـا، ئەوکاتــە، بەوپـێیە، پاشـان، دوای ئەودەمـــە. ٢- پـــێش ئێـــستا، کـــۆن،

لەرابوردوودا، لەمەوبەر، لەمەوپێش.

ئەنگورە (ئاک) ٢ engore

سەرەتای هەرەت.

ئەنگوور (ن، می،لو) engrür

ئەنگیر، ئەنووین، بەری ڕەز، تری، تریێ، میوەی دارمێو، هەنگوور.

ئەنگیز (ن) engêz

ئەنگێن، دنەدەر، هاندەر، هانەدەر.

ئەنگیزە (ن) engêze

مایەی سەرەکی، هۆ.

ئەنگیوران (کتپ) engêwran

ب (ئەنگاوتن).

ئەنگیوراو (ئان) engêwraw

ئەنگافتو، بەتیری ئەشق پێکراو، دیوانە، گرفتار، مەفتوون.

ئەنگیوە (ئان) engêwe

ئەنگیوەر، ئەوکەسەی فیشەکی بەفیڕۆ ناڕوات (کاتی تەقەکردن)، پێکەر، دەست ڕاست، کەسێ چاک لەئارمانج بدات، لەئامانج دەر، لیدەری نیشانە، نیشانە ئەنگێو، نیشانەشکێن، نیشانە لێدەر.

ئەنوا (نک) ١ enwa

١- دەرامەت، مایەی گوزەران، هۆی بەڕێوەچوون (ژیان). ٢- بوونیی (دەوڵەت)، توانایی (ماڵی دنیا)، هەبوونیی (شت، شتومەک..).

ئەنوا (ن) ٢ enwa

١- پەنا، پەناوپەسێو، جێگەی خۆ شاردنەوە، جێی حەوانەوەی شەو، حەشارگە، شوێنی حاوانەوە، لانە.

٢- شوێنی باران نەگر.

ئەنوو (ن) enü

ئەندۆ، ئەنۆ، بار، پلمە، پەژارە، خەفەت، خەم، سوو، کزیی، کەسەر، مەینەت.

ئەنە (ن) ene

هەڤی، هەوو، هەوە، هەوێ. نم: دووژنی میردیک ئەنەی یەکترن.

ئەنی (ن) enî

توێل، تیول، ناوچەوان، نێوان چاوان، هەینە هب : (پیشانگی).

ئەنیا (ن) enya

بەرۆش، پێز، تاقەت، توانا، تەوژم، تین، گوڕ، وره، وزە، هێز. ب (ئانیشک).

ئەو (ج) ew

١- ئان، ئەزیچ، ئەوی، وەی، ویی، هەو.

٢- ئەڤ، ئەڤێ، ئەوکەسە، هۆو، هێمایە بۆ یەکێکی دوور. ٣- ئەم (شت یان کەس)، هێمایە بۆ شتێ یان یەکێکی نزیک. ٤- ئائەوە، ئەواهی، ئەوی.

٥- هێمایە بۆ کۆمەڵێکی دوور یان نزیک.

ئەوا (ئاک) ١ ewa

ئاوەها، ئەوها، بەوچەشنە، وا، وشەی ئاگادار کردن لە ڕووداو.

ئەوا (ئاک) ٢ ewa

ئیستا، ئیستە، ئیستێ، نووکە.

ئەوار (ن) ewar

ئەوارگە، جێ، جیگا، جیگە، جیوار، شوێن، شوێنەوار، شوێن هەوار، وار، ویستگە، هەوار، هەوارگە.

ئەوارە (ئان) ١ eware

بیانیی، بێگانە، ئاشنا، هاڤی.

ئەوارە (ئان) ٢ eware

بێ ئیش، بێ دەسەڵات، بێ کار، پاڵووتە، تەپەقوڕە، تەمبەڵ، تەمەڵ، چرۆت، سلۆرت، گردەنشین، ولۆوڵ.

ئەوازن (کتن) ewazin

بوژانەوە، گوپکەکەردن (دارودرەخت).

ئەواگل (کتن،لو) ewagil(lu)

بادانەوە، چەرخانەوە، زڤران، ئەزڤڕیین، ئەگەڕان، گل خواردن، گەرانەوە، وەگەڕان.

ئەوان (ج) ewan

ئازی، ئانیلە، ئایسا، ئەڤان، ئەوانەی دوور، ئەی، وان.

ئەواندن (کتن) ewandin

خۆش ویستن،خوەش گەرەک بون.

ئەوانە (ئان،جن) ewane

ئەو چەند شتە، ئەو چەند کەسە، یانە.

ئەوانی تر (ج،ئان) ewanî tir

ئەوانتر، ئەوانیی دیی، ئەوەکانی تر، کەسانی دیکە، هۆوانەی دیکە، هەرکامانەیەکی تر.

ئەواهی (ج،ئپ،کی) ewahî(ki)

ئائەوشتە، ئائەوە، هۆوە (کەسێ یان شتێکی زانراویان باسکراو).

ئەوبەر (ن،ئان) ewber

١- ئەولا، بەرامبەر، بەرانبەر.

٢- ڤێ ڕەخی، لای ئەولا.

ئەوپەڕ (ن،ئان) ewper

١- ئەنجام، بنەبان، پاشین، پاومان، پایان، دوایی، دەمایی، کۆتایی، هەرەدوایی.

٢- دوورترین سنوور، دوورترین (شوێن).
٣- باڵاترین، بلند، بەرزترین، پۆپە، تاف، دواترین (پلە)، سنوور، شوێن، نیشانە...).

ئەوپیاوەنی یە (ند) ew piaweniye
بەکاری ئەو ئیشەنایەت، پیاوی ئەو کارەنییە.

ئەوتر (ئان.لو) ewtir(lu)
ئەوی تر، ئەوی کە.

ئەوتۆ (ئان) ewto
١- ئەوها، جۆرێک، چەشنێکی وا، شێوەیەک، شێوەیێک، وا، وتە، وەتۆ، وەها.
٢- باسین، شایانی باس، شایانی پێ هەلگوتن.
٣- بەم جۆرە.

ئەوج (ن.ئاک) ewc
١- بلندایی، بلندیی، بەرزیی، تەشق.
٢- باڵاترین پایە، بەرزترین، شوێنی جێگا یان شت، پۆپە، کەلە، لوتکە.
٣- کەوابوو، کەواێ، لەحالێکی وادا، لەحالێکی وەهادا، لەوحاڵەتەدا (ئاک).
٤- پاشان، لەپاشان.

ئەوجا (ئان) ewca
١- ئنجا، ئنجاکو، ئنجاکونێ، ئەنجا، ئەوجار، ئەوجارە کانێ، ئەوجارەکە، ئیمجا، ئیمجار.
٢- ئەم دەم، ئەم کەرەتە، ئەوسایە، پاشان، لەپاشان. ٣- کەوابوو، کەوایە، لەدۆخێکی وادا، لەدۆخێکی وەهادا، لەودۆخەدا.

ئەوجاڕ (ن) ewcar̲
هەوجاڕ، یەرەق.

ئەوجە (ئان) [1] ewce
ئاتاج، ئەوەجە، ئیحتیاج، بایس، پێداویست، حەوجە، گەرەک.

ئەوجە (ن) [2] ewce
ئاتاجیی، ئەوەجە، ئیحتیاجیی، بایستیی، پێداویستیی، گەرەکیی.

ئەوجێ یە خۆشە، کەدڵی لێ خۆشە (رس)
ewcêye xoše - ke dilî lê xoše
جێی خۆش ئەو شوێنەیەکە مرۆڤی تێیدا پێخۆشحاڵە.

ئەو دارەی لەژێریا دانەنیشیی مەیبڕەرەوە (رس)
ew- darey le jêrya daenîšî meybrerewe
پاداشی چاکەبەخراپە مەدەرەوە، ئەوکانیەی ئاوی لێ دەخۆیتەوە بەردی تێ فڕێ مەدە، بەرد مەخەرە ئەو کانیەی ئاوی لێ دەخۆیتەوە.

ئەوداڵ (ئان) [1] ewdal̲
١- ئاگا لەخۆنەماو، ئەبلەق، پەشۆکاو، حەبەساو، سەرسام، واق ورماو. ٢- دلبڕاو، دلدار، دلکەتیی، سەوداسەر، گرفتار (خۆشەویستیی).

ئەوداڵ (ئان) [2] ewdal̲
ب (ئاوارە).

ئەوداڵ (ن. م) [3] ewdal̲
ئاڤدەل، نێرە پۆر.

ئەوداڵ بوون (کتن) ewdal̲bûn
شوێن شتێ کەوتن، وێڵ بوون- (بەدوای شتێکدا).

ئەودەر (ئان) ewder
بەشی دەرەوە، دەرفە، دەرەوە.

ئەودیو (ن) ewdîw
دیوەکەی تر، دیوی پشتەوە.

ئەور (ن) ewr
عەور، هەور.

ئەورا (ئان) [1] ewra
١- ئاورا، برچیی، برسیی، ڕەودیین، سیرووژە، ورسیی.
٢- بەئیشتیا، بەتاسووقە، پرتاسووقە.

ئەورا (ئان) ٢ ewra
چەل، ژاری، نەبوو، هەژار.

ئەورا (ئان) [3] ewra
برسیایەتیی، برسیەتیی، برسیتیی.

ئەوراز (ن) ewraz
بەرەوژوور، سەربەرەوژوور، عەفراز، هەوراز.

ئەورام (ن) [1] ewram
دروستیی، سازگاریی.

ئەورام (ئان) [2] ewram
دروست، ڕەوا، ساز.

ئەورایی (ن، لو) ewra(lu)
ئاورایی، برچێتیی، برسیتیی، سیرۆژەیی.

ئەورەنگ (ن) [1] ewreng
١- بەرزیی، پایەبلندیی، سەروەریی، شکۆ.
٢- دڵ فراوانیی، سەخاوەت، سەغیتیی.

ئەورەنگ (ن) [2] ewreng
زەویی بلند، سەربەرەوژوورکە سەربەرەوژووریی، گرد.

ئەوزار (ن) ewzar
ب (ئامراز).

ئەوسا (ئاک) ewsa
١- ئەوجەلە، ئەودەم، ئەودەمە، ئەوسایە، ئەوکاتە، ئەوگافێ، لەکاتی دیاریی کراودا.
٢- جاران، لەمەوبەر.

ئەوسار (ئاک) ewsar
پەتۆکەی بەرەشمەوەبەستراو، دەسکەرەشمە، هەوسار.

ئەوساکە (ئاک) ewsake
لەودەمەدا، لەوێ چاخیدا.

ئەوق (ئان) ewq
دەرەتان لێ براو، قەتیس گیرخواردوو.

ئەوق کردن (کتپ) ewq kirdin
دەرەتان لێ بڕین، گیرکردن، ماتەڵ کردن.

ئەوقە (ن) ewqe
تووش، دووچار، گیرۆدە.

ئەوک (ن) ewk
نوک، بەرمل، ببین، تینتینۆکە، خرخرۆکە، قرگە، قورگە، قورقوراچکە، قورقوراگە، گلۆزیی، گەروو، گەوریی.

ئەوکێ (ن،ئان) ewkê
ئاوکە، ئەوکە، ئەوکی، ئەوەکە،ئیوەر، فلان، کابرا(کەس شت)، واکە، وانێکە، هەرامە، هین.

ئەوگار (ئان) ewgar
سیس بوو، سیس هەڵگەراو، کز وداماو.

ئەولا (ن) ewla
ئەوتەرەف، ڤێ ڕەخ.

ئەولاترین (ن) ewlatrîn
بنەبان، پەرترین، دوورترین، دوورترین (شوێن)

ئەولەگا (ن) ewlega
١- ئەیزرگە، ئێورگە، بابوێر، پۆرگە، مەڵبەند، نوان، نەوا، نیشتگە، هاوارگا، هاوارگە، هەوارگە، هەنوان.
٢- پەنا، پەناگە، داڵدە، دەرەتان. ٣- نوورت، خاکی باوباپیر، مەڵوەند، نیشتمان، وڵات، وەتەن.
٤- بابو هێر، بابهێر، پژگارگە، قەف، هەمەت.

ئەوە (ج،ئپ) ewe
١- ئەوەهە، یە، (بۆ کەسێ، شتێ باسکراو یا زانراو).
٢- بۆ دیاریی کردنی شتێکی دوور وجیاکردنەوەی لە (ئەمە). ٣- ئەوەیها بۆ جیاکردنەوەی شتێک لەنێوان دوشتا بەمەبەستی بەراورد کردن یان (پێکەنەچوون) لەگەڵ (ئەمە)دا.

ئەوها (ئان،ئاک) ewha
ب (ئاوا).

ئەوەتا (ف،ئاک) eweta
ئەوەتانێ، ئەوەتە، ئەوەتێ، ئەوەسا، ئەوەسە، ئەوەها، ئەویها، خۆیەتی، خۆیەسی، هەوە.

ئەوەتام! (ف) ewetam
ئەوەتا لێرەم، ئەمەتام، لێرەم.

ئەوەتانێ (ف، ئاک) ewetanê
ب(ئەوەتا).

ئەوەتای (ف) [1] ewetaî
ئەوەتۆی لەوێ!، تۆ لەوێیت.

ئەوەتای (ف) [2] ewetaî
لەو کاتەوەی کە...، لەوەتەی.

ئەوەتەی (ف،ئپ،ئاک) ewetey
ئەوەتیی، ژێی فەختێ، لەودەمەوە، لەوساوە، لەوکاتەوە، لەوکاتەوەکە...، لەوەتا، لەوەتەی، لەوەتیی.

ئەوەتیی (ف،ئپ،ئاک) ewetî
ب (ئەوەتەی).

ئەوەدنیا (نل) ewe dinya
ئاخیرەت، دنیای ئاخیرەت.

ئەوەسا (ج،ئاک) ewesa
ب (ئەوەتا).

ئەوەکە (ج،ئاک) eweke
شتەکە، کەسەکە، وانەکەکە، هەرامەکە، (بۆشتێک یان کەسێک بێ ئەوەی ناوی بهێنرێت، ئەوانەی باسی ئەکەن لەنێوان خۆیاندا ئەزانن چییە یان کێیە).

ئەوەگۆڕی بێت (ئد) ewe gorî bêt
تۆڵەیە)، شایانی ئەو سزایەیە، هەڵ دەگرێ وای بەسەر بێت.

ئەوەندە (ج،ئان،ئاک،ن) [1] ewende
ئەننە، ئەونە، ئەوەند، ئەوەنگە، ئەوەنە، هەتا ئەوپادەیە.

ئەوەندە (ئاک،ئان،ج) [2] ewende
هەرچەندی، هەرچەندێ، هەرچەندێک.

ئەوەندە بێ بچۆ، قەدرت نەچۆ (رس)
ewende bêw- biço qedrit neço
ئەوەندە مەچۆرە جێگایەک کەلێت وەرس بن، برۆ بۆ دیدەنی خەڵک، بەڵام ئەوەندە ناکەبەچاوی سووک تەماشات بکەن.

ئەوەندە دزە، کل لەچاو ئەفرێنێ (رس)
ewende- dize. kil le çaw efrênê
دزە، دەستێکی باڵای هەیە لەدزی کردندا، زۆر دزە.

ئەوەندە گەڕاوە، دڕاوە! (رس)
ewende gerawe - dirawe
ئەوەنـدە ئەملاوئـەولای کـردوە زۆر شـت فێربـووە، مایەی سەفەر زۆر فێربوون وقاڵ بوونە،

ئەوەندەی بلێی یەک ودوو (ئد.ناک)
ewendey bilêy- yekw dü
بەپەلە، بەهەناسەیەک، زۆربەخێرایی، زۆر زوو.

ئەوەندەی مست لەچاوان دەی (ئد)
ewendey mist le- çawan dey
بەتوند وتۆڵی، بەخێرایی، زوو بەزوو.

ئەوەی (ن.ج) eweney
ئەڤێ، ئەوشتە یا ئەو کەسەی کە...، ئەوهەی، ئەوی.

ئەوەیان (ف) eweyan
ئەم یەکە لەوچەندانە، لەوچەندانە ئەم یەکە.

ئەوی (ج) ewî
هەرچی، هەرکەسێک، هەرکێ.

ئەویانە (ن، ج .ناک) ewyane
١- ئەوەیان، بۆ (ئەو)ێک لەنـاو کۆمـەڵی (ئـەو)دا.
٢- ئەو جێگەیە، ئەوجێیە، ئەو نزیکە.

ئەوی بترسێ، ناخەلەسێ (پن)
ewî bitirsê naxelesê
ئەوکەسەی بترسێ، لەمەترسیی ڕزگاری نابێت، واتە: تووشی ناڕەحەتیی ئەبێ یان ئەمرێ.

ئەوی بەبابێت، بەباران ئەڕوا (پن)
ewî be babêt be- baran erwa
ب(ئەوی زوو دێت،زووش ئەڕوا).

ئـەوی بـەخۆتی ڕەوانـە بینیت بۆخەڵکیشی ڕەوابینـە (پن)
ewî bexotî rewa ebînît bo xelkîşî rewabîne
بەو جۆرە ڕەفتار بکـە، کەدەتـەوێ خـەڵک ڕەفتـارت لەگەڵ بکات.

ئەوی بەرزبفڕێ، نزم ئەنیشێتەوە (پن)
ewî berz- bifrê. nizim enîšê tewe
ئـەوێ بڵنـد بفـڕت وێ نـزم بکەڤـت، لـووت بـەرزیی، لووت شکانی لەدوایە.

ئەوی تووی درک بچێنێ، تاماوە گوڵ نابینێ (پن)
ewî- towî dirk bicênê. tamawe gulnabînê
ئەوی چاکـەی لێ ئەوەشـێتەوە، شـایانی میهرەبـانی نییە.

ئەویچ (ج.هو) ewîç
ب (ئەویش).

ئەوی حوشتر ەوانیی بکـا، ئەبێ سەر دەرگاکەی بڵنـدکا.. (ج.هو)
ewî huštirewanî bika ebêserdergakey - bilindka
ئەگەر بووی بەهاو خـوانی دێـو، ئـەبێ کەوچکەکـەت درێژ تر بێ، دەستت دایە هەرکارێک بەپێی ئەو کارە خۆت ئامادەبکە.

ئەوی دۆست بەدۆستی ئەکا، دوژمن بەدوژمنی ناکا (پن)
ewî dost be dostî eka, dujmin bu büjminî naka
پیاو نابێ گلەیی لەبیگانە بکا، چونکـە هـەر دۆسـتی خۆتە خراپەی زیاترت بەرامبەر ئەکات.

ئەوی زوو دێت، زووش دەڕوا (پن)
ewî zu dêt, zuš- derwa
ئەوپارەیەی بەئاسانی دێتە دەس، بەئاسانی لەدەس دەردەچێ، زوو بێت، زوو دەڕوات (ماڵی دنیا..).

ئەویش (ج) ewîš
ئەویچ.

ئەوی زۆر بڵێ، چاکیش دەڵێ وخراپیش (پن)
ewî zor- bilê çakiš delê w xirapîš
زۆربڵێ هەڵەش دەکا.

ئەویکە (ن.ئان) ewîke
ئەڤـێ دیـتر، ئەوەکـەی تریـان، ئەوەکـەی دیکـە، ئەوەکەی کە، ئەوەکەی کەیان، ئەویتر، ئـەوی دیکـە، ئـەوی دیـی، ئـەوێ دی، بـۆ دیـاری کردنـی شـتێک لەناوچەند شتێکی هاوچەشنی خۆیدا بەکارئەهێنرێ.

ئەوی لای دیزەوەدانیشێ، ڕەش ئەبێ (پن)
ewî lay dîzewe danî š ê. re š ebê
هاوڕێی خراپ، خراپەت ئەهێنێتەڕێ.

ئەوی لەبەرچاوانە، لەبەردڵانە (پن)
ewî leber- çawane, leber dilane
ئەوی لەبەرچاوان نیەیە، لەیاددانیەیە، هەرکەسێ یـان هەرشـتێ لەبـەر چـاو نـەبێ لەوانەیـە، زوو لەبـیر بچێتەوە.

ئەوی لەدیزەدابێ، بەئەسکوێ دەردێ (پن)
ewî le - dîzeda bê, be eskwê derdê
ئەو شتەی لەدڵدابێ، زمان دەری دەبڕێ، لەکۆتاییـدا هەموو نهێنییەک دەردەکەوێ.

ئەوی منارە بدزێ، کیفیشی بۆ دەکا (پن)
ewî minare- bidzê, kîfîšî bo deka
هەرکەسێ دزی بکا، ئەبێ بزانێ چۆن ئەیشارێتەوە.
ئەوین (ن) [1] ewîn
ئەڤین، دڵداریی.
ئەوین (ن) [2] ewîn
ئەبین، خۆشەویست، دۆست، دولبەر.
ئەویندار (ن) ewîndar
ئاشق، ئەڤیندار، دڵدار.
ئەوینداریی (ن) ewîndarî
ئاشـقیی، ئەڤـینداریی، ئەڤـینیی، ئـەوینیی، حـەز لێکـەریی، خۆشەویـستیی، دۆسـتایەتیی، هەڤـینیی، هەوینیی.
ئەوینیی (ن) ewînî
ب (ئەوینداریی).
ئەوی هێلکەیەک بدزێ، گایەکیش دەدزێ (پن)
ewî- hêlkeyek bidzê, gayekiš dedzê
ئەوی شتێکی بچووک بدزێ، شتی گەورەش دەدزێ.
ئەوێ (ئاک) ewê
ئوچـە، ئـەورە، ئەوێنـدەرێ، ئەیـنـە، ئێرەنـا، ئـەوێ، ئێندەرێ، بەرامبەری ئێرە، دەراهـی، ڤـێ دەرێ، وێ، وەردێ، وێ، ویرێ.
ئەوێستاکە (ئاک) ewêstake
هەمانهۆ، هبـ(ئێستا).
ئەوێیانە (ئاک) ewêyane
ئەو شوێنە (نزیک).
(لە)ئەوێیانە (ئاک) (le)ewêyane
لەو شوێنە
ئەها!(نسپ) [1] eha!
ئەما، ئەهاما، ئـەهای، ئـەهاو، ئـەو، ئـەهۆی، ئـەهێو، هۆو، هۆی!.
ئەها!(نسپ) [2] eha!
باشە، هەلاو!.
ئەهێو!(نسپ) chêw
ئـەحێو!، ئـەهوو!، بـڕواناکـەم!، تـڕحێو!، گومـانم هەیە، وانیيە!.
ئەی!(نسپ) [1] ey!
١- های!، هەی!، هۆ، هۆو (بۆ سەرنج ڕاکێشان).
٢- ئای! (بۆ بانگێ کردنێکی تێکـەڵ بـەئازار، تـرس، خەفەت، سەرسوڕمان..).
ئەی (ئاک، نسپ) [2] ey
١- ئەدی، ئەیی، بەڵێ، هەی.

٢- دروستە، ڕاستە، وایە. ٣- ئەدی.
ئەی (ئاک، ئپ) [3] ey
مەگەر
ئەیارە[بۆ پیوان وکێشان] (ن) eyare
١- ئەیار، پیوانە، حەیارە، عەیارە.
٢- عەیارەی زێڕ یان زیو، یان پاکیی زێڕ وزیو.
٣- عەیارەی چەک..
ئەیاغ (ئان،کی) [1] eyax(ki)
بێ برەو، چروک، قرپۆک.
ئەیاغ (ن) [2] eyax
جەرەتاوی ئاودەستخانە،ڕەهەند.
ئەیباتە سەرکانیی وئاوی نادا (رس)
eybate ser kanî- w awî nada
ئـەیبابۆ سـەرکانی ویـەتینویتیی ئەیهێنێتەوە — پیاوێکی نێزان وفێڵبـازە خـۆی چی ئـارەزوو بـێ، ئەوەت پێ دەسەلمێنێ.
ئەی پاییزە برا، مەرحەبا! (رس)
ey payîze bra. - merheba
بـە (هـاوڕێی نیـوەڕێ)دەوتـرێ، بەیـەکێک دەوتـرێ تانیشێکی ئەبێ ئەیەتەلات.
ئەیرۆ (نسپ) eyro
١- ئـەیـەڕۆ، بەداخـەوە، حـەیفێکم، داخـانم، داخـم ئـاچێ، داخـی داخـانم، داخـی گـرانم، هـەی ڕۆ (بـۆ دەربڕینی ناهەمواریی تێکەڵ بەسەر سوڕمانەوە).
٢- چەند عەیبە، شوورەییە!، شەرمەزارییە.
ئەیڤەزاندن(کتپ،کی) [2] eyvezandin(ki)
١- دانان(شت بەڕێکیی)، ڕاسـت کردنـەوە(شـت..)، دامەزرانـدن. ٢- خـستنەژێر دەسـت، ڕەخـساندن، هێنان، هێنانەبەردەست (لەسەرداخوازیی).
ئەیلۆ (ئان) eylo
جوانکیلە، قشتیلە.
ئەی نا! (ئاک،پر) eyna
با، بەدڵنیایی، بەڵێ، بۆنا؟، چۆن نا؟.
ئەینی (ن،کی) eynî(ki)
ئین، ئینیی، (ڕۆژی) جومعە، حەوتـەم ڕۆژی هەفتـە، هەینو، هەینی.
ئەیوان (ن) eywan
سەکۆی سەرگیراو، هەیوان.
ئەیەوێ بدا لەئاو، لاقی تەڕنەبێ (پن)
eye wê bda- leaw laqî ter nebê
ب (ئەیەوێ ماسی بگرێ ولاقی تەڕ نەبێ)

ئەیەوێ ماسی بگرێ لاقی تەڕنەبێ (پن)
eyewê masî- bigrê w laqî ter nebê

١- ئەوەی ماسی بگرێ دەبێ قوونی تەڕبێ. ئەیەوێ بدا لەناو لاقی تەڕنەبێ. ئەیەوێ گەنجی دەس کەوێ بەبێ ڕەنج، ئەوی بیەوێ میوە بخوات، ئەبێ بەدارا سەرکەوێ. ٢- بەکاردەهێنرێ بۆ یەکێکی: تەفرەدەر،فێلاوی، فێلباز، لەخشتەبەر.
٣- مەبەست مرۆڤی (نێزان، زیرەک..)ە.
٤- جانانە، درۆزن، دووزمان، زمان بەد.

ئەیی (ئپ،ئاک) eyî
کەوابوو، کەوایە.

ئی (ب) îy
هی، وشەی موڵکایەتیی.

ئیتر (ئاک،ئپ) îtir
١- ئیدی، ئیدیی، ئیدی، ئیدیکە، ئیکە، دیکە، هیتر(هیتر). ٢- پاشان، پاشی،پاشیین، دپشت قە، دوایە، دوایی، دۆتر، کاتێکی تر، لەپاشان، لەمەودوا، لەمەولا.
٣- لەوەپتر، لەوەزیاتر، لەوەزیدەتر.

ئیتر بۆی بڕۆ (ئد) îtir boy biro
ئێکەوێی تریش، هەتابنەبان، هەتاهەرەدوایی، هیکەوەی تریش.

ئیتر بەسە! (ئد) îtir bese!
ئیتر بڕۆ بەڕێگەی خۆتەوە، ئیتر واز بێنەو بڕۆ چیت ویست کردت.

ئیتریس (ئان) îtirîs
جێ قین، خوێن تاڵ، ڕەزاگران.

ئیخ خواردن (کتن) îx-xwardin
چۆک دادان (وشتر).

ئیدیۆم (ن،ری) îdyom
١- ڕاوێژ، زاراوە، زاناو، شیوە، فرێزۆلۆژیی ئاناسا، گۆیش. ٢- زمان وزاراوەی ناوچەیەک کەکەسێک لەمنداڵییەوە فێری بووبێ، جۆری وشە، شیوەی وشەسازیی. ٣- زاراوەیەک کەخۆبەخۆ نەگونجاوبێت لەبارەی ڕێزمانەوە(ئەگەروشەکانی لێک جیابکرێنەوە). ٤- سروشتی زمان وقووڵێیەتیی تایبەتیی ئەوزمانە.
٥- ڕێگای سانایی لێک بەستنوڕێکخستنی وشەی زمانێک بۆ دەربڕینی بیبر.
٦- مەبەست زاراوەیەکی وەرگیراو یاچەند وشەیەکی لێکبەستراو، یان شێوە ڕاوێژێکی نەگونجاوە لەگەڵ نموونەی زماندا، بەسەریەکەوە واتایەک دەبەخشێ جیاوازە لەگەڵ واتای وشەبە وشەی زاراوەکەدا.
٧- ئیدیۆم بریتییە لەچەند وشەیەک کە بەسەریەکەوە بەکارهێنران واتایەک دەبەخشێ جیاوازە لەگەڵ واتای یەکەیەکەی ئەو وشانەی ئیدیۆمەکەی لێ پێک هاتووە.
٨- واتە: ئیدیۆم بریتییە لەچەسپاندنی واتایەکی نوێ بەسەر کۆمەڵێ وشەی لێکدراودا کەلەوەپێشتر هەروشەیەک لەو کۆمەڵە واتای تایبەتی خۆی هەبووە.

ئیدیی (ئاک،ئپ) îdî
١- ئەنجا، پاش ئەوە، دوای ئەوە.
٢- جارێکی تر، جارێکی دیی.
٣- ئەودەمەی، ئەودەمی، ئێکە، جا، دەجا، دەسا، سا، هنگافی، هەنگینێ هەینی.

ئیرمان (ن،لو) îrman(lu)
بەردەست، خزمەتکار، خزمەکار، ژێردەستە، نۆکەر.

ئیرۆهە (کتن،کی) îrohe(ki)
ئەم ڕۆژە، لەم دەمەدا.

ئیرەتیی (ن) îretî
لاوازیی، لەڕیی.

ئیرەتیی بوون (کتن) îretîbün
بەناوداچوون، لاوازبوون،لەڕبوون.

ئیزا (ن) ١ îza
پاداش، پاداشت، قەرەبوو.

ئیزا (ن) ٢ îza
تۆڵە، سزا.

ئیزبار (ئاک) îzbar
چاوبەچاو، ڕووبەڕوو.

ئیزرائیل (ن) îzraîl
پێمیرد، عیزرائیل، فریشتەی گیان کێشان.

ئیزۆک (ن،پز) îzok
زیبکەی شیریی کەلەدەموچاوی منداڵان دێت.

ئیست (ن) îst
پشوو، پشوویەک، چاوترووکانێک، دان بەخۆداگرتنێک، بچووک، کاری (وازهێنان لەئاخاوتن، ئیش، بۆ ماوەیەکی کەم)، مۆڵەتێک، وچانێکی کەم، وەستانێکی کەم، هەڵوێستانێکی کەم، هەناسەیەک.

ئیست گرتن(کتن) îstkirdin
ئارام گرتن، ئیست کردن، پشوودان، دان بەخۆدا گرتن بۆ ماوەیەکی کەم، لەنگێ کردن، وچان دان، وچان گرتن، وەستان بۆ ماوەیەکی کورت، وێستان بۆ تۆزێک، هەڵوێستان بۆ مەودایەکی کەم.

ئیستگە (ن) [1] îstge
١- ئیزگـە، ئیـستگە، پۆسـکە، پۆسـگە، جێگـەی ڕاوەسـتان، شـوێنی ڕاوەسـتان، ویـستگا، ویـستگە، مەلویـستگە. ٢- ئیزگـە، ئیـستگە(تـەلەفزیۆن، ڕادیۆ...)، جێی بلاوکردنەوەی دەنگ وباس.

ئیستگە(ن) [2] îstge
بنکە، بنگە، بنە، ڕوانگە.

ئیستەرەم (ئاک) îsterem
بەپەلە، بەتاو، خێرا، دەست بـەجێ، دەم ودەست، دەم ودەلئاست.

ئیستەرەم (ئان) îsterem
ئیزدەرەم، سوور لەسەر کردنی شتێ.

ئیستیکان (ن) îstîkan
ئیـستکان، ئیـسکان، پـیالەی چـا خواردنـەوە. هب(پیالە)

ئیسر (ن) îsir
شوێنی گوشینی ترێ ومیوەی تر، گوشینگە.

ئیسرائیل (ن) îsraîl
ئیسرائیل، { ولات،مەلوەند،ئیشتیمان}ی جوولەکە.

ئیسک (ن) îsk
١- ئیسکە، نزگەرە، نیزگەرە.
٢- ئیسکۆتکە، هەنسک.

ئیش (ن) îš
١- پیشە، شۆل، شوول، فەرمان، کار، کردار.
٢- تەقەلا، خەبات، کۆشش.
٣- بەر، بەرویۆ، بەرویووم، بەرهەم.
٤- تیکەلیکە، چارە، چارەسەر.
٥- دەستکرد، دەسکرد، کر، کردە، کردەیی.

ئیشار (ن) î š ar
چارۆکە، کۆلوانە.

ئیش بەدەس (ن) îš bedes
فەرمابنەر، کاربەدەست، مووچەخۆر.

ئیشت (ن) îšt
ئیش، شەپـازلە، شەپـەزلە، شەپـەزلەی(پـشت مـل)، شەپەلاخ.

ئیشتیا (ن) îštiya
ب (ئارەزوو/١).

ئیشتیابوون (کتن،کتپ) îštiyabün
ئیشتیهابوون، دڵ چوونەسەر..

. **ئیشتیا کردن**(ن) îštiya kirdin
ئارەزووکردن، ئیشتیهاکردن.

ئیشتیا لێبوون(کتن) îštiyalêbün
ئیشتیهالێ بوون، حەزلێ بوون، حەزلێ کردن.

ئیشتیانە بردن (کتن) îštiya nebirdin
١- ئیـشتهانەبردن، حەلێنـەکردن، دڵ نـەبردن (خواردەمەنی). ٢- حەز بەخواردن نەکردن.

ئیشقلکێ (ن) îšqilkê
هەنگەشەلە،هەنگلەشەلێ.

ئیشک(ن، ئان، کی) îšik(ki)
١- تـەڕایی تیانـەماو، حیـشک، وشـک، ویـشک، هەوشان، هیشک، یشک.
٢- زوها، وشک هەلاتوو، وشکەلاتوو، وشکەوەبوو.
٣- ئیـشکەسال، بـێ بـارانیی، سـالێکەم بـاران، سالیکی وشک، کەم بارانیی.
٤- پـۆرخس، ڕووتـال، ڕووتـرش، وشـک وکـەم دوو (مرۆڤ).
٥- دانیشتنی دۆست وبرادەران بـەبێ خواردنـەوەی بادە، داوەتێکـی سـارد وسڕ(لەبەرنـەبوونی ئـارەق، شەراب بۆ خواردنەوە)، میوانداریتی سارد وسڕ.
٦- بێ پیخۆر، نانی ئیشکیی، نانی وشکیی.
٧- ڕەق، ڕەق وتەق.
٨- بێ شیر(ژن، بزن، مەڕ).
٩- داچلەکاو، سلەماو، سلەمیو.

ئیشکارۆ (نل،کی) îškaro(ki)
بیابـانی بـێ ئـاو، بێـروون، مەلبەنـدی بـێ ئاووگیـا، وشکانیی، وشکایی، وشکایەتیی.

ئیشکانیی (ن) îštkanî
ئیـشکایی، جێگاوشـکەکانی سـەرزەوی، وشـکایی، زەوینی پەنائاو.

ئیشکانیی (ن) îškanî
بەژ، بیابان، چۆل. هب (ئیشکارۆ)

ئیشکاو (ن) îškaw
دواچۆڕی ئاو

ئیشکاوداهاتن (کتن) îškaw dahatin
ب (ئیشکاوهاتن).

ئیشکاوز (ن) îškawiz
ئیـشکاوس، تـۆویی بەوشـکەوەکراو، خـەفتان، وشکەوەرد.

ئیشکاوهاتن (کتن،ئد) [1] îškaw hatin
١- ئیـشکاوداهاتن، برانەوەونـە ڕۆیـشتنی ئـاو بەجۆگـەدا، دواچـۆڕلێ بـڕان، وشـک بـوون، وشـک داهاتن(کانیاو). ٢- دوایی هـاتن، کۆتـایی هـاتن، نەمان (پاشەکەوت، دەستمایە..).

ئیشکلوهاتن (کتن.ئد) îškawhatin[٢]
دەم داخستن، قروقەپ کردن، قسەپێ نەمان، نقەتیانەمان، نقەنەکردن، ورتەلەبەربڕان.

ئیشک بوون (کتن، ئد) îškbün
١- تەڕایی تیدانەمان، سیس بوون، وشک هەڵاتن.
٢- وشک بوون، وشک هەڵهاتن(داروبرەخت..). ٣- حەبەسان، واق وڕمان.

ئیشک بوونەوە (کتن، ئد) îškbünewe
١- کزبوونەوە، لەتەڕیی ڕزگاربوون، لەتەڕایی قوتاربوون، ووشک بوونەوە(جل وبەرگ، زەویی وزار..تاد).
٢- وشکانیی پەیدابوون لەسەر زەویی.
٣- جووڵەلێ بڕان، قەتیس مان.

ئیشک کردن (کتن.کتپ.ئد) îšk kirdin
١- تەڕایی تیدانەهیشتن (لەشتیکدا کە خۆی تەڕایی هەبێ)، لەتەڕیی ڕزگارکردن، وشک کردن. ٢- خێر لەکاریک یاشتیک بڕین، خێر لێ بڕیین، کەڵکە پیوەنەهیشتن.
٣- شیربڕان (لەمەمکی ژن...، گوانی بزن، مەڕ..تاد)، لەشیردان وەستان (شیردەر).

ئیشک کردنەوە (کتپ.ئد) îšk kirdinewe
لەتەڕایی قوتارکردن، وشک کردنەوە.

ئیشک وبرینگ (ئان) îškwbring
تەڕایی تیانەماو، تەواو وشک وبرینگ، هەر ج شتێ هیچ تەڕایی تیدانەمابێ.

ئیشکە (ئان.ن) îške[١]
قسر، نەزۆک، وشکە (مەڕ، بزن، مانگا.. تاد).

ئیشکە (ن) îške[٢]
دواکاتی ژیان.

ئیشکە (نک) îške[٣]
(پارەی) پاشەکەوت کراو، لەلاوەدانراوو، نەخرابیتە سەوداو مامەڵەوە، نوستوو.

ئیشکەر (ن) îšker[١]
ئەوکەسەی کاردەکا، ئیش لیهاتوو، بەکار، کارکەر.

ئیشکەر (ن) îšker[٢]
کۆلە، هب (بەردەس).

ئیشکەڕن (ن) îške̱rin[١]
١- کاری بڕینەوەی خوریی مەڕوموویی بزن، کاری ڕنینەوەی خوریی ومووی پیستی مەڕو بزن، وشکەڕن. ٢- خوریی یان مووی: دەسکەنەکراو، ڕنراو(لەکاتی مەڕ بڕینەوەدا).

ئیشکەڕن (ن) îške̱rin[٢]
سوعبەت، گاڵتەجاڕ، گەمە، یاریی.

ئیشکەڕن کردن (کتپ.ئد) îške̱rin kirdin
١- بڕینەوە، ڕنینەوە، وشکەڕن کردن (خووریی یان موویی کەوڵی مەڕ وبزن).
٢- بنبڕکردن، لەبن وبیخ دەرهێنان، لەڕەگ وڕەگیشە دەرهێنان (گژوگیا...).
٣- مووی لەش پاک کردنەوە بێ تەڕ کردن یان خووساندن.

ئیشکەڕۆ (ئان.ن) îške̱rio
گران ڕەوت، یەک سمی فیرە ڕەوت نەکراو(ئەسپ).

ئیشکەساڵ (ن.) îškesa̱l
ب (ئیشک /٣).

ئیشکەسۆفی (ن.، ئان.) îškesofî
بەرماڵ لەکۆڵ، پیاوی خوا، سۆفییەکی زۆر بەدین، سۆفی کەللەڕەق، گۆشەگیر، وشکەسۆفی.

ئیشکەسۆفی (ئان.ن) îškesofi
حیلەباز، ساختەچیی، سۆفیەدرۆزنە، کەسێ واخۆی دەربخا کەسۆفیەوئاکاریشی سۆفیانەنەبێ.

ئیشکەسەرما (ن.) îškeserma
بای سارد (بێ بەفروباران)، سەرمای بێ بەفروتەرزەوباران، سەرمای سەختی بێ بەفر، وشکەسەرما.

ئیشکەکەلەک (ن.) îškeke̱lek
ئیشکەبەرد، دیواری بەبەرد هەڵچناوی (هەڵچنراوی)بێ قوڕ، دیواری بەردی چین لەسەر چین بێ ئەوەی ناوکاری لەنیواندابێ، وشکەبەرد (چینی دیوار)، وشکەکەڵەک.

ئیشکەڵ (نک.لو) îške̱l(lu)
چاوگە، چروچیلکە، چیلکەوچەواڵ، لق وپۆپی وشک بوو، وشکەلق وچرۆکەبۆ سووتان دەبێ، وشکەڵ(داروبرەخت).

ئیشکەڵوا (ن.) îške̱lwa
وشکەحەڵوا، هەڵوای دۆشاو.

ئیشکەمس (ن.) îškemis
ئیشکەمز، ڕۆژانە، کرێ، کریی دەستیی بەبێ خواردن،مووچەی کریکار (کەنان خواردن... تاد لەگەڵ نەبێ).

ئیشکەمس (ن.) îškemis
کریکار (کەبەڕۆژانەی ڕووت کار ئەکات ونوستن ونان..تاد لەسەر شانی خاوەن کار نییە).

نیشک هه لاتن (کتن) îškhelatin

ڕەق بوون، ڕەق هەلاتن، وشک بوون، وشک هەلاتن، وشک هەلهاتن.

نیشک هه لاتن (کتن) îškhelhatin

١- ڕەق وتەق ویاریک بوون، زەعیف بوون، لاوازبوون [لەبەرنەخۆشی(مرۆڤ)].

٢- کزبوون (لەبەرخەم وخەفەت)، لەخەم وپەژارەدا لاواز بوون، لەخەم وخەفەتان داکەوتن.

نیشک هه لهینان (کتپ) îškhelhênan

چەوساندنەوە وبرسیی کردن، خەم پێ دان وبوونەهۆی لاوازیی(کەسی)، لاوازکردن، وشک هەلهینان، وشک هەلهینان.

نیشک هه لهینان (کتپ) îškhelhênan

بەتەقالا وشک کردن، چەوساندنەوە، خستنەژێر ئەرکی گران

نیشکیل (ن) [1] îškêl

ئشکیل، پارچەتەختەیەکی سێ سووچە پەنجەرەی پێ قاییم دەکەن.

نیشکیل (ن.) [2] îškêl

ئشکیل، ئەشکیل، ئەلقەیازنجیر یاهەر شتیکی تر، کەدەست وقاچ(پاشوو پیشوو)ی ولاخی بەرزەی پێ دەبەستریتەوە، پیوەندە، پیوەنگ، کۆت.

نیشکیل (ن.) îškêl

دەستوور، دەستەلات، دەسەلات،فەرمان، یاسا.

نیشکیل (ن،ئان) [2] îškêl

سەدەفۆکەیەکی سپیی وەک گوێ ماسی وایە بەهاران پاش باران دەڕێتەوە، شەیتانۆکە، هیلکە شەیتانۆکە.

نیشکیل کردن(کتپ) [1] îškêl kridin

نیشکیل کردن، ئەشکیل کردن، پاشبەندو پیشبەند کردن، پیوەندکردن، پیوەنگ کردن، چوارپەل بەستن، چوارمیخەکردن، کۆت کردن(ولاخی بەرزە...) .

نیشکیل کردن(کتپ) [2] îškêl kridin

خەریک کردن، ڕێ لیگرتن، کۆسپ لەبەردانان، کۆسپ هینانەبەر، گیروگرفت هینانەبەر.

نیش گوزار (ئان) îšgyzar

کارزان، کارگوزار.

نیشک (ن) [1] îšik

جۆری کەوایە، کورتە، کورتەک.

نیشلک (ن) [2] îšlik

ب (ئیلەک).

نیش لەبەرنەڕۆیشتن (ند) îšlik

بەلەش گرانیەوە نیش کردن، تەمەلیی‌کردن.

نیش لەدەس هاتن(کتن،ند) îš le des hatin

١- توانای کار ڕاپەراندن هەبوون،تین وتوانای کارکردن هەبوون، حەزکردن لەڕاپەراندنی نیش، خزمەت گوزار بوون.

٢- دەسەلاتدار بوون، کارامەبوون، لەکارزانیین.

نیشی ئەمرۆ مەخەرە سبەینێ (پن)

îšî emro mexere- sibaynê

ئەو کارەی ئەمڕۆ دەتوانی بیکەیت مەیخەرەسبەینێ. ئەو نیشەی دەتوانی ئیمڕۆ ڕاپەڕینیت هەرگیز دایمەنێ بۆ بەیانیی.

نیشی تۆ نییە (رس) îšî toniye

١- بۆتۆ نەهاتووە ئەوکارەبکەیت.

٢- خۆت لەونیشە.. هەل مەقولتینە(هەل مەقورتینە).

نیف! (ئپ) îf

ئای چ باشە !، ئوویف !، بەهبەه !، پەک !، چ باشە !، چ جوانە !، زۆر پەسەندە.

نیف (ن،پز) îf

فێ، نەخۆشیی خودارپی، نەخۆشیی فیداریی.

نیفاقە (ن) îfaqe

دۆخی (چاک بوونەوە، چاکەوەبوون، خۆش وچاک بوونەوە، ڕاست بوونەوە، ڕاستەوەبوون، لەنەخۆشی ڕاست وچاک بوونەوە).

نیفاقە هاتن(کتن) îfaqehatin

لەنەخۆشی چاک بوونەوە(ڕاست بوونەوە، هەستانەوە، هەستانەوە، هەلسانەوە).

نیفتادە (ئان،لو) [1] îftade(lu)

بەتەمەن، پەک کەوتە، پیر، عەمەل مەندە، عەمەل مەنگە، کەفتەکار(لەبەرتەمەنی دریژ).

نیفتادە (ئان،لو) [2] îftade(lu)

بەزیو، ژێرکەوتوو، شکاو، کۆل پێ دراو، کۆل داو، کەوتوو(لەشەڕدا..).

نیفتادە (ئان) [3] îftade

چەماو، خۆبەکەم زان، خۆ بەکەم گرتوو، دل نزم، سەربەکزگرتوو، سەرچەماو، سەرکز.

نیفچیی (ئان) îfçî

بەرچەپ، پاشماوە خۆر، مشەخۆر، هەل پەرست، هەلمەتەکاسە.

نیفلیچ (ن،پز) îflîç

شەپلە، شەپلەلیدراو، گۆج.

ئیفلیجی (ن) îflîcî
شەپلە، نەخۆشیی شەپلە، گۆجیی، گیرپی.
ئیفنۆتە (ئان،کی) îfnote(ki)
١- بەتین، بەهێز، تیندار، ساغ، لەش ساغ، هێزدار.
٢- باش، پان وپۆر، تێک سمراو، چوارشانە، خەپـان، دارشتوو(خۆ)، داگرتیی، قەڵەو.
٣- بەجێ(تەن)، پڕپیز، تەن دروست، چاک (لەش).
ئیقل (ئان،ئاک) îqil
هەر ئەو تۆزە، هەرئەوەندووکە.
ئیکلام (ن) îklam کرنووش.
ئیکلام کردن (کتن) îklamkirdin
کرنووش بردن (بۆ کەسێ).
ئیکو (ئاک) îko
چاوا، چلۆن، چۆن، کوو.
ئیکە (ئان) îke
ئیدیکە، هی تر، یادن.
ئیلان (ن) îlan
ئیلیان، ماڵی مەل، میلان، میلانە.
ئیلان وبیلان (ئد) îllan w bîllan
پـێ داگریـی وسـووربوون، هـەر دەبـێ ئەوشـتە یانـەوکارە بکریـت، هـەردەبێ ببیـت(کـار..)، هـەر دەبێ وابێ، هەر دەبێ هوو بێ.
ئیمالە (ن) îmale
حوقنە، دەستوور.
ئیمچون (نک،لو) îmçün(lu)
دەست وپەل، هەرچوارپەل.
ئیمشەو (ن،ئاک) îmšew
شەوی رابردوو(کاتێ لەبەیانیدا باس بکرێ).
ئیمشەو (ن،ئاک) îmšew
ئەمشەو (کاتێ لەپاش نیوەڕۆدا باس بکرێ).
ئینان (ن) [٢] înan
متمانە، هب: (باوەڕکردن).
ئینان کردن (کتن،کتپ) înan
متمانەکردن، هب (باوەڕکردن).
ئینانەوە (کتپ) [١] înanewe
دانـەدواوە(شـت)، دانـەوە(شـتومەک)، زڤـڕاندن، ئەزاڤراندن،ڤـەگەڕاندن، گەڕاندنـــەوە، گێڕانـــەوە، هێنانەوە.
ئینانەوە (کتپ) [٢] înanewe
پەشیمان کردنەوە، دڵ ساردکردنەوە.
ئینتەلا (ن،پز) întela
ترخە، تورخە، زۆرخۆریی، گرفت لەبـەر زۆر خـۆریی، گەدەقورس بوون لەبەر زۆر خۆریی کردن.
ئینتەلاکردن (کتن) întelakirdin
ترخـەکردن، تورخـەکردن، زۆرخـواردن، زۆرخـۆریی کردن، زیا خۆریی کـردن، گـەدە قـورس بـوون لەبـەر زۆر خۆریی کردن.
ئینجانە (ن) încane
دەفری گڵین بۆ گوڵ تێدا چاندن، گوڵدان، گوڵـدانکە، هنجان، یەخسیی.
ئینجە (ن) înce
پەڕەکە، پەڕەکەی ماسیی، پەڕەی ماسیی، فینجـە، کەوانەی ریشەدار، نگۆڵێ.
ئینجەت (ن) încet
ئەنجەت، بەهانە، پەڵپ.
ئینجیل (ن) încîl
ئینجیل، کتێبی پیرۆزی فەلان.
ئینکەبەریی (ن) înkeberî
ئینکێریی، گوێ نەبیستی، لاساریی.
ئینکەبەریی کردن (کتن، کتپ) înkeberî kirdin
ئینکێریی کردن، بێ گوێی کـردن، گـوێ پـێ نـەدان، لاساریی کردن.
ئینە (جن،هە) [١] îne(he)
ئەوانە، هب(ئەمانە).
ئینە (ج،هە) [٢] îne(he)
ئەم یەکە، هب(ئەمە).
ئینەشا (ن،.ج،هە) îneša(he)
ئائەوەیان، ئەوەتانێ.
ئینیی (ن،.کی.) [١] înî(ki)
ب (ئەینی).
ئینیی (ن،کی) [٢] înî(ki)
حەفتە، حەوتوو، هەفتە.
ئیوا (نسب) îw!
عیو!.
ئینیلە (ج،ئاک) înêle
ئەوەکان، شتەکان، کەسەکان.
ئێ (ئاک،ئد) ê
١- بەڵێ وایە، راست دەکەیت، هوویە.
٢- بەڵێ گوێم لێیە.
٣- بویژە، پێم بڵێ، دەقسەبکەدەی، واچە.
٤- بەردەوامبە!، تەواوی کە، لەسەری برۆ.
٥- وەرە!، وەرەبەرێوە.
ئیتۆن (ئان) îton
شڤرەشکە، کۆرە، کوێر، نابینا.

ئێتیم (ن،کی) êtîm(ki)
بێ دای وباب، بێ دایک وباوک، بێ دایوباب، سێوی، هەتیم، هەتیو.

ئێجگار (ئاک) êcgar
١- ئێجگارەکی، ئێجگاریی، ئێکجار، یجگار، ییگجار، یەجگار، یەکجار، یەکجارەکیی، یەکجاریی.
٢- بێ شومار، تاڕادەیەکی زۆر، زۆر، زۆر وزەبەند، زۆرو زەمەن، زێرە، فرە، گەلەک، گەلێک، مشە.

ئێجگارەکیی (ئاک) êcgarekî
١- ئیترقەت، بەتەواویی، بەتێکرایی، بەجارێ،بێ وەگەڕان ودوو پات کردنەوە، هەرگیز، یەکجاریی.
٢- بەردەوامیی، هەمیشەیی.

ئێچک (ن) êçk
پارچەیەدلر یان ئاسنە گوریسی پێ شەتەک دەدرێ، چاکل، چاکلە، چاکول، چەلەم، چەلەمە.

ئێختە (ئان) êxte[1]
ئەختە، خەساو، خەسەک، خەسیاکێ، خەسێنراو، گون دەرهاتوو، گون دەرهێنراو، یەختە، ییختە(ئەسپ، ئێستر..).

ئێختە (ئان) êxte[2]
بۆرەپیاو، بۆرە زەلام، تیک سمراو، زرتەبۆز، شینەزەلام، کەتە، لۆزەندەر، لۆزەنگەر، ناوشان پان.

ئێختە (ئان،ن،رو) êxte[3]
ب (ئەختە).

ئێختەرمە (ن) êxterme[1]
ئەسپ وچەکی تالانی، ئەسپی لەدوژمن گیراو، چەک وکەل وپەلی دوژمن کەدەستی بەسەردا دەگیرێ بەزۆر، دەستکەوت، دەسکەوت،یەختەرمە، ولاخی بەرزەی براو یا دزراو.

ئێختەرمە (ن،مزا) êxterme[2]
ئەسپی دوای سوار، ئەسپی یەدەکێ، ئێدەکێ، ئیدەکێ،ئێردەکێ، یەدەکێ.

ئێختەکردن (کتب) êxte kirdin
١- ئاختەکردن، ئەختەکردن، خەساندن، گون دەرهێنان، گونەوێلە دەرهێنان، یەختەکردن، ییختەکردن (ئەسپ،ئێستر..).
٢- لەپیاوەتی خستن، لەگیف وگوڕخستن، لەهەراو هوریا وگوڕخستن، لەهەڕ وگیف خستن.
٣- بەیدەست کردن، ژێردەست کردن، هێنانەبەرپار، هێنانەژێر بار.
٤- ڕامێنان، کەویی کردن، مالیی کردن.

ئێخستن (کتپ) êxistin
بەئەرزادان، بەزەویدا دان.

ئێخسیر (ن،ئان) êxsîr
١- بەیدەست، دیل، گراولەشەڕ، گیراولەجەنگ، یەخسیر، ییخسیر. ٢- بەند، حەپس، گرتوو، گیراو
٣- بێ دەسەلات، دەستێ وپێ سپی، دەم چەوت، هیچ لەباردانەبوو.
٤- جێگەی بەزەیی، داماو، لێ قەوماو، هەژار.

ئێدن (ئاک،لو) êdin(lu)
دووبارە، هەیدی، هی دیکە.

ئێر (ن) êr
جێگا، جێگە، شوێن.

(ژ)ئێر (ن،ئاک،کی) êdin(ki)
لەباتیی، لەجیاتیی، لەجێگای، لەجێگەی، لەشوێن.

ئێراق (ئان) êraq
بەربەڕۆچکە، بەرۆژ، بەرەوڕۆژ، بەرهەتاو، ڕوو بەرەوهەتاو، جێگەی خۆ هەڵخستن لەبەرهەتاو.

ئێروو (ن) êrü
ئیروو، بژیو، پێداویستی ماڵ، تروتفاق.

ئێرە (ئاک،ن) êre
ئەگرە، ئەگرەتە، ئەم جێگە، ئەمێ، ئەیرە، ئێرا، ئێرانە، ئێروکانە، ئێروکە، ئێرهە، ئێرەکانە، ئێرەکانێ، ئێرەکە، ئێگە، ئێمکە، ئێندا، چوندە، فرێ، فێرێ، لەمێ، لەیرە.

ئێرەتیی (ئان) êretî
١- ئاشقۆرت، دالگوشت، زراف، لاواز، لەڕ.
٢- بێ تین، کەم تین، مردگێ.
٣- چەمچوڕ، چیلاز، شیرمردە، مسریی.
٤- چرووک، زەعیف، نامەحکەم، هلۆل.

ئێرەق (ئان) êreq[1]
بەل، ڕەپ، ڕەق، قیت، هەستاو، هەڵساو (ئامرازی نێرینە).

ئێرەقان (ن،پز) êreqan
یەرەقان، نەخۆشیی زەردوویی.

ئێرەق بوون (کتن) êreqbün
بەل بوون، ڕەپ بوون، ڕەق بوون، قیت بوون، هەستان، هەڵسان (چۆک).

ئێرەق کردن(کتپ) êreqkirdin
بەل کردن، ڕەپ کردن، ڕەق کردن، هەستاندن، هەڵساندن(چۆک).

ئێرەکانە (ن،ئاک) êrekane
ئاگرە، ئاگرەنە، ئەیردانە، ئێرانە، ئێرەکانێ، لەم

دەوروبەرە، لێرە.

ئێرەمووک (ئان) êremûk

ئەنێرنەمێ، نێرەمووک.

ئێرەو ئەوێ (ن) êrew ewê

١- ئەم جێ وئەو جێ، ئەم شوێن، وئەوشوێن، ئەملاوئەولا. ٢- بەملاویەولا.

ئێرەیی (ن) [١] êreyî

١- بەخیلی، بەغیلی، چاوچنۆکیی، حەسوودیی، پژدیی، ڕوژدیی.

٢- بەدخوازیی، چەپخوازیی، چەپخووسیی، ناحەزیی.

ئێرەیی (ئان) [٢] êreyî

خەلکی ئەم جێگەیە، خەلکی ئەم شارە (ئاوایی،دێ..)، خەلکی ئێرە، دانیشتووی ئەم شوێنە، دانیشتوی ئێرە.

ئێزا (ن) [١] êza

تۆلەی چاکەدانەوە،چاکە، هب(ئیزا).

ئێزا (ن) [٢] êza

ب (ئیزا).

ئێزنگ (ن) êzing

ئەنجینە، ئێزینگ، ئیزنگ، چاوگ، چۆ، چیو، داری سووتان، داری شکاو بۆ ئاگرپێ کردنەوە، زەنگ، سووتەمەنیی، سووتەنیی، هێزم.

ئێزنگڤان (ن..کی.) êzingvan(ki)

داربڕ، داربڕەوە، دارشکێن، دارکەر، گزرە خەر (مرۆڤ).

ئێزی (ن..لو.) êzî(lu)

جۆلانە، دیلانە(لەگوریس دروستکراو).

ئێستا (ئاک،ن) êsta

ئانا، ئانها، ئەمیستا، ئەمیستاکە، ئەمیستاکێ، ئەمیستە، ئەمیستە کانێ، ئەمیستەکە، ئەمیستەکێ، ئەویستا، ئەویستاکە، ئەویستاکێ، ئیسا، نیساکوونێ، نیساکە، ئیستاکێ، ئیستە، ئیستەکانێ، نیستەکە، نیستەکی، ئیستێ، ئیستیکانێ، ئیستیکێ، ئیسەتێ، ئیستێ، ئەمو، گوژ، نووکە، نەها، نها، نهۆ، هەندیگاوی، هەندیگایی، هەنگاوی، هەوکە.

ئێستاکانێ (ئاک) êstakanê

ئێستەکانێ، ئیستەکوونێ، بێ درەنگ، سفک، هەر ئیستا.

ئێستر (ن،ئان) êstir

جاشی ماین لەنێرەکەر خولقاو، داک ماینی کەریاب، قانتر، هەستر، هەسەر، هیستر، هیستر.

ئێستربالانی (ن،ئان) êstirbalanî

ئێسترەبالانی، ئیسترەگابیلکە، ئیستری دایک ماکەر وباوک ئەسپ، قاتری داک گوێ دریژی باوک ئەسپ.

ئێسترسوار (ن) êstirswar

١- قاتر سوار، قەتارچیی، ولاخدار.

٢- سوارەی ئێستر، سەربازی قاتر.

ئێسقان (ن) êsqan

ب (ئیسک).

ئێسقان (ن) [١] êsqan

ئیش، پیشە، کار، کردار.

ئێسقان (ن) [٢] êsqan

پرۆژە، پلان، پیلان.

ئێسقانی ڕەش بێ! (ئد.) êsqanî reš bê!

ئێسکی خواتەوە، ئیسکی ڕەش بێ، ئیسکی مرێ، بمرێ، ڕەزای خواتەوە، شکلی خواتەوە، شکلی مرێ، فەوت وفەنابێ، لەوەلاترچێ، نەمێنێ.

ئێسقانی سنگ (ن.) êsqanîsing

پەراسوو بەند، کۆلەکەی سنگ، کۆلەکەی سنگ.

ئێسقانی کلۆت (ن.) êsqanî klot

ئیسقانی سمت.

ئێسک (ن) êstakanê

١- ئیستک، ئیسهخوان، ئیسخوان، ئیسقان، پیشە، سخان، سووقان، هەستوو، هەستی، هیستک، هیستە، هیستی، هیسک.

٢- ڕوخسار، ڕوو، ڕووچک، ڕەزا، ڕەنگ وڕوخسار سکووم، شکل، شکل وشیوەی مرۆڤ، شیوە.

٣- ئێسکە پەیکەر.

٤- ئەمبایی، ئەرەجیی، هاوڕوویی، هەڤراتیی.

ئێسک سووک (ئان) êsiksuk

١- جوان ولالگیر، خوێن شیرین، ڕوح سووک، ڕەزاسووک، ڕەزاشیرین، شکل وشیوە جوان، لەبەردلان(کەسێ).

٢- خوو ورەوشت جوان، ڕەفتارشیرین، ڕێک وپێک، ئەریت جوان.

ئێسک شکێن (ن،م) êsk škên

دال، هوما.

ئێسک قورس (ئان) êsk qurs

١- ئیسک گران، بەئۆک، بێتام، بێ ڕەزا، چارەگران، خوێن تال، دزیو، ڕەزاتال، ڕەزاقورس، ڕەزاگران، کریت، گۆشت تال، مرقن، ناشرین، ناشیرین، نافرەجا. دژ: ئێسک سووک، خوێن شیرین. ٢-

بەدرەفتار، بەگیچەڵ، بەلۆکە، رەفتار ناشرین، سکە، شەڕانیی، کردار ناپەسەند، کردگار ناشرین، وشکە.
٣- بکەرب، بەترس، بەریچاف،، بەسام، ترسناکە، ترسێن، سامدار، سامناکە.

ئیسک گران (ئان) êsk gran
ب (ئیسکە قورس).

ئیسک گرتنەوە (کتپ) êsk girtinewe
ئیسقان گرتنەوە، ئیسکە بەندکردن، تەتەر پێچ کردن.

ئیسک وپرووسکە (نکە) êskw prüs
ئیسقانی مردوو، ئیسقانی نیوە رزیوی مردوو، ئیسکی پواو، ئیسکی رزیوی لاشەی مردوو. پاشماوەی ئیسقان.

ئیسک وپروسکی نەماوە (ئد) êskwprüskî nemawe
ئیسقانی نەماوە، دەمێکە مردووە، ماوەیەکی زۆرە مردووە، مردووە وخەلستوە.

ئیسکی رەش بێ (ئد) êskî reš bê
ب(ئیسقانی رەش بێ).

ئیسکی فیل (ن.خ) êskîfîl
١- دانی فیل، شفرەی فیل.
٢- کالایەکە لەدوکاندا زۆر بمێنێتەوەو نەفرۆشرێت.

ئیش (ن) êš
١- ئازار، ئۆف، دەرد، زریکە، ژان، ژوار، گل، پیش(لەش..).
٢- ئالووس، بار، بووشکوول، پەژارە، تالیی وترشیی، خەفەت، خەم، سوو، سویریی، کزیی، کەسەر، نارەحەتیی، ناهەمواریی، هیش.

ئیشاگران (ن.پز.کی) ê š agran
کەوتوویی، گرانەتا، گرانەتێ.

ئیشان (کتن) ê š an
١- بەئازار هاتن، ژان کردن، گل کردن، وەئازار هاتن، وەژان هاتن، هەست بەئازارکردن، هەست بەئیش وئازارکردن، هەست کردن بەپەیدابوونی ئازار لەئەندامێکی لەشدا، هەست کردن بەپەیدابوونی ئیش لەلەشدا، پەشان، پیشان.
٢- ئالووس بوون، پەژارە داگرتن، تالیی وسویریی چەشتن، خەم وپەژارە داگرتن، کز بوون، نارەحەت بوون، هەست بەئازارکردن، هەست بەناهەمواریی کردن، هەست کردن بەژان وئازار (یادیی).

ئیشاندن (کتپ) ê š andin
١- ئازارپێ گەیاندن، ئازاردان، ئیش پێ گەیاندن، ئیش وئازارپێ گەیاندن، ژان بردنە دل، عەزاب دلن، عەزیت دان، وەژان هێنان، پەشاندن، پیشاندن.
٢- ئازاردان(کەسێ بەئاخاوتن یا هەرچ هۆیەکی تری یادیی)، بۆژۆکردن، تالیی دەرخوارد دان، تووشیی پەژارەکردن، دل بریندارکردن، نارەحەت کردن، ناهەمواریی هێنانەبەر (کەسێ)، هەراسان کردن، هەست بریندارکردن.

ئیش بردنە دل (کتپ) ê š birdinc dil
ژان بردنەدل، هیش پێ گەیاندن، هب: (ئیش پێ گەیاندن .

ئیش پێ گەیاندن (کتپ) êš pê geyandin
پێوەدان، جەزرەبەپێ گەیاندن، چزە لێ هەلسان، شلەکوتی مەرگێ کردن، هیش پێ گەیاندن.

ئیشتا (ئاکە.ئپ) êšta
تائەم کاتە، تائیستا، هەتا ئەم کاتە، هەتا ئیستا، هیشتا.

ئیشکە (ن) [1] êšik
١- شەونخوونیی، قاسیتیی، کیشکە، کیشکچیتیی.
٢- ئاگاداریی، پاریزگاریی، پاس، چاودیریی، سەرپەرشتیی.

ئیشکە (ن) [2] êšik
ئەلقەدار، هیچکە(سەر گوریس وکەژوو).

ئیشکچیی (ن.ئان) êšikçî
ئیشکە گر، پاریزەر، پاسدەری شەوانە، پاسەوان، جەزابەرچیی، حەس، دیدەوان، سەرپەرشتیکەر، قەرەوول، کیشکچیی، وەردیان، یاساول.

ئیشکە دان (کتپ) êšikdan
توند بەستن، جەرەبابەدان، جیرەبابەدان، جیرەبابەدان شەتەکە دان.

ئیشکگر (ن.ئان) çšikgir
ب (ئیشکچیی).

ئیشکە گرتن (کتن) êšik girtin
١- ئیشکە دان، ئیشکە کیشان، ئیشکە لێ گرتن، شەوارەکردن، شەوارەگرتن، شەوارەلێ گرتن، شەوبەدیارەوەبوون، شەو تا رۆژ بەدیارەوەدانیشتن (بۆ مەبەستێ)، شەونخوونیی کردن یان گرتن. قاسیتیی کردن، کیشکە کیشان، کیشکە لێ گرتن، هیشکە گرتن، هیشکە لێ گرتن، (لەزەبستان لەکەسێ، یان شتومەکی کەسێ..).
٢- ئاگاداریی کردن، ئاگالێ بوون، بەدیارەوەبوون، بەرچاوکردن، پارازتن، پاراستن، پاریزگاریی کر...

پاسـداریی کـردن، پـاس کـردن، پـاس لیٚ کـردن، پاسـەوانیی لیٚکـردن، چـاوتیوەبوون، چـاودیریی لیٚ کـردن، چـاولیٚ بـوون، سەرپەرشـتیی کـردن، سەرپەرشتیی لیٚ کردن.

ئێڤار (ن،ئاک،کی) êvar(ki)
ب (ئێوارە).

ئێق (ن) ١ êq
بای گەدە لەپێشایی ڕشانەوەدا، حیق، دەنگی، بەر لەڕشانەوە، هیلنج، هیق، یەق، یەلنج.

ئێق (ن) ٢ êq
ئاروغ، بای گەدە، بای ناوسک، قرپ، قرخینە، قرقینە، قورپ، قورقینە، قەلپک، یەق.

ئێق دانەوە (کتن) ٢ êqdanewe
ئێق کردنەو، بەرەودواکشانەوە(خەلک لەبەرزۆریی ویـیٚ دەرەتـانیی)، بەرەودواگەڕانـەوە (ئـاوی ڕاوەسـتاو)، پـەنگ خواردنـەوە وجیگەنەبوونـەوە (خەلک لەشوێنیٚ و بلاوبوونەوە یان بۆ ئەولاولا)، پەنگ خواردنەوە وگەڕانەوە(ئاو بەرەوسەرچاوە)، حیق دانەوە، شەپۆل دان(قەلەبالغیی بەرەودواوە)، هیـق دانـەوە، یـەق دانـەوە(ڕەوتـەنیی ڕیـزی ئوتومبێل..تاد، بەرەودواوە) یـەق خواردنـەوە، یـەق کردنەوە.

ئێق دانەوە (کتن،کتپ) ٣ êq danewe
١- ئێق دان، بای گەدە دەرکردن لەدەمـەوە، بای ناوسک خـالیی کردنـەوە لەدەمـەوە، حیـق دانـەوە، دەنگـی هـەوای ناوسک لەدەمـەوە هاتنـەدەر، قـرپ دانەوە،قرقینە، قولپک دان، یەق دان، یەق کردن. ٢- سک تیکچوون، گـەدە خـراپ بـوون، گەدەییشان، لەسـکەوەنەخۆش کـەوتن، هەسـت بـەئازار یـان نەخۆشیی ناوسک کردن.

ئێق کردنەوە (کتن) ١ êqkirdinewe
١- ئێق دانەوە، بەدەم هیلنجەوە شتی ناوسک بەتال کردنـەوە، وەڕشـان، هێنانـەوە، یـەق دانـەوە، یـەق کردنەوە.
٢- حیق دانەوە، خـەریک ڕشانەوەبوون، دل تێکـەل هـاتن، هـەولی ڕشـانەوەدان، هیلـنج دان، هیـق کردنەوە، یەق کردنەوە، یەلنج دان.

ئێق کردنەوە (کتن،کتپ،ئد) ٢ êq kirdinewe
ڕەت کردنـەوە، فڕیٚدان،گل نەدانـەوە، گەڕاندنـەوە، گێرانەوە، وەخۆنەگرتن.

ئێق کردنەوە (کتن) ٣ êq kirdinewe
تـەڕبوون، شـتیٚ هـەل هێنـان، شـی هـەلهێنان، لیـیق بوونەوە، یەق کردنەوە.

ئێق کردنەوە (کتن) êq kirdinewe
ب (ئێق دانەوە).

ئێقلاب (ن، لو) êqlab(lu)
بەرکوت، بەرلەخەرمان کەمیٚ گەنم کوتـان بـۆ نـانی پێداویست.

ئێک (ن،ئان،ئاک) ١ êk
١- خانـەی یـەکان، نیمـەی دوو، نیـوەی دوو. یـەک، یەی، یێک.
٢-تاق، تاک، تەنها. ٣- بیٚ وێنە، تاقی تەنها.

ئێک (ن،ئان) ٢ êk
کەس، کەسیٚ، هەند، هەندیٚ.

ئێکانە (ن،ئا) êkane
یەکانە، نێرەی بەراز.

ئێکاو ێک (ئان) êkawêk
زۆرکاریی، کاریگەر، یەکاویەک.

ئێکێتیی (ن) êkêtî
١- تاکیی، تـەنهایی، تـەنیایی، سـەلتیی، یـەکێتیی، یەکیـەتیی. ٢- تـەبایی، هاوگیـانیی، یـەک دلیـی، یەک دەستیی، یەک گرتویی.

ئێگە (ئاک،لو) ٢ êge(lu)
لێرلێرە، لەئێگرە، لەئێرە، لێرە.

ئێل (ن) ١ êl
١- بابک، باڤـک، بنەمالـە، بـەرە، بـەرەباب، بەنـد، تـوخم، توشمـال، تـیرە، جـووم، خـێل، ڕەگـەز، زۆم، عێل، کۆمەلە کۆچەریک پێکەوە، مەرە، نـەوە، هـۆز، یـێل. ٢- خـزم، خـویش، خـۆیی، قەوموقیلـە، کەسوکار، هاوپشت، هاوخوین.
٣- گەل، میللەت، نەتەوە، یەل.

ئێل(ن) ٢ êl
ئایین، ڕەوشت، ڕێگا، ڕێگە.

ئێلات (نک) êlat
ئەوانەی دەچنەبانەمەڕ، ڕەوەند، کۆچەر.

ئێلاغ(ن) êlax
ئـیلاخ ، ئـیلاغ ، زۆزان، سەردەسـیر، سەرسـیر، هاوینەوار، هاوینەهەوار.

ئێلبەگیی (ن) êlbegî
ئاغـا، ئێلخـان، سـەر ئـێل، سـەرخێل، سـەرکۆمار، سەرۆکی خێل، گەورەی عێل.

ئێلجاڕ (ن) êlcar
ب (ئێلجاڕیی).

ئیجاری (ن) êlcaŗî
ئێجاڕ کاری: (بانگ کردن وپڕچەک کردنی پیاوانی خێڵ کاتی شەڕ، دەنگ دان وهاندانی قەومرقیلەکاتی پیویست، کۆکردنەوەی خەڵکی زۆر بۆ بەرامبەری دوژمن)، عیلجاڕیی، گەلەکۆمە، گەلەکۆمەکێ، گەنەکۆمەگیی، گەلەگۆمەگیی(هیرش بردنەسەر کەسێ یان شوێنێ بەکۆمەڵ).
ئیلجاڕی کردن (کتن،کتپ) êlcaŗîkirdin
ئیلجاڕکردن، بانگ کردن وپڕچەک کردنی پیاوان کاتی شەڕ، بەرەنگار دوژمن بوون، دەنگ دان وهاندان (خەڵک کاتی پیویست)، عیلجاڕیی کردن، کۆکردنەوە(خەڵک بۆ بەرامبەری دوژمن)، گەلەکۆمەکردن، هیرش بردنەسەردوژمن بەکۆمەڵ.
ئیلجاڕی لێ کردن (کتپ) êlcaŗî lê kirdin
گەلەکۆمەکی لێ کردن.
ئیلچیی (ن) êlçî
١- پۆستەچیی، پەیامبەر، تەتەر، زیرەوان، شاتر، نامەبەر، نیرراو، هەڵگری نامە.
٢- ڕابەر، مزگێنیدەر،نیشاندەر، هەواڵدەر.
٣- باڵوێز، باڵیوز، دەمراست، سەفیر، شابەندەر، نمایندەر، نوینەر.
ئیلەک (ن) êḻek
ئامرازی ئارد بیژان، ئیلەک، هیلەک، هیلەگ.
ئیلەگ (ن) êḻeg
ئیشلک، ئیشلەک، ئیلەک، سوخمە، یەلەک، یەلەگ.
ئیمە (ج) ême
ئەم، من وخەڵکی تر، مە.
ئیمەمانان (نک،ج) êmemanan
ئیمەگەل، ئیمەومانان، ئەوانەی لەئیمە دەچن، ئەوانەی وەک ئیمە دەچن، ئەوانەی وە ئیمە دەچن، ئەو کەسانەی بارودۆخیان وەک بارودۆخی ژیانی ئیمەوایە.
ئیوارە(ن،ئاک،خ) êware
١- ئەنگۆرێ، ئیڤار، ئیوارێ، خۆراوا،خۆرە زەرد، زەردپەڕ، زەردە، زەردەل پەڕ، شۆم، شیم، ڤیەرگا، کاتی ئاوابوونی ڕۆژ، کاتی ئیوارێ، کاتی ڕۆژئاوا بوون، کاتی ڕۆژئاوا، ویرەگا، هەنگۆر، هیڤار، هیوارە.
٢- دوای کاتی پیویست، درەنگ وەخت، ناوەخت.
ئیوارەبازاڕ (ن،،خ) êwarebazaŗ
١- بازاڕی بێ برەو، بازاڕی چۆڵ، بازاڕی سارد، بازاڕی کەم کڕیار، بێ بازاڕیی.
٢- بازاڕی درەنگ وەخت.

ئیوارەوەخت (ن،،ئان،،ئاک،) ware wext
١- ئیوارەوەختە، دەمەوئیوارێ، کاتی ئیوارە.
٢- بەرەوتاریکی شەو، سەر لەئیوارە، کاتی خەوتنان.
ئیوارەیەکی درەنگ (ن،،ئاک،،فر،)
êwareyekî direng
ئەو دەمەی ڕۆژ ئەگاتە ئیوارە، چراکەران، خۆراوا، کاتی چرا پێ کەران(پێ کردن)، کاتی زەردەپەڕ.
ئیواش (ئاک) êwaš
بەئەسپایی، سەبر، لەسەرخۆ، هیواش.
ئیورگە (ن،لو) êwirge(lu)
پەنا، دالدە، دەرەتان، ڕزگارگە، ئەوا.
ئیوە (ج،) [1] êwe
ئەنگۆ، ئەوە، تۆ، لەگەڵ کەس یان کەسانی تر، تۆو خەڵکی تر، ڤە، وە، من، منگ، منگو، هون، هوونگ، هەنگۆ، هەوە، هیوە.
ئیوە (ن) [2] êwet
پیاوی بێ ژن، ژنی بێمیرد، سەڵت.
ئیوەت (ن،) êwet
ئاگاداریی، چاودێریی، خویداریی، سەرپەرشتیی، نیگاداریی .
ئیوەت کردن (کتب،) [1] êwet kirdin
بەخیوکردن، خویداریی کردن.
ئیوەت کردن (کتپ،) [2] êwet kirdin
نیگاداریی کردن. هب(ئاگاداریی کردن).
ئیوەر (ن،) êwer
ئیوەر، باس، دوانگە، دەستاویژ، سفن، ووتە.
ئیوەمانان (ن،،ج،) êwemanan
ئەوانەی وەک ئیوەن، ئیوەگەل،ئیوەو دەست وپیوەنگتان، ئیوەو قەومقیلەتان، ئیوەومانان.
ئیهێ (شر،) êhê!
بەلێ بەلێ.

- ب -
B

ب، بـ (ن) b

١- دووەم پـیتە لەو ئەلفوبێیـەی کەئێـستا زمـانی کوردی پێ دەنوسرێت.

٢- (بەلای کەمێیەوە) مام ناوەندیی.

٣- دووەم (لەکۆمەڵێکدا).

با (ئاک) ١ ba

ب (ئا ١/ ، ٢).

با (ن) ٢ ba

بـاد، بـاکە، بـوران، بـێ، تەبـوار، زریـان، زەلان، زێـپ، شـەماڵ، هـوره، هـەوا، وا، دەمـە، تیرەبـا، رەشـەبا، هوروژمی با، گێژەلوکە، کزەبا، شنەبا، تۆف.

با (ن) ٣ ba

پشو، هەناسە.

با (ن) ٤ ba

ب (ئاوساوی).

با (ئسپ) ٥ ba

دەی!.

با (کتپ) ٦ ba

بلا(بچت).

با (ن) ٧ ba

ئازار(لەش)، ئازاری جومگەکان، ئێش.

با (ن) ٨ ba

بین(ناوسکە یان ریخۆڵەکان)، پێچ، خول.

با (ن) ٩ ba

بەها، قیمەت(شت)، نرخ.

با (ن) ١٠ ba

ئارەزوو، هەوا، هەوەس، مۆک.

با (ن) ١١ ba

بروغـی، بـستەهیی، تـرزلی، تـرنێیی، شـۆکایی،فیز ،لووت بەرزی.

با (ن) ١٢ ba

جوولە، خول، گەڕ.

باب (ن) ١ bab

بابۆ، بابێ، باڤۆ، باو، بلوکە، باوکە، باوە، بۆوە.

باب (ن) ٢ bab

دەستە، کۆمەڵ، پوورە.

باب (ن) ٣ bab

ڕێ وشوێن.

باب (ن،لو) ٤ bab(lu)

باو، مۆد، مۆدە، نەریت، نەریت، بابەت،جۆر.

باب (ئان) ٥ bab

بەزمێر، رەوا، شان، شانۆ، شایان، شیاو، ئیوەشاو، لیهاتوو، هێژا.

بابا (ن، ئان) ١ baba

کەسێ، یەک.

بابا (ن) ٢ baba

پایەبلند(مرۆڤ)، پایەبەرز(کەسێ)، گەورە، مەزن.

بابان (نک) baban

باوان.

بابدەست (ئان) ١ babdest

بێ پارەوپوول، مافنگی، نابووت، بارپووت.

بابدەست (ئان) ٢ babdest

کلۆل.

بابردۆڵە (ئان) ١ babirdole

بابردەڵـە، بـێ تاقـەت(مـرۆو)، بـێ تـاو، بـێ هێـز، کزۆلکە، کزەلووکە.

بابردۆڵە (ئان) ٢ babirdole

سووک، سووکەڵە (کێشانە).

بابردۆڵە (ئان) ٣ babirdole

لاواز، لەر.

بابن (ن، ڕو) ١ babin

بەبیون، بابنەپیچ، بابونە، باوەنیە، بابوون، پوورینە.

بابن (نک) ٢ babin

ئامرازی پزیشکی، نۆشداریی.

بابوار (ن) ١ babuwar

کەرەستە، کەرەسە، دەسکەوا.

بابوار (ن) ٢ babuwar

پارچە، تیکە، تیلماسک، سفن.

بابوێر (ن) babuwêr

ئیورکـە، بـابوهێر، بـابهێر، پـورگە، پـەنا، دالـدە، رزگارگە، قوژبن، کۆلینکە، هەمەت، هەنوان، نەوا.

بابۆڵە (ن) ١ babole

تیلماسکە پەرۆ، قۆناغە، قۆنداغە.

بابۆڵە (ن) ٢ babole

پاروو، پاروە قازیانە، ساندویچ.

بابۆڵەکردن (کتپ) ١ babolekirdin

بەپـارووکردن(خـواردن)، پـارووکردن، کردنەبابۆڵـە، کردنەپاروو.

بابۆڵەکردن (کتپ) ٢ babolekirdin

پیچ دان، اوول دان.

با بەت (ن) ١ babet
بارە، باوەت، جوور، جۆر، چەشن.
با بەت (ن) ٢ babet
جەستە، دەستە، ڕیزە.
با بەت (ن) ٣ babet
پیر، کۆمەڵ، کۆمەڵە.
با بەت (ن) ٤ babet
بەکەڵک، گونجاو، لایەق.
با بەت (ئاک) ٥ babet
لەباتی، لەجیاتی، لەجێگەی.
با بەعەمرە (ن) ١ babe'aemre
باوەعەمرە، باوەقورەت، بنەمۆم (مرۆڤ).
با بەعەمرە (ئان) ٢ babe'aemre
بەتەمەن، تەمەن درێژ.
با بەعەمرە (ئان) ٣ babe'aemre
نۆبزان(منداڵ).
با بەگەورە (ن) ١ babegewre
باپیر، باوکی باوک، باوەگەورە، پیرەباب، بابا، باوا.
با بەگەورە (ن) ٢ babegewre
ب (باپیر).
با بەلیچ (ن) ١ babeliç
ڕووداو، قەوماو.
با بەلیچ (ن) ٢ babeliç
جەنگ، شەڕ، شەڕوشۆڕ.
با بەلیسک (ن) babelisk
باپلیسک، ڕەشەبا، گەردەلوول، گێژەلووکە
با بیلە (فر) babîle
بابەگیان، باوکی خۆشەویست، خۆشەویست.
با پشکێو (پز.ن) ba piškêw
سینکەسەلام، سیچکەسلاوە، قنچکەسلاوە
با پۆشکە (نک) ١ bapoške
خۆڵەکەوە، خۆڵەمیش.
با پۆشکە (ن) ٢ bapoške
تەپ وتۆز، تۆزوپیسی.
با پووک (ن) bapük
باپیچ، بادەف، باگر، باندەر، بلیک، کرێوە، بەفروبا، بەفروگێژەلووکە، پێچ وکڵۆ، ڕەشەبابە بەفرەوە، کرێوە، گەردەلوول بەبەفرەوە، وەیشوومە.
با پەڕ (پز.ن) bapeṟ
باپەڕی، سەرماخوردەگی، لەرز، نەخۆشی سەرمابوون.

با پەڕ بوون (کتن) bapeṟbün
باپەڕکردن، بەسەرماکەوتن، لەرزلێ هاتن. سەرمابوون دوای ئارەق کردنەوە.
با پەڕ کردن (کتن) bapeṟkirdin
ب (باپەڕبوون).
با پەسیو (ئان.ن) bapesîw
(ئەو شوێنەی بانەیگرێتەوە)، باپەنا، پەناپاسار، پێچ، پێچ وپەنا(ڕێگە)، چەپەک، بانەگیر.
با پیر (ن) bapîr
ب (بابەگەورە).
با پیش (پز.ن) bapîš
چاوئێشە، چاوێشە.
با پیشک (ن) bapîšk
١- باوبۆران، ڕۆژێکی باویاران.
٢- باویارانێکی لێزمەی کەم، تاو.
با پیلیسک (ن) bapîlisk
ب (بابەلیسک).
با پیچ (پز.ن) ١ bapêç
١- ژانەسەر.
٢- پێچ وبا(ناوسک)، ژانەسک، گرفت.
با پیچ (ن) ٢ bapêç
ب (باپووک).
با تسکە (ن.می) batiske
باتسکە، کەڵبەهەنجیر، هەنجیری بێ تام ونەگەیشتوو.
با تلاخ (نک) batlax
پیسیر، چورتم، دژواریی، دژیا، نارەحەتیی، بەس، کۆسپ.
با توو (ن) batü
گون، گونەویلە، هێلکەی گون.
با تەک (ن) ١ batek
١- پیشە، خوو ورەوشت، رەفتار، نەریت.
٢- خۆییتی، دیاردەیی، کەسی، کەسیتی.
با تەک (ن) ٢ batek
١- ئەدا، پرەنک، جر، رەویەت، کردار، کەنشت.
٢- شیوان، شیوە، شیوەیکار، هیم، هیی.
با تینۆک (ن.رو) batînok
گوڵاڵە، گوڵاڵە سوورکە، گوڵاڵە سوورە.
با تێ دان (کتن) batêdan
ئازاری ڕۆماتیزم لەلەشدا پەیدا بوون، ئیشان. نوشی نەخۆشیی بادارییی بوون، وەئازارهاتن، یەشان.

با تێ کردن (کتپ) batê kirdin
١- ب (ئاوساندن). ٢- بوغراکردن، فوو تێ کردن (لەکەسێ) ، فوودان، هەڵدان.
٣- زیاد کردن، گەورەکردن.
٤- دەست لەپشت دان،گاڵ دان، هان دان.

با ج (ن) bac
١- بارانە، پیش، خووک، خوە، خویک، خەراج، رادانە، زەریبە، سەرانە.
٢- بدەهم، پیتاک، خەڵات، خێر.

باج ئەستێن (ن) bac estên
ب (باجگر).

با جان (ن،رو) bacan
بادنجان، بادیجان، باینجان، باینجانی رەش.

باج سەندن(کتپ) bac sending
١- باج کۆکردنەوە، باج گرتن، باج وەرگرتن، خەرج وەرگرتن. ٢- بارانە وەرگرتن، پارە لەبار وەرگرتن، رادارانە وەرگرتن، سەرانەوەرگرتن.

باج کۆکردنەوە (کتپ) bac kokirdinewe
ب(باج سەندن).

باجگر (ن) bacgir
باج ئەستێن، باج کۆکەرەوە، باجگیر، باجەوان، قۆلچیی.

باج گرتن (ن) bacgirtin
ب (باج سەندن /١).

باجگریی (ن) bacgirî
باجەوانیی.

باجگە (ن) bacge
شوێنی باجگری، مەڵبەندی باجەوانیی.

باج لێ ئەستاندن (کتپ) bac lê estandin
١- ب (باج ئەستاندن).
٢- ناخونەکە لێ دان، ناخونەکە وەشاندن.

باج وەرگرتن(کتپ) bac wergirtin
ب (باج ئەستاندن /١).

باجە [1] **(ن)** bace
بۆریی سۆپا، دووکەڵکێش، لوولەی سۆپا.

باجە [2] **(ن)** bace
١- قوژخ ، قۆژخته، کابین، کوژخ، کۆژخته، تیخه، مەشارگە، لان. ٢- لاژوور.

باچک (ن،رو) baçik
١-زورات، زەرات، گەنمەشـامیی، گەنمەشامیی سوور. ٢- زەراتە دیمیلە، گاڵ هەرزن.
٣- زوراتی زەرد.

باچۆ (ن) baço
برا گەورە، برای گەورە، کاکە.

باچە [1] **(کد)** baçe
بلێ، بواچ، بووژە، بووش، بوێژە، بێژە، بیش، واچە.

باچە [2] **(ئان)** baçe
بەلەک، رەنگامە، هەمەرەنگ.

باخ (ن) bax
١- باغ، گوڵزار.
٢- بوستان، بیستان، دەهل، رەز، سەوزیخانە.
٣- چیمەن، سەوزایی، میرگزار، میرگوزار.

باخ بڕین (کتپ) bax biṟin
باخ چاک کردن، باخ هەڵپاچیین، داروردەخت قەڵەم کردن، لق وپۆپ کردن (داروردەخت).

باختە (ن،لو) baxte(lu)
سەما، هەڵپەرکێ، هەڵبەزو دابەز لەسەر ئاوازی مۆسیقا.

باختە (ن،لو) baxte(lu)
شت یان پارەی وون بوو.

باخچە (ن) baxçe
باخی بچووک، زرچک.

باخڵە [1] **(ن)** baxḻe
باغلە (پارچەیەک زەوی کەبۆشەتڵ لێ دان تەرخان کرابێ - تۆو، گوڵ، سەوزە)، دوکانی شەتڵ.

باخڵە [2] **(ن)** baxḻe
چاڵاو، قولکەی ئاو، گۆلاو.

باخ نەمامە (ن) baxnemame
براڵە، چوزەرە، ریشە.

باخواردن (کتن) baxwardin
پیچ خواردن، پیچ خواردنەوە، لوول بوون.

باخۆر (ن) baxor
تریز، تەرەک، چەت، درز، زەندۆڵ، شەقار، شەقیف، قلیش، کەلەشتە.

باخۆش [1] **(ئان)** baxoš
گەورەتر(بەتەمەن)، مەزنتر.

باخۆش [2] **(ئان)** baxo š
بەرینتر(لەئەندازەدا)، پانتر.

باخوەر (ن) baxwer
دریژایی، دووراڵە، دوورایی، مەیدان، ماوە، ناوەند، نێوان.

باخە (ن) baxe
باقە، چەپک.

باخەوان (ن) baxewan
باغـڤان، باغـەوان، بەغچەڤـان، بـەونوان، جـەوان، ڕەزەوان.

باخەوان لەكاتی ئەنگوورا گویچكەی ناژنەوێ (پن)
baxewan le katî angüra guêçkey najinewê
ڕەزەوان لەكاتی تریدا گوێ گرانە(بۆ ئـەو كەسـانەی بەلایـدا تێـپەڕ دەبـن وداوای تریـی لێدەكـەن، بـێ پـارە). بەیـەكیكی (بەرچاوتـەنگ، دەست قوچـاو، ڕژد) دەووترێ.

باخی بەبەرە (ئد) baxî bebere
١- خاوەنی باخێكی بەردارە.
٢- شتی بەكەڵكی هەیە.
٣- ئیـشی سـوود بـەخش دەكـات، پـیلانی بـەجێ دەگێرێت، كاری بەكەڵك دەكـات، كـاری سـازو لەبـار دەكات.

باد (ئان) bad [١]
تاق، تاقانە، تاكە، تاكانە.

باد (ئان) bad [٢]
تاك، تەنها، تەنیا.

بادارۆك (ن) badarok
قردیلە.

باداری (ن،پز) badarî
ئازاری جومگەكان، باداریتی، نەخۆشیی ڕۆماتیزم.

بادان (كتپ،كتن) badan [١]
١- پـێـچ دان، چەڤـانـدن، زیـڤـراندن وگریـدان، سووڕاندن، ڤادان، وادان (پەت یان دەزوو).
٢- تـاودان، ڕسـتن(مـووی بـزن..) ، هۆنینـەوە (دەزوو).

بادان (كتپ،كتن) badan [٢]
بەباكردن، شەن كردن.

بادان (كتپ) badan [٣]
١- خـول دان، سـووڕاندن. ٢- تونـدكردن(برغـوو).
٣- كردنەوە وداخستنەوە.

بادان (كتن) badan [٤]
سووڕدان، هەڵپەڕین.

بادانە (ن، م) badane
چۆلەكە، چۆلەكەپاساریی.

بادانەوە (كتن) badanewe [١]
ب (ئەواگل).

بادانەوە (كتپ،كتن) badanewe [٢]
پاشگەزبوونەوە، پاشەكشەكردن، پەشیمان بوونەوە، كـشانەوە (لەبـیروڕادا)، وادانـەوە، هەڵگەڕانـەوە (بەداخەوە).

بادانەوە(كتن) badanewe [٣]
١-چەرخانـەوە، ڕێگـاگۆڕیین، زڤـران، ڤەزڤـڕیین، گەڕانەوە بۆ...، گیلانەوە(بۆ سەر هەمان ئەریت).
٢- بەرەوئاواگەڕانـــەوە، پـــێ لەپـــاش كـــردن، چەرخانـــــەوە، ڤـــــەگەڕان، گرخواردنـــــەوە، وەرچەرخانەوە.

بادانەوە (كتپ) badanewe [٤]
لە نووكەوە دەس پێ كردنەوە.

بادانەوە(كتن) badanewe [٥]
سەرخۆڤەهاتن، هاتنەوەسەرخۆ، هاتنەوەهۆش خۆ.

بادانەوە (كتپ) badanewe [٦]
سەرلەنوێ شت بادان.

بادانەوەسەر.. (ئد) ..badanewe ser
تێ هەڵچوونەوە، دەس پێ كرنەوە، ڕووتێ كرنـەوە، گەڕانەوە بۆسـەر (هـەمان ئـیش، ڕێگـە یـا ڕەفتـاری پێشوو).

باداو (ئاك) badaw [١]
بەخۆرایی، لەخۆرایی، لەهیچە.

باداو (ئاك) badaw [٢]
بەترنزییەوە، بەدەعیەوە، بەفیزەوە.

بادرز (ن) badirz
بابوێر، درزی زۆر باریك، نیمچەدرز.

بادرەنگ (ن،رو) badrenk
باروونـە، بـالنگو(گیایـەكی پزیـشكیی بـۆن خۆشـە ولەگەڵ پەنیریشا دەخورێ بۆ ئیشتیا).

بادگیر (ن،لو) badgîr
باكێش، باگیرە، موغەیری.

بادنجانیی (ئان) badincanî
باینجانیی، شینی سووربباو.

بادە (ن،كل) bade(kl)
شـەراب، شـەراو، مـەی (شـەربەتی گـەڕاوەی تـرێ، میوەی دیكە یان ڕووەك..).

بادەچیی (ن) badekçî [١]
مەیخانەچیی، مەیفرۆش.

بادەچیی (ن) badekçî [٢]
بادەكەش، ساقیی، مەیچیی، مەیگێر.

بادەر (ن) bader
ڤادەر، وادەر، هلچناندەر(وەك ڕیسی كالا).

بادەرچوون (کتن) baderçün
بالی چوونەدەرەوە، فش بوونەوە.

بادەرکردن (کتپ) ۱ baderkirdin
بالی دەرکردن، فش کردنەوە، هەوا لەشت دەرکردن.

بادەرکردن (کتن،کتپ) ۲ baderkiridn
باویژبەردانەوە، ترکەندن، هەوا بەردانەوە (باویژی ریخۆڵەکان لەکۆمەوە)، تربەردانەوە، ترکەنن، ترلێ دان، تریین.

بادەرکردن (کتپ) ۳ baderkirdin
بالەخۆ دەرکردن، رزگاربوون یان خۆ رزگارکردن لەئێش وئازاری باداریی.

بادەرەوە (ئان،ن) ۱ baderewe
۱- پاشگەز، پاشگەزبوو، پەشیمان، هەڵگەراوە.
۲- تۆبەکار.

بادەرەوە (ئان) ۲ baderewe
چەواشە، لەرێبازلاچوو، لەرێگالاداو.

بادەلێن (ن) badelên
کون، کەلەبەر، وڵە.

بادەنۆش (ن) badenoš
ئارەق خۆر، مەیخۆر، مەینۆش.

بادەوان (ن) badewan
پەردەی بەلەم.

بادەوە (ن) ۱ badewe
بازی هەوایی، بەرزەحەوایلە، بەرزەهەواییلە، بەرزە هەویلە، فرفرۆکە، کولارە.

بادەوە (ن) ۲ badewe
تۆف، تۆفان، ساردوسەرما وباران، هەوای سارد بە بارانەوە.

بادی هەوای (ن) badîhewaî
ترزلیی، بوغرایی، فیز، فیس، شۆکایی، هەوا.

بادیی (ن،کی) badî(ki)
ئامان، بادییە، بەدیی، جامی گەورە، دەفر، قاپ، کرکاسە، گیر، گیڕ، گەبۆل، هیت.

بادیزە بەدەرخۆنەبێ (ئد)
ba dîze be derxone bê
۱- ئاشکرانەکردن (راز)، بەپەنهانیی هێشتنەوە (باس و خواس)، پەنهان کردن، شاردنەوە (نهێنیی)، شاردنەوە ونەدرکاندن، نەدیوکردن، وەشاردن.
۲- پشووخواردنەوە، خۆگرتن، دان بەخۆداگرتن.

بار (ن) ۱ bar
۱- بارگە، بەندەکە، کۆڵ (سەرپشت).
۲- ئەرک، کار، کر، کردار، کردە.
۳- سەنگ، قورسایی، قورسیی، گرانیی.
٤- تارمایی یان سێبەری پەژارە، (پەرۆش، خەم، خەمناکیی).

بار (ن) ۲ bar
چلۆنایەتیی،چلۆنێتی، چونایەتیی، چۆنێتی، چونیەتیی، دۆخ، دۆن، لۆر، مەرە، (شێوەی هەڵکەوتنی شت).

بار (ن) ۳ bar
بەر، زک، زکێ، سک، منداڵ (ناوسک).

بار (ن،لو) ٤ bar(lu)
بەر، بەرهەم، بەرووبو(میوەهات).

بار (ن) ٥ bar
بارا، تاڵنت، توانایی.

بار (ن) ٦ bar
تەقەلا، خەبات، رەنج، هەوڵ.

بار (ن) ۷ bar
تەنیشت، لا.

بار (ن) ۸ bar
دەم، کات.

بار (ن) ۹ bar
دەستور، دەسور، رۆتین.

باراش لێ کردن (کتپ) baraš lê kirdin
(باراش بۆ ئاش بردن وکردنی بەئارد)، باراش کردن، باراش هاڕیین.

بارام (ن،ئس) baram
ئەستێرەی مەریخ، باهرام، (چوارەم ئەستێرەی دوور لەرۆژەوە).

باران (ن) baran
بارانە، ڤاران، واران، وەشت.

بارانئاو (ن) baranaw
۱- ئاوی باران. ۲- ئەستێر.

باران باریین (کتن) baran barîn
باران دادان، باران هاتنەخوارەوە (لەئاسمانەوە بۆ سەر زەوی).

باران بەتەووژم هاتنە خوار (کتن،ئد)
baran betewujm hatinexwar
باران بەرێژنەباریین، باران بەتوندیی هاتنەخوار، باران بەلێزمە باریین بێ وچان.

باران پێو (ن) baran pêw
ئامرازی ئەندازەی باران پێوان، گێچی باران.

باران دادان (کتن) baran dadan
ب (باران باریین).

بارانِدن (کتپ) ١ barandin
ڤاراندن، واراندن (بوونە هۆی هاتنەخوارەوەی باران:ئاسمان، خوداوەند)

بارانِدن (کتپ) ٢ barandin
شت بەردانەوە، شت خستنەخوارەوە.

بارانِدن (کتپ) ٣ barandin
شت پێ دان بەزۆری.

باران وتۆف (ن) baranw tof
بارانی بەتەوژم(توند وتیژ و زۆر بەباوە)، بارانی تنۆک گەورە، بارانەی تنۆک گەورە، باسریشکە، بای توند بەتەوژم (لەگەڵ باران، تەرزە، بەفر، جاری واش هەیە بەهەورەگرمەو چەخماخەوە)، بۆ ران، تۆف، تۆف وسەرماو باران، رەهێل، رەهێلە، شلێوە، شەس، شەست.

بارانە (ن) ١ baranae
ب (باران).

بارانە (ن،کل) ٢ baranae(kl)
ب (باج / ١).

بارانە (ن) ٣ baranae
باجی بار.

بارانە (ن) baranae
ناوی گۆرانییەکی فولکلۆری کوردییە.

بارانیی (ن) ١ baranî
مشەمما، موشەمما.

بارانیی (ئان) ٢ baranî

بار بردن(کتپ) ١ barbirdin
ڤارانیی، وارانیی باربرن، بارگواستنەوە، بارکێشان، بارهەڵگرتن، شت بردن لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکی دیکە.

بار بردن(کتپ) ٢ barbirdin
چوونەژێر باری شتێ، فەرمان بەرداریی کردن، فەرمان بەرێ کردن، گوێ رایەڵیی کردن، مل کەچ بوون (بۆ کەسێ).

بار بردن(کتن) ٣ barbirdin
رام بوون، راهاتن.

باربوو (ن) barbü
بارەبوو، پۆیلانە، پیتاکە، ترەوانە، خەڵات، داشن، دەستیاو، دەسیاریی، کۆمەکە، کیشە، یاریدە.

باربوو کردن (کتپ) barbü kirdin
ئاورلەکەسێ دانەوە(بەپارەوپوول)، بارویۆ کردن، پۆیلانەپێ دان، پیتاکە کردن، پیتاکە کۆکردنەوە، دەستی یارمەتی بۆ درێژ کردن، یاریدەدان.

باربەر (ن) ١ bar ber
بارگە بەر، بارگەکێش، بارهەڵگر، حەماڵ.

باربەر (ن،ئا) ٢ bar ber
وڵاخی بارکێش، وڵاخی بارگەبەر (ئەسپ).

باربەر (ن) ٣ bar ber
تەقەلادەر، چەوساوە، رەنجبەر، رەنجدەر.

بار بەست کردن(کتپ) ١ barbest kirdin
بار بەستن، بار سازکردن وگواستنەوەی، باروبنە ئامادە کردن لەپێش ماڵ بەجێ هێشتن، بار وبنە لێک دان و کەوتنە رێ.

بار بەست کردن (کتن) ٢ barbest kirdin
خۆ ئامادەکردن، خۆ ساز کردن

بار بەستن (کتپ) barbestin
ب (باربەست کردن).

بار بەند (ن) bar bend
بەن، بەند، پەت، پێدارێ، تەناف، رشتە، گوریس، وەریس.

بار بەنی (ن) barbanî
بار، بنەبەنیی، کۆچ، کۆچ وبار.

بارتەقا (ن) ١ barteqa
هاوپێر، هاوتا، هاوجووت، هاوسەنگ، هاوشان.

بارتەقا (ئاک) ٢ barteqa
لەباتی، لەبری، لەجیاتی، لەخەرامانەی.

بارتەقا (ئاک،ئب) ٣ barteqa
بەبارستایی، بەرتەقا، بەقەدەر، تیەن، قەر، هێند.

بار چەوت (ئان) ١ barçewt
ب (ئاو سەرکەم / ٣).

بار چەوت (ئان) ٢ barçewt
بێ گوێ، لاسار، نالەبار.

بار چەوتیی (ن) ١ barçewtî
ئاوسەرکەمیی، بابدەستیی، بارکەوتیی، بێ چارەیی، بێ دەرەتانیی، بێ نەوایی، داماویی، زیڤاریی، کەساسی، لێ قەوماویی، هەژاریی.

بار چەوتیی (ن) ٢ barçewtîness
بێ گوێیی، کەم تەرخەمیی، لاساریی.

بار خانە (ن) ١ barxane
ب (ئەمبار).

بار خانە (ن) ٢ barxane
بارگرانیی، قورسیی، گرانیی (بار).

بار خانیی (ن) barxanî
شتی ناومال، کەلوپەلی ناومال، ناومال.

بار خستن (کتپ) barxistin ١
بارداگرتن، بارکردنەوە وخستنی، بار هێنانەخوار.

بار خستن (کتپ) barxistin ٢
سووک کردن (قورسایی بار)،
لابردن(قورسایی شت).

بار خستن (کتن) barxistin ٣
ئاسوودەبوون، پشوودان، حەسانەوە، وچان دان.

بار دار (ئان) bardar
ب (ئاووس / ١).

بار داگرتن (کتپ) bar dagirtin ١
بار پڕکردن، بارتێ کردن، تێ ئاخنین.

بار داگرتن (کتپ) bar dagirtin ٢
ب (بارخستن).

بار ڕاست کردنەوە (کتپ) bar rast kirdinewe ١
باری لاسەنگ هاوسەنگ کردن، شت هاوسەنگ کردن.

بار ڕاست کردنەوە (ئد) bar rast kirdinewe ٢
لەگیروگرفت ڕزگارکردن، یارمەتیی کەسێ دان بۆ ڕووبەڕوو وەستان وزاڵ بوون بەسەر چورتمەدا، هاریکاریی کردن، هامەیاریی کردن.

بار ڕاست کردنەوە (ئد) bar rast kirdinewe ٣
ئاووڕ لێ دانەوە (بەپارەوپوول)، دەستی یارمەتیی بۆ درێژ کردن.

بارست (ن) barist ١
بلندایی، پۆپە، لوتکە.

بارست (ن) barist ٢
زەویی بلند، کۆلۆفەتیی.

بارست (ن) barist ٣
چیا، شاخ ، کەژ، کێو.

بارست (ن) barist ٤
بارسا، بارستە، تۆپەڵ.

بارست (ن) barist ٥
پان وبەرینیی، تیەن، چاپان، قەبارە، گەورەیی.

بارست (ئان) barist ٦
بەرزوەبوو، هەڵچوو.

بارستایی (ن) baristayî
بلندایی، بەرزایی.

بارستە (ئان) bariste
ب (ئاوسەرکەم /٢).

بار سووک (ئان) barsük ١
ئەرک بەسەر کەسەوە نەبوو، بێ ئەرک سووکبار، کەم ئەرک.

بار سووک (خ) barsük ٢
بێ سامان، ڕەچاڵ، نەدار.

بار سووک کردن (کتپ) bar sük kirdin ١
بارکەم کردنەوە قورسایی بارکەم کردنەوە.

بار سووک کردن (ئد) barsük kirdin ٢
ئەرکێ(لەسەر کەسێ)کەم کردنەوە.

بار سوکیی (ن) barsükî ١
بێ ئەرکیی، کەم ئەرکیی.

بار سوکیی (ن) barsükî ٢
بێ دەردی سەریی، بێ زەحمەتیی.

بار شت (ن) barišt
بارش، بارانی وورد، نم نمی باران.

بار شت کردن (کتن) barišt kirdin
بارشت کردن.

بار کراو (ئان) barkiraw ١
بارلێ نراو، هەڵبەستراو(بار).

بار کراو (ئان) barkiraw ٢
ئاخنراو، پڕکراو، تەژیی.

بار کراو (ئان) barkiraw ٣
بەرپرس، لێ پرسراو.

بار کردن (کتپ) barkirdin
بارخستنەسەر، بارلێ نان.

بار کردن (کتپ) barkirdin ١
ئەرک خستنەسەرشان.

بار کردن (ئد) barkirdin ٢
بەمەڵەدا بردن، هەڵەپێ کردن.

بار کردن (کتن) bar kirdin ٢
کۆچ کردن، ماڵ وکۆچ گواستنەوە.

بار کەوتن (ئد) barkewtin
١- تووشی بەلابوون، تووشی ناڕەحەتیی بوون، تووشی نەگبەتیی بوون، تووشی نەهاتیی بوون.
٢- توانای ئیش کردن نەمان، لەئیش کەوتن (مرۆڤ، لەبەر ناتەواویی).

بار کەوتن(ئد) barkewtin
بێ ڕێزبوون.

بار کەوتوو (ئان) barkewtü ١
ب (ئاوسەرکەم / ٢).

بار کەوتوو (ئان) barkewtü ٢
١- بەدبەخت، بێ بەخت، پەک کەوتە، چارەڕەش.
٢- خەفەتبار، گرفتار.

بار کەوتوو (ئان) barkewtü ٣
بارکەوتە، تێک شکاو، عەمەل مەندە.

باركەوتوو (ئان) ٤ barkewtû
بێبەها (كەسێ لەناو كۆمەڵدا)، چرووك، سووك، كەم، نزم.

باركێش (ن) barkêš
ب (ئاختە).

باركێشان (كتپ) ١ barkê š an
ب (باربردن).

باركێشان (كتپ) ٢ barkê š an
باركێشی كردن، تەرازووكردن، شت (كێشان).

باركێشان (كتن) ٣ barkê š an
چوونە ژێربار.

باركێشی كردن (كتپ) barkê š î kirdin
ب (باركێشان).

بارگران (ئان) ١ bargiran
بارقورس، قورس، گران (بار)، (هەچ شتێ بەنارەحەتیی بەرزبكرێتەوە).

بارگران (ئان) ٢ bargiran
ئاووس، دوگیان، زگ پڕ، سك پڕ.

بارگران (ئان) ٣ bargiran
تەپلۆس، تەمەڵ، تەوەزەل، لەش بەبار، لەش گران.

بارگران (ئان) ٤ bar giran
خاوەنی خێزانێكی زۆر، خاوەنی رەشەخێزان.

بارگە (نك) ١ barge
بارگەوبنە، بارگەوبارخانە، باروبنە، بنەوبارخانە، تروتفاق، شتومەك، كەلوپەل.

بارگە (ن) ٢ barge
تاوڵ، چادر، خێوەت.

بارگە (ن) ٣ barge
بنەگە، چەقز، چەقژ، قۆناخ، هاوار، هاوارگە، هەوار (رەوەند).

بارگە تێكنان (ئد) barge têknan
(پێویستی سەفەر) ئامادە كردن، كەل وپەل پێچانەوە، خۆسازكردن (بۆسەفەر)، سازكردن.

بارگەوبنە (نك) barge wbine
ب (بارگە).

بارگیر (ن) bargîr
ب (ئاختە).

بارگیر (ن) ١ bargîr
بێ ئەقل، گەوج.

بارگیر (ئان) ٢ bargîr
بیكارە، پەخمە، نەتوان.

بارلێنان (كتپ) barlênan
ب (باركردن).

بارمتە (ن) barimte
ب (ئامانەت).

بارنامە (ن) ١ barname
بلیت، تكت، سەرتەمی، كۆپۆن.

بارنامە (ن) ٢ bar name
بەڕێزە، ڕێران، كارنامە.

بار نەبردن (كتپ) ١ bar nebirdin
قایل نەبوون، قبوڵ نەكردن، نەچوونە ژێربار.

بار نەبردن (كتن) ٢ bar nebirdin
بەكەڵكی كار نەهاتن، بێ سوود بوون، بێ بەهرەبوون.

بارنەبەر (ئان) ١ bar neber
بارنەوەر، بێكارە، تەمبەڵ، تەمەڵ، ختمی.

بارنەبەر (ئان) ٢ bar neber
پەت بڕ، سەركێش، شەموس، شەمۆس، یاخیی.

بارنەبەر (ئان) ٣ bar neber
بێ گوێ، لاسار.

بارنەندی (ن) ١ bar nendî
بارخواری، بارنەنگی.

بارنەندیی (ن) ٢ bar nendî
شورەیی، شەرم، لەكە (لەسەرناوی كەسێ)، نەندیی، نەنگیی.

باروبارخانە (نك) bar w barxane
ب (بارگە).

باروبنە (نك) barwbine
ب (بارگە).

بارو (ن) ١ barû
باڕوگە، بورج، بورگە، قەڵا.

بارو (ن) ٢ barû
بەربەست، دیوار، ڕەمپە.

بارو (ن) ٣ barw
كونەمەتەریس، مەتەریس.

باروت (ن) ١ barût
باروتی ڕەشۆكی، دەرمان.

باروت (خ) ٢ barût
توند، تووڕە، كەللەیی.

باروتخانە (ن) barûxane
ئەماری تەقەمەنیی، جبەخانە، قۆرخانە.

باروتە (ئان) barûte
خوێریی، سەرسەریی، هیچ وپووچ، (مرۆڤی كوێكار

تشتەکی نایێ).

بارە (ن) ١ bare
بارەچە، بەروبوو، داهات، دەرامەت، دەسکەوت، سوود، کەلک.

بارە (ن) ٢ bare
بەش، پەسەد، مووچە.

بارە (ن) ٣ bare
جار، کەرەت.

بارە (ن) ٤ bare
سەبارەت.

بارەبەر (ن،ئا) ١ bareber
ب (ئاختە).

بارەبەر (خ) ٢ bareber
١- بەئارام، بەجەرگ، بەکێش، ناگۆڕە.
٢- بەسەبر، پشوودرێژ.

بارەبەر (ن) ٣ bareber
بەش بەر، مووچەبەر.

بارەبەر (ئان) ٤ bareber
بارهەلگر، کارگوزار، گوێ ڕایەڵ.

بارەبەر (ئان) ٥ bareber
بوودەلە، ساویلکە، گوێ تەپ

بارەدار (ن) baredar
بارگەدار، بەندەکەدار.

بارەکیی (ن،ئان) barekî
١- بارهەلگر، ولاخی بار، ولاخی ژێر بار.
٢-ئەسپی زین، ئەسپی سواریی، (ئەسپێ رام کرابێ بۆ سواریی).

بارەکیی (ن،ئان) barekî
تەقەلادەر، تێکۆشەر، هەولدەر.

بارەگا (ن) ١ barega
ب (ئارامگا).

بارەگا (نک،س) ٢ barega
ب (ئاسانە / ٤).

بارەگا (ن) ٣ barega
ب (ئوورت / ١).

بارەگا (ن) ٤ barega
تەلار، کۆشک.

بارەگا (ن) ٥ barega
چادر، خێوەت.

بارەگای لەشکر (ن) baregaî leşkir
بارەگای سەرکردایەتیی، دانیشگەی سوپا، سەرکردایەتیی هێز.

بارەمەند (ئان) baremend
١- بەختەوەر، بەختیار، بەهرەمەند.
٢- برانگزە، برانگە، بلەوەن، تەمبەڵ، تەواساو، تەوەزەل. ٣- چەل، خنۆک، سست، مردەلۆخە.

بارەها (ئاک) bareha
زۆرجار، زەحف، زەحەف، زەعەف، قەوی، گەلێک جار، گەلەک جارا.

بارهەلگر (ن) ١ barheḻgir
ب (ئاختە).

بارهەلگر (ئان) ٢ barheḻgir
ب (بارەبەر).

بارهەلگر (ئان) ٣ barheḻgir
لەسەرخۆ، هێمن.

بارهەلگر (ن) ٤ barheḻgir
ب (بارەکیی / ١).

بار هەلگرتن (کتپ) ١ bar heḻgirtin
ب (باربردن).

بار هەلگرتن (کتپ) ٢ bar heḻgirtin
جێ بەجێ کردن، کار ڕاپەڕاندن، کردن

بار هەلگرتن (کتپ) barheḻgirtin
پشووخواردنەوە، پشوودان، پشووگرتن،خۆگرتن.

باری سەرشان (ن) ٢ barî seršan
ئەرکی سەرشان.

باریک (ئان) ١ barîk
ب (ئاوەڕیس).

باریک (ئان) ٢ barîk
بابردەلە، زراف، زراو، زیراف، لەڕ.

باریک (ئان) ٣ barîk
تەسک، تەنگەبەر.

باریکان (ئان) barîkan
ب (باریک).

باریکان ڕستن (ئد) barîkan ṟistin
١- خوری ڕستن وکردنی بە تاویکی باریک.
٢- چیرەدرێژی کردن، درێژە بەئاخاوتن دان، ڕینگە ڕینگ کردن، گفتوگۆ نەبڕینەوە.

باریکایی (ن) barîkayî
١- بێ تینیی، بێ هێزیی.
٢- زراڤیی، لاوازی، لەڕیی.

باریک وبنیس (ن.پز) barîk w binês[1]
ب (ئازار سیی).
باریک وبنیس (ئان)[2] barîk w binês
لاواز، لەر، لەرولاواز.
باریکە (ن) [1] barîke
دروومان.
باریکە (ن) [2] barîke
پێ دزکێ (لەمەترسیی).
باریکەڕێ (ن) barîke r̲ê
باریکەڕێگـە، تەسـکەڕێ، ڕێگەباریکـە، ڕێیەباریکـە، ڕێی تەنگەبەر، لاڕێ.
باریکە کردن (کتپ) [1] barîke kirdin
بەدەرزی ودەزوو شت دروون، دروومان کردن.
باریکە کردن (کتن)[2] barîke kirdin
پـێ دزکـێ کـردن (لەمەترسـیی)،خۆدزیینـەوە، خـۆ شاردنەوە.
باریکەکۆڵان (ن) barîke kol̲an
کۆڵانی تەنگەبەر.
باری گران (خ) barî giran
١- ئەرکی زۆر، ئەرکی گران.
٢- خێزانی زۆر، ڕەشەخێزان، ڕەشـەخێزانێک ویـەک نان پەیداکەر. ٣- ب (باری گەورە).
باری گەورە (ن) barî gewre
باری سەنگین، باری قورس، باری گران.
بارین (کتن) [1] barîn
باران داکـردن، بـاران هاتنـەخوارەوە، داکردنـەباران، وارین.
بارین (کتن) [2] barîn
بەربوونەوە (شت)، کەوتنەخوارەوە.
بارینە (ن) barîne
خەواڵویی، قنگەخـەو، کـاری خـەوبردنـەوە، وەنـەوز، وەنەوزەکوتێ.
باریە (ن) barye
بارێ، بەیرەم، چل مێردە، لوسە، نویل.
باری هیچ نەبێ (فر.ئاک) barî hîç nebê
بـارێ، بـاڵێ، بەلایـەنی کەمەوە،هەرنـەبێ، هیچـی دیکەنا.
بارێ (ن) [1] barê
ب (باریە).
بارێ (کد) [2] barê
بێ وەڕێوە، وەرە، وەرەپێشەوە.

بارێکی گرانە (رس) barêkî girane
ئێشێکی نارەحەتە، هەڵوێستێکی قورسە.
بار (ن.م) bar̲[1]
ب (بارەکەو).
بار (ئان) [2] bar̲
پێ نەگەیشتوو، ناکامڵ.
بار (ئان) [3] bar̲
جامێڵ، جەحێڵ، گەنج.
باراندن (کتن) bar̲andin
١- ئەمانـکردن، بـارپین، باعانـدن، باعـەباع کـردن، باقانن، بالاندن، بـاڵیین، قارانـدن، کالانـدن، کـاڵیین، کـاڵین، کوراندن (وەک: مـەڕ، بـەرخ، بـزن، گوێرەکـە...). ٢- ووتـەی بـێ ڕێ وجـێ کـردن، مـووکردن. ٣- زوڕانـدن، زوقانـدن، زیقانـدن، قیژاندن، هاوارکردن.
بارس (ئان) bar̲s
بەرامبەرڕیە، ڕوویەڕوو، ڕووکار.
بارن (ن) [1] bar̲in
١-ڕەشەبای توند بەبەفرەوە، کڕێوە، (بەفرەلووکـە ورەشەبای ئێجگار سارد).
٢- لافاوێکی سامناک.
بارن (ن.ئان.ئاک) [2] bar̲in.
بارۆک، بەرەوبا.
بارۆکە (ن) bar̲oke
سەرەمر، فرووج، کەچەڵە(مریشک).
بارۆگ (ن.ئان.ئاک) bar̲og
ب(بارن).
بارە (ن) bar̲e
١- بارەبار، باعە، بالە، باڵە، باڵـەبال، قـارە، کـوورە (دەنگی مەڕ وبزن..). ٢- قیژە، قیژەقیژ، هـاوار، هەرا، هەراو زەنا، هەراوهوریا.
بارەش (ن) [1] bar̲eš
خۆرهەلات، ڕۆژهەلات.
بارەش (ن.پز) [2] bar̲eš
تاعوون،چاوقووڵکە،پشانەوە، قران
بارەکەو(ن.م) bar̲ekew
بەچکـە کـەو، بێچـوی کـەو، کارەکـەو، کەوبار،کـەوی بچوک سال، کی بەچکە کەو، بێچوی کـەو، کارەکـەو، کەوبار،کەوی بچوک سال، کی بار.
بارێ (ئاک) bar̲ê
ب (باری هیچ نەبێ).

باریزان (ن) barêzan
پایین، پەهین، پەییز، گەلاریزان.
باز (ئان،لو) ١ baz(lu)
ب (ئەبلەق/ ١).
باز (ن،م) ٢ baz
تەرلان، تەوار، تولک، جورەفەرخ ، قوش.
باز (ن) ٣ baz
بازد، بەهین، چەنک، خوەچەنگ، فرند، فاز، قەلەمباز، واز.
باز (ن) ٤ baz
باسکەری، لاری.
بازار (ن) bazar
١- باجار، بازیر، واجار، وازار، مەیانی (کرین و فرۆشتن). ٢- سەوداومامەلە، کاری کرین وفرۆشتن. ٣- بایی، بەها، کریژۆکە، نرخ.
٤- پیشانگای کەلوپەلی بازرگانی، شوینی کالا پیشاندان وفرۆشتن.
بازارخۆشی (ن) bazarxoşî
بازار تیژی، بازارگەرمی، رەواجکاری، فرۆختنی زۆر و برەو لەبازاردا، کاری دەستاو دەست کردنی کالا وکەلوپەل لەبازاردا بەخێرایی، کاری کرین و فرۆشتنی پەیتا پەیتا.
بازار کردن (کتپ) ١ bazar kirdin
فرۆتن، فرۆشتن.
بازار کردن (کتپ) ٢ bazar kirdin
سەندن، کرین.
بازار کردن (کتپ) ٣ bazar kirdin
بازرگانی کردن، بازیرکردن، سەوداکردن، سەوداومامەلە کردن، کرین وفرۆشتن.
بازارگەرم بوون (ن) bazargermbûn
بازارخۆش بوون، بازار وربووژان.
بازارگەرمیی (ن) bazargermî
ب (بازار خۆشیی).
بازاری چۆل (ن) bazarîçol
ب (ئیوارە بازار).
بازاری کەساس (ن) bazarîkesas
ب (ئیوارە بازار).
بازاری کەسادە (رس) bazarîkesase
١- بازاری کەسادە، بازاری کزە،بازاری مردووە(نافرۆشریت).
٢-ئیش لەنەهامەتیدایە، کاروبار بەرەو زەرەر دەروا. ٣- دەرامەتی کەمە(کەسێ).

بازاری کەم کریار (ن) bazarî kem kryar
ب (بازاری مردوو).
بازار گەرم (ن،خ.) bazarî germ
١- بازاری پڕ سەوداومامەلە، بازاری پڕ کڕین وفرۆشتن، بازاری خۆش.
٢- هاتوچۆی زۆری خەلک بۆ شوینی (خ.)
بازاری گەرمە (ئد) bazarî germe
١- بازاری پڕ سەوداومامەلە، بازاری (کالا وکەل وپەل)، نرخی بەرەو بەرزبوونەوە دەڕوات.
٢- داوا کاری زۆرە (کچ).
٣- چەنەبازە، چیپرەدریژە، زۆر بلێیە.
٤- کاروبار لەبرەودایە.
٥- دەسکەوتی زۆرە (یەکێ یان شتێ).
بازاری مردوو (خ) bazarî mirdû
بازاری سارد، بازاری کز، بازاری کەم سەوداومامەلە، بازاری کەم کریار، بێ بازاریی (نرخی کالا وکەلوپەل لەکەمیدا بوون یان بەرەو نزمی ڕۆیشتن)
بازاریی (ن،خ،ئان) ١ bazarî
١- شتومەکی بەدانستە دروست نەکراو یان لەشتی بێ کەلک دروستکراو، جەلەبیی.
٢- چرووک (مرۆڤ)، سووک، هیچ وپووچ.
بازاریی (ئان) ٢ bazarî
هەر شتێ پێوەندیی بەبازارەوە هەبێ.
بازان (ن) bazan
چۆمەلە، چەلەمە(ئیسقانی لای پیشەوەی شان).
بازبازێن (ن) azbazên
بازبازانێ، بازدین، بازۆکێ، بازبازانێ، بازدبازۆکێ.
بازبازانێ (ن) azbazênê
ب (بازبازێن).
بازدان (کتن) ١ bazdan
١- باز بردن، قەلەمبازدان.
٢- بەسەرداهەلچوون، خۆبەسەر شتیکدا فڕیدان.
٣- خۆ فڕیدان، خۆ هاویشتن.
٤- بۆ دەرچوون، تاران، تەقیین، تەوریین، تێ قاچان، چەنگ کردن، خۆ چەنگ کرن، ڕاکردن، ڕەڤیین، ڕەم کردن، فرت دان، فرتەکردن.
بازدان (کتن) ٢ bazdan
مرداربوونەوە (ئاژال). ب (بازدان).
بازرگان (ن) bazirgan
١- بەزان، بێزاز، بێزی فرۆش، پارچە فرۆش، قوماش فرۆش، کوتال فرۆش.
٢- بازارەوان، تاجر، توجار.

٣- بازارکەر، فرۆشیار، مامەڵەچی.

بازرگانیی (ن) bazirganî

١- بەزازیی، قوماش فرۆشیی، کوتاڵ فرۆشیی. ٢- کاری کڕین وفرۆشتنی کاڵای جۆراوجۆر.

بازرە (ن) ١ bazre

کەوانە، کەوانەی پرد.

بازرە (ئان) ٢ bazre

کەوانەیی، نیمچە بازنە.

بازرە (ن) ٣ bazre

داری کەمان، کەوانەی کەمانچە.

بازرەقە بەستن (کتن) ١ bazreqe bestin

١- ب (بازرەکردن).

٢- دەرپەڕیین (کەسێ یان شتێ) لەناکاو.

٣- فیچقەکردن (خوێن). ٤- هەڵقولان.

بازرەقە بەستن (کتن) ٢ bazreqe bestin

جولان (لەپڕێکدا)، دەس پێ کردن (لەناکاو).

بازرەقە کردن (کتن،کتپ) bazreqekirdin

١- ب (بازرەقەبەستن). ٢- بازرەکردن، لۆتکیین، هەڵبەزیینەوە. ٣- هەڵبەزاندنەوە.

بازرەکردن (کتن،کتپ) ١ bazre kirdin

خۆبزرکردن، خۆشاردنەوە، خۆلەخەڵک شاردنەوە.

بازرەکردن (کتن،کتپ) ٢ bazre kirdin

بوون بەکەوانەیی، چەماندنەوە، کەوانەکردن، کەوانەیی بوون، نوشتاندنەوە.

بازڕ (ن،م) bazir̲

بازڕ، بازڕی، واشە، (بازێکی بچووکە لەسەر ڕاو کردنی چۆلەکەدەژی).

بازگوور (ن،لو) ١ bazgür(lu)

نومێد، هومێد، هیوا.

بازگوور (ن، لو) ٢ bazgür(lu)

پشتگیریی، یارمەتیی، یاریدە.

بازگوور (ن) ٣ bazgür

ڕانەسپاردە، ڕاسپاردە، ڕاسپێریی، قەویتیی.

بازگوورکردن (کتپ،کتن) ١ bazgürkirdin

نومێد بوون بە... نومێدپێ بوون، هیواپێ بوون.

بازگوورکردن (کتپ) ٢ bazgürkirdin

پشتگیریی کردن، یارمەتیی دان، یاریدەدان.

بازگوور کردن (کتپ) ٣ bazgür kirdin

پێ گوتن، ڕانەسپاردن، ڕاسپاردن، قەویتی لێ کردن.

بازگە (ن) ١ bazge

شوێنی بازدان.

بازگە (ن) ٢ bazge

تەرزان، تیتالک، سەرکێوان، کەمک، لوتکەی چیا.

بازگە (ن) ٣ bazge

پەناگە،حەشارگە(ڕاوچیی).

بازگەشت (ن،لو) bazgešt(lu)

پاشگەز، پاشگەزیی، پوشمانیی، پەشیمانیی، زوورفانیی.

بازگەشت بوونەوە (کتن) bazgeštbünewe

پاشگەزبوونەوە، پەشیمان بوونەوە.

بازمان (ن) ١ bazman

بازمەنە، بەجێ ماو (منداڵ لەدوای مردنی باوکی)، جێماو، هەتیو.

بازمان (ن) ٢ bazman

داماگیی، داماویی.

بازن (ن) bazind

بازبازک، بازند، بازنە، بازەند، بازواندە.

بازند (ن) bazind

بازندە، بازنگە، بازواندە، دەربازۆک، زواندە (ئێسقانی مەچەک).

بازنە (ن) ١ bazne

ب (ئالقە).

بازنە (ن) ٢ bazine

تەوق، چەماوە.

بازنی زێڕی لەدەستدایە (ند)

bazinî zêr̲î le destdaye

١- پیشەسازە، دەست ڕەنگینە.

٢- هونەرمەندە (کەسێ).

٣- جوان ناسە، دوڕناسە.

بازوو (ئان) ١ bazü

ب (ئەبلەق / ١).

بازوو (ن) ٢ bazü

بازک، باسک، باهوو، باهۆ، چەنگ وبازک.

بازووبەند (ن) ١ bazü bend

بازیبەند، بازنی قۆڵ، بازوویەن، بازووەن، بازیبەن، بازیبەند، بازیبەنگ، بازیوەن، باسک بەند، باهوبەند، قۆڵ بەن، قۆڵەوان، قۆڵە وانە.

بازووبەند (ن) ٢ bazü bend

تەلیسم، چاوەزار، دەمبەست، دوعا، نوشتە.

بازۆڵە (ن) bazol̲e

ب (ئەرەج).

بازە (ئان) ١ baze

١- ب (ئەبلەق / ١). ٢- خەت خەت، میلدار.

٣- ڕەش وسپی.

بازە (ن) ^٢ baze

بەمبازی، کوتالی لەپەموو دروستکراو.

بازەڵە (ئان) ^١ bazele

ب (ئەبلەق / ١).

بازەڵە (ئان) ^٢ bazele

ب (ئازاد / ١).

بازەڵە (ئان) ^٣ bazele

بزەڵە، دەستە (کوڕ یان کچ)، هەرزە.

بازەڵە (ئان) ^٤ bazele

١- بێ گوێ (منداڵ)، لاسار.

٢- پڕ ڕوو، ڕوودار، ڕوو هەڵماڵراو.

بازەڵە بەستن (ند) bazele bestin

١- بازەڵە خوێندن، چاوقایم بوون نەترسان، نۆزان و فێڵباز بوون. ٢- ئێجگار کەیف خۆش بوون، جرت وفرت کردن لەخۆشیاندا، لەخۆشیاندا هاربوون، زۆر شادمان بوون، هش بوون.

٣- خۆ بۆ (شتێ یان کارێ) هاویشتن، هەڵپەکردن، یەکە ودوو لێ نەکردن. ٤- بەدخوو بوون، بێ ئابڕوو بوون، بێ شەرم بوون، لاساربوون.

بازەڵە خوێندن (ند) bazele xwêndin

١- ب (بازەڵە بەستن).

٢- بازەڵەبەستن، واتە: بیچوەبەراز لغاوکردن.

بازەوان (ن) bazewan

١- باز بەخێوکەر، قوشچی. ٢- بازچی (ئەو کەسەی بەهۆی بازەوە ڕاودەکات).

بازیباز (ن،لو) bazîbaz(lu)

بازیکو، وازیباز، وازیکەر، یاریکەر.

بازێ بازێ، بەڕیشی باباش بازێ! (پن)

bazîbazî, - berîşî babaš bazî

گاڵتە بەپیاوی پیر مەکە، هەر یارییە سنوورێکی خۆی هەیە.

بازیگووش (ئان،لو) ^١ bazîgüš(lu)

بێ گوێ، لاسار.

بازیگووش (ئان،لو) ^٢ bazîgüš (lu)

نەکارە، لێ نەهاتوو، هیچ لەباردا نەبوو.

بازی (ن،لو) bazî(lu)

١- کایە، گەمە، وازی، یاری.

٢- گاڵتە، گاڵتەوگەپ، گەپ، گەمە.

٣- قومار، قومارباز‌ی، یاریی قومار.

٤- ئیش، فەرمان، کار، کر، کردار.

٥-کاری (بزووتن، جمان، جووڵان، وەرزان، هەژان).

باژار (ن) bajar

شار، شارستان.

باژاری (ن،ئان) bajarî

باژێری، شارستانیی، شاریی.

باژێر (ن) bajêr

ب (بازاڕ).

باس (ن) bas

١- ب (ئێوەر). ٢- پەڕلە، گوتە، ووتە.

٣- چیرۆک، داستان، قەواتی. ٤- ئازیین، جۆر، چەشن، ڕەوشت، شێوە. ٥- دروستیی، ڕاستیی.

باستان (ئان) ^١ bastan

بەرتاڵ، چەپکەن، ڕابوردوو، سەربۆریی، کۆن، کەڤن، کەوِن.

باستان (ن) ^٢ bastan

بۆماوە (داب ودەستووری پشتاوپشت)، پاشماوە.

باستان (ن) ^٣ bastan

جێ‌پێ، جێ قاچ، شوێن پێ، شوێن دەوس.

باستان (نک) ^٤ bastan

پاشماوەی دێرین، دێرینە، شوێنەواری کۆنینە، کەونینە.

باستان زان (ن) bastan zan

ب (باستاناس).

باستاناس (ن) bastan nas

باستانزان، دێرین ناس، زانای باستان، شوێنەوارناسی.

باستاناسی (ن) bastannasî

باستانزانیی، دێرین ناسیی، زانستی شوێنەوار، شوێنەوار ناسی.

باسک (ن) bask

١- بازۆڵە، باهوو، چەمپل، شان، قۆڵ.

٢- داوێن(چیا)، شانی شاخ، کلکە، یاڵ.

٣- بەرزایی، تەپۆڵکە. ٤- باڵ. ٥- تەنیشت، لا.

باسکراو (ئانب) baskraw

پیژنا، ناوبراو، ئێوبراو، ئێونراو.

باس کردن (کتپ،کتن) baskirdin

١- کۆڵینەوە، لێ دوان، لێ کۆڵینەوە.

٢- ئاخافتن، ئاخاوتن، قسەکردن، گفتوگۆکردن، پەیڤین.

باسەر (ئان) baser

بافەدەنگ، بەفیین، فیزدار، فیز زل.

باسەرە (ن) ^١ basere

چیمەن، لەوەڕ، لەوەڕگە.

باسه‌ره‌ (ن،ئان،ئاک)[٢] basere

بانه‌نگیو، باخون، باگا، باگر، باگه‌، بـه‌روا، بـه‌ره‌ویا، رووبه‌با، رووبه‌ره‌ویا، وه‌روا.

باسیی کردن (کتپ) basî kirdin

١- چـاولێ کـردن، ده‌مه‌لاسـکانێ کـردن، لاسـایی کردنه‌وه‌، له‌چاوکردنه‌وه‌، وه‌دووکه‌وتن.

٢- تیزیـــیوه‌کردن، دانه‌بـــه‌رکلکان، قه‌شمـــه‌ریی پێکردن، گالته‌پێ کردن.

٣- په‌سخه‌لێ کردن، لاسایی کردنـه‌وه‌(به‌ته‌وسـه‌وه‌ یان به‌ده‌م خوارکردنه‌وه‌).

باش (ئان) baš

١- چاک، خاس، دروست، راست، ره‌ند، قه‌نج.

٢- جوان، چه‌له‌نگ، شۆخ، شه‌نگ.

٣- بێ په‌له‌، بێ گه‌رد، پاک، خاوێن.

٤- پـان وپـۆڕ، تیـک سمـراو، چوارشـانه‌، خه‌پـان، دارشتو، داگرتیی، قه‌ڵه‌و.

٥- ته‌ندروست، باش، له‌ش ساغ.

٦- به‌سوود، به‌که‌ڵک، سوود به‌خش.

٧- بژوون، ساز، سازگار. ٨- خۆش، گه‌نگاز.

٩- بـه‌ئایین، بـه‌دین، پـیاوچاک، پـیاوخاس، خـاس، له‌خواترس.

١٠- زۆر، زه‌حف، زه‌عه‌ف، گه‌لیک، مشه‌.

١١- به‌زه‌ییدار، پیار، دڵسۆز، دڵ نه‌رم، میهره‌بان.

١٢- ئابرووادار، به‌رێز، گه‌وره‌، مه‌زن.

١٣- په‌رگهانیی، جڤانیی، ره‌فیق دۆست، کۆمه‌ڵیی.

١٤- بـریف، بـژیر، به‌ده‌ست ودوو، بـه‌هۆش، توانـا، ده‌ست درێژ، زیره‌ک، لیهاتوو، وریا، وشیار.

باشار (ن)[١] bašar

زه‌ینده‌گانیی، ژیان، قوویت، مه‌ودای ژیان، هه‌ناسه‌ی ژین.

باشار (ن)[٢] bašar

چاره‌، چاره‌نووس.

باشار (ن)[٣] bašar

به‌رهه‌ڵست، تاکۆز، کۆسپ.

باشار (ن،پز)[٤] bašar

تیمار، چاره‌.

باشارکردن (کتپ)[١] bašarkirdin

تیمارکردن، چاره‌کردن.

باشارکردن(کتپ،کتن)[٢] bašarkirdin

١-به‌رێوه‌بردن.

٢- چاره‌پێ کران، ده‌ره‌قه‌ت هاتن، کارین

باشارکردن(کتن)[٣] bašar kirdin

ده‌ربه‌ست هاتن، ده‌رووه‌س هاتن، ده‌رۆست هاتن.

باش بوون (کتن) bašbûn

١- چاک بوون، خاس بوون، وه‌ش بوون.

٢- چاک بوونه‌وه‌، (له‌نه‌خۆشی)، راست بوونـه‌وه‌ له‌ (ناساغیی)، هه‌ستانه‌وه‌.

باش کردن (کتپ.) baškirdin

چاک کردن، خاس کردن، وه‌ش کردن.

باشلۆخ (ن.) bašlox

بارانیی، ته‌پله‌، ته‌قیله‌، کلاوبزرگه‌، کلیته‌.

باش وبۆش (ن)[١] ba š bwbo š

باش وبۆشیی، خۆش گوزه‌رانیی.

باش وبۆش (ن)[٢] bašbwboš

ئه‌بله‌خه‌رجیی، ده‌س بلاویی.

باشوو (ن،م) bašû

باشۆکه‌، واشه‌، تورنته‌.

باشوور (ئان) bašbûr

خواروو، ژێروو، نیوڕوو، وه‌شت.

باشه‌ڵ (ن) bašbel

باشیل، چاره‌که‌، چارۆکه‌، شال، کۆڵوانه‌(ژن).

باشیل (ن) bašbêl

١- گیرفان. ٢- که‌له‌به‌ر، کون وکه‌له‌به‌ر.

٣- بۆشین، هڵوا.

٤- کۆڵانی داخراو، کویره‌ کۆڵان.

باعه‌ (ن) ba'ae

ب (باره‌).

باعه‌باع کردن (کتن) ba'aeba'akirdin

ب (باراندن).

باخه‌ڵ (ن)[١] baxel

١- باخه‌ڵ، بال، به‌خه‌ڵ. ٢- باوه‌ش.

باخه‌ڵ (ن)[٢] baxel

به‌رۆک، گیرفان (به‌ر باخه‌ڵ).

بافت (ن،لو)[١] baft(lu)

١- ده‌زوو، کشته‌ک.

٢- (چۆنیه‌تیی شت چنیین)، ڕێس.

بافت (ن،لو)[٢] baft(lu)

تاف، تاو، سه‌ره‌تا، کاتی لاویی، هه‌ره‌ت (گه‌نجیی).

بافت (ئان،لو)[٣] baft(lu)

ره‌وا، شایان، شایسته‌.

بافت (ن،لو)[٤] baft(lu)

چاخ، ده‌م، کات، گاف، گاو.

باڤته (ن) ١ bafte

ئەوار، شریتی تۆمار.

باڤته (ن،ئان) ٢ bafte

١-بافیاگ، بەدەس چنراو، چنرراو، چنیاگ، دەس هەلبەس، هۆنراو، هۆنیاگ، هەلبەستراو، هەلبەسیاگ.

٢- قردیلەی بادراو، قەیتان (جل وبەرگ).

بافوور (ن) ١ bafür

وافوور، (سەبیلی تلیاک کیشان).

بافوور (ن) ٢ bafür

تلیاک.

بافیش (ن) bafîš

باس وخواسی لەئەندازە پتر، فشە، فیشال، کاری خۆ هەلکیشان، هاشە وهووشە، هووشە.

بافیش کردن (کتن) bafîš kirdin

خۆ هەلکیشان، فشەکردن، فیشال کردن، قسەی زل کردن، هاشە و هووشەکردن.

بافیین (کتپ،کتن) bafî

چنیین، رستن، هۆنیین، هۆنیینەوە.

باقر (ن) ١ baqir

ژەنگ (کان).

باقر (ئان) ٢ baqir

ژەنگار، ژەنگدار، ژەنگاویی، سووربۆر، شەنگار.

باقربوون (کتن) baqirbün

ژەنگ گرتن، ژەنگ لێ دان، ژەنگ هاوردن، ژەنگ هەلهینان.

باقل (فر) baqil

باقلم، باقلیکم، بەروالەت.

باقوور (ن) ١ baqür

بەش، پارچە، تیلماسک، تیلمە، کارتک، کەرت، کەرتک، کوت، لەت، لەتک.

باقوور (ن) ٢ baqür

ران، رەوە، رین، کەرد، گەرد، گەلە، گیلە.

باقۆ (ن) ١ baqo

١- ب (بارە).

٢- واقە، واقەواق، واقوواق، واوەیلا (گریان).

باقۆ (ن) ٢ baqo

باق،باقە، بەستە، چەپک.

باقەگول (ن) baqe gül

چەپکە گول، دەسکەگول.

باقیی (ن) ١ baqî

جیاوازیی نرخی دووشت.

باقیی (ئان) ٢ baqî

١- بەردەوام، بێ برانەوە، بێ کۆتا، پایەدار، خایاندە، هەمیشە، هەمیشەیی.

٢- بێ بەرودوایی، جاوید، جاویدان، مایەندە، نەمر، هەتاهەتا، هەتاسەر.

باقیی (ن) ٣ baqî

پاشماوە، پێما، ماوە، ماوەوە.

باک (ن) ١ bak

ترس، ساف، سام، ساو، کۆ، کۆم.

باک (ن) ٢ bak

پەروا، غایلە.

باکردن (کتن) bakirdin

ئاوسان (سک یان ریخۆلەکان).

٢- پەنمیین، ماسیین، هەلاوسان.

باکردن (ئد) bakidin

تووڕەبوون، قین گرتن، قین هەستان (هەلسان).

باکردوو (ئان) bakirdü

پەنماو، هەلاساو، هەلمساو.

باک نەبوون(کتن) baknebün

بێپەروابوون، گوێ پێنەدان، گوێ نەدان، نەترسان.

باکوور (ئان.) bakür

ژووروو، سەروو، لای سەرەوەی زەمین.

باکۆفە (ئان.) bakofe

١- کال، کرچ، نەگەیشتوو، نەگییو (میوە).

٢- ناتەواو، ناکام.

باکۆفە (خ.) bakofe

ووتەی رەق، ووتەی کال وکرچ.

باکەش (ن) bakeš

بادکیش، باکیش، بانکە، بای کەش، کونەبا. دووکەلکیش.

باکەش (ن،پز) bake š

پیالەی کەلەشاخ، حەجامات (ناوشان)، کەلەشاخ.

باکەش گرتن (کتپ) bake š girtin

حەجامات گرتن، کەلەشاخ گرتن(ناوشان).

باکیش (ن) bakê š

١- ب (باکەش).

٢- دەلاقە، کەلەبەر، کون. ٣- ب (بادگیر).

باگا (ن،ئان،ئاک) baga

ب (باسەرە).

باگر (ن) bagir

باگلدەرەوە، باگیر، باگیرەوە، باگیرەرەوە.

باگرتن (کتن،کتپ) bagirtin
با ڕاگرتن، باگیرانەوە،
بەرامبەربەبا بوون، بەرەوبابوون.

باگرۆکە (ن) bagroke
بادغیژە، بادگیژە، باهۆز، گەردەبا، گەردەلوول، گیجە با، گێژەلووکە.

باگولە لەکانی بێتەوە (رس) bagüle le kanî bêtewe
ماوەیەکی زۆر چاوەڕوان کردن، چاوەڕوان کردنی شتێ کەلەوانەیە هەرگیز ڕوو نەدات یان زۆری پێ بچێ.

باگۆرە (ن) bagore
مشار.

بالگاشە (ن) balgaše
پروپاگەندە.

بالووک (ن) balük
بالور، بالووکە، بالۆکە، گەنمە (سەرپێست).

بالووکە (ن) balüke
گەنمەی سەر پێستی ئەسپ (یان لەسەر ناوەوەی لاقی).

بالۆرە (ن) [1] balore
ناخاوتنی هەلەق ومەلەق، ووتەی مندالانە.

بالۆرە (ن) [2] balore
جۆرێ گۆرانیی کوردییە.

بالۆرە لێ دان (ند) [1] balore lêdan
ناخاوتنی هەلەق ومەلەق کردن.

بالۆرەلێ دان (کتپ) [2] balore lêdan
بالۆرە گوتن، بەشێوەی بەرز گۆرانیی ووتن.

بالە (ن) [2] bale
بالە، دەستەوانە، دەسکێش.

بالە (ن) [3] bale
پاتال، حەپۆل، حۆل، زلحۆل، گەلحۆ، گەوج، گێل، گەلۆر.

بالە (ئان) [4] bale
ڕووهەلمالراو، سەرچل، لاسار.

بالە (ئان) [5] bale
سفک، سووکەلە، گورج، گورج وگۆل، لەش سووک.

بالەبوو (ئان) balebü
بەترۆفین، بەدەعیە، لووت بەرز.

بالەتە (ن) [1] balete
شەقلە، مشتە، موور، نیشان، نیشانە.

بالەتە (ن) [2] balete
ئارمانج، ئامانج، مەبەست، نیاز.

بالەتە (ن) [3] balete
سەرەتای گەیینی میوە.

با لەکوێوەبێ لەو لەوێوە شەن ئەکات (پن) balekwêwe bê ew lewêwe šen ekat
اته:هەل پەرستە، هەلمەتەکاسەیە، ئەو کەسەی کەبۆ بەرژەوەندیی تایبەتیی خۆی هەموو ئەنگیەکە قووت دەدات.

بالیف (ن،کی) balîfk(ki)
بالوفک، بالیف، بالشت، بالکۆک، بالگک، بالگە، بالگی، بالگیف، بالیشنە، بالین، بالینە، پالپشت، پالگە، بالگۆە، پالەپشت، پشکۆل، سەرینا، سەرەنگیا، سەرین، سەرینگا، سەنیر.

بال (ن) [1] bal̲
بالێ، پەلی گیاندار، کەنگێ (بالی مەل).

بال (ن) [2] bal̲
پەل، پیل، قۆل، هیچک.

بال (ن) [3] bal̲
حووت، نەهەنگێ.

بال (ن) [4] bal̲
توانایی، دەسەلات.

بال (ن) [5] bal̲
پەر.

بال (ن) [6] bal̲
قۆل(ئەندازە)، هەشتاسانتیم (لە کوردستاندا)، گەز.

بالا (ن) [1] bal̲a
ئادگار، بەژن، بەشەن (درێژایی لەشی ئادەمیزاد)، قەد، لەش ولار.

بالا (ن،ئان،کی) [2] bal̲a(ki)
١- بان، سەر. ٢- ژوورو، سەروو.

بالا (ئان) [3] bal̲a
بێ هاوتا، بێ وێنە، لەوێنەی نەبوو.

بالا (ئان) [4] bal̲a
بلند، بەرز، ڕاسەر.

بالا (ن) [5] bal̲a
بلندیی، بەرزیی، ڕاسەریی.

بالا (ئان) [6] bal̲a
درێژ، ڕاکشاو.

بالابستە (ئان،ن) bal̲abiste
بنەمۆم، کورتەبالا، کورتەبنە، کولەبنە.

بالا بەرز (ئان) balaberz
بلند (بەرز)، بەژن رێک وپێک، درێژ(بالای مرۆڤ)، زەلام، شووش، قەدو بالادرێژ، قەلافەتدار، کەلەگەت.

بالا پۆش(ن) balapoš
١- پالتۆ یان جل وبەرگی سەرتاپاخواری مرۆڤ.
٢- عەبا.

بالاترین (ن،ئان) balatirîn
١- بەرزترین، بێ وێنەترین. ٢- ب (ئەوج / ٢).

بالادەست (ئان،ن) balades
١- بالادەس، خاوەن دەسەلات، دەست رۆیشتوو، دەست رۆییو(ئان). ٢- بەبرشت، بەتوانا، لێهاتوو(ن). ٣- باش، چاک، خاس، رەند، قەنج(ئان). ٤- باخوە، سەراکە، سەرەکە، سەرۆکە، مەزن (ئان). ٥- بلند، بەرز، بەرین، بۆش، تۆران، خانەدان، گەورە (ئان).

بالادەستە (ن) baladeste
دەستە، هەرزە، هەرزەکار، (گەنجی ١٣-١٩ سالیی)

بالاروان (ن) balarwan
بالاتاوینە، بالابەژن، بالانوان، بالانوێن، بالاوێنە.

بالافڕ (ن،کی) balafir(ki) ١
تەیارە، تیارە، فڕندە، فڕۆکە.

بالافڕ (ن،کی) balafir(ki) ٢
فڕۆکە، فڕۆکەوان، فڕۆکەچیی.

بالافڕ (ئان،کی) balafir(ki) ٣
بەرزەفڕ.

بالافڕ (ئان،کی) balafir(ki) ٤
ترپل، خۆبەشت زان، لووت بەرز، لەخۆرازیی.

بالافڕخانە (ن،کی) balafirxane(ki)
تەیارەخانە، فڕۆکەخانە.

بالافڕوان (ن،کی) balafirwan(ki)
تەیارەچیی، فڕۆکەوان.

بالافڕە (ئان،کی) balafire(ki)
بەرزەفڕە.

بالاکردن (کتن) balakirdin
١- بالاگرتن، بەژن بەرزبوونەوە، دانەبالا(مرۆڤ).
٢-بلندبوونەوە، بەرزبوونەوە، گەشەکردن،هەلچوون (رووەک). ٣- گەورەبوون، مەزن بوون.

بالان (ن) balan
تەپکە، تەلە، چال، داو.

بالانشین (ن) balanišîn
بالانیش، پیاوماقوول، پیاوەماقوولان، پیاوی گەورە، پیاوی ماقوول، گەورەپیاوان، ماقوولان.

بالاوپەستی (ن) balawpestî
ئەرز وئاسمان، بالاوپەستێ .

بالباز (ن،کل) balbaz(ki)
ئەسکەر، جەنگاوەر، سالدات، سەرباز.

بال بەست کردن (کتپ) balbestkirdin
ب(بال بەستن).

بال بەستن (کتپ) balbestin
بال بەست کردن، هەردوو دەس لەپشتەوە بەستن.

بال بەسەر کێشان (ند.) balbeser kêšan
١- بلاوبوونەوە (شتێ) بەسەر شوێنێکدا.
٢- ب (خستنە ژێر بال).

بالتە (ن.) balte
تەشوێ، تەور.

بالچۆخە (ن.) balçoxe
دەسکە (شمشێر یان خەنجەر)، مشتوو.

بالدار (ن،ئان) baldar
بالندە، پەراوو، پەرندە، پەرەوەر، پەلەوەر، مەل، مەلەوەر.

بالدرێژ (ئان) baldrêj ١
بەدەست، بەدەست ودوو، توانا، دەس درێژ.

بالدرێژ (ئان) baldrêj ٢
بەچیکلدانە، بەرگەگر، خۆگر، دلفرە.

بال شکاندن (ند) bal šikandin ١
١- لەبال کەوتن. ٢- بێچارەبوون، تووشی بەدبەختیی بوون، سەرنەکەوتن. ٣- پارەوپوول پێ نەمان، تێک شکان، تێکەوتن، سوخت بوون.

بال شکاندن(ند.) balšikandin ٢
١- بالی پەلەوەر شکاندن، لەبال دان.
٢- بێچارەکردن، بێ دەسەلات کردن، لەپەل وپۆخستن. ٣- پەکێ خستن، دواخستن.
٤- بێکارکردن، لەکار خستن، لەکارکردن.
٥- نومێد پێ نەهێشتن.

بال شکاو(خ.) balšikaw
١-بال شکێنراو(پەلەوەر)، لەبال دراو.
٢- بێ چارە، بێ دەسەلات.

بال شەنە (ئان.) bal šene ١
بالەشەنە، بالەفڕکە، بالەفڕکێ، بالەفڕێ.

بال شەنە (ئان) bal šene ٢
بەخۆداهاتوو، پێگەشتوو، کامل، کامل بوو، گەورە وتەواو.

باڵ شەنە (ئان.لو)[٢] bal̲ šene(lu)
باڵەتەپە، باڵەفڕێ بوو، بێچوەمەلێ تازە کەوتبێتە فرین
باڵق (ئان.ن) bal̲iq
ئامووتیـا، بەشـوو، پێگەیـشتوو، دەسـتەکچ، دەستەکوڕ، قراسە، هەرزە، هەرزەکار.
باڵق بوون (کتن) bal̲ iqbün
پێگەیـشتن، خـەت دان، گەیـشتنەڕیزەی پـیاو، هەرزەبوون.
باڵگاشە (ن) bal̲gaše
بانگەشە، پڕوپاگەندە، تەحاتەحا.
باڵ گرتن(کتن.ند) bal̲girtin
١- بـاڵ گرتنـەوە، بـاڵ لێ پـەیدابوون، پـەڕوازکردن، فـڕیان، فـڕین، فێرەفـڕین بـوون، کەوتنـەباڵ، هەلفـڕین. ٢- بـاڵ لێ پـەیدابوون، خێراڕۆیـشتن، خێراڕۆیین، مل نان، ملی ڕێگا گرتن.
باڵ لێ پەیدا بوون (کتن.ند)
bal̲ lê peydabün
١- ب (باڵ گرتن/ ١). ٢- جموجۆڵ کردن.
٣-بەتالووکـەبوون، بـەتاوبوون، پەلەپـەل کـردن، لەزیین. ٤- پەشۆکان، تێک چوون، شلەژان.
باڵ لێ پەیدا کردن (کتپ.ند)
bal̲ lê peyda kirdin
١- پاڵ پێوەنان،پەلەپەل پێ کردن، لەزاندن، هێنانە تالووکە.
-٢تـەفرەدان، خەڵەتانـدن، فریـودان، لەخـشتەبردن، هەلدان (کەسێ).
باڵندە (ن.ئان) bal̲inde
ب (باڵدار).
باڵندەی گۆشت خۆر (نک) bal̲indey goštxor
پەلەوەری کەلاکە خۆر.
باڵووش (ن.لو) bal̲üš (lu)
ئامێن، ئاوش، باخەڵ، باغەڵ، باوەش، تەلیکە، واوشە، هەمێز، نێوان دوودەست.
باڵوولە (ن) bal̲üle
بابۆڵە، پاروو
. **باڵەبان** (ن.م)[١] bal̲eban
بازی تەوار، باڵەوان، چەرخ، ولهم.
باڵەبان (ن)[٢] bal̲eban
تەپڵی گەورە.
باڵەبان (ئان)[٣] bal̲eban
ناقۆلا(تەنی مرۆڤ).

باڵەبان (ئان)[٤] bal̲eban
ئەسـپی قەبـە، ئێـستر یـان ئەسـپی زەلام وخـۆش ڕەوت، خۆشڕەو(ئەسپ).
باڵەتە (ن) bal̲etc
ب (ئەتەر).
باڵەفڕەبوون (کتن) bal̲efirebün
١- پەڕوباڵ هاتن، کەچەڵە بوون، گەیشتنە ەرەتـای باڵ گرتن (بێچوە مەل).
٢- بەخۆداهاتن، پێ گەیشتن، گـەورەبوون(منـداڵ)، هەلدان (ساڵ بەساڵ).
باڵەوان (ن.م) bal̲ewan
ب (باڵەبان).
باڵیۆز (ن) bal̲yoz
ئێلچیی، باڵوێز، سەفیر، قاسید.
بامبوول (ن.لو) bmbül
تەڵەکەبازیی، فێل، فێل وتەڵەکە، فێل وفەرەج، فـێل وفەنگ، کەڵەک.
بان (ن)[١] ban
بـانوو، بـانیی، تەپـکەزەوی، دەشـتانیی، دەشـتایی بەرز، دەشتی نەرمانی بەربەرەلا.
بان (ن)[٢] ban
بانگین، ژوور، سەر، سەروو.
بان (ن)[٣] ban
بانمـاڵ، بـانو، بـانی، سـەربان، سـەر بـان بـانیی، سەرەوەی خانوو یان بینا.
بان (ن)[٤] ban
سەر، لەسەر.
بانبانک (ن) banbanik
بانبانگ، بانەوانک، جرج، ڕنق، ڕزک، ڕسک.
بان دان (کتپ) bandan
١-بەسەرردادان، پێدادان، وەسەرردادان.
٢- بەسەرداکردن، بەسەرکردن، کردنەسەر.
بانک (ن)[١] banik
پۆپە، تەوقەسەر (چیا)، لوتکە.
بانک (ن)[٢] banik
پێشەوا، سەر، سـەراک، سـەرکردە، سـەرۆک، سـەری گەورە، گەورە(مرۆڤ).
بانکوت (ن) bankut
کەلاکوتک، لیس.
بانگ (ن)[١] bang
چرە، چیرە، دەنگی بەرز، زیرە، زیقە، شـریخە، قـاو، قیژە، گاز، گاڵ، نەڕە، وانگ، هاوار.

بانگ (ن) ١ bang

ئەزێ، بانگەواز (بۆ ئاگاداریی کاتی نوێژ).

بانگ (ن) ٢ bang

داوەت، دەعوەت.

بانگ بەگوێدادان (ئد) bang be gwêdadan

١- ناو لێ نان (ساوا)، ناونان (منداڵ).

٢- مەبەست بەگوێدادان،

بانگ دان (کتن) bangdan

ئەزێەن، بانگەواز کردن(بۆ کاتی نوێژ)، خەڵک ئاگادارکردن لەکاتی نوێژ، هەڕاڵەکردن.

بانگدەر (ن) bangder

جارچیی شار، وانگدەر، هەڕاڵەکەر.

بانگ ڕاهێشتن (کتن) bangrahêštin

بانگ هەڵدان، بانگەوازکردن، جاڕدان، جاڕکێشان، هاوارکردن.

بانگرۆز بوونەوە (کتن) bangroz bünewe

تلووربوونەوە، خل بوونەوە، خلوربوونەوە، گلوربوونەوە بەملاولادا.

بانگ کردن (کتپ) bangkirdin

١- بانگێشتن، چڕیین، چیڕیین، قاوکردن، گازکردن.

٢- داوەت کردن، زیافەت کردن، میمانیی کردن، میوانی کردن. ٣- لێ پرسیین.

٤- داواکردن(کەسێ) بۆ یارمەتیی.

بانگەواز (ن) bangewaz

١- ئاگا، جاڕ، قاو، هاوار، هەڕاڵە.

٢- بانگی فرۆشیاری هەندێ کاڵا وشتومەک.

٣- دەنگێ کەبۆ بانگ کردنی کەسێ لەدوورەوە بەرز دەکرێتەوە.

بانمان (نان) banman

بێ ناو، پووت، پووچ(گوێز، تۆو..)، پووچەک، پووچەڵ.

بانە (ن) ١ bane

چیمەنزار، سەوزەڵان، شەکار، گژوگیا، گۆران، گیا، لەوەڕ، لەوەڕگا، میرگ.

بانە (ن) ٢ bane

هاوینەهەوار، هەوارگە.

بانە (ن) ٣ bane

بارست، بەستە، پژدیراو، پشت دیراو.

بانە (ن) ٤ bane

بەرزایی نیوان دوو دیراو.

بانەگا (نک) ١ banega

بەر، بەرمیزڵدان، بەشی سەرەوەی شەرمگا.

بانەگا (ن) ٢ banega

ڕوو، ڕووکار.

بانەها (ن) baneha

ب (بانیما).

بانەناو (ن) bane-naw

سواغ، سیواغ.

بانیما (ن) banîma

بانەما، بانۆوین، تەرازوی با، گێچی هەوا.

بان یەک (ن) ١ banyek

لەسەریەک.

بان یەک (ئاک) ٢ banyek

پێکرا، ویکرا.

بان یەک نان (کتپ) banyek nan

خستنەبان یەک، خستنە سەریەک، کۆمەڵ کردن، کەڵەکەکردن، لەسەریەک کۆمەڵ کردن.

بانیژە (ن) ١ banîje

پێ دەشت، تەختایی، دەشت

بانیژە (ن) ٢ banîje

بانجیلە، بانیجە، بەرهەیوان، پێش هەیوان.

بانیین (ن) ١ banîn

پاشگەزیی، پەشیمانیی، زووفانیی.

بانیین (ن) ٢ banîn

ئالووس، بار، پەرۆش، پەژارە، تاو، دڵمایی، زویریی، سوو، کەسەر.

بانێکەودوو هەوا (پن) banêke w dü hewa

چۆن لەهەمان سەریان دوو جۆر هەوا هەیە؟ لەکاتێکدا دەووترێ یەکێ دوو ڕای جیاوازبدات لەبارەی شتێکەوە کەلەژێر هەمان کات وزروفدا بێت.

باو (ن) ١ baw

تازەبابەت،شتی نوێ،مژدە.

باو (ن) ٢ baw

داب، داب ونەریت، ڕێ وشوێنی ژیان و کۆمەڵایەتیی، نەریت.

باو (ن) ٣ baw

باب، باوک، باوکە.

باو (ن) ٤ baw

سەرەتاتکێ، لارکردنەوەی سەرووباو باوین.

باو (ن) ٥ baw

تزیوور، تەرز، چەشن، چەشیت، چۆنیەتیی کار، ڕەوت، شیوە، وێنە.

باو (ن) ٦ baw
پاڵ، تەکان.
باو (ن) ٧ baw
جار، چەل، دان، دەم، ڕا، کەڕەت، گڵ، گەڕ، نۆبە، هەل، هۆن.
باو (ن) ٨ baw
جێگا، جێگە، شوێن.
باو (ن) ٩ baw
دەراو، دێراو، کەردوو، مشار.
باو (ن) ١٠ baw
ئاوەزا، ئاوەزێ، ئاڤرێم، زۆنگ، زۆنگاو، زەناو، زەها.
باو (ن) ١١ baw
گۆل، گۆلاو.
باو (ن) ١٢ baw
ئاوڕێژ، ئاوەڕێژ،ڕێزگە.
باو (ن) ١٣ baw
پلان، پیلان، پەند، پەنگ، تەفرە، داو، فەند.
باوانیی (ن) bawanî
(جل وکەل وپەلی دیاری بووک)، جیازیی، دیاریی بووک، ئاوتیلانە.
باوباران (ن) bawbaran
ب (باو بۆران).
باوبژ (ن) ١ bawbij
تروتس.
باوبژ (ن) ٢ bawbij
بای تۆزاویی وخۆلاویی، تەپ وتۆز.
باوبژ لەزگی خۆ دەرکردن (کتن،کتپ) ٢
bawbij le zgî xo - derkirdin
باوبژی ڕیخۆڵەکان (لەکۆمەوە)بەردانەوە، تر وتس بەردانەوە، ترکەندن.
باوبژ لەزگی خۆ دەرکردن (ند) ٢
bawbij le zgî xo - derkirdin
١- دەهریی بوون، زۆرتووڕەبوون.
٢- وتەی بێ سەروپێ و بێ بەهاکردن.
باوبژە (ن) bawbije
بای ناوسک، قۆڕەی ناو سک.
باوبۆران(ن) bawboran
باران و تۆف، باوباران، وەیشومە.
باودار (ئان) ١ bawdar
١- باو سەندوو، شتێ کەبوبێت بەباو
٢- خوو پێوەگرتوو، دیوانیی.

باودار (ئان) ٢ bawdar
بەبەهرە، بەسوود، بەکەڵک، سوود بەخش.
باودیان (ئان،لو) bawdyan
١- ئارەزوومەند، بەئارەزوو، پڕتاسە.
٢- بەدەماغ، بەکەیف، پڕتەندروستیی، ساغ وسەلامەت.
باودیان بوون (کتن) ba w dyan bün
بەدەماغ بوون، لەش ساغ بوون.
باو سەندن (کتن) ١ baw sendin
بوون بەباو.
باو سەندن (کتن) ٢ bawsendin
بەسەردا زاڵ بوون، زاڵ بوون بەسەر...
باوگرەبازیی (ن،لو) bawgire bazî(lu)
ئاخاوتنی بازاڕیی، بیزکاریی، جۆوین، جمان، جنێو، جوون، جوین، خەبەر، دژمین، دوژمان، دوژمین، دوژن، دوژین، وتەی سووک وچرووک.
باوو باپیر (نک) baw w bapîr
ب (ئاژداد).
باوول (ن) bawül
جانتا، جۆرکە، سندووق.
باوەر (ن) ١ bawer
بەهوو، پیادەڕێ، تووڵە ڕێ، لاڕێ.
باوەڕ (ن) ٢ bawer̲
پاین، چڕپاپێش، خەزەڵوەر، گەلاڕێزان.
باوەڕ (ن) ٣ bawer̲
١- ئاقیدە، باوەڕیی، بڕوا، یەقین.
٢- ئاینڕا. ٣- بەقا، گوڕ، گووڕ.
باوەڕپێ بوون(کتن) bawer̲pêbün
ئاقیدەپێ بوون، باوەڕ هەبوون، بڕوا پێ بوون، بڕواپێ هاتن.
باوەڕپێ کردن(کتپ) bawer̲ pêkirdin
١- باوەڕپێ بوون، باوەڕ پێ هەبوون،بڕواپێ کردن، تێ ڕادیتن. ٢- بەقا پێ کردن.
٣- ئاقڵ بڕیین. ٤- باوەڕ بەوتەی کەسێ کردن، بایەخ پێ دان، بەڕاست زانیین، بەڕاست ودروست دانان، پشت پێ بەستن، سەلماندن.
باوەڕپێ کراو(ن) bawer̲pêkiraw
جێی باوەڕ، شوێن باوەڕ، کەهیا.
باوەڕ کردن(کتن،کتپ) bawer̲kirdin
ئاقڵ بڕیین، ئەقڵ بڕیین، بڕوا بڕیین، ئەقڵ بڕیین، بڕوا- کردن، بەڕاست زانیین.

باوەڕ گومان (ن) bawer̲ guman
دڵە ڕواکێ، دوو دڵیی، ڕاڕایی.

باوەڕنامە (نک) bawer̲name
باوەڕۆک، بڕوانامە، بەقانامە.

باوەڕیی (ن) bawer̲î
ب (باوەڕ).

باوە زیرک (ن) bawezîrk
چز، چزوو، چزیی.

باوەش (ن) baweš
ئامێز ،ئامبێز،هامێز.

باوەشێن (ن) bawešên
باڕووشە، بازەن، باشوور، باوەشینک.

باوەشێن کردن (کتپ) bawešên kirdin
١- باوەشێن بەکارهێنان.
٢- فێنک کردنەوە (بەباوەشێن).

باوەگۆ (ن) ١ bawego
پــەک، پــەکخەر، تەگــەرە، تەگەرەتیخــەر، قــۆرت، وەدرەنگ خەر.

باوەگۆ (ن) ٢ bawego
کاری لەقسەدا هەڵدان.

باوەلێ (ن) bawelê
خۆشەویست، دەزگیران، یار.

باوەڵ (ئان) bawl̲
شەل، تلۆپ، گۆت، کوولەک، لەپێ کەوتوو، لەڕۆیشتن کەوتوو، لەنگ، ملرۆ.

باوەڵ کردن (کتپ) bawl̲ kirdin
شەل کردن، گۆت کردن، لەپێ خستن، لەڕۆیشتن خستن، لەنگ کردن.

باوێلێ (ن،رو) bawîl̲ê
باوێلکــە، بابیلکە، پــشیلۆکە، پــشیلەپایزە، پەپــولە پــایزە، شــەلەمینکەرە، گــەورەگلە، گــوڵی گیــای کەڵەوێ.

باوێشک (ن) bawêšk
ب (ئاووشکە).

باوێشک دان (کتن) bawêškdan
باوێشک دانەوە، باوێشک هاتن.

باوێشک بۆدان (ئد) bawêškbodan
١- ئاواتەخواز بوون (بۆ شتێ)، ئامــەزرۆبوون، حــەز لێ کــردن (لە شــتێ). ٢- خــەو پــێوەبینین، دالغەپێوەلیدان، عەزرەتی بوون بۆ شتێ.

باهاتن (کتن) ١ bahatin
١- با دەس پێ کردن، با هەڵ کردن.
٢- خۆ هەڵکیشان، هاشەوهوشەکردن.

باهاتن (ئد.) ٢ bahatin
بەهیچ زانیین (ئاخاوتنی کەسێ).

باهاوردوو (خ.) ١ bahawurdü
١- با هێناو، بە باڕامالراو. ٢- پارەوپولی چاوەڕوان نەکراو، بەخت، خــوا هــاوردوو، خێــر وبێــری بەســەرا ڕژاو، دەســتکەوتی لابــەلا، دیارییــەکی چــاوەڕوان نەکراو (لەپڕ). ٣- میراتێیەکی لابەلا.

باهور (ن.) bahür
بایی خورت وب کڕز وپوک وبرف، کرێوە (ڕەشــەبای ساردو پڕ بەفرەلووکە).

باهوڕ (ئان.) ١ bahür̲
١- کاس، گێژ، وڕ، هێڕ.
٢- بێ ئاگا، بێ گوێ، بێ هۆش، گوێ نەدەر.

باهوڕ (ئان.) ٢ bahür̲
دوو دل، ڕاڕا.

باهوو (ن.) ١ bahü
ب (بازوو).

باهوو (ن.) ٢ bahü
ئەرازوو، شایین، شەهین.

باهوو (ن.) ٣ bahü
تەختــە، دەبــک، دەپ، دەپــە، دیبــەک، لەوح، (داری داتاشراوی چوار پاڵوو).

باهوودار (ئان.) bahüdar
بەخۆ (مرۆڤ)، چوارشانە(پیاو).

باهۆز (ن.) bahoz
١- بارۆڤــە، بــازۆر، بــای ســەخت، بــووران، تــەپ، ڕەشەبا، زیپ. ٢- ئاژاوە، پشێوی، نائارامی.
٣- ناهەمواری، نەگبەتی.
٤- سەرزەنشت، شاڵاو، هێرش(بەووتەی ناشرین).
٥- توندی، تیژی.

باهێر (ئان،لو.) bahêr(lu)
١- باهر، بایر، بۆرە، بەیار، زەوی نەکێلراو.
٢- بەتاڵ، چۆل، خالی، ڤالا، وەتال.

باهێر (ئان.) ١ bahêr
پووچ، پووک، فش، فشۆل، هلۆل، هولۆل.

باهێر (ئان) ٢ bahêr
پەشۆکاو، چاش، حەپەساو، سەرسام، واق وڕماو.

باهێنان (کتن) ١ bahênan
باڕامالیین، با هاوردن

باهێنان (کتن) ٢ bahênan
بەمیوان چوون بۆ لای کەسێ لە- پڕ یان بێ ئــەوەی

چاوەڕوان کرابێ.

بای باڵ دان (ند) bay bal̲ dan

١-گەشت کردن، ماندوویی لەخۆدەرکردن.

٢- پیاسەکردن، گەڕان.

بای باڵی خۆدان (ند) baybalî xo dan

١- ب (بای باڵ دان / ٢). ٢- چوون بەڕێی خۆوە (کەسێ). ٣- بەرۆک بەردان، لەکۆڵ (کەسێ) بوونەوە، یەخەبەردان.

بای بەرە (ن) bay ber̲e

مەبەستی سەرەکی، ناوەرۆکی باس.

بای تێ کراوە (ند) baytêkrawe

١- بادراوە، فووی تێ کراوە.

٢- قەڵەوبووە، قەڵەوە.

٣- خۆی لێ گۆڕاوە، لەخۆی بایی بووە.

٤- تیژکراوە، گاڵ دراوە، هان دراوە.

٥- لەخشتەبراوە، هەڵدراوە.

بای سەبا (ن) bay seba

بای سەوا، بای خۆرهەڵات، سەبا.

بای سەبوون {سەمووم} (ن) baysebün (semüm)

ئاگرۆک، شەرا.

بایەخ (ن) bayex

١- ئەهمیەت، بەقا، گرنگیی، هۆڵ، هەند.

٢- بایی، بەها، مز، نرخ ، کریژۆک.

بایەخ پێ دان (کتپ) bayexpê dan

ئەهمیەت پێ دان، بەهەند گرتن،گرنگیی پێ دان، نرخ پێ دان.

بایەخدار (ئان) bayexdar

١- بەسوود، بەکەڵک، سوود بەخش، کار گوزار.

٢- بەهادار، پڕ بەها، گران، گرانمایە، ناگۆرە، هۆکێ.

٣- بەبەها، بەنرخ.

٤- بەقادار، جێی باوەڕ، جێی بڕوا.

بایەوان (ن) bayewan

١- چادری بەلەم، چارۆکەی بەلەم. ٢- جانفاز.

بایەو بە لای گوێیدا ئەڕوات (دەڕوات) (ن) baye w belay gwêyda der̲wat

گوێ نادات ئامۆژگاریی هیچ کەسێ.

بایی (ئان) bayî

١- پێ خۆڕ، خۆ لێ گۆڕاو، خۆ هەڵکیش، خەڕۆ، لەخۆڕازیی، لەخۆ گۆڕاو.

٢- باغڕ، بوغرا، بەخۆنازییو، ترزل، غەڕا.

٣- بەناز، شانازی، سەربڵند، گەورە، مەزن.

بایی بوون (کتن) bazîbün

باغربوون، بوغرابوون، بەخۆنازیین، خەڕۆبوون، غەڕابوون، لەخۆ ڕازی بوون، لەخۆ گۆڕان.

ببڕ (ن) bibir̲

بچڕێنەر، بڕ، بڕندە، بڕەر، پچڕێنەر، قرتێنەر، کەرتەر، کەرتکەر.

ببڕ (ن) [1] bibir̲

پیاوکوژ، خوێن ڕێژ، خوێنیی، کوژەر، کوژەوە.

ببڕ (ن) [2] bibir̲

بڕۆک، شیلە.

ببڕای‌ببڕای (ئاک) bibir̲ay bibr̲ay

ئێجگاریی، ببڕای ببڕ، ببڕ ببڕ، بەئێجگاری، قەت، هەرگیزاوهەرگیز.

ببڕ ببڕ (ئاک) [1] bibir̲ bibr̲

ب (ببڕای ببڕای).

ببڕ ببڕ (ئاک) [2] bibir̲ bibr̲

بێ بەرودوایی، هەتا هەتا، هەروهەر.

ببلە (ن) bible

بەچکە، بەر، بیچوو (ئاژەڵ)، نەوە.

بت (ن) bit

بوت، پت، پوت، خوادرۆزنە.

بت پەرست (ن) bit perist

بوت پەرست.

بت پەرستی (ن.) bitperistî

کاری بت بەخودا زانیین وکوڕنووش بۆ بردنی.

٢- باری مل کەچ بوون و خۆشەویستیی کویرانە، شەیدایی و عەزرەتی.

بتخانە (ن) bitxane

بوتخانە، ئەو شوێنەی بت پەرستان بتی تێدا دائەنێن.

بتر (ئان،ئاک) [1] bitir

١- پتر، پترە، پیتر، زۆربە، زۆرتر، زۆرمە، زەفتر، فرەتر، گوزمەتر (ئان).

٢- زیاتر، هیتر، یەشتا زیاتر (ئان).

٣- دیسانەوە، سەرلەنوێ، هەم، هەمدیسان، هەمیسان (ئاک).

بتر (ئان) [2] bitir

خۆشرەوتر، خێراتر.

بتربوون (کتن) bitirbün

١- بەخۆداهاتن، پتربوون، پێ گەیشتن، زۆرتر بوون. زیاتر بوون، گەورەتر بوون، مشەتر بوون. ٢- بەرگرتن، هاتنەبەر.

بترکردن (کتپ) bitir kirdin
پتر کردن، زۆرتر کردن، زیاتر کردن، گەورەتر کردن، مشەترکردن. **بترەک** (ئان) bitirek
١- خوێڕی، کانج، لاسار، لاقرد، ناسەلار.
٢- بێ تۆرە، بێ قەدر، چار قاب، چرووک، سووک.
بتوون (ئان،ئاک،ن) bitün
١- تەڤدە، تێکڕا، خڕ، خشت، ڕایگەم، سەراپا، سەرتاپا، گشت، همی، هەکس، هەموو (ئان).
٢- بەتەواوەتیی، بەتێکڕایی، بەسەریەکەوە، هەموو پێکەوە (ئاک).
٣- تێکڕایی گشتیی، هەموان، هەمووشتێ (ن).
بتۆم (ن.) bitom
١- ئۆردوو، پێکە، سپا، سوپا، لەشکر، هۆردوو، هێز، هێزی چەکدار.
٢- بەرە، تیپ، دەستە، کۆمەڵە، گرۆ.
٣-جوون، داروەدەستە، دەستەوکۆمەڵە، زەمان، زیوە. ٤- لیژنە÷ هوومین، (کۆمەڵەیەکی ڕێکخراو بۆ ڕاوێژکاریی).
بتەنی (ئان،ئاک،کی) bitenî(ki)
١- بەتەنی، بەتەنها، بەتەنیا، تاک، تەنها، تەنیا(ئاک). ٢- تاک، تەنها، تەنیا(ئان).
٣- جیا، جوێ (ئان).
بتەو (ئان) ١ bitew
ئەستوور، پتەو، پڕ، سفت، قایم، قەوی، گت.
بتەو (ئان،لو) ٢ bitew
١-کچێنی پێ ماو، کچێنی دار، کچی ماڵ(ئەو کچەی بنی نەپژابێ).
٢- بەستراو، بەسیاگ، تات (کچ).
بجەنگ (ئان) ١ biceng
جەنگاوەر، شەڕکەر، شەڕڤان.
بجەنگ (ئان) ٢ biceng
شەڕانیی، شەڕاوەر، شەڕۆک.
بچووک (ئان) biçük
١- بچۆلانە، بچۆلە، بچکۆلە، بوچک، بوچکەلانە، چکۆلانە، چکۆلە، چکۆلە. ٢- ب (ئایل / ١).
٣- باریک، ڕفت، زراڤ، زراو، زیراڤ، فیین، لەوەند.
٤- تووژک، تیژک، خوردە، هەرووک، وردە، وردەڵە ٥- خزمەتکار، ژێردەستە.
بچووکاهی (ن،کی) biçükahî(ki)
ب (بچوکی)
بچووکی (ن) ١ biçkükî
بچوکایەتیی، بچووکاهیی، بەچکەیی، پچکۆلانەیی، پچوکیی، زارۆیتیی، کۆرپەییتیی، منداڵیتیی، وەچکەیی.
بچووکی (ن) ٢ biçükî
خزمەتکاریی، ژێردەستیی.
بچەنگانیی(ن،کی)١ biçenganî(ki)
١- بەربەرەکانیی، ڕقەبەریی، شەڕفرۆشیی، شەڕوبنار، شەڕو کێشە. ٢- خەنیمیی، دوژمنایەتیی، دوژمنیی، ناحەزیی، نەیاریی.
٣- تەگەرە، تەڵەزگە، کۆسپ، گیروگرفت.
بچەنگانیی (ن،) ٢ biçenganî
زۆرانبازیی، شەڕەدەس، کاری چنگ لەیەک گیرکردن (لەجەنگدا).
بخواز (ن) bixwaz
١- خوازخوازۆک، خوازەڵۆک، شت لە خەڵک داواکەر.
٢- خوازەر، خواستەر، داواکار، ویستەر.
بخوز (ئان) bixüz
١- بغوون، کەللەڕەق، کەللەشەق، مانگر، یەکرا. ٢- گای نەکار (تەمەڵ)، گایەک کەلەکاتی کاردا بنوێت.
بخوور (ن) bixür
بخورد، بغورد، بوغرد.
بخۆر (ئان) bixür
بلامکەر، بەهەر، تێرنەخۆر، چاو برسیی، چاو چنۆک، چاونزیر، چل، چلێس، چلەک، خۆرا، زگەڕۆ، زۆرخۆر، فرەخۆر، لەپن، نەوسن، ورگ دڕاو، ورگن.
بخوێن (ن) bixwên
خوێنەر، خوێنیار.
بخەر (ن) bider
بکڕ، کڕیار.
بدوو (ن) bidü
خۆش دوو، خۆش قسە، دەم پاراو، قسەزان.
بدەر (ن) ١ bider
بەخشندە، دایەر، دایەندە، دایندە، سەخی.
بدەر (ن) ٢ bider
ئەر، چەماو، حێز، دەر، گاندەر، یەر (کوڕ).
بدەریی (ن) ١ biderî
بەخشندەیی، دایەندەیی،سەخاوەت.
بدەریی (ن) ٢ biderî
پێ کران، تالانت، تاڵنت، تاوای، توانایی، تەوان، دەستەڵات، دەسەلات، شیان، کارین.
بدەریی (ن) ٣ biderî
دالان دوڕە، ژێ هات، بوێر.

بدەڤ (ئاک، کی) bidev(ki)
١- بەزار، بەزمان، بەدەم، بەوشە.
٢- بەسەرزاریی، سەرزارەکیی،
سەرزاریی، هەر بەزمان، هەر بەووتە.

بدەک (ئان) ٢ bidek
تەفرەدەر، تەلەکەباز، فریوباز، فێلزان، فێلەزان.

بدەهم (ن، لو) ١ bidehim(lu)
باج، خەرج، سەرانە.

بدەهم (ن) ٢ bidehim
پیتاک، خووک، خەلات.

بدیە (ن) bidye
باوەڕ، بڕوا.

برا (ن) ١ bira
کوڕی یەک دایک وباوک یان لەیەکێکیان.

برا (ن) ٢ bira
برادەر، هەوال، هەڤال.

براباب (ن) birabab
باوک برا، برای باوکی، زڕبرا.

برابەش (ن) ١ birabeš
شەریکەبەش، هاوبەش.

برابەش (ن) ٢ birabeš
ماڵی خەڵک داگیرکەر، هاوبەش(بەناڕەوا، بەناهەق).

برادوو (ن،لو) biradü(lu)
جزدان، کیسی بەرباخەڵ.

برادەر (ن) ١ birader
ئاوال.

برادەر (ن) ٢ birader
ئاشنا.

برادەران (نک) biraderan
ئاوالان، ئاوەلان، دۆستان.

برادەرایەتی (ن) biraderayetî
ئاوالایەتی.

برادەری (ن) biraderî
ئاوالایەتی.

برازا (ن) biraza
١- برازاکە، کوڕ یان کچی برا، منداڵی برا، نەوەی برا.
٢- بۆ دەربڕینی خۆشەویستیی.

برازە (ن) biraze
سلینگ، کرین(ئامیاری بەرزکردنەوەی شتی قورس).

براگەورە (ن.خ.) biragewre
برای گەورە، کاکە، کاکە(ن).

براله (ئسپ) ١ birale
برا خاس، براکەم!.

براله (ن،رو) ٢ birale
ئەسپۆن (ڕووەکێکە بۆ دروست کردنی سابوون دەس بدات یان کەف بکا لە ئاودا).

براماک (ن) biramak
برا لەدایکەوە، دایک برا، زڕبرا.

برامان (ئان) biraman
خەدۆک، خەفەتبار، خەمبار، خەمدار، خەمگین، خەمناک، خەمین، دڵ تەنگ، غەمبار، غەمدار، مات.

براندۆخ (ئان) birnadox
سەرڕەق، سەرسەخت، شەڕانیی، کەللەڕەق، هەرووک.

براندۆک (ن) birandok
پاڵە، درووێنەکەر، دەرەوەنیی، سەپان، وەرزێر.

برانگوە (ئان) ١ birangoh
تەمەڵ .

برانگوە (ن) ٢ birangoh
جەراعەت، زلزلە، زنچکاو، زووخ، زووخاو، زۆخ ، کێم.

براو (ئان) biraw
١- ئاستانراو، ئەستێنراو، برپاکە، ستێنراو، سەنراو، وەرگیراو. ٢- دزراو، دزریاکە، براو.

برایانە (ئاک) birayane
ئاوالانە، ئاوەلانە، برا ئاسایی، بەشێوەی برا، دۆستانە، وەکوبرا.

برایەتی (ن) birayetî
١- برایی.
٢- دۆستایەتیی، هاودڵیی، هاوەلایەتیی.

برایەتی لەگەڵ گرتن (کتپ ، کتن)
birayetî legel - girtin
دۆستایەتیی لەگەڵ کەسێکدا گرتن.

برایی (ن) birayî
برایەتیی.

برت وبۆل (ن) birt w bol
بۆلە بۆل، ناڕەزایی.

برج (ن) ١ birc
١- بورج، قولله، قەڵا، قەلات، کەلات.
٢- تەلار، کۆشک. ٣- پەنا، دژ، سەنگەر، وەرز

برج (ن) ٢ birc
بەش، ماڵ.

برع (ن، نس) ٢ birc
پرچ، کەلوو.

برچی (ئان) birçî
برسی ، ئاورا.

بردن (کتپ) birdin
١- بۆ خۆوەرگرتن، خستنەگیرفان، داگیرکردن، شان پـێداکردن، (بەشـتی کەسـێکدا بەقەسـتیی یـان بەهەڵە)، وەرگرتن.
٢- دزیین، لرف لێ دان، ناخونەک لێکردن.
٣- بۆ خۆجیاکردنەوە، هەڵبژاردن.
٤- خستنەڕێگە، دانەپێش خۆ، ڕێ نیشان دان.
٥-بـرن، دوورخـستنەوە، ڕاگواسـتن، گواسـتنەوە، لەجێگەی خۆ هەڵگرتن.

بردنە ئەوبەر (کتپ) birdine ewber
پەڕاندنەوە، تێپەڕاندن، تێپەڕکردن.

بردنە خوار (کتپ) ١ birdinexwar
بەرەوخوار بـردن، داگرتن (لەشـوێنێکی بـەرزەوە)، هێنانە خوار(لەسەر) دیوار یان ڕەفە.

بردنە خوار(کتپ،ئد) ٢ birdinexwar
بـەرەودوانان، بەزانـدن (دوژمـن)ڕادان، ڕاونـان، ڕاوەدوونان.

بردنە ژوور (کتپ) ١ birdinejûr
بردنەسەروو، بەرەو ژووربردن.

بردنە ژوور (کتپ) ٢ birdinejûr
تێ خستن، تێ ڕۆکردن، تی‌نان، دەنێونان.

بردنە سەر (کتپ،ئد) ١ birdine ser
١- ئیش ڕاپەڕاندن، بەجێ گەیاندن،
٢-ئەنجام دان، بردنەسەر، بەئەنجام گەیاندن، بەجێ هێنان، تەواوکردن، دروست کردن، دوایی پێ هێنـان، دوایی هاوردن، گەیاندنە ئەنجام.

بردنە سەر (ئد) ٢ birdine ser
ڕای خۆ بەسەر کەسێکدا سەپاندن، سەپاندن.

بردنەوە (کتپ) ١ birdinewe
دەسکەوتن، دەس گیربـوون، سـوود ورگـرتن، قـازانج کردن، وەدەس هێنان.

بردنەوە (کتپ) ٢ birdinewe
گێرانەوە (شت بۆ جێگەی پێشوو).

بردنەوە (کتپ) ٣ birdinewe
وەرگرتنەوە (سەر لەنوێ).

بردەبار (ن) ١ birdebar
باربەر، بارکێش، بارهەڵگر (مرۆڤ یان شتێ).

بردەبار (ن) ٢ birdebar
تەقەلادەر، ڕەنجبەر، ڕەنجکێش، هەولدەر.

بردەبار (ئان) ٣ birdebar
بـەئارام، بەسـەبر، جـەفاکێش، خـۆگر (بەرامبـەر چوورتم).

بردەمەنیی (نک) birdemanî
کەلوپەلی کەسیی، گواستنەوەیی.

برزک (ن،پز) birzik
تشپۆ، تشپۆکە، سۆ، لقک، لوو.

برژان (کتن) birjan
١- برژیان، وورژیان (گۆشت یان لەو بابەتە..). ٢- گەرما کار تێکردن (لەپێست).

برژاندن (کتپ) ١ birjandin
براشتن، برژانن، برژیاندن، برشاندن،بوودان، وورژانن.

برژاندن (ئد) ٢ birjandin
ئازاردان، ئەزیەت دان، هەراسان کردن.

برژاندنەوە(کتپ) birjandinewe
برژاننەوە، برژیانەوە(بەئاسنی گەرم)، داغ کردن.

برژانگ (ن) birjang
بـرژۆل، برژانـگ، برژۆلـک، برژیلـک، بـشکۆل، پـرژۆل، مژگان، مژگوول، مژوول، مژۆلانـک، مژۆلـک، موژانـک، موژگان، کوژە، موژەلانک، میژیلانگ.

برژانەوە (کتن) ١ birjanewe
بەرەوساڕێژ ڕۆیشتن (برین)، چاک بوونەوە، سـاڕێژ بوون.

برژانەوە (کتن.) ٢ birjanewe
قرچانەوە، هەڵقرچان.

برژانەوە (کتن.) ٣ birjanewe
برژیانـــەوە، چووزانـــەوە، ژان کـــردن(بـــرین)، سـووتانەوە، کولانـەوە، وەژان هاتنـەوە، تووزانـەوە، تـووزان، تـووزانن، تووزیـان، تووزیانـەوە، سـۆلانن، کزەلێوەهاتن، کسپەکردن.

برژاو (ئان.) ١ birjaw
١- براشتی ، برژیاگ، برژیاو، برشتە، وورژیاگ.
٢- ئازاردراو، ئەزیەت دراو، جـاڕس کـراو(بەپرسـیار یان ئازار دان).

برژاو (ئان.) ٢ birjaw
سفتە، سووتاو، سووتیاگ.

برژاو (خ.) ٣ birjaw
شارەزا، لێزان.

برژۆل (ن.) ١ birjol
ب (برژانگ).

برژۆڵ (نک.) ² birjol
پیشوو.

برژۆڵ (ن) ³ birjol
بڕی گوڵە گەنم یان گوڵە جۆ.

برسیەتی (ن،نج) birsyayetî
ئـاورایی، برسـیایەتیی، برسـیتی، برسـیتیی، برسیەیەتیی، برشیتی، برچیتیی، سیرۆژەیی.

برسیەتی ڕەگی هاریی پێوەیە (رس) birsêtî regî harîy- pêweye
برسیەتی ڕەگی هارییە، پیاوی برسیی تووڕەیـە.. (s.).

برسی (ئان) birsî
برچی، ڕەودیین، سیرۆژە، گەدەبەربوو، تێز.

برش (ن) ¹ birš
پرکێ، کەپوو، گەندەژە، گەندیی.

برش (ن، ڕو) ² bir š
بەنگێ، چەرس، حەشیشە.

برش (ن، نخ) ³ bir š
تەنگەنەفەسیی، هەناسەتەنگیی، هەناسەسواریی.

برشاوی (ئان) bir š awî
پرکێ گرتوو، کەپواویی.

برش هەڵاتن (کتن) bir š helatin
پیش خواردن، پیش هەڵاتن، تەنگەنەفەس بوون.

برش هەڵهێنان (کتن) bir š helênan
برش لەسەر (شتێ) پەیدا بوون، کەپواویی بوون، کەپو هەڵهێنان.

برک (ن) birk
برکە، پشت ئێشە، کۆڵنج، کۆ لەبرکێ، کەمەنکێ، (ئێش وئازاری جومگە وماسولکەی پشت).

برک دان (کتپ) birk dan
ئاویژتن، برنکێ دان، پەرت دان، پەردان، تووڕدان، تووڕهەڵدان، فڕێدان، فەزەلاندن، کەوژاندن، گەپچاندن، هاویشتن.

برک گرتن (کتن) birkgirtin
پشت ئێشان، موورەغەی پشت ژان کردن.

برم برم (ن.) brim brim
دەنگی حوشتر، دەنگی قوڵ وگڕی لەقوورگەوە دەرهاتووی ووشتر.

برمە برمە (ن.) birme birm
ناڵەناڵ (نەخۆش).

برنج (ن،رو.) ¹ brinc
برینج، بیریجە، چەڵتوکی پاکە کراو.

برنج (ن.) ² brinc
برنجە، برۆنز، پرنگێ، پرینگۆکێ، تونج، زەرد(کان)، تێکەڵیکەلەمس وەمەفرەق.

برنجۆک (ن) brincok
دوومەل (سەری پەنجەی دەس یان قاچ)، موو (برین).

برنج وماش(ن) ¹ brinc w maš
چێشتی ماش وبرنج، ماشینە.

برنج وماش (ن) ² brinc w maš
ڕەشوسپی (مووی سەر یان ڕیش...)، ماش وبرنج.

برۆ (ن) biro
ئەبرۆ، بروو.

برۆتێکنان (کتن) birotêknan
١- برۆ گرژکردن، برۆ وێک هێنانەوە، ناڕەزایی دەربڕین، ناوچەوان گرژکردن.
٢- بەچاو خواردن(کەسێ)، چاو لێ مۆڕکردنەوە.

برۆک (ن) ¹ birok
پێچ، کانکەر، لۆچ.ä

برۆک (ن) ² birok
بریر، پێچ پێچ، لۆچ لۆچ.

برۆو (ن) ¹ birü
١- پیکە، قامیش، قەمیش، لەفەن، لیکە، نەی، نەیچە. ٢- جوزەلە، دووزەلە، شمشال، شمشالی شوان، نەی.

برۆو (ن.) ² birü
تاڵا، بەیداخ..

برۆو (ن.) ³ birü
بەشت، تەخش، تیر.

برووسک (ن.) ¹ birüsk
ب[برووسکە].

برووسک (ئان،خ.) ² birüsk
خوشڕەوت، خێرا، گورج.

برووسک (خ.) ³ birüsk
تووڕە، تووندە میزاج (مرۆو)

برووسکاندن (کتپ) ¹ birüskandin
برووسکانن، بروسکە پەیدابوون، برووسکەدان، بروسکین، چەخماخەلێ دان یان وەشاندن.

بروسکاندن (کتن) ² birüskandin
ژان پێدا هاتن (لەپڕ)،
هاتنەژان (لە پرێکاندا).

برووسکە (ن) ¹ brüske
بەرقیە، تەلغوراف، تێلگراف.

برووسکە (ن) [٢] brüske
ئازار، ئێش، تیرە.

برووسکە (ن) [٣] brüske
برووسکە، بریسک، بریسێ، بریسوو، بلاچو، پروسکە، چەخماخە، هەورەتریشقە.

برووسکەدان (کتپ) brüskedan
ب (بروسکاندن).

برووسکە لێدان(کتپ) brüskelêdan
بێ تەل کردن، بێ سیم کردن، تەلغوراف کردن، تەلگوراف لێدان، نامە بەبێ سیم ناردن، نامەناردن بەبروسکە، نامەناردن بەبێتەل.

برووشە (نک) brüše
رووشە، وورده کلووی بەفر.

برووخ (ئان.) brüx̱
بستە، بەتروودەعیە، بەرزەفرە، بەفیز، بەهەوا، فیزدار، کاو، کلاولار، لەخۆبایی بوو.

برووخی (ن.) brüx̱î
باسەریی، تروتۆپ، فیز، هەوا، هەوا زەنگێ.

برووک (ن.) [١] brük
دیمەن، رواڵەت، قەلافەت.

برووک (ن.) [٢] brük
کاری (دەرکەوتن، دیاربوون، سەرهەڵدان).

برووک (ن.) [٣] brük
کاری (خۆپیشان دان).

برووکانەوە (کتن) [١] brükanewe
ب (بریسکانەوە).

برووکانەوە(کتن) [٢] brükanewe
دەرکەوتن، سەرهەڵدان.

برە (ن.) bire
١- بەرخ ، بێچوە مەڕ، بەرخۆلە.
٢- پیاوی ساکار، مرۆڤی دڵ ساف (خ).
٣- ئەو کەسەی کەبەئاسانی هەڵدەخەڵەتێ، (گەمژە).

برەش (ئان) [١] bireš
بێ ئابڕو، بێ شەرم، ڕوو هەڵماڵراو.

برەش (ئان) [٢] bire š
داماو، لێ قەوماو، هەژار.

برەڤان (ن.کی) birevan(ki)
١-بەرەڤان، بەرەوان، کۆستەک، ئافبینچی، ئاویژێکەر، نێوبژێکەر.
٢- ئیمانوێل، بەرخی خوا، دادپەروەر، دەربازکەر، ڕزگارکەر، عیسا، فریادڕەس، مەسیح، ناوەندیار، ووتەی یەزدان، یەسوع.

برەک (ن) [١] birek
١- پۆپان، پۆپنە (کەڵەشێر). ٢- کلاوی باڵندە.

برەک (ن) [٢] birek
چەو، کوچک، وردەبەرد

برەو (ن) [١] birew
بازاڕ گەرمی (کالا)، باو، ڕەمین، ڕەوا، ڕەواج، فرۆخت، نرخ بەرزی (شتومەک).

برەو (ن) [٢] birew
ڕێز (بۆ مرۆڤ).

برەو (ن) [٣] birew
سوود، کەڵک.

برەو (ن) [٤] birew
بەر، بەرهەم، وەر.

برەوبردنەوە (کتن) birew birdinewe
بازار گەرم بوون، بازاڕی باش بۆ پەیدا بوون، برەوپەیداکردن (شتومەک)، برەو سەندن، بەفرۆخت بوون، ڕەواج پەیداکردن، سەودا ومامەڵە زۆر بوون لەبازاڕدا.

برەوپێ دان (کتپ) [١] birew pêdan
بەڕەواج کردن(شتێ)، وەبرەو خستن، وەڕەواج خستن.

برەوپێ دان (کتپ)[٢] birew pêdan
بازارگەرم کردن، بازاڕ لە کزی ڕزگارکردن، بازاڕ لەکەسادیی خستن، وەڕمین خستن (بازاڕ).

برەوپێ دان (کتپ)[٣] birew pê dan
بەچاوی ڕێزەوە تەماشای کەسێ کردن، خستنەگەڕ(یەکێ)، ڕێز بۆ کەسێ ساز کردن.

برەودار (ئان) birew dar
١-بەبرەو، بەڕەواج، خۆش برەو.
٢- بازاڕ گەرم، بەڕمین، وەڕمین.

برەوسەندن (کتن) [١] birew sendin
ب(برەو بردنەوە).

برەوسەندن (کتن)[٢] birew sendin
ڕێزپەیداکردن، وەبرەوکەوتن، هێژابوون.

برەوش (ئان) bir̲ewš
بروسکەدەر، بروکەدار، بریسکەدار، بریقەدار، بەلۆق، پەرداخدار، تروسکەدار، تریفەدار، جروسکەدار، چریسکەدار، درەوشەدار، درەوشەر، زیوین، گەش، ورشەدار، هولۆس.

بره‌وی نییه (شر) birewî niye
بێ بره‌وه، بێ ره‌واجه، ره‌واجی نیه (شت).
بریان (ئان) biryan
برژاو، له‌به‌ر ئاگر یان ژێله‌مۆ برژێنراو (گۆشت).
بریانی (ن) biryanî
ته‌ندووریی (به‌رخ، به‌رخۆله، یان مریشک له‌سه‌ر ئاگر یان ناوژێله‌مۆ ئاماده‌کراو).
بریتی (ئاک) brîtî
بریتی، بریی، له‌باتی، له‌بری، له‌بریتی، له‌جیاتی.
بریسکانه‌وه (کتن.) brîskanewe
بروسکانه‌وه، بروسیین، بروکانه‌وه، بریسکه‌دان، بریسکان، بریقانه‌وه، بریقه‌دان، بریقه‌دانه‌وه، بریقه‌هاتن، پرشنگ دان، تروسکان، تریسکان، ته‌یسان، ته‌یسیین، چرسان، چرسیین، چریسکان، دره‌خشان، دره‌وشان، دره‌وشانه‌وه، کرزیین، ورشه‌دان، تروسکه‌هاتن، تروسکیانه‌وه، تروسکانه‌وه.
بریسکاندنه‌وه (کتپ.) brîskandinewe
بریسکه‌پێدان، بێگه‌ردکردن، پاک کردنه‌وه.
بریسک و هوور (ن.) brîsk w hür
ب (بریسکه).
بریسکه (ن.) brîske
بروسکه، بروقه، بروکه، بریسکه‌بریسک، بریسک وهوور، بریسکه‌ی به‌رده‌وام، بریق وباق، بریقه، بریکه، پرشنگ، تۆزوسکه، ته‌بیس، جروسکه، چریسکه، دره‌وشه، ووریشه.
بریسکه‌دار (ئان.) brîskedar
بروسکه‌دار، بریسکه‌ده‌ر، بریقه‌دار، بره‌وش، پرشنگدار، په‌رداخدار، تروسکه‌دار، تروسکه‌ده‌ر، دره‌وشه‌دار، دره‌وشه‌ر، شه‌وقدار، گه‌ش، ورشه‌دار.
بریسکه دان (کتن.) brîskedan
ب (بریسکانه‌وه).
بریقانه‌وه (کتن.) brîqanewe
ب (بریسکانه‌وه).
بریق و باق (ن.) brîq w baq
ب (بریسکه).
بریق و هوور (ن) [1] brîqwhür
بریسکه بریسکی زۆر، بریسک وهووری بێ‌پایان، بریسکه‌ی به‌رده‌وام، بریقه‌بریق، بریقه‌ی یه‌ک له‌دوای یه‌ک.
بریق و هوور (ن.) [2] brîqwhür
١- بریق وباق، بریسکه‌بریسک.
٢- پاکی، خاوێنی.
بریق وهوور (خ.) brîq whür
شادمانی، که‌یف خۆشی.
بریق وهوور کردن (کتن.) brîq w hürkirdin
بریسکانه‌وه، بریسکه‌بریسک کردن.
بریق وهوور هاتن (کتن.) [1] brîq w hürhatin
رووناکبوونه‌وه، رۆشن بوونه‌وه.
بریق وهوور هاتن (کتن.) [2] brîq w hürhatin
١- بڕیسکه‌بریسک هاتن، بریسکه هاتن.
٢- پریشک دانه‌وه.
بریقه (ن) [1] brîqe
ب (بریسکه).
بریقه (ن) [2] brîqe
شه‌وق، گه‌شیی، تریسکه.
بریقه بریق (ن.) brîqebrîq
ب (بریق وهوور).
بریقه دار (ئان.) brîqedar
ب (بریسکه‌دار).
بریقه دان (کتن.) brîqedan
ئاورنگ دان، بروکانه‌وه، بریسکه‌دانه‌وه، پرشنگ دانه‌وه، تروسکان، تریسکان، چرسان، چرسیین، چریسکان، کزریین.
بریقه هاتن (کتن.) brîqehatin
ب (بریسکانه‌وه).
برین (ن) brîn
١- زام، کۆڤان، کاری (بریین، رووشان، هه‌ڵدڕان).
٢- دوومه‌ل، کوان (کیمی لێ بیته‌ده‌ر).
برین پیچ (ن.) brîn pêç
١- تیمارکه‌ر، ده‌رمانکه‌ر (مرۆڤ).
٢- سارغی، په‌رۆی سه‌ربریین.
برین پیچان (کتپ) brîn pêçan
برین تیمارکردن، برین ده‌رمان کردن.
بریندار (ئان.) brîndar
زامدار، کۆڤاندار.
بریندار بوون (ن.) brîndarbün
برین پێوه‌بوون (به‌له‌شه‌وه)، برین لێ هاتن، برین (له‌له‌ش) په‌یدابوون، زاماربوون، زامداربوون.
بریندارکردن (کتپ) brîndarkirdin
١- برین له‌شوێنیکی له‌ش دروست کردن، برین لێ کردن، زامارکردن، زامدارکردن (به‌چه‌ک یان شتێک له‌ویابه‌ته).
٢- ئازاردان، ئه‌زیه‌ت دان، زویرکردن، زیان

پێگەیاندن، نارەحەت کردن، هەست بریندارکردن.
٣- ئێش بردنەدڵ، ژان بردنە دڵ، هەراسان کردن.

برین کولاندنەوە (کتپ.ند.) brîn kulandinewe
١- برینیی ساڕێژ بوو هێنانەوە ژان.
٢- پەژارە وەبیر هێنانەوە (ند).
٣- هەست بریندارکردن (سەر لەنوێ)، [ند].
٤- زوێر کردن، سڵ کردن.

برینگ (ن.) ١ brîng
نەرمە خووریی.

برینگ (نک.) ٢ brîng
برنگ، برین، برینک، برینە، جەو، جەوی، جەهری، دووکارد، دوێرد، هەورینگ.

برینگ (ئان.) ٣ brîng
ئیشک، برنگ، ووشک.

برینگە (ن..) ١ brînge
مەڕ برینەوە، کاری قەیچی بەکارهێنان بۆ خوری برینەوە.

برینگە (نک.) ٢ brînge
برنگی ئاژاڵ برینەوە، قەیچی.

برینە (ن.) brîne
بەرەژان، ژان (ئافرەت لەکاتی منداڵ بووندا).

بریی (ئاک) ١ brî
ب (بریتیی).

بریی (ن) ٢ brî
بریتی، جیات، جیاتیی، وەجەل، خەرامانە، زانەوێر.

بریو بریو (ن.) ١ brîw brîw
١- چرپژە، چرە، خەڵکێکی زۆر، قەرەباڵغیی، قەلەباڵغیی، کەرەسیسە، کەلەکەتریی خەڵک.
٢- ئەلوجەلە، هەرچی ویەرچی، هەمەچێزە، هەمەڕەنگە.

بریوبریو (نک.) ٢ brîw brîw
دەنگە دەنگی زۆر، هەراوزەنا، هەراوهوریا.

بڕ (ئاک.) ١ biṟ
١- تۆز، تۆزاڵ، تۆزقاڵ، تۆزکاڵ، تۆسقاڵ، تۆزێ، چک، کەم، نەخت، هەند، هێند (ئاک).
٢- پێکرا، تێکرا، سەرجەم، وێکرا، هەمووی بەسەریەکەوە، هەمووی بەیەکەوە (ئاک).
٢-بەش، پارچە، پشک.

بڕ (ن.) ٢ biṟ
لق (دار)، چڵ.

بڕ (ئان.) ٣ biṟ
لاڵ.

بڕ (ن) ٤ biṟ
ڕست، ڕستە.

بڕادە (نک) biṟade
بڕاوە، خاکە، دەمسوان، وووردە (خاکەی) کان کەلەدەم بڕیەند بێتەخوار.

بڕان (کتن.) biṟan
ئاژووەر، ئۆتۆمبیلچی، شوفێر.

بڕان (کتن.) ١ biṟan
تەواوبوون، نەمان. (vi.).

بڕان (کتن) ٢ biṟan
بریندار‌بوون، زامداربوون.

بڕان (کتن) ٣ biṟan
١- پچڕان، پەرت بوون، لێک جیابوونەوە.
٢- جیابوونەوە لە...

بڕان (کتن.) biṟan
کەرت بوون، کەرت کەرت بوون، لێک جیابوونەوە.

بڕان (کتن.) ٤ biṟan
پەک کەوتن لەسەر.

بڕاندنەوە (کتپ) biṟandinewe
ب(بڕینەوە).

بڕانەوە (کتن.) biṟanewe
١- بڕیانەوە، بنەبان بوون، تەواوبوون، دوایی هاتن، قەتیان، قەدیان، کۆتابوون، کۆتایی پێ هاتن، کۆتایی هاتن، نەمان. ٢- ڕاوەستان، وەستان.

بڕاو (ئان.) ١ biṟaw
بریندارکراو، برین لێ کراو، زامدار.

بڕاو (ئان) ٢ biṟaw
١- پارچەکراو، پەرت کراو، جودابوەوە، لەت کراو، لێک کراوەوە. ٢- پاچراوە، داپاچراو، هەڵپاچراو (لق وپۆپی درەخت).
٣- پچراو، پچڕێنراو، پساو، ژێکراو، ژێ کراو، لێ کراوەوە. ٤- (خەتی تەلەفۆن، کارەبا ...) لێ کراوە. ٥- پەل کراو، قەڵەم کراو (دار ودرەخت).
٦- قەدەغەکراو (ڕێگەوبان).

بڕبڕ (ن..ئان.) (n)) biṟ biṟ.
بەش بەش کراو، پارچەپارچە، پشک پشک، جون جون، جێ جێ، قەت قەت.

بڕبڕە (ن.) ١ biṟ biṟe
١- ئێسقانی مووروەغەی پشت، بڕبڕاکە، بڕبڕاگە، ترەختە، تیراغە، تیرەغە، تیغەرە.
٢- باوویاپیر، بنەچە، بنەچەکە، ڕەچەڵەک، ڕەگەز، نەتەوەی ڕاستەوڕاستی تیرەیەک.

٣- بناغە، بنچینە، بنگەهـ، بنە، بنەڕەت، بنیات.

بریرە (ن) [٢] bir̲ bir̲e

پۆت، جۆڵ، زنجیر، شاران.

بریرە (ئاک) [٣] bir̲ bir̲e

١- بەرەبەرە، پیچ پیچە، تۆزتۆزە، کەم کەمە، نەختەنەختە.

٢- بچک بچک، پلەپلە، لەسەرخۆ،لەسەرەخۆ.

بریرەدار (نک) bir̲ bir̲edar

بریراگەدار، پشتمازەدار، تیرەغەدار،تیرەقەدار، کارگارەدار.

٢- خزمێکی زۆر نزیک، مرۆڤێکی لەباوان.

٣- پشتیوانێکی گەورە، یاریدەدەرێکی سەرەکیی.

٤- میراتگر.

بربوون (کتن) [١] bir̲bûn

جودابوونەوە، جیابوونەوە، دابران، دوورکەوتنەوە، ڕۆیشتن (بۆ شوێنێکی دوور)، شوێن جێ هێلان.

بربوون (کتن) [٢] bir̲bûn

نەوە، (ئاژەڵ).

٢- بزربوون، گوم بوون، وون بوون.

٣- لەیاسالادان، نایاسابوون، نایاسایی کردن.

بربەند (ن) bir̲bend

بریەن، بریەنگ، سوان، کارتیغ، کارتیک، موورەد، مەبرەد، نەرمەساو

بردان (کتپ) [١] bir̲dan

جوداکردنەوە، جیاکردنەوە، جوێ کردنەوە، دابردان، هەڵاواردن.

بردان (کتن) [٢] bir̲dan

بەرگلەودان، پیش برکێ کردن، پیش فەچوون، خۆهاویتن، ڕانن، ڕادان، ڕاوراوێن کردن.

بردان(ڕووبار) (کتن) [٣] bir̲dan (r̲ûbar)

تەنکاو هەبوون.

برس (ن) br̲is

ئازادیی، ئازاسەریی، بسەرخۆیی، تەرخانیی، ڕزگاریی، ڕسگاریی، سەربوخۆیی، سەربەستیی.

برست (ن) br̲ist

١- بەچیکلدانەیی، پشوو، توانایی.

٢- بەرگە، تاقەت، وزە، هێز.

٣- دلفراوانیی، لەسەرخۆیی، هێمنیی.

برسکاندن (کتپ،کتن) br̲iskandin

ب (بزرکاندن).

برشت (ن) [١] br̲išt

١- بەرەکەت، پیت، ڕیژەنە، ڕیژەوە، فەڕ.

٢- بەرهەم، دەستکەوت، دەستگیر، دەسکەوت.

برشت (نک) [٢] br̲išt

بچر، پارچە، تیکەقوماش، سەرەمقەست (قوماش).

برشت (نک) [٣] br̲išt

برکە، پاشماوە، تلپە، خلتە، خلتە و خەواڵ، ڕیژە.

برشت (ن) [٤] br̲išt

پین، دامان، دەمان (ئاردی گەنم).

برشت (ئان) [٥] br̲išt

برندە، تیژ، خور، کژ.

برشت (ئان) [٦] br̲išt

جەربەزە، گوربەزە.

برشت (ئان،ن) [٧] br̲išt

زۆر، گەلەک، فرە، مشە.

برشت (ن) [٨] br̲išt

لێ وەشاوەیی، لێ هاتوویی.

برشتدار (ئان) [١] br̲ištdar

١- بزۆز، بزۆک، بزێو، نەسرەوت.

٢- بێ گوێ، عەجوول، لاسار.

برشتدار (ئان) [٢] br̲ištdar

بەبەرەکەت، بەپیت، بەفەڕ

برشتدار (ن) [٣] br̲ištdar

نشونماکەر، هەراش

برشت لێ دان (کتپ) br̲ištlêdan

١- ب (بریین).

٢- برشت کردن، بریین، (پەرژین، درەخت).

برفین (ئان،ن) bir̲fên

ڕفین، ڕفێنەر، فرین، فرێنەر.

برفین برفین (ن) bir̲fên bir̲fên

١- بگرە وبەردە، فران فران، فرکافرکا، فرکان فرکان، گورگە وتاو.

٢- ئەلەکەو وەلەکە، بیگرە وبرووتیکە، ڕاو وبرووت.

برک (ن) [١] br̲ik

بنج، بنک، ڕەکە، ڕیشە.

برک (ن) [٢] br̲ik

پلار، کولەبرک، کولەدار.

برک (ئان) [٣] br̲ik

تووڕە، تەنگەگرتوو، دەمڕیی، ڕەبەلیی.

برکار (ئان) bir̲kar

ب (ئازا ١/).

برکردن (کتن،کتپ) [١] bir̲kirdin

ڕیگا بڕیین، گەیشتنەجێ، لەشوێنێکەوە گەیشتنە جێگەیەکی تر، هەتەرکردن.

برکردن (کتن)[٢] bir kirdin
تارای، توانیین، یارای، لەتواناداببوون.

برکردن (کتن)[٣] birkirdin
پێ وێران، دەرەقەت هاتن، شیان، شین، کاریین، وێران.

برکردن (کتن)[٤] birkirdin
بەرەوپێشەوەڕۆیشتن، بەڕێگەی خۆوە ڕۆیین، پێش کەوتن، ڕێی خۆ گرتن، سەری ڕێ گرتن، کەوتنەڕێ، وەپێش کەوتن.

برکە (ن)[١] birke
پێلکە، ڕان، ڕەوە، ڕێن، کەر، کەرد، گەلە، گێلە، هێشت.

برکە (ن)[٢] birke
گیای ئالیک.

برکە برکە (ئاک) birke birke
بچڕ بچڕ، برِبڕ، برەبرە، تیکەتیکە، جیاجیا، یەکەیەکە.

برکانەوە (کتن) birkanewe
بڕکان (شیر).

برگە (ن) birgee
برگە، ترەختە، دان، مرۆخە، مورگە، مۆرتخە، لەلەی قەراغ هەندێ شت.

برناخ (ن،لو)[١] birnax(lu)
پت، پووز، پۆز، دفن، کەپلک، کەپوو، لووت، لیت.

برناخ (ن)[٢] birnax
برناخە، کونەکەپوو، کونەلووت، هەردووکونەکانی دەرەوەی لووت.

برندە (ن) birinde
بڕنە، بوڕڕا، تیژ.

برنەکردن (کتن)[١] birinekirdin
بەئامانج نەگەیشتن، بە منزلگا نەگەیشتن، نەگەیشتنەجێی خۆ.

برنەکردن (کتن)[٢] birinekirdin
دامان، دۆش داماتن، دەرەقەت نەهاتن، کۆڵ دان.

بروا (ن) birwa
ب (باوەڕ).

برواکار (ن) birwakar
باوەڕکار، بەقاکار.

بروانامە (نک) birwaname
ب(باوەڕنامە).

بروایی (ن.)[١] birwaî
بڕواکار.

بروایی (ن.)[٢] birwaî
خۆشیی، کرانەوەی دڵ، کەیف خۆشیی، گەشکە.

برویبیانوو (نل) birw biyanü
بەهانە، بیانگە، پەلپ، تەگەرە، تەوازۆ.

برویبیانوو پێ گرتن (کتپ)
birübiyanü pêgirtin
بەهانە پێ گرتن، پەلپ لێ گرتن، تەگەرە خستنە کاری کەسێکەوە، کۆسپ هێنانەبەر.

برویبیانوو گرتن (کتپ،کتن) birübiyanü girtin
بەهانە گرتن، پەلپ گرتن ، تەگەرەخستنەبەر، تەگەرەهێنانەبەردەم، چقڵ تێ خستن.

برویش (نک)[١] birwêš
بڕوش، گەنمی پەلخورد کراو، وردەی ساوەر، تازیلە.

برویش (ن)[٢] birwê š
(بارانی نیوە بەستوو)، ترگژۆک، تەرزەلووکە، تەگر، تەوەرەگ، تەوەرگە.

برویش (ن،رو)[٣] birwê š
گژنیژە (ڕووەکێکە لەخێزانی گێزەر).

برویش (خ.)[٤] birwê š
ئاخاوتنی ناڕێک، ئاخاوتنێ کەهیچی بەهیچەوە نەنوسێ، بێ سەرویەر(وتە)، وتەی بێ سەروبن، وتەی بێسەرویەرە.

برویش کردن (کتپ)[١] birwê š kirdin
برویش هاڕیین.

برویش کردن(ئد)[٢] birwê š kirdin
قسەی بێ ڕێ وجێ کردن، قسەی نرشت کردن، مووکردن، وڕێنەکردن (بێ نەخۆشی).

برۆ ! (ئسپ،کد) biro !
بچە، بچۆ، بچۆ بەلای کاری خۆتەوە، بشۆ، بلۆ هەرە، هەڕۆ سەرکارا خۆ.

برۆز (ئان) biroz
پڕوپووچ، نابەجێ، ناپەسەند، نالایەق، نەشیاو، هیچ وپووچ.

برۆسکێک (ئاک) biroskêk
ئەندازەیەکی کەم، بڕۆکێک، بروسکێک، بڕێک، زۆر نا، کەمتا بێژێک، هێندێک.

برە (ن)[١] bire
شفرە، شوفرە، کەلبە (بەراز).

برە (ئا)[٢] bire
بەرانی کێویی، بەرانی نێر، بەلخە، بەلخێ، تاکانە، خووکێ، گۆلە بەران، نێرەی بەران، یەکانە.

بره (ن) ٢ bir̲e
(بەرزایی نیوان دوو هێلی جووت)، ناوگره، نیوانی دووپەل لەزەوی.

بره (ن) ٤ bir̲e
خەمل، دەمبڕ، گۆترمە، گۆترە، مەگرتیی.

بره (ئان) ٥ bir̲e
بەزمیر، بەسام، بەشێوان، سەلار، سەنگین، کەلەمێر، لەسەرخۆ، لەسەرەخۆ، هێمن.

بره (ن) ٦ bir̲e
دەستە، دەسە.

بره (ئان) ٧ bir̲e
هەند، هێند.

برەبر (ن) bir̲e bir̲
شریخە، قاووقیژ، هەراوهوریا.

برەبرە (ناک) ١ bir̲e bir̲e
پلەپلە، تۆزە تۆزە، کەم کەمە، نەختەنەختە، ووردە ووردە.

برەبرە (ناک) ٢ bir̲e bir̲e
دەستە دەستە.

برەش (نا) ١ bir̲eš
١- پەرێشان، کۆست کەوتوو، کەساس، کەلاک، کەنەفت. ٢- داماو، نەبوو، هەژار.
٣- بەش خوراو، زۆر لێکراو، ماف خوراو، هەق خوراو. ٤- خەمبار، خەمناک، خەمگین، خەمین، خەفەتبار، دڵ بریندار، دڵ کول، غەمگین، کز.
٥- بێ ئابڕوو، کەم، نزم، هیچ وپووچ.

برەش (ئان) ٢ bir̲e š
بەستەزمان، بەسزمان، بەسەزمان، بەلەنگاز، بێ دەنگ، کەم بێژ، کەم دوو.

برەک (ن) ١ bir̲ek
بەش، پش، پشک، قسن، قەت.

برەک (ن) ٢ bir̲ek
بتۆم، سپا، سوپا، لەشکر، هێزی چەکدار، هۆردوو.

برەوش (ئان) bir̲ewš
تروسکەدار، درەخشندە، ورشەدار.

بریار (ن) ١ bir̲yar
قەرار، ئەنجامیی.

بریار (ن) ٢ bir̲yar
بەڵێن، پەیمان، زوان، گفت، هەرپی.

بریاردان (کتپ) bir̲yardan
بەئەنجام گەیشتن، قۆل لەسەر کیشان، گەیشتنە ئەنجام(بۆ هەر کیشەیەک بێ)، قەراردان، لەسەر سووربوون، هەرێ کردن.

بریار لەسەر دان (کتپ) bir̲yar lesr dan
قەرار لەسەردان، لەسەر بریار ڕۆیشتن.

بریاری بەجێ (ن) bir̲yarî becê
قەراری تەواو (دروست، ڕێک‌وڕێک وپێک).

بریژ (ن) ١ bir̲êj
قالب.

بریژ (ن) ٢ bir̲êj
گڵەسوور، گڵی کل.

بریس بریس (ن،ناک) bir̲ês brês
سمرسمر، هەرامەرا، هەڵیت و پەڵیت، هیچ بەسەر هیچەوە نەماو (هەڵویست).

بریک (ناک) bir̲êk
برێ، تۆزێ، نەختێ، هەندێ، هەندیک، هێندیک.

برین (کتپ) ١ bir̲în
١- بڕیان، برشت لێ دان، پارچەکردن، پچران، پچراندن، پچراندن، پچڕیین، پچەڕاندن، پساندن، پەل کردن، جوێ کردنەوە، ژێ کرن، قەتاندن، قەرتلاندن، کوت کردن، لەت کردن، لێک جیاکردنەوە.
٢- پارچەپارچەکردن، پەل پەل کردن، کوت کوت کردن، کەرت کەرت کردن.
٣- بریندارکردن، زامدار کردن.
٤- بەڕێگادا ڕۆیشتن، لەڕێگادان.
٥- کاغەزی قومار تێکەڵ کردن. ٦- داتلیشان، داتلیشاندن (لەسەرەوە بۆ خوارەوە).
٧- ژێ کرن، هەڵقاندن، هەڵکەندن.
٨- برینەوە، پاچیین، داپاچیین، داتاشیین، هەڵپاچیین، هەڵقاچیین.
٩- پەل کردن، قەڵەم کردن(درەخت).
١٠- بەردەم گرتن، بەرگرتن، داخستن (ڕێگەوبان)
١١- چنیین، چنیینەوە (بەری دار ودرەخت)، لێ کردنەوە (میوە).

برین (کتپ) ٢ bir̲în
١- خۆ کردن بەماڵی خەڵکدا بەخورتی.
٢- ماڵ بڕیین، ماڵ تالان کردن.

برین (کتپ) ٣ bir̲în
١- ئەهۆن کردنەوە (ئێش).
٢- پەڕاندن (تا).

برین (کتپ) ٤ bir̲în
پاک کردنەوە، پاکەوە کردن(لە شتی ناجۆر).

برینەوە (کتپ) ١ bir̲înewe
خوری ومووی لێ کردنەوە، دوودانن، قەیچی کردن.

هەڵپاچیین.

بڕینەوە (کتپ) ٢ birînewe
دار بڕین، قەدی دار قرتاندن.

بڕینەوە (کتپ) ٣ birînewe
بەس کردن، تەواو کردن، تەی کردن، دوایی پێ دان، دوایی پێ هێنان، کۆتایی هێنان بە(شتێکی ناخۆش یان ناقابل).

بڕینەوە (کتپ) ٤ birînewe
لەشیری دایک قەدەغەکردن، لەمەمک بڕینەوە، مەمک پێ نەدان.

بڕینەوە (ئد) ٥ birînewe
قڕ تێ خستن، گەسک لێ دان، نەهێشتن.

بڕینەوە (کتپ) ٦ birînewe
بڕیار دان.

بز (ئان) ١ biz
دەرپەڕیو، زڕت، زەق (چاو).

بز (ئان) ٢ biz
قووچ، قیت.

بز (ن) ٣ biz
پەنجە، قامک.

بزان (ئان) bizan
زانا، زانیار، شارەزا، لێ زان.

بزاوتن (کتپ) bizawtin
١- جماندن، جووڵاندن، شەکاندن، فڕفڕاندن، مەراندن، هەژاندن.
٢- بونگ کرن، تاودان، خستنەسەر فاک وفیک، فیت دان، گەرم کردن (کەسێ).

بزاوز (ن) ١ bizawiz
بزڤان، بێ ئارامیی، جرت وفرت، جموجۆڵ، فرت وجرت، هەڵپە.

بزاوز (ن) ٢ bizawiz
تەپاوتل، گینگڵ.

بزاوز (ن) ٣ bizawiz
تروسکایی، تروسکە.

بزاوزکردن (کتن، کتپ) bizawiz kirdin
تەپاوتل کردن، گینگڵ دان.

بزپێوەکردن (کتپ) biz pêwe kirdin
پێ پێکەنیین، تیز پێ کردن، تیز پێوەکردن، زرتەک و زرتۆڵە پێ کردن، قەشمەری پێ کردن، گاڵتە پێ کردن، گەمە پێ کردن، هەڵ فریودان، یاری ومەزاق پێ کردن.

بزد (ن،کی) bizd(ki)
ترس، ترسە، سام، تاو.

بزدان (کتن،کی) bizdan(ki)
١- پرینگان، ترسان، تۆقان، تۆقیین، داچڵەکان، داچڵەکیین، دڵ داخورپان، زارەترەک بوون، زراوچوون، زەنەق چوون، هەژڤان، هەڵ سلەمیینەوە. ٢- سام گرتن، سام لێ نیشتن، سەرسام بوون، سەرسوڕمان، واق وڕمان.

بزداندن (کتپ، کی) bizdandin(ki)
ترساندن، تۆقاندن، دڵ داخورپاندن، دڵ هاندن، دڵ هەژاندن، زراوبردن، زەنەق بردن، هەژڤاندن.

بزدۆک (ئان، کی) bizdok(ki)
١- ترسنۆک، تۆقاو، تۆقیو، دڵ داخورپاو، سام گرتوو، سام لێ نیشتوو.
٢- بێ جەرگ، بێ دەسەلات، بێ زاڵە، بێ غیرەت، دڵ کەچک، قرجاڵە.

بزر (ئان، کی) ١ bizir(ki)
بەرزە، ڕەش ڕاهاتوو، گوم، گومبوو، لەبەرچاو نەماو، نادیار، نەبانۆک، نەدیار، نەدیو، وون، وونبوو، ووندا، ونیا.

بزر (ئان) ٢ bizir
بەباداچوو، بەفیڕۆ دراو، فڕێ دراو، لەبەرد دراو، لەدەس چوو، لەکیس چوو.

بزر (ئان) ٣ bizir
ئاڵۆس، ئاڵۆز، پەشۆکاو، سەرگەردان، سەرلێ تێکچوو، سەر لێ شێواو، شپرزە، شڵەژاو.

بزر (ئان) ٤ bizir
ب (ئاوا).

بزربوون (کتن) ١ bizirbûn
١- ئاوابوون، بەرزەبوون، گووم بوون، لەبەرچاونەمان، نەدیو بوون، وون بوون.
٢- لەدەس چوون، لەکیس چوون، لەناوچوون، لەنێوچوون.

بزربوون (کتن) ٢ bizirbûn
ئاڵۆس بوون، ڕێ لێ تێکچوون، ڕێگاهەڵەکردن، ووندابوون (بێ ئەوەی ئەوکەسە بزانێ بۆ کوێ دەچێ).

بزرکردن (کتپ) bizir kirdin
١- بەرزەکردن، گوم کردن، وونداکردن، وون کردن.
٢- لەجێی خۆدانەنان، لەشوێنی خۆی دانەنان. ٣- هەڵ لەدەس خۆدان.

بزروك (ن) bizirok
زیپکه.

بزر بزر بوون (کتن) bizir̲ bizir̲ bûn
١- بزرکان (شیر)، بزرک بوون، بورەبوون، توپەل بوون. ٢- ترشان، تیک چوون (خواردن).

بزرکان (کتن) ١ bizir̲kan
بزر بزر بوون.

بزرکان (کتن) ٢ bizir̲kan
١ رەنگی دەم وچاو پەڕیین (لەترساندا).
٢- سەر لێ تیکچوون، سەر لێ شیوان، شپرزەبوون، شیوان.

بزرکاندن (کتپ.کتن) bizir̲kandin
ئاخاوتنی بێ ڕێ وجێ کردن، ڕاواندن، قسەپەڕاندن، قسەی هەلەق ومەلەق کردن، ورینەکردن.

بزرکاندن (کتپ) bizir̲kandin
خراپ کردن، شیواندن.

بزڤان (کتن.کی) bizvan(ki)
ئاخیزکردن.

بزڤانۆ (ن.ئان.کی) bizvano(ki)
١- ئاخیزەر (بۆ کردنی شتێ)، بزوینەر، جوولینەر.
٢- مەیل پەیداکەر (دەرمان یان چاوەندازی مولمان)، هەستینەر، هەلسینەر (ئارەزوو).

بزگور (ن) ١ bizgûr̲
١- پاتال، پەڕۆ، شروشیتال. ٢- پارچە پیخەف. ٣- بەرگ، پۆشاک، جل، جلک، جل وبەرگ، قات.

بزگور (ن) ٢ bizgûr̲
شتی ناومال (ئەپارتمان یان ژوور)، کەلوپەلی ناومال.

بزگور (ن) ٣ bizgûr̲
پوول، (دراویکی کەم نرخ)، ماقر.

بزگور (ئان) ٤ bizgûr̲
کەم بەها، هەرزان بەها (شت).

بزگییر (ئان) bizgîr
دەس گرتیی، رژد، ڕەزیل، مست قوچاو.

بزلە (ن) bizle
١- کار، کارژۆلە، کاریلە، گدی.
٢- مندال. ٣- ب (پزەلە).

بزماتە (ن) bizmate
بزمەتە، تویژ (سەربرینی پیست)، قرتماغە.

بزمار (ن) ١ bizmr
١- بزمارە، بسمار، میخ، میغ، میخی ئاسن.
٢- ڕەقیی، ڕەقبیتیی، سەختیی، سەختیتیی.

بزمار (ن) ٢ bizmar
میخەکە (لەسەر پەنجەی قاچ).

(بزمار بەبنی پێی کەسیکدا چەقاندن {کوتان}) (ئند bizmar be binî pêy kesêkda ceqandin (kutan)
پیلان بۆ کەسێ نانەوە، کەسێ تووشی ئازار وزیان کردن، مرۆ تووشی چورتمیکی قورس کردن، یەکێ تووشی نارەحەتیی کردن.

بزن (ن.ئان) bizin
بن، بووزە، بزە، جدی، سیاون، گدی، گدێ.

بزنەکیوی (ن.ئان) bizine kêwî
بزنا کوڤی، بزنە کیڤی، حەیوانە کیوی.

بزوان (کتن) bizwan
بزڤان، بزووتن، بزەفتن، جمان، جولان، لبان، لەرزیین، وەرزان، هەژان.

بزواندن (کتپ) ١ bizwandin
جاپاندن، جڤاندن، جولاندن، لەبتاندن، لەرزاندن.

بزواندن (کتپ) ٢ bizwandin
تاودان، گالدان، هان دان.

بزوین (ن) bizwên
درکین، ڤاوِل، یەکێ لەم پیتانە: (ئا، ئە، ئو، ئوو، ئۆ، ئی، ئیی، ئێ، وای، وێ).

بزوینەر (ن) ١ bizwêner
جولین، جولینەر.

بزوینەر (ن) ٢ bizwêner
پال پیوەنەر، تاودەر، گالدەر، هاندەر.

بزۆز (ئان) bizoz
١- بزووکە، بزۆکە، بزێو، تۆسن، جرپن، جوولە جوولکەر، کەرکاش، نارەحەت، نەسرەوت.
٢- بەتالووکە، بێ ئارام، ناارام.
٣- لاسار، هار، هارو هاج.
٤-ئاژاوەچی. - ئاگری قوورەت.
٦- ئاگر پارە.

بزوك (ن، ئان) bizok
١- سکە وزاکەر، شفتە زیکەر (ئافرەت).
٢- چونیەتیی هەر گیانداریک کەهەموو سالیک بەچکەی ببێ.

بزووتن (کتن) ١ bizütin
بزوان.

بزووتن (کتپ) ٢ bizütin
گۆڕان، (جیگای شتێ)، گۆڕاندن.

بزووتن (کتن) ٣ bizütin

دەس پێکردن، بەکەم هەنگاو هەڵنان.

بزووتن (کتن) ٤ bizütin

لەسەرلاچوون، لەشوێن خۆ جووڵان، جووڵان.

بزووتن (کتن) ٥ bizütin

داچڵەکان، داچڵەکین، راچڵەکان، راچڵەکین، هەڵ سڵەمینەوە (ئەسپ).

بزووتن (کتن) ٦ bizütin

جمان، جەمیین، لبان، ووزەی جووڵان تیادابوون.

بزووتنەوە (ن.) ١ bizütinewe

جووڵانەوە، جووڵە، لەرە، لەرینەوە.

بزووتنەوە (ن) ٢ bizütinewe

جم وجۆڵی رامیاری، جووڵانەوەی رامیاری، جووڵانەوەی نیشتمانی.

بزووتنەوە (کتن) ٣ bizütinewe

جووڵانەوە، جوڵیانەوە (سەر لەنوێ).

بزووتنەوە (کتن) ٤ bizütinewe

شۆڕش بەرپاکردن، هەستان(دژ).

بزووتنەوە (کتن) ٥ bizütinewe

بەرزبوونەوە، سەرکەوتن (نرخی کالا).

بزە (ن) ١ bize

پێکەنینی بێ دەنگ، زەردە، زەردەخەنە، گرژینە، کورمژ، نەرمەپێکەنین، تۆخ خەنە.

بزە (ن) ٢ bize

بزەبز، زرتە، زرتەزرت، زرنەی چاو، زەقەزەقی چاو، زەقەی چاو، زیتە زیتی چاو، زیتەی چاو.

بزە (ن) ٣ bize

تروکەی چاو، تەماشایەکی خێرا یان لەپڕ.

بزەبزەکردن (کتن.کتپ) bizebize kirdin

تەماشاکردن، سەرنج (لەیەکێ) دان، لێ وورد بوونەوە.

بزەکار (ئان) bizekar

دەم بەپێکەنین، دەم بەزەردەخەنە، ڕووخۆش، ڕووگەش، شادمان، شەن، هاش.

بزەکردن (کتن) bizekirdin

١-بزە گرتن، بەبێ دەنگ پێکەنین، زەردەخەنەکردن.

٢- خۆشنود بوون، ڕەزامەندیی پیشان دان.

بزەلە (ن) ١ bizele

بەچکەبەراز، جۆغەبازەلە، کوودەلە.

بزەلە (ن) ٢ bizele

تازە پێگەیشتوو، جحێل، جەهێل، دەستە، گەنج، لاو، هەرزە.

بزەلە (ئان) ٣ bizele

ئازا، بەجەرگ، شێردڵ.

بزەن (ئان) bizen

بکوژ، لێدەر.

بزەی چاو هاتن(ئد) bizey çaw hatin

١- تەماشاکردن (کەسێ یان شتێ) بەبێ دەسەلاتیی. ٢- بێداربوون، ووریابوون، ووشیاربوون. ٣- چاو لێ غافڵ نەکردن.

بزیسک (ن) ١ bizîsk

پزیسک، پریشک.

بزیسک (ن) ٢ bizîsk

پزیسک، پزیشک، چاکەرەوە، حەکیم، دوکتور، بژیشک، تیمارکەر، چارەکەر، چاکەوەکەر، دەرمانکەر.

بزێو (ئان) ١ bizêw

بزوز.

بزێو (ئان) ٢ bizêw

ئابڕوبەرە.

بزێو (ئان) ٣ bizêw

ئاژاوەچی.

بزێو (ئان) ٤ bizêw

ئاگر پارە.

بزێو (ئان) ٥ bizêw

ئاگر تێ بەربوو.

بزێو (ئان) ٦ bizêw

هاروهاج،ئاگری قوورەت.

بزێو (ئان) ٧ bizêw

کرژ، گرژ، لوول.

بزێو (ئان) ٨ bizêw

زرنگ، زیرەک.

بزێونە (ن) ١ bizêwne

بزێوی، بزوێنە، بزووکیی، بزێوی، جووڵە، جووڵە جووڵ، نارەحەتیی، ماخۆلان، بێ ئارامیی.

بزێونە (ن) ٢ bizêwne

کاری تەقیین(تۆو)، ڕووان، نشونەما.

بژ (ن) ١ bij

داسوو، قەڵلاس (گەنم، جۆ...).

بژ (ئان) ٢ bij

بلاو، پرش، پرش وبڵاو، پەرش، پرژ، گژ، گف، گیف.

بژاردن (کتپ) ١ bijardin

ژماردن.

بژاردن (کتپ) [٢] bijardin

بــژارەدان، تـــاودان، تۆڵـــەدان، تۆڵەدانـــەوە، خـــستنەوەجێ، خـــستنەوەسەر، خەرامانـــەدان، خەرامانـــەوەرگرتن، بـــۆ ئـــەژماردن، فەزفـــڕاندن، گێڕانەوە، هۆدانەوە.

بژاردە (ئان) bijarde

١- باش، دانسقە، دەگمەن، وزانە، هەڵبژاردە.

٢- دل خوازتە، کاری خۆکردە.

٣- بژێراو، پاکە، پاکژ، پوختە، تەمیز، خاوێن.

بژارکردن (کتپ) bijarkirdin

١- پـاچەکوڵەکردن، کـشت وکـاڵ پـاکە کردنـەوە، گژوگیای بەوەزەند هەڵکێشان (لەناوباخچە).

٢- پاکە کردنەوە، خاوێن کردنـەوە، شـتی نـاجۆر لێ دوورخستنەوە.

بژاڵ (نک) bijal

پژاڵ، پووش وپەلاش، زەل، مەژگ، مەژگەڵ.

بژانگ (ن) [١] bijang

ڕیشوو، ڕیشە، ڕیشاڵ، بژیلک.

بژانگ (ن.) [٢] bijang

کـای خـۆ دۆزیـین (بـۆ ئەسـپێ یـان کیـچ)، دۆز، تەماشا.

بژنگ (ن) [٣] bijng

١- برووسکە، پرشنگ، ڕۆژنایی.

٢- پزیـسک (ئـاگر)، تیـژکە، تیـشک، تریـش، تـیرەژ، پریشکی ئاگر.

بژوێن (ئان) [١] bijwên

پاک، پاکە وخاوێن، خاوێن، تەمیز.

بژوێن (ن) [٢] bijwên

١- ئـاران. ٢- بـژوون، زەبـەن، لەوەڕگـەی پـڕ لەگژوگیا، لەوەڕی زۆر.

بژوێن (ن) [٣] bijwên

بژوونگا، بژونگە، خەستەخانە

بژۆڵ (ن) bijwol

بڕژانگ.

بژۆن (ئان) bijon

١- بەدەست وبوو، پرکێش، توانا، دەس درێژ، کوڕی مەیدان، لێوەشاو، لێهاتوو.

٢- بەکار، توند وتۆڵ، گورج، لەش سووکە.

بژە (ن) bije

بەش، بیەش، پش، پشکە، پـێ بـراو(بـەش)، جـوون، قەت، قلە.

بژیان (ن) bijyan

١- ڤان، ڤیان، ڤین. ٢- بڕیار، سوور، سووریی. ٣- فرمان، فەرمان.

٤- ئارەزوو، مەیل، ویست، هەوەس.

بژیر (ئان) bijwîr

بەهۆش، زەین ڕوون، زیرەکە، ساڵۆز، شابان، کاربین.

بژیشک (ن) bijîšk

ب (پزیسک).

بژیو (ن) bijîw

زیندەگانیی، کاری ژیان بردنەسەر، گوزەران.

بژێو خستنە بەردەس (کتپ)

ب (ئازووقەدان). bijêw xistine berdes

بژێویی (ن) bijêwî

١- بـژوێن، بژێـو، پێویـستیی ژیـان، ژیـوار، هـۆی ژیان. ٢- ب (ئازووقە).

بسات (ن) bisat

١- دەزمایە، دەستمایە، دەسمایە، سەرمایە، مایە.

٢- پاشەکەوت، پاشەکەوت کراو، کۆکراوەوە.

٣- پێویستیی کاروبار، تفاق، تەڕوتفاق، ساز.

بساڤ (ئان،کی) bisav(ki)

زرنگ، گورج، لەش سووکە، ووریا.

بست (ن،خ.) bist

١- نۆ ئینچ، هەشت یەکی نیزەیەک، (ن).

٢- ماودای کورت، مەودایەکی کورت (خ.).

بستام (ن) bistam

بلەخش، دوڕ، دەنکەدوڕ، گەوهەر.

بست بە بست (فر) bist be bist

ئینچ بەئینچ.

بستک (ن) bistik

شـیش، شیـشکە، شیـشی کـەباب، شیـشی گۆشـت برژاندن.

بستن (کتن) [١] bistin

بنیادنان، پێکەوەنان، داڕشتن، دانان، هەڵبەستن.

بستن (کتن) [٢] bistin

گوتن، ووتن.

بستوو (ن) bistiü

١- بستی، تەپۆلکە، کۆسپایی، گردۆلکە، یال.

٢- دامێن، داوێن، کلکەی چیا.

بستە (ن) [١] biste

ڕایەڵ

بستە (ئان) [٢] biste

ب (ئاخایوکە).

بسته (ن) [2] biste
پرۆم، کەپک، لوتکە (کێو).
بسته (ئان) [4] biste
بەرەللا، فەلیتە (مرۆڤ).
بسته (ئان) [5] biste
ئازاد، سەربەست.
بسته (ئان) [6] biste
تەلەکەباز، جامباز، فێلباز.
بسته (ئان) [7] biste
بەفیین، بوغرا، لەخۆبایی (بوو).
بسته (ن) [8] biste
توولێنە، سەبەتە (ئان).
بستەلێ دان (ند) biste lêdan
١- پـل تەقانـدن، چەقەنـەلێ دان(نیـشانەی کـەیف وخۆشـیی). ٢-تیزپـیوەکردن، دانەبـەر کلکـان، گالتەپێ کردن، گەە پێ کردن.
بستەهی (ن.کی) bistehî(ki)
برووغی، بوغرایی، ترودەعیـە، کـاری خۆخەلەتانـدن، فین، کەش وفشی، لووت بەرزی.
بستی بە قەرز نادات (ند) bistî be qerz nadat
١-دریغیی لێ ناکات.
٢- بۆی بلوێ هەموو شتێکی لێ دەکات.
٣- بۆی هەلکەوێ سواری دەبێت.
بسک (ن) bisk
ب (ئەگریجە).
بسکۆک (ن) biskok
ب (بسک).
بسکە (ن) [1] biske
بزە، تووکە، زەردەخەنە.
بسکە (ن) [2] biske
دلخۆشیی، ڕووخۆشیی، شادیی، کەیف خۆشیی.
بسکە لیوەهاتن (کتن) biske lêwe ahtin
بسکەی سمێل هاتن .
بسکەی سمێل هاتن (ند) biskeysmêl hatin
بسکە لیوەهـاتن، دەمـاخ سـاز بـوون، کـەیف خـۆش بوون.
بسووت (ئان) bisût
ئاگر بسین، پەلوختە، گرسین.
بسین (ن.کل) bisên(kl)
بکر، سەنیار، سینەر، کریار.
بشکانن (کتپ) [1] biškanin
پـشکانن، پـشکنیین، گـەڕان (بەشـوێن شـتێکدا)، گەڕیان.
بشکانن (کتن) [2] biškanin
بەنووکـەنووک گریـان، دەس بەنووکـەنووک کـردن، نووکەنووک کردن (وەک منداڵ).
بشکوڕیین (کتن) biškürîn
دەس بەڕێیشتن کردن، دوور کەوتنەوە.
بشکوشک (ن) biškûšik
خونچە (گوڵ)، شکۆفە، گوڵی دەم نەپشکوتوو.
بشکوول (ن) biškül
پشکوول، تەقن، چەرک، قوڕ، کوڕ، گیل.
بشێر بشێر (ئاک) bišêr biêšr
١- بەبەردەوامیی، بەرەودوا، یەک لەدوای یەک.
بێ پچڕان، هەمووکات، هەمیشە.
بشێونە (ئان) bišêwne
پشێونە، تێ چین، شوفان، مایەفیتنە.
بڤ (نسپ) biv
ب (بڤە).
بڤار (ن.کی) [1] bivar(ki)
ب (بوار).
بڤار (ن.کی) [2] bivar(ki)
خـۆبینیی، خۆپەرسـتیی، خۆخـۆیی، خۆکـاریی، مـن منۆکێ.
بڤر (ن.کی) bivr(ki)
بیڤر، بیور، تەبەرە، تەڤر، تەور، تەورزین.
بڤە (ئان) [1] bive
١- پرمەترسیی، سامدار، سامناک، ترکزە، مۆلەکە.
٢- بزدینەر، ترساوەر، تۆقینەر، زراویەر.
٣- بکوژ، کوشندە، گیژەن، مرینەر.
بڤە (نسپ) [2] bive
دەستی بۆمەبە!، مەکە!، وامەکە (ئاراستەی منـداڵ دەکرێ..).
بڤێ نڤێ (شر.کی) bivê nivê(ki)
بیێنەبێ، چارنێیە، دەبێ هەر وابێ.
بکار (ن) [1] bikar
بکر، بکـەر، بـەجێ هێنـەر، پـیکهێنەر، جێبەجێکـەر، ڕابوونەر، کارا، کردەر، هەلسەر، هەلسوڕێنەر.
بکار (ڕێ) [2] bikar(rê)
ناوی کارا
بکوت (ن) bikut
ژەنەر، لیدەر، وەشینەر.
بکوژ (ن) [1] bikuj
پـیاوکوژ، چـاو پـرلەخوێن، خـوێن ڕێـژ، خـوێنیین،

کوژەر، کوژەوە.

بکوژ (ئان) ٢ bikuj
بەتوانا، بەدەسەلات، توانا، خاوەن دەسەلات، دەسەلاتدار، لێهاتوو.

بکوژ (ئان) ٣ bikuj
کوشندە، گیژەن، مردناوەر، مرێنەر.

بکوژوببڕ (ئان) bikuj w bibir
بکوژ وببڕ، دڵ رەق و خوێن رێژ.

بکەرب (ئان) bikerb
ب (ئیسک قورس / ٣).

بکێڵ (ن) ١ bikêl̠
جفتیار، جوتیار، وەرزیار، وەرزێر.

بکێڵ (ئان) ٢ bikêl̠
دێکانیی، دێهاتیی، لادێیی.

بکێڵگە (ن) bikêl̠ge
زەمین، زەوی، زەوین، کێڵگە.

بگار (ن) ١ bigar
ب (بوار).

بگار (ن) ٢ bigar
رێگا، رێگاو بان، رێگە.

بگار (ن) ٣ bigar
بوارە، دەرفەت، کەلێن، ماوە.

بگاردن (کتن) ٣ bigardin
بگێرانــــن، تێـپەڕاندن (ژیـانێکی سـانایی وپــر کامەرانیی)، تێپەڕکردن، گوزەراندن.

بگاردن (کتپ) ٤ bigardin
بەئەنجام گەیاندن، بەجێ هێنان، پێکهێنان، جێ بەجێکردن، راپەڕاندن (ئیش)، هەڵسوڕاندن.

بگارەدان (کتپ) bigaredan
بوارەدان، جێ بۆ کردنەوە، جێگاکردن، ماوەپێ دان، مۆڵەت پێ دان، واز لێ هێنان، هێشتن.

بگربگر (ن) bigir bigir
ب (بگرە ویەردە).

بگرەویەردە (ن) bigirewberde
١- ئاژاوە، ئاژاوەو پشێویی قورس، بگر بگر، پشێویی، هەراویگر، هەراوهوریا.
٢- ب (ئاخڵران).

بگیر بگیر (ن) bigîr bigîr
رەش بگیر، (قاو کردنی هەموو ئەو کەسانەی توانای چەک هەڵگرتنیان هەیە)، کاری مرۆڤ بەسەرباز کردن.

بگێر (ن) ١ bigêr̠
بگەڕ، بەڕێوەبەر، سەرپەرشتیکەر.

بگێر (ن) ٢ bigêr̠
کارگەچیی، نمەدماڵ، نەووکێ ماڵ.

بل باریک (ئان) bil barîk
لاواز، لەڕ، مل باریک.

بلبال (نک) bilbal
بنجاڕ، تەراز، زەرزەڤات، سەوزە، سەوزەوات.

بلبل (م،ن) ١ bilbil
بولبول، بولبول.

بلبل (ن) ٢ bilbil
فیقە (وەک بولبول و لەقوور دروستکراو).

بلبلە (ئان) ١ bilbile
شیرەی بەلووعە، قفڵی بەلووعە.

بلبلە (ئان) ٢ bilbile
ب (ئاواووک / ٢).

بلوور بایەکی بەسە (رس) bilurbayekî bese
١- شتێکی ناسکە.
٢- دڵی زۆر ناسکە، زوو دڵی دەشکێت (دەرەنجێ)، زوو هەستی بریندار دەبێ.

بلووریی (ن،ئان) ١ bilürî
١- لەبلوور دروست کراو.
٢- وەک بلوور ورشەدار وبێ گەرد.

بلووریی (ن) ٢ bilürî
حەمایل، مەرمەڕشا، هومایل، هومایی.

بلوول (ن) bilül
١- پۆر، خوریی.
٢- جل ویەرگی لەخوریی دروست کراو.
٣- بەردەخوریی، خوریی بەردین.

بلوین (ن،کی) bilwîn(lu)
ب (بلوێر).

بلوێر (ن) bilwêr
بلوور، بلۆر، بلوول، بیک، پیک، شمشاڵ، لوولە، لوولی، نای، نەی، هەڤان.

بلوێر بەزین (ئان) bilwêr bezên
١- بێ چاوەڕوو، پەت پسێن، چەقاوەسوو.
٢- بلەربەزین، چەنەباز، زۆربڵێ، مەلابەزین.

بلوێر ژەن (ن) ١ bilwêr jen
بلوورڤان، بلۆرڤان، بلوێر لێدەر، شمشاڵ ژەن، شمشاڵ لێدەر.

بلوێر ژەن (ن) ٢ bilwêr jen
١- زمان بەد، زمان درێژ. ٢- پروپاگەندەچیی.

بلویر لێدان (کتب) bilwêr lêdan

١- شمشاڵ لێ دان، فووکردن بەبلویردا ودەنگ لێ پەیدا کردن، لە بلویردان. ٢- گۆرانیی ووتن یان فیکەلێدان هەروەک فوو کردن بەشمشاڵدا.

بلوق (ن) biloq

بلق، پفکە، پۆرگ، پۆقلە، تلۆق، دلۆق، گۆزاولە.

بلوق کردن (کتن) biloqkirdin

بلق کردن، تلۆق کردن، هەڵتۆقان،هەڵتۆقیین، تۆقالەکردن.

بلوک (ن) bilok

١- خشتی چیمەنتۆی ناو پووچ. ٢- کۆمەڵی دەوڵەتانی یەکگرتوو. ٣- کۆمەڵی (خانوو)گشت بەیەکەوەدیاری کراو، ریزەماڵ. ٤- پارچەیەداری ئەستوور وقورس. ٥- بر، گەل، هەند.

بلەخش (ن) bilexiš

بەردی بەقیمەت، گەنج، گەوهەر.

بلەزەندەر (ئان) bilezender

١- بەژگە، بێ سەروبەر، خواروخێچ، نادروست، ناڕێک. ٢- ناقۆڵا، نالەبار، وێ نەچوو.

بلەکناچیی (ئان) bilknaçî

بلەکناچێ، ڕەنگ ژنانیی، ناپیاو.

بلەگاز (ئان) bilegaz

بەلەنگاز، داماو، هەژار.

بلەلیی (ن) bilelî

بەلەد، ڕێ بەڵەد، ڕێنما، شارەزا (ڕێگەوبان).

بلەنگاز (ئان،کی) bilengaz(ki)

بێ نەوا، دەربەدەر، لانەواز.

بلەوەز (ن) ١ bilewez

چەپگەر، خورت، خوێن مژ، دیکتاتۆر، زاڵ، زۆر دار.

بلەوەز (ئان) ٢ bilewez

تڕال، تسکەن، تەپلۆس، تەپۆ، تەمبەڵ، تەمەڵ، تەوەزەل، خاو، خلیچک، سست.

بلیت (ن) bilît

بارنامە، بلیت، بیتاقە، تکت، تیکت، کۆپۆن، گوزەرنامە.

بلیچ (ن) bilîç

گرمەگرمی هەور، گرمەی هەور، گۆلە.

بلیز (ن،کل) bilîz(kl)

ب (بلیسە).

بلیسین (کتن) bilîsîn

ترسان، تۆقیین، زارەترەک بوون، زراو چوون، سەرسام بوون، واق وڕمان.

بلیمەت (ئان) ١ bilîmet

١- دانا، زانا، زیرەک، شامێژن، کەمۆ.

٢- بەکار، پیتۆر، زۆرزان، کارامە، کارزان، لیهاتوو، هەڵکەوتوو، هۆکەل.

٣- جانانە (تەنها بۆ کچ..)، دانی مار، سۆدرە، سەرەسۆدرە، میرکوڕ.

بلیمەت (ئان) ٢ bilîmet

ئاجباتیی، سەیر(شت)، ئەجایەب

بلیمەت (ن) ٣ bilîmet

پیلان زان، پیلانگێڕ، فێڵزان.

بلێک (ن) bilêk

بابووکە، بادف، باندەر، پێچ وکلۆ، کڕێوە.

بل (ئان) ١ bil

زۆرگەییو (میوە..)، میوەی زۆر گەیشتوو.

بل (ئان) ٢ bil

فلتەفلت (ئاخاوتنی مرۆڤی بێ دان).

بل (ئان) ٣ bil

١-نەرم (لەئەندازە بەدەر)، نەرم نەرم.

٢- مەمکی شل (کچ).

بلا (شر،نسب،کی) ١ bila(ki)

بهێڵە، بێڵە، بواربدە !، ڕوخسەت بدە.

بلا (ناک،نسب،کی) ٢ bila(ki)

بازە، باشە، بلا، بلانە، بلە، بلانە، بلانێ، بەلا، بیلا، بیلانە.

بلاو (ئان) ١ bilaw

بەلاف، بەلاف بوو، شاش، فراوان، گوشاد، لەیەک دوور، ولاو.

بلاو (ئان) ٢ bilaw

بەربادبوو، پرژ، پرش، پرشاو، پژاو، پژیاگ، پەخش، پەرت.

بلاوبوونەوە (کتن) bilawbünewe

١- جوابەزبوونەوە، جیابوونەوە (لەیەکتر)، لێک دوور بونەوە. ٢- لێک ئاشکرا بوون.

٣- لێک دوورکەوتنەوە.

٤- پەرەئەستاندن، پەرەساندن، پەرەسەندن، تەشەنە کردن، تەنینەوە، داکەوتن (نەخۆشیی).

٥- ڕۆژنامە... دەرچوون وبەدەستی خەڵک گەیشتن بەپارە، شتی نوسراوی لەچاپ دراو بلاوبوونەوە بەناو خەڵکدا بۆ مەبەستی فرۆشتن.

٦- پرژان، پژان، پشان، پەرت بوون، هەترەبوون.

٧- ئاشکرابوون (قسەوباس)، پەنهانی کەوتنەدەم خەڵک، دەرکەوتن (ڕاز)، قاوەقاو دەس پێ کردن.

بلاوکردن (کتپ) bilawkirdin
١- بەلاڤ کرن، لیک جیاکردنەوە، لیک دوورخستنەوە ٢- پرژانن، پرشاندن، پژاندن، شت بەملاوئەولادا بێ سەروبەریی بلاوکردنەوە.

بلاوکردنەوە (کتپ)١ bilawkirdinewe
١- بەخشینەوە(شت بەسەرخەلکدا). ٢- پەخش کردن، دابەش کردن (رۆژنامە..)، وەلاوەکردن.
٣- لەیەک جیاکدنەوە، لەیەک دوورخستنەوە.

بلاوکردنەوە (کتپ)٢ bilawkirdinewe
ئاشکراکردن(نهێنیی)، ئاگادارکردن، بانگەوازکردن، جاڕدان، دەرخستن، دەنگ دان.

بلاوکردنەوە (کتپ)٣ bilawkirdinewe
پەرە پێ دان، پەرەسەندن.

بلاوکردنەوە (کتپ)٤ bilawkirdinewe
فراوان، کردن، گوشادکردن.

بلاوکەرەوە (ن)١ bilawkerewe
بەفیڕۆدەر، پەخشانکەر، پەخشەر، پەخشینەر، تەخشانکەر.

بلاوکەرەوە (ن)٢ bilawkerewe
چیرۆک بێژ، حیکایەتخوان، گێڕەرەوە(باس وخواس).

بلاوە (ن) bilawe
جودایی، جیایی، کەلەبەر، لیک دووریی.

بلاوە پێ کردن (کتپ) bilawe pê kirdin
لیک جیاکردنەوە (خەلک)، لیک دوور خستنەوە درپێ دان.

بلاوەکردن (کتن) bilawe kirdin
بلاوبوونەوە ولیک دوور کەوتنەوە،
بلاوەلێ کردن، بەملاولادا ڕۆیشتن.

بلاوە لێ کردن (کتن) bilawe lê kirdin
ب(بلاوە کردن).

بل بوون (کتن) bilbûn
١- زۆر گەیشتن (میوە)، زیاد گەیین(میوە).
٢- تەپیین (کاڵەک).
٣- داکەوتن، زل بوون وشۆڕبوونەوە (مەمک).

بلتەبلت (ن) biltebilt
بلقەبلق (ناو)، بلتەی یەک لەدوای یەک.

بلچ (ن،رو) bilç
ریلی، کڤێژ، کوێژ، کوێچ، کوێژ، کۆشک، کومێژ، کێوژ.

بلچیی (ن) bilçî
بێ شەرمیی، ساتوڵیی، سووکیی.

بلح (ئان) bilh
بێ مێشک، تەپۆل، حۆل، سەپۆل، گەوج، گێچ، گێل، هۆل، هەری، هێژ.

بلح (ئان) bilh
بێ سوود، بێ فەڕ، بێ کەلک، بێ هوودە، چوو -نە.

بلحانە (ئاک) bilhane
بەگەوجیتیی، بەگەوجیی، بێ مێشکانە، حۆلانە، گەوجانە، گێلانە.

بلح کردن (کتپ) bilhkirdin
حۆل کردن، گەوج کردن، گێژکردن، گێل کردن، گێلە پێ کردن، وورکردن، هێرکردن.

بلحیتیی (ن) bilhêtî
١- بلحیی، بێ مێشکیی، زەین کوێریی، گەوجیتی، گەوجیی، گێژیی، گێلیی، نەفامیی، وورپیی.
٢- بێ ئارەزوویی، بێ دەماریی، بێ ڕوحیی، بێ زەوقیی، سستیی، مردەلۆخەیی.
٣- ئەبلەقیی، کاری سەرسوڕمان، گێژو وێژیی.

بلغ (ن) bilx
١- تلپ، تلپە،.
٢- بەلغ(ناو کتلی یان سەماوەر)، بەلغ.

بلخاخ (ن) bilxax
داد، داد وبێدا، قیرە، قیرەقیر، قیژە، هاوار.

بلق (ن،خ) bilq
١- بلقاو، پفکە، کەفی سەراو، گومزە، گومەزە. ٢- بلوق، بوقژە، بەقبەقوکە، پۆرکە، تلۆق.
٣- بێ بەها، چو-نە، کیشەیەکی چکۆلە(خ).
٤- تەفرە، ڕواڵەتیی گزەون، فریو.

بلقاو (ن) bilqaw
زۆنگ، زۆنگاو، زەلکاو، قامیشەلان، هۆڕ.

بلق دان (کتن) bilqdan
بلق پەیدابوون، بلق هەلدان، بلۆدان، کەف کردن، کولان، هاتنەقولپ، هاتنەکول.

بلق هەلدان (کتن) bilq heldan
ب (بلق دان).

بلمە بلم (ن) bilme bilm
١- فلتەفلت (گفتوگۆی مەردومی پیری بێ دان).
٢- بۆلەبۆل، کاری ناڕەزایی دەربڕین، مڕەمڕ.
٣- چرپە، ژێر لێوان(ئاخاوتن)، وورتە وورت.

بلند (ئان) blind
١- ب (ئاشکرا / ٤). ٢- ب (نۆفلاز / ٢).
٣- بلن، بولنگ، بلیند، بەرز، درۆک، ژێ هەل، قوت گڵاند، هەوراز. ٤- قنج، قۆز، قیت، گت، هەلکشاو.

٥- پایەبەرز، گەورە (ئد).
٦- ڕەپ، هەستاو، هەڵساو.

بلندایی (ن) blindayî
بلنایی، بلندیی، بلیندایی، بلیندیی، بولەنیی، بەرزایی، بەرزیی، چیا، گتایی.

بلندبوون (کتن) blindbûn
١- بەرزبوونەوە، سەر لەئاسۆدەرهێنان، لەئاسۆ دەرکەوتن. ٢- بەرزەپێ لەبەرهەستان، لەبەرهەڵسان، هەڵستان.

بلندبوونەوە (کتن) blindbûnewe
١- ب (ئاخێزکردن). بلندەوەبوون، بەرزبوونەوە، هەڵبەزینەوە، هەڵستانەوە.
٢- بەرەو ژووربوونەوە، بەرەو ژووروو ڕۆیشتن، گەیشتنەمەودایەکی بەرزتر.
٤- گەیشتنەپایەیەکی بلندتر (لەکۆمەڵدا یان لەئیش وکاردا).

بلندبێژ (ن) [1] blindbêj
بلینەبێژ(رادیۆ)، دەنگێ گەورەکەر.

بلندبێژ (ئان) [2] blindbêj
دەنگێ بەرز، دەنگێ گەورە

بلندکردن (کتپ) blindkirdin
ب (بلند کردنەوە).

بلندکردنەوە (کتپ) blindkirdinewe
١- ئەفرازبرن، ئەفرازکرن، بەر بژوورکرن، بەرزکردنەوە، (vt). بەرزەوەکردن، بەرەوهەوابردن، بەرەوژوورتر کردن، هلکافتن، هەڵبڕین، هەڵگرتن، هەڵهێنان.
٢- خستنەسەریەک (شت)، کەڵەکەکردن، هەڵچنین (چینی دیوار).
٣- پایەی کەسێ بەرزکردنەوە، پێش خستن، زل کردن، گەورەکردن (پایەی کەسێ)، وەبەرخستن.
٤- سووکەدزیی کردن، گەنگەدزیی کردن.
٥- خستنەئەولاوە (شت)، لابردن.
٦- ئاشکراکردن، پیشاندان، دەرخستن، ڕاکرن.

بلندهیمەت (ئان) blind hîmmet
هیمەت بەرز، وورە بەرز (سوپا).

بلندیی (ن) blindaî
١- ب (بلندایی). ٢- بەرزیی، گەورەیی، مەزنیی. ٣- بەندەریی، پرکیشیی، توانایی، تەوان، دەست ودوو، شیاویی، لیهاتوویی، یارا.
٤- سەربەرزیی، شانازیی، کاری پێ خوریین.

بلودان (کتن) bludan
ب (بلق دان).

بلێ بلێ (ن) [1] blê blê
زمان دریژی، زوان دریژیی، زۆر بلیبیی، زۆر ووتن، قەرەچەناخیی.

بلێ بلێ (ن) [2] blê blê
١- زۆر بلێ، چەنەباز، چیرەدرێژ.
٢- چەنەهەراش، قەرەچەناخ، لاتر قەوچەپێچ.

بلێسە (ن) blêse
١- بلێز، بلێزە، پێت، زووانە، سوولی، شید، کلپە، گڕ، گوڕی. ٢- تەوژمی گەرما، هەڵاوی گەرما.
٣- ب (ئالاف / ٢).

بلێسەسەندن (کتن) blêse sendin
ئاگر گرتن، گڕگرتن.

بم (ئان) [1] bim
تیک سمراو، قەڵەو، گۆشتن.

بم (ئان) [2] bim
(دەنگێ)زل، بەرز یان گەورە (دەنگێ)، دەنگێ قەڵەبالغ.

بم کردن (کتن) [1] bim kirdin
خۆ گرژکردن و لێ هەڵقرچان، خۆگێف کردن.

بم کردن (کتن) [2] bim kirdin
ڕووتاڵ کردن، نارەحەتیی پیشان دان بەرامبەرکەسێ.

بن (ن) [1] bin
بنداریی، دوخترزینی، دوێتیی، کچانیی، کچێنیی، کەچانیی، کەنیشکیی، لەچەک.

بن (ن) [2] bin
١- بنک، بنکە، بنگا، بنگە، بنواشە، بنەوای جم و جۆڵ و دەسەڵات (جەنگێ). ٢- بنەوە، چیر، ژێر.
٣- بنج، بنەڕەت، بێخ، پنچ، ڕەگێ، ڕەگ و ڕیشە. ٤- هەرەدوایی، هەرەژێرەوە(شت).

بناخە (ن) binaxe
بنچینە. بنیات.

بنار (ن) binar
١- بنەوا، دامێن(گرد)، داینە، داوێن(تەپۆڵکە).
٢- بنەتار، سەراوەڵە، سەربەرەو ژوورکە (ڕێگا).

بنار کردن(ن) binar kirdin
پێ داگرتن، پێدانووسان، پێوەنووسان، لەسەرشت سوور بوون، لەکۆڵ نەبوونەوە، لێ نەبوونەوە، وازلێ نەهێنان (بەئاخاوتن یان چەند وچوون)، هەراسان کردن.

بناخه (ن) [١] binaxe

١- بناغه، بنچینه، بنگه، بنه، بنه‌ڕه‌ت، بنیاد، به‌ناغ، پیی، ته‌مه‌ل، بن گل. ٢- بنیات، بنیاد

بناخه (ن) [٢] binaxe

به‌ربیژ، به‌رگوتن، پێشگوتن، پێش ووته، ڕێ، سه‌ره‌تا.

بناخه دانان (کتپ) [١] binaxe danad

١- بناغه‌نان، داڕشتن(بناغه)، دامه‌زراندن، هه‌لبه‌ستن (بنیاد). ٢- ئیش یان کار ده‌س پێکردن، بنیادنان یان کردن.

بناخه دانان (کتپ) [٢] binaxc danan

قالب داڕشتن، قالب کردن یان گرتن.

بناڤێ (ن،کی) binvê(ki)

١-پیله‌بازیی، ده‌سته‌ویه‌خه، شه‌ڕ وکیشه(له‌سه‌ر شتیکی بێبه‌ها).

٢- ده‌مه‌قاله، ده‌مه‌قالێ، قرومووڕ، قنگه‌شه‌ڕ.

بناقاقا (ن) binaqaqa

بناقاقه، بن مل، بنه‌خڕ، بین، بینه‌قاقه، گه‌روو، گه‌لوو، مل.

بناگر (ن) binagir

به‌رچاوکه، چاوڕوونکه.

بناوان (ن) [١] binawan

بنه‌وان، بنه‌وانه، سه‌رگه‌وره‌ی مال (ژن)، کابان، که‌بانیی، که‌یبانوو، مال به‌ڕیوه‌به‌ر (ژن).

بناوان (ن) [٢] binawan

ب (بناخه / ١).

بناوان (ن) [٣] binawan

به‌رهه‌لستی به‌رده‌م ئاو، به‌رهه‌لستی به‌رده‌م ڕێژگه، جۆگه‌ی هه‌لبه‌ستراو، سه‌رچاوه‌یه‌ک جۆگای له‌به‌رده‌مدا هه‌لبه‌سترابێ.

بناوان شیلان (کتپ،ئد) binawan šêlan

١- ب (بناوان هه‌لبه‌ستن).

٢- ئیش بنج به‌ست کردن، سه‌ره‌تایه‌کی ڕێک وپێک ده‌ست پێ کردن، کارسازاندن.

بناوان هه‌لبه‌ستن (کتپ) binawan helbestin

بناوان شیلان، بنه‌جۆگه شیلان، دیوار دروست کردن له‌به‌رده‌م ئاوه‌ڕێژدا، به‌رهه‌لست دانان له‌به‌رده‌م کانیاودا.

بناوانه‌ی شله (رس) binawaney šile

١- ژنه‌که‌ی ده‌س بلاوه،که‌یبانووه‌که‌ی ده‌س به‌قریه. ٢-بنچینه‌که‌ی خراپه.

بن ئاوبوون (کتن) bin aw bün

بن ئاوکه‌وتن، ژێر ئاوکه‌وتن، که‌وتنه‌بن ئاو، له‌ناوئاودا نوقم بوون.

بنانی (ن) binanî

قوولایی، قوولیی.

بن بار (ئان) [١] binbar

پێزان، سوپاسکار، سوپاس گوزار. قه‌رزاربار، منه‌تبار، منه‌تدار.

بن بار (ن) [٢] binbir

ژێربار (که‌ل وپه‌ل).

بن بڕ (ن) [١] binbir

بنه‌بڕ، پینج بڕ، ڕیشه‌بڕ، ڕیشه‌که‌ن.

بن بڕ (ن) [٢] binbir

چاوه، سه‌رچاوه، کان، کانگا، کانگه.

بن بڕکردن (ن) [١] binbir kirdin

١- بنه‌بڕکردن، بیخ بڕ کردن، ڕیشه‌بڕکردن، ڕیشه‌که‌ن کردن، له‌ڕه‌گ وڕیشه‌ده‌رهینان، له‌ڕیشه‌ده‌رهینان.

٢- براندنه‌وه، ته‌فروتوناکردن، قه‌لاچۆتێ خستن، قه‌لاچۆ کردن، له‌ناوبردن، نه‌هیشتن.

٣- دوایی پێهینان (کاروبار)، کۆتایی پێ هینان، کیشه‌دوایی پێ هینان.

٤- ئه‌نجام پێ دان(به‌شتیکی ناخۆش یان نابه‌جێ). ٥- ب (ئاگر بڕ کردن / ٢)

بن بڕکردن (کتپ) [٢] binbirkirdin

ووشکه‌ڕێ کردن (موو یان خوریی).

بن بزیو (ن) binbzêw

ئاوازی خرۆش، به‌سته‌ی پڕ جۆش وخرۆش.

بن پال (ئان،ئاک) binpal

١- بێته‌ک، بن چغ، به‌ته‌نیشت، ته‌نیشت (که‌سێ).

٢- که‌لین، لا، لاکون، ماوه.

بن پژاندن (کتپ) binpijandin

١- بێ بن کردن، په‌رده‌دڕاندن، کچینیی بردن، که‌نیشکیی هه‌لگرتن.

٢- به‌زۆره ملیی سه‌رجیی کردن له‌گه‌ل کچ.

بن پێ (ن) [١] bin pê

بنی پێ، به‌ری پێ.

بن پێ (ن) [٢] bin pê

ژێر، ژێره‌وه.

بنتار (ن) [١] bintar

جیگه‌و ڕیگه، جێ شوین، سه‌روشوین.

بنتار (نک) ٢ bintar
دەنگ وباس، هەواڵی نوێ.
بنتاو (ن) bintaw
١- کۆرپەی درەخت، نەمام.
٢- دەستەکو، گەنج (خ). ٣- ناوەڕۆکی دار.
٤- قەدی دار یان بنەوەی دار، ناوقەدی دار.
بنجار (نک، کی) bincar(ki)
ئەسوو، تەراز، زەرزەڤات، سەوزە، سەوزەهات، سەوزەوات، سەوزیی.
بنجامە (ئان) bincame
چقۆ، دوو ڕوو، ساختەچیی، ساختەکار.
بنجامەتیی (ن) bincametî
تەڵەکەبازیی، دووڕوویی، ساختە، ساختەبازیی، ساختەچیتیی، ساختەکاریی، فروفیڵ، فێڵ وفەرەج، کەڵەک، کەڵەکەبازیی.
بنج بەست (ئان) ١ bincbest
ڕەگ داکوتاو، ڕوواو.
بنج بەست (ئان) ٢ bincbest
١-ئامادە، بەردەس، دەبار، ساز، لەبار.
٢- دامەزراو، ڕێکخراو.
بنج بەست کردن (کتپ) bincbest kirdin
جێبەجێ کردن، دامەزراندن، سازکردن.
بنج بەستن (کتن) bincbestin
ب (بنج داکوتان).
بنج داکوتان (کتن) ١ binc dakutan
ڕووان، ڕەگ داکوتان.
بنج داکوتان (کتن) ٢ binc dakutan
١- جێبەجێ بوون، چەسپان، دامەزران، سازان.
٢- خۆدامەزراندن (میوانی سێبەر قورس)، زۆر دانیشتن (میوانی لەش گران).
٣- جێگیربوون، نیشتەجێ بوون.
بنج وبناوان [ئیش] (ن) binc w binawan
سەرچاوە وبناغەی کار.
بنجوو (ئان) bincü
بنجووگە، بنەجوو، بنەجووگە، بنەچەجولەکە.
بنجۆری کردن (کتپ،کتن) bincorîkirdin.
١ - بنجووری کردن، بنگیریی کردن،پەی بردن، جوستوجۆکردن بەدووی شتێکدا، سۆراغ کردن. ٢- بەدواداگەڕان، بەدووی شتێکداگەڕان، پشکڤاندن، پشکنین، گەڕان، لێگەڕان.
٣- جموجۆڵ کردن، ئەسرەوتن، هاتوچۆکردن. ٤- پەیجووری کردن، پەیداکردن، دەس کەوتن.

بنچی (ئان،ن) binçî
١- بنچینەیی، بنیادینی، بنیادی، بنگەهیی.
٢- بنیاد، بەشی سەرەکی. ٣- بناغە.
بنچاخ (ن) binçax
سەنەدی یاسایی، قەباڵە، قەواڵە، کۆنە، قەواڵەی کۆن.
بنچک (ن) binçik
بتە، بنجک، بنەدەوەن، دەوەن، شیخەڵ، مێتک، ووردە درەختی ناودارستان.
بنچینە(ن) binçîne
١- ب (ئاسار / ١). ٢- ب (ئایین / ٤).
٣- ب (بناخە / ١).
بنچینەیی (ئان) ١ binçîneyî
بناغەیی، بنیاتیی، نەژادیی.
بنچینەیی (ئان) ٢ binçîneyî
بەرایی، پێشاهیی، پێشەکیی، سەرانگاهیی، سەرەکیی.
بندار (ن) ١ bindar
بن پێ ماو، بن نەپژاو، خام، کچێنیی‌دار، کون نەکراو، لەچەک، نەسمراو(کچ).
بندار (ن) ٢ bindar
بنەدار، ژێرەوەی‌دار، کۆتەرە، کۆڵکە، کۆڵکەدار.
بندار (ن) ٣ bindar
قەدی دار، ناوقەدی دار.
بندار (ئان) ٤ bindar
ب (بناوان).
بندار (ئان) ٥ bindar
بێخدار، ڕەگدار، ڕیشەدار.
بن دەس (ن) ١ bindes
بن باخەڵ، بن پیل، بنەگڵ.
بن دەس (ن) ٢ bindes
بندەست، بەندە، بەنیی، ژێردەس، کۆڵە، کۆیلە.
بن دەس (ن) ٣ bindes
پەراسوو، ئێسقانەکانی لاتەنیشت (سەرەوە وناوەڕاست وخوارەوەی تەنی مرۆڤ).
بن دەسیی (ن) ١ bin-desî
١- بەندەیی، ژێردەسیی، عەبدایەتیی، کۆیلەیی. ٢- مەینەتیی، نارەحەتیی (ئیش).
بن دەسیی (ن) ٢ bin-desî
پەنهانیی، ڕاز، سرت، سرتە، نهێنیی.
بن دەسیی (ئاک) ٣ bin-desî
بەپەنهانیی، بەدزیەوە، بەنهێنیی، لەژێرەوە.

بنژیل (نک) binjîl

بنجوول، پاشماوه، پاشه‌ڕۆکه، پیما، ماوه، ماوه‌وه.

بنک (ن) [١] bink

موور، مووره‌دار.

بنک (ن) [٢] bink

بن، بنه‌وه(شت)، خواروو (شت).

بن کردن (کتن) bin kirdin

بنج داکوتان، ڕووان، ڕه‌گ داکوتان.

بنکلێشه (ن) [١] binklêşe

ده‌روونی ئاده‌میزاد، ناخی ده‌روون، ناوبیر وهۆش، ناوقه‌پیلکه وقالبی مرۆو.

بنکلیشه (ن) [٢] binkelîşe

ده‌روونی ئاده‌میزاد، ناخی ده‌روون، ناوبیر وهۆش، ناوقه‌پیلکه وقالبی مرۆو.

بن کۆشک (ن) binkošk

ژێرخان.

بنکۆڵ (ئان) binkol

بنکه‌ن، بن که‌ند، بن هلۆل، ژێرکه‌ن، ژێرملۆل.

بنکۆڵ کردن (کتپ، ئد) binkol kirdin

١ - بنکه‌ن کردن، بن که‌ندکردن،بن هه‌لکۆلین، ژێر که‌ن کردن. ٢- پیلان گێران، کنه‌کردن (ئد).

بنکه (ن) binke

باره‌گا.

بنکه‌ن (ئان) binken

ب (بنکۆڵ).

بنکه‌ند (ئان) binkend

ب (بنکۆڵ).

بنکه‌ند کردن (کتپ) binkend kirdin

ب(بنکۆڵ کردن).

بنگ (ن) bing

په‌لکه، خۆله‌یدانکه، زیلگه، سه‌رانگویلکه، سه‌ره‌گۆیلکه، سه‌ره‌نویلکه، گیوه‌که.

بنگووڤ (ن، کی) bingüv(ki)

که‌له‌خان.

بنگۆزروان (ن،پو) binegozirwan

بن گوزه‌له، بنه‌گۆزروان.

بنگه (ن) [١] binge

جومگه.

بنگه (ن) [٢] binge

ئه‌یاره‌خانه، فرگه، فرۆکه‌خانه، نیشتنگه‌ی فرۆکه.

بنگیری کردن (کتپ) bingîrî kirdin

بنجۆری کردن.

بنمیچ (ن) binmîç

ب (ئاسمانه / ١).

بنوار (ن) binwar

مه‌نزلگا، مه‌نزلگه، وه‌ستانگه، وێستگه.

بنوو ! (کد) binü !

١- بچۆ بۆخه‌وتن، بڕێخه‌وه، پاڵکه‌وه، ڕاکشێ.

٢- بوه‌سته، بویس، بویسه، بێس، بێسه.

بنووس (ن) binüs

نووسه‌ر، نوسیار.

بنۆڵه (ن) binole

تووره‌که، جزدان، کیسۆڵکه، کیسه.

بنه (نک) [١] bine

(باره‌گای سوپا)، بنکه، هه‌وارگه.

بنه (نک) [٢] bine

بارگه، به‌نده‌که، که‌لوپه‌ل، گه‌مه‌ک.

بنه (ن) [٣] bine

بنه‌به‌ست، چه‌ق، ناوه‌ڕاست، ناوه‌ند.

بنه (ن) [٤] bine

حه‌شارگه، سیپه، قۆخ، قۆخته، قۆخه‌ل، قووخه‌ل، کۆخ، کۆخته، کووخ، کۆمانچ.

بنه (ن) [٥] bine

١- ئیستگه، ڕوانگه.

٢- بنجۆری، بنگیری، سۆراغ.

بنه (ن) [٦] bine

ده‌ستوور، یاسا.

بنه (ن) [٧] bine

خواره‌وه، ژێره‌وه

بنه (نک) [٨] bine

پیداویستی، پێویستی.

بنه‌بان (ئان) bineban

ئه‌ولاترین (جێگه)، دوورترین(شوێن).

بنه‌بان (ن) [١] bineban

شت.

بنه‌بان (ن) [٢] bineban

ب (ئه‌نجام / ١).

بنه‌بان (ئان) [٣] bineban

ئه‌وپه‌ر.

بنه‌بان کردن (کتپ) bineban kirdin

دوایی پێ هێنان،کۆتایی پێ هێنان.

بنه‌بڕ (ن) [١] binebir

بن بڕ.

بنەبڕ (ن) ٢ binebir
ئەجام.

بنەپیت (ن) ١ bine pît
بن خەرمان، پاشەڕۆکی خەرمان.

بنەپیت (ن) ٢ bine pît
دەستمایە، سەرمایە.

بنەتار (ن) ١ binetar
بنار، بنەوا، داوێن (شاخ).

بنەتار (ن) ٢ binetar
١- باپیر، بابەگەورە. ٢- باوو باپیر، ڕەچەڵەک.

بنەتوو (ن) ١ binetü
خێزان، (دایک وباوک ومندالان)، کەیبانوو، کەیوانوو.

بنەتوو (ن) ٢ binetü
بنەتۆ، بنەتۆم، بنەتۆو، بنەجووت (بەشێک لەو دانەوێلەیەی بۆ تۆوی ساڵی دوایی بەکار دەهێنرێت)، ئەو دانەوێلەیەی کەدەچێنرێ.

بنەجووت (ن) ١ binecüt
چۆنیەکیی(لەبەشدا)، نیوانیو، ماوبەشی (کشتوکاڵ).

بنەجووت (ن) ٢ binecüt
کێڵگە، مەزرا.

بنەچە (ن) bineçe
بنەچەکە،باووباپیر.

بنەچەکە (نک) ٢ bineçeke
ڕەگیشە، ڕیشە.

بنەچەکە (ن) ٣ bineçeke
بابک، بناچە، بنج، بنچینە، بنەچە، بنەماڵە، بەرەباب، بنیچە، توخم، دەڵل، ڕەچلەک، ڕچەڵەک، ڕەسەن، ڕەگەز.

بنەدار (ن) binedar
کۆتک، کۆتکەدار، کۆتەرە، کۆتەلە، کۆتەلەدار.

بنەدز (ن) ١ binediz
پاش دز، شەریکەدز.

بنەدز (ن) ٢ binediz
چەپەر.

بنەڕەت (ن) ١ bineret
بناخە.

بنەڕەت (نک) ٢ bineret
ڕەگ وڕیشە.

بنەڕەت (نک) ٣ bineret
ئەلفبا.

بنەڕەت (ن) ٤ bineret
بن، تەختی بن، تەرک، تەک.

بنەکردن (کتپ) ١ binekirdin
بنگیریی کردن، بەپێ وشوێنەوەچوون، سۆراغ کردن، وەدوو کەوتن(بەبەردەوامیی).

بنەکردن (کتپ) ٢ binekirdin
دەس نیشان کردن، ڕەنگ ڕشتن، سنوورکیشان، هێل کیشان.

بنەکردن (کتپ) ٣ binekirdin
بەسەرداتێپەربوون، بەسەرداڕابوردن. بەسەرداڕۆیشتن، لێ ڕەت بوون.

بنەکردن (کتپ) ٤ binekirdin
١- لێ دڵنیابوون، ناسینەوە، وەبیرهاتنەوە، یاد کردنەوە(سەر لەنوێ). ٢- تۆژانەوە(لەشت)، چوونەبنج وبناوان، لێ پێچانەوە.
٣ - بڕیار لەسەردان، دەس نیشان کردن.
٤- دۆزینەوە، هێنانەدی. ٥- هەڵبژاردن.

بنەگا (ن) binega
بنکە، بنگە، (جێگای پشوودان لەسەفەردا)، چەقۆ، قۆناخ، مەنزڵگا، مەنزڵگە، هەوار، وار.

بنەگر (ن) ١ binegir
جێگر، جێ نشین، دوومان، شوێنگر، میراتگر، وەرت.

بنەگر (ن) ٢ binegir
بنەدار، دەسنێژ، دەمڕاست، نوێنەر.

بنەگرتوو (ئان) binegirtü
بنج داکوتیو، چەسپاو، چەسپیو، ڕەگ داکوتیو، سەرگرتوو(ئیش وکار).

بنەماڵ (ن) ١ binemal
بندار، بنەماڵە، پەرگال، خانەوادە، خێزانی ماڵەخانەدان، وەچە.

بنەماڵ (ن) ٢ binemal
خانەدان، گەورەماڵ.

بنەماڵە (ن) binemale
ب (بنەماڵ).

بنەوا (ن) ١ binewa
ئاتەگ.

بنەوا (ن) ٢ binewa
ئاسار.

بنەوا (ن) ٣ binewa
بناوان.

بنەوا (ن) ٤ binewa
بناوان.

بنەوانە (ن) binewane

بناوان.

بنەوبارخانە (ن) binewbarxane

بارگە.

بنەوشە (ن،ئان) binewše

١-بنـۆوش، بنـەفش، بنـەوش، ڕەنگـی مـۆر، شـینی مۆربـاو، مـۆر، وەنـەوش. ٢- گـوڵ وەنەوشـە، گوڵەوەنەوشە، وەنەوشەوە(گوڵ).

بنەوشەیی (ئان) binewšeyî

ڕەنگ مۆر، وەنەوشەیی.

بنەوە (ئاک) binewe

خوارەوە، ژێرەوە.

بنی (ن) binî

پاگە، تاوڵە، تەویلە، خۆلە، کۆتـان، کۆلیت، گەوڕ، هەرخان.

بنیات (ن) [1] binyat

دەس نیشان، نیشانە.

بنیات (ن) [2] binyat

بناخە.

بنیات (ن) [3] binyat

چاوە، سەرچاوە، کانگە.

بنیات (نک) [4] binyat

داهات، دەرامەت، هات.

بنیات (ن) [5] binyat

چاووکَ، چاووگە.

بنیات (ن) [6] binyat

گەیشتوو، هاتوو.

بنیاتی (ن) binyatî

بنچینەیی، بنگەهی، بنیادینی، دەهکەری.

بنیاد (ن) binyad

ب (بناخە / ١)

بنیادکار (ن) binyadkar

١- بناغەدانـەر، بنیاتنـەر، چەسـپێنەر، دامەزرێنـەر، دامێنەر، ڕێکخەر. ٢- دارێژەر(قاڵب، قاڵبچیی).

بنیادکردن (کتپ) binyad kirdin

١-بناغەدامەزرانـدن، بناغـەدانان، بنچینـەدانان، بنیادنان. ٢- دامەزراندن، دروست کردن.
٣- خستنەقاڵبەوە، دارشتن، قاڵب گرتن، لە قاڵب دان. ٤- بنیاکردن، خانوویەرەدروست کردن.

بنیادنان (کتپ) binyadnan

بنیاد کردن.

بنیادەم (ن) binyadem

ئادەمزاد، ئادەمیزاد، مرۆو، مـرۆڤ، مـرۆک، مـەردوم، مەریتە. **بنیادەم خۆر** (نک) binyadem xor

ئادەمیی خۆر، ئایم هەرەکە، پیاوخۆر.

بنی پێ هاتنە پشتی پێ (ئد)

binî pê hatine piştî pê

زۆر گەڕان وکەشەنگَ بوون، زۆرماندووبوون.

بنیە (ن) binye

بارە، بەندەری، پڕکێشیی، توانـایی، تـەوان، دەسـت ودوو، زووخ، لێ وەشانەوە، یارا.

بنیسی (ئان) binêsî

داڵگۆشت، زراف، لاواز، لەڕ.

بنێشت (ن) binêšt

بریژە، بەنوشت، بەنیشت، جاجک، جاجکـە، جاچـک، چاچکە.

بوار (ن) [1] bwar

بـار، بـڕ، بـڤار، بـۆر، بـۆری، بهـور، بهـوڕ، تـەنکاو، تەنکانیی ئاو، ڕەون، ڕێبار، ڕێوار، گوزار، گوزەرگا.

بوار (ئاک) [2] bwar

بەرامبەر، دەرهەق بە...، دەهم، لەبری، لەجیاتیی.

بوار (ن) [3] bwar

سەمت، سەنت.

بواردن (کتن) [1] bwardin

بڕ بوون، بردان، بۆردان، گوزەرگاهەبوون، مـاوەی لێ پەڕینەوەدان (ئاو).

بواردن (کتن) [2] bwardin

١-بەجێهێشتن، جێهێلان، فڕێدان، نـەکردن، وازلێ هێنـان، هەڵبواردن. ٢- خـستنەئەولاوە، خستنەپشت گوێ، گوێ پێ نەدان.
٣- بەسەرداتێپەڕبوون، بـیرلێ نەکردنـەوە، سـەرنج پێ نەدان، لێ غافڵ بوون.

بواردن (کتن) [3] bwardin

بگاردن، ڕەنگێکی جیاوازگرتن (قوماش، جل..).

بوارە (ن) bware

بگـارە، پـشوو، جێگـا، دەرفـەت، مـاوە، مۆڵـەت، ووچان.

بوارەدان (کتپ) bwaredan

بگارەدان، بوارەپێدان، پشووپێدان، دەرفـەت پـێدان، ڕێگاپـێدان، ماوەپـێدان، مۆڵـەت دان، ووچان دان.

بوارەدان (کتپ) bwaredan

پاداش پێ دان

بواژۆ (ئان) bwajo
ئالوودە.
بوت (ن.خ.) but
١-بت. ٢ - دلدا، یار (خ.).
بوت پەرست (ن.) butperist
بت پەرست.
بوتڵ (ن.) butil
بوتری، دەسکەلە، دیمکە، شووشە، قاپ.
بوچک (ئان) ١ buçik
١ بچکۆلە، بچووک، بچکۆک، پچکۆل، بچکۆلانە، بچووک، وورد، ووردیلانە، ووردیلە.
٢- بێبەها، چو-نە، کورت، کەم، کەم بەها، لاواز، هیچ. ٣- بیرتەسک، خۆخۆ، خۆویست، من منۆک، نزم (پایە).
بوچک (ن) ٢ buçik
١- بارتەقا، بەرتەقا، تیەن، قەر، نەخت، هیند، هێند.
٢-پێوانەیەکی سووک، رادەیەکی کەم، کێشانەیەکی کەم (شت).
بوچکە (ن) buçike
ئەموست، ئەنگوست.
بوختان (ن) buxtan
١-بوختان، بۆختوم، پەندوباو، ووتەی نارەوا (بەرامبەرکەسێ). ٢- درۆ، درۆو دەلەسە.
بوختان پێ کردن (کتپ) buxtan pê kirdin
پاشەڵ پیس کردن، تۆمانج پێ کردن، تیوەگلاندن، خراپەخستنەپاڵ، درۆیو هەڵبەستن، ووتە یان کارێکی ناراست دانەپاڵ(کەسێ).
بوختان کردن (کتپ) buxtan kirdin
بۆختان کردن، بۆخت رختە، چارەرەش کردن، رەزاقورس کردن، قسەی ناراست کردن، کردەوەی ناراست خستنەپاڵ خەڵک.
بوختانکەر (ن) buxtanker
بەدگۆ، درۆهەڵبەست، شلتاخکەر.
بوخچە (ن) buxçe
بوستخە، بۆشخە، بەستە، بەسە، پڕو پڕیاسکە، پڕیاسکە، کەلوپەلی پێچراوە.
بوخچە تێکنان (کتپ) buxçetêknan
بەستەئامادەکردن، جل وبەرگ خستنەناو بوخچەوە، کردنەباڵە، کەل وپەل لەناو بوخچەدا پێچانەوە.
بوخچەی نەکراوەیە (ند.رس)
buxçey nekraweye
١- ژنی نەهێناوە. ٢- نەزاکاوە (شت).

٣- مەرزەکارە.
بور (ن) ١ bür
شەرمن، شەرمین.
بور (ن) ٢ bür
کشت، (جێگایەکەلەزەوی دا میوەی تێدا هەڵدەگیرێت).
بوراق (ئان،لو) buraq
ئازا، بورساق، نەترس.
بوربور (ن) ١ bur bur
تاقم تاقم، دەستدەست (ئامیار و لەوبابەتە).
بوربور (ئان) ٢ bur bur
زبر، گرنج گرنج.
بوربور (ئان) ٣ bur bur
قۆرت قۆرت، گرێ گرێ.
بوربور (ن) ٤ bur bur
ڕێ ڕێ.
بوردن (کتپ،کتن) ١ burdin
پەڕینەوە، تێپەڕبوون، ڕۆیشتن، لێتێپەڕبوون.
بوردن (کتپ) ٢ burdin
بەجێهێشتن، ڕەت بوون، لێ ڕەت بوون.
بوردن (کتن) ٣ burdin
زۆر پێ گەیشتن(شووتی..)، زۆرگەیشتن.
بوردن (کتپ) burdin
بەخشان، بەخشین، چاوپۆشین، لێ بوردن، لێبوردن، لێ خۆش بوون، نۆبەخش کردن، وەش کردن.
بوردنەوە (کتن) ٤ burdinewe
ئاگالەخۆنەمان، بوورانەوە، بێهۆش بوون، لەهۆش خۆ چوون، بێ هۆش کەوتن، لەهۆش خۆچوون.
بورە (ئان) büre
بایەر، بوور، بوورە، بەیار، زەویی نەخت نەکراو، زەویی نەکێلراو. **بورا** (ئان) büra
بڕندە، تووژ، تیژ، خوڕ، کژ.
بورگرتە (کتپ،لو) bürgirte(lu)
بڕوان، بەسەردلازاڵ بوون، پێش کەوتن(لەیاریدا).
بوشکول (ن) buškul
١- بار، بوشکوول، پەژارە، خەفەت، خەم، دڵمایی، غەم، مەینەتیی. ٢- پەرۆش، تاو، سوو، سوێ، کز، کەسەر. ٣- ئێش. ٤- ئاهێن.
بوغ (ن) ١ büx
(ئاو لەدۆخی هەڵمدا)، بۆخ، بۆخە، بۆق، دووکەڵی گەرم، هەڵم و هەڵا.

بوغ (ئان) ٢ büx̱
پیس (هەوا...).

بوغرا (ئان) büx̱ra
بایی.

بوغرابوون (کتن) büx̱rabün
لەخۆبایی بوون.

بوغز (ن) büx̱z
رق، قین، گین، کینە.

بوغزاندن (کتپ) büx̱zandin
خۆش نەویستن، رق لێ بوون، رک لێ بوون، رۆشک لێبوون، لێ بەقین بوون، لێ دەخەزبوون، لێ کرژبوون.

بوغزلەسک (ئان) büx̱z lesik
بوغزاویی، بەقیین، دڵ پڕلەقین، دڵ رەش، رقاویی، رق هەڵگرتوو، ناحەز، مرقن.

بوق بەریی (ن.) büqberî
ئازایی، دلازایی.

بوکلە (ن.) bukle
ب (بووک).

بولبول (ن.م) ١ bulbul
ب (بلبل).

بولبول (خ.) ٢ bulbul
١- بزمان، بەزمان، رەوان بێژ، زمان پاراو، زمان لووس. ٢- بێژەندە، چیرەدرێژ، زۆربلە، زۆربلێ.

بولغار (ئان) bul̠xar
جیبر، کاڵ، نەکوڵاو(گۆشت).

بونجول (نک) buncül
شتی نەفرۆشراو یان لەئامباردا دانراو.

بونچاک (ن) bunçak
خاقانیی، قاقانیی، قەواڵە.

بونچینە (ن) bunçîne
بنچینە، رەچەڵەک(خێزان)، نەوە.

بونگە (ن) bunge
ئامۆژگا، ئامۆژگە، بنگا، بنگەی زانیاریی، فێرگە.

بوهر (ن) buhir
بەش، بەهرە، پشک، جوون، قسن، قەت.

بوێژ (ن) ١ bwêj
ئاخافتەر.

بوێژ (ن) ٢ bwêj
جامەبێژ، شاعر، واتگەر، هەڵبەست بێژ، هۆنەر.

بوێژ (ن) ٣ bwêj
بنووس، نووسەر.

بۆ (ن) ١ bo
بۆن.

بۆ (ن) ٢ bo
بیستان، پارچەزەویی، دیراوی شیناوەرد.

بۆ (پر.ئاک) ٣ bo
ئەرا، ئەراچووی، بۆچ، بۆچی، بووچە، پچێ، پەی چیش، چرە، چما، چمان، رای، ژ، ژۆ، لۆچی، لەبۆ، لەبەرچی، وەرۆچیش.

بۆ (پ) ٤ bo
١- ئەرا، پەی، رای، هۆ. ٢- پەرەی، لەبەر، لەپێناو. ٣- لەباتی، لەبریی، لەجیاتیی.

بۆ (کد) ٥ bo
بڵێ!، بێژە!، بناخەڤە!، قسەبکە!.

بۆبا (ن) boba
بۆدرن، بۆگنخ، بۆگەمرخە، بۆن با، بۆنماوی (خوارده - مەنیی).

بۆبابوون (کتن) bobabün
بۆگنخ بوون، بۆن بابوون، بۆنماویی بوون، تام ویۆن گۆران (خواردەمەنیی).

بۆبژاردن (کتپ) bo bijardin
تۆڵە بۆ کردنەوە، چاک کردنەوە، خەرمانەپێدان، وەکوخۆی بۆ لێکردنەوە.

بۆبلات (ن) boblat
بەسەرهات، چورتم، رووشە، کارەسات، کۆستی گەورە.

بۆپیاوی ژیر ئیشارەتێک بەسە (پن)
bo piyawî jir - ešretêk bese
پیاوی دانا یەک جار سەرنجی رادەکێشرێ، دانابەدرکاندن.

بۆت (ن) bot
ب (ئاویارە).

بۆت کردن (کتپ.کی) bot kirdin(ki)
ئاشیف کرن، دەرهێنان، هەڵقاندن، هەڵقەندن، هەڵکەندن، هێنانەدەر.

بۆتە (ن) ١ bote
بۆتقە، بودقە، گلێنەی کان تێداتواندنەوە.

بۆتە (ن) ٢ bote
سەوزەڵان، سەوزەڵان وگوڵزار.

بۆتە (ن) ٣ bote
تاقی کردنەوەیەکی سەخت.

بۆتەنگانە (ف) botengane
بۆ رۆژی رەش، بۆکاتی پێویست.

بۆ تێ چاندن (کتپ.ند) bo têçandin

١- بوختان (بۆکەسێ) کردن.

بوختان پێ کردن، قسەبۆکەسێ هەڵبەستن.

٢- ئیفتەرا پێکردن، بەکەم تەماشاکردن، بێبەهاکردن، شڵتاخ پێ کردن، کەسێ لەلای خەڵک شکاندن. ٣- پاشگۆتینیی کردن، لەپاشەملەباس کردن. ٤- تووش کردن، تێوەگلان، تێوەگلاندن، دوچارکردن، گرفتارکردن.

بۆج (ن) boc

١- بۆدج، بۆدیجە، بودیجە، (کاری ئابووری هەڵسەنگاندن). ٢- توورەکە، کیسە، هەگبە.

٣- ئەمبارکراو، داکردوو (نەختینە)، کۆکراوە (مالات).

بۆجی (ن) bocî

بوجی، تووتکە، تووتکەسەگ.

بۆچاڵ (ن.ئان) boçal

بۆچاڵ، بۆن چاڵ، بۆنماویی.

بۆچ خومخانەیە! (رس) boç xomxaneye

ئەوەندەئاسان نییە وەکوتۆ دەیلێیت، ئیجگار وابەئاسانی و زوو بەزوو جێی بەجێ نایێ (کاروبار...).

بۆچک (ن) boçik

١- پارەوپوول، پوول وپارە، داهات، دەوڵەت، سامان، ماڵ. ٢- بوونیی، بووەیی، تێروتەسەلیی، دەوڵەمەندیی، کاسەپڕیی.

بۆچووم (ن) boçüm

١- بەخامەنوسراو، خەت، دەستنووس، دەس نووس. ٢- جەغز، دیخ، دێڕ، نوسراو.

٣- بەڵگە، پەلپ، هۆ.

بۆچوون (کتن) boçün

١- بەرەوکەسێ یان شتێ ڕۆیشتن.

٢- ئەنجام لێ پەیداکردن، گەیشتنەئاکام (بەهۆی تاقیکردنەوە، هەڵسەنگاندنی ڕواڵەت)، لێک دانەوە، گەیشتنەئەنجام، وەزانیین، یاداوەریی کردن، یادبینیی کردن.

بۆچی (پر.ئاک) boçî

ب (بۆ).

بۆخنک (ن) boxink

١- پلوورە، پلووسک، چەمبلوولک، سوولاوک، سوولک، سوولی، سۆلین. ٢- چۆڕ، چۆڕاوگە.

بۆدراو (ئان) bodiraw

کوتراو، وێردکراو، هاڕاو.

بۆ دۆستیی هەزارکەمە، بۆ دوژمنیی یەکێک زۆرە (پن)

bo dostî hezar keme, bo dujminî yekêk zore

مەبەست خەتەرناکیی دوژمنە هەتا ئەگەر تەنها دوژمنێکیش بێ.

بۆ دەسماڵێک قەیسەرییەک ئاگرئەدا (رس)

bo-desmalêk qeyserîyek agir eda.

بۆدەسکەوتێکی بچووکی خۆی تاوانێکی گەورەدەکات، ئەوەندەخۆ پەرستەچاوی لەئاستی خەڵکدا نابینایە، بۆ تەنهاقازانجێکی خۆی مالی عالەمێک وێران دەکا، خۆپەرستە.

بۆدینە (ن.رو) bodîne

بودینە، پونگە.

بۆر (ئان) ١ bor

١- بیجیی، جەون، خاکیی، خۆڵەمێشیی، کەووگ، (ڕەنگ). ٢- ب (ئەسمەر، ١- **Tawny**).

بۆر (ئان) bor

بەحورمەت، بەحەیا، بەشەرم، شەرمین

بۆر (ئان) ٢ bor

بەجێهێڵراو، بەیار، تۆونەکراو، نەکێڵراو (زەویی).

بۆر (ئان) ٣ bor

بزر، پەنهان، شاراوە، گوم، نادیار، ون.

بۆرایی (ن) ١ borayî

پەڵەی بۆر، پەڵەی ڕەش باو.

بۆرایی (ن) ٢ borayî

تارمایی، ڕەشایی، ڕەشانکە.

بۆربلو (ئان) borbau

بۆرەلووکە.

بۆردومان (ن) bordüman

بۆمباباران.

بۆرژان (ن) ١ borjan

بیرەخەو، خەیاڵ پلاو، زیندەخەو، هەڵەت.

بۆرژان (ن) ٢ borjan

بیروهۆش، ڕێ بردنەسەریی، ڕێ‌پێ‌بەریی، سالۆزی، شیتی، وشیاری، هۆشمەندی، هۆش وبیر، هۆشیاری.

بۆرەبنار (ن) borebinar

دەمقالیی، دەمەقالێ، شەڕەدەنووک، قرەوبرە، لۆغەلۆغ.

بۆرەپیاگ (ن) borepiyag

ب (بۆرەپیاو).

بۆرەپیاو (ن) ١ borepiyaw

بۆرەپیاگ، بۆرەکە، پیاوی ئاسایی، مرۆڤی نەناسراو

و نادیار.

بۆرەپیاو (ن) ٢ borepiyaw

پیاوی گەلحۆ.

بۆرەپیاو (ن) ٣ borepiyaw

پیاوی واق وڕماو، مرۆڤی سەراسیمە.

بۆرەپیاو (ن) ٤ borepiyaw

پیاوی دەستەوستان، مرۆڤی دەسەوسان، یەکێکی تەمەڵ.

بۆرەخزم (ن) borexizim

بیانی، بێگانە، نائاشنا، ماڤیی.

بۆرەزەلام (ئان) ١ borezelam

کەسێکی نەناسراو.

بۆرەزەلام (ئان) ٢ borezelam

پێگەیشتوو (لاو).

بۆرەزەلام (ن) ٣ borezelam

مرۆڤی هیچ وپووچ

بۆرەزەلام (ن) ٤ borezelam

پیاوی تێک سمراو، پیاوی کەتەی گەورە، پیاوی ناوشان پان، شینەزەلام.

بۆرەسوار (ن) boreswar

١- سوارێکی نەشارەزا. ٢- سوارێکی نەناسراو یان نادیار، سوارێکی لات، لاتەسوار.

بۆرەقنە (ئان) boreqine

ب (بۆرەلووک).

بۆرەلووک (ئان) borelûk

بۆرباو، بۆرکار، بۆرەقنە، بۆرەواش، قاوەیی، مەیلەوبۆر.

بۆریە (ن) borye

١- پێکە، قامیش، قەمیش، لەڤەن، لیلک، نەیجە.
٢- بالۆل، بۆریک، گونج، لوولە.
٣- بۆری، زوڕنا، شیپوور.

بۆریی (ن) ١ borî

بۆریە.

بۆریی (ن) ٢ borî

بۆرەقنەیی، مەیلەوبۆریی.

بۆریی (ن) ٣ borî

بلۆر، بلوێر، شمشاڵ، لوولە، نای.

بۆریی هەوا (ن) borî hewa

حەنک، قرقرتۆکە، قرقروچکە، قورقوراگە، قوڕوو، هەفک.

بۆڕ (ئان) ١ bor̲

بەزان، بەزیین، تێقاچان، تێشکاوی، ڕەڤ، ڕەم، ڕەو، ژێرکەوتەیی، قووچان، هەڵاتن.

بۆڕ (ئان) ٢ bor̲

گڕ (دەنگ)، گەورە (دەنگی مرۆ).

بۆڕ (ن) ٣ bor̲

کۆمەڵەپووش یان (کا) میوەهاتی لەژێردا هەڵدەگیرێت.

بۆڕ (ئان) ٤ bor̲

گرە، مەنگەنە.

بۆڕاندن (کتن) bor̲andin

-١بۆڕان، بۆڕەبۆڕکردن، قۆڕان (ڕەشەووڵاخ).
٢- دەنگی بەرزلێوەهاتن، نەڕاندن وەک ئاژەڵ.

بۆڕبۆڕێن (ن) bor̲bor̲ên

پێش برکە، تەڕاتێن، خوڕ (بۆهەمان شت).

بۆڕ خواردن (کتن) bor̲xwardin

١- بەزان، تێشکان، تێقاچان، هەڵاتن.
٢- دەمکووت بوون، زەبوون بوون، قسەپێ نەمان.

بۆڕدان (کتپ) bor̲dan

١- بەنەرزدادان، بەزاندن، تێشکان، تێشکاندن، ژێرخستن، شکاندن (کەسێ). ٢- دەمکووت کردن، قسەپێ نەهێشتن. ٣- یاری لێ بردنەوە.

بۆ ڕۆژی ڕەش (شت) هەڵگرتن (ند.)

bo r̲ojî r̲eš (šit- hel̲girtin

بۆتەنگانە شت هەڵگرتن، شت هەڵگرتن بۆ کاتی پێویست.

بۆڕە (ن..خ.) bor̲e

١- دەنگی پاتاڵ، دەنگی ڕەشەووڵاخ . قۆڕەی گا (ن). ٢- دەنگی ناخۆش، دەنگی ناساز، (نادەمیزاد) [خ].

بۆڕیش چوو، سمێلی نایەبانیی (رس.)

bo r̲îš çü, smêl̲î nayebanî

چوو بۆ ڕیش سمێلی نایەبانی، چوو بۆ خوری خۆیان گروو، کۆستە چوو بۆ ڕیش سمێلی نایەبان، بەیەکێک دەووترێ کەبۆ دەسکەوتێ هەوڵ بدا بەڵام بەدەستی بەتاڵ بگەڕێتەوە.

بۆڕێ کەوتن (کتن.) bor̲êkewtin

ب (بۆ لووان).

بۆڕیە (ن.) bor̲ye

بۆڕی، بۆق، بووق، کەڕەنا.

بۆز (ئان.) ١ boz

خۆڵەمێشی، ڕەشوسپی (قژ)، ڕەساسی، زیوی، سەرسپی، غزسپ، ماش وبرنج، هەوری.

بۆز (ئان) ٢ boz
چوەوە (ڕەنگ).

بۆژۆ (ئان) ١ bojo
١-ئالوودە. ٢- بۆگە، بێزار، نارەحەت، هەراسان.

بۆژۆ (ئان) ٢ bojo
بۆژە، بۆگە، بزرکاو، بۆن خنکاو.

بۆژۆ (ئان) ٣ bojo
ژاکاو، تێکەڵ، هیچ بەسەر هیچەوە نەماو.

بۆژۆ (ئان،ن) ٤ bojo
بـــۆژە، خراپـــکار (ئـــافرەتێ هەردەمــــە بـــە بەرێناویکەوەبێ) ، سۆزانیی، قەپاتمە.

بۆژۆ (ن) ٥ bojo
شاڵ.

بۆژۆکردن (کتپ) bojo kirdin
١- بـۆژەکردن، بێزارکـردن، سـەرکردنە سەرکەسـێ (بەووتەووت)، هەراسان کردن، هەراس کردن.
٢- ئەمسەر وئەوسەرپێ کردن (بەکەسێ).
٣- چەواشـــەکردن، ڕێ لێ گـــوم کـــردن، ســـەرلێ شێواندن، گومراکردن.
٤- ب (ئیشاندن / ٢ - Hurt).

بۆژە (ن) boje
بۆژە، بۆژلیی، بێزاریی، نارەحەتیی.

بۆسار (ئان، ن) bosar
بۆگـەن، بۆگـەنتک، بۆگەنـدیی، بۆگەنکـە، بووگـەن، بۆگەنیک، بۆمچـەوە، بـۆن سـارد، بـۆن کـردوو، بـۆن ناخۆش، بیگەن، بیهن کردی، زیخ. بۆ سارد، بـۆدڕ، بۆکەنیو، بۆمچ، بۆنی ناخۆش، کف، کفکۆ، گفگۆ.

بۆسارد (ئان، ن) bosard
ب (بۆ سار).

بۆسۆ (ن) boso
١- بۆ چرووک، بۆنسۆ، بۆکروون، بـۆن کـروون، بـووی سووتیاگ، بیسو، بیسوو.
٢- (بۆنی ماستێ کەشیرەکەی زۆر کوڵا بێ)، بۆکن، بۆکس، بۆسیی، بۆنکن، تام سۆ .

بۆسۆلێ هەستان (کتن) boso lêhestan
بۆنسۆ لێ هەڵسان، بۆن سووتاویی لێ بەرزبوونـەوە، لەسەرخۆسووتان.

بۆسۆلێ هەستان (کتن) boso lêhestan
١- ووتەی ناشیرین ئاراستەی کەسێ کردن.
٢- دەنگ وباسی ناراست بڵاوکردنەوە.

بۆسە (ن) bose
١- بووسـە، پـۆرگە، پـەناگە، حاشـارگە، حەشـارگە، کولین، کەلین، کەمین.
٢- کۆمەڵەســـەرباز یـــان کەســـانێکی دیکـــە لە حەشارگەدا بۆ هێرش بردنێکی سەر سوڕهێنەر.
٣- کاری خۆمات دان بۆ هێرش (بردن).

بۆسە دانان (کتن،کتپ) bose danan
١- حەشارگە دانان.
٢- بووسـەخواردن، خـۆ حەشـاردان (بـۆ مەبەسـتی ئابلۆقەی لەپڕ)، خۆ خستنەکەمینەوە، خۆئـارنەوە لە بۆسەدا، خۆلەبووسەدان، کەمین کردن. ٣- هێرش بردنەسەر دوژمن لەناوبۆسەوە.

بۆش (ئان) ١ boš
١- بەتاڵ، خالیی، زۆن، ڤالا.
٢- پووت، پووچ، پووکە، هلۆڵ.
٣- بێ خێر، بێ هودە، فش.
٤- خام، نەفام، هیچ نەزان.

بۆش (ئان) ٢ boš
زۆن، گلک، گەلەک، گەلیک.

بۆش (ئان) ٣ boš
چۆڵ، چۆڵەوان، سارا.

بۆشایی (ن.) bošayî
١- بەتالیی، خالیتیی، شوێنی چۆڵ، مـەودای چـۆڵ.
٢- ئاسمان، گەردوون.
٣- ماوە، نێوان. ٤- شوێنی بەتاڵ یان خالیی.

بۆشناخ (ئان.) bošnax
١- جوان، قشت، قشتیلە، نەشمیل.
٢- بالابەرزوچوارشانە، جوان وساکار، کۆک (مرۆ).
٣- پۆشتە وپەرداخ، حاڵ خۆش، ڕێک وپێک (جـل و بەرگ).

بۆغ (ئان) ١ box
بەنگین، چاوسوور.

بۆغ (ئان) ٢ box
بوغرا، بۆنگ، غەرا، لەخۆبایی.

بۆفک (ن) ١ bofik
١- یارمـەتیی، یاریـدە، یاریکـاریی، هاریکـاریی. ٢- چارە، چارەسەر، چارەسەریی.

بۆفک (ن) ٢ bofik
(n.). چنگ،گولم، مست، مشت.

بۆفلسێک بەئاسماندا دەچێت (رس)
bofilsêk be- asmanda deçêt
بێ‌ـپوول وپـــارەیە، پێداویـــستە، نابووتـــە، هـــەژارو نەدارایە.

بۆق (ن) ١ boq

بەق، قورواق، قیرناویلکە، هەفتجار.

بۆق (ن) ٢ boq

پاڵ، کزی، لەتر، کاری ڕادانی کەسێ یان شتێ.

بۆق (ن) ٣ boq

چاودەرپەڕیگی، چاو دەرپەڕیوی، چاودەرپۆقیوی، چاوزەقی.

بۆق پێوەنان (کتپ) boq pêwenan

پێش‌دان، پاڵ پێوەنان، دانەپێش، ڕادان، لەترپێ دان.

بۆقڕاندن (کتپ) boqirandin

١- نیازی خراپ دەرپەڕاندن (بۆ کەسێ).

٢- ئاواتی خراپە بۆ خواستن.

٣- نوقڵانەی خراپ لێدان.

بۆق مل (ن) ١ boq mil

بۆقەتە، بۆقەتەی مل، بۆقی مل، پڕمل، پشت مل، پشتی مل.

بۆق مل (ن) ٢ boq mil

دەرپەڕیو، زەق، هەڵتۆقیو.

بۆقل (ئان) boqil

١- شل، شلک، نەرم. ٢- مژۆک.

بۆقە (ن) ١ boqe

هەلاساو.

بۆقە (ن) ٢ boqe

مرقە (دەنگی بەراز).

بۆقەتەی مل (ن) boqeteymil

سێوی ئادەم، کەڵەبابەی مل.

بۆقەتەی مل گرتن (کتپ،ند) boqeteymil girtin

دەس خستنە بین بەنیازی ڕووت کردنەوە، دەس نانەبین بەنیازی ڕووت کردنەوە.

بۆکران (کتن) bokiran

بۆ لووان، پێ کران، سەرکەوتن لە، شیان.

بۆکز (ن) bokiz

١-بۆ پرووز، بۆکرووز، بۆنکز، بۆنی شتی سووتاو، بێهن زویرهە.

٢- بۆنی چێشتی سووتاو، تام دووکەڵ.

بۆکس (ن) bokis

چەپۆک (بەدەستی نوقاوەوە)، کولمە، کوڵەمستە.

بۆکوێر شەو وڕۆژ چۆن یەکە (رس) bo kwêr šewü roj çon yeke

١- بۆ نابینا تاریکی وڕووناکی وەک یەک وایە، بێ هودەیە باسی تاریکی وڕووناکی بۆ کوێر بکرێ.

٢- بنگێ: بەرد ومرواری بۆ پیاوی کوێر چۆن یەکە، واتە: نەزانینی تاریکی یە بۆ بیر وهۆش.

بۆگە (ئان) ١ boge

١- بەتین، بەهێز. ٢- ئازا .

بۆگە (ئان) ٢ boge

ـیار (لەناوکۆمەڵدا)، گەورە یان مەزن(مرۆڤ).

بۆگەن (ئان) ١ bogen

ئالۆس.

بۆگەن (ئان) ٢ bogen

کۆنە پەرست (کەسێ یان ڕژیمێک).

بۆگەن (ئان) ٣ bogen

بەدخوو، نارەوشت.

بۆگەن بوون (کتن) bogen bün

ب (بۆگەن کردن).

بۆگەن کردن (کتن) bogen kirdin

بۆگەن بوون، بۆگەنیوبوون، بۆن کردن، بۆن لێ پەیدابوون، بون لێ هەستان، تێکچوون، خراپ بوون، زنخ بوون، کف بوون، کف کردن، کف هەڵهێنان، کەڕوو کردن، کەڕوو هەڵهێنان.

بۆگەنکە (ن) ١ bogenke

مشکی خورما..

بۆگەنکە (ن،رو) ٢ bogenke

بۆگەنی، خورما سیچان (ڕووەکێکی بۆگەنە).

بۆل (ن) ١ bol

بەشێ لەڕانەمەڕ.

بۆل (ن) ٢ bol

بسەرخۆیی، سەربەخۆیی، سەربەستیی.

بۆلک (ن) bolik

تەپڵەسەر، تەپڵی سەر، تەوقەسەر.

بۆلوان (کتن) bolwan

١- باش بۆ هاتن (لەکاردا)، بۆ ڕێک کەوتن، بەختەوەر بوون لە، چاک بۆهەڵکەوتن، سەرگرتن.

٢- بۆ کران، پەڕژان، ماوەبوون، ماوەهەبوون.

بۆڵ (ن) ١ bol

دەنک، کلۆ، گلوو، گلە، گلێ.

بۆڵ (ن) ٢ bol

زەنگێکی زلی ملی ئێسترە.

بۆڵ (نک) ٣ bol

خۆڵەمێش.

بۆڵ (ئان) ٤ bol

پێ گەیشتوو، پێگەییو (میوە)، گەییو(ترێ، خورما).

بۆلاندن (کتن.کتپ) bolandin

١- بۆلانن، بۆڵەبۆڵ کردن، بۆڵەکردن، خوتەخوت کردن، خوتەکردن، ناڕەزایی دەربڕین.

٢- دەنگێ لێوەهاتن(وورچ، کاتی تووڕەبوون)، مرەمرکردن، مرەکردن.

٣- تێ خوڕیین، دواندن(کەسێ) بەرووتەی نابەجێ، سەرزەنشتیکردن، هەڵەلێ دۆزینەوە.

بۆڵە (ن) bole

١- خوتە، مرە. ٢- ناڕەزایی، ناقایلیی.

بۆڵە بۆڵ (ن) bole bol

بۆڵەی زۆر، بۆڵەی یەکێ لەدوای یەکێ، خوتەخوت، مرەمر.

بۆڵەبۆڵ کردن (ن) bolebol kirdin

(بۆلاندن).

بۆڵەکردن (ن) bole kirdin

ب (بۆلاندن)..

بۆمادەران (ن.رو) bomaderan

برنجداس، بۆمارانە، سیرمۆکە (جۆرە گیایەکەشتی پێ دەشۆرێ).

بۆماوە (ن) bomawe

پاشماگێ، پاشماوە، پاشماوەی مردوان، پێ‌ئێبراو، میراتیی.

بۆمیچ (ن) bomiç

بۆسار.

بۆن (ن) bon ١

١-بۆ، بووە، بوهن، بهن، بێن، بێهن.. خۆش یا ناخۆش. ٢- هەستیاریی بۆن.

بۆن (ن) bon ٢

دەوس، شوێن پێ، شوێن دەوس.

بۆن (ن) bon ٣

هەناسە(بەلووت)، کاری هەڵمژین (بەلووت).

بۆن بەردانەوە (کتن.کتپ) bon berdanewe ١

باو بڕێ ناوسکێ بەردانەوە: تر کەندن، تس بەرەلاکردن، تس کەئن..

بۆن بەردانەوە (کتن) bonberdanewe ٢

بۆگەن کردن، بۆن کردن، بۆن لێ هاتن.

بۆن بەردانەوە (کتپ) bonberdanewe ٣

شت سوور کردنەوە و بلاوبونەوەی بۆنەکەی.

بۆن پێ دان (کتپ) bon pêdan

ننیوە برژاندن،نیوەبرژ کردن (خواردەمەنیی).

بۆن پێوەکردن (کتپ) bon pêwekirdin

بۆنی شت هەڵمژیین، شت تاقی کردنەوە بەهۆی بۆنەکەیەوە، شت لەلووتی خۆنزیک کردنەوە (و هەڵمژینی بۆنەکەی).

بۆنچی (ن، ئا) bonçî

تاجیی، تازی، تانجی.

بۆنخۆش (ئان) bonxoš

١- ب (بۆندار). ٢- بۆنی خۆش پێوەکراو.

بۆندار (ئان) bondar

بۆنخۆش، بۆوەش، بوهندار، بێنخۆش، بێندار، بیهندار.

بۆندان (کتپ) bondan

بۆن پێ دان، بۆن پێوەکردن.

بۆن دانەوە (کتپ.ئد) bon danewe

١- بۆن بلاوکردنەوە بۆن لێ هاتن، (کتپ).

٢- چراوەچراو بلاوبوونەوە، دەنگێ ودووکەوتنەوە، قاوەقاو بلاوبوونەوە، مقۆمقۆبلاوبوونەوە، واتەوات بلاوبوونەوە.

بۆندزە (ن) bondize

بارووتدان، قوم قومەی بارووت.

بۆنسۆ (ن) bonso

بۆسۆ.

بۆن کردن (کتن.کتپ.ئد) bon kirdin

١- هەست بەبۆن کردن، هەستیاریی بۆن بەکارهێنان.

٢- بۆ کردن، بۆگەن بوون، بۆگەن کردن، بۆن لێ هاتن.

٣- شت لێ تێگەیشتن(لەمەبەست و وشەی ناخاوتەر)، هەست پێ کردن(بەشتێ)، (ئد).

٤- ب (بۆن پێوەکردن).

بۆنگ (ن) bong ١

دەباغی،کردنەوە وخۆش کردنی پێستە.

بۆنگ (ئان) bong ٢

بۆغ، بوغرا، غەرا.

بۆنگچیتی (ن) bongçêtî

(پیشەی پێستەخۆش کردن)، دەباغچیتیی.

بۆنگ کردن (کتپ) bongkirdin ١

١- پێستەخۆش کردن، جەوت لێدان، دەباغ کردن (پێستە). ٢- بۆرکردن، قاوەیی کردن (بەهۆی خستنە بەرهەتاو).

بوغرابوون، خۆهەڵتراندن، لەخۆبایی بوون.

بۆنگ کردن (کتپ) bongkirdin ٢

پاڵ پێوەنان، جووڵاندن، هاندان.

بۆنگە (ن) bonge

دەماخ، کەپوو، کەپۆ، لووت.

بۆن وبەرام (ن) bon w beram
ب (بۆن وبەرامە).

بۆن وبەرامە (ن) bon w berame
١- بۆ بەرامە، بۆن وبەرام، بۆنی خۆش، بۆ وبەرام، بەرامە، بۆی وەش، هەلاو وبۆنی خۆش.
٢- بۆنی ناخۆش. ٣- بۆن.

بۆنە (ن) bone [١]
١- سەبارەت، هۆ. ٢- ئامانج، مەبەست.

بۆنە (ن) bone [٢]
بیانک، بیانگ، بیانوو، بەهانە، دەساویژ، دەستاویژ، دەست هاویژ.

بۆنە (ئپ) bone [٣]
بۆخاتر، بە، بەهۆی، چونکە، دۆز، لەبەر، لەسەر.

بۆنە (ن) bone [٤]
نزیکیی، نیزیکیی، نێزیکیی.

بۆنەگرتن (کتن.کتپ) bonegirtin
بەهانەگرتن، بیانووگرتن، پەلپ گرتن، پەلپ وبیانوو پێ گرتن.

بۆنی پێوەناکەیت (ند) bonî pêwe nakeyt
هەرگیز دەستت ناکەوێ(شت)، هەرگیز کەلکی لێ وەرناگریت.

بۆنی شیریخاو لەدەمی دێ (ند)
bonî šîrîxaw ledemî dê
بەتەمەن منالە، گەنجە، هەرزەکارە.

بۆ هاتن (کتن.ند) bo hatin [١]
١- بەختەوەربوون، سەرکەوتن(لەشتێکدا)، لەشتێکداسەرکەوتن، لێدان.
٢- بەدەس گەیشتن، پێ گەیشتن، نەخش هێنان.

بۆ هاتن (ند) bohatin [٢]
جوان نواندن، ڕێک وپێک بوون، دەرکەوتن، سپۆرت دەرکەوتن.

بۆ هەلسووڕان (ند) bohelsüran
بەڕێوەبردن، جێ بەجێ کردن، لەسەریەردەوام بوون.

بۆ هەموو مەبەستێ دەست ئەدا (رس)
bo hemü- mebestê dest eda
بۆ هەموو شتێ دەبێ، سوودبەخشە، شتێکی باشە.

بۆی ئەهۆنێتەوە {یان بۆ هۆنینەوە} (رس)
boy- ehonêtewe
١- پرچی لوول ئەدا، قژی بۆ دەکابەپرچ، قژی بۆ دەهۆنێتەوە. ٢- قسەبۆ هەلبەستن، لای خەلک بەخراپەباسی کەسێ کردن. ٣- تاوان بۆ ڕێک خستن. ٤- کەسێ هەلنان(تێک دان).
٥- خستنەژێر لێ پرسینەوە.

بۆیاخ (ن) boyax
١- بۆیاغ، مان، واکسی پێلاو. ٢- بۆیە، ڕەنگ، وارنیش (دەرمانی ڕەنگ کردنەوە).

بۆی برۆ (ند، کد) boy biro
بچۆرە ژێری، پەسەندی بکە، پەسەندیکە، دلفرەبە.

بۆی پینە دەکا{بۆ پینەکردن} (ند)
boy pîne deka
خراپەی بۆدەشاریتەوە(خراپە بۆ کەسێ شاردنەوە)، کەم وکوڕیی بۆ دەپۆشێ (کەم وکوڕیی بۆ کەسێ پۆشیین).

بۆیە (ئپ، ئاک) boye [١]
بۆیەکە، بۆیەکا، بۆیەکان، بۆیەکانێ، بۆیەکو، بۆیەکە، لەبەرئەم هۆیە، لەبەرئەوە.

بۆیە (ن) boye [٢]
بۆیاخ.

بۆیە پێت دەلێم کاکە، چۆلەکەم بۆ بگریت (رس)
boye pêt delêm kake çolekem bo bigrî
گەر بەرژەوەندیم ڕاپەڕێنیی منیش پشتگیریی بەرژەوەندیت دەکەم. واتە: چاکە بەچاکەوەیە (چاکەلەچاکە دەبێتەوە).

بۆ یەکتر دەرکەوتن (ند)
bo yektir derkewtin
ب (لێک ئاشکرابوون).

بۆیەکێ بمرە بۆت بمرێ(رس)
boyekê bimre botbimrê
چاکە لەگەل یەکێکدا بکەکەئەویش چاکەبەرامبەرت بکا، چاکەلەچاکە دەبێتەوە.

بوو (کر) bü [١]
پەیدابوو، ڕوویدا، قەوما، هاتەکایەوە، هەلکەوت.

بوو (ن.م) bü [٢]
بایەقوش، بووە، بووەتەقلە، بووەکوێرە، بووەکەڕە، بەبوو، کوندەبەبوو.

بوو بەئاو (کر) bübe aw [١]
١- توایەوە(بەهۆی گەرماوە).
٢- گوم بوو، وون بوو، نەما.

بوو بەئاو (ند) bübe aw [٢]
١- لاواز بوو، لەڕبوو. ٢- زۆر نەرم بووە.

بوو بەئاو (ند) bübe aw Abas [٢]
بەخۆیداشکایەوە، تەریق بووەوە، شەرم گرتیی،

شەرمی کرد.

بوو بە پەرۆی بۆسۆ (ئد) bü be peroy boso

بەد ناوبوو، ناوی زڕا.

بوو بە جەنگی مەغلووبە (ئد) bü be cengî mexlübe

١- بوو بەهەرا وزەنا. ٢- بوو بەیەکدا چوون.
٣- هیچی بەسەر هیچەوەنەما.
٤- بوو بەشەرەدەنووک و چەنەچەن.
٥- بوو بەجم وجۆڵ وهاتوچۆ.
٦- دام ودەزگای تێکچوو.

بوو بە خوێنی سیاوەخش (ئد) bü bexwênî siyawehş

١- بوو بەهۆی ئاژاوەیەکی بەردەوام.
٢- بوو بەهۆی دوژمنایەتیەکی چەسپاو وبێ کۆتایی.
٣- بووبەهۆی هەست بریندارکردنیکی بێچارە.

بوو بە ریشیەوە (ئد) bü be rîşyewe

١-تووشی نارەحەتی بوو یان تووشی تالووکەبوو.
٢-لەکاریکەوە گلاوە. ٣- دووچاربوو، گرفتار بوو.

بوو بە کورتانەکەی جەجاڵ (ئد) bübe kurtaneky cecal

بوو بەشتیکی بێ بەرەودوا (ئیشیکی بەردەوام و بە ئەرک)، کاریکی بێ پایان.

بوودڕ (ن) büdir

(ئەشکەوتی بچکۆلە)، کون، کۆلیت، کەلەبەر.

بوودەلە [1] (ئان) büdele

بوتەلە، بۆدەلە، بوولە، بێبەهرە، بێ نموو.

بوودەلە [2] (ئان) büdele

١- بوولە، پەخمە، سەپوول، سەپۆل، گەلحۆ، گەوج، گێژ، لەگام، نەزان، هوفە. ٢- دەس وبێ سپی(مرۆف)، هیچ لەدەس نەهاتوو.

بوودینە (ن،رو) büdîne

ب (بۆدینە).

بووردن (کتپ) bürdin

ب (بووردن).

بووڕین [1] (کتپ) bürîn

بووردن، بەخشین، بهورتن، پۆشین، چاوپۆشی کردن، چاولێ پۆشین، خۆش بوون، لێ بووردن، لێ بووڕین، لێ خۆش بوون، نۆبەخش کردن، وەش کردن.

بووڕین [2] (کتپ) bürîn

رابووردن(کات)، بەسەرچوون.

بووژاندنەوە (کتپ) büjandinewe

١- راست کردنەوە(بێ رۆح)، زیندووکردنەوە، ژیاندنەوە، گیان وەبەرهێنانەوە، هەڵساندنەوە، هێنانەوە ژیان. ٢- قوت کردنەوە، هێنانەوەکایە، هێنانەوەگەڕ، وەباوخستنەوە، وەگەڕهێنانەوە.
٣- بەهێزکردنەوە، هێزهێنانەوەبەر.

بووژانەوە (کتن) büjanewe

١- زیندوو بوونەوە، گیان وەبەرهاتنەوە، گیان هاتنەوەبەر، هەڵسانەوە (دوای مردن).
٢- هاتنەوەسەرخۆ، هاتنەوە هۆش خۆ.

بووسە (ن) büse

کەلەمە(لە ئامرازی جووت).

بووسە خواردن (کتن،کتپ) büse xwardin

ب(بۆسە دانان).

بووک [1] (ن) bük

بوویک، بویی، بیتی، بیی، سوور، وەویی، وەویلە، (ئافرەتی تازە شوو کردوو یان لەسەر شوو کردن).

بووک [2] (ن) bük

بوکلە، بووکەسوماکەرە، بووکەشووشە، بووکۆک، بووکۆکە، بەبۆکە، قەرەقۆز.

بووک [3-] (ن) bük

داوەل، داهۆڵ.

بووک [4] (ن) bük

چارەچەقیلە، گانگلۆک، گولالەسوورە.

بوولێلە (ن) bülêle

١- زەردەپەر (تارمایی شەوپاش ئاوابوونی رۆژ لەئاسۆ)، سەرلەئیوارە، بوولێل (تاریکایی دوای خۆرئاوا - پێش ئەوەی دنیا بەتەواوی تاریک بێ).
٢- تارمایی، لیلی، مەیلەو رەش.

بووم [1] (ن) büm

١- ئەرز، خاک، زەویی، زید. ٢- نیشتمان، وولات.

بووم [2] (ن) büm

تەن، قەلافەت، لەش.

بوون [1] (کتن) bün

هەبوون، هەبیین.

بوون [2] (کتن) bün

پێ گەیشتن، گەیشتن، گەیین (میوە).

بوون [3] (ن) bün

بوین، بویین، بیین.

بوون [4] (ن) bün

خوستان، دنیا، گیتهان، گیتیی.

بوون (کتن) bün
ڕووان، ڕەگ داکوتان، سەوزبوون، شین بوون.

بوون بەئاو (کتن، ئد) bün be aw
١-تاوانەوە، توانەوە تۆڵانەوە، خیوارانەوە، هومیین.
٢- ئیجگارتەڕبوون، تەڕبوون.
٣- زۆر کەو بوونەوە، مەحف بوونەوە،نەمان.
٤- پۆت کەوتن، تەریق بوونەوە، شەرم گرتن(ئد).

بوون بەڕیشەوە(ئد) bün be rîšewe
ئاوریش بوون.

بوونەوە (کتن) [1] bünewe
دووپات بوونەوە، دەس پێ کردنەوە، سەرلەنوێ ڕوودانەوە.

بوونەوە (کتن) [2] bünewe
بووژانەوە، کەوتنەوەسەرخۆ.

بوونەوە (کتن) [3] bünewe
تازەبوونەوە، نوێ بوونەوە.

بوونەوەر (ن) [4] bünewer
ئافەریدە، مرۆڤ، مزۆ.

بووە (کر) [1] büewe
ڕووی داوە، قەوماوە.

بووە (ئان) [2] büwe
حاڵ خۆش، خاوەن پارە، دارا، دەولەمەند، ماڵدار.

بووەبە (بۆتە) ئاردی ناو دڕکان (ئد)
büwe be (bote) ardî naw dirkan
بەهەموولایەکدا بلاوبۆتەوە، پەرش وبلاوبۆتەوە.

بووەبە (بۆتە) ئەستێرەی سیوەیل (ئد)
büwe be (bote) estêrey sîweyl.
بەیەکیک دەووترێ کەسەردانی خەلک بکات بەلام زۆرنا، هەروەها مەبەست مرۆڤیکی جوان خاس، ژیکەلە یان ڕیک وپیکە.

بووەبە (بۆتە) داری پەلک (ئد)
büwe be (bote)- darî pelk
بەکاردەهینرێ بۆ یەکیکی: بێ فەڕ یان شتیکی بێبەر.

بووەبە (بۆتە) داسک ودەرزی (ئد)
büwe be (bote) dask w derzî
زۆر لاوازبوون (بەهۆی نەخۆشیی یان بێ خواردنی یەوە) واتە:- ١- نەخۆش، ناساغ، ناتوان.
٢- دالگوشت، لاواز.

بووەبە (بۆتە) قەرەبرووت (ئد)
büwe be (bote) - qerebirüt
ڕەش داگەڕاوە، ڕەش هەلگەڕاوە، زۆر ڕەش بووە.

بە (پ) be
١- بەبۆنەی، بەهۆی، ژوی، لەو، لەورا.
٢- دە، لە، لەدەمی...، لەکاتی.
٣- پیکەوە، پەرپی، دەگەڵ، لەتەک، لەگەل، لەیەل، ویکرا. ٤- بەرەو، لەحاست، لەراست، لەعاست.

بە ئارامیی (ئاک) be aramî
بە ئەسپایی.

بە ئاسماندا چوون {چوون بە حەوادا} (ئد)
be asmanda çün (çün be hewada)
١- تووڕەبوون، هەلچوون. ٢-داچلەکیین، ڕاپەڕیین، ڕاچلەکیین، هەل سلەمیینەوە.
٣- پاشەکشەکردن، وورەبەردان.

بە ئاس وپەلاسدا چوون (ئد)
be as w pelasda çün
سوێند بۆ خواردن، سوێند خواردن.

بە ئاگا (ئان) be aga
ئاگادار.

بە ئاگاهاتن (کتن) beagahatin
١- هاتنەوە هۆش خۆ (مرۆڤ).
٢- ب (ئاگابوونەوە).

بە ئالۆش (ئان) bealoš
ئالۆشاویی.

بە ئاوات گەیشتن (کتپ،ئد) beawat geyštin
بەمەبست گەیشتن، گەیشتن بەمەبەست.

بە ئاودادان (کتپ، ئد) [1] be awda dan
١- تەخشان وپەخشانکردن.
٢- ئەبلەخەرجیی کردن، بەکەم تەرخەمیییەوە پارە خەرج کردن، دەس بلاوی کردن.
٣- بەفیرۆدان، بەهەدەردان، زایەکردن، لەبەردان، لە دەس دان، لەناوبردن.

بە ئاودادان (کتپ) [2] be awdadan
بەئاوادان (ڕوبار، دەریا...)، بەدەم ئاوەوەدان.

بە ئۆک (ئان) [1] be ok
بەد، خراپ، خراپکار، زەرەردەر، کوشندە، نالەبار، وەیدەر سەربەگژبەند.

بە ئۆک (ئان) [2] be ok
ئیسک قورس، ناشرین، ناشیرین.

بە ئەرک (ئان) be erk
١- سەنگین، قورس، گران، شتێبە نارەحەت بەرز بکرێتەوە.
٢- بەئازار، پرئیش وئازار، پرنارەحەتیی.
٣- گران(ئیش)، نارەحەت (کاروبار).

به ئه نجام گه یاندن (کتپ)
be encam geyandin
ب (ئەنجام دان).

به ئه ندازه (ئاک) be endaze
لەقەدەر حاڵ، نەزۆر نەکەم.

بەئیجگاری(ئاک) beêcgarî
١- ئیجگارەکی، بەیەکجارەکی، بەیەکجاری.
٢- ببڕای ببڕ، بۆدواجار، هەرگیزاو هەرگیز.

به با (ئان) be ba [1]
ب (ئەلۆر).

به با (ئان) be ba [2]
١- بەتەپ، پڕباویۆزان، ڕۆژێکی ڕەشەبا.
٢- ئاوساو، باکردوو(سک یان ڕیخۆڵەکان)، هەلاوساو. ٣- پڕبا، پڕلەبا، فووداو.

به باچوون(کتن،ئد) bebaçûn
١- بەفیڕۆ چوون، لەدەس چوون بەئاسانیی، لە کیس چوون بەخۆرایی(پارە...).
٢- بزربوون، گووم بوون، نەمان.
٣- بەخۆرایی فەوتان(مرۆڤ)، بەفیڕۆ کوژران(کەسێ)، خوێن وون بوون (پیاو).
٤- زایەبوون(پیاو)، مردن.

به بادان (کتپ) be badan [1]
١- بەباکردن، خستنەبەر با(خەرمان)، شەن کردن.
٢- تەتەڵەکردن، دان وکاوکۆتی خەرمان لێک جیا کردنەوە، لەبێژنگ دان.

به بادان (کتپ،ئد) bebadan [2]
براندنەوە(شت)، بەفیڕۆدان، خەرج کردن بەبێ هوودە(پارە)، زایەکردن، لەدەس خۆدەرکردن، هیچ نەهێشتن(شت).

به باران (ئان) be baran
باراناویی، بارونیی، ڕۆژێکی تەڕوتووشیی.

به باکردن (کتپ) be bakirdn
١- بڵاوکردنەوە، پرش وبڵاوکردنەوە، هەڵاویشتن.
٢-بەبادان.

به باڵا بران (کتن، ئد) be bala biran
١- بەقیسمەت بوون، بەنسیب بوون.
٢- پڕ بەپێستی کەسێ بوون (هەڵسووڕانی ئیش).
٣- بەدبەخت بوون، چارەڕەش بوون، گرفتار بوون (ناخۆشیی).

به باڵا برین (کتپ) be bala birîn [1]
بەباڵاگرتن.

به باڵابرین(ئد) bebala birîn [2]
پاداش دانەوە، سزای چاکەدانەوە.

به باڵا برین (کتپ) be bala birîn [3]
لەقەدەر باڵا (جل)برین یان کردن.

به باڵادا هه ڵگوتن (کتپ)
be balada helgutin
باسی چاکەی کەسێ کردن، بەشان وباهەوی کەسێکداهەڵدان، پەسندکردن، تاریف کردن (کەسێ).

به باڵا گرتن (کتپ) bebala girtin [1]
١- ئەندازەی جل گرتن،بەباڵابرین.
٢- بە بەژنگرتن، بە قەدگرتن، پێ گرتن (جل وبەرگ)، پێوانەگرتن، دامێن نیشانەکردن..

به باڵاگرتن(کتپ) bebala girtin [2]
لێ دەرهێنان یان لێ قارس کردن(لەپارچەیەکی گەورە...).

به باڵی خۆت بفره (ئد) be balî xot bifre
١- باوەڕت بەخۆت بێ، بڕوات بەخۆت بێ، بەخۆدا ڕاپەرموو، پشت بەخۆت ببەستە، پشت بەخەڵکی دیکەمەبەستە. ٢- وورەبەرمەدە، وورەت بەرزبێ.
٣- دەبێ مرۆڤ بەخۆیدا ڕاپەرموێ وچاوەچاوی یاریدەی کەسانی دیکەنەبێ.

به باڵی یه کێکی تر فرین (ئد)
be balî yekêkî tir firîn
١- بەزەبری هێزی یەکێکی دیکە ڕەفتارکردن.
٢- بەخۆدا ڕانەپەرموون، لەخۆڕانەبینین.
٣- ئەملاوئەولاکردن، بێ ئامانج هەڵسووڕان.
٤- پشت پێ نەبەستن، تێ ڕانەدیتن، لێ ڕانەبینین، هیچ تێدابەستەنەبوون.

به بانیی (ن) bebanî
تارمایی، ڕەشانک، سامۆتک.

به برەو (ئان) bebirew [1]
بدەهـ، بەبرشت، بەبەرویق، بەبەرەکەت، بەبەرهەم، بەپیت، پڕ لەبەر.

به برەو (ئان) bebirew [2]
بازاڕ گەرم (کاڵا)، باودار، بەڕمێن، بەڕەواج.

به برشت (ئان) bebirşt [1]
بەبرەو.

به برشت (ئان) bebirşt [2]
١- بەسەرویەر(کەسێ)، بەسەلیقە، سەلیقەدار. ٢- دەم ڕاست، لێ هاتوو. ٣-بەتاڵنت، تاڵنت، توانا، بەکار، کارلەدەس هاتوو.

به برِشت (ناو) [٣] bebir̲št

بەپیز، بەکیش.

به برِشت (ناو) [٤] bebir̲št

بژاردە، بەرز، دانستە، دانسقە، ناویزە، وژانە، هەلبژاردە.

به بکە (ن) bebik

١- بەبلانە، بەبلە، بەبە، ساوا، کۆرپە، کۆرپەلە. ٢- ب (بەچکە).

به بەخت وباربوون{ئافرەت} (ند)

bebextw barbün (afret)

١- بەختەوەربوون، بەهرەمەندبوون، خۆش بەخت بوون. ٢- حەسانەوە، ژیانێکی سانایی بردنەسەر، ژیانێکی کامەرانیی بردنەسەر.

٣- شوویەکی باش کردن.

به بەرەوە هەبوون (کتن) beberewe hebün

١- کاتی تەواوبەدەستەوە-هەبوون بۆ کردنی شتێ، ماوە هەبوون. ٢- لەتواناادا هەبوون، لەووزەدادەبوون (شت کردن).

به بەندوباو (ناو) bebend w baw

بەپێچ وپلوچ، بەپێچ وپەنا، تەلەکەباز، ناڕاست، فێلاویی، فێلباز، فێلەزان.

به بیراهاتن (کتن) be bîra hatin

بیرکەوتنەوە، چیل کرن، کەوتنەبیر، هاتنەبیر، هاتنەیاد، یاداوەربوون.

به پرسیار بەخدا ئەدۆزرێتەوە (رس)

be pirsîyar bex̲da edozrêtewe

پرسا بەو دانا بە.

به پشیلەیان ووت: گووت بە دەرمان ئەشێ کردی بە ژێر خۆلەوە (پن)

be pišîleyan wüt güt be derman ešê-kirdî be jêr xol̲ewe

١- بەیەکێک دەوترێ کەلەکاتی پێویستدا بەهرەمەندیی خۆی بشارێتەوە یان ئامادەنەبێ ئەوشتەی لەدەستی دایە بێبەخشێ لەگەڵ هەموو بەبالامەڵدانیدا. ٢- پێ درکەکردن لەئیش، لەکاتی پێویستیدا خۆ -شاردنەوە.

به پەتا کردن (کتپ) be peta kirdin

١- بدارڤاکرن، بەپەتداکردن، دالقاندن، هەلاوەسیین. ٢- بەمل هەلاوەسیین، خنکاندن(بەپەت)، لەسێدارە دان، لەقەنارەدان، مل بەپەتەوەکردن. ٣- بەپەتەوەکردن، پەت تێ هەڵکیشان، ڕست کردن، لەڕست دان.

به پەرۆش (ناو) be peroş

١- خەمخوار، خەمخۆر، خەمناک، شپرزە، شپرێو.(

٢- ئاواتەخواز.

به پەرێز(چار)ی کەسێکدا نەرۆیشتن (ند)

be perêz(car̲) -î kesêkda neroyštin

پایەنزم تربوون لە، ڕادەکەمتربوون لە، نەگەیشتن بەکەسێ لەڕادەی ....

به پەرێک سەری بیبرەیان {سەر دەبڕرێت} (ند)

be perêk serî bibr̲e (ser debir̲-r̲êt)

١- خۆش باوەڕبوون، ساویلکەبوون.

٢- بوودەڵەبوون، بێ دەسەڵات بوون، بێ هێزبوون، بێ ووزەبوون.

٣- بەئاسانیی هەڵخەڵەتان، بەسزمان بوون.

به پەلە(ناک) be pele

١- بەپەلەپرووزە، بەتالووکەیی،بەتاو، بەخێرا، بەخێرایی ، بەگورجیی، بەهەڵەداوان.

٢- بەماوەیەکی کەم، بێ دواکەوتن، خێرا، دەس بەجێ.

به پەلەپیتکە خۆ تەکاندن (ند)

be pelepîtke xo- tekandin

١- زۆرپاک وخاوێن بوون.

٢- بەترودەعیەبوون، بەفیزبوون.

به پەند بوون (کتن) be pend bün

ئەتک بوون، بەدناو بوون، بێ ڕێز بوون. پایەنزم بوون، ڕیسوابوون، نامووس چوون.

به پەند کردن (کتپ) be pend kirdin

١- ئەتک کردن، بەدناوکردن، بێ ڕێزکردن، ڕیسواکردن، نامووس بردن.

٢- برەش بردن یان کردن، پەرێشان کردن، چەپرەک کردن، داوەشاندن، کلۆلیی بەسەرهێنان، کەساس کردن، کەلاک کردن، کەنەفت کردن، لەکەدارکردن.

به پیت (ناو) be pît

ب (بەبرەو).

به پیرەوەچوون(کتپ) be pîreweçün

١- بەپیرەوەهاتن، بەخێرهاتن لێ کردن، (بەگەرمییەوە)، بەرەوپیرکەسێ چوون، بەرەوڕووی کەسێ چوون (بۆ پێشوازیی).

٢- پەسند کردن، وپەردەن.

به پێ (ناو) [١] be pê

بالەپا، بەپا، بەلەپا، پێ سووک، تیژ ڕەوت، خۆشڕۆ، خۆشڕەوت، خێرا، ڕەوت خۆش، قۆچاغ.

گورج، گورج وگۆل.

بە پێ (نج) ٢ be pê

کاری(چوون، ڕۆیشتن، ڕێ کەوتن، کەوتنەڕێ، وەڕێ کەوتن).

بە پێچ (ئان) be pêç

١- پێچ، چەتاڵ، چەفت، چەماو، چەمین، چەوت، خار، خوار، خێچ، خێچ، شەت، لار.

٢- ئەلقاو ئەلق، پێچاوپێچ، لوولاولوول.

٣- ئاڵۆز، ئاڵۆسکاو، بەیەکداچوو، گرژ، لوولە.

٤- بەپێچ وپەنا، بەپێچ وپلۆچ، تەڵەکەباز، فێڵباز، نادروست، ناراست.

بە پێچ وپەنا (ئان) be pêç w pena

ب (بەپێچ / ٤).

بە پێ وشوێنەوەچوون (ند) be pê w šwênewe çûn

١- بەڕێ وشوێنی کەسێکەوەچوون، شوێن پێ هەڵگرتن، شوێن دەوس هەڵگرتن، لەدوو شوێن پێ چوون، لەسەر ڕێ وشوێن چوون.

٢- ڕەدووکەوتن، وەدوو کەوتن.

بە پێ وشوێنەوەچوون (ند) be pê w šwênewe çûn

١-ئۆقەڕۆڵ کردن،تۆژاندنەوە لێ پێچانەوە، لێ توێژینەوە.

٢- پاخاف کردن، سەرنج لێ دان، کنەکردن، کنەتیادا کردن، لێ کۆڵینەوە، لێ ووردبوونەوە.

بە پێی (فر) be pêî

بەگوێرەی... بەوجۆرەی کە... بەوەبێ کە... ئەدەر... لەسەر...

بە پێی فیلان (خز) be pêî fîlan

ئێجگار زۆر، بۆش، زەحەف، زەعەف، زەهەف، زۆر وزەبەند، فرە، گەلێک، مشە.

بە تار (ئان) ١ be tar

بەدبەخت، بێ بەخت، بیوڵە، چارە ڕەش.

بە تار (ن) ٢ be tar

بینایی چاوان، بینا، تەماشا، هێزی چاو.

٢- ئەوەندەی چاو بڕ بکات، مەودای بینین، مەودای هێزی چاو.

بە تاق وتەنیا (ئاک) be taq w tenya

بەتاقی تەنها، بەتاقی تەنیا، بەتەنی تەقێ، هەریەکە بەتەنها.

بە تاک (ئاک) be tak

ئاواڵە، قەکری، کراوە، کراوەوە، لەسەرپشت (دەرگا).

بە تاکە گوڵێک بەهار نایەت (پن)

be take gulêk - behar nayet

١- تەنها بەڵگەیەک بەس نییە بۆ چەسپاندنی ڕووداوێک(چونکە لەوانەیە ئەو بەڵگەیە نائاسایی بێ).

٢- بەو شتەکەمە کارم ئەنجام نایەت، من چاوەڕێی شتی زۆر ترم.

بە تالووکە (ئاک) be talûke

بەپەلە، بەتاو، بەخێرایی، بەغار، بەهەڵەداوان، چنگێ لەسەرشان، خێرا، هالێرە هالەوێ.

بە تاڵ (ئان) be tal

١- خاڵی، ڤالا، هیچ تیادانەماو، هیچ تیدانەبوو.

٢- ئاواق، بەکرێ نەدراو(خانوو)، چۆڵ(ماڵ)، واق.

٣- بێ ئیش، بێکار، وەستاو، ویستیاگ، ویستاو.

٤- بێهوودە، ناتێر.

٥- بێسەروبەر (مرۆڤ)، حوبار، هیچ لەباردانەبوو، هیچ لەدەس نەهاتوو(کەسێ).

٦- بێ مانا(ووتە)، پڕ وپووچ(ووتو وێژ)، پووچ (ئاخاوتن). ٧- ناتەواو.

٨- بەجێ هێڵراو(شوێن)، چۆڵ(جێگە).

بە تاڵانی {شت} فرۆشتن (ند) be talanî šit firoštin

شت بەهەرزان فرۆشتن، نرخ داگرتن تارادەیەکی زۆر، نرخی کاڵا هێنانە خوارەوە.

بە تاڵ بوون (کتن) betal bûn

١- خاڵی بوون، ڕژان، ڤالابوون، هیچ تیادانەمان. ٢- بێ ناوەڕۆک بوون(نوسراو..)، پەڕپووت بوون (ووتە).

بە تاڵ پێ (ئان) betal pê

بێ هێمەت، دەستەوستان، لۆزەنگەر، هیچ لەباردانەبوو

بە تاڵ کردن (ئان) betal kirdin

١- باهرکرن، خاڵی کردن، هیچ تێدانەهێشتن، هێشاکرن.

٢- بەچۆڵی بەجێ هێشتن، چۆڵ کردن، ڤالاکرن.

بە تاڵ کردنەوە (کتپ) ١ betal kirdinewe

خاڵی کردنەوە، لێڕشتن، لێ ڕۆکردن. لێ ڕۆ کردنەوە(لەدەفرێ بۆ ناو ئەوی دیی).

بە تاڵ کردنەوە(کتپ) ٢ betalkirdinewe

پووچ کردنەوە(یاسا)، ڕەش کردنەوە (بڕیار)، سڕینەوە، گوزەشتن، لابردن(دەستوور)، لەغوکردن.

بەتاڵ وحەتاڵ (ئان) ١ betal w hetal
چۆل وهۆل، خاڵی وخەواڵ.
بەتاڵ وحەتاڵ (ئان) ٢ betalwhetal
بێ ئیش وکار.
بەتاڵیی (ن) betalî
بێ ئیشیی، بێ کاریی.
بەتام (ئان) betam
بەلەزەت، تام خۆش، تامدار، خۆش، رانەرم، مەزەدار.
بەتاناچوون (کتپ) betana çün
١- بەتاناداچوونە خوارەوە، بەتاناهاتن، بەتان وپۆدا هاتن، بەتان وپۆداهەڵدان، پاسیین، چاکەووتن، هەڵدان، هەڵنان.
٢-پایەبەرزکردن، پیداهەڵدان، پێ هەڵگوتن، ڤراختن، گەورەکردن، مەزن کردن.
بەتانیی (ن) betanî
ئەبیال، ئەدیال، پەتۆ، پیخەف، عەدیال.
بەتاو (ن) ١ betaw
ئەسپی خۆشرەوت(خۆشرۆ)، ئەسپی رەسەن، ئەسپی غار.
بەتاو (ئاک) ٢ betaw
١- بەغار، خیرا، گورج. ٢- ب (ئیستەرەم).
بەتایبەتیی (ئاک) betaybetî
ئانگوو، ئەخوازە، ئەخوازەلا، نیزیکان.
بەترس (ئان) betirs
١- تۆقینەر، زراوبەر، سامدار، سامناک، هەوڵناک.
٢- بڤە، پەتەر، ترکن، تەڵەزگە، گیژەن.
بەترەف (ئان،کی) ١ betref(ki)
لەئیش راوەستاو، لەکار (ئیش) کەوتوو.
بەترەف (ئان،کل) ٢ betref(ki)
دۆڕاو(شت)، لەکیس چوو.
بەتڕ گوێز ئەشکێنێ (ند) betir gwêz eškênê
١- بەکارئەهێنرێ بۆ یەکێکی بەدەعیە ودەمار، ترزل، فیز زل، لووت بەرز. ٢- لەخۆشیاندا نازانێ چی بکا، خەریکە لەخۆشیاندا بفرێ.
٣- زۆر پێ خۆشحاڵە بەسەر کەوتنەکەی.
بەتکا چوون (کتن، کتپ) betika çün
بەکوڵ گریان، بەفرمیسکی چاو جۆگەهەڵبەستن.
بەتلین (کتن) betlîn
فل بوون، ماندوو بوون، هیلاک بوون.
بەتلاندن (کتپ) betlandin
زایەکردن، لەدەس خۆدان، لەدەس خۆدەرکردن، لەدەس دان، لەناوبردن، لەناودان.
بەتوند وتۆڵیی (ئاک) betund w tolî
بەڕیک وپیکیی.
بەتۆ چیی! (رس) !be to çî
ئیشی تۆ نیەیە.
بەتۆل (ئان) betol
بەتەنیشت.
بەتەقەکەوتن (کتن) beteqekewtin
١- بەخۆدا شکانەوە، بەشەرمدا کەوتن،شەرم گرتن (بەرامبەر شتێ یان کەسێ). ٢- دەس هەڵگرتن لەشتێ، واز هێنان لەشتێ (لەشەرما ندا).
بەتەما (ئان) betema
ئومێدەوار، چاوەڕوان، چاوەنوار.
بەتەمەن (ئان) betemen
ب (ئاحیل / ١).
بەتەنگەوە بوون (کتپ، کتن)
be tengewe bün
١- بەتەنگەوەهاتن، بەدەریەستەوەبوون (هەبوون)، خەمخۆریی لێ کردن، دەرباست بوون، دەربایست بوون، دەربەست هاتن(بوون)، مەبەست بوون.
٢- ئاگاداریی کردن، چاوتێوە بوون، چاودێری کردن، چاو لێوەبوون، گوێ پێ دان.
٣- بەزەیی پیداهاتن، دڵ پێ سووتان.
٤- ب (ئاوڕ لێ دانەوە).
بەتەنگەوە هاتن (کتپ، کتن)
be tengewe hatin
١- ب (بەتەنگەوە بوون : ١).
٢- ب (ئەژنەفتن / ٢).
بەتەواویی (ئاک) be tewawî
بەدروستیی، خڕ، خشت، رەبەق، سەراپا، سەرپاک، سەرجەم، گشت، هەموو.
بەتەوسەوە(ئاک) betewsewe
بەتانووتەوە، بەتانەوە، بەتەعنەوە.
بەتەوقی سەرداکەوتن(کتن،ند)
betewqî serda kewtin
١- بەسەرتەوقی سەردا گلان(بەربوونەوە)، بەسەرڕوودا کەوتن. ٢- تووشی مەینەتیی وبەدبەختیی بوون. ٣- تیداچوون، مردن.
بەتیری عەشق پێکران (کتن)
be tirî ešq pêkran
١- پڕ بەدڵ حەز لەکەسێ کردن، حەز لەئافرەت کردن، دڵ بەئافرەتدا چوون.

٢- تێک چەسپان، تێک خزان.

بە تیرێک دوو نیشان شکاندن (ئد) betîrêk dü nišan- šikandin

بەکردارێک دوو ئامانج هێنانەدی.

بە تین (ئان) betîn [1]

١- بەقوەت(لەشی مرۆڤ)، بەهێز.

٢- باش، تەندروستی باش، لەتەندروستییەکی باشدا، لەش ساغ.

بە تین (ئان) betîn [2]

گەرم، گەرم داهاتوو.

بە جارێ (ئاک) becarê

ئێجگاری.

بە جلقێک وفلقێک {قت} (فر) becilqêk w filqêk

بێ بەها، بێ سوود، هەرزان، نرخ کەم، کەم بەها، کەم نرخ.

ت/ جلق = بیچوو (دراوێکی کەم بەهای کۆنی مسینە). فلق = شتێکی هیچ وپووچ.

بە جووچ (ئان) becûc [1]

چەوتە چەوتکەر، چیرەدرێژ، زۆر بلێ.

بە جووچ (ئان) becûc [2]

بەرەڵا، داوێن پیس، سۆتە، فێلباز.

بە جۆش (ئان) becoš

ب (ئاگرین / ٥).

بە جەرگ (ئان) becerg [1]

ب (ئازا / ١).

بە جەرگ (ئان) becerg [2]

بەرگەگر (مرۆڤ).

بە جێ (ئان) becê

١- بەجا (ووتە، کردار...)، بەجێگە، بەجێ ورێ، راست، رەوا، لێوەشاو (رەفتار).

٢- دروست رێک وپێک، لەشوێنی خۆیدا.

بە جێ گەیاندن (کتپ) becê geyandin [1]

١- ئەدا کردن، ئەنجام دان، بەئەنجام گەیاندن، بەجێگەهاوردن، بەجێ هانین، بەجێ هێنان، پێک هێنان، جێ بەجێ کردن، جێ کرن، کردن، هەڵسووران.

٢- چاودێری کردن، رەچاوکردن، گوێ پێ دان.

٣- پشتگیری کردن، پێ هەستان، نوێنەرایەتی کردن.

بە جێ گەیاندن (کتپ) becê geyandin [2]

رەوانە کردن (شت یان کەسێ بەپەلە).

بە جێ مان (کتن) becê man

١- پاش کەوتن، دواکەوتن.

٢- ماتڵ بوون، مانەوە.

بە جێ هاتن(کتن) becêhatin

بەدی هاتن، جێبەجێ بوون، وەدی هاتن.

بە جێ هێشتن (کتپ،کتن) becêhêštin

١- دەس لێ هەڵگرتن، دەستی خۆ ژێ کرن، واز لێ هێنان. ٢- پشت تێ کردن، لێ دوور کەوتنەوە، لێ گەڕان، وەپاش خستن.

٣- بەجێ هێلان، لەگەڵ خۆنەبردن، نهاندن، نەبردن، هێشتن، وەدوادان.

٤- جوێ بوونەوە، جیابوونەوە، دوور کەوتنەوە لە...، ڕۆیشتن.

٥- بەلادا ڕۆیشتن، تێپەڕبین (لەشوێنێ).

٦- داکردن، دانان، داینان، ڕۆنان.

٧- خستنەئەولاوە، خستنەپشت گوێ، سستی لێ کردن، گوێ پێنەدان، گوێ نەدان.

٨- پێ سپاردن، لادانان، شت خستنەلای کەسێ بۆ چاودێری کردن.

بە جێ هێنان (کتپ) becê hênan

١- تەواو کردن، قەدیان.

٢- دوماهیی پێ هێنان،راپەڕاندن.

بە چ (ن) beç

بەچکە.

بە چاک زانین (کتپ) beçak zanîn

بەچاوی ڕێز تەماشا کردن، بەچاوێکی ڕێزەوە تەماشا کردن، ڕاڵی بوون، ویستن.

بە چاو (کەسێ) خواردن (ئد) be çaw(kesê)xwardin

١- بەچاوی کینەوە تێ ڕامان، بەرقەوە تەماشای کەسێ کردن، بەرقەوە چاوتێ بڕین، خیسەلێ کردن. ٢- بەئارەزوو وخۆشەویستیەوە تێ ڕوانین، بەچاوی خۆشەویستیەوە تەماشای کەسێ کردن، چاوتێ بڕین بەتاسەوە.

٣- بەری خۆدان، تێ ڕامان، تێ ڕوانین.

٤- ئارەزووکردن، دڵ بۆ چوون، شوێن کەوتن (بە ئارەزوومەندییەوە).

بە چاودادانەوە (ئد) be çawda danewe

١- بەچاودا کوتانەوە، بەڕوودا دانەوە، چاکەدانەوە بەڕووی کەسێکدا، ڕواڵەت کردن، مناکردن، منەت بەسەرداکردن، وەبیرهێنانەوە وچاکەبەگوێی کەسێکدادانەوە.

٢- خۆبەسەرکەسێکدا هەڵکێشان، خۆبەسەر یەکێکدا بادان. ٣- بەتروودەعیەبوون، بەرزفرین، بەفیزبوون، خۆ بەشت زانین.

بە چاوکردن (کتپ) be çaw kirdin

بەدی کردن، بینین (شتێ یان کەسێ) لەدوورەوە، رەچاوکردن (پیشەکیی).

بە چاوەوەبوون (ئد) be çawewebûn

توشی زیان بوون بەهۆی چاوی پیسەوە، تووشی ناڕەحەتیی هاتن(بەهۆی چاوو نەفەسەوە).

(بەچرای ڕۆن گەڕچەکەوە بۆ شت گەڕان (ئد

beçray- ron gerçekewe bo šit geran

١-بەپەرۆشەوە بەشوێن شتێکدا گەڕان.

٢- پشکڵاندن، پشکنین، لێ پرسیین (لەشتێ) بە تاسەوە. ٣- بۆ(شتێ) گەڕان، بەشوێن شتێکداگەڕان، لەدوو گەڕان. ٤- بەسەرکردنەوە (شت یان کەسێ)، هەواڵ پرسیین.

بە چکە (ن) beçi k

چارە، ڕوو، ڕوخسار، سەروسەکوت، سەکوت.

بە چکان (کتن) beçikan

بچووک بوونەوە، بەچکیین، پچووک بوونەوە، لەکورتیی دان، هاتنەخوارەوە (ڕادە).

بە چکە (ن) beçike

١- بچووک، بەبلەبەبان، بەبەکە، بەبەلە، بەبەلێ، بەبۆکە، بەچ، بەچوو، بەچۆلە، بیچوو، بیچوولە، زاڕۆ، زاڕۆکە، زاڕۆلە، منداڵ.

٢- ئایل، جوجەڵە، جووجک.

٣- ب (ئاولەمە/٤).

بە چکە مراوی (ن.) beçike mirawî

بیچوە مراوی (ن).

بە چکەی باوکی خۆیەتی (رس)

beçikey bawkîxoyetî

بەچی باوکی خۆیەتی، کوڕی باوکی خۆیەتی، لەباوکی خۆی دەچێ، لەسەر ڕێ وشوێنی باوکیەتی.

بە چنگ (ئان) beçing

١- بەهەڵپە، توند وتیژ لەکاردا، کاسبکار، نان پەیداکەر. ٢- کۆڵ نەدەر، نەبەز.

٣- بەدەسەلات، توندو تۆڵ(کەسێ)، خورت.

٤- بلند، پایەبەرز، شکۆ.

٥- بەپەرۆش، بەتاڵووکە، بەتاو، بەوزە.

بە چە (ن، ئان) beçe

تازە نەوخەت، نەوجەوان، نەوخەت، هەرەتی گەنجی.

نۆبە، نۆبەی نەخۆشی.

بە چە خۆرە (ئان) beçexore

تیر نەخۆر، زگەڕۆ، لەپن.

بە چەدان (ن) beçedan

بەچەدوو، پزدان، مناڵدان، منداڵدان.

بە چە دبلار ڕەتە (کتن، لو)

beçe dibar rete (lu)

بەچەوەنە،منداڵ فڕێ دان، منداڵ لەبارچوون (ئافرەت).

بە چەقی نەحلەتدا چوون (ئد)

beçeqî nehletda çûn

١- بەڕقدا چوون، بەرهەڵستیی کردن، ڕق گرتن، مل نەدان، ڕق هەستان ومان گرتن، کیشەکیش کردن.

٢- دەمەقاڵەکردن، فرەفرکردن، گاشەکردن.

٣-پێوەنووسان (بەڕایەکەوە)، وازلێ نەهێنان (لەڕا)، لێ نەبوونەوە (لەڕا).

٤- ڕووبەڕوو وەستان، لەڕێگەی شتێکدا وەستان، لەڕێگەی کەسێکدا وەستان.

بە چەک (ئان، س)

beçek **Armed, (adj.,mil.).**

١- پڕچەک (کەسێ). ٢- پیاو (باساوڵی پیاوێکی گەورە، تفەنگچیی، سیلاحدار).

بە حەوت شەیتان میچێکی لێ نابڕێتەوە {نابەنەوە} (ئد)

behewtšeytan mîçêkî lê nabrêtewe-(nabenewe)

١- بەکەس ناخەڵەتێ، بەهەڵەدانابرێت، کەس ناتوانێ بیخەڵەتێنێ. ٢- بۆ کەسانێ بەکاردەهێنرێ بەواتای: فێڵباز، زۆرزان، لێهاتوو. ٣-تەڵەکەباز، زانەخرۆ، فریوباز، فێڵباز.

بە حینجەو فینجە (خ.) behînce w fînîe

١- هاشەوهوشەکەر (کەسێ): بەیەکێک دەووترێ زیاد لەپێویست زانیاریی خۆی دەرخات.

٢- بەمقام (کەسێ لەکاتی ئاخاوتندا)، خۆ بەزمان پاراو زان. ٣- بەبڕووبیانوو، بەلگەدۆز، بیانووگر، پەلپگر. ٤- دان بەووشەدانەر (مرۆو).

بە حینجەوە (حونجەوە) شت لەبەرکردن (ئد)

behîncewe (hûncewe) šit leberkirdin

واتە: بەهەموو لک وپەراوێزیەکەیەوە باس ڕەوون کردن، خاوەنی شارەزاییەکی تەواو لەباسێکدا یان لە بیرو ڕایەکدا بوون.

بەخت (ن) bext ¹
١- ئیقبال، بەش، تالع، تاڵە، سعوود، شانس، قەباڵە، نسیب، نگین، هات.
٢- چارە، چارەنووس. ٣- پیرۆزیی، پێکهاتنی کاروپێداویستی، ڕزگاریی، دەبارێ.

بەخت (ن،کی) bext(ki) ²
پەنا، حەشارگە، داڵدە.

بەخت (ن) bext ³
کام، کۆست.

بەخت کردن (کتپ) bextkirdin ¹
پارە بەفیڕۆدان، تەخشان وپەخشان کردن، لەدەس دەرکردن (پارە).

بەخت کردن (کتپ) bextkirdin ²
بەباڵا گەردان کردن، بەقوربانیی کردن، خستنەپێناو، گاوگەردون کردن، گۆریی کرن.

بەخت کردن (کتن) bextkirdin ³
بۆر هەڵگەڕان، ڕەنگ چوونەوە، کاڵ بوونەوە.

بەخت کەگەڕایەوە، پەلوولە دان لەشێکێنێ (پن)
bext kegerayewe pelûle dan eškênê
پیاو کەنەگبەتی ڕووی تێ کرد دەست بداتە هەچ شتێ بەچەوتی بۆی دێ، کەنەگبەتی هات کەس خاست پێ نایەژێ.

بەخت گرەوە (ن) bextgirewe
ب (ئاوینەگرەوە / ١).

بەخت لەدەرگای گەوجانە (پن)
bext le dergay- gewcane
ب (ئاشی نەزان خوا دەیگێڕێ).

بەختە (ن،نا،نس) bexte
١- بەران، بەرانی خەسێنراو.
٢- بورجی بەرخۆلە (ئس).

بەختە باران (ن) bexte baran ¹
مانگی پێنج، مانگی مایس.

بەختە باران (ن) bexte baran ²
بەخشش، خەلات، دیاریی.

بەختەمام (ئان) bextemam
دلپاکە، دڵ ڕاست، دڵسۆز، دڵ فەکریی، ڕاستگۆ.

بەختەوار (ئان) bextewar
بەویژدان.

بەختەوەر (ئان) bextewer
١-بەخت بەرز، بەختدار، بەختیار، خاوەن بەخت، خۆش (adj.). بەخت.
٢- پێخۆشحاڵ، خەرۆ، خەنیی، دڵ خۆش شادمان، کامەران، کەیف خۆش، هاش.

بەختی بەستراوە (ئد) bextî bestrawe
١- بەد بەختە(کچ)، گرێی بەختی نەکراوەتەوە. ٢- گەورەبوەو شووی نەکردوە(کچ).

بەختی نووستوە (ئان) bextî nüstwe
ئەستێرەی ڕەشە، بەئاوات نەگەیشتوە، نائومێدە.

بەختی وەکە سەگ دەوەڕێ (پن)
bextî wekseg dewerê
ئەستێرەی پرشنگدارە، هەمیشە بەختی سوارە، هەمیشە لەبرەودایە.

بەختی یار نەبوو (بەخت یار نەبوو) (ئد)
bextî yar nebü (bext yar nebü)
١- بەئاواتی خۆی نەگەیشت.
٢- کورت یان کەم هێنان (لەکاردا).
٣- تەپیین، ڕووخان.
٤- سەرنەکەوتن، کەمباخ بوون.

بەخزمەت (ئان) bexzmet
١- بەتەنگ خەڵکەوەهاتوو، بەمشوور، پیاوەتیی لە دەست هاتوو، خزمەتگوزار، مشوورخۆری خەڵک. ٢- ڕووخۆش (بۆ میوان)، میوان دۆست، میوان گوزار. ٣- خواردە، دڵ فراوان، دڵ گوشاد، سەخیی، مەردەمیر.

بەخشایش (ن) bexšayîš
بەخشایشت، بەخشیش، جوامێریی، چاکە، خێر، ڕەندیی.

بەخشایشتگەر (ئان) bexšayîštger
بەخشندە، جوامێر، خێرکەر، دڵ فراوان، دڵفرە، ڕەند، ڕێژنە، سەخی.

بەخشراو (ئانپک) bexširaw
١- چاوپۆشی لێ کراو، لێ بووردراو، لێ بووراو، وەش کراو.

بەخشش (نک) bexšiš
بەرو بووم، بەرهەم، بەهرە، دەسکەوت.

بەخشش (ن) bexšiš
بەخشیش، پیمزگێ، چێشتانە، خەلات، دیاریی، ڕێزانە، شاباش.

بەخشندە (ئان) bexšinde
بەخشەر،چاوپۆشیکەر، لێبووردەر،وەشکار، وەشکەر

بەخشین (کتپ) bexšîn
بووردن، بوورین، چاوپۆشیلێ کردن، چاولێ

پۆشیین، خۆش کردن، لێ بووردن، لێ ...یین، لێ خۆش بوون، وەش کردن.

بەخشیین (کتپ) bexšîn

شت بەخۆرایی دان بەخەڵک، شت بێ پارەدان بەخەڵک، دان.

بەخشیین (کتپ) bexšîn

بەجێ هیشتن، بەلاوەنان، زیوەبوون، لێ گەڕان، وازلێ هینان.

بەخشیینەوە (کتپ) bexšînewe

ب (بەشیینەوە).

بەخ کردن (کتن) bex kirdin

بەخۆنازیین، پێ خۆوریین، پیداخوڕیین، خۆگەورەکردن، فووکردنەخۆ، کۆڵەکردن، نازپێوەکردن، نازیین.

بەخوا(خودا) ئەسپاردن(کتپ) bexwa(xuda) espardin

ب(بەخواسپاردن).

بەخواسپاردن(کتپ) bexwa spardin

بەخوا یان خوداسپاردن، خواحافیزی کردن، ماڵ ئاوایی کردن، ماڵاوایی کردن.

بەخورتی (ئاک،کی) bexurtî(ki)

١- بەزۆر، بەزۆرەملی، بەکەڵەگایی.

٢- بەتواناییەوە، بەهێز.

٣- پڕ بەووزەییەوە، بەهێز وتواناییەوە.

بەخوەر (نک) bexwer

ئایە، دەستکەوت، دەستگیر، دەسکەوت، سوو، سوود، کەڵک، هاثل، هەو، هوودە.

بەخوێنی سەری تینووە (رس) be xwênî serî tînwe

دوژمنیکی سەختییەتی، دوژمنیەتیی، ناحەزیکی گەورەیەتی، نەیاریەتی.

بەخۆ (ئان) ١ bexo

تەنگەنەستوور، زکێ زل، سک زل، گیپن، ورگن.

بەخۆ (ئان) ٢ bexo

بازۆڵەقەویی، بەخۆوە، پڕ ومڕ، تەنومەند، تیک سمراو، خڕ وخەپان، داگرتیی، قەڵەو، گۆشتن.

بەخۆداچوونەوە (ئد) bexoda çünewe

١- خۆراست کردنەوە (نەریت)، خۆلەرێگەی خوارلادان، رێگەی راست گرتن. ٢- پیداچوونەوە و گۆڕیین، سەرلەنوێ تاقی کردنەوە وچاک کردن.

بەخۆداشکانەوە (کتن،ئد) bexoda šikanewe

بوون بەئاو، چاولەبەر خۆنان، خۆکەنارخستن لەشەرماندا، کەنارەگیریی گرتن لەتەریقیدا، تەریق بوونەوە، شەرمەزاربوون.

بەخۆداهاتن (کتن)١ bexoda hatin

پێگەیشتن (لاو)، خۆدارشتن، گەورە و تەواوبوون(گەنج)، گەیشتنەهەرەتی لاویی، نشونماکردن، هەڵدان (بالا).

بەخۆداهاتن (کتپ)٢ bexodahatin

خۆئاراییش دان، خۆ جوان کردن، خۆ رازانەوە، دەست بەخۆداهینان.

بەخۆژیو (ئان) bexojîw

ئاژاوئیشکەر، بۆ خۆژیو، کەسێ بەرەنجی شانی خۆی بژی.

بەخۆشی (ئاک) bexoşî

١- بەشادمانیی، بەکامەرانیی. ٢- بەبەختەوەریی، بەبەختی باش، بەبەختی باشەوە.

٣- بە خۆشنوودیی، بە سەرکەوتوویی، بە شادمانیی، بەشادیی.

بەخۆفشیین (کتن) bexofšîn

بایی بوون، بەخۆوە نازیین، بەدەست و باسکی خۆنازیین، خۆشەکاندن، خۆهەڵکیشان، شانازیی بەخۆوەکردن، شانازیی کردن، لەخۆبایی بوون، لەخۆرازی بوون.

بەخۆنازیین (کتن) bexonazîn

ب(بەخۆ فشیین).

بەخەبەر (ئان) bexeber

بیار، بیدار، خەولێ نەکەوتوو، خەوەر، نەخەوتوو، ووشیار، هشیار، هوشیار.

بەخەڵ فرۆش (ن) bexel firoš

چەرچیی، دەستگیر، کۆڵگێڕ، ووردەفرۆش.

بەخەم (ئان) bexem

١- خەمبار، خەمگیین، خەمناک، خەمیین.

٢- بەپەرۆش، پەرۆش، پەرۆشدار.

بەخەم کردن (کتپ) bexem kirdin

ب (خێوکردن).

بەخیل (ئان،ن) bexîl

ب (رژد).

بەخێرایی (ئاک) bexêrayî

١- بەپەلە، بەتاو، بەگورجیی، بەگوڕم، بەهەڵەداوان، زوو، زووبەزوو. ٢- بێ دواکەوتن، لەپڕ، لەماوەیەکی کەمدا، یەکسەر، یەکەندەردوو.

بەخێرگەڕان (کتن.) bexêr geran

باش هاتن(کار..)، بەئەنجامیکی باش کۆتایی بێ

ماتن، وەخێرگەڕان.

بەخێرهاتن کردن (کتپ.) bexêr hatin kirdin
بەخێرماتن لێ کردن، پێشوازیی لێ کردن، خۆش هاتن کردن، داب و دەستووری میوانداریی بەجێ هێنان، میوانداریی کردن.

بەخێو (ن) ١ bexêw
ئیوەت، چاودێریی ساوا، خوێداریی، نیگاداریی (مندال).

بەخێو (ن.،خ.) ٢ bexêw
ئامێز، ئاوش، باوەش، تەلییک، واوشە.

بەخێوکردن (کتپ) ١ bexêw kirdin
چاندن، خەملاندن(کشتوکال)، کشتوکال کردن.

بەخێوکردن(کتپ) ٢ bexêw kirdin
پەروەردەکردن، خاملاندن، حاواندنەوە، ڕاگرتن (گیانەوە)، ڕەنیوهێنان.

بەخێوکردن (کتپ) ٣ bexêw kirdin
شیرپێ دان، گۆش کردن، مەمکە پێ دان.

بەخێوکەر (ن) ١ bexêwker
پاریزگار، ڕەنیوهێنەر، سەرپەرشتیکەر، مال بەڕێوەبەر، نان پەیداکەر.

بەخێوکەر (ن) ٢ bexêwker
پاراێو، پارێزەر، نڤاندا، نۆتۆرڤان، واژەر.

بەد (ئان) bed
١- ئاشوو، بەوەزەن، نەباش(مرۆڤ).
٢- نارەسەن، نالەبار، هیچ وپووچ.
٣- بەووم، بەیووم، بێ قدۆش.
٤- بێ بەخت، بێ شان، نەگبەت.

بەدئەخم (ئان) bed exim
١- دەمووچاو ترشاو، ڕووتال، ڕووگرژ، مڕومۆچ، ناوچاو ترشیاگ. ٢- پڕ ئەسرین، پەرێشان، خدوک، خەمبار، خەمدار، دل پڕلەئەسرین، دل تەنگ.
٣- ترال، تەپان، تەپلۆس، خاو، سست، لەش بەبار، لەش گران، مردەلۆخە.

بەدئەدا (ئان) bededa
بەد ڕەفتار، بەدڕەوشت، بەدکردار، کدیش.

بەداردداکردن (کتپ) bedardakirdin
ب(ئەلقاوێزکردن / ١).

بەدارەوەکردن (کتپ) bedarewe kirdin
دالقاندن، دالەقاندن، هەلواسیین (بەشێوەیەک جۆلانەبکات).

بەداوو دل (ئان.) bedawû di̱l
ب(ئارەزوومەند).

بەدایک وباوکە! (ئد.) be daykw bawke
بەخواردنێکی {ئیشتیا کەرەوە (جولێنەر)، بەتام، بەلەزەت، دەم پڕ ئاو کەر} دەووترێ.

بەدایی کردن (کتن.) be dayîkirdin
نالاندن، نالیین، نالەنال کردن، نکەنکە کردن (بەدەم نەخۆشییەوە)، نووزاندن.

بەدبار (ئان) bedbar
١- تووشی چورتم بوو (کەسێ)، لێ قەوماو، لەدەریای چورتمدا (مرۆو). ٢- ب (بەدبەخت).

بەدبۆن (ئان.) bedbon
١- بۆگەن، بۆن کردوو. ٢ -بۆدڕن، دڕندار.

بەدبەخت (ئان.) bedbext
١- ئەبلەڕەنج، بەتار، بەخت ڕەش، بەد چارە، بەدووم، بووژما، بووژمان، بێ ئیقبال، بێ بەخت، بێ تالع، بێ شانس، بیولەت، چارەڕەش، دل ڕەنجاو، دل شکاو، دوو مۆر، دۆبڕ، ڕۆژ ڕەش، سەرەخۆرە، سیاتالە، سیاچارە، قەشان، قەشقە، کەنەفت، ناپیرۆز، نان ودۆبڕ، نەها.
٢- بەلەنگاز، خاک بەسەر، خاکەسەر، خۆل بەسەر، کلۆل، لێ قەوماو. ٣- خراپ (مرۆڤ)، ستەمکار.

بەد بەختیی کلافە ئەکا (رس)
bed bextîy ki̱lafe eka
١-بۆی نایەت، ڕۆژی ڕەشیەتی.
٢- گاشە لەسەرگاشەی تووش دیت یان دیتەڕێی.

بەدبین (ئان) bedbîn
١-بەد ئەندان، ڕەش بین، ناهومێد. ٢- دلاودل، دل پیس. ٣- بەدگومان، گومانکەر، وەسواس.

بەدبینی کردن (کتن.کتپ) bedbînî kirdin
قڕاندن، نوخشەی خراپ
لێدان، نوقلانەلێدان (بەخراپە).

بەدبێژ (ئان) bedbêj
ب (بەدزمان).

بەدپەسند (ئان) bedpesind
١- بەچەوتوچیلە، بەدپەسەن، هەلەدۆن، هەلەگەڕ.
٢- بێ سەلیقە، گەوج، نابەلەد، ناشی، نەزان.
٣- بەدجنس، بەدڕەسەن، زۆل، شەلووف.
٤- بەدتوخم، بەدتۆو، ناجسن (ناجنس).

بەدچارە (ئان) bedçare
١- بەدپۆز، بەدچیرە، بەددیمەن، بەدسەکوت، بەد شێوە، بەدفەسال، بەدگل، ڕەزاقورس، ڕەزاگران، سەروسەکوت ناشرین، فەسال گران.
٢-بەدکار، بەدکردار، بەدکردەوە، خراپ خوان،

خراپکار. خو

بەدحاڵ (ئان) bedhal

بەدژیوار، گوزەران، ناخۆش، ناگوزەران.

بەدحیساب (ئان) bedhîsab

قەرز کوێر، نادروست، ناڕاست (لەمامەڵەدا).

بەدخواز (ئان) bedxwaz

١- بەدخوا، بەدما، خرابکار، خراپەکار.

٢- بەد دڵ، دڵ پیس، کینەدار، کینە لەسکێ.

بەدخوفت وخۆ (ئان.لو) bed xuft w xo(lu)

ب (بەدزمان).

بەدخوو (ئان) bedxwü

بەدخولقاو، بەدرەفتار، بەدرەوت، بەدرەوشت، بەد رەوتار، بەدکردار، خراپ، کەللەرەق وشەڕەنگێز، نالەبار.

بەدخوو بوون (کتن) bedxü bün

١-بەدرەفتاربوون، بەدرەوشت بوون، خوو رەوشت خراپ بوون. ٢- توند وتیژ بوون لەرەفتاردا.

بەدخووکردن (کتپ) bedxü kirdin

بەد رەوشت کردن، خوو رەوشتی کەسێ خراپ کردن، رەوشت تێکدان، فێری رەوشتی بەدکردن.

بەدخوویی (ن) bedxüyî

١-بەدرەوشتیی، بەدکرداریی، خوورەوشتی خراپ.

٢- تر زلیی، دەعیە، فیز.

بەد دوو (ئان) bed dü

بەدزمان.

بەدرۆ خستنەوە (کتپ) be diro xistinewe

١-بەڵگەپووچ کردنەوە،ناڕاستیی بەڵگەدەرخستن.

٢- بەزاندن (بەدەمەقالە)، بەسەردازاڵ بوون (کاتی کێشە کێش)، درۆی کەسێ دەرخستن، دەم پێ داخستن، قوڕو قەپ پێ کردن.

بەدرە (ن) bedre

١- تووش ونارەحەت، هەڵدێر(ڕێگە)، هەڵدێرکە.

٢- کەڤر، کێل، لوتکەبەرد.

٣- هەڵویستێکی پڕ مەترسیی.

بەدرەقە (ن) bedreqe

١- یاساوڵ، یاوەر.

٢- رابەر، ڕێ پیشاندەر، شارەزا (ڕێگاوبان).

٣- کـاری خستنەڕێ بەسواریی یان پیادە: (مەوکیب).

بەدرێژایی عومر (فر) be drêjayî ‘aumir

بەدرێژایی تەمەن،سەرتاسەری ڕۆژانی ژیان.

بەدرێژایی ڕۆژ (فر) bedrêjayîroz

١- سەرتاسەری ڕۆژ، هەرلەبەیانی هەتائیوارە.

٢-بەبەردەوامیی، بێ راوەستان.

بەدرا (ن) bedra

بەدمەزەب، بەرخوار، بێ دین، بیروڕا چەوت، خو: نەناس، ڕێگەی ناڕاست گرتوو، ناڕاست لەرادا. هەرتەقیی.

بەدرەسەن (ئان) bedresen

بەد ئەسڵ، بەدبنەتۆو، بەدتوخم، بەدجنس. بەدرەتەوە، بەدگل، بەد گەوهەر، بەدنەژاد، کەس نەناس، نارەسەن، ناکەس، ناکەس بەچە.

بەدرەفتار (ئان) bedreftar

ب(بەدخوو).

بەدرەنگ (ئان) bedreng

بێ بریسکە(رەنگ)، رەنگ تەلخ، مات (رەنگ).

بەدرەوت (ئان) bedrewt

١- خاو، خاوخلیچک، مردەلۆخە.

٢- ب (بەدکار). ٣- بێ گوێ، سست، کەم تەرخەم، گوێ پێ نەدەر.

بەدرەوشت (ئان) bedrewušt

ب (بەدخوو).

بەدرەوشتیی لەگەڵ کردن (کتپ) bedrewuştî legel - kirdin

بەخراپ لەگەڵ کەسیکدا جووڵانەوە، خراپەلەگەڵ کردن.

بەدزمان (ن.ئان) bedziman

١- بەدبێژ، بەدخوفت وخۆ، بەد دوو، بەدزوان، بەد زوو، بەدگفت وگۆ، بەدگۆ، تاڵ وێژ، زمان بەد، زمان درێژ، زوان تاڵ، سەروزمان بەد، سەروزمان تاڵ.

٢- ئاژاوەگێڕ، ئاشوبگێڕ، بوختانکەر، قسەدروستکەر (بەخراپی)، مایەفیتنە.

٣- بەلا(کەسێ)، تەشقەلەچیی.

٤- جنێودەر، جنێوفرۆش، جوێن فرۆش.

بەدسرشت (ئان) bed sirišt

١- بەد سروشت، بەدسەر، بەدلفاو، سەرکێش.

٢- ئازاردەر، بەدفەڕ، بەدنها، بەدنیهاد، بەوەی، بۆژۆکەر، وەیدەر (مرۆڤ).

بەدفەڕ (ئان) bed fer

١- بزۆز، بزێو، شەڕانیی.

٢- ب (بەدسرشت / ٢).

بەدکار (ن، ئان) bed kar

١- نادروست(لەرەفتاردا)، ناڕاست.

٢- بەدخوو، بەدرەوشت، بەدکردار، بەدکردەوە.
٣- ب (بەدسرشت / ٢).

بەدکردار (ئان) bedkirdar
ب (بەدکار).

بەدکردەوە (ن) bedkirdewe
ب (بەدکار / ٢).

بەدگومان (ئان) bedguman
١- بەدگمۆ، بەشک، تارینەر، دل پیس، دل چەپەل، دل کرمۆل. ٢- بەدگمان، دوو دل، ڕاڕا

بەدگۆ (ئان) bedgo
ب (بەد ویژ).

بەدگۆنیە (ئان.ئاک) bedgonye
١- بەلایەکدا کەوتوو، خوار، کەچ، لابەلا، لار، لاسەنگ (ئان). ٢- بەخواریی، بەکەچیی، بەلاریی، بەلاسەنگیی، لابەلایی (ئاک).

بەدگۆیی (ن) bedgoyî
بەدبێژیی، بەدوێژیی، تاڵ وێژیی، زمان بەدیی، زوان تالیی، ووتەی ناشیرین.

بەدگۆیی کردن (کتپ، کتن) bedgoyî kirdin
بەخراپەباسی خەلک کردن، بەد بێژیی کردن، بەدزمانیی کردن، بەدوێژیی کردن، زمان بەدیی کردن (لەنێوان دوو کەس یان زیاتردا)، ناوزڕاندن.

بەدگەوهەر (ئان) bedgewher
ب (بەدرەسەن).

بەدلخاو (ئان) bed lixaw
١- بزۆز، بەدسەر، جوهیم، چەموش، سەرکێش، شەمۆز، نرجک (ئەسپ...).
٢- سەر سەخت، کەللە ڕەق، مانگر، مانگرتوو.

بەدڵ (ئاک) be dil
بەئارەزوویەکی زۆرەوە، پڕ بەدل، لەکانگای دلەوە، لەناخی دلەوە.

بەدڵ بوون (کتن.کتپ) be dil bün
بەئارەزووی دل بوون، بەدلدا چوون، شتێ یان کەسێ لەلای مرۆڤ پەسندبوون، ویستن.

بەدلدانەهاتن (ند) be dilda nehatin
١- بیرلێ نەکردنەوە، گوێ پێنەدان.
٢- پێویست پێ نەبوون.

بەدلنیایی (ئاک) bedilniyayî
بەهەموو دلێکەوە، بێ دلاودلی.

بەدڵ وداو (ئاک) bedilwdaw
بەپەرۆشەوە، بەدل وبەگیان.

بەدلەوەنووسان (ند) bedilewe nüsan
١- بەدل بوون،تام لێ بینیین، خۆشی لێ بینیین. ٢- ئیشتیابۆ چوون. ٣- بەدلداچوون(شت یا کەسێ). ٤- پێخۆشحال بوون بە.

بەدمەست (ئان) bedmest
بەدمەس، خەلک ئازار دەروجنێوفرۆش (کاتی سەرخۆشی)، هەراوهوریاکەر (کاتی مەستی).

بەدناو (ئان) bednaw
١- بەدنێو، ترۆ، ڕسوا، سوتە، ناوبانگ خراپ، ناوبانگ زڕاو، ناوزڕاو. ٢- بەدکار، پاشەڵ پیس، فیعلچیی، ناپوخت، ناڕاست.

بەدناوی (ن) bednawî
بوختان، ترۆیی، ڕسوایی، تۆمانج، شلتاخ.

بەدنمەک (ئاک) bednimek
١- بێنەمەک، بێوەفا، پێنەزان، تانکویر، تانکۆر، سپلە، ناپاک، نمەک بەحەرام، نمەک پێ نەزان.
٢- ناشوکر.

بەدنمەکی (ن) bednimekî
بێوەفایی، سپلەیی، ناپاکیی، نمەک بەحەرامیی.

بەدووبرا کلاوێکیان هەیە (رس)
bedübira klawêkyan- heye
(بەدوو کەس دەلێن کەبەهاوبەشیی سوود لەیەک شت وەربگرن). ١- بەشدارەکیی کردن، هاوبەش بوون، هاوبەشداریی کردن. ٢- بەرامبەربوون، پێکەلێک بوون، چۆن یەک بوون، وەک یەک لێ هاتن، هەڤبەربوون.

بەدووەبوون (ند) bedüwebü
ئەوپەڕی هەول دان، بەدواوەبوون، شوێن کەوتن (کەسێ یان مەبەستێ)، واز لێ نەهێنان (تاشوێنی مەبەست).

بەدوێژ (ئان) bedwêj
بەدبێژ، بەدزمان، بەدگۆ، تال وێژ، زمان بەد، زوان تال.

بەدۆخەدان (ند) bedoxedan
١- بەجێهێشتن، خستنەپشت گوێ، دانەپشت گوێ، سستی کردن لە، کەمتەرخەمیکردن، گوێنەدان، واز لێ هێنان.
٢- ئیش لەبەرنەڕۆیشتن، بەلەش گرانیەوە ئیش کردن، تەمەلیی کردن، سستی کردن.
٣- لێ نەپرسینەوە.

بەدۆش لەیژەنێ (ند) bedošeyjenê
١- بەئاسانیی ڕەزامەندیی پیشان دان، بەرداربوون،

زۆرشل بوون (مرۆڤ)، قایل بوون.
٢- زۆرلاگرنگ نەبوون، کەمتر گوێ بەشتێدان.
٣- (لەهەمووشتێ) ئەوپەڕی سوود وەرگرتن.
٤- بێ گلەیی بوون، خۆ گرتن.
٥- پــشووخواردنەوە، دامرکانــەوە، ڕق نیــشتنەوە، هێدی بونەوە.

بەدەبدەبە(کەسێ) (ئان) bedebdebe
خۆبەشت زان، خۆنواندەر، خۆنوێنەر، کەشوفش کەر.

بەدەبدەبە بوون (کتن) bedebdebe bûn
١- خۆبەشــت زانیین،خــۆ نوانــدن، خــۆ هەڵکێــشان، کەشوفش کردن.
٢- بەرزفڕیین، پــێ خــوڕیین، عەنعەنــەکردن، گەنجــە فەکردن.

بەدەر (ئاک) beder
بژ، بل، بەبێ، بەرجا، بێژ، بێ، بێجگە، بێژگە، بێ لە، جگە، خەین، ژبل، هەیلە.

بەدەردی خوا مردن (ئد)
be derdî xwa mirdin
بەقەزاوقەدەرمردن، بەلاداهاتن، لەخۆوەمردن.

بەدەرزی بیر هەڵناکەندرێ (پن)
be derzî bîr- helnakendrê
بەپــێی کەرەســەکەت دەس بــدەرەنیش، کــاری بــێ هوودەکردن.

بەدەست (ئان) ١ be dest
١- توانــا، زانــا، زیــرەک، لێ وەشــاو، لێهــاتوو (لەزانیاریدا). ٢- خــاوەن دەســتێکی بــاڵا، دەس درێژ، دەس ڕەنگین، کارزان، کارناس.
٣- خاوەنی سامانێکی زانیاریی وهونەریی.
٤- بەهەیبەت(کەسێ). ٥- ب (بەدەستەڵات).

بەدەست (ئان) ٢ be dest
بەهۆی دەستەوە، دەستکرد.

بەدەست وبرد (ئان) be destw bird
١- چــاڵاک، چــست، چوســت، چوســت وچــاڵاک، خۆشڕەوت، خێرا، گورج وگۆڵ، لەش سووک.
٢-بزێو، سەرگەرم، نەسرەوت.

بەدەست ودڵ (ئان) be destw dil
خواردە، خێرخوا، دڵ بـاش، دڵ فـراوان، دڵفرە، دڵ گوشاد، سەخی.

بەدەستەبەری(کەسێ) (فر) . be desteberî
بەدامانی...، بەدەمانی...، بەزامنی...، بەکەفالەتی.

بەدەستەڵات(ئان) bedestelat
١- خــاوەن زۆر وتوانــایی، دەس درێــژ. دەســت ڕۆیشتوو، دەست ڕۆییو، دەستەڵاتدار.
٢-دیکتاتۆر. ٣- دەست ڕۆیشتوو (بەپارەوپــوول)، دەوڵەمەند، ساماندار. ٤-ئازا، توانا، دلێر.

بەدەستەوە (ئان) be destewe
١- لەبەردەستدا، نزیک، نێزیک. ٢- بەلاو،نزاو

بەدەستەوەدان (کتپ) be destewedan
١- پێ سپاردن، دانەدەس، لەلادانان.
٢- تەسلیم کردن(شتێ بە[نەیار ،ناحەز،دوژمن).

بەدەستەوەگرتن (کتپ) be destewegirtin
١- شــت هــەڵگرتن بەدەســتەوە. ٢- گرتنەئەســتۆ، لەئەستۆگرتن.
٣- بەڵگەهێنانەوە، شتێ بەبەڵگەگرتن.

بەدەستی خۆت نەبێ خورووی پشتت داناکەوێ (پن)
be destî xot nebê xurûy piştit danakewê
مەبەســت ســەربەخۆیی وبڕوابەخۆکردنــە، واتــە: بەدەستی خۆت بیکە.

بەدەستی خۆم چیم کرد بە خۆم (رس)
be destî xom-çîmkird be xom
پیاو دوژمنی گیانی خۆیەتی.

بەدەستی خەڵک مار ئەگرێ(پن)
bedestîxelk mar egrê
١- بەم وبەو(بەئەم وئەو) مەردووم ترساندن.
٢- بەسەرماڵی بەلاشەوە پیاوەتیی کردن.

بەدەستێک دوو کاڵەک هەڵناگیرێ (پن)
be destêk- dû kalek helnagîrê
دوو ئیش بەجارێک مەیسەر نابێ.

بەدەق (ئان) bedeq
١- ئاراستە، پڕ مەبەست، ڕێک وپێک (کراو).
٢- بەکەیف (گیانەوەر)، کەیف خۆش، لەش ساغ.

بەدەڵ (ئان،کل) bedel(kl)
١- بەدەل، جێگر. ٢-بازاڕیی(کاڵا)، بەڕێک وپێک دروست نەکراو، جەڵەب، جەڵەبیی.

بەدەم (ئان) ١ be dem
بەدەموپل، بەدەموو دوو، خۆش گوفتار، ڕەوان بێژ، قسەزان.

بەدەم (ئان) ٢ be dem
١- دەمەوەر، هەرامەراکەر.
٢- بەرهەڵستیکەر، ڕقەبەریکەر.

بەدەم (ئاک) ٢ be dem
١- بدەڤ، بەزار، بەزمان، بەوشەی زار.
٢- سەرزارەکیی، هەربەدەم.

بەدەماغ بوون (کتن،ند) be demax bün
١-دل خۆش بوون، کەیف خۆش بوون، گەش بوونەوە، ماش بوون.
٢- ژیان بەخۆشیی بژدنەسەر.
٣- ئیشتیا لێ بوون، تامەزرۆ بوون، حەزلێ کردن (شت).

بەدەمار (ئان، خ.) be demar
١- ئازا، پیاو، مەرد، مەردانە،هەردیی.
٢- بەشەرەف، بەناموس.
٣- توورە، دەماردار، دەمارگرتوو.

بەدەمدادان (کتپ،ند) be demdadan
١-بێدەنگ کردن، خامۆش کردن، چرکەلێ بڕیین، قورپەدەمدادان. ٢- ڕوخسەت نەدان، نەهێشتن. ٣- بەمەرام نەگەیاندن. ٤- بڕوبیانوو هێنانەوە، بیانوو پێ گرتن، پەلپ پێ گرتن (یان لێ گرتن).

بەدەموپل (ئان) bedemwpil
ب (بەدەم).

بەدەم ودەس تێ گوشیین (ئان)
be demw des têgušîn
پارەوپوول بەفیڕۆدان، پارەوپوول تەخشان وپەخشان کردن، پارەوپول زۆر خەرج کردن، دەس بلاویی کردن، گەنج لەبەرد دان.

بەدەم ودەس تێ گوشیین (ئان)
be demw des têgušîn
بێ دەربەس ڕەفتارکردن، پێکەڵ کردن، شت بەجۆرێ تێکەڵ وپێکەڵ کردن کە سەروبەری لێک جیانەکرێتەوە، گوێ بەدنیانەدان.

بەدەم وویل (ئان) be demw wêl
١- خۆش دوو، خۆش گوفتار، دەم پاراو، دەم ڕاست (لەناوخەڵکدا)، دەم وگفت خۆش، قسەبەجێ. ٢- ڕۆح سووک.
٣- بەزەبیدار، پڕ بەزەیی، دڵ نەرم، سوەییە، ناسک وکردار ڕەوا.

بەدەمەوەدان (کتپ، ند) ١ be demewedan
١- بۆشل کردن، جلەوبۆ شل کردن، لغاوبۆ شل کردن، لەدوو دان، ماوە بە کەسێدان بۆ لەسەر ڕۆیشتنی کاری.
٢- بەڕەڵاکردن، سەربەست کردن، وازلێ هێنان.
٣- ڕوخسەت بەکەسێ دان (بۆ ئاخاوتن).
٤- بارسووک کردن، لەکۆڵ کردنەوە، لێ ڕزگارکردن.

بەدەمەوەدان (کتپ) ٢ be demewedan
بەدەمدداکردن، بەگەرووداکردن، پێدان (خۆراک)، دەرخوارد دان، لێ کردن.

بەدەمی خۆشە (رس) bedemî xoše
١- پەسندە (شت، کردار).
٢- لای ئاسانە، لای بێ ئەرکە.
٣- دەموو گفتی خۆشە، مەشرەب خۆشە.
٤- بەلەزەتە (خواردن)، تامی خۆشە.

بەدەمێ ئەخۆن و بە قنگێ ئەڕین (رس)
be demê exon w be qingê erîn
١- زۆر هاوڕێی یەکترن، نێوانیان زۆر خۆشە (دووکەس)، هەمیشەپێکەوەن. ٢-موو بەبەینیاندا ناچێ(دووکەس)، هاوبەرژەوەندن، هیچ بەرهەمێک بێیەکترناخۆن. ٣- گوێ ڕایەڵن بۆ یەکتر، لەقسەی یەکتردەرناچن.

بەدەم یەکدا تفیونەتەوە(بەدەمی یەکدا تفیونەتەوە) (رس)
be dem yekda tifîwnetewe (be demî-yekda tifîwnetewe)
١- بەڕای یەکتر دەکەن، لەسەرای یەکترن، لەسەر ڕێ وشوێنی یەکتردەڕۆن. ٢- (تاکی یەکتر) بوون، جووتە وجەیرانی یەکتر بوون.

بەدەم یەکەوە(ئاک) bedem yekewe
بەسەریەکەوە، بەیەکەوە، پێکەوە، وێکرا.

بەدەن (ن) ١ beden
ئەندام، ئەننام، تەن، جەستە، قالب، قاڵب، لەش.

بەدەن (ن) ٢ beden
دیواری بەرز، سوور، شوورە.

بەدەنگەوەچوون (ند) bedengewe çün
دەستی یارمەتی بۆ کەسێ درێژکردن، فریای کەسێ کەوتن، هاریکاری کردن، هاوپشتیی کردن، یارمەتیی کەسێ دان بۆ ڕووبەڕووکردن وزاڵ بوون بەسەرگیروگرفتیکدا.

بەدەنی (کەسێ) بەنوێنەوەچوون(ند)
bedenî(kesê) be nwêneweçün
١- زۆر لەناونوێندا مانەوە(زیاتر لەپێویستی سروشتیی)،ئاشقەخەوبوون.
٢- بەقوولیی نوستن، چوونەخەوێکی قورسەوە.
٣- تویخی لەش فڕێدان (لەناکامی زۆرمانەوە لەناو نوێندا لەبەر نەخۆشیی یان خەو خۆشیی).
٤- بەیەکێکی زۆر تەمەڵ وتەوەزەل دەووترێ (ئەو

کەسەی کات بەخەو دەباتەسەر).

بەدەو (ئان) bedew

جوان، چەسپان، خوەشک، دەلال، نارین.

بەدەوردا گەڕان (کتپ) bedewrda geṟan

بـەدەورداخول خـواردن، بەهـەرچواردەوری شـتێکدا گەڕان.

بەدەوردا گەڕان (کتپ) bedewrda geran

بەشوێنێکدا گەڕان، لەدووگەڕان، لێ پرسـبین، هـەواڵ پرسیین.

بەدەورهەڵسان (ئد) be dewr helsan

١-بەنیشی خۆهەڵسان، بەفـەرمانی خـۆ هەسـتان.

٢- لەکاروباری خۆدا سەرکەوتن.

بەدیارەوەبوون (کتپ) be diyarewe bûn

ب (ئاگاداریی کردن، ئیشک گرتن / ٢).

بەدیل (ن) bedîl

کەرەت، نۆبە نۆبەت، نۆرە.

بەدیلڤانی (ن،کی) bedîlvanî(ki)

یارمەتی، یاریدە، یاریە.

بەدیل گرتن (کتپ) bedîl girtin

بەخسیرکردن، بەئێخسیرگرتن.

بەدین (ئان) bedîn

ئایینداز.

بەدیی (ن) bedî

١- بـەیی، خراپـی. ٢- تەڵەکـەبازی، دووزمانـی، دژخمانی، فێڵ وفەرەج، هەڤانی.

بەدیی کردن (کتپ) ١ bedî kirdin

بەخراپـی رەفتـارکردن، بـەیی کـردن، خراپـەکردن بەرامبەر کەسێ.

بەدیی کردن (کتپ) ٢ bedî kirdin

١- بەرچاوکەوتن، چاوپێ کەوتن، چاوێ بوون، دیتن (لەدوورەوە)، شت بینیین.

٢- چاڤ لێ کەتن، رەچاوکردن.

٣- زانیین، گەیشتنەلا، هەست پێ کردن.

٤- تێ گەیشتن، لێ حاڵی بوون.

بەدیی هاتن (کتن) bedî hatin

١- دەرکەوتن، وەدیی هاتن، وەراست گەڕان.

٢-دەس پێ کردن، هاتنەکایەوە.

بەدیی هێنان (کتپ) ١ bedî hênan

بـەدیی هـاوردن، وەدیـی هێنـان، هێنانـەدی، هێنانەکایەوە.

بەدیی هێنان (کتپ) ٢ bedîhênan

١-تۆژانەوە، تویژانەوە،.لێ پێچانەوە، لێ کۆڵینەوە.

٢- بەسەرکردنەوە، پێداچوونەوە، سەرلەنوێ ئازەوێن کـردن، سـەرلەنوێ تـاقی کردنـەوە، سـەرلەنوێ تەماشاکردن.

بەر (ن) ١ ber

تەنیشت، لا، لاو تەنیشت.

بەر (ن) ٢ ber

پانایی، پانیی، دیو، ڕوو، ڕووکار

بەر (پ) ٣ ber

پێش، پێشەوە.

بەر (ن) ٤ ber

تەن، لەش (ئادەمیزاد).

بەر (ن) ٥ ber

بزۆڤ، مووچک.

بەر (ن) ٦ ber

پـس، ڕۆڵـە، زگێ، سـک(منـداڵی هێـشتا لەدایـک نەبوویێ).

بەر (ن) ٧ ber

بیر، بیراهی، هۆش، هویر، ویر، یاد.

بەر (ن) ٨ ber

توانا، توانایی، توانست، ووزە.

بەر (ن) ٩ ber

بەش، پشک، جوون، کۆتە.

بەر (ن،کی) ١٠ ber(ki)

بەرک، فیشەک، گوللە.

بەر (ن) ١١ ber

ئێل، بابک، بەند.

بەر (ن) ١٢ ber

سنگێ، سنگک، سینک، گۆلمیخ.

بەر (ن) ١٣ ber

بەرک، بەرکە، بەرە.

بەر (ن) ١٤ ber

دەرگا، دەرگە، قاپی.

بەر (ن) ١٥ ber

بەروو بوو، بەروبووم، بەرویق، بەرهەم، وەر.

بەر (ن،کی) ١٦ ber(ki)

تەماشا، سەیر، لا.

بەرات (ن) ١ berat

جەمەکە، جیرە.

بەرات (ن) ٢ berat

دەبرە. دەقن، ئەو بڕێوپەیەی دەدرێ بەفەقێ.

بەرات (ن) ٣ berat

چەکی بانق.

بەراتخۆر (ن) beratxor
بەراتخواز، بەرات وەرگر، مووچەخۆر.
بەراتە (ن) berate
کەلاک، لاشە(مردارەوەبوو)، (ئاژەڵ).
بەراز (ن.خ.) ١ beraz
١-خووک، خووکێ، گوراز، وراز، وەراز.
٢- بەکێش(مرۆڤ)، بەهێز، توانا(خ.).
بەراز (ن.) ٢ beraz
قۆپ، قولە، کەمک، لوتکە.
بەرازخۆر (ن.،ئان.) berazxor
١- بەرازوەراز. ٢- عەشیرەتی کوردی قەڵخانیی.
بەرامبەر (ن.،ئان.) ١ beramber
١- برووەر، بەرانبەر، بەراوەر، رووبەڕوو، فەراڤەر، وەرانوەر، وەراوەر.
٢- بەر، پێش، رووکار، وەر، وەرچ.
بەرامبەر (ئان) ٢ beramber
بەربهەڤ، بەقەدیەک، چۆنیەک، وەک یەک، هاوچەشن، هاوشان.
بەرامبەر (ئان) ٣ beramber
١- هاوتا، هاوسەنگ، هاوکێش، هەمبەر.
٢- تەراز، پانەوپان، پڕ بەپێست، پڕبەپڕ.
٣- رێک کەوتوو، سازاو
٤- هاوبێژە، هاومانا، هاوواتا.
بەرامبەر (ئاک) ٤ beramber
لەباتیی، لەجیاتیی، لەجێگەی.
بەرامبەربوون(کتن،کتپ) ١ beramberbûn
١-بەرانبەربوون،بەراوەربوون.
٢- پێ گەیشتن، تووش بوون، چاوپێ کەوتن، دیتن، رووبەڕووبوون، گەیشتنەیەک.
بەرامبەربوون (کتن) ٢ beramberbûn
١- هاوتابوون،هاوسەنگ بوون، هاوشەیین بوون، هاوکێش بوون، هەمبەربوون. ٢- رێک کەوتن، سازان. ٣-بەقەدیەک لێ هاتن، چۆن یەک بوون(لێ هاتن)، وەک یەک بوون، هاوشانی یەکتربوون.
بەرامبەربوون(کتن) ٣ beramberbûn
تەرازبوون، هاویەرزایی بوون
بەرامبەرکردن (کتن) ٤ beramber kirdin
١- بەرامبەریی کردن، بەربەرەکانیی کردن، بەرزەبلێس لەڕووی کەسێکدا وەستان، بەرهەڵستیی کردن، دوژمنایەتی کردن، روو بەڕوو وەستان، لەرێگادا وەستان.
٢- رووبەڕوو کردن، هاوردنە روو، هێنانەبەرامبەر، هێنانەتەک، هێنانەلا. ٢- ڕوو تێ کردن.
بەرامبەرکردن (کتپ) ١ beramber kirdin
بەبالاگرتن، بەقەد گرتن، پێک گرتن.
بەرامبەرکردن (کتپ) ٢ beramberkirdin
١- بەراووردکردن(لەگەڵ)، بەرهەڤدان.
٢- چۆن یەک لێ کردن، وەک یەک لێ کردن.
بەرامبەرکردن (کتپ) ٣ beramber kirdin
هاوسەنگ کردن، هاوکێشەکردن، وەکویەک لێ کردن لەکێشانەدا.
بەرامبەروەستان (کتپ) ١ beramberwestan
١- رووبەڕوو وەستان.
٢- دژایەتیی کردن، دەستەوخەنجەر راوەستان بەرامبەر کەسێ.
بەرامبەروەستان (کتن) ٢ beramber westan
هاوسەنگ بوون.
بەرامبەری (ن) ١ beramberî
١- بەرپێچیتیی، دژایەتیی، ناحەزیی، نەیاریی.
٢-تەگەرە، تەڵەزگە، گیروگرفت.
بەرامبەری (ن) ٢ beramberî
١- چۆن یەکیی، هاوچەشنیی، هاوشانیی.
٢- رووبەڕوویی.
بەرامبەرێن (ن) ١ beramberên
بەرامبەرکێ، پێشبڕکێ.
بەرامبەرێن (ن) ٢ beramberên
بەرانبازیی، تەگەڵبازیی، قۆچبازیی.
بەرامپێل (ئان،ئاک) berampêl
١- چۆن یەک، هاوتا، هاوچەشن، هاوشان، وەکویەک (ئان). ٢- بەهەمان جۆر، بەهەمان چەشن، بەهەمان رادە (ئاک).
بەران (ن،نا،ئس) ١ beran
١- تگل، شەکەنێر، غورچ، قۆچ، هۆگەچ، وەران، وەرەن. ٢- کەلووی بەران (بەرخۆلە).
بەران (ن) ٢ beran
مژان (ئامرازی جووت).
بەرانگە (ن) berange
پەچەی مەڕوبزن.
بەراو (ن،ئان) ١ beraw
١- بەرئاڤ، بەرئاو، بەراڤ، بەراو.
٢- ئاویە، پاراو، پڕ لەئاو.
بەراو (ئان) ٢ beraw
ڕەوا، ڕەها، لەسەرپشت (بۆ هەموو کەسێ).

بەراوورد کردن {لەگەڵ} (کتپ) ، berawürd kirdin
١- پێک کێشان، پێک گرتن.
٢- پێ چواندن، وێ چواندن.
٣- ئـەزموون کـردن، تاقیکردنـەوە، خـستنەژێر تاژمۆنەوە. ٤- خەملانـدن، خـەمل کـردن، سەنگاندن، هەڵ سەنگاندن. ٥- لەنگەرگرتن.

بەراوەڵە (ئان) berawele
١- ئاوەڵـە، بەریـەرەلا، بەرفـەرکریی، بەرگوشـاد، بەرووەدە، پـیش ئاوەڵـە، دیـار، سـەرئاوەڵە، کـراوە، کراوەوە، گوشاد. ٢- پان، پان وبەرین، وراق.

بەراویتە (ئان) berawîte
بەرئاویتە، بەراوێژ توو، بەرهاویشتە.

بەراهک (ن،کی) berahik(ki)
بـەرایی، بـەربێژ، بـەرزەنگ، بـەرگوتن، پێـشاهیی، پێشایی، پێشڕۆ، پێشکۆتن، پێش ووتـە، پێـشەکیی، پێشەووتە، دەس پێکیی، سەرەتا.

بەرایی (ن،ئاک) ١ berayî
١- پێشایی، پێشیی، وەڵینە.
٢- پێشڕۆ، پێشرەو، پێشەنگ (لەشکر)، دیدەڤـان، دیدەوان، قەرەوڵ. ٣- ب (بەراهک).

بەرایی{تەمەن} (ن) ٢ berayî (temen)
تـاف، تافـە تـاف، هـەرەت، هـەرەتی گەنجایـەتیی (گەنجیی).

بەرایی (ن) ٣ beraayî
بەردار بوونیی، دڵنیایی، ڕەزامەندیی، قایلیی.

بەرایی دان (کتن،کتپ) beraayîdan
١- بەپـشوویوون، پـشوو خواردنـەوە، پـشووهەبوون (بێ گلـەیی)، خـۆگرتن، دڵ هـەڵگرتن، سـەبر گـرتن لەسەر. ٢- دەرفەت دان، ڕوخسەت دان، ماوەدان. ٣- بـەرایی هـاتن، چاویـەرایی دان، چاوهـەڵهاتن بەبینینی شتێ یان شوێنێ، دڵ بەرایی دان.
٤- ڕازیی بوون، ڕەزابوون، قایل بوون.

بەربا (ن،ئان،ئاک) ١ berba
ب(باسەرە).

بەربا (ن) ٢ berba
١- بەرباد، کۆزەرە(دانەویلە).
٢- پاشماوە، پاشەڕۆک.

بەرباخت (ئان) berbaxt
بەربەخت، بەشوو(کچ)، جـەمێل، دەستەکچ، کچی تازەب، کچێ وادەی مێردکردنی هاتبێ.

بەرباد (ن) ١ berbad
ب (بەربا).

بەرباد (ئان،کل) ٢ berbad(kl)
١- پەریشان، خراپ، لەکارکەوتوو.
٢- بەربات، داڕوخاو، ویران.
٣- بە فیڕۆچوو، بەفیڕۆ دراو،لەدەس چوو .

بەرباد (ئان) ٣ berbad
پرش وبڵاو.

بەربادبوون (کتن) berbadbûn
١- خراپ بوون، لەئیش ڕاوەستان، لەکار کەوتن. ٢- توونابوون، تەفروتوونا بوون، داڕوخـان، لەنـاوچوون، ویـران بـوون. ٣- بـەتاڵان ڕۆیـشتن، بەفیـڕۆچوون، لەدەس چوون. ٤- بەدخووبوون، خوو دانەڕابواردن، خوو ڕەوشت تێک چوون، لەڕێگەی ڕاست لادان.

بەربادکردن (کتپ،ئد) ١ berbadkirdin
بەدەم باوەدان.

بەربادکردن(ئد) ٢ berbadkirdin
١-بەفیـڕۆدان، فەوتانـدن، لەدەس دان، لەنـاوبردن (بەبێ هوودە). ٢- خراپ کردن، لەکارخستن. ٣- بـن کەنـدکردن، پـاک وەکـردن، تـەفروتوناکردن، خاپوور کردن، کاول کردن، ویران کردن.

بەربار (ن، ئان) ١ berbar
بارگیر، بارهەڵگر، وڵاخی بار.

بەربار (ئان) ٢ berbar
بەرگوێ، گـوێ رایـەڵ، گـوێ لەمـست، مـل کـەچ (بـۆ فەرمان).

بەربڕ (ن) ١ berbir
بەربڕیی، بەرەنگار، بەرەوبڕیی، پێرگ، ڕووبەڕوو، ڕێ بڕیی (دوژمن).

بەربڕ (ن) ٢ berbir
بەردبڕ، بـەردتاش، بەردشـکێن (مـرۆڤ)، بەردکەنـد، پەیکەرتاش (لەبەرد).

بەربڕدانەوە (کتپ) berbirdanewe
کۆسپ خستنەبەردەم.

بەربژاریی (ن) berbijarî
١- برشـت، ووژانـە. ٢- بـەرزیی، دانـستەیی، دەستیی باڵا، سەرکەوتوویی، ماف.

بەربژوور(ئان،کی) berbijür(ki)
ب (بەرەوژوور).

بەرپژوور چوون (کتن، کی) berbijür çün(ki)
(بەرەوژوور بونەوە).

بەربووره (ئاک) [1] berbüre
بێ بیرکردنەوە، بێتێبینیی، لەبەربووره، لەخۆڕا، هەروا.

بەربووره (ن) [2] berbüre
بەرچین، کاری تۆو وەشاندن بەزەوییەوە پێش ئەوەی بکێلرێت.

بەربووره (ئاک) [3] berbüre
بەرایی، پێش هەموو شتێک، لەپێش هەموو شتێکدا.

بەربووره (ن) [4] berbüre
پێشبینیی ، پەنگالیی، هیواداریی، هەویاداریی.

بەربووره (ئاک) [5] berbüre
دەم ودەلناست، لەبەر، لەبەربووره، لەپڕ.

بەربوون (کتن) berbün
١- لەبەندیی بەرەلابوون، لەزیندان هاتنەدەر.
٢- بەلەسەبوون، ویل بوون (ئاژەل).
٣-ڕۆشن بوونەوە، لەگیران ڕزگاربوون (مانگ یان ڕۆژ). ٤- ترازان، کرانەوە(پەت...)، لێک ترازان(شتی لەیەک بەستراو).
٥- رایی بوون (ئاو). ٦- ب (ئازادبوون).

بەربوونەوە (کتن،ند) berbünewe
١- بەرەوەبوون، کەوتنەخوارەوە، کەوتنە سەرزەوی. ٢- کەتن، کەفتن، کەوتن، گلان.
٣- بەلاداهاتن، مردن(ند).
٤- پاڕزان، بەدلۆپەهاتنەخوار، رایی بوون (ئاو).
٥- خلیسکان، هەلدێران.

بەربۆ بەرەلاکردن (کتپ،ند)
berbo berela kirdin
١- بوارەدان، بەدەمەوە دان، جلەوبۆشل کردن، لغاوبۆ بەردان. ٢- جێگا بەرەلاکردن، جێگاپێ دان، ڕێگەدان، شوێن کردن. ٣- ئازادکردن، بەرەلاکردن، سەربەست کردن.

بەربۆ فڕێ دان (کتپ،ند) ber bo firêdan
ئاوبەدەمدا هاتنەخوارەوە (بۆ خواردن یان کردنی شتێ)، تامەزرۆبوون، چلیسی کردن، حەز لەشتێ کردن زۆر بەتاسەوە، هەلپە (بۆ)کردن.

بەربە (پ) [1] ber be
بەرەو، ڕووبە، ڕووبەرەو.

بەربەر (ن) [2] ber ber
دەلاک، سەرتاش، سەرتراش..

بەربەر (ن،ئان) [3] ber ber
بەرامبەر، هاوبەر، هاوتا، هاوجۆر، هاوچەشن، هەمبەر.

بەربەر (ن) [4] ber ber
پیشکەپی، تاسپ، خەنیم.

بەربەرەکانی (ن) ber berekanî
١- ئینکەبەریی، بەرامبەرکێ، بەربەرەکانێ، بەربەرەکێ، دەمەقرێ، ڕقەبەریی، ڕکەبەریی، قینەبەریی، ملانێ، مله، ملەمل.
٢- دووبەرەکیی، کاندریی، ناحەزیی، نەیاریی.
٣- تاکۆس، تەگەرە، چقل، کۆسپ.

بەربەرەکانیکردن (کتپ) berberekanî kirdin
١- بەرامبەرییکردن، بەربەرەکانێ کردن، ڕقەبەریی کردن، ڕکەبەریی کردن، سەرلێ بلندکردنەوە، فینەبەریی کردن، کێشەکیش کردن، لەڕووداوەرگەڕانەوە، لێ وەرگەڕانەوە، ملە ملە کردن. ٢- بەگژداچوون، پێش لێ گرتن، دەگژراچوون، شەڕپێ فرۆشتن.
٣- بەدەورداگەڕان، چەرخەبەدەوریی کردن، چەرخەکردن. ٤- تێک گەڕان، چەنەچەن ویستان، دەمەقرێ کردن، مشتومڕکردن، هەراهەرا کردن.

بەربەرەلا (ئان) berberela
ب (بەراوەلە).

بەربەست (ن) [1] ber best
١-بەربەس، تاکۆز، تەگەرە، چقل، دلۆ، قۆرت، کۆسپ، کۆسپە. ٢- بەرپێچ، بەرپەچ، بەرگر، بەرگیر، بەرگیرەوە، پێشگر، پێشگیرەوە.

بەربەست (ن) [2] ber best
بەربەق، بەربەن، بەربەند، بەرگل، بەروەست، بەروەن، بەرهەلست، بەریان (ئاو)، بەن، بەنگە، شلەگا، نەهلە، نەهێز، نەهێل.

بەربەست کردن (کتپ) [1] berbest kirdin
١- بەربەند دانان، بەربەن کردن، بەرهەلست دانان، پێش گرتن، کۆسپ دروست کردن(لەبەردەم).
٢- تەگەرەخستنەبەر، جلەوگرتن، جلەوگیریی کردن. ٣- داخستن، نەهێشتن، نەهێلان.
٤- بەربەرەکانیی کردن، بەرەنگاربوون، بەرهەلستیی کردن.

بەربەست کردن (کتپ) [2] berbest kirdin
بریقە پێ هێنان، ڕیسی ڕەنگ کراو لەزاخاو هەلکێشان، شەوق پێ هەلهێنان(بەریس).

بەربێل (ن) ١ berbêl

بەروبوو، بەرهەم، داهات، وەر.

بەربێل (ن) ٢ berbêl

بەرەبێل، بەرجفت، بەرەجووت.

بەرپا (ن) ١ berpa

سەرپا، سەرپێ، هەستاو، هەڵساگ، هەڵساو.

بەرپا (ن) ٢ berpa

پەیدابوو، رووداو، قەوماو.

بەرپابوون (کتن) berpaün

١- پەیدابوون، روودان، قەومان، کەوتنەبەرچاو، هاتنە پیش چاو. ٢- داگیرسان(شەڕوئاژاوە)، دامەزران(پشێوی)، هەڵگیرسان(جەنگ).

٣- بەرزبوونەوە، بەرزەوەبوون، هەستان، هەڵسان.

بەرپاش (ئان) berpaš

پێچەوانە، وەرگەڕاو، وەرگێڕراوە، هەڵگەڕاوەوە.

بەرپاکردن (کتپ) berpakirdin

١-خستنە بەرچاو، دروست کردن، قەوماندن، هینانە پیش چاو، هینانەدی. ٢- دامەزراندن، سازاندن، هەڵگیرساندن (ئاژاوە، هەرا).

٣- بەرزکردنەوە، بەرزەوەکردن، هەستاندن، هەڵساندن، هەڵسانن.

بەرپان (ئان) berpan

رووبەرین، رووپان، فراوان.

بەرپرسیارکردن (کتپ) berpirsyar kirdin

ئەزموون کردن، خستنەژێرلێ کۆڵینەوەوە.

بەرپرسی (ن) berpirsî

١- بەرپرسیاریی، لێ پرسراویی، لەملیی، وەبال بە ئەستۆیی.

٢- ئەولەیی، باوەڕیی، برواپی، بەقا، راپینیی، گوڕ.

بەرپشتێن (ن) berpištên

١- بەرپشتێند، کەمەر، ناوقەد (مرۆڤ).

٢- زوخمە، سوخمە(بەشی سەرەوەی کراسی ئافرەت). ٣-پشتێن، شووتک.

بەرپەچ (ن) berpeç

١- بیانگ، بیانوو، بەربەن، بەرپێچ، بەرگل، پەلپ، جڵەوگیریی.

٢- بەربەس، بەرسیف، بەرووس، وەلام.

٣- بەرپەچ، پەرچان، پەرژین، تان، تانۆک، تەلبەنگ، تەیمان، چیلە.

٤- بزماری پەرچ. ٥- پەرچ.

بەرپەچ دان (کتپ) berpeçdan

١- بەرپەچ دانەوە، بەرپەرچ دانەوە، قسەپێ بڕین، قسە هینانەوەبەسەردا، لەرووداهەڵگەڕانەوە، وەلام دانەوە. ٢- بیانوو دروست کردن، بیانوو هینانەوە. کۆسپ خستنەبەر، مل نەدان.

٣- بەرەوبەرپی دانەوە، لەبەردەم راوەستان، نەیاریی کردن.

بەرپێی خۆنە بینین(ئند) berpêy xo nebînîn

١- حۆل یان گەوج بوون،ساویلکەیی بوون و لەشت نەکۆڵینەوە. ٢- بیرتەسکی ونەفام بوون.

٣- لەشت تێ نەگەیشتن وفەقیرۆکەیی بوون، وەک مەڕ بەستەزمان بوون.

٤- کورت بینیی ونەشارەزایی بوون.

٥- کوێرە مووشەیی بوون یان کەم بینیی بوون.

بەرتر (ئاک) bertir

١- بەرگین، بەرلەمە، بەرووتر، پیشتر، پیشووتر. ٢- بەرەبەیان، مەلابانگدان

. **بەرتەقا** (ن) berteqa

١- ب (ئەندازە / ٧). ٢- ب (ئەفچەند / ١).

بەرتەوبۆلە (ن) bertewbole

برت وبۆلە، خوتەخوت.

بەرتیل (ن) bertîl

بەرتیل، دەم شیرینیی، رۆشفەت، ریشفەت، زوان گوشا دانە، وەلیفەت.

بەرتیل خواردن(کتپ) bertîl xwardin

بەرتیل وەرگرتن، رۆشفەت وەرگرتن.

بەرتیل دان (کتپ) bertîldan

دەم چەورکردن، دەم شیرین کردن، زوان گوشادانەپێ دان.

بەرتیل وەرگرتن (کتپ) bertîl wergirtin

بـ(بەرتیل خواردن). Take

بەرتێ کردن (کتپ) bertê kirdin

بەری خۆوەدان، تەماشاکردن، تێ رامان، تێ روانین، چاوتێ بڕین یان کردن، چوونە ناوچاو - کەسێ- (بێ شەرمانە).

بەرتێلانە (ن) bertêlane

بەخشش (بۆ ئەوکەسەی کەشتێکت لێ دەکڕێ)، پەروو، دیاریی، دیاریی فرۆشیار بۆ کڕیار.

بەرجەوەن (ن) ١ bercewen

بەرژەن، بەرژەوەند، سوود، شیان، فیس، کەڵک، گونجان، لوان.

بەرجەوەن (ن) ٢ bercewen

بەرچاوان، بەرخەوەند، تویزم، چاوئەنداز، چاوەنداز، چەشمەنداز، دیمەن، فەسال.

بەرچەوەنگ کردن (کتپ)
berceweng kirdin
بەراوورد کردن، تێ رامان (لەئاخاوتن)، چاکەوخراپەبەراوورد کردن.

بەرچاڤک (نک،کی) berçavik(ki)
ئەینەت، چاویلکە، عەینەک.

بەرچاو (ن) berçaw ١
ئاست، بەر، پێش، حاست، حانا، ڕێگە.

بەرچاو (ن،ئان) berçaw ٢
١- پێش چاو، پێشگار، مەقبەر، مەمبەر.
٢- ئاشکرا، بەردەم، پەیدا، خویا، دیار، شتیار.
٣- چاو ئەنداز. ٤- بینگار، چاوگار.

بەرچاو تاریک بوون (کتن،ئد)
berçaw tarîk bûn
١- باش نەبینین.شت بەلێلی بینین.
٢- تووڕەبوون، ڕق هەستان، شت پێ ناخۆش بوون، گرژبوون(لەرووی بینینی هەڵەیەکەوە یان جەورەوە). ٣- قین هەستان، کین دەربڕین.

بەرچاوتەنگ (ئان) berçaw teng
١- بەرچاوتەسک، بیر تەسک. ٢- چرووک، دەس گرتیی، مست قووچاو. ٣- دنیا بەگران گرتوو، ڕژد.
٤- سەرسوالکەر، ناکەس.

بەرچاو تێر (ئان) berçaw têr
١- بەدەست ودل، دلفراوان، دل گوشاد.
٢- خێرخوا، خێرکەر، نانبد، ناندەر.

بەرچاوخستن (کتپ) berçawxistin
ئامادەکردن(شت)، خشتنەبەرچاو، خشتنەپێش چاو، خستنەڕوو، نیشان دان(شت بەکەسێ)، هێنانە ڕوو، وەدەرخستن.

بەرچاوکە (ن.) berçawke
بەرچاوگە، بەرچاوە، پێش چاوکە(ئەسپ).

بەرچاوکەوتن (کتپ.) berçaw kewtin
بینیین (بەرێکەوت)، کەوتنەبەرچاو، کەوتنەپێش چاو.

بەرچاوگە (ن.) berçawge ١
١- پێشەسەر(خشل). ٢- ب (بەرچاوکە).

بەرچاوگە (ن.) berçawge ٢
چاوگە، دەستەچیلە.

بەرچاوگە (ن.) berçawge ٣
بزۆزیی، بزێویی، تۆسنیی، جرپنیی، لاساریی.

بەرچاو ودەم کەوتن (ئد.)
berçaw w dwmkewtin
لەکەسێ دووان بەباشیی- یان بەخراپە، لێ ووتنەوە یان باس کردن (کەسێ) بەچاکە یان بەخراپە.

بەرچل (ن،ئان.) berçil
ئاروەر، بەرجل، پیسکە، ڕەزیل، گزاف.

بەرچنە (ن) berçine
بەرچینە، بەروارکە، توولێنە، سەبەتەی توولین، قرتالە، قەرتالە، مەلکەب.

بەرچەپ (ن،ئان.) berçep
١- بەرهەڵست، پێچەوانە، دژ.
٢- بەرهەڵستکەر، دژایەتیکەر، ڕقەبەریکەر، ڕقەبەریکەر، ملەملکەر. ٣- ملۆزم، میمل.
٤- ئیفچیی، پاشماوە خۆر، مشەخۆر.

بەرچەق (ن.) berçeq
دەسکە، مشتوو.

بەرچەنگ (ئان.) berçeng
ئامادە، ئەیڤەر، چک، ساز، لەبەردەس.

بەرچیت (ن.) berçît
تیفە، دەپە، ناڤبریکە، ناوبرە.

بەرخ (ن،خ.،ئس) berx
١- بچوکێ میشنا، بەر، بەرخک، بیچوەمەڕ، قەرێ، قەریک، وەرک، وەرە. ٢- خۆشەویست(مندال)، ژیرلۆ، نار، نارین، هەڤین (خ.). ٣- بورجی بەرخولە(ئس)، یەکەم کەلووی بوورجەکان

بەرخستن{ ئافرەت} (کتن،کتپ) berxitstin
١- بەرێ فرێدان، مندال لەباربردن.
٢- ب (بەرفرێدان).

بەرخوار (ن) berxwar ١
بەرخۆر، خۆبەرەپێش(مرۆڤ)، ماستاو ساردکەرەوە.

بەرخوار (ن) berxwar ٢
١- چەوت، خوار، خواروخێچ، لار.
٢- نادروست، ناڕاست، نالەبار.
٣- تەلەکەباز، فێلباز، لەخشتەبەر.

بەرخواردن (کتپ،ئد) berxwardin
بەرلێ خواردن، بەروبووم خواردن، سوود لێ وەرگرتن، کەلک لێ وەرگرتن.

بەرخوردار (ئان.) berxurdar
١- خۆش گوزەران، دل خۆش، کامران، کامەران، کەیف خۆش.
٢- بەئاکام گەیشتوو، سەربلند، سەرفراز،

سەرکەوتوو، کەلک وەرگرتوو (لەکار یان لەشتێ).
٣- تەمەن درێژ ولەسەرخۆشێ، پیروخەرۆ، لەسەر خێروخۆشی.

بەرخەنێر (ن..خ.) berxenêr
١- بەرخی نێر (ن).
٢-نێرینەی بەپرشت لەچۆنیەتیی ورەوشتدا (خ).
٣- کوڕ، نێرینە، وەچەی نێرینە.
٤- بەرگەگر، بەووزە.

بەرخی بازی ئەکات{دەکات}(ئد)
berxîbazîekat(daket)
١- بەکەیفە، دڵی خۆشە، لەوپەری خۆشیدایە.
٢- دڵ کراوەیە.
٣- لەبرەودایە، هەیەتی (ماڵی دنیا).

بەرخی نێر بۆ سەربڕینە (پن)
berxî nêr bo serbir̲îne
هەموو کەسێ (نێرینە) دەبێ ئامادەبێ لەپێناو نیشتماندا خۆی بەخت بکات.

بەرد (ن.) berd
١- بەر، بێر، پەل، تل، تەوەنی، سەنگ، کوچک، کووچ، کەڤر، کەمەر. ٢- ئاقووت، بلەخش، پاخەنە، پاگەنە، گەوهەر، یاقووت. ٣- تەلەبەرد، کێل.
٤- دەنک، ناووک(بەری داروبرەخت).
٥- ئەستێ(بەردەئەستێ). ٦- سەنگ (بۆ کێشانە لەتای تەرازوودا دادەنرێ).

بەردار (ئان.) berdar
١- (دارو درەختی)بەبەر.
٢- بەکەڵک، سوودبەخش.

بەردار (ئان) berdar
ب (ئاووس / ١).

بەرداربوون (کتن.) berdarbûn
پەسندکردن، قایل بوون، گەیشتنەهەمان ئاکام.

بەرداشت بوون (کتن) berdašt bûn
١- شیان، گونجان. ٢- دەست دان.

بەردان (کتپ) berdan
١-ئازادکردن، بەرەڵاکردن، ڕزگارکردن، ڕەهاکردن، کردنــــەدەرەوە. ٢- دەس لێ هـــەڵگرتن، لێ کشانەدواوە، وازلێ هێنان.

بەردانەوە (کتپ) berdanewe
١-(شت یان کەسێ)خستنە خوارەوە، (شت) فڕێدان (لەبەرزیێەوە). ٢- بەربەست لابردن، بەردان، خستنەسەرپشت، کردنەوە (بەربەستی ئاو). ٣- وازلێ هێنان (سەرلەنوێ).

بەردانی (ئان) berdanî
بەرداویی، بەردەڵان، بەردەڵانیی، بەردین، پڕلەبەرد (زەوی).

بەرداوێژ (ن) berdawêj
بەردهاوێژ، بەرهاوێژ، مەودایەک تارادەیەک کورت، نزیک (شوێن).

بەردایی (ئان) berdayî
ب(بەردانیی).

بەرد باران (ن) berd baran
١-بەردەباران، سەنگەسار، سەنگەسەر.
٢- (کـاری (n.).جنێوپـێدان)، جنێـو، جـوون، جوێن، دژمین، دژمێن، دژوێن.

بەرد باران کردن (کتپ) berd baran kirdin
١- بەردەباران کردن، بەردپێدادان، بەردتێ گرتن، بەرد لەکەسێ گرتن.
٢- سەنگەسارکردن، کەسێ بەبەردکوشتن.
٣- ووتەی ناشیرین ئاڕاستەی کەسێ کردن.
٤- ئەتک کردن، ڕسواکردن، شاریەدەرکردن.
٥-تف ولەعنەت کردن،جنێوپێ دان، جوێن پێ دان

بەرد بەئاو کردن (ئد) berd be aw kirdin
١-بـەزەیی بزوانـدن، دڵ کـردن بـەئاو، کـارلەدڵی مرۆڤ کردن.
٢- بەدەنگ وئاوازێکی ئێجگار خۆش دەووترێ یان گوێ لەئاوازێکی مۆسیقای خۆش بوون.

بەرد بەبا کردن (ئد) berd be ba kirdin
ڕق هەستان، ڕک بوونـەوە، زۆر تووڕەبـوون، قـین هەڵسان، قین هەستان.

بەرد تاش (ن) berd taš
بەردتراش، بەرد تەش، سەنگتاش، سەنگتراش، کەڤرتاش، نەقار.

بەردراو (ئان) berdiraw
ئازاد کراو، بەرەڵاکراو(مرۆڤ).

بەردڕکانە (ن) berdir̲kane
بەخشیش، شاگردانە.

بەردکێش (ن) berdkêš
بەردهەڵکەن، بەردکۆکەرەوە، کرێکاری کانەبەرد.

بەردڵ (ن) berdil̲ ١
ئاوگیریی، بەرقلیان، بەرقلیانیی، ناشتا.

بەردڵ (ن) berdil̲ ٢
بەنرخ، بەهادار، پڕبەها، گران، نرخدار، مۆکگ.

بەردڵ (ن) berdil̲ ٣
گەورە، مەزن(مرۆڤ)، ناسراو، ناودار، ناودەرکردوو.

بەردڵ (ئان، ن) berdil ٤

ئاگرخوەش، ئۆفلان، خۆشەویست، ژیرکەڵە، ژیرلو، گیزگول، لەبەردڵان، نار، هەڤین.

بەردڵ خستن (کتپ) berdilxistin

ب(ئاوگیریی کردن).

بەردڵ کەوتن (کتن)١ berdil kewtin

بـەدل بـوون، بەدڵداچوون،چوونەدڵـەوە، حـەزلێ کردن(لەشتێ)، دڵ بۆ چوون.

بەردڵ کەوتن (کتن،کتپ)٢ berdil kewtin

دڵ ئەنگاوتن، لەدڵ دان، وەبەردڵ کەوتن.

بەردڵک (ن) berdilk

تووڕەکـەی مـەمک، سـوتیان، سـوخمەی مـەمک، مەمکدان.

بەرد لە ئەژنۆی خۆدان (ئد)

berd le ejnoy xo dan

پەشیمان بوونەوە لە...، پەشیمانیی حاسڵ کردن، داخ بۆ خواردن.

بەرد لە جێی خۆی سەنگینە (ئد)

berd lecêy xoy sengîne

ئەوکەسانەی لەوڵاتی خۆیاندا دەژین ڕێزیان زیاترە، جرت وفرت کەران یان کەسانی هەڵەشە جێی ڕێزو هیـزانیین. ت/ وشـەی (سـەنگین) لەڕیـشەی (سـەنگ)ەوە هـاتووە، (بـەرد) لیـرەدا بـەواتای (قورس) بەکارهێنراوە، مەبەست (ڕیـز یـان شـایانی ڕێز)ە.

بەردۆش کردن (کتن،کتپ) berdoš kirdin

جوولان، جولاندن، هەژان، هەژاندن.

بەردەبار (ن،ئان) berdebar

١- دانەر، دامێنەر، دروستکەر، دەرهێنەر، ڤـەداندەر، هەڵێنەر.

٢- دەس ڕەنگین، شارەزا، لێزان (مرۆڤ).

بەردەباران کردن (کتپ)

berde baran kirdin

ب(بەرد باران کردن).

بەردەباری (ن) berde barî

١- پسپۆڕیی، شارەزایی تەواو(لەبواریکی زانستدا).

٢- مەودای پسپۆڕیی.

بەردەباری کردن (کتپ) berde barî kirdin

پـەیداکردن، دانـان، دامێنـان، دروسـت کـردن، دۆزینەوە، دەرهانیین، دەرهاوردن، دەرهێنان.

بەردەباز (ن) berde baz

بەردەوان، پردەبان، پێبان، پێواز.

بەردەرگا (ن،خ.) ber derga

١- بەردەرگە، بەردەرکە، بەردەرگانە، بـەردەروازە، بەر ماڵ، پێش ماڵ. ٢- نزیک لە... (خ.).

بەردەس{بەردەست}(ن)١ ber(des,dset)

بەنـدە، بـەنیی، پیـشکار، خزمـەکار، ژێـر دەسـت، کارەکەر، کەدیی، لەلە.

بەردەس{بەردەست}(ن)٢ ber(des,dset)

بن دەس، بەرەف، بەرهەڤ،

جڤان، کۆ، کۆم، کۆمەڵ.

بەردەس{بەردەست}(ن)٣ ber(des,dset)

سەردەستی فەقیانە، کەف، کەفە.

بەردەس{بەردەست} (نک) ٤ ber(des,dset)

ئامراز، ئامیار.

بەردەست کردن (ئد) ١ berdset kirdin

ئەژنۆ پێ دادان، سەرپێ شۆڕکردن.

بەردەست کردن (ئد)٢ berdset kirdin

ئـیش کـردن لەژێـر دەسـتی یەکیکدا،بەردەسـتیی، هەڵسووڕان (لەبەردەستی یەکێکدا).

بەردەستی (ن) ١ berdsetî

بەردەستیکەر، ژێردەستە، کرێکار، یاریدەدەر.

بەردەستی (ن) ٢ berdsetî

خزمەت، ژێردەستەیی.

بەردەڤ (ن،کی) ١ berdev(ki)

ئاموزکار، ئامۆژگار، ئامۆژگاریکەر، بەردەوک، تـەگبی رکەر، رابەر، ڕاهشکەر، ڕێ پیشاندەر، ڕێ نیشاندەر، مۆژیار.

بەردەڤ (ن،کی) ٢ berdev(ki)

هاودەنگ، هاوڕاز، یاوەر.

بەردەڤ (ن،کی)٣ berdev(ki)

خۆمانە، خۆمانیی، خۆیی. خۆیی.

بەردەقانی (ن) berdeqanî

بـەردەکانی، بـەرزەقانی، بەرڤـانی، قۆچـەقانی، قەڵماسەنک، قەوکانی، کۆچکانی.

بەردەڵان (ن،ئان) ١ berdelan

بەردانی.

بەردەڵان (ن،ئان) ٢ berdelan

شۆرەزار، شۆرەکات.

بەردەڵبەرد (ن) berdelberd

دەربەدەریی، سەرگەردانیی، گومرایی.

بەردەم (ن،ئان) ١ berdem

١- پێش، پێش دەم، پێشەوە(شت).

٢- لەلا، نزیک(ئان).

بەردەم (ن) ٢ berdem

ئامادەیی، دەربارێی، لەبارێی.

بەردەھار (ن) berde har

بەردھار، ماشێنی بەرد ھاڕین.

بەردی بچووکیش سەرئە شکێنێ (پن)

berdî biçükîşser- eşkênê **Even a small stone will break a head,**

دوژمن بوودەڵەش بێ دەتوانێ دەستی خۆی ھەربوەشێنێ.

بەردی دەشتیی وچۆلەکەی دەشتیی (رس)

berdî deştî- w çolekey deştî

بەدەسکەوتێ دەووترێ کەھیچ پارەی تێنەچێ.

بــەردی زل ھــە ڵگرتن نیـشانەی نەوەشـانە) لێنەدانــە (رس)

berdîzil helgirtin nîşaney newešane (lê nedane)

١- ئـارەزوو ویستی بەرزەبلیسیی شـتێکی پەسـند نییە، ھەڕەشەوگوڕەشەی توند یـان پـەیمانی قەبـە ھەمیـشەبێ وەرە. ٢- ئەوکەسـانەی پـەیمانی فراوان ئەدەن لەوانەیە نەتوانن بەجێی بھێنن.

بەردیلک (ن،ئان) berdîlk

ھاوتا، ھاوتەقا، ھاوشان، ھەڤبەر، ھەڤڕوو، ھەڤسەر، ھەمپا.

بەردین (ئان) berdîn

١- بەردینە، لەبەرد دروستکراو.

٢- پتەو، توند، ڕەق، ڕقرۆک، قایم، ھەمیز.

٣- براندۆخ، سەرسەخت، سەرڕەق، کەللەڕەق.

٤- بێ بەزەیی، بێ ڕەحم، دڵ ڕەق.

بــەردێک نـادان بیخاتە گۆمـەوە بەسـەد دانـا دەرنایـەت (پن)

berdêk nadan bîxate gomewe be sed dana- dernayet

زەرەرو زیـانی پـیاوی ناشـی بەپـیاوی زیـر ڕاسـت ناکرێتەوە، کارێکی ناپەسەند کەنادان بیکات بەسـەد دانا ڕاست ناکرێتەوە.

بەرز (ئان) berz

١- بەرزا، بلند، ھەڵچوو.

٢-سەربلند، سەربەرز، لەخۆڕازیی.

٣-بـەناوبانگ، پـایەبلند، خویـا، دەرکـەوتوو، دیـار، ناسراو.

٤- قنچ، قوت، قیت، ھەڵساو، ھەڵسێنراو.

بەرزاخ (ن) berzax

بەرزەخ ، بەرشاخ ، بەرکاو، بەرقەد، بەرکێو، دامێنی کێو، کەمەر(شاخ).

بەرزاندن (کتپ) berzandin

بنـارکردن، جـەنگیین، شـەڕکردن(بەرامبـەر)، شـەڕ بەرپاکردن (دامەزراندن)، کێشەکردن.

بەرزئە خورێ{بەرزخوریین}(ئد)

berzexurê(berz xurîn)

١- پێ خوڕیین،خۆ بەزیاد زانیین، خۆ بەشت زانیین، خۆھەڵکێشان، خەڕبوون، شانازیی کردن، قسەی زل کردن، قەپی گەورەگرتن، لووت بـەرزبوون. ٢- بـاڵ گـرتن، بلندبوونـەوە(بـەباڵ)، بەرزپـەروازکردن، بەرزفیین، بەرزفڕیین، ھەڵفڕیین.

بەرز ئە نیشێت{بەرزنیشتن} (ئد)

berz enîşêt (berz- nîştin)

١- زیاد لەئەندازەی خۆ ھەوڵ دان.

٢- تڕ وتۆپ لێدان، زیاد لەئەندازەی خۆ قەپ گرتن، فیشاڵ کردن.

بەرزبوونەوە (کتن) berzbûnewe

١-بلندبوونـەوە، بـۆ سـەرەوەچوون، بـۆ سـەرەوە ڕۆیشتن، بەرزەوەبوون، بەرەوژوور ھەڵچوون.

٢-پـایەبلند بـوون(کەسـێ)، سـەرکەوتن(لەژیانـدا)، گەیشتنەپایەیەکی بلندتر.

٣- بەرزەوەبوون، ھەستان.

٤- زیندووبوونەوە، ھاتنەوەژیان.

٥-بـوون(ڕووەک)، ڕوان(داروڕەخـت)، سـەوزبوون، شین بوون، نشونەماکردن، ھەڵچوون (ڕووەک).

٦- ئاوسان، ھەڵاوسان.

٧- ئاشـکرابوون، پـەیدابوون، دەرکـەوتن، لەکـەل دەرکەوتن، وەدیارکەوتن، ھەڵھاتن.

٨- تووڕەبوون، ڕق ھەستان.

٩- دەس دانەچەک، ڕابوون، شۆڕش بەرپاکردن.

١٠- پەیدابوون، ڕوودان، قەومان، ھەڵکەوتن.

بەرزڤک (ن،کی) ١ berzvik(ki)

بەرھەڵست(دروستکراو)، تەیمان.

بەرزڤک (ن،کی) ٢ berzvik(ki)

ڕوخ ، ڕەخ، قەراغ، کەنار، لێوار (ڕوبار).

بەرزگر (ن) berzgir

جووتبەند، جووتیار، چێنەر.

بەرزە (ن) berze

پـلاو، چێـشتی پـلاو (بـرنج وکـشمیش وبـادام و زیرە...).

بەرزە بلێس (ئان) berze bḻês

چەنــەباز، چەنەهــەراش، چییــرەدرێژ، زۆربلــێ، هەلەوەر.

بەرزە بلێس (ئان) berze bḻês ١

قسەترن، گەوج دوو، لاتر، قەوچەپیچ، لۆترەوان.

بەرزە بلێس (ئان) berze bḻês ٢

خۆتێ هەلقورتێنەر (لەئاخاوتن یان ئیشی خەلکدا).

بەرزە بلێس وەستان (کتن.) berze bḻês westan

بــەرزەبلێس وێــستان،بەگژ دەمــی خەلکداچوونــەوە، تێ هەلچوون لەقسەی خەلکدا، خۆتێ هەلقورتاندن.

بەرزە پێ هەلسان (ند.) berze pê heḻsan

لەئاستی خۆ راست بوونەوە

(بــۆ پێــشاندانی رێــز)، هەستانەســەر پــێ (لەسەرکورسی، لەسەر زەوی..).

بەرزەدەماغ (خ.) berze demax

١- بۆح زل، لووت بەرز، لووت لەئاسمان، لەخۆرازیی.

٢- خۆ هەلکێش، خەڕۆ.

٣- خەنیی، دل کراوە، شاد، شادمان، کەیف خۆش.

بەرزەکە (ن) berzek

بەرزترین شوێن، پۆپە، لوتکە.

بەرزی (ن.) berzî ١

١- ب (بلندایی).

٢- نامەدەنگێ، ناوبانگێ، نێوبانگێ، سەروەریی.

٢-پایە، جێگا، رادە، رێ وشوێن.

بەرزی (ن) berzî ٢

بەختیاریی، کامرانیی، کامەرانیی.

بەرژەوەند (ن) berjewend ١

١- بەرژەند، مەسلەحەت (بۆ بەکارهێنانیی پارە و پوول)، هات (لەبەکارهێنانی پارەدا).

٢- باشیی، چاکیی، لوان.

٣- دەسکەوت، سوو، سوود، قازانج.

٤- توانایی، لێ وەشانەوە، لێ وەشاوەیی.

بەرژەوەند (ن) berjewend ٢

تانگێ، تەقدیر، تەگبیر، راوێژ.

بەرژەوەند (ن) berjewend ٣

بەراوورد، بەراوەرد، کاری ووردبوونەوە وتێ رامان.

بەرستکە (ن) beristik ١

بەرستۆ، بەرەستۆ، بەرۆکە، بەریکە، بەریی، یەخە.

بەرستکە (ن) beristik ٢

بــەرکە، بــیرووکە، کــوورکە، گیرفــان (بەجلــەوە هەلدووراو).

بەرسڤ (ن، کی) berisiv(ki)

جواب، وەرام، وەلام.

بەرسمێل کردن (کتپ) berismêḻ kirdin

١- سمێل رێک کردن وجوان کردن، قـەراغ و بیجـاری سمێل جوان وچاکە کردن بەمقەست.

٢- کەل وکەم کردن٣- کەلین تێ خستن.

٤- جیاکردنەوە، جوێ کردنەوە، دابـڕان، لێـک جـوێ کردنەوە، هەلاواردان.

٥- ئازاردان، زیان پێ گەیاندن.

بەرڤرێ دان (کتن،کتپ) ber frêdan

(بەر هاویشتن، منداڵ لەبار خۆبردن.

بەر ڤەدێر (ن،کی) ber vedêr(ki)

پارێزەر، دەمراست.

بەرکە (ن) berk ١

بەرکێ، بەلک، بیروو، پەرکێ، پەلک، پەلک، گەل، گەلا، گیلا.

بەرکە (ن،کی) berk(ki) ٢

فیشەک، فیشەنگێ، گوللە.

بەرکە (ن..نس.) berk ٣

ئەستێرەی شیعرا، شیعرای شامیی.

بەرکار (نک.) berkar

١- کەرەسەی خانوو.

٢- کەرەستەی ئامادەکراو، کەرەستەی ژێر دەس.

بەرکاز (ن.) berkaz

پاجە، پەنجەرە، رۆدە، رەوشەن، لەپ.

بەرکۆ (ن) berko

قەرپووز، قەرپووس، قەلپۆز(زین).

بەرکۆ(ن) berko

بارگەی بەردەمی سوار، پێشکۆ، زینکۆ.

بەرکۆش (ن) berkoš

بــەرامبێل، بەرامــپێل، بــەرانبێل، بەرانــپێچ، بــەرجل. بەردلک، بەروان، بــەروانک، بەرهەلبێنــە، پەشــتەمال. پێش کۆش.

بەرکەتی (ئان،کی) berketî(ki) ١

١- بەتین، بەهێز، بۆکە، تینـدار، داگرتیـی، هێـزدار.

٢- ئازا، بەجەرگێ، پۆزبەران، جوامێر، چاقشار، دلێر. زیخ. ٣- بەخووە، خەپان، قەلەو، گۆشتن.

بەرکەتی (ئان،کی) berketî(ki) ٢

بــەنرخ، بــەهادار، پــڕبەها، گـران، بــەها، گـران مایـە. ناگۆرە، نرخدار.

بەرکەتی (ئان،کی) berketî(ki) ٣

گرنگێ، گەورە، مەزن

بەرکە کردن (کتن) berke kirdin
ترەکیین، زان، زاوونێ کردن، زایین، زەوو زووکردن، زیاد کردن(گیانەوەر).
بەرکەمرە (ن) berkemire
خەلوونی بەردیی، ڕەژیی بەردی، زوخال سەنگێ.
بەرکەواندن (کتپ،کتن) berkewandin
ئەنگاوتن، بەرکەوتن، پێ کاوتن، پێ کەوتن، لێ دان، لێ کەوتن، وەبەرکەوتن.
بەرکەوت (ن) ١ berkewt
بەش جوون.
بەرکەوت (ن) ٢ berkewt
گەپ، نۆبە، نۆرە.
بەرکەوت (ن) ٣ berkewt
ڕووداو، قەوماو.
بەرکەوتن (کتپ) ١ berkewtin
بەش پێ بران، بەنسیب بوون، دەس کەوتن.
بەرکەوتن (کتن) ٢ berkewtin
بوون بەژێرەوە، بەژێرشتیکەوەبوون.
بەرکەوتن (کتن،کتپ) ٣ berkewtin
نۆرەهاتنە سەر، (بەڕیک وپیکی).
بەرکەوتن (کتن) berkewtin
بەرکەفتن، پێش فەچوون، پێش کەوتن، کەتنەپێش، کەوتنەپێش، وەپێش کەوتن.
بەرکەوتن (کتپ) ٤ berkewtin
ب (بەرکەواندن).
بەرکەوتوو (ئان) ١ berkewtü
١- ئەنگاوتە، پێکاو، لێ دراو، وەبەرکەوتوو.
٢- پیر، تێ شکاو، تێ قوپاو، عەمەل مەندە، لێ کەوتە.
بەرکەوتوو (کتپ) ٢ berkewtü
بریتیی، پێش بار، پێناو، سەرگۆر، قوربانیی.
بەرگەیە (ن) bergeye
١- نوێنەر. ٢- ئاریکار، یارمەتیدەر، یاریکار.
بەرگ (ن) ١ berg
تا، کەد، کەل، لق، لق وپۆپ، لک.
بەرگ (نک) ٢ berg
پڕۆل، پۆشاک، جل، جلک، جل وبەرگ، سیپال، شمەک، کالا، کنج، کەلپەل، کەلوپەل.
بەرگ (نک) ٣ berg
پشتەسەرین یان لیفە.
بەرگ (ن) ٤ berg
بەش، بەلگیە، جزم (پەرتووک).

بەرگ (ن) ٥ berg
١- پەرە، ڕوو پەرە، ڕووپەل، لاپەرە.
٢- دوو تویی کتیب.
بەرگ (ئان) ٦ berg
بەرین، پان، پان وبەرین، فراوان، کووران، گوشاد.
بەرگ تێ هەلکێشان (کتپ) berg helkêšan
١- بەرگ تێ گرتن (کتێب).
٢- لەبەرگ گرتن (سەرین، دۆشەک، گۆشە).
بەرگدروو (ن) berg dirü
بەرگسان، جل دروو، خەیات.
بەرگدروون (کتپ) berg dirün
جل دروون، خەیاتیی کردن، دروومان کردن.
بەرگر (ن) bergir
١- بەربەست، بەرهەلست، بەرووەست، بەریان، بەرگیر.
٢- پاریزگەر، پیشگر، پیگیرەوە، نەهیژ، نەهیل.
بەرگرتن (کتن) ١ bergirtin
بەردان، بەرهانیین، بەرهینان، هاتنەبەر.
بەرگرتن (کتپ) ٢ bergirtin
١- بەرپێ گرتن، دەم گرتن، بەرهەلستیی کردن، پێش گرتن، ڕیگا لێ بڕیین.
٢- ڕیگەبڕیین (لەتەشەنەی هەندێ نەخۆشیی). ٣- بەریان گرتن، بەست دانان. ٤- ڕووبەڕوو بوون، ڕوو بەڕوو وەستان، لەبەردەم ڕاوەستان. ٥- هینانە بەردەم، هینانە ڕوو بەڕوو.
بەرگرتن (کتپ،کتن) ٣ bergirtin
بەرگەگرتن، خۆ گرتن بەرامبەر، دل هەلگرتن.
بەرگرتن{نەخۆش} (کتپ) ٤ bergirtin
تیمارکردن (نەخۆش).
بەرگری (ن) bergirî
بەراکبەریی، بەربەرەکانیی، بەرگل، بەرەوانیی، پیشگیریی.
بەرگریی کردن (کتپ) bergirî kirdin
١- پێش گیرەوەیی کردن، نەهیشتن، نەهیلان.
٢- پەک خستن، ژ بەرفەکرن، هیز لەبەر بڕیین.
٣- بەرامبەر دوژمن ڕاوەستان، بەرامبەریی کردن، بەربەرەکانیی دوژمن کردن، دوژمنایەتیی کردن.
بەرگشت (ئان) bergišt
پیشکەوتوو، دیار وزال، سەرکەوتوو.
بەرگوێ خستن (ئد) ١ bergwê xistin
١- بەگوێدادان، بەگوێداهەلدان، پێ گووتن. پێ

ووتن.
٢- باس كردن، ناوبردن. ٣- جنێوپێ دان
بەرگوێ خستن[٢] (ئد) bergwê xistin
سەرنج دان، سەرنج ڕاكێشان .
بەرگوێ كەوتن (ئد) bergwê kewtin
ئەژنەفتن، بیستن، بهستن، ژنەفتن، ژینەن، شنەوتن، گوێ پێ دان، گوێ لێ بوون.
بەرگە (ن) [١] berge
تاووشت، توانا، توانست، ووزە.
بەرگە (ن) [٢] berge
ئەلەنگە، زمانەبچكۆلە، زمانەچكۆلە.
بەرگەگر (ن) berge gir
١-بەتوانا، بەووزە، پرووزە، خورت، خۆگر.
٢- بەهێز، پڕ هێز، تیندار، داگرتیی، هێزدار.
٣- بەچیكلدانە، دلفرە.
بەرگەگرتن (كتن) berge girtin
خۆڕاگرتن، خۆ گرتن، دەم هێنان، ڕاوەستان.
بەرگیرخستن (كتپ) bergîr xistin
١- بەرگیرهێنان، بەگیرهێنان، پەیداكردن، خستنەژێر دەس، وەگیرهێنان.
٢- پەیداكردن، دۆزینەوە.
بەرگیركەوتن (كتن) bergîr kewtin
بەرگیرهاتن، بەگیركەوتن، بەگیرهاتن، پەیدابوون، كەوتنەژێردەس.
بەرگیر هێنان (كتپ) bergîr hênan
ب (بەرگیرخستن).
بەرگیری كردن (كتپ) bergîrî kirdin
بەرگیری كردن، بەرهەڵستی كردن.
بەر لێ خواردن (ئد) ber lê xwardin
١- بەرهەم لێ خواردن، میوە لێ خواردن.
٢- ئامانج وەرگرتن، سوود لێ وەرگرتن، كەڵكە لێ وەرگرتن، لەبەرووبووم خواردن.
بەر لێ كردن[١] (كتپ) ber lê kirdin
خوری لەمەڕ بڕینەوە،مەڕ بڕینەوە.
بەر لێ كردن[٢] (كتپ) ber lê kirdin
پشت تێ كردن، ڕوو بەڕوونەبوون، ڕوو لێ وەرگێران، ژێوەبوون، گوێ پێ نەدان، واز لێ هێنان، یارمەتیی نەدان.
بەر لێ گرتن (كتپ) ber lêgirtin
١- بەربەست كردن، بەرەنگاربوون، لەبەردەم ویستان. ٢- دوژمنایەتیی لەگەڵ كردن.
٣- بوارە پێ نەدان، ڕاوەستاندن. ٤- سنوور لێ
گرتن، كەرخ بۆ دانان، كەرخ پێ گرتن.
بەرلە (پ) berle
١- بەرامی، پێش. ٢- لەپێش.
بەرما (نك) berma
١- بەرماوە، پێماوە. ٢- پاشماوە.
بەرماڵ (ن) bermal̲
١- جاجكمۆكەی نوێژ، جانماز، جانومان، جێنماز، دووگر ، ڕووخست، مازلۆخ. ٢- بەرماڵكە، جاجم.
بەرماڵ بەكۆڵ (ئان) bermal̲ bekol̲
١- پیاوی ئاینیی، پیاوی خوا،مرۆڤی دینیی، لەخواترس. ٢- پاك(مرۆڤ)، ڕاست وپاك.
بەرموور (ن) bermür
بەرمووره، خەناوكە، گرتەمر، گەردانە، گەردن بەند، گەڵوو وەن، ملوانك، ملوانكە، ملوانە، ملوەن، ملوینك، ملوینكە.
بەرمە جێڵ (ن) berme cêl̲
چەپەر، دەربەن جەڵە.
بەرمەمكانە (ن) bermemkane
زاڕۆ، زاڕۆكە، زاڕۆكە، ساوا، كۆرپە، كۆرپەلە، منداڵی سەرووپێچكە، مەلۆتكە.
بەرناڤ (ن،كی) bernav(ki)
بەرناو، پێش ناو، سەرناو، سەرنێو، شۆرەت، لەقەب، نازناو.
بەرنامە (ن) bername
بارنامە، بەرنامچە، ڕێڕاز.
بەرنامەدانان (كتپ) bernamedanan
بەرنامەدارشتن، بەرنامە سازكردن، ڕێڕاز دیاریی كردن.
بەروار (ئان) berwar
بەروارە، بەرواڵ، سەربەرەژوور، سەربەرەو ژوور، سەر بەرەو ژووركە.
بەروار (ن) [١] berwar
بانەمەڕ، زۆزان، كوێستان، هاوینگە، هاوینە هەوار، وار.
بەروار (ن) [٢] berwar
هاوارگە، هەوارگە.
بەروار (ن) [٣] berwar
تەلار، كۆشك (لەگوند).
بەرواژ (ن،ئان،كی) [١] berwajî
بەراوە ژوو، بەرواپشت، بەرووپشت، بەرەواژ، پێچەوانە، هەڵگەڕاوەوە، وازیی.

بەرواژی (ئان) [٢] berwajî

تیکچوو، چەواشە، سەرلێ تیکچوو، سەر لێ شێواو.

بەرواژی کردن (کتپ) berwajîkirdin

١- بەراوە ژووکردن، پێچەوانەکردن، هەلگێرانەوە، واژیی کرن، وەرگێران. ٢- ب (ئاوەژوو کردن).

بەروو بوو (ن) berw bü

١- بەروبووم، بەروبۆ، بەرهەم. ٢- ئیروو، پەرتاڵ، دەستاو، سوو، سوود. ٣- ئاکام، ئەنجام.

بەرو پشت (ن، ئان) berw pišt

ب (بەرواژی).

بەرو پشت (ن) berw pišt

هەردوو دیو، هەردوو لا.

بەرو پشت بۆ نەبوون (ئد) berw pišt bo nebün

١- بێ بار بوون، ناپاک بوون، نادروست بوون، ناراست بوون.

٢- مەبەست نادیاربوون، هەلویست نادیاربوون.

٣- بێ بەقابوون، جێی باوەڕنەبوون.

بەرودوا خستن (کتپ) berw dwa xistin

پاش و پێش کردن، جێ گۆڕکێ کردن.

بەرو دوانان (کتپ) berw dwanan

ڕاونان، شوێن کەوتن، وەدوو کەوتن، وەشوێن کەوتن.

بەرووش (ن) [١] berüš

ئەلبەکی، بەرۆش، پاتی، خەزان، سوکرە، قازان، مەنجەل.

بەرووش (ن) [٢] berüš

دەرپۆشک، دەرخۆنە، دیزە، گۆشی.

بەرووەدە (ئان) berwede

پان، پان وبەرین، گوشاد، ووڕاق.

بەرووەستا (ن) berwesta

شاگرد.

بەروک (ن) [١] berok

یەخە.

بەروک (ن) [٢] berok

پێش، پێشەوە.

بەروک (ن) [٣] berok

جەوشن، زرێ.

بەروک بەردان (کتپ، ئد) berok derdan

١- بەس کردن، لێ بوونەوە (لەکەسێ)، لێ دوورکەوتنەوە، لێ کشانەوە، واز لێ هێنان، یەخەبەردان. ٢-دەس لێ هەلگرتن، لێ جیابوونەوە. ٣- ژێوەبوون، وازهێنان.

بەروک گرتن (کتپ،ئد) berok girtin

١- ڕێ پێ گرتن، ڕێ لێ گرتن.

٢- بەرەنگاربوون، بەگژدا چوون، شەڕ پێ فرۆشتن، گێچەل پێ کردن، یەخەگرتن.

٣- ئالاندن، بەرەنگاریی کردن، هالاندن.

٤- لێ چوونەپێشەوە، لێ نزیک بوونەوە ودواندن، ووتو وێژ لەگەل کردن.

٥- بە زۆر کەسێ ڕازی کردن.

بەرهاویشتن (ئد) [١] ber hawîštin

بەرخستن (بەناکامی یان مردوویی)، بەرفڕێ دان، لەبارچوون.

بەرهاویشتن (ئد) [٢] berhawîštin

زۆر حەز لەشتێ کردن،

سوێ بوونەوە بۆ خواردەمەنییەک.

بەرهەڤ بوون (کتن،کی) berherbün(ki)

خڕ بوونەوە، کۆبوونەوە، کۆنگرە بەستن، گرد بوونەوە.

بەرهەلست (ن) berhe̱list

ب(بەربەست).

بەرهەلستی (ن) berhe̱listî

خەنیمی، دژایەتیی، دوژمنایەتیی، کاندڕیی، ناحەزیی، نەیاریی.

بەرهەم (ن) berhem

ب (بەر).

بەرهەم هێنان (کتن،کتپ) [١] berhem hênan

هاتنەبەر(هەم)، وەبەرهاتن.

بەرهەم هێنان (کتپ) [٢] berhem hênan

پێگەیاندن، هێنانەبەرهەم.

بەرهەم هێنان (کتپ) [٣] berhem hênan

بەبەروو بۆگەیاندن، زیاد کردن.

بەرهەم هێنان (کتپ) [٤] berhem hênan

دەرهێنان(بەرهەم).

بەرهەم هێنان (کتپ) [٥] berhem hênan

شت دروست کردن لەکارگە.

بەرهەم هێنان (کتن) [٦] berhem hênan

تەواوبوون، کۆتایی هاتن.

بەرهەنگ (پز) berheng

تەنگەنەفەسیی، ڕەبوو(هەناسە تونگیی یان هەناسەی پڕ ئێش).

بەرهەنگدار (ئان) berhngdar

تەنگەنەفەس، ڕەبوواویی، ڕەبوودار.

بەرە (ن) ١ bere
دەرگا، دەرگە.

بەرە (ن) ٢ bere
بڕ، برە، پارت، تۆف، جۆن، چون، دەست، دەسە، زیوە، کۆمەڵە، کەرت، گرۆ، وینە.

بەرەبەرە (ئاک) berebere
١- برەبرە، بەکاوو خۆ، تۆزە تۆزە، چکەچکە، کەم کەمە، لەسەرخۆ، نەختەنەختە، وردەوردە، هێدی هێدی، هێواش هێواش.
٢- بەرێک وپێکی، لەبەرەوە.

بەرەبەیان (ن) ١ berebeyan
بەری بەیان،تاریک وروون، دەمەدەمی بەیانی، شەبەقیی، لەگەڵ کەڵەشێری بەیاندا.

بەرەبەیان (ن) ٢ berebeyan
پێش هەموو شتێ، سەرەتا، هەرلەبەرایی‌یەوە، یەکەم شت.

بەرەخوار (ئان،ئاک) berexwar
بەرەخوارە، بەرەوخوار،
بەرەوخوارکە، بەرەوژێرکە، بەرەوژێرە، بەرەولێژ، بەرەو لێژایی.

بەرەدان (کتپ) beredan
١- پەرەپێدان، پەرەپێ سەندن، پەرەدان.
٢- زۆرکردن، مشەکردن. ٣- درێژە پێ دان.

بەرەڕەت (ن) bereret
تەپکە، تەڵە، چاڵ، خەپک، داو، ڕەت، فاقە.

بەرەژوور (ن،ئان) berejûr
بەرێژوور، بەرەژوور،
بەرەوژوورکە، بەرەوژوورە، بەرەوسەرەوە، بەرەوهەوراز، ڕاژوور، ڕاژۆر، ڕوو بەرەوسەرەوە.

بەرەژووربوونەوە (کتن) berejûr bûnewe
ب(بەرەو ژوور بوونەوە).

بەرەژێر (ن،ئاک) berejêr
ب (بەرەوخوار).

بەرەڤان (ن،کی) berevan(ki)
بەرەوان، تکاکار، ناوبژیکەر، ناوەنیی.

بەرەلەپ (ن) berelep
بەری دەست، لەپ، لەپی دەس، ناو مشت.

بەرەڵا (ئان) ١ berela
بەرەڵدا، بەرەڵلا.

بەرەڵا (ئان) ٢ berela
ئاڵدەنگێ، بێ دەربەست، بێ گوێ، تەرە، دەربەس نەهاتوو، وێڵ.

بەرەڵا (ئان) ٣ berela
ناپاک، ناتەمیز، ناڕاست.

بەرەڵا (ئان) ٤ berela
خوێڕیی.

بەرەڵا (ئان) ٥ berela
دەشتانیی، دەشتایی.

بەرەڵابوون (کتن) ١ berelabûn
ئازاد بوون.

بەرەڵابوون (کتن) ٢ berelabûn
لەبەند ڕزگاربوون، لەبەندیخانە هاتنەدەر.

بەرەڵاکردن (کتپ) ١ berelakirdin
١- بەردان، ڕەهاکردن، وێڵ کردن.
٢- ب (ئازاد کردن/١، ٣).

بەرەڵا کردن (کتپ) ٢ berelakirdin
چاودێریی نەرکردن، گوێ پێ نەدان، واز لێ هێنان.

بەرەڵا کردن (کتپ) ٣ berelakirdin
بڵاوکردنەوە، ڕاداشتن، ڕایەڵ کردن، ڕاهێلان.

بەرەڵایی (ن) ١ berelaî
١- ئازادیی، ئازاهی، ڕزگاری، سەربەستی.
٢- ڕەهائی، ڕەهایی، وێڵ، وێلیی.

بەرەڵایی (ن) ٢ berelaî
تێکەڵیی وپێکەڵیی، ناڕێک وپێکیی.

بەرەنگاربوون (کتن) berengar bûn
١- بەربەرەکانی کردن، ڕوو بەڕوو بوون(ئازایانە).
٢- ئاوڕیش بوون، بەرێکەوت چاو پێ کەوتن، تووشی یەکتربوون، تووشی یەکتر هاتن، تێک هەڵەنگوتن، گەیشتنە یەکتر.
٣- بەرامبەریەکتر ڕاوەستان، بەرەنگاریەکتر بوون، بەگژ یەکدا چوون، پێکاهاتن، تێک هەڵەنگوتن، دەگژراچوون، دەگژیەک ڕاچوون، لەیەک دان، لێک دان، لێ هەڵگە ڕانەوە.

بەرەنیا (ن) ١ bereniya
بیراز، قەیار، میراس، وەرەنیا.

بەرەنیا (ن) ٢ bereniya
تەپ، ژەنان، کاری(کوتان، لێ دان)، مەژەند، هەرشان، هەرەشە(بەلێ دانەوە).

بەرەو... (پ) ...berew
بەرەبە... ڕوویە... .

بەرەو با مێزکردن (ند) berew ba mîz kirdin
١- لەخوو ونەریتی گشتی دەرچوون، لەمیلی کۆمەڵایەتی دەرچوون. ٢- سستیی کردن (وەکو خوویەک)، کەمتەرخەمیی کردن، گوێ نەدان.

بەرەو بردانەوە (کتپ) berew birdanewe
بەرەنگار بوون، بەرەوبەرپی دانەوە، بەرەوبەرپی کردن، پێش پێ لێ گرتن، ڕوو بەڕوو بوون، ڕێ بڕپی کردن، کۆسپ خستنەبەردەم. **بەرەو پیر چوون** (کتپ) berew pîr çûn
بەپیرەوەچوون،
پێشوازیی کردن، ڕوو لێ کردن(لەمیوان).
بەرەو پیری (ن) berew pîrî [1]
١- پیرایی، پێشوان، پێشوازیی.
٢- پێخۆشحاڵیی (بەهاتنی کەسێ).
بەرەو پیری (ن) berew pîrî [2]
بەرەو بەساڵدا چوون.
بەرەو خوار (ئاک) berew xwar
بەرەوژێر، بۆ لای خوارەوە، سەربەرەوخوار، سەر بەرەوژێر، سەرەوخوار، لەبەرزیییەوە بۆ لای خوارەوە.
بەرەو خواربوونەوە (کتن) berew xwarbûnewe
بەرەوخوار ڕۆیین،
بەرەوژێر بوونەوە، بەرەوژێر ڕۆیین (ڕۆیشتن)، سەرەو خوار ڕۆیشتن.
بەرەو خوارکردنەوە (کتپ) berew xwarkirdinewe
بەرەوخوارناردن،
سەرەو ژێر ناردن، بۆلای خوارەوە ناردن.
بەرەو خوارە(ن) berewxware
بەرەژێر، بەرەژێرکە، بەرەوخواریی، بەرەوژێرە، بەرەو لێژە، سەربەرەو خوارە، سەربەرەوژێرە، سەربەرەولێژە، سەرەولێژە.
بەرەو دوا (ئاک) berew dwa
١- بەرودوا، بەنۆبە، یەکێ لەدوای یەکێ.
٢- بەشوێن یەکدا، شوێن یەکێ.
٣- بەرەوپاش، ڕوو بەرەو دواوە
٤- لەپشتەوە، لەدواوە. ٥- دوایی، دوهایی.
بەرەو دوانان (کتپ) berew dwanan
بەشوێن(کەسێکدا) ڕاکردن، دوای کەسێ کەوتن، ڕاونان، ڕاوەدوونان، شوێن کەوتن.
بەرەو ڕوو بوونەوە (ئد) berewrûbûnewe
ڕوو بەڕوو بوونەوە.
بەرەو ڕوو کردنەوە (کتپ) berewrûkirdinewe
(شت) بەرەو ڕووی کەسێ کردنەوە.

بەرەو ژوور (ئان) berew jûr [1]
ب (بەرە ژوور).
بەرەو ژوور (ئان) berew jûr [2]
بەرەو ژووربوونەوە (کتن) berew jûr bûnewe
١- بەرەوژوورچوون، بەرەژووربوونەوە، بەرەوژوورچوون، بەرەوژوور ڕۆیین، بەرەوسەرەوە چوون، بۆلای ژوورەوە ڕۆیشتن، بۆلای ژوورەوە ڕۆیین، سەربەرەو ژووربوونەوە، بەرەوهەوراز چوون.
٢- بەرزبوونەوە، بەرزەوە بوون.
بەرەوژوور کردنەوە (کتپ)
berewjûr kirdinewe
بەرەوژوور ناردن، بۆلای ژوورەوە ناردن.
بەرەوژوورە (ن) berewjûre
ب (بەرەوژوور).
بەرەوژێر (ئاک) berew jêr
ب (بەرەوخوار).
بەرەوژێربوونەوە(کتن) berewjêr bûnewe
ب (بەرەوخواربوونەوە).
بەرەوژێرکە (ن) berewjêrke
ب (بەرەوخوارە).
بەرەوسەر (ئان) berew ser
بەرەو سەرەوە، بەرەوهەوراز.
بەرەولا (ئان) berewla
کەچ، لابەلا، لار.
بەرەوە (ن) berewe
بەر، بەردەم، بەریان، پێش، پێشەوە.
بەریان (ن) beryan [1]
ب (بەربەست).
بەریان (ن) beryan [2]
ڕێبان، ڕاڕەوە، ڕێڕەوە، ڕێ گوزەر، گوزەرگا، گوزەرگە.
بەرێبا بەرەدا (رس) berî ba berde
١- بڕۆ، بڕۆبەولاوە، لەبەریایەکە لاچۆ.
٢- بەجێی بهێڵە!، بەجێی هێڵە، بەلاوەی نێ!، داینێ، دەستی لێ هەڵگرە، لێی گەڕێ، وازی لێ بهێنە!. ٣- بواربدە!، جێگابکەرەوە!.
بەرێ بەیان (ن، ف) berî beyan
١- بەیانیی، سەرلەبەیانیی، مەلابانگدان، سپیدەی بەیانیی. ٢- ب (بەرەبەیان).
بەرێ خۆەدان (کتن،کی) berî xohdasn(ki)
ب (ئاووڕدانەوە/ ١).

بەری دەست خوێندنەوە (کتپ)
berîdest xwêndinewe
دەست خوێندنەوە، دەس گرتنەوە.

بەرین (ئان) ¹ berîn
بەروو، پـان، پـان وبـەرین، پـان وپـۆڕ، پـین، پـەهن، تراز، فراوان، گوشاد، ویراق.

بەرین (ن،ئان) ² berîn
بەرگ، بەرگین، بەروو، بەریی، بـەرێ، پێشان، پـێش ئیـستا، پێـشوو، پێـشووتر، رابـردوو، گوزەشـتە، لەوەپێش.

بەرین (ن،ئان) ³ berîn
پـلەی سـەرەتایی، سـەرەتا، سـەرەتایی، یەکـەم مەنگاو، یەکەمین هەنگاو.

بەرینان (نک) berînan
پیاوانی کۆن، پێشونان، پێشینان، خەڵکی جاران.

بەرینایی (ن) berînayî
بـەرینیی، پـانایی، پـان وپـۆڕیی، پـانیی، فراوانیـی، گوشادیی، ویراقیی.

بەراز (ئان) ¹ beraz
بەگلەیی، پرگلەیی، دەم بەگلەیی، ناڕازیی، ناقایل.

بەراز (ئان) ² beraz
رازداپۆشەر، پۆشەر، رازدار، رازشیرەوە، سرقاییم.

بەراستی (ئاک) berastî
١- بەراسـت، تـەـز، تومـەز، تۆمـەز، تۆمـەڵێ، خـۆ، راستی یەکەی، لەراستیدا. ٢- ب (ئەڵبەتە/ ١).

بەڕشتەوەکردن (کتپ) berištewe kirdin
بەسەروبەرکردن، پێوەکردن،
دەق دان، رێک خستن، سازاندن، کۆک کردن.

بەرقەوە تەماشاکردن (کتن)
beriqewe temašakirdin
تیکورک کردن، خیسەڵێ کردن، لێ مۆربوونەوە.

بەروو (ن،رو) ¹ berü
(بەری دار بەڕوو)، بەڵو، دار بەڕوو.

بەروو (ئان) ² berü
بێشەرم وشکۆ، رووقاییم،رووکراوە.

بەرە (ن) bere
بەر، بەرک، بەرەپۆ، رایەخ، کلیم، گلیم، لەی، ووڕە.

بەرەڤان (ن،کی) berevan
١- ب (برەڤان / ١).
٢- تکاکار، دەم بەپارانەوە.
٣- پاریزەر، دەمراست.

بەرەنگ وبۆ (ئان) bereng w bo
١- باش، بەکەیف، کۆک.
٢- خۆش گوزەران. ٣- تانە، چاک، خاس، نوێ.

بەرەوانی کردن(کتن،کتپ) berewanî kirdin
١- بەرەڤانیی کرن،
کەوتنەنیوان، ناوبژیی کردن، نێوبژیی کردن.
٢- بۆ کەسێ پارانەوە، تکابۆکردن.

بەرێ بوون (کتن) berêbün
ڕۆیشتن (بۆ جێگایەک)، کەوتنە رێگا، گەشت دەس پێ کردن، هەوار جێ هێلان، وەڕێ کەوتن.

بەرێز (ئان) berêz
١- ئاغر، ئوودە، بەشکۆ، بەشێواز، بەقـەدر، سـەلار، سـەنگین، شـکۆدار، قـەدرگران، هێـژا (لەسـڵاوکردنی نامەدا). ٢- سەرەک، سەرۆک، گەورە، مەزن.
٣- خانەدان.

بەرێ کردن (کتپ) berêkirdin
١- بەخوداسپاردن، بەرێ خستن،
خستنەرێ، وەرێ خستن.
٢- رەوانەکردن، ناسن، هەناردن.

بەرێکەوت (ف) berêkewt
بەهەڵکەوت، دەرفەتیی، هەرلەخۆوە.

بەرێ وجێ (ئان) berê w cê
بەجێ، بەرێ وشوێن، بێنانەواوێی، بێ هەڵە، تـەواو، دروسـست، راسـت ودروسـت، رێـک وپـێک، لەجێـی خۆیدا (ووتە...).

بەرێوەبردن (کتپ) berêwe birdin
١- بەرێ بردن، دابیین کـردن (پێداویـستیی ژیـان)، ژیاندن. ٢- بەخێوکردن.

بەرێوەبەر (ن،ئان) berêweber
١- چاودێریکەر، سەرپەرشتیکەر.
٢- بەکرد وبـزان(لە ماڵداریـدا)، دەس بەنەختینـەوە گر (مرۆو).

بەرێوەچوون (کتن) berêwçün
بەرگەگرتن، خۆگرتن، گوزەران کردن.

بەرێی خۆوە رۆیشتن(ئد) berêy xowe royštin
دووی هەوەسـی خۆکـەوتن، کەوتنـەدووی هەوەسـی خۆ، بەئارەزووی خۆ رەفتارکردن.

بەز (ن) ¹ bez
پیو، چەوریی، دۆن، پۆن.

بەز (ن) ² bez
١- رەڤ، رەو، کاری (رەوییـن، هەڵهاتن).
٢- کـاری (رەدووکـەوتن، هـەڵگیران، ژنـی مێـردار)

{لەگەڵ دۆستێکدا}.

بەز (ن) [2] bez

ئود، ڕێز، شکۆ، قەدر.

بەزات (ن) bezat

ئازا.

بەزاج (نک) bezac

ب (ئاژاوە).

بەزاجکەر (ئان) bezacker

دوو ڕوو، دوو زمان، فریوباز.

بەزاز (ن) bezaz

ب (بازرگان).

بەزاندن (کتپ) bezandin

١- بڕدان، بەسەردازاڵ بوون، دەرپەڕاندن، کۆڵ پێ دان، گاڕدان، لەمەیدانیی چالاکیی دەرپەڕاندن. ٢- زەبوون کردن، سەرکوێر کردن.

بەزتن (کتن) [1] beztin

١- بەزین، پشت دان، پەکیین، تاران، تەقیین، تەوریین، ڕاکردن، ڕەڤیین، ڕەم کردن، هەڕاکردن (لەدەس دوژمن)، هەڵاتن، هەڵهاتن.

٢- بزدان، بەزدیین، ترسان.

بەزتن (کتن) [2] beztin

بارخستن، هەڵ دان(هەوار)، هەوارداتان، وەزیین (لەشوێنێ).

بەزدۆنەک (ئان، کی) bezdonek

١- ترسنۆک، دڵ لەرزۆک.

٢- بێ غیرەت، زارەترەک.

بەزم (ن) [1] bezm

١- شایی وزەماوەند، شایی ولۆغان، کەیف وخۆشیی، یاریی وخۆشیی.

٢- ب (ئاهەنگ / ١، ٢، ٣).

بەزم (ن) [2] bezm

بەدکردایی، بەدگۆیی، تەشقەلە

. **بەزمان (ئان)** [1] beziman

زمان پاراو، زماندار، زمانزان، زمان کراوە، زمان لووس، ووتە گوشاد.

بەزمان (ئاک) [2] beziman

بەدەم، بەدەمیی، بەزار.

بەزمان (ئان،ن) [3] beziman

خەڵک لەخشتەبەر، زمان لووس، ماستاو ساردکەرەوە.

بەزم پێ گرتن (ئد) bezm pê girtin

١- بەزم پێ کردن، تووشی ناڕەحەتیی کردن.

٢- تەشقەلەپێ کردن، شەڕ پێ فرۆشتن.

٣- تیزپێ کردن، دانەبەرکلکان، دەماخ تەخت کردن بەکەسێ، کات پێ ڕابواردن، گەمە پێ کردن.

بەزمگا (ن) bezmga

١- ئاهەنگە، شوێنی بەزم و ڕەزم، لۆخانە، مەڵبەندی شایی وئاهەنگ. ٢- شوێنی کۆبونەوە، مۆڵی کۆبونەوە.

بەزم گرتن (ئد) [1] bezm girtin

ئاهەنگ گێران، شایی کردن، کۆڕی کەیف وڕابواردن گێران، گۆوەندسازکردن.

بەزم گرتن (ئد) [2] bezm girtin

بەدکرداریی کردن، بەزم گێران.

بەزم وڕەزم (ن) [1] bezm w ṟezim

شایی لۆغان، شایی وزەماوەند، شایی وهەڵپەرکێ.

بەزم وڕەزم (ن) [2] bezm w ṟezim

هەراوچەقەچەق.

بەزنجیر بەستنەوە (کتپ)

bezincîr bestinewe

بەندکردن، حەپس کردن، کۆت وزنجیرکردن.

بەزۆر (ئاک) bezor

بەتۆپزیی، بەخورتیی، بەزۆرملیی، بەزۆریی، بەشیروتیر.

بەزۆک (ن،ئان) bezok

تاراو، ڕوخاو (ووزە)، ڕەمنە، شکاو (مرۆڤ)، هەڵاتوو.

بەزە (ن) [1] beze

تاوانبار، تاوانکەر، گوناهبار.

بەزە (ن) [2] beze

تاوان، سەوس، گوناه.

بەزە (ن) [3] beze

پیز، تین، هێز.

بەزە (ن) [4] beze

تەوژم، گوڕ، گوڕمە.

بەزە (ن) [5] beze

تەنیا، گۆ.

بەزە (ن،س) [6] beze

وورە، ووزە (سوپا).

بەزە (ئان) [7] beze

بەهەڵەچوو.

بەزەتە (ن،ئان) bezete

بت، پەرستراو.

بەزەک (ن، پز) bezek
زەردوویی، نەخۆشیی زەردوویی.

بەزەویداچوونە خوار (کتن) bezeyî da çûne xwar
نوغرۆبوون، نوقم بوون، نەمان.

بەزەیی (ن) bezeyî
بەزەویی، جگەرسۆزیی، جەرگ سۆزیی، رەحم، میهرەبانیی، هەستی دڵسۆزیی.

بەزەیی پیداهاتن (کتپ) ١ bezeyî pêda hatin
بەزەیی پیداهاتنەوە، دڵ پێ سووتان، دڵ سووتان بۆ (کەسێ)، زگ پێ سووتان، نارەحەت بوون بەنیش ونازار وگرفتاریی کەسێ، هەست بەهاودەردیی (کەسێ)کردن.

بەزەیی پیداهاتن (کتپ) ٢ bezeyî pêda hatin
چاو پۆشی لێ کردن،
لێ بووردن، لێ خۆش بوون.

بەزەییدار (ئان) bezeyîdar
بەخشندە، پڕ بەزەیی، پیار، دڵ نەرم، میهرەبان.

بەزین (کتن) ١ bezîn
١- بەزیان، بورخواردن، دۆڕاندن (لەجەنگدا)، راکردن (لەدەس دوژمن)، سەرنەکەوتن، شکان، شکیان، هەلاتن ، هەڵهاتن، (لەدەس دوژمن). ٢- ترازیان، کۆڵ دان، وازهێنان.
٣- ترسان، زەنەق چوون.
٤- خۆ هاویشتن، خێرا ڕۆیشتن، گورج بوون، گورج کردن. ٥- راکردن(ولاخ)، غاردان.

بەزین (کتن) ٢ bezîn
کۆچ وبارخستن(رەوەند)، ماڵ وکۆچ خستن (کۆچەر).

بەزێنەر (ن) bezêner
بۆڕدەر، تۆڕدەر، دابینەر.

بەژ (ن) ١ bej
١- بەژک، بەژیی، دیم، دیمەڕۆک، دیمەکار، زەویی بێ ئاو، زەوی نەکێڵراو. ٢- ب (ئیشکانیی).

بەژ (ن) ٢ bej
برج، بورج، دژ، قەلا، قەلات، کەلات.

بەژا (ئان) beja
هاوتەمەن، هاوعومر.

بەژاڤیت (ن،کی) bejavît(ki)
رەخنە، لەقەم.

بەژک (ئان) ١ bejk
جودا، جیا، جیاواز، ناتەبا.

بەژک (ئان) ٢ bejk
بێ سەروبەر، ناڕێک.

بەژمێر (ئان) ١ bejmêr
١- بەشیواز، سەلار، سەنگیین، گران، لەسەرخۆ، هەیەر، هێوەر.
٢- بەدەبدەبە، پایەبەرز، پرشکۆ، گەورە، مەزن. ٣- رەوا، شایان، شیان، شیاو.

بەژمێر (ئان) ٢ bejmêr
١- خۆشەویست، هێژا. ٢- بژوون، ساز، کیس.

بەژن (ن) ١ bejn
ب (بالا).

بەژن (ن) ٢ bejn
درێژایی کراس...

بەژن (ئان) ٣ bejn
خاوەن ژن، پیاوی ژندار.

بەژن شووش (ئان) bejnšüš
بەژن وبالاڕێک، قەدوبالا شووشەیی.

بەژن وبالا (ئان) bejnwbala
قەد وبالا.

بەژێر دەست وپێوەبوون (ئد) bejêr dest w pêwe bün
١- کەوتنە ژێر دەست وپێ.
٢- گوم بوون، لەناوچوون، وون بوون.
٣- پەشۆکان، شپرزەبوون.
٤- خراپ بوون، هیچ بەسەرهیچەوە نەمان.

بەژێر لێوەوە کردن (ئد) bejêr lêwewe kirdin
١- بەپەنهانیی هێشتنەوە، بەکەس نەوتن (مەبەست ونیازی دڵ)، حەشاردان، نەدرکان، شاردنەوە(نهێنیی).
٢- بەتەنگەوەنەهاتن، چاو لێ قووچاندن، خۆ لێ گێل کردن، خۆ لێ کەڕکردن، گوێ پێنەدان.

بەس (ن) ١ bes
ئەندازەی تەسەل لەهەر کارێک یان هەرشتێ، بووەیی، تێر وتەسەلیی لە هەموویارەکانیی ژیاندا.

بەس ! (ئسپ) ٢ bes
بابەس بێ !، بەسە، بەسیە، بەسیەتی، چی دی نە !، وازبێنە.

بەس (ئان) ٣ bes
بەسراو، بەسیاگ، داخراو.

بەس (ن) ٤ bes
پەنا، پەناگە، قوژبن.

بەس (ن) ٥ bes
ئەنجامە، دوولایی (دەرگا...).

بەسام (ئان) besam
١- پڕ سام، ترسناک، سامدار، سامناک.
٢- بەهەیبەت.

بەسانایی (ئاک) besanayî
بە ئاسانیی.

بەساڵداچوو (ئان.ف) besalda çû
بەتەمەن، تەمەن درێژ.

بەساویلکان (ئاک) besawîlkan
١- بەپاکیی، بەدڵێکی پاکەوە، بێ غەوشان.
٢- بەگەوجانە، بەمل هوڕیی، منداڵانە، نەفامانە.

بەست (ن) ١ best
بەرهەڵست..

بەست (ن) ٢ best
چۆم، چەم، خڕ، دۆب، دۆڵ، دەرە، شیو، نەقەب.

بەست (ن) ٣ best
١- حەماڵیی خانوو (ژێر دارەڕا).
٢- تەختەی ژێردارە ڕا.

بەست (ن) ٤ best
بڕیە، بەڵێن، پەیمان، وەخۆ گرتنیی، هەرین.

بەستران (کتن) ١ bestran
بەسترانەوە، بەستن، بەستنەوە، گرێ دران.

بەستران (کتن) ٢ bestran
بەزاوانەبوون،
سەرجێی لەدەس نەهاتن (لەگەڵ بووکدا)، گرێ دران (پیاو).

بەستران (کتن) ٣ bestran
ڕاوەستان(لەئیش)، گیربوون، لەکارکەوتن، وەستان، ویستان.

بەسترانەوە(کتن) bestranewe
بۆڕ خواردن، بەزیین.

بەسترانەوە بەکەسێکەوە (ند)
bestranewe - bekesêkewe
١- پێوەبەستران (بەکەسێکەوە لەڕێگەی خۆشەویستی یەوە).
٢- بوون بەژن ومێرد، بوون بەهاوسەری یەکتر.
٣- پێوەبەستران، پێوەندیی لەگەڵ هەبوون، لەبەست بوون.

بەستراو (ئان) ١ bestraw
١- بەستراوە، پێوەندکراو، گرێ دراو(بەپەت یان دەزوو).
٢- پێوەدراو، جووتکراو، داخراو، گیراو، مۆرکراو.

بەستراو (ئان) ٢ bestraw
لەپیاوەتیی کەوتوو (نێر).

بەستراو (ئان) ٣ bestraw
بەستە، تێکەوەپێچراو، لێک پێچراو.

بەستن (کتپ) ١ bestin
بیندن، پێچان، گرێ دان، نەژاندن.

بەستن (کتن) ٢ bestin
بوونەسەهۆڵ، ڕچیان، ڕەق بوون (تراو، بەهۆی سەرمای زۆر)، قرسیین، قەرسان، قەرساندن.

بەستن (کتپ) ٣ bestin
پێکەولکاندن، لێک توندکردن، لێک گرێ دان.

بەستن (کتپ) ٤ bestin
بەربەست کردن، بەرهەڵست دانان، (ڕێگا)داخستن، (ڕێگا)گرتن، هاتوچۆ قەدەغەکردن.

بەستن (کتپ) ٥ bestin
برین دەرمان کردن، سارغی تێوەپێچان.

بەستن (کتپ) ٦ bestin
پێوەدان (دەرگا)، (دەرگا)داخستن.

بەستن (کتپ) ٧ bestin
داڕشتن (باس)، گوتن(ووتە یان نوسراو)، ووتن (ئاخاوتن).

بەستن (کتپ) ٨ bestin
خستنەژێر ووزەی جادووەوە.

بەستن (کتپ) ٩ bestin
ڕاگرتن، وەستاندن.

بەستن (کتپ) ١٠ bestin
کۆبونەوەکردن، کۆنگرە گرتن (بەستن).

بەستنەوە (کتپ) bestinewe
١- پێوەند کردن(ئاژاڵ..)، گرێ دان (گیانەوەر بەپەت..). ٢- بۆڕدان، پەک خستن(کەسێ لەکاتی ئاخاوتندا). ٣- پێچاننەوە، پێچانەوە.

بەستە (ن) ١ beste
١- بابۆڵە، بەستەکە، بەسە، بوخچە، پاکەت. پریاسکە، پێچراوە، پێچۆکە، دەستە، ڕەد، تەڤد.
٢- کۆما، کۆمەڵ، کۆمەڵە، گردکە.
٣- بەش، پارچە، پیچ، تیکە، تیلمە، جزر، کارتکە، کەرتکە، کوت، لەت.

بەستە (ن) beste [2]
باقە، چەپک، چەپکە.

بەستە (ن) beste [3]
پاشکۆ، توورەکە، جانتا، کیسە، هەبان، هەڤان، هەگبە، هەوان.

بەستە (ن) beste [4]
سەمۆل، شەختە.

بەستە (ن) beste [5]
تووشبوو، تێوەگلاو.

بەستەزمان (ئان) besteziman
١- بەسزمان، بەسزوان، بەسەزمان، بێ دەم وپل، بێ دەم وزمان. ٢- فەقیرۆکە، لەسەرخۆ، هێمن. ٣- پەست، غەمگین، غەمناک.

بەستەک (نک) bestek [1]
بارگەنوێن، پێخەف، دەستەنوێن، نوێن وبەرە.

بەستەک (ن) bestek [2]
تار، لا، لابار، لنگەبار.

بەستەک (ن) bestek [3]
ب (بەستە).

بەستەکار (ئان) bestekar
دانەر، ڕێکخەر، ڕێخەر.

بەستەگی (ن) bestegî
پەیوەستەگی، پەیوەستی، پەیوەندیی، پێوەندیی.

بەستەلۆک (ن) bestelok
١- بەستەلەک، بەسلەک.
٢- بەفریەسەر، بەفرەسەر، بەفرەسەرچە، سەهۆڵ بەندان، شەختەبەند.

بەستەلەک (ن) bestelek
ب (بەستەلۆک).

بەستەنی (ن) bestenî
بەستنیی، بەستوولە، چلوورە، حەلاوێ، دۆندرمە.

بەستی (ئان) bestî
بەردەلان، بەستێن، خڕ، خڕی چەم، شاتی.

بەستیر (ن) bestîr
فەرش، ئورتە، ڕایەخ، قالیی.

بەسزمان (ئان) besizman
ب (بەستەزمان).

بەسە (ن) bese
گوزارە، مانا، ناوەڕۆک، واتا.

بە سەبەتەی ناگوێزرێتەوە (ند)
be sebetey nagwêzrêtewe
پیریی کەفتەکاری کردووە، زۆر پیرە، لەبەر پیریی پەکی کەوتەبووە.

بەسەربردن (کتپ.ند) beserbirdin [1]
١- تیزپێوەکردن، گاڵتەپێ کردن، گەمە پێ کردن، یاریی بەئەقڵی کەسێ کردن.
٢- بەسەهوو بردن، بەهەڵەدا بردن، چەواشە کردن، خەڵەتاندن، لەخشتەبردن.

بەسەربردن (ند) beserbirdin [2]
١- بزۆزکردن، ماندوو کردن، هەراسان کردن.
٢- خراپ لەگەڵ (کەسێکدا) جووڵانەوە، لەگەڵ یەکێکدا خراپ بوون (بەرەفتار).

بەسەربردن (کتپ) beserbirdin [3]
کات بردنەسەر، کات ڕابواردن، وەخت دەربازکردن (بەخۆشیی).

بەسەربردن (کتپ) beserbirdin [4]
١- ئەنجام پێ دان، بەجێ گەیاندن، دوایی پێ هێنان، دوایی هاوردن. ٢- سازاندن، سازیان، کاربردنەسەر، گوزەران کردن، هەڵکردن.

بەسەربردن (کتپ) beserbirdin [5]
ئابڕووی کەسێ بردن.

بەسەرچوون (کتن.کتپ) beserçûn
١- تێ پەڕین، ڕابردن، ڕابوردن(کات)، کات برانەوە. ٢- تونابوون، لەناوچوون، نەمان.
٣- زایەبوون(مرۆڤ)، مردن، نەمان.
٤- بەسەردابوردن، بەرسەردابوورین، بەسەرداتێپەڕین، فەرامۆش کردن، لەبیرچوون، لەبیرنەمان، لەیاد دانەمان، هەڵبواردن.
٥- بەهەڵەچوون، هەڵەبەسەرداتێپەڕبوون.
٦- ئاوفرێ دان (گیاندار)، بوون (کاتی سەرجێیی).

بەسەردا بڕین (کتپ) beserda birîn
١- بەسەردا چەسپان، بەسەرداچەسپاندن، دەس نانەقوڕگێ (کەسێ).
٢- بەزۆر پێ سەلماندن، بەزۆر پێ قبوڵ کردن.

بەسەردا تێپەڕاندن (ند)
beserda têperandin
ب (ئاڤراختن).

بەسەرداچوون (کتپ) beserda çûn [1]
بەسەرکەسێکدا چوون، گەیشتنەلای کەسێ (لەناکاو)، بەلای کەسێکدا تێ پەڕبوون بەرێکەوت.

بەسەرداچوون (کتن،کتپ)[2] beserda çûn
لێ تێکچوون، لێ گۆڕان، نەچوونەوەسەر، هەڵەکردن.
بەسەرداچوون (کتپ)[3] beserda çûn
پشت گوێ خستن، خستنەئەولاوە،گوێ پێ نەدان.
بەسەرداچوونەوە (کتپ) beserda çûnewe
ئامارکردن.
بەسەردا دان (کتپ)[1] beserdadan
١- چوونەسەر کەسێ(لەناکاو)، هێرش بردنەسەر، هێرش هێنان. ٢- تاڵان کردن، چەپاوکردن.
بەسەردا دان (کتپ)[2] beserda dan
پۆشین، داپۆشین.
بەسەردا دان (کتپ)[3] beserda dan
لەسەری کەسێ دان (بەشتێ).
بەسەردا ڕۆیشتن (کتپ)[1] beserda royştin
بەسەردا ڕۆیین،
فەرامۆش کردن، لەبیرکردن، لەیاد کردن.
بەسەردا ڕۆیشتن (کتپ)[2] tinبeserda roy
زۆر لەگەڵ وتن، سەرخستنە سەر، سەر کوێن کردن و هێنانەژێربار.
بەسەردا زاڵ بوون (کتپ) beserda zalbûn
١- بۆڕدان، بەزاندن، تۆڕدان،
شکاندن(دوژمن)، کۆڵ پێ دان، گاڕدان.
٢- خستنەژێر ڕکێفی خۆوە، دابیین کردن.
٣- داگیر کردن، دەس بەسەرداگرتن.
٤- دەسەڵات بەسەرداپەیداکردن، بەسەرداشکان.
بەسەردا هاتن (کتپ)[1] beserda hatin
ئامۆژگاریی کردن، ئامۆژیاریی کردن، ڕێ وشوێن پیشان دان، ڕێ وشوێن نیشان دان، سەرنج ڕاکێشان.
بەسەردا هاتن (کتپ)[2] beserda hatin
بەسەرداچوون، بەلاداتێپەڕبوون، بەملداهاتن، لەپڕدا کەسێ بینین، لەناکاو بەلادا تێپەڕین.
بەسەردا هاتن (کتپ)[3] beserda hatin
خاوکردنەوە(ڕقی کەسێ)، ڕق نیشاندنەوە، هێمن کردنەوە، هێنانەوە سەرخۆ.
بەسەردا هاتن(کتن)[4] beserdahatin
دوای خولیاکەوتن، کەڵکەڵە کەوتنەمێشک، وابەبیردا هاتن کە....، وازانیین کە....
بەسەردا هێنان{تاوان}(ئد) beserda hênan
بەئەستۆدا هێنان، بەملداهێنان (گوناه)، تاوان خستنە پاڵ، خستنە ئەستۆ.

بەسەرکردنەوە(کتپ)[1] beserkirdinewe
لێ پرسینەوە، هەواڵ پرسیین.
بەسەرکردنەوە (کتپ)[2] beserkirdinewe
ئامشۆ کردن، سەر لێ دان، میواندارییی کردن.
بەسەرکردنەوە (کتپ)[3] beserkirdinewe
بەشوێندا گەڕان، پشکڤاندن، پشکنیین، لەدوو گەڕان، لێ گەڕان.
بەسەرکردنەوە (کتپ)[4] beserkirdinewe
ئە ژماردن، ژماردن، سەر ژماردن، سەر ژمێرکردن.
بەسەرم هاتووە (رس) beserm hatwe
لەئەورووداوەم[بینیوە، بەسەر هاتووە، تاقی کردۆتەوە]، لەمن
ڕووی داوە، تاقیم ڕدۆتەوە.
بەسەرەوبەر (ئان)[1] beserewber
پوختە، چێکە، خنج، دامەزراو، دروست، دەبار، دەردەس، ڕێکە، ڕێک وپێک، ساز، سەرهەف.
بەسەروبەر (ئان)[2] beserwber
بووە، دەوڵەمەند، ساماندار، کۆکە.
بەسەروبەرکردن (کتپ) beserwberkirdin
١- ڕێکە خستن،
سەر ڕشتەکردن، کۆکە کردن. ٢- ئامادەکردن، پێچاندنەوە وخستنەبەردەس، ساز کردن.
بەسەرەوەگەڕان (ئد)[1] beserewegeṟan
خەڵک بەسەر کردنەوە، سەردانیی کردن، سەرلەخەڵک دان (بۆ مەبەستی میهرەبانیی، برادەریتیی، داب و دەستور یان کاروبار).
بەسەرەوەگەڕان (ئد)[2] beserewegeṟan
بێ بانگێ هێشتن چوونەسەر خوانی کەسێکی دیی، خۆ بەم وبەو بەخێوکردن، خۆتێ هەڵکوتانەسەر سفرەی خەڵک، مل ومۆ کردن، پارەو پووڵ لەخەڵک وەرگرتن بێ ڕیانەوە یان بیرکردنەوە لەخەرامانەی، مووشەکردن.
بەسەرەوەنان (ئد)[1] beserewenan
بەیەکە بێین شت خواردنەوە، خواردنەوە وتەواوکردن، هیچ لەناو جام یان پەرداغدا نەهێشتن.
بەسەرەوەنان (ئد)[2] beserewenan
بەتەنگەوەبوون، خەمخۆریی لێکردن، مشوور لێ خواردن.
بەسەرهات (ن)[1] beserhat
١- بسەرڤەهاتیی، تەڵەزگە، چورتم، سەرپێ هاتیی. کارەسات. ٢- ڕووداو، سەربردە، سەربۆریی. سەربوهر، سەر گوزەشتە. **بەسەرهات** (ن)

beserhat ٢

جۆری هەڵس و کەوت، چوونیەتیی ژیان، ڕوو پەڕەی ژیان، ڕێگەی ژیان، مێژوونامەی ژیان، مێژووی ژیـان، سەجەرەی مرۆڤ.

بەسەرهاتن (کتن) beserhatin

١- ڕوودان، قەومان.

٢- تووش بوون، تووش هاتن.

بەسەرهەڵبوون (کتپ) beserhelbün

پەیداکردنەوە، دۆزینەوە، دەس کەوتنـەوە، دیتنـەوە (سەرلەنوێ).

بەسەری کەسێ گێران (ئد) beserî kesê gêran

خەریکە کردن، سەر لێ تێک دان، سەرەخولێ پێ خستن، گیرۆدەکردن، گێژکردن، وێڕکردن.

بەسەر یەکیانەوە هەیە (رس)
beser yekyanewe heye

ڕیـز لەنێوانیانـدا هەیـە، نێوانیـان باشـە، قـەرزاربارى یەکترن لە...، چاکەیان بەسەریەکەوە هەیە.

بەسەریەوە ناڕوات (رس) beseryewe narwat

تۆڵـە لێ سـەندنەوە، سـزا لێ سـەندنەوە، مـاف لێ سەندنەوە، هەق لێ کردنەوە.

بەسەریەوە نەڕۆیشت {بەسەرەوە نەڕۆیشتن} (ئد)
beseryewe neroyšt

١- تۆڵـە ئەسـتاندنەوە، تۆڵەسـەندنەوە، تۆڵـە کردنەوە، تۆڵە لێ کردنەوە.

٢- چاو پۆشی لێ نەکردن، واز لێ نەهێنان.

٣- پاش خستن، دواخستن.

بە سەلیقە (ئان) be selîqe

بـژیر، بەئـەدا، تێگەیـشتوو، دوریـا، زانـا، زیـرەک، سەلیقەدار، کارزان، وریا.

بەش (ن) beš ١

١- پارچە، قۆڵ، کوت، لک، لەت، هێند.

٢- تۆز، تۆزقاڵ، چک، نەخت.

٣- بـژ، بـەرە، بـەهرە، پـیش، بیـەش، پـار، پـش، پشکک، پێ براو، قسن، قەد، ملە، مووچە.

٤- ماف، هەق. ٥- مەڵبەند، ناوچە، هەرێم.

٦- بەباڵابراو، بەرکەوت، شانس، قیسمەت، نسیب.

٧- ڕنق، ڕۆزیی، قووت.

بەش (ئان) beš ٢

ئاواڵە، داپچراو، کراوەوە، لێک کراوەوە.

بەش (ن، ئان) beš ٣

قەش، قەشان، ناوچەوان سپی (ئاژەڵ).

بەشارەت (نک) bešaret ١

١- ئابڕوومەندی، باشی، چاکیی، چەلەنگی، شـەنگی، قەنجی.

٢- پیشە، خوو، ڕەوتی ژیان، ڕەوشت، سـەر ڕشتە.

٣- ئارەزوو، مراز، مەبەس، مەبەست.

٤- ب (ئاریشەن یان ئەترەش / ١).

بەشارەت (ن) bešaret ٢

خـوس، خوسـت، زیـی، سووسـە، نتـق، نقـە، وورتـە، هەست.

بەش بڕان (کتن) beš biran

بەش بۆ نەمان، بەش خواردن،
بێ بەش بوون، بێ نسیب بوون لەشتێ.

بەش بڕاو (ئان) beš biraw

بەش بۆ نەماو، بەش خوراو، بـێ بـەریی، بـێ بـەش، ئائومید، ناهومید.

بەش بوون (کتن) beš bün

پەرت بوون، والابوون.

بەش بەر (ن) beš ber

١- بەشـدار، بیەشـدار، پـشدار، خـاوەن بـەش، مووچەبەر، هاوبەش، هەڤبا (بەگوێرەی یاسا).

٢- بەرە، وەجاخ، وەچە.

بەش بەش (نک) beš beš

پارچەپارچە، کوت کوت، لەت لەت.

بەش بەش کردن (کتپ) bešbeškirdin

١- پـارچە پـارچەکردن، جیاجیـا کـردن، جـوێ کردنەوە، لەت لەت کردن. ٢ - مووچە مووچـەکردن، هەرکەسە بەشی خۆیێ دان.

بەشت (ن) bešt

تیر، تەخش.

بەش خواردن (کتپ) beš xwardin

١- بێ بەهرەکردن.

٢- ماڵی خەڵک بەناڕەوا خواردن.

بەشدار (ن،ئان) bešdar ١

١- کاربرا، هاوکار. ٢- نیڤەکار، نیوەکار.

٣- ب (بەش بەر / ١).

بەشدار (خ.) bešdar ٢

سەگی بەرماڵ، سەگی ماڵ.

بەشدارەگی (ن) darekîbe

بەشداریی، بیەشدارەکیی، بیەشـداریی، پـشکداریی، کـاربراییی، نیوەکـاریی، هاوبەشـداریی، هاوبەشـیی، هەڤبایی.

بەشداری کردن لە (کتن، کتپ) beşdarî kirdin le
کاربرایی کردن، نیوەکاریی کردن، هاوبەشیی کردن، هاوکاریی کردن.

بەشک (ئان) beşik
١- بەد گومان، بەگومان، تارینەر، دڵ پیس، گوماندار. ٢- جێی گومان، گوماندار.

بەشکا (ئب،ئاک) beşka
ئەگەرماتوو، ئەی کە...، بەشکایەک، بەشکایەکم، بەشکایەکو، بەشک، بەشکە، بەشکەم، بەشکوو، بەشکی، بەشکیکم، بەشکیکو، هات و وا...

بەش کردن (کتپ) beş kirdin [1]
١- بەش بەش کردن، دابەش کردن، (شت)کردن بەچەند بەشێکەوە. ٢- جوێ کردنەوە، جیاکردنەوە، واڵاکردن. ٣- بەخشینەوە، بەشینەوە، پشاندن، پەخش کردنەوە.

بەش کردن (کتپ) beş kirdin [2]
بەس بوون، تێدابوون، تێ هەڵێنان.

بەشکۆ (ئان) beşko
بەدەبدەبە، بەربچاف، گەورە، مەزن.

بەشکەر (ن) beşker
١- بەشدەر، پشکدەر، پێدەر، دابڕ، داندەر، دەدەر.
٢- دابەشکەر، دابەشەر.
٣- جوێ کەرەوە، جیاکەرەوە.

بەشوو (ئان) beşû
١- ب (ئامووتیا).
٢- بەمێرد، شووکردوو، مێرددار (ئافرەت).

بەشوودان (کتپ،ئد) beşûdan
١- بەمێرد دان (ئافرەت)،
لەپیاومارەکردن (ئافرەت). ٢- تووشی بەلاکردن، داو بۆ نانەوە وتووش کردن، فریودان، هەڵخەڵەتاندن. ٣- هەڵخەڵەتاندن، یاریی بەئەقڵی کەسێ کردن. ٤- بەرەلاکردن وگوێ پێ نەدان، پشت تێ کردن، گوێ پێ نەدان.

بەشەرتی چەقۆ (ش) beşertî çeqo
بەمەرجی چەقۆ(شووتی فرۆشتن...). شت کڕین بە مەرج.

بەشەرم (ئان) beşerm
شەرمن، شەرمین، کەم ڕوو.

بەشینەوە (کتپ) beşînewe
ب (بەش کردن / ٣).

بە فاڵ (ئان) be fal̲
بەتەڵەب، بەدەماخ (میچکەی ئاژەڵ).

بە فراوخۆر (ئان،خ) befrawxor
شاخاوی، کوێستانی،چیا نشین.

بەفربەسەر (ئان) befrbeser
ب (بەستەڵۆکە / ٢).

بەفرخۆرکە (ئان) befr xorke [1]
هەورێکی خوناوییە بەفری کوێستان دەتوێنێتەوە (لەبەهاردا).

بەفرخۆرکە (ئان) befr xorke [2]
پرووشە بەفر.

بەفەر (ئان) befer̲
١- بەپیت. ٢- بەسوود، بەکەڵک، خزمەت گوزار.

بەفیڕۆچوون (کتن) befîr̲oçûn
بەخۆڕایی چوون، بەخۆڕایی لەدەس چوون، لەدەس چوون، لەکیس چوون.

بەفیز (ئان) befîz
لەخۆبایی.

بەفیشاڵ (ئان) befîşal̲
پیوەنەر، فیشاڵکەر.

بەقا (ن) beqa [1]
١- ئەمەکێ، پەیمان، وەفا. ٢- ب (ئومێد).

بەقا (ن) beqa [2]
باوەڕ، بایەخ، بڕوا، کاری پشت پێ بەستن.

بەقا (ن) beqa [3]
دوام، مان، ماین، مەنن.

بەقاپێ کردن (کتپ) beqa pê kirdin
ب (باوەڕ پێ کردن / ٢).

بەقای پێ ناکرێ (رس) beqaî pê nakrê
بەقای بۆ نییە، جێی باوەڕنییە.

بەقلیسۆکە (ئان) beqlîsok
بێئابروو، ڕوو هەڵماڵراو.

بەقنگەوە(کەسێ) خستنە کەندەوە (ئد)
beqingewe(kesê) xistine kendewe
بەقسەکەسێ بەزاندن، بەقنگەوە نانەچاڵ، بەقنگەوە نانەکەندەڵان، دەم کوت کردن.

بەقنگ هەناسە ئەدات (ئد)
beqing henase edat
١- کەشەنگ بوون، هەناسە توندبوون، هەناسە سواربوون. ٢- زۆر ماندووە.

بەقوونداخستن (ئد) beqûndaxistin
خستنە پشت گوێ، دواخستن، وەدرەنگیی خستن. وەدوا خستن.

بەقەد (ناک) beqed

ئەوەندەی، بەئەندازەی، بەپیوانەی، بەقـەدەر، تێـرا، هێندەی.

بەقەڵافەت (نان) be qe̲lafet

١- ب (بالابەرز). ٢- زەبەلاح، زەلام، کەتێ.

بەقینا کەوتن (کتن) beqîna kewtin

ب(بەقیندا چوون).

بەقینداچوون(کتن) beqîndaçûn

بەرقـــداچوون، بەرقداکـــەوتن، بەقیناکـــەوتن، بەقینداکـــەوتن، رق هەســـتان، رق هەڵـــسان، رق هەڵگرتن.

بەکار (نان) bekar

١- چالاک، کارامە، گورج، گورج وگۆڵ.

٢- ئیـشکەر، بــەتوانا، توانــا، کــاربیین، لیهــاتوو، مەردەکار.

بەکارهاتن (کتن) bekarhatin

بەکارخواردن، بەکەرەم هـاتن، بەکـەڵک هـاتن، دەس دان، دەست دان، سوود هەبوون.

بەکارهێنان (کتپ) bekarhênan

بـەکاربردن، رەنیوهێنـان، کارپـێ کـردن، کـەڵک لێ وەرگرتن، کەڵک وەرگرتن لە (شتێ یان کەسێ).

بەکاری هیچ نایەت {شت یان مرۆڤ} (ند) bekarî hîç nayet (šit yan mirov)

بەکـەڵکی هیـچ نایـەت، بـێ کەڵکـە، بـێ هوودەیـە (مرۆڤی هیچ وپوچ).

بەکام گەیشتن (کتپ) be kam geyštin

ب(ئاوات پێکهاتن).

بەکاوەخۆ (ناک) bekawe xo

١- بەهێواشیی، بێ تالووکەیی(ناک).

٢- بەئاســـانیی، بـــەبێ گیروگـــرفت، بەســـانایی، بەکاووخۆ، بێ گیرو گرفت.

٣- بەبێ دەنگیی، بەنەرمیی.

بەکرووک (نان) bekrük

بزێو، سەربەگێچەڵ، نارەحەت.

بەکرە (ن) bekre

تەقن، دەقن، قوڕ، کوڕ، گیل، هەرکە، هەڕی، چەرکە.

بەکرێ گیراو (نان، ن) bekrê gîraw

١-(شـــت) لەخـــاوەن وەرگـــیراو بـــۆ ماوەیـــەک بەپارە(نان).

٢- پاتەخۆر، چلکاوخۆر، نۆکەری بێگانە (ن).

بەکوتەک کار بەکەسێ کردن (ند) bekutek kar be kesê kirdin

بەخورتی کەسێ بردن بەرێگـەوە، بەکوتـەک کارپـێ کـردن، پـاڵ پـێوەنان، زۆر لێ کـردن، زۆرەملیـی لێ کردن، کەڵەگایی لەگەڵدا کردن.

بەکورتییەکەی (ناک) bekurtiyekey

بەچەند ووشەیەک.

بەکوڵکەوەبوون (کتن) beku̲lkewe bûn

بەرپرسـیاربوون، تـووش بـوون، لێ پرسـراو بـوون، وەبال بەئەستۆبوون.

بەکوڵکەوە کردن (کتپ) beku̲lkewe kirdin

بەتووشـــەوە کـــردن، بەرپرســـیارکردن، بەســـەردا سەپـــاندن، کـــردن بەتووشـــەوە، وەبـــاڵ بـــە ئەستۆخـــستن. ٢- فـــرو فـــێڵ لێ کـــردن، هـــەڵ خەڵەتاندن، یاریی پێ کردن (لەڕووی ئەقڵەوە).

بەکۆمەڵ (ناک) bekome̲l

١- بەتێکرایی، بەسەریەکەوە، پێکرا، تێکرا، هـەموو پـێکەوە، وێکـرا. ٢- تەقـدە، خـڕ، خـشت، رایگـەم، سەراپا، گشت، همی، هەکس، هەموو.

بەکەر ناوێرێت بەکورتان شێرە(پن)

be ker nawêrêt- be kurtan šêre

دەســـەڵاتی کەرەکـــەی نییـــە، لەکۆپـــان دەدات، بەیەکێک دەوترێ کەنەتوانێ سزای تانووتێبدا بەڵام ئازایە بەمرۆڤێکی زەبوون بوێرێت کەهیچ پێوەندیی بە کێشەکەوە نەبێ.

بەکەڵ {ماڵکا} (نان) beke̲l

ب (ئەلۆر).

بەکەڵک (نان) beke̲lk

بەهرەمەند، سوود بەخش.

بەکەڵک هاتن (کتن) beke̲lk hatin

ب (بەکارهاتن).

بەکەیف (نان) bekeyf

بەدەق، بەدەماخ، خۆشحاڵ، دڵخۆش، کەیف خۆش.

بەکێش (نان) bekêš

١- پرکێش، خوشرەو.

٢- بەپشوو، کۆڵ نەدەر، هەزوا.

٣- بەتیین، بەهێز، بۆکە، دوونا.

٤- ساخ(لەش)، لەش ساغ.

٥- بەتەووژم، سەرگەم.

بەگژداپەڕین (کتپ) begijda pe̲rîn

ب(بەگژدا چوون).

بەگژداچوون (کتپ) begijdaçûn
١- ئـاوریش بـوون، بەگژداپـەڕین، بـەگژداهاتن، پەلاماردان، دەگژرا چوون. ٢- بـەرزەوە بـوون لە... بـەرەنگاربوون، لێ بەرزبوونـەوە، لێ راپـەڕان، لێ راپەڕین. ٣- ب (ئاوقەد بوون).

بەگژداهاتن (کتپ) begijda hatin
ب (بەگژدا چوون / ٢).

بەگژ قولەی قافدا ئەچێت (رس) begij quley qafda eçêt
ت. (قولە): قۆپ، لوتکە، بەرزترین تەپۆلکەی سەر کێوان. (قاف) زنجیرە چیایەکی خەیاڵییە گوایا بازنەی وشکایی سەرزەمین ئەدات. یان: ئەو کێوە ئەفسانەیەی ئەڵقە گەردانی زەوییە. واتە: بەگژ دەسەڵاتدار چوون، بەڵام بێ سوود بەگژ بەکێکی پڕ ووزەتردا چوون بەڵام بێ هوودە جەنگ بەرپاکردن بەرامبەر لەخۆیتەوتر، بەڵام بەفیڕۆ.

بەگورگان خواردوودان (ئد) begurgan xwardûdan
خستنەداوەوە (کەسێ).

بەگور (ئاکە) begür [1]
بەپەلە، بەتوندیی، بەخێرایی، بەگوڕم.

بەگور (ئان) begür [2]
١-بەتاقەت، بەتیین، بـەقووەت، بـەهێز، پڕتوانا، پڕ هێز.
٢- بەگوڕم، بەلەز، پیتمار، چالاک، چوست، خێرا.

بەگور (ئان) begür [3]
گەنج، لاو.

بەگوڵێک بەهار نایەت (پن) begulêk behar nayet
ب (بەتاکەگوڵێک بەهار نایەت).

بەگون (ئان) begun [1]
١- پڕ لەئارەزووی پەڕیین، گوندار.
٢- بەدەست، بەزەبرو زەنگ، پیاوانە.

بەگوێ (ئان) begwê [2]
خزمەت گوزار، قسەوەرگر، گوێ ڕایەڵ.

بەگوێدادان (کتپ) begwêdadan
بەشـێوەیەکی ناراسـتەوخۆ مەبەسـتێک لەکەسـێ گەیانـدن، بەگوێچکـەدادان، پـێ گـوتن لەپـشت پەردەوە.

بەگوێرەی پێویست (فر) begwêrey pêwîst
ئەوەندەی پێویست بێ.

بەگوێ هەڵهێنان (کتپ) begwê helhênan
١- تێ گەیاندن، حاڵیی کردن، گوێ پڕ کردن.
٢- ب (ئاگادارکردن / ١).

بەگۆشەی چاو تەماشا کردن (ئد) begošey çaw temaša kirdin
١- بـەتیلایی چـاو لێ ورد بوونـەوە، بەسیلەی چـاو تەماشا کردن، بەگۆشەی چاو نۆڕیین، بەلایەکی چـاو تێ رامان، بەلایەکی چاو تێ ڕوانیین، بەلایـەکی چـاو تـێ نـۆڕیین، بەلایەکی چـاو سـەرنج لێ دان. ٢- خیسەکردن، مۆر بوونەوە.

بەگەن (ئان) begen
بەجێ، پەسند، وەجێ.

بەگەن کردن (کتپ) begen kirdin
بەباش زانیین، پەسندکردن، پەسـەندکردن، وەخـاس باس کردن.

بەگیان کەوتن (کتن،کتپ) begiyankewtin
١- ساز بوون، سازگاربوون.
٢- بەدڵەوەنووسان، پێ کەوتن (خواردن).
٣- بەچاکیی وخێرایی هەرس بوون (خواردن).

بەگیر (ئان) begîr
١- سـوور (لەسـەر قـسەی خـۆ). سـەر ڕەق، سەرسەخت، کەللەڕەق، هەرووک.
٢- بەگیرگە(لەکاردا)، خۆبەدەستەوە نەدەر.
٣- خـۆ ڕاگـر (بەرامبـەر ڕووداو)، لەسـەرخۆ (نەرییت).

بەگیر خستن (کتپ) begîr xitin
ب (بەگیر هێنان).

بەگیر کەوتن (کتن) begîr kewtin
تووشی گیروگرفت بوون، تووشی نارەحەتیی بوون. دووچـار بـوون، گرفتـار بـوون(بـەجۆرێ ئەوکەسـە نەتوانێ خۆی ڕزگار بکات).

بەگیروەستان {لەندامی لەش} (کتن) begîrwestan
بـەگیر وێـستان. هاتنـە ژان، وەژان کـەوتن (لەش). هەست بەئازارکردن(لەشوێنێکی لەشدا).

بەگیرهاتن (کتن) begîr hatin
١- بەرگیر کەوتن، بەرگیرهاتن، وەگیر کەوتن
٢- پەیدابوون، دەستگیربوون، بەدەستەوتن، دەستگیر بوون.

بەگیر هێنان (کتپ) begîr hênan
١- بەرگیرخستن، بەرگیر هێنان، دۆزینـەوە، هەڵـ... شتێکی وون بوو، خرابیی کەسێ.

٢- پەیداکردن (شتی پێویست).
٣- تەنگە تاوکردن، زۆربۆهێنان (بۆ کەسێ).

بەگێچەڵ (ن.ناو) begêçel
تەشقەڵەچیی، شەڕفرۆش.

بەڵ (ناو) bel ١
تەکەتەک، شۆڕەوەبوو.

بەڵ (ناو) bel ٢
ڕاست، ڕاستەوەبوو، قنج، قیت.

بەڵ (ن) bel ٣
گردۆچکە، گردۆلکە.

بەلاتینک (ن.جر) belatink
بەلبەلاسینک، بەلبەلیتانک، بەلیتانک، پەپوولە، پەرپەریک، پەروانە.

بەلادا کەوتن (کتن.ند) belada kewtin ١
١- بەتەنیشتدا کەوتن، بەسەرلاتەنیشتدا دریژبوون، پاڵ کەوتن، دریژبوون، ڕاکشان، لەسەر لاتەنیشت ڕاکشان (لەسەرنوستن).
٢- چەمانەوە، خواربوونەوە، لاربوونەوە.

بەلادا کەوتن (کتن) belada kewtin ٢
١- بەلاداهاتن، تەواوبوون(ژیان)، مردن، مل لار بوونەوە. ٢- بێ هێزبوون، ووزەتیدانەمان.

بەلاداهاتن (کتن.ند) belada hatin
١- تووشی بوورانەوەبوون، کەوتن.
٢- وورەبەردان، ٢- وورەبەردان، هەناو بەربوونەوە، هەناوکەوتن، هەناوکەوتنەخوار.

بەلاش (ناک.ند) elaš
١- بەخۆرایی، بێ بەلگە، بێ سەبەب، بێ هۆ، لەخۆرایی (ناک). ٢-بەخۆرایی، بێ بەها، بێ پارە، بێ خەرامانە(خ.).
٣- کەم نرخ، هەرزان (خ.).

بەلاش و حەلاش (ناک) belašw helaš ١
بێ ئەوەی هۆیەکی دیار لەئارادابێ.

بەلاش و حەلاش (ناک) belaš w helaš ٢
١- کەم بەها، کەم نرخ، هەرزان، هەرزان بەها.
٢- بێ بەها.

بەلان (ناو) belan
بالابەرز، کەلەگەت، کەلەمیر، هەلچوو (مرۆڤ).

بەلاوەنان (کتپ) belawe nan ١
١- ئەنبارکردن، بۆ دوارۆژ دانان، (شت)دانان بۆ کاتی پێویست، بەدەگ کردن. ٢- بەجێهێشتن، بەجێ هێلان، جێ هێلان، لێ گەڕان، واز لێ هێنان.
٣-خستنەئەولاوە، دانان، لەلایەکەوە دانان.

بەلاوەنان (کتپ) belawenan ٢
خستنەپشت گوێ، دانە پشت گوێ، گوێ پێ نەدان.

بەل بوون (کتن) bel bün ١
١- ب (ئاوسان / ١).
٢- ڕاست بوونەوە، ڕاستەوەبوون، قنج بوون، قنج بوونەوە، قنجەوەبوون. ٣- دەرپەڕیین، هەلتۆقین.

بەل بوون (کتن) bel bün ٢
بزووتن، بۆ پێشەوە چوون، جێ گۆڕیین.

بەل بەلەگۆش (ناو) belbelegoš
ژنانی، سەرژنانی، گوێ لەمست (پیاو بۆ ژنەکەی)

بەلریقە (ن) belrîqe
بەلەریقە، بەلەفیرە، بەلەفیرێ، ڕەوانیی (سک)، عەمەل، لۆڕیی.

بەلک (ن) belk ١
١- نەرمایی گوێ. ٢- گوێی دەرەوە.

بەلک (ن) belk ٢
بەرگێ، بەلچم، بەلگێ، پەڕە، پەل، پەلک، پەلگێ، پەلە، گەلا (درەخت).

بەلک (ن) belk ٣
قەلافەت، لەش (مرۆڤ).

بەلک (ن) belk ٤
بەرک، تویکلی دار.

بەلک (ن) belk ٥
(سەری گەورەی کۆمەلگایەک)، کویخا، گەورەی دێ.

بەل کردن (کتپ) bel kirdin
١- ئەستوور کردن. ٢- ب (ئیرەق کردن).

بەلوشین (پز.ن) belüšîn
گەرپی، گولیی.

بەلە باریکە (ناو) bele barîke ١
١- باریکەلە، بەژن دریژ، بەژن زراف.
٢- ڕەقەلە، زەرد وزەعیف، لاواز.

بەلە باریکە (ناو) bele barîke ٢
وشکەوەبوو، وشک هەلاتوو..

بەلبەلە کردن (کتن) belbele kirdin
تەک تەک کردن، لەرزانەوە، لەرینەوە.

بەلەدێ (ن) beledê
شاردارێی، شارەوانیی.

بەلەزەت (ناو) belezet
١- بەتام، بەچێژ، پڕ لەچێژ، تام خۆش، تامدار، خۆش، ڕانەرم، مەزەدار. ٢- ب (ئاودار / ٢).

بەلەسە (ئان) belese

بەرەلا، تۆپ، یاخیی (ئاژەل)، بەلەسەبوو، تار، تەرا، ویل، ترافیاکێ.

بەلەسەبوون (کتن،ند) belesebûn

١- بەرەلابوون، یاخیی بوون.

٢- هەلتیبزان (ولاخ).

٣- کەوتنەلۆقە، لۆقەکردن هەڕاکردن.

٤- خۆ دزیینەوە، شان

٥- هەلمەت بردنەسەر، هێرش بردنەسەر.

بەلەفیرە (پز) belefîre

سکێ چوون.

بەلەک (ن) belek [1]

پوون، لوولاق، لوولاک، گۆشتی پشتەوەی لاق لەخوار ئەژنۆوە (تارەقەلەی پێ).

بەلەک (رو) belek [2]

ئەرکێ لووس، بەلک، شیر شیرۆکە، عەرەق سووس، میکوورکە.

بەلەم (ن) belem

باریجە، باریگە، بلۆت، دەسەکەشتی، قایق، قەیاغ، گەمیە، لۆتکە.

بەلەنگاز (ئان) belengaz

١- بەستەزمان، فەقیرۆکە، هیوەر.

٢- ب (ئاوسەرکەم/ ٢،٣).

بەلا (ن) bela [1]

کارەسات.

بەلا (ن) bela [2]

بەڕێوەبەر، خاوەن تەگبیر، ڕێکخەر، سەرپەرشتیکەر.

بەلا بەسەرهاتن (کتن) bela beserhatin

تووشی بەسەرهاتی خراپ بوون، تووشی چورتم بوون، تووشی ڕووداوی ناڕەحەت بوون، چەپۆکی ڕۆژگار خواردن، گرفتاربوون.

بەلا بەسەرهینان (کتپ) bela beserhênan

تووشی هەلویست یان

رادەیەکی ناڕەحەت کردن، تیوەگلاندن.

بەلا لێ دان (کتن) bela lêdan

١- ب (بەلا بەسەرهاتن).

٢- فەوتان، لەناوچوون، نەمان.

بەلام (ئپ،پ) belam

١- بەلان، ئەنانەت، لێ، وەلێ (ئپ).

٢- جگە، جگەلە (پ).

بەلامک (ن) belamik

پەت، تەناف، ڕشتە، گوریس، وەریس (مووی بزن).

بەلکە (ئاک) belke

بەلکم، بەلکو، بەلکی، ڕێی تێ دەچێ، لەوانەیە.

بەلگ وبن کردن (ند) belg w bin kirdin

١- ڕیشەدەرهێنان. ٢- سەرەوژێر کردن.

٣- خراپ کردن.

٤- فەوتاندن، لەناوبردن، لەناودان.

بەلگ بن کردن (کتپ) belg w bin kirdin

ئەودیوە ودیو کردن، ئەمدیو وئەودیوکردن، پشکنیین، زۆر گەڕان بەدووی شتیکدا.

بەلگە (ن) belge

١- نیشانە، نموونە. ٢- پاژە، سەلمین.

٣- پالگە، دەستاویژ، قۆچان، قەواڵە، کۆدە.

٤- بەلم، بیانکێ، بیانک، بیانگە، بیانوو، پەلپ، هۆ، ووڕک.

بەلگەهینانەوە (کتپ) belge hênanewe

بەلگەهینان، بەلگەی دلنیاکەر دەرخستن، دەستاویژ پیشکەش کردن.

بەلم (ن) belm

لاسکی چەلتووک (دوای دروینە).

بەلمەڕیش (ن) belme rîš

ڕیش چڕ وپڕ (فش، گف).

بەلەبل (ئان) belebil

دەم هەراش، زمان دریژ، زۆر بلێ (مرۆڤ)

بەلەد (ن،ئان،کی) beled(ki)

شارەزا.

بەلەک (ئان) belek [1]

١- ب (ئەبلەق / ١). ٢- ب (ئالە / ١).

بەلەک (ن،ئان) belek [2]

کەڕ، گول.

بەلەکی (پز) belekî

کەڕیی، گولیی.

بەلێ (ئاک) belê

ئەرێ،ئارێ،لەبێ.

بەلیاندن (کتن،کتپ) belyandin

١- بەلێ کردن، بەلین دان، پەیمان دان، ڕازیی بوون، گزاف دان، گفت دان (کتن).

٢- جیگیرکردن، دامەزراندن، ڕاگیرکردن (کتپ).

٣- پیکهاتن، دەس لەناودەستی یەکتر کردن. ڕیک کەوتن، یەک دەستیی بوون، یەککرتن، هەڤال بەندیی بوون، هەڤدانیی بوون، هەڤدلیی بوون

(كتن).

بەڵێن (ن) belên

١- بەڵێنیی، پەیمان، ژوان، گفت.

٢- بنچینەی ئومید، بنیادی هیوا.

٣- بەخشش، خەڵات، دان، دای، یان.

بەڵێن دان (کتن،کتپ) belêndan

١- ب (بەڵیانـــدن/ ١). ٢- چوونەژێرپـــەیمان، گرتنەئەستۆ، لەخۆگرتن، وەخۆگرتن.

بەڵێندەر (ن) belênder

١- بـــڕیاردەر، پـــەیمان دەر، گزافـــدەر، گفتـــدەر، لەخۆگر، ملدەر، وەخۆگر. ٢- قۆنتەراتچیی.

بەم (ن) bem [1]

١- بم، زرمە، گرمە.

٢- دەنگی (زل،قەبە، گڕ، گەورە).

بەم (ن) bem [2]

بەرزەوەبوو، فش (وەک تیسک).

بەم (ن،م) bem [3]

قـــۆت، قوتـــکە، کونـــد، کونـــدەبۆ، کونـــدەگان، کونەپەپوو.

بەمبوول (ن،کل) bembül(kl)

چاچووڵە، داو، فێڵ، کەڵەک.

بەمبوولە (ئان) bembüle

ئاوان، بەدنمەک، دەغەڵ، ناپاک (مرۆڤ).

بەمبوون (کتن) bembün

بژیوونەوە، بەرزبوونەوە، بەرزەوەبوون، فش بوون.

بەمشوور (ئان) bemišür

بەپەرۆش، پەرۆش، پەرۆشدار، خەم خۆر، دەربەس.

بە مەبەست گەیشتن (کتپ) be mebest geyštin

١- ب (ئاوات پێکهاتن).

٢- بەمراد گەیشتن، بەمەرامی خۆ گەیشتن.

بەمێرد دان (کتپ) be mêrd dan

ب (بەشوودان).

بەن (ن) ben [1]

بەند، بەندک، داو، دەزوو، رشتە، رستـەکە، ڕیسراوی خوری، کشتەکە، مووی ڕیسراو.

بەن (ن) ben [2]

موو، مەرەزە.

بەن (نک) ben [3]

دەوروپشتی دێ یان شار.

بەن (ن) ben [4]

بەنگە، جومگە، قەفە، وەنگ.

بەن (ن) ben [5]

چەوەڵ، چیا، شاخ، کەژ، کـەش، کۆ، کیـف، کیلـی، کێو.

بەناخی ئەرزا (زەویدا) چوونە خوارەوە (ند)

be naxî erzda (zewîda) çüne xwarewe

١- تەریق بوونەوە لە.... شەرمەزاربوون.

٢- فەوتان، نەمان. ٣- شکستی هێنان.

٤- بچووک بوونەوە، چوون بەناودا (قەبارە).

٥- بەزین، ووزەتێدانەمان.

٦- پلەهاتنەخوارەوە، کەم بوونەوە، کەم کردن.

بەناوبانگ (ئان) benawbang

بەنێوبانگ، دیار، ناسراو، ناودار، نێودار.

بەناوداچوون (ند) benawda çün [1]

بەتەمەن بوون، بەساڵداچوون، پیربوون، گەیشتنە تەمەنێکی زۆر.

بەناوداچوون (ند) benawdaçün [2]

ئێرەتیی بوون، پووت بوون، زراف بـوون، لاوازبـوون، لەربوون.

بەنبڕ (ن) benbir

تیغ، چەقۆ، قەڵەم بڕ، کارتیغ، کافرمان.

بەن بڕم ددانە (ند) ben birm ddane

١- بێ چەک وسیلاحم.

٢- چیبکەم؟ هیچم پێناکرێ ؟.

بەنج پێ دان (کتپ) benc pê dan

بەنج لێ دان، بێ هۆش کردن (بەهۆی بەنجەوە).

بەند (ن) bend [1]

بەنـدەیی، بەنـدی، بـەنیرە، چاوەڕوانـی، گرفتـاری، گیرۆدەیی، ماتەڵیی.

بەند (ن) bend [2]

١- وەند، وەنگ بێن.

٢- جۆگەی گەورە (دروستکراو).

٣-ئاوبارە.

بەند (ن) bend [3]

گرتوو، گرتیی، بەخسیر.

بەند (ن) bend [4]

١- پەخشان، قسە، هۆنراوە، هەڵبەست، ووتە.

٢- خۆشخوانیی، خۆش دارشتیی، خۆش شێواز.

٣- ڕێنـۆنیی، زانـستیی، کـردار یـان وتـاری ڕاست ودروست و پڕمانا. ٤- گفتوگۆی نێوان ئەویندارانن.

بەند (ن) bend [5]

١- جومگە (لەش).

٢- هەریەک لەوپارچەئێسکە بچوکانەی لەپەنجەی دەست وقاچی ئادەمیزاد دا هەن.

بەند (نک) bend [6]

تۆرغوو، قەفی قامیش.

بەند (ن) bend [7]

١- بەش. ٢- کۆمەڵ، کۆمەڵە.

بەند (ن) bend [8]

ئاسیو، قەدەغە، یاساغ.

بەندبوون (کتن) bendbûn [1]

گیربوون، گیرۆبوون، ماتەڵ بوون، مانەوە.

بەندبوون (کتن) bendbûn [2]

حەپس بوون، زیندانیی بوون.

بەندقایم کردن (ند) bend qaîm kirdin

١- لێ توند کردن، هێرش بردنەسەر.

٢- توندوتیژبوون بەرامبەر کەسێ.

٣- خۆ دووچارکردن، خۆشپرزەکردن.

٤- پەریشان کردن، شپرێو کردن.

بەندک (ن) bendik [1]

بەن، (ریسراو)، پەت.

بەندک (ن،رو) bendik [2]

بەنک، دارەبەن، درەختی قەزوان، درەختێکە لەخێزانی سماق.

بەندکردن (کتپ) bend kirdin [1]

بەستن، شتێ بەشتێکی دیکەوە قایم کردن، لێ قایم کردن.

بەندکردن (کتپ) bend kirdin [2]

دواخستن، گیرکردن، گیرۆکردن.

بەندکردن (کتپ) bend kirdin [3]

تۆمارکردن، نەوارکردن، یاد داشت کردن.

بەندکردن (کتپ.) bend kirdin [4]

حەپس کردن، خستنەزیندان، زیندانیی کردن، کردنە بەندیخانەوە، لەحەپسخانە توندکردن، لەزیندان توند کردن.

بەندکردن (کتپ.) bend kirdin [5]

دەس لێ گیرکردن، ڤەگرتن، گرتن، وەگرتن.

بەندکردن (کتپ.) bend kirdin [6]

بەنگ کردن، راگرتن، راگیرکردن، گل دانەوە.

بەندکردن (کتپ.) bendkirdin [7]

جز و بەن کردن(کتیب).

بەند و باو (ن.) bend w baw [1]

پەند، پەندوباو، پەندی پێشینان، وتەی پێشینان.

بەند و باو (ن) bend w baw [2]

پروپاگەندەی ناراست، چپکە، شووەیی، وتەی هەڵبەستراو، وتەی ناشیرین (دەربارەی کەسێ). ناووناتۆرە، نیوونرتک.

بەندوباو بەدوواوەبوون (ند)

bendwbaw bedwawebûn

١- بێ رێزبوون، لەکەداربوون.

٢- ناخۆشەویست بوون، نەچوونەدڵەوە.

بەندوباو خستنە شوێن (نک)

bendwbaw xistine šwên

بەند وباو شوێن خستن، ناو وناتۆرە ناراستەی کەسێ کردن، وتەی ناشیرین بۆ کەسێ رێکخستن، وتەی ناشیرین بۆ یەکێ هەڵبەستن.

بەند و بەست (نک) bendwbest

١- ئەتەکیت، داب، دەستوور ٢- تەگبیر.

بەند و بەست کردن (کتن)

bend w best kirdin

تەگبیرکردن،

لەسەرکارێک رێک کەوتن (بۆخراپە).

بەندە (ن) bende [1]

١- بەردەس (مرۆو)، بەننە، بەنیی، خولام، ژێردەس (پیاو)، کارەکەر (ئافرەت)، مزوور، نۆکەر.

٢- کۆلە، کۆیلە. ٣- کارگوزار.

٤- نووسەری نامە (بۆ نیشاندانی رێز بۆ بەرامبەرەکەی).

بەندە (ن) bende [2]

ئاخاوتە، بێژیار.

بەندەری (ن) benderî

١- پڕ کێشیی، توانایی، تەوان، دەستودوو، لێ وەشانەوە، لێهاتوویی.

٢- ئارەزوو، ئاخەحەز، شەوق، مەیل، هەوەس.

٣- پاڵپێوەنەر، جوڵێنەر (هەست...) کاریگەریی، هاندەر.

بەندەری کردن (کتن) benderî kirdin

بەگەرمیی هەڵسووران (مرۆڤ)، پڕ کێشی کردن.

بەندە لەئاستی عەیبی خۆی کوێرە (پن)

bende le astî ʻaeybî xoy kwêre

ئەو مرۆڤانەی رەخنە لەکەسانی دیکە دەگرن چاویان کوێرە لەئاست هەڵەی خۆیان.

بەندەڵ (ن) bendel

بەندەڵ بەند، ریزەشاخ ، زنجیرەچیا.

بەندەن (ن.) benden
بەرزایی،زنجیرە شاخی نـزم یـان کێـوێ کـەزۆر بڵنـد نەبێ.

بەندەوار (ئان) bendewar[1]
بەندەمان، چاوەڕوان، چاوەڕێ، چاوەنوار.

بەندەوار (ئان) bendewar[2]
١- بێ ئیش، بێ کار. ٢- بیکارە، ناتوان.

بەندەیی (ن) bendeyî
١-بەندەگــــەری، بەنـــــدەگیتیی، بەنـــــدەگیی، بەندەیـەتیی، بەنـدەییتیی، بەنـەیی، خوڵامـەتیی، کۆیلەییتیی، نۆکەریی.
٢- تەقەلا، تێ کۆشان، هەوڵ.

بەندیخانە (ن.خ.) bendîxane
حەپسخانە، زیندان، کۆتکخانە، گرتوخانە.

بەندی (ن) bendî
بەند، زیندانی، گرتوو، گیراو.

بەندیوار (ئان) bendîwar
پێوەبەسراو، پێوەبەند، پێوەند.

بەندیوان (ن) bendîwan
وەردیان، یاساوڵی بەندیخانە.

بەنرخ (ئان) benirx
بەبەها، بەهادار، پڕبەها، پەسند، گران، گرانبار، گران بەها، ناگۆڕە، نرخدار، هۆکێ، هێژا.

بەنگ (ن،رو) beng[2]
قەتیس ماو، کاری مانەوە.

بەنگ (ن) beng[3]
چیلە، سنوور، قەمتەرە.

بەنگ (ن) beng[4]
چاخ ، دەم، کات.

بەنگ بوون (کتن) beng
ئارام گرتن، بەن بوون، بەندبوون، وەستان، ویستان.

بەنگکێش (ئان.خ.) bengkêş
١- ئەو کەسەی بەنگ دەکیشێ یان دەیجوێ.
٢- ئەقل سووک، گەوج، گێژ، وێژ، گێل، وڕ(خ.).

بەنگی سەودایی(ن) bengîsewdaî
ئاشقینی، حەبدالی، حەزلێ کەری، دل براوی، سـەودا سەری، عەدالی.

بەنگین (ئان) bengîn
ئوورەنگ، بەرەنگ وبۆ، جوان.

بەنەرمی (ئاک) benermî
بــەئارامیی، بەشــینەیی، بەهێــدیی، بــەهێمنیی، بەهێواشیی.

بەوار (ئان) bewar
چڵت، چەوت، خوار، خواروگێڕ، خواروخێچ.

بەوجۆرە (ئاک) bewcore
ب (ئاوەها).

بەور (ن،ئا) bewr

بەفر. بەور (ن،ئا) bewr
بەبر، پارس، دووڕەشێر، وشەک، وەیشەک.

بەور (ئان) bewr
بوورە، بەیار، زەوی تۆو نەکراوە، زەویی نەکێڵراو.

بەوش (ن) bewş[1]
قۆڵ، نێوان ئانیشک، سەرشان.

بەوش (ن) bewş[2]
شووشڵک (حەیزەران)، شووڵکی نەی.

بەووم (ئان.) beüm
بەیووم، بیوڵەت، دۆبڕ، قەش، قەشقە، ناپیرۆز.

بەوەفا (ئان.) be wefa
ب (ئەمەگدار / ١).

بەها (ن.) beha
١- قیمەت، کرێژۆک، نرخ . ٢- بایەخ ، مز.
٣- پاداش، خەرامانە، سزا.

بەهار (ن.،خ.) behar
١- بووار، بوهاژ، وەهار(ن). ٢- ساڵ (خ).
٣- خونچە، شکۆفە، گوڵ(خ.). ٤- بـەهاری تەمـەن (عـومر)، دەوری گەنجیـتیی، سـەرەتای تەمـەن، هەرەتی جوانیی {گەنجیی، هەرزەکاریی}.

بەهارات پێوەکردن (ئد)
beharat pêwe kirdin
ووتە گەورەکردن یان شت خستنەسەر، ووتـەی زیـاد پێوەنان.

بەهاران (ن) beharan
کاتی بەهاران، کەژی بەهار.

بەهاوەر (ن) beharwer
هەوارگە.

بەهانە (ن) behane
،بیانوو، تەشقەڵە.

بەهانەگر (ن) behanegir
بوونەگیر، پەلپ گر.

بەهانەگرتن (کتپ) behane girtin
ب (بیانوو گرتن).

بەهاوارەوەهاتن (کتن) behawarewe hatin
بەدەنگەوەچوون، بەهاناوەچوون، بەهاناوەگەیشتن، بەهاوارەوەگەیشتن، فریاکەوتن، یارمەتیدان.
بەهر (ن) behir
بەش، بەهریار، بەهرە، پشک، جوون.
بەهرە (ن) behre [1]
سوود، قازانج، کەڵک.
بەهرە (ن) behre [2]
بەش.
بەهرەدار (ئان) behredar
بەهرەمەند، بەهرەوەر، خاوەن بەهرە. بەختەوەر، بەختیار.
بەهرەدار (ئان) behredar
بەخشندە، خێرومەند، دڵ گوشاد، سەخی.
بەهرەدان (کتن،کتپ) behredan
بەردان، سوو بەخشیین، سوودان، سوودلێ وەرگرتن.
بەهرەمە (ن) behreme
دارکونکەرە، دریل، مەتکەب.
بەهۆش (ئان) behoš
بریف، بژیر، زیخ،ساڵۆز، شاباز، وریا، وشیار، هۆشیار.
بەهەمەجۆک (ئان) behemecok
توورە، کەللەیی، کەللەشەق.
بەهەرەت (ئان.) beheret
١- بەگژی، گەنج، لاو. ٢- ب (ئامادە).
بەهەشت (ن.،خ.) behešt
١- بحەشت، بەحەشت، بوحشت.
٢- شوێنێکی خۆش(خ.).
بەهەشتی (ئان..) beheštî [1]
پیاوچاکە، پیاوی خوایی، لەخواترس.
بەهەشتی (ئان..) beheštî [2]
خوالێ خۆشبوو.
بەهەڵ گەیشتن (کتپ) behelgeyštin
دەرفەت هێنان، دەرفەت وەدەس هێنان، هەل بەکار هێنان.
بەهەلەچوون (کتن) beheleçün
ساتمەکردن، هەڵەکردن.
بەهەناسەیەک (ف) behenaseyek
ئەوەندەی بڵێی یەک و دوو.
بەهەوەس (ئان) behewes
بەشەوق، بەکەیف، پڕ هەوەس.

بەهێز (ئان) behêz
١- بەتوانا، بەتەوژم، بەتەوش، بەتین، بەدەست و دوو، بەزەبر، بەزەبر وزەنگ، بەگوڕ، بەهەڕەت. بۆکە، تیندار، خورت، داگرتیی، گف، هاز، هێزدار.
٢- بێ ئێش وئازار(مرۆڤ)، بێ دەرد، بێ دەردو دوو، تەندروست باش، لەش ساغ.
٣- توانا، چالاک، دەس درێژ.
٤- توند، توند وتۆڵ، دژوار، سەخت، قایم، گران.
٥- ئێش راپەڕێنەر، ئێش گوزار، بەدەست وبرد، زەبردار، کارامە، نیرەوان
٦- ئەنیا، بگەودە، بەپێز، بەزە، بەووزە، ووزەبەرز، ووزەدار.
بەیاخدار(ن.) beyaxdar
ئالامەلگر، بەیداخدار، بەیرەقدار.
بەیاخ(بەیداخ)داکوتان(کتپ)
beyax(beydax) dakutan
بەیاخ (بەیداخ) چەقاندن، بەیاخ هەڵدان (هەڵکردن).
بەیاد (ئان) beyad
لەبەر، لەیاد، لەیاددا.
بەیادکردن (کتن،کتپ) beyadkirdin
بەبیرداهاتنەوە، وەبیرهێنانەوە (دۆست وخزم)، هاتنەوەیاد.
بەیادی کردن (کتن) beyadî kirdin
بێ خەویی بوون، شەونخونی کردن.
بەیار (ن،ئان) beyar
،بەور،نەچێنراو.
بەیار کێلان وگای لەڕ (ئد)
beyar kêlan w gay ler
١- دەس دانەئێشی گران مانای بەئەنجام گەیاندن نییە. ٢- دەس دانە ئێشێکی گران کەلەووزەی کەسدا نەبێ.
بەیاز (ن) beyaz [1]
ئەلبوم، چونکە، کەشکۆڵ.
بەیاز (ن) beyaz [2]
١- بامێر، بەیار، نەکێڵراو.
٢- جێگای چۆڵ، چۆڵەوانی.
بەیازە (ن) beyaze
قەڵەمی درەخت (نەمام).
بەیان (ن) beyan
بەیانەکیی، بەیانیی، دەمەدەمی بەیانیی، سارا. سارە، سبێ، سپێدە، سوبەهی، سۆزی، سوو، سەب.

سەوبی، شەوەکیی، شۆو سوو.

بەیانیان (ئان) beyanyan
کاتی بەیانیی، لەبەیانیاندا

بەیانی (ن) beyanî
سبە، سبەی، سبەینە، سبەینێ، سەبەی، سبیانێ.

بەیتاک (ن،م) beytak
پاساری ، چۆلەکە، چۆلەکەپاساری .

بەیت وبالۆرە بۆ هەڵبەستن (ند)
beyt w balore bo heḻbestin
بەندوباو خستنەشوێن، بەندوباو دژی کەسێ بڵاوکردنەوە (سازکردن)، بەیت وبالۆرە ڕێکخستن (کردن)، بەیت وبالۆرەشوێن خستن، لەکەدار کردن.

بەیتی بلە (ن.) beytî bile
چیرۆکی بێ کۆتایی، سەرگوزەشتەی بێ پایان، ووتەی دوور ودرێژی بێ بناغە.

بەیچەڵ (ئان.) beyçeḻ
سک وزانەکەر(ئافرەت)، نەزۆک، وەجاخ کوێر.

بەیداخ (ن.) beydax
ب (ئاڵا).

بەیدەس (ئان.) beydes
بەیدەست، بێ توانا، بێ دەسەڵات، بێ دەست ودوو.

بەیدەس کردن (کتپ.) beydes kirdin
١- بەسەردازاڵ بوون، دەستەپاچەکردن، کەسێ هێنانە ڕادەیەکی نزمتر، ووزەلەبەربڕین (شکاندنی کەسێ یان هێنانەخوارەوە تا ڕادەیەکی گرنگ). ٢- ب (ئیختەکردن).

بەین (ن) beyn ١
پەیوەندیی، پێوەندیی، نێوان، هاوبەستیی، هاوسێتیی.

بەین (ن) beyn
ناڤبەر، ناوەند، نێوان، سەرنڤەک، هنگێ.

بەین (ن) beyn ٢
دەم، کات، گاف، گاو.

بەین (ن) beyn ٣
دووراهیی، دووریتیی، دووریی، ماوە، مەودا.

بەین (ن) beyn
ئالوودەیی، گیرۆدەیی.

بەین بەین (ئاک) beyn beyn
بەرێکەوت، جار و بار، ناوبەناو، هەندێ جار.

بەینەت (ن) beynet
بڕیی، بەڵێن، بەڵێنیی، پەیمان، گفت.

بەیەکداچوون (ند) beyekdaçün ١
هناویەکداچوون،چوون بەناویەکدا.

بەیەکداچوون (ند) beyekda çün ٢
بەگژیەکداچوون، بەیەکدادان، لەیەک دان، لێک گیربوون (بەدەمەقاڵە).

بەیەک گەیشتن (ند) beyek geyštin
ئاوریش بوون، بەیەک گەیین، گەیشتن بەیەک، وەمل کەسێکدا کەوتن.

بەیەوە (ن) beyewe
ڕەنوو، ڕەنی، هەرەس (بەفر).

بی (ن، نا) bî
کار، کارژۆلە، کارژیلە، کاریلە.

بیابان (ن) biyaban ١
سارا،هەرد.

بیابان (ئان) biyaban ٢
بێخود، بێ هۆش کەوتوو، بێ هەست، دڵ لەسەرخۆ چوو، لەهۆش خۆ چوو، لەهۆش چووبووراوە.

بیابان بوون (کتن) biyaban bün
١- بێ هۆش کەوتن، دڵ بیابان بوون، لەسەرخۆچوون، لەهۆش خۆ چوون. ٢- بێ وورەبوون، زەنەق چوون، وورەبەردان، وورەنەمان.

بیانوو (ن) biyanü
بیانگ، پەڵپ ، وورک.

بیانوو گرتن (ند،کتپ) biyanü girtin
١- بیانگ گرتن، بیانووهێنانەوە. ٢- پەڵپ گرتن، وورک گرتن. ٣- تەوازووخواستن.

بیانوو هێنانەوە (کتپ) biyanü hênanewe
ب (بیانووگرتن / ١).

بیبیلە (ن.خ.) bîbîle
١- بیبک، بیبکە، بیبلە، بیبۆک، بیبیل، بیبینی، بیلبیلەی چاو.
٢- منداڵی بچووک، منداڵی خۆشەویست.(خ.).

بیلبیلەی چاو (ن، ئان) bîbîley çaw
ب (بیبیلە).

بیبین (ن) bîbîn
پژبین، پشتین، ترمە، تەگبەند، شوتک، شۆتک، شەتەک، کەمەربەند، ناڤدەنگ، ناڤکیل، هەفتاک.

بیتووتە (ئان) bîtüte ١
بێ کەس، بێ هاوڕێ، بێ یاروهاودەم.

بیتووتە (ئان) bîtüte ٢
بێ پارەوپووڵ، مافنگیی.

بیچا (ن) bîca
پەچە، تارا.
بیچادە (نک) bîcade
١- بەردی بەنرخ ، خەزنە، گەزنە، گەنج، گەنجینە، گەوهەر. ٢- دەستکردی هونەریی.
بیچم (ن) bîçim ١
دیمەن، رواڵەت، روخسار، شێوە.
بیچم (ن) bîçim ٢
قیلاویی، فیلباز، فیلەزان.
بیر (ن) bîr ١
بیری ئاو، چاڵاو، دەفیی، قولیت.
بیر (ن) bîr ٢
١- بیرامیی، بیرایی، هۆش، هویر، ویر، یاد.
٢- ئاریش، ئەقڵ، زیریی، فر، منە. ٣- بڕیار، ڕا، ڕامان، ڕەنی، سەرپشک، سەرنج، نیهاد.
بیراز (ن) bîraz
ئەشکەنجە.
بیرتیژ (ئان) bîrtîj
١- تیژ هۆش، زەین تیژ، زەین ڕوون، هۆش تیژ، هۆشمەند.
بیرچوون (کتپ) bîrçûn
١- لەبیرچوون، لەبیرچوونەوە، لەبیرکردن، لەیادکردن. ٢- بیرلێ نەکردنەوە، هێشتن، هیشتنەوە. ٣- بەجێ هێشتن، خستنەپشت گوێ، دانەپشت گوێ، گوێ پێنەدان.
بیرچوونەوە (کتپ) bîrçûnewe
شت لەیاد دەرچوون، لەبیرچوون، لەیاد دانەمان.
بیرخستنەوە (کتپ) bîr xistinewe
خستنەوەبیر، شت خستنەوەیاد، شت هێنانەوەیاد، وەبیر هێنانەوە.
بیرخەرەوە (ن) bîr xerewe
ب (بیرەوەخەر).
بیرکردن (کتپ) bîr kirdin
یادکردن (کەسێ).
بیرکردنەوە (کتن،کتپ) bîrkirdinewe ١
بەدڵ وورد بوونەوە لەشتێ، بیرەوەکردن، فیکرکردنەوە، یادکردنەوە، یاد لێ خستنەکار.
بیرکردنەوە {بە ناڵنارامییەوە} (کتن) ٢
bîr kirdinewe
تێ ڕامان (بەنارەحەتییەوە)، خۆنارەحەت کردن، هەست بەنارەحەت کردن، هەست بەنارەحەتیی کردن.

بیرکردنەوە (کتپ) bîr kirdinewe ٢
١- بیرهاتنەوە، کەوتنەوەبیر، لەبەربوون(یاد)، هاتنەبیر، هاتنەوەبیر، هاتنەوەیاد، یادکەفتن، یاد هاتنەوە. ٢- لەبیردامان، لەیادامان.
بیرگا (ن) bîrga
بیرگە، یادگا، یادگە.
بیرلێدان (کتپ) bîrlêdan
١- بیرکەندن، بیرهەڵ کەندن.
٢- پاچ وخاکەناز کاریی کردن، زەوی هەڵکەندن.
بیرلێ کردنەوە (کتن) bîrlêkirdinewe
١- تێ ڕامان، تێ فکرین، کنەتیداکردن، لێک دانەوە، لێ کۆڵینەوە، لێ ووردبوونەوە. ٢- دامان، دۆزدامان، دۆش دامان، ڕامان (بەبیر کردنەوە).
بیرلێ نەکردنەوە (کتپ) bîrlê nekirdinewe
١- لەبیری خۆ بردنەوە، لەیادی خۆ دەرکردن.
٢-بەگرنگ نەزانیین، بەهیچ زانیین، گوێ پێنەدان.
بیرنامە (ن) bîrname
بیرنامچە، یادنامە.
بیرهاتن (کتن) bîrhatin
کەوتنەوەبیر، لەبیرهاتن، لەیادبوون (شتێ یان کەسێ).
بیرهاتنەوە (کتن،کتپ) bîrhatinewe
ب(بیرکەوتنە / ١).
بیرهاتی (ن،کی) bîrhatî(ki)
بیرەوەریی.
بیرەخەو (ن) bîrexew
خەندەخەون، زیندەخەو.
بیرەوەخەر (ن) bîrewexer
بیرخەرەوە، بیرهێنەرەوە.
بیرەوەر (ن) bîrewer
بیراوەر، هۆشەوەر، یادوەر.
بیرەوەریی (ن) bîrewerî
بیرەوەریی، یاد، یاداوەریی، یادگار.
بیزکاریی (ن) bîzkarî
بیسکانیی، جزوین، جمان، جنێو، جوون، جوین، خەبەر، دژمین، دژمین، دژوین، دووژمان، دووژن، سخێف، ووتەی بازاڕیی، ووتەی سووک.
بیژوو (ئان) bîjû ١
باوک نادیار، بێ باف، بێ باوک، بیج، بیژیی، بیژک، بیژموتە، بیژیلە، حەرامزادە، زۆڵ، کوڕی نۆزانیی. کوڕی قەپاتمە.

بیژوو (ئان) ٢ bîjü
بلیمەت، زیرەک، کاربین، وریا، وشیار.
بیژی (ئان) bîjî
ب (بیژوو).
بیستن (کتپ،کتن) bîstin
ئەژنەفتن، بەرگوێ کەوتن
بهیستن، بیهستن، ژنەفتن، شنەوتن، گوێ لێ بوون، هاتنەگوێ.
بیستەر (ن) bîster
گوێ ڕاگر، گوێگر.
بیش (ن) bîš
ب (بیشە).
بیک (ن،لو) bîk(lu)
بلوێر، پیک، جووزەلە، دووزەلە، شمشاڵ.
بیکار (ن) bîkar
ڕەندە، ڕەیژەک، کوولەک.
بیکژەن (ن) bîkjen
بلوێرژەن، پیکژەن، شمشاڵ ژەن.
بیم (ن) bîm
باک، پەروا، ترس، سام، ساو، کۆم.
بیمار (ئان) bîmar
خەستە، دەردەدار، ناساغ، ناساز، نەخۆش، نەخۆشکە وتوو.
بیمارخانە (ن) bîmar xane
بیمارستان، تیمارستان، خەستەخانە، نەخۆشخانە، نەخۆشگە.
بیمە (ن) bîme
زیقورتە، سیگۆرتە، سیگورتە.
بین (ن) ١ bîn
١- بینکێ. ٢- پشوو. ٣- هەناسە.
بین (ن) ٢ bîn
با، خول.
بین (ن) ٣ bîn
ب (بیناقاقە).
بینا (ئان) ١ bîna
١- چاوتیژ، وینا. ٢- وریا، وشیار.
٣- تێگەیشتوو، زیرەک.
بینا (ن) ٢ bîna
خانووبەر.
بیناقاقە (ن) bînaqaqe
بۆریی هەوا، بینەقاقا، بینەقاقە، قورقوڕاگە، گەردن، گەروو.

بینایی (ن) bînayî
بیناهیی، بیناهیی، چاو، دیدە، ڕۆناهیی، سۆمایی، وینایی.
بینایی (ن) ١ bînayî
پێشبینی، زانیاری، کاری هەڵسەنگاندن.
بینایی (ن) ٢ bînayî çawan
سۆمایی چاو.
بینایی کەم بوون (کتن) bînayî kembün
ب (ئاوی چاو داهاتن).
بین گرتن (کتن) bîngirtin
خولانەوە بەتوندیی، کەوتنەبایخۆ.
بینینگا (ن) bînînga
ب (ئاسوگا).
بینین (کتپ) ١ bînîn
١- چاوپێ کەوتن، چاوکردن، دیتن، هەست پێ کردن (بەهۆی چاوەوە). ٢- بەرتێ کردن، بەری خۆدان، تەماشاکردن، تێ ڕامان، تێڕاونیین، چاوتێبڕیین، چاوتێکردن. ٣- بەدییکردن، چاف لێ کەتن، چاو لێ بوون.
٤- تێ گەیشتن، ڕاڵێ بوون، ڕەچاوکردن، قۆڵ کیشان، لێ تێ گەیشتن.
بینین (کتپ) ٢ bînîn
بەپەت بەستن(شت)، بەستن، توندکردن، هەڵبەستن.
بینینەوە (کتپ) bînînewe
پەیداکردنەوە، دۆزینەوە، دیتنەوە، وەدیتنەوە، وەملداکەوتن (جارێکی دی).
بیور (ن) bîwr
بیڤر، تەور، تەوورزین.
بیی (ن،رو) ١ bî
بید، بیی کۆڵ، داری بیی.
بیی (ن،لو) ٢ bî(lu)
بووک، نیشانەکراو (کچ).
بێ (پ) ١ bê
بەدرە، بیچکە، بیژگە، بێ لە، جگە، ژبل، هێلە.
بێ (کد) ٢ bê
بوری!، بۆ!، بەو، ڤەرە، وەرە!.
بێ ئابروو (ئان) bê abrü
١- بێ ئار، بێ ئابروو، بێ چاو ڕوو، بێ حەیا، بێ شەرم. ٢- چەرداوە ڕوو، چەتاوەڕوو، چیرەچیرکەر، داماڵیاگ، دەمەوەر.

بێ ئارام (ئان) bê aram

١- ئۆقرە لەبەربڕاو، ئۆقرەنەماو، بێ ئۆقرە، بێ تاو، جاڕس، وەڕس.

٢- بزێو، ناڕەحەت. ٣- شپرێو، هەراسان.

بێ ئارامی (ن) bê aramî

١- ب (ئاژاوە).

٢- بزێویی، بێ تاویی، ناڕەحەتیی.

بێ ئاگا (ئان) bê aga

١- ئاگادار نەکراو، بێ خەبەر، نەئاگا.

٢- بێ هۆش، لەهۆش خۆچوو.

٣- نابەڵەد، نەشارەزا. ٤- نەزان.

بێ ئاگایی (ن) bê agaî

١- بێ خەبەریی. ٢- بێ هۆشیی.

٣- نابەڵەدیی، نەشارەزایی.

٤- ساویلکەیەتیی، ساویلکەیی، نەزانیی.

بێ ئایین (ن،ئان) bê ayîn

بێ باوەڕ، بێ بڕاو، ڕافزیی، زەندیق.

بێ ئـورت (ئان) bê urt

بێبڕوا، بێ بەڵێن، بێ پەیمان، بێ گفت، درۆزن.

بێ ئۆقرە (ئان) bê oqre

ب (ئارام نەگر/ ١).

بێ ئەرک (ئان) bê erk

ب (ئاسان / ١).

بێ ئەملاوئەولا (ئاک) bê emlaw ewla

١- بێ دلاودلیی، بێ دوو دلیی، بێ ڕاڕایی.

٢- یەکسەر، لەپڕ، یەکەندەردوو.

بێ ئەمەگ (ئان) bêemeg

بەدنمەک، بێ وەفا، بێ نەزان، سپلە.

بێ ئەندازە (ئان) bêendaye

١- ئێجگار زۆر، بەرین، بێ پایان، بێ پەرەسە، بێڕادە، بێ سنوور، پان، زۆر، لەئەندازەبەدەر، یەکجار زۆر.

٢- بێ ئەژمار، بێ شۆمار، لەژمارەبەدەر.

بێ ئەنوا (ئان) bê enwa

بێ باسکە، بێ کەس، بێ نەوا.

بێ ئەوپە نجە بەئاودا ناکات (ئد)

bê ew pence be awda nakat

جووتە جەیرانن، زۆر دڵسۆزی یەکترن، زۆر لۆستییەکترن، هاومەبەستن.

بێ بار (ئان) bê bar [1]

بڕوا پێنەکراو، بەپێچ وپەنا، پۆلاتیقە، تەڵەکەباز، جلێی بێ بڕوایی، فێڵباز، نالەبار، نەنگیی قووتەدەر،

هەردەمەسەر بەلایەک، هەل پەرست.

بێ بار (ئان) bê bar [2]

بێ بەر، قسر (ئاژەڵ)، نەزۆک.

بێ باڤ (ئان،کی) bê bav(ki) [1]

بیژوو.

بێ باڤ (ئان،کی) bê bav(ki) [2]

تەڵەکەباز، فروفیلاویی.

بێ باک (ئان) bê bak

ئازا، بێ پەروا، نەترس.

بێ باڵ (ئان،خ.) bê bal

باڵ نەبوو، باڵ نەماو (باڵندە).

بێ باوەڕ (ئان) bê bawer

بێ بڕوا، بێ بەقا.

بێ برەو (ئان) bê birew

بازارکز (کالا)، بێ بازاڕ (شتومەک)، بێ ڕەواج.

بێ بن (ئان) bê bin

کچێنیی پێ نەماو، کون کراو.

بێ بن (ئان) bê bin

ئاوی ئێجگار قووڵ، ئاوی مەنگ، بێ پەی (ئاو).

بێ بنج (ئان،خ.) bê binc

بێ ڕەگ (دارودرەخت).

بێ بن کردن (کتپ) bêbin kirdin

بن بڕاندن، کچێنیی بردن.

بێ بەخت (ئان) bêbext [1]

بێ سۆز، چارە ڕەش.

بێ بەخت (ئان) bêbext [2]

١- ناوان، نهێنبڕ، نهێنگر.

٢- تەبرەش، دەسبڕ، فێڵباز، ناپاک.

بێ بەر (ئان) bê ber

١- بێ بەرهەم (درەخت)، بێ وەر، زڕ.

٢- بێ دووندان، بێ وار، بێ وەچ، بێ وەچە، سک نەکەر، قسر، نەزۆک، وارکۆر.

٣- بێ قۆز، قۆز پێنەماو، نەمێر.

٤- بێ سوود، بێ فەڕ، بێ کەڵک.

٥- بێ پیت (زەویی).

بێ بەروودوایی (ئان،ئاک) bêberüdawî

١- بەردەوام، هەتاسەر، هەرچاخ، هەرومەر، هەمیشەیی. ٢- جاویدان، مایەندە، نەمر (ئان).

٣- ببر ببڕ، بەبەردەوامیی، بێ پچڕان، بێ پسان، بێ پسانەوە، بێکۆتایی (ئاک).

٤- بێ حدود، بێ سنوور، بێ شومار.

بێ بەریی کردن (کتپ) bêberî kirdin

١- بێ بەش کردن، بێ ماف کردن، داماڵاغاسیی‌کردن، لەماڵ وحاڵ دەرکردن.

٢- جێ‌بێ هێلان، دەرکردن، ڕاکرن، سەلپاندن، کلاکردن، لابردن، وەلانان، هلبرن، هەڵبڕیین.

بێ بەزەیی (ئان) bêbezeyî

بێ‌ڕەحم، دڵ ڕەق، دڵ سەخت، ڕقاویی، ڕق هەلگر، قیناویی، قین لەدڵ.

بێ بەڵێن (ئان) bêbelên

بێ پەیمان، بێ قەرار، بێ قەول، پەیمان شکێن.

بێ بەها (ئان) bê beha

١-بێ قیمەت، بێ نرخ(کالا). ٢- بێ حورمەت، بێ ڕێز، چرووک، سووک (مرۆڤ).

بێ بەهاکردن (کتپ) bêbeha kirdin

١- نرخ دابەزاندن، نرخ هێنانەخوارەوە، هەرزان کردن.

٢- بێ ڕێزکردن، چرووک کردن، سووک کردن.

بێ بەهرە (ئان) bê behre [1]

بێ بارە، بێ بەخت، بێ بەش، بێ هێڤیی، کوڵۆڵ.

بێ بەهرە (ئان) bê behre [2]

١- دڵ ساف، ساکار، گەوج، هیچ لەباردانەبوو.

٢-بێ سوود(مرۆڤ)، بێ کەڵک.

بێ بەهرە (ئان) bê behre

بازاڕیی (شتومەک)، جەڵەبیی (کالا).

بێ پایان(ئان،ئاک) bêpayan

ب (بێ بەرودوایی).

بێ پسانەوە (ئاک) bêpisanewe

بێ برانەوە، بێ پایان، بێ کۆتایی، بەبەردەوامیی، بەردەوام.

بێ پوول وپارە (ئان) bêpül w pare

بێ پارەوپوول، سوخت، لات، مایەپووچ، نابووت.

بێ پەردە (ئان،خ.) bêperde

ئاشکرا، بێ ئەملاوئەولا، بەردەر، ڕوون، ڕەپ وڕوون.

بێ پۆ (ئان) bê po

١- ساتیی، کاتیی (شت).

٢- پەلە، ڕەوتەنیی، سەرپێیی (میوان).

بێ پەروا (ئان) bê perwa

بێ سەرنج.

بێ پەروباڵ (ئان،خ) bê perw bal

١- بێ بەرگری،بێ پشت، بێ پشتیوان، بێتەشە، بێ چەک. ٢- بێ تین، بێ‌هێز، کەفتەکار، کەم تین، لات، لاواز، لەرزۆک، لەڕ، مسریی.

٣- بێ دەق، ڕووت وقووت، ڕەچاڵ، نەدار، نەبوو، هەژار. ٤- بێ چارە، بێ دەسەلات، دەستەوستان، نەفیرۆکە، هیچ لەدەس نەهاتوو.

٥- بوودەڵە، ، میشۆ. ٦- بێ کەسوکار، بێ یاروهاودەم، تەنها، تەنیا، یەک باڵ.

بێ پەڵە (ئان) bê pele

ب (بێ لەکە / ١).

بێ پەنا (ئان) bê pena

بەربەرەڵا، بێ توان، بێ دەرەتان، ڕەچاڵ.

بێ پەی (ئان) bê pey [1]

ب (بێ بن).

بێ پەی (ئان) bê pey [2]

بێ ڕاڤە، پەنهان، پەی پێ نەبەر، پۆشراو، تاریک (چۆنیەتیی)، ڕێ پێ‌نەبەر.

بێ پەی (ئان) bê pey [3]

بێ پێڤان، بێ پێان، بێ‌پێوانی، بێ شومار، زۆر، زۆر وبێ‌ئەندازە، زۆر وزەبەن، مشە.

بێ پێچ وپەنا (ئان،خ.) bê pêç w pena

(جادەی) ڕاستە وڕاست، ڕاستەڕێ، (شەقامی) ڕێکاو ڕێک.

بێ تا (ئان) bêta

بێ جۆر، تاک، لەوێنەنەبوو، هەڵبژاردە، تل، بێ‌هاوتا.

بێتار (ن) bêtar

چورتم، فەلاکەت، نشوف، نشێویی، نەگبەتیی، نەهاتیی.

بێ تام (ئان،خ.) bêtam

بێ خوێ، بێ‌لەزەت، بێ مەزە.

بێ تاو (ئان) bêtaw [1]

بێ ئارام، بێ وەقرە، هەول.

بێ تاو (ئان) bêtaw [2]

لات، لاواز، لەڕ.

بێ تاوان (ئان) bêtawan

بێ‌خەتا، بێ‌سووچ، بێ‌گوناە، پاک، داوێن پاک، ڕاست.

بێتر (ئان) bêtir

پتر، پیتر، زۆرتر، زەعەفتر، فرەتر، گوژمەتر.

بێتووتە (ئان) bêtüte

١- ئاوارە، دەربەدەر. ٢- هەژار.

بێ تووک (ئان) bêtük

١- ڕووت وقووت، ڕەش وڕووت، ژار، ژاڵ.

٢- بێ کەیف، پەست، مات.

بێتەشە (ئان) bêteše
بەیتەشە، بەیدەست، تۆر (ئەسپ).
بێ تین (ئان) bêtîn
١- بێ تاقەت، بێ ووزە، نەتوان.
٢- بەساڵداچوو، پەکەکەوتە، عەمەلمەندە، لێ کەوتە.
بێ تین بوون (کتن) bêtîn bûn
١- ئاه لەبەردانەمان، بێچارەبوون، بێ هێزبوون، کزبوون، لاوازبوون، لەکەمیی دان.
٢- بێ دەسەڵات بوون، بێ غیرەت بوون.
٣- بێ تاوتین بوون، لەپەل وپۆکەوتن.
بێ جا (ئان) bê ca ١
بێ جێ، بێ جێ وڕێ، بێ ڕێ، بێ شوێن، پەرت، وێڵ (مرۆڤ).
بێ جا (گوفتار یان کردار) (ن) ٢
bêca(guftar yan kirdar)
بەتاڵ، بێ جێ، پڕۆز، پڕ وپووچ، پووچ، فراڤە، کاڵ وکرچ، نابەجێ، وڕێنە، هەڵەق ومەڵەق، هیچ، هیچ وپووچ.
بێ جا (ئان) bê ca ٣
دیویی، نالەبار (مرۆڤ).
بێ جا کردن (کتن، کتپ) bêca kirdin
ئاخاوتنی نابەجێ کردن، پڕۆزە کردن، تەتەڵەکردن، ساتمەکردن، قسەی هەڵەق ومەڵەق کردن، هەردەمە لەناشێ کردن.
بێجگە (پ.ئان) bêcge
١- بژ، بل، بەجگە، بەدەر، بەرجا، بیژ، بێژگە، جگە، خەین، جگە. ٢- تەنها، جیا، جیاواز، جوێ.
بێجگە لە (ئاک) bêcge le
بێ لە، جگەلە، هی لە.
بێ جەرگ (ئان) bê cerg
بێ ووره، ترسنۆک، دڵ لەرزۆک.
بێ چارە (ئان) bêçare
١- بێ دەسەڵات، داماو، دەستە(دەسە) پاچە.
٢- بەدبەخت، بێ بەخت، بێ تاڵە، چارە ڕەش.
٣-بێ دەرمان(دەرد)، دەردی بێ دەرمان.
بێ چاوو ڕوو (ئان) bê çawürü
١- بڕێو، بێ شەرم، چەقاوەسوو، ڕوو هەڵماڵراو، لاسار، نالەبار. ٢- بەرەڵا، خوێریی، گەندەژە.
بێچڤان (ن.کی) bêçvan(ki)
بیچڤان، شیڤان، شوان،شڤان.

بێچوو (ن) bêçü ١
بێچوولە، ساوا، کۆرپە.
بێچوو (ن) bêçü ٢
جۆرەپارەیەکی کۆنی زیوینە.
بێچووە بەراز (ن) bêçüe beraz
بزەڵە، کوودەڵە، وەڵە بەراز.
بێ حاڵ (ئان) bê hal
١- کەشەنگ (نەخۆش)، لەسەرەمەرگدا، لەگیانەلەدا.
٢-دەست کورت، کەم دەس، هەژار.
بێخ (ن) bêx
١- بن، بنک، پەی، ڕیشە(ددان).
٢-بنەڕەت، بنەوا.
بێخبڕ(ن) bêxbir
بن کەن، بنەبڕ، ڕیشەبڕ، ڕیشەکەن.
بێخبڕ کردن(کتپ) bêxbirkirdin
١- بنک کردن، بن کەند کردن، بنکەن کردن، بنەبڕ کردن، لەبن دەرهێنان، ڕیشەبڕ کردن، ڕیشەکەن کردن، لەبێخ دەرهێنان، لەڕیشە دەرهێنان.
٢- تێک دان، تێک وپێکدان، خاپوور کردن، خراپ کردن، کاول کردن، وێران کردن، هەڕفاندن.
٣- چارەکردن بەشێوەیەکی تەواو (لەبنەڕەت).
بێخ بەستن(کتن) bêx bestin
بنج داکوتان، ڕەگ داکوتان.
بێ خوست (ئان) bêxust ١
بێ دەنگ، کپ، کش، مات.
بێ خوست (ئان) bêxust ٢
بێ هەست، لەهۆش خۆ چوو.
بێ خەم (ئان) bê xem
ئاسوودە، بێ پەژارە.
بێ خەو وخۆراک (ئان) bê xewüxorak
خەمبار، خەمگین، خەمین.
بێ داد (ئان) bê dad ١
١- تاوانکار، جگەربڕ، جەرگ بڕ، چەپگەڕ، خورت، خوێن مژ، زاڵ، زۆردار، ستەمکار، ستەمگەر.
٢- چەپەڵ، خوار(مرۆڤ)، ناپاک، ناڕێک.
بێ داد (ئان) bê dad ٢
١- ئێجگار زۆر، بێ ئەندازە، بێ ژمار، بێ ژمارە. بێ شومار، زۆر، زەبەند، زەوەند، یەکجار زۆر.
٢- پڕ، پڕ ومڕ، تێر، تێر وتەسەل، سەرلێوان.
بێ داد (ن) bê dad ٣
بێزاریی، ستەم، ناخۆشیی، نارەحەتیی.

بێ دادی (ن) bê dadî

جەور، دەس درێژیی، زۆرداریی، کەڵەزەرپی، کەلەگایی.

بێ دادی کردن (کتن،کتپ) bê dadî kirdin

جەورکردن، دەس درێژی کردن، دەستێکی باڵا بەسەردا هەبوون، زۆرداریی کردن، کەڵەزەرپی کردن، کەلەگایی کردن.

بێدار (ئان)[١] bêdar

بەئاگا، بەخەبەر، خەوەر، وریا، وەئاگا، هوشیار.

بێ دار (ئان)[٢] bê dar

بیابان، بێ درەخت، بێ ڕووەک، بێ سەوزایی.

بێداربوونەوە (کتن) bêdarbünewe

١-بەخەبەربوونەوە، خەبەربوونەوە، لەخەوهەستان، وشیاربوونەوە، وەئاگاهاتن، هوشیاربوونەوە.

٢- هاتنەوەسەرخۆ، هاتنەوەهۆش خۆ، هۆش پێدا هاتنەوە.

بێدارکردنەوە (کتپ) bêdarkirdinrwe

١-٢خەبەرکردنەوە، لەخەو ڕاست کردنەوە، لەخەوکردن، وریاکردنەوە.

٢- وەئاگامێنانەوە، وشیارکردنەوە، هوشیارکردنەوە (بەرامبەر گێژەن).

بێ دڵ (ئان)[١] bêdil

بێ هەوەس، خۆشیی ژیان نەویست (کەسێ)، دڵ شکاو، دڵ مردوو، دڵ مردە.

بێ دڵ (ئان)[٢] bêdil

بەرگر، بەرهەڵستێکەر.

بێ دڵ (ئان)[٢] bêdil

بێ جەرگ، بێ زات، بێ زاوور، ترسنۆک، کەم دڵ، هیچ لەباردانەبوو.

بێ دوومان (ئان) bêdüman

دوومان کوێر، وەجاخ کوێر، بێ منال

بێ دەر (ئان)[١] bêder

بێ باڵ، بێجێ‌وڕێ، بێدەرەتان، بێ ڕنق وڕۆنی، بێکەس، بێ مەڵبەند، بێ مەڵوەن، بێ نەوا، لانەواز.

بێ دەر (ئان)[٢] bêder

بێ دەرگا، کونبڕ.

بێ دەر (ئان)[٣] bêder

١- بێ پارەوپوول، بێ پوول وپارە، بێ خەرجیی، لات، هەژار. ٢- بارکەوتوو، تەنگاو، داماو، گلاو.

بێ دەرپێ دووگەز جاو لەسێنێ لە خەودا (پن)

bê derpê dü gez caw esênê le xewda

هەر کەسە لەدالغەی خۆیدایە.

بێ دەم وپل (ئان) bêdem w pil

ب (بەستەزمان).

بێ دەنگ (ئان) bê deng

١- بێ خشپە، بێ خوست، بێ سرپە، بێ فزە، کپ، کڕ، وست. ٢- ئاغر، بێ دەنگ وسەنگ، سەنگین، لەسەرخۆ، مات. ٣- ئارام، کش ومات، هەدار، هێوەر. ٤- کاس، گێژ، وڕ.

٥- پیتیی چەقیو، دەنگی پیت، دەنگی ڕاوەستاو، کۆنسۆنانت، نەبزوێن.

بێ دەنگ بوون (کتن) bê dengbün

بێ خوست بوون، فزەنەکردن، مات بوون، وس بوون، هەداربوون.

بێ دەنگ کردن (کتپ) bê deng kirdin

١-بێ هەست وخوست کردن، خامۆش کردن، دەمکوت کردن، فزە لەبەربڕین، وسکت کردن، وس کردن. ٢- داسەکناندن، دامرکاندن، ژێرکردن، کش ومات کردن، هەدارکردن، هێدی کردن، هێوەر کردن.

بێ دین (ئان) bê dîn

خوا نەپەرست، خوانەناس، زەندیق، هەرتەقیی.

بێرم (ن) bêrm

گۆم، گۆلاو (نێوان زنجیرە شاخ).

بێ ڕوو (ئان) bê ṟü

شەرمدار، شەرمن، کەم ڕوو.

بێ ڕووشە (ئان) bê ṟüše

دروست، ساغ.

بێ ڕەگ (ئان،خ.) bêṟeg

١- ڕەگ پێوەنەماو. ٢- بەد نەژاد، ناجسن، ناڕەسەن. ٣- بێ دەمار، ترسنۆک. ٤- بێ کەس.

بێ ڕێز (ئان) bêṟêz

بێ بەها، بێ شکۆ، بێ شێواز، چرووک، سووک.

بێز (ن)[١] bêz

١-بێزان، بێزیان، قێز.

٢- باسەربیی، بروغیی، فین، هەوا.

بێز (ن)[٢] bêz

جەو، جەوهەر، ڕەنگ.

بێ زات (ئان) bêzat

ترسنۆک، دڵ لەرزۆک.

بێزار (ئان) bêzar

بێ تاقەت، پەست، جاڕس ، هەراس، وەڕس.

بێزاربوون (کتن) bêzarbün

١- بێتاقەت بوون، پەست بوون، جاڕس بوون، هەراسان بوون، وەڕس بوون.

٢- قایل نەبوون، مل نەدان، نەویستن.

بێزارکردن (کتپ)bêzarkirdin

بێزۆکردن، بێ تاقەت کردن، پەست کردن، جارس کردن، ماندووکردن، هەراسان کردن، هیلاک کردن، وەرس کردن.

بێزاری (ن)bêzarî

بێتاقەتیی، پەستیی، جارسیی، وەرسیی، هەراس.

بێزاله (ئان.س)bêzale

بێ وورە، دل کەچک.

بێزران (کتپ)bêzran

بێزلێ کردنەوە، بێزیان، حەز لێ نەکردن، لەبەرچاو کەوتن، نەویستن.

بێزراو (ئان)bêzraw

بێزیاگ، بێزیاو، لەبەرچاو کەوتوو (خواردن یان مرۆڤ).

بێزکردنەوە (کتن)bêzkirdinewe

دل پێ تێکەڵ هاتن، دل تێکەڵ هاتن، دل هەڵ شێوان، قێزکردنەوە، تووریان، جونگ کردن.

بێزلێ کردنەوە (کتپ)bêz lê kirdinewe

بێزان، بێزکردنەوە لە، بێز لێ هاتنەوە، بێزهاتنەوە، بێزیان، رق لێ بوونەوە، قیز لێ بوونەوە (لێ کردنەوە)، نەویستن.

بێ زمان(ئان.خ.)bê ziman

١- لاڵ. ٢- بەستەزمان، بەسەزمان، بێ دەنگ، نەقیزۆکە

٣-ئاژاڵ، ئاژەل، چوارپێ چارەویی (خ.).

بێزنەهاتن (کتن)bêz nehatin

بەچاوی نزم تەماشاکردن، قیز نەهاتن (..نەهێنان).

بێزوو (ن)bêzû

بێزە، کەوڕ، مژن، مگێن، مەگیرانیی {بۆ خواردنیکی تایبەتیی کاتی سکپڕیی(ئافرەت)}.

بێزوو پێوەکردن (ئد)bêzû pêwe kirdin

١- ئەوپەڕی ئیشتیا لەشتێ هەبوون، تامەزرۆی شتێ بوون، تاسەمەندی شتێ بوون، زۆر حەز لەشتێ کردن. ٢- داخوازیی کردن، هەڵپەکردن.

بێژار بێژار (ئان)bêjar bêjar

کون کون، هەلا هەلا.

بێژان (کتن)[1] bêjan

تێک دان، خاپوورکردن، رووخاندن، کاول کردن، هەرفلندن.

بێژان (کتپ)[2] bêjan

بێژاندن، بێژانن، بێژانەوە، بێژتن، بێژنگ کردن، بێژتن، لەبێژنگ دان، لەهێلەک دان، هێلەک کردن، وێژاندن.

بێژاندن (کتپ)bêjandin

بێژانن، گوتن، ووتن.

بێژنده (ن)bêjinde

١- ب (ئاخاوتەر). ٢- بەدەم وپل، بەزمان، لیڤەزین. ٣- بێژۆک، چەنەباز، چەنەهەراش.

بێ سەروبن (ئان.ن)bêserwbin

١- تێکەڵ، پێکەڵ، ناڕێک. ٢- نەلۆو جەلۆ، بێ سەروپا، بێ سەروپێ، هەرچی وپەرچی، هیچ وپووچ، (ئان.ن). ٣- بێ ئەقل، گەوج.

بێ سەروبەر (ئان)[1] bêserwber

ب (ئالۆز / ٣).

بێ سەروبەر (ئان)[2] bêserwber

١- بەرەڵا، سەربەدەر. ٢- کراوە، لەسەرپشت، واز ٣- بێ پەروا، سەرزارەکیی (نەریت)، وورد نەبین (مرۆڤ). ٤- بێ سەروین، بێسەروبەر، ناڕێک، ناقۆڵا، نالەبار.

بێ سەروپێ (ئان)[1] bêserwpê

١-بێبەها، بێسەروبەر، کەردەی عەبەس، کردەوەی خراپ، نائاسا، ناجۆر، ناماقووڵ، هیچ بەسەرهیچەوە نەبوو، هیچ وپووچ.

٢- بێ هوودە، بۆ هیچ مەبەستێ.

بێ سەروپێ (ئان)[2] bê serwpê

١- بازاڕی، جەڵەبیی، خوێڕیی، گەمۆر، نزم (پایە).

٢- بێ شعور، بێ هەست.

٣- پەتەڕیی، گەمژە، گەوج.

بێ سەروپێ (ئان)[3] bê serwpê

تەمەڵ، تەوەزەل.

بێ سەرو شوێن (ئان)bê serw şwên

١- بزر، گوم، نادیار، وون. ٢- ئاوارە، ئەودال

٣- بێ پەی، پەی نەبەر، رێ پێنەبەر، شاراوە، کەس نەزان، نادیار، نەدیار.

بێ سەلیقە (ئان)bê selîqe

زەین کوێر، گەوج، نازیرەک، نەزان.

بێ سەنگ ورەنگ (ئان)bê seng w reng

١- حۆل، گەوج، گێل، هەری.

٢- جارسکەر، میشکبەر، هەراسانکەر.

٣- بێ پایە، چرووک، سووک.

بێشە(ن)bêşe

بیش، بیشە، بیشی، بیشەلان، جەنگەل، جەنگەلستان، چرستان، چخوڕ، چوخور، چوورد،

چەم، دارستانی چڕ، دۆڵ، ڕیل، شەخەڵ، لیڕ، لیڕەوار، نزار، قۆپی.

بێ شەرم (ئان) bêšerm

بێچاو ڕوو، بەچاو ڕوو، چاوو ڕووقایم، داشۆریاگ، ڕووسەخت، ڕوو هەڵماڵراو.

بێشەلان (ن) bêšelan

ب (بێشە).

بێ فرشک (ئان) bê firšik

١-بێ سوود، بێ فەڕ، بێ کەڵک، بێ مایە.
٢- بێ کارە، نەتوان. ٣- پووچ، چوونە

بێ فەڕ (ئان) bê fer

ب (بێ فرشک / ١).

بێ ڤاچ (ئان،کی) bê vaç(ki)

بێسەروبەر (ووتە)، ناماقوڵ (ئاخاوتن).

بێڤل (ن،کی) bêvil(ki)

دفن، دەماغ، کەپوو، لووت.

بێ کار (ئان) bê kar

١- ئەوارە، بێئیش، بێفەرمان، بێکارە، پالووتە، چرۆت، دەستەپاچە، دەستەوسان، دەس سپی، گردەنشین، ولوول. ٢- بێ دەسەلات، تراڵ، تەپان، تەپلۆس، تەپۆ، تەمبەڵ، تەمەڵ، لەکارتە، لەکەنتە، هیچ لەدەس نەهاتوو
٣- خاو، خلیچک، خنەخنکەر، فسۆس، گەلۆر، لەش گران. ٤- بەکارنەهاتوو (شت).
٥- بەش براو، بەش خوراو، بێ بەهرە.

بێ کاری (ن) bê karî

١- بێئیشی، بێ فەرمانی، دەستەوستانی.
٢- بێ دەسەلاتی، تەمەڵی.

بێ کەڵک (ئان) bê kelk

بێ سوود، بێ فەڕ، پڕوپووچ، تورەهات، زیف.

بێگار (ن) bêgar

١- ئیشی زۆرە ملیی، چەوسان، سوخرە، سۆژە، تووڕکەنە. ٢- خۆرایی، مفت، مفتە.

بێگار پێ کردن (کتپ) bêgar pê kirdin

١- بەخۆری ئیش پێکردن، سوخرەپێ کردن.
٢-زۆرلێ کردن، ناچارکردن.

بێگانە (ن) bêgane

١- ئەغیار، ئەوارە، بیانیی، تاجیک، غەوارە، نەناس.
٢- میڤان، میمان، میوان، مهڤان، مەهوان. ٣- نائاشنا، نابەڵەد، ناشنا، نەشارەزا
٤- ئاوارە، ئابۆر، دەربەدەر، هەڵوەدا، هەڵەتە.

بێگانە پەرست (ئان،ن) bêgane perist

ئەپرەش، جل خوار، خوێن خوار.

بێ گرێ وگۆڵ (ئان،ئاک) bê grêw gol

١- ساف، ساف ولووس، لووس.
٢- بێ قۆرت، بێ گرێ، بێ گرێ وقۆرت، ڕاست، ڕاستەوڕاست. ٣- بێ بەرهەڵست، بێ تەنگ وچەڵەمە، بێ گیروگرفت (ئاک).

بێ گوێ (ئان) bêgwê

١- کەڕ، گوێ قورس، گوێ گران.
٢- سەرڕەق، سەرسەخت، سەرکێش، قسە وەرنەگر، کەڵلەڕەق، هەرووک.
٣-لاسار، مانگر، مانگرتوو، یاخیی.

بێ گوێیی کردن (کتپ) bêgwêî kirdin

١- سەرکێشی کردن، فەرمان شکاندن یان ڕێز لێنەگرتن، لاساری کردن، مل بۆ نەدان.
٢- بەپێچەوانەوە ڕەفتارکردن، بەرگری کردن، ڕووبەڕەو ڕوو ڕاوەستان، ڕوو پەرپی کردن، ڕێز لێ نەگرتن، گوێ پێ نەدان.
٣- کەمتەرخەمی کردن، گوێ نەدان.

بێ گیروگرفت (ئان،ئاک) bê gîrwgrift

١- ب (ئاسان / ١).
٢- ب (بێ گرێ وگۆڵ / ٢).

بێلا (ن) bêla ١

خانوویەرە، ڤیلا، قەسر، قەسرێ.

بێ لا (ئان) bê la ٢

بێسووچ، بێقەراغ، بێکەنار.

بێ لانە (ئان) bê lane

بێ جێگاوڕێگا، بێ دەر، بێ دەرەتان.

بێ لایەن (ئان) bê layen

١- لانەگر، لانەگیر. ٢- گۆشەگیر.
٣- شەرنەویست، لاشەڕ.

بێ لەکە (ئان) bê leke

١- بێ پەڵە، پاک، پاک وتەمیز، خاوێن، سپی.
٢-بێ گەرد، داوێن پاک، وێژە. ٣- دڵ ساف.

بێلیتە (ن) bêlîte

سروود، گۆرانیی نیشتمانی یان قوتابخانە.

بێڵ (ن) bêl

ئەسپارە، بیرک، پیمەرە، تۆڵەمەڕ، مەڕ، بێر، مەرە.

بێماد (ئان) bêmad

بێمرس، بێمرێس، ڕووتاڵ، ڕووگرژ.

بێ مایە (ئان) bêmaye

١- تێ شکاو، فەقیرکەوتوو، مایەپووت، مایەپووچ.

٢- بـێ بـنج(مـرۆڤ)، خـراپ، گەنـد، نادروسـت، ناراست، هیچ وپووچ.

بێ موو (ئان) bêmü
ب (بێ تووک).

بێ مەیل (ئان) bêmeyl
١- بێ ئارەزوو، بێ تاقەت، بێ هەوەس.
٢- دڵ سارد، کەمتەرخەم.
٣ - خەمبار، خەمگین، خەمناک، غەمگین.

بێ مێشک (ئان) bê mêşik
١- بێئەقڵ، بێ بیر، بێ پت، بێ مـەژگ، بـێ مـەغز، بێ هۆش، بـێ یـاد، حـۆل، خرپـۆ، ڕەوتـەڵـە، میشکە پووت، وڕ، هوڕ، هەربی، هێڕ.
٢- کەرۆکە، کەللەزل، گەلحۆ، گەلۆر، کەم بیر، گەوج، گێچ، نازیرەکە.

بێن (ن.کی) bên(ki) ١
ب (بۆن).

بێن (ن.کی) bên(ki) ٢
پشوو، فەرکە، ووچان، هەناسە.

بێنەو بەرە پێ کردن (کتپ)
bênewbere pê kirdin
ب (ئەمسەر وئەوسەر پێکردن / ٢).

بێ نیاز (ئان) bê nîyaz ١
١- بـێ ئـیپ وزیـپ، بـێ بـڕیار، بـێ ڕا، دوو دڵ، ڕاڕ، نیگـەران. ٢- بـێ خەلەسـکو، بـێ گاشـین، بـێ مەبەست، دوورەمراز، دوور لەمرازەوە، نەویست، هەر لەخۆوە.

بێ نیاز (ئان) bê nîyaz ٢
بەرچاو تێر، تێر، چاف تێر، چاوتێر.

بێوار (ئان) bêwar
ب (بێ جا).

بێوڵە (ن) bêwļe
١- بەچکەی ورچ (بەراز یان گیانەوەر).
٢- دەسـتەکچ، دەسـتەکوڕ، منـداڵ، هـەرزەکار (بـە تەوسەوە).

بێوڵەت (ئان) bêwļet
١- بەدبەخت، چارە ڕەش، نەگبەت.
٢- ب (بەووم).
٣- بەد فەڕ، بێ فەڕ.

بێوڵەت بیر (ن) bêwļet bîr
ڕەش بین، کەراف بیر.

بێوڵەتی (ن) bêwļetî
بەدبـەختیی، چارەڕەشـیی، نەگبـەتیی، نـەهاتیی، هەژاریی.

بێ وەچ (ئان) bêweç
١-بێ کەڵک، کەودەن.
٢- نابەجێ، نادروست، نەگونجاو.

بێ وەخت (ن.ئان.ئاک) bêwext
١-ئێوارە،خۆرەزەرد، دەمەوئێوارە، زەردەپەڕ(ن)
٢- کتوپـڕ، لـەناکاو، لـەناگاو، ناکـاو، ناگـاو (ئـان، ئاک). ٣- کاتی تەنگانە ولێقەومان.
٤- کاتیکی بەیوم،ناوەخت.

بێ وەر (ئان) bêwer
١- ب (بێ بەر /١). ٢- بێ بارە، بێ بەش.

بێ وەی (ئان) bêwey
بێ ئازار، بێ زیان.

بێ هاوتا (ئان) bêhawta
بێ جـووت، بـێ جـۆر، بێوێنـە، تـاک، تـەنها، تـەڵێ، نایاب.

بێ هوودە (ئان.ئاک) bêhüde
١- ب (بێ کەڵک).
٢- بێخود، بێ سەروتا، فیڕۆ، هڵیت (ئان، ئاک).

بێ هۆش (ئان) bêhoš
١- ب (بێ مێشک).
٢-بووراوە، بیاوان، بێخود، لەهۆش خۆچوو.

بێهۆشکەر (ن) bêhošker
بێهۆش دارو، بێ هەستکەر، دەرمـانی بـێ هۆشـیی، سڕکەر.

بێهۆش کەوتن (کتن) bêhoş kewtin
١- بوورانـەوە، بیـاوان بـوون، بێخودبـوون، بێهـۆش بـوون، دڵ ڕۆیـین، لـەخۆچوون، لەسـەرخۆ چـوون، لەهۆش خۆ چوون. ٢- فێ گرتن، گەشکەگرتن.
٣- دڵ گرتن، غەمگین بوون.

بێهۆش کردن (کتپ) bêhoš kirdin
بووراندنـەوە، بێخـود کـردن، خـەوڵێ خـستن، کردنەخەو.

بێ هۆشی (ن) bêhošî
١- بێ بیریی، بێ مێشکی، گەوجی.
٢- بێ ئاگایی، بێخودیی، وڕیی.
٣- بوورانەوە، بیاوانی.

بێ هەست (ئان) bêhest
١- بێ مێشک، هەرووک.
٢- بێ ئاگا، بێ شعوور، نائاگا.

بێ هەوەس (ئان) bê hewes
ب (بێ مەیل ١/).

بێ هێز (ناو) bê hêz
بێ تاقەت، بێ توانا، بێ ووزە.
بێ هێزبوون (کتن) bê hêzbün
بێ تین بوون.
بێ هیڤی (ناو،کی) bê hêvî(ki)
١- بێ ئومێد، بێ بەهرە، بێ هیوا، دڵ سارد، نائومێد، ناهومێد، هەناسەسارد.
٢- بێ چارە، بێ دەرمان، دەست لێ شۆردوو.

بێ هیڤی بوون (کتن،کی) bêhêvî bün(ki)
نائومێدبوون، هیوانەمان.
بێ یەکە و دوو (ئاک) bê yekwdü
١- یەکسەر، یەکەن دەردوو، ڕاستە وڕاست.
٢- بێ دواخستن، گورج، لەپڕ، لەپڕێکدا، لەمەودایەکی کەمدا، هەرئێستا.

کۆتایی پیتی - ب -

End of

- پ -

- P -

پ، پـ (ن) p
سیهەم پیتە لەو ئەلف وبێیەی ئێستا زمانی کوردی پێ دەنوسرێت، پیتێکی کۆنستانتە.

پا (ن) ١ pa
بن، بێخ، سا، لا.

پا (ن،کل) ٢ pa(kl)
ب(پێ).

پا (ن) ٣ pa
بەش، پار، پای، پشک.

پا (ن،ناک،پ) ٤ pa
بەر، بەرایی، پێش، پێش دەم.

پا (ن) ٥ pa
پەلەپیتکەی تفەنگ... سیپە، ماشە، ماشەر.

پا (ن) ٦ pa
پلە، جێ پێ (لەسەر پەیژە).

پا (ن) ٧ pa
پێی وولاخ ، قاچی وولاخ ، لاق، قول.

پائەوشار (ن) paewşar
پاگیرە، تەختەی جۆلایی، تەختەی ژێرپێی (جۆلا).

پا برین (کتن) pa birîn
پێ لێ بڕین، بەمیوانیی نەچوون، نەچوونە لا، میوانداریتی نەکردن.

پا بەرە (نک) pa bere
ئاوەل کراس، دەرپێ، هاوەل کراس، پاپۆش، پاوەرە، شوال، شەروال.

پا بەزەوی نەکەوتن (ئد) pa be zewî nekewtin
خۆش دەماخییبوون، دلشادبوون، پێخۆشحاڵ بوون، شادمان بوون.

پابەند (نک.) ١ pabend
پێوەند، پاشبەند، پاشبەن، پاشوەن، پێبەند، زنجیری پاشووی وولاخ، کۆت (ئەو زنجیرەی وولاخی پێ دەبەسترێتەوە)، ئێشکیل.

پابەند (ن.) ٢ pabend
پێ بەند، پێ بەندیی، تەگەرە، کۆسپ.

پابەند (ئان، خ.) ٣ pabend
بەستراو، جموجۆڵ بۆ نەماو، دەست وپێبەستراو، قاچ بەستراو، هێلراو.

پا بەیەکدا هاتن (کتن.) pa beyekda hatin
پێ لەپێ گیران، ئاڵۆزان، پێ بەیەکدا هاتن، شپرزە بوون، سەر لێ تێکچوون.

پا بێل (ن) pabêl
پێ بێل.

پاپ (ن) pap
خلتە، تلپە.

پاپا (ن) ١ papa
مەترانی ڕۆما، سەرەک قەشە، سەرگەورەی کەنیسەی ڕۆمانی کاتۆلیک، قەشەی کەنیسەی ڕۆژهەلات، گەورەی ئاینی عیسایییەکان.

پاپا (ن) ٢ papa
خەمخۆریی، دەربەستیی، مشووردارێی، هۆڵ.

پاپا (ن،کل) ٣ papa(kl)
بێ گوێیی، سستیی، کەم تەرخەمیی.

پاپاچینە (نک) papaçîne
پاچینە، پلیکانە، پیپلیکانە، پلە، پارچینە، پیپلکانە، پێجێ (لەسەر دیوار، دیواری ناوبیر، قەدی بەرزەک)، قادرمە.

پاپاکردن (کتن،کتپ) ١ papakirdin
خەمخۆریی لێ کردن، خەم لێ خواردن، بەتەنگەوەبوون، دەربەست هاتن، گوێ پێدان، مشوورخواردن، مشوور لێ خواردن.

پاپاکردن (کتن) ٢ papa kirdin
پشوودان، چاوەڕوانیی کردن، خۆگرتن، ڕاوەستان، سەبرگرتن.

پاپا کردن (کتپ) ٣ papakirdin
بێگوێیی کردن، سستیی کردن، کەمتەرخەمیی کردن، گوێ پێنەدان.

پاپل (ن) papil
وەچ، لق، پۆپ، بن لق، ژێرلق.

پاپۆڕ (ن) papor
کەشتی، گەمی، گەمیە، واپۆڕ، تریچە.

پاپۆڕەوان (ن) paporewan
ئاڤژەن، بەلەمەوان، زریەوان، کەشتیەوان، گەمیەوان.

پاپەتی (ئان،ناک) papetî
پێپەتیی، پێخاوس، پێ پێلاو، پێخواس، پیخاوس.

پاپی (ن) ١ papî
چاو، دیدەوان، زیرەوان، شاندیی، شوفار، نهێنبەر، نهێن دز، نێرراو، جاسووس، پەیجۆر، سیخوڕ.

پاپی (ئان،ن) ٢ papî
١- دەربەس، بەمشوور.
٢- مامەخەمە، خەمخۆر، خەمکەی خەمان (ن).

پاپیا ساوین (کتپ) papiya sawîn
پاپێدا ساوین، پۆشاندن، پۆشانن، پۆشیین، پێ پێداسوون، پەنهان کردن، چاو قوچاندن(لەشتێ)، شاردنەوە.

پات (ن) ١ pat
تاف، تاو، چاخ، چاخک، دەم، کات، گاف، کاو.

پات (ئان) ٢ pat
پاتە، چۆن یەک، وەک یەک، دووبرالەیی.

پاتاڵ (ئان) ١ patal
١- بوودەلە، بێکارە، هیچ وپووچ (مروپ).
٢- حەپۆل، حۆل، زلحۆل، گەلحۆ، گەلۆر، گەوج، گێل، گەمژە.

پاتاڵ (نک) ٢ patal
پاتە، پاچک، پەڕۆ، پاخ، پڕنۆل، پڕتاڵ، شرە.

پاتوو (ن) patü
پاتۆ، کۆڵوو، کۆلووەنان.

پاتۆس (ن) pato
پالە فانە، کەمپاین، ماشینی پالەیی، مەکینەی دروێنە.

پاتە (ن) pate
ڕێز، سڵاو، سوپاسگوزاریی، ڕۆژ باش یان شەوباشیی.

پاتە خۆر (ن،ئان) patexor
بەکرێگیراو، چلکاوخۆر، نۆکەری بێگانە.

پاتێل (ن،لو) patêl(lu)
پاتێل، پاتیە، مەنجەڵۆکە، مەنجەڵ.

پاجا (ئاک) paca
بەجارێک، بەجاریکا، پاژا، پاک، خڕ، گشت بەیەک جار، یەک هەوا.

پاجڤە کرن(کتپ،کی) paçve kirin(ki)
وەرگێران، تەرجەمەکردن، شت گۆڕین لەزمانێکەوە بۆ زمانێکی دیکە.

پاجە لە (نک) pacele
کۆت، پێچەڵە.

پاچ (ن) paç
پارچ، پارچک.

پاچاڵ (ن) paçal
پێچاڵ (جۆلا، ئاسنگەر).

پاچاڵ (ن) paçal
بێئارامیی (لەبەر ئێش وئازار).

پاچاڵ کردن (کتن) paçal kirdin
بێئارام بوون، نەسرەوتن(لەتاو ئێش وئازار).

پاچاڵ کردن {لەسپ}(کتن،کتپ) paçal kirdin
سمکۆڵ کردن.

پاچڕا (ن) paçira
پێ چرا، چرادان.

پاچک (ن) paçik
پاتاڵ، پەڕۆ وپاتاڵ.

پاچک (ن،رو) paçik
گاڕس.

پاچکاریی کردن (کتن،کتپ) paçkarî kirdin
ئیش کردن، پالەیی‌کردن، کریکاریی کردن.

پاچکاریی کردن (کتن) paçkarî kirdin
زۆرماندووبوون، کەشەنگ بوون.

پاچک کردن (کتپ،کل) paçik kirdin(kl)
سەرووپێ لێ نان.

پاچک کردن (کتپ) paçik kirdin
پێچ دان، لوول دان، هەڵپێچان.

پاچکە(ن) paçke
پێچکە، قاچ، پێچک.

پاچە(نک) ١ paçe
سەرووپێ، کەلەپاچە (مەڕ یان بزن)، پاچکە، پاچک.

پاچە(ن) ٢ paçe
دامێن، داوێن(چیا).

پاچە کۆڵە کردن (کتپ) ١ paçekole kirdin
بەپاچ ناو دیراو هەڵکەندن.

پاچە کۆڵە کردن (کتپ) ٢ paçekole kirdin
ب(پاک کردنەوە)، (ئاشیف کردن).

پاچینە (ن.) paçîne
١- پلە، جێپێ، شوێن پێ (لەسەر پەیژە)، پلیکانە، پێپلیکانە.
٢- پاپاچینە، پێچینە، شوێن پێ [لەسەردیوار یان {بەرزەک} هەڵکەندراو].

پاچیین (کتپ.) paçîn
هەڵپاچیین، داپاچیین، داتاشیین.

پاخ (ن.) pax
سەرنج، کنە، لێ کۆڵینەوە، لێ وردبوونەو، چەوت وچیلە.

پاخاف کرن (کتن) paxafkirn
سـەرنج لێ دان، کنـەتیاکردن، کنـەکردن، لێ کۆلینەوە، لێ ووردبوونەوە

پاخر (ن) paxir
مس.

پاخستن (کتن،کل) paxistin(kl)
بەجێ مان، پێخستن، جێمان، لەپـەل وپـۆکەوتن، لەپێکەوتن، ماینان، مانەوە، ماندوو بوون.

پاخلیسکان (کتن) paxilîskan
پاخزیان، پاخلیسکیان، پێ خـزان، پـێ خلیسکیان، خزان، خزیان.

پاخوا (ن) paxwa
تەپ، تەپە، کۆمەڵ.

پاخۆشە (ن،ئان) paxoše
پاشیل، پێخۆشە، پێشیل.

پادار (ئان) ١ padar
پێدار، خاوەن پێ(گیاندار)، بەپێ، پێڕەووک.

پادار (ن) ٢ padar
قەد (درەخت)، ناوقەد (کۆڵەکە).

پادار (ن) ٣ padar
کۆڵەکە، پایە.

پادار بگرە بێ پا ماڵی ویمانە (پن،هە)
padar bigre bê pa maḻî wêmane(he)
کەسێ دەیڵێ (کاتی نان خواردن) بۆ مەبەستی هەڵپەکردن وپەلاماردانی خواردنی بەتام کەلەوانەیە زوو لەسەر خوان نەمێنێ.

پادار بوون (ئد) padarbûn
زوو هەستانەسەرپێ، ڕابوون، هەستان، هەڵستان.

پاداش (ن) padaš
ئیزا، ئێزا، پاداشت، چاکەبەچاکە، خەرامانە، سزا، سەزا، کارنک.

پاداش پێ دان (کتپ) padaš pêdan
مووچە پێدان.

پاداش دانەوە (کتپ) padaš danewe
پاداشت دانەوە، چاکەبەچاکە کردن، چاکەدانەوە، چاکـەکردن بەرامبـەر کەسـێ، چاکـەکردن لەگـەڵ کەسـێ بەرامبـەر چاکەکـەی خـۆی، چاکـە لەگـەڵ کردن(بەرامبەر بەچاکە)، خەرامانە پێ دان.

پادان (کتن) padan
نزیین، شان پیاداکردن.

پادان لەپەین (ئد) padan lepeyn
کـاری هیـچ وپـووچ کـردن، ڕەفتـاری بێنـرخ کـردن، گەوجایەتی کردن.

پاداو (ن) padaw
پێ داو، داو (لەتامۆسک دروست کراو).

پادەشت (ن) padešt
پێدەشت، چۆلگە، چۆلەوان، دەشت.

پار (ن) ١ par
پا، پای، پشک، بەش.

پار (ن) ٢ par
پارسال، پارەکە، ساڵی پار، ساڵی ڕابوردوو.

پارازتن (کتپ) paraztin
ب (پاراستن).

پاراژۆ (ن) parajo
ب (بەخێوکەر).

پاراستن (کتپ) parastin
ئاگـاداری کـردن، ئاگـالێ بـوون، ئێشکە لێ گـرتن، پارازتن، چاو تێوەبوون، چـاودێری کـردن، چـاودێری لێ کردن، چاو لێ بوون.

پاراو (ئان) ١ paraw
پڕ لەئاو، تەڕ، تەڕوبڕ، تێرئاو، تێراو.

پاراو (ئان،ن) ٢ paraw
ب (ئاویە).

پاراو (ئان) ٣ paraw
ب (ئاودار / ١).

پارت (ن) part
دەستە، کۆمەڵە.

پارتی (ن) ١ partî
برادەر، دۆست.

پارتی (ن) ٢ partî
کۆمەڵەیەکە ڕێکخراوی ڕامیاریی.

پارتیکل (ن) ١ partîkiḻ
ئالاو، ئالەت، ئامراز، ئامێر، ئەمراز، ئەوزار.

پارتیکل (ن) ٢ partîkiḻ
یەکەیەکی بچووکە لە ئاخاوتن ، هەموو ئەو وشانەی گەردان ناکرێن وشەکانی ئاخـاوتن بێجگـە لـە(نـاو) و(کـردار) بەشـێکی بچووکـە لـەئاخاوتن وەکە : ئامرازەکانی (پـێوەندی و وەپـاڵ خـستن وپێشگر و پاشـگر و پرسـیار و سەرسـوڕمان و بانگهێـشتن) و نـاوەڵکرداری یـەک برگـەیی بەشـێکی کـورت ونائەگەردانی ئاخاوتنە.

پارچە (ن) ١ parçe
١-برگە، پار، پارە، پەرچە، پینە، تیکە، تیلماسکە، تیلمـە، سفن، کوت، کـەرت، کـەرتک، کـەرک، لـەت،

پاری. پسپان. ٢- بەش، پشک، پل، چنکە، هێند، پەترۆک، پرزۆل. ٣- قوماش، کالا، کوتاڵ.

پارچە (نک) parçe [2]

برشت، تیکەقوماش، سەرەمقەست، تلاشە.

پارچە پارچە (ئان) parçe parçe

بربر، بەش بەش، پشک پشک، جون جون، جۆجێ، قەت قەت، کوت کوت، لەت لەت، پل پل.

پارچە پارچە کراو (ئان) parçe parçe kiraw

ب(ئەنجنداو).

پارچە پارچە کردن (کتپ) parçe parçe kirdin [1]

١- پەل پەل کردن، کوت کوت کردن، کەرت کەرت کردن، لەت لەت کردن، ژ هەڤ بەلاکرن، پژلاندن. ٢- شکاندن، ورد کردن.

پارچە پارچە کردن (کتپ) parçe parçe kirdin [2]

بەش بەش کردن، جوێ کردنەوە، جیاجیاکردنەوە.

پارچە فرۆش (ن) parçe froš

بازرگان، بەزاز، بیزاز، بیزی فرۆش، کوتاڵ فرۆش.

پارچە کراو (ئان) parçekiraw

بڕاو، پارەپارە، پارەکراو، پەرت کراو، دراو، جودابووەوە، کوت کراو، لەت کراو، لیک کراوە، هەلاهەلا.

پارچە کردن (کتپ) parçekirdin [1]

ئەنجنین، جنین، لەت کردن، ورد کردن، هەنجنین، پل کردن، کوت کردن.

پارچە کردن (کتپ) parçekirdin [2]

ب (پچڕاندن).

پارخوان (ن) parxwan

ڕان، لاران، هەردوو تەنیشتی ڕان.

پاردە (ن) parde [1]

خەندەق، زێوارە، کەند، کەندەک.

پاردە (ن) parde [2]

دیوار، تیکار، کۆسەر، تاک، ڕاستەدیوار.

پارزوون (ن) parzün

پارزن، پالێو، پالێونە، پالێوەر.

پارس (ن،نا) pars [1]

ب (بەوڕ).

پارس (ن) pars [2]

دەرۆزە، سوال، سوالکەری، دەرۆزە، گەدایی، لە ئەچنیی، پارسە.

پارسا (ئان) parsa

لەخوا ترس.

پارس کردن (کتن) pars kirdin

دەرۆزەکردن، سوال کردن.

پارسە (ن) parse

ب (پارس).

پارسەک (ن،ئان) parsek

دەرۆزەکەر، سوالکەر.

پارسەنگ (ن) parseng

بەرسەنگ، پاسەنگ، وەرسەنگ.

پارسەنگ خستنە پاڵ (کتپ) [1]

parseng xistine pal

بەرسنگ گرتن، پاسەنگ کردن، وەرسەنگ کردن.

پارسەنگ خستنە پاڵ (ئد) [2]

parseng xistine pal

ناووناتۆرە شوێن خستن، ووتەی سووک خستنەپاڵ، ناوسووک کردن، ناو لێنان، ناووناتۆرە لێنان.

پارکەر (ن) parker

پارکیر، پارگیر، تەشی، تەشیلە، کلافەگیر، پاهەلگر، خوری گل، کلافەهەلگر.

پاروو (ن) parü

پابۆلە، پاری، تیکە.

پاروو خستنە بەر دڵ (ئد) parü xistine ber dil

ب (بەردل خستن).

پارووکردن (کتپ) parü kirdin

بابۆلەکردن، بەپاروو کردن(خواردن)، پارووگرتن، کردنە بابۆلە، کردنەپاروو، کردن بەپاروو.

پارووگرتن (کتپ) parü girtin

ب (پاروو کردن).

پاروو گلاندن (کتپ،کتن) parü glandin

بابۆلەی گەورەکردن، پارووگرتن، پارووی زل گرتن.

پارووگلێن (ئان) parü glên

تیکە گلێن، زۆر خۆر وسکەڕۆ.

پارووی گەورە گلاندن (ئد)

parüy gewre glandin

١- ب(پاروو گلاندن). ٢- بەرچاوتەنگ بوون. ٣- بەتەماع بوون. ٤- بەرز فرین.

پارە (ن) pare [1]

ب (پارچە / ١).

پارە (ن) pare [2]

١- پوول، دراو، پەرە. ٢- داهات، سامان، ماڵ، دەولەت، پارە وپوول، نەختینە.

پارە، پارە ئەهێنێ (پن) pare, pare ehênê

پارە، پارە رادەکیشێ، پارە پارە ئەدۆزێتەوە یان

پەیدا دەکات.

پارە پارەکردن (کتپ) pare pare kirdin

ب (پارچەپارچەکردن).

پارەپەرست (ئان) pare perst

پارەخۆشەویست، پوولەکیی.

پارەپیس (ئان) parepîs

پیسکە، چرووک، رژد.

پارەچلکی دەستە (پن) pare çilkî deste

وریا کردنەوەیە لەبارەی زوو لەدەست چوونی پارەوە، پارەدار ئازادە لەچۆنیەتیی خەرج کردنی پارەی خۆی.

پارەدار (ئان) paredar

خاوەن پارەو پوول، دەوڵەمەند، سامانداز، ماڵدار، دەوڵەمەند، کۆک، خۆش گوزەران، بووە.

پارەسنگی لەزەوی نادات (پن)

pare singî lezewî nadat

خۆی بۆ پارە ناگۆڕێتەوە، گوێنەداتە ماڵی دنیا، ناوی خۆی لاپەسەندترە وەک لەماڵی دنیا.

پارەکردن (کتن) parekirdin

بەبەهرە بوون، پڕ سوود بوون، سوودبەخش بوون، نرخ کردن.

پارە گۆڕینەوە (کتپ) pare gorînewe

پارەچواندن،

پارەوپوول وچەکی‌بانق چواندن یان گۆڕینەوە، پوول گۆڕینەوە.

پارەوپوول پێ نەمان (کتن)

pare w pul pêneman

تیک شکاندن، تێکەوتن، سوخت بوون، لات بوون، کەوتنە سەر ساجی عەلی.

پارەی چەرمگ بۆ رۆژی رەش (پن)

parey çermig bo rojî reš

ماڵی سپی بۆ رۆژی رەش.

پارەی خەلک کیسە نەدرێنێ (پن)

parey xelk kîse edrênê

چی قەرزاریی بیدەرەوە و کیسەی باخەڵت سەلامەتە.

پارەی زۆر سەر شۆڕیی دێنێ (پن)

pareyzor ser š orîdênê

ئەو کەسەی پارەی زۆری لەرێگەیەکی ناراستەوە هاتبێتە دەست لەوانەیە بەد رەفتاریی پێوەبکات.

پارەی نوستوو (نک) parey nustû

پارەی پاشەکەوت(کراو)، پارەیەکە لەلاوە دانرابێ ونەخرابێتە سەوداو مامەڵەوە

پارێز (ن) [1] parêz

ب (باخ.).

پارێز (ن.) [2] parêz

ب (پارێزگاریی).

پارێز (ن.) [3] parêz

ب(پارێزگا).

پارێز (ن.) [4] parêz

قەرەووڵ، سەرنج، چاوەچاو، پەرهێز.

پارێز بوون (کتن،کتپ) parêz bûn

پارێز کردن، پارێز لەهەندێ خواردەمەنیی کردن، خۆلادان لەهەندێ خواردەمەنیی، دوورە پەرێز بوون لەهەندێ خۆراک، پەرەزییکردن، رێجیم کردن.

پارێز چوون (کتن) [1] parêz çûn

بەپارێزێ چوون، بەپارێز بۆ رۆیین، قەرەووڵ چوون، قەرەکەوتن.

پارێز چوون (کتپ) parêz çûn [2]

قەرەووڵ لێگرتن، نیشانەکردن، نیشانەلێ گرتن.

پارێز چوون (کتن،کتپ) parêz çûn [3]

چوونە ناوپارێز، چوونە ناوحەشارگە، خۆ خستنە ناو بۆسەوە.

پارێزشکاندن(کتپ) parêzškandin

گەڕانەوە سەردۆخی جاران لەسەبارەت بەخواردەمەنی یەوە.

پارێزڤان (ن،کی) parêzvan(ki)

ب (باخەوان).

پارێز کردن (کتپ) parêzkirdin

خۆ پاراستن لە...، خۆ دوور گرتن لە... خۆ لەشتێ پاراستن، دوورە پەرێز لێڕاوەستان، پەرهێز کردن.

پارێزکەر (ن) parêzker

پارێزەر، چاودێریکەر، ئاگادارێکەر.

پارێزگا (ن،س) [1] parêzga

بۆسە، پارێز، پارێزگە، پازگە، پاسکە، حەشارگە. سەنگەر.

پارێزگار (ئان) [2] parêzgar

پارێزکەر، خۆپارێز، خۆلادەر (لەخواردەمەنیی ناجۆر)، دەس پارێز (لەهەندێ خواردن).

پارێزگاری (ن) [1] parêzgarî

ئاگادرایی، پارێز، پارێزکاریی، پارێس، خۆپارێزیی. کاری نەخواردنی هەندێ خواردەمەنیی کەبە ئەو کەسە نەکەوێ... پەرهێز، پەهرێز، پەرهێزیی. پیمز. رێجیم، رژێم.

پارێزگاری (ن) parêzgarî [2]
خودداریی، دوور بینیی.
پارێزگاری (ن) parêzgarî [3]
بیداریی، وریایی، چاوەچاو.
پارێزگاری کردن (کتپ) parêzgarî kirdin
ب(پاراستن).
پارێزگە (ن.) parêzge
ب(پارێزگا).
پارێزەر (ن.) parêzer [1]
پاش میر.
پارێزەر (ن.) parêzer [2]
بەرفەدەر، دەمراست.
پارێزەر (ن) parêzer [3]
ئاگاداریکەر، ئاردەڵ، ئیشکچیی، ئیشک گر، پاسەبان، پاسەوان، پاراژۆ، چاودێر، چاودێریکەر، حەس حەس، دیدەوان، سەرپەرشتیکەر، کیشکچیی، نقادا، نەیرفان، واژەر، وەردیان، یاساوڵ.
پارێڤ (ن.کی) parêv(ki)
رۆست، قوشباشی، گۆشتی برژاو.
پارێن (ن.نا) parên
پارکۆلە، پارگوێر، پارونەک، پارۆنەک، پارینە، کۆلە، گولکی پار، گوێرەکەی ساڵە وەخت، گوێرەکەی یەک ساڵە، گوێرەکەی پار، مێنگوێن، نۆیین، پانێر.
پارێنک (ن) parênik
پارگۆن، پارکۆن، پارپوینک، پارگیی، جۆگەی قەراغ دەوار، ئاوەڕێی دەوروبەری رەشماڵ، پارێنک(قەراغ سەنگەر).
پارانەوە (کتپ) paranewe
پاڕیانەوە، شت داواکردن (بەمل کەچییەوە)، لاڵانەوە، لاڵیان.
پارزان (کتن) parzan
بەدڵۆپە هاتنەخوار، رایی بوون(ئاو...).
پارزیین (کتپ) parzîn
ب (ئاوپاڵ کردن ١/).
پارۆ (ن) paro
١- پارو، چەپە، سەوڵ.
٢- بەفرماڵ، خاکەنازەدارینە.
پارۆکلە (ن) parokle
رەورەوە.
پاروودان (کتپ.کتن) parüdan
سەوڵ لیدان، بەلەم ئاژۆتن.

پاروژەن (ن) parüjen
سەوڵ لیدەر.
پارەس (ن) pares
پاگا، پەی، پاگە.
پارەوکە (ئان) parewke
پارۆکە، پێپڕەوکە (منداڵ).
پازناووک (ن) parznawük
نوێل.
پاژ (ن) paj
بەش، هیند.
پاژنە (ن) pajne
١- پاژنۆ، پاشنە، گولمە گۆشتی بەشیی دواوەی قولەپێ، پەحنی. ٢- پاژنەی گۆرەویی یان پیلاو.
پاژنەدەرگا (ن) pajnederga
گرێژەنە، گیجەنە.
پاژۆخ (ن.) pajox
١- پاسوخ، وەلام، وەرام.
٢- بەرپەرچ، بەرپەچ، رەت، بەلگە.
پاژە (ن.) paje
بەلگە، سەلمێن.
پاژەر (ن.) pajer
پاژدەر، پاشدەر، تیرەک، دووگر، دووگری، دیرەک، پایە،ئەستوون، ستوون.
پاژەرەژ (ن.) pajerej
گۆپکە، چرۆ، گۆپیتە.
پاژینە (ن) pajîne [1]
سوس، کەپەک.
پاژینە (ن) pajîne [2]
دانەرۆکە.
پاژیی (ئاک) pajî
کەم تابێژێ، بەشێکیکەم، شتێکی کەم.
پاس (ن) pas [1]
ئۆتۆمبیل.
پاس (ن) pas [2]
پاسەوانی، چاودیاری، چاودێریکەر، چاودێری، چاوێرکەر، پارێزەر، وەردیان، یاساوڵ.
پاس (ن) pas [3]
پاشەکشە.
پاس (ن) pas [4]
پەتە، پاسپۆرت، پەساپۆرت، روخسەتنامە، کارت، بلوەر نامە، بروانامە، پاژ، تکت، گوزەرنامە، لایسن، پاسوان، بلیت، کۆپۆن.

پاسا (ن) ¹ pasa
پۆشە، پۆشیە، سەرپۆش، سەرقاپ.
پاسا (ن) ² pasa
پەردە، تارا، پەچە، چارشێو، پۆشێن.
پاساردان (کتن) pasardan
داخی دڵ ڕشتن(بەکەسێ)، کاسەی تووڕەیی ڕشتن (بەسەرکەسێکدا)، زۆر تووڕەبوون، ڕق هەستان، فیشەکێی‌بوون.
پاساکردن(کتن،کتپ)¹ pasa kirdin
١- لەبیرخۆ بردنەوە، لەیادی خۆ دەرکردن، فەرامۆش کردن. ٢- خۆ لێ گێل کردن، خۆ ناشی‌کردن، خۆ نەزان کردن.
پاساکردن (کتپ) ² pasakirdin
پامال کردن، پێشێل کردن، خستنەژێر پێ، پاکۆت کردن، لەقەشێل کردن.
پاساکردن (کتپ) ³ pasa kirdin
پۆشین، داپۆشین، سەرداپۆشین.
پاساکردن (کتپ) ⁴ pasa kirdin
بووراندن، چاو پۆشیی لێ‌کردن، لێ‌بووردن، لێ‌خۆش بوون، بەخشین.
پاسرگیاک (ئان) ¹ pasirgyak
بریندار، زامدار، کۆڤاندار.
پاسرگیاگ (ئان) ² pasirgyag
ئاوساو، سووربووەوە، سوور هەڵگەراو (پێست)، گرمژاو بوو، گرمژاویی.
پاسقاڵ (ن) pasqal
سوعبەتچیی، گاڵتەچیی.
پاس کردن (کتپ) ¹ paskirdin
پاراستن، ئاگاداریی‌کردن، چاودێریی کردن.
پاس کردن{سەگ} (کتن) ² paskirdin(seg)
حەپەحەپ کردن، گەفیین، وەڕیین (سەگ).
پاس کردن (کتپ) paskirdin
ب (پاراستن).
پاسوخ (ن) pasux
پاسوخ، وەڵام، وەرام، پاژۆخ.
پاسە (ئاک،ئان) pase
ئاوەها، وەها، وا، ئاوا، بەوجۆرە، بەوچەشنە، ئاوها.
پاسەرنیان (کتپ) paserniyan
بەشویندا ڕۆیین، پێ هەڵگرتن، شوێن دۆزیی‌کردن، شوێن ڕۆیین.
پاسەوان (ئان،ن) pasewan
ئاگاداریکەر، ئێشکچیی، پاریزەر، پاسەبان، پیش قەرەووڵ، چاویار، دیدەوان، قۆشەن، قەرەغوڵ، قەرەگوڵ، قەرەووڵ، کێشکچیی، نۆبەچیی، نۆگەچیی.
پاسەوانی (ن) pasewanî
ئاگاداریی، ئێشکچیتیی، پاس، چاودێریی، چاویاریی، دیدەوانیی، کێشکچیتیی، نۆبەچیتیی، سەرپەرشتیی، چاوێریی، کێشکڤانیی.
پاسەوانی لێ کردن (کتپ) pasewanî lê kirdin
ب(ئێشک گرتن / ٢).
پاش (پ،ئاک) paš
پاشان، پاشەوە، دوای شت.
پاشا (ن) paša
پاتشا، پادشا، شا، گەورە وسەرۆکی وڵات، سان.
پاش ئاخوڕ (نک) paš axur
پاشاخوڕ.
پاشاخوڕ (نک) pašaxur
پاش ئاخوڕ، پاش مەنە، بەرماوەی ئاخوڕ، پەساخوڕ، پاشەڕۆک.
پاش ئاراو (ن) pašaraw
پاشۆراو، پاشاراو، پەساو، چڵکاو، دوائاراو.
پاشاگەردانی (ن) pašagerdanî
بێ‌سەرۆکیی، بێ سەری گەورەیی، بێ شیرازەیی، پاشا گەردانێ، پشێویی(بەهۆی نەمانی گەورە وسەرۆکەوە)، ستەم، بێ‌یاسایی، خۆ خۆیی، هەرکەسە بۆ خۆی.
پاشان (ئاک) pašan
ئەودەمە، ئەوسا، ئەوکاتە، ئیتر، بەوپێیە، پاشی، پاشیین، دواگین، دوای ئەودەمە، دوای هەموان، دیشت ڤە، دوایە،د وایی، دۆتر، کاتێکی تر، لەمەولا، لەوکاتەوە، دواجار.
پاشای سەر لەتە ختی، بنوارەوە ختی (پن)
pašay ser textî, binware wextî
ئەگەر بوویت بە فەرمانڕەواچاوی بەزەییت لە میللەتەوەبێنت.
١- ئەگەر ویستت لەکەسێ تێبگەیت فەرمانڕەوایی بدەرە دەست. ٢- ئەوەی نەتوانێ فەرمانڕەوایی خۆی بکات، ناتوانێ فەرمانڕەوایی خەڵکی تربکات.
٣- ئەوەی فەرمانڕەوای خۆی بێ، دەتوانێ فەرمانڕەوایی بگرێتە دەست.
پاشایی (ن) pašayî
پاتشایی، پادشایی، گەورەیی وسەرۆکایەتیی دەوڵەت.

پاشایی(ن.،خ.) pašayî
خۆش گوزەرانی، ژین خۆشی، شادمانی.
پاشبەند (ن.) pašbend
ب (پاشگر).
پاشبین (ئان.) pašbîn
گورج وگۆل، وریا.
پاشتەرک (ن.) pašterk
ب (پاشکۆ).
پاش خستن (کتپ) pašxistin
بەجێ هێلان، پاش هێلان، خستنەکاتێکی تر، دواخستن ، ماتەڵ کردن.
پاشخوان (نک) pašxwan
ب (پاشماوە).
پاش خورج (ن) pašxurc
ب (پاشکۆ).
پاشدار(ن،س) pašdar
پاشەنگ، دومان، دومای لەشکر، ڕەدیف.
پاشدز (ن) pašdiz
بنەدز، پاشدزە، پاشکەوان، شەریکەدز، هاوکاری دز، یاریدەدەری دز.
پاشدە (ئان) pašde
بەجێماو، پاشکەوتە، پاشکەوتیی، پاشکەتیی، درەنگ هاتوو، دواکەوتوو، دواکەوتە، دواماو، شوندەماو.
پاش ڕۆژی کردن (کتپ) paš rojîkirdin
ئابووریی کردن.
پاش ڤە چوون (کتن،کی) paš ve çün(ki)
ب(پاشەکشەکردن).
پاش ڤە دان (کتن،کی) paš vedan(ki)
دوورکەوتنەوە، هەڕاکردن لەمەیدان، ڕاکردن، ڕەڤین، ڕەوین.
پاشقول (ن) pašqul
پاچەقول، پاچەقولی، پەنجەقولی (زۆرانبازیی).
پاشقول گرتن (کتپ) pašqulgirtin
پێدانەبەرپێ (کاتی زۆران)، گلاندن (لە زۆرانبازیدا).
پاشقول لێ گرتن(کتپ) pašqul lêgirtin[1]
ب (پالیدان).
پاشقول لێ گرتن(کتپ) pašqul lêgirtin[2]
پیلان بۆ کەسێ گێران، داو بۆنانەوە، فێڵ لێ کردن.
پاشکۆ(ن) paško
بەستە، بارگە (پشت سوار)، پاش خورج، پاشەخورج، پاش تەرک، پاش تەرکی، تەرک، خەرج، هەگبە.
پاشکەوان (ن) paškewan
پاش دزە، پاشقەوان، پاشگەوان، پاشماشە، فیشەک فرێدەر(تفەنگ)، فیشەک کێش.
پاش کەوتن (کتن) paš kewtin
بەجێمان، دواکەوتن، شوندەمان، کەوتنەدواوە، ماتەڵ بوون.
پاش کەوتوو (ئان) paškewtü
ب (پاشدە).
پاش کەوە (ئان) paškewe
ب (پاشدە).
پاشگر (ن،ری) pašgir [1]
پاشبەند، پاشتێ، پاش هاتوو، کلکە، کۆتابەند: (برگەیەکە دەخرێتە دوای وشەوە بۆ مەبەستی گۆڕینی واتاکەی یان پێکهێنانی وشەیەکی نوێ) برگەیان کۆمەڵە برگە یان وشەیەکە دەخرێتە سەر کۆتایی وشە یان بنچینەی وشە بۆ مەبەستی گۆڕینی واتاکەی، بۆ پێدانی کارێکی ڕێزمانیی، یان پێکهێنانی وشەیەکی نوێ.
پاشگر (ن،ری) pašgir [2]
هەڵەپاس، پاشدڕ، نهێنگر (سەگ).
پاش گۆتە (ن) pašgote
پاش ملە، پاشملە، پاش ووتە، غەیبەت.
پاش گوێ خستن (کتپ) paš gwê xistin
بەلاوەنان، پشت گوێ خستن، سستی کردن، کەمتەرخەمیی لێ کردن، گوێ پێنەدان.
پاشگەز (ئان) pašgez
پاشگەزبوو، پەشیمان، پوشمان، زوڤان، پەشیوان، پەژیوان، پاشگەزەوەبوو.
پاشگەزبوونەوە (کتن)[1] pašgezbünewe
بادانەوە، پاشەکشەکردن، پەشیمان بوونەوە (لەبیروڕا)، وادانەوە، هەڵگەڕیانەوە، گەڕانەوە، گەڕیانەوە، پەشیمانیی حاسڵ کردن، داخ بۆ خواردن.
پاشگەزبوونەوە (کتن)[2] pašgezbünewe
کشانەوە(لەبیروڕا)، هەڵگەڕانەوە(لەئایین).
پاشگەزی (ن) pašgezî
پەشیمانی، پوشمانی، زوڤانی، پەژیوانی، پاشەکشە.
پاشماشە (ن) pašmaše
ب (پاشکەوان).

پاشماوە (نک) pašmawe
بەرماوە، پاش خواردن، پاشخوانە، پاشخوان، میراتیی.

پاشماوە (ن) pašmawe [1]
بۆماوە، پاشماگ، پاشماوەی مردوان، پێ براو، میراتیی.

پاشماوە (ن) pašmawe [2]
بەرماوە (ئاو یان شلەمەنیی).

پاشماوە (نک) pašmawe [3]
برشت، برکە، پاشمەنە، تلپە، خلتە وخەوال، ڕیزە.

پاشماوە (ن) pašmawe [4]
پیما، پیماو، ماوە.

پاشماوە (نک) pašmawe [5]
دیرینە، شوینەوار، کۆنینە، کەونینە.

پاشماوە (ن) pašmawe [6]
باستان.

پاشماوە (نک) pašmawe [7]
بنجوول، بنژیل، بەرماوە، پاشەڕۆک.

پاشماوەخۆر (ن) pašmawexor
ئیفچیی، بەرچەپ، بەرماوەخۆر، مشەخۆر، هەلپەرست.

پاشمله (ن) pašmile
ب (پاشەمله).

پاشمەرگە (ئان) pašmerge
منداڵیکە دوای نەمانی باوکی لەدایک ببێ، دوای مردنی باوکی (لەدایک بوو).

پاش میر(ن) paš mîr
پیاوماقوڵ، پشتەمیر، پاش میر.

پاش میر(ن) pašmêr
پشتیوان، پشتگیر، یارمەتیدەر، یاریدەدەر.

پاش وپیش (ئان،ئاک) pašwpêš
ناجۆر، ناڕیک یان بەناڕیکی.

پاش وپیشی خۆی ناناسێ (ئد)
pašwpêšî xoy nanasê
١- تێ‌نەگەیشتووە، نەزانە. ٢- هیشتامنداڵە.
٢- سەرلێ تیک چوون، شلەژان بەهۆی کاروباری زۆرە وە.

پاشوو (نک.) pašü
پاشیی، پشتەوە، دواوە، هەردوویی ولاخی یەک سم، هەردوو قاچی ئاژەڵ.

پاشەڕۆک (نک.) pašerok
پاشماوە.

پاشەڕۆ (ن.) paše̠ro
بەدووکەوتو، دەستەکۆمەک، دوارۆ، وە دووکەوتوو، پاڵپشت.

پاشەڕۆژ (ن..ئان.) paše̠roj
ئایندە، داهاتوو، ڕۆژانی لەمەودوا، کاتی داهاتوو، ئەوی لەمەودوا ڕوودەدات.

پاشەکشە (ن.) paše kiše
پێ‌دزکە، پێ دزکێ، پاس، ڕەڤ، ڕەو، شکەست، شکەستیی.

پاشەکشەکردن(کتن) pašekiše kirdin [1]
بادانەوە، زڤران، زڤرین، ڤەزفرین، گەڕانەوە، بەرەودوا گەڕانەوە، بەرەودوا هاتنەوە، بەروپاش چوون، گەڕانەدواوە، گیلانەوە، هاتنەدواوە، گیلەکردن، هاتنەپاشەوە، پاشەوپاش گەڕانەوە، پشت وپشت گەڕانەوە.

پاشەکشەکردن(کتن) pašekiše kirdin [2]
ب (پاشگەزبوونەوە).

پاشەکشەکردن(کتن) pašekiše kirdin [3]
ئەژنۆدادان، بەزین، پاشوەچوون، پاش ڤەچوون، ڕەڤین، شکەستن، شکەستیی هینان، هەڵهاتن، وورە بەردان، تێ‌شکان، ژیرکەوتن، سەردانەواندن.

پاشەکەوت (نک) pašekewt
ئابووری، بسات، پاش ئەنان، پاشەکەفت، پاشەکەت، پاشەکەوتی، پاشەکەوت کراوە، پاشمەنە، کۆکراوە (پارەوپوول)، گل دراوە، نوتە، نیاتە، نەختینە.

پاشەکەوت کردن (کتپ) pašekewt kirdin
ئابووریی کردن، بۆ ڕۆژی ڕەش پارەهەڵگرتن، دەست پیوەگرتن، کۆکردنەوە (پارەوپوول)، نەختینەدانان.

پاشەڵ (ن) paše̠l
پاشڵ، دامین، داوین(کەوا..)، پاشۆڵ، پالوو، پیشک.

پاشەڵ پیس (ئان) paše̠l pîs
بەدکار، بەدناو، فیعلچیی، ناپوخت، ناڕاست، داوین پیس ، ناڕیک (مرۆڤ).

پاشەلەقە (ن) pašeleqe [1]
ڕۆژیکەدوای پشووی یاسایی، ڕۆژێ دوای جەژن.

پاشەلەقە (ن) pašeleqe [2]
پێ لەقە، جووتە.

پاشەلەقە لێ دان (کتپ) pašeleqe lê dan [1]
پێ لەقەلێ دان، جووتەلێ‌دان، تێ‌هەڵدان.

پاشەلەقە لێ‌دان (کتپ) pašeleqe lê dan [2]
لەقەلێ‌دان، بەچاوی سووک تەماشاکردن، نەویستن.

بەچاوی نزم تەماشاکردن، گاڵتەپێ کردن.
پاشەملە (ن) pašemile
پاشملە، لەپاش ملەی کەسێ، لەدوای کەسێ، پیوار.
پاش هەمووان (ئان)١ paš hemwan١
ئاخرەمین، دواترین، دوامین، هەرەدوایی.
پاش هەمووان (ئان)٢ paš hemwan٢
ئەولاترین، پەرترین، دوورترین.
پاشەوانە (ن) pašewane
تۆپەوانە، دەمەوانە.
پاشەوانە (ن) pašewane
پاشبەندی پلوورەی هەنگ.
پاشەوپاش (ئاک) pašewpaš
بەرەودواوە، پشتاوپشت.
پاشەوە (ن) pašewe
دواوە.
پاشێل (ئان) pašêl
پاشێل، پاکوت، پایەماڵ، پێ شێل، لەقەشێل، پاماڵ، پێخوست، ژێر پێ کەوتوو.
پاشێل کراو (ئان) pašêl kiraw
پێ‌شێل کردن.
پاشین (ن) ١ pašîn
ئەنجام، بنەبان، دوایی، دوایی‌کار، دەمایی، دوماهکی، پاشان، سەرئەنجام، کۆتایی.
پاشین (ن) ٢ pašîn
دەمادێ، دەمادیت، داهاتوو، لەمەودوا، دواڕۆژ، ئەوەی دەبێ، ئەوەی بەشتانەبووە.
پاقژ (ئان.کی) paqij(ki)
ب (پاک).
پاقژبوون (کتن.کی) paqijbün(ki)
ب (پاک بوون).
پاقژ کرن (کتپ.کی) paqijkirn(ki)
پاک کردن.
پاک (ئان) ١ pak
ئاڤیژە، بژوین، بێگەرد، بێ‌لەکە، پاکژ، پاقژ، پوخت، پوختە، پرجەڤان، تەمیز، تەمیس، خاوێن.
پاک (ئان) ٢ pak
بێ‌تاوان، بێ سووچ، بێگوناه، پاک داوێن، پوخت، داوێن پاک، دوور لەگوناه، ڕاست (مرۆڤ).
پاک (ئان) ٣ pak
ئابروومەند، ئابڕوودار، باقژ، پاک سرشت، پاقژ، پیاو خاس، چاک، خاس، میرخاس، پاکژ.

پاک (ئاک) ٤ pak
بەتەواوەتیی، پێکرا، خڕ، سەرانسەر، سەرتاپا، هەر هەمووی، هەموو، ویکرا.
پاک {ئاو} (ئان) ٥ pak
زوڵاڵ(ئاو)، سازگار.
پاک (ئان) ٦ pak
پەتیی، ڕۆشن، ڕوون، ساف.
پاک (ئان) ٧ pak
حەڵاڵ، دروست، ڕەوا، شان.
پاکار (ن) pakar
نۆکەر، ژێردەستە، وەڕوپلکە.
پاکانە (ن) pakane
کاری دڵ پاک کردنەوەی یەکێک (بەسوێند خواردن).
پاکانە کردن (کتن.کتپ) pakane kirdin
سوێن خواردن، سوێن دان، سوێندان، سوێنگ خواردن(دان)، سوێندخواردن.
پاکایی (ن) pakayî
پاکی، شوێنێکی پاک لەزەوی.
پاک بوونەوە (کتن) pakbünewe
پاکەوەبوون، تەمیزبوونەوە، چڵک پێوە نەمان، خاوێن بوونەوە، ساماڵ بوونەوە.
پاک بوونەوە (کتن)١ pakbünewe١
تاوان بەسەرەوەنەمان، پاک دەرچوون، بێ‌تاوان بوون، لەگوناه ڕزگاربوون.
پاک بوونەوە (کتن) ٢ pakbünewe
مارەی بێ نوێژی ئافرەت تەواوبوون، تەواوبوونی ئافرەت لەخوێن ڕێژیی مانگانە.
پاک بوونەوە {بەتەوسەوە} (کتن) ٣
pakbünewe (betewsewe)
پاکەوەبوون، تەفروتونابوون، مردن، نەمان.
پاک دەرچوون (کتن)١ pakderçün١
ب(پاک بوونەوە).
پاک دەرچوون(ئد)٢ pakderçün٢
١- مرۆڤێکی ڕاست ودروست دەرچوون.
٢- بێ‌بەوەی دەرچوون (لەکارەساتێکدا).
پاک دەرچوون (ئد)٣ pakdreçün٣
مایەی خۆ گرتنەوە (بازرگانیی).
پاک دەرهێنان (کتپ) pakderhênan
تاوان لەسەر لابردن، بێ‌تاوان دەرهێنان.
پاکراو (ئان) pakiraw
پاکەوەکریاگ، تەمیزکراو.

پاکردن (کتن) ١ pakirdin
ژێرکردن، کورت کردن، کورت هێنان، لەکورتیی دان.
پاکردن (کتپ) ٢ pakirdin
ب (پاک کردن).
پاکردنەوە (کتپ) pakirdinewe
ب (پاک کردنەوە).
پاکژ (ن.کی) ١ pakij(ki)
پاوان، پاوە، پاوەن، پاوەند، دارستانی قەدەغەکراو، شوێن لەوەڕ، لەوەڕگا، لەوەڕگە، لەوەڕی قەدەغەکراو.
پاکژ (ئان.کی) ٢ pakij(ki)
ب (پاک).
پاکژ (ئان.کی) ٣ pakij(ki)
ب (پاک).
پاکژدان (کتپ) pakijdan
خواردن.
پاکژدان (کتپ) pakijdan
درووێنە کردن، پاکژدان، دەسکەنە کردن، درووێنەوە (دانەوێڵە).
پاکژکرن (کتپ.کی) pakijkirin(ki)
ب (پاک کردنەوە).
پاک سرشت (ئان) paksrišt
پاقژ، پاکژ، پاکزادە، پاکیزە، خاوێن، پوختە.
پاک کردن (کتپ) ١ pakkirdin
پاکردن، توێکل گرتنەوە، توێکل لێکردنەوە، توێکل وەرگرتن، سپێکردن.
پاک کردن (کتپ) ٢ pakkirdin
پاکەوەکردن، لابردن، نەهێشتن، هەڵ گرتن، گەسک لێدان.
پاک کردن (کتپ) ٣ pakkirdin
پاکژکرن، پاکش کرن، پاک وەکردن، پاکەوەکردن، پاکیزەکردن، تەمیزکردن، شتن.
پاک کردن (کتپ) ٤ pakkirdin
بژاردن، بژانن، بژنیین، لەبێژنگ دان، لەمێلەکە دان، هەڵتەکاندن.
پاک کردنەوە (کتپ) ١ pakkirdinewe
پوختەکردن، پیسیی پێوەنەهێشتن، خاوێن کردنەوە، پیسیی لابردن، پیسیی پێوەنەهێشتن، تەمیزکردن، پاک وەکردن، چڵک (لەشت) لابردن.
پاک کردنەوە (کتپ) ٢ pakkirdinewe
دەردان، گزگ دان، گەسک دان، مالیین، گەسک لێ دان، پیسی تێدانەهێشتن.
پاک کردنەوە (کتپ) ٣ pakkirdinewe
بریسکاندنەوە، بریسکەپێدان، خستنەباق وبریق.
پاک کردنەوە (کتپ) ٤ pakkirdinewe
پاکەوەکردن (لەشتی ناجۆر)، خەوش لێ گرتن.
پاک کردنەوە (کتپ) ٥ pakkirdinewe
بژارکردن، پاچەکۆڵەکردن، خاوێن کردنەوە (باخ)، هەڵکێشان (گژوگیای بەوەزەند لەناوباخ).
پاک کردنەوە (کتپ) ٦ pakkirdinewe
ئاوە ڕووت کردن، پاک کردن، ڕووتاندنەوە (پەلەوەر لەپەڕ وپاڵ).
پاکڵ (ن) pakil
ب (پایە).
پاک وپوخت (ئان) ١ pak w puxt
ئامادەکراو.
پاک وپوخت (ئان) ٢ pak w puxt
پاک وتەمیز، پاک وخاوێن، حازروبزر، ساز وبان، تەواو.
پاک وپووک کردن (کتپ) pak w pük kirdin
بەبادان (پارە)، بەخت کردن، بەفیڕۆدان.
پاک وپیس کردن (کتپ) pak w pîs kirdin
چاک لەخراپ جیاکردنەوە،
شتی چاک لەخراپ دەرکردن، هەڵبژاردن.
پاکوت (ئان) pakut
ب (پاشیل).
پاکوت کراو (ئان) pakut kiraw
ب (پاشیل کراو).
پاکوت کردن (کتپ) pakut kirdin
پێ شێل کردن، شێلان، شێلاندن (بەپێ)، کوتاندنەوە (بەپێ)، لەقەشێل کردن، کردنە پێخوست، بەپێ شێلان، بەپێ چوونەسەر.
پاکوتکێ کردن (کتن) ١ pakutkê kirdin
پاڵ پێوەنان، هان دان، وروژاندن، خستنەگەڕ.
پاکوتکێ کردن (کتن) ٢ pakutkê kirdin
پێ بەزەویدادان، پێ لێ داگرتن، لەسەرشتێ سووربوون.
پاکوڕە (ن.س) ١ pakure
پیادە، پیادەڕۆ، سەربازی پیادە، تفەنگ لەشان.
پاکوڕە (ن) ٢ pakure
پاکار، خزمەتکار، نۆکەر.
پاکوڕە (ن) ٣ pakure
کەسانی (هەرچی وپەرچی، خوێڕیی، خوێڕیی وبەرەڵا، سووک وناکەس).

پاكۆدان (كتپ) pakodan ١
دروێنەكردن، (دروونە، درەو) كردن.

پاكۆدان (ئد) pakodan ٢
پاك كردنەوە، نەهێشتن، لەئارادانەهێشتن.

پاكەت (ن) paket
بەستە، بەستەك، پرياسكە، پريسكە، پێچراوە، دەستە، دەفر، قوتو، كارتۆن.

پاكەمی (ن) pakemî
ماندوويەتی، مانگی، هيلاكی، كەشەنگی.

پاكيزە (ئان) pakîze
پاك سرشت.

پاكيی (ن) pakî ١
ئابوور، داوێن پاكيی، خاوێنيی (سرشت).

پاكيی (ن) pakî ٢
پاكژی، پوختەيی، پوختيی، خاوێنيی، تەميزيی، ڕوونيی، پاكە.

پاگرتن (كتن) pagirtin
گەيشتن، كهشتن، گەهيشتن، ياوای.

پاگوشادانە (ن) adaneپpag
پی‌گوشادانە، مژدانە، خەلات، پالا درانە، پێ مزانە، بەرات، پالامز، پامز، پێمز.

پاگوون (ن) pagün
شيمار، نيشانە، دروشم.

پاگە (ن) page ١
تاولە، تەويلە، خۆلە، كۆتان، كۆليت، گەوڕ، هەرخان.

پاگە (ن) page ٢
پاگا، پێ برەس، تەنكاو، بگار، بوار.

پاگە (ن) page ٣
ب (ئاسانە).

پاگير (ئان) pagîr ١
تووشبوو، دووچار، گرفتار، گيرۆدە.

پاگير (ئان) pagîr ٢
دەربەس، دەربەست، گوێ‌پێ دەر.

پاگيربوون (كتن) pagîrbün
پيوەبوون، تووش بوون، دووچاربوون، گرفتاربوون، گيرۆدەبوون.

پاگيركردن (كتپ) pagîrkirdin
تووش كردن، پيوەكردن، دووچاركردن، گرفتاركردن، گيرۆدە كردن.

پاگيری (ن) pagîrî
تووش، تووشی، دووچاری، گرفتاريی، گيرۆدەيی.

پاڵ (ن) pal ١
تەپۆلكە، گردۆلكە، تەپە.

پاڵ (ن) pal ٢
باو، بۆق، تەكان، كاری ڕادانی كەسێيان شتێ، كڕۆ، لەتر.

پاڵ (ن) pal ٣
دامين، داوين، قەد، داينە، ڕەخ.

پاڵ (ن) pal ٤
گرد، سەرەو ژوورگە (زەويی)، سەر بەرەوژوورە (ئەرز).

پاڵ (ن.) pal ٥
پالك، تەك، تەنشت، تەنيشت، ڕەخ، كن، نك.

پاڵ (ن.) pal ٦
پالوو، پوتەگا، كەلەكە.

پاڵا (نك.) pala
پالێ، پيلاو، كەوش، كلاش، گيوە.

پاڵاخ (ن.) palax ١
درك، درك ودال.

پاڵاخ (ن.) palax ٢
ناخۆشی،ناهەموارى، تەنگێ و چەڵەمە، ژار، مەينەتی.

پاڵاوتن (كتن) palawtin ١
ئاولێ چوون، تكەكردن، دەڵاندن، تكان، چۆڕان.

پاڵاوتن (كتن) palawtin ٢
بزديان، ترسان، زارە ترەك بوون، زەنەق چوون.

پاڵاوتن (كتپ) palawtin ٣
پالفتەكردن، پاليوتن، پالافتن، خلتەلێ گرتن، خەوش گرتن، خەوش لێ گرتن، خەوش وخاڵ وپيسيی گرتن، ساف كردن، بالاندن، پاليين، پاڕزنيين، داوەرڤاندن، ترهاندن.

پاڵاوتە (ئان) palawte
پالافتە، پاليوراو، پالفتە، ساف كراو، ساف كرياگ.

پاڵپشت (ن) palpišt ١
ئەرخە، پشتيوان، يارمەتيدەر، ياريدەدەر، پشتگير، پشتەك.

پاڵپشت (ن) palpišt ٢
پشتيی، باليف، بەعليف، سەرين، پاڵشت، پالگە، بالنج، كۆشە.

پاڵ پيوەدان (كتپ) palpêwedan ١
پاڵ دان بەشتيكەوە.

پاڵ پيوەدان (كتپ) palpêwedan ٢
پاڵ دان.

پاڵ پێوەنان (کتپ) ١ palpêwenan
بزۆق پێوەنان، پێش دان، دانەپێش، رادان، لەتر پێدان، پاڵ دان، پاڵ نان.
پاڵ پێوەنان (کتپ) ٢ palpêwenan
بزواندن، تاودان، تیژکردن، جووڵاندن، دڵ پتەوکردن، دڵ قاییم کردن، زات خستنەبەر، زات پێدان، غیرەت دانە بەر، قاودان، گاڵ دان، هان دان، وورەبەرزکردنەوە، پێش دان، هانەهانەدان.
پاڵ پێوەنان (کتپ) ٣ palpêwenan
پەلەپەل پێ کردن.
پاڵ پێوەنەر (ن) palpêwener
جووڵێنەر، هەستێکی لەپڕ.
پاڵتۆ (ن) palto
پالتاو، پاڵوود، بالاپۆش.
پاڵ خستن (کتپ) ١ pal xistin
راکشاندن، تەخت کردن، خستنەسەرلا.
پاڵ خستن (کتپ) ٢ pal xistin
بۆ ناشتن ئامادەکردن (مردوو)، جەنازە درێژ کردن.
پاڵ دان (کتپ) ١ paldan
پاڵ پێوەدان، پشت پێ بەستن، باوەڕپێ کردن.
پاڵ دان (کتن) ٢ paldan
پاڵ دانەوە، پاڵودان، پاڵ وەدان.
پاڵ دان (کتن) ٣ paldan
هەڵسپاردن، هەڵ پەساردن
پاڵ دانەوە (کتن) ١ paldanewe
ئاسوودەبوون، پاڵ دان، پاڵ کەوتن، پشت بە شتێکەوە دان، حەسانەوە، پشودان، پشت لێدانەوە.
پاڵ دانەوە (کتن، س) ٢ paldanewe
بەزیین، تابوشت نەمان،
وازهێنان، واز لێ هێنان.
پاڵ دانەوە (کتن) ٣ paldanewe
ب (پاڵ کەوتن).
پاڵ داوێن (ن) paldawên
پاڵ دامێن، پاڵ داینە، داینە، بنار.
پاڵدوو (ن.کل) ١ paldü(kl)
زمان لوسیی، مرایی، مەرایی، پاتەخۆریی، هەڵ پەرستیی.
پاڵدوو (ن) ٢ paldü
ب (پاڵوو).
پاڵدوو (ن) ٣ paldü
پێ رامووس، زمان لووس، ماستاو ساردکەرەوە، مراییکەر، مەراییکەر، پاتەخۆر، هەڵپەرست، خۆ هەڵواسەر، خۆ بەرەپێش.
پاڵدووتەکانن (کتپ) paldu tekanin
پاڵدوو تەکاندن، چاپلووسیی کردن، پێ رامووس کردن، پێ راموسیی کرین، کلکەسووتەکردن، مرایی کردن، مەرایی کردن، قوسکەشیی کردن، خۆبردنەپێشەوە، زمان لووسی کردن.
پاڵفت (ن) ١ palift
شەداری، شیداری، نمداری.
پاڵفت (ن) ٢ palift
تکە، چۆڕە، (شلەمەنی).
پاڵفتە کردن (کتپ.کل) ١ palifte kirdin(kl)
ب (پاڵاوتن).
پاڵفتە کردن (کتپ) ٢ palifte kirdin
بێژاندنەوە، بێژتن، بێژانەوە، ساف کردن، لەمێلەک دان، والابێژکردن، والاوێت کردن، مێلەک کردن.
پاڵ کەوتن (کتن) ١ pal kewtin
پاڵ کەفتن، درێژبوون، راکشان (لەسەرجێگە بۆ پشوو دان یان نوستن)، درێژکێشیان، هلاژیان.
پاڵ کەوتن (کتن) ٢ pal kewtin
پاڵ دانەوە، پاڵودان، پاڵ وەدان، پشت پێوەدان (بۆ حەسانەوە)، پشت دانەوە، تەخت بوون.
پاڵگە (ن) ١ palge
ب (پاڵپشت).
پاڵگە (نک) ٢ palge
دەستاوێژ، قەواڵە، قۆچان، کۆدە، کۆد.
پاڵ لێ دانەوە (کتن) ١ pal lê danewe
ب (پاڵ دانەوە).
پاڵ لێ دانەوە (کتن) ٢ pal lê danewe
پشتێن لێ کردنەوە، خاتر جەم بوون، دڵنیابوون، ئاسوودبوون، ئاسوودە دانیشتن، بێ خەم بوون.
پاڵ لێ‌دانەوە (ئد) ٣ pal lê danewe
پشت گوێ خستن، گوێ پێنەدان، خستنەئەولاوە.
پاڵمە (ن.رو) palme
شنکێ.
پاڵ نان (کتپ) ١ palnan
زۆرلێ کردن، هان دان.
پاڵ نان (کتپ) ٢ palnan
پاڵ پێوەنان، بەرەوپێش بردن، پێش دان.
پاڵوبەن (ن) palüben
پاڵوبەند، پشتیوان، فریاد رەس، یارمەتیدەر، یاریدەدەر، یاوەر.

پالوبەنی (ن) palübenî
پشتیوانی، فریادرەسی، یارمەتی، یاریدە، یاوەری، دەستی یارمەتی.
پالوو (ن) ١ palü
پاردوو، پالدە، رانەکی، پالدوو، پشتێنی کۆپان، نەقیزەگا (پارچە چەرمێکی پانە بۆ چەسپ کردنی کورتان).
پالوو (ن) ٢ palü
پەراسوو، تەموو، تەنیشت، کەلەکە، لا، لاتەنیشت.
پالووتە (ن) palüte
هەرەوەز، هامەیاریی، هاوکاریی.
پالووتە کردن (کتن) palüte kirdin
هەرەوەزکردن،
هاوکاری کردن، ویکرا کار کردن.
پالووگیر (ن) palügîr
لەنگەر، گرە، گیرە.
پالە (ن) ١ pale
رەزیدەر، کارین، کارزان، کارگەر، کرێکار.
پالە (ن) ٢ pale
درووینەکەر، دەروێنی، دروەوان، سەپان، وەرزێر.
پالە (ن) ٣ pale
پەلە (دەغل، زەویی..).
پالەپەستۆ (ن) palepesto
تەووژم، ئاپۆرە، هێرشی خەلک، کاری پال پێوەنان.
پالەنگ (ن) paleng
رەشمەومەهار، رەشوە.
پالەوان (ن،ئان) ١ palewan
بەهێز، دارێژراو (مرۆڤ).
پالەوان (ن،ئان) ٢ palewan
١- پەحلەوان، بزوو.
پالەوانبازی (ن) palewanbazî
پالەوانی.
پالەوانە (ن) palewane
پالپشت، پایە، کۆلەکە.
پالەوانی (ن) palewanî
پالەوانبازی، پەهلەوانی، پێ لقانی، زۆرانبازی.
پالێن (ن) palên
ئاوپال، کەوگیر، کەفگیر، ئاوپالێو، پالێنە، پالێوەر، پارزۆنک.
پالێوکە (ن) palêwke
سووزگی، سووزمە.

پالین (کتپ) palîn
ئاوپال کردن.
پالە پەین دان (ئد) pa le peyn dan
بەزین، بێدەسەلات بوون، دەسەلاتی تۆلەسەندنەوە نەبوون، پەرۆی سپی بەرزکردنەوە، سەر شۆڕکردن بۆ دوژمن.
پالە پەین دان (ئد) pa le peyn dan
پێ لەپاژنەدان،
پێ لەپەهن دان، ئاژاوەنانەوە.
پالە ژێر دەرچوون (کتن) pa le jêr derçün
پێ لەژێردەرچوون، خزان، خزیان، کەفتن، کەوتن، گلان، گلیان.
پالە شوێنی پای نیەنی (ئد)
pa lešünî pay niyenî
بێ هاوتایە، بێ وێنەیە، لەوێنەی نییە.
پالەقە (ن) paleqe
پاشەلەقە، پێ لەقە، لەقە.
پالەقە لێ دان (کتپ) ١ paleqe lê dan
پێلەقە لێ دان، نووکەشەق تێ هەلدان.
پالەقە لێ دان (ئد) ٢ paleqe lê dan
نەویستن، شەق تێ هەلدان، بەچاوی سووک تەماشا کردن، بەسووک زانین، بەکەم تەماشاکردن، کەنەفت کردن.
پالێ دان (کتپ) ١ palêdan
پاشقول لێ گرتن، پاشقول گرتن، پاچەقەلێ کردن.
پالێ دان (کتپ) ٢ palêdan
پادان، شان پیاکردن، دزیین، فڕاندن.
پاماسی (ن) ١ pamasî
رەقە، کیسەل.
پاماو (ئان) pamaw
پاماسی (ن،پز) ٢ pamasî
پاماسە، فیلەپێ، پاغرە.
پامال (ئان) ١ pamal
ب (پاشێل).
پامال (ئان) ٢ pamal
بەرباد، لەناوچوو، داماو، فەوتاو، پوواو، دارزاو.
پامال بوون (کتن) ١ pamal bün
بەربادبوون، لەناوچوون، فەوتان.
پامال بوون (کتن) ٢ pamal bün
پاشێل بوون، پاکوت بوون، پایەمال بوون. پێ شێل بوون، لەقەشێل بوون، پێ خوست بوون، بوون بەپێ خوست، کەوتنە ژێر پێ، ژێر پێ کەوتن.

پاماڵ کردن (کتپ) pamaḻ kirdin
ب (پێماڵ کردن).
لووس، ساف، بریقەدار.

پاماوکردن (کتپ) pamawkirdin
لووس کردن، ساف کردن.

پامل (ن) pamil
بنار، رکە، رق، رکۆ، تەنگە.

پامل کردن (کتپ) ¹ pamil kirdin
بنارکردن، تەنگەگرتن، رقەبەرێ کردن، رک گرتن، رکۆ کرن، رکەکردن.

پامل کردن (کتپ) ² pamil kirdin
پێداگرتن، پێدانووسان.

پامل کردن (کتپ،کل) pamilkirdin(kl)³
خورتیی لێکردن، زۆر لێکردن، زۆرە ملیی کردن، مل گرتن.

پان (ئان) pan
بەرین، پلێ، بەروەدە، فراوان، فرە، کووران، گوشاد، وراق، پەحن، پیەن.

پانان (کتپ) ¹ patan
نزم کردنەوە، هێنانەوەخوار، سووک کردن (دەنگ).

پانان (کتپ) ² panan
بردنەخوار، داگرتن.

پانان (کتپ،کل) ³ panan(kl)
پێنان، زامن کردن (چەک).

پانان (کتپ،کل) ⁴ panan(kl)
پـەلەکردن، تالووکـەکردن، خێراکـردن، لەزانـدان، لەزیان، لەزین، پێ هەڵگرتن، پێ لەناو زەنگیدان.

پانایی (ن) ¹ panayî
پانیی، پانتاو، پانتاویی، پانتاوە، پاناف، پـەحناف، پەحینی،
پەهناف، پەهنیی، تەختانیی، تەختایی، شوێنی پـان وتەخت.

پانایی (ن) ² panayî
دیو، ڕوو، ڕووکار، پێشەوەی خانوو.

پانایی (ن) ³ panayî
پیەنیی.

پانایی (ن) ⁴ panayî
ئاسۆ، بەرینایی، مەودا، مەیدان(زانیاریی).

پان بوونەوە (کتن) ¹ panbûnewe
پـانەوەبوون، پـلچیان، پـلچەوەبوون، پلیـشانەوە، تلیسانەوە، پیەنەوبوون، تەخت بوون، تێک شکان.

پان بوونەوە (کتن) ² panbûnewe
پـاڵ دانـەوە، پـانەوەبوون، خـۆ لـەئیش دزینـەوە، دانیشتن، ڕۆیشتن.

پان بە پان (ئاک) pan be pan
بێپەردە، بێپێچ وپەنا، ڕاستەوڕاست، ڕووبەڕوو.

پان پانۆکێ (ن) pan panokê
پان پانۆکە، ساف سافۆکێ، سێکس کردنـی نێوان دوو ئافرەت.

پانتاو (ن) ¹ pantaw
ب (پانایی).

پانتاو (ن) ² pantaw
تەپلەسەری کێو، تەوقەسەری کەژ، زینو، زینوێ.

پانتاو (ئان) ³ pantaw
تەخت، ڕێک، ڕێکا وڕێک(زەوی).

پانتاوی (ن) pantawî
ب (پانایی).

پانتۆڵ (نک) pantoḻ
دەمەر قۆپان، شەرواڵ.

پان کردنەوە (کتپ)¹ pant kirdinewe
پلچاندن، پلچانن، پیەنەوکردن، پلیشاندنەوە، تلیساندنەوە، تـەخت کـردن، جیـق وفیـق دەرهێنـان، تێک شکاندن.

پان کردنەوە (کتپ)² pant kirdinewe
داخستن (ڕایەخ)، ڕاخستن.

پانکە (ن) ¹ panke
بازەن، باوەشێن، باوەشینک، پانکەی بنمیچ.

پانکە (ئان) ² panke
پانکەڵە، مەیلەوقەڵەو، خروخەپان، خرپن.

پان وبەرین (ئان) pan w berîn
ب (پان وپۆڕ).

پان وبەرینی (نک) panwberînî
ئەندازە، قەبارە، هندازە.

پان وپۆڕ (ئان) ¹ pan w poṟ
جوان، خرپن، خەپان، خرپۆلە، خرپۆڵە.

پان وپۆڕ (ئان) ² pan w poṟ
بەربـەرەڵا، بـەروەدە، ئاوەڵـە، پـان، پـان وبـەرین، دەشـت، دەشـت وفـەکریی، ڕاسـت، ڕاسـت وفـرە، ڕەساو، فراوان، گوشاد، گەورە وبەرەڵا.

پان وپۆڕ (ئان) ³ pan w poṟ
تێک سمراو، چوارشانە، خەپان، دارشتوو، داڕێژراو، داگرتیی، قەڵەو.

پانه وپان (ئان) pane w pan
ئاسۆیی، پۆپی، رێکاورێک.

پانیان بەگیانا (ئد) paniyan be giyana
پێ‌نان بەگیانـدا، پـێ‌لە رۆحـی خۆنـان، رۆحـی خـۆ خستنە سەردەست، لەخۆبوردن.

پانی کردەوە (ئد) panî kirdewe[1]
زوو خۆی‌دا بەدەستەوە.

پانی کردەوە (ئد) panî kirdewe[2]
نەرم وپێ برشت بوون.

پانی کردەوە (ئد) panî kirdewe[3]
کەوتە مەرایی وماستاو ساردکردنەوە.

پانیی (ن) panî[1]
پاژنە (پێ، گۆرەوی یان پێلاو).

پانیی (ن) panî[2]
ب (پانایی).

پاوار (ن،کل) pawar(kl)
رەوتەنی، رێبوار.

پاوان (ن) pawan
ب (پاکژ).

پاوپل (نک) pawpil
پێ وپل، قاچ وقوول، پەل وپۆ، پل وپا.

پاوور (ن،ئا) pawur
پرژانگ، پزان، پزدان، پژوو، پەلای، منالدان.

پاووشک (ئان) pawušk
بەووم، بەیووم، پێ‌ووشک، دەم ووشک، سەرپێ خێر، شووم، ناوچەوان رەش.

پاوە (ن) pawe
ب (پاکژ).

پاوە پاکردن (کتپ) pawe pa kirdin[1]
دەستی بەدەستی پـێ‌کردن، دواخـستن، بینەوبـەرە، پێ‌کردن.

پاوە پاکردن (کتپ) pawe pakirdin[2]
ب (پێ دزکێ کردن).

پاوە جێ (ن) pawecê
پاوەجێگە، پایەدار، بەردەوام.

پاوە جێ بوون (کتن) pawe cê bûn
١- بەردەوام بوون، پاوەجێگەبوون، پایەداربوون.
٢- خۆگرتن، بەپشوو بوون، شت بەئاسـانیی گـرتن، شت بەقورس نەگرتن، چوونە ژێر.

پاوە جێ کردن (کتپ) pawecê kirdin
پـاوەجێگە کـردن، تونـدکردن، چەسـپاندن، چەسـپ کردن، چەسپاندن.

پاوە چەفتە ونان (ئد،لو)
paweçefte w nan(lu)
سەرپێچی کـردن، لـەرێ دەرچـوون، لەرێگـەی راسـت لادان، لەرێ لادان.

پاوەرێ (نک) pawerê
ب (پاوەرە).

پاوەگەزدان (ئد،کل) pawegezdan(kl)
بەچیکلدانەبوون، بەرگەگرتن، پشوو خواردنەوە، چیکلدانـە هـەبوون، خـۆگرتن، دلفرەبـوون، دل هەلگرتن.

پاوەمووری (ن،کل) pawemürî(kl)
دولکەبێژی، سەر دوولکە، لاوانەوە، هـۆنراوە وئـاوازی بەمردوان هەلگوتراو.

پاوەمووری کردن (کتن،کل)
pawemürî kirdin(kl)
ب (لاواندنەوە).

پاوەند (ن) pawend[1]
پێ بەند، پێ بەندیی، تەگەرە، کۆسپ.

پاوەند (ئد) pawend[2]
ب (پاوان).

پاوەیەکا هاتن (ئد) pa we yeka hatin
پێ لەپێ ئالان، سەرلێ شێوان، شلەژان.

پا هاوردنەوە (کتن،کل)
pa hawurdinewe(kl)
دابەزیین،
هاتنەخوار (لەسەر پشتی ئەسپ).

پا هەلکەفتن (کتن) pa halkeftin
١- بەدەمەوە رۆیین، پێ خلیسکان، پێ هـەلنووتان، سەرسم دان، کـەوتن. ٢- هەلـەکردن، سـاتمەکردن، بەهەلەداچوون، کەوتنە هەلەوە.

پا هەلگیر (ن،ئا) pa halgîr
چاروا، ولاخ.

پای (ن) pay[1]
بەخت، شانس.

پای (پر) pay[2]
بۆ، لەبەرخاتر.

پایا (ئان) paya
بەردەوام، پاینە، پایەدار، هەمیشەیی.

پایاربوون (کتن) payarbûn
پاداربوون، پایەداربوون، بەرزبوونەوە (لەکۆمەڵدا)، پێش کەوتن.

پایان (ن)[1] payan
ئەنجام، دوایی، سەرئەنجام، پایدۆست.

پایان (ن)[2] payan
بن، بنکە، بنکە.

پایان پێ دان (کتپ) payan pê dan
پایان پێهێنان، دوایی پێهێنان، براندنەوە، گەیاندنە ئەنجام، لەبنەڕەت هێنان، بنەبان کردن.

پایان هاتن (کتن) payan hatin
دوایی هاتن، کۆتایی هاتن، برانەوە، سەرئەنجام بوون، لەبنەڕەت هاتن، تنەبان بوون.

پایتەخت (ن) paytext
پالە، دەسکەرە، شاری گەورە، شانسین، سەرکۆمار نشین.

پایتۆن (ن.) payton
تەختەڕەوان، عارەبانە،عەرەبانە.

پایدۆست بوون (کتن.) paydost bûn
ئەنجام هاتن، برانەوە، تەواوبوون.

پایدەر (ن.) payder
پایدار.

پایز (ن.) payiz
بارێزان، پەھیز، پەییز، گەلاڕێزان.

پایزەبرا (خ.) payze bira
بەیەکێک دەووترێ کەدرەنگ درەنگ دەرکەوێت، دۆستێک کە کەم کەم سەردانیی بکات، میوانێ کە کەم هاتووچۆ بکات.

پایزەبرا (ئان) payzebira
هاوڕێی نیوەڕێ، برادەری کاتیی،
برادەرێک کە لەنیوەی ڕێگەدا بەجێت بهێڵێ.

پایماڵ (ن)[1] paymal
تالان، تالانی.

پایماڵ (ن)[2] paymal
میرات، میراتیی.

پایماڵ کردن (کتپ) paymal kirdin
تالان کردن، ویران کردن، لێ ئەستاندن، لێ ساندن، ڕووت (vt.)کردنەوە، ویران کردن، چەپاو کردن.

پایماڵ وەرگرتن (کتپ) paymal wergirtin
میراتیی وەرگرتن، میراتیی بۆ مانەوە.

پایمن(رس) paymin
بەئەستۆی من، بەگەردنی من، لەئەستۆی من، لەملی من، لەسەرمن.

پایناز (ن) paynaz
گوشادانە.

پایناز (ن) paynaz
بەراو (سەوزە..)، پاراو، نازاو، قنگاو، ئاویی، ئاویە.

پایە (ن)[1] paye
پاڵپشت، هەسوون، پاکل.

پایە (ن)[2] paye
هەڵویست.

پایە (ن)[3] paye
بن، بناغە، بنچینە، بنکە.

پایە (ن)[4] paye
ئەندازە، پلە، پێوانە، ڕادە، جێگە، ترنک.

پایە (ن)[5] paye
بەرزیی (مرۆڤ لەناو کۆمەڵدا)، ڕێز.

پایە (ن)[6] paye ئابڕوو، بڕوومەت.

پایەبلند{مرۆڤ}(ئان)[1] paye blind (mirov)
بەناوبانگ، خویا، دەرکەوتوو، دیار، ناسراو، نۆتەدار.

پایەبلند{مرۆڤ} (ن.ئان)[2] paye blind (mirov)
بلند، پایەبلند، بەدەبدەبە، بەزمیر، بەڕێز، بەشکۆ، بەنرخ، پایەبەرز، پڕ شکۆ، پایەدار، دەست ڕۆیشتوو، دەست ڕۆییو، قورس، گەورە، مەزن، شکۆ، شکۆمەند.

پایەبلندبوون (کتن) paye blindbûn
بەرزبوونەوە، سەرکەوتن، گەیشتنەڕادەیەکی بلندتر.

پایەبەرز (ئان) paye berz
ب (پایەبلند).

پایەبەرزکردن (کتپ) payeberz kirdin
پێداهەڵدان، پێهەڵگوتن، گەورەکردن، مەزن کردن.

پایەپەست (ئان) payepest
١-بەدخوو، بێ ڕێز، بێنرخ ، چرووک، ڕسوا، سووک، نزم، ڕیسوا.
٢- بێ ئابڕوو، بێناموس، پایەنزم.

پایەدار (ئان)[1] payedar
ب (پایەبلند).

پایەدار (ئان)[2] payedar
پایا، پاوەجێ، جاوید، جاویدان، مایەندە، نەمر، ژیمان.

پایەدار (ئان)[3] payedar
بەردەوام، پاوەجێ، پادار، خایاندە، هەمیشە، هەمیشەیی.

پایەداری (ن) payedarî
بەردەوامیی، خایانـدەیی، خایەنـدەیی، هەمیشەیی (مەبەست).

پایەنزم (ئان) payenizim
ب (پایە پەست).

پایە نزم بوون (کتن) paye nizimbün
بێ ڕێزبوون، ڕسوابوون.

پایین (ن) [1] payîn
بن، بنکە، بنـەوە، خـوارەوە، خـواروو، لای خـوارووی شت.

پایین (ن) [2] payîn
چاودێریی، چاویاریی، سەرپەرشتیی.

پت (ن) [1] pit
ئافرەت، پتکۆ، پتۆ، ژن، ژنی مێردار، ژەنی.

پت (ن) [2] pit
پـچک، پـیچەک، تـۆز، چـک، کـەم، کـیم (ژمارە یـان شت).

پت (ن) [3] pit
خاڵ، نوختە، پنت.

پت (ن،کل) [4] pit(kl)
پرتە (چاو).

پتاپت (ن) pitapit
پرتەپرت، پتە، پتەپت، پرتە، تریەترپ، تریە (دل).

پتاپت کردن (کتپ،کتن) pitapit kirdin
ب (پسەکردن).

پتات (ئان) [1] pitat
زۆربلێ، زۆر بێژ، چەنەباز، هەڵەوەڕ.

پتات (ئان) [2] pitat
پرووپووچ (کردار، ڕەفتـار)، هیـچ وپـووچ، نـاژیر، بـێ مێشک، ڕێزگاو، ناماقووڵ.

پتاندن (کتپ) pitandin
١- خاڵ بۆدانان، خاڵ لەسەردانان.
٢- بەخاڵ جیاکردنەوە، بەخاڵ دیاری کردن.

پتانن (کتپ) pitanin
پتەپت کردن، پرتەکردن، پت دان، تروکاندن (چاو).

پتپت (ئان) pitpit
قەڵەو، گۆشتن.

پتیتۆک (ئان) pitîtok
خاڵخاڵاویی، خاڵخاڵ، خاڵاویی.

پتر (ئان،ئاک) pitr
پترە، پیتر، زۆرتر، زەفتر، فرەتر.

پتربوون (کتن) pitrbün
زۆرتربوون، زیاتربوون، مشەتربوون.

پترکردن (کتپ) pitrkirdin
زۆرترکردن، زیاترکردن، گەورەترکردن، مشەترکردن.

پتروو (ن) pitrü
پارچە، پترۆ، پەترۆک، تیلمە، کوت.

پترووخە (ن) pitrüxe
پـترووکە، قەتماغـە(سـەربرین)، قرتماغـە، تویـژاڵ (لەسەر برین کاتی سارێژبوون).

پتکە (ن) pitke
پنتک، پەڵە (پیسیی).

پتواڵ (ئان) pitwal
لووت پان.

پت و پووز (ن) pit w püz
١-دەم وپل. ٢- دەم ودوو، دەم وگفت، دەم وقـسە، دەم وناخـــاوتن، دەم و دووان. ٣- دەم و فلـــچ، دەم وکاوێژ، دەم وقەوچ، دەم و فلق، دەم ولەوس.

پتەپت (ن) [1] pitepit
١- بۆلەبۆل، پرتەوبۆلە، منجەمنج، نارەزایی.
٢ -پست، پست پست، پسە، چرپە.

پتەپت (ن) [2] pitepit
پرتەپرت.

پتەو (ئان) [1] pitew
بەردین، بەرداسا، توند، توند وتـۆل، ڕەق، ڕقـرقۆک، قاییم، هەمیز.

پتەو (ئان) [2] pitew
ئەستوور، پڕ، سفت، قەویی، گت.

پتەوکردن (کتپ) [1] pitew kirdin
ئەستوورکردن، قەویی کردن.

پتەوکردن (کتپ) [2] pitew kirdin
توند کردن، قاییم کردن.

پتێ (ن) pitê
پتەک، کەم، شتێکی کەم، پـیچ، تـۆز، تۆزقـاڵ، زەرا، نەخت، ئاستەم، هەند، هێند.

پچ پچ بوون (کتپ،کتن) piç piç bün
ترش بوون، کف کردن، هەڵاتن (هەویر).

پچڕان (کتن) [1] piçran
بڕان، پچڕیان، پسان، پەرت بـوون، قرتـان، پـرچیان، قرتیان، کەرت بوون، لەت بوون، لێک جیابوونەوە.

پچڕان (کتن) [2] piçran
پڕوکان، پڕوکیان، پـسان، شـەکەت بـوون، کەشـەنگ بوون، ماندووبوون، هیلاک بوون.

پچراندن (کتپ) ١ piçṟandin
بردان.
پچراندن (کتپ) ٢ piçṟandin
بـڕیـن، پـارچەکردن، پـچـڕان، پـچـڕیان، پـچـڕیـن، پساندن، پەڵ کـردن، جـوێ کردنـەوە، جیاکردنـەوە، ژێکـرن، قەتانـدن، کـەرت کـردن، کـوت کـردن، لـەت کـردن، لیـک جیاکردنـەوە، لێکردنـەوە، قرتانـدن، کرتاندن.
پچراندن (کتپ) ٣ piçṟandin
لێ کردنـەوە، هەڵـپچڕکاندن (گـوڵ)، چنینـەوە، رنینەوە، پچڕکاندن.
پچرانەوە {تەزبیح}(کتن) piçṟanewe(tezbîh̠)
بڕیوون، پسانەوە، لیک جیابوونەوە، کەرت بوون.
پچراو (ئان) piçṟaw
پـچراوە، پـچڕیاگ، پـڕوگیاگ، پـساو، قوسـاو، کـەرت بوو، پچینراو، ژێ کراو.
پچرپچر (ئان) ١ piçṟ piçiṟ
ناتەواو، بەکۆسپ، کۆسپ هاتووە بەر، بەتەگەرە، پـر لەتەگەرە.
پچرپچر (ئان) ٢ piçṟ piçṟ
١- کەرت کـەرت، لـەت لـەت، کـەرت وپـەرت، پـارچە پارچە، کوت کوت. ٢-ونجر ونجر، لەت وپەت.
پچرپچر (ئان) ٣ piçṟ piçṟ
بزربـزر، بێـسەروبن، بێـسەروبەر، بێـسەرومر، هیـچ بەسەر هیچەوە نەبوو(ئاخاوتن).
پچرپچر (ئان) ٤ piçṟ piçṟ
بێسەرومر، نابەردەوام.
پچرکان (کتپ) piçṟkan
پارچەپارچەکردن، پچڕکاندن، ووردکردن.
پچرۆک (ئان) piçṟok
قرچۆک، پرت، قرچۆڵ (دەزوو...).
پچرینەر (ن) piçṟêner
پچڕێنەر، برندە، برەر، کەرتکەر.
پچرین (کتپ) piçṟîn
ب (پچراندن).
پچرینەوە (کتپ) ١ piçṟînewe
بـڕدان، لیـک جیاکردنـەوە، لیـک دوورخـستنەوە، خستنە لاوە (بۆ مەبەستیک).
پچرینەوە (کتپ) ٢ piçṟînewe
رنینـەوە، شـالاویردن، شـالاوبۆ بـردن، چـرنووک لێ گرتن، رووشاندن، چرنووک لێ دان.
پچرینەوە (کتپ) ٣ piçṟînewe
لێ سەندن (شت لەکەسێ بەزۆر یان بەنابەدڵیی).
پچکۆلە (ئان) piçkole
بووچـک، بوچکەلانـە، پـچکۆل، پـچکۆلانە، پـچکۆلە، پچکە، پچکەلە، پچووک، وورد، ووردیلانە، ووردیلە.
پچووک (ئان) piçük
خریلە، ووردیلە.
پچووک بوونەوە (کتن) piçükbünewe
بـەجکیین، پـچکەلەبوونەوە، پـچکۆلەبوونەوە، چوونەیـەک، کـەم بوونـەوە، لـەکورتیی دان، هاتنەخوارەوە (رادە).
پچووک کردنەوە (کتپ) piçükkirdinewe
پـچکۆلەکردنەوە،کەم کردنـەوە، ووردکـردن، ووردکردنەوە.
پچووکی (ن) ١ piçükî
خزمەتکاریی، خواردەستیی، ژێردەستیی.
پچووکی (ن) ٢ piçükî
پچکۆلانەیی، زارۆیتیی، کۆرپەیتیی، منداڵیتیی، وەچکەیی، ووردیلەیی.
پچە پچ کردن (کتپ) piçe piç kirdin
١- بەپـسەپس دووان، پـسەپس کـردن، فـسە فـس کردن، (س) و(ز) بە (ث) و(ذ) دەربڕیین.
٢- بەناڕیکی یان وەک منداڵ ئاخاوتن.
پچین (کتپ) piçîn
پەین لێ دان، شەق تێهەڵدان، لەقەلێ دان.
پخ کردن (کتپ) pixkirdin
١- پخەکردن، ژێ کرن، سەربڕیین، لێکردنـەوە (بـۆ خواردن یان فرۆشتن). ٢- کوشتن، فەوتاندن.
پخمە (ن) pixme
پیسی، پیسایی.
پدوو (ن) pidü
پووک.
پراش (ئان) piraš
پریش، داغان، وورد.
پراش پاش (ئان) piraš piraš
پەراگەندە، وورد وخاش، وورد وورد.
پراش کردن (کتپ) piraš kirdin
پەراگەندەکردن، داغان کـردن، پـرش وبڵاوکردنـەوە، بڵاوکردنەوە.
پرت (ن،کل) pirt(kl)
ئازایەتی، دلیری، ئازایی، نەترسیی.

پرتاپرتا(نان،ناک)[1] pirtapirta[1]
بەپرتاو، خێرا، بەخێرایی.

پرتاپرتا(نان،ناک)[2] pirtapirta[2]
یەک لەدوای یەک، پەیتاپەیتا.

پرت دان (کتپ) pirtdan
پرت کردن، تووڕدان، تووڕهەڵدان، فڕێ دان.

پرتکاندن (کتپ) pirtkandin
ناوەڕووت کردن، پرتک ژێ کرن، پەرلێ کردنەوە.

پرت کردن (کتپ) pirtkirdin
فڕێ دان.

پرتکە (ن) pirtke
پرتۆکە، خاکە، خاکەڕۆکە، خاکەڕۆ، قرتکە، ڕیزە، وردکە، وردەی شت، وردتکە.

پرتکە پرتکە (ناک)[1] pirtke pirtke
برکە برکە.

پرتکە پرتکە (ناک)[2] pirtke pirtke
ڕیزە ڕیزە، نمەنم، ڕیزە بەڕیزە (باران).

پرتگا (نان،ن) pirtga
١-تووش، هەزاربەهەزار، لێژ، هەڵەت (نان).
٢- خزگا، لێژایی، خزگە (ن).

پرتو بۆڵە (ن) pirt w bole
پلت وبۆڵە، بۆڵە، بۆڵەبۆڵ.

پرتو بۆڵە کردن (کتن) pirtwbolekirdin
پلت وبۆڵە کردن، پلتەوبێزاریی دەربڕین، بۆڵاندن، بۆڵەبۆڵ کردن، بۆڵەکردن.

پرت وپەلا (نان)[1] pirtwpela
ب (پرش وبلاو).

پرت وپەلا (نان)[2] pirtwpela
هیچ وپووچ، بێهوودە.

پرت وێژ (نان) pirtwêj
پڕوپووچ، شاش و وێش، هیچ بەسەر هیچەوە نەبوو (ناخاوتن).

پرت وێژی کردن (کتن،کتپ) pirtwêjî kirdin
ناخاوتنی شاش و وێش کردن، ووتەی هیچ بەسەر هیچەوە دەربڕین.

پرتۆکە (ن) pirtoke
پرتکە.

پرتە (ن)[1] pirte
دەنگی دڵ، نەبز، لێدانی دڵ (دەمار).

پرتە (ن)[2] pirte
جووڵە، فرتە، لەرزە، لەرە.

پرتە (ن)[3] pirte
باڵەفرە، باڵە فڕێ.

پرتە پرت (ن) pirte pirt
پرتەی یەک لەدوای یەک، ترووکە، ترووکەترووک (خووی چاو ترووکان).

پرتە پرت کردن (کتن) pirte pirt kirdin
ترووکان، ترووکاندن، ترووکەکردن.

پرتەکردن (کتن) pirtekirdin
لێدان (دەمار)، پرتەپرت کردن، ترپەکردن.

پرتەو (ن) pirtew
ڕۆشنایی، ڕووناکی، شەوق، پەرتو.

پرچ (نک) pirç
قژ (مووی سەر کەلەپشتەوە هۆنرابێتەوە)، پەلکە، قژی هۆنراوە، کەزیی.

پرچ بە بڕین چوون یان سەر بە تاشین چوون (ند)
pirç be birîn çün
١- ئەتک بوون، بەپەندبوون. ٢- تووشی چورتمی گەورەبوون. ٣- تۆڵەی خراپەی خۆ هاتنەوەڕێ، سزای خۆ وەرگرتن (ئافرەت).

پرچن (نان) pirçin
پرچنە، سەرقژن، قژنە، قژ درێژ.

پرچۆ (ن) pirço
کاری سەراسیمە، واق وڕکەر، سەر سوڕهێنەر، چاف زیلک، سۆزەت.

پرچە (ن) pirçe
قرتە، قرتەقرت، کرتە، کرتەکرت، گارە، گارەگار.

پرچی ئایشێ وفاتمە (ن) pirçî ayşê w fatme
پەلکەی ئایشێ وفاتمە، ئەستونە زێڕینە، کۆلکەزێڕینە، شەوبەندە ڕۆژ، پەلکەی ڕەنگینە، کەسکەسۆر، تیرەژە.

پرخە پرخ (ن) pirxe pirx
قرخەقرخ، لرخە لرخ، مرخەمرخ، پرخ وهوور، پرخەی یەکلەدوای یەک.

پرخ وهوور (ن) pirx w hür
ب (پرخەپرخ).

پردبوون (کتن)[1] pirdbün
نەمان، بەئاسمانداچوون، فەوتان.

پردبوون (کتن)[2] pirdbün
نەمان، کەوتن، ڕووخان، تەپین، ڕۆچوون.

پردبە ئاودا دان (ند) pirdbe awda dan
١- ڕەنج بەفیڕۆدان. ٢- کاروبار لێ تێک دان.

پردان (کتپ،کل) pird dan(kl)
پەردان، تووڕدان،فڕێدان، بەتوند (شت) هاویشتن.
پردان (کتپ) pird dan
خستن، ڕماندن، ڕووخاندن، تەخت کردن.
پردژ (ن) ١ pirdij
ووچان، ویست، چاوەڕوانیی، پشوو.
پردژ (ن) ٢ pirdij
دەس پەرژ، دەس ڕەس، ماوە، مەودا.
پردژدان (کتن) pirdijdan
پردژگرتن، ووچان دان، ووچان گرتن، وەستان، ڕاوەستان، چاوەڕوان کردن، پشوودان، ویستان.
پردژگرتن (کتن،کتپ) pirdijgirtin
ب (پردژ دان).
پردوخیاگ (ئان) pirduxyag
هەلپرووزاو، هەلکرووزاو، هەلقرچاو.
پردوو (نک) pirdû
پەردوو، کەرەسەی سەربنمیچ، کەرەسەی بنمیچ دروست کردن، زەل وەهەژگی سەرداره ڕا، پردوو.
پرد هەلبەستن (ند) ١ pird helbstin
بەسەرناخۆشیدا زاڵ بوون، بەرەنگاری چوورتم ڕاوەستان، کۆڵ پێدان، گاردان.
پردهەلبەستن (کتپ) ٢ pirdi helbestin
پرد دروست کردن.
پردەلە (ن) pirdele
١- پردی بچووک.
٢-بەشێکە لەماشینی ئاشی ئاو.
پرز (ن) pirz
پرزە، ڕووی شاڵ، ووردەتووکی ڕووی شاڵ.
پرزک (ن،پز) pirzik
زیپکە، گرمژنە، گەرمەژەنە، گەرماناژنە.
پرزە (ن) ١ pirze
جەور، زۆر، خورتیی، ئەشکنجە، کەلەزەریی، بێ دادیی، بار.
پرزە (نک) ٢ pirze
ڕۆزیی، نان، قووت، خۆراک، خواردەمەنیی، واردەمەنیی،
خووریی، گیرمیی، خارن، خوارن.
پرزە (ن،کل) ٣ pirze(kl)
پەژارە، خەم، غەم، ئاە، خەفەت.
پرزە (ن) ٤ pirze
هەناسە، هەنیسک.

پرزە (ن،کل) ٥ pirze(kl)
پرزوولکە، دلۆپ، دلۆپە، نمە.
پرزەبران (کتن) ١ pirze biran
ئارزووقە نەمان، هەژاربوون، ئاتاج بوون.
پرزەبران (کتن) ٢ pirze biran
زیان لێ کەوتن، زیان کردن.
پرزەبران (کتن) ٣ pirze biran
ئومێد بڕان، هیوانەمان، هیوابڕوویینەوە.
پرزەبراو (ئان) ١ pirze biraw
تەنگەنەفەس،تەنگەهەناسە، هەناسەتوند، هەناسەتونگ.
پرزەبراو (ئان) ٢ pirze biraw
زیان لێ کەوتوو، زیان هاوردوو.
پرزەبراو (ئان) ٣ pirze biraw
هەژار، داماو، بێهیفیی.
پرزەپرز (ئاک،کل) pirzepirz(kl)
بەنمەنم، بەدلۆپە دلۆپ.
پرزەپرز کردن (کتن،کل) pirzepirz kirdin(kl)
دادان، داکردن، نمەنم کردن (باران).
پرزۆڵ (ن) ١ pirzol
پرزۆڵە.
پرزۆڵ (ن) ٢ pirzol
پارچە.
پرژ (ن) ١ pirj
پرژۆڵ، پژ، تەرز، ڕیشاڵ، پرش.
پرژ (ئان) ٢ pirj
ب (پرش).
پرژان (کتن) pirjan
بلاوبوونەوە، ڕژان (وەک شلەمەنیی).
پرژاندن (کتپ) ١ pirjandin
ڕشاندن، ئاو پرژێن کردن، ئاوپشین کردن، ئەرکردن.
پرژاندن (کتپ) ٢ pirjandin
بلاوکردنەوە، ڕژاندن، ڕشتن.
پرس (ن) pirs
پرسە، پرسیار، خواز، داوا، ڕا، ویست.
پرسا (ن) I pirsa
پرسیارکەر، جوویا، خوازا، خوازەلۆکە، خوازۆکە، داواکار.
پرس پێ کردن (کتپ،کتن) pirs pê kirdin
ئامۆژگاریی لێ وەرگرتن، تەگبیر وراوێژ پێ کردن، لێ پرسیین.

پرس کردن (کتپ) pirs kirdin
١- پرسیارکردن، پرسیین. ٢- خوازتن، خواستن، داخوازکردن، داواکردن، ویستن. ٣- داوای ئامۆژگاریی کردن، راوەرگرستن، پێشنیاردان.
پرسە (ن) pirse ١
تەعزیێ، ماتەم، ماتەمینیی، شیین، توازوو.
پرسە (ن) pirse ٢
سەرخۆشیی (لەخاوەن مردوو)، هاوبەشیی پەژارە.
پرسەکەر (ن) pirseker
بەپرسەوەچوو (کەسێ)، سەرخۆشیکەر (لەماڵە مردوو)، توازووخواز.
پرسە گورگانە (ن) pirse gurgane
پرسەگورگانێ،
پرسیارێ کەتەنها بۆ گلەیی بەسەرخۆوە نەهێشتن بێ، دەستوور خواستنی سەرپێیی.
پرسە گورگانە پێ کردن (ند)
pirse gurgane pê kirdin
پرس پێ کردن، پرس پێ کردن وبەقسە نەکردن، پرس پێکردن بەدرۆوە، پرس بەیەکێ کردن بەناپاکییەوە.
پرسە لێ کردن (کتپ) pirse lê kirdin
سەرخۆشی لێکردن، هاوبەشی غەم کردن (لەگەڵ خاوەن تەعزیەدا)، چوون بەپرسەوە، توازووخوازتن.
پرسیار (ن) pirsiyar
پرس، پرسە، داوا، ویست.
پرسیارکردن (کتپ) pirsiyar kirdin
ب (پرس کردن).
پرسیارکەر (ن) pirsiyarker
پرسکەر، داواکەر، خواستەر.
پرسیی (ن) pirsî
کاری بەسەرکردنەوە.
پرسیینەوە (کتپ) pirsînewe
بەسەرکردنەوە،بەشویندا چوون، چوونەبنج وبناوان.
پرش (ئان) pirş
بلاوبەلاف، بەلاف بوو، بەربادبوو، پژ، پژاو، پژیاگ، پرژ، پرژاو، پەخش، پەخشان، پەرت، پەرش، تەخشان، ولاو، لەیەک دوور، لیک ترازاو.
پرش (ئان) pirş
شاش، گوشاد، فراوان.
پرشاو (ئان) pirşaw
ب (پرش).

پرشنگ (ن) pirşing ١
بریسکە، پرشە، پرشنگ، تروسکە، تیشک، شەوق، بروسک، بروسکە.
پرشنگ (ن) pirşing ٢
پریشک (ئاگر)، پزیسک، پروسک، پزوسک، پزوسکە، پزۆسک.
پرشنگدار (ئان) pirşingdar
ب (تریسکەدار).
پرشنگ دان (کتن) pirşingdan
ب (بریسکانەوە).
پرشنگ دانەوە (کتن) pirşingdanewe
ب (بریقەدان).
پرشنگ لێ بوونەوە {کەسێ} (ند)
pirşing lê bûnewe
بەمرۆڤێکی (پاک، خواپەرست، نوورانیی) دەوروترێ.
پرش وبلاو (ئان) pirşw biḻaw
پرژوبلاو، پژوپۆڵ، بەرباد، پرت وپەلا، بلاوەبوو، پەرش و بلاو، تەرفیتین، تەرفەتیین.
پرش وبلاوکردنەوە (کتپ)
pirşw biḻawkirdinewe
بەملاولادا فڕێدان، پرژ وبلاوکردنەوە، بەربادکردن.
پرشە (ن) pirşe
ب (پرشنگ).
پرشە پرش (ن) pirşe pirş
بریسکەبریسک، بریسک وهوور، تریسکەتریسک، تروسکە تروسک.
پرقیین (کتن) pirqîn
تریقان، تریقانەوە، بەقاقاپێکەنیین، دانەقاقای پێکەنین، (لەپێکەنیید دا) قاقاکردن، پریق و هوور کردن.
پرک (ن) pirk ١
ریشاڵ.
پرک (ن،کل) pirk(kl) ٢
ئەقل سووکیی، بێ ئەقلیی، گەوجیی، بێ میشکیی، هێریی.
پرکام (ن،پز) pirkam
هەستیریا.
پرکدار (ئان) pirkdar
ریشەدار، ریشاڵ دار.
پرگ (ن) pirg ١
کەروو، کەفی ترشاو(سەر شلەمەنیی)، گەندەڵ.

گەندیی، ماکە.

پرگ (ن) pirg [2]

پرگە، گەرا (کوللە، پەپوولە، میش....)

پرگ (ن) pirg [3]

پەلەدەغل ودان، پەلەزەویی، پارچەزەویی.

پرگ (ن،ئان) pirg [4]

کەل، نێرە (ئاژەل).

پرگ گرتوو (ئان) pirg girtü

کەرواویی، گەنیو.

پرگ هەڵهێنان (کتن) pirg helhênan

پرگ کردن، ترشان، ترشەلۆکە بوون،
کەروو هەڵهێنان، پرگ لەسەر پەیدابوون.

پرواندن (کتپ) pirwandin [1]

ویران کردن، داتەپاندن، سڕینەوە، نەهێشتن، تەفرو توونا کردن.

پرواندن (کتپ) pirwandin [2]

تەکاندن (درەخت)، داتەکاندن، هەڵوەراندن، وەراندن (میوە لەدرەخت).

پرواندن (کتپ) pirwandin [3]

شت لەناودەستدا ووردکردن، هەڵپرواندن.

پرواندن {ئان} (کتپ) pirwandin [4]

تریت کردن، تێ وولیین، وولیین.

پرواندن (کتپ) pirwandin

تەکاندن، داتەکاندن، سڕیین، پاک کردنەوە، پیسیی پێوەنەهێشتن.

پرواو (کتپ) pirwaq

پـرووپاکە، تریتکـراو، تریتکریـاکە، ووردکـراو، وورد کریاکە.

پروسک (ن) pirüsk [1]

پروسکە، پروش، کرکراگە.

پروسک (ن) pirüsk [2]

ئێسکی پشت، پشتمازە.

پروسک (ن) pirüsk [3]

ب (پریشک).

پرووز (ن) pirüz

بۆکز.

پرووشە (ن) pirüşe

دەخەز، ڕق، ڕکە، ڕۆف، ڕۆفکە، قین، کەرب، کووفـان، کین.

پرووشە لێ بوون (کتپ) pirüşe lê bün [1]

ڕق لێ‌بوون، ڕکە لێ بوون، قـین لێ بـوون، کـەرب لێ بوونەوە، نەویستن، بوغزاندن.

پرووشە لێ بوون (کتپ) pirüşe lê bün [2]

ڕق لێ هـەڵگرتن، قـین لێ هـەڵگرتن، دوژمنایـەتیی لەگەڵدا هەبوون، کەرب لێ هەڵگرتن.

پرووکە پرووک (ن) pirüke pirük

فینکەفینکە، نووزەنووز، نوکە نووکە (گریان).

پرۆت (ن) pirot

پـرووت، گـۆزە ودیزەکـەر، کەسـێ کـەدەفر لـەگڵ دروست بکات.

پرۆژە (ن) piroje

نیش، کارنامە.

پریاسکە (ن) piryaske

پارچەقوماش، بوخچەلە، بوخچە، پیارزکە.

پریش (ئان) prêş

خاش بوو، ووردبوو، ووردوخاش (بوو).

پریش پریش (ئان) prêş prêş

هەلاهەلا، ونجرونجر، شروشر، دراو.

پریق وهوور (ن) prîq w hür

پریقە، پریکە وهوور، پێکەنینیی بەقاقای بەرز، تریـق وهوور، تریقە، قاقا، پرق.

پڕ (ئان) pir̲

تـەژی، سـەرلێوان، لێـوان لێـو، لێواولێـو، مـالا مـال، مالەو مال.

پڕ (ئان) pir̲ [1]

١- تۆکمـە، تیکمـە، سـفت. ٢- داگـیراو (مـرۆف)، داگیریاکە، قەڵەو.

پڕ (ئان) pir̲ [2]

چڕ، سفت.

پڕ (ئان) pir̲ [3]

ئـامۆ، ئـەمۆ، پـڕ زۆر، زۆردار، نائینـسان، نـامرۆف، خوێن خوار.

پڕ (ئان،ئاکە، کی) pir̲(ki) [4]

زۆر، زەحەف، گەلەکە، گەلێکە.

پڕ (ئان،ن) pir̲ [5]

زانا، فرەزان.

پڕ (ئان،ن) pir̲ [6]

جم وجۆڵی لەناکاو، جووڵانی لەپڕ، خێرایی.

پڕ لەسرین (ئان) pir̲ esrîn

پەرۆشـدار، پەرێـشان، خـەمبار، خەمـدار، دڵ پـڕ لەئەسرین، دڵ تەنگە، کەنەفت، مات.

پراندن (کتپ) pir̲andin

پرمەکردن، پیراندن.

پراوپر (ئان،ئاک) pir̲awpir̲
ئەوەندەی بیگرێ، پڕبەپڕ، سەرانسەر، سەرتاسەر، ئەوەندەی تێی خونجێ.

پراوپر (ئان،ئاک) pir̲awpir̲
بێکەم وکوڕی، قیت.

پربار (ئان) pir̲bar
بەبەر.

پربوون (کتن) [1] pir̲bûn
پڕەوەبوون، تەژیی بوون، سەرلێوان بوون، لێپ بوون، لیوان بوون، لیوان لیوبوون، مالا مال بوون.

پربوون (ئد) [2] pir̲bûn
١- پیش خواردنەوە.
٢- تووڕەبوون، هەڵچوون.

پربوون (کتن) [3] pir̲bûn
ئاووس بوون (ئافرەت).

پربوونەوە (کتن) [1] pir̲bûnewe
تەسەلاهاتن، تیرخواردن، چاو تیربوون، چاوتیرخواردن، داکەوتن.

پربوونەوە (کتن) [2] pir̲bûnewe
لیوان لیو بوون (بەرەبەرە).

پربەپر (ئاک) pir̲bepir̲
پراوپر.

پربەپێست (ف) pir̲be pêst
بەگوێرەی پێویست، لەقەدەرحاڵ.

پربەپێستییەتی (رس) pir̲be pêstiyetî
شایانی ئەوسزایەیە.

پربەپێستییەتی (رس) pir̲be pêstiyetî
باشە، چاکە، دەمێنێ، لەجێی خۆیدایەتی، هەڵدەگرێ.

پربەدڵ (ئاک) pir̲bedil̲
بەئارەزوویەکی زۆرەوە، لەتوێی دڵەوە، لەکانگای دڵەوە، لەناخی دەروونەوە.

پربەدەم (ئاک) pir̲bedem
بەدەنگێکی بەرزەوە، بەنەعرەتەیەکی بەرزەوە.

پربەر (ئان) pir̲ber
ئیجگار بەردار، بەبەر، زۆر بەبەر(درەخت)، [درەختێ بەری زۆری گرتبێ].

پربەها (ئان) pir̲beha
گران بەها.

پربەیەکداکردن (کتپ، ئد)
pir̲be yekda kirdin
ئاوڕیش بوون، بەرەنگاربوون، بەگژداچوون (هاتن..)، چنگ لێک گیرکردن، دەگژڕاچوون، ئەمبازبوون.

پربێژ (ئان) pir̲bêj
چەنەباز، درێژبێژ، درێژدادڕ، درێژ ودرێژ، دەلوو، زۆربلێ، سازندە، هەرزەچەنە.

پرپر (ئان) pir̲ pir̲
تابینەقاقا، لیوڕێژ.

پر پۆڵ (ن) [1] pir̲ pol̲
١- پارچە، پڕ زۆل، شرە.
٢-شرەوپرە، شرەومرە (نک).

پر پۆڵ (ئان) [2] pir̲ pol̲
بێ کەڵک، چەپەڵ (مرۆڤ)، هیچ وپووچ.

پرپیادان (کتپ) pir̲piyadan
پڕ پێدادان، پڕ پێداکردن، پەلاماردان، هێرش بردنەسەر لەناکاو.

پرپیاکردن (کتپ) pir̲ piyakirdin
پڕ پێداکردن، پڕدان، پەلاماردان، چنگ پێداکردن وفراندن، قۆزینەوە، هەڵمەت بۆ بردن، قۆستنەوە، دەس دانەشتێک وبردنی، دەس بۆ درێژکردن وبردن.

پرتاسە (ئان) pir̲ tase
ئارەزوومەند، بەئارەزوو، سەرگەرم.

پرتافانن (کتپ،کی) [1] pir̲tafanin(ki)
١- تاودان، غاردان. ٢- غارکردن (کتن).

پرتافانن (کتپ) [2] pir̲tafanin
رفاندن، فراندن.

پرتافانن (کتپ) [3] pir̲tafanin
بەرەودوانان، تارانن(وڵاخ)، کەوتنەشوێن (ئەسپ).

پرتافیان (کتن) pir̲tafyan
دەرچوون، ڕاکردن، کلک خستنەسەر شان، هەڵتیزان.

پرتاڵ (نک) pir̲tal̲
شت، شتومەک، کەل وپەل، پەرتاڵ، پرتی، تروتفاق، شتمەک، پێویستیی ژیان.

پرتاو (ن) [1] pir̲taw
١- پرتاف، پرتاق، تەرات، تەراتێن.
٢- غار، تاو، چوارناڵە.

پرتاو (ئان) [2] pir̲taw
پرتاف، ناکاو، ناگاو، چاوەڕوان نەکراو، کوت وپڕ.

پرتاو دانەسەر (کتپ) pir̲taw daneser
هەڵمەت بردنەسەر، هەڵمەت بۆبردن، هێرش بردنەسەر، بەرەنگاربوون.

پرتوانا (ئان) pir̲twana
بەتوانا، بەهێز، بەگوڕ، بەتاقەت، پڕ هێز، بەتین.

پرتووک (نک) piṟtük
ب (ئەخشال).
پرتەندروستی (ئان) piṟtendrüstî
بەدەماغ، بەکەیف، ساغ وسەلامەت.
پرچنگ (ن) piṟçing
ئەوندەی چنگ بیگرێ.
پرچەک (ئان) piṟçek
چەکدار، چەک رێژ.
پرچەک بوون (کتن) piṟçekbün
چـەک وتەقەمـەنیی پـێبوون، سوپـاکۆکردنەوە، بابـەتیی جـەنگ هێنانەمەیـدان، خـۆ بـۆ شـەڕ ئامادەکردن.
پرچەک کردن (کتپ) piṟçek kirdin
چەک پێدان، چەکدانەدەست.
چەکدانەدەست.
پرچەنە (ئان) piṟçene
پر بێژ.
پردان (کتپ) piṟdan
پڕپیاکردن.
پردڵ (ئان) piṟdiḻ
دلاوەر، دڵ شێر، دلێر، شێردڵ.
پردەسەلات (ئان) piṟdeseḻat
دینەوەر.
پردەو (ئان) piṟdew
بدەو، بەدەو، خۆشرەوت، قوچاغ، گوستاخ.
پر روو (ئان) piṟ ṟü
پرکێش.
پرزۆڵ (نک) piṟzoḻ
بەرگ.
پر زۆڵ پرزۆڵ (ئان) piṟ zoḻ piṟzoḻ
١- پارچە پارچە، شیتاڵ شیتاڵ. ٢- وورد وخاش، وورد وورد.
پرزۆلە (ن) piṟzoḻe
پرتاڵە، شیتالۆکە، پارچەی دراو (شرووڕ).
پرزوو (ن) piṟzü
برنوو، پر توانایی، پرکێشیی، توانایی.
پرژانن (کتپ) pirjanin
پرشاندن.
پرسام (ئان) piṟsam
بەسام، ترسناک، سامدار، سامناک، پر مەترسیی.
پرسوو (ئان) piṟsü
بەکەڵک، پرسوود، سوودبەخش.

پرشاندن (کتپ) piṟšandin
بلاوکردنـەوە، پـرژاندن، پـرژانن، پـەرت کـردن (بەشێوەیەکی نارێک).
پرشکۆ (ئان) piṟško
پایەبەرز، شکۆمەند، شکۆدار، خاوەن شکۆ.
پرکراو (ئان) piṟkiraw
تەژیی، تەژیی کراو، مالامل کراو، ئاخنراو.
پرکردن (کتپ) ١ piṟkirdin
تـژیی کـرن، تـەژییکرن، سـەرلێوان کـردن، لێوریـژ کردن، لێوان لێوکردن، مالامال کردن.
پرکردن (کتپ،ند) ٢ piṟkirdin
پاڵ پێوەنان، تیژکردن، تیژکردن (کەسێ لەیەکێکی دیکە)، گاڵ دان، هان دان، تێوەژەندن.
پرکردن (کتپ) ٣ piṟkirdin
ئاخنیین، تێ ئاخنیین، تەپاندنەناو، تەپانن، داگرتن، داگرتنەوە.
پرکردنەوە (کتپ) piṟkirdinewe
بەرەبەرە زۆر کردن، زێدەکرن، سەرلەنوێ لێوان لێو کردن.
پرکێش (ئان) ١ piṟkêš
جوامێر، بژوێن، پرزات، بەزات، توانـا، لێهـاتوو، دەس درێژ (لەکاروباردا).
پرکێش (ئان) ٢ piṟkêš
بەدەسـتو دوو، بـەکێش، پـرتەووژم، پـێ سـووک، خۆشرێ، خۆشرەوت، توند وتۆڵ، گورج، گورج وگۆڵ.
پرکێش (ئان) ٣ piṟkêš
بـەرپوو، پووقـایيم، پوودار، گوسـاخ، گوسـتاخ، روو هەڵماڵراو.
پرکێشی (ن) ١ piṟkêšî
تەوان، توانایی، توند وتیـژیی، تونـدیی، تیـژیی، دڵ گەرمیی، دەستودوو، لێهاتوویی، زات، لێوەشانەوە، کاری بەخۆدا راپەڕموون، تالانت، تاوایی، دەستەڵات.
پرکێشی (ن) ٢ piṟkêšî
پر پوویی، گوساخی، گوستاخیی.
پر کێشی (ن) ٣ piṟkêšî
ئازایەتیی، پاڵەوانیتیی، پاڵەوانیی، جوامێریی.
پرکێشی کردن (کتن) piṟkêšî kirdin
بەخۆدا راپەڕموون، بەگـەرمیی هەڵسوڕان، تـوانیین، زات بەسەرداشکان، زات کردن، کاریین، لـەخۆڕابیین، وێران.
پرگ (ن) ١ piṟg
لەنگەر (پاپۆڕ).

پرگ (ن) ٢ pirg

توانایی، دەستی باڵا.

پرگ (ن) ٣ pirg

لەنگەر (تەرانوو).

پرگۆشت (ئان) pirgošt

قەڵەو، مالووس.

پڕ لە نارەحەتی (مز) pir le narehetî

دژوار، سەخت، سەخت ونالەبار، گران وخنس، گران و دژوار.

رماندن (کتن) pirmandin

پرمانن، پرمەکردن، پیراندن.

پرمە (ن) pirme

پژمە، پیرە، دەنگی پژمینیی ئاژەڵ.

پر مەترسی (ئان) pirmetirsî

خەتەرناک، سامدار، سامناک.

پرمەی گریان (ن) pirmey giryan

پلمە، گریانی بەسۆز، گریانی بەکوڵ ولەپڕ، کوڵی گریان.

پرمێشک (ئان) pirmêšk

١- ئاقڵ، لەسەرخۆ، هێمن. ٢- زیرەک، ژیر..

پرناو (ئان) pirnaw

پڕ لەناو، پڕئاو، سیخناخ.

پرنگ (ن) pirng

برۆنز، رینگژک، زەرد (کان).

پرنۆ (ن) pirno

بەلگە.

پرنۆڵ (ن) pirnol

پارچە جلی شڕ، پڕوپاتاڵ، شڕە، شڕەومڕە، کاڵای شڕ.

پرۆژە (ن) ١ piroje

ئارمانج، ئامانج، پلان، چەخز، مەبەست، ویست.

پرۆژە (ن) ٢ piroje

بارنامە، ڕێڕاز، کارنامە.

پرۆم (ن) pirom

بستە، کەپەک، لوتکە (کێو).

پروپا (نک) pirupa

قاچ وقوول، قوول وقاچ.

پروپاتاڵ (ئان) pirupatal

بێبەها، بێ نرخ، پڕوپووچ.

پروپاگاندە (ن) pirupagande

ئاوازە، بانگاشە، پروپاگەندە، تەحاتەحا، دەبدەبە، دەمدەمە، زمزمە، واتەوات، هاتەهات، هەمهەمە.

پروپریاسکە (ن) pirw piryaske

بوخچە.

پروپنجڵ (ئان) ١ pirw pincil

نزم، پایەنزم، هیچ وپووچ، پڕ وپووچ.

پروپنجڵ (ئان) ٢ pirw pincil

١- ئاڵۆز، پەشێو، شێواو، ناڕێک. ٢- لەوێنەنەبوو، نائاسا.

پروپنجڵ (ئان) ٣ pirw pincil

پیس، پۆخڵ، ناپوخت.

پروپنجڵی (ن) ١ pirw pincilî

پیسی، ناپوختیی.

پروپنجڵی (ن) ٢ pirw pincilî

ئاڵۆزیی، پەشێویی، شێواویی، ناڕێکیی

روپۆشتە (ئان) pirw pošte

پۆشتە، پۆشتە وپەرداخ.

پروپووچ (ئان) ١ pirw püç

بێبەهرە، بێ ناوەڕۆک، هیچ وپووچ.

پروپووچ (ئان) ٢ pirw püç

بێبەها، بێ سوود، بێ کەڵک، بێ نرخ، بێ هوودە، ناژیر.

پروپووچ (ئان) ٣ pirw püç

ئاخاوتنی هەڵبەستراو، درۆ، درۆ ودەلەسە، دوور لە ڕاستییەوە، ناماقووڵ.

پروپووش (نک) pirw püš

پل وپووش، پژوون، پلاش، پووشاڵ، پووش وپەلاش، پەلاش، خاشاڵ، زلەقەسەڵ، کا،گژوگیای وشکەوەبوو، گزرەگیا، هەرزن.

پروپەشێو (ئان) pirw pšêw

ئاڵۆز، ئاڵۆزاو، بەسەریەکدا کەوتوو، پرش وبڵاو، پەشۆکاو، تێکەڵ وپێکەڵ، شپرزە.

پروپیت (نک) ١ pirwpît

پیت وبەرەکەت، خێروبێر، فەڕوبێر.

پروپیت (نک) ٢ pirwpît

ووردەشتی ناوماڵ.

پروپیت (نک) ٣ pirwpît

پارچەومارچە، پاشماوە، سەکراب.

پروپیت بە ئاسماندا بردن (ئد)

pirwpît be asmanda birdin

پیت وبەرەکەت بۆ نەهێشتن، خێروبێر نەهێشتن، فەڕوبێر بردن.

پروپیرێژن (نک) pirwpîrêjin

ژنانی (بەساڵداچوو، بەتەمەن، پیربوو).

پرومر (نان) pirwmir
تیک سمراو، خڕ وخەپان، داگرتیی، قەلەو، گوشتن.
پرووز (ن)[1] pirüz
١- چەوتیی، شوورەیی، ناڕێکیی، نەنگیی.
٢-فێل، فێل وفەرەج، حیلەو حەوالە.
پرووز (نک)[2] pirüz
پواویی، چوویی.
پرووزان (کتن)[1] pirüzan
پووان، چوون، دڕان (جل وبەرگ).
پرووزان (کتن)[2] pirüzan
پرووزیان، سووتان.
پرووزاندن (کتپ) pirüzandin
سووتاندن، هەلپرووزان، هەلپرووزاندن، هەلقرچان.
پرووزاو (نان) pirüzaw
پردوخیاگ، پرووزیاگ، هەلپرووزاو.
پرووز دەرخستن (کتپ) pirüz derxistin
شـوورەیی ئاشـکراکردن، نـەنگی دەرخـستن، عـەیب وعار دەرخستن.
پرووز دەرکەوتن (کتن) pirüz derkewtin
شوورەیی دەرکەوتن،
نەنگی دەرکەوتن، عەیب وعار دەرکەوتن.
پرووزکان (کتن) pirüzkan
پچران، پرووسقان، پرووسقیان، پرووسـکان، پـسان، لەیەک جوێ بوونەوە، لێک جیابوونەوە.
پرووزکاندن (کتپ) pirüzkandin
پـچراندن، پرووسـکاندن، پـساندن، لەیـەک جـوێ کردنەوە، لێک جیاکردنەوە.
پرووزکاو (نان) pirüzkaw
پچراو، پروسکاو، پساو، لێک ترازاو
. **پرووزە** (ن)[1] pirüze
بـۆ کـوڕوون، بۆنـسۆ، بـۆنی شـتی سـووتاو، کـاری سووتان.
پرووزە (ن)[2] pirüze
بلێسە، گڕ.
پرووزە (ن)[3] pirüze
بەزەیی، بەزەویی.
پرووزە (ن)[4] pirüze
تینویتیی.
پرووزە {بۆکەسێ} تێ‌کەوتن (ند)
pirüze (bo kesê) têkewtin
ئـاگر بـۆگرتن، بـەزەیی پـێداهاتنەوە، گـڕ بۆتێبەربوون، گڕ بۆ گرتن، جـەرگ بۆ سـووتان،
جەرگ پێ سووتان.
پرووزیان (کتن) pirüzyan
پـردوخیان، پـلۆخان، داپـلۆخان، سـووتان، هەلـپرووزیان، هەلـپرووزان، هەلـپروسکان، هەلکرووزان.
پرووش (ن)[1] pirüš
تویک، تویژال، پێست، تویکل.
پرووش (ن)[2] pirüš
پرووشە، پرووکە، تەیژ، تویخ (سەربرین).
پرووش (نک)[3] pirüš
پرووسک، سکل، پشکۆ.
پرووشە (نک)[1] pirüšc
پرووکە، تووکە.
پرووشە (ن) pirüšc[2]
پرووش.
پرووشە پرووش (نان)[1] pirüšc prüš
پرووک پرووک، تووکە تووک، هێواش هێواش، هێدی هێدی.
پرووشە پرووش (ناک)[2] pirüšc prüş
دانەدانـە، یەکەیەکـە، یـەک لـەدوای یـەک، بەتـەنها، جیاجیا، تاکەتاکە.
پرووشە کردن (کتن)[1] pirüše kirdin
بەفریاریین بەووردیی.
پرووشە کردن (کتن)[2] pirüše kirdin
کـەم خـواردن، کـەم خـۆریی کـردن (منـدال یـان نەخۆش)، خواردن بەگەروودا نەچوون (نەخۆش).
پرووکان (کتن)[1] pirükan
پچران، پسان (لەژێر باردا).
پرووکان (کتن)[2] pirükan
زۆر ماندوو بوون، پسان، لەپەل وپۆکەوتن.
پرووکان (کتن)[3] pirükan
ژێر کەوتن، شکان.
پرووکان (کتن)[4] pirükan
کۆست کەوتن، تووشی چورتمیکی گەورەبوون.
پرووکان (کتن)[5] pirükan
١- بەنگی دل بران، بەندی دل بران.
٢- هەلپرووزان (پێستی لەش بەهەوایەکی گەرم).
پرووکاو (نان)[1] pirükaw
تاساو (لەگەرماندا).
پرووکاو (نان)[2] pirükaw
پرووکیاو، بەندی دل براو، بەنگی دل پـچراو، کۆست کەوتوو.

پڕه (ن) pir̲e
پڕەپڕ.
پڕەنگ (نان) pir̲eng
نۆكەر، چارشا، رام بوو، راهاتوو.
پڕهونەر (نان) pir̲huner
بەزەوق، پڕزەوق، جوان ناس، هونەرزان، هەونەرمەند.
پڕهێز (نان) pir̲hêz
بازۆڵەقەوی، وەرزشمەند.
پڕیشك (ن) pr̲îšk
ئاورنگ برووكە، پرنچك، پروسك، بژنگ، پرشنگ، پرووسك، پریس، پریسك، پزیسك، تروسكە، چروسكە.
پڕیشك لێ بوونەوە (كتن) ١ pr̲îšk lê bünewe
ئاورنگ دان، پڕیشك دانەوە، پڕیشك هاویشتن.
پڕیشك لێبوونەوە (ند) ٢ pr̲îšklêbünewe
ئاگر كردنەوە، ڕق هەستان، زۆر تووڕەبوون.
پز (ن) ١ piz
ئاولەمە.
پز (نان) ٢ piz
بلند، بەرز، سەرلەئاسمان.
پزدان (ن) pizdan
پزان، منالدان، مندالدان، منالّلان.
پزۆر (نك) pizor
پزوور، هەناو، ورگ، ریخۆڵەی ئاژەل، ناوسك وریخۆڵەی گیاندار.
پزوو (پز) pizü
پزگ، پزە، تەبەق، سەگەناز، مەقاو، هەڵامەتی ئاژەل.
پزیزك (ن) pizîzk
پریشك.
پزیشك (ن) pizîšk
پەزیشك، تیماركەر، چارەكەر، چاك وەكەر، چاكە وەكەر، حەكیم، دوكتور.
پرینك (ن) prink
ب (برمەك، بلامك، بەلامەك).
پژ (ن) ١ pij
چل، لق، لك، پەش.
پژ (ن) ٢ pij
پرتۆل (دانەویلە)، پرتۆل.
پژ (ن) ٣ pij
ئژال، پژال، پژل، پژوپۆ، پژی، پیژال، پۆ، لق.

پژاڵ (نك) pijal̲
ب (پووش وپەلاش).
پژان (كتن) ١ pijan
خوێنی كچێنی بەربوون، كچێتیی نەمان، سەرگوڵی كچێنی نەمان، بن نەمان.
پژان (كتن) ٢ pijan
پژیین، خوێنی لووت بەربوون.
پژان (كتن) ٣ pijan
بلاوبوونەوە، پرژان، پرژیان، پژیان، پرش بوونەوە، پشان، پشیان، ڕژان، چرژان، وەشان، وەشیان.
پژاندن (كتپ) ١ pijandin
فرێدان، دەرپەراندن، هاویشتن، فیچقاندن.
پژاندن (كتپ) ٢ pijandin
بلاوكردنەوە، پرژاندن، پرژانن، پرش وبلاوكردنەوە، ڕژاندن، ڕشاندن، وەشاندن، وەشانن، چرژاندن.
پژاندن (كتپ) ٣ pijandin
ئاوڕشێن كردن، پرژاندن، پرژانن.
پژانن (كتپ) pijanin
وەراندن، هەڵوەراندن، خستنەخوارەوە.
پژاو (نان) pijaw
پژیاگ، پشاو، پشیاگ، وەشاو، وەشیاو، وەشێنراو.
پژران (ن) pijran
دلاودلی، دلە ڕاوكێ، گومان.
پژریین (كتن) pijrîn
دلاودلی كردن، دلەڕاوكێ كردن، گومان كردن.
پژگ (پز) pijig
ڕەوانیی، قژكە، كاری سك چوون (ناف چوون)، قزق، بەلەفیرە.
پژگاڵ (نك) pijgal̲
ئیش وكار، كاروبار، كاروفرمان.
پژمە (ن) pijme
پرمە، پژم، جەخت، پلمە، خەف، سەبر.
پژمیین (كتپ) pijmîn
بهنژیین، پژمانن، پژمەكردن، پژمەهاتن، پشكان، پشكیین، پشمیین، خەفیین، هاتنەپژمیین.
پژمینەر (نان) pijmêner
پشمینەر، پژمین ئاوەر، پژميناوەر.
پژوپۆ (نك) pijwpo
لق وپۆپ، لق وپۆ.
پژوون (نك) pijün
ب (پر وپوش).

پژوێن (ن) pijwên
پشتوێن، پشتێن، قەڵبەن، کەمەربەند.

پس (ن) pis 1
ئاولەمە.

پس (ن) pis 2
بەر، بەرە، ڕۆڵە، زگ، سک، کوڕ.

پس (نک) pis 3
نەوە، وەجاخ، وەچە.

پس (ن،ئان) pis 4
پسک، فس، کەسێ کەبەسەری زمان بئاخەوێ، لاڵ [تەنها بۆ پیتی (ز،س) دەیکات بە (ذ، ث)].

پسان (کتن) pisan 1
پرووکان.

پسان (کتن) pisan 2
پچران.

پساندن (کتپ) pisandin
پچراندن.

پسپاندن (کتن) pispandin
بەچرپە ئاخاوتن، پسەپس کردن، پسپساندن، چرپە چرپ کردن، لەژێر لێوەوە ئاخاوتن، پسەکردن، چرپەکردن، بەسرپە ئاخاوتن، پتاپت کردن.

پسپان کردن (کتپ) pispan kirdin
پارچە تێ گرتن، پارچەلێ دان، پینەکردن، تیلماسک تێ گرتن.

پسپۆڕ (ن،ئان) pispor̲
بزان، بەسەرکەرەوە، زۆرزان، شارەزا، ناسین، لێزان، وریا.

پسپۆڕی (ن) pispor̲î
بزانیی، بەردەباری، شارەزایی تەواو (لەبوارێکی زانستدا)، لێزانی (لەمەودای زانستدا).

پست (ن) pist
پزت، گفە، گیفە، گیزە (دەنگی گوللە).

پستان (ن) pistan
دزداشە، دیزداشە، کراس.

پستو (ن) pistü
ملیوان، یەخە.

پسک (ن) pisk
پرچ.

پسکە (ن) piske 1
بووسە وورد، بێ خشپەیی، (هێواش) ڕۆیشتنی ڕاوچی بەشوێن نێچیردا، ماتەماتەی ڕاوکەر، وورد ڕۆینی ڕاوچی بەرەونێچیر، ماتەمات، لەسەر خۆیی(ڕۆیشتن).

پسکە (ن) piske 2
باڵ بەیەکادانی بەچکەی باڵندە بۆ دایک وباوکی.

پسکبان (کتن) piskban
پسکەکردن، لەسەر نووکی پێ ڕۆیشتن.

پس میران (ئان،ن) pismîran
خانەدان، میرزا، میرزادە.

پسوولە (ن) pisül̲e
تکت، ڕەچەتە، باپەتە.

پسە (ن) pise
پتاپت، پسەپس، چرپە، چرپەچرپ.

پسیان (کتن) pisyan
ب (پسان).

پش (ن) piš
پشک، قسن،قەت.

پشافتن (کتپ،کی) pišaftin(ki)
تواندنەوە، حەلاندن، کردنەئاو، کردن بەئاو، بەئاو کردن.

پشام (ن) pišam
ئاوساویی، با، پەنام، ماس، هەو، ئەستووریی.

پشام کرن (کتن،کی) pišam kirin(ki)
ئاوسان، پەنمان، ماسیان، هەوکردن، ئەستووربوون.

پشاندن (کتپ) pišandin
بەخشینەوە، بەش کردن، بەشینەوە، بەخش کردن.

پشپشۆکە (ن،رو) pišpišoke
کلکە، پشیلە، جۆ کێویلە.

پشت (ن) pišt 1
بەشی دواوەی لەشی مرۆڤ (لەمل بەرەو خوار).

پشت (ن) pišt 2
مازە، مازیی.

پشت (ن) pišt 3
ئێل، باووباپیر، بنچینە، چینە، خێڵ، پشتە.

پشت (ن) pišt 4
ئاریکار، ئالیکار، پشتیوان، پەنا.

پشت (ن) pišt 5
ئەودیو، پاش، دیوەکەی تر.

پشتاو (ن) pištaw
دەمانچە، دەوانچە، دەملنچەی خۆدکار.

پشتاوپشت (ئان) pištaw pišt 1
بەئەکسەوە، بەپێچەوانەوە، بەرویشت، پشتەودوا.

پشتاوپشت (ناک)[٢] pištaw pišt
بەرەوپشتەوە، پشتەل پشت، ڕووبەرەو پشتەوە.
پشتاوپشت (ناک)[٣] pištaw pišt
لەیەکێکەوە بۆ یەکێکی دی، بنچینەو بنچینە، بنەچەو بنەچە.
پشتاوپشت(ناک)[٤] pištawpišt
بنچینە، بنەچە، بنەماڵە، ڕەگەز
پشت ئەستوور (ئان)[١] pištastür
دڵنیا، بێخەم، ئەرخەیان، ئەوڵە.
پشت ئەستوور (ئان)[٢] pištastür
پشت دار، پشت قایم، خاوەن پشت.
پشت ئەستووری (ن)[١] pištastürî
پشتداریی، پشت گەرمیی، پشتیوانیی، کۆمەکیی.
پشت ئەستووری (ن)[٢] pištastürî
دڵنیایی، بێخەمیی، ئەرخەیانیی.
پشت بە پشتەوە (فر) pišt be pištewe
تەک وەتەکەوە،یەک لەتەنیشت یەکەوە.
پشت پەنا (ن) pištpena
دالدە، داڵڵە.
پشت پێ بەستن (کتپ)[١] pišt pê bestin
باوەڕپێ کردن،بایەخ پێدان، بەڕاست زانیین، پشت پێ ئەستووربوون، سەلماندن (ئاخاوتن).
پشت پێ نەبەستن (کتپ)[٢] pišt pê nebestin
تێ ڕانەدیتن، لێ ڕانەبینیین، هیچ تێدابەستەنەبوون (مرۆڤ).
٢- جێی بڕوانەبوون، هیوا پێ نەبوون.
پشت پێوە یەشان (ئد) pišt pêwe yešan
١- بەتەنگەوە هاتن، جەرگ بۆ ژان کردن، دڵسۆز بوون. ٢- دڵسۆزانە کارکردن، دەغەڵی لەکاروباردا نەکردن.
پشت تێ کردن (ئد) pišt tê kirdin
١- بەجێهێشتن، بەرەڵاکردن، خستنە ئەولاوە، خستنە پشت گوێ، خۆ تێ نەگەیاندن، گوێ پێ نەدان، لێ دوورکەوتنەوە، وازلێ هێنان.
٢- لێ یاخیی بوون. ٣- پشت بەردان.
٤- بوون بەدوژمن، دوژمنایەتیی لەگەڵدا کردن.

٥- وازلێ هێنان، دۆستایەتیی کەسێ نەکردن، لێجیا بوونەوە، هاوکاریی لەگەڵدا نەکردن.
٦- واز لەئیشی خۆ هێنان.
پشتدار (ئان،ن)[١] pištdar
بەرگەگر، پتەو، توند، توند وتۆڵ، داڕێژراو، سفت، قاییم، کۆڵوفت.
پشتدار (ئان)[٢] pištdar
ب (پشت ئەستوور).
پشت دان (کتن)[١] pištdan
پشت کردنەوە، وەرچەرخان (بەرەودوا)، وەرگەڕان.
پشت دان (کتپ)[٢] pištdan
١- چەمانەوە، چەمینەوە، ڕاوەستان، خۆدانەواندن، وەستان، ویستان (گیاندای مێ بۆ نێر کەڵیی پەڕێ).
٢- چوونە ژێر فەرمانبەریی کەسێکەوە، خۆ بەدەستەوە دان،گوێ دێریی کەسێ بوون.
٣- بەزیین، تاران، تەقیین، ڕاکردن، ڕەڤیین، هەڕاکردن (لەدەست دوژمن)، هەڵاتن، هەڵهاتن.
پشت دانەوە (کتن)[١] pištdanewe
ئاگرخۆش کردن، ئاگر هەڵدانەوە، تیژکردن، تەنوور (سەرلەنوێ) گەرم کردنەوە.
پشت دانەوە (کتن)[٢] pištdanewe
پاڵ دانەوە، حەسانەوە.
پشت ساردبوونەوە(کتپ)[١] pišt sardbünewe
دەس نەچوونەئیش دوای خۆ تێ هەڵقورتانی کەسێ.
پشت ساردبوونەوە(ئد)[٢] pišt sardbünewe
تابوشت بۆ نەمان، تابوشتی کردنی کاروبار نەمان، لە تابوشت کەوتن.
پشت شکان (ئد) pišt šikan
بێهێز بوون، دواکەوتن، پاش کەوتن
پشت شکان(ئد)[٢] pišt šikan
١- ئەژنۆ شکان، جێی ئومێد بۆ نەمان، جێی ئومێدبڕان، مردنی سەردار وگەورەی کەسێ.
٢- سەروماڵ تێداچوون، کارەساتی گەورە لێ قەومان، ژێر کەوتن
٣- لەهەڵویستێکی لاوازدا کەسێ بەجێ هێشتن.
پشت شکاندن (ئد) pišt šikandin
١- تووشی زیانێکی گەورەکردن، ماڵ وێران کردن، داماوکردن، لێدان.
٢- بێ هێز کردن، بێ پشتیوان کردن، بێ پشتیوان هێشتن، پشتیوان بۆ نەهێشتن.
٣- پشت لێ هەڵکردن، پشت بەردان. ٤- بەزاندن، بەسەردا زاڵ بوون. ٥- کەس پێوەنەهێشتن.
٦- تەواوکردنی کارێکی زۆر سەخت وگران، تەواوکردن و بەئەنجام گەیاندن (کاری سەخت).
٧- پشت گرتن، فێرەبار یان سواریی کردن

(جوانوو)، رام کردن (ئەسپ)، مالیی کردن.

پشت قایم بوون (کتن) piştqayîmbûn

١- دلنیابوون. ٢- پشت ئەستووربوون، ئەرخەمەبوون، خاوەن کەس وکاری بەدەست بوون، نەترسان (لەئاکام).

پشت قایم کردن (ند) pişt qayîm kirdin

١- بەگەرم وگوڕی خۆئامادەکردن (بۆ کردنی کاریک)، پشتێن بۆ لێ بەستن، کەمەر لێ قایم کردن.

٢- خۆ گورج کردنەوە بۆ کردنی کارێ، کاروبار بەتوندیی گرتنەدەس. ٣- خۆ ئامادەکردن بۆ.

پشت کردنەوە (کتپ)[1] pişt kirdinewe

پشتێن ترازاندن، پشتێن کردنەوە.

پشت کردنەوە (کتن)[2] piştkirdinewe

دلنیابوون.

پشتکۆڵ (ن)[1] piştkoḻ

پشتکوول، پشکۆڵ، پشتەکێ (دار یان ئاسن لە رووی ئاوماڵەوە ئەدرێتە پشت دەرگا بۆ زیاتر پتەوکردنی بەشەو)، پشتیوان، پاڵپشت، پاڵپشتی دەرگا (لەناوەوە)، پالگە، باڵین، پژدەر، پشتدەر.

پشت کول (ئان)[2] pişt kul

تەمەڵ، لەش بەبار، لەش گران.

پشت کۆم (ئان،ن) piştkom

پشت قوقز، قەمبوور، قەموور، کۆم، کۆماو.

پشت گرتن (کتپ) piştgirtin

١- دەست گرتن، دەستی یارمەتیی بۆ درێژکردن، چوونە ژێرباڵ، یاریدەدان، پیش خستن، یارمەتیدان. ٢- بەهێزکردن، بەتواناکردن، تیین پێدان، تیین دان.

٣- لەسەرکردنەوە، پشتگیریی کردن، پشتیوانیی کردن، لاگرتن، لایەنگیریی کردن، پشت قایم کردن.

پشتگە (ن)[1] piştge

پشت، دوا، لای پشتەوە.

پشتگە (ن)[2] piştge

پار، پاڵ.

پشت گوێ خستن (کتپ) pişt gwêxistin

١- بەتەنگەوە نەهاتن، پشت لێ کردنەوە، گوێ پێنەدان، لەبیرخۆ بردنەوە، لەبیر خۆ دەرکردن، خستنەئەولاوە.

٢- دوورە پەرێز راوەستان، لێ دوورکەوتنەوە.

پشت گوێ کردن (کتپ) pişt gwê kirdin

پشت گوێ تاشین، پەناگوێ هەڵپاچین، سەرتاشین.

پشت گەرم (ئان) pişt germ

دلنیا، گەشبین، لەخۆ راپەرموو.

پشت گەرم بوون (کتن) pişt germbûn

١- بەتاسەوە ئیش کردن، خۆدانەبەر ئیش کردن، خۆ دانەبەر ئیش، دڵ لەسەر کاری خۆبوون، شان دانەبەر ئیش. ٢- گورج وبەهێز بوون.

پشتگیری (ن) piştgîrî

لایەنگیریی، یارمەتیی، یاریدە.

پشتگیری کردن (کتپ) piştgîrîkirdin

ب (پشت گرتن / ٢).

پشتگین (ئان) piştgîn

دواگین، دواهەمین، دوامین، قرە.

پشت لەزەویی دان (ند) pişt lezewîdan

١- بەزاندن، ژێرخستن. ٢- زیان پێ گەیاندن.

٣- ناپاکیی لەگەڵ کردن، دەغەڵیی لەگەڵ کردن.

پشت لێ دانەوە (ند) pişt lê danewe

بێ مەترسیی بوون، پشت لێ کردنەوە، دلنیابوون، بێ مەترسیی بوون.

پشت لێ کردنەوە (ند)[1] pişt lê kirdinewe

ب (پشت لێ دانەوە).

پشت لێ کردنەوە (ند)[2] pişt lê kirdinewe

ب (پشت گوێ خستن).

پشت لێ هەڵکردن (ند) pişt lê heḻkirdin

١- بەجێ هێشتن، لێ زویر بوون، وازلێ هێنان.

٢- لەڕوودا هەڵگەڕانەوە، لەڕوودا وەستان، لێ هەڵگەڕانەوە ٣- ئاگا لەکەسێ نەمان، لێ بەئاگا نەمان، لێ پچڕان.

پشتماڵە (ن) piştmaḻe

دراوسێ، هاوسا، هاوسێ.

پشتمێر (ن،نک) piştmêr

١- پشتیوان، یارمەتیدەر، یاریدەدەر، پشتگیر.

٢- ردیف، رەدیف (س).

پشت وپەنا (ن) piştwpena

پشت پەنا، داڵدە.

پشتە پێ (ن) pişte pê

پشتەپا، شەق، لەقە.

پشتەسەر (ن) pişteser

پاشملە، پشتەملی، غەیبەت، پشتەملە.

پشتەک (ن)[1] piştek

پشتکۆڵ.

پشتەک (ن)[٢] pištek
پالپشت.
پشتەکردن (کتن) pištekirdin
ب (پێ دزکێ کردن).
پشت هەلکردن (کتن) pišt heḻkirdin
پشت ئەلکردن، ڕوو هەلچەرخان، ڕوویربوون.
پشتەملەکردن (کتپ) pištemile krdin
خورتیی لێکردن، بەزۆرە ملێ ئیش بەکەسێکردن،
زۆر کردن، زۆرلێ کردن، زۆرە ملێ کردن.
پشتەملێ (ن) pištemilê
تۆپز، تۆپزان، خورتیی، زۆرەملە، زۆرەملێ.
پشتەوارە (ن) pištewaare
پشتیی، کۆل، بار.
پشتەوە (ن) pištewe
دواوە.
پشتەوەشکێن (ن) pištewe škên
بەپشتاخوارەوە بوو(دیوار)، شتی بەپشتدا چەماو.
پشتێن (ن) pištên
پـزدین، پـشتبێن، پـشتەوەن، پـشتوێن، پـشتەک،
پشووتکە ، شۆتکە، کەمەربەند.
پشتێن بەستن (کتپ) pištwên bestin
شـــتەک بەســـتن (..دان)، شـــووتکە گـــرێ دان،
کەمەربەند بەستن.
پشتێن لێ کردنەوە (ند) pištên lê kirdinewe
ب(پشت لێ دانەوە).
پشتێنە (ن) pištêne
ئاقار، ئەلقەگەردان، پشتبێنە، زنجیرە.
پشتیر (ن) pištîr
پشتی (ن)[١] pištî
پالپشت.
پشتی (ن)[٢] pištî
پاشەوانە، تۆپـەوانە. پـشتێر، ئەویلـەی ڕەشـەوولاغ،
مۆدەی ئاژەل.
پشتیی سەریشی چاوە (ند) pištî serîšî çawe
زۆر وورپایە.
پشتیوان (ن)[١] pištîwan
پالپشت.
پشتیوان (نک)[٢] pištîwan
پالوبەن، لاکوشە.
پشتیوان (ن)[٣] pištîwan
پـشتیوانیی، خاوەنـداریی، کۆمـەک، یارمـەتیی،
یاریدە.

پشتیوان (ن)[٤] pištîwan
پشتکۆل.
پشتیوانی کردن (کتن،کتپ) pištîwanî kirdin
خاوەنداریکردن، یارمەتی دان، یاریدەدان.
پشتی یەکتر لەزەوی نەدان (ند)
pištî yektir le zewî nedan
١- کۆمەکی یەکتر کردن، هاریکاریی یەکترکردن.
٢- بەربـــەرەکانیی یـــەکتر نـــەکردن، دژ بەیـ..ەک
نەوەستان.
پشتی یەک گرتن (کتپ) pištî yek girtin
پشتی یەکتر گرتن، یەکتر بەهێزکردن.
پشک (ن)[١] pišk
پـشکل، پـشکل، پـشکەل، پـشکول، قشـپل (مـەڕ،
بزن..).
پشک (ن)[٢] pišk
تۆپەوانە، دەم هەلبێن، دەمەلبێن.
پشک (ن)[٣] pišk
مووچە، ڕاتوو.
پشک (ن)[٤] pišk
پێ براو.
پشک (ن)[٥] pišk
پارچە، پل، کوت.
پشک (ن)[٦] pišk
خۆوبەخت، خۆو نسیب.
پشک پشک (ئان) pišk pišk
بەش بەش، پارچەپارچە.
پشک خستن (کتپ) pišk xistin
پـشک خـستنە سـەر، پـشک دادان، خۆوبـەختیی بـۆ
کردن، سەرپشک دانان، یانسیب بۆ کردن.
پشکدار (ن) piškdar
بەشدار، پشدار، خاوەن بـەش، مووچەبـەر، هاوبـەش،
هەڤبا.
پشکداریی (ن) piškdarî
بەشدارەکیی، بەشداریی، کۆمپانیا، هاوبەشداریی،
هاوبەشیی، هەڤبایی.
پشکدەر (ن) piškder
بەشدەر، بەشکەر، پێدەر، دابڕ دانەر، دەدەر.
پشکڤاندن (کتپ،کی) piškvandin(ki)
ب (پشکنیین).
پشکڤین (کتن،کی) piškvîn(ki)
بـــەردان، لیـــک تـــرازان(دروومـــان)، هەلـــپچڕان،
هەلپچڕیین، هەلتەقاندن، هەلوەشان.

پشكنەر (ن) piškiner
ئازمووكار، پەيجۆ، پەيخوار، تاقى كەرەوە.
پشكنين (كتپ) [1] piškinîn
تاقى كردنەوە، تەماشاكردن، تێڕامان، سەرنج لێدان، لێ نۆڕيين.
پشكنين (كتپ) piškinîn
بەشوێندا گەڕان، پشكانن، گەڕان، لەدووگەڕاان، بشكانن، سۆراغ كردن (بۆ دۆزينەوەى شتێ)، پشكڤاندن، لێ گەڕان، لێ كۆڵينەوە، بەدواداگەڕان.
پشكۆ (نك) piško
پندر، پنگر، پەنگر، ئەسكل، پۆلوو، سكل، تراد، پەرەنگێ، پۆل، پۆلكە، چەلاسكە، پەلە، پەل.
پشكۆڤ (ن،كى) piškov(ki)
خونچە، گوڵى نەپشكووتوو.
پشكۆڵ (ن) piškol̲
پشتەكە.
پشكووتن (كتن) [1] piškütin
دەم دانەوە، دەم كردنەوە، گەشانەوە (خونچە).
پشكووتن (كتن) [2] piškütin
گۆپكەكردن (درەخت).
پشوو (ن) [1] pišü
زيندەگانيى، ژيان، پەتۆ، پريش، هەناسەى ژيان.
پشوو (ن) [2] pišü
فەرك، ووچان، هەلوەستە، هەلويست.
پشوو (ن) [3] pišü
پشيى، هەناسە.
پشوو (ن) [4] pišü
برست، بەچيكلدانەيى، توانيى، سەبر.
پشوو (ن) [5] pišü
بگارە، بوارە، دەرفەت، ماوە، مۆڵەت، هەل.
پشوو (ن) [6] pišü
ئارامىي، بێ گلەيتيى، لەسەرخۆيى، ماندوونەبوونيى.
پشووبڕان (كتن) [1] pišübiṟan
هەناسەبڕان، لەهەناسەكەوتن، مردن.
پشووبڕان (كتن) [2] pišübiṟan
ماندوو بوون، هيلاك بوون، شەكەت بوون، هەناسە سواربوون.
پشوو پێدان (كتپ) pišüpêdan
بگارەدان، بوارەپێدان، بوارەدان بە...، دەرفەت پێدان، ڕيگا پێدان، ماوەپێ دان، مۆڵەت دان، وچان دان.

پشوو خواردنەوە (كتن) pišü xwardinewe
دامركانەوە، خۆگرتن، دان بەخۆدا گرتن، سەبركردن. سەبر گرتن.
پشوودان (كتن) pišüdan
ئارام گرتن، پشووگرتن، حەسانەوە، دەس لەئيش هەلگرتن (بۆ مەبەستى حەسانەوە)، وچان دان، وچان گرتن، ويستان بۆ ماوەيەك.
پشوودانەوە (كتن) pišüdanewe
ئيسراحەت كردن بۆ ماوەيەكى كەم، وچان گرتن.
پشوودرێژ (ئان) pišüdrêj
بەسەبر، خۆگر.
پشوو گرتن (كتن،كتپ) pišügirtin
پشوودانەوە.
پشووگرتن (كتن،كتپ) pišügirtin
پشووهەبوون.
پشوو هەبوون (كتن،كتپ) pišü hebün
بەپشوو بوون، خۆگرتن، سەبرگرتن لەسەر، پشووگرتن.
پشيلە (ن) pišîle
پزە، پشە، پسيك، پشى، پششيك، كيك.
پشيلەشۆر (ن) pišîlešor
شتنى ئەندام بەناتەواويى وكەم وكوڕيى، نيوە شۆر.
پشيلە لەماڵ نيە مشكان تليليانە (پن)
pišîle lemal̲ niye miškan tlîlîyane
ب (ئەگەر پشيلە لەماڵ نەبێ...).
پشيلەى نێر (ن) pišîley nêr
داوو، گوربە، پشيلەگوربە، پشيلەگوربز، پشيلە خرتە.
پشێو (ئان) pišêw
ئاشفتە، ئاشوفتە، تيكچوو، شلەژاو.
پشێونە (ئان) pišêwne[1]
پشێونە، تێچين، شوفاز، مايەفيتنە.
پشێونە (ئان،ن) pišêwne[2]
پر ئاشووب، نائارام، نائاسايش، نائاسايشت.
پشێوى (ن) pišêwî[1]
ئاشووب، ئاشووبە، ئاخۆران، ئاژاوە، ئاژاولەيى. ئاژاوەيى، پشێونە، نائاراميى، پشێوە، نائاسايشتيى. هەراو زەنا، هەراوهوريا.
پشێوى (ن) [2] pišêwî
جەنگ، شەڕ، كيشە (نێوان ميللەتان).
پشێوى گێران (كتپ) pišêwî gêṟan
پشێوى نانەوە،پشێوى هەڵگيرسان.

پف (ن) pif
بای دەم، بایی دەڤ، پفب، فوو.
پف دان (کتپ) pif dan
پف پیاکردن، پف هەڵدان، فووتێ کردن، فوودان.
پف دراو (ئان) pif diraw [1]
پف دریاگ، پف هەڵدراو، فووتێ کراو، فوودراو، ئاوساو.
پف دراو (خ.) pif diraw [2]
تەڵەو.
پف کردن (کتپ) pif kirdin
فووکردن.
پفلە (ن،کل) pifle(kl)
فووەڵی، هەلاوساوی.
پف لە بۆڵەمر کردن (ئد) pif le bolemir kirdin
ڕەنجی بێ هوودەدان، فوو لەژیلەمۆکردن.
ت: بۆڵە مر = ژیلەمۆ.
پف لێ کردن {ئاگر} (کتپ) pif lê kirdin
دامرکاندنەوە،
کوژاندنەوە، (ئاگری چرا....).
پفەڵ (ئان) pifel
فش، فشەڵ، فش وفۆڵ، فشۆڵ.
پف هەڵدان (کتپ) pifheldan
پف دان.
پف هەڵدان (کتپ) pifheldan
پاڵ پیوەنان، هەڵدان.
پگا (ن،کل) piga(kl)
خێرایی، نووبەنوویی، نوویی.
پگر (ن) pigir
گەمرە (پیسیی ئاژەڵ یان پەلەوەر لەگەووردا پێ شێل و وشک بوبێتەوە).
پل (ن) pil [1]
پەنجە.
پل (ن) pil [2]
بروسکە (ژان)، تیرە (ئازار).
پل (ن) pil [3]
دەراو، دەرە، دۆڵ.
پل (ن) pil [4]
زاب، زاو، زێ، ڕوبار.
پل (ن) pil [5]
با، ئاو، خول، سوور.
پلار (ن) pilar [1]
برک.

پلار (ن) pilar [2]
تانووت، توانج، تیلە، بەرد، تیلەوتوانج، تەشەر، ساچمە، تەوس، کولەبرک، کولەدار، ئەروەند.
پلارتێ گرتن (کتپ) pilar têgirtin [1]
پلار هاویشتن، تانوت لێدان، توانج لێ گرتن، تیلەو توانج هاویشتن.
پلار تێ گرتن (کتپ) pilar têgirtin [2]
برک تێ گرتن، برک هاویشتن، کۆلەبرک ئاراستەکردن.
پلان (ن) pilan [1]
بارنامە، بەرنامە، پرۆژە، ڕێراز، کارنامە.
پلان (ن) pilan [2]
ئەروەند، نۆین، پەند، پەنگ، پیلان، تەفرە، تەڵەکە، تەڵەکەبازیی، چەف، داو، دەهۆ، ڕیپ، فەند.
پلاندن (کتپ) pilandin
پلانن، پلکاندن، پلکانن، تلاندن، تل پێدان، تەپاو تل پێ کردن، خلۆر کردنەوە، گلۆر کردنەوە.
پل بردن (کبن،کل) pilbirdin(kl)
پل خواردن، پل دان، تل دان، خزان، خشان، پلیان، جوولان، تل بوونەوە، گلۆر بوونەوە، تل خواردن، تلیان، خلۆر بوونەوە.
پلپل (ئان) pilpil
پارچەپارچە.
پلپل کراو (ئان) pilpilkiraw
ئەجندراو.
پلپل کردن (کتپ) pilpilkirdin
پارچەپارچە کردن.
پلچ (ئان) pilç
پان، بەرین.
پلچاندن (کتپ) pilçandin
پان کردنەوە، پلچانن، پلیشاندنەوە.
پل دان (کتن) pildan
پل هاویشتن، جوولان، پرتە پرت کردن، جوولانەوە، لێ دان (دەمار).
پلدی (ن) pildî
خێو، ڕەشکێ، شەڤ، شەوە.
پلک (ئان) pilk
پیس، چلکن، چرکن، لەکاویی، قرێژاویی، ناپوخت.
پل کەفتن (کتن) pil keftin
بووارەهەبوون، دەرفەت بۆ هەبوون، دەرفەت هەبوون، فریاکەوتن، ماوەهەبوون، لێ هەڵکەوتن.

پلگانن (کتن،کتپ،کل) pilganin(kl)
ئـاوریش بـوون، بەلووتـەوەبوون، تـووش بـوون، تیوەئـالان، تیـوەگلان، دووچـاربوون، گرفتـاربوون، هاتنەرێ.

پلگیاگ (ئان) pilgiyag
تیوەئالاو، تیوەگلاو، دووچار، گرفتار، تووش بوو.

پل هاویشتن (کتن) pilhwîştin
پل دان.

پله (ن) ١ pile
پلەکان، پیپلکە، پلیکان، جیگاپێ (لەسەر پەیژە یان پیپلکانە).

پله (ن) ٢ pile
ریز، قەدر، نوودا، پەرای، پەزە.

پله (ن) ٣ pile
بـوار، فرسـەت، کـات، کـەیس، هـەل، دەرفـەت، هەلکەوت، کەلین، چەخش، پیلیسک.

پله (ن) ٤ pile
ئەموست، ئەنگوست، پل، ئەنگوشت، پـەنجە، قامک، تبل.

پله پرتکێ (ن) pilepitkê
پـەلە، پەلەپـرووزێ، پەلەپـەل، پـەلەفرتکێ، پـەلە بچرکێ، پەلە پرووزکێ.

پله پله (ئاک) pile pile
برەبرە، تۆزەتۆزە، کەم کەمـە، نەختەنەختـە، ووردە ووردە، لەسەرخۆ، لەسەرەخۆ، پچک پچک.

پله ترازیان (کتپ) pile trazyan
پاشگەزبوونەوە، پلەتسیان، پەشیمان بوونەوە.

پله زیقان (ن) pilezîqan
خۆشی، هەلەکەسەما.

پله کردن (کتن،کتپ) pile kirdin
١- خشان، خۆخشان، خۆ خشاندن.
٢- بێ خشپەهاتن، بەدزیەوەهاتن.

پله مەته (ن) pilemete
دارکونکـەرە، پـلەمەتێ، مەتـەی دارتـاش، مـەتێ وکەوان (ئامیر).

پلەندەر (ن) pilender
خۆ نازاکەر، خۆ نواندەر.

پل وپاکردن (کتن) pilwpakirdin
١- تەقـەلادان، کۆشـش کـردن، هـەوڵ دان، تـەلاش کـردن. ٢- پرپـیداکردن، پـەلامـاردان، شـەرکردن، دەستە و یەخە بوون.
٣- بەرمبەریی کردن، پیشبرکێ کردن.

پلوپا (ن) pilwpa
تەقەلا، تەلاش، کۆشش، هەوڵ.

پل وپۆ (ن) pil w po
خولیا، فاک وفیک.

پل وپۆی ژن هینانی پێ کەوتووە (رس)
pilwpoy jin hênanî pê kewtwe
کەوتۆتە سەر فاک وفیکی ژن هینان.

پلوور (ن) pilür
بلوور، بلویر، شمشاڵ، لوولە.

پلوور ژەن (ن) pilürejen
بلویر ژەن، لوولەژەن، شمشاڵ ژەن، نەی ژەن.

پلوورە (ن) pilüre
دووبەرە، کوورەی هەنگ، (دەفریکی لوولەییە هـەنگ شانەی تیادا هەلئەبەستێ).

پلووسک (ن) pilüsk
بۆختک، پلوور، پلوورە، چۆراوگە.

پلووک (ن) pilük
پارچە، کلۆ، کولۆ.

پلیان (کتن) pilyan ١
کەوتن، گلان، گلیان، خلیان.

پلیان (کتن،کل) pilyan(kl) ٢
دەرچوون، لەجێ چوون، وەرگەران (جومگە).

پلیشاندنەوە (کتپ) pilîşandinewe
پان کردنەوە.

پلیشانەوە (کتن) pilîşanewe
پان بوونەوە.

پلیشاوە (ئان) pilîşawe
پان بووەوە، تلیساوە، تەخت بوو، تیک شکاو.

پڵ (نک) piḻ
پەلە، خـاڵ خـاڵ، شـلیی، منجلیی (دەم وچاو یـان پیست).

پلاس (ن) piḻas
پەلاس، ژێر راخەر، ژیرخـەر، (لـەمووی بـزن دروست کراو).

پلاشە (ن) pḻaše
تەشت، قەرەوانە.

پلاو پاڵیو (ن) pḻawpaḻêw
پلاوپالا، پلاوسافکەر، دەفری شوولینی پەل.

پلپ (ئان) piḻp
بێ کەڵک (مرۆڤ)، بێسوود.

پلپل (ئان) piḻpiḻ
جۆر، چەشن.

پلپله (ن) pilpile
پرپره، ئاویزه، شۆڕابه.

پلپلی (ئان) pilpilî
بازکێ، بازوو، پنک پنک، بەڵەک بەڵەک، پلپل، پنۆک، پلـپلین، پەلەپـەلە، خـاڵاویی، خاڵخـاڵاویی، شـل، منجل.

پلیته (نک) pilîte
تلپه، خلته.

پلنگ (ن،ئان) piling
پالنگ.

پلوچ (ئان) pilüç
پلووچ، نادروست، ناڕاست.

پن (ن،جج) pin ١
زج، قورنوو.

پن (ن) pin ٢
پنک، پنۆک، خاڵ، نوخته، پنت.

پنتک (ن) pintik
پەڵە، پیسیی.

پنتێ (ئان) pintê
خۆڕیک نەخەر، کەمتەرخەم، گوێ بەخۆ نەدەر(لەجل و بەرگدا).

پنتی بوون (کتن) pintî bün
گـوێ بـەڕیک وپـێکیی خـۆ نـەدان (لەبـارەی ڕواڵەتەوە).

پنچ (ن) pinç
بنچ، بنچک، نچک.

پنچ کردن (کتپ) pinçkirdin ١
پینەکردن، سەرلەنوێ چاک کردنەوه.

پنچ کردن (کتپ) pinçkirdin ٢
چارەکردن (کار، هەڵویست).

پند (ن) pind ١
قن، قوون، کون، کنکێ.

پند (ن) pind ٢
پاش، پاشەوه، دوا، دواوه.

پنگرکیش (نک) pingir kêş
مەقاش، مقاش.

پنۆک (ن) pinok
خاڵ، نوخته، پنت.

پنه (ن) pine
خوان، دەرخۆنه.

پنیوزکردن (کتن) pinêwz kirdin
سەردانیی کردن، سەرلێ دان.

پۆ (ن) po ١
تەنراوه، چنراوه.

پۆ (ن) po ٢
پەل، پۆپە، لق وپۆپ، پەل وپۆ.

پۆ (ن) po ٣
پەڕ.

پۆ (ن) po ٤
پەڕۆ (ئاگر گیره).

پۆبر (ئان) pobir
چڕ، سفت (چنراو).

پۆپ (ن) pop ١
پۆپر، زوڵف، سەروقژ، قژی ئافرەت.

پۆپ (ن) pop ٢
پۆپە، تەوقەسەر.

پۆپن (ئان) popin ١
پۆپنەدار، کڵاودار.

پۆپنه (ن) popine ٢
پـۆپ، پۆپـان، پۆپـکه، پۆپـه، پۆپـینه، پـووپ، پووپناکه، پووپنەکه.

پۆپنه (ن) popine ٣
کڵاونە، کڵاوبالنده.

پۆپه (ن) pope ١
بەرزەخ، بەرزەک، تەپلە سەری شاخ، قوللە، کڵاوه، لوتکـە، بـاڵاترین یـان بـەرزترین شـوین (جێگـا یـان شتێ).

پۆپه (ن) pope ٢
بارست، بڵندایی، تەوقەسەر، لوتکه.

پۆپه (ن) pope ٣
پۆپنه.

پۆت (ن) pot ١
برپره، جۆڵ، زنجیر، شاران.

پۆت (ن) pot ٢
پەڕۆ، پەڕۆکۆن، شره، پارچە پەڕۆ کۆن.

پۆت (ن) pot ٣
ئەندازه، پیوانه، گێج.

پۆت (ن) pot ٤
لۆچ، چرچیی.

پۆت کردن (کتپ) potkirdin
چرچ کردن، لۆچ تێ خستن، لۆچ کردن.

پۆت کەوتن (کتن) pot kewtin
تەریق بوونەوه، شەرم گرتن.

پۆتەلاک (ن) potelak
پۆتلاک، سەرووپێچ، سەروپەست.
پۆتین (ن) potîn
بووت، جزمە.
پۆخ (ن) pox
گۆپکە، چرۆ، گۆپیتە.
پۆخڵ (ئان) poxil
کاڵ، کرچ، نەگەییک، نەگەییو، ترش، ڕەق، سەوز.
پۆخڵکار (ئان) poxil kar
بوودەڵە، بووڵە، بووەڵە، پەخمە، سستکار.
پۆخین (ن) poxîn
کەپەک.
پۆر (ئان) ١ por
بۆر، نادیار.
پۆر (ئان) ٢ por
بەور، بۆر، نەکێڵراو (زەوی)، تۆو پێوەنەکراو، بەرەلا کراو، بەیار.
پۆر (ن) ٣ por
بلوول، خوریی.
پۆرت (ن) ٤ port
(شتی) پەسند، (شتی) بەجێ، پەسەندیی، بەجێیی.
پۆرخز (ئان) ١ porxiz
سەرکێش، سەهندە، گرژ، لاسار، مانگر، مۆن.
پۆرخز (ئان،ن) ٢ porxiz
زل، زلە، زەلام، زلحۆ، گەلحۆ، مرقن.
پۆرگ (ن) ١ porg
بلۆق.
پۆرگ (ن) ٢ porg
ناوماڵ (شت)، ترپتفاق، کەل وپەلی ناوماڵ.
پۆرگ (ن) ٣ porg
بەرگی خونچەی نەپشکووتوو، فنجانەی گوڵ.
پۆرتکان (کتن) portkan
پۆسیان، پزیین، داوەشان.
پۆڕ (ن.م) por
زرە کەو، کەوەزرە، تفیلک.
پۆڕاو (ئان) poraw
ئەیفەز، ڕێکخراو، لەجێی خۆدانراو، لەڕیز.
پۆڕگ (ن) porg
برین، دوومەل.
پۆرگە (ن) ١ porge
ئامان، ئەمان، پەنا، پەناگە، داڵدە، قوژبن، کولینکە، ئەوا، هانا، کۆلین، کەلین، پەسیو، سایە.
پۆرگە (ن) ٢ porge
بۆسە، بووسە، حاشارگە، حەشارگە.
پۆڕیان (ئان) poryan
پۆڕین، ڕێک وپێک.
پۆز (ن) ١ poz
لووت.
پۆز (ن) ٢ poz
پۆزە، قەپۆز، لمۆز (ئاژەل).
پۆز (ن) ٣ poz
ڕوح زلیی، زلیی، گەف، لووت بەرزیی.
پۆزشت (ن) pozišt
تەوانۆ، بیانگە، ڕافە، پینەوپەڕۆی هەلویست، عوزر خوایی.
پۆزشت کردن (کتپ) pozišt kirdin
بیانگەهێنانەوە، عوزرخوایی هێنانەوە، داوای لێ بووردن کردن.
پۆزە (ن) poze
کۆسپایی، هەرە، تەپە، تەپۆلکە، تەپلاک.
پۆژن (ن) pojin
پەژارە، پوژن، خەم، غەم.
پۆس (ن) ١ pos
توێکل (دارو درەخت)، تۆی، کاژی دار.
پۆس (ن) ٢ pos
بۆسە، سەنگەر، قەرەوول.
پۆس (ئان) ٣ pos
پیر، بەتەمەن، بەساڵداچوو، تەمەن درێژ.
پۆستکەندە (ئان،لو) ١ postkende(lu)
ئاشکرا، بێ پێچ وپەنا، پۆسکەندە، پۆسکەنە، ڕەپ وراست، بێ پەردە، ڕاست ورەوان.
پۆستکەندە (ن) ٢ postkende
لێ کۆلیین، بنج وبناوان.
پۆستکەندەکردن (کتپ) ١ postkende kirdin
چوونەبنج وبناوان،
لێ کۆلینەوە.
پۆستکەندەکردن (کتپ) ٢ postkende kirdin
ڕەخنە لێگرتن، شرت وشۆ لێبڕین، کەم وکووڕیی کەسێ دەرخستن، زۆربەتوندی ڕەخنەگرتن.
پۆستکەنە قسەکردن (ئد) postkene qise kirdin
بێ پێچ وپەنا ئاخاوتن،
پۆستکەنە ئاخاوتن، ڕەپ وڕاست ئاخاوتن.

پۆستەچی (ئان) posteçî
پۆستەگەیین، نامەبەر.
پۆستەخانە (ن) postexane
پۆس، پۆستە، پۆسەخانە.
پۆس کەندن (کتپ،لو) ١ poskendin(lu)
پۆست گرتنەوە، پۆست کەندن، پۆس کەنن، پێستی گیاندار گرتنەوە، پێست گرتنەوە، پێست لێ کردنەوە، کەوڵ کردن، گروون.
پۆس کەندن (کتپ) ٢ poskendin
تویکل لێ کردنەوە، پاک کردن (میوە).
پۆسیان (کتن) posyan
پەرپووت بوون، پەرتووک بوون، پەرتووکیان، پووسیان، داڕزان، ڕزان، گەندن، گەنیین، گەنیو بوون، پۆسان، پوواو.
پۆسین (ن) posîn
کەڵەپۆس، کەوڵ، پێستە، سەختیان، گەلاسی.
پۆشاک (ن) pošak
پۆشەن، پۆشەنیی، پووشەن، بەرگێ، جل، جل وبەرگێ، جلک.
پۆشاڵ (ن) pošal
ریشوو، ڕیشاڵ.
پۆشان (کتپ) pošan
ب (پۆشیین).
پۆشتە (ئان) pošte
جل وبەرگێ ڕێک وپێک، شیک پۆش، ڕێک پۆش، نوێ پۆش.
پۆشتەکردنەوە (کتپ) poštekirdinewe
جل کردنە بەر (کەسێ)، کالا لەبەرکردن.
پۆشتەوپەرداخ (ئان) poštewperdax
بۆشناخ، ڕێک وپێک، شیک، حال خۆش.
پۆشراو (ئان) pošraw
پەنام، پەنهان، داپۆشراو، شارراوە، بەنهێنیی هیلراوە.
پۆشمان (ئان) pošman
ب (پاشگەز).
پۆشە (ن) poše
پۆش، سەر، سەرقاپ، لاسەر، لاسەرگێ.
پۆشیین (کتپ) ١ pošîn
بەسەرداداان، داپۆشیین.
پۆشیین (کتپ) ٢ pošîn
پنام کردن، پۆشان، پۆشاندن، پۆشانن، پەنهان کردن، ساتار کردن، شاردنەوە، وون کردن.
پۆشیین (کتپ) ٣ pošîn
پۆشان، پۆشتەکردنەوە، (جل) لەبەرکردن.
پۆخان (ن) poxan
کووچە، کووچە وکۆلان، کۆلان.
پۆقیین (کتن) poqîn
دەرپەڕان، هاتنەدەرەوە، دەرکەوتن.
پۆکە (ن) ١ poke
پووکە، گریانی نەرم، نکە، نووکە نووک، پووکە پووک.
پۆکە (ن) ٢ poke
پۆکە پۆک، پەڵەپەلاویی.
پۆکەکردن (کتن) poke kirdin
نالاندن، نالەنال کردن، نکەنک کردن، نزاندن، کسکیین، گالیین.
پۆل (ن) ١ pol
پشکۆ.
پۆل (ن) ٢ pol
کۆمەڵ، گەلە، کۆمەڵە، گەل، جڤات، هۆگە، دەستە، بتۆم.
پۆل (ن) ٣ pol
ژووری خوێندن (قوتابخانە)، کلاس.
پۆل پۆل (ن) ١ pol pol
پرتە وبۆڵە، گلەمەندیی، گلەیی، بۆڵەبۆڵ.
پۆل پۆل (ئان) ٢ pol pol
دەستە دەستە، کۆمەڵ کۆمەڵ.
پۆلا (ن.) pola
ڕەقی، سەختیتی، سەختی، بێ بەزەیتی، بێ میهرەبانی.
پۆلا (ن) ١ pola
بەهێزیی، پتەویی، قایمیی.
پۆلا (ن.) ٢ pola
پوولا، پوولاد.
پۆلاخۆر (ئان) polaxor
ئازا، دلێر، شمشێر خۆر.
پۆلانیاکردن (کتپ) ١ polaniya kirdin
ڕەق کردن، پتەوکردن، بەهێزکردن، توند وتۆڵ کردن، چەسپاندن.
پۆلانیاکردن (کتپ) ٢ polaniya kirdin
تیژکردنەوە، سوونەوە، لەچەرخ دان.
پۆلایین (ئان) ١ polayîn
لە پۆلا (دروست کراو)، داڕێژراو.

پۆلایین (ئان) ٢ polayîn
بەهێز، توند وتۆڵ، قاییم (دروستکراو)، پتەو.

پۆلکە (ن، رو) polke
بازلیا.

پۆنژین (ن.کی) ponjîn(ki)
وەنەوز، وەنەوزەکوتێ، قنگە خەو، کەرویشکە خەو.

پۆنژین کرن (کتن.کی) ponjîn(ki)
وەنەوزدان، وەنەوزە کوتێ کردن، قنگەخەوکردن، کەرویشکە خەوکردن.

پۆنگ (ن) pong
پەنگاو، پۆنگاو، پونگاو، گیژاو.

پۆیلانە (ن) poylane
دیاری (بۆ بووک یان زەیستان).

پوار (ئان) pwar
پاک، پاکژ.

پوارتک (ن) pwartik
ڕزیویی، گەندەڵیی، داڕزیویی.

پواز (ن) pwaz
زمانە، زوانە، پشک، سنگ، مۆرە، چیلکە، ئاسمانە، ئاوپەڕ، ئەزمانە.

پوخت (ئان) puxt
پاک.

پوخت کردن (کتپ) puxt kirdin
پاک کردن.

پوختە (ئان) ١ puxte
کولاو، کوڵیاک.

پوختە (ئان) ٢ puxte
برژاو، برژیاگ.

پوختە (ئان) ٣ puxte
بژاردە، بژێرداو، پاک، پاکژ، تەمیز، خاوێن.

پوختە (ئان) ٤ puxte
ئامادە، بەردەست، دەردەست.

پوختەکراو (ئان) puxtekiraw
بەسەروبەر، پوختە، خەملاو، دامەزراو، دروست، ئامادە کراو، ڕێک، ڕێک وپێک، سان، سازاو، سازکراو، تەبار، تەپار، دەردەست.

پوختەکردن (کتپ) puxtekirdin.
پاک کردنەوە.

پووان (کتن) puwan
ئەمارە پۆ بوون، پرتووکیان، پوویان، چوون، داڕزان، دڕان، ڕزان، ڕزیین، شیی بوونەوە، فەرفووت بوون، پڕ تووکان.

پوواو (ئان) puwaw
ئەمارە پوو، پرتووک، پوترکاو، پورتکاو، پەرپووت، چووە، داڕزاو، دڕاو، ڕزاو، ڕزیو، فەرفووت، گەندە، گەندەڵ، گەنەڵ، پرتوکیاگ، پوار، داوەشاو.

پووت (ئان) ١ püt
بزمۆک، دالگۆشت، لاواز، لەڕ.

پووت (ئان) ٢ püt
پووتەڵ، پووچ، پووچەک، پووچەڵ، پۆت، بێناو، پوور، بێ ناووک، کوێر، کلۆر، کوێرەک.

پووت (ئان) ٣ püt
ساف، سام، ساو، لووس.

پووت (ن) ٤ püt
توانایی، دەست ڕۆیشتوویی، هێز.

پووت (ن) ٥ püt
بووت، گزرە (گیای وشکەوەبوو بۆ ئالفی زستانە)، پۆت، وشکە گیای هەڵچنراو (بۆ ئالیکی ئاژەڵ لەزستاندا).

پووت بوون (کتن) pütbün
بەناوداچوون، زراف بوون، لاوازبوون، لەڕبوون.

پووتەگا (ن) pütega
بنگل، مەنگل.

پووچ (ئان) ١ püç
بەتاڵ، خالیی، بێناو، بێناواخن.

پووچ (ئان) ٢ püç
پووت.

پووچ (ئان) ٣ püç
بۆش، پووک، فش، فشەڵ، فشۆڵ، کلۆر، هلۆڵ، هۆلۆڵ.

پووچ (ئان) ٤ püç
بێمانا (ئاخاوتن)، بێهوودە، بێ وێژ، نابەجێ، ناپەسەند، نالایەق، نەشیاو، بەتاڵ، پڕوپووچ (ووتە)، گفتوگۆی بێ سەروبەر، پتپت، پۆت، پۆت پۆت، ئاخاوتنی بێ سەروبەر.

پووچ بوون (کتن) ١ püçbün
بێناووک بوون، پووچەک بوون، ناوک تێدانەمان، پووچەڵ بوون.

پووچ بوون (کتن) ٢ püçbün
هیچ تیادا نەمان، بەتاڵ بوونەوە.

پووچ بوونەوە {هیوا} (کتن) püçbünewe(hiwa)
هیوا پێ نەمان، ئومێدنەمان، بێ هیڤیی بوون، هیوا بڕان.

پووچ کردن (کتپ) püçkirdin
خراپ کردن، ئەزیەت دان، وەکو خۆی نەهێشتن.

تێک دان.

پووچ کردنەوە (کتپ) püçkirdinewe

بەتاڵ کردنەوە، تێک دان، ڕەش کردنەوە، لابردن، پووچەڵ کردن، بایەخ بۆ نەهێشتن، لەکارخستن (یاسا).

پووچەک (ئان) püçek

پووچەڵ.

پووچەڵ (ئان) püçeḻ

پووت.

پووچەڵ کردن (کتپ) püçeḻ kirdin

ب (پووچ کردنەوە).

پووچەوەبوون (کتن) püçewe bün

١- لەناوچوون، نەمان.

٢- لەئارادا نەمان، لەنێوان دەرچوون.

پووچەوەبوون (کتن) püçewe bün

نابووت بوون.

پوور (ن) pür

پورکە، پلک، میمک، میمی، خوشکی باوک یان دایک.

پوورت (ن) ١ pürt

موو، پوور، گژک، پۆر، پۆف.

پوورت (ن) ٢ pürt

پرچ، پرچۆک، قژ.

پوورە (نک) ١ püre

دەستە، دەسە، کۆمەڵە.

پوورە (ن) ٢ püre

کۆمەڵەی هەنگ.

پووزەوانە (نک) püzewane

١-گۆرەویی لاسک درێژ. ٢- گێترە.

پووش (نک) püš

پر وپووش.

پووش دانە دەست (ند) püšdane dest

سوخت کردن، نابووت کردن، هیچ بەدەستەوە نەهێشتن، خستنەسەر ساجی ئەلی.

پووشوو (ن) püšü

پۆشی، پیڤۆ، پوشی، خەرکۆل، قاو، پیفک، کۆلە، پیشوو.

پووش وپەلاش (نک) püšwpelaš

زبل.

پووش وپەلاش (نک) püšwpelaš

پروپووش.

پووشینە (ن) püšîne

زەمبیلە، زەمیلە، سەبەتەی پووش.

پووق (ن) püq

ب (بۆقەتەی مل).

پووک (ن) ١ pük

چەپۆک، کاری لێ دان (بەلەپێدەست).

پووک (ئان) ٢ pük

پووچ.

پووکانەوە (کتن) ١ pükanewe

بەناوداچوون، بچووک بوونەوە، پووک بون، کەم بوونەوە.

پووکانەوە (کتن) ٢ pükanewe

چرچ بوون، چرچ هەڵگەڕان.

پووکاو (ئان) ١ pükaw

زراف، لاواز، لەڕ.

پووکاو (ئان) ٢ pükaw

پوواو.

پووڵ (ن) ١ pül

پارە، دراو، درەم، درهەم.

پووڵ (ن) ٢ pül

مزی پۆستە، پۆستەمزانە.

پووڵ (ن) ٣ pül

ئێسکی دەفەی شان.

پووڵ پەرست (ئان) pül perist

پارە پەرست، پوولەکیی، ئەستۆ خواری پارەوپووڵ، چرووک، ڕژد.

پوولەکە (نک) ١ püleke

پوولک، پوولک (ماسیی).

پوولەکە (نک) ٢ püleke

پۆلک، پۆلک، پوولک (بەسەر قوماشدا دادەدروێت بۆ جوانیی).

پوولەکە ڕێژ (ئان) püleke ṟêj

بەپوولەکە ڕازاو (جل).

پوولەکی (ئان) pülekî

پووڵ پەرست.

پووڵی مەردوم کیسە دەدڕێت (پن)
pülî merdüm kise dedṟêt

پارەی چاو لەدوو کەس خێری لێنابینێت.

پەپک (ن) pepk

گونک (گونکە هەویری پان کراوە)، گوندک، گلۆر، گرنگی، گشتک، گشک، گونتک...

پەپکە (ن) [١] pepke
خەرمان (هەڵدراوە وشەن نەکراو).
پەپکە (ن) [٢] pepke
خەروا (هەنجیر، پەنیر....).
پەپکە (ن) [٣] pepke
کرمۆڵە، کرنگە، گینگڵ خواردوو، پیچ خواردوو.
پەپکێ (ن) pepik
پەپک، خەپلە، پەپۆکە، پەپە، کولێرەی پچووک، نان.
پەپۆڵە (ن) pepole
سەرەگونکە هەویر.
پەپوو (ن،م) pepü
کوندە بەبوو.
پەپوو تیا نەخوێنێ (رس) pepü tiya exwênê
پەپــــوو تیــــادەخوێنێ، پەپــــووی لێ (لەســـــەر) دەخوێنێ، ئاواقە، چۆڵە.
پەپووسلێمانکە(ن،م) pepüslêmanke
پەپووسلێمانە.
پەپوولە (ن،جچ) pepüle
پەرپەرۆکە، پاریکە، پەرپەریکە.
پەت (ن) [١] pet
رستە (بۆپەت کردنی تانجی یان باز).
پەت (ن) [٢] pet
بەن، بەند، پەتک، پەلەتکە، تەناف، ریسمان، رشتە، رستە.
پەتا (پز) peta
ئارسم، پەرسیو، پەسیو، درم، پەرسیڤ.
پەتاتە (ن،رو) petate
سیڤەزەمینە، سیوەزەمینە، کەرتوپ.
پەت بڕ (ئان) pet bir
سەرکیش، شەموس، شەمۆس، یاخیی.
پەت بۆ شل کردن (ئد) pet bo şil kirdin
بوارەدان، پەت بۆ بەردان، جڵە وبۆ بەردان، جڵەو بۆ شل کردن، خۆدانـەدەس کەسـێ، نـەرم بـوون، مـاوە پێ دان.
پەت پچڕاندن (ئد) pet piçrandin
١- خۆ پێ ڕانەگیران، لەووزەدا نەمان.
لەووزەدا نەمان. ٢- خۆ گەیاندنە کەسێ.
پەت پساندن (کتپ) pet pisandin
١- پچران، پچراندن.
٢- خۆ کردنەوە، خۆ ڕزگار کردن، خۆ وازکردن.

پەت پەتی (ن) [١] petpetî
ئەمسەر وئەوسەر، بێنەوبەرە، دەستی بەدەستیی، درۆ و دەلەسە، ئەمرۆ بەسبەی.
پەت پەتی (ن) [٢] petpetî
کاری پێچانی برین یان تیمارکردنی.
پەت پەتیێ کردن (کتپ) petpetî pê kirdin
پەت پەتان پێ کردن، پەت پەتین پێ کردن، بێنە و بــەرە پــێکردن، تووشــی دەردەســەری کــردن، چەرمەسەریی پێ کـردن، کەسـێ زۆر هێنـان وبـردن، ئەمسەر وئەوسەرپێ کردن، دەستی بەدەستیی پێ کردن، ئەمرۆبەسبەی پێ کردن.
پەترمە (ن) petirme
موتوربە، موتربە(لەسەر دەرختێکی دیکە).
پەترمە کردن (کتپ) petirme kirdin
موتوربــە کــردن، پــیوەندکردن، موتربــەکردن، چووزکردن.
پەترۆک (ن) petrok
پارچە.
پەتک (ن) petik
پەتی بادراو.
پەت کردن (کتپ) pet kirdin
١- بەپەت ڕاکیشان، رستەکردن (تانجی..).
٢- پەت خستنەمل، پەت کردنە مل.
٣- خستنە ریز، ریزکردن.
پەتلە (نک) [١] petle
دانەویلــە، دەغـل ودان (گــەنم، جـۆ، گەنمەشـامی، هەرزن، کزن).
پەتلە (ن) [٢] petle
ساوەری درشت.
پەتۆ (ن) peto
پشوو.
پەتوو (ن) petü
بەتانی، پیخەف، لیفۆکە.
پەتەڕی (ئان) peterî
١- بەرەڵا، پەتیارە، شـیت، شـیتۆکە، دین، دیوانـە.
٢-گەمژە، گەلحۆ، گەوج.
پەت هەڵخستن بۆکەسێ (ئد)
pet helxistin bo kesê
١- خنکانن، مل بەپەتەوە کردن.
٢- داو بۆ نانەوە، چاڵ بۆ کەسێ هەڵکەندن، تلو بۆ هەڵخستن.

پەتیارە (ئان) petyare
بەدسەکوت، سەروسەکوت ناشیرین، ناشرین.
پەتی درۆ کورتە (پن) petî diro kurte
ا- درۆزن زوو دەستی دەکەوێتە ڕوو.
ب- درۆزن ئەبێ بیری تیژبێت
ج- درۆزن دەم هەراشەو دەس بەتاڵە
پەتی (ئان) petî
١- بێ خەوش، خاوێن، ڕوون، زوڵاڵ.
٢- ڕووت، سادە، ساکار، بێ گەرد.
٣-نەئالۆزاو، نەپەشۆکاو، تێک نەچوو.
پەچ (ن) peç
بزمار، پەرچ، بەرپەچ، بزماری پەرچ، پەرچم.
پەچ دانەوە (کتپ) peçdanewe
بەرپەچ دانەوە، بەرپەرچ دانەوە، بەرهەڵستیی کردن، پەرچ دانەوە، پەرچی ئاخاوتن دانەوە.
پەچکاندن (کتپ،کی) peçkandin(ki)
پچووک کردنەوە، کەم کردنەوە، لێ کەم کردنەوە.
پەچنین (ند) peçnîn
پــەژارە خــستنەدڵەوە، پــێش خواردنــەوە، خــۆ خواردنەوە، قووت دانەوە.
پەچە (ن) [1] peçe
پێچە، تارای ڕەش، چارشێو، ڕووبەنە، ڕووپۆش.
پەچە (ن) [2] peçe
پــەچیە، بەرانگــە، مۆڵگــە، جێگــەی مــۆڵ خــواردنی مەڕوماڵات.
پەچەتە (ن) peçete
بەرکۆش، خاولی، سەرکۆش.
پەح! (ئسپ) peh̲ !
بەحا، تەحا، پەکوو، تەح، پیاح.
پەحتن (کتپ) [1] peh̲tin
کەلانــدن، کولانــدن، نــان (چێــشت)، خــواردن ئامادەکردن (بۆ سەرخوان).
پەحتن (کتپ) [2] peh̲tin
برژاندن، کولاندن، سوورکردنەوە، خستنە بەرتینیی ئاگر (گۆشت)، پیشاندن.
پەحنی لێ‌دان(کتپ،کی) [1] peh̲inî lê dan(ki)
تیــز پــێوەکردن، بــەچاوی ســووک تەماشــاکردن، بەســووک زانــین (کەســێ)، شــکاندن (مــرۆڤ)، ڕسواکردن.
پەحنی لێ‌دان(کتپ،کی) [2] peh̲inî lê dan(ki)
بەپــاژنە لێ دان، بەپــێ‌لێ دان، پــەعیین، تێهەڵــدان، شــەق لێ‌ــدان، دانەبــەر شــەق، پاشــەلەقە لێ‌ــدان، لەقەلێ‌دان، پیحیین.
پەخ (ئان) [1] pex
قۆقز.
پەخ (ئان) [2] pex
پان، تەخت، داشکاو، داشکیاگ.
پەخ بوون (کتن) pexbûn
تیژیی نەمان، قۆقزیی نەمان (زەوی).
پەخش (ئان) pexš
پەخشان، پرش، بڵاو، پەرت.
پەخشان (ن) pexšan
هەڵبەست، هۆنراوە، ووتە.
پەخشان کردن (کتپ) pexšan kirdin
بڵاوکردنەوە، پرش کردن، پرشاندن، پــەرش کــردن، پەخش کردنەوە، پەخشان کردنەوە.
پەخش بوونەوە (کتن) pexš bûnewe
بڵاوبوونــەوە، پــرش وبڵاوبوونــەوە، پــەرت بــوون، بەملاولادا ڕۆیشتن.
پەخشکەرەوە(ئان) pexškerewe
بڵاوکەرەوە، بەخشەوکەر.
پەخشە (ن،جج) pexše
ب (مێشوولە).
پەخشەکوورە (ن،جج) pexše kûre
مێشوولە.
پەخ کردن (کتپ) pex kirdin
پــەخ کردنــەوە، تیــژیی نەهێــشتن، تــەخت کــردن، قۆقزیی لابردن.
پەخمە (ئان) pexme
سەپۆل، گەلحۆ، گێژ، گێژ و وێژ.
پەراسوو (ن) perasû
پەرەکە، کەلەکە، پارسوو، پالوو، دەنکە.
پەراسووە (ن) perasûwe
ڕایەڵ (خانوو، زنج..).
پەراش (ن) peraš
پریشک، پزیشک، پزیسک (ئاگر).
پەراش بوون (کتن) perašbûn
پارچە پارچەبوون، وورد بوون.
پەراڤ (ن،کی) perav(ki)
ڕۆخی ڕووبار، قــەراغ ئــاو، گــوێ ڕووبار، گــوێ دەریــا، گوێ ئاو.
پەراگندە (ئان) peraginde
ب (پەراگەندە).

پەراگەندە (ئاک،ئان) peragende

بـڕبوو، بڵاوبـوو، پـەرە، پـەرت، پـەراگندە، پـەرش، دابڕاو، وێڵ، دووركەوتە، پەرتەوازە.

پەراوێز (ن) ١ perawêz

سـجاف، سـیجاف، تـار، چەمـە، چەمـەر، چەمـەرە، چوارچێوە.

پەراوێز (ن) ٢ perawêz

پارچەی دامێن(كراس، كەوا)، لیوار.

پەرپتاندن (كتپ) perpitandin

ئـاوەڕووت كـردن، پەرپـتیین، پـەڕ لێ كردنـەوە، رووتاندنە وە (پەلەوەر).

پەرت (ئان) ١ pert

بێجێ، بێكەس، بێ شوێن، لانەواز، وێڵ (مرۆڤ).

پەرت (ئان،ن) ٢ pert

نادروست، ناڕاست، چەوت، نادروستیی، ناڕاستیی، چەوتیی.

پەرت (ئاک) ٣ pert

بەرەللا

پەرت (ئان) ٤ pert

بڵاو، لێک پچڕاو.

پەرت (ن) ٥ pert

برنگ، تووڕ، فڕە، هەڵ، برک، پەڕ.

پەرتاڤ (ن،کی) pertav(ki)

ب (پەرتەو).

پەرت بوون (كتن) ١ pertbûn

بـڕبوون، پـەراگەندەبوون، پـچڕان، پـەرش بـوون، دابڕان، وێڵ بوون، لێک تـرازان، لێـک دووركەوتنـەوە، وەڵ بوون.

پەرت بوون (كتن) ٢ pertbûn

والابوون، كرانەوە.

پەرتخ (ن) ١ pertix

بن، بنک، ژێر.

پەرتخ (ن،کل) ٢ pertix(kl)

ئەوپەڕ، ئەوسەر، سەرپەڕ.

پەرت دان (كتپ) pertdan

ئاوێژتن، پـەڕدان، تـووڕدان، تووڕهەڵدان، فـڕێ دان، هاوێشتن، هەوادان، پەرت كردن، برک دان.

پەرت كردن (كتپ) ١ pertkirdin

هاوێشتن.

پەرت كردن (كتپ) ٢ pertkirdin

برنگ دان، تووڕدان، فڕێدان، هەڵ دان.

پەرت كردن (كتپ) ٣ pertkirdin

وازلێ هێنان، وازهێنان، وەڵ كردن.

پەرت وپەلا (ئان) ١ pert w pela

پرش وبڵاو، كلپەترە.

پەرت وپەلا (ئان) ٢ pert w pela

شڕو و وڕ.

پەرت وپەلا (ئان) ٣ pert w pela

هەڵیت وپەڵیت.

پەرت وێژی (ن) pert wêjî

وێل بێژی.

پەرت وێژیی كردن (كتن) pertwêjî kirdin

خۆ تێ هەڵقورتان، لەناخاوتنی كەسێكدا هەڵدان، وێل وێژیی كردن.

پەرتەك (ن،کل) pertek(kl)

هێز، توانایی، توانا، وزە.

پەرتەك براو (ئان) pertekbiraw

پـەرتەک بـڕیاگ، بـێ هێـز، هێـز لەبەربـڕاو، وزەپـێ نەماو.

پەرتەك بڕین (كتپ) pertekbirîn

بێهێز كردن، هێزلەبەر بڕین.

پەرتەو (ن) pertew

پەرتاڤ، ڕۆناهیی، ڕووناكیی، ڕۆشنایی، پرتەو.

پەرتەوازە (ئان) pertewaze

پەراگەندە، پەرەوازە.

پەرتیین (كتن) pertîn

دران (جل).

پەرچ (ن) ١ perç

پەرچ (ن) ٢ perç

بەرپەچ، بەرپەرچ، بەرهەڵست.

پەرچ (ن) ٣ perç

بیانوو، بیانگ، پەلپ.

پەرچ (ن) ٤ perç

پەرژین، پەرچان، پەرچین.

پەرچ (ن) ٥ perç

تەنگ وچەڵەمە.

پەرچ (ن) ٦ perç

بیشە، چخور، چەم، چەنگەڵ، دارستان، لێرەوار.

پەرچ (ن) ٧ perç

لق، پەل، پەل وپۆ، لق وپۆپ، (داودرەخت).

پەرچاندنەوە (كتپ) perçandinewe

بەرپەرچ دانەوە، بیانووگرتن، بیانوو پێ گرتن.

پەرچاوە (ئان) perçawe
پەرچڕاو، جووت بەقیەکراو.
پەرچ دانەوە (کتپ) perçdanewe 1
پەچ دانەوە.
پەرچ دانەوە (کتپ) perçdanewe 2
بڕین، پچڕین، قرتاندن.
پەرچ دانەوە (کتپ) perçdanewe 3
دروست کردن، جێبەجێ کردن.
پەرچ دانەوە (کتپ) perçdanewe 4
سەورەنگ دان، واتالیک دانەوە.
پەرچقاندن (کتپ،کی) perçiqandin(ki)
پەڵخاندن، هور هورکرن، وردو خاش کردن، هەرفاندن.
پەرچەم (ن) perçem 1
بەرچاوگە (ئەسپ).
پەرچەم (ن) perçem 2
مووی سەر (لەئاستی ناوچەوان خشت کرابێ بۆ جوانیی)، بەرچاوگە.
پەرچەم کردن (کتپ) perçemkirdin
پەرچەم هێشتنەوە، بەرچاوگەکردن.
پەرچین گرتن (کتپ) perçîn girtin
پەرژین کردن.
پەرخاش (ن) perxaš
ئاڵۆزیی، جەنگ.
پەرخاندن (کتن) perxandin
بەساڵداچوون، پیربوون، ژچاخاخۆ دەرباس بوون.
پەرد (ن) perd 1
پەرە، تەبەق، تەوەق (کاغەز)، لاپەڕەی کتێب.
پەرد (ن) perd 2
تا، تاکە، قل، یەک.
پەرداغ (ن) perdax 1
جامی شووشە، لیوان، پەرداغ.
پەرداغ (ئان) perdax 2
ساف کراو، لووس کراو.
پەرداغ (ئان) perdax 3
دروست، ڕێک وپێک.
پەرداخدار (ئان) perdaxdar
ب (بریسکەدار).
پەرداغ کردن (کتپ) perdax kirdin 1
ڕێک وپێک کردن، ساف کردن، لووس کردن.
پەرداغ کردن (کتپ) perdaxkirdin 2
ئامادە کردن.

پەرژ (ن) perdij
پەرژ، دەس پەرژ، دەس ڕەس، بوار، ماوە، مەودا، ووچان.
پەردوو (نک) perdü
هەڵاشی سەربان، زەل وقامیش وگەڵای سەردارە ڕا.
پەردۆخیان (کتن) perdoxyan
پەردۆخیاگ بوون، نیوە برژان، نیوە سووتان، هەڵ پرووزان.
پەردە (ن) perde 1
پۆش، پۆشە، پۆشەک، سار، سارە، چارچەف، چەرچەف، سەرچەف.
پەردە (ن) perde 2
ئاوازە، دەنگ.
پەردە (ن) perde 3
کریل، کلیلی مۆسیقا، کلیلی نۆتە، کلیلی ئاوازە.
پەردە (ن) perde 4
سار، سارە، پۆشە.
پەردە (ن) perde 5
بەش (شانۆگەریی).
پەردە (ن) perde 6
توێژ، توێژاڵ.
پەردە (ن) perde 7
توێ، توێک، پەرە.
پەردەدادانەوە (کتپ) perde dadanewe
سارەدادانەوە،پۆشە هێنانەخوار.
پەردەدار (ن) perdedar
پەردەدادەرەوە (شانۆ)، قاپیەوان، دەرگاوان.
پەردە دڕان (کتن) perde diṟan
ئاشکرابوون (نهێنی)، دەماودەم کەوتنەوە (شتی پەنهان).
پەردەدڕین (کتپ) perdedṟîn
ئاشکراکردن، پەردەدڕان، نهێنی دەرخستن، پەنهانی وەدەرخستن.
پەردەک (ئان) perdek 1
نهێنی، نادیار، شارراوە، داپۆشراو.
پەردەک (ن) perdek 2
١- مەتەڵ، مەتەڵە، مەتەڵۆک، مامک، قەوسەل، تشتانۆک.
٢- نەهامەتی، نارەحەتی، تەڵەزگە، چوڕتم.
پەردەگیران (کتپ) perde gêran
پەردە دانان.

پەردە لەسەر حەیانەمان (ئد) perde leser heya neman
بێ ئابروبوون،ئابروو چوون.
پەردە لەسەرلادان (ئد) perde leser ladan
١- پەردە دڕان، پەردە لەسەر هەڵماڵین، ڕوون کردنەوە، ئاشکراکردن (نهێنی)، پەردە لابردن.
٢-هەست ونەست دەرخستن.
پەردەی بەلەم (ن) perdey belem
بادەوان، چارۆکەی بەلەم.
پەردەی شانۆ (ن) perdy šano
سارەی شانۆ.
پەردەی کچێنی (ن) perdy kçênî
بن، پەردەی شەرم.
پەرژان (کتن) perjan
بوارە هەبوون، پەرژیان، پەرژیین، دەست گەیشتن (بۆ کردنی کارێک)، دەس گەیین، ماوە هەبوون.
پەرژین (ن) perjîn
پەرچین، پەرچان، تان، پەچ، تانۆک، تەلبەند، تەلبەنگ، پەرچ، تەیمان، چیلە، دیوار، حەسار، تانە، تامان، چەپەر، تەحبیر، تەژیر.
پەرژین کردن (کتپ) perjîn kirdin
تەلبەندکردن، تەیمان کردن، حەسارکردن.
پەرس (ن.بنچ) pers
پەرستن، کڕنووش.
پەرست (ن) perist
پەرستەر، کڕنووش بەر، کڕنووش بۆبەر.
پەرستن (کتپ) ١ peristin
بەندەگی کردن، بەندەیی کردن، بڕوایی بوون، کڕنووش بۆ بردن، فەرمانی خوداوەند بەجێ هێنان.
پەرستن (کتپ) ٢ peristin
زۆر حەزلێ کردن، زۆر خۆش ویستن.
پەرکەم (پز) perkem
ب (ئامۆ).
پەرگ (ن) ١ perg
١- گلۆلە، کلافە. ٢- بەن، پەرک، دەزگ، دەزوو.
پەرگ (ن) ٢ perg
پەلک، پەلک، گەڵ، گەڵا، گیلا.
پەرگال (نک) ١ pergal
ڕەوش، فەسال، کیسم.
پەرگال (ن) ٢ pergal
ڕێک وپێکیی، جوانیی، قشتیی.

پەرگال (ن) ٣ pergal
بریقە، تریفە، ڕەوش، ڕەونەق.
پەرگهان (ئان) perghan
جڤان، خۆش مەشرەف، ڕووخۆش، کۆمەڵیی، گوڵی کۆڕ.
پەرموون (کتن) ١ permün
جێی ئومێد بوون، پەرموونەوە، جێی هیوابوون.
پەرموون (کتن) ٢ permün
کۆڵێ کردن، لێ سڵەمینەوە، خۆلێ دوور
پەرموون (ن) ٣ permün
ئومێد، باوەڕ، بڕوا، هیمەت.
پەروا (ن) ١ perwa
بیم، باک.
پەروا (ن) ٢ perwa
ترس، غایلە، سام، ساو.
پەرواز (ن) perwaz
پەروان، کاری (فڕین، باڵ گرتن).
پەروازکردن (کتن) perwaz kirdin
فڕین، لەشەقەی باڵ دان، باڵ گرتن، بەرزبوونەوە.
پەروانە (ن.جچ) ١ perwane
(جۆرە پەپوولەیەکە ئەویندارى ڕووناکیی چرایە)، پەپوولە، پەرپەرێک.
پەروانە (ن) ٢ perwane
پەڕە، پەڕەکە.
پەروە (ن) perwe
خەڵات، پاداش،خاترانە
پەروەر (ن) perwer
ئەڤیندار، ئەویندار، دڵدار.
پەروەردگار (ن) perwerdgar
خوا، خودا، یەزدان، ئافەرێندە.
پەروەردگە (ن) perwerdge
ئامۆژگا، ئامۆژگە، بنکەی زانیاریی، فێرگە.
پەروەردە (ن) ١ perwerde
ئامۆژ، پەروەرش، ڕەنێو، فێر.
پەروەردە (ئان) ٢ perwerde
خۆکرد، دەست کرد.
پەروەردەبوون (کتن) perwerdebün
بەرهەم هاتن، هاتنەبەرهەم، وەبەرهاتن.
پەروەردەکردن (کتپ) ١ perwerde kirdin
بەرهەم هێنان، بەخێوکردن، هێنانەبەرهەم. حاواندنەوە، ڕاگرتن (گیانەوەر)، ڕەنێوهێنان. وەبەرهێنان.

پەروەردەکردن (کتپ) perwerde kirdin[2]

چاندن، خەملاندن، کشتوکاڵ کردن.

پەروەردەکردن (کتپ) perwerde kirdin[3]

بەخێوکردن، گەورەکردن، شیرپێدان، گۆش کردن.

پەروەردەکردن (کتپ) perwerde kirdin[4]

دەرس دادان، مەشق پێکردن، ئامۆژکردن، ڕەنێومینان، فێرکردن.

پەروەری (ن) perwerî

بەرهەم، بەر، بەرویێ، بەروبووم.

پەروو (ن) perü

ب (بەرتیلانە).

پەرۆش (ن)[1] peroš

تاو، چخار، کام.

پەرۆش (ن)[2] peroš

ئاواتیی، خوار، هەوەس.

پەرۆش (ئان)[3] peroš

بەمشوور، خەمخۆر، دەربەس.

پەرۆش (ن)[4] peroš

پەریشانیی، سەغلەتیی، پەژارە، ناڕەحەتیی، تاو، سو، خەفەت، سوێ، کز، کزە، کەسەر.

پەرۆش (ئان)[5] peroš

پەریشان، سەغلەت، دڵ گەرم، بەسۆز (بۆ مەبەستێکی دینیی یان ڕامیاریی).

پەرۆشدار (ئان) perošdar

ب (پڕ ئەسرین).

پەروێز (ئان)[1] perwêz

سەرکەوتوو، پیرۆز.

پەروێز (ن)[2] perwêz

سەرکەوت.

پەرە (ن)[1] pere

فرەیی، زۆریی، مشەیی.

پەرە (پر)[2] pere

بۆ، لەبەر، لەبەرخاتر.

پەرەپێدان (کتپ) pere pêdan

پەرەسەکردن، زۆرکردن، فرەکردن.

پەرەسە (ن)[1] perese

ئەندازە، ئەنازە، ئامیاری پیوان.

پەرەسە (ن)[2] perese

ڕادە.

پەرەسەندن (کتن) peresendin

پەرەبەستن، تەشەنەکردن، تەنینەوە، پەرەئەستاندن، زۆربوون،پەرەساندن، پەرەگرتن، داکەوتن (نەخۆشیی).

پەرەسێن (ئان) peresên

١- تەشەنەکەر، درم، پەرۆک.

٢-کوشندە، زەهراوی، ژەهراوی.

پەرەکردن (کتپ) perekirdin

شی کردنەوە، هەلاجی کردن (لۆکە، خوری...) بۆ ڕستن.

پەریز (ن)[1] perêz

حەشارگە.

پەریز (ن)[2] perêz

سەنگەر، کەندەک.

پەریشان (ئان)[1] perêšan

پەشێو، پەریش، پراش، پەژێو، ژولیاک، ژولیاو، شبرزە، شێواو، گرفتار، ئەوکار، ئاشفتە.

پەریشان (ئان)[2] perêšan

ئارەزوومەند (بۆیار)، تاسەمەند، سەوداسەر.

پەریشان (ئان)[3] perêšan

کۆست کەوتوو، کەساس، کەلاک، کەنەفت.

پەریشان (ئان)[4] perêšan

بێنابۆر، بێپەرگاڵ، بێ قەرار، نەخۆش، ئارام لەبەر براو، بێئارام، بێ هەدا، سرەوت لەبەربڕاو.

پەریشان بوون (کتن) perêšanbün

پەریش بوون، شپرزەبوون، شێوان، بێ ئارام بون.

پەریشان کردن (کتپ)[1] perêšan kirdin

شپرێو کردن، شلەژاندن، سەرلێ شێواندن.

پەریشان کردن (کتپ)[2] perêšan kirdin

شپرزەکردن، شێواندن، بێ ئارام کردن، بڕەش بردن، چەپەرەک کردن، کەنەفت کردن، کلۆلیی بەسەرهێنان.

پەریشانی (ن) perêšanî

بێ ئارامیی، پڕژێویی، پەریشیی، پەشێویی، شپرزەیی، کەنەفتیی، مەینەت، نەگبەتیی، شێواویی.

پەری (ن) perî

فریشتە، حۆری.

پەریزاد (ن) perîzad

پەریزا، پەری دۆت، پەری دوێت، حۆری زادە.

پەڕ (ن)[1] per̠

لا، تەنیشت، قەراغ، کەنار، سنوور.

پەڕ (ن)[2] per̠

کۆتایی، هەرەدوایی.

پەڕ (ن)[3] per̠

ڕۆخ، ڕەخ، کەنار.

پەڕ (ن) per ¹
باڵ، پەڕی، تووکی پەلەوەر.
پەڕان (ن) peran
تاپڕ، تفەنگی ڕاو، ساچمەزەن.
پەڕاندن (کتپ) perandin ¹
پەڕانن، شکاندن، پارچەپارچەکردن.
پەڕاندن (کتپ) perandin ²
بەجێهێشتن، بەسەرداتێپەڕبوون، بوواردن.
پەڕاندن (کتپ) perandin ³
پەی کردن، بوواردن، تەتەڵەکردن، هەڵەکردن.
پەڕاندن (کتپ) perandin ⁴
پەڕانن، بەسەرداکێشان، (نێر لەمێ)، چاکردن، کێشانن، سەرخستن (نێری ئاژەڵ لەمێ)، نێر لەمێ چاک کردن، لێ پەڕاندن.
پەڕاندنەوە (کتپ) perandinewe ¹
وەرگێران(کردن)، گۆڕینی، بەرچڤەکرن.
پەڕاندنەوە (کتپ) perandinewe ²
بیروڕا تێپەڕاندن.
پەڕاندنەوە (کتپ) perandinewe ³
تێ پەڕاندن (کەسێ بەسەرئاودا).
پەڕاندنەوە (کتپ) perandinewe ⁴
ڕزگارکدن، لەچورتم دەربازکردن، لەنارەحەتیی ڕزگار کردن، سەرفرازکردن.
پەڕانن (کتپ) peranin
باڵ دان، باڵ پێگرتن، پەرواز پێ کردن، خستنەباڵ، خستنەفڕین، فڕانن، پەرواز پێ کردن (فڕۆکە...).
پەڕانەوە (کتن) peranewe
پەڕینەوە، بەسەرداتێپەڕبوون، چوونە ئەوبەر (ئاو، شەقام..).
پەڕبازێ (ن) perbazî ¹
باڵەفڕێ، پەرواز، باڵەفرکێ.
پەڕبازێ (ن) perbazî ²
شۆخیی، ناز، عیشوە.
پەڕبوون (کتن) perbûn
کەنارەگیریی بوون، کەنارەگیریی گرتن، گۆشە گیربوون، گۆشە نشین بوون.
پەڕپتاندن{پەلەوەر} (کتپ)
perpitandin(pelewur)
ناوەرووت کردن، پەڕوباڵ لێ کردنەوە.
پەڕپووت (ئان) perpût
بێ هێز، پەتۆت، پواو، ڕزیو، کۆن، لەیەک ترازاو، لێک ترازاو، لێک بەربوو، عەمارە پۆ.

پەڕپووت بوون (کتن) perpûtbûn
بێ ناوەڕۆک بوون (ووتە).
پەڕپەڕۆچکە (ن) perperoçke
بەری ئاسمان.
پەڕدان (کتپ) perdan
ئاویشتن.
پەڕکردن{باڵندە} (کتن) perkirdin(baline)
پەڕ دەرکردن، پەڕوباڵ دەرکردن، پەڕوباڵ هاتن.
پەڕلە (ن) perle
باس، گوتە، ووتە، بێژە.
پەڕندە (ن) perinde
باڵندە، پەراوو، پەرەوەر، پەڕەوەر، پەلەوەر، پەلەوەر، مەل، مر.
پەڕنگە (ن) peringe
بازگە، پەزگە، جێباز (پلووره).
پەڕۆ (نک) pero ¹
تەنراوی کۆن، شرە، کۆنە، تیلماسکی کۆن، (کۆنە) پارچە.
پەڕۆ (ن) pero ²
دایبیی، پەڕۆ وپاتاڵیی منداڵ پاک کردنەوە.
پەڕۆک (ئان) perok ¹
پەرەسێن.
پەڕۆک (ن) perok ²
کوتاڵ، چۆخ، پارچە، کاڵا.
پەڕۆیەک لەمن دادرە (ئد)
peroyek le min dadire
چاوێلەمن بکە، منیش لەژێر هەمان ناخۆشیدام (بۆ ئامۆژگاری).
پەروازکردن (کتن) perwazkirdin
باڵ گرتن.
پەڕوباڵ (نک) perwbal
پەڵ وپۆ.
پەڕوباڵ دەرکەوتن (ئد) perwbal derkewtin ¹
بەخودا هاتن، کەوتنەفڕین، گەورەبوون، پەڕوباڵ دەرکردن.
پەڕوباڵ دەرکەوتن (ئد) ²
perwbal derkewtin
لەکاردا سەرکەوتن، بەختەوەربوون، بژهاتن.
پەڕوباڵ هاتن (کتن) perwbal hatin
باڵەفڕەبوون، کەچەڵە بوون، گەیشتنە سەرەتای باڵ گرتن (بێچووەمەل).

پەڕوباڵ ووشك (ند) peṟwbaḻ wušk
بێسایە، بێکەلک،
کەلک بۆ کەس نەبوو (کەسێ)، بێ ساکات.

پەڕوباڵ وەرین (ند) peṟwbaḻ werîn
١- مەڑاربوون،
مەڑارکەوتن. ٢- بێ دەسەلات بوون.
٣- بەساڵداچوون، پیربوون.
٤- پەک کەوتن، داکەوتن، عەمەل جەندەبوون.
٥- جوانیی بۆنەمان.

پەڕوو (ن) peṟü ١
ئەنتیکە، دانسقە، شتی هونەریی.

پەڕوو (ن) peṟü ٢
شتێ کەببەخشرێ، کالای بەخشندەیی.

پەڕە (ن) peṟe ١
پەروانە.

پەڕە (ن) peṟe ٢
گەلا.

پەڕە (ن) peṟe ٣
تەبەقی کاغەز، پەرو، پەلە، بەرگ.

پەڕە (ن) peṟe ٤
پەرەکەی ماسی، نینجە، کەوانەی ریشەدار.

پەڕە (ن) peṟe ٥
توێی کاغەز، توو.

پەڕە (ن) peṟe ٦
لا، ڕوو، ڕووکاری دەرەوە.

پەڕە (ن) peṟe ٧
پەلە، دامێن، داوێن، داینە، دامان.

پەڕە پەڕە (ئان) peṟe peṟe
توێ توێ.

پەڕە پەڕە کردن (کتپ) peṟe peṟe kirdin
لاپەڕە هەڵدانەوە.

پەڕەسێلکە (ن.م) peṟesêlke
پەرەسیلنکە.

پەڕەکە (ن) peṟeke
پەراسوو.

پەڕەکەر (ن.ئان) peṟeker
هەلاج.

پەڕەکەی ئاش (ن) peṟekey aš
پەرەی ئاسیاو.

پەڕەوازە (ئان) peṟewaze
ئاوارە، دوورکەوتە، دەربەدەر، لانەوان، عەودال.

پەڕەوازە{بوو} (ئان) peṟewaze(bü)
باڵەفرە(بوو)، کەچەڵ، پەڕوباڵ دەرکردوو، پەڕوباڵ گرتوو.

پەڕەوازەبوون (کتن) peṟewazebün ١
ئاوارەبوون، دوورکەوتنەوە،
دەربەدەربوون، لانەوازبوون، عەودال بوون.

پەڕەوازەبوون (کتن) peṟewazebün ٢
باڵەفرەبوون، کەوتنەفڕین، فێرە فڕین بوون (باڵندە).

پەڕەوازەکردن (کتپ) peṟewaze kirdin
فێرە فڕین کردن،
فێری فڕین کردن، خستنەباڵ.

پەڕەوازەکردن (کتپ) peṟewaze kirdin
ئاوارەکردن، دوورخستنەوە، دەربەدەرکردن، لانەواز کردن.

پەڕ هەڵ وەرین (کتن.کتپ) peṟe helwerîn
پەڕ فڕێدان، پەڕ وەرین.

پەڕین (کتن) peṟîn
هەڵبزرکان (ڕەنگ)، ڕەنگ پەڕین، زەرد هەڵگەڕان.

پەڕین (کتن) peṟîn ١
لاچوون، لەسەر لاچوون، لەسەرنەمان، لەجێی خۆنەمان.

پەڕین (کتن) peṟîn ٢
بڕان، بڕیان، پروسقیان.

پەڕین (کتن) peṟîn ٣
ئاوابوون، نیشتن.

پەڕین (کتن) peṟîn ٤
چوونە پشت، سواربوون، نیشتن، هەلاتن (نێر لەمێ).

پەڕین (کتن) peṟîn ٥
باز بردن، تڕازان، دەرچوون (شت لەجێی خۆی).
لەجێی خۆ دەرچوون، لاچوون، لێ بوونەوە.

پەڕین (کتن) peṟîn ٦
لەگۆچوون (ئەندامی لەش بەهۆی سەرماوە).
سڕبوون، تەزین.

پەڕین (کتن) peṟîn ٧
باڵ گرتن، پەرواز کردن، ڕفین، فڕین.

پەڕینە کۆڵ (کتن) peṟîne koḻ
سواربوون، چوونە کۆڵ.

پەڕینەوە (کتن) peṟînewe ١
چوونە ئەو بەرئاو،
لەئاو پەڕینەوە، لەڕووباردان.

پەڕینەوە (کتن) ٢ perînewe
پەڕانەوە.

پەڕینەوە (کتن) ٣ perînewe
لەچوورتم ڕزگاربوون، سەرفرازبوون، دەربازبوون.

پەڕینەوە (کتن) ٤ perînewe
بووردن، تێپەڕبوون، ڕۆیشتن، لێتێپەڕبوون.

پەز (ن،کی) ١ pez(ki)
پەس، مەڕ، مێ.

پەز (ن،کی) ٢ pez(ki)
دەوڵەت، ران (بزن، مەڕ...)، مەڕومالات.

پەزان (ن) pezan
کاری چێشت لێنان.

پەزیزانک (ن) pezîzank
جیقلدان، جیقلدانە، چیکلدان، چیکلدانە.

پەژ (نک) pej
لق وپۆپ، هەژکە وپەژکە، هەژکێ وپەژکێ.

پەژارە (ن) ١ pejare
ئەنۆ، پۆگە، داخ، پەرۆش، بار، تاو، خەفەت، خەم، زویریی، غەم، سوو، سوێ، کەسەر، ناهەمواریی، دڵمایی، کزە، مەینەت، ناخۆشیی، مەینەتیی، زووخاو، نەهامەتیی، دەردی سەریی.

پەژارە (ن) ٢ pejare
بیر، هۆش، یاد.

پەژارەدار (ئان) pejaredar
خەفەتبار، خەمبار، غەمبار، زویر.

پەژقین (کتن،کی) pejqîn(ki)
پارچە پارچەبوون، شکان.

پەژک (ن) pejik
چاوگە، چاووکێ، دەستە چیلە.

پەژم (ن) pejim
پەشم، خوریی.

پەژمردە (ئان) pejimirde
بێکەیف، پەلمژیاکێ، پەژموردە، ژاکاو، ژاکیاکێ، سیس.

پەژمردە (ئان) pejimirde
سیس، کز، کزۆلکە، کزۆلە.

پەژیراندن (کتپ) pejîrandin
دڵ پێوەبوون، پەسەندکردن، ویستن.

پەس (ن) ١ pes
باختکێ، دزراو.

پەس (ئان) ٢ pes
بێناوە، بووچک، بچووک (مرۆڤ)، ریوەڵە.

پەسا (ئان) pesa
قۆرخ، زەوت کراو، داگیرکراو، دەست بەسەرداگیراو.

پەساپۆرت (ن) pesaport
پاس، پاسپۆرت، گوزەرنامە، لایسز.

پەساردن (کتپ) pesardin
هەڵپەساردن، پاڵپێوەدان، پاڵ ویدن، پساردن.

پەساکردن (کتپ) ١ pesakirdin
قۆرخ کردن، زەوت کردن، داگیرکردن، دەست بەسەردا گرتن.

پەساکردن (کتپ) ٢ pesakirdin
خووساندن، تەڕکردن، شێدارکردن، تێرئاوکردن.

پەسپۆر {ئافرەت} (ئان) pespor(afret)
زۆر دوو،چەنەباز، زۆربلێ، زۆر دوو، پەسپور.

پەسپەندە (ئان) pespende
بوودەڵە، بێبەها، بێناو، بێ نرخ، کەم بەها(مرۆڤ).

پەست (ئان) ١ pest
ناکەس، نزم، بێبەها، بێمایە، بێ نرخ (مرۆڤ)، پایەنزم.

پەست (ئان) ٢ pest
پەس، خەمبار، خەمناک، دڵ تەنگێ، زویر، غەمبار، غەمگین، غەمناک.

پەست (ئان) ٣ pest
چاڵ، داکەوتوو، کەفتکێ، کەوتوو، کەوتە، نیشتوو، نیشتە.

پەست (ئان) ٤ pest
تەنگێ بەر.

پەست (ئان) ٥ pest
بێکەیف، جارس، وەڕز، وەرس، هەراسان، بێزار، ماندوو، هیلاک.

پەستاپەستا (ئاک، ئان) pesta pesta
بەردەوام، بێپسانەوە، پەیتاپەیتا، یەکێ لەسەریەکێ، لێکدالێکدا.

پەستانەوە (کتپ) ١ pestanewe
تێئاخاندن، تێئاخانیین، داگرتنەوە، ئاو ئاخن کردن.

پەستانەوە(کتپ) ٢ pestanewe
کوتانەوە، لەیەکێ توندکردن (شتی فشۆل).

پەستانەوە (کتپ) ٣ pestanewe
پەستاندنەوە، کوتانەوە، لەیەکێ توندکردن، پەستاندن، پەستاوتن، پەستن، پەستنەوە.

پەست بوون (کتن) pestbûn
بێزاربوون، تەوەلابوون، خەمناک بوون، دڵ تەنگ بوون، دڵگیربوون، زویربوون، لالووت بوون.

پەستراو (ئان) pestiraw
پەستراوە، کوتراوە، لەیەک توندکراو (شت).

پەست کردن (کتپ) pest kirdin ١
بێزارکردن، بۆڵۆکردن، دڵگیر کردن، زویرکردن، هەراسان کردن.

پەست کردن (کتپ) pest kirdin ٢
زویر کردن، دڵ ئێشاندن، دڵگیرکردن، تووڕەکردن، تیوەژەندن، ڕق هەڵساندن، ڕق هەستاندن.

پەستنەوە (کتپ) pestinewe
پەستانەوە.

پەستوو (ن) pestû
پاڵەپەستۆ، پەسیو، تەوژم، هێرش، ڕێز.

پەستی (ن) pestî ١
نزمی، ناکەسی.

پەستی (ن) pestî ٢
چالاکی، داگفتەگی، داکەوتنی، داکەوتووی.

پەستی (ن) pestî ٣
خەمباری، خەمناکی، دڵ تەنگی، زویری، غەمباری، غەمناکی، خەفەتباری.

پەسخە (ن) pesxe
لاسایی، دەمەلاسکێ، چاولێ کەریی.

پەسخە لێ کردن (کتپ) pesxe lê kirdin
لاسایی کردنەوە، دەمەلاسکێ کردن، چاولێ کردن.

پەسخەلی (ئان) pesxelî
لاسایی کەرەوە، هەنەکار، هەنەکچیی، هەنەکۆ.

پەسمەندە (نک) pesmend
١- پەسمەنە، بەسەریەکدا کەوتوو (شت)، ماوەوە (شت).
٢- بەرماوە، پاشخوان، پاشخوانە، پاشمەنە.

پەسن (ن) pesin
ستایش، ستایشت، پەسن، تاریف.

پەسەند (ن) pesend ١
بەنرخ ، پربەها، گران، گران بەها، نرخدار، هێژا.

پەسەند (ئان) pesend ٢
باش، بەجێ، پەسەن، خۆش، پەسن، پەسند، پەسەنگ، چاک، گوزیدە، هەڵبژاردە، هەڵبژێرراو، وەجێ.

پەسەندکردن (کتن،کتپ) pesend kirdin ١
بەرداربوون، قایل بوون،گەیشتنەهەمان ئاکام.

پەسەندکردن(کتپ) pesendkirdin ٢
پەسن کردن، پەسندکردن، پەسەن کردن، پەسەنگ کردن، هەڵبژاردن، بەباش (چاک) زانیین، ستایش کردن، پەسن دان، وەخاس باس کردن.

پەسەندکردن(کتپ) pesendkirdin ٣
خۆش هاتن لێ کردن، پێشوازیی کردن.

پەسیو (ئان) pesîw ١
ئاوا، نەدیو.

پەسیو (پز) pesîw ٢
هەلامەت.

پەسیو (ن) pesîw ٣
پەنا، قووژبن، حەشارگە، قوولکە.

پەسیوگرتن (کتن) pesîw girtin
هەلامەت گرتن.

پەشتەماڵ (ن) peštemal
پێش کۆشی گەرماو، بەرکۆش.

پەشتەماڵ (ن) peštemal
خاولی.

پەشک (ن) pešk
فڕ، قوم، لرف.

پەشم (ن) pešim
ئاخاوتنی پڕوپووچ، ووتەی بێبەها، ئاخاوتنی بێ نرخ.

پەشمین (ئان) pešimîn
پەشمینە، پەژمین، لەخوریی دروست کراو.

پەشۆش (ئان) pešoš ١
خاو، خاووخلیسک، خاو، خاف، سست، شل، گەوشەک، شل وشیواو، پەشووش، خاو وخلیچک، مردەلۆخە.

پەشۆش (ئان) pešoš ٢
پەشووش، فش، فشەل، فشۆل، نەرم، نەرمەلان، مردەلۆخە.

پەشۆکان (کتن) pešokan
تێکچوون، شپرزەبوون، شپرزیان، پەشۆکیان، سەرلێ شیوان، شلەژان، ئالۆزان، حەپەسان، پەشێوان، سەرسام بوون، واق وڕمان، پەشێویان، پەکەربوون.

پەشۆکاندن (کتپ) pešokandin
تێکدان، پەکەرکردن، شپرزەکردن، شلەژاندن، پەشۆکاندن، سەرلێ شیواندن، ئالۆزاندن.

پەشۆکاو (ئان) pešokaw
ئالۆزاو، ئاشفتە، شلەژاو، سەرلێ شیواو، شیواو، حەپەساو، ئالۆز، سەرسام، واق وڕماو، پەشێو،

پەشیواو، پەکەر، پەریش، پەریشان، پەژیو، سەرلێ تیکچوو، ئەبلەق، ئاگا لەخۆ نەماو.

پەشیو (ئان) pešêw

پەشۆکاو.

پەشیوی (ن) pešêwî

پەژیوی، ئالۆزی، ئاشفتەیی، سەرسامی، سەرلێ شیواوی، شپرزەیی، شلەژاوی.

پەشیمان (ئان) pešîman

پاشگەز.

پەشیمان بوونەوە (کتن) pešîman bünewe

پاشگەزبوونەوە.

پەشیمان کردنەوە (کتپ) pešîan kirdinewe

پاشەکشەپێ کردن،

پاشگەزکردنەوە، کشاندنەوە، باپێ دانەوە.

پەشیمانی (ن) pešîanî

پاشگەزیی.

پەشیمانیی گوورگ مەرگە (پن)

pešîanî gurg merge

تۆبەی گوورگ مەرگە، پیاوی ئالەبار لەبەد ڕەوشتیی خۆی پاشگەزنابیتەوە، مرۆڤی بەد هەرگیزجلی بروانی یە.

پەڤ چوون (کتن.کی) pevçün(ki)

بەگژ یەکداچوون، دەست دانەیەخەی یەکتر.

پەڤرە (ئاک.کی) pevre(ki)

بەیەکەوە، پیکرا، پیکڤە، پیکەوە، تەڤدە، دگەل هەڤ، ڤیکرە، لەگەل یەک، ویکرا، دەس لەناودەست، شان بەشان.

پەقرەج (ن) peqrec

سەتل، ئاڤدانک، بیدۆش، دۆلچە، دولکە.

پەک (ن) pek ١

ئاتاجیی، بێ دەستەلاتیی، دەستوسانیی.

پەک (ن) pek ٢

تاکۆز، تەگەرە، قۆرت، کۆسپ، چقل.

پەک (ن.کل) pek(kl) ٣

توانایی، ووزە، هێز.

پەک (ئان) pek ٤

پڕ لەهەوەس، پڕ هەوەس، لەسەرپێ (بۆ سەرجلی).

پەکا (نسپ) pek ٥

ئیش!، ئەرک!، ئەکێ!، پەککو، دەک!، هەک!.

پەک خستن (کتپ) pekxistin

دەستەوسان کردن، لەکارخستن، دواخستن، بەرگریی کردن، ژبەر ڤەکرن، هێز لەبەر بڕیین.

پەک کەڤتن (کتن) pek keftin

ب (پەک کەوتن).

پەک کەوتن (کتن) pek kewtin

پەک کەفتن، دامان، دۆش دامان، لەکارکەوتن، دەستەو سان بوون، داماوبوون.

پەک کەوتن لەسەر (ئد) pek kewtin leser

پێدوایستیی پێبوون،

ماتەل بوون لەسەر(شتێ).

پەک کەوتوو (ئان) pek kewtü ١

لێکەوتوو، نەبوو، هەژار.

پەک کەوتوو (ئان) pek kewtü ٢

ب (پەک کەوتە).

پەک کەوتە (ئان) pek kewte ١

پەک کەفتگ، بارکەوتوو، پەک کەوتوو، بەدبەخت، داماو، دەستەوسان، بێ بەخت، چارەڕەش، بارکەوتە.

پەک کەوتە (ئان) pek kewte ٢

پیر، تیک شکاو، عەمەل مەندە، لێ کەوتە، عەمەل مەنگە، بەساڵداچوو.

پەگر (نک) pegir

تلپە، پاشماوە، پاشەڕۆک.

پەل (ن) pel ١

قۆل.

پەل (ن) pel ٢

لق.

پەل (ن) pel ٣

باسکی چیا.

پەل (ن) pel ٤

پارچە.

پەل (ن) pel ٥

ئازا، ئەندام، ئەننام، ئەنام، گیان (قاچ، دەست..).

پەل (ن) pel ٦

ڕوو (پەڕەکاغەز)، پەڕە، لاپەڕە.

پەل (ن) pel ٧

دۆل، نیوان، دووشاخ، نیوان دووچیا، شیوەدەرە، چەم، گەروو، گومۆر، کەریی، قەد، دۆب، ئەقەب، خانۆک، گەلیی.

پەل (ئان) pel ٨

بلاو، فراوان، گوشاد، دەم والا(دەفر)، ڤالا، والا.

پەل (ن.س) pel ٩

دەستە (جەنگاوەر)، کۆمەلی، دە - دوانزە

شەرکەر، توانزە جەنگاوەر.

پەلاتیقە (ن) pelatîqe ١

١- تەقەلا، کۆشش، هەوڵ، چەرخە.

٢- بەریەرەکانی، بەرامبەری

پەلاتیقە (نک) pelatîqe ٢

رامیاریی، زانستی رامیاریی، کاروباری رامیاریی.

پەلاس (ن،کل) pelas(kl)

١- تاریکی، شەوەزەنگ، دەیجوور.

٢- خەمناکی، پەژارە، خەفەت، دڵ تەنگی.

پەلامار (ن) pelamar

شاتاڵ، شاتاوڵ، شلنگ، ماویژە، هەڵپە، هەمەت، هێرش، ئابلووقە، شاڵاو، گەمارۆ.

پەلاماردان (کتپ) pelamardan ١

خۆهاویشتن (بۆکار...)، هەڵپەکردن.

پەلاماردان (کتپ) pelamardan ٢

پەلاماربردن، هێرش بردن، هێرش بردنەسەر، هێرش کردنەسەر، هەڵمەت بردنەسەر، هەڵمەت بردن، هەڵمەت بۆ بردن، هەڵمەت دان، شاتاڵ دان، شاساوڵ بۆ بردن، شلبنگ دان، بەگژداچوون، بەگژداپەڕین، بەگژداهاتن، دەگژڕاچوون.

پەل پەل (ئاک) pel pel ١

بەش بەش، تیکەتیکە، تۆزە تۆزە، کوت کوت.

پەل پەل (ئان) pel pel ٢

پارچەپارچە، پارەپارە، تیکەتیکە، کوت کوت، کەرت کەرت، لەت لەت، ونجڕ ونجڕ.

پەل پەل کردن(کتپ) pel pel kirdin

پارچەپارچەکردن،

پارەپارەکردن، تیکەتیکەکردن، کوت کوت کردن، کەرت کەرت کردن، لەت وپەت کردن.

پەلشاندن (کتپ،کی) pelšandin(ki)

رماندن، رووخاندن، ژەهەف چراندن، تیک وپەکان دان، ژەهەف خستن، تیکدان، ویران کردن، کاول کردن، ویرین، هەرفاندن، خاپوور کردن.

پەلک (ن) pelk ١

گەلا.

پەلک (ن) pelk ٢

لق.

پەلکدار (ن) pelkdar

١- دروەوشی نەخش هەلکەندن، نەخش کیش.

٢- نەخش هەلکەندن، نەخش کیش (مرۆڤ).

پەل کراو (ئان) pelkiraw

براو، قەڵەم کراو (داروبرەخت).

پەل کردن (کتپ) pelkirdin

پارەکردن، پەی کردن، هەڵپاچیین، بڕیین، داهێنان (درەخت)، قەل کردن، کەل کردن، داتاشیین، قەڵەم کردن، کورت کردنەوە، کەم کردنەوە، لق وپۆپ کردن (بڕیین یان لێ کردنەوە)، پەی کردن، داهێنانەخوار، پەل و وەچ کردن، پەل وپۆپ بڕیین.

پەل کوتان (کتن) pelkutan ١

دەست کوتان، پەل هاویشتن (وەک لەتاریکیدا)، بەکویرانە پەل کوتان، هەنگاوی کویرانە هەڵنان.

پەل کوتان (کتن) pelkutan ٢

رەنج دان، هەوڵ دان.

پەل کوتان (کتن) pelkutan ٣

پەل هاویشتن، تەرزهاویشتن

پەلکە (ن) pelke

پرچ، پرچی هۆنراوە، پەلک، کەزیی.

پەلکە رەنگینە (ن) pelke r̲engîne

کۆلکە زێرینە.

پەل گرتن (کتپ) pel girtin

دەست دانەپەل، پشت گرتن، یاریدەدان، یارمەتیی دان، زیارەکردن، هاریی کردن، هاریکاریی کردن.

پەل وپۆ (نک) pelwpo ١

ئازا، ئەندامی لەش، دەست وقاچ، چوارپەل.

پەل وپۆ (ن) pel w po ٢

لق وپۆپ، لک.

پەل وپۆ (نک) pelwpo ٢

بەرویال.

پەل وپۆ (نک) pelwpo ٣

نەوە، وەجاخ ، وەچە، پەلوەچ، پەل، وەچ، زاروڵە.

پەل وپۆ (ن) pelwpo ٤

توانایی، ووزە، هێز (بۆ جێبەجێ کردنی هەرچ شتێ).

پەل وپۆپ (نک) pelwpop

گەلا وگوڵ.

پەل وپۆ دەرکردن (ند) pelwpo derkirdin

١- نەوە لێ کەوتنەوە، وەجاخ روون بوون، وەچە خستنەوە، پەل وەچ کردن، پەلوەچ کردن.

٢- بەخۆدا هاتن، پێ گەیشتن (کەسێ).

پەل وپۆ کردن (کتپ) pelwpo kirdin ١

هەوڵ وکۆشش دان.

پەل وپۆ کردن(کتپ) kirdin ٢

پەل کردن.

پەلوەچ (ن،کل) ١ pelweç(kl)
چرۆ، گۆپکە.
پەلوەچ (ن.) ٢ pelweç
بەش، کۆتا.
پەلوەچ کردن (کتن،کل) ١ pelweç kirdin(kl)
چرۆدەرکردن، چرۆکردن، گۆپکەکردن.
پەلوەچ کردن (ئد،کل) ٢ pelweçkirdin(kl)
ب (پەل وپۆ دەرکردن).
پەلوەچ کردن (کتپ) ٣ pelweç kirdin
ب (پەل کردن).
پەل وەشاندن (ئد) pel wešandin
ب (پەلەقاژەکردن).
پەلە (ئان) ١ pele
شل، شلەکە، شلەمەن.
پەلە (ن) ٢ pele
ب (پشکۆ).
پەلە (ن) ٣ pele
کاتی (لێ قەومان، ناچاریی، پێداویستیی)، گەرەکە، زووگوور.
پەلە (ن) ٤ pele
١- بار. ٢- تا، لایەک (لەبارێک).
پەلە (ن) ٥ pele
تالووکە، تالووکە، دەسواکرد، دەس وبرد، زوویی، دەست وبردیی، بلەزیی، خێرایی، لەز.
پەلە (ن) ٦ pele
ب (پەرە).
پەلە پچوورکێ کردن (کتن،کتپ)
pele piçürkê kirdin
ب(پەلە پەل کردن).
پەلە پرووزکێ (ن) pele prüzkê
١- کۆشش، هەوڵ، تەقەلا. ٢- ب (پەلە پەل).
پەلە پرووزکێ کردن(کتن) pele prüzkê kirdin
پەلەپروسکێ کردن،
پەلەپچورکێ کردن، پەلە پرووزەکردن، خۆ کوتان بۆ گەیشتن بەشتێ.
پەلە پەل پێ کردن (کتپ) ١
pele pel pê kirdin
پاڵ پێوەنان، لەزاندن، هێنانەتالووکە، پەلەلێ کردن.
پەلە پەل کردن (کتن،کتپ) ٢ pele pel kirdin
بەتالووکەبوون، بەتاوبوون، پەیت کرن، لەزین، تالووکەکردن، خێراکردن، خێرایی کردن، رابوون، پەلەپچرکێ کردن، پەلەپرووزێ کردن، پەلەپرووزکێ
کردن، هەوڵ دان بۆ خۆ ڕزگار کردن (لە شتێ).
پەلە پیتکە (ن) pele pîtke
بلتۆکە.
پەلە پیتکە وەشاندن (ئد)
pelepîtke wešandin
کاری ناشیرین کردن،
رەفتاری نابەجێ نواندن، کاری ناشرین کردن (بەرامبەرکەسێ).
پەلە پیتکەی لێ بدەیت شەق لەبات (ئد)
pelepîtkey lê bidat šeqebat
داخ لەدڵ بوون (بەرامبەرکەسێ)، زۆر پەست وتووڕە بوون (لەشتێ).
پەلەتک (ن.) peletik
پارچەگوریس، پەت، پەتک.
پەلەخ (ن.) pelex
پاوەن، پووشەڵان، پووشین.
پەلەدان (کتن،کتپ) peledan
پەلەکردن، خۆ ماندووکردن.
پەلەزێ (ن،رو) pelezê
سەوسەن، سۆسەن.
پەلەزیقان (نک) pelezîqan
خۆشی خۆشی، ئەوپەڕی کامەرانیی.
پەلەفرتێ (نک) pelefirtê
پەلەفرتە، پەلەفرتکێ، پەلەقاژە، پەلەقاژێ، پەلەکوتێ، پەلەکوتە، چنگەقرژێ، پەلەپرتکێ.
پەلە فرتێ کردن (ئد) pelefirtê kirdin
ب(پەلەقاژەکردن).
پەلەقاژە (ن) peleqaje
١- شاڵاو. ٢- تەقەلا، هەوڵ.
٣-لنگە فرتێ، تەلواسە.
پەلەقاژەکردن (ئد) ١ peleqaje kirdin
شێرزەبوون (بو تەواوکردنی ئیشێک)، هەوڵ دان بۆ تەواوکردنی هەرکارێک.
پەلەقاژەکردن (ئد) ٢ peleqaje kirdin
تووشی نارەحەتیی بوون، تێ کەوتن، لەرێی خۆلانەدان وبەرەوپێشەوە هەوڵ دان.
پەلەقاژەکردن (ئد) ٣ peleqaje kirdin
خۆ هاویشتن (بۆ کردنی کارێک).
پەلەقاژەکردن (کتن) ٤ peleqaje kirdin
پەل هاویشتن، دەست هەڵتەکاندن.
پەلەقاژەکردن (ئد) ٥ peleqaje kirdin
پەل بۆ کوتاندن، پەل کوتانن، پەلەکوتێ بۆ کرن.

پەلەقاژێ بۆ کردن، پەل بۆ وەشاندن، پەل وەشانن، چنگ بۆ قژ کردنەوە، شالاو بۆ بردن.

پەلە قاژەی مردن کردن (ند)
peleqajey mirdin kirdin
دەست بۆ هاویشتن،
مەول وتەقەلابۆ دان (دەسکەوت).

پەلە قاژەی مردن کردن (ند)
peleqajey mirdin kirdin
بەدبی کردن، بەهەرچوارلادا خراپەکردن، زیان بەم ویەوگەیاندن.

پەل لەکراس هاتنە دەر (ند)
pel le kirashatine der
نومێد نەمان، نائومێد بوون، هیوانەمان، بێ هیوابوون.

پەلەک (ن) pelek
جم وجۆل، جووڵە.

پەلەکردن (کتن) pelekirdin
خێراکردن، دەست وبردکردن، لەزیین، کات بەفیڕۆنەدان.

پەلەکوتێ (ن) pelekutê
پەلەفرتێ،پەلەقاژێ

پەلەکوتێ کردن (کتن) pelekutê kirdin
پەل هاویشتن، دەست کوتان، کوێرانە پەل کوتان.

پەلەنگ (ن،نا) peleng
ب (پلنگ).

پەلەوور (ن) pelewur
باڵندە، پەڕنە، پەلەوەر، مر، مەل.

پەڵ (ن) pel
بەرد، کەرسەک.

پەڵاس (ن) pelas
ژێرەخەر، ژێڕاخەر.

پەڵپ (ن) pelp
بیانگ، بینوو، بەهانە، رک، بیانگە، وورکە، هۆ، بڕوبیانوو، بەرپەرچ، بەربەن، بەرپێچ، بەرگل، جلەوگیری.

پەڵپ بڕین (کتپ) pelp birîn
بیانوو بۆ نەهێشتن،
بەرپێچ دانەوە، دەمکوت کردن.

پەڵپ پێ گرتن (کتن،کتپ) pelp pê girtin
بڕوبیانوو هێنانەوە، بۆنە گرتن، بەهانەگرتن، بیانوو گرتن، پەڵپ گرتن، پەڵپ لێ گرتن.

پەڵپ گر (ئان) pelpgir
بەهانەگر، بوونەگیر، بەبڕوبیانوو، بیانووگر، بەڵگەدۆز.

پەڵپ گرتن (کتپ) pelp giirtin
بیانوو گرتن، بیانووپێ گرتن.

پەڵپ لێ گرتن (کتپ) pelp lê girtin
ب (بڕوبیانوو پێ گرتن).

پەڵتاف (ن) peltaf
باز، قەڵەمباز.

پەڵتاف دان (کتن) peltafdan
بازدان، خۆ هاویشتن، قەڵەمبازدان.

پەڵچم (ن) pelçim
چوڵیی، گزرە (گەڵا، گیا).

پەڵخ (ئان) pelx ¹
تەمەڵ، لەش گران.

پەڵخ (ن) pelx ²
بەچکەبەراز، بیچوە وەراز.

پەڵخ (ن،ئان) pelx ³
بۆرە زەلام، زرتەبۆر.

پەڵخورد (نک) pelxurd
بروێش، نیمەکوت، نیوەکوتراو، نیوەهاڕراو (گەنم).

پەڵخوردکردن (کتپ،کتن) pelxurd kirdin
کیرەکیر کردن (بە دان)، دان لێک خستن.

پەڵک (ن،رو) pelk
١- پەڵک، خۆجەلی، شاتان. ٢- سوورەچنار.

پەڵگرک (نک) pelgirk
مەقاش، مقاش، پەنگر کێش، پەنگل کێش.

پەڵگین (کتن) pelgîn
بەرەوڕۆژئاوا ڕۆیشتن.

پەڵوختە (ن) ¹ peloxte
ب (ئاگرەخۆشە).

پەڵوختە (ئان) ² peloxte
ئاگربسێن، بسووت، گرسێن.

پەڵوولە (ن) ¹ pelüle
حەڵوای ئاردو دۆشاو یان هەنگوین.

پەڵوولە (ن) ² pelüle
پەلوو، ئاردخاف، ئارخاو، ئاسیدە.

پەڵوولەش دەم دەسوتێنێ (پن)
pelülešdem desütênê
تەنانەت مرۆڤی بودەڵەش دەستی خۆی دەهاوێژێ

پەڵە (ن) ¹ pelc
خاڵ، لەکە، نوختە، نیشانە.

پەلە (ن) ٢ pele
لەکەداری، نەنگیی، شەرم، شوورەیی، چەپکە، چەپەلیی.
پەلە (ن) ٣ pele
لەکە، پیسیی.
پەلە (ن) ٤ pele
پارچە(زەویی، شوێن).
پەلە پەلاوی (ئان) pele pelawî
خاڵ خالاوی، لەکاوی.
پەلە پەلە (ئان) pele pele
بەلەک، بەلەک بەلەک.
پەلیت (ن) ١ pelît
فەلیتە، چلیت، مرۆڤی هیچ وپووچ.
پەلیت (ئان) ٢ pelît
شر، شرو وڕ، هەلیت، شروپڕ.
پەم (ن) pem
مووشەدەمە، پەمپ.
پەم دان (کتپ) pemdan
فووتێ کردن، فوودان، پڕ لەفووکردن، هەواتێ کردن، دەمان.
پەمگین (ئان) pemgîn
لۆکەیی، نەرم، سپی.
پەموو (ن،رو) pemü
پەمبی، پەمگێ، پەمە، پەنبوو، لۆکە، پەمبوو.
پەمووجار (ن) pemücar
پەمووزار.
پەمەیی (ن،ئان) pemeyî
ئالی ڕووناکە، ئالگوون، سووری کاڵ، پەمبە.
پەنا (ن) ١ pena
پۆرگە.
پەنا (ن) ٢ pena
دژ، قەلا، قەلات، قەلادزە، قەلادزە، وەرز، سپێر.
پەنا (ن) ٣ pena
دالدە.
پەنابردن (کتن،کتپ) pena birdin
خۆ سایەخستن، خۆ حەشاردان، خۆشاردنەوە، نەدیو بوون، لەبەرچاو نەمان.
پەنابردنە بەر(کتن،کتپ) pena birdine ber
هانابردنەبەر، هاوار بۆ بردن، هانا هێنانەبەر.
پەنا بەری (ن) penaberî
دالدەیی، پەنایەندەیی، هانابەری.

پەنا پاسار (ن) penaberî
ب (پەناپەسیو).
پەنا پەسیو (ن) penapesêw
پەناپاسار، سووچ، قووژبن.
پەنادان (کتپ) penadan
دالدەدان، هانا پێدان، گرتنەخۆ.
پەناکردن (کتپ) penakirdin
پشت پێ بەستن، پەنا بردنەبەر، هاناکردن.
پەناگا (ن) penaga
١- پەناگە، دالدە. ٢- پەنا وپەسیو، چەپەکە.
پەناگر (ئان) penagir
گۆشەگیر، قولینچکگر، لەسووچ خزاو.
پەناگرتن (کتپ،کتن) ١ penagirtin
دانیشتن، گۆشەگیر بوون، نیشتن (بەتەنیا)، گۆشەگیریی کردن، قولنجک گرتن، خۆلە کۆمەل جیاکردنەوە، لەسووچ خزان، کونج گرتن.
پەناگرتن (کتن) ٢ penagirtin
ئاوابوون، نەدیوبوون (وەک ڕۆژ).
پەناگرتن (کتن) ٣ pena girtin
کەل گرتن.
پەناگیری (ن) penagirî
گۆشەگیری، تەنهایی.
پەنام (ن) penam
١-باس وخواسی {پاشمله، پاشەمله}. ٢-بوختان
پەنامگە (کتپ) penamge
پۆرگە.
پەناوپشت (ن) penaw pišt
پشت وپەنا، دالدە، دەرەدتان، دۆستی ڕاست، هاوڕێی گیانی بەگیانی.
پەناوپەسیو (ن) penawpesêw
پشت وپەسیر، پەناپاسار، شوێنی نهێنیی.
پەناهاوردن (کتن) pena hawurdin.
پەنابردن، پەنابردنەبەر، هانابردنەبەر.
پەناهێن (ن) pena hên
پەنابەر.
پەناهێنان (کتن،کتپ) pena hênan
پەنا بردنەبەر، هانابردن، هانا هێنان، داوای دالدە کردن، هانا بۆ بردن.
پەناهێنانە بەر (کتن) pena hênaneber
پەنابردنە بەر.
پەنجۆلە (ن) pencole
چەپۆلە (گیانەوەر).

پەنجە (ن) penje
ئەموست، ئەنگوست، بن، ترت، پەل، تبل، قامك، پیلك.

پەنجە تێ گیرکردن (ئد) penje tê gîr kirdin
دەست لێ گیرکردن،
دەست پێدا گەیشتن، وەدەست هێنان.

پەنجەرە (ن) penjere
پەنجەر، پیسترك، پاچە، پیجەرە، دەلاقە، رۆدە، ئاقدا، دوودەریی، كەلەبەر، رەوشەن، لەپ، رۆژنە.

پەنجە شێر (پز) penje şêr
شێرپەنجە.

پەنجەی خۆ كوروشتن {كوروژتن} (ئد)
penjey xo kuroştin (kurojtin)
لێوی خۆ كوروشتن:
١- زۆر تووڕەبوون، زۆر ڕق هەستان.
٢- سەرسامیی پیشان دان، سەرسوڕمان، سەرسام بوون.

پەنجەی خۆ گەزتن (ئد) penjey xo geztin
١-پشتی دەستی خۆ گەستن،
پەنجەی خۆ كوروشتن، پەنجە یان دەستی خۆ بەدەمدا كردن(بردن).
٢- پاشگەزبوونەوە، پەشیمان بوونەوە.
٣-كار ونهێنی دركاندن، نهێنی دركاندن، پەردەلەسەر نهێنی لابردن.

پەنجەی دەست (نك) penjey dest
١- پەنجە تووتە، پەنجەپچكۆلە، پەنجەپچووك، تلیاقەرەقوچكێ، تلیاقلیچكێ، كلكەپووتە، پیت، قجقجیلك.
٢- برا تووتەڵە، برای تووتە، براقیچ، تلیابابەلیچك.
٣- پەنجەی ناوەڕاست، تلیاناڤجار، بالابەرزە.
٤- پەنجەی شایەتمان، تلیادالاستۆكێ، دۆشاومژە.
٥- بەرانكێ، پەنجەكەڵە، تبلابەرانێ، تلیاگردین، تلیاگزری، قامكی گەورە، كەڵەبەرانكێ، كەڵەپەنجە، ئەسپێ كوژە.

پەنجەی مریەم (ن،ڕو) penjey miryem
بوغوردی كوردەواریی، چنگی مریەم.

پەنج (ن) penç
چنگی درندە، چەپۆلە، دەست، چەپۆك.

پەنچك (ن) pençik
پارچەی پچووك، پەترۆك.

پەند (ن) ١ pend
ئەتك، پەتك، هەتك.

پەند (ن) ٢ pend
ئامۆژگاریی، ئامۆژیاریی، مۆچ، مۆچیاریی.

پەند (ن) ٣ pend
پەنگ، تەڕن، داو، فێل، كەڵەك، كەتن، ئەتك، هەتك.

پەند پێ دان (كتپ) ١ pend pê dan
بەهەڵەدا بردن، خەجاڵەتیی بەسەرهێنان، لەڕێگەی ڕاست هێنانە دەر، مەخسەرە بەسەر هێنان.

پەند پێ دان (كتپ) ٢ pend pê dan
تەڕن پێ كردن،تەڕن كردن بەكەسێ، پەنگێ پێ دان، داوبۆنانەوە، كەتن پێ كردن.

پەند پێ دان (كتپ) ٣ pend pê dan
بەپەنگێ كردن، هەیابردن، ڕیسواكردن، سووكیی بەسەرهێنان.

پەند دادان (كتپ) pend dadan
ئامۆژگاریی كردن، ئامۆژیاریی كردن، مۆچیاریی كردن.

پەندوباو (ن) pendwbaw
ئاخاوتنی ناڕاست (دژی كەسێ)، بوختان، بۆختان، بۆختوم، درۆ ودەلەسە، ووتەی ناڕەوا.

پەندەمووس (ن) pendemüs
پەنگەمووس، خۆش خەو، خەوخۆش، خەولەمست.

پەندەمووس كردن (كتن) pendemüs kirdin
پەنگڵەمێش كردن، پەنگەمووس كردن، قنگە خەوكردن (لەڕووی سووكییەوە بەكەسێ دەوترێ) نووستن، ترشان (لەناوجێگەدا).

پەندی بەرینان (نك) pendî berînan
پەندی پێشینان.

پەندی پێشینان (نك) pendî pêşînan
پەندوباو، پەندوباو، پەندی بەرینان، ووتەی پێشینان: (بێژەیەكی كورتی سەرزمانە كەبەشێوەیەكی سەرنج ڕاكێش هەندێ ڕاستیی ئاشكرا ڕاڤەدەكات یان چەند تاقی كردنەوەیەكی ژیان بەسانایی وسووكەڵە دەخاتە ڕوو).

پەندیی (ئان) pendî
ئاشكرا، ئەشكرا، ئەشكەرا، خویا، دیار.

پەنك {دەزوو} (ن) ١ penk(dezü)
گلۆفە، كلافە.

پەنك (ن) ٢ penk
ریس، مووی ڕیسراو، بەنی بادراو.

پەنكوور (ئان،كل) penkür(kl)
پەنهان، شاراوە، نادیار.

پەنگووربوون (کتن،کل) penkürbün(kl)
پەنهان بوون.

پەنگ (ن) peng [1]
فیل.

پەنگ (ئان،ن) peng [2]
مەنگ، ئاوێ کەخوڕنەبێ، ئاوێ لەڕۆیشتندا سست بێ، ئاوی مەنگ و قووڵ.

پەنگاو (ن) pengaw
ئاوی پەنگ خواردوو، پۆنگاو، ئاڤپەنگ، بارانناو، گۆمی بارانناو، پۆنگ، ئاوی مەنگ (ئاوێ پەقی کردبێتەوە).

پەنگ خواردنەوە (کتن) [1] peng xwardinewe
پەق دانەوە (پیادەڕێ، ئۆتۆمبیل...).

پەنگ خواردنەوە (کتن) [2] peng xwardinewe
پونگ خواردنەوە،
پەنگەوە خواردن، گەڕانەوە پاش (ئاو..)، پەق دانەوە (ئاو...)، دەرنەچوون (ئاو لەبەرگیرانی بەریان).

پەنگر کێش (نک) pengir kêš
مقاش.

پەنمان (کتن،کی) peniman(ki)
ئاوسان.

پەنماندن (کتپ،کی) penimandin(ki)
ئاوساندن.

پەنماو (ئان) penimaw
باکردوو،ئاوساو.

پەنمیان (کتن) penimyan
ئاوسان.

پەنمین (کتن،کل) penimîn(kl)
ئاوسان.

پەنهان (ئان) penhan
نادیار، وون.

پەنهان (ئان) penhan
شارراوە، کەس پێ نەزان، نادیار، وون، بێپەی، پەی پێنەبەر، پۆشراو، ڕێ پێ نەبەر، گوم، بزر.

پەنهان بوون (کتن) penhanbün
شاررانەوە، وون بوون، پەنگووربوون.

پەنهان کردن (کتپ) penhan kirdin
شاردنەوە، گوم کردن، نەدیارکردن، وون کردن، بزرکردن، نەدرکاندن، وەشاردن، بەپەنهانی هێشتنەوە.

پەنهانی (ن) penhanî
نهێنی، ڕاز، سرت، سرتە.

پەنیرە (ن،رو) penîre
تۆلەکە.

پەوکی (ئپ،ئاک) pewkî
بۆیە، لەبەرئەوەی کە.....

پەه! (ئسپ) peh !
پەحا، پەح، پەها!، تەحا!.

پەهن (ئان،کی) pehin(ki)
پان.

پەی (ن،ئان) pey [1]
پاشەکەوت(پارە)، دەسکەوت، داهات.

پەی (ن) pey [2]
بارمتە، دیپۆزیت، دیپۆزیپۆ.

پەی (ن) pey [3]
قوولایی، قووڵیی، بنی ئاو.

پەی (ن) pey [4]
ڕێ، شوێن، جێ.

پەی (ن) pey [5]
(وورده) دەمار، ڕیشاڵی خوێن، بۆریی خوێن.

پەی (پر) pey ? [6]
بۆ؟ لەبەرچی؟، بۆچی؟.

پەی (ن) pey [7]
پشت، پشتەوە، پاش، دوا، دوما.

پەی (ن) pey [8]
دەوس، شوێنەوار، شوێن وجێگەپێ، جێپێ، شوێن پێ، شوێن هەڵگیریی.

پەی (ن) pey [9]
بن، بن وبێخ، بێخ، بنک.

پەیا (ن،ئان) peya [1]
ئامادە، پەیدا.

پەیا (ن) peya [2]
پیادە.

پەیا (ئان) peya [3]
ئاشکرا، دیار، وەدیار، پەیدا.

پەیابوون (کتن) [1] peyabün
پەیدابوون، ئامادەبوون، هاتن، دەرکەوتن خۆ دەرخستن.

پەیابوون (کتن) [2] peyabün
دابەزین، پیادەبوون، هاتنەخوار (لەسەر پشتی وولاخ).

پەیاپەی (ئان) peyapey
پەیتاپەیتا، پیاپێ، پەستاپەستا، پەی دەرپەی، یەک لەدوای یەک، یەک لەسەر یەک، گەنم گردیی، زوو زوو، بەردەوام، بێ پسانەوە.

پەیاکردن (کتپ) peyakirdin ١
پەیداکردن، دۆزینەوە، وەمل شتێکدا کەوتن.

پەیاکردن (کتپ) peyakirdin ٢
دابەزاندن(مرۆڤ)، هێنانەخوار، پیادەکردن، لەسەر زین هێنانەخوار.

پەیام (ن) peyam ١
پیام، مزگێن، مژدە، مزگێنیی.

پەیام (ن) peyam ٢
پەیخام، دەنگ وباس، نامە، دەنگ وباسی نێرراو.

پەیامبەر (ن) peyamber ١
پەیام هێنەر، پەیخامبەر، پەیغەمبەر، پێغەمبەر، پێغەمەر، نێرراوی خودا، رابەر وپێشەوای ئاینیی لەخواوە نێرراو بۆ ئادەمیزاد.

پەیامبەر (ن) peyamber ٢
پۆستەچیی، تەتەر، زیرەوان، شاتر، قاسید، نامەبەر، نێرراو، نامەهەڵگر.

پەیام نێر (ن) peyamnêr
نامەنێرەر (رۆژنامەگەریی).

پەی بردن (کتپ) peybirdin ١
ب (بنجۆریی کردن).

پەی بردن (ئد) peybirdin ٢
پەی پێبردن، رێ پێ بردن، زانیین، شتی شاراوە دۆزینەوە، سەر لێ دەرچوون، هەموو شتێ لێ زانیین.

پەیت (ئان) peyt ١
بەکار، زرنگ، زیرەک، لیهاتوو.

پەیت (ئان) peyt ٢
بەتاو، بەگوڕ، چاپک، چالاک، چوست، خۆشڕەو، خێرا، گورج.

پەیتاپەیتا (ئاک) peyta peyta
ب (پەیاپەی).

پەیتووکە (ئان) peytüke
چالاک، چوست، وریا، وتووووریا، خێرا.

پەیجۆ (ئان) peyco ١
جوست وجۆکەر، جستوجۆکەر، جموجۆڵکەر، هاتوو جۆکەر.

پەیجۆ (ن) peyco ٢
پشکنەر.

پەیجۆ (ن) peyco ٣
پەیجوو، پەیجووریی، جموجۆڵ، جوستوجۆ.

پەیجۆر (ن،ئان) peycor
ب (پەیجۆ).

پەیجۆریی کردن (کتپ) peycorî kirdin ١
پەیداکردن.

پەیجۆریی کردن (کتن) peycorî kirdin ٢
پەیجووریی کردن، جموجۆڵ کردن، جوستوجۆکردن.

پەیخواز (ن) peyxwaz
پشکنەر.

پەیدا (ئان) peyda
بەگیر، دەستگیر، دەست کەوت، دەکسەوتەنیی.

پەیدابوون (کتن) peyda bün ١
ئاشکرابوون، دەرکەوتن، وەدیار کەوتن، هەڵهاتن، سەردەرهێنان، دیار دان، دیاربوون.

پەیدابوون (کتن) peydabün ٢
بەگیر کەوتن، دەستگیر بوون، دەس کەوتن، دەست کەوتن، دەسگیربوون.

پەیدابوون (کتن) peydabün ٣
بەرپابوون، روودان، قەومان، هەڵکەوتن.

پەیدابوون (کتن) peydabün ٤
ئامادەبوون، رەخسان، گەیشتن، گەیشتنەجێ، هاتن.

پەیدابوون (کتن) peydabün ٥
زان، زایین، لەدایک بوون، هاتنەدنیاوە.

پەیداکردن (کتپ) peyda kirdin ١
ئافەریدە کردن، خوڵقاندن، لەنەبوو دروست کردن.

پەیداکردن (کتپ) peyda kirdin ٢
بەدیی هێنان، وەدی هێنان، دەردەست کردن، وەملدا کەوتن، دەرخستن، دەست خستن، وەدەست هێنان، بەگیر هێنان، بنجۆریی کردن، پەیجۆریی کردن.

پەیداکردن (کتپ) peyda kirdin ٣
بنگیریی کردن، دانان، دۆزینەوە، داهێنان، دروست کردن، دەرهانیین، دەرهاوردن، دەرهێنان، دیتنەوە.

پەیداکردنەوە (کتپ) peyda kirdinewe
دۆزینەوە،
دەست کەوتنەوە، دیتنەوە سەرلەنوێ.

پەی دان (کتپ) peydan ١
بارمتەدان.

پەی دان (کتن) peydan ٢
بواردن، رێدان (بۆ پەڕینەوە) {رووبار}.

پەیرەو (ن) peyr̲ew
چاولێکەر، لاسایی کەرەوە، وەدووکەوتە.
پەیرەوکردن (کتپ) ١ peyr̲ewkirdin
ب (پێ ڕاگەیاندن).
پەیرەوکردن (کتپ) ٢ peyr̲ewkirdin
ئامۆژگاریی کردن، پەیرەویی پێدان، ڕێ وشوێن پیشان دان، ئامۆژیاریی کردن.
پەیرەوی کردن (کتپ) peyr̲ew̲îkirdin
چاولێ کردن، لاسایی کردنەوە، لەسەر ڕێ وشوێنی کەسێ ڕۆیشتن (چوون)، وەک ئەو کردن، پێ لەشوێن پێی کەسێ خستن، چاولێکەریی کردن، چاو کردن.
پەیرەوی وەرگرتن (کتپ) peyr̲ewî wergirtin
ئامۆژگاری وەرگرتن، قسە وەرگرتن.
پەیژە (ن) peyje
پەینجە.
پەیک (ن) ١ peyk
مانگ (سەربەئەستێرەیەک).
پەیک (ن) ٢ peyk
نامەبەر، پەیا، پەیاک، تەتەر، قاسید، شاتر.
پەیکار (ن) ١ peykar
ئاژاوە، پشێویی، جەنگ، شەڕ.
پەیکار (ن) ٢ peykar
پەیکان.
پەیکان (ن) peykar
پەیکار، نووکی ڕم، نوکی تیر.
پەی کردن (کتپ) peykirdin
پەل وپۆ کردن.
پەیکەر (ن) peyker
ئابیدە، ڕواڵەت، کۆتەل (لەبەرد یان کان دروست کراو).
پەیکەرتاش (ن) peykertaš
ئابیدەکەر، کۆتەڵ تاش.
پەیکەرتاشین (کتپ) peykertašîn
کۆتەڵ دروست کردن، ڕواڵەت داتاشیین.
پەیمان (ن) peyman
بەڵێن، پەیمانە، پێمان، زوان، ژوان، شەرت، گفت، گرێبەند، هەرێ، بەڵێنیی، وادە.
پەیمان بەجێ هێنان (کتپ)
peyman becê hênan
بەڵێن جێ بەجێ کردن،
بەڵێن گەیاندنە ئەنجام، پەیمان جێ بەجێ کردن.

پەیمان دان (کتپ) peymandan
بەڵێن دان، ڕازیی بوون، گزاف دان، گفت دان، پەیمان بەستن.
پەیماندەر (ن) peymander
بەڵێندەر، گزافدەر، گفتدەر، لەخۆگر، ملدەر، وەخۆگر.
پەیمان شکاندن (کتپ) peyman šikandin
بەڵێن شکاندن، بەڵێن بەجێنەهێنان، بەڵێن نەبردنە سەر، زوان وەجێ نەهێنان.
پەیمانە (ن) ١ peymane
ئەیارە، پێوانە، جامی شت پێوان.
پەیمانە (ن) ٢ peymane
کاسە، تاس، جام، جامولکە، لیوان.
پەیوەست (ئان) ١ peywest
ئاشنا، ئاسیاو.
پەیوەست (ئان) ٢ peywest
پەیوەس، پێکەوەنووساو، پێوەنووساو.
پەیوەست بوون (کتن) peywest bûn
پێکەوەنووسان.
پەیوەست کردن (کتپ) peywest kirdin
پێوەبەستن، پێوەنووسان، پێوەلکاندن.
پەیوەستی (ن) ١ peywestî
پێوەلکاویی، نووساویی.
پەیوەستی (ن) ٢ peywestî
پەیوەندیی، پێوەندیی.
پەیوەند (ئان) peywend
ئاشنا، پەیوەست.
پەیوەندکردن (کتپ) ١ peywend kirdin
پێوەند کردن، پێکەوەبەستن، لێک گرێ دان.
پەیوەندکردن (کتپ) ٢ peywend kirdin
موتوربەرکردن (درەخت)، پترمەکرن.
پەیوەندی (ن) peywendî
بەین، پێوەندی، نێوان، هاوبەستی، پەیوەستی، ئاشنایی، دۆستایەتی، خزمایەتی، کەسایەتی.
پەیوەندی لەگەڵ کەسێکدا پەیداکردن (ند)
peywendî legel̲ kesêkda peyda kirdin
١- نێوان خۆش بوون. ٢- خۆش ویستن، دڵ پێوەبوون (بەکەسێکدا).
پەی هەڵگرتن (کتپ) pey hel̲girtin
پێ هەڵگرتن، شوێن پێ هەڵگرتن، بەبۆن شتێکەوە ڕۆیشتن.

پیا(پیدا) (پ.ناک) piya(pêda)
بەناودا.

پیا(پیدا) بردن (کتپ) piya(pêda) birdin
پیاکردن، تێچەقاندن، چەقاندن، خستنە ناو.

پیا(پیدا) پەریک (ئان) piya(pêda) perîk
پیدا پەڕیو، دیوانە، شێت، دین.

پیا(پیدا) پەریگ (ئان) piya(pêda) perîg
پیدا پەڕیو، تووشبوو،لێ پەڕیو (نەخۆشیی).

پیا(پیدا) چزان (کتپ) piya(pêda) çizan
سووتان، چزەلێ هەستان.

پیا(پیدا) چزاندن (کتپ) piya(pêda) çizandin
چزە لێ هەستاندن،
داخ کردن، سووتاندن، داخ پێوەنان.

پیا (پیدا) چوون (کتن) piya(pêda) çün
پیارۆیشتن، پیارۆیین، تێچەقیین،
چەقیان، چەقیین، چوونەناو، تێ خونجان.

پیا(پیدا) چوونەوە (کتپ)
piya(pêda) çünewe
جارێکی دی خوێندنەوە، دووبارە کردنەوە، دووپات کردنەوە، ووتنەوە (شت لەبەر یان لەنوسراودا)، بەسەرداچوونەوە، بەسەردا گەڕانەوە، بەسەردا ڕۆیشتنەوە، بەسەر کردنەوە، دووبارە خوێندنەوە، سەرلەنوێ ئازموون کردن، تەماشا کردنەوە، تاقی کردنەوە.

پیا(پیدا) چەقاندن (کتپ)
piya(pêda) çeqandin
پیداچەقاندن، چەقاندن بەشتێکدا.

پیا(پیدا) چەقیین (کتپ) piya(pêda) çeqîn
پیداچەقیین، چەقیین بەشتێکدا.

پیا (پیدا) خشاندن (کتپ) ١
piya (pêda) xišandin
بەسەرداتێ پەڕاندن، لێ خستن.

پیا (پیدا) خشاندن (کتپ) ٢
piya (pêda) xišandin
تەماشاکردن، لێ ووردبوونەوە، لێ نۆڕیین، چەوت وچیلەدان.

پیا (پیدا) دان (کتپ) ١ piya (pêda) dan
پیدادان، مالیین بەشتێکدا، پیدامالیین (بەنیازی ئەزیەت دان یان زەدەدار کردن).

پیا (پیدا) دان (کتپ) ٢ piya (pêda) dan
داپۆشیین، بان دان، بەسەرداداان، وەسەردا دان، بەسەردا بڵاوکردنەوە (پۆشە).

پیادان (کتپ) ٣ piydan
شەق تێ هەڵدان، لێدان.

پیادان (کتپ) ٤ piyadan
دزیین، گەندە دزیی کردن، شتی کەم بەهادزیین.

پیادروون (کتپ) piyadrün
پیدا دروون، شت دروون بەسەر شتێکی تردا.

پیادە (ن) ١ piyade
پاپیاگ، پاپیادە، پێ ڕۆ، پەیا، پێ کورە، نەسوار، پیادەڕۆ (سەرباز).

پیادە (ن) ٢ piyade
١- تەمەل، کەودەن.
٢- گەوج، نەزان، هیچ نەزان، ساویلکە، گەلحۆ.

پیادەڕێ (ن) piyaderê
تولەڕێ، سەڵتە ڕێ، لاڕێ، بارێکە ڕێ، ورچەڕێ، بزنەڕێ.

پیادەیی (ن) piyadeî
پیان، بەپێ ڕۆیشتن.

پیادەیی (ن) piyadeî
تەمەڵیی، کەودەنیی، گەوجیی، نەزانیی، ساویلکەیی، گەلحۆیی، ساوویین).

پیاسە (ن) piyase
ڕاوێچکە، گەڕان بۆ مەبەستیی حەسانەوە، هاتوو چۆ بۆ مەبەستی پشودان.

پیاسە کردن (کتپ، کتن) piyase kirdin
چوونە دەرەوەی ماڵ، گەڕانێکی سەرپێیی کردن، هەوا وەرگر گلۆریی.

پیا (پیدا) ڕاکەوتن (کتپ)
piya (pêda) rakewtin
پیداگەیشتن، فریاکەوتن، پیداگەیین، پێ ڕاگەیشتن، لەکاتی پێویستدا بەشتێ گەیشتن، لەکاتی پێویستدا گەیشتنەجێ.

پیار (ئان) piyar
بەزەییدار، دڵسۆز، دڵ نەرم، میهرەبان، پڕ بەزەیی.

پیا (پیدا) ڕاگەیاندن (کتپ)
piya (pêda) rageyandin
پێ گەیاندن، فریاخستن، گەیاندنەجێ، گەیاندنە شوێنی مەبەست.

پیاز (ن.رو) piyaz
پیڤاز، پیواز.

پیازە خووگانە (ن.رو) piyaze xügane
پیازەکێویلە، پیازە مشکانە، پیازی دەشتیی.

پیا(پێدا)ساوین (کتپ) piya (pêda) sawîn
پیاسوون، پێدا سوون، تێ هەڵسوون.
پیاسوون (کتپ) piysün
ب (پـیا تـن، راوچکـه کـردن، هـاتوچۆ کـردن (لەسەرخۆ).
پیا(پێدا)کردن (کتپ) [1] piya (pêda) kirdin
پێدا کێشان، پیامالین.
پیا(پێدا)کردن (کتپ) [2] piya (pêda) kirdin
پێوه کردن پێوەبەستن، لێ بەستن.
پیا(پێدا) کردن (کتپ) [3] piya (pêda) kirdin
بەسەردا رشتن، بەسەرداکردن، بەسەردا پرژان.
پیا (پێدا) کردن (کتپ) [4] piya (pêda) kirdin
شتێک بەناو شتێکدا کردن.
پیا (پێدا) کێشان (کتپ) piya (pêda) kêšan
شان پێداکردن، لرف لێ دان، ماڵی خەڵک بـەخۆرایی یان بێ پرس بردن، گەنگە نزیی کردن.
پیا (پێدا) کێشان (کتپ) piya (pêda) kêšan
مالین بەشتێکدا،تێ‌سرەواندن.
پیا (پێدا) گرتن (کتپ) piya (pêda) girtin
داپۆشـین، شـتێک بـەڕووی شـتێکی تـردا گـرتن، شاردنەوە، پەردەبەسەردا گرتن یان گێران.
پیا (پێدا) گەیاندن (کتپ)
piya (pêda) geyandin
بەدەسـت گەیانـدن، فریاخـستن، لـەکاتی پێویـستدا شت هێنان.
پیا (پێدا) گەیشتن (ند) piya (pêda) geyštin
بەشی خۆبردن، بەشی خۆ دەست کەوتن.
پیا (پێدا) گەیشتن (ند) piya (pêda) geyštin
دەستی یارمـەتیی بـۆ درێـژ کـردن، یارمـەتیی دان، یاریدەدان، یاریەدان.
پیا (پێدا) گەیشتن (ند) piya (pêda) geyštin
ب(پیا(پێدا) راکەوتن).
پیا (پێدا) گێڕان (کتپ) piya (pêda) gêřan
بەسەرد بڵاوکردنەوە، شتێک بەسەر شتێکدا گێڕان.
پیاڵە (ن) piyale
ئیستیکان، پیارە، پیال، پەیال، ستیکان.
پیامالین (کتپ) piyamalîn
پێدامالین، پێداکیشان، تـێ سـرەواندن، تـێ گـرتن، ئەنگاوتن، لێ دان، چەپۆک پیاکیشان.
پیان (نک) [1] piyan
پاگەل، پێ یەکان.

پیان (فر) [2] piyan
پێیان، بەمان، بەوان، لەتەکیان، لەگەڵیان.
پیا (پێدا) نان (کتپ) piya (pêda) nan
شـت لەسـەر شـتێکی دیکـەدانان، خـستنەسەر، لەسەردانان.
پیا (پێدا) نووسان (کتپ) piya(pêda)nüsan
١- گازلێ گرتن، قەپاڵ پیا(پێدا) کردن. ٢- گرتن، پڕ پێدا کردن، چنگ لێ گیر کردن.
پیا (پێدا) نووسان (کتپ) piya (pêda) nüsan
پێدالکاندن. پێدانووسان، شتێک بەشتێکدا لکانـدن یان لکان، پیا (پێدا) لکاندن.
پیاو (ن) [1] piyaw
مێرد، مێر، شوو.
پیاو (ن) [2] piyaw
پـیاگ، مێـر، نێرینـە(ئـادەمیزادی نێرینـە)، کەسێ، یەکێ.
پیاو (ن،ئان) [3] piyaw
جوامێر، مەرد، وەند، شاپیاو، پیاوی پیاوان.
پیاو (ن) [4] piyaw
خزمەتکار، نۆکەر، خزمەکار.
پیاوانە (ئان،ئاک) [1] piyawane
پیاوئاسـا، پیاواسـا، جوامێرانـە، کـردەوە مەردانـە، وەک پیاو.
پیاوانە (ئان) [2] piyawane
ئازا، بەدەست، بەزەبر وزەنگ.
پیاو بەقسەیی ومانگا بەقۆچی دەبەسترێتەوە (پن)
piyaw be qiseyî w manga be qoçî debestrêtewe
پیاو بەقسەیی وگا بەپەتک دەبەسترێتەوە، پـیاو بـە پەیمانی دەبەسترێتەوە، کەر بەپەتک. هەر ئاخاوتنە مرۆڤ دەبەستێتەوە.
پیاوچاک (ئان) [1] piyaw çak
خاس، جوامێر، چاک، مەرد، پیاوخاس، مێرخاس.
پیاوچاک (ئان) [2] piyaw çak
بەئایین، بەدین، پیاوی خوا، پیاوی خودایی، خوا - پەرست، خودا پەرست، دیندار، لەخواترس.
پیاوچاک (ئان) [3] piyaw çak
بێ زیان، بێئەوەزن، بێئەوەی، کردەوەچاک.
پیاوخراپ (ئان) piyaw xirap
بـەد، بـەدکردار، بـەدکردەوە، بـەدرەفتار، بـەزیان، بـەوەزن، خـراپ، زیـان بـەخش، زیانـدەر، ستەمکار، کردەوەخراپ، ناجوانمەرد، نامەرد.

پیاو فرۆش(ئافرەت) (ئان) piyaw froš(afret)

بەفروفێل، زمان لوس، دەست بڕ.

پیاوکوژ (ن) piyawkuj

بکوژ، خوێنڕێژ، کوژەر، کوژەوە.

پیاوکوشتن (کتپ) piyaw kuštin

مرۆڤ کوژتن

پیاوکە چووە شاری کەچەڵان ئەبێ دەست بەسەریەوە بگرێت (پن)

piyaw keçwe šarî keçelan ebêt dest be- seryewe bigrêt

کەچوویتە شاری کوێران دەست بەچاوتەوە بگرە.

پیاو کە زۆری ووت چاکیش دەڵێ وخراپیش(دەڵێ) (پن)

piyaw kezorîwüt çakîšdelê w xirapîš(delê)

زۆر بڵێ بێ وەزەندنایێ، زۆر ووتن وەزەندی لێ دەوەشێتەوە.

پیاوەتی (ن) [1] piyawetî

ئازایەتی، چالاکی، خورتی، دلێری.

پیاوەتی (ن) [2] piyawetî

ئەدا، پیاگەتی، جوامێری، چاکە، چاکی، چاکە، چاکیتی، کردەوەی چاکە، مەردایەتیی، مەردی، مرۆڤایەتی.

پیاوەتی (ن) [3] piyawetî

چاخی، کاملی پیاو.

پیاوە ماقوولان (نک) piyawe maqülan

خانەدان، گەورەپیاوان.

پیاوی ئەوکارەنییە (رس)

piyawî ew kare niye

بەکاری ئەو ئیشەنایەت.

پیاوی خوا (خودا) (ئان) piyawî xwa

پیاوچاکە.

پیاوی وەک ئەو (مز) piyawî wek ew

کەسی وەک ئەو، کەسانی وە تۆڤ.

پیا(پێدا)هاتن (کتن) [1] piya (pêda) hatin

هاتن (لەشوێنێکەوە).

پیا (پێدا) هاتن (کتپ) [2] piya (pêda) hatin

باس کردن (شتێ بەدوور ودرێژیی).

پیا (پێدا) هاتنەوە (کتپ)

piya (pêda) hatinewe

پیاچوونەوە، پێداچوونەوە، بەسەرکردنەوە.

پیا (پێدا) هانین (کتپ) piya (pêda) hanîn

پیا هاوردن، پێداخشاندن، پێداهێنان، سڕین.

پیا (پێدا) هەڵپژان (کتن)

piya (pêda) helpijan

هەڵپژان.

پیا (پێدا) هەڵپژاندن (کتپ)

piya (pêda) helpijandin

هەڵپژاندن.

پیا (پێدا) هەڵپەڕین (کتپ)

piya (pêda) helperîn

تووش بوون، گرفتاربوون، لێوەگرتن (نەخۆشیی درم لەیەکێکی دیکەوە).

پیا (پێدا) هەڵپەڕین (کتپ)

piya (pêda) helperîn

ئامبازبوون، ئەمبازبوون، پیا (پێدا) هەڵپژان، پیا (پێدا) هەڵتەقان، پیا (پێدا) هەڵتەقیین، هەستان و ئاوقەد بوون (کەسێ بە کەسێکدا).

پیا (پێدا) هەڵپەساردن (کتپ)

piya (pêda) helpesardin

پیا هەڵسپاردن.

پیا (پێدا) هەڵتەقان (کتپ)

piya (pêda) helteqan

پیاهەڵپەڕین.

پیا (پێدا) هەڵچوون (کتپ،کتن)

piya (pêda) helçün

پیا (پێدا) هەڵگەڕان، پیا (پێدا) هەڵزنان.

پیا (پێدا) هەڵچەقیین (کتپ)

piya (pêda) helçeqîn

پێداهەڵچەقیین، تێ چەقیین.

پیا (پێدا) هەڵخوێندن (کتپ)

piya (pêda) helxwêdin

پیا (پێدا) هەڵخوێندن، هاتن بەتانی کەسێکدا بەخراپی.

پیا (پێدا) هەڵدان (کتپ) piya (pêda) heldan

بەشان وپاهوودا هەڵدان، پیا (پێدا) وەتن، هاتن بەتانی یەکێکدا بەباشیی، بەدڵ وبەگیان پەسندکردن، پێ هەڵگوتن (بەدوور ودرێژیی)، چاکەی کەسێ باس کردن، هەڵنان.

پیا (پێدا) هەڵزنین (کتپ،کتن)

piya (pêda) helznîn

پێداهەڵگەڕان، پیا هەڵزنان، پیاسەرکەوتن.

پیا (پێدا) هەڵشاخان (کتپ،کتن)

piya (pêda) helšaxan

بەگژداچوون، ئەمبازبوون، ئاخاوتنی ناخۆش

ئاراستەی کەسێ کردن، تەریق کردنەوە، پیا (پێدا) هەڵکالیین، پیاهەڵکالان، لێ تووڕەبوون، پەلاماردان.

پیا (پێدا) هەڵشاخیین (کتپ،کتن)
piya (pêda) - helšaxîn
پیا {پێدا} هەڵشاخان.

پیا (پێدا) هەڵکالان (کتپ،کتن)
piya (pêda) - helkalan
پیا {پێدا} هەڵشاخان.

پیا (پێدا) هەڵکالیین (کتپ،کتن)
piya (pêda)- helkalîn
پیا {پێدا} هەڵشاخان.

پیا هەڵگەڕان (کتپ) piya helgeran
پیا {پێدا} هەڵچوون، پێداهەڵگەڕان.

پیا (پێدا) هەڵنان (کتپ)
piya (pêda) helnan
پیا{پێدا}هەڵپەساردن.

پیا (پێدا) هەڵواسیین (کتپ)
piya (pêda) helwasîn
پیاشۆڕکردنەوە،پیاکردن.

پیا (پێدا) هەڵ ووتن (کتپ)
piya (pêda) helwütin
پیا {پێدا} هەڵدان.

پیا (پێدا) هێنان (کتپ) piya (pêda) hênan
پیا {پێدا} هانیین.

پیپک (ن) pîpik
بیلبیلەی چاو، تیلبیلە، گلێنە.

پیپل (ن) pîpil
شەپۆل (ناو).

پیت (ن،نان) pît 1
کەم، چک.

پیت (ن) pît 2
ئەلف وبێ (ئـ، ب....).

پیت (ن) pît 3
خێر وبەرەکەت، فەڕ، ئیروو، برشت، ڕیژنە، ڕیژەوە.

پیت (ن) pît 4
بلیسە، کلپە، گوڕی، گڕ (ئاگر)، بلیزە، زووانە، سوولی، شید، پیت.

پیتاک (ن) pîtak 1
پڕ وپیت، خرت وپرت، شتی ناومال.

پیتاک (نک) pîtak 2
باربوو، باربوویی، بارەبوو، خەلات، دەقنە، پۆیلانە، ترەوانە، بدەهم، داشن، دەستیاو، دەسیاریی، خووک، کزمەک، کیشە، یاریدە، خێر.

پیتاک کردن (کتپ) pîtak kirdin
باربووکردن، باربوویی‌کردن، پارەوپوول.. کۆکردنەوە (بۆ مەبەستێکی مرۆڤایەتیی ویارمەتیی)، پیتاک کۆکردنەوە، باربوو کۆکردنەوە.

پیتاک کۆکردنەوە(کتپ) pîtak kokirdinewe
پیتاک کردن.

پیتاک دانەوە (کتپ) pîtak danewe
خێردانەوە، خێرلێ وەشانەوە، بەفەڕبوون.

پیتگانن (کتپ) pîtganin
بەزەوی‌یدا دان، بەئەرزدا کوتان، بەزەویداخستن، خستنە خوارەوە.

پیتمار (ئان) pîtmar
بەگوڕم، بەلەز، چالاک، چوست، خیرا.

پیتۆل (ئان) pîtol
زرنگ، زیرەک، زیخ، وریا.

پیتە (ن) pîte 1
پووش، پەلاش.

پیتە (ن) pîte 2
گۆشتاو.

پیتە پیتە (ئاک) pîte pîte
تۆزە تۆزە، کەم کەمە، وردە وردە.

پیتەک (ن) pîtek
ب (پیچەک).

پیچ (ن،کل) pîç(kl) 1
پێچ، خول، گەڕ.

پیچ (ئان،ن) pîç 2
بیچ، بیچم، بیژ، بیژیی، زۆڵ، حەرام زادە.

پیچ پیچە (ئاک) pîç pîçe
برپرە،برەبرە.

پیچەک (ن،کی) pîçek(ki)
کەم، تۆز، پیزە، تۆزقال، تۆسقال، ڕیزە، نەخت.

پیچێ (ئان،کی) pîçê(ki)
تۆزێ، تۆزێک، کەمێ، کەمیک، نەختێ، نەختێک، چکێ، چکێک.

پیخ (ن،کل) pîx(kl)
پەنهانی، حەشار، شارراوەیی، نهێنی.

پیخ کردن (کتپ،کل) pîx kirdin(kl)
پەنهان کردن، حەشار دان، شاردنەوە.

پیر (ئان) pîr 1
پیاوچاک.

پیر (ئان.ن) [2] pîr
بەتەمەن، بەساڵداچوو، تەمەن درێژ، بەعومر، گەورە، دنیادیدە.

پیر (ئان) [3] pîr
خایەندە، خایندە (نەخۆشی).

پیر (ئان) [4] pîr
ئوسا، ئوستا، رێ پیشاندەر (زانیاریی)، رێنما، وەستا، مامۆستا.

پیر (ن) [5] pîr
شەخس، مشایەخ.

پیر (ن) [6] pîr
قسن، مەنزڵگە، نزرگە، جێ نزرگە.

پیران (نک) [1] pîran
بەساڵداچووان، ریش سپیان، کۆچکان.

پیران (نک) [2] pîran
دۆخی (بوورانەوە، بووردنەوەن بەلاداهاتن، لەهۆش خۆ چوون، لەسەرخۆ چوون)، بێ هۆشیی.

پیران (نک) [3] pîran
بیر، بیران، ڤیران، هویر.

پیران (ن) [4] pîran
پەشێویی، خولیا، خولیایی، دالغەچێتیی.

پیران بردنەوە (کتن) pîran birdinewe[1]
پیران کردنەوە.

پیران بردنەوە (کتن) pîran birdinewe[2]
دالغەڕۆیین، هۆش رۆیین
(لەبەرلێکدانەوە وخەفەت)، دالغەلێ دان، تاس بردنەوە.

پیران کردن (کتن) pîran kirdin
دلگیربوون، پەشێوبوون، خۆناڕەحەت کردن، خەم لێ هاتن، دڵ تەنگ بوون، زویربوون.

پیران کردنەوە (کتن) pîran kirdinewe
بەلاداهاتن، بوورانەوە، بووردنەوە، بێ هۆش بوون، پیران کەوتن، لەهۆش خۆ چوون.

پیرایی (ن.) pîraî
کاری(بەخێر هاتن لێ کردن. بەپیرەوەچوون، پێشوازیی لێ کردن).

پیربوون (کتن) pîrbûn
بەتەمەن بوون، بەساڵدا چوون.

پیرپنتک (ن.ئان) pîr pintik
پیرەباب، پیرە پنتک، (بەتەمەن منداڵ وبەکردار وناخاوتن سەرگەورە)، منداڵێک کەرەفتار وناخاوتنی لەگەورە ساڵ بچێ.

پیرۆز (ئان) [1] pîroz
بارەمەند، بەهرەمەند، بەختەوەر، پەروێز، سەرکەوتوو.

پیرۆز (ئان) [2] pîroz
بەپیت، بەفەڕ، بەردار.

پیرۆزبایی (ن) pîrozbaî
پیرۆزانە، پیرۆزیی.

پیرۆزبایی لێ کردن (کتپ) pîrozbaî lê kirdin
پیرۆزانە پێشکەش کردن.

پیرۆزە (ن) pîroze
نقیمێکی سەوزی شینکاری بەنرخە.

پیرۆزی (ن) pîrozî
خۆشیی، خۆش رۆژیی، سەرکەوت، شادمانیی، شادیی.

پیروپاتاڵ (نک) pîr w pataḻ
پروپیرێژنان، پیر ولەکار کەوتوەکان.

پیرەکچ (ن) pîrekiç
قەیرەکچ.

پیرەژن (ئان) pîrejin
پیرەکە، پیرێژن، داپیرە، ژنی پیر.

پیرەک (ئان) pîrek[1]
کۆن، کەون.

پیرەک (ئان) pîrek[2]
پیر، بەساڵداچوو.

پیرەلۆک (ئان) pîreḻok
پیرۆکە، پڕ، پرچرچ ولۆچ (دەست،...هتد).

پیرەمێرد (ئان) pîremêrd
بەساڵداچوون، پیر، پیرەمێر.

پیرێژن (ئان) pîrêjin
پیرەژن.

پیرێژنەسەر ئاسنینە (ئان) pîrêjine ser asinîne
پیرێژنی زۆرزان و بێبەزەیی، ژنی بەتەمەن ودڵ رەق.

پیری موخان (ن) pîrî müx̱an
زرنگ، زۆرزان، زیرەک، قسەزان.

پیریی (ن) pîrî
تەمەن درێژی، پیریتی، پیرایی، پیر یەتی، پیرا یەتی.

پیراندن (کتپ) pîr̲andin
پرماندن،پیرانن.

پیزۆکە (ن،پز) pîzoke
جۆش، زیپکە، گرمژنە.

پیزی (ن) pîzî
تریزە، قنگ، کۆم.

پیس (ئان) pîs ١
چلکن، چەپەڵ.

پیس (ئان) pîs ٢
چەپەڵ، ناپوخت، بەد، چەڵەم، خراپ، ناپاک، نالەبار (مرۆڤ).

پیس (ئان) pîs ٣
گوڵ، گەڕ.

پیسار (نک) pîsar
١- خوێنی بێنوێژیی (ئافرەت). ٢- بێ نوێژیی، سەری مانگان (بۆ ئافرەت)، عوزر، حەیز.

پیسایی (ن) pîsayî ١
گوو.

پیسایی (ن) pîsayî ٢
پیسی، ناپوختی، چلکنی، چەپەڵی.

پیس بوون (کتن) pîsbûn ١
ناپوخت بوون، چلکن بوون، قرێژیی بوون.

پیس بوون (کتن) pîsbûn ٢
بۆگەن بوون، بۆن کردن (هێلکە).

پیس کردن (کتپ) pîskirdin ١
پاکیی لابردن، پاکیی نەهێشتن، ناپوخت کردن.

پیس کردن (کتپ) pîs kirdin ٢
نەترەکیین، هەڵ نەهێنان، هەڵ نەهاتن (هێلکەی پەلەوەر).

پیسکە (ئان) pîske
چرووک، ڕژد، پوولەکی، ئازوەر، ڕەزیل، گزاف، پارەپیس، دەستگرتی، دەستگرتوو، دەست قووچاو، کۆند، پوول پەرست.

پیسکەیی (ن) pîskeyî
چرووکیی، ڕژدیی، ڕەزیلیی.

پیسی (ن) pîsî
چەپەڵی.

پیسیر (نک) pîsîr
دژواری، دژیا، چورتم، نارەحەتی.

پیش (ن) pîš
کاری (خۆ خواردنەوە).

پیشان (کتن) pîšan ١
برژان، پوختەبوون (لەناو ژیلەمۆدا).

پیشان (کتن) pîšan ٢
هەناسە تونگ بوون (لەژێر باری گران یان گەرمای زۆر)، هەناسەتەنگ بوون.

پیشان دان (کتپ) pîšandan ١
ئەداکردن، دەربڕیین، دەرهێنان، وەدەرنان، نواندن.

پیشان دان (کتپ) pîšandan ٢
ئاشکراکردن، بەرچاوخستن، ئاوەڵەکردن، بلندکردنەوە، پێش چاوخستن، خستنە بەرچاو، دەرخستن، ڕاکردن، دەبەرچاو خستن.

پیشاندن (کتپ) pîšandin ٢
پوختەکردن (لەناوژیلەمۆدا)، پیشانن.

پیشانگا (ن) pîšanga
پیشانگە، ڕانواندی کالا (بۆ بینەران).

پیشاو (ئان) pîšaw
پوختەبوو (خواردن)، پیشیاگ.

پیش خواردن (کتن) pîšxwardin
پیش هەڵاتن، تەنگە نەفەس بوون.

پیش خواردنەوە (کتن) pîš xwardinewe
پەژارە چەشتن، پێش کردن، پینگ خواردنەوە، خەفەت پەچنینە دڵ.

پیشن (ئان) pîšin
بوغز لەسک.

پیشە (ن) pîše ١
نیش، شووڵ، شۆڵ، فەرمان، فرمان، کار، کردار.

پیشە (ن) pîše ٢
ڕەوشت، ڕەفتار، کردەوە، خوو، ڕەوتار، نەریت، ڕەوت، سەرڕشتە، ڕەوتی ژیان.

پیشەساز (ن) pîše saz
کارساز، سنعەتکار.

پیشەسازیی (ن) pîše saz
پیشەگەریی، پیشەوەریی.

پیشەگا (ن) pîšega
کارگە.

پیشەگەر (ن) pîšeger
سنعەتکار، سنعەتکەر، کارزان، کارکەر، کارگەر، پیشەوەر، ئیشکەر.

پیشەوەر (ن،ئان) pîšewer
پیشەگەر.

پیف (ئان،کل) pîf(kl) ١
بەتاڵ، بێناو، پووچەڵ، خالیی، ناوپووچ.

پیف (ئان،کل) pîf(kl) ٢
پووچک، چرووک (فیشەک).

پیف (ئان) ٣ pîf
پف کراو، پف هەڵدراو، فوودراو.
پیف (ئان) ٤ pîf
پووک، سست، هیچ تیا بەستەنەبوو (مرۆڤ).
پیفی (ن،کل) pîfî(kl)
بێناوی، پووچەڵی، پووچی، ناوپووچی.
پیک (ن) ١ pîk
چەکوشی بەردشکاندن.
پیک (ن) ٢ pîk
فیقەنە، فیکە، بیک، پیکە، دووزەلە، جووزەلە.
پیک (ن) ٣ pîk
لاسک (گەنم، جۆ، دانەویلە)، پیکە، قەد.
پیکژەن (ن) pîkjen
ب (بیکژەن).
پیکە (ن) ١ pîke
ئۆردوو، سپا، سوپا، لەشکر، هۆردوو، هێز، هێزی چەکدار.
پیکە (ن،رو) ٢ pîke
قامیش، تەرکە، نیجە، نەیچەڵە.
پیل (ن،کی) ١ pîl(ki)
باڵ.
پیل (ن) ٢ pîl
شەپۆل (ئاو).
پیل (ن) ٣ pîl
دەم، سات، کات.
پیل (ن،کی) ٤ pîl(ki)
پەل (گیاندار)، باسک، قۆڵ.
پیلان (ن) pîlan
فێل، تەڕن، کەتن.
پیلانباز (ن) pîlanbaz
فێلباز، فێلاوی، پیلانگێڕ.
پیلانبازی (ن) pîlanbazî
فێلبازی، فێل وفەنگ، فێل وفەرەج، فێل وتەڵەکە.
پیلانگێڕ (ئان) pîlangêr̲
تەڕنکەر، پیلانزان، فێڵەزان، پلانکەر.
پیلان گێڕان (کتپ) ١ pîlangêr̲an
پیلان دروست کردن.
پیلان گێڕان (کتپ) ٢ pîlangêr̲an
بنکۆڵ کردن، بنکەن کردن، کنەکردن.
پیلە گرتن (کتن،کتپ) pîle girtin
بروبیانوو گرتن.

پیلەوار (ن) pîlewar
برەدار، پیلەوار، داری گەورەی ووشک هەڵاتوو بۆ ئاگر کردنەوە، داری ئەستووری ووشک (بۆ سووتاندن).
پینک (ن) pînik
پیش.
پینۆک (ن) pînok
وەنەوز، قنگە خەو، خەویردنەوە.
پینە (ن) ١ pîne
پارچە، تیلماسک، پینەوپەڕۆ.
پینە (ن) ٢ pîne
کەپەک، پاشەڕۆک.
پینە پەڕۆکردن (کتپ) ١ pîne per̲o kirdin
پینەکردن،
پینەوپەڕۆکردن، پارچە لەکاڵای دڕاودان، پینەبەسەردا گرتن، پارچە لێ دان.
پینە پەڕۆ کردن (ئد) ٢ pîne per̲o kirdin
خراپیی کەسێ
داپۆشین، ناتەواوی ڕاست کردنەوە، نەنگیی ڕاست کردنەوە، هەڵەڕاست کردنەوە.
پینەچی (ن،ئان) pîneçî
پینەدۆز، پینەساز، پێلاوپینەکەر.
پینەکردن (ئد) ١ pîne kirdin
ئاخاوتنی نارێک یان نابەجێ ڕاست کردنەوە، بەسەر گرتنەوە، ئاخاوتنی نادروست ڕاست کردنەوە، تەتەڵەی زمان ڕاست کردنەوە، پینە بەسەردا گرتن.
پینەکردن (ئد،کتپ) ٢ pîne kirdin
پینە پەڕۆ کردن.
پینەوپەڕۆ بۆکەسێ کردن (ئد)
pîne w per̲o bokesê kirdin
ناتەواوی (هەڵە، خراپیی) بۆ کەسێ داپۆشین.
پینەی شین بەدەرقنگی کەسێکەوە بوون (ئد)
pîney šîn bederqingî kesêkewe bün
شتی خراپ نامرێ، کردەوەی ناپوخت ناشارێتەوە.
پیەلە (ن) pîyel̲e
پرد.
پیو (ن) pîw
پیم، پییە، بەز، غەز، چەوری ناوسک، پین.
پێی (فر) pêy
بەو، بەنەو (کەس).
پێ (ن) ١ pê
بن، بنک، ژێر، خوارەوەی شتێ.

پێ (ن) pê [2]

ڕێکخەرە.

پێ (ن) pê [3]

سم (ئاژەڵ).

پێ (ن) pê [4]

پا، پاچکە، پاق، چیق، قاچ، پەی، پیو، چیم (بەشی هەرە خوارەوەی لاق).

پێ (ن) pê [5]

ڕۆشوانیی، بەڕۆشوویی..

پێ (پ) pê [6]

لەگەڵ.

پێ (پ) pê [7]

بە.

پێ (پ) pê [8]

ناو، بەناو، بۆناو، بۆ ناوەوە.

پێ (ب) pê [9]

جێ، جێگا، شوێن.

پێ ئەژماردن (کتپ) pê ejmardin

پێ بژاردن.

پێباز (نک) pêbaz

بەردەباز.

پێ بران (کتن) pê biran

بەرکەوتن (پشک)، بەش وەرگرتن.

پێ براو (ن) pê biraw

پشک.

پێ بردن (کتپ) pê birdin [1]

گومان بردن، بەڕاست زانیین.

پێ بردن (کتپ) pê birdin [2]

پەی بردن، ڕێ بردن، ڕێگەبردن.

پێ بژاردن (کتپ) pêbijairdin

پێ ئەژماردن، تۆڵە لێ ئەستاندن، ماف لێ سەندنەوە، هەق لێ کردنەوە.

پێ بژێو (نک) pê bijêw

ئازووقە.

پێ بوون (کتن) pê bün [1]

پێ هەبوون، لەلابوون، لەلاهەبوون (هی خۆ بێ یان نە).

پێ بوون (کتن) pê bün [2]

بەڕۆشووبوون، ڕۆشوو گرتن.

پێ بە پێی (فر) pê be pêy

شان بەشان، هەروەکە، دوو بەدوو پێکەوە.

پێ بەتاڵ (ئان) pê betal

فراوان، گەورە (پێڵاوە).

پێ بە جێ (ئان) pê be cê

چەسپاو، دامەزراو، جێگیربوو.

پێ بە داوەوە بوون (ئد) pê be dawewe bün

تووشی چورتم بوون، تووشی گێچەڵ بوون.

پێ بە قەد بەرەی خۆ ڕاکێشە (پن)

pê beqed berey - xo rakêşe

بەقەد بەرەی خۆت پێ ڕاکێشە.

پێبەندکراو (ئان) pêbend kiraw [1]

خەریک کراو (بەکار یان شتێکەوە).

پێبەندکراو (ئان) pêbend kiraw [2]

کۆت کراو، ئیشکیل کراو، پێ زنجیر کراو، پێوەند کراو.

پێپلکە (ن) pêpilke

پلە.

پێپلیکانە (نک) pêplîkane

پێپلکە، پلەکان، پلەکانە، پلیکانە، پێپلکانە، پێپیلکە، قادرمە، پلە، پێ سترک.

پێ پەلوک (ن) pêpelük

بەردەباز، پێباز، پێ‌پەڕۆک، (کاتی پەڕینەوە لەجۆگەلە ئاو).

پێ پێچە (ن) pêpêçe

تویشەبەرە، تویشوبەرە، خورجین، سەرهەوێر.

پێ پیرۆزانە (ن) pêpîrozane

پێمزگێ.

پێ پێکەنین (کتپ) pê pêkenîn

بز پێوەکردن، تیزپێ کردن، تیزپێوە، قەشمەری پێ کردن، گاڵتەپێ کردن.

پێ پێوەنان (کتن) pê pêwenan

ڕۆیشتن بەچالاکی، ڕۆیین بەخێرایی، ڕاکردن، هەڵاتن، تێ قاچان، تێ تەقان، بۆدەرچوون.

پێتاو (ن) pêtaw [1]

ب (پێتاوە).

پێتاو (ن) pêtaw [2]

پووزەوانە، گێتەر، گێترە.

پێتاو (ن) pêtaw [3]

نەخۆشیی تینووکەوتن، تینووکەوتنیی.

پێتاو کردن (کتن) pêtaw kirdin

تینووکەوتن، تووشی نەخۆشی تیر لە ناو نەخواردنەوەبوون.

پێتاوە (ن) pêtawe
قەیتانی پێلاو، پاتاوە، پێتاو.
پێت بخلیسکێ نەک زمانت (پن)
pêt bxlîskê nek zimanit
پێت هەڵنووتێ نەک زمانت زەللەبکات.
پێتەک (نک) pêtawek
خشڵی بووک. (جگە لەجیازی).
پێچ (ن) [1] pêç
چرچی، لۆچ.
پێچ (ن) [2] pêç
با، خول، بین، بیندەر.
پێچ (ن) [3] pêç
برغو، جەر.
پێچ (ئان) [4] pêç
پێچاو، پێچراو، پێچپاگ، تاو، تاودراو، لوول، لوول دراو.
پێچ (ئان) [5] pêç
چەماو، کەچ، خوار، گیر، لار.
پێچ (ئان) [6] pêç
چەوت، نادروست، ناراست.
پێچ (ن) [7] pêç
شاش، شاشک، مێزەر، سەرپێچ.
پێچ (ن) [8] pêç
ئالقە، ئەڵقە، بابۆلە، پەپۆکە.
پێچ (ن) [9] pêç
ئێش، ئازار (ئاوسک)، با، بیدەر (ریخۆڵەکان).
پێچ (ن) [10] pêç
چەوتی، خواری.
پێچادان (کتپ) pêçadan
بادان، لوول دان.
پێچان (کتپ) [1] pêçan
تێ ئالان، تێ ئالاندن، ئالان، پێچان.
پێچان (کتپ) [2] pêçan
زۆر بۆ هێنان، وەڕزکردن، گەمارۆدان.
پێچان (کتپ) [3] pêçan
بەستن، گرێدان.
پێچان (کتن) [4] pêçan
لوول بوون، لوولە بوون، لوول خواردن.
پێچان (کتن) [5] pêçan
شێوان، شێویان.
پێچاندن (کتپ) pêçandin
ئالاندن، پێچاندنەوە، پێچان، پێچانەوە، تیوەئالاندن، جەراندن، هەڵ پێچان، هەڵپێچیان، بوخچەکردن، قەدکردن، لوول کردن.
پێچاندنەوە (کتپ) [1] pêçandinewe
پێچانەوە، پێچاننەوە، بەستنەوە، لوول دان، لوول کردن، قەد کردن.
پێچاندنەوە (کتپ) [2] pêçandinewe
شاردنەوە، پەنهان کردن (ئاخاوتن).
پێچانەوە (کتپ) pêçanewe
پێچاندنەوە.
پێچاوپێچ (ئان) pêçawpêç
پێچ پێچ.
پێچ پیادان (کتن) pêç piyaden
بادان.
پێچ پێچ (ئان) [1] pêç pêç
خوار، خوارەوەبوو، پێچاوپێچ.
پێچ پێچ (ئان) [2] pêç pêç
لۆچ لۆچ.
پێچ پێچ (ئان) [3] pêç pêç
پێچاوپێچ، بەپێچ وپەنا، ناتاسا.
پێچی مێزەرێکە (ئد) pêçî mêzerêke
کارەکە هێندە ناخاێنێت، ئیشەکە کەم دەخاێنێت، زۆری نەماوە، شتێکی کەمی ماوە (ئەنجامی کاروبار).
پێخاوس (ئان،ئاک) pêxawus
پاپەتی.
پێ خلیسکان (کتن) pêxlîskan
١- کەوتن، گلان.
٢- هەڵەکردن، ساتمەکردن، زەللەکردن.
پێ خواردانان (ئد) pêxwar danan
١- سەرپێچی کردن، گوێ بەفەرمان نەدان، مل بۆ دانەنەواندن. ٢- بەدڕەفتاری کردن، خراپە کردن.
٣-پێ خلیسکان. ٤- تووشی چورتم بوون.
پێخۆر (نک) pêxor
بەرنان، شتێ کەبەنانەوە بخورێ، شتێ کەلەگەڵ ناندا بخورێت.
پێ خۆش بوون (کتن) pêxšobün
پێخۆشحاڵ بوون، خۆش بوون بە، دڵخۆش بوون بە...
پێخۆشحاڵ (ئان) pêxošhal
دڵ خۆش، خەنیی، شادمان، کامران، کامەران، هاش.
پێخۆشحاڵ بوون (کتن) pêxošhal bün
پێ خۆش بوون.

پێخۆشحاڵ بوون بە...(کتن) pêxoşh̲al bün be..
بەدڵ بوون.

پێ خوڕ (ئان) pêxor̲
بایی، خۆ لێ گۆڕاو، خۆ هەڵکێش، خەڕۆ، لەخۆڕازیی، لەخۆ گۆڕاو.

پێخوڕین (کتپ) pêxur̲în
پێ نازیین.

پێچ پێچۆکە (ئان،ن) pêç pêçoke
پێچ خواردوو، چەوت، لوول بوو، لوول خواردوو، باخواردوو.

پێچ پێداهاتن (کتن) pêç pêdahatin
پێچ خواردن، ژان پێدا هاتن (ناوسک)، ژان لەناوسک داپەیدا بوون، هەست بەئازاری ناوسک کردن، گرفت کردن.

پێچ خواردن (کتن) ١ pêç xwardin
باخواردن، لوول بوون، ئەڵقەخواردن، ئەڵقەدان.

پێچ خواردن (کتن) ٢ pêç xwardin
پەپکەبەستن، پەپکەخواردن، پەپکەدان، گینگل دان.

پێچ خواردن (کتن) ٣ pêç xwardin
ئالان، لوول بوون.

پێچ دان (کتپ) ١ pêç dan
ئالقەکردن، ئەڵقەکردن.

پێچ دان (کتپ) ٢ pêç dan
بابۆڵەیی کردن، بەبابۆڵەکردن، کردن بەبابۆڵە.

پێچ دان (کتپ) ٣ pêç dan
بادان، پێچانن، لوول کردن.

پێچ دانەوە (کتن) pêç danewe
گەڕانەوە، بەرەودوا گەڕانەوە، پاشەوپاش هاتنەوە (گەڕانەوە).

پێچران (کتن) pêçran
ئالان.

پێچراو (ئان) ١ pêçraw
بادراو، پێچ دراو، پێچیاگ، لوول کراو، لوولەبوو.

پێچراو (ئان) ٢ pêçraw
ئالوزاو، شێواو.

پێچراوە (ئان) ٣ pêçrawe
پێچراو، کۆکراوە.

پێچک (ن) ١ pêçik
پێچکە، خرتکە.

پێچک (ن) ٢ pêçik
گولولە (بەن، دەزوو، ئاوریشم).

پێچک (ن) ٣ pêçik
بوخچە، پریاسکە.

پێچ کردنەوە (کتن) ١ pêç kirdinewe
لادان، لەڕێ لادان، لەڕێرەولادان.

پێچ کردنەوە (کتن،کتپ) ٢ pêçkirdinewe
بادانەوە، گەڕانەوە.

پێچ کردنەوە (کتن) pêçkirdinewe
لاکردنەوە.

پێچکە (ن) ١ pêçke
دەست وپێی ئاژەڵ، پێچک.

پێچکە (ن) ٢ pêçke
پێی (کورسیی، مێز)، قاچی کورسیی...

پێچ لێ دان (کتپ) pêç lê dan
فێل کردن، فێل لێ کردن، قومار بازیی کردن، قوماربازیی لەگەڵدا کردن، هەڵخەڵەتاندن، تەفرەدان، فریودان، دەست بڕین، بەشوودان، قۆڵ بڕین.

پێچ وپلۆچ (ئان،ن) ١ pêçwpil̲oç
نادروست، ناڕاست، نارێک، بەپێچ وپەنا، پێچاوپێچ، پێچەڵپێچ، نالەبار (ئاخاوتن، کردار، مرۆڤ).

پێچ وپلۆچ (ئان،ن) ٢ pêçwpil̲oç
پێچاوپێچ (ڕێگە).

پێچ وپلۆچ (ئان) ٣ pêçwpil̲oç
نائاسا.

پێچواندن (کتپ) pêçwandin
بەراوورد کردن لەگەڵ، وێ چواندن.

پێچ وکلۆ (ن) pêçwkil̲o
باپووک.

پێچوون (کتن) ١ pêçün
خایان، مانەوە (لەکردنی کاردا)، کات بردنەسەر.

پێ چوون (کتن) ٢ pêçün
تەریق بوونەوە، شەرمەزاربوون.

پێچوون (کتن) ٣ pêçün
مردن (کەسێ بەدەردێکە).

پێ چەقاندن (کتپ) pê çeqandin
پێ داگرتن.

پێ چەک (ن) pêçek
باندێچ، سارغیی.

پێچەکولوو (نک) pêçekulü
کرپوە، کرپوەی بەفر.

پێچەن (ئان) pêçen
دووتا، دوولا (تالەدەزوو کەبەدوولا بادرابێت وکرابێ بەکشتەک).

پیچه‌ن کردن (کتپ) pêçen kirdin
پیچان، پیچیان، پیچانه‌وه، لوول کردن.
پیچه‌وانه (ن،ناک)[1] pêçewane
به‌رچه‌پ، به‌رهه‌لست، دژ.
پیچه‌وانه (ناک)[2] pêçewane
پاش وپیش، چه‌په‌وانه.
پیچه‌وانه (نان)[3] pêçewane
ئاوه‌ژوو، به‌رپاش، به‌رگناوه‌ژوو، هه‌لگه‌راوه، وه‌رگه‌راو.
پیچیان (کتن) pêçyag
بۆ ده‌رچوون، ده‌ریازبوون، پاشه‌کشه‌کردن به‌دزییه‌وه.
پێ خورپین (ند) pê xurîn
خۆبه‌زیاد زانیین، خۆ به‌شت زانیین، خه‌رپبوون، به‌رز فرپین، گه‌نجه‌فه‌کردن، لووت به‌رزبوون.
پیخوست (ن) pêxust
پاسا، پامال، پێ شیل، له‌قه‌شیل پێ شوێن، جێپێ.
پیخوستکراو (نان) pêxustkiraw
بۆژۆکراو (کشتوکال).
پێ خوێ (ن) pêxwê
خه‌رمانی گیره‌کراو، خه‌رمانی شه‌ن نه‌کراو.
پیخه‌ف (نک) pêxef
پیخه‌و، نوین، بارگه‌نوین، به‌سته‌کێ، ده‌سته‌نوین، نوین وبه‌ره، که‌لوپه‌لی سه‌ر رایه‌خ.
پێ داگرتن (کتپ) pê dagirtin
پیدانووسان، پیوه‌نووسان، له‌سه‌رشت سوور بوون، له‌کۆل نه‌بوونه‌وه، لێ نه‌بوونه‌وه، واز لێ نه‌هینان، هه‌راسان کردن، سوور بوون له‌سه‌رقسه‌ی خۆ، پێ لێ کردنه‌که‌وش، پێ چه‌قاندن، پێ لێ دان به‌ئه‌رزدا، پێ لێ داگرتن.
پێ دان (کتپ)[1] pêdan
پێ سپاردن، دانه‌ده‌ست، له‌لادانان.
پێ دان (کتپ)[2] pêdan
به‌خشیین، شت دان به‌که‌سێ.
پێ دان (کتپ)[3] pêdan
به‌ش پێدان، به‌ش کردن، وه‌ش کردن.
پێ دانه‌وه (کتپ) pêdanewe
بۆ بژاردن، تۆله‌دانه‌وه، خستنه وه‌جێ، خستنه‌وه‌سه‌ر، خه‌رامانه‌دان، فه‌زفڕاندن، گیڕانه‌وه، هۆدانه‌وه.
پیداوست (نان) pêdawîst
ئاتاج، بێده‌ره‌تان، بێسامان، که‌ره‌واله، نه‌بوو، هه‌ژار.
پیداوست بوون (کتن) pêdawîst bün
ئاتاج بوون،
ئاوسه‌رکه‌م بوون، ده‌ست کورت بوون، هه‌ژارکه‌وتن.
پیداوستی (ن) pêdawîstî
ئاتاجیی.
پیداوستیی (نک) pêdawîstî
پێویستیی، گه‌ره‌کیی.
پێ دزکێ (ن) pêdizkê
بایکه (له‌مه‌ترسیی)، پشته، قنگه‌دزه.
پێ دزکێ کردن (کتن) pêdizkê kirdin
پێدزه کردن، خۆدواخستن له‌رێ رۆییندا، هه‌نگاوکورت کردنه‌وه، باریکه‌کردن، خۆدزینه‌وه، خۆشاردنه‌وه (له‌کاتی پێویستدا)، پاوه‌پا کردن، پشته‌کردن.
پێ ده‌شت (ن)[1] pêdešt
جه‌مسه‌ر یان سه‌ره‌تای ده‌شت، داوێنی گرد.
پێ ده‌شت (ن)[2] pêdešt
ته‌ختانیی، ته‌ختایی (ئاستی ته‌ختیی له‌داوێنی که‌ژوکێو)، ده‌شت.
پیران (پز) pêran
وه‌ناق، ده‌فتیریا.
پیروو (ئس) pêrü
کۆ، پیوین، پیوو.
پیرێ (ناک) pêrê
پیر، پیرکه، دوو رۆژ له‌مه‌وبه‌ر.
پیر (ن) pêr
بابه‌ت، کۆمه‌ل، کۆمه‌له.
پێ راگه‌یاندن (کتپ) pêrageyandin
بۆ ناردن، ناردن، هه‌ناردن، ره‌وانه‌کردن، پێ گه‌یاندن، رێ کرن، وه‌رێ خستن، به‌رێ کردن.
پێ راگه‌یاندن (کتپ) pêrageyandin
ئاگاپێ دان، ئاگاکردن، ئاگادراکردن، ئامۆژگاریی کردن، بۆ روون کردنه‌وه، وه‌ئاگاهینان، په‌یره‌وکردن، تێ گه‌یاندن، حالیی کردن، رانان.
پیر به‌ستن (کتپ) pêrbestin
ئه‌نجومه‌ن به‌ستن، کۆرگرتن، کۆمه‌ل به‌ستن.
پیره‌و (نان) pêrew
بارنامه، به‌رنامه‌ی کار، پرۆژه، رێراز.
پێ ره‌وک (نان) pêrewk
ب (پێ ره‌وک).

پێ ڕەوکە (ئان) pêrewke

تازەسەرپێ کەبوو (منال)، نۆیچکە.

پێ ڕەوی کردن (کتپ) pêrewî kirdin

ئامۆژگـاریی کـردن، بەرنامە خـستنەگەڕ، بەنامەخستنەکار، پـڕۆژە دەسـت پـێ کـردن، ڕێـزاز گرتن، لەسەر ڕۆیشتن.

پێ ڕێ (ن) pêrê

پیادەڕێ، لاڕێ.

پێز (ن) pêz

کەش، کیش، هێز، برشت، تین، گەوهەری شت.

پێ زان (ئان) pêzan ١

سوپاسـکار، سوپـاس گـوزار، قـەرزاربار، منـەتبار، منەتدار.

پێزان (ئان) pêzan ٢

زیرەک، پرهۆش، هۆشمەند.

پێ زانین (کتپ) pêzanîn ١

شتیـشاراوە زانـین، هەسـت بەشـتی نادیـارکردن، زانین.

پێ زانین (کتپ،کتن) pêzanîn ٢

بەئەمـەکە بـوون، چاکەدانـەوە، چاکەلەبـەرچاوبوون، ئەمـەکە دانـەوە، سوپـاس کـردن، پاپـابوون، پاپـایی کردن، سوپاس بژێریی کردن، پاداشتی چاکەدانەوە.

پێزدار (ئان) pêzdar

بەپێز، بەبرشت، بەتین،بەکیش (ئارد، هەویر).

پێزە (ن) pêze ١

ئاولەمە (منداڵ کەهێشتا لەسکی دایکیدا بێت).

پێزە (ن) pêze ٢

گەوهەر، دوڕ، مرواریی.

پێژتن (ن) pêjtin

پێژان.

پێژن (ن) pêjin

دەرکە، هەست.

پێژنا (ئان) pêjina ١

باسکراو، ناوبراو، نێوبراو، نێونراو (لەوەپێش).

پێژنا (ئان) pêjina ٢

بێژراو، درکاو، ووتراو.

پێژن کرن (کتپ،کی) pêjin kirn

١-هەست پێ کردن، هەست کردن، ڕێ بردنەسەر، ڕێ پێ بردن.

٢- زانین، تێ گەیشتن، لێ تێ گەیشتن.

پێ ژێو (نک) pêjêw

ڕوزیـی، هـۆی ژیـان بردنەسـەر، هـۆی گـوزەرانیی، خواردەمەنیی، خۆراک،

پێ سپاردن (کتپ) pêsipardin

بەدەستەوەدان، دانەدەست، لەلادانان.

پێست (ن) pêst

پـۆس، پۆست، پـووش، پـیس، تـۆکە، توێـکە، تـوێخ، چەرمی سەر ئەندامی لەش.

پێست داماڵین (کتپ) pêst damalîn

١- پێستی کەسێ شیی کردنەوە بەقامچی.

٢- جیاکردنەوە (دووشت لەیەکتر بەئاوی لەکوڵ).

پێست گوورین (کتپ) pêstgurîn

پێـست کـەنن، پێـست کـەوڵ کـردن، پێـست لێ کردنـەوە، کـەوڵ کـردن، بـۆ دەباخانـەبردن، پۆسـت کەندن.

پێست گوورین (کتپ) pêstgurîn

فەوتاندن، کوشتن (مرۆڤ)، لەناوبردن، خەپ کردن.

پێ ستوری (ن) pêsturî

چاف سۆری، زۆرداری، زۆرکەری، زۆردارەکی.

پێستە (ن) pêste

پێسە، چەرمی گیراوە (گیانداری گەورە)، تەجبیری.

پێستە خۆش کردن (کتپ) pêste xoškirdin

پێستە دەباغ کردن، جەوت لێ دان.

پێستەی خۆش کراو (ن) pêstey xoškiraw

ب(ئاثار).

پێستەی دەباغ کراو (ن) pêstey debaxkiraw

ب (ئاثار).

پێستی سەگ بەدەباغ پاک نابێتەوە (پن)

pêstî seg be dabax pak nabêtewe

پـیاوی خـراپ بـەئامۆژگاری نایەتـە سـەرەڕا. چـاکە بوونی ناپاکە ستەمە، کۆشش لەگـەڵ مرۆڤـی پـیس (بـەدخوو) بـێ هودەیـە. چاکـە لەمرۆڤـی خـراپ ناوەشـێتەوە. بنـکە: پـیاوی خـراپ دوژمنـی گیـانی خۆیەتی. ژیانی خراپەکاری بەخراپی کۆتایی دێت. ئەوەی بەخراپەکاری ژیان بەرێتە سەر بەئابڕوومەندی نامرێ.

پێستی کەسێ بەسەرخۆدا کێشان (ئد)

pêstîkesê beser xoda kêšan

ڕەوشت وخـووی کەسـێکی دیکـەوەرگرتن. ڕەفتـاری ناشیرین نواندن.

پێستی لە دەباغ نایەت (پن)

pêstî le dabax nayet

هیوای چاکەی لێ ناکرێت.

پێسور (ن) pêsûr
پەسار، زنجیرە چیا.
پێ سە لماندن (کتپ) pê selmandin
دەمکوت کردن، سەرپێ دانەواندن(کاتی ئاخاوتن).
پێسیر (ن) pêsîr
بەرۆک، سینگە، یەخە، ملیوانە.
پێش (ن) pêš ١
ئاست، حاست، حانا.
پێش (پ) pêš ٢
بەر، پێشەوە.
پێش (پ) pêš ٣
بەر، پێش.
پێش (ن،ئان) pêš ٤
بەر، بەردەم، پێشەوە.
پێش (ئاک) pêš ٥
رابووردوو، کاتی رابووردوو، گوزەشتە، لەوەپێشتر، زووتر.
پێشانگ (ن) pêšang
پێشەنگ.
پێشانگی (ن) pêšangî
ئەنی، پێشەنی، تەڤێل، تەوێڵ، ناوچاوان، پێشانی، ناوتوێڵ، ناوچەوان، نێوەچەوان، ڕوو، نەوشەنی، توێڵ، پێش سەر.
پێشاو (ن) pêšaw
ئاودەست خانە.
پێش بار (ن) pêšbar
بریتی، پێناو، سەرگۆر، قوربانی.
پێشبرکە (ن) pêšbir̲ke
بۆر بۆرە، تەراتێ.
پێشبرکێ کردن (کتن) pêšbir̲kêkirdin
بردان، بەرگڵەودان، پێش فەچوون، خۆ هاویتن، رادان، رانن، ڕاوڕاوێن کردن.
پێشبەست (ن) pêšbest
بەربەست.
پێشبەند (ن،ری) pêšbend ١
پێشگر.
پێشبەند (ن) pêšbend ٢
زنجیری بەستنەوەی دەستی وڵاخ، زنجیر، کۆت.
پێشبین (ئان) pêšbîn
وریا، وشیار، هۆشیار، هوشیار.
پێشبینی کردن (کتپ) pêšbînî kirdin
ئومێدەواری لێ کردن،هەوایداری لێ کردن، چاوەڕوانی کردن.

پێشتر (ئاک) pêštir
بەرتر، بەرووتر، پێشووتر.
پێشچاو (ن) pêšçaw
دیمەن، بەرچاو، چاوئەنداز.
پێش چاوخستن (کتپ) pêšçaw xistin
خستنە پێش چاو، خستنەبەر چاو.
پێش چاوگە (ن) pêšçawge
بەرچاوگ، بەرچاوە، پێش چاوکە (ئەسپ).
پێشخانە (ن) pêšxane
جێیچاوەڕوانی، جێی پێشوازی، جێی هاتنەژوورەوە.
پێشخڕ (ن) pêšxir̲
سەوزخڕ، سەوزخۆر، سەلەم.
پێشخزمەت (ن) pêšxane
نۆکەر.
پێش خستن (کتپ) pêšxistin
خستنەپێش، وەبەر خستن.
پێش خستن (کتپ) pêšxistin ١
گرنگی پێ دان.
پێش خستن (کتپ) pêšxistin ٢
هێنانەپێش، پێش دان.
پێش خستن (کتپ) pêšxistin ٣
خستنەپێش، وەبەرخستن، وەبەرنان، زل کردن (پایەی کەسێ)، گەورەکردن، وەپێش خستن.
پێش خۆدان (کتپ) pêšxodan
ئاژۆتن.
پێشخۆر (ن) pêšxor
پێشەکی (پارە)، سفتاح، ئارموون، پێشین.
پێشدار (ن،س) pêšdar ١
پێشڕەو، پێش لەشکر، پێشەنگ، پێشەوا.
پێشدار (ن) pêšdar ٢
فەرمان بەر، فەرمان بینەر، قەفتان.
پێشدار (ن) pêšdar ٣
بەردەم.
پێش دان (کتپ) pêšdan ١
ئاشکراکردن، پیشاندان، نیشان دان، هێنانە پێش.
پێش دان (کتپ) pêšdan ٢
پاڵ پێوەنان.
پێشدەرگا (ن) pêšderga
ئاسانە.
پێش دەست (ن) pêšdest
بەرایی، پێشایی، یەکەم هەنگاو، دەست پێکی.

پێش دەستی (ن) pêşdestî
دەست پێشکەریی

پێش دەستی کردن (کتپ)[1] pêşdestî kirdin
پێشەکیی دەستی خۆ وەشاندن، زووتر دەستی خۆ وەشاندن، دەستی خۆ پێش خستن، زووتر هاتنە دەست.

پێش دەستی کردن (کتپ)[2] pêşdestî kirdin
شت دەستگیربوون لەبەرایییەوە، دەست پێشکەریی کردن.

پێش دەستی کردن (کتپ، کتن)[3] pêşdestî kirdin
گەندە دزیی کردن، سووکەدزیی کردن، شت لەکەسێ دزیین.

پێشڕۆ (ن)[1] pêşro
پێشڕەو، پێشەنگ، دیدەڤان، دیدەوان، قەرەوڵ.

پێشڕۆ (ن)[2] pêşro
پرس پێکەر، تەتەر، تەگبیرکەر، راوێژیار.

پێشڕۆ (ن)[3] pêşro
رابەر، رێبەر، رێ پێشاندەر، رێزان، رێ نیشاندەر، شارەزا، بەڵەد.

پێشڕوو (ن) pêşrü
بەڵێن، پەیمان، رێکەوتن نامە (نێوان گەلان).

پێشڕوو کردن (کتپ) pêşrü kirdin
بەڵێن دان، پەیمان بەستن، رێک کەوتن لەسەر رێراز.

پێشڕەو (ن) pêşrew
ب (پێشدار).

پێش قلیان (ن) pêşqilyan
بەرقلیان، بەردڵ (خواردەمەنیی)، قلیان قاوەڵتیی.

پێش قەرەوڵ (نک.س) pêşqerewul
پاسەوان، پێش جەنگ (مرۆڤ).

پێشکار (ن) pêşikar
پاکار، یارمەتیدەر، کەدیی، خزمەتکار، ژێردەست، ژێردەستە، کارەکەر، خزمەتچیی، لەلە.

پێ شکان (کتپ) pêşikan
بەس بوون، تەسەل بوون، تێرابوون.

پێشکۆ (ن) pêşko
قەڵپۆزی زین، بەرکۆ، بەرزین، زینکۆ، قەرپوس.

پێشکۆش (ن) pêşkoş
بەرکۆش.

پێشکە (ن.جج) pêşke
میشوولە.

پێشکەش (ن)[1] pêşkeş
خەڵات، دیاریی.

پێشکەش (ن)[2] pêşkeş
بەرتیل، بەرتبل، دەم شیرینیی، دەم شیرینکەرە، زمان گوشادانە، ژێرزوان.

پێشکەش کردن (کتپ) pêşkeş kirdin
پێدان، شت بەخۆڕایی دان بەکەسێ، شت بەخەڵاتی دان بەکەسێ

پێش کەوتن (کتن)[1] pêş kewtin
بەرکەوتن. بەرکەفتن، کەوتنەپێش.

پێشکەوتن (کتن)[2] pêş kewtin
پێش ڤەچوون، چوونەپێش، چوونەپێشەوە، بەرەوپێشەوە رۆیشتن، وەپێش کەوتن.

پێش کەوتن (کتن)[3] pêş kewtin
پلەبلندبوون، رادەبەرزبوونەوە، پلەی بەرزتر وەرگرتن.

پێش کەوتوو (ئان)[1] pêşkewtü
بەرگشت، دیار، زاڵ، سەرکەوتوو.

پێش کەوتوو (ئان)[2] pêşkewtü
ئاوەدان (لەبارەی شارستانێتییەوە).

پێش کەوتوو (ئان)[3] kewtüpê
١- وەپێش کەوتوو، پێشکەوتە.
٢- سەرکەوتوو.

پێشگا (ن) pêşga
حاست، هاف، بەر.

پێشگار (ن) pêşgar
پێش چاو، هەڤبەر، هەمبەر.

پێشگر (ن)[1] pêşgir
بەربەست، بەرپێچ، بەرپێچ، بەرگر، بەرگیر، بەرگیرەوە،
پێش گیرەوە، نەهێز، نەهێل، نەهلە.

پێشگر (ن.ری)[2] pêşgir
برگە یان کۆمەڵە برگە یان وشەیەکە دەنوسێنرێت بە (یان دەخرێتە پێش) وشەیەکی دیکەوە بۆ مەبەستی گۆڕینی واتاکەی یان پێکهێنانی وشەیەکی نوێ.

پێش گرتن (کتپ) pêşgirtin
بەرپێ گرتن، بەردەم گرتن، بەرگرتن، بەرهەڵستیی کردن، رێگا برین.

پێش گۆتە (ن) pêşgote
پێشەکی.

پێشگیرەوە (ئان) pêšgêrewe
پێشگر.
پێشگیرەوەیی کردن (کتپ)
pêšgêreweyî kirdin
بەرگری کردن، نەهێشتن، نەهێلان.
پێشگیری (ن) pêšgîrî
بەربەرەکانی، بەرگریی، بەرەوانی.
پێش لێ گرتن (کتپ) pêš lê girtin
بەربەرکانیی کردن، بەگژداچوون ،دەگژڕا چوون، شەڕپێ فرۆشتن، بەرهەڵستیی کردن.
پێشماڵ (ن) pêšmal
بەردەرگا.
پێشمەرگ (ن) pêšmerg
ب (پێشمەرگە).
پێشمەرگە (ن) pêšmerge
١- پێشدار، پێشڕەو، پێش لەشکر.
٢- خۆ بەختکەر، لەخۆبوردە، گیان فیدا، گیان فیداکار (لەپێناوی نیشتماندا).
٣- ئازا، دلێر، شێردڵ. ٤-نیشتمان پەروەر.
پێش نوێژ (ن) pêš nwêj
بەرنوێژ، پێشنماز، پێش نوێژکەر، ئیمام، پێشەوا.
پێشنیار (ن) pêšniyar
پێشنیاز، داخوازیی، داواکاریی.
پێشواز (ن) pêšwaz
بەخێرهاتیی، پێشوار، پێشوازیی، میواندارییی، میوانداریتیی.
پێشوازیکەر (ن) pêšwazîker
بەخێرهاتیکەر، خاوەن میوان.
پێشوازی کردن (کتپ) pêšwazî kirdin
بەخێرهاتن.
پێشوازی لێ کردن (کتپ) pêšwazî lê kirdin
بەخێرهاتن کردن.
پێشوو (ناک) pêšû [1]
پێش کاتی خۆی، زووتر، لەوەپێشتر (ووتە یان کردار).
پێشوو (ئان) pêšû [2]
ڕابوردوو، کۆن، بەسەرچوو، کۆنینە.
پێشوو (ن.نک) pêšû [3]
هەردوو دەستی چارەوێ (چوارپێ).
پێشە (ن) pêše
فران، فەرمان، کار، پیشە، سنعات، هۆی ژیان.

پێش هاتن (کتپ،کتن) pêš hatin
ڕێکەوتن، لووت بەلووتەوە بوون، چاوپێ کەوتن بوون بەلووتەوە، ڕووبەڕوو بوون.
پێشە خۆرە (ن.م) pêšexore
پیرۆن، پیرووز، ئێسک شکێن، داڵاش.
پێشەکی (ناک) pêšekî [1]
لەبەرابییەوە، لەپێشەوە.
پێشەکی (ن) pêšekî [2]
بەرابی، بەراهک، پێشاهیی، بەربێژ، پێشایی، پێشڕۆ، پێشگوتە، پێش ووتە، پێشین، دەس پێکیی، سەرانگاهیی، سەرەتا، سەرەکیی.
پێشەکی (ن) pêšekî [3]
ووتە یان کرداری لەپێش کاتی خۆیدا.
پێشەکی (ن) pêšekî [4]
پێشخۆر.
پێشەم (ئان) pêšem
گرنگ.
پێشەنگ (ن) pêšeng [1]
پێشانگ، پێشڕو، پێشڕەو، زاناوگەورە، سەرۆک، سەرەک، پێشەوا، سەراک، سەروەر، سەرکردە، سەری گەورە، پێشک، گەورە (مرۆڤ)، پێشنگ.
پێشەنگ (ن) pêšeng [2]
سەرقافلە (ولاخ)، ولاخی پێش کاروان.
پێشەوا (ن) pêšewa [1]
پێش نوێژ.
پێشەوا (ن) pêšewa [2]
پێشەنگ.
پێشەوە (ن) pêšewe [1]
پێش، بەر، بەردەم، ڕوو، ڕووکار.
پێشەوە (ن) pêšewe [2]
جاران، کاتی ڕابووردو، پێشان، پێشفە، پێشوو، بەروو، بەریی، نوا.
پێشەی ڕەشیی نەگرتووە (رس)
pêšey rešîy negirtwe
ئێسکی‌ڕەق نەبووە، هێشتا گەنجە، ساکارە، ساویلکەیە.
پێ شێل (ن) pêšewe
بەپێ شێلراو، پێخوست، ژێرپێ خراو، پێ شێل کراو، سەرەڕێ.
پێ شێل کراو (ئان) pêšêl kiraw
پێ شێل.

پێ شێل کردن (کتپ،ند) ١ pêšêl kirdin
ڕسواکردن، چرووک کردن، سووک کردن (کەسێ)، شەرمەزاریی بەسەرهێنان.

پێ شێل کردن (کتپ) ٢ pêšêlkirdin
بەژێر پێوەکردن، خستنەژێرپێ، پێخوست کردن، کردنە پێخوست.

پێ شێل کردن (کتپ) ٣ pêšêl kirdin
داگیرکردن، دەس بەسەرداگرتن، بۆخۆ بەکارهێنان.

پێ شێل کردن (کتپ) ٤ pêšêl kirdin
لەناوبردن.

پێشی (ن،جج) pêšîy
مێشوولە.

پێشین (ئان) pêšîn
بەردەست، ئامادە، ساز، پەیدا.

پێشین (ئان) pêšîn
لەمەپێش، لەمەو پێش، لەمەوبەر.

پێشین (ن) pêšîn
ب (پێشەکیی).

پێشینان (ئان) ١ pêšînan
باوویاپیران، بەرەی پێشین، پێشبینیا، نەوەی ڕابوور دوو، کەونینەکان (مرۆڤ).

پێشینان (نک) ٢ pêšînan
ڕابوردوو، بەسەرچوو، سەربردە.

پێشینە (ن) ١ pêšîne
پێشەکیی، پێش وتار، پێش ووتە.

پێشینە (ن) ٢ pêšîne
ب (پێشخۆر).

پێک (ن) ١ pêk
پیالە.

پێک (ئاک) ٢ pêk
بەیەک (جا، کات).

پێک (ئان) ٣ pêk
تەبار، ڕێک، دامەزراو.

پێکا (پێکدا) چوون (کتن) ١ pêka (pêkda) çûn
چوونە ناویەک.

پێکا (پێکدا) چوون (کتن) ٢ pêka (pêkda) çûn
تێک هەڵچوون، شەڕ لەگەڵ یەک کردن.

پێکا (پێکدا) دان (کتپ) ١ pêka (pêkda) dan
بەرەنگاریی یەکتر بوون، دەست درێژی کردنەسەر یەک.

پێکا (پێکدا) دان (کتپ) ٢ pêka (pêkda) dan
پێوەدان، بەیەکدادان.

پێکار (ن) pêkar
جێکار، شوێن ئیش، شوێن کار.

پێکا (پێکدا) گەیشتن (کتن)
pêka (pêkda)geyştin
پێکا گەیین.

پێکا (پێکدا) لکان (کتپ،کتن)
pêka (pêkda) likan
پێکەوە لکان، پێکەوەنان، پێکەوەنووسان.

پێکا (پێکدا) لکاندن (کتپ)
pêka (pêkda) likandin
پێکەوەلکاندن، پێکەوەناندن، پێکەوە نووساندن، بەستن، لێک توند کردن، لێک گرێ دان.

پێکان (کتپ) ١ pêkan
پێکیان، تێ گرتن ولێدان، شکاندن (نیشانە)، شکانن، لەنیشانەدان، لێدان، ئەنگاوتن، پێکاندن، پێکانن.

پێکان (کتپ) ٢ pêkan
گەیشتنە مەبەست، مەبەست دۆزینەوە، لەمەبەست گەیشتن.

پێکاندن (کتپ) pêkandin
پێکان.

پێکانین (کتپ) pêkanîn
پێک هانیین، دروست کردن.

پێکاو (ئان) ١ pêkaw
دیوانە، گرفتار، مەفتوون (بۆیار)، شەیدا.

پێکاو (ئان) ٢ pêkaw
ئەنگاوتە، بەرکەوتوو، پێکینراو، لێدراو، وەبەرکەوتوو، ئەنگێوراو، ئەنگراو، پێکراو.

پێکاوتن (کتپ،کتن) pêkawtin
ئەنگاوتن، بەرکەوتن، پێ کەوتن، لێدان.

پێکا (پێکدا) هاتن (کتپ) ١ pêka(pêkda) hatin
لەیەک ئالان (بەئاخاوتن)، شەڕەدەنووک کردن (دوو کەس).

پێکا (پێکدا) هاتن (کتپ) ٢ pêka(pêkda) hatin
بەیەکداچوون، پێکداچوون، تێک ئالان، چنگ دانەیەک، شەڕ لەگەڵ یەک کردن.

پێکا (پێکدا) هاتن (کتپ) ٣
pêka(pêkda) hatin
بەناوەیەکدا هاتن، هاتوچۆ کردن (چەندکەسێ) بە ناڕێکی، ئاڵۆزان، ئاڵۆزبوون، سەرلێ شێوان، شڵەژان.

پێکران (کتن) pêkran

تەوان، توانیین، شیان، کاریین.

پێ کرانەوە (ئد) pêkranewe

دەست بەهامشۆ(شوێنێ...)کردن، ڕێگەی هاتووچۆ بۆکرانەوە.

پێ کراو (ئان) pêkraw

ئابیساو، داگیرساو، هەڵکراو، هەڵگیرساو.

پێ کردن (کتپ) pêkirdin[1]

ئیش پێ جێبەجێ کردن، ئیشی دانەدەست.

پێ کردن (کتپ،ئد) pêkirdin[2]

خراپ ڕەفتار لەگەڵ کردن.

پێ کردن (کتپ) pêkirdin[3]

پێخونجان، خونجاندن.

پێ کردن (کتپ) pêkirdin[4]

تانووت لێدان، سەرزەنشت کردن، هەڵە لێ دۆزینەوە (کەسێ).

پێ کردن (کتن) pêkirdin[5]

بەئەندازەبوون، بەقەدبوون، بۆ بوون، بۆ گونجان.

پێ کردنەوە (کتن) pêkirdinewe[1]

پشوودان، پشوودانەوە.

پێ کردنەوە (کتن) pêkirdinewe[2]

وازهێنان، لێ گەڕان، بەلاوەنان، خستنە ئەولاوە.

پێکرا (ئاک) pêkra

تێکرا، وێکرا، بەتێکرایی، بەسەریەکەوە، بەکۆمەڵ، سەرجەم، هەموو بەسەریەکەوە، هەموو بەیەکەوە، هەموو پێکەوە.

پێکە گرتن (کتپ) pêkgirtin[1]

بەراووردکردن، پێکە کیشان، هەڵسەنگاندن.

پێکە گرتن (کتپ) pêkgirtin[2]

بەبالاگرتن، بەرامبەرکردن، بەقەدگرتن.

پێکمانەوە (ئد) pêkanewe

جەژنی هەردوولامان پیرۆزبێ، بۆ هەردووکمان، بۆهەردوولامان...

پێکناساندن (کتپ) pêk nasandin

بەیەکترناسین، ناسیاویی لەنێواندا پەیداکردن.

پێکە نەهاتوو (ئان) pêknehatü

ناتەواو، ناکام، خاو، کەم وکووڕ، کەم وکووڕیدار، کەمایەسیدار.

پێکورە (نک) pêkure[1]

کوڕان، کچان، پێگەیشتووان، مرۆوانی چەرخ.

پێکورە (نک)[2]

pêkure (Gang of)teen-agers,

لاوان، گەنجان، هەرزەکاران، جحێلان، جاهیلان.

(n.,pl.).

پێکورە {هەنگ، کوللە..} (ن)[3]

pêkure(heng, kulle.)

پلوورە، شەڵخە.

پێکورە (ن،ئان) pêkure[4]

١- دەست وپێوەند.

٢- خزمەکار، کارەکەر، کەنیزەک.

پێکورە (ن) pêkure[5]

پیادە.

پێکوڵ تێ چاندن (ئد، کتپ) pêkul têçandin

پێکە وەرپوون (کتن) pêkwerbün

پێکە هەڵبزردن (بەئاخاوتن)، چەنەچەن کردن(بەرامبەرکەسێ یان لەسەر شتێ).

پێکە هاتن (کتن) pêk hatin[1]

جێبەجێ بوون، دروست بوون، گونجان.

پێکە هاتن (کتپ،کتن) pêkhatin[2]

ڕێک کەوتن، یەک گرتن، تەکۆز بوون.

پێکە هاتوو (ئان) pêkhatü

تەواو، پوخت، تەکۆز، ڕێک، ڕێک وپێک.

پێکە هانین (کتپ) pêkhanîn

جێبەجێکردن، پێک هێنان، بەئەنجام گەیاندن، بەجێ هێنان، تەواوکردن، ڕاپەڕاندن (ئیش)، هەڵسووڕاندن (کاروبار).

پێکە (ن) pêke

قوماشی لۆکە(ئەستوور)، پێکە.

پێکەرە (ن) pêkere

ڕەوشت، ڕەفتار، ڕێگە، جۆر.

پێکە لەپێکە بوون (کتن) pêkelpêkbün

بەرامبەربوون، چۆن یەک بوون،وەک یەک لێ هاتن، هەڤبەربوون.

پێکە لەپێکە کردن (کتپ) pêkelpêk kirdin

بێ دەربەس ڕەفتارکردن، گوێ بەدنیانەدان.

پێکە لیی (ن) pêkelî

ڕێکیی.

پێکە نین (ن) pêkenîn

بزە، خەندە، قاقا، پێخەنین، حیلکەحیلکە، حیلکە، تریقە، قولپە، کەنوو، گارەی پێکەنین، هاڕەی پێکەنین.

پێکەنیناوی (ئان) pêkenînawî
سەیر، سەیروسەما.
پێکەنین (کتن) pêkenîn
بزەکردن، بزەگرتن، خەندەکردن، خەندەگرتن، خەنیین، دانەقاقای پێکەنین، قاقاکردن، پێخەنیین، تریقانەوە، حیلکەحیلک کردن، کەنیین، کەنووهاتن، دانەگارەی پێکەنیین، دانە هارەی پێکەنین، تریق وهوورهاتن، تریقەکردن.
پێ کەوتن (کتن) pêkewtîn [1]
بۆ بوون، بۆ چاک بوون، (بۆ) دەست دان، شیان، گونجان، سوود بۆ بوون، دەست دان، ڕێک کەوتن.
پێکەوتن (کتن) pêkewtîn [2]
ڕێکەوتن، سازان، سازیان، خاس بوون.
پێکەوە (ئاک) pêkewe [1]
بەدەم یەکەوە، بەسەریەکەوە.
پێکەوە (پ،ئاک) pêkewe [2]
بەیەکەوە، لەگەڵ(یەک)، وێکرا، پەرێی، دەگەڵ، لەتەک، لەیەل.
پێکەوە بوون (کتن) pêkewe bûn
لەتەک یەکترابوون، لەگەڵ یەک بوون.
پێکەوەنان (کتپ) pêkewenan [1]
کۆکردنەوە (پارە وپوول..)، ماڵداریی کردن، دەست گرتنەوە، بەکردوبزان پارە خەرج کردن.
پێکەوەنان (کتپ) pêkewenan [2]
بنیادنان، دارشتن، دانان، هەڵبەستن.
پێک هێنانەوە (کتپ) pêkhênanewe
ئاشت کردنەوە، ڕێک خستنەوە، سازکردنەوە، یەک خستنەوە (ناڕێکی نێوان).
پێکهێنەر (ن) pêkhêner
بکار، بکەر، بەجێهێنەر، جێ بەجێکەر، ڕابوونەر، کارا، کردە، کردەر، هەڵسەر، هەڵسووڕێنەر.
پێکیان (کتن) pêkyan
ئەنگێوران، ئەنگاوتەبوون، بەرکەوتن، پێ کەوتن.
پێ کێشان (کتن) pêkêšan
زۆرکەوتن لەسەر، سەرکێشان، ئاخرخێر نەبوون، ناکامیکی ناخۆش بەسەرهاتن.
پێگاڤ (ن،کی) pêgav(ki)
هەنگاو، شەقاو، لۆق، گاو.
پێ گران (ئان) pêgiran
پێ قورس، خاو، خاوخلیچک، سست.
پێ گران بوون (کتن) pêgiranbûn
پێ قورس بوون، خاوخلیچک بوون، لەسەرخۆ بەرێگەدا ڕۆیشتن.
پێ گران کردن (کتپ) pêgiran kirdin
پێ قورس کردن، خاوخلیچک ڕۆیشتن.
پێ گرتن (کتن) pê girtin [1]
کەوتنە سەر پێ(ساوا)، فێرە ڕۆیشتن بوون، دارە دارکردن.
پێ گرتن (کتپ) pê girtin [2]
بەقەد گرتن، پراوە پێ کردن، پێ تاقی کردنەوە (جل).
پێ گوتن (کتپ) pêgutin
ئاگاسراکردن، پێ ڕاگەیاندن، ئامۆژگاریی کردن، پێ ووتن، ڕاسپاردن، ڕانەسپاردن، پێشنیار کردن.
پێ گەیاندن (کتپ) pê geyandin [1]
پارە یان شتێ ناردن بۆ کەسێ، شت گەیاندنە کەسێ.
پێ گەیاندن (کتپ) pê geyandin [2]
بەرهەم هێنان، هێنانەبەرهەم، پەروەردە کردن، گەیاندنە بەرهەم، وەبەرهەم هێنان.
پێ گەیشتن (کتپ) pê geyštin [3]
پێ گەیین، گەیشتن، گەیین (میوە)، بوون، ئاوتێزان، خۆش وپاراوبوون.
پێ گەیشتن (کتن) pê geyštin [4]
سەوزبوون، شین بوون، هاتنەبەر (درەخت)، وەبەرهەم هاتن.
پێ گەیشتن (کتپ) pê geyštin
ئاوریش بوون، بەیەک گەیشتن، تووشی یەکتربوون، تووش بوون، گەیشتنە یەک، بەرامبەر بوون، چاوپێ کەوتن، ڕووبەڕووبوون، پێ گەیین.
پێ گەیشتن (کتن) pê geyštin [5]
بەخۆداهاتن، هەڵدان (بالا)، گەورەبوون (منداڵ)، بالق بوون، خۆ دارشتن، گەیشتنەهەرەتی لاوی.
پێ گەیشتن (کتپ) pê geyštin [6]
بەپایەو ئاوات گەیشتن، بەمەبەستی خۆگەیشتن، گەیشتنە مەڵبەندی خۆ.
پێ گەیشتوو (ئان) pê geyštû [1]
بەشوو، دەستەکچ، دەستەکوڕ، هەرزە، هەرزەکار.
پێ گەیشتوو (ئان) pêgeyštû [2]
پێ گەییک، پێ گەییو، گەیشتوو، گەیوو (میوە)، گەییک.

پێ گەیشتوو (ئان) ٢ pêgeyštü

گەورەبوو (منداڵ)، بەخۆداهاتوو، پێ گەییک، پێگەیوو، کام، کامڵ بوو، گەورە وتەواو.

پێ گەیشتوو (ئان) ٤ pêgeyštü

بەئاوات گەیشتوو، بەپایە گەیشتوو، سەرکەوتوو.

پێ گەیشتوو (ئان) ٥ pêgeyštü

بەرگرتوو (درەخت)، وەبەرهاتوو.

پێ گەیشتوویی (ن) pêgeyštüyî

گەیوویی، گەیشتوویی، گەییگی.

پێ گەیین (کتپ) ١ pêgeyîn

پێگەیشتن.

پێ گەیین (کتن) ٢ pêgeyîn

تووش بوون، تووشیاربوون، گەیین، دۆزینەوە.

پێ گەییو (ئان) pêgeyîw

پێگەیشتوو.

پێڵ (ن) ١ pêl

کۆپارە (لەسەرملی گاجووت).

پێڵ (ن) ٢ pêl

شان وملی مرۆڤ.

پێڵ (ن) ٣ pêl

دەم، چاخ ، کات، مۆڵەت، مەودا.

پێڵ (ن) ٤ pêl

شەپۆل، پێل.

پێلە (ئان) ١ pêle

بەدەمەست.

پێلە (ن) ٢ pêle

قۆزاخەی کرمی ئاوریشم

پێلە (ن) ٣ pêle

کاژ (مار).

پێلە (ن) · pêle

کیس، کیسۆلکە.

پێ لەبەرەی خۆ درێژ (تر) ناکات (پن)
pê le berey xo drêj (tir) nakat

١- بەپێی بوونی خۆی خەرج دەکات.

٢- بەپێی توانای خۆی پەلاماردەدات یان هەڵپەدەکات.

پێ لە پاش کردن (کتن) pê le paš kirdin

بادانەوە، بەرەودوا گەڕانەوە، چەرخانەوە، ڤەگەڕان، گر خولاردنەوە، وەرچەرخانەوە.

پێ لە جەرگی خۆنان (ئد) pê legergî xonan

بەناچاریی کاریکی پرمەترسیی- کردن، بەناچاریی ئیشێکی ناخۆش (نابەدڵ) کردن.

پێ لە دوو نەهاتن (ئد) ١ pê le dü nehatin

حەز بەمانەوەکردن، لەشوێنێ، حەز لە بەجێ نەهێشتن (شوێن)کردن، شوێن بەجێ نەهێشتن.

پێ لە دوو نەهاتن (ئد) ٢ pê le dü nehatin

ماندوو بوون، ڕێ لەبەرنەچوون، هەنگاو بۆ هەڵ نەهاتن.

پێ لە زەوی نەکەوتن (ئد)
pê le zewî nekewtin

شادمان بوون، کەیف خۆش بوون، دڵخۆش بوون، پێ نەکەوتنەسەر زەوی.

پێ لەقە (ن) pêleqe

پاشەقەلە.

پێ لەقە لێدان (کتپ) pêleqelêdan

پێ لەقەوەشاندن، لەقەوەشاندن بەیەکێ پێ، بەشەق لەخۆ دوور خستنەوە.

پێ لەوار (ن) pêlewar

ب (پێلەوار).

پێ لەو پشکۆیە نانێت (ئد)
pêlew piškoye nanêt

ئەوبەڵێنە نادات،ناچێتە ژێر ئەوبارەوە، گفتی شەرەف نادات.

پێ لە هەڵە نان نیوەی تۆبە کردنە (پن)
pê lehelenan nîwey tobe kirdine

پەشیمانی کاریکی چاکە (بەڵام بێ تاوانیی چاکترە).

پێ لێ برین (کتپ) ١ pê lê birîn

ئامشۆ نەکردن، نەچوونە لای- کەسێ، وازلێ هێنان، واز لێ هێنان لەئامشۆکردنی کەسێ، هاتوچۆی کەسێ نەکردن، بەمیوانیی نەچوون، سەر لێ نەدان، میوانداریی نەکردن.

پێ لێ برین (کتپ) ٢ pêlêbirîn

پێوەندی لەگەڵ پچڕان، هاوڕێتی لەگەڵ نەکردن.

پێ لێ پاراستن (ئد) pêlêparaztin

چاودێری کردن، پێ پیانەنان.

پێ لێ خستن (کتپ) pêlêxistin

قاچ لێ خشاندن بەپێ (شت) پاک کردنەوە.

پێ لێ داگرتن (کتپ، کتن) ١ pêlê dagirtin

زۆر لێ کردن، لەسەرسوور بوون، مێچ لەسەر کەسێ گرتن بۆ کارێک.

پێ لێ داگرتن (کتپ) ٢ pêlê dagirtin

داوای نرخێکی گران کردن (لەکڕین وفرۆشتندا).

پێ لێ دان بەزەویدا (ند) pê lêdan bezewîda
ب(پێداگرتن).

پێ لێ ڕاکێشان (ند)[١] pêlê rakêšan
(بۆحەوانەوە)، پشوودان، پشت دانەوە، حەوانەوە.

پێلێ ڕاکێشان (ند)[٢] pêlêrakêšan
پشت لێدانەوە، پشت دانەوە، لێدڵنیابوون.

پێ لێ ڕاکێشان (ند)[٣] pêlê rakêšan
١- چوونە ژێربار، مل دان، مل نان.
٢- بەبەشی خۆ قایل بوون. ٣-بەردەوام بوون لەسەرڕەفتاری خۆ[چاک یان خاپ].

پێ لێ ڕاکێشان (ند)[٤] pêlê rakêšan
نامـشۆکردن، زوونوو چوونـەلا، زوو زوو هـاتوچۆی کەسێ کردن.

پێ لێ کردنە کەوش (ند)[١] pêlê kirdine kewš
بیانوو پێ گرتن، پەلپ پێ گرتن، پەلپ لێ گرتن.

پێ لێ کردنە کەوش (ند)[٢] pêlê kirdine kewš
زۆر لێ کـردن، زۆرە ملیـی کـردن، لەسـەر ڕۆیـین (ووتە..).

پێ لێ نان (کتپ)[١] pêlê nan
دان بەکردنی کارێکدا نان، دان نان بەڕاستیدا، ڕاست ووتن، ڕاستی ووتن.

پێ لێ نان (ند)[٢] pêlê nan
خستنە ژێر پێ، پێ نان بەشتێکدا، پێماڵ کردن.

پێ لێ هەڵبڕین (ند) pêlê helbirîn
١- زۆر لەسەر شت ڕۆیشتن.
٢- شووڵ لێ هەڵکێشان، دەست دانـە بـێ عـاریی، دەست دانەلایەنی بێ عاریی.

پێ لێ هەڵکردن (کتن)[١] pêlê helkirdin
ڕاکردن، هەڕاکردن، هەڵاتن، ڕەڤیین، ڕەوییـن، تـاران، تەقیین، پشت دان.

پێ لێ هەڵکردن (ند)[٢] pêlê helkirdin
خێراڕۆیشتن، خێراکردن، بەخێرایی کەوتنـەڕێ، پـەلە کردن.

پێ لێ هەڵکردن (ند)[٣] pêlê helkirdin
پـشت تـێ کـردن، پـشت لێ سـاردبوونەوە(هـەوڵ وتەقەلا).

پێما (ن) pêma
پاشماوە.

پێماڵ کردن (کتپ) pêmal kirdin
پێ لێ نان.

پێماڵە (ن) pêmale
خاکەنازی تۆو داپۆشین (بەخۆڵ).

پێماڵەکردن (کتپ) pêmale kirdin
پێماڵەبەسەردا گێڕان، زەوی کێڵان وتـۆو پـێو،کردن وداپۆشینی (تۆو).

پێ مان (کتن) pêman
بەدەستەوەمان، لەلامان.

پێمز (ن) pêmiz
ب(پێمزگێ).

پێمزگێ (ن) pêmizg
پێ پیرۆزانە، پێمن، پێ مزگێنیی.

پێمەڕە (ن)[١] pêmere
پامەڕە، خاکەناز. بێڵ

پێ نازین (کتپ)[١] pênazîn
باوەڕ پێ بوون، لێ دڵنیابوون.

پێ نازین (کتپ)[٢] pênazîn
پـێ خـوڕیین، خـۆ پـێوەبادان، خـۆ پـێوەنواندن، خوڕیین، نازیین، پێهنازیین.

پێ ناساندن (کتپ) pênasndin
پێ ناسیین.

پێناسە (ن) pênse
ناسینە.

پێ ناسیین(کتپ) pênsîn
(کەسێ یان شتێ) بەیەکێ ناسیین، پێ ناساندن.

پێنانە بەرپێ (ند) pênane ber pê
بەرەو پێش ڕۆیشتن بەدڵنیاییەوە.

پێناو (ن)[١] pênaw
قوربانی، سەرگۆڕ، بریتی.

پێناو (ن)[٢] pênaw
قۆچی قوربانیی.

پێناو (ن)[٣] pênaw
بۆنە، ڕێ، هۆ.

پێنج پەنجەی دەست هەموو چوون یەک نیین (پن)
pênc pencey dest hemu çun yek nîn
پـەنجەی دەسـت هـەموو وەک یـەک نـیین، ڕەفتـاری کەس لەکەس ناچێت، ئەگەر برای یەکتریش بن چۆن یەک نیین.

پێنج گۆشە (نان) pênc goše
ئەستێرەیی، پێنج سووچ، پێنج قـەد، پـێنج لا، پـێنج چوکلە، ئەستێرۆکە.

پێ نواندن (کتپ)[١] pênwandin
ئەنگاوتن، تووشی گیروگرفت کردن، سزادان، چەرتم بەسەر هێنان.

پێ نواندن (کتپ) ٢ pênwandin
١- چورتم بەسەرهێنان، تەڵەزگەبەسەرهێنان.
٢- تۆڵە لێ کردنەوە، داخ پێ ڕژتن.

پێنووس (ن) pênüs
نووچ، خامە، قەڵەم (نووسین).

پێنەزان (ئان) pênezan
بێ ئەمەک، سپڵە، ناپاک، ناسوپاس، ناسوپاسگوزار، هیچ لەبەرچاونەبوو، بێ وەفا، بەدنمەک، نمەک بەحەرام، نمەک پێ نەزان.

پێنەزانین (کتن) pênezanîn
بێئەمەک بوون، سپڵەبوون، هیچ لەبەرچاونەبوون، بەدنمەک بوون، چاکەی خەڵک فەرامۆش کردن، چاکە لەبیرچوونەوە.

پێ نەکەوتنە سەرزەوی (ند) pê nekewtine ser zewî
ب(پێ لەزەوی نەکەوتن).

پێ نەگەیشتوو (ئان) pênegeyştü
ناتەواو، تەواونەبوو.

پێ نەگەیشتوو (ئان) pênegeyştü
پێنەگەیوو، کاڵ، کرچ، ڕەق، ترش، تفت.

پێ نەگەیشتوو (ئان) ١ pênegeyştü
نەبوو، نەکوڵاو (خواردن...).

پێ نەگەیشتوو (ئان) ٢ pênegeyştü
ساوا، کۆرپە، منداڵ، باڕ، ناکام، ناکامڵ، جاهیل، جەحێل، گەنج، مناڵکار.

پێواز (نک) pêwaz
بەردەباز.

پێوان (کتپ) pêwan
ئەندازەگرتن، ئێلچیی گرتن، پێوانن، پێوانەکردن، پێڤان، بەقەدگرتن.

پێوانە (ن) pêwane
ئەیارە، پێوان، پیمانە (مەتر وراستە، گێچ...).

پێوانەکردن (کتپ) pêwanekirdin
ب (پێوان).

پێوانەکەر (ئان) pêwaneker
ئەیارە بەدەست، پیمانەکەر، پێوەر (مرۆڤ).

پێوانەگرتن (کتپ) pêwanegirtin
بەبەژن گرتن، بەقەدگرتن، پێگرتن (جل وبەرگ).

پێوانەی پڕ بووە (ند) pêwaney pir buwe
١- بەرەومردن دەڕوات، مردن ئان وساتی بۆنییە.
٢- کاسەی پڕبووە، زۆر دەوڵەمەندە، پێوانەی لێو ڕێژ بووە.

پێ وپل (نک) pêwpil
قاچ وقول.

پێ وشوێن (ن) pêwşwên
جێ پێ، سۆراخ، سۆراخگە، شوێن پێ، شوێن دەوس، شوێنەوار.

پێ وشوێن هەڵگرتن (کتپ) pêwşwên helgirtin
جێ پێ هەڵگرتن، سۆراخ کردن، دووی شوێنەوارکەوتن، شوێن هەڵگرتن، شوێن پێ هەڵگرتن، لەدووی شوێنەوار چوون، پێ هەڵگرتن.

پێ ووتن (کتپ) ١ pêwütin
پێ گوتن، ناولێنان، ناوخستنەسەر، ناوبەگوێدا هەڵدان.

پێ ووتن (کتپ) ٢ pêwütin
پێڕاگەیاندن.

پێوور (ن،ئس) pêwur
ب (پێروو).

پێوەبوون (کتن) ١ pêwebün
گیران، کەوتنەناوداو، کەوتنەناوتەپکەوە، بەتەڵەوەبوون.

پێوەبوون (کتن) pêwebün
جووت گرتن (دەڵ وگۆلی سەگ).

پێوەبوون (کتن) ٣ pêwebün
گیرخواردن، گیرپێوەخواردن، گیرۆدە بوون، پێوەماتەڵ بوون، پێوەگیربوون، گیژمان.

پێوەبوون (کتن) ٤ pêwebün
نیازبوون، نیازکردن،
نیازهەبوون، مەبەست بوون، لەسەرپێ بوون بۆ کردنی شتێ، بڕیارهەبوون، لەدڵدابوون، خەریک بوون.

پێوەبەستران (کتن) pêwe berstran
پێوەندیی لەگەڵ هەبوون،لەبەست بوون.

پێوەچوون (کتن،کتپ) ١ pêweçün
پێوەڕۆیین، بەشتێکەوە چوون، بۆ بوون.

پێوەچوون (کتن) ٢ pêweçün
چوون، ڕۆیین بەدەم شتێکەوە.

پێوەدان (کتپ) ١ pêwedan
ئێش پێگەیاندن، جەزرەبە پێگەیاندن، شەنەکوتی مەرگ کردن.

پێوەدان (کتپ) ٢ pêwedan
توورەکردن، ڕق هەستان، شێت گیرکردن.

پێوەدان (کتپ) ٣ pêwedan
پـێـەودان، چـزانن، پـۆدان، چـزەلێ هەسـتـان، چـزوو پێداکردن (دووپشکە...).

پێوەدان (کتپ) ٤ pêwedan
بەسـتن، جـووت کـردن، داخـستن (دەرگـا)، گـرتن (قاپی).

پێوەدان(کتپ) ٥ pêwedan~
نان بەتەنوورەوەدان یان خستنە سەرساج، برژاندن.

پێوەدان (کتپ) ٦ pêwedan
١- تووشی گاشەکردن. ٢- زیان پێ‌گەیاندن.

پێوەدان (کتپ) ٧ pêwedan
چەسپاندن، لکاندن.

پێوەدراو (ئان) pêwediraw
بەستراو، جووتکراو، داخراو، گیراو، مۆرکراو.

پێوەڕاهاتن (کتن) pêwe rahatin
لەگەڵ ڕاهاتن.

پێوەڕۆیشتن (کتن) ١ pêweroyštin
پێوەڕۆیین، لەگەڵ چوون.

پێوەڕۆیشتن (کتن) ٢ pêweroyštin
دران، هەڵوەشان، پێوەڕۆیین.

پێوەڕۆیشتن (کتن) ٣ pêweroyšti n
چوون (گیاندار بەدەم بۆنی شتێکەوە).

پێوەر کردن (کتپ) pêwerkirdin
ئاوارەکردن، وێڵ کردن، لەنیشتمان دوور خستنەوە.

پێوەژەنن (کتپ) pêwejenin
تێوەژەنن، تێوەژەنین.

پێوەس (ئان) pêwes
پێوەبەستراو، پێوەلکاو، چەسپاو، لکاو.

پێوەسووتان (کتن) pêwesütan
بەتەنگەوەبوون، بەتەنگەوەهاتن، دڵسۆز بـوون (بـۆ کەسێ).

پێوەکردن (کتپ) ١ pêwekirdin
خستنە ناوداو، تووش کردن، گـرتن، بەتەڵـەوەکردن، بەگیر هێنان.

پێوەکردن (کتپ) ٢ pêwekirdin
تێهەڵکێشان، تێ خونجاندن، تێ خستن، خستنەناو.

پێوەکردن (کتپ) ٣ pêwekirdin
تووشـــی چـــورتم کـــردن، بەلابەســـەرهێنان، دووچارکردن، دووچاری چورتم کردن، تێوەگلانـدن، تووش کردن.

پێوەکردن (کتپ) ٤ pêwekirdin
بەسەردا رژان، پرژان، لێ پرژان.

پێوەن (ن) pêwen
ب (پێوەند).

پێوەنازین (کتپ) pêwenazîn
خۆ پێوەهەڵکێشان.

پێوەنان (کتپ) ١ pêwenan
ئاراستەکردن و تێگرتن (چەک).

پێوەنان (کتپ) ٢ pêwenan
پێوەلکاندن، پێوەنووساندن.

پێوەنان (کتپ) ٣ pêwenan
بێژە زل کردن، فیشاڵ کردن.

پێوەند (ن) pêwend
پـابەند، پاشـبەند، پاشـبەن، پاشـوەن ، زنجـیری پاشووی ووڵاخ، کۆت (ئـەو زنجـیرەی ووڵاخـی پـێ دەبەسترێتەوە)، ئیشکیل.

پێوەند کردن (کتپ) ١ pêwend kirdin
پـابەندکردن، ئیـشکیل کـردن، پـەیوەندکردن، بەستنەوە، کەلەپچەکردن، گرێ دان.

پێوەند کردن (کتپ) pêwend kirdin
ب (پەترمەکردن).

پێوەنوسان (کتپ) pêwe nüsan
لێ نەبوونەوە، واز لێ نەهێنان (لە ڕایەک...).

پێوەنەر (ئان) pêwener
فیشاڵ کەر، بێژەزلکەر، بەفیشاڵ، فشەکەر.

پێوەنیشتن (کتپ) ١ pêwe nîštin
بۆ چوون، ڕووتێ کـردن، لێ گـرد بوونـەوە، کـۆنگرە لەدەور بەستن.

پێوەنیشتن (کتپ) ٢ pêwe nîštin
بەشداریی کردن لەگەڵ، چوونەسەر (بەشی کەسێ).

پێوەهاتن (کتن،کتپ) ١ pêwe hatin
بەدەنگـەوە هـاتن، بـەهاوارەوە چـوون (...هـاتن)، بەدەنگ شتێکەوەچوون.

پێوەهاتن (کتن،ند) ٢ pêwe hatin
پـێ بـەخێر بـوون، لەگەڵـداگونجان، بـوون بـەخێر (بـەهۆی شـتێ یـان کەسـێکەوە)، بەختـەوەر بـوون لەگەڵ، بەچاکێ بۆ گەڕان.

پێوەهاتن (کتن) ٣ pêwe hatin
سوودبەخش بوون، بەخێرگەڕان.

پێوەهەڵزنان (کتن،کتپ) pêwe helzinan
ب(ئاوقەدبوون).

پێ وێران (کتپ) pê wêran
بەکەسێ خـڕبوون، پـێ خـڕبوون، دەرەقـەت هـاتن. ڕووبەڕووی کەسێ یان شتێ بوون (بێ ترس).

پێویست (نان) pêwîst
نا مانگور، پێویس، پێداویست، ویستەن.

پێ ویستن (کتن) pê wîstin
ناتاج پێ بوون، پێویست(پێ) بوون.

پێویستی (ن) pêwîstî
نامانگوریی (بۆ شتێ)، گەرەکیی، ویستەنیی.

پێ هاتن (کتن) ١ pê hatin
بەخۆدا هاتن، پێ گەیشتن.

پێ هاتن (کتن) ٢ pê hatin
بەسەرهاتن، بەسەردا هاتن، بەمێشکدا هاتن.

پێ هاتن (کتپ،کتن) ٣ pê hatin
دان پێدانان.

پێ هەڵپەڕین (کتن) pê helpeṟîn
تووش بوون، تەشەنەکردن.

پێ هەڵخلیسکان (کتن) ١ pê hel̲xliskan
تووشی چەرتم بوون، کەوتنەگاشەوە، مەلەکردن.

پێ هەڵخلیسکان (کتن) ٢ pê hel̲xliskan
سەرسم دان، گلان، هەڵ نووتان.

پێ هەڵخلیسکاندن (کتپ) pê hel̲xliskandin
گلاندن، هەڵ نووتاندن.

پێ هەڵگر (ن) pê hel̲gir
دەوس دۆز، شوێن هەڵگر، شوێن دۆز.

پێ هەڵگرتن (کتپ،کتن) ١ pê hel̲girtin
پێ فڕێدان، پێ هاویشتن، خێرا ڕۆیشتن، خێرا ڕۆیین، لاق هاویشتن، توند ڕۆیشتن، تیژ تێ پەڕبوون، پاهەڵگرتن، توند ڕۆیشتن، گورج ڕۆیشتن، خۆ هاویتن.

پێ هەڵگرتن (کتپ) ٢ pê hel̲girtin
شت بەکەسێ هەڵگرتن، بەکۆڵدا دان.

پێ هەڵگرتن (کتپ) ٣ pê hel̲girtin
شاف پێ هەڵگرتن (لەکۆمەوە یان لەکونی شەرمەوە).

پێ هەڵگرتن (کتپ) ٤ pê hel̲girtin
ب (پێ وشوێن هەڵگرتن).

پێ هەنگاو (ن) pê hengaw
هەنگاو، پێنگاو.

پێ هەڵگەڕان (کتپ) pê hel̲geṟan
پێداهەڵگەڕان، سەرکەوتن، چوونەسەر، وەسەرکەوتن.

پێی چراتاریکە (پن) pêy çira tarîke
١- مرۆڤ مەڵەی خۆی نابینێ.
٢- ژنی پێلاوسووو پێلاوی بێ کەڵکە. واتە: سوودی بۆ کەس وکاری خۆی نییە.

پێی خڕە (ند) pêyxiṟe
پێی ئازایە، پێی فێرە، پێی دەوێرێ.

پێیین (ئاکە) pêyîn
پایین، بۆلای خواروو، بەرەو خوارەوە، بەرەو زەوی، لەبەرزیەوە بەرەونزمی.

End of - P

- ت -

-T-

ت (ن)
چوارەم پیتە لەو ئەلف وبێیەی ئێستا زمانی کوردیی پێ دەنوسرێت، پیتێکی کۆنسونانتە.

تا (ن،پز) ta
بەرزبوونەوەی گەرمیی لەش،تاو، تەب، تەو، تیی، نۆبەتێ،پەرتاف.

تا (ن) ta [1]
تاق، تاک.

تا (ن) ta [2]
توێ، تۆ، دوو توێ.

تا (ن) ta [3]
تاڵ، هەوا، هەودا (دەزوو).

تا (ن) ta [4]
بن، بێخ.

تا (ن) ta [5]
پەڕە، پەلە، ڕوویەڕە، لا، لاپەڕەی کتێبێ.

تا (ن) ta [6]
دانەیەک لەجووتێک، لا، لایەک (لەتەرازوو).

تا (ن) ta [7]
تابار، تاقەتا، لایەک لەبارێک، نیوبار، یەک تا.

تا (ن) ta [8]
چڵ، کەد، کەل، لق، لک.

تا (ئان) ta [9]
تاق، تاک، تەنها (ژمارە).

تا (ئان) ta [12]
جفت، جوور، چۆن یەک، لف، لنگە، لنگێ، وەک یەک، هاوکێش.

تا (ئپ) ta [13]
بۆ ئەو مەبەستەی کە...، بۆئەوەی کە...، هەتا، هەتاکو.

تا (پ،ئپ) ta [14]
تاکو، تاوەکو، هەتا ئەوکاتەی.

تائەم بایە لەو کونەوەبێت ئەم ئاگرە ناگرێت (پن)
ta embaye lew künewe bê em agire nagrêt
تائەم بارودۆخە وابێت هیچ بەهیچ ناکرێت.

تائەوەندە ...کە (ف) ta ewende..ke
تائەوەندەی بتوانرێ.

تائێستا (ئاک) ta êsta
تا ئەم ساتە، تا ئەم کاتە، هەتا ئێستە، هێچتا، هێشتا، بێشتا.

تابار (ن) tabar [1]
جەواڵ، خورج، فەردە، گوێنی.

تابار (ن) tabar [2]
تاقی بارێک، تاقەیەک لای بار.

تابان (ئان) taban
درەخشان، ڕووناک.

تابڕ (ئان) tabir̲
تاپەڕین، تانزم کەرەوە، تانەهێل، دەرمانی تا هێنانە خوار.

تابڕین (کتپ) tabir̲în
تانزم کردنەوە، تا نەهێشتن، تا هێنانەخوار.

تابگە (ن) tabge
ئێستگەی کەشتیی، شوێنیی ڕاوەستانی کەلەک، کەشتیگا، وێسگەی بەلەم لەگوێ ئاو.

تابلۆ (ن) tablo
١- نیگار، وێنە. ٢- تەختە، بلۆکی تەختە.

تابوشت (ن) tabušt
ب (تاووشت).

تابوشت نەمان (کتن) tabušt neman
ب (تاووشت نەمان).

تابووت (ن) tabüt
تاووت، تەتە، تەختەی تەرم، دارەتەرم، لاشەکێش، چاردار، چواردارە، دارەمەیت.

تابووری خەڵک (نک) tabürê xel̲k
خەڵکێکی زۆر.

تابوون (نک) tabün [1]
تابین، داروودەستە.

تابوون (کتن) tabün [2]
جیابوونەوە، دوولابوون.

تا بەشەو نەڕۆیت، بەڕۆژ ناگەیتە مەنزڵ (پن)
ta bešew ner̲oyt, be r̲oj nageyte menzil̲
کەس بەبێ هەوڵ وتەقەلا ناگاتە پاشەڕۆژێکی باش (مەبەست دەس نیشان کردنی دەسکەوتەکانی خۆماندوو کردنە).

تابی (ن) tabî
چەپەر، کۆز، کۆزک.

تاپاڵ (ن) tapal̲
گالە، گوڕەشە، گوڕ، گوڕە، گەف، گەفە، گەف وگوڕ، گەن، هارەهار، هەڕەشە، هەڕەشەو گوڕەشە. هەڕوکێف، هەشەکە.

تاپاڵ کردن (کتپ) tapal̲ kirdin
گاڵەکردن، گەف کردن، گەف وگوڕکردن. هەڕەشەکردن، هەڕەشە وگوڕەشەکردن.

تاپاڵکەر (ن) tapaḻker
ترسینەر، هەڕەشەکار، هەڕەشەکەر.

تاپڕ (ن) tabpiṟ
تفەنگی ڕاو، قرمە، چڵتە..

تاپۆ (ن) ١ tapo
بن چاخ، تاپوو، تاچکە، توویل، قەباڵەی موڵک، قەباڵەی زەویی وخانوو بەرە.

تاپۆ (ن) ٢ tapo
ئاسوو، تارمایی، تاپوو، ڕەشایی، سامۆتکە، ڕەشانکە.

تات (ن،ئان) ١ tat
ئارەب، ئەرەب، ئەرەو، عارەب، عەرەب.

تات (ئان) ٢ tat
پەتەو، سفت، زۆ بەستراو، نەخۆشیی ڤاژینیزم (ئافرەت).

تات (ن) ٣ tat
تاتەبەرد، تاش، تەختەبەرد، تەلەبەرد، بەردی پان و دریژ.

تات (ن) ٤ tat
چیا، شاخ، کێو.

تات (ئان،کل) ٥ tat(kl)
بێ گوێ، کەللە ڕەق، کەللەشەق، لاسار شەموز.

تاتا (ن) tata
١- باوکە برا، برای باوک، مام. ٢- هەرچ پیاوێکی پیر: جۆرێکە لەبانگ کردنێکی بەرێز.

تات بوون (کتن،کل) tatbûn(kl)
تووڕەبوون، کەللە ڕەقیی پیشان دان.

تاتک (ن) ١ tatik
بەرد، تەحتک، کەڤر، کەوڕ.

تاتک (ن) ٢ tatik
ب (تاپۆ / ١).

تاتۆ (ن،هە) tato(he)
١- باب، باوک، تاتە. ٢- پشت، نەوە، نەتەوە.

تاتە (ن) tate
تاتی، میردی دایەن.

تاتە بەرد (ن) tateberd
ب (تات).

تاتی (ن) ١ tatî
سەروبۆر، سەروبۆر وژێرووژەنە، خاڵبەندیی.

تاتی (ن) ٢ tatî
لباد، ڕایەخیی لەلباد دروستکراو.

تاتی (ن) ٣ tatî
کاگۆلکە، کاگۆلکێ.

تاتی کردن (کتن) tatî kirdin
کاگۆلکە کردن، کاگۆلکێ کردن، لەسەر دەست وئەژنۆ ڕۆیشتن(منال).

تاج خوروس (ن،رو) tacxurûs
بادرێ، تانج خرۆس، گوڵە قەیفە.

تاجی (ن،ئا) tacî
ب (تانجی).

تاجیک (ئان) taçîk
ب (بێگانە / ١).

تاخ (ن) tax
تار، تاق، گەڕەک (سەر بەشارێک).

تاخورک (ن) taxurk
تەختۆکە، گالیسکەی سەربەفر، ئارەبانە یەکی بێ پێچکەیە بەسەر بەفردا ڕادەکێشرێ.

تاخە (ن) taxe
باقە، تاغە، چەپک، دەسک، ڕست.

تادار (ئان) tadar
تا لێهاتوو، لەش گەرم داهاتوو.

تار (ن،ئم) ١ tar
ڕەباب، ڕەواو، ڕەواوە.

تار (ن) ٢ tar
تەرەدوا، توور، ڕاماڵ، ڕاو، ڕاوەدوو، قاو، وەدەر.

تار (ن) ٣ tar
ڕەنگی ڕەش، ڕەنگی سیا.

تار (ن) ٤ tar
تاڵ، داو، داوێکی بارێک، دەزوو، دەسکە، کەندەر، نەی.

تار (ن) ٥ tar
ب (پەراوێز).

تار (ن) ٦ tar
بەلەسە، بەلەسەبوو، تەرا، تەرە، تەقیو، ڕاکردوو، وێل، هەڵهاتوو.

تار (ئان) ٧ tar
١- تارێکە، تارستان، تاریی، ڕەشەگەور، نزار، نووتکە، تیرێکە. ٢- پەرۆش هێنەر، خەفەت ئاوەر، خەفەتدار، خەفەتدەر، خەفەت هاوەر.

تار (ئان) ٨ tar
تاڵ، ڕەش، سیا، سیاو، سیاون، تەڵخ.

تار (ئان) ٩ tar
ب (ئاوارە).

تارا (ن) tara
پاسا، پەچە، پۆشێ، چارشێو، سەرپۆش و ڕووپۆشیی (بووک).

تاراج (نج) tarac
تالان، کاری (ڕووت کردنەوە، لێئەستاندن، لێسەندن).

تاراج کردن (کتپ) tarac kirdin
تالان کردن، خراپ کردن، دارنیین، ڕووت کردنەوە، کاول کردن، لێ ئەستاندن، لێ سەندن، وێران کردن.

تاران (کتن) taran
تەقین، تەورین، تی‌قاچان، ڕاکردن، هەڵاتن، تاربوون.

تاراندن (کتپ،کل) tarandin(kl)
١- ئاوارەکردن، بەرەودوانان، تاران، تارکردن، تارنیان، تاونیان، تەراندن، تەرەدوونیان، تەرەکردن، دەرکردن، ڕاماڵ نیان، ڕاوانن، ڕاونیان، ڕەمانن، ڕەوانن. ٢- شوونا ڕۆیین، شوون نیان، شوێنا ڕۆیین، کەوتنە شوێن، بەشوێندا ڕاکردن.

تاراو (ن) taraw
ب (تالاو / ٤).

تاراو (ن، ئان) taraw
ب (بەرۆک).

تار بردن (کتن،کل) tarbirdin(kl)
١- پەرەوازەبوون، جیابوونەوە.
٢- دوورە پەرێز ڕاوەستان.

تار بوون (کتن) ١ tarbün
ئاوارەبوون، ئەملاوئەولا کردن، تەرابوون، تەرەبوون، ڕەمان، ژیانی ئاوارەیی بردنەسەر.

تار بوون (کتن) ٢ tarbün
بەلەسەبوون، تەقین، هەڵهاتن (ئاژەل).

تارچی (ن) ١ tarçî
ب (تارژەن).

تارچی (ن) ٢ tarçî
بەشکەر، دابەش کەر.

تارژەن (ن) tarjen
تارچیی، تارلیدەر.

تارکردن (کتپ) ١ tarkirdin
ب (تاراندن).

تارکردن (کتپ) ٢ tarkirdin
بەش کردن، دابەش کردن.

تارم (ن) ١ tarm
خەرمانی شەن نەکراو.

تارم (ن) ٢ tarm
داڵووت، کوشکە.

تارم (ن) ٣ tarm
بڕ، تاقم، جەلەب، دەستە، دەسە.

تارم (ن) ٤ tarm
سابات، کەپر.

تارم (ن) ٥ tarm
چادر، ڕەشماڵ.

تارم (ن) ٦ tarm
تاق، گومبەت، گومبەز، گومەز.

تارمایی (ن) ١ tarmayî
ڕەشایی، ڕەشانکە.

تارمایی (ن) ٢ tarmayî
پەردە، تەم.

تارنجە (ن) tarnce
ڕێک کەوتوو، هاوپەیمان، هاوسوند، هاوسوێند، هاوگفت، یەک گرتوو.

تارنجە کردن (کتپ) tarnce kirdin
پەیمان بەستن، ڕێک کەوتن، هاوپەیمان بوون، هاوسوێند بوون.

تارومار (ئان) tarumar
بەربادبوو، پەراگەندە، پەرش، ڕسیان، ژێروژووربوو.

تاروماربوون (کتن) tarumarbün
بەربادبوون، پەراگەندەبوون، پەرش وبڵاوبوون، تەفرو توونا بوون، داغان بوون، ژێروژوورو بوون.

تارومارکردن (کتپ) tarumarkirdin
بەربادکردن، پەراگەندەکردن، پەرش وبڵاوکردن، تەفروتوناکردن، داغان کردن، ژێرەوژوور کردن.

تارەت گرتن (کتپ) taret girtin
خۆشتن دوای سەراوکردن.

تاریاگ (ن) taryag
بەلەسە، تار، ڕەدوو کەوتە.

تاریک (ئان) tarîk
١- تاریی، تیەریک، نووتەک.
٢- بزر، بێ‌پەی، پۆشراو، پەنهان، پەی، پێ‌نەبەر، ڕێ پێ‌نەبەر، شاراوە، کەس پێ نەزان، نادیار، قەواڵە، قەواڵەیی.

تاریکایی (ن) tarîkayî
تاریکە، تاریکیی، تیەریکیی، نووتەکیی.

تاریک بوون (کتن) tarîkbün
تاریک داهاتن، تاریکیی پەیدابوون، تیەریکەوبوون.

تاریک داهاتن (کتن) tarîk dahatin
ب (تاریک کردن).

تاریکستان (ئان) tarîkstan
ئەموستەچاو، ئەنگوستەچاو، زۆرتاریک، نژار

تاریک کردن (کتن) ١ tarîk kirdin
بوون بەشەوەزەنگ، تاریک داهاتن، تیەریکەوکردن، ڕووناکیی نەمان.

تاریک کردن (کتپ) tarîk kirdin٢
تیەریکەوکردن، ڕووناکیی لێ بڕین، ڕووناکیی لێ شاردنەوە.

تاریک وروون (ن) ١ tarîk w ṟün
ئێوارەوەختە، خۆرئاوا، دواکاتی ڕۆژ، سەرلەئێوارە، زەردەپەڕ.

تاریک وروون (ن) ٢ tarîk w ṟün
بەربەیان، تاریک ولێل، سەرلەبەیانی، مەلابانگدان، کاتی گزنگ.

تاریک ونووته که{شه و} (نان) tarîk w nütek (šew) [1]

تاریک وتنۆک، زۆرتاریک، شه‌وه‌زه‌نگ.

تاریک ونووته که{روخسار} (نان) [2] tarîkw nütek (rüxsar)

توند شیوه، ڕووگرژ، مۆن.

تاریکه شه و (نان) tarîke šew

نه‌مووسته‌چاو [شه‌و].

تاریکی (ن) tarîkî

ب (تاریکایی).

تاریکیی به چاودا هاتن (ند) tarîkî be çawda hatim

١- چاوکویر بوون، سۆمایی داهاتن.
٢- به‌رچاو تاریک بوون، زۆر تووڕه‌بوون.
٣- مۆش لای خۆنه‌مان. ٤- په‌ژاره‌داگرتن، په‌ست بوون، په‌ستیی یان په‌ژاره داگرتن.

تارینه‌ر (نان) tarîner

به‌دگومان، به‌گومان، دڵ پیس، گوماندار.

تا زۆرتر بژیت، زۆرتر ئه‌بینیت (پن) ta zortir bijît, zortir ebînît

چاوه‌ڕیکه‌و ببینه، خۆت بگره‌وبزانه چی ڕووئه‌دات یان چی ده‌کری، پیاو تا زۆرتربژی زیاترده‌بیستێ وده‌بینێ.

تازه (نان) [1] taze

١- نفت، نۆار، نوو، نووچه، نوێ. ٢- نووژه‌ن، نوێ بابه‌ت، نوێ باو، له‌نوێیوه په‌یدابوو.

تازه (نان) [2] taze

ته‌وار، جان، جوان، نه‌شمیل، قشت.

تازه‌بابه‌ت (ن) tazebabet

١- باو، مۆده. ٢- تازه‌هاتوو، ته‌رزه‌نوێ، تازه‌دروست کراو، نوێ ته‌رو، شتی ٢- تازه‌هاتوو، ته‌رزه‌نوێ، تازه‌دروست کراو، نوێ نوێ، هاوچه‌رخ.
٣- تازه‌پیا(پیدا) که‌وتوو، تازه‌پیگه‌یشتوو، ناکه‌س به‌چه، که‌سێ تازه گه‌یشتبیته پایه‌و شه‌ره‌ف به‌ناهه‌ق.

تازه‌باو (نان) tazebaw

تازه‌چاخ، تازه‌داتاشراو، تازه‌داهاتوو، تازه‌دروستکراو.

تازه‌بوونه‌وه (کتن) [1] tazebünewe

نوێ بوونه‌وه.

تازه‌بوونه‌وه (کتن) [2] tazebünewe

پۆشته‌بوونه‌وه.

تازه‌به‌تازه (ناک) [1] tazebetaze

نوێ (میوه).

تازه‌به‌تازه (ناک) [2] tazebetaze

به‌م زووانه، ده‌ست به‌جێ، له‌ماوه‌یه‌کی کورتدا.

تازه‌به‌تازه (ناک) [3] tazebetaze

گه‌رماو گه‌رم.

تازه‌په‌یدابووگ (ن) taze peydabüg

تازه‌په‌یدابوو(ن)،
تازه‌داهاتگ، تازه‌داهاتوو.

تازه‌په‌یدا بوو{مندال} (ن) taze peydabü (mindal)

تازه له‌دایک بوو.

تازه‌پیا (پیدا) که‌وتوو (نان) taze piya (pêda) kewtü

١- نارِه‌سه‌ن، ناوه‌جاخ، ناکه‌س به‌چه.
٢- تازه ده‌وڵه‌مه‌ند، که‌سیکی نارِه‌سه‌ن که‌تازه ده‌وڵه‌مه‌ند بوویێ. ٣- خۆ خۆییکه‌ر، خۆ په‌رست.

تازه پیگه‌یشتوو (نان) taze pêgeyštü

جه‌میل، ده‌سته، گه‌نج، لاو، هه‌رزه.

تازه‌داهاتن (کتن) taze dahatin

تازه په‌یدابوون.

تازه‌کردنه‌وه (کتپ) taze kirdinewe

نوێ کردنه‌وه.

تازه‌کووره (نان) taze küre

١- تازه ونفت ونوێ، زۆر نوێ.
٢- تازه دامه‌زراو (له‌سه‌ر ئیش).
٣- قاڵ نه‌بوو، لێ نه‌زان، نه‌شاره‌زا.

تازه‌کیسه (خ.) tazekîse

١- به‌رچاوته‌نگ، پاره‌خۆشه‌ویست، ده‌ست گرتوو، پیسکه. ٢- ب (تازه پیا (پیدا) که‌وتوو).

تازه‌گی (ن) tazegî

ب (تازه‌یی).

تازه‌یی (ن) tazeyî

تازه‌گیی، نوییی.

تازێ (ن) [1] tazê

پرسه، ته‌عزێ، ماته‌م.

تازێ (نان) [2] tazê

داماو، ڕووت وقووت، زۆر هه‌ژار.

تازێکه‌ر (ن) tazêker

پرسه به‌ر، هاوبه‌شی تازێ، هاوخه‌می تازیبار.

تازی (نان) tazî

پاپه‌تیی، پێ خاوس، پێ خواس، پێ ڕووت.

تازیانه (ن) tazîyane

تاژانگ، قامچی، قه‌مچی.

تازیی بوون (کتن) tazîbün

ڕه‌ش وڕووت بوون، بێ نه‌وابوون، هه‌ژاربوون، هه‌ژار که‌وتن.

تازیی کردن (کتپ) tazîkirdin

١- جل وبه‌رگ داماڵیین، ڕووت کردنه‌وه.
٢- تالان کردن، چه‌پاو کردن، دزیی کردن، دزیی لێ

کردن، دزیین، شت لێ دزیین.
تاژی (ن.نا) tajî
ب (تانجی).
تاژیر بیری کردەوە، شێت لە ئاو پەڕییەوە (پن)
ta jîr bîrî kirdewe,šêt le aw peṟîyewe
زۆر جار کوتوپڕ ئیش راپەڕێنیت باشترە لەوەی سستیی لێ بکەیت.
تاس (ن) tas 1
جامی دەم پەل، جامی ئاو خواردنەوە.
تاس (ن.پز) tas 2
ئاژنین، پیران، فرقان، فەرقان.
تاس (ئان) tas 3
بێ موو، تووک پێوە نەماو، لووس.
تاس (ئان) tas 4
گێژ، وڕ.
تاس (ن) tas 5
بێ ئاگایی، بێ هۆشیی.
تاس (ئان) tas 6
سەرسام، سەرسوڕماو، واق وڕماو.
تاس {یاری} (ن) tas 7
زار، مۆرە.
تاسالی قالوبەلا (مز) ta salî qalwbela
تاڕۆژی حەشر، تاماوەیەکی زۆر.
تاسان (کتن) tasan 1
هەناسە لەبەربڕان، هەناسە لێ بڕان.
تاسان (کتن) tasan 2
ب (تاس بوون).
تاسان (کتپ) tasan 3
ب (تاساندن).
تاساندن (کتپ) tasandin 1
تاسان، تاسانن، تاس کردن، لێدان، لەگەل کەسێکدا بەخراپ جوولانەوە.
تاساندن (کتپ) tasandin 2
١- دەس خستنەبین، هەناسە لێ بڕین. ٢- بێ دەنگ کردن، خامۆش کردن، کپ کردن، مات کردن.
تاساو (ئان) tasaw 1
تاسانراو، تاسیاگ، تاسێنراو، لەهۆش خۆبراو، هەناسە لێ براو.
تاساو (ئان) tasaw 2
پرووکاو (لەگەرماندا).
تاس بردنەوە (کتن) tas birdinewe 1
ئەبلەق بوون، تاس بەسەرداهاتن، حەپەسان، سەرسام بوون، سەرسوڕمان، واق وڕمان.
تاس بردنەوە (کتن) tas birdinewe 2
کاس بوون، گێژبوون، گێژخواردن، وڕبوون، هەست بەگێژیی کردن.
تاس بوون (کتن) tasbün
ئاگا لەخۆنەمان، دەوروپشت لەبەرچاو خولانەوە (بەهۆی نەخۆشیەوە)، کاس بوون.
تاسپ (ن) tasp
بەربەر، پیشکەپی، خەنیم، ملۆزم.
تاس کردن (کتپ) tas kirdin
پیران کردن، فرقان کردن، فەرقان کردن.
تاس کلاو (ن) taskilaw
کلاوخوود، کلاوقووت، کلاوی جەنگ.
تاسکەباب (ن) taskebab
تاسکەواو، قابلەمە، قاولەمە، مەنجەلۆکە.
تاسکە تاسکە (ئان) tasketask
بەناز ونووز.
تاسکە چەلە (ن.م) taske çele
سیسارک، سیسارکە کەچەلە.
تاسوخ (ن) tasüx 1
ئارەزوو، تاسوق (لەبوون یان سوودی شتێ).
تاسوخ (ئان) tasüx 2
تاسوق، دانسقە، نایاب، نایافت.
تاسوخ (ئان) tasüx 3
خۆشەویست، لەبەردڵان.
تاسوق (ن) tasüq 1
ب (تاسوخ).
تاسوق (ئان) tasüq 2
ب (تاسوخ).
تاس ولووس (ن) tasw lüs
پەرداخ، کاری زۆر دەست بەخۆداهێنان.
تاس ولووس دان (کتپ) tasw lüsdan 1
پاک کردنەوە، بریسکاندنەوە، پەرداخ کردن.
تاس ولووس دان (کتپ) tasw lüsdan 2
ب (ئارایش کردن).
تاس ولووسدەر (ن) tasw lüsder
دەموچاو هەلگر.
تاسە (ن) tase
ئارەزووی بەتین، ئەلها، خولیا، کەلکەلە، خواست، خواهیش، مگین، ویست.
تاسەر (ئاکە) taser
بێ بەروبوایی، هەتاهەتایە، هەروەهەر.
تاسە کردن (کتپ) tasekirdin
ب (ئارەزووکردن).
تاسەمەند (ئان) tasemend
١- تارەزوومەند، تامازرۆ، تامەزرۆ.
٢- پەرێشان، سەوداسەر.
تاسیاگ (ئان.کل) tasyag(kl)
ب (تاسیاو).

تاسیان (کتن) tasyan
خەفەبوون.
تاسینراو (ئان) tasênraw
ب (تاساو).
تاش (ن) [1] taš
بەردی گەورە، گابەرد.
تاش (ن) [2] taš
تراش، تەراش.
تاش (ن) [3] taš
ب (تات).
تاش (ن) [4] taš
چیا، شاخ، کێو.
تاش (ن) [5] taš
کەمەری چیا، ناوقەدی شاخ، ناوقەدی کێو.
تاش (ئان) [6] taš
بێبڕێ ویان، سەخت.
تاشتێ (ن،کی) taštê(ki)
ب (تیشت).
تاشتێ کرن (کتن، کتپ، کی) taštê kirin(ki)
بەرچایی کردن، نانی بەیانیی خواردن.
تاشین (کتپ) [1] tašîn
پاک کردنەوە(لەش لەموو)، ڕێک خستن ولووس کردن(بەگوێزان)، موو لێ کردنەوە (بەتیغ).
تاشین (کتپ) [2] tašîn
پاچیین، هەڵپاچیین.
تاشین (کتپ) [3] tašîn
بڕیین، دروین، دروونەوە، دووران (سەوزە....).
تاشین (کتپ) [4] tašîn
دامینان، هینانەخوار (لق وپۆپ....).
تاشین (کتپ) [5] tašîn
بەرد ڕێک خستن، نەقارپی کردن.
تاشین (کتپ) [6] tašîn
پەیکەر دروست کردن، تراشیین، نەخش کیشان، نەخش هەڵکەندن.
تاشین (کتپ) [7] tašîn
دادان (قەڵەم، پێنوس).
تاف (ن) [1] taf
ب (تافگە).
تاف (ن) [2] taf
١- تاف، تافێ، تاو، تاوەتاران، تۆف، لیزمە (باران). ٢- تافاو، جۆگەی خوڕ، ڕەوتی بەتین (ئاو)، لێشاو.
تاف (ن) [3] taf
ناوەڕاستی تەمەن، کاتی سەرگەرمیی، هەرەتی جوانیی، هەرەتی گەنجیی، هەرەتی هەرزەکاریی، بەرایی تەمەن، هەرەتی لاوی، تافی گەنجیەتیی، تافی لاویی.
تاف (ن) [4] taf
بافت، بین، چاخ، ژووم، چاخک، هەرەت.
تاف (ن) [5] taf
پۆپە، تەوقەسەر.
تاف (ن) [6] taf
تاو، دەم، سات، کات، گاف، گاو.
تافال (نک) tafal
گوێسوانە، گوێسەبانە.
تافتە (ن) tafte
١-تافیتە، تافە، تاقە. ٢- ئاوریشمی چنراو، هەریری ڕیسراو. ٣- کالایەکی سفتی ورشەدارە لەنایلۆن وئەستات... دروست کراوە.
تافتەخۆر (ن) taftexor
باخەڵ بڕ، جامباز، دەس بڕ، فریوباز، قۆڵ بڕ، گیرفان بڕ، ماڵبڕ.
تافە (ن) tafe
تافەتاف، خوڕەی ئاو، دەنگی ئاو، هاژەو ووژە، هاژە هاژ (ئاو).
تافەتاف (ن) tafe taf
ب (تافە).
تافی گەنجی (ن) tafe
ب (تاف).
تاڤ (ن،کی) [1] tav(ki)
تاو، تیشکی ڕۆژ، هەتاو.
تاڤ (ن،کی) [2] tav(ki)
تریفە، ڕووناکی مانگ.
تاڤ دان (کتن،کی) tavdan(ki)
ڕۆژدەرکەوتن، ڕۆژهەڵاتن، هەتاودەرکەوتن، هەتاوکەوتن.
تاڤگە (ن) tavge
ب (ئاوریژ / ١).
تاڤل (ئاک،کی) tavil(ki)
خڕپ، دەردەم، دەست بەجێ، دەم ودەست، ڕاستەوخۆ، ڕاستەو ڕاست، ڕاستەوڕێ، کوتوپڕ، گورج، یەکسەر، یەکەندەردوو.
تاڤەهەیڤ (ئان،کی) taveheyv(ki)
تاڤهەی، مانگە ڕۆژ، مانگەشەو، هەویەشەو، هەویوک.
تاڤێ (ن،کی) tavê(ki)
ب (تاف).
تاق (ن) [1] taq
تاقچە.
تاق (ن) [2] taq
نیوە ڕۆژ (لەنێوەڕۆژی کشت وکاڵ ئاودان).
تاق (ن) [3] taq
ب (پێستە).

تاق (ن) ٤ taq
گومبەت، گومەز.
تاق (ئان) ٥ taq
تاک، تل، تەکێ، تەنها، تەنیا.
تاق (ئان) ٦ taq
بێتا، بێ هاوتا، بێوێنە، لەوێنەنەبوو.
تاق (ئان) ٧ taq
کراوە، گوشاد، لەسەرپشت، واز.
تاق (ن) ٨ taq
پەژارە، خەفەت، خەم.
تاقانە (ئان) taqane
تاکانــە، تــەنهاکور، تەنهامنــدالّی دایــک وبــاوک، تەنیابال، تەنیا منال.
تاقانە یاشێتە یادێوانە (پن)
taqane yašête yadêwane
ئەوی تەنها کوڕێکی هەبێت خۆی سەرشێتی دەکات.
تاقم (ن) taqim
تاقوم، دەستە.
تاقمی دان (ن) taqimîdan
دانی دەستکرد.
تاق ولۆق (ئان،ئاک) taqwloq
١- تاق ولۆقە، تاک وتووک،تاک ولۆ، تاک ولۆک، تاک ولووک، تاکە ولۆکە، تەک ولۆ، تارێــک وەســتاو. ٢ - جیاجیا. ٣- پەرش وبڵاو.
٤- یەک لەدوای یەک، یەکەیەکە.
تاق وتەنیا (ئان) taqwtenya
تاک وتەنیا، تەنها، تەنیا.
تاقە (ن) ١ taqe
تۆپ (قوماش).
تاقە (ن) ٢ taqe
کوتاڵێی لەئاوریشم وسورمەدروست کراو.
تاقەت (ن) taqet
برشت، بەرگە، توانایی، خۆگریی، ووزە،هێز.
تاقەت بردن (کتن) taqet birdin
تاقەت چوون، ماندوو بوون، لەووزەدا نەمان.
تاقەتدار (ئان) taqetdar
بەپشوو، خۆگر.
تاقەت چوون (کتن) taqetçün
بێتاقەت بوون، لێ ماندووبوون، ووزەتیدا نەمان.
تاقەت کردن (کتپ) ١ taqetkirdin
ئارام کردن، بێ خەم کردن، حەواندنەوە(ئاژەڵ).
تاقەت کردن (کتپ) ٢ taqetkirdin
بەجوانیی شت دانان، دامەزراندن، ڕێک وپێک کردن.
تاقەت کردن (کتن) ٣ taqetkirdin
پێچانەوە، لوول دان، لوول کردن.

تاقەت گرتن (کتن) taqetkirtin
ئارام گرتن، ئاوهاوردن، خۆ گرتن.
تاقەولۆقە (ئان) taqewloqe
ب (تاق ولۆق).
تاقی تەنها (ئان) taqîtenha
بێ وێنە، بێ هاوتا، بزنجیی، یەکەم.
تاقی تەنیا (ئان) taqîtenya
تاق، تاک، تەک، تەڵ، تەنها، تەنیا.
تاقی کەرەوە (ن) taqîkerewe
ب (پشکنەر).
تاقیی (ن) ١ taqî
ئازمایشت، ئازموون، ئەزموون، تەماشا، سەرنج.
تاقیی (ن) ٢ taqî
خەفتان، قەبا، کەوا.
تاقیی (ن) ٣ taqî
بەراوورد، بەراووردکاریی، بەراوەرد، بەرهەڤ.
تاقیی کراوە (ئان) taqî kirawe
ئەزموو، ئەزموونکراو.
تاقیی کردنەوە (کتپ) ١ taqîkirdinewe
ئازمایـشت کـردن، ئـازموون کـردن، ئـەزموون کـردن، تـاقیی وەکـردن، خـستنەژێر ئازمایـشتەوە، دانەبـەر ئەزموون، جەڕەباندن.
تاقیی کردنەوە (کتپ) ٢ taqîkirdinewe
بـەراوورد (بـەراوەرد)کـردن، بەرهـەڤ کـرن، پـێک گرتن.
تاقیی کردنەوە (کتپ) ٣ taqîkirdinewe
تەماشاکردن، تێڕامان، سـەرنج لێـدان، لێ نـۆڕیین، نهێرِیین.
تاقیی کردنەوە (کتپ) ٤ taqîkirdinewe
پــشکنیین، چوونــەبنج وبنــاوان، لەدووگــەڕان، لێ کۆڵیینەوە.
تاک (ئان) ١ tak
ب (تاقی تەنیا).
تاک (ئان) ٢ tak
تاق، کراوە، کرپاگەوە، واز، لەسەرپشت (دەرگا...).
تاک (ئان) ٣ tak
تا، قل، یەک.
تاک (ئان) ٤ tak
دانسقە، نایاب، بێجۆر، بێوێنە، تەنها.
تاک (ن،ئا) ٥ tak
١- نێرەی بەراز، یەکانە. ٢- بەرازی کێویی.
تاکاندنەوە (کتپ) takandinewe
تاکاننەوە، تاک وەکـردن، تاکـەوکردن، جیاکردنـەوە، جیاوەکردن، لێک جیاکردنەوە.
تاکاننەوە (کتپ) takaninewe
ب (تاکاندنەوە).

تاك بوونەوە (كتن) takbünewe
تاكەوەبوون، تاكيانەوە، جوێبوونەوە، جيابوونـەوە، جياوەبوون، ليك ترازان، ليك دووركەوتنەوە.

تاك تاك (ئاك) tak tak
تاك تاكە، پيشەكيى يـەك كـەس(يـەك شت)، دواى يەكيكيى ديكە، يەكەيەكە، يەك لەدواى يەك.

تاك تاك بوونەوە (كتن) tak takbünewe
جيابوونەوە، يەكەيەكەبوون

تاك تووك (نك) tak tük
وردەبابەت، وردەوپرتكە، وردەومردە، هووروموو.

تاكردن (كتپ) takirdin
پيچانەوە، قەدكردن.

تاكۆز (ن) takoz
ب (تاكۆس).

تاكۆس (ن) takos
باشار، بەرهەڵست، چقل، تـاكۆز، بەربەست، كۆسپ، دلۆ، قورت.

تاك وتووك (ئان،ئاك) tak w tük
تاك وتەرا، چلەچلە، دانەدانە، ناويەناو، يەكەيەكە.

تاك وتەرا (ئان، ئاك) tak w tera
ب(تاك وتووك).

تاك وتەنها(ئان) takwtenha
تـاق وتـەنيا، بەتەنێتـەنێ، بێكـەس، تـەك وتـەنها، تەنها، تەينا، سەڵت وقوڵت.

تاكەوەبوون (كتن) takewebün
ب (تاك بوونەوە).

تاكيانەوە (كتن) takyanewe
ب (تاكەوەبوون).

تاكيى (ن) takî
تەنهايى، تەنيايى، سەڵتيى.

تاگرتن (كتن،كتپ) ta girtin
ب (تالێ هاتن).

تاگويرەكە بـەگا ئەكـەيت، خـوێنى خـۆت بـەئاو ئەكـەيت (پن)
ta gwêreke be ga ekeyt, xwênî xot be aw ekeyt
تامنداليك پێدەگەيەنێ دايك وبـاوك دەيـان تـالاو دەچيژن.

تالووكە ١ (ن) talüke
بلەزيى، تالووكە، پەلەپەل، خيرايى، دەس وبرديى، لەز.

تالووكە ٢ (ئان) talüke
بلەز، خيرا، دەس وبرد.

تالووكەبوون (كتن) talükebün
پيويست بوون، تالووكەبوون، گەرەك بوون.

تالووكەكردن (كتن) talüke kirdin
پەلەكردن، پێهەڵگرتن، خيراكردن، لەزاندن، لـەزيان، لەزيين، تالووكەكردن، دەس وبردكردن.

تالێ هاتن (كتپ،كتن) talêhatin
تاداگرتن، تاگرتن، تاولێ هاتن، تەوگرتن.

تالێ هاتوو (ئان) talêhatü
١- تاداگرتوو، تاگرتوو.
٢- زۆر تووڕەبوو، شيتگيربوو.

تاڵ ١ (ئان) tal̲
١-تەحل، تەعل، تيـەڵ. ٢- بێبـەزەيى، بـێ ڕەحـم، بێسۆز، دڵ ڕەق. ٣- ڕەق، سەخت.
٤- پەرۆش هينەر، پرخەم، پرلەكەسەر، پرلەمەينەت، خەفەتدەر.

تاڵ ٢ (ئان) tal̲
بۆرەقنە، تار، ڕەش، ڕەشباو، زەرد ئەسمەر، شينباو

تاڵ ٣ (ئان) tal̲
تار، تاريك.

تاڵ ٤ (ئان) tal̲
شەويكى تاريك و سەرما.

تاڵ ٥ (ن) tal̲
جەوتاو.

تاڵ ٦ (ن) tal̲
سپڵ، خوش خوشكە، خوش خوشكە.

تاڵ ٧ (ن) tal̲
ئاڤدا، داو، ليزەكە.

تاڵان (ن) tal̲an
پەليسە، چەپاو، فەرهوود، تاڵانيى، پايماڵ.

تاڵان كردن (كتپ) tal̲an kirdin
تـاراج كـردن، تـاڵان ويـركردن، چەوپـاوكردن، فەرهوودكردن، ماڵى خەڵك بەخورتيى بردن.

تاڵان وبڕ (نك) tal̲an w bir̲
ب (تاخۆران وبخۆران).

تاڵان وبڕۆ (ن) tal̲an w br̲o
پەلامار، ڕاووڕووت، هەڵكوتانەسەر.

تاڵانە (ن) tal̲ane
باخچە، باخچەى قەدپاڵ شاخ، تەلان، تەڵان.

تاڵانى ١ (ئان) tal̲anî
بەتاڵان براو، چەپاوكراو، فەرهوود كراو (شت).

تاڵانى ٢ (ن) tal̲anî
ب (تاختەرمە).

تاڵاو ١ (ن) tal̲aw
ئاغوور، زەهر، ژار، ژەهر.

تاڵاو ٢ (ن) tal̲aw
١- تـەحلى، تـەعلى، تيـەڵكى، تيـەڵى. ٢- تونـدى، دژوارى، زەبروزەنـگ. ٣- خـەنيمى، دوژمنايـەتى،

ناحەزی، نەیاری، ڕق، ڕک، قین. ٤- پەژارە، پەرۆش، بار، تاراو، تالاوی، تالووس، جەخار، چەرمەسەرە، کەسەر، چەرمەسەری، خەفەت، خەم، زووخاو، مەینەت، نارەحەتی، ناخۆشی، ناهەمواری.

تاڵ بوون (کتن) tal̲bûn[1]
تەحل بوون، تەعل بوون، تیەڵ بوون، تیەڵەوبوون.

تاڵ بوون (کتن) tal̲bûn[2]
تاڵ داگریان، تووڕەبوون، گرژبوون.

تالخ (ن) tal̲ix
تخووب، سنوور.

تاڵ داگەڕان (کتن) tal̲dager̲an
تاڵ داگریان، ڕەش بوون، ڕەشەوەبوون.

تاڵ دان{پیستە} (کتپ) tal̲dan(pêste)
پیستەخۆش کردن، پیستەدەباغ کردن.

تاڵ کردن (کتپ) tal̲kirdin
تەحل کرن، تەعل کرن، تیەڵەوکردن.

تالووکە کردن (کتن) tal̲ükekirdin
ب (تالووکەکردن).

تاڵ ویژ (ئان) tal̲wêj
ب (بەدزمان / ١).

تاڵ ویژی (ن) tal̲wêjî
ب (بەدگۆیی).

تالە (ئان) tal̲e[1]
دیز، ڕەش، ڕەشباو، ڕەش باو (پیستی مرۆڤ).

تالە (ن) tal̲e[2]
ئەستیرە، ئەستیرەی بەخت، چارە، سەرنوشت، شانس.

تالە (ن.ڕو) tal̲e[3]
تالەکە، مرۆر.

تالەتال (ئان) tal̲e tal̲
ئەستیرەنەماو، بەدبەخت، بێ شانس، چارە ڕەش، بەخت ڕەش.

تالیی (ن) tal̲î[1]
ب (تالاو / ١).

تالیی (ن) tal̲î[2]
ب (تالاو / ٤).

تالیی وسوێریی چەشتن (ئد)
tal̲îew swêrî çeştin
١- شارەزایی یەکی زۆر پەیداکردن.
٢- قال بوون. ٤- لەژیان گەیشتن.

تام (ن) tam[1]
تامداریی، چەژ، چەژە، چەش، چەشە، چیژ، ڕانەرمیی، لەزەت، مەزە.

تام (ن) tam[2]
ترش، شیرین، تاڵ وسوێر، یان: ترشیی، شیرینیی، تاڵیی وسوێریی.

تام (ن) tam[3]
چەوریی، ڕۆن (ناوچیشت).

تامات (ن) tamat
تاوات، چاخان، درۆ، دەلەسە، هەڵیت، هەڵیت وپەڵیت.

تامازرۆ (ئان) tamazro[1]
ئارەزوومەند، ئاواتەخوان، تاسەخوار، تاسەمەند، تامەزرۆ، تاسەمەن.

تامازرۆ (ن) tamazro[2]
ئارەزوو، ئارەزوومەندیی، تاسە، تاسەمەندیی، تامەزرۆ، مەیل، هەوەس.

تامان (ن) taman
ب (تەیمان).

تاماو (ن) tamaw
ب (ئاڵدۆنگە).

تام تێ خستن (ئد) tam têxistin
خواردن لەبەرچاو کەسێ خستن، دڵ لەسەر خواردن هەڵکەندن.

تام تێ کردن (کتپ) tamtêkirdin[1]
تام ولەزەت تێخستن.

تام تێ کردن (ئد) tamtêkirdin[2]
ب (تام تێ خستن).

تام خۆش (ئان) tam xoš
ب (بەتام).

تامدار (ئان) tamdar
بەتام، بەلەزەت، تام خۆش، خۆش، ڕانەرم، مەزەدار.

تام دان (کتپ) tamdan[1]
تام تێکردن، ترش وخوێ وڕۆن... تێ کردن (لەخواردەمەنیی).

تام دان (کتن) tamdan[2]
بەلەزەت بوون، چەژەدان، چەشەدان.

تام دان (کتن) tamdan[3]
تام ولەزەتیکی تایبەتییدان، (زەلاتەیەک تامی سیر بدات).

تام دان (کتپ) tamdan[4]
ئالوودووزکردن (بەزیر)، ڕووکەشیی کردن (بەئالتوون)، زێرکەش کردن.

تام ژاندن (کتپ) tamjandin
فێرەخواردن کردن (ساوا).

تامسار (ئان.کی) tamsar(ki)
بێتام، بێلەزەت، تام سارد، تام ناخۆش، ناخۆش (خواردن).

تام کردن (کتپ) tamkirdin
١- تام خواکردن، تام وخوێ کردن، تام ولەزەت تاقیی کردنەوە، ترش وسوێریی... خواردن، تاقیی کردنەوە، لێ چەشتن. ٢- بەرکول کردن.

تام لێ بینین (ند) tam lê bînîn
ب (بەدڵەوە نووسان / ١).

تام وبۆ (ن) tamwbo
بۆن وبەرامە، تام وبۆن.

تامە تیتک (ئان) tametîtik
ئاودار، بەلەزەت، تامدار، تەرووبر، خۆش، خۆش مەزە.

تامە زرۆ (ن) tamezro
ب (تامازرۆ).

تامە زرۆ (ئان) tamezro
ب (تامازرۆ).

تامە زرۆبوون (کتن) tamezrobün
ئیشتیالێبوون، تاسەمەن بوون، تاسەمەندبوون، حەز لێ کردن (لەشتێ بەتاسەوە)، چاو لەشتێخەڵکەوە بوون بەتاسەوە.

تامیتامیدان (کتپ) tamî tamîdan
پەسەنددان، دڵی کەسێ بۆ شتێ راکیشان، شت لای کەسێ خۆشەویست تر کردن.

تان (ن) tan
رایەڵ.

تان (ن) tan
ب (تەیمان).

تانجی (ن،نا) tancî
بۆنچیی، تاجیی، تاژی.

تانجیی پیغەمبەر (ن.جج) tancîy pêxember
ب (ئەسپی پیغەمبەر).

تانجییەوان (ن) tancîyewan
سەگەوان.

تان دەرکەوتن (کتن) tanderkewtin
پووان، تان وپۆدەرکەوتن، کۆن بوون.

تانشین (نک) tanšîn
خلت، خلتە، خلتەوخەوال، جرم، ملت، ملتە.

تانشین بوون (کتن) tanšîn bün
خلتەنیشتن، نیشتن (خلتەوخەوال)، نیشتنە بێخ.

تانک (ن.س) tanik
رەواندن، رەواندنی، قەلارەوان.

تانکور (ئان) tankor
ب (بەدنمەک / ١).

تانگ (ن) tang
ب (تەگبیر).

تانۆک (ن) tanok
ب (تەیمان).

تان وپۆ(ن) tanwpo
رایەڵ وپۆ (جۆلایی).

تان وپۆ (ن) tanwpo
بنەچە، بنەچەو رەگەز، رەگەز.

تان وپۆ ئاوریشم (ئان) [١] tanwpo awrîšîm
رەسەن، وەجاغزادە.

تان وپۆ ئاوریشم (ئان) [٢] tanwpo awrîšîm
جوان، قەشەنگ، نازین.

تانووت (ن) tanüt
تانە، توانج،تەشەر، تیلە، تیلەوتوانج، پلار، سەرزەنشت.

تانووت لێ دان (کتپ) tanüt lêdan
تانەتێگرتن، تانەلێدان، توانج تێگرتن، توانج لێدان، تەشەرهاویشتن، تیلەوتوانج تێگرتن، تیلەوتوانج لێدان، خەوش لێ دۆزینەوە، سەرزەنشت کردن، هەڵەلێ دۆزینەوە، پلارتێ گرتن، پلارهاویشتن.

تانە (ن) [١] tane
ب (تانووت).

تانە (ن) [٢] tane
نیشانەی پێگەیشتنی میوە.

تانە (ن) [٣] tane
پەڵەی سەربیلبیلەی چاو، خاڵی سپیسەر گلینەی چاو.

تانە (ئان) [٤] tane
چاک، خاس، نوێ.

تانە لێ دان (کتپ) tane lêdan
ب (تانووت لێدان).

تانە یچەژی، نایزانی (ند) taneyçejî, nayzanî
تانەیخۆی نازانی تامی چییە، تاتاقی نەکەیتەوەنازانی چۆنە....

تاو (ن) [١] taw
باران وتۆف، بارانەی توند، تەووژم، رەهێل، رەهێلە (باران، تەرزە، بەفر)، لیزمە (باران).

تاو (ن) [٢] taw
تاڵ، داو، هەودا (دەزوو).

تاو (ن) [٣] taw
پەلە، پەلەپەل، توندیی، تیژیی، خێرایی، گورجیی، گوژم، گوژمە، لەز، هنجر، هەشتاو.

تاو (ن) [٤] taw
چاخێکی کورت، چرکە، خول، دەم، کاتێکی کەم، گاف، گاو، ماوەیەکی کورت، سات، مەودایەکی کورت.

تاو (ن) [٥] taw
تین، سۆڵە، گەرما، گەرمایی.

تاو (ن) [٦] taw
پەرۆش، سوێ، کز، کزە، کەسەر، جخار، جەخار، بوشکوول.

تاو (ن) ٧ taw
کڕ، گڕویف، گەف.

تاو (ن) ٨ taw
پال، تیز، هان، هانەهان.

تاو (ن) ٩ taw
باک، ترس، سام، ساو.

تاو (ن) ١٠ taw
خۆر، خۆرەتاو، ڕووناکیی‌ڕۆژ، ڕووناکیی وتینی ڕۆژ، هەتاو.

تاو (ن) ١١ taw
پرتەو، ڕۆشنایی، ڕووناکیی، ڕوونامیی.

تاو (ن) ١٢ taw
تابشت، تابوشت، تاووشت، ووڕینگ.

تاو (ن،پز) ١٣ taw
ب (تا).

تاو (ن) ١٤ taw
با، پیچ، خول، لوول.

تاو (ن) ١٥ taw
چوارناڵە، غار، لنگ.

تاوان (ن) ١ tawan
پیازە، تۆبال، سووچ، سەوس، گوناە،گوناسە، وەبالبەزە ، وەبال.

تاوان (ن) ٢ tawan
بژارە، پاداش، پاداشت.

تاوان (ن) ٣ tawan
بەئاوکردن، تاواندنەوە، تاوانن، تاواننەوە، تواندنەوە، کردن بەئاو (لەڕەقییەوە بۆ شلیی).

تاوانبار (ئان) tawanbar
تاواندار، تاوانکەر، سووچدار، گوناهبار.

تاوانبارکردن (کتپ) tawanbarkirdin
تاوان خستنەپاڵ، سەوس دانەپال، گوناهبارکردن، گوناە خستنەئەستۆ، وەبالبەزەکردن، تاوان بەسەرداهێنان، گوناە بەملدا هێنان.

تاوان خستنە پاڵ (کتپ) tawan xistine pal
ب(تاوانبارکردن).

تاوان دان (کتپ) tawan dan
بژاردن، پاداش دانەوە، خەرامانەدان.

تاواندن (کتپ) tawandin
ب (تواندنەوە).

تاواندنەوە (کتپ) tawandinewe
ب (تواندنەوە).

تاواندەر (ن) tawander
ببژێر، بژێرەر، خەرامانەدەر.

تاوانکار (ئان) tawankar
چەپکەر، خوێرت، خوێن مژ، زاڵ، زۆردار، ستەمکار، ستەمگەر.

تاوان کردن (کتپ) tawan kirdin
بەتاوان هەستان، سووچ کردن، سەوس کردن، گوناە کردن.

تاوانن (کتپ) tawanin
ب (تواندنەوە).

تاواننەوە (کتپ) tawaninewe
ب (تواندنەوە).

تاوانی گەورە (ن) tawanîgewre
تاوانی نالەبار، کرداری نالەبار.

تاوانینەوە (کتپ) tawanînewe
ب (تواندنەوە).

تاوبوون (کتن) tawbûn
تەفرەبوون، دەست بەزاخداچوون، دەسخەڕۆبوون، فریوخواردن.

تاوتاو (ئاک) tawtaw
تاوتاوە، جارجار، ناوبەناو.

تاوتوان (نک) tawtwan
هێزو تەوژم، هێز ودەسەلات.

تاوتۆف (ن) tawtof
ب (ئاخۆران / ٢).

تاوتووکردن (کتپ) ١ tawtükirdin
بەقەدیەک لێ کردن، هاوتاکردن، هاوکێشانە کردن.

تاوتووکردن (کتپ) ٢ tawtükirdin
ئامادەکردن، تەبارکردن، سازدان، سازکردن.

تاوتووکردن (کتپ) ٣ tawtükirdin
لێک دانەوە وبیر لێکردنەوە.

تاوتووکردن (کتپ) ٤ tawtükirdin
ئەمدیو وئەودیوکردن، هەڵگر وداگیرکردن.

تاوتوی (ن) tawtwî
ب (ئاخۆران / ٢).

تاودان (کتپ) ١ tawdan
خستنەئیش، خستنەکار، خستنەگەڕ (مرۆڤ).

تاودان (کتپ) ٢ tawdan
بزاوتن، پاڵ پێوەنان، بزواندن، جووڵاندن، خستنەسەر فاکە وفیکە، ڕەندکردن، دڵزاکردن، زات خستنەبەر، فیت دان، قاودان، گاڵ دان، گەرم کردن (کەسێ)، وەندکردن، هان دان، تاوکردن.

تاودان (کتپ) ٣ taw dan
پشت قایم کردن، پشت گرتن، پشتگیریی کردن.

تاودان (کتپ) ٤ taw dan
خول دان، گێچ دان، گێژدان.

تاودان (کتپ) ٥ taw dan
بادان، پێچ دان (پەت)، ڕستن (موو).

تاودان (کتپ) ٦ taw dan
تەرات نیان، تەڕاتێن پێکردن، خستنەغار، غار پێ کردن، غاردان.

تاودان (کتن) ٢ taw dan
خول خواردن، گەڕان، گێژخواردن.

تاودان (کتپ) ٨ taw dan
سوورکردنەوە، سوورەوەکردن(گۆشت بەئاگر).

تاودەر (ن) tawder
بزوێنەر، پاڵ پێوەنەر، تێژکەر، تێژوەکەر، خێراکەر (مرۆڤ)، گالدەر، هاندەر.

تاوسەندن (کتن) ١ tawsendin
تاوگرتن، سووربوونەوە، سوورەوەبوون، گەرم بوون، هاتنەتاو.

تاوسەندن (کتن) ٢ tawsendin
داگرسیان، داگیرسان، گڕلێ بەرزبوونەوە (ئاگر).

تاوکردن (کتپ) ١ tawkirdin
تەفرەدان، خستنەسەر فاکە وفیکە، فریودان، لاس دان، لەخشتەبردن، هەڵخەڵەتاندن.

تاوکردن (کتپ) ٢ tawkirdin
دابین کردن، قایل کردن، هێنانەباوەڕ.

تاوکردن (کتپ) ٣ tawkirdin
ب (تاودان).

تاوگرتن (کتن) tawgirtin
ب (تاوسەندن).

تاوگە (ن) tawge
ب (تافگە).

تاوڵ (ن) tawl̲
بارگە، چادر، خێوەت.

تاولە (ن) ١ tawl̲e
ب (تەویلە).

تاولە (ن.رو) ٢ tawl̲e
گژنیژ، گژنیژە، کشنیژە:
١- تاولە کێوبلە، تاولە کێفیلە، گژنیژە ڕێوی.
٢-تاولە سەوزیلە، گژنیژەسەوزە.

تاولێ هاتن (کتن.کتپ) ١ tawlê hatin
ب (تا لێ هاتن).

تاولێ هاتن (ند) ٢ tawlê hatin
بێئارام بوون، بێتاقەت بوون، تالێ هاتن.

تاونیان (کتپ) tawnîyan
بەرەودوانان، تارنیان، تەرەدوا، نیان، ڕاوەدوونان.

تاووت (ن) tawût
ب (تابووت).

تاووتوان (ن) tawûtwan
بگەود، بۆکە، زەبر، هێز.

تاووتۆف (ن) tawûtof
لێزمە (باران).

تاووشت (ن) tawûšt
بەرگە، تاو، تاقەت، توانایی، وورینگە، ووزە، هێز.

تاووشت نەمان (کتن) tawûšt neman
بەزیین، وازلێ هێنان، وازهێنان، تابوشت نەمان.

تاووڵ (ن) tawûl̲
چادر، دەوار، دەواری ڕەش، ڕەشماڵ.

تاوەتا (ئان) taweta
تابەتا، تاکەوتاکە، لنگاولنگە، ناجۆر.

تاوەسووت (ئان) tawesût
ب (تاوەگاز).

تاوەگاز (ئان) tawesût
تاوەسووت، لەبەرهەتاو سووتاو (پێستی مرۆڤ)، هەتاوە سووت، هەتاویردوو، هەتاوەگاز.

تاویان (کتپ) tawyan
ب (تواندنەوە).

تاویانەوە (کتن) tawyanewe
ب (توانەوە).

تاوێر (ن) ١ tawêr
تاویار، گابەرد.

تاوێر (ن) ٢ tawêr
قەلا، هەتار.

تاوێر (ن) ٣ tawêr
ب (ئاسیێو / ٦).

تاوێر گل کردنەوە (ند)
tawêr gil kirdinewe
دەست دانەنیشێکی گران، دەست دانەکارێکی نارەحەت.

تاوین (کتن) tawîn
ب (توانەوە).

تایبەتیی (ئان) taybetî
تاویەتیی، تایوەتیی، خۆسەر، خۆماڵ، دانسقە.

تای زەیستان (ن.پز) tayzeystan
تاڵ، زەیستانە تا، هاڵ (ژن).

تایە (ن) ١ taye
پێچکە، تایەر، تەگەر، تەگەلەکە، ڕەوڕەوە.

تایە (ن) ٢ taye
کومەلە(ئالف یان ئالیک)، گزرەگیا.

تایە (ن) ٣ taye
شارا، مەلۆ.

تایەفە (ن) tayefe
بنەتۆم، بنەتوو، تیرە، گرۆ، ناوپشتە، هۆز.

تایەن (ئان) ١ tayen
بەرەلا (مرۆڤ).

تایەن (ئان) ٢ tayen
بێوەی.

تایەن (ئان) tayen
بەدبەخت، بێبەخت، بێشانس، نەگبەت.

تایەن [2] (ئان) tayen
بوودەلە، بەلەنگاز، بێدەسەلات.
تبل (ن.کی) tibil(ki)
ب (پەنجە).
تخل [1] (ئان) tixil
زلزلێ کراو، کەنەفت (مرۆڤ).
تخل [2] (ئان) tixil
لەپێش چاوکەوتوو، ناپەسند، ناپەسەند، نگریس، نگەریس.
تخون (ن) tixün
ب (توخن).
تخون کەوتن (کتپ) tixün kewtin
ب (توخن کەوتن).
تخووب (ن) tixüb
جام، جامولکە، کاسە.
تراد (نک) tirad
ب (ئەسکل).
ترار (ن.کی) tirar(ki)
حاجەت، دەوری، قاپ.
تراز [1] (ن) tiraz
گیرە، ماووش.
تراز [2] (ئان) tiraz
ب (بەرین).
تراز [3] (ن) tiraz
شاوولی بەنا.
ترازان (کتن) tirazan
بەربوون، ترازیان، چورتیان، دەرچوون، لەجێی خۆ دەرچوون، لێک بەربوون، لێک ترازان.
ترازاندن [1] (کتپ) tirazandin
دەرپەڕاندن، دەرهێنان، لابردن، لەجێی خۆ دەرهێنان.
ترازاندن [2] (کتپ) tirazandin
ئاواڵەکردنەوە، کردنەوە، وازکردن.
ترازاو (ئان) tirazaw
دەپەڕاو، دەرهاتوو، لابراو، لەجێی خۆدەرهاتوو، لە شوێنی خۆی دەرچوو.
ترازوو [1] (ن) tirazü
تەرازوو، شایان.
ترازوو [2] (ن.ش) tirazü
تەرازوو، دووبرا، دووبراڵە، دووپەیکەر.
ترازوو [3] (ئان) tirazü
بەرامبەر، بەرانبەر، تەرازوو، هاوسەنگ، هاوکێش.
ترازووباز (ئان) tirazübaz
فێڵباز، ناراست.
ترازووبازی (ن) tirazübazî
تەرازووبازی، فێڵبازی، ناراستی.

ترازیان [1] (کتن) tiraziyan
ب (ترازیان).
ترازیان [2] (کتن) tiraziyan
چورتیان، خلیسکان، هەڵخلیسکان.
ترازیان [3] (کتن) tiraziyan
ب (بەزیین / ١).
ترازیان [4] (پ) tiraziyan
ب (بیجگە).
تراش (ن) tiraš
ب (تەراش).
تراش (ن) tiraš
نەخش (لەسەردار یان سەدەف).
تراشە (نک) tiraše
ب (تەلاش).
تراشین (کتپ) tirašîn
ب (تاشین).
ترافانن [1] (کتپ) tirafanin
رفاندن، رفانن، رەفانن، فراندن، فرانن.
ترافانن [2] (کتپ) tirafanin
شاردنەوە، ڤەشاردن، وەشاردنەوە.
ترافیاگ [1] (ئان) tirafiyag
تارکراو، تاریاگ، ترافیدە، دوورخراو، دوورخراوە، دوورخراوینراو، دوورەوەخراو.
ترافیاگ [2] (ئان) tirafiyag
ب (بەلەسە).
ترانە (ن) tirane
قەشمەری، گاڵتە، گاڵتەوگەپ، یاری ومەزاق.
تراو [1] (ن.کل) tiraw(kl)
سەرچاوە، سەرۆچاوە، کانی.
تراو [2] (ن.پز) tiraw
ب (ئارسم / ١).
تراو [3] (ئان) tiraw
ترنگ، روون، شل.
ترپ [1] (ن.رو) tirp
ب (توور).
ترپ [2] (ن) tirp
ب (ترپە).
ترپ [3] (ن) tirp
تەووژم، گوڕ.
ترپۆکە (ن.رو) tirpoke
شێلم.
ترپە (ن) tirpe
ترپ، تەپە، خشپە.
ترپەترپ [1] (ن) tirpe tirp
ب (پتاپت).

ترپەترپ (ن) ٢ tirpe tirp
ترپ وهوور، تەپتەپان، تەپەتەپ، زرمە زرم، زرم وهوور.
ترپەکردن (کتن) tirpe kirdin
ب (پرتەکردن).
ترپ هوور (ن) tirp whūr
ب (ترپەترپ).
ترپە کردن (کتپ) tirpe kirdin
ترپ وهووڕکردن، تەپە تەپ کردن، زرمەزرم کردن.
ترتره (ئان) tir tire
دریژ وقەڵەو، زەبەلاح، قووچ، قەڵەو وبالآبەرز، کەتێ، مرۆڤی دریژ داهۆڵ.
ترخه (ن.پز) tirxe
ب (تورخه).
ترس (ن) tirs
ئەنیش، باک، ترسه، خوریه، سام، ساو، سل، گوریه.
ترسان (کتن) tirsan
بزدان، بزدیان، بێزاووریی بوون، پەرواکردن، ترس گرتن، ترس لێ نیشتن، ترس بەسەرداهاتن، ترسیان، تۆقین، تووشی خوورپەبوون، دڵ لەرزان، دڵ هاتنەلەرزین، زراوچوون، زەنەق چوون، زەهلەچوون، زارەترەکە بوون، سام گرتن، سام لێنیشتن، کەم دلیی بوون، وورەبەردان.
ترساندن (کتپ) ١ tirsandin
بزاندن، ترس خستنەبەر، ترس خستنەدڵەوە، تۆقاندن، سام خستنەدڵ، زراوبردن، زەنەق بردن، زارەترەکە کردن.
ترساندن (کتپ) ٢ tirsandin
دەستەوخەنجەر راوەستان، هەرەشەکردن، هەرەشەلێ کردن، هەرەوگیف کردن، گەف لێ کردن، گورەشەکردن.
ترساو (ئان) tirsaw
ترساگ، تۆقیو، سام لێ نیشتوو.
ترساوەر (ئان) tirsawer
ب (ترسێن).
ترس گرتن (کتن) tirs girtin
ب (ترسان).
ترس لێ نیشتن (کتن) tirs lê nîştin
ب (ترسان).
ترسناک (ئان) tirsnak
بەسام، پرسام، سامدار، سامناک، بەترس، بەرچاف، ترسێن.
ترس نانه بەر (کتپ) tirsnaneber
ب (ترساندن).
ترسنۆک (ئان) tirsnok
بزدۆک، بەزدۆنەک، بێدڵ، بێزات، بێزاوور، ترساو، تۆقاو، تۆقیو، دڵ لەرزۆک، سام گرتوو، سام لێنیشتوو، کەم دڵ، کەم زات، کەم زاوور، قوون فره.
ترسنۆکی (ن) tirsnokî
بێزاتیی، بێزاووریی، کەم دلیی، کەم زاتیی، قوون فرەهیی، قوون فرەیی.
ترسە ترس (ئاک) tirse tirs
بەترسەترس، بەترس ولەرزەوە، بەوپەڕی هوشیاری یەوە.
ترسیان (کتن) tirsiyan
ب (ترسان).
ترسێن (ئان) tirsên
ترساوەر، ترس هاوەر، ترسینەر، ترسێن، زات بەر، زاووربەر، سامدار، بزدینەر، بڤە، تۆقێنەر.
ترش (ن.رو) ١ tirş
١- تش، تووتم، سماق.
٢- هیشووەترش، ترشی کوتراو.
ترش (ئان) ٢ tirş
میوەی: رەق، سەوز، کاڵ، کرچ، نەگەییو.
ترش (ئان) ٣ tirş
تام ترش، تام لیمۆندۆزیی، تام ترنج، تام نارنج.
ترش (ئان) ٤ tirş
پەرۆشدار، خەفەتبار، خەمبار، خەموار، دڵ تەنگ.
ترش (ئان) ٥ tirş
ب (ترشاو).
ترش (ئان) ٦ tirş
تووش، توند، توندوتیژ، تورش، رووتاڵ، رووترش، رووگرژ، ناوچەوان ترشاو، ترشاو.
ترشان (کتن) ١ tirşan
بۆکردن، بۆن کردن، تام تیکچوون، تام گۆڕان، ترش بوون، ترشەلۆکە بوون، تورشیان، تیکچوون (تام وبۆنی خواردن)، ترشیین، کۆن بوون (خواردن)، گەنگ بوون.
ترشان (کتن) ٢ tirşan
ب (پەندەمووس کردن).
ترشاندن (کتپ) tirşandin
ترشانن، ترش کردن، ترشگانن.
ترشاو{خواردەمەنی} (ئان)
tirşaw (xwardemenî)
تام ترش بوو، تام گەڕاو، تام گۆڕاو.
ترشاو (ن) tirşaw
ئاوی کان.
ترشاو{رووخسار} (کتن) tirşaw(rūxsar)
ب (ترش).
ترش بوون (کتن) ١ tirşbūn
تام ترش بوون.

ترش بوون (کتن) ٢ tiršbün
ترشـان، ترشـیان،کف کـردن، هـەلاتن، هـەلهاتن (هەوير).
ترشته (ن) tiršbün
ب (تەشوێ).
ترش کردن (کتپ) tirškirdin
ب (ترشاندن).
ترشکه (ن،رو) tirške
ب (ترشۆکه).
ترش وتال (ئان) tiršwtal
مۆن، مۆن وگرژ.
ترش وشیرین (ئان) tiršw šîrîn
مێخۆش (هەنار).
ترشۆکه (ن،رو) tiršoke
ترشکه، ترشۆکه، تروشکه، تورشینکه، تورشینکه.
ترشه لۆکه {خواردن} (ئان) ١ tiršelok (xwardin)
ب(ترشاو).
ترشه لۆکه (ن) ٢ tiršelok
ترشیی، تام ترشیی، ترشیتیی.
ترشه لۆکه بوون (کتن) tiršelokbün
ب (پرکێ هەلهێنان).
ترشیات (ن) tiršiyat
سەوزەی لەناوسرکەدا خۆش کراو.
ترشیاگ{خواردەمەنیی} (ئان) tiršiyag (xwardemenî)
ب(ترشاو).
ترشیان (کتن) tiršiyan
ب (ترش بوون).
ترشیی (ن) ١ tirši
توندوتیژیی، ڕووگرژیی، گرژیی، مۆنیی.
ترشیی (ن) ٢ tirši
ب (ترشەلۆکه).
ترشیتی (ن) tiršêtî
ب (ترشەلۆکه).
ترفەل (ئان) tirxel
خاووخلیچک، شلەپەته، ول ووله.
ترفال (ن) tirfal
ب (تلپه).
ترفه (ن) tirfe
ب (ترپه).
ترک (ن) tirk
ب (تورک).
ترکزه (ئان) tirkize
ب (بفه).

ترکه وجوول (ن،کل) tirkwcül(kl)
جم وجۆل، جووله جوول، فـرت وجـرت، فرکەفـرک، فرک ومووڕ، گورجیی، توندوتیژیی (جووله).
ترکه وجوول کردن (کتن،کل) tirk wcül kirdin(kl)
توندوتیژبوون، جم وجۆل کردن، جووله جـوول کـردن، فـرت وجـرت کردن، فرک ومووڕ کردن، فرکەکردن، گورج بوون.
ترکەدان (کتن) tirkedan
بەدلدا هاتن، دل خەبەردان.
ترکەش (ن) tirkeš
ب (تەنیشت).
ترکیان (کتن) tirkiyan
ب (ترەکان).
ترگژۆک (ن) tirgjok
ب (تەرزەلوکه).
ترمه (ن) tirme
ب (پشتێن).
ترنجان (کتن) tirincan
تێچوون، تێچەسپ بوون، تێگیربوون.
ترنجاندن (کتپ) tirncandin
ترنجیان، تێترنجاندن، تێ چەسپاندن، تێگیر کردن، لێ چەسپ کردن.
ترنجۆ (ئان) tirinco
ب (تیژ).
ترنگ (ن) ١ tiring
کاری دەنگ دانەوه، کارادەنگ فەدان.
ترنگ (ن) ٢ tiring
ب (پایه).
ترنگ (ن) ٣ tiring
ب (تراو).
ترنگ (ن) ٤ tiring
دەنگی دل، شوار، شوارق، نەبز، نەزله، نەزم، پـرتەی دل.
ترنگانن (کتن) tiringanin
تەرەنگانن، لێدان (پرته، دل).
ترنگه کردن(کتن،کتپ) tiringekirdin
ب (تروسکان).
ترنگه هاتن (کتن،کل) tiringe hatin(kl)
ب(ترنگەکردن).
تروسکه (ئان) ١ tirüsk
چالاک، چوست.
تروسکه (ن) ٢ tirüsk
بریسکه، ترنگه، تروسکایی، ڕووناکییەکی کەم.
تروسکان (کتن) tirüskan
ترنگـەکردن، ترنگـەهاتن، تروسـکانەوه، ڕووناکیی

دلەوە (بەكزیی).

ترووسكاندن {چاو} (كتپ) tirûskandin(çaw)
ب (ترووسكان).

ترووسكایی (ن) tirûskayî
ب (ترووسك).

ترووسكە (ن) tirûske
بریسكە، ترویسكایی، ترووكایی، ترووكە.

ترووسكەترووسك (ن) tirûske tirûsk
بریسك وهوور.

ترووسكەدار (ئان) tirûskedar
بروسكەدەر، بریسكەدار، بریقەدار، برەوش، تریفەدار، درەخشندە، گەش، ورشەدار.

ترووسكەكردن (كتن) tirûskekirdin
ب (بریسكانەوە).

ترووقاندن (كتپ) tirûqandin
ترووقانن، ترووقیان، رەتاندن.

ترووقیان (كتن) tirûqiyan
راكردن، شكان (بەرامبەر دوژمن).

ترووكان {چاو} (كتپ) tirûkan(çaw) 1
ب (ترووكاندن).

ترووكان (كتپ) tirûkan 2
ترووكاندن، ترووكانن، لەت كردن.

ترووكاندن {چاو} (كتپ) tirûkandin (çaw) 1
پرتەپرت پێ كردن پتاندن، پتانن، ترووكان، چاوبەیەكدادان، چلاندن، هەڵبرین ودانان (پێلوی چاو).

ترووكاندن (كتپ) tirûkandin 2
ب (ترەكاندن).

ترووكاندن (كتپ) tirûkandin 3
دەست بەپەلەپێكەدامێنان (چەك).

ترووكە (ن) tirûke
پرتە، پرتەپرت، چلە.

ترووكەكردن (كتن،كتپ) tirûke kirdin
ب (ترووكاندن).

ترووم (ئان) tirûm
١- رەسەن. ٢- رۆشنبیر.

ترهاندن (كتپ) tirhandin
ب (پالاوتن).

ترەختە (ن) tirexte
ب (بڕبڕە / ١).

ترەقە (ن) tireqe
ب (تریقە).

ترەقیان (كتن) tireqiyan
ب (تریقانەوە).

ترەك (ن) tirek 1
درز، شەق، قلیش.

ترەكان (كتن) tirekan 2
ترەكین، ترەكیان، تركین، درزبردن، درزتێبوون، درز تێكەوتن، درزدان، قلیشان.

ترەكان (كتن،كتپ) tirekan 3
بێچوو بوون، ترەكیان، ترەكین، زان، زاووزێ كردن، زایین (دەلەسەگ...)، زەوو زوو كردن.

ترەكان (كتن،كتپ) tirekan 4
سەر لەهێلكەجووقان، هەڵهاتن، هەڵهێنان، ترەكاندن.

ترەكان (كتن) tirekan 5
ترەكین، پشكووتن، گژپكەكردن، گوپیتەكردن، چرۆ كردن.

ترەكاندن (كتپ) tirekandin
تركیان، ترەكانن، درزتێ خستن، درزتێ كردن، قەڵەشاندن، قلیشاندن.

ترەكین (كتن،كتپ) tirekîn
ب (ترەكان).

ترەكینەوە (كتن) tirekînewe
لێ دووركەوتنەوە، وازلێ هێنان، هاتوچۆ نەكردن.

ترەو (ن) tirew 1
خەزنە، خەزێنە، گەنج، گەنجینە.

ترەو (ن،رو) tirew 2
ب (توور).

ترەوانە (ن) tirewane
ب (باربوو).

ترەوكە (ن،رو) tirewke
خەرتەلە.

ترەوەژە (ن،م) tireweje
كوركورە، كۆللارە.

ترياك (ن) tiryak
تلیاك، كەتیرەی ڕووەكی خاشخاش.

ترياكخۆر (ن) tiryak xor
ب (تلیاكخۆر).

تریان (ن) tiryan
تریانە، ترین، تلیان، سەبەتە، قوولینە.

تریت (ن) tirît
تەریت.

تریت كردن (كتپ) tirît kirdin
ب(پرواندن).)

تریز (ن) tirîz
ب (درز).

تریسكان (كتن) tirîskan
ب (بریسكانەوە).

تریسكە (ن) tirîske
ب (بریقە).

تریشقه (ن) tirîşqe
بروسکه، چه‌خماخه، هه‌وره بروسکه، هه‌وره‌تریشقه.
تریشکه (ن) tirîşke
ساردوسڕیی.
تریفه (ن) tirîfe ¹
بریقه، ڕه‌وش، ڕه‌ونه‌ق.
تریفه (ن) tirîfe ²
شه‌وقی مانگ، ورشه، ورشه‌ی مانگ، تریوه.
تریفه تێ که‌وتن (کتن) tirîfe tê kewtin
تینوو بوون.
تریفه کردن (کتن) tirîfe kirdin
ب (تریوه کردن).
تریڤان (کتن،کی) tirîvan(ki)
ب (پرقیین).
تریقانه‌وه (کتن) tirîqanewe
دانه قاقای پیکه‌نین.
تریقه (ن) tirîqe
پریکه، ترقه، تریفه، قاقا، تریقه تریق.
تریق وهوور (ن) tirîqw hûr
تریقه‌تریقه، پیکه‌نینی به‌رز وزۆر.
تریق وهوور هاتن (کتن) tirîqwhûr hatin
ب (پیکه‌نیین).
تریقه (ن) tirîqe
ب (پیکه‌نین).
تریقه کردن (کتن) tirîqe kirdin
ب (پیکه‌نیین).
تریکاندن (کتن) tirîkandin
تریکه‌دان، قیژاندن، هاوار کردن.
تریکه (ن،کل) tirîke(kl)
قیژه،هاوار
تریکه‌دان (کتن،کل) tirîke dan
ب (تریکاندن).
تریوه (ن،کل) trîwe(kl)
ب (تریفه).
تریوه‌کردن (کتن،کل) trîwe kirdin(kl)
تریفه‌کردن، تریفه‌هاتن.
ترێ (ن،می) trê
ئه‌نگور، تره، تریی.
ترێچه (ن) trêçe
پاپۆر، واپۆر.
ترێقه (ن) trêqe
ب (تریقه).
تڕ (ن) tir
با، باویژ (که به‌ربدرایه‌وه ده‌نگی لیوه‌بێ)، تیز.
تڕاڵ (ئان) tiral
تـڕ ته‌پـان، تروته‌پـان، ته‌مـه‌ڵ، تـه‌وه‌زه‌ڵ، ســست، سلپ.
تڕاندن (کتپ) tirandin ¹
١- زۆرنیش پێ کردن، له‌ژێر ئیشدا پساندن.
٢- زه‌بوون کردن. ٣- زیان پێ‌دان، زیان پێ گه‌یاندن(به‌که‌سێ).
تڕاندن (ئد) tirandin ²
١- په‌ک خستن، له‌کارخستن.
٢- ئالۆز کردن، شپرزه‌کردن.
٣- بۆڕدان، به‌سه‌ردازاڵ بوون.
تڕانکێش کردن (کتپ) tirankêş kirdin
بـاری گه‌وره‌پـێ گواسـتنه‌وه بـاری گـه‌وره خستنه‌سه‌رشان.
تڕبڕان (کتن) tir biran
پایه‌نزم بوون.
تڕبڕین (کتپ) tirbirîn
لووت شکاندن، له‌گه‌ف خستن.
تڕتڕۆکه (ن) tir tirok
ب (سووریـنچک).
تڕته‌پان (ئان) tirtepan
ب (تڕاڵ).
تڕهێوا (ئسپ) tirhêw ! ¹
بڕواناکه‌م!، وانییه!.
تڕهێو (ن) tirhêw ²
ئاخاوتنی بێ جێ، ووته‌ی بێ سه‌روبه‌ر.
تڕزل (ئان) tirzil
باغر، بایی، به‌پڕو تۆپ، بـه‌فیز، به‌ده‌عیه‌و ده‌مار، بـوغزا، خۆبه‌شت زان، فیـز زل، لـه‌خۆگۆڕاو، لـووت به‌رز، له خۆرازیی.
تڕزلیی (ن) tirzilî
بروغی، بسته‌هیی، بوغرایی، فین، فیززلیی، گه‌نجه‌فه، لووت به‌رزیی، ترونپ، تروفین، تروتۆپ، هه‌وازه‌نگیی.
تڕزۆ (ئان) tirzo
ب (ئاگرناک).
تڕشکاو (ئان) tirşikaw
به‌شه‌مداخراو، ته‌ریق، ته‌ریقه‌وه‌کراو، شکاو.
تڕشکێن کردن (کتپ) tirşikên
به‌شه‌رمداخـستن، تـه‌ریق کردنـه‌وه، شـکاندن، شه‌رمه‌زار کردن.
تڕکه‌ن (ئان) tirken ¹
ترن، که‌سێ زۆد تڕ به‌ربداته‌وه.
تڕکه‌ن (ئان) tirken ²
ب (ترسنۆک).
تڕکه‌ندن (کتن،کتپ) tirkendin
ب (باده‌ر کردن).
تڕگ (ن) tirig
کۆز، مۆلگه.

ترلەیلی (ئان) tirleylî
بێنموود، ترکەن، هیچ وپووچ.

ترلێ دان (کتن،کتپ) tirlêdan ١
ب (ترکەندن).

ترلێ‌دان (ند) tirlêdan ٢
خۆ هەڵکێشان.

ترن (ئان) tirin
١- ب (تر لەیلی). ٢- ترکەن، چو-نە. ٣-بێ دەسەلات، هیچ لەباردانەبوو. ٤- ترسنۆک.

ترۆ (ئان) tiro
ب (ئاگرناک).

ترۆ (ئان) tiro
بەدناو، بێ ئابرو، بێئابروو، هیچ وپووچ.

ترۆکردن (کتپ) tiro kirdin ١
بەدناوکردن، بێئابڕووکردن، ئابڕووبردن، سووک کردن.

ترۆکردن (کتپ) tiro kirdin ٢
دەرکردن، وەل کردن، کردنەدەرەوە.

ترۆڵ (ن) tirol
ترولاق، شیاکە.

ترۆیی (ن) tiroî
بەدناویی، بێئابڕویی، سوکیی.

تروتفاق (نک) tirwtifaq ١
ب (بارگە).

تروتفاق (نک) tirwtifaq ٢
کەل وپەلی ناومال، شتی ناومال.

تروتوپ لێ دان (کتن) tirwtoplêdan
زیاد لەئەندازەی خۆ قەپ گرتن، فیشاڵ کردن، زۆر پێوەنان، تۆخ کردنەوە.

ترەتر (ن) tiretir
فیز، فیزو دەمار.

ترەترکردن (کتپ) tiretir kirdin
١- خۆزل کردن، خۆ هەڵکێشان بەسەر کەسێکدا.
٢- هەڵە لەخەڵک دۆزینەوە، هەڵەلێ دۆزینەوە، رەخنە لێ گرتن، گلەیی لێ کردن، سەرزەنشتیی کردن.

ترەتەپان (ئان) tiretepan
تەمەڵ، سلپ.

ترەک (ئان) tirek
داوێن پیس، ناپاک.

ترەکەلەکی (ن) tire kelekî ١
بێ بنج وبناوانیی، بێ سەروبەریی، بێ بنچینەیی.

ترەکەلەکی (ن) tire kelekî ٢
١- هەرەمەکیی. ٢- بێ هوودەیی.

ترەمەرۆ (ن،ئان) tiremero ١
تفەنگێ یان دەمانچەی خراپ، چەکێ کەخانەکانی خوراپێ.

ترەمەرۆ (ئان) tiremero ٢
بێهێز، ناتوانا.

ترەمەرۆ (ن) tiremero ٣
بێ‌هوودەیی.

ترەوراوی (ئان) tirewrawî
پرگۆ، چەناباز، زۆربلێ، سازندە، چیرەدرێژ.

ترەوژەن (ن،م) tirewjen
قەتێ، کورکور، کەرەواڵە.

تریزە (ن) tirîze
پیز، پیزیی، ژیرەوە، سمت، کەفەل.

تری گویزی کویر لە شکێنێ (پن) tirî gwêzî kwêr eškênê
زۆر بەترووفیزە، زۆر لووتی بەرزە.

تریین (کتن،کتپ) tirîn ١
ب (ترکەندن).

تریین (کتن) tirîn ٢
پایەنزم بوونەوە.

تریین (کتن) tirîn ٣
نەمان.

تزبە (ن) tizbe
ب (تەزبیح).

تژماڵ (ن،کل) tijmal(kl)
موختار (گەرەکێ، گوند..).

تژی (ن،ئا) tijî
چالەکە.

تژیی (ئان،کی) tijî(ki) ١
پڕ، تراز، کەیل.

تژیی (ن) tijî ٢
پرد.

تس (ن) tis
با، فس.

تساندن (کتپ) tisandin ١
بەسەرداتسیین، تسانن، لێپەڕیین (بالندە).

تساندن (کتپ) tisandin ٢
ژێر خستن، گلاندن.

تس دانەوە (کتن) tis danewe
١- بەزیین، شکان. ٢- پەکێ کەوتن.
٣- تابوشتی کارکردن نەمان. ٤- سەرنەکەوتن.
٥-پەشیمان بوونەوە، دەس لێ هەڵگرتن، فس دانەوە، ۋازلێ هێنان.

تسقل (ن) tisqil
کزکل.

تسقلە گورگانە (ن،رو) tisqile gurgane
تسلە گورگانە، قارچکە گورگانە.

تسکەن (ئان) tisken
١-بابەردەرەوە، تسن، فسکەن.
٢- پایەنزم، چرووک، هیچ وپووچ.
٣- بوودەلە، ترسنۆک، دڵ لەرزۆک.

تس کەندن (کتن) tis kendin
بابەردانەوە، تسیین، فس بەردانەوە.

تف (ن) tif
تفلیک، لیک، ئاوی دەم، ئاوی ناودەم.

تفاق (نک) ١ tifaq
ئازووقـە، ئەسـپاو، پێویـستیی ناومـاڵ (لەئازووقـەو شتی دیکە).

تفاق (ن) ٢ tifaq F
ئاڵف، ئالیک.

تفاندنە دەم یەک (ند) tifandine dem yek
ئاخاوتنی وەک یەک لێکردن، هـاوگفت بـوون، یـەک بوون دەربارەی شتێ.

تفاندنە ناودەم (ند) tifandine naw dem
١- دەقاو دەق ویک چوون، زۆر لەیەک چوون.
٢- دەرس دادان، کەسێ فێـرە رەوشـتێ کـردن. ٣- پـاڵ بەیەکـەوەدان، یارمـەتیی یـەکتردان، ویکـراکار، راپەراندن

تفاندنەوە (کتپ،کتن) tifandinewe
ب(تف کردنەوە).

تف بۆ ئاسمـان هـەڵ ئـەدەم ئەکەوێتـە سـەر سمێڵم، بـۆ لەرزی هەڵ ئەدەم ئەکەوێتە سەر ڕیشم (پن)
tif bo asman heledem ekewête ser smêlm, bo erzî heledem ekewête ser rîşim
کاتێ بەکاردەهێنرێ کەمرۆڤێ تووشـی دژواری یـەک بوو‌بێت.

تفت (ئان) tift
تاڵ ترش، ترشۆکە، کاڵ وکرچ، نیمچەتاڵ.

تفتیی (ن) tiftî
ترشۆکیی، کاڵ وکرچیی، نەگەییویی.

تف ڕەوەن (ن،رو) tifrewen
تفەرەوەن، تووە سوورە.

تفک (ن) tifik
سێ‌پا، سێ‌کوچکە.

تف کردن (کتپ) ١ tif kirdin
ب (تف لێ کردن).

تف کردن (کتپ) ٢ tif kirdin
نەفرین کردن.

تف کردنەوە (کتپ) tif kirdinewe
تف ڕۆکردن، تف فڕێدان، تف کردن، تف وەکردن.

تف کردنەوە (کتپ) tif kirdinewe
تفاندنەوە، تفاننەوە، تفەوکردن، تفیینەوە (دەرمان، سرکە).

تف (کە) ڕۆکرا هەڵ ناگیرێتەوە (پن)
tif ke ro kira helnagîrêtewe
مرۆڤ نابێ لەبەڵێنی خۆی پەشیمان بێتەوە.

تف لێ کردن (کتپ) tif lê kirdin
تـف لەکەسـێ کـردن (نیـشانەی سـووکیی یـان نەفرین).

تفلیک (ن) tiflîk
ب (تف).

تف ولەعلەت کردن(کتپ)
tif w le'anet kirdin
جنێوپێ دان، جوێن پێدان.

تفەک (ن) tifek
ب (تفەنگ).

تف هەڵدەی، ڕووی خۆت لەگرێتەوە (پن)
tif heldey rûy xot egrêtewe
بەکەسێک دەوترێ کەئاوی خزمێکی خـۆی بەخراپـە بەرێت.

تفەنگ (ن) tifeng Rifle, (n.).
تفەک، چەک.

تفەنگاوێژ (ن) tifengawêj Rifle range, (n.).
١- تفەنگ تەقین، مەودای برکردنی گوللـەی تفـەنگ، مەودای برکردنی چاوکاتی تەقەکردن.
٢- مەیدانی نیشانە شکاندن.

تفەنگ بە تاریکییەوەنان (ند)
tifeng be- tarîkîyewe nan
بەگۆترە لەمەبەستێک دووان، لەگۆترە ئاخـاوتن. ٢- بـێ بەڵگـە کەسـێ گوناهبـارکردن، لەخۆوەخـەڵک تاوانبارکردن، هەر لەخۆوە بڕیاردان دژی کەسێ.

تفەنگ تێ گرتن (کتپ) tifeng tê girtin
تفەنگ بەرەو رووهاویشتن، تەقەلێ کردن..

تفەنگچیی (ن) tifengçî
١- پێکاوەر، تیرئەنداز، ئیرئەناز، دەسـت ڕاسـت، لـە نیشاندەر، نیشان شکێن.
٢-پیادە، تفەنگ لەشان، سەربازی پیادە.

تفەنگ داگرتن (کتپ) tifeng da girtin
فیشەک خستنەبەر (تفەنگ).

تفەنگساز (ن) tifengsaz
چەخماخساز،فیشەکساز

تفەنگ هاویشتن (کتپ) tifeng hawîştin
تفەنگ تەقاندن.

تفەوکردن (کتپ) tifew kirdin
ب (تف کردنەوە).

تفیینەوە (کتپ) tifînewe
ب (تف کردنەوە).

تڤر (ن،ر،کی) tivir(ki)
ب (توور).
تڤلیک (ن،م،کی) tivlîk (ki)
ب (پۆڕ).
تک (ن) tik 1
چک، کەم.
تک (ن) tik 2
تکە، دلۆپ، دلۆپە، پالفت، چۆڕە.
تک (ن،کل) tik(kl) 3
١- ئەوپەڕ، کۆتایی. ٢- بەرزترین پلە، پۆپە، لوتکە. ٣- مۆلەکە، ناهەمواریی.
تک (ن) tik 4
سەر، نووک، نیش.
تک (ن) tik 5
شکۆ، شەرم.
تک (ن،کل) tik(kl) 6
ژەم (دەرمان).
تک (ن،کل) tik(kl) 7
کۆلەکەی لووت.
تک (ن) tik 8
بەرد، تاویر، سەنگ، کوچک.
تک (ن) tik 9
ب (تبل).
تکا (ن) tika
خوایشت، هیوا، هیواداریی.
تکاکار (ن) tikakar 1
تکاکەر، خوازۆک، خوازەر، بەرەڤان، دەم بەپارانەوە.
تکاکار (ن) tikakar 2
ب (بەرەڤان).
تکاکردن (کتپ) tikakirdin
خوازتن، خوایيشت کردن، داواکردن (بەڕێزەوە)، بەرەوانی کردن، پارانەوە.
تکاکەر (ن) tikaker
ب (تکاکار).
تکان (کتپ،کتن) tikan
تکەکردن، دلۆپە داوان، دلۆپەکردن.
تکاندن (کتپ) tikandin
تکانن، دلۆپاندن (بەهۆی گەرمیەوە).
تکانن (کتپ) tikanin
ب (تکاندن).
تکانەوە (کتن) tikanewe
چۆڕانەوە (بەبەردەوامیی).
تکت (ن) tikit
بلیت، تیکت، کۆپۆن.

تکدار (ئان) tikdar
تکن، نووک تیژ، نووک درێژ.
تکە وتاس چوون (کتن) tikwtas çûn
تاسان، لەتک وتاسەوەچوون، ماندوو بوون، هەناسە گیران، هەناسە لەبەر بڕان.
تکە (ن) tike
ب (تک).
تکە تک کردن (کتن) tike tik kirdin
دلۆپەدلۆپ کردن، یەک لەدوای یەک تکەکردن.
تکە کردن (کتن) tike kirdin
دلۆپەکردن، دەڵاندن، چۆڕان، تکان، لێچوون (ئاو..).
تگر (ن) tigir
ب (تەرزە).
تگڵ (ن،ئا،ئس) tigil
ب (بەران).
تگە (ن،ئا) tige 1
تەچە، تەژە، تەکە، حەچە، سابرین، نێریی.
تگە (ن) tige 2
تەگە، کاری هاتنەتگە (ئاژەڵی شیردەر)، {ئارەزووکردنی مێچکەی ئاژەڵ بۆ نێرەکەی}.
تگە گرتن (کتن) tige girtin
١- جووت گرتن (لەگەڵ مێچکە)، جووت بوون (نێرو مێی ئاژەڵ). ٢- ئاووس بوون (ماڵات).
تال (نج) tal
پل، تلۆر، تلێر، خل، خلۆر، خلێر، گل، گلۆر، گلێر.
تلار (ئان) tlar
ب (تەمەڵ).
تلان (کتن) tilan
تلێران، تلێرەوبوون، تلێربوونەوە، گلان، گلێران، گلیان.
تلاندن (کتپ) tilandin
ب (تک پێدان).
تلاندنەوە (کتپ) tilandinewe 1
پان کردنەوە، پان وەکردن.
تلاندنەوە (کتپ) tilandinewe 2
پلاندن، پلانن، پلاننەوە، تلانن، تلاننەوە، تل پێدان، گلاندن، گلانن.
تلانن (کتپ) tilanin
ب (تلاندنەوە).
تلاننەوە (کتپ) tilaninewe
ب (تلاندنەوە).
تلانەوە (کتپ) tilanewe
ئەمدیوئەودیوکردن، تل خواردن، گەوزان.
تلاو (ئان) tilaw 1
تل کراوە، تلەوەکریاگ، تلیاگ، گلاو، گلۆرەوەبوو،

گلیاکێ.
تلاو (ئان) ٢ tilaw
بلکیاکێ، بلکیاو، تلیاکێ، گرفتار، گیرۆدە.
تلاوتل کردن (کتپ) tilaw tilkirdin
تلان، خلۆر کردنەوە، گلۆرکردنەوە.
تل بوونەوە (کتن) ١ til bünewe
بەربوونەوە، بەرەوەبوون، تل خواردن، کەفتنەخوارەوە، کەوتنەخوارەوە (بۆسەر زەوی).
تل بوونەوە (کتن) ٢ tilbünewe
خزان، خشان.
تل بوونەوە (کتن) ٣ tilbünewe
تلان، تلۆربوونەوە، تل دان، تلەو بوون، تلیان، تلیین، خلان، خل بوونەوە، خلۆربوونەوەبوون، گلۆربوونەوە، گلەوبوون، تل خواردن.
تل پێدان (کتپ) til pêdan
تلاندن، تەپاوتل پێکردن، خلۆرکردنەوە، گلۆرکردنەوە.
تل خواردن (کتن) tilxwardin
ب (تل بوونەوە).
تلدار (ئان) tildar
ب (ئاووس / ١).
تلدان (ئان) tildan
١- پاڵ پێوەنان، پاڵ نان. ٢- تل پێخواردن، تل پێدان.
تلک (ن) tilk
پارچە، تیلماسکە.
تل کردنەوە (کتپ) tilkirdinewe
پەردان، تلەوکردن، خلۆرکردنەوە، تلیرەوکردن، خلیرەو کردن، گلۆرکردنەوە، گلەوکردن.
تل وخوێ (ئان) tilwxwê
زۆر سوێر، پڕ لەخوێ (خواردنەمەنیی).
تلۆربوونەوە (کتن) tilor bünewe
ب (تل بوونەوە).
تلۆرکردنەوە (کتپ) tilorkirdinewe
ب (تل کردنەوە).
تلۆق (ن،پز) tiloq
ب (بلۆق).
تلۆق کردن (کتن) tiloq kirdin
ب (بلۆق کردن).
تلوور (نج) tilür
پاڵ، دولوور.
تلوورکەوتن (کتن) tilür kewtin
پاڵ کەفتن، پاڵ کەوتن، ڕاکشان.
تلەوبوون (کتن) tilewbün
ب (تل بوونەوە).
تلەوکردن (کتپ) tilewkirdin
ب (تل کردنەوە).
تلیاک (ن) tilyak
ئەفیون، تریاک، کەتیرەی تۆمەدانی پووەکی خەشخاش.
تلیاکخۆر (ئان) tilyak xor
تریاکخۆر، تلیاک کێش، تلیاکیی.
تلیاگ (ئان) tilyag
ب (تلاو).
تلیان (کتن) tilyan
پلیان، پلکیان، پەڵەپەڵاویی بوون، پیس بوون.
تلیانە (ن) tilyane
توخوب، تخووب، سنوور.
تلێر (نج) tilêr
ب (تل).
تلێران (کتن) tilêran
ب (تل بوونەوە).
تلێربوونەوە (کتن) tilêrbünewe
ب (تل بوونەوە).
تلیس (ئان) ١ tilîs
ب (تلیساو).
تلیس (ئان) ٢ tilîs
تەڕ، خوساو، خوسیاکێ.
تلیسان (کتن) tilîsan
تلیسانەوە، تلیسیانەوە، خووسانەوە، خووسیانەوە، پان بوونەوە.
تلیساندن (کتپ) tilîsandin
ب (تلیساندنەوە).
تلیساندنەوە (کتپ) tilîsandinewe
تلیساندن، تلیسانن، خووساندنەوە، خووسانەنەوە، پان کردنەوە (بەتەڕکردن).
تلیسانەوە (کتن) ١ tilîsanewe
ب (تلیسان).
تلیسانەوە (ند) ٢ tilîsanewe
خەولێ کەوتن، چاوچوونەخەو، نوستن.
تلیساو (ئان) tilîsaw
١- تلیس، تلیساوە، تلیسیاکێ، خووساو، خووسیاکێ.
٢- پانەوەبوو، پلیشاو، فلیقاو.
تلیمار (ن،کل) tilîmar(kl)
تووڵ، شووڵ، شولک (بۆ دروست کردنی سەبەتە بەکاردەهێنرێ).
تڵ (ن) ١ til̲
ڕیخ، پیسیی ئاژەڵ، پاشەڕۆکی ئاژەڵ.
تڵ (ن،ئا) ٢ til̲
ب (تووتک).

تل (ن.نا) ٢ til
تله، تۆل، تووله، سەگی ڕاو.

تلا (ن) tila
ب (ئالتوون).

تلاشە (نک) tilaše
ب (تەلاش).

تلاشە سەنگ (نک) tilaše seng
تلاشە بەرد، وردەبەرد.

تل برژێن (کتپ) tilbijên
هەلبژاردن، دەست نیشان کردن.

تلپ (نک) ١ tilp
ب (تلپە).

تلپ (ن) ٢ tilp
ب (تارمایی).

تلپۆ (نان) tilpo
تەمبەل، تەمەل، خەمسارد.

تلپە (نک) ١ tilpe
ترفال، تلپ، بلغ، تلف، تلفان، تلفە، سلف، ڕیژە، خلتە،
خلتەوخەوال.

تلپە (نان) ٢ tilpe
ب (تەڕ).

تلپە کردن (کتپ) tilpe kirdin
ئاولێ تکان، ئاودادان، دلۆپەکردن.

تلپی لە ر تیدانەمان (ند) tilpî ter têda neman
١-هێز لەبەربڕان. ٢- پیربوون، پەک کەوتن.
٣- توانای جاران نەمان.
٤- خەولێ کەوتن بەقوولیی.

تلف (نک.کی) tilf (ki)
ب (تلپە).

تلفە (نک) tilfe
ب (تلپە).

تلقە (ن) tilqe
شلقەو دلۆپەی ئاو، دەنگی شەپۆلی ئاو،
شلقەوپرژەی ئاو.

تلۆپ (نان) tilop
باوەل، شەل، گۆت، لەپێکەوتوو، لەنگ.

تلوتەک (ن) tilütek
ب (هیشوو).

تلوفک (ن) tilofik
سەرپۆپ، سەرچل، بەرزترین چلێدار.

تلوخ (نان) tilüx
بێ شەرم وشکۆ(نافرەت)، شەرم لەبەربڕاو.

تلە (ن) tile
بلیسە، کلپە، نیلە، نیلەنیل، نیرگ، نیرگە نیرگ.

تلەوکردن (کتپ) tilewkirdin
شوێن پێکەوتن، شوێن هەلگرتن، لەدوو جێپێی
کەسێ ڕۆیشتن، شوێن پێی کەسێ هەلگرتن.

تلەوکەر (ن) tilewker
شوێن پێ هەلگر.

تلیاگ (نان) tilyag
پلکیاگ، پلیاگ، پەلاویی، پەلەپەلاویی.

تلیان (کتن) tilyan
ب (تل بوونەوە).

تلیت کردن (کتپ) tilît kirdin
پچڕیین (بەقەپال)، قەپال پیداکردن، قەپ دان، قەپ
لێ گرتن.

تلیش (ن) tilîš
دراویی، قلیش.

تلیشان (کتن) tilîšan
دران، دڕیان.

تلیشان (کتن) tilîšan
قلیشان، قلیش بردن، قلیش تێکەوتن، قلیش
تێبوون، تلیش بردن.

تلیشاندن (کتپ) tilîšandin
تلیشانن، تلیشیان، دڕاندن، دڕیان، دڕیین،
قلیشاندن، قلیشانن.

تلیشاو (نان) ١ tilîšaw
دڕاو، دڕیاگ، دڕیاو.

تلیشاو (نان) ٢ tilîšaw
قلیشاو.

تلیش بردن (کتن) tilîš birdin
ب (تلیشان).

تلیین (کتن) ١ tilîn
تووش بوون، تێکەوتن، دووچار بوون.

تلیین (کتپ) ٢ tilîn
بوارەدان، مۆلەت پێدان، هیشتن، هیلان، ڕوخسەت
دان.

تماکۆ (ن.رو.هە) tinako(he)
ب (تووتن).

تماندن (کتپ) timandin
١- نەواندن، نەوین کردن، نەویی کردن، هینانە
خواروتر. ٢- پایەنزم کردنەوە، پلەهینانەخوار،
ڕادەهینانەخوار، نزم کردنەوە (پایەی کەسێ).
٣- کەم کردنەوە، لێدەرکردن، لێ کەم کردنەوە.

تمگ (نان) ١ timig
١- توورە، ڕقاویی. ٢- بەتەووژم، بەتین.
٣- تیژ، گەرم (تام).
٤- بەتین، تیندار. ٥- خێرا، گورج.

تمگ (نان) ٢ timig
١- توند، توند وتۆل، لیک چەسپاو.

٢- بەمێز، پڕ هێز.

تمەز (ئاکـ) timez

ب (تومەز).

تمیاگ (ئان،کل) timyag(kl)

چەقیو (لەناو قوڕدا).

تن (ن) tin

تن، تنکێ، قوون، کنکێ.

تناز (ن) tinaz ١

تیز، قەشمەریی.

تناز (ن) tinaz ٢

گەنجەفە، ناز، عیشوە.

تنازکردن (کتن) tinaz kirdin

خۆبادان، گەنجەفەکردن، ناز کردن.

تنراو (ن) tinraw

چنراو.

تنگ (ن) ting

١- خۆراکێ، ژەم (دەرمان). ٢- قوم، لرف، مژ.

تنگ (ن) ting

سەرەنوێلک، سەرگۆ.

تنگە (ن) tinge

ب (توونگێ).

تنۆک (ن) tinok

پڕاکێ، تکە، تنۆکە، چپ، دلـوپ، دلوپـە، زەنگـۆل، لگە.

تۆ (ج) to

ئەتۆ، تە، تەوە، ئەتوو.

تۆبە (نج) tobe

بادانەوە، پاشەکشە، پەشیمانیی، سەرخۆ فەهاتن، کشانەوەپاش، گەڕانەوە، گەڕیانەوە (لەناراستیی).

تۆبەکار (ئان) tobekar

ب (بادەرەوە / ٢).

تۆبەی گورگ مەرگە (پن) tobey gurg merge

(پیاوی خراپ) دەتوانێ لەناوبەرێی بەڵام ناتوانی بیخەیتە سەر رێیی ڕاست، پەشیمانیی گورگێ مەرگە.

تۆپ (ن) top ١

فتبۆل، گۆ، گو.

تۆپ (ن،س) top ٢

چەکی دوور بورد، چەکی قورس.

تۆپ (ن) top ٣

ئامرازی گونج بەردان.

تۆپ (ن) top ٤

تەموو (ئاشی ئاو)

تۆپ (ن) top ٥

خڕ، گشت، هەموو.

تۆپ (ن) top ٦

توول، لوولە قوماش.

تۆپ (ن) top ٧

هەڕەشە.

تۆپ (ن) top ٨

دلڕەقیی، بێ بەزەیتیی.

تۆپ (ن) top ٩

ب (ئاجور).

تۆپ ئاگردان (کتپ) top agirdan

تۆپ تەقاندن، تۆپ هاویشتن.

تۆپ ئاگردان (ئد) top agirdan

پارەوپووڵ بەدەستەوە نەمان، نابووت بوون.

تۆپ باران کردن (کتپ) top baran kirdin

بەرتۆپ دان، خستنە ژێر شێلکەی تۆپ، دانە بەر تۆپ.

تۆپان (ن.) topan ١

تۆپ تۆپێن.

تۆپان (کتن) topan ٢

بەلاداهاتن، تۆپیین، مرداربوونەوە، مردارەوە بوون، مردن.

تۆپاندن (کتپ) topandin ١

تۆپانن، کوشتن، مراندن، مرانن.

تۆپاندن (کتپ) topandin ٢

ب (تۆپاندن).

تۆپ باران کردن (کتپ) top barankirdin

بەتۆپی قورس هێرش بردنەسەر، تۆپ پێوەنان (بەشوێنیکەوە).

تۆپ تۆپێن کردن (کتن) top topên kirdin

بەتۆپ یاری کردن، تۆپێن کردن، فتبۆڵێن کردن، یاری کردن (بەتۆپ).

تۆپچی (ن) topçî ١

تۆپ ئاگردەر، تۆپ تەقێن.

تۆپچی (خ.) topçî ٢

نەزان، هیچ نەزان.

تۆپز (ن) topiz ١

کوتەکێ، گورز.

تۆپز (ن) topiz ٢

خورتیی، زۆرەملیی، زۆرملێ، زۆرەملە، تۆپزان.

تۆپلاخ (ن) toplax

تۆپلاخە، کۆسپ، کۆسپایی.

تۆپلاخە (ن) toplaxe ١

کلۆگل، کەرسەکێ، گلمتکێ.

تۆپلاخە (ن) toplaxe ٢

ب (تۆپلاخ).

تۆپەڵ (ن) topel ١

بارست، بارستە.

تۆپەڵ (ن) topel ٢

تۆپەلە، خڕ هەلدراو، گرمۆلە(قوڕ یان گەچ).

تۆپەڵ کردن (کتپ) topel kirdin
تۆپەڵەکردن، خڕەوەکردن، خڕەڵدان، گرمۆڵەکردن.
تۆپەڵەبوون (کتن) topelebün
خڕەوەبوون، گرمۆڵەبوون، گردەوەبوون.
تۆپەڵەشەڕێ (نچ) topelešerê
شەڕە تۆپەڵ (بەبەفر....).
تۆپەوانە (ن) topewane
دەمەوانە، دەمەڵبین، دەم هەڵبین، پاشەوانە.
تۆپیگ (ئان) topîg
ب (تۆپیو).
تۆپیان هاتن (رس) topiyan hatin
تۆپ هاتن، سەرتۆپیان هاتن، هەموویان هاتن، هەموو هاتن.
تۆپینی کەرەو زەماوەندی سەگ، یان: تۆپینی کەر... زەماوەندی سەگە (پن)
topînî kerew zemawendî seg. yan:
topînî ker zemawendî sege
کەوتنی باری مرۆڤی نەفام وساویلکە سوود بەخشە بۆ یەکێکی دیکەی بێ ویژدان.
تۆپیو (ئان) [1] topîw
تۆپیگ، مردارەوەبوو (گیانەوەر).
تۆپیو{بەتەوسەوە} (ئان) [2]
topîw (betewsewe)
نوستوو (کەسێ).
تۆپیو (خ.) [3] topîw
تەمەڵ، تەوەزەل، سست، قورس، لەش بەبار، مردە لۆخە.
تۆپیو (ئان) topîw
بێ وزە، بێ هێز.
تۆپین (کتن) topîn
ب (تۆپان).
تۆت (ن،م) tot
ب (پەپوو).
تۆتر (ن) topîr
سیقەتۆرە.
تۆترنە (ئان،ن) totirne
بەقەلافەت وهیچ لەباردانەبوو، بێکارە، زلاتە بۆر، زل وبێ هەنەر، زلی بێ هونەر.
تۆتکە (ن) totik
چوار مەشقیی.
تۆتکە (ن) totke
ئارام، تویتکە، تۆتکە،سرەوت.
تۆتکە خواردن (کتن) totke xwardin
ئارام گرتن، تۆتکەگرتن،
تویتکەخواردن، تویتکەگرتن، سرەوتن.

تۆ تویێ (ئان) totwê
ب (تویێ تویێ).
تۆتیا (ن) [1] totya
ڕۆح تۆتیا، سورمە، کلی چاو.
تۆتیا (ئان) [2] totya
وورد (شت).
تۆخ (ئان) tox
تەلخ، خەست، ڕەنگ تیر.
تۆخ کردنەوە (کتپ) [1] tox kirdinewe
تەلخ کردن، خەست کردنەوە، ڕەنگ تیرکردنەوە.
تۆخ کردنەوە (کتپ) [2] tox kirdinewe
زۆر بەکەسێکدا هەڵدان
تۆخس (ئان) toxis
ب (تۆر).
تۆخماخ (ن) toxmax
گەلا کوتک.
تۆر (ن) tor
زویری، نارەحەتیی.
تۆران (کتن) toran
تۆرکردن، تۆریین، دلگیربوون، زویر بوون.
تۆراندن (کتپ) torandin
دلگیرکردن، زویرکردن.
تۆرانیی (ئان) toranî
تۆر تۆرە، سەگی بەرەڵا، سەگی پاس نەکەر، سەگی خویریی.
تۆراو (ئان) toraw
تۆریاگ، تۆریاو، تووریاگ، ڕووپەڕ، زویر، زیز، لالووت، لووت خوار.
تۆرتۆرە (ئان) tortore
بێکارە، تەمەڵ، تەمەڵ وتەوەزەل، هیچ لەباردانەبوو.
تۆرخوو (نک) torxu
بەند، قەفی قامیش.
تۆرکردن (کتن) torkirdin
ب (تۆران).
تۆرە (ن) tore
ئامۆژ، شیواز.
تۆرینۆکە (ئان) torînük
دل ناسک، کشەمرێ.
تۆریی (ن،ئا) torî
توورک، چەقەل.
تۆریین (کتن) torîn
ب (تۆران).
تۆڕ (ن) [1] tor
پەردەی ڕاوەماسی، داوی تەنراو، داوی چنراو (بۆ مەبەستی ڕاو).

تۆڕ (ئان) [2] toṟ

بزێــو، ئــۆخس، تۆســـن، تـــوور، جووتەوەشـــێن، چەمووش، ڕام نەکراو، شەموون، شەمبوون، سـەرکێش (ئەسپ).

تۆڕ (ن،پز) [2] toṟ

گلێنەی چاو.

تۆڕانن (کتپ) toṟanin

ئالۆزکردن، شێواندن.

تۆڕ تۆڕاوێلکە (ئان) toṟtoṟawîlke

تراو، تۆڕتۆڕکاو، شل وڕوون.

تۆڕاندن (کتپ) toṟandin

بەزاندن، بۆڕدان، گاڕدان، کۆڵ پێدان.

تۆڕدەر (ن) toṟder

بەزێنەر، بۆڕدەر، دابینەر، کۆڵ پێدەر.

تۆڕەوان (ن) toṟewan

ڕاوچیی، ڕاوکەر، ماسی گر، ماسی گیر.

تۆڕیی (ئان) toṟî

ب (خوێریی).

تۆز (ن) [1] toz

خاکە، وورده، هوردە.

تۆز (ن) [2] toz

غوبار، گەرد، گەردان، وورده خۆڵ، ڕتام.

تۆز (ن) [2] toz

قنچکە، کەم، چکە، نەخت، پت، ئاستەم.

تۆزاڵ (ن) tozaḻ

تۆزقـــاڵ، تۆزلقـــان، ئاســـتەم، تۆزلقانـــە، تۆزکـــاڵ، تۆزکەلانە، تۆسقاڵ، زەڕا، شتێکی کەم، کەمتابێژ.

تۆزاویی (ئان) tozawî

خۆڵاویی، گەردلێ نیشتوو، تەپ وتۆزاویی.

تۆزتەکاندن (کتپ) toz tekandin

تەکانـــدن، تـــەکتای، داکوتـــان، دیوەشـــاندن، ڤـــە خوماندن، هەژاندن، هیلفاندن، تەپـوتۆز لێ کردنـەوە بە(گەسک یان بەلێدان).

تۆزکردن (کتپ) [1] toz kirdin

تۆزبەرپـاکردن، تـووزکردن، تـەپ وتـۆزکردن، گـەرد کردن.

تۆز کردن (کتپ) tozkirdin[2]

ب (ئاژاوە گێڕان).

تۆز کردن (کتپ) [2] toz kirdin

ب (جنێودان).

تۆز لێ هەڵ نەسان (ند) toz lê heḻnesan

تـــۆز لێ نەبوونـــەوە، تـــۆزلێ بەرزنەبوونـــەوە، بـــێ بەهرەبوون، خێر لێ نەوەشانەوە.

تۆزووسکە (ن) tozüske

ب (ئاورنگ / ١).

تۆزەتۆزە (ئاک) [1] toze toze

ب (پلە پلە).

تۆزەتۆزە (ئاک) [2] toze toze

بڕبڕە، بەرەبەر، پیچ پـیچە، تـۆز تـۆزە، کـەم کەمـە، نەختە نەختە.

تۆزی کەسێ یان شتێ بە ئاسماندا بردن (ند)

tozî kesê yan šitê be asmanda birdin

پـاکە وەکـردن بـەخوڕتیی، توونـا وتـوون کـردن، فەوتاندن، لەناوبردن.

تۆزی کەسێ یان شتێ بە ئاسماندا چوون (ند)

tozî kesê yanšitê be asmanda çün

پاکەوەبوون، تووناوتوون بوون، فەوتان، لەناوچوون، نەمان.

تۆزێ (ئان) tozê

تـۆزێلێ، قرتکـێ، قنچکـێ، کـەمێ، چکـێ، نـەختێ، هەمووی نا.

تۆزێک (ند) tozêk

بەئاسـتەم، پـیچەکێ، تۆسـقاڵێک، زەڕایـەکێ، کـەمێکێ، نـەختێکێ، تۆزلقـانێ، تۆزلقانەیـەکێ، ئەمەندووچکـە، ئەمەندوسکانە، ئەمەندوسکە، ئەمەندوکانـە، شـتێکی کەم.

تۆژ (ن) toj

ب (توێژ).

تۆژانەوە (کتپ) tojanewe

بنـەکردن، چوونـە بـنج وبنـاوان، کنەتێـداکردن، لێ پێچانەوە، لێ کۆڵینەوە، توێژانەوە، تۆژاندنەوە.

تۆسقاڵ (ن) tosqaḻ

ب (تۆزاڵ).

تۆسن (ئان) tosin

ب (بزێو / ١).

تۆسنی (ن) tosinî

بزێویی، بزێویی، جرپنیی، لاساریی.

تۆشاڵ (ن) tošaḻ

ب (توێژاڵ).

تۆشڵ (ن) tošiḻ

ب (توێکڵ).

تۆش نەبی بە یارم خوا ئەسازێنێ کارم (پن)

toš nebî be yarım xwa esazênê karim

خوا خۆی یاری بێ یارانە.

تۆشە (ن) toše

ب (توێشوو).

تۆشەبەرە (ن) tošebere

ب (توێشەبەرە).

تۆشەدان (ن) tošedan

ب (توێشەبەرە).

تۆف (ن) ١ tof
ب (تۆفان).
تۆف (ن) ٢ tof
بەفروباو سەرما، شلیوە، سەرماوسۆڵە ویەفروباران.
تۆف (ن) ٣ tof
ب (بەرە).
تۆفاڵ (نک) tofal
ب (تلپە).
تۆفان (ن) tofan
بادوە، بادەوە، باهۆز، تۆف، فرتێنە، فەرتەنە، ساردوسەرماوباران، رەشەبا بەباران وەهەوای ساردەوە..
تۆفانە (ن،جچ) tofane
ب (میشوولە).
تۆفانی مێروولە دلۆپێ ئاوە (پن)
tofanî mêrûle dlopê awe
بۆ پیاوی هەژار زیان پچووکیش بێ هەر گەورەیە.
تۆف کردن (ند) tofkirdin
ب (تۆفین).
تۆفیڵ (ن) tofil
ب (تویکڵ).
تۆفە (ن) tofe
موور (دیوار).
تۆفین (ند) ١ tofîn
بادەوەکردن، باران وتۆف بوون، تۆف کردن.
تۆفین (کتن) ٢ tofîn
کریوەکردن.
تۆڤ (ن) tov
ب (تۆو).
تۆقان (کتن) toqan
ب (ترسان).
تۆقاندن (کتپ) ١ toqandin
ب (ترساندن).
تۆقاندن (کتپ) ٢ toqandin
بلۆق تەقاندن.
تۆقاندن (کتپ) ٣ toqandin
ترەکاندن، ترەکانن، تەقاندن، دەرپۆقاندن.
تۆقانن (کتپ) toqanin
ب (ترساندن).
تۆقاو (ئان) toqaw
ب (ترساو).
تۆق کردن (کتن) toq kirdin
ماندوو بوون(منداڵی ساوا لەبەر زۆر گریان).
تۆقلە (ن) ١ toqle
هەڵتۆقاویی، هەڵتۆقیویی (شوێنی لەلەش).

تۆقلە (ن) ٢ toqle
چرۆ، گۆپکە، گۆپیتە.
تۆقلە کردن (کتن) toqle kirdin
هەڵتۆقان، هەڵتۆقیین، هەڵ زرەپان.
تۆقیان (کتن) toqyan
ب (تەقیین).
تۆقیین (کتن) toqîn
تۆقیان، زارەترەک بوون، زۆر ترسان.
تۆقێنەر (ئان) toqêner
ب (ترساوەر).
تۆقیو (ئان) toqîw
ب (ترساو).
تۆک (ن) ١ tok
ب (تویک).
تۆک (ن) ٢ tok
ب (پێست).
تۆکڵ (ن) tokil
ب (تویکڵ).
تۆکمە (ئان) tokme
بەرگەگر،بەهێز، پڕ، پتەو، تووکمە، تیکمە، سفت، قایم.
تۆک هەولە (ئان) tokhewle
ب (پیرەلۆکە).
تۆل (ن) ١ tol
تنراو، تەنراو، قوماش.
تۆڵ (ئان) ٢ tol
گەنج، لاو، هەرزەکار.
تۆڵ (ئان) ٣ tol
ب (ئاووس / ١).
تۆل (ن،ئا) ٤ tol
ب (تل).
تۆڵا (ئسب) ٥ tol
حەیف، حەیفێ، مەخابن!.
تۆلاز (ئان) tolaz
داوێن پیس، سەرسەریی.
تۆلدار (ئان) toldar
ب (ئاووس / ١).
تۆلا (ن) ١ tola
تەلاشە (پەنیر...).
تۆلا (ن) ٢ tola

تۆڵە (ن) ٢ tole

سزا (چاکە یان خراپە).

تۆڵە (ن) ٣ tole

بریی، پاداش، خەرامانە.

تۆڵەبۆ کردنەوە (کتپ) tole bo kirdinewe

ب (بۆ بژاردن).

تۆڵەدان (کتپ) toledan

ب (بژاردن).

تۆڵەدانەوە (کتپ) toledanewe

ب (بژاردن).

تۆڵەسەندنەوە (کتپ) tolesendinewe

ب(تۆڵەکردنەوە).

تۆڵەکردنەوە (کتپ) tolekirdinewe

تۆڵە ئەستاندنەوە، تۆڵەسەندنەوە، تووڵ قەکرن.

تۆڵەکە (ن،رو) toleke

پەپکە مەلیچکانە، پەنیرە، تۆلکە، تولە، توولەکە.

تۆڵە لێ سەندن (کتپ) tole lê sendin

پێ ئەژماردن، پێ بژاردن، تۆڵە لێ ئەستاندن.

تۆڵە لێ سەندنەوە(کتپ) tole lê sendinewe

سزا لێ سەندنەوە، ماف لێ سەندنەوە، هەق لێ کردنەوە، تۆڵا خۆە قەکرن.

تۆم (ن) tom

ب (تۆو).

تۆمانج پێ کردن (کتپ) tomanc pê kirdin

ب (بوختان پێکردن).

تۆمە (ن) tome

ب (تۆو).

تۆمەدان (ن) ١ tomedan

منالدان، توومەدان.

تۆمەدان (ن) ٢ tomedan

تۆمەدانە، توومەدانە، داردان.

تۆ موویەک لە بینی من دەسپێچێک موو (پن)

to müyek - ebînî min despêçêk mü

من لەتۆ باشتر دەموچاو دەخوێنمەوە، یان تۆ ئەوەندەی من شارەزانیت.

تۆ مەیکەو خوا بیدات(ند)

tomeyke w xwa bîdat

خێری لابەلا دەستکەوتن (بێ ئەوەی هەوڵی بۆ درابێ)، دەسکەوتی باش وەدی هێنان (بێ هەوڵیکی ئەوتۆ).

تۆمیز (ن) tomîz

مستەکۆڵە.

تۆو (ن) ١ tow

تۆم، شاوەت، تۆماو، شەهوەت، گونەزا.

تۆو (ن) ٢ tow

تۆڤ، تۆم، توخم، توو، تووم، توومە، ناووکە، ناوکە، جنجک (ناوکی ڕەقی میوە بەتوێژالکیەوە).

تۆوتکان (ند) ١ tow tikan

قۆز پێنەمان.

تۆوتکان (کتن) ٢ tow tikan

زۆرتامەزرۆی شتێ بوون، زۆر حەز لەشتێ کردن.

تۆوچین (ن) towçên

تۆوچەن، تۆوکەرە، تۆو وەشێن (مرۆڤ یان ئامێز).

تۆوسپی (ن،رو) towsipî

ب (ئەسپەرزە).

تۆوسیە (ن،پز) towsiye

سێەرۆ، تای سێ ڕۆژە.

تۆو کردن (کتن) ١ towkirdin

پێ گەیشتن، کامڵ بوون.

تۆو کردن (کتپ) ٢ towkirdin

تۆو پیوەکردن، تۆوە وەشاندن، چاندن.

تۆو کردن{سەوزە} (کتن) ٣

towkirdin (sewze)

چیی دبی بەکاری خواردن نەهاتن، لەکەڵک کەوتن، بێ کەڵک بوون.

توازوو (ن) twazü

ب (پرسە).

توازوو خواز (ن) twazü xwaz

ب (پرسەکەر).

توازوو خوازتن (کتپ) twazü xwaztin

ب (پرسە لێ کردن).

تواسن (ن،کل) twasin(kl)

داخوان، داوا.

توانا (ئان) ١ twana

بەدەسەڵات، بەتاووشت، خاوەن دەسەڵات، خورت، دەسەڵاتدار، بەهێز، بەتوانا.

توانا (ن) ٢ twana

تاو، تاووشت، بەر، پووت، توانا، توانشت، تەوانا، توانست، ووزە، هێز.

توانا (ئان) ٣ twana

تاودار، تاووشتدار، تەوانا، بریف، بەدەست ودوو، زیرەک، وریا، وشیار، پرکیش، لیوەشاو، لیهاتوو.

توانایی (ن) ١ twanayî

برشت، پێز، تەوانایی، تەوانیی، تیلە، گیریی، لیهاتوویی، ووزە، هێز، تالنت، تالانت، تاوی، توانا، تەوان، شیان، کارین، دەست ڕۆیشتوویی.

توانایی (ن) ٢ twanayî

ئازایی، بەجەرگیی، بێ باکیی.

توانایی (ن) ٣ twanayî

نەنوا، بوونیی، دەوڵەمەندیی، کاسەپڕیی، هەبوونیی.

توانج (ن) twanc
پلار، تەشەر، تەوانج، نەقام، تانووت.
توانج تێ گرتن (کتپ) twanc tê girtin
ب (توانج هاویشتن).
توانج هاویشتن (کتپ) twanc hawîştin
ناخاوتن بەپێچ وپەنا هاویشتن بۆ کەسێ، پلارتێ گرتن، توانج تێ گرتن، سەرکۆنەکردن، نەقام لێ دەرهێنان، تەشەرلێدان، تیلەوتوانج تێ گرتن.
تواندنەوە (کتپ) twandinewe
تاواندن، تاواندنەوە، توانەوە، شل کردنەوە (شتی ڕەق بەتینی گەرما یان بەئاگر)، بەئاوکردن، کردن بەئاو، حەلاندن، تاوانینەوە.
توانەوە (کتپ) twaninewe
ب (تواندنەوە).
توانەوە (کتن) twanewe
بوون بەئاو، بەئاوبوون، شل بوونەوە، تاوانەوە، تاوایانەوە، تاویانەوە، تولانەوە، تێویانەوە.
توانین (کتن) twanîn [1]
توانایی بوون، ئاوزان، ناوزیان، تەوانایی بوون، پێکران، دەسەلات بەسەردابوون، تاقەت لێ بوون، تاقەت هەبوون، لەووزەدابوون، هێز بەسەرداشکان.
توانین (کتن) twanîn [2]
برکردن، پرکیشیی کردن.
توپوخ (ن) tupûx
١- ساتمە، سەرەنگریی، هەلە.
٢- هەلەنگوتن، سەرسم.
توتکە گرتن (کتن) tütkegirtin
ب (توێتکە گرتن).
توخس (ئان) tüxis [1]
ب (تۆز).
توخس (ئان) tüxis [2]
لەئارادانەماو، لەدەس چوو، لەناوچوو، لەناوچووگێ.
توخس بوون (کتن) tüxisbün
لەئارادانەمان، لەدەس چوون، لەناو چوون، نەمان.
توخس کردن (کتپ) tüxiskirdin
لەئارادانەهێستن.
توخم (ن) tüxim [1]
ب (تۆو).
توخم (ن) tüxim [2]
بنەچە، توخمارە، ڕەچەلەک، ڕەسەن، وەجاخ، وەچ.
توخم (ن) tüxim [3]
پێوەندیی، نێوان، خزمایەتیی، ناسیاویی.
توخم سپی (ن،رو) tüxim sipî
ب (نەسپەرزە).
توخمە (ن،پز) tüxme
خەمەرە، ڕشانەوە، سەروین (منداڵ).

توخن (ن) tüxin
تخون، نۆن، قەرە، قەورخە، نزیکیی، نێزیکیی، نێزیکایی.
توخن کەوتن (کتن، کتپ) tüxinkewtin
تخون کەوتن، قەرەکەتن، لێ نزیک بوونەوە، لێ نزیک کەوتنەوە.
توخووب (ن) tuxüb
ب (تخووب).
تور (ئان) tur [1]
زوانگیر، کەبگیر، لاڵ، لالەپەتۆک، لالەپەتە.
تور (ئان) tur [2]
شوێن پێ، جێ پێ.
توربە (ن) türbe
ب (توورەکە).
تورت (ئان) turt
ترت، سفت.
تورت بوونەوە (کتن) turtbünewe
پتربوونەوە، توند وتۆل بوون،سفت بوون.
تورتەماڵ (ن) turtemal
توتە، لاپاڵ، لێزایی، هەڵدیرکە.
تورخە (ن،پز) turxe
ب (ئینتەلا).
تورخە کردن (کتن) turxe kirdin
ب (ئینتەلاکردن).
تورک (ن) turk
ترک، تورکومان، تەموود، ڕۆم.
تورکەنە (ن) turkene
ئیشی زۆرە ملی، بیگار.
تورمتە (ن،م) turimte
ب (باشوو).
تورمە (ن) turme [1]
زیو.
تورمە (ن) turme [2]
شاڵ (کەشمیریی).
تورمە (ئان) turme [3]
بێ خەوش، بێ گەرد، پاک، پوخت.
تورومتە (ن،م) turumte [1]
ب (ترومتە).
تورومتە (ن) turumte [2]
هەلەکە، هەلەکەسەما.
تورەهات (ئان) turehat
پروپووچ، هەلیتە، هیچ وپووچ، هیچ تێدابەستەنەبوو).
توز (ن،رو) tuz
چوون، خەلف (نەمامی باریک وتازەی درەخت).

تۆزیان (کتن) tuzyan
چووزانەوە، سۆڵیان، سۆڵیانەوە، کاویان، هەڵبرژان، هەڵبرژیان.
تۆژک (ن) tujik
ب (توێژ).
تۆشماڵ (ن) tušmal
پیشەوا، دیواندر، قەفتان.
تۆکانن (کتن،کتپ) tukanin
ب (ترەکان).
تۆکنە (ن.م) tukne
زەرنەقووتە(بیچوی مەل کەهێشتا پەری دەرنەکردبێ).
تۆمەز (ئاک،ف) tumez
تۆمەز، لەڕاستیدا، تمەز، تۆمەڵێ، تۆ مەیژە.
تون (ئان) tun
ب (توند).
تون بوون (کتن) tun bün
ب (توند بوون).
تونج (ن) tunc
برنج، برنجە، پرنگ، پرینگۆک، زەرد (کان).
تونچک (ن) tunçik
پەرچەم (قژ).
توند (ئان) tund [1]
پتەو، ڕەق، هەمێز، ڕقرقۆک.
توند (ئان) tund [2]
خورت، دژوار.
توند (ئان) tund [3]
تونگ، تیژ، بەهێز وسارد (با، ڕەشەبا).
توند (ئان) tund [4]
تون،تونگ، چەسپاو، قایم.
توند (ئان) tund [5]
تووڕە، تیژ، کەسکون، کەسکین، گەزنە.
توند (ئان) tund [6]
چابک، چابوک، خێرا، گورج.
توند (ئان) tund [7]
تووڕە، ڕق هەستاو، کەللەیی.
توندبوون (کتن) tundbün [1]
تون الن تونگ بوون، توونەبوون، چەسپان، چەسپین، قایم بوون.
توندبوون (کتن) tundbün [2]
توون بوون، تیژ بوون، کەسکون بوون.
توندبوون (کتن) tundbün [3]
ئالۆز بوون، تووڕەبوون، ڕق هەستان، زویربوون، دڵگیربوون (لەسەرشتێ).
توندبوون (کتن) tundbün [4]
چابک بوون، چا بووکە بوون، خێرا ڕۆیشتن، خێرا کردن، گورج بوون، گورج کردن.
توندبوونەوە (کتن) tundbünewe [1]
پەیت بوون، توندەوەبوون، خەست بوونەوە (شلەمەنیی).
توندبوونەوە (کتن) tundbünewe [2]
قایم بوونەوە (شتی لەقیو).
توند ڕۆیشتن (کتن) tundroyštin
ب (پێ هەڵگرتن).
توندکردن (کتپ) tundkirdin
تونگ کردن، چەسپاندن، قایم کردن، چەسپ کردن، چەسپانن.
توندکردن (کتپ) tundkirdin [1]
بادان (برغو).
توندکردن (کتپ) tundkirdin [2]
تووڕەکردن، ڕق هەستان، زویرکردن.
توندکردن (کتپ) tundkirdin [3]
ب (تاودان).
توندکردن (کتپ) tundkirdin [4]
بەری ئاسمان تاریک بوون(بەهەوری ڕەش)، تەم ومژپەیدابوون، هەوربەری ئاسمان گرتن.
توندکردنەوە (کتپ) tundkirdinewe [1]
تونگ کردنەوە، توونەوەکردن، قایم کردنەوە (شتی لەق).
توندکردنەوە (کتپ) tund kirdinewe [2]
پەیت کرد.ن خەست کردنەوە (شبەمەنیی).
توندە (ن) tunde
پلاو، تونگە، گرار.
توندوتۆڵ (ئان) tund w tol [1]
تونگ تۆل، سفت وسۆل، قایم وقۆل، قایم.
توندوتۆڵ (ئان) tund w tol [2]
پۆلایین، قایم دروست کراو.
توندوتۆڵ (ئان) tund w tol [3]
بەکار، گورج، بەهێز، پتەو، لەش سووک.
توندوتۆڵ کردن (کتپ) tund w tol kirdın
بەهێزکردن، پتەوکردن، چەسپاندن، ڕەق کردن.
توندوتیژ (ن) tundwtîj
پرکیش، تووڕە، خورت، ڕەق، سەرگەرم.
توندی (ن) tundî
بامۆز، تیژیی.
توندی (ن) tundî [1]
تونگیی، قایمیی، پتەویی.
توندی (ن) tundî [2]
ئالۆزیی، تووڕەیی، ڕق، زویریی، ترزیی، توونیی.

تونی (ن) tundî ٢
سەختیی، نارەحەتیی.
تونگ (ئان) tung
ب (توند).
تونگە (ن) tunge
پەرک، گلۆلە(دەزوو...).
تونە (ف) tune
تنە، نینە، نییە.
توو (ن) tü ١
ب (توێ).
توو (ن) tü ٢
ب (تویژ).
توو (ن) tü ٣
ب (پەڕە).
توو (ن) tü ٤
ب (تۆو).
توا (ئان) tüwa
تووێ بوو، تووێ کراو.
تواشا (ن) tüwaša
ب (تەماشا).
تواکردن (کتپ) tüw kirdin
ب (تووێ کردن).
توانا (ن) twana
ب (توانا).
تواشاخانە (ن) twašaxane
ب (تەماشاخانە).
تووتانن (کتپ) tütanin
دوواندن، سەرنانە سەر بۆ هێنانەئاخاوتن، سەرەسەر نیان، ووتەووت لەگەڵ کردن.
تووتکە (ن.ئا) tütik
بەچکەسەگ، تووتک، تووتکەسەگ، تووتە، تووتە لەکوڵە، تووتەڵە، تووڵەسەگ، تووڵە، تیلە، تیلەسی، تیلەسەی.
تووتە (ن.پز) tüte
بالووکە، ڕەشە، ڕەشەبالووکە.
تووچانن (کتپ) tüçanin
پان کردنەوە، پانەوکردن، تلیقانن، تووچانن، فلیقاندنەوە.
توچن (ئان) tüçin
لینج.
توور (ن.ڕو) tür
ترب، ترپ، ترەو، تفر، تیرپ.
توورکە (ن.ئا) türik
ب (تۆرەی).
توورە (ن) türe
پەل، لق (درەخت).

توورەکە (ن) türeke
توور، کیسە، تورە، جۆرک، هەگبە، بەستە.
توورەکە لە مل (خ.) türeke le mil
کچۆڵەی جوان ونەشمیلە.
توورەکە لە مل (خ.) türeke le mil
خوان، خوازۆک، خوازلۆک، دەروون سووک، سواڵکەر، سەرسواڵکەر.
تووریاگ (ئان) türyag
ب (تۆراو).
توورپان (کتن) türyan
بیزکردنەوە، جوونگ کردن.
تووڕ (ن) tür
ب (پەرت).
تووڕاندن (کتن.کتپ) türandin ١
تووڕانن، فیڕاندن.
تووڕاندن (کتن.کتپ) türandin ٢
هەڵتیزاندن (ولاخ).
تووڕ تورکاو (ن) tür türkaw
جەرەتاو.
تووڕدان (کتپ) türdan
پەرت دان، فڕێ دان، ئاڤیتن، ئاویتن، بەتوندشت هاویشتن، ئاویژتن، تووڕ هەڵدان، هاویژتن، هاویتن.
تووڕکە (ن) türe
زەوی دادڕ، دۆڵی کاکی بەکایی، کەندەڵان.
تووڕە (ئان) türe
ئالۆز، توند، تەنگەگرتوو، دڵگیربوو، ڕق هەستاو، زویر، قوشقیی، تڕنو، کەللەیی، دەمریی، ئەنگر، سەرگەرم، خوێن گەرم.
تووڕەبوو (ئان) türebü
ئاگرگرتوو، ڕق هەستاو، شێتگیربوو، قین گرتوو.
تووڕەبوون (کتن) türebün
١- ئالۆزبوون، توندبوون، دڵگیربوون، ڕق هەستان، زویربوون، قین هەستان، کین دەربڕیین، ڕق هەڵسان. ٢- شت پێ ناخۆش بوون، گرژبوون (لەڕووی بینبنی هەڵەیەکەوە یان جەوڕەوە)، ئاورنگ دان، هەڵچوون.
تووڕ هەڵ دان (کتپ) tür heldan
ب (تووڕ دان).
تووڕەوتڕۆیی (ن) türewtiroyî
ب (تووڕەیی).
تووڕەیی (ن) türeyî
ئالۆزیی، توندیی، دڵگیریی، ڕق، تووڕە وتڕۆیی، زویری، کەلەیی، سەرگەرمیی، ئاورنگ.
تووز (ن) tüz ١
چوون، لق، وەچ.

تووز (ن) ١ tüz
بالا، قەلافەت، کەلافەت.

تووز (ن) ٢ tüz
ڕەنگ ورووخسار، ڕەنگ و ڕوو.

تووز (ن) ٤ tüz
چووز، موتوربە.

تووزان (کتن) ١ tüzan
تووزیان، خلیسکان.

تووزان (کتن) ٢ tüzan
ب (تووزانەوە).

تووزکردن (کتپ) tüz kirdin
پـترمەکردن، پـیوەندکردن، چـووز لێـدان، موتوربـە کردن.

تووزن (نان) tüzin
تووزینەر، سووتێنەر، کزەن، کزێنەر.

تووزیان (کتن) ١ tüzyan
ب (تووزانەوە).

تووزیان (کتن) ٢ tüzyan
ب (تووزان).

تووژ (ن) ١ tüj
ب (تویژ).

تووژ (نان) ٢ tüj
ب (تیژ).

تووژاڵ (ن) tüjal
ب (تویژاڵ).

تووژک (نان) ١ tüjik
تیـژک، خـوردە (قـەبارە)، هـوورک، وردە، وردەڵـە (بەشێوەیەکی گشتیی).

تووژک (ن) ٢ tüjik
توژک، خەنجەر.

تووش (نان) ١ tüš
توون، چەتوون، لاسار، خوێڕیی.

تووش (نان) ٢ tüš
ساردیی، سەختیی، سەرماوسۆڵە.

تووش (نان) ٣ tüš
لیژ، هەڵدێرکە، خ ەڵەت، هەزار بەهەزار.

تووش (نان.ن) ٤ tüš
چەقەن، ڕەقەن، سەخت، سەختان، لاپێ وقەد شاخ.

تووش (ن) ٥ tüš
چـورتم، نـەهات، دووچـاریی، نـەهاتیی، تووشـیی، گرفتاریی، پاگیریی، گیرۆدەیی.

تووش (ن) ٦ tüš
ئەندام، ئەننام، تون، تەن.

تووش (نان) tüš
چالاک، زیرەک، لیهاتوو.

تووش (ن.) ٧ tüš
بەرەنگار، چوونەڕێ، هاتنەڕێ.

تووشاڵ (ن) tüšal
ب (تویژ).

تووش بوو (نان) tüšbü
تیوەگلاو، دووچار، گرفتار، گیرۆدە.

تووش بوون (کتن) ١ tüšbün
پێ هەڵپەڕیین، دووچاربوون (نەخۆشیی...).

تووش بوون (کتن) ٢ tüšbün
بەیـەک گەیـشتن، بەرپـشەوەبوون، بەرامبـەربوون، بینیین، بەیەک گەیین، پێ گەیشتن، ئـاوڕیش بـوون، تووشـیاربوون، تـووش هـاتن، ئاوقـەدبوون، چـاو پـێکەوتن، ڕووبـەڕوو بـوون، لـووت بەلووتـەوەبوون، گەیشتنە یەک، هاتنەڕێ (کەسێ بەڕێکەوت).

تووش بوون (کتن) ٣ tüš bün
دووچاربوون، گرفتاربوون،
گیرۆدەبوون، کەوتنەهەڵەوە، بەڵابەسـەرهاتن، تـەنگ وچەڵەمەهاتنە ڕێ.

تووشک (ن) tüšik
ب (تووژکێ).

تووش کردن (ئد) ١ tüš kirdin
تووش هاوردن، تووشی چـورتم کـردن، تیوەگلانـدن، دووچـارکردن، گرفتـارکردن، تـەنگ و چەڵەمـە هینانەڕێ.

تووش کردن (کتپ) ٢ tüš kirdin
ئەزیەت دان (کەسێ) بەپەنهانیی، جێ پێلێژکردن.

تووش هاتن (کتن) tüš hatin
ب (تووش بوون).

تووش هاوردن (ئد) tüš hawirdin
ب(تووش کردن).

تووشیار (نان) tüšyar
دووچار، گرفتار، گیرۆدە.

تووشیار بوون (کتن) tüšyarbün
ب (تووش بوون).

تووشی بەلابوون (کتن) ١ tüšî balabün
ئەنگاوتـــەبوون، تووشـــی ڕووشـــەن بـــوون، خراپەبەسەرهاتن، گیروگرفت بۆ پەیدابوون.

تووشی بەلابوون (کتن) ٢ tüšî balabün
تووشی (نارەحەتیی،
نەگبەتیی، نەهاتیی)بوون.

تووشی داوکردن (ئد) tüšy daw kirdin
١- پیلان بـۆ دروسـت کـردن، تووشـی پـەژارەکردن. پیلان لێ گێران، تووشی گیروگرفت کـردن، تووشـی مەینەتیی کردن. ٢- بوختان پێ کردن.
٣-گرفتـاری ناهـەمواریی کـردن، پـەت پـەتیی پـێ کردن، تووشی دەردی سەری کردن.

تووشی داوی کەسێ بوون (ند)
tüšy dawî kesê bün
١- گرفتاری دەردو مەینەتی بوون (بەدەست کەسێکەوە). ٢- تووشی زیان بوون (بەهۆی یەکێکەوە)، گرفتاری زیان وخەفەت بوون (بەهۆی پێوەندی بەمرۆڤێکەوە).

تووشی شەیتان بوون (ند) tüšî šeytanbün
کەوتنەناو داوی یەکێکی نۆرزان ویەدەوە، بەرێی خراپدا ڕۆیشتن وتووشی سزابوون (بەهۆی مرۆڤێکی نالەبارەوە)، کەوتنەسەر ڕێی خراپ وتەنگ وچەڵەمە هاتنەبەر (بەهۆی کەسێکی چەپخوونەوە).

تووشی گون ڕەشی خۆهاتن (ند)
tüšî gun rešî xohatin
تووشی ملۆزمی چەپخوونی هاروهاج بوون، سزا نۆشیین وئازار پێ گەیشتن لەهۆی ملۆزمێکەوە.

تووشی (ن) tüšî ١
ب (تووش).

تووشی (ن) tüšî ٢
ئازایی، لێهاتوویی.

تووشی یەکتربوون (کتپ، کتن) tüšî yektirbün
بەیەک لووت وبەزووت بوون، تووشی یەکتر هاتن، گەیشتنە یەکتر.

تووشی یەکترهاتن (کتپ،کتن)
tüšî yektirhatin
ب (تووشی یەکتر بوون).

تووف (ن) tüf
ب (تاف).

تووک (ن) tük ١
١- پرز، پرزە، کولک، موو. ٢- تیسک.

تووک (ن) tük ٢
کەیف، مەیل، هەوەس.

تووک (ن) tük ٣
نزا.

تووک (ن) tük ٤
پەری زەرنەقووتە، گەندەپەڕ، گەندەموو.

تووکانن (کتپ) tükanin
ب (ترەکانن).

تووک تیەڵ (ئان) tük tiyeḻ
بەد، نالەبار.

تووک کردن (کتن) tük kirdin ١
مووەدەرکردن، موو لێهاتن.

تووک کردن (کتپ،کتن) tük kirdin ٢
پەردەرکردن (بەچکەی باڵندە).

تووکن (ئان) tükin ١
تووکاویی، تووکدار، تووکنە، تیسکن، تیسکو، کولکن، موویین.

تووکن (ئان) tükin ٢
تویکل ئەستوور.

تووکنە (ن) tükine
زەڕنەقووتە.

تووکە (ن) tüke
پرووشە، پرووکە، نمەنم (بارانی نەرم).

تووکە کردن (کتن) tüke kirdin
باران بەووردیی بارین، پرووشەکردن، پرووکەکردن، توەتووکردن، نمەنم باران بارین، نمەنم کردن.

تووکەی سمێڵ هاتن (ند) tükey smêḻ hatin
بزەگرتن، بسکەی سمێڵ هاتن، کەیف خۆشی وبزە گرتن.

توول (ن،رو) tül
چڵی تازەونەمری درەخت، تووڵ، ساوا، کۆرپە، لقی باریک، نەمام، خەڵف.

توول بەتەڕی نەچەمێتەوە ناچەمێتەوە (پن)
tül be teṟî neçmêtewe naçemêtewe
توول بەتەڕیی بچەمێتەوە منداڵ لەسەرەتاوە فێری ژیان وئەرک کێشان نەکرێت... بەگەورەیی فێرنابێ وناتەواو دەردەچێ (مەبەست دەست نیشان کردن وگرنگی مەشق دادانی منداڵە لەسەرەتای ژیانیەوە).

توولک (ن،م) tülik
ب (تەڕلان).

توولە (ن،ئا) tüle ١
ب (تووتک).

توولە (ن،ئا) tüle ٢
بۆجێ، بوجی، بۆنچی، توولەسەگی ڕاو.

توولەڕێ (ن) tülerê
باریکەڕێ، بزنەڕێ، پیادەڕێ، ورچەڕێ، لاڕێ.

توولەک (ئان) tülek
بێ تووک، تووک وەرییو.

توولەک کردن (کتن) tülek kirdin
گاڵتەپێ کردن.

تووڵ (ن،رو) tüḻ ١
ب (توول).

تووڵ (ن) tüḻ ٢
تەڕ، تەڕوتۆڵ.

تووڵ (ئان) tüḻ ٣
نەرم، نەرم ونۆڵ.

تووڵاش (نک) tüḻaš
ب (تەڵاش).

تووڵ بڕکردن (ند) tüḻ biṟkirdin
گوێ پێنەدان.

تووڵین (ن) tüḻîn
ب (بەرچنە).

تولینە (ن) tüḻîne
ب (بەرچنە).
تووم (ن) tüm
ب (تۆو).
توومار (ن) tümar
تاموور، لوولە.
توومەدان (ن) ١ tümedan
ب (تۆمەدان).
توومەدان (ن) ٢ tümedan
ب (تۆمەدان).
توون (ن) tün
ب (ئەتوون / ١).
توونا (ئان) ١ tüna
ب (ئاوارە / ٢).
توونا (ئان) ٢ tüna
بزر، ڕۆیشتوو، گوم، نادیار، وون.
توونابوون (کتن) ١ tüna bün
ئاوارەبوون، تووناوتوون بوون، تەرەبوون، دەربەدەر بوون، ویَڵ بوون.
توونابوون (کتن) ٢ tüna bün
بەسەرچوون، تووناوتوون بوون، لەناوچوون، نەمان.
توونا کردن (کتپ) tüna kirdin
ئاوارەکردن، تووناوتوون کردن، تەرەکردن، ویَڵ کردن (لەنیشتمانی خۆی).
توونا توون کردن (ند) ١ tünawtün kirdin
بن بڕ کردن، دوابڕیین، دوا بڕیینەوە، قڕتێ خستن، لەڕەگ دەرهێنان، لەڕیشەدەرهێنان.
توونا توون کردن (ند) ٢ tünawtün kirdin
بن بڕ کردن، فت کردن، قت کردن، کوشتن، لەناوبردن، لەنێوبردن.
توونکە (ن) tünke
دەرپێی کورت (پیاوانە).
توونگ (ن) tünig
توونگە، شەربە، تنگە، جەرە.
تووە (ن) tüwe
پڕگە، جوانیی، ڕەونەق.
توویَل (ن) ١ tüwêḻ
ب (تاپۆ).
توویَل (ن) ٢ tüwêḻ
ناوچەوان.
توویَل بەند (ن) tüwêḻ bend
دەسرۆکەی ناوچەوان، ناوچەوان بەند، پەڕۆی ناوچەوان.
تووەتووە (ن) tüwe tüwe
ب (تووکە).

تووەتووکردن (کتن) tüwe tükirdin
ب (تووکەکردن).
تویزم (ن) tüwîzim
ب (چاونەنداز).
توێ (ن) ١ twê
تۆ، توو، قەد، لۆ.
توێ (ن) ٢ twê
توو، تووژ، تووژاڵ، تووژکە، تووشاڵ، تووشک، تویخ، توێژاڵ، سەرتوو.
توێ (ن) ٣ twê
ئاسەر، ئەستار، ئەندەروون، بەر (جل وبەرگ)، ڕووکاری ناوەوەی شتێ.
توێ (ن) ٤ twê
ب (توێژ).
توێ توێ (ئان) twê twê
پەرەپەرە، پەردەپەردە، تۆتۆیی، قەدقەد.
توێتکە خواردن (کتن) twêtke xwardin
ئارام گرتن، تووتکەگرتن، توێتکەگرتن، دانیشتن، دابین بوون، سرەوتن، مانەوە.
توێتکە گرتن (کتن) twêtke girtin
ب(توێتکەخواردن).
توێخ (ن) twêx
ب (توێژ).
توێژ (ن) ١ twêj
تۆژ، تۆژک، تۆک، تویخ، تویک، پەردە، تووژ، توێژاڵ، پێستی تەنک (سەر ڕوو)، توێشک.
توێژ (ن) ٢ twêj
قەتماغە، قەرتماغە، بزماتە، بزمەتە، توو.
توێژاڵ (ن) twêjaḻ
ب (توێژ).
توێژانەوە (کتپ) twêjanewe
ب (تۆژانەوە).
توێژ گرتن (کتن، کتپ) ١ twêj girtin
تووژ گرتن، قەتماغەبەستن، قەرتماغە کردن.
توێژگرتن (کتن،کتپ) ٢ twêj girtin
توێژ لێ کردنەوە، توێژ لێ گرتنەوە.
توێشک (ن) twêšik
ب (توێژ).
توێشوو (ن) twêšü
تۆشە، تێشوو.
توێشووکردن (کتپ) twêšü kirdin
توێشووکردن، تێشووکردن.
توێشەبەرە (ن) twêšeber
تۆشەبەرە، تۆشەدان، تێشووبەرە، توێشووبەرە، توێشودان، نانەبەرە.

توێک (ن) twêk ١

ب (توێخ).

توێک (ن) twêk ٢

ب (توێکڵ).

توێ کردن (کتپ) twêkirdin ١

تواکردن، توێژاڵ توێژاڵ کردن.

توێ کردن (کتپ) twêkirdin ٢

ب (تـوێکڵ). تـۆکە، تـۆکڵە، تۆشـڵ، تـۆفڵ، توێـکە، تیـڤڵ، پێـست (داروده‌ـخت، میـوه...). تیکـوڵ، قاپیلک.

توێکڵ تێ گرتن (کتپ) twêkil tê girtin

ب (ئانووت لێدان).

توێکڵ گرتنەوە (کتپ) twêkil girtinewe

ب (پاک کردن).

توێکڵ لێ‌کردنەوە (کتپ)

twêkillê kirdinewe

توێک لێ کردنەوە، توێکڵ وەرگرتن، توێکڵ گرتنەوە، پاک کردن، سپی کردن.

توێڵ (ن) twêl

ناوچەوان،تووێڵ.

تەبا (ئان،ئاک) teba ١

ڕێک، ڕێک وپێک، دروست.

تەبا (ن) teba ٢

ئاژاڵ، ئاژەڵ، گیاندار.

تەبا (ئاک) teba ٣

بەهاڤرە، بهڤرە، پێکەوە، دگەڵ، لەگەڵ.

تەبابوون (کتن) teba bûn

ڕێک بوون، یەک بوون.

تەباخچە (ن) tebaxçe

سینیی بچووک.

تەبار (ئان) tebar ١

دامەزراو، ڕێک.

تەبار (ئان) tebar ٢

ب (ئامادە / ٢).

تەبارکراو (ئان) tebarkiraw

ب (ئامادەکراو / ١).

تەبارکردن (کتپ) tebar kirdin

ب (ئامادەکردن).

تەبارە (ن) tebare ١

ب (تەلان).

تەبارە (ن) tebare ٢

ئاماژە، کەڵەبەرد، نیشانە (لەڕێگەوباندا بۆ ڕێبوار یان بۆ مەبەستی ئەستێرەناسی...).

تەبارە (ن) tebare ٣

شارا، گیشە،گەلاوێژ.

تەبارە (ن) tebare ٤

بارست، بارستایی (کاوکۆتەڵ).

تەبارە (ن) tebare ٥

ئەستوورایی، قەبارە.

تەباکردن (کتپ) teba kirdin ١

پێک هێنانەوە، ئاشت کردنەوە، ڕێک خستنەوە.

تەباکردن (کتپ) teba kirdin ٢

شوێن کەوتن، لەدووچوون.

تەبای ئاویی (ن،ئان،ئا) tebay awî

گیانداری ئاوی.

تەبای بەژیی (ئان،ئا) tebay bejî

گیانداری وشکایی.

تەبایی (ئاک) tebayî ١

پێکڤە، پێکەوە.

تەبایی (ن) tebayî ٢

ڕێک وپێکیی، ئاشتیی.

تەبر (ن) tebir ١

ب (تەور).

تەبر (ن،کل) tebir(kl) ٢

ب (تالان کردن).

تەبرکردن (کتپ،کل) tebir kirdin(kl)

ب (تالان کردن).

تەبلیەکردن (کتپ،کل) tebliye kirdin(kl)

قەڵەم کردن، لق وپۆپ کردن.

تەبوورکردن (کتپ) tebûr kirdin

شەن کردن.

تەبەتۆر (ن) tebetor

ب (تەونی جاڵجاڵۆکە).

تەبەرزین (ن) teberzîn

ب (تەورزین).

تەبەق (ن،پز) tebeq ١

تەوەق، پزوو.

تەبەق (ن) tebeq ٢

بەرگ، پەرد، پەرو، پەڕە، تەوەق.

تەبەق (ن) tebeq ٣

تەبەقـــە، تەبـــەک، تەبەکـــە، تەپـــسی، تەشـــپی، لەنگەریی، دەستەسینی.

تەبەلیە (ن) tebeliye

پـشتێنە، کەمەربەنـد (گیرفـانی پـێوەبێ بـۆ پـارە هەڵگرتن).

تەبەنە (ن) tebene

سووژن.

تەپ (ن.) tep ١

ژەنان، کوتان، مەژەند، هەرشان.

تەپ (ن) tep ٢

پیسایی، پیسیی، گوو.

تەپ (ن) tep ٣
فرەفێل، فێل وفەنگ، فێل وفەرەج، فێل و تەڵەکە.

تەپ (ن) tep ٤
ڕیخ، شیاکە، تەپکە.

تەپ (ن،پز) tep ٥
ئامۆ، بوورانەوە، پەرکەم، فێ، گەشکە.

تەپ (ن) tep ٦
دەستاپ، دەست هاپ.

تەپ (ن) tep ٧
ب (تەپۆلکە).

تەپ (ن) tep ٨
پاخوا، کۆمەڵ، کۆگا، کۆمەڵ (شت).

تەپ (ئان) tep ٩
بژ (قژ)، پژ.

تەپ (ن) tep ١١
تەپۆیی، پێ قورسیی (لەڕۆیشتندا)، سستی (لەکارو باردا).

تەپ (ن) tep ١٢
باهووڤە، بووران، ڕەشەبا، زیپ.

تەپا دان (کتپ) tepadan
تەپ دانەسەر داگیرکردن، هەڵمەت بردنەسەر، هەڵمەت بۆ بردن.

تەپاڵە (نک) tepaḻe
تەپکە، تەپگە، ئازاڵە، تەپەڵە، تەپەڵۆکە، شیاکەی وشکەوەبوو، گەمرە.

تەپان (ن) tepan ١
گەلاکوتکە.

تەپان (کتن) tepan ٢
قوپان، قوپیان.

تەپان (کتن) tepan ٣
پەشیلیین، تەپیین، داڕمان، ڕمان، ڕووخان.

تەپاندن (کتپ) tepandin ١
داڕماندن، ڕماندن، ڕووخاندن.

تەپاندن (کتپ) tepandin ٢
قوپاندن، تێ قوپاندن(سەر ڕووی شتێکی ڕەق بەلێدان یان بەتەوژم).

تەپاندن (کتپ) tepandin ٣
ئاخنیین، پڕ کردن، تەپانن، تێ خستن، چیانن، خستنە ناو.

تەپاندن (کتپ) tepandin ٤
تێ کردن، کردنەسەر، کردنەناو.

تەپاندنە ناو (کتپ) tepandine naw
ب (ئاخنیین / ١).

تەپاوتل (ن) tepawtil
ئەمدیو ئەودیو، بزاوز، تل، تەپ وتل، کەلەکاوکەلەک، گینگڵ.

تەپ تەپان کردن (کتپ) teptepan kirdin
تەپە تەپ کردن، پێ بەزەویدا دان.

تەپخ (ئان) tepix
تەخت بوو، ڕووخاو، ڕووخێنراو، تەخت کراو.

تەپخ بوون (کتن) tepixbün
تەخت بوون، ڕووخان، تەپان، تەپیین.

تەپخ کردن (کتپ) tepixkirdin
تەخت کردن، ڕووخاندن، تەپاندن، ژێرەوژووڕکردن.

تەپ دان (کتپ) tepdan ١
تەپەدان، خڕکردنەوە، کۆگادان، کۆمەڵ کردن.

تەپ دان (کتن) tepdan ٢
گەیشتن، گەیین، پێ گەیین، پێگەیشتن.

تەپ دان (کتن) tep dan ٣
خڕبوونەوە، کۆمەڵ بوون، گردەوەبوون (ماڵات).

تەپرەش (ئان) tepreš
تەڵەکەباز، ئاوان، دەسبڕ، فێڵباز، بەدنمەک، ناپاک.

تەپسی (ن) tepsî
ب (تەبەق).

تەپک (ن) tepik
ب (تەپکە).

تەپک کردن (ئد) tepik kirdin
خۆ پاراستن، خۆ مت کردن(لەمەترسیی).

تەپ کوتان (کتن) tep kutan
پەل کوتان (وەک لەتاریکیدا)، کوێرانە پەل هاویشتن، دەس کوتان.

تەپکە (ن) tepke ١
تەپک، تەپکێ، باڵان، چاڵ، خەپک، قۆلکە، ڕەت.

تەپکە (ن) tepke ٢
پیسایی ووشکەوەبووی ئاژەڵ، تەپاڵە.

تەپکە (ن) tepke ٣
ب (تەپ).

تەپکەر (ئان) tepker
ب (تەفرەدەر).

تەپگە (نک) tepge
ب (تەپاڵە).

تەپل (نک) tepil
میلەکانی پەنجە کەلەکاتی مۆرکردنا دەردەکەون.

تەپلۆس (ئان) teplos
ب (تەمەڵ).

تەپلوو (ن) teplü
بێ هۆشیی، گێژیی، هێڕیی، وڕیی.

تەپڵ (ن،نم) tepl̠
تەپلک، دابدیم، دەهۆڵ.

تەپڵاک (ن) tepl̠ak
ب (تەپۆلکە).

تەپڵ خستنە ژێر عەباوە (پن) tepil xistine jêr 'abawe
شتی ڕوون وئاشکرا شاردنەوە، نەگی یەکی ئاشکرا پەنهان کردن، واتە: بەفیڕۆ خۆماندوو کردن.

تەپڵ زەن (ن) tepilzen
تەپڵ ژەن، پەل لیدەر.

تەپڵەسەر (ن) tepleser
تەوقە سەر، تولکی سەر، تەپلیسەر، تەپلەکی سەر، تەرقەتە، کەڤاکە.

تەپلەک (ن) teplek [1]
بنکە، بنکە، بنەگە، تەپەکلاو.

تەپلەک (ن) teplek [2]
کۆماجە، تەپلەکی کۆلەکەوستوونی دەوار وڕەشمال.

تەپلەک (ن) teplek [3]
میزی بچووک.

تەپلەک (ن) teplek [4]
دەوریی جگەرە لەسەرداتان.

تەپڵی بێ عاری کوتان (ند)
teplî bê 'arî kutan
بێ شەرم بوون، پەردەی شەرم وشکۆ دڕان، چەقاوە سوویبوون، شوول لێ هەلکیشان.

تەپڵی تۆپین پێ کردن (ند)
tepl topîn pê kirdin [1]
سووک وچرووک کردن، سووک وڕسواکردن.

تەپڵی تۆپیین پێ کردن (ند)
tepl topîn pê kirdin [2]
تووشی گاشە (گیچەڵ) کردن.

تەپڵی دڕاوە یان: تەپڵی دەنگ نادات (ند)
teplî dirawe yan: deng nadat
بێ ڕێزبوون، بێ بایەخ بوون.

تەپڵی سواری (ن.ئم) teplî swarî
تەبوراکە.

تەپۆ (ن.جع) tepo
ب (میشوولە).

تەپوتل (ن) tepwtil
ب (تەپاوتل).

تەپوتل کردن (کتن) tepwtil kirdin
ب (تەپاوتل کردن).

تەپوتۆز (ن) tepwtoz [1]
تۆز وخۆڵ.

تەپوتۆز (نک) tepwtoz [2]
تۆزو گەرد، گەرد ولوول، گەردەلوول، بای تـۆزاویی و خۆلاویی.

تەپوتۆزاویی (ئان) tepwtozawî
تۆزاویی، خۆلاویی.

تەپوتۆزکردن (کتن) tepwtoz kirdin [1]
تۆز وبا ویژ هەڵ کردن.

تەپوتۆزکردن (کتن) tepwtoz kirdin [2]
تەپ وتم دەست پێ کردن،
تەم ومژ بەری ئاسمان گرتن.

تەپوتۆزکردن (کتن.کتپ) tepwtoz kirdin [3]
تەپ تـۆز بلاوکردنەوە،شـت تەکانـدن وبـوون بـەهۆی تۆز هەستان لەئاردا.

تەپوتۆزکردن (ند) tepwtoz kirdin [4]
هەراکردن، هەلهاتن.

تەپودۆڵ (ئان) tepwdol
تەپ ودوول، تەپۆلکە تەپۆلکە (زەویی).

تەپودووکەڵ (ن) tepwdükel
تەپەدووکەل، چـەڕە دووکـەل، دووکـەلیکی زۆر، تـەم ودوو.

تەپ و ڕیپ (ن) tepwrîp
ب (ترس ولەرز).

تەپوق زەیە (نچ.لو) tepuqzeye(lu)
تەتەلەکردنی زمان، درکاندنی شتێ کەجێی مەبەست نەبوویێ.

تەپ وکۆ (ن) tepwko
تەپ وکەوت، هەلس وکەوت.

تەپ وکۆکردن (کتن) tepwko kirdin [1]
کـەوتن وهەسـتانەوە، هـەڵس وکـەوت کـردن، بەتـەپ وکۆ ڕۆیشتن، ناریک بەریگادا ڕۆیشتن.

تەپ وکۆکردن (ند) tepwko kirdin [2]
ناتەواو بوون... لە....

تەپ وگل بوونەوە (کتن) tepwgil bünewe [1]
تەپ وتۆپ هاتن، بەدوای یەکتردا هاتن.

تەپ وگل بوونەوە (ند) tepwgil bünewe [2]
بەزویدا کەوتن وگل بوونەوە.

تەپۆ (ن.جع) tepo
ب (میشوله).

تەپۆکە (ن) tepoke
ب (تەپۆلکە).

تەپۆلکە (ن) tepolke
تـەپ، تەپـۆکە، پـۆزە، تەپـکە، تەپـۆلە، تەپـۆنکە، تـەلاکە، بـستۆ، تەپـە، کۆسـپە، هـەرزە، کوویـکە، کۆسـپایی، گـرد، گردۆلکـە، یـال، زۆکە، ئەراوەنـد، ئەرڤاز، گردۆلکە.

تەپ ومژ (ن) tepwmij
ب (تەم ومژ).

تەپ ومژ دەست پێ کردن (کتن)
tepwmij dest pê kirdin
ب (تەم ومژ دەست پێ کردن).

تەپ ونم (ن) tepwnim
بارانی وورد، تەم ومژ، نم نمی باران بەتەم ومژەوە.
تەپ ونم کردن (ند) tepwnim kirdin
تەم مژ بلاوبوونەوە، تەپ ونم بارکردن، تەم ومژبلاوبوونەوە، ووردەباران هاتنەخوار، ووردەباران دادان لەگەڵ تەمدا.
تەپە (ن) ١ tepe
ب (ترپە).
تەپە (ن) ٢ tepe
گورمین، گرمە.
تەپە (ن) ٣ tepe
ب (تەپۆلکە).
تەپە (ن) ٤ tepe
ب (ئاسووگە).
تەپەتەپ (ن) tepetep
ب (ترپەترپ).
تەپەتەپ کردن (کتن) tepetep kirdin
ب (تەپیین).
تەپەترە (ئان) tepetire
شلەپەتەپی، شل وشوق،قورس، لەش گران، مردەلۆخە.
تەپەدان (کتپ) tepedap
ب (تەپ دان).
تەپ دووکەڵ (ن) tepe dükel
ب (تەپ، دووکەڵ).
تەپەدۆر (ن) tepedor
تەپەدۆر، سەر، سەرقاپ (شووشە)، دەمەوانە.
تەپەک (ن) ١ tepek
تەپڵەسەر (چیا).
تەپەک (ن) ٢ tepek
ب (تەوقەسەر).
تەپەکڵاو (ن) tepekilaw
ب (تەپڵەک).
تەپیان (کتن) ١ tepiyan
ب (تەپیین).
تەپیان (کتن) ٢ tepiyan
پەلە پرووزەکردن، پەلەپرووزکێ کردن، پەلەپرووزێ کردن.
تەپیان (کتپ) ٣ tepiyan
ئاخنیان، تێ خزاندن، تێ خستن، تێ هاریشتن، خزاندنە ناو، خستنەناو، هاویشتنە ناو(بەخورتیی).
تەپی لێ ناکوتێ (ند) tepî lê nakutê
سەر لێ دەرنەچوون، هیچ لێ نەزانیین، تەپ تیا(پێدا) نەدان.
تەپیو(مرۆڤ) (ئان) tepîw(mirov)
بێ وورە، رووخاو، وورە بەردراو، وورەنەماو.
تەپیین (کتن) ١ tepîn
چاڵ بوون، داڕووخان، داکەوتن، رووخان، ڕۆچوون، رمان، کەوتن، هەرفتن.
تەپیین (کتن) ٢ tepîn
بەناوداچوون (مرۆڤ)، تێ قوپان، داکەوتن.
تەپیین (کتن) ٣ tepîn
تەپیان، بڵ بوون، نەرم بوون (میوە...).
تەپیین (کتن،کتپ) ٤ tepîn
کڕ کەوتن، لەسەر هێلکە هەڵ نیشتن (پەلەوەر).
تەپیین (کتن) ٥ tepîn
دڵ تەپێ کردن، دڵ کەوتنەپەلە، دڵە کوتێ کردن، لێ دان (دەمار بەخێرایی)، ترپە ترپ کردن، تەپەتەپ کردن.
تەپیین (کتن) ٦ tepîn
شکست خواردن، وازمێنان.
تهتافک(ن،رو،کی) tihtavik(ki)
ب (نەعنا).
تەتک (ن) ١ tetik
ب (دەسکێش).
تەتک (ن،لو) ٢ tetik(lu)
١- کەمەر. ٢- بڕبڕەی پشت.
تەتلەزوان (ن) tetlezwan
زمان گران، لاڵ، لاڵە پەرۆک، لاڵەپەتە.
تەتەر (ن) ١ teter
ئیلچی، پەیامبەر، پەیک، پۆستەچیی، زیرەوان، شاتر، قاسید، نامەبەر، نێرراو، هەڵگری نامە.
تەتەر (ن) ٢ teter
پرس پێکەر، تەگبیرکەر، ڕاوێژیار.
تەتەر پێچ کردن(کتپ) teter pêçkirdin
ئیس کبەند کردن، ئیسک گرتنەوە، تەختەتێ گرتن، ئیسکی شکاوپێچان.
تەتەلە (ن) ١ tetele
ب (تەختەڕەش).
تەتەلە (ن) ٢ tetele
سمت، سێبەندە، کلۆک.
تەتەلە (ن) ٣ tetele
هەڵە، ساتمە، پرووزە.
تەتەلە کردن (کتپ) ١ tetele kirdin
ئاخاوتنی هەڵەق ومەلەق کردن، ووتەی پڕ وپووچ دەربڕیین.
تەتەلە کردن (کتپ) ٢ tetele kirdin
پاک کردن، تەتەڵ کردن، خۆڵ وبەرد..لێ گرتن. دانەویلەهەڵ تەکاندن، دانەویلە پاک کردن بەلەنگەریی.

تەتەلەکردن (کتپ) ٢ tetele kirdin
بــوواردن، پــەڕاندن، پــڕۆزەکردن، پــەی کــردن، ســاتمەکردن، هەڵــەکردن (لــەگفت وگــۆدا یــان لەخوێندنەوەدا).
تەتەلەکردن (کتپ) ٤ tetele kirdin
سەر کردن، لێنەدان (گوللە یان پلار لەنیشانە)، کورت هێنان، کورت کردن.
تەتەلەمیران (ن.جج) tetele miran
تەتلەمیران.
تەتەلەمیرانێکە بۆخۆی (ند)
tetele mîranêke boxoy
دەڵێی تەتەلـەمیرانن، زۆرن وبەناویەکـدادێن ودەچـن بەناڕێکیی.
تەتیان (کتن.کل) tetyan(ki)
هاتن (بەمیوانیی)، بەمیوانیی چوون، سەرلێدان.
تەجەنەر (ن.نا) tecener
سابرین.
تەچە (ن.نا) teçe
ب (تکە).
تەحا! (نسپ) teha !
ب (پەح!).
تەحا تەحا (ن) teha teha
ب (پروپاگەندە).
تەحا تەحاکردن (کتپ) teha teha kirdin
پروپـاگەندەکردن، واتــەوات بڵاوکردنــەوە، هاتــەهات خستنەوە.
تەحت (ئان) teht
بەردەلان، بەردین، بەردەلانیی (زەوی).
تەحر (ن) tehir
تەرح، جۆر، چەشن، شێوە.
تەحرە (ن) tehre
قرچەی نیوەڕۆ (تـین وتـەووژمی گـەرمای نیـوەڕۆ - لەوەرزی هاویندا).
تەحسین (کتن.کی) tehsîn(ki)
پێ هەڵخلیسکان، خلیسکان.
تەحفیل کرن (کتپ.کی) tehfîl kirin(ki)
گلاویـی دەرکـردن، شـتی گـڵاو شـتن بەقوڕەسـوور (بەتایبەتیی قاپێ سەگ دەمی تێوەدابێ).
تەحل (ئان.کی) tehil(ki)
ب (تاڵ / ١).
تەحل بوون (کتن.کی) tehilbün(ki)
ب (تاڵ بوون).
تەحلک (ئان.کی) tehilik(ki)
ڕەشتاڵە (مرۆڤ).
تەحل کردن (کتپ.کی) tehilkirdin(ki)
ب (تاڵ کردن).

تەحلیشک (ئان) tehilîšik
ناوی تاڵ وسوێر.
تەحلیی (ن.کی) tehilî(ki)
ب (تاڵاو / ١).
تەخت (ئان) ١ text
بێ گرێ وقۆرت، پـامار، پـان وڕێـک، تـەرازوو، ڕێـک، ساف (زەویی).
تەخت (ن) ٢ text
کەت، کورسی پاشایەتیی.
تەخت (ن) ٣ text
تەختی خەو، چارپایە، پەرپـایە، قەرەوێلـە، شـوێنی نووستن، تەختەبەند، تەختەبەن.
تەخت (ئان) ٤ text
پڕ، دارماڵ، لێوان، لێوان.
تەخت (ئان) ٥ text
باش، تەواو، هەموار.
تەختان (ن) textan
ب (تەختانیی).
تەختانی (ن) textanî
تـەختان، تـەختایی، پێدەشـت، تەختـەلان، دەشـت، زەویی تەخت.
تەخت بوون (کتن) ١ text bün
ڕێک بوون، کرێ وقۆرت تێدانەمان.
تەخت بوون (کتن) ٢ text bün
کۆسپ لەبەردەمدا نەمان (کاروبار...).
تەخت بوون (کتن) ٣ text bün
پاڵ کەوتن، ڕاکشان، نوستن.
تەخت کردن (کتپ) ١ text kirdin
ڕێک خستن (شوێن)، قۆرت تێدانەهێشتن، یـەک ڕوو کردن.
تەخت کردن (کتپ) ٢ text kirdin
بەئەرزدادان، بەزەویدا خستن، بەزەویدا دان.
تەخت وتارج کردن{ماڵی کەسێ} (ند)١
text wtarac kirdin
ماڵ وحاڵی کەسـێ خێـاپ کـردن، مـاڵی کەسـێ لـە بنچینە دەرهێنان
. تەخت وتاراج کردن (کتپ) {ماڵی کەسێ} ٢
text w tarac kirdin
(ماڵی کەسێ) پەرش وبڵاوکردنەوە.
تەختە (ن) ١ texte
بـاهوو، دەبـک، دار، دەپ، دەپـە، دیبـەک، پـارچەدار (دامێنراو).
تەختە (ن) ٢ texte
پارچە (چنراو).
تەختە (ن) ٣ texte
تیکە، لا.

تەختە (ئان) ^١ texte
بەستراو، بەسیاکێ، هەڵچنراو، هەڵچنیاکێ.

تەختە (ئان) ^٢ texte
ناساغ، نەخۆش.

تەختە بوون (کتن) texte bûn
تووشی ناساغیبوون، نەخۆش کەوتن، ناساغ بوون.

تەختە بەند (ن) ^١ texte bend
ب (تەخت).

تەختە بەند (ن) ^٢ texte bend
١- گرتنەوەی دەست یان قاچی شکاو، شکستە بەندی.
٢-کەرەسەی دەست وقاچ گرتنەوە.

تەختە پۆش (ن) texte poš
بەتەلەبەرد داپۆشراو، وشکەسیی کراو (ڕێگەوبان).

تەختە پۆش کردن (کتپ) texte poš kirdin
بەتەلەبەرد داپۆشیین، وشکەسەیی کردن.

تەختە ڕەش (ن) texte reš
تەتەڵە، تەختە، تەختەی مەشق، تەختەی قوتابخانە.

تەختە ڕەوان (ن) ^١ texte rewan
پایتۆن، گالیسکە.

تەختە ڕەوان (ن) ^٢ texte rewan
تەخت ڕەوان (جۆرێکە لەکەژاوە لەسەر پشتی دوو وڵاخ یان زیاتر هەڵدەگیرێ).

تەختە زەنگ (ن) texte zeng
گرناڵ، زەنگی قوتابخانە یان کارگە.

تەختە کردن (کتپ) texte kirdin
نەخۆش خستن.

تەختەڵان (ن) textelan
ب (تەختانیی).

تەخرکردن (کتپ) texir kirdin
جێ هیشتن، لابردن، وازلێ هینان، وازهینان لەشتێ.

تەخرەمە (ن) texreme
بەرکوت، دانەوێڵەی تازە کوتراو.

تەخشان (ئان) texšan
ب (پرش).

تەخشانکەر (ن) texšanker
ب (بلاوکەرەوە).

تەخشان وپەخشان (ن) texšan w pexšan
١-دەست بلاوی. ٢- سەخیتیی، سەغیتیی.

تەخشان وپەخشان کردن (کتپ)
texšan w pexšan kirdin
١- دەست بلاویی کردن، شت بەنابەجێیی بەخشینەوە، ماڵ بەفیرۆدان.
٢- سەخیتیی کردن.

تەخشک (ن) texšik
تاق، ڕەفە، ڕەفەی ناودیوار.

تەخەم (ن) texem
دەر، دەهەم، جێ، جیگە، شوێن.

تەدارەک (نک) tedarek
تفاق، پێویستیی.

تەدارەک (ن) tedarek
ب (ئامادەیی / ٢).

تەدارەک بوون (کتن) tedarek bûn
ئامادەبوون، پوختەبوون،
تەیاربوون، لەباربوون.

تەدارەک کردن (کتپ) ^١ tedarek kirdin
تفاق خستن، تفاق گرتن، پاشەکەوت کردن، گل دانەوە (شت).

تەدارەک کردن (کتپ) ^٢ tedarekkirdin
ب (ئامادەکردن / ١).

تەرا (ئان) ^١ tera
ب (ئاوارە / ٢).

تەرا (ئان) ^٢ tera
تاربوو، تەرە، تار، دوورکەوتە، هەڵهاتوو، ئاوارە، بەرەزە، بەلەسە، توونا، ڕاماڵ، ڕەهەندە (ئاژاڵ).

تەرابوون (کتن) ^١ tera bûn
ئاوارەبوون، ئاوەکیی کەوتن، دابران، تەرەبوون، بەلەسەبوون، ڕەهەندبوون، دەربەدەربوون.

تەرابوون (کتن) ^٢ terabûn
بەربوونەخوارەوە، بەربوونەوە (لەبەرزییەوە)، کەوتنەخوارەوە.

تەرات (ن) ^١ terat
تاو، سەڵەف، غار، چوارناڵە، چوارناڵی، وێغرە

تەرات (ن.) ^٢ terat
پرتاف، تەراتین.

تەرات کردن (کتپ،کتنن) ^١ terat kirdin
تاودان، سەڵەف کردن، غاردان، لەچوارناڵەدان.

تەرات کردن (کتن) ^٢ terat kirdin
خێراڕۆیشتن، هێرش بردن، خێراکردن، توند ڕۆیشتن، ڕاکردن.

تەراتێ (ن) teratê
بۆڕ بۆڕە، پێشبڕکە.

تەراتێن (ن) teratên
جرت وفرت، فرت وجرت، هات وچۆ.

تەراتێن کردن (کتن) teratên kirdin
جرت وفرت کردن، فرت وجرت کردن، هاتوچۆکردن، هەڕاهەڕاکردن.

تەراز (ئان) ^١ teraz
پڕبەپێ، پڕ بەپێست.

تەراز (ئان) ^٢ teraz
بەرامبەر، ڕووبەڕوو، ڤەراڤەر، هەمبەر.

تەراز (ن) teraz [2]
ئاست، ئاقار، تەنیشت.

تەراز (نک) teraz [4]
بنجار، سەوزەوات.

تەرازبوون (کتن) teraz bün
بەرامبەربوون، چۆن یەک بوون.

تەرازن (ن) terazin
تیتالک، کەمک، لوتکە(چیا).

تەرازوو (ن) terazü
ب (ترازوو).

تەرازووباز (ئان) terazü baz
ب (ترازووباز).

تەرازووکردن (کتپ) terazü kirdin
(شت) کیشان.

تەراش (ن) teraš
تاش، تراش.

تەراشتن (کتپ) teraštin
ب (تاشیین).

تەراف (نک) teraf
قونار، لقی وردو بێبەری دارمێو.

تەراف کردن (کتپ) teraf kirdn
قونارکردن، لقی (وردوبێبەری)دارمێو لێ کردنەوە، مێو برینەوە.

تەراکردن (کتپ) terakirdin [1]
بەردانەخوارەوە، بەردانەوە، خستنەخوارەوە (شت لە بەرزییەوە).

تەراکردن (کتپ) terakirdin [2]
تووڕدان، فڕێدان، هاویشتن

تەران (ن،کل) teran(kl)
ئاوان، ئاوازە.

تەران باز (ن،کل) teranbaz(kl)
ئاوازدانەر.

تەرانە (ن) terane
گالتە، گالتەوگەپ، تەڤز، گەمە، یاریی، یاریی ومەزاق.

تەرپلیین (کتن،کی) terplîn
سەرسم دان(ولاخ).

تەرت (ن) tert [1]
ب (تەرس).

تەرت (ن) tert [2]
توێژاڵ (گلی سەرزەویی).

تەرتول (ن،جج) tertül
هارە، هارپە.

تەرچک (ئان) terçik [1]
ب (تەرچکێ).

تەرچک (ن،لو) terçik(lu) [2]
تازە دەرهاتوو، تەرچک، تەرویر، تەرتازە، ئازاو، ناسک (گژوگیا).

تەرچگیی (ن) terçigî
ب (تەرچگیی).

تەرحەک (ن) terh ek
کزل، کزلیی، ناتەواویی.

تەرحیی (ن) terhî
سەرپۆش (ژنان).

تەرخان (ئان) terxan
تایبەتیی، تایەبەتیی، قەدەغەکراو (بۆ مەبەستێ).

تەرخانیی (ن) terxanî
ئازادیی، ئازاسەریی، بسەرخۆیی، پزگاریی، سەربەخۆیی، سەربەستیی.

تەرختە (ن) terixte
برپرە، برپراگە، مەرووخە.

تەرخوون (ن،رو) terxün
تەڵخوون.

تەرز (ن،رو) terz [1]
برش، پرژ، پڕ، پیچ، پیچ میو، سەرتەرز، سەرلقی ناسک (دارودرەخت).

تەرز (ن) terz
باو، تزیوور، تراز، تەراز، جۆر، چەشن، رەوت، رەوش، شیوە، وینە.

تەرز (ن) terz [2]
تەور، رەوشت.

تەرزە (ن) terze
تەرز، تەگر، تەگرک، ترگژۆک، تگر، تەرزە، تەرزکێ، تەوەرکێ، تەورەگە، تەوەرەک، تەیزۆک.

تەرزەشکین (ن) terzeškên
ئامۆژگارییەک لەسەریەک، تەرزەکوت، سەرزەنشت.

تەرزەشکین کردن (ند) terzeškên kirdin
ئاخاوتنی ناخۆش بەسەر کەسیکدا باراندن، سەرزەنشت کردن، سەرکوت کردن، شکاندن (کەسێ).

تەرزەکوت (ن) terzekut [1]
ب (تەرزەشکین).

تەرزەکوت (ئان) terzekut [2]
گەنم گردیی، یەک لەسەریەک.

تەرزەلووکە (ن) terzelüke
برویش، تەرزەی وورد ونەرم، تەگرەجیلە، تەوەرکێ ژیلە، گریلە.

تەرزەنوو (ئان) terzenü
ب (تازەباو).

تەرزەنوێ (ئان) terze nwê
ب (تازەباو).
تەرز هاویشتن (کتن) terz hawîştin
پەل هاویشتن.
تەرزی (ن) terzî
بــەرگ دروو، جــل دروو، درووتکــار، درووتکــەر، بەرگسان، خەتات.
تەرس (ن) ters [1]
پەیین، تەرت، تەرسەقول، سەیز، قەرسەقول.
تەرس (ئان) ters [2]
بێنایین، پێچەوانە، نالەبار.
تەرش (نک) terš
دەولەت، مالات، مەڕومالات.
تەرفک (ن) terfik
پارچەگوریس.
تەرف وتوون (ئان) terfwtün
ب (پەرش وبلاو).
تەرف وتوون بوون (کتن) terfwtünbün
ب (تەفرو توونابوون).
تەرف وتوون کردن (ن) terfwtün kirdin
ب (تەفروتووناکردن).
تەرقەتە (ن) terqete
ب (تەپلەسەر).
تەرک (ن) terk [1]
ب (تەنیشت).
تەرک (ن) terk [2]
پاشکۆ، تەرکبەن، تەرکی، تەرکی دین.
تەرک (ن) terk [3]
بن، تەختی بن، تەک
تەرک (نک) terk [4]
ترۆتفاقی جەنگ، چەک.
تەرک (نک) terk [5]
تیتە، خشل، زێڕوزیو.
تەرک (نک) terk [6]
جل، بەرگ، جلک، کل وبەرگ، پۆشاک.
تەرک (ئان) terk [7]
تەنها، تەنیا.
تەرکبەن (ن) terkben
پاشــکۆبەن، تەرکبەنــد، تــەرکی بــەس، تــەرکی بەن،تەرکی.
تەرکە (ن،رو) terke [1]
ب (پیکە).
تەرکە (ن) terke [2]
توول (ئەدارە باریکەی لەژێرەوە دەمۆل ژەن ئەیدات بە دەمۆلەکەدا).

تەرکە (ن) terke [3]
چرۆ.
تەرکەش (ئان،کل) terkeš(ki)
ڕەدیف، یەدک (کاتی سواریی).
تەرکەی ژێر دهل (ند) terkey jêr dihil
ئاگری بن کا.
تەرلان (ئان) terlan [1]
دەسـتەکۆ، دەسـتەکوڕ، جوانخـاس، جـوان، شـوخ وشەنگ، گەنج، لاو،جوانکەلانە، جوانکەلە، جوانکیلـە، جوانکیلانە.
تەرلان (ن،ئان) terlan [2]
بۆشناخ ، سپۆرت.
تەرم (ن) term [1]
لاش، لاشە، مردگ، مردوو.
تەرم (ن) term [2]
دارەتەرم، دارەمەیت، لاشەکێش.
تەرم (ن،ئس) term [3]
حەوتەوانەی گەورە، حەوتەوانە، حەوت برا.
تەرم (ن) term
کۆلیت، کەلیت.
تەرمال (ن) termal [1]
کەفەل، سمت.
تەرمال (ن) termal [2]
ڕوخسار، سەروسەکوت، شێوە.
تەرمال (ن) termal [3]
١- جل وبەرگ.
٢- شێوە، کالا، ڕێک وپێکیی، دروستیی.
تەرو (ن،رو) teru
تەرەوەن، تەڕەوەن،تەریی، تێروو، تێرویی، تـیرویی، کفر.
تەروال (ن) terwal
تەروالــە، تــەلوار، هــەرزال، هەرزالــە، کەپــری نــزم وبچوک.
تەرویس کردن (کتپ،کل) terwîs kirdin(kl)
زەویی ئاودان (پێش کێلان).
تەرە (ئان) tere
ب (تەرا).
تەرەبوون (کتن) tere bün
ب (تەرابوون).
تەرەخشە (ن،پز) terexše
تەرەشکە، ووردە دوومەلی سەر پێست.
تەرەدوا (ئان) teredwa
ب (تەرە).
تەرەدوانان (کتپ) teredwanan
ب (تەرەکردن).

تەرەدین (ئان) teredîn
پەتەریی، شێتۆکە.
تەرەس (ن) teres
گەواد، نامووس فرۆش، ئابرو فرۆش.
تەرەق (نسپ) tereq
ب (تەقوو).
تەرەقە (ن) tereqe
چاشـنیی، چەشـنیی، قەپـسوول، قەپـسوون، کەپسوول.
تەرەک (ن،کل) terek(kl)
درز، کەلەبەر، قلیش.
تەرەکاندن (کتپ،کل) terekandin(kl)
تـەرەکانن، درزپـێ بـردن، قلیـشاندن، کەلەبـەرتێ خستن.
تەرەک بردن (کتن،کل) terek birdin(kl)
درزبردن، قلیشان، کەلەبەر تێ کەوتن.
تەرەکردن (کتپ) terekirdin(kl)
ئاوارەکردن، تارکردن، توونا کـردن، دوورخـستنەوە، رەمەند کردن، تەرەدوانان.
تەرەکیاک (ئان،کل) terekiyak(kl)
درزبردوو، قلیشاو، کەلەبەر تێ کەوتوو.
تەرەکیان (کتن)[1] terekiyan(kl)
ب (ترەکیین).
تەرەکیان (کتن)[2] terekiyan(kl)
ب (پشکووتن).
تەرەن (ن) t eren
شەمەندەفەر، شەمەنەفەر، قەتار، قیتار.
تەرەوەندە (ئان) terwende
پربەها، گران بەها، گرانبا، دانسقە، نایاب.
تەری (ن) terî
١- دووگێ (مەڕ). ٢- کلک. ٣- کلینچکە.
تەریب (ن) terîb
راستە دروومان (دروومـان: چـەپ وراسـت کەبەسـەر (باریکە) و (جوستە) دا دەڕوات).
تەریب دان (کتپ) terîbdan
بەتەریب شت دروون.
تەریدە (ن) terîde
جەردە، ڕێگر، پیاوڕووت کەرەوە.
تەریق (ئان) terîq
شەرمەزار، خەجالەت، شەرمەسار.
تەریق بوونەوە (کتن) terîq bûnewe
بەخۆداشـکانەوە، بـوون بـەئاو لەشـەرماندا، تەریقـەوەبوون، سـوور بوونـەوە وئـارەق کردنـەوە لەشەرماندا، شەرمەزار بوون، شەرم گرتن.
تەریق کردنەوە (کتپ) terîq kirdinewe
خەجالەت کردن، شەرمەزارکردن.
تەریقیی (ن) terîqî
خەجالەتیی، شەرمەزاریی.
تەریک (ئان،ن) terîk
تەنیا، کلا، کەنارەگیر، گۆشەگیر، گۆشەنشیین.
تەڕ (ئان)[1] ter̲
ئاوایی، ئاوی‌کیلا، تلپ، تەڕبوو، شیدار، نماویی.
تەڕ (ئان)[2] ter̲
سەوز.
تەڕ (ئان)[3] ter̲
ئاودار، تەڕوبڕ.
تەڕاتێ تێ‌زان {میوە} (کتن) ter̲atî têzan
پێ گەیشتن، خۆش بوون (تام).
تەڕاد (نک)[1] ter̲ad
سمت، کەفەل، تەڕاف، لاتەڕاف، لاتەرەف، نەقیزەگاز (چواڕپێ).
تەڕاد (ن)[2] ter̲ad
ڕمبازیی (سوار)، تەڕاف.
تەڕاف (ن)[1] ter̲af
سپل.
تەڕاف (ن)[2] ter̲af
تەڕەکێ، چووکێ، کیر.
تەڕاف (ن)[3] ter̲af
کلۆکێ، بۆشایی نێوان پەراشوو وکەلەکە.
تەڕاف (نک)[4] ter̲af
ب (تەڕاد).
تەڕاڵ (ئان) ter̲al̲
تراڵ، تەمەڵ، تەوەزەل، سلپ.
تەڕایی (ن) ter̲ayî
تەڕانیی، تەڕیی، ڕەو، شە، شێ، نم.
تەڕایی تیا(تێدا) نەمان(کتن)
ter̲ayî tiya(têda)neman
ئیشک بوون، ووشک بوون، ووشک هەڵهاتن.
تەڕایی دانەوە (کتن) ter̲ayî danewe
ب(تەڕ بوون).
تەڕبار (نک) ter̲bar
ب (تەڕە).
تەڕبوون (کتن)[1] ter̲bûn
تەڕایی دانەوە، ئێق کردنـەوە، شـێ هـەڵهینان، شـێ دانەوە، لیق بوونەوە، یەق کردنەوە.
تەڕبوون (کتن)[2] ter̲bûn
ئاوبەرکەوتن، ئاوایی بـوون، سەرتاپـائاوایی بـوون، شیداربوون، نماوی بوون.
تەڕبوونەوە (کتپ) ter̲bûnewe
خـۆ تەڕکردنـەوە (پـیاوێکی پـیر کـەژنی تـازەی

میناییّ).

تەڕپۆش (ئان) ١ terpoš

ئاڵ و واڵاپـۆش، تەڕەنـدان، تـەڕ دڵ، دڵ تـەڕ، دەس بەخۆداهێنەر، زەرقی پۆش.

تەڕپۆش (ئان) ٢ terpoš

جوان پۆش، پاک پۆش، شیک پۆش، شیک.

تەڕپۆشیی (ن) terpošî

جوان پۆشیی، ڕێک پۆشیی، شیکیی.

تەڕتلیک (ئان) tertliîk

زۆر تەڕ.

تەڕچک (ئان) terçik

تەرچک، تەڕچک، جوان، جوان وناسک، نـەرم، نیـان، مەزەدار، جەرگە (ئافرەت).

تەڕچکیی (ن) terçikî

تەرچکیی، تەڕچکیی، تەڕوبڕیی، جـوانیی، ناسـکیی، نەرم ونیانیی.

تەڕدەست (ئان) terdest

بەدەست برد، چابک، چابوک، زرنگ.

تەڕدەستیی (ن) terdestî

چـابکیی، چـابووکیی، چـالاکیی، شـارەزایی زۆر (لەمەودا یەکدا).

تەڕدەم (ئان) terdem

بەزمان، تەڕزمان، تـەڕزوان، دەم وگفـت خـۆش، زوان لووس، زواندار، زوان وێژ، قسەخۆش، قسەڕەوان.

تەڕزمان (ئان) terziman

ب (تەڕدەم).

تەڕزمانیی (ن) terzimanî

تەڕزوانیی، زوان زانیی، زوان وێژیی.

تەڕفرۆش (ن) terfiroš

ب (تەڕەفرۆش).

تەڕکردن (کتپ) ١ ter kirdin

١- ئاوپێداکردن، شێدارکردن. ٢- خووساندن.

تەڕکردن (کتپ) ٢ ter kirdin

ئاوپڕژێن کردن، ئاوپشێن کردن.

تەڕکردنەوە (کتپ) ter kirdinewe

تـەڕەوکردن (گیـادان بـەوڵاخی بەرزەلـە بـەهاردا لەبریی کاوجۆ).

تەڕکوت (ن) ter kut

شلەکوت، فەلاقە، شل کوت.

تەڕکوت کردن (کتپ) ter kut kirdin

شلەکوت کردن،

شـل کـوتی مـەرگ کـردن، فەلاقـەکردن، بیرازکـردن، زریکەلێ هەڵساندن.

تەڕلان (ن.م) ١ terlan

بـاز، بـازی تـەواری گـەورە، تورلـک، تـەوار، شـاباز، شاواز، بازی مێچکە، بازی مێنگە، ئیلۆ.

تەڕلان (ئان) ٢ terlan

ب (تەرلان).

تەڕن (ن) ١ terin

فێرۆ.

تەڕن (ن) ٢ terin

زیان، زەرەر.

تەڕن (ن) ٣ terin

ب (پەند).

تەڕن پێ‌دان (کتپ) terin pêdan

ب (پەند پێ دان).

تەڕن پێ‌کردن (کتپ) ١ terin pê kirdin

زیان پێ گەیاندن.

تەڕن پێ کردن (کتپ) ٢ terin pê kirdin

بەفیرۆدان، بەتەڕن دان.

تەڕنکەر (ئان) terinker

ب (پیلانگێر).

تەڕنە بوون (کتن) ١ terin nebûn

ئاونەگرتنە خۆ.

تەڕنە بوون (کتن) ٢ terin nebûn

تەریق نەبوونەوە، تیلەتوانج نەگرتنەخۆ.

تەڕنە بوون (کتن) ٣ terin nebûn

لەڕێگەی خۆلانەدان، ڕێی خراپەگرتن.

تەڕوبڕ (ئان،می) terwbir

ئاڤـدار، ئاڤـیی، ئـاودار، پـڕ(لـە) ئـاو، تـەڕچک، تـەڕوتازە، تـەڕوناراو، گەیـشتوو، گـەیو (میـوە)، تازەوناسک، تازە وئاودار، تەڕوتازە.

تەڕوبڕیی (ن) terwbirî

جـوانیی، زێبـایی، شـیرینیی، قەشـەنگیی، نەشمیلانەیی.

تەڕوتازە (ئان،می) terwtaze

ب (تەڕوبڕ).

تەڕوتفاق (نک) terwtifaq

تروتفاق، تفاق، پێویستیی کاروبار، ساز.

تەڕوتووشیی (ن) terwtûšî

باران و وەیشوومە، بەفرباران، باران وتۆف.

تەڕە (نک) ١ tere

سەوزە.

تەڕە (نک) ٢ tere

سەوزەوات (بۆ چێشت...).

تەڕە (نک) ٣ tere

میوەهات، میوەوسەوزەی تازە، تەڕەکاڵ.

تەڕەتۆڵەکە (خ.) tere toleke

تالان، هەرزان، هەرزان وتالان.

تەڕەتۆڵەکەی ناگاتێ (ند)

tere tolekey nagatê

لەتەڕە تۆڵەکە هەرزانترە،

هەرزان وتالانە.

تەرەتوورە (ن،رو) tere türe
ب (تەرەتیزە).

تەرەتیزە (ن،رو) tere tîze
تەرەتوورە، تەرەتیژە.

تەرەدین (ئان) tere dîn
ئەقل سووکە، ترەدین، تەوتەو، گەلحۆ، گەوج.

تەرەزەن (ئان) terezen
ئـاژەلی دۆشـەنیی، تازەشـیر، تـەرە، تـەرە ژەن، شیردار، دۆشەندە (مەڕ، بزن...).

تەرەژن (ئان) tere jin
ژنی گەنج وجوان.

تەرەژەن (ن) tere jen
ب (تەرەزەن).

تەرەسال (ن) tere sal
تەڕ، سال، شالیکی بەباران، سالیکی تەڕوتووش.

تەرەشوعدار (ئان) terešu`adar
شیدار، نماویی.

تەرەفرۆش (ن) terefiroš
میوە فرۆش، تەرفرۆش، سەوزەفرۆش، تەرەکال.

تەرەکال (ن) terekal
ب (تەرەفرۆش).

تەرەکال (ن) terekal
ب (ئاوەنیا).

تەرەماست (ن) teremast[1]
کەرە.

تەرەماست (ن) teremast[2]
سەرتوێژی ماست یان شیر.

تەرەماش (ن،رو) teremaš
فەریکەماش، ماش، ماشی تەڕ.

تەرەماش (خ.) teremaš
هیچ وپووچ، بێ مانا.هیچ بۆ نەکردن.

تەرەمالە (ن) teremale
تەرەمالێ (بۆچیمەنتۆ یان قورەکاریی).

تەرەی (ن) terî
ب (تەرایی).

تەریزە (ن) terîze
بەشی لوارکەمەر (لەهەردوولاوە).

تەز (ن،کل) tez(kl)[1]
ماندوویی، ماندویتیی، ماندوویەتیی، هیلاکیی.

تەز (ن) tez[2]
سڕیی، گۆتیی.

تەز (ن) tez[3]
ب (تەزوو).

تەزان (کتن) tezan
تەزیین، سڕبوون، گۆت بوون، کەسیرەبوون.

تەزاندن (کتپ) tezandin[1]
تەزانن، تەزیین، سڕکردن.

تەزاندن (کتپ) tezandin[2]
سارد کردن.

تەزاندن (کتپ) tezandin[3]
ئازاردان، زیان پێ گەیاندن، سزادان، زیان پێدان.

تەزاندن (کتپ) tezandin[4]
دلگیربـوون، دەمەکـوت کـردن، سەرزەنـشت کـردن، قورپەدەمدادان، خراپ لەگەل کەسیکدا جوولانـەوە، خراپ رەفتار لەگەل کەسیکدا کردن.

تەزبیح (ن) tezbîh
تزبە، تەسبیە، دەسبیح.

تەزەرچوون (کتن،کل) tez derçün(kl)
حەسانەوە، ماندوویی دەرچوون، ئیسراحەت کردن.

تەز دەرکردن (کتپ) tez derkirdin
حەساندنەوە، ماندوویی دەرکردن.

تەزگ (ن) tezig
ب (تەزوو).

تەزوو (ن) tezü
ئازاشکە، تەز، تەزگ، لەرزە، مووچرکە(بەهۆی سەرما یان ترسەوە).

تەزوو بەسەرداهاتن (ئد) tezü beserda hatin
ترسـان، سـام گـرتن، سـام لێ نیـشتن، کەوتنـە بیرکردنەوەی سامدار.

تەزوو(پێدا) پیا هاتن (کتن)
tezü piya(pêda) hatin
مووچرکە پیا (پێدا)هاتن، لەرزپیدا هاتن.

تەزی (ئان) tezî
سار، سارد، ساردوسڕ، چەییگ.

تەزیگ (ئان،لو) tezîg(lu)
ب (تەزیو).

تەزین (کتن) tezîn
سڕبوون، گۆت بوون (لاق، قۆل...).

تەزیو (ئان) tezîw
تەزیگ، سڕبوون، گۆت، گۆت بوو.

تەژاندن (کتپ) tejandin
١- گوشیین (تری).
٢- گوشیین (جلی تەڕ).

تەژگ (ن) tejig
قوماشی کەتان، هەژگ.

تەژگا (ن،کل) tejiga(kl)
ب (ئوجاخ / ١).

تەژنە (ئان) tejine
ب (تینوو).

تەژنەبوون (کتن) tejinebün
ب (تینوو بوون).

تەژە (ن) teje[1]
بالار، حەمال (خانوو)، رایەل (بنمیچ)، کاریتە.

تەژە (ئان) teje[2]
ب (بالابەرز).

تەژەنە (ئان) tejene
ب (تەژنە).

تەژیر (ن،لو) tejîr(lu)
ب (تەویلە).

تەژی (ئان،کی) tejî(ki)[1]
تیر، گەدەپڕ، تەسەل، تێروپڕ وتێرو تەسەل.

تەژی (ئان،کی) tejî(ki)[2]
ئاختراو، پڕ، پڕکراو، دارمال، سەرلێوان، قەلاپەچن، مالامال.

تەژی بوون (کتن،کی) tejibün(ki)
پڕبوون، دارمال بوون، سەرلێوان بوون، قەلاپەچن بوون، لێوان بوون.

تەژی کردن (کتپ،کی) tejîkirdin(ki)
پڕکردن، دارمال کردن، سەرلێوان کردن، قەلاپەچن کردن، لێوان کردن.

تەسک (ئان) tesk[1]
تەنگەبەر، هاتوەوەیەک.

تەسک (ئان) tesk[2]
کۆتا، کەم بەر، کەم پانایی.

تەسک بوونەوە (کتن) teskbünewe
تەگەبەربوون، تەسکەوبوون، چوونەیەک.

تەسک کردنەوە (کتپ) tesk kirdinewe
تەسکەوکردن، تەنگەبەرکردن، هێنانەوەیەک.

تەسک وترووسک (ئان) teskwtrüsk
زۆرکۆتا، بەرکەم.

تەسکینی (ن) teskînî
ئارامیی، ئاسوودەیی، ئۆقرە، وەقرە.

تەسکیی (ن) teskî
تەنگەبەریی.

تەسە (ن) tese[1]
ئانگین، قوولینە.

تەسە (ن) tese[2]
ب (تەشت).

تەسەق (ن،کل) teseq(kl)
سکالا، سکالە، واوەیلا.

تەسەق کردن (کتپ،کل) teseq kirdin(kl)
سکالادەربڕین، سکالاکردن، سکالای دل دەرکردن، سکالای خۆ دەربڕیین.

تەسەق کردن (کتپ،کل) teseq kirdin(kl)
سکالا بردنە لای کەسێ.

تەسەل (ئان) tesel
ب (تێر).

تەسەلاهاتن (کتن) tesela hatin
تێر خواردن، چاو تێر بوون، تێربوون.

تەسەل بوون (کتن) teselbün
بەس بوون، تێرابوون، تێربوون.

تەسەل کردن (کتپ،کتن) tesel kirdin
تێرکردن، گەدە پڕ کردن (لەشتێ).

تەشاوی (ن) tešawî
ب (کلاو رۆژنە).

تەشپی (ن) tešpî
ب (تەبەق).

تەشپی ترێن (ئان) tešpî t<u>r</u>ên
زۆر خۆر.

تەشت (ن) tešt
پلاشە، تەس، تەسە، دۆلە، کوول، قەرەوانە.

تەشتی تەلا بەسەرتەوەبنێ (پن)
teštî te<u>l</u>a besertewe binê
هێمنیی وئاساییە.

تەشق (ن) tešq
تەشک، تەووژمی ساردیی، تەووشق، تەوەشق.

تەشق شکان (کتن) tešq šikan
تەشک شکان، تەووژمی ساردیی نەمان.

تەشقەلە (ن) tešqe<u>l</u>e False-claim, (n.).
ئاسیو، بڕوبیانوو، تەلەکە، چاچوولە، زۆرە ملە، گەڕ، گیچەل.

تەشقەلە (ن) tešqe<u>l</u>e Crisis, (n.).
تەنگ وچەلەمە، گیروگرفت.

تەشقەلەباز (ئان)
tešqe<u>l</u>ebaz Pugnacious,(adj.)
بەگیچەل، برزوو، تەشخەلەباز، شەڕانیی، شەڕفرۆش، گەڕ کەر، تەشقەلەچیی.

تەشقەلە پێ کردن (کتپ) tešqe<u>l</u>e pê kirdin
بڕوبیانوو پێ گرتن، بەزم پێ گرتن، بەگیرهێنان، گەڕ پێ کردن، شەڕ پێ فرۆشتن.

تەشقەلە کردن (کتپ) tešqe<u>l</u>e kirdin
بڕوبیانوو گرتن، شلتاخ کردن، گەڕکردن.

تەشک (ن) tešk
قەلافەت، قەوارە، درێژایی (قەدو بالای کەسێ)، تەشک و دیمەن.

تەشکە بەرە (ن) teške be<u>r</u>e
نوسراوی دووورودرێژ.

تەشوێ (ن) tešwê
ترشتە، ترێشتە، تەشوو، تەفشۆ، تەفشوو، تەوشوو، تەوشوێ، تیشکە، تیشە، بالتە.

تەشەر (ن) tešer*

ب (تانووت).

تەشەردان (کتپ) tešerdan

ب (تانووت لێ دان).

تەشەنا (ن،پز) tešena

تیراوی، گەنگەرین، برینی تەشەنەکردوو.

تەشەنە {برین} (ن) tešene (brîn)

ئاوجز، ئاودن، پەرە. تەنیین، هەو.

تەشەنەکە (ن) tešenek

ب (ئاوساویی).

تەشەنەکردن (کتن) tešenekirdin

ئاوسان و کیم کردن، تەنیینەوە، جەراحەت کردن، پەرەسەندن، ئاوجز کردن، ئاو کردن، هەو کردن.

تەشەنەکردن (کتپ) tešenekirdin

خۆ خواردنەوە، پێش خواردنەوە.

تەشەنەکەر (ئان) tešeneker

ب (پەرەسین).

تەشی (ن) tešî

پارکیر، پارگیر،تەشیلە، کلافە گیر، لەتەرە، خولخولۆکە.

تەشی ڕستن (کتپ) tešeî ristin

تەشی ڕیسیی کردن.

تەشی ڕیسیی کردن (ند) tešî rêsî kirdin

١- ماستاو سارد کردنەوە، میچکەمیچکەکردن، مەرایی کردن، ڕیایی کردن. ٢- زۆر ووتن، لە هەموو بابەتێک دووان، چەنەچەن کردن.

تەشی ڕیسیی کردن (ند) tešî rêsî kirdin

گوزەران کردن بەڕستنی تەشی.

تەشیلان کردن (کتپ) tešîlan kirdin

هەڵماتین کردن (یارییەکی مندالانەیە).

تەشیلە (ن) tehîle

ب (تەشی).

تەشیلە (ن) tešîle

ب (هەڵمات).

تەغار (ن) texar

تەخار، سییەمەن، دوو هەزار کیلۆغرام (لەکوردستان)، ١٥٣٧ کیلۆ غرام لەبەسرە.

تەفاریک (ن) tefarîk ١

ئەغیار، بیانیی، بێگانە، تەڤاریک، غەریبە.

تەفاریک (ئان) tefarîk ٢

بێسەرو سامان، ڕووت و قووت.

تەفروتوونابوون (کتن) tefrw tünabün ١

دوماهی هاتن، کۆتایی هاتن،نەمان.

تەفروتوونابوون (کتن) tef tünabün

بەربادبوون، تونابوون، تەپیین، داڕووخان، ڕووخان، سەرەو ژێربوون، فەوتان، لەناوچوون، ویران بوون، کاول بوون.

تەفرو توونا کردن (کتپ) tefrw tüna kirdin

١- ئاوارەکردن، دەربەدەر کردن.
٢- بەربادکردن، خراپ کردن، داغان کردن.
٣- فەوتاندن، لەناوبردن، لەنێو بردن، نەهێشتن.
٤- تەپاندن، بن کەند کردن، خاپوور کردن، دا ڕووخاندن، ڕماندن، کاول کردن، ویران کردن، سەرەو ژێر کردن، ڕووخاندن، لەبێخ دەرهێنان.
٥- بەکۆمەڵ خەڵک کوشتن، قڕتێ خستن، خت کردن، فت کردن.

تەفرە (ن) tefre

تەڵە، داو، فریو، ئۆین، ئەروەند، فێل، گز، گزەونی، پیلان، پلان، پەند، پەنگ، چڤ، تەڵەکەبازیی، دەهۆ، ڕیب، فەند.

تەفرە خواردن (کتن) tefre xwardin

فریوخواردن، هەڵخەڵەتان.

تەفرەدان (کتپ) tefredan ١

داوێزنانەوە، فریودان، هەڵخەڵەتاندن، هەڵفریواندن، لە خشتە بردن، بەهەڵەدا بردن، خەڵەتاندن.

تەفرەدان (کتپ) tefredan ٢

بەرووڕێیی خراپەبردن، لەڕێی ڕاست دوورخستنەوە.

تەفرەدەر (ئان) tefreder ١

جانانە.

تەفرەدەر (ئان) tefreder ٢

تەپکەر، چەپەڵ، چەپ ئەنداز، فریوباز، ناپاک، تەڵەکە باز، چڤۆ، فێڵەزان، فێڵباز گزەون.

تەفری کردن (کتن،کل) tefrî kirdin(kl)

چوون بۆ سەیران، سەیران، سەیران کردن، خواردەمەنیی بردن بۆ دەشت.

تەفریگا (ن،کل) tefrîga(kl)

باخچە، سەیرانگا، سەیرانگە.

تەڤ (ن،کی) tev(ki) ١

کۆمەڵ.

تەڤ (پ،کی) tev(ki) ٢

دەڤ، لەگەڵ، پێکەوە، هەموو.

تەڤتەڤیک (ن،نم،کی) tevtevîk(ki)

کەمانچە.

تەڤدان (کتپ،کی) tevdan(ki)

تێک وەردان (چێشت - لەسەر ئاگر).

تەڤدیر (ن،کی) tevdîr(ki)

تەگبیر.

تەڤر (ن،کی) tevir(ki) ١

ب (تەور).

تەڤر (ن،کی) tevir(ki) ٢

ب (تەرانە).

تەڤز لێ دان (کتپ،کی) teviz lê dan(ki)
بەتەوسەوە لەگەڵ کەسێکدا ئاخاوتن، تانووت لێ دان، لۆمەکردن.

تەڤن (ن،کی) tevin(ki)
ب (تەون).

تەڤێل (ن،کی) tevêl(ki)
ب (ئانی).

تەقاندن (کتپ) teqandin
ئاگردان، تەقانن(چەک).

تەقاندنەوە (کتپ) teqandinewe ¹
تەقاندنەوە.

تەقاندنەوە (کتپ) teqandinewe ²
بیژانن، بیژنگک کردن، لەبیژنگ دان.

تەقاندیەوە (ئد) teqandiyewe
نهێنییەکەی ئاشکراکرد، باسەکەی خستەڕوو.

تەقانن (کتپ) teqanin
پێوەنووساندن، چەسپاندن.

تەقانەوە (کتن) teqanewe
ب (تەقینەوە).

تەق کردن{سلوا} (کتن) teq kirdin(sawa)
زۆر گریان، سوێ بوونەوە، ماندوو بوون (لەبەر گریان).

تەقلە (ن) teqle ¹
تەقیلە، تەقیە، تەپلە، کڵاو، ئارەقچن.

تەقلە (ن.) teqle ²
سەرمەقولات، سەرمەقولات، کاری خۆ هەڵگێرانەوە.

تەقلە لێ دان (کتن) teqle lê dan
خۆ هەڵگێرانەوە بەسەردا، سەرمەوقولات دان، سەرمەقولات دان.

تەقن (ن،کی) teqin(ki)
تلۆل، قوڕ، کوڕ، گیل، لیتە، هەڕیی، چەرک، بشکوول، پشکوول، هەرک، زەل.

تەقنین (کتن،کی) teqnîn(ki) ¹
تەقیین، چەقیین، دۆش دامان، گیربوون، ماتەل بوون.

تەقنین (کتن،کی) teqnîn(ki) ²
قوڕاویی بوون، پیس بوون، لیتاویی بوون.

تەقنین (کتپ،کی) teqnîn(ki) ³
بەقوڕدابردن، لەقوڕداچەقاندن، خشتنە لیتاوەوە.

تەقنین (کتن،کی) teqnîn(ki) ⁴
قوڕاویی کردن.

تەقنین (کتن،کی) teqnîn(ki) ⁵
بەقوڕدا چوون، تەقیین، چەقیین (لەقوڕدا).

تەق وپۆق (ن) teqw poq ¹
ب (تەق وتۆق).

تەق وپۆق (ن) teqw poq ²
تاق وتووق، تەق وپۆق، تەقەتەقی زۆر وبەرز و هەر دەنگەی لەلایەکەوە.

تەق ودەو (ن) teqw dew
بێ ئاسایشیی، تەق وڕەو، تەک ودەو.

تەق وڕەو (ن) teqw rew
ب (تەق ودەو).

تەق و ڕەو کردن (کتن) teqw rew kirdin
ڕەو کردن (لەترسی تەقەو نائارامیی).

تەق ولەق (ئاک) teqw leq ¹
لارەولار، لارە لار.

تەق ولەق (ئان) teqw leq ²
تەق ولۆق، شلۆق، شلووقە.

تەقوو (ئاک،نسپ) teqû
بەڵکم، بەڵکە، بەڵکی، تەرەق.

تەقە (ن) teqe
دەنگ.

تەقەتەق (کتن) teqeteq
تەق وهوور، تەق ووڕ.

تەقەتەق کردن (ئد) teqeteq kirdin ¹
تەقەو ڕەقە کردن، دەنگە دەنگ کردن، تەقە لێ هاتن.
تەقە و ڕەقە لێ بەرزبوونەوە.

تەقەتەق کردن (ئد) teqeteq kirdin ²
پچڕ پچڕ نیش کردن، لەسەر خۆ کارکردن.

تەقە تێ کەوتن (کتن) teqe tê kewtîn ¹
چۆڵ بوون، کەس تێدانەمان (لەشوێنێکدا).

تەقە تێ کەوتن (کتن) teqe tê kewtîn ²
شیر تێدانەمان، گوان ووشک بوون (ئاژەڵی دۆشەنیی).

تەقە داکەوتن (کتن) teqe da kewtîn ¹
تەقەپەیدا کردن، بوون بەتەوە وڕەقە، تەقەدەس پێ کردن.

تەقە داکەوتن (کتن) teqe da kewtîn ²
ووتەی ڕەق پەیدابوون یان بلاوبوونەوە (لەناوخەڵکدا).

تەقە فیرە (ن،پز) teqefîre
ب (بەلریقە).

تەقەڵ (ن) teqel ¹
دانەی دروومان.

تەقەڵ (ن) teqel ²
نیشانەی سالیب.

تەقەڵبەست (ن) teqelbest
کۆک (دروومان).

تەقەڵ تێ هەڵدان (کتپ) teqeltê heldan
١- تەقەڵ دان، تەقەڵ لێ دان، درووین.

٢- دروونەوە (برین).

تەقەلا (ن) teqela [1]
تەقالا، تەلاش، تیکۆشیی، رەنج، هەوڵ.

تەقەلا (ن) teqela [2]
خەبات،کۆشش، تەلاش، تەفسنە، رەنج وکۆشش، هەوڵ.

تەقەلا (ن) teqela [3]
پەلەقاژە.

تەقەلادان (کتن،کتپ) teqeladan [1]
ئەرک کیشان، ئەمەگ دان، رەنج دان.

تەقەلادان (کتن) teqeladan [2]
خەبات کردن، تێ کۆشان، کۆشش کردن.

تەقەلادەر (ن) teqelader
تیکۆشەر، هەوڵدەر.

تەقەلاکردن (کتپ) teqela kirdin
تەلاش کردن، هەوڵ دان.
(بۆ وەدەس هینانی شتێ یان جێبەجێ کردنی کاریک).

تەقەلاکەر (ن) teqelaker
نیشکەر، رەنجبەر، رەنجکیش، کاسبکار، رەنجدەر.

تەقەلێ کردن (ند) teqelê kirdin [1]
ب (توانج تێ گرتن).

تەقەلێ کردن (ند) teqelê kirdin. [2]
گاڵتە پێ کردن، فشەپێ کردن، گەپ پێ دان، زرتەک و زرتۆڵە پێ کردن، گەنجەفەپێ کردن، مەزاق پێ کردن.

تەقەلێ کردن (کتپ) teqelêkirdin [3]
فیشەک پیوەنان، گوللەتێ گرتن، دانەبەرگوللە.

تەقەمەنیی (نک) teqemenî
فیشەک، گوللە...، گوللە وگوللە تۆپی هەمەجەشنە، جبەخانە، گوللەدەرمان، چەک وجبەخانە.

تەقەی سەر هاتن (ند) teqey ser hatin [1]
شارەزایی تێدانەبوون،هیچ لێ نەزانین.

تەقەیسەرهاتن (ند) teqeyserhatin [2]
لەناخاوتن نەگەیشتن.

تەقیاگ (ئان،لو) teqyag(lu)
بیژراوە، لەبیژنگ دراو (دانەویلە).

تەقیان (کتن) teqyan [1]
ب (تەقینەوە).

تەقیان (کتن) teqyan [2]
دەرچوون، رۆیشتن (بەپەلە).

تەقیان (کتپ) teqyan [3]
ئاوریش بوو، لووت بەلووتەوەبوون، لەپڕ چاو بەکەسێ کەوتن.

تەقیلە (ن) teqîle
ب (تەقلە).

تەقیلین (کتن) teqîlîn
خلیسکان، هەڵخلیسکان.

تەقین (کتن) teqîn [1]
تۆقیان، دەرچوون (چەک).

تەقین (کتن) teqîn [2]
درزبردن، شەق بردن، قلیشان، درزدان.

تەقین (کتن) teqîn [3]
لەت بوون، شکان.

تەقین (کتن) teqîn [4]
ئاوپەیدابوون بەزۆریی (لەکانی وکاریز) [لەبەهاردا]، ئاو تەقینەوە.

تەقینەوە (کتن) teqînewe [1]
تەقیانەوە، تەقین ودەنگ دانەوە (گوللە...)، تەقانەوە، تەقیان.

تەقینەوە (کتن) teqînewe [2]
بلاوبوونەوە (دەنگ وباس).

تەقینەوە (کتن) teqînewe [3]
چەوسانەوە، کۆشش کردن، هەوڵ دان (بەبەردەوامیی).

تەک (ن) tek [1]
پاڵ، تەنشت، تەنیشت، جەم، رۆخ، رەخ، قەد، قەراغ، کەنار، لیوار

تەک (ن) tek [2]
ب (پاڵ).

تەک (ن) tek [3]
کادان، کایەن.

تەک (ن) tek [4]
چەپەر (لەشووڵ دروستکراو).

تەک (ئان) tek [5]
قووڵ، ساکووڵ، سووتاڵ، سووتار، کوور، کوویر....

تەکان (ن) tekan [1]
تەووژم، پاڵ، کزریی، لەتر.

تەکان (ن) tekan [2]
تەڵەزگە، چورتم، نارەحەتیی.

تەکان بردن (کتن) tekan birdin
دڵ داخورپان، دڵ داکەوتن، هەناوکەوتنەخوارەوە.

تەکان خواردن (کتن) tekan xwardin
جووڵان (شت لەجێی خۆی).

تەکان دان (کتپ،کتن) tekandan
خۆ کوتان بەرەوپیشەوە، بەرەوپیشەوە رۆیشتن، کزردان، لەتردان.

تەکاندن (کتپ) tekandin [1]
ب (پرواندن).

تەکاندن (کتپ) tekandin [2]
راسکان، راکیشان، لابردن، راپسکاندن، فراندن (شتێ لەپڕ).

تەکاندن (کتپ) tekandin
لیس دان، هیچ نەهێشتن، هیچ تێدا نەهێشتن، بەتاڵ کردن.

تەکاندن (کتپ) tekandin [2]
داتەکاندن، وەراندن، هەڵ وەراندن، راوەشان. تەکانن (میوە لەدرەخت).

تەکانەوە (کتن) tekanewe
تەکینەوە، دوورکەوتنەوە.

تەکبەند (ن) tekbend
ب (پشتێن).

تەک دان (کتن) tek dan [1]
چوونەپێشەوە، بەرەوپێش چوون.

تەک دان (کتن) tekdan [2]
ب (پاڵ دان).

تەک دانە دواوە (کتن) tekane dwawe [1]
چوونەدواوە، ڕوویەدواوە کردن، ڕوو بەدواوەنان.

تەک دانەوە (کتن) tekaanwe [2]
ب (پاڵ دانەوە).

تەکسە (ن) tekse [1]
لاواز.

تەکسە (ن،لو) /tekse(lu [2]
لاوازیی.

تەک کەوتن (کتن) tek kewtin
لەتەکداڕۆیین، لەگەڵ ڕۆیشتن، هامرابوون.

تەک کەوتوو (ن) tek kewtü
تەک کەوتە، دواکەتە، وەتەک کەوتوو، هامرا، هاوڕێ.

تەکلە (ن،لو) tekle(lu) [1]
دەرخۆنە، سەرقاپ..

تەکلە (ن) tekle [2]
پەیدا، کۆ.

تەکلە (ن) tekle [3]
چارە، تیمار.

تەکلە کردن (کتپ) tekle kirdin [1]
پەیداکردن، خڕکردنەوە، کۆکردنەوە.

تەکلە کردن (کتپ) tekle kirdin [2]
چارەکردن، تیمارکردن، دەرمان کردن.

تەکۆ (ن) teko [1]
دڵەڕاوکێ، دوودڵیی، دلاودلیی.

تەکۆ (ن) teko [2]
لەرزە.

تەک وتەنها (ئان) tekwtenha
ب (تاک وتەنها).

تەک ودەو (ن) tekwdew
ب (تەق و دەو).

تەکوو (نک) tekü
پاشماوە، پیما، پیما، ماوەوە.

تەکووز (ئان) teküz
ئامادە، بەردەس، دەردەس، ساز.

تەک وەتەکەوە (ن) tekwetekewe
پشت بەپشتەوە، یەک لەتەنیشت، تەنیشت یەکەوە.

تەکەتەک (ن.) teketek [1]
جووڵە جووڵ، شەکەشەک، هاتوچۆ، چەکە چەک.

تەکەتەک (ئان) teke tek [2]
شۆڕ، شۆڕەوەبوو.

تەکەتەک کردن (کتن) teke tek kirdin
بەل بەل کردن، لەرزانەوە، لەرینەوە.

تەکەدان (کتن) tekedan
پاڵ دان، پاڵ دانەیەک، تەکەکردن، تەنگ بەیەک هەڵچنیین، تەنگ پێ هەڵچنیین، چوونەپاڵ یەک.

تەکەکردن (کتن) teke kirdin
جووڵانەوە (بۆدواوە و پێشەوە)، هاتوچۆ کردن.

تەکەڵتوو (ن) tekeltü
ب (ئارەقگیر).

تەکەودان (کتن) tekewdan
ب (پاڵ دانەوە).

تەکیمە (ن) tekîme
تەکەنمە، تەکینمە، لباد، لەباد، نمەد.

تەکیە (ن) tekye [1]
سەکۆ.

تەکیە (ن) tekye [2]
تەکیەگا، خانەقا، خانەگا.

تەکینەوە (کتن) tekînewe
دەست لێهەڵگرتن، لێ دوور کەوتنەوە، لێ جیابوونەوە.

تەگبەند (ن) tegbend
ب (پشتێن).

تەگبیر (ن) tegbîr
پلان، پیلان، تانگ، تەدبیر، ڕاوێژ.

تەگبیرکردن (کتپ) tegbîr kirdin [1]
پلان بۆ دانان، پلان دانان، چارەکردن.

تەگبیرکردن (کتپ) tegbîr kirdin [2]
بیروڕا گۆڕینەوە، ڕێ پیشان دان، ڕێنماکردن، ڕێنمایی کردن.

تەگبیرکەر (ن) tegbîrker
ئەتەر، پرس پێکەر، پێشڕۆ، ڕاوێژیار، ڕێ پیشاندەر، ئامۆژگاریکەر، مۆژیار.

تەگبیروڕا کردن (ئد) tegbîr w rakirdin
لەکار ئاگادار کردن.

تەگبیر وڕاوێژ پێ کردن (کتپ)
tegbîrw rawêj pêkirdin

پرس پێ کردن.

تەگر (ن.کل) tegir(kl)

ب (تەرزەلووکە).

تەگرگ (ن) tegirg

ب (تەرزە).

تەگرەجیلە (ن.کل) tegrecîle(kl)

ب (تەرزەلووکە).

تەگرین (ئان.کل) tegrîn(kl)

تەرزەیی، زۆرسپی، شیریی، بەفریی، بەفرین، زیویی.

تەگش وبەرانیی (نک) tegšwberanî

تەگێ وبەرانیی، تیبرەوتێ کوتە.

تەگە (ن.ئا) tege

ئەلۆریی، چیتر، خەزەل، نێریی، هەوری.

تەگەرە (ن) tegere [1]

ب (تاکۆس).

تەگەرە (ن) tegere [2]

ب (تەوەرە).

تەگەرە (ن) tegere [3]

ئیمرۆژ وسۆزیی، پا ئەو پا، دەساودەس، دەس ودەس، دەستیی دەستیی.

تەگەرە (ن) tegere [4]

بروبیانوو، بەهانە، بیانگە، پەلپ، تەوازۆ.

تەگەرە (ن) tegere [5]

بەرامبەریی، تەلەزگە، گیروگرفت.

تەگەرەتێ خستن (کتپ) tegere tê xistin [1]

بروبیانوو پێ گرتن، بەهانە پێ گرتن، پەلپ لێ گرتن.

تەگەرە تێ خستن (کتپ) tegere tê xistin [2]

ئەگەر تێ خستن، گومان خستنە سەر ووتە وباس، دوو دلیی لێ کردن.

تەگەرە تێ خستن (کتپ) tegere tê xistin [3]

ئیش دواخستن، ئیمرۆ وسبەی پێ کردن، تاکۆز خستنە بەر، تەگەرەدان، تەگەرەلێ دان، دەسیی بەدەسیی پێ کردن، کۆسپ خستنەبەر، کۆسپ هێنانە بەر.

تەگەرە تێ کەوتن (کتن) tegere tê kewtin

(ئیش) دواکەوتن، تاکۆز هاتنەبەر، کارتێک چوون، کۆسپ هاتنەبەر.

تەگەرە خستنەبەر (ند) tegere xistine ber [1]

بروبیانووگرتن، بەهانەگرتن، پەلپ گرتن، تەگەرە هێنانە بەردەم، چقڵ تێ خستن.

تەگەرە خستنەبەر (کتپ) tegere xistine ber [2]

پێ لێ گرتن.

تەگەرە دان (کتپ) tegeredan

ب (تەگەرە تێ خستن).

تەگەرە لێ دان (کتپ) tegere lê dan

ب (تەگەرە تێ خستن).

تەگەرە هێنانەبەردەم (ند) tegere hênane berdem

ب (تەگەرە خشتنە بەر).

تەگە ڵبازیی (ن) tegeḻbazî

بەرانبازیی، شەرەقۆچ، قۆچبازیی.

تەل (ن) tel [1]

یاریدە، پشتگیریی، یارمەتیی.

تەل (ن) tel [2]

ب (ئاوارەیی).

تەل (ن) tel [3]

سیم، وایەر، تەیل، تێل.

تەلار (ن) telar

بلەخانە، کۆشک، کۆچک.

تەلاسابوون (کتن) telasabûn

لەئەندازە دەرچوون.

تەلاش (ن) telaš

ب (تەقەلا).

تەلاش کردن (کتن) telaš kirdin

ب (تەقەلاکردن).

تەلان (ن) telan

تەارە، تەلان، پلەی شاخ وکێو، زەوی قەدپال شاخ.

تەلبەند (ئان) telbend [1]

چواردەورگیراو، چوار لاگیراو.

تەلبەند (ن) telbend [2]

تەلبەنگێ، تەیمان، تان، تانۆکە.

تەل دان (کتن) teldan

پەرەوازەبوون، تەل گرتن، جیابوونەوە، دوور کەوتنەوە.

تەل لێ دان (کتپ) tel lê dan

بروسکەلێدان، بێ سیم کردن، نامەناردن (بەبێ سیم).

تەلوار (ن) telwar

ب (تەروال).

تەلەبەرد (ن) teleberd [1]

کێل.

تەلەبەرد (ن) teleberd [2]

بەردی پان وتەنگێ ودرێژ، تەلەسەنگێ.

تەلەس (ئان) teles

سەرخۆش، مەست، کەیل، کەشەنگ.

تەلەواژیی (ئان) telewajî

ب (ئاوەژوو).

تەلی دڕکاویی (ن) teleî diṟkawî

ب (ئاسندرکە).

تەلیس (ن) telîs
تەلیزە، تیر، گوێنی.
تەلیسم (ن) telîsim
ئەفسوون، باربەژن، تەلەسم، دیوبەند، تەلەزم، جادوو.
تەلیسم باز (ئان) telîsim baz
ب (ئاوینەگرەوە / ٢).
تەلیک (ن) telîk
ئامێن، باخەڵ، باوەش.
تەلیر (ئان) ١ telêr
ب (قەلەو).
تەلیر (ئان) ٢ telêr
ئەبوتیر، دەفزگێ، زگێ زل، سک زل، ورگن، فرگێ مەزن.
تەڵ (ن) ١ teḻ
ب (بەتاڵ).
تەڵ (ن) ٢ teḻ
چڵ، لق.
تەڵا (ن) teḻa
تلا، تولا، زەڕ، زێڕ، ئالتون.
تەڵاش (نک) teḻaš
تۆلاش، تۆلاشە، تەڵەزمی تەنک (دار).
تەڵاش کردن (کتپ) teḻaš kirdin
کردن بەتەڵاش.
تەڵاکاری (ن) teḻakarî
ئالدووز، تەڵاکفت، زەرکفت، زەرکەفت.
تەڵاکاری کردن (کتپ) teḻakarî kirdin
ب (ئالدووز کردن /١).
تەڵغ (ئان) ١ teḻx
تاریک، ڕەش، بێ بریسکە، مات (ڕەنگ).
تەڵغ (ئان) ٢ teḻx
بەئازار، بەئێش، وئازار، تاڵ تەحل.
تەڵفیز (ن) teḻfîz
تەلفیس، گاڵتە، مەزاق.
تەڵفیز کردن (کتن) teḻfîz kirdin
ب (گاڵتەکردن).
تەڵمیت (ن) teḻmît
ئولاخی بۆسوار ئامادەکراو، ولاخی سواریی، ولاخی زین، ولاخی زین کراو.
تەڵمیت کردن (کتپ،کل) teḻmîtkirdin(kl)
١- (ولاخ) زین کردن، زین خستنەسەر پشتی ولاخ. ٢- بارکردن، بارلێ نان، بار خستنەسەر پشت، بەگیر هێنان. ٣- خستنە ژێربار، بارێکی گران خستنەسەر شانی کەسێ.
تەڵوەنە (ئان،کل) teḻwene
خوێناویی، لەخوێنەوەگلاو، لەخوێنەوە گەوزاو.

تەڵوەنە بوون (کتن،کل) teḻwenebûn(kl)
خوێناویی بوون، لەخوێنەوەگلان، لەخوێنەوە (خوێندا) گەوزان.
تەڵوەنە کردن (کتپ،کل) teḻwene kirdin(kl)
خوێناوی کردن، لەخوێنداگلاندن، لەخوێندا گەوزاندن.
تەڵە (ن)١ teḻe
ب (تەفرە).
تەڵە (ن)٢ teḻe
ب (تەپکە).
تەڵەپ (ن) teḻeb
ئارەزووی ماین.. بۆ لێ پەڕین.
تەڵەکە بازیی (ن) teḻekbazî
ب (تەفرە).
تەڵە تەقێن (ن) teḻe teqên
فێلاویی، فێلباز.
تەڵەزگە (ن) ١ teḻezge
ب (ئاپۆرە / ٢).
تەڵەزگە (ن) ٢ teḻezge
ئۆبال، پرۆشە، گیچەڵ، وەی.
تەڵەزگە (ن) ٣ teḻezge
تەگەرە، کۆسپ، گیروگرفت.
تەڵەزم (ن) ١ teḻezim
تیلماسک، زمانە، زووانە(دار).
تەڵەزم (ن) ٢ teḻezim
ب (تەلیسم).
تەڵەکچان (ن) teḻekiçan
جانتای دەست، جانتای ژنانە (پەڕۆ یان چەرم).
تەڵەکە (ن) ١ teḻeke
تەشخەڵە، گەڕ
تەڵەکە (ن) ٢ teḻeke
ب (بەرتیل).
تەڵەکە باز (ئان) teḻeke baz
بەپیچ وپەنا، فریوباز، فێلباز، کەڵەکەباز، ناڕاست، فێلاویی، گزیکەر، لەخشتەبەر.
تەڵەکەبازیی (ن) teḻekebazî
ساختە، ساختەبازیی، ساختەچیتیی، ساختەکاریی، کەڵەکە، کەڵەکەبازیی.
تەڵەکەدان (کتپ) teḻekedan
ب (بەرتیل دان).
تەڵەکەکردن (کتپ) teḻekekirdin
فێل کردن.
تەم (ن) ١ tem
مژ، هەڵاو، تەم ومژ، هەڵم.
تەم (ن) ٢ tem
ب (ئانوو).

تەم (ن) tem [2]
لیلایی.
تەما (ن) tema [1]
ب (ئارەزوو).
تەما (ن) tema [2]
تەمە، چلە، چاوەچاوە، رەچاو، قرم.
تەما (ن) tema [3]
چاوەڕوانیی، بەندەواریی، بەندەمانیی، پابین،
چاوەڕێیی، چاوەچاو.
تەمابڕان (کتن) tema bir̲an [1]
تەمانەمان، ئومێدنەمان، نائومێدبوون، تەما لەخۆنان.
تەمابڕان (کتپ) tema bir̲an [2]
بێئومێد کردن، هیوابڕیین، نائومێد کردن.
تەمابڕاو (ئان) tema bir̲aw
نائومێد، بێئومێد، بێهیوا (کەسێ).
تەماتم (ن) tematim
تورەتور، ورتە، ورتەورت.
تەماتە (ن،رو) temate
باجانی شامی، بینجانیی سوور.
تەمادار (ئان) temadar [1]
ئارەزوومەند، ئومێدەوار، ئاواتەخواز، بەهیوا، تەماکار، تەمەدار، تاسەمەند، تاسەمەن، گەرەکمەن، گەرەکمەند، تاسەخوار، هیوادار.
تەمادار (ئان) temadar [2]
چاوبرسیی، قورگ دڕاو، قورگ دریاگ، تەماعکار، چاوتێر نەخۆر، هەڵپەهەڵپەکەر.
تەماداریی (ن) temadarî
ئومێدەواریی، هیواداریی.
تەمار (ن) temar [1]
دەماری خوێن.
تەمار (ن) temar [2]
پەی، دەمار، رەگ (لەش).
تەمارتن (کتپ) temartin
شاردنەوە (لەژێر گڵدا).
تەماشا (ن) temaša
تەواشا، تۆواشا، چاوەچاو، سەیر، بەر، لا.
تەماشاخانە (ن) temaša xane
پیشانگا، پیشانگە، سەیرگا، تۆواشاخانە، سەیرگە.
تەماشاکردن (کتپ) temaša kirdin
بەرتێ کردن، تماشاکردن، بەری خۆدەدان، تێ رامان، چاوتێ کردن.
تەماشاکردن (کتپ) temaša kirdin
تاقی کردنەوە، تێ ڕوانیین، تێ نواڕیین، چاوتێ بڕیین، سەرنج لێ دان، لێ ڕوانیین، لێ وردبوونەوە، هێڤ کرن، چەوت وچیلەدان، لێ نۆڕیین.

تەماعکار (ئان) tema'akar
ب (تەماکار).
تەماع سەری نەبڕیت سەرت ئەبڕێ (پن)
tema'a serî nebrît serit ebr̲êt
تەماعکاریی باوکی چاوتێر نەبوونە. تەماعکاریی مایەی وێرانیی وئێش وئازارە. تەماعکاریی بنچینەی هەموو خراپکارییەکە.
تەماعکار (ئان) tema'akar
ب (تەمادار).
تەما لە خۆنان (کتن) temalexonan
ب (تەمابڕان).
تەماڵ (ن) temal̲
جێ پێ، شوێن پێ (نێچیر)، شوێن دەوس.
تەماڵ کردن (کتپ) temal̲ kirdin
شوێن پێی نێچیر بەدیی کردن، جێی نێچیر دیاریی کردن، پێ خوستی ئاژەڵ هەڵگرتن.
تەماڵ هەڵگرتن (کتپ) temal̲ kirdin
ب (تەماڵ کردن).
تەماویی (ئان) temawî
تەم، بەتەم، بەتەم ومژ.
تەمباسک (ن) tembasik
ب (بارستایی).
تەمبەڵ (ئان) tembel̲
ب (تەمەڵ).
تەمتەراق (ن) temteraq
پایەبەرزیی، گەورەیی، مەزنیی.
تەمتەم (ن) temtem [1]
بەردی گەورە، تاوێر، گابەرد.
تەمتەم (ئان) temtem [2]
ب (بەردانیی).
تەمر (ن) temir
پولی پۆستە.
تەمراندن (کتپ) temrandin
ب (ئاگر بڕ کردن / ١).
تەمریین (کتن) temrîn
ب (تۆپان).
تەمسالیی (ن،کل) temsalî(kl)
ب (تەمەڵیی).
تەمساڵ (ئان،کل) temsal̲(kl)
ب (تەمەڵ).
تەمسالیی کردن (کتن) temsal̲î kirdin
ب (تەمەڵیی کردن).
تەمسق (ئان،کل) temsiq(kl)
کەم و ڕێک و پێک.
تەمو (ن) temü [1]
ب (پەراسوو).

ته‌مو (ن) temü [2]

لاته‌نیشت، لاقه‌برغه.

ته‌م وتومان (ئان) tem w tuman

ب (ته‌م ومژ).

ته‌موخ (ن) temux

تاویره به‌رد (له‌لم په‌یدابوو).

ته‌م ومژ (ن) tem w mij

ته‌متومان، ته‌م وتومان، ته‌پ ومژ.

ته‌م ومژ ده‌ست پێ کردن (کتن)
temwmij dest pê kirdin

١- ته‌پ ومژ ده‌ست پێ کردن، ته‌م و مژ بلاوبوونه‌وه. ٢- نمه‌نم باران بارین.

ته‌مووره (ن،نم) temüre

ته‌میره، ده‌مووره، ته‌نبوور، ته‌موو.

ته‌مووره‌زه‌نانێکه بۆخۆی (ند)
temüre zenanêke boxoy

ته‌مووره زه‌نانێکه مه‌پرسه. ١- چڕی وبه‌یه‌کدا چوون، که‌س له‌که‌سه‌وه دیارنه‌بوون.
٢- ژاوه ژاووغه‌ڵبه‌غه‌ڵب کردن، ده‌نگه ده‌نگ و گمه‌گمی زۆر به‌رپابوون.

ته‌مه (ن) teme

ب (ته‌ما).

ته‌مه‌ره (ن) temere

به‌لا، قۆرت، کۆسپ، وه‌ی.

ته‌مه‌زی (ن) temezî

ته‌مه‌سی، ده‌سه‌سڕی ئاوریشم (له‌جیاتی پشتێن به‌کار ده‌هێنرێ).

ته‌مه‌ڵ (ئان) temeḻ [1]

ئاواره، بێ کاره، که‌وده‌ن.

ته‌مه‌ڵ (ئان) temeḻ [2]

کارنه‌که‌ر، تلار، ته‌مبه‌ڵ، ته‌مسال، ته‌نبه‌ڵ، ئه‌واره، ته‌وه‌زه‌ل، پالووته، چرو، سلۆرت، ته‌پلۆس، گرده‌نشین، ولووڵ، کارلێ نه‌هاتوو، له‌ش گران.

ته‌مه‌ڵ (ن) temeḻ [3]

ب (بناخه).

ته‌مه‌ڵخانه (ن) temeḻxane

خانوی په‌ک که‌وته‌کان، نیشته‌جێی عه‌مه‌ل مه‌نده‌کان.

ته‌مه‌ڵیت (نک) temeḻît

ته‌مه‌له، خورجێن.

ته‌مه‌ڵی (ن) temeḻî Laziness, (n.).

تلاری، ته‌مبه‌ڵی، ته‌نبه‌ڵی، ته‌نگه‌زکری، له‌ش به باری، له‌ش قورسی،له‌ش گرانی، که‌وده‌نی، گلۆری.

ته‌مه‌ڵی کردن (کتن) temeḻî kirdin

ئیش نه‌کردن، تلاری کردن، ته‌مبه‌ڵی کردن، ته‌نبه‌ڵی کردن، ته‌نگه‌زکری کردن، ته‌وه‌زه‌لی کردن، ته‌وه‌زه‌ل بوون، سستی کردن. که‌مته‌رخه‌می کردن.

ته‌مه‌ن (ن) temen

ماوه‌ی ژیان، درێژایی ژیان، عومر.

ته‌مه‌ن درێژ (ئان) temen drêj

به‌ته‌مه‌ن، ئاحیل، پۆس، به‌ساڵداچوو، پیر.

ته‌میان (کتن) temyan

ب (ته‌مبین).

ته‌میره (ن،نم) temîre

ب (ته‌مووره).

ته‌مێ (ن) temê

١- ئامۆژگاری، وریایی، کاری وریاکردنه‌وه.
٢-نیمچه‌گله‌یی، ورده‌ره‌خنه، نیوه‌گله‌یی.

ته‌مێ بوون (کتن) temêbün

ته‌مێ خواردن، ته‌مێ خواردوو بوون.

ته‌مێ خواردن (کتن) temêxwardin

ب (ته‌مێ بوون).

ته‌مێ خۆر (ئان) temêxor

ته‌مێ بوون.

ته‌مێ کردن (کتپ) temê kirdin

ئامۆژگاری کردن، وریاکردنه‌وه.

ته‌مێکه‌ر (ن) temêker

ئامۆژگاریکه‌ر، چاوسوورکه‌ره‌وه، وریاکه‌ره‌وه.

ته‌میز (ئان) temîz [1]

پاک، ته‌میس، خاوێن، پاکژ، پرچه‌ڤان.

ته‌میز (ئان) temîz [2]

ته‌بار، ڕێک وپێک.

ته‌میز (ئان) temîz [3]

بژارده، بژێراو، پوخته.

ته‌میزبوون (کتن) temîzbün [1]

ته‌باربوون، ڕێک وپێک بوون.

ته‌میزبوون (کتن) temîzbün [2]

پاک بوون، خاوێن بوون.

ته‌میزبوونه‌وه (کتن) temîzbünewe

پاک بوونه‌وه، خاوێن بوونه‌وه.

ته‌میزڕاگرتن (کتپ) temîz ṟagirtin

پاکڕاگرتن، خاوێن ڕاگرتن.

ته‌میز کراو (ئان) temîz kiraw

ب (پاکراو).

ته‌میز کردن (کتپ) temîz kirdin

پاک کردن، خاوێن کردن، پاکژ کردن.

ته‌میزی (ن) temîzî [1]

پاکی، ته‌میسی، خاوێنی.

ته‌میزی (ن) temîzî [2]

ته‌باری، ڕێک وپێکی، ڕێکی.

تەمین (کتن) temîn
تەمیان، خەم خواردن، خەم داگرتن.
تهن (نان،کی) tihin(ki)
ب (تینوو).
تهن بوون (کتن،کی) tihinbün(ki)
ب (تینوو بوون).
تەن (ن) ten [1]
ئەنام، ئەندام، بەدەن، تەمنە، جەستە، لاشە، لەش، ڕواڵەت، کلۆخ.
تەن (ن) ten [2]
تن، کەفەڵ.
تەن (ن) ten [3]
توانا، توانایی.
تەن (ن) ten [4]
تەنیی، ڕەشیی مەنجەڵ.
تەناباز (ن) tenabaz
ب (تەنافباز).
تەناف (ن) tenaf
پەت، تەل (کەبە بەرزییەوە بگیرێ).
تەنافباز (ن) tenafbaz
تەنابان، داربان، گوریس باز، گوریز باز، پاڵەوان.
تەنافبازیی کردن (کتن) tenafbazî kirdin
یاریی کردن لەسەر تەناف.
تەنانەت (ناک) tenanet [1]
تەنانە، هەتاوەکوو، ئان.
تەنانەت (نب) tenanet [2]
بەلام، بەلان، لێ، وەلێ.
تەنانەت (ناک) tenanet [3]
بەتایبەتیی.
تەنبوو (ن،جج) tenbü
ب (گەنە).
تەنبوور (ن،نم) tenbür
ب (تەموورە).
تەنبووریی (ن) tenbürî
کاکۆڵی (قژ).
تەن بەتەن (ناک) ten beten [1]
یەک بەرامبەر یەک، ڕوو بەڕووی یەکتر.
تەن بەتەن (ناک) ten beten [2]
لەش بەلەشەوە، یەک لەتەنیشت یەکەوە.
تەنبەکی (ن،ڕو) tenbekî
تنباکە، توتنی نێرگەلە.
تەنبەڵ (نان) tenbel
ب (تەمەڵ).
تەن پەروەر (نان) tenperwer
تەنخوا، خۆپەرست، خۆخۆ، خۆ خوویکەر.

تەن پەروەریی (ن) tenperwerî
خۆپەرستیی، خۆ خۆیی، تەنخوایی، خۆ خۆییکەریی.
تەنتەنە (ن) tentene [1]
فیز، فیز ودەمار، لووت وبەرزیی.
تەنتەنە (ن) tentene [2]
تەدارەک، جوانیی، ڕێک وپێکیی.
تەنخوا (نان) tenxwa [1]
ب (تەن پەروەر).
تەنخوا (ن) tenxwa [2]
باتیی، برەتیی، بریتیی، بریی، جێگە، جیاتیی، جێگە، جیە.
تەنخوا (ن) tenxwa [3]
دەستمایە، دەسمایە، سەرمایە.
تەن دروست (نان) tendirust
بەکێش، بەهێز، پڕزیو، لەش ساغ.
تەن دروستیی (ن) tendirustî
باشیی(لەش)، بەجێیی، پایەداریی، چاکیی، لەش ساغیی.
تەندوور (ن) tendür
ب (تەنوور).
تەندووریی (ن) tendürî
ب (بریانیی).
تەنراو (ن) tenraw
تەنیاگ، چنراو.
تەنشت (ن) teništ
ب (تەنیشت).
تەنک (نان) tenik [1]
تیواڵ، شاش.
تەنک (نان) tenik [2]
باریک، نازک، ناسک.
تەنکاو (ن) tenkaw
بوار، بووار، تەنگاف.
تەنک بوون (کتن) tenikbün [1]
شاش بوون.
تەنک بوون (کتن) tenikbün [2]
کزبوون، کەم بوون، زۆربەبەرەوە نەمان.
تەنک کردن (کتن) tenikkirdin [1]
شاش کردن، تەنکەکردن، ناوبەناو چڵ لێ هەڵکێشان (باخ).
تەنک کردن (کتپ) tenik kirdin [2]
کەم بەبەرەوەهێشتن، لێ کەم کردنەوە.
تەنک کردن (کتپ) tenik kirdin [3]
زۆر (بۆ) لێ خشاندن.
تەنک وتیواڵ (نان) tenik wtîwal
تەنک وەک تویژاڵ، زۆر تەنک.

تەنکە کردن (کتپ) tenike kirdin
ب (تەنگ کردن).

تەنگ (ئان) ١ teng
تەسک.

تەنگ (ئان) ٢ teng
بێ دەرەتان، بێ باڵ، بێچێ وپێ، لانەواز.

تەنگ (ن) ٣ teng
ب (تەنگاو).

تەنگ (ئان) ٤ teng
ب (پاڵ پشت).

تەنگاڤ (ن،کی) ١ tengaw(ki)
ب (تەنگاو).

تەنگاڤ (ئان،کی) ٢ tengaw(ki)
ب (تەنگاو).

تەنگاڤ (ئان،کی) ٣ tengaw(ki)
ب (تەنگەبەر).

تەنگاڵ (ن) tengal
ب (تەنیشت).

تەنگانە (ن) tengane
ناپوورە، تەنگ وچەڵەمە، سەختیی، کاتی لێ قەومان.

تەنگاو (ئان) ١ tengaw
تەنگەتاو، زۆر بۆ هاتوو، ناڕەحەت (بوو)، تەنگاڤ.

تەنگاو (ئان) ٢ tengaw
تەنگاوەر، تەنگە، تەنگەڵان، دەرگە، دەربەند، دەروو، دڕناڵ، گەلوو، دەرە، گەروو، گەلیی، تەنگ، ئەو دۆڵەی لە نێوان دوو کێودا ئاوی پیدا دەڕوات، تەنگاڤ.

تەنگاوبوون (کتن) ١ tengawbün
بەگیرهاتن، تەنگەتاو بوون، تەنگ بەگیر هاتن، چوورتم بەسەرهاتن، زۆر بۆ هاتن، تەنگ بوون، شپرزەبوون، کەوتنە چورتمەوە، کەوتنە ناڕەحەتییەوە، لێ قەومان.

تەنگاو بوون (کتن) ٢ tengawbün
کاری ناودەست هەبوون، گووهاتن.

تەنگاوکردن (کتپ) tengaw kirdin
ب ( ).

تەنگاوەر (ن) tengawer
ب (تەنگاو).

تەنگاویی (ن) tengawî
تەنگاو، تەنگیی، چورتم، سەختیی، لێ قەومایی، ناڕەحەتیی.

تەنگ ئەڵچنین (کتپ) teng elçinîn
ب (تەنگ هەڵچنین).

تەنگ ئەڵکێشان (کتپ) teng elkêšan
ب (تەنگە هەڵکێشان).

تەنگ بوون (کتن) ١ tengbün
تەسک بوون، تەنگەوبوون.

تەنگ بوون (کتن) ٢ tengbün
ب (تەنگاوبوون).

تەنگ پێ هەڵچنین (کتپ) teng pê helçinîn
تەنگەتاو کردن، زۆربۆ هێنان، لاڵێ بڕیینەوە، ناچار وبێزار کردن، ناڕەحەت کردن.

تەنگ دان (کتپ) tengdan
بەستن، تەنگە توند کردن، تەنگەدان، تەنگەکێشان، شەتەک دان، گرێ دان.

تەنگ دەست (ئان) tengdest
تەنگ دەس، نەدار، نەدارا، هەژار.

تەنگ دەستیی (ن) teng destî
تەنگیی، دەست تەنگیی، نەدارایی، نەداریی، هەژاریی.

تەنگ ژیین (کتن) teng jîn
تووڕەبوون، ڕق هەستان.

تەنگ کردن (کتپ) teng kirdin
تەسک کردنەوە، تەنگەبەر کردن، تەنگەو کردن.

تەنگ وچەڵەمە (ن) ١ teng w çeleme
سەختیی وگیروگرفت.

تەنگ وچەڵەمە (نک) ٢ teng w çeleme
ناڕەحەتیی، سەغڵەتیی.

تەنگ و چەڵەمە هێنانەڕێ (ند) tengwçelemehênanerê
ب (تووش کردن).

تەنگە (ن) ١ tenge
ب (تەنگاو).

تەنگە (ن) ٢ tenge
کەمەر، ناوقەد (مرۆڤ).

تەنگ هاتن (کتن) tenghatin
ب (تەنگاو بوون).

تەنگ ئەستوور (ئان) teng estür
زگ زل، سک زل، ورگن.

تەنگەبەر (ئان) tengeber
بەرتەسک، تەنگ، تەنگاڤ.

تەنگەبەریی (ن) tengeberî
بەرتەسکیی، تەسکیی، تەنگەوەریی، تەنگیی.

تەنگەتاو (ئان) tengetaw
ب (تەنگاو).

تەنگەتاوبوون (کتن) tengetawbün
ب (تەنگاوبوون).

تەنگەتاو کردن (کتپ) tengetaw kirdin
بەگیرهێنان، تەنگاو کردن. خستنەناڕەحەتییەوە. زۆر بۆ بردن، لێ تونگ کردن، لێ هەڵپێچان. هەراسان کردن.

تەنگەتیلە (ئان) tengetîle ١
ب (تووڕە).
تەنگەتیلە (ئان) tengetîle ٢
قورس، قەڵەو (ئاژەڵ).
تەنگەتیلەبوون (کتن) tengetîle bün
ب (تووڕەبوون).
تەنگەدان (کتپ) tengedan
ب (تەنگ دان).
تەنگەکێشان (کتپ) tenge kêšan
ب (تەنگ دان).
تەنگەگرتن {بەتەوسەوە} (ند) ١ tenge girtin
پەست بوون، دڵگیربوون.
تەنگەگرتن (کتن) ٢ tengegirtin
زۆرتووڕە بوون، هەڵچوون.
تەنگەلان (ن) tengelan
تەنگەی دەریا، دەروو، گەروو.
تەنگەنەفەس (ئان) tenge nefes
تەنگە هەناسە، هەناسەتونگ، هەناسەسوار.
تەنگەنەفەس بوون (کتن) tengenefesbün
برش هەڵاتن، پێش خواردن، پێش هەڵاتن.
تەنگەنەفەسی (ن.پز) tenge nefesî
بەرهەنگ، هەناسەتوندیی، هەناسەسواریی، برش، هەناسە تەنگیی.
تەنگ هەڵچنین (کتپ) teng helçinîn
تەنگ تەڵچنین، زۆر لەسەر کردن.
تەنگەوبوون (کتن) tengewbün
ب (تەنگ بوون).
تەنگەوکردن (کتپ) tengewkirdin
ب (تەنگ کردن).
تەنگە هەڵکێش (ن) tenge helkêš
تەنگەقاییمکەر، پشتێنە (چەرمێکی باریکە تەنگەی وڵاخی پێ توند دەکرێ).
تەنگە هەڵکێشان (کتپ) tenge helkêšan
تەنگ تەڵکێشان، تەنگە بەستن.
تەنگیی (ن) tengî
ب (تەنگەبەریی).
تەنگیی (ن) tengî
ب (تەنگاویی).
تەن نادروست (ئان) ten nadirust
لەش بەبار، ناساغ، نەخۆش.
تەنواویی (ئان) tenwawî
ب (بۆرە لووک).
تەنومەن (ئان) tenwmen
ب (بەخۆ).
تەنوور (ن) tenür
تەندوور، تەنیر.

تەنوور بۆ کەسێ داخستن (ند) tenür bo kesê daxistin
بەگەرم باسی خراپەی کەسێ کردن، ناوی یەکێ لەپاشملە بێخراپەهێنان، کۆڕ بۆ مرۆڤێ گرتن بەنەهێنیی، گەلەکۆمەکێ لەکەسێ کردن بەپەنهانیی.
تەنوور تا گەرمە نان دەبرژێنێت (پن) tenür ta germe nan debirjênêt
مەبەست هەل لەدەست نەدانە.
تەنوور داخستن (کتپ) tenür daxistin
تەنوور خستن، تەنوور گەرم کردن.
تەنوورە (ن) ١ tenüre
دۆڵیانی ئاش، تەنوورەی ئاش، تەنیرە ئاسیاو.
تەنوورە (ن) ٢ tenüre
گێژەلووکە.
تەنوورە (ن) ٣ tenüre
ب (ئاتە / ١).
تەنەخیی (ن) tenexî
دریخیی، ساردوسڕیی، سستی، کەمتەرخەمیی، تەرکە خەمیی، خوێڕنگێ.
تەنەخیی کردن (کتپ) tenexî kirdin
دریغیی کردن، خستنەپشت گوێ، کەمتەرخەمیی کردن، تەرکەخەمیی کردن، سستیی کردن، گوێ نەدان، دانەپشت گوێ.
تەنها (ئان) ١ tenha
تاک وتەنها.
تەنها (ئاک) ٢ tenha
بەس، هەر.
تەنها (ئان) ٣ tenha
ئاوارتە، جوێ، جیا.
تەنها خۆر هاوڕێی شەیتانە (پن) tenha xor hawrêy šeztane
مەبەست دەست نیشان کردنی میواندارێتیی وخێرخوایی کوردەوارییە.
تەنهایی (ن) tenhaî
بێ هاودەمیی، تاکیی، تەنیایی.
تەنەکەچیی (ن) tenekeçî
تەنەکەساز.
تەنی (ئان) tenî
ب (تەنها).
تەنیا (ئان) tenya
بێ باڵ، بێ یارمەتیی، تاق، تاک، تەنها.
تەنیا باڵ (ئان) ١ tenya bal
بێ یارمەتیدەر، بێ یاریدەدەر.
تەنیا باڵ (ئان) ٢ tenya bal
ب (تاقانە).

تەنیا باڵیی (ئان) tenya baḻî
بێ باڵیی، بێ یارمەتیی، تاک وتەنهایی، تەنهایی، تەنیایی.
تەنیاگ (ن) tenyag
ب (تەنراو).
تەنیان (کتپ) tenyan
چینان، هۆنیان، هۆنیین، چنیین، تیک هەڵکیشان.
تەنیایی (ن) tenyaî
پەناگیریی، تاکیی، تەنهایی، گۆشەگیریی.
تەنیایی لە ئاوەڵی خراپ باشترە (پن)
tenyaî le aweḻî xirap baštire
مەبەست پیشان دانی ئەفرەتە لەهاوڕێی خراپ.
تەنیشت (ن) tenîšt
بەر، پاڵ، ترکەش، تەرکە، تەموو، تەنشت، تەشک، تەنگاڵ، ڕەخ، ڕوو، کێل، لا.
تەنین (کتپ) tenîn
ب (تەنیان).
تەنینەوە (کتن) tenînewe
بڵاوبوونەوە، پەرەسەندن، هەموولایەک گرتنەوە.
تەو (ن،پز) tew
ب (تا).
تەوا (ن) tewa [1]
ب (تەما).
تەوا (ن) tewa [2]
ب (تشت).
تەوات (ئان) tewat
لەسەرخۆ، هێدیی، هێمن.
تەوادار (ئان) tewadar
بەتەما، تەمادار.
تەوار (ن،م) tewar [1]
ب (تەڕلان).
تەوار (ئان) tewar [2]
پێگەیشتوو، دەستە، هەراش(مزو).
تەوار (ئان) tewar [3]
جوان، جوان، خن، دەلال، فۆدل، قشت، قشتیلانە، قۆز، نەشمیل.
تەوازۆ (ن) tewazo [1]
ئەتەر، پەلپ، بەهانە، بیانگە، بیانوو.
تەوازۆ (ن) tewazo [2]
بینەوپەرۆی هەڵویست، ڕاڵە، عۆزر خوایی.
تەوازۆ کردن (کتپ) tewazo kirdin
بیانگە هینانەوە، داوای لێ بوردن کردن، عوزرخوایی هینانەوە.
تەواسانن (کتپ) tewasanin
دڵ سارد کردنەوە، هێدی کردنەوە، هیمن کردنەوە.

تەواساو (ئان) tewasaw
ب (تراڵ).
تەواسیان (کتن) tewasiyan
تەواسیانەوە، دڵ ساردبوونەوە.
تەواش (ئان) tewaš
ڕلن، چەوریی، لۆن (بۆ خواردن، چەورکردن، پێست هەنوون).
تەواشا (ن) tewaša
ب (تەماشا).
تەوان (کتن) tewan
ب (پێ کران).
تەوانا (ن) tewana
ب (توانا).
تەوانایی (ن) tewanayî
ب (توانایی).
تەوانج (ن) tewanc
ب (توانج).
تەوانچە (ن) tewançe
ب (دەمانچە).
تەواو (ن) tewaw [1]
ب (بەڕێ وجێ).
تەواو (ن) tewaw [2]
دوایی (هاتوو)، بنەبان، کۆتایی(هاتوو)، پاشین، دەمایی، پاومان.
تەواوبوون (کتن) tewawbûn [1]
ئەنجام هاتن، برنەوە، برپانەوە، بەئەنجام گەیشتن، بەجێ هاتن، جێ بەجێ بوون، دوایی هاتن، کۆتایی هاتن، گەیشتنە ئەنجام.
تەواوبوون (کتن) tewawbûn [2]
ئاو فرێ دان، ئاو هاتنەوە، بوون، ڕەحەت بوون.
تەواوکردن (کتپ) tewaw kirdin [1]
برینەوە، بەس کردن، تەس کردن، کۆتایی هینان.
تەواوکردن (کتپ) tewaw kirdin [2]
ئەنجام دان، ئەنجام هاوردن، بردنەسەر، براندنەوە، برینەوە، بەئەنجام گەیاندن، جێبەجێ کردن، دوایی پێ هینان، دوایی هینان، دوایی هاوردن، کۆتایی هینان، گەیاندنە ئەنجام.
تەواویی (ن) tewawî
دروستیی، گشت، هەموو، یەکجاریی، ئیجگاریی.
تەوتین (ن) tewtîn
لەسەرخۆیی.
تەوخ (ن) tewx
زاخە، گەوڕ، تەویلە، تاولە، شتیر.
تەور (ن) tewr [1]
بفر، بیفر، بیور، تەبر، تەفر.

تەور (ئاک) tewir [2]
بەجارێ، بەجارێک، خڕ، خڕپێکڤە، هەموو، هەموو پێکەوە.
تەورزین (ن) tewirzîn
تەبەرزین، دارەدەستێکە تەورێکی بچوکی پێوەیە.
تەورکلکی خۆی نابڕێتەوە (پن) tewirkilkîxoynabrêtewe
مەبەست وەفادارییە لەنێوان هاوڕێیاندا.
تەوز (ئان) tewz
پێ گەیوو، گەیشتوو، گەیوو(میوە).
تەوزە (ن) tewze
ب (گاڵتە).
تەوزە پێ کردن (کتپ) tewze pê kirdin
ب (گاڵتە پێ کردن).
تەوزیل (نک،کل) tewzîl(kl)
لق وپۆپ، لک، کەل، کەد، تا(دارو درەخت).
تەوزیل کردن (داروودرەخت) (کتپ) [1] tewzîl kirdin (darw dirext) (kl)
لق وپۆپ داهێنان، لق وپۆپ دەرکردن.
تەوزیل کردن (کتن،کل) [2] tewzîl kirdin(kl)
لق وپۆپ کردن، لق وپۆپ دەرکردن.
تەوزیم (ن) tewzîm
پێویستیی، پێداویستیی، ناچاریی.
تەوژم (ن) tewijim [1]
بەزە، پێز، قین، هێز، گوژمە.
تەوژم (ن) tewijim [2]
ب (تین).
تەوس (ن) tews [1]
تاس، بێ هۆشیی.
تەوس (ن) tews [2]
تانە، توانج، تیلە وتوانج، لۆمە.
تەوس بردنەوە (کتن) tews birdinewe
تاس بردنەوە، تاس بەسەرداهاتن،
بێ هۆش بوون، تاسانەوە.
تەوش (ئان) tewš
بێ جێ، بێ داخوان، بێ پێ وجێ، بێکار، هیچ وپووچ.
تەوش کردن (کتپ،کل) tewškirdin(kl)
ڕنین، کۆکردنەوە، لێ کردنەوە (میوە).
تەوشکەر (ن،کل) tewšker(kl)
میوەڕن.
تەوشی (ن) tewšî
١- ب (تەشپی). ٢- لەگەن.
تەوق (ن) tewq [1]
بازنە، چەمەرە.

تەوق (ن) tewq [2]
ب (ئاپتەر / ٢).
تەوق (ن) tewq [2]
ب (ئەلقە / ١).
تەوق (ن) tewq [2]
گەردانە، گەردن بەن، گەردن بەند.
تەوقەتە (ن) tewqete
ب (تەوقەسەر).
تەوقەسەر (ن) tewqeser [1]
ب (پۆپە).
تەوقەسەر (ن) tewqeser [2]
تەپڵەسەر، تەپەکە، تەوقەتە، تەوقەن، تەوقەنە، تەوقی سەر.
تەوقەکردن (کتن) tewqekirdin
دەست ومست کردن، دەست وموج کردن، مووچیاریی کردن (لەگەڵ کەسێکدا بۆ سوپاسگوزاریی یان
پیرۆزبایی).
تەوقەن (ن) tewqen
ب (تەوقەنە).
تەوگرتن (کتن،کل) tewgirtin(kl)
ب (تاگرتن).
تەول (ن) tewl
پەت، ڕست، گوریس، هەوسار.
تەومان (ن) tewman
دەمەر قۆپان، پانتۆل، شەروال.
تەون (ن) tewn [1]
ڕایەڵ، ڕاییل، ڕاهێل جوومک.
تەون (ن) tewn [2]
ب (تەونی جاڵجاڵۆکە).
تەون کردن (کتپ) tewn kirdin
(ڕایەڵ)چنینی بە (پۆ) کەبەدار تەونەوە بێ، با هەڵ دان.
تەونکەر (ن) tewnker
تەونکەر.
تەون لێ گرتنەدار (ئد) tewn lê girtine dar
بیانوو پێ گرتن، پەلپ لێ گرتن، پەلپ پێ گرتن.
تەونی جاڵجاڵۆکە (ن) tewnî calcaloke
مێلانەجاڵجاڵۆکە، تەفنک، تەفنکاپیرێ.
تەووژم (ن) tewüjim
تین، هێز.
تەووژم هێنان (کتن) tewüjim hênan
تین بۆهێنان، زۆر بۆ هاتن، زۆر بۆ هێنان.
تەووشق (ن) tewüšiq
ب (تەشق).

تەوەرە (ن) tewere [1]
تەگەرە، کەوەرە، گرە.

تەوەرە (ن) tewere [2]
ب (ئاشووب / ١).

تەوەرە بەدار کردن (ئد) tewere be dar kirdin
ئاشووب گیران، پشێویی گیران، پشێویی هەڵگیرساندن، پشێویی نانەوە.

تەوەزەل (ئان) tewezel
ب (تەمەڵ).

تەوەشق (ن) tewešiq
ب (تەشق).

تەوەق (ن) teweq [1]
حاجەت، دەوری، قاپ.

تەوەق (ن،پز) teweq [2]
ب (تەبەق).

تەوەل (ئان) tewel
سەرسەری، بێ نرخ، هیچ وپووچ، هیچ تێدا بەستەنەبوو (مرۆڤ).

تەوەلابوون (کتن) tewelabûn
ب (پەست بوون).

تەوەن (ن) tewen [1]
ب (بەرد / ١).

تەوەن (ن،کل) tewen(kl) [2]
بیر، هۆش، هوێر، یاد.

تەوەن بردن (کتن، کل) tewen birdin(kl)
بیرکردنەوە، تێ فکرین، چوونەژێر یادکردنەوە، چوونە قووڵایی بیرکردنەوە.

تەوەنە (ن) tewene
کۆمەڵە.

تەوەنەدان (کتن) tewenedan
کۆمەڵە پێکان، کۆمەڵەدان.

تەوەنیی (ن) tewenî
ب (بەرد / ١).

تەوێ (ئاک) tewê [1]
دەبێ، دەشێ، ڕەنگە، لەوانەیە، وێ دەچێ.

تەوێ (ف) tewê [2]
پێویستە، گەرەکە.

تەوێڵ (ن) tewêḻ
ب (ئەنی).

تەویلە (ن) tewîle
پاگە، پشتیر، تیولە، خۆلە، کۆتان، کۆلیت، گەوور، تەژیر، هەرخان.

تەهنە (ن) tehne
ب (تەن).

تهنوویی (ن) tihnüyî
ب (تینوویتیی).

تەی (ئان) tey [1]
١- تەیەوبووگک، دەرهاتوو، ڕام بوو، لینیی، مالیی.
٢-دەرهاتوو، قاڵ بوو.

تەی (نج) tey [2]
زۆرگەڕان بەشوێن شتدا.

تەیاخ (ن) teyax
تیلا، لیس.

تەیار (ئان) teyar
ب (ئامادە).

تەیارە (ن) teyare [1]
فرۆک، فرۆکە.

تەیارە (ن) teyare [2]
نیشتگەی باز (ئەو شوێنەی باز یان باڵندەی کێویی لەسەر دەنیشێتەوە).

تەیان (ن) teyan [1]
کارەکەر.

تەیان (ن) teyan [2]
تیان، تیانە، قازان، مەنجەڵی زنجیر لەمل، مەنجەڵی گەورە.

تەیچە (ن) teyçe
تەپکە، سەبەتە، سەڵەی توولین، نانەشان، پەلاو پاڵێو.

تەیری گوڵ ئاشق بەداری زەقنەمووتە (پن) teyrî gul aşiq be darî zeqnemüte
مرۆڤی هیچ وپووچ پابەندی شتی هیچ وپووچە، چاکە لەمرۆڤی خراپ ناوەشێتەوە.

تەیسان (کتن،کی) teysan(ki)
ب (بریسکانەوە).

تەیسین (کتن،کی) teysîn(ki)
ب (بریسکانەوە).

تەی کردن (کتپ) tey kirdin [1]
بەشوێن داگەڕان، پشکنین، زۆر لەدوو گەڕان، لەدوو گەڕان، لێ گەڕان (لەشتێ یان بۆ کەسێ).

تەی کردن (کتپ) tey kirdin [2]
ب (برینەوە).

تەیکە (ن) teyke
ب (تەیچە).

تەیڵ (ن) teyḻ [1]
ب (تەڵ).

تەیل (ن) teyl [2]
پەلە، خێرایی.

تەیمان (ن) teyman
ب (پەرژین).

تەیمان کردن (کتپ) teyman kirdin
١- پەرژین کردن، تەلبەند کردن، حەسار کردن.
٢- پـیش لێ گـرتن، چـوار دەور گـرتن، دەورگـرتن، تەوق کردن.

تەیەوبوون (کتن) teyewbün
دەرهاتن، رام بوون، قاڵ بوون.

تەیەوکردن (کتپ) teyew kirdin
رام کردن، رامینان، ماڵی کردن(گیانەوەر).

تێ (ن) tê [١]
مەرج.

تێ (ن) tê [٢]
ب (بەڵێن / ١).

تێ (ن،پز) tê [٣]
ب (تا).

تێ ئاخنین (کتپ) tê axinîn
ب (پڕ کردن).

تێ ئاڵان (کتن) tê a̲lan
ئاڵۆسکان.

تێ ئاڵاندن (کتپ) tê a̲landin
ئالاندن، پێچان.

تێ ئاویشتن (کتپ) tê awîštin
ب (تێ خستن).

تێ بردن (کتپ) tê birdin [١]
ب (تێ خستن).

تێ بردن (کتپ) tê birdin [٢]
تێ هەڵکیش کردن.

تێ بردن (کتپ) tê birdin [٣]
پێوە چەسپاندن، لێ قاییم کردن.

تێ بڕین (کتپ) tê bir̲în
پێداکردن، تێ ترنجاندن، تێ خستن، تێ کوتان.

تێ بەربوون (کتپ) tê berbün [١]
لێ بەربوون، بەگژ یەکداچوون، بەگژیەکترا چوون.

تێ بەربوون (کتپ) tê berbün [٢]
لێ بەربوون، شکاندن (کەسێ).

تێ بەربوون (کتپ) tê berbün [٣]
تێ بەربوون (بەچکەی ئاژەڵ لەگوانی دایکیان).

تێ بەربوون (کتپ) tê berbün [٤]
سواربوون (نێر بۆ مێ -ئاژەڵ).

تێ بەردان (کتپ) têberdan [١]
١- تێ کردن، بێچوی ئـاژەڵ بـەردان لـەدایکیان (بـۆ شیر خواردن). ٢- بەردان، بەرەڵاکردن سـەگی ڕاو یان تانجی بۆ گیانی ئاژەڵ).

تێ بەردان (کتپ) têberdan [٢]
بەگژداکردن،بەگژیـەکتردا کـردن، تێـک بـەردان، لێـک بەردان، بەشەڕدان.

تێ بیریان (کتپ) têbîryan
بـیر پـێدان، بـیرلێ کردنـەوە، بیروەکـردن، هـۆش پێدان.

تێبین (ئان) têbîn
وورد بینی.

تێبینی (ن) têbînî [١]
وورد بینی..

تێبینی (ن) têbînî [٢]
ئاگاداریی، ئامۆژگاریی.

تێبینی کردن (کتپ) têbînî kirdin
تێبینیین، دووربینیی لەکاردا کردن، ووردبوونەوە.

تێ پەڕاندن (کتپ) tê per̲andin [١]
بردن، ڕافڕاندن.

تێ پەڕاندن (کتپ) tê per̲andin [٢]
جێبەجێ کردن، ڕاپەڕاندن (کارێ بەدەست وبرد).

تێ پەڕاندن (کتپ) tê per̲andin [٣]
ئـاواکردن، بردنەئەویـەر، پـەڕاندنەوە، پـەڕاننەوە، دەرباز کردن، تێپەڕکردن.

تێپەڕاندن{ژیان} (کتپ) têper̲andin(jiyan) [٤]
تێپەڕکردن، قەتاندن، گوزەراندن.

تێپەڕاندن (کتپ) tê per̲andin [٥]
لەئەندازە دەرکردن، لەئەندازەدەرچوون.

تێپەڕاندن (کتپ) tê per̲andin [٦]
ب (بواردن / ٣).

تێپەڕبوون (کتن) têper̲ bün [١]
تێپەڕیین، دەربازبوون، گوزەرکردن.

تێپەڕبوون (کتن) têper̲ bün [٢]
بەسەرچوون، تێپەڕیین،ڕابردن، بڕانەوە، ڕابووردن.

تێپەڕبوون (کتن) têper̲ bün [٣]
لەئەندازە دەرچوون.

تێپەڕبوون (کتن) têper̲ bün [٤]
بوردن، ڕۆیشتن.

تێپەڕکردن (کتپ) têper̲kirdin
ب (تێ پەڕاندن).

تێپەڕیین (کتن) têper̲în [١]
ب (تێپەڕبوون).

تێپەڕیین (کتن) têper̲în [٢]
بەلادا ڕۆیشتن.

تێپەڕیین (کتن) têper̲în [٣]
بەسەرچوون، ڕابردن، ڕابوردن، کات بڕانەوە.

تێ پەستان (کتپ) têpestan
ب ([تێ] ئاخنین).

تێ پەستاوتن (کتپ) têpestawtin
تێئاخاندن، پەستاوتن، تێ ئاخنین، ناو ئاخن کردن، ناواخن کردن.

تێ پەستراو (ئان) têpestiraw
ب (ئاخنراو).
تێ پێچان (کتپ) ١ têpêçan
تێ ئالاندن.
تێ پێچان (کتپ) ٢ têpêçan
تێ ئالان (کەسێ، بەکارێکەوە)، تێ ئالاندن، تێوە گلاندن، تێوەئالاندن.
تێ پێچان (کتن) ٣ têpêçan
ب (تکاکردن).
تێ پێچاندن (کتپ) têpêçandin
ب (تێ پێچان).
تێ ترنجان (کتن) tê tirincan
گیر خواردن(لە شوێنێکی تەنگەبەردا).
تێ ترنجاندن (کتپ) ١ tê tirincandin
گیرکردن.
تێ ترنجاندن (کتپ) ٢ têtirincandin
ب (ئاخنین / ٢).
تێ ترنجاو (ئان) tê tirincaw
ب (ئاخنراو).
تێ تراندن (بەتەوسەوە) (کتپ)
tê tirandin (betewsewe)
زۆر خواردن، گەدە پڕ کردن.
تێ ترێنەر (ئان) têtirêner
ب (تێر نەخۆر).
تێ تکان (کتن) têtikan
بەدڵۆپ هاتنەخوار، تکان، چۆڕان.
تێ تکاندن (کتپ) têtikandin
تکاندن، تێکردن، چۆڕاندنەوە (بەدڵۆپەدڵۆپ).
تێ تەپاندن (کتپ) têtepandin
ب (ئاخنین / ٢).
تێ تەقان (کتن) têteqan
تێقاچان.
تێ چاندن (کتپ) ١ têçandin
بەخراپە دژی کەسێ قسەکردن، تێ چەندن، دژی کەسێ ئاخاوتن.
تێ چاندن (کتپ) ٢ têçandin
تێ چەندن، تێ کردن، کردنەناو.
تێ چریکاندن (کتن) têçrîkandin
بەبەردەوامیی هاوار کردن یان گۆرانیی ووتن.
تێ چران (کتن) têçiran
کۆبوونەوە (خەڵک لەشوێنێکدا بەزۆریی).
تێ چراندن (کتپ) têçirandin
کۆکردنەوە (ئاژەڵ لەیەک شوێندا).
تێ چرین (کتن) têçirîn
بەدەنگی بەرز گۆرانی ووتن.

تێ چوون (کتن) têçûn
چوونەناو، چوونە ژوور، وەژوورکەوتن.
تێ چوون (کتن) têçûn
شان دانە بەرکار، کارکردن بەگەرمیی، هەوڵ دان.
تێ چەسپاندن (کتپ) têçespandin
تێ خونجاندن، جێبۆکردنەوە، شوێن بۆ کردنەوە.
تێ چەسپین (کتن) têçespîn
تێ خونجان، لەگەڵ ڕێک کەوتن، بۆ بوون.
تێ چەقاندن (کتپ) ١ têçeqandin
پێدابردن، پێداکردن، خستنەناو، لەناودا تووند کردن.
تێ چەقاندن (کتپ) ٢ têçeqandin
ئاژن کردن، تێ ئاژنین.
تێ چەقین (کتن) ١ têçeqîn
پێوەچەسپاندن، پێوەنووسان.
تێ چەقین (کتن) ٢ têçeqîn
پێداچوون، تێ ڕۆچوون.
تێ چەن (ن) têçen
پیکوڵ چەند، تێ چین، فیتنەباز، مایەفیتنە، پشێوێنە، بوختانکەر، پیلانباز، چاڵ هەڵکەن.
تێ چەندن (کتپ) têçendin
ئاخاوتنی ناڕاست هێنان وبردن، تێ چاندن.
تێ چین (ن) ١ têçên
ب (تێ چەن).
تێ چین (ن) ٢ têçên
نۆبەبڕیی.
تێخ (ن) têxin
تیخ، تیغ، چەقۆ، کارت، کارتێغ، کافرمان، کێرد، بەنبڕ، قەڵەمبڕ.
تێ خزان (کتن) têxizan
تێ خزاندن (کتپ) têxizandin
ترنجاندن، تێ خستن، چراندن (بەزۆر)، خستنەناو.
تێ خستن (کتپ) ١ têxistin
خستنەناو، تۆمار کردن، داکردن، لیستەنووس کردن، وەرگرتن.
تێ خستن (کتپ) ٢ têxistin
ب (ئاخنین / ٢).
تێ خستن (کتپ) ٣ têxistin
بردنەژوور، تێ ڕۆکردن، تێهنان، دەنێونان، تێ بردن، خستنەناو.
تێ خستن (کتپ) ٤ têxistin
تێ ئاویشتن، تێ بڕیین، تێ هاویژتن، تێ هاویشتن.
تێ خوڕیین (کتپ) ١ têxurîn
بانگێ کردن، دەنگێ لێ کردن.
تێ خوڕیین (کتپ) ٢ têxurîn
تێ هەڵچوون، سەرزەنشتیی کردن، بەسەرکەسێکدا قیژاندن، هاواربەسەرداکردن.

تێ خونجان (کتن) têxuncan
بۆ بوون، گونجان، کیس بوون، لەباربوون، بۆ گونجان.
تێدا (تیا)چوون (کتن) têda(tiya)çûn
بەلاداهاتن، گیان بەدەستەوەدان، گیان سپاردن، نەمان، لەناوچوون.
تێ دان (کتپ) ^١ têdan
پان یان دریژکردن، پارچەخستنەسەر، لەسەر زیادکردن، تێدانەوە
تێ دان (کتپ) ^٢ têdan
تێ وەروژان، تێ وەروکان، تیوەئالان، لێ گردبوونەوە.
تێ دانەوە (کتپ) ^١ têdanewe
ب (تێدان).
تێ دانەوە (کتپ) ^٢ têdanewe
چوونەوەسەر، سەرلەنوێ دەست پێ کردنەوە، گەڕانەوە سەر.
تێر (ئان) ^١ têr
تەسەل، تەسەل بوو، تێروپڕ، تێروتەسەل.
تێر (ئان) ^٢ têr
بەرەنگ، پڕ ڕەنگ، تەلخ، خەست، مات.
تێر (ئان) ^٣ têr
بووە، دەولەمەند، دەولەتمەند، پارەدر، خاوەن پارە، هەبوو، ساماندار، کۆک.
تێر ئاگای لە برسی نییە (پن)
têr agay le birsî niye
ئەوی سکی تێرە بروای بەبرسێووان نییە.
تێراو (ئان) ^١ têraw
ب (ئاودار / ١).
تێراو (ئان) ^٢ têraw
ب (ئاواندر).
تێراوی (ن) têrawî
پاراوی، تێر ئاوی، تەڕوبڕی، تەڕی (میوە).
تێربوون (کتن) ^١ têrbûn
برسیتی نەمان، تەسەل بوون، تێرخواردن.
تێربوون (کتن) ^٢ têrbûn
بێنیازبوون، تێرلێ خواردن.
تێربە سکی خۆنە خواردن (ئد)
têr beskî xo nexwardin
١- چرووک بوون، هەژاربوون.
٢- پاشەکەوت کردن، دەس گرتنەوە.
تێرپ (ن،رو) têrp
ب (توور).
تێرخواردن (کتپ) têrxwardin
لێ تێربوون.

تێرکردن (کتپ) têrkirdin
خواردن پێدان بەتەسەلی، گەدەپڕ کردن، تێروتەسەل کردن.
تێرنەخۆر (ئان) têrnexor
تێ ترینەر، چاوبرسیی، چاوچنۆک، چاونزیر، زگەڕۆ، زۆر خۆر، سک دراو، گەدەدراو، لەپن، ورگ مەشکۆلە.
تێرنە خواردن لە باوک مردن خراپترە (پن)
têr nexwardin le bauk mirdin xiraptire
برسیتی لەشیر تیژترە. برسیتی ئەژارەییە.
پیاوی برسیی هەر لەدوورەوە بۆنی گۆشت دەکات.
تێرنە خۆرە بانگی کردەوە (ئد)
têrnexore bangîkirdwe
واتە: هەرگیز تێرناخوات. زۆرخۆرە.
تێروپڕ (ئان) têrwpiṟ
تێروتەسەل، تێروچاوپڕ، تێروگەدەپڕ.
تێروتەسەل (ئان) ^١ têrwtesel
ب (تێروپڕ).
تێروتەسەل (ئان) ^٢ têrwtesel
دەولەمەند، ساماندار، کۆک، گورجووپڕ.
تێروتەسەلیی (ن) têrwteselî
خۆش گەوزەرانیی، خێروخۆشیی، حاڵخۆشیی، دەولەمەندیی، سامانداریی، کۆکیی، کامەرانیی، کاسە پڕیی، بوونیی، بووەیی.
تێرو (ئان) têrû
١- درندە، کێویی. ٢-نهێنگر، پاشدڕ (درندە).
تێرەخۆر (ن) têre xor
تێرەخۆرە، ژەمێکی تەواو (لەخواردەمەنیی).
تێریی (ن) ^١ têrî
تەسەلیی، تێروپڕیی، گەدەپڕیی، گورجوو پڕیی.
تێریی (ن) ^٢ têrî
تۆخیی، تەڵخیی (ڕەنگ).
تێڕ (ن) ^١ têṟ
چێڕ، لاتێڕ، خێسە، مورە، مۆنە، مۆنێ.
تێڕ (ن) ^٢ têṟ
تێرکە، تێرکە، جەواڵ، خەرار، هۆر.
تێڕ (ئان) ^٣ têṟ
خێش کردوو، مرو مۆچ، مۆن، گرژ، رووتاڵ.
تێ ڕاخوڕین (کتپ،کتن) têṟaxuṟîn
دەنگ دان(کەسێ)، سەرزەنشت کردن (کەسێ) بەدەنگی بەرز.

تێ ڕادان (کتپ) têradan
ئـاوتێ کـردن، ئـاو تـێ وەردان، تـێ وەردان، شتن(دەفر... بەئاو).

تێ ڕاديتن (کتپ) têradîtin
باوەڕپێ بوون، باوەڕ هەبوون، بڕوا پێ بوون.

تێ ڕاکردن (کتپ) têrakirdin
تێ ڕۆکردن.

تێ ڕامان (کتپ) têraman ١
تەماشاکردن، تیاڕامان، تێ ڕوانين، سەرنج لێدان، لێ ووردبوونەوە، بەوورديی تەماشاکردن.

تێ ڕامان (کتپ) têraman ٢
بەراووردکردن، چاکەوخراپە بەراووردکردن.

تێ ڕامان (کتپ) têraman ٣
لێ کۆڵينەوە.

تێرتێرە (ن) têr têre
قومقمۆکەی گەورە.

تێ ڕوانين (کتپ) têrwanîn
ب (تەماشا کردن).

تێ ڕۆکردن (کتپ) têrokirdin
ب (تێ خستن).

تێرەوەبوون (کتن) têrewebün
تيرەويوون، چيرەوبوون، خيسەکردن، مۆڕ بوونەوە، مۆڕە کردن، مۆڕەوەبوون.

تيزپێوەکردن (کتپ) tîz pêwe kirdin
تيز پێوەکردن، بز پێوەکردن.

تێزکراو (ئان) têz kiraw
تيزکە کراو، تيسکەکراو.

تێزکردن (کتپ) têz kirdin ١
تيزکـەکردن، تيـسکە کـردن، ئامـادەکردن(بـۆ بەکارهێنان).

تيزکردن (کتپ) tîz kirdin ٢
ب (پڕ کردن).

تيزکردن (کتپ) tîz kirdin ٣
بوغراکردن، پاڵ پێوەنان، تيژکردن، فوو تـێ کـردن، هان دان.

تێزە (ن) têze ١
نووکە (شتی تيژ).

تێزە (ن) têze ٢
قوتکە، لوتکە.

تێزە تێزەدان (کتپ) têze têzedan
پەلەپەل لێ کردن، پەلەلێ کردن، تالووکـەلێ کـردن، خستنە گازودوو.

تێژ (ئان) têj ١
ب (تيژ).

تێژ (ئان) têj ٢
چابوکە، چاپکە، قۆچاغ، گورج وگۆڵ.

تێژک (ن) têjik
بەچلەی درندە، ساوای گيانداری کێويی.

تێ ژەندن (کتپ) têjendin
تێ ژەندن، تێ ژەنيين.

تێژهۆش (ئان) têjhoš
زيرەک، هۆشيار.

تێ ساوين (کتپ) têjsawîn
تێ سوون، تێ هەڵسوون، لێ سوون، تيوەسوون، تێ هەڵساوين.

تێ سرەواندن (کتپ) tê sirewandin
پێدادان، پێداکێشان، پێداماڵين، پێکان، لێ دان.

تيسکە (ن) têske
ب (تيژ).

تيسکەی تفەنگ (ئان) têskey tifeng
خێرا، گـورج، پـێتمار، چووسـت، چەسـپان، بـەگوڕ، بلەز.

تێ سوون (کتپ) têsün
ب (تێ ساوين).

تيشت (ن،کی) têšt(ki)
بـەرچايی، تاشـتێ، تيـشتێ، خـواردنی بـەيانيان، خوارنا سپێدێ.

تێ شکان (کتن) têšikan ١
فريوخواردن، هەڵ خەڵەتان، هەڵ فريوان.

تێ شکان (کتن) têšikan ٢
لەناودا شکان.

تێ شکان (کتن) têšikan ٣
ب (بۆڕ خواردن).

تێ شکان (کتن) têšikan ٤
ئەژنۆدادان، پاشەکشەکردن، ژێر کەوتن، سـەر بردنـە ناوسکە، سەردانەواندن.

تێ شکان (کتن) têšikatin ٥
بەزان، بەزيين، تێ قاچان، شـکان، قووچانـدن، کـۆڵ دان، هەڵاتن.

تێ شکان (کتن) têšikan ٦
١- هەست بەئێش کردن، هەست بەئازارکردن.
٢- ناڕەحەت بوون.
٣- سزاخواردن، بەسزای خۆ گەيشتن.
٤- زەرەرمەندبوون، تێداچوون، زيان پێ گەيستن.

تێ شکاندن (کتپ) têšikandin ١
فريودان، هەڵ خەڵەتاندن، هەڵ فريواندن.

تێ شکاندن (کتپ) têšikandin ٢
بەيەکداشکاندن، لەناويەکداشکاندن.

تێ شکاندن (کتپ) têšikandin ٣
ب (بۆڕدان / ١).

تێ شکاو (ئان) têšikaw ١
پـير، تـێ قوپـاو، عەمـەل مەنـدە، بەسـاڵداچوو، لێ

کەوتە.

تێ شکاو (ئان) ٢ têşikaw
ئەستۆخوار، داماو، لێ قەوماو، ناتەواو.

تێ شکاو (ئان) ٣ têşikaw
فریودراو، هەڵ خەڵەتاو.

تێ شکاو (ئان) ٤ têşikaw
بەسەریەکدا شکاو، لەناویەکدا شکاو.

تێ شکاو (ئان) ٥ têşikaw
بێ مایە، فەقیرکەوتوو، مایە پووت، مایەپووچ.

تێشوو (ن) têşü
ب (توێشوو).

تێشوو بەرە (ن) têşü bere
ب (توێشەبەرە).

تێشووپێ دان (کتپ) têşüpêdan
خواردن وپێویستیی ڕێ پێدان، ڕەخت کردن.

تێشوو کردن (کتپ) têşü kirdin
ب (توێشوو کردن).

تێشووکردن (کتپ،کتن) têşükirdin
نانی بەیانیی خواردن.

تێغ (ن) têx
ب (تیغ).

تێغ (ن) ١ têx
تیغە، کەنار، کەنارە، لێ لێوار.

تێ فڕێدان (کتپ) ٢ tê frêdan
فڕێدانە ناو.

تێ قاچان (کتن) ١ têqaçan
ب (پێوەنان).

تێ قاچان (کتن) ٢ têqaçan
ب (بۆرخواردن).

تێ قلپاندن (کتپ) têqapandin
تێ قلپ کردنەوە، قلپاندنە ناو.

تێ قوپان (کتن) têqupan
بەناوداچوون، دانەباریکیی، لاواز بوون.

تێ قوپاو (ئان) têqupaw
بەناوداچوو، دالگۆشت، لاواز.

تێک (ئان،ئاک،ن) têk
تەواو، گشت، گش، گشتکە، تەڤ، هەموو، ب جارەکێ، بەجاریێ، گشت بەیەکجار.

تێک ئالان (کتپ) têk alan
ب ({پێکا} پێکدا هاتن).

تێک ئالاندن (کتپ) têk alandin
لەیەک ئالاندن، لێک بادان.

تێک ئالاو (ئان) têk alaw
ئالۆزاو، ئالۆز، ئالۆزکاو، ئالۆسکاو، تێکالاو.

تێک ئالقان (کتپ،کتن) têkalqan
تێک ئالاندن، تێک گیران، تێک هالان، تێک هالاندن.

تێک بردن (کتن،کتپ) têkbirdin
تێک پەڕاندن، خستنەناو یەک.

تێک بەربوون (کتپ) ١ têkberbün
بەربوونەیەک، بەگژ یەکترداچوون، چوونەگیان یەکتر، لێک بەربوون.

تێک بەربوون (کتپ) ٢ têkberbün
سواری یەکتر بوون (ئاژەڵ)، {بۆ مەبەستی زاووزێ کردن}.

تێک بەردان (کتپ) ١ têkberdan
جات کردن، چاک کردن (نێر لەمێ ...ئاژەڵ)، تێ کردن، مێچکەی ئاژەڵ، لەبەر نێریی کردن، لە جووتیی کردن.

تێک بەردان (کتپ) ٢ têkberdan
بەشەڕدان، بەگژ یەکتردا کردن، تێک بردن، تێک خستن.

تێکچوو (ئان) têkçü
ب (پشێو).

تێک چوون (کتن) ١ têkçün
ئالۆزان، ڕێک وپێکی نەمان، شێوان.

تێک چوون (کتن) ٢ têkçün
دۆستایەتیی لەنێواندا نەمان.

تێک چوون (کتن) ٣ têk çün
ئالۆزان، پەشۆکان، شلەژان.

تێک چوون (کتن) ٤ têk çün
بۆن کردن، تام وبۆن گۆڕان.

تێکخراو (ئان) têk xiraw
لەناویەک براو، لێکخراو.

تێک خستن (کتپ) têk xistin
تێک بردن، خستنەناویەک.

تێک دان (کتپ) têk dan
بایەخ بۆ نەهێشتن، پووچەڵ کردن (یاسا).

تێک دان (کتپ) ١ têk dan
ئاشووب گێڕان، ئالۆزکردن، پەشۆکاندن، خراپ کردن، شێواندن.

تێک دان (کتپ) ٢ têk dan
خاپوور کردن، ڕووخاندن، کاول کردن، وێران کردن.

تێک دان (کتپ) ٣ têk dan
تەڤ دان، تێک وەردان، تێکەڵ دان، تێک هەڵ دان، تێکەڵ کردن.

تێکدراو (ئان) têkdiraw
ڕفتە، ژێرەو ژووربوو، نوغرۆ بوو، ڕووخاو، کاول، کاول بوو.

تێ کردن (کتپ) têkirdin
کردنەسەر، کردنە ناو.

تێکرا (ئاک) ١ têkra
گشتیی، هەموان، هەموو شتێ.

تێکرا (ن)٢ têkra
تەڤدە، خڕ، خشت، سەراپا، سەرتاپا، گشت، هەمیی، هەموو.

تێک رابوون (کتن) têkrabün
راپەڕین، راچلەکین، راچەنیین، هەستانەسەرپێ (لەپڕێکدا).

تێک سمران (کتن) têksimran
تێسمریان، تێکسمریان، داریژان، داریژران، زڵ بوون، تەلەوبوون، کۆلۆفت بوون.

تێکسمراو (ئان)١ têksimraw
بەخۆ، بەخۆوە، پڕومڕ، تێ سمرپاگ، داریژراو، تەلەو.

تێک سمراو (ئان)٢ têksimraw
پان وپۆڕ، چوارشانە، دارشتوو، داگرتیی.

تێک شکان (کتن)١ têkšikan
بەسەریەکدا شکان، پارچەپارچەبوون.

تێک شکان (کتن)٢ têkšikan
بێ هێزبوون، لاواز بوون.

تێک شکان (کتن)٣ têkšikan
پارە وپوول پێنەمان، تێ کەوتن، سوخت بوون.

تێک شکاندن (کتپ) têkšikan
بەسەریەکدا شکاندن، پارچەپارچە کردن.

تێک شکاو (ئان)١ têkšikaw
بەسەریەکدا شکاو، پارچەپارچەبوو.

تێک شکاو (ئان)٢ têkšikaw
بارکەوتوو، بارکەوتە، عەمەل مەندە.

تێکلهەڤ (ئان،کی) têkilhev(ki)
ب (تێکەڵاو).

تێکلهەڤ کرن (کتپ،کی) têkilhev kirn(ki)
ب (تێکەڵاو کردن).

تێ کوتان (کتپ) têkutan
بەتەنگ کەسی ترەوە نەهاتن، هەر کەسەخەمی خۆ خواردن.

تێ کوتاندن (کتپ)١ têkutandin
پیا (پێدا)کوتاندن، تێبڕیان، تێ بڕین، تێکوتان، تێ کوتاندن، تێکوتیان.

تێ کوتاندن (کتپ)٢ têkutandin
بەرەلایی وخۆپەرستیی کردن.

تێ گەڕان (کتن) tê geran
چەنەچەن ویستان، دەمەقرێ کردن، مشتومڕ کردن، هەراهەراکردن.

تێک وپێک دان (کتپ) têkupêkdan
تێک دان وبەیەکدادان، کاول کردن، لێک هەڵوەشاندن.

تێ کۆشان (کتن) têkošan
تەقەلادان، تەقەلاکردن، تێکۆشیین، خەبات کردن، رەنج دان، کۆشیین، هەوڵ دان.

تێکۆشیی (ن) têkošî
ب (تەقەلا).

تێکۆشیین (کتن) têkošîn
ب (تێکۆشان).

تێکەڵ (ئان)١ têkel
ب (ئاوێتە).

تێکەڵ (ئان)٢ têkel
ژاکاو، هیچ بەسەر هیچەوەنەماو.

تێکەڵ (ئان)٣ têkel
ب (ئاشنا).

تێکەڵاو (ئان) têkelaw
ب (ئاوێتە).

تێکەڵاوبوون (کتن) têkelawbün
ئاوێتەبوون، تێکلاوبوون، تێکەڵ بوون، تێکلهەڤ بوون.

تێکەڵاوکردن (کتپ)١ têkelaw kirdin
ئاوێتەکردن، تێکلاوکردن، تێکلهەڤ کرن، تێکەڵ کردن، ئامێتەکردن، تێک هەڵ دان.

تێکەڵاوکردن (کتپ)٢ têkelaw kirdin
بێسەروبەر کردن، تێک دان، شێواندن.

تێکەڵاوکردن (کتپ)٣ têkelaw kirdin
ئاڵۆزاندن، ئاڵۆز کردن، ئاڵۆسکاندن.

تێکەڵ بوون (کتن) têkel bün
ب (تێکەڵاوبوون).

تێکەڵ دان (کتپ) têkel dan
تێک هەڵ دان.

تێکەڵ کردن (کتپ) têkel kirdin
ب (تێکەڵاو کردن).

تێکەڵ و پێکەڵ (ن)١ têkel wpêkel
ب (ئاشوو پاشوو/ ٢).

تێکەڵ و پێکەڵ (ئان)٢ têkelw pêkel
بەیەکداچوو، تێک ئالاو، نارێک، نالەبار، شلەقاو، شێواو.

تێکەڵ و پێکەڵیی (ن) têkel w pêkelî
ئاڵۆزیی،نارێک و پێکیی.

تێکەڵیی (ن)١ têkelî
ئاشنایەتیی، ئاوەڵیی، دۆستایەتیی، ناسیاویی.

تێکەڵیی (ن)٢ têkelî
ئامۆشۆ، هاتوچۆ، ئامشۆ، دیدەنیی، هاتو چۆ، هامشۆ.

تێکەڵیی لە نێواندا بوون (ند)
têkelî le nêwandabün
ئاشنایەتی لەنێواندابوون، ئامۆشۆی یەکتر کردن. هاتو چۆی یەکتر کردن.

تێ کەوتن (کتن) têkewtin [١]

چوونە ناوناو، خۆشتن (لەناو ناودا)، مەلەکردن.

تێ کەوتن (کتن) têkewtin [٢]

وەسل دەرکردن، ئاژنیی کردن، تێهەلاتن، خۆ لەناو هەلکیشان، سوبایی کردن، سۆبەیی کردن، لەش پیسیی دەرکردن (بەناو).

تێ کەوتن (کتن،کتپ) têkewtin [٣]

دۆڕان، لەکیس چوون.

تێ کەوتن (کتن) têkewtin [٤]

شوین شتێ کەوتن، ویل بوون بەدوای شتیکدا، هەوڵ بۆ دان، هەوڵی پەیدا کردنی شتێ دان.

تیکەولیکە (ن) têkew lêke

بێ سەروبەرپیی، بێ شیرازەیی، تیکەل و پیکەلیی.

تیکەولیکە کردن (کتپ) têkew lêke kirdin [١]

کەس لەکەس نەپرسیینەوە، هەر کەسە بۆ خۆی نیش کردن.

تیکەولیکە کردن (کتپ) têkewlêke kirdin [٢]

شیرازەتیک دان، تیکەل وپیکەل کردن.

تیکەوە پیچراو (نان) têkewepêçraw

لیک پیچراو.

تیک هە لپرژان (کتن،کتپ) têk helpirjan

پیک هەلپرژان، تیک هەلچوون، بەگژداچوون، بەگژیەکدا چوون.

تیک هە لچوون (کتن،کتپ) têk helçün

ب (تیک هەلپرژان).

تیک هە لدان (کتپ) têkheldan

ب (تیکەلاو کردن).

تیک هە لشیلان (کتپ) têkhelšêlan

شیلان، شیلاندن (بەسەر یەکدا).

تیک هە لە نگوتن (کتپ) têkhelengütin

ب (بەرەنگاربوون / ٢).

تێ گرتن (کتپ) tê girtin [١]

بۆ فڕێ دان، بۆ هاویشتن، تێ سرەواندن.

تێ گرتن {گوللە} (کتپ) tê girtin(gulle) [٢]

ئاراستەکردن (چەک)، بۆ هاویشتن.

تێ گرتن (کتپ) tê girtin [٣]

لێدان (دەرمان... لەئەندامی لەش).

تێ گرماندن (کتپ) têgirmandin

پیدا هەلشاخان، تووڕەبوون (لەکەسێ).

تێ گوشین (کتپ) têgušîn [١]

تریت کردن، تێ ووشیین، تێ، وولیین.

تێ گوشین (کتپ) têgušîn [٢]

بەفیڕۆ پارە بەخت کردن، پارە بەفیڕۆ دان، تێ ووشیین، تێ وولیین (پارە...).

تێ گونجاندن (کتپ) têguncandin

تێخستن.

تێ گەیاندن (کتپ) têgeyandin

بۆ ڕوون کردنەوە، حالیی کردن، خستنە میشکەوە، ڕانان، گوێ پڕ کردن، وادار کردن.

تێ گەیشتن (کتن) têgeyštin

تێگەیین، حالیی بوون، زانیین، سەر لێ دەرچوون، سەر لێ دەرکردن، وادار بوون، چوونەبنج وبناوان، گەیشتنە بنج وبناوان.

تێ گەیشتوو (نان) têgeyštü

توانا وبەفام، تیگەییو، دانا، زانا، زیرەک، ژیرلۆ، شارەزا، لێزان، هوشیار، هۆشیار، هیردار.

تێ گەیشتوو (نان) têgeyštü

ب (بەسەلیقە).

تێ گەیین (کتن) têgeyîn

ب (تێ گەیشتن).

تێ گەییو (نان) têgeyîw

ب (تیگەیشتوو).

تێ گیران (کتن) têgîran [١]

تەگەرەهاتنە ڕێ، چوڕتم هاتنەڕێ.

تێ گیران (کتن) têgîran [٢]

پەک کەوتن، تووش بوون.

تێ گیران (کتن) têgîran [٣]

بەگژیەکداچوون، تێ گیریان، تیک ئالان، بەرو بیانوو هینانەوە.

تێ گیران (کتن) têgîran

دەمقالیی کردن، شەڕەدەنووکە کردن (دووکەس).

تێ گیران (کتن) têgîran [٤]

گیربوون.

تێ گیران (کتن) têgîran [٥]

تووشی تەنگانەبوون، تەنگانە هاتنە پیش، کەوتنە تەنگانەوە.

تێ گیرکردن (کتپ،کتن) têgîr kirdin [١]

لێ گیرکردن، زۆر بۆهینان.

تێ گیرکردن (کتپ) têgîr kirdin [٢]

تەنگاوکردن، تەنگە تاوکردن، زۆر بۆ هینان، هیرش بۆ کردن.

تیلا (ن) têla

بەرچینغ، تەیاخ، گورگەی دریژ.

تیلا ترین کردن (کتپ) têlatrên kirdin

بەدار لەکەسێ دان، بیرازکردن، زۆرلێدان.

تیلەگە (ن) têlege

ب (بوخچە).

تێ نان (کتپ) tênan

خستنەناو.

تێ نوارین (کتپ) tênwarîn

تەماشای شتێ کردن، تێ ڕوانیین، لێ ووردبوونەوە.

تێن وبێن (ن) tên wbên

پرس ورا، تەگبیر ورا، راوێژ.

تێ نەوین (کتپ) tê newîn

دەست بۆ بردن (بەنیازی هەڵگرتنەوە)، دەست دانەشت (بەنیازی هەڵکەندنیەوە).

تێ وروکان (کتپ) têwürükan

تێ مرووکان، قەلەبالغی لێکردن، لێ کۆبوونەوە.

تێ وریان (کتپ) têwuryan

گرتن (بەتوندیی)، دەست لێ گیرکردن.

تێ وشیین (کتپ) têwušîn

ب (تێ گووشیین).

تێ ولیین (کتپ) têwulîn ١

ب (تێ گووشیین).

تێ ولیین (کتپ) têwulîn ٢

ب (پرواندن).

تیوەئالاندن (کتپ) têwe alandin

پیچاندن، پیچانەوە.

تیوە ئالاو (ئان) têwealaw

تیوەگلاو، تووش بوو.

تیوە پیچان (کتپ) têwepêçan ١

ب (پیچان).

تیوە پیچان (کتپ) têwepêçan ٢

ب (تووش کردن).

تیوە پیچراو (ئان) têwepêçraw

ب (تیوەگلاو).

تیوە چوون (کتن) têweçün ١

ب (تیوەگلان).

تیوە چوون (کتن) têweçün ٢

پیس بوون.

تیوەچوون (کتن) têweçün

شان دانەبەر کاریک (بۆکردنی).

تیوەدان (کتپ) têwedan ١

تیکەڵ کردن.

تیوەدان (کتپ) têwedan ٢

تـــووش کـــردن، دووچـــار کـــردن، تیوەگلانـــدن، پیوەکردن.

تیوەدان (کتپ) têwedan ٣

خستنەسەر.

تیوەدان (کتپ) têwedan ٤

تێ هەڵسوون.

تیوەدان (کتپ) têwedan ٥

بوختان پێ کردن، دووچارکردن، تـاوان خـستنەپاڵ، تاوانبار کردن.

تێ وەردان (کتپ) têwerdan

تیکە دان (شتی ناو دەفر)، شییواندان.

تێ وەردان (کتپ) têwerdan

تێ رادان، شتن.

تیوەڕ (ن) têwer̲

تەماشا ، تێ ڕوان.

تیوەڕ بردن (کتن) têwer̲birdin

تەماشاکردن، تێ ڕوانیین.

تیوەژاندن (کتپ) têwejandin ١

ب (تیوەژەندن).

تیوەژەندن (کتپ) têwejerdin ٢

ئاگادار کردنەوە، تیوەژاندن.

تیوەژەندن (کتپ) têwejendin ٣

ب (تووڕەکردن).

تیوەژەندن (کتپ) têwejendin ٤

پاڵ پیوەنان (بۆ خیرا ڕۆیشتن).

تیوەژەندن (کتپ) têwejendin ٥

تیـــوەژەنن، تیـــوە ژەنـــیین، نـــەقیزەکاری کـــردن، تیوەژاندن.

تێ وەشاندن (کتپ) têwešandin

تەکاندن، راوەشاندن.

تیوەگلان (کتن) têwegilan

چوونە ژێر بار، گرتنەئەستۆ، گرتنـەخۆ، گرتنـەدەس، لەئەستۆگرتن.

تیوەگلاندن (کتن) têwegilan ١

تیوەئالان، تووش بوون، دووچار بوون، گرفتاربوون.

تیوەگلاندن (کتپ) têwe gilandin ٢

ب (بوختان پێ کردن).

تیوەگلاندن (کتپ) têwegilandin ٣

ب (بوختان پێ کردن).

تیوەگلاندن (کتپ) têwegilandin ٤

ب (تیوەدان).

تیوەگلاو (ئان) têwegilaw

تووشبوو، تیوە ئالاو، دووچار، گرفتار، تیوە پیچراو.

تیویانەوە (کتن) têwyanewe

ب (توانەوە).

تێ هاتن (کتن) têhatin ١

چوونە ناو، هاتنەناو.

تێ هاتن (کتن) têhatin ٢

دا هاتن.

تێ هاتن (کتپ) têhatin ٣

هەڵمەت بۆ بردن، هەڵمەت بردنەسەر، هەڵمەت دان.

تێ هانیین (کتپ) têhanîn ١

بەدەست هینان، تێ هینان.

تێ هانیین (کتپ،کتن) têhanîn ٢

توانایی بەسەر کارداشکان، کار بەباشی کردن.

تێ هانیین (کتپ) têhanîn ٣

شایستەی کاریکی دیاربوون.

تێ هاویشتن (کتپ) têhawîştin 1
ب (تێ خستن).

تێ هاویشتن (کتپ) têhawîştin 2
تێ فڕێدان، فڕێدانەناو.

تێ هەلاتن (کتن) têhelatin
ب (تێ کەوتن).

تێ هەلاخنراو (ئان) têhelaxinraw
ب (ئاخنراو).

تێ هەڵچوو (ئان) têhelçü
تێ هەڵچوو (کەسێ کەبەبێ بیرکردنەوە پەلاماری کارێک بدات).

تێ هەڵچوون (کتن) têhelçün 1
باوەش کردن بەکارێکدا، دەس پێکردن (بەئیشێ)، یەکەم هەنگاو هەڵهێنان.

تێ هەڵچوون (کتن) têhelçün 2
خۆ تێ هەڵقورتان.

تێ هەڵچوون (کتپ) têhelçün 3
پەلاماردان.

تێ هەڵچوون (کتپ) têhelçün 4
ب (تێ خوڕیین).

تێ هەڵچوون (کتن) têhelçün 5
تووڕەبوون، شێتگیر بوون.

تێ هەڵچوونەوە (کتپ) têhelçünewe
ب (بادانەوە سەر).

تێ هەڵچەقین (کتپ) têhelçeqîn
پێدا هەڵچەقیین، تێ چەقیین، پێداچوون، چوونە ناو.

تێ هەڵدان (کتپ) têheldan 1
بەشەق لەشتێ یان لەکەسێ دان، پەحنی لێدان، شەق پێدادان، شەق تێ هەڵدان.

تێ هەڵدان (کتپ) têheldan 2
تێکەڵ کردن، تێک هەڵدان.

تێ هەڵدان (کتپ) têheldan 3
ئاو پێدا کردن، ئاوتێ وەردان.

تێ هەڵدان (کتپ) têheldan 4
واز لێ هێنان (بەتەسەوە)، بەسووکییەوە مامەڵە کردن (شتێ یان کەسێ).

تێ هەڵساوین (کتپ) têhelsawîn
ب (تێ هەڵسوون).

تێ هەڵسوون (کتپ) têhelsün
ب (تێ ساویین).

تێ هەڵقورتان (کتپ) têhelqurtan
ب (تێ هەڵقولتان).

تێ هەڵقولتان (کتپ) têhelqultan
١-تێ هەڵچوون لەئاخاوتن یان کارێک بەبێ پرس وڕا، تێ هەڵقورتان، تێ هەڵکردن، دەست خستنەناو ئیش وکاری خەڵکی دیکەوە، لەخۆوە چوونەکاری ئەم وئەو، خۆ تێ هەڵقورتاندن.
٢- بێ بانگ کردن بەمیوانداریی کەسێ چوون، لە ناوەختدا هەڵکوتانەسەر خەڵک.

تێ هەڵکردن (کتپ) têhelkirdin
ب (تێ هەڵقولتان).

تێ هەڵکێش کردن (کتپ) têhelkêš kirdin
ب (تێ بردن).

تێ هەڵکێشان (کتپ) têhelkêšan
بەناودابردن، لەناودا هەڵکێشان (دەزوو... پەت).

تێ هێنان (کتپ) têhenan
ب (تێ هانیین).

تیا (تێدا) بردن (کتپ) tiya(têda) birdin
بەفیڕۆدان (کات)، فەوتاندن، لەناوبردن (پارە).

تیا (تێدا) چوون (کتن) tiya(têda) çün 1
فەوتان، لەناوچوون.

تیا (تێدا) چوون (کتن) tiya(têda) çün 2
تووشی زیان بوون.

تیا (تێدا) رامان (کتن) tiya(têda) raman
تیامان، تێدامان، سەرسام بوون، سەرسام مان، واق وڕمان.

تیار (ئان) tiyar
ب (ئامادە / ١).

تیارکردن (کتپ) tiyar kirdin
ب (ئامادەکردن / ١).

تیان (ن) tiyan
ب (تەیان).

تیپ (ن) tîp 1
بەرە، بتۆم، پۆل، تیپەن، دەستە، ڕەوە، کۆمەڵ، گەل.

تیپ (ن) tîp 2
پیت، حەرف.

تیپ (نک،س) tîp 3
ئۆردوو، سوپا، قۆشەن، لەشکر، هێزی چەکدار.

تیپەن (نک) tîpen
کۆمەڵە سوار.

تیت (نک) tît
ب (پرچ).

تیتاڵ (ن،کل) tîtal (kl) 1
تین، شۆخیی، تیتالیی، گاڵتە، گەمە، گاڵتەوگەپ، نوکتە بازیی.

تیتاڵ (ن،کل) tîtal (kl) 2
خۆشیی، کامرانیی، شادمانیی، شادیی.

تیتاڵباز (ن،کل) tîtalbaz(kl)
گاڵتەچیی، سوعبەتچیی.

تیتاڵ کردن (کتن،کل) tîtaḻkirdin(kl)
پێخۆشحاڵ بوون، گەشانەوە.
تیتک (ن) tîtik ١
ب (ئەگریجە).
تیتک (ن،نا) tîtik ٢
تووتکە سەگ، تووتکی سەگ.
تیتک (ن) tîtik ٣
پوور، خوشکی باوک، مەت، میمک، میمی.
تیتە (ن) tîte
خشڵ، زێڕ وزیو.
تیتیلە وبیبیلە (نک) tîtîle w bîbîle
بەچکەی ووردی گیاندار،
منداڵە وورتکە. **تیر** (ن) tîr ١
برو، بەشت، پەیکان، تەخش.
تیر (ن) tîr ٢
بەرک، گوللە.
تیر (ن) tîr ٣
باڵا، توور، قەد.
تیر (ن) tîr ٤
قەبارە، قەوارە.
تیر (ن) tîr ٥
ئەنازە، ئەندازە.
تیراخە (ن) tîraxe
ب (برپرە / ١).
تیراوێ (ن،پز) tîrawê
گەنگەرین، برینێ تەشەنەی کردبێ.
تیروێژێک (ن) tîrawêjêk
تیرهاوێژێک، ئەندازەی هاویشتنی تیرێک.
تیر ئەنداز (ن) tîrandaz
١- تیر ئەناز، تیراوێژ، تیرەئەنداز، تفەنگچیی.
٢- دەست ڕاست، پیکاوەر، نیشان شکێن.
تیر ئەندازیی کردن (کتپ) tîrandazî kirdin
تیر هاویشتن، تفەنگ تەقاندن، تفەنگ هاویشتن،
تەقەکردن.
تیربار (ن) tîrbar
شەستیر برین.
تیرباران (ن.) tîrbaran
تیرەباران، دەستڕێژ.
تیرباران کردن (ند) tîrbaran kirdin
١- تیرەباران کردن، دەستڕێژ لێ کردن، گوللەبارانی
کردن، تێ کردن.
٢- بەگوللە کەسێ کوشتن.
تیربازیی (ن) tîrbazî
١- تیروانە، تیرەوانیی.
٢- تفەنگچیتیی، دەست ڕاستیی، پیکاوەریی.

تیربەتیر (ئاک،ئان) tîrbetîr
بەرامبەر، بەرانبەر، ڕوویەڕوو.
تیرتەش (ن) tîrteš
وورده بارووت، خاکە بارووت.
تیرتەش کردن (کتپ) tîrteš kirdin
وورد کردن، کردن بەبارووت.
تیرتوێ (ن) tîrtwê
ب (ئارەقە).
تیرخستن (کتن) tîrxistin
پشک خستن.
تیردان (ن) tîrdan ١
تیرکێش، کیفی تیر، هەگبەی تیر.
تیردان (کتپ) tîr dan ٢
بڵاوەپێ کردن، پەرەوازە پێ کردن، پەرەوازە
کردن.
تیرشەهاو (ن،نس،لو) tîršehaw(lu)
شووڵە.
تیرک (ن) tîrik
دیرەگ، شەمەک، تیرەگ، کۆڵەکە، تیرمە،
ئەستوون، پاژدەر، پاژەر، پاشدەر.
تیرکردن (کتپ) tîr kirdin ١
دامۆچانن، هەڵخزاندن.
تیرکردن (کتپ) tîr kirdin ٢
ڕاسپاردن.
تیرلە تیرداندا نەمان (ند)
tîr le tîrdanda neman
هێز تیدانەمان، بێ‌هێزبوون،
توانایی جێ‌بەجێ کردنی کار نەمان، پەک کەوتن،
پیربوون.
تیرلە کەوان دەرچوو ناگەڕێتەوە (پن)
tîr le kewan derçü nagerêtewe
گوللە کەدەرچوو مرۆڤ نایگرێتەوە. ووتە کە لەدەم
دەرچوو بەرەودوا ڕا ناکێشرێتەوە. وشە کەووترا
تیرێکە وەشێنرا.
تیرمە (ن) tîrme
ب (تیرک).
تیرمەبڕ (ئان) tîrmebiṟ
گوللە بەند، گوللە نەبڕ (چاکەت....).
تیرۆژ (ن) tîroj
تیرووژ، ڕووناکیی ڕۆژ (کەلەکلاوڕۆژنەوە بێتە
ژوورەوە).
تیرۆژوو (ئان) tîrojü
باریک و درێژ.
تیرۆک (ن) tîrok
تیرەنان.

تیروتوانج (نک) tîrw twanc
ب (تیلەو توانج).
تیرە (ن) tîre [1]
ئەشکیل.
تیرە (ن) tîre [2]
بافک، بنەماڵە، جووم، خێل، هۆز، پیل، عیل، ئێل.
تیرە (ن) tîre [3]
گرۆ، گروو، گرۆە.
تیرە (ن) tîre [4]
کندر، کنگر.
تیرە (ن) tîre [5]
ئازار، ئێش، برووسکە، برووسکەی ئازار (لەپڕ).
تیرە باران (نچ) tîre baran
ب (تیر باران).
تیرەژە (ن) tîreje
ب (ئەستوونە زێڕینە).
تیرەشان (ن) tîrešan
تیغەشان، لاباسک (دریژایی سەر پۆپەی کەژ وکیو).
تیرەخە (ن) tîrexe
ب (برپرە).
تیرەخەدار (نک) tîrexedar
ب (برپرەدار).
تیرەک (ن) tîrek
توانا، توانایی، هێز.
تیرەگ (ن) tîrek
ب (تیرەک).
تیرەمار (ن) tîremar
ئەسپەمار.
تیرەنداز (ن) tîrendaz
ب (تیر ئەنداز).
تیرێک ودوو نیشانە (ئد) tîrêk w dü nîšane
ب (بەتیرێک دوو نیشان شکاندن).
تیڕ (ئان) tîr
بڵاوبوونەوە، پرش بوونەوە، پەرش بوونەوە.
تیز (ن) tîz
ب (تیتاڵ).
تیزباڵ (ن) tîzbal
شاباڵ، شاپەڕ.
تیز پێ کردن (کتپ) tîz pê kirdin
تیز پێوەکردن، دانەبەر کلکان،
گاڵتەپێ کردن، قەشمەریی پێ کردن، گەمە پێ
کردن، قەشمەریی پێ کردن، یاریی بەنەقلی کەسێ
کردن.
تیز پێوەکردن (کتپ) tîz pêwe kirdin
ب (تیز پێ کردن).

تیزماڵک (ن) tîz malk
ب (تیلماسک).
تیزەجاڕ (ن) tîzecar
ئاواووک، تیزە زارۆک، قەشمەرجاڕ، گاڵتەچیی،
گەمەجاڕ، گەمەکەر، لیقۆک.
تیزەزارۆک (ن) tîzezarok
ب (تیزەجاڕ).
تیژ (ئان) tîj [1]
برندە، بورا، بەپرشت، تیژ، ترنجل، ترنجوو، تووژە،
خوڕ، کۆ.
تیژ (ئان) tîj [2]
توند، توون، تووژ، کەسکوون (تام).
تیژ (ئان) tîj [3]
سوور (لەسەر کردنی کارێک).
تیژبوون (کتن) tîjbün
برندەبوون، بەپرشت بوون، تیژەوەبوون، تیژبوون.
تیژ تیپەڕبوون (کتن) tîj têperbün
ب (پێ هەڵگرتن).
تیژ ڕەوت (ئان) tîjrewt
ب (بەپێ).
تیژک (ن،ئا) tîjik
بێچوو شێر.
تیژکردن (کتپ) tîjkirdin [1]
تیژکردن، تیزە، تیزەدان، هان دان، هانە هانەدان،
هەڵخراندن.
تیژکردن (کتپ) tîj kirdin [2]
ب (ئاگر خۆش کردن).
تیژکردن (کتپ) tîjkirdin [3]
برشت پێ پەیداکردن (بەتیغ).
تیژکردن (کتپ) tîj kirdin [4]
ب (پڕ کردن).
تیژکردن (کتپ) tîj kirdin [5]
رق هەستاندن، توورەکردن.
تیژکردن (کتپ) tîj kirdin [6]
پاڵ پێوەنان، گاڵ دان، گوڕ پێ دان.
تیژکردنەوە (کتپ) tîjkirdinewe
پۆلانیا کردن.
تیژکەر (ن) tîjker
١- تیژکەر، تیژوەکەر. ٢- هەسان.
تیژە (ن،لو) tîje (lu) [1]
پارزنە، پالیوەر، پالیوکە.
تیژە (ن،لو) tîje (lu) [2]
دەمە مشار، برە.
تیژەنگ (ن) tîjeng
ئاوی خوڕ کەلە کەندەلانێکی نزمەوە بڕژێتەخوارەوە
بەخوڕیی

تیژگۆش (ئان) tîjgoš
ب (بیر تیژ).
تیژی (ن) [1] tîjî
برشت.
تیژی (ن) [2] tîjî
توونیی، کەسکوونیی.
تیژی (ن) [3] tîjî
١- قژ، موو. ٢- ب (تیشک).
تیسکن (ئان) tîskin
ب (تووکن).
تیش (ن) tîš
چیا، شاخ، کێو.
تیشک (ن) [1] tîšk
ب (تەشوێ).
تیشک (ن) [2] tîšk
تووک، کوڵک.
تیشک (ئان) [3] tîšk
دڕ، ناتەبا، ناڕێک، نەگونجاو.
تیشک (ن) [4] tîšk
ب (پرشنگ).
تیغ (ن) tîx
ب (تیغ).
تیغە (ن) tîxe
تیخە، تیغەرە، تیخەکە، دەپە، چیغ، نافبریک، ناویرە، دیواری باریک (لەنێوان دوو ژووردا).
تیغە دروست کردن (کتپ) tîxe dirust kirdin
کردنەوە (بەتیغە).
تیغە شان (ن) tîxe šan
زنجیرە چیا، زنجیرە شاخ، ڕیزەشاخ.
تیف (ن) tîf
پرژە، نم نم، نمەنمەی ئاو یان باران.
تیف تیفە (ن) tîf tîfe
بریقە، تیوتیوە، شەوق.
تیف تیفەدان (کتپ) tîf tîfedan
١- ئارایش کردن، تیف تیفەکردن، ڕازاندنەوە، تیو تیوەدان.
٢-لووس کردن، لووس وپووس کردن.
تیڤل (ن،کی) tîvil(ki)
ب (تویکل).
تیق وەتیق (ئان،کل) tîq we tîq(kl)
بەرامبەر یەک.
تیکمە (ئان) tîkme
پڕ، تۆکمە.
تیکل (ن،کل) tîkil(kl)
چلکاوخۆر، پاتەخۆر، بەکرێ گیراو (مرۆڤ).

تیکل کردن (کتپ) tîkil kirdin
چلکاو خۆریی کردن، پاتەخۆریی کردن.
تیکە (ن) [1] tîke
ب (پاروو).
تیکە (ن) [2] tîke
پارچە، برکە، قرتکە، کوت، کەت، لەت.
تیکە (ن) [3] tîke
پارچە، تیلمە، تیلماسک، کوت، کەرت، سفن، کەرتک، کەرک، لەت.
تیکە تیکە (ئاک) tîke tîke
ب (پارچە پارچە).
تیکە تیکە بوون (کتن) tîke tîkebûn
پارچە پارچەبوون، پەل پەل بوون، کوت کوت بوون، کەرت کەرت بوون، لەت لەت بوون.
تیکە تیکە کردن (کتپ) tîke tîke kirdin
پارچەپارچە کردن، پەل پەل کردن.
تیکە چن (ئان) tîkeçin
پاتەخۆر، تیکل، چاوبرسیی، چاو چنۆکە، چلکاوخۆر، سەر سوالکەر.
تیکە چنیی (ن) tîkeçinî
پاتە خۆریی، تیکلیی، چاو برسیتیی، چاو چنۆکیی، چلکاو، سەر سوالکەریی.
تیکە گرتن (کتپ) tîke girtin
ب (پاروو گرتن).
تیکە گلین (ئان) tîke glên
ب (پاروو گلین).
تیل (ئان) [1] tîl
خێل.
تیل (ن،لو) [2] tîl (lu)
توول، قەلەمێ دار.
تیل (ئان) [3] tîl
تۆڕ، شوت، لووس.
تیلایی (ن) tîlayî
(کاری ڕوانیین) بەگۆشەی چاو، بەتیلەی چاو، بەتیلایی چاو.
تیلکە (ن) tîlke
دیزە.
تیلماسک (ن) tîlmask
ب (تیکە).
تیلماسک تێ گرتن (کتپ) tîlmask tê girtin
پارچە تێ گرتن، پارچە لێ دان، پینەکردن.
تیلمە (ن،نا،لو) tîlme
ب (پارچە).
تیلە (ن،نا،لو) [1] tîle(lu)
ب (تووتک).

تیله (ن) tîle [1]

ب (تانووت).

تیله (ن) tîle [2]

گریشمه، ج'وبازیی.

تیله‌که (ن) tîleke

کۆل (پریاسکه‌ی ئاماده‌کراو که‌به‌کۆل هه‌لبگیرێ).

تیله‌وتوانج (نک) tîle w twanc

تیروتوانج، ئاخاوتنی تاڵ وجه‌رگ بڕ.

تیله‌وتوانج تێ گرتن (کتپ) tîle twanc tê girtin

باسـی که‌سـێ به‌خراپـه‌بردن، هه‌ڵـه لێ دۆزینـه‌وه، توانج تێ گرتن، توانج بۆ هاویشتن.

تیله‌(ڕوخسار) (ئان) tîle(ruxsar)

ڕه‌شتاڵه (پیست).

تیله (ن،کل) tîle(kl)

بـاوه‌ش (دار)، تیلـکێ، ئه‌وه‌نـده‌ی (هـه‌ردوو)بـاڵ بیگرێ.

تیمار (ن،پز) tîmar

چار، چاره، چاره‌سه‌ریی، ده‌رمانگه‌ریی.

تیمارخانه (ن) tîmarxane

بیمارخانه، خه‌سته‌خانه، نه‌خۆش خانه.

تیمارکردن (کتپ) tîmar kirdin [1]

چاره‌سه‌رکردن، چاره‌کردن، ده‌رمان کردن.

تیمارکردن(ئه‌سپ) (کتپ) tîmar kirdin (esp) [2]

ڕنه‌که کردن، شاڵ کردن، قاشاو کردن.

تیمارکه‌ر (ن) tîmarker

ده‌رمانکه‌ر، چاره‌که‌ر، چاک وه‌که‌ر.

تیمانج (ن) tîmanc

ئاڤار، پیسته‌ی خۆشکراو، تیماج، چه‌رمی خۆشـکراو، دووله، سه‌ختیان، سیرمه، شه‌قه، که‌وڵ.

تیمچه (ن) tîmçe

کاروان سه‌را، خان.

تین (ن) tîn [1]

تاقه‌ت، توانا، توانـایی، تـه‌وژم، گریـک، گـوڕ، ووزه، هیز.

تین(ئاگر) (ن) tîn(agir) [2]

گه‌رمایی، گرمیی، هه‌لاو، هه‌لم یان هه‌وای گه‌رم.

تین پێ دان (کتپ) tîn pêdan

به‌هیز کردن، تین دان.

تین تیدا نه‌مان (ند) tîn têda neman

ئاه له‌به‌ردا نه‌مان، بێ تین بوون، بێ هیزبوون.

تیندار (ئان) tîndar [1]

به‌توانا، کۆک، لیهاتوو.

تیندار (ئان) tîndar [2]

به‌تین، به‌هیز، له‌ش ساغ، هیزدار.

تینگ (ن،پز) tînig

ب (ئالگ).

تینگانن (کتپ) tîniganin

١- هینان وبردن، ئه‌مسه‌رو ئه‌سه‌ر پێ کردن.

٢- په‌ست کردن، بیزار کردن.

تینگ پیوه‌نان (کتپ) tînig pêwenan

بین پیوه‌نان، ده‌م پیوه‌نان، هه‌ڵ قوڕان.

تینواره (ئان،ن) tînware

ب (ئاواره).

تینوو (ن) tînü [1]

ته‌ژه‌نه، ته‌شه‌نه، تین، تینگ، تیه‌نگ، تیهن، تیی.

تینوو (ن) tînü [2]

ئاره‌زووه‌مه‌نـد، پـڕ ئـاره‌زوو، تاسـه‌مه‌ند، تامـه‌زرۆ، خواستار، دڵخواز.

تینوو ئاو له‌ خه‌وا ئه‌بینێ (پن)

tînü aw le xewa ebînê

مرۆڤی تینوو هه‌میشه ئاوی لـه‌یاد دایه، تینـوو هـه‌ر ئاوی له‌بیره. پشیله خه‌و به‌مشکه‌وه ده‌بینێ. دڵـدار خـه‌و به‌دڵبه‌ره‌که‌یـه‌وه ده‌بینـێ. واتـه: هـه‌موو که‌سێ‌له‌بیری ئه‌وشته‌دایه که‌گه‌ره‌کیه‌تیی.

تینوو بوون (کتن) tînübün [1]

ته‌ژه‌نـه‌بوون، ته‌شـه‌نه‌بوون، تیـه‌نگ بـوون، تینـگ بوون، ته‌ژنه‌بوون، تیهن بوون.

تینوو بوون (کتن) tînübün [2]

ئـاره‌زوو (هـه‌)بـوون، خواسـتن، دڵ خواسـتن، دڵ خوازتن، ویستن.

تینوو کردن (کتپ) tînükirdin

ته‌ژه‌نـه‌کردن، ته‌شـه‌نه‌کردن، تینـگ کـردن، تیـه‌نگ کردن، تیهن کردن.

تینوو که‌وتن (کتن) tînü kewtin

تینگ که‌وتن، پـیتاو کـردن، تووشـی نه‌خۆشـیی تیـر له‌ئاو نه‌خواردنه‌وه بوون.

تینوویتی (ن) tînüyêtî

تینگیی، ته‌ژه‌نگیی، ته‌شه‌نیی، تیه‌نگیی.

تینوویتی شکاندن (کتپ) tînüyêtî škandin

ته‌ژه‌نه شکاندن، تیهن شکاندن.

تیوار (ن) tîwar

زیپ، شه‌ماڵ.

تیوه‌تیوه (ن) tîwe tîwe

ب (تیفه‌تیفه).

تیوه‌تیوه‌دان (کتپ) tîwe tîwedan

ب (تیفه تیفه‌دان ١/).

تیه‌ت (ئان،کل) tîyet(kl)

ڕه‌قه‌لان، ڕه‌قان، ڕه‌قه‌ن (زه‌ویی).

تیه (ن،لو) tîye(lu)

چاو، چاڤ، چه‌م، چه‌و، چه‌هڤ، دیده.

تیه‌ن (ئاک) tîyen

بارنه‌قا، به‌ بارستایی.

تیهن (ناو،کی) tîhin(ki)
ب (تینوو).
تیهن بوون (کتن،کی) tîhin bün(ki)
ب (تینوو بوون).

تیهن کرن (کتپ،کی) tihin kirin(ki)
ب (تینوو کردن).
تیی (ناو) tîy
ب (تینوو).

کۆتایی پیتی - ت -

-End of letter - T

ج

-C-

ج (ن) c

پـێنجەم پـیتە لـەو ئـەلف وبێـیـەی ئـێستا زمانـی کوردیی پێ دەنوسرێت، پیتێکی کۆنسونانتە.

جا (ئاک)[1] ca[1]

جما،جا، ئنجا، ئینجا.

جا (ئا ca[2]

١- ئیتر، هەروەها،کەواتە. ٢- لەناکاما، لەناکامدا.

جا (ن) ca[3]

جێ.

جا (ن) ca[4]

١- رێ وشوێن، شوێن. ٢- پلە، رادە.

جا ئاستە (ئان) ca astc

جێماو.

جاپاندن (کتپ) capandin.

جوولاندن.

جاپلووس (ن) caplüs

جامەلووس، دەم تەر، ریاکار، زمان لـووس، کلکـە لـە -قێکەر، ماستاو ساردکەرەوە، مەراییکەر.

جاپلووسیی (ن) caplüsî

جامەلووسـیی، ریاکـاریی، زمـان لووسـیی، مـەرایی، کلکە سووتە، کلکەسووتێ.

جاجکە (ن) cacik

بنێشت، بنێشتی پـووختە، جاجکێ، جاچکێ، جاچکـە خۆشە، بەنوشت.

جاجکە تاڵە (ن) cacike tale

بنێـشتەتاڵ، شـیرەی دارقـەزوان، کـەتیرەی بـوتم، شیلەی دارەبەن (نەکولێنراو).

جاجکە خۆشە (ن) cacike xoše

بنێشتەخۆشە، بنێشتی خۆشکراو (کولاو).

جاجم (ن) cacim

جـارجم، پۆپـەشمێنێتەنکی لـەخوریی دروسـتکراو، مەوج.

جاجوو (ن،کی) cacü(kl)

دژمن، خەنیم، دژ، ناحەز، نەیار، دوژمن.

جاچکە (ن،لو) caçik(u)[1]

ب (بنێشت).

جاچکە (ن) caçik[2]

جاجکە، جاجیکە، کاهوی جنراو لەناو ماستدا.

جاخ (ن) cax[1]

١- توورەکەی موشەمما.

٢- توورەکەی بەرباخەڵ، کیسەی پەرۆ.

جاخ (ن) cax[2]

تەختەبەند.

جاخ (ن) cax[3]

١- دیواری لەدار (تەختە) دروست کراو.

٢- تامان، تەیمان، چەپەر.

جاخ (ن) cax[4]

چاخ، کات.

جاخ (ن) cax[5]

کاکۆل، گودلە.

جادار (ن،لو) cadar(lu)

١- جێگەدار، جێگەنشین، جێنشین، خەلفە.

٢- پایەدار، پایەبڵند، دیار، ناسراو.

٣- دەوڵەمەند، ساماندار، کۆکە.

جادوو (ن) cadü

ئەفسون، باربـەژن، تەلیسم، چاوبەسـت، دێوبەنـد، سیحر.

جادووگەر (ن) cadüger[1]

ئەفسوونباز، ئەفسوونکار، ئەفسوونکەر، باربەژنگەر، تەلیـسمان، تەلـەسمباز، جادووبـاز، جادووکـار، جادووکەر، جـادووگر، جـادوونوس، دێـو بەنـدنووس، جادوو نویس، سیحرباز.

جادووگەر (ن) cadüger[2]

نووشتەکەر.

جادووگەری (ن) cadügerî

ئەفسوونبازیی، ئەفسونگەریی، تەلیسمبازیی، جادوو بازیی، جادووکاریی، دێوبەندیی (بەهۆی جنۆکەوە)، جادوو گریی، سیحربازیی.

جادوو لێ کردن (کتپ) cadü lêkirdin

ئەفـسوون لێ کـردن، تەلیـسم لێ کـردن، سـیحر لێ کردن.

جادە (ن) cade

جەئد، جەئدە، راستەخیابان، راستەرێ، رێگـا، رێگـە، شەقام.

جار (ن) car[1]

دان، دەم، را، گەڕ، کەرەت، نۆبـە، نـۆرە، گـل، هـۆن، هەل، خول.

جار (ن) ٢ car
کات، گا، گاف، گاو.
جاران (ناک) caran
ئەوسا، لەڕابردوودا، لەوەپێشتر، لەکاتی ڕابردوودا، بەر لەئێستە.
جارجار (ناک) caran
١- جارجارە، جاروبار، جار وەجارێ، نۆرە نۆرە، جار بەجار، هەندێجار، جاربەجارێ، گاگایی، گاهگاه. ٢- بەبناوبەین، کات لەدوای کات.
٣- کەڕەت لەدوای کەڕەت.
جاردۆ (ن) cardo
جۆتۆ، کاردوو، کاردۆ، کوردۆ، گاردۆ، قاردۆ، گۆتۆ، ناوی کوردە لەمێژوودا.
جاری (ناک) ١ cardî
جاری بەرێ، جاری پێشوو.
جاری (ناک) ٢ cardî
دواجار.
جارماز (ن) carmaz
ب (جانماز).
جاروبار (ناک) carwbar
ب (جارجار).
جارە (ن) care
تاوێر، گابەرد، جالە، ئوتوز.
جارەناجار (ناک) carenacar
جارەناجارێ.
جارەهایجار (ناک) carehay care
چەندەها کەڕەت، زۆرجار، چەندەهاجار.
جاری بەرێ (ناک) carî berê
جاری پێشوو.
جاریجاران (ناک) carî caran
ڕۆژانی ڕابوردوو، زۆر پێش لەئێستا، لەمەوبەر، بەر لە ئێستا، لەپێشوودا.
جاری دوایی (ناک) carî dwayî
هەلی دوایی.
جارێ (ناک) ١ carê
ئێستانا، پاش.
جارێ (ناک) ٢ carê
کەڕەتێ، نۆرەیەک، کاتێک، کەڕەتێک، هەلێک.
جارێکیان (ناک) carêkyan
هەتا ئێستا.
جارێکی تر (ناک) carêkî tir
ئەمجارتر، جارێکی دی، دیسا، دیسان، دیسانەکە، دیسانەوە.
جارێ لە جاران (ناک) carêle caran
جارێکیان، ماوەیەکی زۆر لەمەوبەر، دەمێک لەدەمان.
جاڕ (ن) ١ car̲
زەوی ڕەق ونەکێلراو، زەویی سەخت، ڕەقانیی، ڕەقایی، ڕەقە، ڕەقەن.
جاڕ (ن) ٢ car̲
١- پاشماوەی دەغڵ ودانی هەڵگیراو، پەڕیز، جێگەی دەغڵی دروێنەکراو. ٢- لەوەڕگە
جاڕ (ن) ٣ car̲
جێگای دانەوێلە.
جاڕ (ن) ٤ car̲
جێگا، جێگە، دیبەر، شوێن.
جاڕ (ن) ٥ car̲
کەوشەن، گۆزەپان، مەیان.
جاڕ (ن) ٦ car̲
١- بانگەواز، قاو، هاوار، هەڵڵا هەڵڵا.
٢- بۆڕە، قاڕە، نەڕە.
جاڕ (ن) ٧ car̲
تاوێزە، چرای هەڵواسراو، چل چرا، لالە.
جاڕچی (ن) ١ car̲çî
جاڕدەر، جاڕکێش، بانگدەر، ڕاگەیەن، قاوکەر، چیرڤان، ئاگاکەر.
جاڕچی (ن) ٢ car̲çî
پروپاگەندەچیی، دەم بەهاوار.
جاڕدان (کتن) ١ car̲dan
بانگ ڕاهێشتن، بانگ هەڵدان، بانگەوازکردن، جاڕ ڕاهێشتن، جاڕ کێشان، ڕاگەیاندن بەدەنگی بەرز، خەبەر گوتن بەقەو.
جاڕدان (کتپ) ٢ car̲dan
ئاشکراکردن، دەرخستن، دەنگ دان، هەڵمالیین (نهێنی).
جاڕس (ئان) ١ car̲is
پەست.
جاڕس (ئان) ٢ car̲is
بێزۆ، وەڕز، وەڕس، جاڕز، وەڕس، بێزار، وەڕز، قەلس.
جاڕس بوون (کتن) car̲isbün
بێزاربوون، وەڕزبوون، وەڕس بوون، هەراسان بوون، جاڕز بوون، وەڕزبوون.
جاڕس کردن (کتپ) car̲is kirdin
ئارام لێ هەڵگرتن، بێزارکردن، تووڕەکردن، سەر

لێسەندن، وەڕزکردن، وەڕس کردن، هەراسان کردن، جاڕز کردن، وەڕزکردن.

جاڕسکەر (ئان) carisker
میشکبەر، هەراسانکەر.

جاڕلێ دان (کتپ) carlêdan
بوختان پێ کردن، پاشەڵ پیس کردن (کەسێ بەناڕەوا).

جاڕوو (ن،کل) carû(kl)
گزگێ، گەسک، گیزک، جاروفک.

جاسووس (ن) casûs
باس بەر، قسەبەر، شۆفار، سیخوڕ، زوانگیر، خەوەردن، هەواڵ دز.

جاش (ن،ئا) caş
بەچکەی کەر، بێچوەکەر، جاشک، جاشکۆلە، جاشولکە، جاشوولە،جاشەکەر، جەحشک، دەحشک، کورکێ، مۆلی.

جاشی ماکەرێکن (ئد) caşî makerêkin
ئاوری برکێکن.

جاکەش (ن،لو) cakeş(lu)
دەویت، کوسکەش، گەواد، ماسکەش.

جام (ن) cam [١]
ئاوخۆرە، ئاوخۆریی، بادە، بادێ، جامولکە، جامۆڵە، تاس، کاسە.

جام (ن) cam [٢]
حاجەت،دەوریی، دەفری قووڵ ودەم پەل، قاپ، زەرکێ.

جام (ن) cam [٣]
جامەکێ، قباڵە، قیبالە.

جام (ن) cam [٤]
ئاوێنەی بەختکرەوەکان.

جام (ن) cam [٥]
شووشە، وەنەدیکێ.

جاماڵ (ن) camal
خانەدان، ماڵەگەورە.

جامالگە (ن) camalge
شوێنی ئیلاخ (ئیلاتی کۆچەریی)، هەوار.

جامباز (ن) cambaz
بستە، تافتەخۆر، دەستبڕ، فریوباز، فێڵباز، قۆڵ بڕ.

جامباز (ن) cambaz[١]
پاڵەوان، پەتباز، تەنافباز.

جامباز (ن) cambaz [٢]
ب (دەلال).

جامبازخانە (ن) cambazxane
پەتبازخانە، سیرکێ.

جامبازە (ن) cambaze
خانبازی، نیسکە، یاریی وهەستانە سەر پاشوو(ئەسپ)، هەڵبەز ودابەزی ولاخ.

جامبازەکردن (کتن) cambazekirdin
جانبازەکردن، نیسکەکردن، یاریی کردن و هەستانەسەر پاشوو (ئەسپ).

جامبازی (ن) cambazî
تافتەخۆریی، تەڵەکەبازیی، فریوبازیی، فێڵبازیی.

جامخانە (ن) camxane [١]
پیشانگەی ناو دووکان، شوێنی ڕانانی کاڵا.

جامخانە (ن) camxane[٢]
جامەکان، جەمەکانە، شووشە بەند، هۆدەی شووشە بەند.

جامڕێژ (ن) camrêj
ئاوێنە بەند (ژوور).

جامەدانە (ن) camedane
منداڵدان (ئاژەڵ)، پزان، پزدان.

جامەکە (ن،کل) camek(kl)
زەرەبین، شت گەورەکەر.

جامەلووس (ن) camelûs
جاپلووس، مەراییکەر، ماستاو ساردکەرەوە، سفتەکەر، تەڕزوان، زمان لووس، ڕیاباز، جاملووس، زوان لووس، ماستاوکەر.

جامەلووسی (ن) camelûsî
سفتە، مەرایی، کلکە سووتە، کلکەسووتێ، کلکەلەقێ.

جامەلووسی کردن (کتپ) camelûsîkirdin
کلکەلەقێ کردن، مەرایی کردن، ماستاوکردن.

جامەمەرگ (ن) camemerg
بەرگی مردوو، کفن.

جان (ن) can [١]
کان، کانگە.

جان (ن) can [٢]
ژیان، ژین، گیان، ڕۆح.

جانان (سر) canan
خۆشەویست.

جانانە (ئان) canane [١]
زۆرزان (ئافرەت).

جانانە (ئان) canane [٢]
بەزمان، تەفرەدەر، زبان لووس، زمان لووس

(ئافرەت)، سازندە، سازنە.

جانانە (ئان) [2] canane

جانان، دۆستی گیانی بەگیانیی، گراوی، ماشووقە، یار.

جانانە (ئان) [4] canane

دولبەر، دلبەر، دل فڕین، ئارین، یاری زرنگ ودڵ رفێن.

جانتا (ن) canta

جامتا، جل بەنیی، باوڵ، چەمەدان.

جانتای دەس (ن) canty ades

جۆرێک، هەگبە، خورجین.

جانفاس (ن) canfas

تەنراوی گونیە، کوتاڵیی گوینیی چندراو لەگوش.

جانکوش (ن) cankuš

مجێوری کلیسا، خزمەکاری کەنیسە.

جانگ (ن) cang

ب (جاو).

جانگی (ن،کل) cangî(kl)

جانگیە، جاینگ، لاجانگ، نێوان چاووگوێ، جانگ، کەنارەی دەموچاو.

جانماز (ن،کل) cannimaz(kl)

بەرماڵی نوێژ، جارمان، دوگرد.

جانەوەر (ن) [1] canewer

١- جناوور، گیانەوەر، گیاندار، جەناوەر، جاندبەر، زیندەوەر، خاوەن گیان. ٢- جروجانەوەر، زیندوو.

جانەوەر (ن،ئان،ئا) [2] canewer

درندە، کێویی.

جاو (ن) caw

جاووک، کەرنە، کەزینە، خام جاو، جانگ، شاڵی لەداوە لۆکە دروست کراو.

جاوبر (ن) cawbir

قەیچیی، مقەست.

جاوراو (ن) cawraw

ب (جووراو).

جاونانەوە (کتپ) caw nanewe

جاورایەڵ کردن، داوی سریشاویی بوزوو رایەڵ کردن.

جاونانەوە (ئد) caw nanewe

زۆرهات وچۆ کردن، هاتوچۆکردن (زۆر وبەلەز).

جاوید (ئان) cawîd

ژیمان، نەمر.

جاوینەوە (کتپ،کتن) cawînewe

ب (جوونەوە).

جاه (ن) cah

بلندیی، پایە، پلە، گەورەیی (مرۆڤ).

جاهیل (ئان) cahêl

جحێل، جەحێل، جەهێل، جوان، جێل، دەستە، گەنج، لاو، هەرزە، جاڵ، نۆجوان، نەوجەوان.

جاهیلان (نک) cahêlan

پێکوڕە، جوانان، جەهێلان، گەنجان، لاوان، هەرزەکاران.

جبرائیل (ن) cibraîl

جبریل، گبریل، گەبریل، گەبرەییل، گەوریل، خۆش مژدە، دەروون پاک، گیان پاک، مژدە، مژدەهاوەر، مژداوەر، (یەکێکە لەوحەوت فریشتانەی لە قورئان وئینجیل وتەوراتدا ناویان هاتووە).

جبۆ (ج،ئان) cibo

فلان، فلان کەس، کابرا، فلانی، کاورا.

جبە (ن) cibe

بالاپۆش، پاڵتاوخەز، کەوا.

جبەخانە (ن) cibexane

١- باروتخانە، بارووخانە، جەبەخانە، خەبلخانە، قۆرخانە، قوورەخانە.

٢- کەرەستەی جەنگ، کەرەسەی شەڕ.

جت (ئان،کل) cit (kl)

جق، جقن، ڕەپ، هەستاو.

جتەوبوون (کتن،کل) [1] citewbûn(kl)

راست بوونەوە، هەستان، هەڵسان.

جتەوبوون (کتن) [2] citewbûn

جق بوونەوە، قوت بوونەوە، لەپڕ ئامادەبوون.

جدەو (ن،پز،کل) [1] cidew(kl)

بڕینی ناو شانی ولاخ (بەهۆی شت لێ خشانەوە)، جەدەو.

جدەو (ئان،کل) [2] cidew(kl)

١- خراپ، خراو، عەیبدار، نەنگدار، ناتەواو.

٢- لەکارکەوتوو.

جدەوبوون (کتن،کل) [1] cidewbûn(kl)

خراپ بوون، خراوبوون، نەنگداربوون.

جدەوبوون (کتن،کل) [2] cidewbûn(kl)

لەکارکەوتن.

جدی (ن،نس) [1] cidî

بزن، گدی، کەلووی بزن، دەهەم کەلوو.

جدی (ن.نا) [2] cidî
بزن، سابرێن، هەوریی، گدی.
جر (ن) cir
برادەریتیی، هاودەمیی، ناسیاویی.
جراجر (ن) ciracir
جرەجر، دەمەقالیی، دەمەقال، دەمەقرە، شەرە دەنووکێ.
جرپ (ن) cirp
ب (جوولە).
جرپن (ن) cirpin
برزیو، برزێ، برزۆک، بزووک، تۆسن، جوولە جوولکەر، دەلۆکار، کەرکاش، نارەحەت، نەسرەوت، هەلەشە، نۆقرە نەگر، دانەسەکناو، هەدانەدەر.
جرت (نان) [1] cirt
قرت، هەرزە.
جرت (ن) [2] cirt
ب (جرتە).
جرت وفرت (نک) [1] cirtw firt
تەراتێن، جرپ و جۆپ، جرت وپرت، جرپنی وفرتە فرتی نابەجێ، فرت وجرت، هەلبەزو دابەزی بێ سوود.
جرت وفرت کردن (کتن) [1] cirtw firtkirdin
جرپنی وبزێوی کردن، جرپنی وفرتەفرتی نابەجێکردن، جرپ وجۆپ کردن، هات وچۆکردن بەپەلە.
جرت وفرت کردن (کتن) [2] cirtw firtkirdin
دەلۆکاریی کردن، هەرزەیی کردن.
جرتە (ن) [1] cirte
پالتۆی لباد، کەپەنک، فەرەنجی.
جرتە (ن) [2] cirte
جرت، بزێویی، جرپنیی، جرپ وجۆپ.
جرتەکردن (کتن) cirte kirdin
بزێویی کردن، جرپنی کردن، هات وچۆکردن بە توورەییەوە.
جرج (ن.نا) circ
جرد، جوردی، جەرد، پنق، پزک، مشکی گەورە، مشکی دەشتیی.
جرز (ن) cirz
سووچ، گۆشەوارە.
جرقە (ن) cirqe
بروسکە، پرشە، پروسکە، پریشک، پزوسکە.

جرک (ن.پز) cirk
بەلسەم، مەرهەم، مەلحەم.
جرم (نل) cirm
ب (تلپە).
جرنگاندن (کتپ) ciringandin
پارەدان بەکەسێ بەنا بەدل، شت بەگران کرین.
جرنگە (ن) ciringe
دنگە، زرنگە، جرینگەجرینگە، جرینگێ.
جرووکاندن (کتن) cirükandin
جرووکەکردن، جریوەکردن، جریواندن، جریکەجریکێ کردن، جیکەجیکە کردن.
جرووکە (ن) cirüke
جریوە، جریکە، جریکە جریکێ، جیکە، جیکە جیکێ، جرووکە جرووکێ، دەنگی چۆلەکە.
جریت (ن) cirît
سووکەرم (بۆ هاویشتن).
جریتان (ن) cirîtan
١- جریتێن، جریتبازیی، جریێان، جلیتبازیی، جلیتێن. ٢- تۆپ تۆپێن بەسواری ئەسپەوە. کاری یاریی کردن بەتۆپ بەسەر پشتی ولاخەوە.
جریتبازی (ن) cirîtbazî
ب (جریتان).
جریکە (ن) cirîke
ب (جرووکە).
جرینگاندن (کتپ) cirîngandin
جرنگاندن، زرنگاندن، زرنگە پێ کردن.
جریواندن (کتن) cirîwandin
ب (جرووکاندن).
جریوە (ن) cirîwe
تروکە تروکی ئەستێرە.
جڕ (ن) [1] cir̲
ئەدا، پرەنگێ، رەوت، رەویەت، کردار، کەنشت.
جڕ (ن) [2] cir̲
بێ هێزیی.
جڕجونگانێ (نان) cir̲cunganê
جڕ جرونگانێ، توورەوتڕۆ، زوو تووڕ، زوو تۆڕ، کشە مرێ، تۆزینۆکە، جڕ جینگانێ.
جڕنیاوفڕنیا (ن) cir̲niyaw fir̲niya
١- ختوکە و گدەگدە، سوعبەت، گالتەوگەپ، یاریی و مەزاق.
٢- ئاخاوتنی بێ تام وخوێ، جڕنا.

جروجانەوەر (نک) cirwcanewer[1]
گیانەوەری بەوەزەن، گیانەوەی زیان بەخش.
جروجانەوەر (نک) cirwcanewer [2]
١- پرووپیتی بێکەلک، شرە، شرەوپرە.
٢- شتی هیچ وپووچ.
جروجیاز (نک) cirwciyaz
پرووپیتی ناومال، جروجیازیی ناومال.
جرهاتن (کتن) cirhatin
بەگیرهاتن، تەنگەتاوبوون، نارەحەت بوون.
جرەجر (ن.) cire cir
جراجر، شەرەچەقە، شەرەدەنووک.
جزدان (ن) cizdan
برادوو، بنۆلە، کیسە باخەل، کیسەی بەرباخەل، کیسەی پارە، کیسۆلکە، کیسە، کیسەباخەل.
جزم (ن) cizim [1]
بەرگ، بەش، پەلگیە (پەرتووک)، پاژ، جزو.
جزم (ن) cizim [2]
جۆر، چەشن.
جزمە (ن) cizime
چەکمە، پووت، کەوشی لاسک درێژی تاژێر ئەژنۆ، چزمە، کەوشی مل درێژ تازرانی.
جزوبەندکردن (کتپ) cizwbend kirdin
بەرگ تێ گرتن، بەندکردن، لەبەرگ گرتن،بەیەکەوە بەستن، پێکەوەدان ودروون (پاژەی کتێب).
جزوبەندکەر (ن) cizw bendker
بەرگ تێگر.
جزە (ن) cize
برژە، برژە برژ، جز، جزەجز.
جست وجۆ (ن.ناک) cistwco
١- پاپەی، پێجووریی، پێپەی، جس وجوو، کونجکاویی. ٢- هات وچۆ.
جست وجۆکردن (کتپ) cistw coker[1]
سەرنج دان، لێ ووردبوونەوە، لەدووگەڕان.
جست وجۆکردن (کتپ) cistwcokirdin[2]
پاپەی کردن، پێجووریی کردن، پێپەی کردن، جس وجۆکردن، هات وچۆکردن.
جسن (ن) cisin [1]
جسنات، بنەچەی خێزان، بنیچە، نەژاد.
جسن (ن) cisin [2]
ڕەسەن (وەک ئەسپ...)، ئەسل زادە.
جسن (ئان) cisin [3]
ڕەسەن، وەجاغزادە.

جشک (ن.نا) cišik
ژووشک، ژیشک، ژووژی.
جغز (ن) cixiz [1]
بازنە، جوغز، جەغز، کیڕی گرۆڤەر، خەتی بەدەورە. چووز.
جغز (ن) cixiz [2]
کیرە گرد، زنجیرە چیالەسەر خەتێ.
جفت (ئان) cift [1]
جووت بوو، لکاو، لکیاگ، نووساو.
جفت (ئان) cift [2]
چۆن یەک، وەک یەک، هاوکێش.
جفت (ئان) cift [3]
چەبت، جەوت، توێکلی بەڕوو، کلاوبەڕوو، جووت.
جفت (ئان) cift [4]
تا، جووت، جوور، لف، لنگ، لنگە، هاوکێش.
جفت (ن) cift [5]
گاجفت، گاجووت، گاوجفت.
جفت (ن) cift [6]
شیف، شۆ.
جفتوو (ن) ciftü
پێشبرکە، ملەملە (بۆ هەمان مەبەست).
جفتە (نک) cifte
دەمەقەل، ماشەی دەم باریک.
جفتە وەشاندن (کتپ) cifte weššandin
ب (جووتە وەشاندن)
جڤات (ن.کی) civat(ki)
بتۆم، دەستە، کۆمەل، کۆمەلە، گەل، گەلە، هوگە، جوات.
جڤان (ن.کی) civan(ki) [1]
ب (پەیمان).
جڤان (ئان.کی) civan(ki) [2]
خۆش مەشرەف، ڕووخۆش، کۆمەلیی، گولی کۆڕ (مرۆڤ).
جڤاندن (کتپ) civandin [1]
ب (جوولاندن).
جڤاندن (کتپ.کی) civandin(ki) [2]
کۆکردنەوە، کۆم کردن.
جڤن (ن.کی) civin(ki) [1]
چاخ، دەم، کات، ماوە، مەودا.
جڤن (ن.کی) civin(ki) [2]
جێ، جێگا، جێگە.

جڤینگ (ن،کی) civing(ki)
پەیمانگە، جڤینگە، جێی کۆبوونەوە، جەیێ کۆم بوون، کۆمەڵگا.
جڤین (کتن،کی) civîn(ki) ١
جیڤینگێ کرن، کۆبوونەوە، کۆم بوونەوە.
جڤین (کتن،کی) civîn(ki) ٢
ب (جوولان).
جقە (ن) ciqe ١
چقە(کەڵەشێر..)، پەنجەی هەرەسەرەوەی کەڵەشێری خرت، قوتکەی پشت پەنجەی کەڵەشێر، چق.
جقە (ن) ciqe ٢
١- شایەر.
٢- نیشانە، ئەوشاپەڕەی کەدەکرێ بەکڵاوەوە.
جقە (ئان) ciqe ٣
بادامیی، بایەمیی.
جقە (ن) ciqe ٤
پەرۆش، مەنجەڵ.
جک (ن) cik ١
میێ.
جک (ن) cik ٢
قاب، قاپ.
جگ (ن) cig
(پشتەوەی) میچ، چو، چوو، قاپ، جک، چک، قویرەی میچ، جگی لەسەر پشت کەوتوو.
جگانێ (ن) cigânê
جگین، میچین، جگ وپشت، یاریی میچ میچین، قاپین.
جگە (ئان) cige ١
تەنها، جیا، جیاواز، جگا، جودا.
جگە (ئاک) cige ٢
بەتەنها، بەجیا.
جگەر (ن) ciger
١- جەرگ، جەگەر، میلاک، کەزەب.
٢- جگەر گۆشە، رۆڵە،منداڵ.
جگەرخوێن (ئان) cigerxwên
جەگەر خۆن، دڵ بەخوێن، دڵ بریندار.
جگەرسۆز (ئان) ciger soz
بەتەنگەوە بوو، پەرۆش، خەمخوار، دڵسۆز، دڵۆڤان.
جگەر سووتان (کتن) ciger sûtan
جگەر گۆشەمردن، جەرگ سووتان، رۆڵەمردن، منداڵی کەسێ مردن.
جگەرسووتاو (ئان) ciger sûtaw
منداڵ مردوو.
جگەرسۆزی (ن) ciger sozî
بەزەیی،جەرگ سۆزیی، میهرەبانیی، هەستی دڵسۆزیی.
جگەرگۆشە (ن) cigergoše
رۆڵە، منداڵ، کۆرپە، کۆرپەلە.
جگەرە (ن) cigere
جغارە، جغەرە، جگارە، توتنی لەکاغەزەوە پێچراو بۆ کێشان.
جگەرەخۆر (ن) cigerexor
جگەرەکێش،جغارەخۆر، ئالوودەی جگەرە، جغارەکێش.
جگەرەکێشان (کتپ) cigere kêšan
جگەرەخواردن، جغارەکێشان.
جگەرەکێشێ (ئد) cigere kêšê
ئەوەندەی جگەرەیەک بکێشرێ، زۆر زوو.
جگەرەکردن (کتپ) cigere kirdin
بەلاوەنان، لێ گەڕان، وازلێ هێنان.
جگەلە (پ) cigele
بێجگە لە، بێلەوە.
جل (نک) cil ١
بەرگ، پۆشاک، جلک، کەل وپەل.
جل (ن) cil ٢
قوماش، کووتاڵ.
جل (نک) cil ٣
پەلاسی ولاخ، پارچە لبادی سەر پشتی بارەبەر.
جل بڕ (ن) cilbiṟ
ب (جلدروو).
جلبڕۆکە (ن) cilbiṟoke
مزرۆکە، مزراویلکە، شلەی هێلکەوسماق.
جل بڕین (کتپ) cilbiṟîn ١
جل(کردن، دروون).
جل بڕین (کتپ) cilbiṟîn ٢
داوەت کردن (لەلایەن ماڵی بووەکەوە بۆ بڕینی جلی بووک).
جل بەند (ن) cilbend
جل بەنی، جامتا، جانتا، باوول.
جل پۆش کردن (کتپ) cilpoš kirdin
داپۆشین، شاردنەوە.
جل خوار (ئان) cilxwar ١
١- پنتی. ٢- گێل، نەزان.

جل خوار (نان) cilxwar ٢
بیگانەپەرست، تەپرەش، نۆکەری بیگانە، خوێن خوار، جرخوار.

جل داکەندن (کتپ) cil dakendin
جل فڕێدان، جل لەبەرخۆ داماڵین خۆ ڕووت کردنەوە.

جلدان (ن) cildan
١- بوخچە، چارۆکە، کۆڵوانە.
٢- چارۆکە، کۆڵوانە (سەرشان).

جلدروو (ن) cildirû
بەرگدروو، بەرگساز، تەرزیی، خەیات، دروونکار، دروونکەر، دەرزی، جلبڕ.

جل دروون (کتپ) cildirûn
بەرگ دروون، خەیاتیی کردن، دروومان کردن، جل بڕین ودروون.

جل ڕەش (نان) cilreš
تازیبار، ڕەش پۆش، قەڵاخیی، کۆست کەوتوو.

جل شتن (کتپ) cilšitin
بەرگ و کالاشتن، جل پاک کردنەوە بەئاووسابوون، جل شوشتن، کەلیی کرن، بالاف کرن، شیووکوڵ کرن.

جل شۆر (ن) cilšor ١
جل شۆ، کارەکەر، ئەو کەسەی جل وبەرگ دەشوا (بۆ خەڵکی تر بەپارە..)، جل وبەرگ شۆر.

جل شۆر (ن) cilšor ٢
ماشینی جل شتن، جل شۆرک، بالافکەر.

جل شۆرک (ن) cilšork ١
جل شۆر، جل کوت، گەلا کوتک، داری جل کوت.

جل شۆرک (ن) cilšork ٢
ژووری جل تیدا شتن، جیگەی بالاف،شوینی کەل وبەل لێ شتن.

جلفڕ (نان،کل) cilfir(kl) ١
گلۆر، گەلحۆ، گەمژە.

جلفڕ (نان،کل) cilfir(kl) ٢
بزێو، جڕین، هەدانەدەر، شێتۆکە، گەللایی.

جلکار (ن) cilkar
جلی کار، بەرگی کارێ.

جل کردن (کتپ) cilkirdin ١
کورتان کردن، کورتان لێ کردن.

جل کردن (کتپ) cilkirdin ٢
جل دروست کردن، جل وبەرگ بەدروون دان.

جل لەبەرکردن (کتپ) cil leberkirdin
خۆ پۆشتەکردنەوە.

جل وبەرگ (نک) cilwberg
بەرگ، پۆشەن، پۆشەنی، تەرک، جل، جلک، جلک وجۆر، جل وجۆر، جل ومل، سیپاڵ، شمەک، کالا. کەل وبەل (بۆ لەبەرکردن).

جل وجۆر (نک) cilwcor ١
ب (جل وبەرگ).

جل وجۆر (نک) cilwcor ٢
شتی ناوماڵ، شرکەوپرکە، شرەی ناوماڵ.

جل وجۆر (نک) cilwcor ٣
بەرگ وسیپالی ولاخی بەرزە.

جل ومل (نک) cilwmil
ب (جل وبەرگ).

جلە (ن) cile ١
سیلە، ڕەقەی گەورە، جەلاویی، جلەناویی.

جلە (ن،رو) cile ٢
جلەشرە، قەوزەی ناوئاو، کەزو کوز، کەڤس، لیم، خوریەجنە، کەز، کەوز، خوریە جندۆکە.

جلەگا (ن) cilega
سیپال.

جلی ناوماڵ (ن) cilî nawmal
جلی شەو، جلی نوستن.

جلد (ن) cild ١
بەرگ (کتیب).

جلد (نان) cild ٢
زرنگ، قۆچاخ، گورج.

جلف (نان) cilf
سووک، سۆک، چرووک، قرت، هەرزە، هیچ وپووچ، ئاکار ناشرین.

جلق (ن) cilq
١- دراوی کەم بەها (لەمس دروستکراو).
٢- بێ ڕەواج، قەڵب.

جلقێ ناهێنێ (رس) cilqê nahênê
فلسێ ناهێنێ، بێ بەهایە.

جلوە (ن) cilwe
نمایشت، ڕوونیی، زەلالیی.

جلەو (ن) cilew
جەلەو، دانەلغاو، دەستەڕەشمە، دەستەوسار، قەراسە، قەوچە، لغان، دەسەجلەو، مەهار، هەڤسار، هەوسار، قامچیی لغاو، کلکەی لغاو، کلکە ڕەشمە.

جلەو بەربوون (ند) cilewberbûn
١- جلەوپچران، بواری هەموو جۆرە رەفتاری هەبوون، بەهەوەسی خۆ رەفتارکردن.
٢- یاخیی بوون، بەلەسەبوون، پەت پچران.
جلەو بۆ بەردان (ند) cilew bo berdan
بوارەدان، بەرەلاکردن، پەت بۆ بەردان،پەت بۆ شل کردن، جلەوشل کردن، ماوەپێ دان، بەربۆ بەرەلاکردن، بەدەمەوەدان ، لغاو بۆبەردان.
جلەو بۆ شل کردن (ند) cilew bo şil kirdin
١- ب (جلەوبۆ بەردان).
٢- ماوەپێ دان، بەربۆ بەرەلاکردن، بەدەمەوەدان
جلەودار (ن) ١ cilew dar
جلەوکێش، سەرەکە کاروان، هەوسارکێش.
جلەودار (ن) ٢ cilew dar
پیشەوا، سەراکە، سەرۆک.
جلەوراکێشان (ند) cilewrakêşan
ب (جلەوکێشان).
جلەوشل (ئان،فر) cilewşil
بەرەلا، بێ لغاو، بێ بەرهەڵست.
جلەو بۆشل کردن (ند) cilew bo şilkirdin
ب (جلەوبۆ بەردان).
جلەوکێش (ن) ١ cilewkêş
ب (جلەودار).
جلەوکێش (ن) ٢ cilewkêş
سەردەستە، سەردەسە، سەرکردە.
جلەوکێشان (کتپ) ١ cilewkêşan
دەستە رەشمەی ولاخ راکیشان، جلەوتوند کردن، جلەو راکێشان.
جلەوکێشان (ند) ٢ cilewkêşan
جلەوگیریی کردن (کەسێ لەکردارێکی هەلە).
جلەوگرتن (کتپ) cilewgirtin
تەگەرەتێ خستن، قەدەغەکردن، کۆسپ هێنانەبەر، بەربەست کردن، نەهێشتن، تەگەرەخستنەبەر، جلەو گیریی کردن.
جلەوگیر (ن) cilewgîr
١- جلەوکێش. ٢- سەرپەرشتیکەر.
جلەوگیری (ن) cilewgîrî
بەربەس، بەربەست، بەرپێچ، جلەوگیر، کۆسپ، کۆسپی سەر رێگە.
جلەوگیری کردن (کتپ) cilewgîrî kirdin
بەربەست کردن، بەرپێچ دان، بەرگرتن، بەرلێ گرتن، جلەوگرتن، جلەو هەڵتەکاندن، جلەوهەڵکێشان، دەست خستنەرێ، دەست خستنە رێگە، رێ پێنەدان.
جلەوهەڵتەکاندن (کتپ،ند) cilewheltekandin
وریاکردنەوە، وەئاگا هێنان (لەمەترسیی).
جلیتبازی (ن) cilîtbazî
جریتان.
جم (ن،کل) cim(kl)
ب (جوولە).
جمان (کتن،هە) ١ ciman(he)
جمیان، جمیین، جەمیین، جوولان، بزووتن، لبان. هەژان، جم دان.
جمان (کتن) ٢ ciman
پێکە گەیشتن، گەیشتنە یەکێ.
جمان (کتن) ٣ ciman
پرتەکردن، لێدان (دل).
جماندن (کتپ) ١ cimandin
جوولاندن، لەرزاندن، شەکاندن، شەکاندنەوە، راوەشاندن.
جماندن (کتپ) ٢ cimandin
تەدارەک کردن (بۆ کاتی شەڕ).
جماندن (کتپ) ٣ cimandin
بزاوتن، بزواندن، فڕفڕاندن، هەژاندن.
جمبش (ن) ١ cimbiş
ب (جمە).
جمبش (ن) ٢ cimbiş
ب (زەماوەند).
جم دان (کتن) ١ cimdan
جمان،جوولان، جنگێ دان، لەریینەوە، لەرانەوە.
جم دان (کتپ) ٢ cimdan
جوولاندن، لابردن.
جمشرگ (ن) cimşirg
مووچ دەس، مەچەک.
جمک (ن،شس) cimik
١- جووتە، دووبرالە. ٢- دووانە، هەوال دووانە، زگەدوانە، جێمک، هاوال دووانە، لفە.
جمگە (ن) cimge
پارچە، کوت، لەت.
جمگە جمگە (ئان) cimge cimge
پارچەپارچە، کوت کوت، لەت لەت.
جم وجۆل (ن) cimwcol
جوولە، جوولەجوول، جووم، پەیچوو، جنگێ وجۆل، فرت وجرت، نائارامیی، هات وچۆ، جوست وجۆ،

جوس وجۆ.

جم وجۆڵ کردن (کتن) [1] cimw colkirdin

جووڵـەجووڵ کـردن، جوسـت وجـۆکردن، هـات وچـۆکردن، نەسرەوتن، پـەیجۆریی کـردن، جـست و جۆکردن، جنگە وجوڵ کردن، بزووتن، هەدانەدان.

جم وجۆڵ کردن (کتن) cimwcolkirdin[2]

١-بەتالووکەبوون،بـەتاویوون، پەلەپـەل کـردن، لەزیین. ٢- پەشۆکان، شلەژان.

٣- بەشوێندا گەڕان، بەدووداگەڕان.

جم وجۆڵکەر (ئان) cimw colker

جووڵە جووڵکەر، جست وجۆکەر، نەسرەوت.

جمە (ن) [1] cime

جم، جمس، جووڵە.

جمە (ن) [2] cime

قەڵەبالغیی، هووژە، چرژە.

جمە (ئان) [3] cime

پڕ لەخەڵک، پڕ لەعەشامات، قەڵەبالغ.

جمەکردن (کتن) cimekirdin

ب (جووڵان).

جمەهاتن (کتن) cimehatin

ب (چڕبوون).

جمێن (ن،کی) cimên(ki)

ب (جنێو).

جن (ن) cin

ب (جنۆکە).

جناغ (ن،لو) cinax(lu)

قەفەزەی سنگ.

جن تێ تسان (ئد) cin tê tisan

پیت نەمان، جن تێ تسیین، کەم بوونەوە، زووتـەواو بوون(شت).

جنچک (ن،رو) [1] cinçik

جینچکە، ناوکە، ناوکی میوە، جنجکە، دەنکە.

جنچک (ئاکە) [2] cinçik

ڕیزە، بەکەمی.

جنچکان (کتن) cinçikan

جنچکـەدان، کزکۆڵـە دانیـشتن، کزۆڵـە دانیـشتن، هـەڵتووتان بەچیچکانـەوە، بەچیچکانـەوە دانیـشتن، هـــەڵ توتـــەکان، قونـــەڵتس دان، تووتـــەکان، هەڵتروشکان.

جندار (ئان) cindar

پەتەڕی.

جنداربوون (کتن) cindarbûn

پەتەڕیی بوون، شێت بوون، دین بوون.

جندە (ئان،کل) cinde(kl)

داوێن پـیس، خـراپ، کـۆڵان گـەڕ، بـەرەڵا، خـۆفرۆش (ئافرەت)، ناپاک، قەحبە، جوونە، قاحبە.

جندەخانە (ن) cindexane

قەحبەخانە، ماڵەجنـدە، مـەکۆی ژنـانی خـۆ فـرۆش، جۆبە.

جندی (ئان) cindî

١- باش، خاس. ٢- ئازا، بەکار.

٣- جوان، سپەهی.

جنراو (ئان) cinraw

وردکراو، پل کراو، ئەنجنراو، پل کریـاگ، قیمـە کـراو، هەنجناو.

جنکە (ن) cinke

ئەنجە، پل، ڕیزە.

جنگانە (ن) cingane

قـــەرەج، ڕەوەنـــد (کەلەبنەڕەتـــدا لەهندســـتانەوە هاتبن).

جنگز (ئان) cingiz

١- توند، تووڕە، جنگن، دڕ.

٢- بەدفەڕ، شەڕانیی، جەنگێز.

جنگیر (ئان) cingîr

خوێنخوار، دیکتاتۆر، زۆردار.

جننە (ن) cinne

١- بەجۆش، جۆشن، حەشەری.

٢- سۆزمایینی، سۆزانی.

جننەباز (ن) cinnebaz

خانمباز، سۆزانباز.

جننەخانە (ن) cinnexane

خراپخانە، ماڵەشایی، کارخانە، قەحبەخانە.

جنۆکە (ن) cinoke

ئەجننە، جن، درنج، دڕینج، قڕنەسەر، جندۆکە، جنـد، جندووکە.

جنە شارەوشار (ن) cinne šarewšar

شارانگەڕ، گەڕۆک، گەڕیدە.

جنێو (ن) cinêw

جۆن، جوێن، جوون، جمان، جژوێن، دژمێن، دژوێـن، دوژمان، دوژمـێن، دوژێـن، دوژن، بیزکـاریی، خەبـەر، دژمان، سخێف، دمژێن، دژنام، جمێن، چێر.

جنێوخواردن (کتن) cinêwxwardin

جوێن خواردن، دژمێن خواردن.

جنێودان (کتپ) cinêwdan
بەرجنێودان، جنێوپێ‌دان، جوێن پێ دان، جۆن دان، جوێن دان.

جنێوفرۆش (ئان) cinêwfiroš
جنێـودەر، جـوێن فـرۆش، دەم پـیس، زمـان پـیس، جوێندەر، سنحیف بێژ، جۆن فرۆش.

جنین (کتپ) cinîn¹
ئەنجن ئەنجن کردن، ئەنجنین، قیمەکردن، وردکردن، هەنجنین.

جنین (کتپ) cinîn²
پارچەپارچەکردن، پل پل کردن، لەت لەت کردن.

جوابە جەنگی دان (ند) cwabe cengî dan
بەگوێ نەکردن، بێگوێیی کـردن، گـوێ پـێ نـەدان، وەڵام نەدانەوە، جواوجوێی کردن بەدەم داهاتنەوە.

جوابی نادان بێ دەنگییە (پن) cwabî nadan bêdengîye
گـەوج ئـەو کەسـەیە کـەوەڵامی (مرۆڤـی)گـەوج بداتەوە.

جوار (ن) cwar
توورەکەی وڵاخ، توورەکـەی ئالیک، جۆرکە، تـووری ئالک.

جوامێر (ئان) cwamêr¹
دەسـت ودڵ بـاش، دڵ فـراوان، دڵفـرە، بەخـشندە، خێرکەر، خێرەومەند، ڕەند، ڕێژنە، سـەخـی، مـیران، بەدەست ودڵ، دەس ودڵدار، جوانمەرد.

جوامێر (ن،ئان) cwamêr²
پـیاو، پـیاوی پـیاوان، جـامێر، شاپـیاو، مـەرد، وەن، وەند، جوانمەرد، جۆمەرد، جوانمێر، قـاڵ، قـاڵ بـوو، دەرهاتوو، پیاگێ خاس، خۆشمرۆ، جۆمەرد.

جوامێر (ئان) cwamêr³
پیاوخاس، پیاوچاک، جامێر، چاک، خاس، مێرخاس.

جوامێر (ئان) cwamêr⁴
ب (ئازا).

جوامێرانە (ئان،ئاک) cwamêrane
پیاوانە، پیاوئاسا، کردەوە مەردانە.

جوامێری (ن) cwamêrî¹
پـیاوەتـی، پـیاگەتـی، ئەمـەگێ، چاکـە، چـاکیتـی، چاکی، کـردەوەی چـاک، مەردایـەتـی، مێرخاسـی، وەندی، ڕەندی.

جوامێری (ن) cwamêrî²
پاڵەوانیتی، پاڵەوانیی.

جوامێری کردن (کتن،کتپ) cwamêrî kirdin
پـــیاوەتی لێوەشـــاندنەوە،چاکەلەدەس هـــاتن، خێرخـــوایی کـــردن، دەس ودڵ بـــاش بـــوون، سوودبەخش بوون، سوودپێ گەیاندن.

جوان (ئان) cwan¹
دڵگیر، ڕێک وپێک(ڕوخسار)، دڵکێش.

جوان (ئان) cwan²
بەدەو، جەوان، تەوار، جان، خن، شـیرین، خوەشـک، دەلال، قشت، قشتیلانە، نارین، نەشمیل، نەشمیلانـە، خوێن شیرین، خوێن گەرم، چەڵەنگ، ڕازاو، زیرکەلـە، ژیکەلـە، ژیرلـۆ، شـۆخ ، شـەنگ، قەشـەنگ ، قـۆز، لەبەردڵان، نەخشین، سپەهی.

جوانئاو (ن) cwanaw
ئارەقەی لەش (زەیستان،،نەخۆش) مانی، مردەئارەق، ئارەقی سەرەمەرگ، خۆهدانی نەخۆشی لەمردن، ئارەقەی نەخۆشی لەسەر مردن.

جوانئاو ڕشتن (ند)¹ cwanawr̲ištin
ئارەق ڕشتن، ئارەقە کردنەوە، زۆرخۆ ماندووکردن

جوانئاو ڕشتن (ند)² cwanawr̲ištin
١- ئارەق ڕشتن بەفیڕۆ. ٢- بێکارەو تەمەڵ بوون.

جوانخاس (ئان) cwanxas
جوانکیلانـــە، جوانکیلـــە، جوانکەلانـــە، جوانکەلـــە، جەنیک، جەینیک، شۆخ، شـۆخ وشـەنگ، لاو، جـوان چـاک، ژیکەلـە، جـوان کـوڕ، لاوچـاک، گـەنج، جـوان وخنجیلانە، هەرزە، سپەهی، خوشیک.

جوانکە (ئان،ن) cwanke
جەرگە، موتولفە.

جوانکەلە (ئان) cwankele
ب (جوانخاس).

جوانمەردی (ن) cwanmerdî¹
بەخشندەیی، دەسودڵداریی، سـەخاوەت، دڵفرەیـی، خێرەومەندیی، ڕەندیی، ڕێژنەیی، جوامێریی.

جوانمەردی (ن) cwanmerdî²
ب (ئازایی).

جوان نواندن (کتن) cwan nwandin
بۆهاتن، ڕێک وپێک دەرکەوتن.

جوانوو (ن،ئا) cwanû
١- بێچـووی مـاین، جوانـی، جـەنئی، جوانوومـاین، جانی، جانۆکە، جوانیک، جانوو.
٢- جوانوونەسپ، کورگێ چاروا، کورگێ.

جوانە زووە (ن،پز) cwanezuwe¹
جوانـــەزەوە، زووە، ئازەبـــە، عازەبـــە، عـــازەویی،

زیپکەی دەموچاوی لاوی تازەپێگەیشتوو.

جوانەزووە (ئان) [2] cwanezuwe
کریت، ناشیرین.

جوانەمەرگ (ئان) cwanemerg
جوانەمەرگە، بەگەنجی مردوو، بێ وەخت مردوو (لاو).

جوانی (ن) [1] cwanî
بۆشناخی، قشتی، زیبایی، قەشەنگی، ڕێک وپێکی، خوشیکی.

جوانی (ن) [2] cwanî
ئارایش، ئارایشت، ئەدارەک، تەنتەنە.

جوانیی وهەرزەیی (پن) cwanî herzeyî
گەنجیتی پڕە لەهەڵەشەیی.

جواو (ن) cwaw
پاسوخ، وەرام، وەڵام، جواب، جاب، پەرسف.

جواودان (کتپ) cwawdan
پاسوخ دان، نائومیدکردن، ناهومیدکردن، پەرسف وەدان.

جوتیار (ن) cutyar
جووتیار، جووتکەر، جفتکەر، پالەی کشتوکاڵ، پالەی زەوی وزار، وەرزیار، وەرزێر، بەرزگر، جووتبەند، بکیل، چینەر، جووتکار، جفتیار، زەوی کیل، جووتبەندە، جۆتکار، جووتیر.

جوچکە (ن) cüçke
١- کلک.
٢- کلینچکە، قلینچکە، دووچکە، جووچکە.

جوچکە لەقێ (ن) cüçke leqê
کلکەلەقێ، ڕیایی، کوسکەشیی، مەرایی.

جوچکە ناوگەڵ گرتن (ند)
cüçke nawgel girtin
خۆشاردنەوە (لەدوژمن)، ڕەوکردن، شکان، بەزین، کلک خستنەناوگەڵ، لەمەترسی خۆشاردنەوە.

جوچمین (کتن) cüçmîn
تۆپین، مرداربوونەوە.

جوخین (ن) cüxên
ب (جوێ خوێن).

جودا (ئان) cuda
جیا، جیاواز، بەژک، ناتەبا، جدا.

جودابون (کتن) cudabün
ترازان، جیابوونەوە، لیک ترازان، لیک جیابوونەوە.

جودابوونەوە (کتن) cudabünewe
ب (جیابوونەوە).

جوداکردن (کتپ) cudakirdin
ترازاندن، جیاکردنەوە، لیک ترازاندن.

جوداکردنەوە (کتپ) cudakirdinewe
ب (جیاکردنەوە).

جودایی (ن) cudayî
جیاوازیی، جیایی.

جورئەت (ن) curet
زات، زاوور، ئەترەش، وره، ویران، هێزی دڵ.

جورئەت دار (ئان) curetdar
بەزات، پڕزات، پڕزاوور.

جورئەت کردن (کتن) curet kirdin
توانیین، زات کردن، زاوورهەبوون، پڕ زات بوون.

جوربزە (ن) curbze
برشت، شیاوی، گوربزە، لیهاتوویی.

جوڕ (ئان) cuṟ
نیرە، نیر، باوکە (باڵندە)، جوڕە.

جوڕکردن (کتن) cuṟ kirdin
لێ دەرهینان (شتێ لەکەسێ بەفرووفێل).

جوڕنە (ن) [1] cuṟne
قوولکەی ئاو (لەژووری گەرماودا)، خەزێنە، حەوزۆکەی حەمام کەئاوی گەرمی بۆ خۆشتن تێ دەکەن.

جوڕنە (ن) [2] cuṟne
بەلووعە، بەلۆعە، شیرە.

جوڕە پیاو (ن) cuṟe piyaw
پیاوی پیاوان، گەورەپیاو، پیاوی مەزن.

جوڕیان (کتن) cuṟyan
١- گۆڕان، هاتنەگۆڕیین.
٢- زمان بەهەڵەداچوون، ساتمەکردن.

جوست وجۆ (ن) [1] cust w co
ب (جم وجۆڵ).

جوست وجۆ (ن) [2] cust w co
تەقەلا، کۆشش، کۆشە، هەوڵ، هەوڵ وتەقەلا، کۆششت.

جوست وجۆکردن (ن) [1] custwco kirdin
ب (جم وجۆڵ کردن).

جوست وجۆکردن (کتن) custwco kirdin
تەقەلادان، کۆشش کردن، هەوڵ دان، کەوتنەدووی ئیش.

جوستە (ن) custe
١- جەستە، نەخشی چنراو (لەسەر ڕووی دەرەوەی جل). ٢- پەراوێز، قەراغ، لێوار.

جوق (ن) cüq
جووقە، دەستە، دەسە، کۆمەڵ، گرۆ، گروو، گەل.
جوق جوق (ئاک) cüq cüq
دەستەدەستە، دەسەدەسە، کۆمەڵ کۆمەڵ، گرۆ گرۆ، گەل گەل.
جومبوش (ن.) cumbuš
جوولانەوە، هاتوچۆ، جموجۆڵ.
جومعە (ن) cum'ae
ئینی، هەینی، جمعە، هەینە، ئین.
جومگە (ن) cmge
جمگە، چەمسەر، خرتەکە، خرتکە، بەنگە، بەن، بەند، لاولاوە، وەنگە، ووردەڵە، قەفە، جمشیرکە.
جومگە ئێشە (ن،پز) cmge êše
جومگەدەرد، بەنگە ئێشە، تیراویژ.
جون (ن) cün
بەرە.
جونگ (ن) cüng
بز، بووز، تیز (بەپەنجە).
جونگ (ئان) cüng
توورە.
جونگ پێوەکردن (کتپ) cüng pêwekirdin
بووز پێوەکردن، تیزپێوەکردن، جزنگ پێوەکردن، جووز پێوەکردن.
جونگ کردن (کتن) cüng kirrdin
توورەبوون، قین گرتن.
جوول (ن) cül
پەلاس، تەشکەبەرە.
جوهیم (ئان) cühîm
چەمووش.
جوێ (ئان) cwê
جیا، جودا.
جوێ بوونەوە (کتن) cwê bünewe
جیابوونەوە، لێ پچران، لێ دوورکەوتنەوە، لێک هەڵبران، لێک ترازان.
جوێ جوێ (ئان) [1] cwê cwê
بەجیاجیا.
جوێ جوێ (ئان) cwê cwê [2]
جیاجیا.
جوێ چەشن (ئان) cwê çešin
جیاواز، وێک نەچوو.
جوێ خوێن (ئان) cwê xwên
١- ناخڵە، جووخێنە، جوێ خێن، جێخەرمان، جووخێن، جۆخێن، جۆخین، بێدەر، جێخوون.
٢- خۆیان، خەرمانی کوتراو وکۆمەڵ کراو، کڵۆشی گێرەکراوی کۆم کراو.
جوێ کردنەوە (کتپ) cwêkirdinewe
١- لێک جیاکردنەوە، دوور خستنەوە.
٢- جیاکردنەوە، بەش کردن، واڵاکردن، جیاوازکردن، هەڵاواردن.
جوێ کەرەوە (ن) cwê kerewe
جیاکەرەوە.
جوێن (ن) cwên
جنێو.
جوێن دان (کتپ) cwêndan
جنێودان.
جوێن فرۆش (ئان) cwên firoš
جنێوفرۆش.
جۆ (ن،رو) [1] co
جە، جەو، جەە(دانەوێڵە)، دەغڵی هەواڵی گەنم.
جۆ (ن) [2] co
پشکنەر، جوویا.
جۆبار (ن) cobar
جۆگە.
جۆبە دیواردا هەڵگێران (ئد)
co be dîwarda helgêran
زۆر بەتواناو دەسەڵات بوون، کاری قورس وگران کردن (لەڕێی دینەوە بێت یان دنیاوە).
جۆتۆ (ن) coto
جەنگاوەر، گۆتۆ.
جۆخێن (ن) coxên
جوێ خوێن.
جۆدان (ن) [1] codan
نیشانەی ڕەش لەسەر دانی ئەسپ،دانێکی ئەسپ کەلەپیریدا لووس دەبێ.
جۆدان (ن) [2] codan
گـۆخل، سەرپەرشتیکەری مەرەزە، مەرەزەوان، جۆدانە.
جۆدرەو (ن) codirew
١- کاتی جۆ دروونەوە. ٢- مانگی جۆزەردان.
جۆر (ن) cor
ئاسا، ئاسین، تەحر، تەرز، جفت، چەشن، دەس، ڕەوت، ڕەوش، ڕێباز، شێوە، لف، وەک، وێنە.
جۆراوجۆر (ئان) coraw cor
جۆر بەجۆر، جۆرجۆر، جۆرواجۆر، چەشناوچەشن،

جوورجوور، جوره‌جوره.

جۆربه‌ جۆربوون (کتن) cor be cor bün
جۆراوجۆربوون، جووریان، گۆڕان، گۆڕیان.

جۆره‌ها (نک) coreha
هه‌موو جۆرێ، هه‌موو چه‌شنێ.

جۆرک (ن) corik
١- تووره‌که، جۆرگه، جهورک، جه‌نتک.
٢- تووره‌که‌ی ئالیک، تووری کاو ئالک، جۆرکه.

جۆریان (کتن) coryan
به‌شۆکان، په‌شۆکیان، شله‌ژان، شه‌پووکیان.

جۆزبوا (ن،رو) cozbwa
جۆزبۆیا، گۆزبۆیا، گویز بۆیا.

جۆزه‌ردان (ن) cozerdan
جۆزه‌رد، جۆزه‌سان، جه‌هزه‌ر، جه‌هزه‌را، مانگی حوزه‌یران (٣٠)ڕۆژه، کاتی دروینه‌ی جۆ.

جۆش (ن) coš ١
کول، کولین، قول، قولپ، قولت.

جۆش (ن،پز) coš ٢
پیزۆکه، جووش، زووه، زیپکه.

جۆش (ن) coš ٣
چه‌سپ، جووش، له‌حیم، پیکه‌وه نووساندنی کانزا به‌قه‌لایی.

جۆش خواردن (کتن) coš xwardin ١
به‌یه‌که‌وه نووسان، جووش خواردن، توانه‌وه‌و به‌سه‌ریه‌کدا چوون (کان.. دوای نه‌رم کردنه‌وه‌ی به‌تینی ئاگر، توانه‌وه، چه‌کوشکاریی..).

جۆش خواردن(کتن) cošxwardin ٢
به‌سه‌ریه‌کدا توانه‌وه (کان...).

جۆش دان (کتپ) cošdan ١
جۆش کردن.

جۆش دان (کتپ) dančo ٢
چه‌سپاندن، چه‌سپ کردن، لکاندن.

جۆش دان (کتپ) cošdan ٣
تیزکردن، ته‌وژم پێدان، گه‌رم کردن،هان دان.

جۆش سه‌ندن (کتن) coš sendin ١
تاوسه‌ندن، جۆشیان، جۆشان، جووشیان، کولان، هاتنه‌کول، وه‌کول هاتن، جۆشیین، جۆش خواردن، کولیین.

جۆش سه‌ندن(کتن) cohsendin ٢
کارکردن به‌ئه‌وپه‌ڕی توانا‌وه، گه‌رم بوون(له‌ئیش دا).

جۆش کردن (کتن) coš kirdin ١
جۆشاندن، جۆشانن، کولاندن، وه‌کول هینان. هینانه‌کول، هینانه‌جۆش، که‌لاندن.

جۆش کردن (کتپ) coš kirdin ٢
چه‌سپاندن، چه‌سپ کردن، له‌حیم کردن.

جۆشن (ئان) cošin ١
به‌جۆش، ئاگراویی، خونگ، ته‌ڕ، ئالۆشاویی.

جۆشن (ئان) cošin ٢
خۆتێ هه‌لقورتین، خۆڕیکخه‌ر.

جۆش وخرۆش (ن) coš w xiroš
ئاشووب، هه‌راوهۆریا وناکۆکی.

جۆشیان (کتن) cošyan ١
جۆش سه‌ندن.

جۆشیان (کتن) cošyan ٢
جووشیان، هه‌لقولان.

جۆشیان (کتن) cohyan ٣
شیواندن، هه‌لژلیویان، هه‌لشیویان.

جۆشیان (کتن) cohyan ٤
جووشیان، ئاره‌زووکردن، تاسه‌کردن.

جۆق (ن) coq
جووت، جفت (گا).

جۆگه (ن) coge
جۆگا، جۆک، جهۆک، جۆگه‌له، ده‌راو، جۆبار، جووبار، دیراو، ڕفکه

جۆگه‌ت (ن) coget
ڕچه، ڕیگای ناویه‌فر، ڕیچکه.

جۆل (ن) col ١
کۆت، زنجیر، ڕین، زنجیره .

جۆل (ن) col ٢
چینی چه‌وساوه.

جۆلانه (ن) colane
١- جۆلانێ، ده‌یدیک. ٢- دیله‌کانێ، گوریسی به‌داره‌وه‌کراو بۆ لێ نیشتن و ڕاژاندن.

جۆ لێ بڕین (کتپ) co lê brîn
په‌ک خستن، بێهیزکردن، ده‌سته‌وسان کردن، هیزله‌به‌ر بڕین.

جۆلا (ن) cola
بوونوکه‌ر، بوونوته‌ن، شال باف، جوولگێ، جه‌وکه‌ر، جاوته‌ن.

جۆلایکه‌ره (ن،جج) colayîkere
جالجالۆکه، کاکله مووشان، جاته‌نه، جولاته‌نه، پس پسه‌کۆله، داپیرۆشکه، په‌سپه‌سه‌که‌ره، جیلاباف.

جۆم (ن) com ١
چەم، دڕناڵ، کەندەڵان.

جۆم (ن) com ٢
نۆبە، بابک، بەرە، بەرەباب، تووشماڵ، تیرە، قۆل.

جۆماڵ (ن) comal
(کاری)جۆگەپاک کردنەوەو قووڵ کردنی، جۆگاخاوێن کردنەوە لەقوڕولیتە.

جۆمەرد (ئان) comerd
جوامێر.

جۆی دووکەری پێ دابەش ناکرێ (پن)
coy dü kerî pê dabeš nakrê
مرۆڤێکی بێدەسەلات وبوودەڵەیە.

جوو (ن) cü
جوولەکە.

جووت (ن) cüt ١
جفت، جۆت، شۆ، شیف، شیف، کێلگە.

جووت (ن) cüt ٢
١- جمک، دووان، دوو (لەهەمان چەشن)، هاوتا، جیت. ٢- پێوەلکاو، پێوەنووساو.

جووت (ن) cüt ٣
هاوسەر، ژن ومێرد، ژن بۆ شووەکەی، مێرد بۆ ژنەکەی.

جووت (ن) cüt ٤
هاولف، هاونێلە، دوو گا بۆ زەوی کێلان، جۆت.

جووت بوون (کتن) cütbün ١
جووت گرتن (گیانەوەر)، جفت بوون، بوون بەهەوالی یەکتر بۆ مەبەستی زاووزێ.

جووت بوون (کتن) cütbün ٢
بەقەد یەک بوون، ڕێک بوون، وەک یەک لێهاتن.

جووت بوون (کتن) cütbün ٣
جفت بوون، چسپان، چسپیان، چەسپان، چەسپیان، لف گرتن، لکان، لکیان، پاڵ وێک دان، پێکەوەنووسان، پێکەوەلکان.

جووت بەقیە (ن) cütbeqiye
جووت باقی، کۆکلەیی.

جووت بەقیە کردن (کتپ) cütbeqiye kirdin
پەچ دانەوە، جووت باقی کردن، داگرتنەوە.

جووت بەندان (ن) cütbendan
کاتی جووت گرتن (مەل، ئاژەل..).

جووت جووت (ئان) cüt cüt
دوو دوو، دوو.. لەهەمان کاتدا.

جووتکراو (ئان) cütkiraw
بەستراو، پێوەدراو، داخراو، گیراو.

جووت کردن (کتپ) cüt kirdin
جووت ئاژووتن، زەوی کێلان، شیف بڕین.

جووت کردن (کتپ) cütkirdin ١
پێوەدان، داخستن (دەرگا..).

جووت کردن (کتپ) cüt kirdin ٢
١- پێکەوەنووساندن، جفت کردن، چەسپاندن، لکاندن. ٢- خستنەپاڵ یەک.

جووت گرتن (کتن) cütgirtin
جووت بوون، یەک کەوتن، تێکەگرتن(نێرومێی گیانەوەر)، نێر لەگەڵ مێینە یەک گرتن بۆ پێکەوەژین.

جووت گیری (ن) cüt gîrî
ژن ومێردایەتیی، لف گیریی، هاوجووتیی، هاولکیی، هاوسەریی.

جووتە (ن) cüte ١
پەهن، پەین، پێلەقە، پاشەلەقە، جفتە، لەقە، جووتکە، لووشکە، لەقەهاوێژی، جوحتکە.

جووتە (ئان) cüte ٢
هاوتا، هاوسەنگ.

جووتە (ئان) cüte ٣
جفتکە، جفتە، دووبرالە، دووانە، لفەدووانە، هەواڵ دووانە، جوملانە، جومڕانە، جمک، زگەدووانە، ئاواڵ دووانە، جووێک.

جووتە (ن.م) cüte ٤
جفتە، دووبرالە، مشک گرە.

جووتە لێ دان (کتپ) cüte lêdan ١
جووتە وەشاندن.

جووتە لێ‌دان (کتپ) cüte lêdan ٢
١- لەقەلێدان، بەچاوی سووک تەماشای کەسێ یان شتێکردن.
٢- نەویستن (شتێ بەچاوێکی سووکەوە).

جووتەوجەیران (نک) cütew ceyran
ب (ئاشقەوماشقە).

جووتەوەشاندن (کتپ) cüte wehandin
جفتەوەشاندن، پێلەقەدان، لەقە وەشاندن، پاشەلەقەلێ‌دان، پێ لەقەلێدان، لەقە هاویشتن، لووشک هاویژتن.

جووتەوەشێن (ن) cütewešên ١
چەمووش، شەمووز (ئەسپ)، دوورمەح، لوشکاوێژ، لوشکەهاوێژ، لەقەهاوێژ، جفتەوەشێن، لەقەوەشێن.

جووتەوەشێن (ن)[2] cütewešên
ترن، قسەترن، قسە ڕەق، نەزان دوو.
جووتەی کەوان (نل.ئس) cüteykewan
دووبراله، دوو ئەستێرەی لێک نزیکن.
جووتەی هە نجیران (ن.ئس) cütey hencîran
ئابـان، کـەلووی دووپـشک، هەشـتـەم بـورج، دووئەستێرەی لای کلکی کەلووی دووپشک.
جوو جوو (نک) cü cü
جانەوەر، جروجانەوەر، گیانەوەر.
جووجەڵە (ن.م) cücele
جووچک.
جووچک (ن.م) cüçik
ئایـل، جووجـک، جووچکـە، جووجەڵـە، جووجـە، جووجوو، جووجیلە، بێچوی مریشک، جۆلک.
جووخێن (ن.م) cüxên
جوێ خوێن.
جوور (ئان) cür
تەبا، ڕێک.
جووراو (ئان) cüraw
جاوراو، جاویاکێ، جیاویاکێ، جیاویاو، جووتراو.
جووراوە (ئان) cürawe
گرنج گرنج (کان، بەرد..).
جوورەبوون (ئد) cürebün
تەبابوون، دوژمنایەتیی لەنێواندا نەمان، ڕێک کەوتن، نێوان خۆش بوون.
جووڕی (ن) cürî
ئاشتی، تەبایی، ڕێک وپێکی، یەکێتی.
جووزەکی (ن) cüzekî
زەماوەند، شایی، هەڵپەڕکێ.
جووزەلە (ن.ئم) cüzele
دووزەلە، بیک، بلوێر، پیک، شمشاڵ.
جووش (ن.ڕو) cüš [1]
بن تاو، چووز، خەرکان، خەرکانە.
جووش (ن.ڕو) cüš [2]
جۆش، قولقولە، کانێیە قولقولە.
جووشانە (ن) cüšane
جێشانە.
جووش هاوردن (ن) cüš hawirdin
تووڕەبوون، تەنگەگرتن، هەڵچوون.
جووقن (ئان.ن) cüqin
جوقنە، جیقن، لەڕک، لاواز، فیقن، بێهێز.

جووکاندن (کتپ) cükandin
جووکـەکردن، جووکـەجووک کـردن (جۆلەکـە..).
جووکـان، دەنـگێ لێوەهـاتن بـۆ(بەچکـەیان مەلێ بچووک)، جووکانن.
جووکن (ئان)[1] cükin
جووکـەجووک کـەر، دەم بەگلـەیی(مـرۆڤ)، بەبۆڵەوپرتە، نووزەنووزکەر.
جووکن (ئان)[2] cükin
مێزن، مێز بەخۆداکەر.
جووکە (ن) cüke
جرووکە، جریکە، جیکە، جووکەجووک، دەنگی بێچوو یان باڵداری بچووک، جیکەجیک.
جووکە بڕین (کتپ) cüke birîn
بێدەنگ کردن، خەفەکردن، دەمکوت کردن.
جووکەنە (ن) cükene
سەرەمەرگێ، گیانەڵا.
جووکی (ن) cükî
١- جادووکەر، جادووباز.
٢- فروفێلکەر، تەڵەکەباز.
جووڵان (کتن)[1] cülan
بزڤـان، بـزووتن، بـزەفتن، جمـەکردن، جمـان، جووڵـەکردن، جووڵیـان، جـەمیین، بـزوان، لبان،لـەرزیین، هـەژان، وەرزان، جـم دان، تـەکان خواردن، جنگێ دان.
جووڵان (کتن)[2] cülan
ڕاستەوەبوون، ڕاسـەوەبوون، هەسـتان، هەڵـسان، هەڵستان، تەکان دان.
جووڵاندن (کتپ)[1] cülandin
بزوانـدن، بزڤـاندن، جمانـدن، جووڵانـدن، جاپـاندن، جـوانن، جـڤاندن، جـووڵانن، لەبتانـدن، لەرزانـدن، لەشوێنی خۆی نەهێشتن، هەژانـدن، بزاوتن، تـەکان پێدان.
جووڵاندن (کتپ)[2] cülandin
پاڵ پێوەنان، تاودان، قاودان، گاڵ دان، هان دان.
جووڵانەوە (کتن)[1] cülanewe
بزووتنەوە، جووڵیانەوە، جووڵەکردن، لەرینەوە.
جووڵانەوە (کتن)[2] cülanewe
زیادبوون، زێدەبوون (نرخیکاڵا).
جووڵانەوە (کتن)[3] cülanewe
لەرینەوە، هات وچۆکردن.
جووڵاو (ئان) cülw
بزاوتوو، بزوتوو، تەکان پێدراو.

جووله (ن) ١ cüle
بزوزیی، بزێویی، بێئارامیی، ماخۆلان، نارەحەتیی.
جووله (ن) ٢ cüle
پرته، فرته، لەرزە، لەرە، تەکان.
جووله (ن) ٣ cüle
بزوە، جمە، خول، گەڕ، جم، جڤ، بزاو، جنگە، بزوە.
جووله جوول (ن) ١ cüle cül
تەکەتەک، شەکەشەک، لەرەلەر، دۆلەدۆل.
جووله جوول (ن) ٢ cülecül
جم وجۆل، جێگۆرکە.
جوولێنەر (ن) ١ cülêner
جوولێن، بزوێنەر.
جوولێنەر (ن) ٢ cülêner
پاڵ پیوەنەر، هاندەر (هەست).
جوولەکان (ن) cülekan
گەرەکی جوولەکان، مەڵبەندی جوولەکان، نیشتگەی جوولەکان.
جوولەکە (ن) cüleke
جوو، ئیسرائیلیی، جهوو، موسایی، مووسەویی، عیبرانیی، مووساپەرست، یەهودایی، یەهودیی، جووله، ئۆمەتی مووساپێغەمبەر.
جوون (کتپ) ١ cün
بەدان ووردکردن، جاویین، جاویینەوە، جویین، جووتن، دان پێدانان وهارینی خواردەمەنیی لەناو دەمدا.
جوون (ن) ٢ cün
١- دۆل، جوونیی، جۆنی، دۆل (کەشتی تیدا دەکوترێ)، ئاونگی بەردین یان دارین، قوڵکەبەرد.
٢- دەس ئاونگ، دەسکەوان.
جوون (ن) ٣ cün
دارودەستە، دەستەوکۆمەل، زەڤان، زیوە.
جوون (ن) ٤ cün
بژە، بەش، بەهرە، بیەش، پش، پشک، قسن، قلە، قەت.
جوون (نک) ٥ cün
سپی واش، سپیی مەیلەوشین.
جوونەوە (کتپ) cünewe
چرچ کردن، لۆچ کردن، گرنج کردن.
جوونەوە (ئاخاوتن) (کتپ، کتب) ١ cünewe(axawtin)
بیر لێ کردنەوە، تێ فکریین، تێرامان.

جوونەوە (ئاخاوتن) (کتپ،کتب) ٢ cünewe(axawtin)
یاریی بەووتەکردن، منجەمنج کردن پێش ئاخاوتن، پاتەکردنەوە.
جوونەوە (کتپ) ٣ cünewe
دووبارە جاویین، دیسانەوەجوون، جوتنەوە.
چە (ن) ce
١- لە، لەدۆخێکدا. ٢- ل، ژ.
چەب (ن،س) ceb
شانەی ئەبشەک.
چەپ دان (کتپ) cebdan
بەخشیین، لێبوردن، چاولێپۆشیین.
چەبرا (ئان) cebra
لای دەستی چەپەوە، کەوتۆتەلای دەستی چەپەوە.

چەبلە (ئان) ١ ceble
ئەستوور، زل، مەزن.
چەبە (ئاک) ٢ cebe
بەلەسە، یاخیی، سل، قوشقی، سەرێزێو.
چەبەبوون (کتن) cebebün
بەلەسەبوون، بەرەلابوون، لەرێی راست لادان، یاخیی بوون.
چەبەر (ئان) ١ ceber
بوێرراو، رەهاکراو.
چەبەر (ئان) ٢ ceber
دەربوێرراو.
چەبەر (ن) ٣ ceber
تەرەف، لا، بەر.
چەبەرە (ن) cebere
سەرما، سەرماوسۆڵە، ساردوسۆڵ، جەوەرە، سەرمای زۆرسەخت.
چەبەرە نواندن (کتن) cebere nwandin
سەرماوسۆڵە دەرکەوتن یان دەست پێ کردن، سەرەتای هاتنی سەرمای توند دەست پێ کردن.
چەبەکردن (کتپ) ١ cebekirdin
چاوپۆشیی لێکردن، چاو لێ پۆشیین.
چەبەکردن (کتپ) ٢ cebekirdin
ئاوارەکردن، بەلەسەکردن.
چەجال (ن) cecal
١- دەجال، ججال، جرجال.
چەحری (ن،کی) cehrî(ki)
زەهر، ژار، ژەهر.

جەحێل (ئان) cehêl
ب (جەهێل).

جەخ (ن) cex
بـــووەیی، تێروتەســـــەلیی، خـــۆش گـــوزەرانیی، کاسەپڕیی.

جەخار (ن) cexar
بـار، ئـاراو، ئـالاو، ئامـە خـواریی، پـەرۆش، پـەژارە، چەرمەسـەری، خـەم، خەفـەت، زووخـاو، ناڕەحـەتی، جخار، کەسەر، کوڵ، مەینەت.

جەخار چەشتن (کتپ،کتن) cexarçeştin
تالاویەقورگـداچوون، زووخـاو خـواردن، تووشـی ناهـەمواریی بـوون، خـەم (بەدەسـت کەسـیکەوە) خواردن.

جەخت (ن) cext ١
کۆشش، هەوڵ، کۆششت، کۆشە.

جەخت (ئاک) cext ٢
بەپەلە، بەخێرایی.

جەخت (ن) cext ٣
پەلە، خێرایی، لەز.

جەخت (ئان) cext ٤
نوێ، تازە داهاتوو.

جەخت کردن (کتن) cext kirdin
کۆشـــش کـــردن، هـــەوڵ دان، خۆمانـــدووکردن، تەقەلادان.

جەخت هێنان (کتن،کتپ،ند) cexthênan
١- جەخت هاوردن، دڵنیاکردن.
٢- باش هێنان، بۆ هاتن.

جەختی (ن) cextî
چابوکیی، چالاکیی، گورج وگۆڵیی.

جەختی (ن) cextî
فەڕ، فەڕوبیت، هات.

جەخ کردن (ند) cex kirdin
خۆش گوزەران بوون، کاسەپڕبوون، ژیان بەخۆشـیی وپڕکاسەیەیی بردنەسەر، هـەبوون (پـارە وپـووڵ بـۆ ژیانی ئاسوودەیی).

جەراعەت کردن(کتن) cera`aetkirdin
ئاوجزکردن، ئاودزکردن، کـیم کـردن، هـەوکردن، زۆخ کردن.

جەربەزە (ئان) cerbeze ١
لێهاتوو، بەپڕشت، بڕشتدار.

جەربەزە (ئان) cerbeze ٢
بڕیو، چەتوون.

جەربەزە (ن) cerbeze ٣
ب (چەتوون).

جەرخە (ن) cerxe
جنجاڵی، قەڵەباڵغی.

جەردە (ن) cerde
تەریـــدە، تالانکـــەر، پـــیاو ڕووتکـــەرەوە، چەتـــە، ڕێگر،گۆران، ڕێبڕ، ڕابڕ.

جەردەیی (ن) cerdî ١
چەتـــەیی، ڕێگریـــی، تالانکـــەریی، چەتەگـــەریی، چەتەکاری
، ڕاووڕووت.

جەردەیی (ئان) cerdî ٢
سوور لەسەرکاری خۆ، گوێدەر بەکار.

جەرسیی (ئان) cersî ٢
ئاشکرا، دیار، هەڵماڵراو.

جەردەیی کردن (کتن،کتپ) cerdî kirdn
خەڵک ڕووت کردنەوە، ڕێگا بەخـەڵک گرتن،ڕێگریی کردن، کاروان ڕووت کردنەوە.

جەرگ (ن) cerg ١
جگەر.

جەرگ (ن) cerg ٢
ڕۆڵە، نەوە، جگەر.

جەرگاووس (ئان) cergawüs
١- بێزار، تەنگەتاو، ماندوو، وەڕس.
٢- دڵ پڕ لەخەم، مەینەتبار.

جەرگاووس بوون (کتن) cergawüsbn
١- بێزاربـــوون، تەنگـــەتاوبوون، جـــەرگ ئاوســـان، خەفـەت خـواردن، وەڕس بـوون. ٢- جـەرگ ئـاووس بوون، خەفەت بەدەست کەسێکەوە خواردن.

جەرگ بڕین (کتپ) cergbirîn ١
تاوان بەرامبەر کەسێ کردن، تاوان لێ کردن، کەسـو کاری کەسێ کوشتن.

جەرگ بڕین (کتپ) cergbirîn ١
سزادان، زیان پێ گەیاندن.

جەرگ بڕین (کتپ) cergbirîn ٢
جەرگ چووزاندنەوە، داخێکی زۆرپـێدان، خـەمێکی گەورە بردنەدڵی کەسێ، داخ پێ دان.

جەرگ بۆسووتان (کتن) cergbosütan
بەزەیی پێداهاتنەوە، جەرگ پێ سووتان، گـریۆ تـێ بەربوون.

جەرگ چووزاندنەوە (کتپ) cerg çüzandinewe
داخ پێدان، ژان بردنە دڵی کەسێکەوە.

جەرگ سووتان (کتن) cergsûtan
جگەر سووتان، منداڵ لێ مردن، زگ سووتان.
جەرگ سووتاو (ئان) cergsûtaw
جگەرسووتاو، منداڵ لێ مردوو، زگ سووتاو.
جەرگ سۆز (ئان) cergsoz
پڕ لەهەستی دڵسۆزیی، دڵسۆز.
جەرگ قایم (ئان) cergqayîm
١- ئازا، بەجەرگ. ٢- بەپشوو، پشوودار.
جەرگە (ن) cerge [1]
جەنگە، ناوەڕاست، ناوەند، دوڕ.
جەرگە (ئان) cerge [2]
جوان، جوانکیلە، نەشمیل، نەشمیلە.
جەرگە (ن) cerge [3]
یانە.
جەرگە (ن) cerge [4]
ئەوپەڕ، گەرمە، هەڕەت، جەنگە.
جەرگە (ن) cerge [5]
جەلە، کۆمەلە.
جەرەتاو (ن) ceretaw
چلکاو.
جەریفک (ن) cerîfik
گەسک، گزگ، جارو، گسک، گیزگ.
جەڕ (ن) cer
ب (برغو).
جەڕان (کتن) ceran
پێوەگیربوون، جەڕیین، تێ گیران بەتوندیی.
جەڕاندن (کتپ) cerandin [1]
بەستن، پێچ دان، توندکردن، جەڕانن، جەڕدان، سفتە وکردن، شەتەک دان.
جەڕاندن (کتپ) cerandin [2]
پێچاندن.
جەڕدان (کتپ) cerdan [1]
بادان، پێچ دان، جەڕانن، جەڕاندن، سفتەوکردن.
جەڕدان (کتپ) cerdan [2]
بەرەو پێشەوە بردن، خێراڵێ خوڕیین.
جەڕکێشان (کتن) cerkêşan
دەمەدەمێ کردن، شەڕەدەم کردن، شەڕە دەنووکە کردن.
جەڕمەجووڕی (ن،کل) cermecurî(kl)
جەڕکێشی، دەمەدەمێ، شەڕەدەم، شەڕەدەنووکە.
جەڕە (ن) cere [1]
شەربە، جێر، کوزە، گۆزە، گۆزەلە.

جەڕە (ن) cere [2]
باقە، چەپک، دەسک.
جەڕەبابە (ن) cerebabe
شەتەک.
جەڕەبابەدان (کتپ) cerebabedan
بەستن، توند کردن، جەڕاندن، جەڕیین، شەتەک دان (بە پەت...)، توندپێچان، شەداندن.
جەڕەبابەدراو (ئان) cerebabediraw
شەتەک دراو.
جەڕهاوردن (کتپ) cerhawirdin
تووڕەکردن، شێواندن.
جەڕەباندن (کتپ،کی) cerebandin(ki)
جەڕپاندن، تاقیی کردنەوە، ئەزموون کردن.
جەزا (ن) ceza [1]
سزا.
جەزا (ن) ceza [2]
خەرامانە، پاداشت.
جەزرەبە (ن) cezrebe [1]
ئازار، ئێش، جەزرەوە، ئەزیەت، عەزیەت، عەزێت.
جەزرەبە (ن) cezrebe [2]
تەڵەکە، داو.
جەزرەبە (ن) cezrebe [3]
بلۆف.
جەزرەبە پێ گەیاندن (کتپ)
cezrebe pê geyandin
ئازارپێ گەیاندن، ئێش پێگەیاندن، پێوەدان، جەزرەبەدان، جەزرەبە پێدان، چزەلێ هەڵسان، زریکەلێ، شلەکوتی مەرگ کردن، لێ دان، ئازاردان، جەزرەوەدان.
جەزرەبەدار (ئان) cezrebedar
ترسناک، جەزرەوەدار، سامناک.
جەزرەبەدان (کتپ) cezrebedan
ب (جەزرەبە پێ گەیاندن).
جەژن (ن) cejin [1]
جەژنە، جێژن، جێژنە، گێژن، گێژنە، جەشن.
جەژن (ن) cejin [2]
١- خۆشیی، شادیی.
٢- ڕۆژی بەتاڵیی وخۆشیی.
جەژنان (ن) cejinan
ڕۆژانی جەژن.
جەژنانە (ن) cejinane
بەرات (لەجەژندا)، خەڵات بۆ کەسێ(لەجەژندا)،

خەلات بەهۆی
هـاتنی جێژنـەوە، جێژنانـە، خـەلات وبەخـشیش لەجێژندا.

جەژنە پیرۆزەکردن (کتپ) cejine piroze kirdin
پـیرۆزبی کـردن (لەیـەکتر لەجەژنـدا)، جێژنـە پیرۆزەکردن، پیرۆزبایی کردن (لەجەژندا).

جەژنە پیرۆزی (نک) cejinepîrozî
جەژنەپیرۆزە، کاری پیرۆزبایی لەیەکتر کردن بەهۆی هاتنی جێژن، جێژنەپیرۆزە، جێژنەپیرۆزی.

جەستە (ن) 1 ceste
ئەندام، ئەننام، تەن، جەسە، قالک، لەش.

جەستە (ن) 2 ceste
بابەت، دەستە، ڕێزە.

جەستە (ن) 3 ceste
جۆر، چەشن، دەستە.

جەستە جەستە (ئاک) ceste csete
جۆراو جۆر، جۆر جۆرە.

جەسوور (ئان) 1 cesür
ئازا.

جەسوور (ئان) 2 cesür
بازەلە، بێباک، بێپەروا، پڕڕوو، گوساخ.

جەغز (ن) cexiz
١- دیخ، دێر، نوسراو. ٢- جغز، جوغز.

جەغەتە (ن) cexete
خوێنی مەییو.

جەفا (ن) 1 cefa
تەقەلا، هەوڵ.

جەفا (ن) 2 cefa
ئازار، ئێش، نارەحەتیی.

جەفابوون (کتن) cefabün
ئازار چەشتن، نارەحەت بوون.

جەفات (ن) cefat
بارەگا، جێی کۆبوونەوە، جێی دانیشتنی خەڵک.

جەفات (ن) cefat
کۆڕ، کۆمەڵە.

جەفاکێش (ن) cefakêš
تەقەلادەر، ڕەنجدەر، هەوڵدەر.

جەفاکێش (ئان) cefakêš
بەئارام، بەسەبر، خۆگر (بەرامبەرجورتم).

جەفاکێشان (کتن) cefakêšan
تەقەلادان، هەوڵ دان، ڕەنج دان، خۆماندووکردن.

جەفنەگ (ن) 1 cefneg
هـەڵیت، هـەڵیت وپـەڵیت، جرنیاوفـڕنیا، ئاخـاوتنی بێسەر وبەر.

جەفنەگ (ن) 2 cefneg
درکە، گووشە.

جەفەن (ن) cefen
سەرگوزەشتە.

جەفەنگ (ن.لو) 1 cefeng(lu)
زۆربلییی، هەڵەوەڕیی.

جەفەنگ (ن.لو) 2 cefeng(lu)
هەرزەگۆیی، گاڵتە، گاڵتەوگەپ.

جەقن (ئان) ceqin
قوڕن، لیقن.

جەک (ن) cek
جەکێ، هەڵین، ئـامرازی ئۆتۆمۆبیـل یـان شـتی دیکـە پێ بەرزکردنەوە.

جەلا (ن) cela
پەرداخ، لووسیی.

جەلادان (کتپ) celadan
پەرداخ دان، پەرداخ کردن، لووس کردن.

جەلالە (ئان) celale
چەپەڵ خۆر.

جەلاب (ن) celab
بنە.

جەلاو (ن) celaw
جەلـــدەژەن، جەڵدەلێـــدەر، ئەســـەقچیی، جەڵدەوەشێن، لەملدەر.

جەلدە (ن) celde
جلد، قامچیی، جەڵد.

جەلخە (ئان) celxe
ناتەواو، ناپوخت، هەڵە(ئیش یان کردار)، نیمەکارە.

جەلەب (ن) 1 celeb
بـڕ، پـارچەمەڕ، تـارم، تـاقم، جەلـە، جەڵـە، جلـەو، جەلەو، جوول، ڕان، ڕانەمەڕ، جەلەب، کۆمەڵە ئاژەڵ.

جەلەب (ن) 2 celeb
تەرز، جۆر، چەشن.

جەلەب (ن) 3 celeb
تاقم، دەستە، دەسە.

جەلەب (ئان) 4 celeb
دەغەڵ، بەدنەژاد، خوێنخوار، ناجسن، نارەسەن.

جەلەب (ن) 5 celeb
ئـەو مەڕومالاتـەی دەبـرێ بـۆ قەسـابخانە یـان بـۆ

فرۆشتن، جەڵەو.

جەڵەبچی (ن) celebçî

جەڵبکر،بازرگانی مەڕوبزن و ڕەشەوڵاخ.

جەڵەبی (ئان) ١ celebî

بازاڕیی، جەڵەویی، هەڕەمە(کاڵا).

جەڵەبی {مرۆڤ} (ئان) ٢ celebî

بێسەروپێ، خوێڕیی، گەمژە، نزم، کەم نرخ، نەهێژا.

جەڵە کردن (ند) cele kirdin

١- ڕیزکردن، تێکخستن.

٢- (هەموو شتێ) ئامادەکردن.

جەم (ن) ١ cem

ژەم، هەل، بەش.

جەم (ن) ٢ cem

پـاڵ، تەنـشت، تەنیـشت، ڕۆخ، ڕەخ، قـەد، قـەراغ، کەنار، لێوار.

جەم (ن،لو) ٣ cem(lu)

جەڵە، کۆ، گرد، گردواریی، گلێر، گلێر.

جەم (پ،کی) ٤ cem(ki)

کن، لا، نزیک لە، نک.

جەم (ن،کی) ٥ cem(ki)

لەکن، لەلا.

جەم (ن) ٦ cem

تابار، لنگەبار.

جەمام (ن،ئان،پز) ١ cemam

١- بەئازارهاتوو، بەئێش، بەگیرهاتوو (ئەندامێکی لەش). ٢- شڕ، سست (ئان).

جەمام (ئان) ٢ cemam

ئاسـوودە، نەبەسـراو، نەبەسـیاگ، دانەبەسـتراو، داڕسیاگ.

جەمام بوون (کتن) cemam

ئێشان، هاتنەئازار، هاتنەئێش، وەئێش هاتن، وەئازار هاتن.

جەمامی (ن) cemamî

١- ئازار، ئێش.

٢- ماندوویەتی، کەشەنگی، هیلاکی.

جەماوەر (ن) cemawer

١- کۆمەڵە، کۆمەڵگای مرۆڤان.

٢- پرایی خەڵک، قەڵەبالغی.

جەم بەستن (کتپ) cembestin

جەم بەسانن، قەڵەبالغیی کردن، کۆبوونەوە، کۆنگرە بەسـتن، جـەم بـوون، خڕبوونـەوە، کۆمـەڵ بـوون، کۆمەڵ بەستن.

جەمجتین (کتن) cemcitîn

شلەقان (شلەمەنیی)، جەمستیین، لێک دان (شتی تراو)، جەمقان.

جەمسەر (ن) cemser

ئەمسەروئەوسەری شتێ، سەری دوو شت کەبگەنەوە یەک.

جەمک (ن) ١ cemik

ژەم، ژەمک، جەم.

جەمک (ئان) ٢ cemik

دووانە، دووبراڵە، جووتە.

جەم کردن (کتپ) cemkirdin

جەڵەکردن، جەمەوکردن، خڕکردنەوە، خڕەوکردن، کۆکردنەوە، کۆوەکردن، گردکردنەوە، گردەوەکردن.

جەمەوبوون (کتن) cemew bûn

گردەوبوون، گلێرەوبوون، خڕبوونەوە، خڕەوبوون، کۆبوونەوە، کۆوەبوون.

جەمیداندن (کتپ،کی) cemîdandin(ki)

١- بەسـتاندن، تەزانـدن، تـەزی کـردن، کـردن بەسەهۆڵ، کردنەسەهۆڵ. ٢- ساردکردن.

جەمین (ن،کی) ١ cemîn(ki)

تەزوو، چۆقە، مووچرک.

جەمین (ن) ٢ cemîn

پێشانی، توێڵ، ناوتوێڵ، ناوچەوان، هەنیە، ئەنی.

جەمیین (کتن) cemîn

ب (جووڵان).

جەنتک (ن) centik

جانتـک، جـەواڵی پـچووک، جەنـدک، خـورجینیی بچکۆلە، جانتای چکۆلە.

جەنتیانە (ن،ڕو) centiyane

گورشلوو، جەرمقانیی، (دەرمانی مارانگاز).

جەنجاڵ (ن) ١ cencal

ئاپۆرە، قەڵەبالغیی، چێوکوتیی.

جەنجاڵ (ن) ٢ cencal

سەرقاڵیی، چەقەوگوڕە، زەنازەنا، هەراوهوریا.

جەنجاڵ (ئان) ٣ cencal

چێوکوت، قەڵەبالغ، چڕ، پڕ.

جەنجاڵ بوون (کتن) ١ cencalbûn

پڕبوون، چڕبوون، چێوکوت بوون، سیخناخ بوون، قەڵەبالغ بوون.

جەنجاڵ بوون (کتن) ٢ cencalbûn

کۆبوونەوە (خەڵک بەزۆریی وناڕێکیی).

جەنجاڵ بوون (کتن) cencalbûn[٢]
زۆریەئیش بوون، سەرقاڵ بوون، نەپەرژان.

جەنجەڕ (ن) cencer[١]
چەرخی ئاو هەڵێنجان، جەرجەرە، چەرخی ئاوپێ هەلگواستن (لەبیر..)، چەرخ ودۆلابی ئاو هەلکێشان.

جەنجەڕ (ن) cencer[٢]
ئامرازی خەرمان پێکوتان، چوو، ئامرازی گێرە کردنی دەغڵ ودان، جەرجەڕ، ئامرازی کلۆش وردکردن، ئامرازی لەدار دروستکراو بۆ گێرەکردنی خەرمان.

جەندەخەون (ن) cendewewn
زیندەخەو، بیرەخەو

جەندەرە (ن) cendere
سافکەرە، ئامرازی ساف کردن (چۆغەو کووتاڵی چنراو).

جەندەرەکردن (کتپ) cendere kirdin
دەق کردن، دەقاق لێدان، کەتیرە لەقوماش دان.

جەندەک (ن) cendek
تەرم، کەلاک، لاشە، لاک.

جەنقیین (کتن،کی) cenqîn
راپەڕیین.

جەنگ (ن) ceng
ئاشووب، ئاژاوە، پشێویی، داو، داوا، شەڕ، شەڕە، پۆبان، نەبەرد، نەوەرد، کێشە، هەراوکێشە (نێوان میللەتان).

جەنگا (ن) cenga
جنگ گاه، ئاوەردگا، کەرنەک، گەرنەک، نەردگا، نەوەردگا.

جەنگاوەر (ن) cengawer[١]
١- ئازا، بزەن، بژەن، جەنگیی، جەنگران، شمشێر کرۆژ، شەڕکەر، لێدەر، بە شەڕەڤان. ٢- چەکداری بەشدار لەشەڕدا.

جەنگاوەر (ئان) cengawer[٢]
جەنگساز، جەنگخواز، شەڕخواز، شەڕانیی، واز لەشەڕ، شەڕواز.

جەنگ بەرپاکردن (کتپ) ceng berpakirdin
شەڕنانەوە، شەڕ بەرپاکردن،شەڕ هەڵگیرساندن.

جەنگ نامە (ن) ceng name
بەیان نامەی شەڕ.

جەنگ وگوریز (ن) ceng wgurêz
بگرە وبەردە.

جەنگە (ن) cenge
جەرگە، هەرەت.

جەنگەڵ (ن) cengel
ب (بێشە).

جەنگەلی (ئان) cengelî
١- توورە، جەنگەری، شەڕانی، کەللەیی.
٢- کەمزان، گێل.

جەنگەنە (ئان) cengene
خراپکار، خوێریی، ناپاک، ناپوخت.

جەنگیر (ن) cengîr
جنگیر، جنگر، دیوگر.

جەنگی (ن) cengî
ب (جەنگاوەر).

جەنگیین (کتن) cengîn
شەڕکردن، شەڕوشۆڕ بەرپاکردن.

جەنە (ن) cene
گە، مان.

جەنەب (ن) ceneb
ڕواڵەت، شێوە.

جەنەکردن (کتن) cene kirdin
مان گرتن (ولاخ..)، گەگرتن، پێچەقاندن ونەڕۆیشتن (مرۆڤ).

جەنیقاندن (کتپ،کی) cenîqandin(ki)
١- تێخوڕیین، جەنیقین، راپەڕاندن، ڕاچڵەکاندن، ڕەتاندن، هاژدان.
٢- نێچیرماندوو کردن و لەغاروەستاندنی.

جەو (ن) cew
برنگ.

جەواڵ (ن) cewal
تێر، جانی خانی، فەردە، جەواڵ موتابی، چەوال، جەوال، خورج، گوێنی (لە موو دروست کراو)، جوال، جەوالە، کیسەی دەغلی گەورەی یەک لایی.

جەوان (ن) cewan[١]
ئاگاداریکەری مەرەزە، مەرەزەوان.

جەوان (ن) cewan[٢]
گۆخل.

جەواهیر (ن) cewahêr
دانە، گەوهەر، جەوهەر، بەردی بەنرخ.

جەواهیرین (ئان) cewahêrîn
جەواهیر بەند، دانەنیشان، گەوهەرنیشان. گەوهەربەند، بەگەوهەر ڕازێنراوەوە.

جەوتک (ن) cewtik
١- هەگبەی چەرمین، هەمانەبزرینە (بۆدانەویلە)، میزە(بۆ رۆن ودۆشاو)، جەوەنگە، کونگە، جەود، کوندە، جەودک، جەوەندە (بۆ ئاو). ٢- جانتای لەچەرم دروستکراو، خورجینی چەرمین.

جەور (ن) cewir [١]
جەفا، زووخاو.

جەور (ن) cewir [٢]
زۆر، ستەم، بێ دادی، جەورد، زۆرەملی، دەس دریژی، زۆرداری، کەلەگایی.

جەورکردن (کتن،کتپ) cewir kirdin
زۆرکردن، ستەم کردن، ستەمگەری کردن، بێ دادی کردن، زۆرەملێ کردن، دەس دریژی کردن، زۆردایی کردن، کەلەگایی کردن.

جەورکەر (ئان) cewirker
بێبەزەیی، جەورگر، خوێن خوار، زۆردار، ستەمگەر، ستەمکار.

جەورکێشان (کتن) cewirkêşan
تەقەلادان، هەوڵ دان.

جەوسەق (ن) cewseq
جادە، رێ، رێگا، رێگە، رێدەو، شەقام، شەقامەرێ، رێگەی گشتی، شوێنێ کەزۆرهاتوچۆی پێد بکرێ، کاروانەرێ.

جەوسەق (ن) cewseq
کۆشک.

جەوشن (ن،کی) cewşin(ki) [١]
سەرچاوە، سەروچاوە، کانی.

جەوشەن (ن،س) cewşen [٢]
زرێ، چاکەتی زرێ.

جەوەرە (ن) cewere
تەوەرە، سەختیی، نارەحەتیی.

جەوەندە (ن) cewende
جەوەنگە، دیمک، دیمکە، کوندەی پچووک، مەتارەی چەرمین، توورەکەی چەرمین بۆ ئاو تیدامینان، جەوەنە.

جەوهەر (ن) cewher [١]
رەنگ.

جەوهەر (ن) cewher [٢]
پیزە.

جەوهەر (ن) cewher [٣]
جورپوزە، زرنگی، لیهاتوویی.

جەوهەر (ن) cewher [٤]
ئاو یان رەقیی (پۆلا)، خاڵ ومیلی تیخی باش.

جەوهەردار (ئان) cewherdar [١]
ئاودراو(پۆلا)، ئاودار، دەبان، دەوان، بەخاڵ و میل (تیغ).

جەوهەردار (ئان) cewherdar [٢]
بەجەوهەر، پرپایەخ.

جەوهەردار (کتپ) cewherdan [٣]
ئاودان، ئاودانەوە.

جەوی (ن) cewî
جەووک، هەنگوژە، جەوک، کەتیرەی گەوەنگ، کەتیرەی هەندێ درەخت، جاوی، جیوە، شیلەی هەندێ دارو گەوەنگ.

جەهر (ن،کل) cehir(kl)
رق، رک، قین، کین، توورەیی، سڵیی.

جەهرهاوردن (کتپ) cehirhawirdin(kl)
تووڕەکردن، رق هەڵساندن، قین هەڵساندن.

جەهەننەم (ن) cehennem [١]
ئاتوون، ئەتوون، ئارتوون، جەحەندەم، دۆزەخ، جەهەندەم، دۆزەق، دۆژە، گەهەننەم، جەهەننم.

جەهەننەم (ن) cehennem [٢]
کوورەی حەمام.

جەهیل (ئان) cehêl
بزەڵە، جاهیل، جیل، جحیل، دەستە، گەنج، لاو، هەرزە، جاهاڵ، نۆجوان، جەحێل، تازەپێگەیشتوو.

جەیهون (ن) ceyhün
زۆرخۆر(مرۆڤ).

جەیران (ن،ئا) ceyran
ئاسک.

جەینک (نک) ceynik
١- زوڵف، قژی لاجانگ.
٢- جینک، لاجانگ، هەردوو ئالیی سەری مرۆڤ.

جێ (ن) cê [١]
جێگا، جێگە، جا، جیە، دەر، شوێن، جاگە، جی، جاگە، دان.

جێ (ن) cê [٢]
١- پێخەف، نوێن، جێگەوبان، شوێن وجێگە.
٢- شوێنێ نوستن، جێخەو، جێگەی نوستن، شوێنی هەلاژیان، جێ رازان.

جێ (ن) cê [٣]
پلە، جا، جێگە.

جیٚ بۆ کردنەوە (کتپ)[1] cê bo kirdinewe
بوارەدان، ماوەپیٚدان،مۆڵەت پیٚدان، هیٚشتن.
جیٚ بۆ کردنەوە (کتپ)[2] cê bo kirdinewe
١- شوێن بۆ کردنەوە.
٢- تیٚ چەسپاندن، تیٚ خونجاندن.
جیٚ بوونەوە (کتن) cê bünewe
بنج داکوتان، جیٚگەبۆ بوون، دامەزران، شوێن بۆ بوون، لەجیٚگەداحەوانەوە.
جیٚ بە جیٚ (ئاک)[1] cê be cê
جیٚگەبەجیٚگە، دەست وبرد، ڕووبەڕوو، کوتوپڕ، جاوەرجا، جاوەجا، هەرئێستە، دەس بەجیٚ، هەر لەجیٚ.
جیٚ بە جیٚ (ئان)[2] cê be cê
تەواو، ڕێک، مەیسەر.
جیٚ بە جیٚ بوون (کتن)[1] cêbecêbün
پێک هاتن، چەسپان، دامەزران، دروست بوون، ڕاپەڕیین، سازان، گونجان، حاوانەوە.
جیٚ بە جیٚ بوون (کتن)[2] cêbecêbün
بەجیٚ هاتن، بەدی هاتن، وەدیهاتن.
جیٚ بە جیٚ کردن (کتپ)[1] cêbecê kirdin
ئەنجام دان، بەئەنجام گەیاندن، بەجیٚگەهاوردن، پێک هێنان، جیٚ کرن، ڕاپەڕاندن، تەواوکردن، ئەداکردن، بەجیٚ کردن، ئەداکردن، بەجیٚکردن، بەجیٚگەیاندن، بەجیٚ هێنان، جیٚهێنان، بردنەسەر، بڕینەوە، دوایی پیٚهێنان، دوایی هاوردن، کردن، گەیاندنە ئەنجام، هەڵسووڕاندن.
جیٚ بە جیٚ کردن (کتپ)[2] cêbecêkirdin
جووڵاندن، گواستنەوە، گوێزاندنەوە، گوێزانەوە، جاوەجاکردن.
جیٚبە جیٚ کردن (کتپ)[3] cêbecêkirdin
بنج بەست کردن، دامەزراندن، ڕێک وپێک کردن، سازکردن.
جیٚ بە جیٚ کەر (ن) cêbecêker
بکار، بکر، بکەر، بەجیٚهێنەر، پێکهێنەر، ڕابوونەر، کارا، کردە،
کردەر، هەڵسەر، هەڵسووڕێنەر.
جیٚ پیٚ (ن) cêpê
باستان، پیٚ شوێن، تەماڵ، سۆراخ ، سۆراخگە، شوێن پیٚ، شوێنەوار، شوێن دەوس (نێچیر)، شۆپ.
جیٚ پیٚ دۆزینەوە (کتپ) cêpê dozînewe
شوێن پیٚ (زانیین، دیتنەوە).

جیٚ پیٚ لەق بوون (ن) cêpê leqbün
جیٚ پیٚ لیٚژبوون، ژێر (کەسیٚ) هەڵۆل بوون، شوێن پیٚ لیٚژبوون،
کەوکورتی هێنان (لەپایەومایەدا).
جیٚ پیٚ لەق کردن (ئد)[1] cêpê leqkirdin
جیٚ پیٚ لیٚژکردن، دەرپەڕاندن، ژێر(کەسیٚ) هەڵۆل کردن، شوێن پیٚ لیٚژکردن، بن هەڵۆل کردن، تەنگ پیٚ هەڵچنیین، جیٚ پیٚ شلۆق کردن، ئاوکردنە ژێرکەسیٚ.
جیٚ پیٚ لیٚژکردن (ئد)[2] cêpê lêjkirdin
ب (جیٚ پیٚ لەق کردن).
جیٚ پیٚ لیٚژکردن (ئد) cêpê lêjkirdin
ژیان لیٚ تاڵ کردن،
جاڕس کردن، وەڕس کردن.
جیٚ پیٚ هەڵگرتن (کتپ) cêpê helgirtin
شوێن پیٚ هەڵگرتن، شوێنەوار هەڵگرتن، تەماڵ هەڵگرتن، پیٚ وشوێن هەڵگرتن.
جیٚ پیٚ هێلان (ئد) cêpê hêlan
دەرکردن، ڕاکردن، لابردن، وەلانان.
جیٚ جیٚ (ئان)[1] cêcê
ب (پارچە پارچە).
جیٚ جیٚ (ن.ئان)[2] cêcê
ب (بڕ بڕ).
جیٚ خۆش کردن (کتپ) cêxoškirdin
جیٚگە خۆش کردن، هیٚشتنەوە لەشوێنێک بەخاترە جەمیی.
جیٚ داخستن (کتپ) cêcaxistin
جیٚ ڕاخستن، شوێنی نوستن ئامادەکردن، ڕەختی خەودانان، نوێن داخستن، جاوەنە.
جیٚدار (ئان)[1] cêdar
١- دیار (پلە)، بەپلەوپایە. ٢- بەڕیٚ وجیٚ.
جیٚدار (ئان)[2] cêdar
نوێنەر.
جیٚدەست (ن) cêdest
ئالقە، دەسک، قولف.
جیٚر (ن) cêr
کیش، هێز، ووزە.
جیٚ ڕاو (ن) cêraw
ڕاوگان، ڕاوگە، شوێن ڕاو، شوێنەڕاو، ڕافگە.
جیٚز (ن) cêz
شارا، کۆمەڵ (دانەوێڵە)، خەرمانی سووورکراو.
کۆمەڵ دەخڵ.

جێ ژوان (ن) cêjwan
لانەی دلداریی، ژوانگە، پەیمانگا.
جێژن (ن) cêjin
ب (جەژن).
جێ فڕۆکە (ن) cêfiroke
گەراجی فڕۆکە.
جێ فڕین (ن) cêfrîn
جێ نیشتنەوەی فڕۆکە (لەفڕۆکەخانەدا).
جێ کردن (کتپ) cêkirdin [1]
بوارەدان، پشوویێدان، جێگاکردن، جێگاکردنەوە، مۆڵەت دان، دەرفەت پێدان، ووچان دان، ڕێگاپێدان، ماوەپێدان.
جێ کردن (کتپ) cêkirdin
چاڵ کردن، قوولکە دروست کردن.
جێ کردنەوە (کتپ) cêkirdinewe [2]
دامەزراندن، شوێن بۆ دۆزینەوە، شوێن پێ دان، جێگەکردنەوە.
جێگا (ن) cêga [1]
ب (جێ).
جێگا (ن) cêga [2]
بوارە، پشوو، دەرفەت، ماوە، مۆڵەت، ووچان.
جێگا (ن) cêga [3]
هەوار، هەوارگە، وار.
جێگاپێ دان (کتپ) cêgapêdan
جێگابەرەڵاکردن، ڕێگەدان، شوێن کردن.
جێگر (ن) cêgir [1]
بنەگر، جێ نشین، دوومان، شوێنگر، میراتگر، وەرت.
جێگر (ئان) cêgir [2]
١- بنەگر، دوومان، شوێن گر. ٢- نوێنەر.
جێ گرتن (کتن،کتپ) cêgirtin [1]
چەسپان، چەسپاندن، دامەزران،
دامەزراندن (لەشوێنێکدا بۆ مەبەستی بەرگری یان هێرش بردن).
جێ گرتن (کتپ) cêgirtin [2]
خستنەوە شوێن.
جێ گرتن (کتپ) cêgirtin [3]
شوێن شتێ یان کەسێ گرتنەوە.
جێگرتنەوە (کتپ) cêgirtinewe
بەجێی کەسێ شادبوون، چوونەجێی کەسێ، جێی کەسێ پڕکردنەوە.
جێگۆڕکە (ن) cêgorke
جێ گۆڕکێ، جێگاگۆڕکێ، جێگەگۆڕکێ، شوێن گۆڕکە.
جێ گۆڕکێ کردن (کتپ) cêgorkê kirdin
ئاڵ وگۆڕکردن (جێگەی شت)، شوێن گۆڕکەکردن.
جێ گۆڕین (کتپ) cêgorîn
شوێن گۆڕین.
جێگە (ن) cêge [1]
ب (جێ).
جێگە (ن) cêge [2]
جێ، ڕەختی خەو، شوێن نوستن.
جێگە (ئاک) cêge [3]
باتیی، بریی، بەجێگەی، جێی، لەباتیی، لەبریی.
جێگە (ن) cêge [4]
ئەندازە، پایە، پلە، ڕادە، ڕێ وشوێن، جا.
جێگە باز (ن) cêge baz
بازگە، جێگای باز.
جێگە برین (ن) cêge brîn
جێ برین، جێگەی زەخم، زەخمگا.
جێگە بۆ خۆش کردن (ئد) cêge bo xoš kirdin
جێ بۆخۆش بوون، شوێن بۆ خۆش بوون، دڵ ئاسوودە بوون.
جێگە بە جێگە (ئاک) cêgebecêge
شوێن بەشوێن، دوا بەدوا.
جێگە داغ (ن،پز) cêge dax
داخگە (لەسەر پێست).
جێگە دار (ن) cêgedar
ب (جێ نشین).
جێ گەرم کردن (ئد) cê germ kirdin
شوێن خۆش کردن
جێگە شەتڵ (ن) cêge šetil
باخلە، تۆمەدانە، دووکان
جێگە شەم (ن) cêge šem
شەمگا، شەمگە، مۆمدان.
جێگە مان (کتن) cêgeman
بەجێمان، جێمان، دواکەوتن، دواوەمان، مانەوە، کەوتنەدواوە.
جێگە وڕێگە (ن) cêge wrêge
بنتار، جێ وشوێن، ڕێ وشوێن، سەروشوێن.
جێگە هاوردن (کتپ) cêge hawirdin
بەجێ هێنان، تێپەڕاندن، جێ هێنان.
جێگە هێشتن (کتپ) cêge hêštin
بەجێ هێشتن، جێ هێلان، لێ کشانەوە.

جێگەی (ن) cêgeî
جێی.
جێگەی بڕوا{کەسێ} (ن) cêgeî birwa
جێی باوەڕ.
جێگیر (ئان) cêgîr
جێگرتوو، چەسپاو، راوەستاو.
جێگیربوو (ئان) cêgîrbü
پێ بەجێ، چەسپاو، دامەزراو.
جێگیربوون (کتن) cêgîrbün
چەسپان، دامەزران، نیشتەجێبوون.
جێگیرکردن (کتپ) cêgîrkirdin
چەسپاندن، دامەزراندن، راگیرکردن.
جێ مان (کتن) cê man
بەجێمان، دواکەوتن، مانەوە، ماینان، لەدواوەمانەوە.
جێماو (ئان) cêmaw ١
١- بەجێماو، جێگەماکە، جێگەماو، جێماکە، جا ئاستە، جامەنە.
٢- دواکەوتوو، دواکەوتە، لەدواوەماو.
جێماو (ئان) cêmaw ٢
کەلەپوور(نەریت، رۆشنبیریی یان داب ودەستووری دەستاو دەست کەوتوو لەپێشینانەوە).
جێماو (ئان) cêmaw ٣
میراتیی، بۆماوە(پارەو پووڵ..).
جێمک (نک) cêmik
ب (جمک).
جێ نزرگە (ن) cê nizirge
شوێنی پیرۆز، جێ مشایەخ.
جێ نشین (ن) cênišîn ١
جادار، جێگر، جێگەدار، دوومان.
جێ نشین (ن) cênihîn ٢
١- جێگەنشین، میراتگر. ٢- بنەچە، نەوە، منداڵ.
جێ نیشان دان (کتپ) cênîšan dan
جێ پیشان دان.
جێنیک (ن) cênîk
لاجانگ، هەردووناڵی لی سەری مرۆڤ، زوڵف.
جێ ورێ (ن) cê w rê
ب (جێگە ورێگە).
جێ هەڵگرتن (کتپ) cê helgirtin
جێ پێچانەوە.
جێ هێشتن (کتپ) cê hêštin
١- بەجێ هێشتن، بەجێ هێلان، جێگە هێشتن، جێ هێلان. ٢- لێ رەت بوون.
جێ هێشتن (کتپ) cê hêštin
تەخرکردن، لێ گەڕان، لێکشانەوە، نەکردن، وازلێ هێنان، هەڵبواردن، تەرخ کردن، دەس لێ هەڵگرتن.
جێ هێلان (کتپ) cê hêlan
جێ هێشتن.
جێی (ن) cêy
باتیی، تەنخوا، جێگەی.
جێی ئەوی گرتەوە (ند) cêy ewî girtewe
١- جێی کەسێ گرتنەوە
٢- جێیکەسێ خۆگرتنەوە لەئیش وکاردا.
جێی ئومێد بۆنەمان (ند) cêy umêd bo neman
جێی ئومێد بران.
جێ ئومێدبوون (کتن) cê umêd bün
جێی هیوا بوون.
جێی باوەڕ (ن) cêybawer ١
باوەڕ پێکراو، بەقادار، باوەڕیی، جێگەی بڕوا، جێی بڕوا، جێی باوەڕ، جێی متمانە، جێگەی باوەڕ، سەر ڕاست، شوێن باوەڕ.
جێی باوەڕ (ن) cêybawer ٢
بڕوا، بەقا، باوەڕ.
جێی باوەڕبوون (ند) cêybawerbün
جێی متمانەبوون، سەر ڕاست بوون.
جێی باوەڕنەبوون (کتن) cêybawernebün
ئامان بۆ نەبوون، جێی گومان بوون، جێی بڕوانەبوون، ناپاک بوون.
جێی پێ نەبوون (ند) cêypê nebün
قەڵەباڵغیکی بێ شوماربوون، تێک چرژان.
جێی خۆ خۆش کردن (ند) cêyxo xoškirdinn
١- جێی خۆ گەرم کردن، جێی خۆ دامەزراندن، خۆ بنچ بەست کردن. ٢- زمان لووسیی کردن.
جێی سەبری سووتاوە (ند) cêy sebrî sütawe
ئارام لەبەر بران، خۆ پێ ڕاگیر نەکردن.
جێی گومان (ئان) cêy guman
بەشک،گوماندار.
جێی گومان بوون (کتن) cêy guman bün
ب (جێی باوەڕ نەبوون).
جیا (ئان) ciya ١
ب (جیاواز).
جیا (ئان) ciya ٢
پێک نەچوو، وێک نەچوو.

جیا (ئان) ٢ ciya
تەنها، جوێ.
جیابوونەوە (کتن) ١ ciya bünewe
بڕیوون، تاربوون، جدابوونـەوە، جودابوونـەوە، جـوێ بوونەوە، جیاوەبوون، جوێبوون، جێ بوون، دابـڕان، یەکتر بەجێهێشتن.
جیابوونەوە (کتن) ٢ ciyabünewe
بـڕان، پـچڕان، پـەرت بـوون، جوایەزبوونـەوە، لێـک دوورکەوتنەوە، لێک هەڵبڕان.
جیات (ن) ciyat
جهێ، جێ، شون، شوێن.
جیاتی (ن) ciyatî
بریی، جیات.
جیاجیا (ئاک) ciya ciya
تاکەتاکە، دانەدانە، یەک لەدوای یەک، جگاجگا.
جیاجیا (ئاک) ciyaciya
بچڕبچڕ، بڕبڕ، برەبرە، پچڕپچڕ، تیکەتیکە، یەکیـەک، بەش بەش.
جیاخواز (ن) ciyaxwaz
پەناگر، تەریک، قوژبنگر، لاگر.
جیاخوازی (ن) ciyaxwazî
پەناگری، تەریکی، لاگری.
جیاز (ن) ciyaz
کفنی مردوو.
جیازی (ن) ciyzî
بـاوانیی، پـیتک، جیـاز، جیهـز، خـەلاتیی، دەسـت وجیایی، ناوتیلان، کەل وپەل یان ئـەو شتومەکانەی بووک بۆ ماڵی زاوای دەبا.
جیاکار (ئان) ciya kar
جودا، جیاواز، تایبەتیی، وەک هیترنا.
جیاکراوە (ئان) ciya kirawe
بەئەولاوەخراو، جوێ کراوە.
جیاکردنەوە (کتپ) ١ ciya kirdinewe
بـڕدان، جوداکردنـەوە، دابـڕان، دوورخـستنەوە، هەڵاواردن.
جیاکردنەوە (کتپ) ٢ ciya kirdinewe
بڕیان، بڕیین، پارچەکردن، پچڕان، پچڕاندن، پچڕیان، پـچڕیین، پـچەڕاندن، پـشاندن، ژێ کـرن، قەتانـدن، قەرتلانـدن، کـوت کـردن، لـەت کـردن، لێـک جیاکردنەوە، لێک جداکرن.
جیاکردنەوە (کتپ) ٣ ciyakirdinewe
بەئەولاخستن، تاکـەوەکردن، جدواکردن، جـوداکرن، جهـێ کـرن، جیـاوەکردن، جیـاوەوکردن، جـوێ کردنەوە، خستنە ئەولاوە، دەربواردن، هەڵاواردن.
جیاکردنەوە (کتپ) ٤ ciyakirdinewe
لێ دەرهێنان، هەڵبژاردن.
جیاکەرەوە (ن) ciyakerewe
بەشکەر، جوێ کەرەوە.
جیاواز (ئان) ciyaz
جیا، جودا، جوێ، جدا.
جیاوازی (ن) ciyazî
جیایی، جودایی، جوییی.
جیاوازیی کردن (کتپ) ciyazî kirdin
جیایی کردن، جودایی کردن (لەبیروباوەڕ دا).
جیاوەبوون (کتن) ciyawe bün
تاکـــەوەبوون، جودابـــوون، جـــوێ بوونـــەوە. جیابوونەوە(لەکەسێ).
جیایی (ن) ciyayî
جیاوازیی، جودایی.
جیرە (نک) ١ cîre
ڕاتوو، ڕۆژانە، بەش، مووچە.
جیرە (ن) ٢ cîre
بەرات، جەمەکە.
جیرەخۆر (ن) cîrexor
مووچەخۆر، جیرەهەر.
جیر (ئان) ١ cîr̲
سەر ڕەق، سەرسەخت، کەللەڕەق، مانگر.
جیر (ن) ٢ cîr̲
کێش، هێز، ووزە.
جیر (ئان) ٣ cîr̲
٢کاڵ، کرچ، نەکوڵاو (گۆشت..).
جیر (ئان) ٤ cîr̲
پیسکە، گر، گیر.
جیر (ئان) ٥ cîr̲
چیر، خۆگر، نەپس.
جیراندن (کتپ) cîr̲andin
جیرەکردن، جیران.
جیربوونەوە (کتن) ١ cîr̲bünewe
ڕیچ بوونەوە، ناڕازیبوون.
جیربوونەوە (کتن) cîr̲bünewe
بەکیش بوون، بەهێزبوون.
جیرە (ن) ٢ cîr̲e
جیرەجیر، جیرەهوور.

جیزه (ن) cîze
گیزه (گولله).
جیقاندن (کتپ) cîqandin
جیقانن، جیقه‌کردن.
جیق ده‌رهنان (کتپ)[١] cîq derhênan
خستنه جیق وفیق، هاوار لێ هه‌ڵساندن.
جیق ده‌رهینان (کتپ)[٢] cîq derhênan
١- پلیشاندنه‌وه، پان کردنه‌وه، جیق وفیق ده‌رهینان، هه‌ناو ده‌رهینان یان پلیشاندنه‌وه.
٢- هاوار لێ هه‌ڵساندن.
جیقن (ئان) cîqin
لاواز، بێهێز، له‌ڕ، له‌جه‌ر، که‌له‌لا.
جیقنه (ن) cîqine
ڕیقنه، پیسایی باڵنده، چوغلی، چیرت، ده‌رق.
جیقه (ن) cîqe
جیق جیق، جیکه، زیقه، جووقه، هه‌ست وخوست، ده‌نگێ وبزاوی لاواز، جیکه.
جیک (ن) cîk
پاژنه (پێ، پێلاو).
جیکاندن (کتن) cîkandin
جیکه‌کردن، جیکانن، جوکه‌کردن، جووکه‌جووکه کردن.
جیکه (ن) cîke
جرووکه، جریکه، جریکه‌جریکه، جیکه‌جیکه.
جیکه برین (کتپ) cîke birîn
بێ ده‌نگ کردن، خه‌فه‌کردن، ده‌نگ لێ بڕین.
جیکه‌نه (ئان) cîkene
بێ ئۆقره، نه‌سره‌وت، بێئارام، ماخۆلانگرتوو.
جینچک (ن) cînçik
پارچه، تیلماسک، گوت.

جیندی (ئان) cîndî
باش، چاک.
جینگل (ن) cîngil
ئه‌مدیونه‌ودیو، جووڵه‌جووڵ، گنگل (به‌ناره‌حه‌تی)، بزووتنه‌وه‌یه‌کی که‌م به‌ناره‌حه‌تی.
جینگن (ئان) cîngin
شه‌ڕانی.
جیوه (ن) cîwe
ئابه‌ک، زیوه، جه‌و.
جیهان (ن)[١] cîhan
جه‌هان، دنیا، گیتی.
جیهان (ن)[٢] cîhan
ڕۆژگار، ڕۆژان.
جیه‌ڕ (ن،کل) ciyer(kl)
جیره‌جیر، ده‌مه‌ده‌مێ، شه‌ڕه‌ده‌مێ، شه‌ڕه‌ده‌نووک.
جیه‌ڕکێش (ئان،کل) ciyerkêh(kl)
به‌رزه بڵیس، ده‌مه‌وه‌ر، جیره‌جیرکه‌ر (مرۆڤ).
جیه‌ڕکێشان (کتن،کل) ciyerkêhan(kl)
ده‌مه‌وه‌ریی کردن، شه‌ڕه‌ده‌م کردن.
جیه‌ڕهاوردن (ند،کل) ciyer hawirdin(kl)
هه‌ست بریندار کردن.
جیه‌ڵ (ئان،کل) ciyel(kl)
که‌لله‌ڕه‌ق، مانگر، چه‌مووش، چه‌مۆش.
جیه‌ڵ کردن (کتپ،کل)[١] ciyelkirdin(kl)
به‌له‌سه‌بوون، چه‌مووشیی کردن، مان گرتن.
جیه‌ڵ کردن (کتن،کل)[٢] ciyelkirdin(kl)
که‌لله‌ڕه‌قی پیشان دان، که‌لله ڕه‌قی کردن.

- چ -

-ç-

چ، چ (ن) ç
شەشەم پیتە لەوئەلف وبێیەی ئێستا زمانی کوردی پێ دەنوسرێت.

چا (ن،رو) ça ١
چایی، گەلا چا، تۆچا، تووچا، دەرمان چا.

چا (ن) ça ٢
چەم (بەئاو یان بێ ئاو).

چا (ن،رو) ça ٣
تیرەچا، چالاو، چاوانە.

چا (ن،لو) ça(lu) ٤
١- چال (زەویی). ٢- بیر.

چا (ئاک) ça ٥
(لە)ئەوێ، (لە)ئەویندەرێ، لەوێ، (لە)ویندەرێ.

چابوک (ئان) çabük
پەیت، چاپک، چالاک، چوست، خۆشرەو، خۆشرەوت، خیرا، سفک، گورج، چابک، لەش سووک، بەپێ.

چابوک سوار (ن) çabükswar
سوارچاک، شۆڕەسوار.

چابوکی (ن) çabükî
ئازایی، جەختی، چالاکی، خیرایی.

چابوون (کتن) çabün
ب (چاک بوون).

چاپ (ن) çap ١
ماشینی شت پێنووسین.

چاپ (نک) çap ٢
چاپەمەنی.

چاپ (ن) çap ٣
قورسایی، کێش.

چاپ (ن) çap ٤
ئەیارە، پێمانە، پێوانە، عەیارە، کێلە.

چاپ (ن) çap ٥
ستەمپا، مۆر، نیشانە.

چاپ (ن) çap ٦
چاخان، درۆ، دەلەسە، دەرەو، فیشال، فڕ، فڕکا، قەوانە، ناڕاستیی، هەڵیت، هەڵبەستە، چاخان وپاخان، شات ناڕاستیی، هەڵیت، هەڵبەستە، چاخان وپاخان، شات

چاپ (ن) çap ٧
ئاماژە، باسمە، شەقل، شەقلە.

چاپالێو (ن) çapaḻêw
چا پیالوون، پاڵوونی چای، کەوگیری بچکۆلەی چا پالاوتن.

چاپباز (ن) çapbaz
١- تەشقەڵەباز، تەڵەکەباز، چاپکەر، چاتۆڵباز، چا چۆڵباز، فریوباز، فێڵباز.
٢- بەفروفیشاڵ، درۆزن، بافیشکەر، چاپچایی.

چاپخانە (ن) çapxane
باسمەخانە، شەقلخانە، شوێنی نوسراو لەچاپدان، ئەو شوێنەی کتێب و بڵاوکراوەی لێ چاپ دەکەن.

چاپدەر (ن) çapder
چاپکەر، چاپ لێدەر، چاپ نووس،ئامێری چاپ.

چاپ کردن (کتپ) çap kirdin ١
چاپ دان، چاپ لێدان، شت بەچاپ نووسین، لە چاپ خستن، لەچاپ دان، کتێب بەماشێن نوسینەوە، نوسراو لەچاپ دان.

چاپ کردن (کتپ) çap kirdin ٢
بڵاوکردنەوە، لەچاپ دەرهێنان.

چاپ کردن (کتپ) çap kirdin ٣
بافیش کردن، درۆکردن.

چاپلووس (ن) çaplüs
پێ رامووس، زمان لووس، ماستاو ساردکەرەوە، مەراییکەر.

چاپلووسی (ن) çaplüsî
پێڕامووسی، ڕواڵەت، زمان لووسی، مەرایی.

چاپلووسی کردن (کتپ) çaplüsîkirdin
پێڕامووسیی کردن، ڕواڵەت کردن، زمان لووسیی کردن، مەرایی کردن.

چاپ لێ دان (کتن) çaplêdan
درۆکردن، درۆودەلەسە هەڵبەستن، دەلەسە ڕێکخستن، قەوانەلێدان، شان وشوت کردن.

چاپ وچووپ (ن) çap wçüp ١
١- چاپ وگووپ، ئاخونەک.
٢- شان وشوت، لاف وگەزاف.

چاپ وچووپ (ن) çapwçüp. ٢
چاخان وپاخان، درۆودەلەسە، هاشەوهووشە.

چاپ وچووپ کردن (کتپ) ١ çapwçüpkirdin
چاپ وگووپ کردن، ناخونەکە ئیدان، شتی ئەم وئەو بردن بێ پرسی خاوەنەکەی.

چاپ وچووپ کردن (کتن) ٢ çapwçüp kirdin
چاخان وپاخان کردن، درۆو دەلەسەکردن، هاشەو هووشەکردن، شات وشوت کردن، لاف وگەزاف لێ دان.

چاپەز (ن) çapez
١- چادان، چادانک، چایدان، چایدانک، قۆری، چاپەز. ٢- سەماوەر.

چاپەمەنی (ن) çapemenî
چاپ، رۆژنامەگەریی، شتی چاپکراوی وێژەیی، بەلاڤۆک، لەچاپ دەرچوو.

چات کردن (کتپ) çatkirdin
تیک بەردان، چاک کردن (نێر لەمێی ئاژەڵ)، بەراندن، لێ پەراندن، نێر هاویشتنە سەرمێ.

چاتکێش (ن) çatkêş
پەتکێش (ئاسنێکی باریکە پارچە پەڕۆی پێوەدەکرێ و لەناو لولەی تفەنگەوە رادەکێشرێ بۆ پاک کردنەوەی)، ئامرازی تفەنگ پاک کردنەوە کەشریتی لێ دەئالێنن.

چاتمە (ن) ١ çatime
پاسەوان، قەرەووڵ، کیشکچیی.

چاتمە (ن،کل) ٢ çatime(kl)
تاق، کەوانە (خانوو).

چاتۆڵ (ن،کل) ١ çatol(kl)
چاتۆلە، کۆڵەکەی دەوار.

چاتۆڵ (ن) ٢ çatol
خێوەتی تەنکی هاوینە، چاتۆلە.

چاتۆڵ (ن) ٣ çatol
دامۆڵ، داوەڵ.

چاخ (ئان،کل) ١ çax(kl)
پرومر، خەپان، قەڵەو، گۆشتن.

چاخ (ئان) ٢ çax
دروست، دورس، ساز، لەبار، بەکەیف.

چاخ (ن) ٣ çax
ئان، تاف، چاخک، دەم، دەور، دەوران، دەورە، رۆژگار، سات، کات، گاف، گاو، گاه.

چاخ (ئان) ٤ çax
ساز، تەیار کراو.

چاخ (نک) ٥ çax
ب (چەک).

چاخ (ن) ٦ çax
قەباڵە، قەواڵە(موڵکە).

چاخ (ن) ٧ çax
شوورە.

چاخان (ئان) çaxan
درۆزن، بەشات وشوت.

چاخانە (ن) çaxane
چاپخانە، قاوەخانە.

چاخ بوون (کتن) çax bün
پرومربوون، قەڵەوبوون، گۆشت گرتن (ئاژەڵ).

چاخ کردن (کتپ) ١ çax kirdin
چاخەوکردن، دابەستن، قەڵەوکردن(ئاژەڵ) بۆ سەربڕین.

چاخ کردن (کتپ) ٢ çaxkirdin
ئامادەکردن، سازکردن.

چاخمە (ن) çaxime
ئەڵقەی ئاسن (دەخرێتە ناوکونی قایشەوە بۆ ئەوەی هەڵ نەقلیشێ).

چاخ وچڵ (ئان) çaxw çil
پرومر، خەپان، خان ومان، گۆشتن، گردەڵی قەڵەو (ئافرەت).

چاخی (ن) çaxî
پرومریی، خەپانیی، قەڵەویی، گۆشتنیی، نەرم ونیانیی.

چادان (ن) çadan
ب (چاپەز).

چادر (ن) çadir
تاوڵ، خێوەت، کۆن، رەشماڵ، خێمە، خەیمە.

چادرگا (ن) ١ çadirga
خێوەتگا، شوێن چادر، هووبە، هۆبە، خێمەگا.

چادرگا (ن) ٢ çadirga
بارەگا.

چادری بەلەم (ن) çadirî belem
بایەوان، چارۆکەی بەلەم.

چار (ن) çar
ب (چارە).

چارپایە (ن) çarpaye
چارپا، چەرپایە، تەرەویلە، تەختی لەسەر نوستن.

چارتا (ئان) çarta
چارتاقدا، چوارتا، چوارتاو، چوارجەرد، چوارەفت چوارلۆ.

چارتاق (ن) çartaq
چوارتاق.

چارچۆڤە (ن) çarçove
ب (چوارچێوە).

چارچیق (ن) çarçîq
زەویی پڕ لەقوڕ، زەویینی زۆنگ.

چارداخ (ن) çardax ١
ئەیوان، پێش هەیوان، دۆڵی هەیوان.

چارداخ (ن) çardax ٢
ب (چەرداخ).

چارداخ (ن) çardax
ئەو جێگایەی توتنی لێ هەڵدەخرێ تاوشک بێ.

چاردار (ن) çardar
دارەتەرم، دارەمەیت.

چارشێو (ن) çaršêw ١
چارشێو، چارشەب، چارشەو، ڕووپۆش، سەرپۆش.

چارشێو (ن) çaršêw ٢
چەرچەف، سەرچێ، چارشێ، چارشەو.

چارشێو (ن) çarhêwü peçe ٣
عەبای ژنانە.

چارک (نک) çarik
برنگ، برینگ.

چارکردن (کتپ) çarkirdin
١- تیمارکردن، چارەسەرکردن، دەرمان کردن.
٢- پینەکردن، چاک کردنەوە، ڕاست کردنەوە، ڕێک کردن، ڕێک کردنەوە.

چارگۆشە (ن.نا) çargoše
ب (چوارگۆشە).

چارلەپا (ن) çarlepa
چوار لەپا، گاگۆلکە.

چارم ناچارە (شر) çarimnaçare
هیچ چارێکی دیکەم نییە، هیچ ڕێگەیەکی ترم نییە.

چارۆکە (ن) çaroke ١
بادەوا، بایەوا (بەلەم).

چارۆکە (ن) çaroke ٢
بوخچە، جلدان.

چارۆکە (ن) çaroke ٣
چارەکە، شاڵ، شاڵەکە، کولوانە، چارۆک، چارەگە، دەسماڵی سەرشان.

چارۆکە (ن) çaroke ٤
پرزانگ، پزدان، پزو، مندال دان (ئاژەل).

چارۆکەدار(بەلەم) (ن) çarokedar(belem)
بەلەمی چارۆکەدار،بایەواندار.

چاروە(ن.نم) çarwe
چەقەنە (کەلەپەنجە دەکرێ).

چارە (ن) çare ١
ئادگار، چیرە، دەموچاو، ڕەزا، ڕەنگ ورووخسار، سەروشکل، بیچم.

چارە (ن) çare ٢
بەخت، بەش، بەهرە، تالع، تاڵە، چارەنووس، هات.

چارە (ن) çare ٣
تیمار، چارەسەر، چارەسەریی، دەرمان، دەرمانگەریی.

چارە (ن) çare ٤
دەرفەت، دەرەتان، ڕێ، ڕێی دەرەتان.

چارە پێ کران (کتن) çare pê kiran
توانیین، دەرەقەت هاتن، کاریین.

چارەچەقیلە (ن.ڕو) çareçeqîle
چارانچەقیلە، چاڵەچەقیلە، گانکلۆک، گوڵاڵە، گوڵاڵە سوورە، چارەچەقیلە، خاشخاشک، ڕەبەنۆک.

چارەدۆزینەوە (کتپ) çaredozînewe
چارە دیتنەوە،چارەکردن.

چارەڕەش (ئان) çarereh
بارکەوتوو، بەدبەخت، بیوڵەت، پەک کەوتە، کولـۆل، نەگبەت، کلۆل، هەژار.

چارەڕەش بوون (کتن) çare rehbün
بارکەوتن، بەدبەخت بوون، بیوڵەت بوون، کولـۆل بوون، نەگبەت بوون.

چارەڕەشی (ن) çarerehî
بەدبەختی، بیوڵەتی، کولۆلی، نامەمواری، نەگبەتی.

چارەساز (ن) çaresaz
ب (چارەکەر).

چارەسەر (ن) çareser
چارە، فریا، ڕێی ڕزگاریی.

چارەسەرکردن (کتپ) çareserkirdin
چارەبۆ دۆزینەوە، فریاکەوتن.

چارەسەرکەر (ئان) çareserker
چارەکەر، دامرکێنەر، هێوەر.

چارەک (ن) çarek
چارێک، چارێک، چاریی، چواریەک، لەچواریەش بەشێک، چارەگ، بەشێک لەچواریەش.

چارەکردن (کتپ) çarekirdin
تیمارکردن، چارکردن، دەرمان کردن.

چارەکردن (کتپ)[1] çarekirdin
چارەدیتنەوە، دەرەتان دۆزینەوە.

چارەکردن (کتپ)[2] çarekirdin
ڕزگارکردن، سەرفرازکردن.

چارەکردن (کتپ)[3] çarekirdin
ڕاپەڕاندن (ئیش)، کار بردنە سەر.

چارەکە (ن) çareke
ب (چارۆکە).

چارەکەر (ن) çareker
تیمارکەر، چارەساز، چاکە وەکەر، چاکەوەکەر.

چارەگران (ئان) çaregiran
ب (ئیسکە قورس).

چارەنووس (ن) çarenûs
بەخت، بەخت وناوچەوان، سەر نڤیشت، بەخت وهات.

چاری (ن) çarî
چار، خماری.

چازوو (ن) çazû
فیلباز، گەڕساز، گزیکار.

چاژ (ن) çaj
ب (تام).

چاش (ئان) çaš
١- پەشـۆکاو، حەپەسـاو، پەشـیواو، سەرسـام، واق وڕماو. ٢- شاش، سەرگەردان.

چاشاندن (کتپ،کل)[1] çašandin
چاشانن، ڕاهێنان، فێرکردن.

چاشاندن (کتپ)[2] çašandin
ب (تام کردن).

چاش بوون (کتن،کل)[1] çašbûn(kl)
ڕاهاتن، فێربوون.

چاش بوون (کتن)[2] çahbûn
١- ئەبلـەق بـوون، پەشـۆکان، حەپەسـان، سەرسـام بوون، سەرسووڕمان، واق وڕمان.
٢- سەرلێ شێوان، بەهەڵەچوون.

چاشنی (ن،لو)[1] çahnî(lu)
تـام، تـام ولـەزەت، چەشـنیی، لـەزەت، مـەزە، چـاژ، چێژ، چێژە.

چاشنی (ن،لو)[2] çahnî(lu)
ترشیی، تورشیی، چەشنیی.

چاشنی (ن،م)[3] çahnî
تورەقە، چەشنی.

چاڤ (ن،کی) çav(ki)
ب (چاو).

چاک (ئان)[1] çak
ب (باش / ١).

چاک (ئان)[2] çak
ب (باش / ٥).

چاک (ن)[3] çak
دامێن، داوێن، داینە(جل وبەرگ).

چاک (ن)[4] çak
ئەشکەفت، ئەشکەوت، شکافەت.

چاک (ئان)[5] çak.·
ئامادە، دروست، دەبار.

چاکانە (ن) çakane
چاکەیەتیی، چاکێتیی، چاکیی.

چاک بوون (کتن)[1] çakbûn
باش بـوون، چـابوون، چێبـوون، خـاس بـوون، وەش بوون.

چاک بوونەوە (کتن)[2] çakbûnewe
بـاش بوونــەوە، چابوونــەوە، چێوەبــوون، خـاس بوونەوە، هەستانەوەسەرپێ(نەخۆش)، لەنەخۆشـیی هەستانەوە.

چاک بە لادا کردن (کتپ) çak belada kirdin
داوێن هەڵکردن(جل).

چاک بین (ئان) çakbîn
خۆش بین، خۆشنوود، دڵ ڕوون، هزرباش.

چاک کردن (کتپ)[1] çak kirdin
باش کـردن، چـاکردن، چێکـرن، خـاس کـردن، ڕێـک وپێک کردن.

چاک کردن (کتپ)[2] çak kirdin
پەڕاندن، تێکە بەردان، چات کـردن، لێ چـاک کـردن، نێـرەی ئـاژەڵ خـستنەسەر مێچکەکـەی، مـاین یـان ماکەر لەئەسپ یان نێرەکەر کێشان.

چاک کردنەوە (کتپ) çak kirdinewe
باش کردنەوە(شتی خراپ سەر لەنوێ)، پـینەکردن، سازکردنەوە، چاکرنەوە.

چاکڵ (ن) çakil
ئێچکە، چاکۆڵ، چاکڵە، چەڵـەم، چەڵەمـە (پـارچەدار یـان ئاسنێکی دوو شاخەیە گوریـسی لەسـەر تونـد دەکرێ)، داری ئاڵقەی سەر گوریس، مێچک، ئاڵقـەی سەر گوریسی باربەند.

چاکڵە (ن) çakile
چـاتۆڵ، چـاکڵ، خانۆچکـە، قـۆخ، قۆختـە. خـانوی بچووکی ناو باخ وبێستان.

چاکە وچۆنی (لێ ئکردن (کتپ)
çakw çonî(lê) kirdin
لەکەسێ پرسینەوە، هەواڵ پرسیین، حاڵ و حەواڵ پرسیین، چاکە وخۆشیی لێ کردن.

چاکە (ن) çake ١
باشـیی، پـاداش، پـیاوەتیی، ڕەنـدیی، قنجـی، کردەوەی باش، کردەوەی پیاوانە.

چاکە (ن) çake ٢
ب (جوامێریی).

چاکە! (شر) çake! ٣
باشە !، دەمێنێ !، لەجێی خۆیدایە.

چاکە ئیستیخارەی ئاوێ (پن)
çake îstîxarey nawê
کاری چاکە پرس و ڕای ئـاوێ. پـرس وڕای زۆر، سـەر لەمرۆڤ دەشێوێنێ.

چاکە بکەو بیدە بەدەم ئاوەوە (پن)
çake bikew bîde be dem awewe
چاکە بکەو لەڕۆژانی داهاتوودا هەر دیتەوە ڕێگات.

چاکە بە چاکە (ن) çakebe çake
پاداش، پاداشت.

چاکە بە چاکە کردن(کتپ) çake be çake kirdin
پـاداش دانـەوە، چاکەدانەوە،چاکـەکردن بەرامبـەر کەسێ، چاکەکردن لەگەڵ کەسێ بەرامبەر چاکەکەی، چاکە لەگەڵ کردن.

چاکەت (ن) çaket
کورتەک، کۆت.

چاکەدانەوە (کتپ) çakedanewe
باشـی لەگەڵـدا کـردن، پـاداش دانـەوە، پـیاوەتیی لەگەڵ کەسیکدا کردن، قنجی کرن، کـردەوەی بـاش نواندن.

چاکەکردن (کتن،کتپ) çake kirdin
باشیی کردن، بەکردەوەی باش هەستان.

چاکەل (ن) çakel
چاکەل، قلیش (ئەملاوئەولای داوێنی جل)، شاقەل، لاداوێن.

چاکـە لەچاکـە ئـاووسـە ، یـان چاکـە لەچاکـە دەبێتـەوە (پن)
çake le çake awüse yan çake le çake debêtewe
چاکـە بەچاکەوەیـە، کەچاکـەت کـرد، چـاکیی ڕوو دەکاتـە مـاڵت. هـەرەوەز بەرامبـەر هـەرەوەز کـاتی درەو.

چاکە لەدەس هاتن(کتن،کتپ) çake ledes hatin
جوامێری کردن، خێرخـوایی کـردن، دەس ودڵ بـاش بوون، سوود بەخش بوون.

چاکی (ن) çakî
چاکیتی.

چاکیتی (ن) çakêtî
١- باشیی، باشێتیی، پـیاگەتیی، پـیاوەتیی، چاکـە، چـاکیی، مرۆڤـایەتیی، مەردایـەتیی، مـەردیی، پیاوچاکیی. ٢- پەسندیی.

چاگە (ئاک) çage
چاتە، لەوێ، لەوێندەرێ، ئەوێ، وێدەرێ.

چال (ن) çal
ب (جەوال).

چالاڤ (ن،کی) çalav(ki)
سەر شۆرکە.

چالاک (ئان) çalak ١
ئـازا، بەدەسـت وێـرد، پـەیتوکە، چاپـک، چـست، چوست، چەلەنگ، گورج، وریا، لـەش سـووک، دەوان، چەسپان.

چالاک (ئان) çalak ٢
بەکار، کارامە، لێهاتوو، دەست هەل.

چالاکی (ن) çalakî ١
ب (چابووکیی).

چالاکی (ن) çalakî ٢
١- ب (ئازایی / ١). ٢- ب (ئازایەتیی).

چالەکە (ن،نا) çaleke
نزی، چوالوو، چالکێ، کورەبەشە، چوارلو.

چاڵ (ن) ça<u>l</u> ١
جێگـای نـەویی، چـالایی، نزمـایی، نزمیـی (شـوێن)، داتەپـیویی، داکفتـەگیی، نەویایـەتیی، ڕۆچـوو (شوێن)، ڕۆچوواوی زەمین.

چاڵ (ن) ça<u>l</u> ٢
زەویی هەڵکەندراو، قوولکە.

چاڵ (ن) ça<u>l</u> ٣
بەرە ڕەت، خەپک، ڕەت.

چاڵاخ (ئان) ça<u>l</u>ax ١
هاروهاج، هەرزە.

چاڵاخ (ئان) ça<u>l</u>ax ٢
ب (چەمووش).

چاڵاخی (ن) ça<u>l</u>axî
ب (چەپۆکان).

چالاخی کردن (کتپ) çalaxî kirdin
سمکۆڵ کردن(ولاخ).
چالاو (ن) ١ çalaw
بیر، دەفیی، قۆلیت، چاوانە.
چالاو (ن) ٢ çalaw
ئەستیرک، ئەستیرکە، ئەستێل، ساریچ، گۆل، گۆلاو، هەسیل، چالاف.
چالاو (ن) ٣ çalaw
چاوانە، چاوگە، سەرچاوە.
چاڵ بوون (کتن) çalbün
تەپیین، داکەفتن، داکەوتن، نەوییین.
چالپا (ن) çalpa
جیگەپا، جیگەپێ، چالەپا.
چالک (ن) çalik
دنکێ، دینکێ، دەسک وسندۆڵ.
چاڵ کردن (کتپ) çalkirdin
ئاشیف کردن، قووڵ کردن، هەڵقەناندن، هەڵقەندن، هەڵکەندن.
چاڵ هەڵکەن هەمیشە لە چاڵدایە (پن)
çal helken hemîşe le çal daye
هەر کەسێ داو بۆ مرۆڤ بنیتەوە خۆی پیوەدەبێ.
چاڵی چاو (ن) çalî çaw
کاسەی چاو.
چالی (ن) çalî
ب (چاڵ).
چامووڕ (ن) çamür
ب (تەقن).
چان (ن) ١ çan
تەواش، جینگێ، چانقۆچ، زەنگێ.
چان (ن) ٢ çan
ب (جەنجەڕ).
چان (کتن) ٣ çan
نیان، وەشان.
چاندن (کتپ) ١ çandin
تۆو بەزەوییەوە کردن، تۆو پیوەکردن، تۆوکردن، تۆو وەشاندن، چانن، نیاندن، نیانن.
چاندن (کتپ) ٢ çandin
چەقاندن، ناشتن (نەمام..)، شەتل ئێدان.
چاندن (کتپ) ٣ çandin
کشتوکاڵ خەملاندن، کشتوکاڵ کردن.
چاندنی (ن) ١ çandinî
١- کردار، کشتوکاڵ. ٢- چینراو، شیاوی چاندن.

چاندنی (ن) ٢ çandinî
ڕووانیی، ڕووەک، سەرجەمی ژیانی سەوزەوات.
چانفدا (ئان) çanfida
جان فیدا، گیان فیدا، لەخۆ بوردە (بۆ نیشتمان).
چانکۆچ (ن) çankoç
زەنگی کەنیشتە.
چانکووش (ن) çanküh
بانگدەر، جانکووش، زەنگێ لیدەری کلیسە، مجیوری کلیسای فەلان بۆ زەنگێ ڕاژاندن.
چاو (ن) ١ çaw
بینایی،چاف، چەعف، چەم، چەوە، دیدە، دیە.
چاو (ن) ٢ çaw
دیدەوان، زیرەوان، سیخوڕ، شۆفار، قاسیت.
چاو (ن) ٣ çaw
چەکمەجە(میز.. شتی ناومال).
چاوا (ئسپ) ٤ çaw!
تەماشاکە، چاوکە!، بڕوانە!، تواشاکە!.
چاو (ن) ٥ çaw
١- دیمەن، بەرچاو، پیشچاو.
٢- پشکە، خەمڵ.
چاو (ن) ٦ çaw
١- ئاگاداریی، ئاگایی. ٢- بیداریی، چاودیریی.
چاو (ن) ٧ çaw
کون، کەلەبەر، کەلێن.
چاو (ن) ٨ çaw
تووڵ، شروڵ (بیی).
چاو ئاوکردن (کتن) çaw aw kirdin
ئاو لەچاو هاتن، چاو پڕبوون لەئاو، چاو پڕ لەئاوبوون.
چاو ئەبلەق (ئان) çaw ebleq
تەپۆ، گەلحۆ، میشۆ.
چاو ئەبلەق بوون (ند) çawebleqbün
حەپەسان، واق وڕمان..
چاو ئیشان (کتن) çawêšan
تووشیی چاو ئیشەبوون، چاو داگیرسان، چاو داهتن، چاو گل کردن، چاوهاتنە ئیش، چاو ژان کردن، چاو داگرسان، چاوداگریسان.
چاو ئیشە (ن،پز) çawêše
چاویشە، چاودەرد، چەش دەرد، ژانی چاو. نەخۆشیی چاو، چاف کولی، دەردی چاو.
چاوان (ئان) ١ çawan
خۆشەویست، ژیرلۆ، لاووکە، نارین، هەڤین، هیژا.

چاوان (نک) ² çawan
هەردوو چاو.
چاوباز (ئان) çaw baz
چـاو باشـقاڵ، چاوبرکێکـەر، چاوچـڕین، نـەزەرباز، چاوحیز.
چاوبازی (ن) çaw bazî
چاو برکێ.
چاوبازی کردن (کتپ،کتن) çawbazî kirdin
بەناپاکیی تەماشای ئافرەت کردن،
چاوباشقاڵیی کردن، چاوبرکێ کـردن، چـاو چراندن، چەم چەراندن.
چاوباشقاڵ (ئان) çaw bašqal̲
ب (چاوباز).
چاوباشقاڵی کردن (کتپ،کتن)
çaw bašqal̲îkirdin
چاوبازی کردن.
چاوبرسی (ئان) çaw birsî
١- چـاف برچیـی، چـاو تێرنـەخۆر، چـاوچلیس، چاوچنۆک، چاونزیر، چنۆک، زگەڕۆ، سک دراو، گـەدە دراو، لەپن، هەڵپەهەڵپکە (بۆ خـواردن)، ورگ دراو، تێرنـەخۆر. ٢- تـەماحکار، تـەماعکار، چاونـەزێر، تەماکار، دەڤبەش، بەتەماع.
چاوبرکێ (ن) çaw bir̲kê
چاو بازی، چاوباشقاڵی، چاو برکە، چاو قرتکێ.
چاوبرکێ کردن (ند) çawbir̲kê kirdin
چاو بازیی یان چاو باشقاڵیی کردن.
چاوبرینە لای کەسێ (ند) çaw bir̲îne lay kesê
١- بەتەمای ماڵی کەسێ بـوون، تـەماع تـێ کـردن، تەماع لەماڵی کەسێ کردن،تەماع لێ کردن.
٢- لەهەل گەڕان.
چاوبز (ئان) çawbiz
چاوماسی، چاوبۆق (سەرنج)، ئەبلەق.
چاوبۆق (ئان) çawboq
چاو دەرپۆقیو، چاودەرپەڕیو، چاوزەق، چاف زەق.
چاوبەرایی نەهاتن (ند) çaw berayî nehatin
چاو بروایی نەدان، چاو بەرایی نەدان.
چاوبەرەژێر (ئان) çawberejêr
١- تەریق، تەریقەوەبوو، چاوبەرەوژێر، چاوحیز، چاو شۆڕ، خەجاڵـەت، شـەرمەزار، مـل کـەچ، چـاف شـۆڕ، فهێتکار، فەدیکار. ٢- بەربارى منەت.
چاوبەست (ن) ¹ çawbest
چاوبەند، فێل، فێل وفەرەج.

چاوبەست (ن) ² çawbest
چاوبەنـد، دەسـتبڕ، فێلبـاز، دەسـبڕ، خاپـینۆک، خەڵەتێن، چاوبەس.
چاوبەست لێ کردن (کتپ) çawbest lê kirdin
فێڵ لێ کردن، کەڵەک لێدان، هەڵ خەڵەتاندن، هـەڵ فریواندن.
چاوبەڵەک (ئان) çawbel̲ek
چاو رەش.
چاوبەند (ن) çawbend
ب (جادوو).
چاوپڕ لەئەسرین (فر) çaw pir̲le asrîn
چاو بەگریان،چاو پڕ لەفرمێسک، چاو پڕ لەگریان.
چاوپڕ لەخوێن (خ.) çawpir̲ lexwên
پیاوکوژ، خوێن ڕێژ، خوێنیین، کوژەر.
چاوپڕوش (ئان) çawpir̲üš
چاڤکز، چاوکز.
چاوپۆشی لێ کردن (کتپ) çawpošî lê kirdin
بەخشیین، چاوپۆشان، چاوپۆشـاندن، چـاو پۆشـانن، چاوپۆشیی کردن، چـاو پۆشـیین، چـاو لێ پۆشـیین، لێ بـووردن، لێ بـورییـن، لێ خـۆش بـوون، ئۆبـەخش کردن، چاف گرتن، بوردن، ویەردن.
چاوپەڕینە پشتی سەر (ند)
çaw perîne piştî ser
زۆر توورەبوون.
چاوپێدا خشاندن (کتپ) çawpêda xišandin
تەماشای شتێ کردن بەسەر پێی (...بەخێرایی، ... بەگورجیی)، چاوپیاخشاندن، تێ ڕوانیین بەخێرایی.
چاوپێدا هەڵ نەهاتن (ند)
çawpêda hel̲nehatin
حەز لەچارەی کەسێ نەکردن، زۆر ڕق لێ بوون.
چاوپێ کەوتن (کتپ) ¹ çawpêkewtin
چوونـەلای کەسـێ، سـەردانی کەسـێ کردن،میـوانیی کەسێ کردن.
چاوپێ کەوتن (کتپ) ² çawpêkewtin
بینیین، بـەدیی کـردن، تووشـیاربوون، دیـتن، دیـین، چاو پێ کەفتن، تووش هاتن.
چاوپێ کەوتن (کتپ) ³ çawpêkewtin
پێگەیشتن، تووشـی کەسـێ یـان شـتێ بـوون، چـاو بەشتێ کەوتن، چاو گەیشتنە یەک.
چاوپێ هەڵهێنان (کتپ) çawpêhel̲hênan
بـەچاوی پـیس تەماشـای کەسـێ کـردن، بـەدل پیسیەوە تەماشاکردن.

چاوپیس (نا) çawpîs

چافکەر، چافینۆزک، چاوچلە، چاوسووتک، چاوکەر، چاوونەفەس پیس، نەفەس پیس، چاو سۆتک.

چاوتاریک بوون (کتن) çaw taîkbûn

تووڕەبوون، شینگیربوون، زۆر رق هەستان.

چاوتان ڕوون! (رس) çawtanṟûn

ئاواتەخوازیی کامەرانیتانم!.

چاو ترسان (کتن)١ çawtirsan

١- تەمێ بوون.

٢- سل کردنەوە، هەڵ سلەمینەوە.

چاو ترسان (کتن)٢ çawtirsan

دەست لەکار کێشانەوە، خۆ کێشانەوە لەکار.

چاو ترسێن (ن) çaw tirsên

چاو سوورکەرەوە، سەری گەورە.

چاو ترسێن (نان) çaw tirsên

پەند وەرگرتوو، تەمێ بوو، چەش چەرە.

چاو ترسێن کردن (کتپ) çaw tirsên kirdn

ترساندن، ووره هێنانە خوار.

چاو ترووکان (کتن) çaw tirûkan

چاو بەیەکدادان، چاوتروکانن، چاو ترەکانن، پێڵو لێک دان.

چاو ترووکانێک (ف) çaw tirûkanêk

ماوەیەکی کورت، مەودایەکی زۆر کەم، ماوەیەکی یەکجار کەم.

چاو توند (نان)١ çaw tund

سوور (لەسەر کردنی شتێ).

چاو توند (نان)٢ çaw tund

ب (چاوقایم).

چاو تەنگ (نان) çawteng

بەرچاو تەنگ، ڕژد، لەچەر.

چاو تێ بڕ (نان) çaw têbiṟ

چاو زیت، چاوەچاوکەر.

چاو تێ بڕین (کتپ) çaw têbiṟîn

١- تەماشاکردن، تێڕوانیین، چاولێ نەترووکاندن (بەتاسەوە، یان بەئارەزووەوە). ٢- تەماع تێکردن، بەچاوی تەماحەوە تەماشاکردن.

چاو تێر (نان) çaw têr

دڵ فراوان، چاف تێر، بودە، بووە.

چاو تێربوون (کتن) çawtêrbûn

تەسەلاهاتن، تێرخواردن، چاوتێر خواردن، داکەوتن.

چاو تێر خواردن (کتن) çawtêr xwardin

ب (چاو تێر بوون).

چاو تێوەبوون (کتپ) çaw têwebûn

ب (چاودێریی کردن).

چاو تیژ (نان) çaw tîj

چاو بەهەنا، تیژبین، چاو ڕوون.

چاو، چاو دەرناکات (ند) çaw çaw dernakat

ئەنگوستەچاوە،

زۆرتاریکە، شەوەزەنگە.

چاو چلە (ن) çawçil̲e

بازووبەند، بازیبەند، بازیبەنگ (نوشتەی چاوەزار).

چاو چنۆک (نان)١ çawçinok

ب (چاوبرسی).

چاو چنۆک (نان)٢ çawçinok

ب (بەرچاوتەنگ).

چاو چوونە خەو (کتن) çawçûne xew

خەفتن، خەوتن، خەو لێ کەوتن، نوستن، چاوخەواڵوو بوون، تازەنووستن.

چاو چەپ وچێل (نان) çaw çepuçêl̲

چاو چەپ وراست، چاو چێل، چاو شاش، خێل، خوێل.

چاو حیزکردن (کتن)١ çawh̲îzbûn

تەریق بوونەوە، چاو داخستن (لەشەرماندا)، چاو شۆڕکردن، شەرمەزاربوون، مل کەچ بوون، سەرداخستن (لەشەرماندا)، سەرهەڵ نەهێنان لەشەرمان.

چاو حیزکردن (کتپ)٢ çawh̲îz kirdin

تەریق کردنەوە، شەرمەزارکردن، مل پێ کەچ کردن.

چاو خستن (کتپ) çawxistin

پروپاگاندە بڵاوکردنەوە، چاودان.

چاو داگرتن (کتن) çawdagirtin

بەلایەکی چاو سەرنجی کەسێ ڕاکێشان، چاو قرتاندن، چاو قرتکێ کردن، چاو قیچ کردن، هێمابەگۆشەی چاو کردن، سوچی چاو ترووکاندن.

چاو داگیرسان (کتن)١ çawdagîrsan

ب (چاو ئێشان).

چاو داگیرسان (کتن)٢ çawdagirsan

ب (تووڕە بوون).

چاو دەرپۆقیو (نان) çawderpoqîw

ب (چاو بۆق).

چاو دەرپەڕاندن (کتن) çawderpeṟandin

ب (تووڕەبوون).

چاودێر (ن) çawdêr

ئاگاداریکەر، پاراژۆ، پارێزکەر، پارێزەر، چاودێریکەر.

چاویار، سەرپەرشتیکەر، چاڤدێر، چاوەدێر.

چاودێریکەر (ن) çawdêrîker

چاودێر.

چاودێری (ن) ١ çawdêrî

ئاگاداریی، پارێزگاریی، چاوداریی، چاویاریی، دیدەوانیی، سەرپەرشتیی، نیگاداریی، چاوەدێریی.

چاودێری (ن) ٢ çawdêrî

چاوەدێری، کۆمەک، یارمەتی، چاویاری.

چاودێری کردن (کتپ) ١ çawdêrî kirdin

ئاگاداریی کردن، ئیشک لێگرتن، بەتەنگەوەبوون، پارازتن، پاراستن، پارێزگاریی کردن، چاوتێوەبوون، چاوداریی کردن، چاولێ بوون، چاویاریی کردن، زیان لێ دوورخستنەوە، سەرپەرشتیی کردن، نیگاداریی کردن، چاڤ دان، چاوەدێریی کردن، ئاگا لێ بوون.

چاودێری کردن (کتپ) ٢ çawdêrî kirdin

بەتەنگەوەبوون، خەمخۆریی کردن،دەست گرتن، لالێ کردنەوە، مشوور خواردن، یارمەتیی دان، چاوەدێریی کردن، ئاگالێ بوون

چاوڕاو (ن) çawraw

شات وشوت، درۆهەڵبەستە.

چاورمە (ن) çawurme

شاوورمە، گۆشت و دووگی برژاو، گەس.

چاوەڕوان کردن (کتپ) çawerwan kirdin

ب (چاوەڕێ کردن).

چاوڕۆشنکەرە (ئان) çaw rošinkere

دڵ ڕوونکەرە، هۆی چاو ڕوونیی، دڵخۆشکەرە.

چاوڕوون بوونەوە(کتن) çaw rünbünewe

دڵ کرانەوە، شادبوون، کەسێ یان شتێ دیتن (کەئارەزوو دەکرا).

چاوڕوونی (ن) çawrünî

پیرۆزبایی، چاوڕۆشنی مزدەی خۆشی، مزدەی خۆش.

چاوڕوونی لێ کردن (کتپ) çawrünî lê kirdin

پیرۆزبایی لێ کردن، پیرۆزیی لێ کردن، چاو ڕۆشنی لێ کردن.

چاوڕەشکەوپێشکە کردن(کتن)

çawreškewpêške kirdin

چاو دەرەوشەوەهاتن، سەرگێژبوون.

چاوزەقی (ن) çawzeqî

چاو دەرپەڕیویی، چاو دەرپەڕیگی، چاو دەرپۆقیوی، چاڤلدەری.

چاوساغی کردن (کتپ) çaw saxîkirdin

لەپێش کەسێکەوە ڕۆیشتن، ڕێ پیشان دان، دەسکێشی کردن.

چاوسپی بوون (ند) çawspîbün

گیان دەرچوون، مردن.

چاوسست (ئان) çawsist

ترسنۆک، ترسەنۆک.

چاوسوور (ئان) ١ çawsür

پرکێش، چاوقایم، چاونەترس، دلێر.

چاوسوور (ئان) ٢ çawsür

چاڤسۆر، بەهەیبەت، خەڵک ترسێن.

چاوسووربوون (کتن) ١ çawsürbün

بایی بوون، لەخۆگۆڕان.

چاوسووربوون (کتن) ٢ çawsürbün

یاخیی بوون.

چاوسوورکردنەوە (کتپ) çawsürkirdinewe

چاوسوور کردن، چاو لێ سوورکردنەوە، هەڕەشەلێ کردن، هەڕوگێف کردن.

چاوسوورکەرەوە (ن) çawsürkerewe

١- ئامۆژگاریکەر، تەمێکەر، چاو سوور کەرەوە، سەرپەرشتیکەر،سەرپەرشتیکەر، سەرگەوەر، گەورە، وریا کەرەوە. ٢- پارێزەر، جەمخۆر.

چاوسوورکەری نییە (ند) çawsürkerî nîye

بەرەڵایە، بێ جڵەوە، گەورەی نییە.

چاوسووری (ن) çawsürî

بەجەرگی، بێ باکی، ئازایەتی، چاڤ سۆری، خورتی، دلێری، گەویتی، نەترسی.

چاوشارکێ (ن) çawšarkê

چاو شارەکێ، چاو شلکانێ، قولولولو، قەلاقەلا. چاوشێرکانێ، خۆشارەوەکێن.

چاوشکەستی (ن) çawšikestî

چاو بەرەوخواری، چاوبەرەو ژێری، زەلیلی، چاو شۆڕی.

چاوشۆر (ن) çawšor

بەرداخی چاو تێداشتن.

چاوشۆڕ (ئان) ١ çawšor

ب (چاو بەرەژێر).

چاوشۆڕ (ئان) ٢ çawšor

چرووک، سووک، ناپاک.

چاوشۆڕ (ئان) ٣ çawšor

خۆ بەگوناهبار زان، گوناهبار.

چاوشۆڕکردن (کتن) çawšorkirdin
ب (چاوحیزکردن).

چاوشۆڕی (ن) çawšorî
تەریقی، خەجاڵەتی، شەرمەزاری، مل کەچی، خەجاڵەتباری.

چاوفرە (ئان) çawfire
جزمەرد، چاڤ فرە، دەست ڤەکریی.

چاوفڕین (کتن) çawfirîn
دەماری چاولێدان، چاو پەڕین (کردن)، پەلکی چاولەرزین، پێلوولەرزین.

چاوقاییم (ئان) çawqayîm ۱
ئاوەسوو، بێچاوەڕوو، بێشەرم، بەڕوو، ڕووقاییم.

چاوقاییم (ئان) çawqayîm ۲
ئازا، بەجەرگ، چاوتوند، چاونەترس، دلێر، مەرد.

چاوقاییمانە (ئاک) çawqayîmane
ئازایانە، دلێرانە، مەردانە.

چاوقاییم بوون (کتن) çawqayîm bûn ۱
نەترسان.

چاوقاییم بوون (کتن) çawqayîm bûn ۲
نقوزان، فیلبازبوون.

چاوقاییمی (ن) çawqayîmî
ئازایی، بەجەرگی، چاونەترسی، دلێری، مەردی.

چاوقووچاندن (کتپ) çawqûçandin
چاوبەیەکانیان، چاوبەیەکدانان، چاونووقاندن، چاولێک نان، چاولەسەریەک دانان، پەلک داخستن، چاوقووچانن، چاو قووچاندن.

چاوقووڵ (ئان) çawqûl
چاو چاڵ.

چاوقوولکە (ن.پز) çawqûlke
ڕشانەوە، قڕان، تاعوون، چاوەقوولە.

چاوکراوە (ئان) çawkirawe
۱- تێگەیشتوو، چاڤ ڤەکری، خاوەن تاقی کردنەوە، لەدنیازان، دنیادیدە، وریا، هۆشیار.
۲- زیرەک.

چاوکردن (کتپ) çaw kirdin
بەدیی کردن، بینیین، دیتن، وەبەرچاوهاتن، بەچاودیتن.

چاوکردنەوە (کتپ.کتن) çaw kirdinewe ۱
بەڵەدبوون، چاوهەڵاتن، شارەزابوون.

چاوکردنەوە (کتن) çawkirdinewe ۲
لەخەو هەستان.

چاوکردنەوە (کتن) çaw kirdinewe ۳
۱- ئاگاداربوون، وریابوون، وشیاربوون.
۲- شارەزایی پەیداکردن.

چاوکتوکوێر (ئان) çaw kutukwêr
چاو پڕوپووشاویی، کوتەوکوێر. کوت وکوێر. چاوکز. پڕوش، کەم بین.

چاو کونەسووژن (ئان) çaw kunesûjin
چاو پچووک.

چاوکوێربوون (کتن) çaw kwêrbûn
سزمایی داهاتن، کوێر بوون.

چاوگرتوو (ئان) çawgirtû
چاڤ گرتیی، دنیانەدیتو، دنیانەدیو.

چاوگرێدای (ئاک) çawgrêday
چاڤ گرێدای، چاوبەستە، کوێرکوێرانە، کوێرانە.

چاوگڵ کردن (کتن) çawgilkirdin
ب (چاو ئێشان).

چاوگە (ن) çawge ۱
چاوکە، سەرچاوگە، سەرچاوە، سەروچاوە، کانیاو، کانی.

چاوگە (ن) çawge ۲
ئاگرخۆشکەرە، ئاگرگیرە، چاوداگیرسێن، چاوکە، چاوە، چاووک، چاووکی ئاگر، چاڤکە، دەس ئاگر، دەساگر، دەستەچیلکە، دەستەچیلە، کەرەستەی سەرەتایی بۆ ئاگر هەڵکردن.

چاوگە (ن) çawge ۳
چاویلکە، دەلاقە (برین).

چاوگە (ن.ری) çawge ٤
چاووک، بنەمای ووشە (کەلەکردارەوە وەرگیرابێ).

چاوگە (ن) çawge ٥
ژوور، هۆدە.

چاوگە داکەوتن (کتن) çawge dakewtin
دەم دانەوە، قووڵ بوون(برین).

چاوگەرم بوون (کتن) çawgermbûn
چاو چوونەخەو، خەو لێ کەوتن.

چاوگەرم کردن (تد) çawgerm kirdin
سەرخەو شکاندن، سەرخەوکردن، سووکەخەوکردن.

چاوگێڕان (کتن) çawgêran ۱
بەملاوبەولادا ڕوانیین، چاوگەڕاندن، چاوگەڕانن. بەولاولادا ڕوانیین.

چاو گێڕان (تد) çawgêran ۲
چاو لەدوای شتێ بوون، چاو لەدووی شتێ بوون.

چاوله به رخونان (کتن) çawleberxonan
به خۆداشکانه وه.
چاو له دووی (ن) çawle düî
به ئاواتیی، به ته مایی، به تاسه یی، چه مه ودمایی.
چاو له دەر (ئان) çawleder
داوین پیس، لۆتیی، چاڤ لدەر، چاوحیز وژن باز.
چاو لێ بز کردنه وه (کتن)
çaw lê biz kirdinewe
تێ مۆربوونه وه، لێ مۆربوونه وه، مۆربوونه وه.
چاو لێ بوون (کتپ) ١ çawlêbün
ب (بینین / ٣).
چاو لێ بوون (کتپ) ٢ çawlêbün
ئاگاداریی شتێ کردن، چاودیریی لێ کردن.
چاو لێ پۆشین (کتپ) ١ çawlêpoşîn
خۆ لێ گێل کردن.
چاو لێ پۆشین (کتپ) ٢ çawlêpoşîn
ب (چاو پۆشیی لێ کردن).
چاو لێ دەرپه راندن (ئد) çawlê derperandin
چاو لێ سوورکردنه وه، لەکەسێ تووره بوون، هه ره شه لێ کردن.
چاو لێ زەق کردنه وه (کتپ)
çawlê zeq kirdinewe
ب (چاو لێ بزکردنه وه).
چاو لێ سوورکردنه وه (ئد)
çawlê sürkirdinewe
ب(چاولێ دەرپه راندن).
چاو لێ قووچاندن (کتپ) çawlê qüçandin
ب (چاو پۆشیی لێ کردن).
چاو لێ کردن (کتپ) çawlê kirdinn
چاو لێکه ریی کردن، له سه ر ڕێ وشوێنی که سێ ڕۆیشتن، وه دووکه وتن، وه ک که سێکی دیکه ره فتار کردن، لاسایی که سێ کردنه وه به ره فتار.
چاو لێک نان (کتن) ١ N çawlêknan
١- سه رخه و شکاندن، نوستن.
٢- چاو قووچاندن، پیلوی چاو به سه ریه کاهینان.
چاو لێک نان (ئد) ٢ çawlêknan
مردن.
چاو لێکه ر (ن) çawlêker
لاساییکه ره وه، دەمه لاسکه که ر، دەمه لاسکێکه ر.
چاو لێکه ری (ن) çawlêkerî
دەمه لاسکێ، لاسایی، لاسا، چاڤ لێکری، خه رمیز.

چاو لێکه ریی کردن (کتپ) çawlêkerî kirdin
ب (چاولێ کردن).
چاو لێ نووقان (ئد) çawlênüqan
١- به دەریه سه وه نه هاتن، پشت تێکردن، چاو لێ قووچاندن، گوێ پێنه دان. ٢- چاوپۆشیی کردن، چاوپۆشیی لێ کردن، بن لچ دان.
چاو لێ نووقاندن (کتپ) çawlênüqandin
چاوپۆشیی لێ کردن، له که سێ بووردن، لێ بووردن.
چاو لێ نه تروو کاندن (ئد) ١
çawlê netrükandin
به گه رمی چاودێری کردن، به وردی ئاگاداری کردن.
چاو لێ نه تروو کاندن (ئد) ٢
çawlê netrükandin
١- بێ ترس کارکردن، بێ سڵ کارکردن.
٢- بێ شه رم کارێ کردن.
چاو لێوه بوون (کتپ) çawlêwebün
چاوتێوه بوون.
چاوله (ن) çawle
نه خته رمه، چلوسکه، چۆله چرا.
چاو مار (خ.) ١ çaw mar
زیره که، زرنگه، وریا.
چاو مار (ئان) ٢ çaw mar
چاڤمار، چاوتیژ، چاوبیون.
چاو نانه سه ریه ک (ئد) ١ çawnaneseryek
چاو لیک نان، نوستن.
چاو نانه سه ریه ک (ئد) ٢ çawnaneseryek
خۆ به نووستو پیشان دان (به رامبه ر گیروگرفتێ)، خۆ گێل کردن له چورتمێ.
چاو نووسان (کتن) çawnüsan
کوێربوون.
چاو نووقاندن (کتن،کتپ) çawnüqandin
چاوقووچان، چاوقووچاندن، چاونووساندن.
چاو نه بار (ئان) çaw nebar
بەئیره یی، به رچاوته نگه.
چاو نه ترس (ئان) çawnetirs
چاوتوند، چاوقایم، دلێر، نه ترس، چاونه ترسان.
چاو نه ترسی (ن) çawnetirsî
چاوقاییمی.
چاو نه چوونه خه و (به شه و) (کتن)
çawneçüne xew (be şew)
خه ولێ نه که وتن، نه خه فتن، نه خه وتن.

چاو نەزێر (ئان) çawnezêr
بەرچاوتەنگ، پیسکە، چرووک، ڕژد، چاڤینۆک.

چاو نەیاری (ن) çawneyarî
چاڤ نەیاریی، دڵ نەخوازیی، ڕق، کین.

چاووڕاو (ن.کل) çawü raw(kl)
باس وخواس، پڕوپاگاندە، چاوڕاو، دەبدەبە، دەنگ وباس.

چاووگ (ن) çawüg
چاوگە.

چاوە (ن) çawe ١
ڕواڵەت، ڕووپامای.

چاوە (ن) çawe ٢
کان، کانگا، کانگە.

چاوەچاو (ن) çaweçaw ١
ب (تەما).

چاوەچاو (ن) çaweçaw ٢
ب (چاوەڕوانی).

چاوەچاوبوون (کتن) çaweçawbün
ب (چاوەڕوان کردن).

چاوەچاوکردن (کتن) çaweçawkirdin ١
ب(چاوەڕوان کردن).

چاوەچاوکردن (کتن) çaweçawkirdin ٢
چاوەزرتکێ کردن، سەرەتاتکێ کردن.

چاوەچاوکردن (کتن) çaweçawkirdin ٣
چاولێ گێران، تەماشای هەموو لاکردن، چاو گێران بەملاوئەولادا.

چاوەدوا (ئان) çawedwa
تەمادار، چاوەڕوان، چاوەنواڕ، دڵ لەدووا، چاولەدوو، نیگەران بۆ کەسێ.

چاوەڕوان (ئان) çawerwan
ئومێدەوار، بەتەما، چاڤرێ، چاڤ نێر، چاوەچاو، چەشرێ، چاوەرێ، چاوەرێگە، چاویار، هیوادار، چاوەنۆڕ، چەمەڕا، چاوڕوان، چاونۆڕ، چەهڤنێر، چاڤنێر.

چاوەڕوان کردن (کتپ.کتن) çawerwan kirdin
ئومێدەواربوون، بەتەمابوون،چاڤ ڕێ کرن، چاڤ تێریاکرن، چاوەچاوبوون، چاوەچاوکردن، چاوەڕێ کردن، چاوەنواڕبوون.

چاوەڕوانی (ن) çawerwanî
ئومێدەواری، چاوەچاو، چاوەڕێ، چاوەنواڕی، هیواداری، چاڤنێری.

چاوەڕوانی کردن (کتن) çawerwanî kirdin
پشوودان، خۆگرتن، خۆناڕەحەت نەکردن، چاڤنێریی کرن.

چاوەڕێ (ئان) çawerê
ب (چاوەڕوان).

چاوەڕێ کردن (کتپ) çawerê kirdin
چاوەڕوان کردن، چاوەڕوانیی کردن.

چاوەزار (ن) çawezar ١
چاوونەفەس، چاوپیسی، چاوزار، چەش زەخم.

چاوەزار (ن) çawezar ٢
تەبەڕوک، موفەڕک، نوشتەبۆ چارەی بەلا لەچاوی پیس.

چاوەش (ن) çaweš ١
١- دەهۆڵ ژەن، دەهۆڵ کوت، دەهۆڵ لێدەر.
٢- زوڕنا ژەن. ٣- شایەر، موتریب.

چاوەش (ن) çaweš ٢
سەردەستەی بیست پۆلیس لەهێزی گەڕۆک.

چاوەقوولە (ن.پز) çaweqüle
ڕشانەوە.

چاوەنداز (ن) çawendaz
بەرخەوەند، چاوەندان، چەشمەندان، دیمەن.

چاوهەڵاتن (کتن) çawhelatin ١
بڕوایی هاتن، ڕەوابینیین، ڕەوادیتن، ڕەوادیین.

چاوهەڵاتن (کتن.کتپ) çawhelatin ٢
ب (چاو کردنەوە).

چاوهەڵ نەهاتن (ند) çaw helnehatin
ڕەوانەدیتن.

چاوهەڵهێنان (کتن) çawhelhênan
لەخەوهەستان.

چاویار (ن) çawyar
پاسەوان، پێش قەرەووڵ، دیدەوان، قۆشەن، قەرەکۆل، قەرەووڵ، کێشکچیی، نۆبەچیی، نۆگەچیی، وەردیان.

چاوی ڕەشی کاڵ کردەوە (ند)
çawî reşî kal kirdewe
زۆرچاوەڕێیی کرد بەڵام بەبێ ئەنجام، نائومێدبوون (لەبینینی کەسێ).

چاوی سووربووە (رس) çawî sürbwe
١- زۆر توورەبووە. ٢- یاخیی بووە.

چاوی شەمشەمەکوێرە وەهەتاویان نەووتوە (پن)
çawî šemšeme kwêrew hetawyan newütwe

١- باش نابینێ، چاوی کزە.
٢- کوڕی ئەو بارەنییە.
٣- مرۆڤێکی ناڕاستە. ٤- ڕووی کۆمەڵی نییە.

چاوی کەسێ شکاندن (ند) çawî kesê şikandin
١- بەزاندن. ٢- تەریق کردنەوە.
٣- لووتی کەسێ شکاندن.

چاوی کەو (مار) دەردەهێنێ (رس)
çawî kew(mar) derdehênê
تیرئەندازە، دەست ڕاستە، نیشانەچییە، نیشانەشکێنە..(s.)

چاوێلکە (نک) çawêlke
بەرچاڤک، پەرچاڤک، چاڤک، چاڤۆزک، چاویلکە، چاویلە، چەعفک، عەینەک، گویزلک، چاویلە.

چاوێنی (ن) çawênî
چاوەزار.

چای (ن،رو) çaî ١
چا.

چای (ئان) çaî ٢
سارد، فێنک، چایک، هوینک.

چایدان (ن) çaîdan
چاپەز،قۆریی چا.

چایەر (ن) çaîyer
ئالفجار، چایر، چراگا، چەراگا، شوێنی لەوەڕ، شوێنی لەوەڕگا، وێرت، یۆرت، جێلەوەڕ، گیاجار، چایەڕ، لەوەرگە.

چایەربوون (کتن) çaîyerbün
ساردبوون، ساردبوونەوە.

چایین (کتن) çayîn
سەرمابوون، هەستی ساردی کردن.

چپلاق (ن،ئان) çiplaq
ڕووت وقووت، هەژار.

چپە (ن) çipe
ب (چرپە).

چپەچپ کردن (کتپ) çipeçipkirdin
بەسرپەئاخاوتن، پسەپس کردن، پسەکردن، چپاندن، چپانن، چپ وهوورکردن، چپەکردن، چرپەچرپ کردن، سرپەسرپ کردن، لەژێرلێوەوە ئاخاوتن، بەسرتە ئاخاوتن، سرتەکردن، سرکەکردن، پچەپچ کردن.

چخور (ن) çixur̲
ب (بیشە).

چر (ئان) çir
کەشدار، لینج.

چرا (ن) çira
چراو، لەمپا، لامپا.

چرابوون (کتن) çirabün
فێرەلەوەڕبوون، فێری لەوەڕ خواردن بوون (ساوای ئاژەڵ).

چراخ (ئان) çirax ١
١- بەدەماخ، بەکەیف. ٢- بەهۆش، وریا.

چراخ (ئان) çirax ٢
قەڵەو (ئاژەڵ).

چراخ (نک) çirax ٣
کشتوکاڵی باش ونازاو، تورت وتێراو.

چراخان (ن) çiraxan ١
شەوگر، مەشخەڵ.

چراخان (ئان) çiraxan ٢
زۆر ڕووناک (شوێن).

چراخان (نک) çiraxan ٣
چرای زۆر داگیرساو لەشوێنێ.

چرادان (ن) çiradan
تاقی چرا، شوێن چرا (لەدیواردا)، جێچرا.

چراشەوقی بۆ ژێر خۆی نییە (پن)
çira şewqî bo jêr xoy niye
خۆ پەرستی شتێکی پەسند نییە. گەورە دەبێ وەک چرا ڕووناکیی بۆ دەوروبەری خۆی بێ. بەکەسێ دەوترێ خێرەبێری بۆبێگانە بێ

چراغ (ن) çirax̲ ١
ماڵە گەورە.

چراغ (ن) çirax̲ ٢
خوێنەر، فێرخواز، قوتابیی.

چراغ بوون (کتن) çirax̲bün
خوێندن تەواو کردن، گەیشتنەپایە.

چراکردن (کتپ) çirakirdin
پێ کردن، داگیرسان، داگیرساندن، هەڵکردن، ڕۆشن کردن (چرا).

چراکەران (ن) çirakeran
ئێوارە، ئێوارەوەختە، خۆراوا، کاتی چرا داگیرسان، کاتی ڕۆژئاوا، وەختی شێوان، دەمی چرا هەڵ کردن، تەنگی نوێژی شێوان.

چراگا (ن) çiraga
ب (چایەر).

چرا لە پێشەوە نەڕوا، لە پشتەوە ڕووناکیی نادات (پن)
çira le pêhewe nerwa le piştewe rünakî nadat
سەرکردە ئەبێ خۆی لەپێشەوە بڕوات.

چراوڵە (ن) çirawle
چراخان، چراووک، چوکلەچرا، چۆڵەچرا، چۆڵەچاو، سۆڵەچرا، شەوچرا، شەوگر، مەشخەڵ، نەختەرمە.

چرا وەکوژێن (ئان) çira wekujên
داوێن پیس، ناپاک، ناپوخت(مرۆڤ).

چرای درۆ بێ شەوقە (پن) çiray diro bêşewqe
درۆ نۆر بڕناکات.

چرای کەس تاڕۆژ ناگرێ (پن)
çiray kes ta roj nagrê
بەختیاری تاسەر بۆ هیچ کەس نییە. هیچ کەس تاسەر بەختی یار نابێ.

چرای نابووتی هەڵ کردن (ند)
çiraynabütî hel kirdin
بانگی نابووتیی خۆدان، خۆ بەنابووت پیشان دان.

چرپاندن (کتن) çirpandin ١
بەچرپەئاخاوتن، چرپانن، چرپەکردن، سرپاندن، لەگەڵ یەکیکدا بەچرپە ئاخاوتن، بەسرتەقسەکردن.

چرپاندن (کتپ) çirpandin ٢
چرپانن، دزیین، دزییکردن، شان پیداکردن، گەنگەدزی کردن.

چرپ وچاپ (نل) çirpwçap
شات وشوت، فشە، هاشەوهوشە.

چرپ وچاپ (ن) çirpwçap
چاپ وگووپ، دزی، گەنگەدزی.

چرپە (ن) çirpe
چپە، چپەچپ، چرپ، چف، چرپەچرپ، ژێرلێوان (ئاخاوتن)، سرپە، پچەپچ، وورتە، وورتەوورت، چپچپ، سرتە، سرکە، چڤانێ، چەس.

چرپە چرپ (ن) çirpeçirp
چپ وهوور، چرپ وهوور، سرتەسرت، سرکەسرکە.

چرپی (ن) çirpî ١
چڵەداری دووفاق.

چرپی (ن) çirpî ٢
پاتە، پەڕۆ.

چرپی (ن) çirpî ٣
زەل، هەلاش.

چرت (ن) çirt ١
خەوەنوچکە، قنگەخەو، وەنەوز، وەنەوزەکوتێ، وەنەوس.

چرت (ن) çirt ٢
جمگە، جومگە، خرتکە.

چرتان (کتن) çirtan
لەجێ چۆن، چورتان.

چرچ (ئان) çirç ١
ژاکاو، ژاکیاگ(جل وبەرگ).

چرچ (ئان) çirç ٢
لاواز، لەڕ.

چرچ (ئان) çirç ٣
لۆچ بوو، لۆچ تێکەوتوو(دەموچاو).

چرچ بوون (کتن) çirçbün
چرچان، چرچیان، ژاکان، ژاکیان، چرچ هەلاتن، چرچ هەلگەڕان، چرچ هەڵهاتن، لۆچ بوون، لۆچ تێکەوتن، هەلچرچیان، چرچ هەلاتن.

چرچ کردن (ن،جج) çirçkirdin
لۆچ تێ خستن، لۆچ کردن.

چرچ هەلاتن (کتن) çirçhelatin
لەرز لێ هاتن لەبەرسەرما یان لەترسان.

چرچی (ن) çirçî ١
چرچ، لۆچ (جل)، چرچ ولۆچ، ژاکاویی.

چرچی (ن) çirçî ٢
لاوازیی، لەڕیی.

چرسین (کتن) çirsîn
چاوتاریک بوون (بەزەبر)، چاوڕەشکە وپیشکەکردن (بەتەوژمی ڕووناکی...).

چرکاندن (کتپ) çirkandin ١
شیی کردنەوە، هەلاج کردن (لۆکە، خوریی)، لۆکە بەهەلاجیی کردن.

چرکاندن (کتپ) çirkandin ٢
چرکانن، چرتاندن، دەست بەپەلەپیتکەی چەکداهینان.

چرکاندن (کتن) çirkandin ٣
چرکە چرکە کردن.

چرکە (ن) çirke ١
قرتە، قرچە، کرچە.

چرکە (ن) çirke ٢
بزاف، جمە، جووڵە.

چرکە کردن (کتن) çirke kirdin
بزافتن، بزاوتن، جووڵانەوە، چرکیانەوە.

چرکە لێ برین (کتپ) çirke lê brîn
بەدەمادان، خاموش کردن،فزەبرین. قور

بەدەمدادان.

چرۆ (ن) çiro

پۆخ ، گۆپکە، گوپیتە، گۆ.

چرۆکردن (کتن) çirokirdin

چرۆدەرکردن، گۆپکە کردن، گۆپینەکردن.

چرووسان (کتن) çirüsan

چرووسانەوە، چەوسانەوە، خۆماندووکردن، زۆرئیش کردن، ماندووبوون، هیلاک بوون، زۆر رەنج دان.

چرووساندنەوە (کتپ) çirüsandinewe

چەوساندنەوە، زۆر ئیش پێ کردن، ماندووکردن، هیلاک کردن.

چرووسانەوە (کتن) çirüsanewe

چرووسان، لاوازبوون (مرۆڤ).

چرووساو (ئان) ١ çirüsaw

چرووساوە، چەوساوە، ماندوو.

چرووساو (ئان) ٢ çirüsaw

چرووساو، لاواز.

چرووک (ئان) ١ çirük

پوولەکی، پیسکە، دەست قووچاو، دەستگرتوو، دەستگرتی، رژد.

چرووک (ئان) ٢ çirük

خراپ، سووک، نەنگ، هیچ وپووچ، نەهێژا.

چرووک (ئان) ٣ çirük

قەلب، بێ نرخ ، چێرۆ.

چرووک (ئان) ٤ çirük

قرچۆک.

چرووک (ئان) ٥ çirük

پووچەکە، پیف (فیشەک).

چرووکی (ن) çirükî

ب (پیسکەیی).

چریش (ن) çirîş

سریش، شریژ، شریس، شریش، نەسریلک، چریش.

چریکە (ن) ١ çirîke

چرووکە، زریکە، زیقە، شریخە، قیژە، نەعرەتە، هاوار، دەنگی زۆر تیژوبەرز.

چریکە (ن) ٢ çirîke

گۆرانیی (بەدەنگی بەرز لەرێگە وباندا).

چریکەچریکە (ن) çirîkeçrîk

چریکەی بەردەوام، چریکە وهووڕ، زریکەزریکە، زریکە وهووڕ.

چڕ (ئان) çir̲

پڕ، تیکە چڕژاو.

چڕاندن (کتپ) ١ çir̲andin

بانگ کردن، چڕیین، گازکردن، هاوار(بۆ کەسێ) کردن.

چڕاندن (کتپ) ٢ çir̲andin

خواستن.

چڕاندن (کتپ) ٣ çir̲andin

چڕیین، خوونن، خوێندن، دیالۆگ گوتن، گۆرانیی ووتن، مەقام گوتن.

چڕاندن (کتپ) ٤ çir̲andin

تێ ترنجاندن، تێ خزاندن (بەزۆر).

چڕبوون (کتن) çir̲bün

تێ چڕژان، جمەهاتن، جەنجاڵ بوون، قەڵەبالغ بوون.

چڕتاندن (کتپ) çir̲tandin

راندن، لێ خوڕیین.

چڕژە (ن) çir̲je

چڕە، قەرەبالغیی، قەڵەبالغیی، کەڵەکەتریی خەڵک، چڕەبەندان.

چڕژان (کتن) çir̲jan

بڵاوبوونەوە، پژان، پشان.

چڕستان (ن) çir̲stan

ب (بیشە).

چڕک (ن، پز) çir̲ik

مەرهەم، مەڵحەم، هەتوان.

چڕنووک (ن) çir̲nük

چنچڕووک، چنگووڕک، چڕنووق(خرمووش، خرمووشەک - هەندێ ئاژەڵ، خشۆکە مەل).

چڕنووک گرتن (کتپ) çir̲nük girtin

بەنینۆک شت بریندارکردن، چڕنووک لێدان، چنگ گرتن، نینۆک لێ گیرکردن، بەسەری نینۆک پەنجەلێ قاییم کردن.

چڕووچاو {بەتەوسەوە}(ن) çir̲wçaw

چارە، چڕوچەنە، دەموچاو، ڕوخسار، ڕوو.

چڕوچاوبەیەکدادان (کتن) çir̲wçaw beyekdadan

چڕوچاو ترشان، ڕووگرژ کردن.

چز (ن) çiz

١- جووچکە، کلک. ٢- دوایی، کلکە.

چزان (کتن) çizan

بەرئاگرکەوتن، پێوەدریان، چزیان، سووتان، سووزیان، سۆزیان(شوێنێ لەئەندام) بەرشتی داخ کەوتن.

چزاندن (کتپ) çizandin
داغ کـردن، ســووتاندن، ســووتانن، ســووزانن، داغ پێوەنان.

چزانن (کتپ) çizanin
پێوەدان، چزاندن، چزەلێ هەسان.

چزپێ‌دان (کتپ) çiz pêdan
جووچکەپـێ‌دان، درێـژە دان بـە....، درێژەپـێ‌دان، درێـژەوکردن، درێژکردنـەوە (ئاخـاوتن، دەمەقالـە، میوانیی)، لەسەرباس رۆیشتن.

چزکردن (کتپ) çizkirdin
پـاک وەکـردن، رامـالین، ســرین، ســرینەوە، کوژاندنەوە، مالین، مالینەوە، خەت پێدامێنان.

چزلیک (ن) çizl̲îk
جزیلکە، چزیلکە، دووگی سوورەوەکراوی هـەلقرچاو، چلەوەزی.

چزوو (ن) çizü
ئەستینگێ، چز، چزگێ، چزی، ستینگێ، سووت، نووکی باریکی کلکی دوپشک وهەنگێ و زەردەواڵە.

چزووپێداکردن (کتپ) çizü pêdakirdin
پێوەدان، چزلێ‌هەلسان، چزووتێ هەلچەقان، چـزەلێ هەسـتان، چـزەلێ هەسـتاندن، چـزە لێ هەلـسان (جروجانەوە)، چزەلێ هێنان.

چزە (ن) çize ١
قرچە، کزە.

چزە (ن) çize ٢
ئازار، ئێش، کزە.

چزە (ن) çize ٣
دزی، فزی.

چزەلێ‌دان (کتپ) çize lê dan ١
دزی لێ کردن.

چزەلێ دان (کتپ) çize lê dan ٢
دەسـی کەسـێ بـڕین، سـاختەلێ کـردن، چـزە لێ هەلساندن.

چزەلێ هەستان (کتپ) çize lê hestan ١
ئازار پێ‌گەیاندن، ئەزیەت دان، ئێش پێ‌گەیاندن.

چزەلێ هەستان (کتپ) çize lêhestan ٢
١- پـێوەکردن، تـووش کـردن، گرفتـار کـردن، بەلاپێ‌گەیاندن.
٢- جەزرەبە پێ‌گەیاندن، زیان پێ گەیاندن.

چش! (نسپ) çiš!
چـس، چـسە، چـشە، قیروسـیا، چی‌دەبێ بـابێ!، گوێی مەدەرێ.

چشت (نک) çišt
تشت، چت، چتمەکێ، شت، شتمەکێ، مین.

چغلوبە (ئان) çix̲lube
زیان بەد، زمان بەد.

چفت (ن) çift
بەووم، بەیووم، بێ قدۆش، شووم.

چڤات (ن.کی) çivat(ki)
جڤات، کۆمەل.

چڤو (ئان.کی) çivü(ki)
دوو روو، ساختەچیی، ساختەکار.

چڤەکرن (کتن.کی) çivekirin(ki)
بەسرپەئاخاوتن، چپەکردن.

چق (ن) çiq
چل، لق.

چقل (ن) çiqil̲
ب (ئەستری / ١).

چقل (ن) çiqil̲
تەگەرە، قۆرت، کۆسپ.

چقل تێ‌خستن (کتپ) çiqil̲ têxistin
تەگەرەخـستنەبەر، تەگـەرە هێنانـە بـەردەم، شـت بەزەحمەت خستن.

چقە دەرکردن{بە تەوسەوە} (کتن)
çiqe derkirdin
پیربوون، گەورەبوون.

چک (ن) çik ١
پیچ، توزە، تۆزە، تۆزقاڵ، چکە، کەم، نەخت، نەختە، هەند، کەموسکە، شتی زۆرکەم.

چک (ن) çik ٢
شەپازلە، شەپەلاخ، زللە.

چک (ئان) çik ٣
بەسەرویەر، رێکخراو، ساز.

چک (ئان) çik ٤
ئامادە، دەردەس، لەبەردەست.

چک (ئان) çik ٥
خۆشرێ، خۆشرەو، غاردەر(ئەسپ..).

چکان (کتن) çikan ١
ئاوتێدا نەمان، چۆرە لەبەربڕان، ووشک بوون (ئـاوی بیر، کانیی..)، داچەکان، چکیان.

چکان (کتن) çikan ٢
تکان، چۆرانەوە(دلۆپە).

چکان (کتن) çikan ٣
وشک بوون، وشک کردن(ئاو..).

چکاندن (کتپ) çikandin

چەقاندن، داچەقاندن، رواندن(نەمام).

چکاندن (کتپ) çikandin ١

١- تکاندن، چۆڕاندن.

٢- پرژاندن، لێ پرژاندن، بەدڵۆپە ئاو پەرژاندن.

چکانەوە (کتن) çikanewe ٢

خەست بوونەوە(شلەمەنی لەسەر ئاگر)، تراوکوڵاندن (تاخەست ببێ).

چکچکە (نک) çikçike

تکەتکە، چکەچکە، دڵۆپ دڵۆپ (ئاو کەلەشوێنێکی بەرزەوە دەتکێتەوە).

چکرم (ئان) çikrim

چەقینراو، داچەقینراو، رووێندراو، رووانراو، روێندراو، روێنراو.

چکرەباز (ن) çikrebaz

مناڵباز، منداڵباز، نێرباز، هەتیوباز.

چکڵ (ن) çikil

چکوڵ، چیلکە.

چکۆ (پ) çiko

چونکە، چونکو، لەبەرئەوەی کە... چون، بۆیە، لەبەرئەوە.

چکە (ن) çike

چرکە، چکەچکە.

چکە (ن) çike

١- تکە، چک، دڵۆپ، دڵۆپە، دڵۆپەی داکەوتوو. ٢- دەنگی دڵۆپە ئاو.

چکەچکە (ئاک) çikeçik e ١

ب (بەرەبەرە / ١).

چکەچکە (ئاک) çikeçik e ٢

کەم کەمە، وردەوردە، نەختە نەختە.

چکەلە (ئان) çikele

تۆزلانە، نەختەلانە، پچووک، چکۆلانە، زۆربچووک، زۆر ورد، بچکۆلە، بیچکەلە، چکۆلۆکە، کچکە.

چ کێوژێ چ مێوژێ (پن) çi kêwujê çi mêwujê

بەهۆی مشتێکەوە لەهەموو خەربارەکەی تێ دەگەی..

پێویستە سوپاسگوزار بین بۆ نیمچە چاکەیەکیش.

چکێ (ئان) çikê

تۆزێ، چکێک، کەمەکێ، کەمێ، نەختێ، نەختێک.

چگا (ن) çiga

گرد، گردۆلکە.

چل (ئان) çil

پەخمە، قل، گەوج.

چلاپە (ن) çilape

باز بەتەوژم، بازی گەورە، قەڵەمباز.

چلانن (کتپ) çilanin ١

دەورکردنە (وانە).

چلانن (کتپ) çilanin ٢

ئامادەکردن، دروست کردن، سازکردن، سازدان.

چلانن (کتپ) çilanin ٣

شبی کردنەوە، ووردکردنەوە(زانیاریی).

چلانن (کتپ) çilanin ٤

شیلان، شیلاندن، دەست پێداهێنان بەقەو، بەدەست داماڵین.

چلچرا (ن) çilçira

ب (ئاوێزە /٢).

چلچنگ (ن) çilçing

١- شانە، شە. ٢- چلچەنگ، قولاپی چوارسەر.

چلگ (ن.کی) çilg(ki) ١

ئاسنی بەرگەگر، ئاسنی سەخت وساغ، ئاسنی گونجاو، چلیک.

چلگ (ئان.کی) çilg(ki) ٢

پتەو، رەق.

چلگ (ئان.کی) çilg(ki) ٣

وورەبەرز.

چلماسی (ن) çilmasî

ریاکاری، کلکەلەقێ، کوسکەشی، مەرایی.

چلمسین (کتن) çilmsîn

سیس بوون، ووشک بوون(گوڵ).

چلمێردە (ن) çilmêrde ١

پاڵپشت، پشکۆڵ (دەرگا)، داری پشت دەرگا بۆ قاییم کردنی.

چلمێردە (ن) çilmêrde ٢

دیرەگ، نێرگە، لۆسە، مەڵغە، چلمێر، چلمێرە.

چلمێردە (ن) çilmêrde ٣

نوێل.

چلۆ (نک.) çilo

١- چلۆک، چلەپۆپە، گەڵاوگوڵ، لق وپۆپ، لکەداری یەکساڵە، ترۆیل. ٢- چرۆ.

چلۆن (ئاک) çilon

بەچ چەشنێ، بەچ جۆرێ، چۆن، کوو، کلۆن، چاوا.

چلۆنها (ئاک) çilonha

بەدەگمەن، دەگمەن، کەم رووداو.

چلووره (ن) çilüre ¹
ئاوبەست، چیوەزمە، سەهۆڵی شۆڕەوەبوو بە گوێسوانەوە، شووشەسەهۆڵ.

چلووره (ن) çilüre ²
دۆندرمە، بەستەنیی، دولدرمە، بەسەنیی.

چله (ن.) çile ¹
چل ڕۆژە.

چله (ن.) çile ²
چلەم، چلەمین، چل هەم ڕۆژ...

چله پایه (نل) çilepaye
ب (جۆلانە).

چله خانه (ن) çilexane
خەڵوەت، کونجی خواپەرستیی، ئەو ئەشکەوتە یان ئەو ژوورەی سۆفی ماتەی تێدا هەڵ دەگرێ بۆ چلەکیشان.

چلیان (کتن) çilyan ¹
پاکەفتن، جێبەجێ بوون، ئامادەبوون، سازبوون.

چلیان (کتن) çilyan ²
باش بۆ هاتن، ڕاست هاتن، ڕاست هاتنەپێش، دروست بوون، چلیان.

چلیان (کتن) çilyan ³
١- بەلاداهاتن، سەرسم دان، گلان، هەڵ کەفتن، هەڵ نووتان.
٢- خلیسکان، شەمتیین، هەڵ خلیسکان.

چڵ (ن) çiḻ ¹
ئازار، ئێش، تل، سوێ.

چڵ (ن) çiḻ ²
لق (درەخت، گیا...).

چلاک (ن) çiḻak ¹
درەختی کۆرپە، نەمام، ڕیشەی ناژتن.

چلاک (ن) çiḻak ²
١- چلە، دووشاخە. ٢- داری درێژی بەر تەکاندن.
٣- کۆلەکەی چادر.

چلاندن (کتپ) çiḻandin
ب (تروکاندن).

چلپاو (ن) çiḻpaw
پیساو، قوڕاو، لیتاو، هەرگاو، جلیتاو، قوڕاوی شل، قوڕولیتە، حەریی تراو.

چلپ ولیس دان (کتپ) çiḻpw lêsdan
لستنەوەوهەڵ لووشیین، لیسانەوە، لیستن، ماشیینەوە.

چلپه (ن) çiḻpe
ملچە(دەنگی ئاوخواردنەوە یان خواردن وەهەڵ لووشیینی خواردەمەنیی - سەگ، پشیلە...)، دەنگی شت خواردنەوە بەپانایی زمان.

چلپه چلپ کردن (کتن،کتپ) çiḻpe çiḻp kirdin
ملچەملچ کردن، شت جوون ودەنگ لێوە هێنان، شت جوون بەهەڵپەوە، زۆر چلپەکردن بەشوێن یەکدا (یەک لەسەر یەک).

چلک (ن) çiḻk ¹
پیسیی، چرک، زیرک، قرێژ، گەماریی، گەمار.

چلک (ن) çiḻk ²
ئاوچن، ئاوەن، جەراعەت، زووخاو، زۆخ، زەرداو، کێم.

چلکاو (ن) çiḻkaw
ئاوی لیل وچەورو پیس، پاشاراو، تۆڕ تۆڕکاو، جلقاو، جلکاو، جەرەتاو، ئاوی ئاخاوێنی شیووکوڵ، پاشاو، پاشەراو، ئاوێ کەجارێ جلی تێداشۆراوە.

چلکاوخۆر (ن،ئان) çiḻkawxor
بەکرێ گیراو، پاتەخۆر، چەفت لیس، کاسەلیس، نۆکەری بێگانە، بێ نرخ (مرۆڤ).

چلکاوخۆری (ن) çiḻkaw xorî
پاتەخۆری، تیکەخۆری، سوالکەری.

چلکاوخۆری کردن (کتن) çiḻkawxorî kirdin
پاتەخۆری کردن، تیکەخۆری کردن.

چلک دان (کتن) çiḻkdan
لێ دان، پێ لێدان(ڕەگ، دەمار).

چلک مرده (ئان) çiḻk mirde
بواردوو، ناپوخت شۆراو(شت)، چلکەسوو، جلێ بەشتن چلکی لێ نەبێتەوە.

چلکن (ئان) çiḻkin
پیس، چرکن، چلۆوک، چەپەڵ، زیرگن، قرێژیی، ناپوخت، گەمار، پیس وپۆخل، کۆتیی، چلکەسوو، چلووک، چەقلە.

چلکن بوون (کتن) çiḻkinbün
پیس بوون، قرێژیی بوون.

چلکه (کتن) çiḻke
تەکان، چلەکە، ڕەو، سل.

چلکیانەوە (کتن) çiḻkiyanewe
چلەکەکردن، داچلەکیین، ڕاچلەکیین، سلەمیانەوە، سلەمیینەوە، هەڵ سلەمیینەوە.

چلم (ن) çiḻm
١- چرم، ئاوی خەستی ناو کونە لووت.
٢- خۆنەگرتوو، نەبەگە، نەبەگەو.

چلم سڕین (کتپ) çilm siřîn
چلم کردن، فنکێ کردن، لووت پاک کردنەوە لەچلم.

چلمسی (ئان) çilimsî
جلوا، ژاکاو، سیس هەلگەڕاو، پژمردە.

چلمن (ئان) çilmin
چرمن، لووت چلماوی، چلمە، خلمن.

چلمەلەتە (ئان) çilmelete
فەریک، خۆ نەگرتوو (گوێز، بادام..).

چل وچۆ (ن) çil w ço
خۆ تێ هەلقورتێنەر، هەلمەتەکاسە.

چل وچۆ (ئان) çil w ço
دووڕوو، دووزمان.

چل وچێو (نل) çilw çêw
چروچیلکە، چیلکەوچەوال، ووردەدار، چیلکەوچال.

چلۆسک (ن) çilosik
١- چلاسـک، چولۆسـک، چلووسـک. ٢- داری نیوەسووتاو، سەرەبزووت، سەلکەبزووت، چلیسک.

چلە (ن) çile ١
ئەستوندەک، تیلا، چلاک، چلەکە، چلەگە، دیرەکێ (چادر)، کۆلەکە، چەلاک (خێوەت).

چلە (ن) çile ٢
تروکە، فرینی پێلوی چاو.

چلە بەنان (نک) çile benan
ژمارەیەک خێوەت
بەناو یەکدا هەل دراین، چەندچادری هەلدراو لەپال یەکەوە کەوابوار نەمێنێ.

چلە پۆپە (ن) çilepope
چلۆک، لق وپۆپی تەوقە سەری درەخت، لق وپۆپی هەرەسەرەوەی درەخت، ترۆپ، ترۆپک، لقی هەرە بلندایی درەخت.

چلە چل (ن) çileçil
١-تلەتل، نیرکێ، نیرگە، نیلەنیل(ئاگر). ٢- تین وتاوی گەرما، کولەکولی گەرما، هالاوی گەرما.

چلە دان (ن.) çiledan
ب (چیقلدانە).

چلە کردن (کتن) çilekirdin
چلەگەکردن، زۆرخۆریی کردن، زیاخۆریی کردن.

چلەی چاوهاتن (ند) çileyçawhatin
چاوەڕێوانی کەسێ کردن.

چلەی چاوهاتن (کتن) çileyçawhatin
چاو لێک نەنان، درەنگێ نوستن.

چلیان (کتن) çilyan
تروکان، ترووکیان(چاو)، چاوداخستن وکردنەوەی بەخێرایی، فرین (پێلووی چاو).

چلیت (ن) çilît
پووچ، بێبەها، فەلیتە(مرۆڤ).

چلێس (ئان.ن) çilês
چلوفل، چلەک، زکێ برسیی، زگن، زگەڕۆ، لەپن، چل، نەوسن، ورگێ دراو، زۆرخۆر، هەلپەکەر (بۆ خواردن).

چلێسی (ن) çilêsî
زگنی، زگەڕۆیی، نەوسنی، ورگێ دراوی، هەلپە.

چلێسی کردن (کتن) çilêsî kirdin
هەلپەکردن (بۆخواردن).

چما (ئاک) çima ١
بۆچ، بۆچی، چرە، چمان، چمە، داخوا، ما، مەگەر، ئەرا، لەبەرچیی.

چما (ئاک) çima ٢
چمان.

چمام (ن) çimam
مەتەل، مەتەلوکە، مەتهەلۆکە، چمامک.

چمان (کتن) çiman
شکان.

چمک (ن) çimik
گۆشەلا، لا.

چنار (ن.رو) çinar
١- ئەسپیندار، دارچنار، سپیچنار، سپیدار، سپیندار، سپیار.
٢- سوورەچنار، ئەسپینداری جەوهەردار.

چنجک (ن) çincik ١
جنجک، ناوکی میوە، دەنک، چنچک.

چنچک (ن) çinçik ٢
قنچک.

چنچک (ن) çinçik ٣
بریشکە، تۆوی برژاو.

چنراو (ن) çinraw
ئەتەم، بافتە، بافیاگێ، تنراو، تەنراو، تەنراوە، چنیاگێ، چندراو..

چنگ (ن) çing ١
کولم، لەپ، مست، مشت.

چنگ (ن) çing ٢
١- پەنجۆلە، چنگۆلە، پەنجەو نینۆکی بالندە و گیانداری دیکە، چنۆ، چنچ، چنگال.
٢- پەنجەی دەست.

چنگ (ن.شم) ^٢ çing
چەنگ.
چنگاڵ (ن) çingal
چنتە، چنگک، چەنتەڵ، چەنگاڵ، چەنگەڵ، قولاب.
چنگاڵ (ن) çingal
چنگانە.
چنگ بەسەردا گرتن (کتپ)
çing beserda girtin
داگیرکردن، دەست بەسەرداگرتن(ناوچە..).
چنگ پان کردنەوە (کتپ) ^١
çing pan kirdinewe
سواڵ کردن، پارسەکیی کردن، گەدایی کردن.
چنگ پان کردنەوە (کتپ) ^٢
çing pan kirdinewe
پارانەوە، لاڵانەوە، نووزانەوە.
چنگ پێداکردن (کتپ) çing pêdakirdin
پڕ پێداکردن(بەتوندی ولەپڕ)، پەلاماردان، دەست دانەشتێ ویردنی، هەڵمەت بۆشت بردن وفڕاندنی.
چنگ تێ گیرکردن (کتپ) çing tê gîrkirdin
گرتن.
چنگزین (کتن) çingzîn
خۆمات کردن، مات بوون.
چنگ کەوتن (کتن.کتپ) çing kewtin
١- وەدەست کەوتن، وەدەست هێنان، هاتنە دەست.
٢- گیر هێنان.
چنگ گرتن (کتپ) çing girtin
چنگ هاویشتن، کۆکردنەوە (شت).
چنگڵ (ن) çingil
مەنگڵ.
چنگ لەسەر شان (ناک) çing leser šan
بەپەلە، بەزۆرو تەکان، بەهەڵەداوان، هالیرە هالەوێ.
چنگ لێ‌دان (کتپ) çinglêdan
پڕ پێداکردن، گرتن.
چنگ لێ قاییم کردن (کتپ، کتن)
çing lê qayim kirdin
بەگژداچوون، بەگژداهاتن، پڕ بەیەکدا کردن، دەگژرا چوون، دەگژراهاتن.
چنگ لێ گرتن (کتپ) ^١ çing lê girtin
مست لێ داگرتن.
چنگ لێ گرتن (کتپ) ^٢ çing lê girtin
پڕ پێداکردن، بەدەست شت گرتن، گرتن.

چنگ لێ گیر کردن (کتپ) ^١ çing lê gîr kirdin
چنگ لێ گرتن،دەست لێ قاییم کردن، قوستنەوە، گرتن.
چنگ لێ گیر کردن (کتپ) ^٢ çing lê gî kirdin
بەشتێ گەیشتن، شت دەست کەوتن، وەدەست هێنان.
چنگلە (ن) çingle
بەرچنە، زەمیلە، سەبەتولکە، سەبەتە توولینە، تریان (لەشوول یان جەگەن دروستکراو).
چنگلە چزێ (ن) ^١ çingle çizê
پەلەپرووزە، چکلەچزێ، چنگە کرە، چنگەکرێ، هەراهەرا.
چنگلە چزێ (ن) ^٢ çingleçizê
١- هەوڵ وتەقەلا. ٢- ئازارو ئێشی زۆر.
٣- چروسانەوە، چەوسانەوە(نۆ).
چنگنە (ن.جج) çingne
مچ، مچک، گەوەی.
چنگنی (ن.جج) çingnî
داپیرۆشک، جۆرێکە لەجالجالۆکەی زەهراویی، هەڵەپەزە، پس پسەکۆلە.
چنگە پرچێ کردن (کتن) çinge pirçê kirdin
(چنگاوەش، شەرەچنگ) کردن.
چنگە کرێ (ن) çinge kirê
چنگە رنێ، چنگەکرکە، چنگەگیرێ، چنگەکرە، چنگەکرکێ.
چنگە کرێ کردن (کتن) çinge kirê kirdin
١- پەلە پرووزە کردن،چکلە چزێ کردن، چنگ گیر کردن، چنگلە چزێ کردن، چنگە کرکەکردن، چنگە کرەکردن، هەوڵ وتەقەلادان.
٢- چنگە پێ کردن، پەنجەو نینۆک لەزەویی گیرکردن بۆ سەرکەوتن لەجێگەی لێژ.
چنە چن کردن (کتن) çineçinkirdin
پەیداکردن (شت بەچنگە کرێ)، هەڵپە بۆ کردن، هەوڵ بۆ دان.
چنیگ چنیگ (ئان) çinîgçinîg
رەنگاو رەنگ.
چنین (کتپ) ^١ çinîn
تەنیان، تەنیین، چنینەوە.
چنین (کتپ) ^٢ çinîn
(بەری دارو درەخت) لێ کردنەوە، رنیین (میوە).
چنین (کتپ) ^٣ çinîn
بژا . پاک کردن، پوخت کردن.

چنین (کتپ) çinîn [4]
١- پەستان، پەستانەوە، پەستاوتن.
٢- لەسەر یەک دانان.

چنین (کتپ) çinîn [5]
دروینە کردن.

چنینەوە (کتپ) çinînewe
١- برینەوە، بەری داروبرەخت لێ کردنەوە، دروونەوە، دوورانن، رنینەوە، کۆکردنەوە، کەنینەوە، گرد کردنەوە، گردەوکردن، گلێرەوکردن.
٢- شتی پرژاو هەلگرتنەوە.

چنینەوە (کتپ) çinînewe
سەر لەنوێ شت چنین، شتی دراو بەدەزوو دروونەوە.

چوار ئاوێنە (ن) çwar awêne
چوار ئایینە، زرێ، زرێ پۆش.

چوارباخ (ن) çwarbax
باخ، باخات، باخ وباخات.

چوارپارە (ن.ئم) çwarpare
ب (سەنج).

چوارپالوو (ن) çwar palû
چوارگۆشەی لەسەر وژێر وتەنیشتەوە چون یەک.

چوارپالوو (ئان.ن) çwarpalû
چوار گۆشە.

چوارپەل (نک) çwarpel
هەردوو دەست وهەردوو قاچ، چوارپال، خرمچون، دوو دەست ودوو پێی مرۆڤ.

چوارپەل (ن) çwarpel
چوون، لەش.

چوارپەل بەستران (کتن) çwarpel bestran
دەسەلات بران، دەسەلات نەمان، هیچ پێ نەکران.

چوارپەل شکان (کتن) çwarpelšikan [1]
زۆرماندووبوون، لەپەل وپۆ کەوتن، هیلاک بوون.

چوارپەل شکان (کتن) çwarpel šikan [2]
وورە بەردان.

چوارپەل شکان (کتن) çwarpelšikan [3]
نەخۆش بوون، نەخۆش کەوتن.

چوارپێ (ن.ئان) çwar pê [1]
ئاژاڵ، ئاژەل، تەبایی سەرچارپێ، چارلنگ، چاروا، چارەوا، چارەوێ، چارەوپی، چوارپا، چەروا، مالات، ولاخ، ولس، ولست، ئاژاڵەبەرزە، رەشەمال، چاڤری، رەشەولاخ، ولاخەبەرزە، زیندەوەری مالیی جگە لەبالدار.

چوارپێ (ئان) çwar pê [2]
وەک ئاژاڵ بێ میشک.

چوارپینەی کەیت ناگاتە بەهار (رس)
çwar pîney keyit nagate behar
١- بەتەمەنە، بەساڵداچووە، پیرە. ٢- سەری لەگوێ قەبر دەلەرزێ.٣-زۆرنەخۆشە[کەسێ].

چوارچاو (ئان) çwar çaw [1]
چارچاڤ، هوشیار، وریا، زۆر بەئاگا لەشت.

چوارچاو (ئان) çwar çaw [2]
ووردبین.

چوار چاوبوون (کتن) çwar çawbûn
سەر لێ شێوان، شپرزەبوون.

چوارچاوکردن (کتپ) çwar çawkirdin
سەر لێشێواندن، شپرزەکردن، شلەژاندن.

چوارچنگۆلە (ئاک) çwarçingole
بەچواردەستان، بەهەر چوارچنگ، چوار چنگیی (رۆیشتن)، چوارچەقەل.

چوارچێوە (ن) çwar çêwe [1]
پەراوێز، چارچۆڤە، چارچێوە، چواردەورە، چوارسووچە، چەمبەر، چەمەرە، سجاف، سیجاف، قەراغ، چوارداری کەناری دەرگا یان وێنە.

چوارچێوە (ن) çwar çêwe
لاشیپان، چارچێوە، داری دەوری دەرک وپەنجەرە.

چوارچێوە (ن) çwar dare [2]
ب (تابووت).

چواردەورگیراو (ن.ئان) çwardewr gîraw
ب (ئابلوقە دراو).

چوار دەور لێ گرتن (کتپ)
çwar dewr lê girtin
ب (ئابلۆقە دان).

چوار رێ (ن) çwar rê
چارجی، چارجی، چواررێگان، چوارڕییان، شوێنێ کەچوار رێی لێ بێتەوە، چار رێک، جەمسەری دوو رێگەی تێک پەڕیو.

چوارسووچ (ن.ئان) çwarsûç
چار قوزی، چوارپەنا، چوارچمک، چوارقوژبن، چوارکونج، چوار قولینچک.

چوارشانە (ئان) çwaršane
بازۆڵە قەوێی، بەخۆوە، تیکسمراو، چارشونە، چوارپەل ئەستوور، چوار پەل قەوێی، چوارخرت، داڕێژراو، زەلام، کەتوکولوفت، کەتە، کەتێ، قەلەو وپتەو تیکسمراو.

چوارقوڕمە (ئان) çwarqüṟme [1]

ب (چوار سووچ).

چوارقوڕمە (نک) çwarqüṟme [2]

هەر چوار گۆشەی ماڵ.

چوارگورچک (ئان) çwargurçik

بەهێز وپتەو، گورچک قایم.

چوارگۆشە (ن،ئان) çwargoše

ب (چوار سووچ).

چوار لا (نک) çwar la [1]

چواردەورە.

چوار لا (ئان) çwarla [2]

چوارتا، چوارپشتە، چوار قەد، دووجار وەنوشتاو.

چوار لا (نک) çwarla [3]

خۆرەلات وخۆرنشین و باکوور وباشوور، رۆژهەلات وڕۆژئاوا و سەروو وخواروو.

چوار مەشقی (ئان،ئاک) çwar mešqî

چوار مەشقی، چوار زرانی،چوارمەشقان، چوارمێردەکی، چوارمێزیلکە، چارمەشقە، دانیشتنی پانەوپان.

چوار مەشقی دانیشتن (کتن) çwar mešqî danîhtin

بەچوارمەشقان دانیشتن، چوارمێزیلکەدانیشتن، چوارمەشقان دانیشتن، پانەوپان رۆنیشتن، چوار مەشقە دانیشتن.

چوار مێخ کردن (کتپ) çwar mêx kirdin [1]

بێ دەسەلات کردن، دەسەلات برین.

چوار مێخ کردن (کتپ) çwarmêxkirdin [2]

١- توند کردن، قایم کردن.

٢- هەر چوارپەل بەستنەوە.

چوار مێخ کردن (کتپ) çwarmêx kirdin

شیرزەکردن، کەنەفت کردن.

چوار مێخە کێشانەوە (کتپ) çwarmêxe kêšanewe

بەچوار مێخە مرۆڤ ئەشکنجەدان، پێوەندکردن، چوارپەل بەستنەوە، چوارمێخەکردن، مرۆڤ سزادان بەچوارمێخە، لەچوارمێخە کێشان.

چوار ناڵە (ن) çwarnaḻe

چوارناڵ، چوارنالی، چوارە، سەلەف، نەرمەغار، ویەرە، غاری ئەسپ لەناوەندی لۆقەو پرتاودا، دو، چارگافی.

چواندن (کتپ) çwandin [1]

پارەگۆڕینەوە.

چواندن (کتپ) çwandin [2]

ب (پروپاگاندەکردن).

چواندنەوە (کتپ) çwandinewe

چواننەوە.

چوترم (ن) çutirim

پشوو، ووچان.

چوترمە (ن) çuturme

ئاشووب، تەوەرە، ئاژاوە، پشێوی.

چوخ (ن) çux

چۆغە، فاسۆن.

چوختی (ئان) çuxtî

چەقاوەسوو، لاسار، نالەبار.

چوخوڕ (ن) çuxuṟ

چوخورد، چوغورد، چەم (بەدار وبار)، چوغر، چغر.

چورت دان (کتن) çurtdan

خەوەنوچکە کردن، کەرویشکەخەو کردن، نووچ کردن، وەنەوزدان، وەنەوزەکوتێ کردن.

چورتم (ن) çurtim [1]

چەپۆکی رۆژگار، دژواریی، دژیا، دەردەسەریی، سەغلەتیی، کوێرەوەریی، مەینەتیی، نارەحەتیی، نە- هامەتیی.

چورتم (ن) çurtim [2]

١- تەگەرە، کۆسپ. ٢- بەڵا، بەسەرهاتی خراپ.

چورتم بەسەرهاتن (کتن) çurtim beserhatin

چورتم هاتنە رێ، کەوتنە چورتمەوە، کەوتنەنارەحەتییەوە، لێقەومان، نارەحەتیی بەسەرهاتن.

چورتە (ن) çurte

جووڵە، چرتە.

چورتە چورت کردن (کتن) çurte çurt kirdin

جووڵە پێ کەوتن (لەترسەوە).

چورتیان (کتن) çurtiyan

ترازان، ترازیان، جووڵان وخلیسکان، هەڵخلیسکان.

چوڕ (ن) çuṟ [1]

چورتکە، سپیتیی، سپیایی، زور سپی.

چوڕ (ن) çuṟ [2]

وەرام، وەڵام.

چوڕدانەوە (کتن) çuṟdanewe

وەرام دانەوە، وەڵام دانەوە.

چوڕپۆڕ (ن،م) çuṟpoṟ

کەڵەشێری دارستان.

چوست (ئان) çusit
چالاک، خیرا، گورج، گورج وگۆڵ، بەکار.
چوستی (ن) çusitî
بەکاریی، چالاکی، خیرایی، گورجیی.
چوکلە (ن) ١ çukle
پارچەی بچووک.
چوکلە (ن) ٢ çukle
چیکلە، نووک.
چوکلە (نک) ٣ çukle
ب (چیلکەو چەواڵ).
چوکلە شکێن (ن) çukle hkên
بشێونە، خوم شێوێن، خومە شێونە، مایەفیتنە، نێوان تێکدەر.
چوکلە قولاپ (ن) çukle qulap
١- چوکلەی ماسی گیر، خەمازە، قولاپی ڕاوەماسیی. ٢- داری قولاپی ماسیگر.
چونکە (ئپ) çunke
چون، چونکو، چونکێ، بۆیە، لەبەرئەوەی کە، چمکە، بەهۆی، چنکی، لەبەرئەوە.
چونگ (ن) çung
ئەلبوم، کەشکۆڵ.
چون یەک (ئان،ئاک) çunyek
وەک یەک.
چوواندن (کتپ) çwandin
بەسەربردن، شت لەکاتی خۆیدا نەکردن.
چوو بە چوو (ئان) çübeçü
بەرامبەر، بەرانبەر.
چووچک (ن) çüçik
چەمچە، کەوچکی گەورە.
چوور (ئان) çür
شەل، گێر.
چووز (ن) ١ çüz
باخ نەمامە، چووزە، چووزەرە، چووزەڵە، خەڵف، لکی تازە.
چووز (ن) ٢ çüz
براڵە.
چووز (ن) ٣ çüz
پەیوەند، پێوەند، موتربە، متوربە.
چووزاندنەوە (کتن) ١ çüzandinewe
برژاندنەوە، سولانەوە(ئەندامی لەش).
چووزانەوە (کتن) ٢ çüzanewe
برژانەوە، سۆلانەوە، سۆلیان، سۆلیانەوە، کولانەوە، هاتنەوە ژان، وەژان هاتنەوە، سووتانەوە، چووزینەوە، سووزانەوە (پێست).
چووزکردن (کتن) çüzkirdin
چووز یان چەکەرە لێدان، موتوربە کردن.
چووزە (ن) çüzae
چووەر، ئووەر.
چووزەرە (ن،رو) çüzere
چووزەڵە، لاسکی تەڕوتازە (گیا)، چرزەڵە، نێرتکە.
چووقڵ (ن) çüqil
قاچ، لاق.
چووک (ن) çük
تەراف، تەرک، تەرەک، چوور، چووچ، چۆچ، چوو، قامیش، کێر، کێرەووڵ.
چووگان (ن) çügan
١- دارئاسا، داردەست. ٢- گۆچان.
چووڵ (ن) çül
٢١- دار.- ب (شووڵ).
چوولە (ن) çüle
١- قەشمەر. ٢- قسەخۆش، گاڵتەباز، گاڵتەچی.
چوون (کتن) ١ çün
پرووزاندن، ڕەوان، داڕزان، دران، ڕازان، شێبوونەوە.
چوون (کتن) ٢ çün
ڕۆیشتن، ڕۆیین.
چوون (کتن) ٣ çün
بەرەواج بوون(پوول).
چوون (کتن) ٤ çün
پەڕین (وڵاخ)، سواربوون (نێرلەمێ)، لێ پەڕین.
چوون (کتن) ٥ çün
دامردنەوە، دامرکانەوە، کوژانەوە (ئاگر).
چوون (کتن) ٦ çün
تەزیین، لەگۆکەوتن (ئەندامی لەش لەسەرماندا). سڕبوون لەسەرماندا.
چوون (کتن) ٧ çün
١- سەر ڕێژبوون، کەفەڕێژ کردن. ٢- هەڵچوون.
چوون (کتن) ٨ çün
کردن، لێکردن، وێ چوون.
چوون بۆ سەیران (کتن) çünbo seyran
چوون بۆ گەڕان، سەیران کردن، گەشت کردن، هاوبەشیی سەیران کردن.
چوون بەڕێی خۆوە (ئد) çün be rêy xotewe
چوون بەلای ئیشی خۆوە.

چوون بەسەردا (کتپ) çün beserda

پێش دەستیی کردن.

چوون بەناودا (کتن) çün benawda

بچووک بوونەوە، پووکانەوە، تێ قوپان.

چوون بەناویەکدا (کتن) çünbenaw yekda

بەناویەکداچوون، تێک چرژان.

چوونە بنج وبناوان (کتپ)

çüne bincw binawan

١- بنەکردن، تۆژانەوە (لەشت)، لێ پێچانەوە.

٢- بەسەرداچوونەوە، بەسەرکردنەوە.

چوونە بن کلێشەی کەسێکەوە (کتپ)

çüne bin kiḻêhey kesêkewe

فریودان، لاس دان، لەخشتەبردن.

چوونە بەست (کتن) çüne best

چوونەقاتیی، نەمان.

چوونە پاڵ کەسێ (کتن) çüne paḻkesê

پشتی کەسێ گرتن، لەسەرکەسێ کردنەوە.

چوونە پێشەوە (کتن) çünepêşewe

بەرەو پێش چوون، پێش کەوتن، تەکدان.

چوونە جەسە (ند) çünecese

پەلاماری بەسەبرو بەدزیی بردن(بۆ شتێ).

چوونە دواوە (کتن) çünedwawe

بــەرەودواوە ڕۆیــشتن، تــەکە دانــەدواوە، ڕوو بەدواوەنان.

چوونە ڕێ (کتن) çüne ṟê

بەرەنگاربوون، هاتنەڕێ.

چوونە ژێر (ند) çünejêr

١- ئەرک گرتنە ئەستۆی خۆ، بڕیار لەسەردان، خۆ لێ بەرپرسیارکردن، لەئەستۆگرتن، وەئەستۆ گرتن.

٢- کار ڕاپەڕاندن.

چوونە ژێر (ند) çünejêr [1]

پێ لێنان، دان پێدانان، ڕاستی گوتن.

چوونە ژێر (ند) çünejêr [2]

دالغە لێدان.

چوونە ژێربار (کتن) çünejêr bar

مل دان، مل نان.

چوونە ژێربار (ند) çünejêrbar

فەرمان بەرداریی کردن، فەرمان بەڕێ کردن، مل کەچ بوون (بۆ کەسێ).

چوونە ژێرباڵ (کتپ) çünejêrbaḻ

پشت گرتن، پشتگیریی کردن، پشتیوانی کردن، دەستگرتن، دەستی یارمەتی بۆ درێژکردن، یارمەتی دان.

چوونە ساڵەوە (ند) çüne saḻewe

پیر بوون.

چوونە سەر (کتپ) çüne ser [1]

بەسەردادان، هێرش بردنەسەر، هێرش بۆ هێنان.

چوونە سەر (کتپ) çüneser [2]

برانەوە (کاروبار)، سەرگرتن.

چوونە گیان یەکتر (کتپ) çüne gyan yektir

بەربوونەیەک، بەگژیەکترداچوون، تێک بەربوون، لێک بەربوون.

چوونە لا (کتن) çüne la [1]

دروست بوون لەگەڵ، سەرجێی لەگەڵ کردن.

چوونە لا (کتپ) çüne la [2]

چوون بۆ چاوپێکەوتنی کەسێ، سەردانی لێ کردن.

چوونە ناو (کتن) çüne naw

پــێداچوون، پــێداڕۆیین، تــێ چــوون، هاتنــەناو، وەناوکەوتن.

چوونە ناوچاو (ند) çüne nawçaw

چاو تێ بڕیین (لەکەسێ) بێ شەرمانە.

چوونەوە (کتن) çünewe [1]

کاڵ بوونەوە.

چوونەوە (کتن) çünewe [2]

سەر لەنوێ بۆ شوێنێک چوون.

چوونەوەسەر (کتپ) çünewe ser

سەر لەنوێ دەست پێکردنەوە، گەڕانەوەسەر.

چوونەوەیەک (کتن) çünewe yek

١- تەسک بوونــەوە، قەبارەکــەم بــوون، لــەکورتیی دان، هــەڵ پــێکیان، هــەڵچوون (جــل وبــەرگ..)، چوونەیەک. ٢- هەڵ قرچان.

چوێ (ن) çwê

برین، زام.

چوێدار (ئان) çwêdar

بریندار، زامدار.

چوێڵ (ئان) çwêḻ

پاشوخوار وخێچ (بارەبەر).

چۆ (ئاک) ço [1]

چۆگە، لەوێ.

چۆ (ن) ço [2]

ئێزنــگ، چیــو، داری ســووتەنیی، زەنگــە، زەنگــە قلیشە.

چۆ (ن)

دار دەست، چوو.

چۆبەچۆ (ئان،ئاک) çobeço
بەرامبەر، بەراوەر.
چۆپ (ن) çop
درۆ.
چۆپر (ئان) çopir̲
کوێر، نابینا، کوێرێ کەچێ چاوی نیيە.
چۆپی کردن (کتن) çopî kirdin
چۆپیین، هەڵپەرکێ کردن، هەڵپەڕیین، چەپی کردن، دیلان کرن.
چۆپیک (ن) çopîk
بێ ئەقل (مرۆڤ)، کەمزان، گێلۆکە.
چۆپیی (ن) çopî
هەڵپەرکێ، دیلان...
چۆت (ن،نا) çot
بزن.
چۆتە سەرداری نایەتە خوارێ (پن)
çote ser darê nayete xwarê
پاشگەزنەبوونەوە، کەللەرەقیی نواندن، لەسەرناخاوتنی خۆ سووربوون.
چۆخان (ن،رو) çoxan
ئەسپێن.
چۆخماخ (ن) çoxmax
تیلا، لیس.
چۆخە (ن) çox̲e
چۆغە، چۆغەل، جۆخ، فاسۆن، فاسۆنیا، پارچەی لەخوری چنراو بۆ جل وبەرگ.
چۆرت (ن) çort ١
چرت، چورت، چورتکە، شەوژەن.
چۆرت (ن) çort ٢
خەوەنوچکە، کەروێشکەخەو، نووچ، وەنەوز، وەنەوزە کوتێ، سەرخەو، سووکەخەو، وەنەوەن، چۆرتم.
چۆرتان (نک) çortan
دڕینە کەشکە.
چۆرت دان (کتن) çort dan
وەنەوزدان، وەنەوزەکوتێ کردن.
چۆرس (نک) çors
ناخۆش (ناخاوتن).
چۆڕ (ن) çor̲ ١
فڕ، قڕ، قوم، لرف.
چۆڕ (ن) çor̲ ٢
تنۆکە، دڵۆپ.

چۆڕان (کتن) çor̲an
١- دەڵان، دەڵاندن، لێچوون، چۆڕیان.
٢- دڵۆپە لێ هاتنەخوار، دڵۆپە کردن، هەڵچوڕان، ئاو لێ هاتنەخوار.
چۆڕاندن (کتپ) çor̲andin
جەوهەرگرتن، چکاندن.
چۆڕاندنەوە (کتپ) çor̲andinewe
تکاندن، چکاندنەوە.
چۆڕانەوە (کتن) çor̲anewe
چۆڕیان، چۆڕیانەوە، هاتنەخوارەوە (ئاو، شلەمەنیی ..)، تنۆکە تنۆکە ئاو لێ هاتن.
چۆڕبڕ (ئان) çor̲bir
ووشک کردوو، ووشکەوەبوو، ئیشکاو، ویشکاو.
چۆڕبڕبوون (کتن) çor̲birbûn
ووشک بوون، ووشکەوە بوون (تەڕایی).
چۆڕبڕکردن (کتپ) çor̲birkirdin
ووشک کردن، ووشکەوە کردن (ئاو لە شوێنێ).
چۆڕۆ (ن) çor̲o
بلندایی، سەرە ژوورە.
چۆڕە (ن) çor̲e
١- چۆڕانەوەی ئاو.
٢- چۆڕە، چۆڕ، چۆڕاو، نزاو.
چۆخە (ن) çox̲e
چۆخە.
چۆخە بازەلە (ن،نا) çox̲e bazel̲e
بزەلە، بەچکەبەران، بێچوەبەران،کوودەلە.
چۆقاندن (کتپ) çoqandin
چۆقانن، هێنانەلەرزە (مرۆڤ).
چۆقاو (ئان) çoqaw
قرچاو، قاڵ کراو، داغکراو.
چۆقە (ن) çoqe ١
تەزوو، موچرکە، چۆق، لەرز.
چۆقە (ن) çoqe ٢
سۆز، کزە.
چۆقیان (کتن) çoqyan
١- چۆقیین، هاتنەچۆقە.
٢- لەرز لێ هاتن، هاتنەلەرز.
چۆک (ن) çok
ب (ئەژنۆ).
چۆک پێ دادان (ند) çok pêdadan
ب (ئەژنۆ پێ دادان).

چۆک دادان (کتن) çok dadan [1]
بەچنچکانەوە دانیشتن، چۆکە دان، چۆک مەلدان، قنچکان، لەسەر ئەژنۆ دانیشتن، لەسەر چۆک دانیشتن.

چۆک دادان (ئد) çok dadan [2]
بەزیین، تابوشت نەمان، مل شۆڕکردن، وازهێنان لە..
.

چۆک دانە سەر (کتپ) çok dane ser
تەپ دانەسەر.

چۆگان (ن) çogan
کالۆک، گۆچان، گۆپال، دار دەستی سەرچەماوە.

چۆلەکە (ن.م) çoleke
پاساری، چیچک، چیچک، چیژیلە، چڤیک، چیشکە، مەلیچک، چقینک، چووک، چویچ، چویک..

چۆلەکە خۆت چییت وگۆشتاوت چییە! (پن)
çoqleke xot çît w goštawit çiye
١- بەیەکێکی خۆهەڵکێش دەوترێ کەبەڵێنی یارمەتی یەکێ گەورە بدات. ٢- بەیەکێکی بێ بەهرە دەوترێ کەهەڕەشەیەکت لێ بکات.

چۆلەکەی لەمساڵ بەهی پاری ووت: تۆ جیکە جیک نەزانیت! (رس)
çolekez emsal be hî parî wüt: to cîke cîk dezanît
مەبەست لەم رستەیە ئەوەیە کەیەکێ ئامۆژگاریی یەکێکی لەخۆ گەورەتردەکات.

چۆلەکەی دەشتی وبەردی دەشتی (کتپ)
çolekey deštî w berdî deštî
بەشتێ دەوترێ کەپارەی تێ نەچێ.

چۆلەکەیەکی ناودەست، باشترە لەدە چۆلەکەی سەر درەخت (پن)
çolekeyekî naw dest baštire le de çolekey ser dirext
شتێکی کەم باشترە لە چاوەڕوان کردنی دەسکەوتێکی گەورە تر.

چۆڵ (نان) çol [1]
بەکرێ نەدراو(خانوو)، نەگیراو (خانوو).

چۆڵ (نک) çol [2]
چەکی شەڕ.

چۆڵ (نان) çol [3]
ناواق، بەتاڵ، خالیی، ڤالا، وەتال.

چۆڵ (نان) çol [4]
شوێنێ کەئاوەدانیی تێدا نەبێ.

چۆڵ (نان،ن) çol
بیابان، بیاوان، گوێر، گەوێر.

چۆڵبڕ (ن) çolbir
کەریدە، ئەودال.

چۆڵبڕ کردن (کتن) çolbirkirdin
ڕۆیشتن بەبێ ڕێ، ڕۆیشتن بەدەشت وهەرداو وون بوون، لەبێ ڕێگەدا ڕۆیشتن.

چۆڵ بوون (کتن) çolbün
تەقەتێ کەوتن، کەس تێدانەمان(لەشوێنێ)، کەس لێ نەمان.

چۆڵ کردن (کتپ) çolkirdin
بەجێ هێشتن، بەچۆڵیی هێشتنەوە، واز لێ هێنان (شوێن..)، والاکردن (جێگە).

چۆڵگە (ن) çolge
١- پادەشت، جلگە، دەشت، دەشتانیی، دەشتایی.
٢- بیابان، چۆڵ، چۆڵەوان، چۆڵەوانیی، سارا.

چۆڵ وهۆڵ (نان) çolwhol
بەتاڵ وحەتاڵ، خالیی وخەواڵ، خۆت وخواڵا، هیچ کەس تێدانەماو.

چۆڵە پێچەن کردن(کتپ) çolepêçenkirdin
پێچەن کردن، قاییم کردن (دیوار یان دەرگا لەناوەوە).

چۆڵە چۆڵ (نل) çole çol
بۆڵە بۆڵی ووڕێ.

چۆڵەوان (نان) çolewan
چۆڵ، وێرانە، بێ ئاوەدانی.

چۆڵەوانی (ن) çolewanî
جێگای چۆڵ، چۆڵیەتی.

چۆڵی (ن) çolî
چۆڵەوانی، شوێنێ کەئاوەدانی تێدانەبێ، والا لە مرۆڤ.

چۆن (ناک) çon
چاوا، چاوان، چ تۆف، چاڤا، چۆن، چلۆن، کوو.

چۆنایەتی (ن) çonayetî
بار، چلۆنایەتی، چلۆنیتی، چۆنیەتی، چۆنیتی، دۆخ، شێوەی هەڵکەوتنی شت، چلۆنەتی.

چۆنها (ناک) çonha
بەدەگمەن، چلۆنەها، چلۆنها، جاروبارە، چلۆنەکایەتیی.

چۆن یەک (نان) çon yek [1]
١- هاوتا، هاوچەشن، هاوشان. ٢-وەک یەک.

چۆن یەک (ئان) çon yek ۲
جفت، جوور، لف، لنگە، وەک یەک.
چۆن یەک بوون (کتن) çonyekbûn
بەرامبەربوون، بەقەدیەک بوون، بەقەدیەک لێهاتن، چۆن یەک لێ هاتن، هاوشانی یەکتربوون.
چۆن یەکی (ن) çonyekî
بەرامبەری، هاوچەشنی، هاوشانی.
چۆو (ن) çow
چۆڤ، داردەست.
چەپ (ن.ئان) çep ۱
لای چەپەوە، لای بەرامبەری ڕاست.
چەپ (ن) çep ۲
بەری دەست، لەپی دەست.
چەپ (ن) çep ۳
جودایی، جیاوازیی.
چەپ (ئان) çep ٤
خراپ، خوار، خواروخێچ.
چەپ (ن.ئان) çep ٥
بەرەو چەپ.
چەپ (ن) çep ٦
پلە، ڕادە.
چەپ (ن) çep ۷
ب (چەپلە).
چەپ (ن) çep ۸
کلا، کەنار.
چەپ (ئان) çep ۹
دوورکەوتە.
چەپاڵ (نک) çepal ۱
چەپاڵکە، سیپاڵ، شرە، شرەوپرە، پەلاش.
چەپاڵ (ئان) çepal ۲
لای چەپ.
چەپاڵە (ن) çepale ۱
۱- پارچە، تیلماسکە.
۲- بستێک، بەقەد یەک بست.
چەپاڵە (ن) çepale ۲
نۆروستەم، نۆرو سزا.
چەپاڵە (ن.لو) çepale(lu) ۳
۱- زللـە، زیللـە، شەپـازلە، شەپـالە، شەپـلاخە، شەپەلاخ، شەقازلە. ۲- چەپۆک.
چەپاڵەدان (کتپ) çepaledan
پەناپێ دان، پەنادان، دالدەپێدان، دالدەدان.

چەپاندن (کتپ) çepanin
تەپاندن، ڕووخاندن.
چەپاو (ن) çepaw
ب (تالان).
چەپاوکردن (کتپ) çepaw kirdin ۱
ب (تالان کردن).
چەپاوکردن (کتپ) çepaw kirdin
ئاسایش (ئاساییشت) تێک دان، شێواندن.
چەپخوازی (ن) çepxwazî
بەدخوازی، ناحەزی، نەیاری.
چەپخووس (ئان) çepxûs ۲
بەرچاوتەنگ، پیسکە، دەستگرتوو، ڕژد، مست داخراو.
چەپخوون (ن) çepxûn
شەبەیخوون، هێرشی لەشکر لەشەودا، پەلاماری شەوانە.
چەپخوون (ئان) çepxûn ۱
نەگریس، هاروهاج.
چەپخوون (ئان) çepxûn ۲
شەونخوون، شەونوخن.
چەپرەک کردن (کتپ) çeprek kirdin
برەش بردن، لەکەدارکردن.
چەپک (ن) çepik ۱
باقۆ، باقە، بەستە، بەسە، چەپکە، چەپە، دەسک، دەسکە، دەسە، قول.
چەپک (ن) çepik ۲
تیسکەموو.
چەپک (ن) çepik ۳
دەست پێچ.
چەپکەگوڵ (ن) çepike gul
باقەگول، دەسکەگول.
چەپکەن (ن) çepiken
توونەل، توونێل، چەرخە، ڕێکەن، ڕێکەند، ڕێگەی بن زەویی.
چەپکەن (ن) çepiken
باستان، بۆریی، بووریی، ڕابوردوو، سەربۆریی، کۆن، کەڤن، کەون.
چەپگەر (ئان) çepger
دل ڕەق.
چەپگەرد (ن.نس) çepgerd ۱
ب (چەرخ).

چه‌پگه‌ر (نان) ١ çepger
بله‌وه‌ن، بێداد، تاوانكار، جگه‌ربڕ، جه‌رگ بڕ، جه‌رگ چووزێن، خوێن مژ، زاڵ، زۆردار، سته‌مكار، سته‌مگه‌ر.

چه‌پگه‌ر (ن) ٢ çepger
به‌سه‌رهاتی پڕ له‌خه‌م، به‌ڵای گه‌وره.

چه‌پل (ن) çepil
پیل، قۆڵ.

چه‌پله‌ر (ن) ١ çepler
كه‌مزان، ناشی (له‌بوارێكی زانیاریدا).

چه‌پله‌ر (نان) ٢ çepler
جه‌برا، چه‌په‌، چه‌په‌وانه‌، چۆپه‌، چه‌پیل، چه‌پیلی، چه‌پی، ئه‌وكه‌سه‌ی ده‌ستی چه‌پی به‌ئاسانترو وه‌ستایانه‌تر به‌كارده‌هێنێ وه‌ك له‌ده‌ستی ڕاستی، كه‌سێ به‌ده‌ستی چه‌په‌ی كارده‌كا، كه‌سێ كاربه‌ده‌ستی چه‌پ بكات.

چه‌پله‌ (ن) çeple
چه‌پ، چه‌پك، چه‌په‌كه‌.

چه‌پله‌ به‌ده‌ستێ لێ نادرێ (پن)
çeple bedestê lênadrê
ب (به‌ده‌ستێك چه‌پله‌ لێ نادرێ).

چه‌پله‌ڕێزان (ن) çeple rêzan
چه‌پله‌كوتان، چه‌پله‌لێدانی چه‌ند كه‌سێ به‌یه‌كه‌وه‌، چه‌پك كوتانی به‌كۆمه‌ڵ.

چه‌پله‌ لێ دان (كتپ) çeple lêdan
چه‌پ كوتان، چه‌پ كوتاندن، چه‌پ كوتانن، چه‌پله‌كوتان، چه‌پله‌كوتاندن، چه‌پله‌كوتانن، چه‌پ لێدان، له‌پ لێك دان، چه‌پك لێدان.

چه‌پله‌ لێ كوتان (كتپ) çeplelêkutan
١- به‌دناوكردن، ڕیسواكردن، شتی خراپ له‌باره‌ی كه‌سێكه‌وه‌ ووتن. ٢- ده‌ركردن به‌بێ ڕێزییه‌وه‌، سووكایه‌تیی به‌سه‌رهێنان.

چه‌پ وچێر (نان) çepw çêr
خواروخێچ، خواروگێر، خوارونالەبار.

چه‌پ وچێر له‌یه‌ك وه‌ستان (ند)
çepw çêr leyek westan
خۆ له‌یه‌ك گێڤ كردنه‌وه‌، له‌یه‌ك چیربوونه‌وه‌.

چه‌پ وڕاست (نان) çepw rast
ڕاست وچه‌پ تێك په‌ڕیو.

چه‌پوخان كردن (كتن) çepuxan kirdin
كاركردن به‌نهێنی،چه‌پوخاڵ كردن، كار به‌نهێنی كردن، ئیش به‌دزییه‌وه‌ كردن، په‌نامه‌كی كاركردن.

چه‌پۆك (ن) ١ çepok
بۆكس، كوڵمه‌، كۆڵه‌ مسته‌.

چه‌پۆك (ن) çepok
پووك، له‌پ، پانایی ده‌ست، چه‌په‌ڵۆك.

چه‌پۆكان (ن) ٢ çepokan
بزێویی، چالاكیی، هه‌ڕزه‌یی.

چه‌پۆكان كردن (كتن) çepokan kirdin
چه‌پۆك وه‌شاندن وسمكۆڵ كردن، هه‌ردوو ده‌ست به‌زه‌ویدا دان(ولاخی به‌ڕزه)، له‌سه‌رپاشوو هه‌ڵسان، هاروهاجیی كردن (ئه‌سپ).

چه‌پۆك لێ‌دان (كتپ) çepok lêdan
به‌له‌پی ده‌ست له‌كه‌سێدان، چه‌پۆك پێداكێشان، پێداماڵین، چه‌پۆك به‌سه‌ری كه‌سێكدا دان، چه‌په‌ڵۆك به‌سه‌ردادان، ده‌ست به‌سه‌ردا ماڵین.

چه‌پۆڵه‌ (ن) çepole
په‌نجۆڵه‌، چنگی درنده‌، چه‌پاڵه‌، ده‌ست وپه‌نجه‌ی گیاندار، ناوده‌ست.

چه‌په‌ (نان) ١ çepe
ب (چه‌پله‌ر).

چه‌په‌ (نان) ٢ çepe
ده‌ستبه‌ندی ولاخ.

چه‌په‌ (ن) ٣ çepe
پاروو، سه‌وڵ.

چه‌په‌جاخ (ن) çepecax
جه‌خار، قیمه‌كێش، گۆشت كوت، ساتوور، چه‌په‌جاغ.

چه‌په‌ر (ن) ١ çeper
بنه‌دن، ده‌ربه‌ن جه‌ڵه‌، ده‌رگای ته‌یمان، سینجا، قاپییه‌كه‌ چوارچێوه‌كه‌ی داروناوه‌كه‌ی به‌تووڵ چنرابێ، ده‌رگاو دیواری له‌شووڵ، تامان، ته‌یمان.

چه‌په‌ر (ن) ٢ çeper
پۆس، پۆسته‌، پۆسه‌.

چه‌په‌ر (ن) ٣ çeper
حه‌سار، هه‌سار، ڕاسته‌وپوار..

چه‌په‌ر (ن،ئس) ٤ çeper
سپه‌ر، سپێر، سوپه‌ر، سه‌نگه‌ر، كۆن، كۆزك، خه‌ڵ.

چه‌په‌ر (ن) ٥ çeper
پۆسته‌به‌ر، پۆسته‌چیی، ته‌ته‌ر، نامه‌به‌ر.

چه‌په‌ربه‌ندان (كتپ،كتن) çeperbendan
١- ڕیزبوون(خه‌ڵك) شان به‌شانه‌وه‌، ڕیزبه‌ستن، ڕیزگرتن.
٢- به‌كۆمه‌ڵ كۆبوونه‌وه‌، لێك خڕبوونه‌وه‌.

چه‌په‌رخانه (ن.) çeperxane

پۆسته‌خانه، پۆسه‌خانه.

چه‌په‌ره‌شره (خ.) çeperešire

په‌ک که‌وته، عه‌مه‌ل مه‌نده، له‌کارکه‌وتوو.

چه‌په‌ک (ئان) çepek

په‌ناکه‌وته، لاڕێ، جێگای سووچ وکه‌نار، خانوو یان گوندی دوور له‌ڕێبازی گشتیی.

چه‌په‌ڵ (ئان) ۱ çepel

پۆخل، په‌ڵۆخ، پیس، چلکن، گه‌مار.

چه‌په‌ڵ (ئان) ۲ çepel

۱- گه‌ند، گه‌نگ (مرۆڤ).

۲- گنخاو، گه‌نیو (شت).

چه‌په‌ڵ (ئان) ۳ çepel

به‌دسرشت، به‌دگه‌وهه‌ر، چه‌ڵه‌م، خراپ، ناپاک.

چه‌په‌ڵ خۆر (ئان) çepelxor

پاته‌خۆر، پیس خۆر، گه‌نده‌خۆر.

چه‌په‌ڵکار (ئان) çepelkar

به‌دره‌فتار، به‌دکار، گه‌نده‌کار، گه‌نه‌کار.

چه‌په‌ڵی (ن) ۱ çepelî

پۆخلی، په‌ڵۆخی، پیسی، چلکنی، ناخاوێنی.

چه‌په‌ڵی (ن) ۲ çepelî

شه‌رم، شووره‌یی، له‌که‌داری، نه‌نگی، به‌دفه‌ڕی، بێ ئاکاری.

چه‌په‌وانه (ئان) ۱ çepewane

چه‌واشه.

چه‌په‌وانه (ئان) ۲ çepewane

چۆپه‌وانه، به‌راوه‌ژوو،پێچه‌وانه، ته‌رسه.

چه‌په‌وانه (ئان) ۳ çepewane

پێچه‌وانه، چه‌پی، واڕوو.

چه‌پی (ن،ئان) çepî

به‌ره‌ی چه‌پخواز (رامیاریی).

چه‌ت (ن) çet

کۆزه‌ر (ده‌غڵ ودان)، کوێزر.

چه‌تاره (ئان) çetare

ئاوریشمین، له‌ئاوریشم دروستکراو(پارچه).

چه‌تاڵ (ن) ۱ çetal

۱- چنگاڵ، چه‌نگاڵ. ۲- قولاپ.

چه‌تاڵ (ن) ۲ çetal

ده‌واری پچووک، خێوه‌تی چکۆله.

چه‌تان (ن) çetan

۱- پۆشه، په‌رده.

۲- سه‌رپۆشی له‌قوماش بۆ عاره‌بانه‌و گالیسکه.

چه‌تاوه‌ڕوو (ئان) çetawerü

بێ شه‌رم، چه‌رداوه‌ڕوو، ڕووکراوه، ڕووهه‌ڵماڵراو، بێ ئابڕوو، چه‌قاوه‌سوو.

چه‌ت تێ خستن (ند) çet tê xistin

کار (تێکدان، ناڕه‌حه‌ت کردن).

چه‌تر (ن) çetir

سه‌یوان، پۆشاکێکه‌بۆ پاراستنی سه‌ر.

چه‌ترکردن (کتپ) ۱ çetir kirdin

لق وپۆپی دره‌خت هه‌ڵپاچیین (له‌شێوه‌ی چه‌تردا).

چه‌ترکردن (کتپ) ۲ çetir kirdin

چه‌تر هه‌ڵدان، خۆ گژکردن، خۆ گیف کردن، خۆ فش کردن.

چه‌تله‌مه‌ر (ئان) ۱ çetlemer

بزێو، ناڕه‌حه‌ت.

چه‌تله‌مه‌ر (ئان) ۲ çetlemer

ته‌له‌که‌باز، فێلباز.

چه‌تۆر (ئان) çetor

تیژنه‌کراو، کول (تیغ)، ده‌مه تیغی کول وژه‌نگاویی.

چه‌تۆڵ (ن) çetol

چه‌تۆله، ته‌نکه خێوه‌ت.

چه‌توون (ئان) ۱ çetun

۱- چاونه‌ترس، چه‌تین، بزۆز، گوربه‌زه، ناهاڵ، هاروهاج، هه‌ده‌نه‌ده‌ر، دانه‌سه‌کناو.

۲- چه‌تن، به‌ئه‌رک، دژوار، سه‌خت، گران.

چه‌توونی (ن.) ۲ çetunî

ب (بزێو).

چه‌ته (ن) çete

ب (جه‌رده).

چه‌ته‌گه‌ری (ن) çetegerî

جه‌رده‌یی.

چه‌ته‌ڵ (ن) çetel

درک.

چه‌ته‌وڵ (ئان) çetewül

درێژ، زه‌به‌لاح، قه‌به.

چه‌ته‌یی (ن) çeteyî

ب (چه‌ته‌گه‌ریی).

چه‌ته‌یی کردن (کتپ) ۱ çeteyî kirdin

جه‌رده‌یی کردن، چه‌ته‌گه‌ریی کردن، ڕاوو ڕووت کردن.

چه‌ته‌یی کردن ۲ çeteyî kirdin

بێ شه‌رمانه مالی ئه‌م وئه‌و خواردن.

چەتیین (ئان) çetîn
زەحمەت، قورس، گران.

چەتیین بوون (کتن) çetînbûn
بەئەرک بوون، بەزەحمەت کەوتن، زەحمەت بوون.

چەتیین کردن (کتپ) çetîn kirdin
بەئەرک کردن، قورس کردن.

چەتیوە (ئان) çetîwe
ئافرەتی ناکەس بەچە، ژنی ناکەس بەچەو بێ ئاکار.

چەخماخچی (ن) çexmaxçî
چەخماخساز، کەسێ کەچەکە دروست بکات یان چاکی بکاتەوە، تفەنگساز، وەستای تفەنگ چاکردنەوە.

چەخماخە (ن) çexmaxe
ب (تریشقە).

چەخماخە لێ دان (کتپ) çexmaxelêdan
برووسکاندن.

چەخەر (ن) çexer
١- جێ پێ، جێ شوێن، جێگاپێ، جێگەپێ.
٢- نیشانەی رێ وبان، کێلکا سەرریێکێ.

چەراندن (کتپ) çerandin
ئالف پێدان، ئالیکە دان، لەوەراندن(مالات)، ئاژەل بردنە دەشت بۆ گیاخواردن.

چەرپایە (ن) çerpaye
چارپایە، چرپایە، چوارپاچکە، چەرپا، قەرەویلە، تەختی لەسەرنوستن، کورسی وتەختی لەسەر نوستن، چواربەندە.

چەرچی (ن) çerçî
چاریچی، چەرخەچیەر، دەسگێر، ووردە والافرۆش، دەسفرۆشی گەڕیدە، چارپێچی، فرۆشیاری گەڕیدە، فرۆشیاری گەڕۆکە، دیڤەرە.

چەرخ (ن.م) çerx [١]
بالەبان، باڵەوان، بازی تەوار، ولهم.

چەرخ (ن) çerx [٢]
خول، گر، گەڕ.

چەرخ (ن) çerx [٣]
چورخ، چەرخی چەقۆ تیژکردن.

چەرخ (ن) çerx [٤]
رۆژگار، سووری جیهان، زەمانە، چەپگەرد، چەپگەڕ.

چەرخ (ن.ئس) çerx [٥]
ئاسمان، فەلەک، گەردوون.

چەرخ (ن) çerx [٦]
ئامرازی ئاو هەڵکێشان لەبیر.

چەرخان (کتن) çerxan
چەرخانەوە، چەرخ خواردن، چەرخ لێدان، چەرخیان، چەرخیین، خولان، خول خواردن، خولیان، سووران، گرخواردن، گریان، گەڕیان، زفریین.

چەرخاندن (کتپ) çerxandin
پێچ دان، چەرخاندنەوە، چەرخانن، چەرخ دان، خول دان، سووراندن، گەڕاندن، گەڕانن، سووڕدان، زڤراندن.

چەرخانەوە (کتن) çerxanewe
ب (ئابال بوونەوە).

چەرخ کردن (کتپ) çerx kirdin
تیژکردن، لەچەرخ دان.

چەرخ لە چەمەر کێشان (ند) çerx le çemer kêšan
بەیدەست کردن، تۆڵە لێسەندن، خراپ بەسەرهێنان، سزادان، چەرخ لەچەمبەردان، ئازاردان.

چەرخە (ن) çerxe [١]
خول، سوور.

چەرخە (ن) çerxe [٢]
سوور، کیچکە، گێژکە.

چەرخە دان (کتن) çerxe dan
چەرخەکردن، سوورانەوە، خول خواردن، سووڕدان لەدەوور... چەرخیان، سووران، چەرخین.

چەرخەک (ن) çerxek
بەکرە(دەزوو، وایەر، فلیم، نەوار)، غەرغەرە، قرقرە.

چەرخەمە (ن) çerxeme
سەبەتە (لەقامیش دروست کراو)

چەرخی چەواشە (کتن) çerxî çewaše
چەرخی چەپگەڕ،
رۆژانی پڕ مەینەتیی، رۆژگاری چەپگەرد، رۆژگاری ناهەموار، ژیانی پڕ کێشەو ناسۆر.

چەرخیی (ئان) çerxî
ئەڵقەیی، کەوانەیی.

چەرداخ(ن) çerdax [١]
دەواری هاوینەی تەنک.

چەرداخ (ن) çerdax [٢]
١- چارداخ، کەپری سەرشیناوەرد، کەپری ناو بیستان، یان کشتوکاڵ.
٢- کۆخ (ناو بیستان یان مەرەزە)، کۆختە، قوخ.

چەردە (ن) ١ çerde
بام، تاڵە، چارە، ڕەنگ وڕوخسار.
چەردە (ئان) ٢ çerde
ئەسمەر، ڕەشتاڵە، گەنم ڕەنگ.
چەڕاگا (ن) çeraga
چێری، شوێن لەوەڕ، لەوەڕ، لەوەڕگا، لەوەڕگە.
چەرس (ن،ڕو) çers
بەنگ، حەشیشە.
چەڕگ (ن) çerg
تلۆل، تەقن، دەقن، قوڕ، کوڕ، گیل، مەڕکە، مەڕبی.
چەڕدووکەڵ (ن) çerdükel
ب (تەپ ودووکەڵ).
چەرم (ن) çerim
پێست، پێستەی خۆشکراو، چەرم خۆشەکریاگ، چەرمی خۆشکراو، کەوڵ.
چەرمچی (ن) çerimçî
پێستەخۆشکەر، پێس خۆشکەر، چەرم خۆشکەر، دەباغ، ئەو کەسەی پێستەلە مەلال دەنێ.
چەرمگ (ئان،کل) çermig(kl)
چەرموو، چەرمە، چەرمەڵە، چەرمی، سپی، سپی ڕەنگ، گەور، چەرموگ.
چەرمگەوبوون (کتن،کل) çermigew bün(kl)
چەرمەڵەبوون، سپی بوون،سپی هەڵگەڕان.
چەرمگەو کردن (کتپ،کل)
çermigew kirdin(kl)
چەرمەڵەکردن، سپی کردن، سپی هەڵگەڕاندن.
چەرمگی (ن،کل) çermigî(kl)
سپێتی، سپیەتی، گەوری.
چەرمە چەقاڵتە (ن) ١ çerme çeqalte
چەق، گۆشتی لەڕواڵاو، گۆشتی ڕەگاویی.
چەرمە چەقاڵتە (ئان) ٢ çerme çeqalte
چەقاڵتە، گیانداری لەڕواڵاو، چەرمسیی، سیس.
چەرمەسەرێ (ن) çermeserê
تاڵاو، چەرمەسەرە، چەرمەسەریی، دەردی سەریی، دەردوئازارو ڕەنجی زۆر.
چەرمەسەرێ‌دان (کتپ) çerme serêdan
تاڵاوبەقورگدا کردن، ئاڵاو دەرخواردن، تووشی چەرمەسەرەکردن، چەرمە سەریی کردن، دەردی سەریی پێ کردن.
چەرمەڵ (ئان) çermel
چەرمەڵانە، چەرمەڵە، چەرمیلە، سپیکەلانە، سپیکەلە.

چەرمێن (ن) ١ çermên
سپێنەی مێلکە، چەرمینە.
چەرمێن (ئان) ٢ çermên
لەچەرم دروستکراو، چەرمیینە.
چەرەس (نک) çeres
ئاجیل.
چەرەگە (ن) çerege
بەرچێغ، ئەودارەی دەخرێتە پاڵ چێغ.
چەرەن وپەرەن (ن) çerenw peren
وڕێنە، مەڵیت وپەڵیت.
چەرِیین (کتن) çerîn
لەوەڕان، لەوەڕیین.
چەژە (ن) çeje
ب (تام).
چەسپ (ئان) ١ çesip
توند، توند وپڕ بەپڕ.
چەسپ (ن) ٢ çesip
نووسەک، سریش.

چەسپان (ئان) ١ çesipan
ئازا، پەلە، خێرا، گورج.
چەسپان (کتن) ٢ çesipan
بنج داکوتان، توندبوون، چەسپیان، چەسپیین.
چەسپان (کتن) ٣ çesipan
جێگیربوون، دامەزران، سازان.
چەسپان (کتن) ٤ çesipan
گیربوون، لکان، لکیان، پێوەنووسان، چەسپیان، نووسان، چەسپیین.
چەسپاندن (کتپ) ١ çesipandin
بنج بەست کردن، توندکردن، چەسپ کردن.
چەسپاندن (کتپ) ٢ çespandin
١- جۆش دان، جۆش کردن.
٢- چەسپ کردن، لکاندن، پێوەنووساندن، چەسپانن، نووساندن، نووسانن.
چەسپاو (ئان) ١ çespaw
بنج داکوتیو، توندبوو، چەسپیو.
چەسپاو (ئان) ٢ çesipaw
جێ گرتوو، جێگیر، ڕاوەستاو.
چەسپێنەر (ن) çespêner
بنیاتنەر، بنیادکار، دامەزرێنەر.
چەش (ن) ١ çeš
ب (تام).

چەش (ن) ٢ çeş
سەگی ڕاو، سەگێ کەجێ پێی نێچیر هەڵگرێ.
چەشاندن (کتپ) çeşandin
چەشانن، مەزاندن، مەزەپێ دان.
چەش بوون (کتن) çeşbûn
چەشەبوون، چێشەبوون، دەم شیرین بوون، چەشتە خواردوویوون، فێرەڕاوبوون.
چەشتن (کتپ) çeştin
تاقی کردنەوە (تامی شت بەزمان..)، تۆزێ لەزاد خواردن بۆ تاقی کردنەوە، چەشکەکردن، چەشەکردن، چێشتن، چێشکەکردن، مەزەکردن، مەزیین، تام کردن، چێژەکردن، چێژتن.
چەشمە (ن،لو) ١ çeşme(lu)
چاوگە، سەرچاوگە، سەرچاوە، کانی، هانە.
چەشمە (ن) ٢ çeşme
ئاودەس، ئاودەستخانە، خەلا، کەناراو، نیشتنگا.
چەشمەنداز (ن) çeşmendaz
بەرچاوان، بەرچەوە، چەشم ئەنان، چەشم ئەندان، دیمەن، چاوئەندان، چەشمەننان.
چەشن (ن) ١ çeşin
باو، تەرز، جۆر، وێنە.
چەشن (ن) ٢ çeşin
تەحر، ڕەوت، ڕەوش، شێوە..
چەشن چەشن (ئان) çeşinçeşin
ڕەنگامە، ڕەنگاو ڕەنگ.
چەشنی (ئاک) çeşinî
چاشتی، لەڕەنگی، لەگوین، وەک، وەکو.
چەشووری (ن،لو) çeşûrî
چاوڕوو، شەرم وشکۆ.
چەشە (ن) ١ çeşe
چەش، چەشتە، چەشکە، دانەڕۆکە، گەزەک، چێژە.
چەشە (ئان) ٢ çeşe
چەشتە، چەشکە.
چەشەبوون (کتن) çeşebûn
چەش بوون، چەشتەبوون، چەشکەبوون.
چەشەخۆرە (ئان) çeşexore
چەشەت، چەشتەبوو، چەشتەخۆرە، چەشەبوو، نێچیری چەشە خواردوو.
چەشەکردن (کتپ) çeşe kirdin
چەشت کردن، چەش کردن، چەشەخۆرەکردن، چێژەکردن، چێشکەکردن، چێشەکردن، فێرکردن، چەشەپێدان.

چەفتە (ن) çefte
بوختان، درۆ، دەلەسە، هەڵبەستی درۆ.
چەفتەوڕاستە (ن) çeftew ṟaste
چنگاڵ، چەوتەو ڕاستە، قولاپ.
چەفتەوشیرەگرتن (کتپ) çeftew şîregirtin
ب (چەوت وچێلە لێ دان).
چەق (ن) ١ çeq
١- دەمار، ڕەگی سپی، وردەڕەگ.
٢- ب (چەرمە چەقاڵە).
چەق (ن) ٢ çeq
ناوەڕاست، ناوەند.
چەق (ن) ٣ çeq
بن، بێخ.
چەق (ن) ٤ çeq
دیوێکە لەمیچ، کەر، گزیر، تەوخ (چەقینی جگ لەسەر دیوە قووڵەکەی).
چەق (ئان) ٥ çeq
جیڕ، گیر (مرۆڤ لەکڕین و فرۆشتندا).
چەقاڵ وبەقاڵ (نک) çeqaḻw beqaḻ
١- بازاڕی، هەرزان (مرۆڤ).
٢- سەوداگەریی سەرپێی لەناو بازاڕدا.
چەقاندن (کتپ) ١ çeqandin
چەقانن، داکوتان (وەک بەچەکوش)، داچەقاندن.
چەقاندن (کتپ) ٢ çeqandin
چەقانن، ناشتن(ئەمام بۆ سەوز بوون)، چکاندن (شەتل)، چەقنای.
چەقاندن (کتپ) ٣ çeqandin
بەقوڕدابردن، خستنە لیتاوەوە، لەقوڕدا نوغرۆ کردن.
چەقاندن (کتپ) ٤ çeqandin
پێدابردن، پێداکردن، خستنەناو.
چەقاوەسوو (ئان) çeqawesû
بێ چاوڕوو، چوختی، چەقەسوو، مامەڵەسەخت (مرۆڤ)، نالەبار، خوو گرتوو بەخراپە، بەچەقە و شلتاخ.
چەق چەقە (ن،رو) çeqçeqe
کاسنی، گیایەکە شێلەی بنەکەی وەک بنێشت ئەجوێ.
چەقژ (ن) çeqij
قۆناخ، مەنزڵگا، مەنزڵگە.
چەقۆ (ن) çeqo
بەنبڕ، تیغ، چاقۆ، کارد، کێرد، قەڵەمبڕ.

چەقۆكول (ئان) çeqokul
بێ دەسەلات، بێ زاووز، نەتوان، هیچ لەباردانەبوو.
چەقۆگەر (ن) çeqoger
چەقۆدروستكەر، چەقۆساز، كێردكەر.
چەقۆ لەیەك سوون (ئد) çeqo le yek sün
دوژمنایەتیی لەگەڵ یەكدا كردن، وەك دوژمن لەگەڵ یەكدا كردن.
چەقە (ن) çeqe
وتەی زۆر وبێ هوودە، گورەوەرا، چەنەچەن.
چەقەچەق (ن) çeqeçeq
چەقەسوویی، چەنەبازیی، چەنەچەن، هەراوهوریا، گاڵە گاڵ.
چەقەچەق كردن (كتن) çeqeçeq kirdin
چەقەسوویی كردن، چەنەبازیی كردن، چەنەچەن كردن.
چەقەڵ (ن) ١ çeqel
پاچكە، پێ، پێچكە.
چەقەڵ (ئان) ٢ çeqel
رەقەڵ، رەقەڵە، لاواز، لەڕ.
چەقەڵ (ن،نا) ٣ çeqel
تۆڕی تۆڕكە.
چەقەن (ئان،ن) çeqen
چەقین، رەقان، رەقەن، سەخت، سەختان (زەوی)، زەویی تمتم.
چەقەنەژەن (ئان) çeqenejen
پل تەقین، سەماكەر، چەقانەژەن.
چەقەنە لێ دان (كتپ) çeqene lê dan
پل تەقاندن.
چەقەوانە (ن،نم) çeqewane
چەقەنە، چەقانە، دووپارچە مسی زەردی پچكۆلەی پانكەڵەیە سەماكەر لەپەنجەی دەكا و دەیانتەقینێ.
چەقی ڕێ (ن) çeqîrê
ناوەڕاستی ڕێ، ناوەندی ڕێگە.
چەقیو (ئان) ١ çeqîw
داكوتراو، چەقاو.
چەقیو (ئان) ٢ çeqîw
ڕۆچوو.
چەقین (كتن) ١ çeqîn
بەقوڕداچوون، چەقیان، لەقوڕداچەقین، نوقوم بوون.

چەقین (كتن) ٢ çeqîn
دۆزدامان، دۆش دامان، گیربوون، ماتەڵ بوون، واق وڕمان، هێربوون، وەستان لەشوێنی خۆ بێ جووڵە.
چەك (نك،س) ١ çek
چاخ ، كەرەسەی جەنگ.
چەك (ن) ٢ çek
پینە، پارچە.
چەك (ن) ٣ çek
خشڵ، زێڕوزیو.
چەك (ن) ٤ çek
بەرات، شیك، قەواڵەی بانك.
چەك (ن) ٥ çek
سزای دادگا.
چەك (ن) ٦ çek
١- كوتك، مشتە.
٢- مشتەی دەستی هەلاج، چەكە، كوتك.
چەك (ن) ٧ çek
زللە، زیللە، شەپازلە، شەپالە، شەپلاخە، شەقەزیلە، شەقازلە، شەقام، شەپەزللە، شاپ.
چەك (ن) ٨ çek
قانكلە، گلولە.
چەك (ئان) ٩ çek
چەكە، ڕووت، ڕووتەڵ، ڕووت وقووت، قووت، قووتەڵ، چەكە.
چەك (ئان) çek
داڕزاو، داڕزیاگ، چەكە، شڕ، شڕوپڕ، شڕو وڕ، كۆن و لەبەریەك چوو.
چەك پێ‌دان (كتپ) çekpêdan
پڕ چەك كردن، چەك دانە دەست.
چەك چن (ئان) çekçin
چەك لێ سەندراو، چەك لێ كۆكراوە، لەچەك كراو.
چەك چن كردن (كتپ) çekçin kirdin
چەك لێ داماڵین، چەك لێ سەندن، چەك لێ كۆكردنەوە، لەچەك كردن.
چەكدار (ن) çekdar
١- سیلاحدار، یاوەر. ٢- بەچەك، پڕ چەك.
چەكدراو (ئان) çekdiraw
سزادراو.
چەكمە (ن) çekme
بووت، پووت، جزمە، جەزمە، كەوشی تانەژنۆ.
چەكمە بوون (كتن) çekmebün
داپلۆخان، سووتان (شوێنێ لەلەش)، سووتان

وپیست هاتنەخوار.

چەک وپووش (نک) ١ çekwpüš

شرە، شرەو پرە.

چەک وپووش (نک) ٢ çekwpüš

وردە وپردەی ناومال.

چەکوش (ن) çekuš

چەکوچ، چاکوچ.

چەکوشکاری کردن (کتپ) çekuškarî kirdin

بەچەکوش ئیش کردن، بەچەکوش کارکردن.

چەک وکەوان (نک) çekwkewan

کوتک وکەوان، مشتەو کەوانی هەلاج.

چەکەرداسی (ئان) çekerdasî

زەبەلاح (مرۆڤ).

چەکەرە (ن) ١ çekere

چرۆو، چووزەرە.

چەکەرە (ن) ٢ çekere

چرۆ، گۆپکە، گۆپیتە، نیرتک.

چەکەرە شکین کردن (کتپ) çekere škên kirdin

کیلان وهەلگیرانەوە (زەویی)، هەلەوگەراندن.

چەکەرەکردن (کتن) ١ çekere kirdin

چووزەکیشان، چەکەرە دەرهینان، چەکەرەکیشان، چەکەرە هینان، سەر لەزەویی دەرهینان، سەوزبوون (رووەک).

چەکەرەکردن (کتن) ٢ çekere kirdin

دوودل بوون، راراببوون.

چەل (ئان) ١ çel

خنزک، سست، مردەلۆخە.

چەل (ن) ٢ çel

دەرفەت، هەل.

چەلاو (ئاک) çelaw

جاران، رۆژانی پیشوو.

چەلاو (ن) çelaw

گۆشتاو، ئاوو گۆشتی کولاو.

چەلتک (ن) çeltik

چەوال، شەلتە.

چەل وچۆم بوونەوە (کتپ) çelw çom bünewe

پەلاماردان، چوونەسەر دوژمن.

چەل ومل (ئان) çelw mil

چەل، کەسێ یان شتێ کەبوو بێ بەباریەسەر یەکیکی دیکەوە.

چەلە (ئاک) ١ çele

جارێ، کەرەتێ.

چەلە (ن) ٢ çele

هەل، نۆرە، نۆبە، گەڕ.

چەلە (ن) ٣ çele

گوریس، وەریس، پەت.

چەلە (ن) ٤ çele

چەل، خول، دەس، کایە.

چەلەنگ (ئان) ١ çeleng

باش.

چەلەنگ (ن) ٢ çeleng

چەپکە گول.

چەلەنگ (ن) ٣ çeleng

لەنجەو لاری دلداریی.

چەلەنگ (ئان) ٤ çeleng

ئازا، خۆشرەو، خیرا، سفک، سووک رەو، گورج وگۆل، کەرناس.

چەلەنگ (ئان) ٥ çeleng

جوان،شۆخ ،شەنگ.

چەلەنگی (ن) ١ çelengî

ئابروومەندی، چاکی، شەنگی.

چەلەنگی (ن) ٢ çelengî

جوانیی، شۆخی، شەنگی.

چەلیپا (ن) çelîpa

چەلیپ، خاچ، سەلیب، چەپ وراست.

چەلیپا (ئان) çelîpa

راست وچەپ.

چەلاخ (ئان) çelax

بزێو، چالاخ (ئەسپ).

چەلاک (ن) ١ çelak

ئەستوون.

چەلاک (ن) ٢ çelak

چەلاک، چەلاکە، قەلانک، داریکی دریژە سەرەکەی قولاپیە بەری دارو درەختی پێ ئەتەکینرێ، چەل.

چەلتووک تێ چەقاندن (ند) çeltük tê çeqandin

ئەگەرە تێ خستن، ئەگەرە خستنەکاری کەسیکەوە، چقل تێ چەقاندن.

چەلتووک تێ فڕێدان (ند) çeltük tê frêdan

خۆ هەلقورتانەکاری ئەم وئەو، حەز بەخۆتێ هەلقورتان کردن لەئیش وکاری ئەم وئەودا.

چەلتووک جاڕ (ن) çeltük car

جاڕەمەرەزە، جیگە مەرەزە، شالیگا، مەرەزەجاڕ.

مەرەزەگا، مەزرای برنج.

چەلتە (ن) çelte

ئاخاوتنی بێ سەروبەر، قسەوقسەلۆک، چەقە و ئاخاوتنی لابەلا.

چەلتە چەلت (ن) çelte çelt

چەنەبازیی، سازندەیی، چەنەدرێژیی، چەنەوەریی.

چەلتەکردن (کتن) çeltekirdin

چەنەبازیی کردن، سازندەیی کردن.

چەلماس (ئان) çelmas

چلیس، چەلماسک، نەوسن، هەلپە هەلپکەر بۆ خواردەمەنیی، چاو برسیی.

چەلووز (ئان) çelüz ١

زۆر پرسیارکەر، قەرە چەناغ بۆشت وەرگرتن، پارسەکی بەگیرەو نیرە.

چەلووز (ئان) çelüz ٢

چیر، چیرە دریژ، نووزە دریژ، نووزە نووزکەر.

چەلەم (ئان) çelem

بەد، پیس، چەپەل، خراپ، ناپاک، ناپوخت، نالەبار.

چەلەمە (ن) çeleme ١

چۆمەلە، ئێسکی لای پێشەوەی شان، ئێسکێکی باریکی دوو پەلە لەبەرسنگی بالندەدا، چۆلەمە، ئێسکێکی دوو فلیقانەیە لە نێوان شان ومل، چۆلەمێ، کەلەوە، کەلەمە.

چەلەمە (ن) çeleme ٢

تەلەزگە، سەغلەتیی، کەشاکەش، مەینەت.

چەلەمە شکێنە (ن) çeleme şikêne

تەلەمەشکێنە، چوکلەشکێنی چەلەمەشکانێ، چۆلەمەشکێنە.

چەلی (ن،رو) çelî

دەرزیلە، دەرزیلۆکە، دەنوکی حاجی لەق لەق.

چەم (ن) çem ١

چۆم، دۆل، دەرە، رۆخانە، رووخانە، شیو، نەقەب، ئاوبڕ، کەندال.

چەم (ن) çem ٢

چۆمی ئاو، چەماو، رووبار، روخانە.

چەم ئاخورە (ن) çem axure

پەرژین، تەیمان، تامان.

چەماڵ (ن) çemal

بارگرانیی، پەژارە، خەم، دەرد.

چەماندنەوە (کتپ) çemandinewe

چەماندن، چەماننەوە، چەوتاندنەوە، چەوتاننەوە، خوارکردنەوە، کەچ کردن، نووچاندن، چڤاندن، دامینان.

چەمانەوە (کتن) çemannewe

چەمان، چەمیانەوە، چەمینەوە، چەوتانەوە، خواربوونەوە، کۆم بوونەوە، کۆمەو بوون، نوشتانەوە، نووچیانەوە (بەکەوانەیی)، چڤان، چەڤین، چەمین، خوارەوە بوون، داهاتنەوە، بەرەو خوار لاربوونەوە.

چەماوە (ئان) çemawe

چەماو، چەفتاوە، چەفتیاگ، چەمیاگ، چەوتاو، چەوتاوە، خوارەوەبوو، کۆماو، گیربوو، گیریاگ، لار، لارەوەبوو، چڤیای، چڤی، چەمیو، خوارەوەبووگ.

چەمبل (ن) çembil

١- ئەلقە، خەلەک. ٢- قولفە، گوولی.
٣- دەسک، هەنگل.

چەم بێ چەقەل نابێ (پن) çem bê çeqel nabê

لەهەموو تیرەیەکدا پیاوی خراپ هەل دەکەوێ.

چەمپل (ن) çempil ١

باسک، بازۆلە، باهوو، پەل، پەیک، شان، قۆل، بالی مرۆڤ.

چەمپل (ن) çempil ٢

بال، بالی مەل، پەلی گیاندار.

چەمچۆر (ئان) çemçor

پووت، چیلاز، دالگۆشت، زراڤ، لەڕ.

چەمچە (ن) çemçe

چمچە، چووچک، چەمچک، کەوچکی گەورە، ئەسکۆ، ئەسکوێ.

چەمک (ن) çemik ١

چمک، قەراغ، قەورخە، کەنار، لا، سوچ، قولینچک.

چەمک (ن) çemik ٢

چەم، گوزارە، مانا، مەبەست، واتا.

چەم وچوخورد (ن) çemwçuxrd

چۆم وچوغورد، چەم وچوخمۆ، چەم وچوغورە، چەمی زەبەندو چڕ، دۆلی زەبەند وچڕ وپڕ.

چەم وخەم (ن) çemwxem ١

ناز، نازو عیشوە، نازو نوز.

چەم وخەم (نک) çemwxem ٢

پرچ.

چەمووش (ئان) çemüş ١

چەموور، گوێ نەبیس، لاسار.

چەمووش{ولاغ} (ئان) çemüş ٢

بارنەبەر، بەدلفاو، جووتەوەشین، چالاخ، چەتوون، سرک، شەمووز، کەللەرەق، چالاغ، تووش، رەوەک،

سل، لەقەماویژ.

چەمووش (ئان) ٢ çemüš

ناڕاست.

چەمە (ن) ١ çeme

نۆتاخ ، چاوگە، ژوور، چاوە.

چەمە (ن) ٢ çeme

سەرچاوە، کانی.

چەمە (ن)٣ çeme

کەمەی دەف یان بێژنگ.

چەمەر (ن) çemer

چەمبەر، شین وواوەیلا، شیوەن، گریانی بەکوڵ(بە کۆمەڵ لەدەوری مردوو)، شین وشەپۆڕ، شیوەن وزاری.

چەمەرە (ن) ١ çemere

ئاخلە، ئەلقە، حەلقە، ماڵە.

چەمەرە (ن) ٢ çemere

ئەڵقە، تەوق، چەمە، چەمەر، کەمە.

چەمەری (ئان) çemerî

ئەڵقەیی، چوغزی، کەمەیی.

چەمینەوە (کتن) çemînewe

ب (چەمانەوە).

چەن (ن) ١ çen

چەنیی، دەرزیی.

چەن (ئاک) ٢ çen

ب (چەند).

چەناگە (ن) çenage

چناکە، چناوە، چەن، چەناخ، چەناکە، چەنگۆ، چەنە، چەنەگ، چەنەگە، شەویلاگەی خوارەوە، ئەرزینگ، ئەرزنگ.

چەناگەدان (کتن) çenagedan

چەناگە درێژیی کردن، چەناگە کوتان، درێژ داڕیی کردن، دەمەوەریی کردن، زۆرناخاوتن، زۆر بلێیی کردن، زۆر ووتن، زۆر بێژیی کردن، هەڵەوەریی کردن.

چەناگەدرێژ (ئان) çenage drêj

چەنەباز، درێژداڕ، زۆربێژ، هەڵەوەڕ، زۆربڵێ.

چەناگەکوتێ (ن) çenage kutê

دەمەداچەقێ، گیانەللا.

چەناگەکوتێ کردن (کتن) çenage kutê kirdin

چەناگەکوتان، کەوتنەدەمە داچەقێ، کەوتنە گیانەلاو، ئاویلکەدان.

چەند (ئان،ئاک) çend

چ قاس، چ قەدەر، چەن، چەندە، چەنگ، چقا، چ ئەندازە، چەنێک، چەنێ.

چەندان (ئان،ئاک) çendan

بێ‌شومار، زۆر، گەلێ.

چەندن (کتپ) çendin

ب (چاندن).

چەندوچوون کردن (کتن)١ çendw çün kirdin

چەند وچوونی کردن، چەن وچوون کردن، گیرە گیرکردن.

چەندوچوون کردن (کتن)٢ çendw çün kirdin

دەمەدەمێ کردن، دەمەوەریی کردن.

چەندەهاجار (ئاک) çendehacar

جارەهای جار، چەندەهاکەرەت، زۆرجار.

چەنگ (ن) çeng

بازگ، بازوو، باڵ، باهوو.

چەنگ دان (کتن) çeng dan

بازدان، خۆهاویشتن، خۆ هەڵدان.

چەنگ کردن (کتن) çeng kirdin

بۆ دەرچوون، تێ قاچان، ڕاکردن، ڕەڤیین، هەڵاتن.

چەنگی (ن) ١ çengî

چەنگساز.

چەنگی (ن) ٢ çengî

سەماکەر (کچ..).

چەنە (ن) çene

ب (چەناگە).

چەنەباز (ئان،ن) çenebaz

بلوێر بەزین، چنەدراز، چەقەچەناو، چەناگەشکیاگ، چەنەهەراش، چەوچەوکەر، چیرەدرێژ، درێژداڕ، دەم هەراش، دەمەوەر، زۆربلێ، سازندە، قەرەچەناغ، مەلابەزین، هەڵەوەر، هەڵیت وێژ، چەقەکەر، چەقەسرۆ، زۆربێژ، دیلباز.

چەنەبازی (ن) çenebazî

ب (دەم درێژیی).

چەنەبازی کردن (کتن) çenebazî kirdin

چناگەدان، چەنەچەن کردن، چەنەدان، چەوچەوکردن، چیرەدرێژیی کردن، هەڵەوەڕیی کردن، هەڵیت ووتن، چناکەدان، زۆر بێژیی کردن، چەقەکەریی کردن.

چەنەبەچەنە (ن) çene beçene

بەرامبەریی، بەرپەرچ، بەرهەڵستیی، شەڕەدەنووک، زمان درێژیی.

چەنە بەچەنە ویستان (کتپ)
çene beçene wêstan
Face up to each other, (vt.).
بەرامبەریی کردن، بەریەریچ دانەوە، بەرهەڵستیی کردن، چەن چەن ویستان، تیک گەران، دەمەقریّ کردن، شەرە دەنووک لەگەڵ کەسیکدا کردن، قسەلەروودا کردنەوە، مشتومرکردن، هەرا هەرا کردن.

چەنە چەن کردن (کتن) çene çen kirdin
ب (چەنەبازیی کردن).

چەنەدان (کتن) çenedan
ب (چەنەبازیی کردن).

چەنەهەراش (ئان) çene heraš
ب (چەنەباز).

چەنیی (ئاک) çenî
بۆچیی؟.

چەو (ن) çew
ووردەبەرد، وورتکەبەرد.

چەوا (ئاک،کی) çewa(ki)
چۆن!، چاوا.

چەواشە (ئان) ١ çewaše
١- سەر لێ شیواو، لەریبازلاچوو، لەریگا لاداو.
٢- تیکچوو، شیواو، شیویاگ.

چەواشە (ئان) ٢ çewaše
ئاوەژوو، پیچەوانە.

چەواشەبوون (کتن) çewašebün
ئاوارەبوون، مشەخت بوون، هەڵوەدابوون.

چەواشەکردن (کتپ) çewašekirdin
سەر لێ تیک دان، سەر لێ شیواندن، ریّ لێ گوم کردن، گومرا کردن.

چەوت (ئان) çewt
چەفت، چەفتیاگ، چەماو، چەویل، چیل، خار، خوار، خویل، خیچ، رک، لار، خۆهر، چەبت، چەپت، خوار، خواروخیچ، گیر.

چەوت (ئان) çewt
نادروست، ناراست، نەراست، هەڵە.

چەوتاندنەوە (کتپ) çewtandinewe
ب (چەماندنەوە).

چەوتانەوە (کتن) çewtanewe
ب (چەماونەوە).

چەوتاوە (ئان) çewtawe
ب (چەماوە).

چەوت وچەویل (ئان) çewt w çewêl
١- بەدنمەک، چەپ ئەندان، چەوت، چەوت وچەواشە، ناپاک (مرۆڤ).
٢- چەوت وچیل، خوار وخیچ.

چەوت وچیلە (ن) çewtw çîle
تەماشا، تتواشا، چەفتە وشیرە، چەوتەو چیلە، سەرنج.

چەوت وچیلەدان (کتپ) çewtwçîledan
ب (چەوت وچیلە لێدان).

چەوت وچیلە لێ دان (کتپ) çewtwçîle lê dan
تتواشاکردن بەووردی، چەفتەوشیرەدان، چەوت وچیلەدان، چەوت وچیلە گرتنەوە، سەرنج لێ دان، لێ نۆرپین، لێ وورد بوونەوە.

چەوتە (ن) çewte
لا ریّ، ورچەریّ، ریگای قەدپاڵ، ریگە لەقەدی کیودا، ریک لبرواریّ چیا.

چەوتەچەوتکەر (ئان) çewteçewtker
ب (چیرەدریژ).

چەوتی (ن) çewtî
چەفتی، چەماوی، خواری، گیری، لاری.

چەوتیی (ن) çewtî
نادروستیی، ناراستیی، نەراستیی، هەڵەیی.

چەودەر (ن،رو) çewder
جۆداس، جۆکیویلە، جۆدەر، چەودان، دەنکە، قومام، قەڵلاس.

چەودەم (ن) çewdem
ئاخاوتنی پاشملە، خوسپ، غەیبەت.

چەور (ئان) çewr
رۆناویی، چەرم.

چەوربوون (کتن) çewrbün
رۆناویی بوون.

چەورکردن (کتپ) çewr kirdin
پیوتلیان، رۆناویی کردن، رۆن تێ هەڵسوون.

چەورە (ن) ١ çewre
دەسەسر، دەسرەی دەست.

چەورە (ن.خ.) ٢ çewre
١- بەرەڵا، بێکارە، هەڵوەدە (مرۆڤ).
٢- ماڵانگەر. ٣- نەوسن.

چەوریدان (ن) çewrîdan
جیگەرۆن، چەورەسان، رۆندان، یەغدان، قوتولکەی رۆنی هەسان،... دەفری رۆن.

چەوری (ن) çewrî
بەز، پیو، چەورسان، چەورستان، چەروو، چەورایی، دووگ وپەزووپۆن...

چەوری بەرچاوی گرتوە (رس) çewrî berçawî girtwe
ب (ناخۆشی خۆی لێ تێک چووە).

چەورێژ کردن (کتپ) çewrêj kirdin
بەچەو داپۆشین، چەو تێدا ڕشتن، چەو کردن(ڕێگە ویان)، خیز ڕێژ کردن.

چەوسان (کتن) çewsan
ڕەنج دان، زەحمەت کێشان.

چەوساندن (کتپ) çewsandin
١- چەوساندنەوە، چەوسانن، زۆرماندوو کردن بەهرەی ماندووبوونەکەش داگیرکردن.
٢- ڕەتاندن، ماندووکردن، ڕەنج پێدان.

چەوسانەوە ١ (کتن) çewsanewe
ڕەتانەوە، ماندووبوون.

چەوسانەوە ٢ (کتن) çewsanewe
تەقینەوە، کۆشش کردن، هەوڵ دان.

چەوساو ١ (ئان) çewsaw
ڕەتاو، ماندوو، هیلاک(مرۆڤ).

چەوساو ٢ (ئان) çewsaw
ناوکە ڕێژ (ئەسپ).

چەوساوە (ن) çewsawe
تەقەلادەر، ڕەنجبەر، ڕەنجدەر.

چەولگ (ن) çewlig
زیخەلان، شوێنێ کەزیخ وچەوی زۆربێ، خیزەلان، کانی چەووزیخ.

چەولۆک (ن) çewlok
سەرەکۆزەر(دانەوێلە)، سەرکویزەر.

چەوێل (ئان) çewêl
ب (چەوت).

چەیە (ن) çeye
پارۆ، سەوڵ.

چەییگ (ئان،هە) çeyîg(he)
چیاگ،سارد.

چیا (ن،کی) çiya(ki)
بارست، بەن، جەوەل، شاخ، کۆ، کەژ، کیو، کیف، چا.

چیاگ (ئان) çiyag
تەزیگ، تەزیو، تەزیی، چەییگ، سارد، ساردبوو.

چیامانی (ن) çiyamanî
١- سەرماخوردەگی.
٢- ئارەقەی لەش (لەبێ تاقەتی).

چی بچێنیت ئەوە ئەدرووێتەوە (پن) çî biçênît ewe edrwytewe
کردەوەی چاکەی خۆت دیتەوە ڕێی خۆت، چاکەبکەیت چاکە دیتە ڕێت، خراپە بکەیت خراپە دیتە ڕێت.

چیت ١ (ن) çît
کووتاڵی ڕەنگاوڕەنگی لەلۆکە دروست کراو، پارچەی تەنک وڕەنگاوڕەنگ.

چیت ٢ (ن) çît
تەیمان، قامیش بەند.

چیتک (ن،رو) çîtik
قامیش.

چیتک ١ (ن) çîtik
لوولە، ناوهلۆل.

چیچک ١ (ن،م) çîçik
ب (چۆلەکە).

چیچک ٢ (ن) çîçik
چلی گوان، چیچی، چیچە، گۆی گوان، گۆی مەمک، چیچک، سەری گوان یان مەمک.

چیچکە (ن) çîçike
چیچلە، چیچیلە، نەرمایی گوێ، شلەگوێ.

چیچکە کردن (کتن) çîçike kirdin
هەڵ تروشکان، قونەلتس کردن.

چیخ کردن (کتپ) çîxkirdin
خشیان (گولله بەسەر پیستی لەشدا وڕووشاندنی)، ڕووشاندن، داڕووشاندن.

چیرۆک (ن) çîrok
باس، چیچەرۆک، خەبرۆشک، داستان، سەرگوزەشتە، قەواتیی، دیرۆک.

چیرۆک بێژ (ن) çîrokbêj
حیکایەت خوان، داستانبێژ، قەواتیی گێرەوە.

چیرین (کتپ) çîrîn
لەوەڕاندن.

چیڕ (ن) çîr
١- ڕیچ (دان)، گرژیی (دەم وچاو).
٢- ددانی گڕ.

چیڕە (ن) çîre
چرە، زیرە، شریخە، قاو، قیژە، گاڵ، نەڕە، نەعرەتە، هاوار.

چیرەدرێژ (ئان) çîṟedrêj
ب (چەنەباز).

چیرەدرێژی کردن (کتپ) çîṟe drêjî kirdin
درێژە بەئاخاوتن دان، ڕینگە ڕینگ کردن، گفتوگۆ نەبڕینەوە.

چیرەکردن (کتن،کتپ) çîṟekirdin
چڕین، چیڕیین، قاوکردن، قاوەقاوکردن، نەڕاندن، هاوارکردن.

چیرەوەبوون (کتن) çîṟewebûn
١- ڕیچ بوونەوە، چیرپوونەوە، بەتووڕەیی ددان نیشان دان. ٢- زەق ڕوانیین بەتووڕەیی.

چیرەوەکردن (کتپ،کتن) çîṟewe kirdin
ڕیچ کردنەوە.

چیقاڵ (ئان) çîqaḻ
لات، لاوان، لەڕ(ئاژەل)، لەجەر.

چیقلدانە (ن) çîqiḻdan
چیقلدانە، چیکلدانە، چیکل، چیکلدانە، چلەدان، جیقل، جیقلدان، جیقلدانە، جیکل، جیقللانە، جیکەدان، جیکللانە، جیگەی دانی هەزم نەکراو، جیقەڵدو، چینەدوو.

چیکلدانی تەسکە (ند) çîkildanî teske
١- زوو تووڕە دەبێ، زوو هەڵ دەچێت.
٢- کەم ئارامە، کەم چیکلدانەیە.

چیکەنە (ن) çîkene
چرکە، چریکە، (چەرخیکەبەبادان پەموودانە لە{پەموو} جیادەکاتەوە)، خەڕەکە، چریکە، چیکن، ئامرازی پەموو پاک کردن، جیکەنە، چیکنە.

چیکەنە کردن (کتپ) çîkene kirdin
چرکاندن، پەموودانە لەپەمووجیاکردنەوە بە(چیکەنە).

چیل (ن) çîl ١
فرت وفیل، فێل، فەند، گزەوبیی، گزیی.

چیل (ن) çîl ٢
چووکە، سنووری نێوان دووزەوی.

چیل (ن) çîl ٣
بەردی گەورە، تاویار، تاوێرەبەرد، چیل، گابەرد.

چیلاق (ئان) çîlaq
بێ جل وبەرگ، ڕووت، ڕەش وڕووت، هەژار.

چیل کردن (کتن) çîl kirdin
بەبیرداهاتن، بیرکەوتنەوە، کەوتنەوەبیر، هاتنەوەبیر، هاتنەیاد، یاداوەربوون.

چیلکەو چەواڵ (نک) çîlkew çewaḻ
ئاردوو، چڵ وچیو، چیلکە، چەخ چیلە، قرش وقاڵ، لق وپۆپی ووشکەوەبوو، لکەداری ووشک وباریک، وردەلقەداری باریک و ووشک، پارچە داری باریک و وردیلە، دارۆکەی باریک وکورت.

چیلە (ن) çîle ١
میرغوزار، میرگ، میرگزار، میرگوزار.

چیلە (ن) çîle ٢
تەیمان، شوورە.

چیلەچەپ (ن) çîleçep
زەلامە ڕێ، سەڵتەڕێ، لاڕێ، وورچەڕێ.

چیم (ن) çîm
١- تۆپەڵە ڕەگ وریشەی گیا بەقوڕەوە.
٢- قوڕی هەڵکەندراو لەمێرگ.

چیمەن (ن) çîmen
چەمەن، چیم، سەوزایی، فریزوو، مێرگ.

چیمەنزار (ن) çîmenzar
بانە، سەوزەڵان، گزران، لەوەڕگا.

چین (ن) çîn ١
ڕنن، ڕین، لالەسەرلا، توێ لەسەر توێ، چینە.

چین (ن) çîn ٢
بەرە، بەرەباب.

چینچک (ن) çînçik
شتێکی کەم.

چین چین (ئان) çîn çîn
ڕیزڕیز، لالەسەرلا.

چینە (ن) çîne
کۆمەڵ.

چینەکردن (کتپ) çînekirdin
مل ومووش کردن (باڵندە لەزەویدا)، دان هەڵگرتنەوە بەدەنووک.

چینی (ن) çînî ١
دانەمریشک.

چینی (ن) çînî ٢
فەخفووریی، جۆرێ لەقاپ وقاجاغی هەرەباش.

چینی (ن) çînî ٣
پارچە، بەڵم، چینی.

چیی! (ئپ، پرئاک) çî? ١
١- ئەگەر، گەر. ٢- بۆچی، لەبەر چی.

چیی (ن) çî ٢
چت، شت.

چییه (ن) ١ çîye
نیشانه.
چییه (ن) ٢ çîye
دوندی کێو، لوتکه.
چێر (ن) ١ çêr
ژێر، بن.
چێر (ن) ٢ çêr
برادەر، دۆست، دۆست وبرادەر.
چێر (ن) ٣ çêr
شێر، ناسراو(مرۆڤ لەبەرگرنگی).
چێر (ئان) ٤ çêr
زاڵ، دەسەڵاتدار، دەست بەسەرا ڕۆیشتوو.
چێرە (ن) çêre
لەوەڕ، چێر، گژوگیای خواردنی مەڕومالات، چێری.
چێژ (ن) çêj
ب (تام).
چێژکردن (کتپ) çêjkirdin
ب (تام کردن).
چێژەدان (کتپ) çêje dan
چەشکە دانان (بۆ نێچیر).
چێشت (ن) çêšt
خواردن (لێنراو)، ئاش، پێخۆری لەسەرئاگر کوڵاو.
چێشتانە (ن) çêštane
بەخشیش، بەخشیش لەپاداشی کاری چاکدا.
چێشتخانە (ن) ١ çêštxane
ئاشخانە، چێشتخان، شێوخانە، لۆقنتە، لۆقەنتە، دوکانی شێولێ فرۆشتن.
چێشتخانە (ن) ٢ çêštxane
مووبەق، مەتبەق.
چێشتکەر (ن) çêštker
ئاشچی، چێشت لێنەر، شێولێنەر، ئاشپەز.
چێشتەنگاو (ن) çêštengaw
پاش خۆرهەڵات وپێش نیوەڕۆ، پێش نیوەڕۆ— چاشتینگا، چاشتینگاو، دەم قاتوون، دەمی نیوەڕۆ، قاتوون، چاشت، قاوەڵتوون، نێوان بەیان ونیوەڕۆ، چاشتینگا، چێشتانان، دەمی بەر لەنیوەڕۆیان.
چێشکەکردن (کتپ) çêštke kirdin
ب (چەشتن).
چێڵ (ن،ئا) çêḻ
چێر، چێڵەکە، مانگا.
چێڵک (ن) çêḻik
داری سووتەنیی.
چێنراو (ئان) çênraw
چاندراو، چاندیی، ئاشتراو، نێژراو (ئەمام..)، چناو، چێندراو.
چێنراو (ئان) çênraw
وەشێنراو، تۆوێ کەکرابێ بەزەوییەوە، چناو، وەشیاگ (تۆو)، چێندراو.
چێنەر (ن) çêner
بەرزگر، جووتبەند، جووتیار.
چێو (ن) ١ çêw
ئامراز، ئەسپاب.
چێو (ن) ٢ çêw
چزو، دار.
چێوتاش (ن) çêwtaš
ب (دارتاش).
چێوتەق کردن (کتپ) çêwteq kirdin
ب (پشکنیین).
چێودارە (ن) çêwdar
١- ڕەنجبەر. ٢- شوان، شڤان.
چێوەسان (ن) çêwesan
کەلبە، کەلپ.
چێوەل (ئاک) çêwel
پێشتر، لەزووتردا.
چێ یگە (ئان،هە) çêyig(he)
ب (ئەزیی).
چێی (ئان) çêyî
ب (چێ یگە).

پیتی - ح -

-H-

ح، حە (ن) h

حەوتەم پیتە لەوئەلف وبێیەی ئێستا زمانی کوردی پێدەنوسرێت. (ح)یەیەکەم چەشن لەکۆتایی وشەوە بەکار دەهێنرێت و دووهەم(حـ) لەسەرەتاوە.

حاپول (ن) hapül

ب (حاپولک).

حاپولک (ن) ١ hapülk

بگارە، بوارە، جیگا، جیگە، حاپول، حەپولک، دەرفەت، ڕێ، ڕێ برێ، ماوە، مۆڵەت، وچان.

حاپولک (ن) ٢ hapülk

حاپول، حەپول.

حاپولک دان (کتپ) hapülkdan

بگارەدان، بوارەدان، حاپول دان، حەپولک دان، دەرفەت پێدان، ڕێدان، ماوەدان، مۆڵەت دان، وچان پێ دان.

حاپول نان (کتن) hapülnan

هەنگاو هەڵهێنان، هەنگاو هاویشتن، هەنگاو هێنان.

حاپۆل (ئان) hapol

تێنەگەیشتوو، گێلۆکە.

حاتور (ن) hator

حاتوور، دار، کوتەک، گەلاکوتک، لیس.

حاجەت (نک) ١ hacet

بادی، دەفر، دەوری، قاپ، قاپ وقاچاخ.

حاجەت (ن) ٢ hacet

ئاسنجاو.

حاجەت (نک) ٣ hacet

ئەسپابی ناومال، کەلوپەلی ناومال.

حاجەت (ن) ٤ hacet

ئالاو، ئالە، ئامراز، ئامرازی کار، ئامێر، ئەمراز.

حاجی (ن) hacî

حەج کردوو، کەسێ بۆ مەبەستی ئاینیی چوبێتە مالی خوا، کەسێ حەجی لەمەکەکردبێ، یەکێ زیارەتی کابەی کردبێ.

حاجی بادەم (ن) hacî badem

حەلوای سپینەی هێلکەو شەکراو بادام.

حاجی ڕەش (ن،م) hacîreš

پەڕەسیلکە، حاجی ڕەشک، حاجی ڕەنگ.

حاچە(ن) ١ haçe

ئەمسەرو ئەوسەری دریژایی خێوەت، ئەمسەرو ئەوسەری جێ چادر، سەری دریژایی ڕەشمال یان خانوو.

حاچە(ن) ٢ haçe

پەل، چل، لق، لکەدار.

حاچە(ن) ٣ haçe

چلاک، چلە، داری دووپەل، شاخە، فلیقانە.

حادری (ئاک) hadrî

جێبەجێ، دەس بەجێ، هەر لەجی.

حازر (ئان) ١ hazir

ئامادە، بەردەست، دەردەس، ساز.

حازر (ئان) ٢ hazir

خویا، دیار.

حازربوون (کتن) hazirbün

ئامادەبوون، سازبوون، هاتنەبەردەست.

حازر بە قەرز مەدە (پن) hazir be qerz mede

کەس دەس ڕیەردار نابێلەئەو شتەی لەناو دەستیدایە لەجیی شتیکی نادیار.

حازر خۆری بە رسیبەر (غ) hazir xorî ber sêber

تەمەل وئیفچیی، حازری هەر.

حازرکردن (کتپ) hazirkirdsin

ئامادەکردن.

حازری (نک) hazirî

ئەوانەی لەکۆڕدان، دانیشتوان.

حاست (ئاک) hast

ئاقار.

حاستەم (ئاک) ١ hastem

سەبرۆکە، لەسەرخۆ.

حاستەم (ئان) ٢ hastem

دژوار، سەخت.

حاستەم (ئان،ئاک) ٣ hastem

کەم.

حاستەم ودوو بە لا (ئان،ئاک) hastem w dübela

کەمێک، کەمەکێ، کەمەکێک.

حاسل (ن) ١ hasil

بەهرە، دەرامەد.

حاسل (ن) ٢ hasil

پوختە، خۆلاسە، کورتە.

حاسمان (ن) hasman

مەلبەندی خواوەند(بەگوێرەی هەندێ لەئایینەکان).

حاش (ئان) ١ haš
بێسوود، بێ فەڕ، بێکەڵک.
حاش (ئان) ٢ haš
بێ بەهرە، بێ نرخ.
حاشا (ن) ١ haša
ئینکار، ئینکیریی.
حاشا (ئپ) ٢ haša
بەهیچ جۆرنە، هەرگیزاوهەرگیز، نەء، نا.
حاشا (ن) ٣ haša
دەست بەرداریی، واز.
حاشاکردن (کتپ) ١ hašakirdin
خۆ لێ نەزان کردن.
حاشاکردن (کتپ) ٢ haša kirdin
دەست بەردان، وازهێنان.
حاشالێ کردن (کتپ) haša lê kirdin
دەست لێ بەردان،
ژن لەمێرد وازهێنان، دەست لەشوو بەردان (ژن).
حاشتەبا (ن،ئاک) hašteba
عەشتەبا، هیچ شت.
حافز (ن،ئان) ١ hafiz
ئیتۆن، شفرەشکە، کۆرە، کوێر، نابینا، بەخوا، بەرانوونە.
حافز (ن،ئان) ٢ hafiz
مرۆڤی قورئان لەبەر.
حاڵ (نک) ١ hal
بار، چلۆنایەتیی (ژیان).
حاڵ (ن) ٢ hal
باری ئاگا لەخۆنەمانی دەرویش کاتی زیکرکردن، جەزمەی دەرویشان.
حاڵ گرتن (کتپ) halgirtin
حاڵ لێ هاتن.
حالیی (ئان) halî
تێگەیشتوو، تێ گەییک، تێ گەییو.
حالیی بوون (کتن) halîbûn
تێ گەیشتن، تێ گەیین، زانیین، سەر لێ دەرچوون، سەر لێ دەرکردن.
حالیی کردن (کتپ) ١ halîkirdin
ئاگادار کردن.
حالیی کردن (کتپ) ٢ halîkirdin
تێگەیاندن، (بۆ) ڕاڤە کردن.
حام (ئان،ج) ham
گش، گشت، هەموو.

حان (ئان) ١ han
بەئەزموون، خاوەن بەراوورد، دنیادیدە، زانا.
حان (ن) ٢ han
ئاست، جێگا، جێگە.
حان (ن) ٣ han
چاخ، دەم، کات، وەخت.
حان (ن) ٤ han
ئاست، حانا، سەمت.
حاند (ن) hand
جێگەیەکی دیار.
حانەحەپەش (ئان) hanehepeš
چەنەباز.
حانەحەپەشێ (ن) hanehepešê
چەقەچەق، شەرەچەق، حەنەحەپەشیی.
حانەحەپەشیی کردن (کتن) hanehepešî kirdin
چەنەبازیی کردن، حانەحەپەشێ کردن، شەرەچەقە کردن.
حاواندنەوە (کتپ) ١ hawandinewe
بەخێو کردن، پەروەردەکردن، ڕەنیو هێنان(ئاژەڵ).
حاواندنەوە (کتپ) ٢ hawandinewe
پەنادان، حەواندنەوە.
حاواندنەوە (کتپ) ٣ hawandinewe
سەرپەرشتیی کردن.
حاواندنەوە (کتپ) ٤ hawandinewe
بێ دەنگ کردن، ژیرکردن
(منداڵی گریاو).
حاوانەوە (کتن) hawanewe
ژیان بەسەربردن بەئاسوودەیی، حەوان، حەویان، حەوینەوە (بەتێروتەسەلیی).
حاوقان (کتن) hawqan
قەتیس مان، گرفتاربوون.
حایشان (کتن) hayšan
وابۆ چوون، واحەساوکردن.
حاییل (ن) ١ hayîl
پۆشە، پەردە، ڕووپۆش.
حاییل (ن) ٢ hayîl
تیک، تیکار، دیوار، کۆسەر.
حیچ (ئان) hiç
بەتین، بەهێز، خورت.
حرچ (ن،ئا) hirç
حش، حورچ، ورچ، هرچ، هورچ.

حرس (ن) hirs
حیرس، ڕق، ڕک، قین، کین، کینە.
حرسن (ئان) hirsin
حیرسن، ڕقاویی، قیناویی، قینەوون.
حزر کرن (کتپ) hizir krin
قەبلانـــدن، گۆترەکـــاریی کـــردن، هزرکـــردن، هەڵسەنگاندن (شتێ) بەدووداڵییەوە.
حساب حسابەو کاکە برایە (پن)
hisab hisabew kakebiraye
برایەتی ومامەڵە لەیەک جیان.
حشک (ئان،کی) hišik
ئیشک، دبن، ڕقرقۆک، زوها، وشک، هەوشان، هیشک، پیشک.
حشکارە (نک) hišikare ١
چۆڵ وبیابانی بێ دارو درەخت.
حشکارە (ن) hišikare ٢
وشکارۆ، وشکایی.
حشکارە (ن) hišikare ٣
داری ڕزیو، داری گەندەڵ.
حشکە درۆ (ن) hišike diro
درۆی (ئاشکرا، ڕەپ وڕووون، زەق).
حشکە مرۆ (ئان) hišike miro
پیسکە، ڕژد، ڕەزیل.
حشکە مز (ئان) hišike miz
کرێی بێ خواردن، وشکەمز، وشکە مس.
حل (ئان) hil ١
ڕەوا.
حل (ئان) hil ٢
قابیل.
حل کردن (کتپ) hilkirdin
بایەخ پێدان، بایەخ پێ کردن، بایەخ کردن.
حلە حل کردن (کتن) hile hilkirdin
هەناسەبرکێ پێکەوتن، هەناسە برکێکردن، هەناسە سواربوون.
حلێب (ئان) hilêb
پەسـەندکراو، حلیـو، حەڵـەب، حـل، حـەل، دروسـت، حەڵیو، ڕەوا، سەلمێنراو، قبووڵ، وەرگیراو.
حلێب کردن (کتپ) hilêb kirdin
پـێ ڕازی بـوون، پەسـەندکردن، حلیـوکردن، سەلماندن، وەرگرتن.
حلێرک (ن،پز) hlêrk
تریفە، لوو، گلاند.

حوبار (ئان) hubar ١
هیچ لەباردانەبوو، هیچ لەدەس نەهاتوو.
حوبار (ئان) hubar ٢
گێژ.
حوبێ (ن،ئا) hubê
بزن مژە، خەمەگرو، خەمەگوڕی.
حوت (ئان) hut
پان، پانکەڵە، قەڵەو.
حوترەک (ن) hutrek
کوتک، کوتەک.
حوججەت (ن) huccet
تەووژم، نهیم، تیژی.
حوجرە (ن) hucre
خوێندنگای ئایینی، ژوور لەمزگەوت بۆ خوێندنی فەقێ، قوتابخانەی سەرەتایی ئایینی ئیسلام.
حورگ (ن) hurg
عور، گەدە، ورگ.
حورگش (ن) hurgiš
ناوزگ، ورگ وهەناو، هەناو.
حورمەت (ن) hurmet
ڕێز.
حوزم (ن) huzim
شەرم، سەنگینیی.
حوژە (ن،رو) huje
ئەسپۆن.
حوشترگەروو (ن) huštirgerü
١- حوشتر گەلۆو، سیفۆن، ووشتر گەلۆو.
٢- گونج.
حوشترەوان (ن) huštirewan
سارەوان، شوانی ووشتر، وشترەوان.
حوقنە (ن) huqine
ئیمالە، هۆقنە.
حوقە (ن،کل،لو) huqe(kl,lu)
فریو، فەن، فەند، فێل، کەڵەک.
حوقە باز (ن،کل،لو) huqebaz(kl,lu)
فریوبـاز، فـەنباز، فێڵبـاز، فـێلاوی، کەڵەکـەباز، کەڵەکچی.
حوقە بازی (ن،کل،لو) huqebazî(kl,lu)
سـاختەچێتی، فریوبـازی، فـەنبازی، فێڵبـازیی، کەڵـەکچێتی، فـێل وفـەنگ، فـێل وفـەرەج، فـێل وتەڵەکە.

حرس (ن) hirs
حیرس، رق، رکە، قین، کین، کینە.

حرسن (ئان) hirsin
حیرسن، رقاویی، قیناویی، قینەوون.

حزر کرن (کتپ) hizir krin
تەبلانـدن، گۆترەکـاریی کـردن، هزرکـردن، هەڵسەنگاندن (شتێ) بەدوودڵییەوە.

حساب حسابەو کاکە برایە (پن) hisab hisabew kakebiraye
برایەتی ومامەڵە لەیەکە جیان.

حشک (ئان،کی) hişik
ئیشک، دبن، رقرقۆکە، زوها، وشک، هەوشان، هیشک، پیشک.

حشکارە (نک) ١ hişikare
چۆڵ وبیابانی بێ دارو درەخت.

حشکارە (ن) ٢ hişikare
وشکارۆ، وشکایی.

حشکارە (ن) ٣ hişikare
داری رزیو، داری گەندەڵ.

حشکە درۆ (ن) hişike diro
درۆی (ئاشکرا، رەپ وروون، زەق).

حشکە مرۆ (ئان) hişike miro
پیسکە، رژد، رەزیل.

حشکە مز (ئان) hişike miz
کریی بێ خواردن، وشکەمز، وشکە مس.

حل (ئان) ١ hil
رەوا.

حل (ئان) ٢ hil
قابیل.

حل کردن (کتپ) hilkirdin
بایەخ پێدان، بایەخ پێ کردن، بایەخ کردن.

حلە حل کردن (کتن) hile hilkirdin
هەناسەبرکێ پێکەوتن، هەناسە برکێکردن، هەناسە سواربوون.

حلیب (ئان) hilêb
پەسـەندکراو، حلیـو، حەلـەب، حـل، حـەل، دروست، حەلیو، رەوا، سەلمینراو، قبووڵ، وەرگیراو.

حلیب کردن (کتپ) hilêb kirdin
پـێ رازی بـوون، پەسـەندکردن، حلیـوکردن، سەلماندن، وەرگرتن.

حلیرک (ن،پز) hlêrk
تریفە، لوو، گلاند.

حوبار (ئان) ١ hubar
هیچ لەباردانەبوو، هیچ لەدەس نەهاتوو.

حوبار (ئان) ٢ hubar
گێژ.

حوبێ (ن،ئا) hubê
بزن مژە، خەمەگرو، خەمەگوڕی.

حوت (ئان) hut
پان، پانکەڵە، قەڵەو.

حوترەک (ن) hutrek
کوتک، کوتەک.

حوجەت (ن) huccet
تەووژم، نهیم، تیژی.

حوجرە (ن) hucre
خویندنگای ئایینیی، ژوور لەمزگەوت بۆ خویندنی فەقێ، قوتابخانەی سەرەتایی ئاینی ئیسلام.

حورگ (ن) hurg
عور، گەدە، ورگ.

حورگش (ن) hurgiş
ناوزگ، ورگ وهەناو، هەناو.

حورمەت (ن) hurmet
رێز.

حوزم (ن) huzim
شەرم، سەنگینیی.

حوژە (ن،رو) huje
ئەسپۆن.

حوشترگەروو (ن) huştirgerû
١- حوشتر گەلۆو، سیفۆن، ووشتر گەلۆو.
٢- گونج.

حوشترەوان (ن) huştirewan
سارەوان، شوانی ووشتر، وشترەوان.

حوقنە (ن) huqine
ئیمالە، هۆقنە.

حوقە (ن،کل،لو) huqe(kl,lu)
فریو، فەن، فەند، فیل، کەڵەک.

حوقە باز (ن،کل،لو) huqebaz(kl,lu)
فریوبـاز، فـەنباز، فیلبـاز، فـیلاوی، کەڵەکـەباز، کەڵەکچی.

حوقە بازی (ن،کل،لو) huqebazî(kl,lu)
سـاختەچیتی، فریوبـازی، فـەنبازی، فیلبـازیی، کەڵـەکچیتی، فـیل وفـەنگ، فـیل وفـەرەج، فـیل وتەڵەکە.

حولحولی (ئان) hulhulî

ڕاڕا، وازوازی، هەردەم لەسەر خەیالێک.

حول دان (کتپ) huldan ١

قووت دان، لرف دان، ماشینەوە، هەڵ لووشین.

حول دان (ئد) huldan ٢

بردن، دزین وشان پێداکردن.

حول دان (ئد) huldan

خۆ دەربازکردن(واتە بێ سزاو بێ جەزرەبە).

حولوویسک (ن) huluwîsk

١- هەوێن. ٢- هەوێنی پەنیر.

حوله (ن) hule

پشقل، پشکل، پشکەڵ

حولەسێ (ن) hulesê ١

چەقەوگوڕە، زەنازەنا، هەراوهوریا، هەراهەرا، هەراوزەنا.

حولەسێ (ن) hulesê ٢

نارێکیی، ناتەبایی.

حولیاتی (ن) hulyatî

ڕووبینی، مەرایی، کلکەلەقێ.

حولیاتی کردن (کتپ) hulyatî kirdin

ڕوبینی کردن، کلکەسوتێ کردن، کلکەلەقێ کردن (بۆ کەسێ)، ماستاو ساردکردنەوە، ماستاوکردن، مەرایی کردن.

حولیی (ئان) hulî ١

بێ موو، لووس (پێست).

حولیی (ئان) hulî ٢

زمان لووس، هەڵخەڵەتێن.

حونجە (ن) hunce

حونجیی، حینجە، هینجە، حینجە.

حونجەت (ئان) huncet ١

بەتەووژم، بەهێز، توانا.

حونجەت (ن) huncet ٢

تەووژم، توانایی، هێز.

حونجە کردن (کتپ) hunce kirdin

چەچەکردن، حونجێ کردن، حونجێی کردن، حینجە کردن، هینجەکردن.

حونەر (ن) huner

جوانکاریی، هونەر.

حووج (ن) hûc

مرۆڤی بالابەرز(لەئەندازەبەدەر).

حۆت (ئان) hot

حۆچ، سەرڕووتاو، کەسێ کەتووکی سەری وەریبێ، سەربێ تووک.

حۆری (ن) horî

پەری، پەری بەهەشت، کیژی ناوبەهەشت، هۆری.

حۆق (ن) hoq

هیلنج.

حۆق دان (کتن) hoqdan

هیلنج دان.

حۆقە (ن) hoqe ١

هۆقە، سەنگێکی کێشانەیە لەئینگلتەرە = ١,٢٤٨ کغم ، لەکوردستانی عێراق = ٢,٥٠٠کغم.

حۆقە (ن) hoqe ٢

دەوات، دەوێت، مەرەکبدان.

حۆقەباز (ن) hoqebaz

فریوباز، هەڵخەڵەتێنەر، دەسبڕ.

حۆل (ئان) hol ١

باڵە، بێچەت، بێ هۆش، بلح، پاتاڵ، حەپۆل، حەپۆلە، حەپینکێ، حەپەنکێ، زلحۆل، کاس، کەم هۆش، گەلحۆ، گەلۆر، گەمژە، گێچ، گێژ، گێژو وێژ، گێل، گێل وێل، گەوج، هێر.

حۆل (ئان) hol ٢

زل، زەبەللاح (مرۆڤ).

حۆل (ئان) hol ٣

تیل، چاوگێر، خویل، خێل، خۆل.

حۆلانە (ئاک) holane

بلحانە، بەکاسیی، بەگەوجیی، بێ هێشکانە، بێ هۆشانە، گەمژانە، گەوجانە، گێلانە، هێرانەیی.

حۆل بوون (کتن) holbûn

گێژبوون، گێژو وێژبوون، وێبوون، هێربوون.

حۆل کردن (کتپ) holkirdin

گێژکردن، گێژو وێژکردن، وێکردن، هێرکردن.

حۆلی (ن،ئا) holî

بەچکەچێل، گۆلک، گوێرەکە.

حۆلی بیابان (ن) holî biyaban

ئەزازیل، دێوی بیابان، عەزازیل، غۆلی بیابان، مێردە ئەزمە، مێردەزمە (یەکێکە لەو فریشتانەی لەگەڵ شەیتاندا یاخیی بوون).

حۆلیی (ن) holî

بلحێتیی، بلحیی، بێ هۆشیی، حەپۆلیی، کاسیی، گەلحۆیی، گەمژەیی، گەوجیی، هێریی.

حەب (ن،پز) heb

حوب، گرمۆلەدەرمان، حەف.

حەبەساو (ئان) hebesaw

حەپەساو.

حەبی (ن) hebî [1]

پەموو (بەهەلاجیی کراو)، لۆکە(شیی کراوە).

حەبی (ن،پو) hebî [2]

حەپی، قۆزاخە، گولە لۆکەی نەکراوە.

حەبیشاندن (ن) hebîšandin

بەپەلەشت خواردن، بەهەڵپەشت خواردن، بەهەڵپەو لەز شت ماشیینەوە، هەڵپەکردن (لەسەرنان خواردن).

حەپارە (ن) hepare

بژار.

حەپاندن (کتن) hepandin

حەپەکردن، حەپەحەپ کردن، حەپیین، حەچان، حەو حەوکردن، حەچولو و حەچەکردن، ڕەوویین، عەوعەوکردن، گەفیین، لوورە لوورکردن، وەڕیین.

حەپس (ن) hepis

بەند، بەندیی، دیل، زیندانیی، گراو، گرتوو، گیراو.

حەپسخانە (ن) hepisxane

بەندیخانە، حەپس، زیندان، گرتووخانە.

حەپس کردن (کتپ) hepis kirdin

بەدیل گرتن، بەندکردن، خستنەزیندانەوە، زیندانیی کردن، گرتن (مرۆڤ).

حەپسیی (ن) hepisî

بەندیی، زیندانیی.

حەپش (ئان) hepiš

حۆل، گیل، نەزان.

حەپک (ن،کی) hepik

ئەستۆ.

حەپلە حورچ (ئان) hepile hurç

تۆپەقەپان (مرۆڤ)، کورتە بالای قەلەو.

حەپوو (ئان،ئاکە) hepü [1]

تێکرا، گش، گشت، هەموو پێکەوە.

حەپوو (ف) hepü [2]

تەواوبوو، نەما(لە زمانی منالاندا).

حەپوولە (ئان) hepüle

حەپۆل.

حەپۆل (ئان) hepol [1]

بێکارەوگێژ، تەژەی نەفام، حەپوولە، حۆل، هەپۆل.

حەپۆل (ئان) hepol [2]

زل، زەلام، گەورە.

حەپە (ن) hepe

حەپ، حەپەحەپ، حەوتە حەوت، حەچولوو،گەفە، گەفەگەف، وەڕە، وەڕە وەڕ، سەگ وەڕ، لوورەی سەگ، وەڕەی تێکەڵ وپێکەڵی سەگ.

حەپەسان (کتن) hepesan [1]

ئاخاوتنی هیچ وپووچ.

حەپەسان (کتن) hepesan [2]

ئەبڵەق بوون، حەپەسیین، ڕامان، سەرسام بوون، سەرسام مان، لەجێی خۆ وشک بوون (کەسێ)، مات بوون، عەبەسان، واق وڕمان.

حەپەسان (کتن) hepesan [3]

پەشۆکان، شپرزەبوون، شلەژان.

حەپەساندن (کتپ) hepesandin

ئەبڵەق کردن، توشیی سەرسامی کردن، سەرسام کردن، گێژ و مات کردن، هۆش لێ ساندن.

حەپەساو (ئان) hepesaw

ئەبڵەق، پەشۆکاو، حەبەساو، حەپەسای، حەپەسیو، سەرسام، سەرسوڕماو، عەبەساو، واق وڕ، واق وڕماو.

حەپەسێن (ئان) hepesên

سەرسامیی هاوەر، سەرسوڕهێنەر.

حەپەکردن (کتن) hepekirdin

حەپاندن.

حەپەلۆت (ن) hepelot

زرمەزلیتانێ، زەیمە زلێ، هەڵبەزودابەز، چەقەو هەرا.

حەپەنتی (ن) hepentî

تەژەی پان وپۆڕ.

حەتا (پ،نپ،ئاکە) heta

تا، هەتا، هەیا.

حەتار (ن) hetar [1]

تیلا، کوتک، کوتەک.

حەتار (ن) hetar [2]

دەرمان فرۆش، عەتار.

حەتر (ن) hetir

١- عەتر. ٢- تراوی بۆنخۆش.

حەترەک (ن) hetrek

بیراز، تەپ، شلەکوت، شلکوت، کاری لێ دان بەتوندیی، گەپچە، مەژەندە.

حەج (نچ) hec

چوونەمەکە، سەردانی کابە، سەردانیی مەکە.

حەجاج (نک) hecac

حاجیان، ئەوانەوێکرا دەچنەسەردانی کابە.

حەجامات (ن،پز) hecamat
حەجام، حەجامەت، کەڵەشاخ.
حەجاماتکێش (ن) hecamatkêş
خوێن بەردەر، وەستای خوێن بەردان.
حەجامات گرتن (کتپ) hecamat girtin
حەجامات کردن، حەجامەت کردن، حەجام گرتن، خوێن بەردان، خوێن گرتن لەناو شان بەکەڵەشاخ، کەڵەشاخ گرتن.
حەجاماتگا (ن) hecamatga
ناوشان.
حەج کردن (کتپ) ١ hec kirdin
ماچ کردن، ماچەو کردن، ماچیین.
حەج کردن (کتپ) ٢ hec kirdin
چوون بۆ حەج، چوون بۆ مەکە، دیداریی لەکابەکردن، سەردانیی ماڵی خواکردن.
حەجەم (نک) ١ hecem
ئێرانی، عەجەم.
حەجەم (ن) ٢ hecem
ئێران، عەجەم.
حەچ (ن) heç
دارشەقین، داردەستی یاری حەچان، کاشۆ، گۆچانی چەگانبازیی، گۆچانی گەمەی گۆیین.
حەچان (ن) heçan
چۆگان بازیی، گۆیین، کاشۆ بازیی، گەمەی گۆو گۆچان، یارییەکی دوو دەستەیییە بەتۆپ وبە(حەچ) دەکرێ (لە شێوەی پۆلۆ یان هۆکی دایە).
حەچاندن (کتپ) heçandin
حەپەپێ کردن، دنەدانی سەگ کردن بۆ وەڕیین، هێنانە وەڕیین.
حەچکۆ (ناک) heçko
حەچیکە، هەرجۆر، هەر چۆنێک.
حەچلوور (ن) ١ heçwlür
حەپە.
حەچلوور (ن) ٢ heçwlür
دەنگە دەنگ، ژاوەژاو، قاو وقیژ، هەراوبگر، هەچەلوور.
حەچلوور کردن (کتن) heçwlür kirdin
ژاوەژاوکردن، قاووقیژ کردن، هەچو لوورکردن.
حەچە (ن،نا) ١ heçe
تکە، تەکە، تەگە، سابرێن، نێریی.

حەچە (ئان) ٢ heçe
تیسکن، قژاویی، قژن، مووایی.
حەچەکردن (کتن) heçe kirdin
حەپاندن.
حەچەل (ن) heçel
بیانوو، تەشقەڵە، دەبە، شلتاخ، شەلتاخ، گەڕ، گێچەڵ.
حەد (ن) ١ hed
ئەندازە، بەرەسە، رادە.
حەد (ن) ٢ hed
شیان.
حەد (نچ) ٣ hed
ماف، هەق.
حەد (ن) ٤ hed
سنوور، کەوشەن.
حەدەف (ن) hedef
تەپۆلکە، تەپۆکە، تەپۆڵە، حەندەف، گر، گردۆلکە، گردولکە.
حەڕاج (ن) herac
مەزات، مەزاد، هەراج.
حەڕاجخانە (ن) heracxane
مەزادخانە، هەراج خانە.
حەڕاج کردن (کتپ) herac kirdin
خستنە مەزادەوە، شت خستنەڕوو بۆ فرۆشتن لەسەر دەستی دەڵاڵدا، مەزات کردن، مەزاد کردن، هەراج کردن.
حەڕگ (ن،کی) herg(ki)
حەڕی.
حەڕماندن (کتپ،کی) hermandin
بەخەساردان، بەهەدەردان(هەوڵ یان پارە).
حەڕمیین (کتن) ١ hermîn
بێ بەش بوون، بێ بەهرەبوون.
حەڕمیین {خوێنی کەسێ} (کتن) ٢ hermîn
بەخەسارچوون، بەفیڕۆچوون.
حەڕمیین (کتن) ٣ hermîn
بەخەسارچوون، بەهەدەرچوون.
حەڕی (ن،کی) herî
چامۆر، حەڕگ، قوڕ، هەڕی.
حەرام (ئان) ١ heram
سوو، سووت، قازانجی ناڕەوا (لەپارە...).
حەرام (ئان) ٢ heram
نادروست (لەگەڵ یاسای ئاییندا)، ناڕەوا، نەگونجاو.

حەرامخۆر (ن) heramxor
سـووخۆر، سـووتخۆر، کەسێ پـارە بەقـەرز بـدات بەخەڵکی و سوودی لێ وەربگرێ.

حەرامزادە (ن،ئان) ١ heramzade
بیـێ، بیـژۆ، بیـژیی، جـاڕوو، حەرامزایـە، حەرومزایـە، زۆڵ، شیر حین، قومەزە.

حەرامزادە (ئان) ٢ heramzade
بەدفەڕ، تەڵەکەباز، فێڵباز.

حەرامزادەیی (ن) heramzadeyî
بیـژیتیی، جـاڕوویی، زۆڵیـی، قوماربـازیی، قومەزەگیی.

حەربلیین (کتن)١ herbilîn
ئاڵۆزان، ئاڵۆزبوون، ئاڵۆزکان، ئاڵۆسکان.

حەربلیین (کتن) ٢ herbilîn
گرێ تێ کەوتن، گرێ خواردن.

حەرسیل (ن) hersîl
بـەردی بناغـەی گۆشـەی دیـوار، بـەردی سەرسـیلە، حەرسیلە.

حەرماندن (کتپ،کی)١ hermandin(ki)
حەرام کردن.

حەرماندن (کتپ)٢ hermandin
حەرماندن، حەرمیین، لێ بەریی کردن.

حەروون (ئان،کی) herûn(ki)
سرک، سەرکێش، هەروون.

حەرەم سەرا (ن) hermsera
ئەندەروون، جێگەو ژووری ژنان لەخانوودا، هندروو.

حەریر (ن) herîr
پارچەی ئاوریشم، کوتاڵیی لەهەوریشم دروست کراو.

حەریف (ن)١ herîf
هاوپیر، هاوتا، هاولف.

حەریف (ن)٢ herîf
هاوقومار، کەسانیی بەرامبەر (لەقوماردا).

حەریف (ن)٣ herîf
حەز لێ کردووی ژنی مێردار، دۆست.

حەز (ن)١ hez
ئیشتیا، ئیشتیها، حەژ، واز.

حەز (ن)٢ hez
ئارەزوو.

حەز (ن)٣ hez
ئەوین، دڵداریی.

حەز (ن)٤ hez
دۆست، یار، دەنگ.

حەز (ئاک)٥ hez
بەردڵ، پەسەند.

حەز (ئان)٦ hez
بەدەو، جوان.

حەز کردن (کتپ)١ hezkirdin
ئارەزوو کردن.

حەز کردن (کتپ)٢ hezkirdin
بەتەمابوون، خوازتن، خواستن.

حەز لە خۆکردن (کتن) hez lexo kirdin
زۆر بەخۆداهاتن، زۆر خەریکی خۆ بوون.

حەز لە خۆکردن (ئد) hez lexo kirdin
زۆر لەبەرئاوێنـە راوەسـتان، گرفتـاریی خۆشەویستیی خۆبوون لەبەر ئاوێنە.

حەز لە سەربوون (کتپ) hez leserbûn
هەڵبژاردن مەندیی.

حەز لێ کردن (کتپ)١ hez lê kirdin
ئارەزوومەندی کەسێ کردن، ئاشق بوون، حەز بەپێ گەیشتنی کەسێ کردن، حەژێ کرن، خۆش ویستن.

حەزلێ کردن (کتپ)٢ hez lêkirdin
ئارەزووکردن، ئارەزوومەنـدیی شـتێ کـردن، حەزبـە پێ گەیشتنی شتێ کردن، دڵ لـەدووی شـتێ بـوون، قرم لێ خۆش کردن.

حەزلێ کردن (کتپ)٣ hez lêkirdin
ئارەزووکردن، بەدڵ بوون،بەدڵداچوون، چوونەدڵەوە، دڵ بۆ چوون.

حەز لێ کردوویی (ن) hez lê kirdûyî
ئەڤینیی، دڵداریی، حەزلێکەریی.

حەز لێ نەکردن (کتپ) hez lê nekirdin
ئیشتیانەبردن، دڵ بۆ نەچوون، دڵ نەبردن.

حەز وناحەز (نک) hezw nahez
دۆست ودوژمن

حەژدەهیی (ن،کی)١ hejdehî(ki)
دیـدەنیی، سـەردانیی، دیـداربینیی (بـۆ ماوەیـەکی کەم).

حەژدەهیی (ن،کی)٢ hejdehî(ki)
کاتی دیدەنی یەکتر، کاتی کۆبوونەوە.

حەژدەهیی کرن (کتپ،کی) hejdehî kirin(ki)
دیداربینیی کردن، دیدەنیی کردن،

حەژمەت (ن،کی) hejmet(ki)
خەفەت، خەم، کول، کەسەر، مەینەت.

حەس (ن) hes
ئاگا، ئاگاداریی، هەست.

حەسار (ن) hesar ١
دیوار.

حەسار (ن) hesar ٢
پەرژین.

حەسار (ن) hesar ٣
حەوش، گۆڕایی ناوچوار دیوارەی ماڵ.

حەساندنەوە (کتپ) hesandinewe ١
حەسانن، لەماندوەتیی ڕزگارکردن، ماندوویەتیی کەسێ بەسەربردن.

حەساندنەوە (کتپ) hesandinewe ٢
داکردن، داڵدەپێ دان، داڵدەدان.

حەساندنەوە (کتپ) hesandinewe ٣
بێ خەم کردن،خۆش گوزەران کردن، گوزەرانی یەکی خۆش بۆ تەرخان کردن.

حەساندنەوە (کتپ) hesandinewe ٤
ئاسوودەکردن، حەسانن، خاتر جەم کردن.

حەسانەوە (کتن) hesanewe ١
حەسیان، حەسینەوە، حەوانەوە، حەویینەوە، ژووژیان، ژووژیانەوە، لەماندوەتیی ڕزگاربوون، ماندویەتیی نەمان.

حەسانەوە (کتن) hesanewe ٢
حەسیانەوە، ڕۆژانێکی پڕ لەکامەرانیی بردنەسەر، ژیانێکی سانایی بردنەسەر.

حەساو (ئان) hesaw ١
حەساوە، وچان گرتوو.

حەساو (ئان) hesaw ٢
ئاسوودە، دوور لەماندوویی، سەرەحەت، سەر سووک، وچان گرتوو.

حەساوگەر (ن) hesawger
بەخت وێژ، پەنام وێژ، تاڵەگر، تاڵەگیر، ڕازبێژ، ڕاززان، ڕازگۆ، فاڵ گرەوە.

حەسپن (ئان) hesipn
دڵدار، شەیدا، شێتی، دڵداریی، شەیبا.

حەستەم (ن) hestem ١
دڵدار، شەیدا، کەسێ شەیدای کیژێ بووبێت.

حەستەم (ن) hestem ٢
ئەستەمیی، دژواریی، ستەمیی، سەختیی، نارەحەتیی.

حەستەم (ئان) hestem ٣
ئەستەم، هەستەم، دژوار، ستەم، سەخت، نارەحەت.

حەس حەس (ن) hes hes
ئاردەڵ، پاسەوانی شەو، جەزایرچیی، حەساس، شەوکەر، ئیشکدەری شەوان.

حەسەد (ن) hesed
بەخیلیی، حەسوودیی.

حەسیان (کتن،کتپ) hesyan
ئاگاداربوون، ئاگالێ بوون، ئاگالێ هەبوون، پێ زانیین، خەوەرداربوون.

حەسیر (ن) hesîr
رایەخ (لەپووش یان زەل دروستکراو)، ژێرەخەر (لەجەگەن دروستکراو).

حەسیرچن (ن) hesîrçin
حەسیرباف، حەسیر دروستکەر.

حەسیرمەیدان (ن) hesîrmeydan
بیراز، شلەکوت، کوتەکە کاریی.

حەسیرمەیدان کردن (ئد) hesîr meydan kirdin
بیرازکردن، تێروپڕ لەکەسێ دان، دارکاریی کردن، شلەکوتی مەرگێ کردن.

حەسیرۆ (ن) hesîro
خەزوور، خەسوو.

حەسین (کتن،کی) hesîn(ki)
ئاگاداربوون، پێ زانیین، هەست پێ کردن.

حەشاردان (کتپ) hešardan
بەردخستنەسەر، دیزە بەدەرخۆنەکردن، ساتارکردن، شاردنەوە، ڤەشارتن، وەشارتن،وەشاردن (پەنهانیی..).

حەشاردراو (ئان) hešardiraw
شاردراوە، شارراوە، شێراوە، ڤەشارتیی.

حەشارگە (ن) hešarge ١
بۆسە، بووسە، پەنا، پەناگە.

حەشارگە (ن) hešarge ٢
حاشەر، ڕەبات، ڕەبەت، گەمەکە.

حەشارگە (ن) hešarge ٣
حاشارگە، حەوانگە، داڵدە، داڵگە، کولێن، کەلێن.

حەشامات (ن) hešamat
ئاپۆرا، ئاپۆرە، عەشامات، قەڵەبالغیی، قەرەبالغیی، کۆمەڵی زۆر لەمەردووم.

حەشر (ن) hešir ١
تێکەڵ وپێکەڵیی، هەراو هۆریا.

حەشر (ن) hešir ٢
ڕۆژی پسات، ڕۆژی حەشر، ڕۆژی هەڵسانەوە (لەگۆڕ)، سەلا.

حەشر پێ کردن (کتپ) hešir pê kirdin
وتەی ناشرین پێ ووتن.

حەشروحەلا (ن) heširw hela

چەقەو گوڕە، حەشرەلا، حەشەرەلا، هەراوزەنا، هەراهەرا.

حەشفاندن (کتپ،کی)[1] hešfandin(ki)

دەراویتن، دەرهاویشتن، لابردن، لەرێز وەدەرنان.

حەشفاندن (کتپ،کی)[2] hešfandin(ki)

دەرکردن، کردنەدەرەوە.

حەشکاندن (کتپ) heškandin

گوشیین، ووشیین.

حەشکۆلە (ن،نا) heškole

بەچکەورچ، بیچوە ورچ، بیوەڵەورچ.

حەشمەت (ن)[1] hešmet

پاشگەزیی، پەژیوانیی، پەشیمانیی، زوڤانیی، پۆشمانیی.

حەشمەت (ن)[2] hešmet

تەریقیی، حەشیمەت، چاوبەرەژێریی، چاوشۆڕیی، چاو لەبەریی، شەرمەزاریی.

حەشەری (ئان) hešerî

ئالۆشاوی، ئالۆشدار، بەئالۆش، بەجۆش، کێرخۆر، خونکە.

حەشیشە (ن،رو) hešîše

برش، بەنگ، چەرس، حەشیش.

حەشیڤاندن (کتپ،کی) hešîvandin(ki)

نوسیین، نویسان، نڤیسیین، نویسیین.

حەف (ئان) hef

بۆگەن، بۆگەنیو، بۆگەندیی، بیگەن، گەن، گەند، گەنیی، گەنیو.

حەفتانە (ن) heftane

بەحەوت ڕۆژ جارێک..

حەفتاو کردن (کتپ) heftaw kirdin

بەحەوت ئاو شتنەوە، حەوتاو کردن، گلاودەرکردن (بەجارێک قوڕ وشەش جار ئاو).

حەفت ڕەنگ (ئان)[1] heftreng

دووڕوو، دوو ڕەنگ، ڕووبین.

حەفت ڕەنگ (ن)[2] heftreng

مەخمەری ڕێ ڕێ.

حەفتە (ن) hefte

حەفتیی، حەوت ڕۆژ، حەوتە، هەفتە، لەشەمەوە تاهەینی.

حەف حەفی (ن) hef hefî

زۆر خۆریی بەلەزخۆر، زۆرخۆری هەلپەکەر.

حەفک (ن،کی) hefik(ki)

ئەوک، قورگ، گەروو.

حەفیان (ئان) hefyan

تیرنەخۆر، زۆرخۆر، فرەخۆر.

حەق (ن)[1] heq

کرێ، من، مزە.

حەق (ن)[2] heq

بەها، قیمەت، نرخ.

حەق (ن)[3] heq

بیرە، بەرامبەر، لەراست(وی)، لەبارەی(ویدا)، لەمەڕ.

حەق (ن)[4] heq

دروستیی، راستیی.

حەق (ن)[5] heq

پیوەندیی، پەیوەندیی.

حەق (ن)[6] heq

خودا، خوا، یەزدان.

حەق (ن)[7] heq

جەنگە، هەڕەت، تاف، گۆنەر، گۆنەل.

حەق ئاو رادەوەستێنێ (رس) heq aw radewesatênê

ماف (ژێر) ئاو ناکەوێ.

حەقانیی {مروڤ} (ئان) heqanî

دروست، راست.

حەقایەت (ن) heqayet

چیرۆک، حەکایەت، حیکایەت، سەربهور، سەربوردە.

حەق بڵێ (ئان) heqblê

راست بێژ، راست گۆ.

حەق بەحەق (ف) heq be heq

واز لەشەڕ هێنان لەبەر ئەوەی تۆڵەی هەڵیەک کراوەتەوە.

حەق بەحەق کردنەوە (ند) heq be heq kirdinewe

حەق لێ کردنەوە، خراپەکردن بەرامبەر کەسێ خراپەی بەرامبەرت کردبێ.

حەق حەقکەرە (ن،م) heq heqkere

تاقتاقکەرە، توتاکە، قڕاوکە.

حەق ساندنەوە (کتپ) heq sandinewe

تۆڵەساندن، حەق سەندنەوە، حەق کردنەوە، حەیف هەلانیین، ماف سەندنەوە.

حەق سەندنەوە (کتپ) heq sendinewe

حەق ساندنەوە.

حەق کردنەوە (کتپ) heq kirdinewe
قەرەبودان.

حەق وەسێن (ن) heq wesên
تۆڵەکەرەوە، ماف وەسێن.

حەکایەت (ن) hekayet
حەقایەت.

حەکیم (ن) hekîm
پزیشک، دوکتۆر.

حەل (ئان) ¹ hel
دروست، ڕاست.

حەل (ئان) ² hel
شیاو.

حەل (ن) ³ hel
دەم، کات، گاڤ، گاو.

حەلامەت (ئان) helamet
سەیر، عەجایب.

حەلان (ن) ¹ helan
تاوێر، جالە.

حەلان (کتن) ² helan
حەل بوون،

حەلاندن (کتپ،کی) ¹ helandin(ki)
تاواندنەوە، تواندنەوە، حەل کردن.

حەلاندن (کتپ،کی) ² helandin(ki)
گرفتارکردن (دلدار)، گیرۆدەبوون.

حەل بوون (کتن) ¹ helabûn
جێ بەجێ بوون.

حەل بوون (کتن) ² helabûn
تاوانەوە، توانەوە، حەلان، حەلیین (دوای بەستن).

حەلک (ن) helik
ئاخاوتنی خۆش، گوفتار یان بێژەی خۆش، وتەی شیرین.

حەلکی (ئان) ¹ helkî
بایەخ پێکراو، جێی بڕوا.

حەلکی (ئان) ² helkî
بەنرخ ، هێژا.

حەللەق ومەللەق (ئان) helleqw melleq
بێ بایەخ، هیچ وپووچ (ئاخاوتن).

حەللە لا! (نسپ) helle la!
پەکوو!، تەحا!، چەندسەیرە!، زۆرسەیرە!، پەخ!، پەح!، پەحا!.

حەلوەلا (ن) helwela
پەلەپەل، پەلەپچرکێ، پەلەپروزکێ، پەلەپروزێ.

حەلالخۆر (ئان) helalxor
بەرتیل نەخۆر.

حەلالزا (ن،ئان) helalza
حەلاڵزادە (منداڵ).

حەلال (ئان،ن) ¹ helal
ڕەوا، گونجاو لەگەڵ یاسای ئایندا.

حەلال (ن،ئان) ² helal
ژنی مارەکراو، ژنی حەلاڵ، ژنی شەرعیی.

حەلقە (ن) helqe
ئالقە، گەو.

حەلقە بەگۆش (ن) helqe beqoš
ئەلقە لەگوێ.

حەلقەدان (کتن،کتپ) ¹ helqedan
ئەلقەبەستن، ئەلقەگرتن، بەدەوری یەکترەوە دانیشتن، بەکەوانەیی تەواو دانیشتن، بەگردی دانیشتن.

حەلقەدان (کتن) ² helqedan
پێچ خواردن، خۆلوول کردن.

حەلقەدان (کتپ) ³ helqedan
دەورلێ دان.

حەلوا (ن) ¹ helwa
ئاوار، شیرینیی، هەلوا، هەلیل.

حەلوا (ن) ² helwa
ئاردە پێچ، گالگالیی، گەرگەریی.

حەلواچی (ن) helwaçî
حەلوا فرۆش، شیرینی فرۆش، قەناتی، قەنادی.

حەلوای گەزۆ (ن) helwaî gezo
شیرینیی گەزۆ.

حەمال (ن) ¹ hemal
باربەر، بارکێش، بارهەڵگر، حەمبال، عەنبال، کۆڵ بەر، کۆڵکێش.

حەمال (ن) ² hemal
ئەستوون، ئەستووندوکە، حەنبال، ستون، کۆڵەکە.

حەمام (ن) hemam
حومام، گەرماو، گەرماوە.

حەمامچی (ن) ¹ hemamçî
خاوەنی گەرماو.

حەمامچی (ن) ² hemamçî
بەڕێوەبەری حەمام.

حەمام کردن (کتن،کتپ) ¹ hemamkirdin
چوونەحەمام خۆشتن لەگەرماودا.

حەمام کردن (کتپ) hemam kirdin ¹
خۆشتن بەئاو، خۆشتن لەناو ئاودا.

حەمام کردن (کتپ) hemam kirdin ²
گەرماو دروست کردن، حومام بیناکردن.

حەمایەت (ئان) hemayet
رام، کەدیی، کەویی، ماڵیی.

حەمایەڵ (ن) hemayel
پشتێنی راست وچەپی شان.

حەمبار (ن) hembar
ئەمبار، ئەنبار، عەمار، عەنبار.

حەمبارەپۆ (ن) hembarepo
عەمارەپۆ، کوتاڵی رزیو لە عەماردا.

حەمتر (ن.نا) hemtir
کەرەبزن، کەری بچکۆلەی بەکار، گوێ درێژی چکۆڵەی بەکار.

حەمتەر (ن.نا) hemter
عەنتەر، فلفل، قون سوور، مەیمونی لۆتی.

حەم حەم (ن.جج) hem hem
جوجە، چنگنە.

حەمد (ن) hemid
ئاگایی، قەست.

حەمکە (ئاک) hemke
ئەندازەیەکی زۆر.

حەمل کردن (کتن) hemilkirdin
رابواردن، کات بردنەسەر.

حەموو (ئاک) hemü
حەمکە، حەمیی، سەرپاک، گش، گشت، هەموو، هەمیی.

حەمەرەفری (ن) heme refrê
بەربەرەکانیی، رقە بەرقە، رقەبەرێ، رک بەرکێ، مل ملانێ.

حەن (ن) hen ¹
ئاست، جێگە، جانا، جاند، حەنا، شوێن، عاست.

حەن (ن) hen ²
سنوور.

حەنتیکە (ئان) hentîke ¹
ئەنتیکە، زۆرسەیر.

حەنتیکە (نک) hentîke ²
شتی زۆر لەمێژین، عەنتیکە.

حەنتیکە (ئان) hentîke ³
بەنرخ ، پر بەها.

حەنتیکەخانە (ن) hentîkexane
کەونارخانە، مۆزە، مۆزەخانە، جێگای رانانی شتی زۆر بەنرخ و کەونار.

حەنجەت (ن) henjet
بەهانە، بیانوو، پەلپ.

حەندەرحوو (ن) henderhü
جیجلقانە، حندرحو، سیسق، هیلاهۆب.

حەندەکوو (ن.رو) henekü
وینجە.

حەنگرین (کتن) hengirîn
بەرقداچوون، دەرکەوە چوون.

حەنەک (ن) henek
جەفەنگ، سوعبەت، گاڵتەو پێکەنین، گاڵتەو گەپ.

حەنەکچی (ن) henekçî
سوعبەتچی، قسەسەیر، قسەخۆش، گاڵتەچی.

حەنو (ن) henw
ب (حەپە).

حەوا (ن) hewa ¹
بلندایی، بەرزایی، بەرزیی.

حەوا (ن) hewa ²
ب (ئاسمان).

حەوادان (کتپ) hewadan
بەرەو ژوور هاویشتن، پەرت کردن، توردان، حەوانجەدان، فرێدان، هەوادان.

حەوار (ن) hewar
حەواریی، گاز، گازیی، هاوار.

حەواق (ن) hewaq
بلندیی، بەرزیی، حەویق (بەرەو ئاسمان).

حەواڵە (ن) hewale
پسووڵەی پارەناردن یان وەرگرتن لەپۆستە یان لە بانق.

حەواڵە بەگەواڵە کردن (ئد) hewale begewale kirdin
ئەمرۆ بەسبەی کردن، ئەمڕۆو سبەی پێ کردن، پێچ و پەناپێ کردن، تەفرەدان، دەستی بەدەستی پێکردن، هەڵ خەڵەتاندن، هێنان وبردن و ماندوو کردن (کەسێ بەکاریکەوە بەفرت وفێل).

حەواڵە کردن (کتپ) hewale kirdin
پێ سپاردن، سپاردن.

حەواڵەی سەرخەرمانە (رس) hewaley ser xermane
مەبەست پەیمانی درۆیەکە بدرێ بەخاوەن قەرز.

حەوان (کتن) hewn
ب (حاوانەوە).
حەوانچە (ئان) hewnçe
فڕێ دراو، هاوێژراو.
حەوانچەدان (کتپ) hewnçedan
بەرەو ژوور هاویشتن، حەوادان.
حەواندنەوە (کتپ) hewndinewe 1
حاواندنەوە، حەساندنەوە، حەساننەوە، حەواننەوە.
حەواندنەوە (کتپ) hewndinewe 2
ئەمۆن کردنەوە، هێدی کردنەوە.
حەوانن (کتپ) hewanin 1
بایەخ پێ دان، ڕێز لێ گرتن، قەدر گرتن.
حەوانن (ئد) hewanin 2
ئاگاداریی کردن ولای خۆ ڕاگرتن.
حەوانەوە (کتن) hewanewe 1
ب (حەسانەوە).
حەوانەوە (کتپ) hewanewe 2
ژیان بەئاسوودەیی بردنەسەر.
حەوانەوە (ئد) hewanewe 3
جێ بوونەوە (لەشوێنێکا) بوتێدا ژیان، شوێنی ژیان بردنە سەر هەبوون.
حەواوێلکە (ئان) hewawîlke
بەحەوادا فڕێ دراو، حەوانچە،
حەواویی، هاوێژراو، هەڵدراو بەرەو حەوا، هەوادراو بەرەو ئاسمان.
حەواوێلکەیی (ئان) hewawîlkeyî
ئاسمانیی، حەوانچەیی.
حەواویی (ئان) hewawî 1
گێژ، وڕ، هێر.
حەواویی (ئان) hewawî 2
چاو لەحەوا، حەوایی، کەسێ کەهەمیشە سەرەو ژوور بڕوانێ.
حەوایی (ئان) hewayî 3
ئاسمانیی، هەوایی.
حەوبرا (ن.ئس) hewbira
ب (حەوتەوانە).
حەوبراڵە (ن.ئس) hewbirale
ب (حەوتەوانە).
حەوتانە (ئان) hewtane
حەفتەیی، هەفتانە، حەوتەیی.
حەوت برا (خ.) hewt bira 1
حەوبرا، خۆشەویست، لەجێی حەوت برا (کەسێ).

حەوت برا (ن.ئس) hewtbira 2
ب (حەوتەوانە).
حەوتە (ن) hewte
مانەوەی بووک یا زەیستان بۆماوەی حەفتەیەک لەماڵەوە...
حەوتەوانە (ن.ئس) hewtewanr
تەرم، حەوبرا، حەوت برا، حەوت براڵە، حەفتەوانان، حەفتەوانە، حەوتەوانەی گەورە.
حەوج (ن) hewc
حەوجە.
حەوجۆش (ن) hewcoš 1
حەفجۆش، حەفتجۆش، مەفرەق.
حەوجۆش (ن) hewcoš 2
ب (ئافتاوە).
حەوز (ن) hewz
ئاوگا، ئاوگیر، ئاوبەرک، بەرک، جێی ئاو، چاڵاو، قووڵکەی ئاو.
حەوسەلە (ن) hewsele
پشوو، پەروا، تاو، توانا، سەبر، لەسەرخۆیی.
حەوش (ن) hewš
دەوروبەری ماڵ.
حەوشە (ن) hewše 1
حەسار، حەوش، حەوشێ، هەفشێ.
حەوشە (ن) hewše 2
خانوو، ماڵ.
حەوشە (ن) hewše 3
جێ شوێنی ئاژەڵ، شەوگا.
حەوق (ن) hewq 1
پلە، پلیکە، پێ پلیکانە.
حەوق (ن) hewq 2
بێ دەرەتانیی، گرفتاریی، گیرۆدەیی.
حەوڵ (ن) hewl
تەقەلا، کۆشش، کۆششت، هەوڵ.
حەووا (ن) hewa
خێزانی بابە ئادەم، دایەحەوا.
حەوێق (ن) hewêq 1
بەرزایی ئاسمان.
حەوێق (ئان) hewêq 2
هەرە بەرز.
حەوێنجی (ن) hewêncî
گون، گونەوێلە.

حەیا (نپ.ناک) heya ١
تا، تاکو، تاوەکو، هەتا، هەتاکو.
حەیا (ن) heya ٢
ئینیی، ڕوو سپیتیی، ڕوو سووریی، شووورەیی، شەرم، ناموس، فەوین، فهیت.
حەیابردن (کتپ) heya birdin
ئەتک کردن.
حەیابەرە (ئان) heyabere
ئابڕووبەرە.
حەیات (ن) heyat ١
ژیان، هەناسەی ژیان.
حەیات (ئان) heyat ٢
خۆش، دڵگر.
حەیاتکان (کتن) heyatikan
ئابڕوونەمان، بێ شەرم بوون، حەیاچوون.
حەیاچوو (ئان) heyaçû
حەیاتکاو.
حەیاچوون (کتن) heyaçûn
ئابڕوونەمان، ئابڕووچوون، حەیاتکان، حەیانەمان.
حەیادار (ئان) heyadar
بەحەیا.
حەیاکردن (کتن) heyakirdin
بەشەرم و شکۆ بوون.
حەیام (ن) heyam
دەورزەمانە، ڕۆژگار، عەیام.
حەیان (ئان) heyn
زانراو، عەیان.
حەیب (ن) heyb ١
شوورەیی.
حەیب (ن) heyb ٢
کەمایەسیی، ناتەواویی.
حەیبدار (ئان) heybdar
زەدەدار، ناتەواو، عەیبدار.
حەیبەت (ن) heybet
ترس، سام، مەترسیی.
حەیتە (ن) heyte ١
پاکورە، خزمەتکار (پیاو لەناو ماڵدا).
حەیتە (ئان) heyte ٢
زرتەبۆر، زلحۆرت.
حەیتە (ئان) heyte ٣
بەرەڵا، خوێڕی، سەرسەری.

حەیچە (ن) heyçe
حەیتە، حەیشە، دادوفوغان، دادوهاوار، گریان وهاوار هاواروداد.
حەیران (ن) heyran
حەیرانۆکێ، حەیرانە، داستان.
حەیز (ن) heyz
خوێن ڕێژیی مانگانەی ئافرەت، بێ نوێژیی ئافرەت، عوزر، عادەت.
حەیزە (ن.پز) heyze ١
ئاوبەند.
حەیزە (ن.پز) heyze ٢
هێلنج، یەق.
حەیزەبوون (کتن) heyzebûn ١
ڕەوان بوون، زگ چوون، سک چوون، عەمەل کردن.
حەیزەبوون (ن) heyzebûn ٢
پیرەژنی فێلباز، پیرەژنی سەرئاسنینە.
حەیزەران (ن.ڕو) heyzeran
ئارج.
حەیش (ن) heyš ١
خۆش گوزەرانیی، ژیانی خۆش.
حەیش (ن) heyš ٢
ژین.
حەیشۆ (ن) heyšo ١
ئابڕوو، شکۆ، شەرم، شوورەیی.
حەیشۆ (ن) heyšo ٢
بێ ئابڕوویی، بێ شکۆیی، بێ شەرمیی، شوورەیی.
حەیشۆ بردن (کتپ) heyšobirdin
ب (ئابڕووبردن).
حەیشۆ لێ هەڵگیران (کتن) heyšo lê helgîran
ب (ئابڕووچوون).
حەیف (ن) heyf ١
خەفەت، خەم، داخ.
حەیف (ن) heyf ٢
ڕووداویی ناهەموار، ڕووداو و هەڵوێستیی پڕ لە پەشیمانیی.
حەیف (ن) heyf ٣
ستەم، تۆڵە.
حەیف (ن) heyf ٤
تۆڵ، تۆڵە.
حەیفا! (نسپ) heyf! ٥
بەداخەوە!، حەیفێ!، حەیفێکم!، داخم ناچێ!، مەخابن!.

حەیفێ! (نسپ) heyfê!
ب (حەیف).

حەین (ئان) heyn
تەواو لەوێنەی، هەروەک.

حەینە! (نسپ) heyne!
بێدەنگێ!، وس!، دەم داخە.

حەیهوو! (نسپ) heyhü
تۆلەکوێی!، چۆن پێکە دێت!.

حیجران (ن) hîcran
بەلا، چورتم، دەرد، ناخۆشیی.

حیچ (ئان) hîç
بـەرەلا، بەلەســە، ســەرکێش، ســل، شـێتکێربوو، هارودین، یاخیی (ئەسپ).

حیچ بوون (کتن) hîçbün
بەرەلابوون، بەلەسەبوون، هەڵتیزان، یاخیی بوون (ئەسپ..).

حیرس (ن) hîrs
تووڕەیی، ڕق، ڕک، قەلسی.

حیز(پیاو) (ن) [1] hîz(piyaw)
بێ ڕەگ، پیاوبەسەر خۆدا کێش، چەماو، دوودەکی، شلەژە، قنگدەر، قوندەر، گاندەر، نامەرد.

حیز(ئافرەت) (ن) [2] hîz(afret)
بەرگەرم، خونەک، سووک وچرووک، کوزدەر.

حیز (ئان) [3] hîz
بێ دەسەلات، گەمژ، گەمژە، هیچ لەدەست نەهاتوو.

حیزانە (ئان،ئاک) [1] hîzane
ترسەنۆکانە، ترسنۆکانە.

حیزانە (ئاک،ئان) [2] hîzane
خوێڕیانە، ناپیاوانە، نامەردانە.

حیزبگیر (ن) hîzbigîr
بێ ئاکاریی نهێنی، دزە خورجەی نامەردانە.

حیزکردن (کتپ) hîzkirdin
چاو پێ شۆڕ کردن، حیزەڵە کردن.

حیز بخۆیی (ئان) hîzbixoyî
هامە یاریی دوژمن.

حیزەڵ (ئان) hîzel
بوودەڵــە، بــێ دەســەلات، ترسـنۆک، ترســەنۆک، حیزەڵ، هیچ لەباردانەبوو.

حیزی حیزان (ئان) hîzî hîzan
لەترسنۆک ترسنۆکتر.

حیزیتی (ن) [1] hîzêtî
حیزاتی، حیزایەتی، حیزیەتی، حیزی.

حیزیتی (ن) [2] hîzêtî
ترسـنۆکیی، ترســونۆکی، ترســەنۆکیی، ناپــیاویی، نامەردیی.

حیسابگەر (ن) [1] hîsabger
ئەستێرەناس، نجوومگەر.

حیسابگەر (ن) [2] hîsabger
فالچیی، فالگر.

حیسابگەر (ن) [3] hîsabger
پسپۆر لەژمارەدا.

حیسابگەری (ن) [1] hîsabgerî
ئەستێرەناسی، نجوومگەری.

حیسابگەری (ن) [2] hîsabgerî
فالچیتی، فالگری.

حیشک (ئان،کی) hîšik(ki)
ئیشک، زوها، وشک.

حیشک بوون (ئان،کی) hîšikbün(ki)
ئیشک بوون، زوهابوون، وشک بوون.

حیشک کردن (کتپ) hîšik kirdin
تـەرایی تێدانەهێـشتن، ئیـشک کـردن، زوهـا کـردن، وشک کردن.

حیکایەت (ن) hîkayet
ب (حەقایەت).

حیلک وهوور (ن) hîlkwhür
حیلکەحیلک، حیلکە هوور، تریقە، خەنیینی زۆر و بە دەنگـی بـەرز، قاقـا، گـارەی پـێکەنیین، هـاڕەی - پێکەنیین.

حیلکە کردن (کتن) hîlke kirdin
بــەدەنگی بــەرز خــەنیین، بــەقاقا پــێکەنیین، حیلکانــەوە، خــەنیین بــەدەنگی بــەرز، دانــەقاقای پـێکەنیین، دانـە هـاڕەی پـێکەنیین، کـەن بـەدەنگی بەقەو.

حیلکە حیلک (ن) hîlke hîlk
ب (حیلک وهوور).

حیلە (ن) [1] hîle
ئەروەندە.

حیلە (ن) [2] hîle
حرحــر، دەنگیئەســپ ومــاین و جوانــوو، حینــە، حیلەحیل.

حیلە حیل کردن (کتن) hîle hîlkirdin
حرحرکردن، حینەکردن، دانەحیلە.

حیلە و حەوالە (ن) [1] hîlew hewale
ئاین وئۆین، ساختەچیتیی، فروفێل، فێلبازیی، فێل و

فەرەج، فێڵ وفەنگ.

حیلەو حەواڵە (ن)[٢] hîlewhewale

ئەفسوون.

حیلەو حەواڵەکردن (کتپ) hîlew hewale kirdin

دەست بڕیین، ساختەچێتیی کردن، ساختەکردن، فڕوفێڵ کردن، فێڵبازیی کردن، فێڵ و فەرەج کردن.

حیمی (ئان) hîmî

پواو، داڕزاو (جلو بەرگ...)، شڕو وڕ، شڕو پڕ.

حیناوە (ن) hînawe

چنەدرازیی، چەنەچەن، چەنە هەراشیی، چەوچەو کەریی، چیرەدرێژیی، درێژدادڕیی، دەم هەراشیی، دەمە وەریی، هەڵەوەڕیی، هەڵیت وێژیی.

حینجە (ن) hînce

حونجە.

حینجەت (ن) hîncet

بەهانە، بیانوو، بیانگە، پەڵپ.

حینجەکردن (کتپ) hînce kirdin

حونجەکردن.

حێ (ن) hê

ناوی پیتی (ح)یە.

حێجز (ن) hêciz

جاڕس، نارەحەت، وەڕز، وەڕەز.

حێدز (ئان) hêdiz

تووڕە.

حێز (ن) hêz

حورمەت، ڕێز، قەدر.

حێق (ن) hêq

،هێلنج، یەق.

حێق دان (کتن) hêqdan

هێلنج دان، یەق دان.

حێل (ن،رو) hêl

حل، هێل، تۆوی ڕووەکێکی بەهاراتی بۆن خۆشە لە خێزانی زەنجەفیل.

حێلم (ن) hêlm

برەی مافوور.

حێوەت (ن) hêwet

ترس، سام، حەیوەت، حەیبەت.

End of letter - H - کۆتایی پیتی - ح

- خ -

- X -

خ، خـ {خا،خێ} (ن) x
ناوە بۆ هەشتەم پیت لەوئەلف وبێیەی ئێستا زمانی کوردی پێدەنوسرێت.

خا (ن،کل) ١ xa(kl)
مێک، مێلکە، خایە (پێتینراو).

خا (ن) ٢ xa
خایە، تۆوی مێینە.

خا (نک) ٣ xa
مێلکەی گوێ.

خا (ئان) ٤ xa
پیرۆز، خاوێن، پاکژ (ئاینیی).

خاپ (ن) xap
حیلە، فریو، فەن، فەند، فێل، گزی.

خاپان (ن) xapan
فریوخواردن، خەڵەتان.

خاپاندن (کتپ) xapandin
تەفردان، فریودان، خەڵەتاندن، لەخشتەبردن، هەڵ فریواندن.

خاپاندی (ئان) xapandî
تەفرەدراو، خەڵەتاو، لەخشتەبراو، هەڵ خەڵەتاو.

خاپور (ن) ١ xapaür
داروخاویی، وێرانە.

خاپور (ئان) ٢ xapaür
کاول، وێران.

خاپوربوون (کتن) xapaürbûn
ژێرەو ژووربوون، کاول بوون، کەمباخ بوون، وێران بوون.

خاپورکردن (کتپ) xapaür kirdin
داروخاندن، رماندن، ژێرە ژوورکردن، سەرەو ژێرکردن، کاول کردن، کەمباخ کردن، وێران کردن.

خاپورەولات (ن) xapaüre wulat
ولاتی وێران بووی کەس تێدانەماو.

خاپەرۆک (ن) ١ xaperok
تەتەڵە، کاری دەغل بەباکردن.

خاپەرۆک (نک) ٢ xaperok
پاشەرۆک، پاشارۆ.

خاپەرۆک کردن (کتپ) xaperok kirdin
تەتەڵەکردن، بەبا کردن (دەغل کەلەخۆڵ پاک بێتەوە).

خاپینۆک (ئان) xapînok
حیلەباز، فریوباز، فێلاویی، گزەون.

خاپێن (ن) xapên
حیلەکەر، فریودەر، دەستبڕ، دەسبڕ، هەڵخەڵەتێن.

خاتر (ن) ١ xatir
پایە، چاوەدێریی هەستی خەڵک، خۆشەویستیی، رێز.

خاتر (ن) ٢ xatir
لەبەر، بۆ رێز لە...

خاترانە (نک) xatirane
پاداش، خاترخۆیی، خاترو خۆتر، زیادە، سەربارە، لەبەردۆستایەتی...، کردنی کارێک بەهۆی دۆستایەتی و خۆشەویستیی کەسێکەوە.

خاترجەم (ئان) xatircem
ئارخەیان، ئاسودە، بێ خەم، بێ ترس ودوو دڵیی، دڵ ئاسودە، دڵنیا.

خاترجەم بوون (کتن) xatircembûn
ئاسودەبوون، بێ خەم بوون، پشت لێ کردنەوە،دڵ ئاسودەبوون، دڵنیابوون.

خاترخوا (ئان) xatirxwa
ئاشق، ئەویندار.

خاترخوازیی (نک) xatirxwazî
خاترخازیی، خواحافیزیی، ماڵاوایی(لەوانەی کە دانیشتوون).

خاترخۆیی (ن) xatirxoyî
سەرپشکی، سەربەشی، هەڵبژێری.

خاترگرتن (کتپ) xatirgirtin
خاتر خستن، خاتر خۆیی کردن.

خاترگرتن (کتپ) xatirgirtin
رێز لێ گرتن.

خاترلێ کردن (کتپ) xatir lê kirdin
تکالێ کردن.

خاترناس (ئان) ١ xatirnas
رێزگر، قەدرگر (لەپێویستیی خەڵک).

خاترناس (ئان) ٢ xatirnas
گوێ بەخەڵک دەر.

خاتروخۆتر (ن) ١ xatirwxotir
ب (خاترانە).

خاترو خوتر (ن) xatirwxotir [2]
کەین وبەین، لاگیریی لەیەکتر.
خاتری تە! (نسپ،کی) xatirî!(ki)
خواحافیز!، خوداحافیز!.
خاتوون (ن) xatûn [1]
خا، خات، خاتوو، خاد، خان، خانم، پای.
خاتوون (ن) xatûn [2]
خانم خاس.
خاتە (ن) xate
خاتێ، کەیبانوو، کەیوانوو، ژنی ماڵ، ماڵ بەڕێوەبەر (ژن).
خاتێ (ن) xatê
پوور، خاڵەت، خوشکی دایک.
خاجە (ن) xace
بازرگانی گەورە، خواجا، خواجە.
خاچ (ن) xaç [1]
چەلیپ، چەلیپا، سەلیب.
خاچ (ئاک،ئان) xaç [2]
ڕاست وبێ ڕاوەستان.
خاچ پەرست (ن،ئان) xaç perist
خاچ پەرس، خاچ پەرەس، خرستیان، عیساپەرست، عیسایی، عیسەویی، مەسیحیی، فەلە، فەڵە، فلە، دیان، دییان.
خاچرکان (ن) xaçirkan
خاجرکان، سێپا، سێ کوچکە، سێ کوچکەی ئاگر.
خاچواریی (ن،ئاک،ئان) xaçwarî
بەشێوەی هێڵ بڕیی، لەشێوەی هێڵ بڕیندا.
خاخ (نک) xax
بەسەرهات، چورتم، سەرپێهاتیی گران.
خار (ن) xar [1]
ڕەلم، ڕەمڵ، ڕیگ، زیخی ورد، قوم، لم.
خار (ن) xar [2]
ئەشکەوت، جەرد، زاخۆر، شکەفت، غار، موغارە، مەرە، هاڵ.
خار (ن) xar [3]
تیغ، دڕک، دڕو، ستری، چقڵ.
خار (ن) xar [4]
زەویی زۆر سەخت وبەردەڵان.
خار (ئان) xar [5]
دەرهاتوو(بۆ کار)، ڕاهاتوو (لەئیش وکاردا)، ڕەنیوهاتوو، قاڵ بوو (کەسێ)، خاران، خاراو.

خارا (ن،کل) xara(kl) [1]
تافتە، غارا، ئاوریشمی کارگەیی.
خارا (ن) xara [2]
شوێن ڕەوگە، شوێنی ڕەنیو هێنانی وڵاخی بەرزە.
خارا (ئان) xara [3]
ئامادە، بەردەست (بۆ بەکارهێنان)، دەردەست، بۆ کار ئامادەبوو.
خارا (ن) xara [4]
بەردی ڕەق.
خاران (نک) xaran [1]
گـوزەو دیـزەی سـوورەوە کـراو، نیربـاری سوورەوەکراو، قوڕی سوورەوەکراو، خاراو.
خاران (کتن) xaran [2]
خاریین، ڕاهاتن لەکار، ڕەنیوهاتن، قاڵ بوون، لە کار دەرهاتن. کار دەرهاتن.
خاراندن (کتپ) xarandin [1]
پوختەکردن، خاریین، خۆش کردن (چەرمی ئاژەڵ).
خاراندن (کتپ) xarandin [2]
سوورەوەکردن (لەناوکلدا)، هەوڕ سوورەوە کردن، سوورکردنەوە. سوورکردنەوە.
خاراندن (کتپ) xarandin [3]
ڕام کردن، ڕاهێنان.
خاراو (ئان) xaraw [1]
پوختە، پوختەبوو، خاریو، دنیادیدە، دەرهاتوو، قاڵ بوو.
خاراو (ئان) xaraw [2]
پوختەکراو، خاریو، خۆش کراو(چەرم).
خاراو (ئان) xaraw [3]
ڕام، ڕام بوو، ڕاهاتوو.
خاراو (ن) xaraw [4]
ئاوەسوو (پێستە)، چەرمی خۆش نەکراو، چەرمی دەباغ نەکراو.
خارچک (ن،ڕو،کل) xarçik(kl)
خارچک، قارچک، کارگ، کوارگ.
خارچک تەقیلە (ن،ڕو،کل) xarçik teqîle(kl)
قارچکەتەقیلە،
قارچکی کڵاودار.
خارچک جۆیینە (ن،ڕو،کل) xarçik coyîne(kl)
قارچکە جۆیینە.
خارچک سەگانە (ن،ڕو) xarçik segane
قارچکە سەگانە.

خارچکه گه نمینه (ن.رو.کل) xarçik genmîne(kl)
قارچکه گەنمینە.
خارچگین (ن) xarçgîn
قارچکزار، قارچگین.
خارخار (ئان) xarxar[1]
شەقار شەقار، لەت لەت.
خارخار (ئان) xarxar[2]
بریندار، زامدار (بەهەندیّ چەک).
خارخارین (ن) xarxarên
پیشبرکیّ بەئەسپ، غارغارین، گریوەغار.
خارخەسک (ن.رو.لو) xarxesik(lu)
پیکول، پەیکول، خارخەسەک.
خاردار (ئان.لو) xardar(lu)
بەچقل، چقلدار، درکاویی، درکدار، دڕاویی.
خاردان (کتن) xardan[1]
راکردن، هەڕاکردن.
خاردان (ئد) xardan[2]
پەلەکردن لەئیش وکاردا.
خاردان (کتن) xardan[3]
غاردان، غارکردن، داکردنە غار (ئەسپ).
خاردان (کتپ) xardan[4]
غاریێ کردن، وەغار خستن (ئەسپ).
خارز (ن) xazir
(چیشتی میوانیی کەلەئاردو رۆن دەیکەن: جاری وا هەیە ئەیدەن بە زەیستان)، هەرمیشک، هەوریشک.
خارسک (ن) xarisk
ژنە خرستیان، ژنە فەلە.
خارشت (ن.لو) xarišt(lu)
ئالۆش، خارش، خروو، خورووی لەش.
خارکیش (ن) xarkêš
دارفرۆش، دارکێوەکەر (بۆ مەبەستی فرۆشتن).
خارو خاشاک (نک) xarw xašak
ب (پووش وپەلاش).
خاروف (ن) xarüf[1]
کووپەی دەم پەل، کووپەی دەم گوشاد.
خاروف (ن) xarüf[2]
گلینە.
خاروک (ن) xarük
پـێلاوی لەپـووش دروسـتکراو، پـێلاوی لـەگیاچنراو، کلاشی لەپووش رێسراو.

خارورە (ن) xarore
ئاژاوە، هەراوئاژاوە، هـەراوزەنا، هـەراو هوریـا، هـەرا هەرا.
خارووز (ن) xarüz
رسـتەی میـوەی وشـکەوەبوو، میـوەی وشـکی بـە پەتەوەکراو.
خاریز (ن) xarêz
خاو رێن، هیلکەوڕێن.
خاز (ن.رو) xaz[1]
کاردوو، کاردیی، هاز.
خاز (ن) xaz[2]
جفز، جەغز.
خاز (ن) xaz[3]
کیر، میل.
خاز (ئان) xaz[4]
سوور، سۆر.
خازتن (کتپ.کی) xaztin(ki)
خوازتن، داواکردن، خواستن.
خازما (ئاک) xazma
بەتایبەتیی، نەخوازە، نەخوازەلا.
خازوق (ن) xazuq
سنگ (کەلەقنگی تاوان کراو یان دەبرێی).
خازۆک (ن.کی) xazok(ki)
ب (خوازەلۆکە).
خازی (ن) xazî
خویز، خووس، خووسار، ئالشک، زوقم، سیخوار.
خاژ (ئان) xaj
خز، خلیسک.
خاژبوون (کتن) xajbün
خزان، خلیسکان، هەل خلیسکان.
خاس (ئان) xas[1]
باش، بەجێ، چاک، دروست، رند، قنج، قەنج.
خاس (ئان) xas[2]
تازە، نویّ.
خاس (ئان) xas[3]
جوان، شیرین، قەشەنگ.
خاس (ن) xas[4]
فیل، گزیی.
خاس (ن.رو) xas[5]
خەس، کاهوو.
خاس بوون (کتن) xasbün
باش بوون، چابوون، چاک بوون، چێ بوون.

خاس بوونەوە (کتن) xasbünewe
باش بوونەوەن چابوونەوە، چاک بوونەوە، چێ بوونەوە، چێوەبوون، خاسەوەبوون، لەنەخۆشی هەستانەوە، هەستانەوە سەر پێ(لەناساغی).

خاستر (ئان) xastir
چاتر، چاکتر، چێتر، باشتر.

خاس کردن (کتپ) xaskirdin
باش کردن، چاک کردن، چێ کرن، خاس کردن، خاسەو کردن، وەش کردن.

خاسگەل (نکە) xasgel
باشان، باشگەل، پیاوچاکان، چاکەگەل.

خاسما (ئاک) xasima
بەتایبەت، بەوێژە.

خاسووک (ن) ١ xasük
هەل پەرست، هەلمەتەکاسە.

خاسووک (ئان) ٢ xasbün
تەلەکەباز، فێلباز.

خاس ووتن (ئد) xaswutin
باش ووتن، باش گوتن، خاس گوتن.

خاس ووتن {لەبارەی کەسێ یان شتێکەوە} (کتپ) xaswutin
ستایش کردن، ستایشت کردن، پەسن کردن، پەسند کردن، تاریف کردن.

خاسە (ن) ١ xase
باشیی، چاکە، چاکیی، خاسیی.

خاسە (نکە) ٢ xase
ملکی میریی، مولکی میریی.

خاسە (ئان) ٣ xase
هەلبژاردە، دانسقە.

خاسەڕەنگ (ئان) xase r̲eng
خۆڕەنگ، ڕەنگی کال نەبێتەوە، ڕەنگی کەناچێتەوە.

خاسەکیی (ئان) ١ xasekî
تاوبەتیی، تایبەتیی، خاسەیی(شت یان مەبەست).

خاسەکیی (ن) ٢ xasekî
کەنیزەک، کارەکەر.

خاسەوکەر (کتپ،کل) xasewker(kl)
چاک وەکەر، چاکەو کەر.

خاسەیی (ئان) xaseî
ب (خاسەکیی).

خاسیی (ن،کل) xasî(kl)
ئەمەکێ، باشە، باشیی، چاکە، چاکیی، ڕندیی، قنجیی، قەنجیی (بەپارە یان شتی دیکە).

خاسیی کردن (کتپ،کل) xasîkirdin(kl)
باشەکردن، چاکەکردن.

خاش (ن) ١ xaš
قاش، کووز، پارچەیەکی براو لەکالەک یا شووتیی.

خاش (ئان) ٢ xaš
زۆر وورد.

خاش (ن) ٣ xaš
نقیم (سەر مستیلە).

خاشاڵ (نکە) ١ xašal̲
١- پرووپووش، پووش، پەلاش، خاش، خاشاک، خاشە. ٢- چیلکەو چەوال.

خاشاڵ (ن) ٢ xašal̲
خاک وخۆل، خۆل وخاش، خەوش وخال.

خاشخاش (ن،رو) ١ xašxaš
خەشخاش، ڕووەکی تلیاک، ڕەبەنۆک، خاشخاشک، گورزە ڕۆستەم، گولە میلاقەی تلیاک، ڕووەکێکە لەشیرەی تۆمەدانەکەی تلیاک دروست دەکرێت.

خاشخاش (ن) ٢ xašxaš
پاوانەی بەزەنگۆلە، خڕخاڵی پا.

خاشە (ن،کل) ١ xaše(kl)
تۆز، وردەی شت.

خاشە (ن) ٢ xaše
جێ چرنووک، ڕووشان.

خاشە (ئان) xaše
تۆز، تۆزقاڵ، هەند.

خاشە (ئان) ٣ xaše
خاش، خاش بوو، وردوتێک شکاو.

خاشە بڕ کردن (کتپ) xaše bir̲kirdin
بنەبڕ کردن، ڕیشەکێش کردن..

خاشە بوون (کتن) xašebün
پەرت بوون، خاش بوون، وردبوون، وردوخاش بوون (بەنهێم).

خاشە لێ هێنان (کتپ) xaše lê hênan
برینداز کردن، چرنووک لێ گرتن، ڕووشاندن (بە نینۆک).

خاشیل (ن) xašîl
پەسیسە، شیوی گەنمەکوتاو.

خافڵ (ئان) xafil̲
ئاگالێ نەبوو، بێ ئاگا، لێبێ ئاگا، هالێ نەبوو، های لێ نا.

خافلان (کتن) xafilan [1]
ئاگالێ بڕان، ئاگالێ نەمان، لێ بێئاگابوون، هالێ نەمان، هالێ بڕان.

خافلان (کتن) xafilan [2]
سەرقال بوون، زۆرخەریکی کارێک بوون، نەپەرژانەسەر ئیشێکی دی.

خافلاندن (کتپ) xafilandin [1]
سەرقال کردن، سەرلێ تێک دان، سەر لێشێواندن، ئالۆزاندن، پەشۆکاندن.

خافلاندن (کتپ) xafilandin [2]
تەفرەدان، فریودان، هەڵ خەڵەتاندن.

خافلیی (ن) xafilî
خەریکیی، سەرقالیی.

خافوور (ئان) xafûr
ناوبەتال، دالا، ملۆل.

خافۆ (ن) xafo
قەراغ، کەنار، لێوار.

خاڤ (ئان،کی) xav(ki) [1]
کال، نەگەیشتوو، نەگەییو.

خاڤ (ئان،کی) xav(ki) [2]
خاو، نەڕێسراو.

خاڤ (ئان،کی) xav(ki) [3]
لێ نەندراو، لێ نەنراو، نەکولاو.

خاڤک (ن،کی) xavik(ki) [1]
تارا، دەسماڵی تەنکی سەری بووک یان ژنان.

خاڤک (ن،کی) xavik(ki) [2]
دڕاو، ڕزیو، شڕ، شڕووڕ (جل).

خاڤک (ن،کی) xavik(ki) [3]
خاسە، خالێکە، خالیە، لاکەلەکە، لاتەنیشت، لاقەبرغە.

خاڤک (ن،کی) xavik(ki)
پشتێنە، چەرمی لاورگ.

خاڤلو (ن،کی) xavlü(ki)
خاولیی.

خاڤە (ن،کی) xave(ki)
خاو، پێستی خاو، پێستی لەدەباغ نەدراو.

خاڤەکیی (ن،کی) xavekî(ki)
پیاوی لەش خاوودامێزراو، مرۆڤی خاووسست.

خاک (ن) xak [1]
ئاخ، خۆڵ، خۆر، گڵ.

خاک (ن) xak [2]
زێد، مەڵبەند، وڵات، وەتەن، نیشتمان.

خاکاو شکاندن(کتپ، کل) xakaw şikandin (kl)
پاراو کردن.

خاکاویی (ئان) xakawî
تۆزاویی، خۆڵاویی.

خاکبازیی کردن (کتپ) xakbazî kirdin
بەخاک یاریی کردن، بەخۆڵ گەمەکردن، خۆڵەپەتانی کردن، گالتە بەخۆڵ کردن، گەمە بەخۆڵ کردن (منالان).

خاک بەتوورەکە بێژان (ند)
xak be türeke bêjan
داتەپاندن، داڕووخاندن، کاوڵ کردن، لەبەین بردن، وێران کردن.

خاک بەسەرکە سێ (ئان) xak beser kesê [1]
تووشی چورتم بوو،نەگبەت.

خاک بەسەر {کە سێ} (ئان) xak beser (kesê) [2]
جگەر سووتاو، جەرگ بڕاو.

خاک بەسەر بوون(کتن) xak beserbün [1]
تووشی چورتم بوون، نەگبەتی بەسەرهاتن.

خاک بەسەر بوون (کتن) xak beserbün [2]
زەدەداربوون.

خاک بەسەر بێ! (نسپ) xak beser bê !
خەجاڵەت بێ!، شەرمەزار بێ!.

خاک بێژ (ن) xak bêj
سەرەن، سەرەند، کەو، مێلەک، هەرچێ خۆڵی پێ دا بێژن و زبرەکەی بهێڵێتەوە.

خاکردن (کتن،کل) xakirdin
مێلکە کردن.

خاک ڕن (ن) xakrin
خێشک، ماڵەی تەختە، مالنج، تەختەی ڕێک ولووس کردنی شیوەرد.

خاک ڕن کردن (کتپ) xakrin kirdin
تەخت کردن، خێشک لەشیوەردان، زەویی داماڵین، زەویی ماڵەدان (دوای کێلان).

خاک ڕێز (ئان) xakrêz
خڕ داخراو (دەرگا).

خاک ڕێزکردن (کتپ) xakrêz kirdin [1]
قوولکە پڕ کردنەوە(بەخۆڵ).

خاک ڕێزکردن(کتپ) xakrêzkirdin[2]
خڕ داخستن، دەرگا پێوەدان، قاپیی داخستن.

خاکسار (ئان) xaksar
بەلەنگاز، بێ چارە، بێ دەرەتان، بێ نەوا، خاکەسار، خاکەسەر، هەژار.

خاكسارى (ن) xaksarî
بێ چارەیی، بێ نەوایی، خاکەساریی، خاکەسەریی، هەژاریی.
خاك كیش (ن) xak kêš
دووچەرخە، عەرەبانەی خۆڵ گواستنەوە، عەرەبانەی دەست (یەک یان دوو پێچکە).
خاكم بەسەرا (نسپ) xakim beser
خاکی دنیام بەسەر، خۆڵی کوێ بکەم بەسەرمدا!، چیبکەم!، چیم دەسەڵاتە!.
خاكەوپا (ن) xakwpa
پەنا، دالدە، هانا.
خاكەوپاكردن (کتن) xakwpa kirdin
پەنا بۆ کەسێ بردن، داوای دالدەکردن، هانا بۆ بردن.
خاكەوخۆڵ (نک) xakwxol[1]
پیسیی، ناپوختیی، چەپەڵیی.
خاكەوخۆڵ (نک) xakwxol[2]
وردەگڵ، وردە خۆڵ و تۆز.
خاكە (نک) xake
وردە، هوردە.
خاكە (ن،جع) xake
ب (ئاخۆرە).
خاكەچەرمگە (ن) xakeçerimge
گڵەتەراو، گڵەسپی، گڵی تەراو، گڵی سپیکاریی (کەبۆ سواغ دانی دیواری ناومال بەکاردەهێنرێ).
خاكەخەلووز (ن) xake xelüz
وردە خەڵووز.
خاكەڕۆ (نک) xakero
خاپەڕۆکە، خاکارێ،خاکەڕۆکە، ڕۆ، ڕیزە، قرتکە، دەڕۆزان.
خاكەر (ن،م) xaker
هێلکەکەر (مریشک).
خاكەڕۆكە كردن (کتپ) xakerok kirdin
پاشەڕۆکە کۆکردنەوە، ژێر بەیدەرگەسک دان، ژێر بەیدەر مالین، خاکارێکردن، بن خەرمان مالین.
خاكەسار (ئان) xakesar
ب (خاکسار).
خاكەسار (ن) xakesar
ژێر دەستە، فەرمانبەر.
خاكەساریی (ن) xakesarî
بەخت ڕەشیی، داماویی، بەڵەنگازیی، قەرەبەختیی، چارە ڕەشیی، کلۆڵیی.

خاكەلێوە (ن) xakelêwe
ب (ئاخەلێوە).
خاكەناز (ن) xakenaz
بێلاسن، بێلی ئاسن، پەیمەرە، خاک ئەناس، خاک ئەنداز، خاکەناس، خاکەنداز.
خاكی (ئان) xakî
بۆر، بۆرەلووکە، بێجی، بەرەنگی خۆڵ، خاکین، خاکەسەری.
خاگ (ئان) xag
خاو، نەکوڵاو، نەگەیشتوو.
خاڵ (ن) xal[1]
ئاپۆ، برای دایک، خالۆ، لالە، لالۆ.
خاڵ (ن،پز) xal[2]
پت، تانە، پڵ، پەڵەی سپی سەر ڕەشێنەی چاو.
خاڵ (ن) xal[3]
نوختەی سەر پێست، نیشان، نیشانەی زگماکی.
خاڵ (ن) xal[4]
پنتکە، نوختە.
خاڵ (ن) xal[5]
ئارمانج، نچکە، نیشانە(بۆ مشتو لێ کردن).
خاڵ (ن) xal[6]
ب (خاڵ بەڵەک).
خالانە (نک) xalane[1]
ڕەفتاری بێ شەرمانە، کاری ناشیرین.
خالانە (نک) xalane[2]
ئاخاوتنیدڵخۆشکەرە، پێشبینیدڵ ڕوونکەرە، نۆقلانە.
خالاویی (ئان) xalanwî
خالدار، خالین، پەڵاویی، لەکاویی.
خاڵ بۆ دانان (کتپ) xal bo danan
پتاندن، خاڵ لەسەر دانان.
خاڵ بەڵەک (ن) xal belek
دووهەم مانگی بەهار.
خالبەندیی (ن) xal bendî
پنتکاریی، نیشانەکاریی، نوختە ونیشانەکاریی نێوان ڕستە.
خالبەندیی کردن (کتپ) xalbendî kirdin
پنتکاریی کردن، خاڵ ونیشانەدانان، نیشانەکاریی کردن (لەنوسیندا).
خالتیکە (ن) xaltîk
پوور، خاماچیی، خاڵەت، خوشکی دایک.

خالخاس (ئان) xaḻxas
بەدەو، جوان، قشت، لەبەردڵ.

خالخال (ئان) xaḻxaḻ
پەلەپەلە، زۆر پەڵاویی.

خالخالاوی (ئان) xaḻxaḻawî
پڕ لەخاڵ، خاڵخاڵ، خاڵدار.

خالخالک (ن) xaḻxaḻik
سپڵ، فاتەرەش.

خالخالۆک (ن.جع) xaḻxaḻok
گوڵە ئەستێرە.

خالخالۆکە (ن.جع) xaḻxaḻoke
خاڵخاڵان، خاڵخاڵک، خاڵخاڵۆک.

خالدار (ئان) xaḻdar
پەڵە، پەڵاویی، خاڵاویی(پێست).

خاڵ کوت (ن) xaḻkut
کەسێ کەخاڵی دەستکرد لەپێست نەخش بکا، خاڵ ومیل کوت.

خاڵ کوتان (کتپ) xaḻkutan
خاڵ کوتاندن، خاڵکوت کردن، خاڵ لێدان، خاڵ و میل ڕشتن، نیشانە کوتاندن.

خاڵوان (نک) xaḻwan
خاڵان، خزم وکەسوکاری دایک.

خاڵ ومیل ڕشتن (کتپ) xaḻwmîl riştin[1]
خۆجوان کردن، ئارایش کردن، خۆ ڕازانەوە.

خاڵ ومیل ڕشتن (کتن) xaḻwmîl riştin[2]
بێ گەیشتن، بەخۆداهاتن، خۆ دارشتن، خەت وخاڵ ڕشتن، خاڵ و میل دەرکەوتن، جوان بوون (کچ).

خالە (ن) xaḻe
وەستای ئاسنگەر.

خالەخەمە (ن) xaḻexeme
مامەخەمە، کەسێ کەلە خەمی هەموو کەس دایە.

خالیچە (ن) xaḻîçe
قالیچە، فەرشی بچووک، مافوری چکۆلە.

خالیس (ئان) xaḻîs
بێ خەوش، پاک، ساف.

خالیکەر (ن) xaḻîker
بەتاڵکەر، خاڵی وەکەر.

خالیگە (ن) xaḻîge
برک، پووتەگا، قەبرغە، کەلەکە.

خالی (ئان) xaḻî [1]
بێ ناووک، پووت، پووچ.

خالی (ئان) xaḻî [2]
ئاواق، بەتاڵ، چۆڵ، خواڵا، واڵا.

خالی (ئان) xaḻî [3]
بێ ناوەڕۆک.

خالی (ن) xaḻî [4]
فەرش، قالیی، مافوور.

خالی بوون (کتن) xaḻîbûn
بەتاڵ بوون، چۆڵ بوون.

خالی کردن (کتپ) xaḻîkirdin
بەتاڵ کردن، چۆڵ کردن، داکردن.

خالی وخەوال (ئان) xaḻîwxewaḻ
بەتاڵ وحەتاڵ، چۆڵ وهۆڵ، خالیی و خواڵا، خوت وخالیی، خوت و خافڵ.

خام (ن) xam
پارچە قوماشی سپی لەلۆکە دروست کراو.

خام (ن) xam [1]
خاو، ژێ.

خام (ئان) xam [2]
خاو، نەڕێسراو

خام (ئان) xam [3]
ناپوخت، ناپوختە.

خام (ئان) xam [4]
نەکولاو (گۆشت).

خام (ئان) xam [5]
پێستەی خۆش نەکراو، چەرمی خاو.

خام (ئان) xam [6]
کاڵ، نەپوخت، نەپوختە، نەگەیشتوو، نەگەییوو.

خام (ئان) xam [7]
فەقیرۆکەو کەم زان، کولیی، ساویلکە، کەم زان، ناشیی، نەزان، نەفام، هیچ نەزان.

خاما (ن) xama
کیژی ئازەب، کچ عەزەو، کیژی عەزەو، کیژێ کەوەختی شووکردنی هاتبێ.

خاماچیی (ن) xamaçî
خاڵتیک، خوشکی دایک، پوور.

خامبا (ن) xamba
خانەبا، خەمبا، هەڵاوسانێکی کەم.

خامک (ن) xamik
بەڵمی کونجی، کای کونجی.

خامۆخ (ن) xamox
پاراو، پاراوی یەکەم، خاموز، کەشاو، هەوەڵین ئاودانی زەویی داچێنراو.

خاموش (ئان) [1] xamoš
ئارام، بێدەنگ، کپ، کڕ، کش ومات، هێوەر.
خاموش (ئان) [2] xamoš
ئاگری تەمراو، ئیگری وەکوژاو، کوژاوە، کوژیاگە، کوژیاگەوە.
خاموش بوون (کتن) [1] xamošbün
بێ دەنگ بوون، بێ هەست وخوست بوون، کپ بوون، کڕبوون، کش ومات بوون، مت بوون.
خاموش بوون (کتن) [2] xamošbün
تەمران، کوژانەوە (ئاپەر)، وەکوژان (ئاگر).
خاموش کردن (کتپ) [1] xamoškirdin
بێ دەنگ کردن، فزەبڕیین،کپ کردن، مات کردن.
خاموش کردن (کتپ) [2] xamoš kirdin
تەمراندن، دامرکاندنەوە، خەفەکردن، ڕەش کردنەوە، فەمراندن، کوژاندنەوە (ئاگر).
خاموش کردن (کتپ) [3] xamoš kirdin
خافلاندن، خلەفاندن.
خاموشی (ن) xamošî
بێ دەنگی، کپی، هەداریی.
خامە (ئان) [1] xame
پێنووس، بنووس، ئالا، قەرەم، قەلەم.
خامە (ن) [2] xame
بانەدراو، نەڕێسراو.
خامە (ن) [3] xame
توێژ، توێژکە، سەرتوێژ، سەرتوو.
خامە (ن) [4] xame
توول، شوول.
خامەک (ن) xamek
خام، قەنەوز، کوتالی بنەوشە.
خامەکی (ئان) xamekî
بەرەنگی خامەک، مۆر، مۆرباو، قەنەوزیی، بنەوشەیی.
خامینە (ن) xamînc
کاڵەی چەرمی خاو، کاڵا، کالە.
خان (ن) [1] xan
نازناوی دەسەڵاتداران یان گەورە پیاوان وسەرۆکە هۆز.
خان (نک) [2] xan
خانە، خەتی ناو لوولەی تفەنگ، شوێن شوێنی ناو لوولەی چەکی گەرم.
خان (ن) [3] xan
کاروان سەرا، گەلەخان، خانوویەکی گەورەی هۆدە هۆدەیە کەرو وڵاخی تێ دەکرێ.
خان (ن) [4] xan
خانوویەکی گەورەیە دووکان یان چەند ماڵیکی تێدایە.
خانباجی (ن) [1] xanbacî
خوشکی مێرد، شوو خوشکە، دش.
خانچی (ن) [2] xançî
کاروانسەرادار، بەڕێوەبەری خان، سەرپەرشتیکەری خان.
خان خان (ئان) xan xan
چاوەچاوە، خانەخانە.
خان خان (ئان) xan xan
خەت خەتیچوارگۆشە لەسەر تەختەی دامەو شەترەنج.
خانک (ئان) [1] xanik
زرکە، کاڵ، کرچ، نەگەییو (کالەک).
خانک (ن) [2] xanik
زەمیلە، زەنبیلە.
خانک (ن) [3] xanik
قیرتەبەق.
خانم (ن) [1] xanim
خاتوون، خانم خاس.
خانم! (ئسب) [2] xanim!
ئەی گەورەی من!.
خانمبی (ن) [1] xanimbî
کەشکەشە، پەڕپەرە.
خانمبی (ن) [2] xanimbî
لەرزانە، خشڵیکی سەری ژنانە.
خانوچکە (ن) [1] xanüçke
خانولە، ماڵۆکە، خانوی بچکۆلە.
خانوچکە (ن) [2] xanüçke
حەمامۆکە، ماڵۆچکەی لەخۆڵ دروستکراو (کە منداڵان لەخۆڵەپەتانیدا سازی دەکەن).
خانومان (ئان) [1] xanuman
ب (جوان).
خانومان (ئان) [2] xanuman
سەلار، لەسەرخۆ، هێمن، هێدیی.
خانومان (ئان) [3] xanuman
خانەدان، لەبنەماڵەی ناودار، لەخێزانێکی ئابڕودار.
خانوو (ن) xanü
خانک، خانگ، خانە، خانیی، ماڵ، جێگەی حەوانەوەی مرۆڤ.

خانووبەرە (ن) xanübere
خانونشینگە، ماڵ وحاڵ، مەڵبەند، نیشتنگە.

خانووت (ن) ١ xanüt
جۆلا.

خانووت (ن) ٢ xanüt
جۆلایی، کاری جۆلا.

خانوو دروست کردن (کتپ)
xanü dirust kirdin
بنیادنان، خانووکردن، بناغەی خانوو دانان، دەست دانەخانوو کردن.

خانووی پڕ لەشووشە بەردێکی بەسە (پن)
xanüy piṟ le šuše berdêkî bese
ماڵی پڕ لەشووشە جێی یاریی نییە، یەکێک سەربانی خانوی لەشووشەبێ بەردناگرێتە کەس.

خانووی دوو کەیبانوو، خۆڵی تائەژنۆیە (پن)
xanüy dü keybanü, xoḻy ta ejnoye
بنکێ: هەر ماڵەویەکێ سەر گەورەیان ووتوە. چێشتکەر کەزۆر بوون چێشت خراپ دەردەچێ.

خانە (ن) ١ xane
(خەت دراوی) چوارگۆشە.

خانە (ن) ٢ xane
چاوە.

خانە (ن) ٣ xane
بەش.

خانە (نکێ) ٤ xane
خانوبەرە، خانوو ونەو زەوی یانەی پێوەندیی پێوەیەتیی.

خانە (ن) ٥ xane
جوون.

خانە (ن) ٦ xane
ڕیز.

خانەبا (ن) xaneba
ب (خەمبا).

خانەبگیر (ئان) xanebigîr
بەیدەست، بەیدەست کراو، خانەشاریی، خانەنشین، دەست بەسەر، ژێرچاودێریی، پیاوی میریی، لەماڵی خۆدا بەیەخسیر گیراو، کەسێ بە حوکمی میریی نەتوانێ لەماڵ دەرکەوێ، یەخسیر لەماڵی خۆیدا.

خانە بگیرکردن (کتپ) xane bigîrkirdin
بەیدەست کردن، خانەشاریی کردن، دەست بەسەردا گرتن (مرۆڤ لەخانووی خۆیدا)، لەماڵی خۆدا بە یەخسیر گرتن.

خانە بەکۆڵ (ئان) ١ xane bekoḻ
پێ‌سووتاو، جێ‌بەخۆ نەگر، قنگ تویتکەنەخۆر، گەڕۆک.

خانە بەکۆڵ (ئان) ٢ xane bekoḻ
ئاوارە، بێ لانە، بێ‌ماڵ وحاڵ، ڕەبەن، لانەواز.

خانە بێزار (ئان) xane bêzar
بەرەلا، لەماڵی خۆ وەڕس، لەماڵە خۆی وەڕێ.

خانە خان (ئان) xane xan
بەش بەش.

خانە خراپ (ئان) ١ xane xirap
بێ بەخت، کلۆل.

خانە خراپ (ئان) ٢ xane xirap
ماڵ وێران.

خانە خوێ (ن) xane xwê
خانە خوێکێ، خاوەن ماڵ، خاوەن میوان، خاوەنی ماڵی بەمیوان.

خانە داریی (ن) xanedarî
ماڵ بەڕێوەبەرایەتیی، ماڵداریی.

خانە دان (ن) ١ xanedan
پس میران، بنچینە عەسل، لەگەورە ماڵان، میرزا، میرزاد، میرزادە، نەجیب زادە، وەجاغزادە، کەسێ لە بنەماڵە یەکی گەورە ودیار بێ.

خانە دان (ن) ٢ xanedan
ماڵی گەورەی بەمیوان.

خانە قا (ن) xaneqa
بارەگای خوا پەرستیی، تەکیە، خانەگا، خانەی دەرویشان، دەرویش دان، سۆفیگە.

خانە کیی (ئان) xanekî
کەویی، کەهیی، ماڵیی.

خانە گومان (ئان.کل) xane guman(kl)
بەدگومان، دڵ پیس، دڵ چەپەڵ (لەژن).

خانە نشین (ئان) ١ xanenišîn
ئەفتادە، پەکێ کەوتە، خانگار، عەمەڵ مەندە، گردە نشین، لەکارکەوتوو، لەکارکەوتە، کەسێ کەنەتوانێ لەماڵ دەرکەوێ (لەبەر پیریی یان نەخۆشیی).

خانە نشین (ئان) ٢ xanenišîn
تەقاویت.

خانە وادە (ن) ١ xanewade
ماڵە گەورە.

خانە وادە (ن) ٢ xanewade
تیرە و تایەفە.

خانەی زین (ن) xaneîzîn

خونزایین، خونەی زین، جێ قنگی سوارلەسەر زین، ئەو بەشەی لە زین کەسوار لەسەری دادەنیشێ.

خانێ (ئان) xanê

گەورە، مەزن.

خانیی (ن) xanî

سەرچاوە، کانی.

خاو (ئان) [1] xaw

بانەدراو، خاف، خام، درژ، نەڕیسراو.

خاو (ئان) [2] xaw

نارێک، ناپوخت، چلکن، پنتیی، گوێ بەجل وبەرگی خۆنەدەر (مرۆڤ).

خاو (ئان) [3] xaw

بێ هێز، تراڵ، ترغەل، تەپلۆس، تەپۆ، خنەخنکەر، سست، شلەپەتە، فسۆس، گەلۆر، لەش گران، مردەلۆخە.

خاو (ئان) [4] xaw

خام، خۆش نەکراو، دەباغ نەکراو، دەواخ نەکریاگ (چەرم).

خاو (ئان) [5] xaw

کاڵ، کرچ، نەگەیشتوو.

خاو (ئان) [6] xaw

نەکولاو (خواردەمەنیی).

خاو (نک) [7] xaw

بنەمای کەرستە.

خاو (ن) [8] xaw

ئاخاوتنی خاووخلیچک وبێ سەروبێ.

خاو (ن) [9] xaw

گوڵی داری میوە.

خاو (ن) [10] xaw

پیستەی دەهۆڵ.

خاو (ن) [11] xaw

دابەستگە، جێگەی مالات وبەک سم کەقەڵەو بکرێت.

خاو (ن) [12] xaw

پرزەی شاڵ وقاڵیی، تووک (لەسەر ڕووکەشی قوماش)، خاوخاو.

خاوالیی (ئان) xawalî

چاوپڕ لەخەو، خەوالوو.

خاوان (کتن) [1] xawan

خافڵان، خلەفان، خەلەفان (بەکارێکەوە)، مژوول بوون.

خاوان (کتن) [2] xawan

خۆ خافڵاندن، خۆ خلافاندن، خۆ مژوول کرن.

خاواندن (کتپ) xawandin

خاوانن، خافڵاندن، خەلەفاندن، مژوول کرن.

خاوانە (ن) xawane

فرێت، داوی پۆ لەتەوندا.

خاوبوونەوە (کتن) [1] xawbûnewe

تووڕەیی نیشتنەوە، ساردو هێمن بوونەوە.

خاوبوونەوە (کتن) [2] xawbûnewe

ساردبوونەوە، سستەوەبوون، شل بوونەوە (لەکارێک).

خاوبوونەوە (کتن) [3] xawbûnewe

شل بوونەوە (شتی بادراو)، کرژیی تیادانەمان.

خاوبوونەوە (کتن) [4] xawbûnewe

نەرم بوونەوە (چەرمی وشک هەڵاتوو لەناو ئاودا).

خاو پەڕ (ئان) xawpeṟ

تەواویانەدراو، نیوەبادراو (ڕیس..).

خاو ڕۆن (ن) xawṟon

خایەڕۆن، هێلکەو ڕۆن، هێلکە وڕۆن، خایەوڕۆن، خایینە.

خاوزان (ن) xawzan

خەوزان، خەوگۆ، خەو لێکدەرەوە، لێکدەرەوەی خەون، کەسێ کەبتوانێ مانای خەو لێک بداتەوە.

خاوس (ئان) xawis

خواس، هب (پاپەتیی).

خاو کردنەوە (کتپ) [1] xawkirdinwe

کرژیی تێدانەهێشتن، شل کردنەوە، لەبادراویی ڕەواندنەوە.

خاو کردنەوە (کتپ) [2] xawkirdinewe

تووڕەیی نەهێشتن، داسەکناندن، ڕق نیشاندنەوە، سار کردنەوە، هێدی کردنەوە، هێمن کردنەوە، هێنانەوە سەرخۆ.

خاو کردنەوە (کتپ) [3] xawkirdinewe

چەرم خووساندن، چەرم نماندن (لە ئاودا).

خاو کەر (ن) [1] xawker

کرژیی نەهێل، نەرم کەرەوە.

خاو کەر (ن) [2] xawker

مەقامێکی فۆلکلۆریی کوردییە.

خاو کەرەوە (ن) [1] xawkerewe

ئارامیدەر، ساردکەرەوە.

خاو کەرەوە (ن) [2] xawkerewe

شل کەرەوە (لەمەبەست).

خاو کەرەوە (ن)[٢] xawkerewe
بانلوبی تیدا نەمێل.

خاولی (ن) xawlî
پشتەماڵ، مەرحەمە، خاڵلو، دەرچا، دەرچەو.

خاونامە (ن) xawname
خەونامە، کتێبی خەو لێکدانەوە.

خاو وخلیچک (ئان)[١] xawxilîçk
خاووخلیسک، سست، سست ودەستەپاچە، سستەپەلە، شل و شیواو، شل وملٕ، نەبەگە.

خاو وخلیچک (ئان)[٢] xawxilîçk
تام ناخۆش ولیچق(خواردەمەنیی).

خاو وخێزان (ن) xaw wxêzan
خانەو کولانە، ژن ومندال، ماڵ ومندال، وردە ویەخسیر، گشت ئەندامانی ماڵ.

خاوە (ن)[١] xawe
سەرانە (بۆ زۆردار).

خاوە (ن)[٢] xawe
بیتاکی میریی.

خاوە (ن)[٣] xawe
کەرانە، قەرەبوی مامڵە پەشیمانیی.

خاوە (ن)[٤] xawe
لکی تازە لق (لەدارو درەخت).

خاوەخاو (ئاک) xawexaw
بەهێواشیی، پاوەپاو، تەمەڵیانە، لەسەرخۆ، هێواش هێواش، یەواش یەواش.

خاوەخاو (ن)[١] xawexaw
برەی تەون.

خاوەخاو (ن)[٢] xawexaw
پێ دزکە، تەمەڵیی، سستیی.

خاوەر (ن.کل)[١] xawer(ki)
خۆر هەلات، ڕۆژهەلات.

خاوەر (ن)[٢] xawer
ڕۆژ، خۆر.

خاوەمێ (ن) xawemê
ماستی شلی شیر نەکولاو بۆ مەشکە.

خاوەن (ن) xawen
خاوەن، خاوەند، خاوەندار، خودان، خوەدی، خوێ، خوەدان، خوێکە، خوێکگ، خۆین، خێو، خێوەند.

خاوەناش (ن)[١] xawenaš
ئاسیاوان، ئاشەوان.

خاوەناش (شر)[٢] xawenaš
فریویدا، هەڵی خەڵەتاند.

خاوەن پیشە (ن) xawenpîše
پیشەساز، پیشەکار، کارزان.

خاوەن چاکە (ئان) xawen çake
پرپیاوەتیی، خێرەومەند، مرۆڤێکی بەپیاوەتیی.

خاوەندار (ئان) xawendar
بەخاوەن، بەساحێو، بەدڵژدار، خاوەندار، خوێدار.

خاوەنداریی (ن) xawendarî
چاودێری، خاوەندی، خوێداری، سەرپەرشتی، ئاگاداری، نیگاداری.

خاوەن دەسەلات (ئان) xawen desel̮at
بالادەست، دەست ڕۆیشتوو، دەست ڕۆییو.

خاوەن زۆر (ئان) xawenzor
بەدەستەلات، توانا.

خاوەن فەرمان (ئان)[١] xawen ferman
دەستەلاتدار، فەرمانڕەوا.

خاوەن فەرمان (ئان)[٢] xawen ferman
خاوەن کار، کارفەر.

خاوەن ماڵ (ئان)[١] xawen mal̮
ساحێب خانوو، ساحێب ماڵ، خۆەماڵ.

خاوەن ماڵ (ن)[٢] xawen mal̮
خانە خوێ.

خاوەن کار (ن) xawen kar
کەسێ کەئیش بەکرێکاران دەکا.

خاوەن کەر لە پشتی کەرەوەیە (پن)
xawen ker le piştî kereweye
بە پرسیار یان بەتەوسەوە یەکێ دەیڵێ کەگوایا ماڵ لە ماڵخۆ حەرامە؟!.

خاوەن ناو (ئان) xawen naw
بەناوبانگ، بەناودەنگ، ناودار.

خاوەوبوون (کتن) xawew bûn
برسیی بوون، دڵ ڕۆیین، هەست بەبرسیتیی کردن.

خاو وخێزان (نک)[١] xaw wxêzan
خزمان، کەسوکار.

خاو وخێزان (نک)[٢] xawwxêzan
ماڵ و مندال.

خاوێر (ن)[١] xawêr
قنگە خەو، وەنەوزە کوتێ، نیوان بێداریی وخەو.

خاوێر (ئان.)[٢] xawêr(kl)
خاوێر، گێژ، گێل.

خاوێن (ئان)[١] xawên
ئاڤیژە، پاقژ، تەکە، پاکژ، پرچەڤان، تەمیز، تەمیی.

خاوێن (ئان) ٢ xawên
باش، پاکزادە، پاک سرشت، پاکیزە، پوختە.
خاوێن بوونەوە (کتن) xawênbûnewe
پاک بوونەوە، پاک وەبوون، تەمیزبوونەوە.
خاوێن ڕاگرتن (کتپ) xawênragirtin
پاک ڕاگرتن، تەمیز ڕاگرتن.
خاوێن کردن (کتپ) xawên kirdin
پاکژ کرن، پاک کردن، تەمیزکردن، تیفە تیفەدان.
خاوێن کردنەوە (کتپ) ١ xawênkirdinewe
ب (پاک کردنەوە).
خاوێن کردنەوە (کتپ) ٢ xawênkirdinewe
ب (پاک کردنەوە).
خاوێنی (ن) ١ xawênî
پاکژیی، پاکیی، پوختەیی، پوختیی، تەمیزیی.
خاوێنی (ن) ٢ xawênî
بێ پێچ وپەنایی.
خاوێنی (ن) ٣ xawênî
ڕووناکیی، ڕووناهیی.
خاویی (ن) ١ xawî
تەمبەڵیی، تەمەڵیی، تەنبەڵیی، شلیی.
خاویی (ن) ٢ xawî
کاڵیی، نەگەیشتوویی.
خاویی (ن) ٣ xawî
نەکوڵاویی (گۆشت..).
خایاندن (کتن) xayandi
پێ چوون، خایان، خایانن، خەیانن، ماوەبردن.
خایاندە (ئان) xayande
ب (پایەدار).
خایەن (ئان) xayen
بێ بەخت، بەخت ڕەش.
خایەنراو (ئان) xayenraw
دواخراو، دواکەوتوو، وەدرەنگ کەوتوو.
خایەومایە (نک) ١ xayewmaye
ئایەومایە، دەسکەوت ودەسمایە، دەسمایە وقازانج، سوودومایە، سەروماڵ، قازانج وسەر -مایە، مایە و هەرچێ کەمرۆڤ هەیەتی.
خایەومایە (نک) ٢ xayew maye
هەرچی دارایییە، هەرچی هەیە،هەست ونەست.
خایەومایە لەدەست چوون (ئد)
xayewmaye le destçûn
ئایەومایە نەمان، دەستمایە وقازانج لەدەستدا نەمان، سەرو ماڵ تێداچوون.

خایینە (ن) xayînc
ب (خایەڕێن).
خپ (ئان) xip
بێ بزووتن، بێ دەنگ، کپ، هەدار، کرومات.
خپ (ئان) ١ xip
خەو لێ کەوتوو، نوستوو.
خپ (ن) ٢ xip
بزریی، پەنهانیی، شاراوەیی، گومیی، نادیاریی.
خپاهاتن (کتن) xipahatin
بێ دەنگ بوون، کش ومات بوون، هەداربوون.
خپ بوون (کتن) ١ xipbûn
خپ هەڵاتن، کپ بوون، کپ کەوتن.
خپ بوون (کتن) ٢ xipbûn
بێ هۆش بوون، بێ هۆش کەوتن.
خپ بوون (کتن) ٣ xipbûn
خپ هەڵاتن، مردن، نەمان، بۆ یەکجاریی لەبزوتن کەوتن.
خپش کردن (کتن) xipiškirdin
ڕووتاڵ کردن، ڕووگرژکردن، مرومۆچ بوون، مۆن بوون.
خپش کردوو (ئان) xipškirdû
ڕووتاڵ، ڕووگرژ، گرژ، مرومۆچ، مۆن.
خپشە ملە (ئان) ١ xipše mile
زۆردار.
خپشە ملە (ئان) ٢ xipše mile
لەخۆبایی.
خپ کردن (کتپ) ١ xip kirdin
بەتەواویی بێ دەنگ کردن، فت کردن، قت کردن، کوشتن، لەناوبردن، لەنێوبردن، مراندن.
خپ کردن (کتپ) ٢ xip kirdin
بزرکردن، پەنهان کردن، شاردنەوە، گوم کردن.
خپلاک (نک) xiplak
دارویەردووی ڕزیو وکۆن(خانوو)، دەرگاو پەنجەرەی شەق وشڕو لەکارکەوتوو.
خپلە (ئان،ن،لو) xiple(lu)
خەپلە، خەپلێ، کورتەباڵای قەڵەو، گیپن وکورتە باڵا، ختل.
خپە کردن (کتن) ١ xipe kirdin
خۆمات دان، خۆ مت کردن (بەدزییەوە).
خپە کردن (کتن) ٢ xipe kirdin
بەدزییەوە چەوت وچیلەدان، بەدزییەوە دەبەرچاو گرتن.

خپه هه‌لاتن (کتن) xipe helatin
ب (خپ بوون).

خت! (نسپ)[١] xit !
خته!، فس!، فسه! (تیٚ خوڕینه بۆ ده‌رکردنی پشیله).

خت (ئان)[٢] xit
بیٚ هووده‌و خوڕایی.

خت (ئان)[٣] xit
بیٚده‌نگ وجووله، خپ {به‌هۆی ترس، ڕق یان هۆی دیکه..}.

ختکینه (ن) xitkêne
پاڵ پیوه‌نه‌ر، جوولێنه‌ر، ختکینه، ختینه، دنه‌ده‌ر، هانده‌ر، هانه‌ده‌ر.

ختووکه (ن) xitüke
ختکه، ختکیٚ، ختکینه، ختولکه، ختیٚ، ختینه، ختیلکه، ختیمنی، خدۆکه، خدووکه، خدیکه، خوتووکه، قانه‌قدی، قدیلکه.

ختووکه دان (کتپ) xitükedan
هاندان، هانه‌هان دان.

ختووکه هاتن (کتن) xitüke hatin
خدیکه هاتن، خوتووکه هاتن.

خته خت کردن (کتن) xite xit kirdin
دڵ لیٚدان (له‌نیگه‌رانیی).

خته دان (کتپ) xitedan
بزاوتن، دنه‌دان (بۆ خۆشیی).

ختیره (ن) xitîre
بزووت، به‌یسوس، چۆڵه‌چرا، سه‌ره‌بزووت.

ختیک (ن) xitîk
که‌میله، چڵمی ووشکه‌وه‌بوو به‌لووته‌وه.

ختینه دان (کتن) xitînedan
بزاوتن، خته‌دان.

خجاندن (کتپ) xicandin
دۆڕاندن، خجاندن (له‌یاریدا) دۆڕان، خچان.

خچ (ئان) xiç
ده‌رکراو له‌وازیی.

خچڵ (ئان) xiçil
خجل، خه‌ریک، سه‌رگه‌رمی کار.

خدنگ (ئان) xiding
ڕاست، ڕاستگۆ، سه‌رڕاست، ڕاستبیٚژ.

خدۆکه (ن) xidok
کورته چیرۆکه، نه‌زیله.

خده (ن) xide
ئاکار، خدیٚ، خدیکه، خوو، خه‌ده، نه‌ریت.

خدیٚ (ن) xidê
ئیش، کار.

خدیٚ دان (ن) xidê dan
به‌ئیشیکه‌وه خه‌ریکه بوون، خه‌ریکی کاروبباربوون، سه‌رگه‌رم بوون به‌کاریکه‌وه.

خڕا (ئان)[١] xira
کاول، خراپ، ویٚران، تیٚکچوو.

خڕا (ئان)[٢] xira
ناشیرین، ناله‌بار (ڕه‌فتار).

خراپ (ئان)[١] xirap
ته‌وا، خرا، خراب، خه‌راپ، خراو، جده‌و، عه‌یبدار، ناته‌واو، ناشیرین، نه‌نگدار، نه‌باش.

خراپ (ئان)[٢] xirap
بیٚ سوود، بیٚ فه‌ڕ، بیٚ که‌ڵک.

خراپ (ئان)[٣] xirap
له‌کارکه‌وته، خه‌راو، خه‌را.

خراپ (ئان)[٤] xirap
به‌د، چه‌په‌ڵ، ناپاک، ناله‌بار.

خراپ (ئان)[٥] xirap
گه‌ن، گه‌ند، گه‌نده‌ژه، گه‌نگ، گه‌نیو.

خراپ بوون (کتن)[١] xirapbün
جده‌وبوون، خراوبوون، عه‌یبداربوون، ناته‌واو بوون، نه‌نگداربوون.

خراپ بوون (کتن)[٢] xirapbün
بیٚسوودبون، بیٚ فه‌ڕبوون، بیٚ که‌ڵک بوون، له‌که‌ڵک که‌وتن.

خراپ بوون (کتن)[٣] xirapbün
چه‌په‌ڵ بوون، ده‌خه‌ز بوون، ناپاک بوون، ناله‌باربوون.

خراپ بوون (کتن)[٤] xirapbün
بۆگه‌ن بوون، گه‌ندبوون، گه‌نده‌ژه‌بوون، گه‌نگ بوون..

خراپ بوون (کتن)[٥] xirapbün
سه‌ره‌ونگون بوون، نوغرۆبوون، هه‌ڵپیچان.

خراپخانه (ن) xirapxane
جنته‌خانه، قه‌حبه‌خانه، کارخانه.

خراپ کردن (کتپ)[١] xirapkirdin
له‌ئیش خستن، له‌کارخستن، له‌که‌ڵک خستن.

خراپ کردن (کتپ)[٢] xirapkirdin
به‌ربادکردن، ته‌فروتوونا کردن، داغان کردن، سه‌ره‌و

-نگون کردن، نوغرۆکردن.

خراپە (ن) ١ xirape
بەدی، خراپی، خراوە، کاری ناشیرین، کردەوەی نەباش، ناپەسەندی.

خراپە (ن) ٢ xirape
خراپ، جندە، سوزانیی، سومانیی، قاحبە، قەحبە.

خراپە (ن) ٣ xirape
خراپکار، هب (جەردە).

خراپە (ن) ٤ xirape
تۆبال، تاوان، سووچ، سەوس، ناراستیی، وەبال، وەباڵبەز.

خراپەکار (ن) xirape
خراپەکەر (کەسێ کاری ناپەسەند دەکا)، پیاوخراپ، خەراوەکار، خەراوەکەر.

خراپە کردن (کتپ) xirape kirdin
بەدی کردن، ناپەسەندیی کردن، نالەباریی کردن.

خراپەکەر (ن) ١ xirapeker
تاوانبار، خراپیکەر، خراوکەر، خراوەکەر، گوناهکار.

خراپەکەر (ئان) ٢ xirapeker
بەد، چەپەڵکار، خراوەکەر، ناپەسند، نالەبار.

خراپیی (ن) ١ xirapî
بەدفەریی، بەدکاریی، بەدیی، بێفەریی، خراویی، دشتیی، ناپەسەندیی، نالەباریی، نەباشیی، خەراویی.

خراپیی (ن) ٢ xirapî
چەپەڵیی، نزمیی (نەریت)، نەنگیی.

خرار (ن) xirar
خەشە، تیر، جەواڵیی لەموو.

خرامان (ئان،کل) ١ xiraman(kl)
جوان ولەبەردڵ، خرنگ، خەرامان.

خرامان (ئاک) ٢ xiraman
ڕۆیشتنی بەناز ولەنجە(ئافرەت).

خرامان (ن) ٣ xiraman
تاوانی شتی وندابوو، خەرامان، قەرەبوی ونبوو.

خرامان (ئان) xiraman
بەلەنجەولار، بەنازوعیشوە.

خرامان دان (کتپ) xiramandan
خستنەبریی، خەرامانە پێدان، هب (بژاردن).

خراوە (ن) ١ xirawe
کاول، کەلاوە، ویرانە.

خراوە! (ف) ٢ xirawe!
خراپە.

خراو ووتن (کتپ) xiraw wutin
بەدوێژیی کردن، خراودان، دژمێن دان، دژوێن دان.

خراو ویژیی (ن) xiraw wêjî
بەدوێژیی، هب(جنێو).

خرپ (ن) ١ xirp
خەوی خۆش ولەپڕ.

خرپ (ن) ٢ xirp
چەلک، خیوەڵان، زوەییەک کەچەوو وردە بەردی زۆر بێ. هب (چەوڵگ).

خرپ (ئاک) ٣ xirp
دەردەم، دەس بەجێ، کوتوپڕ، لەپڕ، یەکسەر، یەکەندەردوو.

خرپ خەو لێ کەوتن(کتن)
xirp xew lê kewtin
زوو خەو لێ کەوتن، لەپرخەو لێ کەوتن، یەکسەرچاو چوونەخەو.

خرپن (ئان) xirpin
چکۆلەی تیرگۆشت، خرپنۆکە، خرپنە، خرپۆلە، خەپەتۆلە، گۆشتن.

خرپە (ن) ١ xirpe
دەنگی پای نادیارێک، دەنگی پێ لەدوور، دەنگی هێواش.

خرپە (ن) ٢ xirpe
گەلەکۆمەکێ.

خرپە کردن (کتن) ١ xirpe kirdin
پرخەکردن، قرخە ولرخەکردن بەدەم خەوەوە.

خرپە کردن (کتن) ٢ xirpe kirdin
زبارەکردن، هەرەوەزیی کردن، هامەیاریی کردن.

خرپەی پێ (ن) xirpey pê
تەپەی پێ.

خرت (ن،ئا) ١ xirt
١- گیسکە نێری دوو ساڵە. ٢- بەرانی ٣-٢ ساڵە.

خرت (ئان) ٢ xirt
خڕ، کۆمەڵ، گرد (شت).

خرت (ئان) ٣ xirt
ئەڵقەیی، خرتۆلە، خەرت، خڕی لوولەیی، خریلە، گرۆڤەری لوولەیی.

خرت (ن) ٤ xirt
ساڵ (لەتەمەنی بزن، مەڕ، یان هەندێ پەلەوەری ماڵیی).

خرت (نک) ٥ xirt
ئامرازی خەراتیی.

خرت (نک) xirt ١
ورده حاجەتی بێ نرخ.
خرتکە (ن) xirtik ١
پیچکە، پیچکە، تایە، تایەر، چەرخ، خرتەکە، خرەخر.
خرتکە (ن) xirtik ٢
گرتکە، گرتکەگۆشت، پارچەی پڕ بەچنگ لەگۆشت.
خرتکە (نک) xirtik ٣
پاشەڕۆکە.
خرتکە (ن) xirtik ٤
ب (خرتکە).
خرتکە (ن) xirtike
بەن، بەند، بەنگ، بەنگە، جمگە، جومگە، جەمسەر، خرتکە، خرتەکە (دەست وپێ)، خرکە.
خرتل (ن،م) xirtil
ب (خەرتەکە).
خرت وپرت (ن) xirtwpirt ١
دڵەخورتێ، دڵەڕاوکێ، دوودڵیی، ورتە ورتی دڵ (لەکارێکدا).
خرت وپرت (نک) xirtwpirt ٢
خرت وپەرت.
خرت وپرت (ن) xirtwpirt ٣
بێ فەڕیی، کەم بایی، کەم بەهایی، بێ نرخیی.
خرت وپرت (ئان) xirtwpirt ٤
بێ فەڕ، کەم با، کەم بەها، هیچ وپووچ.
خرت وپرت (ن) xirtwpirt
ڕیت وپلیت، شتومەکی بێ بەها، کەل وپەلی کەم بایی.
خرت و خۆڵ (ئان) xirtwxol ١
ب (خەپان).
خرت و خۆڵ (ئان) xirtwxol ٢
شل ومل، جوانی لەش نەرم ونیان، ئافرەتی گۆشتن وجوان.
خرتۆڵ (ن) xirtwol ١
حەشامات، عەشامات.
خرتۆڵ (ن) xirtwol ٢
گرد وخڕی پچووکە.
خرتۆڵ بوون (کتن) xirtwolbün
کۆبوونەوە، کۆمەڵ بوون، کۆوەبوون.
خرتۆلە (ئان) xirtwole
خرتۆل، خرتەلە، خرتیلانە، خرتکە، خرتۆلە، خرتیلە، خڕیلە، چکۆلانەی خڕوخۆل، چکۆلانەی گردیلە، گردوخڕی بچووکە، گردیلە، خرتەل، خڕکەلانە، چکۆلەی گروفەر.

خرتە (ن) xirte ١
خرت وهووڕ، خرتە خرت، خڕە، قرت وهووڕ، قرتە. قرتەقرت، دەنگی بزووتنەوەی گیاندارى پچووکە (لەناوکوندا).
خرتە (ن) xirte ٢
کۆدە، زەویی ڕەق لەکێڵاندا.
خرتەگل بوونەوە (کتن) xirte gilbünewe ١
گلاربوونەوە،هب (تل بوونەوە).
خرتەگل بوونەوە (کتن) xirtegilbünewe ٢
تل دان، ساتمەبردن، هەڵەنگوتن،هەلنگفتن، سەرەنگرێ بوون.
خرتیی (ئان) xirtî
تەژەی مل قەوی، مل ئەستوور، مل هووڕ، لۆزەنگەر.
خرتیی وپرتیی کردن (کتن)
xirtî w prtî kirdin
سرت وهووڕ کردن، کەین وبەین لەنێواندا هەبوون.
خرچ (ئان) xirç ١
خرچە، زرکە، زرکە زرکە، کال، کرچ، کرچ وکال، نەگەیشتوو، نەگەییو، تازەو پێ نەگەیشتوو.
خرچ (ن،نا) xirç ٢
حەش، ورچ، هورچ، هەش، هرس، هرچ، حش.
خرچاندن (کتپ) xirçandin
ئەنگاوتن، ئەنگافتن، ئەنگیوتن، پێکان، پێکاندن، قرچ کردن، گەپچاندن، لێدان (نیشانە...)، قەپ کردن، ژەناندن، هەرشاندن، تێ سرەواندن.
خرچە (ن) xirçe
خرچە خرچ، خرمە، خرمەخرم، خرم وهووڕ، کرتە، کرچە، کرمە، خرچ وهووڕ، کرموهووڕ، کرلۆ، دەنگی کرۆژتنی هەندێ شتی تووڕت لەژێرداندا.
خرز (ن) xirz
گەرا، هێلکە (ماسی..).
خرزەکە (ن،پز) xirzek
قۆزە ڕەشە، کۆکە ڕەشە، خرووزەکە، خروسەکە.
خرس (ن،نا) xirs ١
ب (خرچ).
خرس (ن،نا) xirs ٢
بەرازی نێر، یەکانەی بەراز.
خرس (ن،رو) xirs ٣
بۆبەر، دارێ کەبەرنەدا، نێر (دارە میوە).

خرس (ئان.لو) xirs(lu)[4]
بێڕەوشت، بێ شەرم، ڕەوشت خراپ، گوێ نەبیس، لاسار.
خرس (ن) xirs[5]
ب (جادوو).
خرس (ئان) xirs[6]
تەمەڵ، سست، لەش گران، هیواش.
خرستیان (ن.ئان) xirstyan
ب (خاچ پەرست).
خرسەک (ئان) xirsek
ئەستوور، قەویی (لە پیوانەدا).
خرسەک (ن) xirsek[1]
ئەستوورکە، کولێرەی ئەستوور.
خرسەک (ئان) xirsek[2]
قورس، گران.
خرسەک (ن) xirsek[3]
فەرشی تیسکن، مافووری تیسک درێژ.
خرش (ئان) xirš[1]
بەدەڵ، نائەسڵ.
خرش (ئان) xirš[2]
نەزۆک (ئافرەت).
خرشک (ن.ز) xiršik
کرم (ناو میوەی وشک کراو).
خرکانە (ن.پز) xirkane
خرتک، خەرکانە، جۆری برینە لەسەری منداڵ دێ، زیبکەی سەری
خرمان (ن) xirman
کۆمەڵە میوە، بەسەریەکدا کراوی میوە.
خرماندن (کتپ) xirmandin[1]
خرمانن، کرماندن، کرمانن، کرۆشتن، کرۆژتن، کرۆتن.
خرماندن (کتپ.کتن) xirmandin[2]
داکرماندن (وەدەنگی ددان هاتن).
خرمووشەک (ن) xirmüšek
چەپۆلەی نرندە.
خرمە (ن) xirme[1]
کرۆژ، کرۆژە، دەنگی شت کرۆژتن.
خرمە (ن) xirme[2]
تریە، تریە ترپ، خرمە خرم، خرم وهوور.
خرندۆڵ (نک) xirindol
خرەندول، ژەک (کولاو)، فرچک، فرژ، فریشک.

خرنگ (ئان) xiring
ب (خرامان).
خرنگ وهوور (ن) xiringw hür
خرنگە، خرنگە خرنگ، دەنگی لەرینەوە وهاڕەی خشڵی ئافرەت، خرینگە، زرنگە.
خروسەک (ن.پز) xirüsek
ب (خروزەک).
خروو (ن.پز) xirü
ب (خورو).
خرووکە (ن.پز) xirüke
ب (ئاولە).
خرۆش (ن) xiroš[1]
هاوار، هەراوهوریا.
خرۆش (ن.پز) xiroš[2]
برژە، سۆتە، خورۆش.
خرۆش (ن) xiroš[3]
جۆش، جووش، خرووش.
خرۆشان (کتن) xirošan[1]
خورۆشان، هاتنەئالۆش.
خرۆشان (کتن) xirošan[2]
خرۆشیان، خورۆشیان، شۆڕیان، شیوان وتێکەڵ وپێکەڵ بوون (خەڵک)، وروژان.
خرۆشاندن (کتپ) xirošandin
پەشێویی (لەناو مەردومدا) پەیداکردن، خرۆشان، خورۆشاندن، شۆڕاندن، وروژاندن.
خرۆشاو (ئان) xirošaw
پەشێو، خورۆشاو، خرۆشاو، وروژاو، حەشاماتی لە پەشێویی تێکەڵاو بووگ.
خرۆشاویی (ئان) xirošawî
ئالۆشاویی، ئالۆشدار، ئاگراویی، بەئالۆش، بەجۆش، حەشەریی، خورواویی، ساتەریی.
خرۆشیان (کتن) xirošyan
ب (خرۆشیان).
خرەفان (کتن) xirefan
ئەقڵ سووک بوون، خرەفیان، خلەفان، ئاوەز لەدەست دان، گەوج بوون (لەبەر پیریی..).
خرەفاو (ئان.ن) xirexaw
ئاوەز لەدەست چوو، ئەقڵ سووک بوو، خرەفیاگ، خرەفیو، خلەفاو، گەوج، گەوج بوو، لەبەرپیریی ئاوەز لەدەست داو.
خرەک (ن) xirek
درزی گەورە، قلیش، کونی گوشاد(لەدیوار..).

خرەنگێز (ن.جچ) xirengêz
زەردەواڵە، شەنگە سوورە.

خریان (کتن) xiryan
بەهەڵەداچوون، گومرابوون، لەڕێ دەرچوون.

خریپ (ن) xirîp
ب (خرێ).

خریچ (ن) xirîç
ئابلوقە، پەلامار، گەمارۆ، هێرش، هەڵمەت.

خریشکە (ن) xirîşke
بای دبوور، بای ڕۆژهەلاتیی.

خریک (ن) ١ xirîk
دەنگی گریان، ناڵەی گریان.

خریک (ئان) ٢ xirîk
خلیسک.

خریکاندن (کتپ) ١ xirîkandin
ڕاکێشان، کێشاندن(بەسەر زەویدا).

خریکاندن (کتن) ٢ xirîkandin
بەکوڵ گریان، خریکان، خریکین.

خرین (ن) xirîn
بەڵغەم، خڕین.

خرینگە (ن) xirînge
ب (خرنگەً وهوور).

خرینگیی (ن.) xirîngî
هەنیسک وگریە.

خریوفرۆش (ن.) xirîwfiroş
داوویسەن، سەوداوماملە، سەواومامەڵە، کڕین و فرۆشتن .

خریی (ن.پز.کی) xirî(ki)
ب (ئاوڵە).

خرێ (ن) xirê
خریپ، خرێنە، خلینە، دانی ئەقل، دانی کاکیلە، هەر چوار دانەکانی شەویلاگە.

خرێشکە (ن) xirêşke
بارەشە، ڕەشەبا.

خرێفەک (ن) xirêfek
میوانی ئاوایی، میوانی دێ، میوانی گشتیی.

خرێن (ن) xirên
خورێن، هێشتا هیچ نەخواردوو، پاش لەخەو هەستان، خورێنی، ناشتا، پێش بەرچایی کردن.

خرێنە (ن) xirêne
بەنی سێچوار لۆ، کشتەکی سێ چوار هەودا.

خڕ (ن) ١ xir̲
کۆ، کۆم، کۆوەبوو، گرد.

خڕ (ئان) ٢ xir̲
خڕیلە، خشت، گڕ، گردیلە، گروفەر، کەمەیی.

خڕ (ئان) ٣ xir̲
تۆپەڵ.

خڕ (ئان.ن.کی) xir̲(ki)
تۆپ، تەقدە، سەراپا، سەرتاپا، گشی، گشت، هەموو، هەمیی.

خڕ (ن) ٤ xir̲
بەستێ،بەستین، چۆم،چەم، دۆب، دۆڵ، دەرە، شیوەڵە.

خڕ (ئان) ٥ xir̲
بەردەڵان، شاتیی.

خڕ (ئاک) ٦ xir̲
بەئێجگاریی، بەجارێ، بەجاریکا، پاک، پێکەوە، گشت، بەیەکجار، هەموو، هەموو پێکەوە، یەک هەوا.

خڕ (ن) ٧ xir̲
قوربانیی.

خڕ (ن) ٨ xir̲
خڕک، خڕکەبەرد، خڕتک، خڕەبەرد، خڕەکوچک، بەردی پڕ بەمست، کوچکی پڕ وەمشت.

خڕ (ن) ٩ xir̲
ب (ئاوڕ).

خڕ (ن) ١٠ xir̲
١- ب (ئالوو). ٢- هەڵتۆقیویی

خڕاش (ن.) xir̲aş
ڕووش، ڕووشان.

خڕاڵە (ن.پز) xir̲ale
ب (ئالوو).

خڕاندن (کتپ) xir̲andin
خڕەخڕ کردن.

خڕبوون (کتن) ١ xir̲bûn
تۆپەڵ بوون، خڕەوەبوون، کۆبوون، گردبوون، گردەو بوون، گردەوەبوون، گرمۆڵەبوون.

خڕبوون (کتن) ٢ xir̲bûn
ئەستووربوون، هەڵتۆقیین.

خڕبوونەوە (کتن) xir̲bûnewe
کۆبوونەوە، کۆم بوون، کۆم وەبوون، گردبوونەوە (دوو لایەنی ئاتەبا..).

خڕپۆق (ن) xir̲poq
بڕخە، خڕیە (لەخەودا).

خرتیین (کتن) xiṟtîn
ترلزان، دەرپەڕیین، هەڵاتن لەپڕ.

خرخاش بوون (کتن) xiṟxašbûn
خـڕوخاش بـوون، وردوخـاش بـوون، هەپـرووون بەهەپروون بوون.

خرخاشە (ن) xiṟxaše
شەق شەقە.

خرخاڵ (ن) xiṟxaḻ [1]
پاوانە، خاشخاشی پێ، خرخرە، خلخاڵ، زنزرە.

خرخاڵ (ن) xiṟxaḻ [2]
بازن، بازنی قۆڵ، بازیبەند.

خرخاڵ (ئان) xiṟxaḻ [3]
تیک شکاو.

خرخاڵە (ن) xiṟxaḻe
قولف، قولفەدارین (بۆ گوریس قاییم کردن).

خرخر (ن) xiṟxiṟ
دۆخـی پـشووسواریی ودەنـگ لەسـنگەوە هـاتن (لەکاتی سەرەمەرگدا)، غەر غەرەی مردن.

خرخراکە (ن) xiṟxiṟake
قور قوراگە، قورقورانچک، ستۆکورک، خرخرۆکە.

خرخرە (ن) xiṟxiṟe
بەرچیلە، بەرخەبە، غەبغەبە، گۆشتی ژێرچەنە.

خرخوەر (ن) xiṟxwer
با خۆر، خۆل خۆر.

خرداخستن (کتپ) xiṟdaxistin
توند داخستن، توندقاییم کردن، خڕ کردن، قفـڵ دان، فقڵ دان، کلیل دان.

خرک (نک) xiṟk [1]
پلەی قادرمە، پێ پلیکانە.

خرک (ن) xiṟk [2]
کونی قنگ، کونای قوون، کونی کۆم.

خرکردن (کتپ) xiṟkirdin
تۆپەڵ کردن، تۆپەلەکردن، خڕەوەکردن، خـڕ هەڵـد ان، گرمۆلە کردن، گرۆڤەر کردن.

خرکردنەوە (کتپ) xiṟkirdinewe [1]
جەلـەکردن، جەمـەوکردن، خـڕ کـردن، کۆکردنـەوە، کۆمەڵ کردن، کـۆم کـرن، کـۆوەکردن، گردکردنـەوە، گـردەو کـردن، گـردەوە کـردن، لیـک کـۆم کـردن، هاوردنە پاڵ یەک، هاوردنە تەک یەک.

خرکردنەوە (کتپ) xiṟkirdinewe [2]
شـتی پـەرژو بلاوەلگرتنـەوە، هاوردنـە سـەریەک، هینانە بان یەک.

خرکۆک (ئان) xiṟkok
جوانکیلەی چکۆلەی قەلەو.

خرکە (ن) xiṟke [1]
ب (خرتکە).

خرکە (ن،پز) xiṟke [2]
ئەستووراییی ڕەق لەژێر پیستەوە.

خرکەبەرد (ن) xiṟkeberd
چـەوی درشـت، چـەوی پـڕ بەمـشت، خـڕتکە، خـڕتل، خرکە، خرە بەرد، خرە کوچکە، کوچکی پڕ بەچنگ.

خرکەگازۆلە (ن،رو) xiṟkegazoḻe
ب (پەتاتە).

خرکەلە (ئان) xiṟkeḻe
خرکەلانە، خرکەلە، خرتەلە، خرۆلە، خریلە، خریلانە، خرتیلانە، خرتیلە، کول، کولەبنە.

خرکیین (کتن) xiṟkîn [1]
پـێ تـرازان، پـێ هەڵخلیـسکان، سەرسـم دان، هەلانکاوتن، هەڵەنگوتن.

خرکیین (کتپ) xiṟkîn [2]
بەزەویدا ڕاکشان.

خرماڵ (ن) xiṟmaḻ
دەلالی کۆنە فرۆش، کەسێ کەشتی کۆنە بفرۆشێ.

خرمچوون (نک) xiṟmçûn
هـەر چـوار پـەل پـیکەوە، هـەموو چـوار پـەل تیکـرا (ئاژەل).

خرمووسک (ن) xiṟmûsik
قورنج، قورینجان، نوقورچ، نوقورچک.

خرناش (ن) xiṟnaš
قولی بیڤل، کونە کەپوو، کونە لووت.

خرناکە (ن،نا) xiṟnake
بیچوەکەرویشک، خرنکێ، خرنەق.

خرنووک (ن،رو) xiṟnûm [1]
خەرنووک.

خرنووک (ن،رو) xiṟnûm [2]
بەری داری مازوو، خرنیڤک، جۆری بەری دارمازوو.

خروجز (ن.) xiṟwciz
کیشەو شەڕ وهەرا.

خروخەپان (ئان) xiṟwxepan
خڕوپڕ، خڕومڕ، داگرتی، قەلەو، گۆشـتن وشـۆخ ، نـەرم ونیـان، ئـافرەتی پـڕو مـڕ ولەبارو جوان، تیرگۆشت، جوان وخەپان، ڕند.

خروگز (نل) xiṟwgiz
دەقاو دەق، کت ومت، کوت ومت.

خرومربوون (کتن) xir̲wmir̲bün
بەخۆداهاتن، جوان بوون، خۆدارشتن (ئافرەت).
خرو (نل.خ.کی) xir̲w(ki)
ئێوە هەمووتان.
خرە (ن) xir̲e
خرەوور، خرەخر، دەنگی ویک کەوتنی شتی خڕو ڕەق لە باردا.
خرەبەرد (ن) xir̲e berd
ب (خرکە بەرد).
خرەخر (ن) xir̲e xir̲
پشوو سواریی ودەنگی سنگ، خرخر، قرخە، قرخەقرخ ، لرخە، لرخە لرخ.
خرەخر (ن) xir̲e xir̲
خرەوور.
خرەک (ئان) xir̲ek ١
خر (کون)، کونەدیوار.
خرەک (ئان) xir̲ek ٢
سست، گەمژە، لەمە.
خرەکە (ئان.ن) xir̲eke
چکۆلەی گرد وقەلەو.
خرهەلدان (کتپ) xir̲hel̲dan ١
سمت بادان، قنگ بادان (ئافرەتی سەماکەر).
خرهەلدان (کتپ) xir̲hel̲dan ٢
خر کردن، هب (تۆپەل کردن).
خریدار (ن) xir̲îdar
کڕیار.
خریدکردن (کتپ) xir̲îdkirdin
سەندن، کڕین.
خرید نامە (ن) xir̲îdname
لیستە، قایمە.
خریلانە (ئان) xir̲îlane
ب (خرەلە).
خرین (ن) xir̲ên ١
بەلغەم، خرین.
خرین (ن) xir̲ên ٢
مرخەی لووت لەخەودا.
خز (ئان) xiz ١
خزک، خلیسک، ساف، لووس.
خز (ن) xiz ٢
سورگە، سەربەرەوخوارگە، لێژایی، خزگە.
خزاگ (ن) xizag
عارەبانەی سەربەفر، گالیسکەی سەر بەفر، عەرەبانەیەک کە بەسەر بەفردا ڕای دەکێشن.
خزان (کتن) xizan ١
بەرەوخوار خشکە کردن، بەسەرزەویدا داکشان، ترازان، ترازیان، خزین، خلیسکان، خلیسکیان، خز بردن، گلان، گلیان، هەڵ خزان، هەڵ خزیان، هەڵ خلیسکان.
خزان (کتن) xizan ٢
خۆبەرەو خوار کشاندن، خۆ دەرباز کردن، خۆ قوتا کردن.
خزان (کتن) xizan ٣
چوونە ناوجێگەی تەنگەوە.
خزان (کتن) xizan ٤
بەسەرزەویدا خزین، ڕاخۆشیین، بەلەش بەسەر زەویدا چوون، لەپەروو بەسەر زەویدا خزین، لەسەر سینگ ڕۆیشتن و ڕۆیشتن.
خزان (ئان) xizan ٥
دەس تەنگ، فەقیر، نەدار، هەژار.
خزاندن (کتپ) xizandin
خزانن، بەسەر زەویدا کشاندن، بەسەر زەویدا هەڵ خزاندن، هەڵ خلیسکاندن.
خزاندنەناو (کتپ) xizandinenaw
تێخزاندن، خستنەناو.
خزبردنەوە (کتن) xiz birdinewe
لەبەر پێکەنین بەپشتا کەوتن.
خزخزۆک (ن) xiz xizok
تەرزۆکە، تەرزەلووکە، تەیزۆکی بووچک.
خزگە (ن) xizge ١
خوون، جێگەی کۆبوونەوەی ماسیی لەشوێنی مەنگ و پەنادا.
خزگە (ن) xizge ٢
خزگەی خلیسکان، خزۆکە، خزیلکە، جێگەی خلیسکان، جێگەخۆ خلیسکان، جێگەی شەمتیین، خڕ، خشکە، خلیسکە، خلیسکە، شوێنی خشین لەزەوی یان ناو بەفر، خشینگە.
خزم (ن) xizim
خوێش، خۆیی، خێش، قەوموقیلە، کەس، کەسوکار، هاوپشت، هاوخوێن، قۆم.
خزمایەتیی (ن) xizmayetî
خزیاتیی، خوێشایەتیی، خوێشیی، قۆمایەتیی، کەسایەتیی، نزیکیی، هاوخوێنیی.
خزم دۆست (ئان) xizim dost
خزم ناس، قەوم خۆشەویست،

کەسێ کەدەگەڵ خزمان باشە، کەسێ کەنرخی خزمایەتی بزانێ، یەکێ بایەخ بدات بەکەسوکار.

خزمەت (ن) ١ xizmet

خۆشی خزمەتی، ڕاژە، کارگوزاری، مشوور (بۆ خەڵکی دی)، خلمەت.

خزمەت (ن) ٢ xizmet

بەردەستیی، ژێردەستیی (کەسیکی دیکە).

خزمەتچیی (ن) xizmetçî

ب (خزمەتکار).

خزمەتکار (ن) xizmetkar

نیشکەر، بەردەستیکەر، بەندە، بەنیی، چۆکار، خزمەتچی، خزمەکار، خولام، کۆلە.

خزمەتکاریی (ن) xizmetkarî

بەندەیی، باکاریی، خزمەتچیتیی، خواردەستیی، ژێر دەستی، نۆکەری.

خزمەت کردن (کتپ) ١ xizmet kirdin

خزمەت بۆ کردن، کاریۆکەسێ کردن.

خزمەت کردن (کتپ) ٢ xizmetkirdin

سوود پێ گەیاندن،قازانج پێگەیاندن.

خزمەتگوزار (ئان) ١ xizmetguzar

بەگوێ، گوێ ڕایەڵ.

خزمەتگوزار (ئان) ٢ xizmetguzar

باش خزمەت، بەخزمەت، بەمشوور، خۆش خزمەت، کارگوزار.

خزن (ن) ١ xizin

زیارەتگا، گۆڕی پیاوچاکە، قسن، مەرقەد، مەزار.

خزن (ن) ٢ xizin

کەڵەکی بەرد (بۆمەبەستی بیرەوەرییەک یان شوورەی زەویی).

خزن (ن) ٣ xizin

سەنگچن، وشکەکەڵەک، دیوارێ کەبەبەردی یەک لەسەریەک هەڵچنرابێ، وشکەبەرد.

خزندە (ن،ئا) xizinde

ب (خشۆکە).

خزەوبردن (کتن) xizewbirdin

مردن، نەمان، هەناسە لەبەربڕان.

خزیان (کتن،کتپ) xizyan

چوونە پێش(بەبێ دەنگیی)، هاتنەپێش (بەهێواشیی).

خژین (ن) xijîn

ئاژاوە، کێشەوهەرا.

خستن (کتپ) ١ xistin

بەردانەخوار، بەردانەوە، پەرت کردن، فڕێدان، هاویشتن (بۆ خوارەوە).

خستن (کتپ) ٢ xistin

بەئەرزدادان، بەزەویدادان(لەزۆران بازیدا)، بەزەویدا کوتان (لەزۆرەوانیدا).

خستن (کتپ) ٣ xistin

پێ شێل کردن، زەبوون کردن (کەسێ).

خستن (کتپ) ٤ xistin

بەزاندن، بەسەرداڕازاڵ بوون، شکاندن (کەسێ).

خستن (کتپ) ٥ xistin

پشکاندن، دابەش کردن.

خستن (کتپ) ٦ xistin

بارداگرتن، بارهێنانەخوار، ڕاوەستان وبارداگرتن (کاروان).

خستن (کتپ) ٧ xistin

بەکەوان تیر هاویشتن، کەواندن.

خستنە ئەستۆ (ئد) ١ xistine esto

خستنەسەر ئەستۆ،

فەرمان پێدان، کاربەسەرکەسیکدا سەپاندن.

خستنە ئەستۆ (ئد) ٢ xistine esto

تاوان بەسەرکەسیکداسەپاندن، تاوان خستنەپاڵ کەسێ ، تاوان وەپاڵ خستن، کێچەڵ پێگیران.

خستنە ئەولاوە (ئد) ١ xistine ewlawe

بەئەولادا خستن (شتێ لەناو کۆمەڵیکدا یان دەستەوارەیەکدا)، جوێ کردنەوە، جوێ کردنەوە، جیاکردنەوە. کردنەوە، جیاکردنەوە.

خستنە ئەولاوە (ئد) ٢ xistine ewlawe

بەلاوەنان، پاش گوێ خستن، پشت گوێ خستن، گوێ پێ نەدان.

خستنە بەرچاو (کتپ) xistine berçaw

وەپیش چاو خستن، هینانە پیش چاو.

خستنە پارسەنگی ئەوەوە (کتپ) ١
xistine parsengî ewewe

شان بەشانی یەکتردانان، لەڕیزی ئەودا کەسێ..دانان، وەک ئەو تەماشای شتێ کردن.

خستنە پارسەنگی ئەوەوە (ئد) ٢
xistine parsengî ewewe

ئەو لەم پیشتر گرتن، پارسەنگی ئەو بەسەر ئەمدادان.

خستنە پاڵ (کتپ) xistinepal

خستنە تەک، خستنەلا، وەپاڵ خستن، وەپاڵ دانان.

خستنە پشت گوێ (ند) xistine pişt gwê
تەمـەڵیی کـردن، دانەپـشت گـوێ، سـستی کـردن، کەمتەرخەمیی کردن، گوێ پـێ نـەدان، گـوێ نـەدان (بەشتێ).

خستنە جێی خۆی (ند) xistine cêy xoy
ڕێک خستن، لەجێی خۆدانان.

خستنە چاڵ (کتپ) xistine çal
خـستنەژێرخاک، خـستنەژێر خـۆڵ، خـستنەگۆڕەوە، مردوو وەشاردن (لەگۆڕدا)، ناشتن، نێژتن.

خستنە خوارەوە (کتپ) xistine xwarewe
بەردانەخوارەوە، بەردانەوە.

خستنە ڕوو (کتپ) ١ xistine rû
پـیـشاندان، خـستنە بـەرچاو، خـستنەپێش چـاو، وەدەرخستن.

خستنە ڕوو (نهێنی) (کتپ) ٢ xistine rû
ئاشکراکردن، ئاوەڵەکردن، پـەردە لەسـەر داماڵیین، پەردەلەسەر لابردن (شتی پەنهان).

خستنە ڕێ (کتپ) ١ xistine rê
بەڕێ خستن، بەڕێ کردن، وەڕێ خستن.

خستنە ڕێ (ند) ٢ xistine rê
بەخۆداسپاردن، بەڕێ کردن، وەڕێ خستن.

خستنە ژێر (کتپ) xistine jêr
دانانە ژێر، وەژێر نان.

خستنە ژێر بار(ولاغ) (کتپ) ١ xistine jêrbar(wulax)
بارخستنە سەر پشت، بار کردن، بار لێنان.

خستنە ژێر بار (ند) ٢ xistine jêrbar
بارێکی گران خستنەسەرشانی کەسێ،تەڵمیت کردن.

خستنە ژێر پێ (کتپ) xistine jêrpê
پاکوت کردن، پاماڵ کردن،پێ شێل کردن، لەقەشـێل کردن.

خستنە ژێر دەست (ند) xistine jêrdest
بەردەست کردن، سەر پـێ شـۆڕکردن، وەبەردەست نان، هێنانەبەر.

خستنە سەر (کتپ) xistineser
وەسەرنان، زێدەکردنە سەر،لەسەر زێدە کردن.

خستنە سەر پشت (کتپ) ١ xistineserpişt
ئاواڵەکردن، ڤاڵاکرن، کردنەوە (دەرگا، پەنجەرە..).

خستنە سەر پشت (ند) ٢ xistineser pişt
دەست بەئیش کردن.

خستنە سەر پشت (ند) ٣ xistineser pişt
بووارەدان، مۆڵەت پێ دان، (بەکەسێ یان بەشتێ کەبێتە ژوورەوە).

خستنە سەر پشت (ند) ٤ xistineser pişt
بەئەرزداخستن، بەئەرزدادان، بەردانەوە سەرزەویی. خستنەسەرگازی پشت.

خستنە سەر ڕێ (ند) ١ xistineserrê
ڕانوماییی کردن، ڕێ پیشاندان،

خستنە سەر ڕێ (ند) ٢ xistineserrê
فێرەڕاستی کردن، کەسێ لەخراپە دوور خستنەوە، هەڵەی کەسێ ڕاست کردنەوە.

خستنە سەر ساجی عەلی (ند) xistine ser sacî ‘alî
پـارەو پـوول بەکەسـێ نەهێـشتن، سـوخت کـردن، نـابووت کـردن، وەهەژارخـستن، هیـچ بەدەسـتەوە نەهێشتن (پارەو پوول).

خستنە کار (کتپ) ١ xistine kar
ئاودان، خستنە پێش.

خستنە کار (کتپ) ٢ xistine kar
خستنەگەڕ، دانەشووڵ، دەکارکردن، وەگەڕ خستن.

خستنە کار (کتپ) ٣ xistine kar
ئیش پێدان، کەسێ خستنە سەرئیش.

خستنە گەڕ (کتپ) ١ xistineger
ب (خستنەکار).

خستنە گەڕ (کتپ) ٢ xistineger
تین پێ دان، گەرم کردن.

خستنە گەڕ (کتپ) ٣ xistineger
ب (پاکوتکێ کردن).

خستنە گەڕ (کتپ) ٤ xistineger
هێنانە سووڕدان، وەسووڕ خستن.

خستنە گەڕ (کتپ) ٥ xistineger
پاڵ پێوەنان، هاندان.

خستنە لاوە (کتپ) xistine lawe
ب (ئامارکردن).

خستنە ناو (کتپ) xistine naw
پێدابردن، پێداکردن، تێ خستن.

خستنە ناو یەک (کتپ) xistine naw yek
تێک بردن، تێک خستن،

خستنەوە (کتپ) ١ xistinewe
زایین، زەوو زوو کـردن، زاوزێ کـردن، منـداڵ بـوون، منال خستنەوە، وەچە زایین.

خستنەوە (کتپ) ٢ xistinewe
بەرپـاکردن، دروس کـردن، هەڵگیرسـاندن(ئـاژاوە، نائارامی).

خش (ن) xiš

خشە، خشەخش، دەنگی لێک خشانی دووشت (وشک).

خشان (کتن) ١ xišan

١- خزان، خزیان، خشیان، خشیین، خلیسکان، خلیسکیان، خوشیین، کشان(بەسەر شتێکدا)، لێکەوتن (بەسەر ڕووی شتێکدا).

٢- بەسەر زەویدا ڕۆیین.

خشان (کتپ،کتن) ٢ xišan

لەیەک ساویین، لێک خشان.

خشاندن (کتپ) ١ xišandin

تەک دان، خزاندن، خشاندن، خشانن، کشاندن.

خشاندن (کتپ) ٢ xišandin

بەسەرزەویدا ڕاکێشان، ڕاکێشان بەسەر زەویدا، کێش کردن (شت بەسەر ڕووی زەویدا).

خشاندن (کتپ) ٣ xišandin

سەرنج دان.

خشپن (ئان) xišpin

خرپن، گۆشتن.

خشپە (ن) xišpe

ترپە، تەپە، خشکە، خشە، خشتین، خشەخش.

خشپە خشپ (ن) xišpe xišp

خشپەی زۆر، خشپەی یەک لەدوای یەک.

خشپیلانە (ئان) xišpîlane

ئیسک سووک، پچکۆلەو جوان، خشپیلە، چکۆلەی جوانکیلە، دەلال، وردیلەو جوان (ئافرەت)، سپەهیی، قەشەنگ، خشکۆک.

خشت (ن) ١ xišt

خشتی سوورەوە کراوە، هب: (ئاجور).

خشت (ن،نک) ٢ xišt

تۆپ، خشتی قوڕ، خشتی کاڵ، کەرپووچ، کەرپیچ.

خشت (ن) ٣ xišt

زەرگ، سیخیی دەرویش، شیشی دەرویش.

خشت (ئان) ٤ xišt

بێ کەم وزیاد، ڕێک، چۆن یەک، وەک یەک.

خشت (ئان) ٥ xišt

تەخت، ساف ولووس.

خشتبڕ (ن) xištbiṟ

خشت دروستکەر، کەسێکەخشت بەقاڵب ببڕێ، کەسێ کەکارپووچ لەقاڵب دەکا.

خشت بڕیین (کتپ) ١ xištbiṟîn

(سەری دارو درەخت) قرتاندن، وەک یەک (سەری درەخت)، دادان چۆن یەک، لەیەک سەمتدا (لق وپۆپی دارودرەخت) بڕیین.

خشت بڕیین (کتپ) ٢ xištbiṟîn

خشت بەقاڵب بڕیین، خشت دروست کردن، قوڕ لەقاڵب کردن بۆ کەرپووچ.

خشت بوون (کتن) xištbûn

تەخت بوون، چۆن یەک بوون، ڕێک بوون، ڕێک وەستان، یەکسان بوون.

خشتک (ئان) xištik

گردەلە، خڕ، خڕیلە (پچکۆلە).

خشت کردن (کتپ) xišt kirdin

بڕیین (بۆ مەبەستی ڕێک وڕێک بوون)، ڕێک قرتاندن، ڕێک کردن، ڕێک وەستاندن.

خشتە (ن) ١ xište

نیوە شیعر، نیوە هەڵبەست، نیوە هۆنراوە.

خشتە (ن) ٢ xište

تیرۆژوو، گرۆڵ، پارچەی سێ سووچی بن باخەڵ لەچۆغەدا یان لەکراسی ئافرەتدا.

خشتیی (ن) xištî

خشتە، ڕێک وڕێکیی، ڕێکیی.

خش خشک (نک) ١ xiš xišik

خوردە، وردە، وردە دراوی مس.

خش خشک (ن،جچ) ٢ xiš xišok

پڕپە، زۆڤ، خشک، خشکگ، خشیی، هەزار پێ.

خشرۆک (ن،پز) xiširok

تامیسک، تیمیسک.

خشکە کردن (کتن) ١ xišike kirdin

هێدیی وبێ چرپە ڕۆیشتن.

خشکە کردن (کتن) ٢ xišike kirdin

خزیین (لەسەر زەویی)، هب: (خشکەیی ڕۆیشتن).

خشکەیی (ئاک) ١ xišikeyî

بەحەوادا (بەلام بەنزمیی)، نیمچە حەواییلە(نزیک لەزەوییەوە).

خشکەیی (ئاک) ٢ xišikeyî

بەتیژیی، بەتوندیی (بەلام بێ هەست پێ کردنی).

خشکەیی ڕۆیشتن (کتن) ١ xišikeyî ṟoyštin

بێ بەئەرزدا خشاندن (لە ڕۆیشتندا).

خشکەیی ڕۆیشتن (کتن) ٢ xišikeyî ṟoyštin

بەدزیی یەوە بۆ چوون، بێ خشپە بۆ چوون.

خشگە (ن) xišige

ب (خرگە).

خشل (ن) xişil
تەرک، چەک، خشر، خشرو خاڵ، خەمڵ، ڕەوش، زەنبەر، زێرو زەنبەر، زێڕو زیو.

خشم (ن) xişim
دڵ مەندی.

خشۆک (ن.ئان) xişok
خزندە، خزنە، خزۆکە، خشکە، خشکە، خشندە، خشەکە، جانەوەری خۆبەسەر زەویدا کێشکەر، هەر جانەوەرێ لەسەر سک دەڕوا .

خشە (ن) xişe ١
ب (خشپە).

خشە (ن) xişe ٢
خشەخش، خش وهوور، خشەی یەک لەدوای یەک.

خشینەک (ن) xişînek
ڕاکێشگە، شوێنی ڕاکێشانی شت (بەسەر زەوی یان شتێکی

خفتان (ن) xiftan
کراسی بن زرێ (بۆ جەنگ).

خگ (ن) xig
بیران، جەربەزە، خکە، دارکاریی زۆر، شلەکوت، کوێت دیشێ، لێدانی کوشندە.

خل (ن) xil ١
پل، تل، تلیر، خلۆر، خلیر، گل، کلار، گلۆر، گلیر.

خل (ئان) xil ٢
بەربڵاو، فراوان، فرە، گوشاد.

خل بوونەوە (کتن) xilbünewe
تل بوونەوە، تل خواردن، تلیانەوە، تلیرەوبوون، خلیانەوە، خلیرەوەبوون، خلەوبوون، سەربەرەو خواربوونەوە، گل بوونەوە، گلیانەوە.

خلت (ن.ئا) xilt
مشکەکوێرەی دەشت.

خلخل (ن) xilxil
تەرزۆکە، گلیرکە، هب:(تەرزە لووکە).

خلک (ن) xilik ١
کوپەلە.

خلک (نک) xilik ٢
١- تەلاشەبەرد، وردکە بەرد، وردەبەرد. ٢- چەو.

خلخل (ن) xilxil
هەستی پێ، تەپەی پێ (زۆر بەهێواشیی).

خل کردنەوە (کتپ) xilikirdinewe
تلاندن، تل پێ خواردن، تل پێدان، تل کردنەوە، گلار کردنەوە، گلاندن.

خلماش (ن) xilmaş
سەرە لەرزێ(لەبەرخەو هاتن)، وەنەوز، وەنەوزە کوتن.

خلنزەر (ن.ئا) xilinzer ١
شین، شینک، قۆرە، قۆڕی، مارمێلکە، لوسلوسک، جۆری مارمێلکەیە لەگەڵ شوێنگە ڕەنگ دەگرێ.

خلنزەر (ن) xilinzer ٢
بووکەشووشە، بووکەڵەی منداڵان.

خلنگ (ن) xiling
ڕەوتی بەنازەوە، لەنجە، لەنجەولار.

خلنگین (کتن) xilingîn
بەنازڕۆیشتن، لەنجەکردن، بەلەنجەولار ڕۆیشتن.

خلۆپە (ئان) xiloope
چکۆڵەی جوانکیلە، ناسک وتەنکەڵە، وردیلە و نەشمیلە.

خلۆخە (ئان) xiloxe
زگ هەڵاوساو، ورگن، ورگنە، ورگە.

خلۆخە (ئان) xiloxe
ناو بەتاڵ، واڵا، هب(پووچ)

خلۆر (چ) xilor
گلار، گلۆر.

خلۆربوونەوە (کتپ) xilorbünewe
ب (خل بوونەوە).

خلۆرتە (ن) xilorte
باڵینە، لوڕ (کیسە تەلیسێکی پووش تێ ئاخنراوی دووتایە لەبن جلەوە لەپشتی بارەبەر دەکرێ).

خلۆرک (ن) xilorik
تەرزەی وردیلە، تەیرۆکی هوور، خلۆریک، خلۆلیک، تەرزەلووکە.

خلۆرکردنەوە(کتپ) xilorkirdinewe
ب (خل کردنەوە).

خلۆز (ن) xiloz
ب (خەڵووزە).

خلۆک (ن) xilok
گلۆلە (بەن، دەزوو..).

خلۆلک (ن) xilolik
باران وبەفر پێکەوە.

خلەپۆت (ن) xilepot
ئاپۆرە، حەشاماتی کۆوە بوو، کۆمەڵە خەڵک.

خلەخل (ن) xilexil
تلاوتل، خلەخلێ، خنەخن، لەسەرخۆ، وورده وورده (ڕۆیشتنی منالی تازە پێ گرتوو).

خلە خل ڕۆیشتن (کتن) xilexil royştin
تلاوتل ڕۆیشتن، خلەخل، ڕۆیین(منالی تازە پێگرتوو)، خنەخن ڕۆیشتن.

خلی (ئان) xilî
سست، لەش داهێزراو.

خلیچک (ئان) [1] xilîçik
خاو، خۆنەگرتوو، سست، شل وول، مردەلۆخە، نەبەگە.

خلیچک (ئان) [2] xilîçik
لیچق، لینج.

خلیسک (ئان) xilîsk
خاژ، خز، خولیسک، شەمتین، هب:(خز).

خلیسکان (کتن) xilîskan
خزگیین، چەرخیین، ڕەت بردن (لەسەر زەویی یان سەهۆل..) شەمتیین، هەلدیران.

خلیسکاندن (کتپ) xilîskandin
خزاندن، ڕەت پێ بردن، هەلدیراندن.

خلیسکانێ (ن) xilîskanê
خلیسکین،گەمەی خۆخزان لەسەر سەهۆل، خلیسکێنێ.

خلێ (نک) xilê
سەرگەرمیی منالان، شتێ کەمندالی پێوە دەخافلێ.

خلێران (کتن) xilêran
تلاوتل کردن، تل بردن، تل دان، تلۆرەوەبوون، خلۆرەوە بوون، گلۆرەوە بوون.

خلێربوونەوە (کتن) xilêrbûnewe
کۆبوونەوە، کۆوە بوون.

خلێرە (ن،جع) [1] xilêre
خلێر، مووروولە، هەرلە.

خلێرە (ئان) [2] xilêre
١- خڕ، خڕەوەبوو، گرد، گردەوەبوو.
٢- گلۆلە، گلولەوە بوو(شت).

خلێرە (ن) [3] xilêre
گرمۆلەی قوڕی سورەوەکراو.

خلێرە (ئان،رو) [4] xilêre
کاگژ، هب(پۆلکە).

خلێرە (ن،رو) [5] xilêre
خولیرە، گلیرە، وولیرە.

خلێرەوەبوون (کتن) xilêrebûn
گلاربوونەوە، گلۆربوونەوە، خل کردنەوە.

خلێرەوەکردن (کتپ) xilêrewe kirdin
خڕکردن، خڕوەکردن، خلێرەکردن، گردکردنەوە، گردەوە کردن.

خلێنکە (ن،جع) xilênke
قالۆنچەی ناو شیاکە، قولانچەی ناوڕیخ، گوو خڕەوکەرە، گوو خلێنکە، قالۆنچەیەکە گوو یان ڕیخ گرمۆلە دەکا.

خلێنە (ن) [1] xilêne
بەنی ڕیسراو، خرێنە، کشتەکە، مووی ڕیسراو.

خلێنە (ن) [2] xilêne
ب (خرێ).

خلێنە (ن) [3] xilêne
چنگالێ سێ دەم، چەتال.

خلێنە (نک) [4] xilêne
پارچە بەردی پچووک (بۆ ناو کار بەکار دەهێنرێ). هب (خلک ١/).

خلێنە (ن) [5] xilêne
مەکینەی ماستاو.

خلێنە و بلێنە (نک) xilêne wbilêne
تەگبیروڕا، خرتی وپرتی، کەین وبەین.

خلێنە و بلێنە کردن (ند)
xilênew bilêne kirdin
سەربەیەکەوە نان (بۆجێ بەجێ کردنی ئیشێ)، کەوتنەتەگبیرو ڕا (بۆ پێکهێنانی کارێک)، کەوتنە خلێنەو بلێنە.

خلافان (کتن) [1] xilafan
کات بردنەسەر.

خلافان (کتن) [2] xilafan
پاش کەوتن، خەریک بوون بەئیشێکەوە، دواکەوتن، خلەفان.

خلافان (کتن) [3] xilafan
فریوخواردن، هەل خەلەتان، دەسخەڕۆبوون.

خلافاندن (کتپ) [1] xilafandin
خلافانن، خلەفانن، خەریک کردن (کەسێ بە کارێکەوە)، دەسخەڕۆکردن.

خلافاندن (کتپ) [2] xilafandin
فریودان، هەل خەلەتاندن، خاپاندن.

خلافاندن (کتپ) [3] xilafandin
سەرنجی کەسێ ڕاکیشان بۆ... .

خلافیو (ئان) xilafîw
خەلەتاو، دەسخەڕۆ، فریودراو.

خلتانی خوێن (ئان) xiltanî xwên
لەخوێنی خۆدا گەوزاو (وەک بریندار).

خلته (نک)¹ xiḻtc

ترفال، تلپ، تلپه، تلف، تلته، جرم، خرتـکه، خلـت، گرگابنی ئاڤێ، ملت، ملته.

خلته (ن)² xiḻte

قورم وسیانی ناوسەبیل ودار جگەره.

خله تان (کتن) xiḻetan

خەڵەتان، دەسخەرۆ بوون.

خله تیاگ (ئان) xiḻetiyag

دەسەخرۆکراو، هەڵ خەڵەتاو.

خله تین (ن) xiḻetên

خاپـینۆکه، خەڵـەتین، دەسـبڕ، دەسـخەرۆکەر، فریودەر، هەڵ خەڵەتێن.

خلیف (ن)¹ xiḻêf

کـاژ، تویـژێ کەلەپێـستی گیانـدار هـەڵ دەبـێ، هب(تویژ).

خلیف (ن)² xiḻêf

کیلان، بەرگی خەنجەر یان شیر، کالان.

خلیفه (ن.کل)¹ xiḻêfe(kl)

پەپۆکه، پێچ، لوولیی، ناڕێکیی.

خلیفه (ن)² xiḻêfe

پـلووره، مـالی میـشەنگوین، خانوچکـەی هـەنگ، خلیف.

خلیفه دان (کتن) xiḻêfedan

پەپـۆکەخواردن، پـێچ خـواردن، خـۆ لـوول دان، خـۆ لوول کردن، خلیف خواردن.

خم خم (ن) ximxim

خوره خوری ئاو.

خمخمک (ن) ximximik

خم خم، خنخنک، کوونه کەپوو، کونه لووت.

خمخموته (ئان) ximximote

بۆگەنیو بووگ، گەند، گەنک، گەنیو.

خمخموکه (ن.ئا) ximximoke

ب (خەمه گوره).

خمخورک (ن) ximxork

خمخۆرگ، خمخۆرکـه، زەویـی ڕۆچـوو، کەنـداڵی ئـاو بڕ، کەنداڵی ڕۆچوو، هەردی ڕۆچووگ.

خم کردن (کتپ) ximkirdin

فنگ کردن، کەپووپاک کردنەوه، لووت سڕین، لووت پاک کردنەوه.

خناک (ن)¹ xinak

گەردانه(یەک پارچه).

خناک (ن)² xinak

تۆمه، تەوق(لەملدا).

خنانه وه (کتن) xinanewe

بـسکەهاتن، بەنـەرمیی پـێکەنیین، خنیینـەوه، لەسـەرخۆ پـێکەنیین، کـەنیین بەئەسـپایی، نەرمـه خەنه کردن، ورده خەندەکردن.

خنتووله (ن) xintüle

کروشمه، کاری مات بوون وخۆخڕدان، پارێز.

خنج (نک) xinic

خنچکـه، خـنج وپـنج، خـنج و فـنج، خنجـه، قـەمزه، گریشمه، ناز، نازو عیشوه، لەنجەولار.

خنجز (ئان) xinciz

بێ ئابروو، خوێڕیی.

خنجک (ن) xincik

کۆخ، کۆلیت، کۆخته، قۆخ.

خنجکه (ن) xincike

لەنجەولار، لەنج ولار.

خنج وخوڵ (ئان، ئاک) xincwxoḻ

خـنج ومـنج، ڕاسـت وتـەواو، ڕاسـت وڕێـک، ڕاسـت وڕەوان، قنج و قۆڵ.

خنجەره (ن) xincere

تیشەبەردی پەناگۆڕ، نیشانەی بوونی مردوو.

خنجیلانه (ئان) xincîlane

جوان، چکۆڵەی جوانکیلـه، چکۆڵـەی خـوێن شـیرین، خـنج، خنچکـه، خنجەڵـه، خـنج وخـۆڵ، خـنج ومـنج، خنجولک، خنجیله، خونجیلانه، خونچیلانه، خونچیله.

خنز (ئان)¹ xinz

دڕ، شەڕانیی.

خنز (ئاک)² xinz

بەدزی یەکەو، بەدزییەوه.

خنکان (کتن)¹ xinkan

پشوو لێ بڕان، خنجکان، خنکیان، خەندقیین، مـردار بوونەوه (بەهۆی دەرنـەچوونی هەناسـەوه)، مـردن، هەناسه لەبەربڕان، هەناسه نەمان.

خنکان (کتن)² xinkan

مردن (بەهۆی نوقم بوون لەناو ئاودا)

خنکاندن (کتپ) xinkandin

خەفەکردن.

خنکاو (ئان) xinkaw

پشوولێ براو، خنکیاو، خنکیاگ، مردارەوه بوو.

خنکین (ن) xinkên

پشوولێ بڕ، خنکێنەر

خنكيندراو (ئان) xinkêndraw

پشوو لێ براو، خنكێنراو، مرێنراو.

خنگلیین (کتن،کتپ) xingilîn

بەشەلە شەل ڕێوەچوون، شەلان، شەلیین، لەکاتی ڕۆیشتندا لەنگەر کردن.

خنە (ن) xine

خنەخن، سنگە، سنگەسنگێ، دەنگی هەناسەی سوار، دەنگی هەناسەی ماندوو، هەناسەبڕکێ لەماندوویی.

خنە خن کردن (کتن)[1] xinexin kirdin

هەناسەسواربوون، هەناسە بڕکێ کردن. کەوتنە هەناسە برکێ.

خنە خن کردن (کتن)[2] xinexin kirdin

دامان، دۆش دامان، کەوتنە نقەنق بەدەست کارێکەوە

خنە خن کردن (کتن)[3] xinexin kirdin

لەسەرخۆ بەڕێگەوەچوون، خنگلین، لاق هاویشتن، سست ڕۆیشتن، بەسستی بەڕێگەوەچوون، خاو ڕۆیشتن.

خوا (ن)[1] xwa

ئافەریدگار، ئیزەد، بیناهیا چاڤان، بینایی چاوان،پەروەردگار، خوتا، خودا، داوەراد، خوداوەند، خواوەند، خودێ، خوەدێ، خولا، گیانی گیانان، کارساز، یەزدان، یەزەتە، یەکتا.

خوا (ن)[2] xwa

بوێست، خوان، خواستار، داواکار، داواکەر، وێستیار.

خوا (پ)[3] xwa

نا، یان.

خوا (ن)[4] xwa

ب (خوێ).

خوا (کر)[5] xwa

خەنیی، پێکەنیی.

خوائەیزانێ! (رس) xwaeyzanê

خوادەزانێ، خوا دەیزانێ، من نازانم. ( )

خوا ئەم دەست محتاجی ئەو دەست نەکات (پن)
xwa emdest muhtacî ew dest nekat

باشتروایە هەرکەسە بەخۆیدا ڕاپەڕموێ.

خوابکا! (نسب) xwabika!

خوابکا، خودا ڕێکی بخا، خوا پکا.

خوا بەزیادی کات! (رس) xwa be ziyadî kat

نزایەکە و بەتەوسەوە دەووترێ کاتێ خواردنەکە نەخورێت یان بێ تام ولەزەت بێ.

خوا بی بەخشێ (رس) xwa bî bexšê

خوا عافوی کا (بەیەکێک دەووترێ کەمردبێ)، خوا لێی خۆش بێ.

خوا بی کوژێ (نزا) xwa bî kujê

خوا لەناوی بدا!، خوا مەرگی بدا!.

خوا پەرست (ئان) xwa perist

بەئایین، پیاوی خوا، خواپەرس، خوداپەرست، خواجوو، خواناس، خودایی، دیندار، لەخواترس، یەزدان پەرست.

خوا پەرستیی (ن) xwa peristî

خوداپەرستیی، خواجوویی، خواناسیی، لەخواترسیی، یەزدان پەرستیی.

خوا پێ دان (کتپ)[1] xwa pêdan

بەهرە پێ دان، میهرەبانیی پێدان.

خوا پێ دان (کتپ)[2] xwa pêdan

بەختەوەربوون، بەخت هەبوون.

خوا پێداو (ئان) xwa pêdaw

بەختەوەر، بەهرە پێدراو، بەهرەمەن، بەهرەمەند، خوا پێ ڕەوادیو، شانسدار.

خوات (ئان)[1] xwat

توند، پەیت، قایم.

خوات (شر)[2] xwat

خوای تۆ، خودای تۆ.

خواتان لەگەڵ (رس) xwatan legel

ئۆغری خێرتان بێ!، بەخێرچن، خوا ئاگای لێتان بێ!، خوائاگادارتان بێ!، خاتری وە!، خوابتانپارێزێ، خواحافیز!، خواحافیزتان بێ، سەفەرێکی خۆش.

خواجا (ن)[1] xwaca

خاجە، خواجە، خۆجا، خۆجە، سەیدا، مامۆستا.

خواجا (ن)[2] xwaca

خواجە، خاوەن ماڵ.

خواجانشین (ن) xwaca nišîn

سەکۆی بەردەرگای ماڵ، سەکۆی لای دەرگا، سەکۆی لای ڕاست وچەپی بەردەرگای ماڵ، خواجانە، خواجەنشین، دەرسەکۆ.

خواجە (ن،ئان) xwace

پیر، گەورە (پلە).

خواجە بێدار (ن) xwace bêdar

ئەلقەی لەدەرگا دان، تەقولباب، خاوەن ماڵ بێدار.

خواحافیز (ن،ئان) xwa hafîz

ب (خواتان لەگەڵ).

خواحافیزی (ن) xwahafîzî
بەڕێ کردنی، خاتر خوازیی، ماڵاوایی.
خواحافیزی کردن (کتن) xwahafîzî kirdin
خودا حافیزیی کردن، خاتر خوازیی کردن، ماڵاوایی کردن.
خواحەز کاڵا (نسپ) xwahez ka
ئیشەڵلا!، جێی هیوایە، ئاواتەخوازم.
خواخوا (ئان) ¹ xwa xwa
ئارەزوومەند، پاپا، زۆر بەتاس، زۆر بەدڵ.
خواخوا (ئان،ن) ² xwa xwa
خودا خوان، خواپەرست.
خواخواست (ن) xwa xwast
قەزاوقەدەری خوا.
خواخواکردن (کتن) xwa xwakirdin
پاڕانەوە، خودا خودا کردن، لاڵانەوە.
خواداد (ن) ¹ xwa dad
خوادا، خواداگە، خواداو، بەشێکی باش لەخواوە، بەهرەیەکە کەخوا دابێتێ، بەشی خوایی، بەشێ کە خودا داویە، خواداگیی.
خواداد (نسب،ن) ² xwadad
وشەی گلەیی وهاوار.
خوادان (کتپ) ¹ xwadan
خوێ دان بەئاژەڵ..
خوادان (کتپ،کتن) ² xwadan
خوا پێ دان، خوا پێ بەخشیین.
خواداو (ئان) xwadaw
١- بەشی خوایی. ٢- خواداگە.
خوادەردیش لەدا ودەرمانیش (لەدا) (پن)
xwa derdîş edaw dermanîş (eda)
خوا نەخۆشیی بەگوێرەی تواناو بەرهەڵستی ئەو کەسە دەنێرێ.
خوا دەرگایەک ئەگرێ و دەرگایەکی تر ئەکاتەوە (پن)
xwa dergayek egrê w dergayekî tir ekatewe
خوا دەرگایەک ناگرێ ئەگەر دەرگایەکی دی نەکاتەوە(پن). (ا) لەکوێ دەرگایەک داخرا یەکێکی دی دەکرێتەوە. (ب) خوا کەلەبەرێک ناگرێ ئەگەر کەلێنێکی تری نەکردبێتەوە.
خوادێرگیرە وسەخت گیرە (پن)
xwa dêrgîrew sexit gîre
هەتا خوا درەنگتر لەستەمکار بپرسێتەوە سزاکەی توندتر دەبێ.

خوار (ئان) ¹ xwar
چەوت (لەدۆستایەتیی و مامەڵەدا).
خوار (ئان) ² xwar
چەوت، ناڕاست، هەڵە.
خوار (ئان) ³ xwar
چەوت، چەوێل، کەچ، گێڕ، لار.
خوار (ئاک) ⁴ xwar
لاخوارگێ، لای خوارەوە، لای ژێروو، لەخوارەوە.
خواربوون (کتن) xwarbûn
چەوت بوون، گێڕ بوون.
خواربوونەوە (کتن) xwarbûnewe
چەمانەوە، چەمیانەوە، چەمیینەوە، چەوتانەوە، چەوت بوونەوە، داهاتن، گێڕوەبوون، لارەوەبوون، نوشتانەوە، نووچیانەوە.
خواردن (کتپ) ¹ xwardin
بەدان جاویین وقووت دان، بەدان وورد کردن وقووت دان، جوین وقووت دان، خوارن.
خواردن (کتن) ² xwardin
مەینەتی کێشان.
خواردنەوە (کتن،کتپ) xwardinewe
خوارنەوە، قوم لێدان، قووت دان (شلەمەنیی)، نۆش کردن، نۆشیین، وەخواردن.
خواردوو (ئان) ¹ xwardû
(بەدەم) خوراو.
خواردوو (ئان) ² xwardû
دەرخوارد دراو.
خواردە (ئان) ¹ xwarde
خوا ڕۆخ ، خۆش خۆر.
خواردە (ئان) ² xwarde
بەخشندە، جۆمەرد، چاک ڤەکریی، دلفرە، دەس بلاو، دەس کراوە، مەرد.
خواردەس (ئان،ن) xwardes
خواردەست، بەردەست، ژێر دەس، ژێر دەستە، ژێر فەرمان.
خواردەستیی (ن) xwardestî
ژێردەستیی، ژێر دەستەیی.
خواردەمەنیی (نک) xwardemenî
خوانچە، خۆراک، زاد، زەواد، هەرچی شیاوی خواردنە.
خوارزا (نل،کی) xwarza(ki)
ب (خوشکەزا).

خوارک (ن) xwarik

ددانی شیریی، شیلە.

خوارکردنەوە (کتپ) xwar kirdinewe

چەماندنەوە، چەوت کردنـەوە، گێـڕەوەکردن، لارەوە کردن، نوشتاندنەوە، نووچیاندنەوە.

خوارکە (ن) xwarke

درومانی پیچەل پلۆچ.

خوارگین (ن) xwargîn

ئەوی ژێروتر.

خواروخێچ (ئان) xwarw xêç

بەپـێچ وپـەنا، چـەفت وچـەوێل، چـەوت وچـێل، خوارووپێچ، لاروخوار، لاروناڕاست.

خوارروو (ئان) [١] xwarü

باشوور، ژێروو، وەشت.

خوارروو (ئان) [٢] xwarü

خوارکێ، خوارگین، خوارێ.

خواروٚخ (ن) xwarox

زۆر خۆر.

خوارەبا (نل) xwareba

لابا، بایەک کەنەشەماڵ بێ ونەزریان.

خوارەکەوپێچەکە (ئانل)

xwarekew pêçke

خوار و گێڕ، قیل وقاچ، کەچ.

خوارە مڕێ (ن) xware mire̱ê

ئاشووپ، ئاژاوە، پشێویی، پشێوینیی.

خوارەوە (ن) xwarewe

بن، بنک، بنەوە، ژێرەوە، هەرە ژێرەوە.

خوارەوەبوو (ئان) xwarewebü

ب (چەماوە).

خواریی (ن) [١] xwarî

چەوتیی، گێڕیی، کەچیی، لاریی.

خواریی (ن) [٢] xwarî

زەبوونیی، نەهامەت، نەهامەتیی.

خواریی (ن) xwarî

چەوتیی، ناڕاستیی، هەڵەیی.

خوارێ (ن) xwarê

لای خواروو، لای ژێروو.

خواز (ن) [١] xwaz

ئاواتیی، حـەز، خوازگـاری، خوازمەنـدی، خوازمـەنی، خواس، خواست، داوا، مرخ ، هەوەس، هێڤی، ویست، خاز، خواه.

خواز (نک) [٢] xwaz

نزا، نیاز.

خوازبینیی (ن) xwazbênî

خازگینیی، خازبینیی، خوازگاریی، خوازمەنیی، خـۆو هستیی، داواکاری.

خوازبینیی کراو (ئان،ن) xwazbênî kiraw

دەزگـیران، بـەدەزگیران، دەزگیرانـدار، خـوازراو، خوازدراو، خواستراو، داواکراو.

خوازبینیی کردن (کتپ) [١] xwazbênî kirdin

خوازمەنی کردن، خواستن، خازگینی کردن، خوازتن.

خوازبینیی کردن (کتپ) [٢] xwazbênî kirdin

چوونە داواکاریی کچ کەبیتە بووک، داواکردن.

خوازبینیکەر (ن) xwazbênîker

خازگینیکـەر، خوازگـار، خـوازگین، خوازمەنیکـەر، خۆسـتیی، داواکـار، داوکـەر، ئەوانـەی دەچنـە داواکردنی کچ.

خوازتن (کتپ) [١] xwaztin

بـەپەوانیی کـردن، پـاڕانەوە، تکـا کـردن، خـازتن، خواستن، خواییشت کـردن، داخـوازکردن، داواکـردن، ویستن.

خوازتن (کتپ) [٢] xwaztin

ب (خوازبینیی کردن).

خوازتن (کتپ) [٢] xwaztin

ب (ئارەزووکردن /٢).

خوازتن (کتپ) [٤] xwaztin

بەئامانەت وەرگرتن، وەرگرتن بەنیازی دانەوە.

خوازدراو (ئان،ن) xwazdiraw

بەخواســتن وەرگــیراو، خــوازراو، خواســتراو، خواستەمەنیی، خواستە، ویستراو، خوازراوە.

خوازگار (ن) xwazgar

بخواز، بویست، خوازمەند، خوازیار، داواکار، داواکەر.

خوازنامە (ن) xwazname

نیازنامە، هب:(پیشنیار).

خوازۆکە (ن) xwazok

ب (خوازەلۆکە).

خوازە (ن) [١] xwaze

خواستراو، خواستە، خواستەمەنیی.

خوازە (ن،ری) [٢] xwaze

مەبەسـت: بـەکارهێنانی وشـەیەک بـۆ دەربـڕینیی مانایەکی تـر بێجگـە لـەمانای دروسـتیی وشـەکە بـە مـەرجێک پـێوەندیی نێـوان مانـای دروسـت ومانـای

خواستراوی وشەکە ولیچوون بێت ونیشانەیەکیش هەبێت کە مەبەست لەم وشەیە مانا خوازتراوەکەیە نەک مانا دروستەکە.

خوازەر (ن) xwazer

داواکەر، داواچیی.

خوازەلۆک (ن) xwazeḻok

تکاکار، تکاکەر، بەرەڤان، پارسەک، خازخازۆک، خوازلۆک، خوازا، خوازۆک، خوازەر، خواستۆخ، خوەستەک، خوو هەستەک، دەم بەپاڕانەوە، ئی کۆ گەلەک دخوازی، کەسێ کەزۆر داوای شت لەخەڵک بکات، خازۆک، زۆر شت خواز، سەرسواڵکەر.

خوازیار (ن) xwazyar

ب (خوازگار).

خواس (ئان) xwas [1]

بێ پێڵاو، (پێ) پەتیی، پێ ڕووت، پێ خاووس.

خواس (ئان) xwas [2]

خراپکار، خراپەکەر، هب (تەشقەڵەباز).

خواس (ئان،ئاک) xwas [3]

سەری بێکڵاو، سەری ڕووت.

خواس (ن) xwas [4]

خواز، نیاز، ویست.

خواس (ن) xwas [5]

ئاگا، باس، دەنگ، دەنگ وباس، باس وخواس، هەواڵ.

خواست (ن) xwast [1]

ئامانج، دڵخواز، مراز، هەوا، هەویا، هیوا، ویست.

خواست (ن) xwast [2]

ئاسووخ، ئاسە، خوامیش، خولیا، کەڵکەڵە، مگین، ویست، هب(ئارەزوو).

خواست (ن) xwast [3]

مەبەست، نیاز.

خواستار (ئان) xwastar

ئارەزوومەند، ئاسەمەند، ئامەزرۆ.

خواست کردن (کتپ) xwast kirdin

خوازتن، خواست کردن، خوەستن، خووستن، ویستن.

خواستە (ن) xwaste [1]

ب (خواستەمەنیی).

خواستە (ن) xwaste [2]

ویستە، هب(بڕیار).

خواستی خوا (ن) xwastî xwa

ویستی خواوەند.

خواسەرما بەقەدەر بەرگ ئەدا (پن)

xwa serma beqeder berg eda

خوا سەرما بەپێی حاڵ ئەدا، خوا بەهەرنوو دەست لەمرۆڤ نادات.

(ا) بەگوێرەی جل وبەرگ خوا سەرما ئەدا.

(ب) خوا فریاد ڕەسی بەرخی براوەیە.

خواشی ئەوێ وخورماشی ئەوێ (پن)

xwašî ewêw xurma -šî ewê

دینیشی ئەوێ ودنیاش، دنیاشی ئەوێ وئاخیرەش. سەرپشک بە لەنێوان دین یان دنیا.

خوا غەزەب لە مێروولە بگرێت باڵی لێ پەیدا دەکات

xwa xezeb le mêrüle dekat (پن)

مەبەست لەووریا کردنەوەی بەرزە فڕێ یە لەسنووری خۆ زیاتر.

خواکرد (ئان) xwakird [1]

خۆڕسک، سرشتیی، سروشتیی، ویستی خوا.

خواکرد (ئان) xwakird [2]

خودا کرد، دەستکردی خوا، دەسکردی خوا، کاری خوا، خوایی، خۆدەر، خۆەر، خۆڕست، خۆڕسک.

خوا کڵاوی بۆ بەڕوو کردوە (پن)

xwa kiḻawî bo berü kirdue

ب (ئەگەر تۆنەیی بەیارم خوا دەسازێنێ کارم).

خواکوێری کا! (نزا) xwa küêrî ka!

خوا نابینایکا، بەلام لێدا!.

خواکەرەم (ن.) xwakerem

بەخشیینی خوا.

خواکەی! (نسپ) xwakey! [1]

ئەی بەستەزمان!، ئەی بێ چارە!.

خواکەی! (نسپ) xwake! [2]

خودایە کەنگی!.

خواکەی (مز) xwakeî

خودای ئەو، خوای ئەو.

خواگرتن (کتن) xwagirtin

بەر ڕک وکینەی خوا کەوتن، گرفتار بوون، گیرۆدەبوون.

خواگرتوو (کتن) xwagirtü

لێ قەوماو، خوداگیر.

خواگەورەیە (رس) xwa gewreye

هەر هیواداریین.

خوا گیر (ئان) xwagîr

ئۆبال بەمل، مشکۆلۆزمە.

خواگیریی (ن) xwagîrî

زوڵم ونۆر، کاری ناڕەوا.

خواله (ن) xwale
ب (خوشک).
خوا لێ خۆشبوو (ئان) xwa lê xošbü
مردوو، فلان کەسی مردوو.
خوان (ن) [1] xwan
خوانچە، خوانکە، سفرە.
خوان (ن) [2] xwan
ب (خوان زین).
خوان (ن) [3] xwan
خوانک، خوانکـە، خوانـکێ، خوانـە، دەرخۆنـە، سـەر قاپی دیزە.
خواناس (ئان) xwanas
ئیمانـدار، بـەئیمان، بـەدین، پـیاوچاک، پـیاوی خـوا، دیندار، لەخوا ترس.
خواناسی (ن) xwanasî
ئیمانداری، بڕوا بەخوا، دینداری، لەخواترسی.
خواناسین (کتن) xwanasîn
بڕوا بەخوابوون، لەخواترسان.
خوانچە (ن) [1] xwançe
جێگـەی وردە والای دەسـتگێڕ، خانەخانـەکانی نـاو تەبەقی چەرچی.
خوانچە (ن) [2] xwançe
تەشیی گـەورە (لـەدار دروسـت کـراو)، پـاڵتەبەقی گەورەی لەتەختە دروست کراو.
خوانچە (ن) [3] xwançe
سینی پچووک.
خوانچە (ن) [4] xwançe
خوانی پچووک.
خوانچە (ن) [5] xwançe
خواردەمەنی.
خوانخانە (ن) xwanxane
ژووری نـان خـواردن، ئـەو ژوورەی بۆنـان خـواردن ئامادە کرابێ.
خوان زین (ن) xwanzîn
خانەی زین، جێ دانیشتنی سوار لەسەر زین، خـوان، خوانی زین، ئاوزین.
خوانکە (ن) [1] xwanke
دیزەی چکۆلە.
خوانکە (ن) [2] xwanke
خوانک، خانک، خوانە، هب(پنە).
خوانووس (ن) xwanüs
ئاکام، چارە نووس، لەچارە نوسراو.

خوانە (ئان) [1] xwane
ئاشکرا، خویا، دیار.
خوانە (ئان) [2] xwane
ئاشکرایی، خویا، خوانیی، دیاریی.
خوانە چارنیە وتە ختە تاشە (پن)
xwa necar niye w texte taše
بەژن ومێردێک دەووترێ کەبۆیەک گونجابن.
خوانە خواستە! (ئسب) xwa nexwaste
خوانـەکا!، خوانەخاسـتە، خوانـەکردە!، خـودێ نەکا!، دووربا، دووربێ!، ڕوو نەدات!.
خوانە ناس (ئان) xwanenas
بەدڕا، بەدمەزەب، هەرتەقیی.
خواوڕاستان (ئاک) xwawrastan
لەپڕ، لەناکاو.
خواڕاستان (ئاک) xwawrastan
خوا ڕەخسان.
خواوەند (ن) xwawend
ب (خوا).
خواە (ن) xwah
بژارە، سەرپشکیی، هەڵبژێریی.
خواهاوردوو (ئان) xwahawirdü
خێرو بێری چاوەڕوان نەکراو، دەستکەوتی لابەلا.
خوای (ع) xway
پێکەنین، خەن، خەنە، کەن، کەنین.
خوایشت (ن) xwayišt
خوایش، خوامش، خواهیش، خوامیشت، تکا.
خوایشتکار (ئان) xwayištkar
خوایشتمەند، ئارەزوومەند.
خوایشتی (ن) xwayištî
خوا میشتیی،لەخۆوەیی.
خوایەتیی (ن) xwayetî
خودایەتیی، خودابەریی، خۆدیتیی.
خوایی (ن) [1] xwayî
خواس، خواست، ویست، هب (خوایشت).
خوایی (ئان) [2] xwayî
خۆڕسک، سرشتیی، سروشتیی.
خوایی (نک) [3] xwayî
کاری خودا، ویستی خوا.
خوایی (ئان) [4] xwayî
پیاوچاک، لەخوا ترس.
خوایی نەخوایی (فر) xwayî nexwayî
بتەوێ‌نەتەوێ، بەناچاریی.

خوبزه (ن) xübize
خزمەتچیی، نۆكەر.
خوت (ئاك) xut [1]
بێ هۆ، لەخۆڕایی، لەهیچێ.
خوت (ئان) xut [2]
بەتال، خالیی، خت، خوالا، خەوال، وەتال.
خوتبە (ن) xutbe
خودبە، ویژه، ووتار، وتاری مەلا لەمزگەوتدا...
خوترەك (ن) xutrek
كوتكی لەدار، كوتەكی دار، گەلاكوتك.
خوتن (ن) xutin
بەبۆلە بۆل، بۆلە بۆل كەر، پرتەكەر، خوتەخوتكەر.
خوت وخافل (ئاك) xutw xafil [1]
لەپڕ، لەناكاو.
خوت وخافل (ئان) xutw xafil [2]
ب (خالیی وخەوال).
خوت وخورایی (ئاك) xutw xorayî
بەبێ هۆ، بێ هۆ، لەهیچێ، لەهیچە، هەر لەخۆوە.
خوتووكە (ن) xutüke
ب (ختووكە).
خوتە (ن) xutc
بێزاریی، خوت، هب(بۆلە).
خوتە خوت (ن) xutexut
پرتە پرت، هب(بۆلەبۆل).
خوتە خوتكەر (ن) xutexutker
بەپرتەو بۆلە، خوتەكەر، هب(خوتن).
خوتە كردن (كتن،كتپ) xutekirdin
پرتاندن، پرتەو بۆلەكردن، خت كردن، خوتانن.
خوتە و بۆلە كردن (كتن،كتپ)
xutew bole kirdin
ب (بۆلاندن).
خوچۆكە (ئان) xuçok
زۆر بچكۆلە، زۆر چكۆلە، وردیلە.
خوخوتیی (ئان) xuxutî
تایبەتیی، خۆخۆیی.
خود (ن) xud [1]
خودە، كلاوی ئاسن، كلاوقوت، كلاو زرێ.
خود (ن) xud [2]
خۆ (كەسی ئاخاوتەر).
خود (ج) xud [3]
خۆی.

خوداپەرست (ئان،ن) xuda perist
خواپەرس، خواپەرست، خودا پەرس.
خوداگیر (ئان،ن) xudagîr
دەست درێژكەر بۆ مافی بێ دەسەلات، زالم، زۆردار، خواگیر.
خوداگیریی (ن) xudagîrî
دەست درێژیی، بێ ئینسافیی، بێ ویژدانیی، ناڕەوایی.
خودان (ن،كی) xudan(ki)
ب (خاوەن).
خودان (ن) xudan
سالار، سان، سەراك، سەردار، سەركردە، سەرۆك، سەرەك.
خود دار (ئان) xud dar
بەحەوسەلە، خۆڕاگر، هب (پشوو درێژ).
خود داریی (ن) xud darî
پارێزگاریی، چاودێریی، چاوەدێریی.
خود سەر (ئاك) xud ser
سەربەخۆ، لەخۆوە.
خود سەریی (ن) xud serî
بێ گوێیی، لاساریی.
خود سەریی كردن (كتپ) xudserî kirdin
بێ گوێیی كردن، تێ هەڵچوون لەئیش وكار بەبێ پرس و لێك دانەوە، كار بەئارەزووی خۆ كردن، گوێ بەئاخاوتنی كەس نەدان.
خودێ (ن،كی) xudê(ki)
ب (خوا).
خوران (كتن) xuran [1]
ئالۆش بوون، خوروو پەیداكردن، خوریان، خوریین، هاتنە ئالۆش، هاتنە خوروو، زوخروو هاتن، كلاشیین.
خوران (كتن) xuran [2]
بەخواردن چوون، خوریان، خوریین.
خوران (كتن) xuran [3]
داڕووخان، ڕۆچوون(زەویی).
خوراندن (كتپ) xurandin
ئالۆش لەلەش كردنەوە، خورانن، خارشت لەلەش كردنەوە، نینۆك دان لەشوێنێكی لەش كە ئالۆشی هەبێ، هەڵ كراندن.
خورانەوە (كتن) xuranewe [1]
لەخارن، وەخواردن.

خورانەوە (کتن) ٢ xuranewe
ژان کردن، وەژان هاتن..

خوراو (ئان) ١ xuraw
خواردوو، خورپاگ، وەخواردن چووگ.

خوراو (ئان) ٢ xuraw
هەلکرێنراو.

خوراو (ئان) ٣ xuraw
دارزاو.

خوراو (ئان) ٤ xuraw
بۆش، کرم خواردوو، کلۆر.

خورپ (ئاک) xurp
خرپ، لەپڕ.

خورپان (کتن) xurpan
خورپیان، داچلەکین، داچلەکان، داخورپان، دا خورپیان، راچلەکان، راچلەکین.

خورپە (ن) xurpe
تەکان، داچلەک، راتلەک، راچلەک، گورپە.

خورپەکردن (کتن) xurpekirdin
تەپــەکردن، لێــدان (دل لەپــڕو بــەخێرایی)، دل داکەوتن، دل راتلەکان.

خورپەی دل (ن) xurpey dil
تەپە، لێدانی لەپڕ وخێرایی دل، کاری راچلـەکانی دل.

خورت (ئان،کی) ١ xurt(ki)
جوان، جەحێل، جحێل، جێهل، گەنج، هەرزەکار.

خورت (ئان) ٢ xurt
بەتاووشــت، بــەتوانا، توانــا، بەدەســـەلات، بــەهێز، خاوەن دەسەلات، خۆرت، دەسەلاتدار.

خورت (ئان) ٣ xurt
دەولەمەند.

خورت (ئان،کی) ٤ xurt(ki)
تەن دروست، لەش ساغ، لەش توند وتۆل، خۆرت.

خورت (ئان) ٥ xurt
برێو، سەرکێش (ئەسپ).

خورت (ئان) ٦ xurt
توورە، سەرگەرم، کەللەیی.

خورت (ئان) ٧ xurt
تەنگە تیکلە، قەلەو، گۆشتن.

خورت بوون (کتن) xurtbûn
بەهێز بوون، پتەوبوون، توندو تۆل بوون.

خورت کردن (کتپ) xurtkirdin
بەهێزکردن، پتەوکردن، توند و تۆ ل کردن.

خورتیی (ن،کی) ١ xurtî(ki)
بـەزەبری، زۆر، زۆرەملـێ، زرتــە جـۆیی، زۆرە ملـی، زۆریی ، زۆرە ملە، بەزەبری هێز، تۆپز.

خورتیی (ن) ٢ xurtî
جوانکەیی، جەهێلیی، گەنجیی، لاویی.

خورتیی (ن) ٣ xurtî
بەهێزیی، زۆر دەستیی.

خورتیی (ن) ٤ xurtî
پیت، پڕ برشتیی.

خورج (ن) xurc
خورجک، تێری پچووک، خورجین، جەوالی پچووک، جەنتەی لەبەن تەنراو.

خورجەزین (نل) xurcezîn
هەگبەی پشی سوار، هەگبەزین، توورەکەی دوولایی کەلەپاش زینەوە هەل دەواسرێ.

خورجی ئاو (ن) xurcî aw
جەوەندە، جەوەنگە، شەلتە، کوندەی ئاو.

خورجین (ن) xurcên
ب (خورج).

خورد (ئان) ١ xurd
ورد، هوور.

خورد (ئان) ٢ xurd
ب (خۆراک).

خوردە (نک) ١ xurde
وردە (پــارەو پــوول)، پــارەی وردە، پــوولی ورد، پارەی هوور، پارەی ئاسن.

خوردە (نک) ٢ xurde
ئیراد، تانە، تەوس، پلار، رەخنە.

خوردە (نک) ٣ xurde
ب (خاکەڕۆ).

خوردەگیر (ن) xurdegîr
ئیرادگر، ئیرادگیر، رەخنەگر، سانسۆر، نقامگر.

خوردەگیریی (ن) xurdegîrî
رەخنەسازیی، رەخنەگیریی.

خورسیی (نک) xursî
خێــرۆکە، خێــرۆ، دەخلـی لـەتۆوی رژاوی پــار هــەلی دابێتەوە.

خورک (ن،جج) xurik
ب (خۆرکە).

خورم (ن) xurim
قورم، قورمە، ئالقە دارینە، ئەلقەدارینــە (لــەرەشمال بەستن وبارکردندا بەکاردێت).

خورما (ن.می) xurima
قەسپ، خورمە.
خورماپێچان (ن.نا) xurimapêçan
مشکی خورما، مشکی دارخورما، بزگەنگە.
خورمالوو (ن.می) xurimalû
کاکی.
خورمایی (ئان) xurimayî
ڕەشی ئامال سوور، سوورکار، سووری ئامال ڕەش.
خورمێن (ئان) xurimên
گرمەی هەور، گورمێن.
خورمیین (کتن) xurimîn
گرماندن، گرمەگرم کردن (هەور).
خوروو (ن) xurû ¹
ئالۆش، خارش، خارشت، خروو، خرووکە، خورۆکە، خورووکە، خرۆکە، هەکە، خورەک، درۆخە، دروخە.
خوروو (ن) xurû ²
ئـارەزووی بێـپایان، ئەوپـەڕی هـەوەس، ویـست وخواستی بێ ئەندازە، ئەلها.
خوروزەک (ن.پز) xurûzek
خرووزەک، خرووسەک، کۆکەڕەشە.
خورووژن (ن) xurûjin
وەخـروو هـاتنی گـش لـەش، هاتنـەخورووی هەمووگیان، و ئالۆش هاتنی گشت لەش.
خورۆشان (کتن) xurošan
ورووکان، هەراوهوریا کردن، وەیەکداچوون(خەڵک بە هەراو بگرەوە). هب (خرۆشان).
خورۆشاندن (کتپ) xurošandin
تێک دان، ورووکاندن، هەراوبگر کردن. هب (خرۆشاندن).
خورۆشاو (ئان) xurošaw
ورووکاو، هب(خرۆشاو).
خورۆڤی (ن.رو.کی) xurovî
هەرزنەی گەورەی بەمێشوو، گارس.
خورۆک (ن) xurok
کرتێن، مشکە خورۆکە.
خوری (ن) xurî
پەژم، پەشم، تووکی مەڕ، خۆلی، خۆلیی، کولکە، کولکەی پەن، هری.
خوریا (ن) xurya
چریکەی مەل، دەنگی زولالی مەل.
خوریاگ (ئان) xuryag
ب (خوراو).

خوریان (کتن) xuryan
قەڕێڵ بوون، گەڕێڵ بوون.
خوریانەوە (کتن) xuryanewe
ملۆل بوون.
خوریت (ن) xurît
قەلسیی، کەللەیی، نارەحەتیی، هب (توورەیی).
خوریلە (ن) xurîle
تۆپەلەی خوری، تیکەخوری، خوریی کەم.
خوڕ (ئان) xuṟ ¹
ب (تیژ).
خوڕ (ن.ئان) xuṟ ²
بەتەوژم، خوڕین، خێرا، ئاوی بەتەوژم، ئاوی بەگوڕ، خوڕاو.
خوڕخوڕ (ن) xuṟ xuṟ
دەنگی هاتنە خوارەوەی ئاوی زۆر.
خوڕزم (ن) xuṟzim
ئاوی توندی باران، تەوژمی ڕێژنە.
خوڕگە (ن.ئان) xuṟge
سەربەرەو خوارکە، لێژایی.
خوڕە (ن) xuṟe
دەنگی ڕۆیشتنی ئاو بەتەوژم، هاڕە، هاژە، خوڕین، خولخول، نێرینەی چەم کەبەتەوژم دێت، خوڕین.
خوڕەم (ن) xuṟem ¹
سەوزەلان، مێرگ.
خوڕەم (ئان) xuṟem ²
دلخۆش، شادمان.
خوڕەم (ن) xuṟem ³
تەوژم، توندیی (با).
خوڕەم (ن) xuṟem ⁴
لێزمە، تەوژمی ڕێژنە، خوڕم، ئاوی باران، خوڕزم، ڕەمێل، ڕەمێلە.
خوڕەهاتن (کتن.کتپ) xuṟe hatin
خوڕەکردن، کەڵەوکردن، نێرەکردن، خوڕیین (ئاوی چەم..).
خوڕین (ن) xuṟîn
پرمە وحیلە(ئەسپ).
خوڕیی (ن) xuṟî
پێت، گرەگڕی ئاگر، لرفە لرفی ئاگر، لرفەی ئاگر
خوڕیین (کتن) xuṟîn ¹
بەیەکیکەوە نازیین، پێنازیین، نازیین.
خوڕیین (کتن) xuṟîn ²
گـەف کـردن، هەڕەشـەکردن، هەڕەشـەو گوڕەشـە

کردن.

خورپین (کتپ) [٢] xur̄în

ئاژووتن، ڕانیین. خرپیان، هب (ئاژوتن/٢).

خوز (ن) [١] xuz

لیکاو، خوزی،

خوز (ن) [٢] xuz

ب (چین).

خوز (ئان،ن) [٣] xuz

پشت چەماو، پشت چەمیاگ، خووز، خوژ، کووپ، کۆم.

خوز (ئان) [٤] xuz

ب (چرچ).

خوز (ن) [٥] xuz

کۆم، دەرکی کۆم، کونی قنگ.

خوزار (ن) xuzar

فیق، فیقیی، فیکی، میوە، میوە.

خوزتێ گەڕان (کتن) xuztêger̄an

بووژانەوە، وەکەیف هاتنەوە، وەهیز کەوتن دوای نەخۆشیی خوز تێ گەڕانەوە.

خوزگ (ئان) xuzig

خونک (ئافرەت).

خوزهێنانەوە (کتن) [١] xuzhênanewe

سـاڕێژ بوونـەوە، گوشـتەو زوون هێنانـەوە، چـاک بوونەوە.

خوزهێنانەوە (کتن) [٢] xuz hênanewe

جۆش خواردنەوە، یەک گرتنەوە (ئێسک).

خوزیان (کتپ) xuzyan

پەسەندنەکردن، پەسند نەکردن.

خوژە (ن،رو) xuje

گیا ئەسریلک، گیاچریش، ڕووەکی سریش، گیایەکی کویـستانییە.. گـەڵا باریـک وسـێ کـوز وکلـۆر.. بنەکەی دەردەهێنرێ وئەکوترێ وئەبێ بەسریش.

خوژین (ن) xujîn

نرکەنرک، هەناسەی ماندوو، هەنکە هەنکی ماندگ، دەنگیهەناسەی مرۆڤی ماندوو.

خوس (ئان) [١] xus

خوز، خوسار، زوقم.

خوس (ئان) [٢] xus

بێدەنگ، وست، ووس.

خوس (ئان) [٣] xus

بێ دەنگیی، بێ خوستیی، بێ فزەیی.

خوسار (ن) xusar

زەرەر، زیان.

خوس بوون (کتن) xusbûn

وس بوون، ووس بوون، بێ دەنگ بوون.

خوسپ (ن) xusp

ئاخاوتنی بەد لەپاشەملە، بەدگۆیی، زەم، غەیبەت.

خوسپ کردن (کتپ) xuspkirdin

بـەدگۆیی کـردن لەپاشـەملە، بـەدووتن، لەپاشـەملە باسـی کەسـێ کـردن (بەخراپـە)، بەخراپـە نـاوی کەسێ بردن.

خوست (ن) [١] xust

خوس، زیی، سووسە، فزە، نقە، نتقە، ورتە.

خوست (ن) [٢] xust

بزوە، جووڵە، جمە، خوستە.

خوست (ن) [٣] xust

داوێن، دامێن (جل وبەرگ لەخوار کەمەرەوە).

خوسل (ن) xusil̲

غوسل، وسل، مەلە (بۆ دەرکردنی لەش پیسیی).

خوسن (ن) xusin

ب (جنێو).

خوسەدارکردن (کتپ) xusedar kirdin

تووڕەکردن، دڵ ئێشاندن، دڵ یەشاندن، زویر کردن، ناڕەحەت کردن.

خوشار (ن.) [١] xušar

تەوژم دان، تەوژم هێنان.

خوشار (ن.) [٢] xušar

گوشیین (ترێ).

خوشار کردن (کتپ) xušar kirdin

تەنگ پێ هەڵچنیین.

خوش خوشک (ن،پز) xuš xušk

گرێ، گلاند، لوو (لەناو لەشدا).

خوش خوشکە (ن) xuš xuške

سپڵ، پیرەفات.

خوشک (ن) xušk

خوار، خواکە، خوالە، خوانگ، خـوچ، خـۆە، خوەهـ، خوەیـشک، خویـشک، خۆیـشک، خیـشک، خوینـگ، هاوشیرە، والا، والە، والی.

خوشکایەتیی (ن) [١] xuškayetî

پێوەندیی دوو خوشک پێکەوە، خوشکێنیی.

خوشکایەتیی (ن) [٢] xuškayetî

خۆشی پـێوەندیی نێـوان دوویـان چەنـد ئافرەتێـک، نێوان خۆشیی دوو یان چەند ئافرەتێک پێکەوە.

خوشکایەتیی گرتن لەگەڵ (ند) xuškayetî girtin legeł
خۆش پەیوەند دروست کردن لەنێوان چەند نافرەتێکدا (خۆبەخۆ).

خوشکۆک (ئان) xuškok
خوشیک، خوشینک، خوشۆک، دلگیر، ڕند، جوان ودلگر.

خوشک وبرایەتیی (نل) xuškw brazetî
پەیوەندی نێوان کچ وکوڕ بەهەستی خوشک وبرایەتییەوە.

خوشکەزا (نل) xuškeya
ڕۆڵەی خوشک، منالی خوشک، خوارزا، خوارزی، خویشکەزا.

خوشە (ن) xuše
خوش، خوشین، خوشەخوش، دەنگی تیژی ئاوی کەم، هاژە.

خوشەهاتن (کتن) xušehatin
خوش دان، هاژە لێوەهاتن.

خوشیان (ن) xušyan
کشان، ڕاکشان، شەهاو کشان، خوشیین (ئەستێرە).

خوشیل (ن) xušîl
ڕنووس هەرەس هێناو، کلیلەی پساو، ڕەنیی داڕووخاو.

خول (ن) ١ xul
با، تاو، چەرخە، جولە، سووڕ، گل، گێچ، گێژ.

خول (ن) ٢ xul
لارەمل، مل خوار، لەڕولاواز، بێ تاقەت (بەهۆی ناساغییەوە).

خول (ن.) ٣ xul
١- زفرە، گەڕ. ٢- گەڕانەوە، وەگەڕان.

خول (ن) ٤ xul
پاژ، چرکە (شەستەم بەشی یەک سەعات).

خولان (کتن) xulan
چەرخان، چەرخەدان، خولانەوە، خول خواردن، سووڕان.

خولاندنەوە (کتپ) ١ xulandinewe
بادان، چەرخە پێدان، چەرخەدان، خول دان، زفراندن، سووڕاندنەوە، سووڕدان، گل پێدان، گل پێ خواردن، گێچ دان، گێژوەدان.

خولاندنەوە (کتپ) ٢ xulandinewe
ئاڵۆزکردن، سەرلێ شێواندن.

خولانەوە (کتن) ١ xulanewe
بەخێرایی گەڕان، سووڕانەوە، سووڕیانەوە، گەڕیان. گێژ خواردن، گێچ خواردن، خول خولردن، خولیانەوە، سوور خواردن.

خولانەوە (کتن) ٢ xulanewe
چەرخیان، گەڕیانەوە.

خولخولۆکە (ن) xulxuloke
ب (ئارماز).

خولخولە (ن) xulxule
خولخلۆکە یا فرفرۆکە.

خولۆلیک (نک) xulolîk
تەرزەی ورد، تەیرۆکی هوور، وردەتەرزە.

خولیا (ن) xulya
ئاواتی پڕوپووچ، پیران، خەیالات، خەیاڵ وئارەزوو، خولیان، دالغە، کەلکەلە، مەراق، هەوەس.

خولیاکەوتنەسەر (کتن) xulya kewtineser
مەراق پەیپینەسەر، مەراق کردن، کەوتنە کەلکەلە، کەوتنەسەر.

خوڵام (ن،کی) xułam
بەنە، هب(بەندە).

خوڵامانە (ن) xułamane
زلف، زولف، کاکۆل.

خوڵامەتیی (ن) xułametî
ب (بەندەیی ١/).

خوڵتە (ن) xułte
کلکەسووتە، کلکەلەقە، مەرایی.

خوڵتەکردن (کتن.کتپ) xułtekirdin
کلکەسووتەکردن، ماستاو ساردکردنەوە، مەرایی وڕیایی کردن.

خوڵخوڵە (ن) xułxułe
ئاژاوە، زەنا زەنا، غولغولە، هەراوبگر، هەراو ح ـ ف. هەرا و زەنا.

خوڵق (ن) ١ xułq
ئاکار، خوو، خولک.

خوڵق (ن) ٢ xułq
تاقەت، مەیل، هەوەس.

خوڵقان (کتن) xułqan
خولق بوون، دروست بوون.

خوڵقاندن (کتپ) xułqandin
دروست کردن، هێنانە پێشەوە، هێنانەکایەوە، هێنانە دیی.

خولقاو (ئان) xulqaw
چێ بوو، دروست بوو.

خولق کردن (کتپ) xulq kirdin
بانگ کردن(کەسێ بۆمیوانیی)، خولک کردن، فەرموو کردن (لەکەسێ بۆ هاتنەژوورەوە یان نان خواردن..)، گازکردن (بۆ بەشداربوون)، میوانداریی کەسێ کردن.

خولق نەبوون (کتن) xulqnebûn
بێتاقەت بوون، بێ خولق بوون، تاقەت نەبوون، مەیل نەبوون، هەوەس نەبوون.

خولوپ (ن) xulup
تل، تەپاوتل، گەوز.

خولوپان (کتن) xulupan
تل دان، تەپاوتل کردن، ئەمدیو وئەودیو کردن، خولوپیان، گەوزان، گەوزیین.

خولوپاندن (کتپ) xulupandin ١
ئەمدیو ئەودیو پێکردن، ئەمدیو ئەودیوکردن، تل پێ دان، تل دان، تەپاوتل پێ کردن، تەپاوتل دان، گەوزاندن.

خولوپاندن (کتپ) ٢ xulupandin
خولوپانن، خولوپیان، خولوپ کردن، گلۆفتنەوە، گولۆفتنەوە.

خوم (ن) ١ xum
کووپە.

خوم (ن) ٢ xum
خم، لیلنگ، نیل، هەش، جەوهەری ڕەنگی شینی لاجیوەردیی، چویت، ڕەنگی قەلاخیی

خومار (ن) ١ xumar
سەرخوش، گرێبور (بەبادە)، مەست.

خومار (ن) ٢ xumar
کەسێ کەدوای سەرخۆشیی سەری دیشێ.

خومار (ن) ٣ xumar
مەلم ومەلاو، مەوروهەلاو، تەپ ومژ.

خومار (ن) ٤ xumar
بۆق وتۆز، تەپ وتۆز، خومام، غومار.

خوماریی (ن) xumarî
سەرخۆشیی، مەستیی.

خوماریین (ن) xumar
خەفە، کزیی (ئاگر).

خومالیکە (ن) xumîk
جەڕەی گەورە، کووپە.

خومام (ن) ١ xumam
ڕووئەندار، لەش پۆش، سەرتاپا (جل).

خومام (ئان) ٢ xumam
تخێل، دەستەوکیرد، ڕاکشاو.

خومچیی (ن) xumçî
ب (خومخانەچیی).

خومخانە (ن) xumxane
خمخانە، دوکانی خومڕێژیی، دوکانی خمگەر، جێگای کالا لەخوم دان.

خومخانەچیی (ن) xumxaneçî
خمچیی، خمگەر، خومچیی، خومگەر، ڕەنگڕێژ.

خومخۆرک (ن) xumxorik
خمخۆرک، خەمخۆرک، درز، قەلشت، قلیش (زەویی)، کەلەبەر.

خومخوم (ئان) ١ xumxum
شەنگ وشۆخ.

خومخوم (ن) ٢ xumxum
گرمە، گورمین (هەور).

خومخوم (ن) ٣ xumxum
هاژە، هاژەهاژ(ئاو).

خومریی (ئان) xumrî
سووریی تێر، سووری مەیلەو ڕەش، خورمایی.

خوم شێواوە (ئد) xum šêwawe
بەولتا: ئاژاوە بلاوبوونەوە، ئاژاوە وپشێویی کەوتنەوە، ئاشووب بلاوبوونەوە، ئاگر بەرپابوون، خم شێوان، خوم شێویان، هەراقەومان.

خوم شێوان (ئد) xum šêwan
تەحاتەحا بلاوبوونەوە، درۆ ودەلەسە بلاوبوونەوە.

خوم شێواندن (ئد) xumšêwandin
١- گوێ نەدان بەهەلوێستی ئارامیی وهەداریی پێویست... ٢- بوونەهۆ یا بەشداریی کردن لەشەڕو بناردا، ئاژاوە خستنەوە.

خوم شێوێن (ن) xum šêwên
ئاژاوەچیی، ئاشووبگێڕ، ئاگر بەرپاکەر، بەئاشووب، خم شێوێن، خمەشێوێنە، خومە شێوێنە، خومە شێوێنکە، مایەفیتنە، سووری بەر لەشکر.

خوم کردن (کتپ) xum kirdin
خم کردن، لەهەش گرتن.

خوم لێ شێوان (ئد) xumlêšêwan
خم لێ شێوان، سەرگەردان بوون.

خومیین (کتن) xumîn
داتەپیین، ڕووخان.

خومه ڕەژە (ن) xume reje

خومه ڕیژە، کاسەڵەشینکە.

خومیان (کتن) xumyan

بەسەریەکدا کۆم بوون.

خومیزیین (کتن) xumîzîn

کوژانەوە (ئاگر).

خومین (ئان) xumîn

خمین، خمیی، خومیی، ڕەنگێ وەک خوم، شین، شین لەڕەنگی هەش.

خوناو (ن) xunaw

ئاورنگێ، ئاونگێ، ئاڤینگێ، خناڤ، خوناو، خناو، خناڤ، خوناڤ، خوناوکە، شەونم.

خوناوکە (ن) ١ xunawke

بارانی زۆر ورد، خوناوەباران، نمەباران، وردە باران.

خوناوکە (ن)٢ xunawke

ئاوی لەقولکە داماوی باران، باراناو، گۆلاو.

خوناوتە (ن) xunawke

دەنکە دەنکە ئارەقەی دەموچاو.

خوناوەباران (ن) xunawke

ب (خوناوکە).

خونج (ن) xunc

جێ، جیگە.

خونجان (کتن) xuncan

جێ بوونەوە، جیگە هەبوون، خونجیان، ڕاست کەتن، گونجان.

خونجاندن (کتپ) xuncandin

جیگاتیدا کردنەوە، خونجانن، گونجاندن، گونجانن.

خونجگا (ن) xuncga

ئۆقرەگا، خونجگە، سرەوگا، وەقرەگا، شوێنێ کەمرۆ و بتوانێ تێیدا بسرەوێ.

خونچە (ن) xunçe

پشکووژە، شکۆفە، گولی نەپشکوتوو، گولێکەهیشتا نەگەشابیتەوە، بشکۆژ، چم.

خونچەکردن (کتن) xunçe kirdin

پشکووژەکردن، شکۆفە کردن، چم کرن، غونچەکردن.

خونقیین (کتن) xunqîn

بەنمەنمە باران بارین، هیدی ونەرم باران بارین.

خونک (ئان) ١ xunik

ئالۆشاویی، ئاگراویی، بەئالۆش، بەجۆش، بەرگەرم، جۆشن (ئافرەت).

خونک (ئان) ٢ xunik

گونک ژمیر، هەنگوتک ژمیر، هب :(پیسکە).

خونک (ئان) ٣ xunik

جلف، دەستباز، هەرزە.

خونکار (ن) xunkar

فەرمانڕەوایی گەورە.

خونکیی (ن) xunkî

تەڕیی، خوزگیی، خونەکیی (هۆڵمان).

خوە (ن) xwe

ئارەقی لەش، هب(ئارەق).

خوەسەر (ئان) xweser

سەربەخۆ.

خوەنیین (کتپ) xwenîn

حاشاکردن، نەچوونە ژێر.

خویا (ئان) xuya

ئاشکرا، بەردەر، بەرچاو، پەیدا، خویان، دیار.

خویا (ئان) ١ xuya

بەناویانگێ، پایەبلند، دەرکەوتوو، ناسراو (مرۆڤ).

خویا (ئان) ٢ xuya

ئەژمیررا، بایەخدار، هەڵکەوتوو، جێی ڕێز.

خویا (ئان) ٣ xuya

شتیار، وشیار، هوشیار.

خویانەکە (ن) xuyanek

چاوئەنداز، چاوەنداز، دیمەن، بەرچاوان، بەرچەوەن.

خویرک (ن،جج) xwîrk

مۆرانە، مۆرد، مۆرکە.

خویشەبوون (کتن) xwîşebûn

شەقار شەقاربوون (زەویی کیلگێ).

خویەدان (کتن) xwyedan

ب (ئارەق کردنەوە).

خوێ (ن) xwê

خوا، خووا، نمەک، بنەمای سویریی، بنەمای سۆڵیی.

خوییاوک (ن) xwêyawk

ئاووخوێ.

خوێ چەژ (ن) xwêçej

خوێ چیژ، خوێ تام کەر.

خوێ چەژتن (کتپ)xwêçejtin

تام کردن، خوێ چەشتن، لێ چەژتن، لێ چەشتن، لێ خواردن، خوێ چیژتن، خوێ چیشتن، خوێ چەژیی کردن، خوێ چیژیی کردن، خوواچەشتن.

خویدار (ئان) xwêdar

جوان، دل چەسپ (شت).

خویدان (ن) ١ xwêdan
خویدانە، نمەکدان، خوتیهدان، دەفری خوێ (لەسەر خوان).

خوێ دان (کتپ) ٢ xwêdan
ئارەق کردنەوە، جوانـاو رشتن، لەش نیشتنەسەر ئاو.

خوێ دان (کتپ) ٣ xwêdan
خوێ بەئاژەڵ دان، خوێ بۆ رۆکردن، خوێ پێدان، نمەک پێ دان (بەئاژەڵ).

خویدان (ن) ٤ xwêdan
١- تیری خوێ، توورەکەی خوێ.
٢- دەفری گەورە بۆ خوێ تێ کردن.

خویری (ئان) ١ xwêrî
بەرەڵا، بێکارە، خۆری، خیرو، نامەرد، ناپیاو، سەرسەری، هیچ لەدەست نەهاتگ.

خویری (ئان) ٢ xwêrî
خراپکار، ناپاک، ناپوخت.

خویریزگە (ن) xwêrêjge
خویریز، خویریزگە، چەند بەردیکی پانە خولی لەسەر رۆ دەکرێ بۆ خوێ دانی ئاژەڵ.

خویش (ن) xwêš
خزم، قۆم، قەوم، کەسوکار، قەوم و قیلە.

خویشان (نک) xwêšan
خزمان، کەسوکار.

خویشایەتی (ن) xwêšayetî
کەسایەتی، خزمایەتی، خویشی.

خوێ کراو (ئان) xwêkiraw
خوێ پیوەکراو، خوێ لێدراو، خوازەدە، نمەک لێ دراو.

خویلین (ن) xwêlên
کانیی خوێ، سەرچاوەی خوێ، چاڵەخوێ، کانەخوێ، خۆیەلان.

خوین (ن) xwên
خوون، خوین، خی، خین، خێن، هوون.

خوین ئەستین (ن) xwên estên
تۆڵەستین، تۆڵەسین، هەقەوەسین.

خویناو (ن) ١ xwênaw
خوین وئاو، خوینی تیکەڵ بەئاو.

خویناو (ن،پز) ٢ xwênaw
خوینی ناوسک کەلە گەروو دیت، خوینێ کەلە گەروەوە مرۆڤ هەڵی بینیتەوە، رشانەوەی خویناوی.

خویناو هەڵهینان (کتن) xwênaw helhênan
خوین رشانەوە، خوین لەقورگەوە هاتنەدەر.

خویناوی جگەر (خ..) xwênawî ciger
ئەوپەری نائارامیی دڵ.

خویناوی (ئان) ١ xwênawî
خوونالی، خوونـاوی، خویناولین، خوین تیوەچوو، خەڵتانی خوین، خینالی، لەخوینەوەچوو، لەخوینەوە گلاو، لەخوینەوە گەوزاو.

(فرمیسکی) خویناوی (خ.) ٢
(firmêskî) xwênawî
فرمیسکی خوینین،فرمیسکی مەینەتیی.

خویناوی بوون (کتن) xwênawîbûn
خویناولین بوون، خوین تیوەچوون، خەڵتانی خوین بوون، لەخوینەوەچوون، لەخوینەوەگلان، لەخویندا گەوزان، خوونـاویی بوون.

خویناوی کردن (کتپ) xwênawî kirdin
لەخویندا گلاندن، لەخویندا گەوزاندن.

خوینبایی (ن) xwênbayî
خوین بەها، خی، ئەوپارەیەی لەخوینی کەسیکدا ئەدرێ، قەرەبوو کەلەپیاوکوژ دەسینرێ، قەرەبووی خوینی مرۆڤی کوژراو.

خوین برا (ن) xwênbira
کریف، هاوپەیمانی گیانی بەگیانیی.

خوین بژاردن (کتپ) xwên bijardin
خوینبایی دان، خوین بەهادان، قەرەبووی خوینی مرۆڤی کوژراودان.

خوینبەر (ن) xwênber
دەماری خوین راگویز لەدڵەوە بۆ لەش.

خوین بە خوین پاک نابیتەوە (ند)
xwên be xwên pak nabêtewe
هەڵەبەهەڵە راست ناکریتەوە.

خوین بەربوون (کتن) ١ xwênberbûn
خوون لبیڤل هاتن، خوین لەکەپووهاتن، خوین لەلووت هاتن، لووت پژان.

خوین بەربوون (کتن) ٢ xwênberbûn
خوین لێهاتن.

خوین بەربەست کردن (ند)
xwên berbest kirdin ١
خوین بەس کردن، دوژمنایەتیی داکوژاندن، دوژمنایەتیی لەنیواندا نەهیشتن، مەسڵەت کردن، خوین دا کوژاندن، کۆتایی بەدوژمنایەتیی هینان.

خوێن بەربەست کردن (ئد)
xwên berbest kirdin [2]
هێزی شەڕکەردا، خوێن بەست کردن، شەڕ ڕاوەستاندن لەنێوان دا.

خوێن بەربەست کردن (کتپ)
xwên berbest kirdin [3]
خوێن بەست کردن، خوێن ڕاوەستاندن، خوێن گرتنەوە (لەشوێنێکی ئەندامدا).

خوێن بەردان (کتپ) xwên berdan
١- خوون بەردان، خوێن بەرەڵاکردن (بۆ مەبەستی پزیشکی). ٢- حەجامات کردن.

خوێن بەس (ن) xwên bes
خوێن بەست، مەسلەت.

خوێن بەست (ئان،ن،پز) xwênbest
خوێن بەند، خوێن ڕاگر، خوێن ڕاگیر (دەرمان یان هەرشتێ کەخوێن بگیر سینێتەوە).

خوێن بەست کردن (ئد) xwênbest kirdin
ب(خوێن بەربەست کرد).

خوێن پڕچاوبوون (ئد) xwên pirçawbûn
چاوسوور بوون لەحیرسدا، دەمار هەستان ورق گرتن، چاو پڕ لەخوێن بوون.

خوێن تاڵ (ئان) [1] xwên tal
ئێسک قورس، ئێسک گران، چارەگران، ڕەزا تاڵ، ڕەزا گران، ڕەزاقورس، زەرەگران، فەساڵ گران، کرێت، مرقن، ناشرین.

خوێن تاڵ (ئان) [2] xwêntal
شەڕانیی.

خوێنتاڵیی (ن) xwên talî
ئێسک قورسیی، مرقنیی، ناشیرینیی.

خوێن جمان (ئد) [1] xwênciman
توورەبوون، چاوپەڕیینە پشتی سەر.

خوێن جمان (ن،پز) [2] xwênciman
ئەوژمی خوێن، خوێن پەستیی. خوێن جومان، جم وجۆڵی خوێن.

خوێن جمان (ن) [3] xwênciman
خوێن جومان، کاتی خوێن جمان، هەرەتی بەهار.

خوێنخوا (ن) xwênxwa
خوێنخواز، داواکاریی تۆڵەی کوژراو، کەسێ کەداوای خوێن بکات لەپیاوکوژ، خوێن ڕەس، خوێنەخوار، خوێنەخوێ، خوێنەخۆ، خزمێکی نزیکی کوژراو.

خوێنخوار (ئان) [1] xwênxwar
بێ بەزەیی، جەورکەر، جەورگر، خونخوار، خوێنخۆر، دڵ ڕەق، زاڵم، زۆردار، ستەمکار، بێبەزە، ستەمگەر. دوژمنی خوێنی، کەسێ کەئەم وئەو و هەژاران بچەوسێنێتەوە.

خوێنخوار (ئان) [2] xwênxwar
پیاوکوژ، خوێنخۆر، خوێنکەر، خوێنمژ.

خوێن خواردنەوە (ئد) xwênxwardinewe
١- بەخوێنی سەری کەسێ تینووبوون، زۆر ڕق لەکەسێ بوون.
٢- لەتۆڵەسەندن گەڕان.

خوێنخواریی (ن) [1] xwênxwarî
جەورکەریی، جەورگەریی، خونخواریی، دڵ ڕەقیی، زاڵمیی، زۆرداریی، ستەمکاریی، ستەمگەریی.

خوێنخواریی (ن) [2] xwênxwarî
دوژمنایەتیی بەتین، خوێنخوازیی.

خوێندار (ن) xwêndar
خێندار، خێنیی، دوژمنی خوێنیی.

خوێن داکوژاندن (ئد) xwên dakujandin
ب(خوێن بەربەست کردن).

خوێن داویەتییە کەللەی (ئد)
xwêndawyetîye kelley
خەریکە کەللەی بێت، دەماری هەستی هەستاوە، شێتگیربووە (لەداخی شتێ).

خوێندکار (ئان) xwêndkar
ئەوانەی لەپلەی باڵا لەزانکۆ دەخوێنن.

خوێندگە (ن) xwêndge
خوێندنخانە، خۆندگا، خوێندنگا، خوێندنگاە، خوێندنگە، خۆندنگا، خوەندەگا، فێرگا، فێرگە، قوتابخانە، مەکتەب، جێگەی دەرس خوێندن، زانکۆ، خوێندنگای باڵا، پەیمانگا.

خوێندن (کتپ) [1] xwêndin
خواندن، خۆندن، خۆنن، خوەنسن، خوەنیین، فێری نووسین وخوێندنەوە بوون.

خوێندن (کتن،کتپ) [2] xwêndin
ئاواز خوێندن، چریین، خۆندن، خۆنن، گۆرانیی گوتن، گۆرانی ووتن.

خوێندن (کتن) [3] xwêndin
چریکاندن، خوێنین (مەل..).

خوێندن (کتن) [4] xwêndin
دەورکردنەوە، پێداچوونەوە.

خوێندنگە (ن) xwêndinge
ب (خوێندگە).

خويندنه‌وه (ند) ١ xwêndinewe
ريز لىَ گرتن، جىَى ريَزبوون.

خويندنه‌وه (كتپ) ٢ xwêndinewe
خۆندنه‌وه، شتى نووسراو ده‌وركردنه‌وه، نوسراو خويندنه‌وه، به‌سه‌رشتى نووسراودا چوونه‌وه.

خوينده‌وار (ن.ئان) xwêndewar
خۆندكار، خۆنده‌وار، خۆنده‌ڤان، خۆنده‌وان، خۆندگار، خۆنده، خوونه‌وار، خۆنديى، خوه‌ندا، خوينده‌ڤان، خۆنه‌وار، خوينه‌وار، سه‌وادار، سيوادار، خويندكار، باسه‌ودا، ئه‌وكه‌سه‌ى ده‌زانىَ بخوينىَ وبنوسىَ.

خوينده‌وارى (ن) xwêndewarî
خۆنده‌وارى، خۆنه‌وارى، خوينده‌ڤانى، سيوادارى.

خوين ديتن (كتن) xwêndîtin
بىَ نويَژبوون، تىَكه‌وتن، كه‌وتنه عه‌وزره‌وه (ئافره‌ت).

خوين رژان (كتن) ١ xwên rijan
پياوكوژران، خوين كه‌وتنه‌وه.

خوين رژان (ند) ٢ xwên rijan
جه‌نگ به‌رپابوون، شه‌ر هه‌لگيرسان، شه‌ركه‌وتنه‌وه.

خوين رژانه ده‌موچاو (ند)
xwên rijane demw çaw
ته‌ريق بوونه‌وه، شه‌رم كردن، شه‌رمه‌زاربوون.

خوين رژتن (كتپ) xwên rijtin
خوين رژاندن، خوين رژانن، خوين كردن، مروڤ كوشتن، پياو كوشتن.

خوينريژ (ن) ١ xwênrêj
بكوژ، خوينخوار، خوينه‌خوار، خوينه‌خواره، خينيى، خوينين، ميركوژ، چاوسوور.

خوينريژ (ن) ٢ xwênrêj
بىَداد، چه‌پكه‌ر، خورت، زال.

خوينريژى (ن) ١ xwênrêjî
بكوژيى، ببريى، پياوكوژيى.

خوينريژى (ن) ٢ xwênrêjî
بىَداديى،چه‌پكه‌ريى، خورتيى، هب (خوينخواريى)

خوين ژه‌هراويى بوون (كتن)
xwên jehrawîbün
خوون ژه‌هريى بوون، خوين زه‌هراويى بوون.

خوين سارد (ئان) ١ xwênsard
به‌حه‌وسه‌له، به‌سه‌بر، له‌سه‌رخۆ، هيدى، هيمن، كه‌سىَ كه‌زوو هه‌ل نه‌چيت، يه‌كىَ كه‌دره‌نگ رقى هه‌ستىَ.

خوين سارد (ئان) ٢ xwênsard
خاو، خليچك، سسته‌په‌له، مرده‌لۆخه.

خوين سارديى (ن) xwênsardî
پشوودريژيى، حه‌وسه‌له، سه‌بر، له‌سه‌رخۆيى، هيمنيى.

خوين سه‌ندان (كتپ) xwênsendan
خوين ستاندن، تۆله‌كردنه‌وه، خوون سه‌نن.

خوين شيرن(ئان) xwên şîrîn
ب (خوين شيرين).

خوين شيرين (ئان)١ xwên şîrîn
ئيسك سووك، جوان، خوين شيرن، خوين گه‌رم، ره‌زاسووك، ژيكه‌له، قشت.

خوين شيرين (ئان)٢ xwên şîrîn
خۆش ره‌فتار، خۆشه‌ويست.

خوين شيرينيى (ن) xwên şîrînî
ئيسك سووكيى، جوانيى، خوين گه‌رميى، ره‌زاسووكيى، قشتيى.

خوين قولپ دان (ند) xwênqulpdan
ئيسك سووك بوون، خوين گه‌رم بوون.

خوين كردن (كتپ) xwênkirdin
ب (خوين رشتن).

خوين كردنه كاسه‌وه (پن)١
xwênkirdine kasewe
تاوان خستنه پال كه‌سىَ، چاره‌ى كه‌سىَ ره‌ش كردن له‌لاى يه‌كيكى ديكه، لايه‌ك له‌كه‌سىَ هاندان، درۆو ده‌له‌سه بۆ كه‌سىَ هه‌لبه‌ستن.

خوين كردنه كاسه‌وه (ند) ٢
xwênkirdine kasewe
هه‌ولى به‌كوشت دانى كه‌سىَ.

خوين كردنه كاسه‌وه (ند)
xwênkirdine kasewe٣
جزيادان، زۆر بۆ هينان.

خوين كوژانده‌نه‌وه (ند)
xwênkujandinewe
ئاژاوه‌نه‌هيشتن، خوين داكوژاندن، فيتنه‌يى وه‌ژى خوين رژاندن نه‌هيشتن، كۆتايى هينان به‌رووداويكى پر له‌مه‌ترسيى، خوين سرپينه‌وه، ئاشتى خستنه‌ناو كۆمه‌ليكى خوينه خوىَ.

خوينگر (ن) ١ xwêngir
خزمى زۆر نزيكى كوژراو.

خوینگر (ن) [۱] xwêngir
خزمی زۆر نزیک.
خوینگر (ن) [۲] xwêngir
کەسێ کەبتوانێ تۆڵەی کوژراو بکاتەوە.
خوین گرتن (کتپ،پز) [۱] xwêngirtin
خوین بەردان، حەجامەت گرتن، کەڵەشاخ گرتن.
خوین گرتن (ند) [۲] xwêngirtin
سام گرتن،قەڵەمی ئەژنۆشکان، شیوان و ورەبەردان، تۆقین (بەدیتنی مرۆڤی کوژراو).
خوین گرتن (کتپ) [۳] xwêngirtin
نمونەی خوین وەرگرتن (بۆ مەبەستی پزیشکیی).
خوین گرتنەوە (کتپ) xwêngirtinewe
خوین ڕاوەستاندن.
خوین گرتوو (ئان) xwêngirtü
خوینگیر، شیواو، شیویاگ، (لە دیتنی خوینی مرۆڤ...).
خوینگەر (ن) xwênger
حەجامەتگر، خوین بەردەر (بۆ مەبەستی چارەکردن).
خوینگەرم (ئان) [۱] xwêngerm
ب (خوین شیرین).
خوینگەرم (ئان) [۲] xwêngerm
بەهەڵمەت، سوورلەسەر ئەنجامی کار، سوور لەسەر مەبەست.
خوین گەرم (ئان) [۳] xwêngerm
تووڕە، ڕقاویی، قیناویی، کەللەیی، کەسێ کەزوو هەڵدەچێ.
خوین گەرمیی (ن) xwêngermî
تووڕەیی، ڕق.
خوینگیر (ن) xwêngerimî
خواگیری کوشتنی ناڕەوا،
خواگرتوو، غەزەب لێ گیراو (بەهۆی کوشتنی کەسیکەوە).
خوین لەبەدەندانە مان (ند) [۱]
xwên lebedenda neman
بێ هیزبوون، لاوازبوون.
خوین لەبەدەندانە مان (ند) [۲]
xwên lebedenda neman
ترسان، زارە ترەک بوون.
خوین لەدڵ تکان (ند) xwênle diltikan
خوین دانەکەللە، دڵ پڕ لەداخ بوون، زۆر خەفەت بەدەستەوە خواردن، مەراق کردن.

خوین لێ هاتن (کتن) xwên lê hatin
دەخوین هاتن، خوین لێ چۆڕان.
خوینمژ (ن) xwênmij
ب (خوین ڕیژ).
خوین مژیین (کتن) xwênmijîn
زۆرداریی کردن، ستەمکاریی کردن.
خوین وون بوون (ند) xwên wunbün
خوین با بردن، خوین بەهەدەرچوون، تۆڵەوەسین نەبوون، لەخۆڕایی کوژران.
خوین هاتنە جۆش (ند) xwên hatine coš
هەست جوولان بەهۆی هاو خوینیەوە.
خوینە خوار (ن) xwêne xwar
دوژمنی خوینیی، خوینەخوارە.
خوینەر (ن) xwêner
چراغ، فیرخواز، قوتابیی.
خوین هەستان (ند) xwênhestan
دەمارگرتن، زۆر تووڕەبوون.
خوین هەڵاوردنەوە (ند)
xwên helawirdinewe
زۆر قەڵس بوون، زۆر ناڕەحەت بوون.
خوین هەڵینانەوە (کتن) xwên helênanewe
خوین ڕشانەوە، خوین هەڵاوردنەوە، خوین هەڵهینانەوە،خوین هینانەوە.
خوینی بۆ گەڕیی دەشێ (ند)
xwênî bo gerî dešê
١- زۆر پیس وبۆگەنە. ٢- مرۆڤیکی زۆر نالەبارە.
خوینی پیس (ن) xwênî pîs
خوینی ڕەشەوەبوو.
خوینی تۆ لە خوینی من ڕەنگینترە! (پن)
xwênî to le xwênî min rengîn tire
لەیەک کەمترنیین، هەردووکمان چۆن یەکین.
خوینی جگەر (خ.) xwênîciger
چەرمەسەرە، خوینی دڵ، کۆتەک، مەینەت.
خوینی سیاوەش (خ.) xwênî siyaweš
خوینی سیاووشان،
ناڕەزایی بەردەوام، ناڕەحەتیی هەمیشەیی.
خوینیی (ئان) xwênî
پیاوکوژ.
خویاوک (ن) xwêwawk
ئاوخوا، ئاووخوێ، خوێ یاوک.
خویی تەوزە (ن) xwêy tewirze
خوێی سپی، خوێی هەوریی.

خوو (ن) xü ١

پیشه، خده، نه‌ریت، ئازین، ئاکار، ئه‌دا، ره‌وشت، کردار، سه‌رڕشته، خووی.

خوو (ن.پز) xü ٢

فێ، نه‌خۆشیی فیداریی.

خووانچه (ن) xüwançe

سینیی، ته‌بلیی، مه‌جمه‌عه.

خوو خراپ (ئان) xü xirap

ئاکاربه‌د، به‌دڕه‌وشت، خوو خراو.

خووخنک (نک) xüxink

کونه تفنگ، کونه لووت، کونه‌که‌پوو.

خوو خۆش (ئان) xüxoš

خوو ره‌وشت په‌سند.

خوودانه شتێ (ند) xüdane şitê

خوو به‌شتێکه‌وه گرتن.

خووده (ن) xüde

تاس کڵاو، کڵاوخوود، کڵاوقووت، کڵاوی جه‌نگ، خووده..

خووده‌زرێ (ن) xüdezrê

کڵاو زرێ.

خوور (ن.رو) xür

ئه‌سپیندار، خۆجه‌لی.

خوورجێ (ن) xürjê

تووڕه‌یی زۆر، قه‌ڵسیی، ناڕه‌حه‌تیی، شێتگیریی.

خووره (ن.می) xüre

به‌رسیله، خوورگ.

خووز (ئان) xüz ١

ناپه‌سند.

خووز (ئان.ن) xüz ٢

پشت چه‌ماو، پشت چه‌میاگ، خووز، کۆم، کووڕ، خوول.

خووز (نک) xüz ٣

چرچ، چرچ ولۆچ، چرچیی(ده‌م وچاو).

خووز (ن) xüz ٤

کیش، گوڕ.

خووز تێ گه‌ران (کتن) xüz têgeran

خووز تێگه‌رانه‌وه، بووژانه‌وه، که‌وتنه‌سه‌رخۆ، هێز تێ گه‌رانه‌وه (نه‌خۆش..)، وه‌که‌یف هاتن دوای لاوازیی، به‌خۆدا هاتنه‌وه.

خووز تێ گه‌رانه‌وه (کتن) xüz têgeranewe

ب(خووز تێگه‌ران).

خووزهێنانه‌وه (کتن) xüz hênanewe

جۆش خواردنه‌وه، ساڕێژبوون، خۆگرتنه‌وه (ئێسکی شکاو یان برین)، هاتنه‌وه‌یه‌ک (برین).

خووس (ن) xüs

ئاڵیشک، ئه‌ڵماسه، خویسار، خوێن، خوێس، خووز، خویسه، خویسک.

خووسان (کتن) xüsan ١

خاوبوونه‌وه، خووسیان، خویسان، نمان، نه‌رم بوون، نه‌رم بوونه‌وه، نه‌رمه‌وه‌بوون (به‌هۆی ئاوه‌وه یان ته‌ڕبوونی‌یه‌وه).

خووسان (کتن) xüsan ٢

خووسیان، دڵ نه‌رم بوون، قایل بوون، مل دان، رازی بوون، هاتنه‌سه‌ر ڕا.

خووساندن (کتپ) xüsandin ١

ته‌ڕکردن (چه‌رم بۆ نه‌رم بوون)، خاوکردنه‌وه، نماندن، نه‌رم کردن.

خووساندن(ند) xüsandin ٢

قایل کردن، که‌سێ نه‌رم کردن،هێنانه سه‌ر ڕا.

خووساندنه‌وه (کتپ) xüsandinewe

دووباره خووساندن، نه‌رم کردنه‌وه، تلیساندنه‌وه، خووساننه‌وه.

خووسانه‌وه (کتپ) xüsanewe

شل بوونه‌وه، نه‌رم بوونه‌وه، تلیسانه‌وه، خووسیانه‌وه.

خووساو (ئان) xüsaw

خووساوه، خووسیاگ، خویساو، خویساوه، ده‌ئاودا نه‌رم کراو، له‌ئاودا نه‌رم وه‌بوو، نه‌رم بوو، نه‌رم وه‌بوو (به‌هۆی ته‌ڕ بوونیه‌وه).

خووسیان (کتن) xüsyan

خۆدان، خۆه‌دان، هب(ئاره‌ق کردنه‌وه).

خووک (ن) xük

باج، پیتاکی میریی، خووگی، خویک، ماڵیات.

خووگ (ن.ئان) xüg

به‌ڵخه، گاکوڵ، ماڵوس، هب (به‌راز).

خووگانه (ئاک) xügane

به‌رازئاسایی، له‌ڕه‌فتاردا وه‌ک به‌راز.

خووگرتن (کتن) xügirtin ١

خووبه‌ستن، فێره‌خوویه‌ک بوون، فێری نه‌ریت بوون.

خووگرتن (کتن) xügirtin ٢

هۆگربوون.

خووگرتوو (ئان) xügirtü ١

فێر بووی ره‌وشتێک.

خووگرتوو (ئان) ٢ xügirtü

خووگرتیی، هۆگر.

خووگەملە (ئان) ١ xüge mile

مل ئەستوور، مل بەراز، مل قەویی.

خووگەملە (ئان) ٢ xüge mile

سەر رەق، کەللە رەق.

خووگەملە (ئان) ٣ xügemile

١- کیـــشمەکیش، گـــوریس کیـــشەکیی، گـــوریس کیشکێ. ٢- پێشبرکێ، پێش برکە، ملەملانێ.

خوول (ئان) xül

لارەمل، مل خوار (مرۆ ولەبەر نەخۆشیی).

خووندیی (ن) xündî

بـــووکیی، ئەوانـــەی لەگـــەڵ زاوا دەچـــن بـــووک دەگوێزنەوە بۆ ماڵی زاوا.

خوونە (ن،رو) xünc

چەڵتووک، تۆوی برنج.

خوونەرم (ئان) xünerim

رانەرم، لەسەرخۆ.

خوو رەوشت (ن) xüwrewišt

رەفتار، رەویەت، نەریت.

خووهزیی (نسپ،کی) xühzî(ki)

ب (خۆزگە).

خوویا (ئان) xüya

ئاشکرا، بەرچاو، دیار.

خوویرک (ن،جچ) xüwîrk

مۆرانە، مۆرکە.

خووی شیریی هەتا پیریی (پن)
xüy šîrî heta pîrî

خووی منداڵیی هەتا کاتی پیریش

خـــووی منـــداڵیی هـــەتا کـــاتی پـــیریش هـــەر لەگـــەڵ مرۆڤدایە.

خووینەر (ن) xüwyner

خوێنەخۆر، دوژمنی خوێنیی.

خۆ (ن) ١ xo

ئاشنا، دۆست، ئاسیاو.

خۆ (ئاک) ٢ xo

بەراستیی، تمەز، تومەز، لەڕاستیدا.

خۆ (ئاک) ٣ xo

لەئاکامدا، لەئاکاما.

خۆ (ئپ) ٤ xo

کەچیی.

خۆ (ن) ٥ xo

ئارەقەی لەش، هب(خوە).

خۆ (ج، ئاک) ٦ xo

خۆم، من خۆم، خودی خۆم، بۆ خۆم.

خۆ (ن) ٧ xo

ب (خوناو).

خۆبادان (کتن) xobadan

گەنجەفەکردن، نازکردن.

خۆبان (ئان) xoban

دل سارد، ناهومێد.

خۆبردنە ئەوپەڕی دنیا (ئد)
xo birdine ewperî dinya

خۆ بێ ئاگا پیشان دان، (لەکاروباریک) خۆ گێل پیشان دان (لەزانینی ئیش وکاریک).

خۆ بردنە پێش (ئد) xobirdine pêš

خۆ بردنە پێشەوە، خۆخۆشەویست کردن، دۆستایەتی خۆ نیشان بەکەسێدان، نەریت کردن بەئارەزوو و ویستی کاربەدەستێ، ئاخاوتن بەپێی دڵی کەسێ، خۆ رەپێش کردن.

خۆبڕین (کتپ) ١ xo birîn

خۆ بریندار کردن.

خۆبڕین (کتپ) ٢ xo birîn

خۆ کوشتن، خۆ لەبەین بردن.

خۆبڕین (کتپ) ٣ xo birîn

لـــەخۆدان (بەگریانـــەوە)، بەدەســـت لەســـەرو رووی خۆدان (لەشیوەندا)، خۆ رنینەوە، خۆ برینەوە.

خۆ بۆکوتان (ئد) xo bokutan

تەقەلادان، کۆشش کردن، هەوڵ دان.

خۆبۆنانەوە (ئد) ١ xobonanewe

چاوەڕێی هەلێ کردن بۆ تووش کردنیکەسێ، چاوەڕێی هەل کردن، خۆ بۆ هەڵخستن.

خۆبۆنانەوە (ئد) ٢ xo bonanewe

چـــاوەڕێی دەســـگیربوونی شـــتێ کـــردن، کەوتنـــە چاودێریی شتێکەوە، خۆ بۆ لەبنەدا شاردنەوە.

خۆبوون (کتن) ١ xobün

بوون بەخۆ، بوون بەخزم.

خۆبوون (کتن) ٢ xobün

بوون بەئەندام لەکۆمەڵێکدا.

خۆبوون (کتن) ٣ xobün

بەماڵی خۆزانیین(شوێنێ).

خۆ بەترانن دان (ئد) xobe tiranindan

بـــەرزیان کـــەوتن لەئـــەنجامی کارێکـــدا، خۆخـــستنە

چورتمەوە لەئەنجامی هەڵەشەییدا.

خۆبەخت کردن (ند) xobext kirdin

خۆ لەپێناو نان، خۆفیداکردن،
خـۆ لەپـێناوی مەبەسـتێکدا بـەخت کـردن، مـردن لەرێگەی مەبەستێکدا، خۆدانـان، خـۆ بەکوشـت دان (لەرێگەی مەبەستێکدا).

خۆ بەردان (ند) ١ xoberdan ( )

دڵفرەیی پیشاندان (لەجاران زیاتر)، دەست بڵاویی کردن، دەست بڵاویی و مـاڵ بەفیـڕۆدان، زیـاد لـەخۆ دەست بڵاویی کردن.

خۆبەردان (کتپ) ٢ xoberdan

خۆڕزگارکردن، خۆوەکردن (لەبەستنەوە).

خۆبەردانەوە (کتپ) ١ xo berdanewe

خۆخستنە خوار.

خۆبەردانەوە (کتپ) ٢ xoberdanewe

تەمەڵی کردن لەئانقەست، خۆ مراندن بەرامبەر ئیش و کار.

خۆبەرپێش (ئان) xoberpêş

پـاتەخۆر، زمـان لـووس، ماسـتاو سـاردکەرەوە، مەراییکەر.

خۆبەزەویدادان (ند) ١ xobezewîdadan

خەوتن، نوستن.

خۆبەزەویدادان (ند) ٢ xobezewîdadan

مان گرتن.

خۆبەستن (کتن) ١ xobestin

خۆگرتن.

خۆبەستن (ند) ٢ xobestin

ساز بوون.

خۆبەشت زان (ئان) xo bešit zan

ب (بەدەبدەبە).

خۆبەشت زانین (ند) xo bešit zanîn

خەڕۆ بوون، خۆ هەڵکێشان، شانازیی کـردن، قەپـی گەورە داگرتن، لووت بەرزبوون.

خۆبەشتێکەوە بەستن (ند) xo bešitêkewe bestin

چارە نووسی خۆ بەشتێکەوە بەندکردن.

خۆ بەقەڵبەدادان (ند) xo be qelbedadan

خۆ تووشی دەردەسەریی کردن، خـۆ تووشـی گاشـە کردن.

خۆبەکەس نەدان (ند) xo bekes nedan

خۆبەکەس نەگۆڕینەوە، خۆ لەگشت کـەس بـەزیاتر زانین.

خۆبەکەسێکەوە بەستن (ند) xo bekesêkewe bestin

چارەنووسی خۆ بەکەسێکەوە گرێ دان.

خۆبەکەم زانین (کتن) xo bekem zanîn

خۆبەکەم گرتن، سەرکز بوون، سەری خۆ بەکز گرتن.

خۆبەکێش کردن (ند) xobekêš kirdin

بـەدڕۆاری بەرێـداچوون، بەناڕەحـەتیی بـەرێگادا ڕۆیشتن، خۆ ڕەکێش کردن.

خۆبەگورگان خواردوودان (ند) xobegurgan xwardüdan

بەدەستی خۆ خۆتووشی بەڵایەکی گەورە کردن.

خۆبەهۆ شەنگ شا نەدان (رس) xo be hošeng ša nedan

بروایی‌یـەکی زۆر بـەخۆبوون، خـۆ لەهـەموو کـەس بەباشترو گەورەتر زانیین، زۆر لەخۆ قایل بوون.

خۆبین (ن) xobîn

خۆپەرست، خۆپەسند، خۆدیتن.

خۆبینیی (ن) xo bînî

بادی هەوایی، خـۆ پەسـندیی، خـۆ پەسـەندیی، خـۆ خـۆیی، خـۆ خوبیکـەریی، خۆمانـە خۆمانـە، تـەن پەروەریی، تەنخوانیی، من منۆکێ، بەخۆنازیی.

خۆبینیی کردن (کتن) xobînî kirdin

بەرزفریین، خۆبەشت زانیین، لووت لەئاسمان کـردن. لەپـشتی خـۆ دەرچـوون، لـەخۆ ڕازیـی بـوون، بـایی بوون.

خۆپاراستن (کتن) ١ xo parastin

پارێزگاریی لەخۆکردن، خۆپارازتن،
خـۆ دوورگـرتن لـە، خـۆ لێ پاراسـتن، دوورەپـەرێز بوون.

خۆپاراستن (کتن) ٢ xo parastin

پـــارێزکردن، دەســـت لەهەنـــدێ خواردەمـــەنی کشاندنەوە، وازهێنان لەهەندێ خواردەمەنیی کە بـە ئەو کەسە نەکەوێ.

خۆپارێز (ئان) ١ xoparêz

خۆدوورە پەرێز ڕاگر، خوددار، دوورەپەرێز.

خۆپارێز (ئان) ٢ xoparêz

بەدین، لەخواترس.

خۆپارێزیی (ن) xoparêzî

بـەرگریی لـەخۆ، پـارێزگاریی لـەخۆ، خـود داریـی. دوورە پەرێزیی.

خۆپان (ن) ١ xopan

تەوەزەلیی، هب(تەمەڵیی).

خۆپان (ن) ² xopan
کەلاوە، ویرانە.

خۆپان (ن) ³ xopan
جێ هەواری ئاوەدان، هب(ئۆبە).

خۆپان (ئان) ⁴ xopan
بێ چارە، کلۆل.

خۆپۆشاندن (کتپ) xopošandin
خۆ(پۆشانن، پەنهان کردن، حەشاردان، شاردنەوە، وەشارتن، وەشاردن، لەپەنادان).

خۆپۆشتە کردنەوە (کتپ) xo pošte kirdinewe
جل لەبەرکردن.

خۆپە (ن) xope
ئەشرەت، عەشرەت، هۆز، ئێل.

خۆپەرس (ئان) xoperis
ب (خۆپەرست).

خۆپەرست (ئان) xoperist
بەخۆ نـاز، تـەن پـەروەر، تـەنخوا، خـۆ پـەرس، خۆپەسن، خۆپەسەند، خۆ پەسەند، خۆخۆ، خۆبین، خۆخواز، من منۆکە.

خۆپەسند (ئان) xopesind
بەدەعیە، بەهەوا، ترزل، تـروتۆپ زل، خۆبەشت زان، لووت بەرز، لەخۆبایی.

خۆپەسندیی مایە ڕسواییە (پن)
xopesindî maye riswayîye
خۆ پەسندیی جلی پاکانە ناگریتـەوە. خـۆ پەسـەند کردن خۆ لەکەدار کردنە.

خۆپێچ دان (کتن) xopêçdan
خۆ گیف کـردن، خـۆ لـوول کـردن، پەپـۆکە خـواردن (مار..).

خۆپێدا هەڵواسین (ند) xopêda helwasîn
خـۆ لەکەسـێ نزیـک کردنـەوە، خـۆ واپیـشان دان کەسەر بەمرۆڤێ بوون، مەرایی کەسێ کردن.

خۆپێوە ماندوو کردن (ند)
xopêwe mandü kirdin
خۆماندوو کردن بەراپەڕاندنی ئـیش وکـاری یـەکیکی دیکـەوە، خـۆ مانـدوو کـردن لەگـەڵ، خـەریک بـوون بەجێ بەجێ کردنی ئیشی یەکیکی ترەوە.

خۆت (ف) ¹ xot
بۆ خۆت، تۆخۆت، تۆی تۆ، کەسی ترنا.

خۆت (ج) ² xot
ئیوە، تۆ، خوەد.

خۆتاش (ن) xotaš
خۆتراش، مەکینەی ڕیش تاشین، خـود تـراش، خـۆ تەراش.

خۆتاڵ کردن (ند) xotal kirdin
چارەی خۆ ڕەش کردن، چارە گران بوون، ڕەزاگران بوون، گۆشتی خۆتـاڵ کـردن، لای خـەڵک چارەگران بوون.

خۆتان (ف) ¹ xotan
ئیوە، بۆخۆتان، خەڵکی تر نا.

خۆتان (ف) ² xotan
خۆتانیی.

خۆت بکە تێرە بەمن مەکە خێرە (پن)
xot bike têre bemin meke xêre
ئەگەر ئەزانی کەنان دان خێرخواییە تۆ خۆت بیخـۆ کەبرسیت.

خۆ تراندن (ند) xotirandin
پـشتی خۆشـکاندن (لەئیـشیکدا)، خـۆ کەشـەنگ کردن، خۆماندوو کردن (ئیجگار زۆر).

خۆت سەری خۆت نەخورێنیت بەکەس ناخورێ (پن)
xot serî xot nexurênît bekes naxurê
سووربوون لەسەر پشت بەخۆ.. بەستن.

خۆت لادە! (ئسپ) xotlade!
بڕۆبەولاوە!، دوورکەوە!، هوشیاربە!.

خۆتلاندنەوە (کتپ،کتن) xotilandinewe
خۆگەوزاندن،گەوزیین.

خۆ تۆزاویی کردن (ند) xotozawî kirdin
خـۆ تـووش کـردن، کارێـک بەسـەر خـۆدا هێنـان کەنەکراوە.

خۆ تووش کردن (کتن) xotüš kirdin
بەسەهوو چوون، زەللەکردن، هەڵەکردن.

خۆ تەکاندن (کتپ) ¹ xotekandin
خـۆ لەتـەپ وتـۆز پـاک کردنـەو، خـۆ پـاک کردنـەوە لەخۆڵ وتۆز.

خۆ تەکاندن (ند) ² xo tekandin
پـارەو پـوول بەدەسـتەوەدان، خـۆ بەسـەخیی پیشاندان.

خۆ تیل کردن (کتن) ¹ xotîl kirdin
لابەلا ڕۆیشتن.

خۆ تیل کردن (کتن) ² xotîl kirdin
خۆتاس ولووس دان.

خۆتێ خزان (کتپ) xotêxizan
جلی خۆ کردنەوە، خۆ خزاندنە شوینیکی تەنگ.

خۆتێ فڕێ دان (ند) xotê firêdan

خــۆتێ هــەڵقورتان. خۆخــستنەناو(فرمانبــەر، هەڵبژاردنەوە).

خۆتێ کردن (کتپ) xotê kirdin

خۆخستنە ناو، خۆ هەڵقورتانەناو.

خۆتێ گرتن (کتپ) ١ xotê girtin

تێ هەڵ کردن، خۆتێ ئاخنین، خۆ تــێ کــردن، خــۆ تێهاویشتن، خۆ تێ هەڵقورتاندن، خۆ قوت کردنەوە لەنێشی خەڵکدا، سنگ هێنانە پێشەوە (بێ داوالێ کردن)، هەوڵ دان بۆ پچرینی سوودێک، چوونـە نـاو کاری خەڵکەوە سەربەخۆ.

خۆتێ گرتن (کتن) ٢ xotêgirtin

زیاخۆریی کردن، زێدەخۆریی کردن.

خۆتێ وەشان (ند) xotêwešan

بەرتیل دان، خۆبەپارە ڕزگارکردن لەگرفتارییەک.

خۆتێ وەشاندن (ند) xo têwešandin

کارێک جێبەجێ کردن بە- ڕێگەیەکی نهێنی یان نائاسایی.

خۆتێوەگلان (ند) xotêwe gilan

چوونە ژێربار، گرتنەئەستۆ، گرتنەدەس، وەئەستۆ گرتن.

خۆتێ هەڵسوون (ند) xotêhelsün

بەزمانی لووس بوونە هەڤاڵ، خۆ بەدۆستی کەسێ پیشان دان، لەکەسێ نزیک بوونەوە، مەرایی کەسێ کردن.

خۆتێ هەڵقورتان (کتن) xotêhelqurtan

ب(خۆتێ گرتن).

خۆتێ هەڵقورتێنەر (ن) xotêhelqurtêner

هەڵمەتە کاسە، خۆبەرەپێش.

خۆچەلی (ن،رو) xoçelî

ئەسپیندار، سپیندار، سپیچنار، سپیدار، شاتان.

خۆچێ (ن) xoçê

خـۆجێیی، دانیـشتوی پێشینی گونـد... دانیـشتوی مێژینی دێ.

خۆحەشاردان (کتن) xo hešardan

خۆ بواردن، خۆ وەشارتن، خۆوەشاردن.

خۆخ (ن،می) xox

قۆخ، کۆخ ، هلو، هەشتالو.

خۆخافلاندن (کتن) xo xafilandin

خۆ بەکارێکەوە خەریک کردن، خۆ خلافاندن، خۆ خلافانن، خۆ خەریک کردن، سستە سست کردن.

خۆ خڕدان (ند) xoxirdan

ب (خۆ خڕهەڵدان).

خۆ خڕ هەڵدان (ند) xo xir heldan

خۆئامادەکردن، خۆ تـەیارکردن، خۆگـورج کردنـەوە، ئامادە وتەیار بوون (بۆ....).

خۆ خستنە ساجی عەلی (ند) xo xistine sacî elî

ئایەومایە لەبەرد دان، خۆخستنە سـواڵ، خۆنـابووت کردن.

خۆخلافکێ (ن) xotxilafkê

خەریکیی، سستیی، قنگە قنگێ.

خۆخواردنەوە (ند) ١ xoxwardinewe

پێش خواردنەوە، قین پەچنینەدڵ، ڕق خواردنەوە، ڕک ئاشکرا نەکردن.

خۆخواردنەوە (ند) ٢ xoxwardinewe

خەم وخەفەت پەچنینە دڵ.

خۆخواردنەوە (کتن) ٣ xoxwardinewe

چکانەوە (چێشت لەسەر ئاگر).

خۆخواردنەوە (کتن) ٤ xo xwardinewe

تەرەشوع وەرگرتن، شێ وەرگرتن.

خۆخۆر (ئان،ن) ١ xoxor

زیان بۆ خۆ بەخش، زیان بەخۆ گەیێنەر.

خۆخۆر (ئان) ٢ xoxor

دوژمنی گیانی یەکتر، ناتەبا، نارێک (هاووڵات لە نـاو یەکدا)، دوژمنی گەل ونەتەوەی خۆ.

خۆخوراندن (ند) ١ xoxurandin

بەشداربوون لەپیتاک کۆکردنەوە،خۆ ئامادەکردن بـۆ بەخشینی شتێ.

خۆخوراندن (کتپ) ٢ xoxurandin

خارشت لەکۆڵ لەش کردنەوە، خۆ هەڵکڕاندن.

خۆخۆلێ (ن) xoxolê

ئایشەگوێ درێژ، شەولەبان، منالْ ترسێن.

خۆخۆیی کردن (کتن) ١ xoxoyî kirdin

خۆپەرستن، خۆپەسندکردن، خۆمانە خۆمانـەکردن، مـن منـۆکێ کـردن، خـۆ بـەخۆیی کـردن، دەسـتەو بەستەکردن.

خۆخۆیی کردن (کتن) ٢ xoxoyî kirdin

ماڵ جیایی کردن.

خۆخۆیی کردن (کتن) ٣ xoxoyî kirdin

بەخۆ نازین.

خۆ داڕشتن (کتن) xo dariştin

بەخۆدا هاتن، پێ گەیشتن (لاو)،گەورە وتەواو بـوون (گـەنج)، گەیـشتنە هـەرەتی لاویـی، هـەڵ دان

(بالا..).

خۆداریی (ن) xodarî

پشوو، خود داریی، خۆ ڕاگریی، لەسەرخۆیی.

خۆداریی کردن (کتن) [1] xodarî kirdin

خودگیریی کردن،دەست پاراستن، دەست ڕاگرتن.

خۆداریی کردن (کتن) [2] xodarî kirdin

خۆڕاگرتن (بەرامبەر)، خۆگرتن،دان بەخۆداگرتن، نەکردن.

خۆداکوتان (ند) xodakutan

جێ بۆ خۆ کردنەوە، خۆ چەسپاندن، خۆ دامەزراندن، خۆ قاییم کردن، ڕیشە داکوتان.

خۆداکوتەرە (ن) xodakutere

خۆبەرەپێش، خۆ تێ هەڵقوتێنەر.

خۆداگرتن (ند) [1] xodagirtin

خۆلێ گرتن، گوێ گرتن لەخەڵک، خۆ لێ مات کردن (بۆ گوێ هەڵخستن).

خۆداگرتن (ند) [2] xodagirtin

خۆ حەشاردان، خۆ شاردنەوە، خۆ قاییم کردن (لەشوێنێ بۆ مەبەستێ).

خۆدانان (ند) [1] xodanan

خۆبەخت کردن.

خۆدانان (ند) [2] xodanan

خۆبەکوشت دان لەڕێگەی مەبەستێکدا، خۆ فەوتاندن لەپێناوی شتێکدا، خۆ بەکوشت دان (بۆ مەبەستێ).

خۆدانان (کتن،کتپ) [3] xodanan

بڕیار لەسەرخۆدان، لەخۆ ڕابینین.

خۆدزینەوە (کتن) xodizînewe

بەنهێنی بەجێ هێشتن، خۆدانەپەنا، خۆنەدیوکردن، شان پێداکردن.

خۆدۆزین (کتپ) xodozîn

خۆ لەئەسپێ پاک کردنەوە.

خۆدەر (ئان) xoder

کەس نەڕوانەدوو (دارو درەخت)، لەخۆوە دەرهاتوو(ڕووەک).

خۆدیی کردن (کتپ) xodî kirdin

ئاگاداریی لێ کردن، خەمخۆریی لێ کردن.

خۆر (ن) [1] xor

خوەر، ڕۆژ، هۆر.

خۆر (ن) [2] xor

تاو، تیشکی ڕۆژ، خۆرەتاو، هەتاو.

خۆر (ن) [3] xor

بێ هەوریی، خۆشیی، ڕۆژیار، سایەقە.

خۆر (ن) [4] xor

ب (خاک).

خۆرا (ئان) xora

بخۆر، خوری، خوەرا، خوەرۆک، خوەرە، خوەرەک، خۆهرا، خوەهرا، زگەڕۆ، زۆرخۆر، سک دڕاو، گەدەدڕاو، ورگ دڕاو، گاخۆر، لەدەم ڕەش بەربوو.

خۆراک (نک) [1] xorak

پرزە، پێخۆر، چاشتیی، چێشت، خارن، خواردن، خوراس، خۆرەن، خوویی، خواردنیی، ڕۆزیی، سەرنان، قووت، گرار، گیرمی، نان.

خۆراک (ن) [2] xorak

خۆرەن، ژەم.

خۆراکیی (ئان) xorakî

خواردەنیی، ئەوشتەی بۆ خواردن دەشێ، خۆرەن، شیاوی خواردن.

خۆراندن (کتپ) xorandin

دەرخوارد دان، دەرخواردان، بەقوڕگدا کردن، کردنە گەرووەوە، خۆرانن.

خۆرانگاز (ئان) [1] xorangaz

بەتیشکی خۆر سووتاو، تاو بردوو، تاوبردە، خۆرئەنگاز، خۆربردوو،خۆربردگ، خۆرزەدە، خۆرەنگاز، هەتاوبردوو.

خۆرانگاز (ن،پز) [2] xorangaz

شوێنێکی بریندار لەلەش بەهۆی تیشکی خۆرەوە.

خۆرانگازبوون (کتن) xorangazbûn

تاوبردن، خۆرانگازی بوون، لەبەرهەتاو لەش سووتان(لەشی مرۆڤ)، هەتاو بردن.

خۆراوا (ن) [1] xorawa

ئێوارە، تەنگی بانگی شێوان، تەنگی نوێژی شێوان، دەمی ڕۆژاوا، ڕۆژپەڕ، زەردەپەڕ.

خۆراوا (ن) [2] xorawa

خۆرنشین، ڕۆژاوا، ڕۆژئاوا، شوێنی خۆر لێ ئاوابوون.

خۆراوا (ئان) [3] xorawa

خۆرئاوا، خۆرنشین، ڕۆژئاوایی، ولاتانی خۆراوایی، ولاتانی ڕۆژاوایی.

خۆراوابوون (کتن) xorawabûn

خۆرئاوابوون، خۆرنیشتن، خۆەرنیشتن، یان: ڕۆژپەڕین، زەردپەڕ نەدوبوون.

خۆراوایی (نک) xorawayî

خۆرئاوایی، خەڵکی ولاتانی ڕۆژاوا، کەسانی خۆرئاوا، ئەورووپایی.

خۆرا (ن) ١ xora

خود سەر (کەسێ کەهەر بەقسەی خۆ ڕەفتار دەکا)، خودڕا.

خۆرا (ئان) ٢ xora

بێگوێ، لاسار، سەرسەخت، کەللەڕەق.

خۆراپسکاندن (کتن،کتپ) xorapiskandin

خۆراپسکان، خۆڕزگارکردن

لەدەس ئەوانەی کەگرتوویانە، خۆ لەدەس خەڵک ڕزگار کردن.

خۆرازاندنەوە (کتن) xorazandinewe

ب(خۆ لەتەل دان).

خۆراگر (ئان) xoragir

بەئارام، پشوو درێژ، بەحەوسەڵە، خوددار.

خۆراگرتن (کتن) xoragirtin

بەحەوسەڵەبوون، پشووهەبوون، دان بەخۆداگرتن، سەبر کردن، سەبرگرتن، ئارام گرتن.

خۆراگری (ن) ١ xoragirî

پشووداریی، لەسەرخۆیی.

خۆراگری (ن) ٢ xoragirî

ئارامی، حەوسەڵە، هب (ئارام).

خۆرانان (کتن) xoranan

بەخۆنازیین، بەخۆ هەڵگوتن، بەفیزبوون.

خۆ ڕاوەشان بەسەر ئەم وئەودا (ند)

xo rawešan beser emw ewda

خۆبادان بەسەرخەڵکدا، شانازیی کردن، گەنجەفە کردن.

خۆرایی (ئان) ١ xoraî

ئیف، بێ نرخ، بەلاش، بێپارە، خۆیرایی، خۆڕاویی، فیرۆ، مفت، مفتە، هەروا، بەهیچ.

خۆرایی (ئاک) ٢ xoraî

بەهیچێ چووکێ، بێ هۆ، لەفیرۆ، لەهیچێ، لەهیچە.

خۆرست (ئان) ١ xorist

خوا کرد.

خۆرست (ئان) ٢ xorist

ب (خۆدەر).

خۆرسک (ئان) xorisk

بۆ خۆڕواو، خۆرست، خۆدەر، درەختێکە لەخۆیەوە ڕوابێ، خۆکرد، لەخۆوەڕواو.

خۆرم (ن) xorim

بارەگیای پەستراو، بەستەگیای بەستراو بۆبار، شەغرە گیا.

خۆرو (ئان) xorü

بێ خەوش، پاقژ، پاکژ، پاک وخاوێن، ڕەنگ پاقژ.

خۆرووت کردنەوە (کتپ) xorütkirdinewe

جل داکەندن، جل فڕێ دان، جل لەبەرخۆداماڵیین.

خۆ ڕەپێش کردن (ند) xo repêš kirdin

ماستاو ساردکردنەوە، هەوڵ دان بۆ گەورەبوون (لەڕێگەی مەراییەوە).

خۆرەم (ن) ١ xorem

توندیی، تەوژمیی(با).

خۆرەم (ن) ٢ xorem

ڕەژنە (باران)، هب(تاو).

خۆرەنگ (ن) xoreng

١- ڕەنگی خواکرد. ٢- ڕەنگێ کەکاڵ نابێتەوە.

خۆرێژگاو کردن (ند) xorêjgaw kirdin

خۆسووک ورسواکردن، خۆ کردنە گاڵتە جاڕی ئەم وئەو.

خۆرپەرست (ن) xor perist

ڕۆژپەرست، مەجووسیی، مەجۆسیی، (ئەندامانی ئاینی زەردەشت ئەوەی ئەو کۆمەڵە ئاوارانەی لەسەدەی حەوت وهەشتی زاینیدا

لەدەست تەنگێ پێ هەڵچنینی ئیسلام دەرپەڕیون بۆ هندستان.

خۆرتانیی (ن) xortanî

تافی لاوی، ڕۆژیاریی گەنجیی، لاوەتیی، هەرەتی گەنجیی.

خۆرزەردە (ئان) xor zerde

ب (خۆرانگاز).

خۆرشت (ن) xorišt

ئاش، پێخۆریی کوڵاو، چێشتی شلە، خۆرش.

خۆرکە (ن،جج) xorke

خۆرک، مۆرانە، مۆرکە، خورکە.

خۆرکەوتن (کتن) xorkewtin

تاوهەڵاتن، ڕۆژ هەڵاتن، هەتاوکەوتن.

خۆرگەزەردە (ن) xorgezerde

زەردەپەڕ، کاتی زەردپەڕ.

خۆرنشین (ن) xornišîn

ب (خۆراوا).

خۆرنەوەزان (ن) ١ xornewezan

خۆرنەگەز، سێبەر، سێوەر، نزار، نسار، نسرم.

خۆرنەوەزان (ن) ٢ xornewezan

ئەشکەوتی بەدڵۆپە لەنزاری چیادا، شوێنی سەخت و نسرم لەشاخ کەهەتاوی تێ نەکەوێ وگیای تیاسەوز

ببێ ودڵۆپ دڵۆپ ئاوی لێ بتکیتە خوارەوە.

خۆروەزان (ن.) xorwezan

بەرۆچکە، بەر ڕۆژ، بەربەرۆچکە، بەرۆژ، بەربەرۆژ، خۆرەتاو، خۆرەوزان، خۆرەوزەن، خۆرگیر، بەرهەتاو.

خۆروەزان (ن) xorwezan

ب (خۆرهەلات).

خۆرە (ن،پز) [1] xore

برینی پیس، برینی داوەشین، پووتک، تیراوێ، خۆرکە، گانگرین.

خۆرە (ن) [2] xore

بخۆر، خۆر، ئەوکەسەی ئەخوا، ئەوەی دەخوا.

خۆرەتاو (ن) [1] xoretaw

تیشکی ڕۆژ، خۆر، هەتاو.

خۆرەتاو (ن) [2] xoretaw

ب (خۆروەزان).

خۆرەنگازی(ن،پز) xorengazî

تاو بردوویی، خۆر بردگیی، هەتاو بردوویی.

خۆرەوە (ن) xorewe

بنۆش، نۆشەر، کەسێ کەدەنۆشێ.

خۆرهەلات (ن) [1] xorhe<u>l</u>at

خۆرەلات، دەمی خۆرکەوتن، کاتی ڕۆژهەلات، کاتی ڕۆژەلات.

خۆرهەلات (ن) [2] xorhe<u>l</u>at

خاوەر، خوەرەلا، خۆرەوەزان، ڕۆژهەلات، هۆرامان، هەورامان، ئەو شوێنەی کەخۆر لێی هەڵ دێ.

خۆرهەلاتن (کتن) xorhe<u>l</u>atin

خۆرکەوتن.

خۆرهەلاتناس (ن) xorhe<u>l</u>atnas

ڕۆژ هەلاتناس.

خۆز (ن،پو) xoz

قۆزاخە (لۆکە..).

خۆزگە! (نسپ) [1] xozge!

بریێ، بریا، خۆزگا، خۆزگایەکوو، خۆزیا، خۆزیێ، خوەزکا، خوەزگە، خوەزێ، خوەزیا، خوەزیکا، خوەزەو، خۆزیکا، خووەزیێ، خۆشا، کاشکا، کاشکای، کاشکی!.

خۆزگە (ن) [2] xozge

خۆزێ، خۆزیا، خوەزێ.

خۆزگە بەتۆ! (نسپ) xozge beto

بریا وەک تۆ بام!، خۆزگەم بەتۆ!، خۆزگەم بەخۆت.

خۆزگە بە خۆزگای خوا! (نسپ)

xozge be xozgay xwa!

کاشکی، کاشکا.

خۆزگە خواستن (ند) xozge xwastin

ئاوات خواستن، ئارەزوو کردن، حەز بەجێبەجێ بوونی کارێک کردن، حەزگە بردن، خۆزگە بردن.

خۆزگەی دڵ (ن) xozgey di<u>l</u>

ئاواتی دڵ.

خۆس (ن) xos

تووڵ، شووسەوە، شووڵ، شوولک.

خۆسازکردن (کتن) xosazkirdin

خۆ ئامادەکردن.

خۆسوورکردنەوە (ند) xo sürkirdinewe

خۆ گیف کردن.هب (تووڕەبوون/١).

خۆسەر (ئان) [1] xoser

خودسەر، سەربەخۆ.

خۆسەر (ئان) [2] xoser

سەرەخەر، کەللەڕەق، لاسار.

خۆسەر (ئاک) [3] xoser

خودسەر، سەربەخۆ، لەخۆوە.

خۆسەر (ئان) [4] xoser

ب (تایبەتیی).

خۆسەریی (ن) xoserî

سەرەخەریی، کەللەڕەقیی، لاساریی.

خۆش (ئان) [1] xoš

چاخ ، چاک، دروست، ساغ، ساغ وسەلامەت، گەنگاز.

خۆش (ئان) [2] xoš

ب (ئاودار).

خۆش (ن) [3] xoš

خۆشیان، دەمی بێباران، کژو هەوای پەسند، سامال.

خۆش (ن) [4] xoš

توندیی با، خیرایی هەوا.

خۆش (ئاک) [5] xoš

پەلە، خیرا، لەز.

خۆش (ئان) [6] xoš

پەسند، دلگیر (بۆن).

خۆش (ئان) [7] xoš

جوان، قەشەنگ.

خۆش (ئان) [8] xoš

بەچێژ، پڕ لەچێژ، پرمەزە، خوەش. هب(بەتام).

خۆش (ئان) ١ xoš

دلشاد، کراوە (دل).

خۆشا! (ئسب) xoša

ب (خۆزگە).

خۆشاتن لێ کردن (کتپ) xošatin lê kirdin

بەخێرهاتن لێ کردن، بەخێرهێنان، خۆش هاتیی لێ کردن.

خۆشاردنەوە (کتن،کتپ) ١ xošardinewe

خۆ بزرکردن، خۆ پەنهان کردن، خۆ دزینەوە، خۆ شاردنەوە، خۆگوم کردن، خۆ لەخەڵک ون کردن، خۆ نەدیو کردن، خۆ وەشاردن.

خۆشاردنەوە (ئد) ٢ xošardinewe

دەموچاو شاردنەوە، ڕووشاردنەوە، شەرم کردن.

خۆشاو (ن) xošaw

خۆشاب، کەمپووت، ئاوی مێوژ لەگەڵ میوەی وشک.

خۆشاواز (ئان) xošawaz

خۆش ئاواز، خۆش بێژ، خۆش دەنگ، دەنگ بێژ، خۆش خوان.

خۆشاوازیی (ن) xošawazî

خۆش ئاوازیی، دەنگ خۆشیی.

خۆش باوەڕ (ئان) xošbawer̲

بێ فێڵ وفەرەج، خۆش بڕوا، دڵ ساف، زوو باوەڕ، ساویلکە.

خۆش باوەڕیی (ن) xošbawer̲î

خۆش بڕوایی، دڵ سافیی.

خۆشبای! (ئسب) xošbay!

خۆش بی!، ساغ بی!، سەلامەت بی!.

خۆش بن! (ئسب) ١ xošbin!

ئێوە ساغ بن.

خۆش بن! (ئسب) ٢ xošbin!

سوپاس !.

خۆش بووران (کتن) ١ xošbûran

خۆش ڕابواردن، کەیف کردن.

خۆش بوون (کتن) ٢ xošbûn

داگیرسان، گڕسەندن، هەڵ بوون، هەب (بلیسە سەندن).

خۆش بوون{چەرم} (کتن) ٣ xošbûn (çerim)

ئامادەبوون بوبەکارهێنان، شیاوی بەکارهێنان بوون.

خۆش بوون (کتن) ٤ xošbûn

لەناخۆشی ژیان دوور بوون.

خۆش بوون (کتن) ٥ xošbûn

پێگەیشتن، تام ولەزەت تێ‌زان، گەیشتن، گەیین (میوە..).

خۆش بوون (کتن) ٦ xošbûn

بووردن، بەخشیین، چاو لێ پۆشیین، لێ بوردن، لێ خۆش بوون، وەش کردن.

خۆش بوون (کتن) ٧ xošbûn

ڕێک وپێک بوون، لەجێی خۆیدابوون.

خۆش بوون (کتن) ٨ xošbûn

پوختەبوون، شیاوی خواردن بوون.

خۆش بوونەوە {ئاووهەوا} (کتن) ١ xošbûnewe(aw w hewa)

خۆش کردنەوە.

خۆش بوونەوە (کتن) ٢ xošbûnewe

خۆشەوەبوون، خاسەوەبوون، لەناساغی هەستانەوە، لەنەخۆشی هەڵسانەوە، خوەش بوون، خۆش بوون.

خۆش بوونەوە (کتن) ٣ xošbûnewe

ب (ئاشت بوونەوە).

خۆش بە! (ئسب) ١ xošbe!

خەمت نەبێ، خەمت نەوێ!.

خۆش بە! (ئسب) ٢ xošbe!

بنۆشە(مەی..)، مەست بە!، نۆشی گیانت بێ!، نۆشی کە!.

خۆش بەخت (ئان) xošbext

خاوەن نگین، خۆش نگین، ناوچاوپاک، ناوچەوان باش.

خۆش بەختانە (ئاک) xošbextane

بەختەوەرانە.

خۆش بەخت بوون (کتن) xošbext bûn

بەخت وبازبوون، بەختەوەربوون، بەهرەمەندبوون.

خۆش بەختیی (ن) xošbextî

بەختیاریی، خۆش نگینیی، ناوچاو ڕۆشنیی، نگینیی.

خۆشبەز (ئان) xošbez

تیژڕۆ، خۆش ڕەوت، خۆشڕەو.

خۆشبین (ئان) xošbîn

دوور لەناهومێدیی، چاکبین، گەشبین، هەر بەهیوا، هەر بەهومێد، خۆشنوود.

خۆشبیی! (ئسب) xošbî!

ساغ وبەدەماغ بی!.

خۆش پۆش (ئان) xoš poš

پۆشناخ، پۆشتەوپەرداخ، تەرپۆش، شیک پۆش، کۆک وپۆشتە، جوان پۆش.

خۆشتن (کتن) xoštin[1]
لەشی خۆشتن، گەرماوکردن.
خۆشتن (کتپ)[2] oštin
خوسڵ کردن، لەش پیسی دەرکردن، مەلەکردن بەنیازی لەش پیسیی خۆ دەرکردن.
خۆشتەویی (ن) xoštewî
ئارامی دڵان، خۆشەویس، خۆشەویست، خۆشەویی، دەنگ، لەبەردڵ، لەبەردڵان، دڵ ئارام، دڵارام.
خۆشحاڵ (ئان) xošh̲al̲
بەختیار، خۆش دەماخ ، خۆشنوود، خوەشاڵ، دلشاد، ڕازیی، شادمان، کەیف ساز، شاد.
خۆشحاڵ بوون (کتن) xošh̲al̲bûn
بەختیاربوون، خۆەشالە بوون، دلشادبوون، شادمان بوون.
خۆشحاڵ کردن (کتپ)[1] xošh̲al̲ kirdin
گوزەران خۆش کردن.
خۆشحاڵ کردن(کتپ)[2] xošh̲al̲kirdin
بەختیارکردن، دلشاد کردن، شادمان کردن، کامەران کردن.
خۆشحالیی (ن) xošh̲al̲î
بەختیاری، خۆشنوودی، دلخۆشی، دلشادی، شادمانی، خوەشالی.
خۆشخانە (ن) xošxane
خۆشگە، خۆشەخانە، دەباخانە، ئەو شوێنەی چەرمی تیداخۆش دەکەن.
خۆش خۆر (ئان) xošxor
کەسێ خۆراکی باش دەخوا.
خۆش خۆش (ئان)[1] xošxoš
بەدلشادیی، بەکەیف سازیی.
خۆش خۆش (ئان)[2] xošxoš
چیژەخۆش، هب:(بەلەزەت).
خۆش خۆش (ئاک)[3] xošxoš
پەلەپەل، خیرا خیرا.
خۆش خۆش (ئاک)[4] xošxoš
بەردەوام.
خۆش خەبەر (ن) xošxeber
بەمزگینیی، خۆش خەوەر، مژدەدەر، مژدە هین.
خۆشدوو (ئان)[1] xošdû
خۆش دەڤ، دەراوی ئاخاوتنی خۆش(کەسێ)، قسە خۆش، ووتە خۆش.
خۆش دوو (ئان)[2] xošdû
بدوو، بەدەم وپل، خۆش گوفتار، دەم پارام، قسەزان.
خۆش ڕابواردن (کتن،کتپ) xošd r̲abwardin
خۆش گوزەران کردن.
خۆش ڕوو (ئان) xošr̲û
خەنەران، دەم بەپێکەنین، ڕووخۆش، ڕووگوشاد.
خۆش ڕوویی (ن) xošr̲ûî
خەنەرانیی، ڕووخۆشیی، ڕووگوشادیی.
خۆشڕۆ (ئان) xošr̲o
فێری ڕەوتی پەسندکراو (ئەسپ).
خۆشڕەفتار (ئان) xošr̲eftar
ئاکارچاک، کارباش، بەئاکار، خدەپەسند، خۆش خوو، خۆش ڕەوتار، خوو وڕەوشت جوان، ڕەوشت جوان، وەش ڕەفتار، کردارجوان.
خۆشڕەفتاریی (ن) xošr̲eftarî
جوانیی خووڕەوشت، خۆش خوویی.
خۆشڕەو (ئان) xošr̲ew
پڕکیش، خۆش بەز، خۆشڕۆ، خۆش کیش، ڕەوت خۆش، ڕەهوان، غاردەر، غاردەر، لەڕەوتا بەکار (ئەسپ).
خۆش زبان (ئان) xošziban
خۆش زوبان، خۆش زووان، خۆش گفت، زبان شیرین، زمان خۆش، شەکر ڕاز، شیرین زووان، زمان شیرین..
خۆش قەدەم (ئان) xošqedem
پێ بەودم، پێ بەخێر.
خۆشکایی (ن) xoškayî
ئاسوودەیی، بێ خەمیی.
خۆش کردن (کتپ)[1] xoš kirdin
تام تێ خستن، تام شیرین کردن، شیرین کردن.
خۆش کردن (کتپ)[2] xoš kirdin
پیستەئامادەکردن بۆ بەکارهێنان، پیستەدەباغی کردن، پوختەکردن، چەرم ساز کردن بۆبەکارهێنان.
خۆش کردن (کتپ)[3] xoš kirdin
زەویی کێلان وئامادەکردن (بۆ چاندنی).
خۆش کردن (کتپ)[4] xoškirdin
(شوێنی ناڵەبار) تەخت کردن.
خۆش کردن{قوڕ یان چیمەنتۆ} (کتپ)[5]
xoš kirdin (qur̲ yan çîmento)
شیلان بەسەریەکدا، موونە ئامادە کردن.
خۆش کردن (کتپ)[6] xoš kirdin
بڵیسە پێ سەندن، تیژکردن، تیژکردن. گڕ پێ سەندن، گڕی ئاگر بەرزکردنەوە، ئاگر گەشاندنەوە.

خۆش كردن (كتپ) [7] xoš kirdin
١- پەروەردە كردن. ٢- رازاندنەوە.
خۆش كردن (كتپ) [8] xoš kirdin
جێگەتازە وگوشاد كردن، ڕێک وپێک كردن، شوێن گوشادو نوێ كردنەوە.
خۆش كردن (كتپ) [9] xoš kirdin
دەرهاوردن.
خۆش كردن (كتپ) [10] xoš kirdin
ڕەنیو هێنان.
خۆش كردن (كتن) [11] xoškirdin
ئاووهەوا خۆش بوون، باوباران یان بەفر وەستان، خۆش كردنەوە، بارشت ویستان.
خۆش كردن (كتپ) [12] xoš kirdin
ئامادەكردن، پوختەكردن، خۆش كرن.
خۆش كردنەوە (كتپ) xoš kirdinewe
ئاشت كردنەوە.
خۆشكە! (كد) xoške
بلەزە!، پەلەبكە!.
خۆشكێش (ن،رو) [1] xoškêš
توتنی تام ناونجیی، توتنی نەنەرم نەتوند.
خۆشكێش (ن) [2] xoškêš
ئەسپی ڕاهێندراو، ولاخی بەرزەی ڕام كراو.
خۆشكێن (ئان) xoškên
بێ فیز، بێ هەوا، خۆ بەزل نەزان.
خۆشكێنیی (ن) xoškênî
بێ فیزیی، بێ هەوایی.
خۆش گوزەران (ئان) xošguzeran
دل خۆش، كامران، كامەران، كەیف خۆش.
خۆش گوزەران بوون(كتن) xoš guzeran bûn
ژیـان بەخۆشـی وكاسەپـڕی بردنەسـەر، هـەبوون (پارەو سامان بۆ ژیانی ئاسوودەیی).
خۆش گوزەرانیی (ن) xoš guzeranî
خێـرو خۆشـی، بـوونیی، بـووەیی، تێـرو تەسـەلی، دەولەتمەندی، دەولەمەندی، ژیـن خۆشـی، سـاماندار ی، كاسە پڕی، كۆكی.
خۆش گوفتار (ئان) xošguftan
قسەخۆش، قسەلەمست، گـولی مـەجلیس، زیـرەک گوفتار، خۆش وتار، دەم ودومان خۆش.
خۆشگۆیی (ن) xošgoyî
خۆش زبانیی، شیرین زمانیی.
خۆش گەرەک بوون (كتپ) xošgerekbûn
خۆشەویستیی بەرامبەر كەسێ هەبوون، حەز لێ كردن، كەیف پێ هاتن، ویستن (كەسێ پڕ بەدل).
خۆش لێ هاتن (كتن،كتپ) [1] xošlê hatin
بەخۆش زانیین، لەلاخۆش بوون.
خۆش لێ هاتن (كتن،كتپ) [2] xošlê hatin
خۆش ویستن.
خۆش مامەلە (ئان) xoš mamele
خۆش مامڵە، سەوداخۆش.
خۆش مەزە (ئان) xošmeze
بەلەزەت، چێژ خۆش، خۆش چێژە.
خۆش نان (ئان) xošnan
دلاوا، سەخیی، بەدەست ودل، نان بدە، ناندەر.
خۆشناو (ئان) xošnaw
ناویەچاكە دەرچوو (كەسێ).
خۆشنوود (ئان) xošnûd
شاد، شادمان.
خۆشنوودیی (ن) xošnûdî
شادمانیی، شادیی.
خۆشنووس (ن) xošnûs
خەت خۆش.
خۆش وچۆنیی (ن) xošwçonî
چاک وچۆنی، چاک وخۆشی، خۆشی وپۆشی، هەوال پرسی.
خۆش وچۆنیی لێ كردن (كتپ)
xošwçonî lê kirdin
چاک وچۆنی لێ كردن، خۆش ووشیی كـردن، هـەوال پرسین.
خۆش ویستن (كتپ) xoš wîstin
بـەدل بـوون، بەدلـدا چـوون، بـەردل كەوتن،گاڤـیین، ویستن.
خۆش هاتن! (ئسب) [1] xošhatin
بەخێربێن!، بەخێرهاتنە!، خۆش هاتیی!.
خۆش هاتن (كتپ) [2] xošhatin
بەخێرهێنان.
خۆشە (ئان) [1] xoše
پوختە، هب (پێگەیشتوو).
خۆشە (ئان) [2] xoše
پیشەخۆش، خۆش ڕەفتار.
خۆشە (ئان) [3] xoše
ئامادە (بۆ بەكارهێنان).
خۆشە (ن) [4] xoše
پێـستەی خۆشـكراو، چـەرمی خۆشـكراو، چـەرمی پوختە كراو، كەولی دەباغكراو.

خۆشە (ن) ٥ xoše
دەرمانی چەرم خۆش کردن، گزگل وتال، گوڵوان وتال، هەلاڵ وتال.
خۆشەبوون (کتن) ١ xošebün
پوختە بوون.
خۆشەبوون (کتن)٢ xošebün
باش راهاتن، دەرهاتن (کەسێ لەئیشێکدا)، قاڵ بوون.
خۆشەتالە (ن،رو) xošetale
کاموی دەشتەکیی، خۆشە تاڵوو.
خۆشەجان! (فر) xošecan
نۆشی گیان!.
خۆشەچن (ن) ١ xošeçin
خۆشەچین (دوای دروونەوەی دەغڵ ودان)، گوڵ چنەوە، گوڵ هەڵگرەوە، گوڵەوەچن (لەپەریز).
خۆشەچن (ن) ٢ xošeçin
کەسێ کەدەسکەگوڵ ئامادە ئەکات.
خۆشەچین (ن) xošeçîn
بەهرەمەند وەرگرتوو (کەسێ لەیەکێکی دیکەوە)، خۆشەچن.
خۆشەخانە (ن) xošexane
دەباخانە، دەواخانە، خۆشخانە، خۆشگە، هەلاڵ خانە، شوێنی چەرم تێداخۆش کردن.
خۆشەکراو (ئان) xošekiraw
پوختەکراو، دەباغ کراو.
خۆشەکردن (کتپ)١ xošekirdin
رام کردن، راهێنان، قاڵ کردن (مرۆڤ لەکارێکدا).
خۆشەکردن (کتپ)٢ xošekirdin
ئامادەکردن.
خۆشەکردن (کتپ)٣ xošekirdin
پوختە کردن، دەباغیی کردن، دەواخیی کردن.
خۆشەوکردن (کتپ)١ xošew kirdin
خۆشەوەکردن، چاکە کردنەوە (نەخۆش..).
خۆشەوکردن (کتپ)٢ xošewkirdin
سزادان.
خۆشەویست (ئان)١ xošewîst
خۆشەویس، خۆشەویی، نازار، نازدار، شیرین.
خۆشەویست (ن)٢ xošewîst
ئەڤین، دلارام، دڵ ئارام، دڵدار، دڵبەر، لەبەردڵان، هەڤین، یار، یاوەر، نازیز.
خۆشەویستیی (ن) xošewîstî
دڵداریی، دۆستیی، یاوەریی، نازداریی، دڵ خوازیی.

خۆشەویستیی دوورو نزیکی بۆنییە (پن)
xošewîstî dürw nizîkîy bo niye
بنـگـێ: دووری خۆشەویستیی‌تیژتر دەکاو نزیکیی پتەوتر.
خۆشەویی (ئان) xošewî
ب (خۆشتەویی).
خۆشیان (ن) xošyan
خۆشیانیی، رۆژانی خۆش، بێ تەپوتووشیی، رۆژانی بێ بارشت وبێ سەرما (لەزستاندا).
خۆشی بێ وترشی بێ (فر) xošî bêw tiršî bê
بێیەوێ ... نەیەوێ.
خۆشی خۆشیی (ن)١ xošî xošî
ئاوات، هومێدی بەهێز.
خۆشی خۆشیی (ن)٢ xošî xošî
پەلەزیقان، هەڵەکەسەما، کەیف وشادیی.
خۆشی خۆشی بوون (کتن) xošî î xošî bün
پێخۆشحاڵ بوون، زۆر دڵخۆش بوون.
خۆشی خۆشی پێ کەوتن (کتن)
xošî xošî pê kewtin
گەشانەوە، کامەران بوون، هب:(خۆشی خۆشی بوون).
خۆشیرین کردن لە لای کەسێ (ئد)
xošîrînkirdin lelay kesê
خۆ بردنەپێشەوە(بەئاخاوتن ورەفتاری جوان)، خۆخۆشەویست کردن بەهەڵس وکەوتی جوان، خوەی شرینەکی کردن، خۆ شیرین کردن لەبەرچاو کەسێ.
خۆشیی (ن) ١ xošî
بەدەماخی، تەردەماخی، خۆشنوودی، دڵشادی، شادمانیی، شادی، شکۆفە، کامیرانیی، کامەرانی، کەیف خۆشی، نەبوونی خەم وپەژارە.
خۆشیی (ن) ٢ xošî
ئاسوودەیی، ئاشتیی، تەبایی، رەحەتیی.
خۆشیی (ن) ٣ xošî
تەندروستیی، ساغیی، ساقیی، سەلامەتیی، لەش ساغیی.
خۆشیی (ن) ٤ xošî
بەتامیی، بەلەزەتیی، بەچێژیی، پڕ چێژیی. تام خۆشیی، تامداریی.
خۆشیی (ن) ٥ xošî
تام، چێژ، لەزەت، مەزە.

خۆشیی وبۆشیی (ن) xošîw bošî
بـ(خۆشیی وچۆنیی).

خۆشێ! (نسب) xošê !
خێرا!.

خۆ فرۆش (ن) xofiroš
بیگانەپەرست، بەکرێ گیراو، نۆکەری بیگانە.

خۆ فڕێ دان (کتن) xo firêdan
خۆ هاویشتن.

خۆکار (نان) xokar
ئۆتۆماتیک، خودکار، خۆگەڕ، خۆمەش، ئامێرێ کە سەربەخۆ کاردەکا.

خۆکرد (نان) xo kird
خۆکردوو، خۆکردە.

خۆ کردنە ژێر ئاو (کتپ) xokirdine jêr aw
خۆخستنە ژێر ئاو، ڕۆیشتنە ژێر ئاو، ژێر ئاو ڕۆیشتن.

خۆ کوشتن (کتپ)١ xokuštin
خۆ کوژتن، خۆ لەناوبردن (بەدەستی ئەنقەست).

خۆ کوشتن (کتپ)٢ xokuštin
لەخۆدان، لەسەروسنگ دان، (لەشیوەندا..).

خۆ کەرکردن (ند) xoker kirdin
بەئانقەست گوێ نەدان بەفەرمان، خۆ گەوج کردن (بەرامبەر هەڵویستێک).

خۆ کەرکردن (ند)١ xoker kirdin
کیشە بەخەڵک فرۆشتن، گەڕ بەخولک کردن (لەخۆڕایی).

خۆ کەرکردن (ند)٢ xoker kirdin
خۆبەنەزان پیشان دان.

خۆ کیشان (کتپ) xokêšan
خۆ لەقەپان دان، خۆ هەڵسەنگاندن لەتەرازوودا.

خۆ کیشانەوە (کتن)١ xokêšanewe
مردن (بەمرۆڤی پیاو خراپ دەوترێ بەچاوی سووکی یەوە).

خۆ کیشانەوە (کتن)٢ xokêšanewe
خۆ دزینەوە لەکار، لەهاوکاری خەڵک دەرچوون.

خۆ کیشانەوە (کتن)٣ xokêšanewe
باویشک دان وئەندامی لەشی خۆ تەقاندن (بۆ دەرکردنی ماندوییەتی لەش، جەستە کیشمان کردن).

خۆ کیش کردن (ند)١ xokêš kirdin
بەبێ هێزی بۆ شوینیک ڕۆیشتن، خۆ ڕەکیش کردن (بەنابەدڵیی..).

خۆ کیش کردن (ند)٢ xokêš kirdin
بەنابەدڵی چوون بۆ جیگایەک، چوون بۆ شوینیک بەبێ ئارەزوو.

خۆ گر (نان) xogir
بەئارام، بەرگەگر، بەسەبر، خۆگیر، دڵفرە، بەپشوو، ئارام گرتوو، پشوودار، دان بەخۆداگر.

خۆ گرتن (کتن)١ xo girtin
گوێ گرتن (بەنهینی لەئاخاوتنی خەڵک)، ویستان (بە دزیی یەوە) بۆ گوێ گرتن لەخەڵک وئاگایی وەدەس هینان.

خۆ گرتن (ند)٢ xo girtin
دەولەمەند بوون.

خۆ گرتن (کتن)٣ xo girtin
چەقین، لەسەر پێ وەستان، وەستان، ویستان.

خۆ گرتن (کتن)٤ xo girtin
سستی کردن، تەمەڵی کردن (لەکارو فەرماندا).

خۆ گرتن (کتن)٥ xo girtin
بەستن، توند وەبوون، قرسین، قەرسان، مەیین.

خۆ گرتن (ند)٦ xo girtin
فیرە نەریت بوون، هەرسان، هۆژان.

خۆ گرتن (کتن)٧ xo girtin
خووگرتن، ڕام بوون، ڕاهاتن، هۆگربوون.

خۆ گرتن (ند)٨ xo girtin
بەرگەگرتن، خۆڕاگرتن، ڕاوەستان (بەرامبەر...).

خۆ گرتن (کتن)٩ xo girtin
ئارام بوون، بەئارام بوون، پشووبوون، بەحەوسەڵەبوون، بەسەبر بوون، پشووگرتن، پشووهەبوون، پشوو خواردنەوە، خودداریی کردن، خۆداریی کردن، دان بەخۆداگرتن، ورینگ دان، ورینگە دان، خۆ گیریی کردن.

خۆ گرتن (کتن)١٠ xo girtin
خۆبەستن.

خۆ گرتن (کتن)١١ xo girtin
بەئاوات گەیشتن، گەیشتنە ئامانج.

خۆ گرتوو (نان)١ xo girtû
پەیت، مەییو.

خۆ گرتوو (نان)٢ xo girtû
چەقیو، لەسەرپێ ڕاوەستاو، وەستاو، ویستاو.

خۆ گرتوو (نان)٣ xo girtû
خود دار، خۆدار، خۆگرتیی.

خۆ گرتوو (نان)٤ xo girtû
بەئاوات گەیشتوو، گەیشتووە ئاوات.

خۆ گرتوو (ن)* xo girtû
گوێگر (لەناخاوتنی خەڵک بەنهێنی).
خۆ گشاشتن (کتن،کی) xogivaştin(ki)
خۆ گوشیین، ڕژدبوون، ڕەزیلیی کردن.
خۆ گورج کردن (کتن) xo gurc kirdin
خۆئامادەکردن بۆ کار، خۆ پەت کردن، خۆ هەڵ کردن، کەوتنەکار.
خۆ گورج کردنەوە (ند) ١ xo gurc kirdinewe
کەوتنەوە کار،وەکار کەوتنەوە، دەست دانەوە ئیش، چوونەوەسەر کاروبار.
خۆ گورج کردنەوە (ند) ٢ xo gurc kirdinewe
خۆگۆڕیین، جلی دەرەوە دەبەر کردن، جلکی دەرەوە لەبەر کردن.
خۆ گۆڕین (ند)١ xogorîn
ب (خۆ گورج کردنەوە).
خۆ گۆڕین (ند)٢ xogorîn
خۆنیشان دان بەشێوەیەکی دیکە (نەک وەک هەیە).
خۆ گەیاندنە حاڵی چاو (ند)
xo geyandine ḥalî caw
خۆ خستنە باری گیانەڵا.
خۆ گیریی (ن) xogîrî
ئارامیی، خۆداریی، پشوو، پشووداریی، ورینگ، ورینگە.
خۆ گیف کردن (کتن)١ xogîv kirdin
خۆپیشان دان، سنگ دەرپەڕاندن.
خۆ گیف کردن (کتن)٢ xogîvkirdin
خۆ بەجوانی پیشاندان یان نیشان دان.
خۆ گێل کردن (کتن)١ xogêl kirdin
خۆ بەبێ ئاگا پیشان دان، خۆ بیانی کردن، خۆ وێل کردن، خۆ هەڵەکردن (بە نەنقەست)، خۆ بێگانە کردن، خۆ بەنەزان نیشان دان، خۆ لێ بیانی کردن، وەڵام نەدانەوە (کاتی بانگ کردن)، وەڵام نەدانەوە کاتی پرسیار لێ کردن.
خۆ گێل کردن (ند)٢ xogêl kirdin
کردەوەی نابەجێ یان ناشیرین کردن.
خۆ گێل کردن (ند)٣ xo gêl kirdin
کار پاش گوێ خستن.
خۆ لە ئاو هەڵکێشان (کتن) xo le aw heḻkêşan
ب (تێ کەوتن).
خۆ لە تەل دان (ند) xo letel dan
خۆ ڕازاندنەوە، خۆ ڕێک خستن.

خۆ لە کەسێ دان (ند) xo le kesêdan
زیان بەکەسێ گەیاندن.
خۆ لە کەسێکەوە ئاڵاندن (ند)
xo le kesêkewe aḻandin
خۆ بەکەسێکدا هەڵواسیین، خۆ تووشی داوی کەسێ کردن، خۆ لەکەسێکەوە پێچان.
خۆ لە گەزدان (کتن) xo le gazdan
بێ گرێ خۆ ڕاکێشان، دەستەو کێرد پاڵ کەوتن. ڕاست ڕاکشان، گنج لەخۆ بڕیین (لەسەر جێگە بۆ نوستن یان پشوودان).
خۆ لە مەکۆدان (ند) xolemeko dan
خۆ بۆشتێ نانەوە، خۆ خستنە حەشارگەوە.
خۆلی پفک (نک،کی) xo lî pifik(ki)
خۆڵەکەوەی گەرم و ئاگراویی، ژیلە، ژیلەمۆ.
خۆلیدان (ن) xolî dan
ژێرجگەرە، تەپلەکی جگەرە، ژێرجغارە، بن جغارە. کاسکی جغارە.
خۆلی سەر (ئان،کی) xolî ser(ki)
بێ چارە، کلۆل.
خۆ لێ خواردنەوە (ند) xo lê xwardinewe
داخ لێ خواردن، چاوەڕێی پێ ڕشتن کردن، ڕق لێ هەستان وپیش لێ خواردنەوە.
خۆ لێ گێل کردن (ند) xo lê gêl kirdin
بەتەنگەوە نەهاتن، چاو لێ قوچاندن، خۆ ناشیی کردن، خۆ نەزان کردن، گوێ پێ نەدان.
خۆڵ (ن) ١ xoḻ
خاک، ئاخ، خۆل، خۆلیی، خوول، خوولیی، گل، بەژ.
خۆڵ (ن) ٢ xoḻ
پتەو، تێر گۆشت، گۆشتن، بەخۆ، خڕوخەپان (مرۆف).
خۆڵاو (ن)١ xoḻaw
تیژاو، خۆڵەمێشاو، ئاو وخۆڵەمێش.
خۆڵاو (ن)٢ xoḻaw
ئامێتەی پۆتاش بۆ سابوون تێدا دروست کردن.
خۆڵاویی (ئان) xoḻawî
تۆزاویی، تەپ وتۆزاویی، گەرد ئێنیشتوو، خۆڕاویی.
خۆڵماڵ (ن) xoḻmaḻ
مشت ومالی شیر وخەنجەر.
خۆڵە پۆت (ن) xoḻepot
خۆڵەپۆتە، خۆڵەپۆتێ، خۆڵەپۆتیی، خۆڵەپۆتیە گلجان، گلنجانە، جێگەی پڕ سەحکی بفر سەرە

وورد.

خۆلە پەتانیی (ن) xole petanî

خۆلەپەتانێ، خۆلە پەتێ، یاریی خۆلە-پۆت، یاریی مندال بەخۆل، خاپتانێ.

خۆلە ژان (ن،پز) xole jan

زکە ئێشە، سکە ئێشە، ژانە سکە.

خۆلە گەوان (ن) xolegewan

خۆلە`عەمەلە، سەرەنویلکە، شوێنی زبل وزال لێ رشتن.

خۆلە مێش (نک) xolemêš

بۆل، خاکری، خاکسەر، خاکەری، خۆلەمێر، خۆلەمشکی، خۆلەکوو، خۆلەمژ، خۆ لی شتی سووتاو، تۆزینە، خەلە کوان.

خۆم (ج) xom

ئەز، بۆخۆم، خودم، من.

خۆمالیی (ئان) [1] xomalî

خۆمانیی، خۆمانە، خۆیی، ناوخۆیی.

خۆمالیی (نک) [2] xomalî .

تایبەتی بەمالی خۆ، شتی تایبەتیی کەبۆ ناومالی خۆتت کردبێ.

خۆمالیی (ن) [3] xomalî

خودمالیی.

خۆمالیی (ن) [4] xomalî

لەمالەوە دروستکراو، شتی لەناو ولاتی خۆدا دروستکراو

خۆمالیی{ئاژەل} (ن) [5] xomalî(ajêl)

مالی، لەمالدا زاو.

خۆمالیی کردن (کتپ) xomalîkirdin

خود مالی کردن.

خۆمان (ج) xoman

ئیمە، ئیمە ومانان، خۆن.

خۆماندووکردن (کتن) xomandü kirdin

تەقەلادان، جەخت کردن،رەنج دان، کۆشش کردن، هەول دان.

خۆمانە (ئان) xomane

تایبەتی بەخۆمان، لەخۆمان.

خۆمانە خۆمانە (ن) xomane xomane

پێکهاتنی بەنهێنی لەسەر کارێک،کەین وبەین.

خۆمت کردن (کتن) xomit kirdin

خۆبێ دەنگ کردن، خۆ مات کردن، خۆمت دان.

خۆمەش (ئان) xomeš

ب (خۆکار).

خۆمیین (کتپ) xomîn

بەسەریەکدا کردن، کۆماکردن، کۆم وەرکردن.

خۆناس (ئان) [1] xonas

ریز لەخۆگر، ریزی خۆ زان، قەدری خۆزان.

خۆناس (ن) [2] xonas

ئاشنا، ناسیاو.

خۆناسیین (کتن) xonasîn

ئەندازە وپایەی خۆزانیین، دەخۆگەیشتن، لەخۆگەیشتن.

خۆندن (کتن) xondin

گۆرانی گوتن.

خۆنواندن (کتن،کتپ) xonwandin

بەترو فیزبوون، خۆبردنەپیشەوە، خۆدەرخستن، خۆنمایی کردن، خۆنوانن، خۆنوێنیی کردن، خۆنیشان دان، فیزلێ دان.

خۆنوس (ن) xonüs

قەلەم پاندان.

خۆنە (ئان) [1] xone

بێخاوەن.

خۆنە (ن) [2] xone

دیزە.

خۆنە (ن،ئا) [3] xone

پشیلەی نێر.

خۆنە (ن) [4] xone

سەرقاپی دیزە، دەرخۆنە.

خۆنە خۆر (ن) xonexor

پاشەکەوتکەر.

خۆنە گر (ئان) [1] xonegir

بێ پشوو، بێ حەوسەلە، بێ سەبر.

خۆنە گر (ئان) [2] xonegir

شل، شل وەل، شل وول.

خۆنە گیر (ن،ئان) xonegîr

رەمکەر، کیفیی، یاخیی.

خۆنیشان دان (کتن) xonîšandan

ئاشکرابوون، بەرچاوکەوتن، خویابوون، دیاردان، کەوتنە بەرچاو.

خۆو بە خت (ئاک) xow bext

١- بەهەلکەوت، خوابەختەکیی، بەرێکەوت.

٢- رەنگە، لەوانەیە

خۆو بە ختیی بۆ کردن (کتپ)

xow bextî bo kirdin

ب (پشکە خستن).

خۆویژ (ئان) xowêj

خۆ بیژ.

خۆ ویل کردن (کتن) ¹ xowêḻ kirdin

ب(خۆ گیل کردن).

خۆ ویل کردن (کتن) ² xowêḻ kirdin

خۆ گوم کردن، خۆ نەدیو کردن، لەرێ دەرچوون، لەرێ لادان (بەئانقەست).

خۆه (ئان) ¹ xoh

هەمان (شت).

خۆه (ن) ² xoh

بسکە، خەندە، کەن، هب(بزە).

خۆهستەک (ن) ¹ xohstek

ئاواتیی.

خۆهستەک (ن) ² xohstek

ئارۆزە، ئارزیی، ئارەزوو، ئیشتیا (بۆ خواردن).

خۆهاویشتن (ند) xohawîştin

پەلەکردن (لەرۆیشتندا)، خێرا رۆیشتن، گورج کردن.

خۆهشکا (ئان) xohşka

رند، رەند، هب:(جوان).

خۆهشکۆک (ئان) xohşkok

خوشکۆکە، رێک وپێک.

خۆهەڵاوردن (کتن) xoheḻawardin

خۆ کیشانەوە لە، خۆ لەهاوبەشیی کیشانەوە، خۆ کەنارە گیر گرتن.

خۆهەڵبواردن (ند) xoheḻbwardin

خۆ لەبیر چوون،خۆکەنار گرتن، خۆ حیساو نەکردن.

خۆهەڵبەست (ن) xoheḻbest

ئیفتەرا، بوختان ودرۆ،خۆکرد، درۆیەک کەمرۆڤێ لەخۆیەوە هەڵی بەستبێ، لای خۆوە هەڵبەستراو.

خۆهەڵتراندن (کتن) xoheḻtir̄andin

ترۆتۆپ کردن، خۆ نواندن، خۆ هەڵ شرنگاندن، خۆ هەڵکیشان، فشەکردن، ماشەوهوشەکردن.

خۆهەڵغراندن (ند) xoheḻxir̄andin

چوونە پیشەوە بۆ راپەراندنی ئیشێک کەلەتوانای ئەو کەسەدا نەبێت، دەست دانە کارێک کەلەوزەی ئەو کەسەدا نەبێ.

خۆهەڵخستن (کتن) xoheḻxistin

خۆ خستنە بەر بەرۆچکە، لەبەر هەتاو دانیشتن بۆ خۆ گەرم کردنەوە.

خۆهەڵخستنەوە (کتن) xoheḻxistinewe

هەڵپەرو داپەر کردن.

خۆهەڵدان (ند) xoheḻdan

خۆ هەڵماڵیین، خۆ هەڵکردن،لنگ هەڵکردن.

خۆهەڵکردن (ند) xoheḻkirdin

خۆ ئامادەکردن، خۆگرد کردنەوە، داوێن بەلاداکردن، داوێن کردن بەلادا، چاک بەلادا کردن.

خۆهەڵکیش (ئان) xoheḻkêş

فشەکەر،فیزلیدەر، بەخۆهەڵدەر، لاف لیدەر، فیشالکەر.

خۆهەڵکیشان (کتن) xoheḻkêşan

خۆپیف دان، خۆ هەڵدان، فشەکردن، بەخۆ هەڵگوتن، فیزکردن، لاف لیدان، ماشەوهووشە کردن، فش وهوور کردن.

خۆهەڵکیشیی (ن) xoheḻkêşî

فشە، لاف، ماشەوهووشە.

خۆی (ج) ¹ xoy

ئەو، ئەویش خۆی، تایبەتیی ئەو، هەو.

خۆی (ن) ² xoy

سەرپەرشت، سەرپەرشتیکەر.

خۆیابوون (کتن) xoyabûn

دەرکەوتن، هاتنەکایەوە، هاتنەمەیدان.

خۆیان (ج) ¹ xoyan

ئازێ، ئەوان، وان.

خۆیان (ن) ² xoyan

خەیان، تەبارەی دەغلی گیرەکراو، کلۆشی گیرە کراوی خڕەوەبووی شەن نەکراو.

خۆیایەتیی (ن) xoyayetî

خزمایەتیی، دۆستایەتیی.

خۆی بردە ئەوپەڕی دنیا (رس)

xoy birde ewper̄î dinya

خۆ بردنە ئەوپەڕی دنیا، خۆ بێ ئاگا پیشان دان، خۆ گیل کردن، خۆ بەنەشارەزا پیشان دان.

خۆی بوون (کتن) ¹ xoybûn

سەربەست بوون، لەدەست بیگانە رزگار بوون.

خۆی بوون (ند) ² xoybûn

ئیش بەکەسی تر نەمان.

خۆیبوون (ن) ³ xoybûn

سەربەستیی.

خۆی ریشی نییەو بەکۆستە پێ دەکەنێ (پن)

xoy r̄îşî niyew be koste pê dekenê

خۆی لەکەدارەو لەکەسانی دیکە دەدوێ. تەنگی لەخەڵک دەردەهینێ، کەس نەنگی خۆی نابینێ.

خۆی لێ‌دا (رس) ١ xoy lêda
خۆ لەکەسێ دان، زیان پێ گەیاندن.
خۆی لێ دا (رس) ٢ xoy lêda
خۆ لێدان، چنگە لێ گیر کردن،
شت داگیر کردن، شت دەس خۆ خستن.
خۆی لێرەیەو کلکی لە بەغدا تۆز دەکا (رس)
xoy - lêreyew kilkî le bexda toz deka
بەیەکێکی (ئاژاوەچیی، بزێو، ئارەحەت) دەوترێ.
خۆیی (ن) xoyî
١- خۆمـانیی، خـۆمیی، خۆیـاتیی، خۆیایـەتیی، خۆیەتیی. ٢- خوێش، کەس.
خە (نچ) xe
پێوە هەڵواسیین.
خەبات (ن) ١ xebat
تەقەلا، کۆشش، کۆششت، هەوڵ، رەنج، خەبس.
خەبات (ن) ٢ xebat
ئیش، کار.
خەباتکار (ن) ١ xebatkar
ئیشکەر، کارکەر.
خەباتکار (ن) ٢ xebatkar
ب (خەباتکەر).
خەبات کردن (کتن) ١ xebat kirdin
تەقەلادان، تێکۆشان، تەقەلاکردن، کۆشش دان، کۆشش کردن، تێ کۆشین، خەبتیین، خەبتان، هـەوڵ دان.
خەبات کردن (کتن) ٢ xebat kirdin
ئیش کردن، رەنج دان، کارکردن.
خەباتکەر (ن) xebat
بەکۆششت، تێکۆشەر، خەباتکار، هەوڵدەر.
خەبار (ئان) xebar
١- بقە، تەڵەکە. ٢- سامدار، سامناوەر.
خەبتان (کتن) xebtan
خەبەتاندن، خەبەتیین، هب:(خەبات کردن).
خەبس (نک) xebis
١- دەس رەنج، دەست رەنج.
٢- هەرچ شتێ بەتەقەلا هاتبێتە دەس
خەبسین (کتن) xebisîn
پەشێوبوون، سەر لێ تێکچوون، هب:(ئالۆزان).
خەبەر (ن) ١ xeber
ئاگایی، پەیام.
خەبەر (ن) ٢ xeber
ئاگا، دەنگە، دەنگوباس، ولام، وەڵام، خـەوەر، بـاس، هەواڵ.
خەبەر (نک) ٣ xeber
ئاگایی، باس وخەبـەر، بـاس وخـواس، خەبـەروباس. هەواڵ،
خەبەربردن (کتپ) xeber birdin
هەواڵ بردن.
خەبەربوونەوە (کتن) xeberbûnewe
بێداربوونەوە، خەوەربوونەوە، خەوەرەوەبوون، وریـبوونەوە، وریاوەبوون، هب (بێداربوونەوە).
خەبەربەر (ن) xebeber
پەیامبەر، هەواڵ بەر، وەڵام بەر، ولامبەر.
خەبەر پێ‌دان (کتپ) xeberpêdan
ئاگادارکردن، پێ راگەیانـدن، پـێ گـوتن، پـێ ووتـن. رانان، وەڵام دان، هەواڵ بۆ ناردن، هەواڵ پێ دان.
خەبەردار (ئان) ١ xeberdar
باخەوەر، بەخەوەر، خەوەردار.
خەبەردارا (ئسب) ٢ xeberdar!
ئاگاداربە !، رێگەبەردە !، لادە !، لادەن !.
خەبەرداربوون (کتن) xeberdarbûn
ئاگاداربوون، خەبەربوون، هالێ بوون.
خەبەردان (کتپ) ١ xeberdan
ئاگـایی دان، وشـەی نهێنـی ئاشـکراکردن، هـەواڵ پێدان.
خەبەردان (کتپ) ٢ xeberdan
ئاگاکردن، خەبەردار کردن، وەئاگا کردن.
خەبەرۆخ (ن) xeberdox
ئاخاوتەر (لەجیاتی کەسانی تر)، هەواڵدەر، راپۆرت دەر.
خەبەر کردنەوە (کتپ) xeberkirdinewe
وەئاگا هێنان.
خەبەر گۆهێز (ن.کی) xeber gohêz
ئاخـاوتن را گـوێز، قسەراگوێز، خەبـەرگوێز، خەبـەر هێن، وەڵام هێن.
خەبەر گێرانەوە (کتپ) xeber gêranewe
ئاخاوتن راگوێزتن، قسەهێنان وبردن.
خەبەرۆشک (ن) xeberošk
چیرۆک، ئەزیلە.
خەبەرهێن (ن) xeberhên
وەڵام هێن، وەڵام هێنەر.
خەبەنگ (ن) xebeng
جەماڵیون، جەمەڵیون، سەربانی لەرۆکیش وتەنەکە.

خەبینەتا! (نسب) xebînet
بەداخەوە!، حەیف!، داخەکەم!، مەخابن!.
خەپار (ن) ١ xepar
ئامادە (کێڵگە بۆ چاندن)، زەویی کێڵراو.
خەپار (ن) ٢ xepar
بژار.
خەپان (ئان) xepan
پـان وپـۆڕ، پـرومڕ، خرپـن، خرپـۆڵە، خەپـەتۆڵە، خرومڕ، خرت ومرت، خرت وخۆڵ.
خەپر (ن) xepir
دووجار کێڵراو، وەرد.
خەپراندن (کتپ) xeprandin
زەویی خۆش کردن بۆ چاندن، زەویی شیی کردنەوە وبژارکردن بۆ تۆوپیوەکردنی، ، زەویی پاک کردنەوە و هەڵگێڕانەوە، کێڵکە ئامادەکردن بـۆ چانـدن، وەرد دانەوە، زەویی خەپار کردن.
خەپرە (ن) xepre
پاپۆکە، پەپکە، لیک ئالانی بەئەلقە.
خەپشە (ن) xepşe
شەرمی ئافرەت، قوز، کوز.
خەپک (ن) ١ xepik
تەپکە.
خەپک (ن) ٢ xepik
خەپلە، کولێرەی هەرزن.
خەپکە (ن) xepke
ئالقە، ئەلقە.
خەپلۆن (ئان) xeplon
ئاقزلا، خواروخێچ، چەف و لار.
خەپلە (ن) xeple
ئەسـتوورکە، ئەسـتوورکە، پەپـکە کـولێرە، کـولێرە، کێتکە، گێتکە، نانی ئەستوورو پان کراوە.
خەپلە (ئان،خ.) xeple١
کورتە باڵای قەڵەو.
خەپلە (ئان) ٢ xeple
گێلۆکەی ئازیرەک.
خەپوولیی (ئان) xepülî
پارەخۆشەویست، پوول پەرست، پوول دۆست.
خەپە (ن) xepe١
هەپە، شانەی تەون کوتان.
خەپە (ن) ٢ xepe
درمغ، ئـامێرێکی بەدانـە کلۆشـی پـێ کۆدەکەنـەوە، شانە بۆ کۆکردنەوەی کلۆش.

خەپەتۆڵە (ئان) xepetole
ب (خەپان).
خەپەخان (ئان،کل) xepexan(kl)
خلتانی خوێن، خوێناویی.
خەپەخان بوون (کتن،کل) xepexan bün(kl)
خلتانی خوێن بوون، خوێناویی بوون.
خەپەخان کردن (کتپ،کل) xepexan kirdin(kl)
خلتـــانیخوێن کـــردن، لەخوێنداگـــەوزان، لەخوێناگەوزاندن.
خەپەخەپ کردن (کتن) xepexep kirdin
لارەولار ڕۆیشتن.
خەپەرە (ئان) xepere
ساواو قەڵـەو، خەپـەتۆڵە، خرپـنە، خەپـەڵە (منـداڵ یان بێچوی ئاژەڵ).
خەپەرەبوون (کتن) xeperebün
قەڵەوبوون.
خەپەرەکردن (کتپ) xepere kirdin
خڕبوونـەوە، خۆلێـک هاڵانـدن، نوسـتن بەگرمۆڵـەیی (ساوا یان بێچوی ئاژەڵ).
خەت (ن) ١ xet
مووی تازە (لەڕووی لاو دەرهاتوو)، گەنگەموو.
خەت (ن) ٢ xet
١- کێر، مێل، خێر، خێت. ٢- خێت (جووت).
خەت (ن) ٣ xet
دێر.
خەت (ن) ٤ xet
نووێس.
خەتا (ن) ١ xeta
هەڵە.
خەتا (ن) ٢ xeta
تاوان، سووچ، گوناه.
خەتابار (ن) xeabar
تاوانبار، خەتاکار، گوناهبار.
خەتات (ن،رو) ١ xetat
وەسمەی برۆ، خەنەو ڕەنگ، ڕەنگێ کەلەبرۆ دەدرێ.
خەتات (ن) ٢ xetat
خۆشنووس.
خەتاکردن (کتپ) xetakirdin
تاوان کردن، گوناه کردن.
خەت بۆ کێشان (ند) ١ xet bo kêşan
ئـاوی گوێچکـەدان. پێـشەکی کەسـێ وێبکرێـەوە خەت دان.

خەت بۆ کێشان (ند) xet bo kêšan ٢
ئەگبیرو را بۆکەسێ کردن، راوێژ بۆ کەسێ کردن، ڕەنگێ بۆ کەسێ ڕشتن (لەبارەی چۆنیەتی کارێکە یان ئامۆژگاری شتێ).

خەت خەت (ئان) xet xet
میلدار، ڕێ ڕێ، میل میل.

خەت دان (کتپ) xetdan ١
(شت) نووسین.

خەت دان (کتپ) xetdan ٢
موو لەڕوو هاتن، بالق بوون، موو لێ هاتن (لاو)، خەت خسن، ڕیش وسمێل دەرهاتن، هەرزەبوون.

خەتکیش (ن) xetkêš
خەتکەش، ڕاستە، ئامرازی خەتی ڕاست کێشان.

خەتکیشان (کتن) xetkêšan
خەت لێدان، کێر لێدان، هێڵ کێشان.

خەت لێ کێشان (ند) xet lê kêšan
پێشبینی دوا ڕۆژێکی ناخۆش بۆ کەسێ کردن، نوقلانەی دوا ڕۆژێکی خراپ بۆ کەسێ لێدان.

خەتمی (ن) xetmî ١
لغاو، لەواشە.

خەتمی (ئان) xetmî ٢
سەربزێو، یاخیی، یاغیی، دژی یاسا.

خەتە سوورێ لە خۆم دوورێ (ند)
xete sûrê lexom dûrê
تەنها خۆ خۆش ویستن، خۆخۆیی کردن، گوێ نەدان بەکەس.

خەتە سوورێ لە خۆم دوورێ (ند)
xete sûrê lexom dûrê
خۆ لەکارەسات یان قەوماو دوورە پەرێز گرتن.

خەتەنەگا (ن) xetenega
پێستی سەر پۆپەی چووک.

خەتەنە کردن (کتپ) xetene kirdin
سوننەت کردن،چەرمی سەر پۆپەی کێر بڕین، خرووسە بڕین.

خەتەنە سووران کردن (کتن)
xetene sûran kirdin
بەزم وبانگ هێشتن بەهۆی سوننەت کردنی منداڵەوە، شایی کردن بەهۆی منداڵ خەتەنە کردنەوە.

خەتیرە (ن) xetîre
١- ب (چلووسکە). ٢- مەشخەڵ، مەخشەڵ.

خەجاڵەت (ئان) xecalet
چاو بەرەژێر، مل کەچ، فەدیکار، فهیت کار، خەجاڵە تکێش، شەرمەزار.

خەجاڵەت بوون (کتن) xecaletbûn
خەجاڵەت کێشان، لەڕووچوون، لەڕوو دامان، سەر داخستن، سەری خۆ شۆڕکردن لەشەرماندا.

خەجاڵەت کردن (کتپ) xecalet kirdin
تەریق کردنەوە، چاو بەرەژێر کردن، سەر پێ داخستن، سەر پێ شۆڕ کردن، شەرمەزار کردن.

خەجاڵەتم نەکەیت! (رس) xecaletim nekeyt!
ڕوو زەردم نەکەیت (بەگوتن یان کردنی کارێکی ناشیرین..).

خەجاڵەتیی (ن) xecaletî
تەریقیی، چاو بەرەژێریی، سەر شۆڕیی، شوورەیی، شەرمەزاریی، مل کەچیی، ئەنگیی.

خەجاڵەتیی بەسەر هێنان (ند)
xecaletî beser hênan
ئەتک کردن، بەپەنگ کردن، پەند(پەنگ) پێدان، حەیا بردن، ڕسواکردن، سووکایەتیی بەسەر هێنان.

خەجلیین (کتن) xecilîn ١
داچلەکیین، ڕاچلەکیین.

خەجلیین (کتن) xecilîn ٢
شلەژان.

خەر (ن،ئان،کل) xer(kl)
کەر، گوێ درێژ، هەر.

خەرابە (ئان) xerabe ١
خەرا، ویران، کاول.

خەرابە (ن) xerabe ٢
کەلاوە، ویرانە، خەراوە.

خەرار (ن) xerar
تیرکە، خرار، خرارکە، خەشە، خیرار، ئەنراویکە شاش لە مووی بزن.

خەراف (ن) xeraf
تۆڕی ماسی گرتن.

خەرام (ن) xeram ١
خۆش ڕەوتیی، خۆش ڕەفتاریی.

خەرام (ن) xeram ٢
قونە، قونە قون.

خەرام (ن) xeram ٣
شنە (با).

خەرامان (ن) xeraman ١
شۆخ ، شەنگ، شۆخ وشەنگ، نازدار، ناز ڕەفتار

(ئافرەت).

خەرامان (ن) ٢ xeraman ² E

لەنجەو لار.

خەرامانە (ن) xeramane

بریی، بەها، بەهای بریتیی، پاداش.

خەرامانە پێ‌دان (کتپ) xeramane pêdan

پاداشت دانەوە، چاکەبەچاکە کردن،
چاکە کردن لەگەڵ کەسێ بەرامبەر بەچاکەکەی.

خەرامانەدان (کتپ) xeramanedan

بۆ ئەژماردن، بۆ بژاردن، پیدانەوە، تۆڵەدانەوە،
خستنەوەجێ، قەز ڤراندن، هۆدانەوە.

خەراو (ئان) ١ xeraw ¹

لەکار کەوتە، هب:(پەکە کەوتە).

خەراو (ئان) ٢ xeraw ²

ب (خراپ).

خەراو (ن) ٣ xeraw ³

خەراو ویژیی، هب(جنێو).

خەراو وتن (کتپ) xeraw wutin

دژمان داین، سخیف دان، هب:(جنێودان).

خەراو ویژیی (ن) xeraw wêjî

خەراو بێژیی.

خەراوەکار (ن) xerawekar

جەردە، ڕێگر.

خەربار (ن) ١ xerbar ¹

باری کەر.

خەربار (ن) ٢ xerbar ²

خەروار، خەڵوار، کێشێکە بەرامبەری سێسەد
کیلۆگرام یان سەد باتمان.

خەربازیی (ن) xerbazî

چنگە فلیقێ، گاڵتەبازیی، یارییە کەرانە.

خەربەستە، خاوەن ڕستە (پن)
xerbeste xawen riste

بێداریی بنچینەی هەدارییە. توند بەستراو، زوو
دۆزراو(ولاخ).

خەربەند (ن،رو) xerbend

خەربەنگێ، خەرەبەنگێ، غەربەنگێ، گرنگێ فەرەنگیی،
گەرچەکە فەرەنگیی.

خەربەندە (ن،کی) xerbende(ki)

خەربەنگێ، قەتارچیی، کەردار، ئاگاداریکەر و ئاژو
وەری بارەبەران.

خەرپشت (ن) ١ xerpişt ¹

خەر پشتە، بنمیچیی بەخشت چنراو، سەربان
وینمیچی لەخشت وتاق دروست کراو.

خەرپشت (ن) ٢ xerpişt ²

پاڵپشت، کۆڵەکەی پاڵ دیوار (بۆ قایمیی).

خەرپشت (ن) ٣ xerpişt ³

پشت دەرگا، پاڵپشتی دەرگا (پارچە دار بۆ
داخستن).

خەرپونگ (ن،رو) xerpung

خەر پنگێ، خەر پونگە، زرەپنگێ، جۆرە پونگەیەکی
کێوییە، پونگەی دەم گۆلاو... پونگە کێویلە (بۆ
ناو چێشت بەکاردەهێنرێ).

خەرت (ن) xert

مەتەوکەوان، ئامرازی دارتاش کەداری پێ خڕو
لووس ئەکات، ئامرازی دار لووس کردن وکون
تێکردن، ئامرازی خەڕاتی.

خەرتا (ن) xerta

تیر، جەوالیی زیخ ولم کێشان، شەلتەی گەورە.

خەرت وپەرت (ئان) xertw pert

پارچە پارچە، خەرت وپرت، کەرت ولەت، لەت
وپەت.

خەرتوش (ن) xertûş

پاشەڕۆکە.

خەرتۆک (نک) xertok

پاشەڕۆکە.

خەرتەل (ن،م) xertel

خرتەل، خرتل، خەردال، دالاش، دالەکەرخۆرە،
سوورە دال، لاشەخۆرە.

خەرتەلە (ن،رو) xertele

تۆوێکی تیژە لەخێزانی خەردەل.

خەرج (ن) ١ xerc ¹

شیربایی.

خەرج (ن) ٢ xerc ²

باج وخەراج، باجی دەوڵەت، هب:(باج ١/).

خەرج کردن (کتپ) xerc kirdin

پارە بەشت دان.

خەرج کردن (کتپ) xerc kirdin

ب (بەخت کردن).

خەرج ودەخل (نک) xercw dexil

مەسرەف ودرامەت.

خەرجیی (ن) ١ xercî ¹

بافتەی پان.

خەرجیی (ئان) ٢ xercî ²

گشت لایی، گش لایی، هەموانیی.

خەرجیی (ن) ۲ xercî
ڕۆژانە، مووچە.
خەرجیی وەمەرجیی (نک) xercîw mercî
پارەمارە.
خەرخودا (ن،جج) xerxuda
جالجالۆکە، کاکلەمووشان، داپیرۆشکە.
خەرخەشە (ن) ۱ xerxeşe
جفجفە، شەق شەقە.
خەرخەشە (ن) ۲ xerxeşe
قەرقەش، کیشەوھەرا، کیشمە کیش.
خەرز (ن) ۱ xerz
لێ پەڕینی جانەوەران جگە لەمرۆ.
خەرز (نک) ۲ xerz
گەرا، میلکە، میلکە(جروجانەوەر).
خەرز گرتن (کتن،کتپ) xerzgirtin
لێ پەڕیین (گیاندار بێجگە لەمرۆڤ)، هـب: (جووت گرتن).
خەرس (ن) xers
بەراورد، خەمڵ، قەرس.
خەرساندن (کتپ) ۱ xersandin
ب (خەساندن).
خەرساندن (کتپ) ۲ xersandin
۱- خەرسـاندن، خـەرس کـردن، بـەراورد کـردن، خەملاندن، قەرساندن، قەبلاندن.
۲- هەڵسەنگاندن، تەخمین کردن.
خەرسەک (ن) ۱ xersek
کلۆکل، گلمتک، کەرسەک.
خەرسەک (ن) ۲ xersek
سیپالی ئەستوور.
خەرسەک (ن) ۳ xersek
فەرشی تووکن، قالیی تیسکن، مافورەی بەکولک.
خەرشۆف (ن) xerşof
زەویی نابابەت بۆ کێلان، زەویی ناجۆر بۆ کشتو کاڵ.
خەرقە (ن) xerqe
بالاپۆشیی دەرویش، جبە.
خەرک (ن) ۱ xerk
باوەش، هامێز.
خەرک (ن) xerk
ناوگەڵ، نێوان ڕان.
خەرک (ن) ۲ xerk
بن هەنگڵ، بن باخەڵ، بن دەس.

خەرک (ن،کی) ۳ xerk(kl)
قوڕوچڵپاو.
خەرک (ن) ٤ xerk
دووتـای دارێـن (لەسـەر پـشتی باربـەر دادەنرێ بـۆ بەرد کێشان) یان دارتاش داری لەسەر دادەتاشێ.
خەرک (ن) ٥ xerk
(داری درێـژی سـێ پـێچک کـەتاوانباری لەسـەر بـەر قامچی دەدرا) سێپا، سێپایە، سێ پێچکە.
خەرکانە (ن،پز) xerkane
خـشرووک، خـەرکان، خرکانـە، جـۆرە برینێکـی پەرەسینە.
خەرکنج (ن) xerkinc
قرژاڵ، قرژانگ، خەرچنگ.
خەرکۆڵ (ن،رو) ۱ xerkol
کەرکۆڵ، گیای پیفو، گیای قاو(وەک پووشوو بەکار دەهێنرێ بۆ ئاگر پێ کردنەوە، یان وەک دەرمان بۆ ڕاوەستاندنی خوێن چۆڕیین).
خەرکۆڵ (ن،رو) ۲ xerkol
کەرکۆڵ، کەرتەشیی، گیایەکی سەر زلی بەدڕکە.
خەرکەمان (ن) xerkeman
خەرکـەوان، ئامـرازی چەماندنـەوەی کەللـە بێژنـگ وکەمـەی دەف، ئامرازێکـە کەمـەی میلـەک وبێـژنگی پێ ئەچەمێنرێتەوە.
خەرگۆلک (ن،ئا) xergolik
خەرگۆڕ، کەرەکێویی، گۆڕ.
خەرگووش (ن،ئا) xergüş
کەرویشک، خەروێ، هەوریشە، کەوریشک.
خەرگە (نک) xerge
پەڕۆشر، پەڕۆکۆن، شرکەو پرکە، شڕەو مڕە.
خەرگەلە (ن) ۱ xergele
کەر لەوەڕین.
خەرگەلە (ئان) ۲ xergele
پیس وچەپەڵ، کۆنە پۆش، پیس و پۆخل، شڕپـۆش، شەخسەپەڕۆ.
خەرمان (ن) xerman
بەرهەمی دەغلودانی کـۆکراوە لەسـەر جـۆی خـوێن، کۆی سووری دەغلودان، دەغلی سوورکراو، خرمان.
خەرمانان (ن) ۱ xermanan
شەشەمین مانگی ساڵ (۳۱ ڕۆژە).
خەرمانان (ن) ۲ xermanan
جەنگەی خـەرمان هـەڵگرتن، خـەرمان سـوور، کـاتی خەرمانان، کاتی بێدەر.

خەرماناو (ن) xermanaw
ب (خەرمان بەرەکەت).
خەرمان بەرەکەت (ن) 1 xerman bereket
خەرماناو، نزای پیت بۆ خەرمانان،نزا بۆ زۆر بوونی خەرمان.
خەرمان بەرەکەت (ن) 2 xerman bereket
بەخششێ کەخاوەن خەرمان ئەیدا.
خەرمان بەرەکەتا! (ئسب) 3 xerman bereket !
سلاو بۆ خەرمان کەران.
خەرمان پێو (ن) xerman pêw
خەرمان کێل، کەسێ کەخەرمان بەکێلە دەپێوێ.
خەرمان پێوان (کتپ) 1 xerman pêwan
خەرمان پێوانە کردن.
خەرمان پێوان (کتپ) 2 xerman pêwan
بێدەر بەکێل وەرگێران.
خەرمان سوور (ن) xerman sûr
خەرمانی سوور کراو، کۆ گەنمی خەرمان.
خەرمانگا (ن) xermanga
جێ خەرمان، جێگە خەرمان (شوێنێ کەبێدەری لەسەرە)، خەرمانگە، خەرمەجا، هب(جوێ خوێن).
خەرمان لۆغە (ن) xerman loxe
خەرمانگە، خەرمان لۆغە، دانەوێلە کەلەسەر خەرمان دەدرێ بەهەژاران.
خەرمانە (ن) xermane
ئاخلە، هالە، ڕووناکی تەم ومژێ کە لەبەرچاو بۆتە کەمەی دەوری مانگ.
خەرمانەدان (کتن) xermanedan
ئاخلەدان، کەمەی ڕووناکیی تەم ومژ لەدەوری مانگ پەیدابوون.
خەرمان هەلگرتن (کتپ) xerman helgirtin
خەرمان پێوان و کۆکردنەوەی، خەرمان کۆوەکردن.
خەرمشک (ن،ئا) xermişik
جرج، مشکەکوێرە، مشکی دەشتیی.
خەرمووگ (نک) xermûrg
مووڕگ کەر، مووروەکەرانە، مووروی درشت وشین.
خەرمە خیل (ن،ئا) xerme xîl
بەرگاوێلکە، هب(ئێستر بالانی).
خەرمەگەز (ن،جج) xermegez
کەرمێش، مێشەکەرانە، هب(خەرەنگەر).
خەرمێز (ن) xermîz
ب (چاولێکەریی).

خەرناز (ن) xernaz
نازەکەرانە، نازو ئەدای زیاد لەخۆ.
خەروا (ن) xerwa
کولێرەی لەژێر ژیلەمۆ برژاو.
خەرەزەن (ن) xerezen
قامچی.
خەرەفان (کتن) xerefan
خەرەفیان، خەرەفین، خەڵەفان، لەبەر پیریی‌هۆش نەمان، خڵەفان، بیر خراپ بوون، بیر تێکچوون، خرەفان (لەبەر پیریی)، گەوج بوون، خەڵەمیین.
خەرەفاو (ئان،ن) xerefaw
خەرەف، خەرفاو، خەرف، خەرفتیی، خەرفیو، خەرفیی، خەڵەفاو، خڵەفاو، لەبەر پیریی هۆش لاوازبوو، خەرفاو، خەرەفیاگ، ژیریی تێکچوو (لەبەر پیریی)، خەرەفیاو، خەرەفیو، خەڵەفیاگ، گەوج، هۆش نەماو (لەبەر پیریی).
خەرەن (ن) xeren
بەردچن، خەرە، کوچک چن، وشکەکەڵەک، دیواری لەکوچک بێ هەڕ، دیواری لەوشکە کەڵەک.
خەرەند (ن) 1 xerend
خەندەق، خەندەک، خەندۆر، خەننەک.
خەرەند (ن) 2 xerend
چالاو، قولکەی ئاو.
خەرەنگز (ن،جج) xerengiz
خەرەنگەز، خەرەنگەزە، مۆزەشینە، جۆرەمێشێکی زلی سەوزە گەراکەی لەناو گۆشت یان برینـدا دادەنێ.
خەریب (ئان) 1 xerîb
سەیر، سەیرو سەمەرە.
خەریب (ن) 2 xerîb
دەنگ وئاوازی خەمگینانە.
خەریب (ن) 3 xerîb
بیانی، بێگانە.
خەریب (ن) 4 xerîb
لاوەکیی، خەریبە.
خەریب (ئان) 5 xerîb
بەلەنگاز، بێ چارە.
خەریت (ئان) xerît
فیت، گرسە، گەورە، مەزن.
خەریتە (ن) 1 xerîte
فیشەکدان.

خەریتە (ن) ١ xerîte
نەخشە، وێنەی زەویی بەهێل دەستنیشان کراو.

خەریتە (ن) ٢ xerîte
قومقمۆکەی بارووت، باروتدان.

خەریک (ئان) xerîk
سەرقاڵ، سەرگەرم، خەرکاو، مژووڵ، تێوەگلاو، دەسگیراو، خەجل، بەکاریکەوە ئاڵاوە، سەرگەرمی ئیش.

خەریک بوون (کتن) xerîkbün
سەرگەرمی ئیشێ بوون، لەئیشێکەوە ئاڵان، لەکاریکەوە گلان، مژووڵ بوون.

خەریک کردن (کتپ) xerîkkirdin
ڕێ لێ گرتن، کۆسپ لەبەر دانان، کۆسپ هێنانەبەر، گیروگرفت هێنانەبەر.

خەریک مان (کتن) xerîkman
بەکاریکەوە خەریک بوون، دەست گیران، سەرقاڵ بوون، سەرگەرم بوون.

خەریکماو (ئان) xerîkmaw
بەکارەوە سەرگەرم، خەریک وخەرکاو، سەرقاڵ و سەرگەرم بوو، مژووڵ بوو.

خەریک وخەرکاو کردن (ند)
xerîkw xerkaw kirdin
جاڕس کردن، سەرلەکەسێ سەندن، شپرزەکردن.

خەریکی (ن) xerîkî
سەرگەرمیی.

خەرین (کتن) xerîn
پرخەکردن، پرخە پرخ کردن (لەخەودا).

خەڕا (ئان) xera
تام تیژ، تیژ (لەچێژەدا)، هب (تیژ).

خەڕات (ن) xerat
تراشکار، تەراشگەر، چێوتاش، دارتاشی خەڕت، دار خەڕتکەر، دار لووسکەر، دار تاشی دار لووسکەر... بە ئامرازی خەڕاتیی.

خەڕاتیی (ن) xeratî
تراشکاریی، تەراشگەریی، ئاسن یان چێوتاشیی، خەڕتکەریی، کاری خەڕات، پیشەی خەڕات.

خەڕاتیی کردن (کتپ) xeratîkirdin
خەڕت کردن، تراشکاریی کردن، تەراشگەریی کردن، چێوتاشیی کردن، بەخەڕت دارتاشیی یان ئاسنگەریی کردن، بەخەڕت ئیش کردن.

خەڕار (ئان) xerar
بەباق وبریقە، بەبریقە، هب (بریسکە دار).

خەڕاز (ن) ١ xeraz
پینەچیی، پینەدۆز.

خەڕاز (ن) ٢ xeraz
وردەفرۆش، وردەواڵا فرۆش.

خەڕتاندن (کتپ) xertandin
لەبن وبێخ دەرهێنان، لەبن وڕەگەز دەرکێشان.

خەڕت کردن (کتپ) xertkirdin
ب (خەڕاتیی کردن).

خەڕگ (ن) xerg
قوڕ، هەڕگ، هەڕ، هەڕیی، خەڕە، حەڕیی.

خەڕگین (ئان) ١ xergîn
لەقوڕدروستکراو.

خەڕگین (ئان) ٢ xergîn
قوڕاویی.

خەڕناش (ن) xernaš
کونای لووت، کونە تفنگ، کونە لووت، کونە کەپوو.

خەڕۆ (ئان) ١ xero
بوغرا، خەڕە، خلۆر، بەفیز، لووت بڵند، لووت بەرز، لە خۆبایی، خودسەر.

خەڕۆ (ئان) ٢ xero
تەفرەخواردوو، تەفرەدراو، فریوخواردوو.

خەڕۆبوون (کتن) ١ xerobün
بایی‌بوون، لەخۆبایی بوون، خۆ هەڵکێشان، هاشەوهوو شەکردن.

خەڕۆبوون (کتن) ٢ xerobün
تەفرەخواردن، تەفرەدران، فریوخواردن، هەڵ خەڵەتان.

خەڕۆکردن (کتپ) xero kirdin
تەفردان، هەڵ فریواندن.

خەڕە (ئان) xere
چاوەڕوان، چاوەنوار.

خەڕەک (ن) ١ xerek
ئامرازی لۆکەڕیسیی، دەزگای پەموو ڕستن، چەرخی لۆکە دووخ وخوریی ڕستن.

خەڕەک (ن) ٢ xerek
بەردکێشیی‌داریین، دووتاییبەردکێشیی(سەرپشتی وڵاخ.)

خەڕەک ڕستن (ند) ١ xerek ristin
زۆر ووتن، هب (باریکان ڕستن /٢).

خەڕەک ڕستن (کتپ) ٢ xerek ristin
ڕاکێشان وبادانی لۆکەوخوریی وکردنی بەڕیس.

خەڕەم (ن.ئا) xerem
خەڕەمە، نێرەکەر، نێرەکەری پەڕین، نێرەکەری تۆو، نێرەکەرێ بۆ پەڕین تەرخان کرابێ.
خەز (ن.ئا) xez
خـز، {گیانـەوەرێکی شـیر دەری گۆشـت خـۆرە.. تــووکی ســوور و بــۆرە و لەزســتاندا ســپی هەڵدەگەڕێ}.
خەزا (ن) xeza
جەنگێ بەناوی ئایینەوە، غەزا، جەنگێ لەڕێی خوادا.
خەزاڵ (ن.ئا) xezal
ئاسک، خەزال، کەژاڵ، مامز.
خەزان (ن) [1] xezan
خەزام، دەمی خەزەڵوەر، کەژی دوای هاوین.
خەزان (نک) [2] xezan
خــەزام، خــەزەڵ، گــەڵای زەردی پــایز، گــەڵای هەڵوەریو، گەڵای زەردو سیس بووی داوەریو.
خەزان (ن) [3] xezan
قازان، خەزگان.
خەزان کردن (کتن) xezan kirdin
گــەڵارێزان، گــەڵا هــەڵوەریین، مزەردەهەڵگــەڕان و داوەریـین، گــەڵا وەریـین، سـیس بـوون و داوەریـین (گەڵا)، گەڵا داکەوتن لەدارو درەخت.
خەزانەدار (ن) xezanedar
گەنجەوان، گەنجینەدار.
خەزایی (ن.م) xezyî
عەینەمەل، کەندەسمە، مێش خۆرە، هەنگە خۆرە، خەنجەرباڵا، ڕەنگاڵە، خەنجەر باڵە، کەنەسمە.
خەزر (ن.ئان) xezir
ڕک، سەرسەختیی، هب (تووڕەبوو).
خەزرین (کتن) [1] xezirîn
پێ چەقاندن، مان گرتن.
خەزرین (کتن) [2] xezirîn
دەرکەوەچوون، ڕک بوونەوە، ڕق گرتن.
خەزگاڵ (ن.لو) xezgal(lu)
کاشکا، هب (خۆزگە).
خەزن (ن) xezîn
خوشکی ژن، ژن خوشک.
خەزنە (ن) xezne
خەزینە، گەنج، گەنجینە، خزنە، ترەوە.
خەزوور (ن) xezûr
باوکی ژن یان مێرد، خەزوورە، خەزیر، خوەزوور.

خەزەڵ (نک) xezel
ب (خەزان).
خەزەڵوەر (ن) xezelwer
مانگی گـەڵارێزان، مـانگی هەشـتەمی سـال، خـەزەڵ وەریـن، هەشـتەمین مـانگی سـال، حەوتـەم مـانگی ڕۆژیی.
خەزێم (ن) xezêm
ئالقـەی زێـڕ یـان زیـوینی نێـوان کونـە لـووتی ژن، قولفەیـەکی ئـاڵتوون یـان زیوینـە ئافرەتـانی لادێ دەیکەنە پەڕەی لووت بۆ جوانیی.
خەزێمۆک (ن.رو) xezêmok
گوڵە مرواری.
خەزێنە (ن) [1] xezêne
ب (خەزنە).
خەزێنە (ن) [2] xezêne
گەنجینەی پارە (سەر بەکۆمەڵەیەک).
خەزێنە (ن) xezêne
ئەماراوی گەرماو.
خەزێنە (ن) [2] xezêne
(خەزان) تیانی گەرماو، خەزنە.
خەس (ن) xes
بێگونیی، خەساویی.
خەسار (ن) xesar
خەسارەت، زەرەر، زیان.
خەسارە (ن) xesare
خەسار، نیرگە، داری ژێر کاریتە.
خەساس (ن) xesas
خەسۆک، گون دەرهێن، گون دەرهێنەر، وەستای خەساندنی وڵاخ، کەسێکە ئاژەڵ بخەسێنێ.
خەسان (کتن) xesan
پیاوەتیی نەمان، خەسیین، هێلکەی گون دەرهاتن.
خەساندن (کتپ) [1] xesandin
خەرسـاندن، خــەرس کــردن، خەســانن، گــون دەرهـاوردن، گـونی ئـاژەڵ دەرهێنـان، هـب(ئیختـە کردن ١/).
خەساندن (کتپ) [2] xesandin
ب (ئیختە کردن ٢ و ٣).
خەساندن (کتپ) [3] xesandin
تـەرزی تـووتن وتەماتـە... شـکاندنەوە (بـۆ ئـەوەی پەل بهاوێ وبەر دابێلێ)، سەر لکی ڕووەک پەڕاندن.
خەساندن (ئد) [4] xesandin
پـیاوەتیی کەسـێ نەهێـشتن، دەسـەڵات بـڕیـن. ـە

پیاوەتی خستن، لەهەرەو گیف وگورە خستن.

خەساندن (ند) xesandin°

ترساندن.

خەساو (ئان) xesaw

نەختە، بێ گون، خەسیاگ، خەسیاو، خەسێنراو، گون دەرهاتگ، گونەویلە دەرهێنراو.

خەسپال (ئان) xespal

زورهان، لەکارکەوتە، عەمەل مەندە (لەبەر پیریی).

خەست (ئان)[1] xest

پەیت، توند، تونددەوەبوو، تیر، خەس، خەست وەبوو، خەستاو، هەس (شلەمەنی).

خەست (ئان)[2] xest

بەرەنگ، پڕرەنگ، تەڵغ، تۆخ، تیر، رەنگ تیر، خەستەک، کەوەیی.

خەست بوونەوە (کتن) xestbünewe

پەیت بوون، توندبوونەوە، تونددەوەبوون، چکانەوە.

خەست کردنەوە (کتپ)[1] xestbünewe

پەیت کردنەوە، توند کردنەوە، تونددەوەکردن، چکاندنەوە

خەست کردنەوە (کتپ)[2] xestbünewe

تۆخ کردنەوە، تەڵغ کردن.

خەست وخۆڵ (ئان)[1] xestwxoḻ

خەست وبەلەزەت.

خەست وخۆڵ (ئان)[2] xestwxoḻ

سەرخۆشی زۆر مەست یان بێ هۆش.

خەستە (ئان)[1] xeste

بیمار، خەسە، دەردەدار، نەخۆش، ناساغ.

خەستە (ن)[2] xeste

تۆراخ، خەست، خەسە، دۆی تونددەوەکراو، دۆی بە تورەکەدا کراو.

دۆی دەتوورەکەکراو.

خەستە (ئان)[3] xeste

شەکەت، ماندوو، هیلاک.

خەستەخانە (ن) xestexane

تیمارخانە، خەسەخانە، نەخۆشخانە، نەخۆشگە.

خەستیی (ن)[1] xestî

پەیتیی، توندیی، تونگیی، خەسیی.

خەستیی (ن)[2] xestî

بەرەنگیی، پڕ رەنگیی، تۆخیی، تیریی(رەنگ).

خەسرک (ن) xesrik

تریانی گەورە، قەرتاڵەی زل.

خەسرەوانیی (ن) xesrewaní

کوپەی زل، کوپەی گەورە.

خەسوو (ن) xesü

خوسسیی، خەسیی، دایکی خیزانی کەسێ، دایکی ژن، دایکی مێرد، داڵکی ژن وشوو، داڵکی هاوسەر، دایکی هاوسەر.

خەسیس (ئان) xesîs

چکووس، رەزیل، ب (چرووک).

خەش (ن)[1] xeš

عەیب، عەیبە، کەمایەسیی، نەنگیی.

خەش (ن،کل)[2] xeś(kl)

بێئاگایی، گێژیی، وڕیی، هێڕیی.

خەش بڕیین (کتپ،کل) xeš birîn(kl)

خەش کردن، خەشەلێ بڕیین، گێژکردن، وڕکردن، هێڕ کردن.

خەش بوون (کتن،کل) xešbün(kl)

خەشە لێ بڕان، گێژبوون، وڕبوون، هێڕبوون.

خەشخاشک (ن،رو) xešxašik

گوڵاڵەسوورە، گوڵاڵە سوورکە.

خەشۆ (ئان) xešo

نەزان، هەقمەق، هب(بلح).

خەشە (ن) xeše

خەرار، خیشی.

خەشیفک (ن) xešîfik

جەواڵی یەکسەریی، هۆڕ (دووتایی).

خەشیڤولک (ن) xešîvulk

١- خلیسک، خلیسکایی.

٢- سەرەو ژێریی، سەرەو لێژایی.

خەشیل (ن،رو) xešxîl

ب (خوشیلک).

خەشیم (ن) xešîm

فێرەکارنەکراو، کارنەزان، ناشی.

خەف (ن) xef

نادیاریی، نهێنیی.

خەفان (کتن) xefan

نەوان، نەویی بوون.

خەفان (کتن) xefan

ب (خەوتن).

خەفاندن (کتپ)[1] xefandin

خەواندن، خەو لێ خستن، کردنەخەو، دەخەو کردن (منداڵ).

خەفاندن (کتپ) ٢ xefandin

چەماندنەوە، دانەواندن.

خەفتان (ن) ١ xeftan

خـەفتیان، سـەرۆکی گەمیـە، قـەفتان، قـەفتیان، کەشتیەوان، کەشتیوان.

خەفتان (ئان) ٢ xeftan

چاوەڕوانی دەرفەت، چاوەنۆڕی هەل.

خەفتان (ن) ٣ xeftan

خوبـار،زەویی بەوشـکیی تـۆوکراو، زەویـی دیـم کەبەوشکی بەر لەباران چێندرابێ، هشکاوس.

خەفتو (ن) xeftû

موتە، مۆتەکە، خەفێ.

خەفتیان (ن) xeftiyan

ساردەپایز، سەرمای پایز (کەئیتر ناشێ تـۆوی تێـدا بچێنن).

خەفک (ن) xefik

خەپک، خەفکێ، خەفیکێ، تەڵە، فاقە، هێ(تەپکە).

خەفگە (ن) xefge

چاڵـــەتوتن، چـــاڵاو، شـــوێنێکە تـــوتنی تێـــدا هەڵدەگیرێ.

خەفۆک (ئان) ١ xefok

خەو لەمست (کەسێ کەزوو خەوی لێ بکەوێ)، خەو خۆش.

خەفۆک (ئان) ٢ xefok

بغوز، ئەوگایەی لەخەتی جووتدا دەخەوێ، گـاجوتێ کەلەکاتی جوت کردندا بخەوێ، خەوۆک.

خەفۆک (ئان) ٣ xefok

١- کەسێکە زۆر خەفەت بخوات.

٢- مامەخەمە، خەمخۆری هەموو کەسێ.

خەفە (ئان) ١ xefe

کپ.

خەفە (ئان) ٢ xefe

ئاگری ڕەش بووەوە، ئاگری کـوژاوە، (گـرە) ئـاگری کز.

خەفە (ئان) ٣ xefe

پشوو لێ براو، تاساو، تاسیاگ، خنکیاگ.

خەفەبوون (کتن) ١ xefebûn

ڕەش بوونەوە، کپ بوون (ئاگر)، خەمتیین.

خەفەبوون (کتن) ٢ xefebûn

تاسان، تاسیان، خنکان، خنکیان.

خەفەت (ن) xefet

ئانوو، ئامین، ئـەرنوو، بـار، پـەلمە، پـەرۆش، پـەژارە، تـەم، تـاراو، تـالاو، جغـار، جـەخار، خـەم. داخ. دڵ پڕیی، دڵ تەنگیی، رۆخ، زووخاو، غەم، سوو، کـول، کەسـەر، مەینـەت، ناخۆشـیی، ناڕەحـەتیی، ناهەمواریی.

خەفەتبار (ئان) xefetbar

پەرۆشدار، پەشێو، تەمبار، تەمیین، خەمبار، غەمبار، غەمگین، دڵ بریندار، دڵ تەنگ، دڵ بکول، دڵ پڕ، دڵ پڕ لەکەسەر، غەمناک، مەینەتبار، هەناسەسارد.

خەفەتباریی (ن) xefetbarî

خەمباریی، خـەمناکیی، خـەمخۆریی، غـەمناکیی، دڵ تەنگیی، زویریی.

خەفەت خواردن (کتن) ١ xefet xwardin

مشوور خواردن.

خەفەت خواردن (کتن) ٢ xefetxwardin

خەم خواردن، خەم داگرتن، خەمگین بوون، خـەمناک بوون، خەفەت هەڵگرتن، خەفـەت پـەچنینە دڵ، داخ خواردن، دڵ تەنگ بوون، ناڕەحەت بوون.

خەفەتدەر (ئان) xefetder

خەفەت ئاوەر، خەفەت هاوەر، پەرۆش هێنەر.

خەفەکردن (کتپ) ١ xefekirdin

کپ کردن، کز کردن (ئاگر، گڕی چرا).

خەفەکردن (کتپ) xefekirdin

پشوو لێ بڕیین، تاساندن، خنکاندن.

خەفەکردن (کتپ) ٢ xefekirdin

خپ کردن، قت کردن، لەناو بردن(مرۆڤ).

خەفەکردن (کتپ) ٣ xefekirdin

بێ دەنگ کردن.

خەفیاگ (ن،رو) xefyag

تـۆلکیش، تـوولی داری مێـو، (بەسـەر زەویـدا ڕاکێشراو و ناوبەناو خۆڵ بکرێت بەسەریا بۆ ناشتن وسەوز بوونی).

خەفیە (ن) xefye

خەوەڕچن، خەوەر چێن، زوان گیر، سیخوڕ.

خەل (ن،س) xel

خەڵ، سەنگەر، سپێر، سوپێر، یان کەڵەکە بەرد (بۆ شەڕ لەپەنادا کردن).

خەلاس (ن) ١ xelas

دوایی هاتگ، دوایی هاتوو.

خەلاس (ئان) ٢ xelas

ڕزگار، ڕزگار بوو.

خەلاسیی (ن) xelasî

ڕزگاریی.

خەلان (کتن) xelan

لەجێ چوون، خەلیان (جومگە).

خەلاندن (کتپ) xelandin

خەلیاندن، لەجێ بردن (جومگە).

خەلستن (کتن) xelistin

ڕزگاربوون، دەرچوون.

خەلفە (ن) xelfe

بەردەستیکەر، دومایوەستا، بەردەستییوەستای پیشە ساز.

خەلۆل (ن) [1] xelol

جگەکۆلک، میچەگویلک، میچی قاچی ڕەشە ولاخ.

خەلۆل (ئان) [2] xelol

ناقۆلا (پیاو). دژو: جوانخاس.

خەلە (ن) xele

دانەویلە، دەغل، ودان، گەنم وجۆ...، خەلیە.

خەلەدان (ن) xeledan

ئەماری دانەویلە، خەلیەدان.

خەلەستوو (ئان) xelestû

قال، قالبوو.

خەلەفرۆش (ن) [1] xele firoş

دانەویلە فرۆش، عەلاف.

خەلەک (ئان) [2] xelek

ئالۆسکاو، لیک هالاو (قژ)، ئالۆزاو.

خەلەک (ن،ئان) [3] xelek

مووی سەری بەپێچ، مووی لوول، قژی لوول.

خەلەکە (ن) xeleke

بازنەی دارینی هەوجاڕ.

خەلەنگ (ن،ڕو) xeleng

گەزگەزک، گەزگەسک، گەزگەزۆک، گیایەکە کەمرۆڤ دەگەزێ، گیاگەزنە.

خەلەوخەرمان (نک) xelewxerman

خلەوخەرسان، دەغل ودانی سال.

خەلیت (نک) xelît

گوللەدەرمان وکەرەسەی تفەنگی شینکە، تەرەقەو پشتاو ویاروت وچەشنی پەڕۆی تفەنگی ڕەشۆکیی.

خەلیتە (ن) xelîte

قەلادەی ملی سەگ، گەردن بەندی سەگ.

خەلیش (ن) xelîş

دارستانی چوغر، قۆپی، لیرەواری پر وچڕ.

خەلیفە (ن) [1] xelîfe

جێ نشینی پێغەمبەر، سەرۆکی موسلمانان.

خەلیفە (ن) [2] xelîfe

ڕاسپاردەی شێخی تەریقەت، لەبریکاریی شێخ.

خەلیلە (ن،ڕو) xelîle

گیای دان ئاژنیین، خەلتانە، ڕووەکیکە گولیکی بزیڕی دانەدانە دەگریێ وپیژەکانی بۆ دان ئاژنیین بەکار دەهێنرێ.

خەلیلی (نک) xelîlî

کۆت وزنجیری لاقی زیندانی.

خەلێلە (ن) xelêle

دوو دلیی، دلەڕاوکێ، ڕاڕایی، بێ باوەڕیی.

خەڵ (ن) [1] xel

کوز (لەبەرد دروستکراو).

خەڵ (نک) [2] xel

خەلق، خەلک، مەردم، مەردووم.

خەڵات (ن) [1] xelat

ناوەلانە، پالادرانە، پالامز، پامز، پاداش، پاگوشادانە، پێ گوشادانە، پێ مزانە، پێ مز، خەلاتیی، مژدانە، مزگێنیی، ناو تیلانە، بەخشیش.

خەڵات (ن) [2] xelat

دیاریی.

خەڵات (ن) [3] xelat

کفن.

خەڵات پێدان (کتپ) xelat pêdan

پاداش پێدان، پاداش دانەوە،خەلات کردن.

خەڵاتیی (ن،ئان) xelatî

بەخشراو، پیشکەش کراوە، بەخشش، پیشکەشیی.

خەڵتان (کتن) xeltan

تیوەچوون، تیوەگەوزان، خلتان، گەوزان (لەخوینی خۆدا وەک یەکیکی بریندار).

خەڵتە (ن) xelte

چەلەمە، کولەن، کەلەمە، کەلەوە.

خەڵف (ن،ڕو) [1] xelf

باخ نەمامە، نەمامی یەک سال.

خەڵف (ن،ڕو) [2] xelf

توولی یەک سالە، لقەداری ئەمسال، لقی یەک سالەی درەخت.

خەڵق (ن) [1] xelq

خەلک، دانیشتوو.

خەڵق (ن) [2] xelq

خەلکی دیکە، کەسانی تر.

خەڵق (ن) [3] xelq

هەموو بوونەوەر.

خەڵقنۆ! (ئسب) xelqino!
خەڵقۆ!، ئەی خەڵکینە!.

خەڵقیی (ن.ج) xelqî
خەڵکی، کەسانی تر، خەڵکی دیکە.

خەڵک (ن) xelk
خەڵق، کەس.

خەڵک ڕووت کردنەوە (ئد) xelk rûtkirdinewe
جەردەیی کردن،ڕێگا بەخەڵک گرتن، ڕێگریی کردن، کاروان ڕووت کردنەوە.

خەڵک وخوا (نک) xelkw xaw
خەڵق وخوا، هەموو کەس.

خەڵوا (ئان) xelwa
بەدەست پانەوە کراو.

خەڵۆتە (ن) xelote
١- ئەشکەولەت، بنەدیزەو گۆزەی شکاو، سواڵەت، خەڵوەتە.
٢- قاپ یان جێ خۆراکی سەگ.

خەڵووز (ن) xelûz
خلۆز، ڕەژیی، ڕەژوو، ڕژیی، ڕێژوو، زووخاڵ، کۆمر، پشکۆ ئاگری ڕەشەوەبوو، پشکۆ ئاگری کوژاوە.

خەڵووزان (ن) xelûzan
ئەماری خەڵووز، جێ خەڵووز، جێگەی ڕەژیی، خەڵووز دان، ڕەژیدان، زوخاڵدان، شوێن وجێگای‌دانانی خەڵووز.

خەڵووزە (ن) xelûze
بەلایەکی‌دەغل ودانە گەلاکانی‌ڕەش هەڵدەگێڕێ، ژەنگ.

خەڵووزی بەرد (ن) xelûzî berdî
بەرکەمرە، ڕەژیی بەرد، زوخاڵ سەنگ.

خەڵوە (ن) xelwe
چلەکێشیی، چلەنشینیی، تەنیا نشینیی.

خەڵوەت (ن) xelwet
جێگەی تەنیایی، تەریک گاە، تەریکخان.

خەڵوەت کێش (ن) xelwet kêş
چلەکێش، چلەنشین، تەنیا نشین، ئەو کەسەی بەتەنیا دەژی لەتەریک گامێکدا بۆ مەبەستێکی ئاینیی.

خەڵوەتیی (ن) xelwetî
ئەمار، ژووری ئازووقە، گەنجینە، وچخانە.

خەڵەت (ن)١ xelet
سەهو، هەڵە.

خەڵەت (ن)٢ xelet
تەفرە، فریو.

خەڵەتان (کتن) xeletan
بەهەڵەداچوون، هەڵ فریوان، هب(تەفرەدان).

خەڵەتاندن (کتپ) xeletandin
بەسەردا تێپەڕاندن، بەهەڵەدا بردن، تەفرەدان، چاو بەست لێ کردن، خەڵەتانن، دەست بڕین، دەست بەزاخداکردن، دەسخەڕۆ کردن، فریودان، لەخشتەبردن، هەڵ خەڵەتاندن، هەڵ فریواندن.

خەڵەتاو (ئان) xeletaw
تەفرەخواردوو، تەفرەدراو، خەڵەتیاگ، خلەتیاگ. خەڵەتیاو، فریوخواردوو، فریودراو، لاسدراو، لەخشتە براو، هەڵ خەڵەتاو، هەڵ فریواندراو.

خەڵەتێن (ئان) xeltên
تەفرەدەر، فریودەر، دەسخەڕۆکەر، دەسبڕ.

خەڵەف (ن)١ xelef
پێس، پووس، ب (تویکل).

خەڵەف (ن.ڕو)٢ xelef
کاسە، کۆمەڵ، گەلای دەوری گوڵی دار...هتد.

خەڵەف (ن)٣ xelef
ب (خەڵەت).

خەڵەفان (کتن)١ xelefan
خەریک بوون، خلەفان، ماتەڵ بوون.

خەڵەفان (کتن)٢ xelefan
خەرەفان.

خەڵەفاندن (کتپ)١ xelefandin
خلەفاندن، خەریک کردن، ماتەڵ کردن.

خەڵەفاندن (کتپ)٢ xelefandin
خەڵەفاندن، خەریک کردن، ماتەڵ کردن.

خەڵەفاو (ئان) xelefaw
خەرەفاو.

خەڵەڵە (ئان)١ xelele
خڕی لوولەیی، خڕی لۆلەپیی.

خەڵەڵە (ئان)٢ xelele
لەلەی کێری براو، لەلەی چووکی خەتەنەکراو، جێ خەتەنەی نێرینە.

خەڵێف (ن) xelêf
بەرچنەی مەنگ، پلوور، توولینەی مەنگ، ماڵی مێشە نگوین (لەشوول تەنراو).

خەم (ن)١ xem
خەفەت.

خەم (ن) [2] xem
پێچ، لوولپێچ.
خەم (ن) [3] xem
چەم، چەماو، چەمیاگ.
خەمازە (ن) xemaze.
داری قولاپی ماسیی.
خەمان (ئان) xeman
پڕ کوڵ وکەسەر، پڕ لەخەم.
خەماویی (ئان) xemawî
پـڕ لەخـەم، خـەم ئـاوەر، خـەماوەر، خـەم هێنـەر، خەمگینکەر، مایەی دڵ تەنگیی، هۆی دڵ تەنگیی.
خەمبا (ن) xemba
مەیلەو ڕەقیی، نیمچە هەستاویی، هـەوەس، مـەیل (لە ئامرازی نێرینەدا).
خەمبار (ئان) xembar
خەفەتبار.
خەمباریی (ن) xembarî
خەفەتباریی.
خەمت نەبێ! (شر) xemit nebê
پشتی لێ بکەرەوە،بێ خەم بە، دڵنیابە!.
خەمچوور (ن) xemçûr
پووشانە، سەرانە، قەمچوور، بـاج وخـەراج (بـۆ ئاغا یان میریی).
خەمخوار (ئان،ن) xemxwar
بەتەنگــەوەبوو، بەتەنگــەوە هــاتوو، بەمــشوور، خـەمخۆر، خاڵەخەمـە، خەمکـەی خـەمان، دڵـسۆز، مامەخەمە، کوڕی لێ قەومان.
خەمخوار (ئان) xemxwar
ب (خەفەتبار).
خەمخواریی (ن) xemçûr
خەمخۆریی، خاڵەخەمەیی، دڵسۆزیی، مامەخەمـەیی، مشووردایی.
خەمخواریی کردن (ئد) xemxwarî kirdin
ب(خەمخۆریی کردن).
خەمخۆر (ئان،ن) [1] xemxor
ب (خەمخوار).
خەمخۆر (ئان) [2] xemxor
ب (خەفەتبار).
خەمخۆرک (ن) xemxorik
خەمخۆرکە، خەمخۆرکێ، درز، قڵیش، قـەڵش، کـون و کەلەبەر (کەلەزەویی پەیدابوویێ لەبەر بێ ئاویی).

خەمخۆرە (ن.م) xemxore
خـەمـەخۆرە، شاوەشـینکە، شـاهۆ، باڵندەیـەکی گەورەی قاچ وملی درێژە و لەکەناری ئاو هەڵدەنیشێ بەماتی.
خەمخۆریی (ن) xemxorî
خەفەتباریی.
خەمخۆریی کردن (ئد) [1] xemxorî kirdin
دەست گرتن، لالێ کردنەوە، یارمەتیدان.
خەمخۆریی کردن (ئد) [2] xemxorî kirdin
بەتەنگـەوە بـوون، بەتەنگـەوەهاتن، خـەمخواریی کـردن، مامەخەمـەیی کـردن، مـشوورخواردن، مشووردایی کردن، دەربەست هاتن.
خەمخۆریی لێ کردن (ئد) xemxorî lê kirdin
بەخەم کەسێ یان شتێکەوە بوون، خەم بۆ خـواردن، خـەم لێ خـواردن، خـەمخۆریی لێ کـردن، گـوێ پـێ دان، مشوور لێ خواردن.
خەمخەمۆک (ن.ڕو) xemxemok
خەمخۆکــە، شــکۆفەی داری میــو، گــوڵی ڕەز، جاسەنە.
خەم داگرتن (ئد) xem dagirtin
تـەمیان، تـەمیین، خـەمناک بـوون، دڵ تـەنگ بـوون، دڵگیر بوون.
خەمرک (ن) xemirk
کانیی وشینایی لەناو بیاباندا.
خەمڕە (ن) xemre
قۆڵکەی ئاو، گۆلاو.
خەم ڕەوێن (ئان) [1] xemrewên
ئاو دەنگیی، تەسەلادەر، خەم لابەر، خەم نەهێل.
خەمڕەوێن (ن) [2] xemrewên
وەڕوێرکە، وەڕۆژێلکە، شاگرد، بەردەستیکەر.
خەمریی (ن) [1] xemrî
پرچۆکە، پرچی سەرتوێل، پەرچۆکە، پەرچووکە.
خەمریی (ن) [2] xemrî
ئەنی بەند، پەڕۆی ناوچەوان بەستن، توێل پێچ.
خەمزە (ن) xemze
ئەدا، ئیشوە، خنچکە، خنچـە، غنچـە، غـەمزە، نـازی بەچاوان.
خەمزەکردن (کتن) xemze kirdin
خنچکەکردن، خنچەکردن، غەمزەکردن، نازکردن.
خەمزەکەر (ئان) xemzeker
بەئەدا، بەناز، خنچەکەر، نازکەر.

خەمسارد (ئان) xemsard

خـۆ لـەکاربوێر، خەمسـار، کەمتەرخـەم، گـوێ بەکارنەدەر، گوێ نەدەر بەکار.

خەمساردیی (ن) xemsardî

خۆ لەکاربوێریی، خەمساریی، کەمتەرخەمیی، بێ گوییی.

خەمشە (ن) xemše

شەرمی ژن.

خەمشە بیر (ن) xemše bîr

تـۆزو دوکـەڵی زۆرو داوەسـتاو، چـەرە دووکـەڵی راوەستاو.

خەمشە سەرێ (ن) xemšeserê [1]

کـاری بەتەمـەڵیی، کـاری نابـەدڵ، کـاری ناپـوخت، کاری ناڕێک

خەمشە سەرێ (ئان) xemšeserê [2]

تەمەڵ، خۆ گێلکەر لەکار، هب (خەمسارد).

خەمشە سەرێ کردن (کتن) xemše serêkirdin

بەتەنگەوەنـەبوون، خـۆ لـەکاربواردن،خۆ لـەئیش دزیینـەوە، خەمـساردبوون، کەمتەرخـەمیی کـردن، گوێ بەکارنەدان.

خەمشە کردن (کتن) xemšekirdin

بەتەمەڵیانە کارکردن، بەنابەدڵیی ئیش کردن.

خەمل (ن) xemil [1]

ب (ئارایش).

خەمل (ن) xemil [2]

ب (خشڵ).

خەم لێ هاتن (ئد) xem lêhatin [1]

ئـەنجامی کـار لەدڵدابوونـەگرێ، سـەری دنیـا لێ هاتنەوە یەک.

خەم لێ هاتن (کتن) xemlêhatin [2]

ترسان، سل کردنەوە.

خەمل (ن) xemil

بەراورد، بەراوەرد، خەمل.

خەملان (کتن) xemilan [1]

پێ گەیشتن، خاڵ ومیل دارشتن، خەملیین.

خەملان (کتن) xemilan [2]

رازانەوە.

خەملاندن (کتپ) xemilandin [1]

ئارایشت دان، جوان کردن، خەمیلاندن، رازاندنـەوە، دەست پیداهاتن.

خەملاندن (کتپ) xemilandin [2]

بەراوەردکردن، تەخمین دان، تەخمین کـردن، خـەمل خستن، قەبلاندن، قەرساندن، هەڵسەنگاندن.

خەملاندن (کتپ) xemilandin [3]

بەخێو کردن، پێگەیاندن، پەنتیوهێنان (ئاژەڵ).

خەملاندن (کتپ) xemilandin [4]

چاندن (رووەک)، کشتوکاڵ کردن.

خەملاو (ئان) xemilaw [1]

جوانکراو، خشڵ وجلی جوان لەبەرکراو، خەملانـدیی، خەملین، خەملیو، رازاوە.

خەملاو (ئان) xemilaw [2]

بەخۆدا هاتوو، پێگەیشتوو، خاڵ ومیل دارشتوو.

خەملاو (ئان) xemilaw [3]

ئامادە، پوختە، خەملاندیی، ساز.

خەملاو (ئان) xemilaw [4]

بـەراوردکراو، بـەراوەردکراو، قەبلانـدراو، قـەبڵێنراو، قەرساو، هەڵسەنگێنراو.

خەملگە (ن،کل) xemilge(kl)

کۆمەڵگا، کۆمەڵگە.

خەملگەدان (کتن،کل) xemilgedan(kl)

کۆبوونەوە، کۆم بوونەوە، کۆمەوەبوون.

خەملیو (ئان) xemlîw

خەملاو.

خەملێن (ن) xemlên [1]

جوانکەر، خەملینۆک، دەست پیاهێنەر، رازێنەوە.

خەملێن (ن) xemlên [2]

بەراوردکەر، قەرسێن، قەرسێنەر، هەڵسەنگێنەر.

خەمناک (ئان) xemnak

خەفەتبار.

خەمناک بوون (کتن) xemnakbûn

خەفەت خواردن.

خەمناکیی (ن) xemnakî

خەفەتباریی.

خەمۆ (ئان) xemo

بەخەم، خەمە، هب (خەمخوار).

خەمۆش (ئان) xemoš

وسکوت، وسکت،هب(خامۆش).

خەمۆشیی (ن) xemošî

تەسەلا، سەبووریی.

خەمۆشیی هاتن (کتن) xemošî hatn

ئاو بەدڵدا کران، تەسەلاهاتن، سەبووریی هاتن.

خەمە گورە (ن،ئا،کی) xeme gore(ki)

بـزن مـژە، خمخمـۆک، بـزن مـشک، بـزن مـشک خمخمۆکـە، خمەگـڕوو، خمەگـڕوو. خەمەگـڕو.

خەمەگزرە، قم قمۆک، قومقمۆک، قزرپی.

خەمیر (ن) xemîr

ناردی شیلدراو بۆنان، خەوڕ، خەیویر، هەویر.

خەن (ن) xen

ئەوک، خەناق، هب (ئەستۆ).

خەنازیر (ن،پز) xenazîr

خەنازیل، کوانی لامل، گرێی لامل، لک.

خەنان (ئان) xenan

پشکوتوو، پشکفتیی، کراوە، شکوفیاگ، گەشاوە، واز، وازبوو، وازبووگ، خەنەران.

خەناوکە (ن) xenawke

بەرموور، گرنەمر، گەردانە، گەردن بەند، ملوانکە، ملوانە، ملیوانە،

خەنجەر (ن) xencer

خنجەر، خنجیر، خونگەر، خوینکەر، خەنجۆک، کێردی خواری دەسک دار بەکیلانەوە.

خەنجەربازی (ن) ١ xencerbazî

شەڕە خەنجەر.

خەنجەربازی (ن) ٢ xencerbazî

خەنجەروازیی، گەمەی بەخەنجەران.

خەنجەر خواردن (کتن) xencerxwardin

بەر خەنجەر کەوتن

خەنجەردەم (ن،م) xencerden

دار تەقینە، دارکوتە، دار کونکەرە، خەنجەر دەمە.

خەنجەر لەکادان (ئد) xencer laka dan

بەتەنگەوە نەهاتن،گوێ پێنەدان.

خەنجەرلێ دان (کتپ) xencer lêdan

دانە بەرخەنجەر.

خەنجەرلێ سوونەوە (ئد) xencer lêsünewe

خۆ بۆشەڕ ئامادەکردن،هەڕەشەو گورەشەکردن.

خەنجەرە (ن،جج) xencere

خەنجەرە دوم، خەنجەر دومە، خەنجەرە بەقنگ، جۆرە کوللەیەکە کلکەکەی دریژو خەنجەر ئاسایییە.

خەنجەری لێ دەیت، خوێنی لێ نایەت (رس)

xencerî lê deyt xwênî lê nayet

١- ڕقی زۆرهەستاوە، زۆر ڕقی هەستاوە، زۆر تووڕە بوە.

٢- ئاگای لەخۆی براوە، پەست و غەمبارە.

خەند (ن) xend

قەن، قەند، شەکری تۆلا، پەستوو، شەکری کەللە، کەللە شەکر.

خەندقان (کتن) xendqan

پشوو لێ بران، خنکان، خەندقیین، هەناسەنەمان.

خەندە (ن) xende

خەوای، خەن، خەنەکەن، نەرمەپێکەنین، بزەی سەرلێو.

خەندەران (ئان) xenderan

خەنان، خەنۆل، خەنول، خەندەدار، خەنەدار، خەنەران، خەنەریی، خوشروو، خەنۆل، دەم بەپێکەنین، دەم بەخەندە، ڕوو بەخەندە، ڕووخۆش، ڕوو گوشاد، شاد، گوشاد، لێو بەخەندە.

خەندەق (ن،س) xendeq

خەندەک.

خەندەق دانەوە (کتپ) xendeq danewe

ب (خەندەک دانەوە).

خەندەک (ن،س) ١ xendek

ئەسپەر، سپەر، سپێر، سەنگەر.

خەندەک (ن،س) ٢ xendek

پاردە، چال، خەرەند، خەندەق، خەنەق، خەنەک، زێوارە، قوولکە، کەند، کەندال، کەندەک، کەنەک، ڕەهەند.

خەندەک دانەوە (کتپ،س) xendek danewe

چالی قوول ودریژ لەزەویی هەڵکەندن، خەندەق هەڵکەندن، خەندەق دانەوە، خەندەک هەڵکەندن، کەندال هەڵکەندن.

خەندەک لێ دان (کتپ) ١ xendek lêdan

بوودر لێدان، چال هەڵکەندن.

خەندەک لێ دان (کتپ) ٢ xendek lêdan

خۆ بۆ شەڕ ئامادەکردن، خۆ ساز کردن (بۆ جەنگ).

خەنز (ئان) xenz

گەنیو، گەنیی.

خەنزار (ئان) xenzar

ئابڕوتکاو، شەرم نەماو.

خەنزاری (ن) xenzarî

بێ ئابڕوویی، بێ شەرمیی.

خەنزراندن (کتپ) ١ xenzirandin

هەڵ کرووزاندن، هەڵگزاندن (موو..).

خەنزرین (کتن) ٢ xenzirîn

خەزرین، مان گرتن.

خەنگ هاتن (کتن،کل) xeng hatin(kl)

پێکەنیین هاتن (بەشتێ).

خەنۆک (ئان) ١ xenok
بێ گوێ، گوێ نەدەر بەکار.

خەنۆک (ئان) ٢ xenok
خەنەکێ، سست، مردەلۆخە.

خەنە (ن،رو) xene
خینە.

خەنە بەندان (ن) xenebendan
شایی لۆغانی شەوی پێش بووک بردن..

خەنە تیفک (ن) xenetîfîk
کریژە بەرد، کریشیی بەرد.

خەنە تیللە (ن،رو) xenetîlle
خەزە، گژوگیای ورد کەلەسەر بەردو شکیر دەڕوێ ورنوو وشک دەبێ.

خەنە تێ گرتن (کتپ) xene têgirtin
لەخەنەگرتن، لەخەنەوەدان.

خەنە کچان (ن) xenekiçan
بێ گوناهیی، دامێن خاوێنیی، داوێن پاکیی.

خەنە کە زۆربوو لەگونان دەگیرێ (پن)
xene ke zorbü le gunan degîrê
شتێ کەزۆر بوو بەفیڕۆ بەکاردەهێنرێ.

خەنە گرتنەوە (کتپ) xene girtinewe
خەنەئامادەکردن،

خەنیکە (ن) xenîke
قایشی نیر.

خەنیلە (ن) xenîle
چێشتی وردەساوەر، پیر خەنیلە.

خەنیم (ئان،ن) ١ xenîm
بەربەر، پێشکەپی، تاسپ، دوژمن، ملۆزم، میمل، ناحەز، نەیار.

خەنیم (ن) ٢ xenîm
هاوتوانا، هاودەسەلات، هاوشان، هاوهێز.

خەنیم (ن) ٣ xenîm
دۆستی ژنی بەمێرد، دۆستی ناپاکی ئافرەتی بەمێرد.

خەنیم (ن) ٤ xenîm
بەرامبەر، بەرەنگار، جاجوو، دژ.

خەنیمی (ن) xenîmî
دوژمنایەتیی، دوژمنیی، ڕق، ڕک، قین، ناحەزیی، نەیاریی.

خەنی (ئان) ١ xenî
دڵ کراوە، شاد، شادمان.

خەنی (ئان) ٢ xenî
بەئارەزوو گەیشتوو، کامڕەوا.

خەنی بوون (کتن) ١ xenîbün
بەئارەزووی خۆ گەیشتن.

خەنی بوون (کتن) ٢ xenîbün
شادبوون، شادمان بوون.

خەنینەوە (کتن) xenînewe
پێکەنین (بەکوڵ ولەبەرخۆوە)، تریقانەوە، دانە قاقای پێکەنین، کەنین بەقەو.

خەو (ن) ١ xew
خۆو، خەون، کاری (نوستن، چاو لێک نان).

خەو (ن) ٢ xew
خاو، ئەوشتانەی مرۆڤ لەخەودا دەیبینێ، شتانێ کە لەخەودا دەبینرێ.

خەواتەمار (ن) xewatemar
ب (خەوی گران).

خەوار (ئان) xewar
تەمەڵ، تەنبەڵ.

خەوالوو (ئان) ١ xewalü
خەوگرتوو، بێداری هێشتاچاو بەخەو، کەسێ لەخەو هەستابێ وبەلام خەو بەری نەدابێ.

خەوالوو (ئان) ٢ xewalü
لەش بەبار، لەش قورس، لەش گران.

خەوالووبوون (کتن) xewalübün
قنگە خەوکردن، کەرویشکەخەو کردن، وەنەوزە کوتێ کردن.

خەواندن (کتپ،پز) ١ xewandin
بێهۆش کردن، کردنەخەو.

خەواندن (کتپ) ٢ xewandin
خەفاندن، خەفانن، خەولێ خستن، دەخەوکردن، کردنە خەو، نواندن (منداڵ..).

خەواندن (کتپ) ٣ xewandin
چەماندن، چەماندنەوە، نەواندن (بۆ سەر زەویی).

خەواندن (کتپ) ٤ xewandin
بۆ ڕۆژی ڕەش دانان(پارە..)، پاشەکەوت کردن، خستنە ئەولاوە (نەختینە).

خەو برای مەرگە (نپ) xew bray merge
خەو تارمایی مردنە.

خەوبردن (کتپ) xewbirdin
خەولێ ساندن، لەخەوکردن، خەو ڕەواندن. خەو زڕاندن.

خەوبردنەوە (کتن) xewbirdinewe
خـەو لێکـەوتن، دەخـەوڕاچوون، قنگەخـەو کـردن، نووچ بردن بەدەم خەوەوە، وەنەوزە کوتێ کردن.

خەوبەسەرچوون (کتن) xew beserçûn
خەوالوویی نەمان، خەو پـەڕپین، خـەو تـەقیین، خـەو زڕان، خـــەو لێ بزرکــــان، خـــەو نەچوونــــەچاو، لەخەوالوویی قوتاربوون.

خەوبینین (کتن) xewbînîn
خەو دیتن، خەو دیین، خەون دیتن، خەو هێنانـەدیی، شت لەخەودا بینیین، شت لەخەودا دیتن.

خەوپەڕین (کتن) xewperîn
خەو زڕان.

خەوپێوە بینیین (ئد) xew pêwe bînîn
ئاواتـەخوازی شـتێ بـوون، ئامـەزرۆی شـتێ بـوون، داڵغەپێوە لێدان، عەزرەتیی بوون بۆ شتێ.

خەوتن (کتن) xewtin 1
چاو چوونەخەو، چوونە خەو، خەوپـیاکەوتن، خـەولێ کـەفتن، خـەو لێ کـەوتن، دەخـەو ڕاچـوون، نوسـتن، نڤستن.

خەوتن (ئد) xewtin 2
خۆدرێژکردن، خۆ لەگەزدان، ڕاکـشان (بـۆ پـشوودان یان نوستن).

خەوتن (ئد) xewtin 3
بێدەنگ بوون، مات بوون.

خەوتنان (ن) xewtinan
دوای ئێـوارە، شـەوکاتی خـەوتن، کـاتی نوسـتن، ماوەیەک
دوای نوێژی شێوان، کاتی سانایی خەو.

خەوتوو (ئان) xewtû 1
خەفتگ، خەوپـیاکەفتگ، خـەولێ کـەوتوو، نڤستیی، نوستگ، نوستوو، نوستیی.

خەوتوو (ئان) xewtû 2
خەفتگ، چەمینراوی بەسەر زەویدا ڕاکێشراو.

خەوجامە (ن) xewcame
پیجامە، جلی شەو.

خەوخان (ئان) xewxan
سست و وەڕزبوو، لەپەل وپۆکەوتوو.

خەوخۆش (ئان) xewxoş
خـوار، خەوتـە، خەوخـەو، خـەوقورس، خـۆش خـەو، خەو گران، خەوۆک، ئەوی زۆر ئەنوێ، هەرچ مرۆڤێک هەمیشە ئارەزووی لەخـەوتن بێ، کەسێ کـەدرەنگ لەخـەو بێـدار بێتـەوە، یـەکێ کـەدێر لەخـەو هەڵدەستێ.

خەوداگرتن (کتن) xewdagirtin 1
خەوبەسەردا هاتن، خەو هێـرش هێنانـە سەرکەسێ، خەف کردن، خەو کردن.

خەوداگرتن (ئد) xewdagirtin 2
تەپیین، لەش داتەپیین، لەش دامێزران.

خەور (ن) xewir 1
تارمایی، لێلایی، غەور.

خەور (ن) xewir 2
ئاو وهەوای بەتەم ومژ.

خەور (ن) xewir 3
ڕەنگی تەنکی سەر ئاوینە.

خەوڕۆژک (نک) xewr̲ojik
زیندە خەو.

خەوڕەوین (ئان) xewr̲ewên
خەوپەڕین، خەو تەقین، خەو زڕین، خەو نەمێل.

خەو ڕەویین (کتن) xewr̲ewîn
ب (خەوزڕان).

خەوزان (ن) xewzan
خەفزان، خەوگۆ، خەوگرەوە، خەو لێکدەرەوە.

خەوزڕان (کتن) xewzir̲an
خەوبەسەر چوون، خەو تەقیین، خـەو ڕەوییـن، خـەو زڕیین، خەو نەمان، خەولێ نەکەوتن، دامێزران وخـەو نەمان، لەخەو بێ بەش بوون.

خەوزڕاو (ئان) xewzir̲aw
بێ خەو، خەوتەقیو، خەو ڕەویو، خەو لێ زڕاو.

خەوسووک (ئان) xewsûk
کەسێ کەخـەو قـورس نـەبێ وبەئاسـانیی لەخـەو ڕاپەڕێ.

خەوش (ن) xewş 1
پیسیی، گەرد، لەکە.

خەوش (ن) xewş 2
بیخو، بیخوو.

خەوش (ن) xewş 3
هەڵە.

خەوش (ن) xewş 4
ئەیب، خەش، کەمایەتیی، کەمایەسیی، ناتـەواویی، ناتەواویی.

خەوش (ن.ڕو) xewş 5
پووچەک، پووچەڵ، زۆڵەک، دەنکی چرووک وبێ نـاو (لەناو دانەویڵە).

خەوش (ن) xewš [1]
ب (خشل).

خەوش لێ دۆزینەوە (کتپ) xewš lê dozînewe [1]
هەڵەلێ دۆزینەوە، گلەیی لێ کردن، ڕەخنەلێ گرتن.

خەوش لێ دۆزینەوە (کتپ) xewš lê dozînewe [2]
ب (تانووت لێدان).

خەوکردن (کتن) xew kirdin
ب (خەو داگرتن).

خەوگا (ن) xewga
ئوتاغی خەو، جێگای نوستن، جێگەنوستن، جێگەی نوستن، جێ خەو، جێ نوستن، خاوگە، خەفگە، خەوگە، ژووری نوستن، هۆدەی نوستن، ئۆدەی نوستن، شوێنی نوستن.

خەوگران (ئان) xewgiran
ب (خەو خۆش).

خەوگرتن (کتن) xewgirtin [1]
ئارەزووی خەو کردن، مەیلی نوستن بوون، چاو سیس بوون بۆ خەو، خەواڵوو بوون، خەو سەر لێدان، خەو هاتن.

خەوگرتن (ئد) xewgirtin [2]
بێ بەش کردن لەنوستن یان لەخەوتن، خەو لێ ساندن، خەو لێ قەدەغە کردن،لەخەو کردن.

خەولان (کتن) xewlan
تل خواردن، گلاربوونەوە.
هب (تل بوونەوە).

خەولاندن (کتپ) xewlandin
تلۆر کردنەوە، گلارکردنەوە.

خەولێ (ئاک) xewlê
خەیلێ، زاف، زەحف، فرە، فریە، گەلەک.

خەو لێکدەرەوە (ن) xewlêkderewe
ئەو کەسەی کەخەو لێک دەداتەوە.

خەولێ کەوتن (کتن) xewlê kewtin
ب (خەوتن).

خەولێ نەکەوتن (کتن) xewlê nekewtin
چاو نەچوونەخەو، نەخەفتن، نەخەوتن.

خەومەت (ن) xewmet
خزمەت، کارگوزاریی.

خەونامە (ن) xewlan
خاونامە، خەونما،
کتێبی خەو لێکدانەوە.

خەوهاتن (کتن) xewhatin
ب (خەو گرتن).

خەوەنوچکە (ن) xewenuçke
خەوەکوتکێ، خەو نوچکێ، قنگەخەو، وەنەوز، وەنەوزە کوتێ، وەنەوس، ویزنگێ، ویژینگێ.

خەوی ئاشووپاشوو (ن) xewî ašü pašü
خەونی بێ سەروبەر،خەوی ئاڵۆز، خەوی ناخۆش.

خەوی ئاشووپاشوو (ن) xewî ašü pašü
خەوی نارەحەت.

خەوی خۆش (ن) xewîxoš
خەوی قورس، خەوی گران.

خەوی خۆش بینین (کتن) xewîxoš bînîn
باش نوستن، شیرینە خەو کردن.

خەوی گران (ن) xewîgiran [1]
خەواتەمار، خەوی قورس، خەوی قووڵ.

خەوی گران (ن) xewîgiran [2]
ب (خەوی خۆش).

خەوێنراو (ئان،پز) xewênraw [1]
خەو لێ خراو.

خەوێنراو (ئان) xewênraw [2]
تووڵکیش کراو، خەفیاگ،ڕاکێشراو، لقی درەختێ کەناو بەناو لەژێر خۆڵدا تووڵکیش کرابێ بۆ ئەوەی بنجێکی دیکەی لێ سەوز بێ، لکی چەمێنراوی ژێر خاک کراو (دارمێو).

خەی! (ئسب) xeî! [1]
گیانە!.

خەی! (ئسب) xeî! [2]
ئافەریم، ئافەرین.

خەی! (ئسب) xeî! [3]
ئۆخەی!، چەند خۆشە!.

خەیات (ن) xeyat
ب (بەرگدروو).

خەیاتە (ن،م) xeyate [1]
بەچکە مەلیچکی تووک لێنەهاتوو، زەرنەقووتە، سوورە ساقە.

خەیاتە (ن) xeyate [2]
کشتەکی ئاوریشم، هەودای ئاوریشم.

خەیاتەچن (ن) xeyateçin
ئۆیە، دانتێل، فستۆ.

خەیاتەکێش (ن) xeyate kêš
دەرزیی بچووک بۆ خەیاتە.

خەیاتی (ن) xeyatî
پیشەی بەرگدروو، دروومان

خەیاتی کردن (کتپ) xeyatî kirdin
بەرگ دروون، جل دروون، دروومان کردن.

خەیار (ن،رو) xeyar
ب (ئاروو).

خەیارچەمبەر (ن،رو) xeyarçember
خەیار چەمەر، خەیار شنگ، خەیار شەمەر، خیارشنگ، (جاران بۆ ڕەوانیی کردن بەکار دەهێنرا).

خەیاردێمی (ن،رو) xeyardêmî
کاڵەکە مارانە، کەکرە، گوژاڵک، جاران بۆ ڕەوانیی بەکاردەهێنرا).

خەیار شنگ (ن،رو) xeyar şing
ب (خەیار چەمبەر).

خەیارە (ن،پز) xeyare
خیارۆکە، خیارەکە، خەیارەکە، سوورەکوان، قونێر، جۆرێ کوانە زیاتر لەکلینچکە وئەشکنج (لاران) دیت.

خەیاڵ (ن) [1] xeyal̮
بیر، هۆش.

خەیاڵ (ن) [2] xeyal̮
ڕام، هزر.

خەیاڵ (ن) [3] xeyal̮
نەشیاو یان نەگونجاو، ڕامانی.

خەیالات (نک) xeyal̮at
بیری نەشیاو، هزری دوورو نەگونجاو، تێ ڕامانێ کەهەرگیز نەیەتە دیی.

خەیالاویی (ئان) xeyal̮awî
حۆل، حەشاش، گەلحۆ، گێژ، ور.

خەیاڵ بوون (کتن) [1] xeyal̮bûn
مەبەست بوون، نیازبوون، ویستن.

خەیاڵ بوون (کتن) [2] xeyal̮bûn
سەرخۆش بوون، کەوتنەهەوای خۆ، مەست بوون، خەیاڵ گرتن.

خەیاڵ پلاو (ن) xeyal̮ pil̮aw
بۆرژان، خولیای بێ سەروبەر، خەیاڵی خاو، هەڵەت، هیواداریی ئاواتێ بێجێ.

خەیاڵ پەرست (ئان) xeyal̮perist
دوور لەڕاستیی (هزر).

خەیاڵ کردن (کتپ) [1] xeyal̮kirdin
تێ ڕامان، هزر کردن.

خەیاڵ گرتن (کتن) [2] xeyal̮girtin
خەیاڵ بوون.

خەیاڵی خاو (ن) xeyal̮îxaw
خەیاڵ پلاو.

خەیاڵی خاولێ دان (ئد) xeyal̮î xaw lê dan
خەیاڵی خاو کردن، بیری نەشیاو کردنەوە، هزری نەگونجاو کردن.

خەیاڵی مەستیی (ن) xeyal̮îmestî
خەیاڵی سەرخۆشیی.

خەیاڵیی (ن) xeyal̮î
شتێ کەنەبووەو بەهێزر دروستکراوە.

خەیان (ئان) xeyan
دۆستی ناڕاست، غایەن، غەیان.

خەیدۆک (ئان) xeydok
خەیدیی، قەڵس، تووڕە، ڕک هەستاو.

خەیدبین (کتن) xeydbîn
تووڕەبوون، ڕق هەستان، قەڵس بوون.

خەیر (پ،ئان) [1] xeyr
جیا.. لە.

خەیر (ئاک) [2] xeyr
نا، نە، نەخێر (نەرێ).

خی (ن) xî
خەریکیی، مژوڵیی.

خیابان (ن) xiyaban
جادە، ڕێگا، ڕێگە، شەقام.

خیپ (نک) [1] xîp
کەلوپەلی فاڵ گرەوە یان ڕەممال.

خیپ (نک) [2] xîp
بەردی نوک تیژی گەورە.

خیپشنە (ئان) xîpšne
چاخ، گۆشتن.

خیپشە (ن) xîpše
باوا قورەت، باوەعەمرە، چلەنۆک، سەرەگون.

خیپشەملە (ئان) xîpše mile
خیپشنە، کورتە بالای قەڵەو، کولەبنەی مل کورتی تیکسمراو، گیپەی جۆ.

خیپک (ن) xîpik
تاڵح بین، تاڵەبین.

خیپ کردن (کتن) xîpkirdin
خۆ پەنهان کردن، خۆ شاردنەوە.

خیپلاک (نک) xîplak
شرە، شرەومرە، شرەو پرە، کۆنە، کۆنەو مۆنە.

خیت (ن) ١ xît
جفز لەزەویی.
خیت (ن،کل) ٢ xît(kl)
پاڵ، هان، هانەهان.
خیت (ن) ٣ xît
ڕووزەردیی، هب (تەریقیی).
خیت دان (کتپ،کل) xîtdan(kl)
هانەهان دان، هب(پاڵ پیوەنان).
خیچ (ن) ١ xîç
ژەکی کوڵاو، فرۆ.
خیچ (ن) ٢ xîç
خەت، هیل.
خیچ (ئان) ٣ xîç
ب (خیل).
خیچان (کتپ،کتن) xîçan
دۆڕان (لەیاریدا).
خیچک (ن) xîçîk
کوچک، کوچەبەرد، چەو، بەردی ورد.
خیرک (ن،پز) xîrik
خۆرە.
خیرە (ن) xîre
ڕینۆنیی.
خیرەدمەند (ئان) xîredmend
ژیر.
خیز (ن) ١ xîz
چەوی ورد، زیخ، وردەبەرد، ورکەبەرد.
خیز (ئان) ٢ xîz
ناپاک.
خیز (ن،کل) ٣ xîz(kl)
حیز، سوزانیی، قەحبە، گاندەر (ئافرەت).
خیز (نچ) ٤ xîz
هەستان، هەڵستان.
خیز (ئان) ٥ xîz
ترسۆنەک، ترسەنۆک، قوون فرە، هب (ترسنۆک).
خیز (ن) ٦ xîz
ب (خشل).
خیزار (ن) xîzar
شەقەمشار، گردەبڕ، خزار، هەڕەی گەورەی دووکەسیی، هەڕەی دووکەسیی.
خیزاڤ (ن،پز،کی) xîzav(ki)
خیزان، زووخاو، جەرەتاو،کیم و خوینی برین.

خیزان (ن،پز) ١ xîzan
ب (خیزاڤ).
خیزان (ئان) ٢ xîzan
داماو، نەدار، نەبوو، هەژار.
خیزخۆر (ن) xîzxor
بەستین، کەناراو، گوێ چەم (کە لافاوی لەسەر کشاوەتەوە)، گوێ ڕووبار (کە ئاوەکەی کشابێتەوە).
خیزک (ن) xîzxor
ب (خفز).
خیزە (ن،پز) ١ xîze
خیزوموور، خیزە خیز، خیس، خیشەخیش، دەنگی سنگی گیراو، دەنگی سەر سینگ، نیخە، نیخەنیخ، دەنگی سییەکان کاتی هەناسە (لەبەر نەخۆشییەک)، دەنگی سییەکان کاتی هەناسە (لەبەر نەخۆشییەک)
خیزە (ن) ٢ xîze
پیستەی ڕۆن تێ کردن، خیکێ، خیکە، هیزە.
خیزەر (ن،رو) ١ xîzer
لقی تازە دەرچووی دار، لق و پۆپی تازەی داروودرەخت.
خیزەرە (نک) ٢ xîzere
چرپی وپوشی سەر دارەڕا وژێر قوڕەبان، دارو پەردووی سەر دارەڕا، هەڵاش، ئەو چیلکەو چەواڵەی لەسەر قامیش بەندی خانووەوە دائەنرێ.
خیزەلان (ن) xîzelan
زیخەڵان، شوینێ کەچەوو زیخی زۆرە.
خیس (ئان) xîs
ڕووتاڵ، ڕووگرژ، ڕوو ناخۆش، مۆن، گرژ.
خیسار (ن) xîsar
خوورس، خووسار، زوقم.
خیسکە (ن،رو) xîske
پیازی وردی چاندن، فیسقە.
خیسەلان (ئان) xîselan
خلیسک، شوونا شەمتین.
خیش کردن (کتن) xîš kirdin
پیش خواردنەوە،
مات بوون(بەرقەوە)، مت بوون (بەداخەوە).
خیشە خیش کردن (کتن) xîše xîškirdin
دۆش یان دۆژ دامان بەدەست کاریکەوە،نیخەنیخ کردن (لەئیش دا).

خیشی (ن) xîşî
خەشە (لەموو دروستکراو).
خیف (نک) [1] xîf
بالاتە، خیفە، خیڤە، خیوە، نۆبەرە.
خیف (ن،ئان) [2] xîf
شتیی نادیار، نادیاریی.
خیف (ن) [3] xîf
خیرە، فال.
خیف (ئان) [4] xîf
بیرتیژ، هب (بلیمەت).
خیفزان (ن) xîfzan
تالح بین، تالەگرەوە، خیڤزان.
خیڤزان (ن،کی) xîvzan(ki)
حیسابزان، حیساوگەر.
خیف کردن (کتن) xîf kirdin
هەراش بوون (ڕووەک، مندال).
خیڤک (ئان،کی) xîvzan(ki)
بێ هۆش، گێلۆکە.
خیگۆلکە (ن،ئا) xîgolke
بەچکە بەران، بێچوە وەران، خیگۆلکە، کودەلە.
خیم (ن) [1] xîm
بنچینەی خانوو، هیم.
خیم (ن) [2] xîm
سنگ، گولمیخ.
خیم (ن) [3] xîm
بنچینە، تۆرەمە، ڕەچەلەک، ڕەگەز، نەژاد.
خینگە (ئان) xînge
تەنگە ئەستوور، ورگن.
خیچ وخوار (ئان) xêçw xwar
خێچ وباچ، قیچەل قاچ، هب (خواروخێچ).
خیچ (ئان) xêç
زبر، زوور، نالووس، نەلووس.
خیدار (ئان،پز) xêdar
پەرکەمدار، فێدار، تووشی نەخۆشیی فێ بوو.
خیر (ن) [1] xêr
باشیی، چاکە، چاکیی، ڕەندیی، کاری چاکە.
خیر (ئان) [2] xêr
باش، چاک، خاس، ڕەند.
خیر (ن) [3] xêr
چاکە لەرای خوادا.
خیر (ئان) [4] xêr
وەلامی ناقابلیی.

خیر (ن) [5] xêr
سوود، قازانج.
خیر (ئان) [6] xêr
سوێر.
خیر (ن) [7] xêr
گۆشتی ئەوئاژەلەی لەرێی خوادا دەبەخشریتەوە بەسەر هەژاراندا، قوربانیی.
خیر (ن) [8] xêr
ئیروو، پیت، ڕیژنە، ڕیژەوە، فەڕ.
خیر (ن) [9] xêr
جوامێریی.
خیر (ئان) [10] xêr
بەپێ، پیتمار، پەیت، تمکێ، چابک، چابوک، چاپک، چالاک، چاووک، چوست، چەسپان، خۆشڕەو، خۆشڕێ، زرنگ، قۆچاخ، گورج، گورج وگول.
خیرا (ئاک) xêra
بلەز، بەپەلە، بەتاو، بەگوڕ، بەگورجیی.
خیراتخانە (ن) xêratxane
تەمبەلخانە، هەژارخانە، جێی بەخێوکردنی پەککەوتەکان.
خیراتن (نێ) xêratin
بەخێرهاتن، بەخێرهێنان، خێرهاتن، بەخیراتن.
خیراڤک (ن،کی) xêravik
کانیاوی سوێر، سوێراو، شۆراو، ئاوی (سوێر، شۆر).
خیراکە! (ئسب) xêrake!
ئازاکە!، زوویە!، زووکە!، زوو وەرە بەرێوە!، گورجکە!.
خیراکردن (کتن) [1] xêrakirdin
ئازاکردن، پەلەپەل کردن، پەیت کردن، تالووکە کردن، خێرایی کردن، دەست وبرد ئازاکردن، پەلەپەل کردن.
خیراکردن (کتن) [2] xêra kirdin
توند ڕۆیشتن، خێراڕۆیین، گورج بوون، گورج کردن، پێ هەلگرتن.
خیراندار (ئان) [1] xêrandar
چاکەکار، چاکەکەر، خاوەن چاکە، خێرەومەند، خێرخوا، خێرخواز.
خیراندار (ئان) [2] xêrandar
بەخێر، پڕلەخێر وبێر، خێردار.
خیراندار (ئان) [3] xêrandar
خێر وەرگرتوو ئاوی ساردخواردنەوە بەبەلاش.

خێرایی (ن) xêrayî
بلەزیی، پەلە، پەلەپەل، تاو، چابووکیی، گورج وگۆلیی، گورجیی، گوژم، گوژمە، هنجر، هەشتاو، لەز.

خێرایی کردن (کتن) xêrayî kirdin
ب (خێرا کردن).

خێرتە (ن) xêrte
زەویی بەیاریی نەکێڵراو.

خێرخوا (ئان) xêrxwa
خێرخواز، خێردەر، خێرکەر، نانبدە، ناندەر.

خێرخوازیی (ن) xêrxwazî
خێرخوایی، جوامێریی.

خێرخوایی کردن (کتپ،کتن) xêrxwazî kirdin
جوامێریی کردن،جوامێریی لەدەس هاتن، چاکەکردن، چاکەلەدەس هاتن، دەس ودڵ باش بوون، سوود بەخش بوون، سوود بە خەڵک گەیاندن، سوود پێ گەیاندن.

خێردار (ئان) xêrdar
بەبەرەکەت، بەقازانج، پڕ لەخێر.

خێردانەوە (کتن)[1] xêrdanewe
زاووزێ کردن، زەوونوکردن (مالات).

خێردانەوە (کتن،کتپ)[2] xêrdanewe
بەخێروبێربوون، بەهرەدان، پڕ بەهرەبوون، خێر کردن، خێر لە دەست کەوتن.

خێردەرەوە (ئان) xêrderewe
بەبەهرە، پڕ بەهرە.

خێردیتن (کتن) xêrdîtin
بەهرە پێ گەیشتن.

خێرکردن (کتپ)[1] xêr kirdin
چاکە کردن.

خێرکردن (کتپ)[2] xêr kirdin
بەخشین (بەپیاوەتیی ویێ قەرەبوو)، پێدان، دان.

خێرکردن (کتن)[3] xêr kirdin
خێردانەوە، قازانج لەسەودا بردن.

خێرکەر (ن) xêr ker
ب (خێرەوەمەند).

خێرلێ بینین (کتپ) xêrlêbînîn
بەهرە لێ وەرگرتن، بەهرەلێ دەست کەوتن، کەڵک وەرگرتن.

خێروبێر (نک) xêrwbêr
پڕوپیت، پیت وبەرەکەت، خێروبەرەکەت، فەڕو بێر.

خێروخۆشیی (نک) xêrwxoşî
ئیروو، تێرووتەسەلیی، حاڵ خۆشیی، خۆش گوزەرانیی.

خێرهاتن لێ کردن (کتپ) xêr hatin lê kirdin
بەخێرهاتن لەکەسێ کردن، خێراتن لێ کردن، خێرهاتن لەکەسێ کردن، خۆش هاتن لێ کردن.

خێرەوەمەند (ن) xêrewmend
بەخشندە (لەڕای خوادا)، چاکەکار، خاسەکەر، خاسیکەر، خێرەمەن، خێرەوەمەن، خێرکەر، دەس ودڵ خاس.

خێرەوەمەندیی (ن) xêrewmendî
بەخشندەیی، جوامێریی، جوانمەردیی، دڵفرەیی، دەس و دڵ باشیی، ڕەندیی، ڕێژنەیی.

خێرەوەدەر (ئان) xêreweder
بەفەڕ، پڕ خێرو بێر، پڕ لەکەڵک، خێرەو دەر.

خێرینگ (ئان) xêring
باش، چاک.

خێز (ئان)[1] xêz
ڕەنجاو، هب (تۆراو).

خێز (ئان)[2] xêz
دەشتی بەکەند وبلندایی، زوورک، زەویی بەگردولکە و قوولکە.

خێزان (ن)[1] xêzan
ژن ومال، ماڵ و منداڵ، زارو زیچ وکوفلەتی مرۆڤ، نان خۆرش ماڵ.

خێزان (ن)[2] xêzan
کابان، کەیبانوو، کەیوانوو.

خێزان (ئان)[3] xêzan
نەدار، هەژار.

خێزان (ن،پز)[4] xêzan
حەکیمی فیداران، پزیشکی سەرومێشک.

خێزاندار (ن) xêzandar
خاوەنی خێزانێکی گەورە، خاوەنی نان خۆری زۆر.

خێزاو (ن)[1] xêzaw
شەپۆلی چکۆلەی چەم.

خێزاو (ن)[2] xêzaw
ئاوخێن، هەڵکشانی ئاو بەهۆی هێزی کێشی مانگەوە، هەڵچوونی ئاو.

خێزبوون (کتن) xêzbûn
ڕەنجان، زیزبوون، هب (تۆران).

خێزەرە (ن) xêzere
١- ڕێچکە (زیندەوار). ٢- پەیاپەی خەڵک.

خێزیان (کتن) ١ xêzyan
بالاکردن، نشونەما کردن، هەراش بوون، هەلچوون (ڕووەک).

خێزیان (کتن) ٢ xêzyan
بەرزبوونەوە، بەرزەو بوون، ڕابوون، هەستان.

خێس (ئان) ١ xês
دەم ویل چەوت، شەویلاگەخوار، دەم ولەوس خوار.

خێس (ئان) ٢ xês
شان خوار، لارەمل، مل خوار (کەسێ).

خێسە (ن) xêse
بۆنە، تێر، خێس، لاتێر، مۆرە، مۆنە.

خێسەکردن (کتن) ١ xêsekirdin
تیرەوبوون، بەگۆشەی چاو ڕوانیین بەتووڕەیی، مۆرە کردن، مۆرەوەبوون.

خێسەکردن (کتن) ٢ xêsekirdin
ئاوڕدانەوە هەریەمل.

خێش (ن) ١ xêš
شەنەی دەم بەقولاپ، قولاپێ چەندان سەری پێوەبێ.

خێش (ن.) ٢ xêš
ڕاکێش (بەسەر زەویدا).

خێش (ن.) ٣ xêš
وە درەنگ کەوتن.

خێشاندن (کتپ) ١ xêšandin
وەدەرنگ خستن.

خێشاندن (کتن) ٢ xêšandin
تەمەڵیی کردن، لەئیش دوا کەوتن.

خێشک (ن) xêšik
ماڵەی گەورە، تەختەی ڕێک ولووس کردنی شیوەر.

خێش کردن (کتپ) xêš kirdin
بەسەرزەویدا ڕاکێشان، بەکێش کردن.

خێشکە (ن) xêške
قنگە خزێ، قنگە خلیسکە.

خێل (ئان) xêl
چاوچەپ وڕاست، چاوخوار، چاوگێڕ، خوێل، خوویل، چاوشاش.

خێلیی (ن) xêlî
چاوخواریی، چاوگێریی، خوێلیی.

خێڵ (ن) ١ xêḻ
نێل، تیرە، هۆز.

خێڵ (نک) ٢ xêḻ
١- چەند ڕەشماڵێکی کۆچەریی. ٢- خێڵەکی.

خێڵات (نک) xêḻat
خێڵی زۆر.

خێڵەکیی (نک) xêḻekî
چادران نشین، چادرنشین، کۆچەر، گەرمیان و کوێستانکەر، کۆمەڵی هەوارچی، ڕەوەند، خێلاتی، خێلانی، خێل نشین، ڕەوەن.

خێڵیی (ن) ١ xêḻî
پووشیی، هب (پەچە).

خێلیی (ن) ٢ xêlî
سێبەرو تەم.

خێلیی (ن) ٣ xêli
تارای بووک (سوور).

خێم (ن) xêm
سەر بەرەژێریی، سەر نشیو.

خێن (پ.ئان.نپ) ١ xêḻî
بل، خێنج، خێنژ، غەیر، غەیرەز.

خێن (ن) ٢ xên
ب (خوێن).

خێو (ن) ١ xêw
بەخێوکەر، ڕەنێو هێنەر، گۆشکەر.

خێو (ن) ٢ xêw
جنیی، خودای کانی وئاو یان پەناو قوژبنی تاریک.

خێوانە (ن.رو) xêwane
بەرکوت، گەنمێ کەبەر لە هەرەتی دروێنە دەیدروونەوە و گیرە دەکرێ ... بۆ خواردن.

خێوران (کتپ) xêwran
تواندنەوە (شتی خواردن)، توننەوە (خواردەمەنیی).

خێوکردن (کتپ) xêwkirdin
ب (بەخێو کردن).

خێولکە (ن) xêw
خێولکە، خێگەی چکۆلە.

خێوەت (ن) xêwet
چادر.

پیتی -د-

-D-

د (ن) d

ئۆهەم پیتە لەوئەلف وبێیەی ئێستا زمانی کوردی پێ دەنوسرێت.

دا (پ.ئپ.ئاکە) da ١

تا، هەتاوەکو، هەیا، (کاتێ، وەختێ)، تاوەکو.

دا (ئسب) da ٢

بلا، دەبا، چیت دەوێ، وابکە!.

دا (ئسب) da ٣

ئەی!، هۆی!، ئەهادەی!، دادەی!.

دانە نجنیین (کتپ) daencinîn(lu)

قیمەکردن.

دائیخستن (کتپ) daîxistin

دامینان.

دائینان (کتپ) daînan ١

دامینان.

دائینان(لە خەتە دار) (کتپ) daînan ٢

دامینان.

دائینان (کتپ) daînan ٣

دامینان.

دائینان (کتپ) daînan ٤

دامینانەوە.

دائینان (کتپ) daînan ٥

(دەست) پیدامالیین.

داب (ن) dab ١

رەوشت، کردار، نەریت.

داب (نکە) dab ٢

دام، رەوشتی ناوکۆمەل، ڕێڕەوو ڕەفتار، هەلس وکەوتی ناو کۆمەل، ئەتیکیت، ویل و ماریفەت، باو.

داب (ن) dab ٣

مۆندراو، مۆنراوە(لەموو..)، پەت.

دابااران (کتن) dabaran ١

داڕژان.

دابااران (کتن) dabaran ٢

داباریین.

داباران (کتن) dabaran ٣

بەسەردا(چڕژان، داباریین، کۆبوونەوە)، لەهەموولاوە هاتن، لێ کۆبوونەوە.

دابارانلدن (کتپ) dabarandin

داباران، داوارانـدن، داوارانـن، لەسەرڕاشـتن، هەل ڕژاندن.

دابارین (کتن) dabarîn ١

داباران، داواریین، ڕیژان، واریین، هاتنەخوار لەسەرڕا.

دابارین (ن) dabarên ٢

بریژ، هەلریژ، هەل ریژەر.

داباش (ن) dabaš

خواس، باس.

داباش کردن (ند) dabaš kirdin ١

بەشویینداگەڕان، لەدووچوون.

داباش کردن (کتپ) dabaškirdin ٢

باس لێ کردن، تۆژیینەوە، تویژیینەوە.

دابر (ن) dabir ١

پارچە.

دابر (ن) dabir ٢

بەشکەر.

دابران (کتن) dabirran ١

لیێک(تەریک بوون، جوێ بوونەوە)، لیێک جیابوونیەوە، دابڕیان.

دابران (کتن) dabiran ٢

کەرت بوون.

دابران (کتن) dabiran ٣

جیابوونەوە.

دابران (کتن) dabiran ٤

دابڕبوون.

دابرانێ (ن) dabiranê ١

ملەملانێ.

دابرانێ (ن) dabiranê ٢

کێ بەرکێ، گوریس کیشەکە.

دابراو (ئان) dabiraw ١

پەراگەندە.

دابراو (ئان) dabiraw ٢

تەرا.

دابردابر (ئان) dabirdabir

داوڕ داوڕ.

دابر دابرکردن (کتپ) bir dabirkirdin

شەقار شەقارکردن، کردنەتیلماسک.

دابردان (کتپ) dabirdan
جیاکردنه‌وه.
دابردن (کتپ) dabirdin
داچه‌قاندن (نه‌مام).
دابرستن (کتپ) dabirisitn
شاتاوڵ بردن، شالاو(بردن، هێنان) بۆسه‌ر.
دابرسکان (کتپ) dabiriskan
دابرسکین، په‌لاماردن.
دابرکردن (کتپ) [1] dabirkirdin
دابرین، لێ(جوێ کردنه‌وه، دابرین)، بردان.
دابرکردن (کتپ) [2] dabirkirdin
داگیر کردن.
دابریان (کتن) dabiryan
دابران.
دابرین (کتپ) [1] dabirîn
پێوه‌ندیی له‌گه‌ڵ نه‌هێشتن، له‌یه‌ک دابرکردن.
دابرین (کتپ) [2] dabirîn
داماوردن (به‌تیغ..)، بریندار کردن، برین.
دابرین (کتپ) dabirîn
شه‌ق کردن، له‌ت کردن.
دابرین (کتپ) [3] dabirîn
گرنج گرنج کردن، له‌له‌کردن.
دابگردن (کتن) dabigirdin
بگردن، تێپه‌ڕبوون، ره‌دبوون.
دابنارتن (کتپ) dabinartin
ناشتن (نه‌مام).
دابوون (کتن) [1] dabûn
پشت دانه‌واندن، چه‌مانه‌وه، چه‌میینه‌وه، خۆ (چه‌ماندن، چه‌ماندنه‌وه، وه‌چه‌ماندن)، داپسیان، دانه‌ویین، قه‌لان کردن، کۆم بوونه‌وه، هاتنه‌سه‌ر ده‌ستان، دانه‌وان، دانه‌وییه‌وه، نوشتانه‌وه.
دابوون (کتن) [2] dabûn
به‌زیین، سه‌رشۆڕکردن، مل دان.
دابوون (کتن) [3] dabûn
داچوون.
دابه‌ر (ئان) daber
به‌ردار، پرێژ.
دابه‌ڕزان (کتپ) [1] daberzan
دابه‌ڕزین، هه‌ڵمه‌ت بردن، هێرش (بردن، هێنان، هه‌ف کرن)، داپرسکان، دابه‌ڕزاندن، سنگ دانه‌پێشه‌وه (بۆ جه‌نگ).

دابه‌ڕزان (ن) [2] daberzan
هه‌ڵمه‌ت، هێرش.
دابه‌ڕزاندن (کتپ) daberzandin
دابه‌ڕزان.
دابه‌ز (ن) daebz
داپه‌ڕ.
دابه‌زاندن (کتپ) dabezandin
پیاده‌کردن، داوه‌زاندن، هاوردنه‌خوار، هێنانه‌خوار.
دابه‌زاندنه‌یه‌ک (ئد) dabezandinyek
ئێرش هه‌ف کرن، ئێرشێ به‌ئێک دان، به‌زیینه‌سه‌ریه‌ک، دابه‌زیانه هه‌ف ئێک، داخۆزاندن.
دابه‌زین (کتن) [1] dabezîn
پیاده‌بوون، داوه‌زان، داوه‌زیین، داخۆزیین، داخووزیین، داهووستن، هاتنه‌خوار (له‌سه‌ر پشتی وڵاخ).
دابه‌زین (کتن) [2] dabezîn
هه‌وارخستن (کۆچه‌ر).
دابه‌زێن (ن) [1] dabezên
پیاده‌که‌ر، وه‌خواره‌وه‌هێنه‌ر، هێنه‌ره‌خوار (له‌سه‌رپشتی ئه‌سپ).
دابه‌زێن (ن) [2] dabezên
جووڵێنه‌ر، بزوێنه‌ر (شتێ له‌شوێنی خۆی).
دابه‌ستن (کتپ) [1] dabestin
داوه‌ستن، شه‌ته‌ک دان، شه‌داندن، قاییم کردن، توندو تۆڵ کردن.
دابه‌ستن{نوێژ} (کتپ) [2] dabestin(nwêj)
ده‌ست پێ کردن، قامه‌ت به‌ستن.
دابه‌ستن{ئاژه‌ڵ بۆ سه‌ربرین} (کتپ) [3]
dabestin(ajel bo serbirîn)
ڕاگرتن، به‌خته‌ڕاگرتن، داوه‌ستن، مه‌ڕ، بزن..به‌ستنه‌وه‌و به‌تیرو ته‌سه‌لیی ئالف پێدان (بۆ قه‌له‌وبوون).
دابه‌ستن{ئاژه‌ڵ} (کتپ) [4] dabestin(ajel)
ئاماده‌کردن (بۆخستنه‌به‌ر باری ئێش یان گه‌شت).
دابه‌ستن (کتپ) [5] dabestin
به‌سه‌ره‌وه به‌ستن، له‌سه‌ربه‌ستن، له‌سه‌ر شه‌ته‌ک دان(بار).
دابه‌سته (ئان) dabeste
خه‌رت، چاخه، داوه‌سته، ده‌رماڵه، به‌خته.
دابه‌ش دابه‌ش (ئاک) dabeš dabeš
جیاجیا، که‌رت که‌رت

دابەش بوون (کتن) dabešbün
بەش بەش بوون، پارچە پارچەبوون، جوێ جوێ بوون.
دابەش کراو (ئان) dabeš kiraw
بەش بەش کراو، پارچە پارچەکراو.
دابەش کردن (کتپ) [1] dabeš kirdin
بلاوکردنەوە، پەخش وەکردن، پەخش کردنەوە، وەلاوە کردن.
دابەش کردن (کتپ) [2] dabeš kirdin
بەش کردن، بەسەردا(بەش بەش کردن، بەشیینەوە، دابەشیین، بەخشیینەوە، بەشیینەوە، بەخشیینەوە، پشاندن، بەش کردن)، لێ بەش کردن.
دابەشکەر (ن) dabešker
بەش بەشکەر، جیاوەکەر، دابەشەر.
دابەلاندن (کتپ) dabeḻandin
دابەلیین، قووت دان، قویت دان، لووش دان، ماشیینەوە.
دابێژان (کتپ) [1] dabêjan
دابێژتن، بێژان.
دابێژان (کتپ) [2] dabêjan
کون کون کردن، هەلاهەلا کردن.
دابێژان (کتن) [3] dabêjan
کون کون بوون.
دابێژ دابێژ (ئان) dabêj dabêj
دابێژراو.
دابێژراو (ئان) dabêjraw
دابێژ دابێژ، کون کون، کونی نقرتێ بوون، هەلاهەلا (بوو).
دابێژەر (ن) dabêjer
دابێژ، غەربیلکەر، قەلبیرکەر.
دابین (ئان) [1] dabîn
داسەکناو.
دابین{کار} (ئان) [2] dabîn(kar)
پیکهاتوو، لەخەم ڕەخساو.
دابین (ن) [3] dabîn
بێ(بینەو بەرەیی، کیشەیی، گیروگرفتیی).
دابین (ئان) [4] dabîn
بەئارام، بێ(بینەوبەرە، کیشە، گیروگرفت).
دابینەر (ن) dabîner
ئارامیدەر، دامرکین.
دابینیی (ن) dabînî
ئارامیی، هێمنایەتیی.

دابین بوون (کتن) [1] dabînbün
ئۆقرەبوون، هێدیی بوون،ئۆقرەگرتن.
دابین بوون{کار} (کتن) [2] dabînbün(kar)
بەئەنجام گەیشتن، پیک هاتن، لەخەم ڕەخسان.
دابین بوون (کتن) [3] dabînbün
دلنیابوون.
دابین کردن (کتپ) [1] dabîn kirdin
ژیرکردن، ژیرکردنەوە (منداڵ).
دابین کردن (کتپ) [2] dabîn kirdin
ئێش وئازار نەهێشتن، ئیفاقەیێ دان، دامرکاندن.
دابین کردن (کتپ) [3] dabîn kirdin
بەخێوکردن، بەڕێوەبردن، ژیاندن.
دابین کردن (کتپ) [4] dabînkirdin
پێک هاوردن، لەخەم ڕەخساندن، پێک هانیین.
دابین کردن (کتپ) [5] dabîn kirdin
ئۆقرەپێ گرتن، خاترجەم کردن، داسەکناندن، دلنیا کردن، قایل کردن، هێنانە باوەڕ.
داپاچ (ن) dapaç
دابڕ، لێ بڕ، داپاچەر.
داپاچراو (ئان) dapaçiraw
داهاتوو.
داپاچیین (کتپ) [1] dapaçîn
دا(بڕیین، تاشیین، پتین، پەرژنیین، هێنان، هێنانە خوار)، هەڵپەرتاوتن، هەڵ پاچیین.
داپاچیین (کتپ) [2] dapaçîn
بە هەڵپەخواردن، ماشیینەوە، هەڵ لووشیین، قەپاڵ لێ
گرتن وقووت دان، داپەچنیین، داپەچیین.
داپالیین (کتپ) [1] dapaḻîn
پالاوتن.
داپالیین (کتپ) [2] dapaḻîn
داچکاندن، بەتنۆک تنۆک چکاندن.
داپچڕان{دەم} (کتن) [1] dapiçiṟan(dem)
داچەقان.
داپچڕان{برین} (کتن) [2] dapiçṟan(brîn)
دەم دانەوە.
داپچڕان{چاو} (کتن) [3] dapiçṟan(çaw)
زەق بوونەوە، گوشادبوون.
داپچڕاندن {چاو} (کتپ) [1] dapiçṟandin (çaw)
داپچڕانن، داپچڕیین، زەق کردنەوە.
داپچڕاندن (کتپ) [2] dapiçṟandin
داچەقاندن، کردنەوە، گوشادرکردنەوە.

داپچڕاو (ئان) ١ dapiçṟaw
داچەقاو، ئاواڵە، کراوە، گوشاد، لێک کراوە.

داپچڕاو (ئان) ٢ dapiçṟaw
داچەقاو.

داپچڕکان (کتن) dapiçṟkan
لێ بوونەوە (بەبڕیین).

داپرووسکان (کتن) dapiṟüskan
١- دا(پـرووزقان، پرووسـقان، پرووسـکیین، پڵۆسـکان، پڵۆسکیان، ڕووتان)، هەڵوەران، هەڵوەڕیین.
٢- ڕووت بوونەوە، ڕووتەوەبوون.

داپرووسکاندن (کتپ) dapiṟüskandin
دا(پـرووزقاندن، پـرووزقاتن، پڵۆسـکاندن، تەکانـدن، ڕووتاندن)، ڕووت کردنەوە، هەڵوەراندن. (گەڵا، یـان بەر، کاژ..).

داپژان (کتن) dapijan
پرژان، پژان وپژان، پرش وبڵاوبوونەوە.

داپسکان (کتن) ١ dapiskan
دا(پسکیان، پسیان)، کرووشمەکردن، کزۆڵەدانیشتن.

داپسکان{مەل} (کتن) ٢ dapiskan(mel)
داتسیان، فس خواردن، فس دانەوە، پشت دان.

داپلۆخان (کتن) dap̱loxan
پلۆخان، دا(پـلۆخیین، فرەقان،فرەقیـان، فـرەقیین، فەتیین)، سووتان وداماڵان (پێستی لـەش لـەناکامی سووتان).

داپلۆخاندن (کتپ) dap̱loxandin
داماڵیین (پێستی لـەش لـەناکامی کەوتنـە بـەرتینی شلەمەنیی گەرم یان هەڵم).

داپلۆخاو (ئان) dap̱loxaw
داپلۆخیو، داماڵاو (پێستی لەش بەسووتان).

داپلۆسان (کتپ) dap̱losan
١- دا(پلۆســتن، گرتنــەوە)، لەیەکیــدان یــەک لەسەریەک، لێدان(بەچەپۆک). ٢- دارکاریی.

داپلۆستن (کتپ) dap̱lostin
داپلۆسان.

داپلۆسیین (کتپ) dap̱losîn
لێدان، دانەبەر(شەپازلە، قامچی، لیس).

داپنەمیین (کتن) dapinemîn
خەوتن، خەفتن، پەنگەمووس کردن، نوستن.

داپۆشان (کتپ) ١ daposan
داپۆشیین.

داپۆشان (کتپ) ٢ daposan
داپۆشیین.

داپۆشان (کتپ) ٢ daposan
داپۆشـیین، پۆشـیین، پـەنهان کـردن(نهێنیـی)، داپۆشاندن، داپۆشانن.

داپۆشراو (ئان) daposraw
شاردراوە، شارراوە، شێرراوە، وەشارتوو، وەشاردوو، پەنام، پەنهان، بەنهێنیی هێڵراو، نادیار.

داپۆشەر (ن) daposer
سەرگر، داپۆشێن، سەرپۆش دانەر.

داپۆشیین (کتپ) ١ daposhîn
داپۆشان، پۆشانن، وەشارتن، وەشاردن، شـاردنەوە، شت بەسەرداداان، وەسەرداداان، بان دان.

داپۆشیین (کتپ) ٢ daposîn
داپۆشـان، سەرداپۆشـیین، سـەرقاپ خـستنەسەر، سەرنانەوە.

داپەچ (ن) dapeç
قووتدەر.

داپەچنیین (کتپ) dapeçnîn
پەچنیینەناو.

داپەڕ (ن) dapeṟ
ئەلپەڕ وداپەڕ، هەڵپەڕوداپەڕ، جم وجۆڵ.

داپەڕاندن{ئاو} (کتپ) dapeṟjandin(aw)
هەڵ داشتن.

داپەڕنیین (کتپ) dapeṟjnîn
داپاچیین.

داپەڕیین (کتن) dapeṟîn
بـەگورجیی هاتنـەخوار، بـەچالاکیی خلۆربوونـە، تـێ قاچـان (بـەرەوخوار)، خۆفـڕێ دانـەخوار، قەڵـەمباز دان.

داپێچ (ن) dapêç
جەرەبابە، شەتەک.

داپێچان (کتپ) ١ dapêçan
تیوە (بەستن، پێچان).

داپێچان (کتپ) ٢ dapêçan
داپێچیین، لێ بەستن.

داپێچاندن (کتپ) ١ dapêçdin
جەرەبابەدان، جەڕاندن، پێچ دان.

داپێچاندن (کتپ) ٢ dapêçdin
دانە پێش خۆ.

داپیر(ن) ١ dapîr
داپیرە.

داپیر(ن) ٢ dapîr
پیرێژن، ژنی پیر، ئافرەتی بەساڵداچوو.

داپیر (ن) [2] dapîr
پیرێژنە سەر ئاسنینە.
داپیرک (ن) dapîrk
مامان.
داپیرۆشک (ن.جج) dapîrošik
جۆلاییکەر.
داپیرە (ن) [1] dapîre
دیەگەوە، داپیرک، دایکی(باوک، دایک)، نەنک، نەنە، نەنێ.
داپیرە! (ن.نسپ) [2] dapîre!
نەنکی !، نەنە !، نازناوی ڕێزە بۆ ژنێکی پیر.
داتاش (ن) dataš
دامێنەر، تاشەر، شەقکەر.
داتاشراو (ئان) datašraw
تاشراو، داتاشریاگ.
داتاشین (کتپ) [1] datašîn
دامێنان، داتاشان.
داتاشین (کتپ) [2] datašîn
داپاچین.
داترووسکان (کتن) datrüskan
داچلەکین، داچلەکان.
داترووسکاندن (کتن) datrüskandin
داچلەکاندن.
داتسیان (کتن) datisyan
داتەپین.
داتکان (کتن) datikan
دڵۆپە دڵۆپ (کەوتنەخوار، هاتنەخوار)، دڵۆپە دڵۆپە بەربوونەوە.
داتکاندن (کتپ) datikandin
داتکانن، دڵۆپە دڵۆپ چۆڕاندنەوە، بەدڵۆپ ڕژاندن.
داتلیشان (کتن) datl̲îšan
داتلیشیان، دڕان، هەڵ دڕان (لەسەرەوە بۆ خوارەوە)، جڕخواردن.
داتلیشاندن (کتپ) [1] datl̲îšandin
داتلیشانن، دادڕاندن، دادڕانن، دڕاندن (لەسەرەوە بۆ خوارەوە).
داتلیشاندن (کتپ) [2] datl̲îšandin
داقلیشاندن، تلیشاندن، قەڵاشتن، لەت کردن.
داتلیشاو (ئان) datl̲îšaw
دادڕاو.
داتووڕاندن (کتن) datür̲andin
بەلەفیرە گرتن، تووڕاندن.

داتولان (کتن) [1] datül̲an
داڕزان.
داتولان (کتن) [2] datül̲an
توولانەوە، لەبرەچوون (میلکە).
داتولاو (ئان) datül̲aw
تولاوە، لەبرەچوو، لەبەریەک چوون.
داتەپان (کتن) [1] datepan
داڕووخان.
داتەپان (کتن) [2] datepan
داتەپین.
داتەپاندن (کتپ) [1] datepandin
داتەپانن، پەستاننەوە، پەستاوتنەوە، کوتاننەوە.
داتەپاندن (کتپ) [2] datepandin
داڕووخاندن.
داتەپاو (ئان) [1] datepaw
کوتینراو.
داتەپاو (ئان) [2] datepaw
داتەپیو، چاڵ بوو، قوپاو.
داتەپیو (ئان) datepîw
داتەپاو، تێک تەپاو.
داتەپیوی (ن) datepîwî
چاڵ.
داتەپین (کتن) datepîn
داتەپان، داتەپکیین، داڕمان، داڕووخان، هەرفتن، چاڵ بوون.
داتەقان (کتن) dateqan
بەپەلەپەل (دابێژران، بێژان).
داتەقاندن (کتپ) dateqandin
(دابێژتن، بێژاندنەوە) بەخێرایی.
داتەکان (کتن) [1] datekan
هەڵوەرین، لێ(کەوتنەخوار، بەربوونەوە) {گەڵا، میوە ...لەدار}.
داتەکان (کتن.کتپ) [2] datekan
ڕاوەشان (سەربەرەوخوار).
داتەکان (کتن) [3] datekan
داتەکیان، والابوون.
داتەکان (کتن) [4] datekan
داتەکیان، داتەکیین، هیچ تێدانەمان.
داتەکان{کەسێ} (ند) • datekan(kesê)
پارەوپوول بەدەستەوەنەمان، سوخت بوون، نابووت بوون.

داتەکاندن (کتپ)[1] datekandin
داتەکانن، ڕاوەشاندن، هەڵوەراندن، وەراندن (میوە لەدرەخت).

داتەکاندن (کتپ)[2] datekandin
داتەکانن، هیچ تێدانەهێشتن.

داتەکاندن (کتپ)[3] datekandin
پاک کردنەوە، پیسیی پێوەنەهێشتن (جێگای نوستن، جل وبەرگ..).

داتەکاو (ئان) datekaw
داتەکیو، داتەکیی، ڕاوەشاو (لەسەرەوە بۆ خوار).

داتەکیین (کتن) datekîn
داتەکان.

داتەمیان (کتن) datemyan
داتەمیین، تەمی خەم لێ نیشتن، خەمباربوون، داتەمیان، مەینەتبار بوون.

داجوویین (کتن) dacüyin
بزووتنەوە، جوولەکردن.

داچاندن (کتپ)[1] daçandin
داچەندن، داچەنن، تۆوکردن.

داچاندن (کتپ)[2] daçandin
کەم کەم پێویستیی خواردن کردنە ناو مەنجەڵی سەر ئاگر، چین لەسەر چین بەری چێشت کردنە ناو مەنجەڵ.

داچزان (کتن) daçzan
سووتان، پێداچزان، لەپڕ ئەندامی لەش بەرئاگر کەوتن.

داچزاندن (کتپ) daçzandin
داخ کردن.

داچکاندن (کتپ) daçikandin
پالاوتن.

داچلەکان (کتن) daçilekan
داچلەکیان، دچلەکیین، ڕاپەڕیین، ڕاچلەکیین، ڕاچلەکان، ڕاچەنان، ڕاچەنیین، سڵەمیانەوە، سڵەمینەوە، هەڵ سڵەمینەوە، داترووسکان، داترووسکیان، هەرڤان، دڵ داخورپان.

داچلەکاندن (کتن) daçilekandin
داچلەکانن، دڵ داخورپاندن، ڕاپەڕاندن، ڕاچلەکاندن، ڕاچلەکانن، ڕاچەنانن، ڕاچەناندن، داترووسکاندن.

داچلەکاو (ئان)[1] daçilekaw
داچلەکیاگ، داچلەکیو، دڵ داخورپاو، ڕاچلەکاو، ڕاچەناو، ڕاچەنیو،سڵەماو، سڵەمیو، هەڵ سڵەماو، هەڵ سڵەماوە، ڕاچلەکیو.

داچلەکاو (ئان)[2] daçilekaw
ئاڵۆزاو، پەشۆکاو، شلەژاو.

داچلەکیو (ئان) daçilekîw
داچلەکاو.

داچلەکیین (کتن)[1] daçilekîn
داچلەکان.

داچلەکیین (کتن)[2] daçilekîn
بەشارەت بەسران، زراوچوون، زەهلەچوون، بزدان.

داچنراو (ئان) daçinraw
تۆو(کراو، پێوەکراو)، دا(چناو، چەندراو، چەنراو، چیندراو، چینراو).

داچنیین (کتپ)[1] daçinîn
لەسەریەک (ڕیز کردن ودانان، هەڵچنیین)، یەک لەسەر یەک دانان.

داچنیین (کتپ)[2] daçinîn
بەتەنیشت یەکەوە ڕیزکردن بەڕێک وپێکیی).

داچۆڕان (کتن) daçoran
داچۆڕیان، داچۆڕیین، هیچ تێدانەمان (شلەمەنیی لەناو دەفردا).

داچۆڕاندن (کتپ) daçorandin
بەتاڵ کردن، داچۆڕانن، خوارکردنەوە (دەفر، بۆ هاتنە خوارەوەی ئەوشلەمەنییەی تێیدایە).

داچوون (کتن)[1] daçün
تەپان، تەپیین، ڕۆچوون، ئەویی بوون (سەربان، بنمیچ، دیوار) یان قەراغی خەندەق، زەویی..).

داچوون (کتن)[2] daçün
قوپان، قوپیان.

داچەقان{دەم} (کتن)[1] daçeqan(dem)
داپچڕان، داچەقیین، قەکران، کرانەوە.

داچەقان{چاو} (کتن)[2] daçeqan(çaw)
داپچڕان، زەق بوونەوە، کرانەوە.

داچەقان{دەم} (ئد)[3] daçeqan(dem)
بەسەرسامییەوە تەماشاکردن، بەواق وڕماییەوە لێ نۆڕیین.

داچەقان{دەرزی..} (کتن)[4] daçeqan(derzî)
تێ(چەقیین، هەڵچەقیین)، پێدا یان تێڕاچوون.

داچەقان (کتن)[5] daçeqan
بەزەویدا(چوونەخوارەوە، چوون، چوونەخوار)، چەقیین، داچوون، داچەقیین، داکوتان).

داچەقاندن{نەمام}(کتپ)[1]
daçeqandin(nemam)
چەقاندن، داچەقانن، ناژتن، ناشتن (لەزەویدا).

داچەقاندن{دەم}(کتپ) daçeqandin(dem)[2]
داچراندن، ئەکرن، کردنەوە، گوشاد کردن.
داچەقاندن (کتپ) daçeqandin [2]
داکوتاندن.
داچەقاو (ئان) daçeqeqaw
دا(چەقیو، پچراو، چەقیاگ، چەقیاو).
داچەقین (کتن) daçeqîn
داچەقان.
داچەقێن (ن) daçeqên
چەقێنەر.
داچەکان (کتن) daçekan [1]
داچەکیان، شل بوونەوە، کرانەوە.
داچەکان{مرۆڤ}(کتن) daçekan (mirov)[2]
سیس (بوون، هەلگەڕان)، کزبوون.
داچەکان (کتن) daçekan [3]
داچەکین، مل (داخستن، کەچ کردن)، سەرکز کردن.
داچەکاو (ئان) daçekaw [1]
سیس(بوو، هەلگەڕاو)، کزبوو.
داچەکاو (ئان) daçekaw [2]
مل (داخستوو، کەچ کردوو)، سەرکز کردوو (لەخەفەتاندا).
داچێن (ن) daçên
تۆم پاش، تۆوڕ(پیوەکەر، وەشێن) {ماشێن}.
داغ (ن) dax [1]
خەفەت.
داغ (ن) dax [2]
تاسە.
داغ (ن) dax [3]
داغ، ئامرازی گیانەوەر پێ داخ کردن.
داغ (ن) dax [4]
دروشم.
داغ (ئان) dax [5]
زۆرگەرم.
داغ ئاوەر (ئان) daxawer
دڵ ڕن، هۆی دڵ پڕ لەداخ کردن.
داغ بۆ خواردن (کتن) dax bo xwardin
خەفەت بۆ خواردن.
داغ پێدان (کتپ) dax pêdan
جەرگ بڕین.
داغ خواردن (کتن) dax xwardin
غەمناک بوون.

داخدار (ئان) daxdar
داخ لێ دراو، نیشانەکراو.
داخران (کتن) daxiran
بەستران، پێوەدران، قفڵ(بوون، دراو، کران).
داخراو (ئان) daxraw [1]
داخریاگ، قفڵ(دراو، کراو)، هەڵ پێکراو.
داخراو{ڕایەخ} (ئان) daxiraw(rayex)[2]
پان وەکراو، ڕاخراو.
داخراندن{ئاو} (کتپ) daxirandin(aw)
بەردان، داخڕان، دەراوکردنەوە.
داخڕیان (کتن) daxryan
هاتنەخوار، بەرەوخوار شۆڕبوونەوە.
داخز (ئان) daxiz
لیژ.
داخزان (کتن) daxizan
خلیسکان، داخزین، ترازان، بەخشکەهاتنەخوار.
داخزاو (ئان) daxizaw
ترازاو، داکەوتوو.
داخزین (کتن) daxizîn
داخزان.
داخزێن (ن) daxizên
خزێنەر، کەسێ کەبەخشکەشتێک بەرەو ژێر دەبا.
داخستن{جێگەی نوستن} (کتپ) daxistin [1]
پان وەکردن، ڕاخستن.
داکێشان، پان کردنەوە.
داخستن{دەرگا، ڕێگەوبان} (کتپ) daxistin [2]
١- پێوەدان، بەستن، قفڵ (دان، لێدان، کردن).
٢- کەلەبەرگرتن، بەردەم گرتن، بەرگرتن (ڕێگەوبان).
داخستن (کتپ) daxistin [3]
بەربەست کردن، بەرهەڵست دانان، بەستن، گرتن، هات وچۆ قەدەغە کردن.
داخستن (کتپ) daxistin [4]
تووڕدانەخوار، فڕێدانەخوار، هەڵدانەخوار.
داخستن (کتپ) daxistin [5]
بەئەرزادان، بەردانەوە، بەزەویدا دان، خستنەسەر زەویی.
داخستن (کتپ) daxistin [6]
بناغە(دانان، لێدان).
داخستن{تەنوور، کڵ..} (کتپ) [7]
daxistin(tenür, kil)
ئاگرپێوەنان، پێ کردن، وەبڵیسەخستن، گەرم

کردن، هەڵ کردن، نێل دان.

داخستن (کتپ) daxistin [8]

چاڵ کردن، گڵ لێ دەرهێنان، هەڵ کەندن..

داخستن (کتپ) daxistin [9]

نزم کردنەوە، نەویی کردن.

داخستن (کتپ) daxistin [10]

دانان(بڕێو بۆ دواڕۆژ)، کۆکردن، کۆکردنەوە، کۆوە کردن.

داغ کراو (ئان) daxkirdaw

داغکراو، داخ(دیتە، دییە).

داغ کردن{لە ئەندامی لەش} (کتپ) [1]
Daxkirdin (endamî leš)

داغ(پێوەنان، کردن)، بەداغ سووتاندن، دەغماکە ژ ئاگر لێ کرن.

داغ کردن{ڕۆن} (کتپ) [2] daxkirdin(ron)

هەڵ قرچاندن، قرچاندن، چزقاندن.

داغ کردن (ند) daxkirdin [3]

فریودان، تووش کردن.

داغ کردن (ند) daxkirdin [4]

١- تەمێ خواردوو کردن، تەمێ کردن.
٢- هەواڵی جەرگبڕ بۆهێنان.

داغ کردن (ند) daxkirdin [5]

خەفەت وزیانی گەورە پێ گەیاندن.

داخگە {لەسەر پێست} (ن) daxge(leser pêst)

جێداخ، جێگەداخ، داخگا، شوێن داخ.

داغ لە دڵ (ئان) dax le dil [1]

داخدار، دڵ بکول، دڵ پڕ لەداخ وخەفەت.

داغ لە دڵ (ئان) dax ledil [2]

تووڕە (لەڕووداوێ).

داغ لە دڵ بوون (کتن) dax ledilbün

پەست وتووڕەبوون (بەرامبەرکەسێ).

داغ لیسکان (کتن) daxliskan

خزانە خوار، چوونەخوار.

داخواز (ن) daxwaz [1]

داوا.

داخواز (ن) daxwaz [2]

خواز، خواست.

داخواز (ن) daxwaz [3]

پێداویشتیی، پێویستیی.

داخواز (ن) daxwaz [4]

داواکار.

داخواز (ن) daxwaz [5]

خوازبێنیکەر.

داخوازکردن (کتپ) daxwazkirdin

داواکردن.

داخوازیی (ن) daxwazî [1]

سپاردە، سپارش، ڕاسپێریی.

داخوازیی (ن) daxwazî [2]

پێشنیار.

داخوازیی کردن (کتن) daxwazî kirdin

هەڵپەبۆ کردن، هەوڵ بۆ(وەدەس هێنانی شتێ)دان.

داخ ودوخان (ن) daxw düxan

خەم وپەژارە، خەم وخەفەت، خەم ومەینەتیی، داخ ودەرد، دەردومەینەت، کول وکەسەر.

داخوران (کتن) daxüran

داڕزان، ڕازان، داڕزیان.

داخوڕپان (کتن) daxwürpan

دڵەکوتێ (کوتە)کردن، شڵەژان و دڵ پەلەپەل کردن، داخرپان، داخرپیان، داخرپین، داخوڕپیان، داخوڕپین.

داخوڕپاندن(دڵ لە کەسێ) (کتپ) [1]
daxürpandin (dile le kesê)

لەپڕ هەواڵی ناخۆش پێدان.

داخوڕپاندن (کتپ) daxurpandin [2]

داخرپاندن، دڵ داخرپیاندن، شڵەژاندن ودڵ خستنەپەلە پەل.

داخورمیان (کتن) daxurmiyan

داخورمان، ڕووخان.

داخورین (کتپ) daxurîn [1]

بەقەودواندن، لێ گوڕاندن، تێ خوڕیین.

داخورین (کتن) daxurîn [2]

بەخۆ (نازیین، هەڵگوتن)، لاف لێ دان.

داخوا! (پر.نپ.ئاک) ؟daxo

ئایا، تۆ بێژیی، داخۆم.

داخ وزووخاو (ن) daxw züxaw

خەم وخەفەت، پەژارە.

داخەر (ن) daxer

پێوەدەر، کلیلدار، کلیلدەر (کەسێ یان شتێ).

داخی دڵ رشتن (ند) daxîdilri šitn [1]

١- ڕازو مەبەستی خۆ بۆ کەسێ باس کردن.
٢- خەم پەژارەی خۆ هەڵڕشتن.

داخی دڵ رشتن (ند) daxîdil rišitn [2]

کاسەی تووڕەی ڕشتن بەسەر کەسیکدا.

داخی دەروون (ن) daxî derün
داخی دڵ، مەینەتیی.
داد (ن) dad ١
هاوار، فوغان، فیغان، قیرە.
داد (ن) dad ٢
بێ(جەوریی، ستەمیی)، ڕەوا.
داد (ن) dad ٣
فریا، فریاد.
دادان (کتپ) dadan ١
تاشیین(پێنووس)، تیژکردن(دار..).
دادان (کتپ) dadan ٢
پێ(گوتن،ووتن)، فێرکردن.
دادان (کتپ) dadan ٣
شان (داخستن، دان).
دادان (کتپ) dadan ٤
موونەڕۆ کردن (لەسەرچینی دیوار).
دادان (کتپ) dadan ٥
بافیین، سەرەتای شت چنیین دامەزراندن.
دادان (کتپ) dadan ٦
پێچ دان، لوول دان.
دادان (کتپ) dadan ٧
بارش دەست پێ کردن، باریین، دەست کردنەباران، داکردن، نمەنم کردن.
دادان (کتن،کتپ) dadan ٨
دەلاندن، دەلانن، داخستن.
دادان (کتپ) dadan ٩
پێوەدان، داخستن.
دادان (کتپ) dadan ١٠
خستنەسەر زەویی.
دادانەوە (کتپ) dadanewe ١
بەردانەوە، دادان، ڕاکێشان، شۆڕکردنەوە (پەردە..).
دادانەوە (کتپ) dadanewe ٢
دادان، کونبڕکردن، کون وکەلێن گرتن (بەرەبست).
داد پرس (ن) dadpirs ١
بەهاواروەچوو، جەورپرس، دادڕەس، ستەم پرس، فریاد ڕەس، فریا ڕەس، ڕزگارکەر، فریاد.
داد پرس (ن) dadpirs ٢
دادپەروەر.
داد پەروەر (نک) dadperwer
خاوەن داد، لەسەر هەق، هەقانیی.

داد پەروەر (ن) dadperwer
دادپرس، داوەر، دادگەر، دادگێر.
داد خواز{یاسا} (ن) dadxwaz(yasa)
دادبەر، دادخوا، دادوەر، شکاتکەر.
دادخوازتن (کتپ) dadxwaztin
دادخواستن، پەنابردنەبەر دادگا.
دادخوازیی (ن) daxwazî
دادخوایی، سکاڵا.
دادخوایی کردن (کتپ،کتن) daxwazîkirdin
دادخوازیی کردن، سکاڵا (بردنەلا، خستنەڕوو).
دادڕان (کتن) dadiṟan
دڕان، وەدڕان.
دادڕاندن (کتپ) dadiṟandin
دادڕیین، هەڵ دڕاندن.
دادڕاو (ئان) dadiṟaw
دا(تلیشاو، دڕیاگ، تلیشیاگ، دڕیاو)، دڕاو(لەباری دڕێژیی)، هەڵ دڕاو، جڕخواردوو.
دادڕ دادڕ (ئان) dadiṟ dadiṟ ١
شڕووڕ، شڕوپڕ، لەچەندلاوە دڕاو.
دادڕ دادڕ{زەویی} (ئان) dadiṟ dadiṟ (zewî) ٢
لەت لەت بوو، قلیش قلیش.
دادڕ دادڕکردن (کتپ) dadiṟ dadiṟ kirdin
تیکەتیکە کردن، ونجڕونجڕ کردن.
دادروون (کتپ) dadirün ١
پێدا(پیا)دروون، بەسەردا دروون (بەدەرزیی ودەزوو).
دادروون{بەگوللە} (کتپ) dadirün (begulle) ٢
گوللە باران کردن.
دادروون{بەخەنجەر، چەقۆ} (کتپ) ٣
dadirün (be xencer, çeqo)
دا(پاچیین، دووراندن، دووران، دوورانن)، دانە بەرخەنجەر.
دادڕەس (ن) dadṟes
دادپرس.
دادڕەسیی (ن) dadṟesî
دادپرسیی، جەورپرسیی، فریادڕەسیی، فریاڕەسیی، هانا.
دادڕیین (کتپ) dadṟîn ١
دادڕاندن.
دادڕیین{یەخە} (ئد) dadṟîn(yexe) ٢
کراسی خۆ دادڕیین (بۆ پێشاندانی زوێریی یان

تووڕەیی).

دادکردن (کتپ) dadkirdin
پارانەوە، لالانەوە(بۆماف).

دادگا (ن) dadiga
دادگە، مەڵبەندی دادپرسیی.

دادگەر (ن) dadger
دادپەروەر.

دادگەریی (ن) dadgerî
دام ودەزگای دادگا.

دادو بەسەن (ن) dadw bisen
دادوبسەت، دادوبەست، سەودا، مامڵە،مامەڵە.

دادوبێ داد (ن) ١ dadw bêdad
قیرە، قیرەقیر، قیژە، هاوار.

دادوبێ داد (ن) ٢ dadw bêdad
هاوار لەدەست ناهەقیکەر، دادوفریاد، دادوهاوار لەدەست جەورکەر.

دادوبێ دادا (نسب) ٣ dadw bêdad!
دەخیلە!، هاوار!، خوا داد!.

دادو ڕۆ (ن) dadw r̲o
دادو فوغان، گریان وهاوار، گریەو زار، دادوهاوار (بۆ مردوو).

دادۆش (ن) ١ dadoš
شیردۆش (کەسێ یان ئامراز).

دادۆش (ن) ٢ dadoš
داڕووتێن، دەغەڵ، بەهرەبەر بەناڕەوا، کەسێ کەبەگزیی دۆستەوە بەهرە دەبا.

دادۆشین (کتپ) ١ dadošîn
ئاژەڵ دۆشیین ودەست بەگوانداهێنان بەنهێم بۆ دەرهێنانی شیر.

دادۆشین (کتپ) ٢ dadošîn
چۆڕپڕ کردن، دۆشیین (تادوا دڵۆپ).

دادۆشین{کەسێ} (ئد) ٣ dadošîn(kesê)
١- بەناڕەوا بەهرەبردن (دۆستی گزیکار)، داڕووتاندن(کەسێ) {بەناخونەکێ}، دەغەڵیی لێ کردن.
٢- هیچ پێنەهێشتن (پارەوپوول)، نابووت کردن.

دادۆشین (کەسێ) (ئد) ٤ dadošîn(kesê)
شت لێ(کیشانەوە، پچڕینەوە، ماشینەوە)، لاس دان.

دادە (ن) dade
دید، باجی، دەدە، دیدی، خوشکی گەورە.

دادەی! (ئد) dadey!
نابزانم چۆن؟، بوارم بدە بیری لێ بکەمەوە یان بێتە یادم.

دادێران (کتپ) dadêran
داهێشتن، ڕاهێشتن، ڕاهێلان، ڕاداشتن، (منداڵ بۆ ڕیاندن).

دار (ن) ١ dar
چیلکە، چیلکێ، چیو، چلاک.

دار (ن) ٢ dar
لقی گەورەی درەخت کەلێی بووبێتەوە.

دار (ن) ٣ dar
تەختە، دەپ، دەپە.

دار (ن) ٤ dar
قەلاشکەریی، ئێزنگێ.

دار (ن،ڕو) ٥ dar
درەخت.

دار (ن) ٦ dar
سێدارە، قەنارە، دار(قواخ، قەباخ).

دار (ن) ٧ dar
ڕبە، کێشانەیەکی وشکەیە بەرامبەر سێ وپێنج کیلۆگرام.

دار (ن) ٨ dar
دارایی.

دار ئەلێ(دەلێ): ئەگەر تەور کلکی لە خۆم نەبوایە نەی ئەبڕیمەوە (پن)
dar elê(del̲ê): eger tewir kilkî le xom nebwaye ney ebr̲îmewe
ئەگەر خزم وخۆیش یارمەتیی دوژمن نەدەن، دوژمن بەکامی خۆی ناگات. واتە: هیچ شتێ لەدوژمنی ناوخۆ خراپتر نییە.

دارانەوە (کتن) daranewe
بەلادا هاتن، داریانەوە، دڵ لەخۆچوون، ڕمیان، کەفتن، بیهۆش کەوتن.

دارایی (ن) ١ darayî
پارەوپوول، دار، سامان، ماڵ.

دارایی (ن) ٢ darayî
دەسەلات.

دارایی (ن) ٣ darayî
دەوڵەمەندیی.

داربار (ن) ١ darbaz
دارەوان.

داربار (ن) ٢ darbaz
پاڵەوان، پەهلەوان، تەنافباز.

داربڕین (کتپ) darbiṟîn
ئێزنگ خستن.

دار بڕینەوە (کتپ) ١ dar biṟînewe
دار شکاندنەوە.

داربڕینەوە (کتپ) ٢ darbiṟînewe
دارتاشین.

داربۆ کردن (ند) ١ darbo kirdin
پەندو باو بۆ دۆزینەوە،تووشی چورتم کردن، پەند پێدان.

داربۆ کردن (ند) ٢ darbo kirdin
تۆڵە لێ سەندنەوە، ئەم هەقیچە بەو هەقیچە لەگەڵدا کردن.

دار بە ڕۆحی کەسێکدادان (ند)
dar berohî kesêkda dan
١- کەسێ توشی سزاو گاشەیەکی سەخت کردن، بەکێ تووشی چەڵەمەو زیان کردن.
٢- تۆڵەی خۆ لەکەسێ سەندنەوە، تۆڵە لێ کردنەوە. ٣- نا ئارام کردن.

داربەس (ن) ١ darbes
دار بەست، کۆڵەکە.

داربەس (ن) ٢ darbes
داربەستی بەنایی، داربەند، چێوبەس، کۆمەڵەداری لێکدراو لەژێر بنمیچدا بو ئیشی بەنایی لەسەر کردن..

داربەند (ن) darbend
چوارچێوە.

داربەکونی زەردەواڵەدا کردن (ند)
dar bekünî zerdewaleda kirdin
ئاژاوەنانەوە، فیتنەبەرپا کردن، ئاشووب نانەوە.

داربێر (ن) ١ darbêr
داربێرە، داری ڕایەڵکراو.

داربێر (ن) ٢ darbêr
تابووری، کورسیی(بیریڤان، مەڕدۆش).

دارباچ (ن) darbaç
تەوراس، تەورداس.

دارپشکێو (ن) darpişkêw
دار پشکێڤ، بای دارپشکێو، بای وادەی نزیک بەهار.

دارپووچ (ن) darpüç
داری پیری گەندەڵ.

دارتاش (ن) dartaş
چێوەتاش، نرووگر.

دارتیرەکیی وبەرد تیرەکیی، ئەو نەتیرەکیی (رس)
dartirekî w berd tirekî, ew netirekî
١- ئاسانەی گرانە، بەژنێک دەڵێن کەلەسەر دەستان بێت ومنداڵەکەی لێ نەبێتەوە.
٢- دەمی خۆ دادروون، نقەلەخۆ بڕیین، بەیەکێک دەڵێن کە لەهەلویستی پێویستدا نەیەتە گوفتار یان لەکاتێکدا ڕووی دەمی تێ کرابێ.

دارتوو (ن،رو) ١ dartü
دار (تفێ، تفێ).

دارتوو (نک) ٢ dartü
تلپە.

دارتەپان (ن) dartepan
تەپەی جۆلا.

دارتەرم (ن) darterim
دارەمەیت.

دارتەل (ن) dartel
دار (ئەلەتریک، تەلەفۆن، تیل)، داری بەرز کە تەلی تەلەفۆن یان کارەبای بەسەردا ڕایەڵ کراوە.

دارتەون (ن) dartewin
چوارچێوەی (تەونگەریی، قاڵی چنین)، دار(تەڤن، تەمدار)، دەزگای تەونگەران.

دارتێ بڕین (ند) dartê biṟîn
١- تووشی چورتمی گەورەکردن، خستنەداوەوە ٢- تووشی سزایەکی گەورەکردن، دەس بەزاخدا کردن.

دار تێدا شکاندن (کتپ) dar têda şikandn
فەلاقەکردن (بەتایبەتی بنی پێ).

دارجگەرە (ن) dar cigere
دار(جغارە، سیغار، جیگارە، جیگەرە)، دەمە، دەمنە، مۆدنە.

دارچک (ن،رو) ١ darçik
چلۆ.

دارچک (ن،رو) ٢ darçik
دەوەن.

دارچەقاندن (کتپ) ١ dar çeqandin
دار(ڕواندن، ناشتن، لێدان).

دارچەقاندن (کتپ) ٢ dar çeqandin
دار داکوتان.

دارچینی (ن،رو) darçînî
دارچین، توێکڵی دارسین وشکەوەکراو.

داردان (ن) ١ dardan
شوێنی لیژنەدار، ئەماری ئێزنگ، هێزەدان.

داردان (ن) ٢ dardan
لەسێدارەدان، لەقەنارەدان، مل بەپەتەوە کردن، بەسێدارەوە کردن، پەت بۆ هەڵ خستن، ئیعدام کردن.
دارەدەس{دار دەست} (ن) dardes(dar dest)
دارئەسا، چێوی کەبە دەستەوە دەگیرێ.
دارەدەستی ئەم وئەو(ئد) dardestî emw ew
١- بوون بە(پیاو، دەسکەلا، کوتەک، مەقاش)ی ئەم وئەو. ٢- چەوساندنەوە (کەسێ).
٣- خراپە پێ کردن(بەکەسێ).
دارەدەستییەتی (رس) dardestîytî
هەموو کاری بەو ڕادەپەڕێ، جێی متمانەیەتی، جێی بروایەتی.
دارەدینک (ن) dardînk
داری (ڕاهەنگاو، ڕایەڵکراو) بەسەر ئاخوڕدا.
دار ژمێر کردن (کتپ) dar jmêr kirdin
بەداردەست (شت ژماردن، هێما بۆ کردن بۆ مەبەستی ژماردن، سەر ژمێر کردن).
دارستان (ن) daristan
بێشە.
دار شاخ کردن (کتپ) daršax kirdin
ئابڕوو بردن، سووکایەتی بەسەرهێنان.
دار شەق (نک) ١ daršeq
داری بن باڵی مرۆڤی شەل (بۆ بەڕێگەوە ڕۆیشتنی).
دار شەق (ن) ٢ dar šeq
دارشەقین، کاشۆ، گۆچانی گەمەی شەقین.
دار فرسەغ (ن) dar firsex
دار فرسەق، فرسەقسان، فرسەق نیشان، نیشانەی ڕێگە، بەرد یان داری چەقاولەدەم ڕێگە بۆ مەودای دیاریی کردن.
دار قەسپ (ن،رو) dar qesp
دارخورما.
دارقەلۆتکە (ن،رو) dar qelotik
لاسکی وشکی ڕووەکە.
دار قەوام (ن) dar qewam
ئامرازی داریخوار ڕاست کردنەوە.
دارکە (ن) darik
دەمارە تووتن.
دارکاچکە (ن،رو) dar kaçik
داری کرۆسکە، درەختی هەرمێ کێویلە.

دارکاریی (ن) darkarî
حەسیرمەیدان، بیراز(بەدار)، داروفەلاقە.
دارکاریی کردن (کتپ) darkarî kirdin
بەدار لێدان، حەسیرمەیدان کردن، دانەبەردار.
دارکە بژێر (ن) ١ darkbijêr
کەسێ کەدەمار لەتووتن جیادەکاتەوە.
دارکە بژێر (ن) ٢ darkbijêr
بژار، هەڵاواردنی دەمار لەتووتن.
دارکردن (کتپ) dar kirdin
ئێزنگ کۆ کردنەوە، دارخستن، گزرەخستن، هێزم خستن یان کۆکردنەوە، دارشکاندن.
دارکوتکە (ن) darkutik
دارکوزرکە، کۆڵەووژ، داری کەئاگری پێ تێک وەردەدەن.
دارکۆلکە (ن) darkolik
داری (جلیت بازیی، چۆگانبازیی).
دارکونکەرە (ن) ١ darkunkere
دریل، مەتکەب، پلەمەتە، پلەمەتێ.
دارکونکەرە (ن،م) ٢ darkunkere
دارەسمە، دارەکەوە، دار(تورکنەکە، تەقینە، کرۆکە، کرۆکە، کوت، کوتکە).
دارکە پێچان (ئان) ١ darkepêçan
کزوکەنەفت، لەڕولاواز.
دارکە پێچان (ن) ٢ dar kepêçan
لەڕیی، لاوازیی، کزیی وکەنەفتیی.
دارکەر (ن) darker
ئێزنگڤان، داربڕ، داربڕەوە، دارشکێن، گزرەخەر، ئێزنگ کۆکەرەوە، هێزم کۆکەرەوە، دارکۆوەکەر، دارلێوەکەر.
دارکە لاربوو سێبەریش لارە (پن)
darkelarbü sêberîš lare
مرۆڤی خراپ چاکەی لێ ناوەشێتەوە.
دار لە جێی کول ژەندن (ئد)
dar le cêgey kul jendin
کەسێ جوڵاندن، دڵی کەسێ کولاندنەوە، پەژارەی کۆن هێنانەوەیاد.
دارماڵ (ئان) darmal
پڕاوپڕ، سەرپڕ، سەرلێوان، لێوان لێو، مالاومال، لچان، پڕکراو، مالامال، داگرتوو، داگرتیی.
دارماڵ بوون (کتن) darmalbün
تەژیی بوون.
دارماڵ کردن (کتپ) darmalkirdin
پڕاوپڕ کردن، لێواو لێو کردن، مالاومال کردن، لێوان

کردن.

داروبەرد (نک) darwberd

دەشت ودەر، هەردووبەر، هەموو (شت، شوێنێ)، کوچک وکەلەکە.

داروپەردوو (نک) darwperdü

داروچیلکەو چەویلی سەر خانوو وخێزەر.

داروودەستە (نک) darwdeste¹

دەس وپێوەند، ژێر دەستان.

داروودەستە (نک) darwdeste²

دارودەسە، دام ودەستە، دەستەودایەرە، دەس و پێوەند، دەسەوبەسە، دەستەو کۆمەڵە، زەڤان، زیوە.

داروودەوەن (نک) darwdewen

لێرەواری بەپێنچک، بەرزایی بەدارو درەخت داپۆشراو.

داروودیوار گوێی هەیە (پن)
darwdîwar güêy heye

زمانی بەد زیان ئاوەرە، بێ پەروا وپارێز ئاخاوتن زمان دەسووتێنێ.

داروغا (ن) daroxa¹

پاسەوانی شار، داروغە، قولچیی ناوشار.

داروغا (ن) daroxa²

سەرپەرشتیکەری پۆلیس.

دارەبەن (ن،رو) dareben

دار(قەزوان، کەسکان، بەنک، بەنوشت، بنێشت).

دارەدارکردن{منال} (کتن)
dare darkirdin(minal)

بەرەو پێ گرتن چوون.

دارە دارە{منال} (ن) dare dare(minal)

تازە سەرپێیی منداڵ، چۆنیەتیی رۆیشتنی منداڵی تازە پێ گرتوو.

دارەڕا (ن) dare ra

داری دارەڕا (لەسەر دیوارێکەوە بۆ سەر دیوارێکی بەرامبەری).

دارەڕاکردن (کتپ) dare ra kirdin

بەراپەڵ..هتد سەری خانوو گرتن، بەکاریتەو دەستەکە سەری ژوور داپۆشین.

دارەڕەش (ن،رو) dare reš

بناو، بناوەچ، داربناو، نارەوەن.

دارەست (ن) darest

لەمپەر، بەرگر.

دارەشکێنە (ن) dareškêne

دارنەشکێنە، مەرگەموش، دەرمانی مشک(کوژ).

دارەخاڵ{ئاژەڵ} (ئان) darexal

بازەڵە، تەرە، دارەغان، لەلانەتۆراو.

دارەگەڵ (ن،رو) dare gel

درەختی گەورە کەدوو ناوپەلی قوولی بێ و ئالفی لەسەر دابنرێ بۆ زستان.

دارەمەیت (ن) dare meyît

تابووت، تاووت، تاویت، تەتە، دار(بەس،بەست، بازە)، دارە(باز، تەرم)، دووداره، لاشەکێش.

دارەوان (ن) darewan

داربان، دارڤان، کەسێ کەباش بە(داردا، درەختدا) هەڵدەچێ یان هەڵدەگەڕێ.

دار هەڵبڕە سەگی دز دیارە (پن)
dar hel bire segî diz diyare

مرۆڤی پڕ هەڵە گومانی لەهەموو کەسە. ئەو کەسەی هەڵەیەکی کردبێ ویەکێ باسی شتێ بکات ئەو لەوێوە دەیباتە سەرخۆی. پاک بەو لەکەس مەترسە.

داریانەوە (کتن) daryanewe

بەملاوبەولادا کەوتن، لارەوە لارەوە ڕۆیشتن.

داری بەسەر بەردیەوە نەماوە(رس)
darî beser berdiyewe nemawe

١- هەردی بەسەر بەردەوە نەمان، تێک وپێک دران و هیچ بەسەر هیچەوە نەمان، کاول بوون.

٢- پەرش وبلاوبوونەوە.

داری پیرەدار، بەدارنابێ، یاری دوور بەیار نابێ (پن)
darî pîredar, bedar nabê, yarîdür beyar nabê

داری پیرو یاری دوور جێی هیوانیین.

داری سواڵ دانە دەست کەسێ (ند)
darî swal dane dest kesê

نابووت کردن، هەژارخستن، هیچ پێ نەهێشتن (پارەوپوول)، خستنە سەر ساجی عەلی.

داری سەماوات (خ) darî semawat

١- بۆ ژنێ، ئەوپەڕی هەراسانیی.

٢- ژیانێکی پڕ ناڕەحەتیی.

دارێکی بەدەستەوەیە هەردوو سەری پیسە (پن)
darêkî be desteweye herdü serî pîse

کەوتۆتە هەڵوێستێکی دوو سەرییەوە هیچیانی لا پەسەند نییە.

دارین (ئان) darîn¹

دارینە، لەتەختە دروستکراو، لەدار(دروستکراو، کرلو، کریاکە، کریاو).

داڕین (ناو) [2] dar̲în
بەداروبار، پڕ لەداروردەخت، یاپڕ لە(بێشە، جەنگەڵ، لێرەوار).
داڕزان (کتن) [1] dar̲izan
داتولان، لەبەر یەک چوون، پووان، پەرپووت بوون، پەرتووک بوون، ڕزان، تووڵانەوە، داتولیین.
داڕزان (کتن) [2] dar̲izan
داڕزیان، داڕزیین، گەندن، گەندبوون، گەنیین، گەنیو بوون، گەنان، داوەشان (لەبۆگەنیدا).
داڕزاندن (کتپ) [1] dar̲izandin
تۆلاندنەوە، داتۆلاندن، لەبرەبردن.
داڕزاندن (کتپ) [2] dar̲izandin
ڕزاندن، ڕزانن، دافرەقاندن، دافرەقانن.
داڕزاو (ناو) [1] dar̲izaw
زۆر بەکارهێنراو، زۆر لەبەرکراو(جل وبەرگ..).
داڕزاو (ناو) [2] dar̲izaw
ئەمارەبۆ، عەمارەبۆ، لەناو عەماردا یان دوکاندا ڕزیو
داڕزاو (ناو) [3] dar̲izaw
شرۆڵ، داوەشاو، پرتوکیاگ، داتولاو، داڕزای، داڕزیاگ، داڕزیاو، دافرەقیاگ، پوواو.
داڕزیویی (ن) dar̲izîwî
ڕزیویی، گەندەڵیی.
داڕژان (کتن) [1] dar̲ijan
دا(ڕژیان، یاریین، ڕشان، ڕشیان، وارین) {خەڵک}.
داڕژان{باران} (کتن) [2] dar̲ijan(baran)
داواریان، بەلێزمەهاتنەخوار، شەست کردن.
داڕژان (کتن) dar̲ijan
هەڵ ڕژان، ڕژان(لەسەرەوە بۆ خوار)، قلپ بوونەوە (شلەمەنیی ناو دەفر).
داڕژاندن (کتپ) dar̲ijandin
داڕژیاندن، هەڵ ڕژاندن، لەسەرەوەبۆخوار ڕژاندن.
داڕژاو{کانزا} (ناو) [1] dar̲ijaw (kanza)
داڕێژراو، دارشتە، دارشتوو،
لەقاڵب کراو، دەقاڵب کراو، دەناو قاڵب کراو.
داڕژاو (ناو) [2] dar̲ijaw
هەڵڕژاو، هەڵڕێژراو.
داڕسان (کتپ) dar̲isan
پەلاماردان.
داڕساو (ناو) dar̲isaw
ئاسوودە، نەبەسراو، نەبەسیاگ.
داڕسکاندن (کتپ) dar̲iskandin
داڕسکانن، ڕاپسکانن، گرتن وبەزۆر ڕاکێشان
(بەرقەوە، لەترساندا، لەبەر ناڕەزایی).
داڕشتن (کتپ) [1] dar̲iştin
داڕژتن، کردنە ناوقاڵب، لەناوقاڵب کردن، خستنە قاڵبەوە، لەقاڵب دان، دەقاڵب کردن، دەناوقاڵب کردن.
داڕشتن (کتپ) [2] dar̲iştin
١- داڕژاندن، داڕژتن، داڕیتن، ڕۆکردن.
٢- هەڵ ڕشتن، هەڵ ڕتن.
داڕشتن{چاو} (کتپ) [3] dar̲iştin(çaw)
چاو ڕشتن، کل لەچاو کردن،کل دەچاو کێشان.
داڕشتن (کتپ) [4] dar̲iştin
دانان، گوتن، ووتن، هەڵبەستن.
داڕشتن (کتپ) [5] dar̲iştin
بنیادنان، پێکەوەنان، دروست کردن.
داڕشتوو{خۆ} (ناو) dar̲iştü(xo)
پان وپۆڕ، چوارشانە، خەپان، داگرتیی.
داڕن (ن) dar̲in
ڕووتەوەکەر بەدەست(مووی پێستە).
داڕنان{پێستە} (کتن) dar̲inan
ڕووت بوونەوە، ڕووتەوەبوون.
داڕنیین (کتپ) [1] dar̲inîn
هیچ پێ نەهێشتن (شت سەندن لەکەسێ ودابەش کردنی بەسەر کەسانی دیکەدا).
داڕنیین{پێستە} (کتپ) [2] dar̲inîn(pêste)
ڕووتاندنەوە، ڕووتەوەکردن، لێ داماڵیین.
داڕنیین (کتپ) [3] dar̲inîn
ساف کردن، داتاشیین، داڕووتاندن(بەڕەندەی داڕتاشی).
داڕنیین (کتپ) [4] dar̲inîn
داڕوتاندن، داڕوتانن، لێکردنەوە (بەروبووم).
داڕوو (ن) dar̲ü
داڕووی گەرماو، دەرمان حەمام، مووداماڵ (دەرمان).
داڕووتان (کتن) [1] dar̲ütan
گەلا (پێوەنەمان، هەڵوەریین، ڕێزان، کەوتنەخوار).
داڕووتان (کتن) [2] dar̲ütan
ڕووت بوون، ڕووت وەبوون، ڕووتەوەبوون، جل لەبەردا نەمان.
داڕووتاو (ناو) dar̲ütaw
تاوەرووتکراو، دا(ڕنراو، ڕووچاو، ڕووچای) {پەلەوەر}.

داڕووچان (کتن) dar̄üçan
ناوەڕووت بوون، موویان پەڕ پیوەنەمان.
داڕووچاندن (کتن) dar̄üçandin
موویان پەڕپیوەنەهیشتن.
داڕووخان (کتن) dar̄üxan
دا(تەپان، ڕمان، ڕمیان، ڕمیین، ڕووخیان)، ڕۆچوون، سەرەوژێربوون، ویران بوون، بەربادبوون.
داڕووخاندن (کتپ) dar̄üxandin
دا(تەپاندن، ڕماندن، ڕمانن)، ویران کردن.
داڕووخاو (ئان) dar̄üxaw
ویران، بەرباد، بەربات، دا(ڕماو، تەپاو، ڕووخیاگ، ڕووخیاو).
داڕووخێن (ن) dar̄üxên
داڕمێن، ڕووخێنەر.
داڕووگرتن (کتپ) dar̄ügirtin
داڕوو لەخۆگرتن، دەرمانی موو داماڵ لەخۆدان، موو لەخۆ کردنەوە بەداڕوو.
داڕەت (ئان) dar̄et
بەردەس، بەردەست، نزیک دەست، نزیک لەدەستەوە، قامچ.
داڕێژراو (ئان) dar̄êjraw
پتەو، توند، سفت، قاییم، توندوتۆڵ.
داڕێژگە (ن) dar̄êjge
قالبی(ڕێژگریی، ڕێژەگریی، شت تیدا تواندنەوەی پیشەسازان).
داڕێژی (ن) dar̄êjî
ڕێژەگریی، ڕێژەگەرییەر.
داژدار [1] (ن) dajdar
داشدار، قەلاچیی، پاسەوانی کەڵهە.
داژدار [2] (ن) dajdar
ئاگاداریکەر، پاریزەر.
داژداریی کردن (کتپ) dajdarî kirdin
بەخێوکردن، گۆش کردن.
داژگیر (ن) dajgîr
داشگیر، بێژنگ.
داژەندن [1] (کتپ) dajendin
بەرەوخواربردن، داژەنیین، داژەنن، شۆڕکردن.
داژەندن [2] (کتپ) dajendin
هەڵواسیین.
داژەنیین (کتپ) dajenîn
پارچەپارچە لێک جیاکردنەوە، هەڵوەشاندن)، لەبەر یەک هەڵ وەشاندن.

داژیار (نک) dajyar
ڕنق، ڕسق، ڕۆزیی.
داس (ن) das
داسی دروێنە، دارە، دارێ.
داسپاردن (کتپ) dasipardin
ڕاسپاردن، پێ‌وتن.
داستان (ن) dastan
چیرۆک، سەرگوروشتە، دەستان، سەرگوزەشت، ئەفسانە، قەواتی، دەسان، هەقایەت.
داسخاڵە (ن) dasxal̄e
داسماڵە، گیابڕ، مەڵەغان، داسی پەل(کە تایبەتی گیا دروونە).
داسمانگ (ن) dasmang
مانگی(تازە، نوێ)، داسولکەی مانگ لەیەکەم ڕۆژی مانگدا.
داسنیی [1] (نک) dasnî
١- یەزیدیی، ئێزدیی.
٢- زەردەشتیی، لەسەر ئاینی زەردەشت.
داسنیی [2] (نک) dasnî
خوازبێنیکەران، داواکاران.
داسوو (ن،رو) dasü
داسک، داسوکە، بژ، داسەی گوڵی گەنم وجۆ.
داسەکنان (کتن) daseknan
دا(سەکنیین، سرەوتن، سرەوییین، سرەفتن، کاسیین، کەسیان)، هەدادان.
داسەکناندن (کتپ) daseknandin
ئارام کردن، ئۆقرە پێ گرتن، داکاساندن، داکاسانن.
داسەکناو (ئان) daseknaw
ئارام گرتوو، ئۆقرەگرتوو، خاتر جەم، دا(سرەوتوو، سەکنیو، کاسیای، کەسیو، مرکاو)، سرەوتوو، هەداداو.
داش [1] (ن) daš
کوورەی (ئاسنگەر، ئاگری پیشەسازان).
داش{ دامە ، شەترەنج} (ن) [2] daš(dame. šetrenc)
بەرد، پیادە.
داشاخە (ئان) dašaxe
ئاشاخە، ئەیاخ ، ڕزیو، قرپۆک (میوە).
داش بە داش کردن (کتپ) daš be daš kirdin
تۆڵە ساندنەوە.
داشت (ن،ئا) dašt
ئاژەڵی ڕاگیراو بۆ بەروبوو، داشتە، داشە.

داشتن (کتپ) daštin

ئاودێریی کردن، ئاو(لێدان، کردنەسەر)، ئاویاریی کردن (زەویی..).

داشته {جل وبەرگ} (نک) dašte(cilw berg)

کۆنه، لەنگه(بۆ فرۆشتنەوه).

داشداریی (ن) dašdarî

١- داژداریی، ئاگاداریی.

٢- لایەنگریی، لایەنگیریی.

داشدیار (ن) dašdiyar

بناوان، کەیبانوو، ئاگادارێکەری ماڵ.

داشکان (کتن) dašikan [1]

تێک شکان.

داشکان (کتن) dašikan [2]

هەڵەوگەڕان، هەڵوگەڕیان، مووچیان، مووچیانەوه.

داشکاندن (کتپ) dašikandin [1]

داشکانن، لەحەساوکەم کردنەوه، لێ دەرهێنان، لێ کەم کردن.

داشکاندن{ئاو} (کتپ) dašikandin(aw) [2]

جۆگەهەڵبڕان، ڕایی کردن، وێڵ کردن.

داشکاندن{ئاو} (کتپ) dašikandin(aw) [3]

بەربۆ بەرەلاکردن، ڕایی کردن،ڕەهاکردن.

داشکاندن{شتی چنراو} (کتپ) [4] dašikandin (šitî çinraw)

داکوژاندن، دوایی پێ هێنان.

داشکه لەرم (ن،رو) daške lerm

داش کەلەم، کەلەرمی بێ گەلای ڕەق.

داشلانه (ن) dašilane

سوختەی کلیسه، شاگردی کلیسا.

داشلیقان (کتن) dašliqan

فلیقانەوه، پلیخانەوه.

داشۆران (کتن) dašoran

بەرەو ژێر شۆڕبوونەوه، دا(ڕۆچکان، شۆڕیان)، شۆڕ(وەبوون، بوونەوه)، شۆڕەوەبوون.

داشۆراندن (کتپ) dašorandin [1]

دامیشتن.

داشۆراندن (کتپ) dašorandin [2]

بێ شەرمیی بەسەرهێنان، ئابڕوو بردن.

داشۆرین (کتپ) dašorîn

دا (شۆران، شۆراندن، شۆرانن، شۆردن، شتن)، شتن یان شوشتن لەسەرەوه بۆ خوار، لەسەر بۆ خوار شوشتن.

داشەکان (کتن) dašekan

خواربوونەوه، چەمانەوه.

داشەکاندن (کتپ) dašekandin

خوارکردنەوه، شەکاندنەوه(بەملاوبەولادا).

داشەهارە (ن) dašehare [1]

دوامیین پیادەی یاری دامه.

داشەهارە (خ) dašehare [2]

نەسرەوت، هاروهاج.

داشێلان (کتپ) dašêlan [1]

پلیشاندنەوه، جیق وفیق دەرهێنان، فلیقاندنەوه.

داشێلان (کتپ) dašêlan [2]

دەست(پیا، پیدا)هێنان، لەسەرەوه بۆ خوار بەنهێم شێلان، مەساج کردن.

داشێلان (کتپ) dašêlan [3]

شێلان، پێوان(هەویر).

داشیی (ن) dašî

گوڵ چنەوه، گوڵچن(لەپەرێز).

داعووران (کتپ) da'ûran

قووت دان، قویت دان، قورچاندن، داقورچاندن.

داغان (ئان) daxan

بەرباد، تەرت وتونا، تارومار.

داغان بوون (کتن) daxanbûn [1]

تاروماربوون، وردوخاش بوون، پارچەپارچەبوون.

داغان بوون (کتن) daxanbûn [2]

پرش وبڵاوبوون، پەرش وبڵاوبوون.

داغان کردن (کتپ) daxan kirdin

تەرت وتوناکردن، هەپروون بەهەپروون کردن، تارومار کردن.

داغ دیه (ئان) daxdiye

بەلابەسەر هاتوو.

داف (ن) daf

گرفتاریی، دووچاریی، گیرۆدەیی.

دافرتان (کتن) dafirtan

لێ بەربوونەوه، لێ دەرپەڕین.

دافرتاندن (کتپ) dafirtandin

بەردانەوه، خستنەخوار.

دافلیقان (کتن) dafilîqan

پلیشانەوه.

داڤەڕستن (کتپ،کی) daveristin(ki)

ڕاسان، هەڕەشەکردن.

داقرتاندن (کتپ) daqirtandin

کرماندن، کرۆژتن، کرۆشتن، داکرماندن، داکرۆژتن،

داکرۆشتن (بەددان).

داقرچان (کتن) daqirçan

ترنجان، هەڵ (قرچان، قرچیان)، داقرچیان.

داقرچاندن (کتپ) daqirçandin

گرنج کردن، هەڵ قرچاندن.

داقلیشان (کتن) daqil̲îšan

داقەڵشان، قلیشان، کرانەوە (لەباری دریژیی).

داقلیشاندن (کتپ) ١ daqil̲îšandin

قلیشاندن، کردنەوە، والاکردن.

داقلیشاندن (کتپ) ٢ daqil̲îšandin

داقەڵشاندن، داقەڵەشاندن، داتلیشاندن.

داقلیشاندن (کتپ) ٣ daqil̲îšandin

داقەلاشتن، لەت کردن.

داقلیشاو (ئان) daqil̲îšaw

دا (قەڵەشیاو، قەڵەشاو، قلیشیاگ).

داقنان (کتن) ١ daqinan

دا (فەتان، ڕزان، وەشان).

داقنان (کتن) ٢ daqnan

داقنیین.

داقناو (ئان) daqnaw

دافەتاو، داڕزاو.

داقنیین (کتن) daqnîn

داقنان، ڕوو زەردبوون، شەرمەزاربوون.

داقوساندن (کتپ،کی) daqusandin(ki)

(بەمقەست) بڕیین، قەیچی کردن.

داقولیین (کتن) daqülîn

شکان، شکیان.

داقەلاشتن (کتن) daqel̲atšin

بەپەلەهاتن.

داکالیان (کتن) dakal̲yan

نەڕان، نەڕاندن، هاوارکردن، خوڕیین، داخوڕیین.

داکردن (کتپ) ١ dakirdin

ئەنبارکردن، ئەمبارکردن، عەمارکردن، عەمبارکردن، کۆم کرن، گردکردنەوە، ئەمارکردن.

داکردن (کتپ) ٢ dakirdin

پاشەکەوت کردن، خستنەلاوە (شت بۆ پاشەڕۆژ).

داکردن (کتپ) ٣ dakirdin

ڕۆکردن (شتی ڕەق).

داکردن (کتپ) ٤ dakirdin

تێ کردن، کردنە (ژوور،ناو)، لەژوورەوە توندکردن، لە ژوورەوە کردن، تێ خستن.

داکردن (کتپ) ٥ dakirdin

داکرن، کردنەسەر (ئاو).

داکردن (کتن) ٦ dakirdin

بارین، دەست بەهاتنەخوار کردن، دادان.

داکردن (کتپ) ٧ dakirdin

داکرن، کردنەژوور، لەژوورەوە کردن (ئاژەڵ).

داکردن (کتپ) ٨ dakirdin

ئاسیی کردن، حەپس کردن.

داکردن (کتپ) ٩ dakirdin

دەست بەیاریی کردن (لە هەڵماتیندا).

داکردن (کتپ) ١٠ dakirdin

بەتاڵ کردن، خاڵیی کردن، ڕژاندن.

داکرماندن (کتپ) dakirmandin

دا (کرمان، کرمیین، کورنژیین)، هاڕیین (شتی ڕەق بە ددان).

داکرماو (ئان) dakirmaw

کرۆژراو، ووردکراو، بەددان هاڕراو.

داکروپان (کتپ) dakrüpan

چاو پۆشیی لێ کردن.

داکشان (کتن) ١ dakišan

دانەکورتیی، لەکورتی دان.

داکشان (کتن) ٢ dakišan

هاتنەخوار بەگورجیی (بەرەوژێر)، خشیین (بەرەوژێر).

داکشاندن (کتپ) dakišandin

داڕەتاندن، بەرەوژێرڕەتاندن.

داکشاو (ئان) dakišaw

خزاو، خزیو.

داکشە کردن (کتن) ١ dakišc kirdin

بەخشکەبەرەو خوارچوون.

داکشەکردن (کتن) ٢ dakiše kirdin

شەپۆل لەبەست گەڕانەوە.

داکوت (ن) daküt

داقوق، داری سەر خڕی سنگێ پێ داکوتان.

داکوتان (کتپ) ١ dakütan

دەست پێ کردن (دەست بەجێ)، دەست دانەکار (بەپەلە).

داکوتان (کتپ) ٢ dakütan

داکوتیان، هەڵوەراندن (دانەویلە)، دان لەگوڵ جیا کردنەوە (بەلادان).

داکوتان (کتپ) ٣ dakütan

بەنهێم بەزەویدا دان (وەک مزراح).

داكوتان (كتپ) dakütan [4]
لەبێژنگ دان (دەغل..).

داكوتاندن (كتپ) dakütandin
چەقانـــدن، دا(چەقانـــدن، كوتـــان)، بردنـــەخوار (بەنهێم)
{تێلا، سنگ، بزمار}.

داكوژان (كتن) daküjan [1]
برانەوە، داشكان.

داكوژان (كتپ) daküjan [2]
براندنەوە، برپینەوە، داكوژیان(شەروكێشە).

داكوژاندن{ئاگر} (كتپ) daküjandin(agir)
وەكوژاندن، ئاگر بڕكردن.

داكۆكە (ن) dakoke
هەراوهۆریای ئاپۆرەی خەلک.

داكۆكیان (كتن) dakokyan
كۆشیان، كووشیان، تێ كۆشان.

داكۆكیی (ن) dakokî
پـشتگیریی، پـشتیوانیی، پـشتیوانداریی، لاگیریـی، كۆمەک، لاكوشیی، یاریدە.

داكەتن{نێر لە مێی ئاژەل} (كتپ،كی) daketin (nêr le mêy ajel) [ki]
جووت گرتن، لێ پەڕیین.

داكەن (ن) daken
لەخۆ (داماڵ، وەكەر) {جل وبەرگ} - ئارتیست لە تیاترۆخانە..

داكەندن (كتپ) dakendin [1]
جل (لەبـەرخۆ دامـاڵیین یـان كردنـەوە)، خۆ ڕووت كردنەوە، جلک ژخۆ كرن.

داكەندن (كتپ) dakendin [2]
فڕێ دان.

داكەواندن (كتپ) dakewandin
بەردانەوە، خستنەخوارەوە.

داكەوتن (كتن) dakewtin [1]
بەروەبوون، كەوتنەخوار، خواركەوتن.

داكەوتن (كتن) dakewtin [2]
بەرەوخوارهاتن، نزم بوونەوە، هاتنـەوەخوار (نـرخ، مەسرەف).

داكەوتن (كتن) dakewtin [3]
بوونەداب وباو، هاتنە(پیشەوە،كایەوە).

داكەوتن (كتن) dakewtin [4]
داسـەكنان، دەسـت هـەلگرتن، وازهێنـان (لـەجم وجۆل..).

داكەوتن{نەخۆشیی} (كتن) [5]
dakewtin(nexoşî)
بلاوبوونەوە، پەرەسەندن.

داكەوتن (كتن) dakewtin [6]
لەكاركەوتن (بەتەواویی).

داكەوتن (كتن) dakewtin [7]
بەسالداچوون، پیربوون، پەک كەوتن، عەمەل مەنـدە بوون (بەنەخۆشیی، لەبەرپیریی).

داكەوتن{دەردوبەلا، نەخۆشیی} (كتن) [8]
dakewtin (derdw bela, nexoşî)
بلاوبوونەوە، پەرەسەندن.

داكەوتن (كتن) dakewtin [9]
تەپان، تەپیین، نەوان، نەویین، داكەفتن، هاتنەخوار.

داكەوتن (كتن) dakewtin [10]
شل بوون(گۆشتی لەش، ماسولكەی لەش).

داكەوتنیی (ن) dakewtinî
داكفتـــەگیی، داكـــەوتیی، چـــالآیی، داكـــەوتوویی (زەویی).

داكەوتوو (ئان) dakewtü [1]
دا (تەپوو، ڕووخاو، كەفتگ، هاتوو) {بان، زەویی}.

داكەوتوو (ئان) dakewtü [2]
بلاو وەبوو، تەشەنەكردوو(دەردوبەلا، نەخۆشیی).

داكەوتوو (ئان) dakewtü [3]
بەسالداچوو، پیربوو.

داكەوتوویی (ن) dakewtüyî
داكەفتگیی، قوپاویی، پیریی.

داكێشان (كتپ) dakêşan
بەرەو خوار ڕاكیشان.

داگ (ن) dag [1]
بەخشش، دیاریی، خەلات.

داگ (ن) dag [2]
گۆڕ، ئاوەوە، نێوان.

داگر (ئان) dagir [1]
هەموولا وەبەر خۆدەر.

داگر (ئان) dagir [2]
داگیر كەر.

داگرتن (كتپ) dagirtin [1]
بەسەردا زاڵ بوون.

داگرتن (كتپ) dagirtin [2]
هێنانەخوار، بردنەخوار، هێنانەخوارەوە، پانان، خوارەوە هاوردن.

داگرتن (كتپ) dagirtin [3]
داپۆشیین، داگیر كردن (مەودا).

داگرتن (کتپ) ¹ dagirtin

دەست بەلێ دانی کەسێ کردن، لێدان (بەقامچی یێ پسانەوە).

داگرتن (کتپ) ° dagirtin

پر کردن، تەژیی کردن، مالامال کردن.

داگرتن (کتن) ¹ dagirtin

بەهەموو لاراگەیشتن، گرتنەوە.

داگرتن (کتپ) ² dagirtin

زۆر (لەگەل کەسێ ناخاوتن، لەگەل یەکێ ووتن)، سەری کەسێ گێژ کردن (بەلۆمەی زۆر).

داگرتنەوە (کتپ) ¹ dagirtinewe

دووبارە پرکردنەوە، سەر لەنوێ پر کردنەوە.

داگرتنەوە (کتپ) ² dagirtinewe

پەستاوتنەوە، تەپاندنەناو، تێ(ئاخنین، پەستاوتن، ئاخاندن)، پەستانەوە.

داگرتنەوە {چەکا} (کتپ) ² dagirtinewe(çek)

تیز کردنەوە.

داگرتنەوە {جل} (کتپ) ⁴ dagirtinewe(cil)

بەسەریەکدا دروون، دووران، هەل پێچان، داشکاندن، جووت بەقیەکردن.

داگرتوو (ئان) ¹ dagirtü

١- پەستراو، پەستراوە، پەستێنراو.
٢- تێ ئاخنراو.

داگرتوو (ئان) ² dagirtü

هاوردە (لەسەربۆخوار).

داگرتیی (ئان) dagirtî

بەدەعیە، بەفیز.

داگوشین (کتپ) dagušîn

داوشیین، گوشیین.

داگەران {رەنگ} (کتن) ¹ dageṟan(reng)

رەنگ گۆران.

داگەران (کتن) ² dageṟan

بەرەوخوارهاتن، هاتنەخوار (لەشوێنی بەرزەوە).

داگەراندن (کتپ) dageṟandin

بەرەولایەکی دیکەخستنە رێ، بەری رێ پێ گۆرپین، خستنەسەر رێگایەکی تر، رێگەپێ گۆرپین.

داگیران {لە ش بە تا}(کتن) ¹ dagîran(le beš ta)

گەرم داهاتن.

داگیران (کتن) ² dagîran

گرتێ چوون، داگیرسان.

داگیران (کتن) ³ dagîran

قورس بوون، گران بوون(گوێ).

داگیراو (ئان) ¹ dagîraw

داگیریاک، بەخۆوە، قەلەو.

داگیراو (ئان) ² dagîraw

داگیریاگ، بۆ خوارەوەهێنراو، هێنراوەخوار.

داگیراو {بەتا} (ئان) ² dagîrsaw (be ta)

تالێ هاتوو، گەرم داهاتوو.

داگیرسان {پشێوی، نائارامی} (کتن) ¹ dagîrsan(pišêwî, naaramî)

دامەزران دەست پێکردن.

داگیرسان (کتن) ² dagîrsan

داگرسان، داگیرسیان، داگیریان، گرسان، گیرسان، هەل گیرسان، هەل گیرسیان، پێ بوون، رۆشن بوون، ئاییسان (ئاگر، چرا).

داگیرسان (کتن) ³ dagîrsan

١- داگریان، گرگرتن، داگیرسیان، گر لێ بەرزبوونەوە. ٢- سووربوونەوە، سوورەبوون (بەهۆی تینی زۆر).

داگیرساندن (کتپ) ¹ dagîrsandin

رۆشن کردن، گراندن، گرانن، هەل گیرساندن، هەل کردن، پێ کردن.

داگیرساندن (کتپ) ² dagîrsandin

گەش کردنەوە، گەشەوکردن.

داگیرساندن {ئاگر، چرا} (کتپ) ³ dagîrsandin (agir, çira)

داگیراندن، گرساندن، گیرساندن، ئاییساندن.

داگیرساو (ئان) ¹ dagîrsaw

پێ(بوو، کراو)، داگیراو، رۆهن، هەل بوو، هەلکراو.

داگیرساو (ئان) ² dagîrsaw

ئاگرتێ بەربوو، گرتێچوو، گر گرتوو.

داگیرکراو (ئان) dagîr kiraw

بەخورتیی سێندراو، بەزۆرسەندراو، دەست بەسەردا گیراو، زەوت کراو.

داگیرکردن (کتپ) ¹ dagîr kirdin

بەخورتی ساندن، بەزۆر سەندن، دەست بەسەرداگرتن، بۆ خۆ(بردن، بەکارهێنان)، شان پێداکردن، زەوت کردن، بردن، دابرپین، گرتن وبردن.

داگیرکردن (کتپ) ² dagîr kirdin

بردان، بردن، دابرکردن (بۆخۆ).

داگیر کردن {ناوچە، قەلا} (کتپ) dagîr kirdin (nawçe, qela)

دەست بەسەرداگرتن.

داگیرکەر (ن،ئان،س) dagîrker
داگـــر، داگــیر، زەوتکـــەر، بەزۆرســـێن، دەســـت بەسەرداگر.

داگران (کتن) dagir̲an
هاتنەخوروو(لەش)، وەخورووهاتن.

داگراندن (کتپ) dagîr̲andin
وەخورووهێنان، هێنانەخوروو.

داگراو (ئان) dagîr̲aw
وەخورووهاتگ، وەخورووهاتوو.

دال (ن) ١ dal
نـاوی پـیتی(د)ە لەئـەلف بێـی کـوردی و عـەرەبی وعیبری و فارسی.

دال (ن) ٢ dal
جار.

دال (ن) ٣ dal
قۆناخ، قۆناغ، مەودای ڕۆیشتنی ڕۆژەڕێیەک بەپێ.

دال (ن) ٤ dal
بەردی نیشانەیە لە بەردەفڕکێدا.

دال (ن) ٥ dal
پارچە.

دال دال کردن (کتپ) dal dal kirdin
پارچەپارچەکردن.

دالستن (کتپ) dalistin
دالیستن، دالیسان، لستن، ئالستن(بەزمان)، لیس دان.

دالشونەک (ئان) dalšünek
خراپکەر، خراوکار، خراوکەر، خراپەکار.

دال شونەک (ن) dalšünek
گیرەشێوێن.

دالکان (کتن) dalkan
پێوەکان، دالکیان، چەسپان.

دالکاندن (کتپ) dalikandin ١
پێوەچەسپاندن، دا(چەسپان، چەسپاندن، لکانن)، پێوە چەسپاندن.

دالکاندن (کتپ) dalikandin ٢
چەسپاندن، چەسپانن، دروومان کردن.

دالکاو (ئان) dalikaw
پێوە(چەسپاو، نووساو)، دا(چەسپیاو، چەسپیو).

دالووشاندن (کتپ) dalüšandin
دا(لوشکاندن، لوشکانن، لووشانن)، داسڕین، سڕیین بەرەوخوار.

دالەقاندن (کتپ) daleqandín
شـــۆڕەوەکردن، هەڵاوەســـیین، هەڵواســـیین (بەرەوژێر)، بەرەوخوار.

دالەقاو (ئان) ١ daleqaw
شۆڕ، دەحل.

دالەقاو (ئان) ٢ daleqaw
شۆڕەوەبوو، شۆڕەوەکراو، بەرەوخوارهەڵواسراو.

دالیان (ن) ١ dalyan
بێ گوێیی، لاساریی.

دالیان (کتن، کتپ) ٢ dalyan
پێ داگرتن.

داڵ (ن،م) dal̲
داڵاش.

داڵاش (ن،م) dal̲aš
دال، خەرتل، لاشەخۆر، کەلاک خۆر.

داڵان (ن) dal̲an
دالــۆ، دالـــوو، دالــە، دارەپــێچان، ڕاڕەو، ڕێــڕەوی سەرگیراو بەدەم قاپیی حەوشەوە، ڕێگەی نێوان دوو ڕاستە دیواریی سەرداپۆشراو.

داڵاندار (ن) ١ dal̲andar
خانچیی، پاساوڵی کاروانسەرا.

داڵاندار (ن) ٢ dal̲andar
پاسەوان.

داڵان دۆڕەپ (ئان) dal̲an-dor̲ep
درێژ داهۆل.

داڵاوخوەر (ن) dal̲awxwer
قاچاخچیی.

داڵاوێزبڕین (کتپ) dal̲awêz bir̲în
بەرەچەڵەکداچوونەخوار، ڕەچەڵەک بڕینەوە.

داڵبڕ (نک) dal̲bir̲
برشتی کەوانەیی لەجلدا.

داڵ بوون (کتن) dal̲bün
لاوازبوون.

داڵدە (ن) ١ dal̲de
کۆلەکە.

داڵدە (ن) ٢ dal̲de
قوژبن، کۆلین، کولینکە، کولینکێ.

داڵدە (ن) ٣ dal̲de
پەنا، پەناگا، داڵە، دەخالەت.

داڵدەدان (کتپ) dal̲dedan
پــەنادان، پەناگاپــێدان، داڵدەپــێدان، حاواندنــەوە، پشتیوانکردن، لەپەنای خۆدا دانان، ستارکردن، ستر

کردن، پەناگەپێدان.

دالدەهێنان (کتن) daldehênan

پەنابۆ بردن، پەنا(هێنان، بردن)، دالدەبردن، دەخالەت بردن.

دالخە پێوە لێ‌دان (ند) dalxe pêwelêdan

خەوپێوەبینین، عەزرەتیی بوون(بۆ شتێ).

دالخەچی (ن) dalxeçî

خەیالاویی، بیر ڕۆیشتوو، مەراق(گرتوو، لێداو).

دالخە لێدان (ند) dalxe lêdan

خەیال کردنەوە، چوونەژێر.

دالگوشت (ئان) dalgüšt

لاولز.

دالگە (ن،کل) dalge(kl)

سەرشار یان شار.

دالوچان (کتن) dalüçan

دا(لۆچیان، لۆزان، لەقان)، شۆڕبوونەوە.

دالوچکە (ن) dalüçike

دا(لووچکە، لۆچە، ڕۆچکاو، لۆزکە، میلراو، ڕۆچکە)، بەرەوخوار هەلواسراو، شۆڕەوەکراو، شۆڕەوەبوو، شۆڕ بووەوە، شۆڕبووەبوو.

دالوەخش (ن،کل) dalwexiš (kl)

چاوپۆشیی، نۆبەخش.

دالوەخش کردن (کتپ،کل) dalwexiš kirdin(kl)

چاوپۆشیی کردن.

دالیت (ن) dalît [1]

دللوت، دلریەست، چەفتە، کەپری دارمێو.

دالیت (ن،رو) dalît [2]

بەلەم، دارمێو کەبەدرەختێکداسەرکەوتبێ، مێوێکە بەقەد درەختێکدا هەلچووبێت.

دالیە (ن) dalye [1]

سەوزە (بۆخواردن).

دالیە (ن) dalye [2]

تەغار، کێشانەیەکە بەرامبەر ٢٠٠٠کیلۆغرام، لەبەسرە بەرامبەر ١٥٣٧ کلیۆغرامە.

دام (ن) dam [1]

جێگای ئاغا لەتەختە دامەدا.

دام (ن) dam [2]

بووەیی، دەولەمەندیی.

داماک (ن) damak

داماری، دامەهر، باوەژن، زڕ(داک، دایک)، ژن باف.

داماڵان (کتپ) damalan [1]

دا (خزاندن، مالیان)، خلیسکاندن.

داماڵان (کتپ) damalan [2]

شیلان، مەساج کردن.

داماڵراو (ئان) damalraw

دا(مالاو، مالدراو، مالیاکێ، مالیو).

داماڵین (کتپ) damalîn [1]

دا(کەندن، مالاندن، مالیان، کەناندن، کەنن، ملکاندن، ملکانن).

داماڵین (کتپ) damalîn [2]

١- هێنانە خوار. ٢- لێ کردنەوە.

دامان (کتن) daman [1]

تێمان، سەرگەردان بوون، پەک کەوتن.

دامان (کتن) daman [2]

کەوتنەهێزرەوە، مات بوون، تێدامان.

دامان (کتن) daman [3]

لەسەر شتێ (پەک کەوتن، ڕاوەستان).

دامان لەڕوودا (ند) daman lerüda

لەڕوودا دامان، شەرمەزاربوون لەبەردەم کەسێکدا.

داماو (ئان) damaw [1]

بێ (دەستەلات، دەسەلات، دەر)، بەلەنگاز، دەستەوستان، دەستەوسان، دەسەوسان.

داماو (ئان) damaw [2]

نەبوو، هەژار، شایستەی خێرپێکردن.

داماو (ئان) damaw [3]

دل (پڕ لەئەسرین، تەنگ)، پەست.

داماو (ئان) damaw [4]

زەلیل، تێماو، داماکێ، دامای.

داماو (ئان) damaw [5]

تێشکاو، لێقەوماو، ناتەواو، ئەرامەند.

داماوبوون (کتن) damawbün

بێ چارەبوون، پەک کەوتن، دەستەوسان بوون، سەرگەردان بوون، مەلوول بوون.

داماوکردن (کتپ) damawkirdin

بێ چارەکردن، پەک خستن، سەرگەردان کردن، مەلوول کردن.

داماویی (ن) damawî

بێچارەیی، داماگیی، دامایی، دەستەوسانیی، سەرگەر دانیی، کزیی، مەلوولیی، ماتیی.

دامران(ئاگر) (کتن) damiran(agir)

تەمران، دا(تەمریان، مردن، کوژیان، مردنەوە، مرکن، مرکیان، مرکانەوە، مرکیین)، کوژانەوە، گرنەمان، وەکوژان.

دامراندن (کتپ) damirandin
دا(مراندنەوە، مرکاندن، مرکاندنەوە، مرکانن)، گڕ نەهێشتن (ئاگر).

دامرکان (کتن) ^1^ damirkan
دا(سەکنان، کاسیین)، لە(بزووتن کەوتن، بزوەکەوتن، جوولەکەوتن)، وەئارام ڕۆنیشتن، هەدادان، هێدی هێدی بوونەوە، ئارام بوون.

دامرکان (کتن) ^2^ damirkan
دا(تەمریان، بیین بوون، مرکیان)، بێدەنگ بوون، تووڕەیی نیشتنەوە، ڕق نیشتنەوە.

دامرکاندن (کتپ) ^1^ damirkandin
ئارام دان، ئەهۆن کردن، بێدەنگ کردن، هێدیی کردن، هێمن وەکردن.

دامرکاندن (کتپ) ^2^ damirkandin
دامرکانن، لە(بزووتن، بزوە، جوولە)خستن، ئارام دان.

دامرکانەوە (کتن) ^1^ damirkanewe
دامرکان.

دامرکانەوە (کتن) ^2^ damirkanewe
ئێش وئازار نەمان، ورینگ گرتن.

دامرکاو (ئان) damirkaw
ئارام بوو، بێدەنگ بوو، داتەمریاگ، وەئارام ڕۆنیشتوو.

دامرکێنەر (ئان) damirkêner
ئارامیدەر، تەسەلاپێدەر، چارەسەرکەر، چارەکەر، دامرکێن.

دامغە (ن) damxe
تامغە، مۆر.

دامڵە چەقان (ن،نا) damileçeqa
مانگای بەرکەل، تینگوین،نیونی بەرکەل، نوینگین.

دامۆچاندن (کتپ) ^1^ damoçandin
دنەدان، دامۆچانن، لێ تیژکردن، هانەدان، هەڵخرانن.

دامۆچاندن (کتپ) ^2^ damoçandin
ڕام کردن، ڕاهێنان.

دامۆچیاگ (ئان) ^1^ damoçyag
تیژکراو، دنەدراو، هاندراو، هانەهاندراو.

دامۆچیاگ (ئان) ^2^ damoçyag
دامۆچیاو، ڕام کراو، ڕاهێنراو، فێری بار یان سواریی کراو(ولاخ).

دامۆچیان (کتپ) damoçyan
چارەوێ فێری سواریی کردن،ڕاهێنان، پشت شکاندن.

دام ودەزگا (ن) ^1^ damw dezga
دەوڵەت وبەڕێوەبەرایەتیە ڕامیارییەکانی، ڕەژێم، ڕێژیم، دەم ودەزگا، دەزگاونوکان، یەکەیەکی جێوپێژلەتیکی ڕێکخراوە.

دام ودەزگا (ن) ^2^ damw dezga
خۆش گوزەرانیی.

دام ودەزگا (ن) ^3^ damw dezga
کۆشک، خانوی بەرز وگەورە(لەبەرد دروستکراو..).

دام ودەستوور (ن) damw dezga
جۆری فەرمانڕەوایی.

داموسک (ن) damüsik
تاموسک، داڵسک، داموس، داموسکە، مووی یال یان کلکی ئاژەڵی یەکسم.

دامە (ن) dame
داما، یارییەکی دوو قۆڵییە لەسەر تەختەیەکی شەست وچوار خانەیی، هەرکەسەی بەشانزەبەرد یاری دەکا هەتا یەکێکیان دەیباتەوە.

دامەزران (کتن) damezran
بەنگ بوون، پاوەجێبوون، جێگرتن، جێگیربوون، نیشتەجێبوون، بنج داکوتان لەشوێنێ.

دامەزراندن{ئاژاوە} (کتپ) ^1^
damezrandin(ajawe)
سازاندن، هەڵگیرساندن.

دامەزراندن (کتپ) ^2^ damezrandin
ڕێک وپێک کردن،بەجوانیی شت دانان.

دامەزراندن (کتپ) ^3^ damezrandin
بنیاد(نان، کردن)، دروست کردن.

دامەزراندن (کتپ) ^4^ damezrandin
جێگیرکردن، دامەزرانن، چەسپاندن، پاوەجێ کردن.

دامەزراو (ئان) ^1^ damezraw
تەبار، ڕێک، بەسەرویەر.

دامەزراو (ئان) ^2^ damezraw
دامەزریاگ، دامەزریاو، جێگیربوو، جێگیربووگ، چەسپاو، پاوەجێبوو، پێ بەجێ.

دامەلاغاس (ئان) damelaxas
پۆڕکریی، تالان کراو، ڕووتەوەکراو، هیچ پێ نەهێڵراو (پارەوپوول).

دامێن بە لاداکردن (ند) damên be lada kirdin
خۆ بۆکار ئامادەکردن، خۆ گورج کردنەوە بۆ ئیش وکار.

دامێنگیر (ئان) damêngîr
تووش هاتوو، دەستەویەخە، یەخەگر.

دان (کتپ) [١] dan
داین، داینان، دران، پیان، بەخشیین، نیان..

دان (ن) [٢] dan
بەخشش، خەلات، دای.

دان (نک) [٣] dan
خۆراکی باڵندەی ماڵی (مریشک، مەل، پەلەوەر).

دان (ن،رو) [٤] dan
خەلە(گەنم وجۆ، گەنمەشامی..).

دان (ن) [٥] dan
نیوەڕۆژ.

دان (ن) [٦] dan
ددان، دگان، دندان، دیان، دنو، دنوا.

دان (ن) [٧] dan
کەمێک، بەشێکی کەم.

دان (ن) [٨] dan
فەسل، کژ، وەرز(ساڵ).

دان ئاژن (ن) danajin
چیلکەی دان ئاژنین، پارچەچیلکەی تیژ بۆ پاک کردنەوەی نێوان دان لەپارچەی خواردن.

دانا بە دڕکاندن، کەر بە نەقیزە (پن)
dana be - irkandin, ker be neqîze
دانا بەدرکاندن، نادان بەکوتەک. دانائامـاژە یەک، گەوج بەدار.

دانار (ئان) danar
تێکەلاونەبوو، بەسەریەکدانەچوو.

دان ئاژنین (کتپ) dan ajnîn
نێوان دانەکان پاک کردنەوە(بەچیلکە..)، ددان ئاژنین.

دان ئاڵ بوونەوە (کتن) dan al̲bünewe
١- ددان بەشتی ترش کول بوون. ٢- کەسێ دەهری کردن یان بوونەهۆی دەهریی کردنی.

دانان (کتپ) [١] danan
داکردن، دانیان.

دانان (کتپ) [٢] danan
دامەزراندن، هینانەکایەوە.

دانان (کتپ) danan
وازلێ هینان، لێدوورکەوتنەوە(نەریت..).

دانان (کتپ) [٣] danan
دانیین، دانیان، ڕۆنان، خستن یان نانەسەر زەویی.

دانان (کتپ) [٤] danan
بەفیڕۆدان، دۆڕاندن(ماڵی دنیا).

دانان (کتپ) [٥] danan
دانیان، نووسین (کتیب).

دانان (کتپ) [٦] danan
دامێنـان، دەرهـانیین، دەرهـاوردن، دەرهێنـان، دیتنەوە، دروست کردن (شتێ لەنەبوو).

دان ئێشان، چارەی کێشان (پن)
dan êšan. çarcy kêšan
هەموو ناخۆشی یەک ئەبێ لەبندا ڕیشەکێش بکرێ. دان بکێشرێ باشترە لەوەی هەمیشە بیەشێ. دەری بینی باشترە لەوەی هەردەم بەئازار بێ.

دان ئێشە (ن،پز) dan êše
ئێش وئازاری ناو یان دەوروپشتی ددان.

دان بۆریی (ن) danborî
ئۆرخـۆریی، ژەمـەن بـوردەیی (دوای لەنەخۆشـی هەستانەوە).

دان بە خۆداگرتن (ئد) [١] dan bexoda girtin
پشوودان، وچان (گرتن، دان).

دان بە خۆداگرتن (ئد) [٢] dan bexoda girtin
ئارام گرتن لەبەرباریکدا، پـشوودرێژ بـوون، چاوەڕێ کردن بێ گلەیی، خۆگرتن، سەبرگرتن.

دان بە خۆداگرتن (کتن) [٣] dan bexoda girtin
دەرهەڵ نەبوون،لەپڕ هەڵ نەچوون.

دان بە خۆداگرتن (کتن) [٤] dan bexoda girtin
بەرگەگرتن.

دان پیا(پیدا) نان(کتپ) [١] dan piya(pêda) nan
ڕاست ڕۆیشتن یـان ووتـن (لەسـەر خۆیـان کەسێکی دیکە).

دان پیا(پیدا) نان (ئد) dan piya(pêda)'nan
پێ لێنان، چوونە ژێر، ڕاستیی گوتن، دان بـەکردنی کاریکـدا نـان، وەلامـی ڕاسـت دەربـڕیین، دان نـان بەڕاستیدا، ڕاست ووتن، ڕاستیی وەرگرتن یان سەلماندن، قـسەوەرگرتن، هەلـەی خۆ بۆ دەرکەوتن.

دان پیا(پیدا) نان(کتپ) [٢] dan piya(pêda) nan
بەڕاست زانیین، سەلماندن.

دان پیا(پیدا) نان(کتپ) [٣] dan piya(pêda) nan
نرخ بۆدانان، نرخاندن.

دان پیا(پیدا) نان (ئد) [٤] dan piya(pêda) nan
بەشت زانیین.

دان تیژکردن (ئد) dantîjkirdin
تەماع کردن (لەشتێ).

دان جیڕکردن (ند) dan cîr̲ kirdin
دان بەگرپی (نیشان دان، جیڕ کردنـەوە، جیـڕکردن، ریچ کردنەوە).
دان چوونە کلیلە (ند) dan çüne klîle
دان بەسەریەکدا نووسان و زار (هـەڵ نەپـچران، رەق بوون).
دان خۆشک (ن) dan xošik
سپل، پیرەفات.
داندار (ئان) dandar
پڕ لەدەنک، دانەدار(میوە، دانەوێلە).
داندان (ن) [1] dandan
دانەدان، ئەماری دانەوێلە، جێ دانەوێلە، سایلۆ.
دان دان (کتپ) [2] dan dan
دان پێدان.
داندن (کتن) dandin
خۆهەڵکێشان، هاشەوهووشە کردن، فشەکردن.
داندۆڵ (ن) dandol̲
داندۆر، دایرۆدە، کاری خۆ پیشاندانی بەکۆمەڵ.
داندۆڵ کرن (کتپ،ن،کی) dandol kirin(ki)
داندۆرکرن، داندۆڕکرن، دایرۆدەکرن، خۆپیـشان دان بەکۆمەڵ.
دانراو (ئان) [1] danraw
داندراو، سەرزەویی نراو.
دانراو (ئان) [2] danraw
بەیاساکراو، کراوبەیاسا.
دانراو (ئان) [3] danraw
پاشەکەوت کراو، هەڵگیراو بۆ کاتی پێویست.
دانساز (ن) dansaz
دگانـساز، کەسـێ کـەتاقمی دان دروسـت بکـات بـۆ خـەڵک، کەسـێ کەئیـشەکەی پـڕ کردنـەوە وپـاکـ کردنەوە و دەرهێنانی دان بێ...
دان سپی بوونەوە (ند) [1] dan spî bünewe
ترس لەکەسێ شـکان، ترسـی کەسـێ لەدڵدانـەمان، سـام لاچـوون، سـام لەیـەک شـکان، قـسەلەیەک نەخواردنەوە.
دان سپی بوونەوە (ند) [2] dan spî bünewe
بێـشەرم بـوون، شـەرم وشـکۆ لانـەمان (لـەڕووی گـەورەدا)، بێچـاوڕ ووبـوون، پـڕ ڕووبـوون، سـیوا لەیەک هاتنەوە، شەرم لەیەک نەکردن، دیان چەرمگ بوون، دیان چەرمگەو بوون.
دانسقە (ئان) [1] danisqe
کەم وێنە، نایاب، نایافت، نایـەب، بـێ(جـۆر، وێنـە)، تەنها، دەگمەن.
دانسقە (ئان) [2] danisqe
بەنرخ، پڕ بەها، گرانبا، گران بەها.
دانسقە (ن) [3] danisqe
نیشی هونەریی، پارچە، دەسکردی هونەریی.
دانسقە (ئان) [4] danisqe
تاک، ئەنتیکە.
دان شاش (ئان) danšaš
دان بڵاو.
دان کردن (کتن) [1] dan kirdin
دان گـرتن، دەنـک پـەیدابوون، شـیر تـێ پەڕین(خەلە..).
دان کردن (کتپ) [2] dan kirdin
دان دروست کردن.
دانکە (ن،پز) danke
دانۆکە، دانوو، دەردەمریشک.
دانکە دەردان (کتن) danke derdan
تووشـی دانۆکـەبوون، ئاوڵـە (دەردان، لی هـاتن) {مریشک، پەلەوە}.
دانکەل (ئان) dankel
دان (شکاو، شکیاگ، کەفتک)، دگان شکیاگ.
دان کەوتن (کتن) dan kewtin
دان لێ کەم بوونەوە.
دان کێشان (کتپ) dan kêšan
دان دەرهێنان.
دان گڕ (ئان) dan gir̲
دان (دەرپەڕیو، بۆ پێشەوەچوو).
دانگو (ئان) dangü
جیاجیا، نەبەستراو، نەبەسیاگ.
دانگیر (ن) [1] dangîr
دانەوێلەی (نیوەکوڵاو، باش نەکوڵاو).
دانگیر (ن) [2] (dangîr
چێودانە، چیکەنە، ئامرازی پەموو دانەگرتن.
دانگیر (ن،پز) dangîr
نەخۆشیی ئاژەڵ لەئاکامی زۆر خواردنی ئالیک.
دان لەسنگی هاتووە (رس) dan le singî hatwe
دان لەسنگی دەرهاتووە، زۆرزانە، فێلبازە.
دان لێ تیژکردن (ند) [1] dan lê tîj kirdin
مرخ لێ خۆش کردن، نیازی خواردنی شتێ هەبوون.
دان لێ تیژکردن (ند) [2] dan lê tîj kirdin
چاوتێ بڕین وبەتەمابوونی شتێ، نیازی داگیرکـردن و دەست بەسەرداگرتنی شتێ هەبوون، دیان لێ تیـژ

کردن، ته‌ماح لێ کردن، مڵاس بۆ گرتن.

دان لێ تیژکردن (ئد) ٣ dan lê tîj kirdin
خۆ بۆ تۆڵه لێ سه‌ندن ئاماده‌کردن.

دان لێک خستن (کتن،کتپ) dan lêk xistin
کیره‌کێر کردن به‌ددان.

دان وستان (کتپ،کتن) danw sitan
کڕین وفرۆشتن، مامڵه‌کردن.

دانوشتان (کتن) danwšitan
قه‌د بوون، لایه‌ک به‌سه‌رلایه‌کدا هاتن، نوشتانه‌وه.

دانوشتاندن (کتپ) ١ danwšitan
دانوشتانن، دانوراشتن، دوولابه‌سه‌ریه‌کتردا هێنان، قه‌د کردن، لایه‌ک به‌سه‌ر یه‌کترداهێنان.

دانوشتاندن (کتپ) ٢ danwšitandin
ده‌ق پێگرتن.

دانوشتاو (ئان) danwštaw
به‌سه‌ریه‌کدا دووراو(که‌ناره).

دانوو کوڵان له‌گه‌ڵ (ئد) danûkulan legel
له‌گه‌ڵ که‌سێکدا هه‌ڵ کردن.

دانوویان پێکه‌وه ناکوڵێ (پن)
danûyan pêkewe nakulê
١- هه‌مووکات دژی یه‌کترن، هه‌میشه‌نه‌یاری یه‌کترن (دووکه‌س).
٢- پێکه‌وه هه‌ڵ ناکه‌ن، ناته‌بان، دانوویان به‌یه‌که‌وه ناکوڵێ، یه‌ک ناگرن، پێکه‌وه ناگونجێن، رێک ناکه‌ون، سروشتیان چۆن یه‌ک نییه.

دانه (ن) ١ dane
ده‌نک.

دانه (ن) ٢ dane
یه‌ک شت، یه‌ک پارچه.

دانه (ن) ٣ dane
دانه‌لغاو، ئاسنی لغاو که‌ده‌چێته ناوزاری ئه‌سپ یان ئێستره‌وه.

دانه (ن) ٤ dane
دوڕ، گه‌وهه‌ر.

دانه (ن) ٥ dane
تانه، په‌ڵه‌ی سپی سه‌رچاو.

دانه (ن) ٦ dane
ددانه، گرنج گرنجیی، گرنی گرنیایه‌تیی، دچ، دان، دانۆکه، که‌لایی (ده‌می مشار..).

دانه (ئان) ٧ dane
ته‌نها (یه‌ک، یه‌ک ژماره)، یه‌ک به‌ته‌نها، دیانه.

دانه‌به‌رکلکان (ئد) dane berkilkan
تیزپێ کردن.

دانه‌به‌رگولله (کتپ) dane bergulle
ته‌قه‌لێ کردن، فیشه‌ک پیوه‌نان، گولله تێ گرتن.

دانه‌به‌رهه‌ڤ (کتن،کی) dan berhev(ki)
پێگرتن، له‌به‌رامبه‌ر یه‌کتر رانان، پێک گرتن.

دانه‌پاش (کتن) danepaš
خۆ لێ(دزینه‌وه، کشانه‌وه).

دانه‌پاڵ (کتپ) danepal
خستنه(ئه‌ستۆ، پاڵ)، وه‌پاڵ خستن، وه‌ئه‌ستۆ خستن (ئیش).

دانه‌پاڵ خۆ (کتپ) ١ danepalxo
پاراستن، پارێزگاریی کردن.

دانه‌پاڵ خۆ (کتپ) ٢ danepalxo
کردن به‌هی خۆ(شتێ).

دانه‌پاڵ خۆ (کتپ) ٣ danepalxo
پێ‌ده‌نان، دان پیا(پێدا) نان(له تاوانی خۆ، راستیی..).

دانه‌پاڵ خۆ (ئد) ٤ danepalxo
خۆ تاوانبارکردن، شانی خۆ ئارداویی کردن.

دانه‌ پرمه‌ی گریان (کتپ) dane pirmey giryan
به‌کوڵ گریان، دانه‌قوڵپی گریان.

دانه‌پشت گوێ (کتپ) danepištgwê
ئاراستن،خستنه‌پشت گوێ، سستیی لێکردن، که‌مته‌رخه‌میی لێ کردن، گوێ پێنه‌دان.

دانه‌پەی (کتپ) danepey
شوێن پێکه‌وتن، که‌وتنه‌شوێن پێ، وه‌دواکه‌وتن، که‌وتنه دوای که‌سێ یان شتێ.

دانه‌پێش خۆ (ئد) ١ danepêšxo
خستنه‌رێ،رێ‌پێشان دان، رێ نیشان دان.

دانه‌پێش خۆ (ئد) ٢ danepêšxo
به‌رخۆدان، داپێچاندن، ره‌پێچه‌ک دان.

دانه‌ته‌مه‌ڵیی (ئد) dane temelî
سستی کردن.

دانه‌چۆقه (ن) ١ daneçoqe
چۆقه، چۆقه‌چۆقی دان، ته‌قه‌ته‌قی دان (بێ ده‌سه‌ڵاتی ئه‌وکه‌سه، له‌به‌رسه‌رما، ترس یان له‌رز).

دانه‌چۆقه (کتن) ٢ daneçoqe
چۆقه چۆق (پێ که‌وتن، کردن)، ته‌قه‌ته‌ق له‌دانه‌وه هاتن. (له‌سه‌رماندا یان به‌هۆی ترس، له‌رز لێ هاتنه‌وه).

دانه چیره پێ كه‌وتن (كتن)
daneçîre pê kewtin
دان (له‌چیره‌وه بردن، له‌سه‌ریه‌ك داگرتن، لیك خشاندن وسیره لێ هاتنیان)، دانه‌چیره كردن (وه‌ك پیشاندانی ئازار ونیش یان په‌ستی).

دانه خۆره (ن) danexore
چه‌شه، دانه‌یه‌كه ئه‌كرێ به‌فاقه‌و ته‌له‌وه بۆ گرتنی نێچیر.

دانه دانه (ئاك) dane dane
یه‌كه‌یه‌كه، ده‌نكه‌ده‌نكه.

دانه دوو (كتن) danedû ١
به‌رده‌وام بوون، پێوه‌چوون، له‌سه‌ررۆیشتن، ده‌رانده‌ر بوون، هه‌میشه له‌سه‌ر (رۆیشتن، به‌رده‌وام بوون).

دانه دوو (كتن) danedû ٢
له‌دووی بیروڕای كه‌سێ چوون.

دانه ده‌ست (كتپ) danedest ١
پێ (سپاردن، دان بۆئاگاداری لێ كردن)، لادانان، له‌لادانان، خستنه‌لا.

دانه ده‌ست (كتپ) danedest ٢
به‌ده‌ست(پێدان، پێ گه‌یاندن).

دانه‌ر (ن) daner ١
بانده‌ر، كه‌سێ شتێ بنێته‌بان زه‌ویی یان سه‌ر هه‌رشتێ، كه‌سێ شتێكی له‌شوێنێك دانابێ.

دانه‌ر (ن) daner ٢
بناغه دارێژ، بنچینه دروستكه‌ر.

دانه‌ر (ن) daner ٣
دروستكه‌ر، رێكخه‌ر، رێخه‌ر، ده‌رهێنه‌ر، داهێنه‌ر.

دانه‌ر (ن) daner ٤
نووسه‌ر، بنووس، دارێژه‌ری نوسراو.

دانه رۆكه (ن) daner̲oke
چێشتێ گه‌نم ونۆكێ كه‌به‌سه‌ر ده‌روردراوسێدا ده‌به‌خشرێته‌وه له‌كاتێكدا منداڵی ساوای ئه‌و ماڵه تازه دانی روابێ، شێوی گه‌نم و نۆكێ كه‌له‌مزگێنیی دان هاتنی منداڵ ده‌یبه‌شنه‌وه، دیان رۆكله.

دانه ریچه (ن) daner̲îçe
ددان رچه، دنوریچه.

دانه ریچه پێ كه‌وتن (ئد) ١ daner̲îçe pê kewtin
زۆر لاوازبوون، په‌ك كه‌وتن.

دانه ریچه پێ كه‌وتن (ئد) ٢
daner̲îçe pê kewtin
به‌ره‌ومردن رۆیشتن، گه‌یشتنه گیانه‌لاو.

دانه زانیین (كتپ) ١ dane zanîn(ki)
پێ(گوتن، ووتن، راگه‌یاندن)، سه‌رنج راكێشان، وه‌لام دان.

دانه زانیین (كتپ) ٢ dane zanîn(ki)
تێگه‌یاندن، كارپێناسیین،حاڵیی كردن.

دانه سه‌ر (كتپ) dane ser
به‌سه‌ردادان،هێرش(بردنه‌سه‌ر، بۆ بردن) له‌ناكاو.

دانه غار (كتن) dane xar̲
ئاوزه‌نگی تێ ته‌قاندن.

دانه قاقای پێكه نیین (كتن)
dane qaqay pêkenîn
تریقه‌كردن، تریق وهووڕ كردن، حیلكه‌حیلك كردن، دانه‌گاره‌ی پێكه‌نیین.

دانه كێو (ئد) ١ dane kêw
شێتگیربوون.

دانه كێو (كتن) ٢ dane kêw
یاخی بوون، هه‌ڵ هاتن.

دانه كێو (كتن) ٣ dane kêw
شۆڕش به‌رپاكردن.

دانه كێو (ئد) ٤ dane kêw
شێت بوون.

دانه لۆق (ن) dane loq
شێوی سه‌وزیجات.

دانه ماش (ن) danemaš
ماش وبرنج(موو، قژ).

دانه نیشان (ئان) dane nîšan
گه‌وهه‌ر(نیشان، نیگار، دار)، به‌به‌ردی به‌نرخ (رازێنراو، نه‌خشێنراو، جوانكراو).

دانه واندن (كتپ) ١ danewandin
به‌ره‌وخوارنه‌وویی كردن، چه‌ماندنه‌وه، خواره‌وه‌هاوردن، نزم وه‌كردن،دانه‌وانن، له‌زه‌ویی نزیك خستنه‌وه.

دانه واندن (كتپ) ٢ danewandin
سه‌ر پێ شۆڕ كردن.

دانه‌وه (كتپ) ١ danewe
گه‌راندنه‌وه، پێدانه‌وه، دانه‌دواوه، زڤراندن، ڤه‌زڤراندن، ڤه‌گه‌راندن، گه‌راندنه‌وه، گێرانه‌وه.

دانه‌وه (كتپ) ٢ danewe
كۆڵیین، هه‌لكۆڵیین، هه‌ڵكه‌ندن (زه‌ویی).

دانه وێله (نك،رو) danewêl̲e
دركه‌دو، وشكه، دانوو، گه‌نم وجۆ... هه‌موو جۆره دانێك به‌گشتیی.

دانه‌وین (کتن) danewîn
نزم بوونه‌وه له‌زه‌ویی، دابوون.
دان هه‌لکیشان (کتپ) dan helkêšan
دان ده‌رهینان.
دانه‌یه‌ک (کتپ) ١ daneyek
پـاڵ یـه‌ک خـستن، خـستنه‌(لای‌یـه‌ک، تـه‌ک یـه‌ک)، دانه‌پاڵ.
دانه‌یه‌ک (کتپ) ٢ daneyek
خستنه‌سه‌ر، تی‌دان.
دانه‌یه‌ک (کتپ) ٣ daneyek
پریه‌یه‌کدا کردن
دانه‌یه‌ک (ئان) ٤ daneyek
یه‌ک دانه، یه‌کیک، یه‌کێ(که‌س یان شت).
دانه‌یه‌ک (کتن) ٥ daneyek
چربوون.
دانیر (ن) danêr
دادپه‌روه‌ر.
دانیرکردن (کتپ) danêr kirdin
دادگایی‌کردن، بانگ کردنه‌دادگا.
دانیشاندن (کتپ) ١ danîšandin
پـاڵ پـی‌دانه‌وه، چیچکه‌پـێ کـردن، داسـه‌کناندن، رۆنیشاندن.
دانیشاندن (کتپ) ٢ danîšandin
دانیشانن، وازپێ هینان.
دانیشتگه (ن) danîštge
کۆرگه، جێ کۆڕ.
دانیشتن (کتن) ١ danîštin
دانشتن، رۆیشتن، پاڵ دانه‌وه، نیشتن، رۆنیین، قنـگ دانه‌وه.
دانیشتن (کتن) ٢ danîštin
خۆلـه‌ئیش دزیینـه‌وه، خـۆ کـشانه‌وه (له‌راپـه‌راندنی ئیش و کار).
دانیشتوو (ن.ئان) danîštû
نیشته‌جێ(بـوو)، رۆنیـشتوو، رۆنیـشتیی، دانیـشتگ، نیشتوو.
دانیشن به‌خیرا (شر) danîšin be xêr!
خاتری‌ته! (به‌ئه‌وکه‌سانه ده‌ووترێ که‌ده‌مینننه‌وه).
دانی فیل (ن) ١ danîfîl
شفره‌ی فیل.
دانی فیل (خ) ٢ danîfîl
که‌م بازاڕ، کالآیه‌ک که‌س نه‌یکرێ.

دانی مار (خ) danî mar
مرۆڤی (زیره‌ک ولیهاتوو، وریاو پرهۆش).
داو (ن) ١ daw
گره‌و.
داو (ن) ٢ daw
تـاوه‌ده‌زووی راو، داف، داڤ، داڤـک، دام، ده‌زووی راو، جۆره ته‌ڵه‌یه‌که له‌ده‌زووی قوڵفدراو دروستکراوه (بـۆ مه‌به‌سـتی راوکردنـی گیانـه‌وه‌ری بچـوک و په‌له‌وه‌ر).
داو (ن) ٣ daw
تاڵ، تاو، هه‌فدا، ئافدا، لیزه‌ک، که‌ندر، نه‌ی.
داو (ن) ٤ daw
گزیی.
داو (ن) ٥ daw
که‌ڵه‌ک، ته‌فره.
داوا (ن) ١ dawa
خواز، خواست، داخواز، گه‌ره‌ک، گه‌ره‌کیی، ویست.
داوا (ن) ٢ dawa
داواکاریی، ده‌عوا(له‌دادگا).
داوا (ن) ٣ dawa
حه‌چولوور، حه‌چه‌ل، قره، گله‌یی به‌ده‌نگی به‌رز.
داواکار (ن) ١ dawakar
خوازبینیکه‌ر.
داواکار (ن) ٢ dawakar
خوازه‌ر، خواستکار، داواخواز، داوخواز.
داواکردن (کتپ) dawakirdin
خوازتن، خواستن، خوابیشت کردن، داخوازیی کردن، داواخوازیی کردن، لێ ویستن، دۆزکرن.
داوای لیبووردن کردن (کتپ)
dawaî lê bürdin kirdin
ته‌وازۆ کردن.
داوباز (ن.ئان) ١ dawbaz
گزیکه‌ر، گزیکار، شیوه‌باز.
داوباز (ن) ٢ dawbaz
داوبه‌سـت، داوچـه‌قین، داودانـه‌ر، راوچیـی بـه‌هۆی داوه‌وه.
داوبازیی (ن) ١ dawbazî
فیلبازیی، که‌ڵه‌کبازیی، شیوه‌بازیی، حوقه‌بازیی.
داوبازیی (ن) ٢ dawbazî
داوبه‌ستیی، داولیده‌ریی، راوچیتیی (به‌داو).
داوبه‌ست (ن) dawbiset
سه‌ودا، مامله‌، مامه‌له‌، ئاڵشت، ئاڵ وگۆڕ.

داوبۆنانەوە (ئد) [١] daw bonanewe

پیلان بۆ ڕێکخستن، تەڵە(بۆ دانان، بۆکەسێ نانەوە)، هەوڵی تووش کردنی کەسێ دان.

داوبۆنانەوە (ئد) [٢] daw bonanewe

پەت بۆ هەڵخستن،چاڵ بۆ هەڵکەندن، داوبۆ هەڵخستن، پیلان بۆ کەسێ گێران، یان ڕێک خستن.

داوبۆنانەوە (کتپ) [٣] daw bonanewe

تووش کردن، تووشی بەڵاکردن، بەتەڵەوە کردن.

داوداکردن (ئد) dawdakirdin

گرەوکردن، داودانان، لگاوکردن.

داو دامەزران (ئد) [١] daw damezran

لەسەرکار جێگیربوون.

داودامەزران {ئافرەت} (ئد) [٢] daw damezran

شووکردن، مێردکردن.

داوڕ (ن) dawiṟ

دابڕ، دادڕ، پاژبووکێ، بەشی جوێ وەبوو.

داوڕین (کتپ) dawuṟîn

ئاخاوتن لەگەڵ کەسێکدا بڕیین، هاتوچۆ دابڕیین.

داوکەفتن (کتن) daw keftin

داوکەوتن، کەوتنەناوداو، بەداوەوەبوون، گیران (بەداو).

داوگە (ن) [١] dawge

جێ داو، جێی داولێنانەوە، ئەوشوێنەی داوی لێ ئەنێنەوە.

داوگە (ن) [٢] dawge

ڕاوگە، ڕاوگان، ئەوشوێنەی ڕاوی لێ دەکرێ.

داولێین (کتپ) [١] dawul̲în

تێ(گوشیین، ولێین)، نان گوشینە ناو شۆربا یان ماست.

داولێین (کتپ) [٢] dawul̲în

پەستانەوە، پەستاوتن، دەسەریەک ئاخنیین.

داو لەداو ئاڵان (ئد) daw le daw al̲an

بەدەست کەسێکەوە (تووش بوون، گرفتاربوون)، تووش بەتووشی کەسێکەوەبوون، پێوەگیرۆدەبوون و لەکۆڵ نەبوونەوە.

داو لە داوی کەسێ نەبوونەوە (ئد)

daw le dawî kesê nebünewe

بەرۆک بەرنەدان، دەست نەبەخەی کەسێ نەبوونەوە، لێ ڕزگارنەبوون، واز لێ نەهێنان.

داو نانەوە (ئد) [١] daw nanewe

داو بۆ(دانان، هەڵخستن).

داو نانەوە (کتپ) [٢] daw nanewe

داو(چەقاندن، داخستن، دانان، نیانەوە، هەڵخستن).

داوو (ن.نا) daüw

پشیلەخرتە(گوربن، گوربە)، پشیلەی نێر.

داوو دەرمان (نک) [١] daüw derman

دەرمانی هەمەچەشنە، دەرمانوپێویستیی نەخۆش، ئەجزا (بۆ چارەسەرکردنی نەخۆشی و دیاردەکانی).

داوو دەرمان (نک) [٢] daüw derman

گژوگیای تام وبۆن خۆشی هەمەڕەنگە بۆ ناو چێشت وخواردەمەنی،ئاڵەت و زەردەچەوە...، بەهارات.

داوەت (ن) [١] dawet

دەعوەت، زیافەت.

داوەت (ن) [٢] dawet

زەماوەند، زەماوەن، شایی، شاهیی، دۆوات.

داوەت کردن (کتن) dawet kirdin

شایی کردن.

داوەتە جنۆکە (ن) dawete cinoke

بامۆز، گێژەڵۆکە.

داوە دەزوو (ن) dawe dezü

هەودا دەزوو.

داوەران (کتن) daweran

دارژان، داوەریین، کەوتنەخوار، هەڵ(وەران، وەریین).

داوەراندن (کتپ) dawerandin

دا(وەراندن، واراندن، وەراندنەخوار، وەراندن، وەشاندن)، لەبەرزەوە ڕژاندنەخوار، هەڵ وەراندن، واراندن، وارانن، وەشانن.

داوەڕستن (کتپ) daweṟistin

خۆ پێکەوە نووساندن، خۆدانەپاڵیەک، داڤەڕستن.

داوەڕیان (کتن) daweṟyan

شۆڕەوەبوون.

داوەڕێس (ن) daweṟês

ئاوریشمی نەڕێسراو.

داوەستان (کتن) dawestan

ڕاوەستان(ئاو لەجێگایەکی نەویدا).

داوەسێن (ن) dawesên

١- چاروابەخێوکەر، خوێدار، خوێداریکەر.

٢- وڵاخدار، کەردار، خەربەندە.

داوەشان (کتن) [١] dawešan

هەژارکەوتن.

داوەشان (کتن) [2] dawešan
داوەشیان، داوەشیین، لێک ترازان، هەڵاهەڵابوون.

داوەشان (کتپ) dawešan
تێ وەشاندن، داوەشاندن، ڕاتلەکاندن بەرەوژێر.

داوەشان (کتپ) [3] dawešan
تەکاندنەخوار، داتەکاندن (بەری درەخت).

داوەشاندن (کتپ) [1] dawešandin
تێ سرەواندن.

داوەشاندن (کتپ) [2] dawešandin
دەست هەڵهێنانەوە بۆ لێدان.

داوەشاو (ئان) [1] dawešaw
چوو، چووکێ، پواو، پاشیاکێ، دا(وەشیاکێ، وشیاکێ)، داغان، لەبەریەکچ(چوو، چووکێ).

داوەشاو{تۆو} (ئان) [2] dawešaw(tow)
پێوەکراو، چێندراو.

داوی جاڵجاڵۆکە (ن) dawî calcaloke
تەونی جاڵجاڵۆکە.

داوێن {جل وبەرگ}(ن) [1] dawên(cilw berg)
دامێن، دامان، دامو، دامەن، داو، داوان، داوێنە، داینە، لێف.

داوێن{چیا} (ن) [2] dawên(çiya)
دامێن، قەدپاڵ، قەراغ، لای خوارووی چیا، بنار، داوێنەی چیا.

داوێن پاک (ئان) [1] dawên pak
داوان پاک، دووریلەگوناه، بێ(تاوان، سووچ، گوناه)، پاک داوێن.

داوێن پاک (ئان) [2] dawên pak
پاک، پیاوی چاک، مرۆڤی ساغ.

داوێن پاک (ئان) [3] dawên pak
بێگەرد، بێ لەکە(مرۆڤ)، بەکەسێ دەوترێ کەبەدوای زینادا نەگەڕێ.

داوێن پاکی (ن) dawênpakî
پاکیی، دامێن پاکیی، دووریی لەگوناه، ڕاستیی.

داوێن پیس (ئان) [1] dawên pîs
ناپاک، چاولەدەر، لۆتیی، دامێن تەڕ، داوێن تەڕ، ترەک، سۆتە.

داوێن پیس{پیاو}(ن) [2] dawênpîs(piyaw)
شەرواڵ پیس،زیناکەر.

داوێن پیسیی (ن) dawên pîsî
شەرواڵ پیسیی، فیطبازیی.

داوێن تەکاو (ئان) dawên tekaw
بێمنداڵ، وەجاخ کوێر.

داوێن دادانەوە (کتپ) dawên dadanwe
چمک دادانەوە (داوێنی هەڵکراو).

داوێن کردن بە لادا (ئد) dawên kirdin be lada
داوێن(هەڵ کردن، هەڵ مالیین)، خۆبۆ کاروبار ئامادەکردن، چمک بەلادا کردن، خۆ گورج وگۆڵ کردن (بۆ ئیش کردن).

داوێن گرتن (کتپ) dawên girtin
دامێن گرتن، هانابۆ بردن، هەنابۆ بردن، داوێن ماچ کردن.

داوێنە (ئاک) dawêne
پاش هەموو شت، پاشینە.

داوێن هەڵکردن (ئد) dawên hel kirdin
داوێن کردن بەلادا.

داویە (ئان) dawye
بەردەوام، هەمیشە ژیو، ژیمان.

داهات (نک) [1] dahat
بەهرەی ڕۆژانە، دەخل، دەرامەت، سوود، دەستکەوت، هاتی ڕۆژانە (لەکاسبی، دووکان)، دەرامەد، دەستکەوتێکە گوزەرانی پێ بکرێ.

داهات (ن) [2] dahat
پارەوپوول، پوول وپارە، سامان، ماڵ.

داهات (نک) [3] dahat
بەروبوو، بەروبووم، بەرهەم، بەهرەی زەویی، حاسڵ، حاسلات، وەر.

داهاتانە (نک) dahatane
موڵکانە، بەشی خاوەن موڵک لەدەرامەتی زەویی.

داهاتن (کتپ) [1] dahatin
تازە(پەیدابوون، دەرچوون، هاتن).

داهاتن (کتن) [2] dahatin
چەمانەوە، چەمینەوە، نەوانەوە، نەوینەوە.

داهاتن{بە مشار}(کتن) [3] dahatin(be mišar)
لەت بوون،برانەوە.

داهاتن{چاو} (کتن) [4] dahatin (çaw)
سووربوونەوە، گڵ کردن، Turn **red** **(eyes),** (vi.).
هاتنەئیش، سوورهەڵگەڕان.

داهاتن{قژی سەر} (کتن) [5] dahatin (qijî ser)
بەشانەکران، دانەدانەو ڕێک وەستان.

داهاتن (کتن) [6] dahatin
باوسەندن، بوون بەباو، بوونە باو.

داهاتن (کتن) [7] dahatin
ڕام بوون، ڕاهاتن، کەویی بوون، مالیی بوون.

داهاتن{ولاغ} (کتن)[٨] dahatin (wulax)
فێری باربردن بوون.

داهاتن{دارو درەخت} (کتن)[٩] dahatin (darw dirext)
داپاچراوبوون، ڕووت بوون، لق وپۆپ پێوەنەمان.

داهاتوو (ئان)[١] dahatû
باوسەندوو، داکەوتوو، داهاتگ، وەباویوو.

داهاتوو (ئان)[٢] dahatû
تازە(پەیدابوو، داباریو، دەرچوو).

داهاتوو (ئان)[٣] dahatû
ڕام(بوو، بووکێ)، ڕاهاتوو، کەویی بوو، ماڵیی بوو.

داهاتوو (ئان)[٤] dahatû
لەت بوو، لێک جیاوەکراو.

داهاتوو (ئان)[٥] dahatû
وەنێش هاتوو، سوورەوەبوو، گل کردوو(چاو).

داهاتوو (ئان)[٦] dahatû
دامێنراو، شانەکراو.

داهاتوو (ن)[٧] dahatû
ئایندە.

داهاڕین (کتپ)[١] dahaṟîn
وردکردن.

داهاڕین (کتپ)[٢] dahaṟîn
هاڕیین، کردنەئارد، بەئاردکردن، کردن بەئارد، وەئارد کردن.

داهانین (کتپ)[١] dahanîn
دامێنان، داهاوردن، تازە(پەیداکردن، مێنانەکایەوە).

داهانین (کتپ)[٢] dahanîn
بەدیی هێنان، وەدیی هێنان، هێنانەدیی.

داهۆڕ (ئان)[١] dahor
دەڵب.

داهۆڕ (ئان)[٢] dahar
شەپ وشۆڕ.

داهۆڵ (ن) dahol
داڵۆ، داڵەهۆ، داوڵ، داوەڵ، مەترەس، چاتۆڵ، هەراسە، پەیکەری لەپۆش وپەلاش یان پەڕۆ دروستکراو لەمەزرا هەڵ دەواسرێ بۆلێ سلەمیینەوەی باڵندەو گیانەوەر.

داهەراندن (کتپ) daherandin
کردنەسەر، ناردنەسەر.

داهەڕستن (کتن) daherstin
بەسەریەکدا لکان، لێک توندبوون.

داهێزان (کتن) dahêzan
ئاودانەوە، شل بوونەوە (هەویر).

داهێزران{لەش بەهۆی تاوە} (کتن) dahêzran (leš be hoy tawe)
دامێزان، دامێزیان، داگیرسان، قورس بوون، گران بوون (جەستە).

داهێشتن (کتپ)[١] dahêštin
(بەرەو شوێنێکی کووڕ وسەرەوژێر شت) شۆڕ کردنەوە، دادێران، داڵۆچاندن، داکێشان، دا(هشتن، هێلان، لۆسکاندن)، دەحلاندن، داحلاندن، داحەلاندن، شۆڕکردنەوە، شۆڕەوەکردن.

داهێشتن (کتن)[٢] dahêštin
درێژبوون، پەرەق بوون، شۆڕەوەبوون (ئامرازی نێرینەی ولاخ).

داهێشتن{لەلە} (کتپ)[٣] dahêštin(ele)
درێژکردن.

داهێلراو (ئان) dahêlraw
دا(شۆڕیاگ، شۆڕیاو، لۆچیاگ، لۆسکیاگ، شۆڕاو، لۆسکیاو، هێژراو)، شۆڕبووەوە، شۆڕوەبوو، شۆڕەوە بوو.

داهێنان{مەتەڵ} (کتپ)[١] dahênan
مەتەڵ مێنانەپێش (بۆ دۆزینەوە).

داهێنان (کتپ)[٢] dahênan
داتاشیین.

داهێنان (کتپ)[٣] dahênan
کردنەباو، باوکردن، کردن بەباو، وەباو کردن، تازە (دەرهێنان، دائێخستن).

داهێنان{لق وپۆپی درەخت} (کتپ)[٤] dahênan(liqw popî dirext)
دائێنان، بڕیینەوە، کورت کردنەوە، لێ کردنەوە، هەڵپاچیین.

داهێنان (کتپ)[٥] dahênan
ڕام کردن، ڕاهێنان، کەویی کردن، ماڵیی کردن، کەدیی کردن.

داهێنان (کتپ)[٦] dahênan
دائێنان، هێنانەدیی، لەنەبووشت (دروست کردن، چێ کرن)، ئازراندن، ئافەریدکردن.

داهێنان (کتپ)[٧] dahênan
دائێنان، بڕیینەوە، داپاچیین، لەت کردن، لێک دائێنان، لێک جیاکردنەوە(داروتەختە).

داهێنان (کتپ)[٨] dahênan
دائێنان، خوارکردنەوە، لەزەویی نزم کردنەوە، دائێخستن، نەویی کردن، هێنانەخوار (لق وپۆپی

دار).

داهێنان (کتپ) [10] dahênan

لەنوێ (دەرهێنان، هێنان).

داهێنان{قژ بە شانە} (کتپ)[11]

dahênan(qij be šane)

داماوردن، شانەکردن.

داهێنانەوە (کتپ) dahênanewe

ئاراستەکردن، داشینانەوە.

داهێنەر (ن) dahêner

بەدیی هێنەر، وەدیی هێنەر.

دایاخ (ن) dayax

حەوسەلە، پشوو.

دایرە (ن،ئم) dayre

دەف.

دایرەزەن (ن،کل،لو) dayrezen(kl,lu)

دەفژەن.

دایرەزەنگیی (ن،ئم،لو) dayre zengî(lu)

دەفی پچوکی بەزریزە، گەوال.

دایک (ن) dayk

داک، دالک، دا، دای، دایە، دایکە، دیە، دیا، دەیک، ئامە، ئانە، ئەننە.

دایک وباوک (نک) daykw bawk

باوک ودایک، داک وباب.

دایکەدزە (ن) daykedize

دز دەسەک، دەستەک دز، دەستەدز، دالکەدزان، دەلالی دز، جاسوسی دز، دەسکیس، دزەکە، پاشدز، هاوکاری نهێنیی دز.

دایلاغ (ن،نا) daylax

دایلاغ، بەچکەوشتری یەکسالە.

دایلان (ن) daylan

سەمەرە، سەیر.

دایم ودەرەم (ئاک) dayim wderem

دایم ودەرهەم، هەمیشە، بەبەردەوامیی.

دایە ببینە، دوێتە بخوازە (پن)

daye bibîne, dwête bixwaze

گەوهەری کچ بەدایکیا دەردەکەوێ.

دایەغ (ن) dayex

سوود.

دایەر (ن) dayer

بدەر.

دایەرە (ن) [1] dayere

دیوان.

دایەرە (ن) [2] dayere

چەلەمە، کەمە.

دایەگەورە (ن) daye gewre

داپیر.

دایەن (ن) dayen

دادیی، دایان، داین، تایەن، لەلە(ژن)، مەمە، ئەو ژنەی شیر ئەدا بەمنداڵی خەڵک.

دایەنگا (ن) dayenga

دایانگا.

دایندەیی (ن) dayindeyî

دایەندەیی، بدەریی، بەخشندەیی، سەخاوەت.

دبدب (ن) dibdib

دبدۆب، ئێشکگر، پاسەوان.

دپشت ڤە (ئیک،کی) dipišt ve(ki)

پاش ئەمە(ئەوە)، لەپاشان.

دچ (ن) [1] diç

سووچ، قوژبن.

دچ{مشار} (ن) [2] diç(mišarš

کەلابی دەمی مشار.

دراخە (ن) diraxe

مەلۆز (دەغل).

دراڤ (ن،کی) dirav(ki)

بالاف، کاری جل شتن.

دراو (ن) [1] diraw

هاوڕێتیی.

دراو (ن) [2] diraw

وتوویژ.

دراو (ن) [3] diraw

دراڤ، درهاف، دەرهەف، پارە، درهەم، دەرهەم.

دراوسێ (ن) dirawsê

دەراوسێ، هامسێ، هاوسا، هاوسێ، ئاوسێ.

دراوسێتیی (ن) dirawsêtî

ئاوسێتیی.

دراوسێ لە دراوسێ، ئەگەر سەراسێ(پن)

dirawsê le dirawsê, egrê sera sê

دراوسێی باش هاوڕێی باش وەدەست دەخات، هاوسێی خراپ خووی خراپت فێردەکات.

دراوی خۆشە (رس) dirawî xoše

هاوڕێتیی خۆشە.

دربەشە (ن) dirbaše

زەرگێ.

دردوک (ئان) ١ dir dûk
بێ تام ویژ(مرۆڤ).

دردوک (ن) ٢ dir dûk
زۆربلێ، هەڵەوەڕ، لۆترەوان، لاترقەوچ.

درز (ن) dirz
دراڤ، دەغەن، دەرز، ترەک، ترین، تەرەک، زەندۆل، زندۆر، قلیش، چەت، ڕەمۆل، قەڵشت، قلیش، قەڵش.

درزبردن (کتن) ١ dirz birdin
درز (تێبوون، تێکەوتن، پەیداکردن، دان)، درزیین، قلیشان، قەڵشیین، قلیش تێبوون، دەرزبردن.

درزبردن (کتن) ٢ dirz birdin
ترکیین، قلیشان، قلیشیان.

درزبردوو (ئان) dirz birdû
درز(تێ بوو، تێ کەوتوو)، قلیشاو، قەڵشتوو.

درز تێ کردن (کتپ) dirz tê kirdin
درز (تێخستن، پێ بردن)، ترەکاندن، دەرزتێ کردن.

درزگرتن (کتپ) ١ dirz girtin
کون وکەلەبەر گرتن، کەلێن گرتن.

درزگرتن (کتپ) ٢ dirz girtin
قلیش گرتن، قەڵشت چاک کردن.

درژ (ئان) ١ dirj
تووڕە، تووڕەوترۆ.

درژ (ئان) ٢ dirj
تووڕە، گرژ، مۆن.

درژبوون (کتن) ١ dirjbûn
تووڕەبوون.

درژبوون (کتن) ٢ dirjbûn
گرژبوون.

درژ کردن (کتپ) dirj kirdin
تووڕەکردن، ڕق هەستاندن.

درشت (ئان) ١ dirišt
ئاڵۆزاو، لێک ئاڵاو، لێک هاڵاو.

درشت (ئان) ٢ dirišt
دەستە، شتێ کەوردیلەنەبێ، مام ناوەندیی، مام ناوەنگیی، نەگەورە نەبچووک.

درشت (ئان) ٣ dirišt
زەبەرلاح وگەمژە، قەبەو تێ نەگەیشتوو، گەورەو بێ فەڕ.

درشتیی (ن) dirištî
تێنەگەیشتوویی، حۆلیی.

درخە (ن) ١ dirx̱e
مراز، ئامانج.

درخە (ن) ٢ dirx̱e
سووژە، شیاوی نووسین یان باس.

درقە (ن) dirqe
قرتە، کرتە.

درکان (کتن،کتپ) dirkan
درکاندن، دەربڕیین (ئاخاوتنێ کەپێویست نەبێ بە ووتن)، بە(دەمداهاتن، زماندا هاتن)، لەدەم(ترازان، دەرچوون)، ساتمەکردن، لەدەم دەرچوون(قسەو باس کە مەبەستت بووەنەیدرکێنیی).

درکاندن (کتپ) ١ dirkandin
باس کردن(شتی، نهێنیی)، پەرت کردن، درکانن، دەرخستن، خستنەڕوو، ڕاستیی گوتن، نهێنیی ئاشکرا کردن، پەردە لەسەر(ڕاز یان نهێنی)داماڵیین.

درکاندن (کتپ) ٢ dirkandin
ئاماژەبۆ کردن، بەگوێدادان، گۆشەدان، نیشانەپێدان، هێماکردن، پیشان دان.

درکاو (ئان) dirkaw
بێژراو، پێژنا، گوتراو، ووتراو.

درکە (ن) ١ dirke
ئاماژە، سەرەتایەک لەنهێنی.

درکە (ن،ری) ٢ dirke
ناوەگۆڕکێ، ناوەگۆڕکە، داتاشینی وشەیەکی نوێ لەوشەیەک(ئەم وشەیەش لەماناداپ لێکچووی وشەی پێشووتر بێت) لێ دوان لەوشەیەک بەهۆی بەکارهێنانی پاشکۆیەکی ڕەوان وبەپێز، ئەمەش لەبریتی ناوبردنی دەقی وشەی پێشووتر، بەکارهێنانی ناوێکی دیکە بۆ شتێ لەبریتی ناوی خۆی.

درکەکردن (کتن،کتپ) dirke kirdin
دەربڕیین (ئاخاوتن).

درگان (ن) dirgan
شەن، شەنە.

درم (ئان،پز) ١ drim
پەرەسین (نەخۆشیی).

درم (ن) ٢ drim
نەخۆشیی پەرەسێن.

درم (ن،پز) ٣ drim
ئامۆ، پەتا، دروشە، درۆم، هەلامەت.

درم (ن) ٤ drim

دەنگی دەهۆل، گرمەی دەهۆل.

درم داکەوتن (کتن) drim dakewtin

درم بلاوبوونەوە.

درنگاندن (کتن) dringandin

درنگە لێوەهاتن (ئامرازی مۆسیقای ژێدار).

درنگانەوە (کتن) dringanewe

دەنگ دانەوە، زرنگە لێوەهاتن، زرینگانەوە.

درنگە (ن) dringe

زرنگ، زرنگە، زرینگ، زرینگە.

درنگە درنگە (ن) dringe dringe

زرنگەزرنگ، زرینگە زرینگ، درنگەی یەک لەدوای یەک.

درۆباندن (کتپ) drübandin

شباندن، شوبهاندن، شوبهانن، وێ چواندن، وەک ئەو زانین.

درۆخان (کتن) ١ drüxan

کاویان، کاوەکاودان، چووزانەوە.

درۆخان (کتن) ٢ drüxan

دروخیان، درۆخیان، هاتنەخورو، وەخوروو هاتن.

درۆود (ن) drüd

سلاو.

دروست (ئان) ١ drust

دەست لێنەدراو، دەس نەخواردگ.

دروست (ئان) ٢ drust

بێ دەردو دوو، تەن (دروست، ساغ)، لەش ساغ، باش، چاک.

دروست (ئان) ٣ drust

پوختە، تەیار، دەبار،لەبار.

دروست (ئان) ٤ drust

ئامادە، ساز.

دروست (ئان) ٥ drust

ئازار یان ئەزیەت نەدراو.

دروست (ئان) ٦ drust

بەجێ، بەجێگە، دروس، راست، ڕەوا، شیاو، شان.

دروست (ئان) ٧ drust

ئامادەکراو، دروس، بێ (کەمایەتی، پووشە، کەمایەسی)، ڕێک، ڕێک وپێک، سازکراو، سەروین بەستراو، گەلالە کراو.

دروستایی (ن) ١ drustayî

ساغیی، سەلامەتیی، باشیی.

دروستایی (ن) ٢ drustayî

ئامادەیی، دروستیی، ڕێکیی، ڕێک وپێکیی.

دروست بوون (کتن) ١ drust bün

جێبەجێبوون، ڕێک کەوتن، سازبوون، سەرگرتن. دروس بوون.

دروست بوون (کتن) ٢ drust bün

هاتنەکایەوە. (vi.).

دروست بوون لەگەل (کتن) drust bün legel

لەگەل دروس بوون، لەگەل ژن خەوتن یان سەرجێی کردن.

دروست بێژ (ئان) drust bêj

١- راست بێژ، راستگۆ. ٢- دروست پەیمان.

دروستکراو (ئان) ١ drustkiraw

دروستکار، جێبەجێ کراو، سازکراو، سازاو، سازدراو، دروستکەردە.

دروستکراو (ئان) ٢ drustkiraw

دەستکرد، بەئیشی دەست کراو.

دروستکراو (ئان) ٣ drustkiraw

درۆ، دەلەسە، ئاخاوتنی هەلبەستراو.

دروست کردن (کتپ) ١ drustkirdin

بەرپاکردن، قەوماندن.

دروست کردن (کتپ) ٢ drustkirdin

دروس کرن، ڕێک خستن، ساز (دان، کردن)، جێبەجێ کردن،
چاک کردن، چێکرن، ڕێک وپێک کردن.

دروست کردن (کتپ) ٣ drustkirdin

وەدیی هێنان، پەیداکردن (لەنەبوو)، هێنانەکایەوە، کردن،

دروستیی (ن) ١ drustî

تەواویی.

دروستیی (ن) ٢ drustî

باشیی، چاکیی، ساغیی(تەن، لەش).

دروستیی (ن) ٣ drustî

ئەورام، سازگاریی.

دروستیی (ن) ٤ drustî

راستیی، ڕەوانیی، بێدرۆیی.

دروستیی (ن) ٥ drustî

پاکیی، چاکیی، دروستکاریی، دروسکاریی. دروسیی، راستیی، ساغیی، بێگەزەندەیی.

درۆشم (ن) ١ drüšim

بیچم، کەسم.

دروشم (ن) ٢ drüšim
نیشانە، درف.
دروشم (ن) ٣ drüšim
دەمەجوو.
دروشمی بازرگانی (ن) drüšimî bazirganî
نیشانەی بازرگانیی.
دروشن (ئان) drüšin
بریقەدەر، بەدرەوشین.
دروشە (ن) ١ drüše
درەوش.
دروشە (ن) ٢ drüše
ووتە، وشە.
دروشە (ن) ٣ drüše
گەشە، ورشە.
دروشیین (کتن) drüšîn
درەوشان.
درووا(گیا..) (ئان) drüwaw(giya)
داڕناو، داڕووتاو، داڕووتای، لێکراوە (بەداس..).
درومان (ن) drüman
تەقەڵکاریی، خەیاتی، باریکە، کاری شت دروون.
درومان کردن (کتپ) drüman kirdin
دروون، درواندن، دوریین، درووتن، تەقەڵ(لێدان، لەشت دان) تەقەڵکاریی کردن، دروتتن، دووریان، خەیاتیی کردن، بەدەرزیی ودەزوو شت(دروون، دوروون، دووراندن، دووران) {وەک جل وبەرگ}.
دروون (کتپ) ١ drün
درومان کردن.
دروون (کتپ) ٢ drün
دروینە کردن.
دروونکار (ن) ١ drünkar
جلدروو.
دروونکار (ن) ٢ drünkar
وەدروونەر.
دروونەوە(سەوزە) (کتپ) ١ rünewe(sewze)
دووران، دووراندن، ڕنیینەوە، داڕنیین، بڕیین(گژوگیای بەپێوە وەستاو یان دەغڵ ودان بەداس یان مەکینە دروینە).
دروونەوە (کتپ) ٢ drünewe
کۆکردنەوە، گردکردنەوە، گردەوکردن.
دروونەوە (کتپ) ٣ drünewe
پێکەوە نانەوە (شتی دڕاو، بەتەقەڵ)، سەر لەنوێ دروون (شتی هەڵپچڕاو یان دڕاو).
دروونەوە (کتپ) ٤ drünewe
دروینەکردن.
دروینە (ن) drwêne
درونە، درەو، دوروینە.
دروینەکردن (کتپ) drwêne kirdin
درەوکردن، درونەکردن، دروونەوە، درویین، دوورانەوە، دوروینەکردن، داسماڵ کردن، داسماڵەکردن.
دروینەکراو (ئان) drwêne kiraw
دووراو، درەو(کراو،کریاگ)، دووریاگ.
دروینەکەر (ن) drwêneker
پاڵە، درەوکەر، دروینەوان، درەوەنیکەر.
درۆ (ن) diro
دروو، دەرەو، دەلەسە، ئاخاوتنی ناڕاست، پۆت، دەم هەڵبەست، فیشاڵ، فڕ، فڕکا، قەوانە، هەلات، هەڵیت، ووتەی هەڵبەستراوی بێبناغە، ئاخاوتنی هەڵبەستە.
درۆخان (ن،پز) diroxan
دروخان، خورووی گەروو.
درۆخیان (کتن) diroxyan
چوورزانەوە.
درۆ بۆ هەڵبەستن (کتپ) diro bo helbestin
بوختان پێ کردن.
درۆ دەرهێنان (کتپ) diro derhênan
ناڕاستیی(شتێ) چەسپاندن.
درۆزن (ن) dirozin
درۆکەر، دەرەوکەر، دەرەوین، دروزە، درووکەر، دروونن، دەڤ خار، فڕکار، قەوانە(بێژ، هەڵبەست)، هەلاتکەر، دەلەسەباز، ناڕاست.
درۆزن ئاگر لە ماڵیشی بەربێ، کەس باوەڕ ناکات (پن)
dirozin agir le malîšiî berbbê.kes bawer nakat
درۆزن، ئەگەر ڕاستیش بڵێ کەس پێی باوەڕناکات.
درۆزن دوژمنی خوایە (پن)
dirozin dujminî xwaye
درۆکەر ناحەزی خوایە.
درۆزنانە (ئان) diroznane
درووکانیی، درۆزنە، قەڵب، ناڕاستەقینە.
درۆزن شتی لە بیرنامێنێ (پن)
dirozin šitîlebîr namênê
درۆزن ئەبێ بیری تیژ بێ.
درۆزنە(کانیاو) (ن) dirozine(kanyaw)
ئاوێ کەهاوین وشک دەکات.

دروشم (ن) dirošim

درف، دروف، نیشانەی تایبەتیی گەل یان دەوڵەتێ.

درۆ کردن (کتن) diro kirdin

داندن، درۆ ووتن، درووکردن، ئاخاوتن بەناڕاست گێرانەوە، بەدرۆشت گێرانەوە، ڕاست (نەکردن، نەڕزیین)، شت بەدرۆ گێرانەوە، ئاخاوتنی ناڕاست کردن.

درۆکەر (ن) diroker

درۆزن.

دروم (ن،پز) dirom

ژەقنە، تاعوون.

درۆو دەلەسە (ن) dirow delese

ئاخاوتنی ناڕاست وکەلەک، کەلەک وکولۆکە، هاشەو هووشە، چاپ وچووپ، چاخان وپاخان، ناڕاستیی.

درۆو دەلەسە کردن (کتپ) dirow delese kirdin

هاشەوهووشەکردن، ئاخاوتنی ناڕاست هەڵبەستن.

درۆ وفیشاڵ (ن) dirow fîšal

هاشەوهووشە.

درۆی بە باڵ دەفڕێ (رس) diroy be bal defrê

زۆر درۆزن وفیشاڵکەرە، درۆی زل وئاشکەرادەکات.

درۆی شاخدار (ن) diroy šaxdar

درۆی (باڵدار، زۆر زل).

درەخت (ن،رو) dirext

دار، داری (بەپێوەی وشک نەبوو، سەوزی ڕەگ داکوتاو).

درەخشان (ئان) direxšan

دروشێن، بەدرەوش، پرشنگدار، ڕووناک.

درەنگ (ئاک) direng

دێر، لەکات (ڕابراو، ڕابوردوو)، دێرس.

درەنگان (ن) direngan

درەنگیی، دەمەدەمی ڕۆژاوا.

درەنگ بوون (کتن) direngbûn

درەنگ کردن.

درەنگ پێ چوون (کتن) direng pê çûn

درەنگ پێ کەوتن.

درەنگ خایان (کتن) direngxayan

کەوتنە دواوە.

درەنگ خستن (کتپ) direng xistin

دواخستن، خستنەدرەنگان.

درەنگ خێز (ئان) direng xêz

دێرخێز، سست، مردەلۆخە.

درەنگ کردن (کتن) direng kirdin

بوون بەدرەنگ دیرکردن، کات (بەسەرچوون، ڕابوردن)، درەنگ، خایاندن.

درەنگ کێشان (کتن) direng kêšan

زۆرپێ چوون، زۆرخایان.

درەنگیی (ن) direngî

دێریی، دێرسیی.

درەوش (ن) direwš ¹

بریقە، ترووسکە.

درەوش (ن) direwš ²

درێشک، دروش، درەوشە، درێشە، سووژنی دەسکداری چەرم کون کردن.

درەوشان (ئان) direwšan ¹

درەوشەدار.

درەوشان (کتن) direwšan ²

دروشیان، دروشیین، درەوشیان، درەوشیین، درەوشیینەوە، ترووسکەدان، بریسکانەوە.

درەوشانەوە (کتن) direwšanewe

بریسکەدانەوە، پرشنگ دانەوە، تریوەکردن، تریفە (کردن، هاتن).

درەوشەدار (ئان) direwšedar

تریفەدار، بریسکەدار، درەوشان.

درەوکردن (کتپ) direwkirdin

دروێنەکردن.

دری (ن) dirî

شەرم، فەدیی.

دریچە (ن) drîçe ¹

کولانە.

دریچە (ن) drîçe ²

بۆتە، دەفری زێڕوزیو تێدا توانەوە.

درێژ (ئان) drêj ¹

بالابەرز.

درێژ (ئان) drêj ²

ڕاکشاو، درێژبوو.

درێژ (ئان) drêj ³

ئاکۆتا، نەکۆتا.

درێژایی (ن) drêjayî ¹

درێژیی.

درێژایی (ن) drêjayî ²

دووراقە، دووراییی، ماوە، مەودا، مەیدان، ناوەند، نێوان.

دریژبوون (کتن) ١ drêjbün

دانەدریژیی، لەدریژیی دان، تووڵانیی کیشان.

دریژبوون (کتن) ٢ drêjbün

ڕاکشان، پاڵ کەوتن، قنگەوتلوور کەوتن، تلوور کەفت.

دریژبوونەوە (کتن) ١ drêjbünewe

دریژخایان، زۆر(پیچوون، خایان)، زۆرکات پیچوون، دریژەوبوون، ماوەزیادبوون.

دریژبوونەوە (کتن) ٢ drêjbünewe

١- قەتیس(بوون، مان). ٢- کاردواکەوتن.

دریژدادڕ (ئان) drêj dadir̲

چەقەسرۆ، ویرە ویرکەر، دریژبیژ، هەرزەچەنە، چەنەباز.

دریژدادڕیی (ن) drêj dadir̲î

دەم دریژیی.

دریژدادڕیی کردن (کتپ) drêj dadir̲î kirdin

زۆر (بلییی کردن،لەسەرقسە ڕۆیشتن، ویژیی کردن)، چەقەسرۆیی کردن، سازندەیی کردن، ویرە ویر کردن، دریژەبەگفت وگۆدان، دریژەدان بەئاخاوتن، لەسەر ئاخاوتن ڕۆیشتن، چەنە بازیی کردن.

دریژداهۆڵ (ئان) drêj dahol̲

تەژەولاوان، داهۆڵ ئاسا، دریژولەڕ.

دریژکردن (کتپ) ١ drêj kirdin

لەدوو دان.

دریژکردن (ئد) ٢ drêj kirdin

ماوە یان مۆڵەت پیدان.

دریژکردن (کتپ) ٣ drêj kirdin

بەزەویدا دان ڕاکیشانەسەرزەویی، لەسەرزەویی (پاڵ خستن، ڕاکیشان).

دریژکردن{ئەلە} (کتپ) ٤ drêj kirdin(ele)

ئیرەق کردن، دامیشتن.

دریژکردنەوە (کتپ) ١ drêj kirdinewe

دریژە پیدان، زیاتر لەپیویست ماوەپیدان، پتر لە پیویست کات پیدان.

دریژکردنەوە (کتپ) ٢ drêj kirdinewe

شت خستنەسەرباری کورتیی، لەکورتییەوە لەدوودان.

دریژکۆلە (ئان) drêj kole

دریژۆکە، دریژۆنکە، کەمیک دریژ.

دریژکیشان (کتن) drêj kêšan

زۆرماوەپی چوون.

دریژن (ئان) drêjin

دریژ، باڵابەرز، بەژن بلند.

دریژە (ن) ١ drêje

ماوەیەکی زۆر.

دریژە (ن) ٢ drêje

وەدرەنگیی، کاری وەدواخستن.

دریژەپی دان{ئاخاوتن} (کتن) ١

drêje pêdan(axawtin)

لەسەر ئاخاوتن ڕۆیشتن،دریژەوکردن، دریژکردنەوە، ئاخاوتنی بی سوود کردن، حەکایەتی میش کردن، چەنەبازیی کردن، زۆربلییی کردن، دریژەدان بەئاخاوتن، لەدوادان، دانەدەم.

دریژەپی دان (کتپ) ٢ drêje pêdan

دریژەوکردن، دەست لەئەرک هەڵ نەگرتن.

دریژیی (ن) drêjî

دریژایی، دریژا، ناکۆتایی، نەلەکورتیی.

دریسمە (ن) drême

ڕیسمە، گریژەنە، پاژنەی دەرگا.

دریغ (ن) ١ drêx̲

دریغ، دریغیی، دریخیی، کۆتایی، کۆتامیی، ناتەواویی.

دریغ (ن) ٢ drêx̲

دریغ، حەیف، مەخابن.

دریغ کردن (کتپ،کتن) drêx̲kirdin

بەناتەواویی کارئەنجام دان، دریغیی کردن، دریخیی کردن، ئیش بەناتەواویی بەجی هیشتن، کۆتایی کردن لە کاروباردا.

دریغیی (ن) drêx̲î

کەمتەرخەمیی، سستیی، ساردوسڕیی، تەرکەخەمیی.

دریغیی کردن (کتپ) ١ drêx̲î kidin

کەمتەرخەمیی کردن، سستیی کردن، خستنەپشت گوی، دانەپشت گوی، گوی نەدان.

دریغیی کردن (کتپ،کتن) ٢ drêx̲î kirdin

بەناتەواوی کارئەنجام دان.

دڕ{سەگ} (ئان) ١ dir̲(seg)

دڕنە، دەبنەوەدڕ، پاشدڕ، نهینگر، ئازا، نەترس.

دڕ (ئان) ٢ dir̲

بەدفەڕ، شەڕانیی(مرۆڤ).

دڕ (ئان) ٣ dir̲

دڕشت، دوڕشت، زبر، زرب، ئاژین، گرنجاویی.

دڕ (ناو) ٤ dir̲

زل، گەورە (قەبارە).

دڕ (ناو) ٥ dir̲

شەڕانی، هاروهاج، گەلاج، بدەک.

دڕان (کتن) ١ dir̲an

پارچەپارچە وکون تێبوون، دڕیان، شڕبوون، لەت لەت بوون (کالا..)، جرتیین، چوون.

دڕان (کتن) ٢ dir̲an

ئاشکرابوون، بلاوبوونەوە (نهێنیی، ئاخاوتنی شارراوە).

دڕان (کتن،ند) ٣ dir̲an

زۆر قەلەوبوون.

دڕان (کتن) ٤ dir̲an

مردارببوونەوە، قنگ کردنەڕەشەبا، لنگ لێ ڕاکشان (مرۆڤی بێ ئایین یان لەبەر چاوبێزراو، هەروەها ئاژەل..).

دڕاندن (کتپ) dir̲andin

دڕانن، دڕیین، شڕووڕکردن، هەلاهەلاکردن، لەت لەت کردن.

دڕاو (ناو) ١ dir̲aw

دڕیاو، شڕووڕ، دڕیاگ، پارەبووگ، چڕیاگ، دەڕسە.

دڕاو (خ) ٢ dir̲aw

زۆر قەلەو.

دڕپێدان (کتپ) dir̲ pê dan

بلاوەپێ کردن.

دڕدان (کتپ) dir̲dan

بەپالەپەستۆ جێ کردنەوە، ڕێگە بەناڕەحەت کردنەوە (لەناو عەشاماتدا)، تەکەکردن.

دڕدووک (ن،ڕو) dir̲dük

تووترک، دڕەی.

دڕدۆک (ناو) dir̲dok

خۆتێ هەلقوتین، هەلقوتین، هەلقوتینەر، ئەسکویی ناو هەموو دیزەیەک.

دڕک (ن،ڕو) dir̲k

ئەستری.

دڕکاویی (ناو) ١ dir̲kawî

بەدڕک تەنراو.

دڕکاویی (ناو) ٢ dir̲kawî

دڕکین، دڕکینە، دڕگین، دڕاویی، پڕ لە (چقل، دڕک)، قەلەماویی.

دڕک تری ناگری (پن) dir̲k trê nagrê

ئەنجامی خراپەهەرخراپەیە، شتی باش لەپیاوی خراپ ناوەشیتەوە.

دڕک کۆکردنەوە (کتپ) dir̲k ko kirdinewe

دڕوو کردن.

دڕک ودال (نک) dir̲kw dal̲

دڕوو، دڕودال.

دڕکە (ن،پز) dir̲ke

پیزۆکە، دڕیلە، گرمژنەی کیماویی، جۆرە زیپکەیەکی تەڕە سەری وەک نووکی دەرزی وایە لەلەشی‌مندال دیت بەهۆی جۆرە ڤایرۆسیکەوە تەشەنەدەکات و (تا) دارە.

دڕکە ئاسنینە (ن) ١ dir̲ke asnîne

ئاسندڕک.

دڕکە ئاسنینە (ن،ڕو) ٢ dir̲keasnîne

پەیکول، کەلەوێ، دڕکەلەوێ.

دڕکە جاڕ (ن) dir̲ke car̲

دڕوەلان، جیگەی دڕاون، شوینی پڕ چقل.

دڕکە زیی (ن،ڕو) dir̲kezî

زیی، زرین، تالووک، تەلۆک، دڕکی پەرژین، جۆری دەوەنی زۆر دڕکاوییە.

دڕکی مەم وزین (ن،ناو) ١ dir̲kî mem w zîn

دڕکی مەموزینان،گیرەشێوین، شۆفارودۆی دوو دۆست.

دڕکی مەم وزین (غ) ٢ dir̲kî mem w zîn

جیرەجیرکەر، مەژگ، ئەسپی کەولەکۆن.

دڕکین (ناو) dir̲kîn

دڕکاویی، دڕکدار، دڕک دڕک، دڕکینە، بەدڕوو، چقلاویی.

دڕکینە (ن،م) dir̲kîne

زەڕنەقووتە، تووکنە، جوجکی تازەتووک لیهاتوو.

دڕگە (ن) dir̲ge

ئاوگردان، دەرە (نیوان گردۆلکە).

دڕن (ن) dirin

دڕنیی، بۆدڕ، بۆن چلک، بۆنی ناخۆش.

دڕنال (ن) ١ dir̲nal̲

ئاودڕ، بوودڕ، دەرە، کەند، کەن، کەندولەند، گڕنال، ئاودڕکە.

دڕنال (ن) ٢ dir̲nal̲

نۆکەند.

دڕندار (ناو) dir̲ndar

بۆدڕن، بۆسار، بۆمج.

دڕندە (ناو) ١ dir̲nde

کیویی.

دڕنده (ن) [٢] dir̲nde

دڕنده، دەڕ، تیروو، جانەوەری گۆشت خۆری کێویی.

دڕنه لێ گرتن (کتن) dir̲n lê girtin

مل نەدان.

دڕۆکە (ن) [١] dir̲ok

کەلبە، کەلپ، دانی تیژی دڕندە.

دڕۆکە (ئان) [٢] dir̲ok

مل نەدەر(مرۆڤ).

دڕۆکە (ئان) [٣] dir̲ok

تیژ.

دڕەماسی (ن،ئا) dir̲e masî

ماسییە دڕکە، چقلەماسی.

دڕی (ن) dir̲î

شەڕ ئەنگێزیی.

دڕین (کتپ) dir̲în

بۆدڕ یان بوودڕ لێدان.

دڕین (کتپ) dir̲în

دڕاندن.

دز (ن) [١] diz

١- کەسێ کەماڵی خەڵک بەنهێنیی دەبا، دزگەردەنە، دەس پیس، پیاوخراپ، ناپاک.

٢- پیاو(ڕووتکەرەوە، ڕووتەوەکەر)، تالانکەر، دووکانبڕ، چەتە.

دز (ن) [٢] diz

دزە، دژ، قەلا، کەلە.

دزان (کتپ) dizan

خۆش نەویستن، نەویستن، ڕکە لێ بوونەوە.

دزانە (ئاک) dizane

بەنهێنیی، دزە، بەبێ دەنگ، بێ سرپە، بە(پەنهانیی، خشکەیی، دزییەوە)، سووکە، لەسەرخۆ.

دزبازاڕ (ن) diz bazar̲

شوێن یان بازاڕی شێواو وپڕ لەدز و ساختەچیی.

دزبازاڕی شێواوی ئەوێ (پن)

diz bazar̲ šêwawî ewê

چونکە ئاڵۆزیی بواری خراپەکاریی ئەدات.

دز بەڕێیەکدا ئەڕواوخاوەن ماڵ بەهەزار ڕێدا (پن)

diz ber̲êyekda er̲waw xawen mal̲ be hezar r̲êda

واتە: ١- خاوەن ماڵ زۆر شوێن دەپشکنێ.

٢- ئەو گومانەی کەلە دز دەکرێ بەرەو زۆر شوێنت دەبا.

دزدار (ن) diz dar.

دژدار، پاسەوانی قەلا، قەلاچیی.

دز دز ئەناسێ (پن) diz diz enasê

١- دز بەدز ئەگیرێ. ٢. دز ئەزانێ دز بیر لەچی ئەکاتەوە، دزان هاوکاری خۆیان دەناسن.

دزراو (ئان) dizraw

دز بردوو، دزریاگ، دزریاو، دزیاگ، بڕاو(بەنهێنی)، بەنهێنی بڕاو.

دزکۆشکە (ن) diz koške

دزگا، دزگە، مەکۆی دزان، جێگەی دزیکەران، حەشارگەی دزان.

دز گوون (ئان) dizgün

پەسند، ڕێک(ئیش وکار)، جوان.

دزگیین (ئان) dizgîn

بێنرخ، نەهێژا، هیچ وپووچ.

دزنەبەرە (ئان) diz nebere

دزنەبەر، دزنەخۆرە، بێ بەها، بێ نرخ.

دز ودرۆزن (نک) dizw drozin

کۆمەڵی پیاو خراپان.

دزەخورجێنیی کردن (ئد) dize xurcêyî kirdin

بەپەنهانیی بەئیش هەڵسان،بەدزییەوە کارکردن، کاروبارکردن بەدزییەوە و پەنهان کردنی لەم ولەو.

دزە خورجێنیی لێ کردن (ئد)

dize xurcênî kirdin

قسەلەیەکێ شاردنەوە.

دزەخەنە (ن) dizexene

خەندە، لێو (خەنە، خەندە)، بزە.

دزەقەسابیی (ن) [١] dize qesabî

قەسابیی نائاسایی.

دزە قەسابیی (ع) [٢] dize qesabî

خۆ فرۆشیی ئافرەت بەدزیمێردییەوە.

دزە کردن (کتن) [١] dize kirdin

خۆدزینەوە، پێدزکێ کردن، پاچرکێ کردن.

دزە کردن (ئد) [٢] dize kirdin

چوونەژوورەوە یان ناوەوە (بەپەنهانیی، بەسرپە)، خۆ بەژووردا کردن (بەدزییەوە).

دزە کردن (کتن) [٣] dize kirdin

ئاو لێ چوون.

دزیتەنیی (ئان) dizîtenî

دزدیتنیی، شتێ کەبۆدزیین دەست ئەدا، شتێ کە سەرنجی دز ڕابکێشێ وبیدزێ.

دزی گای خۆیەتیی (پن) dizî gay xoyetî
ئەوەندە دزە ماڵی خۆشی دەدزێ.
دزی ناشیی لە کادان ئەدات (پن)
dizî naşî le kadan edat
بەدزێک دەوترێ، کەلەدزیی نەزانێ.
دزێو (ئان) dizêw
ئێسک قورس، ناشیرین، ناشرین.
دزیی (ن) [1] dizî
دزیەتیی، دزێتیی، چاپ وگووپ، چرپ وچاپ، بردنی ماڵی خەڵک بەنهێنیی، پیشەی دزێتیی
دزیی (نک) [2] dizî
ماڵی دزراو، شتی دزێتیی.
دزیی (ن) [3] dizî
پەنهانیی، نهێنیی.
دزیی کردن (کتپ) dizî kirdin
دزیین.
دزیی لێ کردن (ن) dizî lê kirdin
لێ دزیین، چزەلێ دان.
دزیین (کتپ) [1] dizîn
دزیەتیی کردن، دزێتیی کردن، دزیی لێ کردن، شان پیدا کردن، دزیی لەخەڵک کردن، شت لەخەڵک دزیین، ماڵی خەڵک بەدزیەوە بردن.
دزیین (کتپ) [2] dizîn
دووکان بڕیین، ماڵ بڕیین، چوونەناو (دووکان یان ماڵ) بۆ دزیی (کردن).
دزیین (کتپ) [3] dizîn
تاڵان کردن، جەردەیی کردن، چەتەیی کردن، ڕێ بەخەڵک گرتن ورووت کردنەوەیان.
دزیین (کتپ) [4] dizîn
باخەڵ بڕیین، گیرفان بڕیین.
دزیینەوە (کتپ) [1] dizînewe
لێ(داشکاندن، کەم کردنەوە).
دزیینەوە (کتپ) [2] dizînewe
لێ گێڕانەوە.
دزیینەوە (کتپ) [3] dizînewe
شاردنەوە، وەشارتن.
دزیی وفزیی (ن) dizîy wfizî
فێل و(فەرەج، فەنگ، تەڵەکە)، فێلبازیی.
دژ (ن) [1] dij
دوژ، دش، پێچەوانە.
دژ (ئان) [2] dij
درژ، ڕوو(تاڵ، ترش، گرژ)، گرژ.

دژ (ئان) [3] dij
بەد، چەپەڵ، خراو، ناپاک.
دژ (ئان) [4] dij
ناتەبا، ناڕێک، نەگونجاو.
دژ (ن) [5] dij
خەنیم، دش، دوژ، ناحەز، نەیار.
دژ (ئان) [6] dij
کز، مات، مەلول.
دژ (ن) [7] dij
پەنا، قەڵات.
دژ (ئان) [8] dij
وەڕس، بۆڵۆ.
دژایەتیکەر (ن) dijayetîker
بەرهەڵستکەر، ڕقەبەریکەر، ملەملکەر.
دژایەتیی (ن) [1] dijayetî
بەرهەڵستیی، بەرپێچیی، بەرپێچیتیی، ناحەزیی، لایەتیی.
دژایەتیی (ن) [2] dijayetî
ناتەبایی، ناجۆریی، ناڕێکیی، نەیاریی.
دژبوون (کتن) [1] dijbûn
دۆش دامان.
دژبوون (کتن) [2] dijbûn
درژبوون، گرژبوون، ئەخم کردن.
دژپەسند (ئان) dijpesind
دژپەسەن، دژوار پەسەند، دیر پەسەن(سەبارەت بەشتێ)، دوخشارپەسەن.
دژخۆر (ئان) dijxor
کەم خۆر.
دژخوو (ئان) dijxû
شەڕانیی.
دژداشە (ن) dijdaşe
دشداشە، دزداشە، عەزیزیی، کراسی(ئاودامێن، ئاوداوێن).
دژڕابەر (ئان) dijraber
موخننەت، بەڕواڵەت دڵسۆز ولەبنەوەناپاک.
دژکام (ن،ئان) dijkam
تەرکەدنیا، تەریک، خۆپارێز لەخۆشیی دنیایی.
دژکردن (کتن) dij kirdin
دەموچاوگرژ کردن، ڕووتێکنان، ناوچاوترشاندن.
دژگەن (ن،ئان) dijgen
دژگەنە، گەنیونەمیل، دەرمانێ کەبۆنیخۆش لەناوبەرێ.

دژمین (ن) dijmên
جنێو.

دژوار (ئان) ١ dijwar
دشـوار، دوژوار، زەحمـەت، سـتەم، سـەخت، گـران، نارەحەت، توند (ئیش،کار).

دژوار (ئان) ٢ dijwar
خورت، دوخشار(مرۆڤ).

دژوار (ئان) ٣ dijwar
سەخت، قاییم، پتەو.

دژواریی (ن) dijwarî
دشواریی، دڵ گرانیی، دژیا، زەحمەتیی، سەختیی، ناخۆشیی، چورتم.

دژون (ئان) dijûn
چلکن، کۆتیی، گەمار، دژوین(جل وبەرگ).

دژوینیی (ن) dijwênî
پیسیی، چلکنیی، چەپەڵیی.

دژەبا (ن) dijeba
بایەک کەپێچەوانەی ویستی مرۆڤ بێ.

دژهونیی (ن) dijhonî
کۆکردنەوەی دووپێچەوانە لەهەڵبەستێکدا(دوو وشـە کە دژایەتی بێ لەناوەندیانا لەرستەیەکدا).

دژیا (ئان) dijya
قژن، سەرقژن، قژ تیکەڵ وپیکەڵ.

دژێتیی (ن) dijêtî
پێچەوانەیی، نەیاریی.

دژێن (ن) dijên
گلاند، لوو، گرێی ناوگۆشت.

دژیی (ن) dijî
دشیی، دشتیی، ناحەزیی، ناڕێکیی، نەیاریی.

دسەڕە (ئاک) ١ diserre
سەرەڕا، لەگەڵ ئەوەشدا.

دسەڕە (ئاک) ٢ diserre
لەسەرەوە.

دش (ن) diš
دوش، باجیی، خوشکی(مێرد،شوو).

دشپووک (ن،پز،کل) dišpük(kl)
دومەڵی بچووک.

دشت (ئان) dišt
دشتە، ناشیرین.

دشتە (ن) dište
ئیشی خراپ، کاری خراو.

دش کردن (کتن) ١ diškirdin
دەست لەئیش هەڵگرتن، خۆ لەکارکیشانەوە.

دش کردن (کتن) ٢ diš kirdin
چوونەناو ئاو، مەلەکردن.

دشنە (ن) dišne
خەنجەری دەم ڕاست.

دشە (ن) diše
جێگەی خراپ، شوێنی خەراو.

دخە (ن) dixe
فیل، گزیی، گەڕ.

دفرە (ئان) difre
لەخۆبایی.

دفلۆک (ن) diflok
ژێرکراس، فانیلە.

دفن (ن،کل) difin(kl)
لووت.

دفناک (ن،کل) difnak(kl)
پەرپەرەی کەوانەدار(ماسی).

دڤانەک (ن،کل) divanek(ki)
پسوولەی(ڕەسید، وام ساندنەوە).

دڤری (ن،کی) divrî(ki)
تەوەرەی ئاش.

دڤ مریی (ئان،کی) divmirî(ki)
دەم مردوو.

دڤ نەرم (ئان،کی) div nerim(ki)
دەڤ نەرم، دەم وراوێژخۆش، قسەخۆش.

دڤەدڤ (ن،کی) dive div(ki)
گفەگف، گزەگزی با، دەنگی بای توند.

دڤێ (پ،کی) divê(ki)
لەناو ئەوەدا، دەناوئەوە.

دڤێت (ئاک،کی) ١ divêt(ki)
ئەبێ هەربێ، هەرئەشێ بوێ.

دڤێت (ن،کی) ٢ divêt(ki)
دەوات، مەرەکەبدان.

دق (ن) diq
گارە، گارەگاری مریشک.

دکن (ئان) dikin
بواردوو، چلکەسوو، دکین، کالایـەک کەبـەهیچ جـۆرە شتنێ پاک نابێتەوە.

دکە (ن) dike
دکە، سەکۆ(لەقوڕی هەڵشێلراو دروستکراو).

دگان تیژکەر (ن.ر.و) digantîjker
پەلپینە، ڕوەکێکیی وەرزییە دەکرێتە ناوەندی خواردەمەنی و زەلاتەوە یان لەگەڵ نیسک.. لێ دەنرێ.

دگاندار (ئان.کل) digandar(kI)
داندار، گرنج گرنج.

دگدگە (ن.پز) digdige [1]
چیچکەسلاو.

دگدگە (ن) digdige [2]
ئەمتەمەی مزراح(یاری منداڵان).

دگدگە (ن) digdige
مزراحێکە لەخولانەوەدا نەیەتە سەردەست، مزراحی ئەمتەمەکول.

دگەر (ن) diger
بێگانە، نامەحرەم.

دگەڵ (ئاک) digel
لەگەڵ.

دگەڵ ڤی هەندی (ئپ.کی) digel vîhendî(ki)
ئەگەرچی.

دڵ (ن) dil
١- ئۆرگانی سووری خوێن، بنەمای ژیان، ماسولکەیەکی ناوبۆشەوبریتییە لەترومپای ئەوژمی خوێن، کانگای پاڵ پێوەنەری خوێن، زێل، زیلی.
٢- چەق، کاکڵە، مەگەن، ناو، ناڤند، ناوجەرگە، ناوەند. ٣- ئاریش، بیر، هۆش، فر.
٤- ئەڤینی، ئەڤینی، خۆشەویستی، هەڤینی.
٥- بنچینەی خۆیەتیی مرۆڤ، دەروون، فرووکەر، هەستی چاکەوخراپە٦- بێز، قێز.
٧- ئارەزوو، ئیشتیا، خواز، خواست، کەوژ، مگێن، مگێن، ویست، هەوەس. ٨- ئازایی، بەجەرگیی، زاتداریی،زاخیی، گەڕناسیی.

دلارا {دڵ ئارا} (ئان) dilara (dil ara)
١- دلخۆشکەر، بەردڵ، شتێ بیتەهۆی دل کرینەوە.
٢- دلارام، دڵ(ئارام، فێنک کەرەوە).

دلارام (ئان) dilaram
دلنیا.

دلازار{دڵ ئازار} (ئان) [1] dilazar(dil azar)
دل نارەحەتکەر، هەرچێ وەبەردل ناکەوێ.

دلازار {دڵ ئازار}(ئان) [2] dilazar (dil azar)
دل شکاو، دل شکست.

دلاسوودە {دڵ ئاسوودە} (ئان)
dilasüde (dil asüde)
دلنیا، بێخەم، خاترجەم، یەک دل.

دڵ ئاسوودەبوون (کتن) dil asüdebün
دل رەحەت بوون.

دلاوا{دڵ ئاوا} (ئان) dilawa (dil awa)
بەخشننە، دڵ(ڤال، ڤالا،فرە، گوشاد)، دەهندە، دەهەندە، بەخشایشتگەر.

دلاوخواردنەوە {دڵ ئاو خواردنەوە} (کتن)
dilaw xwardinewe (dil awxwardinewe)
دلنیابوون، بێخەم بوون، خاترجەم بوون، پرپەدل باوەڕ بەشتێ کردن.

دڵ ئاو خواردنەوە (ئد) dil awxwardinewe
دل هەداربوون(بەهۆی بیستنی جێبەجێ بوونی ئیش یان کارێکی مەبەست)، دل ئاوڕشێن کران.

دڵ ئاودان (کتپ) dil awdan
دڵ(ئاڤدان، ئاودان، خۆش کردن، شادکردن)، مژدەی خۆشی پێدان.

دلاودڵ (ئان) [1] dilaw dil
دوو دل.

دلاودڵ (ئان) [2] dilaw dil
دڵ(پیس، چەپەل، کرمۆل).

دلاودلیی (ن) dilaw dilî
دوودلیی.

دلاودلیی کردن (کتن) dilawdili kirdin
دلەڕاوکێ کردن، ڕاڕابوون، گومان کردن.

دلاوەدان {دڵ ئاوەدان} (ئان)
(dil awedan ilawedan)
بەهۆش، وریا.

دلاوەدان {دڵ ئاوەدان}(ئان) [2]
dilawedan (dil awedan)
دل بەدنیاخۆش، دلخۆش.

دلاوەر {دڵ ئاوەر}(ئان) dilawer (dil awer)
دل ئاودەر(وە)، دلخۆشیدەر(وە)، دلنەواییدەر، دلنەواییدەر، دلنەواییکەر.

دڵ ئاگای لەدڵە (رس) dil agay le dile
هەست بەخۆشەویستیی یەکترکردن (بەهۆی وردەی دەروونەوە). دل لەدل دەڕوانێ.

دڵ ئاوێنەی دڵە (رس) dil awênez dile
هەرچی لەدلدا بێ لەڕوخساردا دەردەکەوێ، ئەوشتەی بەدلدا دێ، زمان دەری دەبڕێ.

دڵ ئێشان (کتن) dil êšan

دڵ(ڕەنجان، مان)، ئاجزبوون، زویربوون.

دڵ ئێشاندن (کتپ) dilêšandin

دڵ (ڕەنجاندن، هەشتن)، ئاجزکردن، ڕەنجاندن، زویرکردن، ئاراندن، زیزکردن، هەست بریندار کردن، پەست کردن، ناڕەحەت کردن.

دڵ ئێشە (ن) dilêše

١- ژان وبرکی دڵ. ٢- پەژارە، خەم، خەفەت.

دڵ براو (ن،ئان) dil braw

سەوداسەر، گرفتاری خۆشەویستیی، دڵکەتیی.

دڵ بردن (ئد) [1] dilbirdin

ویستن، کاڤیین، مەبەست بوون(کردنی شتێ).

دڵ بردن (ئد) [2] dilbirdin

خەم وخەفەت پەکی کەسێ خستن، زۆرناڕەحەت بوون.

دڵ بردن (ئد) [3] dilbirdin

ئارەزووکردن، ئیشتیا(لێبوون، هەبوون)، حەزلێ بوون، دڵ چوونەسەر، وازلێ بوون (بۆ خواردەمەنیی، خواردنەوە..).

دڵ بردن (کتن،کتپ) [4] dilbirdin

ئاشق بوون، خۆزکردن بەئەویندارى کەسێ، دڵ(ڕفاندن، بردن، ڕفانن، لێسەندن)، بەندەواربوون، حەزلێ کردن، بوون بەخۆشەویست ودڵداری کەسێ..

دڵ بردنەوە (کتن) dilbirdinewe

دڵ ڕۆیین.

دڵ بریندار (ئان) dilbirîndar

دڵ برین، خەمبار، خەفەتبار، هەناسەسارد.

دڵ برینداربوون (کتن) dil birîndarbûn

گرتنە دڵ (ئاخاوتن یان کرداری ناپەسەندی کەسێ)، دڵ ڕەنجان.

دڵ بریندار کردن (ئد) dilbirîndar kirdin

دڵ(شکاندن، شکست کردن)، تاڵیی دەرخوارددان، ناڕەحەت کردن، هەست بریندارکردن، زیزکردن.

دڵ بژۆکیی (ن) [1] dilbijokî

ئیشتیا، تامەزرۆیی.

دڵ بژۆکیی (ن) [2] dilbijokî

تەماع، چاولەدوویی، تەما.

دڵ بژۆکیی (ن) [3] dilbijokî

چاوچنۆکیی، زک برسیتیی، سک برسیتیی.

دڵ بۆچوون (کتن،کتپ) [1] dil bo çûn

بەدڵ بوون، پەسندکردن.

دڵ بۆچوون (کتپ) [2] dil boçûn

ئارەزووکردن، حەزلێ کردن.

دڵ بۆسووتان (کتن) dil bo sûtan

ئاگر (بۆکەسێ تێ بەربوون، چوونەگیان بۆکەسێ)، بەزەیی پێداهاتنەوە.

دڵ بە جێ هێنان (کتپ) dil becêhênan

ئارەزووی دڵ بەئەنجام گەیاندن، ڕازیی کردن، ویستی کەسێ جێبەجێ کردن.

دڵ بە خوێن (ئان) dil bexwên

جگەرخوێن.

دڵ بە دڵی کەسێکەوەنان (ئد)

dil be dilî kesêkewenan

دڵ بەدڵەوەنان، لەگەڵدا(ڕێکەوتن، گونجان).

دڵ بە دنیا (ئان) dil be dinya

دڵ بەدنیاخۆش، شادبەژیان.

دڵ بە دوا (ئان) dil be dwa

ناهومێد، نیگەران.

دڵبەر (ن،ئان) [1] dilber

دلبەر، دولبەر، دلوەر، دڵ ڕفێین، دایلان، دۆست.

دڵبەر (ئان) [2] dilber

دڵ بۆخۆبەر، حەزناوەر، دڵڕفێن، دڵفڕێن.

دڵ بە ڕایی دان (کتن) dilberayîdan

چاو بەڕایی (هاتن، دان).

دڵ بەرد (ئان) dil berd

دڵ ڕەق.

دڵ بەست (ن) dilbest

ئاشقیی، ئەڤینداریی، ئەوین.

دڵ بەستە (ئان) [1] dilbeste

ئارەزوومەند، پڕتاسە، دڵ پێوەبوو، چاو لەدووی شتێ یان مەبەستێ.

دڵ بەستە (ئان) [2] dilbeste

دڵبەند، گراویی، ماشقە.

دڵ بەسیان (کتن) dilbesyan

تێرخواردن، دڵ پڕبوون، گەدەپڕ بوون ودەست لە خواردن هەڵگرتن.

دڵ بەسیی (ن،پز) dilbesî

ئینتەلا.

دڵ بەیان (ن) dilbeyan

بێز، قێز.

دڵ بەیەکاهاتن (کتن) dilbeyeka hatin

دڵ(پێکاهاتن، پیاکاهاتن،خراپ بوون، تێکچوون، تێک هالان، تێک هەڵاتن، تێکەڵاتن، زڤڕان، زڤڕیین،

شیوان، کازیین، ماتنەیەکدا، هەڵ شیوان)، هێلنج دان.

دڵ بەیەکەوەبوون (کتن) dil̲beyekewe bün
بوون بە(دلخوازی یەکتر، هاودڵداری یەکتر)، حەز لەیەک کردن، دڵ چوونە یەکتریی.

دڵ بەیەکەوە نووسان (ند)
dil̲beyekewe nüsan
بەیەک قایل بوون، ڕێک کەوتن، سەربەسەری یەکەوەنان.

دڵ پاک (ئان)١ dil̲ pak
بێ(فروفێل، گزیی)، دڵ(پاقژ، خاوێن، فەکریی، ساف)، سینەساف، ڕاستگۆ.

دڵپاک (ئان)٢ dil̲pak
خۆش(باوەڕ، بڕوا)، ساویلکە، سادە، بێگومان.

دڵپاک (ئان)٣ dil̲pak
بێکینە، کەسێ کەزوویریی وتووڕەیی زۆر بەردەوام نەبێ و زوو لەبیری بچێتەدەر.

دڵ پاک بوونەوە (کتن) dil̲ pak bünewe
بڕوا(باوەڕ) بەپاکانەی کەسێکردن، کینەوگومان لەدڵدا نەمان، لەهەڵەی کەسێ بووردن، ڕیزی لەدڵدانەمان.

دڵپاکیی (ن) dil̲pakî
بێخەوشیی، دڵ(پاقژیی، خاوێنیی، سافیی)، ساویلکەیی.

دڵ پتەوکردن (کتپ) dil̲pitew kirdin
پاڵ پێوەنان.

دڵپڕ (ئان)١ dil̲pir̲
خەفەتبار.

دڵپڕ (ئان)٢ dil̲pir̲
بێ ئیشتیا(لەبەرتێریی..).

دڵپڕ (ئان)٣ dil̲pir̲
کەسێ کەئەوەندەی خواردبێ وسەردڵی کەوتبێ.

دڵپڕ (ئان)٤ dil̲pir̲
دنیا لەبەرچاوکەوتوو، دڵ تژیی، ڕووخاو(دەروون).

دڵپڕ (ئان) dil̲pir̲
قین گرتوو.

دڵ پڕبوون (کتن)١ dil̲pir̲bün
دڵ تەنگ بوون.

دڵ پڕبوون (کتن)٢ dil̲pir̲bün
زۆر خواردن، زیادەخۆریی کردن.

دڵ پڕبوون (کتن)٣ dil̲pir̲bün.
تووڕەبوون.

دڵ پڕلەئاوات (ئان) dil̲pir̲bün
گەشبین، ئالگۆن، خۆشنوود.

دڵ پڕلەخوێن (ند) dil̲pir̲xwên
خوێن لەدڵ تکان، خەفەتی زۆر لەدڵداهەبوون، دڵ خوون، (id.) خەمگین.

دڵ پڕلەقین (ئان) dil̲pir̲ le qîn
دڵ ڕەش.

دڵ پەرت (ن) dil̲ pert
خەیاڵ پلاو.

دڵ پەرتیی (ن)١ dil̲ pertî
خەیاڵ پلاویی، ناخاترجەمیی.

دڵ پەرتیی{کەسێ} (ئان)٢ dil̲ pertî (kesê)
خەمبار، دڵ (ناڕەحەت، سووتاو).

دڵ پەرێشان (ئان) dil̲ perêšan
دڵ پەرت، دڵخورد، ناخاتر جەم.

دڵ پەسند (ئان) dil̲ pesind
دڵگیر، دڵگر، خۆشەویست.

دڵ پیا(پێدا)چوون (کتپ) dil̲ piya(pêda) çün
ئارەزووکردن، پەسندکردن، حەزلێ کردن.

دڵ پیر (ئان) dil̲ pîr
دڵ (تەنگ، مردوو).

دڵ پیس (ئان)١ dil̲ pîs
دڵ(چەپەڵ، خار، خراپ، خەراپ، کرمۆڵ، کرمێ، گەمار)، بەدگومان، بەشک، گومانکەر، بەگومان، گوماندار، هزر خراپ، هەزرخراو. دژ: دڵ(پاک، ساف)، هزرپاش.

دڵ پیس (ئان)٢ dil̲ pîs
بەدخوا، بەدخواز، دڕدۆنگ.

دڵ پیس کردن (ند) dil̲ pîs kirdin
بیروهەزری خراپ لێ کردن، لێ(بەدگومان بوون، دوودڵ بوون.

دڵ پیسیی (ن)١ dil̲ pîsî
بەدخوازیی، بەدخوایی.

دڵ پیسیی (ن)٢ dil̲ pîsî
بەدگومانیی، دڵ (چەپەڵیی، خراپیی، خەراویی)، دوودڵیی لەکەسێ.

دڵ پیسیی (ن)٣ dil̲ pîsî
بیرخراپیی، دڕدۆنگیی، هەزرخراپیی، دڵ (ڕەشیی، کرمنیی، کرمۆڵیی، کرمێتیی).

دڵ پێ دان (ند) dil̲ pêdan
ئەوین بۆهەبوون، حەزلێ کردن، خۆش ویستن.

دڵ پێ سووتان (ئد) diḻ pê sütan
بەزەیی‌پیا(پێدا) هاتنەوە، بەزەیی پێداهاتنەوە، بەزەیی هاتنەوە بەکەسێکدا.

دڵ پێک (ئان) diḻ pêk
دڵ(ئەنگیو، هەنگیو)، کاریگەر لەدڵ.

دڵ پێکان (ئد) diḻ pêkan
١- دڵ(ئەنگاوتن، هەنگیوتن)،لەدڵ دان، لەناوجەرگە دان. ٢- لەناوەڕاستی نیشانەدان.
٣- پێوەگرفتاربوون، زۆرخۆش ویستن، حەز لێ کردن.

دڵ پێکاهاتن (کتن) diḻ pêkahatin
دڵ بەیەکا هاتن.

دڵ پێکاو(ئان) diḻpêkaw
ئەنگیوراو، هەنگیوراو، گرفتار.

دڵ پێوەبوون (کتن،کتپ) ١ diḻpêwebün
خۆش ویستن، حەزلێ کردن.

دڵ پێوەبوون (کتن،کتپ) ٢ diḻpêwebün
ئارەزووکردن، ئیشتیاکردن، حەزلەشتێ کردن، دڵ (تێچوون، چوونەسەر)، پەسند کردن، ویستن.

دڵ تواندنەوە (کتپ) ١ diḻtwandinewe
کارتێ کردن، کاریگەربوون لەسەرکەسێ، بەلای خۆداهێنان و دڵ ڕاکێشان، سەوداسەربوون(یان کردن).

دڵ تواندنەوە (ئد) ٢ diḻtwandinewe
١-خەفەت پێدان. ٢- هەست بریندارکردن.

دڵ توانەوە (ئد) diḻtwanewe
چوونەدڵەوە، بەهەموو دڵێکەوە کەسێ خۆش ویستن.

دڵ توانەوە (ئد) diḻtwanewe
زەردو لاوازبوون لەغەمناکیی و دڵ تەنگیدا.

دڵ تەڕ (ئان) ١ diḻ teṟ
تەڕپۆش، خۆڕازێن، دەست بەخۆداهێنەر، کەسێ کە هەمیشە بەرگی جوان لەبەردەکا، مرۆڤێ کەحەز لەجل و بەرگی جوان بکات (ئەگەر چی تەمەن گەورەش بێ).

دڵ تەڕ (ئان) ٢ diḻ teṟ
ئەویندار بۆ کیژۆڵە وبۆ ڕابواردن(مرۆڤی گەورەسال).

دڵ تەزین (کتن) diḻ tezîn
دڵ سست بوون.

دڵ تەزێن (ئان) diḻ tezên
دڵ سستکەر (ڕووداو یان دیمەنی زۆر ناخۆش)، دڵ چڕین، خەم وخەفەت هاوەر.

دڵ تەمریی {کەسێ} (ئان) ١ diḻ temirî(kesê)
دڵ مردوو.

دڵ تەمریی (ئان،کی) ٢ diḻ temirî(ki)
پۆرخس، کەم پێکەنین، مروموچ، پۆرخز.

دڵ تەنا (ئان) diḻ tena
دڵ ئاسوودە، ئارخەیان.

دڵ تەنگ (ئان) diḻ teng
خەفەتبار، تەمین، سەخڵەت، خەمبار، خەمدار، زویر، زویر، دڵ ڕەش، زیز، مات، دڵگیریوو، دڵ(پڕ لەئەسرین، پڕ لەخەفەت، تەنگ).

دڵ تەنگ بوون (کتن) diḻ tengbün
ناجزبوون، تەم لەدڵ نیشتن، خەمباربوون، دڵگیربوون، زویربوون، پەشێوبوون، خەم داگرتن، دڵ گیران، نارەحەت بوون، دڵ پڕلەئەسرین بوون.

دڵ تەنگ کردن (کتپ) diḻ teng kirdin
ناجزکردن، دڵ ئێشاندن، زویرکردن.

دڵتەنگیی (ن) diḻtengî
ناجزیی، خەفەتباریی، خەمناکیی، خەمباریی، دڵ پڕیی، پەستیی، زویریی، زوێریی، زیزیی.

دڵ تێر (ئان) diḻtêr
بێ تەماع، چاوتێر.

دڵ تێک چوون (کتن) diḻtêkçün
هەست بەنەخۆشیی کردن.

دڵ تێکە ڵاتن (کتن) diḻtêkeḻatin
دڵ بەیەکاهاتن.

دڵ تێکەڵ هاتن (کتن) diḻtêkeḻ hatin
دڵ (مەڵ شێوان، تێک هاتن).

دڵ چڕ (ئان) ١ diḻ çiṟ
چرووک.

دڵ چڕ (ئان) ٢ diḻ çiṟ
بەدفەڕ، خەڵک ئازاردەر، مەردم ئازاردەر.

دڵ چڕێن (ئان) diḻ çiṟên
دڵ تەزێن.

دڵ چووزانەوە (کتن) diḻ çüzanewe
دڵ زۆر ئێشان، دڵگیربوون.

دڵ چووزێن (ئان) diḻ çüzên
تراجیدیی، دڵ وەتوێن.

دڵ چوون (کتن) diḻ çün
دڵ سست بوون، بوورانەوە.

دڵ چوونەسەر (ئد) ١ diḻ çüneser
دڵ (بردن، بۆچوون، لێچوون، تێچوون)، بەتاسەوە

بوون.

دڵ چوونەسەر (کتپ) ٢ dil çüneser

ئیشتیاکردن، تاسەکردن، حەزلێ کردن، دڵ بۆ چوون.

دڵ چەپەڵ (ئان) dil çepepl

دڵ پیس.

دڵ چەڕاندن (کتپ،کتن) dilçerandin

بەکەیفی خۆ(ڕابواردن، کردن)، خۆش ڕابواردن.

دڵ چەرێن (ئان) dil çerên

خۆڕابوێر، ئەهلی زەوق(کەسێ).

دڵ چەسپ (ئان) ١ dil çesip

دڵخوا، دڵ ڕاکێش.

دڵ چەسپ (ئان) ٢ dil çesip

پڕبەدڵ، جێگیربوو(لەدڵدا)، لەدڵداجێگیربوو، چەسپاو.

دڵ چیچک (ئان) dil çîçik

ترسنۆک، دژو: ئازا.

دڵ خالیی(ئان) dilxalî

هیچ نەخواردوو، ناشتا، سکی برسیی.

دڵ خاوبوونەوە (ند) ١ dil xawbünewe

نەرم بوون، باوەڕپێ کردن.

دڵ خاوبوونەوە (ند) dil xawbünewe

ئارەزووی خواردن نەمان، ئیشتیا نەمان.

دڵ خاوبوونەوە (ند) ٢ dil waxbünewe

تووڕەیی

(لەدڵدانەمان، بەسەر چوون)، ڕق نیشتنەوە.

دڵ خواز (ن) ١ dilxwaz

ئارەزوو، تاسووخ، تاسە، خواهیش.

دڵ خواز (ن) ٢ dilxwaz

ئامانج، ئاوات، خواست، سەرکە، ویست، هەویا، هیوا.

دڵ خواز (ن) dilxwaz

(ئەوەی دڵ ئارەزووی دەکات)، دڵخاز، دڵخوا، دڵها، دڵیان، شتێ کەدڵ ئارەزووی بکات.

دڵ خوازتن (کتپ) dilxwaztin

دڵ خواستن، ویستن.

دڵ خوازتە (ن) dil xwazte

دڵ خواستە، کاری خۆکردە.

دڵ خوازیی (ن) dilxwazî

ئارەزوو، دڵهای، هەوەس.

دڵخورد (ئان) dilxurd

دڵ (پەڕێشان، تەنگ، خۆر، خوەر، شکستە، مەن، مەند، گیربوو)، زویر، نیگەران.

دڵخوردبوون (کتن) dilxurdbün

دڵ خوەربوون، زویربوون.

دڵخورد کردن (کتپ) dilxurd kirdin

خەفەت پێدان، دڵ خوەرکردن، دڵگیرکردن، نیگەرانیی بەسەر هێنان.

دڵخوردیی (ن) dilxurdî

دڵخۆریی، دڵخوەریی، دڵ شکاویی.

دڵخۆش (ئان) dilxoš

بە(دەماغ، شەوق، کەیف)، پڕ(ئارەزوو، کەیف، مەیل)، دەماخ چاخ، خەنیی، شاد، شادمان، کامران، کامەران، هاش، بەدەوق، کەیف خۆش.

دڵخۆش بوون (کتن) dilxošbün

بە(دەماغ بوون، شەوق بوون)، پڕ مەیل بوون، خۆشیی کەوتنە دڵەوە، شادبوون، شادمان بوون، کەیف خۆش بوون، گەش بوونەوە، هاش بوون.

دڵخۆش کردن (کتپ) dilxoš kird

خۆشیی پێگەیاندن، تەسەلای دڵی کەسێ دان، دڵ (ئاف دان، ئاوڕشێن کردن).

دڵخۆشکەرە (ئان) dilxoškere

خەم ڕەوێن، شادادوەر، شتێ کەدڵ خۆش دەکات، کەیفاوەر، دڵ گوشادکەر، دڵ کەرەوە.

دڵخۆشیی (ن) dilxošî

خۆشیی دڵ، بەدەماخیی، بەکەیفیی، شادیی.

دڵخۆشیی (ن) dilxošî

دڵ نەوایی.

دڵخۆشیی دانەوە(کتپ) dilxošî danewe

دڵ نەوایی کردن.

دڵ خوێن (ئان) dilxwên

دڵ خوێن، زۆرخەمگین.

دڵ خوێناویی (خ.) dilxwênawî

کۆست کەوتوو، کەسێ کەیەکێکی بەم نزیکانە کوژرابێ لەلایەن دوژمنەوە (یان مردبێ).

دڵ خەبەردان (کتن،کتپ) dil xeberdan

بەدڵداهاتن، پێش زانیی کردن، پێشەکیی هەست پێ کردن.

دڵ خەفەبوون (کتن) dil xefebün

دڵ تەنگ بوون.

دڵ داخوڕپان (کتن) dil daxurpan

دڵ (داخوڕپیان، داکەفتن)، داکەوتن، ڕاچەنیین، شڵەژان)، ترسان، خوڕپەلێ کەوتن، هەناو کەوتنەخوارەوە، (بەهۆی هەواڵێکی ناخۆش) یان گرمەیەکی کتوپڕی چاوەڕوان نەکراو.

دلدار (ن.ئان) [1] dil dar
ئـازیز، ئاشـق، ئەویـنـدار، ماشـوق، دل(داگە، داو، لێ سەندراو).

دلدار (ئان) [2] dildar
ئازا، بەجەرگە، نەترس.

دلداری (ن) dildarî
ئەوین، دلخوازیی، ڤین.

دل داکەوتن (کتن) [1] dildakwetin
دل داخوریان.

دل داکەوتن (کتن) [2] dil dakwetin
حەز لێ کردن و بوون بەدلداری کەسێ.

دل داکەوتن (کتن) [3] dildakwetin
سەرنج لێ گرتن ولێ ورد بوونەوە.

دل دان (ند) dildan
دلداریی لەگەڵ کردن، حەزلێ کردن.

دلداو (ن) dildaw
دل داگە، شەیدا، ئەویندار، هسپن.

دلدز (ن) dildiz
دل سەندوو، گراویی، ماشقە.

دلدزی (ن) dildizî
پەنهانیی دل، نهێنیی دل.

دل دەرچوون (ند) dilderçûn
دل دەرهاتن، نارەحەت بوون.

دل دەرهاتن (ند) [1] dil derehatin
زۆربیری کەسێ کردن، سۆز بۆ کەسێ جوولان.

دل دەرهاتن (ند) [2] dilderhatin
هێلنج دان وخەریکی رشانەوەبوون.

دل دەرهاتن (ند) [3] dilderhatin
زۆر رشانەوەو پەکە کەوتن و خواردەمەنی هێنانەوە لەدەم را، دەم راپین.

دل رابوون (کتن) dilrabûn
رشانەوە(خواردەمەنیی ناوسک لەدەمەوە).

دل راکێش (ئان) dilrakêş
دل(فرین، رفین).

دل راگرتن (ند) dilragirtin
بەخۆشیی لەگەڵ رابواردن، تووڕەنەکردن، دلگیر نەکردن، دل نەشکاندن.

دل راگیرکردن (ند) dilragir kirdin
پارێزگاریی دلی کەسێ کردن لەزویربوون، چاودێریی هەستی کەسێ کردن.

دل رفاندن (ند) dil rifandin
دل (فراندن، سەندن).

دل رفێن (ئان) dil rifên
دل(بەر، رەڤێن، فرین، کر)، دولبەر، گراوی، ماشقە، دل نیشان.

دل رن (ئان) dilrin
داخ ئاوەر.

دل روون (ئان) dilrûn
دلخۆش.

دل رۆیین (کتن) dilroyîn
بێهـۆش کـەوتن، دل(بیـاوان بـوون، بـووریین)، بوورینەوە، بوورانەوە، بێهۆش بوون.

دل رەش (ئان) [1] dilreş
دل شکاو.

دل رەش (ئان) [2] dilreş
دل رەق.

دل رەش (ئان) [3] dilreş
دل پیس.

دل رەش (ئان) [4] dilreş
دل پڕ لەقین.

دل رەش بوون (ند) dilreşbûn
دل (رەق بـوون لەئاسـتی کەسـێ، لێ پـڕبوون، لێ رەنجان)، لێ دلگیربوون.

دل رەق (ئان) dilreq
دل(رەش، سـەخت، هـشک)، بـێ(بـەزەیی، بـەزە، رەحم، سۆز)، نامیهرەبان، زۆردار، زۆرکار..

دل رەقی (ن) dilreqî
دل (رەشـی، سـەختیی، هـشکیی)، زۆرداریـی، نامیهرەبانیی، بێبەزەییتیی.

دل رەنجان (کتن) dilrenjan
دل(ئێشان، شکان، شکیان، گران بوون، گیربوون، لێ رەش بوون، پەشان)، زویربوون.

دل رەنجاندن (کتپ) dilrenjandin
دل (ئێشاندن، ئـازاردان، شـکاندن، شـێلاندن، گـران کـردن)، دلگیرکـردن، ئەزیـەت دان، رەنجانـدن، زویرکردن، نارەحەت کردن.

دل رەنجاو (ئان) dilrenjaw
دل شکاو، رۆژرەش.

دل رێش (ئان) [1] dilrêş
ئەنگە کراو، تێشکاو.

دل رێش (ئان) [2] dilrêş
خەفەتبار.

دڵ زراڤ (ئان.کی) dilzirav(ki)
ترسنۆک.

دڵ زیندوو (ئان) dilzîndü
١- دڵاوەدان، دڵ ئاوەدان.
٢- دڵ زیندیی، وریا، وشیار

دڵ سادە (ئان) dilsade
دڵ پاک.

دڵ سارد (ئان) ١ dilsard
بێ(ئـارەزوو، مـەیل، هیـوا)، دڵ سـار، ناهومێـد، نائومێد.

دڵ سارد (ئان) ٢ dil sard
لێ (دوو دڵ، پەشیمان، ڕاڕا).

دڵ سارد{لە کارێک} (ئان) ٣ dil sard (le karêk)
دڵ سەرد، ساردوسڕ (لەئیشێ). دژ: سوور.

دڵ ساردبوونەوە (کتن) ١ dil sardbünewe
هێمن بوونەوە، هێدی بوونەوە.

دڵ ساردبوونەوە (کتن) ٢ dil sardbünewe
لێ پەشیمان بوونەوە،پاشگەزبوونەوە.

دڵ ساردکردنەوە (کتپ) ١ dil sardkirdinewe
هێمن کردنەوە، هێدیی کردنەوە.

دڵ ساردکردنەوە (کتپ) ٢ dilsard kirdinewe
پاشگەز کردنەوە، پەشیمان کردنەوە، دوودڵ کردن.

دڵ ساردیی (ن) dil sardî
بێ(ئـارەزوویی، مـەیلیی)، نائومێـدیی، ناهومێـدیی، سارد وسڕیی (لەکارێکدا).

دڵ ساز (ئان) dilsaz
ڕەزامەند، قایل.

دڵ ساف (ئان) dil saf
دڵ پاک.

دڵ سفرە نییە بۆ هەموو کەسێ بکرێتەوە (پن)
dil sifre niye bo hemü kesê bikrêtewe
پیاو ناتوانێ ڕازی دڵی خۆی لای هەموو کەسێ بڵێ.

دڵ سوتان (کتن) dil sütan
بەتەنگەوە هاتن، بەزەیی(پێدا) هاتن، بەزەیی(پیا) هاتنـەوە، دڵ(بـۆ)سـووتیان، دڵ شـەوتیین، ڕۆحـم کردن، ڕەحم(پێ) کردن.

دڵ سووتاو (ئان) ١ dil sütaw
کەس لێ مردوو، جەرگ براو.

دڵ سووتاو (ئان) ٢ dil sütaw
بـە(بـەزەیی، ڕەحـم)، دڵ(سـووتیاگ، سـۆتی)، زۆر بەتاسە، پڕ بەزەیی.

دڵ سووتێن (ئان) dil sütên
دڵ ناڕەحەتکەر.

دڵسۆز (ئان) ١ dilsoz
دلسۆز، دڵ نەرم، بەتەنگەوە هاتوو، خاوەن بەزەیی، خەمخوار، میهرەبان، دەردەەر، بەپەرۆش، پەرۆشدار، بەزەییدار، پڕ بەزەیی.

دڵسۆز (ئان) ٢ dilsoz
دەریاپست (بەوەفا).

دڵسۆزانە کار کردن (ئد) dilsozane kar kirdin
دەغەڵیی لەکاروباردا نەکردن.

دڵسۆزبوون (کتن) dilsozbün
بەتەنگەوە هاتن، بەپەرۆش بوون،
جەرگ بۆ ژان کردن، گوێ پێدان.

دڵسۆزیی (ن) dilsozî
بەزەیی، بەزەویی، دڵسۆزیی، میهرەبانیی.

دڵ سەخت (ئان) dilsexit
دڵ ڕەق.

دڵ سەرئاو کەوتن (ئد) dilseraw kewtin
ڕق هەسـتان وتابوشـت نـەمان، زۆر توورەبـوون، دڵ (کـەف چەنـدن، کـەف کـردن)، تابوشـت نـەمان لەحیرساندا.

دڵ سەرکردن (ئد) dilserkirdin
دڵ سەر ئاو کەوتن.

دڵ سەندن (ئد) ١ dil sendin
مۆگری خۆ کردن.

دڵ سەندن (ئد) ٢ dil sendin
دڵ بەرەوخۆ ڕاکێشان، دڵ بردن.

دڵ سیە (ئان.کل) dil siye(ki)
بێ ئیشتیا.

دڵ سیە بوون (کتن.کل) dil siyebün(ki)
دڵ نەبردن(خواردەمەنی).

دڵ شاد{دڵشاد} (ئان) dil šad
دڵشا، دلواز، بەئارەزووگەیشتوو، سەرودڵ خۆش.

دڵ شادبوون (کتن) ١ dil šadbün
دڵ(شادەوەبوون، کرانەوە)، سەرودڵ خۆش بـوون، بە ئارەزوو گەیشتن.

دڵ شادبوون (کتن) ٢ dil šadbün
پێخۆشحاڵ بوون، شادمان بوون، دڵ گەشانەوە.

دڵ شادکردن (کتپ) dilšadkirdin
دڵ(خۆش کردن، کردنەوە، شادەوەکردن، شادەو کردن)، سەرودڵ خۆش کردن.

دڵ شادکەر (ئان) dil šadker
دڵ شاکەر، دڵخۆشیی هێن، کەیفدەر.
دڵ شادیی (ن) dil šadî
دڵ کراوەیی، شادمانیی، سەروودڵ خۆشیی.
دڵ شکان (کتن) dil šikan
دڵ ڕەنجان.
دڵ شکاندن (کتپ) dil šikandin
دڵ ڕەنجاندن.
دڵ شکاو (ئان) ١ dil šikaw
ئاجز، ئەزیەتدراو، ڕەنجاو، ڕەنجیاگ، زیز، هەست ئازاردراو، بینەویەرەپێ کراو، دڵ(ئیشاو، ڕەنجاو، شکستە، گران، مای، ئیشاندراو).
دڵشکاو (ئان) ٢ dilšikaw
ناڕازیی لەژیان، خۆشیی ژیان نەویست، دڵ(مردوو، مردە).
دڵ شکاویی (ن) dil šikawî
ئاجزیی، دڵ شکستیی، دلازاریی، هەستی بریندارکراو.
دڵ شکێن (ن) dil šikên
دڵ (ئازاردەر، ڕەنجێن)، هەست ئازاردەر، جارسکەر.
دڵ شەق بردن (ند) dil šeq birdin
ئارام(لەبەربڕان، لێ بڕان)، نارەحەت بوون.
دڵ شێر (ئان) dil šêr
بوێر.
دڵ فراوان (ئان) ١ dilfirawan
بە(پشوو، حەوسەڵە)، لەسەرخۆ، پشوودرێژ.
دڵ فراوان (ئان) ٢ dilfirawan
دڵ گوشاد، مەردەمێر، (بەر)چاوتێر.
دڵ فراوان (ئان) ٣ dilfirawan
١- چاوپۆشیکەر، لێبوردە.
٢- هێمن ولەسەرخۆ، کەم تووڕە.
دڵ فراوانیی (ن) ١ dilfirawanî
خۆگریی، لەسەرخۆیی، هێمنیی.
دڵ فراوانیی (ن) ٢ dilfirawanî
سەخاوەت، ئەورەنگ.
دڵ فرەبوون (کتن) dilfirebün
بەچیکلدانەبوون، پشووخواردنەوە، خۆگرتن، دڵ هەڵگرتن(بەرامبەر ناهەمواریی..).
دڵفرێن (ئان) dilfirên
جوان وسەرسامکەر، دڵپیک، ڕاکەش، کێشەر، دڵ (ڕاکێش، نیشان، سێن).

دڵ فینک بوونەوە (ند) dilfênik bünewe
تەسەلاهاتن.
دڵ قاییم (ئان) dilqayîm
ورە(بەرز، بەهێز)، خۆگر، ترس کارلێ نەکەر (مرۆڤ).
دڵ قاییم کردن (کتپ) dilqayîm kirdin
زات نانەبەر (کەسێ).
دڵ قرچیان (کتن) dilqirçyan
بیر کردن، بیری کەسێ کردن.
دڵ کرانەوە (کتن) dilkiranewe
پەستیی وماتیی ڕەوینەوە، دڵ(خۆش بوون، کریانەوە، گوشاد بوون، وازبوون)، ڕۆشنایی کەوتنە دڵ و دەروونە گوشاد بوون، وازبوون)، ڕۆشنایی کەوتنە دڵ و دەروونە
دڵ کراوە (ئان) ١ dilkirdawe
بەرفەرەح، بەراوەڵە.
دڵ کراوە (ئان) ٢ dilkirdawe
شاد، شادمان، کەیف خۆش.
دڵ کردن بەئاو (ند) dilkirdin be aw
کار لەدڵی مرۆڤ کردن.
دڵ کردنەوە (کتپ) dilkirdnewe
دڵشاد کردن.
دڵ کرمێ بوون (کتن) dilkirmê bün
گومان (پەیداکردن، هەبوون) لەکەسێ.
دڵ کلافە بوون (کتن) dilkilafe bün
دڵ (تەنگ، خەفە، گران)بوون، دڵ داگیریان، دڵخووربوون.
دڵ کورکان (کتن،کتپ) dilkurkan
دڵ(بۆلێدان، کورکیان)، ئارەزوولێبوون، هەوەس (کردن، لێبوون).
دڵ کەچک (ئان) dilkeçik
بێ(جەرگ، دەسەڵات، غیرەت).
دڵ کەف کردن (ند) ١ dilkef kirdin
ڕق هەستان وخۆپێ نەگیران، بێ تاقەت وبێ ئارام بوون (لەکردار یان ڕەفتاری کەسێ).
دڵ کەف کردن (ند) ٢ dilkef kirdin
نارەحەت بوون.
دڵ کەوتنە مۆڵەقە (ند) ١ dilkewtine moleqe
دڵخوردە ومەترسیی پەیداکردن.
دڵ کەوتنە مۆڵەقە (ند) ٢ dilkewtine moleqe
١- هەست بەئازاریکی زۆر کردن. ٢- گینگڵ دان.

دڵ گران بوون (کتن) ١ dilqiranbün
دڵ ڕەنجان.
دڵ گران بوون (کتن)٢ dilqiranbün
دڵگیربوون، زیزبوون، لاڵووت بوون.
دڵ گرتن (کتن) ١ dilgirtin
خەمناک بوون، غەمگین بوون.
دڵ گرتن (کتپ) ٢ dilgirtin
دڵ ڕاکێشان.
دڵ گۆڕین (ئد) dilgorîn
١- یاریکی دیکەگرتن.
٢- بیروڕاگۆڕین، لێ پەشیمان بوونەوە، یاریکی تر گرتن، پاشگەزبوونەوە(لەدۆخی جاران).
دڵ گوشران (کتن) dilgušran
خەفەتباربوون.
دڵ گەرد گرتن (ئد) dilgerd girtin
قسەی کەسێ لەدڵ گرتن، بەئاخاوتنی خەڵک زیزبوون، زویربوون لە (کار، کردەوە یان ڕەفتاری کەسێ).
دڵ گەرم (ئان) ١ dilgerm
بەتاسە، پرتاسە، چێ، سەرگەرم(لەکاریکدا).
دڵ گەرم (ئان) ٢ dilgerm
دڵ (پڕ لەئێش، ئازار، داخ، جۆش).
دڵ گەرمیی (ن) ١ dilgermî
دڵخۆشیی، سەرگەرمیی (لەکاریکدا).
دڵ گەرمیی (ن) ٢ dilgermî
زویریی.
دڵ گەرمیی (ن) ٣ dilgermî
خورتیی، نەترە، پرکێشیی.
دڵ گەش (ئان) dilgeš
دڵ(بەهومێد، خۆش)، دڵ پڕ لە(هومێد، هیوا)، بەهومێد، پرهیوا، هیوادار.
دڵ گیر (ئان) ١ dilgîr
١- دڵ کەرەوە، خۆش، خۆش وبەربەرەڵا، خۆش دیمەن (جێگا، شوێن، چاوەنداز).
٢- جوان، دڵکێش(مرۆڤ).
دڵگیر (ئان) ٢ dilgîr
پەست، زویر، زیز، دمۆ، دڕدۆنگ.
دڵگیر (ئان) ٣ dilgîr
دڵ (تەنگ، ناخۆش).
دڵگیران (کتن) ١ dilgîran
دڵ تەنگ بوون.
دڵگیران (کتن) ٢ dilgîran
خواردن پێ نەخواردن، ئیشتیا گیران.
دڵگیران (کتپ) ٣ dilgêran
چاوونارەزوو بۆ خواردن گیران، حەز بۆ خواردن گیران.
دڵگیربوو (ئان) dilgîrbün
تووڕە.
دڵگیربوون (کتن)١ dilgîrbün
تووڕەبوون.
دڵگیربوون (کتن)٢ dilgîrbün
تۆران.
دڵگیرکردن (کتپ) ١ dilgîrkirdin
تووڕەکردن.
دڵگیرکردن (کتپ) ٢ dilgîr kirdin
پەست کردن.
دڵگیریی (ن) dilgîrî
پەستیی، دڵ(گرانیی، ناخۆشیی، زویریی).
دڵ لەخۆبوونەوە (ئد) dil le xobünewe
بەزەیی بەخۆدا هاتنەوە.
دڵ لەدڵ دان (کتن)١ dil le dildan
دلاودڵ بوون، دوودڵیی کردن، دلاودڵیی کردن.
دڵ لەدڵ دان (کتن)٢ dil le dildan
دڵە ڕاوکێ کردن.
دڵ لەدڵ نەدان (ئد) ١ dil le dil nedan
دڵنیابوون.
دڵ لەدڵ نەدان (ئد) ٢ dil le dil nedan
دڵخورد نەبوون، هەمووشت بەدڵی کەسێ بوون، گەیشتنەمەرامی خۆ.
دڵ لەدوا (ئان) dil le dwa
چاو لەدوا، چاوە دوا، چاوەو دوا، چاو لەدوو، دڵەدوا، ئومێدەوار.
دڵ لەدوو بوون (کتپ) dil ledübün
مرخ لێ خۆش کردن، ڕەچاوکردن، قرم لێ خۆش کردن.
دڵ لەرزان (کتن) dil lerzan
ترسان.
دڵ لەرزۆک (ئان) dil lerzok
ترسنۆک.
دڵ لەسەرخۆچوون (کتن) dil leserxoçün
بێ هۆش کەوتن.

دڵ لەسەر لەپێ دەست بوون (ئد) dil leser desbûn
خۆ بەخت کردن لەپێناوی ئامانجێکدا، لەپێناوی مەبەستێکدا ئامادەی مردن بوون.

دڵ لەمشتدابوون (ئد) dil lemišt da bûn
چاوەچاوی قەومانی ڕووداوێک بوون، لەوەترسان کەشتێ ڕوویدات، پێشبینیی ڕوودانی بفەکردن.

دڵ لێ دان (کتن) dil lêdan
دڵ پەلەپەل کردن.

دڵ لێ ڕەش بوون (ئد) dil lê reşbûn
دڵ (لەئاستی کەسێکدا ڕەق بوون، لێ ڕەنجان)، لەکەسێ دلگیربوون.

دڵ لێ سەندن (ئد) dil lê sendin
حەزوئارەزووی کەسێ ڕاکێشان، خۆشەویستیی کەسێ وەدەست هێنان، دڵ بۆ خۆ (بردن، هێنان).

دڵ لێ نان (ئد) dil lênan
بەخت کردن، وازلەئارەزوو وسوودی خۆ هێنان لەپێناوی شتێ یان کەسێکدا.

دڵ لێ هەڵکەندران (ئد) dil lê helkendran
لەبەر یان لەپێش چاوکەوتن، دڵ لێ (بێزران، هەڵ کەنران).

دڵمان یەک بوو (رس) dilman yek bû
کاتێ دەووترێ کەدووکەس هەمان شت بڵێن لەهەمان کاتدا.

دڵ مردوو (ئان) dilmirdû
بێدڵ، دڵ(تەمری، مردگ، مردە، مریی)، کەسێ کە (ئارەزووی نەبێ لەخۆشیی وجوانیی، بەتەنگ جوانیی و ڕازاندنەوەنەبێ وگوێ بەجل وپۆشاکی خۆنەدات)، مرۆڤێ کەدڵی بەدنیا خۆش نەبێ.

دڵ مردەکردن (کتپ) dil mirde kirdin
بێ(ئومێدکردن، هیواکردن)، هیوا(پێ بڕین، پێ نەهێشتن).

دڵ مەند (ئان) ١ dil mend
دڵ(ئێشاو، ڕەنجاو، گران، مەن).

دڵمەند (ئان) ٢ dil mend
وریاو ژیر، هێمن ولەسەرخۆ.

دڵمەندبوون (کتن) dil mendbûn
بەتەنگ دڵی خەڵکەوە هاتن، هەستی خەڵک ڕاگرتن.

دڵ نەبردن (ئد) dilnebirdin
ئیشتیا لێنەبوون، بێ ئیشتیابوون، حەز لێ نەکردن (لەخواردن).

دڵ نەخواز (ئاک) dilnexwaz
دڵ نەویست، بێ مەبەست.

دڵ نەرم (ئان) ١ dil nerim
بەزەییدار، پڕبەزەیی، دڵۆڤان، سوەیبە.

دڵ نەرم (ئان) ٢ dil nerim
ناسک، نەرم(هەست)، ڕازراف، ڕانەرم، میهرەبان.

دڵ نەرم بوون (کتن) ١ dil nerimbûn
قایل بوون،مل دان.

دڵ نەرم بوون (کتن) ٢ dil nerimbûn
بەزەیی جوولان،سۆز جوولان.

دڵ نەرمیی (ن) dil nerimî
دلۆڤانیی، بەزەیی.

دڵ نەوا (ئان) dil newa
پڕ بەزەیی.

دڵ نەوایی (ن) dil newaî
دلجۆیی، دڵ لاوێنیی، دلەدلە.

دڵ نەوایی کردن (کتپ) dil newaî kirdin
بەسەرداهاتن، باوەڕپێدانەوە، پەژارە لەبیر بردنەوە، خەفەتی کەسێ ڕەواندنەوە، دڵ ئاشت کردنەوە، دلجۆیی کردن، دلخۆشیی دانەوە، دڵ دانەوە، دلەدلی کردن، دڵ هێنانەجێ، هێنانەوە سەرخۆ، دەلالەت دان.

دڵنیا (ئان) ١ dilniya
ئاسوودە، بارسووک، سەرسووک.

دڵنیا (ئان) ٢ dilniya
گەشبین، چاک نەخشە.

دڵنیا (ئان) ٣ dilniya
بێ (خەم، دلاودل، گومان)، خاترجەم، دڵ(ئارام، ڕەحەت)، دلارام.

دڵنیابوون (کتن) dilniyabûn
بێ(خەم بوون لەشتێ، گومان بوون، مەترسیی بوون)، خاترجەم بوون، یەک دڵ بوون، ئاسوودەبوون، پاڵ لێدانەوە، پشتێ لێ کردنەوە.

دڵنیا کردن (کتپ) dilniya kirdin
خاترجەم کردن، گومان لەدڵدانەهێشتن،یەک لاکردنەوە.

دڵنیایی (ن) ١ dilniyaî
بەرداربوونیی، ڕەزامەندیی، قایلیی.

دڵنیایی (ن) ٢ dilniyayî
بێ(خەمیی، دلاودلیی، گومانیی)، خاترجەمیی، پشت ئەستووریی.

دلۆ (ن) dilo
تەڵەزمی پچووک لەپیست، پێستی لەبنی نینۆکە هەڵی دابێ، زیلو.

دلۆپاندن (کتپ) dilopandin
تکاندن، تکانن(بەهۆی تینی گەرماوە).

دلۆپە (ن) ¹ dilope
تکە، دڵۆپ، دڵۆپە، دکە، دکە، زەنگوڵ، تنۆکە، تنۆکە.

دلۆپە (ن) ² dilope
قسەلەناو قسەدا، هەڵقورتە(ئاخاوتن).

دلۆپە تێداکردن (ئد) dilope têda kirdin
خۆ لەئاخاوتنی خەڵکدا هەڵقورتان، قسە لەناو قسەدا کردن.

دلۆپە دادان (کتن،کتپ) dilope dadan
دلۆپەکردن.

دلۆپە کردن (کتن،کتپ) dilope kirdin
دلۆپەدادان، دلۆپاندن، تکەکردن، لیک کردن.

دڵ ودەروون (ن) ¹ dil w derûn
هەناو، ناخی دەروون.

دڵ ودەروون (ن) ² dil w derûn
زەمیر، ویژدان.

دڵ وریا (ئان) dil wirya
دڵ زیندوو، هوشیار، بەپارێز.

دڵ وەڕزبوون (کتن) dil weriz bûn
نارەحەت بوون.

دڵ وەستان (کتن) dil westan
دڵ ڕاوەستان، کتوپڕمردن، لەپڕ مردن، بەدڵەکێێ مردن، بەمەرگی مفاجات مردن.

دڵە تەپێ (ن،پز) ¹ dile tepê
دڵە خورپێ.

دڵە تەپێ (ن) ² dile tepê
شەرم، شەرم وشکۆ.

دڵە تەپێ (ن) ³ dile tepê
ترس، ترسولەرز، دڵە(لەرزە،گورپێ، لەرزێ).

دڵە خورپێ (ن) ¹ dile xurpê
نیگەرانیی.

دڵە خورپێ (ن،پز) ² dile xurpê
دڵە(تەپە، تەپێ، ڕەپێ، کوتە، کوتێ، گورپە، لەرزە، گورپێ، لەرزێ لەبەر (ترس، شەرم، خۆشیی، یان ناخۆشیی).

دڵە خورت (ن) dile xurt
هێزی دڵ.

دڵە ڕاوکێ (ن) dile rawkê
دوو دڵیی.

دڵە ڕاوکێ کردن (کتن) dile rawkê kirdin
دڵاودڵیی کردن.

دڵەک بردن (کتن،کل) dilek birdin(kl)
سەرسم دان، هەڵنووتان لەپەو ڕووکەوتن.

دڵە کزە (ن،پز) dile kize
دڵە کزێ، گەدەسووزش، دۆخی هەست کردن بە سووتانەوەی ژێر کوڵەکەی سنگ لە ئاکامی هێلنجدانەوەی ترشەڵۆکی گەدە بۆ ناوگەروو.

دڵە کوتە کردن (کتن) dile kute kirdin
دڵە خورپێ کردن، یەک لەسەریەک دڵ لێدان.

دڵ هاتنەوە جێی خۆ (ئد) dil hatinewe cêy xo
زیزی یان زویریی لەدڵدانەمان بەرامبەر..

دڵە هەزارە کردن (ئد) ¹ dile hezare kirdin
چاو هەزارەکردن، خەوڵێ نەکەوتن(بەهۆی ترس، خەفەت، نارەحەتیی دەروونیی).

دڵ هەزارەکردن (ئد) ² dil hezare kirdin
مەترسیی هەبوون.

دڵ هەڵکەندران (ئد) dil helknran
دڵ لێ هەڵکەندران.

دڵ هەڵگرتن (ئد) ¹ dil helgirtin
قابیل بوون، ڕازیی بوون.

دڵ هەڵگرتن (ئد) ² dil helgirtin
پشوو(خواردنەوە، هەبوون)، خۆگرتن.

دڵ هەڵ نەگرتن (ئد) ¹ dil hel ne girtin
پێ نەخواردن، تێربوون،چی دی خواردەمەنیی پێ نەخواردن.

دڵ هەڵ نەگرتن (ئد) ² dile hel negirtin
نەچوونە ژێربار.

دڵ هەڵ نەگرتن (ئد) ³ dil hel negirtin
بەرگەنەگرتن، بێ (وزە، هێز) بوون.

دڵ هێشتن (کتپ) dil hêştin
ناجز کردن، دڵ(ئازاردان، شکاندن، نارەحەت کردن).

دڵ هێنان (ئد) ¹ dil hênan
بەبەزەیی بوون، دڵ هەڵگرتن.

دڵ هێنان (ئد) ² dil hênan
نەجوولان وپێخۆش بوون (لەهەڵوێستیکدا).

دڵ هێنانە جێ (کتپ) dil hênanecê
دڵ نەوایی کردن.

دڵ هێنانەوەجێ (کتپ) dil hênanewecê
ئاشت کردنەوە، زیزیی یان زویریی لەدڵی کەسێکدا نەهێشتن.

دلاوەر (ئان) dilawer
بوێر، دڵ شێر، دوێر، ڕەشید، گەرناس، نەترس.

دلاوەریی (ن) dilawerî
دلێریی.

دڵ بجێ (ئان) dil bicê
ئاسوودە، دوورلەنیگەرانیی.

دڵ بژۆک (ن) dilbijok
ئارەزووکەر، لەدووگەڕ.

دڵ لێ چوون (کتپ،کی) dil jêçün
دڵ لێ ڕەنجان، لەبەر دڵ(چاو)کەوتن، خۆش نەویستن.

دلمە (ئان) dilme
سەخیی.

دلواپەس (ئان) dilwapes
نیگەران.

دلۆرکردن (کتن) dilor kirdin
قنگەو تلوور کەوتن(ڕاکشان)، ڕازان.

دلۆڤان (ئان،کی) dilovan(ki)
ماودەم، دۆستی گیانی بەگیانیی، یاری وەفادار

دلهان (ن) dilhan
کەژ، فریەچەرمگێ، کەسێ کەڕەنگی پێستی وقژی و چاوی ڕەنگی سروشتیی ناتەواوبێ بەهۆی (هۆکاری بۆماوە)وە.

دلە (ئان) dile [1]
چلێس، نەوسن.

دلە (ئان) dile [2]
هەرزەکار.

دڵ هشک (ئان،کی) dilhišk(ki)
ڕووگرژ، مرومۆچ.

دڵ هورە (ئان) dil hure
شپرزە.

دلێر (ئان) dilêr
چاونەترس، پرکێش.

دلێرانە (ئاک) dilêrane
چاوقاییمانە.

دلێریی (ن) dilêrî [1]
ئازایەتیی.

دلێریی (ن) dilêrî [2]
بەجەرگیی، بێباکیی، ئاخوەوەندیی.

دلێق (ن،رو) dilêq
شیلان، دلیق، جلێق.

دلیوان (ن) dlîwan
تەبەنە، دەرزیی لیفەدروو(ن).

دم (ن) dim
کێر.

دما (پ،ئاک،کی) dima(ki) [1]
پاش، دوایی.

دما (ن) dima [2]
قنگ.

دما (ن) dima [3]
پشتەوە، دوا.

دمازا (ن،لو) dimaza(lu)
دوازا، پاشەبەرە.

دمان (ن) diman
کرێ.

دمان کرن (کتپ،کی) diman kirn(ki)
بەکرێ گرتن.

دماوە (ئاک) dimawe
پاشیی، دوای ئەم یان ئەو، لەپاش ئەو.

دمایی (ئاک،کی) dimayî(ki)
دوایی.

دمایین (ئان،کی) dimyîn(ki)
هەرەپاشیین، پاش هەموو.

دمل (ئان) dimil
ناوشان پان.

دمەد (ن) dimed
شیشی ڕست، توولّ (بۆ گەلا تووتن).

دمەدم (ن) dimedim
گرمەگرم، دەنگەدەنگ، دمبلی دمباو (دەنگی دەهۆل).

دن (ج،ئان) din
دیی.

دنج (ئان) dinc
ئاشیت، ئوودە، میهرەبان.

دندان (ن) dindan
دان.

دندوک (ن) dindük
دەنووک.

دندوکە (ن) dindüke
نووک، لای سەرووی شتێ، سەری تیژوبارێکی هەرشتێ.

باریکەلەیی.

دندوکەدان (کتن) ١ dindükedan

چەکەرە(کردن، دەرچوون).

دندوکەدان (کتن) ٢ dindükedan

شکۆفە وچلو دەرکردن.

دنگ (ن) ١ ding

نۆل.

دنگ (ن) ٢ ding

مستەکۆلە، مشت.

دنگ (ئان) ٣ ding

سەرخۆش، مەست.

دنگ بوون (کتن) ١ dingbün

سەرخۆش بوون، مەست بوون(لەبەر زۆر خواردنەوەی مەی).

دنگ بوون (کتن) ٢ dingbün

زگ هەلاوسان (لەبەر خواردنی زۆر)، تیرخواردن ورگ تیربوون.

دنگچیی (ن) dingçî

دنگ کوت، دەنگچیی، کەسێ کەبەدەسک ودیبەگ ساوەر یان برنج بکوتێ.

دنگ کوت (ن) ding kut

دەسکی دنگ.

دنگ لێ دان (کتپ) ding lêdan

دنگ کوت، دەنگچیی، مشت لێدان.

دنگە (ن) ١ dinge

جرنگە.

دنگە (ن) ٢ dinge

دونگە، دینگە، فیل پایە، پایە.

دنە (ن) dine

هانە، تاو، گال.

دنەدان (کتپ) dinedan

هاندان، هانەدان، هانەهان دان.

دنەدەر (ن) dineder

هاندەر، هانەدەر.

دنیا (ن) ١ dinya

دونیا، دنا، دنێ، جیهان.

دنیا (ن) ٢ dinya

چەرخی زەمان، دەوران، رۆژگار.

دنیابووا (ئپ،ئاک) dinyabü

ئەگەر هەلکەوت، بەشکا.

دنیابەجێ هێشتن (ئد) dinya becê hêştin

ناکام هاتن، گیان بەدەستەوەدان، مردن، مەرگ بۆ هاتن، بەلاداهاتن، گیان سپاردن، لەناوچوون، فەرمانی خودا بەجێ هینان.

دنیا بەهەشتی کەرانە (پن) •

dinya beheštî kerane

دنیا بەکامی گەوجانە. گەوجان بەختەوەرن. بلحان لەخۆش گوزەرانیدان.

دنیاداریی (ن) dinya darî

جیهانداریی، دونیاداریی، سەرگەرمیی بەپەیداکردنیی پێویستی ژیانەوە.

دنیا دەوران دەورانە (پن)

dinya dewran dewrane

١- دنیا هەمیشە هەروەک خۆی نابێ(نامینێ).

بەخت بێ بارە.

٢- چەرخی زەمان هەررۆژەی لەگەل یەکیکە.

دنیادیدە (ئان) dinyadîde

دنیادیەیە، خاوەن ئەزموون، بەئەزموون، کەسێ کەزۆر ئەزموونی لەدنیا هەبێ، مرۆڤی لەدنیا شارەزا یان لە کارویاریکدا.

دنیاریی (نک) dinyarî

رامیاریی، سیاسەتزانیی.

دنیاگەڕان (کتن) dinyageran

گەشت کردن بەجیهاندا.

دنیاگەڕاو (ئان) dinyageraw

دنیادیدە.

دنیانەدیو (ئان) dinyanedîw

چاوکرتوو.

دنیایە (ئاک) dinyaye

رەنگە، لەوانەیە، گریمان، وێ دەچێ.

دنیایی (ئان) ١ dinyayî

شتی سەردنیا.

دنیایی (نک) ٢ dinyayî

ئاژەل وپاتال.

دو (ن) du

چوارنالە.

دوا (ن،ئاک) dwa

١-پاش، پاشین (کات).

٢- پشت، پەی سەر، دوف.

دوابڕان (کتن) dwa biran

ئاسەوار بڕان، لەبەین چوون، قرهاتن، برانەوە، کۆتایی هاتن، نەمان، بەسەرچوون، دواهاتن، دوابرانەوە.

دوابڕاو (ئان،ئا) ١ dwa biraw

بێ کلک، کلک(براو، قرتاو)، دۆم بوڕسە، جووچکە

برپاکێ.

دوابراو (ئان) ٢ dwa bir̲aw

نافرەجا، بەروم.

دوابرین (کتپ) ١ dwabir̲în

ئاسەواربرین، قرتێ خستن، لەبەین بردن، نەهێشتن، قران (کردن، تێ خستن)، بن بڕکردن، لەڕەگ دەرهێنان، لەریشەدەرهێنان.

دوابرین (کتپ) ٢ dwabir̲în

گەیاندنە کۆتاییەکی سەرکەوتوو، و بەئامانج گەیاندن.

دوابرینەوە (کتپ) ١ dwabir̲înewe

توونا و توون کردن.

دوابرینەوە (کتپ) ٢ dwabir̲înewe

١- کۆتایی پێ هاتن. ٢- سەرەونگون کردن.

دوابەدوا (ئاک) ١ dwabedwa

لەدوای یەکتر.

دوابەدوا (ئاک) ٢ dwabedwa

بەشوێنیدا، شوێن بەشوێن، بەشوێندا.

دوابەگ (ن) dwabeg

بوزرگچە، پاش بەگ.

دوابینی (ن) dwabînî

دووربینیی، خوێندنەوەی ئاکامیی کار، پێش بینیی.

دوابینی کردن (کتن) dwabînî kirdin

پێشبینیی کردن، دوابینیین.

دواپارێز (ن،س) d waparêz

دووا پارێزی لەشکر، دوماهی، دوواقەرەوڵ.

دواپێ هێنان (کتپ) ١ dwa pê hênan

تەواو کردن، هیچ نەهێشتنەوە، براندنەوە، کۆتایی پێ هێنان، بڕینەوە.

دواپێ هێنان (کتپ) ٢ dwa pê hênan

دوا پێ هێنان.

دواتر (ئان) ١ dwatir

پاشووتر، پاشتر.

دواتر (ئاک) ٢ dwatir

پاشتر.

دواجار (ئاک) ١ dwacar

جاردیی، دوای هەموان.

دواجار (ئاک) ٢ dwacar

دواجەنگ (ن،س) dwaceg

ئەو جەنگاوەرانەی هێزی پاشەوەی لەشکر دەپارێزن، پاشداری لەشکر، پەس قەرەووڵ، دوایی لەشکر.

دواچۆر (خ) ١ dwaçor̲

دوا دوایی، ئاخریی وئۆخریی.

دواچۆر (ن) ٢ dwaçor̲

دوا دلۆپ.

دواخستن (کتپ) ١ dwaxistin

بەند کردن، بەنگ کردن، پاش خستن، گیرکردن، گیرۆ کردن، ماتەڵ کردن، وەدرەنگیی خستن، وەدوا هێلان، وەدوا خستن.

دواخستن (کتپ) ٢ dwaxistin

پەک خستن.

دوادە (ن) dwade

بژاری دووبارە.

دوار (ن) ١ dwar

قەیچی، مقەست.

دوار (ن،ئا) ٢ dwar

چوارپێ، ئاژەڵ.

دواڕۆ (ن) dwa r̲o

بەدوو کەوتوو، پاشەڕۆ، شوێن کەوتوو، وەدوو کەوتوو.

دواڕۆژ (ن) dwa r̲oj

ڕۆژانی پاش.

دوازا (ن) dwaza

پاشەبەرە.

دواکەوتن (کتن) ١ dwakewtin

دوو کەوتن.

دواکەوتن (کتن) ٢ dwakewtin

بەجێ مان، جێگەمان، جێ مان، دواوەکەفتن، دواوە کەوتن، کەوتنەدواوە، مانەوە، مانیان، پاش کەوتن، پاش وەدان، کەوتنەپاش.

دواکەوتن (کتن) ٣ dwakewtin

دانەدواوە، دواوەدان، دانەتەمەڵیی، لەکەمیی دان، دەست دانە تەمەڵیی.

دواکەوتوو (ئان) dwakewtû

پاش کەوتە، پاشکەوتیی، دواوە کەفتگ، پاشکەتیی، دواماو، شوندە ماو.

دواگیان (ن) dwagyan

دواهەناسەی ژیان، کۆچی دوایی.

دوامین (ئان) ١ dwamîn

نزیکترین کات.

دوامین (ئاک) ٢ dwamîn

دواترین، دواگین، دواهەمین، دوای هەموان، پاش

هەموان، هەرە دوایی.
دواندن (کتپ) ¹ dwandin
ڕاوێژ لەگەڵ کردن، قسەلەگەڵ کردن، ئاخافتن.
دواندن (کتن،کتپ) ² dwandin
سەرکردنە سەر، سەرەسەرنیان، وتـەوت(ووتـەووت)،
لەگەڵ کردن.
دوانگە (ن) dwnge
دەساوێژ.
دواوە (ن) ¹ dwawe
پاشەوە، پشتەوە، دوا.
دواوە (ن) ² dwawe
پاشەوە.
دواوەدان (کتپ) ¹ dwawe dan
گەڕاندنەدواوە، گێڕاندنەوە، ناردنەوە، وەگەڕان.
دواوەدان (کتن) ² dwawe dan
دواکەوتن.
دواهاتن (کتن) dwahatin
تەواوبوون، کۆتایی هاتن.
دواهەمین (ئان) dwahemîn
دواگین، دوامین، قرە.
دواهەناسەی ژیان (ن) dwahenasey jîyan
گیانەلە، ئاوزنگ.
دواهێنان (کتپ) dwahênan
دوا پێ هێنان.
دوای ئەوە (ئاک) dway ewe
ئنجا، ئینجا، ئیدی، پاش ئەوە، کاتێکی تر.
دوای باران کەپنک (پن) dway baran kepnik
پاش ڕابوردنی کاتی مەبەست هەوڵدان بێسوودە، پاش لەدەست چوونی هەل یان کار(تەقەلا یان هەوڵ) سوودی نییە، دوای بەزێرەوەکردن، ئنجا "خەبەردار". دوای مردن ئینجا حەکیم بانگ کردن. دوای دزینی ڕەخش، ئنجا تەویلە داخستن.(یان دوای دەرپەڕینی ئەسپ ئنجا دەرگای تەویلە داخستن).
دوای خولیا کەوتن (کتن) dway xulya kewtin
کەلکەڵە کەوتنەسەر (یان میشک).
دوای شەڕ ئاشتییە (پن) dway šer aštiye
ئاکۆکی نابێ بەدرێژایی ژیان بەردەوام بێ ئاکۆکی، دڵ تەنگی دەهێنێ.
دوا یەک (ج) ¹ dwayek
ئاخرین، دواگین(کەس).
دوا یەک (ئاک) ² dwayek
بەشوێن یەکدا.
دوا یەک (ن) ³ dwayek
دوادانە، خڕ، گشت، هەموو.
دوایی (ئاک) ¹ dwayî
دپشت ئە، پاشان، ئاگە، لەوێ بەدواوە.
دوا یی (ئاک) ² dwayî
دواگین، دوای هەموان، دوماهکی، دوماهی، دومایی، دووڤک، دۆنگی، لەپاشان، لە(ئەنجامدا، پاشدا، کۆتاییدا، پاشاندا، ئاکامدا).
دوا یی (ن) ³ dwayî
پاشین، پاومان، دوایین، سەرئەنجام، کۆتایی، بنەبان، پایان، پاومان.
دوا یی پێ هێنان (کتپ) ¹ dwayî pê hênan
جێ بەجێ کردن.
دوا یی پێ هێنان (کتپ) ² dwayî pê hênan
ئەنجام پێدان، دوایی(پێ هاوردن، هاوردن)، بەجێ گەیاندن، کۆتایی پێ هێنان، بنەبان کردن، دوماهیی پێ هێنان.
دوا یی هاتن(کتن) ¹ dwayîhatin
نیشکاو هاتن، کۆتایی هاتن، نەمان(پاشەکەوت).
دوا یی هاتن (کتن) ² dwayî hatin
خراپ بوون، سەرەونگون بوون، نوغرۆبوون، هەڵپیچان.
دوا یی هاتن (کتن) ³ dwayî hatin
ڕزگار بوون، قووتاربوون.
دوبارە (ن) dübare
فیل.
دوپشک (ن،جع) düpišk
دووپشت، دمارەکۆل، دەمارەکۆڵ، دمارەکۆلە، دول پی، کلاشدم، کەژدم، زوشک، جانەوەرێکی سەر بەخێزانی جاڵجاڵۆکە وچنگنی کلک گرێ گرێی چزوو ژاراوییە
دوتا (ئان) düta
لابەلا.
دوترینچکە (ن) dütrîncik
هەڵتروشکە، چیچکە.
دوچ! (نسپ) düç!
نەچی وابکەی!، نەکەی!.
دوچار (ئان) düçar
تووش بوو، ئاوقەد، تووش بووگ، تووشیار، ئالفتە، تیوەئالاو، ئالودە، پاگیر.

دوچاربوون(نەخۆشیی) (کتن)[1] düçarbün (nexoşî)
تووش بوون، پێ هەڵپەڕیین.

دوچاربوون (کتن)[2] düçarbün
ئاڵوودە بـوون، ئالفتـەبوون، تێـوەگلان، تێکـەوتن. (vi.).

دوچارکردن (کتپ) düçar kirdin
تووش کردن، گیرۆدەکردن، تێوە(پـێچان، گلانـدن)، تەنگە وچەڵەمە هێنانە ڕێ، خستنەچورتمەوە، بـۆتێ چەندن.

دوچاریی (ن) düçarî
تووش بوویی، گیرۆدەیی، گرفتاریی، چورتم، تەنگە و چەڵەمە، پاگیریی، تووشیی.

دوچک (ن) düçik
ترۆپک، قووچکە.

دوخشار (ئان)[1] düxşar
١- ناڵەبار. ٢- چەتوون، کەللەڕەق.

دوخشار (ئان)[2] düxşar
دژوار.

دوخمان (ئان)[1] düxman
بێ فەڕ.

دوخمان (ن)[2] düxman
بێئەمـەکە، غایـان، غـاین(بەرامبـەر کەسـێ..) یـان: جاسوسی، خەوەرێن، هەواڵ دز.

دوخ هەفسار (ن) düxhefsar
دەستە جڵەو.

دودک (ن،نم) düdik
شەباب، بلوێر.

دودکبێژ (ن) düdikbêj
بلوێرژەن.

دورد (نک) dürd
خلتە.

دودکێش (ن) düdkêş
دووکەڵ کێش (دووکەڵکێش).

دودە (ن) düde
قوڕم.

دورزو (ن) dürzü
ئالمەقالم، هەراویگر.

دورزیلە (ن،رو) dürzîle
گەزگەزۆکە.

دورک (ن) dürik
شەپڵرنامە.

دورمە (ن) dürme
بابۆڵە، تیکەی پێچراو، دورووم.

دوروڤ (ن،کی) dürüv(ki)
ڕوخسار، سەروسیما.

دوریا (ئان) dürya
بەسەلیقە.

دوریش (ن) dürîş
لولاق.

دور (ن)[1] dür̲
توخن، نزیک.

دور (ن)[2] dür̲
گەوهەر، پێزە، پیزە، ستام، بلەخش.

دور (ن)[3] dür̲
مرواریی درشت.

دور (ن)[4] dür̲
ناوەڕاست، ناوەند، جەرگە، نێوەڕاست، هاوێر.

دور (ئان)[5] dür̲
ئاوێز، هەڵواسراو، هەڵاوەسراو.

دوراشو (ن،ئان) dür̲aşo
دەمەوەر (ئافرەت).

دورگە (ن) dür̲ge
ئاد، جزیرە، چزیرگە، گەزیرە، گزیرە، ئاویگە، جزرە، چزیرە، دوراجە، زەوی وشک لەناوەڕاستی ئاو، لـەب، ئافـرۆ، نیـڤرۆ، وشـکاییەکە هـەرچوارلای ئـاوبێ، وشکانی لەناو ئاودا.

دورناس (ئان) dür̲nas
پسپۆڕ.

دورەشێر (ن،تا) dür̲eşêr
بەور.

دوری تاقانە (ن)[1] dür̲îtaqane
مرواریی تەنیا لەناو سەدەفدا، مرواریی‌یـەکە لەوێنـەی نەبێ.

دوری تاقانە (خ)[2] dür̲îtaqane
مرۆڤی(بێ هاوتا، هەڵکەوتەو بێ وێنە).

دوز (ن) düz
بوزو، پەشم بەرگوێز، شـاڵ، تـەنراوی جـۆڵا لـەخوری یان مەرەزە.

دوزاخە (ن) duzaxe
جاڕزیی، وەڕزیی، قەڵسیی، بێزاریی.

دوزاخەدان (کتپ) duzaxedan
جاڕزکردن، سەغڵەت کردن، قەڵس کردن.

دوزان (ن) duzan
گویزان.

دوزەنە (ن) duzene
تەکووزیی، ڕێک وپێکیی.

دوژ (ئان) ١ duj
سیس، کز(کەسێ).

دوژ (ئان) ٢ duj
دژ.

دوژ (ئان) ٣ duj
گوریس (لەمووی بزن دروستکراو).

دوژکێشان (ن) dujkêşan
گوریسە کێشکە.

دوژمان (ن.کی) dujman(ki)
جنێو.

دوژمن (ن) ١ dujmin
دژمن، دژمین، دشمن، دوشمن، دوشمە، بەدخوا، بەدخواز، ناحەز، نەدۆست، نەیار.

دوژمن (ن) ٢ dujmin
بەلا، تەوەرە.

دوژمنانە (ناک) dujminane
دوژمن ئاسا، هەروەکە ناحەز، نەیارانە.

دوژمنایەتیی (ن) dujminayetî
دژایەتـیی، دژمنـاتیی، دژمنایـەتیی، دژمنیـیی، دژمینیـیی، دشمنیـیی، دوژمنـاتیی، دوژمنیتیـیی، بەدخوازیی، خەنیمنیی، ناحەزیی، نەدۆستیی.

دوژمنایەتیی زانا، لە دۆستایەتیی نەزان خۆشترە (پن)
dujminayetîy yana, le dostayetî nezan xoştire
دۆستایەتیی نەزان، لەدوژمنایەتیی بەدترە.

دوژمنایەتیی کردن (کتپ) dujminayetî kirdin
دوژمنایـەتیی لەگـەڵ کـردن، دژایـەتیی کـردن، بەربەرەکانیی کردن، بەرپـێچیی کـردن، بەرهەڵستی کردن، ڕووبەڕوو وەستان، بەرپـێچیتیی کـردن، بـوون بـەدوژمنی کەسـێ، ناحـەزیی بەرامبـەر (کەسـێ) {پیشان دان، دەرخستن، دەربڕیین}.

دوژمنایەتیی لە نێواندا نەمان (ند)
dujminayetî le nêwandaneman
تەبابوون، ڕێک کەوتنەوە، نێوان خۆش بوون.

دوژمن یەک، دۆست هەزار (پن)
dujmin yek, dost hezar
دوژمنێ زۆرە، سەد دۆست کەمە. : یـەک دوژمـن ئیجگـار زۆرە بـۆ مرۆڤـێ لەسـەر دام و دەزگایـەکی بلندایێ.

دوژەنگ (ن) ١ dujeng
گرژیی، مۆنیی.

دوژەنگ (ن) ٢ dujeng
دۆژەنگ، لۆچ یان چرچیی ناوچەوان، چین پێشانی.

دوژەنگ یەکدان (کتن) dujeng yekdan
گرژبوون، مۆڕبوون، مـۆن بوون، ناوچەوان بەیەکدا دان، بـرۆ تورشـاندن، (بـرۆ، ڕوو، یـان ناوچـەوان) گرژکردن.

دوساخ (ن) dusax
بەنـد، بـەندیی، گـراو، گـیراو، گیریـاگ، گیریـاو، نیگادریاگ.

دوساخچیی (ن) dusaxçî
زیندانەوان، زینـاوان، بـەنیوان، دوسـاخوان، دوسـاق، بەندیوان.

دوعا (ن) duj`aa
دوحا، نزا، ئاه، نزولە، پاڕانەوە.

دوڤ بەردان (کتپ.کی) duv berdan(ki)
ماوەپێدان، مۆڵەت دان.

دوقۆچکە (ن) düqoçke
سەرکڵاوە، کڵاوی خوریی.

دوکان (ن) ١ dükan
جێگـەی شت تێدافرۆشتن، چاوەخـانوی شت تێـدا فرۆشتن وکڕیین، فرۆشگا.

دوکان (ن) ٢ dükan
تۆمگە، تۆوگە، شەتلگە، باخلە، تۆمەدانە، جێنەمام، شوێنێکیی خۆش کراوە لە زەویی بۆ تۆو پـێوەکردن یان شەتل لێدان.

دوکاندار (ن) dükandar
خاوەن دوکان.

دوکانداریی (ن) dükandarî
سەوداومامەڵە.

دوکلە (ن) ١ dükḻe
کلۆلە، دوکولیە(دەزوو، بەن...).

دوکلە (ن) ٢ dükḻe
تەشی.

دوکلە (ن.ڕو) ٣ dükḻe
قۆزاخە.

دوگر (ن) dügir
بەرماڵ.

دوگرد (ن) dügird
جاجم، پێخەفی لەخوری دروستکراو.

دوگمه (ن) ١ dugme
قۆپچه.

دوگمه (ن.رو) ٢ dugme
چرۆ.

دوگمه داخستن (کتپ) dugme daxistin
قۆپچه‌داخستن.

دوگمه‌و دۆلاب (ن) dugmewdolab
خشلێکه له‌بن سوخمه‌وه ده‌به‌سترێ و مه‌مک قیت راده‌گرێ.

دوگمه‌و قه‌یتان (ن) dugmew qeytan
که‌ناره‌ی سوخمه‌ی ژنانه.

دوگون (ن) dügun
گرێ کوێره.

دولاب (ن) ١ dülab
چه‌رخی ئاوکێشان.

دولاب (ن) ٢ dülab
خه‌رپه‌ک.

دولاب (ن) ٣ dülab
تۆپی ئاش.

دولبه‌ر (ن) ١ dülber
یار.

دولبه‌ر (ئان) ٢ dülber
دلبه‌ر، نارین، دڵ فڕین.

دولبه‌ریی (ن) dülberî
دلبه‌ریی، دڵ دزیی، ماشقه‌یی له‌گه‌ڵ ئه‌ویندار.

دولگه (ن.جو) ١ dülge
هه‌زارپێ.

دولگه (ن) ٢ dulge
کۆته‌لگیڕیی، شیوه‌ن یان هه‌لگوتنی به‌سه‌ر مردووان‌دا.

دولگه (ن) ٣ dulge
هه‌لبه‌سی دلخۆشکه‌ره، هۆنراوه‌ی مه‌دح.

دولۆر (ئان) dulor
تلۆر، دولۆره، قنگه‌وتلوور.

دومات (نک) dumat
به‌لاو به‌سه‌رهاتی ناخۆش.

دومان (ن) ١ duman
ته‌م، تومان، ته‌م وتومان.

دومان (نک) ٢ duman
خۆلی راماڵراوی به‌ده‌م باوه.

دوماوه‌ن (نک) dumawen
خزم و که‌س وکاری زاوا.

دوماهکی (ن.کی) dümhkî(ki)
ئه‌نجام، کۆتایی.

دوماهیی پێ هینان (ن.کی) dümahî pê hênan(ki)
دوایی پێ هینان.

دومبه‌له‌ک (ن.نم) dümbelek
دمبه‌ک، دمه‌ک، دمه‌له‌ک، دنبک، دنبه‌ک، دومبه‌ک، دومه‌، دوممه‌، دومه‌ک، دونبک، دومه‌له‌ک، تومه‌له‌ک، تومه‌ک.

دومبه‌له‌ک ژه‌ن (ن) dümbelek jen
دومه‌له‌ک لیده‌ر، دومه‌ک ژه‌ن، دومه‌ک لیده‌ر، دنبه‌ک لیده‌ر، دومبک لیده‌ر، دومه‌له‌ک ژه‌ن.

دومدیکه (ن.جو) dümdike
پوشکه به‌قنگ، پوش به‌قونه، زل به‌قنگه، زل به‌قوونه.

دومه‌ڵ (ن.پز) dümel
دمه‌ڵ، قونیر، کوان، کۆڤان، ئارینج، ریشک، سووره‌کوان، کولک، کره، کونیر، مووچ.

دومه‌ڵ گه‌یین (کتن) dümel geyîn
دومه‌ڵ زه‌ردبوون.

دون (ن) ١ dün
تروشکه، چیچکان، هه‌ڵچیچکه.

دون (ن) ٢ dün
دوند، قولله، ترۆپکی چیا.

دون (ن) ٣ dün
چرچ ولۆچی ده‌موچاو، چرچیی وگنجیی روخسار.

دوندول (ن) dündül
کاروانه‌ی حوشتر، قه‌تاری وشتر.

دونده (ن) dünde
ده‌نده، جیگه‌ی گاسن له‌هه‌وجاردا، لووتی هه‌وجار که‌گاسنی پیداده‌کرێ.

دونگه (ن) dünge
په‌راسوو.

دونگه‌نه (ئان) düngene
دووگن (مه‌ر).

دونیا (ن) dünya
رانه‌مه‌ر.

دونیاداریی (ن) dünyadarî
ماڵداریی.

دوه (ن) dwe
تراویلکه، تینی هه‌تاو، که‌هاوینان له‌زه‌ویی هه‌ڵده‌ستێ وده‌بینرێ له‌شیوه‌ی گۆلاوی ئاودا

ئەنزیک زەوییەوە.

دوەم (ئان) dwem

دووهەم، یەکێ دوای یەکەم (لەشوێنێ یان کاتێ).

دویت (ن) dwît

دەویت، گەواد، ناموس فرۆش، بێ ناموس (کەسێ).

دوێ (ن) dwê

وتار، ووتە.

دوێت (ن) ١ dwêt

دۆت، دۆتە، دەویت، دۆخت، دەوەر، قیز، کیژ، کەنیشک.

دوێت (ن) ٢ dwêt

مەرەکەبدان، دەویت، دەوان، مەرەکەفدان، قوتو یان شوشەی مەرەکەب بۆ بەردەست.

دوێچە (ن) dwêçe

لەرز، لەرزە.

دوێرد (نک) dwêrd

دوێردگ، دووێردە، دوێردە، تۆرتۆ، قەبچیی، مقەست (گەورە)، برینگ.

دوێڵ (ن) ١ dwêḻ

دوویل، زوێڵ، پارچەی باریک لەچەرم.

دوێڵ (ن) ٢ dwêḻ

تەلەبەرد.

دوێن (ن) dwên

ئاخاوتەر، قسەکەر.

دوێنێ (ن) dwênê

دونێ، دوهی، دوێنیکە، دوێکە، دوش، دووەکە، دۆ، دۆە، دوێ، دوێ ڕۆژ، دوهیی، دینی، دهۆ، ڕۆژێ(پێش ئیمڕۆ،ڕۆژی ڕابردوو).

دوێنێ شەو (ن) dwênê şew

دوێ شەو، شەوادی، شەوی (پێش ئەمشەو، شەوی ڕابووردوو، ڕابردوو، دیشەو، دۆشینا).

دوو (ن،ئان) ١ dü

دووان، دوێ، یەک لەگەڵ یەک، یەک ویەک.

دوو (پ) ٢ dü

پاش، پەی.

دووئاوان (ن) düawan

دواوان، ڕێژاو، گەیشتنگەی دووئاو، جێگەی پێک گەیشتنی دووچەم.

دووئاوبوون (کتن) düawbün

دوو ئاو کەوتن، ئەخۆش کەوتن کاتی هەوا گۆڕین، دووئاوەکیی (بوون، کەوتن).

دوو ئەستێرە (ن،نس) dü estêre

دووبرا.

دووئەوەندە (ئان) düewende

دوو(ئەوەندە، بەرامبەری ئەمە، بەرانبەری ئەمە، جار بەقەی ئەمە، جار هێندە، چەندان، چەندانە، چەنانە، قات، هێندە).

دووان (کتن) ١ dwan

ئاخاوتن، گفتوگۆ کردن، قسەکردن.

دووان (کتن) ٢ dwan

ووتاردان، بوێژدان.

دووان (ن،ئان) ٣ dwan

دوو، ژمارە دوو.

دووان (ن) ٤ dwan

جووت، دووشت (لەهەمان چەشن).

دواندن (کتپ) dwandin

لەگەڵ ئاخاوتن، ووتەووت لەگەڵ کردن، قسەبۆ کەسێ کردن.

دووانە (ئان) ١ dwane

جووتە.

دووانە (نک) ٢ dwane

ئاوزا، دووبرالە، دوودانە، لفەدووانە، جفت، جمکان، جمکانە، هەڤاڵزا.

دووبا (ئان) düba

ئیسک ئەستوور.

دووباد (ئان) ١ dübad

دوولۆنە، پێچەن، بەن یان دەزووی دووجار بادراو، دوو تاوەرێسی بەیەکدا بادراو، ڕێسراوی دوولانە کراو.

دووباد (ن،ئا) ٢ dübad

بارەبەری (پتەوی بەهێز، بەهەرەکەت وتوانا، گورج و خۆشڕەو).

دووبارە (ئاک) ١ dübare

دووارە، دووپات، دووپاتە، دنوو، ژنویکا، بۆجاری دووهەم، جارێکی(تر،دیی)، سەرلەنوێ، لەنووکەوە.

دووبارە (ن) ٢ dübare

تەشقەلە.

دووبارە (ن) ٣ dübare

فێڵ، فێڵ وفەرەج، گزیی.

دووبارە (گوڵاو) (ن،ئان) ٤ dübare (guḻaw)

گوڵاوی (دووجارچکێنراو، لەگوڵاوگیراو).

دووبارە (ن) ٥ dübare

هاتنی ژمارەدوو (هەردوک مۆرە).

دووبارەکردنەوە (کتپ) dübare kirdinewe
دووبارە (پات کردنەوە، گوتنەوە، کردنەوە، کردن)، دووپات کردنەوە، دووجار هەستان بە کارێک، سەرلەنوێ پێ هەستان یان کردنەوە (ئیش..).

دووبارە لێ کردن (ئد) dübare lê kirdin
کەین وبەین لێ کردن، تەگبیر (دژی کەسێ) کردن.

دووبانەکیی (ن) dübanekî
گلەبانی خانوو.

دووبڕ (ن،ئان) dübir̲
ئاژەڵی یەک سم کەدووساڵی تەواو کردبێ.

دووبرا (ن،ئس) ۱ dübira
دوو(ئەستێرە، براڵە، خوشک، خوشکە)، جووتە کەوان.

دووبرا (ن،م) ۲ dübra
دووبراڵە، جۆری هەڵۆیە، باڵندەیەکی راوکەری گۆشت خۆرە هەمیشە دووانیان پێکەوە ئەفڕن وبەدوای نێچیردا ئەگەڕێن.

دووبراڵە (ن،رو) dübrale
دووبرا(سەلکی پیاز، مازوو..)، دوو دەنکەمیوەی هاوچەشنی پێکەوە نووساو.

دووبڕۆ (ن،رو) ۱ dübro
کۆزەر.

دووبڕۆ (نک) ۲ dübro
دوو دانەبرۆ.

دووبرە (ن) ۱ dübre
مەرمەڕی خام.

دووبرە (ن) ۲ dübre
خشڵێکی سەر کڵاوی ژنانە.

دوو بەختیی (ن) dübextî
۱- دەبێ یان نابێ، ئەبێ یان نابێ، دوو بەختەکیی، کارێ کەئاکامی نادیارە.
۲- ئاکام باش یان لەوانەیە خراپ.

دووبەدوو (ئاک) dübedü
هەردوو پێکەوە.

دووبەدوو پێکەوە (ئاک) dübedü pêkewe
بەتەک یەکەوە، تەک وەتەک، شان بەشان.

دووبەدووچوون (کتن) dübedü çün
شوێن کەوتن.

دووبەرد (ن) düberd
بەردی (ئەلحەد، ناوگڵ).

دووبەرە (ن) dübere
دەفرێکە لەپشت پلورە هەنگی دائەنێن، دەفرێکی گرد وکلۆرە ئەنرێت بەپاشەوانەی پلورە هەنگەوە بۆئەوەی هەنگەکە شانەی تێدا هەڵبەستێ وهەنگوینی تیا کۆبکاتەوە.

دووبەرەکیی (ن) düberekî
دووبەندیی، کێشەوهەرا(لەنێوان یەک هۆز یان گەلدا..)، ناڕێکیی، نەیاریی، بەربەرەکیی، بەربەرەکانیی، ملەملانێی نێوان دووکەس یان زیاتر لەگەڵ یەکدا.

دووبەرەکیی نانەوە (کتپ) düberekî nanewe
بەربەرەکانیی نانەوە، ملەملانێ وێستان لەگەڵ یەکتریدا.

دووبەرەکیی وەستان (ئد) düberekî westan
دوژمنایەتیی یەکتریی کردن (دوو کۆمەڵ..).

دووبەلا (ئاک) dübel̲a
زۆر بە(ئەسپایی، هێدیی).

دووبەند (نک) dübend
دوو(بەر، بەش، پارچە).

دووبەندیی (ن) dübendî
دوو(بەشیی، پارچەیی، بەرەکیی، بەرەیی).

دووپات بوونەوە (کتن) düpat bünewe
دەست پێ کردنەوە، سەرلەنوێ (ڕوودانەوە، هاتنەکایەوە).

دووپات کردنەوە (کتپ) düpat kirdinewe
دووبارە کردنەوە.

دووپاپیلە (ن،ئا) düpapîle
دوو(پاپیلکە، پاپیلە)، مشک کەرویشک، جانەوەرێکە لەتیرەی سمۆرەو پچووکتر و لەمشک گەورەتر.

دووپشتەکیی (ن) düpiştekî
هاوپشتیی.

دووپڵ (ئان) ۱ düpil̲
کونج،خاڵ خاڵ، خاڵخاڵاوی، شڵ، شلە.

دووپڵ (ئان) ۲ düpil̲
دووزمان یان دووڕوو.

دووپەلکە (ن،رو) düpelke
دووپەلە، ڕووەکی تازەشین بوو، ڕووەکێ ڕوابێ وسەوز بووبێ وتازە لەخاک سەر بێنێتەدەر وپەلی دەرکردبێ.

دووپەلە بوون (کتن،رو) düpele bün
ڕووان، دووپەلە دەرکردن.

دووپێ (ئان.خ) düpê

دووپا، مرۆڤ، مرۆو.

دووتا (ئان) düta

دوولایی.

دووتایی (ن) dütayî

تیر.

دووتن (ن) dütin

سواخی دیوار.

دووتوێ (ن) dütwê

دوو تیوێ، دووتیی.

دووتیغ (ن) dütîx

دووتیغ، تیغێ کەهەردوولای دەبڕێ، چەقۆیەک کە هەردوو دەمەکانی تیژین.

دووتیلمە (ئان) dütîlme

دووتیلو، دووپارچە.

دووچک (ن) düçik

لوتکە.

دووچکدار (ئان.کل) düçikdar(kl)

کلکدار.

دووچەرخە ١ (ن) düçerxe

ئەسپەئاسنینە، پایسکل.

دووچەرخە ٢ (ن) düçerxe

عەرەبانەی خۆڵ گویزانەوە.

دووچەوەکیی (ن) düçewekî

جیاوازیی.

دووچەوەکیی کردن (کتپ) düçewekî kirdin

جیاوازیی کردن (لە نێواندا)، فەرق وجیاوازیی کردن (لەمابەیندا).

دووخ (ن) düx

دووک، شبک، ئاسنێکی راستی بەتم تەمەیە لەخەرەکی پەموو رستندا، ئامرازێکە لووت تیژە بەدەم خەرەکەوە ریسراوی لەسەر هەڵ دەکرێت.

دووخاڵ (ن) düxal̲

دوو نوختەی لەسەریەک لەنووسیندا، نیشانەیەکە بەم چەشنە(:) لەشوێنێکدا دائەنرێ کەپاشەکەی راڤەی پێشەکەی بێ.

دوودارە (ن) düdare

داربەستی مردوو، تابووت.

دوودان ١ (ن) düdan

دوو دانگێ(لەقەبارەدا یان رەنگدا)، دانەویلەی هاڕراو کەوردو درشتی تێکەڵ بێ.

دوودان ٢ (کتپ) düdan

قانگێ دان، بدووکەڵ دەرکردن.

دوودڵ ١ (ئان) düdil̲

دووگومان، دووشک، بەگومان، ناخاتر جەم.

دوودڵ ٢ (ئان) düdil̲

دەردۆک، دڕدۆنگێ، دەمەدڵ، دمەۆ، راڕا، نیگەران، نێ سۆز، ئەوکەسەی ناتوانێ زوو بڕیاربدا، ئێنکارێ زوو بڕیار بدی.

دوودڵیی (ن) düdil̲î

دلاودلیی، دڕدۆنگیی، دامانیی، دووگومانیی، ناخاترجەمیی، نادڵنیایی، دڵەڕاوکێ، نیگەرانیی، شڤیشک، سیودوو، گومان، دڵەڕاوکێ.

دوودڵیی کردن (ئد) düdil̲î kirdin

گومان خستنەسەر، گومان لێ کردن.

دوودمان ١ (ن) düdman

ئاکام.

دوودمان ٢ (نک) düdman

ئەوە، وەچە، وەجاخ.

دوودمان ٣ (ن) düdman(kl)

تەڵەزگە، چورتم.

دوودمان کوێر (ئان) düdman kwêr

وەجاخ کوێر.

دوودوو (ئان) düdü

جووت جووت، جۆت جۆت، دۆدۆ، زۆزۆ.

دوودووگ(حوشتر) (ن.ئا) düdüg(h̲uštir)

وشترێ کەدوو کۆپارەی لەسەر پشتە، وشتری دووکۆپار.

دوودەریی (ن) düderî

ئاقشفە، پەنجەرەی دوولایی، پەنجەرەیەک (کە هەردوولای دەکرێتەوە).

دوودەسماڵە (ن) düdesmal̲e

هەڵپەرکێ..

دوودەکیی (ن) düdekî

پیاوی (گاندەر، نێر بەسەر خۆداکیش).

دوودەم (ئان) düdem

دوولای تیژو بوڕ راپیوە.

دوودهۆک (ئان) düdihok

ناتەبا، ناڕێک.

دوودیی کردن (کتن.کل) düdî kirdin

دووکەڵ کردن.

دوور ١ (ئان) dür

دوێر، دیر، پەڕ، پەرانپەڕ، ئانزیک.

دوور (ئان) [٢] dür

پاک، خاوێن.

دووران (کتپ) [١] düran

دروێنە کردن.

دووران (کتپ) [٢] düran

دروومان کردن.

دووراو (ئان) düraw

تەقەڵ لێ دراو، دووریاکێ، دووریاو.

دووراو دوور (ئاکە) düraw dür

دووراندوور، دووربەدوور، دووراو، لەدوورەوە، هەر لە دوورەوە، نەلەنزیکەوە.

دووراوێژ (ئان) dürawêj

دوور ئاڤێژ، دوور هاوێژ.

دوور برۆ، دروست وەرەوە (پن)

dür biro, drust werewe

١- دوور ودروست.

٢- بەشێنەیی ڕەفتاربکە، پەلەمەکە.

دوور بێ! (رس) [١] dür bê!

خوا نەخواستە، خوانەکا، دووربا، دووروا(لە ئێوە).

دوور بێ (کد) [٢] dür bê!

بانزیک نەکەوێ.

دوور بین (ئان) [١] dürbîn

چاو (تیژ، بەحوکم)، دوورنواڕ، ئەو مرۆڤەی کە لە دوورەوە شت(باش) دەبینێ.

دوور بین (ئان) [٢] dürbîn

بیر لەدوا ڕۆژکەرەوە، پێش بین، تێ بین، دوور(ئەندیش، ئەنیش، نواڕ)، کەسێکە زۆر بیر لەئەنجامی شت بکاتەوە.

دوور بین (نکە) [٢] dürbîn

دوربین،دووردوون، ئامرازی دوورنزیک کردنەوە لەبەرچاو ئەڤ ئالاڤا کۆمرۆڤ پێ دوورڤە(دبینی)

دوور بینیی (ن) dürbînî

تێ بینیی، دوور ئەندیشیی، دوور نواڕیی.

دوورخراو (ئان) dürxiraw

تارکراو، تاریاکێ، دوورخراوە، دوورخراوێنراو، دوورەوە خزاو.

دوورخستنەوە (کتپ) [١] dür xistinewe

١- دوورکردن، لەخۆ دوورکردنەوە، دوور لەخۆ گێڕان. ٢- دوورخستنەوە، ئاوارەکردن.

دوورخستنەوە (کتپ) [٢] dürxistinewe

خستنەکاتێکی دیکە، وەدواخستن، ڤارڤلاندن، کاش کردن.

دوورخستنەوە (کتپ) [٣] dürxistinewe

جوێ کردنەوە، جیاکردنەوە، جودا کردنەوە، بڕدان، هەڵاواردن.

دوورخستنەوە (کتپ) [٤] dürxistinewe

ڕاگواستن، لەجێگەی خۆ هەڵگرتن.

دووردەست (ئان) dürdest

دووردەس، دوورە(دەس، دەست)، شتێ کەدەستی پێ ڕانەگا.

دوور دەم (ن) dürdem

پۆز، پووزە (ئاژەڵ).

دوورک (نکە) [١] dürik

لۆچکە، لەواشە(ی دەمی یەکسم، سەرکێش یان کاتی ناڵ کردنی)، بۆی بەکاردەهێنرێ.

دوورک (ن) [٢] dürik

زمانەی قفل، کۆلە، شمشێرەی دەرگا.

دوور کەوتنەوە (کتن) dür kewtinewe

دوور (بوونەوە، کەتن، کەفتن،کەفتنەوە)، دوورەوکەفتن، دوورەوە کەوتن، دوورەوە کەفتن، تەکینەوە، پێکەوەنەمان.

دوورکەوە! (ئسب) !dürkewe

بڕۆبەولاوە.

دوورکێشان (کتن) [١] dürkêšan

زۆرپێ چوون.

دوور کێشان (کتن) [٢] dürkêšan

درەنگ دەرکەوتن یان ڕوودان.

دوور لە ڕووتان! (رس) !dür le rütan

دوور بێ لەئێوە !.

دوور نیازیی (ن) dürniyazî

سەربەخۆیی، کاربەکەس نەکەریی.

دوور ودرێژ (ئان) dürw dirêj

درێژە پێدراو، بەدرێژیی ووتراو، دوڤ درێژ.

دوورە پەرێز (ئان) düre perêz

دوورەو پەرێز، خۆلەخەڵک پارێز، لا، لاتەریک.

دوورە پەرێز بۆ چوون (ئد) [١] düre perêz bo çün

ڕەم کردن، ڕەو کردن، کۆ لێ کردن.

دوورە پەرێز بۆ چوون (کتن) [٢]

düre perêz bo çün

بەدوورە پەرێز بۆ چوون، بەماتەماتە بۆ شت چوون.

دوورە پەرێز وەستان (ئد) [١] düre perêz westan

خۆپارێزیی کردن، تێکەڵیی لەگەڵ کەسانی دیکە نەکردن.

دووره پەریز وەستان(ند)[٢] düre perêz westan
تاربردن، خۆ دوور لێ راگرتن، لێ دوور کەوتنەوە، خۆ لێ پاراستن، توخن نەکەوتن.

دووریی (ن)[١] dürî
دوریی، دووراهیی، دووریتیی، دۆژ، نانزیکیی (شوێن).

دووریی (ن)[٢] dürî
پاکیی، خاوێنیی (نەریت).

دووڕوو (ن) dürü
دوو زمان.

دووڕوە (ن) dürwe
دووچۆمان، زەویی نێوان دوو ڕووبار.

دووڕەگ (ئان) düreg
دوو(تۆمە، تۆو، ڕەهـ، ڕیژە، دەمار، نەژاد).

دووڕیان (ن) düryan
دووڕییان، سەری(دووڕێ، دووڕیگە کەدەگەنە یەک)، شوێنیکە دوو ڕێی لێ بووبیتەوە.

دووڕیویلە (ن،رو) dürêwîle
کلکە ڕێویی، دووڤ ڕێویی.

دووز (ئان)[١] düz
ڕاست، ڕیک (لەگەل هەست و نەستی کەسیکی دیکە).

دووز (ن)[٢] düz
ڕاستە (ڕێ، خیابان)، جادە یان ڕیگەی ڕاست.

دووزان (ن) düzan
گویزان.

دووزمان (ئان) düziman
دوو(ڕوو، زیان، زوان، سەر، ڕاز، قوون، لاژەن)، فیتنەباز، دنە دەری کیشە(بەناخاوتن)، قسە(هینەروبەر، چن)، چقۆ، پیکول چین، تێ(چەند، چین)، مایەفیتنە.

دووزمانیی (ن) düzimanî
دوو(ڕوویی، زبانیی، سەریی، پلیی، زوانیی، ڕازیی)، فیتنە بازیی، ناپاکیی، ناڕاستیی، دۆخمانیی.

دووزمانیی کردن (کتن،کتپ) düzimanî kirdin
دووڕوویی کردن، فیتنەیی کردن، فیتنەبازی کردن، قسەهینان وبردن.

دووزەلە (ن،ئم) düzele
چووزەلە، دیزەلە.

دووزەمە (ن) düzeme
تەلەزگە، چورتم.

دووژکردن (کتپ) düj kirdin
خوێن بەردان.

دووسبەی (ن،ئاک) düsibey
دوو (سوو، سبحەی)، دوو ڕۆژ دوای ئەمرۆ.

دووسەر (ن،ئان) düser
ناڕاست.

دووش (ن) düš
ڕەخ، لا.

دووشەممە (ن) düšemme
دووشەم، دووشەمب، دووشەمیی، دووشەممو، سێهەم ڕۆژی حەفتە.

دووفاق (ئان) düfaq
دوو(پەل، پەلان، شاخە، فلیقان، گلاشکۆ، فەلیقان، لپ، لقان، لک، لکان، لکە، حاچە، لەپان)، لقی دارکە دوولکی تری لێ بووبیتەوە.

دووفلیچقانە (نک)[١] düfilîçqane
دوو(فلیقانە، لەپان، پەلان، فلیقان، لیوەی شەرمی ئافرەت)، هەردوو لچەکانی کوز.

دووفلیچقانە (ئان)[٢] düfilîçqane
دوولکی لیک نزیک، لقی قەلشیو، شتیکە دوو پەلی لێ بوو بیتەوە وپەلەکانی لەیەک نزیک بن.

دوو فوو وسە بریکی ئەوێ (رس)
düfü w sebrêkî ewê
هەرکەسێ سەبری نەبێ، حیکمەتیشی نیەیە.

دووڤ (ن،کی) düv(ki)
کلک.

دووڤ دەهۆل (خ،کی) düvdehol(ki)
زکێ لەوەڕین، مشەخۆر.

دووڤک (ن،کی)[١] düvik(ki)
گولینکەی خورجین(بۆ جوانیی وڕازاندنەوەی..).

دووڤک (ن،کی)[٢] düvik(ki)
کلکە، غولام.

دووڤک (ن،کی)[٣] düvik(ki)
بەرماوەی پاش خەرمان،جێ خەرمان مال.

دووقات{خانوو} (ئان) düqat (xanü)
دوو(تەبەقە، مەرتەبە، نهۆم).

دووقات (ئان) düqat
دوو ئەوەندە.

دووقیمە (ن) düqîme
کەلاکی دوولەت، لاشەی بەدوو بەشەوە کراو.

دووک (ن،رو) dük
لقی وردی قەدی درەخت، لقەوردەی بن لق وگەلای

دار.

دووکاڵەک بە دەستێ هەڵ ناگیرێ (پن)
dü kalek be dest helnagîrê

چوونە ژێرباری دوو ئیشی جیاواز لەهەمان کاتدا. لەیەک کاتدا تەنها بەیەک فرمان ڕابە

دووکوت (نک) dükut

دوو(لەت، نیوە، نیم، نیمە، بەش)، لەت لەناوەڕاستدا.

دووکۆیی (ناک) dükoyî

دوو (بەشی، قۆڵیی)، هاوبەشی دووکەسیی (لەیەک شتدا)، یەک شتی دووبەشیی لەنێوان دووکەسدا.

دووکەس بچن بۆلای قازی، هەر یەکێکیان دێتەوە بە ڕازیی (پن)
dü kes biçin bo lay qazî, her yekêkyan dêtewe be razî

چونکە هەریەکێکیان خاوەن مافە وحوکمی بۆ ئەدرێ.

دووکەڵ (ن) dükel

دو، دوود، دوکڵە، دوکێل، دووکێل، دی، دیکەڵ، قانگێ، کادوو، کیدوو، هەڵمێکی ڕەشی تاریکە.. لەناکامی شت سووتانەوە پەیدا ئەبێ وبەرز دەبێتەوە.

دووکەلاویی (ئان) dükelawî

دووکێلیی، ڕەش هەڵگەڕاو بەدووکەڵ.

دووکەڵ دان (کتپ) ١ dükeldan

بەدووکەڵ جانەوەر لەکون دەرکردن، دووکەڵ بەگژدا کردن، قانگێ دان.

دووکەڵ دان{مەشکە..} (کتپ) ٢
dükeldan(meške..)

دوودیی دان، مەشکە خستنەبەر دووکەڵ بۆ ئەوەی بۆ نەکەی بگرێ.

دووکەڵ کردن (کتن) dükel kirdin

دووکەڵ لێ هەستان، دوودیی کردن.

دووکەڵکێش (ن) dükel kêš

دوودکێش، دووکەڵدان، دووکەڵگیر، باجە، بۆرییسۆپا... لولەی سۆپا... بۆرییەکە دووکەڵی لێوە دەردەچێ.

دووکەڵ لەماڵی هەڵناسێ (رس) dükel le malî helnasê

١- هەژارە، بێدەستە. ٢- پیسکەیە، چرووکە، ڕەزیلە.
٣- چێشت لێ نانێن، میوانداریی کەس ناکەن.

دووکەوتن (کتپ) ١ dükewtin

ڕاونان.

دووکەوتن (کتپ) ٢ dükewtin

دانەدوو، دەرەدوانان، دانەپەی، شوێن کەوتن، کەوتنە شوێن، شوێن کەفتن، کەوتنە(دوا، شوێن پێی کەسێ)، لەپشتەوە ڕۆیشتن، لەدووچوون، کەوتنەدوو.

دووگ{مەڕ} (ن) ١ düg(mer)

دمە، دونگێ، دووی پەز، دیف، تەری، ئەو کۆمەڵە چەورییە نەرم وشلەی بەپاشی مەڕەوەیە.

دووگ{حوشتر} (ن) ٢ düg(hüšür)

کۆپارە.

دووگاسنە (ن) dügasine

دوو هیشە، زەویی دووجار کێڵراو، دووجار شۆڕکراو.

دووگلاشکۆ (ن) dügilaško

دوو شاخەی تیروکەوان.

دووگن (ئان) dügin

دووگێ (زل، گەورە)، دونگەنە، دۆنگیی.

دووگوە (ن) dügwe

ئامرازێکی دووپەلە ئالف یان درکی پێ ئەشکێنرێ... دار یان دووفاقە و دەسکدار.

دووگە (ئان) düge

بەختەوەر، بەشانس(مرۆڤ).

دووگیان (ئان) dügyan

ئاووس.

دووگی سەر تەلە (خ) dügî ser tele

دووگی دانەڕێکە، بەئاخاوتنێکە، شتێ..دەوترێ کە بۆ تووش کردن.. هەڵخەڵەتاندن.. ساز درابێ.

دوولا (ئان) ١ düla

لەدوو تەرەف.

دوولا (ئان) ٢ düla

دوو(قەد، توێ، تیکە، لانە، یاد، لایی، لۆ).

دوولابوون (کتن) dülabün

تابوون، تاکە بوونەوە، جیابوونەوە.

دوولادان (کتپ) düladan

بەدوولایی قەد کردن، مووچاننەوە، نوشتاندنەوە.

دوولانە کردن (کتپ) dülane kirdin

دوولاکردن، دوولایی کردن.

دوولایی (ن) dülayî

ئەنجامە.

دوولوولە{تفەنگ} (ن) düllüle (tifeng)

دوو لیلی (تفەنگی ڕاو).

دوومان (ن،کی) düman(ki)

ئەو کەسەی لەدوای یەکێکی ترەوە دێت.

دوومقەسکە (ن،م) dümiqesk

حاجی ڕەشکە، پەڕەسێلکە.

دوومل (ئان) dümil

ناوشان پانی مل قەویی.

دووملانە (ن) dümilane

دوو بەرزایی کەنێوانیان قووڵ بێ.

دوومو (ئان) dümü

فێلباز.

دووندان (نک) dündan

تورەمە، وەچە، بەرەی منداڵی کەسێ.

دووهۆیی (ن) ١ dühoyî

جیاوازیی.

دووهۆیی (ن) ٢ dühoyî

خۆمانە خۆمانە، خۆمانەیی.

دووهەم (ئان) dühem

دوومین، دوەم، دوەمین، دوهەمین.

دوویساندن (کتپ) ١ düwîsandin

شیلاندن(بەقاچ)، قاچ پێدانان، پێ پێدانان.

دوویساندن{کەسێ} (کتپ) ٢ düwîsandin (kesê)

پێ شێل کردن.

دووی هەوەسی خۆکەوتن (ئـد) düy hewsî xo kewtin

بەئارەزووی خۆڕەفتارکردن، کەوتنەدووی ئارەزووی خۆ.

دوویین (کتپ) düyîn

دیوار دانان (بەخشتی کاڵ).

دۆ (ن) ١ do

دێ، دەو، ئاووماستی ژەنراو کەکەرەی لێ دەرهێنرابێ، ماستاوی لەمەشکەدا ژەنراو، ماستی ژەنراوی کەرە لێ گیراو.

دۆ (ن) ٢ do

کیژێ کەلەهەڵپەڕکێدا دێتە دەستی لاو.

دۆ (ن) ٣ do

دەو، ڕا، ڕەو، غار، هەڕا.

دۆ (ن) ٤ do

دوێنێ.

دۆبا (کد) !dob

ڕاکە، غاردە، هەڵێ!.

دۆب دۆبا (کتپ) !dob dob

دەی بەغار برۆ، ڕاکە ڕاکە!.

دۆبڕ (ئان) dobir̲

بەووم، جووت قۆشە، شووم، دوومۆمر.

دۆب ژێن (ن) dob jên

مێلەکێ.

دۆبە (ن) ١ dobe

بەرەمێو، مێوی هەنگوین، خلتە ولێلەی هەنگوین، خشت و خاڵی هەنگوین.

دۆبە (ن) ٢ dobe

هەنگوینی (پاڵاوتە، سافکراو، قاڵکراو).

دۆپ (ئان) dop

نزم، نەویی.

دۆچن (ئان) doçin

تۆچن، بەلکان، لیچق، لینج.

دۆخ (ن) ١ dox

بار، چۆنایەتیی، چلۆنەتیی.

دوخ (ن) ٢ dox

تیری کەوان.

دۆخ (ن،ئان) ٣ dox

بەرامبەر، تەراز.

دوخ (ئان) ٤ dox

تیژ(لە چێژەدا).

دۆخ (ن) ٥ dox

تاف، جەنگە، دۆخیان، دۆخیانەت، هەڕەت.

دۆخاو (ن) doxaw

دۆغاو، گەچاو، گێچاو، شۆرواڕێژ، گەچی شلی گیراوە بۆ سپیکاریی دیوار).

دۆخ ڕەشمە (ن) doxr̲ešme

دۆخ هەفسار، دەستکێ هەفسار، دەست هەوسار، ڕسەن.

دۆدانە (ن) dodane

دۆوانە، دۆدان، دوودانە، دروولە، مەشکۆلەی دۆ، توورەکەی دۆ.

دۆدکە (ن) dodik

گەردانە، گەردن بەند.

دۆدی (ن) dodî

تەفرە، گزیی.

دۆدێ وبۆدێ (ن،رو) dodê w bodê

فێڵ و(تەڵەکە، فەرەج، فەنگێ)، فێلبازیی.

دۆراخ (ن،پو) dorax

شویت.

دۆرا دۆر (نک) dora dor

دۆر، دەور، ڕۆژگار، زەمانە.

دۆرنج (ن) dormic

دۆزەنـگ، دۆرژنـگ، دودە، دیلـە، دێـوەرژەن، قـرم، قورم، گوژەنگ، تەنی، سیان، دووکـەڵ و تۆزوسیانی شـۆڕەوە بـووی بـەبنمیچی ڕووەوە نووسـاو (بەتایبەتی لە لادێ).

دۆریش (ن،جج) dorîš

تاجیلۆکـە، حوشـترخوا، دەوریـش، تـاجی ئەحمـەد ڕاوکەر.

دۆرینگ (ن) dorîng

مەودا، نیوان.

دۆڕان (کتن) [1] Lose, (vi.). doṟan

لەکیس چوون.

دۆڕان (کتپ) [2] doṟan

ڕاوکـە گـوم کـردن، لەشـوێنێکی دیکـە هێلکـەکردن (مریشک..).

دۆڕاندن (کتپ) doṟandin

دۆڕان، دۆڕیان، زیان کردن، ژێـر(کـەوتن)، لەدەست دان، نەبردنەوە(شتێ لەگرەویان لەیاریدا).

دۆڕاو (ئان) [1] doṟaw

لەکیس چوو.

دۆڕاو (ن) [2] doṟaw

دۆڕیـاگ، دۆڕیـاو، ژێرکـەوتوو، ژێرکەوتـە(لەگەمـە، یاریی..)، دانیاگ.

دۆڕێن (ن) doṟên

بەفیڕۆدەر، ماڵ دۆڕێن.

دۆز (ن) [1] doz

١- مەبەست، مەرام، نیاز. ٢-ئامانج، هیوا.

دۆز (ن) [2] doz

تۆل، تۆڵە، حەیف.

دۆز (ن) [3] doz

پشکن، تەماشا، کاری لێ گەڕان.

دۆزراو (ئان) dozraw

پشکێنراو، پشکنراو، پشکناوە.

دۆزراوە (ئان) dozrawe

گومی پەیداکراو، وەدۆزراو.

دۆزەخ (ن) dozex

دۆژ، دۆژمـە، دۆژەهـ، دووژە، دۆزەمـە، دەرەک، جەهەننەم.

دۆزەخە (ن) [1] dozexe

دۆزەقـەی ئـاش، دۆژەزەر، دۆژەکائیـشی، دۆژزر، چرتوون، کونێکە لەژێر ئاشی ئاودا.. ئاوەکەی لێـوە دەردەچێ.

دۆزەخە (ن) [2] dozexe

توونی گەرماو، جەهەننەمی حەمام.

دۆزین (کتپ) dozîn

بەشوێندا گەڕان، پشکنین، لەدوو گەڕان.

دۆزینەوە (کتپ) [1] dozînewe

پەیا(پەیدا) کردن.

دۆزینەوە (کتپ) [2] dozînewe

ئاوەڵە کردن، هێنانە ڕوو، هێنانە دی.

دۆزینەوە{شتی گومبوو} (کتپ) [3] dozînewe(šitî gumbû)

دۆزیـین، سـەرلەنوێ پـەیداکردن، پـەیداکردنەوە، بینینـــەوە، دەســـت کەوتنـــەوە، دیتنـــەوە، وەملداکەوتن، پەی پێ بردن.

دۆژ (ئان) doj

کزۆڵە، کزۆلکە، کزەڵە.

دۆژەدەر (ئان،پز) dojeder

بریني (کیماویی، هەوکردوو)، زامێ کـەکێم وهـەوای هەبێ.

دۆژەن (ن) [1] (dojen

لاوێ کەزۆر لەسەر هەوای ژن هێنان بێ، لەسـەر پـێ بۆ ژن هێنان.

دۆژەن (ن) [2] dojen

داری دۆتێـک وەردان، دارێ کـەدۆی پـێ تێـک وەردەدەن لەناو مەشکەدا.

دۆژەنگ (ن) dojeng

لۆچی ناوچەوان یان لاچاو، گنجیی تویل.

دۆست (ن) [1] dost

ئاشـنا، دۆس، ئـەروو، هەڤـاڵ، هـەواڵ، دەسـتە(بـرا، خوشک).

دۆست (ن،ئان) [2] dost

دڵخـوان، دڵـدار، دۆس،.. دۆسـتک، دڵارام، دڵ ئـارام، دولبەر، خۆشەویست، ماشـقە، ماشـوق، یـار، یـاوەر، لاوک هەڤین.

دۆستانە (ئاک) dostane

برایانە.

دۆستایەتیی (ن) [1] dostayetî

ئەینیی، ئەوینیی، هەڤینیی، هەیڤین.

دۆستایەتیی (ن) [2] dostayetî

دۆستیی، هاودڵیی.

دۆستایەتیی (ن) [3] dostayetî

دۆسایەتیی، دۆسیی، هاودەمیی.

دۆستایەتیی لەگەڵ گرتن (کتن) dostayetî legel girtin
هاوەڵایەتیی لەگەڵ گرتن، دۆستایەتیی گرتن(لەگەڵ کەسێ).

دۆستان (نک) dostan
ئاشنایان، یاران.

دۆستان (ن) dostan
سیپا، سیپایەی سەر ئاگر (کەلەئاسن.. دروستکرابێ).

دۆست پەروەر (ئان) dostperwer
هەواڵدۆست، ڕەفیق دۆست.

دۆسیە (ن) dosye
فایل، دەوسیە.

دۆش (ن) doš
١- مل. ٢- ئاوشان.

دۆشاو (ن) došaw
دۆشاب، دۆشاف، دیشاف، دیشاو، دمس، شۆک، ئاوی تریێ کوڵاو، شیرەی کوڵاوی ترێ، خورما، توو..

دۆشاو مژە (ن) došaw mije
پەنجەی (ئاماژە، شادە)، پەنجەی تەنیشت پەنجە گەورە.

دۆشاویی (ن) ١ došawî
ڕەنگی سووری تاریک، قرمزیی.

دۆشاویی (ئان) ٢ došawî
دۆشاو بەرکەوتوو، لەدۆشاوەوەچوو.

دۆش دامان (ند) ١ doš daman
گیربوون، ماتەڵ بوون.

دۆش دامان (کتن) ٢ doš daman
ڕامان، بیرکردنەوە.

دۆش دامان (کتن) ٣ doš daman
دۆژدامان، دەستەوستان بوون، دامان، دژ دامان، کز دانیشتن، مات (بوون، دانیشتن)

دۆش داماو (ئان) ١ došdamaw
ڕاماو لەدەریای بیر کردنەوەدا.

دۆش داماو (ئان) ٢ došdamaw
دۆژداماو، دژ داماو، دۆش داماگ، دژبوو، کزدانیشتوو، مات (ڕۆنیشتوو،بوو)، سیس ڕۆنیشتوو، تێماو.

دۆشراو (ئان) došraw
دۆشیاگ، دۆتیی، شیرلەگوان وەرگیراو.

دۆشەک (ن) došek
دۆشک، دۆشەکە، دۆشەگ، توشەک، ڕایەخی ئاوئاخنراو ژێر ڕایەخی ئاوتێخراو، ژێرەخەری پڕ لە (لۆکە، پەڕۆ یان خوریی).

دۆشەکەلە (ن) došekele
دۆشەکچە، دۆشەکی(پچووک، چکۆڵە)، مەندەر.

دۆشەنیی (ن،ئان) došenî
دۆشانیی، دۆشیدەنیی، دۆشەندە، دووشا، دۆکردە، مەڕوماڵاتی شیردەر، ئاژەڵی شیردەر کەبۆدۆشیین دەست ئەدا، ئاژەڵێکە بۆ دۆشیین بەکار بهێنرێ، تەڕەزەن.

دۆشیین (کتپ) došîn
دۆتن، دۆشان، دووشیین، شیر(لەگوانی ئاژەڵی شیردار دەرهێنان).

دۆخریی (ن) doxrî
ئاخاوتنی دروست، قسەی ڕاست.

دۆق (ن) ١ doq
کوتەک، میکوت، دووق، توپز، داردەستی (سەر ئەستوور، سەرخڕ)، داردەست کەسەرەکەی بەگرێیەک کۆتایی هاتبێ.

دۆق (ع) ٢ doq
کاری (لێدان، تێ سرەواندن).

دۆق (ع) ٣ doq
کاری (لێخستن، تێسوون).

دۆق (ن) ٤ doq
خامی ڕەش، مادامی ڕەش، مایەی ڕەش.

دۆقلمەر (ن) doqilmer
دەم شڕ.

دۆک (ن) ١ dok
دۆوک، دۆکە، دەووک، دەوژن، تلپە، خلتەوکەف وکوڵ(دۆشاو یان کەرەی قاڵکراو).

دۆک (ن) ٢ dok
تەشی.

دۆکولیو (ن) dokulîw
دۆخاوە، دۆخۆ، دۆغەوا، دۆکلیو، هب(ئاشماست).

دۆڵ (ن) ١ dol
دۆڵیان، دەوڵ، خانۆک، گەروو، گەریی، گوهۆر، شیوەدەرە، ئەقب.

دۆڵ (ن) ٢ dol
دەراو، دەرە، دۆپ، دەهل، شیو، شیوەڵە.

دۆڵ (ن) ٣ dol
١- کیسەی چەرمین بۆ ئاو. ٢- کوندەی پچووک.

دۆڵ (ن) ٤ dol

پارچە زەویی ڕاست، گۆشتەزەویی.

دۆڵ (ن) ٥ dol

دنکێ، سندۆڵ، دەستگایەکە لەبەرد یان دار قووڵ هەڵکەنراوە بۆ ئەوەی گەنمی ساوەر یان برنجی تێدا بکوترێ، ئاونگی بەردین.

دۆڵ (ن.ئم) ٦ dol

دەمۆڵ.

دۆڵ (ن) ٧ dol

خلۆر، گلار.

دۆڵ (ن) ٨ dol

گاسنی سەرچەماو (بۆ بەرز کردنەوە و هەڵگێرانەوەی زەویی).

دۆلاب (ن) ١ dolab

دۆلابە، دۆڵاو، جێگەی جل وبەرگ لەدیواردا یان لەتەختە دروستکراو، کەنتۆر، دۆلابەی مووبەق.

دۆلاب (ن) ٢ dolab

فێل وفەرەج.

دۆلابە (ن) dolabe

کونی جێگەی دۆڵاش، کونێکی گەورەیە لەسەربانی ئاسیاو دەهێلرێتەوە بۆ ئەوەی لەوێوە (نێ)دا بهێلرێتە خوارەوە.

دۆلاغ (نک) ١ dolax

پووزێیچ، بەلەک پێچ.

دۆلاغ (ن) ٢ dolax

فۆتەی ڕەشی سەرپۆشی ژنان.

دۆڵ بوون (کتن) dolbûn

خلۆربوونەوە، گلۆربوونەوە، گلارەوەبوون.

دۆڵپا (ن) ١ dolpa

میردەزمە، میرەزمە، دێوێکی چیرۆکانە کەسواری ملی خەڵک دەبێ لەکاتیخنووستندا.

دۆڵپا (ئان) ٢ dolpa

مرۆڤی دەست هەڵ نەگری چەل ومەل.

دۆڵچە (ن) dolçe

سەتڵی چەرمین، سەتڵی کاریزکەن یان بیر هەڵکەن.

دۆڵک (ن) dolik

شیوەڵە.

دۆڵکان (ن) dolkan

خوارەکەو پێچەکە، زیگزاگ.

دۆڵکە (ن) ١ dolke

دۆڵگە، دەفری سەربەرەڵای لێودار بۆ ئاو، دەفری قووڵ و دەسکدار بۆ شلەمەنی تێ کردن و ڕۆکردن...

دۆڵکە (ن.ئس) ٢ dolke

دۆلکە، بورجی(سەقا، ئاوهێنەر، سەتڵ).

دۆڵە (ن) dole

کووڵ، تەشتیدارین.

دۆڵەدرێژ (ن) dole drêj

پەنجەی ناوەند، قامکی ناوەڕاست.

دۆڵەکە (ن) ١ doleke

قووڵینە، جێخنان.

دۆڵەکە (ن) ٢ doleke

سوێنە.

دۆڵیان (ن) ١ dolyan

دۆڵاش، دۆڵدان، دۆڵیدان، سەرنێ وتەنوورەی ئاش.

دۆڵیان (ن) ٢ dolyan

ئەو شوێنەی لەئاشدا دانەوێڵەی تێ دەکرێ بۆ هاڕین، نێ.

دۆڵیان (ن) ٣ dolyan

ئاوگیر، دۆڵاش، دۆڵاو، دۆڵە(بۆ ئاش گێران).

دۆڵیانە (ن) dolyane

جێ(دانە)ی ئاش، ئەوشوێنەی کەدانەی ئاشی تێ دەکرێ، بانێژەی ئاش.

دۆم (ئاک) ١ dom

بەردەوام، داییم، هەروەهەر، هەمیشە، دەراندەر.

دۆم (ن) ٢ dom

کاولیی، کاوەلیی، هۆزێکیکۆچەریناسایییە.

دۆماندن (کتپ.کی) domandin(ki)

دەوام پێدان.

دۆمانە (ن) domane

گورگەلۆقە، قۆرتە، قەترە.

دۆمە (پ) dome

نێوان، مابەین.

دۆمێ (ن) domê

دۆستی بەڕاستی، هەوالی بەئەمەگ.

دۆمینە (ن) domîne

دۆمنە، یەکێ لەویاریانەی بە ٢٨ پوولی دۆمینە دەکرێ.

دۆن (ن) ١ don

ڕۆن، بەزی تواوە، ڕۆنەکەرە...

دۆن (ن) ٢ don

نزیکە، نێزیکە، نزیکیی، نزیکایی، نیزیکیی.

دۆنادۆن (ن) donadon

بڕوای ئاڵ وگۆڕبوونی گیان لەپاش مردن لەکەسێ یان زیندەوەرێکەوە بۆ یەکێکی دیکە.

دۆن دان (کتپ) ١ dondan
چەورکردن، چەوریی تێ هەڵسوون.

دۆن دان (کتپ) ٢ dondan
بەرتیل پێدان.

دۆندرمە (ن) dondirme
بەستەنیی.

دۆنگیی (ن) ١ dongî
هەست.

دۆنگیی (ن) ٢ dongî
گومان.

دۆنم (ن) donim
پێوانەیەکی زەوییە=٢٥٠٠ مەتری چوارگۆشە.

دۆو (ن) dow
ڕەدوو.

دۆوات (ن) dow wat
بووکێنیی.

دۆیجە (ن) doyce
لەرزە.

دۆیرد (نک) doyrd
دوویردە، دوێردک، دووکیردە، قەیچیی.

دە (پ) ١ de
لە، لە(دەمی، کاتی).

دە! (نسپ) ٢ de!
وشەی هاندان: دەبچۆ!، ئێستا، هەرئێستا!.

دە (ن،ئان) ٣ de
یەک ونۆ، یەک لەنۆزیاتر، پێنج وپێنج دەکاتە(دە)،ژمارەی پەنجەکانی دەست یان قاچی مرۆڤ.

دە (ئان، ئاک) ٤ de
ئێجگار، زۆر.

دە (ئاک، ئپ) ٥ de
ئیتر، سا.

دهار (ن،ئان) dihar
ئەوپەڕ، چلەپۆپە، دوند.

دەب (ن) deb
تختە، تەختە، دار، دیبەکێ، لەوحی دار.

دەبا (ف) ١ deba
قەیناکا، قەیناکە، قەی چدەکا.

دەبا (ف) ٢ deba
دەبووایە.

دەبا (نسب) ٣ deba!
بریا، خۆزگە، کاشکی.

دەباخ (ن) debax
خۆش کردنی چەرم، هەڵاڵ دانی پێستە.

دەباخانە (ن) ١ debaxane
جێگەی (دەباخیی، دەباخ دان)، شوێنێکە پێستەی تیا دەباخ بدرێ، جێگەی پێستە لەدەباخ (دان، کردن)، خۆشەخانە.

دەباخانە (ن) ٢ debaxane
مزی چەرم لەهەڵاڵ دان.

دەباخچیی (ن) debaxçî
دەبباخ ، دەبباغ، ئەوکەسەی پێستە دەباخ بدا.

دەباخ دان (کتپ) debax dan
دەباخ کردن.

دەباخ کردن (کتپ) debaxkirdin
پێستە(خۆش کردن، لەدەباخ دان، دەباخ دان، دەباخ کردن، جەوت.. لێ دان.)، چەرم (خۆش کردن، هەڵاڵ دان).

دەباخیی (ن) debaxî
دەباغیی، کاری(خاوێن کردنەوە و خۆش کردنی پێستە، لەدەباخ دانی چەرم).

دەبار (ئان) ١ debar
هاوشان، هاوهێز.

دەبار (ن) ٢ debar
جێ بەجێ، کاری بەجێ هێنان.

دەباغ (ن) debax̲
دەباخ.

دەبان (ن،ئان) deban
جۆرێ پۆڵایە بۆ دروست کردنی شیر وخەنجەر.. بەکار دەهێنرێ،
پۆڵای ئاوداری پڕنەخش ونیگار.

دەب دەبە (ن) ١ debdebe
پروپاگاندە.

دەب دەبە (ن) ٢ debdebe
هەراوبگر، هەراوزەنا، هب:(ئاژاوە ١/).

دەبدەبە (ن) ٣ debdebe
تەنتەنەو دەست وپێوەند، شکۆومەزنیی عەشاماتی گەورەپیاوان.

دەبر (ن) debir
ژیان وگوزەران، تفاق وهۆی پێویست بۆ ژیان.

دەبنەوەبر (ئان) debinewebir̲
سەرکزی دڵ وریا، مرۆڤی دڵ وریای بەڕواڵەت فەقیرۆکە.

دەبۆ (ن) debo ١
شوێنی هەڵگرتنی چەک وتەقەمەنیی.

دەبۆ (ن) debo ٢
سەبازگە.

دەبوو (ف) debü
دەبووایە.

دەبووایە (ف) debwaye
ئەبوو، ئەبووایە، دەبوو.

دەبوور (ن) debür
بای (ڕۆژهەڵاتی خواروو، خۆرهەڵاتی خواروو).

دەبووش (ئان) debuš ١
چەسپی ڕووەک، جەوری.

دەبووش (ئان) debuš ٢
لینج، نووسەک، دەبیش، لیچق.

دەبە (ن) debe
قۆربی پچووک.

دەبە (ئان) debe
ژیر ملۆل، ملۆل، مەلۆل.

دەبە (ن) debe ١
تەشقەڵە.

دەبە (ن) debe ٢
توورەکەی بارووت (بۆ تفەنگی ڕاو).

دەبە (ئان،پز) debe ٣
قۆڕ، (مرۆڤ).

دەبە (ن) debe ٤
١- پیپ، بەرمیل.
٢- خیگە، کووپە، دەفری ئازووقە

دەبەر (ن) deber
دەبر، جێبەجێ، چارە.

دەبەر کردن (کتپ) deber kirdin ١
دەبرکردن، پێک هینان، جێبەجێ کردن، بەجێ هینان، چارەکردن.

دەبەرکردن {جل وبەرگ} (کتپ) ٢
deber kirdin (cil w berg)
لەبەرکردن، کردنەبەر، پۆشیین.

دەبەرکەوتن (کتن) deber kewtin ١
چوونەلای ژێروو لەڕێگەدا، کەوتنەبەرەوە لەڕێشتندا.

دەبەرکەوتن (کتن،کتپ) deber kewtin ٢
چوونەلای ژێروو لەڕێگەدا، کەوتنەبەرەوە لەبەر پارانەوە، لێ پارانەوە.

دەبەر مردن (کتپ،کتن) deber mirdin
بەقوربان بوون، دەبەرکەوتن، دەبەرگەڕان، لەبەرمردن.

دەبەنگ (ن) debeng ١
سۆزانیی، قەحبە.

دەبەنگ (ئان) debeng ٢
سەرخۆش.

دەبەنگ (ئان) debeng ٣
بێناوەن، گێژ، گێل، گەمژە، وڕ، حەپۆل.

دەبێ (ئاک،شر) debê ١
ئەبێ، ئەشێ، دەشێ، قەمیی، لەوەدەچێ، لەوانەیە، وێ دەچێ.

دەبێ (شر) debê ٢
ئەبێ، پێویستە.

دەپەڕێش (ئان) deperêš
ئەردین زەلام، دەپەردین، ڕیش پان.

دەپەشۆر (ن) depešor
تاتەشۆر، تەختەی مردوو لەسەر شتن.

دەپەقوون (ئان) depeqün
پاشل زەلام، قنگ پان، سمت ئەستوور.

دەپێ کردن {دەرپێ، پێلاو} (کتپ)
depê kirdin (derpê, pêlaw)
لەپێ کردن.

دەجاڵ (ن) decal ١
جەجاڵ، بەرهەڵستیکەر (عیسا، مەهدیی).

دەجاڵ (ن) decal ٢
فێڵباز.

دەحا (ن) deha
ئەحا!.

دەحل (ن،کی) dehil(ki) ١
بیشەی دەستکرد، دارستانی دەستنیژ.

دەحل (ن،کی) dehil(ki) ٢
باخ وباخاتی زۆر، شوێنی (پرپێنچک و چوغور، زەبەند وچر).

دەخالەت (ن) dexalet
داڵدە.

دەخالەت بۆ بردن (کتن) dexalet bo birdin
داڵدە هینان.

دەخس (ئان) dexis ١
بوغزاویی، بوغز لەسک، ڕقاویی.

دەخس (ن،پز) dexis ٢
نەخۆشیی دڵ.

دەخسین (کتن،کتپ،کی) dexisîn(ki)
نیرەیی بردن، بەخیلیی پێ بردن، پێ هەڵکالان.
دەخش (ن) dexiš [1]
سەرمەقولات.
دەخش (ن) dexiš [2]
زللە، شەپازلە، شەقازلە، شەقام، شەپەلاخ.
دەغل (نک) dexil [1]
داهات.
دەغل (ن) dexil [2]
پێوەندیی، پەیوەندیی، بەندیواریی.
دەغلدار (ن) dexildar
سەرپەرشتیکەری دەخیلە، کەسێ ئاگای لەپارەو پوولی ڕۆژانەی ماملەدەبێ، شارەزا لەکاروباری مالداریدا.
دەغل کردن (کتپ) dexil kirdin
دەغل کردن، لاقەکردن، سەرجێبیی لەگەڵ کردن.
دەخمە (ن،لو) dexme(lu) [1]
١- بۆدر، بوودر، دەغمە، قوولکەی ژێر زەوی.
٢- تونێل، ڕێگەی ژێر زەویی.
دەخمە (ن) dexme [2]
قەبر، قەور، گۆڕ.
دەخۆنووسان {ئەسپ} (کتن) dexo nüsan(esip)
غار(کردن، دان)، دانەغار، لینگ دان.
دەخوەر (ئان) dexwer
ئازا، میرخاس.
دەخیل (ن) dexîl [1]
پەنابەر، پەناهێندە، پەنایەندە، پەناهاوردوو، پەناهێناو، دەغیل.
دەخیل (ن) dexîl [2]
دەغیل، تەسلیم بووگ(بوو) لە (جەنگدا، شەڕدا).
دەخیل (ئان،ن) dexîl [3]
هاواربردوو، پەنابردوو(بۆ کەسێ).
دەخیل بردن (کتپ) dexîl birdin
پەنا (بردن، هاوردن، هێنان)، هانابۆ بردن.
دەخیلت بم! (رس) dexîlt bim!
تکات لێ دەکەم.
دەخیلە! (نسب) dexîle [1]
نەچی وابکەی!، هەی نەکەی!.
دەخیلە (ن) dexîle [2]
دەغیلە، قوتوی (دراوی دوکاندار، داهاتی ڕۆژانە).
دەدڵ چەقیین (کتن،کتپ) de dil çeqîn
بە(دڵداهاتن، یاددهاتن)، بیرکردن لەشتێ کەنەزانرابێ، لەدڵ چەقیین.
دەدە (ئاک) dede [1]
دەبەیەکجار، دەپێکەوە و ئنجا دەی تریش.
دەدە (ن) dede [2]
وەرپێلکە، کچی پچکۆلەی لەلە، کچۆڵەی وەرگێرکەی منداڵ..
دەدە (ن) dede [3]
پوور، مەت.
دە دەورگەڕان (کتن) de dewir geran
بەسەدەقە بوون، بەقوربان بوون، خۆ بەقوربانی کەسێ کردن، لە دەور گەڕان.
دەدی (ئاک، ئپ) dedî
وەک، وەکو، هەروەک، چون، چۆن، لەگوین.
دەر (ن) der [1]
جێ، جێگە، شوێن.
دەر (ن) der [2]
دەرگا.
دەر (پ) der [3]
بە، سەر، لە، ناو.
دەر (ن) der [4]
دەشت.
دەراب (نک) derab
تەریب، تەقەڵی درشت (شتی درواو).
دەرازین (ن) derazîn
دەرازوون، دەرازوونە، دەرازینک، دەریزان، سەردەرانە، ئاستانەی دەرگا، بەردەمی قاپی.
دەرامەت (ن) deramet
ئەنوا، مایەی (ژین، گوزەران)، هۆی ژیان بەڕێ چوون.
دەراندن (کتپ) derandin
پەرژوبڵاو کردنەوە، پرش وبڵاوکردنەوە.
دەراندەر (ئاک) derander
تێکرا، بەتەواویی.
دەراو (ن) deraw [1]
دەراف، بوار، جێگەی پەڕینەوە لەئاو.
دەراو (ن) deraw [2]
دەراف، جێگەی ئاوخواردنەوەی مەڕ ومالات وچارەوێ.
دەراهی (ئاک،کی) derahî(ki)
ئەوێ، ئەوێرێ، ئۆگە.
دەربار (ن) derbar
دیوەخانی پاشا، کۆشکی پاشایی.

دەربارە (پ) derbare
دەربار، لە(بابەت، بارە، مەڕ)، سەبارەت.

دەرباز (ئان) derbaz
(خەلاس، دەرباس، ڕزگار، قوتار، نەجات)بوو، دەرچوو.

دەربازبوون (کتن) derbazbûn
رابردن، رابوردن، ڕۆیشتن، گوزەشتن، تێپەڕبوون، ئاوا بوون.

دەربازبوون (کتن)¹ derbazbûn
پەڕینەوە (لە ئاو..).

دەربازبوون (کتن)² derbazbûn
ڕزگاربوون، سەرفرازبوون (لەچورتم).

دەربازبوون (کتن)³ derbazbûn
هاتن وچوون، هاتن و ڕۆیشتن.

دەربازبوون(کتن)⁴ derbazbûn
خەلاس بوون، دەرچوون، ڕزگاربوون، قوتاربوون، نەجات بوون، پاشەکشە کردن (بەپەنهانیی).

دەرباز کردن (کتپ)¹ derbaz kirdin
ڕزگارکردن، قوتارکردن، تێپەڕاندن.

دەرباز کردن (کتپ)² derbaz kirdin
ئاواکردن، پەڕاندنەوە، تێپەڕاندن.

دەربازگە (ن) derbazge
دەرفەت، دەرەتان، ڕزگارگە، ڕێگەی(ڕزگاربوون، وەدەرچوون)، شوێنێکە مرۆڤ لێوەی دەرباز بێ.

دەربایست (ئان) derbayîst
دەربایس، پاشار، دەربەست، دەرۆست، گوێ پێدەر، دەربەس، دەربایس، پاشار، دەربەست، دەرۆست، گوێ پێدەر، بەکارێک...

دەربایست بوون (کتن) derbayîst bûn
دەربایس بوون، (دەربەست، دەرۆست، بەتەنگەوە، لامەبەست، مەبەست بوون، پێوەستان، وەستان، بەگرینگ گرتن، گوێ پێدان، گوێ دان(بەکارێک..) ، بەتەنگەوە (هاتن، بوون)، خەمخۆریی لێ کردن.

دەربداریی (ن) derbdarî
تاقەت، توانا.

دەربردن (کتن) derbirdin
تەحەمول کردن، خۆگرتن لەبەرئەرک، خۆ لەبەرگرتن، دەرۆست هاتن، دەربردن، گوزەران کردن، هەڵ کردن.

دەربڕین (کتپ)¹ derbirîn
ئاخافتن، ئاخاوتن، گوتن، ووتن، پەیڤین.

دەربڕین (کتپ)² derbirîn
ئاخاوتنی شاراوە دەرکاندن، ڕازی دڵ دەرکاندن، نهێنیی ئاشکراکردن، وەدەرنان، وەدەرهێنان، وەڕووخستن، هێنانە ڕوو.

دەربک (ن) derbik
دەفری باروت (لەدار دروستکراو).

دەربواردن (کتپ)¹ derbwardin
فرێدان(شتێ لەناوچەندشتێکی تردا)، کارپێ نەکردن، لابردن، لەناو دەرخستن، لەنێواندا نەهێشتن، وەل کردن، هەڵاواردن.

دەربواردن (کتپ)² derbwardin
جیاکردنەوە.

دەربوون{دەمی برین، دوومەڵ..} (کتن)
derbûn (demî birîn, dûmel)
ئاواڵەبوونەوە، دەرگا(بوون، کردن)، دەم کردنەوە، گەیین ودەرگاتێ بوون)، کون تێ بوون.

دەربوون (کتن) derbûn
هاتنەدەرەوە.

دەربوونە (ن) derbûne
باریکە کۆلان، کۆلانی تەنگ (تەنگەبەر)، کووچەی بەر تەسک (کەلەوسەرەوە دەردەچێ).

دەربەدەر (ئان) derbeder
ئاوارە(بوو، بووگ)، بێ ماڵ وحاڵ، دەروەدەر، ڕەبەن.

دەربەدەربوون (کتن) derbederbûn
تەرابوون.

دەربەدەرکردن (کتپ) derbeder kirdin
ئاوارەکردن.

دەربەدەری (ن) derbederî
ئاوارەیی.

دەربەست{خانوو} (ن)¹ derbest (xanû)
دەربەس،گشت لەگشت.

دەربەست (ئان)² derbest
ئیلاقەدار، بەئیلاقە، بەگرینگگر، پابەند، پەیوەندیدار، پێوەندیدار، خاوەن مەبەست.

دەربەست بوون (کتن) derbest bûn
دەربایست بوون.

دەربەست نەهاتن (کتن،کتپ) derbest nehatin
بەلاوەنان، پاش گوێ خستن، پشت گوێ خستن، گوێ پێنەدان، خستنەپشت گوێ.

دەربەست هاتن (کتن،کتپ)¹ derbest hatin
دەربایست بوون.

دەربەست هاتن (کتن) [2] derbest hatin

پێوەستان، دەرۆست هاتن، کارین.

دەربەستە (ئان) derbeste

دەربەست، دەربەس، داخراو.

دەربەستەیی (ن) [1] derbesteyî

دەربایستیی، پەیوەندیداریی.

دەربەستەیی (ن) [2] derbesteyî

دەربەستیی.

دەربەستیی (ن) derbestî

دەربەستەیی، دەربایستیی، دەربایسیی، مەبەست، گرنگیی.

دەربەشە (ن) derbeşe

تاوە، مەنجەڵۆکەی پەل بۆ شت تێدا سوورکردنەوە.

دەربەند (ن) derbend

١- دەربەن، دەروەن، دەرە، گەلیی، گەڵی.

٢- ڕێگەی دەم گەلیی.

دەرپۆقاندن (کتپ) derpoqandin

تەقاندن.

دەرپۆقین (کتن) [1] derpoqîn

دەرپـــەڕان، گلێنەبـــەرەو دەرەوە دیـــاردان، زۆپ دیاردان (چاو).

دەرپۆقین (کتن) [2] derpoqîn

زەق بوون.

دەرپۆقیو (ئان) derpoqîw

دەرپەڕیو، دەرهاتوو، زەق بوو، هەڵتۆقیو، دەرپەڕاو، زرت، زۆپ، زەق.

دەرپەڕان (کتن) derpeṟan

دەرکەوتن.

دەرپەڕاندن (کتپ) [1] derpeṟanidn

دەرچراندن، دەرچڕانن، دەرکردن، کردنەدەرەوە.

دەرپەڕاندن (کتپ) [2] derpeṟandin

فیچقاندن، هاویشتنەدەر، دەرهاویشتن، دەراویشتن.

دەرپەڕاندن (کتپ) [3] derpeṟandin

دەرکـــردن، دوورخـــستنەوە، دەرپـــەڕانن، ڕادان، دافرتاندن، دافرتان.

دەرپەڕاندن (کتپ) [4] derpeṟandin

قووچ کردنەوە.

دەرپەڕیو (ئان) derpeṟerîw

دەرپۆقیو.

دەرپەڕین (کتن) derpeṟîn

دەرپـــەڕان، لەپـــڕدەرچوون بـــۆ دەرەوە، چرتیـــان، خۆون کردن (بەهەڵاتن).

دەرپەڕێن (ن) derpeṟên

دەرپەڕێنەر، دەرهێنەر، وەدەرنەر.

دەرپەڕیو (ئان) derpeṟîw

ترازاو، دەرپەڕاو، دەرچوو، دەرهاتوو، وەدەرنراو.

دەرپێ (ن) derpê

دەرپا، دەرپێ، شەلواری پزوودارى دوولنگ.

دەرپێی ژنانە (نک) derpêyjinane

ئاوال کراس، دەرئاف، دەراف، دەلاف.

دەرجاو (ن) dercaw

چندراوی پرزەدار.

دەرچک (ن) derçik

ڕیسمە، پاژنە یان ژێر (دەرانە، دەرگا).

دەرچوون (کتن) [1] derçün

تەقیان، ڕاکردن، هەڵاتن.

دەرچوون (کتن) [2] derçün

دەربازبوون، قوتاربوون، ڕاکردن.

دەرچوون (کتن) [3] derçün

پوختەبوون، قاڵ بوون.

دەرچوون (کتن) [4] derçün

سەرکەوتن، لەتاقی کردنەوە دەبارزبوون.

دەرچوون{چەک} (کتن) derçün (çek)*

پـــەقیین، تۆقیـــان، تـــەقان، تەقانـــەوە، تـــەقیین، تەقیینەوە.

دەرچوون (کتن) [6] derçün

لەجێ چوون، وەرگەڕان (جومگە).

دەرچین (ن) [7] derçîn

دەرچینک، قەرتالە.

دەرخ (ن،رو) [1] derx

ئەزبەر، لەبەر.

دەرخ (ن،رو) [2] derx

درەخت، شەتل، نەمام.

دەرخستن (کتپ) [1] derxistin

پیشان دان، ڕاکرن، خستنە (ڕوو، پیش چاو).

دەرخستن (کتپ) [2] derxistin

ئاشکراکردن، خویاکردن، دەرێ خستن، بڵاوکردنەوە، وەدەرنان (ئاخاوتن، نهێنیی)، ئاڤیژە کرن، وەدیار خستن.

دەرخستن (کتپ) [3] derxistin

بۆ دەرەوە هاویشتن، کردنەدەر.

دەرخ کردن (کتپ) derx kirdin

ئەزبەرکردن، ڕەوان کردن، لەبەرکردن.

دەرخواردان (کتپ) ١ derxwarddan
بەزۆر خواردەمەنیی دان بەکەسێ، پێ خوراندن.

دەرخواردان (کتپ) ٢ derxwarddan
وردەوردە تیوەدان وتێکەڵ کردن (لەناو شتێکی تردا).

دەرخواست (ن) derxwast
تەڵەب، داوا.

دەرخورد (ئان) ١ derxurd
شیاو، لایەق، لایق.

دەرخورد (ئان) ٢ derxurd
هاوشان، هاولف.

دەرخۆنە (ن) ١ derxone
خوانکە، هب(پنە).

دەرخۆنە (ن) ٢ derxone
دەر(پۆشک، خوینکێ، گڤانک، نخون، نەخۆن)، سەرپۆشی دەفر، سەرقاپ.

دەرخەر (ن) derxer
ناشکراکەر، پشکنەر، پشکینەر، پەیجۆ، پەخواز، وەدەرخەر.

دەرد (ن،پز) ١ derd
قران، نەخۆشیی مەڕومالات.

دەرد (ن،پز) ٢ derd
بیماریی، بەلا، نەخۆشیی، وەی، ژەرک، ژەهریی.

دەرد (ن) ٣ derd
ناهەمواریی، تالاو.

دەردان (کتپ) ١ derdan
خالیی کردنەوە، لێهێنانەدەر، هەڵ هێنجان، هەڵێنجان.

دەردان (کتپ) ٢ derdan
خاوێن کردنەوە (شتی شل).

دەردان (کتن،پز) ٣ derdan
پەیا(پەیدا)بوون {ئاولە، سووریژە}.

دەردان (نک) ٤ derdan
کۆی (دەرد)ە، نەخۆشییەکان.

دەرداویی (ئان) ١ derdawî
دەردەدار، دەردبار، ناساغ، بیمار، لەش بەبار، دەردمەن، ناسان، نەخۆش، دەردمەند، دەردین.

دەرداویی (ئان) ٢ derdawî
دەردمردە، دەغەزار، عیللەتاویی، سیسەمارە، لاواز.

دەردخواردن (کتن) derdxwardin
تووشی ئازاربون.

دەردزەکردن (ئد) derdizekidin
بەدزییەوە ڕاکردن، قوونە دزەکردن.

دەردکیش (ئان) ١ derdkêş
بەئازار، پڕ لەئیش.

دەردکیش (ئان) ٢ derdkêšš
خەفەتبار، خەمبار.

دەردکیشان (کتن) derdkêšan
تووشیی مەینەتیی بوون.

دەردگرتن (کتن) derdgirtin
نەخۆش کەوتن.

دەردوبەلا (نک) derd w be̲la
دەردومەرگ، ئیش وئازار، بەلا، ناخۆشیی.

دەردوزوخاو (نک) derdw yüxaw
مەینەت، مەینەتیی، دەردوداخ، کول.

دەردە چەپەلە (ن،پز) derde çepe̲le
سەروبن،نەخۆشیی سک چوون وڕشانەوە.

دەردەدار (ئان) derdedar
دەرداویی.

دەردەداریی (ن) derdedarî
دەردباریی، دەردمەندیی، لەش بەباریی، دەغەزاریی.

دەردەساریی (ن،پز) derdesarî
نەخۆشیی تەشەنەکەر.

دەردەست (ئان) ١ derdest
دەردەس، بەسەروبەر، ڕێک وپێک، چک.

دەردەست (ئان) ٢ derdest
دەردەس، ئامادە، بەردەست، ژێردەست، حازر.

دەردەست (ن،ئان) ٣ derdest
لەشەڕداگیراو.

دەردەست بوون (کتن) derdest bün
کەوتنە ژێردەست، هاتنەژێردەست.

دەردەست کردن (کتپ) derdest kirdin
خستنەژێر دەست، هێنانەژێردەست.

دەردەستیی (ن) derdestî
بەدەستیی، نزیکیی.

دەردەسەریی (ن) derdeserî
ئەرکی زۆر، دەردەسەر، زەحمەت، ڕەنجی زۆر، سەغڵەتیی، چەپۆکی ڕۆژگار، کوێرەوەریی.

دەردەکۆپان (ن،پز) derde kopan
دەردەکۆپانە، دەردەکورتان، دەردێکی گرانە ونەخۆش کەف دەچێنێ وماسولکەکانی لەش کرژ دەبێ وچنگ قژدەکاتەوە.

دەردی (ناک) derdî
هەروەک، چون.

دەردی بێ دەرمان (خ) derdî bê derman
تەنگ وچەڵەمەی بێ چارە، مەینەتی، دەردەسەریی.

دەردی دڵ (نک) derdî dil
ڕاز، ڕازی دڵ.

دەردی دووریی (ن) derdî dürî
ئێش وئازاری دوورکەوتنەوە (لەنیشتمان..).

دەردی دڵی خۆڕشتن(ئد) derdî dilî xo riştin
خەم و خەفەتی خۆ بۆ کەسێ هەڵ ڕشتن.

دەردی گران (ن،پز) derdî giran
دەردی(بێ دەرمان، کاریی)، دەردگرو، نەخۆشیی(پیس ، سەخت، خەتەرناک، بێچارە، دوور لەچاک بوونەوە، کاریگەر، گران).

دەردەستیی (ن) derdestî
١- ئێش وئازاری زۆر. ٢- هەڵویستیکی ناهەموار. ٣- جورتمیکی ناهەموار(خەمناک).

دەرزە (ن) derze
باغە، باقە، باوەشەکلۆش یان گیای بەستراو.

دەرزەن (ن) derzen
دوانزە دانە (لەهێندی شت)، دەستەیەکی دوانزە دانەیی.

دەرزی (ن) derzî ١
دەرزەن، ئامرازی نووک تیژ بۆ دروومان.

دەرزی (ن) derzî ٢
تەوقە، دەرزیلە، پارچە خشلێکە بۆ سەری ژنان، پارچە زەنبەرێکە لەسەر دەدرێ.

دەرزی (ن،پز) derzî ٣
سرنگ، سرینگ، سرینج، شرینقە، ئامرازی پزیشکیی بۆ دەرمان کردنە ئەندام (ژێر پێست، ناودەمار یان ماسولکە) هەروەها بۆ خوێن یان شلەمەنی ڕاکێشان.

دەرزی{مار} (ن) derzî(mar) ٤
دانی مار، دریشوکە.

دەرزی ئاژن کردن (کتپ) derzî ajin kirdin
دەرزی کوت کردن، دەرزی پیداکردن یەک لەسەریەک، نووکە دەرزی (دەنۆر جێگە ڕۆ کردن، پیداکردن).

دەرزیاپشت(ن،کی) derzîyapišt(ki)
موورووی پشت، مۆرەغە، موورەغەی پشت.

دەرزیدان (ن) derzîdan
قوتوی دەرزی.

دەرزیک (ن) derzîk
ئامزەی پاژنەی پێلاوی ئەسپ سوار.

دەرزیلۆکە (ن،رو) derzîloke
دەرزیلە، دەرزیی حاجی لەق لەق، دەندوک لەگلەک، دەنوکی حاجی لەق لەق، گیایەکە (سەری)تۆمەدانەکەی لەدەرزی دەچێ.

دەرزی لێ دان (کتپ) derzîlêdan
شرینقە (لێدان، وەشان)، بەشرینقە دەرمان لەکەسێ دان.

دەرزی وەشین (ن) derzî wešên
شرینقە (ژەن، لێدەر، وەشین).

دەرزی هەڵ دەی ناکەوێتە زەویی (رس)
derzî hel dey nakewête zewî
مەبەست قەڵەبالغیی شوینێکە.

دەرس (ن) ders
دەرز، درز، وانە.

دەرس دادان (کتپ) ders dadan ١
دەرزدادان، پەیرەو کردن، هۆژدان.

دەرس دادان {گیانەوەر} (کتپ) ٢
ders dadan(gîyanewer)
دەرزدادان، ڕاسەرکردن، ڕاهێنان، ڕەفتار فێرکردن، مەشق پێ کردن.

دەرس دادان (کتپ) ders dadan ٣
دەرزدادان، ڕێنووس فێرکردن، فێرەنووسین کردن، وانە پێ دان.

دەرشۆ (ن) deršo
شالی کاسەوکەوچک پێ شتن.

دەرفەت (ن) derfet ١
دەربازگە.

دەرفەت (ن) derfet ٢
بوار، بوارە، دەساوێژ، دەلیقە، دەلف، فرسەت، کیس،ماوە، مۆلەت، مەجال، وچان، هەل، کاتی گونجاو، کاتی لەبار.

دەرفەت پێ دان (کتپ) derfet pê dan
بوارە دان.

دەرفەت دان (کتپ) derfet dan
ڕوخسەت دان، ماوەدان.

دەرفەت هەبوون (کتن) derfet hebün
بوارە هەبوون، فریاکەوتن، ماوە هەبوون، لێ هەڵکەوتن.

دەرڤەدان (کتپ،کی) dervedan(ki)
ڕاست (ڕۆیشتن، ووتن)، مکوڕبوون(تاوان یان هەڵە).
دەرڤەیی (ن،کی) derveyî(ki)
غەیارە.
دەرک (ن) derk
پیژن، هەست.
دەرک پێ کردن (کتپ) derk pê kirdin
هەست پێ کردن.
دەرکراو (ئان) ١ derkiraw
بەرەلاکراو، بەرهەڵدا، وەدەرنراو.
دەرکراو (ئان) ٢ derkiraw
دەرکریاگ، دەرکریاو، دوورخراوە، چڤیای، ئەفەرۆز.
دەرکراو (ئان) ٣ derkiraw
لێ(دەرهاتوو، کەم کراو).
دەرکرد (ن) derkird
بەرهەم.
دەرکردن (کتپ) ١ derkirdin
لێ(دەرهانیین، دەرهێنان، کەم کردن، کەم کردنەوە).
دەرکردن (کتپ) ٢ derkirdin
دەرباز کردن، ڕزگارکردن، قوتارکردن.
دەرکردن (کتپ) ٣ derkirdin
ترۆ (دان، کردن)، دەنگ دان، دەرپەڕاندن، ڕۆیاندن، قاودان، کردنەدەرەوە، چڤاندن، وەدەرنان، وەل کردن (کەسێ لەشوێنێ).
دەرکردن{ڕۆژنامە، گۆڤار..} (کتپ) ٤
derkirdin (rojname, govar..)
چاپەمەنیی بلاوکردنە، چڤاندن.
دەرکردن{برین} (کتپ) ٥ derkirdin (birîn)
دەرگا لەبرین کردن،
برین کردنەوە.
دەرکردن (کتپ) ٦ derkirdin
دوورخستنەوە (کەسێ لە شوێنێک)، جێ پێ میلان.
دەرکردن{نوسراو بە ئاسانیی} (کتپ) ٧
derkirdin (nüsraw be asanî)
خوێندنەوە، سەر لێ دەرچوون، لێ زانیین.
دەرکردن (کتن) ٨ derkirdin
گەلاو لق وپۆپ لێ (پەیدابوون، دەرهاتن، دەرچوون، دەردان).
دەرکردە (نک) derkirde
بردە، بەرووبوومی بۆ دەرەوەی ولات نێرراو بەبازرگانیی، ماڵێ کەبۆ دەرەوەی مەڵبەند دەنێردرێ.
دەرک وبان (ن) derk w ban
بەر درگانە، دەوروبەری ماڵ، دەورو دوو.
دەرک و دوکان (ن) derk w dükan
سیستەمی دەزگای میریی، ڕژێم، ڕێژیم.
دەرکۆش (ن) derkoš
شوێنی نواندنی منداڵی ساوا، دەرگووش، دەیدیک،سەبەتەی تێدا نوستنی کۆرپە.
دەرکەنار (ئان) ١ derkenar
گۆشەگیر، گۆشەنشین.
دەرکەنار (ئان) ٢ derkenar
بێ لایەن، خۆ لەکاری خەڵکی دیکە نەگەیین.
دەرکەنار (ن) ٣ derkenar
پەراوێزی نوسراو، چەند دێڕێکی کورتە لەداوێنی پەڕەی کتێبێکەوە یان نامەیەکەوە نوسرابێ.
دەرکەناریی (ن) derkenarî
گۆشەگیریی، گۆشەنشینیی.
دەرکەوت (کتن) derkewt
ڕواڵەت.
دەرکەوتن (کتن) ١ derkewtin
بەدیی هاتن، وەدیی هاتن، وەڕاست گەڕان.
دەرکەوتن (کتن) ٢ derkewtin
هەڵهاتن، بەرزبوونەوە (لەئاسۆ).
دەرکەوتن (کتن) ٣ derkewtin
ئاشکرابوون، دەر(کەفتن، کەتن، چوون)، سەرهەڵدان، نمایان بوون.
دەرکەوتن (کتن) ٤ derkewtin
چوونە دەرەوە، دەرچوون، دەرکەوتن، دەرکەفتن (لەماڵ..).
دەرکەوتن (کتن) ٥ derkewtin
بەلەسەبوون، تەرەبوون(ئاژەڵ).
دەرکەوتوو (ئاک) ١ derkewtü
دەرچووگ، دەرکەفتە، دەرکەوتە، لەماڵدانەماو.
دەرکەوتوو (ئان) ٢ derkewtü
ئاشکرا (بوو، بووگ).
دەرکەوتە (ئان) derkewte
تەرەبوو، توونابوو، دەرکەفتە.
دەرکێشان (کتپ) derkêšan
لەناو هێنانەدەر، لێ دەرهێنان، هەڵکێشان.
دەرکێشراو (ئان) derkêšraw
لێ هێنراوەدەر، شتێ کەلەشتێ هێنرابێتەدەر.

دەرگا (ن) derga
١- درگـا، درگانـه، دریانـه، دەر، دەرک، دەرکـه، دەرگه، دەری. ٢- پارچه لەوحی دار یان کان بۆ کردنـەوە وداخـستنی شـوێنی چوونـە ژوورەوە و هاتنەدەرەوەی خانوو یان ژوور.

دەرگاپێوەدان (کتپ) derga pêwedan
دەرگا داخستن.

دەرگا خڕ داخستن (کتپ) derga xiṟ daxistin
دەرگا بەتەواوەتیی (بەکلیل) داخستن.

دەرگا خستنە سەرپشت (کتپ) derga xistine serpšt
١- دەرگـا خـستنە سـەر گـازی پـشت. ٢- مـاوەدان (بەکەسێ یان شتێ) بێتە ناوەوە یان بێتە ڕیز.

دەرگا خن (ئان) derga xin
پڕ، پڕاوپڕ، تژە.

دەرگاداخستن(کتپ)dergadaxistin
قاپی(پێوەدان، داخستن، جووت کردن).

دەرگا دان (کتپ) dergadan
ئاواڵە کردنەوە، دەرگاوەدان، کردنەوە.

دەرگا ژەن (ن) derga jen ١
درگـا ژەن، کەسـێ کـە لەدەرگائـەدات، یـەکێ کەلەدەرکە

دەرگا ژەن (ن) derga jen. ٢
درگاژەنـــە، دەرتـــەقێن، دەرژەن، دەرگاژەنـــە، دەرکوت،دەرکوتک، ئاڵقـەی (دریانـە، دەرکەلێـدان)، ئاسنێ کە پێی لەدەرکەدەدەن.

دەرگا ژەنانە (ن) derga jenane
درگـا ژەنانـە، دەرگوشـادانە، شـیرینیی بەشـیینەوە بەهۆی کردنەوەی دام ودەزگایەک.

دەرگا کردن (کتپ) derga kirdin
ئاواڵەکردن، دەرکردن، کون تێکردن.

دەرگا کردنەوە (کتپ) derga kirdinewe
دەرگا ئاواڵە کردن.

دەرگاکوت (خ)dergakut
خوێڕیی، ماڵانگەڕ.

دەرگا کوتان (کتپ)dergakutan
دەرگا بەیەکدا دان.

دەرگانە (ن) dergane ١
چەپەرە دەرگا.

دەرگانە (ن) dergane ٢
ئـەو پـارەیەی ئـەدرێ بـەبلیتی چوونـەژوورەوەی سینەما،شـانۆ.... دراوێ کـەبۆ چوونـە ژوور.. دەبـێ بدرێ.

دەرگاوان (ن) dergawan
خزمـــەتکاری بـــەردەرگا، دەرکـــەوان، درگـــاوان، دەربان،دەرگـەوان، دەرکـەوان، دەروازەوان، دەروان، قاپیەوان،قاپیوان، نۆکەری بەردەرک.

دەرگای کەس مەتەقێنە ، تا دەرگات نەتەقێنن (پن)
dergay kes meteqêne, tadergat neteqênin
چیی لەخەڵک بکەیت ئەوانیش هەر ئەوەت لێ بەسەر دێنن.

دەرگوڵوە (ن،کل) derguḻwe(kl)
گوڵبینە، هەواکیش.

دەرگووش (ن) dergüš
ساوا، کۆرپە، مەلۆتکە.

دەرماڵ (ن) ١ dermaḻ
دەرک ویـان، دەرگاویـان، دەرک ودوو، مـاڵ وحـاڵ، دۆمە.

دەرماڵ (ن) ٢ dermaḻ
گەورە ماڵان، ماڵەگەورە.

دەرماڵە (ن) dermaḻe
خانەزا، دەرماڵی، نۆکەرێ کەمنداڵی خزمەکاری ماڵە گەورە بێ.

دەرمان (ن) ١ derman
دەرمـــو، داڕوو، تفـــاقی چـــارەکردنی نەخۆشـــیی، ئامرازی چارەکردنی دەرد.

دەرمان (ن) ٢ derman
دەرمانی تەقەمەنیی.

دەرمان (ن) ٣ derman
داڕوو.

دەرمانات (نک) ١ dermanat
دەرمان و پێویستیی چارەسەرکردن یـان بەربەسـتی نەخۆشیی.

دەرمانات (نک) ٢ dermanat
داودەرمان، داوودەرمان، دەرمانی هەمەچەشنە.

دەرمانچا (ن،رو) dermança
چای وشکە، چای هێشتا لێنەنراو.

دەرمانخانە (ن) dermanxane
ئەجزاخانـــە، دوکـــانی دەرمانفرۆشـــیی، دەرمانگـــا، دەرمانگە ، کۆگای دەرمان فرۆشتن.

دەرمان خواردن (کتپ) derman xwardin
تفـــاقی چـــارەکردنی نەخۆشـــیی خـــواردن، دەرموخارن...

دەرمان خوارد كردن {كەسێ} (كتپ) derman xward kirdin (kesê)
ژەهر خواردوو كردن، ژەهر پێدان، دەرمانی بفەپێدان (بە كەسێ، بۆ كوشتنی)

دەرمان خواردوو (ئان) derman xwardü
دەرمانخوارد یان دەرمانخواردكراو،دەرمان(پێ دراو، داو)، زەهریان ژەهر خواردوو، كەسێ كە ژەهری خواردبێ یان پێی درابێ.

دەرمان خۆر (ن) dermanxor
نەخۆشێ كەدەرمان بۆ چارەی نەخۆشیی دەخوا.

دەرماندان (ن) dermandan
سنوقی دەرمان تیادانان لەژووری ساردی گەرماو یان بەدیواری ئاودەستخانەوە.

دەرمان ساز (ن) dermansaz
دەرمان دروستكەر، دەرمانگەر، حەكیم، دەواساز، كەسێ دەرمان بۆچارەی نەخۆشیی دروست دەكا.

دەرمان سازیی (ن) dermansazî
دەرمانگەریی، حەكیمیی.

دەرمان فرۆش (ن) dermanfiroš
ئەجزاچیی

دەرمانك (نك) dermanik
ئالەت وزەردەچەوە....، بەهارات.

دەرمان كردن (كتپ) derman kirdin
چارەسەركردن، (برین، دەرد، نەخۆشیی) چارەكردن.

دەرمانكوت (ن) dermankut
باررووتسان، ئەوكەسەی باروت دروست دەكا.

دەرمانكەر (ن) dermanker
پزیشك، پەزیشك، تیماركەر، تیمارگەر، چارەسازی نەخۆشیی وبریندار، چارەكەری دەردو دوو، چاك وەكەر (دەردەدار).

دەرمەجیل (ن) dermecêl
دەرمەجیلە، دەروەنجەلە، پەنجەرەی كون كون كە ئەودیوی لێ دیاربێ.

دەرنە بردن (كتن) dernebirdin[1]
پێنەوەستان، نەتوانیین.

دەرنە بردن (كتن) derne birdin[2]
هەڵ نەكردن، نەئاوزان.

دەرنە خیین (كتن) dernexîn
لەسەرزگێ ڕاكشان، لەپەو ڕوو خۆ دریژ كردن.

دەرو (ن) derü
دۆڵی (تەسك، كپ)، گەلیی تەنگەبەر.

دەروازە (ن) derwaze
دەرگای گەورەی دووتایی حەوش، دەرگای گەورە، دەری مەزن، قاپی.

دەروایسیی (ن) derwaysî[1]
ئاتاجیی، پێویستیی.

دەروایسیی (ن) derwaysî[2]
مەبەست، نیاز.

دەرویان (ن) derwban
دەرك وبان، دەووبەر، شوێنەوار.

دەرویان كردن (كتن) derwban kirdin
دەرودەشت كردن،هاتوچۆكردن بەملاولادا.

دەرو دراوسێ (نك) derw dirawsê
١- دراوسێی نزیكی دەوروبەر، جیرانان.
٢- ئاوسێ.

دەرور كردن (كتن) derorkirdin
بەگەلیدا سەركەوتن، بەناوشیوو دەرەدا سەركەوتن.

دەرۆزان (كتپ) derozan
خاكەڕۆ ماڵیین، ژێر خەرمان پاك كردنەوە.

دەرۆزە (ن) deroze
سواڵكەریی، سواڵ، لەتەچنیی، پارسەكیی، گەدایی، دەرۆزە، پارسە.

دەرۆزەكردن (كتپ) deroze kirdin
پارسەكیی كردن، سواڵ كردن، گەدایی كردن، لە تەچنیی كردن.

دەرۆزەكەر (ن) derozeker
پارسەك، سواڵكەر، گەدا، لەتەچن.

دەرووژوور (ئاك) derw jür
دەرەوە وناوەوە، ژوور و دەر...

دەرووژوور كردن (كتن) derw jür kirdin[1]
فرت وجرت كردن، چوونە دەرەوە وهاتنە ژوورەوە.

دەرووژوور كردن (كتن) derwjür kirdin[2]
هەستانەوە چوون، بەرەو چاك بوونەوە ڕۆیشتن (نەخۆش).

دەرووژوور كردن{منداڵ} (ئاك)[3]
derwjür kirdin(mindal)
تازە پێ گرتن، كەوتنە سەرپێ.

دەرۆم (ن) derom[1]
مان، ورك، گە، گەگریی.

دەرۆم (ن) derom[2]
ژەقنە، زەقنە.

دەروو لێ گرتن (كتپ) derü lê girtin
دەرەتان بۆ نەهێشتن.

دەروو لێ کردنەوە (ئد) derü lê kirdinewe

دەرەتان بۆ دۆزینەوە.

دەروون (ن) derün 1

ژوورەوە، کانگا، ناخ، ناوەوە (ئەندامی لەش).

دەروون (ن) derün 2

بیروباوەڕی دڵ، بیروبڕوای دڵ، نیهاد، کانگای دڵ.

دەروون پاک (ئان) derünpak

بەویژدان.

دەروون ڕەش (ئان) derün reš

بەد، ناپاک، دەروون پیس، بێ ویژدان.

دەروون هاتنە جۆش (ئد) derün hatine coš

١-دەروون هەستان، سۆز جوولان.

٢- بەزەیی بزوان.

دەرویش (ن) derwêš 1

دۆریش، موریدی تەریقەتی قادریی بەپرچ.

دەرویش (ن) derwêš 2

١- بێ ماڵ وحاڵ، ڕەبەن. ٢-گەڕۆکە، عەودال.

دەرویش (ئان) derwêš 3

بەئیمان، بەدین، خواپەرست.

دەرویش بە! (رس) derwêš be!

مرۆڤ دەبێ بەهەموو شت قنیات بکات.

دەرویشی (ن) derwêšî 1

خواپەرستیی.

دەرویشی (ن) derwêšî 2

قنیاتیی (وەکە دەرویش).

دەرهاتن (کتن) derhatin 1

پوختەبوون، قاڵ بوون، شارەزابوون، فێرەکاربوون.

دەرهاتن (کتن) derhatin 2

پێگەیشتن، ژیروزرنگ بوون، گەیشتنە دۆخی پیاو.

دەرهاتن (کتن) derhatin 3

رام بوون، کەویی بوون، ماڵیی بوون.

دەرهاتن (کتن) derhatin 4

دەرکشان، هاتنەدەر، هاتنەدەرەوە.

دەرهاتن (کتن) derhatin 5

رووان (ددان لەناو دەم، موو لە لەش).

دەرهاتوو (ئان) derhatü 1

دەرکشاو، دەرکێشراو(بۆ دەرەوە)، دەرهاتگ.

دەرهاتوو (ئان) derhatü 2

رام (بوو، کراو، هاتوو)، راهێنراو فێرەکارکراو.

دەرهاتوو (ئان) derhatü 3

پوختەبوو، دەرهاوردە، قاڵبوو، قاڵبووگ.

دەرهانین (کتپ) derhanîn

دەرکێشان، دەرهاوردن، دەرێ خستن، دەرهێنان، دەرینان، دەرێنان، هێنانەدەر.

دەرهاوێژ (ن) derhawêj

١-جیاکەرەوە، جوێ کەرەوە..

٢- دەرهاوێژەر، هەڵاوێژ.

دەرهاوێژراو (ئان) derhawêjraw 1

جیاکراوە، جیاکریاگ، جیاوەکریاو.

دەرهاوێژراو (ئان) derhawêjraw 2

جیاکراوە، جیاکریاگ،جیاوەکریاو.

دەرهاوێژراو (ئان) derhawêjraw 3

دەرکراو، فڕێ (دراو، تریاو).

دەرهاوێژراو (ئان) derhawêjraw 4

لێ (دەرهاوێژاو، هەڵاواردراو، فڕێ دراو).

دەرهاوێشتن (کتپ) derhawîštin 1

جوێ کردنەوە، جیاکردنەوە، دەراڤیتن، دەراویتن، دەرهاڤیتن، دەرهاوێژان، لێ(فڕێ دان، کەم کردنەوە)، هەڵاواردن، هەڵاوێردن.

دەرهاوێشتن (کتن) derhawîštin 2

سەرمابردن (ڕەپستە)،دەراڤیتن، لەناوچوون، هەڵ تەکان(ڕووەک بەهۆی سەرما وسۆڵەوە).

دەرەبەگ (ن) derebeg

١- مەزنی زۆر بەدەستەڵات. ٢- سەرۆکی ئێل.

دەرەبەگی (ن) derebegî 1

دۆخی فەرمانڕەوایی خان وئاغایان، کاری بەڕێوەبردنی وڵات لەلایەن زۆردارانی دەست ڕۆیشتووانەوە.

دەرەبەگی (ن) derebegî 2

ئاژاوە وتێکچوونی ئاسایشی وڵات.

دەرەبەگی (ن) derebegî 3

فەرمانڕەوایی دەست ڕۆیشتوانی دەوڵەمەند لەناو وڵاتدا.

دەرەبەگی (ن) derebegî 4

زۆرداریی، کەڵەگایی.

دەرەتان (ن) deretan 1

دۆستی ڕاست، هاوڕێی گیانی بەگیانیی.

دەرەتان (ن) deretan 2

دەروو، دەرفەتی ڕزگاریی، فرسەت، هەل.

دەرەتان دۆزینەوە (کتپ) deretan dozînewe

چارەدیتنەوە.

دەرەقەت (ن) dereqet

پاشار، تاوی بەرهەڵستیی، دەرۆست.

دەرەقەت هاتن (کتپ) dereqet hatin
پێ(وێران، وەستان)، چارەپێ کران، تاوی بەرهەڵستیی هەبوون، توانیین،دەرۆست هاتن، دەسەلات هەبوون، کارییێن.

دەرەک (ن) ۱ derek
پۆلیسی (دەرەوەی شار، سنوور).

دەرەک (ن) ۲ derek
جیگەی نەزانراو، شوێنی نەناس.

دەرەک (ناک) ۳ derek
ئەگەرچیی، گەرچیی، هەرچەندە..کە.

دەرەکیی (ن.کی) derekî(ki)
دەرەکە، دەرەگە، لاوەکیی، مرۆڤ یان گیاندارێکە بیانیی بێ لەناو ئەو کۆمەڵەدا کەتیانەژیی.

دەرەگوژنو (ن) deregujnü
سەرپۆشی گۆزەوشەربەی ئاو.

دەرەلنگ (ن) dereling
دەرپاچە، دەرەلینگ، دەلینگە، دەلنگ.

دەرەلنگ دڕاو (ئان) dereling dir̲aw
ڕەش وڕووت، ڕووت وشڕۆڵ.

دەرەوە (ن.ئان.ئاک) ۱ derewe
(جێ، جیگە، شوێن)ی سەربە دەرەوە.

دەرەوە (ن) ۲ derewe
لای بەرچاو.

دەرەوە (ئان) ۳ derewe
دەرڤە، دەر.

دەر هەڵ بوون (کتن) der hel̲bün
تووڕەبوون (لەپڕیکدا، لەپڕیکا)، دەمەریی بوون.

دەرهەم (ئان) derhem
تێک ئاڵۆزاو، تێکاڵاو، تێکەڵاو.

دەرهێنان (کتپ) ۱ derhênan
دەرانیین، دەر(هانیین، هاوردن)، دەرینان، هێنانەدەر، دەرخستن.

دەرهێنان (کتپ) ۲ derhênan
ئەنجامگیریی کردن،لێ پەیداکردن.

دەرهێنان (کتپ) ۳ derhênan
دەرهاوردن، هەڵکەندن، دەرانیین، هەڵقەندن.

دەرهێنراو(ئان) derhênraw
دەرهاوردوو، دەرهاوردە، لێ دەرهاتوو.

دەریا (ن) derya
زەریا، دەلیا، بەحر، قاموس.

دەریا بەدەمی سەگ پیس نابێ {یان گلاو نابێ} (پن)
derya bedemî seg pîs nabê
دەریا بەدەمی سەگ چەپەڵ نابێ، بۆ دلخۆشی دانەوەی: مرۆڤێکی پاک بەرامبەر بەزمان درێژیی کەسێکی بێ ئابڕوو یان نارەسەن، بێ گوناە بەئاخاوتنی گوناهدار خراپ نابێ مرۆڤی باش بەقسەی خەڵک لەکەدار نابێ.

دەریاچە (ن) deryaçe
بیرک، بەحرک، دەریای پچووک، دەلیاچە، زریبار، زریوار.

دەریاگر (ن) deryagir
چەتەی ناودەریا، جەردەی ناو زەریا، دزی ناو دەریا.

دەریاوان (ن) derywan
کەشتیەوان، گەمیەوان.

دەریایی (ن) ۱ deryayî
زەریایی، کەسێ کاروباری لەناو دەریادابێ.

دەریایی (ن) ۲ deryayî
جانەوەرێ کەلەدەریادا دەژیی.

دەریچە (ن) derîçe
قاڵبی دارشتنی زێڕو زیوی تواوە.

دەری دەرێ (ن.ئاک) derî derê
دەری دەرەوە، دەری حەوشە.

دەڕ (ن.ئا.لو) der̲(lu)
ماڵۆس.

دەڕابە (ن) der̲abe
دەڕاو، دەرگایەک کەهەڵ دەدرێتەوە، دەرگای چینکۆ.. کە بۆ سەرەوە دەکرێتەوە وبۆ خوارەوە دائەخرێ.

دەڕاشۆ (ئان) der̲ašo
بێئابروو (ئافرەت).

دەڕالەشاخ (ن) der̲al̲ešax
کەلینەچیا، قەڵشتی گەورەی نێوشاخان.

دەڕاویی (ن.پز) der̲awî
بەلەفیرە، ڕەوانیی، بەلریقە، دۆخی سک چوون.

دەڕەماسی (ن.ئا) der̲emasî
دڕەماسی، دەڕەماهیی.

دەڕیا (پ) der̲ya
لەبەر، لەسۆنگە.

دەزگا (ن) ۱ dezga
وەرشە.

دەزگا (ن) ۲ dezga
دەسگا، ماشین، مەکینە.

دەزگا (نک) ٢ dezga
کۆمەڵێ خانوبەرەی گەورە.
دەزگا (ن) dezga
نان وخوان وخۆش گوزەرانیی.
دەزگا (ن) dezga
دەسکا، سندانی ئاسنگەر.
دەزگەوان (ن) dezgewan
وەستای مەکینە، ئوسای ماشین، ماشین یان مەکینە نیش پێکەر.
دەزگیران (ن،نا) dezgîran
دەزبیران، دەزگر، دەزگرتیی، دەزگیر، دەزوەران، دەسگیرۆ، دەستگیران، دەسگیران، دەزیران.
دەزگیراندار (ئان) dezgîrandar
دەسگیراندار.
دەزگێر (ن) dezgêr
چەرچیی، دەستفرۆش، دەستگێر، دەسفرۆش، دەسگێر، کۆڵگێر، وردەفرۆش، فرۆشەری گەڕیدەی بێ دوکان، مامڵەچیی (سەرپایی، سەرپێیی).
دەزگیرۆیی (ن) dezgîroyî
دەزگرۆیی، دەسگیرۆیی، دەستگیرۆیی، دەستی یارمەتیی، یارمەتیی، یاریدە.
دەزنوێژ (ن) deznwêj
دەزنوژ، دەزنۆژ، دەستنویژ، دەسمێ، دەستنۆژ، دەسنویژ، دەسمێژ، دەسنێژ، دەسودیم، کاری دەم و چاو ودەست وقاچ ناوچەوان وپێشی سەرشتن بۆ نوێژ کردن.
دەزنوێژ گرتن (کتپ) deznwêj girtin
دەستنوێژ(گرتن، هەڵگرتن)، دەزنوێژ(شتن، وەرگرتن).
دەزوو (ن) dezû
دەزگە، دەزیی، تاڵی لە لۆکە ڕێسراوی باریک، هەودا دەزگە، داسکە.
دەزوولە (ن) dezüle
پێن، باریکەیەک کەوەک هەوا دەزوو لەهەویری گەنم یان لەشتی لینج دادەبێنرێ.
دەزوولە کردن (کتن) dezüle kirdni
کشان، دەزوولەبەستن.
دەزوولەیی (ئان) dezüleyî
باریک.
دەزیی (ئان) dezî
کەپواویی.

دەژ (ئان) ١ dej
بەکارنەهاتوو، دەست لێ نەدراو، دەست نەزەدە. دەکار نەکراو، کارنەکراو.
دەژ (ئان) ٢ dej
داخ، چزە (بەئاسنی سوورەوەبوو چزاو).
دەژ (ن) ٣ dej
پارێز، دوورەپەرێزیی(لە هەندێ خۆراک یان خواردە - مەنیی)، ڕێجیم.
دەژان چوون (کتن) dejançün
کەوتنە ئێش، هاتنەژان.
دەژاندن (کتپ) dejandin
داخ کردن، ژان شکاندن (بەهۆی داخ کردنیەوە)، داخ پێوەنان.
دەژکردن (کتن) dej kirdin
پاریزکردن، دوورەپەرێزیی کردن(لەهەندێ خواردەمەنیی).
دەس{دەست} (ن) ١ des(dest)
دەسە، دەن، پەل (لەشانەوە تاپەنجەکان)، لەسەر پەنجەوە تا شان، لەجومگە بەرەژێر.
دەس{دەست} (ن) ٢ des(dest)
قات، کەلوپەلی تەواو.
دەس{دەست} (ن) ٣ des(dest)
توانایی، دەستەڵات، دەسەڵات، دەسەڵاتداریی.
دەس{دەست} (ن) ٤ des(dest)
شارەزایی، لێزانیی، توانایی، کارامەیی.
دەس{دەست} (ن) ٥ des(dest)
لا، ڕووکار، ڕووبەرەو، ئاقار، حاست.
دەس{دەست} (ن) ٦ des(dest)
خۆتێ وەریی، دەس تێوەریی.
دەس{دەست} (ن) ٧ des(dest)
نۆبە، نۆرە، کایە، گەڕ، کەرەت، گەمە.
دەس{دەست} (ن) ٨ des(dest)
جار، ژەم، جەم، دەفعە.
دەس{دەست} (ن) ٩ des(dest)
ماوەیەک خەو.
دەسا (ئاک) ١ !desa
ئنجا لەبەرئەوە، جاکەوایە.
دەسا (ئپ،ئاک) ٢ desa
دە ئیتر.
دەس ئاخر(ئپ،ئاک) desaxir
هیچ نەبێ.

دەس{دەست} ئەکا بە دەمی شێرا (رس)
des (dest) eka be demî şêra
زۆر ئازایە، دلێرە، چاونەترسە، لەهیچ مەترسی‌یەک سل ناکاتەوە.

دەسا دەی (نسپ) desa dey
دە دەست پێبکە.

دەسارت (ن) desart
کەسابەتی حەرام، کاسپیی بەدودی وبۆدی.

دەساژۆ (ئان) desajo
دەس (دەست) پیا(پێدا) هێنراو.

دەساگر (ن) ١ desagir
ئاگرگیرە، دەس ئاگر، دەست ئاگر، گرگرە.

دەساگر{دەستاگر} (ن) ٢ desagir(destagir)
دەساور، پڕوپووش بۆ ئاگر کردنەوە، چاوگە.

دەسامۆ (ن،س) desamo
شەمامە، گرکەی چکۆلەی تام خۆش وپڕ بەدەست و خاڵ خاڵ وبۆن خۆش.

دەساندەس (ئان) desandes
نزیک وبەرامبەریەک.

دەسانقەست (ئاک) desanqest
دەستی قەستیی، بەقەستیی، دەسکۆر.

دەساو (ن) ١ desaw
تام ولەزەتی خواردن، چێژ، مەزە.

دەساو (ن) ٢ desaw
هەویری جارێک نان کردن.

دەساو (ن) ٣ desaw
تەرزی بەخێوکردنی مالات لەکێلگەدا.

دەساو (ن) ٤ desaw
ئابخانە.

دەساو (ن) ٥ desaw
ئاوی ئاودێریی.

دەساو دەس{دەستاو دەست} (ئاک) ١
desaw des (destaw dest)
لەگەڕدا، چوونی شت لەدەستی ئەمەوە بۆ دەستی ئەو، لە ئەم دەست بۆ ئەودەست.

دەساو دەس{دەستاو دەست} (ئاک) ٢
desaw des (destaw dest)
دەسەودەس، دەساندەس، دەس ودەس، دەستی دەستیی، حەواڵە بەگەواڵە، دەسەودەس.

دەساو دەس کەوتن{دەستاو دەست کەوتن} (کتن)
desaw des kewtin(destaw dest kewtin)
دەدساو دەس (دەستاودەست) ڕۆیشتن.

دەساوێژ{دەستاوێژ} (ن) ١ desawêj(destawêj)
ئیوەر، باس، دوانگە، سفن، وتە.

دەساوێژ{دەستاوێژ} (ن) ٢ desawêj(destawêj)
بەڵگە، شادە.

دەساوێژ{دەست هاوێژ} (ن) ٣
desawêj(dest hawêj)
دەس هاوێژ، دەس درێژکەر،دەست درێژکەر.

دەساوێژ{دەستاوێژ} (ن) ٤ desawêj(destawêj)
دەست وپەل فرێدانی ئەسپ لەکاتی غاردا.

دەساوێژ{دەستاوێژ} (ن) ٥ desawêj(destawêj)
دەس ئاوێژ، پەلامار.

دەساوێژ{دەستاوێژ} (ن) ٦ desawêj(destawêj)
جێگەدەست (لەشت، بۆ دەست پێوەگرتنی).

دەساوێژ{دەستاوێژ} (ن) ٧ desawêj(destawêj)
دەست هاوێژ، ئەسپی
(بەچەپۆکان، کەللەڕەق).

دەساوێژ{دەستاوێژ} (ن) ٨ desawêj(destawêj)
دەرفەت.

دەساوێژ{دەستاوێژ} (ئاک) ٩
desawêj(destawêj)
مەودای هاوێشتنی بەرد،ماوەی (بەردهاوێژ، بەرد هاوێشتنی).

دەساوێژبوون (کتب،کتن) desawêjbûn
هەڵمەت دان،پەلاماردان.

دەساوێژ{دەستاوێژ} پێش کەش کردن (کتب)
desawêj (destawêj)pêşkeş kirdin
بەڵگەهێنانەوە.

دەست بازیی{دەست بازیی} (ن)
destbazî (desbazî)
دەزبازیی، چنگە فلیقێ، یاریی وەزاق، چنگە پۆپان، گەمەو گاڵتە بەدەست، بە گەمەو گاڵتەوە لە یەکتردان.

دەس بان دەس{دەست بان دەست} (ئان) ١
des ban des (dest ban dest)
دەست لەبان دەست، بەهێزتر.

دەس بان دەس{دەست بان دەست} (ئان) ٢
des ban des (dest ban dest)
زیاتر، گەورەتر، باڵاتر.

دەس بان دەس{دەست بان دەست} نیان (کتن)
des ban des (dest ban dest) niyan
دەست بان دەست نان،دەستەوستان بوون، دەسەوسان بوون، بیکارەمانەوە، پەک کەوتن.

دەسبڕ{دەستبڕ} (ن) desbir(destbir)
دەزبڕ، خاپینۆک، گزیکار، تەپرەش، گزیکەر، مرۆڤ

خەڵـەتین، ناپـاکـ، شـاین ونۆینبـان، چـەپ نەنـدان، دەسخەڕۆ کەر.

دەسبڕی{دەستبڕی} (ن) desbir̲î(destbir̲î)

دەزبـڕی، گزیکـەری، کـاری فریـودانی خـەڵک لەمامڵەدا.

دەس{دەست}بڕین (کتپ) ١ des(dest)bir̲în

بەنامانج نەگەیاندن(کەسێ).

دەس{دەست}بڕین (کتپ) ٢ des(dest)bir̲în

دەزبـڕین، سـاختە لێ کـردن، فێڵبـازی کـردن (لەمامڵەدا)، گزیی کردن، فێل کردن.

دەس{دەست}بزاوتن (کتپ) ١ des(dest)bizawtn

دەز بزاوتن، ئازاردان، دەست کردنەوە.

دەس{دەست}بزاوتن (ئد) ٢ des(dest)bizawtin

دەزبزاوتن، توندکارکردن.

دەس{دەست}بزێو (ئان) des(dest)bizêw

دەزبزێو، بەدفەڕ، نائارام.

دەس{دەست}بزێوی (ن) des(dest)bizêwî

دەزبزێوی، نائارامیی.

دەس{دەست}بڵاو (ئان،ن) des(dest)bil̲aw

دەزبڵاو، دەسباد، دەست(بە قرپ، بەرداو، بـەردای، شاش، قلپ، کراوە، واز)، چاو لـەدوا ڕۆژنـەبوو، مـاڵ بەفیـڕۆدەر، دوژمنـی پارەوپـوولی خـۆ، بـیر لـەدوا ڕۆژنەکەر، پاشەکەوت نەکەر (مرۆڤ).

دەس{دەست} بڵاوی (ن) des(dest) bil̲awî

دەزبڵاویی،دەست بەقرپیی،

پارە یان ماڵ بەفیڕۆ دەریی، ئەبلەخەرجیی.

دەس{دەست} بڵاویی کردن (کتپ)

des(dest) bil̲awî kirdin

ئەبلەخەرجی کردن، تەخشان وپەخشان کردن.

دەس{دەست} بۆ بردن (ئد) ١

des(dest) bo birdin

بووز پێوەکردن، دەز بۆ قنگیی کەسێ بردن.

دەس{دەست} بۆ بردن (کتپ) ٢

des(dest) bo birdin

دەست(بۆ بردن، پێکردن، دانەکار، بۆ هێنان).

دەس{دەست} بۆ بردن (ئد) ٣

des(dest) bo birdin

دەست بۆ(درێژ کردن، هێنان).

دەس{دەست} بۆ دەم (ف) des(dest) bo dem

دەست ودەڤ، ژینی ئەمر نـەژیی، نـەمریی ونـەژیی، بێ ئەشتەبا بۆ دوا ڕۆژ، دەست ل دەڤ.

دەسبووری (ئان) desbürî

ئەریت وشکە.

دەس{دەست} بەئاو گەیاندن (کتن)

des(dest) be aw geyandin

چوونەسەر ئاو، چوونەسەر (ئاودەس، پیشاو)، گوو کردن.

دەس{دەست} بەئیش کردن (کتن)

des(dest) be îš kirdin

دەست دانەئیش.

دەس{دەست}بەتاڵ (ئان) ١ des(dest)betal̲

بێ(ئیش، کار، کاروبار)، دەست(ڤالا، والا، ڤالە، بەتال، مالیی).

دەس{دەست}بەتاڵ (ئان) ٢ des(dest)betal̲

دەست (تەنگە، کورت).

دەس{دەست}بەتاڵ (خ.) ٣ des(dest)betal̲

دەست وشکە، بێ دیاریی (هاتوو).

دەس{دەست}بەتاڵیی (ن) des(dest)betal̲î

بێ(ئیشیی، کاریی).

دەس {دەست} بەجێ (ئاکـ) des(dest) becê

دەزبـەجێ، دەس بـەدەس، دەردەم، دەم ودەسـت، دەسـوەجێ، ڕاستەوڕاسـت، ڕاسـتەوڕێ، گـورج، یەکسەرە، هەر لەجێ، دگاوێدا.

دەس{دەست}بەخۆداهێنان (ئد)

des(dest) be xoda hênan

١- خـۆ(ئـارایش دان، تـاس ولـووس دان، جـوان کردن). ٢- سووراو وسپیاوکردن (ئن).

دەس بەدەس {دەست بەدەست} (ف) ١

des be des(dest be dest)

دەزبەدز، نەغدبەنەغد، بەحازر، بەپارەی نەقدیی.

دەس بەدەس{دەست بەدەست} (ئان) ٢

des bedes (dest be dest)

دەساودەس، دەستاودەست، لەگەڕدا (کاڵا).

دەس{دەست}بەدەس{دەست}دا دان (ئد)

des(dest) be des(dest)da dan

پەشیمان بوونەوە.داخ خواردن.

دەس بەدەس دان{دەست بەدەست دان} (کتپ)

des be des dan (dest be desta dan)

دەزبەدەز دان، دەست بەدەست پێدان.

دەس{دەست}بەردار (ئان) des(dest)berdar

دەز(بەردار، هەڵگرتوو)وازهاوردوو.

دەس {دەست}بەرداربوون (کتن،کتپ)

des(dest) berdarbün

دەز(بەرداربوون، هەڵگرتن)، وازهێنان.

دەس{دەست}بەردان (کتپ) ١ des(dest)berdan

دەز (بەردان، کشانەوە)، لەکارکشانەوە، وازهێنان.

دەس{دەست}بەردان (کتپ) ¹ des(dest)berdan

دەز(لێ)بـــەردان، جـــدا(جیـــا) بوونـــەوە، لێ(جیابوونـــەوە، دوورکەوتنـــەوە)، وازلێ هێنـــان، دەس(دەست،دەز) لیک بەردان، دەسبەرداری یەکتر بوون.

دەس{دەست}بەردان(ند) ² des(dest)berdan

دەست (بۆ شل کردن، بۆبەردان)، جلەو پـێدان، جلەوبۆ بەردان.

دەس{دەست}بەرداو (نان) des(dest)berdaw

دەست(بەردای، هەلگرتوو).

دەس{دەست}بەرووەوەنان(کتپ) ¹

des (dest) berwewe nan

١- نائومیدکردن، نامومیدکردن، داخـوازیی کەسـێ جێ بەجێ نەکردن. ٢- تەریق کردنەوە.

دەس{دەست}بەرووەوەنان (ند) ²

des(dest)be rûwewe nan

١- شت پێ نەدان (ئەوشتەی جێی مەبەستە).

٢- کاری مەبەست بۆ جێ بەجێ نەکردن.

٣- دەرکردن.

دەس{دەست}بەزاخا{زاخدا} چوون (ند)

des(dest) be zaxa(zaxda) çûn

تەفرەبوون، دەسخەڕۆبوون، فریوخواردن.

دەس{دەست}بەزاخا{زاخدا} کردن (ند)

des(dest) be zaxa(zaxda) kirdin

دەست بە(زاخـاوا، زاخـاودا، زاخـدا)کـردن، دەسـت برین تەفرەدان، فریودان وزیان لێدان، هەلخەلـەتان وزیان پێگەیاندن، هەلخەلەتاندن، دەسـخەڕۆ کـردن، هەلفـریو دان، خـستنەداوەوە، کەسـێ ئـالوودەی کاشەیەک کردن کەنەتوانێ لێی ڕزگار بێ.

دەس{دەست}بەستن (ند) des(dest) bestin

دەست گرتن، گیرکردن، ماتەل کردن، لەکارکردن یان خستن، بوونەهۆی لەکار کەوتن (کەسێ).

دەس{دەست}بەستە (نان) ¹ des(dest) beste

دەست وپێ سپی، بێپارەوپوول.

دەس{دەست}بەستە (نان) ² des(dest) beste

کار لەدەس نەهاتوو.

دەس{دەست}بەستە (نان) ³ des(dest) beste

دەز بەستە، دەست بەستراو، گیربوو، ماتەل.

دەس{دەست}بەستە (نان) ⁴ des(dest) beste

بێدەسەلاتیی، خۆ بەدەستەوەدانی (بێ لام و جیم، سانایی).

دەس{دەست}بەسەر (نان،ن) des(dest) beser

لـەژێر چـاودێریی پۆلیس،کەسـێکە لـەژێر فـەرمانی میریی لەشـوێنێک یـان شـارێک نـەتوانێ بچێتـە دەرەوە، دوورخراوەو لەژێر چاودێریدا، لـە جموجـۆل ئائازاد (کەسێ).

دەس{دەست}بەسەرداگرتن (کتپ)

des(dest) beserda girtin

دەست بەسـەراگرتن، داگیرکـردن، دەست بەسـەردا کێـشان، بەئـەغزبردن، زەوت کـردن، فـەگرتن، بـۆ خۆبردن (شتێ بێ ڕەزامەندیی خاوەنی).

دەس{دەست}بەکلاوی خۆوە گرتن با نەیبات(پن)

des(dest) be kilawî xowe girtin ba neybat

تـەریک وبێلایـەن بـوون، بەپـارێزبوون، هەمیـشە ئاگـاداری خـۆکردن(بـوون) {لەتووشـیی}، خـۆ لـە هەموو شتێ پاراستن.

دەس{دەست}بەکەوگیر (خ.)

des(dest) be kewgîr

کاربەدەست، دەسەلاتدار توانا.

دەسبەن{دەستبەند} (نان) ¹ desben(destbend)

دەستبەند، قفلی دەستی بەندیی، کەلەپچە.

دەسبەن{دەستبەند} (ن) ² desben(destbend)

دەسوەن، پێشبەندی یەکسم، گوریس یان زنجیرێکـە دەستیولاخی پێدەبەستریتەوە.

دەس{دەست} بەیەخەبوون (ند)

des(dest)be yexebûn

بەشەڕهاتن، بەگژیـەکتراچوون، چـوون بەگژیـەکتردا، دەست بەیەخە بوون، دەستەو یەخەبوون.

دەسبێنک (ن) desbênk

دەستەوانە.

دەس{دەست} پاراستن (کتن) des(dest)parastn

پارێز کردن، سل کردنەوە،بەپـارێزەوە ڕەفتـارکردن، خۆ(پاراستن، پارازتن، بواردن لە).

دەسپاک{دەستپاک} (نان) despak(destpak)

جلی بڕواومتمانە، دوورلەناپاکیی ودزیی، دروسکار.

دەس{دەست}پانکردنەوە(ند)

des(dest)pankirdinewe

دەرۆزە کردن،سوال کردن.

دەسپەڕ{دەستپەڕ} (ن) desper(destper)

مشتە، مشتەگان، کاری خۆ ڕەحەت کردن.

دەسپەڕژان{دەستپەڕژان} (کتن)

desperjan (destperjan)

پـێکران، دەسـت پـەرژیان، دەرفـەت (پـەیدابوون، هەبوون)، فریاکەوتن.

دەسپەڕ{دەستپەڕ}کردن (کتن)

desper (destper) kirdin

ناوی خۆ هێنانەوە، خۆڕەحەت کردن بەدەست...،
مشتە گان کردن، دەستمیز کردن.

دەس {دەست}پیاگرتن (کتپ) [1]
des(dest) piya girtin
دەست پێدا گرتن، داگیرکردن، دەست پێوەگرتن.

دەس {دەست}پیاگرتن (کتپ) [2]
des(dest) piya girtin
دەست گرتنەوە، ماڵداریی کردن (لە ئازوقەدا).

دەس {دەست}پیانان (کتپ) des(dest) piyanan
بەدەست پەستاوتن.

دەس {دەست}پیاهێنان (ئد) [1]
des(dest) piya hênan
دەست پێداهێنان،تەدارەک کردن، جوان کردن، هەڵ پەرداوتن وکۆ کردنەوە (ناوماڵ).

دەس {دەست}پیاهێنان (کتپ) [2]
des(dest) piya hênan
دەست پیاهێنان (بەپەلەپیتکەی چەکدا)، دەست بەپەلەپیتکەی چەکدانان.

دەس {دەست}پیاهێنان (کتپ) [3]
des(dest) piya hênan
دەست پێدا هێنان (بەسەروگوێی کەسێکدا).

دەس {دەست}پیاهێنان (ئد) [4]
des(dest) piya hênan
ڕاماشتن، سوود لێ وەرگرتن (لەماڵی خەڵک).

دەس {دەست}پیس (ئان،ن) des(dest) pîs
نائەمین، دزی خوێڕیلە، سێرمەخۆر، گەندەدن، وردە دزیکەر، ناپاک، دوور لەمتمانە

دەس {دەست}پیسی (ن) des(dest)pîsî
نائەمینیی، سێرمەخۆریی، گەندەدزیی.

دەس {دەست}پێشخەر (ئان) des(dest) pêşxer
گورج، گورج وگۆڵ.

دەس {دەست}پێشکەریی (ن) [1]
des(dest) pêşkerî
پێشدەستیی، دەزپێشکەریی.

دەس {دەست}پێشکەریی (ن) [2]
des(dest) pêşkerî
پێش کەسێ(کەوتنەکار، وەکار کەوتن)، پێش دەستی کردن، پێشەکیی دەستی خۆ وەشاندن، دەستی خۆ پێش خستن، زووتر هاتنەدەست، دەست پێشخەریی کردن.

دەس {دەست}پێک (ن) des(dest)pêk
پێش وتار، سەرەتا.

دەس {دەست}پێ کردن (کتپ)
des(dest) pêkirdin
دەست (دانە ئاخاوتن و لەسەر ڕۆیشتن، دانەئیش ولەسەر ڕۆیشتن)، باوەش بەکار داکردن، تێ هەڵچوون، سەر پێک خۆش کردن، سەرەتا دامەزراندن، شیرازەدانان.

دەس {دەست}پێکردنەوە (کتپ)
des(dest) - pêkirdinewe
تێ هەڵچوونەوە.

دەس {دەست}پێکیی (ن) des(dest)pêkî
پێش دەست، دەزپێکیی، یەکەم هەنگاو.

دەس {دەست}پێوەگر (ئان) des(dest) pêwegir
بەکرد وبڕان، دەز پێوەگر، خەمخوار، کارامە، ماڵداریکەر.

دەس {دەست}پێوەگرتن (ئد)
des(dest) pêwegirtin
ئابووریی کردن، ئاگاداریی لەماڵ وئازوقە کردن، بەکردوبڕان ماڵ بەڕێوە بردن، دەست گیرانەوە، بۆ ڕۆژی ڕەش دانان، بۆ کاتی پێویست هەڵگرتن.

دەس {دەست}پێوەلەرزین (ئد)
des(dest)pêwelerzîn
دڵ نەهاتن وچرووکیی کردن لەبەکارهێنانی شتێ (لەبەر چرووکیی یان کەمدەستیی).

دەس {دەست}پێوەنان (ئد) [1]
des(dest) pêwenan
دەرباز کردن، پاڵ پێوەنان یان دەرپەڕاندن(کەسێ بەبێ خواییشتی خۆی).

دەس {دەست}پێوەنان (کتپ) [2]
des(dest) pêwenan
لەکۆڵ خۆ کردنەوە، دەرکردن،خستنەئەولاوە.

دەس {دەست}پێوەنان (کتپ) [3]
des(dest) pêwenan
بەمێزجوولاندن، پاڵ پێوەنان، دەفناندن.

دەس {دەست}پێوەنان (کتپ) [4]
(dest) pêwenan des
١- پاڵ پێوەنان. ٢- دەرکردن.

دەس {دەست}پێوەنان (کتپ) [5]
des(dest) pêwenan
هان دان.

دەس {دەست}پێوەنان (کتپ) [6]
des(dest) pêwenan
فرۆشتن.

دەست (ن) dest
ب (دەس).

دەستار (ن) destaṟ

دەسار، دەسهار، دەسیەڕ، دەسەڕ، تەپ، هارە، ئاسیاوی دەستیی، بەردی پانی گردە بەدەست ئەگێڕێ و دانەویلەی پێ ئەهاڕدرێت.

دەستاو (ن) destaw

ئارداو، دەسا، ئالفێکی شلەمەنییە بۆ بەرخ وکارژۆلە.

دەست ئاودان (کتپ) dest awdan

دەس ئاودان، دەست تەڕ کردن.

دەست بادان (کتپ) ١ dest badan

دەس بادان، زۆر لێ کردن.

دەست بادان (کتن) ٢ dest badan

دەس بادان، فێزو دەعیەکردن یان لێ دان، خۆبادان.

دەست بان دەست زۆرە (رس)
dest ban dest zore

لەژوور هەموو کەسێکەوە یەکێکی دیی هەیە، ڕێوی زۆر فێلبازە، لەو فێلبازتر ئەو کەسەیە دەیگرێ.

دەست بردن (ند) dest birdin

دەس بردن، دەست برن، چوونەپێش(بۆکار)، کارکردن.

دەست بشۆل (ن.کی) dest bişol(ki)

خۆ تێ هەڵقوتێن.

دەستبووریی (ئان) destbürî

دەسبووریی، دەم هەراشی بێکار، قسەزلی پێک نەهێن.

دەست بوون (کتن) dest bün

دەس بوون، دەست هەبوون، دەست ڕۆیشتن.

دەست بوها (ن) destbuha

دەس(بوها، بەها)، مزی دەلالی.

دەست پێداچزان (ند) ١ dest pêdaçizan

پەند لێ وەرگرتن.

دەست پێداچزان (ند) ٢ dest pêdaçizan

تووش بوون (گیروگرفت)، کەوتنە(تەلەزگەوە، چورتمەوە).

دەست تەنگ (ئان) dest teng

دەس تەنگ، کەم دەست، ناتوان، نەدار، هەژار.

دەست تەنگیی (ن) dest tengî

دەس تەنگیی، کەم دەستیی، ناتوانیی، هەژاریی.

دەست تێ خستن (ند) desttêxistin

خۆ تێ هەڵقورتان.

دەست تێوەدان (کتپ) ١ dest têwedan

خۆتێ هەڵقورتان.

دەست تێوەدان (کتپ) ٢ dest têwe dan

دەست پێ کردن.

دەست تێ وەردان (ند) dest têwerdan

خۆ (سەرگەرمی کارێ کردن،لەئیشێکەوە گلان)، خەریکبوون لەگەڵ کارێکا.

دەستچن (ن) ١ destçîn

بەدەست چنراو، دەسچن.

دەستچن (ئان) ٢ destçîn

بەدەست چنراو، بەدەس ڕنراو.

دەستچێن (ئان) ١ destçên

شیناوەردی تۆو پێوەکراو، شینەوەردی تۆم وەشاو.

دەستچێن (ئان) ٢ destçên

بەدەست چێنراو(نەمام).

دەست خستن (ند) dest xistin

خۆ (سەرگەرمی کارێ کردن، وەگیرهێنان.

دەست خستنە ناو ئیش وکاری خەڵکی دیکەوە (ند)
dest xistine naw îş w karî xeḻkî dîkewe

خۆ (هەڵقورتانە ئیشی خەڵکی دیکە، تێ هەڵقوتان).

دەست خستنە بین(کتپ) destxistine bîn

تاساندن، هەناسەلێ بڕین، دەست نانەبین، بۆ قەتەی مل گرتن.

دەست خستنە ژێرسەر (ند) dest xistine jêr ser

دەسەو ژێرسەرنان، ئومێدبڕان، هیوانەمان.

دەست خۆشانە (ن) ١ dest xoşane

ئەو پارەیەی کەبراوەی قومار دەیبەخشێ دەسخۆشانە.

دەست خۆشانە (ن) ٢ dest xoşane

پاداش، دەس وەشانە، دەسمەڕێزانە، دەسخۆشانە، مزی کارێکی باش کە بۆت کرابێ.

دەست خوێندنەوە (کتپ) dest xwêndinewe

دەس گرتنەوە.

دەستخەت (ن) ١ destxet

دەسخەت، بەدەست نوسراو.

دەستخەت (ن) ٢ destxet

نامە.

دەستدان (کتن) destdan

بوون، دەس دان، شیان، گونجان، لوان، بۆ(بوون)، بۆ (چاک بوون)، ڕێکە کەوتن.

دەست دانەیەخەی یەکتر (ئد) dest dane yexey yektir
بەگژ یەکداچوون، دەستەویەخەی یەکتربوون.

دەست دەست لەناسێ (رس) dest dest enasê
ئابڕومەندی لەوەدایە ئەوشتەی لە کەسێکمان وەرگرتووە بیدەینەوە دەست هەمان کەس.

دەست ڕاگرتن (کتپ) dest ragirtin [1]
دەس ڕاگرتن، بەس کردن لەکار.

دەست ڕاگرتن (کتن) dest ragirtin [2]
سەبر(کردن، لێ کردن)، لێ ڕاوەستان.

دەست ڕۆیشتن (ئد) dest royštin
دەس(ڕۆیشتن، ڕۆیین)، بەدەسەلات بوون، دەسەلاتداربوون، پڕتوانا بوون.

دەست ژێ هلانیین (ئد.کی) dest jê hilanîn(ki)
دەس ژێ هلانیین،واز لێ هێنان.

دەست سپی (ئان) dest spî [1]
دەس(دەست)سارد، فێرە(کار، ئیش)نەبوو، کارنەزان، مرۆڤێ کەپیشەیەکی وا نەزانێ خۆی پێ بژیەنێ، پیشە نەزان، دەسەوسان،نەشارەزا.

دەست سپی (ئان) dest spî [2]
بێ پارەو پوول.

دەست سپی کردن (کتپ) dest spî kirdin
پارەپێ دان، پارەدان.

دەست سووک (ئان) destsük [1]
دەس(سڤک، سووک)، حەکیمێ کەنەخۆش زووچاک دەکاتەوە.

دەست سووک (ئان) dest sük [2]
کەسێ زڵلەی نۆڕنایەشێ.

دەست سووک (ئان) dest sük [3]
کەسێ کەدەست بداتە هەرکارێک زوو تەواویێ.
دەس(سڤک، سووک)، سووک دەس.

دەست سووک (خ) destsük [4]
١- دەس سووک، گیرفان بڕی کارامە، دز.
٢- کارامە(لە ئیش وکاردا).

دەست شکان (ئد) dest šikan
تێوەگلان.

دەست شکاو (ئان) destšikaw [1]
قۆل شکاو

دەست شکاو (خ) dest šikaw [2]
دەس شکاو، پەکەوتوو، بێ دەسەلات.

دەست شکاو (خ) dest šikaw [3]
فریوخواردوو، گفتی درۆ پێدراو.

دەست شێل (ئان) dest šêl
بەدەست(دەس) {شێلدراو، شێلراو}، دەس شێل.

دەست ڤەکری (ئان.کی) dest vekrî(ki)
جۆ مەرد، چاوفرە، خواردە، دەس ودڵ باش.
دەس(ڤەکری، کراوە).

دەست ڤیلک (خ) dest vîlik [1]
دەس ڤیلک، هەمیشە ئامادەی داخواز و فەرمان.

دەست ڤیلک (ئان) dest vîlik [2]
نەرم ونیان و بێ‌ـوەی، هێمن و لەسەرخۆ، گوێ ڕایەڵ.

دەست قراندن (کتپ) destqirandin
باسکە بادان.

دەست قوپ (ئان.پز) dest qup
دەست ئیفلیج.

دەست قورس (ئان) dest qurs
دەس(قورس، گران).

دەست قووچان (کتن.کتپ) dest quçan
(چرووکیی، ڕژدیی، لەچەریی) کردن، ڕژدبوون، دەست (قووچاند، قووچیان).

دەست قووچاو (ئان) dest quçaw
دەس قووچاو، پیاوەتیی لەدەس نەهاتوو.

دەست قەرز (ن) destqerz
دەستەواو، دەس قەرز، دەسقەرت، پارەی بەقەرز دراو، قەرزێ کەدەس بەدەس بدرێ بەکەسێ، قەرزی (بە دەست دراو، نەقدیی).

دەستکاریی کردن (کتپ) destkarî kirdin [1]
بەدەست(ئیش تێدا کردن، کار تیاکردن).

دەستکاریی کردن (کتپ) destkarî kirdin [2]
(شوێنی شت) گۆڕیین، شت لەشوێنی خۆی جووڵاندن.

دەستکاریی کردن (کتپ) dest karî kirdin [3]
دەست یان دەس(بۆ بردن، تێوەدان، لێدان)، دەسکاریی کردن(شتی کەسێکی دیکە).

دەستکرد (ن) destkird [1]
دەس(کار، کرد، کرت)، ئیش یان کاری(دەست، دەستیی)، دەسوکار.

دەستکرد (ن) destkird [2]
ئیش، کر، کردە، کردەیی.

دەستکردنەوە (ئد) destkirdinewe [1]
دەس(کردنەوە، ڕاکردن، هلانیین)، بەرامبەر (دوژمن..) ڕاوەستان،بەرانبەری(دوژمن) کردن، بەربەرەکانیی (ناحەز) کردن، بەگژ (نەیاردا)چوون.

بەرهەڵستیی(دوژمن...، ناحەز) کردن

دەستکردنەوە (کتپ) destkirdinewe [2]

دەس(کردنەوە، پیشکەریی کردن لەلێدانی دوژمن، وە کەریی کردن، بلند کردنەوە).

دەست کوتان (کتن) dest kutan

دەس(کوتان، ماشان، گێران، قوتان)، کویرانە پەل هاویشتن، بەکویرە کویرە بۆ شت گەڕان، پەلەکوتێ یان لەپەکوتێ کردن.

دەستکوژ (ن) destkuj

دەس کوژ، ئاژەڵیبەدەست سەربڕاو.

دەستکەلا (ن) destkela [1]

دەسکەلا، دەستەڕاست، دەسەڕاست(مرۆڤ)، جێی بڕوا، مرۆڤی بێ هاوتا.

دەستکەلا (ن) destkela [2]

دەسکەلا، (هەڵمات یان گوێزێکە هەمیشە تیلی پێ بکرێ..).

دەستکەلا (ن) destkela [3]

خۆ(بەرەپێش، ڕەپێش خەر)، ماستاو ساردکەرەوە.

دەستکەوت (نک) destkewet

دەسکەوت، وەدەست کەوتوو، وەدەست هاتوو.

دەستکەوتن (کتن.کتپ) destkewtin[1]

دەس کەوتن، دەستگیربوون، وەدەست هێنان، هێنانە دەس (بەهرە).

دەست کەوتن (کتن.کتپ) destkewtin[2]

دەس کەفتن، بەگیرهاتن، کەوتنەدەست، گیرهاتن، وەگیرهاتن، پەیداکردن، دۆزینەوە، هاتنەدەست.

دەستکەوتن (کتن) destkewtin [3]

دەس کەوتن، چنگێ کەوتن، کەوتنەچنگێ، هاتنەدەست، وەدەست هاتن، پەیدابوون.

دەستکەوتن (کتن) destkewtin[4]

دەس کەوتن، پەیدابوون، پەیابوون. کەوتنە(دەست، دەس).

دەست کەوتنە ڕوو (ند) destkewtine rû

١- دەغەڵیی کەسێ ئاشکرابوون، فێڵ وتەڵەکەی یەکێ دەرکەوتن، ناوزڕان.

٢- دزیی لێ دەرکەوتن(ئەو دزیەی کردوویەتی).

٣- درۆ لێدەرکەوتن (لەو ئاخاوتنەی کردویەتی).

دەستکەوتە (نک) destkewte

دەسکەوتە، دەسکەفتە، پەیابووگێ، پەیدا(بوو، کراو)، پەیا کراو، بەدەست هاتگێ، وەدەس هاتوو.

دەستکێش (ن) destkêş

دەسکێش، ئەوچاوساغەی دەستی کوێرڕادەکێشێ، چاوساغی کوێر، چاوساغێکە پەلی کوێریکێشێ.

دەستکێشان (کتپ) destkêšan[1]

دەس کێشان، چاوساغیی کردن، دەستی کوێر ڕاکێشان، کوێربردن بەڕێگەوە.

دەستکێشان (کتپ) destkêšan[2]

دەس کێشان، خۆ لەئیش دووروەخستن، دەست لەئیش وەکێشان، خۆ لەکارکێشانەوە، دەست لەکارکێشانەوە.

دەستکێشانەوە (کتپ) destkêšanewe[1]

دەس(کێشاندنەوە، پێکشاندنەوە)، کار لێ سەندنەوە.

دەستکێشانەوە (ند) destkêšanewe[2]

دەس کێشانەوە، دەست لە ئیش یان کار هەڵگرتن، واز لەئیش هێنان.

دەستگر (نک) destgir [1]

دەزگر، وردەواڵای چەرچیی.

دەستگر (ن) destgir [2]

دەسگر، دەزگر، دەسگیر، دەستگیر، دەسگیرۆ، یاریدەدەر، دەزگیر، یارمەتیدەر.

دەستگران (ئان) destgiran

دەس گران، ئیش لەبەر نەڕۆیشتوو، تەمەڵ(لەکاردا)، لەش (بەبار، گران).

دەستگرتن (کتپ) destgirtin [1]

دەزگیرێیی کردن، سەرخستن (لە کاروباردا).

دەستگرتن (کتپ) destgirtin [2]

دەس گرتن، یاریدەدان، یارمەتییدان، پشت گرتن، پشتگیریی یان پشتیوانیی کردن، چوونەژێربال.

دەست گرتن (کتپ) destgirtin[3]

نیشانەکردن، نیشان کردن(کچ) بۆ دەزگیران.

دەست گرتنەوە (لە خواردن) (ند) [1]

destgirtinewe (le xwardin)

دەس لەخواردن کێشانەوە(دوای تێرخواردن).

دەستگرتنەوە (کتپ) destgirtinewe [2]

دەس شکاو یان جومگەی دەستی لەجێ چوو خستنەوە شوێنی خۆ.

دەست گرتنەوە (کتپ) destgirtinewe [3]

دەست (کێشانەوە، گێرانەوە، گرتنەوە)، لەخەرج کەم کردنەوە، پاشەکەوت یان پاشەکەوتیی کردن.

دەست گرتنەوە (کتپ) destgirtinewe [4]

دەس گرتنەوە، بەری دەست خوێندنەوە، لەپی دەست خوێندنەوە.

دەست گرتنەوە (کتپ) dest girtinewe*

دەس یان دەست پان کردنەوە (لەخەڵک).

دەستگرتوو (ئان) destgirtû

بەرچاوتەنگ، پارەخۆشەویست.

دەستگرتیی (ئان) destgirtî [1]

خەریکماو.

دەستگرتیی (ئان،کی) destgirtî(ki) [2]

بەکارەوەخەریک، سەرگەرمی ئیش وکار، دەست گیراو، خەریک بەکاریکەوە.

دەستگرە (ئان) destgire

چاکەکار، کارچاک.

دەستگرەوە (ن) destgirewe [1]

ئەو کەسەی ئیسقانی شکاو ئەگریتەوە، دەسگرەوە، دەزگرەوە.

دەستگرەوە (ن) destgirewe [2]

ئەو کەسەی لەپێدەست(بەری دەست) دەخوینیتەوە.

دەستگۆ (ئان) destgo

دەسگۆ، زەلیلی بەرەستی ژنی خۆ.

دەست گوشیین (ند) dest güşîn

دەس گوشیین، تەوقەکردن (وەک هیمایەک پیکهاتن وهاوڕێتیی یان کاتی یەکتر جێ هیلان ودوعا خوازیی).

دەست گەیشتن (کتن) destgeyştin

پەرژان، دەس یان دەست (پەرژان،گەیین، گەیشتن).

دەستگیر (ن) destgîr [1]

دەسگیر، شیخی تەریقەت، ڕێی ئایین پیشاندەر، ڕێی ڕاست دیاریکەر (پیاوی ئایینیی).

دەستگیر (ئان) destgîr [2]

خوا پەرست.

دەست گیرانەوە (کتن) dest gêranewe

دەس گیرانەوە، دەست یان دەس(لێ گیرانەوە، لێ کشاندنەوە).

دەست لە پشت دان (ند) dest lepişt dan

دەس لەپشت دان، گاڵ دان، هان دان.

دەست لە دنیاشتن (ند) dest le dinya şitin

ڕەشبین ڕوانینە ژیان، نائومیدانە تەماشای ژیان کردن، دەس(دەست) لە خۆشتن.

دەست لە دەست وقووەت لە خوا (رس)

dest le dest u quwet lexwa

لەتۆحەرەکەت، لەخوا بەرەکەت.

دەست لەگەڵ تیکەڵ کردن{ئافرەت} (ند)

dest legel têkel kirdin (afiret)

لەژێرەوە لەگەڵ ئافرەتیکدا جووت بوون(بەحەرامیی)، دەست تیکەڵ کردن لەگەڵ.

دەست لەناو دەستی یەکتر کردن (ند)

dest lenaw destî yektir kirdin

پیک هاتن، ڕیک کەوتن، هەڤالبەندیی بوون، هەڤدلیی بوون، یەک گرتن.

دەست لێ بەردان (کتپ) destlêberdan

دەس لێبەردان، ڕەهاکرن، لێچوونەدواوە، دەست لێ هەلگرتن، لێ کشانەوە، واز لێ هینان، لێ هاتنەدواوە.

دەست لێ خستن (کتپ) dest lê xistin

دەس(لێ خستن، پیا هینان، لیوەدان).

دەست لێ شوردوو (ئان) dest lêşordü

بێ(چارە، دەرمان).

دەست لێ کیشانەوە (کتپ) dest lê kêşanewe

دەس(لێ کیشانەوە، لێ بەردار بوون)، ژێ وەبوون، لێ دەس بەرداریی بوون، چیی دی سەرپەرشتیی نەکردن، پیوەندیی بەکارەکەوە نەمان.

دەست لێ گیرکردن (ند) dest lê gîr kirdin [1]

دەست پیداگەیشتن،وەدەست هینان.

دەست لێ گیرکردن (کتپ) dest lê gîr kirdin [2]

دەس لێ(گیرکردن، توندکردن)، ڤەگرتن، توند گرتن، چنگ لێ گیرکردن.

دەست لێ نان (کتپ،پز) dest lê nan

نەبز گرتن، دەست نانەسەر نەبزی کەسێ.

دەست لێ نەدراو (ئان) dest lênedraw

دەس(دەست) {بۆ نەبراو، لێ نەبراو، نەزەدە} ، دەخل نەکراو، دەستکاریی(دەسکاریی) نەکراو.

دەست لێ وەشاندن (ند) dest lê weşandin [1]

لێدان، دەس لێوەشاندن ، دەست لێکردنەوە، پەلاماردان ولێدان.

دەست لێ وەشاندن (ند) dest lê weşandin [2]

دەس لێوەشاندن، بەچالاکیی شت بردن، شان پیا(پیدا)کردن.

دەست لێ وەشاندن (ند) dest lê weşandin [3]

دەس لێ وەشاندن، شیت کردن (مرۆڤ بەدەستی جنۆکە).

دەست لێ هەڵگرتن (ند) dest lê helgirtin [1]

دەس لێ هەلگرتن، وازلێ هینان، لێ کشانەوە، پشت تێ کردن، لێ پەشیمان بوونەوە، دەستی خۆ ژێ کرن.

دەست لێ هەڵگرتن (ئد) dest lê helgirtin 2

دەس(لێ هەڵگرتن، لێ کشانەوە)، لێ(تەکینەوە، جیابوونەوە، دوور کەوتنەوە، جوێ بوونەوە)، بەجێ هێشتن.

دەست لێ هەڵگرتن (کتپ) dest lê helgirtin 3

دەس(لێبەردان، لێهەڵگرتن)، تەڵاق دان، لێک جیابوونەوە(ژن ومێرد).

دەست لێ هەڵگرتن (ئد) dest lê helgirtin 5

واز لەئیش هێنان(بۆ مەبەستی پشوودان).

دەستمز (نک) destmiz 1

دەسمز، دەزمز، کرێی دەستی، هەق(دەست، دەس)، مزی کار.

دەستمز (نک) destmiz 2

دەسمز، بەشی دەلاڵ لەئەو ئیشەی بەجێی دەهێنێ.

دەست نانەبین (ئد) dest nanebîn 1

دەس (دەست) {خستنەبین، نانەقوڕگ}.

دەست نانەبین (ئد) dest nanebîn 2

١- دەس نانەبین، دەسەڵات بەسەردابوون.

٢- زۆر لەکەسێکردن، هەستن بەکارێک (کەئەوکەسەبە دڵی نەبێ یان نەیویستبێ).

دەست نانە قوڕگ (ئد) dest nane qurg

بەسەردا چەسپاندن، لێگیرکردن.

دەستنوس (ن) destnüs

دەسنوس.

دەستنوێژ(ن) (destnwêj)

دەزنوێژ.

دەست نەدان (کتن) dest nedan 1

نەگونجان، دەس نەدان.

دەست نەدان (کتن) dest nedan 2

دەس نەدان، لەسەر نرخ ڕێک نەکەوتن.

دەستنێژ (ن) destnêj 1

دەسنێژ، دەزنێژ، بەدەست(چەقێنراو، چەقاو، چێنراو، نێژراو، ڕوانراو)، بەدەست ڕەنێوهاتوو، ڕوانراو)، بەدەستی خۆ نێژراو (بیشە، دارستان، ڕووەکە).

دەستنێژ (ن) destnêj 2

خزمەکار، خزمەتکار، نۆکەر.

دەستنیشان (ئان) dest nîšan 1

دەس نیشان، دیاریی کراو، نیشانەکراو، نامزەدەکراو، ناونراو، ناوێنراو.

دەستنیشان (ن) dest nîšan 2

دەس نیشان، نیشانە.

دەستنیشان کردن (کتپ) dest nîšan kirdin

دەس نیشان کردن، دیاریی کردن، ئاماژەبۆ دانان، نیشان بۆ دانان، نیشانە (بۆدانان، کردن)، هێما بۆ دانان، بڕیار لەسەردان.

دەست وپل (نک) destwpil

دەست و پەنجە.

دەست وپێ سپی (ئان) destw pê spî

کارلەدەست نەهاتوو، نەکارە، بێ دەسەڵات، هیچ لەباردانەبوو.

دەست وتفەنگ (ن) destwtifeng

ئەنگیوەچاکە، چاک ئەنگێو.

دەست وجلەو (خ) destwcilew

سوارچاکیی، شۆڕەسواریی.

دەست ودڵ باش (ئان) destwdil baš

دڵ فراوان، سەخیی.

دەست ودوو (ن) dest w dü

دەس ودوو، توانا، هێز، هێزوتوانا، پڕکێشیی، توانایی، لێهاتوویی، یارا.

دەستور (ن) destür 1

فەرمان.

دەستور (ن،پز) destür 2

ئیمالە، حوقنە.

دەستور (ن) destür 3

ئیجازە، دەسور، ڕوخسەت.

دەستور (ن) destür 4

باوی کۆمەڵایەتیی، داب.

دەستور (ن) destür 5

یاسای بنەڕەتی دەوڵەت، دالنگ، کانوون، یاسنا، یەسنا.

دەستور خواستن (کتپ) destür xwastin 1

ڕوخسەت وەرگرتن.

دەستور خواستن (کتپ) destür xwastin 2

ڕوخسەت(خواستن، خوازتن، داواکردن).

دەستوردان (کتپ) destürdan 1

ئیمالەکردن، حوقنە(کردن، پێ هەڵگرتن)، دەستور کردن.

دەستوردان(کتپ) destürdan 2

ئیجازە دان، ڕوخسەت دان.

دەست ومست (ن) destü mist

کاری (بەدەستی خۆ کردە، خۆکردە).

دەستومۆچ (ن) destwmoç
دەس(مۆچ، مشتاخ) یان دەس ومۆچ.

دەستومۆچ کردن (کتپ) destwmoç kirdin
دەس ومۆچ کردن، دەستی یەکتر ماچ کردن.

دەست وەشێن (ن)[1] destwešên
دەس وەشێن، لێدەر، هێرش(بۆبەر، هێنەر)، گەمارۆ دەر.

دەست وەشێن (ئان)[2] destwešên
دەس وەشێن، بێپارێز، پەتەریی، نەپارێز.

دەست وەشێن (ئان)[3] destwešên
دەس وەشێن، شێتێ(کەلەخەڵک دەدا، کەهێرش بۆ خەڵک ببا).

دەستە (ئان)[1] deste
دەسە، مام ناوەندیی، نێوان ئەستوور وبارێک.

دەستە (ئان)[2] deste
دەسە، نێوان درێژوکورت.

دەستە (ئان)[3] deste
دەسە، نێوان گەورەو پچووک.

دەستە (ئان)[4] deste
گەنج، جاهێل.

دەستە (ن)[5] deste
دەسە، بڕ، تاقم، تارم، ڕەوە، جەلەب، گرۆ، گروو، گەل، گەلە، کۆمەل، کۆمەلە.

دەستە (ن)[6] deste
هاومال.

دەستە (ئان)[7] deste
دەسە، هاو(تەمەن، عومر).

دەستە (ن.س)[8] deste
کۆمەلی ١٠-١٢ (جەنگاوەر، سەرباز).

دەستە (ئان)[9] deste
دەسە، هاو(توخم، ڕەسەن).

دەستە (ن)[10] deste
ژمارەی (١٢)لە سەعاتدا.

دەست هاتن (کتن) dest hatin
دەس هاتن، بۆ(شیان، گونجان)، بوزخواردن.

دەستەبرا (ن) destebra
دەسەبرا، برادەر، دۆستی خۆشەویستی پیاو بۆ پیاو، دۆست وبرادەری یەکتر، دۆستی گیانی بەگیانی، دەس برا، دۆستی یەکتر، هەڤاڵی نزیک.

دەستەبوخچە (نک) destebuxçe
دەسەبوخچە، بوخچە، بوخچەو پریاسکەی ژنانە، بەروبوخچەی ئافرەت.

دەستەبەر (ن) desteber
دەسەبەر، دەستەوەر، بەڵێندەر، بەرعۆدە، زامن. کەسێ کە بەڵێنی بەمرۆڤێ دابێ بۆجێبەجێ کردنی فەرمانێک.

دەستەبەربوون (کتن.کتپ) desteberbûn
دەسەبەربوون، دەستەبەریی کردن، لەئەستۆی خۆ گرتن، لەملی خۆ گرتن.

دەستەبەرە (ن)[1] destebere
دەسەبەرە، دەستەبەر، عەرەبانەی دەست.

دەستەبەرە (ن)[2] destebere
تەختەڕەوان.

دەستەبەریی (ن) desteberî
دەسەبەریی، زامنیی، بەڵێن، دەستەواریی.

دەستەبەندیی (ن) destebendî
دەسەبەندیی، خۆبەخۆیی.

دەستە پاچە (ئان)[1] destepaçe
دەسەپاچە، دەسپاچە، دەستەپارچە، دەسەپارچە، نەتوان، هیچ پێ نەکەر.

دەستە پاچە (ئان)[2] destepaçe
١- دەسەپاچە. ٢- سەرگەردان، سەراسیمە، سەر لێ شێواو، داماو. ٣- بێکار.

دەستە جلەو (ن) deste cilew
دەسەجلەو، دەست هەوسار، هەوسار، دزگین، دەستە ڕیسمە، دزگیر، دەسکەڕەشمە، دەسکەوسار، ئەوپارچە قایشەی لەلغاو هەڵ دەکێشرێ.

دەستە چرا (ن) deste çira
دەسەچرا، چرادەستیی، قوتیلە، قوتیلکە، قوتولە،قودیلەچرا، فتیلە.

دەستە خوشک (نک) deste xûşik
دەسەخوشک، چەندئافرەتێک کە دۆستایەتیان خۆش بێ، دۆستی خۆشەویستی ئافرەت بۆ ئافرەت، هەوالی ژن بۆ ژن.

دەستە داو (نک) deste daw
دەسەداو، دەسکەداو، چەپکەداو، کۆمەڵێک(داوی ڕاو، داموسکی بادراو بۆ ڕاو ئامادەکراو).

دەستەدوو (ن) destedû
دەسە(دوو، کەوشە)، دەستە(کەوشە، گوشە، مستە، دووقک)، دەستەندووی هێشە، دەزگری (جوتێر لە هەوجاردا، هەوجاڕ)، دەسگیرەی جوتیار لەپاشر بارەدا،ئەو دارەی دا ئەکوترێ بەسەر هەوجاڕدا ودەستی پێ ئەگیرێ لەکاتی جووت کردندا.

دەستەدەستە (ناک) destedeste
دەسەدەسە، کۆمەڵ کۆمەڵ، گرۆگرۆ، گەڵ گەڵ، پۆل پۆلە.

دەستەر (ن) dester
دەسەر، دەستەر، شەقل.

دەستەشکاو (ئان) deste şikaw
کۆڵەوار، ماڵ ویران.

دەستەک (ن) ¹ destek
ئالۆدار، دەسەک، داری داڕەرا، ئەودارانەی لەخانو دا-پۆشیندا دەکەونە سەرکاریتە.

دەستەک (نک) ² destek
ریزەدیراو.

دەستەکچ (ئان) destekiç
کچی ئازەب، کیژی تازە پێگەیشتوو، کچ عازەو، بەشوو، هەرزە، ئاڵ وبۆڵ، کیژۆلە.

دەستەک دز (ن) destek diz
کەسێکە ماڵ(بنێتەوە بۆ دزی، دەسنیشان بکات بۆ بڕین).

دەستەکردن (کتپ) destekirdin
دەسەکردن، بەستەبەستە لەسەریەک دانان، چین لەسەر چین خستنە سەریەک، شت بەدەستەکردن، وە بەستە کردن، کردنەدەستە.

دەستەکوتە (ن) destekute
پەلەکوتە، دەستە(قوتێ، کوتێ) {وەک لە تاریکیدا}.

دەستەکوڕ (ن) destekur̄
تازەلاو، تازە نەوخەت، جحێل، جەهێل، کوڕی هەشت نۆ ساڵەیی.

دەستەمۆ (ئان) ¹ destemo
دەست ئاژۆ، دەستاژۆ، دەس ئاژۆ، دەساژۆ، دەستیی، رام، کەدیی، ئاژەڵێ کە رامی دەستی خاوەنی بێ ونوو بگیرێ کەویی، ماڵیی، ئاژەڵێ کەخووی بەخاوەنییەوە گرتووە ونوو دەگیرێ.

دەستەمۆ (ئان) ² destemo
کارەکەر، کەنیزەک.

دەستەنگ (ئان) ¹ desteng
دەست تەنگ، دەس (دەست) {وشک، هیشک}، کەم دەست، هەژار.

دەستەنگ (ئان) ² desteng
سوخت، بێپارەوپوول، موفلیس، لات.

دەستەنگیی (ن) destengî
دەست (تەنگیی، کورتیی)، کەم دەستیی، هەژاریی.

دەستەوئەژنۆ (ئان) ¹ deste w ejno
دەستەئەژنۆ، دەس(بەئەژنۆ، بەزرانی)، دەسەوئەژنۆ، خەمبار، مات ومەلوول، مەلوول، ژیان لەبەرچاو تاریک بوو، هەناسەسارد.

دەستەوئەژنۆ (خ.) ² deste w ejno
١- بێ کارە، دەست بەتاڵ.
٢- پەک کەوتە، لەکارکەوتوو.

دەستەوا (ن) destewa
دەستیاو، کاری شت بەشتی وەک خۆی گۆڕینەوە، ئاڵ و گۆڕ.

دەستەوارە (ن) ¹ desteware
دەستەوار، دەسەوار، دەسەوازە.

دەستەوارە (ن) ² desteware
دەسەوارە، دەسەوار، ئەوەندەی لەسەردەست هەڵ بگیرێ(شت).

دەستەوانە (ن) destewane
بازن، مووچەوانە، دەسبێنک، دەزبێنک.

دەستەو خەنجەر ڕاوەستان (ند) destew xencer r̄awestan.
گورەشە(کردن، لێ کردن)، گەف(لێ کردن، کردن)، هەڕوگیف کردن.

دەستەو داوێن بوون (کتن) deste dawên bûn
پاڕانەوە، لالانەوە، واریانەوە.

دەستەودوعا (ناک) destew dû'aa
بەدوعا پاڕانەوە، پاڕانەوەی (بەدوعاوە، بەنزاوە).

دەستەوسان (ن) destewsan
١- دەسە(دەستە) {پارچە، وسان، وستان}، بێ(چارە، عیلاج)، پەک کەوتە. ٢- بێکارە، تەمەڵ، بەتاڵ پێ، هیچ لەباردانەبوو.

دەستەوسان کردن (کتپ) destewsan kirdin
بێ هێزکردن، پەک خستن، هێز لەبەربڕین.

دەستەوشار (ئان) destewşar
بەدەست گوشراو.

دەستەوکەمەر وەستان (ند) destewkemer westan
بێ دەربەس بوون، دەربایس نەبوون، دوورە پەرێز لێ ڕاوەستان.

دەستەوکێرد (ئان) destewkêrd
گیاندارێکە کەوتبێ وچرچی لنگی لێ ڕاکێشابێ.

دەستەوناو (ن) destewnaw
ڕێگای سەربەرەوخوار، ڕێگەی سەر بەرەژێر.

دەستەو نەزەر (ن) destew nezer
دەسەونەزەر، دەس (دەست) (بەسینە، بەسنگەوە

ڕاوەستاو)، لەخزمەت ڕاوەستاو، چاوەڕێی فەرمان.

دەستەو یەخە (ن) destew yexe [1]

{دەس(دەست)}بەیەخە، دەستەویەخە، بناقێ، شەڕو بنار، شەڕوکێشە، دەستەوبەرۆک.

دەستەو یەخە (ن)[2] destew yexe

دەسەویەخە، شوێنی زۆرنزیک.

دەستەو یەخەبوون (ئد)[1] destew yexebûn

دەست دانەیەخەی یەکتر، دەسەو یەخەبوون، ڕووبەڕووبوون، دەستەوبەرۆک بوون، دوژمنانە ڕوو بەڕووی یەک بوون، بەگژیەکتریدا چوون.

دەستەو یەخەبوون (ئد)[2] destew yexebûn

لێ نزیک بوونەوە.

دەست هەڵبەست (ن) dest helbest

دەس هەڵبەس، درۆی بەتایبەتی ڕێکخراو، دەس ئەلوەس.

دەست هەڵبەست کردن (کتپ)

dest helbest kirdin

دەس ئەلوەس کردن بۆکەسێ،

دەم هەڵبەست کردن بەرامبەریەکێ.

دەست هەڵگرتن (ئد) destew helgirtin

١- وازهێنان (لەکار). ٢- پشوودان.

دەست تێ نان (کتپ) dest tênan

خۆ تێ هەڵقورتان.

دەستیار (ن) destyar

یارمەتیدەر، یاریدەدەر، هاودەست، یاوەر، هاوکارە، هامەکارە.

دەستیاری (ن) destyarî

یارمەتیی، یاریدە، هاودەستیی، زبارە، هاوکاریی، هەرەوەز.

دەستیاو (ن) destiyaw

١- دەساو، دەستاو، پاداشی چاکە، چاکەبەچاکە.

٢- دەستەواو، دەستەڤایی.

دەستی پشتەوەی نییە (ئد)

destî piştewey niye

دەرگاکە لەدوایخۆیەوە داناخاتەوە کاتێدێتە ژوورەوە.

دەستێ حاکم بیبرێ خوێنی نییە (رس)

destê hakim bîbrê xwênî niye

هەر کارێک لەڕێی یاساوەبکرێ پەسەندە.

دەستی شکاو ئاو ملی گەردنە (پن)

destî şikaw awmily gerdine

قورسایی دەستی شکاو لەئەستۆی گەردنە واتە: جاری وامەیە مرۆڤ ناچارە بەدرەفتاریی خزم و خۆیش قووت بدا، یان مەبەست: دەستی یارمەتی درێژ کردنە بۆ کەسوکاری هەژار.

دەستێک نەتوانم بیبرم ماچی دەکەم (پن)

destêk netwanim bîbrim maçî dekem

هەرچ شتێ چارەی نەبێ پێویستە بەچیکلدانەبی لەگەڵیدا.

دەستی لێ پشۆ (رس) destî lê pişo

١- چاوەڕێی مەبەکەبێتەوە.

٢- چاوەڕێیی مەبە ئەنجامێکی باشی ببێت.

دەستی والە کیسەی خەلیفەدا (رس)

destî wa le kîsey xelîfeda

پارە لەکیسەی خەلیفەخەرج کردن،

پیاوەتیی بەسەر پارەی خەڵکەوەکردن.

دەستی یارمەتیی (ن) destîyarmetî

پشتیوانیی، داکۆکیی، فریاڕەسیی.

دەستی یارمەتیی بۆ درێژکردن (ئد)

destî yarmetî bo drêj kirdin

یاریوو بۆ کردن، یارمەتی فریاخستن، چوونەژێر باڵ.

دەستیی (ئاک) destî

بەدەستیی، دەست بەدەست دراو، نەقدیی.

دەستیی دەستیی (ن) destî destî

دەسیی دەسیی، دەستیبەدەستیی، دەسیبەدەسیی، ئەفرە، فریو، پەت پەتیی.

دەس خستن (ئد) des xistin

دەست خستن، بەگیرهێنان، وەگیرهێنان.

دەسخۆر (ن) desxor

تونگە، چێشتی گرار (توندەوە بوو).

دەسخورێن (ن،رو) desxurên

گەزگەزۆک.

دەسخۆش! (ئسپ) desxoş!

ئافەرین!، بەجێیە!، پەسندە!، باشە!.

دەسخەت (ن) desxet

دەستخەت، دەسنووس، بەدەست نوسراو، وەدەست نوسیاگ.

دەسخەر (ن) desxer

دەستخەر، پەیداکەر، کەسێکەدەتوانێ شت پەیدابکات.

دەسخەڕۆ (ئان) desxero

دەستەشکینی(کراو)، دەسەشکین، فێڵ لێ کراو، دەستخەڕۆ.

دەسخەڕۆبوون (کتن)[1] desxerobûn

دەستخەڕۆبوون، ئەفرەخواردن.

دەسخەڕۆبوون (کتن) ٢ desxerobûn
لەئیش بوون، دەسەپاچەبوون.

دەسخەڕۆ کردن (کتپ) desxero kirdin
دەستخەڕۆ کردن، دەستەشکین کردن، دەس بەستن، تەفرەدان.

دەسخەڕۆیی (ن) desxeroyî
دەستخەڕۆیی، دەسخەرە، دەستەشکین.

دەسخەلیان (کتن،لو) desxelyan(lu)
دەس لەجێ چوون.

دەسدار (ئان) desdar
بەجەوڕ، خاوەن زۆر، زۆردار، ستەمکار.

دەسداری (ن) ١ desdarî
دارایی، دەوڵەمەندیی.

دەسداری (ن) ٢ desdarî
دەستداریی، دەس ڕۆیی، فەرمانڕەوایی.

دەس داگرتن (کتپ) ١ desdagirtin
دەس(دەست) {بردنەخوار،داگرتن، لەژێرەوە گرتن}.

دەس داگرتن (کتپ) ٢ desdagirtin
دەست داگرتن، بەدەست(پەستاوتن، داگرتنەوە).

دەس دانان (ند) desdanan
دەس یان دەست(نەکردنەوە، کشاندنەوە، دەگێڕانە چوونـەوە) بەگێڕدانەچوونەوە، بەرهەڵستیی نەکردنەوە.

دەس دانە چەک (ند) desdaneçek
دەست دانەچەک، ڕابوون، ڕاپەڕین، شۆڕش بەرپاکردن.

دەس دانە لایەنی بێ عاریی (ند)
desdane layenî bê ‘aarî
پێ لێ هەڵبڕین، دانەبێ عاریی، شوول لێ هەڵکێشان.

دەسدروو (ن) ١ desdirû
بەدست (دووراو، دووریاگ)، دەستدروو.

دەسدروو (ن) ٢ desdirû
دەستدروو، بەتایبەتیی یان بەراسپاردە دووراو.

دەسدرێژ (ئان) ١ desdrêj
دەستدرێژ، بەتەماع، قرم خۆشکەر.

دەسدرێژ (ئان) ٢ desdrêj
دەستدرێژ، بریف، بژێر، زیرەک، لێوەشاو، لیهاتوو، وریا،وشیار، پرکێش.

دەسدرێژ (ن) ٣ desdrêj
داگیرکەر، زەوتکەر، فەگر، دەستبەسەرداگر.

دەسدرێژ (ئان) desdrêj
دەستدرێژ، زۆرکار، چەپەڵ.

دەسدرێژیی (ن) desdrêjî
دەستدرێژیی، زۆر، زۆرووستەم، زوڵم، ستەمکاریی.

دەسدرێژی کردن (کتپ) desdrêjî kirdin
دەستدرێژیی کردن، جەورکردن.

دەسدرێژیی کردنە سەر (ند)
desdrêjî kirdine ser
دەستدرێژیی کردنەسەر، ڕێز بۆ نەهێشتن.

دەسڕاست (ن،ئان) desdrast
دەست ڕاست، پێکاوەر، تفەنگچیی، تیرنەندازە، بەپێک، تیرنەنان، لەنیشاندەر،نیشانە(شکێن، ئەنگێو)، سەگڤان، سەگوان، نیشان شکێن، نیشانەچیی.

دەسڕۆکە (ن) desroke
دەسماڵی پچووک.

دەس ڕۆیشتن (کتن) ١ des royîştin
دەوڵەمەندبوون، هەبوون، خاوەن سامان بوون، بوونە خاوەن پارەوپووڵ.

دەس ڕۆیشتن (کتن) ٢ des royîştin
دەست ڕۆیشتن، دەس (دەست)ڕۆیین، دەسەڵات بەسەردا هەبوون، دەسەڵات هەبوون، کاربەدەست بوون(لەمیریدا..)، کارپێ کران (بۆ کەسانی دیکە لەمیریدا..).

دەس ڕۆیو (ئان) des royîw
دەست ڕۆییو، دەس ڕۆیگ، بەدەسەڵات.

دەس ڕەس (ن) ١ des res
دەستڕەس، بەدەست کەوتوو، شتێ کە(دەستی پێ ڕابگات، دەسکەوتنی ئاسان بێ).

دەس ڕەس (ن) ٢ des res
دەست(ڕەس، پەرژ)، هەل.

دەس ڕەش (ئان) des reš
دەست ڕەش، دەس(دەست) نابەخێر، ئەوکەسەی هەرشتێکی لێوەدەستکەوێ فەڕی لێ نەبینرێ.

دەس ڕەنگین (ئان) des rengîn
دەست ڕەنگین، بەهونەر، پیشەجوان، دەستکردجوان، کارجوان، خاوەن بەهرە.

دەسڕێژ (نک) des rêj
دەزرێژ، دەستڕێژ، ڕەگباری گوللە، گوللەباران، تەقاندنی چەند گوللەیەک بەجارێک، تەقینی گوللەی

زۆر یەک لەدوای یەک.

دەسریژ لێ کردن (کتپ) desr̲êj lê kirdin

دەستریژ لێ کردن، ئاگرباران کردن، دەزریژ لێ کردن، گوللەباران کردن.

دەس شۆرک (ن) des šorik

دەست شۆرک، جیگەی دەست لی شتن، شوینی دەس لێ شتن، دەستشۆ.

دەسقالە (ن،کل) desqal̲e(kl)

دەستقالە، داسولکە.

دەسک (ن) [١] desik

هەنگل، جیگای دەست لەدەفر.

دەسک (ن) [٢] desik

دەستک، دەستو، دووف، دوفک، دەسە، دەستوو، جیگای (دەست لەئامراز دا، دەست گرتن)، قولف، قولفە، دەربەن.

دەسک (ن) [٣] desik

جی٠دەست، دەسە، مشتوو(شیر، خەنجەر).

دەسک (ن) [٣] desik

دەسکی دەسکەوان.

دەسک (ن) [٤] desik

دەستبڕ، تاخە، تاغە، ڕست.

دەسک (ن) [٥] desik

ئامرازی برنج یان دانەویلە کوتان.

دەسک دەسک (ئان) desik desik

بێ(شەرت، بەقا).

دەسک کردن(کتپ)[١] desikkirdin

دەسک (بۆ کردن، لێنان) {لەشیر، چەقۆ..}.

دەسک کردن (کتپ) [٢] desik kirdin

بەدەسک بەستن، دەسەکردن، کردنە(باقە، چەپک..).

دەسک لە دوو نە کردن (ئد) desik le dü neirdin

١- بەئاخاوتن دەرەقەتی کەسێ نەهاتن، بەقسەپێ نەوەستان (لەبەر زۆر بلێی ئەو کەسە).

٢- دەم بەکەسی بەرامبەر داخستن.

دەس کورت بوون(کتن) deskurtbün

ئاتاج بوون، ئاوسەرکەم بوون، پێداویست بوون، هەژار کەوتن.

دەسکە جۆنی (ن) deske conî

دەسکەدۆل.

دەسکە گوڵ (ن)[١] deske gul̲

چەپکەگول، دەستەگول، باقەگول، گول پر قولی دەست.

دەسکە گوڵ (خ) [٢] deskegul̲

کاری نالەبار.

دەسکە لا (ن) deskela

ژێر دەستە.

دەسکە لووچە (ن) deske l̲üce

جێ دەست (خەرەک).

دەسکە کەللە (ن) deske kelle

ڕەشمە، هەوسارۆک، دەسکەڕەشمە(دەخرێتە سەر کەللەی ولاخی بەرزە).

دەس کەم (ئاک) des kem

بەلانی کەمەوە، بەلایەنی کەمەوە، دەستی کەم.

دەسکە نە کردن (کتپ) deskene kirdin

دەسکەنک کردن، وشکەڕن کردن، ڕنیینەوە (بەدەست){خوریی، موو}.

دەسکەوان (ن) deskewan

ئاونگێ بەدەستەکەیەوە، دەسکاونگێ، دەسک وئاونگێ،دەس ئاوان، دەساوان، هاوان، هاوەن.

دەسکەوت (ن) [١] deskewt

دەستکەوت، دامات، دەزگیر، دەستگیر، دەسگیر، دەسکەفت.

دەسکەوت{جەنگ} (ن)[٢] deskewt (ceng)

ئیختەرمە، یەختەرمە، چەک وکەلوپەلی دوژمن کەلەکاتی شەڕدا بەزۆر دەستی بەسەردا دەگیرێ.

دەسکەوت (ن) [٣] deskewt

بەر، بەرهەم، سوود، قازانج.

دەسکیسیی (ن) deskîsî

پاش دزیی، شەریکەدزیی.

دەسکیش (ن) deskêš

دەستکیش، دەسەوانە، لەپک، پۆشاکی دەست، دەستەوانە، بالە، بیلاس.

دەس گرتن (کتپ) des girtin

دەزگرتن، دەز(دەس) گیرۆیی کردن، یارمەتییدان.

دەسگوش (ئان) desguš

بەدەست گوشراو، دەزگوش، دەستگوش.

دەسگیران (کتن) [١] desgîran

دەست گیران، ئەوق بوون، لەکارکەوتن، ماتەڵ بوون.

دەسگیران (ن) [٢] desgîran

دەزگیران.

دەسگیربوون (کتن) desgîrbün

بەگیر هاتن.

دەس لە جێ چوون (کتن) des lecêçün

دەست(خەلیان، وەرگەڕان).

دەس لەسەردانان (ند) des leser danan

دەست لەسەر دانان.

دەس لەمل دان (ند) des le mildan

دەست لەمل دان، ئۆباڵ بەئەستۆ کردن، بەڕاست زانینی (وتەیان کردەوەی کەسێ)، شایەتیی بۆدان، لە ئەستۆدان.

دەس لێ‌دان (کتپ) des lê dan

دەست لێدان، دەس لێ کوتان.

دەس لێ ساردبوونەوە (ند) des lê sardbünewe

١- لێ نائومێد بوون،ئومێد لێ بڕان. ٢- تابوشتی کاری مەبەست نەمان، لەبەر تێداشکان.

دەس لێ شتن (ند) des lê šitin

١- ئومێد لێ بڕین. ٢- ئیتر چاوەڕێ نەکردن، هیوای گەڕانەوە پێنەمان.
٣- لێ کشانەوە، چیی دیی لێ بەرپرسیار نەبوون.

دەس لێ‌وەشان (ند) des lêwešan [1]

دوژمنکارانە زیان یان ئازار پێگەیاندن.

دەس لێ وەشان (ند) deslêwešan [2]

شێت بوون (گوایا بەهۆی دەست لێ وەشانی جنۆکەوە).

دەسماڵ (ن) desmal [1]

لەچک وسەرپۆشی ژن.

دەسماڵ (ن) desmal [2]

پێچ ومێزەر.

دەسمایە (ن) desmaye

دەستمایە، دەزمایە، سەرمایە، سەرمیان، مایە، بنەپیت، پارەیەک کەکڕین وفرۆشتنی پێ بکرێ.

دەسمایەدار (ن) desmayedar

دەستمایەدار، دەزمایەدار، سەرمایەدار، سەرمیاندەر، خاوەن(دەزمایە، سەرمایە)، خاوەن پارەیەک کەکڕین و فرۆشتنی پێ بکرێ.

دەسمەلە (ن) desmele

باسکەمەلە، مەلەباسکە، سۆبایی بدەستان.

دەسنگە (ن) desinge [1]

دەستنگە، دەستندە، دەستننە، کاری شت بەخەڵک دان بە ئەندازە و و کەموکوڕیی.

دەسنگە (ن) desinge [2]

دەستنگە، بە(ژمارە، ئەژمارە، ژماردە).

دەسنگە (ن) desinge [3]

دەستنگە، دەسندە، دەسننە.

دەسنوس (ن) desnüs

دەستنوس، دەس نوس، بەدەست نوسراو، نوسراوی دەستیی، بەخامەنوسراو، خەت.

دەس نیشان (ن) des nîšan

ئاماژە، دەست نیشان، هێما، نیشانە.

دەس نیشان کراو (ئان) des nîšan kirdw

دەست نیشانکراو، ئاماژەکراو،هێمابۆ دانراو.

دەس وبرد (ئان) des w bird [1]

دەستوبرد، گورج و گۆڵ (لەئیشدا)، زووخێز (لەکاردا).

دەس وبرد (ن) des w bird [2]

دەستوبرد، پەلە، لەز، خێرایی.

دەس وبرد (ئاک) des w bird [3]

دەستوبرد، بەخێرایی، دەستاوبرد، لەپڕ.

دەس وپێوەند (نک) desw pêwend [1]

دەستوپێوەند، دەس وپەیمان، نۆکەرو کارەکەر، کۆمەڵی خزمەکاران وژێر دەستان.

دەس وپێوەند (نک) deswpêwend [2]

خزمان، کەسوکار.

دەس هاوردن (کتپ) des hawirdin

پەیا یان پەیداکردن، وەدەست هێنان، هێنانە(بەردەس، ژێر دەس).

دەسە چینە (ن) dese çîne

تریان، سەبەتۆلکەی دەسکداڕ.

دەسە داس (ن) dese das

تەوراس، تەورداس، داسی لقەدار پەڕاندن.

دەسەر (ن) deser

زیادە، سەربارە، لەسەریی.

دەسەرچوون (کتپ) deserçün

سەهووکردن، فەرامۆش کردن، لەبیرچوون.

دەسەردانەوە (کتپ) deserdanewe

لەسەردانەوە، زیادێ لە گۆڕینەوەی شت بەشت پێ دانەوە.

دەسەرکردن (کتپ) deser kirdin

ڕەوانەکردنەسەر، کردنەسەر، ناردنەسەر(کەسێ وزۆر لێ کردن بۆ ئەنجامدانی مەبەستێ).

دەسەرگەڕان (کتن) deser geran

بەقوربان بوون، دەدەورگەڕاندن، لەدەورگەڕان، لەدەوری سەر گەڕان.

دەسەرگێران (کتپ) deser gêran

بەقوربان کردن، دەدەورگەڕان،

دەسەرەوەچوون (کتپ) desereweçün

ماوە پێدان، مۆڵەت پێدان، مۆڵەت دان.

دەسەرە (ن) desere
مشارۆکە، مشاری دەست.

دەسەژەن (ن) desejen
دەسەژەنە، لۆرەلەپ، دەسەلقوت، داری دەزگیرەی مەشکە.

دەسەسر (ن) dese sir
دەستەسر، دەرسۆکە، دەستمال، دەسرە، دەسرە دەست، دەسمال، دەساۆ، دەرچاف، دەرچاو.

دەسەسەر (ئان) dese ser
گیژومات.

دەسەکەشتیی (ن) desekeştî
کەشتی پچکۆلانە(کەبەکاری گەشتی دەریایی نایەت).

دەسەلات (ن) ١ deselat
دەستەلات، دەستوور، فەرمان، یاسا.

دەسەلات (ن) ٢ deselat
دەستەلات، دەست ڕۆیشتوویی، دەست ڕۆیی، دەسەلاتداریی، بەهێزیی، توانایی، بال.

دەسەلات بەسەردا پەیداکردن (کتپ) deselat beserda peyda kirdin
بەسەردازاڵ بوون، هێزبەسەردا شکان.

دەسەلاتداربوون (کتن) deselatdar bûn
دەستەلاتداربوون، کارامەبوون، لەکارزانیین.

دەسەملانێ (ن) desemlanê
چەچەملان، دەستە(دەسە) {مل، ملانێ}.

دەسەملانێ کردن (کتپ) desemlanê kirdin
دەستە یان دەسە(ملان کردن)، چەچەملان کردن، دەست خستنە(کردنە)مل.

دەسەنە (ن) desene
بەخشیش، دەستەنە.

دەسەواکردن (کتن) desewa kirdin
لەزکردن، پەلەکردن.

دەسەوبەسە (ن) desew bese
بنکۆل، دەسیسە.

دەسەوبەسەکردن (کتپ) desew bese kirdin
بنکۆل کردن، پیلانبازیی کردن، بەپەنهانیی کار دژی کەسێ کردن.

دەس هەرە (ن) deshere
١- چەقۆی دەم مشاریی، جۆرە مشارێکی پچکۆلەیە (وەکە ٢ چەقۆی قەڵەمبڕ) دەنوشتێنرێتەوە. - مشاری پچکۆلەی باخ.

دەس هەڵبەس (ن) des helbest
بەدەست چنراو، بافیاگ، چنراو، چنیاگ.

دەس هەڵتەکاندن بۆ(کەسێ) (ئد) des heltekandin bo(kesê)
ئیشارەت بۆ کردن.

دەسی خۆبردن بەدەمدا (ئد) desî xo birdin bedemda
دەستی خۆ(بردن بەدەما، گەزتن): زۆرپەشیمان بوونەوە، پاشگەز بوونەوە.

دەشت (ن) ١ deşt
چۆل، ڕووتەن، شوێنی تەخت و ڕووتەن(بێ داروبار).

دەشت (ن) ٢ deşt
سفتاح، هەوەڵ(یەکەم) فرۆشی ڕۆژانە.

دەشت (ن) ٣ deşt
دەشتان، پادەشت، دەر، هەرد، پێدەشت، زەویی(گۆڕ، تەخت، ڕاست).

دەشتان (ن) ١ deştan
دەشت.

دەشتان (ئان) ٢ deştan
بێ نوێژ(ژن)

دەشتایی (ن) deştayî
دەشتانیی، ڕاستیی، زەوییی، گۆڕایی، زەمین، تەختانیی، تەختایی، پانتایی.

دەشت ودەر (ن) ١ deşt w der
چۆل وسارا، دەرودەشت.

دەشت ودەر (ن) ٢ deşt w der
دەرەوەی ئاوایی، بەدەرلەئاوایی

دەشت وکێو (نک) deşt w kêw
چواردەور، دەرەوەی مەڵبەند.

دەشتەکیی (ن) ١ deştekî
چۆل پەرست، دەشت نشین، سارانشین.

دەشتەکیی (ئان) ٢ deştekî
دەشتیی، دیاتیی، دیهاتیی.

دەشتەکیی (ئان) ٣ deştekî
ڕووەکە و گژوگیای دەشت.

دەشتەکیی (ن) ٤ deştekî
ئەیاغ، کەم نرخ (کالا).

دەشتەوان (ئان.ن) deştewan
کەسێ کەئیش وکاری پاراستنی کێلگەبێ.

دەشتیی (ن) deştî
جۆرەمەقامێکی فۆلکلۆری کوردیییە، هەوایەکی گۆرانی سۆزاوەرە.

دەشکە (ن) deške
دەزووی نرومان.
دەشنە (ن) dešine
قیمەکیش.
دەشۆ (ن) dešo
ئالشۆ، دەفشۆ، کەفاو.
دەشە (ئان) deše
بەدیمەن، دیمەن جوان.
دەشەنیی (ئان) dešenî
مەزلووم، نامەقیی لێ کراو.
دەشێ (ف) dehê
ئەشێ، ئەگونجێ، دەس(دەست)ئەدا، دەگونجێ.
دەعبا (ن) de`aba
جانەوەری نەناسراوی سامناک، داعبا، دەحبا، دەحبە.
دەعەجانێ (ئان) ١ de'aecanê
دەعجانێ، دەعەجانیی، سامناک (ڕوخسار).
دەعەجانێ (ئان) ٢ de'aecanê
ناپەسند، ناپەسەند، ناشیرین.
دەعەجانێ (ئان) ٣ de'aecanê
تەفرەدەر، فریوباز.
دەعیە (ن) de`aye
با، تڕزلیی، دەحیە، دەمار، فیز، لووت بەرزیی.
دەعیە بوون (کتن) de'ayebün
بەفیزبوون، لەخۆبایی بوون.
دەعیە لێ دان (کتن) de`ayelêdan
خۆنواندن.
دەغ (ن) dex
بوور، بەیار، زەویی(نەچێندراو، نەکێڵراو، تۆوپیوە نەکراو).
دەغڵ (نک،رو) dexil
دەخل، خەلە، دانەوێلە.
دەغڵ کردن (کتپ) ١ dexil kirdin
دەخل چاندن، خەلەچاندن، دانەوێلە هێنانە بەرهەم.
دەغڵ کردن (کتپ) ٢ dexilkirdin
دەخل کردن(ئافرەت).
دەغڵ کردن (کتن،کتپ) ٣ dexilkirdin
دەخل کردن، بەلاوەچوون،
توخن کەوتن، چوون بەلاوە، خۆتێ گەیاندن.
دەغڵ ودان (نک) dexilwdan
بەهرەی زەوی لەدانەوێلە، خەلەوخەرمان، دانەوێلەی چێنراو، دەخل ودان، دەخل و دانەوێلە.

دەغوول (ئان) dexül
دەغەڵباز، دەغەڵ، دەسبڕ، چوغل، فێلباز، ناڕاست، ناپاک.
دەغەز (ن) dexez
ناساغیی، نەخۆشیی.
دەغەزار (ئان) ١ dexezar
ڕەنگ نەخۆش، دەردەدار، سیسەڵەو ژاکاو، عیللەتاویی.
دەغەزار (ئان) ٢ dexezar
بوغز لەسک، دەخس، دەخەس، ڕقاویی، ڕک لەزک.
دەغەڵ (ن،رو) ١ dexel
گیای بێگانە لەناو دەغڵدا.
دەغەڵ (ن،رو) ٢ dexel
دەخیل، دەغەڵە، زۆڵەک، دەنکی بێگانە لەناو گەنم و جۆدا.
دەغەڵ (ن،رو) ٣ dexel
مرۆڕ(ناو دەعل ودان).
دەغەڵ (ئان) ٤ dexel
ناپاک.
دەغەڵ (ئان) ٥ dexel
بەدنەژاد، خوێنخوار، ناجسن، ناڕەسەن.
دەغەلی (ن) dexelî
فێڵبازی، فێل وفەرەج، گزی، ناڕاستی.
دەغەلی لەگەڵ کردن (کتپ)
dexelî legel kirdin
بەدنمەکیی لەگەڵ کردن، ناپاکیی لەگەڵ کردن.
دەف (ن،ئم) ١ def
دەفک، دەفە، دەفک، دایرە، ئامرازێکی مۆسیقایە لە کەمەیەک چەرمی بەسەرداکێشراوە، بێژنگی بێ کون و چەرمی خاو تێ گیراو...
دەف (پ،رو) ٢ def(ki)
پێکەوە، لەگەڵ، ژ، دەف.
دەف (پ،کی) ٣ def(ki)
دەف، لنک، ل نک، لەکن، لەلا، جەم.
دەفتەر (ن) ١ defter
پەڕاو، سیپارەی پەڕەپەڕەی سپی بۆ شت تیانووسیین، قاقەزی سپی لێکدراو بۆ بیرەوەریی...
دەفتەر (ن) ٢ defter
پەڕاوی سپایی، دەفتەری لیستەکێشیی.
دەفتەرخانە (ن) defterxane
بیرۆ، شوێنی بەڕێوەبردنی قەڵەمسازیی، نوسینگە.

دەفتەردار (ن) defterdar
ژمێریار.

دەف دان (کتن) ١ defdan
دڵ(خورپەکردن، تەپەتەپ کردن یان لێدان، توند لێ دان).

دەف دان (کتن) ٢ defdan
١- پشووسواربوون، هەناسەسواربوون.
٢- تەنگەنەفەس بوون(بەهۆی نەخۆشیی..).

دەفدەفینک (ن،نم) defdefînk
دەف فیکە، بلوێرونوڕنا کەفووی لەهەمبانەوە دەدەنێ.

دەفر (ن،کی) defir(ki)
ترار، حاجەت، قاپ.

دەفروئامان (نک) defirw aman
قاپ وقاجاخ.

دەفرە (ن) defire
زۆرە(ملێ، بانێ)، ملەملانێ، ملانێ.

دەفزگ (ئان،کی) defzig(ki)
دەفـزک، دەفەزکە، دەفەزگە، وڕگێ زل، عوورمەزن، وڕگن.

دەفزەن (ن) defzen
دەفـژەن، دەف لێدەر، دایرەزەن، کەسێ کەدەف دەژەنێ.

دەفک (ن) defik
دەموچاو، چارە، دەم ولووت.

دەف لێ دان (کتپ) def lêdan
لەدەف دان،دەف ژەندن.

دەفن (ن) defin
شاردنەوەی مردوو، وەشاردنی مردوو.

دەفە (ن) ١ defe
پانایی سنگێ وناوشان، مەودای نێوان هەردووشان.

دەفە (ن) ٢ defe
دەفی شان، ئێسقانی شان، دەفەی شان، ئێسکی پانی شان.

دەفە (ن) ٣ defe
هەف، تەختەیەکی پانە جۆلاتەنراوی پێ سفت دەکا.

دەڤ ئاوێتن (کتن،کی) devawîtin(ki)
بەدرۆ خۆ هەڵکێشان، (فیشاڵ، فشە، ماشەوهووشە) کردن.

دەڤ تووک (ن،کی) devtük(ki)
دەم تووک، کەسێ کەلەتووڕەبوندا کەف لەدەم دەچرێنێ.

دەڤ چەنگ (ن،کی) devçeng(ki)
گفت وگۆ، گفتوگۆ، وتوویژ.

دەڤخۆر (ن،کی) devxor(ki)
تابشت، توان، دەفخوور، تاووشت.

دەڤخۆش (ئان،کی) devxoš(ki)
دەم وکاوێژخۆش، راوێژخۆش.

دەڤ دان (کتپ،کی) devdan(ki)
فوو بەبلوێردا کردن، فووپێداکردن.

دەڤژەن (خ،کی) devjen(ki)
١- پڕوپاگاندەچیی. ٢- درۆزن، فیشاڵکەر.

دەڤ سفک (ئان،کی) devsifik(ki)
بەهەلپە، لەپن.

دەڤشۆ (ن،کی) ١ devšo(ki)
بەرماوە، بەرماو.

دەڤشۆ (ئان،کی) ٢ devšo(ki)
دەشۆ، دەف بەردا، دەم پاراو، دیلبار، دۆش دانەماو (لەئاخاوتندا)، تێیان تیدا نەوەستاو، قسەزان، لەسەر قسەدانەماو.

دەڤ کەنۆک (ئان،کی) dev kenok(ki)
دەم بەپیکەنین، ڕوو(خۆش، گەش).

دەڤکیی (ئان،کی) devkî(ki)
دەمیی.

دەڤگلیز (ن،کی) devglîz(ki)
لیکاو، لیکاوی دەم.

دەڤگەم (ن،کی) devgem(ki)
دانەلغاو، دەفکەم، ئاسنی لغاو کەئەکەوێتە ناو دەمی ولاخەوە

دەڤ گەنیی (ئان،کی) dev genî(ki)
دەم بۆگەن.

دەڤل (ن،کی) devil(ki)
بەرە، بەرەباب، تۆرەمە.

دەڤلۆ (ن،کی) devilo(ki)
تیخی دەم(کروچ، ڕووزەلە، کول).

دەڤلیی (ن،کی) devilî(ki)
ئاگاداریی، های.

دەڤۆک (ن،کی) devok(ki)
شیوەی (ئاخاوتن، زمان، پەیڤین).

دەڤە (ن،ئا،کی) deve(ki)
حوشتری نێر.

دەڤەر (ن،کی) dever(ki)
جێ، شوێن.

دەڤ هلو (ن،کی) dev hilü(ki)
ڕیایی.
دەق (ن،کی) ١ deq(ki)
تەواو، خشت، بێکەم وزیاد.
دەق (ن) ٢ deq
قەد، لێ، نوشت، نوشتە.
دەق (ن) ٣ deq
شۆق، کەیف.
دەق (ن) ٤ deq
باری هەمیشەیی، ڕەوت، ڕۆتین.
دەق (ئان) ٥ deq
بێ(چرچ ولۆچ، گرێ وگۆل)، ساف.
دەق (ئان) ٦ deq
وەک، هەمان چەشن، دەس، لەگوین.
دەق (ن،کل) ٧ deq(kl)
ڕق، ڕک.
دەق (ن) ٨ deq
خاڵی کوتراو.
دەقاق (ن) ١ deqaq
جەوی یان کەتیرەی دەق دانی قوماش، نیشاستە.
دەقاق (ن) ٢ deqaq
نوتوو، وتوو(جل).
دەقاق دان (کتپ) deqaqdan
لێدان، دەقاق لێدان، کەتیرەلێدان، چەسپاندن (بەکەتیرە).
دەقاق لێ‌دان (کتپ) deqaq lê dan
نوتووکردن، وتوو(دان، کردن، کێشان) ساف کردن{جل و بەرگ}.
دەقان (کتپ) deqan
خاڵ لەسەرپێست کوتان، دەقاندن، دەق دان.
دەقان دووقان (ئاک) deqan düqan
پێ بەپێی(کەسێ، شتێ)، بەئەندازەی (ئەو شتە یان ئەو کەسە).
دەقاندیی (ئان) deqandî
خاڵ لێ کوتراو.
دەقاو دەق (ئاک) deqaw deq
١- خشت، ڕاستەوڕاست، سەربەسەر.
٢- بەتەواویی، دەقاودەق، ڕەپ وڕاست، دەق ودۆغریی.
دەق بەستن (کتن) deq bestin
دەق گرتن.

دەقدار (ئان) deqdar
ساز، دەبار.
دەق دان (کتپ) ١ deqdan
ڕێک کردن، سازاندن.
دەق دان (کتپ) ٢ deqdan
دەق کردن، بەسەریەکدا نوشتاندنەوە.
دەق دان (کتپ) ٣ deqdan
ئارایشت دان.
دەق دان (کتپ) ٤ deqdan
دەق پێ دان، ساف کردن، لووس کردن، چرچ ولۆچ تێدا نەهێشتن.
دەق دان (کتپ) ٥ deqdan
کوتان(کەسێ بەمادەی ڤاکسین..).
دەق دانەوە (کتپ) ١ deqdanewe
چەماندنەوە، دەقانەوە.
دەق دانەوە (کتپ) ٢ deqdanewe
دووبارە کوتانەوە(برنجی نیوەکوتراو..).
دەق دانەوە (ئد) ٣ deqdanewe
لێدان، شلەکوتی مەرگ کردن.
دەق دانەوە (کتپ) ٤ deqdanewe
تەتەڵەکردن، لەتەتەڵەدان، لەبێژنگ دان(دانەوێلە..).
دەق دانەوە (کتپ) ٥ deqdanewe
دیسانەوە دەقێکی تر پێدان.
دەق دانەوە (ئد) ٦ deqdanewe
تەخت کردن، بەزەویدا دان(کەسێ).
دەق دراو (ئان) deq diraw
(نوتوو، وتوو) لێدراو، دەقاقلیی.
دەق شکان (کتن) deq šikan
دۆخ تێک چوون.
دەق کراو (ئان) deq kiraw
دەق دراو، دەق پێگیراو، دانوشتاو، بەسەریەکدا نوشتێنراو، قەدکراو، نوشتاوە، وەنوشتاو.
دەق گرتن (کتن) ١ deq girtin
قەدبوون بەسەریەکدا، نوشتانەوە.
دەق گرتن (کتن) ٢ deq girtin
باری خۆگرتن، کەوتنەسەرباری خۆ.
دەق گرتن{نرخ} (کتن) ٣ deq girtin(nirx)
جێگیربوون.
دەق گرتن (کتن) ٤ deqgirtin
بوونە(داب، دەستوور).

دەقل (ن) deqil

تم تمان، دەقەل، زەویی سەخت کەبۆ کێلان ناشێ.

دەقلوس (ن) deqlüs

سەرمەقولات، سەرمەوقولات، تەقلەبازیی.

دەقلوک (ن،رو) deqlük

مازوو، مازیی.

دەقنە (ن) deqine

دەقن، دەبرە، بەرات، ڕاتـووی فـەقێ، ساوریی، ئـەو بژێوییەی دەدرێ بەفەقێ.

دەقنەکردن (کتپ) deqine kirdin

پارسـەکـ کـردن، نـان چنینـەوە لـەماڵان، ئازووقـە کۆکردنەوە لەماڵان بۆ زستان(قوتابیی مزگەوت..).

دەق ودەق (ئان،ئاک) deq w deq

کوت ومت.

دەقور (ن) deqor

تیکەڵاو، دووڕەگ.

دەقوول کەوتن(چاو)(کتن) deqül kewtin(çaw)

بەقووڵاچوون (چاو)، مەبەست: لاوازبوون (مرۆڤ).

دەقەلۆز (ن) deqeloz

قونەقون، هەڵبەز ودابەز.

دەقەن دووقەن(ئان) deqendüqen

ڕاگوێز، ڕاڕا.

دەقەنا (ئاک) deqena

لەبەر(ئەمە، ئەوەی کە..)، بۆیە.

دەک (ئسب) dek!

ئەکێ!، پەککو، هەک.

دەکارکراو (ئان) dekr kiraw

بەکارهێنراو، کارپێ کراو.

دەکارکردن (کتپ) dekar kirdin

بەکارهێنان، دەکارهێنان، کارپێ کردن.

دەک پێ نەگەی (رس) dek pê negey!

خواپێت نەگەیەنێ، عەمرت نەمێنێ.

دەک نەنالێی! (رس) dek nanalêî

هـەرگیز نـەخۆش نەکـەوی!، واتـە: سوپـاس بـۆ ئەرکتان.

دەکە (ن) deke

سەکۆ.

دەکەل (ئان) ١ dekel

بێموو، ساف.

دەکەل (ئان) ٢ dekel

سادە.

دەکەل (ئان) ٣ dekel

کۆستە، کۆسە(مرۆڤ).

دەکەم ودەگرێنم! (شر) dekem w derênim!

ئەکەم وئەکۆشم، هەوڵ وتەقەلادەدەم.

دەگ (ن) deg

داری بڵنـدی ناوگەمیەکـە بـادەوەی پـێوەقاییم دەکەن.

دەگژراچوون (کتپ) degijraçün

بەگژداچوون، لێ هەڵگەڕانەوە وبەرەنگاربوون.

دەگمەن (ئان) ١ degmen

ڕێکەوت، هەڵکەوت.

دەگمەن (ئان) ٢ degmen

دانسقە، دەگمە، کەم وێنە، نایاب، نایەب.

دەگەر (ن) ١ deger

زەبر بەدەستیی.

دەگەر (ن) ٢ deger

تابشت، تاوشت، لیهاتوویی.

دەگەل (ن) ١ degel

سوعبەت، گاڵتەوگەپ، گەمە، وازیی، یاریی.

دەگەل (ئان) ٢ degel

زرینگ.

دەگەل (پ،ئاک) ٣ degel

پێرا، دگەل، لەگەڵ، هامرا، پێکەوە.

دەگەنەکیی (ئاک) degenekî

بخورتیی، بەزۆرەملیی، بەزۆر.

دەگەنەگ (ئان) ١ degeneg

(زۆر) بەهێز.

دەگەنەگ (ن) ٢ degeneg

خورتیی، زۆرە(ملیی، ملێ).

دەگەنەگ (ئان) ٣ degeneg

تەڕاح، زلحۆرت، زەبەلاح.

دەل (ئان) del

ئازا، بوێر، چاونەترس.

دەلاش (ن،ئا) delaš

بەرخۆلە.

دەلاڤ (ن،کی) delav(ki)

گزمی پچووکـ، گزمیلکە.

دەلاڤ (ن،کی) delav(ki)

جێگەی ئاودانی ئاژەڵ.

دەلاقە (ن) ١ delaqe

ڕۆچنـە، ڕۆژنـە، کـون لـەدیواردا بـۆ ڕووناکیی لێـوە هاتنە ژوور.

دەلاقە (ن) ٢ delaqe
کەلەبەر، کەلین، کولین، قلیش.

دەلاقە (ن) ٣ delaqe
تاق (لەدیواردا).

دەلاقە {برین} (ن.پز) ٤ delaqe(birîn)
چاوگە، چاویلکە.

دەلاقەتێ خستن (کتپ) delaqetêxistin
کون تێ کردن، کەلەبەرتێ(خستن، کردن).

دەلاقەتێ کەوتن (کتن) delaqe tê kewtin
کون تێ بوون، کەلەبەر تێ(بوون، کەوتن).

دەلاک (ن) ١ delak
بەربەر.

دەلاک (ن) ٢ delak
ناتر، مرۆڤ شۆرلەگەرماودا.

دەلاکخانە (ن) delakxane
سەرتاشخانە، دوکانی(سەرتاش، دەلاک)، شوێنی سەر یان سەروریش تیدا (چاک کردن، تاشین)، کوافیر.

دەلال (ئان) delal
خۆشەویست، نازدار.

دەلالێ (ن) delalê
لایلایە، لایەلایە، گۆرانیی بۆ منداڵ ژیرکردن یان کردنە خەو.

دەلق (ن) deliq
ئار، ئەیب، عەیب وعار.

دەلقین (کتن) delqîn
ئابڕوو(چوون، نەمان)، ئاوزڕان، بەدناوبوون.

دەلک (ن) delik
سواغ، سواق.

دهلک (ن.ئا) dihlik
پشیلەی مێ، پشیلەی مێوینە.

دەلکی (ئان) delkî
حەنەکچیی، جەفەنگباز، قسەخۆش.

دەللە (ن) ١ delle
قاوەجۆش، جزوە، جەزوەی دەسکدارو سەرقاپدار و لیودار بۆ قاوە.. تیدالینان یان تێکردن.

دەللە (ن) ٢ delle
تەڵەکە، فێل.

دەلمە (ن) delme
جبە، بالاپۆشی پێش ئاوەڵەی مەلایان، کەوای ئاودامانی پێشەوەکراو.

دەلنگ (ن) ١ deling
دەرەلنگ.

دەلنگ (ن) ٢ deling
دەلینگ، لینگ.

دەلنگ (ن) ٣ deling
جلی پاووپووز داپۆش، جلکی بەلەک داپۆش، ماکسی.

دەلنگ هەلکراو (ئان) ١ deling helkiraw
دەرەلنگ هەلکراو، لای خوارووی دەرپێ ورانک.. بەرەو ژوور دانوشتاو.

دەلنگ هەلکراو (خ.) ٢ deling helkiraw
ئامادەی کار، لەسەرپێ بۆ ئیش وکار، دەرەلنگ هەلکراو.

دەلو (ئان) delü
بەزمگیر، سەماکەر.

دەلو (ن) delü
لۆتیی، دەهۆلکوتی شایی.

دەلوبیەر (ن.رو) delübîber
١- بیبەری (سەوز، شیرین)، بیباری شین.
٢- تیژ، بیبەری (تیژ، توون).

دەلۆش (ئان) deloš
بێ ئەمەگ، دەغەل.

دەلۆشیی (ن) delošî
بێ(ئەمەگیی، شەرتیی، وەفایی)، دەغەلیی.

دەلووف (ن) delüf
مانگی ڕەشەمە.

دەلۆی دومان (ن) deloy düman
دەلیی دومان،
یاریدەدەری تەنافباز.

دەلۆیی (ن) deloyî
شێتیی، گەللایی، کەللەیی.

دەلەسە (ن) delese
فیل، فەرەج.

دەلەندە (ن) delende
مارەبڕ، دەزگیرانی مارەبڕاو.

دەلیا (خ) delya
ئیجگار زۆر، یەکجار فرە.

دەلیا دڵ (ئان) delya dil
دل گەورە، بەسەبر.

دەلیالووش (ئان) delya lüš
زۆر خۆر، خۆرا.

دەلیقانیی (ئان) delîqanî

بێ شەرم وزمان دریژ (ئافرەت).

دەلیی (ئان) delî

دەلو، شیت، شیتۆکە.

دەڵ (ن،ئا) del [١]

دەڵـەق، میوینـە(میینـە)ی سـەگ وگـورگ...، دەلە(سەگ، گورگ).

دەڵ (ن) del [٢]

تەڕەشوع، تەڕایی، شێ.

دەلاڵ (ن) delal [١]

ناوەندیار، نێوەنجیکەر (نێوان کڕیار وفرۆشیار..).

دەلاڵ (ن) delal [٢]

کەسێ کـەژن بـۆ پـیاو سـازدەدا، ناوەنـدیاری ژن خوازیی.

دەلالخانە (ن) delalxane

مەزاتخانە، مەزادخانە، هەڕاجخانە، هەڕاجە بازاڕ.

دەلالیی (ن) delalî

١- دەلالبازیی، هەڕاجیی، کاری دەلال.

٢- دەلالانە، کرێ یان مزی دەلالیی.

دەلان (کتن) delan

تـەڕایی دادان، تەڕەشـوع دانـەوە، یـان: چـۆڕان، دەلانن،یان دادان، دەلیان (ئاو، شلەمەنیی..).

دەلاو (ئان) delaw [١]

ئاولێ چوو، تەڕایی داداو، تەڕەشوع کردوو.

دەلاو (ن) delaw [٢]

جیگەی زنەوهەمیشەتەڕ، زەویی تەڕەشوعدار.

دەلاو (ن) delalw [٣]

خەلیج.

دەلپ (ئان) delp

دەلـب، بـە بەرگـەروە، زرت، فـراوان، فـرت، گوشـاد، هەراو، دامۆڕ (پیلاو، جل وبەرگ..).

دەلپ وداهۆڕ (ئان) delp w dahor

دەلپ ودۆپ، زۆرگوشاد، فرەهەراو، دەلپ ودۆل (جل وبەرگ..).

دەڵ وبەڵ (ئان) del w bel

بلقن، نەرم(ترێ..).

دەلەبەبا (ن) dele beba

دەلەسـەگی بـەبا، دەلـەف، دیلەبـەبا، دەلـەوەبا، میوینە سەگی وەباهـاتوو، میچکەسـەگی نێـر خـواز، دەلەسەگی گۆڵ خواز.

دەلەچە (ئان،ن) deleçe

ڕیاییکەر.

دەلەچەیی (ن) deleçeyî

ڕیایی.

دەلەدەڵ کردن (کتن) [١] dele delkirdin

لەرەلەر کردن، بەملاویەولادا کەوتن.

دەلەدەڵ کردن (کتن) [٢] dele delkirdin

شلەقان.

دەلەدیو (ن) dele dêw [١]

ژنی دیو، ژنەدیو.

دەلەدیو (خ) deledêw [٢]

ژنی ناشیرین و قەڵەوی زەبەلاح.

دەلەک (ن،ئا) delek

دوللەک، جانەوەریکە لەخیزانی ڕێوی ولەو پچووکترە وکەولی بەنرخە.

دەم (ن) dem [١]

دەق، دەو، زار، بۆشایی نێوان هەردوو شەویلاگە.

دەم (ن) dem [٢]

پشوو، هەناسە.

دەم (ن) dem [٣]

دەڤ، ڕەخ، قەراخ، کەنار، گوێ، لیو، لیوار.

دەم (ن) dem [٤]

چاخ، دم، زەمان، سات، کات، گاف، گاه، گاو، ماوە، وەخت.

دەم (ن) dem [٥]

دەمـە، دەڤـەر، دیـوی تیـژی تیـغ، ڕیـزەی دەمـی تیغ،لیواری تیغ، لای تیژی تیـغ، لیـوی تیـژی(چـەقۆ، کیرد..)، لیوی بوڕای تیغ.

دەم (نک) dem [٦]

مووشە دەمەی ئاگرپێ(گەشاندنەوە، گەشاندنەوە).

دەم (ن) dem [٧]

جار.

دهم (ن) dihim

زەویی بەیار.

دەما (ئاک) dema

وەختێکە، کاتیکی.

دەماخ (ن) demax [١]

شادیی، کەیفخۆشیی، کەیفسازیی.

دەماخ (ن) demax [٢]

مژی، میشک.

دەماخ پرواندن (ئد) demax pirwandin

دەمـاخ پـروانن، کـەیف تیکـدان، وەڕزکـردن، وەڕەزکردن.

دەماغ تەخت کردن (ئد) demax texit kirdin ١
بەخۆشیی(ڕابواردن، کات بردنەسەر).
دەماغ تەخت کردن (ئد) demax exit kirdin ٢
خۆنواندن وهەوەس تەخت کردن بەسەرکەسێکدا.
دەماغ ساز (ئان) demax saz
تەڕە دەماغ، دڵخۆش ولەسەردا هەوەس، کەیفساز، کەیفخۆش.
دەماغ شکاندن (ئد) demax şikandin
١- پۆزشکاندن، کەیف وخۆشی بۆ نەهێشتن، لەزەوق دان، تەریق کردنەوە، لەکەیف و خۆشیی دان، لەلووت دان، لووت هێنانەبەرخۆ و لە گەنجەفەکردن، بەگژداچوون، لەدەماخ دان، لێ تووڕە بوون. ٢- بەدرۆ خستنەوە، درۆزنیی کەسێ وەدەرخستن.
دەماغ کردن (کتپ) demax kirdin
بەرلووت(هەڵبەستن، هەڵپێچان)، دەماغ (هەڵبەستن، هەڵدان)، دەم هەڵبەست کردن.
دەمار (ن) demar ١
تەمار، ڕەگ، جۆگەی خوێن گوێزتنەوە لەلەشدا.
دەمار (ن) demar ٢
ژێ، پەی، چەق.
دەمار (ن) demar ٣
دارۆکەی ناوگەڵا.
دەمار (ن) demar ٤
جامێریی.
دەمار بزووتن (ئد) demar bizütin
ڕەگی شازایی بزووتن، دەست دانەکار بەچاپووکیی،دەمار جووڵان (بۆ فەرمان).
دەماردەر (ن) demar der
ئازاری زۆر چەتوون، ئێش وئازاری زۆر.
دەماردەرهاتن (ئد) demarderhatin ١
تێداچوون، لەناوچوون.
دەماردەرهاتن (ئد) demarder hatin ٢
بێزاربوون، نارەحەت بوون.
دەمار دەرهاتن (ئد) demar derhatin ٣
تین پێگەیین، تەنگاو بوون.
دەمار دەرهێنان (ئد) demar derhênan ١
١- بەسەردا(زاڵ بوون، سەرکەوتن)، بەزاندن.
٢- کارجێبەجێ کردن بەچاپوکیی
دەمار دەرهێنان (ئد) derhênan ٢
١- لەناو بردن.
٢- کارجێبەجێ کردن بەچاپوکیی.

دەمار کرژ (ئان) demar kirj
١- توند وتۆڵ، چابوک. ٢- لێهاتوو.
دەمار گرتن (کتن) demar girtin
دەمار وەرگەڕان.
دەمار گرتوو (ئان) demargirtü
تووڕە، دەماردار.
دەماری پیاوەتیی (ن) demarî piywetî
هەستی پیاوەتیی.
دەمامک (ن) demamik
کەپوو هەڵپێچ، لووت پێچ.
دەمانچە (ن) demançe
دەبانچە، دەرمانچە، دەرمانجە، دەوانچە، وەروەر، پشتاو.
دەمانچە ئاگردان (کتپ) demançe agirdan
دەمانچە تەقاندن.
دەماندن (کتپ) demandin ١
دەمان، دەمانن،دەمیین، دەم دان، دەڤ دان، باتێ کردن، وەکارخستن (مووشەدەمە).
دەماندن (کتپ) demandin ٢
ئاگرگەشاندنەوە، فوولێ کردن (ئاگر بەمووشە دەمە، یان پف لێ کردن).
دەماندن (کتپ) demandin ٣
دەم پێ کێشان.
دەمانە (ن) demane
جێی ژیان، ماڵ، خانوو.
دەماو دەم (ئاک) demaw dem ١
دەڤ بدەڤ، دەم بەدەم، زاربەزار، لەزاربۆزار.
دەماو دەم (ئاک) demawdem ٢
وەختاو وەخت.
دەماودەم کەوتن (کتن) demawdem kewtin
ئاخاوتن بڵاوبوونەوە لەدەمەوە بۆ ئەم وئەو، ئاشکرا بوون.
دەم ئاو کردن (ئد) dem aw kirdin
دەم پڕ لەئاوبوون، ئاو زایینە دەم، دەم پاراوبوون(بەبینینی خواردنی خۆش).
دەماوەر (ئان) demawer ١
دەمەوەر.
دەماوەر (ئان) demawer ٢
وتەپاراو، قسەزان، دەم پاراو.
دەمبڕ (ن) dembir
بێ(سەوادیی، سەوایی)، بەگۆترە، لەگۆترە، گۆترە.

دەم بردنە بەست (ند) dem birdine best
دەم نەکردنەوە، نەئاخاوتن.

دەمبرکردن (کتپ) dem birkirdin
نرخ برِینەوە لەگەڵ کەسێکدا (بەگوترە).

دەم بڵ (ن) dem bil
١- بلمەبلمەکەر، کەسێ ئاخاوتنی بەرەوانیی بۆنایە. ٢- دەم خاو.

دەم بوونە تە لەی تە قیو (ند)
dem büne teley teqîw
١- دەم بوون بەتاقی چرا، دەم بوونەتاقی چرا،حەپەسان، سەرسام بوون، واق ورمان.
٢- قسەبۆ نەکران لەشەرماندا.

دەم بۆ بردن (کتپ) dem bo birdin
دەست بۆ خواردن بردن(خواردنی هەندێ).

دەم بە (پ) dembe
رووبەرەو.

دەم بە پێکە نین (ئان) dem be pêkenîn [1]
روو(خۆش، گەش)، بزەکار،بزەکەر، شەن، هاش.

دەم بە پێکە نین (ئان) dembe pêkenîn[2]
خۆش گوفتار، زمان شیرین، سوعبەتچیی، قسەخۆش.

دەم بە پێکە نین (ئاک) dem be pêkenîn [3]
بەروو خۆشیی.

دەم بە دەم (ئاک) dembedem[1]
بەردەوام، بێبەرودوایی، هەمیشە، هەروەهەر.

دەم بە دەم (ئاک) dembedem[2]
جارەناجار، جارەوجار، کاتەناکات، وەختاو وەخت.

دەم بە ربوون{بە رامبە رکە سێ} (ند)
dem berbün(beramber kesê)
دەمی جنێو کرانەوە (بەرەو رووی کەسێ).

دەم بە ربوون (ند) dem berbün [1]
کەوتنەئاخاوتن و زۆر لەسەر رۆیشتن.

دەم بە ربوون (ند) demberbün[2]
دەست بەخواردن کردن بەهەلپە. .

دەمبە ست کردن (کتپ) dembestkirdin
قوربەدەمدا دان، بێ دەنگ کردن.

دەم بە قوتە وەگرتن (ند) dem beqtewe girtin
میچ (نەخواردن، نەخواردنەوە).

دەم بە گلە یی (ئان) dem beileyî
ئاخدار، نووزە نووزکەر.

دەم بە هانان (ن) dem be hanan
نزقلانەی خراپ لێدەر.

دەم بە هاوار (ن) dem be hawar
دەم بەهەرا.

دەم بە یە کاهاتن (ند) dem beyekahatin [1]
گیان دەرچوون، دەم بەیەکدادان، مردن.

دەم بە یە کاهاتن (ند) dem beyekahatin[2]
دەم پێکاهاتن، قسەباش (بۆ نەهاتن، نەکردن، دەرنەبرِین).

دەمبێن (ن) dembên [1]
دەڤ بێنک، دەڤۆک، دەمبێن، دەمدوور، دەوبێن، دەمبەست، دەمبەس، دەردوو، زارەمبێن، زاربەست، زاربێنک، زاربێن، ئەو ئامرازەی دەمی ماڵاتی پێ دەبەستن.

دەمبێن (ن) dembên [2]
دەربەن، دەروەن، دەرگابێن، دەمبینە، پەتک، گوش، ئەو پەتکەی زاری مەشکەو هەمانەی پێ دەبەسترێ.

دەم پان کردنە وە (ند) dem pankirdinewe
پێکەنین بەدەنگی بەرز (بەرامبەر کەسێ بەتەوسەوە).

دەم پووچ (ئان) dem püç
دەم پووچەڵ، بێ(دان، ددان).

دەم پە لوولە (خ) dempelüle
دەم پەڵو، شەرمنی بێ دەم و پل، شەرمیوونی قسە نەزان.

دەم پیاکاهاتن (ند) dem piyaka hatin
دەم (پێکاهاتن، تێکەڵ بوون)، لەکاتی ئاخاوتندا (لە ترسا یان لەشەرماندا).

دەم پیس (ئان) dem pîs
دژوندەر، دەڤ(پیس، چیر، چەپەڵ، گەنیی)، زمان پیس، سخێف بێژ، جنێوفرۆش.

دەم پێوەنان{شلە مە نی} (کتن)
dem pêwenan (şilemenî)
بێن پێوەنان، هەڵقوران، بەتاسەوە ئاو یان شلەمەنی خواردنەوە.

دەم تاڵ (ئان) dem tal
ترش، راوێژناخۆش، قسەرەق، خوێن تاڵ لەکاتی ئاخاوتندا.

دەم تەر (ئان) dem ter [1]
بەلێندەری(خۆراپی، هەربەدەم).

دەم تەر (ن) dem ter [2]
فریودەر.

دەم تەرکەرە (نک) dem terkere
تەرە، تەرەکار(میوە..).

دەم تەقاندن (کتپ)[1] dem teqandin
تەقە لەدەمەوە هینان، دەم تەقاندن.

دەم تەقاندن (کتپ)[2] dem teqandin
گفتوگۆ کردن.

دەم تێ بەردان (ند)[1] dem tê berdan
کەسێ هان دان کەبەگژ یەکیکدا بچێ.

دەم تێ بەردان (ند)[2] dem tê berdan
دەست کردن بەجنێودانی کەسێ.

دەم تێ ژەندن (ند)[1] dem têjendin
زار(تێهنان، نانەناو) {خواردن}.

دەم تێ ژەندن (ند)[2] dem têjendin
بەهەلپەو بەردەوامیی سەرکردنە سەرشت خواردن، خواردن ماشیینەوە.

دەم تێ ژەندن (ند)[3] dem têjendin
دەم تێهنان.

دەم تێ ژەندن (کتپ)[4] dem têjendin
سەرکردنەسەر (بەکارهینان و لەناو دانی شت).

دەم تێ ژەندن (ند)[5] dem têjendin
زیاد لەپیویست (تێگوشیین، پارەخەرج کردن)، زیادە خەرجیی کردن، دەم تێ نان.

دەم تیک ئالان (ند) dem têk alan
بەگژیەکدا چوون، کەوتنەشەرەقسە.

دەم تیوەدان (ند) dem têwe dan
خۆ تی ٚهەلقورتاندن(لەئیش یان ئاخاوتنی خەلکدا)، لاپرسەنانە قسەلێ کردن، لەخۆوە دەم بردن بۆ ئاخاوتنێ ودوان لەبابەتیەوە.

دەم جوو (ن) dem cü
خواردنی(جووراو، جاوراو، جاویاگ).

دەم چوونەکلیلە (ند) dem çüne klîle
دەم(بەستران، نەکردنەوە)، ئاخاوتن بۆ نەهاتن، دەم هەل نەهاتنەوە، دیان کلیلەوبوون، دەم گۆ نەکردن.

دەم چەوت(ئان.ن)[1] demçewt
دەف خار، دەم(پووچ، چەفت، خوار)، قسەنەزان، بێدەم وپل.

دەم چەوت (ئان)[2] demçewt
گەلحۆ، گیل، گیلۆکە.

دەم خاو (ئان) demxaw
دەم(سارد، وپل خاو خلیچک)، سستگۆ.

دەم خۆش! (نسب) dem xoš!
ئافەرین!، (بۆ ئاخاوتنت، بۆ ئەو وتەباشەی درکانت.

دەم خۆشانە (ن) demxošane
مژدانە، مزگینیی خەبەری خۆش.

دەم داچەقاندن (کتن)[1] dem daçeqandin
دەم(ئاواڵە کردن، کردنەوە)
، زار(ئاواڵەکردن، کردنەوە).

دەم داچەقاندن(کتن)[2] dem daçeqandin
دەم (ئاواڵەکردن، کردنەوە)، زار (ئاواڵەکردن، کردنەوە).

دەم داچەقاو (ئان)[1] dem daçeqaw
دەم(کراوە، داچەقیو)، حەبەساو، ئەبلەق.

دەم داچەقاو (خ.)[2] dem daçeqaw
مردوو.

دەم داخستن (ند) dem daxistin
قرۆقەپ کردن، قسەپێ نەمان، نقە(تیدا {تیا}نەمان، لەبەر بڕان، نەکردن)، ورتە لەبەر بڕان، نە ئاخاوتن، دەم قووچاندن.

دەم دادروون (ند) dem da dirün
بێ(دەنگ بوون، دەنگ کردن)، فزەلێ بڕیین.

دەم دار (ئان) demdar
بەدەم وگفت، بەگفتوگۆ.

دەم دروون (کتپ) dem dirün
دەم(دا دروون، هەل دروون).

دەم دان (کتن)[1] dem dan
سەوزبوون، شین بوون.

دەم دان (کتن)[2] dem dan
لەوەڕان، لەوەڕیین.

دەم دان (کتپ)[3] dem dan
دانەدەم، تێدان.

دەم دانەوە (کتن) dem danewe
پشکووتن، دەم کردنەوە، گەشانەوە، هەل پشکووتن (گول..).

دەم دانەوە {برین} (کتن) dem danewe(birîn)
دڕان، دەرگابوون، چاوگە داکەوتن، والابوون، دەربوون.

دەم دروون (ند) dem dirün
بێدەنگ کردن، دەمکوت کردن، دەم گرتن.

دەم دریژیی (ن) dem dirêjî
دریژدادڕیی، چەنەبازیی، چەقەسرۆیی، دەمەوەڕیی.

دەم دەم (ئاک) demdem
جارجار، گاگا، ناوبەناو، دەمدەمێ، جاربەجار.

دەم دەما (ن) dem dema
بەرەبەیان، بولیلە، شەوەکیی، کازیوە.

دەم دەمو (نک) dem demu
بەرماوە، پاشماوە(خۆراک).
دەم دەمی (ئان) dem demî
ڕاڕا، قەولەهوبەولەهو، وازوازیی، هەر کاتە لەسەر هەوایەک.
دەمڕاست (ن) [1] dem rast
پیاوماقووڵ.
دەمڕاست (ن) [2] demrast
ئاخاوتەر، قسەکەر، نوێنەر(بۆ وتووێژ).
دەمڕاست (ن،ئان) [3] dem rast
دەم(ڕاس، پاراو، گفت خۆش)، دیواندڕ، بەزمان، قسەزان، بدوو، خۆش(دوو، گوفتار).
دەمڕاست (ن) [4] dem rast
ئەوقات، پارێزەر.
دەمڕووت (ئان) [1] dem rût
بێمووی(لاو).
دەمڕووت (ئان) [2] dem rût
چلێت، مرۆڤی منالکاری بێ نموکەشەرمی لێ نەکرێ، بەستە نەبوو.
دەم ڕەساندن (کتپ) dem resandin
دەم ڕەسانن، ناوەندیاریی کردن، نێوبنجی کردن، بەر ئەدەریی کردن، کەوتنەنێوان کۆمەڵانێکەوە بۆ ئاشت کردنەوەیان.
دەم ڕەش (ئان) dem reš
چاک نەبێژ، زمان بەد، شووم، نوقلانەی خراپ لێدەر.
دەم سارد (ئان) dem sard
ناهومێد، نائومێد.
دەمساز (ن) demsaz
گیانی بەگیانی.
دەم سپی (ن) [1] demspî
خێرخوای خەڵک، پیاوچاک.
دەم سپی (ئان) [2] demspî
قسەڕەوا، کەسێ ئاخاوتنی پڕ بایەخ بێ.
دەم سووتان (ند) demsûtan
قسەلەدەم دەرچوون، نهێنیی درکاندن.
دەم سوور (ئان) [1] demsûr
١- جەنگیی، جینگی، دلێر، نەبەرد.
٢- بوێر، گوستاخ ، نەترس.
دەم سوور (ئان) [2] demsûr
پێداگر، سوور(لەسەرکار).

دەم سوێر کردن (ند) demswêr kirdin
١- ناودەم سوێر کردن،بەدەمدا کێشان وناودەم پڕ لەخوێن کردن.
٢- گۆشتی برژاو دەرخوارد دان.
دەم شڕ (ن) demšir
دەم(دڕاو، هەڵە)، زاردڕاو، دەڤشڕ، نهێنیی ئاشکراکەر، دەم(دڕاو، هەڵە)، زاردڕاو، دەڤشڕ، نهێنیی ئاشکراکەر،زمان شڕ، زوان شڕ، نهێنیی پێ هەڵنەگر، دۆقلمەر، بێ نهێنیی.
دەم شکاندن (ند) demšikandin
پۆزشکاندن، تەمێ کردن، لووت شکاندن،لەدەم دان.
دەم شیرین کردن (ند) demšîrîn kirdin
١- بەرتیل پێدان. ٢- دیاریی بۆ بردن.
٣- بەلای خۆدا بردن.
دەم شیرینیی (ن) dem šîrînî
دەم شیرینکەرە، بەرتیل، زمان گوشادانە.
دهمک (ن،ڕو) dihmik
داری ناولیڕەوار.
دەمکار (ن) demkar
دیمەنی دەرەوەی دیوار، چینی دیوار بەڕووکاری دیوی دەرەوەیدا.
دەم کردن (کتپ) dem kirdin
دەم پێکێشان، سەرداپۆشیین ونانەسەر ئاگر، لینان (چا، برنج..).
دەم کردنەوە (ند) demkirdinewe
١- دەم(بەرەلابوون، بادان).
٢- ئاخاوتنی ڕەق یان خراپ دەربڕیین.
دەمکوت (ئان) [1] demkut
لەئاخاوتن کەوتوو، لەگفتوگۆ خراو.
دەمکوت (ن) [2] demkut
سەرزەنش، سەرزەنشت، سەرکۆنە، لۆمە.
دەمکوت بوون (ند) demkut bûn
بێ دەنگ بوون، دەم دروون، فزەلێ بڕان، قسەپێ نەمان، لەئاخاوتن کەوتن، بۆڕخواردن، دەم لە یەک نان(کاتی ناڕەحەتیی یان ترس).
دەمکوت کردن (کتپ) [1] demkut kirdin
فزەلێ بڕیین، قسەپێ نەهێشتن، قوڕ بەدەمدادان، لە گفتوگۆ خستن، بۆڕدان، بێدەنگ کردن، دەم ئەلوەخت دان.
دەمکوت کردن (کتپ) [2] demkut kirdin
ڕاڕایی کردن، پێسەلماندن، سەرپێ دانەواندن.

دەمکەمچە (ن) ¹ demkemçe
کەوچکەقوڵە، کەوچکی پچووک.

دەمکەمچە (ن،نا) ² demkemçe
بەچکەبۆق، سەرمێکوتە.

دەم کێشان (کتن) dem kêšan
پێ(گەیشتن، گەیین)، دەم بوون(چا یان برنجی لێنراو بەداپۆشینی لەسەر ئاگر)، دەم(دان، هێنان).

دەم گاوەخان (خ) demgawexan
دەم(گاوخان، پان، هەژدیها، زل). ت: گاوەخان = گاوخوان، مریژیی ڕووبەری یەک ڕۆژ جووت.

دەم گرتن (کتن) ¹ dem girtin
دەمی خۆ داخستن، قروقەپ کردن، بێدەنگ بوون.

دەم گرتن (ند) ² dem girtin
ئاخاوتن بە(ڕووکراوەیی، گەرمیی).

دەم گرتن (کتپ) ³ dem girtin
دەم(ئاخنین، داخستن).

دەم گرتنەوە (کتن،کتپ) dem girtinewe
پاریزکردن لەخواردن،دەستی خۆ(پارازتن، پاراستن)لە هەندێ خواردەمەنیی..)، خۆگیرانەوە لەهەندێ خۆراک.

دەمگرتە (ن) dem girte
گۆرانی گوتنی تێکرایی لەیەک سات وئاندا.

دەم گۆ نەکردن (ند) dem go nekirdin
قسەبۆ نەکران (بە هۆی سەرما، نەخۆشیی..).

دەم گەرم (ئان) ¹ dem gerim
شەڕانیی.

دەم گەرم (ن،ئان) ² demgerim
ئەو تانجیەیەی باش ڕاو دەکات، تاژیی ئازا لەڕاودا.

دەم گەرم (ئان) ³ demgerim
ڕەوانبێژ، قسەڕەوان، وتاربێژی چاک.

دەم لارە (ن) dem lare
تونگەلەیمل خوار، دۆلکەی دەم لار.

دەملە (ن،پز) demle
١- ئیفلیجیی، شەپلە. ٢- لەرزک.

دەم لێ بەرەڵاکردن (ند) dem lê bereḻa kirdin
پاریز شکاندن، هەموو جۆرەخواردنی (خواردن، ماشینەوە).

دەم لێ دان (ند) dem lêdan
١- پرگویی کردن، چەنەلێدان.
٢- زۆروتن، سازندەیی کردن.

دەم لێ کردنەوە (ند) dem lê kirdinewe
١- زمان لێ بەربوون، دەم تێ بەربوون، زمان گەزارەبوون، دەم لێ بەرەڵاکردن، هێرش بردنە سەر(بەئاخاوتن، جنێو). ٢- بەخراپە باسێ کەسێ کردن، کەسێ بەخراپیی دەرهێنان.

دەم لێکدانان (ند) ¹ dem lêkdan
دەم یەک نیان، بەلاداهاتن، مردن، هەناسە بڕان.

دەم لێکدانان (ند) ² dem lêkdan
بێ دەنگ بوون، قروقەپ کردن.

دەم مردوو (ئان) dem mirdû
دەڤ مریی، کەم بێژ.
شەرمن لەئاخاوتندا، شەرمیوون لەقسەکردندا.

دەم نانەدەم (ند) dem nane dem
دەم خستنەدەم، دەس بەچەنەچەن کردن، شەڕەقسەکردن.

دەم نخوون (ئان) dem nixûn
دەمەونخوون، سەرەونخوون.

دەمنە (ن،نم) demne
پیکی زۆرنا(کەدەخرێتە ناو دەم یان بەدەم دەگیرێ).

دەمنێ (ن) demnê
دارەکونی ژێر دۆڵاش، زەنبور، شوێنی شاگونج (ئاشی ئاو).

دەم وپل (نک) ¹ demwpil
دەم ولێو، دەم وچەناگە.

دەم وپل (ن) ² demwpil
زرنگیی لەکاردا.

دەم وپل (ن) ³ demwpil
زرنگیی لە(ئاخاوتندا، بواری پیکانی مەبەستدا)، قسە ڕەوانیی، دەم و(گفت، ئاخاوتن).

دەم وپل بەیەکا دراو (ئان)
demwpil be yeka diraw
تۆراو، تۆریاو، ڕووپەپ، نویر، زیز، لالووت، لوت خوار.

دەم وچەم (ئاک) demw cem
دەم وژەم، جەم ودەم، بەکات، بەوەخت.

دەم وچاو (ن) demwçaw
دەموچاو، ڕوخسار، ڕوو، دیم، دیمە.

دەموچاو ترشاو (ئان) demwçaw tiršaw
ڕوو(تاڵ، گرژ)، مرومۆچ، ناوچاو ترشیاگ.

دەموچاوهەڵگر (ن) demwçaw heḻgir
ئارایشتکەری ئافرەتان، ئافرەتێ کەهەنیە هەڵدەگرێ، ژنێ کە ڕوومەتی ئافرەت هەڵدەگرێ، هەنیە هەڵگر.

دەموچاو هەڵگرتن (کتپ) demwçaw hel̲girtin

ڕووبەت هەڵگرتن، هەنیەهەڵگرتن، موو هەڵکەندن لەدەموچاو بۆ جوانیی، تاس ولووس دان(خۆ یان یەکێکی دیکە).

دەموچاو هەڵگوشیین (کتپ) demwçaw helgušîn

چرچاو هەڵگوشیین.

دەمودوو (ن) demw dü

دەموکاویژ، دەم ودووان، دەراوی دەم، گفتوگۆ، وتوویژ، تەرزیان شێوەی ئاخاوتن.

دەمودەست (ئاک) demwdest[1]

دەمودەس، لەناکاو، دەس بەجێ.

دەم ودەست (ئاک) demw dest[2]

هەرنهۆ، یەکەندەر دوو، هەرئێستە، ڕاستەوخۆ.

دەم وفلچ (ن) dem wfil̲ç

دەمو دووی ناشیرین، دەموفلق، دەم و(لەوس، کاویژ، قەوچ)، ئاخاوتنی پڕ وپووچ.

دەموکانە (ن،رو) demw kane

دەمکانە، دەمکانە، دەموکە، دەبوقان، دوکا، دوکانە،دەنوکە، دیکانە، زلیقۆ، پنچە دارێکە وەک دوومەڵ لەسەر دارمازوو سەوزدەبێ و بەرێکی وردی لینجی هەیە.

دەمولموز (ن) demw limoz

دەم وقەپوزی ئاژەڵ.

دەمولووت بەیەکدادان (ئد)
demw lüt be yekdadan

١- پەست بوون، دڵگیربوون.
٢- لێ وەرزبوون، چارەنەویستن.

دەمە (نک) deme[1]

موشەدەمە، ئامرازی ئاگرگەشاندنەوە بەفوو بەرەنگار کردنی.

دەمە (ن) deme[2]

١- کزەبای سەرکێوان لەزستاندا.
٢- ڕۆژی باو باران.

دەمە (ن) deme[3]

بنکە(جغارە، جگەرە).

دەمە (ن) deme[4]

بەفرەلووکەی باهاوردوو.

دەمەتەقە (ن) deme teqe

دەمەتەقێ، دمەتەقە، گفتوگۆی نێوان دووکەس...

دەمەتەقێ کردن (کتن) deme teqê kirdin

پێکەوەبەئاخاوتن کات بردنەسەر.

دەمەچاو (ن) deme caw

خواردنی جووراو.

دەمەداچەقێ (ن) demedaçeqê

دەمەکوتێ، نزیکە مەرگێ، گیانەڵا، هەناسەسواری کاتی مردن.

دەمەداچەقێ پێ کەوتن (ئد)
demedaçeqê pê kewtin

نزیکە مەرگێ بوون،
دەمەجووڵێی سەرە مەرگێ پێ کەوتن.

دەمەدەم (ن) demedem[1]

پێش وتار، دەستپێک، سەرەتا.

دەمەدەم (ن) demedem[2]

پێش وتار، دەستپێک، سەرەتا.

دەمەدەمێ (ن) demedemê

شەرەدەمێ، کێشەوهەرا، هەراوبگر، قرەوهوور، بۆرەبنار، لۆغەلۆغ.

دەمەدەمێ کردن (کتن) demedemê kirdin

شەڕە(دەمێ، دەنووکە، دەم)کردن، دەمەوەریی کردن، بەرزەچەنەیی کردن، زمان درێژیی کردن.

دەمەرقاچان (ن) demer qaçan

فیشەکەشیتە.

دەمەرقوپان (ن) demer qopan

پانتۆل، شەڕواڵ، شەڵواری سەردەرپێ.

دەمەرێزە (ئان) deme r̲êze

دەم هەڵوەریو، کول، کولارتە، کولبوو(تیغ).

دەمەرێزەبوون (کتن) deme r̲êzebün

دەم هەڵوەریین، کولارتەبوون، کول بوون.

دەمەزەردکردنەوە (کتپ) demzerd kirdinewe

دەمەزەردکردنەوە، دەم تیژ کردنەوە، ئاودانەوە، دەمەزەن کردن، سەرنیاکردن، ئاودان، (ئامرازێلەئاسن دروستکراو).

دەمەشێر (ن،رو) deme šêr

گوڵی دەمەشێر.

دەمەقاڵە کردن(کتن) demeqwal̲e kirdin

قرەقر کردن، گاشەکردن.

دەمەقاڵێ (ن) deme qal̲ê

جرەجر، دەم قرە، دەمرگە، دەمقاڵێ، دەمەقاڵە، دەقڕەنگێ، دەمە(قال، قاڵە، قرە)، شەڕە(دەنووکە، دندوکە)، کێشە(بەئاخاوتن، وقرە)، مشتومڕ.

دەمەقەیچی{قوماش} (نک) deme qeyçî

برش، برشتی مقەست.

دەمەلاسکە (ن) demelaske
دەمەلاسکێ، دمەلاسکە، دەم(هەڵکی، لاسا)، دەم (پاچقانیی، پاچگانیی)، زارزارکە، زارڤە.

دەمەلاسکە کردن (کتن،کتپ) deme laske kirdin
١- دەمەلاسکێ کردن، لاسایی کردنەوە، وەک یەکێ کردن بۆ گاڵتە، ئەداڵێ دەرهێنان.
٢- دەم لێ خوارکردنەوە.
٣- تیزپیوەکردن، دانەبەر کلکان، لێ پارانەوە.
٤- لێ پارانەوە.

دەمەنادەمێ (ئاک) deme nadmê
جارەناجارە.

دەمەوانە (ن) demewane
تۆپەوانە، دەربین، دەربینک، دەرین، دەم هەڵبین، دەمەڵبین، زارەوانە، زاربین، زاراخن، زارەوانە، پاشەوانە.

دەمەڕوو (ئان) deme r̲ü
بەسەر ڕوودا کەوتوو، لەپەڕوو کەوتوو.

دەمەونخوون{دەفر} (ئان) deme w nixün (defir)
دەرنخوون، دەمەو (خوار، خوون، ژێر، ڕوو)، نخونکراو، سەرەو(نخون، ژێر)، نخون وەکراو.

دەمەونخوون بوون (کتن) deme w nixün
بەدەما(دەمدا) خستن.

دەمەونخوون کردن (کتپ) demewnixün kirdin
بەدەما(دەمدا) خستن.

دەمەوەر (ئان،ن) demewer
بەرزەبلیس، بەزۆک، بەسبیژ، خیراگۆ، چەڵتەکەر، چەنەباز، دەڤ یان دەم(سڤک، گەرم، هار)، دەڤەڕێ، دەڤەژەن، دەماوەر، زمان درێژ، زۆر وێژ.

دەم هەڵبەست (ئان) dem hel̲best
دەم هەڵبەستراو، کەسێ کەدەم ولوتی خۆی داپۆشیوە.

دەم هەڵپچران (ئد) dem helpiçr̲an
ئاخاوتن دەست پێ کردن، دەست بە ئاخاوتن کردن، دەم کردنەوە بۆ قسەکردن، دەم (هەڵێنان، هەڵێنانەوە).

دەم هەڵپێچ (ن) dem helpêç
پەڕۆی دەم پێ هەڵ بەستن، دەسەسڕی بە دەم و لووتەوە پێچان.

دەم هەڵە (ئان) dem hel̲e
زۆر بەقسە، قسەهەڵبەست.

دەم هەڵێنانەوە (کتن) dem hel̲ênanewe
ئامادەبوون بۆ وەرام
دانەوە، خۆ ئامادەکردن بۆ ئاخاوتن.

دەمی خۆنائخنین (ئد) demî xo axinîn
نەئاخاوتن، نهێنیی ئاشکرا نەکردن، دەمی خۆگرتن.

دەمی خەڵکی مشتی خۆم نییە بینوقێنم (رس) demî xel̲kî miştî xom niye bînüqênim
دەمی گۆزەت پێ دەگیرێ، نەک دەمی خەڵکان.

دەمیرە (ن) demîre
سەڵتە، کولۆنجە(مەلایان).

دەمی سەگ بە تیکە ببەستە (پن) demî seg be tîke bibeste
ئەگەر دەتەوێ سەگ لەدووتەوە بڕوا خواردنی پێبدە. پالەی چاک، ڕۆژانەی چاکی دەوێ.

دەن (ن) den
هەرس، هەزم، هەڵتاو.

دەنا (ئپ) dena
مەگین، مەگەر.

دەناچیە (ن) denaçîye
مەتەڵ.

دەناندن {خواردنی ناوگەدە} (کتپ) denandin (xwardinî naw gede)
هەرس کردن.

دەند (ن) dend
دەندە، دەنتە، دیمەک، جیگە گاسن لەئامووردا، زبانەی ئیرەق (کەگاسنی پێوەدەکەن).

دەندردار (ئان) dendir̲dar
داندر، دڕن، گرنج گرنج.

دەندی (ئان) dendî
شەتەک دراو.

دەنک (ن) denik
١- دانەی دانەوێڵە. ٢- دندک، دەندک، دانک، دەنکە، ناوک(میوە)، لب، تۆو، دیانە.

دەنکە (ن،ڕو) denke
چاودار، جۆدان، چۆدان.

دەنکە دەنکە (ئاک) denke denke
تۆزە تۆزە.

دەنگ ١ (ن) deng
ئاواز، ئاوازە.

دەنگ ٢ (ن) deng
تەقە، دەی.

دەنگ (ن) ٢ deng
باس، باس وخەبەر، هەواڵ، ئاگا، خەبەر.
دەنگان (ن) dengan
ناوبانگ.
دەنگبڕ (ن) dengbir̲
دەنگ (کپکەر، ئەهێل، سایلەنسەر، هەرشتێ دەنگ کپ دەکا).
دەنگ بڕان (ئد) deng bir̲an
١- لەناوچوون، فەوتان.. ٢- ون بوون.
٣- دەمکوت بوون، دەنگ نەمان، بێ دەنگ بوون.
دەنگ بڕین (کتپ) deng birîn
دەنگ(کپ کردن، نەهێشتن، نەهێلان).
دەنگ بڵاوبوونەوە (کتن) deng bil̲aw bûnewe
پڕوپاگاندە بڵاوبوونەوە.
دەنگ بڵاوکردنەوە (کتن)
deng bil̲aw kirdinewe
پڕوپاگەندە بڵاوکردنەوە.
دەنگ بڵاوە (ش) dengbil̲awe
دەنگ(هەیە، گەرمە).
دەنگ بلند (ئان) deng bil̲in
دەنگ(بەرز، زل، گەورە)، کەسێ دەنگی زۆر دەڕوا.
دەنگبێژ (ن) dengbêj
سترانڤان، قامبێژ، دنگبێژ.
دەنگ خۆش (ئان) deng xoš
ئاواز دڵگیر، خۆش ئاواز.
دەنگ خۆشی (ن) dengxošî
خۆشی دەنگ، دڵگیری ئاواز.
دەنگ دابڕین (ئد) deng dabirîn
ئاخاوتن بڕینەوە لەگەڵ کەسێکدا، گفتوگۆ لەگەڵ دابڕین، لەگەڵ کەسێکدا نەئاخاوتن، ئاشنایەتی لەگەڵ کەسێ نەهێشتن.
دەنگدار (ئان) ١ dengdar
بە(دەنگ، خوست، ورتە، هەست).
دەنگدار (ئان) ٢ dengdar
بەناوبانگ، دەنگین.
دەنگدار (ئان) ٣ dengdar
بەدەنگ.
دەنگدار (ئان،ری) ٤ dengdar
بەبزوێن نیشانە لەسەر (دانراو، کراو).
دەنگدان (کتپ) ١ dengdan
بانگێشتن(کەسێ بۆ سەر فەرمان، بانگ کردن، قاو کردن، خەڵک وەدەرنان(بۆکار).

دەنگ دان (کتپ) ٢ deng dan
بیرورا دەرخستن(بەدەنگ) لە هەڵبژاردنی نوێنەر (لە پارلەمان..).
دەنگدان (کتپ) ٣ dengdan
سەرزەنشت کردن، لێ تووڕەبوون (بەدەنگی بەرز).
دەنگدان (کتپ) ٤ dengdan
بانگ کردن بۆ سەرداوەت، داوەت کردن، زیافەت کردن (کەسێ).
دەنگدانەوە (کتن) ١ dengdanewe
زرنگانەوە.
دەنگدانەوە (کتن) ٢ dengdanewe
دەنگ(گەڕانەوە، وەگەڕان، هاتنەوە)لەناوچیا، دۆڵ...
دەنگ دڕان (کتن) deng dir̲an
بەدەنگی بەرز هاوارکردن، بەقەو هەراکردن، نەعرەتەپێکدان، قیژان، قیژاندن، نەڕان، نەڕاندن.
دەنگ دلێر (ئان) dengdilêr
لەخۆڕازیی، پڕ باوەڕ (بەخۆ).
دەنگ دەرچوون (کتن) deng derçûn ١
دەنگ وباس بڵاوبوونەوە، قسەچوونەدەرەو لەیەکێکەوە بۆ ناو کەسانی دیکە، دەنگ(دانەوە، ئەدان).
دەنگ دەرچوون (کتن) deng derçûn ٢
وەدەنگ هاتن لەسەرشتێ، لەسەرهاتنە وەڵام.
دەنگ دەرچوون (ئد) deng derçûn ٣
تووڕەبوون، دەنگ دەرهاتن، لەتووڕەیییەوە وەدەنگ هاتن.
دەنگ دەرهاتن (کتن) deng derhatin
دەنگ دەرچوون، (بەجۆرێک ئەم و ئەو بیبیستێ).
دەنگ دەرهێنان (کتپ) deng derhênan
ئاخاوتن.
دەنگ دەرهێنان (کتپ) deng derhênan
هێنانە ئاخاوتن.
دەنگ زل (ئان) deng zil
دەنگ (گەورە، قەبە).
دەنگژار (ن) deng jar
نووزە لەقوڕگەوە، ناڵەی دەروون.
دەنگ کردن (کتن) ١ deng kirdin
ئاخاوتن، پەیڤین، قسەکردن، وەرام وەدان، وەڵام دانەوە، گوتن، ووتن.
دەنگ کردن (کتپ) ٢ deng kirdin
نهێنی ئاشکراکردن.

دەنگ گیران (کتن) dengĝîran
دەنگ(دەرنەچوون، دەرنەهاتن، کپ بوون، کەوتن، گیریان، نووسان).

دەنگ لی کردن (ئد) deng lê kirdin
بەدەنگی بەرزکەسێ بانگ کردن،
بەقەودواندن، تێ خوڕیین، لێ گۆڕاندن.

دەنگ لیوەهاتن (کتن) deng derhênan
دەنگ کردن، دەست بەئاخاوتن کردن.

دەنگ لێ نەکردن (ئد) deng lê nekirdin
باس نەکردن، لێ نەدوان.

دەنگ نووسان (کتن) deng nüsan
دەنگ دەرنەچوون(بەهۆی سەرما خواردەگیی)، دەنگ گیران.

دەنگ نووساو (ئان) deng nüsaw
دەنگ(کپ بوو، کەوتوو، گیراو، گیریاو).

دەنگ نیر (ئان) deng nêr
دەنگ(زیر وبەرز، گڕ، گڕوقەبە).

دەنگۆ (ن) dengo
دەنگ، وتەوت، شایەعە.

دەنگوباس (نک) dengwbas
ئاخاوتن وگفتوگۆی سەرزمان، باس وخواس، قسەوباسی سەر دەمان، بنتار، هەواڵی نوێ، نووچە.

دەنگ وسەدا (ن) dengw seda
ئاوازە.

دەنگ وسەنگ (ن) deng w seng
هەواڵ.

دەنگە دەنگ (ن) denge deng
هەراوبگر، دەنگاتیی، دەنگەشە، ژاوەژاو.

دەنگەشە بلاوبوونەوە (ئد)
dengešc bilawbünewe
پڕوپاگاندە بلاوبوونەوە، تەحاتەحا کەوتنەوە.

دەنگ هاتن (کتن) deng hatin
دەنگ بیستن.

دەنگ هەلبرین (کتن) deng helbirîn
دەنگ بەرز کردنەوە.

دەنگی دلیرە (رس) dengî dilêre
بنکە: دوور بەدوور دیمەن و
رواڵەت جوان ورەنگینە.

دەنگیی دل (ن) dengî dil
نەبز، نەزم، نەزلە، ترنگە، شوار، شوارۆ.

دەنووکە (ن) denük
دندوکە، دوندوکە، دندوڵ، دمکە، دەندوکە، نیکل.

دەنووکە (ن.ئم) denüke
ئەو ئامرازەی ژێی تار یان گیتاری پێ لێ دەدەن.

دەو (ن.کل) [1] dew(kl)
غار، هەرا.

دەو (ن) [2] dew
بەن، پەلە، پەل، پەلەیی، دەسوبردیی.

دهۆ (ن) [1] diho
فیل.

دهۆ (ئان) [2] diho
وەڕز، وەڕەز، نارەحەت.

دەوار (ن.ئا.کی)[1] dewar(ki)
دەوێر، ولاخ، ولاخی بەرزە، چارەوێ.

دەوار (ن) [2] dewar
رەشماڵ.

دەوارنشین (نک) dewarnišîn
چادرنشین، کۆچەریی.

دەوال (ن) dewal
دزی(شەوانە، شەوگەڕ).

دەوانیی (ن) dewanî
غارغارین (بەئەسپ).

دەودەوانەکیی (ن) dewdewanekî
پێشبرکێ.

دەور (نک) dewr
دۆر، دۆن، دەورە، دەوراو دەور، دۆرمادار.

دەوراندەور (ن.ئاک) dewrandewr
بەهەموولادا، دەوران پشت، لەهەموو لای شتێ.

دەوردان (کتن) [1] dewirdan
ئاخلەدان، دەورەدان.

دەوردان (کتپ) [2] dewirdan
دەورەگرتن، دەورپشت گرتن، هەمووڵاێ گرتن.

دەوردان (کتن.کتپ) [3] dewirdan
تەقەلا لەگەڵ کردن بۆ پێک هێنانی نیازێ، تێ کۆشیین بۆ وەدیی هێنانی مەبەستێ.

دەور کردنەوە {وانە} (کتپ)
dewir kirdinewe(wane)
پێداچوونەوە،چلانن.

دەورگرتن (کتپ) dewir girtin
ئابلوقەدان، چوار(لادان، لاگرتن، دەورلێ گرتن).

دەوروبەر (ئاک) dewr w brer
ئاقار، دەوروپشت.

دەوروپشت (نک) dewrwpišt
دەوروبەر، دەوران پشت.

دەورە (ن) dewre
دۆر، خوڵ.
دەوروودوکان (ن) dewrew dukan
سەردەم.
دەوریی (ن) dewrî
دۆریی، دەفری (پەلی لێودار، پەل، نەقووڵ)، قاپی پەل.
دەوس (ن،کی) dews(ki)
جێپێ، شۆپ، شوێن پێ.
دەوساندن (کتپ،کی)[1] dewsandin(ki)
پا یان پێ(لێنان، پێدانان، پیانان).
دەوساندن (کتپ،کی)[2] dewsandin(ki)
پێشێل کردن، بەزۆر پەستاوتن.
دەوس دۆزیی (ن،کی) dews dozî(ki)
ئاژۆ، شوێن پێ دۆزیی.
دەوس دۆزیی کردن (کتپ،کی)
dews dozî kirdin(ki)
ئاژۆکردن، شوێن پێ هەڵگرتن، شوێن دۆزینەوە بەهۆی جێپێ.
دەوکردن (کتن،کل)[1] dew kirdin(kl)
راکردن، هەرا کردن.
دەوکردن (کتن،کل)[2] dew kirdin(kl)
غارکردن، دەوان، دەوین.
دەوکیس (ن،کی) dew kîs(ki)
دۆی(کیس، لەکیس کراوی هەڵچۆراو، لەناوکیسەدا خەستەوە کراو)، خەستەی توورەکە، تۆراغ.
دەوڵەت (نک)[1] dewlet
تەرش، ماڵات، مەڕوماڵات، گاوگۆتاڵ، ولس، ولست.
دەوڵەت (نک)[2] dewlet
دارایی.
دەوڵەت (ن)[3] dewlet
ڕەژیم، ڕێژیم، میریی.
دەوڵەتگەریی (ن) dewletgerî
هونەری دەوڵەت بەڕێوەبردن، دیپلوماسیەت، دیپلۆماسیتیی.
دەوڵەتیی (ئان)[1] dewletî
میریی، تایبەتی میریی.
دەوڵەتیی (ئان)[2] dewletî
سەربەمیریی.
دەوڵەمەند (ئان) dewlemend
دارا، دارندە، دەوڵەتمەن، دەوڵەتمەند، دەسڕۆ، دەستڕۆ، بوودە، بووە، پارەدار، پوولدار، خاوەن پارەوپوول، ساماندار، کۆک، هەبوو.
دەوڵەمەندبوون (کتن) dewlemendbûn
بوون بەخاوەن سامان، سازبوون.
دەوڵەمەندیی (ن) dewlemendî
بوونیی، بووەیی، پارەداریی، دارەندەیی، دەوڵەتمەند یی، ساماندار یی، کۆکیی، کاسەپڕیی، خۆش گوزەرانیی.
دەوە (ن)[1] dewe
گەڕ، گیچەڵ، شلتاخ . شەلتاخ.
دەوە (نک)[2] dewe
تەپاڵە.
دەوەڵان (ن) dewelan
ئەنباری تەپاڵە، تەپاڵدان، تەپاڵەدان، قەلاخ.
دەوەن (ن،رو)[1] dewen
دەڤی، دەون، دەوون، دەوەند، دەوی، سالویت، سالووت، چنجەداری لێرەوار، درەختی پچووکی لە یەکەوە نزیک، کۆمەڵە درەختی لێرەوار کەیەشتا نەبوو بن بەدار.
دەوەن (ن،رو)[2] dewen
بنکەدار کەتازە هەڵی دابێتەوە، دارێکە بڕابێ و خەڵفی تازەی دەرکردبێتەوە و زۆر بەرزنەبێ ونەبوو بێ بەدار.
دەوەن بەئاش (شر) dewen be aš
کێشەوهەرای بێ سوود، ئاخاوتنی بێهوودەو بێکەڵک، شەرەقسەی بێفەڕ.
دەویان (کتپ) dewyan
لێ وردبوونەوە، زۆر بەوردیی تەماشاکردن.
دەویت (ن) dewît
دویت، دەود، دەوید، دەیوس، ماسکەش، گەواد.
دەوێڵ (ن) dewêl
زوێل، پارچەچەرمی بارێک.
دەویین (کتن)[1] dewîn
دانەغار.
دەویین (کتن)[2] dewîn
راکردن، هەراکردن.
دەهر (ن) dehir
چەرخ، ڕۆزگار، ڕۆژگار.
دەهریی (ئان)[1] dehirî
زۆر توورە، دەمریی، ڕق هەستاو، شێتگیربوو.
دەهریی (ئان)[2] dehirî
خوێن سارد، گوێ بەهیچ نەدەر.

دەهریی (ئان) ٢ dehirî
پێچەقین، سوورلەسەر مەبەست.
دەهریی بوون (کتن) dehirîbûn
توورەبوون، ڕق هەستان،
شێتگیربوون، ڕکێ(هەستان، هەڵستان..).
دەهۆ (ن) ١ deho
فیل.
دەهۆ(ن) ٢ deho
جاجمی هەڵدوراو.
دەهۆڵ (ن،ئم) dehol
دهۆل، دەزوول، تەپلی گەورەی بەزم گێران.
دەهۆڵدان (ئان) deholdan
زکێ زل، ورگن.
دەهۆڵژەن (ن) deholjen
دەهۆڵ(کوت، لێدەر، ئەنگێو).
دەهۆڵ کوت (خ) deholkut
١- دەم دڕاو، نهێنیی‌ئاشکراکەر. ٢- فشەکەر.
دەهۆڵ لێدان (کتپ) dehollêdan
دەهۆڵ ژەندن، لەدەهۆڵ دان.
دەهۆڵ وزوڕنا (ن) dehol w zurna
پۆستەوئیدارە پۆستەویدارە.
دەی! (ئسب) dey!
دی!، دێ!، دێ هـ!.
دەیدیک (ن) deydîk
بێشکە، لانکە، بێشکە، دەرکوش، دەرگوش،
دەرگوشکە، دەکوش.
دەیز (ن) deyz
گزرەگیای وشکە وکوتراو بۆ ئالفی ئاژەڵ لەزستاندا.
دەی سا! (ئاکە) dey sa!
دەجا، دەکا!، (لەسەرەتای ڕستەوە بەکاردەهێنرێ
بۆ مەبەستی ناڕەزایی، وریاکردنەوە، یان سەرنج
ڕاکێشان
دەیلاخ (ن،ئان) deylax
دەیلاغ، بەچکەوشتر(شیرەخۆرە).
دەیلەم (ن) deylem
دەلەم، باری، باریە، لەوازە، لۆسە، نویل، شیشێکی
ئاسنی درێژە وسەرێکی دەم دڕەوشەییە دەیخەنەبن
سەنگی قورس تا هەڵی بڕێ.
دەیەک (ن) deyek
لەدەبەش بەشێک، لەدە پاژ پاژێک، دەمەک.
دیار (ئان) ١ diyar
ئاشکرا، بەرچاو، خۆیا.

دیار (ئان) ٢ diyar
بەر(گشت، هەموان)، دەرکەوتوو، ناسراو.
دیار (ئان) ٣ diyar
بێ(چەندوچوون، گومان، هەڵە).
دیار (ئان) ٤ diyar
بایەخدار، خۆیا، گەورە، هەڵکەوتوو(مرۆڤ).
دیار (ن) ٥ diyar
سەروسیما.
دیاربوون (کتن) diyarbûn
١- دەرکەوتن، ئاشکرابوون. ٢- کەوتنەبەرچاو،
وەبەرچاو کەوتن، هاتنەبەرچاو.
دیاردان (کتن) ١ diyardan
وەدەرکەوتن، هاتنەکایەوە.
دیاردان (کتپ) ٢ diyardan
خستنەروو، پیشاندن.
دیاردە (ن) ١ diyarde
دیاردی، دابی تازەپەیدابوو، دەستوری تازەداهاتوو.
دیاردە (ن،ئا) ٢ diyarde,
تەماڵ، کەرویشکی خۆ لەلانەدا مەڵاس کردوو.
دیاردیی (ن) diyardî
پاسەوانیی شەوانە، پاسەوانیی،
کێشک(لەشەودا..).
دیاردیی کردن (کتپ) diyardî kirdin
نێچیر بەدیی کردن، چاو بەنێچیر کەوتن.
دیار کردن (کتپ) diyar kirdin
پیشان دان.
دیارگا (ن) diyarga
چاوەندارگا، دیمەنگا، ڕوانگا، ڕوانگە(پەنجەرەی
خانووی سەرگردێکی بلند یان چیایەک کەدەڕوانێ
بەسەر چاوەندازێکی دەوروبەردا).
دیارناو (ن،ری) diyarnaw
ناوی ناسراو(کەسێ یان شوێنێ).
دیارنەمان (کتن) ١ diyar neman
ڕۆیشتن، لەبەرچاونەمان، شوێن
بەجێ هێشتن، لەبەرچاو گوم بوون، لەچاو بزربوون.
دیارنەمان (کتن) ٢ diyar neman
بزربوون، ڕەش ڕاهاتن، گوم بوون،نەمان، ون بوون.
دیارنەماو (ئان) diyar nemaw
بزر، بزربوو، گوم، گوم بوو، نەماو، ون.
دیار ونادیار (ئاکە) diyar w nadiyar
دەروژوور، لای ئاشکراو لای نادیار.

دیاری (ن) diyarî
پێشکەشی، پێشکێش(بەبێ یان بنێرێ بۆ دۆستێک)، دەساوێز، سەوقات، بەخشش.

دیاری دان (کتن) ١ diyarî dan
بەرچاو(کەوتن، هاتن)، دەرکەوتن.

دیاری دان (کتپ) ٢ diyarî dan
دەساوێز بۆناردن، سەوقات دان، پێشکێش بۆ ناردن.

دیاری کردن (کتپ) ١ diyarî kirdin
نیشانەکردن، دەست نیشان کردن.

دیاری کردن (کتپ) ٢ diyarî kirdin
ئاماژەکردن (تابیبنرێ).

دیاریکردن{دەزگیران} (کتپ) ٣ diyarîkirdin(dezgîran)
نیشانەکردن و شەکراو خواردنەوە.

دیباجە (ن) dîbace
پێشەکی، دیباجە، دیواچە.

دیبەگ (ن) dîbeg
دنکی گەورەی برنج...تێدا کوتان.

دیتراو (ئان) dîtraw
دیو، بینراو.

دیتن (کتپ) dîtin
بەرچاوکەوتن، چاوکەوتنەسەر، چاو پێکەوتن.

دیتنەوە{شتی گومبوو..} (کتپ) dîtinewe(şitî gumbû)
پەیداکردنەوە،دۆزینەوە.

دیتنی (ئان) dîtinî
شتێ شایانی(دیتنە، دیتن بێ).

دیتۆخ (ئان) dîtox
بینا، چاوساغ.

دیتی (ن) dîtî
دۆزراوە، هەتیو، منداڵی دایک وباوک نەناسراوی فڕێ دراو.

دیدار (ن) dîdar
دیار، ڕوخسار.

دیدە (ن) dîde
بینایی، چەو، چەهڤ، سۆمایچاو.

دیدە نمین{ئافرەت} (ئان) dîdenimîn(afret)
چاو(فرمیسکاویی،بەگریان)، گرینۆک.

دیدەنی (ن) dîdenî
دیدار، دیداربینیی، دیدەن، دیەنیی.

دیدەنی کردن (کتپ) dîdenî kirdin
چوون بۆ لای کەسێ بۆچاوپێ کەوتن، دیداربینیی کردن.

دیدەوانیی (ن) dîdewanî
پاسەوانیی، کیشکچیتیی، کیشکڤانیی، ئارینەک.

دیدی (ن) dîdî
باواژن، باوەژن، دیماریی، زردایک.

دیرۆکڤان (ن،کی) dîrokvan(ki)
مێژوبێژ، مێژو(ناس، نووس).

دیزداشە (ن) dîzdaşe
دزداشە، دژداشە، شەوکراس، کراسی ناوماڵ.

دیزە (ن) dîze
دیزە، دیزک، دیگە(لەگڵی سووروەوەکراو دروستکراو).

دیزە بە دەرخۆنە کردن (ئد) dîze be derxonekirdin
داپۆشیین وشاردنەوە(ئاخاوتنێکی تایبەتیی)، ڕازپۆشیین.

دیزەبەکوڵ (خ) dîze bekol̲
کەسێ خاوەنی ماڵ ومنداڵ یان داراییەکەی زۆربێ ونەتوانێ بەئاسانی کۆچ وباریکات، کەسێ لەبەر پارازتنی ماڵی زۆر ناوێرێ کۆچ بکات.

دیزەی ڕەش (خ) dîzeyr̲eş
بەد، خراپ، گەندەژە.

دیزەی شەریکیی نایەتە کوڵ (پن) dîzey şerîkî nayete kol̲
شەریکیی وخەریکیی.

دیس (ئان) dîs
بەسەریەکا لکاو، توندپێکەوە نووساو.

دیسان (ئاک) dîsan
ئەمجاریش، ئیدی، ئەمجارتر، ئیسن، جارێکی دیکە، دیسا، دیسانەکە، دووبارە، هەمدیسان، دیسانەوە، هەمیسان، هەمیسانەوە.

دیستان (ن) dîstan
سپیا، سپیایەی بن مەنجەڵ.

دیسک (ن) dîsk
سوینە، ئەشتی قورین.

دیسە (ن،ئا) dîse
مەرەکێویی.

دیش (ن) ١ dîş
پروپیت، کەلوپەل، شتی ناوماڵ.

دیش (نک) ٢ dîş
١- پارەوپوولی بەردەست (بۆ پێویستیی ڕۆژانە).
٢- پاشماوە، پاشەڕۆک.

دیڤۆک (ئان،کی) dîvok(ki)
نەگونجاو، نەشیاو.

دیق (ن،پز) [1] dîq
دەردەباریکە، دیق، سیل.

دیق (ن،پز) [2] dîq
(تا) ونەخۆشیی سیل.

دیق (ن) [3] dîq
خەم وخەفەت، خەمی زۆر، دیق، سوێ وخەفەتی دەروون.

دیق پێ کردن (کتن) dîq pêkirdin
سوێ خستنە ناو دڵ.

دیق چوونە دڵ (کتن) dîq çûne diḻ
سوێ چوونە دڵ.

دیق کردن (کتن) [1] dîq kirdin
پیش خواردنەوە و تووڕەبوون.

دیق کردن (کتن) [2] dîq kirdin
١- سوێ بوونەوە، مردن. ٢- دەردەباریکە گرتن.

دیقڵ (ن،م،کی) dîqḻ(ki)
کەڵەشێر.

دیقە دیقەدان (ند) dîqe dîqedan
گاڵتەپێ کردن و تووڕە کردن.

دیل (ن،ئان) dîl
ئێسیر، یەخسیر.

دیلان (ن) dîlan
جۆلانە، دیلەکان، دەلەکانێ، دیلانێ.

دیلانە (ن) dîlane
دیدەکانیی، هەڵپەرکێ، گۆبەند، گۆڤەند.

دیلانێ کردن (کتن) [1] dîlanê kirdin
دیلان کردن، زەماوەند کردن، گۆڤەند گێران.

دیلانێ کردن (کتن) [2] dîlanê kirdin
جۆلانەکردن، لەگوریس نیشتن، لەجۆلانەنیشتن، دیلەکانێ کردن.

دیلباز (ئان) dîlbaz
شارەزا، کارامە.

دیلبەند (ن) dîlbend
پاچڤەکار، تەرجمان، تەرجومان، دیلماج، دیلمان، دیلمانچ.

دیلۆک (ن،کی) dîlok(ki)
ستراني داوەتێ، گۆرانیی هەڵپەرکێ.

دیلۆکڤان (ن،کی) dîlokvan(ki)
شایەر، گۆرانی بێژی شایی.

دیلەک (ن) [1] dîlek
پارانەوە، تکا.

دیلەک (ف) [2] dîlek
شفات، چاوپۆشیی.

دیلەک{خیوەت} (ن) [3] dîlek(xîwet)
دیلەی، داری چادر.

دیلەکچی (ن) [1] dîlekçî
تکاکار، تکاکەر.

دیلەکچی (ن) [2] dîlekçî
بەخشندە، چاوپۆشیکەر.

دیلیی (ن) dîlî
یەخسیریی.

دیم (ن) dîm
ڕوومەت.

دیماتیی (ن) dîmatî
نیشتەجێ.

دیماتیی کردن (کتن) dîmatî kirdin
نیشتەجێ بوون، مانەوە(لەشوێنێ).

دیمانە (ن) dîmane
دیمان، چاوپێ کەوتنەوەی دۆست.

دیمەشۆرە (ن) dîmešorc
سەرکەف(ژنان دەموچاوی پێ دەشۆن).

دیمەک (ن) dîmek
دار، موور.

دیمەن (ن) [1] dîmen
بەرچاو، پیش چاو، وێنەگا.

دیمەن (ن) [2] dîmen
ڕواڵەت، قەلافەت.

دیمەن (ن) [3] dîmen
چاوئەندان، چاوەندان، چاواندان، دیا، دیمان.

دین (ن) [1] dîn
ئایین، خواپەرستیی، بیروڕای خواپەرستیی.

دین (ئان) [2] dîn
دیوانە.

دینا (ن) dîna
بڕیارێکی شەرعی، وەڵامی موفتی بۆ کێشەیەکی یاسا.

دینار (ن) [1] dînar
١- بیست درهەم(پەنجایی) پارەی وڵاتی عێراق.
٢- کێشانەی ١،٥ی درهەمێ.

دینار (ن) [2] dînar
پەرە قومار کەخاڵی خشتی چوار گۆشەی سووری تێدایە.

دیناوەر(ئاینی ئیسلام) (ن) dînawer(ayinî îslam)
فەتوادەر، فتوادەر، موفتی، دینەوەر

دین تەنک (ئان) ۱ dîn tenik
کەم پارە.

دین تەنک (ئان) ۲ dîn tenik
کەم باوەڕ بەئایین، دینەڕ، بێ(بڕوا بەخوا، ئایین، دین)، خوانەناس.

دینج (ئان) ۱ dînc
ئاسوودەو بێ خەم، ئاسوودەی بێ خەفەت، سەروەل رەحەت.

دینج (ئان) ۲ dînc
مەشکین، نەشکاو، ئەزیەت نەدراو.

دینج (ن) ۳ dînc
جێگەی تەنیایی مرۆڤی(دیندار، دەرویش).

دیندار (ئان) dîndar
دینیی، پیاوی‌خوا، پیاوخاس، پیاوچاک.

دین دۆراندن (کتن) dîn dor̲andin
لەدین بەریی بوون.

دین وئایین (ن) dînw ayin
۱- خواست، مەبەست. ۲- ڕێگاو شوێن.

دینۆکە (ئان،کی) dînoke(ki)
جرپن، شێتۆکە.

دینەوەر (ئان) ۱ dînewer
پڕ دەسەلات.

دینەوەر (ن) ۲ dînewer
پردی سیرات، ئەوپردەی ئۆمەت لێی دەپەڕێتەوە بۆ بەهەشت، تاوانباران لەسەری دەکەونە خوارەوە.

دینیی (ئان) ۱ dînî
بە(ئایین، ئیمان، دین)، دین قایم، خوا پەرستی ڕاست.

دینیی (ئان) ۲ dînî
شێتایەتیی، شێتیی.

دیو (ن) ۱ dîw
مەلبەند، ناوچە.

دیو (ن) ۲ dîw
چاوە، ژوور، هۆدە.

دیو (ن) ۳ dîw
خانوو، ماڵ.

دیو (ن) ٤ dîw
دیو، پشت، پێش، ڕوو، ڕووکار، لا، بەر.

دیوار (ن) ۱ dîwar
هەڵچناوی بلند لەکەرەستەی ماڵ دروست کردن، بارستایی دروستکراوی ڕێک وبەرز لەکەرەستەی ماڵ دروست کراو.

دیوار (ن) ۲ dîwar
بەربەست، باروو، ڕەمپە.

دیواربڕ (ن) dîwar bir̲
ئامرازی دیوارکون کردن، ئاسنێکی لووت تیژە دیواری گلی پێ دەبڕێ، پیکی دیوار بڕین.

دیوارکردن (کتپ) dîwar kirdin
دیواردانان، هەرچواردەور بەدیوار گرتن.

دیوارە (ن) dîware
حەسار، زیوار، لێواری بلند.

دیوار هەڵچنین (کتپ) dîwar helçinîn
دیوار بەرز کردنەوە.

دیوان (ن) ۱ dîwan
دەزگای میری، سەرا، بارەگای دامودەزگا (دەستگا)ی میری.

دیوان (ن) ۲ dîwan
کتێبی هۆنراوە.

دیواندڕ (ئان) dîwan dir̲
دەنگ گەورە، قەرەباڵغکەر، قەرەباڵغیکەر.

دیوانیی (ئان) ۱ dîwanî
سەربەدەوڵەت.

دیوانیی (ن) ۲ dîwanî
خەتی تێ هەڵکێش، جۆری ڕەنووسی نوسینە.

دیواودەر (ئان) dîwaw der
دیواندەر، دیواندەر، دیوەدەر، کوناودەر، کونبوو لە هەردوو دیو.

دیواودیو (ئان) dîwa w dîw
دیواندیو، بەراوەژوو.

دیواودیو کردن (کتپ) dîwaw dîw kirdin
بەراوەژوو کردن، شت هەڵگێرانەوە ئەمدیو بۆ ئەودیو.

دیوەخان (ن) dîwexan
دیواخان، دیواخانە، دیوان، دیوانخانە، دیوەخانە، ژووری بەکۆمەڵ لێ دانیشتن، هۆدەی میوان.

دیی (ئان،ج) ۱ dî
ئیتر، ئیکە، هیتر.

دیی (ئان،ج) ۲ dî
تر، دن، دی.

دیتنەوە (کتپ) ١ dîtnewe
دووبارە کەسێ دیتن.
دیتنەوە (کتپ) ٢ dîtinewe
بینینەوە، دۆزینەوە، وەدیتن.
دین (کتن) dîn
بوون، زان، زایین.
دێ (ن) ١ dê
ئاوایی، دهێ، دیاک، دەگا.
دێ (ن) ٢ dê
جـولـێی، گـەلای بـەڕوو ومـازووی دلپـاچراوی لەناوپـەلی درەختدا هەلگیراو بـۆ ئـالفی ئـاژەل لـە زسـتاندا. (دی، دەی، دێو، دەین، دێن، دەیدیک).
دێ باف (ن،کی) dê bav(ki)
دایکی باوک، نەنک لەباوکەوە.
دێدار (ن) dêdar
خاوەن(دێ، ئاوایی)، خێوی گوند.
دێر (ن) ١ dêr
مەڵبەندی ڕەبەنی خاچ پەرست، ڕەبەنۆک.
دێر (ئاک) ٢ dêr
دەمێکە، لە(مێژە، مێژینە).
دێڕ (ن) ٣ dêr
خەتێ لەنوسین، ڕیزی لەنوسراو، هێل.
دێراخێز (ئان) dêra xêz
دیرخێز، دیزەک، تەمەل.
دێران (کتپ) ١ dêran
ئاوداشن، دێراندن.
دێران (کتن) ٢ dêran
بوون، گونجان.
دێران (کتن) ٣ dêran
جـێ(بوونـەوە، تیابوونـەوە)، جیگاتێدابوونـەوە، گرتن.
دێران (کتن) ٤ dêran
ویران.
دێران (کتپ) ٥ dêran
دێراندن، تەتەڵەکردن.
دێران (ئان) ٦ dêran
ئاتاج.
دێراو (ن) dêraw
جـۆ، جۆگـە، زەویـی چـاڵکراو، بـۆ ئـاوی ئاویـاریی، جۆگەلە، دەراو، کەردوو، مشار.
دێر دراو (ئان) dêr diraw
ئاودراو، ئاوداشت، دەوە.

دێرس (ئان) dêris
کۆنینە، کەونارا، دێریک.
دێرسی (ن) dêrsî
ویرانیی.
دێرک (ن) dêrik
دێری پچووک، ژوورۆکەی ڕەبەنان.
دێرگا (ئان) dêrga
لە(زووڕا، مێژ، مێژینە).
دێرۆک (ن) dêrok
ڕووداوی مێژوویی.
دێریک (ن) dêrîk
مێژوو.
دێرین (ن) ١ dêrîn
ڕابردەی کۆن، ڕابوردووی کۆن، دێرساڵ.
دێرین (ن) ٢ dêrîn
دێرینە، زۆرکۆن، ساڵان دیدە(شت..).
دێز (ئان) ١ dêz
دیزک، ڕەش.
دێز (ئان) ٢ dêz
دیـزک، دیـزکێ، بـۆزی ڕەشـتاڵە، ڕەشـی ئامـاڵ بـۆر، ڕەشبام، ڕەشباو، تاڵە.
دێز (ئان) ٣ dêz
بەیوم، جووت قوشە، شووم.
دێز (ئان) ٤ dêz
بێ فەڕ.
دێز (ئان) ٥ dêz
بـۆ(نـەهاتوو، نـەهاتکێ)، کلـۆل، بەوخـەت، دیـزکێ، دیزەک.
دێزا (ن) dêza
زرکچ (کەلەگەل دایکی هاتبێتە ماڵی زرباوکی).
دێ کرن (کتپ،کی) dê kirn
تەماشاکردن، لێ وردبوونەوە.
دێگە (ن) dêge
خوشکی دایک، خاڵتیک، هەب(پوور).
دێل (ن،ئان) ١ dêl
دەل.
دێل (ن) ٢ dêl
دوێل، زەیل، ژێ.
دێلم (ن) dêlim
قاش، کووز(مێوە..).
دێلە (ن) dêle
دیلێ، تەختەبەرد.

دێلەبەن (ئان) dêleben
دوێلبەن، بەتەلە بەرد تەختە پۆش کراو.
دێلەدڕ(ئافرەت) (ئان) dêle dir(afret)
١- بێ شەرم وشۆ ٢- زمان درێژ.
دێلەمار (ن،نا)[1] dêlemar
بنن مژ، بنن مشک.
دێلەمار (ن،نا)[2] dêlemar
ماری ژەهراویی.
دێم (ن)[1] dêm
دیمزار، دیمەکار، دیمەرۆک، دیمەرووک، دیمەرۆ، دەیمەرۆ، دەیمەکار، زەویی(دەیم، بێئاو)، ئەو زەوی یەی ئاو نادرێ.
دێم (ن)[2] dêm
دەیم، ئەو ڕووەکەی ئاو نادرێ، کەشتی دیمیی، ئەو کشتوکاڵەی بەتەمای باران دەچێنرێ.
دێماگۆگ (ن،ند) dêmagog
ئاژاوەچیی، ئاژاوەگێڕ.
دێمکە (ن) dêmke
١- دەمکە، دێبکە، تونکە، تەنکە، مەتارە.
٢- ئاودەمکە، تەرمۆس.
دێمیلە (ن،رو) dêmîle
زوڕات، کەردن، گاڵ، هەرزنەگەورە.
دێمیی (ئان)[1] dêmî
ئەو ڕووەکەی لەشوێنی دیم پەیدابووبێ، چاندراوی دیم.
دێمیی (ئان)[2] dêmî
خۆماڵیی کراو.
دێ نشین (ن) dê nişîn
دێهاتیی.
دێو (ن) dêw
ئەرژەنگ، ئەهریمەن، ئەهرەمەن، درنج، دەئێڤە، دێڤ جانەوەریکی قەبەی خەیاڵیی ترساوەرە.
دێوان (ن) dêwan
کویخا، ئاگاداریکەری گوند، گزیر، پاریزگاری گوند.
دێوانە (ئان)[1] dêwane
ئاسمانیی، دێڤانە، دێڤۆنە، سەرسەم، شێت، کەللەیی، لێوە.
دێوانە (ن)[2] dêwane
جۆرە دەرویشێکی شێخان.
دێوانە (ئان،خ)[3] dêwane
بەتیری ئەشق پێکراو، مەفتوونی خۆشەویستیی.
دێوانە (ئان)[4] dêwane
وەک دێو، دێوئاسا.
دێو بەند (ن) dêw bend
نوشتە، دوعایەکەگوایا بەهەرکەسێ بێ دێودرنج زیانی پێ ناگەنێ.
دێوجامە (ن) dêw came
دیجامە، دیجومە، چەند پارچە پەڕۆی ڕەنگاوڕەنگی لێکدراوە لەڕاودا بەکاردەهێنرێ بۆ هەڵ خەڵەتانی نێچیر..
دێو دڵ (ئان) dêw dil
دڵ قاییم، نەترس.
دێوگیر (ن) dêw gîr
جن گر، جنگیر.
دێو ودرنج (نک) dêw w drinc
ئەزنەوەر.
دێوەزمە (ن) dêwe zime
میردەزمە.
دێوەلووکە (ن) dêwelûke
١- ئەرژەنگی دێو، مرۆڤ یان جانەوەری زلی کولکن. ٢- مرۆڤی کریتی دەشتەکیی.
دێویی (ئان) dêwî
دیوانە، کردەوە نالەبار، کاری وەک کاری دێو(کەسێ)، نالەبار.
دێهات (ن) dêhat
دێکان، ئاوایی گەل، گوند گەل، گوندان.
دێهاتیی (ن) dêhatî
دیاتیی، دێکانیی، دیماتیی، دێ نشین، دێهات نشین، خەڵکی دێ، لادێیی، لاگەیی، لەدێ نیشتەجێ، گوندیی، نیشتەجێی دێ، دێیی.
دێیی (ن) dêyî
دێهاتیی.

کۆتایی پیتی - د -
End of letter -D-

پیتی - ڕ -

- R -

ر (ن) r

دەهەم پیتە لەو ئەلف وبێیەی ئێستا زمانی كوردی پێ دەنوسرێ، پیتێكی بێدەنگە.

ڕا (ن) ١ ra

ڕای، تەگبیر.

ڕا (ن) ٢ ra

ڕێگە.

ڕا (پر،ئاك) ٣ ra

بۆچی؟، لەبەرچی؟.

ڕا (ن) ٤ ra

جار، كەڕەت، كەشە.

ڕا (ن) ٥ ra

ڕەزامەندیی.

ڕا (پ،ئاك) ٦ ra

دەگەڵ، لەگەڵ.

ڕا (پ) ٧ ra

لایەن..

ڕا (ن) ٨ ra

چاودێریی، چاوێریی.

ڕا (ن) ٩ ra

پێز، كێش.

ڕا (ن) ١٠ ra

ناوەوە.

ڕا (ن) ١١ ra

یادگیریی.

ڕائاو (ن) ١ ra-aw

ئاوەڕۆ، زێراب.

ڕائاو (ن) ٢ ra-aw

ئاوەڕێ، ڕێگەی گەشت وگوزار بەئاودا.

ڕابراودوو (ن،س) rabirawdü

پێش قەرەوڵ، دیدەوان.

ڕابردوو (ئان) rabirdü

ڕابوردوو.

ڕابواردن (كتن) ١ rabwardin

خۆش ژیان بەسەربردن، ڕابووریین، كات بەسەر بردن، كات بردنەسەر(بەخۆشنوودیی).

ڕابووردن (كتن) ٢ rabürdin

بەسەرچوون، ڕەت بوون، تێپەڕیین، ڕابگوردن، ڕابووریین، تێپەڕبوون.

ڕابوردوو (ئان) ١ raburdü

ڕابردوو، ڕابردە، ڕابووریی، تێپەڕیو، كۆن، كەڤن، كەوون.

ڕابوردوو (ن،ئان) ٢ raburdü

پێش، بەرین.

ڕابووریین (ئد) rabürîn

ڕاباتن، بەسەربردن، گوزەران كردن.

ڕابوون (كتن) rabün

ڕابیین، بەرزەوەبوون، پاداربوون.

ڕابوونەر (ن) rabüner

بكار، جێبەجێكەر پێكهێنەر.

ڕابوونەوە (كتپ) rabünewe

هەستانەوە(ڕۆژی دوایی{قیامەت}).

ڕابەر (ن) raber

ئیلچیی، ڕەهبەر، ڕاسپێراو، پەیامبەر.

ڕابەریی (ن) ١ raberî

ڕەهبەریی، ڕاسپێریی.

ڕابەریی (ن) ٢ raberî

پێشڕەویی، سەرۆكیی.

ڕابەریی كردن (كتپ) ١ raberî kirdin

ڕێبەریی كردن، بەڵەدیی كردن، شارەزایی كردن، ڕێ نیشان دان.

ڕابەریی كردن (كتپ) ٢ raberî kirdin

گەیاندن(ڕاسپاردە، نامە).

ڕابەزاندن (كتن،كتپ) rabezandin

شەڕەچەقەكردن، شەڕو هەراكردن(هەر بەدەم).

ڕابەستن (كتپ) rabestin

بەخۆوە(بەستن، توندكردن، قاییم كردن).

ڕابینیی (ن) ١ rabînî

تێ ڕادیویی.

ڕابینیی (ن) ٢ rabînî

باوەڕ، بڕوا.

ڕابینیی (ن) ٣ rabînî

بەرپرسیی.

ڕابینیین (كتپ) rabînîn

ڕابینیی كردن، باوەڕپێ هاتن، بڕواپێ كردن، تێڕا (دیتن، دیین)، ڕاپەڕموون، شایان زانیین.

راپسان (کتن) rapisan
لەپڕجیابوونەوە.

راپسکان (کتن) rapiskan
لەپڕو بەهێز جیابوونەوە.

راپسکاندن (کتپ) rapiskandin
لەناکاو لابردن.

راپۆراندن (کتپ) raporandin
بەزۆر دەناونان، بەنهێم خستنەناو، ئاخنیین.

راپۆرت (ن) raport
راپۆر، خەبەری ڕووداو بەنوسراو، خەوەر، گوزارش، نامە (کەلەدژی کەسێ بنوسرێ).

راپۆرتچیی (ن) raportçî
١- خەربەرنێر، پەیامنووس، هەواڵچیی.
٢- خەوەرچیی، کەسێکە کەنامەی پەنهانیی لەم و لەو بنوسێ.

راپەڕ (ن) raper
چالاکیی، توندوتۆڵیی، گورج و گۆڵیی.

راپەڕاندن (کتپ) raperandin
کار(جێبەجێ کردن بەدەستو بردیی، بەجێ هێنان، پێک هێنان بەرێک وپێکیی، ئازایانە ئەنجام دان).

راپەڕاندن (کتپ) raperandin
ژ خەو راکرن، لەخەو (هەڵستاندن، هەستاندن)، خەبەر کردنەوە).

راپەرکاندن (کتپ،کتن) raperkandin
(بەدار وچیادا..)، پێهەڵچوون، راپەلکاندن.

راپەرموون (کتپ) ١ rapermün
لێ ئومێد کردن(شتێ لەکەسێ کەلەباریدا بێ).

راپەرموون (کتپ) ٢ rapermün
رابینیین.

راپەڕین (کتن) ١ raperîn
راپەڕان، لەپڕ(بلندبوون، راست بوونەوە)، زووهەستان، هەڵبەزیین.

راپەڕین (کتن) ٢ raperîn
گورج دەست دانەکار، لەز کردن.

راپەڕین (کتن) ٣ raperîn
(لەناکاو)لەخەو هەستان.

راپەڕین (کتن) ٤ raperîn
راست بوونەوە(دژی رێژیم) {گەل}، سەرهەڵدان، سەرهلدان.

راپەڕێن (ئان) raperên
سەرهەڵداو، راستەوەبوو(دژی رەژێم).

راپەڕێن (ئان) ١ raperên
کەسێ کەرادەپەڕێتە سەرپێ.

راپیتە (ن) ٢ rapîte
راوێچکە، پیاسە، هاتوچۆ(بۆ ئەوسەرو ئەمسەر).

راپێچان (کتپ) ١ rapêçan
کۆکردنەوە.

راپێچان (کتپ) ٢ rapêçan
راپێچ کردن.

راپێچان (کتپ) ٣ rapêçan
خۆ گورج کردنەوە.

راپێچان (کتپ) ٤ rapêçan
رامالیین.

راپێچ کردن (کتپ) rapêç kirdin
فراندن، وەبەرخۆدان و بەغار بردن.

راتلەک (ن) ratlek
١- خورپەی هەناو. ٢- خورپەی دل.

راتلەکاندن (کتپ) ratlekandin
١- ژەندن، هەژاندن، وەجووڵەخستن، راتلەقان، راتلە قاندن، راشەکاندن. ٢- هێنان و بردن.

راتوو (ن) ١ ratü
راتوە، راتبە، خێری نان و شتی دیکە کەبەفەقێ دەدرێ.

راتوو (ن) ٢ ratü
رۆژانە(یان مانگانە..)، جیرە، بژێوێ کەدەدرێ بەکار کەری میری.

راتوو (ن) ٣ ratü
پارە، نان یان بژێویی کەدەدرێ بەقوتابیی، دەقنە.

راتوول (ن) ratül
راتۆ، ریتاڵ، گەرۆک، گەرێدە.

راتەکان (کتن) ١ ratekan
جووڵان، راقوتان (بەتوندیی).

راتەکان{دڵ} (کتن) ٢ ratekan(dil)
خورپە کردن،راچلەکیین.

راتەکاندن (کتپ) ١ ratekandin
راپسکاندن، راکیشان، تەکان پی‌دان (بەتوندیی).

راتەکاندن{تۆز} (کتپ) ٢ ratekandin (toz)
رایەخ...تەکاندن، راپسکاوتن.

راتەکاندن{رایەخ} (کتپ) ٣ ratekandin (rayex)
هەڵتەکاندن(نوین، یان رایەخ دوای ئەوەی کەسێ لەسەری دانیشتبێ، بۆ مەبەستی جێ خۆش کردنەوە).

راته‌کاندن (کتپ) ratekandin [1]
راوه‌شاندن.
راچه (ن) race [1]
راچه، راژه، په‌یاغ، ته‌یاخ ، دارده‌ستی دریژ.
راچه (ن) race [2]
رایه‌ل، کاریته، دیره‌کێ، داری داره‌را.
راچاو کردن (کتپ) raçaw kirdin
ده‌به‌رچاوگرتن، خستنه‌به‌رچاو، ده‌ستنیشان کردن، هه‌لبژاردن.
راچراندن (کتپ) raçrandin
راسته‌وراست دراندن.
راچله‌ک (ن) raçlek
راجلف، داچله‌ک.
راچله‌کاندن (کتپ) raçlekandin
داچله‌کاندن.
راچله‌کین (کتن) raçlekîn
داچله‌کین.
راچه (ن) raçe
باسکیشی نامور.
راچه‌فت (ئان) raçeft
که‌م ئاوه‌ن، ته‌گبیرنه‌زان، گه‌لحۆ.
راچه‌نین (کتن) raçenîn [1]
راجلفین، له‌رزین(که‌م وله‌پڕ، له‌ناکاو).
راچه‌نین (کتن) raçenîn [2]
داچله‌کان.
راچیته (ن) raçête
ره‌چه‌ته‌، پسووله‌ی پزیسک، نوسخه‌ی حه‌کیم، سیایی ده‌رمانی دکتۆر.
راخ (ن) rax
گرد یان به‌رزایی پڕ له‌گیا.
راخران (کتن،کتپ) raxiran
داخران، پان وه‌کران(رایه‌خ له‌سه‌رزه‌ویی).
راخراندن (کتپ) raxirandin
راکیشان (به‌سه‌ر زه‌ویدا)، خزاندن.
راخراو (ئان) raxiraw
داخراو(شت له‌سه‌ر زه‌ویی)، پان کراوه(رایه‌خ، ژێره خه‌ر).
راخستن (کتپ) raxistin [1]
داخستن، بلاوکردنه‌وه،پان کردنه‌وه(ژێره‌خه‌ر..).
راخستن (کتپ) raxistin [2]
خستنه‌ڕێ، ڕێگه‌خستن، به‌ڕێ کردن.
راخستن (کتپ) raxistin [3]
به‌ڕێگه‌دا ناردن.
راخشین (کتن) raxişîn
خوشـیین، راخوشـیین، بـه‌خزیین ڕۆیشتن (ماروخشۆکی تر).
راخشین (کتن) raxişîn
کشان (ئه‌ستێره له‌ئاسمان)، راکشان.
راخورین (کتن) raxurîn [1]
هه‌ره‌شه‌کردن.
راخورین (کتن) raxurîn [2]
هانه‌دان، هان دان.
راخورین (کتپ) raxurîn [3]
تێ خورین، خورین.
راخوستن (کتن) raxustin
په‌نابردن، چوونه‌ژێر دالده، هانا بردن (بۆ که‌سێ).
راخه‌ر (ن) raxer [1]
رایخ، رایه‌خ، راژێر، رایاخ، ژێر راخه‌ر، ژێره‌خه‌ر، چیره خه‌ر، به‌ره، حه‌سیر..و هه‌رچی له‌سه‌ر زه‌ویی پان ده‌کرێته‌وه.
راخه‌ر (ن) raxer [2]
پان وه‌که‌ر، بلاووه‌که‌ر.
راد (ن) rad
په‌ری تیری که‌وان، چوکله‌ی لای خوارووی تیر.
رادار (ن) radar [1]
ڕێوان، ئاگاداریکه‌ری ڕێ ویان، پۆلیسی سه‌ر ڕێگه، پاسه‌وانی ڕێگه‌ویان.
رادار (ن) radar [2]
پیتاک (وه‌رگر، کۆوه‌که‌ر).
رادار (ن) radar [3]
که‌سێ که‌له‌سه‌ر پیتاک ده‌ژیی.
رادار (ن) radar [4]
باجگر.
رادارانه (ن) radarane
رادارین، باجێ که‌له‌ڕێگه ده‌دریێ، پیتاکی سه‌ره ڕێ.
رادارخانه (ن) radarxane
باجگه، باجخانه، باجگا، جێگه‌ی باج سه‌ندن له‌سه‌ر ڕێگه.
رادان (کتپ) radan [1]
رامالین، وه‌به‌رخۆدان و ماشتن، هب(بۆق پیوه‌نان، پال پێوه‌نان).
رادان (کتن) radan [2]
هه‌ستان(ڕووبار)، به‌رزبوونه‌وه(ئاو)،

ڕزیدەبوون(لاڤو).

ڕادان (ن) [٢] ṟadan

پالپشت (دارکەلەباتی گۆلە بەدەرگایەوە دەنێن).

ڕادان {سۆپە} (کتپ) [٤] ṟadan(sope)

داگیرساندن.

ڕادان{ورگ} (کتپ) [٥] ṟadan(wirg)

ورگ(دڕیین، هەڵ دڕیین).

ڕادوونان (کتپ) ṟadünan

پاش وەدان، خستنەدواوە، پاشەکشەپێ کردن.

ڕادە (ن) [١] ṟade

چۆنایەتیی، چۆنێتیی، چۆنیی، چۆنیەتیی.

ڕادە (ن) [٢] ṟade

بارست، قەبارە، قەوارە.

ڕادە (ن) [٣] ṟade

کلۆم، کلیلی دارین (بۆ قفلی لەدار دروستکراو یان دەرگای دارین).

ڕادە (ن) [٤] ṟade

پەلامار.

ڕادەر (ئان) ṟader

تەرزەنوێ، نۆژەن، تازەباو.

ڕادەست بوون (کتن) ṟadestbün

خۆبەدەستەوە دان، تەسلیم بوون.

ڕادەست کردن (کتپ) ṟadest kirdin

بەگیرهێنان، وەگیرهێنان، تەنگەتاو کردن، هێنانەگاز و دوو.

ڕاڕ (ئان،کل) [١] ṟaṟ(kl)

کەللەڕەق، ڕق ئەستوور.

ڕاڕ{گۆشت} (ئان) [٢] ṟaṟ(gošt)

فرە کولاو، لەبەریەک بلاوبووگ، هەلاهەلا.

ڕاڕ{سەگ} (ئان) [٣] ṟaṟ(seg)

پاشدڕ، دڕ، یاخیی.

ڕاڕا (ئان) [١] ṟaṟa

دوودڵ، سەوش، وازواز، هەردەم لەسەربیر یان ڕایەک، وەسواس.

ڕاڕا (ئان) [٢] ṟaṟa

میل میل، خەت خەت، میلدار، خەتدار، ڕێڕێ.

ڕاڕایی (ن) ṟaṟayî

وازوازیی، باوەڕگومان.

ڕاڕڤاندن (کتپ) [١] ṟaṟifandin

ڕاڕفان، ڕافڕاندن، ڕارەڤان، ڕافڕان، ڕافڕیین، ڕاڕفیین، پێوە هەڕاکردن، بەگیرهێنان و فڕاندن.

ڕاڕڤاندن (کتپ) [٢] ṟaṟifandin

ڕاوەدوونان، شوێن کەوتن، کەوتنەدوو.

ڕاڕفێن (ن) ṟaṟifên

ڕافڕێن، فڕێنەر، کەسێ کەشت دەڕفێنێ.

ڕاڕەڤ (ن) ṟaṟev

ڕێ گوزەر، ڕێگەی هاتوچۆ.

ڕاڕەو (ن) ṟaṟrew

ڕارەڤ، ڕەهڕەو، ڕێڕەو، دالان(کەهاتوچۆی بەسەردا بکرێ).

ڕاز (ن) [١] ṟaz

(چیا، شاخ، کێو)ی بلند.

ڕاز (ن) [٢] ṟaz

تیشەبەردی سەرکێو.

ڕاز (ن) [٣] ṟaz

نهێنیی، پەنامەکیی.

ڕاز (ن) [٤] ṟaz

دەسان، چیرۆکی کورت، سەرگوزەشتە.

ڕاز (ن) [٥] ṟaz

وتەی دۆستانە، گفتوگۆی نێوان ئاشنایان.

ڕازان (کتن) [١] ṟazan

ڕاژان، خۆدرێژ کردن، پاڵ کەوتن.

ڕازان (کتن) [٢] ṟazan

ئامادەبوون، سازبوون، خۆکارکردن، ڕازیین.

ڕازاندن (کتپ) ṟazandin

ڕازانن، جوان کردن، قەشەنگ کردن.

ڕازاندنەوە (کتپ) ṟazandinewe

ڕازاننەوە، ڕێک وپێک کردن، ڕازانیینەوە.

ڕازانەوە (کتن) ṟazanewe

جوان بوون، ڕێک وپێک بوون، ڕازیانەوە.

ڕازاوە (ئان) ṟazawe

جوانکراو، ڕازاڤ، ڕازێنراو، خەملاو، خەملیو.

ڕازایی (ئان) ṟazayi

خەوتوو، نوستوو.

ڕازپۆش (ن) ṟazpoš

ڕازدار، ڕازڤان، ڕازگر، سرهەلگر، کەسێ کەبەنهێنیی دەزانێ ونای درکێنێ.

ڕازکردن (کتن) ṟazkirdin

لەخودا پاڕانەوە بەسرتە، موناجات کردن لەژێر لێوەوە.

ڕازوگلەیی (نک) ṟazwgileyî

نهێنیی وگلەمەندیی‌نێوان ئاشنایان.

رازوگلەیی کردن (کتپ) ṟazw gileyî kirdin
کەوتنەدەرخستنی نهێنیی یەکتروگلەیی لەیەک کردن.
رازونیاز (نک)[1] ṟazw niyaz
رازی دەروون، نهێنیی دەروون وئارەزووی دڵ.
رازونیاز (نک)[2] ṟazw niyaz
پیراموسیی، مەرایی، کلکەسوتە.
رازە (ن) ṟaze
چیرۆکیی خەیالیی.
رازەک (ن،رو) ṟazek
رووەکێکە گوڵەکانی بەکاردەهێنرێ بۆ خۆش کردنی تام وچێژی بیرە.. هەروەها بۆ دەرمانیش دەشێ.
رازەن (ن) ṟazen
خراپەکەر، جەردە.
رازەوان (ن) ṟazewan
شاخەوان، کەسێ لەهەڵگەران بەچیادا زۆر بەکارە.
رازیار (ن،ئان) ṟazyar
رازدار، هاودەم، هەواڵی نزیک.
رازیانک (ن،رو) ṟazyanik
گژنیژە کێویلە (لەخێزانی کەرەوز).
رازیانە (ن،رو) ṟazyane
رازانە، رزیانک، بەرەکەی بۆنی خۆشە ودەکرێتە ناو نانە وە و بۆدەرمانیش دەشێ.
رازی دەروون (ن) ṟazî derûn
رازونیاز.
رازی (ئان)[1] ṟazî
قایل، قادێ، خۆشنوود.
رازی (ئان)[2] ṟazî
دڵنیا، بێ پەسند، قایلکار.
رازی بوون (کتن) ṟazîbûn
قایل بوون، قادێ بوون، بەڵیاندن.
رازی کردن (کتپ) ṟazî kirdin
قایل کردن، پێ پەسند کردن.
رازینەر (ن) ṟazêner
رازینەرەوە، رازێنەوە، وەرازێن، جوانکەر، کەسێکە یەکێک یان شتێک برازێنیتەوە.
راژان (کتن) ṟajan
جوولانەوە، هەژان، هەژیان.
راژاندنەوە (کتپ) ṟajandinewe
١- راژاننەوە، راژەندن.
٢- هەڵسووراندن (شیر، خەنجەر)، راژاندن.

راژۆر (ن) ṟajor
١- لای(بەرز، ژوورو) لەکۆڕدا.
٢- باکوور(ژوور، شوێن).
راژەندن{بێشکە}(کتپ)[1] ṟajendin (bêşke)
راژاندن، راژانن، راژەنیین،بەرەو پیشەوە ودواوە جوولاندن، بەرەو پێش وپاشەوە بزاوتن، راوەشاندن.
راژەندن{منداڵ}(کتپ)[2] ṟajendin (mindaḻ)
لایلایە بۆ کردن، داسەکناندن، ئارام کردن، کردنەخەو.
راژێر (ئان) ṟajêr
باشوور، ئالی بێ ژێرێ.
راژێن (ن) ṟajên
راژاندەر، راژەندەر، راژەنەر، کەسێ یان شتێ کە راژەندن کاریەتی.
راسان (کتپ) ṟasan
راپسان، دەست بەرز کردنەو، (بۆ هەرەشە).
راسایی{زەویی} (کتپ) ṟasayî(zewî)
پانایی، پانتایی، تەختایی، مەیدان، مەیان.
راسپاردن (کتپ) ṟaspardin
راسپێران، راسپێریی لێ کردن، راداب، راگەیاندن، رانەسپاردن، پێ گوتن، وتەناردن بەکەسێکدا بۆ یەکێکی دی، قەوینتیی لێ کردن.
راسپاردە (ن) ṟasiparde
راسپارە، راسپێرە، رانەسپاردە، ئەسپاردە، وتەیەکە بەیەکێکدا بنێررێ بۆ یەکێکی تر، قەوینتیی، وتەی راسپێرراو.
راسپێر (ن) ṟaspêr
خاوەنی راسپاردە.
راسپێران (کتپ) ṟaspêran
راسپاردن.
راسپێراو (ن) ṟaspêraw
راسپێرراو، راسپێرە، کار پێ(سپێردراو، سپێرراو)، کەسێ کەکاری مرۆڤێ یان کەسانی دیکەی پێ سپێردرا بێ.
راسپێریی (ن) ṟaspêrî
راسپاردە.
راست (ئان)[1] ṟast
راس، شتێ کەخوارنەبێ.
راست (ئان)[2] ṟast
دروست، دۆغریی، ئاخاوتنێ کەدرۆ نەبێ.
راست (ئان)[3] ṟast
راس، بەجێ.

راست (ئان) ٤ rast
تەخت، تەختان، ڕێک.
راست (ئان) ٥ rast
راس، راستا، راسا، رێگەی (بێ پێچ، قەدبڕ).
راست{ڕەخ} (ن) ٦ rast(rex)
راستاڵ، بەرامبەری چەپ(شوێن، لا)، لای بەرامبەری چەپ لەشت.
راست (ئان) ٧ rast
ڕووبەڕوو.
راست (ن) ٨ rast
ئاقار، جێگە.
راستا (ئاک) ١ rasta
راسا، راستەوخۆ.
راستا (ن) ٢ rasta
راسا، گەف(بەدەست).
راستان (نک) rastan
پیاوچاکان، لەخواترس (کەسان).
راستاندن (کتپ) rastanidn
(شتی خوار) راست کردنەوە.
راستانە (ئاک) rastane
راست بەراست، لە(راستیدا، راستەقینەدا)، بەراستی یەکەی.
راستاهەڤ (ئاک،کی) rastahev(ki)
بەرامبەر بەیەک، ڕوو بەڕووی یەکتر.
راستایی (ن) ١ rastayî
راستان، راس، راسا، راست، راستک، تەختی، تەختایی، دەشت، ڕێک(زەویی، زەمین، ئەرز).
راستایی (ئاک) ٢ rastayî
لەئاستی راست، لای راستە.
راستایی (ئان) ٣ rastayî
بەرامبەر.
راست بوونەوە (کتن) rast bünewe
راس بوونەوە، راسەوبوون، راست وەبوون، راستەوە بوون، راستەوبوون، هەڵسانەوە، کەوتنەوە سەرپێ، هەڵسان (لەپاڵ کەوتنەوە بۆ دانیشتن یان لە دانیشتنە وە بۆ سەر پیان).
راست بوونەوە (کتن) ١ rast bünewe
ئاگابوونەوە، لەخەو هەستان.
راست بوونەوە (کتن) ٢ rast bünewe
هەستانە سەرپێ.
راست بوونەوە (کتن) ٣ rastbünewe
خواروخێچیی تێدانەمان.

راست بوونەوە {لەنەخۆشیی} (کتن) ٤ rast bünewe (le nexoşî)
بەخۆدا(هاتن، هاتنەوە)، چاک بوونەوە، ساغ بوونەوە، راستەوە بوون، هەستانەوە، لەنەخۆشیی هەستانەوە.
راست بەو بەلای شێردا بڕۆ (پن) rast bew belay şêrda biro
راست بەو لەهیچ یان لەکەس مەترسە.هیچ جۆرە خۆپاراستنێک ناکاتە بێ تاوانیی.
راستبێژ (ئان) rastbêj
راستگۆ.
راستبێژی (ن) rastbêjî
راستگۆیی.
راستبین (ئان) rasbîn
بیر راست، دڵ باش.
راست دەرچوون (کتن) rast derçün
بەراست دەرچوون.
راست دەمی (ن) rast demî
ڕێک وپێکیی، تەکووز.
راست ڕۆیشتن (کتپ) ١ rast royştin
راست(ووتن، گوتن)، مکوڕبوون (تاوان، هەڵە..).
راست ڕۆیشتن (کتن) ٢ rast royştin
راست ڕۆیین، قنج وقیت بەرێگادا ڕۆیشتن
راست ڕۆیین (ند) ١ rast royîn
راست ڕۆیشتن، خواروخێچ نەبوون لەژیاندا، راس ڕۆیین.
راست ڕۆیین (کتپ) ٢ rast royîn
راست کردن.
راستکار (ئان) rastkar
مرۆڤی بێ(لاریی وخواریی، گزیی ودزیی).
راست کردن (کتپ) rast kirdin
ئاخاوتنی راست(بێژتن، گوتن، وێژتن، ڕۆیین، ڕۆیشتن، واتن، وتن، کرن)، ئاخافتنی بێ درۆ بێژتن، درۆ نەکردن (کاتی پەیڤین)، دان پیا(پێدا)نان {بە راستیدا}.
راست کردنەوە (کتپ) ١ rast kirdinewe
ڕاکرن، راستەوەکردن، بلندکردن، هەڵستاندن، خستنەوەسەرپێ.
راست کردنەوە (کتپ) ٢ rast kirdinewe
چەوتیی تێدانەهێشتن،خواریی شت لابردن، راستەوەکردن، ،راسەوکردن.

ڕاست کردنەوە (کتپ) ٣ rast kirdinewe

ڕاپەڕاندن.

ڕاست کردنەوە (کتپ) ٤ rast kirdinewe

دامەزراندن، دانان.

ڕاست کردنەوە {ئیشێکی خراپ} (ئد) ٥ rast kirdinewe (îşêkî xirap)

چاک کردنەوە وبەئەنجام گەیاندن(ئیشێکی گێر).

ڕاستکەر (ن) rastker

تاوکەر، سازدەر، ڕاکەر، دەلالی نێوان کڕ وکوڕ.

ڕاستکەرەوە (ن) ١ rastkerewe

ڕاسەوکەر، چەوتیی ڕاست وەکەر، خواریی لابەر، کەسێ کەشتی خوار ڕاست دەکاتەوە.

ڕاستکەرەوە (ن) ٢ rastkerewe

هەڵەی نوسراو(ڕاستەوەکەر، ڕاسەوکەر، لابەر) بەتایبەتی هەڵەی چاپیی...

ڕاستگۆ (ئان) ١ rastgo

ڕاستکار، ڕاسترەو، ڕاستڕۆ، ڕاستدەر، ڕاستاڵ، ڕاستۆکە، ڕاستوێژ، ڕاسوێژ، خەدنگ، بێ پێچ وپەنا(مرۆڤ)، بێ درۆ دەلەسە.

ڕاستگۆ (ئان) ٢ rastgo

بێ ڕیا، شتیار، جێی بڕوا.

ڕاستگۆبوون (کتن) rastgo bûn

جێی بڕوابوون.

ڕاست گوتن (کتپ) rast gutin

ڕاست گۆتن، ڕاست کردن.

ڕاستگۆیی (ن) rastgoyî

ڕاستڕۆیی، ڕاستبێژیی، ڕاستوێژیی، بێ پێچ وپەنایی.

ڕاستلەر (ن،ئان) rastler

ڕاستە، ڕاسیل، ڕاستەوانە، ئەوکەسەی (دەستی ڕاست بەکاردێنێ، بەدەستی ڕاست کاردەکا).

ڕاست وچەپ (ئان،ن) ١ rast w çep

تیلاوتیل، قیلەوقانج، ڕاستەوچۆیە. یان(زەرب لیدراو، خەتی ڕاست وچەپ پێداهێنراو).

ڕاست وچەپ (ئان،ن) ٢ rastwçep

ئامرازێکە پەڕۆ یان ئەوشیشەی لەتفەنگدا گیریوە پێی دەردەهێننەوە.

ڕاست وچەپ (ئان) ٣ rast w çep

چەلیپا.

ڕاست وچەپی خۆی لێک جیا ناکاتەوە (پن) rast w çepî xoy lêk ciya nakatewe

یەشتا(باڵق نەبووە، نەفامە)، چاک وخراپ لێک جیانەکردنەوە، شارەزای ژیان نەبوون.

ڕاست ودروست (ئان) ١ rastwdirust

بەڵگە نەویست.

ڕاست ودروست (ئان) ٢ rast w dirust

بەڕێ وجێ.

ڕاست وڕەوان (ن،ئان،ئاک) rast w rewan

ڕاست ودروست، ئاخاوتنێ بێ پەردەو مینگەبکرێ، بێ(درۆ ودەلەسە، پێچ وپەنا، پەنهانی)، ڕەپ و ڕاست.

ڕاستە (ن) ١ raste

دەستی ڕاست.

ڕاستە (ن،ئان) ٢ raste

ڕاستلەر.

ڕاستە بازاڕ (ن) raste bazar

ڕاسابازاڕ، ڕیزەدوکان، لایەک یان بەشێ لەناوبازاڕ.

ڕاستە خیابان (ن) raste xiyaban

ڕاستەڕێ.

ڕاستەڕێ (ن) raste rê

ڕاستە، ڕاستەخیابان، ڕێگەی(بێ پێچ، ڕاستەوڕاست)، دووز.

ڕاستەقینە (ئان) rasteqîne

ڕاستەقانیی، ڕاستی تەواو، ڕاستەکینە، ڕاسەقانیی، ڕاستەکیی، بێلاریی وخواریی، ئاخاوتنێ کە(درۆی تیدا نەبێ، درۆزنە نەبێ).

ڕاستەوانە (ئان) rastewane

دروست بەکارهاتوو، هەرشتێ پێچەوانە نەبێ.

ڕاستەوخۆ (ئاک) rastewxo

ڕاستەوڕاست، یەکسەر، یەکراست، بێلادان ولەڕێ دەرچوون، بێیەک ودوو.

ڕاستەوڕاست (ئاک) rastewrast

ڕاست وڕاست، بێدرۆ.

ڕاستیی (ن) ١ rastî

دۆستایەتیی، دۆستینیی، دڵسۆزیی.

ڕاستیی (ن) ٢ rastî

دروستیی، ڕاسیی، بێ(درۆیی، خواریی، پێچ وپەنایی) لە ئاخاوتندا.

ڕاستیی (ئاک) ٣ rastî

لەڕاستیدا، ڕاستیەکەی.

ڕاسو (ن.ئا) r̲asû
مشکی دارخورما.

ڕاس هاوردن (کتن.کتپ) r̲as hawirdin
ئاوات هاتنەدی، ڕاست(هاوردن.هێنان).
سەرکەوتن.

ڕاسەری (ن) r̲aserî
بلندی، بەرزیی.

ڕاشکاوی (ئاک) r̲aşkawî
بەئاشکرا، بێ پێچ وپەنا.

ڕاشلکان (کتن) r̲aşilkan
بەشەلەشەل ڕۆیشتن.

ڕاشلەقان (کتن) r̲aşl̲eqan
هەڵ شلەقان، بزاوتن(تراو لەدەفردا).

ڕاشلەقاندن (کتپ) r̲aşl̲eqandin
هەڵ شلەقاندن، جووڵاندن(شلەمەنیی لەناو دەفردا).

ڕاشەکان (کتن.کتپ) r̲aşekan
ڕاتلەقان، ڕاتلەکان.

ڕاشەکاو (ئان) r̲aşekaw
ڕاتلەقاو، هەژاو، ژەندراو، هەژێندراو.

ڕاشەن (ن) r̲aşen
توێشوو، تیشوی ڕێگە.

ڕاف (ن.کی) r̲af(ki)
شەرم وشوورەیی، حەیاو حورمەت.

ڕاڤرۆ (ن.کی) r̲avr̲o(ki)
ڕاوکەری هەمەڕۆژ، کەسێ کەڕاوچیتی پیشەیەتیی.

ڕاڤە (ن.کی) r̲ave(ki)
ڕاوە، شیی.ڕاژە، هب(ئازەنتیی).

ڕاڤەر (ن.کی) r̲aver(ki)
کاری(پارانەوە، لاڵانەوە).

ڕاڤەراندن (کتپ.کتن) r̲averandin(ki)
پارانەوە، لاڵانەوە.

ڕاڤەک (ن.کی) r̲avek(ki)
پاڵوێنە، ڕاوکە، شیرپاڵێو.

ڕاڤەکراو (ئان) r̲ave kiraw(ki)
ڕاژەکراو، ڕاوەکراو، ڕاڤەکریی، واتا شیی کراوە، مانا لیکەوەدراو.

ڕاڤەکردن (کتپ) r̲ave kirdin
ڕاژەکردن، ڕاوەکردن، ڕاڤەکرن، واتا(شیی کردنەوە، ڕوون کردنەوە، لیکە دانەوە).

ڕاڤەکەر (ن) ١ r̲ave ker
ڕاڤەکار، ڕاوەکەر، ڕاژەکەر، واتاشیکەرەوە.

ڕاڤەکەر (ن.رس) ٢ r̲ave ker
ڕاڤەکار، دووخاڵی لەسەریەک(:) لەنوسیندا دادەنرێ و واپیشان ئەدا کەپاشووەکەی ڕاڤەی پیشووەکەی دەکا...

ڕاقوتان (کتپ) ١ r̲aqutan
پەلاماردان.

ڕاقوتان (کتن) ٢ r̲aqutan
چوونە ناو.

ڕاقەتاندن (کتپ) r̲aqetandin
لەسەرکار لابردن، لەکارلادان.

ڕاقەتاندیی (ئان) r̲aqetandî
لەسەرکار لابراو، لەکار لادراو، دەرکراو، دوورەوە دراو.

ڕا کردن (کتن) ١ r̲a kirdin
ڕاکرن، ڕەڤیین، ڕەوییین، هەڵاکردن، بەلەزچوون، بەتاو ڕۆیشتن، غاردان، بەغار ڕۆیشتن، دەوکردن، دەوییین،چەنگ کردن.

ڕاکردن (کتپ) ٢ r̲a kirdin
بەجێ هیشتن، وازلێ هینان.

ڕاکردن (کتن) ٣ r̲akirdin
تێقاچان، قووچاندن، تۆزکردن، هەڵاتن(لەترسان).

ڕاکرن (کتپ.کی) ١ r̲akirn(ki)
بلندکردنەوە، بەرزەوەکردن.

ڕاکرن (کتپ.کی) ٢ r̲akirn(ki)
هەڵساندن، هینانەسەر پێ.

ڕاکشان (کتن) ١ r̲akişan
خەوتن، نوستن.

ڕاکشان (کتن) ٢ r̲akişan
پاڵ(کەوتن، کەفتن)، ڕاکەتن، ڕازان، پێ لێ ڕاکێشان.

ڕاکشان (کتن) ٣ r̲akişan
خزان، خزیین(بەسەرزەویدا).

ڕاکشان (کتن) ٤ r̲akişan
دەرکشان.

ڕاکشاندن (کتپ) r̲akişandin
پاڵ خستن، لەسەر زەویی درێژ کردن.

ڕاکشاو (ئان) ١ r̲akişaw
پالکەوتوو، پالکەفتە.

ڕاکشاو (ئان) ٢ r̲akişaw
بەزەویدا کیشراو، کیشراو بە ئەرزدا.

ڕاکشاو (ئان) ٣ r̲akişaw
بلند، بەرز، درێژ، بەقەلافەت.

راکۆڵیین (کتن) rakolîn
راسان، بۆ چوون(بەرەو رووی‌کەسێ بەنیازی لێدان..).
راکەتن (کتن) raketin
راکەوتن (کتن) [1] rakewtin
راکەتن، چاوەڕوان یان چاوەنۆڕی دەرفەت بوون، خۆ ئامادەکردن بۆ دەرفەت.
راکەوتن (کتن) [2] rakewtin
پێداگەیشتن.
راکێش (ن.ئان) rakêš
راکێشکەر، راکەش، هۆی راکێشان.
راکێشان (کتپ) [1] rakêšan
(بردن، خزاندن، کشان)بەسەر زەویدا.
راکێشان (کتپ) [2] rakêšan
بەکێش کردن، کێش کردن، بەرەو خۆهێنان.
راکێشان (کتپ) [3] rakêšan
درێژکردن، لەدوودان.
راکێشان (کتپ) [4] rakêšan
کێشان، خرکاندن.
راکێشان (کتپ) [5] rakêšan
بڵاوکردنەوە، پەخش کردن.
راکێشان(کتپ) [6] rakêšan
فراندن(کچ بەزۆر)، هەڵگرتن(ئافرەت).
راگر (ئان) [1] ragir
بەرلێگر، پێشگر، راگیر، وەستێن، وەستێنەر.
راگر (ن) [2] ragir
بەڕێوەبەر، ئاگاداریکەر، سەرپەرشتیکەر.
راگر (ئان) [3] ragir
سەرۆکی دانشگای بەرز(کۆلیج..).
راگر (ن) [4] ragir
سەرۆکی خێزان، بەڕێوەبەری ماڵ ومنداڵ.
راگرتن (کتپ) [1] ragirtin
ئاگاداریی لێ کردن، چاودێریی کردن.
راگرتن (کتپ) [2] ragirtin
بەربەست کردن، پێش لێ گرتن، وەستاندن، بەند یان بەنگ کردن، دواخستن، ماتەڵ کردن.
راگرتن (کتپ) [3] ragirtin
دامەزراندن(ئیشکەر).
راگرتن{زیندەوەر} (کتپ) ragirtin (zîndewer)
بەخێو کردن.
راگرتە (ن) ragirte
ژێر دەستە.

راگواستن (کتپ) [1] ragwastin
راگوێزان، شتێ لەجێیەکەوە بۆ جێیەکی تر بردن، لەجێگەی خۆ هەڵگرتن.
راگواستن (کتپ) [2] ragwastin
جێ گۆڕکە پێ کردن.
راگۆڕ (ئان) ragor
دەقەن دووقەن.
راگوشیین (کتپ) ragüšîn
راگفاشتن، گوشیین(بەدەست..).
راگەش (ن.ئان) rageš
نازکەر.
راگەیاندن (کتپ) rageyandin
پێگەیاندن، بەگوێدادان، راگەهاندن (ئاخاوتنی مەبەست).
راگەیشتن (کتن) [1] rageyštin
تێراکردن، بۆ بوون(بێ کەم و کورتی)، کورتیی نەهێنان، پێداگەیشتن، گەیشتن(بەشتێکدا).
راگەیشتن (کتپ) [2] rageyštin
سەرپەرشتیی کردن.
راگەیین (کتن) [1] rageyîn
گەیین، گەیشتن(لەکاتی خۆیدا..).
راگەیین (ن) [2] rageyîn
دەنگ وباس گەیەنەر، کەسێ کەسپاردەی ئاخاوتنێ دەگەیێنێ).
راگیر (ئان) [1] ragîr
راگیراو، دواخراو.
راگیر (ئان) [2] ragîr
چەسپاو.
راگیران (کتن) ragîran
پێش گیران، وەستان.
راگیربوون (کتن) ragîrbün
وەستان، بەند(بەنگ)بوون، مانەوە.
راگیرنامە (ن) ragîrname
گرتننامە، پسووڵەی بردنەزیندان.
رالەسەربوون (کتپ) [1] ra leserbün
بڕیاردان.
رالەسەربوون (ند) [2] ra leserbün
پێوەنووسان(بڕیار)، وزالێ نەهێنان(ڕەوتار).
رالێ بوون (کتپ) [1] ralêbün
پشتگیریی کردن.
رالێ بوون (کتپ) [2] ralêbün
رالەسەربوون، بەچاک زانیین.

رام (ئان،ئا) ram
خووگرتوو، فێر، ماڵی، کەویی، هۆگر، خاراو.

راماڵ (ن) ramal
لیس.

راماڵ بوون (کتن) ramalbün
١- راپێچ بوون(قووولیتە). ٢- رافران {ئاژەڵ}.

راماڵین (کتپ) ramalîn
راپێچ کردن، رادان، رافراندن، راماڵان، راماشتن، راپێچان.

رامان (کتن) raman ١
بێدەنگ بوون وبیر لەشتێ کردنەوە، دەبیرەوەچوون، مات بوون وهێزرکردن، چوونە ژێربیری شتێکەوە.

رامان (کتن) raman ٢
سەرسوڕمان، حەپەسان.

راماو (ئان) ramaw
رامای، لەهێزرا، دەبیرەوەچووگ، وەبیرەوەچوو، وەژێر بیری شتێکەوە کەوتوو.

رام بوو (ئان) rambü
بێدەنگ بوون وبیر لەشتێ کردنەوە، دەبیرەوەچوون، لەسرکێی ڕزگابوو، دەستەمۆکراو، ماڵی کراو، پشت (گیراو، شکێنراو -ئەسپ).

رام بوون (کتن) rambün ١
راهاتن، کەویی بوون، لەسڵێی دەست هەڵگرتن، هێدیی بوون، دەستەمۆبوون، ماڵیی بوون.

رام بوون{لەسەر} (ند) rambün(leser)٢
راهاتن(بە، پێ، لەسەر)،
کەوتنەسەرریاری شتێ.

رام کردن (کتپ) ramb kirdin ١
رامێنان، دەستەمۆ، (کەویی)کردن، ماڵیی کردن، تەیەو کردن.

رام کردن (کتپ) ramkirdin ٢
ئارام کردن، هێدیی کردن.

رامل (ن) ramil
قروقەپ، قروقپ، پەکە کەوتەیی یان داماویی لەوەلامدا.

رامل بوون (کتن) ramil bün
پەکە کەوتن لەوەرام دانەوە، دامان لەوەلام.

رامل خستن (کتپ،کتن) ramil xistin
قسەپێ نەهێشتن، هاودوین پەکە خستن لەوەرام.

رامووده کردن (کتپ) ramüde kirdin
متمانەی کەسێ وەدەست خستن یان هێنانەدەس.

راموس (ن) ramüs
ماچ.

رامووسین (کتپ) ramüîn
ماچ کردن.

راموک (ئان،کل) ramük(kl)
رەقاسبوو(دەست لەئیشیکدا)، قالبوو(کەسێ لە کارو باریکدا).

راموک بوون (کتن،کل) ramük bün(kl)
دەست رەقاس بوون،
قال بوون(لەکاروباردا).

رامیار (ن) ramyar ١
شوانی پەز(مەڕو ماڵات).

رامیار (ن) ramyar ٢
ئاگادارێکەری رەوەی ئەسپ، رەوکەوان.

رامیار (ئان) ramyar ٣
سیاسەتزان، پۆلاتیک، سیاسەت مەدار.

رامیاری (ن) ramyarî ١
شوانیی، رەوکەوانیی.

رامیاری (ن) ramyarî ٢
سیاسەت، پۆلاتیکە، پۆلاتیقە.

ران (ن) ran ١
راهن، لەئەژنۆ بەرەوژوور تاسمت، ئەستوورایی لاق لە سمت بەرەوخوارو تائەژنۆ.

ران (ن) ran ٢
ریان، ریەن، رووێل، رەوە، رین، رەڤە، دونیا، کەرد، کۆمەڵی ئاژاڵ ویاتاڵ، میگەلە مەڕ، گەلە یان کۆمەڵی مەڕوبزن.

ران (ن) ran ٣
گاگەل.

رانان (کتپ) ranan ١
رانوان، پیشان دان، خستنەبەرچاو، بەرچاوی خەڵک دان.

رانان(کتپ) ranan٢
دەم خستنەناو کانێیەوە... لەسەرسنگ ئاوخواردنەوە.

رانان (کتپ) ranan ٣
ئامۆژگاریی کردن.

راناو (ئان) ranaw
نیشانی ئەم وئەو دراو(کالا بۆ کریار..).

راندن (کتپ) randin ١
رانیین، خوڕیین، ئاژۆتن.

راندن (کتپ) ٢ ṟandin

هاویشتن، هاویتن، هەل دان.

رانک (ن) ṟanik

شەروال، شاپکە، پانتۆلی شال، سەردەرپێ، رانیی، رانە.

رانما (ن) ṟanima

رابەر، بەلەد، شارەزا(رێگەوبان).

رانمونیی (ن) ṟanimünî

رابەریی، رێ(نمونیی، نوینیی)، بەلەدیی، شارەزایی.

رانمونیی کردن (کتپ) ṟanimünî kirdin

رێ نمونیی کردن، رابەریی کردن، شارەزایی کردن.

رانەرم (ئان) ṟanerim

خۆش چێژە، بەتام.

راو (ن) ١ ṟaw

راڤ، نێچیر، نچیر، شکار، نێچیرەوانیی، نچیروانیی (بەداو، تفەنگ، باز، هەلۆ..).

راو (ن،ئان) ٢ ṟaw

تراو، تووا، شل.

راو (ن) ٣ ṟaw

فیل.

راوار{ئەسپ} (ئان) ṟawar(horse)

خۆشرەوت.

راوان (ن) ṟawan

بزرکان، ورینە، ئاخاوتنی نەخۆشی بێ هۆش یان سەر خۆش.

راواندن (کتن،کتپ) ṟawandin

بزرکاندن.

راوچیی (ن) ṟawçî

راڤەڤان، راوکەر، راویار، راڤکار، راڤیار، نچیرکار، نچیروان، نێچیرڤان، نێچیرەوان.

راور (ن) ṟawir

درندە، جانەوەری کێویی.

راورتن (کتن) ṟawirtin.

پەرەگەندەبوون، هەریەک بەلایەکداچوون، لێک بلاو بوون.

راوکردن (کتپ) ṟawkirdin

چوونە(ڕوا، شکار)، نێچیر(گرتن، کردن).

راوکە (ن) ١ ṟawke

رامکە، رامە، مارە، هێلکەی(دەستکرد، سەلکە پیازی سپی..) یان هێلکەی راستەقینە لەناو کولانەدا بەجێ دەهێلرێ بۆ مریشکە کەلەسەری هەل نیشێ ویەئاسانیی هێلکەبکات یان بۆ ئەوەی مریشکەکە بچێتەوە هەمان شوێن وهێلکەکە نەدڕێنێ..).

راوکە (ن،خ.) ٢ ṟawke

پەسمەندە، پەسمەنگە، ئیحتیات، پاشەکەوت کراو،تفاق، شتی(ئەنبارکراو، کۆکراوە، داکراو، داخراو،شارراوە)بۆ دواڕۆژ یان کاتی پێویست یان پارە پێکەوە نان.

راوکەر (ن) ṟawker

راوچیی.

راوگان (ن) ṟawgan

جێ راو.

راونان (کتپ) ṟawnan

رادوونان، راونیان، رانان، رامال نیان، رادان، راوە دوونان (بۆمەبەستی گرتن..)، بەرەو دوانان، کەوتنە شوێن، بەرودوونان، بەرەودوانان، دانەدوو، دانەپەی، کەوتنە دوو...

راووتەگبیر (ن) ṟawwtegbîr

راوێژیاریی، تەگبیرورا.

راووڕوو (ن) ṟaw wṟü

مەرایی.

راووڕووت (ن) ṟaw wṟüt

جەردەیی.

راووڕووت کردن (ئد) ṟawwṟütkirdin

هێرش بردنەسەرومالی ئەم وئەو بەزۆر خواردن.

راووریس (ن) ١ ṟaw wṟîs

بەنی تەون، رایەل وریسی شتی تەنراو.

راووریس (ن) ṟaw wṟîs

بیانوو، بەلگەی قاییلکەری ناوەڕۆک پووچ.

راووشکار (ن) ٢ ṟawwiškar

راوشکار، راو(بەکۆمەل، بەدەستی جەم).

راوەدوونان{دوژمن} (کتپ) ṟaw wṟîs

بەزاندن، شکاندن.

راوەراو (ن) ṟawe ṟaw

بگرەو بەردە، هاوار هاوار.

راوەڕاوە (ن) ṟawe ṟawe

راونانی گیاندار بۆ گرتن یان دەرکردنی.

راوەڕێویی (ن) ١ ṟawe ṟêwî

راووڕێو، فیل وفەرەج.

راوەڕێویی (ن) ٢ ṟawe ṟêwî

راوشکاری ڕێویی(بۆ مەبەستی گرتن یان کوشتنی).

ڕاوەڕێویی (ن)[٢] rawerêwî
پێچوپەنا لەکاروباردا

ڕاوەڕێویی بۆ کەسێ هێنانەوە (ئد) rawe rêwî bo kesê hênanewe
بیانووی ناڕاست وکەلـەکە وپـێچ وپـەنا بـۆ کەسـێ هێنانە کایەوە.

ڕاوەستان (کتن)[١] rawestan
بەپێوە وەستان، بەپاوەویستان، ویستان.

ڕاوەستان (کتن)[٢] rawestan
ڕاویستان، لەشوێنی خۆمانەوە،
نەبزووتن، لەجووڵە کەوتن.

ڕاوەستان (کتن)[٣] rawestan
بێکاربوون، لەئیش کەوتن.

ڕاوەستان (کتن)[٤] rawestan
بێدەنگ بوون، مات بوون، وڕە لەبـەر بـڕان، لەورتـە کەوتن،ورتەلەبەربڕان.

ڕاوەستان (کتن)[٥] rawestan
بڕانەوە، وەستان، کۆتایی هاتن.

ڕاوەستاندن (کتپ)[١] rawestandin
بەپـــێوە(ڕاگیرکـــردن، وەســـتاندن، ویـــستاندن، ڕاویستاندن

ڕاوەستاندن (کتپ)[٢] rawestandin
لەبزووتن(خستن، گێڕانەوە)، لەجووڵەخستن.

ڕاوەستاندن (کتپ)[٣] rawestandin
بەقینەوە(بڵند کردن، وەستاندن، ویستاندن).

ڕاوەستاو (ئان)[١] rawestaw
بەرلێ گرتن.

ڕاوەستاو (ئان)[٢] rawestaw
چەق، بێ بزوە، وەستاو، ڕاویستاو.

ڕاوەستاو (ئان)[٣] rawestaw
خۆگرتوو.

ڕاوەستاو (ئان)[٤] rawestaw
بەپێوە(وەستاو).

ڕاوەستاو (ئان)[٥] rawestaw
پایەدار، دەسەڵاتدار وهەرمان.

ڕاوەستۆخ (ئان) rawestox
بەردەوام لەشوێنێ دانیشتوو، هەمیشەنیشتەجێ.

ڕاوەش (ن) raweš
(بزوە، تەکان، جووڵە)بەتوندیی.

ڕاوەشان (کتن) rawešan
بزووتن، جووڵان، تەکان خواردن، ڕاوەشیین.

ڕاوەشاندن (کتپ)[١] rawešandin
هەڵتەکاندن.

ڕاوەشاندن (کتپ)[٢] rawešandin
بزواندن، ڕاتەکاندن، دانەبەرتەکان، ڕاشەکاندن.

ڕاوەشاو (ئان) rawešaw
ڕاتەکاو، تەکاو، تەکێنراو.

ڕاوەشێن (ن) rawešên
تەکێنەر.

ڕاوەکانیی (ن) rawe kanî
ڕاوی(سـەرکانیی، کـەو.. بەدیوجامـە یـان تـۆڕ..) لەسەر کانیاو.

ڕاوەماسیی (ن) rawemasî
کاری چوونە سەرئاو وڕووبار بۆ گرتن یـان هـەوڵ دان بۆ گرتنی ماسیی...

ڕاویی (ن) rawî
تاژیی یان مەلی فێرە ڕاوکراو، سـەگ یـان مـەلی ڕاو، توولەو تانجیی یان باڵندەی فێرە ڕاوکراو.

ڕاوێچکە (ن)[١] rawêçke
ڕابێژکە، ڕاوێشکە، بیر، هزر.

ڕاوێچکە (ن)[٢] rawêçke
ڕاوێژکە، ڕایەڵگە، ڕایەڵە، هات وچۆ.

ڕاوێچکە (ن)[٣] rawêçke
ڕاوێشک.

ڕاوێچکە کردن (کتن)[١] rawêçke kirdin
ڕامان، ڕاوێـژ کـردن، ڕاوێژکـە کـردن، ڕاوێـشکەکردن، بیرکردنەوە لەشتێ، هزرکردن.

ڕاوێچکە کردن (کتن)[٢] rawêçke kirdin
هات وچۆ کردن(بۆ یان لەیەک شوێن).

ڕاوێژ (ن)[١] rawêj
ڕابێژ، ڕابێژەکە، خەیاڵ.

ڕاوێژ (ن)[٢] rawêj
پرس، پرس وڕا، تەگبیروڕا.

ڕاوێژ کردن (کتن،کتپ) rawêj kirdin
تـــەگبیر کـــردن، لێ(دوان، کۆڵیینـــەوە)، ئـــەنجانی کارلێک دانەوە(لەگەڵ کەسێکدا).

ڕاوێژکەر (ن) rawêjker
ڕاوێژەر، ڕاوێژیار، بەتەگبیر، تەگبیرکەر، ئەو کەسەی ڕاوێژی لەگەڵ یان پێ دەکرێ.

ڕاوێژگا (ن) rawêjga
ڕاوێژگـــە، جێگـــەی تـــەگبیروڕا، کـــۆڕی تـــەگبیروڕا، شوێنی ڕاوێژ(تێدا کردن).

راهاتن (کتن) rahatin
فێربوون، هەڤۆتن، لێ ئاشنابوون.
راهاتن (کتن) rahatin
خووگرتن.
راهاتوو (ئان) rahatû
راهاتیی، فێرکراو، فێرەکارکراو، فێرەبوو.
راهشتن (کتپ) rahiştin
راهێشتن، شاتاوڵ بردن، پەلامار(بردن، دان)، بۆچوون، چوونەسەر، هێرش بردن.
راهی (ئان) rahî
رەها، رزگار، قوتار.
راهێشتن{ئامرازی نێرینە} (کتن)
rahêştin(amrazî nêrîne)
دامێشتن و درێژبوون.
راهێشتن (کتپ) rahêştin
داوی بەقولاپەوە فرێدانە ناو ئاو(بۆ ماسیی گرتن).
راهێلان (کتپ) rahêlan [1]
راهێشتن، راداشتن، مێزوپیسایی بەمنداڵ کردن.
راهێلان{گوێ} (کتپ،کتن) rahêlan(gwê) [2]
گوێ لێ گرتن، گوێی خوپێدان.
راهێل بوون (کتن) rahêl bûn[1]
رەهێل بوون، رایەڵ بوون، رێزبوون.
راهێل بوون (کتن) rahêl bûn [2]
رەهێل بوون، هەڵەنگوتن، رەت بردن.
راهێل کردن (کتپ) rahêl kirdin
رایەڵ کردن.
راهێن (ن) rahên
راهێنەر، فێرکەر، کەسێ کەمرۆڤ یان گیانداری تر تالیم دەدا.
راهێنان (کتپ) rahênan [1]
کەویی کردن، ماڵیی کردن.
راهێنان (کتپ) rahênan [2]
فێرکردن، تالیم دادان، راهانیین..
رای (پر،ئاک،کل) ray(kl) [1]
ئەرای، بۆچە، بۆ.
رای (پ،ئپ) ray [2]
لەبەر، بۆخاتری، بەهۆی، بەسەبەبی.
رایج (ئان) rayic
ئەو پارەیەی کە وەردەگیرێ و لە بازاڕی کڕین و فرۆشتندایە.
رایدان (کتپ) raydan
شان دان، نیشان دان.

رایش (ن) rayiş
روونوس، لەبەرنوسراو.
رایشان (کتپ) rayişan
روونوس کردن، لەبەر نووسینەوە.
رایگان (ئان) raygan
خۆڕایی، مفت، مفتە.
رایگەم (ئاک) raygem
تیکرا، بەگشتیی.
رای مەزن (ئان) ray mezin
لەخۆبایی، خۆلەخەڵک بەزیاتر زان.
رایە (ن) raye
شیاوی، حەد، شایانیی، شایانیتیی.
رایەت (ن) rayet
رەعیەت، مسکین، گوندیی یان کاسبکاری بەردەستی ئاغا.
رایەغ (ن) rayex
راخەر.
رایەکەوتن (کتن) rayekewtin
رایەهەبوون، شیان، بۆ(بوون، هەبوون)، جێی شایان بوون، لێهاتن، بۆهاتن.
رایەڵ (ن) rayel
١- رایێلە، رایەلە، راهێل، تان. ٢- هێل.
رایەڵکراو (ئان) rayel kiraw
راتەنگیوە، راهەنگاو.
رایەڵ کردن (کتپ) rayelkirdin[1]
هەڵواسیین، داخستن(گوریس..).
رایەڵ کردن (کتپ) rayel kirdin [2]
راهێل کردن، رایێل کردن، رێزکردن (دوای چنین بۆ تیوەدانی پۆ)، هەودا بەرایەڵ کردن، راچاندن، داچاندن.
رایەڵ کردن (کتپ) rayel kirdin [3]
داری دارەڕا بەسەردیواردا دانان، راتەنگاوتن، راهێشتن، راهێلان، راستەوراست دار یان ئاسن درێژکردن بەسەر بۆشاییدا.
رایەنەبوون (کتن) rayenebûn
١- بۆ نەبوون. ٢- دەسەڵات نەبوون
رایی (ئان) rayî [1]
راهیی، رەها، ئازاد، بەرداو.
رایی (ن) rayî [2]
هەڵ ماتنێتەنگ وچەڵەمەی دژواروستەم.
رایی بوون (کتن) rayîbûn [1]
١- بەرهەڵست لەبەردەمدانەمان. ٢- کەوتنەڕێ،

بەرێ کەوتن، چوونەسەفەر.

رایی بوون (کتن) ² rayîbûn

سانابوون، هەڵ نان.

رایی بوون (کتن) ³ rayîbûn

فێربوون.

رایی کردن (کتپ) ¹ rayî kirdin

ڕەوانەکردن،بەرێ کردن، خستنەرێ.

رایی کردن (کتپ) ² rayî kirdin

خستنە سەر نیش.

رایی کردن (کتپ) ³ rayîkirdin

ساناکردن، حەل کردن.

رایی کردن (کتپ) ⁴ rayî kirdin

فێرکردن، دەرس دادان.

ڕب{میوە} (ن) ¹ rib(mîwe)

ڕوب، ڕووگێ، ئاو، شیرە، شیلە.

ڕب (ن) ² rib

مرەبا میوە وشیلەکەی(پێکەوە هەڵگیراو).

ڕباس (ن) ribas

ڕباسە، ڕبس، ڕبسان، ڕەفس، ڕەفسان، ڕبازە، کەشاو، دیرانی زەویی بەر لەچاندن، ئاوداشتنی زەویی بۆ ڕەپستە، ئاویاریی بۆ ئاوەنیا، ئامادەکردنی زەویی (بەئاودان) بۆ کیلان.

ڕبە (ن) ribe

جۆرێ پێوانەی وشکەدانە(دەغڵ، دانەویلە)، دەفریکە دانەویلە یان وشکەدانی پێ دەپێورێ = بەنزیکەی ٢٥ کیلۆگرام.

ڕبەنار (ن) ribenar

ڕوبنار، ڕبەهەنار، تاتولیی، دۆشاوی هەناری گوشراو، شیرەی هەنار، هەناراوی خەستەوەکراو.

ڕپ (ن) rip

پەلەپەل(دل).

ڕپ دان (کتن) ripdan

پەلەپەل کردن (دل).

ڕپلاندن (کتپ) riplandin

هرس کردن، هەڵ پەرتاوتن(لق وپۆپی دار).

ڕپن (ن،رو) ripin

بنج، پنج.

ڕپن داکوتان (کتن) ripin dakutan

ڕپن دان، ڕپن داکوتان، پنج(بەزەویدا)کوتان، هب(ڕەگ داکوتان).

ڕپنین (کتن) ripnîn

پەلەدان، بارانی تیریژ کشتوکاڵ بارین.

ڕپە (ن) ripe

ترپە، تەپە، دەنگی تەپەی پێ.

ڕت (ن) ¹ rit

نفرە، نەفرەت، کردار یان ئاخاوتنی بێزاریی.

ڕت (ن) ² rit

دەرکردنی کەسێکی ناخۆشەویست.

ڕتام (نک) ¹ ritam

خۆڵەمێش.

ڕتام (ن) ² ritam

لمی ورد(تێکەڵاو بەلیتاوی ڕوبار)،قوم.

ڕتان (کتپ) ritan

نەفرەت کردن.

ڕتاندن (کتپ) ritandin

ڕتان، دەرپەڕاندن، کردنەدەر، وەدەرنان.

ڕتلۆ (ئان،پز) ritlo

باتوباکردوو، گون هەڵاوساو.

ڕتم (ن) ritim

بەرگر، لەمپەر.

ڕتمیی (ئان) ritmî

بەرگیراو، لەمپەر لەبەردەمدا دانراو.

ڕجرج (ن،پز) ricirc

ڕوشاویی یان پەڵەی شین لەسەرپێست(لەئاکامی کەوتن یان لێدانەوە).

ڕجرجان (کتن) ricircan

ڕجرجیین، ڕوشان یان سووربوونەوە و شین بوونەوە (شوێنێ لەئەندامی لەش بەهۆی لێدان یان کەوتنی لە شتێ بەنهیم).

ڕجە (ن) ¹ rice

تەناف(بۆ جل لەسەر هەڵخستن و وشک بوونەوەی).

ڕجە (ن) ² rice

شاووڵ، بەنی شاقووڵی بەننا.

ڕچ (ن،لو) riç(lu)

ڕەچ، بەستەڵۆک.

ڕچان (ن،کل) ¹ riçan(kl)

بەستن(ئاو بەسەهۆڵ)، بوونە(سەهۆڵ، بەستەک، بەستە لەک، سەهۆڵ بەندان)، ڕچیان، ڕچیین، ڕسکان، ڕچگان.

ڕچان (ن) ² riçan

ڕچیان، ڕچیین، ڕسیان، مەیین، خەست(بوونەوە، وەبوون)، توند(بوونەوە، وەبوون).

ڕچاندن (کتپ) ¹ riçandin

ڕچانن، توندوەکردن، خەست کردنەوە، مەیاندن.

ڕچاندن (کتپ) [2] ṟiçandin
کردنە(سەهۆڵ، بەستەڵەک، سەهۆڵ بەندان).

ڕچاو (ئان) [1] ṟiçaw
ڕچیو، بەستوو(ئاو).

ڕچاو (ئان) [2] ṟiçaw
ڕچ، ڕچیاو، ڕچیاگ، مەیو، خەست، خەستەوەبوو، توند وەبوو، توندەوەبوو.

ڕچە (ن) [1] ṟiçe
ڕێچکە، باریکەڕێ، ڕێگەی زۆر باریک، ڕێچک، ڕێچ، ڕێکۆک، بزنەڕێ.

ڕچە (ن) [2] ṟiçe
جۆگەت، بەفرەسەر، جێگاپێ لەسەربەفر، باریکەڕێی ناو بەفر.

ڕچە (ن) [3] ṟiçe
کۆلانێ کەلەوسەرەوە داخرابێ، کۆلانێ کە(دەرنەچێ،ئەوسەری گیرابێ..).

ڕچەشکاندن (کتپ) [1] ṟiçešikanidn
ڕچە(قوتان، کردنەوە)، ڕچەکوتاندن یان کوتان، ڕێگاشکاندن لەناویەفردا، بەفرکوتان(بۆ ڕێگە کردنەوە).

ڕچەشکاندن (ئد) [2] ṟiçe škandin
پێش کەریی کردن(لەکارێکدا لەلایەن یەکێکەوە)،سەرفرازبوون لەئیشێکدا.

ڕخ (ن،کل) ṟix(kl)
ترس.

ڕخ بردن (کتپ) ṟix birdin
ترساندن.

ڕخ چوون (کتن،کل) ṟixçün(kl)
ترسان.

ڕخن (ئان،کل) ṟixin(kl)
ترسنۆک.

ڕداڵ (ئان) ṟidal
تەپیر، ڕەداڵە، پیری(هەوەسباز، پڕ هەوەس).

ڕدۆز (ن) ṟidoz
ڕۆز، کۆک، تەقەڵ لیدانی جل وبەرگ بەسەریەکدا بەشێوەی کاتیی کەبەرگدروو دەیکەن پێش خستنەبەر مەکینەی دروومان.

ڕدە (ن،جج،کل) ṟide(kl)
مۆرانە.

ڕز (ن) ṟiz
زنجیری باریک.

ڕزان (کتن) [1] ṟizan
ڕزیین، ڕزیان، داوەشان، داوەشیین، شڕو وڕبوون، پۆرتکان، پەرتیین، لەکارکەوتن(شتێ، لەبەر کۆنیی، زۆر مانەوە..)، لەبەریەک چوون، خراپ بوون.

ڕزان (کتن) [2] ṟizan
بەربوونەوە، بەرەوەبوون، کەوتن.

ڕزاندن (کتپ) ṟizandin
پەرتاندن، پوواندن، هەلاهەلاکردن، داوەشاندن، شڕو وڕکردن، دارزانن.

ڕزاو (ئان) [1] ṟizaw
ڕزیو.

ڕزاو (ئان) [2] ṟizaw
داوەریو، وەریو.

ڕزد (ن) ṟizd
ڕزدە، ڕزدی، زنجیرەچیا، چەند کێوێک بەپاڵ یەکەوە.

ڕزق (نک) [1] ṟizq
بژێویی، داژیار، ڕۆزیی، قووت.

ڕزق (ن) [2] ṟizq
ڕسک، ڕسق، ڕیچاڵ، هەرچی لەشیر پەیدادەبێ.

ڕزق (نک) [3] ṟizq
ئەشتەبا، زاد، وشکە، ماڵی دنیا.

ڕزق (ن،ئا) [4] ṟizq
ڕزک، ڕسق، جرج، بان بانک، ڕسک، جانەوەرێکی شەو گەڕە لەخێزانی مشک وسمۆرە.

ڕزک (ن) ṟizk
ڕسک، خوێنی لووت(ڕژاو، بەربوو).

ڕزکیان (کتن) ṟizkyan
ڕسکیان، ڕسکیین، ڕسیین، ڕژان، بەربوون(خوێنی لووت).

ڕزگار (ئان) ṟizgar
ئازاد، هب(دەرباز).

ڕزگاربوون (کتن) ṟizgarbün
بەرخورداربوون، خۆی بوون، سەرفرازبوون.

ڕزگارکردن (کتپ) [1] ṟizgar kirdin
ئازادکردن، هب(دەربازکردن).

ڕزگارکردن (کتپ) [2] ṟizgar kirdin
ئازادکردن(ولات).

ڕزگارکردن (کتپ) [3] ṟizgar kirdin
بەردان.

ڕزگارگە (ن) ṟizgarge
ڕستگارگە، جێگای ڕزگاریی.

ڕزگاریی (ن) ṟizgarî
سەربەستیی، ڕەهایی.
ڕزم (ن) ṟizim
ڕووداوی لەناکاو.
ڕزندیی (ن) ṟizindî
لوولە.
ڕزۆک (ئان) ṟizok
ڕەزەک، بەرەوڕزیویی چوو(میوە).
ڕەزەڵ{مرۆڤ} (ئان) ṟizeḻ(mirov)
ڕزیلە، پەکی کەوتە، کەنەفت، نەخۆشی بێهێز.
ڕزیو{کەل وپەل} (ئان) ṟizîw(kel wpel)
ڕزۆک، ڕزەک، ڕزەڵ، ڕزەڵۆک، ڕزیاگ، ڕزیی، بەکارنەماو (لەبەر ڕزیویی)، چووگ، هب(پوواو).
ڕزیوەت (ن.کل) ṟizîwet(kl)
بنەچە، وەچە.
ڕزین (کتن) ṟizîn
زۆر پێ گەیشتن(میوە).
ڕژان (کتن) ṟijan 1
ڕزان.
ڕژان (کتن) ṟijan 2
پرش وبلاوبوونەوە.
ڕژان (کتن) ṟijan 3
ڕژین، دارژان، هەڵ ڕژان، بەتاڵ بوون.
ڕژان (کتن) ṟijan 4
ڕژیان، پرژان، پژان.
ڕژان{گەلا} (کتن) ṟijan(geḻa) 5
وەرین، هەڵ وەرین.
ڕژاندن (کتپ) ṟijandin 1
ڕژانن، ڕژتن، ڕهتن، ڕیتن، ڕیهتن، هەڵ(ڕژاندن، ڕشتن)، دارژاندن، هیچ تێدانەهێشتن (لەدەفرێکدا بەهەڵ ڕشتنی نیوەڕۆکی)، قلپ کردنەوە(نیوەڕۆکی دەفر).
ڕژاندن (کتپ) ṟijandin 2
پرژاندن، پرش وبلاوکردنەوە، بلاووەکردن.
ڕژانە مل (ند) ṟijane mil
ڕژیانەمل، بەچەندکەسێ لەیەکێدان، گەلەکۆمەکێ لێکردن.
ڕژانە یەک (کتن) ṟijane yek 1
تێکەڵاوبوون.
ڕژانەیەک{دوو دەستە مرۆڤ} (ند) 2
ṟijaneyek(dü deste mirov)
مل دەبەرملی یەکترنان، ڕژیانەیەک، بەیەکدادان و
تێکەڵاوبوون، تێکەڵاوبوون و ئاوملی یەکتربوون.
ڕژاو (ئان) ṟijaw
بلاووەبوو، پرژاو، ڕژیاگ، پەرشاو.
ڕژتن (کتپ) ṟijtin
ڕژاندن.
ڕژد (ئان) ṟijd 1
پێداگر، سوور(لەسەر کردنی شتێ).
ڕژد (ئان) ṟijd 2
ڕک، ڕکە، چەخت، هەڵەموت، هەڵدێر، هەورازی کوور، سەربەرەوژوورکە، سەرەولێژکە یان ژێرە(کە بەدژواریی لیی سەردەکەون)، لاپاڵ یان هەورازی سەخت ولێژ، سەرەو لێژکەی کوور(لە گرد، چیا..).
ڕژد (ئان) ṟijd 3
چرووک.
ڕژدبوون (کتن) ṟijdbün 1
ڕەزیلیی کردن، خۆ(گڵاشتن، گوشیین)، مست قووچاندن.
ڕژدبوون (کتن) ṟijdbün 2
ڕژدکردن، بالاکردن، گەورەبوون، هەڵ چوون، بەرزبوونەوە، دانەبالا(کەسێ).
ڕژدیی (ن) ṟijdî
تەوژم، بەتوندیی هاتنی ئاو.
ڕژە (ن) ṟije
کرێژ، کرێش(سەر).
ڕژەدار (ئان) ṟijedar
کرێژاویی، کرێشاویی، سەربەکرێش، قرێش بەسەر.
ڕژێم (ن) ṟijêm
ڕێژیم، ڕژیم، دام ودەزگای میریی، سیستەمی دەزگای میریی.
ڕساو (ئان) ṟisaw
نەبەسراو، نەبەستراو.
ڕست{بۆ دەنکی تەزبیح} (ن) 1
ṟist(bo denkî tezbîẖ)
ڕستە، ڕشتە.
ڕست (ن) ṟist 2
ڕس، ڕستک، ڕستکێ، ڕسک، پەت
ڕست (ن) ṟist 3
تاخە، ڕیزێک شتی هۆنراوە.
ڕست (ن) ṟist 4
ڕستە، قەڵادە، قەڵاتە، قایشی ملی سەگێ یان بازی ڕاو.

ڕست کردن (کتپ) ١ r̲ist kirdin
بەپەتەوەکردن، هۆنینەوە.

ڕست کردن (کتپ) ٢ r̲ist kirdin
پــەت خــستنە(قەلاتــە)ی ملــی تــانجیی.. (بــۆ ڕاکیشان).

ڕستن (کتپ) ١ r̲istin
بادان.

ڕستن (کتپ) ٢ r̲istin
ڕیــستن، ڕیــسیین، بــافیین، بــادان(بــەن، خــوریی، لۆکە..).

ڕستن (ند) r̲istin ٣
نۆز(وتن، گوتن)، چەنەبازیی کردن.

ڕستە (ن،ری) r̲iste.
چەند وشەیەکی ڕیزمانیی پیکەوە واتاتەواو دەکەن.

ڕستی ساڵ (خ) r̲istî sal̲
تەمەن.

ڕستیی (ن) r̲istî
بناغە، بناخە، بنچینەی خانوو، هیم.

ڕسکان (کتن) ١ r̲iskan
دروست بوون(شتی سروشتیی).

ڕسکان{ڕووەک} (کتن) r̲iskan(r̲wwek) ٢
ڕووان، جــۆش خــواردن، پــیوەبوون، گیرســان، لکــان (درەخت کەموتوربە کرا بێ..).

ڕسکاندن{خوین} (کتپ) r̲iskandin(xwên)
رسکانن، ڕزکاندن، پژاندن.

ڕسکاو (نک) r̲iskaw ١
دروست بووی سروشت.

ڕسکاو{ڕووەک} (نان) r̲iskaw(r̲wek) ٢
گیرســـاو، ڕوواو، ڕواو، پەیوەســـتبوو (موتوربـــە)، پەیوەندی خۆگرتوو، خەڵفیکە لەپاش موتوربە کردن پەیوەست بوویێ.

ڕسم (نان) r̲isim
پتەو، توند، قاییم.

ڕسوا (نان) r̲iswa
نابروو(چوو، نەماو) ناوزراو، ڕووسیا، ڕیسوا.

ڕسوابوون (کتن) r̲iswa bûn
ڕیسوابوون، نابرووچوون.

ڕسواکردن (کتپ) r̲iswa kirdin
پەندپێدان.

ڕسوایی (ن) r̲iswayî
ڕیسوایی، بێ نابروویی، بەدناوی، نەمانی نابروو.

ڕسیان (کتن) ١ r̲isyan
پەرت بوون، هەڵدیران.

ڕسیان{میوە} (کتن) r̲isyan(mîwe) ٢
پێگەیشتن، گەیشتن، گەیین.

ڕسیین (کتپ) r̲isîn
بەیەکترەوەنووساندن.

ڕشاندن (کتپ) r̲išandin
ئاورشین کردن.

ڕشانەوە{گوڵی دارمێو} (کتن) ١
r̲išanewe (gul̲î dar mêw)
بوون بەبەر.

ڕشانەوە (کتن،کتپ) ٢ r̲išanewe
خــواردن هەڵهاوردنــەوە، وەرشــان، ئیــق کردنــەوە، هینانەوە (خواردن.. لەدەمەوە).

ڕشانەوە{گوڵی داری بەردار} (کتن) ٣
r̲išanewe(gul̲î darî berdar)
وەریین، هەڵ وەریین(گوڵی داری بەرداریــش کاتی خۆی، پیش خربوونی بەرەکە).

ڕشانەوە (ن،پز) ٤ r̲išanewe
چاوقووڵکە، ئاهۆ، هب (چاوەقووڵە)

ڕشت (ن) r̲išt
ئاڵ وگۆڕیی شت بەشت.

ڕشتن{چاو} (کتپ) ١ r̲ištin(çaw)
ڕیــژان، چــاو(ڕژتــن، ڕشــتن)، کــل بــەچاوداهینان بەکلچیوکە، کل دەچاو (کیشان، کردن).

ڕشتن (کتپ) ٢ r̲ištin
نەخشاندن.

ڕشتنەوە (کتپ) r̲ištinewe
ڕەژتنەوە، ئاژاوە نانەوە وخەڵک بەگژیەکداکردن، مەردوم بەدەمەوەدان وتێوەگلانیان لەچورتمیکدا.

ڕشتە (ن) ١ r̲ište
بەن، بەند، پەت.

ڕشتە (ن) ٢ r̲ište
ڕشــدە، ڕســتە، ڕوشــتە، هەرشــتەی گەنمەبــەهاروو، هەویری ئاردی گەنمەبەهارەی باریک براوی وشکەوە کراو بۆ چیشت یان حەڵوا وشیرەمەنیی.

ڕشڤەت (ن،کی) r̲išvet(ki)
بەرتیل.

ڕشک (ن،جج) r̲išk
سپیلکە، گــەرای ئەســپێ (لــەناو لــەش یــان ناوجــل)، ڕژک.

رشکاویی (ئان) r̲iškawî

رشکن، رشکۆ: ئەسپیاویی.

رشک دانەسەر (کتن) r̲išk daneser

سەر رشکاویی بوون.

رش ویش (ن) r̲iš w piš

تەخشان وپەخشان.

رش ویش بوون (کتن) r̲iš w pišbün

بەفیرۆچوون.

رش ویش کردن (کتپ) r̲išwpiš kirdin

تەخشان وپەخشان کردن، بەفیرۆدان.

رشینە (ن) r̲išêne

بارانی(ریزە بەریزە، وردی لەسەرخۆ)، وردەبارانی هیدیی ونەرم.

رف (ن) r̲if

رەفە، رفە، رفحە، تاقی دەرپەریوی بەرز لەدیوار بۆ شت لەسەردانان.

رفان (کتن) r̲ifan

فران.

رفاندن (کتپ) r̲ifandin

رفانن، فرانن، ترافانن، پەلاماردان وبردن(شتێ) وبەدەست وبرد.

رفاو (ئان) r̲ifaw

رفیاگ، فریندراو، فرینراو.

رفیو (ئان) r̲ifîw

فریو، هەلفریو.

رفین (کتن) r̲ifîn

فرین، هەل فرین، بال(گرتن، گرتنەوە)، کەوتنە ئاسمان (بالندە..).

رفین (ن) [1] r̲ifên

فرین، برفین، کەسێ شت برفێنێ.

رفین (ن،کی) [2] r̲ifvîn(ki)

گری ئاگر، پیت، رمی.

رق (ن) r̲iq

رک، قین، کین، حیرس، توندیی.

رقاویی (ئان) r̲iqawî

رقن، رق(لەسک، لەدل)، رککۆ، رککین، رقدار، رکن، رکۆ، رکوونیی،

رقدار، رکن، دەبنەوەبر، ئەرنۆ.

رق ئەستوور (ئان) r̲iq estür

کەللەرەق، سەرسەخت، سەرپێچیکەر.

رق گرتن (کتن) r̲iq girtin

رق دانەمرکانەوە، رق(هەستان، هەلسان)، دەرقەوە چوون، رک(بوونەوە، کردن، چوون، گرتن)، تووڕەبوون، قین گرتن، جەحنیین،توندبوون، بەرچاو تاریک بوون.

رق لێ بوون (کتپ) r̲iq lêbün

بوغزاندن.

رق لی کیشان (ئد) r̲iq lêkêšan

رق (-لەکەسێ- لەدل گرتن، لەدلدا هەلگرتن بەرامبەر کەسێ، لێ هەلگرتن)، رقە بەریی لەگەل کردن، قینەبەریی کردن لەگەل یەکیکدا ، رقە کیشان.

رق نیشتنەوە (کتن) r̲iq nîštinewe

هیدیی بوونەوە.

رقە بەریی (ن) r̲iqe berî

رکبەرکێ، رکبەرکینە، بەربەرەکانیی، قینەبەریی، مل ملانێ، رقەبەرقە.

رقەبەریی کردن (کتپ) r̲iqe berî kirdin

بەربەرەکانی کردن.

رق هەلساندن (کتپ) r̲iq hel̲sandin

تووڕەکردن، قین(هەستاندن، هەلساندن)، ئاژیین، تیوە ژەندن.

رک (ن) [1] r̲ik

قەفەز، قەفەس.

رک (ن) [2] r̲ik

پەت، هەوسار.

رکاکە (ن) r̲ikake

بنکۆل، تەکمیش(بنی میو)، گل هەلدانەوەی بنی دارو درەخت.

رکان (ن) r̲ikan

باوەریی، خاترجەمیی.

رک چوون (کتن) r̲ik çün

ئارام بوونەوە لەپاش تووڕەبوون.

رک رکین (ن) r̲ik r̲ikên

چیرەچیری ددان.

رک گرتن (کتن) r̲ik girtin

تووڕەبوون ومان گرتن.

رک لی بوونەوە (کتپ) r̲ik lêbünenwe

رق لێ بوونەوە، خۆش نەویستن.

رکو (ن) r̲ikü

لەرزە، هەل لەرزە(لەسەرما یان لەترساندا).

رکە (ن) r̲ike

ملە، کێ بەرکێ.

رکەنە (ن،پز) ṟikene
حەجامات.

رکیان (کتن) ṟikyan
رکان، لەرزان، لەرزین.

رکیشە (ن،رو) ṟikêše
رەکیشە، گیایەکی پزیشکییە بۆ دومەڵ گەیاندن بەکاردێ.

رکیشە بەرەگ، گلێنە بەبنەتوو (پن)
ṟikêše be reg, glêne be bine tow
سروشتی مرۆڤ بەرەفتاریدا دەردەکەوێ لەوانەیە نەریتی کوڕ بچێتەوە سەر (رەفتاری) باوکی.
ب- وەچە بەبنەتوو. ت. گلێنە = کزن.

رکێف دەواڵ (ن) ṟikêf dewal
قایش دەواڵ، قایشیئاوزەنگی.

رکێف کوت (ن) ṟikêf kut
تاودانی ئەسپ لەلایەن سوارەوە.

رم (ن) ṟim
رمب، سەقاو، نیزەی درێژ.

رمان (کتن) ṟiman
رمیین، رمیان، ڕووخان، تێکچ(تەپان، تەپیین)، هەرفتن.

رماندن (کتپ) ¹ ṟimandin
رمانن، ڕووخاندن، پردان، تێکچ(تەپاندن، تەپانن).

رماندن (کتپ) ² ṟimandin
بەزەویدادان.

رماو (ئان) ṟimaw
رمیاگ، ڕووخاو، ئارفتە، تێک تەپیو.

رمباز (ن) ṟimbaz
رم وەشێن، کەسێ لەرم بەکارهێناندا چابوک بێ.

رمبازی (ن) ¹ ṟimbazî
نیرەبازی، شەڕەرم لەسەر پشتی وڵاخ.

رمبازی (ن) ² ṟimbazî
غار غارێن، هات وچۆبەسواریی لەمەیدان دا.

رمبازی کردن (کتن) ¹ ṟimbazîkirdin
یاریی کردن بە(رم) لەکاتی وڵاخ تاوداندا.

رمبازی کردن (کتن) ² ṟimbazî kirdin
غارغارێن کردن، غار کردن(بەئەسپ).

رمبە (ن) ¹ ṟimbe
رمب، رمە، رمە، دەنگی دەهۆڵ.

رمبە (ن) ² ṟimbe
گرمە، دەنگی کەوتنی شتی قورس بەسەرزەویدا.

رمبە (خ) ³ ṟimbe
سازیی، بەکەیفیی، بەدەماخیی، ئەوپەڕی کامەرانیی.

رمبێشک (ن) ṟimbêšik
تاوەی بچووکی دەسکدار، دەفری بچووکی گوێچکەدار (بۆ خواردن تێدا سوورکردنەوە).

رمچە (ن) ṟimçe
رمی بچووک، کوڵەرم.

رمدار (ن) ṟimdar
نیزەدار، رم(هەڵگر، هاوێژ) سەربازی (سوارە، سواریی).

رمژەوە (ئان) ṟimjewe
تاڵ، تەحل، وەک ژاراو.

رموودە (ئان) ṟimüde
ئالوودە، ئۆگر، هۆگر، خووپێوە گرتوو، چەش (چەشەبوو).

رموزن (ن) ṟimüzin
مێردەزمە، دێوەزمە، جنۆکەیەکە دەبێتە هۆی خەوی پیاوترسێن (لە ئەفسانەی کوردیدا).

رن (ن) ṟin
روشێن، کرێن.

رنا (ن،کل) ṟina
هاوار(لە ئێش وئازاردا)، قیژە(لە ترساندا).

رناو (ئان) ṟinaw
رنیاگ، رنیاو، رنراو(پێست).

رند (ئان) ¹ ṟind
باش، پەسند، خاس.

رند (ئان) ² ṟind
جوان، خوشکۆک.

رندیی (ن) ṟindî
پیاوچاکیی، چاکەکاریی، هب(پیاوەتیی).

رنگاڵ (ن) ṟingaḻ
رنگ، رینگاڵ، رینگ، هەنگوینی پاڵاوتە، شیلەی خەستی بێ گرێ وقۆرت.

رنگان (کتن) ṟingan
ئاخاوتنی بێ تام کردن.

رنگاندنەوە (کتپ) ¹ ṟingandinwe
دووپات کردنەوە، ووتنەوە، لەسەر ڕۆیشتن(ئاخاوتن).

رنگاندنەوە (کتپ) ² ṟingandinwe
بێزاری دەربڕین،بۆڵاندن.

رنگاو (ن) ringaw

رەنگاو، شەربەتی تریێ کەمێشوە تریی تێ کرابێ، خۆشاوی میوژ..

رنگیین (کتن) ringîn

رنگە لێ هاتن.

رنو (ن) rinü

رەنی، رنی، رەنوو، ئاشۆت، کەویەبەفر، کلیلە، بەفری زۆری رەنی، رنی، رەنوو، ئاشۆت، کەویەبەفر، کلیلە، بەفری زۆری بارنیوو کۆمەل بوو، بەفری کەلەکەبووی لەسەر یان ناو قەدشاخەوە باهاوردوو تیکەلاو بەگل وبەرد.. وگرمۆلەتر دەبێ لەکاتی لەپر هاتنەخوارەوەیدا..

رنە (ن) ١ rine

رەنە، چنینی میوە.

رنە (ن) ٢ rine

کاتی چنینی میوە.

رنە (ن) ٣ rine

خەپە، درمغ، ئامرازێکی دەسک درێژ وداندارى کشتو کالە بۆ کۆکردنەوەی گژوگیا، بۆهەلگێرانەوەی زەوی وزارو یەکسان کردنی بەکار دەهێنرێ..

رنەک (ن) ١ rinek

قەشەو، ئاسنێکی پر بەدەستی ددانەدارە ولاخی پێ پاک دەکەنەوە.

رنەک (ن) ٢ rinek

بریەنگی زۆر زبر.

رنەکردن (کتپ) ١ rine kirdin

رەنەکردن، لەرنەدان، بەرنەوردتر کردن.

رنەکردن (کتپ) ٢ rine kirdin

خەپەکردن، درمغ کردن، گژوگیا کۆکردنەوە بە(رنە).

رنەک کردن (کتپ) ٣ rinek kirdin

لەبریەند(بریەنگ)دان، بریەند کردن.

رنەک کردن (کتپ) ٤ rinek kirdin

پێ شال کردن، قەشاوکردن، پاک کردنەوە(چارەوێ بە رنەک).

رنیین (کتپ) ١ rinîn

چنیینەوە.

رنیین{گەلا لە لق وپۆپ} (کتپ) ٢ rinîn(gela le liq w pop)

دارنیین.

رنیین (کتپ) ٣ rinîn

لێ کردنەوە(گول..).

رنیین (کتپ) ٤ rinîn

رۆشاندن، رووکاندن، چرنووک لێدان.

رنیین (کتپ) ٥ rinîn

کراندن(وەک بەبریەنگ).

رنیینەوە{قژ} (کتپ) ١ rinînewe(qij)

هەل کەندن.

رنیینەوە (کتپ) ٢ rinînewe

دروونەوە، دوورینەوە(گژوگیا، دەغل ودان).

رواڵەت (ن) rwalet

دەرکەوت، دیمەن.

روبار (ن) rubar

روو، رۆ، رووخانە، رووار، روبال، رۆخانە، روبیار، شەت.

روبال (نپ) rubal

بە(هۆ، سەبەب)، سۆنگە، سەمەد.

روخسار (ن) ruxsar

تەرمال، دەموچاو.

روو (ن) ١ rü

ب (بەر).

روو (ن) ٢ rü

رووچک، رووک، ری، ریت، چارە، دیدار،دیم، بیچم، تەرح.

روو (ن) ٣ rü

رواڵەت، روال، رووال، رەوال، بەروم، پیش، پیشگاه، دیو، لای بەرچاو(لە قەبارەی شتێ).

روو (ن) ٤ rü

حەیا، شەرم.

روو (ن) ٥ rü

رێز.

روو (ن) ٦ rü

پیش، پیشگاه، بەروم.

روو (ن) ٧ rü

خار، زەویی سەخت.

رووئاوا (ن) rüawa

رۆژئاوا، زەردەپەر، نزیک بەشەو.

رووادگە (ن) rüwadge

نیشتگە، نیشتنگا.

رووال (ن) ١ rüwal

هەرزەکار، تازەجوان، گەنجی موولێ نەهاتوو.

رووال (ئاکە) ٢ rüwal

تەنیشت، نزیک بە.

ڕووان (کتن) rüwan
ڕەگ داکوتـان، ڕیشەداکوتان، ڕەھـستن، بـن کـردن، شین بوون، سەوزبوون.

ڕووان{ددان لە ناودەم، موو لە لەش}(کتن) rüwan(didanle naw dem, mü le leš)
دەرهاتن.

ڕواندن (کتپ) ruwandin [1]
چەقاندن(شەتل، نەمام) بەزەویدا، ڕپاندن.

ڕواندن (کتپ) ruwnadin [2]
جێ بەجێ کردن(کار).

ڕواندن (کتپ) rüwnadin [3]
وە دەرنان.

ڕوانراو (ئان) ruwanraw
ڕواندراو، ڕوێندراو، ڕوێنراو، چێنراو.

ڕوانگە (ن) ruwange
بینینگا، بینینگە، جێگەیەک کەلێیەوە دەڕوانن.

ڕوانە (ئان) ruwane
ناردراو، نێرراو، بەڕێ کراو.

ڕوانەوە (کتن) ruwanewe [1]
توندبوونەوە، خەست بوونەوە.

ڕوانەوە(کتن) ruwanewe [2]
دووبارە سەوزبوونەوە (گژوگیا، دارودرەخت..).

ڕوانین (کتن،کتپ) ruwanîn
ڕۆنیین، تەماشاکردن، تواشـاکردن، نـوارین، وردەوە بوون.

ڕوواو (ئان) ruwaw
ڕەھـستیی، ڕەگ داکوتـاو، سـەوزبوو(نـەمام پـاش ناشتن و چەقاندن).

ڕوواوە (ئان) ruwawe
خەست وەبوو، خەستەوەبوو.

ڕوو بادان (ند) rü badan
ڕوولێ وەرگێران، خۆتێ نەگەیاندن.

ڕوو بازاڕیی (ئان) rü bazarî [1]
بەرمێن، برەودار، بەبرەو(کەلوپەلی بازرگانیی).

ڕوو بازاڕیی{ئافرەت} (ئان) rü bazarî(afiret) [2]
جوان، بخوازدار.

ڕووباڵ بوونەوە (کتن) rübal bünewe
بەرەو ڕوو بوونەوە.

ڕووبەر (ن) rüber [1]
بەرامبەر، بەرانبەر.

ڕووبەر (ن) rüber [2]
پشتەلیفە.

ڕووبەڕوو (ئاک) rüberü
ڕووبەرامبەر یەک، بەرەو ڕووی یەکتر، ڕوو لەیەک.

ڕووبەڕووبوونەوە (کتن) rüberü bünewe
بەرەو ڕووبوونەوە، ڕووباڵ بوونەوە.

ڕووبەڕوو وەستان (کتن،کتپ) rüberü westan
بەرهەڵستیی کردن، دوژمنایەتی کردن.

ڕووبەڕوویی (ن) rüberüî
بەرامبەریی، بەرهەڵستیی، ئاوریش.

ڕووبەرەو پشتەوە (ئاک) rüberw piştewe
پشتەو پشت.

ڕووبەند (ن) rübend
ڕووبەنە، ڕووپۆش، پووشی، پەچە.

ڕووبینیی کردن (کتپ) rübînî kirdin
تارا لەسەر بووک هەڵدانەوە.

ڕووبینین (کتن) rübînîn
پاڵپشت وەرگرتن.

ڕووپاک (ئان) rüpak
بە(ئابروو، حورمەت).

ڕووپامایی کردن (کتپ) rüpamayîkirdin
ڕواڵەت کردن، کلکەسووتەکردن، مەرایی کردن.

ڕووپەڕە (ن) rüpere
ڕووپـەل، لاپـەڕ، لاپـەڕە، دیویـک لەپـەڕەیەک (پەڕتووک، گۆڤار..).

ڕووپێدان (کتپ) rüpêdan
ڕێـز(گـرتن، پـێدان)، قـەدرگرتن، ڕووی خـۆش پـێ دان.

ڕووپێو (ن) rüpêw
زەویی پێو، کەسێ کەزەویی لەگەز دەدا.

ڕووت (ئان) rüt [1]
ناڕازاو، دەست پێدانەهێنراو.

ڕووت (ئان) rüt [2]
ڕووس، ڕوھت، ڕوویت، ڕوویچ، ڕیت، بێ(جل، جلک)، جل لەبەردا نەبوو.

ڕووت{درەخت} (ئان) rüt(dirext) [2]
بێ گەڵا.

ڕووتاڵ (ئان) rütal
ڕوو(گرژ، ترش، ترشاو، تەحل، مۆن، درژ، ترشیاگ)، دەموچاوگرژ، ناوچاوان ترش، پۆرخس، وشک وکـەم دوو، توندشێوە

ڕووتاندنەوە (ند) rütandinewe [1]
ڕووتاننەوە، شتی زۆر (لێ ساندن، لێ ستاندن).

رووتاندنەوە (کتپ)² rütandinewe

رووتاندنەوە، لێ کردنەوە(گەڵا.. لەدارو درەخت).

رووتاندنەوە (کتپ)³ rütandinewe

دەسکەنەکردن (مووی لەش).

رووتاندنەوە{پەڕ} (کتپ)⁴ rütandinewe(per)

ناوەرووت کردن.

رووتانەوە{قژ،گەڵا..} (کتپ)⁵

rütanewe (qij, gela)

رووتیانەوە، رووچکان، بێ پەڕو پۆمانەوە، پەڕو پۆ یان گەڵا لێ بوونەوە، گەڵا یان موو لێ(هەڵوەران، هەڵوەریین).

رووتانەوە{سەر} (کتن)⁶ rütanewe(ser)

موو بەتەپلی سەرەوە(نەمان ، کەوتنەخوار).

رووتانەوە (کتن)⁷ rütanewe

ڕووانەوە.

رووتاوە (ئان) rütawe

(گەڵا، موو، پەڕ)لێ هەڵوەریو، لەپەڕوپۆ (کراو، بوو)، پەڕ و پۆ پێوەنەماو.

رووتایی (ن) rütaî

رووتەن (ناوچە).

رووت بوون (کتن)¹ rütbün

رووت بوونەوە، جل وبەرگ پێوەنەمان، بێ جل بوون، جل لەبەردانەمان.

رووت بوون{مەل} (کتن)² rütbün(mel)

بێ پەڕبوون، پەڕ پێوەنەمان.

رووت بوون (کتن)³ rütbün

موو پێوەنەبوون، بێ موو بوون(پێست).

رووت بوون (کتن)⁴ rütbün

هەژار بوون، فەقیربوون.

رووت بوونەوە(کتن) rütbünewe

ب (رووت بوون).

رووت کردن (کتپ)¹ rüt kirdin

رووت کردنەوە.

رووت کردن{درەخت لەگەڵا} (کتپ)²

rüt kirdin(dirext le gela)

گەڵاپێوە نەهێشتن، بێ گەڵاکردن.

رووت کردن{چەک} (کتپ)³ rüt kirdin(çek)

چەک هەڵوەشاندن (بۆ پاک کردنەوەی پارچەکانی).

رووت کردنەوە (کتپ)¹ rüt kirdinewe

پۆشاک یان جل وبەرگ (لێ کردنەوە، لێ دارنیین، لێ داماڵیین، لەبەرداکەندن)، رووتاندن، رووت کرن، رووتەو کردن، رووتەوەکردن، ڕوەت کرن.

رووت کردنەوە (ئد)² rüt kirdinewe

ڕێ پێ گرتن(بەچەک..)و پارەو پووڵ لێ سەندن. تاراج کردن.

رووت وقووت (ئان) rüt w qüt

رەش ورووت.

رووتە (ئان)¹ rüte

رووتەڵ، رووتەڵە.

رووتە (ئان)² rüte

لات، بێ پارە وپووڵ، کەسێ کەهیچ(سامانێک) شک نەبا.

رووتە (ئان)³ rüte

بوودەڵە، بێنموود، پووتەکە.

رووتەخت (ئان) rütexit

ڕوو هەڵماڵراو، بێشەرم.

رووتەڵە (ئان)¹ rütele

رووتە.

رووتەڵە (ئان)² rütele

ئاژەڵی تووک لێ هەڵوەریو.

. **رووتەڵە** (ئان)³ rütele

داروبرەختی کزوکەم گەڵا.

رووتەن (ن) rüten

رووتەنیی، رووبال، رووتیان، رووێتانە، زەویی بێ گژوگیا و درەخت لێ نەرواو.

رووتەنک (ئان)¹ rütenik

پڕحەیاو حورمەت، بەشەرم.

رووتەنک (ئان)² rütenik

شەفاف، هەرشتێ وەک شووشە ئەودیوی لێ دیاربێ.

رووتیی (ن)¹ rütî

بێ(بەرگیی، پۆشاکیی، کاڵاوبەرگ).

رووتیی (ن)² rütî

رووتەڵیی، نەداریی، هەژاریی.

رووتێ کردن{ئاخاوتن} (کتپ)¹

rütê kirdin(axawtin)

روو(لێ کردن، کردن)، قسەلەگەڵ کەسێکدا کردن، رووی قسەتێ کردن.

رووتێ کردن (کتن)² rütê kirdin

بەرەو جێ یان کەسێ ڕۆیشتن.

رووتێ کردن (ئد)³ rütê kirdin

تووش هاتن(خۆشیی یان ناخۆشیی).

ڕووتێ کردن (کتپ) r̲ütê kirdin [1]
تەماشاکردن، تێ ڕوانیین.
ڕووتێ کردن (کتپ) r̲ütê kirdin [2]
چاودێریی کردن.
ڕووخ (ن.م) r̲üx
١- پیشەخۆرە. ٢- ناوی مەلیکی ئێجگار گەورەی ئەفسانەیییە.
ڕووخار (ئان) r̲üxar [1]
شەرمەزار.
ڕووخار (خ) r̲üxar [2]
مل (کەچ، خوار).
ڕووخان (کتن) r̲üxan
ڕووخیان، هەرەس هێنان، تەپیین، خاپووربوون، پەشلیین.
ڕووخاندن (کتپ) r̲üxandin
ڕماندن، ڕووخانن، تەپاندن، تێکدان، خاپوورکردن، خراپ کردن، کاول کردن، ویران کردن.
ڕووخانە (ن) r̲üxane [1]
ڕووبار.
ڕووخانە (ن) r̲üxane [2]
چوخور.
ڕووخانە (ن) r̲üxane [3]
بەست، بەستێ، زەویی کەنار ڕووبار.
ڕووخاو (ئان) r̲üxaw
ڕماو، ڕمیاو، ڕووخیاگ، هەرەس هێناو، تەپیو.
ڕووخۆش (ئان) r̲üxoš
ڕوو(کراوە، گەن، لکەن)، دەم بە(پێکەنین، پێخەنین)، خۆشڕوو، ناوچەوان ڕوون، زمان شیرین، ئاگرخۆش، بزەکار، میرەوان.
ڕووخۆشیی (ن) r̲üxošî
زمان شیرینیی، خۆشڕوویی، میرەوانیی، ناوچەوان ڕوونیی.
ڕووخەک (ئان) r̲üxek [1]
ڕووخە، نزیک بەڕووخان(خانووبەرە).
ڕووخەک (ئان) r̲üxek [2]
ڕێچوو، ڕێچووک، داڕووخاو.
ڕووخێنراو (ئان) r̲üxênraw
ڕووخاو، تەخت(بوو، کراو).
ڕوودار (ئان) r̲üdar [1]
بەڕێز، بەقەدرو حورمەت.
ڕوودار (ئان) r̲üdar [2]
بوێر، نەترس، بێ ترس.

ڕووداماڵراو (ئان) r̲üdamal̲raw
ڕوو(داماڵاو، داماڵیاگ، سەخت، داماڵیاو، هەڵماڵراو، هەڵماڵدراو، قایم)، پڕڕوو، چاوکراوە، ڕیلاس، ئاوەسوو، بێ شەرم.
ڕوودان (کتن) r̲üdan [1]
بەسەرهاتن، بەرپابوون، پەیدابوون، قۆمان، قەومان، هاتنەکایەوە.
ڕوودان (کتپ) r̲üdan [2]
لاواندنەوە، خۆش ویستن.
ڕووداو (ن) r̲üdaw
ڕوودای، بەسەرهات، قۆمیاو، قەوماو، دیرۆک.
ڕوودەربایس (ئان) r̲üderbays
ڕووگیر، ڕوودەربایست، کەم ڕوو، بەشەرم وشکۆ.
ڕوودەربایستیی (ن) r̲üderbaystî
ڕووگیریی، کەم ڕوویی، شەرم وشکۆ.
ڕووڕاست (ن) r̲ür̲ast
ئاخاوتنی(بێ پەناو پەسێو، ڕاست ودروست).
ڕووڕەش (ئان) r̲ür̲eš [1]
ڕووزەرد، تاوانبار، گوناهبار، فەدیکار.
ڕووڕەش (ئان) r̲ür̲eš [2]
بەدخوو، پیاوخراپ، ناپاک.
ڕووڕەش (ئان) r̲ür̲eš [3]
تەریق، شەرمەزار، خەجاڵەت، فهیتکار.
ڕووڕەشیی (ن) r̲ür̲ešî [1]
تاوانباریی، گوناهباریی، گوناهکاریی.
ڕووڕەشیی (ن) r̲ür̲ešî [2]
تەریقیی، خەجاڵەتیی، شەرمەزاریی.
ڕووزە (ئان) r̲üze [1]
ڕووزەڵە، تیکێ شکاوو ژەنگ خواردوو، کەچ وکرووچ و ژەنگاویی.
ڕووزە (ئان) r̲üze [2]
ڕووش، ڕووشە، ئاولاویی، کونج، دەموچاو ئاولاویی.
ڕووزەرد (ئان) r̲üzerd [1]
ب(ڕوو ڕەش).
ڕووزەرد (ئان) r̲üzerd [2]
ڕەنگ هەڵبزرکاو.
ڕووزەرد (ئان) r̲üzerd [3]
پێست سپیی ئامال زەرد، جوانی سەوزەڕەنگ، زەرد ئەسمەر.
ڕووس (ئان) r̲üs
تیژ(لەچێژەدا) - [وەک بەهارات]

ڕووسارد (ئان) ṟüsard
ڕوو(بەخەڵکە نەدەر، پەڕنەدەر)، ساردەلاو، سارد وسڕ (مرۆڤ لەگەڵ کەسێکدا).

ڕووساردیی (ن) ṟüsardî
ساردوسڕیی، ساردەلاویی.

ڕووسپی (ئان) ١ ṟüsipî
بەئابڕوو، سەربەرز، کردار جوان.

ڕووسپی (ئان) ٢ ṟüsipî
ئەرکی خۆ بەجێ هاوردوو.

ڕووسپی کردنەوە (ئد) ١ ṟüsipî kirdinewe
ئەرکی خۆ بەجێ هێنان، کاری باش وپڕ هونەر کردن.

ڕووسپی کردنەوە (ئد) ٢ ṟüsipî kirdinewe
ئابڕوو کڕینەوە.

ڕووسپی یەتیی (ن) ṟüsipî petî
ڕووسپیتیی.

ڕووسوور (ئان) ṟüsür
ڕووسپی، سەربەرز وبەئابڕوو.

ڕووسووریی (ن) ṟüsürî
ئابڕومەندیی، بێڕەنگیی، ڕووسپیتیی، سەربەرزیی.

ڕووسەخت (ئان) ṟüsext
دڕ، توند ڕەفتار.

ڕووسەریی (ن) ṟüserî
دەسماڵی سەر، سەرپۆشی ژنانە.

ڕووسیا (ئان) ١ ṟüsiya
خەجاڵەت، شەرمەزار.

ڕووسیا (ئان) ٢ ṟüsiya
ئابڕووتکاو، ناوزڕاو.

ڕووش (ن) ١ ṟüš
ڕووشاڵ، ڕووکە، ڕووکە، ڕووشە، ڕوویس، ڕوویش، بریندار بوونی توێکی سەرەوەی پێست.

ڕووش (ئان) ٢ ṟüš
ڕووشن، شەڕانیی، نەگونجاو، بەدفەڕی شەڕئەنگێز.

ڕووش (ئان) ٣ ṟüš
درشت، زبر.

ڕووشان (کتن) ṟüšan
ڕووکان، ڕووشاڵ بوون، ڕووکیان، ڕووش هەڵدان، ڕووشیان، ڕووشیین، ڕووکەداربوون، بەکەمیی پێست بریندار بوون، توێکی ڕووشیین، ڕووکەداربوون، بەکەمیی پێست ڕووشان.

ڕووشاندن (کتپ) ṟüšandin
ڕووکاندن، ڕووکانن، ڕوێشاندن، توێکی پێست بریندار کردن.

ڕووشاو (ئان) ṟüšaw
ڕووکاو، ڕووش هەڵداو، ڕوێشاوی، هەڵ ڕووشاو، پڕ ڕووش،
توێخ هەڵداو، توێکی سەرەوەی پێست بریندار کراو.

ڕووشاویی (ن) ṟüšawî
ڕووکاویی، ڕووشاڵیی.

ڕووشکان (کتن) ṟüšikan
تەریق بوونەوە، خەجاڵەت بوون.

ڕووشکاندن (کتپ) ṟüšikandin
ڕووشکانن، تەریق کردنەوە، خەجاڵەت کردن، دەست بەڕووەوەنان، داخوازیی کەسێ بەجێ نەهێنان.

ڕووشکێن (ئان) ṟüškên
تەریق(کەرەوە، کەر)، ڕەفتار یان قسە ڕەق.

ڕووشە (ن) ṟüše
١- بەلا، بەسەرهاتی خراپ، بۆبلات، تەڵەزگە. ٢- چورتم، دژواریی، ناڕەحەتیی.

ڕووشیرین (ئان) ṟüšîrîn
ڕووخۆش.

ڕووشێن (ئان) ṟüšên
ڕووشێنەر، ڕووکێنەر.

ڕووڤک (ن.کی) ṟüvik(ki)
تووکەبەر، مووی(بەر، بەرگەدە، ڕووڤ، ڕیڤ، ڕیو، ڕوەم، ڕووی، ڕۆڤک).

ڕووقورس (ئان) ṟüqurs
نەیار(لەڕەفتاردا).

ڕووکار (ئان) ١ ṟükar
دیار، لەبەرچاو.

ڕووکار (ن) ٢ ṟükar
دەمکار، لای بەرامبەر.

ڕووکار (ن) ٣ ṟükar
توێکی سەرەوە، دیوی دەرەوە.

ڕووکار (ن) ٤ ṟükar
کاری ئەنجام دراوی دیار.

ڕووکرانەوە (کتن) ṟükiranewe
شەرم(شکان، لەلاچوون، لانەمان)، لەشەرمنی ڕزگاربوون.

ڕووکراوە (ئان) ṟükirawe
ڕووقاییم، ئالوولە، شەرم نەکەر(لەخەڵکە بۆ ئاخاوتن یەوو بەڕوو بوون).

ڕووکراوەیی (ن) ṟükiraweyî
ڕووشەلیی، ڕووقایمیی، بەڕوویی.

رووکردن (کتن) ١ rükirrdin

بەرەوشوێنێ چوون.

رووکردن (کتن) ٢ rükirdin

ڕوو کرن، شەرم کردن.

رووکردن (کتپ) ٣ rükirdin

پیشاندان، نیشان دان، دەرخستن.

رووکەش{بە زێر یان زیو} (ن) ١ rükeš(be zêr yan be zîw)

ڕووکیش، ئالدوون، ڕووکەشیی، چیمکۆ.

رووکەش (ن) ٢ rükeš

تەڵەکە.

رووکەش کردن{بە زێر} (کتپ) rükeš kirdin (be zêr)

ڕووکیش کردن، دیوی دەرەوەیشتێ داپۆشیین..

رووگر (ئان) rügir

شەرمن.

رووگرتن (کتن) ١ rügirtin

شەرم کردن، لەڕوودا دامان.

رووگرتن{شیر} (کتن) ٢ rügirtin(šir)

توندبوون.

رووگرتیی{شیر} (ن.کی) rügirtî(šîr){ki}

تویژگرتوو، تویژاڵ گرتوو،

بەندهاتوو.

رووگرژ (ئان) ١ rügirj

ڕوومیشک، توورەو(ترۆ، ترنۆ)، قەلس.

رووگرژ (ئان) ٢ rügirj

ڕوو(پەڕ، ترش)، بەلووت وپووت.

رووگرژ کردن (کتن) rügirj kirdin

خۆ(گرژکردن، مۆن کردن)، ڕوو(تاڵ کردن، ترش کردن)، ناوچەوان(بەیەکدادان، گرژکردن).

رووگرژیی (ن) rügirjî

توورەو ترۆیی، توورەو ترنۆیی، قەلسیی.

رووگە (ن) rüge

ڕووگا، قوبلە، قیبلە.

رووگەش (ئان) rügeš

ڕەنگ سوور، ڕوومەت سوور.

رووگیربوون (کتن) rügîrbün

تەریق بوونەوە، خەجاڵەت کیشان، لەڕوودا دامان.

رووگیریی (ن) rügîrî

تەریقیی، خەجاڵەتیی.

رووڵک (ن.رو) ١ rülik

ژاڵە.

رووڵک (ن.جچ) ٢ rülik

سیسرک (ئەو چەشنەی کەشەوان جرەجردەکا).

رووڵێ نان (ئد) rü lênan

تکالێ کردن(بۆ یارمەتیی..).

روو لێ وەرگێران (ئد) rü lê wergêran

پشت تێکردن، بەرلێ کردن، بێزاریی لەکەسێ دەربڕیین، لێ هەڵگەڕانەوە وبوون بە ناحەزی کەسێ.

روومەت (ن) ١ rümet

کولم، کولمە، گۆنە، گۆنا.

روومەت (خ) ٢ rümet

ڕێز، حورمەت.

روومەت گرتن (کتپ) rümet girtin

ڕێزلێنان، قەدرگرتن.

روون (ئان) ١ rün

بێ لیلایی بەڕەنگی ئاوی پاک.

روون (ئان) ٢ rün

ئاشکرا، دیار، ئاشیزە.

روون{شیر} (ئان) ٣ rün(šîr)

بێتام، شیناو، چەوریی لی دەرهێنراو.

روون (ئان) ٤ rün

شل، تراو.

روون (ئان) ٥ rün

بەکەیف، دڵخۆش.

روناک (ئان) rünak

ڕوون، ڕۆشن، ڕۆشنا، ڕەوشەن.

رووناکایی (ن) rünakayî

ڕۆشنایی(شوێن).

رووناکایی (ن) rünakayî

ب (ڕووناکیی).

رووناک بوونەوە (کتن) rünak bünewe

ڕۆشن بوونەوە، ڕوون بوونەوە.

رووناک کردنەوە (کتپ) rünak kirdinewe

ڕووناک وەکردن، ڕۆناندن، ڕۆشن کردنەوە، ڕۆشنایی(دان بەتاریکیی، پێدان).

رووناکیی (ن) rünakî

ڕووناکایی، ڕۆنکایی، ڕۆشنایی، ڕۆشناکیی، ڕوونامیی، ڕۆنامیی، ڕۆشنیی، ڕەنگ، ڕۆژنامیی، ڕۆژنایی.

روونان (کتن) rünan

دانیشتن، نیشتن.

ڕووناندن (کتپ) r̲ünandin
دڵنیاکردن، بێخەم کردن، خاتر جەم کردن....
ڕوون بوونەوە (لەوی لێل) (کتن)[1] r̲ün bünewe(awî lêl̲)
ڕۆشن بوونەوە، ساف بوون.
ڕوون بوونەوە (کتن)[2] r̲ün bünewe
ڕووناکە بوونەوە، ئاشکرابوون، دەرکەوتن، هاتنەپێش (ڕاستیی ڕووداو، نهێنیی کار)، دیاردان، دیارییدان.
ڕوون بوونەوە (ند)[3] r̲ün bünewe
گەش بوونەوە، دڵ کرانەوە.
ڕوون کردنەوە (کتپ) r̲ün kirdinewe
ئاشکراکردن، هێنانەپێش،ڕۆشن کردنەوە، ڕاستیی ڕووداو یان مەبەستیکی نەزانراو دەرخستن.
ڕوون کەرەوە (ن) r̲ün kerewe
ڕوون وەکەر(کەسێ).
ڕوونووس (ن) r̲ünüs
لەبەرنوسراو، وێنەی دەسنووس.
ڕوونووس کردن (کتپ) r̲ünüskirdin
وێنەلەسەرنووسینەوە، وێنەی شتێ نوسراوگرتن یان لەبەرگرتنەوە.
ڕوونە (ن) r̲üne
دەمی باریکی تیغ.
ڕوونەک (ن) r̲ünek
قنگێ، جێگەی لەسەر دانیشتن لەئەندامی لەشدا.
ڕوونە هاتن (کتن) r̲ünehatin
ناخاترجەم بوون.
ڕوونیی (ن) r̲ünî
ب (ئاشکرایی).
ڕوو وەرگێران(لەکەسێ) (ند)
r̲ü wergêr̲an(le kesê)
ڕوو (کردنە ئەولا، هەڵ چەرخاندن، لێلادان)، پشت(تێ کردن، هەڵکردن)، نارەزایی پیشان دان(بەرامبەر کەسێ).
ڕووه (ن) r̲üh
بەر، پانایی(کاڵا..).
ڕووهاتن (کتن) r̲ühatin
لە ڕووهاتن، شەرم نەکردن(لە ئاخاوتن وکاردا)، خەجاڵەت نەبوون(لەووتن یان لەکردن).
ڕووهستێن (ن) r̲ühstên
ڕۆحستێن، گیان ستێن، عیزرائیل.
ڕووەک (ن) r̲uwek
گژوگیا، دارودرەخت، هەرچی لەسەر ڕووی زەوی شین دەبێ.
ڕووهەڵماڵراو (ئان) r̲ühel̲mal̲raw
ب (بێ ئابروو /٢).
ڕووهەڵماڵراویی (ن) r̲ühel̲mal̲rawî
چەتاوەڕوویی، ڕووکراوەیی..
ڕووی ڕۆژ بە بێژنگ ناگیرێ (پن)
r̲üy roj be bêjing na gîrê
مەبەست هەوڵ دانی کەسێکە بۆ شاردنەوەی ڕاستیی و دروستیی. شتی ڕوون وئاشکرا ناشاررێتەوە.
ڕوویێز (ن) r̲üwêz
دوودڵیی، گومان.
ڕووێڵ (ئان) r̲uwêl̲
دەشتەکیی، کێویی..
ڕۆ (ن)[1] r̲o
کات، وەخت، هەل.
ڕۆ (ن)[2] r̲o
شیوەن، گریان، وەی، داخ وحەیف(بۆ مردوو..).
ڕۆ (ن)[3] r̲o
پارچە ئاوێک کە سێ لای وشکایی بێت.
ڕۆ (ئاک)[4] r̲o
بەرەوخوارەوە، بۆ خوارەوە.
ڕۆب (ن) r̲ob
سووکەلە پالتۆی ناوماڵ، بالاپۆشی قۆڵدار بەسەرجلی ناو ماڵەوە لەبەردەکرێ.
ڕۆپڵ (ن) r̲opil̲
بەرت، پەڕ.
ڕۆپڵاندن (کتپ) r̲opl̲andin
پەرتاوتن، پەڕاندن، هەڵ پەرتاوتن(درەخت..).
ڕۆت (ن) r̲ot
داردەست(درێژ)، چەلاکی دەستیی.
ڕۆچوون (کتن)[1] r̲oçün
ڕاچوون(بەناو ئاو یان زەوی…)، داچوون، چوونەخوار.
ڕۆچوون (کتن)[2] r̲oçün
داڕووخان، تێک ڕووخان.
ڕۆح (ن) r̲oh̲
ڕح، ڕەح، جان، مەناسەی ژیان، گیانی(گیاندار، گیانەوەر، زیندەوەر، جانەوەر).
ڕۆح زل (ئان) r̲oh̲zil
بە(فیز، دەعیە)، ترزل، خۆبین، لووت بەرز، لەخۆبایی.

ڕۆح سووک (ئان) rohsük

میهرەبان(کەسێ).

ڕۆح لەبەر (ئان) rohleber

ڕۆح دەبەر، زیندەوەر، ڕۆحدار، گیان لەبەر، گیانەوەر،گیاندار، خاوەن ژین.

ڕۆحی خۆ خستنە بەردەست (ئد)

rohî xo xistine ber dest

ڕووبەڕووی ژیانی خەتەرناک بوون خۆخستنە تالووکە، ژیانی خۆخستنەمەترسییەوە.

ڕۆخ{ڕووبار} (ن)[1] rox(rübar)

گۆی ڕوبار.

ڕۆخ (ن)[2] rox

بەر، دەم، ڕەفی.

ڕۆخار (ئان) roxar

شەرمەزار.

ڕۆخانە (ن) roxane

چەم، چەمێ، چەمێ ئاوپێیدا دەڕوا یان پێیدا ڕۆیشتبێ.

ڕۆدی (نک) rodî

ب (ڕیخۆلە).

ڕۆ ڕۆ کردن (کتن) ro ro kirdin

شین وشەپۆڕکردن، هاوارو گریەکردن.

ڕۆز (ن) roz

دۆز، کۆک، پێکەوە نووساندنی پارچەی براو بە شێوەیەکی کاتیی.

ڕۆزکردن (کتپ) rozkirdin

١- دۆزکردن، کۆک کردن، لەیەک دان وتەقەڵ تێهەڵدان (پارچەی کالا دوای ئەوەش دروونی). ٢- جل وبەرگێ(دروست کردن، دروون).

ڕۆزی (نک) rozî

ڕزق، ڕسق، بژێویی، ئازووقە.

ڕۆژ (ن)[1] roj

ڕۆژی ئاسمان، ڕۆ، ڕۆج، ڕۆچ.

ڕۆژ (ن)[2] roj

خۆر، تاو، هەتاو.

ڕۆژ (ن)[3] roj

بروار، بەروار، مێژوو.

ڕۆژ (ن)[4] roj

کاتی ڕووناک بوونەوە وبەرزبوونەوەی خۆر لەئاسۆدا تا خۆر ئاوابوون.

ڕۆژا پاشین (ن) roja pašîn

ب (ڕۆژی قیامەت).

ڕۆژان (نک) rojan

ڕۆژانی(ڕابردوو، ڕابوردوو).

ڕۆژانە (ئاک)[1] rojane

هەموو ڕۆژێ.

ڕۆژانە (ن)[2] rojane

ڕۆژ(بر، مز، مووچە، مژ)، ڕۆژینە، هیشکەمز، کرێی ڕۆژ بەڕۆژ، جیرە، مووچەی ڕۆژ بەڕۆژ.

ڕۆژانە (ئان)[3] rojane

بەڕۆژ، هەموو ڕۆژێ، لەکاتی ڕۆژدا.

ڕۆژانی پاش (ن) rojanî paš

ئاییندە، دواڕۆژ.

ڕۆژاوا (ن)[1] rojawa

ڕۆژاڤا، خۆرنشین، ڕۆژنشین، لای ڕۆژئاوا، خۆراوا، ڕووئاوا، شوێنێکە بەدیمەن کەوتبێتەلای ئاوابوونی ڕۆژەوە.

ڕۆژاوا (ن)[2] rojawa

زەردەپەڕ، ئێوارە، کاتی ئاوابوونی ڕۆژ.

ڕۆژاوابوون (کتن) rojawabün

ب (خۆراوا بوون).

ڕۆژاوایی (نک) rojawayî

ڕۆژاڤایی، خەڵکی ولاتی خۆرنشین، ئەوکەسانەی کەلە جێگا خۆرنشینەکانی سەرزەمین دادەنیشن.

ڕۆژباش! (ئسب) roj baš!

ڕۆژێکی شاد!.

ڕۆژبردن (کتن) roj birdin

ڕۆژەنگازبوون، ڕۆژگازبوون، هەتاو (بردن، ئەنگازبوون)، هەتاوانگازبوون، تاوبردن، تاوانگازبوون.

ڕۆژ بوونەوە (کتن) roj bünewe

شەونەمان، ڕۆژهاتن، بەرەبەیان هاتن، بوونەسەرەتای بەیان.

ڕۆژ بە پە نجە ژماردن (ئد)

roj be pence jimardin

ماوەیەکی زۆرچاوەڕوانی شتێ کردن، بەپەرۆشەوە چاوەڕوانی شتێ کردن.

ڕۆژ بەرەلابوون (کتن) roj berelabün

ڕۆژدەرکەوتن (دوای گیران).

ڕۆژ بەسەربردن (ئد)[1] roj beserbirdin

ڕۆژگار ڕابواردن، ڕۆژقەتاندن، کات بردنەسەر (بەخۆشیی..).

ڕۆژ بەسەربردن (ئد)[2] roj beserbirdin

دان بەخۆدا گرتن، گوزەران کردن.

رۆژ پەڕ (ن) roj per
ئێوارە، ترەنگ، دەمی رۆژاوا.

رۆژ پەرست ١ (ن) roj perist
خۆرپەرست، مەگۆس.

رۆژپەرست ٢ (ن.نا) rojperist
خەمەگرۆ، خەمخۆرکە.

رۆژ رەش ١ (ئان) roj reš
بەدبەخت، چارەرەش.

رۆژ رەش ٢ (ئان) roj reš
دڵ(رەنجاو، شکاو).

رۆژ رەشیی (ن) roj reşî
بەدبەختیی، چارەرەشیی.

رۆژ کوێر (ئان) roj kwêr
هەتاوکوێر. دژو: شەوکوێر.

رۆژ ژمێر (ن) roj jimêr
رۆژ ئەژمێر، سال پێو، سالنامە، تەقویم، رۆژمێر، رۆژنامە نوسراوێکە رۆژومانگ وسال پیشان ئەدا.

رۆژکردنەوە (کتن) roj kirdinewe
شەو بەسەربردن، شەونەنوستن، دانیشتن لەشەودا تا بەیانیی.

رۆژگار ١ (ن) rojgar
رۆژگار، رۆجیار، رۆچیار، ئەو کات ودەمەی دێت و دەڕوا.

رۆژگار ٢ (ن) rojgar
رۆژتائێوارە، رۆژان، بەرۆژتاشەو، درێژایی رۆژ لەبەیانی یەوە تا ئێوارە.

رۆژگاز (ئان) rojgaz
رۆژەنگاز، رۆژگەز، رۆژگەستیی، تاوانگاز، تاوەنگاز، هەتاوانگاز، هەتاوەنگاز.

رۆژگیران (کتن) rojgîran
ڕووناکیی رۆژنەمان: دەمێ کەمانگ دەکەوێتە نێوان ئەرز ورۆژ.

رۆژلێ بوونەوە (ند) roj lêbûnewe
شەولێ بەسەرچوون، کەوتنە ناسوودەیی و لەچوورتم رزگاربوون.

رۆژنامە (ن) rojname
رۆزنامە، رۆژنامچە، نوسراوێکی چاپکراوە رۆژ بەرۆژ دەردەچێ بۆ بلاوکردنەوەی دەنگ وباس.

رۆژنامە چێتیی (ن) rojnameçêtî
رۆژنامەگەریی، کاروباری دەرکردنی رۆژنامە.

رۆژنامەچی (ن) rojnameçî
رۆژنامەنووس، رۆژنامەگەر، کارمەندی رۆژنامە،
کەسێ کار لەرۆژنامەدا دەکا رۆژنامەدەرکەر.

رۆژنە (ن) rojne
رۆژن، رۆژەن، رۆژەنە، کلاورۆژنە، کوناڕۆچن، رۆچن.

رۆژوو (ن) rojû
رۆژیی، رۆژگ، رۆچە، نەخواردن ونەخواردنەوە و... ، یەکێکە لە ئەو
پێنج فەرمانە سەرەکیانەی پێویستە موسلمان پێی هەستێ.

رۆژووان (ن) rojûwan
رۆژووگر، بەرۆژوو، رۆچەوان، مرۆڤی بەرۆژوو.

رۆژووخواردن (کتپ) rojû xwardin
رۆژوو نەگرتن، بەرۆژوو نەبوون، رۆژووشکاندن.

رۆژووکردنەوە (کتپ) rojû kirdinewe
بەربانگ کردنەوە، شت خواردن دوای تەواوبوونی کاتی رۆژوو.

رۆژووگرتن (کتپ) rojû girtin
بەرۆژووبوون، وەرۆژگ بوون.

رۆژەلات (ن) rojelat
١- رۆژهەلات، رۆهەلات، خاوەر، خۆرهەلات.
٢- شوێنێکە بەدیمەن کەوتبێتە لای هەلاتنی رۆژەوە.

رۆژەلات (ن) rojelat
رۆژهەلات، رۆهەلات، دەمی هەلاتنی رۆژ، کاتی خۆر هەلات.

رۆژهەلات (ن) rojhelat
کاتی رۆژبوونەوە یان رۆژهەلاتن.

رۆژهەلاتن (کتن) rojhelatin
رۆژ(دەرکەوتن، هەلاتن)، تاڤ دان، رۆکەوتن، خۆرکەوتن، هەتاو(کەوتن، دەرکەوتن).

رۆژەنارۆژێ (ناک) roje na rojê
رۆژنارۆژ، رۆژێ نەرۆژێ، رۆنەرۆ،رۆژێک کردن ورۆژێ ویستان.

رۆژیدەر (ن) rojîder
خوداوەند.

رۆژی قیامەت (ن) rojî qiyamet
رۆژی (هەستانەوە، پەسلان، حەشر، پساتێ)، رۆژا پەسلانێ.

رۆژینگ (ن) rojîng
دووکەلکێش، لوولەی سۆپا.

رۆژی (ن) rojî
رۆزیی، رزق، رسق، پێ بژیو.

ڕۆشن بوونەوە {ئاگر} (کتن) rošinbünewe(agir)
گەشانەوە، داگیرسان.

ڕۆشنبیر (ئان) ١ rošinbîr
زانا بەداب ودەستووری زمان.

ڕۆشنبیر (ئان) ٢ rošinbîr
تێگەیشتوو، خوێندەواری تێگەیشتووی پلەبەرز(لەبارەی ویژەو زانستەوە).

ڕۆشن کردن {ئاگر، چرا} (کتپ) ١ rošin kirdin (agir, çira)
داگیرساندن، هەلکردن.

ڕۆشن کردن (کتپ) ٢ rošin kirdin
شتی نەزانراو(دیارکردن، ئاشکراکردن).

ڕۆشن کردنەوە {شتی نەزانراو} (کتپ) ١ rošin kirdinewe (šitî nezanraw)
شیی کردنەوە، ڕووت کردنەوە، ساغ کردنەوە.

ڕۆشن کردنەوە {ئاگر} (کتپ) ٢ rošin kirdinewe(aigr)
گەشاندنەوە، هەلکردنەوە.

ڕۆڤە (ن،کی) rove(ki)
بادەوە، کرێوە، باسریشک.

ڕۆق (ن) roq
شۆربا، شۆربە، چیشتی(شلە، تراو).

ڕۆکران (کتن،کتپ) rokiran
بەرەوژێر(ڕژان، ڕژاندن).

ڕۆکراو (ئان) rokiraw
داکراو، دارژاو، هەل ڕێژراو(شتی وردە یان تراو).

ڕۆکردن (کتپ) rokirdin
تێکردن، داکردن، ڕێتن، کردنەناو(شتی خواردنەوە لە دەفرێکەوە..).

ڕۆکەوتن (کتن) ro kewtin
پال کەوتن، پشوودان، ئیسراحەت کردن(بەراکشاویی).

ڕۆلە (ن) role
منال، مندال، پس، زار، زارۆ، زارووڕ، وەچە.

ڕۆلە مردوو (ئان) role mirdü
جەرگ(براو، سووتاو).

ڕۆمەلەخەزا (ن) romelxeza
ڕۆمەلخەزا، هۆمەلغەزا، زەنا زەنا و ئاژاەو پشێویی.

ڕۆمیی (ن) ١ romî
خواجانشین، خواجانە، سەکۆی بەردەرگا.

ڕۆمیی (ئان،ن) ٢ romî
ترکیی، تورکیی، خەلکی ولاتی (ترکان، تورکان، تورکیا).

ڕۆن (ن) ١ ron
ڕوان، ڕۆغان، ڕوون، ڕوهن، ڕوون، تام، چەوریی.

ڕۆن (ن) ٢ ron
پیو.

ڕۆن (ن) ٣ ron
چەوریی(بۆ پێست هەنوون).

ڕۆن (ن) ٤ ron
چەورستان.

ڕۆنان (کتپ،کی) ronan(ki)
دانان، دانیان، نیان.

ڕۆناو (ن) ronaw
ڕووناو، دۆناڤ، تاماو، چەوریی لەگەل ئاودا تێکەل (بوو، کراو)، ڕۆنی زۆری لەگەل ئاوی کەم تێکەلاو.

ڕۆناویی (ئان) ronawî
چەور، ڕۆن تێ هەلسووراو.

ڕۆناویی بوون (کتن) ronawî bün
چەوربوون.

ڕۆن تێ کردن (کتپ) ron tê kirdin
ڕۆن کردنەناو، ڕوون کرن.

ڕۆندار (ئان) rondar
تیشکدەر.

ڕۆنکاچاڤ (ن،کی) ronkaçav(ki)
ڕووناکیی چاو، بینایی، سۆمایی(سۆی)چاو، ڕۆنیا چاڤ.

ڕۆن کردن (کتپ) ron kirdin
١- چەورکردن، ڕوون کرن.
٢- ڕۆن یان گریس تێ هەلسوون.

ڕۆن گرتن (کتپ) rongirtin
چەوراییی لێ دەرهێنان، چەوریی لێ گرتن، هەل چزاندن (پیو، دووگ..).

ڕۆنەک (ن) ronek
ڕووناکیدەر، ڕووناکاییدەر.

ڕۆنەکەرە (ن) rone kere
ڕۆنی کەرە، نڤیشک، فەریکەڕۆن.

ڕۆیشتنەوە (کتن) royštinewe
ڕۆینەوە، گەڕانەوە (بۆ شوێنی بەرێ).

ڕەب (ن) reb
بەرەی زین وکورتان.

ڕەبات (ن) rebat
ڕەبەت، ڕەوەت، ڕوبات، بۆسە، حەشارگە (ڕاوچیی)، سیبە، کۆلیت.

ڕەبەق (ئاك) rebeq
بەتەواویی، بێ(زیادوکەم، کەم وکووڕیی)، ڕەق.

ڕەبەن (ئان) [1] reben
بێ ژن، سەڵت.

ڕەبەن (ن،کی) [2] reben(ki)
ئەوداڵ، بێ(ئەوا، ماڵ وحاڵ)، گەڕیدەی ماڵ بەکۆڵەوە، هەڵوەدا.

ڕەبەن (ئان) [3] reben
پووتەکە، بێ نموود، گەمژ.

ڕەبەنۆک (ن،رو) rebenok
گوڵەمیلاقە.

ڕەبیت (ئان) rebît
ڕەبت، زووهەڵچوو، لەسەرپێ، هەراش، زووتر پێ گەیشتوو(مرۆڤ یان ڕووەک).

ڕەپ (ئان) [1] rep
ئامادە، ڕەق، قیت، نەچەماو، هەستاو، هەڵساو (ئامرازی نێرینە).

ڕەپ (ئان) [2] rep
ڕاست، زۆپ.

ڕەپ (ئان) [3] rep
پەنەماو، توندبوو.

ڕەپاڵ{چل وبەرگ} (ئان) [1] repal(cilw berg)
داڕزاو، شڕۆڵ، کۆن ودڕاو.

ڕەپاڵ (ن) [2] repal
دووکەوتوویی، ڕەگەڵ کەوتوویی.

ڕەپاڵ (ئان) [3] repal
ئەیاغ، پەک کەوتوو، لەکارکەوتوو.

ڕەپاڵ دان (کتپ) repal dan
پێوەخستن، ڕەگەڵ خستن، خستنەپاڵ.

ڕەپاڵ نان (کتپ) repalnan
دەرکردن، قاودان، دەرپەڕاندن (کەسێ بەزۆر و بەسووکایەتیی).

ڕەپاندن (کتپ) [1] repandin
سوێند پێ خواردن، سوێندخواردن.

ڕەپاندن (کتپ) [2] repandin
کوتاندن، کوتان، تەپەڵێ هەستاندن.

ڕەپ بوون (کتن) [1] repbûn
ئێرەق بوون، هەستان، هەڵسان.

ڕەپ بوون (کتن) [2] repbûn
پڕبوون، چرچیی وقۆرت تێدانەمان، گنج لێ بڕان، پەنمان.

ڕەپ ڕەپان (ن) rep repan
تەپەتەپ، تەپتەپان، ڕەپەڕەپ.

ڕەپ ڕەپە (ئان) rep repe
بالابەرز، بەژن بلندو ڕاست.

ڕەپ کردن{ئامرازی نێرینە} (کتپ)
rep kirdin (amrazî nêrîne)
ئێرەق کردن، بەل کردن، قیت کردنەوە، هەستاندن، هەڵساندن.

ڕەپن (ن) repin
ڕوو، ڕووکار(خانوو).

ڕەپ وڕاست (ئاك) [1] repw rast
ئاشکراویێ پێچ وپەنا، بەئاشکرا، بێ(ڕووبینیی، وە شارتن، پەردە)، ڕاست و ڕەوان، ڕەپا و ڕەپ، ڕەپ وڕوون..

ڕەپ وڕاست (ئاك) [2] repw rast
ڕاستەوخۆ.

ڕەپوول (ن) repûl
شەپازلە.

ڕەپوول لێ دان (کتپ) repûl lêdan
شەپازلەپێداکێشان، شەقازلە لێدان.

ڕەپە (ن) repe
تەپە.

ڕەپەڵ (ن) repel
ڕەپەڵگاو، جێ لەوەڕی ئازاد، پووش وپەڵاشی (بێ خاوەن، ئازاد).

ڕەپێڵگە (ن) repêlge
ڕەبیلە، ڕەوەن، ڕێگەی بەپێچ و پەنا.

ڕەت (ن) [1] ret
نووچ، سەرسم.

ڕەت (ن) [2] ret
لارەولاری بەتەکان.

ڕەت (ن) [3] ret
قوولکە(لەسەر ڕێگەی نێچیر).

ڕەت (ن) [4] ret
هزر وبیر.

ڕەت (ئان) [5] ret
دەرچوو، کلا(لەڕێ).

ڕەت (ن) [6] ret
بنچینە.

ڕەت (ن) [7] ret
ئێسقانی پشتی مل.

ڕەتان (کتن) [1] retan

ڕاکردن، ڕەتیان، ڕەتیین، هەڵاتن.

ڕەتان (کتن) [2] retan

ماندووبوون، هیلاک بوون.

ڕەتاندن (کتپ) [1] retandin

ترساندن، جەفلاندن.

ڕەتاندن{ولاغ} (کتپ) [2] retandin(wulax)

غارپێکردن، لنگ دان، هێنان و بردن.

ڕەتاندن (کتپ) [3] retandin

ماندووکردن، ڕەتاندن.

ڕەتاو (ئان) [1] retaw

ماندوو(بوو، کراو).

ڕەتاو{ولاغ} (ئان) [2] retaw(wulax)

ڕەتیاگ، ترۆقیاگ، ئۆز(غاردراو، بەغار ماندووکراو، وەغاردراو).

ڕەت بردن (کتن) ret birdin

تەکان(دان، خواردن) لەپڕ.

ڕەت بوون (کتن) ret bün

ڕەد(بوون، بیین)، ڕابردن، ڕابوردن، تێپەڕبوون.

ڕەتدان (کتن) retdan

ڕەدبردن، ڕەت(بردن، دان)، سەرسم دان، هەڵەنگوتن، نووچ بردن.

ڕەت کردن (کتپ) ret kirdin

بەرێ کردن، تێپەڕاندن، لەخۆ دوورخستنەوە.

ڕەتە پۆس کەنە (فر،کل) rete pos ken(kl)

ئاخاوتنی ڕاست و بێ توێکڵ.

ڕەتەوە (ن) [1] retewe

ڕەسەن نامە، نەژادنامە، شەجەرەی باب وباپیران، تۆرە مەنامە.

ڕەتەوە (ن) [2] retewe

بنەچە، ڕیشە، تۆرمە.

ڕەتیم (ن) retîm

بیر یان چاڵی پڕوەکراو.

ڕەتیماندن{بیر یان چاڵ} (کتپ)

retîmandin(bî yan çal)

پڕ(لەخۆڵ، خۆڵ)کردن، پڕکردنەوە(بەخۆڵ، لەخۆڵ).

ڕەتێن (ن) retên

ڕەتێنەر، غارپێدەر، سوار.

ڕەجاڵ (ئان) [1] recal

نەدار، هەژار، بێسامان.

ڕەجاڵ (ئان) [2] recal

ئاس، ڕووت، ڕەجەن.

ڕەجاڵیی (ن) recalî

نەبوونیی، بێنەوایی.

ڕەجل (ئان) recil

شیاو.

ڕەجوان (ن) recwan

ئەسپی(خۆشڕۆ، خۆشڕەوت، خۆشبەز، ڕەهوان، ڕەوان).

ڕەجەوە (ن،کل) [1] recewe(kl)

پەیکەر، تابین(لەبەرد یان کان..).

ڕەجەوە (ن،کل) [2] recewe(kl)

چوون، هەڵکەوت.

ڕەجەوەبرین (کتن،کل) recewe birîn(kl)

لاوازبوون.

ڕەچاو (ن) reçaw

ڕاچاو، ڕەچەسە، ژێر(چاو، چاودێریی)، دەس(دەست) نیشان کردنی کەسێ یان شتێ بۆ کارێ.

ڕەچاوکردن (کتپ) reçaw kirdin

ڕاچاوکردن، خستنەژێرچاوەوە، دەست نیشان کردن (شتێ یان کەسێ بۆ کارێ)، بەرچاوخستن.

ڕەچوو (ن) reçü

گوێ نەبیسیی، لاساریی.

ڕەچوکار (ئان) reçukar

گوێنەبیس، لاسار.

ڕەچەڵ (ن) reçel

مرەبای میوە.

ڕەچەلەک (ن) [1] reçelek

ڕەچەلاک، بنچینە.

ڕەچەلەک (نک) [2] reçelek

ڕەگ وریشە(ڕووەک).

ڕەچەلەک بڕینەوە (کتپ) reçelek brînewe

بەرەچەڵەکدا چوونە خوار، دالاویز بڕین.

ڕەحم (ن) rehim

بەزەیی، میهرەبانیی.

ڕەحم بوون (کتن) rehim bün

پڕبەزەیی بوون، میهرەبان بوون.

ڕەحم پێ کردن (کتپ) rehim pê kirdin

پڕ بەزەیی بوون، میهرەبانیی بوون.

ڕەحم کردن بەزۆردار، زوڵمە لەهەژار (رس)
rehim kirdin be, zordar, zulme le hejar

بەزەیی هاتنەوە بە زاڵمدا ناهەقییە لەماف خوراوان.پاراستنی پیاو خراپ ئازاردانی میرخاسە.

ڕەحمەت لەکفن دزی پێشوو (پن)
rehmet le kifin dizî pêşû

کاتێ دەوترێ کە بەهۆی خوێنخوارێکەوە ئاکارێک ڕووی دابێ
خراپتر لە ئاکاری ستەمکاری پێشوو.

ڕەحمەتیی (ئان) rehmetî ¹
خوالێ خۆشبوو.

ڕەحەتیی (ن) rehetî ²
خۆشیی وئاسوودەیی.

ڕەخ (ن) rex
ئەرەف، تەنیشت، لا.

ڕەخت (ن) rext ¹
خشلی زیوین.

ڕەخت (ن) rext ²
زەنبەری سەر ئەسپ.

ڕەخت (ن) rext ³
دیدار، سیما.

ڕەخت (ن) rext ⁴
فیشەکدان.

ڕەخت کردن (کتپ) rext kirdin
تیشووپێدان.

ڕەخت وشەقە بەند (ن) rextwşeqe bend
سەرزین، پۆشاکی ڕەنگاوڕەنگی سەرزینی ولاخ.

ڕەختی بووک (ن) rextî bûk
جیازیی.

ڕەختە (ئاک) rexte
توند، ساغ، خۆگرتە، هب(تۆکمە).

ڕەخدار (ن) rexdar
قۆڵچیی، ئاگاداری ڕێگەویان.

ڕەخس (ن) rexis ¹
چۆڕیی.

ڕەخس (ن) rexis ²
پەیدا، هات.

ڕەخسان (کتن) rexsan ¹
بەدیی هاتن.

ڕەخسان (کتن) rexsan ²
ڕەخسیین، پەیدابوون، هاتن، ئامادەبوو(کەسێ یان شتی چاوەڕوان نەکراو)، گەیشتن(لە لایەکەوە یان لە کاتێکی چاوەڕوان نەکراودا).

ڕەخساندن (کتپ) rexsandin ¹
(پێ)گەیاندن، خستنەژێردەست، هێنان، هێنانە بەر دەست.

ڕەخساندن (کتپ) rexsandin ²
بەدیی هێنان.

ڕەخساو (ئان) rexsaw
ڕەخسیو، گەیشتوو، پەیدابوو.

ڕەخش (ن،ئا) rexş
شەودیز ئەسپێکی خۆشڕەوت و بەکێش وخۆش ڕەفتار.

ڕەخشان (ئان) rexşan
بریقەدار، تیشکدەر.

ڕەخنە (ن) rexne ¹
تانە، سەرکۆنە.

ڕەخنە (ن) rexne ²
بەزاقیت، دۆزینەوەی هەڵە.

ڕەخنە (ن) rexne ³
ئەیب، ڕەغنە، نەنگیی، ناتەواویی، کەم وکوڕیی.

ڕەخنە (ن) rexne ⁴
سستیی، شلیی.

ڕەخنە (ن) rexne ⁵
درز، قەڵش، قلیش، کەلەبەر.

ڕەخنەگر (ن) rexnegir ¹
ئەیبگر، ڕەغنەگر، نەنگیی دەرهێنەر، چەوت وچێلە لێ گر، نەنگێ لەشت یان کەسێ دەرهێنەر.

ڕەخنەگر (ن) rexnegir ²
کونگر، درزگر.

ڕەخنەگرتن (کتپ) rexne girtin
ئەیب گرتن، ڕەغنەگرتن، ڕەخنەلێ گرتن، نەنگێ گرتن.

ڕەد (ن) red ¹
شوێن(جێگە)پێ.

ڕەد (ئان) red ²
لەئەزموون دەرنەچوو.

ڕەد (ن) red ³
دوورە پەرێزیی.

ڕەدوو(ئافرەت) (ن) redû(afret)
ڕادوو، هەڵاتنی کچ.. لەگەڵ کوڕ بێ ڕەزامەندیی دایک وباوک بۆ
مەبەستی شووکردن، دزو، ڕەدووکەوتنیی.

هەڵگیرانی ئافرەت
لەگەڵ دۆستیدا بەمەبەستی شوو پێکردن.

ڕەدووکەوتن (کتن) ١ redükewtin
ڕاڕدووکەوتن، ڕەڤـین، وەدووکەوتن، کەوتنەدوو، وەشوێن کەوتن، هەڵاتن، هەڵگیران(ژن لەگەڵ پیاوی دڵخوازی بەمەبەستی شووپێکردن بێ ڕەزامەندیی دایک وباوک).

ڕەدووکەوتن (کتن) ٢ redükewtin
بەدوواداچوون.

ڕەدووکەوتوو (ن) redükewtü
ڕەدووکەوتە، هەڵگیراو.

ڕەدیمان کردن (کتپ) redîman kirdin
ئاوەژوو کردنەوە نخون کردنەوە (دەفر).

ڕەدیماندن (کتپ،کل) redîmandin(kl)
پڕ کردن وسەر ڕێژکردن.

ڕەز (ن) ١ rez
باخی مێو.

ڕەز (ن،ڕو) ٢ rez
بنەمێو.

ڕەزا (ن) reza
شێوە، تەرح، دیدار.

ڕەزاسووک (ئان) rezasük
ئێسک سووک، ڕەزا(شیرین، شیرن)، ئۆقلاز.

ڕەزاگران (ئان) reza giran
ڕەزا(تاڵ، قورس)، ئێسک(قورس، گران)، خوێن تاڵ.

ڕەزامەند (ئان) rezamend
ڕازیی، قایل.

ڕەزامەندیی (ن) rezamend
ڕەزا، ڕەدا، قایلیی.

ڕەزامەندیی پیشاندان (کتن) rezamendî pîşandan
خۆشنود بوون.

ڕەزاو (ن) rezaw
ڕێژگەی ڕوبار، ڕێژاف، ڕێژاو، سەرەتای پێک گەیشتنی دووچەم.

ڕەز بڕین (کتپ) rez birîn
مێوبڕینەوە.

ڕەزڵ (ئان) rezil
کەنەفت، کەلەلا.

ڕەزڵخوا (فر) rezilxwa
لەڕای خوا، ڕەزەڵخوا.

ڕەزڵخوایی (ن) rezilxwayî
داماویی، ڕووتی ونەدلریی، هەژاریی.

ڕەزڵە (ن،ڕو) rezile
ڕەنزەرزۆک، ڕیزەڵە، ڕەزەڵە، ڕەسلی ڕووقی، تووڵە زەرە.

ڕەزڵە پێچ (ن،ڕو) rezilepêç
سکارپۆن.

ڕەزم (ن) rezim
جەنگ، شەڕ.

ڕەزمگە (ن) rezimge
ڕەزمگا، کۆڕی شەڕ.

ڕەزەن (ن) rezen
ڕزدە، ئاڵقەڕیزودوولایی.

ڕەزەوان (ن) rezewan
ڕەزڤان، باخەوانی ڕەز، پاریزەریی باخی ترێ، ڕەز بەخێوکەر، چاودێریکەری ڕەز.

ڕەزیل (ئان) ١ rezîl
ب (چرووک).

ڕەزیل (ئان) ٢ rezîl
پەک کەوتە، لەکارکەوتە(مرۆڤ)، بەهۆی پیریەوە.

ڕەزیل (ئان) ٣ rezîl
بێئابروو، سووک.

ڕەژ (ن) rej
دەرمانی ڕەنگ کردنی موو، جەوهەری ڕەنگ.

ڕەژان (کتپ) ١ rejan
ب (ڕەنگ کردن).

ڕەژان (کتپ) ٢ rejan
چاو بەکل ڕشتن، کل کردنەچاو.

ڕەژتنەوە (کتن) rejtinewe
هەموو لا گرتنەوە.

ڕەژوو (ن) rejü
ب (خەڵووز).

ڕەژۆ (ن) rejo
برەژێ، کلچێوک.

ڕەژەن (ن) rejen
ڕەشیی، دوودە، قورم.

ڕەسا (ئان) ١ resa
پان وپۆڕ.

ڕەسا (ئان) ٢ resa
پێگەیشتوو، پێ ڕاگەیشتوو، پڕاوپڕ (بۆ شتێ).

ڕەساندن (کتپ) ١ resaandin
پێوەنووساندن، لکاندن.

ڕەساندن (کتپ) ٢ resandin
پێگەیاندن.
ڕەسایی (ن) resayî
پان وپۆڕیی.
ڕەسغ (ن) resix
بەردباران، سەنگەسار.
ڕەسنە (ن) ١ resne
گوریس(لەمووی بزن دروستکراو).
ڕەسنە (ن) ٢ resne
تەناف.
ڕەسە (ن) rese
بەش.
ڕەسەن (ئان) ١ resen
خانەدان، نەجیب زادە.
ڕەسەن (ن،ئان) ٢ resen
ئەسپی(ناونیشاندار، بەناوونیشان)، پەسەن، پەسند، ماینی کەحیلە.
ڕەسەن (ن) ٣ resen
جسنات، باووباپیران.
ڕەسیدە (ئان،کل) resîde(kl)
ڕەسیاکێ، ڕەسیاو، تازەپێگەیشتوو، بالغ.
ڕەسیی{میوە} (ئان،کل) resî(mîwe) {kl}
پێ گەیشتوو.
ڕەسیین{میوە} (کتن) ١ resîn(mîwe)
پێگەیشتن، گەیشتن.
ڕەسیین (کتن،کل) ٢ resîn(kl)
ڕاکردن، هەڵاکردن.
ڕەسیینەوە (کتپ،کل) resînewe(kl)
تێگەیشتن، لێ تێ گەیشتن.
ڕەش (ئان) ١ reš
سیا، سیاو، سیاون، سیاوە، ڕەنگی تاریک، مشکیی، قەقنەس، قەقنووس.
ڕەش (ن) ٢ reš
پرژ، پرش.
ڕەش (ئان) ٣ reš
بەد، خراپ.
ڕەشانگ (ن) rešang
ب (تاپۆ).
ڕەشانگ وسپی (ع) rešang w spî
بزن ومەڕ، مەڕومالات.
ڕەشایی (ن) ١ rešayî
ڕەشیی، ڕەنگی ڕەش.

ڕەشایی (ن) ٢ rešayî
وشکانیی، بەژگە دەریا.
ڕەشایی (ن) ٣ rešayî
تاریکایی.
ڕەشایی داهاتن (ند) ١ rešayî dahatin
بەرچاوتاریک بوون، تارمایی ڕەش بەچاوداهاتن.
ڕەشایی داهاتن (کتن) ٢ rešayî dahatin
چاوئێشان وکوێربوون،مەزمەئیل بوون.
ڕەشبازوو (ئان) rešbazû
ڕەشباز، ڕەشبازکێ، ڕەشوبازکێ، بەڵەکی ڕەش و سپی. بەدبین، بێ(هومێد، ئومێد، هیوا).
ڕەشبین (ئان) rešbîn
بەئیرەیی، بەخیل، حەسوود، چاوپێ هەڵنەهات، ڕەشکن.
ڕەشپۆش (ئان) rešpoš
تازیەتبار، تەزیبار، سەرتاپا ڕەش لەماتەمدا.
ڕەشپۆشین (کتن) rešpošîn
جلی ڕەش لەبەرکردن، قەلاخیی بوون، جلکی ڕەش کردنەبەر.
ڕەش تاڵە (ئان) reštale
ڕەشتاڵ، ڕەشکاڵ، سیاتووە، ئەسمەری ئامال(مەیلەو) ڕەش.
ڕەشتی (ن) reštî
کزلوانە.
ڕەش چوونەوە {شتی نادیار لە بە دووریی} (کتن)
reš çûnewe(hitî nadiyar lebel dûrî)
نادیاربوون.
ڕەش داگەڕان (کتن) ١ reš dageran
ڕەش(بوون، داگەڕیان، داگیران، هەڵگەڕان).
ڕەش داگەڕان (ند) ٢ reš dageeran
ڕەش داگیرسان، گرژبوون لە(ڕکان، ڕقدا).
ڕەش ڕاهاتن (ند) reš rahatn
بزربوون، ون بوون، گوم بوون، نەمان(شتێ لەپڕ..).
ڕەش ڤەتێ (ند،کی) rešvetê(ki)
وادەردەکەوێ.
ڕەشکە (ن) ١ rešik
کاڵەی مووبین، پێڵاوی لەلباد(دروستکراو).
ڕەشکە (ن) ٢ rešik
ئیرەیی، بەخیلیی.
ڕەش کردن (کتپ) ١ reškirdin
ئێسکە قورس کردن، لەبەرچاوخستن.

ڕەش کردن (کتپ) ٢ reškirdin
زەردکردن(گیای بەهارە لەناوسماقدا).
ڕەش کردنەوە (کتپ) ١ reškirdinewe
پڕکردنەوە(قەواڵە..).
ڕەش کردنەوە (کتپ) ٢
reškirdinewe Write out, (vt.).
مەشق نووسینەوە(بەپڕی).
ڕەش کردنەوە {شتی نوسراو} (کپ) ٣
reškirdinewe (štî nusraw)
سڕینەوە، کوژاندنەوە، لابردن.
ڕەش کردنەوە (کتپ) ٤ reškirdinewe
ب (پووچ کردنەوە).
ڕەش کردنەوە (کتن) ٥ reškirdinewe
تارمایی(بەرچاوهاتن، هاتنەبەرچاو، شتی دوود بینین).
ڕەشکوژ (ن) ١ reškuj
تیرۆریست، کەسێ کەبێ ئاگا یان بەخوێن ساردییەوە پیاو دەکوژێ.
ڕەشکوژ (ن) ٢ reškuj
گوللەی وێڵ، تیری بێ نیشانەهاوێژراو.
ڕەشکە (ن) reške
تۆڕی کاکیشان(لەمووی بزن دروستکراو)، گوێنیی
تۆڕی کاکیشان(لەمووی بزن دروستکراو)، گوێنیی گەوچن (بەئاڵقەچنراو).
ڕەشکەلە (ئان) reškele
ڕەشکەلە، ڕەشتاڵە.
ڕەشکەوپێشکە (نک) ١ reškewpêške
ڕەشوپەش، ڕەمڵ، سەهموێر، تارمایی (لەسەرچاو)، تەم و ڕەشایی بەرچاو.
ڕەشکەوپێشکە (ن) ٢ reškewpêške
دەستەختی شەقلی وپەقلیی، نوسینی تێکەڵ وناخۆش.
ڕەشکەوپێشکە کردن{چاو} (ند) .
reškewpêške kirdin (çaw)
باش نەبینین، ڕەشایی هاتنەبەرچاو، تەم و ڕەشایی هاتنەپێش چاو، ڕەمڵ کردن، چاو دەڕەشکەوپێشکەوە چوون.
ڕەشکەوسپیکە (ن) ١ reškewspîke
دەستخەتیسەر کاغەز
ڕەشکەوسپیکە (ن) ٢ reškewspîke
خوێندەواریی، چەندیی و چوونیەتیی خوێندەواریی.

ڕەش گرانیی (ن.پز) reške giranî
گرانەتا.
ڕەش گرێ دان (کتن) reš grêdan
تەعزیباربوون،بوونەتازیەتبار.
ڕەشمار (ن.ئا) rešmar
ماری(ڕەش، سیاڕەنگ).
ڕەشماڵ (ن) rešmal
تاوڵ، کوین، چادری ڕەش، خێوەتیی لەموو چنراو، دەواری ڕەش.
ڕەشمە (ن) rešme
ڕەشوە، هەوساری سەر کەللە.
ڕەشمەکردن{وڵاغ} (کتپ)
rešme kirdin(wülax)
ڕەشوەکردن، هەوسار کردنەسەر کەللەی وڵاغ .
ڕەش وبرش (ئان) ١ reš w birš
زۆر ڕەش. **(adj.).**
ڕەش وبرش (ئان) ٢ reš w birh
کەڕووهێناو.
ڕەش وبەش (ئان) rešwbeh
زۆرتاریک وبەسام(شوێنێ).
ڕەش وڕووت (ئان) ١ rešwrüt
هەژار.
ڕەش وڕووت (نک) ٢ rešwrüt
عەلۆوجەلۆ، حەلۆجەلۆ، هەرچیی وپەرچیی.
ڕەش وسپی (ئان) rešw spî
ماش وبرنج(مووی سەر یان ڕیش).
ڕەش وسپی لێک جیانەکردنەوە(پن)
rešw spî lêk ciya nekirdinewe
١- نەزان و نەشارەزابوون.
٢- بەیەکیکی نەخوێندەوار دەوترێ، کەسێ نەتوانێ بخوێنێتەوە یان بنوسێ.
ڕەش وشین (غ) ١ rehwhîn
زۆر(ماندوو، هیلاک).
ڕەش وشین (غ) ٢ rešwšîn
زۆر تووڕە(بوو).
ڕەشە (ن) ١ reše
هەڕەشە.
ڕەشە (ئان) ٢ reše
ناتەواو، نیوەناچڵ، نیوەچڵ(کار).
ڕەشەبا (ن) rešeba
بارەش، بابەلیسکە، پووکە، بای(بەهێز، توندی ڕێژاوا).

رەشەدار (ن،رو) rešedar
نارەوەند.
رەشەراو (ن) rešeraw
راوی ناو بیشەڵان.
رەشەریحانە (ن،رو) reše rêhane
ریحانەی رەشی بۆن خۆش و گەڵاپان.
رەشەساڵ (ن) reše sal
سیاساڵ، وشکەساڵ، ساڵی کەم باران.
رەشەسیل (ن،پز) reše sîl
دەردەباریکەی زۆرسەخت.
رەشەک (ن) rešek
مسۆدە، پیش نووس، هەوەڵ نووس، پیس نووس.
رەشەکە (ن) rešeke
خۆمەڵکیش، ماشەو مووشەکەر.
رەشەگرانەتا (ن،پز) reše giraneta
رەشەگرانەتێ، گرانەتیی سەخت، کەوتوویی سەخت.
رەشەگەون (ن،رو) reše gewn
گەونی رەش، گوینیە رەشە.
رەشەمێ (ن) [1] rešemê
رەشەمە، شوبات.
رەشەمێ (ن) [2] rešemê
کاتیجووت بوونی نێرومێی پشیلە.
رەشەولاخ (ن،ئا) reše wülax
رەمەکیی، ماڵاتی بەرزە، گاوگوڵ و گامیش، گاومانگا وگامیش.
رەش هەر رەشە (ئد) reš her reše
خراپ هەر خراپە.
رەشیش (ن) rešîš
نەرمەباران، وردەباران، نم نمەی باران، نمەنم(باران).
رەشینە (ن) [1] rešêne
رەشکینە، رەشرەشک، گلینەی چاو.
رەشینە (ن) [2] rešêne
ب (بیلبیلە).
رەشیی (ن) rešî
رەشایی، سیایی، قەقنەسیی، قەنووسیی(لەرەنگدا)، رەنگێ تاریکیی.
رەشیی مەنجەڵ (ن) rešî mencel
تەن، تەنیی رەشک، سیان، قورم، رەشیی دووکەڵ لەسەر دەفر یان بنی مەنجەڵ.
رەعت (ن) re'at
ماندوویی، مانگیی، مانگویی.

رەعیەت (ن) re'ayet
ب (رایەت).
رەف(باڵدار) (ن) [1] ref(baldar)
پۆل، رەف (مەل لەکاتی فریندا).
رەف (ن) [2] ref
جوین.
رەفتار (ن) reftar
ئاکار، رەوت، رەوتار، شێوە.
رەف کردن (کتن) ref kirdin
جنێودان بەسێ یاوەرانی پێغەمبەر.
رەفە (ن) refe
رەف، رف، رەفک، رفحە، رەفکە، تاقێکە زەق لەدیوار دەرچوبێ بۆ شت لەسەردانان، بالاتاق (لەدار یان شتی دیکە دروستکرابێ).
رەفیسک (ن) refîsk
رافیسک، رەفیسکە، رەپرپیسک، رەپیسک، رەگی(ژێر زرانی، ئەستووری ژێرئەژنۆ، قوولایی ژێرئەژنۆ) لە دیوی دەرەوە (پشتەوە)، [ولاخ].
رەفیقی دز وشەریکی قافلە (پن)
refîqî dizw šerîkî qafile
شەریکی دزو رەفیقی قافلە. بنگێ: لەگەڵ کەرویشک رادەکا و لەگەڵ تانجی راودەکا.
رەڤان (کتن،کی) revan(ki)
فران، رفان.
رەڤاندیی (ئان،کی) revandî(ki)
رفێنراو، رفاو، رفیاگ.
رەڤ تێ کەتن (کتن،کی) rev tê ketin(ki)
کەوتنە هەڵات هەڵات،
دەست بەهەڵاتن کردن(بەکۆمەڵ)، کۆرەوکردن.
رەڤرەڤۆک (ئان،کی) revrevok(ki)
ترسنۆک، ترسوو، ترسەنۆک، ترسۆنەک.
رەڤکە (ن،کی) revke(ki)
ریبازی جانەوەری کێویی.
رەڤگە (ن،کی) revge(ki)
پەناگەی هەڵاتوان.
رەڤەڵ (ن،کی) revel(ki)
دیواری لەشووڵ دروستکراو، هب(پەرژین).
رەڤینۆک (ن،کی) revînok(ki)
شت رفێن، کەسێ کەشت دەرفێنێ بەنهێنی یان بەزۆر.
رەڤین (کتن،کی) revîn(ki)
ب (رەدووکەوتن).

ڕەق (ئان) [1] req
ڕقرقۆک، سرت، سەخت، توند.
ڕەق (ئان) [2] req
وشک، زوها.
ڕەق (ئان) [3] req
ڕاست، بێخواریی.
ڕەق{وشە، وانە} (ئان) [4] req(wuše, wane)
واتادژوار، ماناقورس.
ڕەق (ئان) [5] req
ئاخاوتنی گران و ناشیرین بۆ وتار.
ڕەق (ن) [6] req
دەنگیلێدانی شتی سەخت بەشتی سەختدا.
ڕەق (ئان) [7] req
سەرمابردوو، بەستوو، وەک سەهۆڵ لێ هاتوو (لە سەرما..).
ڕەقان (کتن) reqan
دەنگێ لێوەهاتن(شتی سەخت).
ڕەقاندن (کتپ) [1] reqandin
ڕەقانن، کوتان(کانزا بەکانزا)، کانزاکوتان.
ڕەقاندن (کتپ) [2] reqandin
لەدەرگادان.
ڕەقاندنەوە{ئاسن..} (کتپ)
reqandinewe (asin)
ڕەقاننەوە، گەلاڵە کردن و ڕێکخستن(کانزا..).
ڕەق بوون (کتن) reqbûn
کەللەڕەق بوون، سەرسەخت بوون.
ڕەق بوونەوە (کتن) reqbûnewe
ڕق بردنەوە، تەزیین وسەخت بوون(لەش.. هەڵ لەرزیین(لەسەرماندا).
ڕەق ڕەقاندن (کتپ) req reqandin
جیڕەو سیرە لەددان هێنان، کیرەکیر کردن (بەددان..).
ڕەقف (ن) reqif
وشکەسیی، سەنگێ فەرش.
ڕەقفاندن (کتپ) reqfandin
بەرد ڕێژکردن، وشکەسیی کردن، سەنگێ فەرش کردن.
ڕەقک (ن،جج) reqik
سن، کیسەڵە، جروجانەوەرێکە دەبێتە بەڵای گەنم.
ڕەق وتەق (ئان) [1] req w teq
وشک هەڵاتوو(نان..).

ڕەق وتەق{جێگە} (ئان) [2] reqwteq (cêge)
بێ کەل ویەل وڕایەخ،
ختوخالیی، ڕەق وڕەوال، ڕەق ووشک.
ڕەق وفیق (ئان) req w fîq
ڕیق وفیق، نەرمەلیقە.
ڕەقە (ن،ئا) reqe
ڕەق، ڕەقیاو، کیسەڵیی(ئاویی، ئاوئاو).
ڕەقەڵە (ئان) [1] reqele
ڕەقاڵ، ڕەقەڵ، ڕیقن، ڕیقۆ، ڕیقۆڵە، ڕیقەڵ، ڕینک، لەڕ، لەجەر، لاواز.
ڕەقەڵە (ن) [2] reqele
لوولاق، پیشەی بەلەک، گاللۆر.
ڕەقەن (ن) [1] reqen
ڕەقان، ڕەقانە، ڕەقین، ڕەقەنی، تم تم، تم تمان، چەقەن، ئاشیر، ئاشیکە، زەویی(سەخت، بەردەڵان، ڕەق).
ڕەقەن (ن) [2] reqen
ڕەقانیی، ڕەقایی، شوێنی سەخت کەبۆ کێلان دەست نادات.
ڕەق هەڵاتن (کتن) req helatin
ڕەق(هەڵگەڕان، هەڵهاتن، بوون)، وشک(بوون، بوونەوە، هەڵاتن)، سەخت بوون.
ڕەق هەڵاتوو (ئان) reqhelatû
ڕەق(بوو، بووگ، هەڵگەڕاو)، سەخت بوو، وشک وڕەقەوەبوو.
ڕەقەوەبوو (ئان) reqewebû
ڕەق(بوو، بووگ)، ڕەقەوبووگ،
لەسەرمان مردوو.
ڕەقیتە (ن،پز) reqîte
ڕەونج، ڕەق بوونی شان ومل بەسەرما، نەخۆشیی لەش ڕەق بوون لەسەرمابوونەوە.
ڕەقیتەگرتن(ن) reqîte girtin
ڕەقیتەکردن، تووشی ڕەقیتەبوون، ڕەق بوون(لەش لەسەرما).
ڕەقێن (ن) reqên
تەقەتەق، تەقومووڕ.
ڕەقێنە (ن) [1] reqêne
کرکراگە، کرۆکە، کورکورۆژە، ئێسکیناسک یان گۆشتی ڕەق کەدەخورێ.
ڕەقێنە (ن) [2] reqêne
قەتماغە، قرتماخە، پەترۆکی برین.

ڕەقیی (ن) reqî

ڕەقایی، ڕەقیتیی، سەختیی.

ڕەگ (ن،ڕو) reg [1]

بنک، ڕیشەوینی دارو درەخت، پنج وپـرزەی ڕووەک، ڕیخ.

ڕەگ (ن) reg [2]

دەمار، ڕەهـ، جۆگەی خوێن گوێزتنەوەلەلەشدا.

ڕەگ (ن) reg [3]

هەستی دەروون، شعور، خوست، هش.

ڕەگ (ن) reg [4]

چینی جیاجیای خاک.

ڕەگ (ن) reg [5]

چینی یەک لەسەریەکی دیوار، ڕنن.

ڕەگ (ن) reg [6]

بنەڕەت، بنەچەک، تۆرەمە.

ڕەگ داکوتان{داروبدرەخت} (کتن) [1]

regdakutan (darw dirext)

بـیخ بەسـتن، بـنج داکوتـان، (چوونـەخوارەوە، لەزەویی توندبوون) [ڕەگ وریشە].

ڕەگ داکوتان (ئد) regdakutan [2]

جێگیربوون، مانەوە (کەسێ لەشوێنێ).

ڕەگ وریشە (نک) regw rîše

ڕەگ وپووک، بنەڕەت.

ڕەگەز (ن) regez

ئەسل، بنەماڵە، بنیچە، ڕەسەن، نەژاد.

ڕەگەڵ (ئاک) regel

پێرا، دەگەڵ.

ڕەگی دڵ (نک) regî dil

دەمارەکانی دڵ، بەنگی دڵ.

ڕەماندن (کتپ) remandin

ڕەمانن، ترساندن.

ڕەمپە (ن) rempe

باروو، بەربەست.

ڕەمکار (ئان) remkar

داخورپێنەر، سڵ کەرەوە.

ڕەم کردن (کتن) rem kirdin

ترسان، ڕەمیان، ڕەمـیین، ڕەمیینـەوە، سـڵ(بـوون و دەرچوون، کردنەوە)، سڵەمیینەوە.

ڕەمکێش (ن) remkêš

پیشەنگ، سەرگەلە.

ڕەمڵ (ن) remil [1]

زیخ، ڕەلم.

ڕەمڵ (ن،پز) remil [2]

تەمی بەرچاو(لەسۆنگەی چاو ئێشە).

ڕەملخەر (ن) remilxer

ڕملخەر، فال گرەوە، فالچیی.

ڕەمڵ لێ دان (ئد) remillêdan [1]

خیرەگرتنەوە.

ڕەمڵ لێ دان (ئد) remillêdan [2]

ئاخاوتن(لەشتێکی نادیار، بەتێکەڵیی و پێکەڵیی.

ڕەمەکیی (ئان) remekî [1]

١- ڕەشۆکیی، هەڕەمەکیی. - ئاسایی.

ڕەمەکیی (نک) remekî [2]

ماڵاتی بەرزەی شەویەکیو.

ڕەمەن (ئان) remen [1]

مرۆڤی(کەس نەناس، چینی بەرەژێر)، ڕووەکیی.

ڕەمەن (ن) remen [2]

ڕەمیا، ڕاکردوو، فجـووق کـردوو، هـەڵاتوو، هـەڵهاتوو (لەترسا).

ڕەن (نک) ren

زنجیرەکۆڵۆشێکە بەگردیی لەجێ خـەرمان دادەنـرێ و لەپاشـدا نێوانیـان پــردەکرێتەوە و دەکــرێ بەخەرمان، خۆیانی ڕاخراوی هێشتا گێرەنەکراو.

ڕەنج (ن) renc [1]

ئەرکی گران، کاری سەخت.

ڕەنج (ن) renc [2]

ماندوێتیی(لەئاکامی هەوڵ وتەقەلا).

ڕەنجان (کتن) rencan

ڕەنجیان، ڕەنجیین، دڵ شکان، لالووت بوون.

ڕەنجاو (ئان) rencaw

ڕەنجیاگ، دڵ(ئێشاو، شکاو)، ئالۆز.

ڕەنج بەبا (ئان) renc beba

ڕەنج بەخەسار، ڕەنجەڕۆ، ڕەنج بابردوو، ئەبلەڕەنج، کەسێ کەبەهرەی لەئەرکی خۆی پێنەگەیشتووە.

ڕەنجبەر (ن) rencber [1]

١- وەرزێری بەکرێ بۆ خەڵک، ڕینجبەر، ڕینجبەر، ڕژێبەر. ٢- کرێکار، پاڵە.

ڕەنجبەر (ن) rencber [2]

ڕەنجکێش، ڕەنجدەر، بردەبار، زەحمـەتکێش، ئـەرک کێش.

ڕەنج دان (کتن) rencdan

تەقەلادان، زەحمەت کێشان، هەوڵ دان.

ڕەنج کێشان (کتن) renc kêšan
مەینەتیی(بینین، چەژتن، چەشتن).

ڕەنجوور (ن) rencûr
١- ناڕەحەتیی. ٢- سەبر.

ڕەنجەڕۆیی (ن) renceroyî
ڕەنجی بێهوودە، ڕەنج ودەرد، زەحمەت کێشانی بەخۆڕایی

ڕەنج سەرە نجامی گە نجە (پن)
renc serencamî gence
ا- بەرهەم ئاکامی هەوڵ و تەقەلایە.
ب- لەهیچەهیچ دەست ناکەوێ.
ج- بەمەنگوین! هەنگوین! دەم شیرین نابێ.

ڕەنج هاتنە بەر (ند) renchatineber
ڕەنج هاتنەکۆ.

ڕەند (ن) ١ rend
لیتەی بن ڕووبار(کەدوای نیشتنەوەی لافاو دەردەکەوێ).

ڕەند (ئان) ٢ rend
زانا، زیرەک، هیبر.

ڕەند (ئان) ٣ rend
باش.

ڕەند (ئان) ٤ rend
بەخشایتکەر.

ڕەند (ئان) ٥ rend
میرخاس، میری میران، پیاوی زۆر پیاو.

ڕەند (ئان) ٦ rend
ڕووخۆش، قسەخۆش.

ڕەند (ئان) ٧ rend
بێباک، قسەخۆش.

ڕەند (ن) ٨ rend
ئاد، چزیرگە، گەزیرە، زەویی هەرچوارلا ئاو.

ڕەند (ن) ٩ rend
تەختایی (ئاوگردان).

ڕەندۆڵ (ن) ١ rendol
ئاودڕی(گوشاد، پان وکراوە).

ڕەندۆڵ (ن) ٢ rendol
دوڵچەی ئاوکیشان.

ڕەندۆڵ (ئان) ٣ rendol
ڕەندوڵ، پیری(لەکارکەوتە، عەمەل مەندە).

ڕەندوەمەند (ئان) rendwmend
ئازاو بوێر.

ڕەندە (ن) ١ rende
هەر ئامرازێ شتی پێ بڕنێ، ڕەندی (پەنیر، دار تاشی).

ڕەندە (ن) ٢ rende
ڕنکە، ڕنە، ڕەنگە، ڕەننە، ڕەنە، ئامرازیی دارتاش کە داری پێ دەتاشێ بۆ ئەوەی ساف ولووسی بکا.

ڕەنک (ن) renk
پاک کەرەوە، هەرچی پەڵەخاوێن دەکاتەوە.

ڕەنگ (ن) ١ reng
بۆیە، جەوهر.

ڕەنگ (ن) ٢ reng
بار، تەرز، جۆر، واش.

ڕەنگ (ن) ٣ reng
بام، بچم، شکل.

ڕەنگاوڕەنگ (ئان) rengaw reng
ڕەنگامە، هەمەڕەنگ، چەند ڕەنگ لەشتێکدا، ڕەنگوا ڕەنگ، ڕەنگین.

ڕەنگ بزرکان (کتن) reng bizirkan
ڕەنگ(تێک چوون، هەڵبزڕکان، زەردبوون، سپی بوون، پێنەمان، پەڕیین) لەترساندا یان بەهۆی نەخۆشی یەوە.

ڕەنگ بزرکاو (ئان) reng bizirkaw
ڕەنگ(تێچکووە هەڵبزڕکاو، زەردبوو، سپی بوو، پێ نەماو، پەڕیو).

ڕەنگ بەس (ئان) reng bes
خۆ ڕەنگ.

ڕەنگ بەستن (کتپ) ١ reng bestin
ڕەنگ بەربەست کردن بۆ نەچوونەوە.

ڕەنگ بەستن (ند) ٢ reng bestin
جێگیربوون، سەرگرتن (ئیش وکار).

ڕەنگ پەڕیین (کتن) reng perîn
ڕەنگ بزڕکان.

ڕەنگ پەڕیو (ئان) ١ reng perîw
ڕەنگ بزڕکاو.

ڕەنگ پەڕیو (ئان) ٢ reng perîw
ڕەنگ(چوو، چووگ، نەماو، کاڵەوەبوو).

ڕەنگ چوونەوە (کتن) reng çünewe
ڕەنگ(پەڕین، کاڵ بوونەوە، کاڵەوەبوون).

ڕەنگدار (ئان) rengdar
ڕەنگار، پڕڕەنگ، تۆخ، تێر.

ڕەنگ دانەوە (کتن) reng danewe
ڕەنگ (لێ بوونەوە، کاڵ بوونەوە).

رەنگ رژتن (کتپ) reng rijtin
رەنگ(رژاندن، رشتن، رژانن، دارشتن)، نیشانەکردن (بناغەی خانوویەرە بۆ بیناکردنی).

رەنگ ریژ (ن) reng rêj
نەقاش، نەقشکەر.

رەنگ ڤەکری (ئان،کی) reng vekirî(ki)
رەنگ (ناچوخ، کراوە، کال).

رەنگ کردن (کتپ) ١ reng kirdin
رەنگ(لێدان، تێساوین)، رەنگان، رەنگاندن.

رەنگ کردن (کتپ) ٢ reng kirdin
رەژان، رەتن، بەن، قوماش (لەخوم نان، خوم کردن، رەنگ کردنەوە).

رەنگ کردن (کتپ) ٣ reng kirdin
دەست بڕین(کەسێ)، کەلەک لێدان، فریودان، خەڵەتاندن، خاپاندن.

رەنگ گرتن (کتن) ١ reng girtin
رەنگ پێوەنووسان.

رەنگ گرتن (ند) ٢ reng girtin
جێبەجێ بوون، سەرگرتن(کاروبار).

رەنگ ورو (ن) ١ reng w rû
روالەت، رەنگ وروخسار، شێوەو رەنگی روخسار.

رەنگ ورو (ن) ٢ reng w rû
رەنگ وبۆ، رەنگ وروخسار، چارە، تەندروستیی.

رەنگە (ئاک) renge
ئەشێ، دەشێ، دەگونجێ، وێ دەچێ، لەوانەیە.

رەنگ هێنان وبرن (ند) reng hênan w birdin
تەریق بوونەوە، شەرمەزاربوون.

رەنگین (ئان) rengîn
رەنین، جوان چاک، خۆشیک، سپەهی.

رەنوو (ن) renû
ب (رنوو).

رەنێو (ن) renêw
پەروەردە، ئامۆژ، سەرپەرشتیی وکاری پێگەیاندن.

رەنێوهاتن (کتن) renêw hatin
پەروەردەبوون، پێگەیشتن.

رەنێوهاتوو (ئان) renêw hatû
پەروەردە کراو، پێگەیەنراو.

رەنێوهێنان (کتپ) renêw hênan
پەروەردەکردن، پێگەیاندن، بەخێوکردن، وەبەرهەم هێنان.

رەو (ن) ١ rew
سلەمە، سلمیی.

رەو (ن) ٢ rew
رەڤ، را، بان، بۆر، گورێز، هەرا، رەم(لەبەردەمی دوژمندا..).

رەوا (ن) ١ rewa
دڵ بەرایی، قبوول، قەبوول.

رەوا (ئان) ٢ rewa
رجوا، شایستە، شایسە، حل.

رەوا (ئان) ٣ rewa
ئافەند، شایان.

رەوا (ئان) ٤ rewa
دروست، ساز.

رەوابوون (کتن) rewabûn
قبوول یان قەبوول بوون.

رەوابینین (کتپ) rewa bînîn
بەشایستەبینین، رەوا(دیتن، دیین)، رجوا(دیتن، دیین).

رەواج (ن) rewac
برەو، پەرە، رەمین.

رەواجدار (ئان) rewacdar
بە(برەو، رەواج)، برەودار، رایج، مالێ کەکریاری زۆرە.

رەواج پەیداکردن (کتن) rewac peyda kirdin
ب(برەوبردنەو).

رەواجکاریی (ن) rewackarî
ب (بازاڕ خۆشیی).

رەوادیتن (کتپ) ١ rewa dîtin
پێرازیی بوون، دڵ پێ قایل بوون.

رەوا دیتن (کتپ) ٢ rewa dîtin
خۆشیی وپێشکەوتنی خەڵک بە شایستەزانیین.

رەواق (ن) rewaq
رنگاڵ، ئەوشیرەتراوەی لەشانەی هەنگوین هەڵدەچۆڕێ.

رەوال (ن) ١ rewal
هەرزەکار، گەنجێ کەمووی لێنەهاتبێ.

رەوال (ئان) ٢ rewal
نەدار، هەژار.

رەوان (ئان) ١ rewan
بێگە، خۆشڕەو، هەرچیەک لەرۆیشتندا گیرک ویستانی نیە).

رەوان (ن) ٢ rewan
خوێندنەوەی بێ(هەڵە. گرێ. گیروگرفت.

ڕەوان{ئاو} (ئان،ن) ٣ rewan (aw)
سازگار.

ڕەوان (ئان،پز) ٤ rewan
گوێشل، کەسێکە(زگی، سکی)دەچێ،گووی شل دەکا.

ڕەوان بوون (کتن) ١ rewanbûn
بەڕێ کران.

ڕەوان بوون (کتن،کتپ) ٢ rewanbûn
باش(خوێندنەوە، زانیین)، خوێندنەوە بێ گیروگرفت).

ڕەوان بوون (کتن) ٣ rewanbûn
تووشی زگ چوون بوون، گووی شل کردن، زگ یان سک(چوون، ڕۆیشتن)، عەمەل کردن.

ڕەوان بێژ (ئان) rewanbêj
دەم پاراو، قسەڕەوان، جوان و ڕەوان نووس..

ڕەوان بێژیی (ن،ری) rewanbêjî
ڕوونبێژیی، بەیان، جوانیی وڕەوانیی نووسیین ئاخاوتن.

ڕەواندن{ئافرەت} (کتپ، کتن) ١ rewandin(afiret)
ڕەفاندن، ڕفاندن،فراندن، هەڵگرتن(ئافرەت..).

ڕەواندن{دوژمن} (کتپ) ٢ rewandin(dujmin)
ڕەفاندن، بەزاندن، ڕەوانن، شکاندن،ناچار بەهەڵاتن کردن.

ڕەواندن (کتپ) ٣ rewandin
ترساندن وناچار بەهەڵاتن کردن.

ڕەواندنەوە (کتپ) ١ rewandinewe
بڵاوکردنەوە، تەفروتوناکردن، پەرش کردن.

ڕەواندنەوە (کتپ) ٢ rewandinewe
ڕەواننەوە، کردنەوە.

ڕەواندنەوە{هەور} (کتن) ٣ rewandinewe(hewr)
ڕاماڵ بوون، ڕەواننەوە.

ڕەوان شناسیی (ن) rewan šhnasî
ڕوانزانیی، دەروون ناسیی.

ڕەوان کردن (کتپ) rewan kirdin
لەبەرکردن، باش فێربوون، یادکردن، گرتنە یاد(وانە، زانیاریی).

ڕەوانەکراو (ئان) rewane kiraw
ناردراو، نێرراو، بەدرەقە، هەنێرراو.

ڕەوانە کردن (کتپ) ١ rewane kirdin
ڕووانەکردن، بەڕێ کردن، خستنەڕێ، بەدرەقەکردن(کەسێ بۆ سەفەر).

ڕەوانە کردن{میوانێ کە دەڕوا} (کتپ) ٢ rewane kirdin (mîwanê kederwa)
لەگەڵ کەسێ چوون، تەک کەوتن، لەتەکدا ڕۆیشتن.

ڕەوانیی (ن،پز) ١ rewanî
عەمەل، شل بوونی پیسایی، دۆخی زگ چوون، گوو شلیی، بەلریقە.

ڕەوانیی (ن) ٢ rewanî
دێرەکی بنمیچ.

ڕەوانیی (ن) ٣ rewanî
پاراویی(زمان).

ڕەوت (ن) ١ rewt
ڕەتە، (تەرز، جۆر، چۆنیەتیی یان شێوەی) بەڕێدا چوون، ڕۆیشتن.

ڕەوت (ن) ٢ rewt
ڕۆیشتنی ئاسائی(ئەسپ..)، بەڕێوەچوونی چارەوێ.

ڕەوت (ن) ٣ rewt
ڕادەی وەپێشەوەچوون.

ڕەوت{ئەسپ} (ن) ٤ rewt(esp)
لۆقە.

ڕەوت (ن) ٥ rewt
کێشی شیعر.

ڕەوتن (کتن) ١ rewtin
لەسەر ڕۆیشتن.

ڕەوتن{گەلا} (کتن) ٢ rewtin (gela)
وەریین، هەڵوەریین.

ڕەوت وڕۆیشتن (نک) rewt w royštin
ڕەوت وڕۆیین، شێوەی ڕۆیشتن.

ڕەوتەنیی (ن) rewtenî
ڕەفتەنیی، ڕەتەنیی، پاوار، ڕێبوار.

ڕەودەک (ن،ئا) rewdek
گەرای بۆق، کەچکەقوڵە.

ڕەو ڕەوک (ن) rew rewik
تراویلکە.

ڕەو ڕەوە (ن) ١ rew rewe
پێچکە.

ڕەو ڕەوە (ن) ٢ rew rewe
تەختەی پێچکەدار(کەمنداڵ تێیدا فێرە ڕۆیشتن دەبێ).

ڕەوسە (ئان) rewse
سووورباو، ڕەنگ مەیلەوسوور.

ڕەوش (ن) ١ ṟewš
جوانیی، ڕەونەق، گەشایی یان گەشیی (ڕوو، ڕوومەت، کوڵم).

ڕەوش (ن) ٢ ṟewš
خشل، زەنبەر.

ڕەوش (ن) ٣ ṟewš
پەسن، پەسندیی، تاریف.

ڕەوشت (ن) ١ ṟewišt
ئاکار، ڕەفشت، ڕەفتار، ڕێگە، ڕەویە، زێ.

ڕەوشت (ن) ٢ ṟewišt
شێوە، شێوان، گەوهەر.

ڕەوشت وخوو (ن) ṟewišt w xû
خوو ڕەوشت، هەڵس وکەوتی ئاکاری کەسێ.

ڕەوق (ن) ١ ṟewq
ئەڵقەی زنجیر.

ڕەوق (ن) ٢ ṟewq
ڕەوەق، بارست، ئەستوورایی.

ڕەوق (ن) ٣ ṟewq
پشتێنە.

ڕەوق (ن) ٤ ṟewq
تەوقی گەردن(زیندانیی).

ڕەو کردن (کتن) ṟew kirdin
کۆچ کردن، کۆڕەو کردن، ڕۆیین، ڕۆیشتن، بەجێ هێشتن (جێیەک).

ڕەوکەر (ن) ṟewker
هەڵاتوو، کۆچ کردوو، ڕاکردوو.

ڕەوگە (ن) ṟewge
شوێنێ کەئاوارەی وڵات خۆی لێ دەگرێتەوە، شوێنێکە لەنیشتمانی یەکەمەوە بۆی بچی و بیکەیت بەنیشتمانی دووهەم، مەهجەر.

ڕەوگەوان (ن) ṟewgewan
ڕەوکەوان، ڕەوەوان، ئاگاداریکەری ڕەوە، کەسێکە کە (ڕەوە) بلەوەڕێنێ یان بەدیارییەوەبێ.

ڕەونەق (ن) ١ ṟewneq
شۆخیی، شەنگیی، جوانیی، قۆزیی.

ڕەونەق (ن) ٢ ṟewneq
گەورەیی، مەزنیی، سەروەریی.

ڕەوە (ن) ١ ṟewe
ڕەوگە، ڕەووگە، ڕەوەک، ڕەوەکیی، ڕەڤو، ڕەوک، ڕەم، ڕەمە، ڕەڤەدە، کۆمەڵە ئەسپ ومایینی بەرەڵاکراو بۆ لەوەڕ، گەلەی(وڵاخی بەرزە، چارەوێ)، کۆمەڵی یەکسم پێکەوە.

ڕەوە (ن) ٢ ṟewe
چلاک، داری درێژی بەر(میوە)پێ تەکاندن.

ڕەوەت (ن) ṟewet
خۆشیی، شادیی.

ڕەوەز (ن) ṟewez
ڕەوان، ڕەدە، ڕیزەبەردی سەرملەی کێو، چین لەسەر چین بەردی ناوقەدو سەری کێو، جێگەی سەخت و بەردا ویی لەچیادا.

ڕەوەک (ئان) ṟewek
تۆر، سرک، سڵ، ڕەڤۆک، ڕەمکار، ڕەمکەر، ڕەڤەکە، ڕەڤیی، ڕەمەن، قوشقیی، گیان لەبەرێ کەزوو لەبەر

ڕەویتن (کتپ) ṟewîtin
١- تاشیین، داتاشیین.
٢- توێژاڵ (بردن، لێ کردنەوە).

ڕەویتیی (ئان) ١ ṟewîtî
تاشراو، داتاشراو.

ڕەویتیی (ئان) ٢ ṟewîtî
لێ هەڵکەنراو.

ڕەویرتن (کتپ) ṟewîrtin
بەرد(تاشیین، نەقاریی کردن).

ڕەوێژە (ن) ṟewêje
ڕەوێژەک، تیخی شت کۆلیین، تیغی کەوانەیی.

ڕەویشتن (کتپ) ṟewîştin
لەبەردهەڵکەندن.

ڕەوویین (کتن) ١ ṟewîn
ڕەڤیین، ڕەڤان، ڕەوکردن، ڕەمیین، هەڵاتن، هەراکردن.

ڕەوویین(خەو) (کتن) ٢ ṟewîn(xew)
زڕان، ڕەوویینەوە، لاچوون، نەمان

ڕەوویینەوە (کتن) ١ ṟewînewe
ڕەوانەوە، کرانەوە، ڕەویانەوە(کشتەک).

ڕەوویینەوە (کتن) ٢ ṟewînewe
ڕاست بوونەوە(گەو، ئەڵقە، قەف یان گەوی گۆچان).

ڕەوویینەوە(هەور) (کتن) ٣ ṟewînewe(hwir)
بڵاوبوونەوە، لاچوون.

ڕەوویینەوە(مرۆڤ) (کتن) ٤ ṟewînewe (mirov)
ئەستووربوون، هەڵاوسان، زۆر قەڵەوبوون.

ڕەه (ئاک) ṟeh
تەواو وەکو... ڕاست ودروست.

ڕەها (ئان،کل) ṟeha(kl)
ب (ڕامیی).

ڕەهابوون (کتن) rehabûn
ڕزگاربوون، ئازادبوون، بەرەڵابوون، قوتاربوون.
ڕەهاکراو (ئان) rehakiraw
بوێراو، بەرەڵاکراو.
ڕەهاکردن (کتپ) reha kirdin
کردنەوە {گرێ}.
ڕەهاندن (کتپ) rehandin
ڕاوەشاندن (کلک).
ڕەهچک (نک) rehçik
وردەڕەگی لەش.
ڕەهندە ١ (ئان) rehinde
ڕەهەندە، ڕەهەندە، دەربەدەر، ئاوارەی چۆڵگەڕ، ماڵ بەکۆڵەوە.
ڕەهندە ٢ (ئان) rehinde
ڕەهەندە، گوشاد، فرت.
ڕەهندە ٣ (ئان) rehinde
پان وپۆڕ، تێکسمراو.
ڕەهوان{لەسپ} (ئان) rehwan(esp)
ڕەوان، چەلەک، خۆشڕەوت.
ڕەهۆڵ (ن) rehol
درز.
ڕەهەند (ن) rehend
ئاوەڕێی ئاوی پیس.
ڕەهەندلێ دان (کتپ) rehend lê dan
ڕێگە بەژێر زەویدا لێدان، تونێل لێدان.
ڕەهێشتە (ئان) rehêşte
ئەسڵ زادە، نەجیب زادە، خانەدان.
ڕەهێل ١ (ن) rehêl
ڕەماڵ، جیازیی بووک(بۆ ماڵی زاوا).
ڕەهێل ٢ (ن) rehêl
تخێل، ڕاکشاو (تەخت بەسەر ئەرزدا).
ڕەهێل بوون (کتن) rehêlbûn
لنگەوقووچ کەوتن(بەهۆی هەڵەنگوتنەوە).
ڕەهێل کردن (کتپ) rehêl kirdin
لنگەوقووچ خستن.
ڕەهێلە (ن) rehêle
ڕەهێل، ڕەژنە، شەست، بارانی لێزمە وبەخوڕ، ئاوی باران.
ڕەی (ن) rey
کێش، پڕپی وقورسایی.
ڕیا (ن) riya
مەرایی.

ڕیاڵ (ن) riyal
١- قران، دەیەکی تمەن لەئێران.
٢- پوولی سەرەکیی ئیسپانیا(لەوەوبەر).
٣- پوولی سەرەکیی سعودیی وئێران ویەمەن.
ڕیان (کتن) riyan
ڕیین، پیسایی کـر ـن، گووکردن، دەست بـەئاو گەیاندن.
ڕیایی (ن) riyayî
ڕیابازیی، ڕیاکاریی، ڕیاکەریی.
ڕیاییکەر (ن) riyaîker
ڕیاکار، ڕواڵەتباز.
ڕیپاڵ (ن) ripal
ڕیپۆل، ڕیتک، ڕیتاڵ، جلی شرودڕاو.
ڕیپان (ن) ripan
چاوە(ڕوانیی، نواڕیی، نۆڕیی)، چەمەڕایی.
ڕیپۆق (ن) rîpoq
جیپۆق، چلکی چاو.
ڕیپۆڵ (ن) rîpol
بێکارولات، پیس وچلکن وبێ ئیش وکار(مرۆڤ).
ڕیتاڵ ١ (ن) rîtal
زەویی کراڵ و بێگیا.
ڕیتاڵ ٢ (ن) rîtal
پەڕژین.
ڕیتاڵ ٣ (ن) rîtal
ڕیتاڵە، گەشتکەر، گوزارکەر.
ڕیتک (ن) rîtik
بەر(گەدە، ورگ).
ڕیتک وپیتک (نک) rîtk w pîtik
ڕیت و پیت، پڕوپیتی ناوماڵ، خرت وپرتی ناوماڵ، وردە و پردە.
ڕیتکە (ن) rîtke
هەویری زۆر شل وخۆنەگرتوو.
ڕیتە (ئان) rîte
(ڕژاو، ڕێژراو، داڕژاو)ە قالب.
ڕیچ ١ (ن) rîç
بەرنامە، پەیڕەو.
ڕیچ ٢ (ئان) rîç
ددان گڕ، ددانی لێو لەسەر هەڵماڵراو.
ڕیچ ٣ (ئان) rîç
گرژ، مۆن، ناوچەوان بەیەکدا دراو.
ڕیچار (ن) rîçar
ئاخاوتنیلەبن لێوانەوە کەلێی تێنەگەی.

ریچاڵ (ن) ١ rîçal

مرەبا.

ریچاڵ (ن) ٢ rîçal

هەرچی لەشیر پەیدابێ.

ریچ بوونەوە (کتن) ١ rîç bünewe

ریچۆبوون، ددان دەرکەوتن(بەنارەزاییەوە..).

ریچ بوونەوە (کتن) ٢ rîçbünewe

نارەزایی دەربڕیین.

ریچ کردنەوە (کتپ) rîç kirdinewe

ریچۆکردن، ددان (لێگر کردنەوە، نیشان دان) بۆ گەف.

ریچە پۆل (ن) rîçepol

چلپاو، لیتە، قوڕاوی خەست.

ریخ (ن) rîx

سنێر، شیاکە، گوی(گا، مانگا، گامیش) بەتەڕیی.

ریخاویی (ئان) rîxawî

ریخ(پیدا هەڵپرژاو، تیوەچوو)، ریخۆ.

ریخ کردن (کتن) ١ rîx kirdin

شیاکە بەردانەوە(گا ومانگا..).

ریخ کردن (کتپ) ٢ rîx kirdin

تەپاڵە(پیزان، پان کردنەوە، کردن).

ریخن (ئان) ١ rîxin

پیس، پیس وچەپەڵ.

ریخن{مرۆڤ} (ئان) ٢ rîxin(mirov)

ریخۆ، ریخنە، گلۆر، بێکارەو بێهونەر.

ریخنە {مرۆڤ} (نک) rîxine (mirov)

لاوازی پیس.

ریخۆلە (نک) rîxole

رۆخلـــە، رۆدی، رووڤـــی، روده، رۆڤـــی، روویـــڤک، ریخەلۆ، ریخەلۆکە.

ریخە خۆرە (ن،م) rîxe xore

کورکورە، قەتێ.

ریز (ن) ١ rîz

رزن، رزگ، رێچکە، سرە، سەرە، سەف.

ریز (ن) ٢ rîz

رێزە، توێ، چین، چینە.

ریز (ن) ٣ rîz

دێر.

ریز (ئان) ٤ rîz

بچکەڵە، وردیلە.

ریز (ن) ٥ rîz

پلە، پایە.

ریزاڵ (ن) rîzal

پارچەی بچووک لەشتێ.

ریزاڵ ریزاڵ (ئان) rîzal rîzal

رێزە رێزە، هەلاهەلا، پارچەپارچەی باریکەلە.

ریزکردن (کتپ) rîzkirdin

بـــەریزدانان، بەپـــاڵ یەکەوەدانان،لەتەنیـــشت یەکەوەدانان.

ریزگرتن (کتن،کتپ) rîz girtin

ریزبەستن، بوونەریز، بەریزوەستان.

ریز لێ گرتن (کتپ) rîz lê giritn

ریزپێوەگرتن، بەریزهاتن بەسەر چەند شتێکدابەیێ بواردانیان.

ریزهەڤ (ن،کی) rîz hev(ki)

هاوواتا.

ریس (ن) ١ rîs

ریس، ریسە، خوری ولۆکەیبەتەشی یان خەرەک بادراو.

ریس (ن) ٢ rîs

ئەستوورایی(دەزووی ریسراو).

ریسی (ن) rîsî

گزرە، گیای گیرەکراو.

ریش (ن) rîš

رە، ردین، رندین، ئەردین، مووی سەر(دەموچاو، چەناگە، چەن).

ریشا (ن،پز) rîša

دوومەلی پیس، کوانی خەتەرناک(پڕ لەخوێن..).

ریشاڵ (ن) rîšal

پارچەی باریک(لە قوماش)، بزگۆڕ، ریزاڵ.

ریش بزن (ئان) rîšbizin

ریش بلبلە.

ریش تاشین (کتپ) rîš tašîn

رندین تراشیین، ریش گوێزان کردن.

ریش خەن (ن) rîš xen

گاڵتەوگەپ بەریشی کەسێ، گاڵتەوقەشمەریی.

ریش خەندن (ند) rîš xendin

بەریشی کەسێ(خەندن، پێکەنیین)، گاڵتەپێ کردن.

ریشدار (ئان،رو) ١ rîšdar

ریشوودار.

ریشدار{مرۆڤ} (ئان) ٢ rîšdar(mirov)

ریشن، بەریدن، ردیندار.

ریش درێژ (ئان) rîš dirêj

ریکۆ.

ریش دووفلیچانە (خ) rîš düflîçane
تەلەکەباز، فیلباز.

ریش سپی (خ) rîš spî
ریسپی، سەری گەورە، ئیختیار، قسەرەوای کۆمەڵێک.

ریش گڤ (ئان) rîš giv
ریش فش.

ریشو (ن) rîšü
ڕووش، ڕیشۆکە، تالی کەنارەی پارچە، بادراوی هەڵوەشاوەی کەنارەی پارچە.

ریشە (ن) rîše ¹
ڕەه، ڕیشەڕەگ، وردەڕەگ، ڕەگی وردی ڕووەک.

ریشە (ن) rîše ²
بنەچە.

ریشە (ن) rîše ³
پەڕ (بالندە).

ریشە (ن) rîše ⁴
دەمار.

ریش هاتن (کتن) rîš hatin
ریش (دەرهاتن، پەیداکردن).

ریشە داکوتان (ند)¹ rîše dakutan
ب (ڕووان).

ریشە داکوتان (کتن)² rîšedakutan
جێگیربوون(کەسێ لەشوێنێ).

ریشە دەرهاتن (ند) rîše derhatin
کەنەفت بوون.

ریشە کەن کردن (کتپ) rîšekenkirdin
ب (بێخبڕکردن).

ریشە کێش کردن (کتپ) rîšekêškirdin
ریشە(دەرهێنان، کەش کردن، بڕ کردن، کەن کردن، دەرهانیین)، بن بڕ کردن.

ریشە کێش کردن (کتپ) rîšekêš kirdin
دەماردەرهێنان، سەرلەمل کردنەوە، کوشتن.

ریشی خۆدانە دەست کەسێ (ند)
rîšî xodane dest kesê
خۆخستنەژێر توانا یان ڕەحمەتی کەسێکەوە.

ریشی کەسێ بە تاشیین دان (ند)
rîšî kesê be tašî dan
پەندپێدان، کەسێ تووشی(گاشە کردن، چورتم کردن).

ریشی لە ئاشدا سپی نەکردوە (پن)
rîšî le ašda sipî nekirdwe
تاڵیی ژیانی چەشتووە و شارەزایی زۆری بەدەست هێناوە، منداڵی دوێنێ نییە.

ریف{لەمیوە} (ن) rîf(lemîwe)
قاش، پارچە، تیکە، دیلم، کووز.

ریف ریف (ئان) rîf rîf
پارچەپارچە، کووزکووز.

ریڤن (ئان،کی) rîvin(ki)
پیس، چلکن، گەمار.

ریق (ئان) rîq
سیس (بوو، هەڵاتوو).

ریقنە (ن) rîqne
جیقنە، گووی باڵدار، ڕیخنە، ڕیتق، چۆغلی، زەلق، زیرچ.

ریق وفیق (ئان) rîq w fîq
نەرم ونیان.

ریک (ن) rîk
لم.

ریکە (ن) rîke ¹
ڕیکە، جیرە، کیرە.

ریکە (ن) rîke ²
سیرەی ددان، چیرە.

رینگۆل (ن) rîngol
زیخەلان، ڕیکستان، ڕیکزار.

ریکەلان (ن) rîkelan
پینە، کەژنە، پنو.

رینگە رینگ (ن) rînge rîng
ڕیوە ڕیو، بۆڵەبۆڵ، پرتەپرت.

رینگە رینگ کردن (کتن) rînge rîng kirdin
ڕینگانەوە، دریژە بەئاخاوتنی هیچ و پووچ دان، زۆر ووتنەوە(ئاخاوتنێ بەبێ هوودە).

ریوەلە (ئان) rîwele
ڕیوەڵ، باریکەڵە وکورتەباڵا، زەردەڵەی لاواز وبچکۆلانە.

ریوەن (ن،رو) rîwen
بنی ڕیواس، باسکلاو، کلاوین.

ریهەڤ (ن،کی) rîhev(ki)
هاوڕێ.

ڕێ (ن) rê ¹
ئامارەکەری دەهەم پیتە لەو ئەلف وبێیەی ئێستا زمانی کوردی پێ دەنوسرێت، ڕا.

رێ (ن) ٢ rê
را، راگە، رێک، رێکێ، رێگە، رێدەو، جەوسەق، شوێنی هاتوچۆ لەسەر زەویی..

رێ (ن) ٣ rê
ب (حاپولک).

رێ (ن) ٤ rê
خەت، میل(لەسەرقوماش).

رێ باریکە شەو تاریکە (پن) rê barîke šew tarîke
بەکاتێکی ناخۆش وپڕ گیروگرفت وترس وبیمە دەوترێ.

رێباز (ن) ١ rêbaz
راگوزار، رێوان، راگوزەر، رێپێلکە، رەوان، رێگەی هاتوچۆ، شوێنێ کەزۆر رێگەی هاتوچۆیێ.

رێباز (ن) ٢ rêbaz
ب (بوار).

رێباز (ن) ٣ rêbaz
جێبەجێ.

رێباز (ن) ٤ rêbaz
رەوت، رەوش(ژیان).

رێبازگە (ن) rêbazge
مەزەب، رەوشت(لەئایندا).

رێ بردن (کتپ) rêb birdin
رێگەبردن، پێزانیین.

رێبڕی (ن) rêbirî
ب (جەردەیی).

رێبڕین (کتپ) ١ rêbirîn
ب (جەردەییکردن).

رێبڕین (ند) ٢ rêbirîn
گەیشتنەجێ.

رێبوار (ن) rêbwar
رێیار، رێبگار، رابگار، رێرۆ، رێوار، راگوزار، راویار، رێفنکێ، رێفینک، رەووک، کەسێ بەرێگەدا بۆ(گەشت، کار..) دەڕوا.

رێ بەرخستن (کتپ) ١ rê berxistin
رێ بەرنان، کار پێسپاردن.

رێ بەرخستن (کتپ) ٢ rê berxistin
رێگاخستنەبەر یەکێک کەپێی گران بێ، رێی خراپ یان پڕ تەڵەزگە خستنەبەر.

رێ بەرکەوتن (ند) ١ rê berkewtin
کەوتنە سەرباری کردنی شتێ.

رێ بەرکەوتن (کتن) ٢ rê berkewtin
وێ چوون.

رێ بەر رێبوارنەکەوتن (ند) rê ber rêbwar nekewtin
رێی هاتوچۆ نەبوون، جەنجاڵ بوون و جمە لێوەهاتن.

رێ بەرنان (ند) rê bernan
تەگبیرێوکردن.

رێ بەندان (کتپ) ١ rê bendan
رێ بەستن، لەمپەر لەسەر رێگەدانان.

رێ بەندان (کتن) ٢ rê bendan
رێ(بەستران، داخران).

رێ بەندان (ن) ٣ rê bendan
یەکەم مانگیسالی زاینییکە ٣١ رۆژە، کانوونی دووەم.

رێ بیر (ن) rê bîr
دۆز، بیروباوەڕێ کەمرۆڤی لەسەریێ، مەبەستی کەسێ سەبارەت بەژیان.

رێ پیشاندەر (ن) rê pîšander
ب (ئامۆژگاریکەر).

رێ پێدان (کتپ) rê pêdan
رێکرن، مۆڵەت (پێ)دان.

رێتار (ن) rêtar
شەورۆیی، (سەفەر، گەشت..)بەشەو.

رێ تێ چوون (ند) rê tê çün
پێ(وێ)چوون، روون (ئاشکرا)بوون.

رێ تێ چوون (کتن) ١ rê tê çün
گونجان، شیاوی پێک هاتن.

رێ تێ چوون (کتن) ٢ rê tê çün
جێی بڕوابوون.

رێ تێ کەوتن (ند) ١ rê tê kewtin
بەهەڵکەوت چوونە شوێنێک.

رێ تێ کەوتن (ند) ٢ rê tê kewtin
بەرێکەوت شتێکی نادیار دۆزینەوە.

رێ تێ نەچوون (ند) rê tê neçün
جێی بڕوانەبوون، راست نەبوون(ئاخاوتن، کاروبار..).

رێچکە (ن) ١ rêçke
١- قەتار، قیتار. ٢- شەمەندەنەفەر. شەمەمەمەر

رێچکە (ن) ٢ rêçke
شوێنی(رچە، رێچ، خێزەرە، قەتارە) [مێروو ـ بـ جرو جانەوەر].

ریچکە (ن) ٣ rêçke
ریزێکە لەگیاندار کەقەتارەیان بەستبێ، قەتارەی ڕۆینی گیاندار.

ریچکە بەستن (ند) ١ rêçke bestin
قەتارەبەستن، ریچکەکردن.

ریچکەبەستن (کتن) ٢ rêçkebestin
ریچکەکردن، ریزبوون، پاڵ بەیەکەوە دان، خێزەرەکردن، قەتارەبەستن.

ریحانە (ن،رو) rêhane
ریحان، ریان، ریحان، گیایەکی گەڵاسەوز یان سەوزی تیری بۆن خۆشە.

ریخ (ن،رو) rêx
رەگێ.

ریخت (ن) rêxit
تەحرودیدار، سروشت، سورۆشت.

ریختە (ئان) rêxte
رەختە، قاییم، پتەو.

ڕێ خستن (کتپ) ١ rêxistin
پیدا(ماڵیین، کیشان).

ڕێ خستن (کتپ) ٢ rêxistin
پیدا(ساویین، هەڵسوون).

ڕێ خستن (کتپ) ٣ rêxistin
بەرێ کردن، خستنەرێ، ریگەخستن، رەوانەکردن (کەسێ کەبۆ سەفەردەچێ).

ریخناخ (ئان) rêxnax
بەردەڵان.

ڕێ داگرتن (کتن) rê dagirtin
وەرێ کەوتن، دەست بەرۆیشتن کردن، مل نان، بەرێدا رۆیشتن.

ڕێ دان (کتپ) rêdan
ریگادان، ئیجازەپێدان، دەستوردان.

ریدەر (ن) rêder
ڕێپیشاندەر، مفتی، موفتی(ئاینیی).

ڕێ دەرکردن (کتن) rêderkirdin
بەریگەزانیین.

ریرەو (ئاک) ١ rêrew
بەهەڵکەوت، بەریکەوت.

ریرەو (ن) ٢ rêrew
ب (ریبوار).

ریرەو (ن) ٣ rêrew
کاتی رۆیین(لەسەر لزگەنوسراو).

ریز (ن) rêz
پایە، سەنگ، قەدر، حورمەت.

ریزاڵ ریزاڵ (ئان) rêzal rêzal
پارچەپارچە.

ریزان (ن) ١ rêzan
رابر، ریدار، شارەزا، بەلەد(ریگەویان).

ریزان (ئان) ٢ rêzan
ئێزان، کارزان.

ریزانە (ن) rêzane
پاداشت، بەخشش(لەبەرامبەری کاری چاکدا).

ریز بۆ کەسێ سازکردن (کتپ) rêz bo kesê saz kirdin
ب (برەوپێ دان).

ریز پەیداکردن (کتن) rêz peyda kirdin
ب (برەوسەندن).

ریزک (ن) ١ rêzik
ڕێ وشوێنی یاسایی.

ریزک (ن) ٢ rêzik
ریزەخەتی بچووک، دیرە خەتی ورد.

ریزگرتن (کتپ) rêz girtin
ریزلێ گرتن، قەدرگرتن، حورمەت گرتن، سەنگ(ئێنان، لێ نیان).

ریزلان (ئان) rêzlan
ریزلانە، ریزلایینە، زۆروورد.

ریزلێ گرتن (کتپ) rêz lê girtin
ریزلێنان، دەستی حورمەت خستنەسەر.

ریزمان (ن) rêzman
دەستووری زمان، ریی راست بۆ نوسیین و ئاخاوتنی زمان.

ریزە (ن) ١ rêze
پیچەک، کەمووکە، هندکەک، هەندێ.

ریزە (ئاک) ٢ rêze
بەکەمیی.

ریزە (ئان) ٣ rêze
هاو(شان، پایە).

ریزەلۆک (ن) ١ rêzelok
بەردی داڕزاو کەبەئاسانی هەڵوەرێ، بەردێ کەبەتوند گوشیین ورد دەبێ.

ریزەلۆک (ئان) ٢ rêzelok
ئاسک، قرچۆک.

ریزەلۆک (ئان) ٣ rêzelok
تەنکە، بێ هێز.

ڕێزەوپێزە (نک) r̲êzew pêze
خرت وپرت، وردە(کەلەشت دەبێتەوە).
ڕێزەوڵ (نک) r̲êzewil̲
(ورتکە، وردە)نان بۆ تێ(گزشیین، ولاندن، ولیین)
ڕیزە ڕیزە کرابێ.
ڕێژاخ (ن) r̲êjax
خۆڵەبان، گلەبان.
ڕێژاڤ (ئان،کی) r̲êjav(ki)
هەلاوساو(لەبەرزۆر خواردنەوەی ئاو).
ڕێژان (کتن) ١ r̲êjan
ب (ڕژان).
ڕێژان (کتن) ٢ r̲êjan
ب (داباربن).
ڕێژان (ن) ٣ r̲êjan
بەهرە، داهات، بارەی زەویی.
ڕێژاو (ن) ١ r̲êjaw
ب (تاڤگە).
ڕێژاو (ئان) ٢ r̲êjaw
پرش وبلاو، پەریشان، پەرەگەندە.
ڕێژ بێژ (ن) r̲êj bêj
ئاوی(خواردنەوە... سازگار).
ڕێژگاو (ئان) r̲êjgaw
ڕەنج بەخەسار، ڕیشگاو، مایەپووچ.
ڕێژگاوی (ن) r̲êjgawî
ڕیشکاویی، خەڕۆیی، بەلا.
ڕێژنگ (ن،س) r̲êjing
ڕیزکەر، ڕەشاش.
ڕێژنە (ن) r̲êjine
ڕەژنە، ڕیجە، ڕفت، بارانی بەتەوژم، تاوەبارانی توند.
ڕێژە (ن) ١ r̲êje
ڕێختمان، ڕیجە، دریچە، دەریچە، قاڵبی دارشتن.
ڕێژە (ن،پز) ٢ r̲êje
١- ڕزژ، گولیی، نەخۆشیی گولیی.
٢- دەردەفیل، فیلەپا.
ڕێژە (ن) ٣ r̲êje
پیسیی.
ڕێژەن (ن) r̲êjen
ڕێژەنە، ڕێژەو، فەڕ، پیت وبەرەکەت، برشتی خەلە.
ڕێسا (نک) r̲êsa
ب (داب).

ڕیسە (ن) r̲êse
دریژە، دریژدادریی (بە ئاخاوتن).
ڕێش (ئان) ١ r̲êš
بریندار، زامدار.
ڕێش (ن،پز) ٢ r̲êš
برین، زام.
ڕێشاندەر (ن) r̲êšander
ڕێنما، ڕێ نوێن، ڕێ نیشاندەر، کەسێ کەپیاو(خەڵک) بخاتەسەرڕێ.
ڕێ ڤەبرن (کتپ،کی) r̲êverbrin(ki)
بەڕێوەبردن، جێبەجێ کردن.
ڕێ ڤەکرن (کتپ،کی) r̲ê vekirin
ڕێ کردنەوە.
ڕێک (ن،ئان) ١ r̲êk
بەرامبەر، بەرانبەر.
ڕێک (ئان) ٢ r̲êk
بێ گرێ و قۆرت بەگوێرەی یاسا.
ڕێک (ئان) ٣ r̲êk
تەخت، ڕاست.
ڕێک (ئان) ٤ r̲êk
دروس، دروست، لەبار.
ڕێک (ئان) ٥ r̲êk
ئاشنا، تەبا، نێوان خۆش.
ڕێک (ئان) ٦ r̲êk
گش، گشت، هەموو.
ڕێکایی(زەویی) (ن) r̲êkayî(zewî)
ڕێکیی، تەختیی، تەختانیی، تەختایی.
ڕێک بوون (کتن) ١ r̲êkbün
هاوتابوون، بەرامبەرهاتنەوە.
ڕێک بوون (کتن) ٢ r̲êkbün
ئاشنابوون، تەبابوون، تێکەڵیی ودۆستایەتیی لە نێواندا بوون.
ڕێک بوون (کتن) ٣ r̲êkbün
بێگرێ و گۆل بوون، قۆرت تێدانەبوون.
ڕێک خستن (کتپ) ١ r̲êk xistin
ڕاست کردنەوە، ڕیزکردن، ڕێک کردن، سەقام دان، تەکوزکردن.
ڕێکخستن (کتپ) ٢ r̲êkxistin
سازدان، سازکردن، بەسەروبەرکردن.
ڕێکخستن (کتپ) ٣ r̲êkxistin
جێبەجێ کردن، گونجاندن(کار بەڕێک وپێکیی).

ڕێکخستن (کتپ)[4] rêkxistin

تەباکردن، ناکۆکیی لەنێواندا نەهێشتن، یەک خستن.

ڕێکخستنەوە (کتپ) rêkxistinewe

ب (پێک هێنانەوە).

ڕێ کرن (کتپ،کی) rêkirin(ki)

بەڕێ کردن، خستنەڕێ.

ڕێک کردن (کتپ) rêk kirdin

تەخت کردن.

ڕێک کوشین (کتپ) rêküşîn

بەتەوژم زۆر بۆ هەموو لای کەسێ یان شتێ هێنان.

ڕێک کەوتن (ند) rêk kewtin

ڕێک کەفتن، پێک هاتن، تەبابوون، نێوان خۆش بوون.

ڕێک وپێک{کەسێ} (ئان) rêkw pêk(kesê)[1]

خووڕەوشت جوان،ڕەفتار شیرین، نەریت جوان.

ڕێک وپێک (ئان)[2] rêkw pêk

ڕاست ولەسەر شیرازە، لەبار وتەکوز، ئامادەو ڕێکخراو، بەجێ، بەدەق.

ڕێک وپێک (ئان)[3] rêkwpêk

نێوان باش، چاک پێکهاتوو.

ڕێ کورک (ن) rêkurk

کورێرە ڕێ، ڕێگەیەک کەهەتا سەرنەبێت.

ڕێک هاتن (ند)[1] rêk hatin

گرژبوون وترنجان.

ڕێک هاتن (کتن)[2] rêk hatin

جێبەجێ بوون.

ڕێک هاوردن (کتپ) rêk hawirdin

پێک هێنان، جێبەجێ کردن(کار..).

ڕێکەوت (ن) rêkewt

هەلکەوت، هەل، فرسەت.

ڕێ کەوتن (کتن)[1] rê kewtin

کەوتنەڕێ، چوون، ڕۆیشتن، ڕێگەکەفتن (بۆ گەشت وگوزار)، چوونەسەفەر.

ڕێ کەوتن (کتن)[2] rê kewtin

ڕێک کەوتن، یەک(گرتن، کەوتن).

ڕێک کەوتن (کتن)[3] rêk kewtin

پێک هاتن.

ڕێکەوتن (ند)[4] rêkewtin

هەل(بۆ)هاتنەپێش، هەل کەوتن.

ڕێکەوتوو (ئان)[1] rêkewtü

بەڕێ کەوتوو، ڕۆیشتوو، کەوتوەڕێ.

ڕێکەوتوو (ئان)[2] rêkewtü

ئامادە، ساز، پێکهاتوو.

ڕێکیی (ن)[1] rêkî

ڕێکاتیی، ڕێکایی، تەبایی، یەکێتیی، یەکبوونیی.

ڕێکیی (ن)[2] rêkî

بەرامبەریی، بەانبەریی.

ڕێگا (ن) rêga

ب (ڕێ).

ڕێگاکردن (کتپ)[1] rêga kirdin

ڕێگا(دان، ڕێدان)، ڕێ ڕێدان.

ڕێگاکردن (کتپ)[2] rêgakirdin

ڕێ دروست کردن.

ڕێگاوبان (ن) rêgawban

ڕێوبان، ڕێگەوشوێن، ڕێگەوبان، ڕاوبان.

ڕێگر (ن) rêgir

ب (جەردە).

ڕێ گرتن (کتپ)[1] rêgirtin

ڕێ بەخەلک گرتن و ڕووت کردنەوەیان، هب(چەتەیی کردن).

ڕێ گرتن (کتپ)[2] rêgirtin

بوونە لەمپەر لەسەر ڕێ، بوونە(بەرهەلست، هۆی وەستاندنی شتێ لەڕێیەکدا).

ڕێگریی (ن) rêgirî

ب (جەردەیی).

ڕێ گۆڕیین (ند) rêgorîn

وازهێنان لەبڕوای خۆ،لەڕێ لادان.

ڕێ گوم کردن (ند) rêgum kirdin

گومڕابوون، ڕێگاون کردن.

ڕێگە (ن)[1] rêge

ب (ڕێ).

ڕێگە (ن)[2] rêge

ڕێ، ڕێگا، دۆز، ڕەوشت.

ڕێ لەبەرچوون (ند) rê leberçün

بەخۆشیی وئاسوودەیی گەشت کردن، ڕێبڕیین بەئاسانیی وبێگیروگرفت.

ڕێ لەبەرنەچوون (ند) rê leber neçün

ڕێگەی مەبەست لادوور بوون و بۆ نەبڕیین، پێی ڕۆیشتن لەدوونەهاتن.

ڕێ لێ بڕیین (کتپ) rê lê birîn

ڕێ لێ گرتن، بوونە تەگەرە وکۆسپ لەبەردەم ڕاپەڕاندنی کاروبارێکدا، پەک خستن.

ڕێ لێ تێکچوون (کتن) r̲ê lê têkçün
ڕێگامەڵەکردن، بزربوون.

ڕێ لێ گۆڕان (ئد) r̲êlêgor̲an
ڕێی خراپە گرتنەبەر، لەخشتە چوون، گومڕا بوون.

ڕێ لێ گوم کردن (ئد) r̲ê lêgüm kirdin
ڕێ لێ تێک دان، چەواشەکردن، لەخشتە بردن، هەڵ دان.

ڕێنامە (ن) r̲êname
بەرنامە، پەیڕەو.

ڕێنج (نک) r̲ênc
ئاسەوار، شوێن.

ڕێنکەدان (کتن) r̲ênkedan
کۆمەڵ بوون.

ڕێنووس (ن،ری) r̲ênüs
ئیملا، دەستووری نووسین.

ڕێ نوێنیی (ن) r̲ênwênî
ڕێنمایی، پێشڕەوی.

ڕێ نیشان دان (کتپ)[1] r̲ê nîšandan
ڕێ نوێنیی کردن، خستنەسەر ڕێگە، ڕێنمایی کردن.

ڕێ نیشان دان (کتپ)[2] r̲ê nîšan dan
ئامۆژگاریی کردن (بۆ سەر ڕێی ڕاست).

ڕێواس (ن،رو) r̲êwas
ڕیواو، ڕاهوەند، ئیرکی باسکلاو.

ڕێ وبان (ن) r̲ê w ban
ب (ڕێگاوبان).

ڕێ وجێ (ن) r̲ê w cê
ڕێ وشوێن، جێگەو ڕێگە، جێ وشوێن.

ڕێ ورا (ئاک)[1] r̲ê w r̲a
ڕێ وراست، ڕاستەوخۆ، هەرگورج، لەڕێگەوە.

ڕێ ورا (ن)[2] r̲ê w r̲a
ڕاستەڕێ.

ڕێ وساندن (ن) r̲ê w sandin
تێراوکردن.

ڕێ وشوێن (نک)[1] r̲ê w šwên
داب، باوی ناوکۆمەڵ.

ڕێ وشوێن (ن)[2] r̲ê w šwên
پلان، دەستووری کار.

ڕێ ون کردن (ئد) r̲ê winkirdin
سەر لێ شێوان.

ڕێ ووڕەنگ (ئان) r̲ê wür̲eng
سەرسووڕهێنەر، واق وڕهێنەر.

ڕێی خۆگرتن (ئد)[1] r̲êy xo girtin
بەڕێگەی خۆوە ڕۆیین،سەری ڕێ گرتن.

ڕێی خۆگرتن (ئد)[2] r̲êy xo girtin
بەئارەزووی خورەفتار کردن، بەهەوەسیخۆ(ڕێی ژیان گرتنەبەر،
هەڵس وکەوت کردن).

ڕێی دەست (ن) r̲êy dest
بوارە، دەسەڵات.

پیتی - ز -
- Z -

ز (پ) z
جە، ژ، لە.

زا (ن،ئان) ١ za
١- ڕۆڵە،وەچە،زاڕۆڵە، نەوە: کوڕ یان کچ..
٢- بەچکە، بێچوو، زاکێ(ئاژەڵ)..

زا (ئاک) ٢ za
دەی سا، کەوابوو، کەوایە.

زا (ن) ٣ za
گەڕ، نۆبە، نۆرە.

زا (ئان) ٤ za
ب (نوا).

زاب (ن) zab
دکە، دەکە، سەکۆ.

زابردن (کتپ) zabirdin
بردنەوە، زابڕن، نەخش هێنان(قومار).

زابلۆق (ن) zabiloq
ڕیخۆڵە ئەستوورە.

زابوق (ن) zabüq
سەرەنویلکە، سەرانگویلکە، گوفکە.

زابۆق (ن) zaboq
ئاودڕکە، ئاودڕ، دۆڵ ودەرەی باراناو، شوێن وزەویی بە لافاو دادڕاو.

زابەند (ن) zabend
زادبەند، دەفتەری ناونووسینی منداڵان، فەرهەنگۆکی ناوی ساوایان.

زاپ (ن) ١ zap
چا، چەم، بەشێ لەڕووبار.

زاپ (ن) ٢ zap
چەوری پان ولووس، سواپ.

زات (ن،ئاک) ١ zat
خود، خودیی، خیویی، خۆ.

زات (ن) ٢ zat
بوونیی، هەبوونیی، سرووشت.

زات (ن) ٣ zat
ئازایی، ئەترەش، زاڵر، زاور، غیرەت، ورە.

زات بردن (کتپ) zat birdin
ترساندن، زراوچوون.

زات چوون (کتن) zatçün
ترسان، زراوچوون.

زاتدار (ئان) zatdar
ئازا، دڵ قاییم، زاودار، نەترس.

زات کردن (کتن،کتپ) zat kirdin
بەزات بوون، بەغیرەت بوون، نەترسان، وێران.

زات نان (کتپ) zatnan
وات نانەبەر(کەسێ)، هان دان، غیرەت نانەبەر، ورە (نانەبەر، پێدان).

زاج (ن) ١ zac
زاخ.

زاج (ن) ٢ zac
پەرچەم، کاکۆڵ.

زاجلانەی (ن) zacaney
ژان(ژنی لەسەرمنداڵ بوون)، بەرەژان وسۆڵ سۆڵەو ژانی قاییم (لەکاتی منداڵ بووندا).

زاخ (ن) ١ zax
زاکێ، زای، شەب، ساچ.

زاخ (ن) ٢ zax
بەردی زۆر گەورە، تاوێر، گاشەبەرد.

زاخ (ن) ٣ zax
بۆنکێ، تا، دنە، گاڵ، هانە.

زاخ (ن) ٤ zax
خەت، هێڵ، دینج.

زاخ (ن) ٥ zax
جەوهەری تیخ(خەنجەر، شمشێر)، شەوق وخاڵ ومیلی تیخی پۆڵایین.

زاخان (ن) zaxan
بەردەڵان، زەویی پڕ لەبەرد.

زاخاو (ن) zaxaw
تاواوی زاخ.

زاخاودان{پێستە}(کتپ) ١ zaxawdan(pêste)
زاخ دان، دەباغیی کردن.

زاخاودان{تیغی لە پۆڵا دروستکراو} (کتپ) ٢
zaxawdan(tîxî le pola dirust kiraw)
زۆخاودان،مشت وماڵ کردن.

زاخاوی چاو (ئان) zaxawî çaw
شتی جوان وپڕ سەبوورییی(بۆ چاو، هەست).

زاخدار{پۆڵا} (ئان) ١ zaxdar(pola)
جەوهەردار (تیغ).

زاخدار(مرۆڤ) (ئان) ٢ zaxdar(mirov)
بەجەوهەر، بەحونەر.

زاخڕ (ن) zaxiṟ
شوێنی سەرەو لێژی بەردەلانیی، دۆڵ ودەرەی لێژو بەردەلان وبەناو، سەرەو لێژی (بەردەلان، بەرداویی).

زاخۆ (ن) zaxo
پالتۆ، ساقۆ.

زاخۆر (ن) ١ zaxor
ڕەمۆڵ، قلیش، قەلشی گەورەی چیا یان لەزەویدا.

زاخۆر (ن) ٢ zaxor
زاخ، زاخە، زاخڕ، زاخون، ئاغەلی ناو چیا یان قەدپال گرد.

زاخۆران (ن) zaxoran
تالان وبڕۆ، ڕاو وڕووت.

زاخۆریی (ن) zaxorî
پارچەی قوماشی ئاوریشم.

زاخێ (ن.م) zaxê
قەلەباچکە، قشقەڕە، قشقەلە.

زاد (نک) ١ zad
خواردەمەنیی، خواردن وخۆراک، بژیو، بژێویی، زادو زەواد.

زاد (ن) ٢ zad
توێشوو.

زاددان (ن) zaddan
توێشەبەرە.

زادوبووم (ن.) zad w büm
ولات،نیشتمان، وەتەن.

زادومەرگ (ن.) zad w merg
مردن وژیان، ژیان ومردن.

زادە (ن) ١ zade
منداڵ،منال.

زادە (ن) ٢ zade
بنەچە، بەرە، نەژاد، نەوە، وەچە، تۆرەمە، زاتۆرە، زایا، زاتیل.

زادەکان (نک) zadekan
فرزەندان، نەوەی خانەوادە.

زار (ن) ١ zar
زەهر، دەم.

زار (ن) ٢ zar
ب (زەهر).

زار (ن) ٣ zar
(دەنگی)گریان، کارەکار.

زار (نک) ٤ zar
مۆرەی تاوڵە.

زار (ن) ٥ zar
زمان، شێوەی(زمان، ئاخاوتن).

زار (ن) ٦ zar
زارە، مووی(بەر، بەرگە)، تووکەبەر.

زار (ن) ٧ zar
کشتوکاڵ، کشتوکار.

زار (ئان) ٨ zar
خەفەتبار، دڵ تەنگ.

زار (ئان) ٩ zar
زراف، لاواز، لەڕ.

زار (ئان) ١٠ zar
پەرێشان، داماو، لێقەوماو.

زارا (ن.م) zara
زارانج، زارانز، ژەرەژ، کەو.

زاراو (ن.ری) zaraw
ب (ئیدیۆم).

زاربلاو (ئان) zar bilaw.
دەم بەهاوار، ئەوکەسەی نهێنیی لاڕاناوەستێ.

زارچاو (ن) zarçaw
ژەهری چاو، چاوونەفەس.

زارخۆش! (ئسب) ١ zarxoš!
ئافەرین بۆ خۆت وقسەت!، دەم خۆش!، ئافەرین بۆ ووتەت!.

زارخۆش (ئان) ٢ zarxoš
ب (زمان شیرین).

زارخەن (ن) zarxen
پێکەنینی بەرق وکینەوە، زەردەخەنەی بەتەوسەوە، خەندەی(تاڵ، ژەهراویی)، زارخەنە.

زاردڕاو (ئان) zardiṟaw
ب (دەم شڕ).

زارزار (ئان) zarzar
سوور(لەسەرشتێ)، پێ(چەقین، داگر، لێداگر).

زارک (ن) zarik
دەرک، دەرگا، دەمی دەفر.

زارگا (ن) zarga
زارەگا، بانەگا، بەر(مێزڵدان، گەدە).

زارەترەکە (ئان) zare tirek
زەهرەترەکە، زالەترەق، زەرتلاق، تۆقیو، زۆرترساو.

زارەترەک بوون (کتن) zaretirekbün

تــۆقین، زەهرەتــرەک بــوون، زالــەترەق بــوون، ورەبەردان، زەندەق چوون، زارەچوون، زراو(تۆقیین، چوون)، زاورچوون.

زارەترەک کردن (کتپ) zaretirek kirdin

زەهرەتـرەک کـردن، زەنـدەق بـردن، ترسـاندن، ڕۆح بردن.

زارە لغاو (ن) zare lixaw

زارەلغاو، ئەو بەشەی لغاو کەدەچێتە ناودەمی ولاخ.

زاریی (ن) zarî

ژاریی، گریە، کارەکار.

زاریین (کتن) zarîn 1

گریـان(بـەدەنگی بـەرز)، شـیوەن کـردن، شـین و واوەیلا کردن.

زاریین (کتن) zarîn 2

هاوارکردن،(لەتاو ئازار)، کردنەهاوار لەدەست ئازار.

زازا (ن) zaza

کوڕی کوڕ، بێچوی بێچو، بەچکـەی بەچکـە، نـەوەی نەوە، کچی کچ.

زاخوڕ (ن،س) zaxür

سپێر.

زاخوڕیی (ن) zaxürî

مشکیی سەر.

زاخووڕ (ن) zaxür

خەتکێش، ڕاستە، ئامرازی خەتکێشان.

زاف بوون (کتن) zafbün

ب (زۆربوون).

زاف کرن (کتپ،کی) zafkirin

ب (زۆر کردن).

زاف نەمەند (ئان) zaf nemend

کەم کردوو، کەم وەبوو.

زافەران (ن،رو) zaferan 1

زافــران، زەحفــەران، زەعفــەران، نێرکــی گــوڵی جادی(تـام تیـژ وبـۆن خـۆش ورەنـگ پـرتەقاڵییە، وشـک ئەکرێتـەوە و بـۆ ڕەنـگ کـردن و تـام خـۆش کردنی خواردەمەنیبەکار دەهێنرێت).

زافەران (ئان) zaferan 2

زەعفەران، زەعفەرانیی، زەردی پرتەقاڵیی.

زاڤ (ن،نس،کی) zav(ki)

ئەستێرەی عەتارید(مەدارەکەی لەدووهـەم تەبەقـەی ئاسمانداییە)، زاوە.

زاڤدان (ن،کی) zavdan(ki)

منالْدان، چارەکە.

زاق (ن،ئان) zaq 1

کەوە، شینی کاڵ.

زاق (ن) zaq 2

زاکە، واق، واقـە، واقـەواق، واق وویـق، زاقـە، دەنگـی تیژی منال.

زاق وزووق (نل) zaqw zirüq

زاق وزیــق، زاکە وزووکە، زاکە و زیــکە، چەقەچــەق وهەرای منالآن، چەقەو هەرای منداڵان، دەنگـەدەنگی منال.

زاکوون (ن) zakün

یاسا، دەستوور، ڕێ وشوێنی ناوکۆمەڵ.

زاکە (ن) zake

جیوەجیو، دەنگی مەل.

زاگۆر (ن) zagor

میکوت، کوتەکی سەرزل، گۆپال، توخماخ.

زاگە (ن) zage

زاگاە، جێگەی لەدایک بوون، شوێنی لەدایک بوون.

زال (ئان) zal

نەبوو، هەژار.

زاڵ (ئان) zal 1

زەلیل، داماو.

زاڵ (ئان) zal 2

سەرکەوتوو(بەسەر مەبەستدا یان بەسـەر دوژمنـدا)، زۆر سەندوو بەسەرکەسێکدا)..

زاڵ (ئان) zal 2

ب (زۆردار).

زاڵ بوون (کتن) zalbün

سەرکەوتن بەسەرکاری سەختدا، زۆر سـەندن بەسـەر کەسێکدا.

زاڵم (ئان) zalim

ب (زۆردار).

زاڵیی (ن) zalî

دەس ڕۆیی، سەرکەوتوویی

زام (ن) zam

برین، زەخم، زەخمەڵ، ریش.

زامت (ن) zamit 1

زامەت، جەراحەت، چلکی برین.

زامت (ن) zamit 2

خۆشەویــستیی لــەناخی دڵــەوە، شـیتی ئەشــق، زامەت،دەردی ئەوین.

زامدار (ئان) zamdar
بریندار، زامار، زەخمدار، زەخماویی، زەخمو.

زامن (ن) zamin
دەستەبەر، کەفیل.

زامەت (ن) zamet
تۆز، تۆزقاڵ، پیچ، کەم، هندک.

زامی شمشێر خۆش ئەبێتەوە، زامی قسە خۆش نابێتەوە (پن)
zamîşimšêr xošebêtewe,zamîqise xoš nabêtewe
رم لەلەش ئەدا، قسەلەرۆح. برینی قسە قووڵترە لەبرینی شیر.

زان (کتن) zan ١
زایین، زارۆ لێبوون، زهیین منداڵ(هاوردن، هینان)، بیچوو دیتن، مناڵ خستنەوە.

زان (کتن) zan ٢
لەدایک بوون، هاتنەدنیا.

زانا (ئان) zana ١
زانەر، دانا، رۆشنبیر، خویندەواری شارەزا.

زانا (ئان) zana ٢
ئاگادار، وەئاگا، پێزان، خەبەردار.

زانڤ (ئان،کی) zanav(ki)
ویچوو، لێچوو، بەربەهەڤ، هەڤرات.

زانانن (کتپ) zanandin
بۆ روون کردنەوە، تێگەیاندن.

زانایی (ن) zanayî
زاناهیی، زانایەنە، زانایش، زانستیی، دانایی، شارەزایی.

زاندۆر (ن) zandor
چاڵەبەفر، کونەبەفر.

زانست (ن) zanist
زانیاریی.

زانستگە (ن) zanistge
زانستگا، فێرگەی باڵا، جیگەی خویندنی بەرز.

زانستیی (ن) zanistî ١
شتێ کەپێوەندیی بەزانستەوەهەبێ.

زانستیی (ن) zanistî ٢
شارەزایی لەزانیاریدا.

زانقلە (ن،می) zanqile
هیشوەترێی بچووک.

زانکۆ (ن) zanko ١
جێی کۆبوونەوەی زانایان.

زانکۆ (نک) zanko ٢
زانگە، زانستگە.

زانگە (ن) zange
زاینگە، زایگە، شوینی مناڵ بوون، ئەو شوینەی مناڵی تیدا لە دایک ئەبێ.

زانو (ن) zanu
ئانیشکە، قۆڵ(لوولە).

زانۆ (ن) zano
ب (ئەژنۆ).

زانەخرۆ (ن،ئان) zane xiro
ب (زیانەخرۆ).

زانەڤان (ن،کی) zanevan(ki)
پسپۆر، کارزان، لەکارزان.

زانەوە{ئاو} (کتن) zanewe(aw)
ژیانەوە.

زانی (ئان) zanî
ئارام، هیمن، لەسەرخۆ(کەسێ).

زانیار (ن) zanyar
زانا، دانا.

زانیاریی (ن) zanyarî
زانست، زانایی، دانایی، شارەزایی لەعیلمدا.

زانیایش (ن) zanyayiš
ئاگاداریی، ئاگایی، پێزانیی.

زانینگە (ن) zanînge
کۆلیج، بەشیکی تایبەت لەزانستگە.

زانین (کتپ) zanîn ١
پەی بردن، سەر لێدەرچوون، لێ تێگەیشتن، هەست پێ کردن، هەڵهاوردن.

زانین (کتپ) zanîn ٢
سەرلێ دەرچوون.

زانین (کتپ) zanîn ٣
باوەرکردن، بڕواکردن، بەقا(پێ) کردن.

زاو (ئان) zaw ١
زایی، تازەبەچکەلێ بوو، گیانداری مینگە تازە بیچوی بوویێ.

زاو (ئان) zaw ٢
تازەبوو، لەدایک بووگێ، وەدنیاهاتوو.

زاوا (ن) zawa ١
زاڤا، تازەمێرد، کەسێکە تازە ژنی هینابێ.

زاوا (ن) zawa ٢
زاڤا، مێردی کچ یان خوشک، مێردی خزمی نزیک.

زاوایەتیی (ن) zawayetî

١- زاڤانیی، زامایی.

٢- شەوی چوونی زاوا بۆ لای بووک.

زاور (ن) zawir ١

زاڤر، زات، ورە.

زاور (ن) zawir ٢

تاقەت، توانا زدێ.

زاوران (ئان) zawiran

ب (زاو).

زاوردار (ئان) zawir dar

زەندەقدار، زەنەقدار، نەترس، ئازا.

زاوزێ (ن) zawzê

زاوزو، زاوزێ، زاوزوە، زکە وزا، زەو، سکە وزا، مناڵ یان بیچو بەدنیاهینان (یەکە لەدوای یەکە).

زاوزێ کردن (کتن) zawzê kirdin

زیادبوون (بەسکە وزا).

زاوما (نکە) zawma

کاروبەرخی ساوا لەگەڵ دایکیان، مەروبەرخ و بزن وکاریلەی تیکەڵاو.

زاویتە (ن) zawîte

بای ساردی لای ڕۆژهەڵات.

زای (ن) zay

مشت ومال، باق وبریقە.

زایا(ژن) (ئان) zaya(jin)

زەوکە، زایی، زەڤۆکە، ژنێ کە زۆر سکە وزابکات، ئافرەتێ کەزۆر منالی ببێ.

زایش (ن) zaîš

زایشت، زاد.

زایە (ن) zaye ١

ئاولەمە، پز.

زایە (ئان) zaye ٢

گوم، بزر، وون، وندا.

زایەبوون (کتن) zayebûn

مردن، گیان(دەرچوون، لەلەشدانەمان، بەدەستەوە دان).

زایەکردن (کتپ) zaye kirdin

بەخشیین(شتێ بەکەسێ)، لەناوبردن(بەخۆڕایی).

زایەلە (ن) zayel̲e ١

زایلە، شیوەن وگریان(بەدەنگی بەرز)، زریکە وهووری گریان.

زایەلە (ن) zayel̲e ٢

پیژن، سەدا، دەنگدانەوەی کێو، گەڕانەوەی دەنگێ.

زایەلە (ن) zayel̲e ٣

مۆسیقای پرسە یان خەمناکیی.

زایەنە (ن) zayene

ترەکینی گیانەوەر.

زاییچە (ن) zayîçe

ڕاپۆرتی لەدایکە بوونی منال.

زاییشت (ن) zayîšt

زایەنیی، هاتنەدنیا.

زایین (کتن) zayîn

ب (زان).

زبارە (ن) zibare

زگار، زەبارە، هەرەوەز، ئاریکاریی بەکۆمەڵ لەنیش وکار دا، گەلەیارمەتیی، هاوکاریی.

زبر (ئان) zibir

زوور، زڤر، کەماچ، دڕ، دڕن، دڕ دڕۆکە، گنجر، گڕ، گرنج گرنج، شتێ کەلووس نەبێ، دڕشت لەدەست.

زبران (ن) zibran

بەردەڵان، زەویی پڕ لەبەرد، کێلگەی ئارێکە ویەردەڵان.

زبرە (ن) zibre

١- دڕشتە، سەرکۆزەر. ٢- کەپەکە، سووس

زبریی (ن) zibrî

زوریی، دڕشتیی، دڕنیی، کەماچیی.

زبڵ (ن) zibil̲

١- زبیل، خۆڵ وخاش وپووش وپەلاشی ناوماڵ، خەوش وخاڵ وپلوپووشی گەسکە دراوی ماڵ.

٢- پەین.

زبڵچیی (ن) zibil̲çî

زبڵڕێژ، خۆڵڕێژ، عەمەلە، کەنناس.

زبڵدان (ن) zibil̲dan

زبلگە، چاڵەعەمەلە، سەرەنویلکە.

زپ (ئان) zip

پڕ، تژە.

زپەر (ن) ziper

یەکەم ریز لەکلکەوە، لای پێش ریز، لای دوای ریز، لەسەرپەر.

زت (ئان) zit ١

ڕاست، ڕێکە، بێخواریی ولاریی.

زت (ئان) zit ٢

لەپێش، بەرتر، سەرەکیی، باوخۆش لەکاروباردا.

زت (ئان) zit ٣

زد، دژ.

زت (ئان) zit [٤]

بێ جل وبەرگ، رووت وقووت.

زتمیی{دەرگا، پەنجەرە..} (ئان) zitmî(derga, pencere..)

داخراو، پێوەدراو، بەستراو

زچ (ن،جچ) ziç

قورنوو، جانەوەرێکی دووبالی مشەخۆرە...، سپێ، شر، زچ.

زخت (ن) zixt

زەخت، زەقت، زیخت، نەقیزە.

زخت لێ‌دان (کتپ) zixt lê dan

زەختە لێدان(ئاژەڵ)، نەقیزە(دان، پێداکردن، تێوەژەندن).

زر (ئان) zir̲ [١]

نائەسل، بەدەڵ، تەقلید، سهرک، سهر.

زر{دارودرەخت} (ئان) zir̲(darw dirext) [٢]

بێبەر، بێبەروبەر،داری بەردار کەبەرهەم نەهێنێ، سیهر.

زر (ئان) zir̲ [٣]

ب (زوا).

زر (ئان) zir̲ [٤]

بێگوێ، لاسار.

زر (ن) zir̲ [٥]

زرت، فشە، لاف، گەزاف، خۆپەسەندیی.

زر (ن) zir̲ [٦]

تر.

زران (کتن) zir̲an [١]

زڕیان، بەخراپەناو دەرچوون، باسی کەسێ بەخراپە بڵاوبوونەوە، بەخراپ دەرچوون(ناوی کەسێ).

زران{نهێنی} (کتن) zir̲an(nihênî) [٢]

بڵاوبوونەوە، دەنگ دانەوە(سر).

زران{خەو} (کتن) zir̲an(xew) [٣]

خەوپەڕیین.

زران (کتن) zir̲an [٤]

زڕیان، گۆپکەو چرۆکردن تازەلک دەرکردن (دارو درەخت).

زراندن{نهێنی} (کتپ) zir̲andin(nihênî) [١]

درکاندن، بڵاوکردنەوە(راز).

زراندن (کتپ) zir̲andin [٢]

باسی کەسێ بەخراپە بڵاوکردنەوە.

زراندن{خەو} (کتپ) zir̲andin(xew) [٣]

خەو پەڕاندن، لەخەوکردن.

زرانەوە (کتن) zir̲anewe

زڕیانەوە، زرنگانەوە.

زراو (ئان) zir̲aw

زڕیاگ، بەدناویوو، ناو (بەخراپەدەرچوو، بەخراپ بڵاو وەبوو).

زرت (ن) zir̲t

تر(بەدەم)، جرت.

زرتک (ئان) zir̲tik

گەوج، بێ ئاوەز.

زرتلی (ئان) zir̲tlî

شەشە، شەش پەنجە، شەش ئەموست.

زرت لێ دان (کتن) zir̲t lêdan

جرت (لێ دان، کەندن).

زرتەک (ئان) zir̲tek

فشەکەر، خۆهەڵکێش، لاف لێدەر، بەخۆدا هەڵدەر.

زرتێ (ئان) zir̲tê

خۆیریی، لێنەهاتوو، هیچ(لەدەست نەهاتوو، لەپاڵدا نەبوو).

زرچۆنە{کەسێ} (ئان) zir̲ çone(kesê)

بێنرخ، نەهێژا، پایە(نزم، کەم).

زرزرە (ن) zir̲ zir̲e

خرخاشە، شەقشەقەی بەزەنگۆڵە.

زرەک (ئان) zir̲rek

گێل، گەوج، نەفام، نەزان.

زر زۆب (ئان) zir̲ zob

بێ(ئابروو، شەرم).

زر وزەنگیانە (نک) zir̲ w zengyane

متوموورو.

زرە (ن) zir̲e

ب (زرنگە).

زرەزر (نل) zir̲e zir̲

زرنگە زرنگ، دەنگی زرەی زۆر.

زراڤ (ئان،کی) zirav(ki)

باریک، قەدشمشاڵیی.

زراڤ بوون (کتن،کی) ziravbûn(ki)

باریک بوون، لاوازبوون.

زراو (ن) ziraw [١]

ب (زەندەق).

زراو (ن) ziraw [٢]

زراف، زراڤک، زارە، زەلک، زەڵک، زەهلک، کیسەی

زەرداوی جگەر.

زراو (ن) [2] ziraw

ورە.

زراوبردن (کتپ) ziraw birdin

ب (زارەترەک کردن).

زراو{تۆقین، چوون، نەمان} (کتن) ziraw(toqîn, çûn, neman)

ب (زارەترەک بوون).

زرپ (ئان) zirp

زیندوو.

زرتۆڵ (ن) zirtol

زڤار، زیواڵ، تیتۆڵ، تیلماسکە، تیتاڵ، بزگۆر، پارچە دا دراوی جلی کۆن.

زرتە (ن) zirte

زرت، زرتەزرت، زەقەی چاو، تەماشای بێ چاولێکنان.

زرتەبۆز (ن.ئان) zirteboz

زرتەزەلام، زلحۆرت، زلحۆ، زەبەللاح، زەگزەگە، تەژەی ناقۆلا.

زرتەزرت (ن.) zirte zirt

زەقەی چاو.

زرتەهاتن (کتن) zirte hatin

زەقەی چاوهاتن، زەق تەماشا کردن.

زرچ (ن) [1] zirç

جیقنە، ریقنەی مەل، پیسایی پەلەوەر.

زرچ (ن) [2] zirç

چەکەرە.

زرک {کاڵەک} (ئان) zirk (kalek)

زرکە، نەگەیشتوو، نەگەییو، حەنجوڕ.

زرم وکوت (ن.) zirm w kut

تەپ وهووڕ، زرموهووڕ.

زرم وکوت داگرکردن (کتپ) zirm w kut dagirtin ·

کوتان.

زرمە (ن) zirme

زرم، گرم، گرمە.

زرمەزرم (نل) zirmezirm

زرم وکوت، زرم و هووڕی بەردەوام، دەنگی کوتان.

زرمەزلێ (نل) zirme zilê

زلەزمێ، زرمە زلیتانێ، زرمەزلیتە، هەڵبەزودابەز، یاریەکەرانە.

زرمەزلێ کردن (کتن) zirme zlê kirdin

خۆبەسەر یەکدادان وهەراهەرا کردن بۆ یاریی ومەزاق، هەڵبەزو دابەز کردن وخۆبەیەکدادان بۆ یاریی.

زرنگ (ن) [1] ziring

رۆنی(تواوە، تاواوە، خالیسە، زەنگ).

زرنگ (ئان) [2] ziring

ڕوون، بێگەرد، ساف.

زرنگ (ئان) [3] ziring

زرینگ، زیرەک، زیکل، ژیرەک، وریا، وشیار، هوشیار،قووچاخ.

زرنگان (کتن) ziringan

زرنگە لێوەهاتن.

زرنگانەوە{گوێ} (کتن) [1] ziringanewe

زرنگە لەگوێ وەهاتن، دەنگ لەگوێ هاتن، گوێ دەنگ دانەوە.

زرنگانەوە{مس} (کتن) [2] ziringanewe (mis)

زرنگەلێوەهاتن، زرینگانەوە،زرینگان، زرینگن، زرانەوە.

زرنگانەوە{شەو} (کتن) [3] ziringanewe (şew)

درەنگ بوون، بەرەوڕووناک بوونەوە چوون.

زرنگانەوە (کتن) [4] ziringanewe

پندر بوونەوە، کزربوونەوە، نیوە وشک بوونەوە (شتێ کەلەوە پێشتر زۆر تەڕ بوبێ).

زرنگانەوە (کتن) [5] ziringanewe

دووجار لەکل داسووربوونەوە (شتی لەقوڕ دروستکراو).

زرنگ وزیت (ئان) [1] ziring w zît

زۆر زیرەک.

زرنگ وزیت (ئان) [2] ziring w zît

ساف وبێگەرد.

زرنگە (ن) [1] ziringe

زرە، زرکەتیی، زرنگ، جرنگە، دەنگی پێک کەوتنی کانزا.

زرنگە {گوێ} (ن.پز) [2] ziringe(gwê)

زرنگانی گوێ، دەنگدانەوەی گوێ (بێ ئەوەی هۆیەکی دەرەوە کاریگەربێ لەسەر ئەو دەنگە دەنگ و هاژەهاژەی ناوگوێ)، زرینگە.

زرنگی (ن) ziringî

وریایی، وشیاریی، هوشیاریی.

زرووقان (کتن) zirûqan

بازرەبوون، دەرپەڕین وتەرەبوون، ڕەوکردن

(گیاندار لەترساندا).

زرووکاندن (کتپ) zirükandin

زیقەزیق کردن.

زرووکە (ن) zirüke

جرووکە، جریوە، جیکە.

زرووکە زرووک (نل) zirüke zirük

زیقەزیقی بەردەوام.

زریان (ن) ziryan

زلان، زەران، زەلان، بای (باشوور، قیبلە)، بای سارد (بەهێز وبەبەفرەوە).

زریزە (ن) zirîze

زنجیرۆکە، زنجیری پچووک وباریک.

زریشک (ن،رو) zirîšk

زریسک، (دەوەنێکی درکاویی گوڵ زەردە بەریکی ڕەش سووری ترش دەگرێ دەکریتە ناو چیشت بۆ تام و لەزەت).

زریکاندن (کتن) zirîkandin

قیژوهووڕکردن، قیژو وڕکردن.

زریکە وهووڕ (ن.) zirîk w hür

زایلە، قیژوهووڕ، دەنگێ وەهەرا.

زریکە (ن) ١ zirîke

تەزوو (بەئازارەوە)، مچوڕک (بەئیشەوە).

زریکە (ن) ٢ zirîke

زریسک، زیڕە، زریکەزریکە، چریکە، قیژە، هاواری تیژوباریکە، دەنگی بەرزو توند وتیژ.

زریکە کردن (کتپ) ١ zirîke kirdin

زریکان، زریکاندن، زیراندن، چریکاندن، شریخاندن، قیژاندن، بەدەنگی تیژوباریکە هاوارکردن.

زریکە کردن (کتن) ٢ zirîke kirdin

تۆقیین، ترسان.

زریکە لێ هەڵسان (کتن) zirîke lê hełsan

ئازار پێگەیشتن، کەوتنەهاوار.

زریکە لێ هەڵساندن (ئد) zirîke lê hełsandin

ئازارپێ گەیاندن، هاوارلێ هەڵساندن، جەزرەبەپێ گەیاندن.

زرینچکاو (ن،پز) zirînckaw

زینچکاو، زنچکاو، زیچکاو، زەرداو، زرینچک، زووخاو، زەرداوی دەمی برین، کێم وخوێنی تێکەڵاو.

زریوە (لەستێرە) (ن) ١ zirîwe(estêre)

جریوە، تروکە، بریسکە بریسک.

زریوە (ن) ٢ zirîwe

جریوە، چریکە (مەل).

زرێ (ن) ١ zirê

جلی لەئاسن دروستکراوی شەڕ کەران. زرە. جەوشەن.

زرێ (ن) ٢ zirê

زریا، زریە، زەریا، زەری، دەریا، دەلیا، بەحر، بەعر.

زرێبار (ن) ١ zirêbar

زەریابار، زەریاپەڕ، گوێ (زەریا، زرێ)، ڕەخی دەریا.

زرێبار (ن) ٢ zirêbar

زریوار، زەریاچە، زرێچە، دەریاچە، گۆل، گۆم.

زرێ پۆش (ئان) ١ zirê poš

زریدار، کەسێ کەزرێی لەبەردایە.

زرێ پۆش (ن،ئان) ٢ zirêpoš

پۆلایین، گوللەنەبڕ کەشتیی دەریایی.

زرێ سم (ئان) zirê sim

دژە زرێ.

زرێوار (ن) ١ zirêwar

ب (زرێبار).

زرێوار (ن) ٢ zirêwar

تەپۆلکە.

زرێوان (ن) zirêwan

ب[زەریاوان]..

زستان (ن) zistan

زسان، زستان، زمسان، زمسو، زفستان، زووسان.

زستانە (ئان) zistane

زستانیی، زستانەیی، شتێ کەهەر لەزستاندا بەکار بهێنرێ یان تایبەتی ئەو کەژەبێ.

زستانەهەوار (ن) zistanehewar

زستانەوار، زفنگ، جێی ژیانی کۆچەر لەزستاندا.

زشت (ئان) ١ zišt

ناحەز، نەیار، دوژمن.

زشت (ئان) ٢ zišt

خراپ، خراو، ناپەسەند.

زغرک (نک) zixirk

زوخرە، زگار، زوخرۆ زوخرۆنەکە، زوخۆر، زەگر، زغرکێ، وردکەبەرد، وردەبەرد، کوچک.

زفت (ن) zift

قیری خالیسە.

زفر (نک) zifir

پاشماوە، چێشت ونانی پەرژبووی سەر سفرە.

زڤان (ن،م،کی) zivan(ki)

جووچک، جووجەڵە (مریشک).

زقووم (ئان) ziqüm
زەقووم، زۆرتاڵ.

زک[١] (ن) zik
زگ، سک، ئوور، هوور، ورگ وهەناو، گەدگ، ئەشقەمە.

زک[٢] (ن) zik
ئاوسیی، بار، سک، سک پڕیی، پیزە، تۆڵ.

زک ئیشان (کتن) zik êšan
سک ئیشان، ئازاری سک هەبوون.

زک ئیشە (ن،پز) zik êhe
ئازاری ناوزک، سک ئیشە، سکیشە، ئیش وئازاری ناوسک.

زک بەردان (ئد) zik berdan
زۆرخواردن، سک بەردان.

زکپڕ (ئان) zikpir̠
سکپڕ، ئاووس، بەردار.

زک پڕبوون (کتن) zik pir̠bün.
ئاووس بوون، بەرگرتن، زک کردن، سک پڕبوون.

زک پڕکردن (کتپ) zik pir̠ kirdin
ئاووس کردن، سک پڕ کردن.

زک پێ سووتان (کتن) zikpêsütan
بەزەیی پیداهاتنەوە، زک پێ شەوتیین.

زک تێر (ئان) zik têr
تیروتەسەل، گورچوویر، نەبرسیی.

زک چوون (کتن) zikçün
ڕەوان بوون، سک چوون، زگەشۆر پێکەوتن، زۆر سەرپێیی کردن، زگ ڕۆیین، تووشی بەلەفیرەبوون، سک ڕۆیین، تووشی سکەشۆرەبوون، زۆرچوونە سەرئاو.

زک دان (کتن) zikdan
ورگ (دان، دەرپەڕیین)، سک دان.

زک دراو (ئان) zik dir̠aw
١- زک کوور، چلێس، نەوسن، چاوبرسیی.
٢- سک دراو، زۆرخۆر، تیرنەخۆر، زکن، زکوون، زکەڕۆ، سکەڕۆ، خۆرا.

زک ڕەش (ئان) zikr̠eš
زگ ڕەش، بوغزلەسک، ڕق لەسک، ڕق لەسک، ڕکوونیی،دەبنەوەبر، قین ئەستوور.

زک زل (ئان) zik zil
زکزل(بەل، دەرپەڕیو)، سک زل، ورگن، ورگ دەرپەڕیو، تەنگە ئەستوور، گەدگن، زگن، سکن.

زک سووتان (کتن) zik sütan
سک سووتان، منال مردن(ژن، کوڕەکەی..)، ڕۆلە لێ مردن.

زک سووتاو (ئان) zik sütaw
سک سووتاو، منال مردوو، زک شەوات.

زک کردن (کتپ) zik kirdin
زان، منال(بوون، هێنان)، سک کردن.

زک لەبارچوون (کتن) zik lebarçün
منال لەبارچوون،منداڵ فڕێ دان، سک لەبارچوون.

زک لەوەڕاندن(ئد) ziklewer̠andin
بەهەوانتەخۆژیاندن، چەڵپ ولێس کردن، لەماڵی مفت گەڕان.

زک لەوەڕێن (ن) zik lewer̠ên
مفتەخۆر، چلپ ولێس، لەماڵی هەوانتەگەڕ.

زکماک (ن) zikmak
زگماک، زکمانک، ئەو ناتەواوییەی لە منداڵییەوە لەگەڵ مرۆڤ هەیە، سکماک.

زک وزا (ن.) zikwza
زگ وزا، سک وزا، زاووزێ.

زکوزاکەر(ژن) (ئان) zikwzaker (jin)
شفتەژێکەر، ژنێ کەلەزایین ناوەستێ یان ساوایەکی دیکەی ئەبێ لەکاتیکدا منالی شیرەخۆرەی هەیە،ژنێ هە مووسالی منالیکی ببێ.

زک هاتن (کتن) zik hatin
ورگ هاتن(لەبەر پڕیی)، زۆر پڕبوون(هەگبە).

زکە شۆرە (ن،پز) zike šore
سکەشۆرە، زگەڕۆ.

زکە ماسیی (ن،پز) zikemasî
ئاوبەند، ئیسقاقیی، سک هاتوویی.

زکی پێ (ن.) zikî pê
قووڵایی ناوەندی بەری پێ.

زگار (ئان) zigar
کز، غەمناک، دڵ پڕ لەخەم، کەنەفت.

زگ شێلان (ئد) zig šêlan
زۆر بەمیوانیی کەسێ چوون، کەسێ هەراسان کردن بەسەردانیی زۆر.

زگمار (ئان) zigmar
زکمار، سکمار، تیرنەخۆر،هەڵپەکەر(بۆ خواردن).

زگورد[١] (ئان) zigurd
ڕەبەن، تەنها، پیاوێ کە ژنی نەهێناوە.

زگورد[٢] (ئان) zigurd
بیچارە.

زگەڕۆ (ئان) zigero
ب (زگە دڕاو).
زل (ئان) zil [1]
زلە، زەلام، تەژە.
زل (ئان) zil [2]
گوشاد، هەراو.
زل (ئان) zil [3]
دڕ، درشت.
زل (ئان) zil [4]
قەبە، زلک، گەورە.
زل (ئان) zil [5]
پایە(بەرز، بلند، دار).
زل (ن،نس) zil [6]
ئەستیرەی (کارژۆلە، سیوەیل).
زل (ن،رو) zil [7]
قامیش.
زلان (ن) zilan
باهۆز، بای توند، ڕەشەبا.
زل بوون{بالا} (کتن) zil bün(bala) [1]
بالاکردن، بالابەرزبوون، گەورەبوون.
زل بوون{پایە} (کتن) zilbün(paze) [2]
گەورەبوون، پایە(بەرز، بلند)بوون.
زلهۆرت (ن،ئان) zilhort
ب (زرتەبۆز).
زلق (ئان) zilq [1]
بزۆز، بزێو، هاروهاج.
زلق (ن) zilq [2]
زلق، قوڕ، لیتە، حەڕی.
زلکوێر (ئان) zilkwêr.
کەسێ کەچاوی بەدیمەن ساغەو باش ناشبینێ.
زللە (ن) zille
زیلـە، سلـە، سیلە، شەپـازلە، شەپـەلاخە، شـەقازلە، شەپالە.
زللە خواردن (کتن) zille xwardin
شەپازلەخواردن.
زللە لێدان (کتپ) zille lêdan
شەپازلە لێدان.
زلە (ن،کل) zile(kl)
ئاژاوەوهەراو هوریا، چەقەچەق، چەقەو هەرا، دەنگە دەنگی زۆر.
زلی (ن) zilî [1]
زەلامیی، قەبەیی.

زلی (ن) zilî [2]
پایەبەرزیی، گەورەیی.
زمان (ن) ziman [1]
زبان، زوان، زوفان.
زمان (ن) ziman [2]
زار، زاراو، زاراف، زان، لۆغـەت، جـۆری ئاخـاوتنی مرۆڤ.
زمانباز (ئان) zimanbaz
زوابناز، نەرمەبڕ.
زمانبازی (ن) zimanbazî
شەڕەدەنووک، دەمەقالە، دەمەقرە.
زمان بڕین (ئد) ziman birîn
دەم چەور کردن.
زمان بوەستێ، سەر ڕەحەتە (پن)
ziman biwestê, ser rehete
زمان بیەلێ، سەر ڕەحتە.زمان بـەلای سـەرە.زمـانی بێ لغاو، بەلای هەموو لەشە.
زمان بەد (ئان) ziman bed
بەدوێژ، بەددوو، بەدووتە.
زمان بەدی (ن) ziman bedî
بەدگۆیی، بەدووتەیی.
زمان بەستران (ئد) ziman bestran
زات نەکردن، نەوێران
(بۆ دەربڕینی مەبەست).
زمان بەستن (ئد) ziman bestin [1]
بێدەنگ کردن.
زمان بەستن (ئد) ziman bestin [2]
ڕەشوەت پێدان، وەلیفەت پێدان.
زمان بەسە (ئان) ziman bese
١-فەقیرۆکە، بێزمان. ٢- بەستەزمان(گیاندار).
زمان پاراو (ئان) ziman paraw
زمانزان، زمانڕان، قسە(زان، خۆش وبەجێ).
زمان پاک (ئان) zimanpak
باش گۆ.
زمان پاکیی (ن) ziman pakî
باش گۆیی.
زمان پیس (ئان) ziman pîs
زمان ڕەش، جنێو فرۆش.
زمان تاڵ (ئان) ziman tal
زوان تاڵ، قسە(ناخۆش، ڕەق)، دەم تاڵ.
زمان ترازان (ئد) ziman tirazan
زەللەکردن، قسەترکاندن،لەزمان ترازان.

زمان تیژ (ئان) ziman tîj

بەتیلەوتوانج.

زمان تێکە ئالان (ئد) ziman têkalan

زمان گیران، قسەبۆ نەهاتن.

زمان خۆش (ئان) ziman xoš

خۆش(گوفتار، مەشرەب، مەشرەف).

زماندار (ئان) zimandar

دەمراست، ڕەوانبێژ، بەدەم.

زمان درێژ (ئان) zimandirêj

زمان(تیژ، هار)، دەم مەراش،قسەناخۆش، چەقەسرۆ.

زمان زان (ن) ziman zan

کەسێ کەچەندزمانێ بزانێ، یەکێ کەچەند زمانێکی بێگانە بزانێ.

زمان سووتان (ئد) zimansütan

هەڵەکردن(لەئاخاوتندا)، قسەلەدەم دەرچوون.

زمان شڕ (ئان) ziman šir

نهێنی درکێن،زارشڕ، دەم شڕ.

زمان شکان (ئد) zimanšikan

زمان گیران، زمان لەگۆچوون (بەهۆی نەخۆشیی،سەرما یان تینوێتیی)، لەقسەکەوتن.

زمان شیرین (ئان) ziman šîrîn

زمان شیرین، زارخۆش، زوانخۆش، خۆش(زوان، گوفتار)، دەموکاوێژ خۆش.

زمان کێشان (ئد) ziman kêšan

زمان هێنانەدەر(بەهۆی تینوێتیی یان ماندوێتیی).

زمانگر (ن) zimangir

زمانگیر، زوانگر، زیران، جاسووس.

زمان گران (ن) ziman giran

لاڵ،زمانگر، زمانگیر، لاڵەپەتە، کەسێ کەقسەی باش بۆ نایەت.

زمان گرتن (کتن) ziman girtin [1]

لاڵ بوون، قسەباش بۆنەهاتن، زمان(بەستران، لەنگ بوون، گیران).

زمان گرتن (کتن) ziman girtin [2]

زمان فێربوون، هاتنەزمان،فێرەقسەبوون(منال).

زمان گرتن (کتن) ziman girtin [3]

قسەکردن بەبێ شەرمی (لەڕووی کەسێکدا).

زمان گەز{لە چێژەدا} (ئان)
ziman gez(le çêjeda)

توون، تیژ، تووژ،توند.

زمان گەزتن (ئد) ziman geztin

زمان گەستن، پەژیوان بوون، پەشیمان بوونەوە، پاشگەزبوونەوە.

زمان گیران (ئد) ziman gîran

زمان (گرتن، قورس بوون).

زمان لووس (ن) ziman lüs

زلرنەرم، زمان تەڕ، دەم تەڕ، خۆبەرەپێش، لاسدەر، ڕیا باز، ماستاو ساردکەرەوە.

زمان لووسی (ن) ziman lüsî

زمان تەڕیی، زلرنەرمیی، دەم تەڕیی، لاسدەریی.

زمان لەدەمدانە بوون (ئد)
ziman le demda nebün

١- کڕوکەم دووبوون قڕوقەپ دانیشتن.

٢- دوورەپەرێز ڕاوەستان، خۆ کەلاگرتن.

زمان لەنگ بوون (کتن) ziman lengbün

ب (زمان گرتن).

زمان لێ دان (کتپ) [1] ziman lêdan

تام کردن، چەژتن.

زمان لێ‌دان (ئد) [2] zimanlêdan

کەسێ تاریف کردن(بەدرۆ)، هەڵ دان.

زمان لێ‌دان (ئد) [3] zimanlêdan

پاڵ پێوەنان(بەکەسێکەوە بۆ کردن یان نەکردنی شتێ)، هان دان، هانەهان دان، خاپاندن،فریودان.

زمان لێ درێژبوون (ئد) zimanlê dirêjbün

دەم یان زمان لێ بەربوون،بەرپەرچ دانەوە، قسەپێبڕوتنەوە.

زمان لێ دەرهێنان (ئد) zimanlê derhênan

دەم یان زمان لێ بەربوون، گاڵتەپێ کردن.

زمان لێ کرانەوە (ئد) ziman lê kiranewe

دەم لێکرانەوە، دەس بەئاخاوتنی ڕەق کردن بەرامبەرکەسێ.

زمان وشک بوون (ئد) ziman wüšik bün

بێهوودە هەوڵ لەگەڵ کەسێکدا دان.

زمانە (ن) zimane [1]

زبانە، زەبانە.

زمانە (ن) [2] zimane

ئەغزە جگەرە.

زمانە {ئاگر} (ن) [3] zimane(agir)

بلێسە، گڕی ئاگر.

زمانە پچکۆلە (ن) zimane piçkole

ب (ئەلەنگە).

زمانە چۆلەکە (ن.ڕو) zimane çoleke
زمانە چویلەکە.
زمانی خۆگرتن (ئد) zimanî xo girtin
١- زمانی خۆ پاراستن.
٢- قسەنەکردن، نەهاتنەزمان.
زمانی خۆگەزتن (ئد) zimanî xo geytin
پەشیمان بوونەوە لە دەربرینی ئاخاوتن.
زمانی سوور سەری سەوز لەفەوتێنێ (پن)
zimanî sür, serî sewz efewtênê
زمانی خۆت بگرە، با سەرت بەفەتارەت نەدا.
زمانی لەتەک سەریا بازی ئەکا (پن)
zimanî letek serya bazî eka
واتە: ئاخاوتنی خۆی مایەی خەتەرناکیی ژیانییەتی.
زمانیی (ئاک) zimanî
بە(زمان، زار)، سەرزارییی.
زمڕووت (ن) zimr̲üt
زامڕووت، زوبەرد، گەوهەرێکی ترووسکەداری کەسکی بە نرخە.
زمڕووتی (ئان) zimr̲ütî
زامڕووتیی، بەڕەنگی زمڕووت، سەوز وەک ڕەنگی زمڕووت.
زمگە (ن.کل) zimge(kl)
ئاران، شوێنی خێڵەسات لەزستاندا.
زمووده (ئان) zimüde
ئازموودە، ئەزموو، تاقی وەکراو.
زمە (ن) ١ zime
تاقیکەرەوە.
زمە (ن) ٢ zime
شیشی لوولەتفەنگ خاوێن کردنەوە.
زمهەریر (ن) zimherîr
١- زەمهەریر، سەرمای زۆر بەتین.
٢- چلەی زستان، چل ڕۆژەی زستان.
زمیهتن (کتن) zimîhtin
دەنگ وغەلبەغەلب هاتن.
زنار (ن) ١ zinar
بەردی زۆر گەورەی چیا.
زنار (ن) ٢ zinar
تیشە(شاخ، بەردی کێو)، زەر، زەرد، کەڤری لووس و بلند.
زنالو (ن) zinalo
زنداریی.

زناو (ن) zinaw
ب (زۆنگ).
زنج (ن) ١ zinc
تەوارە، ژووری لەگەڵا وگوڵ دروستکراو، سخر. سخرگە.
زنج (ن) ٢ zinc
گوومە، گۆمە، حەوشە(بۆ ماڵات تێ کردن).
زنج (ن) ٣ zinc
چاڵی چەنگە.
زنج (ن.ئم) ٤ zinc
ب (سەنج).
زنجی (ن) zincî
پارچە گۆشت.
زنجیر (ن) ١ zincîr
زنجیلە، زاڵنە، چەند ئەڵقە ئاسنی تێکخراو یان پێکەوە بەستراو.
زنجیر (نک) ٢ zincîr
پێوەند، پۆت، کۆت، جۆڵ، پابەندی لەئەڵقەزنجیر دروستکراو.
زنجیر کردن (کتپ) zincîr kirdin
١-بەزنجیر بەستنەوە. ٢- کۆت کردن، پۆت کردن، جۆڵ کردن ٣- کردنە کۆیلە، کردنە بەندیی.
زنجیرلەمە (ئاک) zincîrleme
یەک لەدوای یەک، یەک بەشوێن یەکدا.
زنجیرە (ن) ١ zincîre
ڕیز، ڕیزە، یەک بەتەنیشت یان بەدوای یەکەوە.
زنجیرە {قەراغ پارەی لەسکە دراو} (ن) ٢
zincîre(qerax̲ parey le sike diraw)
زیری ولەلەی کەناری پارەی لەسکەدراو.
زنجیرە (ن) ٣ zincîre
بەشێ لەڕیزێک.
زنجیرەدان (کتن) zincîredan
زنجیرەبەستن، ڕیزبوون بەتەنیشت یەکەوە یان یەک لە دوای یەک(سەربازان، پۆلیس..).
زنجیرەشاخ (نل) zincîre šax
ڕیزەچیا.
زنجیی (ن.ئان) zincî
زەنگیی، پێست ڕەش، کاکاسیا، قول.
زندیق (ئان) ١ zindîq
زندق، دووڕوو، ڕووبین.
زندیق (ئان) ٢ zindîq
بێئیمان، خوانەناس.

زنگرین{لاژەل..} (کتن) zingrîn(gyan leber)

تۆپان، تۆپین، کەوتین، مرداربوونەوە.

زوا (ئان.کی) ١ zwa(ki)

ب (زوها).

زوا{زەویی} (ئان.کی) ٢ zwa{zewî} (ki)

توند، رەق.

زواله (ن) zwale

ب (زیوار).

زوانگ (ن) zwang

زوهانگ، کاغەزی مەرەکەب مژ، نوسراو وشک وەکەر.

زوت (ئان) züt

زەلووت، رووت وقووت.

زوتا (نپ) ١ züta

بۆیە، چونکە، لەبەرئەوە.

زوتا (پ) ٢ züta

ب (سەبارەت).

زوتا (ئاک) ٣ züta

لەوەلا.

زوخاڵ (ن) züxal

ب (خەڵووز).

زورات (ن.رو) ١ zurat

زرات، زەرات، هەرزنەگەورە.

زورات (ن.رو) ٢ zurat

زەرات، گەنمەشامیی.

زوربە (ن) ١ zurbe

زۆراتی، زۆرم، زۆریتیی، بەشی زۆر(لەشتێ).

زوربە (ئان) ٢ zurbe

بەهێز.

زوربە ساندن (کتن) ١ zurbe sandin

ب (زۆربوون).

زوربە سەندن (کتن) ٢ zurbe sendin

بەهێزبوون.

زورگ (ن) zurg

گردۆلکەیداوێنی (شاخ ، چیا).

زورگ وهەڵەت (نل) zurg w helet

گردۆلکە و زەرنومامی سەخت.

زورنا (ن.ئم) zurna

سرنا، سورنا، زرنا، یەکێکە لەئامێرەکانی فوو لەدار دروست دەکرێ وحەوت کونی سەرەکیی هەیە لەڕووی سەرەوە و کونێکی دیکە لەڕووی ژێرەوە ونزیکەی سێ تەبەقەی جواب و ئاوازێکی بەرزی هەست بزوێنی هەیە لەلەشی سەلکە زورناکەش(واتە ڕەحەتییەکەی) چەند کونێکی گچکە دەکرێ بۆ ئەوەی دەنگی ئامێرەکە بەرەو بەرز(واتە باریک یاخود تیژ) بڕوات.

زورناژەن (ن) zurnajen

زورناچیی، زورنالێدەر، زرنەڤان، سرناژەن، سورناژەن، سازندە.

زوزک (ن) zuzik

لەرزە(لەسەرماندا).

زوفت (ئان) ١ zuft

ب (دارماڵ).

زوفت (ئان) ٢ zuft

پیسکە، چکوس.

زوقم (ن) ١ zuqim

زق، زوغم، زەمەگولیک، خوین، خووس، خووسار،خویس، سیخوار، ئاڵشت.

زوقم (ن) ٢ zuqim

سەرما، سارنسرپیی.

زولال {ئاو}(ئان) zulal(aw)

پاک، رۆشن، پەتیی، بێ خەوش، ساف.

زولال (ئان) ٢ zulal

ب (پالاوتە).

زولال {ئاواز، دەنگ}(ئان) ٣ zulal(awaz, deng)

رەوان، ساف.

زولف (ن) zulif

ئەگریجە، زلف، گیسە.

زولف لوول (ئان) zulf

زولف پێچدراو، زلف پێچدریاگ، قژلوول.

زولفو (ن) zulfo

زلفۆ، سەرووپرچ وکاکۆڵ(پیاو).

زولفی لوول (ن.) zulfî lül

قژی لوول.

زولم (ن) zulim

ب (زۆڵم).

زونگ (ن) zung

باسترمە، پاسترمە، گۆشتی ئەنجندراو و خوێ وبەهارات پێوەکراو.. لەناو ڕیخۆڵەی دریژکۆڵە ئاخندراو.

زوها (ئان.کی) zuha(ki)

وشک، زەها، زوا، زواو، زێ.

زویر (ئان) ١ zwîr

نارازیی، ناقایل.

زویر (ئان) ٢ zwîr
زوین، زڤیر، زویر، زەڤیر، زیـز، نارەحـەت، خـەمگین، مات، قەلس.

زویربوون (کتن) zwîrbûn
زیزبـــوون، زڤـــیربون، دلگیربـــوون، ســـل بـــوون، ناجزبوون، توران، سل بیین.

زویرکردن (کتپ) zwîr kirdin
زیز کردن، زڤیرکردن، دلگیرکردن.

زویری (ن) zwîrî
زیزیی، ناجزیی.

زوو (ئان) ١ zû
زی، بلەز، پەلە، خیرا، لەز.

زوو (ئاک) ٢ zû
سەرەتای کات یان دەم.

زوو (ئاک) ٣ zû
پیش ئیستا، لەمەوبەر، دیرزەمان، (لە)میژینە.

زووبە! (ئسب) zûbe!
زووکە!، پەلەکە!، خیراکە!.

زووبەزوو (ئاک) zûbezû
بەخیرایی.

زووتر (ئاک) zûtir
بەرتر، لەمەوبەر، لەوەپیش.

زووترچاتر (رس) zûtir çatir
خیراترباشتر، تـازووتربێ باشـترە، چەنـدخیرا تربـێ چاترە.

زووتور (ئان) zûtor
تۆرینۆکە، دڵ ناسک، کشەمرێ.

زووخاو (ن) ١ zûxaw
ب (زرینچکاو).

زووخاو (ن) ٢ zûxaw
پەژارە، تاڵاو.

زووخاو خواردن (کتن) zûxaw xwardin
مەراق خواردن، زووخاو چـەژتن، تووشـی نارەحـەتی بوون.

زووراندن (کتن) zûrandin
زیراندن.

زوورچکە (ن) zûrçik
گردۆلکەی لم.

زوورە (ن) zûre
سوورە، دەنگی گریانی مندال.

زوو زوو (ئاک) ١ zûzû
زۆربەپـەلە، پـەیتا پـەیتا، خیراخیـرا، بێدواکـەوتن، گەلەکی بلەز.

زوو زوو (ئاک) ٢ zûzû
زۆر لەمیژینە، لەرابوردووی دووردا.

زووکاندن (کتپ) zûkandin
نالەنال کردن(بەدەنگی نزم وپچرپچر).

زووکردن (کتن) zûkirdin
خیراکردن، لەزکردن.

زۆ (ن) ١ zo
ئاک، یەک.

زۆ (ن) ٢ zo
ب (چالی چاو).

زۆپ (ئان) ١ zop
ب (زەق).

زۆپ (ن) ٢ zop
داردەستی ئەستوور.

زۆپ (ئان) ٣ zop
رەق، سەخت.

زۆپ (ئان) ٤ zop
زەب، زەپ، رەپ، قیت.

زۆپ (ئان) ٥ zop
زل.

زۆپا (ن) ٦ zopa
زۆپە، سۆپە، سۆپا، کوورەی ئاگر لەکانزا.

زۆپ ئەستوور (ن) zop estûr
دیکتاتۆر، دەسەلاتداری(زالم، خوینخواز).

زۆتی (ن) zotî
نفرە، نەفرەت، نەفرین.

زۆخ (ئان) zox
توانا، بەتوانا، بەکار.

زۆر (ن،ئان،ئاک) ١ zor
زیا، زیاد، زەحەڤ، زەحف، زاف، زیدە، زەبەند، زەعەڤ، زەهف، زەمە، زەمەند، زەوەن، زەبەندە، زەبەنگە، بۆش، پر، پوپ، فرە، فریە، گوژمە، مشە.

زۆر (ن) ٢ zor
توانایی، تابشت، تاقەت، زۆخ.

زۆر (ن) ٣ zor
زولم، بێدادیی، ستەم، ناهەقیی.

زۆر (ن) ٤ zor
نوور، خورتیی.

زۆر (ن) ٥ zor
هیز، هیزوتوانا.

زۆران (ن) zoran
زۆرانبازیی، زۆرانیی، زۆرو، زۆرەوانیی، ملانە، ملانێ، مل ملانێ، تێوەگلانی دووکەس بۆ یەکتر بەزەویدادان.

زۆرانباز (ن) zoranbaz
زۆرانگر، زۆرانگیر، ملانەکەر، مل ملانێکەر.

زۆرانبازیی (ن) zoranbazî
ب (زۆران).

زۆران گرتن (کتپ) zoran girtin
ملانەکردن، مل ملانێ کردن، ملانێ کردن، زۆرانبازیی کردن، زۆرانیی گرتن، باوەش بەیەکاکردن وهێنا وبردنی یەکتر بۆ بەزەویدادان.

زۆربردن (کتپ)[1] zor birdin
ملانەکردن، مل ملانێ کردن، ملانێقەوەت پێشکان.

زۆربردن (کتپ)[2] zor birdin
تێخستن، خستنەناو.

زۆربردن (کتن)[3] zor birdin
زۆرپێ چوون، ماوەپێ چوون.

زۆربردن (کتن)[4] zorbirdin
زۆرتێ چوون.

زۆربگیر (ن) zorbigîr
ب (ڕەشبگیر).

زۆربگیریی (ن) zorbigîrî
ب (بیگار).

زۆربلێ (ئان) zorbiḻê
زۆر(بێژ، وێژ)، چەنەباز، سازندە.

زۆربلێیی (ن) zorbiḻêyî
چەنەبازیی، سازندەیی.

زۆر بلێیی کردن (کتن) zorbiḻêyî kirdin
سازندەیی کردن، زۆر ووتن.

زۆربوون (کتن)[1] zorbûn
زیادبوون، زێدەبوون، زاف بوون، زەحف بوون، زەبەند بوون، فرەبوون، بوونە گەلێک، مشەبوون.

زۆربوون (کتن)[2] zorbûn
نوربە(ساندن، سەندن)، پەرەسەندن.

زۆربۆ هاتن (کتن) zorbo hatin
تەنگەتاو بوون، کەوتنەتەنگانەوە.

زۆربۆهێنان (کتپ) zorbohênan
١- تەنگەتاوکردن، خستنە تەنگایەتییەوە.
٢- هێرش بردنەسەر.

زۆر پێ شکان (ند) zorpêšikan
دەرەقەت هاتن.

زۆر تێ گوشین (ند) zor tê gušîn
پارە(زۆر سەرف کردن، بەفیڕۆدان)، شەپلی شۆپان کردن.

زۆرخانە (ن) zorxane
شوێنی(پاڵەوانبازیی، زۆرانبازیی).

زۆرخۆر (ئان) zorxor
ب (زکە دڕاو/٢).

زۆردار (ئان)[1] zordar
بەتوانا، بەهێز، دەسەڵاتدار.

زۆردار (ئان)[2] zordar
١- چەپگەڕ، زاڵم، پڕزۆر، دەست درێژکەر(بۆ مافی ڕەوای خەڵک)، زیناتکار، ستەمگەر. ٢- دڵ ڕەق.

زۆردارەکیی (ن) zordarekî
ب (زۆرەکیی).

زۆرداریی (ن) zordarî
زوڵم، زاڵمانیی، زاڵمایەتیی، زاڵمینیی، زاڵمگیی، جەورستەمکاریی، نامەقیی، ستەمگەریی.

زۆرزان (ئان)[1] zorzan
تەڵەکەباز، فێڵباز.

زۆرزان (ئان)[2] zorzan
لێزان.

زۆرکە (ن) zorik
زۆر، زوورکە، بەردەڵان، زەویی ڕەقی بەردلوویی.

زۆر کردن (کتپ) zor kirdin
زاف کرن، زەحف کرن، زیادکردن، زێدەکردن، زۆرو زەبەند کردن، فرەکردن، مشەکردن.

زۆر لێ کراو (ن) zor lê kiraw
ناچارکراو.

زۆر لێ کردن (کتپ) zor lê kirdin
زۆر لێکرن، ناچارکردن.

زۆرمەند (ئان) zormend
بەهێز.

زۆروزەبەند (ئان) zorw zebend
زۆرو زەوەند، زیاد، مشە.

زۆروەڕ (ئان) zorweṟ
هەڵەوەڕ.

زۆرەکیی (ن) zorekî
زۆرە(ملێ، ملیی)، زۆربگیریی، زۆرداریی، زۆردارەکیی، خورتیی.

زۆر هێنان (کتن) zor hênan
زوربەسەندن.

نۆری (ن) ١ zorî
پرایی، پرپی.
نۆری (ناک) ٢ zorî
بە(زۆر، تۆپن، خورتیی، تۆپزان).
نۆری (ن) ٣ zorî
زیادیی، زێدەیی، زۆر وزەبەندیی، زەحفیی، زافیی، فرەیی.
نۆریتی (ن) zorêtî
ب (نوربە).
نۆز (ن) zoz
چیای هەوارگە.
نۆزان (ن) zozan
زەوزان، هاوینەهەوار، هەوارگەی کۆچەران، ئیلاخ، کویستان.
نۆزک (ن) zozik.
هەوارگەی پچووک، کویستانۆکە.
زوزۆ (ئان،ئاک) zozo
جووت جووت، دوودوو، جفت جفت.
زۆل (ن،ئان) ١ zol
بیژوو، پیژ، پیچ، سنۆتە، حەرامزادە.
زۆل (ن) ٢ zol
فیلباز.
زۆلە چەرم (نل) zole çerim
زۆل، سیر، سیور.
زۆلەک (ن،رو) zolek
زۆلک(گەنمەشامیی)، زۆلە.
زۆم (ن) zom
زۆمە، ئۆبە، چادران.
زۆمپ (ن) zomp
زۆنپ، پیکی بەردشکاندن(بەهەردوو دەست بەکار دەهێنرێ وانە دەوەشێنرێ).
زۆنگ (ن) zong
زونج، زن، زنە، زەردەلیکاو، زۆنگاو، زونکاو، زوهزۆپ، زناو، زەلکاو، زەن، زەنج، زەنەک، زەهاو، زەویی(ئاودەلین، تەپوشل، کەهەمیشە ئاوئەداتەوە، ئاوەزێ)، باتلاخ.
زەبر (ن) zebir
تاقەت، توانایی، هێز، نهێم.
زەبر بەدەست (ئان) ١ zebir bedest
بەتاقەت، بەهێز، توان، توانا، خورت، زەبردار.
زەبر بەدەست (ئان) ٢ zebir bedest
کارزان، کارامە.

زەبر بەدەست (ئان) ٣ zebir bedest
١- بێبەزەیی. ٢- زۆردار.
زەبر بەدەستیی (ن) zebir bedestî
دەسەلاتداریی.
زەبر پێ گەیاندن (کتپ) zebirpêgezandin
ئەزیەت دان، نهێم پێگەیاندن.
زەبردار (ئان) zebirdar
ترسناک، سامناک.
زەبروزەنگ (نل) zebir w zeng
برشت(لە حوکمڕانیدا)، توندو تیژیی(لە ئیش وکاردا).
زەبوون (ئان) ١ zebün
زەپرتیی، کز، لاواز.
زەبوون (ئان) ٢ zebün
بێچارە، ناتوان.
زەبوونکوژ (ئان) zebünkuj
خۆ ئازاکەر(بەسەر کەسانی ناتواندا).
زەبوونیی (ن) zebünî
١- کزیی، لاوازیی.
٢- بێچارەیی، ناتوانیی، ناتەوانیی.
زەبەر (ئان) zeber
تارومار، ویران.
زەبەلاح (ئان) zebelah
زەبەلاع، زەبەلۆح، زەبەرلاح، چوارپەل قەویی، زرتەبۆز.
زەبەنگ (ن) ١ zebeng
زەبەن، زەبەند، چوغر، جێگای پڕ گژوگیا و قامیش وزەل.
زەبەنگ (ن،ئان،ئاک) ٢ zebeng
ب (زۆر).
زەپرتیی (ئان) zepirtî
برزۆ، ئۆقرە نەگر.
زەحف (ن،ئان،ئاک،کی) ١ zehif(ki)
ب (زۆر).
زەحف (ن،پز) ٢ zehif
زاف، پێکهەلیی.
زەحف کردن (کتن) zehif kirdin
دڵ(زاف کردن، پێکە هەڵهاتن).
زەحمەت (ن،ئان) zehmet
ئەرک، زامەت، ئەزیەت، سەخلەتیی.
زەحمەت پێدان (ند) zehmet pêdan
ئەرک خستنەبەر، نارەحەت کردن.

زەخم (ن،پز) zexim
برین.
زەخەڵ (ئان) zexel
زەغەڵ، بەدەڵ، نائەسل، قەلب.
زەخیرە (نک) zexîre
ب (ئازووقە).
زەدە (ن،کل) zede(kl)
ئەیب، عەیب، ئەنگیی.
زەدەدار (ئان) zexdedar
ئەیبدار، عەیبدار، ئەنگدار.
زەرا (ن) zera
تۆسقاڵ، زۆرکەم، کەموسکە.
زەراعەت (ن) zera'aet
کشتوکاڵ، کشتوکار.
زەراعەت کردن (کتپ) zera'aet kirdin
زەویی بۆ بەرهەم ئامادەکردن کشتوکاڵ کردن
زەراڤە (ن،س) zerave
کونە مەتەرین، دەلاقە(بۆ تەقە لیوەکردن)، کونی سەنگەر.
زەرتکە (ن،رو) zertik
گیای بەن پێ زەردکردن.
زەرد (ن) ١ zerd
پرنج، کانزای زەرد.
زەرد (ئان) ٢ zerd
زەر، بەرەنگی ئالتوون، بەرەنگی زەردوویی.
زەرد (ن) ٣ (zerd
تیشەشاخی زۆربڵند.
زەرد (ئان) ٤ zerd
زەر، رەنگ بزرکاو.
زەرداو (ن،پز) ١ zerdaw
تراوی ئاوزراو.
زەرداو (ن،پز) ٢ zerdaw
ب (زرینچکاو).
زەردایی (ن) zerdayî
زەرامیی، زەردیی، زەردێتیی، رەنگی زەرد.
زەردایی کردن{چاو} (کتن)
zerdayî kirdin(çaw)
بەئاستەم تروسکە کردن.
زەردباو (ئان) zerdbaw
زەربەش، زەردکار، ئامال زەرد، مەیلەوزەرد.
زەردبوون{میوە} (کتن) ١ zerdbün(mîwe)
پێگەیشتن، گەیین.

زەردبوون{خەلە} (کتن) ٢ zerdbün(xele)
رەق بوون [شیرەی گوڵە گەنم ،جۆ..] .
(شیرەی گوڵەگەنم وجۆ)، تازەپێ گەیشتن.
زەردبوون{دومەڵ}(کتن) ٣ zerdbün(dümel)
گەیین،لەسەر دەربوون.
زەردبوون (کتن) ٤ zerdbün
زەرد هەڵگەران(رەنگی کەسێ)، رەنگ پەڕیین.
زەردکراو{سەوزەوات} (ئان)
zerd kiraw(sewzewat)
نیوەکوڵاو، نیوەکوڵ کراو، زەردوزۆڵ.
زەردکردن (کتپ) ١ zerdkirdin
نیوە(کوڵاندن، کوڵ کردن)،نیوپوخت کردن.
زەردکردن (کتپ) ٢ zerdkirdin
زەرکرن، رەنگاندن بەزەرد.
زەردکردن{رەنگی کەسێ} (کتپ)٣
zerd kirdin(rengî kesê)
رەنگ بردن، ترساندن.
زەرد وزۆڵ (ئان) zerdw zol
زەردوجوان، جوانکیلە، ناسک.
زەردوسوور (نک) ١ zerdw sür
منالانی لەهەموو تەمەنیک.
زەردوسوور (ئان) ٢ zerdw sür
هەمەرەنگ.
زەردوما (ن) zerdw ma
شاخی(سەخت، ئەستەم)، چیای بەرزو ئاسیی.
زەردوویی (ن،پز) ١ zerdüyî
زەردیـویی، زەرکیـی، زەرۆکیـی، نەخۆشـییەکە رەنگی پیـست وریـشاڵەکان وتـراوی ئاولـەش زەرد هەڵدەگـەرێ بـەهۆی بڵاوبوونـەوەی زەرداوی زراو بەناو لەشدا...
زەردوویی (ن،پز) ٢ zerdüyî
زەردەیی، زەرەک، کارەبا، جـۆری مـووروی رەنـگ زەردە..
زەردە (ن) zerde
تیشکی هەتاو(لەبەیانیان و ئێواراندا).
زەردەپەڕ (ن.) ١ zerdeper
زەردەلپەڕ، زەرکەتاف، زەردپـەڕ، زەردەی ئێـواران، هەتاوی نزیک رۆژئاوابوون.
زەردەپەڕ (نل) ٢ zerdeper
کـاتی(نزیـک رۆژئاوابـوون، ئـاوابوونی خۆرکـە زەردەبەسەر کەلەوەبێ).

زەردەپەڕ (ن) ٢ zerdeper
قەوزەی(سەر ئاو، ئاوی ڕاوەستاو).
زەردەچەوە (ن) zerdeçewe
زەردە(چو، چۆ، چیوە).
زەردەخەنە (ن) zerdexene
زەردەخۆ، زەردەکەن، زەردەکەنی، بزە، بزەخەنە، خەندە، لێوەخەندە.
زەردەخەنە لێوەهاتن (کتن)
zerdexene lêwe hatin
زەردەخەنەگرتن، بزە(کردن، گرتن).
زەردەلوو بۆ گەروو (پن) !zerdelü bo gerü
ئەمە ئاخاوتنی مرۆڤی تەمەڵە.
زەردەلە (ئان) ١ zerdele
زەردۆڵە، زەردۆکە، زەردیلە، ڕەنگ(زەرد، مردوو)، لاواز.
زەردەلە (نک) ٢ zerdele
میوەی وشکەوەکراو.
زەردەلیکاو (ن) zerdelîkaw
ب (زۆنگ).
زەردەواڵە (ن) zerdewale
زەرگەتە، زەنگەتە، زرقتکە، زلقتی، زەنگاڵ، ژەنگەسوورە، سیرەمۆز، تلیسک، ستینگ، ستانگ، ستەنگ.
زەردهەڵگەڕاو (ئان) zerd helgeraw
ڕەنگ(بزرکاو، هەڵبزرکاو، تێک چوو).
زەردێنە {هێلکە} (ن) zerdêne(hêlke)
زەردینە، زەرتکە، زەرکە، بەشی زەردی ناو هێلکە
زەردیی (ن) zerdî
ب (زەردایی).
زەردینە (نک) ١ zerdîne
خشڵی ژنان.
زەردینە (ن) ٢ zerdîne
شتی لەزەرد دروستکراو.
زەرف (ن) ١ zerf
دەفر، حاجەت.
زەرف (ن) ٢ zerf
پاکەتی نامە.
زەرف (ن) ٣ zerf
شایان، شیاو.
زەرقیی (ئان) zerqî
ڕەنگامە.

زەرقی وبەرقیی (ئان) ١ zerqîw berqî
ئالاو والا، ڕەنگاو ڕەنگ، هەمەڕەنگە.
زەرقی وبەرقیی (ئان) ٢ zerqîw berqî
بەشتی جوان ورەنگاو ڕەنگ ڕازێنراو.
زەرگ (ن) ١ zerg
شیشی دەرویشان، سیخی گووپ (دەرویش کاتی زیکر بەکاری دەهێنن)، دڕباشە.
زەرگ (ن) ٢ zerg
نووکی ڕم.
زەرگ (ن) ٣ zerg
نێزەی سێ سووچی باریکی کورت.
زەرگاڵ (ن) ١ zergal
زەنگاڵ، زەنگۆڵ، کاڵەی لەموو دروستکراو، پێڵاوی لە موو چنراو، ژەنگاڵ.
زەرگاڵ (نک) ٢ zergal
گۆرەویی تابەر ئەژنۆ.
زەرگاڵ (نک) ٣ zergal
دۆلاخ، ساق.
زەرگە (ئان) zerge
بالا(شمشالیی، بلندو باریکە لەوقیت).
زەروو (ن) zerü
زاروو، زالۆ، زالی، زایلوو.
زەرووڵێ گرتن (کتپ) zerü lê girtin
خوێن لێ گرتن بەهۆی زەرووەوە، زەروو لێدان.
زەرووریی (ن) zerürî
پێشاو.
زەرۆپ (ئان) zerop
بەپا، خۆشڕەو.
زەرەر (ن) zerer
زەرەد، زرار، خەسار، خوسار، خەسارە.
زەرەر لە نیوەی بگەڕێتەوە هەر باشە (پن)
zerer le nîwey bigerêtewe her başe
هەرچێ چەندێکت لەزەرەر ڕزگار بووبێ وەک قازانج بۆت دەگەڕێتەوە.
زەری {ئافرەت} (ئان،کی) ١ zerî{afiret} (ki)
سەوزە، سەوزەڵە، جوان، نازدار، سپی پێست وناماڵ زەرد.
زەری{ئافرەت} (ن،کی) ٢ zerî{afiret} (ki)
کچی(گەورەماڵان، ماڵەخانەدان).
زەریا (ن) zerya
ب (ندێ).

زەریان (ن) zeryan

ژنی ماڵ، کەیبانووی ماڵ.

زەریاوان (ن) zeryawan

زەریڤان، زریڤان ، زریوان.

زەریاوانی (ن) zeryawanî

زریوانی، زەریڤانی، زریڤانی.

زەریایی (ن) zeryayî

دەریایی.

زەریق (ن) ١ zerîq

تیریژی سەرلەبەیان، پرشو بریسکە وەووری کاتی هەلاتن.

زەریق (ن) ٢ zerîq

باش، دلگر، دل پەسند.

زەڕ (ن) ١ zer̲

ب (زیڕ).

زەڕا (نسب) ٢ !zer̲

هەی ترا!.

زەڕراقی (ن،نا) zer̲ r̲aqî

نیرەکەر.

زەڕەق (ن) zer̲eq

بریقە، تروسکە.

زەڕقی (نان) zer̲qî

خۆشنوود.

زەڕک (ن،رو) zer̲k

تـویکلی سـەوزی فەریکـە گـوێز، کـەمکۆل (بـۆ ئارایشی دەمولێوی ژنان بەکاردەهێنرێ).

زەڕکفت (ن) zer̲kift

ب (ئالتووز).

زەڕکەش (نان،ن) zer̲keš

ڕووکەشی(ئالتوون، زێڕ)، بەئاوی زێڕ داپۆشراو.

زەڕکەش{کراو} (نان) zer̲keš(kiraw)

ئاوەزێر کراو، ئالتوزکراو.

زەڕناس (ن) ١ zer̲nas

ب (سەنگی مەحەک).

زەڕناس (نان،ن) ٢ zer̲nas

دانا، شارەزا.

زەڕنەقووتە (ن،م) zer̲neqûte

زرنەقووتە، تووکنە، بیچوی باڵندەی تازە لەهێلکە جووقاو(پەڕ دەرنەکردوو، تووک وپەڕ لێ نەهاتوو)، سووورە(ساقە، سەقە)، سیزواڵ.

زەڕنیخ (ن) zer̲nîx

زەڕنیق.

زەڕنیگار (نان) zer̲nîgar

زەڕنیشان.

زەڕە (ن) ١ zer̲e

وردیلە(شت)، شتی هەرەورد.

زەڕە (ن) ٢ zer̲e

زەڕ، زەڕەزەڕ، زڕ، زاتەنـە، زڕانڕ، دەنگـی زەڕینـی کەر، سووڕەی گوێدرێژ و ئێستر.

زەڕهاتن (کتن) ١ zer̲hatin

ئەشقیی بوون، یاخیی بوون.

زەڕهاتن (کتن) ٢ zer̲hatin

ب (زەڕیین).

زەڕەبین (ن) zer̲ebîn

هورکە بین، هەرشووشەیەکە شت لەبرچاو زلتر بکات.

زەڕەتاڵ (نان) zer̲etal̲

ئێسکە قورس.

زەڕەزەڕ (ن.) zer̲ezer̲

ب (زەڕە).

زەڕەنگەر (ن) zer̲enger

زەڕگـەر، زێـڕکار، ئـاڵتونچیی، کەسـێ کەزێـڕکاریی بکات.

زەڕیین (کتن) ١ zer̲în

زەڕانـدن، شـیڕاندن، دەس بـەزەڕەزەڕکردن، تـێ هەڵکردن بەزەڕە.

زەڕیین (کتن) ٢ zer̲în

زەڕهاتن، لەخۆ(بایی بوون، گۆڕان).

زەعفەران (ن،رو) ze’aferan

ب (زافەران).

زەق{چاو} (نان) zeq(çaw)

زاق، زق، زۆپ، زوکە، زلق، زیق، زیکە، بز، بەرجەستە، چاوکراوە بەزەقی.

زەق زەق تەماشاکردن (ند)

zeq zeq temaša kirdin

تەماشـای کەسـێ یـان شـتێ کـردن(بـێ چاوتروکاندن).

زەق زەق دیارە (ند) zeq zeq diyare

زۆر ڕوون وئاشکرایە.

زەق کردنەوە{چاو} (ند) zeq kirdinewe(çaw)

بز کردنەوە(چاو) لەکەسێ.

زەقنە (نان) zeqne

زۆرتاڵ، ئێجگارتاڵ، هەرەتاڵ، ژەقنە.

زەقنەبووت (ن،رو) zeqnebût

زەقنەبیت، زەقنەپووت، ژەقنە، ژەقنە(بووت، پووت،

مووت).

زەقنەبووت خۆی! (رس) !zeqnebüt xoy

زەقنەبووت خۆی.

زەقووم (ن،رو) zeqüm

١- ناوی درەختێکە لە جەهەنەمدا.

٢- ژەهرتاڵ (خ).

زەقەی چاوهاتن (ئد) zeqey çaw hatin

زەقەهاتن، بزە یان بزەی چاوهاتن.

زەکات (ن) zekat

زەکوە، بەشێکەلەپارە یان ماڵ کەلەرێگای خودادا بدرێ بەهەژاران (بەگوێرەی شەرعی ئیسلام).

زەکات دان (کتپ) zekatdan

زەکودان(بەگوێرەی ئاینی ئیسلام).

زەل (ن،رو) zel

زیل، چراف، زنە، گیاباتلاخ گیایەکە قەدەکەی رەق و سێ سووچەوسێ ریز گەلای تیژو مێشوەگوڵی وردی هەیە لەناو گۆم وزەلکاو یان زەویی شێدارد‌ا دەروێ.

زەلام (ن) [1] zelam

زلام، نۆکەر، پیاو، ژێردەستە، خزمەکار.

زەلام (ن) [2] zelam

مرۆڤ، مرۆو.

زەلام (ئان) [3] zelam

زرپ، زرت، زرتۆ، تەژە، کەتە، چوارشانە، تێکسمراو.

زەلامەرێ (ن.) zelamerê

پیادەرێ، سەڵتەرێ، لارێ.

زەلان (ن) [1] zelan

ب (زریان).

زەلان (کتن) [2] zelan

خلیسکان، زەلیین.

زەلان (کتن) [3] zelan

رەت(بردن، دان).

زەلاندن (کتپ) [1] zelandin

خلیسکاندن.

زەلاندن (کتپ) [2] zelandin.

چەواشەکردن، لەرێگەکلاکردن.

زەلانەوە (کتن) zelanewe

زەلیینەوە، لەسەرخەلک

لەوەران، زگ لەوەراندن، خۆبەسەر خەلکدا سەپاندن (بۆ خواردن ونوستن).

زەلکاو (ن) zelkaw

ب (زۆنگ).

زەلکۆ (ن) zelko

قامیشەلان، قزپی، قزپیە، باتلاخ وقامیشەلێن.

زەللە (ن) zelle

تەتەڵە(زمان)، هەڵەی بێ مەبەست.

زەللەکردن (کتن) zellekirdin

تەتەڵەکردن(زمان).

زەلووت (ن) [1] zelüt

بێمووو، تاسی.

زەلووت (ئان) [2] zelüt

رووت وقووت.

زەلیل (ئان) [1] zelîl

نەخۆش، لەش بەبار.

زەلیل (ئان) [2] zelîl

بیچارە، لێقەوماو.

زەم (ن) zem

پاشملە، پشتملە، پاشگۆتینی، پاشدوویی، ئاخاوتنی پاشملە.

زەمان (ن) [1] zeman

دەم، حەل، وەخت.

زەمان (ن) [2] zeman

دنیا، دونیا.

زەمانە (ن) zemane

١- رۆژگار، رۆزگار، چاخ..

٢- دۆخی کاروبار (لەکاتێکی تایبەتدا).

زەماوەند (ن) zemawend

زەماوەن، زەماوەنگ، شایی، سوور، داوەت.

زەماوەندکردن (کتن،کتپ) zemawend kirdin

شایی کردن، گۆڤەنکردن.

زەمبەلەک (ن) zembelek

زەمبەرەک، فەنەر، زەنبەلەک.

زەمزەمە (ن) zemzeme

بەیتوباڵۆرە، هەوای گۆرانیی.

زەمق (ن) zemiq

زامق، زانق، زانقی، چەسپ، سەمغ.

زەمموورەک (ن) zemürek

زەمبوورە، ئاوەڕێی کون تەنگ (دۆلاش).

زەمۆمە (ن) zemome

تیقە، مابەین، نێوان.

زەمەر (ئان) zemer

تێک تەپاو، دڵتەپاو، دڵتەپیو، ویران.

زەمەن (ن) zemen

زەمەند، زەویی زۆر بەگیا، دەشتی پڕگیا.

زەمیلە (ن) zemîle
زەمبیل، زەمبیلە، زەمیل، قەرتالەی لەکلۆش دروستکراو.

زەمیلەچن (ن) zemîleçin
سەبەتەچن.

زەمین (ن) ١ zemîn
ب (زەوی).

زەمین (ن) ٢ zemîn
زەمینە، بنیات.

زەمینگر (ن،پز) zemîngir
ئیفلیج، زەوینگر، کەفتەکار، گردەنشین.

زەنبەق (ن،رو) zenbeq
زەمبەق، زەمەق، زیوا، زیبا، گوڵێکی جوان وبۆن خۆشە.

زەنخ (ئان) zenix
بۆنکردوو، گەنیو، گەنیی، زنخ.

زەند (ن) zend
نێوان جومگە دەست وئانیشک.

زەندۆر (ن) ١ zendor
ب (درز).

زەندۆر (ن) ٢ zendor
زەندۆرە، سندوق، سندۆق، زەندۆق، شێوەڵەی تەنگە.

زەندە (ن) zende
زەند، کلۆم، قفلی دارین.

زەندەق (ن) zendeq
زارە، زاور، زەهلە، زراو، زەندەک، زەنەق، ورە، هێزی دڵ، بەشارەت، پڕوون.

زەندەق بردن (کتپ) zendeq birdin
ب (زارەترەک کردن).

زەندەق چوون (کتن) zendeqçün
ب (زارەترەک بوون).

زەندەق دار (ئان) zendeq dar
ب (زاوردار).

زەندیق (ن) zendîq
بێ (براو، ئیمان)، خوانەناس.

زەنگ (ن) ١ zeng
زیل، چان، چینگ، چانقۆچ، زەنگوڵ، تەواش.

زەنگ{رۆن} (ن) ٢ zeng(ron)
ب (زرنگ).

زەنگ (ن) ٣ zeng
ب (ئاوزەنگی).

زەنگ (ئان) ٤ zeng
تاریک(شەو).

زەنگ (ن) ٥ zeng
ب (درز).

زەنگ (ن) ٦ zeng
ئێزنگ، داری سووتان.

زەنگ بردن (کتن) ١ zengbirdin
درزبردن، قلشین، قلیش بردن.

زەنگ بردن (کتن) ٢ zeng birdin
شکان.

زەنگ زڕان (ند) ١ zeng ziran
ئابڕووچوون، زەنگ زڕیان، ناوزڕیان.

زەنگ زڕان (کتن) ٢ zeng ziran
زڕەی زەنگ هاتن، دەنگ لێهاتن (زەنگۆڵە..).

زەنگ زەنگ (ئان) zeng zeng
درز درز، پڕلەدرز.

زەنگلۆک (ن) ١ zenglok
بلقی سەرئاو.

زەنگلۆک (ن) ٢ zengilok
ئەوک، گەروو.

زەنگ لێ دان (کتپ) zeng lêdan
چان لێدان، چینگ لێدان، لەچانقۆچ دان.

زەنگن (ن) zengin
زەنگەن، کولینگ، قولنگ، قولنگە، ئامرازی زەوی هەڵکەندن.

زەنگو (ن) zengü
قاپ، گویزنگ، ڕەقینەی قاچ.

زەنگ وقۆر{کاروان} (نک) zengw qor(karwan)
دەنگی زۆری زەنگۆڵەی گەورەو پچووک.

زەنگوڵ (ن) ١ zengül
زیپ، تنۆک، دلۆپ، دڵۆپە.

زەنگوڵ (ن) ٢ zengül
ترزیکی کێو، لوتکەی چیا.

زەنگوڵنە (ن) zengülne
دیاریی،پێشکێش.

زەنگوڵە (ن) zengüle
زنگل، زەنگۆڵکە.

زەنگوڵە ومەنگوڵە (ن.) zengule w mengule
خشلی زەنگوڵەدار.

زەنگوڵی (ن) ١ zengulî
زرنگە، درنگە.

زەنگولیی (ن) ٢ zengulî
قیژە، هاوار، نەعرەتە.
زەنگەقلیشە (نل) zenge qlîşe
داری بە(تەور، بیور) شکێنراو.
زەنگیانە (نک) zengiyane
مووروی زۆر ورد.
زەنندە (ئان) zennde
زرندە، بەزەبر وزەنگ.
زەنویر (ن) ١ zenwêr
جێگەی بلندی هەواسازگار، شوێنی ئاووهەوا سازگار.
زەنویر (ن) ٢ zenwêr
لەوەرگە.
زەواد (ن) ١ zewad
توێشوو، زەودە، بژێوی سەفەر، تێشووی ڕێگە.
زەواد (نک) ٢ zewad
زاد، زەود(لەخەلە)، بژیو.
زەوال بوون (کتن) zewlbün
نەمان، نەدیوبوون، لەبەین چوون، لەنێوچوون، کۆتایی هاتن، تەفروتونابوون.
زەوت (ن) ١ zewt
زەود، ئارام، هەدا.
زەوت (ن) ٢ zewt
زەبت، زەفت، دەستدرێژیی بۆ سەرمانی کەسانی دیکە.
زەوت بوون (کتن) zewtbün
زەودبوون، ئارام(بوون، گرتن)، هەدادان.
زەوت کردن (کتپ) ١ zewt kirdin
داگیرکردن بەناڕەوایی(ماف یان شتی خەلک).
زەوت کردن (کتپ) ٢ zewt kirdin
پێ‌ویران، دەرەقەت هاتن، لەقەرەهاتن.
زەود (ن) ١ zewd
بێگار، کاری بەزۆر.
زەود (ن) ٢ zewd
هەراوێگر، قیژەوهەرا.
زەوق (ن) ١ zewq
ئارەزوو، خۆشیی، کەیف.
زەوق (ن) ٢ zewq
ماریفەت، سەلیقە.
زەوی (ن) ١ zewî
مەزرا، کێلگە.

زەوی (ن) ٢ zewî
ئەرز، زەمین، زەڤی، زەیی، وشکایی.
زەویانە (ن) zewyane
زەڤیانە، باجی زەوی..
زەوی پێو (ن) zewî pêw
ئەندازیاری ئەرزپێو، زەڤیی پێو، مەساح.
زەوی خۆش کردن (کتپ) zewî xoşkirdin
ئەرز کێلان وبژارکردن.
زەوی وزار (نک) zewî w zar
مووچە، کێلگە.
زەهاو (ن) zehaw
ب (زۆنگ).
زەهر (ن) zehir
زار، ژار، ژەهر، ئاغوور، ژاعر، ژاڵ، ژەحر، ژەر.
زەهراو (ن) zehraw
ژاراو، ژەهراو، ژەهری تراو.
زەهراویی (ئان) ١ zehrawî
ژەهراویی، پڕ لەژەهر، تێکەڵاو بەژەهر، ژاراویی، ژاعریی.
زەهراویی(مار) (ئان) ٢ zehrawî (mar)
ژەهراویی، بە(ژەهر، زەهر)، ژەهردار، زەهردار، ژاردار، ژەهرین.
زەهری مار (نل) zehrîmar
ژەهری مار، ژەهرمار، ژاعریماری.
زەیتوونیی (ئان) zeytünî
سەوزی تۆخ.
زەیستان (ن) zeystan
زەیستان، تازەزاگ، ژنێ کەتازەمناڵی بوویێ.
زەین (ن) ١ zeyn
بیر، هزر.
زەین (ن) ٢ zeyn
وشیاریی(بیر).
زەین دان (کتپ) zeyndan
گوێ پێ‌دان.
زەین ڕوون (ئان) zeynrün
بەبیر، بەهۆش.
زەین کوێر (ئان) zeyn kwêr
نازرنگ، گەلحۆ، بێ‌هۆش.
زەیی (نک) zeyî
خزم وکەسوکاری زۆر نزیک.
زیاتر (ئان) ziyatr
زۆرتر، فرەتر.

زیاد (ئان) ziyad
زیا، لەئەندازەی خۆ بەدەر.
زیادبوون (کتن) ziyadbûn
زۆربوون، فرەبوون، هاتنە(بان، سەر).
زیادخواردن (کتن) ziyadxwardin
ئینتەلاکردن، زیادەخۆریی کردن.
زیادکردن (کتپ) [1] ziyad kirdin
زۆرکردن، فرەکردن، خستنەسەر، هێنانەبان.
زیادکردن{مانگ} (کتن) [2] ziyad kirdin(mang)
پڕبوون، شنانەوە، گەورەبوون
(مان، مەیڤ).
زیادە (ن) ziyade
سەربارە.
زیادیی (ن) ziyadî
بەرتریی، فرەیی.
زیادیی (ن) ziyadî
زیایی، لەئەندازە یان پێویست بەدەریی.
زیارەت (ن) [1] ziyaret
زێوە، شەخس، گۆڕی پیاوچاکان.
زیارەت (ن) [2] ziyaret
دیدەنیی، سەردانیی، میوانیی.
زیارەت (ن) [3] ziyaret
حەج.
زیارەت کردن{مەکە} (کتن) ziyaret kirdin
چوونەحەج.
زیارەتگا (ن) ziyaretga.
زیارەتگە، جێگە زیارەت.
زیافەت (ن) ziyafet
داوەت، میوانداریی.
زیان (ن) [1] ziyan
زەرەر، خەسارەت، خوسار.
زیان (ن) [2] ziyan
ئازار، گەزەند.
زیان پێ‌گەیاندن(کتپ) ziyanpêgeyandin
زیان پێ‌دان.
زیاندەر (ن.ئان) ziyander
زیانکار، زەرەردەر، زیانە(خڕ، خوڕ)، زانەخڕ، زیانرەس، زیانۆکە، زیاندار، بەدفەڕ، دەس بەزەرەر، بەزیان.
زیان کردن (کتن) [1] ziyan kirdin
زەرەرکردن.

زیان کردن (کتن) [2] ziyan kirdin
ئەزیەت خواردن، ئازار پێ گەیشتن.
زیپ (ئان) [1] zîp
تووش، شووم، نەهات.
زیپ (ن) [2] zîp
زیپکە، تەرزە.
زیپ (نک) [3] zîp
ب (هەراوهوریا).
زیپ (ن.رو) [4] zîp
زیلکە، چەکەرە.
زیپ تێ‌گرتن (ند) zîp tê girtin
توانج(تێ گرتن، بۆ هاویشتن)، قسەی بەتویکل(گرتنەکەسێ، بەکەسێ ووتن).
زیپکە (ن.پز) zîpke
زیرکە، زیکە، زریکە، زیتکە، زلپکە، زەو، ژیرکە، جووش، پیزۆکە، کوانی زۆر ورد لەسەر پێست، ژەرەکە.
زیت{چاو} (ئان) [1] zît(çaw)
تیژ(سۆمایی).
زیت (ئان) [2] zît
ڕەپ.
زیت (ن) [3] zît
گەف، هەڕەشە.
زیت بوونەوە (کتن) [1] zîtbûnewe
زیتەویوون، وریابوونەوە.
زیت بوونەوە{گیانەوەر} (کتن) [2]
zît bûnewe (gyanewer)
ڕاپەڕیین، ڕاکردن، دەرپەڕیین.
زیتەلە (ئان) zîtele
زیت، زیتەڵ، وریا.
زیتەویوون (کتن) zîtewbûn
بەوردیی تەماشاکردن، چاوتیژکردن وتێ ڕوانیین.
زیخ (ئان) [1] zîx
ئازا، بوێر.
زیخ (ن) [2] zîx
چەوی ورد، وردەچەو، زخ ، زوغر، خیز.
زیخ (ن.رو) [3] zîx
دڕکە.
زیخاندن (کتپ) zîxandin
هانەهان دان، دنەدان، هانەدان، پاڵ پێوەنان، جووڵاندن (کەسێ).

زیخه‌لان (ن) zîxelan
زیخدان، زخدان، خیزه‌لان، ریخناخ ، ریخه‌لان.
زید (ن) zîd
نیشتمان، وه‌ته‌ن، دیار.
زیراڤ (ئان،کی) zîrav(ki)
دووره‌ده‌ست.
زیراندن (کتپ،کتن) ١ zîrandin
زریکاندن، زووراندن، زیرانن، قیژاندن، هاوارکردن.
زیراندن (کتپ) ٢ zîrandin
چریکاندن، چریین.
زیرگ (ن) zîrg
زوورک، زورگه، زورکان، ته‌پۆلکه.
زیروو (ن،رو) ١ zîrü
گوله وه‌رده‌ی گویز ومیوه که به‌هاران ده‌یوه‌رینێ،
گولیلکی به‌رسیله‌که ده‌رشیته‌وه.
زیروو (نکه) ٢ zîrü
خۆلی ئاسن، وردمی ئاسن.
زیروهوور (ن) zîrw hür
زیره زیری زۆر، زیره‌ی زۆر.
زیره (ن) zîre
ده‌نگی به‌رز وتیژ.
زیره بۆ کرمان بردن (پن)
zîre bo kirman birdin
بێ‌تێ گه‌یشتن کارکردن، کارێ لێکدانه‌وه کردن.
زیره‌ڤان (ن،کی) zîrevan(ki)
ئیشکگر، پاسه‌وان.
زیره‌ک (ئان) zîrek
ب (زرنگ).
زیره‌کردن (کتن) ١ zîrekirdin
پڕح چوون، له‌ترسان مردن.
زیره‌کردن (کتن) ٢ zîrekirdin
هاوارکردن(له‌به‌ر ئازار).
زیره‌کیی (ن) zîrekî
ب (زرنگیی).
زیره لێ هه‌ستاندن (ند) zîre lê hestandin
هاوار لێ په‌یدا کردن،
جه‌زره‌به پێ‌گه‌یاندن.
زیز (ئان) ١ zîz
ب (زویر).
زیز (ئان) ٢ zîz
پڕ به‌زه‌یی، دل نه‌رم.

زیزانه (ن،رو) zîzane
زیزان، زریزانه، زیوان، زیڤان، خولیره، ولیره.
زیزبوون (کتن) zîzbün
ب (زویربوون).
زیقاندن (کتپ) zîqandin
زیقه‌کردن، زیراندن، زیقانن.
زیقاوله (ن،م) zîqawle
تیتروانسکه، تیله‌پیجاخ.
زیقاوه (ن،نا) zîqawe
ده‌له‌که.
زیقن(منال) (ئان) ١ zîqin(minal)
زیکن، مندالێ که‌زۆر ده‌زیقینێ.
زیقن (ن) ٢ zîqin
ووته‌وتکه‌ر.
زیقن (ئان) ٣ zîqin
جیقن، پیسۆکه، لاوان، له‌ڕ.
زیق وهوور (نل) zîq w hür
زیره‌زیر، زیقه‌زیق.
زیقه (ن) zîqe
ب (زیل).
زیکر (ن) zîkir
١- ناوهێنانی خوا، به‌سه‌رکردنه‌وه‌ی خودا به‌ره‌فتاری ئاینیی. ٢- (به‌گویره‌ی ته‌ریقه‌تی سۆفێ): ووتنه‌وه‌ی هه‌ندێ و شه‌و رسته‌ی ئاینیی وه‌ته‌حی خوا(له‌گه‌ل راوه‌شاندن و لێدانی ده‌ف وجۆره هه‌لپه‌رکێیه‌کی تایبه‌ت).
زیکرکردن (کتپ) ١ zîkir kirdin
کڕ به‌ستن(ده‌رویشان) بۆ
ووتنه‌وه‌ی وشه‌ی هه‌ق!هه‌ق! له‌گه‌ل شیتگیریی بۆ ئایین.
زیکرکردن (کتپ) ٢ zîkir kirdin
دوعا خویندن، ناوی خوا هێنان.
زیگار (ن) zîgar
شه‌ونشینیی.
زیل (ن) ١ zîl
پیری به‌هێزو تاقه‌ت.
زیل (ن) ٢ zîl
به‌لووکه.
زیل (ن،ئم) ٣ zîl
جه‌نگ، سه‌نج.
زیل (ن) ٤ zîl
زیقه، زیله، زیکه، زیکه، ده‌نگی(به‌رزوتیژ، باریک و

ناسک).

زیلا (ن،ناک) zîla

ئەملا، ڤ ڕەخی.

زیلۆ (ن) zîlo

پەلاس.

زین (ن) zîn

مارەکە، سەرج، شوێنی دروستکراو بۆ دانیشتنی سوار لەسەر پشتی ئەسپ.

زینات (ئان) [1] zînat

ئازار دەر، بەدفەڕ.

زینات (ن) [2] zînat

ب (نژد).

زینپۆش (ن) zînpoš

سەرجلی زین، سەرزین، پارچەیەکی نەخشێنراوە بەسەر زیندا دەگیرێ (بۆ جوانیی).

زیندان (ن) zîndan

بەندیخانە، زینان، زینگان، زندان.

زیندانەوان (ن) zîndanewan

بەندیوان، زیناوان.

زیندروو (ن) zîndirü

زیندووز، زیندۆز، زیندوور، سەڕاج.

زیندوو (ن) [1] zîndü

زندوو، زینگ، زیندگ، زیندگ، ماو، لەژیاندا، ژیو.

دژ: مردوو، نەماو.

زیندوو (نک) [2] zîndü

ب (زیندەوەر).

زیندوو (ن،جج) [3] zîndü

ب (ئەسپێن).

زیندووبوونەوە (کتن) [1] zîndübünewe

بەخۆدا هاتنەوە، ژیانەوە (سەوزایی، دارودرەخت).

زیندووبوونەوە (دوای مردن) (کتن)

zîndübünewe [2] (dway mirdin)

ڕاست بوونەوە، زینگ وەبوون، زینگەوبوون، هەستانەوە، گیان(هاتنەوەبەر، تێکەوتنەوە).

زیندووخۆر (ئان،نک) zîndüxor

زیندیخۆر، پیاوخۆر.

زیندووکردنەوە (کتپ) [1] zîndü kirdinewe

گیان(بەبەردا کردنەوە، تێ خستنەوە)، ڕۆح(کردنەوەبەر، بەبەرداکردنەوە)، زینگ وەکردن، زینگوو کردنەوە.

زیندووکردنەوە (کتپ) [2] zîndü kirdinewe

تازەکردنەوە، نوێ کردنەوە.

زیندوویەتیی (ن) zîndüyetî

توندوتۆڵیی، گورجیی، گوڕ، هەڕەت.

زیندوویی (ن) zîndüyî

ب (زیندەگیی).

زیندە بە چاڵ کردن (ئد) [1] zînde be çal kirdin

شووی نابەدڵ کردن، گوزەران تاڵ بوون، بەنابەدڵ شوو کردن(کچ ئافرەت).

زیندە بە چاڵ کردن (ئد) [2] zînde be çal kirdin

زیندەبەگۆڕ کردن، زینگەچاڵ کردن، بەزیندوویی(نێژتن، ناژتن، ناشتن).

زیندەخەو (ن) zînde xew

خەیاڵ پلاو، هزری دوورو نەشیاو.

زیندەگیی (ن) zîndegî

زینگیی، زینگانیی، زیندویی، زنەیی، زنەگیی، زیندوێتیی، زینگوویی، زیندوویەتیی، ژیان ڕابواردنی تەمەن، ژیی.

زیندەماڵ (نک) zîndemal

ئاژاڵ، ئاژەل.

زیندەومردە (ن،س) zînde w mirde

خەندەک، قووڵکەی لەناو زەویدا هەڵکەندراو.

زیندەوەر (نک) zîndewer

زیندەوار، زندیوار، گیان لەبەر(بەگشتیی)، گیاندار، گیانەوەر.

زیندیخۆر (ئان) zîndîxor

خوێنمژ، زاڵم.

زین کردن (کتپ) zîn kirdin

زین لێنان.

زینکۆ (ن) zînko

بەرکۆ، تەلیۆس، لوتکەی پێش زین.

زینوو(چیا) (ن) zînü(çiya)

زینگە، زینی، باسکی شاخ ویاڵ، ملەی کێو، سەریاڵ.

زینهار (ئسب) zînhar

زینهار، سەدزینهار!، زنهار!، دەخیلە!، ئەمانەتە!، نەکەی!.

زیوان (کتن) zîwan

بزاوتن، بزوان، تەکان[(خواردن،دان)لەجێی خۆوە].

زیواندن (کتپ) zîwandin

بزواندن، جووڵاندن، تەکان پێدان.

زیوکفت (ئان) zîw kift

بەزیو(داپۆشراو، سپی وەکراو)، زیولێ دراو، سیماف کراو، ڕووکەش کراو بەزیو.

زیوه (ن) zîwe
بزاف، بزاو، جووله، ژووله، ژول، جم.
زیوین (ئان) zîwîn
زیڤین، لەزیودروستکراو، دروستکراو لەزیو.
زیی (ن،رو) zî
ب (درکەزیی).
زێ (ن) ١ zê
چەم، ڕوبار، شەت.
زێ (ن) ٢ zê
قوز(مێینە).
زێبا (ئان) ١ zêba
زیوا، جوان، شیرین، قەشەنگ.
زێبا (ن،رو) ٢ zêba
ب (زیبا).
زێد (ن) ١ zêd
زاگە، شوێنی لەدایک بوون.
زێد (ن) ٢ zêd
نیشتگە، دانیشتگە، مەڵبەند.
زێدوبووم (ن.) zêdwbüm
ناوچە، هەرێم.
زێڕ (ن) ١ zêr̲
زەڕ، ئاڵتوون، تەڵا.
زێڕ (ن) ٢ zêr̲
زەڕ، پارە، دراو.
زێراب (ن) zêrab
زیـراو، گۆڕیچکـەی نـاوی پـیس، ڕەهەنـدی گـراوو چلکاو، ژێراو.
زێڕباف (ن) zêr̲baf
زێڕبافت، پارچەی ڕایەڵ لەزێڕ، تەنراوی گوڵ سورمە.

زێڕوزیو (نل) zêr̲w zîw
١- پارە، پوول وپارە. ژێراو.
زێڕین (ئان) zêr̲în
زێڕن، لەزێڕ دروستکراو.
زێمار (ن) ١ zêmar
ئازار، ئێش.
زێمار (ن) ٢ zêmar
پەژارە.
زێو (ن) zêw
میـوانی گـشتیی(هـەموان)، داوەت کردنـی خـەڵک بەکۆمەڵ.
زێوار (ن) ١ zêwar
زیوارە، پەراوێز، کەنار، کەنارە، دیوارە.
زێوار (ن) ٢ zêwar
قەبرغە، لاتەنیشت.
زێوار (ن) ٣ zêwar
زواڵە، زوێل، زیڤار، زیڤاڵ، زۆلاک، قەیتانە.
زێوارگرتن (کتپ) zêwar girtin
زێوار پێداگرتن، پەراوێز لێنان.
زێوارە (ن) zêware
ئێوارە، ئێوارێ.
زێوان (ن) zêwan
زێـــدەوان، زێـــوەوان، پاســـەوانی گۆڕســـتان، ئاگاداریکەری قەبرستان.
زێوەر (ن) zêwer
خشڵ، تیتە.
زێویە (ن) zêwye
ئەشکەوت، زیڤینک.

پیتی - ژ-

-J-

ژ (پ) j

له‌(سه‌ر، ناو، نزیک).

ژا (ن) ١ ja

کاوێژ.

ژا (پ) ٢ ja

له‌وێ، له‌وێوه.

ژا (ئپ) ٣ ja

یا، یان، ژای.

ژار (ئان) ١ jar

لاواز، له‌ڕ.

ژار (ئان) ٢ jar

هه‌ژار.

ژار (ئان) ٣ jar

هه‌ڵقرچاو.

ژار (ئان) ٤ jar

تێ ترنجاو، تێک ترینجاو.

ژاراو (ن) ١ jaraw

زه‌هراو.

ژاراو (ن) ٢ jaraw

مێز.

ژاراویی (ئان) jarawî

زه‌هراویی.

ژاربوون (کتن) jar bün

لاوازبوون، له‌ڕبوون.

ژاربه‌ر (ن) jarber

دژه زه‌هر.

ژارخانه (ن) jarxane

هه‌ژارخانه، جێگه‌ی به‌خێوکردنی بێ نه‌وایان.

ژاردار (ئان) jar dar

زه‌هراویی(بوو).

ژاردان (کتپ) jardan

ده‌رمان خواردکردن، زه‌هرپێدان.

ژارقه‌نده (ن) jar qende

ژار(قه‌نه‌نه، قه‌نده، قه‌نگه)، خلته‌ی جگه‌ره له‌کلکی سه‌بیل وقه‌نده‌دا...

ژارک (ن‌رو) ١ jarik

ڕه‌گه، بنج، بنج ومۆر، بنج وڕه‌گی ڕووه‌که.

ژارک (ن) ٢ jarik

ڕه‌گه(شتێ).

ژارماسی (ن‌رو) jar masî

زه‌هره‌ماسیی، ژه‌هره‌ماسیی، کچووله، مه‌رگه‌ماسیی.

ژارو ژه‌نگ (ن‌پز) ١ jarw jeng

نه‌خۆشی کوشنده.

ژارو ژه‌نگ (نک) ٢ jarw jeng

ئاژاوه‌وناکۆکیی، پشێویی وئاژاوه

ژاریی (ن) jarî

هه‌ژاریی.

ژاریی هه‌لایل (ن.) jarîhelayîl

زه‌هری هه‌لایل، شتی زۆرتاڵ وبکوژ.

ژاژ (ن‌رو) ١ jaj

قامیش.

ژاژ (ن) ٢ jaj

چه‌ڵاکه، بۆ میوه له‌دارکردنه‌وه یان هه‌ڵوه‌راندن).

ژاژک (ن) jajik

بنێشت، ژاژکه.

ژاژوه‌ڕ (نل) jaj wfer

شکۆ، پایه‌به‌رزیی.

ژاژۆک (ن) jajok

قامیشه‌لان.

ژاکان (کتن) ١ jakan

چرچ بوون، ژوڵیان(ده‌ق وتوێیی شت).

ژاکان (کتن) ٢ jakan

پێ په‌ست بوون، سیس(بوون، هه‌ڵگه‌ڕان)، سیسیان، چلمسیین، تێک چوون.

ژاکان (کتن) ٣ jakan

په‌شێویان، شێوان.

ژاکاندن (کتپ) ١ jakandin

چرچ کردن، چرچاندن، ده‌ق شکاندن، ژاکاندن.

ژاکاندن (کتپ) ٢ jakandin

سیساندن، سیس کردن.

ژاکاو (ئان) ١ jakaw

چرچ، چرچاو، ژۆڵیاکه، ژاکیاو، ژولسه.

ژاکاو (ئان) ٢ jakaw

پێ په‌ست، سیس(بوو، هه‌ڵگه‌ڕاو)، ژاکیاکه، ژه‌لمسه.

ژاکاو (ئان) ٣ jakaw

په‌شێو، شێواو، ژولسه، په‌رێشان، سه‌رلێ شێواو.

ژاڵ (ن) 1 jal

زەمر، ژار.

ژاڵ (ن) 2 jal

جێ، شوێن.

ژالە (ن،رو) jale

ڕووێل، ڕیل، ڕوولکە، لوورکە، سنج، لووڕ، لوولکە، لوێر، ڕوەکێکی ژەهراویی هەمیشە سەوزە گوڵی پڕ بۆنی سپی، ژەهراویی هەمیشە سەوزە گوڵی پڕ بۆنی سپی،پەمەیی یان سوور نەگرێ و گەڵاکانی باریکەلەو تورتن.

ژام (ن) jam

چام، زەنگی (کلیسا، کەنیسە).

ژامکوش (ن) jamkuš

مجێوری زەنگی کەنیسە.

ژان (ن) 1 jan

ئێش، ئازار، سوێ.

ژان{ئافرەتی سک پڕ} (ن) 2 jan(afretî sikpir)

ئازاری منداڵ بوون، ئێش وئازاری سەر منال بوون.

ژان (ن) 2 jan

نەخۆشی.

ژانا زراڤ (نل،کی) janazirav(ki)

نەخۆشیی سیل ودیق.

ژاندار (ئان) 1 jandar

وەژان هاتوو.

ژاندار (ئان) 2 jandar

بە(ئێش، ئازار)، ژاندەر، ژان(ئاوەر، هێن).

ژاندار (ئان) 3 jandar

نەخۆش، دەردەدار، ژانۆ.

ژاندار (ئان) 4 jandar

چەکدار.

ژان کردن (کتن) 1 jan kirdin

ئێشان، ژان(گرتن، پیاهاتن)، هاتنە(ژان، ئێش، ئازار)، ئازار(پیاهاتن، پێگەیشتن)، ژانیین.

ژان کردن (کتن) 2 jan kirdin

زۆرماندووبوون.

ژان گرتن{ژنی سکپڕ} (کتن)
jan girtin(jinî sikpir)

هاتنەژان، کەوتنە سەرژان،ژان(برنەوە، پیاهاتن).

ژانۆ (ئان) jano

عەمەل مەندە، لەکارکەوتە.

ژان وبرک (ن) jan birik

ئێش وئازاری کەلەکە.

ژان وژوور (نل) janwjür

ژان ژوور، ژانەهوویرکە، ژانی کەمێ بەرلەمناڵ بوون.
بەرەژان، وردەژان.

ژانەسک (نل،پز) jans sik

سکئێشە، ژانە(زکێ، وور، هوویرکێ).

ژانەسەر (ن،پز) janeser

سەرئێشە، سەرێشە.

ژانین (کتن) janîn

نەخۆش کەوتن، نەخۆشیی گرتن.

ژاوە (ن) 1 jawe

قرە، قیرە، قیرەقیر.

ژاوە (ن) 2 jawe

ژاوەژاو، زەنازەنا، دەنگە دەنگی زۆر تێکەڵ.

ژاوە (ن) 3 jawe

ئاوی ڕوون.

ژاوەڕۆ (نل) jawero

ڕوباری هەمیشە ڕوون.

ژاویاو (ئان) jawayaw

ژاویا، ژاییە، ژایسە، جووراو، جاویاو.

ژاوین (کتپ) 1 jawîn

جوون.

ژاوین (کتن،کتپ) 2 jawîn

کاوێژ کردن.

ژبا (پ،کی) jiba(ki)

لەکن، لنک، لجەم.

ژباربوون (کتن) jaibar bün

منال بوون، بیچو(بوون، هێنان).

ژبارچوون{ژن} (کتن) jibarçün(ki)

بیچوو بەمردوویی بوون، لەبارچوون.

ژبل (پ،کی) jibil(ki)

بێجگە، جگەلە..

ژبن (ئاکە،کی) jibin(ki)

بەتەواویی، بێنەولالا.

ژبنی (ئاکە،کی) jibimî(ki)

هەرگیز.

ژبۆ (ف) jibo(phr)

بۆخاتری، لەبەر.

ژبۆنا (ف) jibona(ki)

لەسوتگەی، بەهیوای.

ژبەر (پ،کی) jiber(ki)

سەبارەت بە، لەبەرئەوەی کە.

ژبەربرن (کتپ،کی) jiber birin(ki)
منال لەباربردن، پیزە
لەبەرفریدان.
ژبەرچی (پر،ئاک،کی) jiberçî(ki)
بۆچی، لەبەرچیی.
ژبەرخۆ (ئاک،کی) jiberxo(ki)
هەرلەخۆوە، لەخۆیەوە.
ژبەردەرینان (کتپ،کی) jiber derînan(ki)
لەبەردەرهێنان، لەژێر دەرخستن.
ژبەرڤاژیڤە (ئان،کی) jiber vajîve(ki)
١- بەپێچەوانە. ٢- بەلای ئاوەژوودا.
ژبەرڤە (پ،کی) jiberve(ki)
لە(باتی، جیاتی، بریکاری)ئەو.
ژبەرڤەچوون (کتن،کی) jiber ve çün(ki)
لەسەرکارمانەوە، دەس هەڵ نەگرتن.
ژبەرڤەکرن (کتن،کتپ،کی)[1] jiber ve kirin(ki)
ژخۆ کرن، لەبەرخۆ داکەندن.
ژبەرڤەکرن (کتپ،کی)[2] jiber ve kirin(ki)
رووت کردنەوە.
ژبەرڤەکشیان (کتن،کی) jiber ve kişyan(ki)
پاشەکشەکردن، خۆکێشانەوە، دەس لێ هەڵگرتن.
ژبەرکرن{دەرس ودەور} (کتن،کی)[1]
jiber kirin{dersw dewr} (ki)
لەبەرکردن، رەوان کردن.
ژبەرکرن (کتپ،کی)[2] jiber kirin(ki)
لەبەرداکەندن.
ژبەرولۆ (پ،کی) jiber w lo(ki)
لەبەرشتێکی (ئاوا، ئاوەها).
ژبەرهندە (ئپ،کی) jiber hinde(ki)
جا لەبەرئەوە، بۆخاتری ئەم کارە، کەوابوو، ژبەرهنگی.
ژبەرهەڤ (ئاک،کی)[1] jiberhev(ki)
بەرامبەریەک، بەرانبەریەک.
ژبەرهەڤ (پ،کی)[2] jiberhev(ki)
لەبەرانبەردا، لەبەرامبەردا.
ژچەک کرن (کتپ،کی) jiçek kirin(ki)
لەچەک کردن، چەک لێسانن.
ژحیل کەتن (کتن،کی) ji hêl ketin(ki)
تاقەت نەمان، بێ هێز بوون.
ژخۆچوون (کتن،کی) ji xo çün(ki)
لەهۆش(خۆ)چوون، هۆش لێ بران.

ژخۆدانین (کتپ،کی) ji xo danîn(ki)
لەکۆڵ خۆکردنەوە، لەخۆ(دوورخستنەوە، لەدڵەوە.
ژدڵ (ئاک،کی) ji dil(ki)
بەراستیی، لەدڵەوە.
ژدوورڤە (ئاک،کی) jidürve(ki)
لەدوورەوە، دووربەدوور، دووراودوور.
ژدەرڤە (ئاک،کی)[1] jiderve(ki)
لەهەندەرانەوە، لەدەرەوەی وڵات.
ژدەرڤە (ئاک،کی)[2] jiderve(ki)
لەدەرەوە (ماڵ).
ژدەست چوون (کتن،کی) jidestçün(ki)
لەکیس چوون، زایەبوون.
ژدێل (ن،کی) ji dêl(ki)
قەرەبوو، خەرامانە.
ژزووەو (ئاک،کی) ji züwe(ki)
هەر لەمێژەوە، لەزوورا.
ژزیلک (ن،کی) ji zîlk(ki)
چزلیک، چزیلک.
ژڤێڤە (ئاک،کی) ji vêve(ki)
لەوەبەولاوە، دوای ئەوە.
ژڤێڤە (ئاک،کی) ji vêve(ki)
لەوێرا.
ژقەنڤە (ئاک،کی) ji qenve(ki)
هیچ(نەبێ، نەوێ)، بەلایەنی(بەلانی) کەمەوە.
ژل (ن،رو) jil
توولەمێو، مێورەی باریکی رەز.
ژلوقان (کتن) ji luqan
١- شلەقان. ٢- شلەژان.
ژلوقاندن (کتپ) ji luqandin
١- تێکەڵ وپێکەڵ کردن، شێواندن.
٢- پەشێویی تێ خستن.
ژلوقاو (ئان) ji luqaw
١-شلەقاو.٢ - شلوقیاگ، ژلوقیاگ، شلەژاو.
ژلەژان (کتن) jilejan
شلەژان، پەشێوان، شێوان، راتلەکان (لەناکاو).
ژلیقان (کتن) ji lîqan
پلیخان، پلیشانەوە، فلیقانەوە.
ژلیقاندن (کتپ) ji lîqandin
پلیشاندنەوە، فلیقاندنەوە، ژلیقانن.
ژلیوان (کتپ) ji lîwan
شلەقاندن، شلۆقاندن.

ژلیوه (ن) ji lêwe

ئاژاوه، پشێویی.

ژمار (ن) jimar

بژار، بژاره، حیساب.

ژماردن (کتپ) jimardin

ئەژمارتن، شماردن.

ژماره (ن) jimare

نمره، شماره.

ژمارەگر (ن) jimare gir

ژمێریار، ژمارگەر، ژماریار، حیسابگەر.

ژمارەگریی (ن) jimaregirî

ژمارەگەریی، بەسەرکردنەوەی ژمارەی شت.

ژمارەی جووجەڵە ومریشك پاییز دەرنەکەوێ (پن)
jimarey cücelew mirîšk le payzda derekewê

کاتێ جووجکەکانت بژمێرە کەسەریان لەهێلکە دەرهێنابێ. واتە:شتێ تا نەیەتە دەستت بەهی خۆتی مەزانە.ئەو کەسەی بەتەمای هیچ نییە هەرگیز دڵ شکاو نابێ.

ژمژیه (ن) jimjiye

ژم وژۆڵ، جموجۆڵ.

ژمن ڤه (شر،کی) jimin ve(ki)

ئەوەندەی من بزانم، بەبیرو هزری من.

ژمن وەرە (شر،کی) jimin were(ki)

لەمنەوە، ئەوەندەی لەسەر شانی من بێ.

ژن ١ (ن) jin

ژەنی، ئافرەت، زە، بنیادەمی مێچکە، مێینە، مێ، هەواڵی پیاو.

ژن ٢ (ن) jin

هاوسەر، هاو خەف، ژنك،هاوڕێی ژیان، ژنی پیاو ،جووت، جفت.

ژنانه (ن) jinane

هەرشتێ تایبەتی ژنە، شت، گوفتار یان کردارێکە تایبەت بەژن بێ.

ژنانیی (ئان) jinanî

ژنانیلە، بلەکناچێ، سەرژنانیی، ڕەنگێ ژنانیی، ژنە ڕەنگە، پیاوێ کە ئاکاری ژنانەی هەبێ.

ژنایەتیی (ن) jinayetî

ژنەتیی، ژنێتیی، کەیوانوویی.

ژنباز (ن) jinbaz

مێباز.

ژنبازیی (ن) jin bazî

مێبازیی، چاولەدەریی.

ژنباڤ (ن،کی) jin bav(ki)

باوەژن، زڕدایك.

ژنبرا ١ (ن) jin bira

برای ژنی هاوجووت.

ژنبرا ٢ (ن) jin bira

ژنی برا، براژن، ژنابرایێ مرۆڤ.

ژن بەژن کردن (کتپ) jin be jin kirdin

ژناو ژن کردن، ژن دان بەکەسێ بەرامبەر بەژن لێ خواستنی، خوشك یان کچ پێك گۆڕینەوە.

ژن بەمز (ن) jin bemiz

بێ‌ناموس، دەویت، قوڕمساخ، گەواد.

ژن پەرست{مێرد} (ئان،ن) jin perist(mêrd)

مەفتونی ژن، پیاوێ کەزۆر باڵاگەردانی ژنێیەتی.

ژنخواز (ن) jin xwaz

ژن(خواس، داواکەر).

ژن خوازتن (کتپ) jinxiwaztin

ژن(خواستن، داواکردن) کەبێتە خێزانی.

ژندار (ئان) jindar

زەدار، خێزاندار، بەژن، خاوەن ژن، ژنیان، کەسێ کە ژنی هەیە وڕەبەن نییە.

ژنك (ن) jinik

ژنێك، مەبەست ژنێکی ناسراوە.

ژنکۆك (ن) jinkok

ژان، ژنی ناتەواولەئاوەزدا.

ژنشکاڤی (ئاک،کی) jinškavî

لە(ناکاو، پڕ).

ژن مام (ن) jin mam

ئامۆژن، ژن ئاپ، مامۆژن.

ژنۆ (ن) jino

ئەژنۆ، ژووني، ژەنوو.

ژنۆکه (ن) jinoke

جنۆکە.

ژن و ژنخوازیی (نل) jin w jinxwazî

ژن هێنانی دووتیرە لەیەکتری ژنخوازیی نێوان کەس وکاری نزیك.

ژن وماڵ (ن) jin w mal

ماڵ وژن، خێزان.

ژن ومێرد (نل) jinw mêrd

هاوسەر، پیاووژنەکەی.

ژن ومێردایەتیی (ن) jinw mêrdayetî
ژن ومێردیی، پەیوەندیی نێوان ژن ومێرد.

ژنوو (ئاک) jinü
لەنوێ، سەرلەنوێ، لەسەرڕا، ژنووڤە.

ژن هێنان (کتپ) jin hênan
ژن(هانیین، هاوردن، مارەکردن)، ئامسەرپەیدا کردن.

ژنەفتن (کتن،کتپ) jineftin
ئەژنەفتن، بیستن، ژنەویین.

ژنەوا (ئان) jinewa
ئەژنەوا، بیسەر، گوێ قولاغ.

ژنەوای (ن) jineway
گوێ سووکیی.

ژنیاگ (ئان) jinyag
بەستراو، بەسیاگ، پێوەدراو، ژنیای، داخراو.

ژنین (کتپ) jinîn
ئاخنیین، پەستاوتن.

ژنێو (ن) jinêw
جنێو، دژنام، ژوون.

ژۆ (ئپ،ئاک) jo
بۆیە، لەبەرئەوە.

ژوار (ن) jwar
ژانی سەخت، ئازاری زۆر.

ژوان ١ (ن) jwan
بەڵێن، پەیمان.

ژوان ٢ (ن) jwan
وەنەوز، وەنەوس.

ژوان ٣ (کتپ) jwan
پێک گەیشتن، چاو بەیەکتر کەوتن.

ژوان ٤ (کتن،کتپ) jwan
چاوچوونە خەو(بەئاستەم بۆ ماوەیەکی کورت).

ژوان پێ دان (کتپ) jwan pêdan
گفتی چاوپێ کەوتن دان.

ژوانگە (ن) jwange
پەیمانگە، پەیمانگاه، جێگەی بەیەکتر گەیشتن.

ژۆرین ١ (ن) jorîn
لای (سەروو، ژووروو).

ژۆرین ٢ (ن) jorîn
بەشی(ناوەوە، بەرەوناوەوە).

ژۆژان (کتن) jujan
بووژان، گورپەیداکردن، وەگورهاتن.

ژۆژاندن ١ (کتپ) jujandin
ژۆژاتن، گورپێ پەیداکردنەوە، وەگور هێنانەوە، هێنانە وەگور.

ژۆژاندن ٢ (کتپ) jujandin
حەساندنەوە.

ژۆژانەوە (کتن) jujanewe
ژۆژیان، بووژانەوە.

ژۆژیاگ (ئان) jujyag
بووژاوە، وەگورهاتوو.

ژۆژیانەوە (کتن) jujyanewe
حەسانەوە، ماندوێتیی دەرچوون.

ژۆڤان (ئان،کی) juvan(ki)
پەشیمان، پێژەوان.

ژوپاشی (ئاک) jupašî
ژووپیڤە، لەداهاتوودا، لەمەولا.

ژوور ١ (ن) jür
ژێر، لای(سەر، سەروو، ژووروو، بەرەو ژوور).

ژوور ٢ (ن) jür
ئۆدە، چاوەخانوو.

ژوور ٣ (ن) jür
ناو، ناوەوە، بەشی ناوەوە.

ژوور ٤ (ن،رو) jür
بەرسیلە.

ژووران ١ (نک) jüran
بلندایی، کێوان.

ژووران ٢ (ن) jüran
کاتی چوونە ژوورەوە لەسەرماندا، کاتی سەرماهاتن.

ژوورگ ١ (ن) jürig
ئەفراز، بەرەوژوورە، ژوورگین.

ژوورگ ٢ (ئان) jürig
ژوورنگ، لای ژوورەوە.

ژوورو (ن) jürü
بان، لای(سەروو، بەرەوژوور).

ژووڤە (ن،کی) jüve(ki)
جیوە.

ژوولە (ن) jüle
بزاو، جوولە.

ژوی (ن) jwî
جەوی، جیوەی داروگیا...

ژە ١ (ن) je
جە، جێگە، شوێن.

ژە (ن) ² je
ب (ژێ).
ژەڤ کەتن (کتن،کی) jev ketin(ki)
تەواو کۆن وبوون وبڕان.
ژەڤەک (پ،کی) jevek(ki)
نێوان، مابەین.
ژەک{ئاو} (ئان) ¹ jek(aw)
شلەتێن، کەمێ گەرم.
ژەک (نک.) ² jek
زاکە، زکە، زاکە، زاکێ، زەها، فریشکە، فرچکە، هەوەڵ شیر.
ژەک ( ) ³ jek
پیزۆقی چاو.
ژەک (ئان) ⁴ jek
فەریک، نیوە گەیشتوو.
ژەلم (ن) ¹ jelim
سیسی.
ژەلم (ن) ² jelim
ناوێ(لیل، شیلو).
ژەلمژا (ئان) jelmja
پەلخوێن، نیوەجووراو(خۆراک).
ژەلمو (ئان) jelmü
تەمەڵ، سست.
ژەم (ن) ¹ jem
خۆراک، ئۆرەخۆراک، بەش، ئەندازەیەکی دیاری کراو لە دەرمان.
ژەم (ن) ² jem
ژەمەن، ژەمەکە، ژەمەنە، ژوم، ژەمکە، جەمکە، جەم، ئەندازەیەکە خۆراکە کەلە جەمێکدا مرۆڤ پێی دابکەوێ.
ژەم بوردە (ئان) jem bürde
ژەم بوردو، ژەمەن بگردگێ، ژەمەن بردوو، جەم مردوو، ژەمی خۆراکە لە دەست چووگێ.
ژەندن{مۆسیقا} (کتپ) ¹ jendin(mosîqa)
لێدان.
ژەندن (کتپ) ² jendin
ژاندن، ژەنن، ژنیان، تلەقان، شلەقاندن، راوەشاندن و هێنان و بردن، هێنان وبردن بەپاڵ پێوەنان.
ژەندن (کتپ) ³ jendin
حینچکەدان، فنچکە لێدان، کوت پێوەدان.
ژەندن{دەرگا، پەنجەرە} (کتپ) ⁴ jendin(derga, pencere)
ژەنن، ژنیان، داخستن.
ژەندن (کتپ) ⁵ jendin
بردنەناو، تێ خستن.
ژەندن{ئاگر} (کتپ) ⁶ jendin(agir)
پێ کردن.
ژەنراو (ئان) jenraw
ژاو، ژنیاگێ.
ژەنگ (ن) ¹ jeng
١- زنجار، زنگار، زەنج، زەنگێ، تۆفاڵ، فەرێژ، گەمار.
٢- ژەنگاس.
ژەنگ{گەنم} (ن) ² jeng(genim)
ماکێکی رەشی ئاماڵ سوورە ئەدا لەگوڵەگەنم.
ژەنگ{گوێ} (ن) ³ jeng(gwê)
چلکی گوێ، ژەنگی گوێچکە، سمراخە.
ژەنگار (ئان) ¹ jengar
شینی مەیلەوکاڵ.قاوەیی.
ژەنگار (ن) ² jengar
مووروەشینە، رەنگاڵ.
ژەنگاڵ (ن) jengal
ب (زەرگاڵ).
ژەنگاوی (ئان) jengawî
ژەنگیی، رەنگدار، ژەنگن، ژەنگ(ماوردوو، هێناو، لێداو، هاوردگێ).
ژەنگ لێ دان (کتن) jeng lêdan
ژەنگ(لێ نیشتن، هەڵهێنان، هێنان، هەڵێنان، گرتن، کەوتنەسەر).
ژەنین (کتن) jenîn
ژەندن، هەڵپەڕین.
ژەهرەبا (نل) jehreba
زەهرەبا، گرەبا، بای سەموم (سەبوێ).
ژەهرۆژەنگ (ن.) jehrwjeng
ئاتاجیی، نەبوونیی، هەژاریی.
ژهەڤ کرن (کتپ،کی) ji hev kirin(ki)
ژەڤ کرن، لێکە جیا کردنەوە، لەیەکترییێ بەش کردن.
ژی (ن) jî
ژیان.
ژیار (ن) jiyar
زیندەگیی (ژیانی) شارستانیانە.
ژیاریی (ن) jiyarî
ژیوەر، شارستانیەتیی.

ژیان (ن) ¹ jiyan
ژی، ژین، ژینداریی، جیو، هەبوویی.

ژیان (کتن) ² jiyan
گوزەران کردن، نەمردن، مان، تەمەن بردنەسەر.

ژیاندار (ئان) jiyandar
زیندوو، گیاندار.

ژیاندن (کتپ) jiyandin
ژیانن، بەخێوکردن، بژیوپێدان، گوزەران (پێدان، دان).

ژیاندنەوە (کتپ) jiyandinewe
بووژاندنەوە.

ژیانەوە (کتن) ¹ jiyanewe
زیندوو بوونەوە.

ژیانەوە (کتن) ² jiyanewe
بووژانەوە، تازەبوونەوە.

ژیانیی (ئان) jiyanî
شتی بۆ ژیان پێویست.

ژیر (ئان) ¹ jîr
ئاقل، بەبیر.

ژیر{منال} (ئان) ² jîr(minal)
لەگریان (بەسکردە، بەسکردوو).

ژیرانە (ئاک) jîrane
ئاقلانە.

ژیربوون (کتن) jîrbûn
بێدەنگ بوون، لەگریان بەس کردن، دەست لەگریان هەلگرتن.

ژیربوونەوە (کتن) jîr bûnewe
ئارام بوون، ژیرەوبوون، ژیرەبوون.

ژیرک (ن) jîrik
ڕیبەر، مەزنی کۆمەلی مرۆڤ.

ژیر کردن{منال} (کتپ) jîr kirdin(minal)
خافلاندن.

ژیرکردنەوە (کتپ) jîr kirdinewe
ژیرەوکردن، دەس پێ لە گریان هەلگرتن، بێ دەنگ کردنەوە (لەگریان).

ژیرکەلە (ئان) jîrkele
ژیرکەلۆکە.

ژیریی (ن) ¹ jîrî
هێمنی، لەسەرخۆیی.

ژیریی (ن) ² jîrî
ئاقلی، زانایی، سەلیقە، ماریفەت، سەرڕشتە.

ژیشک (ن،ئا) jîşik
ژژو، ژوژک، ژوژوو، ژوژیی، ژیژو، ژیژۆ، ژژی، چوولە.

ژیڤان (ئان،کی) jîvan(ki)
پاشگەز، پۆژمان.

ژیڤانیی (ن،کی) jîvanî(ki)
ژیوانیی، پەشیمانیی.

ژیکەلە{منال} (ئان) jîkele(minal)
ژیرکەلــە، ژیرکەلــە، ژیروجوانکیلــە، خنجیلانــە خونچیلانە، خونچیلە.

ژیل (ن) ¹ jîl
لەرە، لەرزە.

ژیل (ئان) ² jîl
ورد، هورد.

ژیلاڤە (ئان) jîlafe
کارا، کارزان.

ژیلە (ن) jîle
تەرزەلووکە، تەرزەی ورد.

ژین (ن) jîn
زیندەگیی.

ژینگاریی (ن) jîngarî
جۆری ژیان، ڕەوشا ژیانا مرۆڤ.

ژینهار (ن) jînhar
مایەی نائارامیی، هۆی ئەزیەت(بۆ مرۆڤ).

ژیو (ئان) jîw
زیندوو.

ژیوار (ن) ¹ jîwar
بژیو.

ژیوار (ن) ² jîwar
١- ڕابواردنی تەمەن.
٢- باری ژیان، چۆنیەتیی ژین، ژیان، گوزەران.

ژێ (ن) jê
ژە، ژەهـ، زە(بۆ کەوان یان ئامیاری مۆسیقا).

ژێ بوون (کتن،کی) jêbûn(ki)
پچران، لێجیابوونەوە، لێوەبوون، پێوەنەمان.

ژێ بەردان (کتپ،کی) jê berdan(ki)
دەست لێ بەردان، لێجیابوونەوە.

ژێ حەزکردن (کتپ،کی) jê hezkirdin(ki)
حەز لێکردن، خۆش ویستن.

ژێدەر (ن،ری،کی) ¹ jêder(ki)
چاووگ، بنەمای وشە کەلەکردارەوە وەرگیرابێ وەهەندێ لەئیشەکانی ناو بەجێ بێنێ، ڕەگەزی وشە.

ژێدەر (پ) [٢] jêder

بیجگە، بەجگە.

ژێ دەرکەفتن (کتپ،کی) jê derkeftin(ki)

دەرەقەت هاتن، پیکێ هینان، لەکار دەرۆست هاتن.

ژێر (ن) jêr

١- لای خواروو. ٢- بن.

ژێرئاگرە (نک) jêr agire

ئاگرگیرە، بن ئاگرە، چاووگی ئاگر.

ژێراو (ن) [١] jêraw

ڕەهەندی ئاوی پیس.

ژێراو (ن) [٢] jêraw

ژێراف، بناف، بناو، بن ئاو.

ژێراو (ئان) [٣] jêraw

مەرشتێ بتوانێ ژێر ئاو بکەوێ.

ژێرئاویی (ن) jêr awî

ژێر دەریایی.

ژێربال (ن.) [١] jêr bal̲

بن(باخەل، مەنگل).

ژێربال (ن) [٢] jêr bal̲

ئاوارە، پەنابردە.

ژێربال خستن (کتپ) jêr bal̲ xistin

پەنا پێدان، گرتنەخۆ.

ژێربەرەوژوور (ئان) jêr berew jür

بەرەوژوور، لەخوارەوە بۆ (بالا، سەرەوە).

ژێرپیالە (نل) jêr piyal̲e

ژێر ئیستیکان.

ژێرپێ خستن (کتپ) jêr pê xistin

خستنە ژێر پێ.

ژێرپێ کردن (کتپ) jêr pêkirdin

پێ(شێل کردن، مال کردن).

ژێرجگەرە (نل) jêr cigere

ژێرجغارە، تەپلەکی جگەرە.

ژێرجلەکیی (ئاک) jêr cilekî

بە(پەنهانیی، نهێنیی)، پەناوەکیی، پەنامەکیی، بێ ئەوەی کەس بزانێ.

ژێرچەپۆکە (ئان) jêr çepoke

ژێردەستە.

ژێرچەم (ئان) jêrçem

بەرچاو، بەرچاوێریی.

ژێرچەم (ن) jêr çem

پەیرەو، دواکەوتە.

ژێرچەناگە (نل) jêr çenage

غەبغەبە.

ژێرچەناگە (نل) jêr çenage

ژێرچەنەوخشلی ژێر چەنە.

ژێرچەناگە (ن) jêr çenage

ملپێچ.

ژێرخاک کردن (کتپ) jêr xak kirdin

خستنە(ژێر خاک، گۆڕ)، بەگۆڕسپاردن، ناشتن.

ژێرخان (ن.) jêrxan

نهۆمی یەکەم وهۆدەی بنەوە لەخانوو.

ژێرخستن (کتپ) [١] jêr xistin

خستنە(ژێر، ژێرەوە)، دانەبنەوە.

ژێرخستن (کتپ) [٢] jêr xistin

زەبوون کردن، نابووت کردن، داماوکردن.

ژێرخوان (ن) jêrxwan

خوانکە.

ژێردار (ئان) jêrdar

بنکدار.

ژێردەرگا (نل) jêr derga

ئاسانە، ژێر(بەران، دەر، دەران)، داری لای خوارووی چوار چێوەی دەرگا.

ژێردەریا (نل) jêr derya

ژێر(زێ، زریە، ئاویی، دەریایی)، بناویلە.

ژێردەست (نک) [١] jêr dest

داروودەستە، ژێردەس، بەردەستە، خواردەست، فەرمان بەر، ژێردەسە.

ژێردەست (ئان) [٢] jêr dest

١- ژێردەس، بن دەس، نزیک.

٢- خۆش(کردەنیی، دەس)، سانا

ژێردەست (ن،ئان) [٣] jêr dest

دەستەکزمەک، دوارۆ.

ژێردەستان (نک) [١] jêr destan

نۆکەران، خزمەتکاران.

ژێردەستان (نک) [٢] jêr destan

کەلوپەلی بەردەست.

ژێردەستیی (ن) jêr destî

بەرفەرمانیی، خزمەتکاریی.

ژێرڕاخەر (نل) jêr r̲axer

ڕایەخ.

ژێرزرێ (نل) jêr zirê

خەفتان، جلێ کەلەژێر زریوە دەپۆشرێ.

ژێر زوان (ن) jêr ziwan
بەرتیل.

ژێر زوان چەشتن (ند) jêr ziwan çeştin
زمانی کەسێ تاقی کردنەوە، ڕا لێ (دەرهێنان، پرسیین).

ژێر زەمین (ن) ١ jêr zemîn
ژێر(زەوین، زەوی)، توێژی ناوەوەی ئەرز.

ژێر زەمین (ن) ٢ jêr zemîn
ژێرخان، ژوور لەبەشی ژێرەوەی خانوو.

ژێر زین (نل) jêr zîn
پەتوی ژێر زین.

ژێرسەر (ن) ١ jêrser
بالگە، سەنیر.

ژێرسەر (ن) ٢ jêrser
کەین ویەین.

ژێرقلیان (ن.) jêr qilyan
ژێر قلیانی، بەرقلیان، نانی سەر لەبەیانی.

ژێرکراس (ن.) jêr kiras
جلی ژێرەوەی تەنکۆلەی ژنانە.

ژێرکەندکردن (کتپ) jêr kend kirdin
جێ پێ لێژکردن.

ژێرکەوتن (کتن،کتپ) jêrkewtin
١- دۆڕان، دۆڕاندن، ژێرکەفتن(لەگەمەدا).
٢- سەرنەکەوتن، کەوتنەژێر.
٣ - نابووت بوون، زیان لێ کەوتن.

ژێرگین (ئان) jêrgîn
بن بنەوە، ژێر بن، هەرەژێرەوە.

ژێرلچەکی (ن) jêrliçekî
چرپە، پرتەپرت، چپە.

ژێروو (ن) jêrü
ژێرکێ، خواروو، لای خواروو.

ژێرو ژوور (ئان)١ jêr w jür
سەرەونخون، قلپ، قلپ وەبوو.

ژێرو ژوور (ئان)٢ jêr w jür
ژێرەوزەبەر، ژێرەوژوور، کاول.

ژێرەو ژووربوون (کتن) jêrewjürbün
ژێروژوور بوون، ژێرەو زەبەربوون، وێران بوون، سەرەونگوون بوون.

ژێرەوکردن (کتپ) jêrew kirdin
شاردنەوە، وەشارتن، وەشاردن.

ژێرەوە (پ.ئاک) jêrewe
بنەوە.

ژێر هاڕ (ن) jêr har
بەردی بنەوەی (ئاسیاو، دەستاڕ).

ژێ کرن (کتپ،کی) ١ jê kirin(ki)
ژێبڕیین، بڕیین.

ژێ کرن (کتپ،کی) ٢ jê kirin(ki)
لێ کردنەوە، جیا کردنەوە.

ژێ گرتن (کتپ،کی) jê girtin(ki)
١- لاسایی کردنەوە، لاساکردنەوە
٢ -. هونەر لەهونەرمەندان دزیین.

ژێ گرتیی (ن،کی) jê girtî(ki)
فۆتۆکۆپی.

ژێل (ن،رو) ١ jêl
دول، گولی دارمێو، گولووکی بەرسیلە کەئەوەرێ لەکاتی ڕشانەوەیدا.

ژێل (ن) ٢ jêl
کارامەیی.

ژێ هاتن (کتن،کی) jê hatin(ki)
شیان، لێ هاتن.

ژێهاتوو (ئان) jê hatü
١- دەرهاتوو، ڤالبوو، کارامە.
٢- ئیشکەر، ئیش ڕاپەڕێنەر.

ژێهاتیی (ئان،کی) jê hatî(ki)
ژێهاتوو، شیاو، لێهاتوو، لایق

پیتی - س -
-S -

سا (ن) ١ sa
سات.
سا (ن) ٢ sa
سیبەر.
سا (ن) ٣ sa
سایەقە.
سا (ن) ٤ sa
پەنا، دالدە.
سا (ن) ٥ sa
وەستا، مامۆستا.
سا (ئاک) ٦ sa
١ - کەوابوو، جا. ٢- دەسا، سادەی.
سا (ئان) ٧ sa
سواو.
سا (ئاک،پر) ٨ sa
بۆ، بۆچ، بۆچیی.
سائەقڵ (ئان،کل) saeqil(kl)
شێتۆکە، نەفام.
ساب (ن) sab
سام.
سابات (ن) ١ sabat
کەپر.
سابات (ن) ٢ sabat
ژووری لەگەڵاو چرۆ دروستکراو.
ساباق{شوێن} (ئان) aq(šwên)
بەرفراوان، بەربەرەڵا، وراق.
سابخۆر (ن) sabxor
زیادەخۆریی، ئینتەلا.
سابرێن (ن،نا) sabrên
تەگە، نێری، ئەژە، خرت، ساورێن.
سابوورە (ن،ئان) ١ sabüre
نێرەمووک، نەنێر نەمێ.
سابوورە (ن) ٢ sabüre
سەبوورە، تەختەی ڕەشی پان ولووس بۆ شت لەسەر نوسین یان وێنە لەسەرکێشان بەدەباشیر.
سابوون (ن) sabün
سابین، ساوون.
سابووناو (ن) sabünaw
کەفاو.

سابوونلویی (ئان) sabünawî
کەفاویی، سابوون یان کەفی سابوون تێوەچوو.
سابوونچیی (ن) sabünçî
١-سابوونکەر.٢- سابوون فرۆش.
سابوون لێ‌دان (کتپ) sabün lêdan
بەسابوون(شت) شتن، سابوون تێ هەڵسوون.
سابوون مەدە لەژێر پێم (رس)
sabün mede le jêr pên
سابوونی خۆت مەدە لەژێر پێم، واتە: من هەڵمەخەڵە تێنە، هەڵم مەخەڵەتێنە.
ساپ (ن،رو) ١ sap
کۆمەڵی خەرمانی سوورکراو.
ساپ (ن،رو) ٢ sap
قەسەڵ، قەد یان لقی گەنم وجۆی دووراوە (دروێنە کراو).
ساپ (ن) ٣ sap
بەردی (تەنک ولووسی گوێ چەم، ساف).
ساپۆکە (ن) sapok
چەکمە، کەوشی مل درێژ.
ساپیتکە (ن) ١ sapîtik
بنمیچی خانوو، ساپووتکە، ساپیتە، ڕووی سەربان لە دیوی ژوورەوە.
ساپیتکە (ن) ٢ pîtik
کاریتە.
ساپیتە(ن،رو) sapîte
چلەپۆپە، لای هەرەبلند (درەخت).
سات (ن) ١ at
سا، کات، دەم، وەخت.
سات (ن) ٢ at
تاو، کاتێکی زۆر کەم.
سات (ن) ٣ at
سەعات، شەست چرکە، یەک بەش لەشەوورۆژێک.
سات (ئان) ٤ at
سەڵت.
ساتان (کتپ) ١ tan
ساتاندن، کوتان، کرەکردن (برنج).
ساتان (نکە) ٢ satan
دەرپێی ژنان، هاوەڵ کراس.

ساتان (نک) ٢ satan
ڕان وسمت.
ساتان (ن) ٤ satan
سەتەن، کرێم سەتەن، جۆری قوماشە.
ساتف کردن{هەویر} (کتپ) satifkirdin (hewîr)
شێلان، هەڵ شێلان.
ساتل (ن) ١ satil
سەتل.
ساتل (ن) ٢ satil
مەنجەڵ، بەرۆش.
ساتمەکردن (کتن) ١ satmekirdin
سەرسم دان.
ساتمەکردن (کتن) ٢ satmekirdin
سەتمەکردن، هەڵەکرد (لەگفت وگۆدا).
ساتۆر (ن) ١ sator
قیمەکێش.
ساتۆر (ئان.کل) ٢ sator(kl)
تەمەڵ، سات ور.
ساتی (ن) ١ satî
پەلە، پەز.
ساتی (ئان) ٢ satî
کاتی، نە(هەمیشەیی، بەردەوامیی).
ساتێ (ئاک) satê
کاتێ، دەمێک.
ساج (ن) ١ sac
سێل، ساجی نان لەسەر برژاندن.
ساج (ن) ٢ sac
جۆرێ داری دارتاشییە.
ساجاخ (نک) sacax
گولێنکەو ریشووی زین.
ساجلەخ (ن) saclex
خشڵێکە لەپرچ دەدرێ.
ساجوور (ن) ١ sacûr
سەمەندۆک، ساجۆڵ، سنک، (قەلاتە، قاییش، پەت)ی ملی سەگ.
ساجوور (ن.س) ٢ sacûr
ساژوور، خەشاب، دەراغ، شانەی فیشەک.
ساچاخ (ن) ١ saçax
بارۆکە، مووچاخ، ساچاخە، قژەسەری دروستکردە.
ساچاخ (ن) ٢ saçax
ریشوو (پەردە، جل وبەرگ).

ساچان (کتن) saçan
قبوول کردن، لەگەڵ سازان، ساچیین، دەگەڵ ڕابواردن.
ساچمە (ن) ١ saçime
زۆیالمە، وردە قورقوشمی خڕیلە کەدەیکەنە ناو تفەنگی ساچمەزەن.
ساچمە (ن.خ) ٢ saçime
زیپک، تیلەوتوانج، قسەی بەتویکل.
ساچ وپەرچەم (ن) saçw perçem
زاچ وپەرچەم، کاکۆل، مووی سەرناوچەوانی منداڵ.. کەبۆ جوانیی دەهێلرێتەوە.
ساچین (ن) saçîn
گۆنیا، ڕاستەی بەنا یان دارتاش.
ساچیی (ئاک) saçî
بۆچی، لەبەرچی، هۆی چییە.
ساحێب (ن) sahêb
خاوەن.
ساخ (ئان) ١ sax
ساغ، تەندروست، ساق.
ساخ (ن) ٢ sax
مالی بێ عەیب، کالای چاک.
ساخ (ئان) ٣ sax
بێ فروفێل، ڕاست، سەرڕاست، ساخلەم، ساق.
ساخت (ن) saxit
دەسکرد، دەستکردە.
ساختمان (ن) ١ saxtiman
کۆشکی گەورە، خانوویەرەی مەزن، ساختومان.
ساختمان (ن) ٢ saxtiman
دامەزراوە (بۆ کاروبار).
ساخت وپاخت (نل) saxtw paxt
خلێنەو بلێنە، سازومان، کەین وبەین، قومە قوم، رەتم، پچەپچ(بۆ مەبەستێکی ناپاک).
ساختە (ن) saxte
١- درۆ. ٢- بوختان.
٣- فروفێل، گزیی وتەلەکە ٤- ناشەرعی.
ساختەچیی (ن) saxteçî
١- ساختەکار، دەسبڕ، فێلباز.
٢- درۆزن، درۆ هەڵبەست.
ساختەچێتی (ن) saxteçêtî
ساختەکاریی، دەسبڕیی، فێلبازیی.

ساخ کردنەوە (شتی نەزانراو) (کتپ) saxkirdinewe
ڕۆشن کردنەوە.

ساغلەم (ئان) ١ saxlem
بێ پێچ وپەنا.

ساغلەم (ئان) ٢ saxlem
ساغلەم، بێ کەم وکوڕیی.

ساخۆر (ن) saxor
بەرۆژ، ڕوویەرەو ڕۆژ، ڕوتەنی دارستان کەرۆژ لیی ئەدا.

ساخوشک (ن) saxüšik
میوەی لەبەر سیبەر وشک وەکراو.

ساخەس (ئان) saxes
سیبەر خەست، پرسیبەر، سیبەرچر، داری پر لق وپۆپ کەسیبەری خەست وچرە.

ساغیی (ن) saxî
١- بێ (ئەیبیی، کەل وکۆمیی).
٢ - سەلامەتیی، تەندروستیی.
٣- ساغیی، بێ فروفیلیی.

سادار (ئان) ١ sadar
بەسیبەر.

سادار (ئان) ٢ sadar
شیت، دین، لیوە.

سادر (نک) sadir
چینگە، شەتلگە.

سادە (ئان) ١ sade
سایە، ساکار، شتی (یەک ڕەنگ، بێنەخش ونیگار).

سادە (ن) ٢ sade
دەمرووت، لاوی (خەت نەداو، موو لەڕوو نەهاتوو).

سادە (ئان) ٣ sade
ساویلکە، بەسەزمان، سادەلۆکە، گێلۆکە، سادەکار، سادەلۆح، کەم فام.

سادە (ئان) ٤ sade
ئاسان.

سادەیی (ن) ١ sadeyî
بێ (موویی، تووکیی).

سادەیی (ن) ٢ sadeyî
بەسەزمانیی، بەسەزوانیی، سادەکاریی (لەڕووی تیز یان سووکییەوە).

سار (ئان) ١ sar
سارد.

سار (ن) ٢ sar
جار، جێ، شوین، زار.

سار (ن.نا) ٣ sar
حووشتری (دووکۆپان، بەختیاریی).

سارا (ن) ١ sara
بیابان، دەشت، چۆڵەوانیی.

سارا (ن) ٢ sara
دوڕ، مرواریی درشت.

ساراکردنەوە (کتپ) sarakirdinewe
١- تەخت کردن، کردن بەدەشت (شوینێ).
٢ - خاپوورکردن، ویران کردن.

سارانشین (ن) sara nšîn
دەشتەکیی.

سارد (ئان) ١ sard
سار، چایکێ.

سارد (ئان) ٢ sard
بێ (مەیل، هەوەس).

سارد (ن) ٣ sard
سەرما (ئاووهەوا).

سارد (ئان) ٤ sard
کەم ئارەزوو (بۆ سەرجییی).

ساردانک (ن) sardanik
یەخچال، سەلاجە.

سارداو (ن) ١ sardaw
ژێر زەمین، ژێر (زەوی، خان).

سارداو (ن) ٢ sardaw
ساریج.

ساردبوون (کتن) ١ sardbün
سەرما (پەیدا) {بوون، هاتن}، گەرمی نەمان، گەرما نەمان، لەگەرمی ڕزگاربوون.

ساردبوون (کتن) ٢ sardbün
لالووت بوون، بێ مەیل بوون بەرامبەر کەسێ.

ساردبوونەوە (ئد) ١ sardbünewe
مردن، بەلاداهاتن.

ساردبوونەوە (کتن) ٢ sardbünewe
چایکێ بوون (شتی گەرم، داغ)، گەرمیی لەسەرنەمان.

ساردبوونەوە (کتن) ٣ sardbünewe
لەکارناهومیدبوون، خاوبوونەوە (لەکردنی کارێک).

ساردبوونەوە (ئد) ٤ sardbünewe
چاو چوونە خەو.

ساردکردن (کتپ) sardkirdin[1]
چایکێ کردن، لەگەرمی ڕزگارکردن، کردنە سەهۆڵ.
ساردکردن (کتن) sardkirdin[2]
هەوا سارد(بوون، کردن).
ساردکردنەوە (کتپ) sardkirdinewe[1]
شتی گەرم ساردوەکردن، گەرمیی تێدانەهێشتن.
ساردکردنەوە (ئد) sardkirdinewe[2]
کوژتن، کوشتن.
ساردکردنەوە (ئد) sardkirdinewe[3]
پەشیمان کردنەوە (کەسێ لەکارێک)، دڵ لێ تۆراندن.
ساردوسڕ (ئان) sardw sir̠[1]
زۆرسارد.
سارد وسڕ (ئان) sardw sir̠[2]
زۆر بێ مەیل و ئارەزوو.
ساردوسڕی (ن) sardw sir̠î[1]
کاتی سەرماو سۆڵە.
ساردوسڕی (ن) sardwsir̠î[2]
بێ مەیلیی، لاڵووتیی.
ساردوسەرما (نل) sardwserma
سەرماوسۆڵە.
ساردوگەرم (ئان) sardwgerim[1]
شلەتێن.
ساردوگەرم (ن.) sardwgerim[2]
تەرمۆس، فلاسک، دەفرێکی تایبەتی کەشلەمەنیی بەساردیی یان گەرمیی ڕادەگرێ.
ساردوگەرم کەوتن (کتن) sardwgerim kewtin
باپەڕ کردن.
ساردەسنگان (ن.پز) sarde sindan
ساردەسنگان (ولاخ)، ئازار و گرژبوونی ناوسک.
ساردەسێر (ن.) sardesêr
هاوینەهەوار.
ساردەمەنیی (نک) sardemenî
خواردن وخواردنەوەی سارد، ساردیی.
ساردیی (ن) sardî[1]
سەرما، ساریی.
ساردیی (ن) sardî[2]
چایکیی، فێنکیی.
سارساروک (ن.جچ) sar sarok
سیسرک.
سارق (ن) sariq
بوخچە، پریاسکە، پرێسکە.

ساروج (ن) sarüc
خاکەنازی ئاگرکێش، مەسێ.
ساروخ (ن) sarox
سەرپۆش.
ساروکیی (ن) sarokî
سەرمابردەڵە.
سارومار (ئان) sarwmar
زۆر بۆگەن.
سارە (ن)[1] sare
بەرەبەیان، سووێو.
سارە (ن.ئاک)[2] sare
سبەینێ.
سارەزیی (ئاک) sarezî
سبەینێ زوو.
سارەوان (ن) sarewan
حوشترەوان.
ساریج (ن) sarîc
سارداو، سەهریج، سارگە، چاڵاوی سەردانەپۆشراو، سارداوە، حەوزی بن زەویی.
سارێژبوون (برین) (کتن) sar̠êjbün
سارێش بوون، دەم داخستن، چاک بوونەوە، پێست بەسەرداهاتن، پڕبوونەوە (جێ برین یان جێ برین)، خۆشەوەبوون.
سارێژکردن (ئد) sar̠êjkirdin
ئاشت کردنەوە، دڵ هێنانەوەجێ.
ساز (نک.ئم)[1] saz
زاز، سازوسەمتووروو تاروعوود.
ساز (ن)[2] saz
دەنگی پارچەمۆسیقا، ئاوازی مۆسیقا.
ساز (ئان)[3] saz
ئامادە، حازر، دروست، ڕێکخراو.
ساز (ئان)[4] saz
بەدەماخ، چاخ، کۆک، دڵخۆش.
ساز (ئان)[5] saz
دەوڵەمەند.
ساز (ئان)[6] saz
ڕێک، ئاشت.
ساز (نک)[7] saz
بارگەو کەلوپەلی سەفەر.
ساز (ن.ڕو)[8] saz
قامیش.

سازان (کتن) sazan
سازبوون، ڕێک کەوتن (یەکێک لەگەڵ کەسێکی
ساردەوە، حەوزی بن زەویی.

سازاندن (کتپ) ١ sazandin
پێک هێنانەوە (دووکەس نەیار بەیەکتر)، ڕێک
خستنەوە.

سازاندن (کتپ) ٢ sazandin
ئەنجام دان(کار، پرۆژە).

سازبوون (کتن) ١ sazbün
ئامادەبوون.

سازبوون (کتن) ٢ sazbün
دەوڵەمەندبوون.

سازبەند (ن) ١ sazbend
ساز لێدەر، ساز ژەن، سازڤان، سازندە، مۆسیقاژەن.

سازبەند (ن) ٢ sazbend
دەستەی (مۆسیقا ژەنان، سیمفۆنی، فیلهارمۆنی)،
سازوسەمتوور.

سازدان (کتپ) sazdan
ئامادەکردن، سازکردن، سازیان، حازرکردن، ڕێک
خستن.

سازکردن (کتپ) ١ sazkirdin
سازدان.

سازکردن (کتپ) ٢ sazkirdin
ڕازی کردن، هێنانەسەریار.

سازکراو (ئان) sazkiraw
سازکریی، ئامادەکراو.

سازگار (ئان) ١ sazgar
شوێن وئاووهەوایەک کەبەئەندامی
لەش بکەوێ.

سازگار{ئاو} (ئان) ٢ sazgar(aw)
سووک، زوڵاڵ.

سازگاریی (ن) sazgarî
سووکیی وخۆشیی ئاووهەوای شوێنێک.

سازندە (ن) ١ sazinde
زوڕناژەن.

سازندە (ئان) ٢ sazinde
زمان درێژ، سازنە، چەنەباز، سازنگە.

سازندە (ن) ٣ sazinde
گۆرانی بێژ.

سازندە (ن) ٤ sazinde
کارو فرمان ڕێکخەر.

سازندەیی (ن) sazindeyî
زمان درێژیی، چەنەبازیی.

سازوباز (ن) sazwbaz
بن بەست، ساخت وپاخت.

سازوسەمتوور (نک) sazwsemtür
سازبەند.

سازوسەودا (ن) sazwsewda
١- خەیاڵاتی پڕوپووچ.٢ خولیا، کەلکەلە.

ساس (ن،جج) sas
مۆرانە، مێروولەی سپی.

ساغ (ئان) sax
ساخ ، دروست، بێ کەل وکۆم.

ساغ (ئان) sax
ساخ.

ساغ بوونەوە (کتن) ١ saxbünewe
بەناکام گەیشتن (کار).

ساغ بوونەوە {لەنەخۆشیی} (کتن) ٢ saxbünewe(le nexošî)
چاک بوونەوە، چاببوونەوە.

ساغ بوونەوە (کتن) ٣ saxbünewe
فرۆشران ونەمان (ماڵی بازرگانیی).

ساغ کردنەوە (کتپ) ١ saxkirdinewe
چاک کردنەوە.

ساغ کردنەوە (کتپ) ٢ saxkirdinewe
فرۆشتن وهیچ نەهێشتن (ماڵی بازرگانیی).

ساغ وسەلیم (فر) sax wselîm
ئەزیەت پێ نەگەیشتوو، ئازار نەدراو، ڕێک وپێک.

ساف (ئان) ١ saf
لووس، حولیی، سالووس، بێ(گرێ، گنج).

ساف (ئان) ٢ saf
تەخت، ڕاست.

ساف{ئاو} (ئان) ٣ saf(aw)
زوڵاڵ.

ساف{بەرد} (ن) ٤ saf(berd)
ساپ، لووس وتەنک.

ساف (ئان) ٥ saf
دڵپاک، بێ فڕوفێل.

ساف (ن) ٦ saf
دەزووی دوولا، کشتەک.

ساف (ئان) ٧ saf
هەموو، گش، گشت.

سافان (ئان) safan
دڵۆپە.
سافاندن (کتن) safandin
دڵۆپەکردن.
سافسافین (ن) safsafên
پانپانۆکێ.
سافۆ (ن) safo
پارزن، پاوەکە، مەسفیی.
سافەندەر کردن (ند) safender kirdin
پاک وەکردن، راماڵیین.
سافیی (ن) safî
دڵپاکیی.
ساڤ (ن،پز) sav
مەلامەت.
ساق (ن،رو) ١ saq
لاسک، ساقەتە، کولەش، تەنە.
ساق (ئان) ٢ saq
جیقنە، ریقنە.
ساق{سەگ} (ن) ٣ saq(seq)
تەپەگوو.
ساق (نک) ٤ saq
پوزەوانە، بەلەک پێچ.
ساقپەڕ (ن) saqper̲
پینە (کەبۆجوانی بەسەر جلدا دای دەدروون).
ساقۆ (ن) saqo
پاڵتۆ، پاڵتە، سامتۆر، باڵتە، ساکۆ.
ساقۆڕ (ن) saqor̲
سەبەتە (گەورە).
ساقۆڵ (ن) saqol̲
قەرتاڵە.
ساقەتە (ن) saqete
کۆتەرەدار.
ساقیی (ن) ١ saqî
ئاوگێر.
ساقیی (ن) ٢ saqî
مەیگێر، بادەچیی، مەیچیی.
ساقیی وباقیی (ن.) saqîw baqî
١- سەوداو مامەڵە.
٢- گۆڕینەوەی شتێ بەشتێ، ئاڵ وگۆڕ، ئاڵوگۆڕ.
ساک (ن،ئا) sak
پالاغ، پەڵخەگامیش، گۆلکا گامیش.

ساکار (ئان) sakar
سادە.
ساکوڵ (ن) ١ sakul
باسک وقۆڵ، ساکووڵ.
ساکۆل (ن) ٢ sakol
گەمژە، بێ فەڕ.
ساکۆڵ (ئان) ٣ sakol̲
قووڵ.
ساگات (ن) sagat
سایە.
ساگوور (ن) sagür
پارشێو، سەحەر.
سال (ن) sal
تەلەبەرد.
سالار (ن) ١ salar
سەردار، سەرکردە، گەورەی کۆمەڵ.
سالار (ئان) ٢ salar
لەسەرخۆ، ژیر، بەئاوەز، سالۆر.
سالاریی (ن) ١ salarî
سەرداریی، گەورەیی، سەرکردەیی.
سالاریی (ن) ٢ salarî
لەسەرخۆیی.
ساڵۆخ (ن) sal̲ox
١- سۆراغ. ٢- دەنگ وباس.
سالۆخدە (ن) saloxde
سۆراغکەر، قاسیت.
سالۆخیی (ن) saloxî
ئامازە.
سالۆس (ن) salos
زمان لووس.
سالوق (ن) ١ salouq
کورک، وردەپەڕی باڵدار.
سالوق (ن) ٢ salouq
تووکی نەرمی گیاندار، وردەخووریی نەرم.
سالوول (ن) salül
١- زینـدانی بەتـەنها لـەژوورێک. ٢- ژووری تـەنها لەبەندیخانە بۆ حەپسێکی تاوان گەورە.
سالیس (ن) salîs
سالووس، داردەستی لووسی بێ گرێ.
ساڵ (ن) sal̲
ماوەی دوانزەمانگ.

سالان (ن،ئان) salan
جاران.
سالانە (ن) [1] salane
١- دەرامەتی سال، سالاوەر. ٢- مووچەی سالەوسال، سالیانە، سالبڕ، خەراجی سالەوسال.
سالانە (ن) [2] salane
سالیانە، هەرسال، تیپەڕبوونی سال بەسەر ڕووداودا.
سالانە (ئاک) [3] salane
هەموو سالێک، هەر سالێک، هەر سال.
سالبۆڕی (ئان) salborî
پیر، زۆر بەتەمەن.
سال بە سال (ئاک) salbe sal
هەموو سالێک.
سال بە سال خۆزگەم بە پار (پن)
sal be sal xozgem be par
هەرسالەی دادێ لەسالی ڕابوردوو خراپترە.سالی ڕابووردوو لەئەمسال خۆشتربوو.
سالخ (ن) salix
ئاگایی، خەبەر.
سالدات (ن) saldat
سەرباز.
سالدانە سالدانە (ئاک) saldane saldane
لۆش لۆش.
سالنامە (ن) salname
سالپێو، سالنما، سالنوما، تەقویم، ڕۆژنامەی سال.
سالەوسال (ئاک) salew sal
سال بەسال، سالی دوای سال.
سالی ئاییندە (ئاک) salî ayînde
سالی داهاتوو.
سالی پڕ (نل) salî pir
سالی کەبیسە.
سام (ن) [1] sam
ساو، ساب، حەیبەت، عەیبەت، ترس، ساوێر، مەترسی، سامەک، سوهن.
سام (ن) [2] sam
پایە (بەرزی، بلندیی).
سامال (ن،ئان) samal
سایەقە.
سامال کردن (کتن) samal kirdin
هەور (لاچوون ویوون بەسایەقە، ڕەوینەوە لەئاسمان).

سامالە کردن (کتپ) samale kirdin
مالە کردن (زەوی بۆ دووەم جار)، خیشک لەشیوەرددان.
سامالی (ن) samalî
بێ گەردیی.
سامان (ن) [1] saman
دارایی، دەولەت، دەسترۆیی (بەپارەو پوول).
سامان (ن) [2] saman
ئامان، هێمنیی وئارامیی.
ساماندار (ئان) samandar
دەولەمەند.
سامان دان (کتپ) samandan
ڕێک خستن.
سامانگە (ن) samange
١-خەزێنە. ٢- سندوقی پارەو پوول.
سام بوون (کتن) sambûn
پایەبەرزبوون، بەشان وگەورەبوون.
سامدار (ئان) [1] samdar
بە(سام،هەیبەت).
سامدار (ئان) [2] samdar
سامناک.
سام کردن (کتن) sam kirdin
ترسان.
سام لێ کردن (کتن) sam lê kirdin
لێ ترسان.
سام لێ نیشتن (کتن) sam lê nîştin
زۆر لێ ترسان، سام گرتن.
سامناک (ئان) samnak
سامدار، پڕترس.
سامۆتک (ن) samotik
تارمایی.
سامە (ن) [1] same
١-پەیمان، مەرج. ٢- بڕیار.
سامە (ن) [2] same
قەرز.
سامە (ن) [3] same
پەناگا.
سان (ن) [1] san
سولتان.
سان (ن) [2] san
تەپالە.

سان (ن) ۳ san
هەسان.
سان (ن) ٤ san
تەرز، چەشن.
سان (ن) ٥ san
نەریت(کەسێ).
سان (ن) ٦ san
جۆر.
سان (ن) ٧ san
نمانایی، پیشچاڤیی(سوپایی).
سانا (ئان) sana
ئاسان، نەدژوار.
ساناهیی (ن،کی) ١ sanahî(ki)
ئاسانیی، بێ دژواریی.
ساناهیی (ن،کی) ٢ sanahî(ki)
ئاسوودەیی، بێ خەمیی.
سان بەستن (کتن،کتپ) sanbestin
ریز بەستن.
ساندان (کتپ) ١ sandan
بەسەرداچوونەوە.
سان دان (کتپ) ٢ sandan
پشکنین، بەسەرکردنەوە.
ساندن (کتپ) sandin
سەندن.
ساندنەوە (کتپ) sandinewe
وەرگرتنەوە.
ساو (ئان) ١ saw
لەهەسان دراو، بەهەسان تیژکراو(تیغ).
ساو (ئان) ٢ saw
هەتاو.
ساو (ن) ٣ saw
ماڵشت.
ساو (ن) ٤ saw
مەودای تیغ، تیژایی دەمی تیغ.
ساو (ئان) ٥ saw
حەساو.
ساوا (ن) ١ sawa
بەرمەمکانە، سوولکە، منالی بچکۆلە، بەچکەی تازەبووی گیاندار.
ساوا (ن) ٢ sawa
پسکاو، کشتوکاڵ وگیای تازە لەخاکە دەرهاتوو.

ساواز (ئان) sawaz
بێ ئابروو.
ساوایی (ن) sawayî
ساڤایی، کاتی منالیی.
ساودان (کتپ) sawdan
تیژ کردن.
ساورمە (ن) sawirme
داری (وشکی سووتەمەنیی، بێ گرێ، قەلاشکەریی).
ساوریی (ن) sawrî
دەقنە.
ساوە (ن،نس) ١ sawe
زاڵ، زاوە، عەتارید، بچووکترین ئەستێرەی گەڕیدەیەو نزیکترینیانە لەرۆژەوە
ساوە (ن،نا) ٢ sawe
بەرخەل، بەرغەل، گەلەبەرخ.
ساوەر (ن) sawer
ساوار، ساڤار، گەنمی کوڵاوی وشکەوە کراوی هاڕراو.
ساویلکە (ئان) sawîlke
بەسەزمان، بی فروفێل، سافیلکە، دل سادە.
ساوین (کتپ) sawîn
سوون.
سایە (ن) ١ saye
سێبەر.
سایە (ن) ٢ saye
ژەنگی ئاسن.
سایەپۆش (ن) sayepoš
چوخمە، کۆڵانی تەنگ کەسەری دوکانەکان یان خانوەکان گەیشتونەتەوە یەک.
سایەچەور (ئان) sayeçewr
سەغیی.
سایەدار (ئان) ١ sayedar
سایەبان، بەسێبەر.
سایەدار (ن) ٢ sayedar
پەنادەری لێ قەوماوان، کەسێ کەخەلک لەسێبەریا بحەسێتەوە.
سایەقە (ن،ئان) sayeqe
سایقە، سا، سامال، ساو، سایی، زرەئاسارە، ئاسمانی بێ هەورو تەم ومژ.
سایەوشکە (ئان) sayewišk
چرووکە.

سبات (ن) sibat
پایەداریی، بەرقەراریی.
سبحەینێ (ن،ئاک) sib<u>h</u>eynê
سبەینێ، سبەی، سبحەی، سبا، سۆ، سۆزی، سبحە، سبەینە، سب، سبێ، سبیانێ، سبەی بەیانیی، سەبینێ بەیانیی، سەبا، سارە، ڕۆژی دوایی، ڕۆژی دادێ، ڕۆژی پاش ئەو ڕۆژەی کەتیایت.
سبە (ن) sibe
سبا.
سبەینان (ن،ئان) sibeynan
سبحەینان، بەیانیان، لەسەرەتای هەر ڕۆژدا.
سپا (ن،س) spa
سوپا.
سپات (ئان) ١ spat
سبات، سپیواش، سپیواز، ئامال سپی، کەمێ سپی.
سپات (ئان) ٢ spat
ڕەبەن.
سپاخانە (ن) spaxane
سپاگە.
سپاران (ن،س) spa<u>r</u>an
سوپاران، شارەزا لەمناوەرەی جەنگدا.
سپارانیی (ن،س) spa<u>r</u>anî
سوپارانیی.
سپاردن (کتپ) ١ spardin
سپارتن، شت لای کەسێ دانان(بۆ ئاگاداریی کردنی).
سپاردن (کتپ) ٢ spardin
بەرێ کردن.
سپاردە (ئان) ١ sparde
سپارتی، سپاردەیی، سپەردە.
سپاردە {مردوو} (ئان) ٢ sparde
بەخاکە سپێردراو، سپوردە.
سپاردە (ئان) ٣ sparde
ئەسپێرراو، بەرێ کراو.
سپارش (ن) spariš
ڕاسپێریی.
سپارەیی (ن) sparey
ئەسپارەیی، ئەسپاردەیی، سپارە.
سپاس (ن) spas
سوپاس.
سپاسکار (ئان) spaskar
بەئەمەگ، سپاسگوزار، کەسێ کەسوپاسی کەسێ بکا.
سپاس کردن (کتپ) spaskirdin
سوپاسگوزاریی دەربڕین.
سپایی (ن،س) ١ spayî
سەرباز.
سپایی (ن) ٢ spayî
ئەسپایی.
سپر (ن،م) spir
مەلۆ.
سپڵ (ن) spi<u>l</u>
فاتە ڕەش، سوویە.
سپڵۆ (ن،ئا) spi<u>l</u>o
سەگ.
سپڵۆت (ئان) spi<u>l</u>ot
پیس، گڵاو.
سپڵە (ئان) spi<u>l</u>e
بەدنمەک، چاکەلەبەرچاو نەبوو.
سپڵی لاووڕگ (خ.) spi<u>l</u>î lawirg
کەسێ کەنەتەوێ وەهەمیشە لووتیشی بێ بەلووتتەوە.
سپۆن (ن،رو) spon
ئەسپۆن.
سپەر (ن،س) ١ sper
سپیر.
سپەر (ن،س) ٢ sper
قەڵغان.
سپەند (ن،رو) sipend
ئەسپەندەر.
سپی (ئان) sipî
چەرمگ، چەرموگ، بەڕەنگی بەفر.
سپیاتیی (نک) ١ spiyatî
بەرهەمەکانیی شیر (ماست وکەرەو پەنیر).
سپیاتیی (ن) ٢ spiyatî
سپیتیی.
سپیاو (ن) spiyaw
سپیاف، سیماف.
سپیاوکردن (کتپ) spiywkirdin
سپیاف کرن، سپیاو لەدەم وچاودان.
سپی باو (ئان) spîbaw
سپیکار.
سپی بوون (کتن) ١ spîbün
سپی هەڵگەڕان، ڕەنگی سپی گرتن، چەرمگ بوون.

سپی بوون (ند) [2] spîbûn
ترسان، ڕەنگ پەڕین.
سپی بوونەوە (کتن) spîbûnewe
سپی واش بوون، چەرمگەویوون، کاڵ بوونەوە، پاک بوونەوە، تەمیزبوونەوە.
سپیدار (ن،ڕو) spîdar
ئەسپیندار.
سپیکاری (ن) spîkarî
گەچکاریی.
سپیکاری کردن (کتپ) spîkarîkirdin
گەچکاریی کردن، دیوار بەگەچ سواغ دان.
سپی کردن {ئاژەڵی سەربڕاو} (کتپ) [1] spîkirdin (ajelî serbiraw)
پێست (گوروون، داماڵین).
سپی کردن (کتپ) [2] spîkirdin
ڕنینەوە(موو لەپێست).
سپی کردن (کتپ) [3] spîkirdin
پاک کردن.
سپی کردنەوە {دەفری سپی} (کتپ) spîkirdinewe (defrî sipî).
قەلایی لێدان، بەقەلایی سواخ دان، سپل کردن، سیقال دان، لەژەنگ وژار پاک کردنەوە(قاپ وقاجاغی لەکانزا دروستکراو).
سپیکەلە (ئان) spîkele
ئامال سپی، سپی واش، سپیکار، سپیلە، سپی باو.
سپیلک (ن) [1] spîlk
گڵەسپی، خاکی سپی.
سپیلک (ن،جج) [2] spîlk
ڕشک (گەرای ئەسپێ).
سپین (ن) spîn
تیغە.
سپیواش (ئان) spîwašš
سپیکەلە.
سپی هەڵگەڕان (کتن) spîhelgeran
ڕەنگ بزرکان(بەهۆی ترس یان نەخۆشیی).
سپێتی (ن) spêtî
سپیاتیی، سپیایی، چەرمگیی.
سپێدە (ن) spêde
سپیدە، سپیەپەهنا، دەمەدەمی ڕۆژ، دماکوڕنێ ڕۆژسفیدە، سپیدەمان.
سپێر (ن،س) [1] spêr
سەنگەر.

سپێر (ن) [2] spêr
پەدەکیی، ئامرازی زیدەبۆ کاتی پێویست بەکارهێنان.
سپێناخ (ن،ڕو) spênax
ئەسپەناخ، سپەناخ، سپناخ.
سپێنە (ن) [1] spêne
بەشی سپی لەهێلکە، سپیک، سپیلک، سپوچک، سپیچک.
سپێنە(چاو) (ن) [2] spêne(çaw)
سپیلکی چاو.
سپێوێن (ئان) spêwin
پڕ لەئەسپێ، ئەسپیاویی.
ستار (ن) sitar
ستر، پەناگە، داڵدە.
ستارکردن (کتپ) [1] sitarkirdin
داڵدە دان.
ستارکردن (کتپ) [2] sitarkirdin
ئارام کردن، دامەکناندن.
ستارکردن (کتپ) [3] sitarkirdin
دەست کێشانەوە.
ستارە (ن،تس) sitare
ئەستێرە.
ستایشت (ن) sitayîšt
مەدح.
ستایشت کردن (کتپ) sitayîšt kirdin
مەدح کردن، پێ هەڵگوتن.
ستران (ن) sitran
گۆرانی، مەقام، لاوک.
سترانبێژ (ن) sitranbêj
گۆرانی بێژ.
ستراندن (کتن) [1] sitrandin
گۆرانی گوتن.
ستراندن (کتپ) [2] sitrandin
هەویر شێلان.
سترکردن (کتپ) sitrkirdin
پۆشین (نهێنیی).
ستری (ن،ڕو) sitrî
ئەستری، درک، خێپ، کلەم، قونچر.
ستۆ (ن) sito
ئەستۆ.
ستوور (ئان) [1] stûr
ئەستوور.

ستوور (ئان) ٢ stür
قەڵەو، ئەستوور.
ستوون (ن) stün
ئەستوون.
ستوونیی (ئان) stünî
شاقوولیی.
ستەم (ن) stem
زوڵم.
ستەمدیدە (ئان) stemdîde
ستەم لێکراو.
ستەمکار (ئان) stemkar
زۆردار.
ستەم کردن (کتپ) ١ stemkirdin
ئازاردان، زیان پێ گەیاندن (بەناڕەوا).
ستەم کردن (کتپ) ٢ stemkirdin
ئازاردان.
ستەمگەڕیی (ن) stemgeȓî
زۆرداریی.
ستێ (ن) ١ stê
ئەستێ.
ستێ (ن) ٢ stê
دش، خوشکی مێرد.
ستێ (ن.نس) ٣ stê
ئەستێرە.
ستێر (ن) stêr
ئەستێرک، گۆڵاوێ کە(پێشی گیرابێ، بەردەمەکەی بە دیوار هەڵچنرابێ).
سجووق (ن) sicüq
باسووق.
سچق (ن) siçiq
باسترمە، پاسترمە.
سرایەت (ن) sirayet
ستیرمە، تەشەنە.
سرایەت کردن {لە نەخۆشیی} (کتن) sirayetkirdin
تەشەنەکردن.
سرپاندن (کتن) sirpandin
چرپە چرپ کردن.
سرپەسرپ (ن) sirpesirp
چرپەچرپ، سووسە سووس.
سرت (ن.رو) ١ sirt
نرکە.

سرت (ئان) ٢ sirt
زبر.
سرت (ن) ٣ sirt
ئەرکە.
سرت (ن) ٤ sirt
بەلا، چورتم، بەسەرهاتی ناخۆش.
سرت (ئان) ٥ sirt
بەرزەفڕ، چاولەبەرزیی.
سرتەسرت (ن.) sirtesirt
چرپە چرپ.
سرتەسرت کردن (کتن) sirtesirt kirdin
چرپاندن.
سرتیی (ن) ١ sirtî
بوێریی، وەپێشەوەچوونی ئازایانە.
سرتیی (ن) ٢ sirtî
چەمووشیی.
سرتیی (ن) ٣ sirtî
دڵ ڕەقیی، هشکیی.
سرتیی (ن) ٤ sirtî
دژواریی.
سرک (ئان) sirk
١- سرکێ، سرد، سرت، سڵ، چەمووش، قوشقیی، ڕەوەکە، نوخس. ٢- کێویی، گیانداری نامالیی.
سرک وهوور (ن) sirkwhür
مقزمقز، ورتەورت.
سرکە (ن) sirke
سهک.
سرکەسرک (ن) sirkesirk
چرپە.
سرکەی دەساڵە (خ.) sirkeydesale
کۆنەقین، قینی کۆن کەلە دڵدا مابێ.
سرنج دان (کتپ) ١ sirincdan
بەوردی لێ ڕوانیین، وردبوونەوە (لەشتێ).
سرنج دان (کتپ) ٢ sirincdan
بیر لێ کردنەوە.
سرووت (ن.رو) sirüt
لاسکی گژوگیا، ساق، فەسەڵ، قەسەر.
سروود (ن) sirüd
گۆرانی نیشتمانیی.
سرووش (ن) ١ sirüš
وەحی، فەرمانی خوا بۆ پێغەمبەران (بەهۆی فریشتەوە).

سروش (ن) ٢ sirûş

فریشتەی پەیامبەر، جبرائیل، جوبرائیل، یەکێکە لە حەوت فریشتەکان.

سروە (ن) ١ sirwe

سووسە.

سروە (ن) ٢ sirwe

سر، سریوە، شنە، شنەبا، بای (فێنک وهێواش، بسکان).

سرە (ن) sire

سەرە، نۆبە، نۆرە، باو.

سرەوت (ن) sirewt

ئۆقرە، ئارام، سرەفت.

سرەوتن (کتن) sirewtin

سرەوت گرتن، سرەفتن، سرەویین.

سریش (ن) sirêş

سریژ، چریش، ئەسریلک، سترک.

سریشلەمە (ن) srêşleme

کاری (ناپوخت، ناتەواو).

سڕ (ن) ١ sir̲

چالاکیی.

سڕ (ئان) ٢ sir̲

تەزیو، کەسیرە(بوو).

سڕ{مار} (ئان) sir̲(mar)٢

تەزیو.

سڕبوون (کتن) sir̲bûn

تەزیین، کەسیرەبوون.

سڕکردن{ئەندامی لەش} (کتپ) sir̲kirdin(endamî leş)

تەزاندن، بێهەست کردن.

سڕیی (ن) sir̲î

تەزیوی، کەسیرەیی.

سڕیین (کتپ) sir̲în

پاک کردنەوە، پاک وەکردن.

سڕینەوە (کتپ) sir̲înewe

کوژاندنەوە، هەڵ گرتنەوە(نوسراو لەسەرکاغەز)، پاک کردنەوە(پەڵە یان خەت).

سزا (ن) ١ siza

پاداشت، سەزا.

سزا (ن) ٢ siza

ئازار، جزیا، دەردی سەریی، جەزرەبە، سەزا.

سزاچەژتن (کتن) sizaçejtin

سزاچەشتن، تووشی رەنج وئازاربوون، سزا (خواردن، چەشتین)، ئازار ودەردی سەریی ماتنەڕێ، داخ و خەفەت چوونەدڵ.

سزادان (کتپ) ١ sizadan

پاداشت دانەوە.

سزادان (کتپ) ٢ sizadan

ئازاردان، سەزادان.

سزادانەوە (کتپ) sizadanewe

تۆڵە لێسەندنەوە، هەق لێ کردنەوە.

سزادیران (کتن) sizadiran

جەزرەبەدران.

سست (ئان) sist

سس، شل و ول، تەمەڵ، مردەلۆخە، بێ دەست وبرد.

سست بوون (کتن) ١ sistbûn

تەوژم نەمان، لەدەست وبرد کەوتن.

سست بوون (کتن) ٢ sistbûn

حەپەسان.

سست وپەلەفت (ئان) sistw peleşt

تەمەڵ، تەوەزەل، لەکارنەزان،سستەپەلە، پەلەنەکەر.

سستەسست کردن (کتن) siste sist kirdin

خاوەخاو کردن، خۆ لەکار بواردن.

سستەهۆش (ئان) sistehoş

گێل، گێژ.

سستیی (ن) ١ sistî

تەمەڵیی، لەش گرانیی، خاو وخلیچکیی، بێ دەست و بردیی، ساوەساو.

سستیی (ن) ٢ sistî

بێ هێزیی.

سفت (ئان) sift

پتەو، سەخت، سخ، زەیە، چنراوێکە شاش نەبێ.

سفت بوون (کتن) siftbûn

پتەوبوون، سفت وسۆڵ بوون، شاشیی تیادا نەمان (چنراو)، سەخت بوون.

سفتۆ بوون (کتن) ١ siftobûn

دامێزران، دامیزان، لەش گران بوون.

سفتۆ بوون (کتن) ٢ siftobûn

خراپ بوون، بۆگەن کردن.

سفت وسۆ (ن) siftu so

سفت وسۆس، ئازاروئێش.

سفت وسۆڵ (ئان) siftu sol̲

چڕ.

سفته (ن) sifte
ریایی.

سفره (ن) sifre
خوان، کەولی نان لەسەر خواردن.

سفرەدڕ (ن،جچ) ١ sifre diṟ
سیسرکە.

سفرەدڕ (ئان) ٢ sifre diṟ
بێ ئەمەک.

سفور (ن) ١ sifür
گەسکدەری کۆلان، کەناس.

سفور (ن) ٢ sifür
ئافرەتی بێ (عەبا، پووپۆش).

سفەت (ن) ١ sifet
ئەمەکێ، وەفا.

سفەت (ن) ٢ sifet
تاریف، وەسف.

سک (ن) ١ sik
ب (زک).

سک (ن) ٢ sik
ب (زک).

سک (ئان) ٣ sik
ناشرین.

سکاڵا (ن) ١ sikaḻa
دەردی دڵ، داخ وخەفەتی هەڵرێژراوی دڵ، نارەزایی.

سکاڵا (ن) ٢ sikaḻa
گلەیی، لۆمە.

سکاڵا (ن) ٣ sikaḻa
پێشنیار.

سکاڵاکردن (کتپ) sikaḻa kirdin
سکاڵای دڵی خۆ کردن، داخ و خەفەتی دڵ هەڵڕشتن.

سکاڵانامە (ن) sikaḻaname
ڕازونیازی وەسەر کاغەزخراو.

سک برسی، چ ناپرسی (پن) sik birsî, çi naprsî
سک کۆیلەیە چی تێکەیت پێی دائەکەوێ.

سک پڕبوون (کتن) sikpiṟ bün
زک پڕ بوون.

سک چوون (کتن) sikçün
زکێ چوون.

سکڵ (نک) skiḻ
پشکۆ.

سک نانەسەر (کتپ،کتن) sik naneser
زکێ نانەسەر، بەهەڵمەت وئارەزوووەوە شت خواردن.

سکە (ن) sike
پارەی لەکانزا دروست کراو، پول وپارەی لەزێڕو زیو... دروستکراو، پارە، قەرەپوول.

سکە لێ دان (کتپ) sike lêdan
پارەو پوول دارشتن.

سک هەڵگوشین (ند) sik helgušîn
برسی بوون، هەست بە برسیتی کردن.

سل (ن) sil
سلەگوو، تەپەگوو، سللە.

سلف (نک) silf
تلپە.

سلۆرت (ن) silort
بێ ئیشیی.

سلێمانی (ن) slêmanî
جۆری [بەرد،موورو]ی بەنرخە.

سڵ (ئان) ١ siḻ
سرکێ.

سڵ (ن) ٢ siḻ
سلی، سول، سنە، ڕەو، ڕەوەکێ.

سڵاو (ن) ١ siḻaw
سەلام، سلام، سلاف، سلامالێ.

سڵاو (ن) ٢ siḻaw
پارسەنگێ، سەرسەنگێ، سەلاوانە، خاترانە.

سڵاودانەوە (کتپ) siḻawdanewe
شت کیشان بەتەرازوو بەجۆرێک کەقورستریێ لە سەنگەکە، توزێک گران کیشان (تەرازوو بۆ دڵخۆشیی کڕیار).

سڵ بوون (کتن) ١ siḻbün
زویر بوون.

سڵ بوون (کتن) ٢ siḻbün
ڕاکردن، سرک بوون، ڕەوکردن، هەڵاتن.

سڵ کردن (کتن) ١ siḻkirdin
ڕەوینەوە، کۆکردن، ڕاچلەکیین، هەڵ سلەمینەوە.

سڵ کردن (کتن) ٢ siḻkirdin
شەرم کردن لەڕووی خەڵکدا، کز لێ کردن.

سلەمینەوە (کتن) siḻemînewe
وریا بوونەوە.

سلیی (ن) siḻî
ڕەو.

سم (ن) sim

سموچک، نینۆکی ئاژەڵی‌سمدار، سەرپەڕی ڕەقی ئاژەڵ و ولاخی بەرزە.

سمارتە (ن) simarte

سماتە، سوماتە، زمپەر، بەردەسماتە، کاغەزی بە وردە ئاسن سواغدراو (ئاسن وداری پێ لووس ئەکەن).

سماق (ن.رو) simaq

سماقە، ترش، سفووک، بەری داری ترش.

سماق دەرێنان (ئد) simaq derênan

سماق دەرهێنان، ئازار پێگەیاندن، جەزرەبەدان.

سماقە بوون{لە سەرماوە} (کتن)

simaqebûn (le sermawe)

لەش ڕەق بوون، ڕەوەنج (ڕەوونج) بوون، تووشی ڕەقیتەبوون.

سمبڕ (ن) simbir̲

سم تەراش، سمتاش، ئامرازی سم تاشین.

سمت (ن) simt

سمتۆل، سورین، تەراف، لاقوون، کلۆک، ئەستوورایی بەرکەمەر.

سمڕ (ن) simir̲

هەراوهوریا، دەنگە دەنگ.

سمڕاخە (ن) simr̲axe

ژەنگی گوێ.

سمڕسمڕ (ن) simir̲ simir̲

سرمەسرم، هەراوبگر، سنگە سنگ، دەنگە دەنگ ویگرەو بەردە، هەراوچەقە.

سمکۆڵ کردن {لە سپ} (کتپ)

simkol kirdin (csp)

سم کۆلان، سمەکوتێ کردن، پێ لە زەوی دان، چەپۆکان کردن، سمەکوتێ کردن.

سمڵ (ن.رو) simil̲

سۆتکە، گیایەکی پزیشکییە ڕیزومی ڕەگەکانی بۆن خۆش و بەسوودە.

سموم (ن) simûm

بای(سموم، سەبوون).

سمۆک (ن) simok

سمەک، ستمۆتک، کونکەر، سمە، سوینە، کونکەر، کونکەرە، کون تێکەرە، کون تێکەر، مەتکەو.

سمۆرە (ن.نا) simore

سمبۆرە، سفۆر، سفۆر، سامورر، سمۆلەک.

سمە (ن) sime

زمە.

سمێڵ (ن) simêl̲

سبێل، زمبێل، سوێل، سمبێل، مووی سەر لێو وبەر لووتی پیاو.

سمین (کتپ) simîn

سمتن، سماندن، سۆنتن، کون کردن.

سنج (ن.ئم) sinc

زیل.

سنجاق (ن) ١ sincaq

سنجاخ ، دەرزی سنجەق.

سنجاق (ن) ٢ sincaq

بەیداخ.

سنجڕان{ئاگر} (کتن) sincir̲an(agir)

بڵێسەداربوون، گڕ لێ بەرزبوونەوە.

سنجڕاندن {تەندوور} (کتپ)

sincir̲andin (tendûr)

داخستن(تەندوور).

سنجو (ن.رو) sincû

سنج، سنجی، سنجەی، سینجی، سرینچک، زەیزەفوون.

سنجوق (ن) sincûq

سنگ (لەدار، ئاسن).

سندان (ن) sindan

سنگان، دەزگا، سندیان.

سندم (ن) sindim

پێوەندی ئاسن.

سندم کردن (کتپ) sindim kirdin

پێوەند کردن.

سندۆڵ (ن) sindol̲

دۆڵ (بۆ برنج یان گەنم تیادا کوتان).

سندە (ن) sinde

سمتە، سنە، تۆلا، تۆپەل.

سنعات (ن) sin'at

پیشە، کار.

سنعاتکار (ن) sin'atkar

پیشەساز.

سنگ (ن) ١ sing

سینگ، سینە، لەسک بەرەوژوور تاخوارمل.

سنگ (ن) ٢ sing

میخ، سینگ، بزماری ئەستوور(لەدار یان ئاسن).

سنگان (ن،پز) singan
سادجن، دەردیکە تووشی لووی لەشی یەکسم دەبێ.
سنگ داکوتان (کتپ) singdakutan
میخ چەقاندن بەنهیم.
سنگ دانە پێش (کتن،کتپ) singdane pêš
خۆ نواندن.
سنگ دانە پێشەوە (ئد) singdane pêšewe
چوونە پێشەوە بەخورتیی.
سنگ دەرپەڕ (ئان) ۱ sing derpeṟ
خۆ هەڵکێش.
سنگ دەرپەڕ (ئان) ۲ sing derpeṟ
خۆ بەنازازان.
سنگ کوتان (کتپ) sing kutan
سنگ قوتان، بەسنگدا ماڵیین، لەخۆدان (بۆ مردنی کەسێ..).
سنگ لێ کوتان (ئد) sing lêkutan
دوعا لێ کردن.
سنگە پێ (ئان) singepê
چەق، نەبزوو، لەشوێنی خۆ چەقیو.
سنگە چەلەمە (ن) singçeḻeme
دەفەی سنگ، پانایی سنگ.
سنوور (ن) sinür
سەرحەد، حدود، سەرحەن، کەوشەن.
سنووربۆ دانراو (ئان) sinür bodanraw
سنووردار، کەوشەن دیاریی کراو.
سنەوبەر (ن،رو) sinewber
سەروو.
سنێر (ن) sinêr
ریخ.
سواخ (ن) swax
سواغ، سیواخ.
سواخ دان (کتپ) swaxdan
سواغ (دان، کێشان)، قوڕ یان گەچ (تێهەڵسوون، پێدا ساوین). **سوار (ن)** ۱ swar
سوارە، سیار.
سوار (ئان) ۲ swar
زاڵ، باوخۆش.
سوار (ئان) ۳ swar
بلندتر، بەرزتر، سیار.
سوار (ئان) ٤ swar
منالێ کەقاچی لەپێش سەریدا دیتەدنیاوە.

سواربوون (کتن،کتپ) ۱ swarbün
پەرینەکۆڵی ولاخ، خۆ هاویشتنە سەرپشتی پایسکل.
سواربوون (کتن) ۲ swarbün
چوونە ناو (ئۆتۆمبیل..)،
سواری دووچەرخەبوون.
سواربوون (کتن) ۳ swarbün
سەرجێی کردن، جووت گرتن (سێکس کردن).
سوارچاک (ئان) swarçak
سوارخاس، شۆڕەسوار، چابوک سوار
سوارە (ن) sware
دەستەی سواران، کۆمەڵەسوار، کەسانێ کە بەسوارێی برۆن.
سواری مل بوون (ئد) swarî milbnbün
زۆرە ملێ کردن.
سواری پێ کردن{لەسپ} (کتپ)
swarî pê kirdin(esp)
(چاروا) تالیم دان، فەنتازیی کردن، تیەوکردن، قاڵ کردن.
سواڵ (ن) swaḻ
پارسە، دەرۆزە، لەتەچنیی.
سواڵ کردن (کتن) swaḻkirdin
پارسەکردن، دەرۆزەکردن، خوازەڵۆکیی کردن، لە تەچنیی کردن.
سواڵکەر (ن) swaḻker
دەرۆزەکەر، لەتەچن.
سواڵەت (ن) ۱ swaḻet
دەفرێ کەسواڵکەر دەیگێرێ کاتی دەرۆزە.
سواڵەت (ن) ۲ swaḻet
۱- پارچەی شکاوی چینی وفەرفوریی..
۲- کاشیەشکاو کەئاووخواردنی سەگ وپشیلەی تێ دەکرێ.
سوان{لێغ} (کتن) ۱ swan
ساوان، سوویان، لووس بوون، زبرێ یان تیژیی پێوە نەمان، لەکارکەوتن، کول بوون.
سوان (کتن) ۲ swan
ماندووبوون، لەپەل وپۆکەوتن، پەکە کەوتن.
سوان (کتن) ۳ swan
سووتان (نابووت بوون).
سواندن (کتپ) swandin
سوانن، زبری یان تیژیی (ئامراز..) نەهێشتن. سوانەوە.

سوانلۆکە (ن.م) swandoke
چۆلەکە.
سواندە (ن) swande
گوێسوانە.
سواو (ئان) swaw
ساویاکَ، سیویاکَ، سویاکَ، سایسە، سووراوە، لووس (بوو)، برگە(نەماو، پیوەنەماو)، حولیی، کول، کول بوو.
سوپا (ن.س) supa
سپا، لەشکر، ئۆردوو.
سوپاخانە (ن.س) supaxane
سوپاگە، سپاخانە، جێی سوپا، سپاگە، بارەگای لەشکر.
سوپاران (ن.س) supaṟan
سپاران.
سوپارانیی (ن) supaṟanî
سپارانیی، لەشکرکێشیی، لەشکر گێریی.
سوپاس (ن) supas
سپاس، ستایش (لەپاداشتی چاکەدا).
سوپاس کردن (کتپ) supas kirdin
سپاس کردن، ستایش کردن لەپاداشی چاکەدا.
سوخت کردن (کتپ) suxtkirdin
بێ پارە وپوول کردن، داماڵاغاسیی کردن، ماڵ لێ ساندن، هیچ پێ نەهێشتن (پوول وپارە).
سوخرە (ن) süxre
بێگار، سوغرە، سۆژە.
سوغرە پێ کردن (کتپ) suxre pê kirdin
سوغرە پێ کردن، بێگاریی کردن
سوخمە (ن) ١ suxme
زوخە، سەڵتە، سخمە، کوڵونجەی بێ قۆڵ.
سوخمە (ن) ٢ suxme
ئەستوون.
سوراحی (ن) süraẖî
دۆلکە، تونگە یان شەربەی لەشووشە دروستکراو.
سورانچک (ن) surançik
قوڕ قوراگە.
سورشت (ن) sürišt
سرشت، خۆکرد، خواکرد، خۆرست، سورووشت.
سورشتیی (ئان) sürşitî
خۆڕسکاو، سورووشتیی.
سورمە (ن) ١ sürme
کل.
سورمە (ن) ٢ sürme
سارمە، سرمە، پارچە ئاوریشمی بەکلابدۆن چنراو.
سورمەدان (ن) sürmedan
کلتور.
سوعبەت (ن) sü'abet
گاڵتە.
سونەت (ن) sünet
خەتەنە.
سوننی (ن) ١ sünnî
تیزە، سوننی تاق.
سوننی (نک) ٢ sünnî
پەیرەویکەری پێغەمبەر ویارانی.
سوێ (ن) ١ swê
ژان.
سوێ (ن) ٢ swê
خەفەت.
سوێ (ن) ٣ swê
تاسە، سوو.
سوێ (ن) ٤ swê
ئاسۆ.
سوێ (ئان) ٥ swê
نزیک.
سوێ بوونەوە (کتن) swêbünewe
١- خەم خواردن بۆ کەسێ ونەخۆش کەوتن.
٢ - مردن (لەخەمان، داخ) دا.
سوێدار (ئان) swêdar
خەمبار.
سوێر (ئان) ١ swêr
سۆڵ، سوور، سۆڵەخوا، سوێرمەزە، تام سوێر، پڕ خوێ، سوێرەڵوکە.
سوێر (ئان) ٢ swêr
تامەزرۆ، بەئارەزوو، ئارەزوومەند (بۆ شتێ).
سوێسکە (ن.م) swêske
سووسکە، سوسکە، سویسکە، زرەکەو.
سوێند (ن) swênd
سوێن، سووند، سۆند، سوکەند، سوێنگ.
سوێند خواردن (کتن) swênd xwardin
پاکانە کردن (بەناوی خوا..).
سوێندخۆر (ن) swêndxor
سوێندخوار، هاوپەیمان.
سوێنددان (کتپ) swênddan
پاکانە پێ کردن.

سویندکەوتن (کتن) swêndkewtin
سویندی خۆ بەجێ نەهێنان.

سوێنە (ن) swêne
تەشتی(گلینە، لەگڵ دروستکراو)، تەشتی قوڕین.

سوو (ن)[1] sü
ئێرەیی.

سوو(لەقەرز) (ن)[2] sü(leqerz)
سوود، سووت، کرێی پارەی بە قەرز دراو.

سوو (ن)[3] sü
بەزەیی.

سوو (ن)[4] sü
گلەیی.

سووت (کتن) süt
تەپکە، سووتار.

سووتان (کتن)[1] sütan
ئـاگر(تـێ بـەربوون، تێچـوون)، سـۆژان، سـووژان، سۆژین، سۆهتن، سووزیان، سۆزان، سووزان، سۆتن، سووتن، شەوتان.

سووتان (کتن)[2] sütan
سۆزیان، گڕی دەروون لێبەرزبوونەوە.

سووتان (کتن)[3] sütan
سوزان، نابووت بوون.

سووتان{پارە، قەرز} (کتن)[4] sütan (pare,qerz)
فەوتان، تیاچوون، لەدەست چوون.

سووتاندن (کتپ) sütandin
سووتانن، ئاگرتێ بەردان، سچاندن، سووزاندن، شەوتاندن، سووزانن، سۆژاندن.

سووتانەوە (کتن) sütanewe
برژانەوە، سووربوونەوە وەک زلەپێن، سوتیانەوە، سـۆلیینەوە، سـووزیانەوە، چووزانـەوە(پێـست یـان برین).

سووتاو (ئان)[1] sütaw
ئـاگر تـێ(چـوو، بـەربراو)، سـووزیاگ، سـووتیاگ، سووزیاو، سووژیاو.

سووتاو{بۆخوازێ} (ئان)[2] sütaw(bo xwazê)
ئاواتەخواز.

سووتاو{لە یاریدا} (ئان)[3] sütaw(le yarîda)
دۆڕاو.

سووتاو{قەرز} (ئان)[4] sütaw(qerz)
فەوتاو، تیاچوو، لەدەس چوو.

سووتوو (ن) sütü
خۆڵەمێشی جگەرە.

سووتەڵ (ن)[1] sütel̲
سەرەبزووت.

سووتەڵ (ئان)[2] sütel̲
لاسووتاو، نیوەسووتاو.

سووتەمەرۆ (ئان)[1] sütemero
سەرمابردەڵە.

سووتەمەرۆ (ن)[2] sütemero
سەرەبزووت.

سووتەمەنیی (ن) sütemenî
سووتەنیی، سۆخت.

سووتەنیی (ئان) sütenî
ئاگریسین، پەڵۆختە.

سووتیان (کتن)[1] sütyan
سووتان.

سووتیان (ن)[2] sütyan
مەمک بەند، سوخمەی مەمک.

سووتێن (ئان،ن) sütên
سووتێنەر(کەسێ یان شتێ کەبسووتێنێ).

سووچ (ن)[1] süç
تاوان، گونەهـ، گوناح.

سووچ (ن)[2] süç
خەتا، هەڵە.

سووچ (ن)[3] süç
قوژبن، گۆشە، لا، سیلە، پەنا، کونج، قولینچک.

سووخۆر (ن) süxor
سووتخۆر.

سووخواردن (کتپ) süxwardin
سوو وەرگرتن.

سوور (ن)[1] sür
ئاخاوتنی ڕەپ وڕاست.

سوور (ن)[2] sür
شایی.

سوور (ن)[3] sür
دیوار (دەوری باغ...).

سوور (ئان)[4] sür
ئاشکرا.

سوور (ئان)[5] sür
پێ چەقین، پێداگر، سوێر، سەنەو.

سوور (ئان)[6] sür
سۆرینگ، سوهر، سۆر، سووێر، بەڕەنگی خوێن.

سووراو (ن) süraw

سووراڤک، سوهراف، سۆراف، دەرمانی ئارایشی ژنان بە تایبەتی بۆ لیو ورووومەت سوورکردن.

سووراوکردن (کتپ) sürawkirdin

گۆنەولیوئاڵ کردن،، مکیاج کردن.

سووربلو (ئان) sürbaw

ئامال سوور، مەیلەوسوور، سوورکەلە، سوورکار، سوورکارە.

سووربوون (کتن) ١ sürbün

سوورهەلگەڕان، ڕەنگی سوور بەسەرداهاتن.

سووربوون (کتن) ٢ sürbün

چەقیین لەسەر ڕای خۆ، پێ داگرتن (لەسەر کارێ..).

سووربوون (کتن) ٣

sürbünewe (gošt le naw ṟonda)

ئاڵ بوون، سوورەوە بوون.

سووربوونەوە (کتن) sürbünewe

سوور(هەلگەڕان، داگەڕان) ڕوومەت، شەرم گرتن ورووومەت سووربوونەوە، سوورەوە بوون، دەموچاو سووربوون لەشەرمان.

سوور داگەڕان (کتن) sürdageṟan

سووربوونەوە.

سووڕ (ن) ١ süṟ

چەرخ.

سووڕ (ن) ٢ süṟ

خول.

سووڕ (ن) süṟ

سەما، چەرخەوخول، زڤڕ.

سووڕاندن (کتپ) süṟandin

چەرخاندن.

سووڕاندنەوە (کتپ) ١ süṟandinewe

خولاندنەوە.

سووڕاندنەوە (کتپ) ٢ süṟandinewe

گەشت پێ کردن، گەڕاندن.

سووڕانەوە (کتن) ١ süṟanewe

بەرەودواهاتنەوە، زڤڕان، گەڕانەوە.

سووڕانەوە (کتن) süṟanewe

خولانەوە.

سووڕانەوە {بێ ئامانج} (کتن) ٢

süṟanewe(bê amanc)

گەڕان بەولاولادا، گەڕان، گەڕیان، خول خواردن.

سووڕخواردن (کتن) süṟxwardin

سووڕانەوە.

سووڕدان (کتپ) ١ süṟdan

خول (دان، پێ خولردن).

سووڕدان (کتن) ٢ süṟdan

سەما کردن.

سووڕدان (کتپ) ٣ süṟdan

تووڕدان.

سوورفل (ئان) sürfil

١- سوور (خوول، پڕنۆل).٢ - شل، منجل.

سوورکار (ئان) sürkar

سووریاو.

سوورکراوە (ئان) sürkirawe

سوورەوەکراو، سوورەوە بوو، سوورەوە بووگ، سوور کراوەوە، سوورەوەکریاو.

سوورکردن (کتپ) ١ sürkirdin

بەرەنگی سوور ڕەنگاندن..

سوورکردن (کتپ) ٢ sürkirdin

گەنم لەکاوکۆتەڵ (جیاکردنەوە، دەرخستن).

سوورکردن (کتپ) ٣ sürkirdin

برینداركردن.

سوورکردنەوە {کل، خشت} (کتپ) ١

sürkirdinewe (kil̲,xišt)

خستنە ناو کل (بۆ سوورکردنەوە).

سوورکردنەوە (کتپ) ٢ sürkirdinewe

ئاڵ کردن، لەڕۆندا چزاندن.

سوورکردنەوە {کانزا} (کتپ) ٣

sürkirdinewe (kanza)

کانزا بەتینیگەرما نەرم کردن.

سوورکەوە {لەسپ} (ئان) sürkewe

سوورکەوکێ.

سوورگوم کردن (ئد) sür gum kirdin

وون کردن، بێ سەروشوین کردن.

سووروسپی (ئان) sürwspî

ڕەزاسوورکە.

سوورەتاو (ن) süretaw

سوورەهەتاو، گەرمایی بەتەوژمی خۆر، گەرمای قرچەی نیوەڕۆ(لەهاویندا).

سوورەچنار (ن،ڕو) süreçinar

چناری جەوهەردار، پەلک.

سوورەوەبوو (ئان) sürewebü

سوورکراوە.

سوورهه‌ڵدان (کتپ) sürheldan
به‌ده‌وری خۆدا خولاندنه‌وه.

سوورهه‌ڵگه‌ڕان (کتن) sürhelgeran
تووڕه‌بوون.

سوورهه‌ڵگه‌ڕاو (ئان) ١ sürhelgeraw
سووربۆوه (له‌شه‌رمان).

سوورهه‌ڵگه‌ڕاو (ئان) ٢ sürhelgeraw
ڕه‌نگی سوور به‌سه‌رداهاتوو

سووریی (ن) sürî
سووراتیی، سووریتیی، سووریه‌تیی، سوزهریی، سوورایه‌تیی.

سووریژه (ن.پز) sürêje
سووریجه، سۆرکه، سووریچکه، سوورانچکه، سه‌ره‌جه، ئه‌سپه، سووریکه، سووریکه، سوهرکه، سویریژکه.

سووریێنچک (ن) sürênçik
سوورانچک، سۆریچک، سوورینچکه، سوورینه، سوهریچک.

سووزانی (ئان) süzanî
ئافره‌تی خۆفرۆش، سووزمانی.

سووزمه (ن) süzme
پالووکه.

سووژن (ن) süjin
سوژنن، سیژن، شیژن، جه‌والدوز.

سووژن ئاژن کردن (کتپ) süjin ajin kirdin
به‌سوژن کون کون کردن.

سووسه (ن) ١ süse
سوسه، سسروه، ده‌نگوباسێکه به‌شتا بلاونه‌بوبیته‌وه، ده‌نگ وباسی سه‌رپێیی.

سووسه (ن) ٢ süse
قاسیتیی.

سووک (ئان) ١ sük
سفک، نه‌سه‌نگین، دژو: گران، قورس.

سووک (ئان) ٢ sük
زوو، بله‌ز.

سووک (ن) ٣ sük
بازاڕ، مه‌یان(مه‌یدان)ی کڕین وفرۆشتنی پێویستیی ڕۆژانه.

سووک (ئان) ٤ sük
چرووک، بێ(مایه، ڕێز، قه‌در).

سووک{قسه} (ن) sük(qise)
ئاخاوتنی ناپوخت.

سووکبار (ئان) sükbar
بارسووک، بێ ئه‌رک.

سووک بڕۆ سه‌لامه‌ت وه‌ره‌وه (پن) sük biro,selamet werewe
له‌سه‌رخۆیی، دڵنیایی له‌دوایه.

سووکبوون (کتن) ١ sükbün
ئاسان بوون، گیروگرفت له‌به‌ر ده‌مدانه‌مان، سفک بوون.

سووک بوون (کتن) ٢ sük bün
چرووک بوون، بێ(ڕێز، قه‌در)بوون.

سووک ده‌ست (ئان) sükdest
ده‌ست سووک.

سووک کردن (کتپ) ١ sükkirdin
ئاسان کردن، گیروگرفت له‌به‌رده‌م(شتێکدا) نه‌هێشتن.

سووک کردن (کتپ) ٢ sük kirdin
له‌کێش (که‌م کردن، هێنانه‌خوار).

سووک کردن (کتپ) ٣ sük kirdin
ئابڕووبردن.

سووکیی (ن) ١ sükî
سفکیی، کێش که‌میی.

سووکیی (ن) ٢ sükî
بێ (ئابڕوویی، نرخیی).

سوول (ن) ١ sül
پلووسک.

سوول (ن) ٢ sül
سۆلاف.

سوول (ن) ٣ sül
جوڕنه.

سوون (کتپ) sün
ساوین، سیویان، سویان.

سوونه‌وه {تیغ} (کتپ) sünewe
ساودان، له‌هه‌سان(دان، سوون)، ساویان، ساوان، ساویین، سوینه‌وه (تیغ بۆ تیژکردن)، سووین، سوانه‌وه، به‌هه‌سان تیژ کردن.

سۆپا (ن) sopa
زۆپا.

سۆراغ (ن) sorax
سالۆخ، سۆراخ.

سۆراغ کردن {به پرسیار} (کتپ)
sorax kirdin (be pirsyar)
سۆراخ کردن، به‌دووداگه‌ڕان، له‌دووگه‌ڕان، چوونه‌بنج

و بناوان، سووسە لێ کردن، سۆسەکردن، دەنگ وباس وەرگرتن.

سۆرک (ن) sorik

زەویی سوورکار.

سۆز (ن) ١ soz

گڕی دەروون.

سۆز (ن) ٢ soz

خۆشیی.

سۆز (ن) ٣ soz

سۆزە، لاوانەوەوگریانی بەهێواش، گۆرانیی لەگەڵ (کول، قولپ، کولە)ی گریان.

سۆز (ن) ٤ soz

بسۆست، پەیمان.

سۆزکردن (کتپ) sozkirdin

گۆرانیی ووتن (بەدلێکی گەرمی بەکولەوە)، گۆرانیی بەسەبرۆکەو خەمباریی گوتن، لاواندنەوە.

سۆزە (ن) ١ soze

پەرۆش، دلگەرمیی، سۆزی دل.

سۆزە (ن) ٢ soze

ئاواز، هەوا.

سۆزە (ن) ٣ soze

بای فێنک، سروەبا.

سۆزی دڵ (ن) sozî dil

سۆزە.

سۆسەکردن (کتپ) sosekirdin

سۆراخ کردن.

سۆفی (ن) sofî

دەرویش.

سۆفیلکە (ن،ئان) sofîlke

هەریس.

سۆل (ن) sol

١- سۆلکە. ٢- کەوشی سووکەڵەی بێ پاژنە.

سۆلاڤ (ن،کی) solav(ki)

تافگە، ئاو هەلدێر، سویلاف، سۆلاو، سولاوکە، سولاوگە، سوولکە.

سۆلان (ن) solan

رەگەز.

سۆلاندنەوە (کتپ) solandinewe

برژاندنەوە، چووزاندنەوە.

سۆلانەوە (کتن) solanewe

پرژانەوە.

سۆلە (ن) ١ sole

بەستەڵەک.

سۆلە (ن) ٢ sole

سەرمای (توند، سەخت).

سۆلە (ن) ٣ sole

بلیسە.

سۆلە (ن) ٤ sole

برژە، چزە، چووزە.

سۆلە (ن) ٥ sole

تروسکەی لەدوور.

سۆلەچرا (ن) soleçira

چۆلەچرا، خەتیرە.

سۆما (ن) soma

رۆشنایی، رووناکیی.

سۆمایی(چاو) (ن) ١ somayî(çaw)

بیبیلەی چاو ورەشکینە، رەشێنەی چاو(بەتێکرایی).

سۆمایی(چاو) (ن) ٢ somayî(çaw)

بینایی، رووناکیی چاو.

سۆمایی داهاتن (کتن) somaî dahatin

کوێربوون.

سۆنە (ن،م) sone

سەرکەسکە، نێرەی مراوی.

سەبا (ن) seba

بای (سەباسەوا، خۆرهەلات)، بایێ سپێدێ.

سەبارەت (پ) ١ sebaret

لەبەر، بۆخاتری، سەبا، سەبۆنی، ژبۆنی.

سەبارەت (پ) ٢ sebaret

دەبارەی، لەمەڕ.

سەبارەت (ن) ٣ sebaret

رەوشت، شێوە.

سەبر (ن) ١ sebir

حەوسەڵە، پشوو، سەور.

سەبر (ن) ٢ sebir

هێدیی، لەسەرخۆیی.

سەبر (ن) ٣ sebir

پژمە.

سەبرتاڵەو بەری شیرینە (پن) sebir talew berîşîrîne

سەبر هەموو دەرگایەک دەخاتەسەر پشت. ئەوەی سەبر بکات بەهەموو مەرامێکی خۆی دەگات.

سەبرکردن (کتن) sebirkirdin
سەبرگرتن، بەحەوسەڵەبوون.
سەبرلێ گرتن (ند) sebir lê girtin
چاوەڕێ کردن، لەسەروەستان، ئۆقرە گرتن تا کەسێ هاتن یان شتێ ڕوودان.
سەبرهاتن (کتن) [1] sebirhatin
پژمیین.
سەبرهاتن (کتن) [2] sebirhatin
سەبووریی هاتن.
سەبووری (ن) sebûrî
ئارامیی دڵ (کاتی پەژارەو ناهەمواریی).
سەبوون (ن) sebûn
گرەبا، بای زۆرگەرمی بەتین، سەموم، ڕەشەبای گەرم.
سەبەب (ن) sebeb
هۆ.
سەبەتە (ن) sebete
سەبەت، سەڤی، سەوی، سەوەتە، سەوە.
سەبەتەچن (ن) sebeteçin
سەبەتچن.
سەبەل (ن) sebel
هەڵگەڕانەوەی پێڵوی چاو.
سەبیل (ن) sebîl
سبیل، سەبیلە، سەویل، جۆرێکە لەقەنگە.
سەپان (ن) sepan
ڕەنجبەر، وەرزێر.
سەپاندن {بەسەر} (کتپ) sepandin(beser)
بەزۆر تووش کردن، بەملداهێنان، داسەپاندن، بەزۆر جێ کردنەوە.
سەتل (ن) setil
ساتل، سیتل، پەقرەج.
سەجەرە (ن) secere
ڕەگەزنامە، نەژادنامە، نوسراوی ناوی باب وباپیران.
سەح کردن (کتپ،کی) [1] sehkirdin(ki)
تێڕوانیین بەوردیی.
سەح کردن (کتپ،کی) [2] sehkirdin(ki)
خەبەرداربوون، بیستن، گوێ (گرتن، لێبوون، دان).
سەحەر (ن) seher
پارشێو، نانی پێش بەرەبەیانی،بەرەبەیان.
سەخت (ئان) [1] sext
ڕەق.

سەخت (ئان) [2] sext
دژوار، بێزراو.
سەخت (ئان) [3] sext
سەخڵەت، تووڕە.
سەخت (ن) [4] sext
سەرمای بەتەوژم.
سەخت بوون (کتن) [1] sextbûn
سەختەوەبوون، ڕەق بوون.
سەخت بوون (کتن) [2] sextbûn
سەخڵەت بوون، ڕق هەستان.
سەخت کردن (کتپ) [1] sextkirdin
ڕق هەستاندن، تووڕەکردن.
سەخت کردن (کتپ) [2] sextkirdin
ڕەق کردن، سرت کردن.
سەختیان (ن) [1] sextiyan
سەخەریی، شەقەچەرمی خۆشکراو، پێستی لەدەباغ دراو.
سەختیان (ن) [2] sextiyan
سفرەی چەرم.
سەغلەت (ئان) sexlet
سەغلەت، نارەحەت.
سەغلەت بوون (کتن) sexletbûn
(سەغلەت، نارەحەت، پەست)بوون.
سەغلەت کردن (کتپ) sexletkirdin
(سەغلەت، نارەحەت، پەست) کردن.
سەغلەتیی (ن) sexletî
سەغلەتیی، نارەحەتیی، سەختیی، تەنگانە.
سەد (ن) [1] sed
بەربەست.
سەد (ن،ئان) [2] sed
١- دە(جار، کەرەت)دە. ٢- سەدە.
سەد ڕەحمەت لەکفن دزی پێشوو(پن)
sed rehmet le kifindizî pêşû
کاتێ ئەم پەندە لەڕووی کەسێکدا بەکاردەهێنرێ کە دوای بەسەرهاتێکی خراپ ئەو کەسە تووشی یەکێکی دیکەی خراپتربووبێ.
سەد قەل وبەردێک (پن) sed qelw berdêk
بەتەنها بەردێک سەد قەل هەڵ دەفرێنرێت.
سەد گۆزە دروست ئەکاو دەستە لەیەکێکیان نانێ (پن)
sed goze dirusteka w deste le yekêkyan nanê
هەموو بڕیارەکانی بێ بناغەیە، پیاو ناتوانی بڕوا

بەهیچ ناخاوتنیکی بکات.

سەدەف (ن) sedef

قاپیلکی مرواری.

سەر (ن) [1] ser

کەللە، سەلک، لەئەستۆ بەرەو ژووری گیاندار.

سەر (ن) [2] ser

پۆپە.

سەر (ن) [3] ser

سەرۆک.

سەر (ن) [4] ser

دەسپیکیی.

سەراب (ن) serab

سەراو، تراویلکە،رەورەوک.

سەراپا (ئاک) serapa

لەســەر تاپــێ، سەرتاســەر، سەراپــێ، سەرتاپــا، سەراسەر، گش، گشت.

سەراچ (ن) seṟac

زیندوو.

سەراچخانە (ن) seṟacxane

بازاڕی زیندوو.

سەرازا (ئان) seraza

سەرفراز.

سەراد (ن) serad

کەو (بیژنگ).

سەراسا (ئان) serasa

نائاسا، زۆر تایبەتیی.

سەراسیمە (ئان) [1] serasîme

دەسەپاچە، داماو.

سەراسیمە (ئان) [2] serasîme

سەرسوڕماو، واق وڕماو.

سەراف (ن) seṟaf

پوول گۆڕەوە، پارەفرۆش.

سەران (نک) [1] seran

پیاو ماقوولان.

سەران (ن) [2] seran

بلندایییەکان، سلان، کیوان.

سەرانسەر (ن) [1] seranser

بەشی سەرەوەی شت.

سەرانسەر (ئاک) [2] seranser

سەراپا.

سەرانە (ن) serane

جزیە، باج بـەگوێرەی سـەری خیـزان، پـیتاک لەهـەر تاکێ لەمرۆڤ.

سەراو (ن) [1] seraw

ئاودەستخانە.

سەراو (ن) [2] seraw

سەرچاوەی گەورە، چاوەی زلی ئاو.

سەراو (ن) [3] seraw

سـەراب، هـاڵ، گـوێر، سـەراف، تراویلکـە، پەپـرک، پەپەرک.

سەراورد (نک) [1] serawurd

ڕابوردووی پیشین.

سەراورد (نک) [2] serawurd

سەرەتاویناوان (هەمووشتێ).

سەرەداو سرنادات (پن) seredaw siṟ nadat

پیاوی ڕاست سەر ئەنوێنێ، ئەو نهێنی یـەنادرکێنێ کەپێی سپێرراوە.

سەرەستوون (نل) serestün

ئەپلەکی کۆڵەکە، سەرستوون، سەرکۆڵ.

سەرەنجام (ن) serencam

ئاکام، ئەنجامیکار، ئاکامی فەرمان.

سەرێشاندن (کتپ) serêšandin

ئارەحەت کردن، جاڕس کردن، ڕق هەستاندن.

سەرێشە (ن،پز) ser êše

١- ژانەسەر، سەریشە.

٢- هەڵویستی دژوار، چورتم.

سەربادان (ند) serbadan

ئاڕازیی بوون، ناقایل بوون، سەروادان.

سەربار (ن) [1] serbar

ســـەراوێ، شـــتی زیـــادە کەلەســـەر بـــاری بـــارە بەردادەنرێ.

سەربار (ن) [2] serbar

سەربارە، باری لاوەکیی.

سەربارەی (ئاک) serbarey

سەرەڕای، لەگەڵ ئەوەشدا.

سەرباز (ن،س) serbaz

ئەسکەر، سەرواز، چەکداری(سوپای) دەوڵەت.

سەربازخانە (ن،س) serbazxane

سەربازگە، بنکەی سەربازان، سەروازخانە.

سەربازگرتن (کتپ) serbaz girtin

لاوان بـۆ ســەربازیی بــردن، گــرتن (گـەنجان بـو سەربازیی).

سەرباس (ن) serbas

١- ئامانج (لەگفت وگۆدا).

٢- باسیکی سەرەکیی (کەلەسەری بدوێت).

سەرباقیی (ن) serbaqî

زیادەلەسەر، سەرسەنگ، سەرسەودا، سەرسوود.

سەربان (ن) serban

دیوی دەرەوەی بنمیچی خانوو.

سەربڕین (کتپ) serbirîn

سەربڕان، سەر لەلەش(جیا یان جویکردنەوە)، کوشتار کردن، کوشتنەوە، سەرلێ کردنەوە.

سەربزێو (ئان) serbizêw

سەربزۆک، جەربەزە، هاروهاج، سەرزەیە.

سەربزێویی (ن) ١ serbizêwî

ئەشقیی، یاخیی، سەرپێچ

سەربزێویی (ن) ٢ serbizêwî

جەربەزەیی، هاروهاجیی.

سەربلند (ئان) serbilind

سەربڵن، ئەنگ ڕوو تێنەکردوو.

سەربلندکردنەوە (کتن) ١ serbilind kirdinewe

سەربەرزکردنەوە.

سەربلندکردنەوە (کتن) ٢ serbilind kirdinewe

ڕاپەڕین، سەرهەڵدان.

سەربلندکردنەوە (کتن) ٣ serbilind kirdinewe

سەربزێوی کردن.

سەربلندیی (ن) serbilindî

شانازیی، بێ ئەنگیی.

سەربورد (ن) ١ serbürd

شارەزایی.

سەربورد (ن) ٢ serbürd

سەرگوزەشتە.

سەربوورنووس (ن) serbürnüs

سەربۆرنڤیس، چیرۆک نووس، ڕۆمان نووس.

سەربووردنامە (ن) serbürdname

ڕووپەڕەی ژیان، ژیاننامە، یادداشت.

سەربووریی (ن) serbürî

سەرگوزەشتە.

سەربەتاڵ (ئان) ١ serbetal

سەربەتاک، دانەپۆشراو، دەفری بێ سەرقاپ.

سەربەتاڵ (ئان) ٢ serbetal

گەلحۆ.

سەربەخۆ (ئان) serbexo

خۆسەر، بێ ژووردەستیی.

سەربەخۆیی (ن) serbexoî

خۆسەریی، ئازادیی.

سەربەدەرەوە (ئان) ١ serbederewe

ناسراو.

سەربەدەرەوە (ئان) ٢ serbederewe

شارانگەر.

سەربەرز (ئان) serberz

سەربلند، سەربڵن.

سەربەرزکردنەوە (کتن) serberzkirdinewe

سەر(بلندکردنەوە، هەڵدانەوە).

سەربەرزیی (ن) serberzî

شانازیی(بەکاری باش)، سەربڵندیی.

سەربەرەوخوار (ئاک،ئان،ن) sense o serberewxwar

سەر (بەرەخوار، نشیو، بەرەوژێر، بەرەژێر، نشیڤ، نشیو)، ڕوو بەلای ژێروو، هەڵدیرگە، لێژیی، بەرەوخوار.

سەربەرەوخواربوون (کتن) serberew xwarbün

دەمەوژێربوون، سەربەرەخواربوون، ڕووبەلای خواربوون.

سەربەرەوخوارکردن (کتپ) serberew xwarkirdin

دەمەوژێر کردن، سەربەرەخوارکردن.

سەربەرەوژوور (ئان) serberew jür

سەربەرەژوور، هەوراز، سەرەوژوورە.

سەربەست (ئان) serbest

ئازاد.

سەربەست کردن (کتپ) serbestkirdin

ئازاد کردن.

سەربەستیی (ن) serbestî

ئازادیی.

سەربەسەر (ن) serbeser

ئاڵ وگۆڕ (چۆن یەک).

سەربەسەرگۆڕینەوە (کتپ) serbeser gorînewe

وێک گۆڕینەوەبێ باقی دانەوە.

سەربەفەتارەت دان (کتپ) serbefetaretdan

تووشی چورتم کردن، پیلان بۆ ڕێکخستن.

سەربەگۆبەند (ئان) serbegobend

سەربە(گۆبەن، گۆبەنگ).

سەربەگومدا کردن (ئد) serbe gomda kirdin

سەربەگۆماکردن، لەبەین بردن، لەناوبردن.

سەربەگێچەڵ (ئان) serbe gêçel
شەڕانیی.
سەربەها (ن) serbeha
خوێن بایی، نرخی خوێنی کەسێکی کوژراو.
سەرپاک (ن،ئان) serpak
هەموو، تێکرا، گش، گشت.
سەرپاڵە (ن) serpale
ســەرۆک سەپــان، پێــشەنگی درەوکــەران، وەرزێــڕی خێراو بەکار.
سەرپشک (ن) serpišk
بەشکەر، بەش وەکەر.
سەرپۆش (ن) serpoš
سەرنەنداز، چارۆکەی سەر، سارۆخ.
سەرپەتیی (ئان) serpetî
سەرڕووت.
سەرپەڕ (ن) serper
ئەوپەڕ.
سەرپەرشت (ن) serperišt
چاودێریکەر.
سەرپەرشتیی (ن) ser perištî
سەرپەرشت، چاودێریی.
سەرپەل (ن،س) [1] serpel
سەرکردەی ٣٠ پێش مەرگە.
سەرپەل{درەخت} (ن) [2] serpel(dirext)
سەرلق، لقی بەرەوژووری داردرەخت.
سەرپێ (ن) ser pê
پەلە.
سەرپێچ (ن) [1] serpêç
مێزەر.
سەرپێچ (ئان) [2] serpêç
سەربزێو.
سەرپێچانەوە (کتن) [1] ser pêçanewe
سلەمینەوە، کۆکردن.
سەرپێچانەوە (کتپ) [2] serpêçanewe
کارنەکردن، خۆلەکار دزینەوە.
سەرپێچیی (ن) serpêçî
سەربزێویی.
سەرپێچی کردن (کتن) serpêçî kirdin
سەربزێویی کردن، یاخیی بوون.
سەرپێداکردن (کتپ) serpêdakirdin
چوونە ژوورەوە.

سەرپێ داڵەواندن (کتپ) ser pêdanewandin
سەر پێ(شۆڕکردن، نزم کردن).
سەرپێ سپاردن (ئد) ser pêspardin
باوەڕی تــەواو بەکەســێ کــردن، جێــی بــڕوابوون، لێ دڵنیابوون.
سەرپێکەوەنان (ئد) ser pêkewe nan
ژیان پێکەوە بردنەسەر(ژن ومێرد)، بەیەکــەوە ژیــان بردنەسەر.
سەرپێوەبوون (ئد) ser pêwebûn
تووش بوون، گیرۆدەبوون، گرفتاربوون.
سەرپێوەنان (ئد) ser pêwenan
بەرەوئێشێ چوون، مل نان، ڕاست بــەرەو ڕووی کــار ڕۆیشتن.
سەرپێیی کردن (کتن) [1] serpêyî kirdin
زک چوون.
سەرپێیی کردن (کتن،کتپ) [2] serpêyî kirdin
مامەڵەی کۆلگیریی کردن.
سەرتاپا (فر) sertapa
سەر(تاپاخوار، تــاخوار، تاســەر)، لەتەوقــە ســەرەوە هەتا بەری پێ.
سەرتاسەریی (فر) sertaserî
سەرتاپا.
سەرتاش (ن) [1] sertaš
دەلاک، بەربەر.
سەرتاش (ن) [2] sertaš
چەقۆی دەلاک.
سەرتاشخانە (ن) sertašxane
دەلاکخانە.
سەرتاشین (کتپ) [1] sertašîn
سەر تراشیین، موویسەر کورت کردنەوە.
سەرتاشیین{ژن} (ئد) [2] sertašîn(jin)
سووکایەتی بەسەرهێنان.
سەرتڵ (ن) [1] sertil
کڵاوی قووچ.
سەرتڵ (ن) [2] sertil
سەرتا، هەڵبژێرراو، نایاب، سەر(تەڵ، شف).
سەرت نایەشێ بۆێ پەرۆی تێوەئە پێچیت! (پن)
sert nayešê boê peroy têwe epêçît
بێ پێویستیی خوو مەدەرە داوودەرمان.
سەرتەزێن {خواردن وخواردنەوە} (ئان) sertezên
زۆرسارد.

سەرتیاچوون (ئد) sertiyaçün
سەرتیداچوون، فەوتان،
مـردن(لـەرێی یـان لـە پـێناوی کەسـێ یـان مەبەستێکدا).

سەرتێشت (ن) sertêšt
تاشت، نانی بەیانیی، بەرقلیان.

سەرتێ کردن (ئد) ¹ sertêkirdin
زۆر(چوونەمیوانیی، بەمیوانیی کەسێ چوون).

سەرتێ کردن (ئد) ² sertêkirdin
تێوەگلان.

سەرتێ کردن (ئد) sertêkirdin
خووپێوە گرتن، کردنەنەریت.

سەرتێ کردن (ئد) ³ sertêkirdin
سەرپێوەنان، دەم تێ ژەندن و لەناودان، ماڵ بـەخت کردن (زیدە لەپێویشت).

سەرجەم (ناک) sercem
گشت بەیەکجار، تێکرا، سەرمک.

سەرجێیی کردن (ئد) sercêyî kirdin
نوستن (پـیاو لەگـەڵ ژنـدا)، دروسـت بـوون (مێـرد لەگەڵ ژندا).

سەرچاوگە (ن) serçawge
چاوەی ئاو، کانی، سەر(چاوە، چاوگە، چەمە).

سەرچاوە (ن) serçawe
چاوە، بنگە، کانگە.

سەرچڵ (ئان) ¹ serçil̲
سەرڕەق، کەللەڕەق.

سەرچڵ (ئان) ² serçil̲
جەربـەزە، چـەتوون، بەهەڵـەو لەزوبیرنەکـەرەوە (مرۆڤ).

سەرچڵیی (ن) serçil̲î
سەرپێچیی، سەرڕەقیی.

سەرچۆپیی (ن) serçopî
سەرچۆپـی کـێش، سـەرەکە هەڵـپەرکێ، ڕەمکێـشی هەڵپەرکێ، سەردیلان.

سەرچۆکە (ن) serçok
کرنووش، مل کەچیی، کوڕنووش.

سەرچەماندن (کتن) ¹ serçemandin
تەسلیم بوون، سەردانەواندن.

سەرچەماندن (کتن) ² serçemandin
سەرداخستن (بۆ ڕێز گرتن لەگەورە).

سەرچەوت (ئان) ¹ serçewt
پەیمان شکێن، بێ بەڵێن.

سەرچەوت (ئان) ² serçewt
گوێ نەبیس.

سەرچەوت (ئان) ³ serçewt
ناڕاست، فێڵباز.

سەرچیا (ن) serçiya
بەرزاییەکان.

سەرحەد (ن) serh̲ed
سنوور.

سەرخستن (کتپ) ¹ serxistin
پەڕاندن

سەرخستن (کتپ) ² serxistin
بردنە سەرەوە.

سەرخستن (کتپ) ³ serxistin
زاڵ کردن.

سەرخستنە سەر (ئد) ¹ serxistine ser
سەرنانەسەر، گاڵتە یان سوعبەت کردن.

سەرخستنە سەر (ئد) ² serxistine ser
پێ سەلماندن، (بەزۆرەملیی).

سەرخواردن (ئد) serxwardin
نەگبەتیی هێنانەسەر کەسێ.

سەرخۆبوون (کتن) serxwobün
ئازاد بوون.

سەرخۆر (ن) ¹ serxwor
دەردوبەلا، نەگبەتیی.

سەرخۆر{منداڵ} (ئان) ² serxwor(mindal̲)
سەرەخۆرە.

سەرخۆش (ئان) ¹ serxoš
مەس، مەست، سەرگەرم بـوو (لـەبادە خـواردنـەوە).
سەر (گران، مەس، مەست، وەش).

سەرخۆش (ئان) ² serxoš
دڵخۆش، کەیف خۆش.

سەرخۆش بوون (کتن) serxošbün
مەست بوون، گرتن، دنگ بوون (بەهۆی بادەوە).

سەرخۆشیی (ن) ¹ serxošî
پرسە، سەرەخۆشیی، بنهاریی.

سەرخۆشیی (ن) ² serxošî
مەستیی، دنگیی.

سەرخۆشیی کردن (ئد) serxošî kirdin
دڵ نـەوایی کـردن، دڵخۆشـی دانـەوە(مـردوو لێ مردوو)، سەر خۆشی لێ کردن.

سەرخەو (ن) serxew
سووکەلەخەو، خەوی کەم وکاتیی، غەوغەوە.

سەرخەو شکاندن (کتن) serxew şikandin
سووکەلە خەو کردن، تۆزێک نووستن، چاوگەرم کردن، خەوێکی کەم وکاتیی کردن، سەرخەو کردن.

سەرخێل (ن) serxêl
سالاری هۆزی کۆچەر، گەورەو سەرۆکی خێل، سەرداری عێل.

سەرداخستن (ئد) serdaxistin
سەردەبەرخۆنان(لەشەرماندا).

سەردار (ن،س) serdar
سەروەر، سالار، گەورە، فەرمانـدار، گەورەی کۆمەڵێک سەرباز..

سەرداریی (ن) serdarî
سالاریی، گەورەیی، پێشەوایی.

سەردانان (ئد) serdanan
خۆبەخت کردن، گیان بەخت کردن(لەرێی شتێکدا)، خۆبەکوشت دان (لەپێناوی مەبەستێکدا).

سەردانەواندن(ئد) serdanewandin
سەرچەماندن، کڕنووش بردن، کورنووش بردن.

سەردانیی (ن) serdanî
دیدەنیی، میوانیی، دیەنیی (بۆ ماوەیەکی کورت).

سەردانیی کردن (کتپ) serdanî kirdin
١- چوونەمیوانیی کەسێ، دیدەنیی کردن، چوونەلا،دیەنی کردن، چاوپێ کەوتن، لاپرسین.
٢ - سەر لێدان(لەکەسێ و لامانەوە بەمیوانیی بۆ ماوەیەکی کاتیی).

سەرداهاوردن (ئد) serdahawirdin
سەرباس دامەزراندن، سەری قسەدەس پێ کردن.

سەرداهێنان (کتپ) serdahênan
سەر (داهاوردن، شانەکردن).

سەردروو (ن) serdirû
کۆکی دروومان.

سەردۆشەک (ن) serdošek
چەرچەف، پارچە قوماشێکە ئەیدەن بەسەر دۆشەکدا..

سەردولکە (ن) serdulke
وتاری لاوانەوە، بەندی بەمردوودا هەڵگوتن، پەسندیی مردوو بەدەنگ وئاوازەوە، سەروە، دولکە.

سەردولکە بێژ (ن) serdulke bêj
بەسەر مردوودا هەڵدەر(کەسێ)، کەسێ کەبەدەنگ و ئاوازەوە پەسنی مردوو دەکا.

سەردەدوونان (کتپ) serdedûnan
دوای شتێ کەوتن، لەدوو چوون.

سەردەرچوون (کتن) serderçûn
تێ گەیشتن، شارەزایی لێ(تێدا) هەبوون، فامیین، سەر (دەرهێنان، لێ دەرکردن).

سەردەرکردن (ئد)[1] serderkirdin
خۆ (دەرخستن، پیشان دان).

سەردەرکردن (کتن)[2] serderkirdin
خۆ(لەچوورتم..) ڕزگارکردن، لێ ڕاکردن.

سەردەرکە (ئان) serderke
شارەزا.

سەردەرهێنان (ئد)[1] serderhênan
سەرنج ڕاکێشان.

سەردەرهێنان (کتن)[2] ser derhênan
سەر(دەرهاوردن، دەرکەوتن)، پەیا(پەیدا)بوون.

سەردەرهێنان{تۆو..} (کتن)[3] serderhênan (tow)
سەوزبوون (گیا، تۆو..)،سەردەرێنان.

سەردەستان{ژنی سکپڕ} (ئان) serdestan (jinî sikpir)
ژنێ کەخەریکی زانە، لەسەرمنداڵ بوون.

سەردەستە (ن)[1] serdeste
لێپرسراوی کۆمەڵێک چەکدار.

سەردەستە (ئان)[2] serdeste
بژاردە، هەڵبژاردە.

سەردەق (ئان)[1] serdeq
نەزاکاو.

سەردەق (ئان)[2] serdeq
دەست لێ نەدراو.

سەردەق شکان (کتن) serdeq şikan
عەمارە ڕۆ بوون.

سەردەق شکاندن (کتپ) serdeq şikandin
(بەرلەکەسانی دیکە) دەست بەکارێ کردن، کردن(نیش) یان ووتن (ئاخاوتنێ کە پەشتا کەس نەیکردبێ یان نەی ووتبێ).

سەردەم (ن) serdem
سەروەخت،وەخت، کات، سەروبەند، ڕۆژگار.

سەردەمێ (ئاک) serdemê
سەردەمێک، وەختێ، کاتێ، زەمانێ، لەڕۆژگارێکدا.

سەردەمیی (ئان) serdemî
کاتیی، وەختیی، نەهەمیشەیی.

سەرڕاست (ئاک)[1] serrast
ڕاستەوڕاست، خاوەنی پەیمانی خۆ.

سەرڕاست (ئان) ٢ serr̲ast

دەستپاکە، دەسپاکە، ئەمین، بێخواریی ولاریی (کەسێ).

سەرڕاست (ئان) ٣ serr̲ast

کارامە، لێ زان.

سەرڕاستیی (ن) serr̲astî

ئەمینیی، پەیمان دروستیی.

سەرڕشتە (ن) ١ serr̲ište

سەرەتا.

سەرڕشتە (ن) ٢ serr̲ište

ژیریی.

سەرڕەق (ئان) serr̲eq

سەر(سەخت، کێش)، ڕق ئەستوور، کەللەڕەق.

سەرڕەو (ن) serr̲ew

پڕتاو، لنگدانی توند (ئەسپ...).

سەرڕێژ کردن {لەبەر پڕیی} (کتن)

serr̲êj kirdin (leber pir̲î)

لێ ڕژان، سەرواز کردن.

سەرزەمین (ن) serzemîn

ناوچە.

سەرزەنشت (ن) serzeništ

سەرزەنش، سەرکوو، سەرکۆ، سەرکۆنە، لۆمە.

سەرزەنشت کردن (کتپ) serzeništ kirdin

(سەرزەنش، لۆمە) کردن.

سەرژماردن (کتپ) serjimardin

سەرژمێریی کردن.

سەرژمێر (ن) serjimêr

ژمارەگیریی، سەر(ژماریی، ئەژمێریی، ژمێریی، ژمار، ژمێرە).

سەرژنانیی (ئان) serjinanî

ژنانیی، خووژنانە(پیاو)، خلەژنانیی.

سەرسام (ئان) sersam

حەپەساو.

سەرسام بوون (کتن) sersambûn

حەپەسان.

سەرسامیی (ن) sersamî

حەپەساویی، ئەبلەقیی، سەرسوڕماویی.

سەرسپاردن (ند) ١ sersipardin

خۆخستنە ژێر دەستی کەسێ.

سەرسپاردن (ند) ٢ sersipardin

هاتنە بەرفرمان، خۆبەدەستەوەدان.

سەرسم (ن) sersim

ڕەت.

سەرسم دان (کتن) sersimdan

ڕەت (بردن، دان)، پێ هەڵەنگوتن.

سەرسواڵکەر (ئان) serswal̲ker

خوازەلۆکە، خازۆکە، چاوەدەستی کەسانی دیکە.

سەرسووڕێن (ئان) sersûr̲ên

سەر(زڕین، سامکەر)، سەمەرە، حەپەسێن، مایەی سەرسوڕمان.

سەرسووک (ئان) sersûk

ئاسوودە، سەرسفک، کەم(ئەرک، ئیش).

سەرسووک بوون (کتن) sersûkbûn

ئیش وکارکەم بوون، لەئیش وکار ڕزگاربوون.

سەرسووکیی (ن) sersûkî

سەرسفکیی، کەمیی ئیش وکار.

سەرسەخت (ئان) ١ sersexit

لاسار، بەگیرە، گیرەگیرکەر، سرتغ.

سەرسەخت (ئان) ٢ sersexit

بەکێش، بەرگەگر (گیاندار).

سەرسەختیی (ن) sersexitî

بەکێشیی، بەرگەگریی.

سەرسەریی (ئان،ن) serserî

چەورە، خوێڕیی، بێکارە، بەدخوو، بێ وێل، بەرەڵا.

سەرسەلامەتیی (ن) serselametî

ترسنۆکیی.

سەرسەم (ئان) sersem

شێت، دێن.

سەرسەنگ (ن) serseng

سلاو.

سەرشار (ن) seršar

سەری مەیدانی گەمە.

سەرشار (ن) seršar

سەرڕێژ (لافاو).

سەرشۆڕ (ئان) seršor̲

سەرنزم، سەرنەویی، سەرنەمە.

سەرشۆڕکردن (ند) ١ seršor̲ kirdin

سەر(داخستن، شۆڕبوون).

سەرشۆڕکردن (ند) ٢ seršor̲ kirdin

بەدنتاو کردن.

سەرشۆڕکە (ن) seršorke

سەرشۆڕکە، سەرشۆ، سەرشۆڕگا.

سەرشۆڕی (ن) seršorî
خەجاڵەتیی.
سەرشێت (ناو) ١ seršêt
سەر (لێ شێواو، قاڵ).
سەرشێت (ناو) ٢ seršêt
بزۆز، دانەسەکناو.
سەرشێت (ناو) ٣ seršêt
حۆل.
سەرشێو (ن) ١ seršêw
کاتی نانی بەیانی.
سەرشێو (ن) ٢ seršêw
بەربانگ، بەرشێو، خواردنی ئێوارە، بۆ ڕۆژوو (شکاندن، کردنەوە).
سەرشێوان (کتن) seršêwan
حەپەسان.
سەرشێوکردن (کتپ) seršêw kirdin
بەربانگ کردنەوە.
سەرفترە (ن) serfitre
سەروترە، زەکاتی [ڕۆژووانان، ڕۆژوو، فیتر].
سەرفترەدان (کتپ) serfitredan
زەکاتی فیتردان.
سەرفراز (ناو) serfiraz
١- سەر (بەرز، بلند). ٢- ڕزگار، بەرخوردار.
سەرفرازبوون (کتن) sefirazbûn
ڕزگاربوون.
سەرفرازیی (ن) ١ serfirazî
ڕزگاری، سەربەستیی.
سەرفرازیی (ن) ٢ serfirazî
سەر (بلندیی، بەرزیی).
سەرقاپ (ن) serqap
سەر، قەپاغ، سەرکە، دەم، سەرپۆشی دەفر.
سەرقاپ نانەوە (ن) serqapnanewe
داپۆشین (دەفر)، سەرقاپ خستنەسەر، دەم نانەوە.
سەرقاڵ (ناو) serqal
سەر لێ شێواو.
سەرقاڵ بوون (کتن) serqalbûn
نەپەرژان، ئیش زۆر بەسەرداکەوتن.
سەرقفلانە (ن) serqiflane
سەرقفلی، ئەوپارەیەی ئەدرێ بۆ چۆڵ کردنی دوکان وخانویەکە بەکرێ ئەدرێ.

سەرقۆڵ (ن) serqol
سەرۆکی حەسحەس، سەردەستەی دارۆغە.
سەرقەبران (ن) serqebran
قەبرستان، گۆڕستان، گۆڕسان.
سەرقەبلاندن (کتپ) ١ serqeblandin
سەر فترەدان.
سەرقەبلاندن (ئد) ٢ serqeblandin
باج دان (بەنابەدڵیی).
سەرقەتار (ن) serqetar
١- پێشەنگی کاروان.
٢- سەرۆکی کاروان، کاروانکێش.
سەرقەلەمانە (ن) serqelemane
وەلیفەت، هەقدەستی نووشتەنووس.
سەرکار (ن) serkar
سەر (پەرشتیکەر، گەورە).
سەرکاریی (ن) serkarî
سەرپەرشتیی، چاودێریی.
سەرکاسە {ژنی سکپڕ} (ناو) serkase (jinî sikpir)
سەردەستان.
سەرکردن (کتن) ١ serkirdin
بەسەرنیشانەدا ڕۆیشتن، لێنەدان (گوللە).
سەرکردن (کتن) ٢ serkirdin
لاسەنگ بوون (تای تەرازوو)، لایەک (لەتەرازوو) لەلایەکی دیکە قورستربوون.
سەرکردن بە پەتەوە (ئد) serkirdin be petewe
تووشی چوورتم کردن.
سەرکردن بە گۆمدا (ئد) serkirdin be gomda
سەربەگۆمدا کردن.
سەرکردن بە ماڵی دوژمندا (ئد) serkirdin be malî dujminda
زۆر ناچاربوون.
سەرکردنە سەر کەسێ (ئد) ١ serkirdine ser kesê
زۆر (لەگەڵ کەسێکا) وتن، مێشکی کەسێ بردن.
سەرکردنە سەر کەسێ (ئد) ٢ serkirdine ser kesê
سەر (نانەسەر، خستنەسەر)، سەر (کردنەسەر).
سەرکردنەوە (ئد) serkirdnewe
بیر کردنەوە و ئەندیش لێ کردن، ترس هەبوون لەدەس دانەکارێک.

سەرکردە (ن) serkirde
١- سەرگەورە، جڵەوکێش، فەرماندە.
٢- سپادار، سەرلەشکر، فەرماندەی لەشکر.
سەرکز (ئان) [1] serkiz
بێدەنگ پەناگرتە.
سەرکز (ئان) [2] serkiz
لارەمل.
سەرکزی دڵ وریا (ئد) serkirzî dil wirya
بەرواڵەت بێ دەنگ و لەدڵەوە بەئاگا. هەرگیز بەرواڵەت سەرمیانیی مەدە. یان مەبەست مرۆڤی: (قووڵ، مەنگ)ە.
سەرکزیی (ن) serkizî
لارەملیی، ژێردەستەیی، سەرکەچیی.
سەرکۆزەر (ن) serkozer
سەرپێز، سەربەژنگ، پووش وپەلاشی سەر دانەوێڵە لە کاتی گێژو تەتەڵەکردنیدا.
سەرکۆمار (ن) [1] serkomar
سەرکردەی وڵات، سەرۆکی وڵات.
سەرکۆمار (ن) [2] serkomar
گەورەی چەندخێڵێکی کۆچەریی، کاربەدەست و یان مەبەست مرۆڤی: (قووڵ، مەنگ)ە.
سەرکۆنە (ن) serkone
سەرزەنشت.
سەرکوێر (ئان) serkwêr
١- دەبەنگ، تێ نەگەیشتوو، نازیرەک، کوێردڵ.
٢- سەر(لێتێکچوو، لێشێواو).
سەرکەف (ن) serkef
سەر(توێژ، سابووناو..)، دیمەشۆرە.
سەرکەل (ن) serkel
سەری چیا، بان کێو، تەپڵەسەری چیا.
سەرکەللە (ن) serkelle
سەرکەلە، ڕەشمە(بەشی سەرەوەی).
سەرکەوتن (کتن) serkewtin
سەر (کەتن، کەفتن)، زاڵ بوون، بەکام گەیشتن.
سەرکەوتن (کتن) serkewtin
بەرە ژوورچوون، لەنزمایییەوە بۆ بەرزایی ڕۆیشتن.
سەرکەوتوو (ئان) [1] serkewtü
زاڵ بوو، بەکام گەیشتوو، وەسەرکەوتوو.
سەرکەوتوو (ئان) [2] serkewtü
سەرکەوتە، بۆ بەرزایی ڕۆیشتوو.
سەرکێش(لەسپ) (ئان) [1] serkêš(esp)
سەرکەش، چارەوێکە لەغار ڕانەوەستێتەوە.

سەرکێش (ئان) [2] serkêš
سەرڕەق.
سەرکێشان (کتن) [1] serkêšan
سەرەتاتکێ کردن.
سەرکێشان{کاروبار} (کتن) [2] serkêšan (karwbar)
سەرەتای کاردەرکەوتن، گەیشتنە بارێکی دیاریی.
سەرکێشیی (ن) serkêšî
سەرکەشیی، سەربزێویی، کەللەڕەقیی.
سەرکێشی کردن (کتپ) serkêšî kirdin
بێ قسەیی کردن، بەقسەی کەسێ نەکردن، بێ گوێی کردن.
سەرگران (ئان) sergiran
سەرخۆش.
سەرگرتن (کتن) [1] sergirtin
سەرکەوتن.
سەرگرتن (کتپ) [2] sergirtin
سەربانی خانووتەواوکردن.
سەرگرتن{دەفری شووشە} (کتپ) [3] sergirtin(defrî šüše)
داخستن(سەری شووشە بەتەپەدۆر).
سەرگرتن (ئد) [4] sergirtin
دروستبوون (کار)، پێک هاتن(مەبەست)، بەئەنجام گەیشتن، گەیشتنە ئەنجام.
سەرگوزەشتە (ن) sergüzešte
سەرگورشتە، سەرگوزەشت، سەرگورووشتە، سەربورد، سەربووریی، بەسەرهات، سەرهات، چیرۆکی ڕابوردە.
سەرگۆریی (ن) sergorî
قوربان، فیدایی، گیان فیدا.
سەرگوڵ (نک) [1] sergul
نۆبەرە (میوەی تازە پێگەیشتوو).
سەرگوڵ (ن) [2] sergul
بن، کچێنیی ئافرەت.
سەرگوڵ (ئان) [3] sergul
چاکترین، هەڵبژاردە، باشترین، خاسترین.
سەرگوم (ئان) sergum
گومبوو، بێ سەروشوێن.
سەرگوم کردن (کتپ) sergumkirdin
ئاوارە کردن.
سەرگەڕ (ن.م) serger
سیسارک.

سەرگەرد (ئان) sergerd
بەلاگەردان، بالاگەردان، دەردوەگەڕین.

سەرگەردان (ئان) [١] sergerdan
داماو، ماڵ ویران.

سەرگەردان (ئان) [٢] sergerdan
ئاوارە.

سەرگەردان (ئان) [٣] sergerdan
سەر لێ شێواو.

سەرگەرم (ئان) [١] sergerim
گەرم وگوڕلەکاردا، بەجەخت (لەئیشدا)، بەغیرەت.

سەرگەرم (ئان) [٢] sergerim
سەرخۆش.

سەرگەرم (ئان) [٣] sergerim
تووڕە، تۆسن.

سەرگەرمیی (ن) [١] sergerimî
گەرموگوڕی لەکاردا.

سەرگەرمیی (ن) [٢] sergerimî
مەستیی.

سەرگەورە (ن) sergewre
سەرۆک.

سەرلق{درەخت} (ن،رو) [١] serliq(dirext)
سەرلک، سەرەپۆپە.

سەرلق (ن،س) [٢] serliq
فەرماندەی سەرپێشمەرگە.

سەرلووس (ئان) serlûs
سەر (ڕووتاوە، زەلووت، بێموو).

سەرلە (ف) serle
لەسەرەتاوە.

سەرلەبەیانیی (ئاک) ser le beyanî
بەیانی زوو.

سەرلەقاندن (ئد) [١] serleqandin
(بەسەر) بێ چارەیی پیشان دان.

سەرلەقاندن (ئد) [٢] serleqandin
سەر لێ بادان.

سەرلەنوێ (ئاک) serlenwê
دووبارە، ژنو، دیسان، سەرونوو.

سەرلەنیوەڕۆ (ئاک) serleniwero
نزیک نیوەڕۆ.

سەرلێ بادان (ئد) serlê badan
سەر (زڤڕاندن، لەقاندن، بادان) بۆ پیشاندانی نارەزایی.. خەنیمی.

سەرلێ تێکچوون (کتن) serlê têkçûn
پەریشان بوون، دامان، سەر لێ شێوان.

سەرلێ تێکدان (کتپ) serlêtêkdan
سەرلێ شێواندن، شێواندن، بەهەڵەدابردن، وەسەر هەڵە خستن.

سەرلێ خوڕان (کتپ) serlêxuran
ئارەزووی ئەنجام دانی کارێک (کردن، هەبوون)، هەوەس لێ بوون (بۆ کردنی کارێک).

سەرلێ دان (کتپ) serlêdan
سەردانیی کردن.

سەرلێ دەرچوون (کتپ) serlê derçûn
تێگەیشتن، سەر لێ دەرکردن، شارەزایی تێدامەبوون.

سەرلێ سەندن (ئد) [١] serlê sendin
سەر لێ تێکدان، وەرس کردن(بەسەرکردنەسەر).

سەرلێ سەندن (کتپ) [٢] serlê sendin
سەر لێ شێواندن.

سەرلێ سەندن (ئد) [٣] serlê sendin
زۆر چوونەلای کەسێ(بەمیوانیی).

سەرلێشێوان (کتن) serlêšêwan
پەشێوبوون، سەرگەردان بوون، پەریشان بوون.

سەرلێ شێواندن (ئد) serlê šêwandin
سەر لێ تێکدان، بیروڕاوێژ لێ تێکدان.

سەرلێ شێواو (ئان) serlêšêwaw
سەر (لێ‌تێکچوو، شێویاگ)، پەشێو.

سەرما (ن) [١] serma
ساردیی، زم، زما.

سەرما{ئاووهەوا}(ن) [٢] serma(aw w hewa)
هەوای سارد.

سەرمابردن (کتن) sermabirdin
سەرما (کار لێ کردن، لێدان).

سەرمابردوو (ئان) serma birdû
سەرما (بردگ، کارلێ کردوو، لێداو).

سەرمابردەلە (ئان) serma birdele
سەرما بردەڵ، کەسێ کە(بەسەرما زوو ئازارەچەت ئەبێ، قەڵس ئەبێ، ناتوانێ خۆی لەبەرسەرما ڕاگرێ)، سارۆکیی.

سەرمابوون (کتن) [١] sermabûn
هەست بەسەرما کردن.

سەرمابوون (کتن) [٢] sermabûn
نەخۆش کەوتن(لەسەرماندا)، سەرماخواردن.

سەرماوسۆڵە (ن) sermaw sol̡e
سەرماوسۆڵ، کاتی سەرماویادەوە، دەمی زۆر سارد و سەرما، سەرماوبەستەڵەکە، سەقەم، وشکە سەرما.

سەرماوەز (ن) sermawez
سەرەتای پاییز.

سەرمایە (ن) sermaye
دەستمایە، دەسمایە، سەرمیان، مایە، ئابەومایە.

سەرمایەدار (ن) sermayedar
١- دەستمایەدار، دەسمایەدار.٢ - دەوڵەمەند.

سەرمۆر (ئان) sermor
سەربەمۆر، داخراو، نەکراوە.

سەرمەست (ئان) sermest
سەرخۆش.

سەرمەستک (ن) sermestik
١- سەرخۆشکەر. ٢- دەوڵەمەند.

سەرمەشق (ن) sermešiq
١- نموونە.٢ - سەرلاپەڕە(نووسراو).

سەرمەشقانە (ن) sermešiqane
سەرمەشکانە، سەرمەشقانێ، دیارییەکە زاوا یەکەم شەو ئەیدابەبووک، ئەودیارییەی زاوا ئەیدابەبووک کاتی لابردنی تارا لەسەر ڕووی (بووک).

سەرمەقولاتدان (کتن) sermequlatdan
سەرمەوقولاتدان سەرلاقوچکەدان، سەلاقوچکانێ کردن، بەسەر سەردا خۆ ئاوەژووکردنەوە.

سەرناز (ن) sernaz
سەرەنداز، بەسەرادەر، بەخۆدادەر، هەر پارچە قوماشێ بەسەریان شاندا بدرێ.

سەرنامە (ن)[1] sername.
سەرلاپەڕە (نووسراو).

سەرنامە (ن)[2] sername
پیشەکیی، دەسپێکی نووسین.

سەرنان بەکونێکەوە (ند)
seman be kunêkewe
خۆخستنە تەڵەزگەوە.

سەرنانەوە (ند)[1] semanewe
١- نوستن، خەوتن،
خەولێ کەوتن. ٢- بەلادالهاتن، مردن.

سەرنانەوە (کتن)[2] semanewe
ئاوارەبوون، سەرنیان، سەرنان.

سەرنانەوە (کتپ)[2] semanewe
سەرداپۆشین (دەفر).

سەرنانەوە (ند)[٤] semanewe
مردن بەنائومێدیی وناکامیی، سەرلێ نانەوە.

سەرناو (ن) semaw
لەقەب، شوورەت.

سەرنج (ن) serinc
تەماشا، پاخاف.

سەرنج دان (کتپ) serincdan
وردەوەبوون، تەماشاکردن، بەزیتیی لەشتێ ڕوانیین، لێ ورد بوونەوە.

سەرنجدەر (ئان) serincder
وردبین، هزرکەر.

سەرنخوون (ئان) serinixün
ژێروژوور، سەرەونخوون، قلپ وەبوو.

سەرنخوون کردن (کتپ) serinixün kirdin
سەرەونخوون کردن، دەمەونخوون کردن، قلپ کردنەوە، ژێر وژوور کردن، سەرنخوون کردن.

سەرنشێو (ئاکئان) semišêw
سەر بەرەوخوار.

سەرنەرم{لەسپ} (ئان) sernerm(esp)
ڕام (بوو، کراو)، گوێدێر، پشت گیراو، فێرەسواری کراو.

سەروا (ن) serwa
قافیەی شیعر.

سەروبن (ن،ئان،ئاک) serwbin
ژێر و ژوور.

سەروبەر (ئاک)[1] serwber
تەواو، بەتەواویی، بێ زیادوکەم، بەقەدپێویست.

سەروبەر{ژیان} (ن)[2] serwber(jiyan)
سازیی وناسوودەیی ژیان، تێروتەسەلیی وبێ گیروگرفتیی ژیان.

سەروبەند (ن) serwbend
چاخ ، تاف.

سەروبەند بەستن (ند) serwbend bestin
ئامادەکردن، ڕێک خستن، کارتەواوکردن، سەروبەند گرتن.

سەروپۆتەلاک (ن) serw potel̡ak
تەحرودیدار، سەروڕ(شکڵپۆتەلاک، گوپلاک، میقل، سیما).

سەروپێ (نک) serwpê
کەللەوپاچە، سەروپا.
چوارپەل وسەرو ورگی مەڕ، بزن...

سەروپێچ{ژنان} (ن) serw pêç(jinan)
میزەر، سەرشەدە.
سەروچاو{بەتێکرایی} (ن) serw çaw(betêkrayî)
دەموچاو....
سەروچکە (ن) serwçik
سروچک، لوتکە (چیا).
سەرودەر (ن) serwder
سەرودەروو، شارەزایی، پەی.
سەروزمان (ن) serwziman
زمان پاراویی، سەروزو، سەروزوان.
سەروزیاد (ن) serwziyad
بەشی تەواو، تێراوزیاد، تیروتەسەل.
سەروساخت (ن) serwsaxit
ئاشنایی، ئاسیاویی، سەروسەخت.
سەروسامان (ن) serwsaman
سەرومال.
سەروسەکوت (ن) serwsekut
سکوم، بیچم، سەروچاو، شێوەو ڕوخسار.
سەروسەنەمە (نک) serwseneme
پێ قدوم، پێوقەدەم.
سەروشک (ئان) ۱ serwišk
نەزان، تێ نەگەیشتوو، نازیرەک.
سەروشک (ئان) ۲ serwišk
سەرهیشک، کەلەڕەق.
سەروشک{ئەسپ} (ئان) ۳ serwišk(sep)
جووتەوەشێن.
سەروشوێن (نک) serwšwên
ئاسەوار.
سەرۆ (ن) sero
ئیلهام، بیروهزرێک کەلەنادیارەوە هاتبێ.
سەرۆک (ن) serok
پێشەوا، سەرکردە، سەرگەورە، سەردار، سەروەر، سەراک، سەرەک، سالار، سەرگەڤار، مەزن.
سەرۆکایەتیی (ن) serokayetî
سەرداریی.
سەروگوێلاک (ن) serwgwêlak
سەروپۆتەلاک.
سەرومالّ (نک) serwmal
سەروسامان.
سەرومر (ئان،ئاکە) serwmir
سەرەمر، کیردەودەست.بەردەوام،بەهە میشەیی.

سەروو (ئان) ۱ serw
لای ژووروو.
سەروو (ن،رو) ۲ serw
سەوڵ، سەلقی، سەلو.
سەروەر (ن) serwer
سەیدا.
سەروەریی (ن) serwerî
سەرداریی.
سەرە (ن) ۱ sere
باو.
سەرە (ئان) ۲ sere
بەتەمەن.
سەرە (ئان) ۳ sere
سەرەژن.
سەرە (ئان) ٤ sere
نەزۆر گەنج نەزۆر پیر، کامل.
سەرەبزووت (ن) serebizût
بزووت، سووتەڵ، سووتەمەرق، داری نیوەسووتاوی هەڵپرووزاو.
سەرهات (ن) serhat
سەرگوزەشتە.
سەرهاڕ (ن) serhar
بەرداشی سەرەوە(دەستاڕی ئاشی ئاو)، بەردی سەرەوەی دەستاڕی ئاسیاو.
سەرەتا (ن) ۱ sereta
یەکەم هەنگاو.
سەرەتا (ن) ۲ sereta
سەرە(هەودا، تاڵ، داو..)ە، دەزوو یان ڕیس، سەر ڕشتە.
سەرەتا (ن) ۳ sereta
سەرەکیی.
سەرەتا{سەرباز} (ن) ٤ sereta(serbaz)
پێشەنگ.
سەرەتا (ن) ٥ sereta
سەرنامە، بەرایی، پێشەکیی، پێشکەیی، دەستپێک، پێش وتار، دیباجەی نوسراو.
سەرەتاتکێ کردن (کتن) sere tatkê kirdin
سەر (کیشان، قوتان، خوارکردنەوە و تەماشاکردن)، ڕوانیین بەپەنهانییەوە، ملەقوتێ کردن.
سەرەتایی (ن) seretayî
بەرایی، پێشونەی هەرشتێ.

سەرەخورە (منال) (ئان) serexore(minal̲)
منالێ کەزوو باوکی بمرێ یان دایکی بەسەرلەدایک بوونی یەوە بمرێ، سەرخۆرا، سەرخۆر.
سەرەخولێ (ن) ١ serexulê
سەرگێژی، سەرەسوورە، سەرەگێژە، سەرەگیجە.
سەرەخولێ (ن،پز) ٢ serexulê
نەخۆشیی سەرسامیی، سەرەسووڕێ.
سەرەخەر (ن) serexer
سەرنان، بەخۆدادەر، لیفە.
سەرەڕا (ئاک) serer̲a
سەرباره، لەگەڵ ئەوەشدا، دەگەڵ ئەوەشا.
سەرەڕستە (ن.) serer̲iste.
سەرەتا.
سەرەڕێ (ن.) ١ serer̲ê
ڕێی گشتیی، شاڕێ.
سەرەڕێ (ن) ٢ serer̲ê
بان ڕا، سەری ڕێکێ، سەرەڕێگە.
سەرەڕێپێ گرتن (کتپ) serer̲ê pê girtin
چوونە ڕێی کەسێ.
سەرەژن (ئان) serejin
١-کارامە، ماڵداریکەر، کەبیانوی خاس.
٢ – کچوڵە کەرەفتاری لە ژنێکی سەرە ئەکات.
سەرەسوورە (ن) serer süre
سەرەخولێ.
سەرەک (ن) ١ serek
سەرۆک.
سەرەک (ن) ٢ serek
سەرکۆزەر.
سەرەگێژە (ن) seregêje
سەرەخولێ.
سەرەمەرگ (نک) seremerg
ئاویلکە، کاتی(گیانەلاو، پیش مردن).
سەرەناز (ن) serenaz
لاکیش، کەنارە.
سەرەنجام (ن) serengam
سەرئەنجام، دوایی، کۆتایی.
سەرەند (ن) serend
سەرەن.
سەرەنوێلک (ن) serenwêlik
١-جێگەی پەین وپاڵ. ٢- سەرانگوێلک.

سەرەوخوار (ئان) serewxwar
سەربەرەژێر، سەرەوار، سەربەرەوخوار، دەمەوخوار.
سەرەوخواربوونەوە (کتن) serewxwarbünewe
سەربەرەو خواربوونەوە.
سەرەوخوار کردنەوە (کتپ)
serewxwar kirdinewe
بەرەو ژوور بردن، سەربەرەوخوار کردنەوە.
سەرەوخوار کردنەوە (کتپ)
serewxwar kirdinewe
نخوون کردنەوە، دەمەو نخوون کردنەوە، سەرەونخوون کردنەوە، بەرەو ژوور بردن،
سەرەوکار (ن) serewkar
سەربەرشتیی.
سەرەونخوون (ئان،ئاک) serewnixün
سەرنخوون، دەمەونخوون،
سەرەونگووم کردن (کتپ) serewnigüm kirdin
وون کردن، بێسەروشوێن کردن، سەرەونگوون کردن.
سەرەوە (ئان) serewe
سەروو،
سەرەوە (ئان) screwc
(لای) سەروو.
سەرهەڵبڕین (کتن) ser helbir̲în
تەماشاکردن.
سەرهەڵدان (کتن) serehel̲dan
سەرهەڵدان، ڕاپەڕین.
سەرهەڵدان (کتن) serehel̲dan
پەیدابوون (دوای وون بوون).
سەرهەڵدان (نەخۆشیی گشتیی، هەراهەرا) (کتن)
serehel̲dan (nexoşî giştî, hera hera)
بڵاوبوونەوە یان دەست پێ کردن بەخێرایی و بەرفرەیی، ڕاپەڕین.
سەرهەڵگرتن (کتن) ١ serehel̲girtin
ڕۆیین، بەجێ هێشتن، ئاوارەبوون.
سەرهەڵگرتن (لەسپ)(کتن) ٢
serehel̲girtin(esp)
دەرپەڕین وراکردن (ئەسپ بێ دەستەڵاتی سوار).
سەرهەنگاوتن (ئد) serehengawtin
دەست لەسەرسەردانان (بۆ ڕێزگرتنی کەسێ)، سەر هەنگافتن، دەست بەسەرەوە گرتن (بۆ کەسێ)، ڕێز لێ گرتن.

سەریاڵ (ن) seryal
زینو (چیا).
سەری لە تاشێ و ئاوێنەشی لە داتە دەست (پن)
serî etašêw awênešî edate dest
پەند پێدان وگاڵتەپێ کردن.
سەری خۆ هەڵگرتن (ند) serîxo helgirtin
ئاوارەبوون، هەڵهاتن.
سەری دنیا لێ هاتنەوەیەک (ند)
serî dinya lê - hatineweyek
چەواشە بوون، سەر لێ تێکچوون.
سەری دنیا لێ هێنانەوەیەک (ند)
serî dinya lê -hênaneweyek
لەئەندازەبەدەر نائارام بوون.
سەری کەسێ یان شتێ بە گۆمدا کردن (ند)
serî kesê yan šitê be gomda kirdin
١- سەرکردن بەگۆمدا، کوشتن، فەوتاندن، لەناوبردن (کەسێ)، ڕۆح دەرهێنان.
٢ - وون کردن، لەناوبردن (شتێ).
سەرێشە (ن،پز) serêše
ژانەسەر.
سەرێکەو هێناومە (رس) serêkew hênawme
ئەمەدوابڕیارمە.
سەرێک هێنان وسەرێک بردن (ند)
serêk hênan u serêk birdin
تێ ڕامان لەئیشیی دوایی.
سەرێکی هەیەو هەزار سەودا (پن)
serêkî heyew hezar sewda
بەتاقی تەنیا هەردەمەخەریکی کارێکە یان زۆر سەری قاڵە.
سەری لەگوێ قەبر دەلەرزێ (رس)
serî legwê qebir delerzê
زۆرپیربوون ویەک کەوتن، بنکە: پێیەکی ترازاوەتە ناو قەبرەوە.
سەری لەناوسەراندایە (رس)
serî lenaw serandaye
لەناوکۆمەڵدا دیاربوون.
سەری لێ ئەخورێ (ند) serî lê exwrê
١-حەزی لەتەڵەزگەیە، ئارەزوومەندی شەڕو ئاژاوەیە، حەزی لەئاژاوەیە.٢- ئارەزوومەندە.
سەرین (ن) ١ serîn
بالیفک،پشتی.

سەرین (ن) ٢ serên
ماوەی ژیان، سەرینی.
سەعلەب (ن،رو) se'aleb
گیا(سارمە، سالمە).
سەعی (ن) se'aî
کۆشش.
سەغلەت{کەسێ} (ئان) ١ sexlet(kesê)
دڵ تەنگ.
سەغلەت{شوێن} (ئان) ٢ sexlet(šwên)
تەنگەبەر.
سەغی (ئان) sexî
سەخی، سایەبان، دڵاوا، خواردە، بەرچاوتێر، دڵۆڤان.
سەفان (ن) sefan
زنجیرەی چیا، زنجیرەی شاخ.
سەفوەت (ن) ١ sefwet
هاوڕێی (بێ گەرد، پاکە، خاوێن).
سەفوەت (ن) ٢ sefwet
بێ گەردیی، پاکیی، خاوێنیی.
سەفەر (ن) sefer
گەشت.
سەفەربەر (ن) seferber
ڕەشبگیر.
سەفەر کردن (کتێ) sefer kirdin
چوونە (سەفەر، گەشت)، گەشت کردن.
سەقا (ن) ١ seqa
ئاوکێش (بەپارە).
سەقا (ن) ٢ seqa
تێراویی، تێرئاویی.
سەقا (ئان) ٣ seqa
تەکوون، ڕێک وپێک.
سەقادان (کتپ) seqadan
سەقام دان.
سەقام (ن) ١ seqam
تەکووزیی، ڕێک وپێکی.
سەقام (ن) ٢ seqam
بەرقەراریی، پایەداریی.
سەقام دان (کتپ) seqamdan
ڕێک خستن، سەقادان، تەکووزکردن، ڕێک وپێک خستن (یان کردن).
سەقامگیر (ئان) seqamgîr
بەرقەرار، جێگرتوو، جێگیربوو.

سەقاو (ن) seqaw

پەم.

سەقەھەڵگرتن (کتن) seqa helgirtin

زەویی تێراوبوون، پاراوبوون (زەویی).

سەقەت (ئان) ١ seqet

تێک شکاو.

سەقەت (ئان) ٢ seqet

خەتەرناک(ڕەوشت).

سەقەت (ئان) ٣ seqet

زەدەدار.

سەقەت (ئان) ٤ seqet

ترسناک، پڕمەترسیی، بڤە، خەتەرناک.

سەقەر (ن) ١ seqer

سەهۆڵ بەندان.

سەقەر (ن) ٢ seqer

دۆزەخ.

سەکتە (ن) sekte

ناسیو، کوتەک.

سەکتەکردن (کتن) sekte kirdin

تووشی سەکتەبوون.

سەکتین (کتن) sektîn

تۆپیین، مرداربوونەوە، سەقەت یان سەکەت بوون.

سەکران (ن،رو) sekran

سەکری سەکران.

سەکۆ (ن) seko

ساکۆ، دکە، تەپەی بەرزو پان وبەرینی لەقوڕ دروستکراو بۆ لەسەر دانیشتن.

سەکوت (ن) sekwt

سەکوم، تەحر، بیچم.

سەگ (ن،ئا) seg

سە، سەپەڕ، سپلۆت، کسۆک، کووچک، کوچک، بەشدار.

سەگایەتیی (ن) segayetî

سەگێتیی، سەگینیی، فێلبازیی، ناڕاستیی.

سەگ بە حەسار پێ کردن (ند)

seg be hesar pê kirdin

سەگ بەحەوش پێ کردن، هێنان وبردن (کەسێ) بێ سوود.

سەگ خاوەنی خۆی ناناسێ (ند)

seg xawenî xoy nanasê

واتە: شوێنێکە زۆر چڕ وپڕ و قەڵەباڵغە بەشێوەیەک سەگ ساحێبی خۆی نادۆزێتەوە.

سەگسار (ئان) ١ segsar

بیچم ناشیرین، ڕەزاگران.

سەگسار (ن) ٢ segsar

گیانەوەرێکی ئەفسانەیە بەسەر سەگەو بەلەشی مرۆڤ.

سەگسار (ن،ئا) ٣ segsar

١-مەیموون، قنگ سوور، جۆری مەیموونی سەگ قەپۆزە (لەعەرەبستان و ئەفریقا دەژی).

٢- نێرەیمەیموون، مەیموونی نێر.

سەگڤان (ن،کی) segvan(ki)

ڕاوکەر،ڕاوچی.

سەگلاو (ن،ئا) seglaw

سەگاویی، سەگی ئاویی، سەگاف، سەگافیی سەیاف.

سەگوان (ن) segwan

دەست ڕاست،پێکاوەر.

سەگوەڕ (ن) segwer

حەپەحەپی سەگان، وەڕەوەڕی سەگ.

سەگەمەرگیی (ن) sege mergî

ژیانێکی تاڵ وناخۆش وچرووک، کوڵەمەرگیی، مەیل و تەقەلای زۆر لەژێر ستەمدا.

سەگەوان (ن) segewan

سەگ (بەخێوکەر، ڕەنیوەمێنەر).

سەگی پێ سووتاو (خ.) segî pêsûtaw

گەڕۆکی هەدانە دەر.

سەگێتیی (ن) ١ segêtî

سەگایەتیی.

سەگێتیی (ن) ٢ segêtî

بەدیی، خراپیی، سەگیەتیی.

سەلار (ن) selar

سەرەژن، سەلاریی.

سەلام (ن) selam

سڵاو، مەرحەبا بەدەستی ڕاست....

سەڵان (ن) ١ selan

سڵا، (لە)ڕیزی گەورە پیاوان.

سەڵان (ن) ٢ selan

سەرەوە (شوێن).

سەڵت (ئان) selt

تەنها، ڕەبەن، بێژن، ساڵت.

سەڵت وقووت (ئان) seltw qût

سەڵت وقوت، تەنیابال.

سەڵتەزەلام (ئان.ن) selte zelam
١-سەوادە.٢. پیادە، سەڵتی بێ تفاق لەسەر ڕێ.

سەڵتەنەت لێدان (کتن) seltenet lêdan
خۆبادان، کەش وفش کردن.

سەلک (ن.رو) ١ selk
پیازۆکە، پیازۆکە.

سەلک (ن.رو) ٢ selk
تۆپن، تۆپزە (کاهوو).

سەلک (ن) ٣ selk
سەری گیاندار.

سەلک (ن.رو) ٤ selk
سەلکە، بنکی خڕی هەندێ سەوزە.

سەلک (ن) ٥ selk
شتی خڕی هەڵدراوی پڕ بەمست.

سەلک کردن (کتن) selkkirdin
سەلک خڕبوون، بوون بەسەلک.

سەلماندن (کتپ) selmandin
قەبوڵاندن (کار یان ووتە).

سەلەم (ن) selem
پێش فرۆش، سەوزخۆر، سەوزکڕ.

سەلیتە {ژن} (ئان) selîte(jin)
زمان درێژ، بێ(شەرم، ئابروو).

سەلیقە (ن) selîqe
١- ئاوەز، فام، سەرڕشتە. ٢ - کرداری بە(زەوقیی، ماریفەت)، زیرەکیی(ئاکار).

سەلیقەدار (ئان) selîqedar
بەماریفەت، ئاکار زیرەک.

سەما (ن) sema
زەما، سووڕ، دیلان، ڕەقس.

سەماکەر{ژن} (ن) semaker(jin)
سەماکار، ڕاقیسە.

سەماوەر (ن) semawer
سەماوار.

سەمبە (ن) sembe
مەتکەو، سەمە، ئامرازی دارکون کردن.

سەمت (ن) semit
ئالیی.

سەمتوور (ن.ئم) semtür
سەنتوور.

سەمەت (ن) semet
ئارامیی، حەوسەڵە، لەسەرخۆیی، هێمنیی...

سەمەد (ن) semed
هۆ، سەبەب.

سەمەرە (ئان) ١ semere
نائاسا.

سەمەرە (ن) ٢ semere
سەمەر، ئاسیو، ئازاروچەرمەسەرێ.

سەمەرە (ن) ٣ semere
قەڵپوزی زین.

سەمەرە (ن) ٤ semere
سەرگوزەشتە.

سەمەن (ئان) semen
(ڕەنگ) ئاڵتوونیی، زەردی کاڵ.

سەنج (ن.ئم) semen
چوارپارە، سنج، سانج، زنج، زیل، سەننوجە، چەنگ، تاس مەعرەف.

سەندن (کتپ) ١ sendin
لێ پچڕیین، داگیرکردن، ستاندن.

سەندن (کتپ) ٢ sendin
کڕیین، ساندن.

سەندنەوە {گۆرانیی} (کتپ) ١
sendinewe (goranî)
وەڵام دانەوە، سەنیینەوە، واوێژتنەوە.

سەندنەوە (کتپ) ٢ sendinewe
وەرگرتنەوە.

سەندەلی (ن) sendelî
کورسیی، ئەسکەمل.

سەنگ (ن) ١ seng
کێش، قورسایی، بەردکێشی تەرازوو.

سەنگ (ن) ٢ seng
بەرد.

سەنگ (ن) ٣ seng
ڕێز.

سەنگاندن (کتپ) ١ sengandin
سەنگانن، تەخمین کردن، هەڵ سەنگاندن.

سەنگاندن (کتپ) ٢ sengandin
تاقی کردنەوە، ئەزموون کردن، زمیین.

سەنگاو (ن) sengaw
ئاخوڕی لەبەرد دروستکراو.

سەنگباران کردن (کتپ) sengbaran kirdin
بەردەباران کردن، سەنگەسار کردن.

سەنگتراش (ن) [١] sengtiraş

نەقار.

سەنگتراش (ن) [٢] sengtiraş

پەیکەرتاش.

سەنگزاوەر (ن) sengzawer

بەردی پازار، بەردی دژی ژەهر، سەنگکا.

سەنگ لێ نان (کتپ) seng lênan

ڕێزگرتن.

سەنگ وبەردنان (ئد) sengw berdnan

ئاوەچۆر کردن، لەژێرشتی قورس (گران) دانان، بەرد یان شتی قورس لەسەر شتێ دانان بۆ (چۆڕانەوە، دەق گرتن)، سەنگوبەرد کردن.

سەنگ ورەنگ (ن) sengw reng

ڕێز وقەدر.

سەنگەر (ن،س) senger

سپێر، سپەر، سیپە، سوپەر،چەپەر، خەڵ، مەتەرێز، ڕەبەت، بۆسە.

سەنگی مەحەک (ن) sengî mihek

بەردی (زێڕ ئەزموون، زەرپناس).

سەنگین (ئان) [١] sengîn

گران، بەکێش، قورس.

سەنگین (ئان) [٢] sengîn

ئاغر، لەسەرخۆ، بەشەرم وئاوەز.

سەنگینی (ن) [١] sengînî

گرانیی، بەکێشیی، قورسیی.

سەنگینی (ن) [٢] sengînî

ئاغریی، لەسەرخۆیی، قورسیی وئارامیی.

سەواد (ن) sewad

خوێندەواریی، توانای شت نووسین وخوێندنەوەی.

سەواش (ن) sewaş

هاوار، قیڕین، هەی هەی.

سەودا (ن) [١] sewda

سەوا، مامڵە، مامەڵە، داوسەند، داوستەد، دادوبەست، چەندوچوون لەکرینی شتدا.

سەودا (ن) [٢] sewda

کەڵکەڵە، خولیا، ئیشتیا بەخەیاڵ.

سەودا (ن) [٣] sewda

ئەڤین.

سەوداسەر (ئان) [١] sewdaser

دینی ئەڤین، شێتی ئەشق.

سەوداسەر (ئان) [٢] sewdaser

سەودەسەر، سەوش، لەسەر کەڵکەڵە.

سەوداسەر (ئان) [٣] sewdaser

پاڕا.

سەوداکردن (کتپ) sewdakirdin

مامەڵەکردن، چەندوچوون کردن لەسەر کرینی شت.

سەوداگەر (ن) sewdager

بازرگان، سەوداکەر، دادوبستگەر.

سەوداگەریی (ن) sewdagerî

تجارەت، بازرگانیی، کاروباری کرین وفرۆشتن.

سەوز (ئان) sewz

سەبز، بەڕەنگی گیا.

سەوزایی (ن) sewzayî

سەوزەلانیی.

سەوزبوون {ڕووەک} (کتن) [١] sewzbûn (riwek)

ڕووان،شین بوون.

سەوزبوون (کتن) [٢] sewzbûn

سەرگرتن، بەهرەدان (کاروبار).

سەوزخڕ (ئان) sewzxir

سەوزکڕ، کرینی دانەوێڵە لەپێش پێگەیشتنیدا.

سەوزکردن (کتپ) [١] sewz kirdin

سەوزاندن، بەڕەنگی سەوز نەخشاندن.

سەوزکردن (کتپ) [٢] sewz kirdin

ڕواندن، چاندن.

سەوزکردن (ئد) [٣] sewz kirdin

پێک هێنان (کاروبار).

سەوزە (نک) [١] sewze

سەوزیی (بۆ خواردن)، سەبزیجات، سەوزەوات، سەوز یجات، زەرزەڤات، زەرزەوات.

سەوزە (ن،ئان) [٢] sewze

زەری، سپی ئامال زەرد{مرۆڤ}.

سەوزەگیا (ن،ڕو) sewzegiya

گژوگیا.

سەوزەلان (ن) sewzelan

سەوزەلانیی، دەشت و دەری پڕ لەشینایی، سەوزەزار، چیمەن، مێرگ.

سەوزەڵە (ئان،ن) sewzele

سەوزکار، سەوزکەڵە.

سەوزەفرۆش (ن) sewzefiroş

تەرەفرۆش، سەوزی فرۆش.

سەوزەڵێ (ن) sewzelê

سەوزێ.

سەوزیی (نک) sewzî

سەبزیجات.

سەوڵ (ن) ¹ sewl̲
کوڵی (پزپەکەڵەشێرە).

سەوڵ (ن) ² sewl̲
سەڵپ، پاڕێ، بیڵی بەڵەم لێ خوڕیین.

سەوڵ لێدان (کتپ) sewl̲ lêdan
سەڵپ لێدان، بەڵەم لێ خوڕیین لەئاودا بەسەوڵ.

سەویی (ن) sewî
بەرچنە.

سەهریع (ن) sehrîc
ساریج.

سەهوو (ئان) ¹ sehü
هەڵە، بەهەڵەداچوو.

سەهوو (ئان) ² sehü
هەڵە، سووچ.

سەهووبوون (کتن) sehübün
بە(سەهوو، هەڵە)چوون، ساتمەکردن (لەئاخاوتندا).

سەهووکردن (کتپ) sehükirdin
هەڵەکردن، سەرلێ دەرنەکردن.

سەهۆڵ (ن) sehol̲
سۆڵ، سۆڵە، ئاوێ بەهۆی نزمیی پلەی سەرماوە بەستبێتیی (ڕەق هەڵاتبێ).

سەهۆڵ بەند (ن،ئان) sehol̲bend
زۆر (سارد، سار).

سەهۆڵ بەندان (ن) sehol̲bendan
سەهۆڵ بەنان، بەستەڵەک، سەڵبەند.

سەهۆڵدان (ن) sehol̲dan
سەهۆڵخانە، سەهۆڵان.

سەهەت (ن) sehet
چاوتروکانێ، ماوەیەکی کەم.

سەهەند (ئان) ¹ sehend
کەللەڕەق.

سەهەند (ن) ² sehend
سیبەر.

سەیدا (ن) ¹ seyda
مامۆستا، دەرزبێژ، فێرکار، مەشق دادەر.

سەیر (ئان) ² seyr
سەمەرە، سەرسوڕێنەر، عەجایب.

سەیر (ن) ³ seyr
تەواشا، تواشا.

سەیران (ن) seyran
گەشت، کورتەسەیاحەت.

سەیران کردن (کتن) seyran kirdin
چوونە(سەیران، دەشت بۆگەشت).

سەیرانکەر (ن) seyranker
گەشتکەر.

سەیرانگا (ن) seyranga
جێگەی(سەیران، گەشت)، سەیرانگە، شوێنی سەیران لێ کردن.

سەیر کردن (کتن،کتپ) seyr kirdin
تەماشاکردن، تواشاکردن.

سەیرکەر (ن) seyrker
تەماشاکەر، تواشاچیی.

سەیوان (ن) ¹ seywan
[خێوەت،چەتر]ی گەورە.

سەیوان (ن) ² seywan
کەپر.

سەیوان (ن) ³ seywan
خەرمانەی مانگ.

سی (ن) ¹ sî
سیپەلاک، سیپەلک، جەرگی سپی، (کۆ) ئەندامی هەناسەدان لەلەشدا، شیشان.

سی (ن) ² sî
ژمارە (٣٠).

سیا (ئان) siya
ڕەش، مشکیی.

سیاتاڵە (ئان) ¹ sîyatal̲e.
بەدبەخت.

سیاتاڵە (ئان) ² sîyatal̲e
ڕەشتاڵە.

سیاسەت پێ کردن (ند) sîyaset pê kirdin
کردنە عیبرەت، جەزرەبە پێ گەیاندن.

سیپاڵ (ن) ¹ sîpal̲
جل.

سیپاڵ (نک) ² sîpal̲
پارچە جلی کۆن، پەڕۆ(کۆن، دڕاو).

سیپە (ن) sîpe
بۆسە.

سیتاو (ن) sîtaw
تیرەژ، تیشک، تیژگ، تریژ.

سیچکە سلاوە (ن،پز) sîçke sil̲awe
سیتکە سلاو، زیتکەسلاو، چینچکە سلاو.

سیحر (ن) sîh̲ir
جادوو.

سیحرباز (ن) sîh̲irbaz
جادووگەر.
سیحرلێ کردن (کتپ) sîh̲ir lêkirdin
جادوو لێ کردن.
سیخ (ئان) 1 sîx
ڕاست، نەخوار.
سیخ (ن) 2 sîx
شیش (کەباب...).
سیخن (ئان) 1 sîxin
دەردەدار،لاواز،بێ نمو..
سیخن (ئان) 2 sîxin
لاواز، لەجەر، سیخنە، دالگۆشتی بێ هێز.
سیخناخ کردن (کتپ) sîxinax kirdin
سیخاخن کردن، سیخاندن، پڕ ئاخنین.
سیخوڕ (ن،ئا) 1 sîxür̲
سوچەر، سیخ چوولە.
سیخوڕ (ن) 2 sîxür̲
جاسووس.
سیخورمە (ن) sîxürme
مستەکۆلە (بەجومگەکانی پشتی دەست).
سیخورمە لێ دان (کتپ) 1 sîxürme lêdan
بەمشت لێ دان.
سیخورمە لێ دان (کتپ) 2 sîxürme lêdan
دار تێ ژەنین، تێوەژەنین، سیخورمەتێوەژەندن.
سیخورمە لێ دان (کتپ) 3 sîxürmelêdan
دنەومانەدان، هاندان.
سیرمە سیرمە (ئان) sîrme sîrme
پارچەپارچە، لەت لەت.
سیرە (ن) sîr̲e
١-گیزەگیز (سەماوەر).٢ جیرە (پیلاوی نوێ).
سیس (ئان) 1 sîs
چرچەلە، ژاکاو.
سیس (ئان) 2 sîs
سیسەلە.
سیسارکە کەچەلە (ن،م) sîsarke keçel̲e
سیسارک، سیسارکێ، سەرگەڕ، سیسالە، سمیاکە.
سیس بوون (کتن) sîsbün
ژاکان، چرچ بوون، ژاکیان.
سیسرکە (ن،جج) sîsirk
سرسرک، سیسرە، سارسارۆک، سفرە(برە، نرە)،
مەشکەنرە، جیرجیرک، چرچرو.

سیسل (ن) sîsil
گەوە، بروار. (n.).
سیسەلە (ئان) sîsel̲e
سیس، سیسۆلە، سیسەمرق، سیسەمارە، سیسکەلە،
سیسۆلە.
سیکارد (ن) sîskard
چەپەجاخ.
سیکەنە (ن) sîkene
مەکینە.
سیکەنەنیم! (رس) sîkenenîm!
خۆ نەبووم بەسیکەنە.
سیل (ن،پز) 1 sîl
ئازارسیی، نەخۆشیی دیق، سیل ودیق.
سیل (ن) 2 sîl
پلووسک، لووساوک.
سیلە (ن) 1 sîle
ڕیز، ڕووکار.
سیلە (ن) 2 sîle
سووچ.
سیلە (ن) sîle
گۆشەی چاو.
سیم (ن) 1 sîm
تالی زیو، هەودا یان دەزووی لەزیودروستکراو.
سیم (ن) 2 sîm
تەل.
سیمرخ(ن،م) sîmirx
سیمر، سیمورغ، سیمرغ، باڵداریکی چیرۆکیی
وئەفسانەیە (زۆرتر لەڕۆمانی ڕۆژهەڵاتدا ناوی دێتە
پێشەوە).
سینە (ن) sîne
سنگ، سینگ.
سینەبەند (ن) sînebend
گەردانە، گەردنبەند.
سینەکەمان (ن،ئم) sînekeman
کەمانچە.
سینەکێش (ن) sînekêş
ئامال هەوراز، دەستەوهەوراز.
سینەمەکی (ن،ڕو) sînemekî
سینامەکی، سەنامەکی، گیایەکی پزیشکیە بۆ
ڕەوانیی بەکاردەهێنرێ.
سینی (ن) sînî
مەجمەعە، مەجموعە، دەفری پانی لەکانزا

دروستکراو.

سیوا (ن) ۱ sîwa

توانایی.

سیوا (ن) ۲ sîwa

راهاتنیی.

سیوابوونەوە (کتن) sîwa bûnewe

چاوکرانەوە، ترس شکان، سیوادبوونەوە، شەرم نەکردن و ڕووقاییم بوون، سیوا کرانەوە.

سیوەیل (ن.نس) sîweyl

ئەستیرەی سیوەیل.

سیەقە (ن) sîyeqe

(بەلا، قەزا، قەزاوقەدەر) وەگیر یان وەگەڕین، بەلاگەردان.

سیهر (ن.رو) sîhir

ژن.

سیبارە (ئان) sêbare

سێ جار لەسەریەک.

سیبەر (ن) sêber

سا، سایە، سی، سیوەر، سیتاڤ، سیکک، سیتاڤکە سایەک، نسار، نسرم.

سێ بەرە (ن) sêberde

سێ تەلاقە، سێبەسێ تەلاق، سیبەرک، سێ کەڤر.

سیبەرکردن (کتپ) ۱ sêber kirdin

١- کردنە (سیبەر، سیوەر).

٢- داپۆشیین.

سیبەر کردن (ئد) ۲ sêber kirdin

نارەحەت کردن.

سیبەندیی{مرۆڤ} (ئان) sêbendî(mirov)

نەریت کێویی.

سیپا (ن) sêpa

سێپایە، سێپێیە، دیستان، سێکوچکە، سەحپا، سێ بست.

سیپالوو (ئان) ۱ sêpalû

سێ ڕوو.

سیپالوو (ن) ۲ sêpalû

سێ گۆشە.

سێپەرە (ن.رو) sêpere

وینجە، شەوەر، شەبدەر، شەودەر، زەرەکە، زەرەکەت.

سیتا (ئان) ۱ sêta

سێ لۆ(دەزوو).

سیتا (ئان) ۲ sêta

سێ ئەوەندە.

سیتاڤ (ن.کی) ۱ sêtav(ki)

تارمایی، سیتاڤک.

سیتاڤ (ن.کی) ۲ sêtav(ki)

سیبەر.

سیدارە (ن) sêdare

قەنارە، داریەست وگوریس بۆخنکاندنی[مرۆڤ ،تاوانبار].

سیدەندک (ن) sêdendik

شەنی سێ حاچە.

سیرە (ن) ۱ sêre

جاسووسی سەر لوولەی تفەنگ.

سیرە (ن) ۲ sêre

تەمەن، ماوەی ژیان.

سێ گۆشە (ن) sêgoše

سێ (سووچ، حاچە، چوکلە).

سیلاو (ن) sêlaw

لافاو.

سیلک (ن) sêlik

شەنی سێ لک.

سین (ن) sên

ئەستین، بسین.

سینج (ن) sênc

پەرژین.

سێ ودوو (ن) sêwdû

دوودلیی.

سیوخانە (ن) sêwxane

هەتیوخانە.

سیویی (ئان) sêwî

هەتیو.

پیتی-ش-
- Sh -

شا (ن) ١ ša
پاشا، پاڵشا، قەڕاڵ.

شا (ن،جچ) ٢ ša
شامەنگ.

شا (ناو) ٣ ša
زل.

شا (ناو) ٤ ša
ئەستوورتر.

شا (ناو) ٥ ša
شیاو.

شا (ناو) ٦ ša
داشیکی شەترەنج.

شا (ناو) ٧ ša
شاد، دڵخۆش.

شاباز (ن،م) ša baz
شایەن، شاهین، بازی(گەورە، تەواری گەورە).

شاباش (ن) ١ ša baš
شاواش، ئەوپارەیەی لەکاتی شاییدا دەبەخشرێ بە شایەر، بەخشش بەبەزمگێری زەماوەند.

شاباش! (نسب) ٢ ša baš
هەربژی!، دڵخۆش بی!.

شاباش دان (کتپ) šabaš dan
شاباش(فرێدان، هاویشتن)، پارە بەگۆرانی بێژی هەڵپەرکێ دان(بەرامبەر شاباش کردنی ئەوکەسە)، زەڕوەشان، پارەبەشایەردان لەکاتی شاییدا.

شابال (ن) ١ šaba<u>l</u>
شاپەڕ، پەڕی هەرەگەورەی باڵی مەل.

شابال (ن) ٢ šaba<u>l</u>
ئەنـدازەی لەسـەری پـەنجەوە تائەسـتۆ، شـابالی بەغدادی کەهەشتا سانتیمەترە.

شابەندەر (ن) ١ šabender
شابەنەر، قونسول، بەڕێوەبەری قونسولگەریی.

شابەندەر (ناو) ٢ šabender
زمان درێژ.

شاپ (ن،کی) ١ šap(ki)
شاپە، ڕنۆ، کەویەبەفر.

شاپ (ن،کی،کل) ٢ šap(ki,kl)
شەپەلاخ، شەپازلە، زللە.

شاپ (ن،کی) ٣ šap(ki)
شەق(بەپشتەپێ).

شاپالۆخ (ن،کی) šapa<u>l</u>ox(ki)
بەفرماڵ، وەروەرە.

شاپان (ن،کی) šapan(ki)
داردەست، دارعاسا.

شاپلیتە (ن) šap<u>l</u>îte
مەشخەڵ، مەخشەڵ، داریکەسەریکی پەڕۆی تێوە پێچرابێ و ئەوتی پێدابکرێ بۆ داگیرساندنی، پەڕۆی لە دار بەستراوی چەورکراوی ئاگرتێ بەردراو.

شاپە (ن،کی) ١ šape(ki)
شاپ.

شاپە (ن،کی) ٢ hape(ki)
تاویرەبەرد، کەڤری مەزن.

شاپە (ن،کی) ٣ šape(ki)
خۆیان، کڵۆشی بەسەریەکداندراو.

شاپەڕ (ن) šape<u>r</u>
سـەربال، پـەڕەگەورەکانی سـەر بـالی مـەل، پەڕی(درشتی باڵندە، گەورەو درشتی باڵدار).

شاپەسند (ن،رو) šapesend
شاپەسـەند، گولیکـە ڕەنگاوڕەنـگ(جـاران لـە حەکیمگەریدا بەکاردەهێنرا).

شاپینۆز (ن) šapînoz
پینەی(کالا، هاوڕەنگ).

شات (ن،رو) ١ šat
تووڵ، لکەداری تازە.

شات (ن،رو) ٢ šat
چرۆ، گۆپکە.

شات (ن) ٣ šat
ئیفلیج، شەحت.

شات (ن) ٤ šat
زیرە، زیقە، زیق، هاوار بەدەنگی تیژ.

شاتال (ن) ١ šata<u>l</u>
شتومەکیی ناوماڵ، خرت وپرتی ناوماڵ.

شاتال (ن) šata<u>l</u>
جل وبەرگی(دڕاو، شڕ).

شاتال (ن) ٢ šata<u>l</u>
شاتاوڵ.

شاتان (ن،رو) [٢] šatan
چنار.

شاتاندن (کتن) [١] šatandin
زیقاندن، زیقەکردن، زیراندن، هاوارکردن بەدەنگی تیژ.

شاتاندن (کتن،کتپ) [٢] šatandin
گووکردن، پیسایی کردن.

شاتاوڵ (ن) šatawil̲
شاتاڵ، شاڵاو، پەلامار، هەڵمەت.

شاتاوڵ بۆ بردن (کتپ) šatawil̲ bo birdin
شاڵاو بۆ بردن، پەلاماردان، هەڵمەت بۆ بردن.

شاتر (ن) [١] šatir
تەتەر.

شاتر (ن) [٢] šatir
نان پێوەدەر، نانکەر،نانەوا.

شاتو (ن،رو) šataü
گاتوو، تووە(مۆرە، سوورە)، تووی مۆری دەنک گەورە.

شات وشووت (ن) šatw šut
شاتەشات، زۆرگوتنی بێبەهرە(بەدەنگی بەرز)، شیتە شیت، هەراو دەنگەدەنگی بێ شەرمانە.

شات وشووت (ن) šatwšut
درۆی زل وبڵاو وەبوو.

شاتۆن (ن،رو) šaton
داری پەلک.

شاتە (ن) šate
ماشە وهووشە، هاش وهووش.

شاتیر (ن) šatîr
کاریتە، داری گەورەی سەرخانوو.

شاتیمان (ن) šatîman
شایەتمان، شادمان.

شاتیمان هاوردن (کتن) šatîman hawirdin
شایەتمان هێنان، شاتیمان هێنان.

شاجوان (ئان) šaciwan
شوخ.

شاخ (ن) [١] šax
چیا.

شاخ(ن) [٢] šax
زەویی ڕەقەن(لەسەر لوتکە یان دامێنی چیا).

شاخ (ن) [٣] šax
قۆچ، سترۆ، سترە، ئێسقانیدەرپەڕیوو ڕەقی سەری هەندێ ئاژەڵ.

شاخ(ئەسپ) (ن،ئا) [٤] šax(scp)
ئەسپی تۆو، ماین بەران، چراخپا.

شاخ (ن،رو) [٥] šax
لک یان چڵی دار.

شاخ(ن) [٦] šax
شاختێن، شاختێزک، باروتدان، کوڵکی(دەرمان، باروت).

شاخ (ن) [٧] šax
زیقە وزیڕەی بەتووڕەیی.

شاخ (ن) [٨] šax
ڕووش، ڕووشە، ڕووشایی.

شاخان (کتن) [١] šaxan
گوڕەکردن، زیراندن (بەتووڕەیی).

شاخان (نک) [٢] šaxan
کێوان.

شاخانە (ن) šaxan
بزنانە، ڕووشانە، شاخ ژمارانە، پارەیەکە خاوەن ئاژەڵ ئەیدا بەرامبەر لەوەڕە، هەق لەوەڕ.

شاخاو (ئان) šaxaw
ڕووشاو.

شاخاوی (ن،ئان) šaxawî
شاخستان، پڕلەشاخ وکێو، مەڵبەندی کێوان.

شاخدار (ئان) [١] šaxdar
گیانداری سەربەشاخ ، ئاژەڵێ کەشاخی هەیە.

شاخدار (ن) [٢] šaxdar
گەواد، دەویت.

شاخ دەرێنان (ند) šax derênan
ئابڕوونەمان، خەجاڵەت بوون.

شاخ کردن (کتپ) [١] šax kirdin
ڕووشاندن.

شاخ کردن (کتن) [٢] šax kirdin
هەستانەسەر پاشوو، چەپۆکان کردن(ئەسپ).

شاخ لێ ڕوان (ند) šax lê r̲wand
بواردان بەژنی خۆ دزەقەسابیی بکات.

شاخ وبەلەک (ن) šaxw bel̲ek
نازونووز، غەمزەوناز، قەمزەوناز، قەبزوناز.

شاخە (ن،کل) [١] šaxe(kl)
گوڕە، هەرا.

شاخە (ن) [٢] šaxe
هارە، دەنگی ڕووخانی شاخ..

شاخە (ن،رو) [٣] šaxe
چڵ، لق، لکیدار.

شاخەوان (ن) šaxewan
رازەوان، کەسێ کەباش بەشاخدا هەڵگەڕێ.

شاخە مێو (ن،رو) šaxe mêw
تەرز.

شاخیی (ئان) ١ šaxî
کێویی.

شاخیی (ئان) ٢ šaxî
مالیی نەبوو، رام نەبوو.

شاد (ئان) šad
شـادمان، دڵخـۆش، بەکـەیف، دەمـاخ چـاخ، بەئارەزووی خۆ گەیشتوو.

شادان (ئان) ١ šadan
شاد.

شادان (ن) ٢ šadan
مرواری جوان وگەورە گەوهەر.

شادانە (ن،رو) šadane
شابانە، تۆوگوش، تۆوی(گوش، بەنگ).

شا دای ، شالیار نایدا (پن)
ša day,šalyar nayda
یـەکێکە دەیلـێ کەپـیاوێکی خـاوەن دەسـەڵات پارمەتییەکی بدات، بەڵام یاوەرەکەی تەگەرەی تـێ بخات.

شادبوون (کتن) šadbûn
شـابوون، بـەئاوات گەیـشتن، بـەکام گەیـشتن، پێخۆشحاڵ بوون، دڵخۆش بوون، کەیف سازبوون.

شادمان (ئان) šadman
خۆشحاڵ، بەئاوات گەیشتوو.

شادمانیی (ن) šadmanî
شـادیی، شـادومانیی، دڵخۆشـیی، شـادانیی، کـەیف خۆشیی.

شاد وشوکوربوونەوە (ئد)
šad w šukur bûnewe
بەدۆسـت گەیـشتنەوە (بەدڵخۆشـیی)، شـادبوونەوە بەیەک.

شادەمار (ن) šademar
شارەگ، رەگی هەرەئەستوور (لەلەشی مرۆڤ..).

شادیی (ن) šadî
شادمانیی.

شار (ن) ١ šar
باژێر، شارستان، شارسان.

شار (ن) ٢ šar
مال، لانە، هێلانە، کون.

شار (ن) ٣ šar
سەرپۆش(ژنانە).

شارا (ن) šara
تەبارە، گیشە، کۆمەڵە دەغڵی دروا.

شارانگەڕ (ن) šarange r̲
شاراندیدە، شارانگەشت، شارەوشارکەر، گەڕیدە بە باژێراندا، کەسێ کەزۆر هاتوچۆی وڵاتان بکا.

شاران گەڕان (کتن) šaran ger̲an
چوونەشـاران، گەشـت کـردن، گـەڕان(بەشـاراندا)، ڕۆیشتنە وڵاتان.

شاراوە (ئان) šarawe
شارراوە، پـەنهان، شـاردراوە، پـەنام کـراو، بـەنهێنی تاقەت کراو، سەربەستە، پۆشراو.

شارباژێر (ن) šarbajêr̲
پایتەختیی هەرێم، پێتەخت، دیڤین، دوین.

شاربەدەر (ئان) šarbeder
لەئاوایی دەرکراو،بێزراو.

شاربەدەرکردن (کتپ) šarbeder kirdin
لەئاوایی دەرکردن.

شاردار (ن) šardar
داروغە" شارەوان.

شارداریی (ن) šardarî
شارەوانیی.

شاردنەوە (کتپ) ١ šardinewe
شـاریان، شـارینەوە، حەشـاردان، خـستنەپەناوە، پەنام کردن، وەشاردن.

شاردنەوە (مردوو) (کتپ) ٢ šardinewe(mirdû)
ناژتن، ناشتن، خستنە (گۆڕ، قەبر).

شارراوە (ئان) šar-rawe
شاراوە.

شارستان (ن) ١ šaristan
ناوچەیەکی ئاوەدان، وڵاتێکی پڕ لەشارودێهات.

شارستان (ن) ٢ šaristan
شارستێن، شارستینە، شاری گەورە وئاوەدان.

شارستانیی (ن) ١ šaristanî
شارسانیی، دانیشتوی شار، نیشتەجێی شار، خەڵکی شار، کوڕی شار.

شارستانیی (ئان) ٢ šaristanî
پێشکەوتوو(لەرووی شارستانییەوە).

شارستانێتیی (ن) šaristanêtî
١- شارستانیەتیی، ژیاریی، پێشکەوتوویی.
٢ - ژیریی وچاوکراوەیی، ڕۆشنبیریی.

شارشێوێن (ن) šaršêwên
ئاژاوەگێڕ، ئاژاوەچیی.
شارگە (ن) šarge
حەشارگە، سیپە.
شارنشینیی (ن) šar nišînî
باژێڕیی، شەهرڤانیی، شەهرواریی.
شارۆ (نک) šaro
پاشەڕۆک (کزوەکراو).
شارۆچکە (ن) šaroçke
شارۆکە، شارووکە، قەسبچە، شاری بچووک، ناحیە.
شارەزا (ئان) ١ šareza
شەهرەزا، ڕێناس، بەڕێگەزان، بەڵەد.
شارەزا (ئان) ٢ šareza
زانا (لەکاروباردا).
شارەزایی (ن) ١ šarezayî
ئاگاداریی.
شارەزایی (ن) ٢ šarezayî
بەڵەدیی، ڕێناسیی.
شارەزایی (ن) ٣ šarezayî
پسپۆڕیی.
شارەزەردەواڵە (ن) šare zerdewale
کونە زەردەواڵە.
شارەمێرووڵە (ن) šare mêrüle
کونە(مێروو، مێرووڵە)، شارە(مرۆچە، مێروو).
شارەوان (ن) šarewan
سەرۆکی شارەوانیی، بەڕێوەبەری شارەوانیی.
شارەوانیی (ن) šarewanî
(بنکەی)داڕۆغەی شار، بەلەدیە.
شاری خامۆشان (خ) šarî xamošan
گۆڕستای،، سەرقەبران.
شاریی (ن) šarî
شارستانیی، بازاڕیی.
شاڕێ (ن) ša rê
شاڕێگە، جادەڕێ، ڕاستە(خیابان)، شەقامەڕێ،
ڕێگەی پان و سەرەکیی.
شازادە (ن) ١ šazade
بەچکەشا، نەوەی شا.
شازادە (خ) ٢ šazade
دڵاوا، سەخیی، سەغیی، خێرخواز، خێرەومەند.
شاژن (ن) ١ šajin
ژنی شا.

شاژن (ن) ٢ šajin
پادشای مێینە.
شاژن (خ) ٣ šajin
سەرەژن، دەرهاتوو، کارامە.
شاسوار (ن) ١ šaswar
سوارچاک، سواریچابوک
شاسوار (خ) ٢ šaswar
چالاک.
شاش (ن) ١ šaš
شاشک.
شاش (ئان) ٢ šaš
ئەسفت، شاش وشەش تەقەڵ، شل تەنراو.
شاش (ئان) ٢ šaš
سەهوکار، ڕێ ونداکری، (بە)هەڵە(چوو).
شاش (ن) ٣ šaš
میز، گمێز.
شاش (ن) ٤ šaš
تێکەڵ، ئاڵۆزاو.
شاش (ئان) ٥ šaš
خێل، خوێل.
شاشبەن (ن،پز) šašben
نەخۆشیی مێزگیران.
شاشک (ن) šašik
شاش، شاشیک، مێزەر، پێچی سەر، کەشیدە.
شاف (ن،پز) šaf
شیاف، دەرمانێ کەلەکۆمی کەسێ یان لەپێشەوەی
ژنێ ڕادەکرێ، دەرمانی لوول دراوی وەک سەرە
فیشەک..هێلکەیی یان لوولەک دەخرێتە ناو لەشی
مرۆڤەوە(لە دەرچەی کۆمەوە یان کونی شەرمەوە)
بەهۆی گەرمیی ناو لەشەوە ئەتوێتەوەو کاری خۆی
دەکات..
شاف پێ هەڵگرتن (ند) šaf pê helgirtin
لەخشتەبردن،
هەڵ خەڵەتاندن.
شافا (ن،کی) šava(ki)
هەنگاو، گاو.
شافێر (ن،کی) šavêr(ki)
دەبەنگ، گێل، حۆل.
شاقوت (ن) šaqut
گۆزی مەمک، چیچە،چل.
شاقول (ن) ١ šaqul
شاقۆل، تەڵە، فاقە.

شاقول (ن) ٢ haqul

شاوڵ، شاقووڵی بەنا.

شاقەڵ (ن) šaqel̲

بارست، قەبارە، ئەستوورایی ودرێژایی.

شاقەڵدار (ئان) šaqel̲dar

تەنگەئەستوور.

شاکار (ن) ١ šakar

بەرهەمی گرنگ(نووسەر)، کاری هونەریی یان کەلتووری گرنگ.

شاکار (ن) ٢ šakar

کاری زۆرباش، کردەوەی گرنگ.

شاکام (ئان) šakam

بەئاوات گەیشتوو.

شاگرد (ن) ١ šagird

شاگرت، بەردەستیکەری (پیشەساز، وەستا)، سیار، سەکن.

شاگرد (ن) ٢ šagird

قوتابی، فێرخواز.

شاگردانە (ن) hagirdane

بەخشیشی شاگرد، بەخشیش.

شاگەردانیی (ن) šagerdanî

پاشا گەردانیی، پاشاگەرانیی، ولاتی بێ یاساو پڕ لە ئاژاوە.

شاگەشکەبوون (ئد) šageškebün

لەرادەبەدەر خۆشحاڵ بوون.

شاڵ (ن) ١ šal̲

خوریی تەنراو، پارچەی لەخوریی وموویی بزن ڕیسراو دروستکراو.

شاڵ (ن،نک) ٢ šal̲

شال، شاپ، ڕانک.

شاڵاو (ن) šal̲aw

پەلامار.

شاڵ وشەپک (ن) šal̲w šepik

ڕانک وچۆغە.

شامار (ن،ئا) šamar

ئەژدیها.

شان (ن) ١ šan

پیل، سەرمل، نێوان سەریقۆڵ ومل.

شان (ن) ٢ šan

شکۆ، گەورەیی، مەزنیی.

شانازیی (ن) šanazî

خۆهەڵکێشیی، بەخۆوەنازیی، پێخۆرین.

شانازیی کردن (کتپ) šanazî kirdin

نازین، خۆهەڵکێشان، تاریفی کارچاکیی خۆ یان کەسێکی دیکە کردن.

شان بەشان (ف) han be šan

١- پێکرا، بەیەکەوە. ٢- بەتەنیشت یەکەوە، دەست لەناو دەست.

شان خوران (ئد) šan wuran

ئارەزوو لێبوون، حەز لێ کردن، دڵ بۆ چوون، لێدان).

شان داچەکان (ئد) šan daçekan

شل وشێواو بەرێگەوە ڕۆیشتن، پیسیر وشل وئاواڵە بوون.

شان داخستن (ئد) šan daxistin

تەسلیم بوون، شان دادان.

شان دادان (ئد) ١ šan dadan

لەسەر(تەنیشت، شان)خۆ درێژکردن، پاڵ کەوتن.

شان دادان (ئد) ٢ šan dadan

بۆماوەیەکی کەم(نوستن، ڕاکشان).

شاندن (کتپ،کی) šandin(ki)

ناردن، نارتن، ڕەوانەکردن، هناردن، هنارتن.

شاندن (کتپ،کی) ١ šandin(ki)

چاندن، چەندن(تۆو..)، وەشاندن.

شاندن (کتپ) ٢ šandin

ڕاوەشاندن، هێنان وبردن.

شانس (ن) šans

بەخت، تاڵە.

شان لەشان دان (ئد) šan le šan dan

هاوشان بوون، چون یەک بوون.

شانۆ (ن) šano

تەختەبەندی خۆلەسەر نواندنی ئەکتەران، شوێنی هونەر نواندنی وازیکەران یان ئەکتەران.

شانۆگەریی (ن) šanogerî

کایە کردنی شانۆ.

شانە (ن) ١ šane

١- شەهی(سەر پێ داهێنان، قژ)، شە. ٢- دەفەی جۆلا.

شانە (ن) ٢ šane

سەرپەرشتیکەری پۆلیس(جاران).

شانە (ن) ٣ šane

سەرکاری گوند.

شانە (ن) ٤ šane

چەوکێش.

شانە (ن،س)° šane
جێ فیشەک(لە فیشەکداندا).
شانەکار (ن) šanekar
ئارایشگەر (ژنان).
شانە کردن (کتپ) šane kirdin
شەهکرن، داهێنان.
شانەگەر (ن) šaneger
شانەکەر، شانەسان، شانەتاش، وەستای شانە دروست کردن.
شانە هەنگوین (ن) šanehengwîn
شانەی هەنگوین.
شانەوشان{شاخ} (ن) hane w šan(šax)
درێژایی ملەی کێو، یالەو یالی کێو. زنجیرە.
شانەوشان کردن{ڕۆیشتن} (کتن)
šane w šan kirdin (royštin)
بەلەنجە وشان بادان ڕۆیین، ڕۆیین بەلەنجە وشان بادان، شان ڕاژاندن.
شاوەت (ن) šawet
شەهوەت، ئاوی پشت.
شایان (ئان) šayan
هێژا، شایستە.
شایستە (ئان) šayiste
ڕەوا.
شایستەکار (ن) šayistekar
شایانیی، شایستەکاریی، سزاداریی.
شایلۆغان (ن) šayloxan
شایی ولۆغان، شایلەغان، بەزم و هەرای زەماوەند بەدەهۆڵ وزوڕنا.
شایەت (ن) ¹ šayet
شایەد، شادە، شاهید، ئاگا، گەوا، ئاگادار لەڕووداو، گۆڤا، گۆشان.
شایەت (ئاک) ² šayet
شایەدا، شایەتا، دوورنیە، لەوانەیە، وێدەچێ، ڕەنگە.
شایەتمان (ن) šaytman
شاوە، شاتیمان، شامان، شادومانە، شادومان، ڕستەی باوەڕیی بەخودا وپێغەمبەر.
شایەتیی (ن) šayetî
شادە، شایەدیی، ئاگایی لەڕووداو.
شایەتیی دان (کتپ) šayetîdan
شادەدان، شایەدیی دان، ستوودان، ستوڤ دان، خەبەر دان لەڕووداو.

شایەر (ن) šayer
گۆرانی بێژیی شایی و زەماوەند.
شایەن (ن،م) ¹ šayen
شاباز.
شایەن (ن) ² šayen
ترازوو، تەرازوو، شایین، شەهین.
شایی (ن) šayî
شادیی، سوور، سووران،گۆڤەند، داوەت، دیلان، دۆوات.
شایی کردن (کتپ) hayîkirdin
زەماوەندکردن، گۆڤەند(کردن، گێران).
شپرزە (ئان) ¹ šipirze
شاپرزە، شپرێو، شێواو، پەرێشان، سەر لێ‌شێواو.
شپرزە (ئان) ² šipirze
شپرزیاگ، پەرژوبلاو، بلاوبووگ، تێکەڵ وپێکەڵ.
شت (ن) šit
چت، تشت، وانەگ.
شتن (کتپ) ¹ šitin
شۆریین، شوشتن، شۆردن، ششتن، خاوێن کردنەوە.
شتن (کتپ) ² šitin
بڕجنێوکردن، جنێوپێدان، شرت وشۆ لێ بڕیین، شت وشۆ دەرێنان.
شتۆ (پر،ئاک،کی) šito(ki)
چۆن، چلۆن، چاوا.
شت وشۆ (ن) šitw šo
بالاو، جل شۆریی.
شت وشۆ کردن (کتپ) šit w šo
بالاوکردن، جل وبەرگ شتن.
شت ومەک (نک) šitw mek
شتمەک، کەل وپەل، جل وبەرگ..
شتێ بلێ بگونجێت (رس) šitê bilê biguncêt
کاتێ دەووترێ کەهەواڵێکی پچووک گەورە کرابێ.
شخارتە (ن) šixarte
شخاتە، شقارتە، شەمچە، کەوریت، کریت، زلووکەی سەر بەکبریت بۆ ئاگرپێ کردن، شخاڵتە.
شڕ (ئان) ¹ šir
دڕاو، هەلاهەلا.
شڕ (ئان) ² šir
پەشێو، بێ سەروبەر، پەرێشان(دۆخ).
شڕبوون (کتن) hirbûn
دڕان، هەلاهەلابوون.

شرت وشو دەرینان (ئد) şirt w şo derênan
شت وشۆدەرینان، شرت وشۆ لێ برین.
شرت وگوم (ئان) hirt w gum
بێ سەروشوێن، نادیارو ون.
شڕکردن (کتپ) şirkirdin
دا دراندن، هەلاهەلاکردن.
شڕم بڕم (ن) hirim birim
ناخاوتنی(بێسەروبەر، بێتام وبێمانا).
شڕوشاتاڵ (نک) şirwşatal
١- کەل وپەلی کۆن. ٢- شڕوشیتاڵ، شڕەوبڕە.
شڕەخۆر (خ) hirexor
سیرمەخۆر، گەنگەدز.
شڕیت (ن) şirît
پەت.
شڕیتە (ن) şirîte
زنجیرە.
شریخاندن{هەورە تریشقە} (کتن)١
şirîxandin(hewre trîşqe)
شریخانن، گرمانن.
شریخاندن (کتن)٢ şirîxandin
شریخەکردن، قیژاندن.
شریخە (ن) şirîxe
شریخ، گرمە، شقین(هەور).
شریس (ن) hirês
شریش، سریش، چریش، ئەستریلک.
شرینقە (ن) hirînqe
سرنج، سرنگێ، دەرزیی دەرمان کردنەلەش...
شریک (ن،کی) hirîk(ki)
ناوال.
شفتەژن{ژن} (ئان) şifte jê(jin)
شفتەژە، ژنێ کەهەموو ساڵێ منالیکی ئەبێ، ژنێ کەیەک لەدوای یەک زگێ وزا دەکات.
شفرە (ن)١ şifre
کەلبە، شوفرە، شلفە، شەن، بڕە، ددانی زەقی (فیل، یەکانە..).
شفرە (ن)٢ şifre
جفرە، بروسکە یان نامەی بەژمارە یان هێمای تایبەتیی نوسراو.
شفرە (ن)٣ şifre
دڕەوشە.
شفرە (ن)٤ hifre
نەشتەری برینگەر.

شک (ن) şik
گومان، دڕ دۆنگیی، دلاودلیی.
شکارتە (ن) hikarte
پەلە، پارچە دانەویلەیەکە بۆ کەسێ وەشینرابێ، کشتوکاڵ بۆ هەژاران بەخێر.
شکارگە (ن) hikarge
جێڕاو، ڕاوگە، شوێنی شکار.
شکان (کتن)١ hikan
وردبوون، لەت بوون.
شکان (کتن)٢ hikan
بەزین، ڕاکردن(لەجەنگێ..)، شکستی هینان.
شکان{نرخی کالا}(کتن)٣ şikan(nirxî kala)
هاتنەخوار، دابەزین.
شکان{کەسێ} (کتن)٤ şikan(kesê)
ڕسوابوون، ڕێزبۆنەمان، لەقەدر و حورمەت کەوتن.
شکاندن (کتپ)١ şikandin
ورد(خاش، لەت)کردن.
شکاندن{نرخی کالا} (کتپ)٢
şikandin(nirxî kala)
نرخ (هینانەخوار، دابەزاندن، هەرزان کردن).
شکاندن{دوژمن}(کتپ)٣ şikandin(dujmin)
بەزاندن، ڕاونان.
شکاندنەوە (کتپ)١ hikandinewe
لێکردنەوە، ڕنینەوە، کۆکردنەوە(گەلاتووتن..).
شکاندنەوە{منداڵ} (ئد)٢
hikandinewe (mindal)
١- ڕەنیوهینان بەخێوکردن.
٢- فیرەکار کردن، هینانە ژێربار
شکاندنەوە (کتپ)٣ şikandinewe
خەجالەت کردن.
شکاندنەوە (کتپ)٤ şikandinewe
شکاننەوە، پیچ پێ کردنەوە.
شکانەوە{کەسێ} (کتن) şikanewe(kesê)
(پەژمردە، پەژموردە)بوون.
شکاو (ئان)١ şikaw
لەت بوو، پەرت بوو.
شکاو (ئان)٢ şikaw
بەزیو، ڕاکردوو، هەڵهاتوو(لەشکر).
شکاو{نرخ} (ئان)٣ şikaw
هەرزان بوو، نرخ هاتوەخوار
شکاوی (ن) şikawî
بەزیویی، شکاویی.

شکستی هێنان (کتن) [١] šikistî hênan
کەم کردن، لەکەمیی دان، هاتنەخوار.
شکستی هێنان (کتن) [٢] šikistîhênan
شکان.
شکڵ (ن) [١] šikil̠
بیچم، بەچک، تەرح، سیما، سەروسەکوت، سۆکوم، شێوە، ڕەزا، دیمەن.
شکڵ (ن) [٢] šikil̠
وێنە، ڕەسم.
شکڵ نوس (ن) šikil̠nüs
لەبەرنوسراو، قۆپیی.
شکۆ (ن) šiko
پایەبەرزیی، گەورەیی، مەزنیی، سام وسامان.
شکۆفە (ن،ڕو) šikofe
خونچە، خونچەگوڵ، گوڵۆک، شکۆفە، گوڵی داری بەردار بەتێکڕایی.
شکۆفیانەوە (کتن) [١] šikofyanewe
پشکووتن، گەشانەوە.
شکۆفیانەوە (کتن) [٢] šikofyanewe
پشکیانەوە، گوڵ دەرکردن(درەخت).
شکە نجە (ن) šikence
ئەشکەنجە.
شکێر (ن،کی) [١] šikêr(ki)
کەلین، کەلێنە بەردی فراوان لەکێو.
شکێر (ن،کی) [٢] šikêr(ki)
لوتکە، سەی شاخ(بەردین)، سەری بەردیی.
شل (ئان) [١] šil
سست، لەق.
شل (ئان) [٢] šil
تەڕ، ئاوەکیی.
شل (ئان) [٣] hil
ڕوون، تراو.
شل (ئان) [٤] šil
١- نەرم. ٢- نانەفەتیرە.
شل (ئان) [٥] šil
ئامادە، لەسەرپێ.
شل (ئان) [٦] šil
ماندوو، هیلاک، کەشەنگ.
شل بوون (ئد) [١] šilbün
مل دان، قایل بوون.
شل بوون (کتن) [٢] šilbün
سست بوون، خاوبوون.
شل بوون (کتن) [٣] šilbün
ماندووبوون، بێهێزبوون.
شل بوون (کتن) [٤] šilbün
ئاوەکیی بوون.
شل بوون (کتن) [٥] šilbün
لەق بوون.
شل بوونەوە (کتن) šilbünewe
خاوبوونەوە(شتی پێچ خواردوو)، کرانەوە(توندیی شت)، گرژیی تێدانەمان(شتی لوول).
شلپ{ئاو} (ن) šil̠p(aw)
پڕە دەست لەئاو، مستی ئاو.
شلپ وکوت (ن) šilpw kut
تەپ وتۆپ.
شلپ وهووڕ (ن) hil̠pw hür̠
شلق وهووڕ.
شلپە {ئاو} (ن) šil̠pe (aw)
شلپ، دەنگی شەپۆلی ئاو.
شلخە (ن) šilxe
شلفە، قەرتاف، پوورە، وەچەی نویی هەنگ.
شلف (ن) [١] šilf
نووکی ڕم، سەری ڕم، ئاسنی سەری ڕم(پان ونووک تیژ).
شلف (ن) [٢] šilf
نووکی تیژی (شیر، ڕم، یان چەقۆ)، دەمی تیغ، تیژایی دەمی تیغ.
شل کردن (ئد) [١] šil kirdin
بەدەمەوە دان، پەت(جلەو) بۆ بەرەڵا کردن.
شل کردن (کتپ) [٢] šil kirdin
خاو وەکردن.
شلکە (ن) [١] šilke
گولمە گۆشت، ولمەگۆشت، گۆشتی نەرمی بێ ئێسک.
شلکە (ن) [٢] šilke
نەرمایی.
شل وپەتیار (ئان) šil w petyar
١- حۆل وگێژ. ٢- شێتۆکە، دیوانە.
شل وشێواو (ئان) šilw hêwaw
شەپۆشۆڕی شان ومل داچەکاو، کەسێ کەگوێ بەجل وبەرگ وڕێکە وپێکیی خۆی نادا.
شلۆق (ئان) šiloq
ژلۆق، لەق، ئالۆز، بێ سەروبەر، ناتەواو، شەش وبێش.

شلوق بوون (کتن)[1] šiloqbün

حاڵ پەریشان بوون، بێ سەرووبەربوون.

شلوق بوون (کتن)[2] šiloqbün

شلۆقیان، شیوان، پشێوە وئاژاوە تێدا بڵاوبوونەوە.

شلوقی (ن) šiloqî

ئاڵۆزیی، پشێویی.

شلوقی کردن (کتپ)[1] šiloqî kirdin

ئــاڵۆزیی کــردن، شێواندن،پــشێویی(خــستنەوە، گێڕان).

شلوقی کردن (ند)[2] šiloqî kirdin

مارۆماجیی کردن، مێشکی خەڵک بردن.

شل وکوت (ئان) šilw kut

زۆرماندوو، هێز پێنەماو.

شل وملم (ئان) šilw mil

جـوانی لـەش نـەرم ونیـان، شـل وول، نـەرم وشـل، گۆشتن ونەرم ونۆڵ.

شلوێ{شلو} (ئان) šilwê(aw)

شلو، شلێو، لیل، نەساف.

شله (ن) šile

١- چێشتی شل، شێوی تراو. ٢- سووپ، گۆشتاو

شلە پەتی (ئان) šilepetî

خاو وخلیچک، مردەلۆخە(لەسەر ئیش وکار).

شلەتێن (ئان) šiletên

شیلەوگەرم، شیرتێن، نیوەگەرم، نیم گەرم، نیوان ساردو داخ (تراو، ئاو).

شڵ (ئان) šiḻ

خاڵخاڵاویی، سووری کاڵ(پنۆک پنۆک).

شلەژان (کتن)[1] šiḻejan

ڕاچەنیین، داچڵەکان، هەڵ سڵەمینەوە.

شلەژان (کتن)[2] šiḻejan

پەشۆکان، شێوان، شڵەژیین.

شلەژاندن (کتپ) šiḻejandin

پەشۆکاندن.

شلەژاو (ئان) šiḻejaw

حەبەساو، واق وڕماو.

شلەقان (کتن) šiḻeqan

شلقان، ڕاژان، تێکە وەردان.

شلەقاندن (کتپ) šiḻeqandin

شلەقانن، ژەندن، شلقاندن، ڕاوەشاندن.

شلەکوتی مەرگ کردن (ند)

šilekutî merg kirdin

شــــلکوتی مـــــەرگ کـــردن، زۆر لەکەســــێ دان، بێبەزەییانە لەکەسێدان.

شلێوە (ن) šiḻêwe

شلۆقە، شلۆپە، باویەفر وباران پێکەوە.

شلێویان (کتن) šiḻêwyan

ئاژاوەبەرپابوون، شڵێوان، شارشێوان.

شمشاڵ (ن،ئم)[1] šimšaḻ

بلوور، بلوێر، لوولک، پلوور، لوولە.

شمشاڵ (ن،رو)[2] šimšaḻ

١- داری شمشال.

٢- درەختێکی ڕاست وبێ گرێیە.

شمشاڵیی (ئان) šimšaḻî

قەدوباڵای شمشادیی.

شملی (ن،رو) šimḻî

تۆوی کاخلی.

شناو (ن)[1] šinaw

سۆبایی، مەلەوانیی.

شناو{زۆرانبازیی} (ن)[2] šinaw (zoranbazî)

شنۆ، جۆری وەرزەشە.

شنگ (ن،رو) šing

شەن، سپنگ، ئەسپنگ، ئەسپینگ، ڕیشەبزن.

شنە (ن) šine

شنۆ، سروە، بای(خۆش، فێنک).

شنەوتن (کتن،کتپ) šinewtin

شنەفتن، بیستن، ئەژنەوتن،ژنەوتن.

شوان (ن) šwan

شڤان، شیڤان، ئاگاداریکەری پەز.

شوانانە (ن) šwanane

شەرتەشوانیی، مزی شوان.

شوانکارە (ن) šwankare

١-شوانان. ٢- کۆمەڵی شوانان.

٣- شوان(کاسپی).

شوتکە (ن،کی) šütik(ki)

پشتێن.

شۆ (ن)[1] šo

دەق، دەقی پارچە کوتاڵ.

شۆ (ن)[2] šo

شێ.

شۆ بڕیین (کتپ) šo biṟîn

زەوی کێلان، گاسن لەزوی دان.

شۆتکە (ن،کی) šotik(ki)

سەرشۆرکە.

شۆخ (ئان) [1] šox
قۆز، شەنگ، جوانی ڕێک وپێک.

شۆخ (ئان) [2] šox
بەکەیف.

شۆخ (ن) [3] šox
شۆق.

شۆخ (ن،ڕو) [4] šox
چنار.

شۆخ وشەنگ (ئان) šoxw šeng
دلبەری جوان و ڕێک وپێک و بەکەیف.

شۆخیی (ن) [1] šoxî
جوانیی، ڕێک وپێکیی.

شۆخیی (ن) [2] šoxî
گاڵتەوگەپ، حەنەک.

شۆر (ئان) [1] šor
سوێر، پڕ لەخوێ.

شۆر (ن،پز) [2] šor
ڕەوانیی(زگ).

شۆر (ن) [3] šor
سۆزەی دەروون، خەمی ئەڤین.

شۆڕ (ئان) [4] šor̄
شۆڕەوەکراو، شۆڕەوەبوو، داهێڵراو، داڕۆچکەکراو.

شۆراو (ئان) šoraw
شۆراوە، شۆردراو، بەئاو..(پاک وەکراو،خاوێن وەکراو).

شۆربا (ن) šorba
شۆرباو، چێشتی شلی تراو،سووپ.

شۆڕبوون (کتن) šor̄bün
داهاتنەخوار، بەرەوخواربوون، بەرەونزمیی (نزمایی) بوون.

شۆڕبوونەوە (کتن) šor̄bünewe
شۆڕەوەبوون، بەرەوخواربوونەوە، داهاتنەوە، شۆڕەوە بوون، هاتنەخوار، بەرەوخوارچوون.

شۆردن (کتپ) šordin
شتن.

شۆڕش (ن) [1] šor̄iš
ڕاپەڕینی کۆمەڵیی.

شۆڕش (ن) [2] šor̄iš
کێشەوهەراو ئاژاەو.

شۆڕشگێڕ (ن) šor̄išgêr̄
شۆڕش هەڵگیرسێنەر، بەشدارلەشۆڕشی گەلدا.

شۆڕکردنەوە (کتپ) šor̄kirdinewe
داڕۆچکەکردن، شۆڕەوەکردن.

شۆرە (ن) šore
کرێژ، کرێشی سەر.

شۆرەت (ن) šoret
ناوبانگ.

شۆرەکات (ن) šorekat
شامات، شۆرەزار، سێلەک، زەویی خوێیاویی بێ پیت.

شۆڕەوەبوو (ئان) šor̄ewebü
شۆڕەبوو، شۆڕبووەوە، داهاتوو، داهێڵراو.

شۆڕەوەبوون (کتن) šor̄ewebün
شۆڕبوونەوە.

شۆستە (ن) šoste
شۆسە، زەلامەڕێ(قەراغ جادە).

شۆفێر (ئان) šofêr
ئاژووەر، سایەق، ڕانندە، کەسێ ئۆتۆمۆبێل.. دەباتە ڕێوە.

شۆق تێ هەڵدان (کتپ) šoq tê hel̄dan
شۆق(هاویشتن، لێدان، دان، وەشاندن)، شاخ لە یەکتردان، شەڕەشۆق کردن، بەسەر لێک هەڵ دان (ئاژەڵی شاخدار).

شۆک (ن) [1] šok
گەزۆ(لەسەر گەڵا بەڕوو..).

شۆک (ن) [2] šok
دۆشاو.

شوو (ن) šü
هاوسەری، هاوخەف، مێردی ژن.

شوورە (ن) šüre
شوار، سوور، وارش.

شوورەیی (ن) hüreyî
ئەنگیی، خەجاڵەتیی، شەرمیی.

شووژن (ن) šüjin
سووژن.

شووژن ئاژن کردن (کتپ) šüjin ajin kirdin
سووژن ئاژن کردن.

شووش (ئان) šüš
قەدبارێک، ناوقەدبارێک، بەژن زراف.

شووشە (ن) [1] šüše
جام، مینا.

شووشە (ن) [2] šüše
بوتڵ، بوتری.

شووشه سه هۆل (ن) šüše schol
چلووره.
شووفار (ئان،کل) šüfar(kl)
شۆفار، پیاوخراپ، شەڕ ئەنگێز، نێوان تێکدەر.
شوو کردن (کتن) šü kirdin
مێردکردن(ژن بەپیاو)، هاوسەریکردن.
شووڵ (ن،رو) šül
شـــوولکە، شـــووالکە، تـــووڵ، چـــووڵ، دارۆکـــەی تەرویاریک، لکی باریکی براو.
شووڵ لێ هه ڵکێشان (ند) šül lê helkêšan
شووڵ لێ هەڵبڕیین، لە(سنوور دەرچوون، ئەندازەی خۆ دەرچوون، تام بردنەدەر)، لـە(چـەرداوەڕوویی و دەست درێژیدا) لەئەندازە بەدەر بوون.
شووم (ن،ئان) šüm
بەدبەخت، جووت قۆشە بەدبەختیی.
شوومیی (ن) šümî
بەدبەختیی، بێشانسیی.
شوویت (ن،رو) šwît
دۆراخ ، سەوزەیەکی گـەڵا بـۆن خۆشـەبۆ تـام و بـۆ دەکرێتە ناو خواردن.
شوێن (ن) [1] šwên
شوێن، جێ، جێگا.
شوێن (ن) [2] šwên
مەڵبەند، زێد.
شوێن (ئاک) [3] šwên
شووێن، دوا، دوای، پاش.
شوێن (ن) [4] šwên
ڕوو، ڕاست، سەمت.
شوێن (ن) [5] šwên
جێپێ، دەوس.
شوێن بەشوێن (ئاک) šwên be šwên
دوا بەدوا.
شوێن پێی کەسێ هه ڵگرتن[1] (ند)
šwênpêy kesê helgirtin
شـوێن هـەڵگرتن، شـوێن دۆزیینـەوە، کەوتنـە شـوێن پێی کەسێ.
شوێن پێی کەسێ هه ڵگرتن[2] (ند)
.šwênpêy kesê helgirtin
وەک کەسێ(ڕەفتار کـردن، نـەریت کـردن)، لاسـایی کـرد نـەوە، لـەدووی ڕەفتـاری کەسـێ چـوون، وەک کەسێکی دیکـە هـەڵس وکـەوت کـردن، چاولێکـەری کردن، وەدووڕەفتاری کەسێ کەوتن.

شوێن خستن (کتپ) šwên xistin
بەدوودا ناردن، خستنەدوو، وەدوو خستن.
شوێن دۆز (ن) šwên doz
پێ هەڵگر.
شوێن کەوتن (کتپ) [1] šwên kewtin
شوێن کەفتن، وەدووکەوتن، کەوتنە(دوو، شوێن).
شوێن کەوتن (کتن) [2] šwên kewtin
ڕەدوو کەوتن(ژن لەگەڵ پیاو)، [بۆ مەبەستی شوو پێ کردن].
شوێن گومی کردن (ند) šwên gumî kirdin
شوێنە(گـومکێ کـردن، ونـی کـردن، ونـێ یـان ونکـە کردن)، پێچ وپەنا کردن، مەبەست گـوم کـردن، جـێ گۆڕکێ کردن.
شوێن هه ڵگرتن (ند) šwên helgirtin
شوێن پێ هەڵگرتن، بەشوێندا چوون.
شوێنەوار (نک) šwênewar
شۆنەوار، شێنەوار، ئاسەوار، نیشانگەی ڕابردوان.
شەبەق (ن) [1] šebeq
(ڕۆشنایی)ئاسۆ، (ڕووناکیی)مەلابانگدان، سەرەتای بەیان.
شەبەق (ن) [2] šebeq
تیـشکی سـەرەتای هـەتاو، گزنـگ، ڕوونـاکیی بەرەبەیان.
شەبەق (ن) [3] šebeq
کون، دەلاقە، کەلەبەر.
شەبەق تێ بوون (کتن) šebeq têbün
کـون تـێ بـوون، شـەبەق تـێ کـەوتن، کەلەبـەر تێکەوتن.
شەبەق دان (کتن) šebeqdan
زەردەدان، ڕوونـاک بوونـەوە(کـەناری ئاسمـان لەبەیاندا)، هەوەڵ تیشکی هەتاو دەرکەوتن.
شەبەقیی (ن) šebeqî
شەوەکیی، شەبەکیی، بوولێلەی بەیان، بەرەبەیانی زوو.
شەبەیخوون (ن) šebeyxün
شـەوخوون، پـەلاماری شـەوانە، شـەوخوونیی، شەوخیی.
شەبەیخوون کردن (کتپ) šebeyxün kirdin
بەسەر دوژمنداداندان لەشەو دا، پەلاماری شەوانەدان بۆ سـەر دوژمـن، شـەوخوون کـردن، بەشـەو پـەلاماری دوژمن دان.

شەپازلە (ن) šepazle
زللە، شەقازلە، شۆپ، شەپەلاخ.
شەپازلە لێدان (کتپ) šepazle lêdan
زللە لێدان، شەقازلە لێدان.
شەپاڵ (ئان) ١ šepal
چەلەنگ، میرخاس، خورت.
شەپاڵ (ن.ئا) ٢ šepal
بەچکەشێر، بێچوەشێر، شێرکۆلە.
شەپاڵ (ن.ئا) ٣ šepal
دەڵەشێر.
شەپلە (ن.پز) šeple
ئیفلیجی، شەلەل.
شەپۆڕ (ن.پز) šepor
گریانی بەدەنگ، شیوەنی تێکرایی بەکوڵ ویە لە خۆدانەوە.
شەپۆڕنامە (ن) šeporname
هۆنراوەی (لاواندنەوە، شین وشەپۆڕ).
شەپ وشۆڕ (ئان) šepw šor
شل وشێواو(جل وبەرگ).
شەپۆل (ن) šepol
مەوج، شلپاو، لیپە، تەوژم یان تەکانی ئاو بەهۆی شتێکەوە.
شەپۆل دان (کتن) šepoldan
تەکان دان، لیپەدان، قۆندەرەکردن،تەوژم هێنان..
شەپیلک (ن) šepîlk
دەفەی شان، ئاوشان.
شەتاوکردن (کتپ) šetaw kirdin
ئاژەڵ کردن شتن(ئەسپ).
شەتڵ (ن) šetil
شتڵ، چلاسک، ئەوڕوەکەی هەڵ دەکەنرێ ولەشوێنێکی تر دەنێژرێتەوە.
شەتڵ کردن (کتپ) šetil kirdin
شتڵ ناشتن، ڕوەک هەڵکەندن ولە شوێنێکی تر ناژتن.
شەتڵگە (ن) šetilge
شەتڵجاڕ، شەتڵگا، دووکان، زەویی تەرخانکراو بۆ شەتڵ تێداڕواندن، هەر شوێنێ بۆ ئەو مەبەستە تەرخان کرا بێ.
شەتەک دان (کتپ) šetek dan
توند(داپێچان، کردن، پێچانەوە، بەستن)، شەداندن.
شەتەکدراو (ئان) šetekdiraw
بەستراو، بەسراو، دەندیی.

شەجەرە (ن) šecere
سەجەرە، سیایی ناوی باووباپیران.
شەختە (ن) šexte
١- سەهۆڵ. ٢- بەستەڵەک.
شەخس (ن) ١ šexis
قەبری پیاوچاکان، گۆڕی گەورەپیاوانی ئایینی.
شەخس (ن) ٢ šexis
پیاو، کەس، مرۆ، مرۆڤ.
شەڕ (ن) ١ šer
جەنگ.
شەڕ (ن) ٢ šer
پیلەبازیی، شەڕەڤانیی، کێشە، لەج، شەڕەدەنووک.
شەرا (ن) ١ šera
بای گەرم(زیان بەخش بەکشت وکاڵ)، گڕە، بای گەرمی ناساز کەئەدا لەمەرەزە..
شەرا (ن) ٢ šera
پزیشک، ئاورینگ، پزیسک.
شەراب (ن) šerab
شەراو، بادە، مەی.
شەرابخۆر (ن) herabxor
مەیخۆر، مەیخۆرەوە.
شەڕانیی (ئان) šeranî
شەڕاشۆ، جینگن، شەڕ(خواز، فرۆش)، شەڕڤان.
شەربەت (ن) šerbet
شەربەتاو، ئاوی میوە، ئاوی شیرین کراو(بۆ خواردنەوە).
شەرت (ن) ١ šert
مەرج، گرەو، گرێو، گرۆ.
شەرت (ن) ٢ šert
پێویست، پێداویست(بۆ ڕێک کەوتن لەسەر شتێ).
شەرت (ن) ٣ šert
پەیمان، گفت.
شەرت بردنە سەر (ند) šert birdine ser
لەسەر پەیمان (بوون، مانەوە)تاکۆتایی.
شەرت کردن (کتپ) šert kirdin
پەیمان بەستن، گفت دان.
شەڕفرۆشتن (کتپ) šer firoštin
شەڕفرۆتن، بیانووگرتن، پەلپ گرتن.
شەڕ هەڵگیرساندن (کتپ) šer helgîrsandin
شەڕ(بەرپا کردن، دامەزراندن)،شەڕ(نانەوە، داگیرساندن).

شەرگە (ن) šerge
مەیدانی(شەڕ، جەنگ).

شەرم (ن) ¹ šerim
چاو ورِوو، کەم ڕوویی، ڕوونەهاتیی، فیتکاریی، فەمیتکاریی.

شەرم (ن) ² šerim
عەیب وعار.

شەرم (ن) ³ šerim
شەرمگا، شەرمگە، ئامرازی مێینە(ژن).

شەرم شکان (کتن) šerim šikan
شەرم نەمان، ڕووکرانەوە.

شەرم کردن (کتن) šerim kirdin.
کەم ڕوویی پیشان دان، خەجاڵەتیی کێشان.

شەرمن (ئان) šermin
شەرمیون، شەرمۆک، شەرمەندە، شەرمین، شەرمدار، شەرمیی، کەم ڕوو.

شەرمنیی (ن) šerminî
کەم ڕوویی، شەرمیونیی.

شەرمەزار (ئان) šermezar
شەرمسار، شەرمندە، خەجاڵەت، ڕووزەرد، تەریق.

شەرمەزاربوون (کتن) šermezarbûn
خەجاڵەت بوون، زەردبوون.

شەرمەزارکردن (کتپ) šermezar kirdin
تەریق کردنەوە، ڕووزەردیی بەسەر هێنان.

شەرمەزاریی (ن) šermezarî
تەریقیی، ڕووزەردیی، خەجاڵەتیی، سەرشۆڕیی.

شەرەدەنووک (ن) šere denûk
شەڕە(دندووک، دەنووکە).

شەرەف (ن) šeref
ئابروو.

شەریک (ن) ¹ šerîk
هاوبەش، بەشدار.

شەریک (ن) ² šerîk
شریک، هاوڕێ، هاوەڵ.

شەریکی دزو ڕەفیقی قافلە (پن)
šerîkî dizw refîqî qafile
ا- لەگەڵ کەروێشک ڕائەکا، لەگەڵ تانجی ڕاو ئەکا.
ب- کوێخای هەردوولایە. واتە لەهەردوولا دەخوا.

شەڕی ناوخۆ (ف) šerî nawxo
ئاژاوەی ناوولات.

شەست (ن) ¹ šest
ڕەهێڵە، شەس، ڕێژنە بارانی توند.

شەست (ن) ² šest
دە کەرەت شەش، ژمارەی نێوان پەنجاونۆ و شەست ویەک.

شەستیر (ن.س) šestîr
ڕەشاش، ئاگرباز، مەترەلۆز.

شەفتول (ئان) heftwl
شەفتوور، قیلەوقاچ، چەفتوور، درێژکارو سووچ ناڕێک.

شەق (ن) ¹ heq
شاق، کاری لێدان بە پشتی پێ.

شەق (ن) ² šeq
درزی گەورە، قلیش، کەلەبەر.

شەقار (ئان) šeqar
لەت، دڕاو، پەرت.

شەقازلە (ن) šeqazile
شەپازلە.

شەقام (ن) šeqam
جادە، شارێ.

شەقاو (ن) šeqaw
شەقام، هەنگاو.

شەق بردن (کتن) ¹ šeq birdin
درز(بردن، تێ بوون).

شەق بردن (کتن) ² šeq birdin
داتلیشان.

شەق بردن (کتن) ³ šeq birdin
لەبەریەک چوون.

شەق کردن (کتپ) šeq kirdin
لەت کردن، پارچەکردن، کردنە چەند پارچەیەک.

شەق لێ‌دان (کتپ) šeq lê dan
شەق تێهەڵدان، بەقاچ تێهەڵدان.

شەقەشەق (ن) šeqe šeq
شەق وهوڕ، شەق وشۆق، شەق ووڕ، تەقەتەق.

شەقیی (ئان.کی) ¹ šeqî(ki)
ماندوو، خەستە.

شەقیی (ئان) ² šeqî
ئەشقی، یاخیی.

شەکان (کتن) šekan
لەرین، جووڵان.

شەکاندن (کتپ) šekandin
ڕاوەشاندن.

شەکانەوە (کتن) šekanewe
لەرینەوە، لەرانەوە.

شەکر (ن) šekir

گەزۆی(قامیش، چەوەندەر)ی وشکەوەکراو، شەکەر.

شەکراو (ن) šekiraw

شەکروئاو، خۆشاوی شەکر.

شەکرخواردن (ئد)[1] šekir xwardin

قسەی باش کردن.

شەکرخواردن (ئد)[2] šekir xwardin

ئاخاوتنی نابەجێ کردن.

شەکرلێو (ئان) šekirlêw

شەکرلیف، گفت ولوتف خۆش، قسەخۆش.

شەکە (ن) šeke

بزوە، لەرە، جوولە.

شەکەت (ئان) šeket

میلاک،ماندوو، خەستە، کفت.

شەکەت بوون (کتن) šeketbûn

(ماندوو، کفت)بوون.

شەکەتیی (ن) šeketî

ماندوێتیی، ماندوەتیی، ماندویەتیی، کفتیی.

شەکەشەکە (ن) šeke šek

تەکەتەکە.

شەل (ئان) šel

گیر، لەنگ، لەپێدا سەقەت.

شەلان (کتن،کی) šelan(ki)

ڕووت بوونەوە، جل لەبەرخۆداکەندن.

شەلاندن (کتپ،کی)[1] šelandin(ki)

ڕووت(کردن، کردنەوە)، جل داکەندن.

شەلاندن (کتپ،کی)[2] šelandin(ki)

ڕووت کردنەوە.

شەلخە (ن) šelxe

پووره(مەنگێ).

شەلین (کتن) šelîn

شەل ڕۆیشتن، لەنگیین.

شەم (ن)[1] šem

شەمێ، مۆم.

شەم (ن)[2] šem

میوی هەنگوین، تلپەی هەنگوین.

شەماڵ (ن) šemal

بای(باکوور، ڕاست).

شەمان (ن) šeman

مۆمدان.

شەمووز{وڵاخ} (ئان،کی) šemûz{wilax}(ki)

شەمووز، جووتەوەشین و گاز گر.

شەمت(ئان،کی) šemit(ki)

خلیسک، شەمیت، خز، جێگای لووس ولیژ.

شەمدان (ن) šemdan

شەمان، مۆمدان، شەمسۆز، شەمدو.

شەمەندەفەر (ن) šemendefer

شەمەنەفەر، قەتاری ڕێی ئاسن.

شەن (ن) šen

شــەنە، ســێزن، ســێلک، ســێلکە، داری چــوارچنگی خەرمان بەبادان.

شەن کردن (کتپ) šen kirdin

بەبادان، بەباکردن(خەرمان بۆ سووورکردن).

شەنگ (ئان) šeng

شۆخ، دەلال.

شەنگ وشۆخ (ئان) šengw šox

ڕێک وپێک وجوان(مرۆڤ).

شەن وکەو[خ.] šen w kew

ڕەخنە.

شەن وکەو کرن (ئد) šen w kew kirdin

لێکۆڵینەوە، بەجەختیی وتۆخیی لەکار کۆڵینەوە.

شەو (ن) šew

شەف، شەڤ، شێڤ.

شەوارەگرتن (کتن) šeware girtin

شەوڕێژ کردنەوە، شەوگار شەو کردن.

شەوان (ن) šewan

شەوێ، سەردەمی تاریکایی شەو.

شەوانە (ئاک) šewane

بەشەو، کاتی شەو.

شەوباش (ف) šew baš

سڵاو(لەشەودا، کاتی نوستن).

شەوبەکۆڵەوە گرتن (ئد)

šew be kolewe girtin

بەشەو گەشت کردن

شەوبێدار (ئان) šew bêdar

شەوژەن، شەونخون، شەونەخەو.

شەوچەرە (نک) šew çere

شەوچەرەن، شەوچەلە.

شەوديز{لەسپ} (ئان) šewdêz(esp)

١- ڕەشباو، یەکسمی ڕەش بەپنۆکی سپیەوە.

٢- ئەسپی ڕەسەن.

شەوڕۆ (ن) šew ro

شەوڕەو(کەسێ).

شەورەنگ (ئان) šew reng
(نقد) ڕەش.
شەوق (ن) [1] šewq
ڕووناکیی.
شەوق (ن) [2] šewq
ئارەزوو، تاسە، حەز.
شەوق دان (کتن) šewq dan
تروسکان، درەوشیین.
شەوق دانەوە (کتن) šewqdanewe
١- تروسکانەوە، تیشک دانەوە. ٢-بریقە دانەوە.
شەوکار (ن) šewkar
کاری شەوانە، ئیش وکاری بەشەو.
شەوکوێر (ئان) šew kwêr
شەوکوور، شەوکۆر، شەوکۆرە.
شەوگار (ن) šewgar
شەوان، سەرانسەری شەو، شەوار، ماوەی شەو لە ئێوارەوە تابەیانیی.
شەوگەڕ (ن) šewger
حەس حەس، پاسەوانی شەو.
شەومەیی (ن) šew meyî
تریفەی مانگەشەو، شەوقی مانگەشەو، تریفە، تیشکی مانگ.
شەونخوون (ئان) šew nixün
شەوبیدار، شەونشین، شەونخونیکەر، کەسێ بەشەو نەخەوێ.
شەونخوونیی (ن) šew nixünî
شەوبیداریی، شەونەخۆشیی، شەو(خوونی، نە خوونیی).
شەونم (ن) šewnim
شەقنم، شەقنەم، ئاونگ، ئاوونگ، قەراو.
شەو وڕۆژ (ن) šew w roj
هەمووددەم بێپسانەوە، هەمیشە، دایم ودرهەم.
شەوە (ن) [1] šewe
شەوچرا، شەوگەوهەر، شەورەنگ، شەقە، شەوگ،بەردێکی ڕەشی بەنرخە.
شەوە (ن) [2] šewe
١-زەیستانەتا. ٢- ئاڵ(جنۆکەی دوژمنی زەیستان...).
شەوەر (ن،رو) šewer
سیپەرە، وینجە، شەبدەر، شەودەر، شەوەڕ.
شەوەزەنگ (ن) šewe zeng
ئەموستەچاو، شەوی دەیجوور، شەوی زۆرتاریک.

شەوەکیی (ئان) šewekî
شەوانە.
شەویلاگە (ن) šewîlage
شەویلاکە، شەویلاک، شەویلە، شەویلە، شەویلە،ئەملاونەولای چەنە، ئێسقانی ئەملاونەولای دەم کە ددانی لەسەر دەڕوێ.
شەهاو (ن) šewe
تیر شەهاو، شۆلە، نیازیک، ئەستیرەی کشۆک.
شەیپوور (ن) šeypür
بۆڕی، زوڕنای لەشکر.
شەیپوورژەن (ن) šeypürjen
بۆڕی ژەن.
شەیتان (ن) [1] šeytan
ئیبلیس، بنەمای خراپە.
شەیتان (ئان) [2] šeytan
ئاژاوەچیی، شووفار.
شەیتانیی بوون (کتن) šeytanîbün
لەخەودا (ئاو هاتنەوە، گان کردن).
شەیدا (ئان) [1] šeyda
شێت، دیوانە.
شەیدا (ئان) [2] šeyda
میخولیی، دیوانەی ئەشق، دینی ئەوین.
شیاکە (ن) šîyake
ڕیخ، سۆن، سوهان، سەرگین.
شیان (کتن،کی) [1] šîyan(ki)
توانیین، لەدەست هاتن.
شیان (کتن) [2] šîyan
گونجان، بوون، بۆ بوون.
شیان (کتن) [3] šîyan
چوون، ڕۆیشتن.
شیان (کتن) [4] šîyan
پێڕەوابوون، لێهاتن.
شیاندن (کتپ،کی) šîyandin(ki)
شاندن، ڕەوانەکردن، ناردن.
شیاو (ئان) šîyaw
لایق، لێوەشاو، هێژا.
شیاویی (ن) šîyawî
ژیهاتوویی، پۆڕیان.
شیتاڵ (ن) šîtal
پارچەی دڕاو.
شیر (ن) [1] šîr
شمشیر، شوور، تیخی دریژی تیژ.

شیر (ن) ٢ šîr
سووت.
شیران (کتن) šîran
نەرەکردن، نەراندن، گوڕیین.
شیرپێ دان (کتپ) šîr pêdan
مەمک خستنەدەمی منداڵ بۆ شیر(مژیین، خواردن)، منداڵ خستنەبەر مەمک.
شیردار (ئان) šîrdar
شیرا، بەشیر(ئاژەڵ).
شیرگەر (ن) šîrger
زۆخیی، وەستای شیرو خەنجەر.
شیرەتێن (نان) šîretên
شلەتین.
شیرەخۆرە{کۆرپە} (ن) šîrexor(korpe)
شیرمژ، ساوا، شیرخۆر.
شیرە (ن) šîre
نەرە، قیژە، دەنگی بەرزی بەتووڕەیی.
شیرین (نان) ١ šîrîn
شیرن، میشین، تام(شەکرۆکە، هەنگوین).
شیرین (نان) ٢ šîrîn
دانسقە.
شیرین{کەسێ} (نان) šîrîn(kesê)
خۆشەویست، ڕۆح سووک.
شیعر (ن) šî`air
هەڵبەست، هۆنراوە.
شی کردنەوە (کتپ) ١ šî kirdinewe
هەلاجیی کردن(لۆکە..).
شی کردنەوە (کتپ) ٢ šî kirdinewe
تۆژیینەوە.
شی کردنەوە (کتپ) ٣ šî kirdinewe
لەیەک جوێ کردنەوە، لەبەریەک هەڵوەشاندن.
شیلە (ن) šîle
شیرە، ئاوی میوە...
شین (ئان) ١ šîn
کەوکێ، بەڕەنگی ئاسمان.
شین (ن) ٢ šîn
شیوەن.
شین{سروشت} (ن) ٢ šîn(sirûšt)
سەوزایی، سەوزەڵان.
شیناتیی (ن) šînatî
شینکایەتیی، سەوزایی دەست ودەر).

شین بوون (کتن) ١ šînbûn
سەوزبوون(داروبرەخت وگژوگیا).
شین بوون{داروبرەخت} (کتن) ٢ šînbûn (darw dirext)
ڕووان، سەوزبوون.
شین بوونەوە (کتن) šînbûnewe
شین هەڵگەڕان(پێست).
شین کردن (کتن) šîn kirdin
شیوەن کردن.
شین نامە (ن) šîn name
شەپۆر نامە.
شیو (ن) ١ šîw
چەم، دەرە، دۆڵی تەنگێ.
شیو (ن) ٢ šîw
چێشت.
شیوەن (ن) šîwen
گریانی بەکوڵ، شین، ڕۆڕۆ، شەپۆر، گریە، زاریی، شینەوار.
شیوەن کردن (کتن) šîwen kirdin
شیوەن گێران، شین کردن، گریان (بەکوڵ).
شیی بوونەوە (کتن) šîbûnewe
لەبەریەک هەڵوەشان، لەیەک جیا بوونەوە.
شێ (ن) šê
نم، تەڕایی.
شێت (ئان) šêt
دین، بێژیری میشک تێکچوو.
شێتانە (ئاک) šêtane
وەک شێتان، گوفتار یان کردارێکە کەلەهی شێت بچێ.
شێت بوون (کتن) šêt bûn
میشک تێکچوون،ژیریی نەمان، دین بوون.
شێتخانە (ن) šêtxane
(جێگە، شوێن، خەستەخانە)ی شێتان، ئاپتەرگە.
شێت کردن (کتپ) šêt kirdin
میشک تێک دان، دین کردن.
شێتگیر (ئان) šêtgîr
پێ چەقین، سوور(لەسەر مەبەست).
شێتگیربوون (کتن) šêtgîrbûn
پێچەقاندن، سووربوون(لەسەر مەبەستێ).
شێتۆکە (ئان) šêtoke
پەتیارە، پەتەڕیی، شێتکە، دەلووکار.

شێتی (ن) šêtî
پەتیارەیی، دینیی، ئاپتەریی.

شێدار (ئان) šêdar
شەدار، نمدار.

شێر (ن،نا) [1] šêr
درندەی بەناوبانگ پاشای هەموو درندەکان.

شێر (ئان) [2] šêr
ئازا، زاڵ، چیرِ، بەجەرگ، نەترس.

شێر بە گوێ گرتن (ئد) šêr be gwê girtin
زۆر ئازایانە رەفتار کردن یان رِوو بەرِوو وەستان.

شێرە (نا) šêre
کەڵەشێرەی بەلوعەی ئاو، شێردەم، ئامرازی کردنەوەو گرتنەوەی لوولەی ئاو.

شێف (ن) šêf
شیار، وەرد.

شێف برِین (کتپ) šêf biřîn
وەردبرِین، زەویی کێلان، شیف دانەوە.

شێلان{هەویر} (کتپ) šêlan(hewîr)
پەستاوتن(بەنهیم)، هەڵ گلۆفین.

شێلان (کتپ) šêlan
دەست پێداهێنان.

شێلو{ئاو} (ئان) šêlu(aw)
شلوێ، شەپلە، ئاوی نەپاقژ.

شێنەیی (ن) šêneyî
لەسەرخۆیی، لەسەرەخۆیی، هێواشیی، هێدیتیی.

شێو (ن) šêw
شێف، نانی ئێوارە.

شێواز (ن) šêwaz
شێوان، شکڵ، تەرح، رەوت، رێگە.

شێوان (کتن) šêwan
شێویان، شڵەژان، پەرێشان بوون، زەڵەویان.

شێواندن (کتپ) šêwandin
شێویاندن، ئاڵۆزاندن، تێک وپێک دان.

شێواو (ئان) šêwaw
شێویاو، ئاڵۆزاو، تێکچوو.

شێوەکردن (کتپ) šêwe kirdin
ناسیین (کەسێ بەتەخمین). •

شێوەکردنەوە (کتپ) šêwe kirdinewe
ناسیینەوە(کەسێ بەهۆی بیرهاتنەوەی رِوخساری).

شێویان (کتن) šêwyan
شێوان.

پیتی - ع -

- 'A -

عابا (ن) aaba ʻ

ب (عەبا).

عاج (ن) aba ʻ

ئێسکی ددانی فیل.

عاجباتی (ئان) ʻ aachatî

سەیر، سەمەرە، مایەی سەرسوڕمان.

عاجز (ئان) ʻ¹ aaciz

بێ‌دەسەلات، ناتوان.

عاجز (ئان) ʻ² aaciz

تووڕە، قەلس.

عاجز (ئان) ʻ³ aaciz

پەست، غەمگین.

عاجوج (ن) aacüc ʻ

ئـاجوج، هـاجوج ومـاجوج، ئـەو نەتەوانـەی لـەژێر سـەرۆکایەتی شـەیتاندا بەرامبـەر عەرشـی خـوا دەجەنگن (بەگوێرەی ئینجیل).

عادەت (ن) aadet ʻ

ئاکار، خوو، ڕەوشت.

عادەت بوون (کتن) ʻ aadetbün

باوبوون.

عادەت گرتن (کتپ) ʻ aadet girtin

خووگرتن، کردنەئاکار، عادەت کردن، کردنەعادەت.

عادی (ئان) aadî ʻ

ئاسایی، جێی باوڕ(ناسراو، زانراو).

عار (ئان) aar ʻ

شەرم، شوورەیی.

عارنان (کتن،کتپ) aarnan ʻ

بوون، دەرس لێ وەرگرتن، دەست لێ هـەڵگرتن، لێ کشانەوە.

عازەب (ئان) aazeb ʻ

کچی بێ مێرد، کوڕی بێ‌ژن.

عازەبە (ن،پز) ʻ aazebe

ب (ئازەبە).

عاسا (ن) aasa ʻ

داردەست، عەسا.

عاست (ن) ¹ aast ʻ

١- ئاست، حاست. ٢- ئاقار.

عاست (ئان) ² aast ʻ

ڕووبەڕوو.

عاستەم (ن) aastem ʻ

١- ئاستەم، حاستەم. ٢- ئەسپایی.

عاستەم ودووبەلانە (ف)

ʻ aastem w düdelane

زۆر نزیـک لـە(حەلـەوە. ئەنجامـەوە) [چـورتم، کاروبار].

عاسمان (ن) aasiman ʻ

ئاسمان.

عاسمان ڕووشێن (ن) ʻ aasiman rüšên

بلندایی زۆر بەرز.

عاسی (ئان) ¹ aasî ʻ

ئاسی، سەخت(شوێن، جێگە).

عاسی (ئان) ² aasî ʻ

گیرخواردوو، حاسی، عاسی.

عاشق (ئان) aašhq ʻ

ئاشق.

عافراندن (کتپ) aafirandin ʻ

ئافرانـدن، ڕسـکاندن، داهێنـان، بـەدی هێنـان، لەنەبووەوە دروست کردن، خوڵقاندن.

عافوات (ن) aafiwat ʻ

لێبـوردنی گـشتی، بەخـشینی تاوانبـاران لەلایـەن دەوڵەتەوە.

عافیەت! (نسب) ʻ¹ !aafiyet

نۆشی گیان..(خواردنەوە، خواردن).

عافیەت (ن) ² aafiyet ʻ

نۆشی گیان.

عاقیبەت (ئاک) aaqîbet ʻ

ئاقیبەت، ئاخری کار، سەرئەنجام.

عال (ئان) aal ʻ

زۆرباش، فرەخاس، نایاب.

عالوسال (ئان) aalwsal ʻ

عال وسال، لەسەرخۆ، هێمن.

عالەم (ن) ¹ aalem ʻ

دنیا.

عالەم (نک) ² aalem ʻ

خەڵک، مەردم، هەمووکەس.

عامباز (ن) aambaz ʻ

ئامباز.

عان (ن) aan ʻ
ئان، كات، وەخت.
عودەكردن (كتپ) aüde kirdin ʻ
بەجێ هێنان، پێكهێنان، جێبەجێ كردن.
عورزە (ن) aürze ʻ
شیاویی، لیهاتوویی.
عورف (ن) aürf ʻ
ڕێ وشوێنی گشتیی.
عوزر{ئافرەت} (ن) ʻ aüzir(afiret)
بێنوێژیی، خوێنی مانگانەی ژن، عادە.
عوزر (ن) aüzir ʻ
١- ئەوارێ، تەوازێ. ٢- بەهانە.
عوزرخوایی هێنانەوە (كتپ)
ʻ aüzir xwayî hênanewe
دەستاویژ پێشكەش كردن.
عوزرشتن{ژن} (كتن) aüziršitin(jin) ʻ
بێنوێژبوون.
عوزم (ن) aüzim ʻ
سەنگینیی، لەسەرخۆیی.
عەبا (ن) aeba ʻ
١- عابا، جل پۆشی فش وفۆڵی پیاو ماقووڵ، شالكە. ٢- عابای ژنانە، چارشێوەی ژنان.
عەبداڵ (ن) ١ aebsal ʻ
دەرویشی گەڕیدە.
عەبداڵ (ن،م) ٢ ebdal ʻ
ئەبداڵ، نێرەپۆر.
عەبرەش (ئان) aebreš ʻ
ئەبرەش(بزن، مانگا...، ژن).
عەت (ن) aet ʻ
ڕۆژگار، زەمان، دەوران.
عەتاو (ن) aetaw ʻ
سەرزەنشت، لۆمە.
عەتر (ن) aetir ʻ
بۆن، گوڵاوی دووبارە تكێنراو لەمەڵمەوە.
عەتفك (ن) aetfik ʻ
تەلیس، تلیسكە، زەنگەتە.
عەرز (ن) aerz ʻ
شەرەف.
عەرش (ن) aerš ʻ
تەختی خوا لەئاسمان.
عەڕنۆك (ئان) ١ aeṟnok ʻ
بێحەوسەڵە، پشووتەنگ.

عەڕنۆك (ئان) ٢ ʻ aeṟnok
تووڕە، تڕنۆ.
عەرەبانە (ن) aerebane ʻ
عارەبانە، گالیسكە، عارەبە(یەك ئەسپی، دووئەسپی.. پاڵ پێوەنان، ڕاكێشان...).
عەزرەت (ن) aezret ʻ
ئاوات، ئارەزووی زۆر.
عەزرەتیی (ئان) ١ aezretî ʻ
ب (ئاواتەخواز).
عەزرەتیی (ن) ٢ aezretî ʻ
تاسە.
عەزیەت (ن) aezyet ʻ
ئەزیەت.
عەسر (ن) aesir ʻ
سەرلە(ئێوارە، ئێوار).
عەسرین (كتن) aesrîn ʻ
ڕق گرتن.
عەشیرەت (ن) aešîret ʻ
هۆز.
عەفو (ن) aefü ʻ
نۆبەخش،عافوو، چاوپۆشی.
عەڤداڵ (ئان،كی) ʻ aevdaḻ(ki)
ئاوارە.
عەگیت (ئان،كی) aegît(ki) ʻ
ئازا.
عەلاف (ن) aelaf ʻ
ئارد یان دەغل فرۆش.
عەلتووش (ن) aeltüš ʻ
كار یان كردەوەی(بێ سوود، هیچ وپووچ)
عەلەشیش (ن،م) aelešîš ʻ
عەلۆعەلۆ، عەلیشیش، قەل، قەلەمون، بۆقلەمون.
عەلەوجەلە (خ) aelew cele ʻ
.خێزانی گەورە، ڕەشەخێزان
عەمار (ن) aemar ʻ
هەمار، ئۆدەی ڕنۆ وكەلوپەل.
عەماراو (ن) aemaraw ʻ
حەوزی سەر داپۆشراو بۆ ئاوتێدا هەڵگرتن ودوایی دابەش كردنی..
عەماركردن (كتپ) aemar kirdin ʻ
ئەمار كردن، ئەمباركردن، هەڵگرتن (شت لەناو عەمبار دا).

عەمارەپۆ (ئان) ‘ acmare po
١- پۆرتكاو، پوتركاو، داڕزاو. ٢- عەنبارەپۆ.
عەمبازبوون (كتن،كتپ) ‘ aembazbûn
ئەمبازبوون، پەلاماردان، ئاوقەدبوون.
عەمر (ن) ‘ acmir
عومر، تەمەن.
عەمەلە (ن) ‘ acmele
كریكار.
عەنتیكە (ن،ئا) [1] ‘ aentîke
ئەنتیكە.
عەنتیكە {مرۆڤ} (ن،ئان) [2] ‘ aentîke(mirov)
مرۆی قسەخۆش.
عەنتیكەخانە (ن) ‘ acntîkexane
ئەنتیكەخانە.
عەنتیین (كتن) ‘ aentîn
دژایەتی كردن، خۆش نەویستن، بەربەرەكانیی كردن.
عەنریین (كتن) ‘ aenirîn
توڕەبوون، ڕك هەستان.
عەورەت (نك) ‘ aewret
شەرمی ژن وپیاو.
عەوق (ئان) [1] ‘ aewq
ئەوق، دەگیركەوتوو، بەگیرهاتوو، بێدەرەتان.
عەوق (ئان) [2] ‘ aewq
وەدرەنگ كەوتوو.
عەیار (ن) [1] ‘ aeyar
پاژ، عیار.
عەیار (ئان) [2] ‘ aeyar
فێلباز.

عەیارە (ن) ‘ aeyare
ئەندازە، پێوانە.
عەیارە (ن) ‘ aeyare
سەنگ، بەردی تەرازوو.
عەیام (ن) ‘ acyam
دەمان، زەمانە.
عەیش (ن) ‘ aeyš
خۆشگوزەرانیی..
عیرەتیی (ن) ‘ aîretî
كەمتەرخەمیی.
عیزرائیل (ن) ‘ aîzraîl
فریشتەی گیان(سین، كەنگە).
عیسك (ن) ‘ aîsk
نزگەرە.
عیشرەت (ن) [1] ‘ aîšret
تیكەلاویی(كۆمەلایەتیی)، هاوڕێیتیی.
عیشرەت (ن) [2] ‘ aîšret
بەزم، خۆشیی.
عیشوە (ن) ‘ aîšwe
ناز، قەمزە.
عیل (ن) ‘ aêl
ڕەوەند، كۆچەر، خیلەكیی.
عیل (ن) ‘ aêl
ئێل، چەند هۆزێك.
عیلاج (ن) ‘ aîlac
چارە.
عیلجاریی (ن) ‘ aêlcarî
١- ئێلجاڕیی، زیارە، كاری وەخۆكەوتن بەكۆمەڵ بۆ پێكهێنانی كاروبارێك. ٢- گەلەكۆمەكێ.

پیتی - غ -

- X -

غائیب بوون (کتن) xaîzbûn
١- بوورانەوە، دڵ سست بوون.
٢- تەزیین، کەسیرەبوون.

غاپۆرە (ئان) xapore
سەرقاڵ، خەریک، لەزگە، لەکارەوەچوو، بەکارەوە (گیرماو، گێژبوو).

غار (ن) xar [1]
بەز، هەرا.

غار (ن) xar [2]
تاو، ڕاکردنی ولاخ.

غار (ن) xar [3]
هەڵمات.

غاراو (ئان) xaraw [1]
دەباخکراو.

غاراو (ئان) xaraw [2]
خاراو، قاڵ، قاڵبوو، غارا، لەکار دەرهاتوو.

غاردان (کتن) xardan
ڕاکردن، بەزیین، هەڵاتن، خاردان.

غارغارێن (ن) xar xarên
غار.

غارغارێن پێ کردن (کتپ) xar xarên pê kirdin
دەواندن، دەوانن، ولاخ بەتاو هێنان وبردن، غارپێ کردن.

غار غارێن کردن (کتن) xar xarên kirdin
١- خارخارێن کردن، گریوە کردن،ڕاکردن.
٢- غارکردن، غاربیین، دانەغار.

غارکردن (کتپ) xar kirdin
بەسەرداادان.

غاز (ئان) xaz [1]
زەغەل، قەڵب (پارە).

غاز (ئان) xaz [2]
بێ نرخ.

غازە (ن) xaze
سووراو.

غافلان (کتن) xafilan
خەریک بوون بەکاریکەوە.

غافلان (کتن) xafilan [1]
ئاگا لەخۆنەمان.

غافلاندن (کتپ) ٢ xafilandin
خافلاندن، خەریک کردن (کەسێ بەکاریکەوە).

غلتەغلت (ن) xilte xilt
غەرغەرە (کاتی گیانەلا).

غللۆر (ن) xillor
خلۆر، تۆتون.

غنزیل (ئان) xinzîl
خنزیل، سەرسەخت، پێ چەقین.

غوراپ (ن) xurab
خەوی (قورس، گران)، شیرەخەو.

غوربەت (ن) xurbet
غوڕوەت، دووریی لەوڵات.

غورچ (ن.ئا) xurç [1]
بەرانی شاخدار، کەڵ.

غورچ (ن.ئا) xurç [2]
بەرانی قوربانی.

غوژ (ئان) xuj [1]
داماو، دژ، کز، کزۆلکە، کزوولکە.

غوژ (ن) xuj [2]
کزۆلەیی.

غوشە (ن) xuše
١- وشی، هیشوو، هووشی (ترێ..).
٢- گولە دەغل.

غوول (ن) xül [1]
دێو، درنج.

غوول (ن) xül [2]
دێوەزمە، مێردەزمە.

غولام (ن) xülam [1]
خولام، بەنی، کویلە.

غولام (ن) xülam [2]
خزمەتکار، خزمەکار، نۆکەر.

غولامەتی (ن) xülametî
خولامەتی، نۆکەری.

غولغولە (ن) xülxüle
غەلبەغەلب.

غولە (ن) xüle
چین (قژ).

غومار (ن) xümar
خومار، چاوی مەست.

غونچه (ن،رو) xünçe
خونچه.

غه‌بغه‌به (ن) xebxebe
به‌رخه‌به‌به، به‌رچیله، گۆشتی ژێر چه‌ناگه (شۆڕه‌وه بوو).

غه‌در (ن) ١ xedir
په‌یمان شکێنی.

غه‌در (ن) ٢ xedir
ناهه‌قیی، زوڵم.

غه‌راف (ن) xeraf
تۆڕی (ڕاوه‌ماسی، ڕاوکه‌ری).

غه‌ڕاندن (کتپ) xerandin
به‌هه‌ڵه‌بردن، فریودان.

غه‌ڕغه‌ڕه (ن) ١ xer xere
ئاویلکه.

غه‌ڕغه‌ڕه (ن) ٢ xer xere
به‌کره(ده‌زوو.. لێ پێچان).

غه‌رغه‌ره (ن) ٣ xer xere
کاری ئاو له‌ده‌م وه‌ردان.

غه‌رغه‌ره‌کردن (کتپ) xer xere kirdin
ئاو له‌ده‌م وه‌ردان.

غه‌ره (ن) xere
هێلم، جۆرێ چرپشه.

غه‌ڕه (ن) xere
غه‌ڕایی، بادی هه‌وایی.

غه‌رەز (ن) ١ xerez
ڕک، کینه.

غه‌رەز (ن) ٢ xerez
مه‌به‌ست، نیاز.

غه‌ریب (ن،ئان) ١ xerîb
ب (ئاواره).

غه‌ریب (ئان) ٢ xerîb
به‌سته‌زمان، گێلۆکه.

غه‌ریب (ئان) ٣ xerîb
سه‌یر.

غه‌ریبه (شر) xerîbe
شتێکی سه‌یره.

غه‌رێز (ن،رو) xerêz
گیای(بژار، خۆڕسک) که‌زیانی بۆ ڕووه‌کی پێویست هه‌یه.

غه‌ریین (کتن) ١ xerîn
تۆران، قسه‌دابڕیین له‌گه‌ڵ یه‌کێکی تردا.

غه‌ریین (کتن) ٢ xerîn
هه‌ڵ خه‌ڵه‌تان، فریوخواردن.

غه‌ز (ن) xez
چه‌وریی.

غه‌زا (ن) xeza
شه‌ڕ له‌پێناوی ئاییندا، شه‌ڕی دژبه کافران.

غه‌زر (ن) ١ xezir
گه، مان، پێچه‌قان.

غه‌زر (ن) ٢ xezir
تووڕه‌یی زۆر.

غه‌زریین (کتن) xezirîn
مان گرتن، گه‌گرتن.

غه‌زریو (ئان) xezirîw
زۆرتووڕه.

غه‌زگاڵ (نسب) xez gal
خۆزگه.

غه‌زوبه‌ز (ن) xezw bez
١- چه‌وریی. ٢- گۆشتی چه‌وری قه‌ڵه‌و.
٣ ئاژاڵی قه‌ڵه‌و.

غه‌زه‌ته (ن) xezete
ب (ڕۆژنامه).

غه‌زه‌ته‌چی (ن) xezeteçî
ڕۆژنامه‌چی.

غه‌زه‌ل (ن) ١ xezel
(هۆنراوه، هه‌ڵبه‌ست)ی ئاشقانه.

غه‌زه‌ل (ن،رو) ٢ xezel
غه‌زه‌ل، خه‌زه‌ل، گه‌ڵای زه‌ردی پاییز.

غه‌زێم (ن) xezêm
خه‌زێم.

غه‌زێنه‌کردن (کتن) ١ xezênekirdin
ب (ئاودزکردن).

غه‌زێنه‌کردن (کتن) ٢ xezênekirdin
بژێو ئه‌مبارکردن بۆ دواڕۆژ.

غه‌شیم (ئان) xešîm
خه‌شیم، له‌کارنه‌زان.

غه‌لبه‌غه‌لب (ن) xelbe xelb
غه‌لبه‌ی زۆر، ژاوه‌ژاوی خه‌ڵکان، ده‌نگی زۆر و ئاژاوه، غولغوله.

غه‌لیز (ئان) xelîz
له‌ئاییندا زۆر پێ چه‌قین.

غه‌م (ن) xem
ب (خه‌فه‌ت).

خەمبار (ئان) xembar
ب (خەفەتبار).
خەمزە (ن) ١ xemze
ب (خەمزە).
خەمزە (ن) ٢ xemze
ناز.
خەمگین (ئان) xemgîn
ب (خەفەتبار).
خەمل (ن) xemil
تاقمی(خەمل، خشل، زەنبەر).
خەملاندن (کتپ) xemlandin
خەملاندن، ڕازاندنەوە.
خەمناک (ئان) xemnak
ب (خەفەتبار).
خەنی (ئان) xenî
خەنی، بەناوات گەیشتوو.
خەنیم (ن،ئان) ١ xenîm
ب (خەنیم).
خەنیم (ن) ٢ xenîm
هاوچاو، کێ بەرکێکەر.
خەنیم (ن) ٣ xenîm
خەنیم، غەنیو، حەریف.
خەوارە (ن) xeware
بیگانە، غەریبە، لاوەکیی، لاوەیی، کەس نەناس.
خەور (ئان) ١ xewr
لیل، ناساف.
خەور (ن) ٢ xewr
تەپیوی(زەوی).
خەور (ن) ٣ xewr
ڕۆچووی.
خەور (ن) ٤ xewr
تەم ومژ.

خەوربوون (کتن) ١ xewrbün
چوون بەناودا (زەوی).
خەوربوون (کتن) ٢ xewrbün
ڕۆچوون.
خەوس (ن) xews
فریارەس، فریادرەس.
خەوش (ن) xewş
ئەیب، خەوش، زەغەلیی، زەدە.
خەیبەت (ن) xeybet
ئاخاوتنی (پاشەملە، پشتەسەر)، قسەی پاش ملە (بە خراپی)، خوپ.
خەیبەت کردن (کتپ) xeybet kirdin
لەپاش ملە(ناویردن، باس کردن).
خەیبەتکەر (ن) xeybetker
بەدویژ، پۆس وەکرین.
خەید (ن) xeyd
ب (تووڕەیی).
خیرەت (ن) ١ xeyret
ب (ئازایەتیی).
خیرەت (ن) ٢ xeyret
ب (پیاوەتیی).
خیرەت (ن) ٣ xîret
خیرەت، نامووس.
خیژ (ن) xîj
لوور، بەنهیم لەبلندیەوە بەرەو خواربوونەوەی شتێ.
خیژ کردن (کتن) xîj kirdin
لوور هاتنەخوار
خیژەکە (ن) xîjek
هەرچیی لووربیتەوە.

پیتی - ف -

-F-

فاق (ن) faq

لق، لکەدار.

فاق دان (کتن) ١ faqdan

لەربوون، لاوازبوون.

فاق دان (کتن) ٢ faqdan

چەمانەوە، کووربوونەوە.

فاقە (ن) faqe

تەلە.

فاک (ن) fak

فێل.

فاک وفیک (ن) ١ fakw fîk

حیلەو حەوالە.

فاک وفیک (ن) ٢ fakw fîk

خەیالاتی بەتال، کەلکەلە.

فاڵ (ن) ١ fal̲

بـا، تەلـەب، ئـارەزووی جـووت گـرتن لای مێینـەی یەکسم.

فاڵ (ن) ٢ fal̲

هەوەس وئارەزووی جوولاو.

فاڵ (ن) ٣ fal̲

خێرە، خوێندنەوەی(بەخت، تاڵە).

فاڵ (ن) ٤ fal̲

نوقلانەی(باش، چاک).

فالچیی (ن) fal̲çî

فـالگر، فالگـەر، فـالبین، فـالبێژ، فـالاوێژ، بەخت(وەخوێن، گرەوە).

فاڵ گرتن (کتپ،کتن) fal̲ girtin

ئیغریی گرتن، فەحل گرتن (مێینەی یەکسم).

فاڵ گرتنەوە (کتپ) fal̲girtinewe

بـەخت گرتنـەوە، چوونـەلای فـالگرەوە، خـێرە گرتنەوە، فال ئەکرن.

فاڵ هاتن{مێینەی یەکسم} (کتن)

fal̲ hatin (mêyiney yeksim)

هاتنـەفال، ئیغـری خواسـتن، نێرخـوازتن، ئـارەزووی جووت گرتن لێ پەیدابوون.

فام (ن) fam

ئاوەز، توانای تێگەیشتن.

فامیین (کتپ) famîn

تێگەیشتن، تێگەیین، فام کردن.

فانوس (ن) fanos

فانۆز، چرادەستیی، لەنتەریی، فەنەر، کلچان.

فانیلە (ن) fanîle

ژێرکراس، ژێرشەرویی.

فایدە (ن) fayde

١- بەهرە، سوود، فاییە. ٢- قازانج، دەرلەت.

فایز (ن) fayiz

سوو(پارە، دراو)، سوود.

فایزخۆر (ن) fayiz xor

سووخۆر، سوودخۆر، مردەخۆر.

فت (ئان) fit

بۆش، بەتاڵ، هیچ تێدانەماو.

فت بوون (کتن) fitbûn

تێکەوتن، دۆڕان.

فت کردن (کتپ) ١ fit kirdin

لەڕیز دەرکرن.

فت کردن{سەبیل} (کتپ) ٢ fit kirdin(sebîl)

بەفوو سەبیل بەتاڵ کردن.

فت کردن (کتپ) ٣ fit kirdin

لێ(دەرکردن، فڕێدان، کردنەدەر).

فت کردن (کتپ) ٤ fit kirdin

کوژتن، کوشتن، لەناوبردن(کەسێ).

فتوادان (کتپ) fitwan

فـەتوادان، بـەرەوازانیین، وەلام دانـەوە ئەسـە کێشەیەکی شەرعیی.

فتیلە (ن) fitîle

پلیتە.

فچوق کردن{کەو} (کتن) ficüq kirdin(kew)

فڕیین، دەرپەڕیین،باڵ گرتن.

فڕ (ن) ١ fir̲

ئیلاقە، پیوەندیی، پەیوەندیی.

فڕ (ن) ٢ fir̲

قوم.

فراڤین (ن،کی) firavîn(ki)

خوارنانیفڕێ، فراوین، نانی(نیوەڕۆ، نیمەڕۆ)، جەمی نیوەڕۆ، ژەمی نیوەڕۆ.

فڕاندن (کتپ) fir̲andin

ڕفاندن، فڕانن.

فران فران (ن) firan firan

ڕاوو ڕووت، بێئاسایشیی.

فراوان (ئان) ١ firawan

گوشاد.

فراوان (ئان) ٢ firawan

زیاد، زۆر.

فراوانیی (ن) firawanî

بەراویی، گوشادیی.

فرتەکردن (کتن) firtekirdin

دەرپەڕیین(بەپەلە، بەخێرایی وتوندیی).

فرچە (ن) firçe

فلچە(بۆ شت پاک کردنەوە یان سەرداهێنان).

فرچەکردن (کتپ) firçe kirdin

فرچەکرن، فلچەکردن، بەفرچەشت پاک کردنەوە.

فرسەت (ن) firset

دەرفەت، هەل.

فرسەخ (ن) firsex

فرسەق، فرسەنگ، مەودایەکی ڕێگا بەرامبەر سێ میل ونیو.

فرفینگ (ن،پز) firfîng

هەلامەت.

فرکافرکا (ن) firka firka

ڕاکردنی پەلە، هەڕامەڕا.

فرکردن (کتپ) firkirdin

هەلقوڕاندن، فر کردن، قەخوارن(تشتی ڕوون)،خواردنەوە(تراو بەیەکجار).

فرکەکردن (کتن) firke kirdin

فرپین، هەلفرپیین.

فرگە (ن) ١ firge

پۆسگە، جێگەی بال گرتنەوەی مەل.

فرگە (ن) ٢ firge

فڕۆکەخانە، تەیارەخانە.

فرلێدان (کتپ) firlêdan

قوم لێدان.

فرمان (ن) ١ firman

ئەرک، ئیش، کار، شوول، شوخل، هەرمان.

فرمان (ن) ٢ firman

فەرمان، ئەمر.

فرمانبەر (ن) firmanber

کارکەری(میریی، خاوەن ئیش، دەسەلاتدار)، مووچە خۆر.

فرمان کردن (کتن) firman kirdin

ئیش کردن، کارکردن، هەرمان کردن.

فرمانکەر (ن) firmanker

سەرکار، بەڕێوەبەر، سەرپەرشتیکەر.

فرمانگوزار (ن) firmanguzar

بەردەستیکەر، یارمەتیدەر.

فرمێسک (ن) firmêsk

ئەسرین، ئەشک، ئەسر، ڕۆندک، سرشک.

فرمێسک بزە (ن) firmêsk bize

گریانی(خۆشیی، شادیی).

فرن (ن) firin

کوورەی نان برژاندن.

فرندە (ن) firinde

بالدار، بالندە، مەل، فرننە.

فروج (ن،م) firûc

باڕۆکە، جوجکەمریشکی خڕەکە.

فروجاو (ن) firûcaw

گۆشتاوی فروج، شۆرباو فروج.

فرۆخت (ن) firoxt

برەو، ڕەمین، ڕەواج، فرۆش.

فرۆشتن (کتپ) firoştin

فرۆتن.

فرۆشتەنیی (ئان) firoştenî

فرۆتەنیی.

فرۆشراو (ئان) firoşraw

دراو، دریاو(لەداویسەندا).

فرۆشگە (ن) firoşge

فرۆشگا، موغازە، دوکان.

فرۆشیار (ن) firoşyar

فرۆشەر، فرۆتکار، کەسێ کەشت دەفرۆشێ.

فروفێل (ن) firûfêl

فرت وفێل، فێل وتەلەکە.

فرۆک (ئان) firok

فرا، تیژبال.

فرۆکە (ن) firoke

بالافڕ، تەیارە.

فرۆکەخانە (ن) firokexane

فرگە.

فرۆکەوان (ن) firokewan

فرۆکەلێخوڕ، فرۆکەئاژوو.

فرە (ئان) fire

زۆر، گەلێک، بێشومار.

فرەبوون (کتن) ١ firebûn
زۆربوون، زیدەبوون.
فرەبوون (کتن،کی) ٢ firebûn(ki)
دەلب بوون، گەورەبوون(لە پیوانەدا).
فرەبێژ (ئان) firebêj
زۆربلێ، چەقەسرۆ.
فرەخۆر (ئان) firexor
زۆرخۆر، خۆرا.
فرەکردن (کتپ) ١ fire kirdin
زۆرکردن.
فرەکردن (کتپ) ٢ fire kirdin
دەلب کردن، گەورەکردن.
فرەکردن (کتن) ٣ fir̲e kirdin
دانەشەقەی بال، لەشەقەی بالدان.
فرەکردن (کتن) ٤ fir̲e kirdin
راکردن، دەرچوون، هەراکردن.
فرەکردن (کتن) ٥ fir̲e kirdin
تێ پەڕین.
فرەگەڕ (ئان) fireger̲
زۆرگەڕ، گەڕۆکە.
فرەهـ (ئان،کی) fireh(ki)
گوشاد.
فرەهیی (ن،کی) firehî(ki)
ئاسوودەیی.
فرەیی (ئان) ١ fireyî
فراوانیی.
فرەیی (ن) ٢ fireyî
زۆریی.
فریا (ن) ١ firya
هانا، ئاریکاریی.
فریا (ن) ٢ firya
هاوار، داد، فریاد، فیرەوگار.
فریا خستن (کتپ) firya xistin
گەیاندن، پێگەیاندن.
فریاڕەس (ن) firya r̲es
دادرەس، بەدادی کەسێکدا گەیشتوو، بەهاواردا گەیشتوو.
فریاکەوتن (کتن) ١ firyakewtin
دەهانا هاتن، بەهاواردا گەیشتن، بەفریای کەسێکدا گەیشتن.
فریاکەوتن (کتن) ٢ firyakewtin
لەکاتی پێویستدا(گەیشتن، گەیشتنەلا).

فریب خواردن (کتن) firîb xwardin
دەسخەڕۆبوون، خەڵەتان، خاپان، فریوخواردن.
فریب دان (کتپ) firîb dan
فریودان، خاپاندن، هەڵ خەڵەتاندن.
فرێ دان (کتپ) fir̲ê dan
لەخۆ دوورخستنەوە(شتێ بەهاویشتن)، تووڕهەڵدان.
فرێز (ن) firêz
فرس، فرووز، فرووزی، فریزۆ، هەریزی پڕ لەدەوەن.
فڕین (کتن) ١ fir̲în
بال گرتن، فڕان، دانەشەقەی بال، هەواکەوتن.
فڕین(چاو) (کتن) ٢ fir̲în(çaw)
پەلکی چاوپەڕین، پێلوی چاو فڕین.
فریوخواردن(کتن) firîwxwardin
فریب خورادن، لاس خواردن، هەل خەڵەتان.
فریوخواردوو (ئان) firîwx wardû
فریب خواردوو، هەل خەڵەتاو، دەسخەڕۆبوو، خەڵەتاو.
فریودان (کتپ) firîwdan
فریب دان، خەڵەتاندن.
فریە (ئان) firye
زاف، زەحف، فرە.
فز (ن) ١ fiz
بزاو، جووڵە.
فز (ن) ٢ fiz
هەناسە.
فزە (ن) fize
فز، نقە، نووکە، دەنگی بەحاڵ، سرتەی کەم.
فزە لێ بڕین (ند) fize lê bir̲în
لەجووڵە خستن، نقە لێ بڕین.
فس (ن) fis
تس.
فس دانەوە (کتن) fis danewe
لێ پەشیمان بوونەوە، وازهێنان لەکارێک(پێش تەواو کردنی)، دەست لێ هەڵگرتن.
فس فس پاڵەوان (ن) fisfis pal̲ewan
١-مرۆڤی (فشەکەر، خۆ هەڵکێش، هیچ لەباردا نەبوو).
٢-مرۆڤی ڕیوەڵەوکورتەبالاوخۆبە پاڵەوانزان.
فسکە فسک (ن) fiske fisk
چرپەچرپ، چرپ وهوور، فسە، چپە، پچە، فسەفس، چپەچپ، پچەپچ.

فسه (ن،ئان) fisc
فس، تور، لالەپەتە، پس، فسەزمان، زمان (پسک، پس).

فسەک (ئان) fisek
بێغیرەت، نەوێر.

فش (ئان) fiš
دەلب، فرەوان، فش وفۆل، زیاد لەپێویست گوشاد.

فش بوونەوە (کتن) fišbünewe
با تیادانەمان.

فشقیات (ن) fišqiyat
ئاخاوتنی بێتام.

فش کردنەوە (کتپ) fiš kirdinewe
باتیادانەهیشتن، هەوا لێ(بەرەلاکردن، دەرکردن).

فش وفۆل (ئان) fiš w fol
فش، بەرین.

فش وهوور کردن (کتن) fišwhür kirdin
خۆ هەلکیشان لەئەندازەبەدەر، درۆی زل زل کردن، فشەفش کردن، فشەکردن.

فشەکەر (ن) fišeker
خۆهەلکیش.

فشەگالتە (ن) fišc galte
قسەی بەقەستیی بۆ پیکەنین.

فشەڵ{زەوی} (ئان) fišel(zewî)
فش، فشۆل، فشەلۆک، فشەلە، سست، سستەک.

فکر (ن) fikir
فیکر، بیر، هزر.

فلان (ن) filan
کابرا، کاورا، فران، فرانەشت.

فلت (ن) filt
ئاخاوتنی بێ(تام،مانا).

فلتاندن (کتن) filtandin
ئاخاوتنی بێ تام کردن.

فلیقاندنەوە (کتپ) filîqandinewe
پلیشاندنەوە، پلیخاندنەوە، پان کردنەوە، فلیقاننەوە.

فلیقاوە (ئان) filîqawe
فلیقاو، فلیقیاگ، پلیشاو.

فنگ کردن (کتن) fing kirdin
لووت(پاک کردنەوە، سڕیین)، فم کردن، چلم سڕیین، دفن پاقژکرن.

فوو (ن) fü
پف.

فوارە (ن) fware
قولقولە.

فوو تێ کردن (کتپ) [1] fü tê kirdin
پف هەلدان، پف دان، بەفوو پەنماندن، فووکردنەناو، فوودان.

فووتێ کردن (ئد) [2] fü tê kirdin
هەلخراندن، فریودان.

فوودان (کتن) füdan
با یان هەوا لێ هاتنەدەر.

فوودراو (ئان) fü diraw
فووتێ کراو، پف دراو.

فووکردن (کتپ) fükirdin
فوتێ کردن، فووکردنەناو(تایە).

فەتارەت (ن) fetaret
بەلاز

فەتیرە (ن) [1] fetîre
١- هەویری(بێ هەویر ترش، فەتیر).
٢- نانی هەلنەهاتوو.

فەتیرە (ن) [2] fetîre
جەژنەفەتیرەی جوولەکە(بەهۆی ڕزگاربوونی عیبریەکان لە کۆیلەیەتیی کاتی خۆی لەمیسر).

فەخفووری (ن) fexfürî
دەفری چینی، چینیی وفەخفووری.

فەڕ (ن) [1] fer̄
ودم، ووم پیرۆزیی، موبارەکیی.

فەڕ (ن) [2] fer̄
بەهرە، فایدە، کەلک، سوود.

فەڕ (ن) [3] fer̄
پیت، بەرەکەت، ڕژێن.

فەرامۆش کردن (کتپ) feramoš kirdin
لەبیر(چوون، کردن، نەمان)، فەرامۆشت کردن.

فەرتووت{مرۆڤ} (ئان) fertüt(mirov)
پەک کەوتە، بەساڵداچوو.

فەرتەنە (ن) [1] fertene
فرتەنە، فرتونەک، باران و وەیشومە.

فەرتەنە (ن) [2] fertene
ئاژاوە، ئاشووب، پشێویی.

فەرحانی (ن) ferhanî
هەرزانی، شت زۆریی.

فەڕدار (ئان) fer̄dar
بە(کەلک، بەهرە، فایدە).

فەردار (ئان) ferdar
پیرۆز، بەودم، موبارەک.
فەردە (ن) ferde
١- گوێنی. ٢- تابار.
فەرش (ن) ferš
رایەخ ، راخەر، رایخ، ژێرەخەر.
فەرش کردن (کتپ) ferš kirdin
رایەخ داخستن، پڕ رایەخ کردن.
فەرش کردن (کتپ) ferš kirdin
وشکەسیی کردن، تەختەپۆش کردن(بەبەرد).
فەرمان (ن) ١ ferman
فرمان، داوا یان گفتی مرۆڤی گەورە بۆ ژێر دەست کە ئەرکێک بەجێ بێنێ.
فەرمان (ن) ٢ ferman
شوول، کار.
فەرمانبەر (ن) ١ fermanber
فەرمانبەردار، بژنەو، کەسێ کەئەرکی دەسەلاتدار پێک دێنێ.
فەرمانبەر (ن) ٢ fermanber
مووچەخۆری میریی، فرمانبەر.
فەرماندار (ن) fermandar
خاوەن فەرمان، فەرماندەر، کەسێ کەدەتوانێ فەرمان بە خەڵک بدا، سەراک، فەرماندە.
فەرمانڕەوا (ن) fermanrewa
خاوەن دەسەلات، فەرمان ڕۆیشتوو.
فەرمان کردن (کتپ) ١ ferman kirdin
فەرمان دان.
فەرمان کردن (کتپ) ٢ ferman kirdin
کارکردن، ئیش کردن، فرمان کردن.
فەرمانگە (ن) fermange
ئیدارە، کارگێڕیی، جێگەی کاروبار بەڕێوەبردن، دایەرە (میریی).
فەرمان نامە (ن) ferman name
تۆماری(دەوڵەتیی، میریی).
فەرمایشت (ن) fermayšt
فەرمایش، فەرموودە، گوتە، وتە، ئاخاوتن وگفتوگۆی پیاوی گەورە.
فەرەنجی (ن) ferencî
فەرەجی، کەپەک، کەپەنەک، قاپوتی بەرگن، پاڵتۆی بەرگن.
فەرهەنگ (ن) ١ ferhenk
زانست، زانایی، زانایش.

فەرهەنگ (ن) ٢ ferheng
پەرتوکی وشە، وشەدان، پەرتوکێکە لیستی بەزنجیرەی ئەلف وبێ
وبەک لەدوای یەکی وشەو زاراوەی زمانێک (بەهەمان زمان، زمانێکی دیکە، یان چەند زمانێکی تر)لێک بداتەوە و راڤەبکات.
فەریک (ئان) ferîk
تەواونەگەیشتوو.
فەسال (ن) fesal
تەرح، دیدار، شێوە.
فەسل (ن) ١ fesil
پاژ، کەژ.
فەسل (ن) ٢ fesil
کات، هەرەت.
فەسل (ن) ٣ fesil
باسێکی سەربەخۆ(لەپەراودا).
فەقێ (ن) feqê
فەقە، فەقەهـ، قوتابیی(ئایینیی، کەلەمزگەوت یان حوجرەی سەربە مزگەوتدا بخوێنێ).
فەقیر (ئان) ١ feqîr
هەژار، داماو.
فەقیر (خ.) ٢ feqîr
بێ(وەز، ئازار)، بەستەزمان.
فەلا (ن) fela
فەلاح، جووتبەندە، وەرزێر.
فەلاحەت (ن) felahet
جووتیاریی، فەلایی.
فەلاقە (ن) felaqe
فەراقە، دارفەلاقە.
فەلاقە کردن (کتپ) felaqe kirdin
دارکاریی کردن، لەبەری پێی کەسێدان.
فەلاکەت (ن) ١ felaket
دژواریی.
فەلاکەت (ئان) ٢ felaket
خەتەرناک، زۆرپیە.
فەلە (ن) ١ fele
فەلە، فەلا، فلە، خاچ پەرست، عیسایی، مەسیحیی، نەسرانیی.
فەلە (ن) ٢ fele
پالە.
فەلەک (ن) ١ felek
ئاسمان(بەگشتیی).

فەلەك (ن) [2] felek
زەمانە.
فەلەك (ن) [3] felek
بەخت. چارە.
فەن (ن) [1] fen
هونەر.
فەن (ن) [2] fen
فێل.
فەن (ن) [3] fen
جۆر.
فەن (ن) [4] fen
مەرگ.
فەوتان (کتن) fewtan
نەمان، لەدەست چوون.
فەوتاندن (کتپ) [1] fewtandin
نەهێشتن، فەوکاندن.
فەوتاندن (کتپ) [2] fewtandin
لەدەست دان، بەفیڕۆ دان.
فێ (ن،پز) fê
پەرکەم، گەشکە.
فێر (ئان) fêr
تالیم دراو، ڕاهاتوو(لە زانیاریی..).
فێربوون (کتن) [1] fêrbûn
خووپێوەگرتن، ڕاهاتن، هۆگربوون.
فێربوون (کتن) [2] fêrbûn
ڕام بوون.
فێربوون (کتن) [3] fêrbûn
شارەزایی تێداپەیداکردن، لێ شارەزابوون، لەیاد گرتن.
فێرکار (ن) [1] fêrkar
ڕامێن، تالیمدەر..
فێرکار (ن) [2] fêrkar
دەرسبێژ، مامۆستای قوتابخانە، فێرمەند، سەیدا.
فێرکردن (کتپ) fêr kirdin
ڕامێنان، تالیم دادان.
فێرگە (ن) fêrge
قوتابخانە، دەرسخانە، مەکتەب.
فێرەك (ئان) fêrek
هۆگر، خوو بەشتێ گرتوو
فێری ڕۆیین بە ئینجا دەست بکە بە ڕاکردن (پن)
fêrî royîn be inca dest bike be rakirdin
دەیەوێ ڕاکا بەرلەوەی فێرەگاگۆلکێ بێ.
فێ گرتن (کتن) fê girtin
فێ لێهاتن.
فێڵ (ن) fêl̲
تەڵەکە، حیلە، گزیی، کەڵەك.
فێڵباز (ن) fêl̲baz
حیلەباز، فێلاویی، فێلزان، فێلەزان.
فێڵبازیی (ن) fêl̲bazî
حیلەوحەواڵە. فێڵ وفەرەج، فێڵ وفەنگ، فڕوفێل، داوو تەڵەکە.
فێنك (ئان) fênik
نەساردنەگەرم، هێنك، هۆنك.
فیت (ن) [1] fît
تاوان، سووچ، هۆی سووچ وگوناه.
فیت (ئان) [2] fît
پڕاوپڕ، بەگوێرەی پێویست.
فیتە (ئان) fîte
فەلیتە، بەرەلا، بەرمەلدا، خوێڕیی.
فیچقە (ن) fîçqe
فیشقە، لوولەی ئاو فڕێدان.
فیڕۆ (ن) fîr̲o
شتێ کەبە(خوڕایی، هیچێ)لەدەست چووبێت.
فیز (ن) fîz
دەعیە ودەمار، دەحیە، بادی هەوایی.
فیسار (ن) fîsar
فلان، بێمان، فیسارە، فیستار.
فیشاڵ (ن) fîšal̲
بافیش، ئاخاوتنی ناڕاست، لاف وگەزاف.
فیشاڵچیی (ن) fîšal̲çî
فیشاڵباز، دڕۆهەڵبەست، خۆهەڵکێش، فیشاڵکەر.
فیشاڵ کردن (کتن) fîšal̲ kirdin
فیشاڵ لێدان، بافیش کردن، لاف وگەزاف لێدان.
فیشکان(مار) (کتن) fîškan(mar)
فیشکەکردن، فیشکاندن.
فیشەك (ن) fîšek
گوللە، فیشەنگ، شەنگ.
فیشەکدان (ن) fîšekdan
ڕەخت، فیشەکلغ، کەمەربەندی تایبەت بەهەڵگرتنی فیشەك.
فیشەکەشێتە (ن) fîšekešête
دەمەرقاچان، فشفشە.

فیقی (ن،کی) fîqî(ki)

فیقی، میوە، فیکی.

فیکە (ن) fîke

فیتوو، فیتە.

فیکە کیشان (کتن) fîkekêšan

فیکە(لێدان، کردن)، فیکیین، فیتوولێدان.

فیکە لێ کیشان (ند) fîke lê kêšan

فیکەبۆکردن، گەمە یان گاڵتە پێ کردن.

فیلپایە (ن) fîlpaye

پایەی پشتی دیوار بۆ ڕاگرتنی، پشتیوانەی دیوار.

فیلەتەن (ئان) fîleten

فیلز، فیلەنتەر، فیلەندەر، زەبەلاح، تەژەی ئەستوور.

فینگە فینگ (ن) fînge fîng

فینگە، گریە، شیوەن(بەلووت).

فینگە فینگ کردن (کتن) fînge fîng kirdin

گریان، گریەکردن، شیوەن کردن، گریەوزاریی کردن.

فیهرست (ن) fîhrist

فیرست، پێرست، فەهرەست، پاڕست.

پیتی - ڤ -

-V-

ڤا (ج.کی)١ va(ki)
ئەم (مرۆڤ یان شت).
ڤا (ن.پز.کی)٢ va(ki)
با، ئازاری لەش(جومگەکان).
ڤا (ن.کی)٣ va(ki)
قەرز، قەرد.
ڤابرن (کتن.کی) vabrin(ki)
شلەژان.
ڤاجا (ئان.کی) vaca(ki)
ئاوەژوو.
ڤاچ (ن.کی) vaç(ki)
ئاقار، شوێن، جێگە.
ڤادار (ئان.کی)١ vadar(ki)
بادار، با لەلەشدا وەستاو.
ڤادار (ئان.کی)٢ vadar(ki)
قەرزار، قەرزدار.
ڤاری (ئان.کی) varî(ki)
تەنێ، تەنیا، تەنها، بخۆ.
ڤاری بوون (کتن.کی) varîbûn(ki)
گوم بوون، دیار(نەمان، نەبوون) لەبەرچاو.
ڤاژی کرن (کتپ.کی) vajî kirdn(ki)
ئاوەژووکردن، هەڵگێڕانەوە.
ڤاگینا (ن.کی) vagina(ki)
مناڵدان، زێدان، منداڵدان.
ڤال (ئان.کی)١ val(ki)
فرەهـ، گوشاد.
ڤال (ئان.کی)٢ val(ki)
خوار، چەوت، چەفت.
ڤالا (ئان.کی)١ vala(ki)
بەتاڵ، خاڵیی، بۆش، بێ(ناو، ناوەڕۆک)، پووکە.
ڤالا (ئان.کی)٢ vala(ki)
واڵ، والا، ڤاڵ، ئاواڵە، پێوەنەدراو، دانەخراو.
ڤالە (ئان.کی) vale(ki)
چۆڵ، بێئاوەدانیی.
ڤالیی کرن (کتپ.کی) valî(ki)
بەتاڵ کردن، چۆڵ کـردن، خـاڵیی کـردن، هیـچ تیـادا نەهێشتن.
ڤان (ج.کی)١ van(ki)
ئەڤان، ئەڤانیها، ڤانیها، ئەوان(خـەڵک، گیـان لەبـەر، شت).
ڤان (ن.کی)٢ van(ki)
وێست، خواز.
ڤان (ئان.کی)٣ van(ki)
ئاگادێر.
ڤر (ن.کی) vir(ki)
ئێرە، ئێرانە.
ڤراڤە (ن.کی) virave(ki)
وڕاوە، وڕێنـە، پـاتەران (بـەهۆی تـاوە) ئاخـاوتنی بەدەم خەوەوە.
ڤرتۆ (ن.کی) virto(ki)
فیشاڵکەر.
ڤرچاڵە (ئان.کی) virçale(ki)
ترسنۆک، ترسەنۆک، ترسۆنەک.
ڤرچقاندن (کتپ.کی) virçiqandin(ki)
پلیشاندنەوە، پلیخاندنەوە، پان کردنەوە.
ڤرچک (ن.کی) virçik(ki)
کونز(ئن).
ڤرسهاندن (کتپ) virsihandin(ki)
حەواندنەوە، ئاگاداریی لێ کردن.
ڤرک (ن.پز.کی)١ virik(ki)
سنگ، میخ.
ڤرک (ن.پز.کی)٢ virik(ki)
بەلەفیرە، عەمەل.
ڤرکا (ن.کی) virka(ki)
درۆ.
ڤرێ (ئان.کی) virê(ki)
ڕووت ڕووس.
ڤزەک (ئان.کی)١ vizek(ki)
تەمەڵ(لە ئیش کردندا)، مردەلۆخە.
ڤزەک (ئان.کی)٢ vizek(ki)
کەم تەرخەم.
ڤزین (کتن.کی) vizîn(ki)
پرخەکردن(لەخەودا).
ڤژاک (ن.کی) vijak(ki)
پشک، پشکە هاوێژیی، کاری پووش خستنە سـەر بـۆ مەبەستی قورعە.
ڤڤ (ئان.کی) viv(ki)
بڤە، خەتەر.

ڤلڤله (ئان،کی) vilvile(ki)
چه‌قه‌سرق، چه‌نه‌باز.
ڤه‌بر (ن،کی) vebir̲(ki)
برِیار، قۆڵ کێشیی، ته‌بت.
ڤه‌بریان (کتن،کی) vebir̲yan(ki)
برانه‌وه، قرتیێ که‌وتن، له‌ناو چوون.
ڤه‌بژکاندن (کتپ،کی) vebijkandin(ki)
پرژاندن، پرش و بلاوکردنه‌وه(شت به‌ملاولادا).
ڤه‌بوور (ن،کی) vebür(ki)
پاشه‌که‌وت.
ڤه‌بوون (کتن،کی) vebün(ki)
بـازبوون، وازبـوون، کرانـه‌وه(ده‌رگـا، پـه‌نجه‌ره، پاکه‌ت..).
ڤه‌پژلاندن (کتن،کی) vepjl̲andin(ki)
ده‌مقالیی کردن، له‌سه‌رتاخاوتن رۆیشتن.
ڤه‌تراندن (کتن،کی) vetrandin(ki)
پاڵ دانه‌وه، راکشان.
ڤه‌ترکان (کتپ،کی) vetirkan(ki)
پیکان، له‌نیشانه‌دان.
ڤه‌ته‌مران (کتن،کی)[١] vetemiran(ki)
ڤه‌ته‌مریان، کوژانه‌وه، خامۆش بوون(ئاگر).
ڤه‌ته‌مران (کتن،کی)[٢] vetemiran(ki)
مردن، ڤه‌ته‌مریین.
ڤه‌تیره (ن،کی) vetîre(ki)
به‌سه‌رهات، رووداو(باس، مێژووی ژیانی که‌سێ).
ڤه‌چناندن (کتپ،کی) veçinandin(ki)
ڤه‌چنیین، چنیین(به‌ته‌قه‌ڵ)، قولاپکاریی کردن، گرێ چن کردن.
ڤه‌چه‌مان (کتن،کی) veçeman(ki)
ڤه‌چه‌میان، چه‌میینه‌وه، داهاتنه‌وه.
ڤه‌خاپاندن (کتپ،کی) vexapandin(ki)
فریودان، بلۆف لێدان.
ڤه‌خوستن (کتپ،کی)[١] vexostin(ki)
بانگ کردن، گاز کردن.
ڤه‌خوستن (کتپ،کی)[٢] vexostin(ki)
خوازتن، خواستن، به‌ئه‌مانه‌ت وه‌رگرتن.
ڤه‌دان (کتپ،کی)[١] vedan(ki)
هـه‌ڵ که‌نـدن، کـۆلیین(زه‌وی)، زه‌ویـی(دانـه‌وه، هه‌ڵدانه‌وه).
ڤه‌دان{خێوه‌ت} (کتپ،کی)[٢]
vedan{xêwet} (ki)
هه‌ڵ دان (کۆمه‌ڵه ره‌شماڵ).

ڤه‌دان{مار، دووپشک} (کتپ،کی) vedan(ki)
پـێوه‌دان(مـار) به‌که‌سـێکه‌وه، چـزه لێوه‌هه‌ڵـسان (دووپشک).
ڤه‌دانده‌ر (ن،کی) vedander(ki)
داهێنه‌ر، خودا، خوا.
ڤه‌دووکه‌وتن (کتپ،کی)[١] vedükewtin(ki)
وه‌دووکه‌وتن، به‌شوێندا چوون.
ڤه‌دووکه‌وتن (کتن)[٢] vedükewtin
ره‌دووکـه‌وتن، راکـردن(کیـژ یـان ژن له‌گـه‌ڵ دۆسـتی خۆی) [بۆ مه‌به‌ستی شوو پێ کردن].
ڤه‌ده‌ر (پ،کی) veder(ki)
جگه، بێجگه، وه‌ده‌ر.
ڤه‌دیتن (کتپ،کی)[١] vedîtin(ki)
دۆزیینه‌وه(شتی گومبوو)، په‌یداکردنه‌وه.
ڤه‌دیتن (کتپ،کی)[٢] vedîtin(ki)
به‌سـه‌رکردنه‌وه، به‌دیـدار (بـۆ دیـدار)چوونـه‌وه‌لای که‌سێ.
ڤه‌راکرن (کتپ،کی) verakirin(ki)
وه‌شاردن، شاردنه‌وه، نیشان نه‌دان.
ڤه‌رسان (کتن،کی) ver̲san(ki)
رزگاربوون، ڤه‌رسیین.
ڤه‌رگهاندن (کتپ،کی)[١] vergihandin(ki)
لیک جیاکردنه‌وه.
ڤه‌رگهاندن (کتپ،کی)[٢] vergihandin(ki)
گرێ(کردنه‌وه، وه‌کردن).
ڤه‌رگه‌ران (کتن،کی) verger̲an(ki)
په‌شـیمان بوونـه‌وه، پـه‌ژیمان بوونـه‌وه، ڤه‌زڤـریان، پاشگه‌زبوونه‌وه.
ڤه‌ره‌ڤین (کتپ،کی) ver̲evîn(ki)
ره‌وکردن.
ڤه‌ریس (ن،کی) ver̲îs(ki)
گوریس.
ڤه‌زڤران (کتن،کی) veziv̲r̲an(ki)
زڤریین، ڤه‌زڤریین، گه‌رانه‌وه.
ڤه‌ژه‌ن (ن،کی)[١] vejen(ki)
تین، هالاوی گه‌رما.
ڤه‌ژه‌ن (ن،کی)[٢] vejen(ki)
پریشک، بروسک(ئاگر).
ڤه‌شاندن (کتپ،کی) vešandin(ki)
ناردن، به‌رێ کردن، وه‌ناردن.
ڤه‌کایین (کتن،کی) vekayîn(ki)
کاوێژ کردن، قاویش کردن.

ڤەکۆچاندن (کتپ،کی) vekoçandin(ki)
کۆچ پێ کردن، گوێزانەوە.

ڤەکوشتن (کتپ،کی) veküštin(ki)
سەر برِین(ئاژەل).

ڤەگرتن (کتپ،کی)[١] vegirtin(ki)
پاشەکەوت کردن، دەست پێوەگرتن.

ڤەگرتن (کتپ،کی)[٢] vegirtin(ki)
داگیرکردن، زەوت کردن، دەست بەسەردا گرتن.

ڤەکڤاشتن (کتپ،کی) vegivaštin(ki)
(گوشـــین، کوشـــین، وشـــین) [تونـــد، بـــەنهێم، بەزەبر].

ڤەگەڕاندن (کتپ،کی)[١] vegerandin(ki)
گەڕاندنەوە، زڤڕاندن.

ڤەگەڕاندن (کتپ،کی)[٢] vegerandin (ki)
پێدانەوە، دانەوە(قەرز) بەڕێگەی خۆیدا.

ڤەگەز (ن،کی) vegez(ki)
چزوو، ستینگ.

ڤەمراندن{ئاگر} (کتپ،کی)
vemirandin{agir} (ki)
خامۆش کردن، کوژاندنەوە، تەمراندن.

ڤەهاتن{هەویر} (کتن،کی)
vehatin {hewîr} (ki)
هەلاتن.

ڤەهاتن{ڕووەک} (کتن،کی)
vehatin{riück} (ki)
ســـەر(دەرهێنـــان، دەرێنـــان)، ڕوان، شـــین بـــوون، سەوزبوون.

ڤەهاندن (کتپ،کی) verhandin(ki)
گێڕانەوە(چیرۆک...)، گوتنەوە(ئاخاوتنی کەسێ).

ڤیان (ن،کی)[١] viyan(ki)
ویست، خواز، خواست.

ڤیان (ن،کی)[٢] viyan(ki)
خۆشەویستیی، دلداریی، ئیشق، عەشق.

ڤێخستن{چرا، ئاگر} (کتپ،کی) vêxistin(ki)
داگیرساندن، هەل کردن، پێ کرن.

ڤێرا (ئاکە،کی) vêra(ki)
پـێکەوە، ڤـێکرە، ڤـێرە، تەڤـدە، ڤـێکرە، پـێکڤ، بەڤرە.

ڤێهانا (ف،کی) vêhana(ki)
ئانەمەتا، ئەوە تانێ، ڤێهەنە، ئەوەتا.

پیتی - ق-

-Q-

قابلەمە (ن) qableme

قاپـلـەمە، قاولەمـــە، قابلـەمـــە، مەنجـــەڵی‌بچوکی دەسکداری قەپاخدار.

قابلەمەکردن (کتپ) ١ qabḻemekirdin

پینە(کردن، بەسەردا گرتن).

قابلەمەکردن (کتپ) ٢ qabḻeme kirdin

ڕووکەش کردن،ڕووکێش کردن.

قاپ (ن) ١ qap

دەفری(چێشت تێ کردن، بەردەستان، چێشت تێدا خواردن)، قاپ و قاچاخی ناوماڵ،دەوری.

قاپ (ن) ٢ qap

پارووی زل.

قاپ (ن) ٣ qap

چوارچێوە، تەختەی چواردەوری وێنە.

قاپ (ن) ٤ qap

پووز، بەلەک.

قاپ (ن) ٥ qap

شووشە(مەی..)، بوتڵ، بوتری، قاب.

قاپ (ن) ٦ qap

جەمسەری پێوەندیی دوو ئێسقان، جگ، مێچ، چوو.

قاپان (کتن) ١ qapan

بەخۆنازیین، خۆهەڵکێشان، خۆخۆیی کردن.

قاپان (کتپ) ٢ qapan

ڕفاندن، فڕاندن.

قاپان (ن) ٣ qapan

قاپین، پێوەر.

قاپشۆ (ن) qapšo

کارەکەر، حاجەتشۆر.

قاپقاپ (ن) qap qap

پێڵاوی لەدار، سۆڵی لەدار دروستکراو.

قاپۆ (ن) ١ qapo

ناوماڵک، داروچیلکە وئەو شتانەی لافاو ڕای داون و خستووینە (کەنار چەم، گوێ ڕووبار).

قاپۆ (ن) ٢ qapo

مەبەست، نیاز.

قاپووت (ن) qapût

پالتۆ، پالتاو.

قاپۆرە (ئان) qapoṟe

بۆش، ناوبەتاڵ.

قاپ وقاچاخ (نک) qapw qacax

دەفری مووبەق بەتێکرایی، دەفر بەگشتی.

قاپی (ن) qapî

دەرگا، درگا، دەروازە.

قاپێلک (ن) qapêlk

توێکڵی(بەتاڵ، بەری دارو درەخت).

قاپیلکەسەر (ن) qapîlke ser

کەللەسەر، ئێسکی سەر.

قاپەوان (ن) qapewan

قاپیوان، قاپیچیی، دەرکەوان.

قات (ئان) ١ qat

ئەوەندە، بەرامبەر، بەرانبەر، لەئەندازە.

قات (ن) ٢ qat

نهۆم.

قات (ن) ٣ qat

دەست(لەبەرگ، جل).

قات (ئان) ٤ qat

قـاتیی، قــات وقــڕیی، لــەنرخی نــەبووان، شــتێ کەبەکەمی دەست بکەوێ.

قات (ن) ٥ qat

کات، سات، دەم.

قات (ن) ٦ qat

توێ.

قات (ن،ئا) ٧ qat

قانتر، ئێستر.

قات قات(زەویی) (ئان) qat qat (zewî)

تم تمان، تم تم، تەم تەم.

قات وقڕیی (ن) qatw qiṟî

گرانیی، نەمانی بژێویی لەئارادا، نەبوونی خواردن و خـۆراک لەوڵاتـدا، دەسـت نەکـەوتنی بژێـو، سـاڵی کووڕی بێ دەغل ودان.

قاچ (ن،رو) ١ qaç

کاژ، قاچ، جۆرێ سنەوبەر.

قاچ (ن) ٢ qac

پێ، پا.

قاچاخ (ن) ١ qaçax

١- قاچاغ، کاری قاچاغیی.

٢- مـاڵێ کەکـڕین و فرۆشـی بەدەسـتووری میریـی نییە. کاڵای باج لێ نەدراو وبەدزییەوە فرۆشراو.

قاچاغ(كەسێ) (ن) ٢ qaçax(kesê)
كەسێ كەلەترسی دەوڵەت خۆی شاردۆتەوە (لەبەر مۆیەك).
قاچاخچی (ن) qaçaxçî
قەچاخچی، فرۆشیاری ماڵی قاچاخ، ئەو مرۆڤەی كە بازرگانی بەدزیی دەوڵەتەوە ئەكات(باج وخەراجی لێ نادات) یان بەرێی نایاسایی خەڵك لەسنوور ناودیو ئەكات.
قاچان (ن) ١ qaçan
شت(فڕین، ڕفێن)، قاپین.
قاچان (كتن) ٢ qaçan
ڕاكردن، هەڵهاتن، بەخێرایی بۆ دەرچوون.
قاچاندن (كتپ) ١ qaçandin
ڕفاندن، فڕاندن، بۆ خۆبردن، ڕاپسكاندن وبردن.
قاچاندن (كتن) ٢ qaçandin
دەربازبوون، خۆقوتاركردن.
قاچ وقووچ (ن) qaçw qüç
سیرمەخۆریی، شرەخۆریی، دزیی و فروفێڵی، گەندە دزیی.
قاچ هەڵگرتن (ند) qaç helgirtin
قاچ بزووتن، خێراڕۆیشتن، باڵ لێ پەیدابوون.
قادرمە (ن) qadirme
پەیكانە،پلەكان، پیپلیكانە.
قار (ن) ١ qar
قین، تووڕەیی.
قار (ن) ٢ qar
خەم، قەهر.
قار (ن) ٣ qar
مووچەیەكە بدرێ بەهەژاران، جیرەی فەقیران.
قار (ن) ٤ qar
توانا، توانایی، تاقەت.
قارچك (ن،رو) qarçik
قارچ، كوارگ، كارگ، كەپارك، قارچكی دەشتەكیی، قارچكی (وەرد، جۆ، گەنم).
قارچكە مارانە (ن،رو) qarçike marane
قارچكەگوڵانە، جۆرێ كوارگەبۆ خواردن ناشێ.
قارخواردن (كتن) qar xwardin
نارەحەت بوون.
قارس (ئان) ١ qaris
قەرس، جاڕز، تووڕە.
قارس (ئان) ٢ qaris
وەڕس، وەڕز.

قارس بوون (كتن) qarisbün
(جارس، جاڕز)بوون، سەغڵەت بوون، نارەحەت بوون.
قارس كردن (كتپ) ١ qaris kirdin
جاڕزكردن، سەغڵەت كردن.
قارس كردن (كتپ) ٢ qaris kirdin
كورت كردنەوە، لێ دەرهێنان(جل وبەرگ.. بەدرومان).
قاروونە (ن) qarüne
قەروونە، كرمی ناومیوە.
قارە (ن) qare
قیرە، قرە.
قارەمان (ن) qareman
پاڵەوان، جوامێر.
قازان (ن) ١ qazan
مەنجەڵی گەورە.
قازانج (ن) qazanc
بەهرە، ئامەد، سوود.
قازانج كردن (كتپ) qazanc kirdin
قازانج دەستكەوتن، بەهرە گیرهێنان.
قازو قولنگ (ن،م) qazw quling
قاز ومێشەسیی.
قازی (ن) qazî
دادپەروەری ئاینیی.
قاژوو (ن،م) qajü
قاژ، قاژدەرە، قاژە ڕەشە (پێ سوور).
قاسید (ن) qasîd
تەتەر، مرۆڤی ڕەوانەكراو بۆ كارێك.
قاش (ن) ١ qaš
لەت، پارچە، كووز(لەمیوە).
قاش (ن) ٢ qaš
پانپانۆكە(نێوان ئن وئن).
قاش (ن) ٣ qaš
برۆ.
قاش كردن (كتپ) qaš kirdin
لەت كردن.
قاف (ن) ١ qaf
مەتەل.
قاف (ن) ٢ qaf
كەللەسەر.
قاف (ن) ٣ qaf
لەجێ، لەشوێنی خۆیدا، مناسبی جێ.

قاف (ن) qaf ۱
هەل، دەرفەت.

قاف (ن) qaf ۲
ناوی پیتێکی عەرەبییە بەمیمای (Q) پیتگۆڕکە کراوە.

قاف کردن (کتپ) qaf kirdin
کردنەسەرباز، بۆ سەربازیی بردن.

قافله (ن) qafle
کاروان.

قافیه (ن) qafye
سەروا، پاشلی شیعر.

قاڤ (ن،کی) qav(ki)
پووشووی (دار، ئەستێ وبەرد)، پیفو، قاو.

قاقا (ن) qaqa
تریقە، پیکەنینی بەرز، حیلکەی پیکەنین.

قاڵ (ئان) qal ۱
تواوە، تاواوە.

قاڵ (ئان) qal ۲
پوخت کراو، تەیەوبوو.

قاڵ (ئان) qal ۳
راهاتوو (لەکار)، لەئیش (دەرهاتوو، دەرهاتگ).

قاڵ (ئان) qal ۴
خاوەن تەجروبە، تەجرەبە دیتوو (لە ژیاندا).

قالب (ن) qalib
جەستە، بەدەن، لەش، ئەنام.

قاڵب (ن) qalib
دەریجە، دەفرێ کە کانزای تواوەی تێ دەرێژن.

قاڵ بوون (کتن) qalbün
توانەوە (لەسەر ئاگر..).

قاڵکراو (ئان) qalkiraw
پالفتە کراو، پالێوراو.

قاڵ کردن (کتپ) qalkirdin
پوختەکردن، زرنگ کردن، تەیەوکردن.

قالی (ن) qalî
مافووره، فەرش، ژێرەخەر.

قامچی (ن) qamçî
قەمچی، قیرپاچ، قورپاچ، قەرپاچ، تازیانە.

قامک (ن) qamik
پەنجە.

قامکەوانە (ن) qamkewane
پەنجەوانە.

قامیش (ن) qamîš
قەمیش، قەڕەم، نەیجە، چیت، چیتک.

قامیشەلان (ن) qamîšelan
قامیشەلیین، چیتەلێن، چیتەلان، ژاژەلان، ژاژۆک، جوم، قزپی.

قانگ (ن) qang ۱
دووکەڵ.

قانگ (ن،رو) qang ۲
ئەسپەندەر.

قانگ دان (کتپ) qangdan
دووکەڵ بەگژدا کردن، بەدووکەڵ دەرکردن (هەنگ).

قانوون (ن) qanün
یاسا، دەستوور، زاکوون.

قاو (ن) qaw ۱
دەنگی بەرز، بانگەواز، هاوار، چرە.

قاو (ن) qaw ۲
ئیشاعە، شایەعە، دەنگوباسی بلاوەبوو، پروپاگاندە.

قاوداخستن (کتپ) qaw daxistin
دەنگ وباس بلاوکردنەوە، پروپاگاندە بلاوکردنەوە.

قاودان (کتپ) qawdan
شەق تێ هەڵدان، دەرکردن.

قاوکردن (کتپ) qaw kirdin
بانگ کردن.

قاووقیژ (ن) qaw w qîj
قاووقریشک، دەنگە دەنگ وزریک وهوور.

قاوەچی (ن) qaweçî
چایچی.

قاوەخانە (ن) qawexane
چایخانە، دوکانی چای لێنراو فرۆشتن.

قاوەڵتی (ن) qaweltî
نانی (نێوان بەیانیی و نیوەڕۆ، چێشتەنگاو).

قاییش (ن) qayîš
چەرمی (خۆشکراو، ڕەنگ کراو، دەباغکراو).

قایل (ئان) qayil
ڕازیی.

قایل بوون (کتن) qayilbün
ڕازیی بوون، مل دان.

قایل کردن (کتپ) qayil kirdin
ڕازیی کردن، هێنانە ڕەدایە.

قایم (ئان) qayîm ۱
سفت، پتەو، توندو تۆل، بەهێز.

قایم (ئان) ² qayîm
شاراوە، شاریاگ.
قایمکار (ئان) qayîmkar
بەمشوور.
قایم کردن (کتپ)[1] qayîm kirdin
توندکردن، بەستن.
قایم کردن (کتپ)[2] qayîm kirdin
شاردنەوە، لەشوێنێ تاقەت کردن، هەلگرتن(شت لە شوێنێ).
قایمی (ن) qayîmî
توندیی، پتەویی، بەهێزیی.
قڕان (کتن) [1] qir̲an
نوقلانەی خراپ لێدان، قڕاندن، هانای خراپ (بردن، لێ دان).
قڕان (ن)[2] qir̲an
نوقلانەی خراپ، هانای(خراپ، بەد).
قڕان (ن) [3] qir̲an
پارەیەکی زیوینی کۆنە.
قرپ (ن) qirp
دەست بلاویی، ئیسراف.
قرپ کردن (کتپ) qirp kirdin
پارە(بەفیڕۆدان، خەرج کردن زیاد لەپێویست).
قرتاڵە (ن) qirtal̲e
بەرچنە.
قرتان (کتن) qirtan
بچڕان، پسان.
قرتاندن (کتپ) [1] qirtandin
بچڕاندن، پساندن، قرتانن، بڕین.
قرتاندن {لقی درەخت} (کتپ) [2]
qirtandin(liqî dirext)
هەلپاچین.
قرتە (ن) qirte
قرتەقرت، گارەگار، دەنگی مریشکەبەکڕ.
قرتێ خستن (کتپ) qirtê xistin
بەتیکڕایی(کوشتن، کوژتن).
قرچاندن (کتپ) qirçandin
چرچ ولۆچ کردن.
قرچۆک (ئان) qirçok
پسۆک، دەزوویەک کەزوو دەپچڕێ.
قرچەی گەرما (ن) qirçey germa
کاتی ئەوپەڕی گەرما.

قرخە (ن) qirxe
لرخە، سیخە، خرەخری گەروو.
قرژاڵە (ن،پز) qirjal̲e
قرژە، شێرپەنجە.
قرس (ن) qirs
خەمل، بەراورد.
قرساندن (کتپ)[1] qirsandin
خەملاندن، بەراوردکردن
قرساندن (کتپ)[2] qirsandin
تێ ترنجاندن، ترنجاندنە ناو.
قرقێنە (ن) qirqêne
قرپ، قورقینە، قرپە، قرپینە.
قڕ کردن (کتپ) qir̲ kirdin
قرتێ خستن، لەبەین بردن(بەکۆمەڵ).
قرم (ن) qirm
مرخ ، نیاز، ئارەزوو.
قرماندن (کتپ) qirmandin
تێ ڕاخوڕین.
قرم لێ خۆش کردن (ند) qirm lê xoš kirdin
مرخ لێ خۆش کردن،
تەما تێ کردن، چاو لەسەربوون.
قرنجان (کتن) qirincan
درزبردن.
قرنجاندن (کتپ) qirincandin
درزپێ بردن.
قروقەپ (ن) qir̲w qep
قروقپ، قەپ وقڕ، کش وماتیی، بێ دەنگیی، کپیی و نەئاخاوتن.
قریواندن (کتن) qirîwandin
قریوەکردن، قریوانن، هەراوهاوار کردن.
قریوە (ن) qirîwe
هەراو هوریای خۆشیی.
قریوەکردن (کتن) qirîwe kirdin
قریواندن(بۆ خۆشی دەربڕین).
قژ (ن) qij
تووکەسەری‌درێژ، مووی درێژی سەر(مرۆڤ بەگشتیی).
قژن (ئان) qijin
قژهاتوو، موو(درێژبوو، تێک ئاڵاو، تێک هاڵاو).
قسر (ئان،ئا)[1] qisir
ئەستێور، نەزۆک.

قسر (ئان،رو)² qisir
نر، بێ بەر.

قسن (ن)¹ qisin
زیارەتگا، شەخس.

قسن (ن)² qisin
دیواری بەبەرد هەڵچنراوی چوار دەور گۆڕ، کەڵەکە بەردی چوار دەور قەبر.

قسە (ن) qise
ئاخافتن، پەیڤ، بێژە، گفتوگۆ.

قسە بڕینەوە (ئد) qise bir̄înewe
پێوەندیی لەنێواندا (نەمان، نەمێشتن).

قسەبەر (ئان،ن) qiseber
دووزمان، قسەهاوەر، باس بەر.

قسە پەڕاندن {لە نەخۆش} (کتن)
qise per̄andin(nexoš)
وڕێنەکردن، ڕاواندن.

قسە پێ بڕین (کتپ) qise pê bir̄în
ئاخاوتن پێ بڕین، بڕ بەپەیڤینی کەسێ دان،خۆ لەنێوان دووکەسدا هەڵقوتان.

قسە پێ ووتن (کتپ)¹ qise pê wütin
(جنێو، جوێن)پێدان.

قسە پێ ووتن (کتپ)² qisepêwütin
سەرزەنشت کردن، سەرکۆنەکردن.

قسە خۆش (ئان) qise xoš
زمان شیرین، گفتوگۆ خۆش.

قسە دڕکاندن (کتپ) qise dirkandin
قسەلەدەم دەرچوون، زمان تەتەڵە کردن.

قسە دۆڕاندن (ئد) qise dor̄andin
(ئاخاوتن یان نهێنیی)لە دەم ترازان، نهێنیی درکاندن، ڕاز ئاشکراکردن.

قسە لێ دەرهێنان (ئد) qise lê derhênan
قسە(لێ ڕاکێشان، دزین)ڕاستیی پێ درکاندن.

قسە یا لە شێت ببیە، یا لە منداڵ (پن)
qiṡe ya le šêt bibye, ya le minal̄
منداڵ وشێت ڕاستەوخۆ (بێ پەردە)ڕاستی ئەدرکێنن.

قسەی بە تویکڵ کردن (ئد)
qiseî be twêkḻ kirdin
قسەی پاڵوودار کردن.

قسەی هەق، ڕەقە (پن) qisey heq r̄eqe
ڕووی ڕاستیی پاکە، جل وبەرگی ناپاکە.

قسەی نەخشی بەردە (ئد) qisey nexšî berde
قسەی خۆی ئەباتەسەر.

قشت (ئان)¹ qišt
جوانکیلە، خنجیلانە، قشتیلانە، قشتیلە(کۆ).

قشت (ن)² qišt
پرچۆکەی سەرناوچەوان، پەرچۆکەی بان تویل.

قشلاغ (ن) qišḻax
قشلاق، زستانەوار، هەواری زستانەی دەوارنشین.

قفل (ن) qifiḻ
قوفل، گۆلە، ئامرازێکی داخستنە بەکلیل دەکرێتەوە.

قفل بۆ حەڵاڵزادە لێ ئەدرێ (پن)
qifiḻ bo ẖelalzade lê edr̄ê
تەنها مرۆڤی چاک خۆی لەدزیی دەپارێزێ، ئەگینا شکاندنی قفل ئاسانە.

قفل دان (کتپ) qifiḻdan
تەفالتن، قفڵ(کردن، لێدان)، داخستن(بە قفل).

قل (ن)¹ qil
دانە، یەک دەنک.

قل (ن)² qil
کەم، نەخت، توزێ، پارچەیەکی کەم.

قلاش (ن) qiḻaš
لەت، شەق.

قلاشتن (کتپ) qiḻaštin
لەت کردن، شەق کردن، قلیشاندن، قەڵاشتن، تەلەشتن.

قلپاندن (کتپ) qiḻpandin
ڕژاندن، بەتاڵ کردنەوە، قلپ کردنەوە.

قلپ بوونەوە (کتن) qiḻpbünewe
سەرەونخوون بوون، دەمەونخوون بوون، قلپ وەبوون.

قلپ کردنەوە (کتپ) qiḻp kirdinewe
قلپاندنەوە، دەمەونخوون کردنەوە.

قلپ وقوپ (ن) qiḻpw qop
قلپ وهووڕ، هیلنج، دەنگی بەرزی ڕشانەوە.

قلی بلی (ن) qilî-blî
قلی وبلی، شرم برم، ووتە یان کرداری هیچ وپووچ، قسەی واکەتیی نەگەی.

قلیچ (ن) qilîc
شمشیر، قەبارە.

قنج (ئان)¹ qinc
ڕەپ، ڕاست، قوت، هەستاو.

قنج (نان) [2] qinc
چاکـ(شت یان کەسێ).
قنج بوونەوە (کتن) qincbünewe
قنج راوەستان، راست بوونەوە، قوت بوونەوە، مەستان.
قنج کردنەوە (کتپ) qinc kirdinewe
راست کردنەوە، قوت کردنەوە، راست وەکردن.
قنچکە (ن) qinçik
لاسکە.
قنچکە سلاوە (ن،پز) qinçike silawe
سیچکە سلاوە.
قنگدەر (ن) qingder
قنگدە، قووندەر، قووندە، نێری حیز، چەماو.
قنگ گران(میوان) (نان) qing giran(mîwan)
تەپ، تەپۆ، تەپن، تەمەڵ.
قنگە خەو کردن (کتپ) qinge xew kirdin
(خەوتن، نوستن)بەقنگەوە،سەرخەو(شکاندن، کردن).
قنگە شەر کردن (ند) qinge şer kirdin
شەرکردن لەگەڵ پێ دزکێدا پاشەو پاش، بەلاماردان وپاشەکشە کردن یان راکردن، کلکەقنگێی دوژمن دان وهەڵراکردن.
قنگە قنگ کردن (ند) qinge qing kirdn
بەقنگ گرانیی(ئیش کردن، دەست دانەئیش).
قنیات (ن) qinyat
چاوتێریی، چاڤ تێریی، قەناعەت.
قنیات بوون (کتن) qinyat bün
داکەوتن بەبەشی کەم، قنیات کردن.
قوببە (ن) qubbe
گومەز.
قوپان (کتن) qupan
بەناوداچوون، قوپیان، چاڵ بوون.
قوپاندن (کتپ) qupandin
بەناودا بردن، چاڵ کردن، رۆچواندن.
قوپاو (نان) qupaw
چاڵ بوو، بەناوداچوو، قوپیاگ.
قوپکە (ن) qopke
لوتکە.
قوپی (ن) [1] qopî
قامیشەلان.
قوپی (ن) [2] qopî
رووونووس.

قوپیە (ن) qopiye
فیل.
قووت (ن) qût
خواردەمەنیی، زاد، زەواد، بژێو.
قوتابخانە (ن) qutabxane
فێرگەی زارۆکان، قوتاوخانە، قتاوخانە، مەکتەب.
قوتابی (ن) qutabî
فێرخواز، خوێندکار، زارۆکی فێرگە، قوتاویی، کەسێ چووبێتە بەر خوێندن.
قوتاربوون (کتن) qutarbün
رزگاربوون، خەلاس بوون.
قوت بوونەوە (کتن) qut bünewe
لەپڕ دەرکەوتن (لەبەردەمی کەسێکدا).
قووت دان (کتپ) qûtdan
بەگەروودا بەرێ کردن، قووت کردن، خواردن بەگەروودا، ماشینەوە.
قوتیلە (ن) qutîle
قوتوولە، چرای فتیلە، چراموشی.
قوچ (ن) [1] qoç
شاخی ئاژاڵ، شۆق.
قوچ (ن،نا) [2] qoç
بەران، تگل.
قوچ (ن،نا) [3] qoç
قوربانیی(مەڕ، گا...).
قوچ (ن) [4] qoç
گریوە غاری سواران، راوەدووی سوار، پرتاوی سواران بۆنەوەی یەکتری بەجێبهێڵن.
قوچاخ (نان) [1] qoçax
١- زرنگ، چالاک. ٢- لیهاتوو.
قوچاخ (نان) [2] qoçax
خێرا، گورج، بەپێ، پێسووک.
قووچاندن (کتپ) qûçandin
قووچانن، نووقاندن، لێکنان، لێک نان.
قوچ تێ هەڵدان (کتپ) qoç tê heldan
بەشاخ ئێدان، شۆق (تێ هەڵدان، وەشاندن)، قۆچ (لێ دان، دان، وەشاندن، هاویشتن).
قوراو (ن) quraw
لیتاو، هەرگاو، زلقاو، حەریاتراو.
قوراویی (نان) qurawî
هەرگاویی، قوڕ(پێوەنووساو، تێوەچوو).
قوربانیی (ن،نا) qurbanî
قۆچ.

قوڕ بەسەر (ئان) qur̲ beser
بێچارە، خاکەسەر، بەدبەخت.
قوڕ پێوەدان (ئد) qur̲ pêwedan
ویران کردن، تێکدان، (بەنێچگاریی، بەیەکجاریی) ویران کردن.
قۆرت (ن)١ qort
بەرگر، لەمپەر.
قۆرت (ن)٢ qort
گرێ.
قۆرت (ن)٣ qort
بەلا، چورتم، نورچ.
قۆرت (ن)٤ qort
چەوتیی، گیرپی.
قۆرت تێ خستن (ئد) qort tê xistin
(تێخستن، هێنانەبەر)، بەرگرخستنەبەر (کاروبار، کەسێ).
قۆرت تێ کەوتن (ئد) qort tê kewtin
تەگەرە تێ کەوتن، (بەرگر، تەگەرە)هاتنە پێش (کاروبار، کەسێ).
قورتم (ن)١ qurtim
سورینچک، گەروو.
قورتم (ن)٢ qurtim
قرتم، خەرتوم، بێقلی فیل.
قورتم گرتن (ئد) qurtim girtin
بەزۆر کەسێ هێنانە ژێر بار.
قۆرخانە (ن،س) qorxane
جبەخانە، گەنجینەی(چەک، تەقەمەنیی).
قورس (ئان)١ qurs
سەنگین، گران.
قورس{مرۆڤ} (ئان)٢ qurs(mirov)
لەسەرخۆ، لەسەرەخۆ.
قورس{ئاو} (ئان)٢ qurs(aw)
ناسازی. (adj.)
قورسایی (ن) qursayî
گرانیی، سەنگینیی، بەکێشیی.
قوڕقوڕاگە (ن) qur̲qur̲age
قوڕکێ، قوڕقوڕاچکە، قرقرۆچکە، قوڕقوڕۆچکە.
قوڕقوشم (ن) qur̲qušim
سرب، کانزایەکی نەرم و سپییە.
قوڕگ (ن) qur̲g
قوڕقوڕاگە، ژوورەوەی ئەستۆ لەپێشەوە.

قورمساخ (ن) qur̲imsax
دەویت، قورمساغ.
قوڕنە (ن)١ qur̲ne
پەنا، قوژبن.
قوڕنە (ن)٢ qur̲ne
سووچ، سبلە، قوڕنەت، قولینچک.
قوورەت (ن) qüret
توان، توانایی، تابشت.
قۆڕی (ن،پز) qor̲î
فیتق.
قوز (ن) quz
کوز، کوس، قوس، زێ، زەهـ، زەها، بز، مال.
قۆز (ئان) qoz
جوان، شۆخ، شوخ و شەنگ.
قۆزاخە (ن،رو) qozaxe
دووکلە، قولاخە، کەلوو(لۆکە..).
قۆزتنەوە (کتپ) qoztinewe
قۆستنەوە، گرتنەوە.
قۆژبن (ن) qojbin
سووچ (لەناوەوە).
قۆشقیی بوون (کتن) qošqîbün
تووڕەبوون.
قۆشمە (ن) qošme
سوعبەتچیی، گاڵتەچیی، حەنەکچیی.
قووقاندن (کتن) qüqandin
قووقان، تێهەڵکردن بەخوێندن(کەڵەشێر).
قول (ن)١ qul
چەپک، دەسک، دەستە.
قول (ن)٢ qul
بەنی، کۆیلە.
قول (ن)٣ qul
قولەڕەش، پێست ڕەش(مرۆڤ).
قۆڵ (ن)١ qol̲
باڵ، ناوەندی شان وئانیشک، لەئانیشک بەرەوژوور تا شان.
قۆڵ (ن)٢ qol̲
ئالی، لا، تەرەف.
قۆڵ (ن،س)٣ qol̲
کۆمەڵێ لەمرۆڤ کەبۆ شەڕ دەنێردرێن.
قووڵ (ئان) qül̲
کوور، کووێر، ساگول، قویل.

قولاپ (ن) qulap

قولاب، قولاپە.

قولپ (ن) ١ qulp

قولپ، بلق، قولت(شلەمەنیی لەسەر ئاگر جۆش هاتوو).

قولپ (ن) ٢ qulp

مەنسک، حەنسک، جۆشی گریان.

قولپ دان (کتن) ١ qulpdan

بلق(دان، کردن) [شلەمەنیی جۆش هاتوو].

قولپ دان (کتن) ٢ qulpdan

بەجۆش یان لەپڕ دانەپڕمەی گریان، مەنسک مەلکیشان بەدەم گریانەوە.

قولچیی (ن) ١ qulçî

حەس حەس.

قولچیی (ن) ٢ qulçî

باجگر.

قولخ (ن) qulx

باجگە، باجگرخانە.

قولف (ن) qulf

(جیگە، جیگا، جێ) دەس، جیگای دەست پێ گرتن.

قولفە (ن) qulfe

ئالقە.

قوول کردن (کتپ) qül kirdin

چاڵ کردن، قویل کرن.

قوولگە (ن) qulge

چاڵ، کەندال.

قوللە (ن) ١ qulle

لوتکە.

قوللە (ن) ٢ qulle

قەلای بەرز، خانوی(خڕو بلند، لەسەر بلندایی) بۆ سەنگەر،بورج.

قۆل لێ هەڵمالین (ند) qol lê helmalîn

خۆ ئامادەکردن بۆ کاروباری گرنگ.

قوم (ن) ١ qum

فڕ، مژ.

قوم (ن) ٢ qum

سیلاخ، لیتە، سیلخان، زیخەوردەوقوڕی ژێر ئاو یان ڕوبار هاوردوو.

قومار (ن) qumar

(بازیی، یاریی بەکاغەز..)لەسەر پارە بردنەوە.

قومارباز (ن) ١ qumarbaz

قۆمارچیی.

قومارباز (ن) ٢ qumarbaz

ساختەچیی، فێڵباز.

قومارچیی (ن) qumarçî

قوماربان، قومارکەر.

قومارکردن (کتپ،کتن) qumarkirdin

(بازیی، یاریی)قومارکردن لەسەر پارە بردنەوە.

قوم لێ دان (کتپ) qum lê dan

فڕ کردن(ئاو، کەمکەم).

قۆناخ (ن) ١ qonax

قۆناغ، مەنزل، خان، مەنزلگە، جیگای(پشوودان لە سەفەردا)، کاروانسەرا.

قۆناخ (ن) ٢ qonax

قۆناغ، قاو، قۆنتاخ، (پاژنە، داری خوارەوە)ی تفەنگ.

قۆناخ (ن) ٣ qonax

قۆناغ، قۆناغە، بابۆڵەی ساوا(تیوەپیچان، پیچ)، کوماتەک.

قۆناخ کردن (کتپ) qonax kirdin

قومات کردن، بابۆڵەپیچ کردن.

قەبر (ن) qebir

گۆڕ، گلکۆ، قەوڕ، چاڵی مردوو تیداشاردنەوە.

قەبرستان (ن) qebirstan

گۆڕستان، قەورستان، سەرقەبران، گۆڕخانە، زیارەتان، قەوران.

قەبز (ئان،پز) ١ qebiz

زکگ(ویستاو، گرتیی)، قەفز.

قەبز (ئان) ٢ qebiz

دڵ تەنگ.

قەبلاندن (کتپ) qeblandin

خەملاندن، خەمل کردن، نرخاندن، قرساندن، ئەندازە بۆ دانان (نرخ یان چەندیتیی)، قەولاندن.

قەبە (ئان) ١ qebe

ئەستوور، ئەپە، قەویی.

قەبە {مرۆڤ} (ئان) ٢ qebe(mirov)

ناقۆلا.

قەبیلە (ن) qebîle

تیرە، بەرەباب.

قەپ (ن) qep

قەپاڵ.

قەپات (ئان) qepat
داخراو، بەستراو.
قەپات کردن (کتپ) qepat kirdin
بەستن، پێوەدان، داخستن.
قەپاتمە (ن) qepatme
سوتلی، ژنی بێهارەیی ڕاگیراو بۆ لەگەڵ ڕابواردن،
ژنی کاتیی وبەکرێ گیراو بۆ مەبەستی سەرجێیی.
قەپاخ (ن) qepax
قەپاغ، قاپاخ ، سەردەنگ، قواخ ، قەواخ ، قاپلۆخ ، قەلپاخ ،
سەرپۆشی دەفر.
قەپاڵ (ن) qepal̲
قەپ، گاز.
قەپاڵ لێ گرتن (کتپ) qepal̲ lê girtin
گاز لێ(دان، گیرکردن)،
قەپاڵ لێدان، پڕ بەدەم ددان لێ گیرکردن.
قەتران (ن) qetran
دوجەیل، دوجێل، تیژاوی ڕەش.
قەترە (ن) qetre
دڕۆپ، دڵۆپ، تنۆکە.
قەتامغە (ن) qetamx̲e
قرتماخە، قەتماغە، قەشاوی، پەترۆکە، توێخی بان زام، قاشکە، (توێژ، توێژاڵ)ی سەربرین.
قەتیان (کتن.کی) qetiyan(ki)
نەمان، خەلاس بوون.
قەتیس (ئان) qetîs
قەتین، گیرخواردوو، ڕاوەستاو.
قەتیس مان (کتن) qetîsman
دۆش دامان، ڕاوەستان.
قەحبە (ن) qeh̲be
سۆزانیی، حەشەریی، قاحبە، جندە، قەحبک، لەوەن، قەمبک.
قەحبەچێتی (ن) qeh̲beçêtî
حەشەریتی، قەحبەیی، سۆزانیتی.
قەحبەخانە (ن) qeh̲bexane
خراپخانە، ماڵی سۆزانیی.
قەد (ن) [1] qed
بەژن، باڵا، قامەت، قام.
قەد (ن) [2] qed
کەمەر، کەمبەر.
قەد (ن) [3] qed
پاڵ، تەنیشت(چیا).

قەد (ن) [4] qed
ئەندازە.
قەد (ن) [5] qed
چین، توێ، لا، دەق.
قەدر (ن) qedir
ڕێز، ئێزەت، حورمەت.
قەدرگرتن (کتپ) qedir girtin
ڕێزلێنان، پایەپێدان، پلەپێ دان.
قەدکردن (کتپ) qed kirdin
١- دوولا کردنەوە، بەرێکی نوشتاندنەوە.
٢ - پێچانەوە.
قەدەر (ن) qeder
چارەنووس، بەش، سەمەرە، نوسراوە، پاشەڕۆژ.
قەدەغە (ن) qedex̲e
قەدەخە، قۆرخ ، قۆرغ، یاساخ.
قەراج (ن) qerac
قراج، قاقڕ، زەویی ڕووتەن، دەشتی پانی بەیار.
قەراجەدار (ن) qeracedar
خێڵاتیی، کۆچەر، ڕەوەند.
قەراچ (ن) qeraç
ڕەقەن، زەویی تمتمان.
قەراخ (ن) qerax
قراخ ، ڕەخ، لێوار، کەنار.
قەرار (ن) [1] qerar
بڕیار، پەیمان.
قەرار (ن) [2] qerar
ئۆقرە، ئارام، هەدا.
قەراغ (ن) qerax̲
قەراخ.
قەرانتوو (ن) qerantû
ڕەشایی، تارمایی(گیاندار لەدوورەوە).
قەرز (ن) qerz
قەر، قەرت، قەرد، وام، دەستەوا، واو.
قەرە (ن) qere
نزیکیی، تخوون، توخن، قەمچ، دارەت.
قەرەباڵغ (ن) qerebalix̲
قەرەبارغ، قەڵەباڵغ، شوێنی پڕ لەعەشامات.
قەرەبوو (ن) qerebû
خەرامانە، بارتەقا، قەرەویی، چیرە، جاڵ.
قەزا (ن) [1] qeza
بەڵا، بەسەرهاتی ناخۆش، ڕووداوی لەپڕوناخۆش.

قەزا (ن) ² qeza

حوكمی (قەدەر، خودا).

قەساب (ن) qesab

قەساو، گۆشت فرۆش، ئاژاڵ سەربڕ.

قەسابخانە (خ.) ¹ qesabxane

كوشتار، كۆمەڵ كوژیی، قەلاچۆ.

قەسابخانە (ن) ² qesabxane

قەساوخانە، كوشتارخانە، سەربڕیخانە، شوێنێ كە ئاژەڵی لێ سەردەبڕن.

قەشقە (ئان) ¹ qešqe

شووم، بەد.

قەشقە (ئان) ² qešqe

بەدبەخت، بێ شانس، كلۆل.

قەشە (ن) qeše

قاشۆ، كەشە، پێشەوای ئاینی عیسەوییان، پیاوی ئاینیی خاچ پەرستان.

قەفەز (ن) qefez

قەفەس، بیركم، بەركم، ڕكە، ڕككە.

قەفەزە {سنگ} (ن) qefeze(sing)

قەفەسی سنگ، قەفسیك، دەفەی سنگ، ئێسكی سنگ.

قەڵا (ن) qela

قەڵات، دزە، دژە، دژ، شوورحە، خانوی‌بنكەی چەكداران.

قەڵاپەچن (ئان) ¹ qelapeçin

پراوپڕ، سەرلێوان، قەلاچن، مالامال.

قەڵاپەچن (ئان) ² qelapeçin

بەبارگە دانراو، لەسەریەك دانراوی بلند.

قەڵاچۆكردن (كتپ) qelaço kirdin

قڕان كردن، قڕكردن، قڕان تێ خستن، قڕتێ خستن، خاشەبڕ كردن.

قەڵب (ئان) ¹ qelib

قەلپ، قەلپە، زەغەل.

قەڵب {مرۆڤ} (ئان) ² qelibe(mirov)

قەلپ، بێ فەڕ، هیچ وپووچ.

قەڵبە (ن) qelbe

چقل، قولاپە.

قەڵس (ئان) qelis

قالس، وەڕز، وەڕەن، جاڕز.

قەڵفڕكردن (ند) qelfir kirdin

خۆ (دەرباز كردن، ڕزگاركردن)، ڕاكردن، دەربازبوون.

قەڵەم (ن) ¹ qelem

پێنووس، بنووس، ئاڵا.

قەڵەم (ن،رو) ² qelem

قەڕەم، دارۆكەی بێ ڕەگ وریشە (بۆ چاندن، یان مەبەستی دیكە لەدار وەكراو).

قەڵەمدان (ن) qelemdan

قەڵەمان، قوتوی قەڵەم و مەرەكەب.

قەڵەو (ئان) qelew

گۆشتن، پڕ گۆشت، ستوور، سیفە.

قەموور (ن) qemür

قەمبوور، پشت (كۆم، چەماو، دەرپەڕیو)، مل بەناودا چوو.

قەواڵە (ن) qewale

قەباڵە، بن چاخ، سەنەد.

قەوزە (ن) qewze

قۆزە، كەز، كەزی، كەژاو، بەلغی سەوزی سەرئاو، ملتەی سەوزی ناوئاو.

قەوم (ن) ¹ qewm

نەتەوە.

قەوم (ن) ² qewm

قۆم، خزم، كەس، كەس وكار، خوێش.

قەومان (كتن) qewman

ڕوودان، بەسەرهاتن، قەومیان، قەومیین.

قەوماو (ن) qewmaw

ڕووداو، قەومە.

قەوەت (ن) qewet

تابشت، تاقەت، توانا، توانایی.

قەیتان (ن) qeytan

شریت (پێلاو).

قیامەت (ن) qiyamet

پەسڵان، ژیانەوەی دوای مەرگ، ڕۆژی باس و خواس (لە ئەوەودنیا)، ئاوەودنیا، ئەوەودنیا.

قیبلە (ن) qîble

ڕووگە، قوبلە، ماڵی خوا، كابە، خانەی خودا لەشاری مەككە (كە هەموو موسلمانێك لەكاتی نوێژدا ڕووی تێ مەككە).

قیت (ئان) qît

قنج، قوت، بلند وڕاست.

قیتكە (ن) qîtke

میتكە.

قیروسیا! (نسب) qîrw sîya!

هەرچی دەبێ بابێ!

قیڕەکردن (کتن) qîṟe kirdin

قیڕاندن، قیژەکردن، هاوارکردن.

قیمە (ن) qîme

گۆشتی (نەنجندراو، جنراو، نەنجناو، وردکراو).

قیمەت (ن) qîmet

بایی، بەها، نرخ.

قیمەکردن (کتپ) qîme kirdin

(قیمەکرن، نەنجنیین، جنیین، ورد کردن) گۆشت.

قین (ن) qîn

ڕق، ڕک، قار.

قیناوی (ئان) qînawî

ڕکونی، کەسێ کەڕەنگە لەتووڕەیی خاو بێتەوە، قینەون.

قین هەڵگرتن (کتن) qîn heḻgirtin

(ڕق، ڕک)لەدڵدا هێشتنەوە، ڕق هەڵگرتن.

پیتی - ک-

-K-

کا (ن) ka

پووش وپەلاشی گەنم وجۆی وورد کراو، لاسکی وشکەوە بووی گیرەکراوی دەغل ودان، کلۆشی وورد کراوی بۆ ئالیک ئامادەکراو.

کابان (ن) kaban

کەیبانوو، بەڕێوەبەری ماڵ ومنداڵ (ژن).

کابرا (ن) kaban

فلان.

کابە (ن) kabe

کەعبە، خانەی خودا، ڕووگەی ئیسلام، خانوویەکی چوار گۆشەیی (شەش پالوو)ە لەناو مزگەوتیگەورەی مەککە و ڕووگەی باوەڕپێ کراوانی ئاینی ئیسلامە (لە کاتی نوێژدا) و (بەردە ڕەش)ەکەی تێ هەڵچنراوە و باوەڕ وایە فریشتە جوبرائیل هێناویەتە خوارەوە بۆ حەزرەتی ئیبراهیم.

کا بە بادان (کتپ) ka beba danan

شەن کردن(گەنم.. لە کا و کۆتەڵ).

کاپۆڵ (ن) kapol

ئێسقانی کەللەسەر.

کات (ن) kat

تاو، دەم، سات، وەخت.

کاتژمێر (ن) katjmêr

دەمژمێر، سەعات، سەحات(دەست یان بەرباخەڵ.. دیوار، سەرمێز).

کاتە ناکاتێ (ند) kate na katê

جارەناجارێ، دەمە نا دەمێ، هەرساتە (جارێ، کەڕەتێ).

کاتێک جەنگێت، ئاشتێت لە بیربێ (پن)
katêk cengît aştît le bîr bêt

کاتی شەڕ، بەشی ئاشتیی تیا بێڵەوە.

کادان (ن) kadan

کایەن.

کادوو (ن) kadü

دووکەڵ.

کار (ن) ١ kar

١- ئیش، فەرمان، فرمان، شوول.
٢ - پیشە، سەنعەت، وەزیفە. ٣- خەبات.

کار (ن،نا) ٢ kar

کارژۆلە، کارژەلە، کەهر، کارژیلە، بەچکەبزنی تازە زاو (لەدایک بوو).

کار (ن) ٣ kar

دەستکرد، دەسکرد، سنعەت.

کار (ن) ٤ kar

خوێلین، کانی خوێ.

کارا (ئان) kara

زۆر(ئیشکەر، شوولکەر)، کارکو.

کارامە (ئان) karame

کارزان، کاردۆست، کاردروس، (ڕاهاتوو، خاوەن دەستی باڵا)لە کاردا.

کار برا (ن) kar bira

هاو(کار، ئیش).

کاربەدەست (ن) kar bedest

کاربەر، کاربەدەس، مۆزەف.

کاربەردان (کتپ) kar berdan

واز لەکارهێنان.

کاربین (ن) karbîn

پسپۆڕ، زانا لە(کار، پیشە).

کارتیخ (ن) kartîx

بڕیەند، بڕیەنگ.

کارتێ کردن (کتپ) kartê kirdin

کاریگەر بوون لەسەر(شتێ، کەسێ).

کارتێکەر (ئان) kartêker

کاریگەر.

کارتێ کەوتن (کتن) kartê kewtin

ئیش پێ بوون، کاربەشتێ یان کەسێ بوون.

کارخانە (ن) ١ karxane

کارگە.

کارخانە (ن) ٢ karxane

وەرشە، جێگەی کاری پیشەسازان.

کارخانە (ن) ٣ karxane

خراپخانە، جندەخانە، قەحبەخانە.

کارزان (ن) karzan

کارامە.

کارساز (ن) ١ karsaz

خوا، خودا، خوداوەند.

کارساز (ن) ٢ karsaz

کار(پێکهاوەر، پێکهێنەر).

کارکردن (کتپ) ١ kar kirdin
فرمان کردن، خەبتیین.
کارکردن (کتپ) ٢ kar kirdin
جێگیربوون، جێی خۆگرتن.
کارکردن{دەرمان}(کتپ) ٣ kar kirdin(derman)
بـــەهرەدان، ســــوودبەخش بـــوون (لەســـەر تەندروستیی).
کارگ (ن.رو) karg
قارچک.
کارگە (ن) karga
کارگا، کارخانە، فابریقە، جێگەی پیشەسازیی.
کارگێر (ن) kargêr
(یەکە، کۆمەڵە، ڕێکخراوە)ی (بەڕێوەبەر، سەرپەرشتیکەر)ی کاروباری شوێنێ.
کار لەکارترازان (ئد) kar lekar razan
چاربۆنەمان، (ئیش، ڕووداو) لەدەستدانەمان.
کارناس (ن) karnas
پشکینەر لەباسی زانستیدا.
کارنامە (ن) karname
دەفتەرچەی کاروبار.
کاروان (ن) karwan
کارڤان، کاروو، قافلە.
کاروان سەرا (ن) karwansera
خان(کە حەوشەشی تیادایە بۆ پشوودانی کاروانچیی).
کاروانکوژە (ن.ئس) karwan kuje
ئەستێرەی (بەرەبەیان، ڕۆژی).
کاروبار (نک) karwbar
ئیش وکار، کار لەهەموو جۆرێک.
کارەسات (ن) karesat
بەسەرهاتی ناخۆش، ڕووداوی ناهەموار، پێشهاتی ناخۆش، کارەڕەهات.
کارەکەر (ن) kareker
کەنیزەک، کلفەت، ئیشکەر (ژن لەماڵاندا).
کاری بێ هودە{بیهودە}کردن (ئد)
karî bê hüde kirdin
ئیشی بێبەرهەم کردن،خۆماندوو کردن بەفیڕۆ.
کاریتە (ن) karîte
دیرەک، شاتیر.
کاری خێر (ن) ١ karî xêr
ئیشی باش، چاکە.
کاری خێر (خ.) ٢ karîxêr
ژن خوازیی، کاروباری ژن هێنان.
کاریگەر (ئان) karîger
بەتەئسیر.
کاریی (ن) ١ karî
بەهارات، ئاڵەت و زەردەچەوە.
کاریی (ئان) ٢ karî
کارێگەر، پڕ سوود.
کارین (کتن،کی) karîn(ki)
تــوانیین، پێهەڵسووڕان، لەتراناداـبوون، ناقەت هینان.
کازیوە (ن) kazîwe
بوولیلەی بەیان، شەوگر، شەوگور، شەفگور، کازیوە.
کاژ (ن) kaj
تویژەمار، کراسەمارانە، کەوال.
کاژە (ن) kaje
(بنە، بنکە)ی کاروان، چەقژ.
کاژێر (ن) kajêr
ڕەحەت، فریدانی ئاو(کاتی سەرجێی).
کاس (ئان) ١ kas
سەرتاساو،گێژ، وڕ.
کاس (ئان) ٢ kas
کەڕ، هیچ نەبیس، گوێ گران.
کاس (ئان) ٣ kas
بۆش، کلۆر، کولۆر.
کاس (ئان) ٤ kas
قووڵ، ڕۆچوو، ڕۆچووگ.
کاس (ن) ٥ kas
تاس، قاپ.
کاسب (ن) kasib
پیشەوەر، کاسبکار، کەسێ لەڕێگەی کڕین و فرۆشتنەوە دەژی.
کاس بوون (کتن) kasbün
وڕبوون، گێژبوون.
کاسبیی (ن) kasbî
کەسپ وکار، کسب، کەسب، کەسپ، خریو فرۆش، پیشەوەریی.
کاسبیی کردن (کتپ) kasbî kirdin
کڕیین وفرۆشتن، خریی و فرۆشیی کردن.
کاسۆ (ئان) kaso
هەژار.

کاسە (ن) ١ kase
دەفر(فەخفوریی یان لەدار دروستکراو).
کاسە (ن) ٢ kase
قاپ، بادی، بادیە.
کاسەسەر (ن) kaseser
کاسەی سەر، کاژەرە، کاژەلاک، کاژەلە، کاژە، کاکۆت.
کاسەشۆر (ن) kasešor
کاسەسڕ، حاجەتشۆر، قاپشۆر کارەکەر.
کاسەلیس (ن) ١ kaselês
پاتەخۆر، پاشماوەخۆر.
کاسە لیس (ئان،ن) ٢ kase lês
خۆفرۆش بەبێگانە، نۆکەری بێگانە.
کاسە لیس (ئان) ٣ kase lês
چلێس، نەوسن، چەفتلیس.
کاسە لیس (ن) ٤ kase lês
مەراییکەر، ماستاوکەرەوە، ماستاو ساردکەرەوە.
کاسە لیس (ئان) ٥ kase lês
خوازەلۆکە، سەرسوالکەر.
کاسەمەن (ن) kasemen
ئەیارە، جامی پێوانەی وشکە(دەغل ودان..)، کاسەی پێوەر.
کاسیی (ن) kasî
گێژیی، وڕیی.
کاشتن (کتپ) kaštin
١- کشتوکاڵ کردن، چاندن.
٢- وەردبڕین، کێلان، کێلاندن.
٣- زەویی هەڵگێرانەوە، دەور دانەوە(کشتوکاڵ).
٤- کشتوکاڵ پەروەردە کردن
کاشکا (نسب) kaška
کاشکای، کاشکایە، کاشکایەکو، کاشکایەکی، کاش،بریا، خۆزگە، خۆزگای.
کاشە (ن) kaše
گالیسکەی(بێ پێچکە کەبەهەر بەفردا ڕای دەکێشن، خلیسکانێ، خلیسکێن، خلیسکێنێ).
کاشیکان (ن) ١ kašîkan
پێلاوی خلیسکێن.
کاشیکان (ن) ٢ kašîkan
خلیسکێنکەر.
کاغەز (ن) kax̱ez
١- کاغز، قاقەز(پۆشت لەسەر نووسین).
٢- نوسراو، بەڵگە. ٣- بەڵگەنامە وەسل.

کاف (ن) kaf
مغارە، موغارە، ئەشکەوت.
کافر (ن) kafir
بێ(دین، ئایین، مەزەب)، گومڕا، خوانەناس.
کاک (ن) kak
١- برای گەورە.٢ - وشەی ڕێز بۆ پیاوان.
کاکڵ (ن) kakil̲
کاکڵە، ناوکە.
کاکۆڵ (ن) ١ kakol̲
مووی درێژی پێشەسەر.
کاکۆڵ (ن) ٢ kakol̲
کڵاوە، کۆمەڵەپەڕ یان پۆپەی بەرزی تەوقەسەری باڵندە.
کاکەلێ (ن) kakelê
کاکی برا.
کاکی بەکاکیی (ئان) kakî be kakî
دەشتی پانی(چۆڵ وهۆڵ، دوورو درێژ).
کالان (ن) ١ kalan
کالوان، کایلان، کیف، کافلان، کیف، بەرگی(تیغ، خەنجەر، شیر).
کالان (ن،رو) ٢ kalan
گیای(بژار، بەزیان).
کالان (خ) ٣ kalan
قوز.
کالانە (ن) kalane
کالانە، قاپیلکی چاو. قولکی(چاو، چاڵ). جێ چاو، چاڵی چاو.
کاڵ (ئان) ١ kal̲
نەگەییو، نەگەیشتو، کار، خرچ، کرچ(میوە).
کاڵ (ئان) ٢ kal̲
نەکولاو، نەبوو، نەبووکێ، پێ (نەگەییو، نەگەیشتوو)،کار(گۆشت، خواردەمەنیی).
کاڵا (ن) ١ kal̲a
کوتاڵ، قوماش، کالەر، ماڵی گەزی.
کاڵا (ن) ٢ kal̲a
کەلوپەلی پۆشین، جل و بەرگ، جل.
کاڵات (ن) kal̲at
کاڵت، تاڵانیی، چەپاو.
کاڵ بوونەوە (کتن) kal̲at
کاڵەوەبوون، کاڵەویوون، ڕەنگ (چوونەوە، ڕۆیین)، سپی بوونەوە.

کالیین (کتپ) kal̲în
تێ خوڕیین، بانگ کردن(کەسێ بەدەنگی بەرز)، دەنگ هەڵێنان (بەتووڕەیی)، پیادامەڵشاخیین.
کام (ن) [1] kam
ئاوات، ئارەزوو.
کام (ج) [2] kam
کامە، کامیان، کامەیان، کام یەکەیان.
کامران (ئان) kamr̲an
کامەڕەوا، کامیران، کامەران، بەئاوات گەیشتوو، شادمان.
کام کردن (کتن) kam kirdin
ئامەزرۆبوون.
کامڵ (ئان) [1] kamil̲
گەییو، پێگەیشتوو.
کامڵ (ئان) [2] kamil̲
تێگەیشتوو، پێگەیشتوو(مرۆڤ).
کامڵ(مرۆڤ) (ئان) [3] kamil̲(mirov)
تەمەن ناونجیی.
کان (ن) kan
کاراک، کارە، مەعدەن، کانگە.
کانی (ن) kanî
کانیاو، چاوگە، چەشمە، چاوەی ئاو، کەهنی، سەرچاوە، خانی.
کاوان (ن) kawan
بستو، ملە، شانەشاخ.
کاوڕ (ن.ئا) kawir̲
ساوای مەڕ، کاڤر، بێچوی پەز. بەرا.
کاوڵ (ئان) kawil
کاڤل، کەبیل، ڕووخاو، ویران، چۆڵ، خاپوور.
کاوڵ کردن (کتپ) kawl kirdin
خاپوور کردن، ویران کردن.
کاوەخۆ (ئاک) kawe xo
کاوخۆ، هێواش، بەپشوویی ولەسەرخۆ.
کاوێژ (ن) kawêj
کاوێچ، قاوێچ، ژا، ژاو، ژاوای، کایی، کنشت.
کاوێژکردن (کتپ) kawêj kirdin
کاوێچ کردن، قاوێچ کردن، کایی کردن، ژاویین.
کا هی خۆت نییە کادان هی خۆتە (پن)
ka hî xot nîye kadan hî xote
واتە: کەدە(زکێ)هی خۆتەنەگەر چی خواردنەکە هی خۆت نەبێ. مەبەست بەرهەڵستی زیادە خۆرییە لەسەرخوانی کەسانی دیکە.

کای کۆن بە باکردن (ئد) kaî kon beba kirdin
باسی ڕابردووی لەدەس چوو هێنانەوەکایە.
کایە (ن) [1] kaye
گەمە، بازی، وازی، یاریی.
کایە (ن) [2] kaye
نۆبە، نۆرە، کلێ.
کایەگا (ن) kayega
یاریگا، شوێن یاریی، تەختایی جێگەی وازی.
کایەن (ن) kayen
کادان، کایان، کادین(ئوور، ئەنبار)ی کا تێ کردن.
کپ (ئان) kip
بێدەنگ، کشومات.
کپیی (ن) kipî
بێدەنگیی، کشوماتیی.
کتوپڕ (ئاک) kitw pir̲
لەپڕ، لەناکاو، کوتوپڕ.
کتوکوێر (ئان) kitw kwêr
کەم بین، کتەکوور، چاوپرووش، کوتوکوێر.
کتومت (ن) kitw mit
هەروەک، ئەینەن، عەینەن، کوتومت.
کتێب (ن) kitêb
پەڕاو، پەڕتووک، کتاڤ، کتێو، کتاو، قتاو.
کچ (ن) kiç
کەچ، کیژ، کەنیشک، کناچە، دۆت، دویت، قز، قیز، کەینەک، کەینەکە، منداڵی مێینە.
کچێنیی (ن) kiçênî
بن، سەرگوڵ، کەنیشکیی، کەچینیی، کەچکانیی.
کراس (ن) kiras
کراز، گوملک، جوومە.
کراوە (ئان) kirawe
ئاواڵە، واز، لەسەرپشت، دانەخراو، پێوەنەدراو.
کرد (ن) kird
کۆشش، کۆششت، کردە.
کردار (ن) kirdar
ئاکار، کردەوە.
کردگار (ن) kirdgar
خودا، خوا.
کردن (کتپ) kirdin
بەجێ هێنان، پێک هێنان، جێ بەجێ کردن.
کردنەخەو (کتپ) kirdinexew
خەواندن، خەو لێ خستن.

کردنەکونەوە (ند) kirdine kiunewe

بەزلدن، بەسەردازال بوون.

کردنەوە (کتپ) kirdinewe

ئاوالـەکردن، وازکـردن، خـستنەسەر پـشت (دەرگا..)،وەکردن (بەلوعەی ئاو..).

کردە (ن) kirde

کردار.

کردەوە (ن) kirdewe

رەفتار، کردار.

کرژ (ئان) kirj [1]

لوول، توندبادراو، باخواردوو.

کرژ{قژ} (ئان) kirj(qij) [2]

قرژ، لیک (ئالاو، مالاو).

کرژبوون (کتن) kirjbün

لوول بوون، باخواردن.

کرم (ن) kirm

کرمی ئاوباخ.

کرمە (ن) kirme

خرمە، کرم، دەنگی داکرۆژتن.

کرمێ (ئان) kirmê

کرماویی، کرم تیداو، کرمن، کرموێن، کرمۆێن، کرمـە (ژنە، ژەنە)، کرمۆل.

کرۆژتن (کتپ) kirojtin

کـرۆتن، کرمانـدن، داکرمانـدن، کـرۆژیـن، کـورۆژتن، داکرۆژتن، کرۆشتن، کورۆژیـن.

کرۆک (ن) kirok

مۆخ ، کاکلە، پوختە، جەوهەری شتێ.

کرێ (ن) kirê [1]

مز، مزە، هەقی کار.

کرێ (ن) kirê [2]

کرا، کرایە، کراهە، ئیجار.

کرێت (ئان) kirêt

ناشیرین، بێ بەش لەجوانیی.

کرێکار (ن) krêkar

عەمەلـە، ئیـشکەری بـەکرێ، کەسـێ کەبـەکرێ کـار دەکا.

کراندن (ن) ki̲randin

رنیین، کرانن، رووشاندن.

کربوون (کتن) ki̲rbün

١- ئارام بوون.

٢- کش ومات بوون، بێ دەنگ بوون.

کرکردن (کتپ) ki̲r kirdin

بێ دەنگ کردن، هەدارکردن.

کرنووش بردن (کتن) ki̲rnüš birdin

کرنووبردن، سەردانەواندن و چەمیینـەوە، داهاتنـەوە (بەرەو پیشەوە، کەوتنەسەر ئـەژنۆ، خـۆدان بەسـەر قـاچی کەسـیکدا، لەپـەروو کـەوتن وناوچـەوان خستنەسەر زەویی.

کرووزانەوە (کتن) ki̲rüzanewe

١- کرووزان، پارانەوە، کرووزیانەوە، کوڕووزانەوە

٢- لالانەوە، باسی(نەبوونیی، نەدارایی خۆ)کردن.

کرێژ (ن) ki̲rêj

کرێش، قرێژ.

کرین (کتپ) ki̲rîn

سەندن، سەنن، کریان.

کرێوە (ن) ki̲rêwe

کرێڤە، وەیشوومە، بەفروبا پێکەوە.

کز (ئان) kiz [1]

بێ(مەیل، کەیف).

کز (ئان) kiz [2]

لاواز، لەڕ.

کز (ئان) kiz [3]

کزکەم (ئاگر، چرا..).

کز{چاو} (ئان) kiz(çaw) [4]

کەم تین، تین کەم، بێ(هێز، تین، هەنا).

کزانەوە (کتن) kizanewe

برژانەوە، سووزیانەوێن چووزانەوە.

کزبوون (کتن) kizbün [1]

لاواز بوون، لەڕبوون، بێ هێزبوون.

کزبوون (کتن) kizbün [2]

بێ(کەیف، شەوق)بوون.

کزر (ئان) kizir

نیـوە وشـک، کـەمێ وشـکەوەبوو(شـتی تـەڕ یـان شێدار).

کزکردن (کتپ) kiz kirdin

کەم(کردن، کردنەوە)، هێنانەخوار.

کزۆلە دانیشتن (کتن) kizole danîštn

خۆکزۆلە کردن، بەفەقیرۆکەیی دانیـشتن، کزومـات رۆنیشتن، کزولکەکردن، کزۆلە دانیشتن.

کزیی (ن) kizî [1]

ماتیی،مەلوولیی، زەبوونیی.

کزیی (ن) kizî [2]

لاوازیی، لەڕیی.

کژ (ن) kij
کەژە، فەسل، گونەل.
کسپە (ن) [1] kispe
ئەوپەڕی بەزەیی، ڕاچەنینی دل.
کسپە (ن) [2] kispe
کلپە، بلیسە (ئاگر)، شیت.
کشانەوە (کتن) kišanewe
بەرەو دواچوون، بەرەو دواوەچوون، گەڕانەوە، کشانە دواوە.
کشت (ن) kišt
کاشتە، دانەویلەی (چینـدراو)، تـۆوی (وەشـاو، وەشینراو).
کشتکار (ن) kištkar
فەلا، وەرزێر.
کشتوکاڵ (کتپ) kištwkal
کیلان و (چاندن، تۆو پێوەکردن)، تۆو کردن، چاندن، شەتل لێ دان، کشتوکار کردن.
کشتەک (ن) kištek
هەوادەزووی بەیەکا بادراو، چەند داوە دەزووی پێکەوە بادراو.
کشومات (ئان) kišwmat
ئارام، بێ دەنگ.
کف (ئان) kif
باکردوو، پەنماو.
کفت (ئان) [1] kift
ماندوو، شەکەت، هیلاک.
کفت (ئان) [2] kift
دەردەداری ناهەمواریی.
کفت (ئان) [3] kift
شپرێو.
کفتیی (ن) kiftî
شەکەتیی، ماندوێتیی، هیلاکیی.
کف کردن (کتن) [1] kif kirdin
هەلاوسان، پەنەمان، پەنمان.
کف کردن (هەویر) (کتن) [2] kif kirdin (hewîr)
ترشان، هەلترشان.
کفن (ن) kifin
کەفەن، کەپەن، پۆشاکی مردوو، کراسی مردگ، جلی ناوگۆڕ، ئەو بلوریەی لەمردووەوە دەپێچرێ بۆ ناو قەبر.
کل (ن) kil
سورمە، کل، کلە (لە ڕۆژ هەلات بۆ ڕەش کردنی برژانگ ژنان بەکاری دێنن).
کلابوون (کتن) [1] kilabün
لەرێ (لادان، دەرچوون)، کەوتنەکەنار.
کلابوون (کتن) [2] kilabün
دوورەپەرێز وەستان، کەنارە گیریی بوون.
کلچێوک (ن) kilçêwk
کلچێو، کلچۆف.
کلک (ن) [1] kilk
دم، دوم، دووف، دوچکە، چوچکە.
کلک (ن) [2] kilk
دەسک.
کلک بادان (ئد) kilkbadan
زمان لوسیی کردن، مەرایی کردن.
کلک پێوەکردن (ئد) kilk pêwe kirdin
١- گالتە پێ کردن، تیزپێوەکردن.
٢ - خەلەتاندن، هەل خەلەتان (کەسێ).
کلکە سووتە کردن (ئد) kilke sütekirdin
کلکەلەقێ کردن، ڕیایی کردن.
کلک هەلسوراندن (ئد) kilk helsürandin
بەرەنگاریی کردن.
کلۆج (ن) kiloc
تەرز، جۆر، ڕوو، ڕێگە.
کلۆر (ئان) kilor
کولۆر، قولۆر، ناوبەتال.
کلیل (ن) kilîl
کلید، کلیت، کلیل، ئاچەر، شتێ کەقفل ...بکانەوە.
کلیل بەدەست (خ) kilîl bedest
خاوەن دەسەلات.
کلیلدار (ن) kilîldar
مجەور، پارێزەر.
کلیل دان (کتپ) kilîldan
قفل (دان، لێدان)، داخستن (بەقفل وکلیل)، بەکلیل داخستن.
کلافە (ن) [1] kilafe
قارۆت، دەزووی (بادراو، هەلکراو).
کلافە (ئان) [2] kilafe
پەشێواو، سەر لێشێواو.
کلاوڕۆژنە (ن) kilaw rojine
ڕۆژنە، ڕۆچنەی سەربان، کولاوکە، کوناوچە، کوناوەچە، کوناوەچگە.
کلاوە (ن) [1] kilawe
ترۆپکی چیا، تەوقەسەری شاخ.

کلاوە (ن) ٢ kilawe
(تۆپە، پۆپنە)ی باڵندە لەپەڕ.
کلپە (ن) kilpe
بلیسە، گڕپە.
کلۆ (ن) kilo
کولۆ، پارچە، تیەلە (قەند، کەللەشەکر).
کلۆل (ئان) kilol
کولۆل، بەدبەخت، سیاتالە، چارەڕەش، بێ بەخت.
کلیسە (ن) kilêse
کلیسا، کەنیسە، پەرستگای خاچ پەرستان.
کلیلە (ن) kilêle
ڕنو، سلخە، شاپە، ڕنی، کەویەبەفر.
کن (ن) kin
نک، لای، لەلا.
کنە (ن) ١ kine
کاری زۆر وبەردەوام.
کنە (ن) ٢ kine
تۆژە.
کنە کردن (کتپ) kine kirdin
تۆژینەوە، کۆڵینەوە، چوونە بنج وبناوان، کۆشش تیدا کردن.
کوپە (ن) küpe
گۆزە، سرسووم، دەفری گەورە و قوول لەگلی سوورەوە کراو دروستکراو.
کوت (ن) ١ kut
بڕ، پارچە، تیکە، لەت.
کوت (ن) ٢ kut
قوت، بیراز، لێدانی کەسێ یان شتێ.
کوتان (کتپ) ١ kutan
وتاندن، قوتان، دارکاریی کردن، لێدان، شلەکوت کردن، تێ سرەواندن.
کوتان (کتپ) ٢ kutan
وردکردن گیرەکردن.
کوتان (کتپ) ٣ kutan
خاڵ لەسەر پێست هەڵکەندن.
کوتاندنەوە (کتپ) kutandinewe
پەستنەوە، پەستاوتنەوە.
کوتراو (ئان) kutraw
هاڕاو، وردکراو، وردبوو، کوتیاگ.
کوت کردن (کتپ) kut kirdin
پارچەکردن، تیکەکردن، لەت کردن، قەڵت کردن.

کوت وپڕ (ئاک) kut w pir
کتوپڕ.
کوتو کوێر (ئان) kutw kwêr
کتوکوێر.
کوتومت (ن) kutwmit
کتومت.
کوتەک (ن) kutek
دەستەتیلای سەرخڕ، داردەستی (سەرخڕ، گلگ، باریکی سەر بەتۆپز)، مشتەچەک، کۆپار.
کوچک (ن) kuçik
بەرد.
کوچکە (ن) kuçke
کۆڵانێ کەدەرناچێ، کویرەکۆڵان.
کوڕ (ن) ١ kur
پس، ڕۆڵەی نێر، لاو، نەوەی نێر(مرۆڤ)، وەجاخ (نێرینە)، بەرمایێ مرۆڤ ئێ نێرە.
کوڕ (خ) ٢ kur
ئازا، بەجەرگ.
کوڕانیی(کچ) (ن) kuranî
خلەکوڕانیی.
کوڕنووش بردن (کتن) kurnüş birdin
کوڕنوو بردن.
کوڕێنیی (ن) kurênî
سەردەمی لاویی.
کورت (ئان) kurt
کۆتا.
کورتبڕیی (ئاک) kurtbirî
بەکورتیی، لەکورتیی.
کورت بوون (کتن) kurt bün
کۆتابوون.
کورت کردنەوە (کتپ) kut kirdinewe
کۆتاکردن، کورت وەکردن.
کورت وکرمانجی (ئاک) kurt w kirmancî
ڕەپ وراست، بێ ڕووبینیی.
کورت هێنان (کتن) kurt hênan
کەم هێنان، ناتەواوبوون.
کورتیی (ن) ١ kurtî
کورتبڕیی.
کورتیی (ن) ٢ kurtî
کۆتایی، ناتەواویی.
کورسی (ن) ١ kursî
ئەسکەملی، سەندەلی، سەنگەلی.

کورسی (ن) kursî ٢
تەختی پاشا.
کوژاندنەوە {ئاگر} (کتپ) ١ kujandinewe
کوژاندنەڤـە، تەمرانـدن، کوژانـدن، وەکوژانـدن،
کوژاننەوە، خامۆش کردن.
کوژاندنەوە (کتپ) ٢ kujandinewe
پاکێ کردنەوە، وەکوژاندن.
کوژانەوە {ئاگر} (کتن) kujanewe(agir)
دامرکانـەوە، تـەمران، نـەمان، ڤـەکوژان، وەکـوژان،
خامۆش بوون،
کوژیانەوە، دامرانەوە.
کوژەر (ن) kujer
پیاوکوژ، کووژەوە، خوینرێژ، خوینیی، کوژەکێ.
کوشتار (ن) kuštar
کوژتنی(بەکۆمەڵ، دەستە جەمعی)، حەمامی خوین،
قەتلوعام.
کوشتارگە (ن) kuštarge
کوشتارگا، سەربڕینگە، قەسابخانە.
کوشتن (کتپ) kuštin
کـوژتن، کـوژیین، مرانـدن، گیـان(لەبـەر بـڕیین،
دەرهێنان).
کوشندە (ئان) kušinde
کوژندە، کوژنە، کوشننە، بکوژ.
کول (ئان) kul
نەبڕ، کۆ، سوو، کیل، سواو، کەرۆ، نەتیژ.
کولاندنەوە (کتپ) kulandinewe
وەژان(هێناندنـەوە، خـستنەوە). وەئـازار
(هێناندنەوە بردنەوە).
کولانەوە (کتن) kulanewe
(وە ژان، وەئازار، وەئێش) هاتنەوە.
کول کردن (کتپ) kul kirdin
تیژیی تیخ..نەهێشتن.
کولەمەرگی (ن) kulemergî
کولەمـەرگی، کـوێرەوەر، ژیـانی پـڕ لەدەردەسـەری،
گوزەرانی پڕ کەموکووڕی.
کوڵ (ئان) ١ kul̲
کۆتا، کورت، قوڵ، قولە.
کوڵ (ن) ٢ kul̲
سۆز، قولپی دەروون.
کوڵ (ن) ٣ kul̲
قولپ، قولپە، جۆش، قولت.

کوڵان (کتن) ١ kul̲an
قولپ دان، قولان، کـولیین، کولیـان، کـەلیین، هاتنـە
(کوڵ، جۆش).
کوڵان (کتن) ٢ kul̲an
پوخت بوون، پێگەیشتن (گۆشت..).
کوڵاندن (کتپ) kul̲andin
لێنان، کوڵانن.
کوڵاو (ئان) ١ kul̲aw
جۆش هاتوو، کولیو.
کوڵاو (ئان) ٢ kul̲aw
پوختەبوو.
کوڵکە (ن) ١ kul̲ik
قرخ ، کولکە، موو یان خوریی کورت.
کوڵکە (ن) ٢ kul̲k
تووش، دووچار، دوچار، هەڵویستی ئاڵۆز.
کوڵکن (ئان) kul̲kin
کولکنە، تیسکن، تووکن، زۆربەموو.
کوڵم (ن) kul̲m
کولمە، سەرگۆنە، ڕوومەت.
کون (ن) ١ kun
کەلەبەر، دەلاقە، شەبەق.
کون (ن) ٢ kun
شار، شارا.
کوناودەر (ئان) kunawder
کون(تێبوو، کراو)، سماو، سمراو، کون (لەهـەردوک
دیوەوە).
کونج (ن) ١ kunc
سووچ.
کونج (ئان) ٢ kunc
خاڵخاڵاویی.
کون کردن (کتپ) ١ kunkirdin
کون تێکردن، کوناودەر کردن، سمیین.
کون کردن {کچ} (کتپ) ٢ kunkirdin(kiç)
سەرگوڵ بردن، کچێنی (بردن، بۆ نەهێشتن).
کووڕ (ئان) ١ kür̲
خوار، خوارەوەبوو.
کووڕ (ئان) ٢ kür̲
چەماو، کرکێ(پشت).
کووڕ (ئان) ٣ kür̲
لێژ، سەربەرە(خوار، ژێر).
کوورە (ن) ١ küre
سۆپە، زۆپا.

کوره (ن) ٢ küre
کل. مەوەر.
کوز (ن) küz
قاش(لەمیوە).
کوێر (ئان) kwêr
نابینا، کوێر، کوێرە، بێ چاو.
کوێرەوەری (ن) kwêrewerî
کولەمەرگی.
کوێستان (ن) kwêstan
زۆزان، سەردەسێر.
کۆ (ن) ١ ko
زۆرشت پێکەوە.
کۆ (ن، ئس) ٢ ko
پێرو، پێرۆ، کۆمەک، کۆمکا سێویان، کۆمەڵە ئەستێرەیەکە لە ناوەراستی ئاسماندا، بورجی.
کۆ (ن) ٣ ko
سلێی، رەوەکیی، رەو.
کۆبوونەوە (کتن) kobünewe
گردبوونەوە، خڕبوونەوە.
کۆپارە (ن) kopare
کۆپار، گۆپارە، کۆپانە، کۆمەڵەبەزی سەر پشتی حوشتر.
کۆتابوون (کتن) kotabün
تەواوبوون، کۆتایی هاتن.
کۆتاکردن (کتپ) kotakirdin
تەواوکردن، کۆتایی پێ هێنان.
کۆتایی (ن) kotayî
ئاکام، ئەنجام، کۆتاهیی، دوایی(هەمووشت).
کۆتایی هاتن (کتن) kotayî hatin
دوایی هاتن، کۆتا هاتن، گەیشتنە(ئەنجام، کۆتایی).
کۆتایی هێنان (کتپ) kotayî hênan
دوایی هێنان، گەیاندنە ئەنجام، کۆتایی پێدان.
کۆتەڵ (ن) ١ kotel
کۆزەرە، کۆزەر، سەرکۆزەر، سەرکوێن، کۆزەڵ (دانەویلە).
کۆتەڵ (ن) ٢ kotel
دارستانی چوخور.
کۆچ (ن) ١ koç
١- رەو. ٢- مەڕا، بەز.
کۆچ (ن) ٢ koç
گەشت، باربەندیی.

کۆچ کردن (کتن) koçirdin
کۆچان، بارکردن.
کۆچەر (ن) koçer
کۆچەریی، رەوەند، خێلات، چادرنشین، چۆل پەرست.
کۆچی دوایی (ن) koçî dwayî
ئاکامی ژیان، مەرگ.
کۆر (ن) kor
کژ، کژم.
کۆرپە (ن) korpe
بەرمەمکانە،شیرەخۆرە،کۆرپەلە، ساوا.
کۆزەر (ن) kozer
کۆتەڵ، قەسەڵی بن خەرمان.
کۆسپ (ن) ١ kosp
کۆس، بەرگر، قۆرت، تەوەرە.
کۆسپ (ن) ٢ kosp
بەلا، تەگەرە، کۆسپە، قۆرتی رۆژگار.
کۆسپ (ن) ٣ kosp
بەد(بەختیی، تاڵەیی).
کۆست (ن) kost
کزیی، پەرۆش، خەم، پەژارە، کەسر، بار، مەینەت.
کۆش (ن) ١ koš
سەرمەردووران (مروڤ).
کۆش (ن) ٢ koš
تەقەلا، تەقالا.
کۆشش (ن) košiš
کۆشە، کۆشەش، کۆشەوە، هەوڵ، تەلاش، داکۆکیی.
کۆشک (ن) košk
قەسر، باڵەخانەی چواردەور باخ وباخات.
کۆک (ن) ١ kok
سەردروو، باقیە، شلاڵە، تەقەڵی(شاش، درشت)، درونێ کە تەقەڵەکانی گەورەو لەدەرەوەبن.
کۆک (ئان) ٢ kok
تەبا، تیوان(خۆش، ئاشت، رێک).
کۆکردن (کتن) kokirdin
رەم کردن، داچلەکین، سلەمینەوە.
کۆکردنەوە (کتپ) ١ kokirdinewe
خڕکردنەوە، کۆمەڵەکردن، جەم کردن.
کۆکردنەوە (کتپ) ٢ kokirdinewe
پەسمەندەکردن.
کۆکە (ن،پز) koke
کۆخە، قۆزە، قف.

کۆکین (کتن) kokîn
کۆکەکردن، کۆخین، قفەکردن، قۆزیین، قفیین.
کۆگا (ن) ۱ koga
موغازە، دوکانی وردەوالا.
کۆگا (ن) ۲ koga
کۆمەلە، کۆگە، کەلەکە، رەپەلە، رەپەل.
کۆل (نان) ۱ koḻ
قرتاو (دەست یان پەنجە).
کۆل (ن) ۲ koḻ
سەرشان، قەلاندۆش، پشت(بەلای هەردووشانەوە).
کۆلان (ن) ۱ koḻan
کووچە، تاخ ، دەربوونە، ریرەوێ کەلەوسەرەوە دەردەچێ.
کۆلان (کتپ) ۲ koḻan
هەلکەندن، ناوملۆل کردن، هەلقەندن.
کۆل دان (کتن) koḻ dan
۱- بەزیین، تەسلیم بوون. ۲ - پشت دادان، مل دان. ۳- هیوا(بران، نەمان).
کۆلکە زێرینە (ن) kolke zêrîne
کۆلکەرەنگینە، ئەستونەزێرینە، پەلکەرەنگینە، کۆلەکە زێرینە، کەسکوسۆر.
کۆلکێش (ن) koḻkêš
کۆلکەر، کۆلبەر، کۆل هەلگر، حەمال.
کۆل نەدەر (نان) koḻneder
نەبەز.
کۆلەکە (ن) koḻeke
کۆلەگە، ئەستون، ستون، ئەستوند، ستینک، هەسوون، ئەستوندەک.
کۆلە مستە (ن) koḻe miste
کۆلەمشت، مستەکۆلە، مشتەکۆلە.
کۆلین (کتپ) koḻîn
هەلکەندن، هەلکۆلیین.
کۆلینەوە (کتپ) koḻînewe
توێژینەوە، وردکردنەوە و لێک دانەوە، توێژانەوە.
کۆم (ن) ۱ kom
دەرچەی قنگ، شوێنی پیسایی لێوەکردن.
کۆم (نان) ۲ kom
قەموور، قۆز، قۆپ، پشت(کووپ، چەماو).
کۆم بوونەوە (کتن) kombünewe
چەمانەوە، چەمینەوە، کۆمانەوە، چەوتانەوە.
کۆمەک (ن) komek
۱- یاریدە، یاریە، یارمەتیی.
۲- دەسیاریی، باربوو.
کۆمەل (ن) ۱ komeḻ
کۆ، گردەوەبوو تۆپەل.
کۆمەل (ن) ۲ komeḻ
ئاپۆرە، جڤات، مۆل.
کۆمەل بوون (کتن) komeḻbün
کۆوەبوون، گردبوونەوە، کۆمەلەبەستن.
کۆمەل کردن (کتپ) komeḻkirdin
گرد کردنەوە، خستنەسەر یەک.
کۆمەلە (ن) komeḻe
پرایی خەلکان، لێک گردەوەبووی کەسان، یەکێتیی.
کۆن (نان) kon
۱- کەون، کەهەن، کەیەن، کومۆن، شتی زۆر بەکار ۲- دێرینە، پێشونان.
کۆنگرە (ن) kongre
کاری کۆبوونەوە، کۆنگەرە.
کۆنە پەرست (نان) kone perist
کەللەکۆن، کەسێ کەبەتازەداهاتوو رازیی نییە، لەسەر بیروباوەڕی کۆن، راست رەو.
کە (نپ) ۱ ke
ئەگەر، ئەگەرەکو، گریمان.
کە (نپ،ناک) ۲ ke
هەر(دەمێ، کاتێ، وەختێ).
کەبات (ن،می) kebat
نارنجی مەیلەو زەردی گرنج گرنج، جۆرێ نارنجی زلە.
کەپر (ن) kepir
سابات، سایەبان، سەیوان، سایەوان، خانۆچکەی لە شوول وقامیش.
کەپرۆکە (ن) keproke
توێژ، توێژالک، کەپرە.
کەپرۆکە بەستن (کتن) keproke bestin
توێژ لەسەر پەیدابوون، توێژالک لەسەر پەیدا(کردن، بوون).
کەپرەشینە (ن) keprešîne
کەپرەسەوزە، جەژنێکی جولەکەیە.
کەپوو (ن) kepü
لووت.
کەپەک (ن) kepek
سەرمێلەک، سۆ، سۆس، سۆست، گرێک، توێکلی دانەوێلەی هاڕاو.

کەتان (ن.ڕو) ketan
١- ڕووەکی کەتان، تۆوکەتان.
٢ - قوماشـێکەتان، قوماشـێکی سـپیی تەنکـە لەکەتان دروستکراوە، کەتەن.
کەتن پێ کردن (کتپ) ketin pê kirdin
تەڕن پێدان، فریودان، بەهەڵەبردن.
کەتن کردن (ند) ketin kirdin
کاری خراپ کردن.
کەتە {مرۆڤ} (ئان) kete(mirove)
تــەژە، کــەتوکلفت، زل، زەبــەلاح، تیکـسمراو، تــێ سمرپاکێ، کەتێ، قەبە.
کەتیرە (ن) ketîre
گــەون، شـیرەی وشـکەوەبووی (گـەوەنکێ، گـوینیی جەباریی).
کەچ (ئان) keç
کـەج، کـەل، گـێر، خـوار، خێـچ، چـەوت، چـەفت، لار، ناراست.
کەچەڵ (ئان) keçel
کەچەر، کەلەش، سەر بێ تووک و موو.
کەحێل{ئەسپ} (ن.ئا) kehêl(esp)
کەحلان، ئەسپی(ڕەسەن،حدود)، کەحیل.
کەر (ئان) [1] ker
دەبەنگێ، گەوج، نەفام.
کەر (ن.ئا) [2] ker
گوێ درێژ، بارەبەری بەزەرە زەڕ، خەر، کەهر، هەر.
کەرانە (ئان) kerane
کەرەکیی، کەرکیی، وەکێ کەر.
کەرپووچ (ن) kerpüç
خشت، کەلپیچ.
کەرت کردن (کتپ) kert kirdin
لەت کردن، بەش کردن، بەش بەش کردن.
کەرت وپەرت (ئان) kertw pert
پەرش وبڵاو، لەت لەت.
کەرخ (ن) [1] kerx
سنوور، کەوشەن.
کەرخ (ن) [2] kerx
لا، ئالی.
کەرسەک (ن) kersek
گلمتک، کەرسەکێ، کەستک، کەستەک، کلـۆگل، سـن، سندە.
کەرکردن (کتپ) kerkirdin
فریودان، خەڵەتاندن.

کەرکە (ن) kerke
شێوە دورگە، کەرگراف، زەوییەکێ سێ لای، ئـاویێ و لایەکی وشکانیی.
کەرۆکە (ئان) keroke
حۆل، گێلۆکە.
کەرویشک (ن.ئا) kerwêšk
کیفرۆشک، کەرووشک.
کەرویشکە خەو (ن) kerwêškc xew
سەرخەو، سووکەخەو.
کەرویشکە کردن (کتن) kerwêškekirdin
زنجیرەکردن، شەپۆل دان، بزوتنەوە بەدە م باوە.
کەرە (ن) kere
نفیـشک، ڕۆنیقــاڵ نــەکراو(لەماســت یــان شــیر دەرهێنراو).
کەرەستە (ن) kereste
١- کەرستە، کەرەسە، وردەبابەت.
٢ - ئامرازی شت لێ دروست کردن.
کەرەکێویی (ن.ئا) kere kêwî
کەرەکێــڤیی، خـــەرگۆر، خەرگۆلک،کەرەکووڤـــی، گۆرەکەر.
کەرەم (ن) [1] kerem
بەخشش، دانی بێ قەرەبوو.
کەرەم (ن) [2] kerem
بەهرە، فایدە، کەڵک.
کەرەمدار (ئان) keremdar
کەرەمکار، جوامێر.
کەرەوز (ن.ڕو) kerewuz
کەرەوس، کەرسەپ، کرسپ.
کەرەوێتە (ن) kerewête
کراوات، کەرەوات، قەرەوێتە، بۆیمباغ، بۆینباخ.
کەرێتی (ن) kerêtî
کەریی، بێ ژیریی، کەریەتیی، کاری بێ ئەقلانە.
کەری دێز (ن.ئا) kerîdêz
کـەری(ڕەشـی مەیلـەو بـۆر) کەلەبـەر کەلاـەڕەقیی خــۆی دەخاتــە تەنگوچەڵەمــەوە بــۆ زەرەردان لەخاوەنەکەی مەبەست: مرۆڤی کەلاـەڕەقە.
کەڕ (ئان) [1] keṟ
کەڕیل، کەهڕ، نەبیس، نەژنـەوا، گـوێ (کـپ، گـران)، کەهڕۆ.
کەڕ (ئان، خ) [2] keṟ
زۆر سارد.

کەڕ (ئان) ٢ ker
تیر، خەست (ماستاو).
کەڕبوون (کتن) kerbûn
کپ بوون، گران بوون.
کەڕوو (ن) kerû
کەڕە، کەڕەکیفە، کەڕەوڵ، بڕش، کفکە، تویژاڵکی شین(سەوز) کە لەسەر(نان، خواردەمەنیی..) دەنیشێ.
کەڕووهەڵهێنان (کتن) kerû helhênan
کەڕوو(هێنان، هەڵهێنان)، بڕش هەڵهێنان، کەڕوایی بوون.
کەڕووهەڵهێناو (ئان) kerû helhênaw
کەڕووایی، کەڕوو هەڵهاوردوو بڕش هەڵهێناو.
کەڕەت (ن) keret
جار، بار، بارە، دەفعە، دەحفە، چەل، کەشە، وارە.
کەڕەسیسە (ن) keresîse
کولوە بەفری تەنکی ورد، کلوەبەفر بەدەم بای ساردەوە، پرووشە بەفرکەکزەبا ئەیهێنێ و ئەیبا.
کەڕەواڵە (ئان) kerewale
حۆل، کەم ئاوەز.
کەڕی (ن) kerî
گوێ گرانیی، نەژنەوایی، نەخۆشیی کپ بوونی گوێ.
کەزی (ن) kezî
ئەگریجە، بسک، پرچۆکە، زولف، زلف.
کەژ (ن) ١ kej
گرد.
کەژ (ن) ٢ kej
شوێنی هەڵەموت
کەژ (ئان) ٣ kej
زۆرسپی، فرەچەرمگ، فریە چەرموو.
کەس (ن) ١ kes
ئەفەر، تاکێ لەبنیادەم.
کەس (ن) ٢ kes
کەسوکار، خزم، خوێش.
کەساس (ئان) kesas
زەبوون، بێ سەرویەر، حاڵ پەریشان.
کەسایەتیی (ن) kesayetî
کەسێتیی، خزمایەتیی.
کەس نەزان (ئان) kes nezan
نادیار.
کەسەر (ن) keser
خەم، خەفەت، پەژارە.

کەسیی (ئان) kesî
(تایبەت، تایبەتیی، سەربە)مرۆڤێ.
کەسیرە (ئان) kesîre
سڕ، سەرما بردوو، کرژهەڵاتوو لەسەرماندا، تەزیو (لە سەرمان).
کەش (ن) keš
ئاووهەوا، چۆنایەتیی هەوا.
کەشتی (ن) keštî
گەمی، گەمیە، پاپۆڕ، واپۆڕ.
کەشتی گەل (ن) keštî gel
کاروانە کەشتیی.
کەشتیوان (ن) keštîwan
گەمیەوان، پاپۆڕەوان، کەشتیڤان، کەشتیەوان، قەفتان، خەفتان.
کەشخەیی (ن) ١ kešxeyî
ڕێکیی و جوانیی.
کەشخەیی (ن) ٢ kešxeyî
فیز، دەعیە.
کەشکەژنۆ (ن) keškejino
کلاوەی ئەژنۆ، کاسەی زرانی، کەشکەزرانی.
کەشەنگ (ئان) kešeng
شەکەت، ماندوو.
کەف (ن) kef
کۆمەڵە بلقی سابوناو.
کەفارەت (ن) kefaret
تۆڵەی تاوان.
کەفاو (ن) kefaw
کەفی سابوون، سابووناو.
کەفتەکار (ن) keftekar
لەکارکەوتوو، عەمەلمەندە، زەبوون.
کەف کردن (کتن) kef kirdin
کەف لێ پەیدابوون.
کەف لێ‌دان (کتپ) kef lêdan
خەڵەتاندن
کەڤر (ن،کی) kevir(ki)
گابەرد، بەردی زل.
کەل{مانگ} (ئان) ١ kel(mang)
مانگی نوێ(لە ئاسمان).
کەل (ن) ٢ kel
چیا، شاخ.
کەل (ئان) ٣ kel
لا(شکاو، لێتەکراو، پێوەنەماو).

کەڵ (ئان،کی) [1] kel(ki)

گەرم، داغ، پرتینی گەرمیی.

کەلا (ئان) kela

کلا، دوورەپەرێز.

کەلار (ئان) kelar

کەلەکەکراو، لەسەریەکە دانراوی بلندەوەبوو.

کەلاک (ن) kelak

کەلاش، کەلاخ ، لاکە، لاشە.

کەلاوە (ن) kelawe

١- کاول، ویرانە، خاپوور.٢ - ویرانە، ئاسەوار، خانووبەرەی داڕووخاو و داتەپیو

کەل کردن (کتپ) [1] kel kirdin

لا لێ(کردنەوە، وەکردنەوە، وەکردن).

کەل کردن (کتپ) [2] kel kirdin

بەل کردن، پەل کردن، لێ برین، تیکە لێ کردنەوە.

کەللە (ن) kelle

سەلکە، لەئەستۆ بەرەوژوور، سەر.

کەللە پاچە (ن) kelle paçe

کەلەپاچە، کەلوپا، چێشتی سەروپێ.

کەللە رەق (ئان) kelle r̲eq

رەق ئەستوور، تووڕەوتڕۆ، کەللەشەق، تووڕەوتۆسن، گژو فش.

کەللەیی (ئان) kelleyî

شێتگیر(بوو).

کەڵ وپەل (نک) [1] kelw pel

ئەسپاباتی ماڵ، وردەواڵەی ناوماڵ، شتومەکی ناوماڵ.

کەڵ وپەل (نک) [2] kelwpel

جل وبەرگ.

کەلەبەر (ن) keleber

١- کەلەوەر، قەڵش. ٢- دەرەتانی(تەنگە، نارەحەت)، ڕێگەی تەنگە.

کەلە پاچەکردن (کتپ) kelepaçe kirdin

لەت وکوت کردن، لەت وپەت کردن،ئەنجن ئەنجن کردن، هەلا هەلا کردن.

کەلەپچە (ن) kelepçe

پێوەند، دەستبەند، ئەڵقەوقفل وزنجیری لەئاسن دروستکراو بۆ دەسی تاوانبار.

کەلەپۆ (ن) kelepo

ئاسۆ، ئەوجێگایەی خۆری لێ ئاوادەبێ.

کەلەپوور (ن) [1] kelepür

کەلوپوور، جێما، بۆماوە، چاندیی، شارستانێتیی، داب و دەستووری کۆمەڵایەتیی.

کەلەپوور (نک) [2] kelepür

شرکەوپرکە، شرەوبرە، خرت وپرت.

کەلەپوور (ن) [3] kelepür

میرات، میراتیی.

کەلەکە (ن) keleke

لاپەراسوو، پاڵوو، خالیگە، برگە، کیلەکە، تەنیشت.

کەلەکە برین (کتپ) keleke bir̲în

پاڵ پێوەنان. ـەنگ پێ هەڵچنین (بەسیحورسە...)

کەلەلا (ئان) [1] kelela

شەکەت، ماندوو.

کەلەلا (ئان) [2] kelela

بریندار، زامدار(کراو).

کەلەلا (ئان) [3] kelela

زۆر نەخۆش.

کەلین (کتن) kelîn

کولیین، جۆش هاتن.

کەلێن (ن) [1] kelên

پەناگا، داڵدە.

کەلێن (ن) [2] kelên

کەلەبەر، قەڵشتیگەورە(لەدیوار، شاخ..).

کەلێن (ن،س) [3] kelên

بۆسە، سپێر، چەپەر، خەڵ، کەمینگا.

کەڵ (ن،ئا) [1] kel̲

گامێش(نێر).

کەڵ (ن،ئا) [2] kel̲

گای ئەحل، کەلەگا.

کەڵ (ئان) [3] kel̲

ئازا، بەکار(بەرامبەر دوژمن)، پیاوانە.

کەڵ (ن) [4] kel̲

جۆشی ئاو، قولپ، بلقەئاوی (لەکول، کولهاتوو).

کەڵ (ئان) [5] kel̲

زل، زەلام.

کەڵبە (ن) kel̲be

کەلوە، بەرازە، کەڵبە، کەلپ، ددانی پێشەوەی سەگ..

کەڵک (ن) kel̲k

سوود، فایدە، بارە، بەهرە.

کەڵک لێ کەوتن (کتن) kel̲be

پێویست پێ بوون، کار تێ کەوتن.

کەڵک دان (کتپ) kel̲kdan

بەهرەدان، سوود بەخشیین.

کەلکەلە (ن) kelkele
خولیا، مەراق.
کەلەباب (ن.م) kelebab
کەلەشێر.
کەلەبابە (ن) kelebabe
شێرە، سەری بەلووعە، کەلەشێرە.
کەلەشێر (ن.م) kelešêr
کەڵەباب، کەرەشێر، کەرەباب، کەڵەکووکە، دیکەل، دیقل.
کەلەک (ن) ١ kelek
کۆمەلە بەردی بەسەریەکدا دراو.
کەلەک (ن) ٢ kelek
وشکەکەلەکە، دیواری بێ ناوکار لەبەرد هەڵچنراو.
کەلەک (ن) ٣ kelek
فێل، فێلبازیی.
کەلەک (ن) ٤ kelek
کۆما، کۆمەڵ، شتی لەسەریەک دانراو.
کەلەک لێ‌دان (کتپ) kelek lêdan
فێل لێ کردن.
کەلەک بازیی (ن) kelekbazî
حیلەوحەواڵە، فێل وفەرەج.
کەلەکە کردن (کتپ) keleke kirdn
کۆمەڵ کردن، خستنەسەر یەک.
کەلە کێویی (ن.نا) kele kêwî
نێری مەڕ و بزنەکێویی.
کەلەگا (ن.نا) kelega
گای(بەگون، نەخەسێنراو).
کەلەگەت (ئان) keleget
بالابەرز، قەدبلند.
کەم (ئان) kem
کم، نەخت، پیچ، تۆز.
کەمان (ن.ئم) keman
کەمانچە، سینەکەمان.
کەمایەتیی (ن) ١ kemayetî
کەمیتیی، کەمایی.
کەمایەتیی (ن) ٢ kemayetî
ناتەواویی، کەموکووڕیی، کیماسیی، کەمایەسیی.
کەم بوون (کتن) kem bûn
بەرەو نەمان ڕۆیشتن(شت)، هاتنەکزیی.
کەم بوونەوە (کتن) kem bûnewe
هاتنەکەمیی، لەکەمیی دان.

کەمتابێژ (ئاک) kemtabêj
کەم یان زۆر، کەم تا بیش، کەمراوێژ، زۆریان کەم.
کەم تەرخەم (ئان) kemterxem
سستەکار، کەترەخەم، گوێ نەدەر، کارپشت گوێخەر کەسێ کەشتی مەبەستی لا پەشم بێ.
کەم چیکلدانەیە (رس) kem çîkldane
زۆر زوو توورە دەبێ، بێ سەبرە.
کەم دوو (ئان) kemdû
کەمدوو، کەم قسە.
کەم ڕوو (ئان) kemrû
کەمڕوو، شەرمن، شەرمێون.
کەم کردن (کتن) kem kirdin
کەم بوونەوە، کورت هێنان، لەکەمیی دان.
کەم و کووڕیی (ن) kemw kûrî
ناتەواویی، نوقسانیی، کیماسیی.
کەنار (ن) kenar
لێوار، زێوار، زێوارە، ڕەخ، قەراخ، لا، تەنیشت.
کەنارەگیریی (ن) kenare gîrî
دوورەپەرێزیی، بێلایەنیی، گۆشەگیریی.
کەند (ن) ١ kend
کەنەک، قوولکە.
کەند (ن) ٢ kend
کۆسپ، تەگەرە.
کەندال (ن) kendal
کەند، کەنەک، کەنگەلان، کەناو، ناوسرگە، زەویی دادڕاو.
کەنداو (ن) kendaw
دەلاف، دراف، شاوێ کەدوولای وشکایی لێچوویێتەپێش، خەلیج.
کەندن (کتپ) kendin
کۆلان، هەلکەندن (گل لەزەویی).
کەندەک (ن) kendek
کەندە، خەندەق، زەویی کۆلدراوی درێژکۆلەویان.
کەندەلان (ن) kendelan
کەند، کەنکێ(درێژکۆلە).
کەنشتە (ن) kenište
کەنشت، مزگێت، پەرستگای جوولەکان، کەنیشتە.
کەنگ (ن) keng
چنگی بالدار، چەنگی مەل.
کەنەفت (ئان) ١ keneft
کەلەلا، حال پەریشان.

کەنەفت (ئان) ٢ keneft
زەبوون.
کەنیشک (ن) kenîšk
کچ.
کەو (ن.م) ١ kew
کەف، بەق، ژەرەژ، چیل، زارا، زارانج، زارانز، کەوک.
کەو (ن) ٢ kew
سەرەت، سەرەند، سەراد، بێژنگی(شاش، کون گەورە).
کەواتە (ئاک) kewate
کەوابوو، کەوایە، جا ئەگەر وایە، هەر گاوایە، لەبەرئەوەی کە..
کەوتن (کتن) ١ kewtin
ڕاکشان، خۆدرێژ کردن.
کەوتن (کتن) ٢ kewtin
بەربوونەوە، کەوتنە(خوار، سەرزەویی).
کەوتن (کتن) ٣ kewtin
(نوستن، مانەوە)کەسێ لەسەر جێگەی نەخۆشیی.
کەوتنە خاک و پای کەسێ (ند)
kewtine xakw pay kesê
خۆ شکاندن لەبەردەمی کەسێکدا.
کەوتنە ڕێ (کتن) kewtine r̲ê
بەڕێ کەوتن،تۆغر کردن.
کەوچک (ن) kewçik
کاچ، کەوچە، کەچکێ، کەفچی، چەمچە.
کەوشدروو (ن) kewšdirû
کەوش دروو، کەوشدۆز، کەوشدوور، پێلاودروو، قوندەرە دروو.
کەوڵ (ن) kewl̲
کەوەڵ، پێستە(خۆشکراو، دەباخکراو).
کەوڵ کردن (کتپ) ١ kewl̲ kirdin
گروون، گورووین، پێست لەبەر داماڵین، سپی کردن(ئاژاڵ).
کەوڵ کردن{کەسێ} (ند) ٢ kewl̲ kirdin(kesê)
١- بۆڕۆ کردن، بەتوندی سەرزەنشت کردن.
٢- زەبوون کردن، تەنگێ پێ هەڵچنین.
کەوڵەکۆن (خ.) kewl̲e kon
پیری(پەک کەوتە، قرخنی عەمەل مەندە).
کەون (ن) ١ kewn
هەموو دنیا.
کەون (ن) ٢ kewn
١- کۆن، دێرین. ٢- پەڕیووت، کۆنە.

کەون (ن) ٣ kewn
دەم هەڵپێچی ژنانە.
کەونینە (ن) kewnîne
کەونارا، شتی(لەمێژینە، قەدیمیی).
کەویی (ئان) kewî
کەدیی، کدیی، کەهیی، کەیی، ڕام، گیانداری کێویی کە ماڵیی بووبێ.
کەویی کردن (کتپ) kewî kirdin
ماڵیی کردن، ڕام کردن، کەهیی کرن.
کەیل (ئان) ١ keyîl
سەرخۆش، زۆرمەست (بەهۆی بادەنۆشیینەوە).
کەیل (ئان) ٢ keyîl
ئالۆز، دلپڕ.
کەین (ن) ١ keyn
نێوان، ئاشنایەتیی، پێوەندیی، پەیوەندیی.
کەین (ن) ٢ keyn
ڕەتم، تەگبیر دژی کەسێ.
کەین وبەین (ن) keynw beyn
تەگبیر ورازی پەنهانیی.
کەیوان (ن.ئس) keywan
ئەستێرەی (زوحەل، کیوان، کاروان کوژ، کاروان کوژە)، دووهەم ئەستێرەیە بۆ گەورەیی و نۆمانگی زانراوی بەدەوردایە.
کێ بەرکێ (ن) kêberkê
مل ملانێ، ڕکەبەریی، ڕک بەرکە، ملە.
کێر (ن) kêr
چووک، ئەلە، سیرەت، ئالەت، ئامرازی نێر ینەیی.
کێرد (ن) kêrd
چەقۆ، کارد، گێر، تیغی دەم پانی مشتودار کە ئانوشتێتەوە.
کێڕ (ن) kêr̲
هێل، خەت، خێت.
کیس (ن) kîs
هەگبە. جۆرکێ. کیسک.
کیس کردن (کتن) ١ kîs kirdin
پەنمان (پووک).
کیس کردن(کتن) ٢ kîskirdin
پێش خواردنەوە، تووڕەیی(خۆ) شاردنەوە.
کیسە (ن) kîse
کیسک، کیسە(باخەڵ، پارە).
کیسە کێش (ن) ١ kîse kêš
ئاتر، دەمامچیی، کەسێ کەلەگەرماوە(حەمام)

خەلک دەشوا.

کیسەکیش (خ)٢ kîse kêš

زمان لووس، کلکەسووتەکەر.

کیش (ن)١ kêš

قورسایی، سەنگینیی.

کیش (ن)٢ kêš

پێز، را(ئاردی گەنم، هەویر).

کیش (ن)٣ kêš

تاقەت، وزە، توان، تابشت.

کیش (ن)٤ kêš

ئەسپابی جووت، نیرو ئاموور.

کیشان (کتپ)١ kêšan

تەرازووکردن، ئەندازەی قورسایی شت زانیین (بەسەنگ و تەرازوو)، خستنە(سەر، ناو) تەرازوو بۆ قورسایی زانیین.

کیشان (کتپ)٢ kêšan

راکیشان، کیشیان.

کیشان{جگەرە} (کتپ)٣ kêšan (cigere)

(قوم، مژ)لیدان، کیشیان.

کیشان (کتپ)٤ kêšan

(تیغ..لە کیلان) دەرهینان.

کیشانە (ن) kêšane

کیش، سەنگ، ئەندازەی قورسایی شت بەسەنگ و تەرازوو.

کیشانە کردن (کتپ) kêšane kirdin

لەتەرازوونان، خستنەناو تەرازوو (شت بۆ زانیینی قورسایی).

کیشانەوە (کتپ) kêšanewe

هینانەدواوە، کشاندنەوە، وەکشاندن.

کیشک (ن) kêhik

ئیشک، پاس، پاسەوانیی.

کیشکچیی (ن) kêšikçî

ئیشکچیی، پاسدار، پاسەوان.

کیش کردن (کتپ)١ kêš kirdin

راکیشان، کشاندن، بەکیش کردن.

کیش کردن (کتپ)٢ kêš kirdin

راکیشان (بۆ لای خۆ).

کیشک گرتن (کتپ) kêšk girtin

پاسەوانیی کردن، کیشک لێ گرتن، ئیشک لێ گرتن.

کیشماکیش (ن) kêšma kêš

١- کیشمەکیش، کەشمەکەش، بگرەوبەردە، کەشما کەش، کەشاکەش، گیرەوکیشە، کیشەوبەرە، ئەرکی گران. ٢- کیشەکیش، شەڕوەڕا، ناکۆکیی وینار، شەڕەفانیی.

کیشە (ن)١ kêše

١- شەڕ. ٢- دەمەقالە، دمەقالە، ناڕیکیی، ناتەبایی.

کیشە (ن)٢ kêše

سەرپۆشی ژنان.

کیل (ن)١ kêl

کیل، بەردی سەرین و پاینی قەبر، بەردی سەرو خواری گۆڕ.

کیل (ن)٢ kêl

بلندیی، بلندایی، بەرزیی، بەرزایی.

کیل بوونەوە (کتن) kêl bünewe

بەرزبوونەوە، بلندبوونەوە.

کیل کردنەوە (کتپ) kêl kirdinewe

بەرزکردنەوە، بلند کردنەوە.

کیلگە (ن)١ kêlge

زەویی وزار.

کیلگە (ن)٢ kêlge

زەویی شیوکراو.

کیم (ن،پز) kêm

جەراعەت، زەرداوی برین، زووخاو، زلفنجاو، زلزلە.

کین (ن) kîn

رک، رق، قین.

کینە کیشان (کتن) kîne kêšan

رق (کیشان، هەلگرتن)لە دلدا.

کیو (ن) kêw

کیف، کەژ، کۆ، چیا، شاخ.

کیویی (ئان)١ kêwî

کیفیی، کەژیی (درندە، گیان لەبر).

کیویی (ئان)٢ kêwî

خۆڕست، خۆڕسک، کیویلە، کیویلکە، شتی(سروشتیی، خواکرد).

پیتی - گ-

-G-

گا (ن.نا) ga [١]
گاو، گاجووت، ڕەشەوڵاخی نێر، نێری چێل.
گا (نان) ga [٢]
گێل، گەوج، هەری، گەلحۆ.
گا (نان) ga [٣]
زل، قەبە.
گا (ن) ga [٤]
جار، چەل، کەرەت.
گا (ن) ga [٥]
جێ، شوێن.
گابارە (ن) gabare
شکێر، قەڵشەشاخ.
گابۆر (ن) gabor [١]
گاقۆڕ، بۆڕەبۆڕ، قیڕوهووڕی گاگەل، بۆڕە.
گابۆڕ (ن) gabor̲ [٢]
شین و گریانی بەدەنگی بەرز.
گابەرد (ن) gaberd
گاشـەبەرد، گاکوچـک، تـل، تلەبـەرد، سـاغوورەک، بـەردی (زل، گـەورە) ، کەڤـرێ مـەزن، تـاوێر، تاوێرەبەرد.
گاپەل (ن.م) gapel
گاپل، گاپێل، گاکۆترە، کۆترە گایە، کـۆترە کێـوی شین، کۆترە گاپەلە.
گاپێ (نان) gapê
تەپ، تەپۆ، سستەپەلە، مردەلۆخە(لەڕۆیشتندا) .
گاتوو (ن.رو) gatû
شاتوو، توومۆرە، تووی سووری تۆخ.
گادار (ن) gadar
لەوەڕگا، شوێن لەوەڕ.
گادان (کتپ) gadan [١]
گابەردانە سەر مانگا، چێل لەکەل کێشان.
گادان (ن) gadan [٢]
قازانج (لەمامەڵەدا) .
گادانە (ن.رو) gadane
کزن، گاودانە، گلینە، هەرتۆمان.
گاران (کتن) garan
گاراندن، گارانن، گارەگارکردن (مریشک) .
گاڕان (ن) gar̲an
گاگـەل، گاڵـەل، گـاڕێن، گاگەلـە، گایـەل، گۆبـارە، ڕەوەی گاوگامێش، گەلـەی (گـاجووت، ڕەشـەو[illegible] ، چێل وگا و گامێش) .
گارە (ن) gare
گار،گاری مریشک.
گاز (ن) gaz [١]
قەپ، قەپاڵ، گەژ، گەوز.
گاز (ن) gaz [٢]
لەلە، خەت (قووڵ) .
گاز (ن) gaz [٣]
گازکە، گاسک، ئامرازی بزمار کێشانەوە.
گاز (ن) gaz [٤]
بانگ، بانگەواز، گازی، گاس، هاوار.
گاز (ن) gaz [٥]
زنجیرە چیا.
گاز (ن) gaz [٦]
لا، ئالی.
گاز (ن) gaz [٧]
گازەدۆکە، شێوی زۆرتەنگ، شێوەڵەی تەنگ
گاز (ن) gaz [٨]
باسک، درێژایی لەجومگەی دەستەوە تاشان.
گاز (ن) gaz [٩]
غازی خۆڕسک.
گازر (ن) gazir
جلـشۆر، کەسـێ کـەجلی خـەڵک بەپـارە دەشـوا، قەسار.
گازکردن (کتپ) gazkirdin
بانگ کردن، گازی [illegible]
گازگرتن (کتپ) gaz girtin
قەپ گرتن، قەپاڵ لێ گرتن، گەژ کرن، ددان لێ گیر کردن.
گازن (ن) gazin
شفرەی پێڵاو دروو، گازە، چەقۆی چەرم بڕین.
گازندۆک (ن) gazindok
گلەییکەر، بەپرتە وبۆڵە.
گازندە (ن) gazinde
گازن، گازە، گازەندە، گلە، گیلە، گلەیی.
گازەرە (ن) gazere
گـازەرا، گـازی پـشت، موورەغـەی پـشت، دڕوپـشت، ناوەڕاستی پشت.

گاستین (ن) gastîn
گازتین، جێگەی کۆبوونەوە بۆ کات بردنەسەر..
گاسن (ن) gasin
گاواسن.
گاشە (ن) gaše
ئاژاوە، پشێویی.
گاڤ (ن،کی) ١ gav(ki)
گاە،دەم، کات، سات.
گاڤ (ن،کی) ٢ gav(ki)
مەنگاو، شەقاو.
گاڤ دان (کتپ) gavdan
دەرفەت پێدان.
گاڤین (کتپ،کی) gavîn(ki)
ویستن.
گاگا (ناک) gaga
جارجار، گاگوار.
گاگۆلکە کردن (کتن) gagoḻke kirdin
گـاگۆلکێ کـردن، گاگۆلـە کـردن، ڕۆیـشتن لەسـەر هەردوو دەست و هەردوو ئـەژنۆ (منـداڵ) ، گاگۆلـە کردن.
گاگەل (ن) gagel
گاران.
گالا (ن) gala
مێرش، هروژم.
گالە (ن) gale
جۆرێک هەگبەی پشت زین.
گالیسکە (ن) galîske
کالیـسکە، فـایتوون، دروشـکە، تەختەتـەرەوان، کەژاوەی پێچکەدار.
گاڵ (ن،رو) ١ gaḻ
هەرزنەتاڵە.
گاڵ (ن) ٢ gaḻ
ڕاوەدوو (بەهەراو هوریا) .
گاڵ (ن) ٣ gaḻ
کرۆگاڵ، گاڵ وبۆغ (منداڵی ساوا) .
گاڵتە (ن) ١ gaḻte
گەمە، گەپ، سوعبەت، شۆخیی، زرتۆڵە.
گاڵتە (ن) ٢ gaḻte
تیز، قەشمەریی.
گاڵتە (ن) ٣ gaḻte
گاڵتەبازیی، گاڵتین، گاڵتین، کایە، یاریی.

گاڵتە پێ کردن (کتپ) gaḻte pê kirdin
تیز (پێ کردن، پێوەکردن) ، سوعبەت پـێ کـردن، دانە بەرکلکان.
گاڵتەچیی (ن) gaḻteçî
گاڵتەبێژ، سوعبەتچیی، حەنەکبێژ، کەسێ کەقسەی سەیردەکا بۆ پێکەنین.
گاڵتەکردن (کتن) gaḻte kirdin
شۆخیی کردن، سوعبەت کردن، شت ووتن یان کردن بەسوعبەتەوە.
گاڵ دان (کتپ) gaḻ dan
دەرکردن، پاڵ پێوەنان، دەرپەڕاندن.
گاڵۆک (ن) gaḻok
گـاڕام، گـارم، گـاڕان، داردەسـتی درێـژی (جـوتێر، جوتیار، جووتکەر، گاوان) .
گاڵە (ن) ١ gaḻe
دادوهاوار.
گاڵە (ن) ٢ gaḻe
گرمەی هەور، گرمەگرمی هەور.
گاڵە کردن (ئد) gaḻe kirdin
گاڵەپـێکردن، ئـیش ڕاپـەڕاندن بـەچالاکی ، چـاک وەخۆ کەوتن لەکارێکدا.
گامەلاس بوون (کتن) gameḻasbûn
مان گـرتن، خۆبەزەویـدادان، لـەکار غەزریین،چێـدی کارنەکردن.
گامێش (ن،نا) gamêš
گامووش، ڕەشە ولاخێکە لەگازلتر.
گان (ن) gan
جووتگیری، سەر جێیی، جفتیی، ئیلاقە.
گاو (ن) gaw
گا، کات.
گاوان (ن) gawan
شوانی (گاگەل، گانەل) ، گاچەرێن، گاچێر، گـادێر، گالو، گاوو، گاوون.
گاوچە (ن) gawçe
چەرخی ئاوکێشان لەبیری ئاو... ئاعوور.
گاور (ن) gawir
١- ئاگر پەرست. ٢- بێ بڕوا.
گاوگۆتاڵ (نک،نا) gaw gotaḻ
گاو گۆل، ڕەشەولاخ بەتێکرایی: گا، مانگا، گامێش، گوێرەکە، پارین.
گاوگەردوون (ن،ئس) ١ gaw gerdûn
بـورجی گـا(لـەئاسمان) ، دووهـەم بـورج لـە

ـمیوومەری بیستی نیسان تێ ئەکەوێ.

گاو گەردوون (ن) ٢ ga w gerdûn

تووێـنی. سـەربڕینی ئـاژەڵ (بـۆ پیـشوازی لەگـەورە پیـاوان یان مـەمستیکی ئاینی) .

گاوەخان (ن) gawexan

گومسوو، تەویلەی گاگەل، پشتیری گائـەل، گـەوڕی گ و مانگا.

گر (ئان) gir

ـرشت. نەگەورە نەپچووک، مام ناوەندیی.

گرار (ن.کی) girar(ki)

چیشتی توندە.

گراز (ن.کی) giraz(ki).

شۆربای برنج.

گران (ئان) ١ giran

قورس، سەنگین.

گران (ئان) ٢ giran

گران بەها، بوها، پڕ بەها، نرخ(بەرز، زۆر) ، گرانبا.

گران{مرۆڤ} (ئان) ٣ giran(mirov)

لەسەرخۆ، سەنگین، هێمن.

گرانبار{مرۆڤ} (ئان) giranbar(mirov)

بارگران، خاوەن خێزانێکی زۆر.

گران بوون (کتن) giranbûn

(بەها، بوها، نرخ) بەرز بوونەوە.

گرانیی (ن) ١ giranî

قورسیی، گرانایی، قورسایی، سەنگینیی.

گرانیی (ن) ٢ giranî

١- قاتیی، دەست نەکەوتنی بژێو.

٢- برسێتیی، قاتوقڕیی.

گرانیی (ن) ٣ giranî

نرخ بەرەو ژوورێی.

گربوون (کتن) gir bûn

هەراش بوون، خۆگرتن، بەخۆداهاتن.

گرتن (کتپ) ١ girtin

خستنەناو (چنگ، دەست) ، هێنانە ناودەست.

گرتن (کتپ) ٢ girtin

(بەند، دیل، حەپس) کردن، خستنەگرتووخانە.

گرتن{ڕۆژوو} (کتپ) ٣ girtin(rojû)

پێبوون (لەمانگی ڕەمەزاندا) .

گرتن (کتپ) ٤ girtin

داگیرکردن، دەست(بەسەردا گرتن، بگیرکردن) : دەستدرێژیی کردن(سوپا) .

گرتنەوە (کتپ) ١ girtinewe

قۆزتنەوە (لەهەواوە) .

گرتنەوە (کتپ) ٢ girtinewe

هێنانـەوە جـێ (ئەنـدامی لـەش..شـکاو یـان لـەجێ چوو) .

گرتنەوە{کتێب..}(کتپ) ٣ girtinewe(ktêb)

بەخت گرتنەوە، لەکتێب ڕوانیین (بۆ ئایندە زانـیین) .

گرتووخانە (ن) girtûxane

گرتیخانە، بەندیخانە، حەپسخانە.

گرد (ن) ١ gird

تەپۆلکە.

گرد (ئان) ٢ gird

خڕ، گردەڵ.

گرد (ئان) ٣ gird

درشت.

گردبوونەوە (کتن) girdbûnewe

کۆبوونەوە، کۆم بوونەوە، گردوەبوون.

گردکردنەوە (کتن) gird kirdinewe

کۆ کردنەوە، کۆوەکردن، کۆم وەکردن.

گردوکۆ (ن) girdw ko

هەموو پێکەوە، ویکرایی.

گردەنشین (ن) girdenişîn

١- لەپێ کەوتوو، لەپەل وپۆ کەوتوو، لەکارکەوتە (مرۆڤ) . ٢- دەست یان پێ نەماو.

گردیی (ن) girdî

تێکرا، کۆ، هەموو، گردین.

گرژ (ئان) girj

١- مـۆن، ناوچـەوان(تـرش، چـرچ کـردوو) لەتووڕەیی.٢ - مات، مەلوول، خەمبار.

گرژیی (ن) girjî

مۆنیی، تووڕەیی، ناوچەوان ترشیی.

گرفت (ن.پز) ١ girift

ڕۆدل، سقل.

گرفت (ن) ٢ girift

بەرهەڵست، بەرگرلەکار.

گرفتار (ئان) giriftar

تووشیار، تووش (هاتوو، هاتگ) ، دوچار.

گرفتاریی (ن) giriftarî

تووشیاریی، دووچاریی.

گرفە (ن) girfe

گرفە گرف، دەنگی گڕی ئاگر.

گرک (ن) girk
دووگی سەرپشتی حوشتر، کۆپارەی (سەر پشتی گای جبوری) .

گرگاشە (ن) girgaşe
بەلا، بەلای لابەلا، نەهامەت، دەردو مەینەت.

گرماندن (کتن) girmandin
گرمە(کردن، هاتن) ، گرماندن، گرمانن، گرمیین، گومیین ، گمیین، گوڕژان، گوڕزان، گوڕژاندن (هەور) .

گرنج (ئان) girinc
زبر، دڕ.

گرنجایی (ن) girincayî
زبریی، دڕیی، دەندرە، دان، برگە.

گرنج گرنج (ئان) girinc girinc
برگەدار، دڕن، داندار، گرنیی، دەندرەدار.

گرنگ (ئان) giring
گرینگ، پڕ بایەخ، بایەخدار، زۆر مەبەست(شت) .

گرنگیی (ن) giringî
بایەخداریی، پڕبایخیی.

گرۆ (ن) giro
کۆمەل، دەستە.

گروون (کتپ) girün
گوروون، گرواندن، گروان، پێست لێ داڕنیین، کەوڵ کردن، کوڕژاندن، پاک کردن.

گرەو (ن) girew
گەرەو، گرەوای، گرێو، شەرت، مەرج.

گرەوکردن (کتپ) girew kirdin
گرۆ کردن، گرێو کردن، (شەرت، مەرج) کردن.

گرەوەک (ئان) girewek
لەبارمتەنراو، بارمتەکراو، بارمتەنراو.

گریان (کتن) giryan
گیریان، ناریان، شین کردن، شەپۆر کردن، هەنسک،هەلدان وفرمێسک هاتنەخوار لەچاو.

گریاندن (کتپ) giryandin
کردنەگریی، هێنانە گریان.

گریشمە (ن) grîşme
ناز، غەمزە، قەمزە، تەماشا بەتیلەی چاو.

گریمان (ئپ) grîman
وامان دانا، بابلێین.

گرینۆک (ئان) grînok
گرۆک، قاڕن، قەرەزاغ، کەسێ کەزوو دەگری.

گریە (ن) girye
گری، زاریی، شیوەن، شین.

گڕ (ن) [1] gir̲
پێت، سلۆری، تاووبلیسەی ئاگر، بلیسە، کلپە، گڕیە، شیت.

گڕ (ن) [2] gir̲
تین، گەرمایی، گەرمیی و هالاوی ئاگری بلیسەدار.

گڕ (ن) [3] gir̲
زبریی، قونجر قونجریی.

گڕ (ئان) [4] gir̲
دووبارە، جارێکی تر.

گڕ(دەنگ) (ئان) [5] gir̲(deng)
دەنگی(نێر، گیرپاگ، زرب، زبرو درشت) .

گڕ (ن) [6] gir̲
دەورە، سووڕ.

گڕتێ بەربوون (کتن) [1] gir̲tê berbün
ئاگر گرتن، شەوتیین.

گڕتێ بەربوون (ئد) [2] gir̲tê berbün
ئارەزوو جوولان، سۆز جوولان.

گڕتێ بەربوون (ئد) [3] gir̲ tê berbün
بەزەیی پێداهاتنەوە.

گڕ خواردن (کتن) gir̲ xwardin
گردان، گەڕان، بەدەوردا(سووڕانەوە، هاتوچۆکردن)

گڕسەندن (کتن) gir̲ sendin
گڕ گرتن.

گڕکان (ن) gir̲kan
ئاگر پڕژێن، ئاگری، ئاگری(شاخ، چیا) ، شاخی ئاگرین، چیای ئاگرین.

گڕگڕ (ئاک) gir̲ gir̲
دیسانەوە، هەمدیسانەوە، جارێکی تر.

گڕگرتن (کتن) gir̲ girtin
١- گڕ تێ بەربوون. ٢- زۆر تووڕە بوون.

گڕۆزیی (ن) gir̲ozî
گڕوگریی، گڕە زۆک، گوڕۆزیی، بەهانە، پەلپ، مان.

گڕوکف (ف) gir̲ w kif
کەسێ یان ئیشێ بەگەرمیی بجوولێ ولەپڕ راوەستێ، دەست دانە ئیشێک و زوو لێ ساردبوونەوە، کورتە سەرکەوتنێک لەکاروباردا و تەواو نەکردنی.

گڕوگاڵ (ن) gir̲ w gal̲
کالە، ورتەورتی منداڵی ساوا لەپێش زمان گرتنیدا،دەنگی زاڕۆی ساوای تازە زمانگرتوو.

گره (ن) ١ gire
سەموم، شەرا، بای گەرمی لەناکاو.
گره (ن) ٢ gire
گر، گەرمی.
گره (ن) ٣ gire
کلپە.
گرێ (ن) ١ girê
گره، گریک، بەند.
گرێ (ن) ٢ girê
کۆسپ، تەگەرە، تەنگە وچەلەمە.
گرێ (ن) ٣ girê
جومگە، گە، بەند، گریچکە.
گرێ دان (کتپ) ١ girê dan
گرێ(لێدان، تێ هەڵدان) .
گرێ دان (کتپ) ٢ girêdan
توند لیک بەستن، قاییم کردن.
گرێ کردنەوە (کتپ) girê kirdinewe
١- گرێ وەکردن، بەندکردنەوە.
٢- گیروگرفت(نەهێشتن، چارەکردن) .
گرێ کوێرە (ن) girê kwêre
١- گرێ(پووچکە، کوورە، کوتکە) ، جۆرێ گرێ کە کردنەوەی دژوارە.
٢- چورتمی(دژوار، بێ چارە) .
گریوەخار (ن) girêwe xar
کێبەرکێ (لەغارغاریندا) .
گزرە (ن) gizre
١- ئالف، زرکۆ.
٢ - گیای وردکراو بۆ ئالیکی ئاژەڵ.
گزنگ (ن) gizing
گزینگ، زراق، سەرەتای هەتاوی بەیانیی، ڕووناکیی خۆر کاتی بەیانیی، تیشکی تازە دەرکەوتووی خۆر.
گزنگ دان (کتن) gizing dan
ڕۆژهەلاتن، هەتاو کەوتن.
گزیی (ن) gizî
گزە، تەڵەکە، فێل، چاوبڕاو.
گزیی کردن (کتپ) gizî kirdin
گزەکردن، تەڵەکەبازیی کردن، فێڵ وفەرەج کردن.
گزیکەر (ن) gizîker
گزیکار، تەڵەکەباز، گزەون، فێلباز، فیلەباز، حیلەباز،شەمچێ.
گژ (ئان) ١ gij
بژ، تیک ئالاو.

گژ (ئان) ٢ gij
گشت، هەموو.
گژکردن (کتپ) gij kirdin
لیک(هالاندن، ئالاندن) .
گژوگیا (ن) gij w giya
گیای زۆر و هەمەچەشنە، هەزگە ویژال.
گژەبا (ن) gijeba
باگژە، بای توندی پاییزی.
گسک (ن) gisik
گەسک، گزگە، گزک، جارۆ.
گسکدەر (ن) gisikder
گەسکدەر، گزکدەر.
گشت (ئان) gişit
گش، پێکەوە، هەموو، بتوون، سەراپا.
گشتیی (ئاک) gişitî
تێکڕایی، هەموانیی.
گفت (ن) gift
بەڵێن، پەیمان، گفتە.
گفت دان (کتپ) giftdan
(بەڵین دان، پەیمان) .
گفتوگۆ (ن) giftw go
وتوویژ، ئاخافتنی پێکەوە.
گڤ{قژ} (ئان) giv(qij)
گرژ، لوول، باخواردوو.
گل (ن) ١ gil
ئێش، ژان (چاو) .
گل (ن) ٢ gil
بزاو، بزوە، جووڵە، گڕ.
گلاراو (ئان) gilaraw
ئۆقرە نەگر، بێ(ئارام، قەرار) ، ماخۆلانگرتوو.
گلان{سوار} (کتن) ١ gilan(swar)
کەوتن، لەسەر وڵاخ (بەربوونەوە، کەوتنەخوار) .
گلان (کتن) ٢ gilan
بەسەرڕوودا کەوتن، گلیان.
گلاندن (کتپ) gilandin
١- خستنەخوار، فڕێ دانەخوار.
٢- دوچاری چورتم کردن.
گل خواردنەوە (کتن) gil xwardinewe
گل خواردن، مانەوە، ویستان، ویسان.
گل کردن{چاو} (کتن) gil kirdin(çaw)
هاتنەئێش، وەژان کەوتن، چاوئێشان.

گلۆربوونەوە (کتن) gilor bünewe

(گولۆر، گلێر، گلۆڵ، خلۆر، تلۆر، تل) بوونەوە ،گلێرە وەبوون، خلێرەوەبوون، تلێروەبوون.

گلەیی (ن) gileyî

١- گلـە، گلـی، گلیـی، گـازە، گازنـدە، باسـی ناڕەزایی. ٢- سەرزەنشت.

گلەیی کردن (کتن) gileyî kirdın

١- (گلە، گازندە) کردن.

٢- ناڕەزایی دەربڕین، دلگیریی باس کردن.

گڵ (ن) giḻ

خاک، خۆڵ.

گڵاو [1] (ئان) giḻaw

پیس، حەفتاو، سیلۆت.

گڵاو{مرۆڤ} [2] (ئان) giḻaw

بەدفەڕ، بێ ئاکار، پیس، خراپ.

گڵکۆ (ن) giḻko

گۆڕ، قەبر.

گڵمتکە (ن) giḻmtik

گلمت، کەرسەک، خەرسەک، سمتەگل، گلمەت.

گڵۆڵە (ن) giḻoḻe

١- گول مشتک، دەزوو یان بەنی لێک ئاڵاوی خڕ هەڵدراو. ٢- سەرەداوی ڕێ نیشاندەر (لەناو ئەشکەوتی تاریک ..) دا.

گڵۆڵەبوون (کتن) giḻoḻe bün

هاتنەوەیەک، چوون بەیەکدا.

گڵێن (ئان) giḻên

شتی لەگڵ(دروستکراو، چێکریی) ، هەڕگین.

گڵێنە (ن) giḻêne

کاسەی قوڕیین، کۆچەڵەی قوڕی سوورەوەکراو.

گمگمۆکە (ن) gimgimok

شەربە، تونگە، گمگمە، دەفری(ئەستۆ زراو، مل باریک) ، لوولێنە.

گمی (ن) gimî

گمە، دەنگدانەوەی چیا..

گنجڕ (ئان) gincir

زبر.

گوارا (ئان) gwara

خۆش، نۆش، هەموار.

گوارە (ن) gware

خشڵێ کەلەگوێ دەکرێ، گۆشەوارە، گۆشوارە (شۆڕ، کورت، یان بەگوێ وەنووساو) .

گوازتنەوە (کتپ،کتن) gwaztinewe

گوازتن، گواستن، گواستنەوە، گوێزانەوە، گۆمازتن، گۆماستن، ڕاگوێزان، ڕاگوێزتن، لەشوێنێ بۆ شوێنێکی تر (بردن، چوون) .

گواو (ن) gwaw

ئاوی(تێکەڵ بەپیسایی، زێراب) .

گواوی (ئان) gwawî

زۆر پیس یان خراپ، لەپیساییەوە چوو.

گوایا (ئاک) gwaya

١- گوایە، وێدەچێ، لەوە(دەچێ، ئەچێ) .

٢ - ئەدی، چما، ئەیژێ، گۆیا، چمان.

گوتن (کتن) gutin

بێژتن، پەیڤین، ئاخافتن، گفت وگۆکردن، قسەکردن.

گوتە (ن) gute

١- ووتە، گفتە، بێژە، قسە. ٢- ئیشاعە، شایەعە، گۆتە، ووتەووت، گوتەی خەڵک.

گوتەنیی (ن) gutenî

گۆتەنیی، گۆتیی، وەک (دەڵێ، دەڵێن) .

گوڕ [1] (ن) gur̲

توان، تاقەت، توانایی، گریک، هێز و تەوژم.

گوڕ [2] (ن) gur̲

خێرایی، تەوژم، بلەزیی.

گوربزە (ئان) gurbize

بووژاوە، بەخۆداهاتوو، بەکەیف وتەیار.

گوربزەبوون (کتن) gurbizebün

بەخۆدا هاتن، بووژانەوە.

گوڕبەستنەوە (کتن) gur̲bestinewe

هاتنەدواوە بۆ هەڵمەت دان و چوونە پێشەوە بەگوڕ: گەرم بوون، خۆ ئامادەکردن.

گوربە (ن) gurbe

خورپە، تەپەی دل، پتەی دل، خورپەی توند ویەک لەسەریەک، پەلەپەلی دل.

گورج [1] (ئان) gurc

١- زوو، بلەز، خێرا. ٢- بەکار، قۆجاخ، چالاک.

گورج [2] (ئان) gurc

کۆتا، کورت (داوێن) .

گورج بوونەوە (کتن) gurc bünewe

ئامادەبوون، خۆحازر کردن.

گورج وێژ (ئان) gurc wêj

کورجبێژ، زوبێژ، زووگۆ.

گورچیله (ن) gurçîle
گورچــو، گرچــک، گرچــوو، گورچــک، گورچەویلــە، گورچەویلـــە، گورچیلـــک، گوردالـــە، گولچیلـــە، گولچیسک.

گورد (ئان) ١ gurd
بەکار، چابک.

گورد (ن) ٢ gurd
تاقەت، هێز.

گورز (ن) gurz
تۆپز، داردەستی سەر ئەستووری دەسکدار.

گورزە (ن) gurze
گورز، باقەبێنی لێکدراو.

گورگان گاز (ن) gurgan gaz
گورگانەگاز، ماری بن کا، خەنجەر لەپشتەوەدەر.

گورگە بوون (کتن) gurge bûn
بەلەسەبوون، تاربوون، سڵ بوون، قوشقی بوون.

گورگە خەو (ن) gurgexew
کەرویشکەخەو، سووکەلەخەو.

گورگە لۆقە (ن) gurge loqe
هــەراکردنی خێــرا (بەهــەنگاوی کــورت) ، قــۆترە، قۆرتە، گورگەلۆق.

گورگە و لە پێستی مەڕدا (پن)
gurge w le pêstî merda
بەکەسێ دەووترێ کەخۆی بەپیاوچاک پیشان بدا و ئەو خۆی پیاو خراپ بێ.

گورگی بارانیدیدە (ند) gurgî baran dîde
بەیــەکێکی خــاوەن تەجروبــە دەووتــرێ: مرۆڤــی بــە ئەزموون.

گوڕنی (ن) gurnî
جێگەی گوڵ پەروەردە کردن، شەتلگەی سەرداخراو، پەروەردگەی گوڵ، نەمامگە.

گوریزدان (کتن) ١ gurêzdan
خۆپارازتن لەکارێ.

گوریزدان (کتن) ٢ gurêzdan
دەســت لــەئیش کێــشانەوە، خــۆ لــەکار کێــشانەوە (مووچە خۆر) .

گوریس (ن) gurîs
وەریس، تەوژ، گورویس، گوریس، پەتی درێژ لــەمووی بزن دروستکراو.

گوریس کێشیی پێ کردن (ند)
gurîs kêşî pêkirdin
بینەوبەرە پێ کردن، ئەمسەوڕو ئەوسەر پێ کردن.

گوزارە (ن) gurzare
واتا، مانا، ڕوونکردنەوەی نیاز لەپێڤیین.

گوزەر (ن) ١ guzer
ڕاستەبازاڕ: ڕیزەدوکانی سەر داپۆشراو.

گوزەر (ن) ٢ guzer
کۆلانێ کەدەرپچێ، دەربوونە.

گوزەر (ن) ٣ guzer
بوار، بڤار.

گوزەران (ن) guzeran
١- مایەی ژیان. ٢- کار، ئیش.

گوزەران کردن (کتپ، کتن) guzeran kirdin
ژیان(بردنەسەر، قەتاندن) ، ژیــان(بــەڕێوە چــوون) بەو ڕۆژیی‌یەی کەچنگێ دەکەوێ.

گوزەرکردن (کتن) guzer kirdin
ڕابوردن، ڕۆیشتن، تێپەڕبوون، تێپەڕیین.

گوژم (ن) gujim
تەکان، پاڵ، گۆت.

گوستاخ (ئان) ١ gustax
نەترس، بێ باک.

گوستاخ (ئان) ٢ gustax
گوساخ، شەرم نەکەر، ڕووقاییم.

گوش (ن،رو) guş
ککسین، گیای کەنــەف کــە(گــوینی، تــەلیس) یــلێ دروست دەکەن، دەتەنن) .

گوشاد (ئان) guşad
بەرپان، بەرفەرەح، فرەهـ، فراوان، فرەوان، وڕاق.

گوشین (کتپ) guşîn
کوشــیین، گوشــیان، گوشــانن، گۆشــیین، گۆشاشــتن، بادان و ولیین (شت) بەنهێم.

گول (ئان،پز) gul
کەسێ کەتووشی نەخۆشیی گولیی بوویێ.

گوللە (ن) gulle
فیشەک، بەرک.

گوو (ن) gü
پیسایی، سل، خلتــەو خــەواڵی خــۆراک کەلەکۆمــەوە دەردەچێ.

گووپ (ن) güp
گــووب، نــاوەوەی لاڕوومــەت، بۆشــایی لاشــەویلاگە (بەفوو هەلاوساو) .

گووپن (ن) güpin
قولپن.

گوڵ (ن،رو) gul
١- وول، خونچەی پشکوتوو. ٢- نەخش، نەقش. ٣- هەرەت، ئەوپەڕ. ٤- باشترین، هەڵبژاردە.

گوڵاڵە (ن،رو) gulale
میلاقە، چارەچەقیلە، چاران چەقیلە، گوڵاڵە(سوورە، سوورکە).

گوڵاو (ن) gulaw
گولاف، بەرکم، ئارەق(ئارەقەی) گوڵەباخ، ئاوی لەگوڵ گیراو، عەتری ئارەق وهەڵمی گوڵ.

گوڵبێن ئاخن (ن) gulbên axin
گوڕلۆ، گوڵواخن، تۆپەوانە.

گوڵبێنە (ن) gulbêne
گۆلوینە، گۆڵۆنە، گۆلونە، دروکەلکێش باکێش.

گوڵچن (ئان) gulçin
هەڵبژاردە، هەڵبژێرە.

گوڵخانە (ن) gulxane
١- جێگەی(شەتل، قەڵەم، نەمام)ی گوڵ پەروەردە کردن. ٢- باخی گوڵ، گوڵستان.

گوڵدان (ن) guldan
١- دەفری گوڵ تێ خستن. ٢- ئینجانە، گوڵدانک.

گوڵزار (ن) gulzar
گوڵجاڕ، باخچەی گوڵ، گوڵشەن، گوڵشین.

گوڵ کردن (کتن) gul kirdin
گوڵ (گرتن، پشکووتن).

گوڵگەشت (ن) gulgešit
باخچە.

گوڵمە (ن) gulame
نەرمەگۆشت، وولمە، گولم، پارچەگۆشتی بێ ئێسقان.

گوڵمێخ (ن) gulmêx
سکە، مێخ سندان، سنگی ئەستوور و درێژ.

گوڵەئەستێرە (ن،جج) gule estêre
گوڵەستێرە، گۆمسارە، ئەستێرۆک، کرمی شەوچرا.

گۆ (ن) ١ go
چیچک، خڕیی سەریی مەمک.

گۆ (ن) ٢ go
١- هەست (ئەندامی لەش).
٢- توانای کارکردن بەسانایی (پەنجەکانی دەست..).

گۆ (ن) ٣ go
تۆپ(تێنس، یاریی، شەقێن...).

گۆبەند (ن) ١ gobend
گۆڤەند، گۆوەند، کۆبوونەوەی بەزم وشایی.

گۆبەند (ن) ٢ gobend
گۆبەنگ، هەراوکێشە.

گۆپکە (ن،رو) gopke
گۆپک، گۆپیتە.

گۆت (ئان) ١ got
تەزیو، سڕ، گۆد.

گۆت (ئان،پز) ٢ got
ئیفلیج.

گۆترە (ن) gotre
گۆترمە، لەبڕ، دەمبڕ، تێکڕا، سەرجەم، خەملاندنی بێ کێشانە و پێوانە.

گۆج (ئان) goc
١- گیڕ، شەل، سەقەت.
٢- کۆل، ئەنگوست(قرتاو، چەسپاو، نووساو).

گۆچان (ن) goçan
گالۆک، داردەستی(سەر چەماوە، ڕاست و قەف چەماو).

گۆڕ (ن) ١ gor
ئارامگا، قەبر، گلکۆ، قەوڕ.

گۆڕ (ن) ٢ gor
تەختان، زەویی(تەخت، ڕاست).

گۆڕ (ن) ٣ gor
سزا، جزیا.

گۆڕ (ن) ٤ gor
ئاوکۆڕ، مەیدان، مەیان.

گۆران (نک) ١ goran
ڕاثیەت، دەست وپێوەند.

گۆران (ن) ٢ goran
چەتە، ڕێگر، پیاوڕووتکەرەوە.

گۆران (ن) ٣ goran
لەوەڕگە.

گۆڕان (کتن) goran
١- گۆڕین، بارەوباربوون، لەدۆخێکەوە بۆ دۆخێکی تر چوون. ٢- تێک چوون، وەرگەڕان.

گۆرانیی (ن) goranî
قام وبەستە، مەقام وبەستە، هەوا، ئاواز، لاوک، ستران.

گۆرانی بێژ (ن) goranî bêj
قامبێژ، دنگبێژ، سترانبێژ، مەقامبێژ، دەنگبێژ، سازندە، سازنە، گۆرانی چڕ.

گۆرانی گوتن (کتپ) goranî gutin
گۆرانیی (چڕیین، خۆنن، کوتن، وتن، ووتن)، قام بێژتن،ئاواز (خوێندن، خوەندن)، ستراندن.

گۆرستان (ن) goristan
گۆڕسان، قەبرستان، زیارەتان، گەرەکی جاولەبەران.

گۆرەپان (ن) gorepan
مەیدان، مەیان، ساحەی ناوەڕاست شار، گۆڤان.

گۆڕین (کتپ) gorîn
١- شتێ لەجێگەی شتێ دانان.
٢ - جێ گۆڕکەپێ کردن، سەر لەنوێ ڕیزکردنەوە.
٣- ئال وگۆڕ کردن، گۆڕاننەوە، ئاڵوگۆڕ کردن، شتێ بەکەسێ دان و شتێکی تر لەجێی وەرگرتن.
٤- جل(داکەندن، گۆڕیین).

گۆزە (ن) goze
کاوشە، جەرەی گەورە، دەفری ئاو لەقوڕی سوورەوە کراو دروستکراو.

گۆشت (ن) gošt
نەرمەی ئاژەڵ، گووشت، پارچەگۆشت، گۆشتی (گا، گوێرەکە، بەرخ، مەڕ).

گۆشتخۆر (ئان) goštxor
١- گیانداری گۆشت خۆر، هەرجانەوەرێک کەگۆشت بخوا. ٢- پیاوخۆر، زەلام خۆر، مرۆڤی مرۆڤ خۆر، مرۆڤخۆر.

گۆشت گرتن (کتن) gošt girtin
قەڵەوبوون.

گۆشتن (ئان) goštin
قەڵەو، پرگۆشت، گۆشتین، جاخ، چاخ، خیپشنە.

گۆشە (ن) goše
پەنا، سووچ، قوژبن، کونجر.

گۆشەگیر (ن) gošegîr
کەنارەگیر، گۆشەنشین، تەرکەدنیا، دوورە(پەرێز، خەڵک).

گۆڤار (ن) govar
نوسراوی چەندپەرەیی کەهەفتانە یان مانگانە بڵاوبێتەوە.

گۆل (ن) gol [1]
١- گۆلاو، ئەستێر، ئەستێلک.
٢ - دەریاچە، زرێبار.

گۆل (ن) gol [2]
دێراو، جۆگەی ئاومەزرا.

گوم (ئان) gum
وون، نادیار، گومەسار.

گومان (ن) guman
شک، دوودڵیی، دڕدۆنگیی، سۆ، ڕوێز.

گوم بوون (کتن) gumbûn
١- نادیاربوون، دیارنەمان. ٢ - بێ سەروشوێن بوون، نەمان، ڕەش ڕاهاتن، غەیب بوون.

گومڕا (ئان) gumra
١- ڕێ لێ ونبوو، گومبوو، گومرە.
٢ - بەهەڵەداچیی، هەڵە(مرۆڤ)، سەهوو(کەسێ)، هەڵەکار. ٣ - چەواشەکراو، بەهەڵەدابراو.
٤ - فێڵ لێ کراو، دەست بەزاخداکراو.

گوم کردن (کتپ) gum kirdin
١- فەوتاندن، نەهێشتن، پرش وبڵاوکردن. ٢- بێ سەرو شوێن کردن، لەدەست دان، گومە سارکردن.

گومەز (ن) gumez
گومبەز، گومەت، گونبەز، گومەد، گومەزە.

گوناح (ن) gunah
١- گونا، گوناع، گوناه، گوناسا، گوناسە، ئەویال، تاوان. ٢- خوانەناسیی، بەدخوایی، بەدیی.

گونجان (کتن) guncan
١- بوون، گونجیین، جێگەبوونەوە.
٢ - سازان(پێکەوە، لەگەڵ).

گوند (ن) gund
دێ، ئاوایی.

گونیە (ن) gunye
گوێنی، تەلیس.

گوێ (ن) gwê
١- گوە، گو، گوێچکە، گۆە، گوێچک، گویە.
٢- ژنەفت، ژنەوت، هەستیاری (ژنەفتن، ژنەوتن)
٣- وریایی، ئاگاداریی.

گوێ خەفاندن (ئد) gwê xefandin
خۆ لێ کەڕ کردن، گوێ پێ نەدان.

گوێزان (ن) gwêzan
دروزان، مووتاش، مووس، گووزان، تیخی(مووتاش، مووتاشین).

گوێزانەوە (کتن،کتپ) gwêzanewe
گوازتنەوە.

گوێسوانە (ن) gwêswane
سوانە، سوانده، سڤاندە، سیڤاندە، گوێسەبانە، گوێسوانە، سەرلێواری بان.

گوێگر (ئان) gwêgir
گوێ(هەڵخەر، قولاغ)، وریا.

گوێ گران (ئان) gwê giran
گوێ کەڕ، کەڕ، کەسێ کە گوێی قورسە.

گوێ لێ بوون (کتن) gwê lê bün
ژنەوتن، ژنەفتن، شنەوتن، بیستن.

گەدا (ن) geda
سوالکەر.

گەدە (ن) gede
ورگ، عوور، گەدگ، مادە.

گەر (نپ) ger
ئەگەر، ئار.

گەرا (ن) gera
تۆم، توخم، پرگ، بەزر.

گەرادانان (کتپ) geradanan
گەراخستن، تۆم داخستن.

گەرد (ن) gerd [1]
١- تۆز، غوبار. ٢- خۆڵی ورد، خاکە.

گەرد (ن) gerd [2]
ئەنگیی، ئەیب.

گەردان کردن (کتن) gerdan kirdin [1]
هاتوچۆکردن، هاتن و چوون، گەڕان بەمڵاولادا.

گەردان کردن(کردار) (کتپ،ری) [2] gerdan kirdin(kirdar)
تەسریف کردن، گۆڕینی (دۆخی کردار بەگوێرەی تەسریفەکەی) .

گەردانە (ن) gerdane
سینەبەند، گولوەن، گەردن بەند، گەردنلغ، گەردوان،قەڵەدەی زەنبەر، خشڵی(ئەستۆ، مل، گەردن) .

گەرداو (ن) gerdaw
گەرداف، ڕەشەبای سەر دەریا...

گەردن (ن) gerdin
مل، بەرئەستۆ، ئەستۆ لەلای سنگەوە.

گەردوخوڵ کردن (کتن) gerdw xul̲ kirdin
گەڕان، سووڕانەوە (بێ مەبەست) .

گەردون (ن،نس) gerdün [1]
ئاسمان، لوتکەی ئاسمان، حەوا.

گەردون (ن) grddün [2]
عەرەبانە، گالیسکە.

گەردون (ن) gerdün [3]
گەردونە، چەرخی ئاو هەڵێنجان، ناعوور.

گەردەلوول (ن) gerdelül
گەردولوول، گێژەلووکە، گەردەبا، گەردەبل،
گەرەپێچ،گەرەپێچە، بای لەپڕو توند وتۆزاویی.

گەرم (ئان) germ [1]
١- پڕ ئەوژم وتینی گەرمیی.
٢- پڕ(تاسە، ئارەزوو) .
٣- بەرگەرم، خونەک. ٤- تازە، نوێ، تازە کوورە.

گەرم (ئاک) germ [2]
زوو، دەست بەجێ، بەپەلە، گەرماو گەرم.

گەرم (ئان) germ [3]
بەکار.

گەرما (ن) germa
گەرمیی، گەرماتیی.

گەرمایی (ن) germayî
گەرمامیی، تینی شتی گەرم، ئەوژمی گەرما.

گەرم بوون (کتن) germ bün
گەرم(داهاتن، راهاتن) ، گەرمیی تیا(تیدا) پەیدابوون.

گەروو (ن) gerü [1]
قورگ، قورقوراگە.

گەروو (ن) gerü [2]
دەرە، دەربەند.

گەروو (ن) gerü [3]
بستوو زینو(چیا) .

گەرەک (ئان) gerek
بایس، گەرە، ئەشێ، دەشێ، پێویست.

گەڕ (ن) ger̲ [1]
پێچ، سووڕ.

گەڕ (ن) ger̲ [2]
فیل، گزیی.

گەڕ (ن) ger̲ [3]
تەشقەڵە، تەشخەڵە، شلتاخ.

گەڕ (ئان،پز) ger̲ [4]
گڕوێ، گڕو، گەڕەل، گەڕۆل، توشی گەڕیی(بوو، بووگ) .

گەڕ (ن) ger̲ [5]
نۆبە، نۆرە، نۆگە.

گەڕان (کتن) ger̲an
ڕۆیشتن، گەڕیان، گێلان، هاتوچۆکردن، هاتن وچوون، گەشت کردن، دنیابینیین.

گەڕانەوە (کتن) ger̲anewe
هاتنەوە، گەڕیانەوە، ڕۆینەوە.

گەڕۆک (ن) ger̲ok
گەڕا، فرەگەڕ، هەمیشەلەڕێ، شارانگەڕ، گەڕندە.

گەرەک (ن) gerek
تاخ.

گەزتن (کتپ) geztin
گازلێ گرتن، گەزگرتن، گەزیین.

گەزیین (کتپ) gezîn
گەزتن (بەددان..) .

گەش (ئان) ١ geš
بلیسەدار، گەشاو(ئاگر) .

گەش (ئان) ٢ geš
ئازاو، تیراو، بەورشەو پرشە.

گەشانەوە (کتن) ١ gešanewe
پشکووتن، گەشیانەوە، دەم دانەوە(گوڵ) .

گەشانەوە (کتن) ٢ gešanewe
بەدەق بوون، شادبوون، کەیف خۆش بوون.

گەشت (ن) gešt
گەڕیە، گێل، کێل.

گەشت کردن (کتن) gešt kirdin
سەفەرکردن، چوونەگەڕان.

گەشە (ن) geše
شادیی، خۆشیی.

گەشە (ن) geše
بزە، زەردەخەنە.

گەشە (ن) geše
نشونەما، نشونوما، نەشونما.

گەف (ن) gef
گف، گڤ، گەزاف، زڕت، هەڕەشە.

گەفاندن (کتپن) gefandin
گەف کردن، گەفیین، گوڕەشەکردن، هەڕەشە کردن.

گەل (ن) ١ gel
کۆمەڵ.

گەل (ئان) ٢ gel
زۆر، زیدە.

گەل (ن) ٣ gel
میللەت، نەتەوە، کۆمەڵەخەڵکی هاوڕەچەڵەک.

گەڵ (ن) geḻ
ئاولنگ، نێوان هەردووران.

گەڵا (ن،رو) geḻa
بەرگی درەخت وسەوزایی، پەلک.

گەڵاڵە (ن) geḻaḻe
گلاڵـە، نیـوە(دروسـت بـوو، تـەواو، ناتـەواو) ، نموونەی نیوەتەواو.

گەڵهۆ (ئان) gelho
گـاحۆل، گێلۆکـە، گـەلۆر، گێژوویـژ، دەبـەنگ، ناتێگەیشتوو ، نەزان، گەمژە، گەمژەل

گەمارۆ (ن) ١ gemaro
پەلامار، شالاو.

گەمارۆ (ن) ٢ gemaro
ئابلووقە، بڕینی هەموو ڕێگایەکی بژێوی.

گەمارۆدان (کتپ) gemarodan
چوار دەورگرتن، دەورەگرتن، ئابلوقەدان، تەوق دان.

گەمیە (ن) gemye
گەمەی، گەمێ، کەشتی ـ بەلەم.

گەمیەوان (ن) gemyewan
گەمیوان، کەشتیوان، بەلەمەوان.

گەنج (ئان) genc
جاهیل، جحێل، لاو، (جوانکە، جوان) لەتەمەندا.

گەنجینە (ن) ١ gencîne
١- گەنج، خەزینە. ٢- خەزانەی نەغدینە.

گەنجینە (ن) ٢ gencîne
ژووری زەخیرە وشتی بەنرخی ناومال.

گەنجیی (ن) gencî
گەنجێتیی، لاویی، گەنجایەتیی، ڕۆژگاری جوانیی.

گەنیین (کتن) ١ genîn
گەنان، بۆگەن بوون، لەکـەڵکـە کـەوتن، خـراپ بـوون، تام وبۆن گۆڕان.

گەنیین (کتن) ٢ genîn
ڕزان، ڕزیین، هەڵ ڕزان.

گەنیو (ئان) genîw
گەنیک، گەنیی، گەنی، داوەشاو.

گەوج (ئان) gewc
بێئاوەز، کەڕۆکە.

گەوجیی (ن) gewcî
نەزانیی، دەبـەنگیی، گێلیـی، بـێ(ژیریـی، مەغزیی، ئاوەزیی) .

گەوڕ (ن) gewiṟ
ئاغەل، تەویلە، سەبل، ستەوڵ، گەلەخان.

گەورە (ئان) ١ gewre
١- زل، زەلام، فیلەتەن. ٢- هەلچوو، پێگەیشتوو.
٣- قورس، سەنگین. ٤- گرنگ، دیار.
٥- قەڵەو، گۆشتن.
٦- بەڕێز، شکۆمەند، پایەبەرز.

گەورە (ئان) ٢ gewre
بەتەمەن، پیر.

گەوزان (کتن) gewzan
گەڤـزان، گەڤـزدان، تـل(دان، خـواردن) ، تەپـاوتل (تەپ تل) کردن.

گەوهەر (ن) ١ gewher
گەوەر، دوڕی گەورە، بەردیکی زۆر بەنرخە.

گەوهەر (ن) ٢ gewher
جەوهەر، مادە، مایە.

گەیاندن (کتپ) geyandin
گەهانـدن، گـەیانن، بـردن ودانـان، بـۆ بـردن، دانەدەست.

گەیشتن (کتن) ١ geyštin
گەیین، گەمیشتن، گەیینەجێ.

گەیشتن{میوە} (کتن) ٢ geyštin(mîwe)
گەیین، پێ گەیین، بوون، پوختەبوون، خـۆش بـوون، ئاوتێ زان.

گەییو{میوە} (ئان) geyîw(mîwe)
پیگەیشتوو، گەییک، گەیشتیی، گەمیشتیی.

گیا (ن،رو) giya
گەیا، سەوزایی، سەوزە، میرگ.

گیان (ن) ١ giyan
١- ڕۆح، ڕۆح وجەستە، هەناسەی ژیان، ژیان.
٢- جەرگەی هەست، ناخی هەست و ویژدان.
٣ - بوون، مرۆڤ.

گیان (ن) ٢ giyan
ئەندام، ئەننام، بەدەن.

گیاندار (ن) giyandar
گیـان لەبـەر، زینـدوو، زینـگ، زیـڕۆح، ڕۆح لەبـەر، جوودار، زیندەوەر، گیانەوەر، جانەوەر، گیان دەبەر.

گیان سپاردن (کتن) giyan sipardin
گیان (ئەسـپاردن، دان، بەدەسـتەوەدان، کەنـدن) ، ڕۆح یان گیان دەرچوون، مردن، زایەبوون.

گیانە لا (ن) giyanela.
گیانـەلاو، گیانـەلان، دەمـی ئاویلکـەدان، دەمـەدەمی ڕۆح دەرچوون.

گیچەڵ (ن) gêçel
گەڕ، دەبە.

گیر (ئان) gîr
چرووک.

گێڕ (ئان) ١ gêr
چەوت، خواروخێچ، لار.

گێڕ{مرۆڤ} (ئان) ٢ gêr(mirov)
شەل، سمت(لەجێ چوو، سەقەت) .

گیرفان (ن) gîrfan
باخەڵ، بەریک، بەرک، جیو، کورک.

گیرفان بڕ (ن) gîrfanbir
بەرۆکبڕ، بەرکبڕ، باخەڵ بڕ.

گیرۆدە (ئان) ١ gîrode
گیرەوە، گرفتار.

گیرۆدە (ئان) ٢ gîrode
ئالوودە، ئۆگر، هۆگر، خوویێ گرتوو.

گیرۆدە (ن) ٣ gîrode
ئەڤیندار، ئەویندار، دولبەر.

گیروگرفت (ن) gîrw girift
قۆرت وگرێ، تەنگ وچەڵەمە.

گێرەشێوێن (ن) gêrew šêwên
ئاژاوەچیی، ئاشووبگێڕ، فیتنەباز.

گێرەوکێشە (نک) gêrew kêše
گیرۆدەیـی، گرفتـاریی، دەردەسـەریی، دەردی سەریی.

گێژ (ئان) ١ gêj
گێج، وڕ، دنگ.

گێژ (ن) ٢ gêj
خول.

گێژ (ئان) ٣ gêj
مەست، سەرخۆش.

گێژاو (ن) gêjaw
گێژاڤ، گیجاو، گەڕینەک.

گێژەلووکە (ن) gêjelüke
گیجەلووکـە، گـەردەلوول، گەژگـەڕینک، بـاهۆز، بـاگ ڕۆک، باگرۆک.

گێسوو (ن) gêsü
گیسی، ئەگریجە، پرچ، کەزی، پۆڕ.

گیشە (ن) gîše
شارا، تەبارە، گەلاویژ.

گێل (ن) ١ gêl
قوڕ، هەڕک.

گێل (ئان) ٢ gêl
گیلۆکە، سست هۆش.

گێوڵ (ن) gêwul
گیڤل، تاسە، تامەزرۆیی، ئیشتیا، واز.

پیتی - ل -

-L-

لا (ن) ١ la
ئالی، تەنیشت، رەخ.

لا (ن) ٢ la
توێ.

لا (ن) ٣ la
نیوە، نیمە.

لا (پ) ٤ la
جەم، کن، نک.

لا (ئسب) ٥ la
برۆ بەولاوە!، وەل بە!.

لا، (ن) ٦ la
یاریدە، یارمەتیی.

لا (ن) ٧ la
بەش.

لابار (ن) ١ laabr
تابار، نیوەبار.

لابار (ن) ٢ labar
خوار، نارێک.

لابڕ (ن) labar
قەدبڕ، سەربڕ، کاری لاڕێ گرتن بۆ کورت کردنـەوەی ڕێگە.

لابردن (کتپ) ١ labirdin
١- پاک کردنەوە، پاکەو کردن. ٢- سڕیین.
٣- خستنە ئەولاوە، لەسەر فڕێدان.

لابردن (کتپ) ٢ labirdin
دوور خستنەوە.

لابوون (کتن) ١ labün
کلابـوون، کـەنارەگیریی بـوون، دوورەپـەرێز (ڕاوەستان، وەستان).

لابوون (کتن) ٢ labün
سەرســەختیی پیـشان دان، نەهاتنەســەر ڕێ، بەرهەڵستیی کردن.

لابەلا (ئان) ١ labela
لاوەلا، خوارۆخێچ، پێچاو پێچ.

لابەلا{مرۆڤ} (ن) ٢ labela(mirov)
خۆتێ هەڵقوتین، لاپلارسەنگ، لاپلار، خۆهەڵواس.

لاپاڵ (ن) lapa̱l
لاپار، کەمەر، قەدپاڵ.

لاپچین (ن) lapçîn
پۆتین، پێلاوی تاسەر قولەپێ.

لاپلار (ن) lapilar
پلار، ئاخافتنی بەتوێکڵ، بەرد، ساچمە.

لاپوشک (ن) lapušk
چنگ، چنگورک، چنگاڵ(درندە).

لاپەڕ (ئان) ١ lape̱r
دوور، دوورکەوتە، تاک ودوور.

لاپەڕ (ئان) ٢ lape̱r
دوورە پەرێز، کەنارەگیر.

لاپەڕە (ن) lape̱re
ڕوویەک لەپەڕەیەک، لاتەوەق.

لات (ئان) ١ lat
بێ(پول وپارە، پارەوپول)، نەدار.

لات (ئان) ٢ lat
حاڵ پەرێشان، داماو.

لات بوون (کتن) ١ latbün
حاڵ پەرێشان بوون، دامان، بێ حاڵ بوون.

لات بوون (کتن) ٢ latbün
لات کەوتن، هەژار کەوتن، نەداربوون.

لات بوون (کتن) ٣ latbün
لاوازبوون، زەعیف بوون، لەربوون.

لاترقەو چە پێچ (ئان) latirqew çepêç
لاترقــەو چــەڵفاچ، لاترقــەوچ، لاترقەوچـە، لارو پــەرو پووچ، ئاخاوتن یـان کـردەوەی(بـێ تـام و ناتـەواو، نەفامانە).

لات ولوت (ئان) latwlüt
لەسەر (بەردی ڕەق، ساجی عەلی)، شرولات.

لاتەرێک (ئان) laterîk
دوورە پەرێز.

لاتەنیشت (ن) la tenîšt
لاتەک، لاتەنشت.

لاتیر (ن) latîr
تیلایی چاو، لاتیل، تەماشابە (گۆشەی چـاو، تیلایـی چاو).

لاجانگ (ن) lacang
جنیـک، نێـوان ڕوومـەت وئەسـتۆ، لاڕوومـەت، قـەراغ ڕوومەت، نیوە لایەک لەڕوومەت.

لاجلەو (ئان) laci̱lew
سەر ڕەق، ڕەوت خوار، بەد (سەر، لغاو)، لارە جلە.

لاچوون (کتن) laçün
دوورکەوتنەوە، ڕۆیشتن، بـەجێ هێشتن (شوێنێ).

چوونە ئەولاوە.

لاخستن (کتپ) ¹ laxistin

دانە(ئەولاوە، کەنارەوە)، کەنارخستن.

لاخستن (کتپ) ² laxistin

خوارکردنەوە، چەماندنەوە، نوشتاندنەوە، چەماندن

لاخۆر (ن) laxor

چەورە، مالانگەر.

لادان (کتپ) ¹ ladan

١- خستنە (ئەولاوە، کەنارەوە).

٢- لەبیرچوون گوێ پێ نەدان.

لادان (کتن) ladan

چوونە (میوانیی، لای کەسێ بەسەردانیی)، دیدەنیی کەسێ کردن، چوونە دیدەنیی کەسێ، سەر لێدان،سەردانی کەسێ کردن.

لادان (کتن) ² ladan

کلابوون، کەنار (کەوتن، گرتن)، گوم بوون (لە ریگەوباندا).

لادان{پەردەی پەنجەرە} (کتپ) ³ ladan (perdey pencere)

لابردن، هەلدانەوە.

لادز (ن) ¹ ladiz

پاشدز، دەسکیس.

لادز (ن) ² ladiz

سیرمەخۆر، دزی خوێریلە.

لادێ (ن) ladê

لادەگا، لاگە، ئاوایی، دێ.

لادێیی (ن) ladêyî

لاگایی، لاگەیی، گوندیی، دیهاتیی.

لار (ئان) lar

چەوت، چەویل، کەچ، گیر، خوار.

لاربوون (کتن) larbûn

خواربوون، کەچ بوون، چەوتانەوە.

لاربوونەوە (کتن) ¹ larbûnewe

لارەوەبوون، لارەوبوون، چەمانەوە، خواربوونەوە.

لاربوونەوە (کتن) ² larbûnewe

مردن، گیان دەرچوون، بەلاداهاتن.

لارکردنەوە (کتپ) larkirdinewe

لار وەکردن، لارەو (کردن، کردنەوە)، خوارکردنەوە

لاریی (ن) ¹ larî

خواریی، کەچیی، گیریی، چەوتیی.

لاریی (ن) ² larî

نارەزایی، ناقایلیی.

لاریی لێ نەبوون (کتن) larî lê nebûn

رازیی بوون، قاییل بوون.

لاسار (ئان) lasar

١- گوێ نەبیس، بێ گوێ، نەگریس.

٢- سەرسەخت، کەللەرەق.

لاسایی (ن) lasayî

لاسا، دەمەلاسکە، گەمە، دەمەلاسکێ.

لاسایی کردنەوە (کتپ) lasayî kirdinewe

١- لاسا کردنەوە، (دەمەلاسکە، دەمەلاسکێ) کردن. ٢- چاولەکەسێ کردن، چاولێکەریی کردن (لەکردار یان گوفتاردا).

لاس دان (کتپ) ¹ lasdan

خەلەتاندن، فریودان، بلۆف لێدان.

لاس دان (کتپ) ² lasdan

رازیی کردن، قاییل کردن، هێنانە سەرڕا.

لاسک (ن) lasik

لاچک، ساقەتە، قەد.

لاشە (ن) laše

تەرم، جەستەی مرۆڤی مردوو.

لاشە{زیندەوەر} (ن) laše (zîndewer)

کەلاک (ئاژەلی تۆپیو).

لاشەڕ (ئان) lašer̄

١- هێمن، لەسەرخۆ.

٢- ئاشتیخواز، ئاشتی پەروەر.

لاف (ن) laf

گەزاف، خۆهەلکیشیی.

لافاو (ن) lafaw

لێزماو، لەهی، لێ، باراناوی زۆر، ئاوی بەتەوژم کەدوای باران هەلدەسێ.

لاف لێدان (کتن) laf lêdan

خۆ هەلکیشان، پەسنیی خۆدان، زرت دان، بەخۆدا هەلدان.

لاق (ن) laq

لینگ، لنگ، پاق، چاق، لەران بەرەوخوار، لەبەری پێوە تاجومگەی ران.

لاقە (ن) ¹ laqe

پەیوەندیی، پێوەندیی.

لاقە{ژن} (ن) laqe(jin)²

گاینی (نارەوا، زۆرەکیی).

لاکۆلان (ن) lakol̲an

کۆلانی (تەسک، لابەلا)، کوچەی تەنگ وپەر.

لاکەی سەرهاتن (ند) lakey serhatin

١- زۆر برسیی بوون، لەبرساندا مردن.

٢- زۆرماندوو بوون.
٣- زۆر هەست بەئازار کردن.

لاگرتن (کتپ) lagirtin
لایەن گرتن، لایەنگیریی کردن، تەرەفداریی کردن، دژ داریی کردن (کەسێ دژی کەسێکی دیکە لەشەڕدا، شەڕە دەنوکە، یان جیاوازی را).

لاگری (ن) lagrî
لایەنگیریی، لاگیریی، تەرەفداریی، داکۆکیی، لا کۆشکەیی.

لاڵ (ئان) lal
لاڵ، زمان لەنگ.

لالاموکردن (ئد) lalamükirdin
زۆر (مەست، سەرخۆش، بێ هۆش) بوون.

لاڵانەوە (کتن) lalanewe
پارانەوە، لاڵان، لاڵیانەوە، پاڕیانەوە، لاڤەکرن، لاوەکرن.

لالوت (ئان) lalüt
تەلس، دلگیر، دلگران، دل (ڕەنجاو، ڕەنجینراو).

لاله (ن) lale
لالا، شەمدانی(بەشووشە، شووشە لەسەر)، فرەمۆمدان.

لالەزار (ن) lalezar
گوڵجاڕ، گوڵزار.

لالێ کردنەوە (کتپ) la lêkirdinewe
یارمەتییدان، دەستگیرۆیی کردن، ئاوڕ (وەسەردان، لێ دانەوە).

لانک (ن) lanik
بێشکە.

لانە ١ (ن) lane
لان، هێلانە، شوێنی شەوانەی باڵدار.

لانە ٢ (ن) lane
کونی شێر.

لانە ٣ (ن) lane
خانووبەرە، شوێنی حەسانەوەی مرۆڤ.

لانەواز (ن) lanewaz
ئاوارە، جێگاو ڕێگا لێ شێواو، دەربەدەر.

لاو (ن) law
لاوە، لاویژە، لاجک، لەجەک، لاوژۆک، لاوژۆکە، جحێل، تازە (جوان، پێگەیشتوو)، سنێل.

لاواز (ئان) lawaz
لەڕ.

لاواندنەوە ١ (کتپ) lawandinewe
بەسەر مردوودا (هەڵ ووتن، هەڵگوتن) بەدەم گریانەوە، لاواننەوە، لاوانەوە.

لاواندنەوە ٢ (کتپ) lawandinew
دڵ نەوایی کردن، دڵ دانەوە، ئاگاداری لێ کردن.

لاوڕ (ن.ئا) lawir
جانەوەری کێویی، گیانەوەری ناماڵیی.

لاوژە (ن) lawje
لاویژە، قام، مەقام بەسەر دوڵبەری خۆدا.

لاولووسە (ن) lawlüse
ئاراییش، ئاراییشت.

لاوەکیی (ن) lawekî
لەلاوەهاتوو، بیانیی، بێگانە، لایدە، خەڵکی دەرەوە، غەوارە.

لاوێتیی (ن) lawêtî
لاویی، جەحێلیی، جحێلیی، جوانچاکیی، لاوێنیی، تافی جوانیی، ڕۆژگاری جحێلیی.

لایلایە (ن) laylaye
لایەلای، لایلایی، لالایی، لایەلایە، لایەلایی، لۆرک، گۆرانیی منداڵ کردنە خەو.

لایەن (ن) layen
ئالی، لایین، تەرەف.

لایەنگیر (ن) layengîr
لایەنگر، تەرەفدار، داژدار.

لب لب (ئاک.کی) lib lib(ki)
دانەدانە، دەنکە دەنکە، یەکە یەکە.

لبێ (ئاک.کی) libê(ki)
بەڵێ، بەلی.

لچ (ن) liç
١- لێوی خوارەوە (دەم).
٢- قەراغ، کەنارە، لێوار.
٣- لێوەکان.

لچ خوار کردنەوە (ئد) liç xwarkirdinewe
لچ ولێوکۆ کردنەوە و خوارکردنەوە بۆ پیشاندانی (ناڕەزایی، گومان، تێ ڕامان..).

لچ ولێو (نک) liçwlêw
دەم ولێو، دەم، دەرگا یان بۆشایی زار.

لچ هەڵقوتاندن (کتن) liçhelqutandin
لچ (هەڵقرچان، هەڵقرچاندن، هەڵقورتاندن، هەڵقوتانن، لارەوەکردن، خوارکردنەوە)، دەم خوارکردنەوە.

لرخە (ن) lirxe
لرخ، قرخە، قرخەو پرخە، خرەخرەی سنگ.

لرف (ن) lirf
قووت چوونی (خواردن، خواردنەوە)، لرفە.

لرف لیَ‌دان (کتپ) lirf lêdan

لرف دان، قووت دان، شت خواردن یان خواردنەوە (بەزۆری یان بەپەلە)، ماشیینەوە.

لستنەوە (کتپ) listinewe

لستن، لیستنەوە، لیسیینەوە، لیسانەوە، لیستنەوە،لشتنەوە، لشتن، خواردن (شتیَ)، بەزمان (ساویین، پیداهینان)، خواردەمەنی شل بەزمان یان پەنجە لە دەفردا لابردن.

لغاو (ن) lixaw

لغاف، دانەلغاو، سەلەف.

لغاو بۆشل کردن (ند) lixaw bo şil kirdin

ریَگە بەکەسیَ دان کاری سەربەخۆ بکات، زیادەسەربەستی دان بەکەسیَ.

لغاوکردن (ند) lixaw kirdin

ریَگەپیَ نەدان، لەکار گەرانەوە، لغاو گرتن.

لف (ئان)١ lif

وەک، چون، وینەی، دەق وەک.

لف (ن)٢ lif

١- تا، هاوتا، هاوشان. ٢- لفە، لفانە، لفەدوانە، دووانە. ٣- ژن، هاوجووت، هاوسەر، هاوسەرین.

لف گرتن (کتپ،کتن) lifgirtin

ژن هینان، شووکردن، جووت(گرتن، بوون)، هاوسەر گرتن.

لڤ (ن،کی) liv(ki)

بزلو، بزوە، جوولە.

لڤاندن (کتپ،کی) livandin(ki)

بزواندن، جوولاندن.

لڤر (ئاک،کی) livir(ki)

لڤیا، لەگرە، لیرە، لڤرە، لەم شوینە.

لڤۆک (ئان،کی) livok(ki)

١-لڤەک، بزۆز، دانەسەکناو، دانەسەکناو، بیَ ئۆقرە.

٢- وریا، چالاک، گورج، خیرا، لەش سووک

لق (ن،رو)١ liq

پەل، پژ، لک، شاخە، چل، پەل وپۆی داروبرەخت.

لق (ن،س)٢ liq

قۆلەی لەشکر، سریە.

لکاندن (کتپ) lkandin

چەسپاندن، پیکەوەنووساندن، سکاندن، سکانن، پیَوە نووساندن، زەلقاندن، زەلیقاندن.

لم (ن) lim

خیز، ریخ، رەمل، زیخی ورد.

لمۆز (ن) limoz

لمبۆز، پۆز، قەپۆز، دەمولووتی گیانەوەر.

لنگ دان (کتن) lingdan

١- دانەتاو، راکردن، تەراتین کردن، غاردان، غارکردن. ٢- غاریَ کردن، تاودان، رەتاندن، تەراتین پیَ کردن.

لنگەوقووچ (ن) lingewqüç

١- لنگەوژوور، لنگ بەرەوسەروو، سەرمەقولاتیی.

٢- لەدۆخی پشیویی وناریَکیدا.

٣ - زۆر بەخیرایی(ئاک).

لوان (کتن)١ lwan

گونجان، هەلسوران، سەرگرتن، (بۆ) چوونەسەر.

لوان (کتن)٢ lwan

رۆیشتن، رۆیین.

لوتکە (ن) lütke

تەوقەسەری چیا، ترۆپک، دوند، سەرقەل، قەلەپۆپە.

لوخم (ن)١ luxim

توونیل، ریَگەی بەبن زەویدا، قوموشی قوولیی سەرگیراو.

لوخم (ن)٢ luxim

لەغەم، بۆمبای کەدەخریتە ژیر گل دژی مرۆڤ...، لەغم.

لووت (ن) lüt

دەماغ، دەفن، دفن، دم، دمناک، کەپوو، کەپ، درناخ، زنژ، تفنک، بیڤل، بۆنگە، زنجی.

لووت بەرز (ئان) lüt berz

بە(فین، دەعیە)، بەخۆنان، بەخۆوە نان.

لووت بە لووتەوەنان (ند) lütbelütewe nan

لووت بەقنگەوەنان، سۆراغی هەموو هەلسوکەوتی کەسیَ کردن.

لووت داژەنیین (ند) lüt dajenîn

لووت (داژاندن، داژەندن)، مات بوون، زویرچوونە سەر لەبەر خۆنان بەناڕەحەتیی وخەمباریی.

لووت شکاندن (ند) lütşikandin

لەدەماخ دان، دەماخ شکاندن، تەمیَ کردن بەناخاوتنی رەق.

لووت لیَ‌خوران (ند) lütlê xuran

هەوەس (لیَبوون، کردن)، لووت (خوران، خوربان)، خەیال لیَ کردن وبەتەمابوون، دالغە لەکردنی کاریکە (کردن، دان)، دل بۆ چوون.

لووراندن{سەگ وگورگ} (کتن) lürandin

لوورەکردن، لوورەلوور کردن، لووران، تیَ هەلکردن بەلوورە.

لوورە (ن) lüre

قوورە، دەنگی(لووراندن، سەگ وگورگ وچەقەل)،

بەماوای درێژ وبەرز.

لووس (ئان) [1] lüs

ساف، خز، حولیی، بێ موو.

لووس (ن) [2] lüs

لووساو، سۆلاف، تاڤگە.

لووس کردن (کتپ) lüs kirdin

ساف کردن، پەرداخ کردن، زبری نەهێشتن.

لووشکە (ن) lüške

جووتە.

لوول (ئان) [1] lül

قژی (لوور، پێچ خواردوو، گرژ).

لوول (ن) [2] lül

لوور، تەنوورە، هاتنەخوارەوەی باڵندە لەئاسمانەوە بەرەوخوار بەتیژیی، خۆهاویشتنی مەلەوان لەبەرزایی یەوە بۆ ناوئاو.

لوول بوون (کتن) lül kirdin

پێچ خواردن، گرژبوون.

لوول دان (کتپ) [1] lüldan

پێچ دان، پێچانەوە، لوول کردن وخول پێدان.

لوول دان (ئد) [2] lüldan

بەهەڵپە خواردن، بەپەلە خواردن.

لوولە (ن) [1] lüle

بۆری، شتی گرۆڤەری ناوخالیی.

لوولە (ن) [2] lüle

شتی(پێچراو، بادراو).

لۆ (ن) [1] lo

لا، لانە، قەد.

لۆ (پر) [2] lo

بۆچیی؟، چما؟.

لۆ (پ) [3] lo

بۆ، ژ، لەبەرخاتری.

لۆ (ن) [4] lo

تەرز، جۆر، چەشن.

لۆتی (ن) [1] lotî

کوڕی گەنج کە(خۆی تاس ولووس بدا، زۆر دەست بە خۆیدا بێنێ).

لۆتی (ن) [2] lotî

بێ (ئابروو، شەرم وشکۆ).

لۆچ (ن) loç

چرچیی، گرژیی (شت).

لۆزەندەر (ن،ئان) lozender

لۆزندەر، زەبەلاحی تەژە.

لۆزەلۆز (ئاک) lozender

تەمەڵیانە، تەمەڵانە.

لۆقە کردن{لەسپ} (کتن) loqekirdin(esp)

بەلۆقە ڕۆیشتن، گورگە لۆقەکردن.

لۆمە (ن) lome

لۆم، تانە، سەرزەنشت، سەرکۆنە.

لەئاودان (کتن) leawdan

لەئاوپەڕینەوە، چوونە ئەوبەری ئاو.

لەباتی (ئاک) lebatî

لە(جیاتیی، جێگەی، بات، جیات، باتیان، جێی، جیای).

لەبار (ئان) lebar

گونجاو، ڕێک و پێک.

لەبتاندن (کتپ،کی) lebitandin(ki)

جووڵاندن، تەکان پێدان.

لەبریی (ئاک) lebirî

لە(بریتی ، بریتی).

لەبن (ئان) [1] lebin

گش، گشت، تێکڕا.

لەبن (ئان) [2] lebin

هەرگیز، قەت.

لەبن (پ) [3] lebin

لەبن هاتن (کتن) lebin hatin

(دوایی، کۆتایی) هاتن.

لەبەر (پ) leber

بۆخاتری، بە(هۆی، سەبەبی)، لەپای، سۆنگە.

لەبەرچاو کەوتن (کتپ) leber çaw kewtin

لەبەر دڵ(بێزران، بێزان)، قێز لێ(کرندەوە هاتنەوە).

لەبەرڕۆیشتن (کتن) leber roÿštin

لێ(چوون، دەرچوون) تراو لەشتێکەوە.

لەبەرکردن (کتپ) [1] leber kirdin

پۆشین، دەبەرکردن، کردنەبەر.

لەبەرکردن (کتپ) [2] leber kirdin

داکەندن، ژخۆکرن، لەبەرداکەندن.

لەبەرکردن (کتپ) [3] leberkirdin

خستنە مێشک ولەبەرگوتن، فێربوون و(هاتنەوە یاد بێ نوسراو)، یاد وجێگیر کردن.

لەبەرەوە (ئاک) [1] leberewe

لەڕۆژگاری پێشترەوە.

لەبەرەوە (ئاک) [2] leberewe

هێواش هێواش، لەسەرخۆ، بەکاووخۆ.

لەبەرەوە ٢ (ناک) leberewe
لەپێشەوە، پێش هەموو شتێ.
لەبیربوون (کتن) lebîbün
فەرامۆش نەبوون، لە(یادبوون، بیردامان، یاددامان).
لەبیرچوون (کتن) lebîçün
١- فەرامۆش(کردن، بوون)، لە(یادچوون، بیروە چوون). ٢- لەبیرکردن، ژ بیرکرن.
لەپ (ن) lep
بەری (دەست، مشت).
لەپاش (ناک) lepaš
دوایی، لەدوایی، لە(پاشا، پاشاندا، پاشانا).
لەپڕ (ناک) lepiṟ
لە (ناکاو، پڕا، پڕوا، پڕێ، پڕایەکی)، ناگەهان، گوزو گومەت.
لەپێست چوونەدەر (ند) lpêst çüneder
لەپێست (چوونەدەرەوە،دەرچوون)، نۆر (تووڕەبوون، دڵ تەنگ بوون).
لەپێ کردن (کتپ) lepê kirdin
کردنەپێ، دەپێ کردن.
لەپێ کەوتن (کتن) lepê kewtin
لەپاکەوتن، هێزی ڕۆیین نەمان، ماندووبوون.
لەت ١ (ن) let
پارچە، پاژ، کەرت، کوت، تیکە.
لەت ٢ (ن) let
نیوە، نیمە.
لەتاو (ناک) letaw
لە (ناچاریی، دەست، تاوا، تاوان، تاوانا).
لەت بوون (کتن) letbün
١- پارچەبوون، کەرت بوون.
٢- بوون بە(دوولەتەوە، دووپارچەوە).
٣- شکان، وردبوون، پارچەپارچەبوون.
لەتەک (پ) letek
لەگەڵ، لەگەر، دەگەڵ.
لەجوولەکەوتن (کتن) le cüle kewtin
جوولە لەبەربڕان، بێ حەرەکەت بوون.
لەچەک کردن (کتپ) leçek kirdin
چەک لێ (سەندن، داماڵین)، چەک پێدانان.
لەحیوەت (نپ) lehêwet
١- لە(حەیبەت، حیوەتا، سام وترسەوە، ترس).٢- نەبادا، نەوەکوو، نەمەدنیایە!.
لەخشتەبردن (کتپ) lexište birdin
خەڵەتاندن، فریودان، هەڵ خەڵەتاندن، لەڕێ دەرکردن.

لەخۆبوردن (کتن) lexobirdin
دەست لەژیان بەردان بۆ مەبەستێ.
لەخۆچوون (کتن) lexoçün
لەهۆش چوون، بێهۆش کەوتن، بوورانەوە، دنیا لەبەرچاو تاریک بوون.
لەخۆڕا (ناک) lexoṟa
بێ هیچ هۆیەک، بێ هۆ، لەبەرهیچ ،سەبەبێ، ... هیچ.
لەخۆڕابینین (ند) le xoṟabînîn
لەخۆ(ڕاپەڕموون، ڕادیتن ڕادیین)، خۆبەشیاوی کارێ زانیین، بەخۆدا ڕاپەرموون.
لەخورێن (ناک) lexurên
لە (خورێن، ناشتا، خوورێیی، خورێیی)، هیچ نەخواردنیی، لەسەرگەدەی خاڵیی.
لەخۆوە (ناک) lexowe
هەر بۆخۆ، بێ ئەوەی کەس دەستی تیابێ.
لەدز وایە هەموو کەس دزە (رس)
le diz waye hemü kes dize
مرۆڤ لەچاوی خۆیەوە تەماشای خەڵک ئەکا، دانەویلەی خەڵک بەقەسناغی خۆت دەپێویی.
لەدەست چوون (کتن) ledest çün
١- لەناوچوون، نەمان (شتێ کەسێ بوویەتی).٢- زایەبوون، مردن.
٣- هەڵ لەکیس(چوون ،دان).
لەدەستدان (کتپ) ledest dan
لەناوبردن، بەفیڕۆدان.
لەدەست هاتن (کتن) ledest hatin
لەتواناو دەسەڵاتدابوون، توانایی بەسەر کاردابوون.
لەدەم دەرپەڕین (ند) ledem derpeṟîn
لەدەم(ترازان،دەرچوون، داکەوتن، دەرهاتن)، لەزارترازان، قسە بەسەحۆو کردن.
لەڕ (ئان) leṟ
لاواز، ڕەقەڵە.
لەڕوودامان (کتن) leṟü daman
شەرم کردن لەبەرامبەر کەسێ، ڕووگیربوون.
لەڕیی (ن) leṟî
لاوازیی، کەم گۆشتیی.
لەڕێ دەرچوون (کتن) leṟê derçün
١- لەڕێ لادان، گومڕابوون. ٢- بەهەڵەداچوون، لەڕێی ڕاست لادان، کەوتنەهەڵەوە
لەڕانەوە (کتن) leranewe
لەران، لەرینەوە، لەریانەوە، شەکانەوە، جوولانەوە.

لەرز (ن،پز) ١ lerz
ساردەتا، سەرمای دوای تا.
لەرز (ن) ٢ lerz
لەرزە، ترس.
لەرزان (کتن) lerzan
لەرزین.
لەرزوتا (ن،پز) lerzwta
مەلاریا، زەردەتا، سێبەرێ.
لەرزە (ن) lerze
لەرز.
لەز (ن،کی) lez(ki)
پەلە، زوو، خێرا، خێرایی.
لەزکرن (کتن،کی) lez kirin(ki)
لەزاندن، پەلەکردن، کەوتنەخۆ، لەزین.
لەزگین (ئان،کی) ١ lezgîn(ki)
ڕووخۆش.
لەزگین (ئاک،کی) ٢ lezgîn(ki)
زۆربەپەلە، خێرا.
لەسەرخۆ (ئان) leserxo
١- ئارام، هێدی، بەپشوو. ٢ - بەهۆش، ئاگادار.
لەسەرڕۆیشتن (کتن) leserṟoyştin
١- لەسەرچوون، درێژەپێدان.
٢- دەست بەرنەدان، بەشوێنداچوون.
٣- لەسەر ڕۆیین، پێ چەقاندن، سووربوون (لەسەر).
لەسەرکردنەوە (کتپ) leser kirdinewe
لەسەرەوکردن، لەسەر(هاتنەجواب، وەکردن، هەڵدان)، ئاریکاریی کردن.
لەش (ن) leš
ئەندام، بەدەن، بەدن، تەن، جەستە، کەلەخ ، قالب.
لەش سووک (ئان) leššük
لەش سڤک، ئیشکەر، ئیش ڕاپەڕێنەر، ئازا لەکاردا.
لەشکر (ن،س) leškir
ئۆردوو، سپا، هۆردوو، سوپا، کۆمەڵی زۆر لەچەکداران لەژێر ڕێکخراوەیەکی تایبەتدا، هێزی چەکدار.
لەشکرگا (ن،س) leškirga
بنکەی سپا، سوپاگە، جێگەی بەردەوامی لەشکر.
بەردەوامی لەشکر.
لەش گران (ئان) lešgiran
لەش (قورس، داهێزراو)، تەمەڵ، سست.
لەغەم (ن) lex̱em
لەغم، لوغم.

لەق (ئان) leq
شل، بن سست، ناقایم.
لەقاندن (کتپ) leqandin
لەشوێنیخۆ(جووڵاندن، لەراندن)، شل یان سست کردن ، لەقانن.
لەقەشێل کردن (کتپ) leqešêl kirdin
پێ شێل کردن، پاشێل کردن، خستنەژێر پێ، بەرپێ دان، بەلەقەشێلان.
لەقەلەق (ن) leqeleq
جووڵە جووڵ.
لەقەوەشاندن (کتپ) leqewešandin
لەقە (هاویشتن، داوەشاندن)، لاق بەتوندیی هاویشتن بۆ دواوە، جووتە (وەشاندن، هاویشتن).
لەکارخستن (کتپ) lekarxistin
لەکار (کردن، پەکخستن)، بێ بەهرە کردن.
لەکارکەوتوو (ئان) lekarkewtü
لەکارکەوتە، لەکارتە، لەکارکەفتگ، پەک کەوتە، بەکەرەم نەماو، لەکەرەم (کەوتوو، کەفتگ).
لەکورتیی (ئاک) lekürtî
بێ درێژەدان بەئاخافتن، بەکورت وکرمانجیی.
لەکۆڵ کردنەوە (کتپ) lekoḻ kirdinewe
لەکۆڵ خستنەوە، بەلالەسەر (لابردن، نەهێشتن)، لەبەلا(ڕزگارکردن، قوتار کردن).
لەکۆڵ گرتن (کتپ) lekoḻ girtin
گرتنە کۆڵ، خستنەکۆڵی خۆ، لەکۆڵ کردن (باری کەسێکی دیکە).
لەکە (ن) ١ leke
پەڵە، پیسی.
لەکە (ن) ٢ leke
ئەیب، عەیب، عار، ئەنگیی.
لەکەدار (ئان) ١ lekedar
پەڵاویی، لەکیین، بەپەڵە.
لەکەدار (ئان) ٢ lekedar
ئەنگدار، ناوزڕاو.
لەکیس چوون (کتن) lekîsçün
لەدەست چوون، ژدەست چوون، لەدەست دەرچوون، لە ناوچوون، زایەبوون.
لەگام (ن) legam
جەورە، زگ لەوەڕین.
لەگوێ دان (ئد) legüpdan
پەشیمانیی حاسڵ کردن، ناهومێدبوون، نائومێدبوون.

لەگۆترە (ئاک) legotre

لەبڕ، بێ کێشان و بێ پێوان، چکیی، بەگۆترە.

لەگۆچوون (کتن) legoçün

لەجوولە کەوتن، گۆنەکردن، لەگۆکەوتن.

لەگەڵ (پ) legel

دەگەڵ، لەگەر، لەتەک، ویکرا، ڕەگەڵ، بەهاوڕا، ڤیرا، پێرا، پێکەوە، ب هاڤرە، بهڤرە.

لەلە (ن) [1] lele

دایەن.

لەلە (ن) [2] lele

نۆکەری زارۆک بەخێوکەر، پیاوێ کەڕاگیرابێ بۆ بەخێو کردن وپەروەردەی منداڵ.

لەلە (ن) [3] lele

بڕاوە، دابڕ.

لەلە (ن) [4] lele

گرێ، قۆرت، کرت.

لەمەوبەر (ئاک) lemewber

لەمەبەر، لەمەوپێش، بەرلەئێستا، ئەوسا، پێش ئێستا،جاران، دێرزەمان، زووگێن.

لەمەولا (ئاک) lemewla

لەمەودوا، لەمەوپاش، لەمەولاوە، لەئێستا بەدواوە، ئێساو لا، لەگرەولا.

لەناکاو (ئاک) lenakaw

لە (پڕ، پڕیکا، پڕا).

لەناوبردن (کتپ) lenawbirdin

لەنێوبردن، لەناودان، نەهێشتن، بەربادکردن، توناکردن.

لەناوچوون (کتن) lenawçün

نەمان، لەنێوچوون.

لەنگ(مرۆڤ) (نان) [1] leng(mirov)

شەل، لەنگر، پێ سەقەت.

لەنگ (نان) [2] leng

خوار، لار.

لەنگ (نان) [3] leng

لاسەنگ، کەچ.

لەنگە (ن) lenge

لەرە.

لەنگەر (ن) [1] lenger

ڕاگر، ڕاگیر، ئاسنی سەر بەقولاپی بەزنجیرەوە بۆ ڕاوەستاندنی گەمیە دەخرێتە قەراغ دەریاوە...

لەنگەر (ن) [2] lenger

بەحەواوە لەفڕین ڕاوەستانی مەل.

لەنگەر (ن) [3] lenger

تەوازن.

لەنگەرگا (ن) lengerga

لەنگەرگە، مەنەرگا، جێ وەستانی کەشتی، قەراغ دەریا کە گەمیە لەنگەری لێ دەگرێ.

لەنگەرگرتن (کتن) lenger girtin

بەئاسمانەوە لەفڕین ڕاوەستان (مەل).

لەنگەرهاویشتن (کتپ) lenger hawîştin

لەنگەر(فرێدان، خستن، گرتن،هاویتن)، ڕاوەستاندن (کەشتی بەهۆی لەنگەرەوە).

لەوانەیە (ئاک) lewaneye

ڕەنگە، دوورنیە.

لەوچە (نان) lewçe

چەنەباز، زۆر بلێ.

لەوەڕ (ن) [1] lewer

ئالف.

لەوەڕ (ن) [2] lewer

لەوەرگە، پاوان، شوێن لەوەڕ.

لەوەڕاندن (کتپ) lewerandin

ئاژاڵ بردن بۆ لەوەڕخواردن، لەوەڕانن.

لەوەڕگە (ن) lewerge

لەوەرگا، جێ لەوەڕ، چەراگا، ئالفجاڕ، گیاجاڕ، ئالفگا.

لەهۆش خۆ چوون (کتن) lehoš xo çün

بوورانەوە، لەهۆش چوون، ژ خۆ چوون.

لەیز (ن،کی) [1] leyz(ki)

هەڵپەرکێ، سەما.

لەیز (ن) [2] leyz

یاریی ومەزاق، گاڵتەو لاریی.

لەیزتن (کتن،کی) [1] leyztin(ki)

سەماکردن، هەڵپەڕین.

لەیزتن (کتن) [2] leyztin

یاریی کردن، لەیزین، لەیشتن، کایەکردن.

لەیلان (ن) [1] leylan

بیابان، سارای بەرپان، چۆڵ ودەشت.

لەیلان (ن) [2] leylan

تراویلکە.

لەیەک بوون (کتن) leyekbün

جیابوونەوە، لێک جیاوەبوون.

لەیەک بەربوون (کتن) leyek berbün

تێک بەربوون، کەوتنەگیان یەکە، گیان یەک کەوتن،بەگژیەکدا چوون، بەیەکداهاتن (بەئاخاوتن یان کردار).

لێ بران (کتن) lê biran
کەم هێنان، کورت هێنان، بەش نەکردن.
لێ بردن (کتپ) ١ lê birdin
لێ (ڕفاندن، فڕاندن).
لێ بردن (کتپ) ٢ lê birdin
پێدابردن، دەناونان، دەناوراکردن.
لێ بوردن (کتپ) lê burdin
لێ خۆش بوون، بەخشیین (کەسێ لەهەڵە وخەتا)، عەفوکردن، چاوپۆشیی لێ کردن، سەرفی نەزەر لێ کردن.
لێ بوونەوە (کتن) ١ lê bünewe
لەکار(تەواوبوون، بوونەوە)، دەست خاڵیی بوونەوە.
لێ بوونەوە (ند) ٢ lê bünewe
دەست لێ هەڵگرتن، وازلێ هێنان.
لێ پرسین (کتپ) lê pirsîn
پرسیار (لێ کردن، لەکەسێ کردن).
لێ پرسینەوە (کتپ) lêpirsînewe
لێ کۆڵینەوە، پرسیار لێ کردن،لێ پێچانەوە.
لیتە (ن) lîte
١- لیتاو، هەڕگاو، قوڕاو. ٢- قوم.
لێ چوون (کتن) ١ lêçün
لێ کردن، وێ چوون، وەک یەک وابوون، شباندن.
لێ چوون (کتن) ٢ lêçün
دادان، دەلان، دەلیان، دەلاندن، دەلانن (تەڕایی لەدەفر).
لێ خستن (کتپ) ١ lêxistin
لەسەرکار دەرکردن، بەرکەنار کردن، لەپیشەدەرکردن، لەوەزیفە (دەرکردن، کردنەدەر).
لێ خستن (کتپ) ٢ lêxistin
پیا(پێدا) {سوون، ساویین، هێنان، مانیین}، لێدان (شتێ لەشتێکی دیکە).
لێ خواردن (کتپ) lêxwardin
بەهرە لەشتێ دەست کەوتن.
لێ خوڕین (کتپ) lêxurîn
ئاژۆتن، بەڕێگادا بردن.
لێ خۆش بوون (کتپ) lêxošbün
چاو لێ پۆشیین (بەرامبەر هەڵەیەکی بچووک).
لێ دان (کتپ) ١ lêdan
پێدامالیین، کوتان، قوتان، پێدا(دان، کێشان، کوتان).
لێ دان{دەرگا} (کتپ) ٢ lêdan(derga)
دەرگا کوتان

لێ دان{شتێ} (کتپ) ٣ lêdan(štê)
بەناڕەوا (بردن)، دەست بەسەرداگرتن.
لێ دەرکردن (کتپ) lêderkirdin
لێ (فڕێدان، دەرهێنان).
لێڕەوار (ن) lêrewar
لێڕ، دارستان، جەنگەڵ.
لێزان (ن) lêzan
پسپۆڕ، زانا (لەشتێکدا)، شارەزا.
لێزگ (ن) lêzig
تیرۆژ، ستوونە، تیشکی خۆر.
لێزمە (ن) lêzime
١- ڕێژنە، ڕەهێڵە، بارانی بە(خوڕ، تەوژم).
٢- لافاو، باراناوی بەتەوژم، لێزماو.
لێژایی (ن) lêjayî
سەربەرەو ژێریی، سەربەرەوخواریی، بەرەژێریی، خزایی، قەدپاڵی گرد.
لیژنە (ن) ١ lîjine
لژنە، دەستەیەک (کۆمەڵەیەک) لەخەڵک کەپێکەوە کارێ ئەنجام ئەدەن.
لیژنە (ن) ٢ lîjine
کۆمەڵەداری لەسەریەک هەڵچنراو.
لیس (ن) lîs
تیلا.
لێشاو (ن) lêšaw
زۆر وزەبەند، زەحف، فرە، مشە.
لێشاو (ن) lêšaw
ئاوی زۆر بەتەوژم.
لێ شێوان (کتن) lêšêwan
لێ تێکچوون.
لێ قەومان (کتن) lê qewman
لێ (قۆمیان، قەومیین)، سەر لێ شێوان، ژیان لێ تێکچوون، تووشی بەڵابوون، پەرێش بوون.
لیک (ن) lîk
لیکاو، لیق، تف ولینجاوی بەدەمدا هاتوەخوار، ئاوی دەم.
لێک بوونەوە (کتن) lêk bünewe
شەق بردن، لەت بوون، یەکالا بوونەوە.
لێک ترازان (کتن) lêk tirazan
لێک دوورکەوتنەوە.
لێک دان (کتپ) ١ lêkdan
تێکەڵ کردن، ئاوێتە کردن.
لێک دان (کتپ) ٢ lêkdan
لەیەکتر پەیوەندکردن، پێکەوە بەستن.

لێ کردن (کتن) lêkirdin
لێ چوون، وەک بوون.
لێ کردنەوە (کتپ)¹ lêkirdinewe
لێ (جیاکردنەوە، جیاوەکردن).
لێ کردنەوە (کتپ)² lê kirdinewe
١- چنینەوە (میوە لەدار وبیستان).
٢- رنینەوە(گەلا، گول).
لێک ڕەوینەوە (کتن) lêkreînewe
گوشادبوون، بەرفرەبوون. **(vi.).**
لێک کردن (کتن)¹ lêk kirdin
(دووریی) خستنە نێوان (دووکەس..). .
لێک کردن (کتن)² lêk kirdin
لەیەک کردن.
لێ کۆلینەوە (کتپ) lêkolînewe
تۆژینەوە، پۆستکەندە کردن، چوونە بنج وبناوان.
لێ کەوتن (کتن)¹ lêkewtin
لێ کەفتن، نابووت بوون، هەژار کەوتن.
لێ کەوتن (کتن)² lêkewtin
دەستەوسان بوون.
لێ گرێ دان (کتپ) lêgrêdan
پەیوەند (پێوەند) کردن.
لێ گۆڕان (کتپ) lêgoran
لێ تێکچوون، بەسەهوو شتێ بەشتێکی تر زانیین.
لێ گەڕان (کتپ)¹ lêgeran
وازلێ هێنان، دەست لێ هەلگرتن.
لێ گەڕان (کتپ)² lêgeran
بەشوێن شتێکدا گەڕان، دوای شتێ کەوتن بۆدۆزیینەوەی، لێ (گەڕیان، گەڕیین).
لێل{لێلاو} (ناو)¹ lêl (aw)
لیخن، شلوێ، ناساف، لیخناو، لیخن.
لێل (ناو)² lêl
تەماویی، هەور (ئاسمان)، تاریک.
لێ نان (کتپ) lênan
بارکردن.

لینج (ناو) lînc
لینجق، لچق، لیچق.
لێ نیشتن (کتپ) lênîštin
سواربوون.
لێ نیشتن (کتپ) lênîštin
دەست پێ کردن.
لێو (نک) lêw
لەب، لەو، لو، هەردوو لچ ولێوی(دەم، زار).
لێوار (ن) lêwar
لێوارە، کەنار، کەنارە، زێوار، قەراخ، لچ وکەناری شت.
لێواولێو (ناو) lêwaw lêw
لێوان لێو، لێپاو لێپ، سەر ڕێژ، دارماڵ، ماڵاماڵ، پڕاوپڕ.
لێوبەبار (ناو) lêwbebar
خەفەتبار، خەمبار.
لێ وردبوونەوە (کتپ)¹ lê wurdbûnewe
تەماشاکردن بەوردیی، تەواو تواشاکردن.
لێ وردبوونەوە (کتپ)² lê wurdbûnewe
ئەزموون کردن.
لێ وەشاردن (کتپ) lêwešardin
لێ(شاردنەوە، وەشارتن)، تاقەت کردن (شتێ کە کەسێ نەیبینێ).
لێ وەشانەوە (کتن) lêwešanewe
لێ وەشینەوە، شیان.
لێ هاتن (کتن)¹ lêhatin
لێک هاتن، شیاوی یەکتر بوون.
لێ هاتن (کتن)² lêhatin
بۆ بوون (جل وبەرگ).
لێ هالان (کتپ) lêhalan
بەدەوردا پێچان، (تیوە، لیوە) {ئالان، ئالاندن}.
لێ هەڵگەڕانەوە (کتپ) lê helgeranewe
لێ(ڕاست بوونەوە، هەستانە سەر پێ).
لێ یە (ن) lêye
لافاو، لەهی، لاپاو، لێ، سێلاو.

پیتی - م -

-M-

ما (ئاک) ١ ma
ڕەنگە، لەوانەیە.

ما (ئپ) ٢ ma
ئاخۆ، مەگەر.

ما (پر،ئاک) ٣ ma
بۆچی؟، لەبەرچی؟.

ما (ن،ئان) ٤ ma
مێیینە.

ما (ن) ٥ ma
شاخی لووس، چیای بێدارو درەخت.

ما (ن) ٦ ma
هۆ، سەبەب.

مابەین (ن) ١ mabeyn
نێوان.

مابەین (ن) ٢ mabeyn
ئاشنایەتیی.

مات (ئان) ١ mat
کز، کروشمەکردوو.

مات (ئان) ٢ mat
خەمگین، مەلول.

مات (ن) ٣ mat
شامات، لەکارکەوتنی شای شەترەنج.

مات (ن) mat
ڕەنگی بێ بریقە.

مات (ئان) ٤ mat
بێ دەنگ.

مات بوون (کتن) ١ matbün
کزبوون.

مات بوون (کتن) ٢ matbün
بێ دەنگ بوون.

مات کردن (کتپ) mat kirdin
بێ دەنگ کردن، ژێرکردن.

ماتڵ (ئان) matiḻ
پەک کەوتوو، لەکارکەوتوو.

ماتڵ بوون (کتن) matiḻbün
بێکارمانەوە، وەستان.

ماتڵ کردن (کتپ) matiḻ kirdin
لەکاروەدواخستن، وەستاندن.

ماتەم (ن) matem
پرسە، مردەمو،پرسە،شین،تازێ.

ماچ (ن) maç
ڕامووس، ڕامووز، ڕامیس، ڕامووسان، پاچ، ماچیک.

ماخۆلان (ن) ١ maxolan
بزێویی، گلاراو، نەسرەوتیی.

ماخۆلان (ن) ٢ maxolan
گلاراو و خەمباریی.

ماخولیا (ئان) maxulya
گێژ، حۆل.

مادەن (ن) maden
کان، کانگە.

مار (ن،ئا) mar
حەفی، هەفیی، جانەوەرێکی خشۆکی بەدرێشووکەیە و بەشی زۆریان ژاراوین وپێوەدەدەن.

ماراو (ن) maraw
ئیقبال، بەخت، تالع، هات.

مارس (ن) ١ maṟs
بێ(ئایین، بڕوا، باوەڕ).

مارس (ئان) ٢ maṟs
لاسار، سەرسەخت.

مارگیسک (ن،ئا) margîsk
ماری ژەهراویی.

مارمێلکە (ن،ئا) mar mêlke
مارمێزولکە، مارمێلک، مارمێلۆک، مارمیلک، مارمەزوکە.

مارو دوو (ئان) mar w dü
شەفتوول، فیچەلفاچ.

مارە (ن) mare
پێوەندیی ژن ومێرد بەچەند ووتەیەکی ئایینیی، شوو کردنی ژن هاوسەریی، هاوجووتیی.

مارەکردن (کتپ) mare kirdin
هاوسەریی کردن، کردنەهاوسەر، مەهرکردن، ژن کردنە حەلاڵی پیاو بەڕێ وشوێنی ئایینیی.

مارەیی (ن) mareyî
مارەبرانە، پارەی مارەیی، کابین، کاوین، پارەیەک..کە ژنی لەسەر مارە دەکرێ (پیشەکیی یان پاشیینە).

ماسان (کتن) masan
ئاوسان.
ماست (ن) mast
مـاس، شـیری گـەرم کـراوی هـەوێن تـێ کـراوی توندەوبوو (مەیوو).
ماستاو ساردکردنەوە (ند)
mastaw sard kirdinewe
مەرایی کردن، ماستاو کردن، خۆلەکەسێ هەڵسوون، کلکەسووتەکردن.
ماسولکە (ن) masulke
مابیچە، ماهیچە،ماینجە، ماسوولە، گۆشتی پتەوی ناوەڕاسـت ئەسـتووری ئەمـسەر و ئەوسـەر باریکەزەڵەک، زیپەر.
ماسۆڵە (ن) masole
ماسـولکەی جـۆلایی (داوی لەسـەر دەپـێچن بـۆ تەنیین).
ماسە (ن) mase
زیخی ورد، لم.
ماسیگر (ن) masîgir
ماسیڤان، ماسیەوان، کەسێ ڕاوەماسی دەکا.
ماسی لەسەرییەوە بۆن ئەکا (پن)
masî leseryewe bon eka
گەورەپـیاوانی سـەر کاروبـار بەرپرسـیارن لـەخراپ بـوونی فەرمانـڕەوایی. (کۆمـەڵ کـە بۆگـەنی تـێ ئەکەوێ لەپیاوە گەورەکانیەوە دەست پێ ئەکا).
ماشقە (ن) mašqe
یار، دلبەر، دولبەر، دۆست(ژن).
ماش وبرنج{قژ} (ن) maš w birinc(qij)
مووی ڕەش وسپی، جۆگەنمی، دانەماش، دانامە.
ماشەڵان (ن) mašelan
سروەی بای خۆراوا، بای شەماڵ.
ماشینەوە (کتپ) mašînewe
لێس دان، خواردن(شت بەتەواوی).
ماف (ن) ١ maf
مز، بەش.
ماف (ن) ٢ maf
حەق، هەق.
مافنگی (ئان) mafingî
مافندیی، نابووت، پارەوپول نەماو.
مافوور (ن) mafür
فەرش، قالیی، ڕایەخی بەتەون تەنراوی پرزەدار.

ماک (ن) ١ mak
بنچینە، بنەما، ڕەگ وڕیشە.
ماک (ن) ٢ mak
دایک.
ماک (ن) ٣ mak
کون، لانە(درندە، کێویی).
ماکەر (ن،ئا) maker
دێلەکەر، ماهەر، مێکەر
ماڵ (ن) ١ mal
شتی تایبەتی کەسێ.
ماڵ (ن) ٢ mal
دارایی، دەوڵەت، سامان.
ماڵ (ن) ٣ mal
کەلوپەلی بازرگانیی، ماڵات.
ماڵ (ن) ٤ mal
خانوو، خانووبەرە، جێی ژیانی خێزان.
ماڵاماڵ (ئان) mala mal
دارماڵ، تژە.
ماڵاوا! (فر) !malawa!
خواحافیز!، خاترێ وە!، خوداحـافیز (بـەو کەسـانە دەوترێ کەبەجێیان دەهێڵی).
ماڵ ئاوایی لە دنیا کردن (ند)
malawayî le dinya kirdin
مردن.
ماڵبڕ (ن) malbir
دیواربـڕ، ماڵۆکـەن دزێ کەبەشـەو دەچێتـە سـەر ماڵان.
ماڵبڕین (کتپ) malbrîn
دیواربـڕیین، مـاڵ دزیـین، چونەسـەرماڵی خـەڵک (بەشەو) بۆ مەبەستی دزیی کردن.
ماڵبەند (ن) ١ malbend
چەقۆ، مەنزڵگە.
ماڵبەند (ن) ٢ malbend
جێی ماڵ وژیان.
ماڵخۆ (ن) malxo
خێو، خاوەن.
ماڵدار (ئان) maldar
دەولەمەند.
ماڵداریی (ن) maldarî
کردەوێزانیی، دنیاداریی، گردەوکۆیی (لەبەرویومدا)
ماڵشت کردن (کتپ) ١ mališt kirdin
دەست بەلەشدا هێنان، دەست پیداهێنان، شێلان.

مالشت کردن (کتپ) ٢ mal̲ištkirdin
گەسک دان، خاوێن کردنەوە، پاک وەکردن، مالّین.
مالّ کامباخ (ئان،کی) mal̲ kambax(ki)
بەدبەخت، بێچارە، چارەڕەش.
مالّ کردن (کتپ) ١ mal̲ kirdin
خانوو دروست کردن، بیناکردن.
مالّ کردن (کتپ) ٢ mal̲ kirdin
مالّ پێکەوەنان.
مالۆس (ن،ئا) malos
بەرانی مێ، ماچەبەران، دەلّەبەران، دەز، دەپ، مەمۆ، مێچکەبەران، بەرانی مێنگە.
مالّ ویران (ئان) mal̲ wêran
لێقەوماو، مالّ شێواو،زیان لێ کەوتوو.
مالەومالّ کردن (کتن) mal̲ew mal̲ kirdin
ئەم مالەومالّ کردن.
مالی با بەبالە چێ (رس) mal̲î ba be ba eçê
مالی بەهەوانتە دەست کەوێ ، بەهەوانتەش لەدەست دەرئەچێ.
ا-مالی حەرام کەس دەولّەمەند ناکا.
ب- شتی بەناڕەوا دەستکەوتوو بەناڕەوا دەڕوا.
ج- ئەوشتەی بەبا بێ بەئاودا دەڕوا.
مالی خۆت توندبگرە، سەگی هاوسێ بەدز مەگرە (پن)
mal̲î xot tund bigre, segî kes be diz mezane
ا- تقل کردن لەگومان کردن باشترە.
ب- باش بەستە لە خەم ڕستە.
مالی خۆ ویران کردن (ئد)
mal̲ xo wêran kirdin
زیان بەخۆ گەیاندن.
مالیی (ئان) mal̲î
کەویی، کەدیی، لینیی.
مالّین (کتپ) mal̲în
گەسک دان، پاک کردنەوە، گزگ دان.
مامان (ن) maman
مامۆ، مامون، ئاریکەری ژنی سکپڕ (لەکاتی زاندا).
مامزە (ن) mamize
مامین، مەهمین، مامێن، مێهمۆن، چەرخی ئاسنی پەڕەدار بەپاژنەی پێلاوی سوارەوە..
مامناوندیی (ئان) mam nawindî
مامناونجیی، مامناوەندیی، نێوان(زل وبچووک، زۆر و کەم)، میانە، دەستە.

مامۆستا (ن) mamosta
ماموسا، سەیدا، فێرکار، ئوستاد.
مامەخەمە (ن) mame xeme
مشووڕخۆر، خەمخوار، خەمخۆری کەسانی دیکە.
مامەلە کردن (کتن) mamel̲e kirdin
سەوداوامامەلّەکردن، کڕین وسەدوا کردن.
مان (کتن) ١ man
نەمردن، لەژیاندابوون.
مان (کتن) ٢ man
نە(چوون، ڕۆیشتن).
مان (کتن) ٣ man
لەناونەچوون، لەبەین نەچوون.
مان (ن) ٤ man
گە، گەی، تۆر.
مانا (ن) ١ mana
مانە، واتا.
مانا (ن) ٢ mana
مەبەست، وێژ، گوزارە، نیاز لەئاخاوتن یان لەنوسراو.
ماندوو (ئان) mandü
ماندگ، ماندک، ماندی، مانگ، مانگو ، مانو، شەکەت، خەستەلەکار، کفت، هیلاک.
ماندووبوون (کتن) mandü bün
شەکەت بوون، کفت بوون، مانیان.
ماندوویی (ن) mandüyî
ماندوویتیی، ماندوەتیی، شەکەتیی، کفتیی، هیلاکیی.
ماندەل (ن،کی) manel(ki)
حاشا، ئینکاریی، ئینکیریی.
مانگ (ن) ١ mang
ما، ماە، هەیف، مان (کەلەئاسمانەوە [بەشەو] ڕوناکیی ئەداتەوە بەزەویی).
مانگ (ن) ٢ mang
چوارحەفتە، سیی ڕۆژ، مانگی(قەمەریی، ڕۆژیی).
مانگا (ن،ئا) manga
چێل، مانگە، چێر، مانگەو، دایکی گۆلکە، مێنگەی ڕەشەولاخ، ڕەشە ولاخ یکە کەوتبێتە سک وزا.
مانگابە دزییەوە کەڵ ئەگرێ وبە ئاشکرا ئەزێ (پن)
manga be dizyewe kel̲ egrê w be aškira ezê
تاوان بەدزیشەوە بکرێ، لە ئەنجامدا هەر دەرئەکەوێ.

مانگامردوو، دۆ برا (پن)
manga mirdü do bira
مانگا که فرۆشرا، شیریش نامێنێ فر کرێ.

مانگانه (ن) ١ mangane
مەهانی، مووچەی سەری مانگ، کرێی مانگ بەمانگ.

مانگانه (ن) ٢ mangane
١- گزڤارێ.. کەمانگی جارێک دەردەچێ.
٢- بێ نوێژیی ژن، مەهک.

مان گرتن (کتن) man girtin
١- گەگرتن، تووڕەبوون ونیش نەکردن.
٢- خیش کردن، پێ چەقاندن ونەڕۆیشتن.

مانگه شەو (ن) mange şew
مانگاشەو، ماتاو، شەومە، تاف هەیڤ، تریفە، تریفـە، مەهتاو.

مانگی نوێ (ن) mangî nwê
مانگی یەک شەوە، مانگ(نوێ، مانگیلە، تازە).

ماوه (ن) ١ mawe
ماوڵ، ماوەکات، قانە، کات، دەرفەت بۆ تاوێ.

ماوه (ن) ٢ mawe
ئەندازەی (جێ، جێگە، جێگا).

ماوه (ن) ٣ mawe
باقی، باقیماو(لەشتێ).

ماوەدان (کتپ) mawedan
ڕێ پێدان، مۆڵەت دان، دەرفەت دان، ماوڵ دان.

ماین (ن،تا) mayin
ماهین، مایین، مێنگەی ئەسپ، ژنـی ئەسپ، دایکی جوانوو.

ماین بەراز (ن،تا) mayin beraz
ماین وەران، ئەسپی(ڕەسەن، پەڕین) بۆ تۆو ڕاگیراو، ئەسپی فەحل کەماینی لێ چاک دەکەن.

ماین چەقەڵ (ن) mayinçeqel
چەرخوفەلەک.

مایه (ن) ١ maye
هۆ، سەبەب.

مایه (ن) ٢ maye
گەوهەری شت، بنەما

مایه (ن) ٣ maye
دەسمایە، سـەرمایە، ئـەو پـارەیەی کەکاسبکار یـان کەسێ کڕین و فرۆشتنی پێوەدەکا.

مایه پووچ (ئان) maye püç
مافنگیی.

مایه سیری (ن،پز) mayesîrî
مایەسیر.

مت (ئان) ١ mit
خۆماتکردوو.

مت (ن) ٢ mit
ڕەبەن، خەلەک، سیپە.

متالا (ن) ١ mitala
خوێندنەوەی بەچاو.

متالا (ن) ٢ mitala
بیر، هیزر، هزر.

مت بوون (کتن) mitbün
بێ دەنگ بوون.

متمانه (ن) mitmane
بڕوایی، باوەڕ، دڵنیایی، خاترجەمیی.

متورفه (ن) miturfe
جوان، بزماتوو، نەشمیل.

مت ومورو (نک) mit w mürü
متوموور، زنوزەنگیانە، متومورک، متوموورە.

متیل (ن) mitîl
متیل، بەرگەلیفەبەرگی لێفە.

مجرۆ (ئان) micro
کوێر، کۆرە.

مچورک (ن) miçurk
مچرک، تەزوی لەش، موچرک، موچرکە.

مخابن (ئسب،کی) mixabin
بەداخەوە، حەیف!

مر (ئان) mir
زۆرتێر، سێر، تێروتەسەل.

مراد (ن) mirad
مراز، ئارەزووی دڵ، ئاوات، ویست وخواستی دڵ.

مراز (ن) miraz
کام، هەوەس.

مربوون (کتن) mirbün
تەواو تێربوون، تێروتەسەل بوون.

مرخ (ن) mirx
قرم، خەیاڵی تەماحکارانە، دڵە(کورکە، کورکێ).

مرخ لێ خۆش کردن (ئد) mirx lê xoşbün
مـرخ(لێ چـوون، لێ پـەڕین)، دڵ بـۆ کورکیـان، تامـەزرۆی وەدەسـت هێنـان بـوون (شـتێ یـان مەبەستێ).

مرخێش مرخێش (شت) ڕاکێشان (کتپ)
mirxêš mirxêš(šit)rakêšan

مرخیش مرخیش بەکێش کردن.

مرداربوونەوە (کتن) mirdarbûnewe

مردارەوەبوون، گیان دەرچوون، بەلاداهاتن.

مردن (کتن) mirdin

گیان(دەرچوون، لەلەشدا نەمان) ڕۆح تێدانەمان.

مردن کەری دەچاڵە، لەهەموو ماڵە (پن)

mirdin kerî decale, male

هەموو کەس هەر دەمرێ.

مردن هەرجارێکە، شیوەن یەکجار (پن)

mirrdin her carêke, šîwen jekcar

خۆت بهاویتە خەتەرناکیەوە، باشترە لەوەی هەمیشە لە مەترسیدابیی.

مردنی پێ نیشاندە، تا بە لەرزوتا ڕازی بێ (پن)

mirdinî pê nišande, ta be lerzwta razî bê

باری قورس بدەبەسەر کەسێکدا تا بەبارێکی سووکتر ڕازی بێ.

مردنی میریی چاکترە لەژینی ئەسیریی (پن)

mirdnî mîrî çaktre le jînî esîrî

ا- یان مردن یان ژیانی بەشەرەف.

ب- مەردانە مردن نەک ناکەسانە ژین.

مردوو (ئان) mirdû

مردگ، مردیی، مریک، گیان تیانەماو.

مردەلۆخە (ئان) mirdeloxe

سست، مردوولە، مریلە(مرۆڤ).

مرقاندن (کتن) mirqandin

مرقان، مرق کردن، مرکاندن، مرقانن، مرقە(کردن، لێوە هاتن)، دەنگێ لەگەرووهێنان(هاتن) بەبێ دەم کردنەوە.

مرواریی (ن) mirwarî

مراری، لولو.

مرۆڤ (ن) mirov

١- مرق، مرۆو، ئینسان، پیاو، کەسێ، یەکێ. ٢- خزمەتکار، خزمەکار، پیاوی ژێردەستەی کەسێ. ٣- خزم، کەس.

مرۆک (ئان) mirok

کوشندە، کوشننە، کوژە.

مرومشت (ن) mirw mišt

دەمەدەمێ، دەم بەدەمە، مشتومڕ.

مرومۆچ (ئان) mirw moç

مرومۆن، مۆن وگرژ، ڕوو(گرژ، تاڵ، ترشاو).

مروموش (ن) mirwmûš

مل ومووش، بۆن بەئەرزەوە کردنی حەیوان(سەگ، گورگ..) بۆ دۆزینەوەی خواردەمەنیی.

مرە (ن) mire

کەف، مرەمری سەگ.

مریشک (ن.م) mirîšk

مر، مامر، کەرکی، کەرگی، کارگ.

مریشکی ڕەش، هێلکەی سپی ئەکا (پن)

mirîškî reš ,hêlkey spî eka

لەسەر ڕواڵەت حوکم مەدە بەسەر خەڵکدا.

مز (ن) miz

مزە، ماف، هەق، کرێ، هەقدەست، هەقی کار، مزد.

مزر (ئان) mizir

ترش وشیرین، مێخۆش.

مزرە (ن) mizre

ناوجۆ، بیرە.

مزرەمەنیی (ن.می) mizremenî

پرتەقاڵ ولیمۆو نارنج...

مزگەر (ن) mizger

وەستای حاجەت سپی کردنەوە.

مزگەوت (ن) mizgewt

مزگەت، مزگی، مزگ، مزگەفت، مەچت، جێگەی نوێژ لێ کردنی بەکۆمەڵ.

مزگێنیی (ن) mizgênî

١-مژدە، مزگانیی.

٢- مژدانە، مژدانیی، مژدیان، مژدینیی.

مزمەعیل (ئان) mizme'aîl

کوێر، کوێرایی داهاتوو.

مژ (ن) ١ mij

موژ، تەم، تۆمان، هەور وهەڵا، هەوری نەویی (تەنک یان خەست).

مژ (ن) ٢ mij

مژە، کاری(هەڵمژین، چەکاندن).

مژان (ن) mijan

برژانگ.

مژدە (ن) mijde

ب (مزگینیی).

مژۆڵ (ئان.کی) mijol(ki)

خەریک، سەرگەرمی(ئیش، کار).

مژین (کتپ) mijîn

١- مژتن، مێژان، مێژتن، چکاندن، چلپاندن، چکانن، مریستن، قوم لێدان، دەم(تێنان، لێ نان). ٢ - هەڵمژین.

مست (ن) [١] mist

١- دەستی(داخراو، قوچاو).

٢- پال یان کۆلەمستە(بەمست).

مست (ن) [٢] mist

لەپ، بەری دەست، مشت.

مستە کۆلە لێ دان (کتپ) mistekole lêdan

سیخورمەلێدان، کولمەک پیداکیشان، تێ سرەواندن، پیداکیشان(بەمستەکۆلە).

مسکین (ن) miskên

رایەت، دیهاتیی، ژێردەستە.

مشار (ن) mišar

هەرە، ئەرە، ئامرازی ددانەداری(دارتاش، قەساب، دارکەر)، هەرەی:(داپاچیین، دایەرەیی، دریژاو دریژ..).

مشت (ن) mišt

دەمەقالە.

مشتاخان (ن) mištaxan

مشتاخە، مستاخ، کاتی میوە وشک کردنەوە (میوژ، میوە..).

مشتو (ن) mištü

قەفت، قەفد، دەسک، جیگای مست ودەست پیوەگرتن، دەستک، دەسە.

مشت ومالٚ کردن (کتپ)mištwmal kirdin

مالشت کردن، مالیین، پاک کردنەوە، خاوین کردنەوە، ساف کردن.

مشتەگان (ن) mištegan

دەستپەڕ، دەسپەڕ، جلق.

مشتی داوە بەدرەوشا (پن)

mištî dawe be direwša

بەگژ ئیشیکیی گەورەدا چوون و زیان لیوەتووش بوون. ا- بەرەوڕووی نووکی ڕم ڕاکردن.

ب- شەق لەدرک هەلدان.

مشوورخواردن (کتن) mišür xwardin

خەم لەبەربوون، بەتەنگەوە(بوون، هاتن)، هەولٚ دان بۆ پیک هینان وڕاپەڕاندن (ئیش، کار).

مشە (ئان،کی) [١] miše(ki)

زۆر، زەحف، فرە، بۆش.

مشە (ن) [٢] miše

مشەمش، دەنگی هەناسە لەلووتەوە، دەنگێ کەلە لووتەوە بیتەدەرکاتی هەناسەدان.

مشەخت (ئان) mišexit

ئاوارە، دەربەدەر.

مفت (ئان) mift

هەوانتە، هەروا، موفت، موفتە، مفتە، بەلاش، خۆڕایی.

مفتەخۆر (ن) miftexor

مفتخۆر، هەوانتەچیی، هەوانتەخۆر، لەبەلاشگەڕ.

مفتی (ن) miftî

شەرعیی، دەسووردەر، دەسوورنووس، موفتی.

مل (ن) mil

ئەستۆ، گەردن، سوکر، پیسیر، قەرپک.

ملانێ (ن) [١] milanê

نۆدان، نۆرەوانیی.

ملانێ (ن) [٢] milanê

ملانە، ڕقەبەریی، ڕکەبەریی، گولاش.

ملپیچ (ن) milpêç

ستۆپارێز، پارچەیە تەنراو یان قوماشە کەلە(مل،ئەستۆ)ی دەئالینن.

ملتە (ن) milte

ملت، خلتە، تلپە، تلتە.

ملچاندن (کتن) milçandin

(ملچ، مرچ، مرچە مرچ، ملچە، ملچەملچ)کردن.

مل دان (کتن) mildan

١- مل (کەش کردن، شوڕکردن، ڕاکیشان)، قایل بوون. ٢- گوێ(ڕایەلٚ بوون، ڕایەلیی کردن)، مل لێ ڕاکیشان.

مل شکاندن (کتپ) mil šikandin

١- زیان پێ گەیاندن. ٢- سەر پێ دانەواندن.

ملک (ن) milk

مولک.

مل کەچ (ئان) mil keç

١- گەردن کەچ، گوێ ڕایەلٚ، ژێرفەرمان.

٢- لارەمل، کوسکەش.

مل نەدان (کتن) mil nedan

سەرپیچیی کردن، ڕازیی نەبوون، قبوولٚ نەکردن.

ملوانکە (ن) milwanke

ملوانە، ملوینە، ملەوانە، ملوەن، ملوینک، ملوینکە، گەردنبەند.

ملٚ وموش کردن (کتن) milw müš kirdin

ملومۆکردن، کەوتنەسۆراخی خۆتێر کردن.

ملیوان (ن) milîwan

یەخە، ملشۆ، جیگای مل لەجل دا.

منالٚ (ن) [١] minal

مندالٚ، زاڕۆک، زاڕۆ، زاڕوو، زاڕۆنگ، زاڕۆلە، مندار.

منال (ن) ² minal

کـوڕ، کـچ، بەچکـە، پزلـە، بێچـوو، بـەچ، منـدال، وەڵە،زارۆک.

منال بوون (کتن) minalbûn

مندال بوون، بێچوو(بوون، هێنان)، زان.

منالدان (ن) minaldan

منداردان، زاگە، جێگەی پیزە لەزگدا، پرزانگە، پـزوو، چارەکە.

منال لەمنالییەوە دیارە (رس)

minal le minalîyewe diyare

داهـاتووی منـدال لەسـەرەتاوە دیـارە، نموونـەی داهاتووی مندال لەسەرەتاوە دیارە.

منالە بەر (ن) minaleber

منداڵـە بـەر، ژنـێ کـە(منـالی بچوکی بەبـەرەوەبێ، زارۆی شیرەخۆرەی هەیە).

منالەورتکە (ن) minalewirtke

منالەورکـە، منالەوردکـە، زارۆلان، منـدارە (ورتکـە، ورکە).

منالی (ن) minalî

مندالی، ڕۆژگاری (زارۆکیی، منداڵیتیی، منالیتیی).

منجل (ن) mincil

پەلە، منجەلی، منجلیی.

منگن (ئان) mingin

گن، کەسێ کەبەلووت قسەبکات.

منمنۆک (ئان) minminok

من منێ، خۆ پەسند، خۆخۆییکەر.

منەت (ن) minet

منە، چاکە، سپاس، چکیی، باری چاکەی کەسێ.

منەتبار (ئان) minetbar

سوپاسگوزار، منەبار.

موو (ن) ¹ mü

تـووک، قـژ، ئەوتالانـەی لەسـەر پێسـتی مـرۆڤ.. دەڕوێن.

موو (ن،پز) ² mü

دوومەلێکی قوولی بەئازارو پـڕ کێم وجەراحەتـە لـە کۆتـایی سـەری پـەنجەی دەسـت یـان قـاچ دێـت بـە تایبەتی لەدەوروپشتی نینۆک.

موبەق (ن) mübeq

مەتبەخ، مدبەق، جێگەیان ژووری چێشت لێنان.

موتوربە (ن،رو) muturbe

متربە، متوربە، پەیوەندی داروددرەخت.

مۆتەکە (ن) moteke

١- مۆتە، کـاوس، سـرنجک. ٢ - خـەوی(نـاخۆش، بەترس) کەهەناسەی مرۆڤ سواردەکا.

مووچاغ (ن) müçax

باروکە، کلاوقیرینـە، موچاغ، سەروپـرچی دەسـکرد، قژ یان پرچی بەدەل.

موچرک (ن) muçirk

مچورک.

مووچە (ن) ¹ müçe

مەعاش، معاش، جیرە، جەلات، مانگانە..

مووچە (ن) ² müçe

بەش، بەرات.

مووچە (ن) ³ müçe

جومگەی لاقی ولاخ.

مووچەخۆر (ن) müçexor

جیرەخۆر، مووچە بۆ وەبـراو، مـەعاش خـۆر، معاش خۆر، فەرمانبەر.

مۆخ (ن) mox

١- مەغز، مژی، مەژگ(ناو ئێسکی لەش).

٢-مێشک، مەغز. ٣- ناو، ناوک، کاکل، کاکلە.

موور (ن) mür

بارسـتەی قـوڕ لەسـەریەک وبـەدرێژیی(بـۆ دیوارکردن) دیواری لەقوڕ دروستکراو.

مووروو (ن) mürü

مووروک، موور، مووروگ.

مووڕێژە (ن،پز) mürêje

مـووزەرە، مـووپزە، مـووپژە، نەخۆشـیی تـووک لێ وەرین.

مووسایی (ن) müsayî

جوو، جوولەکە.

مووشەدەمە (ن) müšedeme

دەمە، کوورکە.

موخەیری (ن) müxeyrî

ئاگردانی ناودیوار، موغاریی، بوغاریی.

موقرایی (ن) muqrayî

کویرایی، لێلایی(چاو).

مووینە (ئان) müyîne

پڕموو، مووین، گژنە.

موویەک لەبەراز بکرێتەوە هەرباشە (پن)

müyek le beraz bikrêtewe her baše

هـەر پـارەیەکی کـەم لەدەسـتی چـرووک بێتـەوە هەرباشە.

مووبەك لەم ناوستەهەلكەنە (رس) müyek lem naw miste helkene
لەنەبوو هیچ ناكرێ.

مۆدە (ن) mode
مۆد، داب، ڕێ وشوێنی تازەبابەت.

مۆر (ئان) mor [1]
بنەوشەیی، ڕەنگی بنەوش، وەنەوشەیی.

مۆر (ئان) mor [2]
١- دەست لێ نەدراو. ٢- كار پێ نەكراو.

مۆر (ن) mor [3]
تامغە، دامغە، خەتم(پۆستە، بازرگانیی).

مۆڕ (ئان) mor [4]
مۆچ، مۆن، ڕووگرژ، تێڕ، ترش، زارچاو.

مۆرانە (ن.جج) morrane
كرمیدار، جانەوەری (دارخۆر، جل خۆر..).

مۆڕبوونەوە (كتن) mor bünewe
بەتووڕەیی وچاوزەق كردنەوە تەماشای كەسێ كردن،بەتەوس وڕقەوە تەماشاكردن، بەزارچاو نوارین، بە ڕقی چاو تەماشا كردن.

مۆركردن (كتپ) mor kirdin
مۆرپێوەنان، تامغەلێدان، ئیمزا كردن بەمۆر.

مۆڕە (ن) more
خێسە، تەماشا بەچاوی زەق و(تووڕەیی یان گومان).

مۆرەخە (ن) morexe
موورەغە، مۆرتخە، مووركە، مورەتخە، موورەگە، مازە، موورێ، تیرەغە، بربڕە، ستون، گازەرە، سینسیل (پشت).

مۆسیقا (ن) mosîqa
مۆزیقا، مۆزیقە، دەنگی سازو سەمتوور، ئاوازی تەپڵ و دەهۆڵ وزوڕنا یان نای وكەرەنا وتاروعوود، ئاوازەكانی لە ئامرازی مۆسیقا (دەرهاوردوو، دەرهێنان،دەرهێنراو).

مۆڵ (ن) mol [1]
كۆمەڵ، گردو كۆمەڵ.

مۆڵ (ئان) mol [2]
زۆر، زەحف.

مۆڵ خواردن (كتن) mol xwardin
كۆمەڵ بوون، خڕبوونەوە (لەنزیك یەكتر)، كۆم وەبوون، چوونە پاڵ یەك، خڕبوونەوە.

مۆڵەت (ن) molet
ماوە، قان، قانە.

مۆڵەت دان (كتپ) moletdan
بوارەدان، ماوەدان، ڕوخسەتدان.

مۆڵەكە (ن) moleke
مۆلاكە، جێگەی(ترس، مەترسیی)، پڕ مەترسیی.

مۆم (ن) mom
مووم، شەم، شەمێ.

مۆمدان (ن) momdan
شەمدان.

مۆن (ئان) mon
مرومۆچ، گرژ، ترش، ڕووگرژ.

مەبەست (ن) mebest
مەبەس، نیاز.

مەتاڵ (ن) metal
زرێ، سوپێر، قەڵغان.

مەترسیی (ن) metirsî
١- ترس، جێگەی ترس.
٢- سام، بیم، عەیبەت، هەیبەت.

مەتكەب (ن) metkeb
مەتكەو، سمە، سمبە، كونكەرە، مەتە، شخاب، شخاف، شفاب.

مەتەریز (ن.س) meterêz
مەتەریس، سەنگەر، خەڵ، كونەمەتەریس.

مەتەڵ (ن) metel
مەتەلە، مەتەڵۆكە، مەتەڵۆكە، دەناچیە، ئەوەچیە، شتێكانێ.

مەڕ (ن.ئا) mer
مەه، مە، مەها، مێ، پەز.

مەراق (ن) meraq
١- خەم وكول، خەفەتی زۆر بەدەست شتێكەوە یان كەسێكەوە. ٢- ئارەزوو، تاسە.

مەرام (ن) meram
مەبەستی دڵ، نۆز.

مەرایی (ن) merayî
ڕیایی، كلكە(لەقێ،سووتە).

مەرایی كردن (كتپ) merayî kirdin
ڕیایی كردن، كلكە(لەقێ، سووتە)كردن.

مەرج (ن) merc
بەڵێن، پەیمان، گفت، قەول.

مەرد (ن.ئان) merd [1]
ئازا، دلاوا(لەشەڕدا).

مەرد (ئان) merd [2]
مەرەدمیر، جوامێر، خاوەن پیاوەتیی.

مەرگ (ن) merg

مردن.

مەڕمەڕ (ن) mer̲ mer̲

جۆرێ بەردی سەختی هەمەڕەنگەی باشە.

مەرە (ن) mere

سەغڵەتیی، دەردی سەریی، گرفتاریی.

مەڕەسوورە (ن،ئا) mer̲esüre

سەرەکێویی، حەیوانەکێویی، پەزی کۆفیی (بەرانەکەی دووشاخی هەڵگەڕاوەی هەیە).

مەرهەم (ن) merhem

مەڵحەم، مەلهەم، هەتوان، دەرمانی تێ هەڵسوون، بەڵسەم.

مەزات (ن) mezat

مەزاد، هەراج، فرۆشتنی بەجاڕدان کەهەرکەسێ زیاتری دا بۆ ئەوێ شرەفرۆشیی، شرکەو پرکە فرۆشیی.

مەزاق (ن) [1] mezaq

گاڵتە، شۆخیی، حەنەک.

مەزاق (ن) [2] mezaq

چێژ، چێژە.

مەزرا (ن) mezra

کەشتگا، کێلگە، مەزرە، دەشتاییەک کەشینایی تێدا کرابێ، جێگەی شت لێ چاندن.

مەزن (ئان) [1] mezin

زەلام، گەورە.

مەزن (ن) [2] mezin

سەرۆک.

مەزن (ئان) [3] mezin

مازن، مەزند، شاهانە، شکۆمەند.

مەزندە (ن) mezinde

مەزەندە، بیر، بیروڕا.

مەزە (ن) [1] meze

دەمچروو، خواردنێ کەلەگەڵ مەی خواردنەوە دەخورێ.

مەزە (ن) [2] meze

تام، چەشکە، چەش، چێژە، مێ.

مەزەدار (ئان) [1] mezedar

بەلەزەت، بەتام، خۆش چێژە.

مەزەدار(ژن) (ئان) [2] mezedar(jin)

زۆرجوان.

مەست (ئان) [1] mest

دنگێ، مەس، سەرخۆش، مەستوور.

مەست (ئان) [2] mest

غەڕا، لەخۆبایی.

مەست (ئان) [3] mest

چاوگەورە و ڕەش.

مەسینە (ن) mesîne

مەسین، ئافتاوە، لوولێنە.

مەشرەف (ن) mešref

ڕاوێژ وبوو.

مەشق (ن) mešiq

مەشغ، مەخش، هۆژان.

مەشکە (ن) meške

مەلێز، پێستەی حەیوانی گووراو، مەشکالە.

مەغز (ن) [1] mex̲iz

کاکڵ(گوێز..).

مەغز (ن) [2] mex̲iz

مێشک.

مەکتەب (ن) mekteb

مەکتەف، مەکتەو، فێرگە.

مەکۆ (ن) meko

جێگەی نهێنیی کۆبوونەوەی خەڵک.

مەگەر (ئپ،ئاک) meger

مەگەن، مەگین.

مەگەز (ن،جع) megez

جروجانەوەری بچوکی باڵدار(مێش، مێشی ئاومال،مێشەکەرانە، مێشی سەوز).

مەل (ن،م) mel

باڵدار، پەلەوەر، پەلەور، پەڕندە، فرندە، تەیر، مەلی (گۆشتخۆر، ئاوازە خوان، چرین).

مەلاس (ن) mel̲as

ملاز، بەزەوییەوە(چەسپاو، نووساو).

مەلاس دان (کتن) mel̲asdan

ملازدان، خۆمەلازدان، خۆنانەوە، خۆبەزەویدا نووساندن.

مەلاشوو (ن) mel̲ašü

مەلاشک، ملاشک، ملاز، بنمیچی زار، ئاسمانەی ناودەم.

مەلامەت (ن) [1] mel̲amet

هۆ، سەبەب.

مەلامەت (ن) [2] mel̲amet

نهێنیی، پەنهایی.

مەلبەند (ن) mel̲bend

١- مەڵبەن، مەڵوەن، کاڤار، ناوچە.

٢- ئاقار، جێگە.

مەلهەم (ن.پز) melhem

ب (مەرهەم).

مەلۆ (ن) melo

دراخە، مەلۆک، لۆدەی دەغلی درواو، دەسەوارەی گەنموجۆی دوراوە.

مەلۆتکە (ن) melotke

مەلۆتکە، منداڵی(ساوای پێچراوە، قۆناغەکراو، قوماتە کراو).

مەلوول (ئان) melül

خەمبار، کز.

مەلە (ن) ١ mele

سۆبایی.

مەلە (ن) ٢ mele

وسل، شتاو.

مەلەکردن (کتن) melekirdin

١- سۆباهییکرن، سۆبایی‌کردن، لەئاو(دان، پەرپینەوە) بەمەلە، لەئاودا یاریی کردن و نەخنکان.
٢- خۆشتن. ٣- وسل دەرکردن.

مەلەوان (ن) melewan

مەلەزان، ئاویار، سۆبەباز.

مەمک (ن) memik

مەم، مەمان، مەمکە، مەمل، مەمۆ، مەمۆلە، مەملە،مەمیلە، مەمۆتێ، دوو هەنارەی خڕ وپڕی گۆشتنی گۆمۆری سەرسنگی ژنە...کەمنداڵی بوو شیریان تێ ئەزێ، لەسەر سنگی پیاو دووگۆی پچووکن.

مەمکەخۆرە (ن) memke xore

شیرەخۆرە، مەمکخۆر، منالی بەرمەمکانە، مەملە دەمێ.

مەمکەمژە (ن) memke mije

مەمکە، مەمکەمژ، مەمکەی منداڵ خافلاندن.

مەنجەڵ (ن) mencel

مەنجیل، قازان، قەزان، تیانە، بەرۆش.

مەنزڵ (ن) menzil

مەنزڵگە، مزلگە، لادەگا، لاگا، بارگا، مەنزەل، مزل، بارەگا، مەنزیل، شوێنی کاروان لێ خستن، خان.

مەنگ (ئان) meng

١- مەند، ئاوی(پەنگ خواردوو، قووڵ کەخوڕیش نەبێ، راوەستاوی بێ بزوتن). ٢- سەنگین، بەپشوو ولەسەرخۆ، مرۆڤێ هەڵەشەنەبێ.

مەنگەنە (ن) mengene

گیرە، گیرکە، گیرە، مەنگەن.

مەوج (ن) ١ mewc

شەپۆل.

مەوج (ن) ٢ mewc

جاجم.

مەودا (ن) ١ mewda

تیژایی، دەمی تیغ، لێواری تیغ..

مەودا (ن) ٢ mewda

١- ماوە، نێوان. ٢- مەیدان، مەیان.
٢- سەردەمێ لە(کات، سات، ماوە).

مەی (ن) mey

بادە، شەراو.

مەیان (ن) meyan

مەیدان، گۆڕەپان، دەشتایی پانی گەورە.

مەیاندن (کتپ) ١ meyandin

مەیانن، ئامیان لێدان، هەویر ترش تێ کردن.

مەیاندن (کتپ) ٢ meyandin

مەیانن، کردنە سەهۆڵ.

مەیانە (ن) meyane

دۆستایەتیی، ئاشنایەتیی، بەین، نێوان.

مەیت (ن) meyt

جەنازە، لاشەی مردوو.

مەیتەر (ن) meyter

مەهتەر، سایس، سەیس، خزمەتکاری ئەسپ.

مەیخانە (ن) meyxane

شەرابخانە، شیرەخانە، دوکانی(مەیفرۆش، مەی لێ خواردنەوە).

مەیخانەچیی (ن) meyaxaneçî

مەیفرۆش، ئارەق فرۆش، شەراوفرۆش.

مەیخۆر (ن) meyxor

ئارەقخۆر، مەینۆش، شەراوخۆر، بادەنۆش.

مەیدان (ن) meydan

جەنگا، شەرگە.

مەیدانبازیی (ن) meydanbazî

مەیدانوازیی، گۆڕەپانی (یاریی، گەمە).

مەیل (ن) ١ meyl

ئارەزوو، تاسە، هەوەس.

مەیل (ن) ٢ meyl

خۆشەویستیی.

مەیلەو (ئپ.ئاک) meylew

ئامال، هەروەک.

مه یموون (ن،نا) meymün
مه‌مینه، مه‌یمینک، قوونسوور.
مه یموون خۆی جوان بوو ئاوله‌شی ده‌ردا (پن)
meymün xpy jwan bü, awleşî derda
کاتێ ده‌وترێ که‌ دۆخی کاروباری له‌خراپ بۆ خراپتر بروا.
مه‌ینه‌ت (ن) meynet
ده‌ردوئازار، تالاووده‌ردی سه‌ریی.
مه‌یین (کتن) meyîn
توندبوونه‌وه(تراو..)، گڤیین.
میاو (ن) miyaw
میاوه، میاوه‌میاو، مرمیاو، میاومیاو، ده‌نگی پشیله.
میاواندن{پشیله} (کتن) miyawandin (pişîle)
میاوه‌کردن، میاوه‌میاوکردن،مرمیاوکردن.
میچ (ن) mîç
جگ، چوو، قاپ.
میر (ن) ١ mîr
ڕۆژ، ڕووناکیده‌ر، کانگای ڕووناکیی، میترا.
میر (ن) ٢ mîr
سه‌رۆک، سه‌ردار، گه‌وره، پایه‌دار.
میر (ن) ٣ mîr
خۆشه‌ویستیی، میهر.
میرات (ن) ١ mîrat
که‌له‌پوور، بۆماوه.
میرات (ن) ٢ mîrat
میراتیی، ماڵێ بۆ که‌سێ به‌جێمابێ.
میراتگر (ن) mîratgir
میراتبه‌ر، میرات به‌رکه‌وتوو، که‌له‌پوورگر.
میرزا (نان) ١ mîrza
خوێنده‌وار، نووسنده، خوێنه‌ر.
میرزا (ن) ٢ mîrza
میرزاده.
میرنشین (ن) mîrnişîn
ئیماره‌ت، ولاتێکه که‌میرێک به‌ڕێوه‌ی به‌رێ.
میره (ن) mîre
په‌یمانگه، جێ ژوان، ژوانگه.
میریی (ن) ١ mîrî
سه‌ربه‌ده‌وله‌ت(دارایی..).
میریی (ن) ٢ mîrî
گه‌وره‌یی، سه‌رۆکیی.
میزکردن (کتن) mîz kirdin
میزتن، میزیان، میز به‌ردانه‌وه، میزکردن، هه‌لمیزتن، گمیز کردن.

میل (ن) ١ mîl
نه‌شته‌ر.
میل (ن) ٢ mîl
خه‌تی ڕاست له‌سه‌رکوتال.
میل (ن) ٣ mîl
یه‌که‌یه‌کی پێوانه‌یه به‌رامبه‌ر ١٧٦٠ یارد(نزیکه‌ی ١,٦١ کیلۆمه‌تر).
میل (ن) ٤ mîl
ئاسنی درێژکۆله، ڕۆت.
میل (ن) ٥ mîl
کیلی قه‌بر.
میل (ن) ٦ mîl
پایه‌یه‌که له‌ڕێ وباندا دروست ده‌کرێ بۆ ئامۆژگاریی مه‌ورداوهات وچۆ...
مینا (ن) ١ mîna
شووشه.
مینا (ن،رو) ٢ mîna
گوله‌مینا.
میوان (ن) mîwan
مه‌یمان، میهمان، میڤان، میهڤان، مه‌هڤان، میهڤان، میرفان، میوان.
میوانخانه (ن) mîwanxane
١- میوانخانه، میهڤان خانه٢. - جێگه‌ی شه‌و.
میواندار (ن) mîwandar
میهمانـدار، میڤاندار، که‌سـێ که‌زۆر(میـوانی هه‌یـه، میوان ڕاده‌گرێ).
میوان که‌ری خانه خوێیه (پن)
mîwan kerî xane xwêye
مه‌به‌ست ئه‌وه‌یه میوان نابێ ناڕه‌زایی ده‌ربـڕێ یـان تیلـه‌وتوانج بگریتـه ئـه‌و خـواردن و خزمه‌تـه‌ی خانه‌خوێ پێشکه‌شی ئه‌کات.
میوانی دره‌نگ وه‌خت گله‌یی له‌سه‌ر خۆیه‌تیی (پن)
mîwanî direngwext gileyî leser xoyetî
میوانی ناوه‌خت هه‌ر ئێسقانی بۆ ده‌مێنێته‌وه.
میوانیی (ن) mîwanî
مه‌یمانیی، میهمانیی، سه‌ردانیی.
میوه (ن) mîwe
میوه، فێقی، به‌ری خوارده‌نیی باخ و بێستانی گولیلکدار.

مێ (ن) mê

ما، ماکە، ماینە، مەها، ماچە، میچکە، مینگە.

میباز (ن) mêbaz

ژنباز، تۆلاز، داوێن تەڕ، پیاوێ کەزۆردەوری ژنان ئەدا.

میچکە میچک (ن) mêçke mêçk

مەرایی، کلکە سووتە.

میخ (ن) mêx

میخانە، سنگی ئاسن.

میخۆش (ئان) mêxoš

ترش وشیرین، ترش مەزە، مەزەدار.

میخەک (ن،رو) mêxek

قەنەفل، قەرەنفول.

میراتیی (ن،کی) mêratî(ki)

١- پیاوەتیی، میرانیی. ٢- ئازاتیی، ئازایەتیی

میرخوزار (ن) mêrxuzar

میرگ، میرگزار، میرغوزار، گیاجاڕ، چیمەن.

میرد (ن) mêrd

میر، میردە، میرە، شوو، هاوسەری ژنی مارەکراو.

میردکردن (کتن) mêrd kirdin

شوو کردن.

میردەزمە (ن) mêrdezime

کاوس، مۆتەکە.

میرکوژ (ن،کی) mêrkuj

١- پیاوکوژ، کوژەر. ٢- زۆر جوان(خ).
٣ - چاو جوان(خ).

میروولە (ن،جج) mêrüle

میروو، میلوورە، گیرکە، گرنگ، مرۆچە، مۆریلە، میرووچە.

میروولە کردن(لە ش) (کتن) mêrule kirdin(leš)

ملووچەکردن، ملۆچەکردن، تەزیین(ئەندامی لەش)

میریڤان (ئان،کی) mêrîvan(ki)

مەریوان، میهرەبان، دلۆڤان.

میز (ن) ١ mêz

تەپلەکی پان، ستەرک، کورسیلەی شت لەسەردانان خوان.

میز (ن) ٢ mêz

ئامێز، باوەش.

میزەر (ن) mêzer

سەرپێچ، سەرپێچ، شاشک، میزەرە...

میژ (ن) mêj

دێر، دێرنگ، رابردوو، رابوردوو، رۆژگاری کۆن.

میژوو (ن) mêjü

سەرگوزەشت، سەرنوێشت، تاریخ، دەنگوباسی رابوردوو (نوسراو، یان دەماو دەم).

میش (ن،جج) mêš

مەش، مەشە، مەش، مەگەز، مەگەس.

میش لە قە پینێتەوە (ن،جج) mêš eqepênêtewe

واتە: بێ ئیش وکارە، کات بەفیڕۆ ئەباتەسەر، پەنجەی خۆ ئەتەقێنێ.

میشک (ن) mêšik

١- میژی، مژی، مەژگ، مەغز، مۆخ، دەماخ، مەژۆ، مەژگە، مەزگ، مەژو.
٢- زیرەکیی، پڕ هۆشیی، هۆش، بیر، ژیریی.

میشن (ن) mêšin

پێستەی دەباغکراوی مەڕوبزن.

میشۆ (ئان) mêšo

حۆل، گەلۆر- نەفام.

میشوولە کۆمەلە بێ، فیل ییخ ئەدا (پن) mêšüle komele bê, fîl yîx eda

مەبەست گرنگیی یەکیتیی ویەک بوونەشان بەشانی مێزو ژمارەی مرۆڤ.

میکوت (ن) mêküt

کوتەک، مالکوت، توخماخ.

میمل (ن) ١ mêmil

بەلا، ئافات.

میمل (ن) ٢ mêmil

دوژمن، دژ، ملۆزم.

میو (ن) ١ mêw

تلپەی هەنگوین، خلتە یان کریشی هەنگوین، شەم، شەمێ.

میو (ن،رو) ٢ mêw

دار(میو، ترێ)، رەز.

میودان (کتپ) mêwdan

میو(کردن، تێ هەلسوون).

میینە (ن،ئان) mêyîne

میوینە، مێ، گیانداری مێ، مینگە، دەل، دەر، مێیە، جووتی نێرە.

مێ یەتیی (ن) mêyetî

میاتیی، مێینەیی، مینگەیی.

پیتی - ن-

-N-

نا (نپ) [1] na

ئان، یان.

نا (ناک) [2] na

نه‌، نه‌خێر.

نائومێد (ئان) na umêd

بێ هیوا، نومێد(براو، نه‌ماو)، ناهمێ، ناهمێ، نا هومێ، بێئومێد.

نائومێدبوون (کتن) na umêdbûn

بێهیوابوون، نومێد(بران، نه‌مان).

نائه‌سڵ (ئان) na esil

نا(عه‌سل، مه‌سل، ره‌سه‌ن، جسن).

نائه‌مین (ئان) [1] na emîn

غاین، خه‌یان، پیس: (فێڵباز، حیله‌باز).

نائه‌مین (ئان) [2] na emîn

بقه‌، خه‌ته‌ر، خه‌ته‌رناک.

نابالق (ئان) na baliq

نابالغ، منداڵی هێشتا (گه‌وره‌نه‌بوو).

ناباو (ئان) nabaw

ناباب، نه‌شیاو، ناپه‌سه‌ن، ناپه‌سه‌ند، دوور له‌داب و ده‌ستووری کۆمه‌ڵ.

نابووت (ئان) nabût

نابوو، نه‌دار، نه‌بوو، له‌دارایی که‌وتوو.

نابووت بوون (کتن) nabûtbûn

ده‌ستمایه‌(پێ)نه‌مان، له‌دارایی که‌وتن.

نابه‌جێ (ئان) nabecê

نابه‌جا، پێچه‌وانه‌ی ڕێ وشوێنی ئاسایی، له‌جێی خۆنه‌بوو، بێجێ (ناخافتن یان کردار).

نابه‌دڵ (ئان) nabedil

پێچه‌وانه‌ی دلخواز، شتێ که‌(په‌سند نه‌کرێ وبه‌ردل نه‌که‌وێ، له‌کانی دڵه‌وه‌ نه‌یه‌ته‌ ده‌ره‌وه‌).

نابه‌کار(مرۆڤ) (ئان) nabekar(mirov)

بێخه‌ر.

نابه‌له‌د (ئان) nabeled

نه‌شاره‌زا، ناشاره‌زا، نابه‌له‌گ.

نابینا (ئان) nabîna

نابین، نه‌بینا، بێ(چاو، سۆما)، کوێر، کۆر.

ناپاک (ئان) napak

١- ناپوخت، پیس، پیس وپۆخل، چلکن، گه‌مار، چه‌په‌ل. ٢- پیس(دڵ وده‌روون)، به‌دفه‌ر، نه‌پاک، نزم(ره‌وشت).

ناپه‌سه‌ند (ئان) napesend

ناپه‌سن، ناپه‌سه‌ن، دوور له‌به‌ردڵان.

ناپیاو (ئان) na pyaw

نا(مه‌رد، مرۆڤ)، که‌سێ که‌له‌مه‌ردایه‌تیی (دووره‌، بێبه‌شه‌).

ناتر (ن) natir

ده‌للاک، کیسه‌کێشی گه‌رماوه‌، کیسه‌چیی، خه‌ڵکشۆر له‌ گه‌رماودا.

ناتوان (ئان) [1] natiwan

داماو، زه‌بوون، بێ ده‌سه‌ڵات، ناته‌وان.

ناتوان (ئان) [2] natiwan

نه‌بوو، نه‌دار.

ناتۆره (ن) natore

نه‌تۆره‌، ناویان له‌قه‌بی (ناپه‌سه‌ند، ناشیرین)که‌ نرابێ له‌که‌سێ.

ناته‌با (ئان) nateba

ناڕێک، (نێوان، مابه‌ین)ناخۆش.

ناته‌بایی (ن) natebayî

ناڕێکیی (نێوان، مابه‌ین) ناخۆشیی.

ناته‌واو (ئان) natewaw

نادروست، نیوه‌(ناچڵ، چڵ)، نیمه‌چڵ، کوت، پچراو.

ناچار (ئان) naçar

مه‌جبوور، بێ(چاره‌، ده‌ره‌تان)له‌ کردن یان نه‌کردنی شتێکدا.

ناچیز (ئان) naçîz

ناکه‌س، ناره‌سه‌ن، ناجسن، خوێڕیی، فه‌لیته‌(که‌سێ).

ناحه‌ز (ئان) nahez

زشت، دوژمن، نه‌یار، نه‌دۆست.

ناحه‌ق (ئان) nahecq

ناهه‌ق، ناڕه‌وا، ناویژدان.

ناحیه (ن) nahîye

مه‌ڵبه‌ند، به‌ڕیوه‌به‌رایه‌تیی چه‌ند ئاواییه‌ک پێکه‌وه‌.

ناخ (ن) [1] nax

ناوده‌روون، کانگای(دڵ، ده‌روون، هه‌ست).

ناخ (ن) [2] nax

هه‌ره‌بنه‌وه‌ی هه‌رشتێ، قووڵیی.

ناخ (ن) 3 nax

ئۆقیانوس، دەریای زل.

ناخ (ن) 4 nax

ناوەڕۆک، ناوجەرگە، گشت باس وخوازی شتێ.

ناخافڵ (ئان) naxafil

لەپڕ، کتوپڕ، بێئاگادرایی.

ناخۆش (ئان) naxoš

چێژە ناپەسند، نیوەش، نیوەس، تام ناخۆش.

ناخۆشی (ن) 1 naxošî

ناتەبایی، نەیاریی، یان دوژمنیی، دوژمنایەتیی، دوژمنیتیی.

ناخۆشی (ن) 2 naxošî

نارەحەتیی، سەختیی، تەنگیی.

ناخونەکە (ن) naxunek

خواردنی شتی خەڵک(بێ ڕوخسەتی خاوەنی، بەهەوانتە).

ناخونەکە لێدان (کتپ) naxunek lêdan

لەشتی خەڵک خواردن (بەبێ ڕوخسەتی خاوەنی، بەهەوانتە، دەنکەدەنکە) [پێش کرین، بەبێ کرین، بێ ئیجازە].

ناخێر{مرۆڤ} (ئان) naxêr(mirov)

هیچ وپووچ، بێ بەهرە.

نادیار (ئان) nadiyar

١- ناخویا، نادیە، ناپەیدا، گوم، بەرپیوار.

٢ - بێ سەروشوێن.

ناراست (ئان) narast

١- ناڕاس، چەوت، خوار(شت). ٢- ناپاک، ناهاڵ، ناعال، سەرچەوت(مرۆڤ). ٣- درۆزن.

ناردن (کتپ) nardin

ڕەوانەکردن، هەناردن.

ناردنەوە{شت} (کتپ) nardinewe(šit)

(شت)گێڕانەوە بۆ(کەسێ، خاوەنەکەی).

نارنجۆکە (ن) narincok

نارنجەکە، بۆمبای پچکۆلەی دەستی.

نارنجیی (ئان) narincî

بەڕەنگی نارنج، زەردی سووربا، زەردباو وەک نارنج.

نارەتە (ن) narete

نەعرەتە.

نارەحەت (ئان) narehet

١- ناساسوودە، لەئاسوودەیی بێ بەش.

٢- جاڕس، قەڵس. ٣- تووڕە، ڕق هەستاو.

٤ - نەخۆش، لەش بەبار.

نارەزا (ئان) nareza

ناڕازیی، ناقایل.

نارەزایی (ن) narezayî

١- ناڕازێتیی، ناقایلیی. ٢- تووڕەیی، قەڵسیی.

نارەس{میوە} (ئان) nares(mîwe)

نەگەیشتوو، پێ نەگەیشتوو، سەوز، ڕەق، کاڵ.

نارەسەن (ئان) naresen

نانەجیب، نائەسڵ، بێئەسڵ وفەسڵ(کەسێ).

نارەوا (ئان) 1 narewa

١- نابەجێ. ٢ - ناشایستە، خراپ، خراو.

نارەوا{پارە} (ئان) narewa(pare)

قەڵب، میکل، تەقلید.

نارەوان (ئان) 2 narewan

١- (پڕ هەڵەوساتمە، بەگرێ وگۆل) خوێندنەوەی شتێ.

٢- (لەبەرنەکراو، ڕەوان نەکراو)دەرس، وانە.

نارێک (ئان) 1 narêk

ناکۆک، ناجۆر، ناتەبا.

نارێک (ئان) 2 narêk

خواروخێچ.

نارین (ن) 1 narîn

گۆرانیی خەمبارانە.

نارین (ئان) 2 narîn

شەرمن{ژن}.

نارین (ئان) 3 narîn

ناسک، نازدار، نەجیب.

ناز (ن) 1 naz

عیشوە، خەمزە، گریشمە.

ناز (ن) 2 naz

خۆشەویستیی، دڵۆڤانیی.

نازاڤ (ن.کی) nazav(ki)

نازاو، تیراو، پڕئاو(میوە)

نازپێوەکردن (کتن) naz pêwe kirdin

شانازیی پێوەکردن.

نازدار (ئان) nazdar

نازلی، ناز پەروەردە، بەخۆشەویستیی گەورەکراو، خۆشەویست.

نازک (ئان) 1 nazik

نازکێ، نەرم، نیان، ناسک.

نازک (ئان) 2 nazik

١- تەنک. ٢- وردو باریک.

نازکردن (کتن) naz kirdin

ناز فرۆشتن، غەمزەکردن، عیشوەکردن.

نازکێش (ئان) nazkêš

دڵسۆز، خەمخوار، خەمخۆر، نازکەش، ناز قبووڵکەر لەخاوەن ناز.

نازکێشان (کتپ) nazkêšan

نازی کەسێ ڕاگرتن، خەمخۆری ودڵسۆزیی پیشان دان،خەمخواری کەسێ بوون، نازی کەسێ قبووڵ کردن.

نازناو (ن) naz naw

پاشنا، نازنامە، لەقەب، سەرناوی هەڵبژێرراو.

ناساخ (ئان) nasax

ناساغ، ناساز، ناساق، نەساغ، نەخۆش، نیوەش،نیوەس، لەش بەبار.

ناسازگار (ئان) nasazgar

بۆ(لەش، تەندروستیی)ناساز.

ناسراو (ئان) nasraw

خاوەن ناوودەنگ، بەناوبانگ، بەدەنگ وناو، مەشهوور.

ناسزا (ئان) nasza

ناشایستە، نالایق، نەشیاو، نەگونجاو.

ناسک (ئان)[1] nasik

نازک، شتێ کەزوولەت بێ، شکستەنیی.

ناسک{مرۆڤ} (ئان)[2] nasik(mirov)

هیمن، لەسەرخۆ، ئاغر، سەنگین.

ناسنامە (ن) nasname

پیناسە، پیناس.

ناسۆر (ن،پز) nasor

دومەڵ، قونێر.

ناسیاو (ن) nasyaw

ناسیار، ناسیاگ، ناس، ئاشنا، شناس، پێڕ.

ناسین (کتپ) nasîn

ناس کرن، ناسیاویی لەگەڵ هەبوون، لێ ئاشنابوون.

ناسینەوە{کەسێ} (کتپ) nasînewe(kesê)

یادکردنەوە، هاتنەوەیاد،

دوای دووریی ناس کرن.

ناشاد (ئان) našad

غەمگین.

ناشایستە (ئان) našayste

ناشایس، ناسزا، نابەجێ، نالەبار.

ناشتا (ن) našta

خوورین، خوورینی، ناشتایی، ناشتیی، خاڵیتیی سک لە بەیانیاندا، گەدەی خاڵیی.

ناشتن (کتپ)[1] naštin

مردوو(کردن بەژێرگڵەوە، وەشاردن، تەمراندن، خستنە گۆڕ)، مردوو تەسلیم بە گۆڕکردن.

ناشتن{ڕووەک} (کتپ)[2] naštin(ṟwek)

ڕواندن، چەقاندن، تێژتن، لێدان(شەتڵ، نەمام).

ناشکور (ئان)[1] naškur

ناسوپاس، ناشکێر، دوور لەسوپاسگوزاریی (بەرامبەر خودا).

ناشکور (ئان)[2] naškur

بێئەمەگ، پێنەزان، سپڵە.

ناشی (ئان،ن) našî

ناشارەزا، نەزانکار، لێنەزان، نیهانی، تازەکار، ڕانەهاتوو

لەکار(مرۆڤ).

ناشیرین (ئان) našîrîn

١- ناشرین، بەد(چارە، فەسال)، کرێت.

٢- (ناکار، کردار) قۆڕ، خراپ، ناشرین.

ناشیزە (ن) našîze

ناچیزە، نالەبار، خودسەر، خۆسەر، ژنێ کە(بێ پرسی مێرد هەڵس وکەوت بکات، بەقسەی مێردنەکات).

ناعیلاج (ئان) na'aîlac

ناچار، مەجبوور.

نافەت بڕین (ئد) nafet bṟîn

نەتک کردن، سووک کردن، خراپ بەسەرکەسێ هێنان.

ناڤبێژ (ن،کی) navbêj(ki)

پارێزەر، وەکیل، دەمڕاست، محامی.

ناقایل (ئان) naqayîl

نارازیی.

ناقۆلا (ئان) naqoḻa

خواروخێچ، چەفت، چەوت ولار، نارێک، ناهەنجار.

ناکا (ئاک) naka

لەوانەیە، ڕەنگە، وێدەچێ.

ناکام (ئان)[1] nakam

نامراد، بێمراد، بەئاوات نەگەیشتوو، کەسێ کەبەکام و خواستی خۆی نەگەیشتبێ.

ناکام (ئان)[2] nakam

جوانەمەرگ.

ناکاو (ئاک) nakaw

ناوەخت، ناگەهان، نشکاف، کتوپڕ، کوتوپڕ، نەکاو،

ناگەمان، گزوگومەت، ناگا.

ناکۆک (ئان) ١ nakok

ناساز، نیوان ناخۆش.

ناکۆک (ئان) ٢ nakok

بێ کەیف، بێ مەیل.

نالان (کتن) nalan

نکان، نکەکردن، نکەنک کردن.

نالاندن (کتن) nalandin

نکاندن، نالانن، نالیین، نالەنال کردن، بەکزیی هـاوار کردن، کرووزانەوە.

نال کردن (ئد) nal kirdin

فریودان، دەست برین، فێل لێ کردن.

نالەبار (ئان) nalebar

ناڕێک.

نامراد (ئان) namirad

ناکام.

نامۆ (ن) namo

بیانی، بێگانە، غەریبە، غەوارە، نەناس.

نامووس (ن) namüs

١- ئابروو، شەرەف، ئەرز. ٢- ناوباشیی.

نامە (ن) name

دەسنووس، دەستنووس، پەیام، کاغەز، سوپاسنامە.

نامەبەر (ن) nameber

نامـە(هـاوەر، هێنـەر) پۆسـتەچیی، پۆستە(بـەر، هاوەر، هێنەر).

نامەرد (ن) ١ namerd

حیز، گاندەر.

نامەرد (ئان) ٢ namerd

ناپیاو.

نامێلکە (ن) namêlke

سپارە، کتێبۆکە، کتێبی پچووکی چەندپەڕەیی.

نان (ن) ١ nan

١- کولێرە (لەئاردی دانەوێڵە)، نانە، نو، نۆ، نوون، ئاردی شێلدراوی هەویرترش تێ کراوی پـانەوەکراوی برژاو. ٢- خواردن، خواردەمەنیی.
٣- ژەمە (خواردن، نان).

نان (کتپ) ٢ nan

چەقاندن.

نان (کتپ) ٣ nan

دانان، خستنەسەر.

نان (کتپ) ٤ nan

تێ(ڕۆنان، ڕۆکردن).

نانبدە (ئان) nanbide

نانبدێ، نانده، ناندەر، دەهندە، بەخشندە، سەخیی.

نان بدە بەنانەوا، بانیوەی بۆ خۆی بیبا (پن)

nan bide be nanewa ba nîwey bo xoy biba

براوت بەخاوەن ئیش بێ.

نان بڕین (کتپ) nan bi̱rîn

بێ بەش کردن(کەسێ لەبژێو).

نان بۆنانەوەا، گۆشت بۆ قەساب (پن)

nan bo nanewa. gošt bo qesab

هەرکەسە خۆی وئیشی خۆی.

نان خواردن (کتپ) nan xwardin

١- چێشت خواردن، زاد خواردن، نانی(بەیانی، قاوەڵتیی، نیوەڕۆ، ئێوارە) خواردن.
٢- نانی وشک خواردن.

نانخۆر (خ) nanxor

خێزان، ماڵ ومندال.

نان کردن (کتپ) nan kirdin

نان(پێژان، برژاندن، پاتن).

نان ونمەک (ن) nan wnimek

ئەمەگ، سپاسی(چاکە، پیاوەتیی).

نانەبەرە (ن) nanebere

توێشووبەرە، دەفری نانی ڕێبوار وگەشتکەر.

نانەواخانە (ن) nanewaxane

دوکانی(نانپێژ، نانەوا).

نانی نامەرد لەسکی مەردا نامێنێ (پن)

nanî namerd le sikî merd da namênê

چونکـە بەنـەنگی ئـەزانێ لـەژێر منـەتی نامـەردا بمێنێتەوە.

ناو (ن) ١ naw

نـاڤ، نـام، نۆمـە، نێـو، نـووم، دروشمـی ناسـینی هەرشتێ، وشەی پێ ناسـین بـۆ هەرشـتێ: نازنـاو، ناوی ئەوکەسە خۆی یان (لەقەبی، شوورەتی).

ناو (ن) ٢ naw

ناوچە.

ناو (ن) ٣ naw

کاکڵ (گوێز..).

ناو (ن) ٤ naw

ناوان، دوڕ، نێو، توێ، ژوورەوە، دەروونی هەرشتێ.

ناو (ن) ٥ naw

ناواخن.

ناو (ن) ٦ naw

ئاخنە، تێپەستاوتە، هەلاخنە، هەشانە، هەشو، حەشو.

ناواخن (ن) nawaxin

ناوئاخن، نێوئاخن، ناو، ناوپڕکەرە، نێواخن، ئاخندراوی ناوشتێ، چوارنە، شتێ کەئاخنرابێتە دووتوێی شتێکی ترەوە، ناو پڕکەرەوە.

ناوازە (ئان) nawaze

١- دەگمەن. ٢- زۆر باش (شت).

ناوان (ن) nawan

ناوەند، مەلبەند.

ناوبانگ (ن) naw bang

ناوازە، ناڤدەنگ، نێوبانگ، ناودەنگ، دەنگ وناو، شۆرەت.

ناوبراو (ئان) naw biraw

ناڤبری، ناوهاتوو، نێوبراو، ناوبریاگ، ناوهێنراو، ناڤ گوتراو، باسکراو.

ناوبردن (کتپ) ١ naw birdin

ناڤ برن، نێوبردن، ناوهێنان، باس کردن.

ناوبردن (کتپ) ٢ naw birdin

لەپاش ملەبەخراپەباسی کەسێ کردن، غەیبەتی کەسێ کردن، فرسەت هێنان لەئامادە نەبوونی کەسێ بۆ نەنگیی (لێ دەرهێنان، بەسەردا چەسپان).

ناوبرە (ن) nawbire

تیغە، لەمپەر، ناڤبر، تەیمانێ لەناوەراستی ژوورێکدا کرا بێ بۆ ئەوەی کەبێ بەدوو ژوور.

ناوبژیکەر (ن) nawbjîker

ناڤبژیکەر، نێوبژەکەر، نێوبژێکەر، ناوجیکەر، ناڤچیی میانچیی، بەریوان.

ناوبژیی (ن) nawbjî

ناڤبژیی، ناوچیی، نێوبژیی، نێوبژە.

ناوبەناو (ئاک) naw benaw

نێوبەنێو، جارجارێ، دەم دەمێ، گاگایی، هەندێجار، کاتە ناکاتێ.

ناوچە (ن) nawçe

ناو، ناوان، ناڤچە، مەلبەند، مەلبەن، مەیان، شوێن.

ناوچەوان (ن) nawçewan

ناوچاوان، ناڤچاڤ، نێوچاوان، ئەنی، تویل، تەختایی، ژوور هەردوو برۆ.

ناوچەوان بەیەکدادان (کتن) nawçewan beyekda dan

روو گرژ کردن، تووڕەبوون.

ناوخۆ (ئان) nawxo

ناوەوە، ناڤخۆ، ماڵیی (شت).

ناودار (ئان) nawdar

ناوبانگ رۆیشتوو، ناودێر، ناولەناوانداو (کەسێ.. بەباشیی)، ناڤدار، نێودار، نۆمدار، بەناوبانگ.

ناوزگ (ن) nawzig

ناڤزگ، ورگ، هورگ، هەناو، هەموونەو ئەندامانەی لەناوسکدان، سیی وجەرگ ودڵ و ریخۆڵەکان.

ناوک (ن) ١ nawik

ناڤک، نێووک، نیڤک، ناڤکی زگ.

ناوک (ن) ٢ nawik

ناو، توو، ناوکە، دەنکی ناو میوە.

ناوک (ن) ٣ nawik

ناوکە، ناو، ناڤک، کاکڵ، کاکلە.

ناوکوێربوونەوە (ئد) naw kwêrbünewe

ناو گوم بوون، ناوونیشان نەمان.

ناوماڵ (ن) naw mal̲

ناڤماڵ، نێوماڵ، کەلوپەلی ناوماڵ، پەرپاتاڵی ناو ماڵ، کەلی پەلی ماڵ.

ناونان (کتپ) nawnan

ناولێ نان، ناونیان، ناودێر کردن، نێونان، ناڤ دانین، ناوێکی تایبەتیی بۆ دانان.

ناونیشان (ن) naw nîşan

ناونیشانە، ناونیشان، ئەدرەس، ناوشوێنی کەسێ (کەپێی بناسرێتەوە، دیاریی کرابێ، هەڵ درابێ).

ناو و ناتۆرەدواخستن (کتپ) naw w natore dwa xistin

ناوونـاتۆرە لێنان، ناوی ناپەسەند لەکەسێ نان، هەڵ خوێندن بەسەرکەسێکدا.

ناوە (ن) nawe

١- کەشتیی، دەستەکەشتی، پاپۆڕ.

٢ - بەلەم، قەیاغ.

ناوەجاغ (ئان) nawecax̲

نارەسەن.

ناوەخت (ئاک) ١ nawexit

ناکاو، ناگا، کتوپڕ، کوتوپڕ.

ناوەخت (ئان) ٢ nawexit

بێ وەخت، دوور لەکاتی (خۆی، پێویست).

ناوەڕاست (ن) nawerast

ناوەڕاس، ناوڕاس، ناوەندی شتێ، نیڤ، نێوەڕاست، ناڤبەند، ناڤەند، نێوەند، نیڤەک، نیڤەکا، نیڤی، چۆنگێ.

ناوەڕۆک (ن) nawerok

ناوەڕۆکە، ناڤەڕۆک، ناوئاخنی(باس، نووسین، کتێب، نوسراو..).

ناوهێنان (کتپ) naw hênan

ناو(هاوردن، بردن، هانیین، ترکاندن)، ناڤ ئانیین.

ناوی سەگ برا، چێویگرە بەدەستەوە (رس)

nawî seg bra, çêw bigre be destewe

ناوی پیاوخراپیان برد، لەپڕ قوت بووەوە.

ناهەق (ئان) naheq

ناڕاست، ناڕەوا، ناجێگە، نابەجێ.

نایژەن (ن) nayjen

شمشاڵژەن، بلویرژەن، بلوورژەن، بلوولژەن، نەیزەن،نەیچی، بلویرزەن.

نایاب (ئان) nayab

زۆر بەنرخ، چاک، هەڵکەوتوو، نایەب.

نایب (ن) nayib

بریکار، نائب، نوینەر، ئەندامی پەرلەمان.

نرخ (ن) nrix

بایی، بەها، قیمەت، کرێژۆک.

نزا (ن) niza

دوعا، داوالەخودا، نزولە، نوزولە.

نزار (ن) nizar

لێرەوار، دارستان، جەنگل.

نزاکردن (کتن) nizakirdin

دوعاکردن، پاڕانەوە(لەخودا).

نزرگە (ن) nizirge

زیارەتگای پیاوی خودا، جێگایەکە پیاوچاکێک تیا دانیشتبێ ونیشانە کرابێ.

نزم (ئان) nizim

١- نەویی(شوێن).

٢- بێئاکار، هیچ وپووچ(مرۆڤ)

٣- پەست، بێ تاقەت.

نزم بوونەوە (کتن) nizimbünewe

داکەوتن، چوونەخوار.

نزیک (ئان) nizîk

نزدیک، نزاو، نزدیکان، نزینگ، نیزیک، نیزیک، نیزینگ.

نزیک بوونەوە (کتن) nizîkbünewe

نزیک(بوون، وەبوون)، (نزدیک، نیزیک)بوون.

نزیک کردنەوە (کتپ) nizîk kirdinewe

نزیک خستنەوە، هینانە(بەرەوە، نزیک)، نزدیک کردنەوە.

نشێوی (ن) nišêwî

نشیوی، نشیڤی، نشوڤی، لێژی، سەربەرەژێری، بەرەوخواریی، سەرەولێژیی، سەربەرەوخوارکە.

نفت ونوێ (ئان) nift w nwê

نرت ونوێ، نوورت ونوێ، تازەبەتازە، تازەوبەکارنەهاتوو.

نقورچ (ئان) niqurç

نقورچ، نقورچک، قورنچ، قورنک، قورینچ، نوقورچ، نوقرچ.

نکاندن (کتن) nikandin

نکانن، نکەکردن، نالاندن(بەسووکیی).

نکوولی (ن) nikü̲lî

(پەشیمانیی، پەژیوانیی)لەبەڵێن، نوکوولیی.

نم (ن) nim

شێ، شە، تەڕایی، تەڕیی، سۆو.

نماندن (کتپ) nimandin

(خووساندن، نەرم کردنەوە) بەهۆی تەڕکردن یان خستنە ناو ئاوەوە.

نموونە (ن) nimüne

نموودە، نمانا، نمووچ، نمینە.

نمەک بەحەرام (ئان) nimek be h̲eram

بەدنمەک، بێ نەمەکێ، نمەک نەناس، سپڵە.

نواڕین (کتن) nwar̲în

تەماشاکردن، تماشاکردن، ڕوانیین.

نواندن (کتپ) [1] nwandin

نوڤاندن، پیشان دان، شان دان، دەرخستن، ڕانان.

نواندن (کتپ) [2] nwandin

نوانن، کردنەخەو، دەخەو کردن.

نوخن کردنەوە (کتپ) nuxin kirdinewe

قلپ کردنەوە، دەمەوژێر کردنەوە، دەمەوخوارکردنەوە، نوخانن، نوخاننەوە، قلپ کردنەوە.

نوشتاندنەوە (کتپ) nuštandinewe

خوارکردنەوە، چەماندنەوە، داهینان.

نوشتاندنەوە (کتپ) niuštandinewe

قەدکردن، نوشتاننەوە.

نوشته (ن) nušte

نوشتو، نوعای نوسراو،نفشتی، نفشتوک، نفشت.

نوشوست (ن) nušust

نوشـــوس، نشـــست، نشـــستی، نـــەهاتیی، نامەد،نەهامەت.

نوشوست هینان (کتن) nušust hênan

١- بەهەڵـــەداچوون، ســـەرنەکەوتن(لـــەتاقی کردنەوەیەکـدا). ٢ - بەمەبەست نەگەیشتن، نەگەیشتنە مەنزڵگە.

٣- لاوازبوون(لەوزەدا)، هیزوتوانا کزبوون.

٤- کاروکارســـبی بەدەســـتەوەنەمان، دارایـــی بەدەستەوە نەمان، لات(بوون، کەوتن).

نوقل (ن) niqil

نوقول، شەکرۆکە، شەکەرات، شیرینیات.

نوقم بوون (کتن) nuqim bün

١- نقوم بوون، نوقوم بوون، بن ئاو کەوتن، چوونەبن ئاو، ژێرئاو کەوتن، کەوتنە ژێر ئاو.

٢ - گـوم بـوون، بێ سەروشـوین بـوون، سـەرنگوون بوون، نوقمەسار بوون.

نوێ (ئان) nwê

نوو، نووی، تازە.

نوێژ (ن) nwêj

ئـەرکی پـێنج فـەرزەی موسـوڵمان لـەرۆژو شـەودا، نمێژ، مێژ، نماز.

نوێژکردن (کتپ) nwêj kirdin

نوێژ بەجێ هێنان، نوێژدابەستن.

نوێژ لەسەر داوێنی بکە (رس)

nwêj leser dawênî bike

١- بروا بەکەسێ هەبوون، باوەر بەمرۆڤێ هـەبوون.

٢- بەکەسێکی لەخواترس دەوترێ.

نوێل (ن) nwêl

بـاری، لۆســە، دیـرم، بیـرم، دەیلـەم، بـەیرەم، چـل میردە.

نوێل دان (کتپ) nwêl dan

نـوێل بـەژێردا کـردن (بـۆ بەرزکردنـەوە). بەلۆسـە بزواندن، بە(باری، نوێل)بەرز کردنەوە.

نوێن (ن) nwên

نوین، نڤین، پێخەف، کەل وپەلی خەو.

نوێنەر (ن) nwêner

بریکار، نمایندە.

نۆبە (ن) nobe

نۆب، نۆرە، نۆبانێ، نۆگە، نۆبەت، نۆوە.

نۆبەدار (ن) nobedar

پاسەوان، پاسدار، کیشکچیی، نۆبەگر.

نۆبەرە (ن) ١ nobere

نۆبەر، نۆرەس، نەورەس، میوەی تازەپێ گەیشتوو.

نۆبەرە (ن) ٢ nobere

یەکەم منداڵ.

نۆرین (کتپ) norîn

روانیین، تەماشاکردن، تواشاکردن.

نۆکەر (ن) norker

خزمەتکار، خولام.

نۆکەند (ن) nokend

نزکەن، جزگەی گەورەو هەڵکەندراو، شـەقە جزگـەی زل.

نووزەنووز (ن) nüze nüz

نوسکە، نالەی سەبرۆکە.

نووسان (کتن) nüsan

لکان، چەسپان، چەسپیان.

نووساندن (کتپ) nüsandin

لکاندن، چەسپاندن، پێوەنووساندن، نوسکاندن.

نووسەر (ن) nüser

نووسندە، نڤیسار، نوویسنندە.

نووسین (کتپ) nüsîn

نووســـیان، ڤەنووســـین، نڤیـــسین، نوویـــسان، نوویسیین.

نووسینەوە (کتپ) nüsîncwe

لەبەر (نووسینەوە، خەت گرتنەوە).

نووقاندن (کتپ) nüqandin

قووچاندن، چووقاندن، داخستن(چاو).

نووکە (ن) ١ nük

تیزە، تیژە، سەری تیژوباریکی هەرشتێ.

نووکە (ن) ٢ nük

دەسپێکی، سەرەتا، بەریی، بەراهیی.

نوون (ن) ١ nün

عەیب، کەمایەتیی، کەمایەسیی، نوقسانیی.

نوون (ئان) ٢ nün

وردترین، هووردترین.

نەء (ئاک) ne'a

نا، نە، نەخێر، نۆ، نوو.

نها (ئاک،کی) niha(ki)

نوها، نووکە، ئێستە.

نەبان (ئان) neban

زوير، زویر، قەڵس.

نەبز (ن) nebiz
پت، نەزم، تل دانی رەگی(لامەچەک، لامل..)، لیدانی (دەمار، رەگی خوین)، فرینی دەمار، شوار، چرف.

نەبوونیی (ن) nebûnî
هەژاریی، دەست تەنگیی.

نەبەرد (ئان) ١ neberd
ئازا، بەکار، دلیر، رەشید، نەبەز، نەترس.

نەبەرد (ئان) ٢ neberd
لیهاتوو.

نەبەز (ئان) nebez
کۆڵ نەدەر.

نەتەوە (ن) netewe
رەگەز، تۆرەمە، گەل.

نەتەوایەتیی (ن) netewayetî
رەگەزایەتیی، گەلایەتیی، قەومایەتیی.

نەتەوەپەرست (ن) netewe pesrt
کەسێ خۆشەویستیی بۆ نەتەوەی خۆی هەبێ، کاروتێ کۆشانی کەسێ بۆ سوودی گەلەکەی، نیشتمان پەروەر،هاوولاتیەکی پاک.

نەخت (ن) ١ nexit
تۆزقاڵ، کەم، نەختۆکە.

نەخت{زەویی} (ئان) ٢ nexit(zewî)
بە(ریژەو، پیت وفەر)، بەرهەم باش.

نەخش (ن) ١ nexiš
نیگار، وینە، رەسم، شکل ورەنگیی بەدەست دروستکراو.

نەخش (ن) ٢ nexiš
بەخت، هات، شانس.

نەخش ونیگار (ن) nexiš w nîgar
نەخش و وینە پیکەوە.

نەخشە (ن) ١ nexše
خەریتە، شکلی زەویی ولات و سەرزەمینان لەسەر کاغەز.

نەخشە (ن) ٢ nexše
پلان، پیلان، بریاری چۆنیەتیی کردنی کاریک لەبیرو هۆشدا.

نەخۆش (ئان) nexoš
ناساغ، ناسان، دەردەدار، لەش بەبار، خەستە، خەسە.

نەخۆشخانە (ن) nexošxane
خەستەخانە، بیمارخانە.

نەخۆشی (ن) nexošî
نەخوەشی، نیوەشی، نیوەشینە، ناساغی . لەش بەباری.

نەخویندەوار (ئان) nexwêndewar
نەخۆندە، نەخۆندی، نەخاندی، نەخویندوو، نەخۆتە،نەخویندە، نیوەندا، ئۆمی، بێ سەواد، فیرەسیوات نەبووگ، بێ سیوات.

نەدی وبدی (ئان) nedî w bidî
نەدی بدی، تازەپێ(پیدا)کەوتوو، شت بە خۆوە نەدیو،تازە دەولەمەند.

نەڕاندن (کتن) nerandin
نەڕەکردن، نەڕان، نەڕانن، قیڕان، قیڕاندن، گوڕاندن، هاوارکردن.

نەرم (ئان) ١ nerm
نەرمژ، نیان، شل. دژو: رەق، وشک.

نەرم{مرۆڤ} (ئان) ٢ nerm(mirov)
لەسەرخۆ، هیدیی، ئارام.

نەرم بوون (کتن) ١ nermbûn
رەقیی(تیا یان تیدا نەمان، نەمان).

نەرم بوون (ئد) ٢ nermbûn
رازیی بوون، مل دان، هاتنەسەر ڕا.

نەرمەبڕ (ن) nerme bir
زمان لووس.

نەرمەغار (ن) nerme xar
نیوغار، یەڵغار، غاری لەسەرخۆ، نیمەغار، غاری هیواش.

نەرمەنەرمە (ئاک) nerme nerme
کەم کەمەوبەسەبر، وردەوردە، نەختە نەختە.

نەریت (ن) ١ nerît
خوو، ئاکار، خدە.

نەریت (ن) ٢ nerît
تازە(داهاتوو، داهاتگ)، باو، مۆدە.

نەزان (کتن) ١ nezan
منداڵ نەبوون، زکگ نەکردن..

نەزان (ئان) ٢ nezan
بێئاوەز، نەفام، بێگا، دوورە زانست، تێنەگەیشتوو، جاهیل.

نەزاندوو{مرۆڤ} (ئان) nezandû (mirov)
قسەلەڕوو، کەسێ کە بێ ئاوەزانە قسەدەکا، گۆیندەی دوورە زانست، قسە تڕن.

نەزرکردن (کتن) nezir kirdin
نزرکردن، بڕیاردان، بەرامبەر خودا کە کاریک پێک بێ ئەو کەسە خێرێ بکات.

نەزیرە (ن) nezîre
چیرۆکی کورت، کورتەچیرۆک، سەرگوروشتە، نەزیلە.

نەژاد (ن) nejad
ڕەسەن، ڕیشە، بنەچە، ڕەچەڵەک، ڕەچەڵاک.

نەژنەو (ئان) nejnew
نەژنەوا، گوێ(نەبیس، کپ)، کەڕ.

نەسرەوت (ئان) nesirewt
بزۆز، بێ(سرەوت، ئارام).

نەسۆت (ئان) nesot
نەسۆز، شتێ کەبەئاگر ناسووتێ.

نەشارەزا (ئان) ١ nešareza
ناشارەزا، نابەڵەد.

نەشارەزا (ن) ٢ nešareza
بیانیی، غەریبە.

نەشتەر (ن) nešter
تیغی (دەستی برینگەر، تیژی لووت باریک ودەم تیژ بۆ نەشتەرگەریی).

نەشمیل (ئان) nešmîl
نەشمیلانە، نەشمیلە، جوانکیلە، جوانکیلانە، دەلال.

نەشە (ن) neše
شادیی، هەوەس، کەیف.

نەشیاو (ئان) nešyaw
نەگونجاو، ناموناسب.

نەعرەتە (ن) ne'arete
نارەتە، نەعرە، نەڕەی بەرز وگەورە، هاواری بەرز و بەتین.

نەعنا (ن،ڕو) ne'ana
نەعنە، ناعنە، هیزا.

نەفام (ئان) nefam
بێئاوەز، تێ نەگەیشتوو.

نەفرین (ن) nefrîn
نەفرەت، نەفرە، نفرەت، نفرین، نفر، تووک، ڕک، کین.

نەقرا (ن،ئم) neqra
دەهۆڵ، دەوڵ، دۆڵ.

نەقیزە (ن) neqîze
زەختە، زختە.

نەک (ئپ) nek
نەوەک، مەبادا، نەبادا، نەوا، نەوەکو.

نەکردە کارێ، چۆن ئەبا بارێ (رس)
nekirde karê, çon eba barê
مەبەست کەسێکی نەشارەزایە.

نەگبەت (ئان) negbet
بەدبەخت، چارەڕەش، کولۆل.

نەگریس (ئان) negrîs
قیرسچمە.

نەگۆڕ (ئان) negor
دوور لەگۆڕان، شتێ کەلەگۆڕان دوورە، لەئەندازەی خۆدا وەستاو.

نەمام (ن،ڕو) nemam
خەلف، چلاک، سوە، چلەڕیشەی یەکساڵەی درەخت درەختی پچووک کەبە ڕیشەوە هەڵکەنرابێ بۆ ناشتنی لەشوێنێکی تر بۆ سەوزبوون.

نەمان (کتن) ١ neman
فەوتان، لەناوچوون، تیا(تیدا)چوون.

نەمان (کتن) ٢ neman
مردن.

نەمر (ئان) nemir
هەرماو، نیمەردەنیی، نەمردەنیی، کەسێ کەناوی باشی بەردەوام بمێنێ.

نەناس (ن) nenas
نەشناس، نەدیو، نەنیاس، نەناسیاو، بێگانە، لاوەکیی.

نەنگ (ن) neng
عەیب، عار، عەیب وعار.

نەنگین (ئان) nengîn
نەنگدار، بەدناو، پڕشوورەیی.

نهۆ (ئاک،کی) niho(ki)
نها، ئێستە.

نەوا (ن) ١ newa
دەنگ وئاواز.

نەوا (ن) ٢ newa
پەناگا، پەناگە، ئەنوا.

نەوجوان (ن) newjwan
نۆجوان، نەوچە، تازەلاو، گەنج، جوان چاک، لاو.

نەورۆز (ن) newroz
نەفرۆز جەژنی سەرەتای بەهار، ڕۆژی سەرساڵ، سەری ساڵی تازە.

نەوس (ن) news

نارەزوو، دل، نیشتیای خواردن، چنۆکیی ونارەزوو کردنی خواردن.

نەوسن (ئان) newsin

چلیس، چنۆک، زگن.

نهۆم (ن) nihom

نوهۆم، نهام، تەبەقەی خانوو، قاتی خانوو.

نەوە (ن) newe

نەڤی، رۆڵەزا، کورەزا، فرزەندی فرزەند.

نەوەکە (ئپ) newek

نەکە، نەوەکا، نەوەکی، نەوەکوونێ، نەکو، نەوەکینێ.

نەویی (ئان) newî

نەڤی، نڤی، نزم.

نەوییایەتیی (ن) newyayetî

١- نزمایی، نزمیی. ٢- دول (نێوان دووچیا).

نەوێر (ئان) newêr

ترسنۆک، ترسەنۆک، ترسۆنەک، ترسەزاوەر، نەوێرک، نەوێرەک، نەوێرۆک.

نەوێران (کتن) newêran

ترسان، نەوێریین، پرکێشیی نەکردن، ترس لێ نیشتن.

نەوێژ (ئان) newêj

کەم(دوو، وێژ، قسە).

نەوین (کتن) newîn

نیشتن، داکەفتن، داکەوتن، چاڵ کەفتن.

نەهاتیی (ن) nehatî

بەدبەختیی، نەگبەتیی.

نەهەنگ (ن،نا) neheng

سووسمار، تمساح،سیسەمار.

نەهەنگ (ن،نا) neheng

گاماسی، کۆسە، ماسیەکۆستە.

نەهێشتن (کتپ) nehêştin

قەدەغەکردن، رێگەنەدان، روخسەت نەدان، ئیجازە نەدان، جلەوگرتن.

نەیار (ن) neyar

ناحەز، دوژمنی ئاشکرا.

نەیاریی (ن) neyarî

ناحەزیی، دوژمنیی، دوژمنایەتیی.

نەیژەن (ن) neyjen

نایژەن.

نهێم (ن) nihêm

هێز، قوەت، قەوەت، پاڵ، تەوژم، زۆر.

نهێن (ن) nihên

نەهێن، نادیار، پەنامەکیی.

نهێنگر (ئان) nihêngir

١- نەهێنبر، رکوونیی، نهێنبر، نەهێنگر، نەهێندر، یانیگر.

٢- سەگێ کەبێ وەرە یان لەپڕ پەلاماریدا.

نهێنیی (ن) nihênî

نەهێنیی، پەنهانیی، نهێن.

نیاز (ن) nyaz

١- مراز، مەراز.

٢- خەیاڵ لەکردنی کارێک، پلان، بیر، هزر.

نێچیر (ن) nêçîr

نچیر، گیانداری راوکراو یان کەراو دەکرێ، ئەو گیانەوەرەی لەراودا دەگیرێ، دەسکەوتی (راو، شکار).

نێچیرڤان (ن،کی) nêçîrvan(ki)

نچیرڤان، نەچیرڤان، نچیروان، نەچیرەوان، نێچیرەوان، راوکەر، راوچیی.

نیخن (ئان) nîxin

تەمەڵ، سست.

نیخەنیخ (ن) nîxe-nîx

سنگەسنگێ، سنگەسنگە.

نێر (ن) nêr

١- نەر، پیاو، مێر. ٢- نێرە، هاوسەری مێ بۆ غەیری ئینسان (ئاژەڵ، مەل).

نێرباز (ئان) nêrbaz

هەتیوباز، بەچەباز.

نێرگز (ن،رو) nêrgiz

نەرگز، نەرگس، نێرگس.

نیرگە (ن) nîrge

دیرەگێ، کاریتە، حەماڵ، رایەڵی ئەستوور کەسەری دارە رای لەسەریێ.

نێرگەلە (ن) nêrgele

نەرگیلە، قلیان ئاویی.

نێرۆک (ن،رو) nêrok

ئاوەخۆرەی رووەکە، ناوەراستی نێرتک (تەرایی و خۆراکە لەرەگەوەرادەگوێزێ بۆ لق وپۆپی درەخت).

نێرەکوڕکە (ن) nêrekurke

نێریلۆکی، کچێ کەلاسایی کوڕیکاتەوە (بەئاکار و بەجل و بەرگێ).

نێرەکەر (ن،نا) nêreker
کەری نێر، خەرەمە.

نێرەموک (ن) nêremuk
نێروما، نێرمەندۆک، مێرمەندۆک، ئێرەموک، نەنێرنەمێ.

نیشان (ن) nîšan
میدال، مەدالیە.

نیشان دان (کتپ) [1] nîšan
پیشان دان، شان دان.

نیشان دان (کتپ) [2] nîšandan
فێرکردن.

نیشانکراو (ئان) nîšankiraw
نیشانکرد، نیشانەکراو، دروشم لێدراو، دیاریکراو.

نیشانگە (ن) nîšange
نمایشگە، نمایشگا، جێگەی ڕانانی شت لەبەرچاو.

نیشانە (ن) [1] nîšane
نیشان، ڕێنموونیکەر.

نیشانە (ن) [2] nîšane
نیشان، عەلامەت، دروشم.

نیشانەچی (ن) nîšaneçî
نیشانچی، دەست ڕاست، ئەنگێوەر.

نیشانە کردن (کتپ) [1] nîšane kirdin
نیشان کردن، دروشم بۆدانان.

نیشانە کردن{ژن} (کتپ) [2] nîšane kirdin(jin)
خوازبێنیی کردن و پارچە خشلێک پێدان(بە کچەکە دوای ڕەزامەندیی).

نیشانە لێ گرتنەوە (کتپ)
nîšane lê girtinewe
نیشانەگرتن، نیشان گرتن، سیرەگرتن، لوولەی تفەنگ ڕاست گرتن و ئاڕاستەی نیشانە کردن.

نیشتمان (ن) [1] nîštiman
وەتەن، مەوتەن، مەڵوەن، ژێگە، زێد.

نیشتمان (ن) [2] nîštiman
نیشتگە، جێگەی (دانیشتن، ژیان تێدابردنەسەر).

نیشتمان پەروەر (ئان) nîštiman perwer
وەتەن پەروەر، نیشتمان پەرست،خزمەتکاری نیشتمان.

نیشتن (کتن) nîštin
کەوتنەبن، بن کەوتن.

نیشتنەوە (کتن) nîštinewe
هاتنەخوارەوە(باڵندە)، لەفڕین(وەستان، کەوتن).

نیشتەجێ (ن) nîštecê
(دامەزراو، دانیشتوو) لە شوێنێ، نیشتەجێ.

نیشگە (ن) nîšge
١- نیشتگە، جێ نیشتنەوەی باڵدار.
٢- بازگە، هێلانەی باز.

نیشە (ن) nîše
یادداشت، بیرەوەریی نوسراو.

نیگا (ن) [1] nîga
تەماشا، تواشا.

نیگا (ن) [2] nîga
چاو.

نیگادار (ن) nîgadar
نگادار، ئاگادار، پارێزەر، چاودێر، پاسەوان.

نیگار (ن) nîgar
وێنەی بەبۆیەکێشراو، نیگارە.

نیگارکێش (ن) [1] nîgarkêš
نیگارەکێش، هونەرمەندی وێنە، وێنەساز.

نیگارکێش (ن) [2] nîgarkêš
وێنەگر، وێنەکێش، نیگارگر.

نیگەران (ئان) nîgeran
دڵ پەرێشان، ناڕەحەت.

نێڵە (ن) nêle
نێل، گڕی ئاگری بەتەوژم.

نیو (ن) nîw
نیڤ، نیوە، نیمە، نیوانیو، لەدوویەش بەشێک، بەشێ لەدوویەش.

نێوان (پ) nêwan
مابەین، مابین، میان، بەین، دوڕ، ناودوو توێ.

نیوەڕۆ (ن) nîwero
نیمەڕۆ، نیڤرۆ، نیمڕۆ، نیڤران، ناوەندی ڕۆژ، ناوەڕاستی ڕۆژ (کات).

نیوە نمەک (ن) nîwe nimek
هەویرو خوێ، نۆی نمەک (بۆسەر برین ودوومەڵ).

نیوەیی (ن) nîweyî
نیوانیو، شەریکیی، هاوبەشیی بەدووبەشی ڕاست.

پیتی -و-
-W-

وا (ئاك، ئان) [١] wa
ئاوا، ئاوها، ئەوها، بەم جۆرە، وەها.
وا (ئاك) [٢] wa
ئەوا، ئێستا، هەرئێستا، ئێستاكە، هەر ئێسە، بێ دواكەوتن.
وا (ئاك) [٣] wa
ئێرە، ئەم شوێنە، لەم جێگەیە.
وا (نسپ) [٤] wa
خۆزگە، خۆزی، كاشكی، كاشكا.
وابوون (كتن) wabûn
كرانەوە، وەكران.
واتا (ئاك) [١] wata
بەمانا، مەبەست، نیازلە، بەمانایەكی تر.
واتا (ن) [٢] wata
مانا، ناوەڕۆك.
واتە (ن) wate
گوتە، وتە، واژە.
واتەواتە (ن) wate wate
واتە وات، واتۆ، واتە، قسەوباسی ناو خەڵك، ئاخاوتنێ كە بەسەردەمی ئەم و ئەوەوەیە، شایعە، شایەعە.
وادە (ن) [١] wade
واد، بەڵێن، پەیمان، گفت، قەول، سۆز.
وادە (ن) [٢] wade
ماوە، مۆڵەت، ئانە.
وادە (ن) [٣] wade
ژوانگە، پەیمانگە، شوێن پەیمان.
وادەدان (كتپ) wadedan
بەڵێن دان، گفت دان، قەول دان.
وار (ن) [١] war
هەوارگە، جێ هەوار(كۆچەران).
وار (نك) [٢] war
پارەوپوول، دارایی ومال.
وار (ن) [٣] war
پەناگا، پەناگە.
وارگە (ن) warge
هەوارگە، بارگە، جێگەی ژیانی(ئاوسانیی، هاوین).
واز (ن) [١] waz
ئارەزوو، ئیشتیا.
واز (ن) [٢] waz
كەیف، خۆشیی، هەوەس.
واز (ئان) [٣] waz
ئاواڵە، كراوە، تاك، لەسەرپشت(دەرگا..).
واز (ئپ) [٤] waz
لەگەل، دەگەل، ئامرا.
واز (ن) [٥] waz
وەعز، ئامۆژگاریی ئاینیی.
واز (ئاك) [٦] waz
دیسان، هەمدیسان.
وازلێ هێنان (كتپ) wazlê hênan
وازلێ هاوردن، دەست لێ هەڵگرتن، خۆ لێ دوور خستنەوە.
وازوازی (ئان) waz wazî
دەم دەمیی، هەركاتە لەسەر خەیاڵێ، وازی وازیی، حولحولیی، شرشێت.
وازهێنان (كتن) wazhênan
واز ئانیین، وازهانیین، وازهاوردن، دەست لێ كێشانەوە، دەست (بەرداربوون، هەڵگرتن).
وازی (ن) [١] wazî
گەمە، یاریی.
وازی (ن) [٢] wazî
سوعبەت، گاڵتە، شۆخیی، مەزاق.
واژە (ن) waje
واچە، واتە، ووتە، گوتە.
وافوور (ن) [١] wafûr
تلیاك، تریاك، شیلەی خاشخاش.
وافوور (ن) [٢] wafûr
(قەنە، قەنگە، قلیان)ی تلیاك كێشان.
واق (ن) waq
بیر، هەست.
واق وڕبوون (كتن) waq wûṟman
واق وڕمان، سەرسام بوون، سەرسوڕمان، تاسان، گێژ و مەنگ بوون.
واق و ویق (ن) waqw wîq
زاق و زیق، چەقەوهەرای زارۆكان.
واقە واق كردن (كتن) waqe waq kirdin
واقیین، واقە كردن،واق واق كردن.

والا (ن)١ wala
پارچە، تیلماسک، سەرەپارچەی پەڕۆی ڕەنگاو ڕەنگ.
والا (ئان)٢ wala
بەتال، بێ(ناو، ناوەڕۆک).
والابێژ (ن)١ walabêj
میلەکی کون ورد.
والابێژ (ن)٢ walabêj
نۆر ورد(دابێژراو، کوتراو، هاڕراو).
والاکردن (کتپ) wala kirdin
(ڕاڤە، ڕاوە)کردن، شیی کردنەوە.
وام (ن) wam
قەرز، واو.
وانە (ن) wane
دەرس، دەرز، درز.
وانێک (ن) wanêk
وانـک، تـشت، وانـەک، هـێن، شـتـەکەی نـاوی نابەم:(ناوی نازانم، نایەتەسەر زمانم یان دەمم).
وتار (ن)١ wutar
باس، نوسراوی درێژ لەسەر مەبەستێ.
وتار (ن)٢ wutar
وتووێژ، گوفتار
وتاربێژ (ن) wutarbêj
وتاردەر، وتەوان، بێژەر.
وتن (کتن) wutin
ووتن، گوتن، ئاخاوتن.
وتوویژ (ن) wutu-wêj
گفتوگـۆ، ئاخـاوتنی لەگـەڵ یـەکتر(لـەکاتی کۆبوونەوەدا).
وتیان لە کوێ زەمی خۆت بیست؟ وتی: لەو شوێنەی کە هی دراوسێم تیابیست (پن)
wutyan le kwê zemî xot bîst? wutî: lew šwêney ke hî dirawsêm
ئەوی باسی خـەڵکت لاتـەکا باسـی تـۆش بـۆ خـەڵک دەبا، ئەو کەسەی وتـی وتیـی خـەڵکت بـۆ ئـەهێنێ ئەڵێن ئەڵێن شوێن تۆش ئەخات.
وچان (ن) wuçan
ئیسراحەت، پشوو.
وچان دان (کتن) wuçandan
وچـان گـرتن، پـشوودان، ئیـسراحەت کـردن، حەسانەوە، هەناسەیەک (دان، وەرگرتن).
ورتە (ن) wurte
ورت، پرتە، سرکە، سروە، قسەی لەژێر لێوانەوە.

ورد (ئان)١ wurd
ور، ورت، ڕێز، ڕیزە.
ورد{مرۆڤ} (ئان)٢ wurd(mirov)
تەکوز، زیرەک، زرنگ.
وردبوون (کتن) wurdbûn
لـەت وپـەت بـوون، پارچەپـارچەبوون، ڕیـزە ڕیـزە بوون.
وردبوونەوە (کتن) wurdbûnewe
وردەوەبـوون، تەماشـاکردن. سـەرنج دان، بـەزیتیی لەشتێ ڕوانیین.
وردبین (ئان) wurdbîn
بەهۆش، زیرەک، بیرتیژ.
وردکردن (کتپ)١ wurd kirdin
هاڕیین، کردنەتۆز.
وردکردن (کتپ)٢ wurd kirdin
لەت وپەت کردن، پارچەپارچەکردن.
وردەبابەت (نک) wurde babet
کەل وپەلی چەرچیی، وردەواڵە.
وردەفرۆش (ن) wurd firoštin
وردەوالافرۆش، دەسگێر، دەزگێر، چەرچیی.
وردەکار (ن) wurdekar
دەست ڕەنگین.
وردەکاریی (ن) wurdekarî
شتی جوانی وردی پەسەند.
وردەگر (ن) wurdegir
وردەگیر، ئیرادگر، ڕەخنەگر.
وردەوردە (ئاک) wurdewurde
کەم کەم، کەم کەمە، سەبرەسەبرە، هێواش هێواش، یەواش یەواش.
ورشە (ن) wurše
گرشە، بریقە.
ورشەدار (ئان) wurše dar
گرشەدار، بریقەدار.
ورشەدان (کتن) wuršedan
بریقە(دان، دانەوە)، بریقان.
ورگ (ن) wurg
هورگ، عورگ، عوور، حورگ، عوێر، ئورگ، گەدە، گەلە،مادە، مەدە، شولەم.
ورگ دان (کتن)١ wurgdan
سنگدان، هاتنەدەرەوە، دەرپەڕیین.
ورگ دان (کتن)٢ wurgdan
ورگ هێنان، ئاوسان، هەڵاوسان.

وڕگن (ئان) wurgin
وڕگنە، وڕگە، زگێ زل.
وڕگ نانەسەر (ئد) wurg naneser
زۆرخواردن، وڕگێ خستنەسەر.
وڕگ هاتن (کتن) wurg hatin
وڕگێ ئەستوور بوون، سک بەرزبوونەوە.
وڕنگ (ن) wurnig
پشوو، وچان.
وڕنگ دان (کتن) wurnig dan
پشوودان، وچان گرتن، وڕنگێ گرتن.
وڕووژان (کتن) wurüjan
هاتنەدەرەوە ویەیەکاهاتن (زەردەواڵە).
وڕووژاندن (کتپ) wurüjandin
تووڕەکردن وشڵەژاندن.
وڕووژم (ن) wurüjim
هورووژم، پەلاماری بەکۆمەڵ.
وڕووژم هێنان (کتپ) wurüjim hênan
پەلاماردان، هورووژم هێنان.
وڕووکان (کتن) wurükan
دەورەدان(لەهوموولایەکەوە)، کۆبوونەوە ویەسەر شتێکدا داباریین.
وڕە (ن) wure
ورار، زراو، زاور، تین وتاوی دڵ، توانایی و خۆڕاگریی.
وڕەبەر (ئان) wureber
ترسناک، سامناک، ترساوەر.
وڕەبەردان (کتن) wurüjim
زراوچوون، وڕەچوون، تواناو هێزی خۆڕاگرتن نەمان.
وریا (ئان) wurya
زرنگ، زیرەک، زیت، هوشیار، بەئاگا، بێدار.
وریایی لێ کردن (ئد) wuryayî lê kirdin
ئاگاداریی کردن، چاودێریی کردن، پاراستن.
وڕ (ئان) wur [1]
کاس، گێژ.
وڕ (ئان) wur [2]
ئەبلەق، سەرسام.
وڕاق (ئان) wuraq
وەڕاق، بڵاو، گوشاد، گەورەو پان وبەرین.
وڕبوون (کتن) wurbün
کاس بوون، گێژبوون.
وڕک (ن) wurik [1]
ڕک، قین، گرو.
وڕک (ن) wurik [2]
بیانوو، پەڵپ، بەهانە.
وڕک گرتن (کتن) wurik girtin
پەڵپ گرتن، ڕک گرتن، قین گرتن،گروگرتن.
وڕە (ن) wure [1]
گلە، فرە(با، فڕۆکە).
وڕە (ن) wure [2]
برسیتیی، برسیەتیی.
وڕە (ن،جج) wure [3]
مێشوولەی (لەرنووتا، مەلاریا)، ئەنۆفیلس.
وڕەو (ن) wurew
ڕەوە، ڕەوەدە، گەلە.
وڕی (ن) wurî
گێژیی، کاسیی، مێرپیی.
وڕێنە کردن (کتن) wurêne kirdin
ڕاوەکردن، بزرکاندن، غلتاندن.
وزە (ن) wuze
تاقەت، توانا، توانایی، قەوەت.
وژە (ن) wuje
گژە، گلە.
وس (ئان) wis
وست، بێدەنگ، خامۆش.
وس بوون (کتن) wis bün
بێدەنگ بوون، وس بیین، وسکت بوون.
وسکت کردن (کتپ) wiskit kirdin
بێدەنگ کردن.
وشترقین (ئان) wištr qîn
بوغز لەسک، قینەون، دەبنەوەبر، ڕق هەڵگر.
وشترە (ن) wištire
وشتراو، شەپۆل، پیل.
وشک (ئان) wišik [1]
ئیشک، هیشک، زوها، قاق.
وشک (ئان) wišik [2]
ڕەق، سەخت.
وشک(مرۆڤ) (ئان) wišik(mirov) [3]
ڕوو(ترش، ناخۆش).
دژو: ڕووخۆش، کراوە(مرۆڤ).
وشکارۆ (ن) wišikaro
١- وشکەڕۆ، شوێنی دیمەڕۆکە، چۆڵی قاقرووێ ناو.
٢ - وشکانیی، وشکان، بەژ.
وشک بوون (کتن) wišikbün [1]
وشکایی(داهاتن، هاتن) تەڕایی تیادا نەمان، وشک هەڵاتن.

وشک بوون (کتن)[2] wišikbün
لە(جوولە، بزوە، بزوتن)کەوتن.
وشک بوون (کتن)[3] wišikbün
دامان، مات بوون(لە ترساندا).
وشکە (ن)[1] wiške
دانەویلە، وشکەدان.
وشکە (ن)[2] wiške
پارەی نەقد.
وشکە جوو (ن) wiškecü
وشکەجاو، نانی(بێ پێخۆر، بتەرسیی).
وشکەڕن کردن (کتپ) wiškerin kirdin
ب (دەسکەنە کردن).
وشکە سیی (ن) wiške sî
سەنگێ فەرش، سەلبەند، (شوێن).
وشکە کە لەکە (ن)wiškekelek
ب (ئیشکەکەلەکە).
وشە (ن،ری)[1] wiše
وتـە، واژە، بێـژە، واتـە، کورتـەزاراوە، یەکەیـەکی بنچینەیی مانا هەڵگری زمانە.
وشە (ن)[2] wiše
ئیشکە.
وشە بەوشە (ئاک) wiše be wiše
بەتـەواوەتی بەهـەمان وشـە، دێـر بەدێر،وتەبەوتـە.
پاچڤەی لەبزبەلەبز.
وشیار (ئان) wišyar
وریا، ئاگادار، بێدار.
وڵات (ن) wilat
١- مەملەکەت، ولایەت. ٢- سەرزەمینی جێ ژیـانی کەسێ ٣- ناوچە، مەڵبەنـد. ٤- گـەل، نیشتـەجێ یان دانیشتوان. ٥- میللەت.
ولاخ (ن،ئا) wulax
١- ئۆلا خ، ئولاق، ئیستر، ولاخ، ولاخی بـار، ولاخـی بەرزە. ٢-ئەسپ، رەخش، شەودیز، هەسپ، ولاخی سواریی.
٣- گاو گۆل و یەکسم.
ولاخدار(ن.) ülaxdar
ئۆلاغدار، چارەوێدار.
وِن (ئان) win
گوم، نادیار، پەنهان.
وِن بوون (کتن) win bün
گووم بوون، بزربوون.
وِنجڕونجڕ (ئان) wincir wincir
هەڵدڕهەڵدڕ، لەت لەت، لەت وپەت (پارچەی کۆن).

وەتراخ (ن)[1] wetrax
لیسی باز بەسەرەوە نیشتن.
وەتراخ (ن)[2] wetrax
جلەکۆن، جلکەکۆن، جلەکۆنە، شرکە.
وەتەن (ن) weten
زێد، ژێگە، نیشتمان، ژینگە.
وەجاخ (ن)[1] wecax
١- ئاگردان، کوانگێ.
٢- ژیانی (خێزان، ماڵ ومنداڵ).
وەجاخ (ن)[2] wecax
١- منال، منداڵ، نەوە، وەچە.
٢- بەشدار، جێگر، میراتگر.
وەجاخزادە (ن) wecaxzade
ب (خانەدان).
وەجاخ کوێر (ئان) wecax kwêr
دوودمان کوێر، وارکوێر، بێ دوودمان، بێ منداڵ.
وەچ (ن،رو) weç
چوون، لکی لەلق دەرچوو، چڵ.
وەچە (ن) weçe
وەچ، نەوە، بێچو.
وەخت (ن) wext
کات، سات، دەم، گاف، ڕۆژ.
وەختاو وەخت (ئاک) wextaw wext
بەهەمیشەیی نـا، هەنـدێ جـار، بـەگوێرەی ڕێکـەوت، ئەم کات بۆ ئەو کات، لەکاتێکـەوە بـۆ کـاتێکی تـری وەک خۆی.
وەرام (ن) weram
١- وەڵام، ولام، پەرسڤ، جواو، جواب.
٢- هێ، مەرام، چارە، کلۆج.
وەرام دانەوە (کتپ) welamdanewe
وەڵام دانەوە، جواب(دانەوە، ناردنەوە).
وەران (کتن) weran
ب (وەریین).
وەرچەرخان (کتن) werçerxan
زڤـڕان، سـووڕانەوە(بـەرەودواوە)، (بـەرەودوا) ڕووکـردن، وەرچـەرخیین (بـەرەو ئەوشـوێنەی ئـەو کەسەلێوەی هاتوە).
وەردیان (ن) werdyan
زیندانەوان، پاسەوانی بەندیخانە.
وەرزش (ن) werziš
١- وەرزشت، وەرجس، یاریی. (بـەرەو ئەوشـوێنەی ئەو کەسەلێوەی

وەرزێڕ (ن) werzêr̲
وەرزیار، جوتیار، جوتێر، پالە، فەلاح.
وەڕس (ئان) wer̲is
وەڕز، جاڕز، جاڕس، قەڵس.
وەڕس بوون (کتن) wer̲isbûn
وەڕزبوون، قەڵس بوون، جاڕزبوون، جاڕس بوون.
وەرگەڕان (کتن) wergeran̲
وەرچەرخان، لاچوون.
وەرگێڕ (ن) wergêr̲
پاچڤەکەر، چیوکار، پاچڤەکار، کەسێ کەنوسراوێک
لە زمانێکەوە (بباتە، بخاتە)سەر زمانێکی دیکە.
وەروێڕکە (ن) werwêr̲ke
وەرگێڕکە، شادیکە، وەڕوێکلە، منداڵی بچکۆلەی
بەردەست لەناو ماڵدا، وەڕوێلکە.
وەڕە (ن) wer̲e
حەپە، حەپەحەپ، گەفەی سەگ..
وەرین (کتن) ١ werîn
داوەرین، هەڵ وەریین، کەوتنەخوارەوە، وەریان،
وەران، داڕژان.
وەڕین (کتن) ٢ wer̲în
حەپەحەپ کردن، گەڤیین.
وەزنە (ن) wezne
کێشانە، شتی بەکێشانە.
وەزەن (ن) wezen
١- وەزەند، وەزند، وەزەنگ، زیان.
٢- ئێش، ئازار.
وەستا (ن) ١ westa
نوستا، نوسا، لەکارزان، زانا لەکار، پیشەگەر.
وەستا (ن) ٢ westa
مامۆستا، سەیدا.
وەستاخاڵە (ن) westa xal̲e
ئاسنگەر.
وەستان (کتن) ١ westa
١- نەبزوتن، لەجوولە کەوتن.
٢- کۆتایی هاتن، گەیشتنە کۆتایی.
٣ - تەگەرە هاتنەپێش، کۆسپ هاتنەپێش.
٤- ماندوبوون، لەکارکەوتن، وەستیان،
خەسە(خەستە) بوون.
وەستان (کتن) ٢ westan
هەستان، بەپێوەڕاوەستان، لەسەر(پا، پێ)بوون.
وەستایی (ن) westayî
نوسایی، زانایی لەکار، پسپۆڕیی.

وەسیت (ن) wesêt
وەسیەت، ڕاسپێریی
وەسیەتنامە (ن) wesyetname
وەسیتنامە، پێشەنگنامە.
وەشاندن{تۆو} (کتپ) wešandin(tow)
وەشانن، پێوەکردن، چاندن، بڵاوکردنەوە.
وەشت (ن) ١ wešit
بای باشووری ڕۆژهەڵات.
وەشت (ن) ٢ wešt
نەرمەباران، بارانی ورد.
وەفا (ن) wefa
ئەمەگ، بەینەت.
وەفادار (ئان) wefadar
بەئەمەگ، بەینەتدار، وەفاکار، چاکەلەچاو،
چاکەلەبەر چاو.
وەقرەگرتن(کتن) weqregirtin
دان بەخۆداگرتن، ئۆقرە گرتن، سەبر گرتن.
وەک (ئان) wek
وەکی، وەکو، وەکۆک، وەکە، وەکا، چون، ئاسا،
لەجۆر،لەتەرح، ئاسایی.
وەک گای مارۆ وایە (رس)
wek gay maro waye
وەک گای مارۆ لەدوورەوە دیارە: بەمرۆڤێکی خراپ
دەوترێ کەلەهەموو لایەکەوە کرداری دیارە.
وەک نیسک وایە ، بەرویشتی بۆنییە (رس)
wek nîsk waye berw piştî bo niye
مرۆڤێکی دوو ڕووە.
وەکویەک (ئان) wek yek
بەرامبەر، بەرانبەر، هاوجووتی یەک، هاولفی یەک،
چون یەک.
وەڵام دانەوە (کتپ) wel̲amdanewe
وەرام دانەوە، بەرسڤ دانەوە.
وەلی (ن) welî
پیاوی خودا، مرۆڤی لەخواوە نزیک.
وەلیفەت (ئان) wel̲îfet
مفت، مفتە، بەلاش، خۆڕایی.
وەنەوز (ن) wenewz
وەنەوزە، قنگەخەو، خەونوچکە، خەوەنوچکە، نووچ،
وێژنگ.
وەنەوزبردنەوە (کتن) wenewz birdinewe
وەنەوزدان، وەنەوزەکوتێ کردن، خەوبردنەوە،
نووچ بردنەوە.

وەی (ن) wey

١- ئاسیو، زیان، چورتم، قۆرت. ٢- ئێش، ئازار.

وەیشوومە (ن) ١ weyšüme

١- بەڵا، مسیبەت، نەهامەت.

٢- پشێونە، پشێویی، ئاژاوە.

وەیشوومە (ن) ٢ weyšüme

سەرماوتۆف، سەرمای سەخت وبەفروباران.

ویچوو (ئان) wêçü

لیهاتوو، پەسند، شایستە.

ویرا (ئاک) wêṟa

پێرا، لەگەل، دەگەل.

ویران (کتن) ١ wêran

زات کردن، نەترسان، پرکێشیی کردن، زاورکردن.

ویران (ئان) ٢ wêran

کاول، رووخاو، خاپوور.

ویران کردن (کتپ) wêran kirdin

کاول کردن، بەسەریەکدا رماندن، خاپوور کردن، رووخاندن.

ویرانە (ن) wêrane

کەلاوە: شوێنی کاول(بوو، بووکێ)، خاپوور، ویرانە.

ویرد (ن) wîrd

ورد، نزای لەبن لێوانەوە، دوعای بە(چپەچپ، پرتە پرت)، خەتمە تەهلیلە، خوێندنی بەشێ لەقورئان خۆ بەخۆ بەتەنها.

ویزە (ن) ١ wêze

جەستە، گیان، لەش.

ویزە (ن) ٢ wêze

پەلامار، هێرش.

ویژا (ئان) wêja

زمان پاراو، قسەزان، زمان پان.

ویژدان (ن) wîjdan

١- ویجدان، هەستی دل ودەروون.

٢- زەمیر، دەروون، هەستی چاکەوخراپە.

٣ - راستیی، دروستیی، زەمیر زیندوویی.

ویژندە (ن) wêjinde

بێژندە، بێژەر، بویژ، ویژنە، ئاخاوتەر، قسەکەر.

ویژە (ن) wêje

١- بێژە، گوتە، وتە.

٢- شیعربازیی، هەلبەست، شیعر وپەخشان.

ویژەر (ن) wêjer

ئەدیب، زانا لەهەلبەست و نوسراوی پەخشاندا، نووسەر بەشێوەیەکی گشتیی، ویژەوان، کەسێکی شارەزا لە ویژەدا.

ویست (ن) wîst

ئارەزوو، خوازن، خواست، مەبەست.

ویستن (کتپ، کتن) wîstin

خوازنن، خواستن، مەبەست بوون.

ویستە (ن) wîste

١- خوازتە، خواستە، پرسیار، داوا.

٢- دەرەتان، رێگەی دەرچوون.

ویستەمەنیی (ن) wîstemenî

پێویستیی، پێداویستیی.

ویک چوون (کتن) wêk çün

لەیەک چوون، لەئێک کردن.

ویکرا (پ) wêkṟa

پێکرا، پێکەوە.

ویل (ن) ١ wêḻ

ماریفەت، نسوول، ئەتیکێت.

ویل (ن) ٢ wêḻ

شەرم وشکۆ، حورمەت.

ویل (ئان) ٣ wêḻ

ئاوارە، توونا، سەرگەردان، بێجێ وڕێ، هەلاتوو، بێ دەرەتان.

ویل (ئان) ٤ wêḻ

رێگا ونکردوو، ون.

ویل{گوللە} (ن) ٥ wêḻ (gulle)

گوللەی(لابەلا، بەنیشانە نەکەوتوو).

ویناو (ن) wînaw

بینینی شتی نادیار بە(هێز، چاو(بینایی)، هەستی شەشەم، هێزو توانای بینینی شتی نادیار.

وینە (ن) ١ wêne

وەکو، لەچەشن.

وینە (ن) ٢ wêne

شکل، فۆتۆگراف.

وینە (ن) ٣ wêne

رەسم، نەخش.

وینەساز (ن) wêne saz

وینەکار، وینەکەر، وینەکێش، نەخشەکێش.

وینەگر (ن) wênegir

شکل کێش، ئەکس کێش

ویوە (ئاک) wêwe

بۆ(ئەولاوە، دوور).

وییە (ن) wîye

بێل.

پیتی - هـ-

-H-

هاء (ئاكێ) ha'a
نە، نەء، نەخێر.

ها (ف) ha
وا، ئەوەتا.

هات (ن) ١ hat
بەخت، تالع، تالح.

هات (ن) ٢ hat
سالی بەپیت وفەڕ.

هاتن (کتن) ١ hatin
گەیشتن، گەیین (ئێرە یان ئەوێ).

هاتن{بەرەوئێرە} (کتن) ٢ hatin(berew êre)
کەوتنە ڕێ، جوولان (لەجێی خۆیانەوە بۆئێرە).

هاتن بە خۆدا (کتن) hatin be xoda
بەخۆدا هاتن، بووژانەوە، گەشەکردن.

هاتنە با (کتن) hatine ba
هاتنە ئارەزوو، وەباهاتن (سەگ، پشیلە.. بۆ نێر).

هاتنە بار (ف) hatine bar
سازان، ڕازیی بوون.

هاتنە بەر{درەختی بەردار} (کتن)
hatine ber(drextî berdar)
بەرگرتن، وەبەرهاتن.

هاتنە بەربار (کتن) hatine berbar
ڕام بوون، سەرنەرم بوون.

هاتنە پێش (کتن) hatine pêš
ڕوودان، قەومان.

هاتنە خوار (کتن) hatine xwar
١- دابەزیین، شکان(نرخ ، بەها..).
٢ - کەوتن، ڕووخان (بنمیچ، دیوار).

هاتنە دیی (کتن) hatine dî
وەدیی هاتن، ڕوودان.

هاتنە ڕێ (کتن) hatine ṟê
تووش بوون، دووچاربوون، بەسەرهاتن.

هاتنە سەر (کتپ،کتن) ١ hatine ser
دەست پێ کردن.

هاتنە سەر (کتپ) ٢ hatine ser
بەسۆراغ هاتن.

هاتنە سەرچۆک (کتن) hatine ser çok
لەسەرهەردوو(چۆکە، ئەژنۆ) دانیشتن، لەسەرچۆکە مانەوە.

هاتنە کوڵ (کتن) hatine kuḻ
کوڵان، وەکوڵ هاتن، دەست کردن وەجۆشیان.

هاتنە لا (کتپ) hatine la
١- سەر لێدان، دیدەنیی کردن.
٢ - نزیک بوونەوە(لەکەسێ).

هاتنەوە (کتن) hatinewe
گەڕانەوە، وەگەڕان، چوونەوەسەر (ئەو ڕێگەیەی لیوەی هاتبوو).

هاتنەوەسەر ڕا (ئد) hatinewe ser ṟa
چوونەوەسەر بیرەوی پێشوو.

هاتنەوەیەک (کتن) hatineweyek
ویک هاتنەوە(شتی لیک ترازاو).

هات وچۆ (ن) ١ hat w ço
ئاموشۆ، ئامشۆ.

هات وچۆ (ن) ٢ hat w ço
لەرەوجوولەی شتی(هەلواسراو، شۆڕەوەبوو).

هات وچۆ (ن) ٣ hat w ço
گەشت، گەڕیە، سەفەر.

هات ونەهات (ن) hatwnehat
هات ویات، خۆوبەخت، ئەنجام نادیار. گیژەن،دووبەختیی.

هات وهاوار (ن) hat w hawar
١- زەنازەنا، چەقەوگوڕە.٢ - داد وفەریاد.

هاجووج (ن) hacüc
ئاجووج وماجووج، ئەومیللەتانەی لەژێر سەرۆکایەتیی شەیتاندا دژی شکۆمەندیی‌خوداوەند جەنگ بەرپانەکەن.

هار {سەگ} (ئان) ١ har(seg)
شێت، توشی نەخۆشیی هاری بوو.

هار{مرۆڤ} (ئان) ٢ har(mirov)
١- بەدفەڕ، بەئازار.٢ - ئۆقرەنەگر، بزو
٣- چەتوون، شەڕفرۆش، بەتەشقەڵە

هارەکردن (کتن) haṟekirdin
ڕووخان وهارەلیوەهاتن، تیک ڕووخان، داڕوخان.

هاڕین (کتپ) haṟîn
وردکردن، کردنە(ئارد، ئار).

هاژە{ئاو} (ن) haje(aw)
هاڕەهاڕ، دەنگی (ڕووبار، ئاوی خوڕ).

هاش وهووش (ن) haš hüš
١- خۆ هەڵکێشیی. ٢- فشە، ئاخاوتنی هیچ و پووچ.
٣ - قسەی قەبەی بێجێ.

هالاو ١ (ن) halaw
١- بۆخەی گەرم. ٢- هەوای گەرم.

هالاو ٢ (ن) halaw
بوخ، بۆخە، تەم، مژ.

هان (ن) han
هانەهان، دنە، گاڵ، گاڵە، هانە.

هانا ١ (ن) hana
پەنا، دالدە.

هانا ٢ (ن) hana
تکا، پارە، تەوازوو.

هانا ٣ (ن) hana
بینایی، سۆمایی، تینی چاو.

هاو ١ (ئاک) haw
١- ئام، هام، وینە، بەرامبەری، بەرانبەری.
٢- (وەک ناو).

هاو ٢ (ن) haw
چۆنیتیی، چلۆنایەتیی، چلۆنەتیی.

هاوار (ن) hawar
١- بانگ، چیرە، راهیشتنی بانگەواز بۆ مەبەستێ (ئاریکاریی، بەدەنگەوە چوون). ٢ - قیژە.

هاوبەش (ن) hawbeš
برابەش، بەشبەر، بەشەبەر، هاوپشک، هەم پشک، مال لەیەک.

هاوپەیمان (ن) hawpeyman
سوێندخۆری یەکتر، هاوبەڵێن، هەم پەیمان.

هاوتا ١ (ن) hawta
ئاوتا، هامتا، هاوال، لنگە، جفت.

هاوتا ٢ (ئان) hawta
وەک یەک، چون یەک.

هاوجووت ١ (ن) hawcüt
هاوگا، هاوتیلە، هاونیر.

هاوجووت ٢ (ن) hawcüt
هاوسەر، هاوسەرین، ژنی حەلال میرد.

هاوچاخ (ئان،ن) hawçax
هاوچەرخ ، هاودەور، شتێ یان کەسانێ کەلەهەمان دەوراندا (ژیاون، هەبوون).

هاودەم (ن) hawdem
هامدەم، هاوراز، هاودەنگ، هەمدەم، ئاودەنگ، ئاودەم.

هاورێ (ن) hawrê
هاورێگە، هاوسەفەر، هامرێ، ئامرا، هاوتەک.

هاوسێ (ن) hawsê
هاوسا، هامسایە، هەمسا، ئاوسا، دراوسێ، دەرگا بە دەرگا.

هاونیشتمان (ن) haw ništiman
هاوولاتیی، هاووەتەن، هاوزێد.

هاوواتا (ن،رس) haw-wata
هاومانا، ڕیزەفێ، ئەو وشانەی بەڕواڵەت یەک نیین بەلام بەمانا یەکن یان زۆرنزیکن لەیەکتر لەواتادا (لەهەمان زماندا).

هاویشتن (کتپ) hawîštin
هاویژتن، هاویتن، ئاویتن، فڕێ دان، تووڕدان، پەرت کردن، تووڕهەڵ دان.

هاوین (ن) hawîn
تاوسان، هامن، تاوستان، هاڤین.

هاوینگە (ن) hawînge
هاوینەهەوار، هاوینەوار، هاڤینە(وار، هەوار)، هاڤینگە، ئیلاخ.

هجران ١ (ن) hicran
بەلا، کارەسات، مسیبەت.

هجران ٢ (ن) hicran
هۆ، سەبەب، هیجران.

هزر (ن) hizir
هیزر، هۆر، بیر، یاد، فیکر.

هۆ (ن) ho
١- بۆنە، سۆنگە، سۆرە، سەبەب، سەمەد.
٢- بەڵگە، ڕوو، ئەگەریی، سەبارەت، حوجەت.

هۆدە (ن) hode
ئۆدە، ژوور، چاوە، چاوەخانوو.

هورمز (ن،نس) hormiz
ئەستێرەی موشتەریی، خوای چاکە ورۆشنایی، گەورەترین ئەستێرەی گەڕۆکە وپێنجەم ئەستێرەیە بۆ دووریی لەڕۆژەوە.

هۆز (ن) hoz
چەندماڵێک(زۆر یان کەم) بچنەوە سەریەک تیرە.

هۆزان ١ (ئان) hozan
زۆرزانا، بلیمەت، هەڵکەوتوو.

هۆزان (ن،کی) ٢ hozan(ki)
پارچەشیعر، قەسیدە.
هۆزانڤان (ن،کی) hozanvan(ki)
هۆزان، شاعر، شاعیر، هەستیار.
هۆش (ن) hoš
١- هەست، ئاگا. ٢- هۆشە، زیرەکیی.
٣- بیر، فیکر. ٤- یاد.
هۆشیار (ئان) hošyar
١- هۆشیار، خاوەن هۆش.
٢- نەنوستوو، نەنوستیی، بەخەبەر.
هۆک (ن) ١ hok
ئارەزوو، تاسە.
هۆک(گیانەوەر) (ن) ٢ hok(gyanewer)
با، تەڵەب، ئیشتیای جووت گرتن.
هۆگر (ئان) hogir
خوو(پێ گرتوو، پێوەگرتوو، گرتـوو)، متـوو، متـون، رمووده.
هۆنراوە (ن) honrawe
هۆندراوە، بەشیعرگوتراو.
هونەر (ن) ١ huner
(دەس، دەست) رەنگینیی.
هونەر (ن) ٢ huner
فەن.
هونەرمەند (ن) hunermend
هونەرمەن، هونەروەر، خاوەن هونەر.
هۆنینەوە (کتپ) ١ honînewe
هۆندەنەوە، هۆننەوە، هۆنیین، هۆندن، هووناندن.
هۆنینەوە (کتپ) ٢ honînewe
هۆنان، هۆناندن، بافیین، چنیین، بەیەکداهەڵپێچان.
هۆنینەوە (کتپ) ٣ honînewe
تێهەڵکێـشان، بەبەنــەوەکردن، بــەدەنوووەکردن (دەنکی تەزبیح).
هەبوون (کتن) hebün
بوون، هەبیین، لەئارادابوون.
هەتاسەر (ئاک) heta ser
هەمیشە، تادوایی.
هەتاکو (پ) hetakü
هەتاکوو، هەتاکینێ، هەتانێ، تائەودەمەی.
هەتاو (ن) ١ hetaw
خۆرەتاو،هەتاف، تاو، تیشکی خۆر.
هەتیو (ئان) ٢ hetîw
هەتیم، سنتر، باوک یان دایک وباوک مردوو.

هەتیو (ن) ٢ hetîw
لووسکە.
هەتیوخانە (ن) hetîwxane
سێویخانە، جێگەی بەخێوکردنی هەتیوان.
هەتیوومەتیو (ن) hetîw w metîw
گەجەروگوجەر،ڕووتەوپووتە.
هەچ (ئان) heç
هەر.
هەدا (ان) heda
ئارام، ئۆقرە، هەدار.
هەدادان (کتن) hedadan
ئارام گرتن، ئۆقرەگرتن، داسەکنیین.
هەر (ئاک) ١ her
تەنیا، تەنها.
هەر (ئاک) ٢ her
بەردەوام، بەشوێن یەکا.
هەر (ئان) ٣ her
هەچ، هەموو.
هەرا (ن) ١ hera
١- قاوە، چەقە، زەنا، بانگێ، دەنگێ وناڵاوە.
٢- گێرەوکێشە.
هەڕا (ن) ٢ G heṟa
١- غار. ٢- ڕا، هەڕا، فرە، فرکە، قاچان.
هەڕاج (ن) heṟac
١- حەڕاج، مەزاد. ٢- بانگەوازی فرۆشیار.
هەڕاج کردن (کتپ) heṟac kirdin
خستنەهەڕاجەوە، بەهەڕاجیی شت فرۆشتن، بەمەزاد شت فرۆشتن.
هەراسان کردن (کتپ) herasan kirdin
١- جاڕزکردن، بێزارکردن، وەڕس کردن.
٢ - زۆرچوونە لای کەسێ بەمیوانیی.
هەراش (ئان) heraš
مەیلەوپێ گەیشتوو، هەراڵ، بەگەشە.
هەراش بوون (کتن) herašbün
پێ گەیشتن، گەشەکردن.
هەراکردن (کتپ) herakirdin
کێشەوگێرە (دروست کردن، کردن).
هەراکردن (کتن) ١ hera kirdin
هاوارکردن، دەنگەدەنگێ کردن، قاوەقاو کردن.
هەڕاکردن (کتن) ٢ heṟakirdin
ڕاکردن، غاردان، دەرچوون بەخێرایی.

وەی (ن) wey

١- ئاسیو، زیان، چورتم، قۆرت. ٢- ئێش، ئازار.

وەیشوومە (ن)١ weyšüme

١- بەلا، مسیبەت، نەهامەت.

٢- پشێونە، پشێویی، ئاژاوە.

وەیشوومە (ن)٢ weyšüme

سەرماوتۆف، سەرمای سەخت وبەفروباران.

ویچوو (ئان) wêçü

لێهاتوو، پەسند، شایستە.

ویرا (ئاک) wêra

پێرا، لەگەڵ، دەگەڵ.

ویران (کتن)١ wêran

زات کردن، نەترسان، پرکێشیی کردن، زاورکردن.

ویران (ئان)٢ wêran

کاول، ڕووخاو، خاپوور.

ویران کردن (کتپ) wêran kirdin

کاول کردن، بەسەریەکدا ڕماندن، خاپوور کردن، ڕووخاندن.

ویرانە (ن) wêrane

کەلاوە: شوێنی کاول(بوو، بووگ)، خاپوور، ویرانە.

ویرد (ن) wîrd

ورد، نزای لەبن لێوانەوە، دوعای بە(چپەچپ، پرتە پرت)، خەتمە تەهلیلە، خوێندنی بەشێ لەقورئان خۆ بەخۆ بەتەنها.

ویزە (ن)١ wêze

جەستە، گیان، لەش.

ویزە (ن)٢ wêze

پەلامار، هێرش.

ویژا (ئان) wêja

زمان پاراو، قسەزان، زمان ڕان.

ویژدان (ن) wîjdan

١- ویجدان، هەستی دڵ ودەروون.

٢- زەمیر، دەروون، هەستی چاکەوخراپە.

٣ - ڕاستیی، دروستیی، زەمیر زیندوویی.

ویژندە (ن) wêjinde

بێژندە، بێژەر، بوێژ، ویژنە، ئاخاوتەر، قسەکەر.

ویژە (ن) wêje

١- بێژە، گوتە، وتە.

٢- شیعربازیی، هەڵبەست، شیعر وپەخشان.

ویژەر (ن) wêjer

ئەدیب، زانا لەهەڵبەست و نوسراوی پەخشاندا، نووسەر بەشێوەیەکی گشتیی، ویژەوان، کەسێکی شارەزا لە ویژەدا.

ویست (ن) wîst

ئارەزوو، خواز، خواست، مەبەست.

ویستن (کتپ، کتن) wîstin

خوازتن، خواستن، مەبەست بوون.

ویستە (ن) wîste

١- خوازتە، خواستە، پرسیار، داوا.

٢- دەرەتان، ڕێگەی دەرچوون.

ویستەمەنیی (ن) wîstemenî

پێویستیی، پێداویستیی.

ویک چوون (کتن) wêk çün

لەیەک چوون، لەئێک کردن.

ویکرا (پ) wêkra

پێکرا، پێکەوە.

ویڵ (ن)١ wêl

ماریفەت، ئسووڵ، ئەتیکێت.

ویڵ (ن)٢ wêl

شەرم وشکۆ، حورمەت.

ویڵ (ئان)٣ wêl

ئاوارە، توونا، سەرگەردان، بێجێ وڕێ، هەلاتوو، بێ دەرەتان.

ویڵ (ئان)٤ wêl

ڕێگا ونکردوو، ون.

ویڵ{گوللە} (ن)٥ wêl (gulle)

گوللەی(لابەلا، بەنیشانە نەکەوتوو).

ویناو (ن) wînaw

بینینی شتی نادیار بە(هێز، چاو(بینایی)، هەستی شەشەم، هێزو توانای بینینی شتی نادیار.

وینە (ن)١ wêne

وەکو، لەچەشن.

وینە (ن)٢ wêne

شکل، فۆتۆگراف.

وینە (ن)٣ wêne

ڕەسم، نەخش.

وینەساز (ن) wêne saz

وینەکار، وینەکەر، وینەکیش، نەخشەکێش.

وینەگر (ن) wênegir

شکل کیش، ئەکس کیش

ویوە (ئاک) wêwe

بۆ(ئەولاوە، دوور).

وییە (ن) wîye

بێل.

پیتی - هـ-

-H-

هاء (ئاك) ha'a
نە، نەء، نەخێر.
ها (ف) ha
وا، ئەوەتا.
هات (ن) hat ١
بەخت، تالع، تالح.
هات (ن) hat ٢
سالی بەپیت وفەڕ.
هاتن (کتن) hatin ١
گەیشتن، گەیین (ئێرە یان ئەوێ).
هاتن{بەرەوئێرە} (کتن) hatin(berew êre) ٢
کەوتنە ڕێ، جوولان (لەجێی خۆیانەوە بۆئێرە).
هاتن بە خۆدا (کتن) hatin be xoda
بەخۆدا هاتن، بووژانەوە، گەشەکردن.
هاتنە با (کتن) hatine ba
هاتنە ئارەزوو، وەباهاتن (سەگ، پشیلە.. بۆ نێر).
هاتنە بار (ف) hatine bar
سازان، ڕازیی بوون.
هاتنە بەر{درەختی بەردار} (کتن)
hatine ber(drextî berdar)
بەرگرتن، وەبەرهاتن.
هاتنە بەربار (کتن) hatine berbar
ڕام بوون، سەرنەرم بوون.
هاتنە پێش (کتن) hatine pêš
ڕوودان، قەومان.
هاتنە خوار (کتن) hatine xwar
١- دابەزیین، شکان(نرخ ، بەها..).
٢ - کەوتن، ڕووخان (بنمیچ، دیوار).
هاتنە دیی (کتن) hatine dî
وەدیی هاتن، ڕوودان.
هاتنە ڕێ (کتن) hatine rê
تووش بوون، دووچاربوون، بەسەرهاتن.
هاتنە سەر (کتپ،کتن) hatine ser ١
دەست پێ کردن.
هاتنە سەر (کتپ) hatine ser ٢
بەسۆراغ هاتن.
هاتنە سەرچۆک (کتن) hatine ser çok
لەسەرهەردوو(چۆک، ئەژنۆ) دانیشتن، لەسەرچۆک مانەوە.

هاتنە کوڵ (کتن) hatine kul
کوڵان، وەکوڵ هاتن، دەست کردن وەجۆشیان.
هاتنە لا (کتپ) hatine la
١- سەر لێدان، دیدەنیی کردن.
٢- نزیک بوونەوە(لەکەسێ).
هاتنەوە (کتن) hatinewe
گەڕانەوە، وەگەڕان، چوونەوەسەر (ئەو ڕێگەیەی لێوەی هاتبوو).
هاتنەوەسەر ڕا (ند) hatinewe ser ra
چوونەوەسەر ڕەوەی پێشوو.
هاتنەوەیەک (کتن) hatineweyek
وێک هاتنەوە(شتی لێک ترازاو).
هات وچۆ (ن) hat w ço ١
ئاموشۆ، ئامشۆ.
هات وچۆ (ن) hat w ço ٢
لەرەوجوولەی شتی(هەڵواسراو، شۆڕەوەبوو).
هات وچۆ (ن) hat w ço ٣
گەشت، گەڕیە، سەفەر.
هات ونەهات (ن) hatwnehat
هات وبات، خۆوبەخت، ئەنجام نادیار، گێژەن،دووبەختیی.
هات وهاوار (ن) hat w hawar
١- زەنازەنا، چەقەوگوڕە.٢ - داد وفەریاد.
هاجووج (ن) hacüc
ئاجووج وماجووج، ئەومیللەتانەی لەژێر سەرۆکایەتیی شەیتاندا دژی شکۆمەندیی‌خوداوەند جەنگێ بەرپانەکەن.
هار {سەگ} (ئان) har(seg) ١
شێت، توشی نەخۆشیی هاری بوو.
هار{مرۆڤ} (ئان) har(mirov) ٢
١- بەدفەڕ، بەئازار.٢ - ئۆقرەنەگر، بزو
٣- چەتوون، شەڕفرۆش، بەتەشقەڵە
هارەکردن (کتن) harekirdin
ڕووخان وهارەلێوەهاتن، تێک ڕووخان، داڕوخان.
هارین (کتپ) harîn
وردکردن، کردنە(ئارد، ئار).
هاژە{ئاو} (ن) haje(aw)
هارەهار، دەنگی (ڕووبار، ئاوی خوڕ).

هاش وهووش (ن) haš hüš
١- خۆ هەڵکێشی. ٢- فشە، ئاخاوتنی هیچ و پووچ.
٣ - قسەی قەبەی بێجێ.

هالاو (ن) ١ halaw
١- بۆخەی گەرم. ٢- هەوای گەرم.

هالاو (ن) ٢ halaw
بوخ، بۆخە، تەم، مژ.

هان (ن) han
هانەهان، دنە، گال، گاڵە، هانە.

هانا (ن) ١ hana
پەنا، دالدە.

هانا (ن) ٢ hana
تکا، پارە، تەوانوو.

هانا (ن) ٣ hana
بینایی، سۆمایی، تینی چاو.

هاو (ئاک) ١ haw
١- ئام، هام، وێنە، بەرامبەری، بەرانبەری.
٢- (وەک ئاو).

هاو (ن) ٢ haw
چۆنیتیی، چلۆنایەتیی، چلۆنەتیی.

هاوار (ن) hawar
١- بانگ، چیرە، راهێشتنی بانگەواز بۆ مەبەستێ (ئاریکاریی، بەدەنگەوە چوون).٢ - قیژە.

هاوبەش (ن) hawbeš
برابەش، بەشبەر، بەشەبەر، هاوپشک، هەم پشک، مال لەیەک.

هاوپەیمان (ن) hawpeyman
سوێندخۆری یەکتر، هاوبەڵێن، هەم پەیمان.

هاوتا (ن) ١ hawta
ئاوتا، هامتا، هاواڵ، لنگە، جفت.

هاوتا (ئان) ٢ hawta
وەک یەک، چون یەک.

هاوجووت (ن) ١ hawcüt
هاوگا، هاونیلە، هاونیر.

هاوجووت (ن) ٢ hawcüt
هاوسەر، هاوسەرین، ژنی حەلال مێرد.

هاوچاخ (ئان،ن) hawçax
هاوچەرخ ، هاودەور، شتێ یان کەسانێ کەلەهەمان دەوراندا (ژیاون، هەبوون).

هاودەم (ن) hawdem
هامدەم، هاوڕاز، هاودەنگ، هەمدەم، ئاودەنگ، ئاودەم.

هاوڕێ (ن) hawrê
هاوڕێگە، هاوسەفەر، هامڕێ، ئامرا، هاوتەک.

هاوسێ (ن) hawsê
هاوسا، هامسایە، هەمسا، ئاوسا، دراوسێ، دەرگا بە دەرگا.

هاونیشتمان (ن) haw ništiman
هاوولاتیی، هاووەتەن، هاوزێد.

هاوواتا (ن،رس) haw-wata
هاومانا، ڕێزمەف، ئەو وشانەی بەرواڵەت یەک نیین بەلام بەمانا یەکن یان زۆرنزیکن لەیەکتر لەواتادا (لەهەمان زماندا).

هاویشتن (کتپ) hawîštin
هاوێژتن، هاوێتن، ئاوێتن، فڕێ دان، تووڕدان، پەرت کردن، تووڕهەڵ دان.

هاوین (ن) hawîn
تاوسان، هامن، تاوستان، هاڤین.

هاوینگە (ن) hawînge
هاوینەهەوار، هاوینەوار، هاڤینە(وار، هەوار)، هاڤینگە، ئێلاخ.

هجران (ن) ١ hicran
بەلا، کارەسات، مسیبەت.

هجران (ن) ٢ hicran
هۆ، سەبەب، هیجران.

هزر (ن) hizir
هیزر، هزر، بیر، یاد، فیکر.

هۆ (ن) ho
١- بۆنە، سۆنگە، سۆرە، سەبەب، سەمەد.
٢- بەڵگە، ڕوو، ئەگەریی، سەبارەت، حوجەت.

هۆدە (ن) hode
ئۆدە، ژوور، چاوە، چاوەخانوو.

هورمز (ن،ئس) hormiz
ئەستێرەی موشتەریی، خوای چاکە وڕۆشنایی، گەورەترین ئەستێرەی گەڕۆکە وپێنجەم ئەستێرەیە بۆ دووریی لەڕۆژەوە.

هۆز (ن) hoz
چەندماڵێک(زۆر یان کەم) بچنەوە سەریەک تیرە.

هۆزان (ئان) ١ hozan
زۆرزانا، بلیمەت، هەڵکەوتوو..

هۆزان (ن.کی) ٢ hozan(ki)
پارچەشیعر، قەسیدە.
هۆزانڤان (ن.کی) hozanvan(ki)
هۆزان، شاعر، شاعیر، هەستیار.
هۆش (ن) hoš
١- هەست، ئاگا. ٢- هۆشە، زیرەکیی.
٣- بیر، فیکر. ٤- یاد.
هۆشیار (ئان) hošyar
١- هۆشیار، خاوەن هۆش.
٢- نەنوستوو، نەنوستیی، بەخەبەر.
هۆک (ن) ١ hok
ئارەزوو، تاسە.
هۆک{گیانەوەر} (ن) ٢ hok(gyanewer)
با، تەڵەب، ئیشتیای جووت گرتن.
هۆگر (ئان) hogir
خوو(پێ گرتوو، پێوەگرتوو، گرتوو)، متوو، متون، رموودە.
هۆنراوە (ن) honrawe
هۆندراوە، بەشیعرگوتراو.
هونەر (ن) ١ huner
(دەس، دەست) رەنگینیی.
هونەر (ن) ٢ huner
فەن.
هونەرمەند (ن) hunermend
هونەرمەن، هونەروەر، خاوەن هونەر.
هۆنینەوە (کتپ) ١ honînewe
هۆندەنەوە، هۆننەوە، هۆنین، هۆندن، هووناندن.
هۆنینەوە (کتپ) ٢ honînewe
هۆنان، هۆناندن، بافین، چنین، بەیەکدامەڵپێچان.
هۆنینەوە (کتپ) ٣ honînewe
تێهەڵکێشان، بەبەنەوەکردن، بەدەزوووەکردن (دەنکی تەزبیح).
هەبوون (کتن) hebün
بوون، هەبیین، لەئارادابوون.
هەتاسەر (ئاک) heta ser
هەمیشە، ئادوایی.
هەتاکو (پ) hetakü
هەتاکوێ، هەتاکینێ، هەتانێ، ئانەودەمەی.
هەتاو (ن) ١ hetaw
خۆرەتاو،هەتاڤ، تاو، تیشکی خۆر.
هەتیو (ئان) ٢ hetîw
هەتیم، سنتر، باوکە یان دایک وباوکە مردوو.

هەتیو (ن) ٣ hetîw
لووسکە.
هەتیوخانە (ن) hetîwxane
سێویخانە، جێگەی بەخێوکردنی هەتیوان.
هەتیوومەتیو (ن) hetîw w metîw
گەجەرگوجەر،ڕووتەوپووتە.
هەچ (ئان) heç
هەر.
هەدا (ان) heda
ئارام، ئۆقرە، هەدار.
هەدادان (کتن) hedadan
ئارام گرتن، ئۆقرەگرتن، داسەکنیین.
هەر (ئاک) ١ her
تەنیا، تەنها.
هەر (ئاک) ٢ her
بەردەوام، بەشوێن یەکا.
هەر (ئان) ٣ her
هەچ، هەموو.
هەرا (ن) ١ hera
١- قاوە، چەقە، زەنا، بانگ، دەنگ وئاژاوە.
٢- گێرەوکێشە.
هەڕا (ن) ٢ G hera
١- غار. ٢- ڕا، هەڕا، فرە، فرکە، قاچان.
هەڕاج (ن) herac
١- حەڕاج، مەزاد. ٢- بانگەوازی فرۆشیار.
هەڕاج کردن (کتپ) herac kirdin
خستنەهەڕاجەوە، بەهەڕاجیی شت فرۆشتن، بەمەزاد شت فرۆشتن.
هەراسان کردن (کتپ) herasan kirdin
١- جاڕزکردن، بێزارکردن، وەڕس کردن.
٢ - زۆرچوونە لای کەسێ بەمیوانیی.
هەراش (ئان) heraš
مەیلەوپێ گەیشتوو، هەراژ، بەگەشە.
هەراش بوون (کتن) herašbün
پێ گەیشتن، گەشەکردن.
هەراکردن (کتپ) herakirdin
کێشەوگێرە (دروست کردن، کردن).
هەراکردن (کتن) ١ hera kirdin
هاوارکردن، دەنگەدەنگ کردن، قاوەقاو کردن.
هەڕاکردن (کتن) ٢ herakirdin
ڕاکردن، غاردان، دەرچوون بەخێرایی.

هەرچەند (ئپ) herçend
ئەگەرچیی، هەرچیکو، هەرچەندە، لەگەڵ ئەوەی کە.
هەرچی بکێڵیت ئەوە ئەدرویتەوە (پن)
herçî bikêlît her ewe edürîtewe
چاک بکەیت: چاک، خراپ بکەیت: خراپ دیتە ڕێت.
هەرچی پەستەکی سووربێ، کاکە حەمەد نییە (پن)
herçî pestekî sür bêt kake Hemed niye
بەڕواڵەت بڕوامەکە.
هەرچی چۆنێ (ئاک) herçî çonê
لەهەریاریکدا، هەرچۆنێ بێت، بەهەرحاڵ.
هەرچی ڕیشی بێ، سۆفی نییە (رس)
herçî rîşî bê sofî niye
ئەگەر بەریش بوایە، سابرین **devout),** قەشە ئەبوو. **(Rhet., s.).**
هەرچی{هەرکەس}کەربێ، ئەو کۆپانە{کورتانە} (پن)
herçî(her kes) ker bê, ew kopane(kurtane)
بەیەکیک ئەوتریٔ کەکوری ڕۆژگاربێ.
هەرچی لەدز بمێنێتەوە، ڕەماڵ ئەیبا (پن)
herçî le diz bimênêtewe, remal eyba
کاتیک دەوتریٔ کەمەلویست لەخراپ بۆ خراپتر بڕوات.
هەرچی لەدیزەدا بێ بەئەسکوێ دەردێ (پن)
herçî le dîzeda bê be eskwê dardê
مەبەست ئەوەیە: لەناکامدا هەرچ نهێنیەک هەبێ دەکەویتە ڕوو.
هەرچی وپەرچی (نک) herçîwperçî
هەرچی پەرچی، خوێری وبەرەڵا، ناکەس بەچە، کەسانی سووک و چرووک.
هەرخوایان یەکە (رس) her xwayan yeke
بەسوعبەتەوە دەووتریٔ هیچ جۆرە پێوەندییەک لەنێوانیاندا نییە.
هەرد (ن) herd
عەرد، زەویی.
هەرزان (ئان) herzan
کەم(نرخ، بەها) لەکڕین و فرۆشتندا، نرخ کەم یان نزم.
هەرزان کردن (کتپ) herzan kirdin
نرخ (کەم کردن، هێنانەخوار، دابەزاندن).

هەرزان کردن (کتن) herzankirdin
١- نرخ دابەزاندن، هێنانەخوارەوە، هەرزان کردن.
٢- بەچاوی کەمتر تەماشاکردن(شتێ یان کەسێ)، لەنرخ کەم کردنەوە.
هەرزەکار (ن) herzekar
گەنج، هەرزە، تازەلاوی موولێ نەهاتوو، لاوی شۆخ و شەنگ.
هەرزەگۆیی (ن) herze goyî
ناخاوتنی(هیچ وپووچ، نابەجێ).
هەرکەس بانی فرەترە، بەفری زۆرترە (پن)
herkes banî fretre, befrî zortre
تابەشت زۆرتریێ، ئەرکت زیاترە.
هەرکەس{پەری} تاوسی ئەوێ، ئەبێ بڕوا بۆ هیندستان (پن)
herkes (perî) tawsy ewê, ebê brwa bo hindstan
هەرشتە بەپێی خۆی،خۆماندوو کردنی دەوێ.
هەرگیز (ئاک) hergîz
هەرگیزاوهەرگیز، بەهیچ کلۆجێ، هیچ کات، قەت.
هەرمەل (ن،رو) hermel
ئەسپەندەر، ئەسپەند، ڕووەکیکی پزیشکییە.
هەروا (ئان) [1] herwa
بەخۆڕایی، بێ پارە.
هەروا (ئاک) [2] herwa
ئابەم جۆرە، بەم جۆرە.
هەروەک (ئان) herwek
هەروەکو، هەروەکی.
هەروهەر (ئاک) herw her
دایم ودەرهەم، بێبڕانەوە.
هەرەت (ن) [1] heret
دەرفەت، کیس
هەرەت (ن) [2] heret
جەنگە، ئەوپەڕی کات، تاف، سەرەتا(گەنجیی، پێ گەیشتنی میوە).
هەرەس (ن) heres
١- ڕنو، شاپە. ٢- دارژخان وپسانی بەردوخاک.
٣- کارەسات وچورتم، بەسەرهات(ناخۆش).
هەرەشە (ن) hereše
هەڕوگیف، گەف، گورەشە.

هەرەشەکردن (کتپ) hereše kirdin

کەسێ ترساندن (بەئاخاوتن یان بەکردار)، هەڕوگیف کردن، هەرەوگورە کردن، گەف کردن، ترساندن و بەربەست کردن.

هەرەمە (ئان) hereme

تیکەڵ و پیکەڵ، لەهەموو(جۆرێ، بابەتێ، چەشنێ).

هەرەوەز (ن) herewez

زبارە، گەلەیارمەتیی، گاپ، مەعبەرە.

هەرهەورازێک نشێوییەکی هەیە (پن)

her hewrazêk nişêwîyekî heye

هەموو بەرزبوونەوەیەک نزم بوونەوە یەکی لەدوایە

ا- هەموو گردێ دۆڵی خۆی هەیە. ب- هەموو لافاوێ نیشتنەوەی لەدوایە.

هەرێز (ن) herêz

فرێز، فرۆزوو، چیمەن.

هەرێم (ن) herêm

مەڵبەند، ناوچە.

هەزار بەهەزار (ئان) hezar be hezar

سەخت وبلند، بەرزو ئاسیی، بەرز و(هەڵدێرکە، سەربەرەو خوارە).

هەزار گوزە دروست ئەکا، یەکیکی دەسووی نیە (پن)

hezar goze dirust eka, yekêkî desüy niye

ئاخاوتنەکانی بێ بنج و بناغەن ناتوانی تەنها بەیەک قسەشی بروا بکەیت.

هەزارە (ن) hezare

بێ(خەویی، نوستنیی)، بیداریی(شەو، شەو تابەیان)،

بێ ئارامیی لەسەر جێگەی خەو.

هەزارەکردن (کتن) hezarekirdin

خەوزڕان، نەنوستن، شەوگارشەوکردن، بێئارام بوون لەسەرجێگەی نوستن (بەشەو، کاتی نوستن)، خەولێ زڕان.

هەزم کردن (کتپ) hezim kirdin

ئەزم کردن، هەرس کردن،

دەناندن، هەڵتاوییِن، خواردن تاواندنەوە لەگەدەدا.

هەژار (ئان) hejar

١- نەدار، بێدەرامەت.٢ - زوار، زار، بیچارە.

هەژارخانە (ن) hejar xane

ئەقیرخانە، خانوی هەژارو لێقەوماوان، تەمەڵخانە.

هەژان (کتن،کی) hejan(ki)

١- جوولان، راتەکان. ٢- شەکان، هەژیان، شەکانەوە، هەژهان.

هەژاندن (کتپ،کی) hejandin(ki)

راوەشاندن، راتەکاندن، راژاندن، جوولاندن.

هەژگ (ن) hejig

پژگ، هەژگەل، هەژمەژاڵ، چیلکە وچەوالی بەدرک ودال تۆو یان قاپیلکەی درکاویی تۆو.

هەژمەت (ن) hejmet

مەینەت، مەینەتیی، خەم و خەفەت.

هەژێن (ن،کی) hejên(ki)

راتلەکین، وەشەکین.

هەسار (ن) [1] hesar

ئەستێرک.

هەسار (ن) [2] hesar

قەلا.

هەسار (ن) [3] hesar

حەوشە، حەوش.

هەسان (ن) hesan

سان، بەردەسان.

هەسان دان (کتپ) hesandan

تیژکردن، ساویین، ساوییِنەوە(بەهەسان)، هەسان کرن، لەهەسان دان.

هەسان لێ دان (کتپ) hesan lêdan

هەڵ خەڵەتاندن، فریودان.

هەست (ن) hest

هەس، حەس، ئاگا.

هەست (ن) hest

دەنگ، ورتە، فزە، دەنگیکی زۆر نزم، سرپە.

هەستان (کتن) [1] hestan

هاتنەسەر (پا، پێ)، هەڵسان، رابوون، سەرپێ کەوتن، راستەوەبوون، راست بوونەوە، ئاخیزکردن، (لەوانەیە بۆ پیشان دانی ڕیز).

هەستان {لەخەو} (کتن) [2] hestan(le xew)

بیداربوونەوە، رابوون، هەڵسان، راست وەبوون.

هەستان (کتن) [3] hestan

بلندبوونەوە، یەرەق بوون.

هەستاندن (کتپ) hestandin

١- هەڵستاندن، هەڵسانن، هینانەسەرپێ، راکردن، بلند کردن بەقیتەوە، راست کردنەوە، خستنەسەر پێ، راستە و کردن(وەک لەناو جێگە خستنەسەرپێ).

٢- بیدارکردنەوە، لەخەوراپەڕاندن.

هەستانەوە (کتن) hestanewe

١- هەڵسانەوە، کەوتنەوە سەرپێ، سەرپێکەوتنەوە. ٢- زیندووبوونەوە، هاتنەوە دنیا، سەرلەنوێ زیندوو وەبوون، لەمردن راست بوونەوە ٣-هاتنەوەسەرخۆ، گەڕانەوە سەردۆخی‌خۆ، بەتەواوی هۆش هاتنەوە.

هەستکار (ن) hestkar

هەستۆک، هەستیار، ئەندامیکی لەش کەهۆی هەست کردنە.

هەست کردن (کتن) hest kirdin

هەست پێ کردن، پێزانیین، سووسەکردن.

هەست وخوست (ن) hest w xo

جووڵەوچپە، دەنگ وبزوە.

هەشت بێ ولەمشت بێ، نەک نۆبێ و نەبێ (پن)

hešt bê w lemišt bê, nek no bê w nebê

چۆلەکەیەکی ناودەست لەدوانی سەردرەخت باشترە.

هەڤاڵ (ن،کی) heval(ki)

ئاوال، هاڤاڵ.

هەق (ن) ١ heq

راستیی، دروستیی.

هەق (ن) ٢ heq

بەش، ماڵ وموڵک.

هەق (ئان) ٣ heq

راست، دروست، جێی بڕوا.

هەق (ن) ٤ heq

خوا، خوداوەند.

هەق (ئان) ٥ heq

ڕەوا ولەجێی خۆ.

هەق (ن) ٦ heq

کرێ، مز.

هەل (ن) ١ hel

دەرفەت، بوار، بوارە.

هەل (ن) ٢ hel

جار، چەل.

هەل (ن) ٣ hel

دەم، کات.

هەلات (ن) helat

١- درۆ. ٢- درۆی(زل، مەزن).

هەلاهەلا (ئان) hela hela

لەت لەت، لەت وپەت، پارچەپارچە.

هەلاهەلا کردن (کتپ) heqla hela kirdin

پارچەپارچە کردن،لەت لەت کردن.

هەڵ پەرست (ن) hel perist

هەڵ(خوان، دۆز).

هەڵاخنیین (کتپ) hela xinîn

هەڵ ئاخنیین، تێ ترنجاندن، تێ پەستاوتن.

هەڵاژیان (کتن،کی) helajiyan(ki)

پاڵ کەوتن، خۆدرێژ کردن،هەڵاژیین.

هەڵامەت (ن،پز) helamet

پەسیڤ،

پەسیو، هەڵامات.

هەڵاو (ن) (helaw

هالاو، هەڵم، بۆخ.

هەڵبڕ (ن) helbir

بلندکەر، بلندوەکەر.

هەڵبڕیین (کتپ) ١ helbrîn

بلند(کردن، کردنەوە، وەکردن)، بەرزکردنەوە.

هەڵبڕیین (کتپ) ٢ helbrîn

هەڵ براندن، هەڵ بڕانن، ڕاونان، ڕاوەدوونان، کەوتنە شوێن.

هەڵبزرکان (کتن) helbzirkan

هەڵ بزرکان، ڕەنگ(پەڕیین، زەردبوون)، سپی هەڵگەڕان.

هەڵ بژاردن (کتپ) helbijardin

هەڵبژارتن، هەڵبژنیین، هەڵبژیین، پەسندکردن (شتێ یان کەسێ لەناو چەندشتیکدا یان چەند کەسیکدا).

هەڵبواردن (کتپ) helbwardin

خۆلێ لادان، هەڵ بکاردن، بواردن، هەڵبگێڕاندن.

هەڵبوون(ئاگر) (کتن) helbûn (agir)

داگیرسان،

پێ بوون.

هەڵبەت (ئاک) helbet

هەڵبەتە، لەوانەیە، وێ دەچێ، ڕەنگە.

هەڵبەزیینەوە (کتن) helbezînewe

هەڵبەزانەوە، وەزەویی کەوتن وبلندبوونەوە، بەرز بوونەوە(شتێ)

بەهۆی کەوتن لەشتیکی تر بەنهێم، هەڵقونانەوە.

هەڵبەست (ن) helbest

هەڵبەس، هۆزان، شیعر.

هەڵبەستن (کتپ) ١ heḻbestin
دابەستن، قاییم کردن.
هەڵبەستن{وێژە، مۆسیقا} (کتپ)٢ heḻbestin (wêje, mosîqa)
دانان، دروست کردن، چێ کرن.
هەڵبەستن (کتپ) ٣ heḻbestin
سازکردن، دروست کردن(درۆ، بوختان).
هەڵپاچین (کتپ) heḻpaçîn
پەرتاوتن، قرتاندن، هەڵ پەرتاوتن، بڕیین، قەڵ کردن (لق وپۆپی دارو درەخت).
هەڵپچڕین (کتپ) ١ heḻpiçṟîn
سەرلەسەر(لابردن، لێ کردنەوە).
هەڵپچڕین (کتپ) ٢ heḻpiçṟîn
هەڵپچراندن، هەڵوەشاندن، لێک کردنەوە.
هەڵپرژاندن (کتپ) heḻpirjandin
هەڵ پرژانن، پرژاندن(ئاو بەرەوبالا).
هەڵپرواندن (کتپ) heḻpirwandin
پریواندن، هەڵ پرواندن، هەڵ پریواندن، بەسەریەکدا پروانن.
هەڵپرووزاندن (کتپ) heḻpirûzandin
١- هەڵ(پرووزانن، کروزانن، کرووزاندن).
٢- هەڵ(پرووکاندن، پرووکانن).
هەڵپە (ن) ١ heḻpe
پەلە، لەز.
هەڵپە (ن) ٢ heḻpe
تەما، تەماح، تەماع.
هەڵپە (ن) ٣ heḻpe
دەمەداچەقێ.
هەڵپەڕین (کتن) heḻpeṟîn
هەڵپەرکێ کردن، ڕەخسیین، دەست گرتن وسەما کردن (چەند کەسێ پێکەوە).
هەڵپەساردن (کتپ) heḻpesardin
هەڵ پەسارتن، پێوەپاڵ دان، شتێ بەشتێکەوە پاڵ دان.
هەڵپێچان (کتپ) ١ heḻ peçan
بەسەریەکداپێچان، پێچانەوە.
هەڵپێچان (کتپ) ٢ heḻ peçan
زۆربۆ مێنان، تەنگەتاو کردن، هەڵپێچیان، گەڕ تێ مالاندن.
هەڵپێچان (کتپ) ٣ heḻ peçan
گلۆلەکردن، هەڵپێچیان.

هەڵ ترووشکان (کتن) heḻ tiruškan
چیچکەکردن، هەڵ تروشکیین، هەڵ تووروشکان.
هەڵ تلیشاندن (کتپ) heḻ tiḻîšandin
دڕاندن، دادڕیین، لەبەریەک بردن، هەڵ تلیشانن.
هەڵ تۆقیین (کتن) heḻ toqîn
هەڵ(تۆقان، تۆقیان، زرەپان، زیپان)، بەرزەوەبوون، بەرزبوونەوە.
هەڵ تەکاندن{کەسێ} (ند) ١ heḻ tekandin(kesê)
داتەکاندن، ڕاوەشاندن.
هەڵ تەکاندن{کەسێ} (ند) ٢ heḻ tekandin(kesê)
سوخت کردن، نابووت کردن، خستنە سواڵ، پارەوپووڵ پێ نەهێشتن.
هەڵتیزان (کتن) heḻtîzan
ڕاکردن، هەڵ تۆزان، هەڵ تیزاندن(ئەسپ..).
هەڵچنیین (کتپ) ١ heḻçnîn
١- لەسەریەک بەبڵندیی کەڵەکە کردن.
٢- خستنەسەریەک.
هەڵچنیین (کتپ) ٢ heḻçnîn
هەڵ مژیین، مژیین.
هەڵچۆران (کتن) heḻçoṟan
داچۆڕان، هەڵ چۆڕیان، چۆڕانەوە.
هەڵچوون (کتن) ١ heḻçün
بالاکردن، بەرزەوەبوون، دەبالاکردن، دانەبالا.
هەڵ چوون (کتن) ٢ heḻçün
سەرریژکردن، هەڵ کفان وبەرزبوونەوە (شتی کوڵاو، شلەمەنیی لەسەر ئاگر).
هەڵ چوون (ند) ٣ heḻçün
زۆرتووڕەبوون.
هەڵ خستن (کتپ) heḻ xistin
جلی تەڕ بەتەنافدادان بۆ ئەوەی وشک بێتەوە.
هەڵ خلیسکان (کتن) heḻ xliskan
هەڵ(خزان، خزیین، خزیان)، شەمتیین.
هەڵ خلیسکێنە (ن) heḻ xlîskan
هەڵ خلیسکێن.
هەڵ خەڵەتاندن (کتپ) heḻxeletandin
فریودان، خاپاندن.
هەڵ دان (کتپ) ١ heḻdan
١- بەرەوبالا فڕێ دان. ٢- ناوبردن.
هەڵ دان{چادر} (کتپ) ٢ heḻ dan(çadir)
بلندکردن و دامەزراندن.

هەڵ دان{کەسێ} (کتن) ٣ heldan(kesê)
پێ هەڵگوتن، مەتح کردن.
هەڵ دان (کتن) ٤ heldan
خۆتێ هەڵقورتان(لەقسەدا بێ ئەوەی ڕووی قسەی تێ کرابێ).
هەڵ دان (کتن) ٥ heldan
گەشەکردن.
هەڵ دانەوە (کتن) ١ heldanewe
(سەری شتی داپۆشراو)لابردن، سەرلادان.
هەڵ دانەوە (کتن) ٢ heldanewe
پەیدابوونەوە، گەڕانەوە.
هەڵ دانەوە (کتن) ٣ heldanewe
پەشیمان بوونەوە، پاشگەزبوونەوە.
هەڵ دروون (کتن) heldirûn
هەڵ درواندن، لیواری شتێ هێنانەوە یەک بەدەرزی و دەزوو).
هەڵ درین (کتپ) heldirîn
هەڵ(دراندن، زڕاندن، زڕانن).
هەڵ دێر (ن) heldêr
هەڵدێرکە، هەڵدێرگە، جێگەی زۆر(بەرزوقیت لەکەژو کێو، سەخت، لێژ).
هەڵ دێران (کتن) heldêran
هەڵ دێریان، کەوتنەخوارەوە(لە شوێنی بەرز)، لە بەرزییەوە بەربوونەوە.
هەڵ ڕژان (کتن) hel rijan
هەڵ ڕژیان، ڕژان بەرەو خوار، ڕژانەخوار.
هەڵ ڕوانین (کتپ) hel rwanîn
هەڵ نواڕیین، لەخوارەوە بۆ سەرەوە تەماشاکردن.
هەڵ زنین (کتن) hel zinîn
پێدامەڵگەڕان، هەڵچوون(بەرەوبالا)، پێداسەرکەوتن.
هەڵسان (کتن) ١ helsan
ب (هەستان).
هەڵسان (کتن) ٢ helsan
ب (هەستان).
هەڵسان{ئاو} (کتن) ٣ helsan(aw)
بەرزبوونەوە، هاتن و زۆربوون (ڕادەی ئاو).
هەڵسان{نێچیر} (کتن) ٤ helsan(nêçîr)
لەلانە(دەرچوون، دەرپەڕیین)
هەڵسلەمینەوە (کتن) ١ helsilemînewe
هەڵ سلەمانەوە، سلەمان، سلەمانەوە، ڕاپەڕیین.
هەڵسلەمینەوە (کتن) ٢ helsilemînewe
هاتنەسەر پاشوو(ئەسپ)، لەسەر پاشووڕاوەستان.

هەڵسووڕاندن (کتپ) ١ helsûrandin
بەڕێوەبردن.
هەڵسووڕاندن (کتپ) ٢ helsûrandin
پەیداکردن، هێنانەبەردەست، پێدان(شتێ بەکەسێ).
هەڵسەنگاندن (کتپ) ١ helsengandin
کەسێ یان شتێ لەگەڵ یەکێ بەراوردکردن (بۆ دۆزینەوەی چون یەکیی یان جیاوازیی نێوانیان)، هەڵگێر و داگێر کردن.
هەڵسەنگاندن (کتپ) ٢ hel sengandin
هەڵ سەنگانن، نرخ بۆ (دیاریی کردن، خەملاندن، ژماردن).
هەڵفڕیواندن (کتپ) helfirîwandin
هەڵ خەڵەتاندن، هەڵ فریوانن.
هەڵفڕین (کتن) helfirîn
هەڵفڕان، باڵ(کردنەوە، گرتن، گرتنەوە)، کەوتنە(حەوا، ئاسمان)، چوونەئاسمان.
هەڵ فلیقاندن (کتپ) helfliqandin
بەسەریەکدا (پلیشاندنەوە، فلیقاندنەوە)، پلیخاندنەوە، هەڵ فلیقانن.
هەڵقوڕان (کتپ) helquran
هەڵ(نۆشیین، قوڕاندن، قوڕانن، قوڕیین)، فڕکردن، شتی شل خواردنەوە(یەکسەرە).
هەڵقورتان (کتن) helqurtan
خۆهێنانە ناوکاری خەڵکییەوە، هەڵقورتیان، هەڵ قوتاندن، هەڵ قورتاندن، خۆ قوت کردنەوە و تێ هەڵچوون لەکاروبارێکدا کەکاری بەسەریەوەنییە.
هەڵقولان (کتن) ١ helqulan
هەڵ قولیین، بەتەوژم دەرچوون (ئاو لەکانی..)
هەڵ قولان (ئد) ٢ hel qulan
لەناکاو(پەیدابوون، قوت بوونەوە، دەرکەوتن، سەر دەرهێنان)، لەپڕ پەیدابوون.
هەڵقون هەڵقون کردن (کتن)
helqun helqun kirdin
قونەقون کردن، (قنە، قونە)کردن، بە(قنە، قونە، قونەقون)ڕۆیشتن (زیاتر بۆ دەربڕینی دڵخۆشیی).
هەڵ کالان (کتپ) hel kalan
هەڵ(شاخان، کالیان، کالیین).
هەڵ کراندن (کتپ) ١ hel kirandin
خوراندن، هەڵ کرانن.
هەڵ کراندن (کتپ) ٢ hel kirandin
وەدەست هێنان، جێبەجێ کردن.

هه ڵ کردن (کتپ) ^١ hel kirdin
گوزه‌ران کردن، ژیان بردنه‌سه‌ر، ڕابواردن.
هه ڵ کردن (کتپ) ^٢ hel kirdin
به‌ره‌وژوور بردن، گورج کردنه‌وه‌(سه‌رده‌ست، داوێنی پانتۆڵ یان ته‌نوره).
هه ڵ کردن{چرا} (کتپ) ^٣ helkirdin
داگیرساندن، پێ کردن.
هه ڵکردنه‌سه‌ر (کتپ) helkirdineser
هێرش بۆ بردن، هه‌ڵکوتانه سه‌ر.
هه ڵکشان (کتن) hel kišan
هه‌ڵکیشان، به‌ره‌وژوور (چوون، بوونه‌وه).
هه ڵ کفان{هه‌وێر} (کتن) helkifan(hewîr)
ترشان، کف کردن
هه ڵکوتانه‌سه‌ر (کتپ) hel kutaneser
په‌لامار(دان، بۆبردن)، چوونه‌سه‌ر.
هه ڵ کۆڵین (کتپ) hel kolîn
هه‌ڵکه‌ندن، ناوه‌وه‌ی‌شتێ‌ده‌رهێنان.
هه ڵ که‌ندن (کتپ) hel kendin
١- هه‌ڵ قه‌ندن، که‌ندن. ٢- له‌بن ده‌رهێنان.
هه ڵ که‌وت (ن) helkewt
١- هه‌ڵکه‌فت، ڕێکه‌وت، پێشهاتی به‌ده‌گمه‌ن.
٢- ده‌رفه‌ت، هه‌ل.
هه ڵکه‌وتوو (ئان) helkewtü
هه‌ڵکه‌وته، هه‌ڵکه‌فته.
هه ڵکێشان (کتپ) ^١ hel kêšan
بۆسه‌ره‌وه (بردن، کێشان).
هه ڵ کێشان (کتپ) ^٢ hel kêšan
ده‌رکێشان، ده‌رهێنان.
هه ڵکێشان (کتپ) ^٣ helkêšan
هه‌ڵ دان، مه‌تح کردن، پێدا(هه‌ڵگوتن، هه‌ڵدان).
هه ڵگرتن (کتپ) ^١ hel girtin
به‌رزکردنه‌وه، به‌رزه‌وه‌کردن، گرتن و به‌رزوه‌کردن.
هه ڵگرتن (کتپ) ^٢ hel girtin
شاردنه‌وه.
هه ڵ گرتن{ژن} (کتپ) hel girtin(jin)
ڕه‌واندن(بۆمه‌به‌ستی ماره‌کردن).
هه ڵگرتن (کتپ) ^٣ hel girtin
داخستن(دوکان).
هه ڵ گلۆفین (کتپ) hel gilofîn
هه‌ڵ(گلۆفتن، گولۆفین، گولۆفتن، گولۆفان).
هه ڵگوشین (کتپ) hel gušîn
گوشین.

هه ڵ گه‌ڕانه‌وه (کتن) ^١ hel geranewe
سه‌رپێچی کردن، هه‌ڵ گه‌ڕیانه‌وه،
له‌ژێر فه‌رمانی که‌سێ ده‌رچوون.
هه ڵ گه‌ڕانه‌وه (کتن) ^٢ helgeranewe
هه‌ڵه‌وگه‌ڕان، هه‌ڵ گه‌ڕیانه‌وه، ژێر و ژووبوون، ئه‌مدیو ئه‌ودیوبوون.
هه ڵ گیران{ئافره‌ت} (کتن) hel giran(afret)
هه‌ڵ گیریان، ڕه‌دووکه‌وتن، که‌وتنه‌دوو.
هه ڵ گێڕانه‌وه (کتپ) helgêranewe
ئه‌مدیونه‌ودیوکردن، وه‌رگه‌ڕاندن.
هه ڵگیرسان (کتن) hel gîrsan
ئاگرگرتن، پێ بوون، هه‌ڵایسان.
هه ڵ لووشین (کتپ) hel lüšîn
به‌هه‌ڵپه‌شت (خواردن، خواردنه‌وه، ماشینه‌وه) [وه‌ک کوپه‌چا، نانی نیوه‌ڕۆ.. یان هه‌رخواردن و خواردنه‌وه یه‌ک].
هه ڵ له‌رزین (کتن) hel lerzîn
زۆر له‌رزین.
هه ڵم (ن) helim
هه‌ڵاو، هه‌پ، بۆخه.
هه ڵ مژین (کتپ) ^١ helmijîn
هه‌ڵ(مژان، مژتن، مشتن)، ئاوکێشانه ناو خۆ.
هه ڵ مژین (کتپ) ^٢ helmijîn
لێولێ توند کردن ومژین، هه‌ڵ ملیسین(به‌ده‌م).
هه ڵمه‌ت (ن) helmet
هێرش، په‌لامار، شاڵاو، یۆرش، شه‌لاق.
هه ڵمه‌ت بردن (کتپ) helmet birdin
شاڵاوبردن، په‌لاماردان، هه‌ڵمه‌ت(دان، بردنه‌سه‌ر)، یۆرش بردن، چوونه‌سه‌ر.
هه ڵمه‌ته‌کاسه (ن) helmete kase
خۆتێ هه‌ڵقورتێن.
هه ڵ نان (کتپ) hel nan
پلان بۆ دانان.
هه ڵ نووتن (کتن) helnütin
سه‌رسم دان، هه‌ڵنگافتن.
هه ڵ نووزان (کتن،کتپ) hel nüzan
پاڕانه‌وه، لاڵانه‌وه، که‌ساسیی(خۆ) ده‌ربڕیین.
هه ڵنیشتن{هه‌ڵ} (کتن) hel nîštin(mel)
نیشتن، نیشتنه‌وه.
هه ڵۆ (ن،م) helo
١-ئه‌یلۆ، ئالۆ، ئه‌لوه، واشه.
٢- سی سارکه که‌چه‌ڵه.

هه لواسین (کتپ) helwasîn

هەڵاوەسیین، هەڵواستن، هەڵاوەستن، هەڵاواسیین، شت بەبەرزیەوە بەندکردن.

هه لووژه (ن، می) alüje

ئەلووجە، ئەلوجە، ئەللو، ئەلووژە، حالوک، حەلوو، حەلووک، حەلووکە، حولووک، حولیچک، هەلژە.

هه لوه‌رین (کتن) hel werîn

هەڵ وەران، داوەریین، کەوتنەخوار(گەڵا، قژ، دان..).

هه لوه‌شان (کتن) [1] helwešan

لەبەریەک چوون، لەیەک بوونەوە..

هه لوه‌شان (کتن) [2] helwešan

دران.

هه لویست (ن) [1] helwêst

هەڵوەست، هەڵویس، بیروهێزردەربارەی شتێ.

هه لویست (ن) [2] helwêst

هەڵوەست، جێی ڕاوەستان.

هه لویسته (ن) helwêste

هەڵوەستە، هەڵویست، وچان، ویستانێکی کەم(بو حەسانەوە).

هه له (ن) hele

سەهو، غەڵەت.

هه لهاتن{هه‌ویر} (کتن) helhatin(hewîr)[1]

هەڵاتن، ترشان، کف کردن، هەڵکفان.

هه لهاتن (کتن) [2] helhatin

١- ڕاکردن، دەربازبوون، دەرچوون، هەڵاتن.

٢- بەسەلامەتیی خۆ دەربازکردن، تەوق شکاندن، خۆتوتار کردن.

هه له‌ت (ن) helet

شوێنی زۆر سەخت(زەویی، شاخ و داخ)، زەردومامیی.

هه له‌داوان (ن) heledawan

پەلەی زۆر، شپرزەیی، ڕۆیشتنی بەپەلەو پەشۆکاویی، چنگ لەسەرشان، هالیرەهالەوێ.

هه له‌کردن (کتن،کتپ) hele kirdin

سەهوکردن، غەڵەت کردن، زەللەکردن.

هه له‌نگوتن (کتن) helengutin

هەلنگفتن، سەرەنگریی بوون، پێ هەڵ کەوتن (لەڕۆییندا).

هه ڵ هینان (کتپ) [1] hel hênan

هەڵ(هانیین، هاوردن)، کردنەجووجک.

هه ڵ هینان (کتپ) [2] hel hênan

هەڵ هاوردن، زانیین، ڕێ بۆ دۆزیینەوە.

هه ڵ هینانه‌وه (کتپ) hel hênanewe

هەڵ هاوردنەوە، ڕشانەوە، یەق کردنەوە.

هه م ئیشه‌که‌و هه م دۆشه‌ک (پن)

hem êšeke w hem došek

بەشتێک دەووترێ کەبۆ زۆر مەبەست دەست بدا یان(بەکار بهێنرێ).

هه مبوو هه مبوو پاره‌ناکا، هه‌یه‌تم هه‌یه‌تم{یان هه‌مه هه‌مه} ته‌واوه (پن)

hembü hembü parenaka, heyetim heyetim(yan heme heme)tewawe

واتە: قسە لەئێستا بکە نەک لەڕابوردوو.شانازی بە ئێستاوەبکە نەک بە ڕابوردووەوە.

هه موو (ئان،ج) hemü

تیکڕا، گشت، گش.

هه موار (ئان) hemwar

گونجاو، ڕێک کەوتوو(لەگەڵ)، ڕێکوپێک(بوو، کەوتوو).

هه موو سه‌ره‌و ژووره‌یه‌ک، سه‌ره‌وخواره‌یه‌کی هه‌یه، یان هه موو هه‌ورازێک نشێوییه‌کی هه‌یه (پن)

hemü serew jüreyek, serew xwareyekî heye; yan: hemü hewrazêk nišêwîyekî heye

هەموو بەرزبوونەوەیەک نزم بوونەوەیەکی لەدوایە.

هه میشه (ئاک) hemîše

بێ برانەوە، بێ پایان.

هه ناسه (ن) henase

١- پشوو، نەفەس.

٢- ئاه، دمە، ژیان، مایەی ژیان.

هه ناسه برکێ (ن) henase birkê

هەناسکە(بڕکێ، بڕی)، هەنسکە(هەنسک، بڕکێ، بڕێ)، هەناسە(بڕکە، سواریی)، پشوو سواریی، هەنکە، هانکە.

هه ناسه‌دان (کتن) henasedan

هەناسەکێشان، پشوودان، نەفەس کێشان، ئاه کێشان.

هه ناسه سارد (ئان) henasesard

بەدبەخت، خاکەسەر، کلۆل.

هه ناسه سوار (ئان) henaseswar

پشووسوار، کەسێ کەهەناسەی بەگران دەرچێ.

هەناسە هەڵ کێشان (کتن) henase helkêşan
حەسرەت هەڵکێشان، ئەفەسی خەمێ دان، ئاخ وئاه(گوتن، هەڵکێشان) [لەوانەیە بەدەم گریانەوە].

هەناو (ن) henaw
ورە، زراو، غیرەت(لەشکر یان هاوولاتیان).

هەندێ (ئان) hendê
هەندیک، کەمێ، کەمیک، هەندەک (قەوارە یان ژمارە).

هەنگاو (ن) [1] hengaw
هەنگاف، شەقاو، لۆق.

هەنگاو (ن) [2] hengaw
هەنگاف، دەم، کات.

هەنگاوهەڵێنان (کتن) hengaw helênan
هەنگاو(نان، بردن)، بەهەنگاو(بەرەو پێش چوون، ڕۆیین).

هەنگوین (ن) hengwîn
هەنگون، هەنگڤین، هەنگف، هەسەلە، هەنووین، (ئەو خواردنە تونگ و شیرین ودۆشاوی یەی هەنگ دروستی ئەکات لەشیلە و هەلالەی گوڵ ولەناوشانەی هەنگویندا ئەماری دەکات).

هەنگەلان (ن) hengelan
هەنگەژاڵە، کادین میشی، خانووچکەی (پلوورەهەنگ، میشەنگوین).

هەنەزا[بۆ ژن] (ن) [1] heneza(bo jin)
نرکوریان نرکج، زاڕۆی هەوێ، کوڵەوەن.

هەنەزا[بۆ مێرد] (ن) [2] heneza (bo mêrd)
نرکج یان نرکوڕز

هەنیسک (ن) henîsk
هەنسک، خیسک، نزگەرەی بەگریانەوە.

هەنیە (ن) henye
ب (ناوچەوان).

هەوا (ن) [1] hewa
١- با، بێ. ٢- کەشت، مەناخ، کەش.
٣ - ئاسمان، عاسمان، گەردوون.
٤- ئاواز، قامی گورانیی.٥ - با، فیز، دەعیە.

هەوا (ن) [2] hewa
هەوەس، ئارەزوو، تاسە.

هەوا (ن،پز) [3] hewa
کیم.

هەوادار (ئان) [1] hewadar
شوێنی(باگر، باگرەوە).

هەوادار (ن) [2] hewadar
ئەڤیندار، ئاشق.

هەوادار (ئان) [3] hewadar
بەفیز، بەدەعیە.

هەوادان (کتن) hewadan
حەوادان، بەرەوژوور (هاویشتن، ئاویتن، فڕێ دان).

هەوار (ن) hewar
وار، زۆزان، زستانەوار وارگە.

هەواڵ (ن) [1] hewal
باس، خەوەر، خەبەر، دەنگ.

هەواڵ (ن) [2] hewal
ئاواڵ، دۆست.

هەوانتە (ن) hewante
ئاوانتە، مفتە.

هەوانتەچیی (ن) hewanteçî
ب (ئاوانتەچیی).

هەودا (ن) hewda
ب (تا).

هەور (ن) hewir
عەور، تەمی بەرزی باراناویی، مژی بەرزکە بارانی لێ دەڕژێتەخوار.

هەوراز (ن) hewraz
رکە، بەرەوژوورە، عەفراز، سەربەرەوژوورە، بەرەو ژوورکە.

هەورو هەلا (ئان) hewr w hela
بەتەم و مژ.

هەورەبروسکە (ن) hewre brûske
چەخماخە، هەورەتریشقە، بروسکەی هەور.

هەوسار (ن) hewsar
دەستەوسار، ئەوسار، ڕەشمە، ڕەشۆ.

هەوشەنگ (ن) hewşeng
گۆڕەپانی وەرزش، دەشتی جێگەمە، مەیدانی یاریی.

هەوڵ (ن) hewl
تەقەلا، کۆشش، کۆششت، تەقالا.

هەوڵ دان (کتن) hewldan
تەقەلادان، خەبتیین، کۆشش کردن.

هەوەس (ن) hewes
ئارەزوو، مەیل، کەڵکەڵە، هۆگ.

هەویا (ن) hewya
هیوا، هومید.

هەویرترش (ن) hewîr tirš
ئامیانی هەویر.
هەوین (ن) hewên
ئامیان، مایە، میڤین.
هیتر (ئان) hîtir
ئەوی(دیکە، کەیان).
هیچ (ن) ١ hîç
نەتشت.
هیچ (ئاک) ٢ hîç
هەرگیز، قەت.
هیچ (ئان) ٣ hîç
بێ(سوود، فایدە).
هیچ کلۆج (ن) hîç kiloc
هەرمۆ، هەر ڕێگەیە.
هیچ نەبێ (ئاک،ف) hîç nebê
١- هەرنەبێ، بەلایەنی کەمەوە، بەلانی کەم، قەنا.
٢- هەرچی شتێکی دیکەتۆ بیلێی بەهەرحال، هەر چۆنێ بێ.
هیچ وپووچ (ئان) hîçwpüç
هیچ وپووچ، هیچ و پیچ، بێ نرخ،
بێ نرخی بێمایە، بێ کەڵک.
هی خۆم بۆ خۆم، هی تۆ لە خۆم (پن)
hî xom bo xom,hî to exom
یەکێکی چاوبرسیی بەو شێوەیە فیکر ئەکاتەوە: ئەوشتەی هی ئەو هی منە، ئەوەشی هی منە، هی خۆمە.
هێدی (ئان) hêdî
ئارام، ئەهۆن، لەسەرخۆ، بە(سەبر، پشوو).
هێدی کردنەوە (کتپ) hêdî kirdinewe
هێمن کردنەوە، هێواش کردنەوە، ئۆقرە پێ گرتن.
هێر (ئان،کی) hêr(ki)
گێژ، وڕ.
هێرش کردن (کتپ) hêriš kirdin
هێرش هێنان، پەلاماردان، شالاوبردن.
هێز (ن) ١ hêz
تابشت، تاقەت، تاو، توانایی، تین، قەوەت، گوڕ.
هێز (ن،س) ٢ hêz
بەشێکی گەورە لەسپاسێ بەتالیون.
هێزد (ن) hîzir
هزر.
هێزم (ن) hêzim
ئێزنگ، هێزنگ، سووتەمەنیی.

هێژا (ئان) ١ hêja
بەنرخ، بەرێز.
هێژا (ئان) ٢ hêja
هەڵکەوتە، بەرکەتیی، شایستە.
هێشتا (ئاک) hêšta
هێشتاکانێ، هێشتاکو، هێشتاکونێ، هێشتاکینێ، هێشتانەکێ، هێشتانێ، هێشتان، تائێستەش، هەتائێستا.
هێشتن (کتپ) hêštin
هێڵان، ڕێگەدان، ڕوخسەت دان.
هێشوو (ن،می) hêšü
وش.
هێڤ کرن (کتپ،کی) hêv kirin(ki)
تەماشاکردن، ڕوانیین.
هێڤیی (ن،کی) ١ hêvî(ki)
ئاوات، هومێد.
هێڤیی (ن،کی) ٢ hêvî(ki)
تکا.
هێل (ن) hêl
١- خەت، کێر. ٢- گۆل گۆلی کیلگە.
هێلاک (ئان) ١ hîlak
شەکەت، ماندوو، کەشەنگ.
هێلاک (ئان) ٢ hîlak
نزیکە مردن(کەسێ)، لەسەرڕێی مردن، لەسەرجێی مردن.
هێلانە (ن) hêlane
هێلان، هێلین، لانە، شار، شارا، کاپۆ، ماڵی پەرندە.
هێلکە (ن) hêlke
هێلک، هێک، هێکێ، هێ، هێلە، خا.
هێلکەی بێ زەردێنە ئەفرۆشێ (پن)
hêlkey bê zerdêne efrošê
زۆر ناڕاست وبەفرۆفێلە، مرۆڤێکی تەڵەکەبازە.
هێلم (ن) hêlim
غەرە، سریش.
هێلنج (ن) hêlinc
هێق، هۆق، ئێلنج، ڕووبەڕەوڕشانەوە.
هێلنج دان (کتن) hêlincdan
هێلنج هاتن، دڵ بەیەکا هاتن و ئارەزووی ڕشانەوەکردن، (حۆق، هێق)کردن بۆ ڕشانەوە.
هێما (ن) hêma
ئاماژە، ئیشارەت.

هێمنیی (ن) hêminî

١- هێمنایەتیی، هێمنەتیی، هێمنایی، ئاسوودەیی.

٢- لەسەرخۆیی، هێمنێتیی.

هین (ن) hîn

تشت، وانیکە، واکە، هەرامە، هەنووکە.

هێنان (کتپ) hênan

مانیین، هاوردن، ئانیین، ئینان، ئاوەردن.

هێنانەوە (کتپ) hênanewe

گێرانەوە، مانیینەوە، هاوردنەوە، ڤەئینان.

هێنانەوەجێ{جومگە} (کتپ)

hênaneweçê (cumge)

گرتنەوە(جومگەی لەجێ چوو یان ئێسقانی شکاو).

هێنانەوەیاد (کتپ) hênanewe yad

بیر(هێنانەوە، خستنەوە)، وەبیر(هێنانەوە، خستنەوە).

هێندە (ئان،ئاک) hênde

ئەوەندە، ئەوەنگە، هێند.

هیوا (ن) hîwa

هومێد، هیویی، ئومێد.

هیوادار (ئان) hîwadar

بە(هومێد، ئومێد)، ئومێدەوار، هیویدار.

هێواش (ئاک) hêwaš

لەسەرخۆ، بەئەسپایی، هێدیی.

هیی (ج) hî

سەربە.

پیتی - ی-

-Y-

یابوو (ن،نا.) yabü
بارگیر، ئەسپی (بارەکیی، ژێربار).
یابوو (خ.) Yabü
گەوج، نەزان.
یاپراخ (ن.) eprex
دۆلمە.
یاتاغ (ن.) Yatax
١- یاتـاغ، نـوین، نـڤین، پـێخەف، کەلوپـەلی پـێ خەوتن.٢ - (جێ، جێگە، شوێن)ی نوستن.
یاجووج وماجووج (ن.) yacüc w macüc
ماجووج.
یاخوا! (نسب.) yaxwa
خوابکا!، خۆزگە!.
یاخیی (ئان.)[1] Yaxî
سەربزێو، سەرکێش، سەرڕەقی لەئەندازەبەدەر.
یاخیی (ن.)[2] Yaxî
هەڵەموت، شوێنی ئاسیی و نارەحەت لەچیا، هـەزار بەهەزار.
یاخیی (ن.)[3] Yaxî
چەمی بێ بوار، ڕوباری کەبوارنادات.
یاخیی (ن،ئان)[4] yaxî
مانگرتوو.
یاخیی بوون (کتن) yaxîbün
ئەشقیی بوون، دەست دانەچەکێ (دژی دەوڵەت).
یاخیگەریی (ن) yaxîgerî
یاخیێتیی. سەرکێشیی، سـەربزێویی، گـەگریی، کـاری بێ یاسایی.
یاد (ن) yad
١- بـیر. بیرەوەریـی.٢ - هـۆش. ٣- یادداشـت، یادنامە. یادنووس، یادونووسیی، بیرنامـە، نووسـینی مەبەسـت بۆ لەبیرنەچوون.
یادەوەریی (ن) yadawerî
بیرەوەریـی. وەپـێش هێنانـەوەی کـرداری جـوانی کەسـێ ـە کۆبوونەوەیەکی تایبەتیدا.
یاددان کتپ) yaddan
فێرکـردن. مۆچیاریی کردن.
یادکردن کتپ) yad kirdin
بیرکـردن. ئـەسەکردن.
یادکردن کتپ) yad kirdin
بـەـ کـردنێ کەسێ دوور بەدوور).

یادگار (ن) yadgar
ئاسەواری کەدەبێتە هۆی لەبیر نەچوونەوە: پەیکەر،
یادگار (ن) yadgar
دیاریی (بۆ لەبیر نەچوونەوەی ئەو کەسە یان ڕێزلێ گرتن).
یادگرتن (کتن) yadgirtin
فێربوون.
یادنامە (ن) yadname
دەفتەری (بیرەوەریی، بیرەوەرنامە).
یار (ن)[1] yar
دلبەر، گراوی، ماشقە، ماشوقە.
یار (ن)[2] yar
هەوال، هاودەم، دۆست، هاودەنگێ.
یار (ن)[3] yar
مەدەدکار، کارکەر (لەگەڵ کەسێ).
یارا (ن) yara
تابشت، توان، توانایی، زاوور.
یاران (ئان) yaran
هۆگر، ئەوکەسەی خوو بەدۆستایەتییەوە دەگرێ.
یاربلاقیی وسوحبەت بلاقیی (رس)
yarbaqîw sühbetbaqî
هەردووکمان ماوین و ڕۆژگاریش زۆری بەدەمەوەیە.
یاردم (ن) yardim
ئاریکاریی، یاریدە.
یارمەتیی (ن) yarmetî
ئاریکاریی، کۆمەک، کۆمەکێ.
یارمەتیی دان (کتپ) yarmetîdan
یاریدەدان، کۆمەک کردن،دەستی یارمەتیی بـۆ دریـژ کردن.
یارۆ (ن) yaro
کابرا، فلان.
یاریی (ن) yarî
١- وازیی، گەمە، لاریی، کایە.
٢- گاڵتە، سوعبەت، گەمە.
یاریی کردن (کتپ، کتن) yarî kirdin
وازیی کردن، گەمە کردن.
یاریی کردن بە ئاگر (ند) yarî kirdin be agir
١- خۆخـستنەتالووکە، شـتی پرمەترسـیی کـردن، شتێ کردن کەلەوانەیە ئاکامی خراپ بێ.
٢- ئاژاوەنانەوە.

یاریکەر (ن) yarîker
وازیکەر، گەمەکەر.
یازووخ ! (نسب) yazüx!
بەداخەوە !.
یاس (ن) [1] yas
تاتەبەرد، بەردی پان و لووس.
یاس (ن) [2] yas
ترس، مەترسیی.
یاسا (ن) [2] yasa
داب ودەستوور، ڕێ و شوێنی ناوکۆمەڵ، یاسنا.
یاسا (ن) [1] yasa
١- یاسنا، یەسنا، قانوونی(وڵات، دەوڵەت).
٢- شەریعەت. ٣- باو، شێوە.
یاساخ (ئان) yasax
یاساغ، قەدەغە.
یاساغ (ئان) yasax
ب (یاساخ).
یاساوڵ (ن) yasawil
پاسەوان، ئاردەڵ، کێشکچیی.
یاسایی (ئان) [1] yasayî
ئاسایی، بەڕێ و شوێنی کۆمەڵ.
یاسایی (ئان) [2] yasayî
قانوونیی، بەرقانوون کەوتە، بەگوێرەی قانوون.
یافا (ن) [1] yafa
ئاخاوتنی ناماقووڵ.
یافا (ن) [2] yafa
قسەی هەڵبەستراو، بوختان.
یافت (نک) [1] yafit
شوێن، شوێنەوار.
یافت (ن) [2] yafit
بەڵگە، نیشانە.
یافت برین (کتپ) yafit birîn
شـوێنەونیی کـردن، ئاسـەوار نەهێـشتن، نیـشانە نەهێشتن.
یاکەریم (ن،م) yakerîm
کۆترەباریکە، قومری.
یاڵ (ن) [1] yal
مووی درێژی پشت ملی شێرو یەکسم.
یاڵ (ن) [2] yal
قەد پاڵی چیا.
یاڵ (ن) [3] yal
پۆپنەی کەڵەشێر.

یان (ئان) yan
ئان، یام، یا.
یانە (ن) yane
١- (یـانیی، مـاڵ، خـانوو)ی گـشتیی بـۆ مەبەسـتی (کــات بردنەســەر، بــەڕێوەبردنی کاروبــاری بازرگانیی). ٢- نادیی.
یانەوان (ن) [1] yanewan
خاوەن ماڵ، خانەخوێ.
یانەوان (ن) [2] yanewan
باوکە، باب.
یانیی (ئاک) [1] yanî
واتە، مانای وایە، یانیها، یانێ.
یانیی (ئاک) [2] yanî
بەنهێنیی، بەدزییەوە.
یاوەر (ن) [1] yawer
بریکار، یاریدەدەر.
یاوەر (ن) [2] yawer
منالدان، پزدان.
یای (ن) [1] yay
١- یا، خان، خانم، وشەی ڕێزگرتن بۆ ژنی هێژا.
٢- یایە.
یای (ن) [2] yay
بیر، یاد.
یایە (ن) yaye
دایک، دایە.
یغ دان{وشتر} (کتپ) yîx dan(wuštir)
١- بەســەرچۆکدا هێنــان. ٢- وشــتری مــێ خستنەسەر چۆک بۆ ئەوەی نێرەکەی لێی پەڕێ.
یغ دان (ئد) yîxdan
سەرپێ دانەواندن، چۆک پێدادان.
یغ دان (ئد) yîxdan
پێویران، دەرەقەت هاتن.
یۆخلەمە کردن (کتپ) yoxleme kirdin
١- لەدووگەڕان، کەوتنەدوو.
٢- ئۆقڵەمەکردن، چوونەبنج وبناوان.
یۆرش (ن) yorš
هێرش، پەلامار، شاڵاو.
یۆرغە (ن) yorxe
وێرغە، نەرمەڕەوت، لۆقە.
یۆز (ن،ئا) yoz
١- یۆزپڵنگ، تانجیەپڵنگ، مووشەنگ. ٢- ژاگوار.
یەخترمە (ن) yextirme
ئەسپ ومایینی تالانیی.

یەختڕمە (ن) yextirme
ب (ئیخترمە).
یەختە (ن.ئا) yexte
ئیختە، ئەسپی گون دەرهاتوو.
یەختە (ن.رو) yexte
دارودرەختی سەرقرتاو.
یەختە سار (ن.پز) yexte sar
ئێش، ئازار.
یەخسیر (ن) yexsîr
دیل، لەشەڕداگیراو.
یەخسیر (ئان) yexsîr
بێچارە، هەژار.
یەخنی (ن) yexnî
١- گۆشتاو، ئاووگۆشتی لێنراو. ٢- فرۆجاو.
یەخە (ن) yexe
یاخە، بەرۆک، ملیوان، پێسیر، زێ، مۆژە، یاقە.
یەخە دادڕین (ند) yexe dadirîn
١- زۆر تووڕەبوون، تووڕەیی پیشان دان.
٢- لێ دووركەوتنەوە، دەست لێ هەلگرتن.
یەخە کێشاو (ن) yexe kêşaw
مندالی بێگانە کەکردبێتت بەمندالی خۆت، منالی هەلگیراوە.
یەخەی کەسێ گرتن (ند) yexey kesê girtin
١- دەستەو یەخەی کەسێ بوون.
٢- زۆر لەکەسێ کردن کەگوێت لێ ڕاگرێ (وەک بە ملیوان ڕاکێشانی). ٣- کەسێ تاوانبار کردن.
یەخەگیربوون (کتن) yexe gîrbün
١- بەتووشەوەبوون.
٢- بەر پرسیار بوون لەشتێ.
یەدەک (ئان) yedek
سپێر، ئامرازی زیادە بۆ جێ گرتنەوەی خراپ بوو، برالەی ئەوشتەی بەکاری دەهێنێت بۆ ئەوەی کە ئەم نەما (یان خراپ بوو) لەشوێنی دابنێت.
یەرەق (ن) yereq
ئەسپایی جووت، گاوەسن، ئاموور، هەموو تفاقی جووت..
یەرەق (ئان) yereq
ڕەپ، ڕاس، هەلساو، هەستاو.
یەرەقان (ن.پز) yereqan
زەردوویی.
یەرەق بوون (کتن) yereqbün
ئێرەق بوون، ڕەپ بوون، هەستان، هەلسان.

یەرەق کردن (کتپ) yereq kirdin
ئێرەق کردن، ڕەپ کردن، هەستاندن، هەلساندن.
یەزدان (ن) yezdan
ب (خوا).
یەزدۆ (ئان) yezdo
خودایی، خواپەرست.
یەق (ن) yeq
قرپ، قرقینە، قورپ.
یەق خواردنەوە (کتن) yeq xwardinewe
(پەنگ، پۆنگ) خواردنەوە، گەڕانەوە (ئاو لە جێگەی خۆ)، یەق دانەوە.
یەق دانەوە (کتن) yeqdanewe
قرقینەدانەوە، قورپ دانەوە، قرپ دانەوە.
یەق کردنەوە (کتن) yeq kirdinewe
ڕشانەوە، وەڕشان، هێنانەوە (خواردەمەنی ناوسک)، خواردنی ناوزگ لەدەمەوە هێنانەوە.
یەق کردنەوە (کتن) yeq kirdinewe
شێ (دانەوە، هەلهێنان)، نم دانەوە.
یەک (ئان) yek
١- ئێک، یو. ٢- تەنها، تاق. ٣- هەموو، گشت.
٤- چوون یەک، چۆن یەک، وەک یەک.
٥- وێکرا، پێکرا، بێ جیاوازیی، بێ جودایی.
یەکالا (ئان) yekala
ڕەها، دابڕاوی لە یەک جیاوەبوو.
یەکالابوونەوە (کتن) yekala bünewe
دابڕان ولەیەک جیابوونەوە.
یەکالابوونەوە (کتن) yekalabünewe
هەموولایەنی (شتێ) بوون و ئاشکرابوون.
یەکالاکردن (کتپ) yekala kirdin
بڕین، دابڕین، دابڕاندن، لێک جیاکردنەوە.
یەکاویەک (ئاک) yekawyek
دەس (دەست) بەجێ.
یەکاویەک (ئان) yekaw yek
دوو ئەوەندە، دوو چەندانە.
یەکبال (ئان) yekbal
١- بێ هاوڕێ. ٢- تەنیا، بێ یاریدە، یەکن (تەن، دەست)، تەنها (لەئیش یان ڕەنجدا).
یەکبتوون (ن) yekbitün
گش، گشت، هەموو، سەراپا.
یەکبوون (ن) yekbün
یەکبوویی، یەکێتیی، ڕێکیی ودۆستایەتیی.
یەکبوون (کتن) yekbün
یەک گرتن، بوونەیەک، پشتی یەک گرتن.

یەکبین (ئاک) yekbîn

یەک بینە، یەک تەکان، یەک هەناسە.

یەکبینە (ئاک) yekbîne

پەی دەرپەی.

یەک پارچە (ئان) yekparçe

یەکپارە، لەیەک پارچە پێکهاتوو.

یەکتا (ن) yekta

خوا، خودا.

یەکتا (ئان) yekta

تەنیا، بێوێنە، لەوێنەنەبوو.

یەکتر (ج) yektir

ئێکتر، یەکتری، هەودو.

یەکتەن (ئان) yekten

یەکبال، تەنیابال.

یەکتەن (ئاک) yekten

لەپڕێکا، لەناکاو، ژ نشکاف.

یەکتەنیی (ئان) yektenî

تەنیابالیی، تەنیایی.

یەکجار (ئاک) yekcar

ب (ئێجگار).

یەکجار (ئان) yekcar

هەرگیز، بەهیچ ئارا.

یەکجارەکیی (ئاک) yekcarekî

بەتەواوی، بێ کەم و کورپی، ئێجگارەکیی، یەکجارە.

یەکجاریی (ئاک) yekcarî

دواجار، ئاخر(جار، کەڕەت).

یەکچاو (ئان) yekçaw

یەکالا، ئاشکرا، ڕوون.

یەکچاو (ن) yekçaw

لە(دژواریی، ئالۆزیی) ڕزگاربوو (شتێ).

یەکچاوبوونەوە {بیر، هزر} (ئد)
yekçawbünewe (bîr, hizr)

بەلایەکداکەوتن(هیزری کەسێ)، کارساغ بوونەوە، دوودلیی (نەمان، لاچوون).

یەک خستن (کتپ) yek xistin

کردنەیەک، ڕێک خستن.

یەکڕا (ئان) yekra

یەک دەنگ، هاوبیر، هاوهێز، هاوباوەڕ.

یەکڕوو{مرۆڤ} (ئان) yekrü(mirov)

بێ (ڕیا، دووڕوو و دووڕوویی)، ڕاست و ڕەوان.

یەک ڕەنگ (ئان) yek reng

ب (یەکڕوو).

یەک ڕەنگ (ئان) yek reng

هاوڕەنگ، هەم ڕەنگ، لەهەمان ڕەنگ.

یەکسان (ئان) yeksan

بەرامبەر، چوون یەک.

یەکسانیی (ن) yeksanî

چوون یەکیی.

یەکسەر (ئاک) yekser

یەکەو ڕاست.

یەکسەر (ن) yekser

یەکسەرە، تەنها(ڕۆیشتن، هاتنەوە).

یەک کەوتن (کتن) yek kewtin

یەک(کەتن، کەفتن)، وێک کەوتن، ڕێک کەوتن.

یەک گرتن (کتپ) yek girtin

گەیشتنەیەک، بەیەک گەیشتن.

یەک گرتن (کتپ) yek girtin

پێوە(نووسان، چەسپان).

یەک لەدوای یەک (ئاک) yek le dway yek

یەک (بەدوای یەکدا، لەسەر یەک)، دوابەدوای یەک بێ ماوەدان و دەرفەت.

یەک لەدوای یەک (ئاک) yek le dway yek

(گش، گشت)پێکەوە.

یەک و دوو (ئاک) yekw dü

١- (دەس، دەست)بەجێ، ڕاستەوخۆ

٢- بێ(دلاودلی، دواکەوتن).

یەکەم (ئان) yekem

هەوەل، بەرگین، لەپایەی یەک.

یەکەندەردوو (ئاک) yekenderdü

کوتوپڕ، یەکاندەردوو، ژنشکاف.

یەکەیەکە (ئاک) yeke yeke

تاکەتاکە.

یەکێتی ١ (ن) yekêtî

یەکیەتیی، یەکدگیریی.

یەکێتی ٢ (ن) yekêtî

تەنهایی.

یەواشەکی (ئاک) yewašekî

هێدیکا، بەئەسپایی.

ییەم (ن) yîêm

ئالیک.

ییێ (پر) yêy?

بۆ هاتن ئامادەی؟، دێی؟.

- ئا -

- A -

ئـ هەمزە (ن).

پیتێکی بێلایەنە، بێدەنگە یان دەنگدارە..، بەگوێرەی ئەو بزوێنەی کەلەدوایەوە بەکاردێت و بەم جۆرە دەنووسرێت (ئـ) لەسەرەتای وشەوە.

ئا (ئاک). *a*

1- شاری، ئەری، ئەریی، ئێی، بەڵێ، هەری، هەریی. 2 - بەو جۆرەیە ڕاستە، وایە (ف). 3 - بەدروستی، بەڕاستییەکەی، دڵمەوە. 4- ئەمادەی، بێ وەریوە، دا، دادەی، دەی!، (ئـ بۆ هاندان). 5- چیی، چیی ئەڵێی؟، چیئەیژیی؟، چیی ئێژیی؟، (ئـ بۆ پرسیار، بۆ گومان، سەرسوڕمان) 6 ،- وا!، واخ!، وای!، (ئـ: بۆ زویریی، نارەحەتیی، سەرسامیی، ئەوس).

ئا (ن). *a* [2]

کورتە وشەی (ئاغا) یە.

ئائل (ئان). *ail*

1- نابەجێ، نادروست، نارەوا، ناحەقنزۆ: بەجێ، دروست، ڕەوا.
2- ناپەسەند، نافرەجا، نالایەق. 3- چەوت، خوار، ناڕاست.
4- بێ‌بەها، بێ‌نرخ، خراپ، هیچ و پووچ.

ئائل بوون (کتن) *ailbûn*

پڕ بەپێست نەبوون، شایان نەبوون، لەجێی خۆیدا نەبوون.

ئائلیی (ن). *aili*

1- نابەجێیی، نادروستی، نارەوایی، ناهەحەقیی.
2- ناپەسەندیی، نالایەقیی. 3- چەوتیی، خواریی، ناڕاستیی.
4- بێ‌بەهایی، بێ‌نرخیی، خراپیی، هیچ و پووچیی.

ئابادی (ن). *abadî*

پسوولە، کاغەز، نامە، نوسراو.

ئابال بوون (کتن) *abal bûn*

بادانەوە، چەرخانەوە، زڤران، زڤرین، ئەزڤرین، ڤەزوڕیین، گیلان، گیلانەوە، هاتن، یان هاتنەوە (بۆ دواوە).

ئابان (ن.). *aban*

بورجی دوپشک، جوتەی هەنجیران، کەلووی دوپشک.

ئابجی (ن). *abcî*

1- خوشک، خوێشک، خیشک، والا، والە، والێ. 2- باجی، خوشکی گەورە، داد، دادە، دید، میمی.

ئابخانە (ن). *abxane*

ئابدەست، ئابدەستخانە، ئاڤدەست، ئاڤریێن، ئاڤریژن، ئاوخانە، ئاودەس، ئاودەست، ئاودەستخانە، ئاوریژ، ئابخانە، ئەدەبخانە، پیشاو، دەستاو، سەراو، سەرپیشاو، کەناراو، کەنشت، کەبیل.

ئابدار (ن). *abdar*

چایچیی، قاوەچیی (دیوەخانی گەورەماڵان).

ئابدارخانە (ن). *abdarxane* [1]

چایخانە، ژووری چالێنان (ژووری) قاوەخانەی دیوەخان.

ئابدارخانە (ن). *abdarxane* [2]

چاخانە، چایخانە، دوکانی چایچیی، قاوەخانە.

ئابدارخانە (نک). *abdarxane* [3]

بارووبنەی سەفەر، کەلوپەلی گەشت.

ئابدۆزەک (ن. پز). *abdozek*

1- دەرزی، شرینقە. 2- فیچقە. 3-قەتارە، لولە شوشەیەکی بچووک و ئایبەتییەو مەمکەلاستیکێک بەسەریکیەوەیەتیی و بەپێوانە شلەمەنیی لێوە دەچۆرێنری.

ئابرا (ن). *abra*

براگەورە، برایگەورە، کاک.

ئابروو (ن) *abrû*

1- ئاڤاروو، ئاڤروو، ئاوروو، ئاویڕوو، ڕەونەقیروو، ورشەوگەشەی دەموچاو. 2- ئیتیی، حەیا، حورمەت، ڕوسپیتیی، ڕووسووریی.
3- ئوودا، دکڕ، ڕێز. 4- شکۆ، شکۆداریی، شکۆمەندیی.

ئابروو بران (کتن) *abrûbran*

بێ ئوودابوون، بێ‌حورمەت بوون، بێ ڕێزبوون.

ئابروو براو (ئاند) *abrû biraw*

ئەتک کراو، بەدناوکراو، ڕسواکراو، ڕیسواکراو، ئاوزڕاو.

ئابروو بردن (کتپ) *abrûbirdin*.

1- ئەتک کردن، بەدناو کردن، ڕووسیاکردن، ڕیسواکردن، سووک کردن، ئاوزڕاندن. 2 - بەبێت و بالۆرە شوێن خستن، سووک و چرووک کردن، ئاووناتۆرە شوێن خستن (لی هەڵدان).
3-بەپەندکردن، شەرەف بردن، ناموس بردن، ناموس شکاندن.

ئابرووبەرە (ئان). *abrûbere*

1- ئاورووبەر، ئاورووبەرە، چەتاوە ڕوو، حەیابەرە، مایەی ڕیسوایی. (کەسێ). 2- کارگەند، کارگەنک، کردەوەسووک، نامەرد، ناپیاو.
3- بی‌شەرم. 4- هۆی ئابرووچوون (ڕەفتارکەسێ...).

ئابرووتکان (کتن).

ب (ئابرووچوون). *abrûtikan*

ئابرووتکاو (ئان) *abrûtikaw*

1- ئابروو چوو، ئاوروو چووگ، حەیاچوو، ڕووسیا، ڕیسوا، ئاوزڕاو.
2- بێ‌ئاموس، پسابەترم، چرووک، سووک، نزم، (کەسێ).

ئابرووچوو (ئان) *abrûçû*

ئابرووتکاو.

ئابرووچوون (کتن) *abrûçûn*

ئابرووتکان، ئابرووچوون بەدناوبوون، بێ‌ئابروبوون، بێ‌ڕێزبوون، بێ‌شەرم بوون، پەردەلەسەرحەیانەمان، حەیشۆلێ هەلگیران، ڕیسوابوون، سووک بوون، شەرم نەمان.

ئابروودار (ئان). *abrûdar*

ئابروومەند، بەڕێز، سەنگین، گران.

ئابرووم‌ەند (ئان) *abrûmend*

ب (ئابروودار).

ئابرووم‌ەندی (ن) *abrûmendî*

باشی، بەحورمەتی، بەڕێزی، چەلەنگیی.

ئابشار (ن). *abşar*

ئاوریژ، ئیور، پرژ، ئاف، ئاڤگە، ڕێژاو، سوولاف، سۆلاف، شۆڕاوە، شۆش، شیب، شیپ، قەڵبەز، قەڵوەزە، کەلبەزە، کەلوەز.

نوسینگەی تەفسیر

بۆ بلاو کردنەوە و بلاگ پانزە

هەولێر - شەقامی دادگا - ژێر ئوتێلی شیرین پالاس

ت: 2518138 - 2221695 - 2230908

موبایل: 07504605122 - 07701387291

tafseeroffice@yahoo.com

tafseeroffice@maktoob.com

altafseer@hotmail.com